TELEGRAFULU ROMANU.

Puscariu

Nr. 1. ANULU XXII.

Sabiiu, in 3|15 Ianuariu 1874.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei sî pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

In dìu'a de anulu nou.

In dìu'a de anulu nou unu numeru frumosu de inteligintia, preoti si laici sub conducerea P. Archimandritu si Vicariu archiepiscopescu Nicolau Pope'a s'a presentatu inaintea Escelentiei Sele inaltu présântitului P. Archiepiscopu sî Metropolitu Procopiu Ivacicoviciu, la care ocasiune P. Archimandritu rostì cam urmatórele cuvinte:

De-si esperinti'a din dìlele nóstre ne aréta ca adeverat'a iubire crestina lipsesce de multe ori dintre ómeni, noi, sî crediu ca esprimu convingerea tuturoru carii suntemu aici de fatia, din anim'a cea mai sincera venimu cá la inceputulu anului nou sa ve poftimu din adenculu animei, cá anulu acest'a sa-lu petreceti in pace si sanatosu, conducendu biseric'a incredintiata archipastoriei Esc. Vóstre si acést'a Ve poftimu nu numai pentru acum, dara inca pentru multi, multi fericiti ani.

La cari cuvinte Escelenti'a Sea in cuvinte adeveratu parintiesci mai intâiu esprimà multiamirea sea pentru urârile aduse din partea fiiloru sei sufletesci cu ocasiunea acést'a. Dupa acést'a vorbindu despre greu'a sea missiune crede ca acést'a o va puté indeplení mai usioru prin sincerulu concursu alu fiiloru sei sufletesci sî cu deosebire cându acesti'a voru lucrá in concordia spre unulu sî acel'asi scopu santu.

Escel. Sea amintí ca prin neobositele staruintie ale antecesorului seu repausatu s'a facutu multu. Inse datori'a nóstra este a continuá mai departe sî a indeplini cele de indeplinitu. Deci provóca pre toti, cá avendu dinaintea ochiloru chiemarea cea grea, prin carea biseric'a, carea se afla ori sî cum in o pusetiune critica, sa póta corespunde destinatiunei ei celei salutarie, sa lucre in concordia fratiésca sî atunci spera ca sî biseric'a sî natiunea se voru bucurá de succesele dorite sî asceptate. In fine impartasì binecuventarea sea archierésca tuturoru dorindu la toti multi ani fericiti.

Cuvintele parintiesci ale Escel. Sele, cari noi le reproducemu numai intr'unu micu estrasu au fostu fórte bine simtite sî au aflatu resunetu in inimele celoru de fatia sî credemu ca voru aflá in ale tuturoru la a câroru cunoscintia voru vení prin aceste sire. Cându amintì Escel. Sea de concordia sî conlucrare armonica prorupsera toti cei de fatia in aclamatiuni de „sa traiésca." Dee ceriulu cá cuvintele Escel. Sele sa fia o sementia cu bune frupte spre binele bisericei sî alu natiunei nóstre.

Europ'a la anulu 1874.

Nu va fi superfluu, déca vomu aruncá din pragulu anului nou o reprivire fugitiva asupr'a unoru momentuóse evenimente ce se petrecura pre teatrulu celu grandiosu alu continentului nostru, in decurgerea anului trecutu.

Din cele trei semintii mari ale Europei, cari in ultim'a loru tendintia aspira la unitâti politice, garantate prin poternic'a legatura a sângelui, sementi'a latina, dupa infricosiatele desastre ale ultimiloru ani, ne ofere unu spectaculu tristu in impregiurârile presente. Franci'a, carea trecea de scutulu latinitâtiei, imbrancita la pamentu de unu dusimanu poternicu, abiá apucà a se reculege de calamitatea cea grozava, prin nesuinti'a marelui patriotu Thiers, evacuandu sî teritoriulu seu ocupatu prin esolvirea unei sume ne mai pomenite in analele istoriei, devine la 24 Maiu victim'a neimpacatiloru ultramontani sî pamentulu celu udatu de torentii de sânge se face vétr'a agitatiuniloru periculóse nóuei forme de statu, pre care o urescu amicii intunerecului sî inimicii progresului. Barbatulu patriotu, betrannlu Thiers, recompensatu cu nemultiamire pentru meritele sele, dispare prin conspiratiunea monarchistiloru dela 24 Maiu de pre scen'a actului politicu, facendu locu tentatiuniloru pentru restaurarea monarchiei burbonice in ultramontanulu conte de Chambordu, carea in urma neavendu succesulu intentiunatu se proróga pre unu tempu nedeterminatu, dandu-se puterea esecutiva „eroului" dela Sedanu. Republic'a esista numai dupa nume, unu incidinte ii va dà in celu mai de aprópe viitoriu lovitur'a de mórte.

In acela'si tempu, cându se petreceau prefacerile aceste ominose, Franci'a puse sub cercetâri criminale pre capitulantele dela Metz, desfasiurandu in acestu procesu tóte momentele ce au adusu capitulatiunea. Unu procesu formidabilu, alu cârui resultatu este captivarea maresialului Bazaine la Margaret'a.

Sor'a invecinata a Franciei, Spani'a, este câmpulu unui resbelu civilu, care au provocatu la o lupta sângerósa pre frati contr'a fratiloru de unu sânge, pentru a indestulá ambitiunea culpabila a unoru monarchisti scelerati. Nesuintiele regimului Castelaru de a restabilí ordinea in acésta tiéra nefericita, se sfersiescu prin lovitur'a dela 22 Dec., adunarea cortesiloru se sparge prin poterea armata, pusa in servitiulu lui Serrano carele póte sa duca pre Spani'a câtra unu nou tronu pre contulu republicei, dara carele nu puté sa mai sufere apucaturile cele idealiste sî impotente totu deodata a lui Castelaru. Salmeron se caiesce de neprecugetatulu seu pasiu, câci elu trantí pre Castelaru, care se retrage adencu mahnitu de sórtea trista a patriei sele. Republic'a e sguduita in temeliele sele sî viitoriulu ei pare a fi mai scurtu decâtu 'lu mesurase eximperatulu Napoleonu III. in ajunulu caderei tronului regelui Amadeo in anulu espiratu.

Itali'a, regenerata prin favórea impregiurâriloru tempului sî prin patriotic'a sî matur'a conlucrare a barbatiloru ei de statu, progreséza libera, luptandu contr'a infuriatului vaticanu, care si-a straplantatu actiunea stricaciósa in alte provincie, pentru a o aduce la unu tempu mai bunu, iéra pre clasiculu pamentu alu Italiei. Inse poporulu italianu, carele a petrecutu cu entusiasmulu seu pre regele galantomu cându visità curtile din Vien'a sî Berlinu nu va justificá asceptârile ultramontaniloru.

Germani'a, in temperamentulu seu celu rece, pasiesce inainte consolidandu-se sî ingrigindu-se pentru aperarea teritoriului seu. Ultimulu ei scopu sî planu e unitatea germana, pentru a cârei realisare lucra in tacere asteptandu ocasiunea binevenita, pentru a-si esecutá scopulu propusu.

Russi'a, nu se scie mai tientesce la esecutarea testamentului lui Petru celu Mare, care i-a lasatu o ereditate, pre carea trebuie sa si-o elupte in procesulu unui resbelu cruntu. Ochii ei se pareau mai inainte, ca din cându in cându privescu la „omulu celu bolnavu" sî la standardulu, ce va avé sa fluture pre turnulu Bisericei sântei Sofie din Constantinopole. Intr'aceea ea merge cucerindu in centrulu Asiei. Cucerirea canatului Chiv'a e unu prognosticu pentru nóue cuceriri sî in urma lovirea cu Marea Britania pentru lini'a de demarcatiune in Indi'a orientale va deveni inevitabila.

Turci'a, omulu celu bolnavu, dupa cum o numesce Russi'a, in lupta cu populatiunile cele verdi sî pline de viétia, ce o incungiura, crede, ca semilun'a nu va cadé inca si in planurile ei de organisare interna, precum sî in tratarea cu provinciele „vasale", 'si mai aréta odata suveranitatea sî poterea, ce merge spre apunere.

Romani'a sî Serbi'a tendu a aduce la valóre drepturile loru, cari le conmpetu cá staturi independenti.

Sî sa venimu in urma la imperiulu absburgicu care in espusetiunea universale desfasiurà inaintea lumei progresulu seu in toti ramii; sa tacemu de crisele bursei sî alte crise economice, pentru a nu intunecá opulu grandiosu, ce ni l'a infatisiatu betrân'a Austria.

Dóue elemente ajunse la poterea politica prin forti'a eveneminteloru dela 1866, sî au impartitu domni'a prin inaugurarea dualismului la 1867. Germanismulu austriacu, in lupt'a sea pentru asimiliarea celoru-lalte idióme natiunali, au provocatu o resistintia la populatiunile negermâne, gelóse de natiunalitatea sî limb'a loru, care resistintia culminéza la natiunalitatea boemiloru. Magiarismulu isolatu sî fâra de a avé vre-o legatura de sânge in famili'a popóreloru din Europ'a pare ca a inceputu o lupta cu poteri neegali, déca are de scopu, asemenea fratelui seu din Cislaitani'a, asimiliarea tuturoru na-

FOISIÓRA.

Monastirile straine in Russi'a sî administrarea loru.

In limitele patriei nóstre, si anume: in Basarabi'a sî in pârtile transcaucasiane, Locurile sânte din orientu sî monastirile din Moldavi'a poseda averi nemiscatórie destulu de importante, cari le fura donate de persóne particulare séu de principii domnitori, daruite cu hrisóve, cu multu mai inainte de anecsarea acestoru pârti câtra imperiulu Russiei. Dupa obiceiurile de atunci monastirile singure administrau acele averi, sî pentru cârmuirea loru tramitéu din partele egumeni imputerniciti.

Stapanirea nóstra, gasindu aceste regule sî pastrându respectulu câtra locurile sânte lasà intacte tóte drepturile si obiceiurile consantite de tempu. Averile fura administrate prin egumenii imputerniciti din clerulu grecu séu moldavu, cari administrau acele averi si se bucurau de veniturile loru fâra nici unu controlu séu amestecu din partea administratiunei nóstre. Spre a fi mai multu garantate drepturile de posessiune a monastiriloru straine, fu aplicata in privinti'a tuturoru afaceriloru privitóre la averile loru, aceeasi legislatura cá sî la domeniele statului.

De multe ori autoritâtile locali se adresau la ministrulu de esterne, aretându marile inconveniente ce proveneau din administrarea aceloru averi de membrii din clerulu grecu sî moldavu: I. Acesti calugari posedau sî cârmuiau pre sateni dupa tóte drepturile senoriali, precum fu in pârtile transcaucasiane, unde imputernicitii facéu specule comerciali, dispunéu de munc'a sateniloru in profitulu loru propriu, sî de aceea prosperitatea acestor'a depindea cu totulu dela acesti calugari straini. II. Déca acesti imputerniciti nu administrau singuri averile, atunci le arendau la persóne apropiate loru in diferite conditiuni, cu pretiuri fórte scadinte, din cari mare parte fu destinata a acoperí propriele loru cheltueli. III. Acesti imputerniciti intentara sî mai cu séma in Basarabi'a, o multime de procese, cari consumau partea cea mai mare a venituriloru monastiresci; iéra altii din ei, sub cuventu de cheltuieli de judecata, facéu pre numele monastiriloru loru datorii considerabili, pentru plat'a câror'a multu tempu au mersu totu venitulu monastiriloru; sî alu IV, averile monastiresci devenéu din ce in ce totu in mai mare ruinare.

Ministrulu de esterne recunoscea pré bine tóte inconvenentele ce provenéu din sistemulu de a administrá averile prin egumenii imputerniciti, dara nevoindu a recurge la schimbâri radicali, cautá prin convingeri a sterpí abusurile cele mai grele, staruindu prin tóte medilócele a inlaturá totulu ce potea serví de impedecare prosperitâtiei averiloru locuriloru sânte.

Secularisarea averiloru monastiresci in Romani'a sî organisarea in acésta tiéra a unei ierarchii eclesiastice pre nisce base anticanonice au sìlitu pre ministeriulu de esterne a luá mesuri cá averile monastiriloru române, inchinate locuriloru sânte, precum sî acele a monastiriloru moldave din Basarabi'a, sa nu cada in mânile autoritâtiei civile din principatu, sî a nu contribuí numai la marirea budgetului acestei tieri. Cu acestu scopu, pre de o parte tóte averile monastiriloru inchinate fura supuse directiunei inmediate a locuriloru sânte pâna la epoc'a cându comissiunea internatiunale din Constantinopole va stabili dupa testamentele si hrisóvele de donatiune, validitatea possesiunei aceloru averi; iéra pre de alt'a s'a pusu secuestru pre tóte veniturile monastiriloru moldave, sî dela anulu 1864 s'a introdusu unu sistemu speciale de administratiune prin curtea administrativa a averiloru aceloru monastiri cu concursulu pâna la unu punctu óre care alu egumeniloru imputerniciti. Sî fiindu ca monastirile din Moldavi'a, afara de monastirea Némtiulu, care avea imputernicitulu seu in Basarabi'a, se gasescu in neputintia de a slobodi imputerniciri legali, de acea cârmuirea acestoru averi in loculu imputerniciloru egumeni fu incredintiata advocatului curtiei din Basarabi'a; iéra dupa desfiintiarea acestei curti, amploiatiloru speciali séu persóneloru particularie, alese de guvernatorulu Basarabiei.

Introducerea acestui sistemu de administratiune a averiloru monastiriloru moldave in Basarabi'a a datu cele mai bune resultate; veniturile loru au sporitu mai multu decâtu indoitu, iéra cheltuelele de administratiune, in comparatiune cu cele dinainte, au fostu minime. Totu odata situatiunea economica a averiloru monastiriloru grecesci devenea din ce in ce mai rea. Imputernicitii din partea monastiriloru loru, nemultiamindu-se cu abusurile, prin care se distinge totu tempulu administratiunei loru, se silira, precum resulta din raportulu guvernatorului Basarabiei a intrebuintiá cu o activitate febrile tóte medilócele spre a scóte din bunuri câtu se póte mai multi bani, sî in tempii din urma, esploatara cu desaversire padurile monastiresci. Dupa insemnarea guvernatorului Basarabiei, sterpirea paduriloru monastiresci avù o funesta inriurire asupr'a climei sî a fertilitâtiei pamentului, sî prin urmare, asupr'a sanetâtiei sî a prosperitâtiei locuitoriloru.

Eata efectele activitâtiei egumeniloru monastiriloru cari s'au aretatu la trecerea averiloru monastiresci sub administratiunea statului.

tiunalitâtiloru de pre teritoriulu corónei sântului Stefanu. Sa numai revocâmu si aice in memoria cris'a financiale; imprumotulu celu de 153 milióne, recolt'a cea rea a anului trecutu si desperatiunea tieranului muncitoriu in asemenea impregiurâri, sa trecemu preste multe alte defectuositâti despre cari amu avutu si vomu avé ocasiune inca de a vorbí, sa considerâmu numai lupt'a ce oficialmente se dîce ca e pentru consolidarea unui statu pentru diferitele popóre de pre teritoriulu patriei, realminte inse faptele suntu de asiá incâtu pare ca lupt'a e indreptata deadreptulu contr'a natiunalitâtiloru de sub corón'a Ungariei. O lupta destulu de temeraria aru fi acést'a carea din di in dî vedemu ca ocupa totu mai multu terenu pentru ca lipsesce o resistintia legale energica din partea celoru-lalte populatiuni de pre acestu teritoriu. Unio'a Croatia prin lupta intielépta, 'si asigurà autonomi'a esoperându dupa multele incercâri demne o complanare favorabile. Acést'a au fostu cunun'a unei lucrâri politice alu cârei calculu basá in impregiurârile reali, cá in cei mai siguri factori in lupt'a politica natiunale, pre cându Ardélulu celu poliglotu cu maioritatea romàna umblându dupa idealuri, cari scie Ddieu cându si déca se voru poté realisá, si-au perdutu totu terenulu de lupta, aruncându-se pre sine in cele mai grave momente in o letargia nejustificabila, alu cârei resultatu funestu lu semtimu si lu voru semtí inca si urmatorii nostri.

Tristele urmâri ale acestei nelucrâri politice, pentru caus'a romàna, reformele cele ce se facu prin parlamentulu ungaru si cari taia adencu in viitoriulu natiunei nóstre, ne provóca la o solidaritate si concordia fratiésca, la o lupta energica legale, prin carea sa ne asigurâmu o positiune politica in statu. Acest'a inse va fi possibilu numai atunci, cându scuturându-ne somnulu si intunereculu de pre pleopele ochiloru, ne vomu desceptá in unire la o activitate natiunale solidaria, prin carea siguru vomu ajunge prin viscolii tempului la limanulu celu doritu. Unu poporu care lucra in armonia, acel'a avendu conditiunile de esistintia se radica la o viétia politica, dara poporulu care in vétr'a parintiloru sei aprinde flacar'a urei si a discordiei, purtându in sinulu seu semburele decadintiei, va trebuí sa se stenga din corulu natiuniloru.

A.

Majestatea Sea Imperatulu si Regele nostru va plecá la Petersburgu in 9 Februariu n. insocitu de contele Andrássy si Hoffmanu, unde va petrece 15 dile.

Diet'a Croatiei a votatu legea despre responsabilitatea banului si a capiloru de sectiuni.

Dupa „Reform" din Vie'na bicolorulu negru galbenu are sa inceteze de a mai flafaí deasupr'a castelului regalu din Bud'a.

Presiedintele casei deputatiloru Stefanu Bitto aduce la cunoscinti'a deputatiloru ca cea mai de aprópe siedintia publica va fi in 17|5 Ianuariu a. c. Cu aceeasi ocasiune invita pre capii sectiuniloru pre 12 Ianuariu la o consultare asupr'a proiectului despre regularea catastrului.

Din Parisu se anuncia de câte-va dile o crisa ministeriale, carea la inceputu se sperá cá prin unu votu de incredere de câtra adunarea natiunale se va delaturá. Ducele de Broglie inse e constantu in propusulu seu, elu va sa se retraga. Mac-Mahon a racercatu pre Goulard sa formeze unu cabinetu nou cu Decazes si Buffet. Goulard inse pretinde primirea in cabinetu si a unoru republicani conservativi. Mac-Mahon doresce sa se faca intregirea cabinetului numai cu barbati de specialitate afara de parlamentu.

Diu'a mortiei lui Napoleonu III n'a trecutu fâra óre care demonstratiuni. Principele Napoleonu aparù in cerculu Saint=Germain=Auxerrois urmaritu de cete de lucratori ; elu purtá o mantea de doliu decorata cu crucea cea mare a legiunei de onóre. Inaintea bisericei S. Augustinu erá o multime mare de poporu, carea strigá ne incetatu : „Vive l'empereur !" Publiculu adunatu in biserica a repetitu strigatele aceste pâna cându Rouher s'a vediutu necessitatu a rostí o cuventare prin carea provóca la susu-tienerea ordinei. Numai episcopulu din Troyes a opritu cetirea misei pentru repausatulu imperatu, in alte pârti s'a cetitu fâra cea mai mica pedeca.

Spani'a pare ca s'a saturatu de republic'a ce si-a dato in Martiu anulu trecutu. O mana nevediuta a pregatitu lui Castelar, presiedintelui regimului spaniolu votu de blamu in adunarea cortesiloru, care l'au constrinsu a se retrage. Adunarea credea ca in loculu celui resturnatu de dens'a sa aléga, rectius sa denumésca altu presiedinte. Dara intr'aceea eata generalulu Pavia intra in adunare dupa elu colóne de militia si provóca adunarea sa se duca à casa. Ne vrendu adunarea sa se duca ea fu alungata. Unu regimu nou s'a instituitu cu Serrano in frunte, cu acelu Serrano, care alungase pre regin'a Isabell'a din Spani'a. Pasulu lui celu dintâiu a fostu restringerea libertâtiei presei, punerea tierei in stare de asediu si desarmarea voluntariloru. La inceputu se dîcea, ca regimulu celu nou fu bine primitu in tóte partile. Luptele dela Valladolid si cu deosebire dela Barcelon'a inse dovedescu contrariulu.

O sialupa de tunuri construita in Franci'a pre socotél'a Romaniei a sositu la Constantinopole, carea va merge la destinatiunea ei numai dupa ce va fi supusa unei visitatiuni.

Revista diurnalistica.

„Hon" cu consideratiune la arondarea cea nóua a comitateloru este fórte ingrigitu de magiarii din comitatele superióre ale Ungariei proprie si de magiarii si secuii din Transilvani'a. De-ocam-data inse numai indigitéza ca ce va esí din concentrarea slaviloru in comitatele superióre si din concentrarea româniloru in comitatele Hunedórei si Zarandului si din impartirea secuiloru intre sasi si români.

„Magy. Pol." condamna impartirea cea nóua teritoriale din consideratiuni etnografice. Comitatulu Pojonului trebuiá impreunatu cu o parte din celu alu Neutrei, alu Comorului si Strigonului sa nu se fia impreunatu la olalta, ci cu alu Barsiului si alu Neutrei, mai departe cele trei slavice dela nordu sa nu se fia impreunatu la olalta dara cu alu Hontului si cu alu Barsiului. La Sáros se adauge fâra de nici unu motivu pârtile slavice ale Zemplinului si Ungulu se impreuna cu Beregulu in locu de a se incorporá fia-care comitatu separatu la comitate unguresci. Nejustificabile este impartirea Baciului in dóue pârti, din carea un'a remâne curatu serbésca ; comitatulu celu nou Horomu va fi de siguru protegiatu de Miletici mai multu decâtu de ori-care altu deputatu.

„Középpárt" pasiesce fórte energicu contr'a unei sentintie din representatiunea fundului regiu câtra ministrulu de interne, in carea se dîce ca legislativ'a nu are dreptu a decide asupr'a universitâtiei. „Déca pasiescu sasii pre terenulu astoru-feliu de agitatiuni" dîce „Közzéppárt", „nu mai póte fi vorb'a de intielegere cu densii, pentru ca atunci are procurorulu de statu sa-si faca datori'a. Patriotismulu nu se póte decretá nimenui, dara respectulu inaintea legei trebuie sfortiatu."

Cestiunea Romaniei séu mai bine relatiunea acestei'a câtra inalt'a pórta este si astadi inca objectulu unei pârti insemnate alu pressei Europene. Eata ce aflâmu in „Curierulu de Iassi" in acésta privintia :

„Times", diurnalu englesu si celu mai mare organu de publicitate din Europ'a, ne au facutu onórea, cá tóte celelalte organe din Europ'a, a reproduce not'a guvernului nostru in cestiunea dreptului de a tractá si de a se ocupá de sensulu si importanti'a acestei note, precum si de a cuventului ministrului nostru de esterne tienutu in camera la 22 Novembre trecutu. „Times" insotiesce reproductiunea notei cu unu lungu articulu din 6 Decembrie, cuprindiendu fapte pré inesacte si apretiâri defavorabile Romaniei.

Noi tienemu multu la opiniunea unui diurnalu, care cu dreptu cuventu pórta numele de Rege alu diurnaleloru ; tienemu inca si mai multu la opiniunea publica dintr'o tiéra atâtu de luminata cá Angli'a, si care are atâtea numeróse si importante interese in orientulu Europei. Amu voí dara se dâmu câte-va lamuriri diuariului englesu ; póte ca vomu contribuí astu-feliu a face sa se cunósca adeverulu asupr'a nóstra si in Angli'a, care din nenorocire, ne cunósce fórte putienu.

Aru fi tempulu cá si Angli'a se incépa a avé o idea mai esacta asupr'a stârei de lucruri de pre malurile Dunarei de josu. Totu restulu Europei ne cunósce mai bine. Numai Angli'a noi credemu ca a remasu mai inapoi ; si cu tóte acestea ea are sume si legitime interese, cá sa scie adeverulu. Vedemu, dela unu tempu incóce, ca unu revirimentu a inceputu sa se produca in opiniunea publica si in acésta tiéra. Multe diuarie englese au inceputu a ne fi favorabile séu mai putienu ostile. Altele nu se mai speria ca Turci'a aru perí déca Romani'a se va mentiné in integritatea suveranitâtiei sele.

„Times" persista inca in ideile sele cele vechi contr'a nóstra. Si de ce óre acést'a ? Din nesciintia, credemu noi.

In adeveru, diuariulu cetâtiei englese ne spune, in articululu ce procede not'a ministrului nostru de esterne, ca dupa limbagiulu guvernului românu, dupa tonulu presei, dupa espressiunea opiniunei

Averile monastirei Sinai'a si anume : Zastinc'a, Volov'a, Ghibrov'a si Virojeni, din districtulu Soroc'a ; Zagorniceni, Cupceni, Semeni, din districtulu Iassi si Strasienii, din districtulu Kisianâu au fostu date in arenda unui grecu Sotiriadi care locuiá in Iassi, prin contracte cu pretiu de 11,500 ruble pre anu ; dara Sotiriadi erá numai arendasiu nominale, câci elu rearendà acele proprietâti la altii cu pretiu pré putienu de patru ori mai mare.

Proprietâtile aceleasi monastiri Volcinetii si Venatorii suntu arendate unui grecu Strichidi, locuitoriu din Moldavi'a, prin contractu cu pretiu de 1,077 de galbeni austriaci, atunci cându singurulu obrocu*) dela tierani arendatorulu percepe 5,118 ruble, adeca, cu o mie ruble mai multu decâtu platesce arend'a. Elu dispune inca fâra plata de 1200 descatine de pamentu, si are preste tóte acestea dreptulu dupa contractu, de a disposá dupa vointi'a sea de 200 descatine de padure.

Mosiile Materitii si Boclerniti'a, proprietatea aceleia-si monastiri, fura arendate prin contractu, incheiatu la Kairu, in 6 Februariu 1866 cu unu grecu Liatri, pre pretiu de 1,100 galbeni austriaci. Acestu pretiu se aretá cu totulu micu in comparatiune cu veniturile proprietâtiei. Proprietâtile monastirei sântului Teodoru, dupa muntele Athon, Grinoutii, din districtulu Soroc'a, Grinoutii din districtulu Hotinu si Mosianii, suntu date cu arenda supusiloru greci Vadai si Mocri Anastasopulo cu pretiu anualu de 9,500 ruble pâna la anulu 1878. S'a mai presentatu unu nou contractu de arendarea aceloru proprietâti, la acelea-si persóne si cu acela-si pretiu pre patru ani, adeca dela 1878 pâna la 1882.

Mosi'a Lipnicu, proprietatea acelei'a-si monastiri, este arendata sociei negutiatorului Stefanow, cu pretiu anuale de 4,500 ruble pâna la anulu 1874.

Totu pentru aceasi proprietate cu numele Dómn'a, s'a mai incheiatu contracte de arendare cu terminii dela 23 Aprilie 1874 pâna la 1880, si inca pre alti patru ani, adeca dela 1880 pâna la 23 Apriliu 1884.

Proprietâtile acelei'a-si monastiri, anume : Trasin'a si Alecsienii suntu arendate cu pretiu anuale de 900 ruble fratiloru Ohanovici pâna la anulu 1878. Pentru acelea-si proprietâti cu acel'a-si pretiu si la acelea-si persóne s'a mai incheiatu contractu de arendare inca pre patru ani, adeca dela 1878 pâna la 1882 pre cându ei prin contractu legalisatu le-au rearendatu dlui Kircoru Malhasovici si Abran Zisman cu 16,097 ruble pre anu, si cu obroculu ce se percepe dela tierani, arend'a acestoru proprietâti se urca la 18,113 ruble pre anu ; adeca indoitu de acea ce se dá monastirei.

Proprietâtile monastirei Kiprianvu se afla arendate totu la acelea-si persóne in cursu de preste 20 ani cu o arenda de totu mica, care nu egalédia nici cu obroculu ce platescu tieranii.

Proprietâtile monastirei Vatopedu, anume Nisporenii, Philipescii, Ciuralec'a, Ketrasienii, Gutestii, Marinici si Balonés'a se arendara prin contractu dlui Cerbadjoglu, cârui'a i s'a datu si dreptulu nemarginitu de a taiá tóte padurile de pre aceste proprietâti (687 descatine) fâra o deosebita plata.

Din alte proprietâti a acestei monastiri, parte s'a arendatu de archimandritulu Ananie, imputernicitulu din partea monastiriloru, câtra advocatulu acestui'a, séu câtra persóne apropiate lui ; iéra partea ceea-lalta se esploatéza de insusi archimandritulu, care reusí a incheiá contractu cu incepere dela 1874.

Mosi'a Leusienii, proprietatea monastirei Xeropotami s'a datu cu arenda prin autorisare de Duncu, advocatulu archimandritului Ananie, negutiatoriului Uvalievu, si acestu din urma rearendà acésta proprietate iérasi dlui Duncu, si astu-feliu acestu din urma si-a arendatu insusi mosi'a.

Intre contractele incheiate pentru arendarea proprietâtiloru sântului mormentu, multe suntu fictive. Asiá proprietatea Costinjenii s'a datu in arend'a negutiatoriului Sinodino cu plat'a anuale de 1000 ruble, si acestu din urma a rearendatu-o prin contractu negutiatoriului Reventiovu cu 4000 ruble pre anu.

In Basarabi'a este respandita opiniunea ca egumenii, Patrinie dela st. mormentu, si Ananie dela Vatopedu, suntu ei singuri arendasii de capetenie a proprietâtiloru monastiriloru, cari i-au tramisu cá imputerniciti, si acést'a este pré probabile. In principatele unite de ordinaru se tramitéu egumeni, cari aducéu si contracte de arendare incheiate de ei cu autoritâtile monastiriloru ; iéra la Caucasu si pâna acum'a calugarii tramisi cu imputernicire, singuri esploatéza averile.

In privinti'a paduriloru abusurile ajunsera la cele din urma estremitâti.

Pre proprietâtile monastirei Kiprianovu s'a vendutu spre taiare o catatime enorma (4000 descatine) de padure de cea mai buna calitate. Pre mosiele Copanc'a si Kiticani, proprietatea monastirei Némtiu, arendasiului se acordà dreptulu a taiá câte 80 descatine pre anu de cea mai buna padure din tóta Basarabi'a fâra nici o alta plata decâtu arend'a, care este fórte mica, pre cându Kiticanii din vecinatate, ce se afla in posessiunea statului o descatina de asemenea padure se vinde dela 300 —400 ruble.

In multe proprietâti ale monastiriloru din Basarabi'a se formulara contracte pentru vendiarea paduriloru in totale fâra sa se precisedie calitatea si cantitatea loru ; terminele de taiere in câte-va contracte se fipsara de 18 ani, si conditiunile nefiindu bine esplicate, cumperatorii potu reveni cu taierea in locurile odata taiate de ei. In câte-va proprietâti padurile tinere, cari se vendu cu pretiuri bune pentru haraci la vii, suntu vendute prin contracte cu pretiuri fórte mici. Asiá egumenulu monastirei Ciprian'a a vendutu advocatului seu spre taiere 1,189 descatine de padure tenera dupa mosi'a Teodoresci câte 2 ruble 40 copeici fia-care descatina. Pârtile de paduri taiate, nefiindu privegiate si pazite, devinu locuri de pasiune. De esemplu póte serví mosi'a Ocsenti'a, proprietatea monastirei Vatopedi, aflata in arenda la advocatulu monastirei Duncu. Prin conditiunile contractului, arendasiulu se obliga a padí padurea de stricaciuni, ce i potu publice resulta curatu ca noi voimu „sa rumpemu legaturile ce ne unescu cu Turci'a“, si sa mentinemu acea ce ne place a numí independinti'a nóstra; de acea sî guvernulu nostru pretinde ca are dreptulu a incheiá tractate cu alte puteri.

---

*) Obrocu — unu feliu de dijma.

Nimicu inse din acestea nu este fondatu. Caus'a acestei rateciri este ca diuariulu englesu, cá sî chiaru multi publicisti sî diplomati, 'si inchipuesce, ca Romani'a este unu statu vasalu, asiá cum erau vasalii in occidentu in evulu mediu; ca vasalulu nu are alte drepturi decâtu cele ce a binevoitu a-i cedá seniorulu seu; ca românulu fiindu vasalu sî turculu senioru, cându vasalulu se proclama independinte elu se revólta sî atunci seniorulu este in dreptu a-si mentiné integritatea drepturiloru sele suzerane.

Nimicu inse din tóte aceste nu esista nici in fapta, nici in dreptu. Romani'a nu a fostu nici odata vasala, in sensulu feudalu alu cuventului. Cá statu absolutu liberu sî independinte ea a consemtitu numai in seculii 14, 15 si 16, a platí unu tributu I. Porti, pentru cá acést'a sa o ajute a se aperá de inimici. Nu a renunciatu la nici unu altu dreptu alu suveranitâtiei sele. Publicistii cei insemnati dela „Times“ trebuie sa scie ca, déca unu statu nu a fostu conchisu cu sabi'a si déca elu a incheiatu numai unu tractatu cu unu altu statu, acelu statu a remasu totu independinte, cu scaderea numai a conditiunei esprese consemtita de elu.

Este bine dara cá cetitorii „Timesului“, sa scie ca românii nu voru sa rumpa legaturile cu I. Pórta, ci voru sa le limiteze numai in intinderea ce le o dau vechile capitulatiuni, pre care Angli'a inse sî le-a garantatu; si nu ne indoimu ca guvernulu I. Porti, uitându nisce rele precedente, va sfersí prin a se pune in perfectu acordu cu noi. Nu avemu nici o nevoia a ne declará independinti, fiindu ca suntemu independinti, de vreme ce in virtutea vechiloru nóstre tractate autonomi'a nóstra esterna si interna este completa sî de vreme ce sî Angli'a cu celelalte mari puteri, au garantatu acésta autonomia. Voimu numai, cá esercitiulu independintiei nóstre sa fia sî in fapta recunoscutu de cele-lalte puteri; sî nici Angli'a nici Turci'a nu se potu opune la acést'a, de vreme ce, prin acelu esercitiu, noi nu sferamâmu de locu legaturile nóstre cu Pórt'a; si de vreme ce suntemu siguri, ca sî aceste puteri voru sfersí prin a se convinge ca este in interesulu chiaru alu pâcei sî alu comerciului in orientu cá Romani'a sa esiste, fórte sî prospera, prin independinti'a ce ii acórda tractatele.

„Times“ merge pâna a acusá pre Russi'a ca aru incuragiá aceste aspiratiuni ale româniloru; apoi mai la vale acusa sî pre Austri'a ca nu aru aretá destula vigóre, sî sa teme in fine, cá acésta conduita a nóstra sa nu fia efectulu influintiei demagogiloru.

Tóte temeri nefundate si adeverate ilusiuni! Russi'a nu face acum in orientu decâtu ceea ce a facutu totu-déun'a, adeca a sustiené sî a aperá caus'a celoru slabi, a crestiniloru din imperiulu otomanu. Nu are nevoie Russi'a sa ne incuragieze acum a tiené la respectarea drepturiloru nóstre calcate; câci ea, demultu, inca dela 1829 a fostu cea dintâiu a face sa se respecte drepturile nóstre ce fusese lungu tempu inabusite. In locu sa acuse pre Russi'a, bine aru face „Times“ sa consilie pre guvernulu englesu a o imitá.

Déca Austri'a nu aréta vigóre spre a continuá politic'a gresita a lui Metternich in orientu, Times aru trebuí sa felicite pre comitele Andrassy care a sciutu sa rumpa cu o politica care nu aducea decâtu perdere sî slabiciune pentru Austri'a.

Putemu inca asigurá diurnalulu cetâtiei englese ca influinti'a demagogica n'are nimicu a face in cestiunea de fatia; câci aru trebuí acestu importantu diuariu sa scie, ca partidulu conservatoru este astadi la putere in Romani'a, sî elu este care a respunsu notei ministrului otomanu. Apoi, cându este vorb'a de mentienerea sî aperarea drepturiloru loru natiunale, românii, care suntu unu poporu june sî necoruptu, nu asculta de nici o partida, ci toti cá unu singuru omu, suntu gat'a a aperá acele drepturi.

Asiá dara, aceea ce este mai simplu de facutu, spre a aperá interesele Turciei sî ale Europei de care „Times“ se ocupa, este de a cunósce mai bine adeverulu lucruriloru pre tiermii Dunarei de josu sî de a conservá Romaniei puterea care ii dà dreptulu ce resulta din tractate.

La o cestiune urgenta.

Sabiiu 2 Ianuariu

Industri'a cea mare avendu la dispusetiune capitale enorme, din di in di face progrese mari si ameriantia industri'a cea mica. Meseriasiulu nu se póte amesurá cu aceste poteri neegali sî de aceea elu e respinsu de pre piatiele industriali, unde domnesce concurenti'a fabricantiloru capitalisti. In astfeliu de impregiurâri nefavoritórie pentru profesiunisticii singuratici se nasce prea firesce intrebarea, ca cum are sa se restabilésca unu óre-care ecuilibru intre acesti'a, o intrebare intru adeveru grea, pentru ca dela o fericita deslegare a acestei intrebâri aterna viitoriulu meseriasiloru amerintiati in mare parte de industri'a cea mare sî bogata.

Asupr'a acestei teme „Lips'a industriei mici“ s'a discutatu nu de multu si in „Reuniunea meseriasiloru“ din locu. In decursulu discussiunei unulu dintre presenti pronunciá principiulu „Ajuta-te sî Ddieu te va ajutá“ sî altulu recomendà cá mediloculu de scapare asociatiunea.

Mediloculu recomendatu de primulu oratoru la tóta intemplarea e celu mai aptu mediloculu pentru acei'a, cari se mai potu ajutá insisi, mai multu nu se póte discutá asupr'a lui.

Mai multu s'aru poté vorbí despre asociatiune, cu tóte ca sî acést'a nu multiamesce pre unii ómeni, ceea ce inse e fórte gresitu, pentru ca asociatiunea nu e de vina, déca uni „fundatori“ avari sî neconscientiosi facu o specula marsiava spre daun'a acelei'a.

Asociatiunea sa se puna numai acolo, unde infiintiarea ei e o necesitate imperativa si sa se intrebuintiedie in o forma corespundietória sî indata se va vedé, ca ea va fi atâtu de poternica, cum fura corporatiunile industriali din evulu mediu, cari infruntau nobilimea cea jafuitória sî aperau murii cetâtiloru.

Acelea corporatiuni inca au fostu o asociatiune, au produsu frupte bune si póte sa produca sî astadi astfeliu de frupte. Alte tempuri, alte datini, nu insemnédia alt'a decâtu a dá esentiei celei pururea bune, o forma corespundietória tempului, deci ací vine mai cu séma intrebarea, ca cum 'si intipuesce motivatoriulu, asociatiunea recomendata spre a puté vení industriasiloru mici intr'ajutoriu?

Infiintiarea asiá numiteloru casse ajutatórie nu e de ajunsu; trebuie sa se considere mai intâiu relatiunile locali. La tóte cassele de soiulu acest'a nu se tractédia numai de a „luá“, ci mai cu deosebire de a „platí“, sî e totu un'a, ori e interesuriulu micu séu mare, déca negotiulu, care se intreprinde cu banii imprumutati, nu succede, atunci momentulu, in care nici cele mai eftine interese si capitalulu nu se mai potu platí, e numai o intrebare de tempu.

Inse trebuie sa considerâmu lucrulu principalu si sa nu ne preocupâmu de cele secundari.

Trebuie cercetata mai de aprópe intrebarea: „Pentru ce cade industri'a mica; pentru ce sufere sî cari suntu causele locali sî de datin'a tierei, pentru industri'a indigena?“

„Industri'a cea mare apésa profesiunea cea mica“ acést'a e parol'a de dî. Pentru ce? Pentru ca are unu capitalu mare, produce in massa sî eftinu, sî meseriasiulu celu micu nu póte face acést'a.

Déca judecâmu lucrulu numai superficialu, s'aru poté crede, ca e cu totulu adeveratu, inse la o judecare mai seriósa e numai in parte.

Cu câtu e mai mare capitalulu, cu atâtu e mai micu venitulu. Pentru a pricepe adeverulu acestei asertiuni, sa privimu fundarea unei fabrice insemnate sî sa computâmu, ca ací in cladiri, in masini s. a. jace o suma mórta de 5—600,000 fl., cari computati la 6% absorbu numai din venitu 36,000 sî déca computâmu pentru amortisatiune numai 5%, apoi eata inca 18,000 fl., sî castigulu aru trebuí sa se urce netto la 54,000, numai pentru a sustiené capitalulu colocârei in pretiulu seu.

Deci cu bunu temeiu se póte dice, ca industri'a cea mare are o pusetiune mai grea decâtu industri'a mica.

Lucrulu se póte considerá si din altu punctu de vedere. Déca considerâmu pre lânga capitalele colosali, de cari dispune industri'a cea mare, si numerulu celu enormu de ómeni, cari traiescu dela dens'a; ca acsiom'a: puterea masinei a respinsu puterea ómeniloru e o parere antidiluviana, s'a refutatu dejá sî déca impartimu capitalulu ce-i stà industriei mari la dispusetiune cu numerulu ómeniloru cari traiescu dela sî prin ea, vomu aflá indata, ca celu mai seracu meseriasiu micu posiede mai multu.

Aici s'aru poté obiectiuná, ca acést'a e numai o teoria vechia, sî ca asemenarea nu stà, pentru ca acestoru lucratori nu se dà nici unu cruceriu din averea domnului de fabrica. Acést'a nu o credemu, pentru ca de-si domnulu fabricei devine mai bogatu prin lucrulu ómeniloru sei, totusi elu se face totu odata cu atâtu mai seracu, câtu face plat'a lucratoriloru

---

aduce vitele; inse Archimandritulu Anani'a, cu mân'a sea introduse in acelu contractu claus'a, ca o parte din acea padure de multu tempu este transformata in imasiu din care venitulu apartiene arendasiului. In contracte nu se precisédia cantitatea paduriloru vendute, si acést'a, dupa tóte probabilitâtile se face cu scopu de a ascunde pretiurile de nimicu ce se iau pentru ele, pretiuri ne mai audite in Basarabi'a; s'a vendutu descatin'a de padure cu 14 ruble.

In lun'a Decembre anulu trecutu, o mare parte din padurile vendute spre taiere, s'a revendutu de isnóva. Asiá tóte padurile de pre mosiele Venatorii si Volcinetiu, proprietâti ale monastirei Sinai'a, date in dispositiunea arendasiului Strikidi, acelea-si paduri s'au revendutu si arendasiului altoru proprietâti totu alu monastirei Sinai'a dlui Sotiriadi in tóta intinderea loru si dupa tóte proprietâtile, sî pretiulu fù primitu inainte. Archimandritulu Anani'a totu in aceea-si luna Decembre, vendù negutiatoriului Sinodino tóte padurile de pre patru mosii ale monastirei Valtopedi, pre cându in acelea-si proprietâti esista contracte in vigóre pentru taierea paduriloru pâna la anulu 1881.

Padurile dupa alte siese mosii fura vendute de Archimandritulu Anani'a spre taiere unoru jidovi, cari, esploatându-le, taiara toti arborii de pre acelea mosii, necrutiându pomii roditori si salciele plantate pre lânga mori.

In proprietâtile monastirei S. Teodoru tóte padurile (830 descatine) fura vendute spre taiere cu pretiu de 20,000 ruble.

Padurile de pre mosiele S. Mormentu se vindeau sî inainte, iéra acum se vendura tóte padurile sî cele tenere cu dreptulu de a pasiuná in ele vite, precum se face in padurea de pre mosi'a Glijanii.

Din tóte mai susu aretate se vede, pâna la ce gradu fù trebuinciosu atâtu pentru binele averiloru monastiresci, câtu si pentru prevenirea consecuentieloru deplorabile pentru tóta Basarabi'a, provenite din caus'a unei administratiuni neconscientióse rapitóre, a se luá de guvernu mesure energice spre padi'a aceloru proprietâti de o completa ruinare. Pentru acestu scopu, fù trebuinciosu, cá pre de o parte sa se departedie ori-ce interventiune in administrarea averiloru monastiresci a calugariloru tramisi; iéra pre de alta, cá administratiunea rationale a acestoru averi sa se incredintiedie ministeriului domenieloru statului sî mai cu séma spre a oprí complet'a destructiune a paduriloru pre o mare distantia. Veniturile acestoru proprietâti potu fi transmise proprietariloru loru prin ministeriulu de esterne, care cunósce tóte conditiunile si afacerile monastiriloru din orientu. Aceste consideratiuni servira de basa unui nou sistemu de administratiunea averiloru monastiresci, care fú pusu in lucrare in vertutea regulamentului elaboratu de comitetulu ministriloru sî santionatu de Majestatea Sea Imperiale in diu'a de 9 Martie anulu trecutu.

Printr'unu articulu alu acestui regulamentu se stipulédia a se cercetá cu scrupulositate tóte actele de donatiune sî tóte testamentele si a privegiá de a se impliní cu strictetia tóte legaturile contienute in acele acte.

Consecuentiele avantagióse ale acestoru mesure in ceea ce se atinge de consolidarea prosperitâtiei monastiriloru ortodoose din orientu, sî influinti'a loru salutaria asupr'a populatiunei ortodoose, conformu cu scopulu spre care s'au donatu acele proprietâti nu va intardiá de a se reproduce.

Acum dejá, la licitatiunea facuta la 3 sî 7 Septembre pentru arendarea a patru proprietâti, câror'a contractele de arendara espira la 23 Aprile 1874, pretiurile arendei numai pentru pamentulu cultivabile, afara de celu cedatu locuitoriloru, fura urmatórele; 1°. In mosiele Parcanii sî Papantii a monastirei Kiprian'a o intindere de pamentu de 586 descatine, care mai nainte se arendá cu pretiu de 789 ruble in bani sî 100 in producte, acum fura arendate pentru 4,500 ruble; 2°, in mosi'a Seorenii, proprietatea acelea-si monastiri, 389 deseatine de pamentu fertile, pre care arendasiulu le stapanea gratisu, acum fù arendatu pentru 2705 ruble; 3°, pentru 201 deseatine de pamentu din mosi'a Scal'a Gorodisce a acélea-si monastiri care inainte se arendá pentru 201 ruble, acum se iau 970 ruble; 4°, pentru 6,176 descatine de pamentu din mosiele Copanc'a sî Kiticanii a monastirei Némtiu, care se arendá cu 9,246 ruble in bani sî 3,685 ruble in producte, acum s'a propusu la licitatiune pretiulu de 15,226 ruble. Drepturile arendasiloru in contractele din nou incheiate suntu restrense.

Spre a ferí de complet'a sterpire a paduriloru, regulamentulu, elaboratu de comitetulu ministriloru si santiunatu de Majestatea Sea Imperiale in diu'a de 8 Septembre, stipulédia, ca drepturile de taierea paduriloru pre averile monastiresci se voru acordá numai acelor'a, cari voru avé contracte incheiate sl voru presentá probe valabili, nu numai despre drepturile loru de a taiá padurile, dara sî a drepturiloru monastiriloru de a poté disposá fâra conditiuni spre instrainarea paduriloru prin taierea loru in mari cantitâti.

Se póte sperá, ca conformu conditiuniloru cari marginescu drepturile monastiriloru in proprietâtile loru, se voru poté conservá padurile remase, sî a introduce unu sistemu regulatu in taierea loru.

Asemenea situatiunea averiloru monastiresci presenta ministeriului dominieloru statului o grea sarcina, de a scóte aceste averi din positiunea loru de caosu in care se afla sî a reguiá afacerile loru atâtu de incurcate.

Consecuentiele funeste ale acestei administratiuni calugaresci se voru semtí inca in cursu de vre-o diece ani; iéra sumele enorme, luate inainte de egumeni si mai vertosu dupa padurile vendute, multu tempu voru impedecá monastirile de a se folosí de tóte veniturile loru. Dara directiunea rationale aplicata acum in privinti'a bunuriloru monastiresci va serví de garantia ca urmele vechiloru abusuri voru disparé treptatu.

„Monitoriulu Oficialu Russu.“

„Tr. Carp.“

sei. Multimea acést'a de lucratori din fabrici participa la averea domnului loru in acea mesura, in care participa cetatiénulu singuraticu la intrég'a avere a poporului. Piere averea domnului de fabrica, devinu lucratorii fâra pâne, piere averea poporului atunci nici cetatiénulu senguratecu numai are nimicu.

Acést'a e o relatiune economica nedespartivera, o reciprocitate intre capitalu si lucru ce jace in natur'a lucrului.

Profesiunistulu micu sî singuratecu nu póte concurá cu industri'a cea mare; déca inse meseriasii, dintre cari totu insulu are celu putienu atât'a potere de lucru, câtu are unu lucratoriu de fabrica sî mai multa avere decâtu, acest'a, voru pune laolalta acésta potere lucratórie, atunci densii voru avé relativu mai multu decâtu industri'a cea mare, prin urmare aru puté sî ei produce in massa sî mai eftinu.

O atare asociatiune inse nu se póte cugetá, de-sî ea garantédia consistenti'a industriei mici; de-i ea trebuie sa priméscа o forma, in care sa se póta esecutá sî spre scopulu acest'a sa cercetâmu mai departe folósele, despre cari dispune industri'a mare. Acést'a produce eftinu, dara cum sa se deslege contr'a dicerea cu celea ce s'au disu mai susu despre capitalu sî amortisatiune? Industri'a cea mare câsciga de-sî produce eftinu, pentru ca ea produce multu, acést'a inse o face ea numai prin impartirea poteriloru de lucru.

Unui industriasiu mare nu-i plesnesce prin capu a prasí oi, a plantá arbori sî a semená cânepa, pentru a avé materie brute. Ce facemu noi? Noi dâmu unui oieriu in Novembre séu Decembre anticipatiuni de bani, pentru cá in Augustu sa capetâmu lân'a meiloru.*) Prin acést'a noi insine ne indeletnicimu cu prasirea oiloru sî inca in mesura mai mare, cá adeveratulu pecurariu.

Astu-feliu ne merge tréb'a sî cu alte producte brute, pre cari le cumperâmu, cându i place producentului sî cându lucrulu nostru sta pre locu. Prin stagnatiunea lucrului nostru suntemu siliti a imprumutá bani pentru cá sa ne potemu procurá materialulu crudu, pre tempulu, cându avemu trebuintia de elu. Cându incepemu a lucrá sî ne umbla ce-va bine, câscigulu lucrului nostru e absorbitu dejá de interesele capitalului, cu care amu cumperatu materialulu, sî in urma nu avemu nimicu.

Industriasiulu celu mare incetédia dela lucru, déca acest'a merge reu, elu nu produce, dara nu cumpera nici materialu. De acest'a are negutiatoriulu destulu — déca negotiulu iéra merge, fabric'a de torsu cumpera, produce tortu, acest'a lu cumpera fabric'a de panzaria, si produce materie, pre cari le procura fabric'a de tipariu sî asiá mai departe.

Carale cele multe, clavirele, cu cari Vien'a pórta unu comerciu insemnatu, nu se facu in fabrice. Suntu mesari cari facu numai claviaturi, altii cari facu numai ladi sî cari 'si vendu productele loru la fabrici. Numai compunerea sî lucrarea maî fina e totu, ce se lucra in fabrica.

Asiá dara impârtirea lucrului face possibila producerea eftina sî mare, pentru ca lucratoriulu prin continu'a producere a omogenului 'si insusiesce unu esercitiu mare.

Unde vomu ajunge cu acestu esercitiu, déca mesariulu trebuie sa fia totu odata sî lemnariu sî sa-si petréca jumetate din tempulu vietiei umblându prin terguri? Unde e câscigulu, déca in materialulu brutu, in lucru, in marf'a gat'a si la cumpetori sta capitalulu, dara apoi unde e tempulu celu scumpu perdutu prin terguri?

Acést'a trebuie sa se schimbe sî a aduce acésta shhimbare sa fia problem'a asociatiunei! Z.

Varietâti.

*** Princess'a Gisel'a mar. dupa principele Leopoldu de Bavari'a, a nascutu in 8 Ian. n. o. princess'a

*** Principele Fridericu de Hohenzollern intorcendu-se din Orientu s'a abatutu pre la Bucuresci, unde va petrece mai multe dîle.

*** In Clusiu se afla asiá numitulu Georgins Constantinu carele este tetovatu (coloratu) preste totu trupulu.

*** Premie servitóreloru. Sâmbata in 10 Ianuariu n. s'a impartîtu in casele municipalitâtiei de aici premie de câte 10 fl. 50 pentru servitiu neintreruptu de 8 ani urmatóreloru servitórie: An'a Corr'a din Visîdu, An'a lui Michaiu Gaboru din Sabiiu, Susan'a Theil din Casioltiu, Elisabet'a Stix din Cristianu, An'a lui Todoru Pop'a din Alamoru, Regin'a Prediger din Cohalmu Paraschiv'a lui Dumitru Gaboru din Alb'a-Iuli'a sî An'a Schärr din Simenfalva.

*** Din Brasiovu ni se scrie, cà frigulu s'a urcatu pâna la 30°. — Bubatulu pare ca ia dimensiuni totu mai mari sî si cauta victimele sele sî intre ómeni mari.

*** Lupi. In padurea de pre drumulu dintre Paraidu sî Alfalu au atacatu in 8 Ian. cal. n. intre 6 sî 7 óre diminéti'a mai multi lupi pre doi secui sî dupa cum se spune ii aru fi sî ruptu in bucati,

*** In apropierea Devei s'a gasîtu in dîlele trecute unu omu inghiatiatu in carulu seu propriu. Tóte incercârile de alu desamortí au remasu fâra de succesu,

***— (Ex-maresialulu Bazaine in Trianon). In diariulu „Liberté“ se gaseste urmatoriulu articolu: De la condemnarea lui Bazaine s'au luatu mesuri politienesti pentru a asigurá paza prisonierului, contr'a ori-carii eventualitâti. Noile ordine vinu dela directiunea aresturiloru, câci dupa cum se scie, dupa publicarea sentintiei, autoritâtile militare suntu inlocuite prin cele civile, care acum suntu singure datóre a ingrijí de inchisori. Pre calea legala dara, paza ex-maresialului cade acum in indatorirea directorului inchisoriloru Seine sî Oise, precum sî a tuturoru celorlalti condemnati; opiniunea erá ca, chiaru dela inceputu sa se dee prisonierului o garda civila; Pre de alta parte, Trianon nu presinta nici o siguranția contr'a unei incercâri de evasiune sî putinii guardi nu suntu suficienti pentru siguranti'a serviciului, pre de alta parte, permissiunea, de comunicare cu lumea din afâra, ce se acordase maresialului, ingreuiá sî mai multu responsabilitatea acestei guarde. Aru trebuí dara sa se indoiésca guard'a maresialului, care in tempulu de fatia se compune din 100 ómeni sub comand'a lui Luccioli.

Regulile amploiatiloru civili oprescu comunicarea prisonierului cu cei din afâra. Dupa condemnare sosira multi visitatori la Trianon, nu se permise nimenui insa a íntrá in launtru, câci noua dispositiune carea, cá pentru a visitá pre maresialulu trebuia sa aiba o carte de intrare din partea ministeriului de interne, care nu pré acorda lesne asemenea carti 'sî lasa nebagate in séma mai tóte cererile de asemenea natura afara de aceea a lui Rouher, Pietri sî a altoru catorva notabilitâti a partidei bona-partiste, a lui Lachaud, colonelului Villete a sotiei sî copiiloru maresialului. Órele de visitare suntu regulate, precum sî acele ale prânzului sî preumblârii. Totu ce primesce maresialulu, precum, epistole, jurnale sî de ale mâncarii suntu cu strictetia controlate. Doi oficieri a-i jandarmeriei cari suntu postati in anticamera, suntu supusi la esecutarea ordineloru autoritâtiei civile. Unu cordonu de garda, pazeste dî sî nópte cu puscele incarcate dinaintea usiei sî ferestreloru maresialului. Dupa siase óre sér'a, conformu ordinului, la deschiderea vre unei ferestre s'au incercare de fuga la intai'a strigare, sentinel'a va face focu.

Maresialulu se scóla la 7 óre sî' se duce la lucru, care constà in formarea unui inventariu a bunuriloru sale, in liquidarea averei sî regularea afaceriloru; més'a este acoperita de acte notariale sî alte scrieri. Condemnatulu a perdutu dreptulu de a administrá insusi averea sea, insarcinându cu acést'a pre unu curatoru. Mai multe persóne inalte s'au propusu pentru acésta functiune, intre altii Pietri, Villete sî fratele maresialului.

Ex-maresialulu cá prisonieru are o aparintia burgesa; elu pórta pantaloni largi o jachetia cenusia sî o palarie de pasla cu borduri largi. In preumblârile sele, elu este acompaniatu de doi oficieri de jandarmerie, afara de acesti'a suntu preste totu garde. Maresialulu insa face rare-ori intrebuintiare de acésta permissiune.

Prindiurile elu le are dupa 10 sî dupa 5 óre; ómenii de garda aducu dela unu birtu mancârile dejunului sî prindiului, escortându pre aducatorii bucateloru dela Avenue Saint-Cloud pâna la Trianon. In anticamer'a purtatorii lasa bucatele, care mai ainte de a fi duse prisonierului suntu esaminate.

Hran'a prisonierului o regulédia intendenti'a, iéra costulu 'lu plateste Statulu. Bazaine are numai o singura persóna in apropierea sea, adeca pre camerdinerulu seu, de aceea sî ratiunea bucateloru este dupla. In dîu'a pronuntiarii sentintiei, maresialulu voi sa oprésca pre advocatulu seu Lachaud sa prindiésca cu densulu, pentru acestu sfarsîtu se comânda la birtu unu alu treilea tacamu. Dara cu sosirea prindiului, sosira la Trianon sî noi instructiuni; atunci se ordonà baiatului de birtu a luá a trei'a ratiune inapoi sî Lachaud trebuí se renuntie la prindiulu in compani'a maresialului.

Cu tóta energi'a ce are prisonierulu indata ce este lasatu singuru, 'lu apuca atacuri de descurajare sî de abatere. Indata insa ce soseste ór'a la care elu ascépta visit'a sotiei sî copiiloru sei, 'sî redobândeste energi'a de mai inainte, pentru ale puté suride. La 5 óre ei se despartu. Dupa prândiu, maresialulu, fumédia ceteste câte-va jurnale, lucrédia pâna la 10 sî apoi se duce de se culca.

*** Tunelulu intre Angli'a sî Franci'a. Diarulu din Parisu „Figaro“ dela 15 Decemvrie scrie: Tunelulu sub-marinu prin care sa spera a se uni cóstele Franciei cu a le Angliei, numai este o simpla chimera. O comissiune, compusa din persóne politice, deputati séu consilieri ai pasului de Calais, sî dintre ómeni sciintifici, s'au intrunitu eri la d-nu de Clercq, deputatulu acestui departamentu, sî s'au pronunciatu in unanimitate, ca trebue decisa dîdirea unui tunelu sub-marinu, intre Franci'a sî Angli'a pentru unu interesu comunu. Dela acésta conclusiune sî pâna la facerea drumului, mai este inca multu; dara acést'a aru fi o opera, care aru face cea mai mare onóre atâtu secolului alu 19 câtu sî ambeloru natiuni, care 'lu intreprindu

*** Unu sgomotu nefondatu in Rom'a. Ni se scrie dela Rom'a cu data de 16 Decembre Eri la 5 óre sér'a, pe cându amploiatulu insarcinatu cu ingrijirea felinariloru din orasiu, curatieá pre acelea din apropierea Obeliscului — dupa piati'a Sf. Petre, a avutu locu esplosiunea conducatorului de gazu. Detonatiunea, a fostu asiá de tare, in câtu tóta vecinatatea s'a inspaimentatu sî chiaru gard'a a luatu armele. Mai multu insa de câtu toti s'a inspaimentatu locuitorii Vaticanului, cari 'si a inchipuitu ca a isbucnitu vre-o revolutiune. Tóte curtile Vaticanului, se umplura indata de sbiri sî gendarmi, se batù marsiulu generalu sî aparatorii sfântului Scaunu, se asiediara in ordine de bataie, pre cându portari spre mai mare siguranția zavorau usile. Ne mai urmându insa o a doua detunatura, lumea incepù iérasi a respirá, sî Cardinalulu Antonelli, se grabi a merge la Pap'a, spre a-i spune ca domnesce cea mai perfecta liniste. Piu IX i respunse cu sarcasmulu seu obicinuitu, ca nu s'a indoitu nici odata de acést'a, sî ca Cardinalulu Antonelli, trebue mai nainte de toti sa se linistésca pre sine insusi, câci este galbenu cá cér'a. Antonelli, facù reverenti'a fâra a respunde nici unu cuventu. In tempulu acest'a aparura doi gardi nobili cu nuvéla despre cele adeveratu intemplate.

*** O suta de mile séu 25 poste pe óra. — In Americ'a drumurile de feru s'au construitu dela inceputu numai cu unu rendu de sine sî dara nenorocirile cele dese sî indignatiunea publicului provocata prin acestea au silitu pre societâti a asiediá dóue renduri de sini, celu putinu pre liniele principale. Acum inse ei mergu sî mai departe. Pre calea Philadelphiei, un'a din cele mai principale, societatea a inceputu a cladi unu drumu de feru cu o latime de patru sine, dara acést'a o face numai pentru trenurile esprese. Capetându-se insa succesulu doritu, din acésta incercare, ei voru formá drumuri de feru cu 8 sini asiediându pre densele masîne cu róte de unu diametru de 12 picióre sî astfeliu se va dobendí iutiéla de 100 mile pre óra. Cu o asemenea cale ferata aru puté cineva sa dejunedie in Philadelphi'a sî se prândiésca in Chieago, sî trajeulu dela Philadelphi'a la New-Vork n'aru durá mai multu de o óra.

*** (Numerulu coloruce au muritu in anulu 1873) se urca la 951, dintre cari 519 suntu barbati; iéra 432 femei. Dupa luni computatu au muritu in Ianuariu 89, Fauru 74, Martiu 90, Apriliu 70, Maiu 73, Iuniu 59, Iuliu 67, Augustu 67, Septembre 72, Octobre 90, Novembre 97, Decembre 110.

Dupa etate. S'au nascutu morti 40; Dela nascere pâna la sfersitulu anului alu doilea au muritu 220; dela alu doilea anu pâna la sfersitulu anului alu 5-lea 114; dela 5—15 anu 127; dela 15—25 anu 74; dela 25—40 anu 109; dela 40—50 anu 80; dela 50—60 anu 67; dela 60—70 anu 61; dela 70—80 anu 46; dela 80—90 anu 12; dela 90—100 anu incl. 1.

Dupa causele mortiei: Nenorociri 8; prin sinucidere 8; de dintitiune 13; de fraise 26; de aprinderi 93; de lepra de friguri (inclusive sî bubatulu) 180; de guta sî paralisâri 69; de morbu de sânge (inclusive anghien'a) 184; de ból'a apei 38; de tuberculósa 77; de friguri ectice 45; de degenerare 31; de slabiciuni 31; de slabiciuni la cei noi nascuti 29; de slabitiunile betrânetieloru 41; din alte cause de mórte 38.

Sciri dela tribunale.

Condemnare la mórte. Sambata in 29 Decembre (10 Ian.) in urm'a pertratârei finali la tribunalulu reg. de aici, Ioanu Bursanu de 23 ani din Apoldulu rom. fu condemnatu la mórte prin furci pentru crima de omoru comisa in 10 Iuniu a. tr. asupr'a lui Macsimu Lazaru totu de acolo. — Complicele, Nocolau Gavrila, cu ajutoriulu cârui s'a seversitu omorulu, a muritu de colera in decursulu investigatiunei in carceru preventivu.

Publicatiuni oficiale.

(Dupa fói'a ofic.)

Anunciâri. Dela tribunalulu reg. din Alb'a-Iuli'a se enuncia ca se radica concursulu deasupr'a lui C. E. Oberth. — Dela trib. reg. din Brasiovu ca s'a inprotocolatu firm'a: „Kamner et Comp.“ (feraria, faurii sî marfa de Nürnberg). — Dela trib. r. din Déju, ca s'a improtocolatu firm'a: „Ioanu Kozma“ (pravalia de vestminte). Dela trib. r. din Clusiu ca s'a improtocolatu firm'a: „Fratii Florianu“ (Antoniu Alessandru) (marfa mestecata).

— Dela trib. r. din Kezdi-Vásárhely, ca s'a improtocolatu firm'a: „Antoniu Merz'a“ (marfa mestecata) in Breticu. — Dela trib. r. in Gherl'a ca s'a improtocolatu firm'a: „Stefanu Czecz“ (tieseturi).

Licitatiuni. In 20 Ian. n. eventualu 27 Fauru a. c. imobiliele lui Ioanu Constandinu din Oláh Ibanfalva (trib. Mediasiu). In 20 Ian. n. ev. 20 Fauru a. c. imobiliele lui Bud'a Petru lui Ioanu din Maierusiu (trib. r. Dev'a). — In 20 Iau. ev. 20 Fauru n. a. c. imobîliele lui Chirilu Capeln'a sî Vasilic'a din Deju (trib. r. de acolo).

Provocâri. Dela trib, r. din Deju, pentru insinuarea pretensiuniloru asupr'a obiecteloru pimnorate ale lui Lad. Tohati in Cosali pâna la 18 Ianuariu. — Dela trib. r. din Alb'a-Iuli'a pentru insinuarea pretensiuniloru asupr'a obiecteloru pimnorate ale lui Iosefu Alvinczi in Piskincz. — Dela trib. r. din Hatiegu pentru insinuarea pretensiuniloru asupr'a marfuriloru pimnorate ale lui Sigmundu Singer pâna la 20 Ian.

Concursu.

Cu permissiunea Préveneratului consistoriu archidiecesanu de sub Nr. 1004 a. c. pentru ocuparea vacantei parochii Visc'a din protopopiatulu Iliei, se escrie concursu pâna la 15 Ianuariu 1874.

Emolumentele suntu:

1. Casa parochiala cu o gradina aratóre de 275 orgii, iéra fenatie 2 jugere 60 orgii. —
2. Siura cu grajdu.
3. Agru lucratoriu numitu la Nalou, in valea larga 2 jugere 860 orgii. —
4. Dela 180 familii câte o ferdela cucuruzu in bómbe, séu 10 copuri grâu.
5. Stol'a usuata. — Acésta parochia se póte considerá de clas'a a II-a câci numera preste 1000 suflete.

Doritorii de a ocupá acésta statiune au a-si ascerne petitiunile loru bine instruate pâna la terminulu indicatu la subscrisulu amesuratu §. 13 din „Statutulu organicu.“

Ili'a 12 Decembre 1873.

In contielegere cu comitetulu parochialu.
Ioane Orbonasiu,
(3—2) tract. protopr.

Anunciu.

Cancelari'a mea advocatiale se afla acum in Brasiovu Strad'a Scheiloru nr. 105. Primescu cause sî fâra anticipatiune cându se cunósce inainte chiaritatea de dreptu séu cându e pretensiune licuida.

Constantinu Pantiu,
(3—3) advocatu.

Burs'a de Vien'a.

Din 1/13 Ianuariu 1874.

Metalicele 5%	69	70
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	74	50
Imprumutulu de statu din 1860	104	75
Actiuni de banca	10	27
Actiuni de creditu	243	—
London	113	70
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	75	—
„ „ „ Temisiorene	74	—
„ „ „ Ardelenesci	74	—
„ „ „ Croato-slavone	75	—
Argintu	106	75
Galbinu	—	—
Napoleonu d'auru (poli)	907	—

---

*) La noi cam pecurarii anticipéza lân'a.

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.**

Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei sî pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. éra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 $1/2$ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 $1/2$ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 $1/2$ cr. v. a.

Nr. 2. ANULU XXII.

Sabiiu, in 6|18 Ianuariu 1874.

Invitare de prenumeratiune
la
„Telegrafulu Romanu“

Cu inceputulu anului 1874, se deschide prin acést'a prenumeratiune nóua la acésta fóia.

„Telegrafulu Romanu“, va esî cá sî pâna acum de dóue ori pe septamâna Joi'a sî Duminec'a, inse in formatu mai mare.

Pretiulu abonamentului pre anulu intregu e:

Pentru Sabiiu 7 fl. pe $1/2$ de anu 3 fl. 50 xr., pe $1/4$ anu 1 fl. 75 xr. v. a.

Pentru Monarchi'a austro-ungurésca pre anu 8 fl. pe $1/2$ anu4 fl. pe $1/4$ anu 2 fl. v. a.

Pentru Romani'a sî strainatate, pe anu 12 fl., pe $1/2$ anu 6 fl., pe $1/4$ anu 3 fl. v. a.

DD. abonanti suntu rugati a nu intardiá cu tramiterea prenumeratiuniloru.

Adresele ne rugâmu a se scrie curatu, sî in locu de epistole de prenumeratiune recomandâmu on. publ. avîsurile postali, **(Posta-Utalvány. — Post - Anweisung.)** cá impreunate cu spese mai putiene sî cá mai sigure pentru inaintarea baniloru de prenumeratiune la

Editur'a „Telegrafului Romanu“ in Sabiiu.

Sabiiu 5 Ianuariu.

Proiectulu celu nou de impartirea teritoriale a regatului Ungariei este si astadi objectulu care neliniscesce o multime de spirite.

Fiindu ca s'a datu sî in fói'a nóstra óre-care espressiune parerei câtu si ce avemu sa tienemu de acestu projectu, nu ne vomu ocupá acum cu aplicabilitatea lui geografica sî etnografica, ci ne vomu indreptá privirea asupr'a unui fenomenu jurnalisticu ce amu avutu ocasiune sa-lu vedemu in decursulu desbateriloru celoru multe asupr'a projectului din cestiune.

Ce se vede din vorb'a cea multa câta se face asupr'a projectului ? Se vede ca la unii li e frica ca acest'a nu va duce cu succesu din centru magiarisarea spre marginile regatului, sî la altii ca li se derima privilegiele, prin cari ei erau pusi in pusetiune de a impilá, mai reu, cá acei, asupr'a câroru se vaiera ca ii impiléza. Va se dîca, nimenea nu-si bate capulu cu facilitarea administratiunei, carea are sa fia lucru de capetenie in impregiurâri cum suntu cele presente ale nóstre ; fia-care din partea sea cugeta numai cum aru trage toti carbunii la ól'a sea. Unu astu-feliu de fenomenu este unulu dintre cele mai triste, pentru ca este dovad'a cea mai batatória la ochi de nematuritate politica.

Unu statu nu este numai o asociare trecatória, de adi pâna mâne, ci celu putienu, trebuie sa fia o asociare stabile a cetatieniloru. Dara cá sa fia asiá, cetatienii acesti'a intruniti intr'unu statu trebuie sa caute multiamirea reciproca a intereseloru tuturoru, pentru cá toti sa fia moralicesce legati cu atâtu mai strensu de intregulu asociârei, de statu. Unde vedemu inse aspiratiuni atâtu de diverse si atâtu de egoistice sî inca trâmbitiate cu o vehementia precum o vedemu in mai multe diurnale, spunemu dreptu, ca nu scimu ce sa dîcemu, vedemu o ignorare totale a intereseloru, prin care sa se sustiena societatea, vedemu o provocare continua a resbelului internu a tuturoru contr'a tuturoru. Déca astu-feliu e a se intielege patriotismulu nu pricepemu, presupunemu inse ca nu gresimu cându dicemu ca astfeliu de patrioti nu zidescu, ci risipescu patri'a.

Intre astu-feliu de impregiurâri regimulu sî diet'a este chiamatu a se radicá preste slabiciunile, cari le observéza in mass'a cea mare a populatiunei sî a cautá sa impace ele prin projectele sele interesele reciproce ale cetatieniloru.

Fia dara projecte de impartire, fia de interese natiunale, fia ori-ce projectu, ele sa aiba in vedere pre toti cetatienii fâra privire de partida sî colóre politica, séu natiunale. Dica atunci diurnalistic'a fanatisata ce va vrea, regimulu va triumfá sî va deveni salvatoriu alu patriei. Aru fi sa continuâmu inca, inse consecintiele din cele dîse le póte aflá ori sî care.

Maj. S. Imperatulu sî regele a plecatu in 13 la 9$1/2$ óre sér'a dimpreuna cu suit'a sea la Vien'a.

Sectiunile dietei au avutu in 13 Ian. n. o consultare preliminaria asup'a legei pentru darea funduaria.

— In ministeriulu de justitia reg. ung. s'au facutu pregatiri pentru elaborarea unui codice civile.

— Securitatea publica este fórte amenintiata in mai multe comitate. Din caus'a acést'a mai multe municipie s'au rugatu de regimu a introduce dreptulu statariu.

— Alegerea de deputatu in Panciov'a este interdisa. Causele se dîce ca suntu demonstratiunile cele rebele ale serbiloru din acelu tienutu.

Alegerile la senatulu imperiale din partea cehiloru au datu prim'a dovada manifesta despre esistinti'a unei noue partide intre cechi, carea se numesce a cechiloru juni sî carea voiesce cu ori ce pretiu sa parasésca politic'a passiva urmata pâna acum. Partit'a juna a cadiutu cu alegerile in cele mai multe cercuri. Inse tocm'a caderea acést'a,, dîcu mai multe diurnale, va produce o reactiune mai puternica din partea cechiloru juni, carea se va terminá cu devingerea passivistiloru cechi.

In sér'a de anulu nou a fostu primire mare in palatulu domnescu din Bucuresci. Principele Fridericu de Hohenzollern, corpulu diplomaticu sî alte patru sute persóne au fostu óspetii domnitoriului Carolu.

— In Serbi'a a votatu scupcin'a emiterea de harthii ipotecarie de câte 1000 franci cu usura de 6 sî 7 percente. Emissiunea se face in Londonu sî are de scopu calmarea crisei erupte asupr'a realitâtiloru.

Guvernulu Serbiei a micsioratu intr'unu gradu fórte insemnatu bugetulu ministeriului de resbilu s'a sporitu fórte multu pre acel'a alu instructiunî publice.

La 27 ale curentei, se voru face la Londonu dóue mari metinguri : unulu, inspiratu sî condusu de lordulu Rusellu, avendu de scopu a esprime Germaniloru simpathiele ce au Englesii protestanti pentru politic'a urmata de guvernulu din Berlinu in privinti'a clerului catolicu din Germani'a sî altulu, preparatu de uniunea catolica din marea Bretania sî presidatu de ducele Norfolk, avendu de scopu se esprime simpathia catoliciloru englesi pentru coreligionarii loru germâni.

Regele Portugaliei a deschisu in dîu'a de 2 Ianuariu parlamentulu, a cârui legislatura espira cu acésta sessiune. Mesagiulu nu mentionédia de câtu cestiuni de simpla administratiune interióre.

Revista diurnalistica.

In privinti'a nóuei arondâri a Transilvaniei „Középpárt“ se esprima in urmatoriulu modu :

„Partea cea mai dificile a impartirei celei nóue, Transilvani'a, dupa cum spunu cunoscatorii referintieloru de acolo a succesu mai bine la impartirea cea nóua. Fâra indoiéla inse dintre cele 8 comitate transilvanene comitatulu Brasiovului a succesu mai bine in tóte privintiele. Adeveratu ca Treiscaunele perdu independinti'a loru. Acést'a inse o sacrifica secuii din treiscaune bucurosi, déca sciu, ca pentru pretiulu acest'a inaintéza binele patriei. Dealtmintrea sî Brasiovulu e unu centru fórte naturalu pentru treiscauneni, mai naturalu decâtu Kezdi-Vasarhelyulu sî decâtu Sepsi-Szt-Giorgiulu sî asiá mai curendu se incorporéza Brasiovulu in secuime decâtu secuimea in Brasiovu. Preste acestea fiindu Treiscaunele in comitatulu celu nou prevalente si voru aduce la valóre influinti'a. Nu mai putienu nimerita este construirea comitatului Turdei sî in genere nu suntemu de parerea acelor'a cari afla defecte in construirea acestui comitatu. Sa considere acesti'a referintiele tranne sî se voru puté curendu convinge ca partea acést'a a Transilvaniei altu-feliu nu s'a pututu imparti. Cumcá scaunulu resiedintiei comitatului nu s'a pututu pune in Bistritia, ci in Regenulu s. are ratiunea ca de sî Regenulu se afla la marginea comitatului, negotiulu de pre Muresiu 'lu face centru naturalu, sî apoi sî populatiunea locuiesce partea cea mai mare mai aprópe de Regenu decâtu de Bistritia. In impartirea cea nóua a Transilvaniei este unu comitatu pre care trebuie sa-lu desaprobâmu categoricu, acest'a e : fortiarea scauneloru Muresiului, Odorheiului sî a Ciucului precum sî o parte a Cetâtiei de balta intr'unu comitatu“

„Reform“ din Pest'a se ocupa seriosu cu representatiunea sasésca din Universitatea fundului reg. in unu articulu de fondu care sfersiesce in modulu urmatoriu :

„Dupa parerea nóstra diet'a ungara dimpreuna cu regele incoronatu au dreptu de a dispune neconditiunatu prin legislativa asupr'a teritoriului tierei. Nu esista cetatiénu, nu corporatiune, nu teritoriu carele séu carea sa stea afara de cerculu de dreptu alu dietei sî carele séu carea aru puté pretinde sa dispuna asupr'a afaceriloru sele fâra de dieta inmediatu, cu corón'a, ori care aru puté pretinde o prerogativa, prin carea decisiunile dietei sa se conturbe. Nimic'a din tóte aceste afara de interesele individuali sî corporative ale cetatieniloru sî interesele statului, cari stau deasupr'a acestor'a. Pentru acea alege tiér'a intréga in dieta, pentru cá acest'a sa fia in stare a considerá interesele tierei intregi in legile ce le aduce. Representantii poporului alesi din teritoriulu locuitu de sasi inca siedu in dieta. Ei potu acolo sa aduca la valóre parerile loru despre regularea acelei pârti de tiéra, carea ei o cunoscu mai bine. Diet'a va decide apoi sî in conclusele ei nu va considerá numai interesele generale ale tierei, ci intru câtu aceste voru armoniá cu cele generali sî pre cele separate ale teritoriului sasescu fiindu basate pre fapte istorice, locale sî limbistice. Nu va aflá demne de consideratiune protestele cele ce au o basa falsa sî contienu provocâri de lupta din partea Universitâtiei natiunei sasesci. Intielepciunea regelui Andreiu, carele intre alte bune dorintie a pofitu natiunei sasesci sa fia unu poporu dela Orastia pâna la Draos, nu se póte, in cele din urma, luá de cinosur'a politicei statului pentru toti seculii. Déca vreunu documentu istoricu desémna directiunea politicei statului apoi acea directiune nu póte fi alt'a decâtu nisuinti'a tuturoru regiloru Ungariei sî a intregei natiuni ungare, cá Ungari'a sa fia un'a dela Carpati pâna la Adri'a, séu vorbindu in limbagiulu sasiloru — dela Pojonu pâna la Draosu.“

In „Pester Lloyd“ publica Ed. Horn unu ciclu de articuli sub titlulu : „La reform'a economiei statului.“ Articululu ce-lu avemu dinaintea ochiloru tratéza pre largu miseri'a cea mare financiale sî aréta ca bugetulu anului 1874 este incheiatu cu unu deficitu de 72 milóne. Cifrele acestea suntu altcum dupa date oficiali. Spre a avé cine-va idea chiara despre situatiunea financiaria a tierei trebuie sa erueze câtu de mari suntu intratele reale ale statului sî totu asiá câte suntu erogatele reale. Numai eruindu cine-va cu acuratetia aceste va puté cunósce starea cea adeverata a financieloru sî numai atunci se potu eruí si medilócele cum sa se indrepteze miseri'a cea mare.

Alalta-ieri avuramu scirile din Spani'a despre resturnarea guvernului dlui Castelaru, ieri primiramu telegram'a din Parisu, care ne anuncia demissiunea cabinetului dlui Broglie. Prim'a scire este rea, câci póte va aruncá din nou nefericit'a peninsula pre calea aventureloru monarchice ; secund'a buna, câci se pare ca minoritatea camerei dela Versailles a inceputu sa devina maioritate sî póte va aduce la carm'a tierei pre ómenii cari representa adeverat'a ordine, sî tóte libertâtile sî drepturile Franciei moderne. Asceptandu in privinti'a ultimului evenimentu resultatulu deliberârei maresialului Mac-Mahon, ne vomu ocupá adi mai multu de celu intâiu, pentru care avemu amenunte din diuarele straine cu dat'a de 5 si 6 Ianuariu.

Estragemu de pre o corespundintia, cu dat'a de 28 Decembre din Madridu, câtra Independinti'a belgica, in privinti'a neintielegerei dintre d. Castelaru sî majoritatea cortesiloru, urmatórele detalie :

„D. Castelaru, voindu se intrebuintieze tóte medilócele de conciliare, a avutu cu d. Salmeron o nóua intrevedere dela 6 pâna la 8 óre, ieri sér'a.

Cererile formulate de d. Salmeron erau acestea :

Sa se schimbe indata ministrii de interne sî de resbelu, sî mai tardîu acel'a de financie, precum si generarii cari comanda divisiunile in provincii.

Sa se parasésca politic'a urmata pâna acum de ministeriu, sî mai cu deosebire de ministrulu de interne, apropiându-se de program'a centrului camerei din care sa se ia sî noii ministrii.

Sa se puna indata in desbatere constitutiunea federala, facendu-se transactiuni cu celelalte partite pre câtu se va puté.

Sa se organiseze armat'a sî sa se incredintieze directiunea operatiuniloru militarie unui consiliu de resbelu, asemenea celui ce avea Austri'a odinióra.

Sa nu se numésca presiedintele republicei decâtu dupa votarea definitiva a constitutiunei federale si a legiloru organice cari suntu mai esentiale.

D. Castelaru a declaratu dlui Salmeron ca este departe de a-i impartasí ideile sî ca va referá colegiloru sei intruniti in consiliu, ceea ce a sî facutu indata.

Ministrii de interne sî de resbelu s'au grabitu a-si oferí demisiunile pentru a facilitá consiliarea atâtu de dorita de tóta lumea, afara de intransiginti.

Cei-lalti colegi ai dlui Castelaru au respinsu basele formulate de d. Salmeron sî toti au fostu de parere sa se publice unu memoriu justificativu de actele guvernului in totu tempulu câtu au fostu suspendate siedintiele parlamentarie.

. . . In urm'a consiliului de ministrii, care a tienutu dela 10 óre sér'a pâna la mediulu noptiei, d. Castelaru, impreuna cu d. Figueras, s'au dusu la d. Salmeron, pentru a-i face cunoscutu decisiunea irevocabile a ministeriului.

D. Figueras, care deplora mai multu decâtu ori cine acestu antagonismu, a facutu unu ultimu apelu simtieminteloru dlui Salmeron. Totulu inse a fostu in zadaru."

Deschidiendu-se apoi cortesele, fiindu in desbinare capulu puterei esecutive cu capulu puterei legislative, dupa o desbatere care a duratu 14 óre, dela 2 dupa amédi pâna la 4 diminéti'a, 120 voturi contr'a 100 s'au pronuntiatu de dóue ori in contr'a guvernului Castelaru.

D. Castelaru si-a datu dimisiunea indata.

In urm'a acestei dimisiuni, eata cum s'au urmatu lucrurile, din cele ce cetimu in la „République Francaise" dela 6 Ianuariu:

La momentu, dupa retragerea dlui Castelar, unu oficiaru petrunde in sal'a siedintieloru sî presinta dlui Salmeron, presiedintele Cortesiloru, din partea generalului Pavi'a, capitanulu generale alu Madridului, o epistola, prin care cerea disolverea Cortesiloru.

In fati'a acestei cereri, mai multi din deputatii cari votasera in contr'a dlui Castelaru, 'lu róga se reiá puterea, d. Castelaru refusa.

Pre cându se petrecéu acestea, o compania din gard'a civila navalesce in sal'a Cortesiloru sî incepe a goní pre deputati; iéra pre piatia, in giurulu localului, genererele Pavi'a, inconjuratu de statulu seu majoru, sî privindu cum se dau representantii tierei afara din adunare, stá la spatele tunuriloru cu gurile intinse spre palatulu Cortesiloru.

Acésta operatiune terminata, noulu ministeriu, esitu din acestu pronunciamentu militariu, s'a compusu in modulu urmatoriu:

Maresialulu Serano, presiedinte; Sagast'a la esterne; Zavala la resbelu; Figuerola la justitia sî culte; Becera la comerciu sî agricultura; Echegaray la financie: Garci'a Ruiz la interne; Topete la marina.

Mai toti acesti ministri suntu din ómeni cari au facutu revolutiunea dela 1868 sî cari au stabilitu sî sustienutu monarchi'a lui Amadeu. Unii din ei se numescu democrati radicali, altii conservatori, altii liberali, altii progresisti, altii democrati liberali, dara toti formându o coalitiune in contr'a republicaniloru propriu dîsi.

Câtu pentru generalulu Pavia, elu face parte din acea spusa de generari, curtesani ai tuturoru regimuriloru, odi pentru unulu, mâne pentru altulu, sî totudéun'a pentru care ii da mai multu. Acestu generalu erá acum doi ani capitanu-generale la Cub'a, apoi comandante in Cataloni'a, in urma siefu superiore alu armatei de Nordu in contr'a carlistiloru, unde s'a lasatu se fia batutu in mai multe renduri. In ultimii tempi a luptatu contr'a federalistiloru si s'a distinsu prin energi'a sea rece sî cruda. Elu este, in fine, care a luatu Sevil'a si Valenci'a din mânile insurgintiloru, impuscandu sumariu unu mare numeru de invinsi.

„La République francaise", dandu aceste amenunte, se intréba apoi: Óre Spani'a, in care revolutiunile nu se marginescu numai in capitala, ci ele se decidu sî se consacra in provincii, recunósceva nóu'a stare de lucruri, esita dintr'o lovitura de politia? Ce voru dîce Andalusi'a, Aragonulu sî Estramadur'a? Ce voru face Barcelon'a, Sevil'a, Cadix sî alte asemeni mari centruri republicane, in fati'a guvernului ce li se impune de unu generalu de contrabanda? Dejá adauge: „La République", o telegrama, publicata de „Times", anuncia ca generarele Moriones aru fi telegrafatu oficiale la Madridu, ca sî densulu sî armat'a sea nu recunoscu altu guvernu decâtu pre acel'a alu dlui Castelaru. Asemenea generalulu Abarzuz'a, representantele Spaniei la Parisu, se dîce ca si-aru fi datu dimisiunea.

Apoi telegram'a ce o reproducemu adi dupa „Monitorele oficiale" dejá anuncia o modificare in ministeriulu decretatu de generarele Pavi'a, sî nu e de mirare, cá mâne o alta telegrama sa ne vestésca o alta schimbare generale sî radicale. In fati'a dara acestei stâri de lucruri atâtu de schimbatóre in nefericit'a peninsula, nu putemu sa ne mai pronunciâmu cine va avé ultimulu triumfu; impregiurârile singure sî dibaci'a celoru mai inteliginti ni-lu potu aretá.

O telegrama dela Santander, cu dat'a de 3 Ianuariu, comunica ca positiunea lui Moriones este dificila. Nóue trupe carliste sosescu continuu sî ocupa positiuni tari intre Bilbao sî armat'a lui Moriones. Totalele acestoru bande carliste se urca la 20,000 ómeni, sub comandantele lui Elio sî Don Carlos.

Mesagiulu dlui Castelaru.

Mesagiulu guvernului a fostu cetitu in Cortesi de câtra dlu Castelaru. Elu constatà mai intâiu prudinti'a cu care guvernulu a usatu de puterile ilimitate ce i s'au incredintiatu, lucrându cu promptitudine sî energia in contr'a ori cârei incercâri de desordine si de conspiratiune. Ordinea a fostu mentiunata pretutindeni. Afara din ras'a in care se intinde resbelulu, tóte clasele s'au ocupatu cu activitate de lucrârile loru. Din nefericire, o criminale insurectiune, tindiendu a rumpe unitatea patriei (acésta opera démna de mirare de atâtea secule) facendu-se stapâna pre un'a din cetâtile nóstre cele mai puternice, cele mai bine aprovisionate cu arsenale, cu vase de resbelu formidabile, mentine, la adapostulu forturiloru inespugnabile, drapelulu seu blastematu, si da passiuniloru demagogice speranti'a resurectiunii. Lips'a de trupe si de recurse intardià luarea cetâtiei, carea, cu tóte acestea, nu potea se nu cada in curendu la piciórele adunârei, mai cu deosebire déca se va tiené socotéla de activitatea sî de energi'a impresuratoriloru, de coplesirea sî de penuri'a impresuratiloru.

Mesagiulu denuncia complicitatea directa a insurgintiloru Catargenei cu bandele carliste, cari s'au sporitu de cându a inceputu asediulu. Recunósce ca resbelulu carlistu s'a agravatu intr'unu modu teribile, din causa ca inimicii au profitatu de desorganisarea fortieloru guvernului, de nedisciplin'a armatei sî de divisiunile liberariloru.

„Nu uitati, dîce, ca suntemu in resbelu. Totulu trebuie sa se stérga in fati'a resbelului; nu este politica posibile afara de politic'a resbelului; nu uitati ca resbelulu pune in periculu jun'a nóstra republica, antic'a nóstra libertate, cuceririle civilisatiunei si drepturile ce avemu de a esiste cá poporu modernu, cá poporu europénu.

„Nu uitati ca politic'a resbelului este o politíca anormale; ea cere suspendadarea câtoru-va functiuni sociale, sacrificiulu transitoriu alu câtoru-va libertâti, precum frigurile ceru suspendarea alimentârei ordinare, déca acést'a este necesariu pentru a scapá viéti'a. Afara de aceste mediloce politice, trebuie sa mai aveti in vedere unu scopu politicu. Trebuie inca sa ne aducemu aminte, in acestu momentu cându institutiunile nóstre politice nu suntu decâtu in nascere órecum, ca ori-ce nou nascutu este imperfectu; trebuie sa avemu cá obiectivu nu o republica de scóla séu de partida, ci o republica natiunala, care, prin mladiarea ei, sa se potrivésca cu circumstantiele, sciindu se transige cu credintiele si cu deprinderile ce intalnesce in giurulu ei, indestulu de intielépta cá se nu alarmeze nici o clasa de cetatieni, indestulu de fórte cá se incerce tóte reformele necesarie sî se garanteze interesele legitime sî sperantiele generatiuniloru cari se nascu, impatiente a realisá noue progrese in societâtile umane. Dara medilócele politice nu ajungu pentru a terminá resbelulu, trebuiescu in acel'asi tempu sî medilóce militarie.

„S'a declamatu multu contr'a armatei, dara, cu câtu inaintâmu in viétia, cu atâtu vedemu mai chiaru necesitatea absoluta de a avé o armata.

„Guvernulu a facutu óre cari silintie cu scopu de a consolidá armat'a, prin repunerea in vigóre a ordonantieloru pentru restabilirea disciplinei, prin reorganisarea artileriei sî prin distribuirea de comandamente la generarii din tóte partidele, ceea ce da armatei unu caracteru adeveratu natiunale. A o recrutá, a o armá, a repune in vigóre ordonantiele relative la disciplina; a o face totu atâtu de sprintena cá se nabusiésca ori ce rescóla in germenele ei, pre câtu sî de rabdatóre cá se indure ostenelele resbelului, acést'a a fostu oper'a câtoru-va dile.

„Dejá aceste silintie au produsu mari resultate. Armat'a a combatutu pentru republica la Barbarin, la Montejurra, la Estella, la Bergas. Armat'a Cataloniei, odinióra nedisciplinata, a facutu pentru caus'a republicei minuni de eroismu. Pentru cá resbelulu in contr'a insurectiunei sa se póta continuá cu vigóre sî sa se termine cu succesu, trebuie indata sa se autorisedie chiemarea de noi reserve. Poporulu armatu contribuie inca a sustiené caus'a libertâtiei prin formarea de militii, in care toti spaniolii, fâra esceptiune, coopera la aperarea natiunala.

„N'amu scapatu de tirani'a regiloru pentru a cadé in tirani'a partiteloru. Acei cari se plângu de decadinti'a spiritului publicu potu sa-si reamintésca voluntarii de Mora sî de Ebru ardiendu-si ultimele cartusie, fâra a perde speranti'a; voluntarii de Bilbao, cari, stimulati de esemplu, au datu proba de o energia egale cu a parintiloru loru; voluntarii de Olot, de Puycerd'a sî alti multi asemenea, in fine voluntarii de Tortella, cari dupa ce s'au perdutu casele sî bunurile, se consola in miseri'a loru sî in torturele fómei, fiindu ca si-au pastratu libertatea si republic'a.

Ací d. Castelaru constata, ca cheltuielele resbelului, in tempulu interimului parlamentariu, s'au urcatu la 400 milióne reali.

Trecendu apoi la cestiunea reformeloru necesarie, dice, ca cele mai urginte au de objectu instructiunea obligatória sî gratuita, data cu cheltuiél'a statului; desfiintiarea a ori-ce servitute sî a ori-ce sclavagiu, pentru cá toti cetatienii se fia liberi pre teritoriulu metropolei, cá sî diucolo de mâri.

„Déca, continua d. Castelaru, supunându-ne indoitei miscâri de conservare sî de progresu, care impinge societâtile a intrá pre calea politica moderna, a-ti asiediá unu guvernu stabilitu, Europ'a va recunósce indata republic'a nóstra. Nici o natiune n'are antipatia invicibile in contr'a formei republicane: tóte dorescu sa véda in Spani'a unu guvernu, care sa garanteze ordinea sî interesele atâtu de insemnate, pentru cari comerciulu universale 'si gasesce isvorulu in bogatulu nostru pamentu."

Mesagiulu adauge apoi, ca guvernulu va presintá documentele relative la afacerea Virginius. Aceste documente probéza ca s'a inlaturatu resbelulu, mântienendu-se principiele dreptului internationale. Situatiunea s'a melioratu sub diverse raporturi: ordinea este mai multu asicurata; susu, autoritatea cere mai multu respectu, josu se observa mai bine; armat'a a redobânditu disciplin'a sî spiritulu de subordinare; rescólele dîlnice au incetatu, ayuntamentele nu mai esercita acele dictature locale, cari reamintescu cele mai rele dîle ale evului mediu.

„Ordinea, autoritatea repausa pre base solide. Trebuie sa inchidemu pentru totu-deun'a er'a rescóleloru popolare sî a pronunciamenteloru militare. Trebuie cá poporulu sa scie ca póte obtiené totulu ceea ce este justu prin sufragiulu universale sî ca baricadele n'aru puté aduce decâtu ruin'a sî disordinea lui. Trebuie cá armat'a se scia ca este formata pentru a sustiené legalitatea, ori care aru fi ea, sî pentru a se supune cortesiloru, ori ce aru decide ei. Esista din fericire acésta convingere universala ca republic'a este autoritatea sî libertatea, dreptulu sî datori'a, stabilitatea sî progresulu, cea mai complecta sî cea mai flesibila din tóte formele inspirate de ratiune, sî in fine terminulu sicuru alu revolutiuniloru sî portulu sperantieloru celoru mai generóse."

Este urginte a o face intr'unu modu stabile, a o intemeiá pre consimtiementulu universale, sî a aduce la dens'a tóte partidele liberali, desbracate de egoismulu care insotieste puterea, a chiemá la dens'a tóte clasele, aretandu unor'a ca cu dens'a progresulu este sicuru, de-sî pacificu, sî altor'a, ca in ea necesitatea conservârei se impune cu forti'a cea mai iresistibila, adeca cu fortiele intrunite ale intregei societâti. Adoptandu o conduita de consiliare sî de pace, care potolesce spiritulu, in locu de a-lu escitá, a-ti puté prin ea se apelati de injustitiele presinte la justiti'a definitiva, sî cându ea va fi trecutu period'a luptei sî a periculului, ve va fi iertatu a ve inchide in iutarea caminului, cá unii ce a-ti binemeritatu dela consciinti'a vóstra sî asceptandu dela istoria titlulu de propagatori sî conservatori ai republicei spaniole.

(La République francais)

La cestiunea usurei.

(II.) E cunoscutu sî recunoscutu resultatulu celoru mai nóue scrutâri pre terenulu istoriei primitive a omenimei, ca adeca omulu numai prin unu procesu de perfectiunare ce a duratu mii de ani, s'a radicatu la civilisatiunea sea de astadi. Trépt'a intâi'a sî fundamentulu desvoltârei sociale mai inalte, au fostu aceleasi, cari suntu sî astadi, adeca: **Lucrarea conscia sî computata, indreptata spre unu scopu determinatu.**

Scoporile sî resultatele acestei lucrâri au fosu conservarea individului sî a genului, de aceea lucrarea fu indreptata spre castigarea nutrementului, locuintiei sî imbracamintei lucratoriului sî a urmatoriloru sei mai de aprópe. Lips'a sî cunóscerea folosului seu propriu, mai departe varietatea conditiuniloru vietiei din afara, provenite din insusîrile fisice ale tierei locuite, in urma poterile fisice sî spirituali neomogene sî desteritatea individiloru singurateci in castigarea trebuintieloru vietiei, au frantu acestu egoismu tare sî acésta omnilateralitate fortiata a omului, au impreunatu pre ómeni in societâti mai mari, regolate sî tienute laolalta prin legi conventiunali, au adusu cu sine **bucatirea lucrului sî impartirea cooperativa a lucrului.**

Urmârile necesarie ale acestui pasiu giganticu in progresulu civilisatiunei suntu chiare. Totu individulu de o capabilitate de medilocu e in stare sa lucre mai multu decâtu cere cea mai misera conservare a vietiei, totu insulu póte prin acestu superplusu sa-si castige o avere séu sa-si intrebuintieze sum'a intrecatória a lucrului sî tempului pentru producerea, inventiunea sî ameliorarea masîneriei de lucru; acést'a masîneria face pre lucratoriu capabilu de a castigá sî produce mai usioru sî mai multu pentru sine séu pentru altii, si acést'a suma intrecatória a lucrului seu, acésta avere crutiata, prin conlucrarea mai multoru, prin relatiunile reciproce intre singuratecii membrii ai societâtiei — **prin comerciu**, — se póte pune spre fruptificare, adeca séu se póte schimbá cu alte producte ale lucrului omenescu séu cu producte brute de ale naturei, séu pre lânga strict'a suplinire in aceeasi forma sî cu resplatirea venitului se póte imprumutá.

Nici unu schimbu sî nici unu imprumutu nu se face fâra castigu sî folosu in ambele pârti. Celui ce cumpera sî celui ce imprumuta e obiectulu de cumperare neconditiunatu de unu mai mare pretiu, decâtu sum'a, carea o solvesce pentru densulu, séu decâtu resplat'a venitului, care trebuie platita dupa sum'a imprumutata, câci la din contra n'aru imprumutá sî n'aru cumperá; pentru cumperatoriu inse sî imprumutatoriu pretiulu platitu pentru marfa, sî interesulu e o despagubire destula pentru obiectulu de cumperare séu periculii, câror'a e espusu imprumutulu in mânile imprumutatoriului.

Formarea cea nóua si gruparea societâtiei omenesci au facutu posibila sî au sî fortiatu desvoltarea sî ocupatiunea ori sî cârui individu in modu corespundietoriu naturei sî passiunei, facultâtiloru sî trebuintieloru lui; au conditiunatu despartirea in caste sî staturi, formarea meserieloru ce se deosebescu deolalta, art'a sî industri'a, cari mergu in un'a speciale directiune spre desvoltarea si perfectiunarea loru.

Sub **lucru** intielegemu noi ori-ce activitate omenésca indreptata spre unu scopu determinatu, sî deosebimu lucrulu roditoriu sî neroditoriu, incâtu adeca resultatulu acestui lucru coprinde in sine séu nu o inavutire si promovare a societâtiei omenesci in ajungerea scopuriloru sî tienteloru sele. Asiá d. e. radicarea piramideloru sî scobirea muntiloru, spre a face catacombe séu temple in stânci, aru trebuí sa o numerâmu intre cele mai neroditórie lucrâri, pre cându lucrarea cugetului unui Pythagor'a, de-sî nu a datu unu resultatu pipaibilu, a fostu fórte roditoria.

Totu lucrulu are unu óre-care pretiu sî anume unu pretiu duplu: unu pretiu de intrebuintiare sî unu pretiu de schimbu, cari nu aterna unulu dela altulu, ba adese in acela'si obiectu stau in disproportiunea cea mai mare. Asiá d. e. o secure séu unu plugu simplu are unu pretiu de intrebuintiare estraordinariu mare lânga unu pretiu de schimbu fórte neinsemnatu; pre cându pietrele scumpe impreuna in sine unu pretiu de intrebuintiare minimalu cu celu mai mare pretiu de schimbu.

Pretiulu intrebuintârei unei averi séu lucru se determinéza prin **sum'a de lucru roditoriu, cu carea eu sum in stare a-lu prestá sî crutiá pre acest'a**, pretiulu de schimbu inse prin sum'a lucrului strainu, cu carea eu mi-lu potu castigá sî insusî pre acest'a. Totu pretiulu representa dara óre-care suma a lucrului omenescu.

Totu ce are **o valóre** are sî unu **pretiu**: sî adeca pretiulu representa acea suma de lucru, pre carea eu ratiunalminte sum gat'a a o solví pentru castigarea obiectului de pretiu, sî carea mi se platesce mie cá posesorului din partea altor'a bucurosu pentru ca o cedezu, deci pretiutu totu-déun'a e mai micu decâtu adeverat'a valóre a obiectului, sî se reguléza prin:

1. Proportiunea, in carea stà provisiunea cu trebuinti'a câtra olalta — proportiunea intre imbiere sî cautare — sî imbiarea prevalenta scade pretiulu ori si cârei marfe, cautarea prevalenta lu radica.

2. Folosinti'a obiectului. Amu d. e. sa alegu intre o secure de otielu sî un'a de feru, cari au pretiuri diferite, atunci mai bucurosu voiu solví pentru cea dintâiu pretiulu mai mare.

3. Greutatea mai mare séu mai mica a producerei sî inmultirei. Daguerotipulu a fostu sî e cu multu mai scumpu decâtu fotografi'a pre harthia, de-sî e indereptulu acestei'a in tóta privinti'a, sî o statua de marmura nu se póte dá cu acelu pretiu, cu care se dà unu tipariu de ghipsu alu acelei'a.

4. Pretiositatea materialului brutu.

5. Periculului mai micu séu mai mare, care e impreunatu cu producerea, conservarea sî transportarea marfei. Piétr'a siórecelui (arseniculu) sî preparatele fulminante au de a-si ascrie pretiulu celu mare mai cu séma acestei impregiurâri; marf'a unui contrabanditu trebuie platita cu multu mai susu, cá sub scutulu unui importu liberu, pentru ca contrabanditului trebuie sa i se platésca sî periculului prinderei cu tóte consecintiele.

6. Monopolisarea. Cum se póte alterá de tare prin monopolu pretiulu marfuriloru sî cum se alteréza intr'adeveru, resulta din urmatórele fapte: La introducerea monopolului sârei, pretiulu acestei'a erá numai 8½ franci pr. puntu, sub Ludovicu alu XV, sub apesarea monopolului s'a urcatu in uncle provincie puntulu de sare la 280 franci; sarea nóstra transilvanéna in spesele de productiune nu se urca in nici o mina preste 30 cruc. maj'a; pretiulu de vendiare stà intre 3 sî 4 fl. Monopolurile tabacului dau 600—3000 procente.

Monopolulu cumperârei prin Angli'a apésa pretiulu bumbacului indianu la 1 penny per puntu sî constringe cá monopolu de vendiare pre cultivatoriulu bumbacului din Indi'a sa platésca puntulu de catunulu celu mai reu cu 47 penny.

7. Neplacerile fisice si moralice, cari suntu impreunate cu un'a séu alta metoda de productiune. Suntu multe meserii, cari suntu impreunate cu necuratienia, precum macelari'a, argisitori'a s. a. Toti câti se aplica la atari meserii pretindu lefe pentru lucru sî castigu mai mari din capitalulu depusu, decâtu face venitulu capitalului tierei in diametru. Mai suntu sî alte meserii despretiuite, cari pretindu unu premiu fórte mare.

8. Dessimea séu raritatea séu chiaru sî unicitatea obiectului. Raritatea animalului tiene pretiulu unui fasanu asiá de susu preste acel'a alu unei gâini sî dessimea sticlei ii micsiorédia pretiulu de totu.

9. Passiunea (pretium affectionis).

10. Referintie speciali telurici cosmice sî sociali, cari influintiéza numai in unu locu sî la unu tempu.

Recólte rele au urcatu pretiulu nutrementului, mai alesu in tempurile trecute, cându medilócele de transportu erau astfeliu de nedesvoltate, incâtu prisosinti'a unei regiuni nu se potea transportá la vecinatatea de 10 miluri. — Influinti'a revolutiuniloru politice asupr'a metaleloru nobile e conoscuta tuturor'a.

Incâtu o avere póte garantá posesorului cu séu fâra de conlucrarea acestui'a o renta, notiunea acelei averi coincidéza cu notiunea capitalului sî rent'a e sum'a intréga, carea resulta din folosirea unei averi séu unui capitalu pentru posesoru. Rent'a e simpla séu curenta, dupa cum adeca capitalulu séu se nimicesce prin folosirea lui de odata séu remâne sî mai departe folositoriu. Asiá e dintre tóte capitalele poterea de lucru a omului celu mai trecatoriu sî totu-odata sî celu mai mare capitalu, care da numai odata renta, lucrulu momentanu prestatu sî medilocitu pretiulu lui, sî care prin lucrulu prestatu de locu se consuma sî déca acésta potere de locu nu s'aru folosí totalminte in momentulu producerei, acelu capitalu aru fi perdutu pentru totu-déun'a, pentru ca poterea de lucru a omului nu se póte reservá, pastrá sî adunà in unu magasinu in nici unu modu. Celu mai drasticu contrastu la acést'a ni-lu dau eternele sî neperitórele poteri ale naturei. Repediunea naturale a unui fluviu e isvorulu unei produceri continue de poteri, sî indata ce mi-o insusiescu devine pentru mine unu isvoru de o renta continua.

Pamentulu aratoriu sî capitalulu ce jace in trensulu, aducu posesorului o renta continua, carea constà în medilócele de nutrementu.

De comunu sub cuventulu capitalu se intielege mai numai unu capitalu de bani elocatu pre interese, in acestu tractatu notiunea capitalului o luâmu in intielesulu definitiunei date mai susu, séu lu numimu capitalu de bani.

Şcienti'a economiei natiunali vorbesce adeseori de capitalu fipsu sî de capitalu circulatoriu sî sub celu dintâiu ea intielege acelu capitalu, care la trecerea sea in possessiunea altui'a nu-si schimba loculu, precum d. e. suntu pamentulu aratoriu, casele, etablisementele de fabrica sî masineri'a acestor'a; sub celu din urma intielegemu inainte de tóte **banii** sî acea marfa de comerciu, care spre a poté dá o renta trebuie sa-si schimbe loculu, inse acestea notiuni nu suntu destulu de precisu fipsate sî câte odata nu se potu despartí bine in intrebuintiarea loru concreta.

Rent'a carea mai susu o definiramu de „sum'a intréga a folosirei unei averi“ se numesce **renta cruda**, sub **renta curata** inse intielegemu acea parte a rentei crude, care mai remâne din acest'a, déca subtragemu:

1. Spesele de desdaunare a partei din capitalu, care s'au intrebuintiatu la folosirea acestui'a, sî spesele unei meliorationi eventuali a capitalului;

2. Plat'a lucrului intrebuintiatu la producerea rentei;

3. Asecuranti'a. Sub acésta intielegemu acea suma, de molte ori de locu neprecisibila, pre carea o pretinde totu imprumutatoriulu cá resplata pentru periculii, câror'a e espusu imprumutulu in mânile debitoriului, pericolulu stricârei séu póte alu perderei totale. Acésta asecurantia forméza o parte insemnata in tóta sum'a de arenda sî inchiriare sî are cea mai multa influintia asupr'a fipsârei procenteloru pentru imprumuturi de bani.

Acésta renta in genere se computa numai pre unu anu sî se numesce renta anuale.

In viéti'a de pâna acum a omenimei celu mai multu tempu s'au portatu comerciulu cu tóte bunurile inmediatu intre producentu sî consumentu sî tóte negotiurile de schimbu inmediatu marfa pentru marfa. Acestu modu de comerciu au suferitu de cele mai mari defecte sî a paralisatu mai totalu ori-ce desvoltare. De o parte objectele de schimbu proportiunalminte in massa mare, numai cu greu sî cu multe spese mari, ostenéla sî perdere de tempu, s'au potutu transportá la celu mai aprópe tergu — la unu tergu mai departatu nu se poteau transportá de locu, — de alta parte possibilitatea schimbului erá fórte dubia. Cine voiá sa schimbe unu manufactu cu vite séu grâu, nu erá nici cându siguru despre aceea, ca avé-va meseriasiulu respectivu lipsa tocm'a de vite séu de grâu sî la casulu contrariu trebuiá sa-si dea marf'a neproportiunalminte eftina séu sa o duca iéra acasa cu o dauna sigura.

Acésta lipsa au constrensu popórele de-sî târdiu, si pre cele mai multe in tempulu istoricu, a-si escugetá unu medilocu de schimbu, alu recunósce de egalu sî de unu pretiu gat'a, care se potea intrebuintiá la platirea ori sî cârui objectu possibilu de scimbu sî care cu o massa mica impreunà in sine unu pretiu mare; astu-feliu erá usioru de transportatu, lips'a a fortiatu inventiunea sî primirea baniloru. O alta urmare a greutâtiloru susu numite in schimbarea marfuriloru a fostu formarea unei clase deosebite de ómeni, cari se ocupau numai cu cumpërarea séu vinderea marfuriloru pre lânga possibilulu câscigu, sî acesti'a suntu **negutiatorii** — sî in urma lips'a a adusu cu sine desvoltarea comerciului.

Astadi tóta lumea intrebuintiédia acestu instrumentu medilocitoriu de schimbu sî lumea civilisata lu folosesce eschisivu le incheiarea negotiuriloru de ori ce soiu.

Celu mai usuatu materialu, care se intrebuintià sî se intrebuintiéza de bani, suntu metalele nobili aurulu sî argintulu, in alu doilea rangu aram'a, brontiulu sî alte compositiuni de metale, la cari tempulu mai nou — cei trei seculi din urma — au adausu harthi'a in forma de semne de bani, note. —

. De óre-ce intrebuintiarea baniloru crutia atâu de multa lucrare sî a facutu cea mai mare parte a comerciului nostru sî a civilisatiunei de adi possibila, urméza fórte naturalu, ca i se ascrie unu pretiu fórte mare. Bogati'a representa óre-care parte insemnata a bogatiei natiunali intregi sî a averei sî de aceea trebuie sa solvimu pentru intrebuintiarea baniloru o renta cá sî pentru ori sî care altu objectu de pretiu, fia elocatu in ori sî ce modu. Rent'a, de carea se bucura imprumutatoriulu dupa imprumutulu seu, o numimu interese séu cameta sî de óre-ce aceste interese de regula se computa pre unu anu sî cá o parte alicuota a capitalului imprumutatu in pârti de o suta cá in procente, numerulu, care esprime proportiunea intre sum'a imprumutului sî interesele anuali, interesuriulu normalu alu sumei, care póte fi macsimalu séu minimalu séu regulatu sî determinatu prin usu sî relationi din afara constante, séu prin datin'a tierei séu prin legi.

Causele sî temeiurile, cari determina acestu interusuriu normalu, séu fipsarea procenteloru suntu coprinse in causele, cari detiermurescu in genere pretiulu marfuriloru sî intre acestea mai cu séma suntu:

1. Proportiunea in carea sta inbiarea sî cautarea câtra olalta. Bani superflui scadu procentele, fiindu ca nu intréba nimene dupa densii, pre cându lips'a baniloru radica procentele.

2. Periculului mai micu séu mai mare alu perderei, cârei e espusu imprumutulu in mânile debitoriului. Cu câtu e mai mare ipotec'a in comparatiune cu sum'a imprumutului sî cu câtu e mai stabilu pretiulu ei, cu atâtu imprumutulu ce se póte capetá dupa dens'a e mai mare sî eftinu, pre cându o ipoteca cu calitâti contrarie cu greu, sî cu multe spese medilocesce unu imprumutu. Spre esemplu: Pre o casa din cetate asecurata, carea se afla in stare buna, in pretiu de 50,000 fl. se póte capetá unu imprumutu de 25,000 fl. cu 6% pretotindenea mai usioru, decâtu unu imprumutu de 10,000 fl. pre o ipoteca de asemenea pretiu in bucate séu vite cu 10%. Cambiulu se recomanda aici prin folosirea sî escomptarea sea mai bine decâtu obligatiunea.

3. Referintie sociali deosebite. Onestatea séu punctualitatea debitoriului, verosimilitatea, ca capitalulu impreuna cu interesele se va platí la tempulu seu, séu prin esecutiune judecatorésca.

4. Monopolisarea, adeca concentrarea sumeloru esistinte de bani in mâni putiene. Cu câtu in o tiéra suntu mai putieni posesori mari de bani, cu atât'a concurinti'a in oferte e mai mica, cu atâtu inse e mai mare sî mai arbitrariu interesuriulu normalu, fiindu ca capitalistii in astu-feliu de giurstari se folosescu de ocasiune.

5. Raritatea relativa séu desimea baniloru in genere. Dicemu relativa pentru ca potu fi sî suntu in fapta tieri fórte serace de bani, in care interesuriulu normalu e fórte josu, sî suntu tieri bogate de bani, unde interesuriulu normalu sta fórte susu. Pentru acésta proportiune in pretiulu folosirei câtra multimea baniloru aflatori e datatoriu de mesura sî regulatória desvoltarea industriei, vialitatea sî omnilateritatea comerciului in intru sî afara. In statele industriali mari, cu unu comerciu insemnatu, interesuriulu póte sa fia mare, in bulului multimei relative a capitalului circulatoriu, in state agriculturalí stagnatórie, cu comerciu micu, póte sa fia interesuriulu fórte micu; totu-si acest'a nu se mai póte sustiené din causele cari se voru cercetá mai târdiu.

Program'a conferintieloru

La Atheneulu Românu.

Pre anulu 1873/4.

16. Decembre G Stanescu Rafailu; viéti'a sî operele lui.

20 Decembre Chr. Pascanu. Consideratiuni asupr'a pretinsei stâri ozonice a atmosferei.

23. Decembre G. Sionu. Despre colinde, („Buna diminéti'a la Mosiu-Ajunu!“)

27. Decembre C. Dragescu; Igien'a frumsetiei sî amorului.

30. Decembre I. Massimu. Despre limba.

3. Ianuariu 1874. D. de Marsilacu. Despre poesi'a infinitului.

6. Ianuariu Colonelu Stef. Falcoianu. Calendariulu, Mersulu tempului. Prevederea fenomeneloru meteorologice.

10. Ianuariu Gr. Tocilescu. Petru Cercelu.

13. Ianuariu T. Charlieru. Drumurile de feru.

17. Ianuariu I. C. Brateanu. Miscarea economica.

20. Ianuariu V. A. Urechia Convorbiri literarie.

24. Ianuariu St. Mihailescu. Darvinismulu.

27. Ianuariu I. A. Cantacuzianu. Teori'a fisica sî fisiologica a musicei.

31. Ianuariu Davila. Conservatiunea vinuriloru.

3. Februariu B. P. Hajdeu. Despre limba.

5. Februariu Gr. **Ventura**. Despre trecutulu sî viitoriulu musicei in Romani'a.

7. Februariu **Vericeanu**. Convorbiri economice.

10. Februariu A. **Laurianu**: Eliade sî operele lui.

14. Februariu Chr. **Pascanu**. Despre alimente, alegerea alimenteloru.

17. Februariu P. **Gradisceanu**. Despre Machiavel.

21. Februariu, G. **Sionu**. Pacala sî Tandala.

24. Februariu, G. **Negru** Vesuviulu sî eruptiunile sele.

28. Februariu Dr. **Davila**. Despre ambulantie.

3. Martiu. A. **Roques**. Drem'a Romana.

7. Martiu. **Vericeanu**. Convorbiri economice.

10. Martiu. U. de **Marsilacu**. Frumosulu sî Frumseti'a.

14. Martiu St. C. **Mihailescu**. Selectiunea naturala.

17. Martiu C. **Stanescu**. Studiu asupra arteloru plastice la espositiunea universale din Vien'a.

21. Martiu Dimitrescu **Tassianu**. Despre scólele de aplicatiune; organisatiunea loru.

24. Martiu A. **Odobescu**. Art'a bisantina.

Conferintiele ce se voru mai face, pre lânga cele aci publicate, se voru anunciá prin diuarie.

Oficiulu Ateneului.

Varietâti.

⁂ Nepót'a de fica a Majestatiei sele fù botediata luni in 12 Ian. n in presenti'a bunei sele Imperatesa sî Regina Elisabet'a. Botesata primí numele Elisabet'a Ludovic'a Francisc'a Mari'a Iosef'a. —

⁂ Carte de corespondintia intre Austro-Ungari'a, Itali'a, Tripolis sî Tunis. Dela 1 Ianuariu intra in viétia corespondinti'a cu asiá numitele carti de corespondintia intre Austro-Ungari'a, locurile acele din Turci'a unde suntu poste c. sî reg. sî Alesandri'a din Egiptu deoparte sî intre Itali'a, Tripolis sî Tunis de alta parte. Tacs'a este urmatórea: a) pentru cârti de cor. la Itali'a 15 cr. b) pentru cârti de cor. la Tunis sî Tripolis 23 cr; c) pentru cârti de cor. dela locuri de acele din Turci'a unde suntu poste austro-unguresci sî din Alessandri'a l'a Itali'a 23 cr; d) pentru cârti de cor. dela locurile numite la Tunis sî Tripolis 33 cr.

(†) Necrologu. Ioanu Dobranu Aginte de curte in retragere, dupa o scurta suferintia de ¼ de óra (lovitu de guta) a rapausatu in 13|25 Dec. 1873 nóptea la 11½ óre la mosi'a sea Rebnicu in Croati'a. In tempurile antemartiale, Dobranu, cá aginte de curte au fostu consultatu de toti românii sî serbii, cari pre acele tempuri avéu cause pre la decasteriele din Vien'a; iéra dupa revolutiune, figurà cá barbatu de incredere alu dloru din Banatu in deputatiunea generale ce staruiá la curte pentru realisarea promissiuniloru facute. — Dobranu cá aginte prin ostenelele sale adunase frumósa avere, dara cam pre la an. 1857 o perduse tóta prin famili'a gener. revol. Kiss, inse mai tardîu restituindu-se mostenitoriloru generalului averile confiscate, Dobranu inca recapetà averea perduta, si retrasu dela viéti'e publica, se casatorí a dóu'a óra (prim'a socia au fostu din famili'a Mocionesciloru) cu Catarin'a Agor'a, dara nici din prim'a, nici din adou'a casatoria prunci n'a avutu, sî prin urmare singur'a mostenitória este d-na veduv'a care cá o femee indiestrata cu rare calitâti spirituali sî cu inalta cultura a inimei, va sci face unu monumentu neperitoriu barbatului sî sie-si prin care numele loru sa remâna bine cuventatu de posteritatea recunoscatóre!

⁂ Cardinalii numiti in Consistoriulu dela 22 Dec. an. tr. suntu: Patriarchulu de Lissabon'a, Nascimento, A Eppii: Guibertu in Parisu, Regnier in Cambrai, Sîmoru, in Granu (Strigoniu) Tarnocy in Salisburg, Barrio in Valenci'a, — apoi Nuncii apostolici: Chigi (in Franci'a) Falcinelli (in Austri'a,) Franchi (in Ispani'a) sî Oregli'a (in Portugali'a), — mai departe: au fostu numiti patru Eppi. in partibus infidelium trei Eppi pentru Itali'a, Eppulu Olteanu (de Lugosiu) la Oradea-mare, Preotulu Coron'a Eppu la San-Luis de Potosi (Mexicu) Preotulu Hillion de Eppu la Capu-Haiti (in antillele Americei.)

⁂ Ballu. Junimea dela academi'a de drepturi de aici sî serbéza in 19 Ian. n. ballulu in sal'a dela „Imperatulu romaniloru“ spre scopulu filantropicu de a ajutá juni lipsiti de midilóce. Intrarea e 1 fl. 50, logele mari cu 6 fl; mici cu 4 fl. Contribuiri benevole in sume mai mari se primescu cu multiamita.

⁂ In Cisnadia s'a infiintiatu o reuniune de panurari cu scopulu de a face in Temisiór'a unu depositu de marfa.

⁂ Compunerea senateloru la curtea supr. din Pest'a pre an 1874. In senatulu I. pentru causele civile sî in sen. III pentru causele criminale va presiedé d. presiedinte de senatu Br. Vasiliu Popu (acestu senatu are 15 judecatori) — in sen. II. pentru cause civ. pres. de sen. Ignatiu Lucaciu; — in sen. III pentru cause civ. pres. de sen. Ignatiu Zsoldos; — in sen. I. pentru causele crim. pres. de sen. Samuilu Bonisiu sî in sen V pentru causele civ. crim. sî urbariale, pres. de sen Samuilu Szabó.

⁂ Senatulu disciplinariu la curtea de casatiune pre cursulu anului 1874 se compune din urmatorii judecatori: Laurinte Tóth, Aless. Vértesi, Emer Szabó, Franc. Sloboda, cá membri ordinari, éra judecatorii Sam. Nagy, Emilu Manoiloviciu, Aless, Osvald, Nicol. Mersiciu, cá suplenti. — La tabl'a regésca senat. discipl. se compune din judecatorii: Alois. Cnorr, Georgiu Gud'a (maced.) Nic. Agorasto (gr.) Vasil Cerghe, cá membri ord. — éra Lud. Bobest, Albinu Zevodi, Emer. Nagy, Iuliu Barthodeischi, ca suplenti. Senatulu de agratiare pre a. 1874 s'a compusu din urmatorii membrii dela curtea de casatiune Ed. Herbert. Ales. Vértessi, Rude Ditrich, Sam. Masireviciu, cá membri ordinari, éra Augustu Láday, Ionu Beke, Franc. Sloboda, Sam. Nagy cá membri supl.

⁂ Tergulu Sabiiului de iérna a fostu fórte slabu, incâtu abiá s'a mai pomenitu altulu asemenea acestui'a. Industri'a nóstra are totu cuventulu a se plânge asupr'a putienei desfacerí de marfa.

⁂ Frigulu celu mare, care in unele momente nu va fi fostu departe de 30° sî pre aici s'a muiatu tare de Mercuri, mai multu de Joi. Néu'a a inceputu a se topí.

⁂ In dilele trecute s'a gasitu in Orestia unu lucratoriu inghiatiatu pre strade. Tóte incercârile de a-lu readuce in viétia au remasu desierte.

⁂ Podulu internationale la Buffalo este intreprinderea cea mai insemnata omenésca carea dovedesce in unu modu eclatantu câtu póte desteritatea omenésca. Trei ani se lucrà in continuu sî acum locomotiv'a alérga fâra intrerupere sî fâra pedeca dela Canada spre staturile nordamericane. Luntrile cari nu erau totu déun'a in stare a duce pre trecatoriu fâra periculu de ceea parte a riului suntu astadi superflue. Planulu de a trage unu podu preste riulu Niagara erá vechiu dara capitalulu necesariu s'a potutu aduná numai in 1870. Podulu preste Niagar'a e de 3651 urme de lungu sî constà din trei despartieminte dintre cari unulu este de 1967 urme de lungu dela rip'a Canadei pâna la Square Island, a dou'a preste Square Island de 1167 urme sî alu treilea pâna la rip'a nordamericana de 517 urme. Construirea podului a costatu unu milionu de dolari. Podulu e de mare insemnatate pentru Canada, pentru ca o léga cu tierile cele mai bogate ale uniunei americane.

⁂ **Ambletulu bolnaviloru in spitalulu civilu de aici.** Cu 1 Desembre statulu efectivu alu bolnaviloru erá 96 barbati sî 41 femei. In decursulu lunei se primira in spitalu 123 barbati sî 53 femei; se demissera in decursulu lunei 104 barbati sî 41 femei; remasera dara in 31 Dec. in spitalulu 115 barbati sî 53 femei sub cura. Contingentulu celu mai mare alu bolnaviloru lu dede bubatulu; cu ból'a acést'a se primira in spitalu 23 barbati sî 15 femei. Din lun'a lui Novembre remasesera sub cura 7 barbati sî 7 femei; a-iá in decursulu lunei Decembre 30 barbati sî 22 femei se aflau sub cura de bubatu in spitalu. Dupa bubatu a datu contingentulu celu mai mare afectiuni imflamative la organele de respiratiune.

(Tramisu.)

Rasnovu in dîu'a de Craciunu 1873.

Domnule redactoru! De-sî tienemu multu ca in anumite casuri proverbiulu românu „tacerea este cá mierea“ este fórte bunu; — totusi de asta data interesulu binelui poporului ne silesce a rupe cu tacerea sî a spune in publicu unele cause locali care de unu tempu incóce ne bantue comun'a nóstra bisericésca greco-orientala din opidulu Rasnovu lânga Brasiovu, o comuna destulu de insemnata cu preste 2500 suflete române, pre lânga 1800 suflete sasi, formandu dóue parochii cu o biserica. — Cându a esitu legea congresului din 1870 pentru regularea parochieloru sî dotarea preotiloru o amu salutatu cu bucuria, — de aceea, câci amu crediutu ca vomu procede cu totu deadinsulu la luminarea poporului, prin preoti harnici, — cari suntu primii factori chiamati spre acést'a — asiá s'au sî intemplatu.

Sinodulu protopopescu, care au avutu chiamarea sa clasifice parochiele luându in bagare de séma numerulu sufleteloru de preste 2500 luându in bagare de séma portiunea canonica de preste 40 jugere pamentu, sî luându in bagare de séma starea cea buna materiala a bisericei nóstre de aici, a pusu ambele parochii in clas'a I. — Comissiunea de trei tramisa din parte ven consistoriu archidiecesanu esindu in fati'a locului au spusu acést'a comitetului sî sinodului parochialu — care s'au sî invoitu cu acelu adausu, cá preotii fitori sa aiba maturitatea. — Pána au traitu ambii parochi au fostu pace — indata ce pre unulu din ei l'a chiamatu Ddieu, sa vedi la agitatiuni, la intrigi, turburâri, ba s'au escatu sî o turburare, ne mai audita in biserica. — Cercetandu-se din partea protopopiatului se constatara intre altele, ca cererea loru erá de a scadé parochi'a dela clas'a I la clas'a II-a séu a III-a sub pretestu ca poporenii suntu prea ingreuiati; de sî aici suntu mai inlesniti cá toti cei din vecinatate Sa nu credeti dle redactoru, ca esageredu cându spunu acestea, — actele aflatórie la vener. consistoriu in caus'a acest'a credu ca intarescu dîsele mele acestea.

De unde atât'a calamitate? De unde atât'a turburare in ómenii nostri, cei pâna acum asiá de pacinici? Se intrebau ómenii de bine. — In fine se aflara sî constatara, ca de unde tóte acestea. — Aici la noi se afla unu clericu anume Dimitriu Nanu, de presentu invetiatoriu in Sacele nepotu parochului actualu, acestu clericu neavendu cualificatiunea ceruta de a puté ocupá vre-o parochia de clas'a I, au inceputu sî elu deadreptulu sî prin némurile lui a amagí sî rugá poporulu prin promissiuni se reduca parochi'a la clas'a II-a spre a puté concurá sî elu, pentru ca nu are cualificatiune de clas'a I, ca apoi va face cum va fi mai bine, dealtmintrea elu vine pre aici desu — cânta — tiene adunâri cu ómenii, sî-i sfatuesce sî róga. Intre altii la adunâri de acestea au fostu sî vre-o 5—6 membri ai comitetului parochiale, cari declara verde aretârile nóstre, cui se incumete numitulu clericu, scimu noi bine; dara tacemu pâna alta data. Impregiurarea acést'a atâtu au iritatu, incâtu noi cari sustienemu clas'a I suntemu espusi la totu feliulu de maltratâri din partea câtoru-va ómeni dresati sî rabiati, nu suntemu siguri nici pre ulitia, câci dio mare ne stà in drumu, nici in adunâri publice, ba nici in biserica.

Deci cu totu respectulu in interesulu moralei poporului sî soc etâtiei omenesci precum sî alu institutiuniloru nóstre bisericesci celoru atâtu de salutarie — venimu a atrage atentiunea ven. consistoriu archidiecesanu sî a-lu rugá a pune stavila prin midilócele de cari dispune astoru feliu de abusuri, cu atâtu mai vertosu, câci suntu o molima urita, care de siguru va luá dimensiuni sî se va latí sî prin vecinatate sî din vecinatate in intrég'a tiéra, sî atunci unde vomu esî? ce vomu mai face din sî cu poporulu nostru? Poteti gandí onorate dle redactoru sî onoratu publicu cetitoriu.

Mai multi fii ai poporului.

☞ Cause technice provenite din schimbarea formatului au impedecatu espedarea nrului trecutu la tempu.

Publicatiuni oficiale.

(Dupa fói'a ofic.)

Anunciâri. Dela trib. reg. din Brasiovu, ca s'a improtocolatu firm'a: „G. I. Waller“ (móra de arsa sî fabrica de orzu). — Dela trib. reg. din M. Vásárhely ca Iuli'a Fehérvári e dechiarata de smintita sî ca i s'a denumitu tutoru Franc. Fehérvári din Teremi'a mare.

Licitatiuni. In 21 Ianuariu n. (sî sub pretiulu estimatiunei jud.) imobiliele lui Ludovicu Vajasdi in M. Datesiu (trib. reg. Turd'a). — In 22 Ian. n. event. 23 Fauru n. imobiliele lui Albertu Iesek in Clusiu (trib. de acolo). In 23 Ian. n. event. 23 Fauru n. imobiliele lui Nicolae Burza in Sacamasiu (tribun. Dev'a).

Provocâri. Dela trib. r. din Alb'a-Iuli'a câtra eredii lui Iosifu Kinder in privinti'a 148 fl. 81⅓ xr. pretinsi de Lud. Varju a se adresá la adv. Ioanu Cosieriu cá repres. pusu, pâna la 21 Ian n.; — câtra Iacobu Grossmanu in privinti'a pretinsei sume de 130 fl. din partea lui Carolu Banyai la acela'si adv.; totu asiá eredii dupa Carolu Fabianu in privinti'a sumei de 42 fl. 48 pretinsa din mass'a remasa, la acela'si adv.; câtra eredii dupa Cristofu Csiki in privinti'a sumei de 217 fl. 12 xr. la adv. Nicol. Barbu sa se insinue pâna la 21 Ianuariu. — Dela trib. r. din Vintii de susu pentru insinuarea pretensiuniloru pâna la 22 Ian. n. asupr'a obiecteloru pimnorate din mass'a remasa de Ioanu Kolozsi. — Dela trib. r, din Hatiegu spre insinuarea pretensiuniloru pâna la 22 Ian. n. asupr'a desdaunârei urbariali a massei in concursu a contesei Oliver Bethlen din Baresci (cu terminulu 28 Fauru n. a. c.)

(Tergulu in 12 Ianuariu n. 1874) pentru frigulu celu aspru fiindu fórte slabu cercetatu, resultatulu intregu alu comerciului au fostu sub 0. Putieni articuli din cei mai trebuinciosi au aflatu trecere; fructe inca abiá au venitu cá la unu tergu slabu de septamâna, pretiurile totu cele vechi.

Grâu curatu, 84—89 p. 6 fl. pâna la 6. 67. xr.; grâu mestecatu 82—83 p. 5 fl. 20 cr. pâna la 5 fl. 73 cr. Sacar'a, 74—78 p. 4 fl. 60 xr. pâna la 4 fl. 87 cr. Secar'a de calitate slaba 4 fl. 40 cr. ovesu 46—50 p. 1 fl. 47 cr. pâna la 1 67 cr.; cucuruzu 80—84 p. 2 fl. 93 cr. pâna la 3 fl. 20 cr.; ordiu, 68 p. 3 fl. 67 cr.; cartofi 1 fl. 60 cr. pâna la 2 fl. 13 cr.; mazarea sî lintea 6 fl. 67 cr.; fasolea 5 fl. 33 cr. galét'a (cubulu Austriei inferiori.)

Alte producte sî materii brute: canep'a 18—20 flor. inulu diumetate peptenantu 26—30 f.; seulu crudu de vita 20—21 fl. seulu de lumini 30 fl.; luminele de seu 32 fl.; sapunulu 24 maj'a; lâna fina de óie 1 fl. lâna ordinaria 70 cr. ocau'a; slanina próspeta 28—30 fl. slanina vechie 32—36 fl. untura próspeta 32—34 fl.; unsóre de porcu 34—37 fl. maj'a; piei crude de bou 34—48 fl. piei brute de vaca 22—32 fl., piei crude de vulpe 4—6 fl. piei crude de iepure 40—60 cr. parechi'a. Pieile de óie sî miei fórte putiene sî necautate.

Viptualele asemenea neschimbate: Carnea de vita 16—22 cr.; carnea de porcu 25—26 cr., carnea de vitielu 20—30 cr., carnea de bivolu 17 cr. puntulu; unsórea de porcu 75 cr. pâna la 1 fl. cup'a, atâtu cea dela tiéra câtu sî cea din cetate. Tergulu de vite inca a fostu fórte slabu. Putiene vite sî putieni cumperatori.

Caii de soiulu din tiéra, s'au vendutu 114 capete cu pretiulu dela 80—150 fl. necomputandu-se animalele mai mici.

Boi s'au vendutu 627 capete, pretiulu 250 350 fl. vaci 135 capete, pretiulu 80 fl. 90—120 parechi'a, bivoli 2.

Porci inca au fostu putieni s'au vendutu aprópe la 400 capete, pretiurile au variatu dela 45—120 fl. de o parechia.

Cumperatori straini au fostu fórte rari, sî intregu comerciulu s'au intorsu intre negutiatorii din patria.

Concursu.

Pentru reintregirea parochiei vacante de a III-a clasa, in comun'a Egerszegu, protopresbiteratulu Muresiu Osiorheiului, se deschide concursu cu terminu de o luna de dile dela prim'a publicare.

Emolumentele suntu: din pamentu aratoriu, fenatiu sî stol'a indatinata, 400 fl. v. a.

Concurentii au a-si adresá recursele loru instruite in sensulu dispusetiuniloru provisorie pentru regularea parochieloru din anulu 1873, protopresbiteratului concerninte in Muresiu-Osiorheiu, poftindu-se dela concurinte, cá inainte de diu'a alegerei, sa se faca cunoscutu poporului, prin aretarea harniciei sele in biserica, in un'a din Domineci séu sarbatori.

M. Egerszegu, 20 Dec. 1873.

In contielegere cu parintele protopresbiteru concerninte.

(3—3) Comitetulu parochialu.

Burs'a de Vien'a.

Din 4/16 Ianuariu 1874.

Metalicele 5%	69	65
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	74	70
Imprumutulu de statu din 1860	105	—
Actiuni de banca	10	25
Actiuni de creditu	241	50
London	113	70
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	75	—
Argintu	106	90
Galbinu	—	—
Napoleonu d'auru (poli)	9	05

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.**

Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei sí pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 3. ANULU XXII.

Sabiiu, in 10|22 Ianuariu 1874.

Sabiiu II Ianuariu.

Erá unu tempu cându in dîu'a de anulu nou dupa calendariulu apusénu tóta lumea 'si indreptá privirile spre Parisu si asteptá cu incordare sa auda ce a rostitu Napoleonu III. câtra corpulu diplomaticu. Cuvintele oraculului care se pronunciá in Tuilerie se comentau apoi septamâni intregi, si fia-care comentatoru cautá se afle intr'ensele pacea séu resbelulu din decursulu anului acelui'a.

Cá ori si ce sub sóre inse, preste asteptare, se schimbà si sórtea Imperatului Napoleonu. Primirea capeteloru incoronate cu ocasiunea espusetiunei universali din 1867, in Parisu, pare ca a fostu o primire de despartire inaintea catastrofei carea urmà trei ani mai tardiu. Speranti'a ce si-o facea Napoleonu, cându asociatu de tiarulu Russiloru primì pre regele Prussiei cu cuvintele: aceste trei colori (flamura francesa, russésca si prussiana) se facu bine laolalta, a fostu o ilusiune, carea nu mai avù puterea magica inca nici baremu de a impedecá catastrof'a prorocita de colonelulu francesu Stoffel cu multa staruintia, admoniandu pre Franci'a sa nu siéda cu mânile in sinu fatia de pregatirile colosali ce le observá in Prussi'a, in statulu celu de soldati.

Sa dicemu si noi cá musulmanii, ca ceea ce erá scrisu sa se implinésca s'a implinitu. Cu implinirea acést'a fati'a Europei s'a schimbatu. Privirile astadi se indrépta in alta parte cându are lumea sa observeze ce-va, cându are sa afle ce-va de insemnatate europénа, privirile astadi se indrépta spre Berlinu. Omulu de bronzu séu de feru, dupa cum mai numescu unii pre generalulu chiurasiru, cancelariulu principe de Bismark, tiene in sprancenele sele fulgerile cu cari amenintia cum si tempulu celu frumosu, pentru anulu care se incepe, cu tóte ca elu scie fulgerá câte unu resbelu si din seninulu celu mai mare. Acést'a o scimu noi mai bine, cetatienii Austro Ungariei, cari avemu in analele nóstre inscrise cu litere negre dîu'a de doliu dela Königgrätz-Sadov'a.

Suntemu inca in primele dîle ale anului. Avé-vomu pace, avé-vomu resbelu? aru fi sa ne intrebâmu. Pacea o dorimu cu totii, câci nu e nici o salute in resbelu, a disu poetulu strabunu. Elemente de resbelu suntu inse destule, ori unde privimu in Europ'a, la apusu si la resaritu. Dara nu ne putemu noi asigurá cu certitudine de cele ce voru urmá? nu mai suntu astadi oraculi cá cei din 1859 in Tuileriele Parisului?

Ni se pare ca astadi ia acestu rolu organulu omului de bronzu séu de feru alu principelui de Bismark „Nord d. allg. Ztg.“

Acest'a indreptandu-se la adres'a Franciei si vorbindu despre referintiele Germaniei câtra Franci'a si viceversa asigura lumea, ca déca Franci'a se va sustiené neaternata de influinti'a papei si a ultramontanismului referintiele voru fi de pace, déca inse Franci'a va pasi in servitiulu scopuriloru papali, referintiele de pace suntu periclitate. O amenintiare mai pre fatia abiá se póte, si ea este cu atât'a mai periculósa, cu câtu ea vatema simtiulu de onóre alu Franciei. Va scí Franci'a sa se modereze si sa paraliseze efectulu acestei amenintiâri? este o intrebare care in momentu nu se póte respunde. Franci'a are multu pâna a se pune in starea ei de odinióra, inse iritarea imbéta de multe ori si pre omulu celu mai prudente si-lu pune in pusetiune de a cercá cu noroculu, aceea ce nu aru cercá calculului rece.

Dumineca se va seversi chirotonirea intru Archiereu a nou alesului Episcopu pentru dieces'a Aradului, Ilust. S. Mironu Romanulu, in biseric'a nóstra din cetate.

Escelenti'a Vóstra

Prea Luminate si prea Sântite Dómne Archiepiscópe si Metropolite!

Cându Escelenti'a Vóstra, in conformitatea dispusetiuniloru „Statutului organicu“ cá lege fundamentale a constitutiunei bisericei nóstre dreptumaritórie din Ungari'a si Transilvani'a in urm'a sufragiului maritului sinodu electivu, si din prea inalt'a bunavointia a Majestatei Sele prea bunului si gratiosului Imperatore, Regelui apostolicu si Marelui nostru Principe Franciscu Iosifu I. — a-Ti primitu sceptrulu de conducere alu Archidiecesei si Metropoliei nóstre gr. or. natiunale romàne inaltiandu ve pre tronulu la care v'a chiematu atâtu vointi'a matura a intregului poporu dreptucredinciosu din Ungari'a si Transilvani'a, catu si increderea Monarchului, prea umilitu subscrisulu comitetu parochialu, precum si intregu porulu comunitatei nóstre bisericesci din Huniadór'a, amu simtitu o adeverata mangaiere sufletésca, vediendu ca proni'a divina, in tempuri de aspre cercâri, si vicisitudini greu apesatórie, s'a induratu a reversá de nou asupra-ne binefacerile ceresci, tramitendu-ne in persón'a inalta a Escelentiei Vóstre, pre adeveratulu si prea bunulu Parinte sufletescu, pre prea luminatulu „Consolatoriu“ si „Alinatoriu“ alu suferintieloru nóstre.

Deci umilitu subscrisulu comitetu parochialu gr. or. din Huniadór'a, in numele intregului poporu alu acestei comunitâti bisericesci, cu cea mai profunda umilintia fiasca, cutéza a-si luá permissiunea, de a Ve adresá Escelentiei cu ocasiunea anului nou 1874, felicitârile celei mai sincere pietâti fiesci „dorindu-Ve dela atotu putintele creatoriu, cá sa Ve darui'esca sanetate continua si viétia indelungata, spre a puté conduce nai'a concrediuta a bisericei si natiunei nóstre la limanulu doritu“.

Pre lânga cea mai adenca reverintia si pietate fiasca sarutandu-Ve sântit'a drépta remanemu

Ai Escelentiei Vóstre cei mai umiliti fii
(urméza subscrierile.)

Din sessiunea comitetului parochialu tienuta in Huniadór'a la 20 Dec. 1873.

Revista diurnalistica.

Diuariului „Ostea“ i se scrie din Aradu urmatórele:

Despre fondulu comunu bisericescu alu diecesei Aradului si Caransebesiului v'a impartasitu dejá corespundintele din Caransebesiu, ca cu acel'a nu s'a manipulatu sinceru si ca s'au imprumutatu sume considerabile la persóne insolvente (?R·). Acum mi se raportéza in modulu celu mai autenticu si probatu prin unu registru acuratu ca din mentionatulu fondu bisericescu s'au datu imprumutu numai putienu decâtu 200,000 fl. di: doue sute de mii florini in moneta conventiunale la famili'a Mocioni si ca acésta suma colosala nu s'au resolvitu inca nici pâna in diu'a de astadi si ca nici interesele nu s'au platitu. Erá unu tempu, cându domnii Mocionesci se gerau de cei mai inflacarati patrioti români, de-si nóue nici atunci nu ne erá nimicu cunoscutu din cea ce s'a radicatu preste nivelulu obicinuitu. De vro câti-va ani inse domnii Mocionesci au lasatu politic'a natiunale a româniloru cursului seu si s'au retrasu la ocupatiunile loru private. De aceea noi nu scimu aduce altu motivu pentru care anumitulu fondu sa faca acestei familie unu presentu cu 200,000 fl. Omulu seracu si trage dela gura bucatur'a si sacrifica denariulu seu bisericei si acum acest'a sa vina in busunariulu negutiatoriului si posesorului avutu? Acésta aru fi o nedreptate strigatória la ceriu. Se scie, in ce miseria se afla tieranulu românu si in genere tieranulu, apartiena elu ori si cârei nationalitâti. Déca are lipsa de 5 fl. trebuie sa-si pimnoreze usurariloru din satu séu opidu sufletulu seu si sa platésca interese cu patru parti mai multu. Cu cele 200,000 fl, cari se afla la Mocionesci, s'aru poté face 200 casse mici de pastrare pentru tierani, cari aru reversá in sute de comune binecuventare, aru sterpì usur'a cea neumana si aru oferí sermanului tieranu in tempuri de lipsa unu ajutoriu momentanu, pre cându de presentu din acesti 200,000 fl. numai o singura familia trage folosu.

Noi pretindemu deci energicu reluarea sumeloru ce se afla la Mocionesci si vomu reveni la acést'a pâna atunci, pâna cându acestei favoriri ne mai audite a omului avutu pre computulu intereseloru si trebuintieloru poporului i se va pune unu capetu.“ —

„Gazet'a Transilvaniei“ face in Nrii cei doi ce aparura in anulu acest'a o reprivire asupr'a anului trecutu in care cá si in nrii sei primi din anulu trecutu accentuéza si de noi dorit'a buna intielegere intre români. Autorulu articulului, in partea a dóu'a pasindu pre terenulu politicu se incérca a descrie situatiunea româniloru fatia cu magiarii si nu putemu negá, ca unele le gacesce binisioru. Greutatea ce i face cuprinderea unei situatiuni politice resulta inse fórte invederatu din urmatórele sire:

„Déca totusi s'au mai afiatu si se mai afla români, cari credu, ca magiarii — incâtu depinde dela voi'a loru — voru dá mai multu româniloru si celor'a-lalte natiunalitâti, decâtu a datu séu a promisu némtiulu, si in sensulu acest'a vréu inca se persuadeze si pre altii, acei români séu ca suntu smintiti, — séu ca suntu insielatori!“

La care redactiunea „Gazet. Tran.“ adauge urmatórea nota:

„Asiá ne promitéu unii români maghiaroni in anii 1866, 1867, va se dîca pre romania: ni voru face mai multe concessiuni.“ —

In politica cá si in matematica nu se calculéza nici odata cu credintie si acei'a cari credu ce-va, fia chiaru si ca magiarii nu voru dá româniloru nimic'a, au incetatu de a fi politici. Ei au esitu din pros'a politicei si au intratu intr'o atmosfera poetica unde nu se mai póte vorbí despre afaceri natiunali séu de statu. Noi nu amu crediutu nici odata nimic'a, ci amu avutu convingerea, ca spre a obtiené drepturi trebuie cá natiunea sa lucre, dara sa nu stea amortita de cantecului unei idei nefructuóse carea pentru odiulu numelui nu voimu sa o numimu. Apoi fia fatia cu ungurulu, fia fatia cu némtiulu, fia fatia cu hantatarulu nu trebuie sa credemu, ci sa cautâmu ce avemu de facutu si sa facemu dara sa nu stâmu amortiti. Convingerea acést'a erá bine sa o aiba toti românii, precum vedemu ca o au alte natiuni d. e. conlocuitorii nostri sasii, incâtu ii privesce, si atunci putienu ne póte pasá de magiaroni séu de alte naluci, de cari sa sparia copiii. Câci si in casulu cându in afara de noi, si acest'a e casulu celu mai reu, nu castigámu nimic'a, eramu noi, celu putienu, unu organismu tare care insufiá respectu. Si cá sa ne improspetâmu in memoria unele lucruri cari nu e bine sa le uitâmu nici cându, sa ne aducemu aminte ca si inainte de anulu 1865 se aflau ambitiosi, cari au paralisatu multu castigarea de drepturi politice, inse conducerea in genere a natiunei impunea, incâtu celu putienu védi'a româniloru stá pre unu gradu mai inaltu cá dupa aceea.

Pâna nu voru pasí românii altu-feliu de cum pasira in anii dela 1866 incóce sa nu-si faca nimenea ilusiuni, suntemu espusi periculului de a ne perde si limba si natiunalitate. Ceea ce s'a intemplatu cu altii se póte intemplá si cu noi; câci n'avemu noi privilegie deosebite fatia cu legile eterne si nestramutabile in viéti'a popóreloru precum nu le au avutu inca nici o natiune si nici unu poporu pâna acum.

Suntemu de acordu cu cele ce le dîce articululu din cestiune câtra fine, câci in adeveru dela 1848 pâna la 1865 pâna a fostu conducerea natiunei in mânile intru fericire repausatului Metropolitu Siagun'a au mersu tóte bine si românii erau binevediuti si respectati. Dara de cându cu ambitiunea unui omu, dîce Gazet'a, de si noi credemu ca voru fi fostu doi, séu póte si mai multi dintre cari unulu siedé acasa si lucrá din ascunsu fâra de a se aretá in adunârile cele mai importante spre a-i audi glasulu, altulu care póte tocmai scrie articululu iérasi de o parte erá natiunalistu a la Nicodimu, pre fatia inse imbracatu in sinora lauda uniunea Ardélului cu Ungari'a si altii urmau iéra altu-feliu, lucrându fia-care dupa priceperea sea si interesulu seu, n'amu mai facutu nici unu pasu inainte, ci amu datu indereptu cu pasi rapedi. Amu datu indereptu pentru ca nu a fostu destulu, ca fiindu lipsiti de conducetoriu intieleptu si devotatu causei natiunali sa orbecâmu care incatrâu, ci si-au mai radicatu capulu si unii de acei'a, cari fâra cunoscintia, esperintia, precautiunea si tactulu, cari se ceru la tractarea cestiuniloru de interesu publicu, si fâra autoritatea, care se cere, cá pornirile cui-va sa fia luate in consideratiune, s'au mestecatu si indesuitu nu numai cá conducetori in afaceri publice, ci inca si cá judecatori si criticatorii altor'a (preste altii, textulu Gazetei), de aici neintielegere intre noi, ura, invidia, desgustare, discreditare, tóte spre daun'a causeloru natiunale, intr'atât a câtu de va merge totu asiá, curendu ne vomu apropiá de disolutiune natiunale. — Dara pentru cá sa nu se intemple acést'a (si amu adauge noi cá de alta data sa nu mai fia nimenea de unu Lonyay dusu pre ghiatia), sa vedemu sa ne intielegemu, despre modulu si medilócele cum amu puté castigá vointiei natiunali o valóre mai mare, care sa cumpanésca ce-va in cumpan'a cea nedrépta a celoru dela putere (mai multu, amu adauge noi, decâtu nefericitulu memorandu asternutu unui ministru togmai pre cându acest'a se gatá sa se mute din palatulu ministerialu)

„La Romanie“ diurnalu ce apare in Bucuresci in limb'a francesa se ocupa de unu tempu incóce fórte seriosu cu relatiunea Romaniei fatia cu Port'a otomana. In unu ciclu de articoli suntu insirate si estrasele din documentele cele mai interesante privitóre la relatiunea Romaniei fatia cu Pórt'a, din cari póte vedé Europ'a apusena cu câta nedreptate voiesce Pórt'a sa privésca Romani'a de unu statu vasalu alu seu. Dupa disulu diurnalu referinti'a in Turci'a sî Romani'a e mai multu a unei federatiuni séu ali-ori care de o parte obliga pre Romani'a la platirea unui tributu sî pre cea-lalta de a dá Romaniei la casu de lipsa ajutoriu contr'a atacatoriloru ei sî de ai pastrá nestirbitu teritoriulu intregu.

Unele diurnale din Vien'a iau actu de articulii amintiti sî voru sa-i combata disputandu româniloru numai legatur'a federativa. Combaterea inse este fórte debila. Din ea se vede sî mai tare fermitatea articuliloru foiei „La Romanie“.

Altfeliu este tienut'a pressei din Germani'a fatia cu Romani'a. Eata aici o proba din „Allg. Augs. Zeitung“:

„Pre cându tóte puterile mari ale Europei 'si arata simpati'a pentru jun'a Romania sî observa cu o buna-vointia invederata tendintiele sele de a se apropiá de starea de cultura a Occidentului, numai Angli'a vine sa faca o esceptiune din cele-lalte puteri. Cabinetulu de St. James urmeza vechiului seu principiu: cá sa aplice in tiéra principii liberale, iéra in ceea ce priveste politic'a esterióra sa persiste cu multa tenacitate asupr'a literei mórte a unoru tratate invechite. Sfortiârile Romaniei de a se emancipá de sub jugulu Turciei celu putienu intru atât'a, incâtu sa nu fia impedecata pré multu in desvoltarea sea, sa privesce de barbatii de statu din Angli'a cu neincredere sî defavóre. Ei paru a nutrí temeri pentru integritatea Portiei, adeca pentru solvabilitatea datornicului loru, ori de câte ori vrea unulu din popórele de pre peninsula Balcaniloru 'si manifesta dorinti'a, de a se sustrage procesului de disolutiune, la care este condemnata Turci'a. Aceste opiniuni se esprima prin jurnalele marei natiuni de negutiatori sî mai cu osebire in organulu principalu alu cetatiei. Cu ocasiunea notei circulare a ministrului românu Boerescu, prin care respinge pretentiunile Turciei, de a nu puté Romani'a sa incheie conventiuni de a dreptulu cu puteri, jurnalulu Times au sî publicatu unu articolu mai lungu, care probédia in acela-si gradu interpretarea defavorabila a Angliei sî necunoscinti'a perfecta a tuturoru impregiurâriloru dela Dunarea de josu. Jurnalulu Press'a din Bucuresci respunde astadi acestui Times-leader printr'unu articolu fórte bine scrisu in care se dice intre altele: ca Romani'a este o tiéra care n'a fostu cucerita de Turci'a cu sabi'a sî ca unu statu care inchieie cu altulu unu tratatu, spre a-si cumperá sprijinulu seu, inca nu-si perde independinti'a pre acestu faptu. Romani'a este departe de a voí sa rupa vechile sale tratate cu Pórta; inse nu voeste nici sa renuntia la drepturile sale ab antiquo. Romani'a nu vede nici o necesitate de a-sî declará independinti'a, pentru ca autonomi'a sea in afara sî in intru este perfecta sî pentru ca acésta autonomia este garantata de tóte poterile Europei sî chiaru de Angli'a. Nu se póte dara opune nici Angli'a nici Turci'a acestei stâri de lucruri pre câtu tempu Romani'a nu-si calca tractatele. Cele-lalte puteri garante, continua fói'a bucurescéna, din fericire suntu de acordu ca esistinti'a Romaniei este necesara pentru pacea européna sî pentru comerciulu dintre Occidentu sî Orientu. Dupa aceea articolulu Presei respinge acusarea diariului Times, dupa care sfortiârile Romaniei aru fi provocate de Rusi'a, tolerate de Austri'a in contr'a intereseloru sele sî dupa care ele aru fi numai o masinatiune a demagogiloru. Rusi'a n'a incuragiatu Romani'a sî Romani'a n'a avutu nevoe de incuragiarea Rusiei, spre a-si respectá drepturile. Austri'a nu póte decâtu sa se fericite, ca a ruptu contele Andrassy cu politic'a lui Metternich, care a slabitu Austri'a in Orientu; iéra câtu pentru „emancipatiunea partitului demagogiloru“, jurnalulu Times aru fi potutu sa scia de multu, ca partitulu conservatoriu tiene frenele guvernului in mânele sele.

Diet'a Ungariei.

B.-Pest'a, 17 Ianuariu n. Dupa o pausa mai lunga cas'a ablegatiloru a tienutu astadi prim'a sea siedintia, pre carea presiedintele Bitto a deschisŏ la 10 óre.

Pre fotoliurile ministeriali se afla: Szapáry, Pauler, Zichy, Trefort, Szende.

Cá notari fungéza: Beöthy, Szeniczey, Szell sî Wächter.

Din anunciurile numeróse pre cari presiedintele le facù cunoscute casei, estragemu urmatórele:

Majestâtile Sele, Regele sî Regin'a s'au induratu prégratiosu a primi felicitârile casei aduse cu ocasiunea anului nou sî a-si esprime multiemit'a cea mai profunda.

Terminulu de trei-dieci de dile, pre alu cârui reservare s'au verificatu de lânga deputati Col. Ghyczy sî Ios. Boldizsár, a espiratu sî numitii deputati se verifica definitivu.

Deputatulu cetâtiei Kecskemet, alesu de curendu, Georg Horvath a repausatu. Cas'a 'si esprime la protocolu condolenti'a pentru mórtea ablegatului numitu. Presiedintele se imputernicesce a dispune alegere nóua in cerculu devenitu vacantu.

Carolu Kesmarky, cari s'a alesu in Vagvecse, Ferd. Szederkeny, alesu in Dunapatay sî Des. Pronay, alesu de ablegatu in Verbo, sî au presentatu mandatele loru. Presiedintele dietei croato-slavonice a tramisu casei mandatele celoru tramisi la dieta, a lui Szlavolyub Urbancici, Ioanu Stecovici, Mavra Broz sî Dr. Iaroslav Sram. Tóte aceste mandate se predau comissiunei permanente de verificatiune.

Petitiunile intrate in tempulu ferieloru dela municipie sî cele presentate de Lad. Hunyady, Nic. Földváry, Col. Szell, Barnabar Dalnoky (in afacerea radicârei cetâtiei Miskolcz la unu municipiu indepentinte), de Col. Ghyczy, Lud. Csernatony sî Carolu Bobory se predau comissiunei petitiunarie.

Bela Mariassy interpeléza pre ministrulu de comunicatiune, ca pentru ce n'au facutu dispositiuni in privinti'a regulârei riului Sabesiului, care causéza comunei Lancremi paguba mare prin esundârile sele, sî are ministrulu de cugetu a face atari dispositiuni?

Interpelatiunea se va predá in scrisu ministrului de comunicatiune.

Emericu Huszár indrépta câtra ministrulu de interne urmatórea interpelatiune:

1. Are domnulu ministru scire despre agitatiunile periculóse statului, cari se templara la alegerea de ablegatu in Panciov'a?

2. Déca are, ce a facutu ministrulu séu ce are de cugetu a face, pentru a se restabilí respectulu naintea legei in acea parte?

3. Luatus'au dispusetiunile corespundietórie spre scopulu acel'a, cá sa se pedepsésca prin lege agitatorii intr'unu modu aspru?

Ministrulu Szapáry constatéza mai intâiu ca dejá programulu candidatului natiunalu Politu tiparitu in „Albin'a“ a involvatu unu atacu contr'a consistintiei statului; in acel'a li s'a adusu serbiloru sî româniloru aminte, ca ei sî in anulu 1848/49 au luptatu impreuna contr'a Ungariei. Dupa acea li se dice sa nu aiba téma de Ungari'a, fratii din Serbi'a sî Romani'a ii voru ajutá siguru. Contr'a acestor'a ministrulu a ordinatu intrevenirea procurelui de statu. Cu privire la agitatiunile fâra mesura inscenate in sate s'au dispusu estradarea agitatoriloru sî cându se latí faim'a, ca la alegere s'au pregatitu tumulte sî escese de fortia, regimulu a dispusu ocuparea puncteloru mai insemnate prin armata.

Natiunalii s'au presentatu la loculu de alegere cu flamure serbesci, cari portau insemnele principelui, oficiulu a demandatu departarea acestoru flamure.

Dupa acestea oratorulu descrie mai pre largu templârile dela alegere. Ministrulu cu privire la actulu electoralu a intrevenitu abiá atunci, cându s'au anunciatu comissiunei centrali sî prin acést'a regimului incheierea alegerei.

Dupa acestea ministrulu dechiara, ca a dispusu cea mai aspra cercetare sî dice: La alegere au obvenitu specialminte astufeliu de lucruri, despre cari trebuie sa cuventâmu cu sfiala: au luatu parte adeca sî deputati din dieta la acele agitatiuni: Unulu din acesti'a s'au datu afara de unu emisariu imperatescu sî au resculatu poporulu sub acésta masca. (O miscare continua). Onorat'a casa póte fi convinsa, ca sî in privinti'a acést'a se va introduce cercetarea. Eu amu opritu nu numai standardele serbesci, ci ori ce flamura esterna. (Aplausu viu.) Dispusetiunea mea o amu basato pre articululu de lege XXI din 1848, care detiermuresce chiaru, ca cari suntu colorile natiunei, a cârora usoare s'a concesu, sî care intredîce intrebuintiarea ori cârei alte flamure. (Aplausu viu.)

Interpelatoriulu se dechiara deplinu multiemitu cu respunsulu ministrului de interne, sî cas'a ia acastu respunsu cu aplausu spre sciintia.

Dupa acest'a Ed. Horn indrépta câtra ministrulu presiedinte urmatórea interpelatiune in cestiunea pentru armatur'a ostei:

1. Are guvernulu scire despre acea, ca escrierea de oferte emanate din partea ministeriului de resbelu in afacerea liferatiuniloru pentru armatur'a óstei cuprindu referitoriu la offerte, astu-feliu de conditiuni, cari eschidu industri'a mica sî de midilocu dela posibilitatea concurentiei sî ca acelea asigura liferatiunea trebuintieloru de armatura sî de acum nainte monopolului unui séu duoru consortiuri poternice.

2. Are guvernulu de cugetu de a lucrá prin influinti'a sea intr'acolo, cá prin modificatiunea conditiuniloru fundamentali a escrierei de oferte, anume prin admiterea de ofere dupa bucâtile senguratice de montura séu dupa divisiunile teritoriali, admiterea concurentiei libere pronunciate in principiu sa se realiseze spre a se dá industriei din patri'a nóstra e ocasiune, de a luá parte la liferatiune.

In decursulu mai departe alu siedintiei s'au presentatu raportului de comissiuni, dupa acést'a cas'a aprobà cererea comissiunei de dóue-dieci sî unulu, de a intrebuintiá la siedintiele sele biroulu stenograficu alu casei. In urma se primesce in a trei'a cetire proiectulu de lege asupr'a apeloru inchise in zagasuri. —

Afacerile delegatiunei congresuale române in caus'a despartirei ierarchice a credinciosiloru din comunele mestecate.

Se apropie anulu de cându delegatiunea nóstra congresuale in prim'a sea siedintia tienuta la Aradu in 5/17 Februariu 1873 a deliberatu tóte actele comissiunali despre pertractârile efeptuite in unele comune mestecate.

Protocolulu despre acea siedintia delegationala — dupa cum s'a publicatu la tempulu seu sî in pretiuit'a „Lumina“ inca atunci de locu, s'a comunicatu delegatiunei congresuale serbesci la Carlovetiu cu recercare sî spre acelu scopu: cá conformu punctului XVI. alu invoielei normative, sî ea — delegatiunea serba, se procéda asemenea, adeca se censuredie actele comisiunali sî pronunciându-se asupr'a loru, se comunice resultatulu delegatiunei nóstre, cá apoi impacaciunile de despartire ale respectiveloru comune aprobate reciprocaminte sa se sî póta esecutá finalminte.

Iéra cu privire la acelea comune, unde despartirea pre calea impacaciunei amice n'a succesu: delegatiunea congresuala serba a fostu recercata, cá sa-si dee convoirea pentru petitiunare la Majestatea Sea, spre a delegá tribunalulu regescu din Pest'a, pentru deliberarea proceseloru, in sensulu punctului XX. alu cunoscutei invoieli carlovetiene.

Cestiunea acést'a inse la Carlovetiu nici pâna astadi nu e resolvita, — fiindu ca precum se afirma de acolo delegatiunea congresuale serba din caus'a desarangerei trebiloru ierarchice sî a stârei esceptionale fatia de congresu, nici odata nu s'a intrunitu, séu coadunatu spre acestu scopu!

Intr'acea, — comissiunile delegationali miste la continuele staruintie sî intetiri ale delegatiunei nóstre congresuale sî chiaru la intrevenirea din partea ministeriului reg. ung. de culte, si-au continuatu sî asiá dicendu terminatu operatiunile mai pretutindenea.

Delegatiunea nóstra, parte in conferintie, parte prin presiedintele seu n'a intrelasatu nici unu incidinte ne resolvitu, nici o intrebare ne deslegata, sî nici o dubietate nechiarificata; ea a fostu activa, a lucratu neintreruptu intru interesulu credinciosiloru doriti de a se emancipá odata de sub stapânirea bisericésca straina, incorporandu-se la cea natiunala.

Intre capii dieceseloru concerninti, anume intre episcopi'a serbésca de Versietiu sî intre a nóstra româna de Caransebesiu, s'au fostu escatu conflicte grave din privinti'a jurisdictiunei canonice fatia de comunele respective, cari despartiendu-se prin impacaciune, se sî organisara sî incorporara la concernint'a diecesa natiunala a loru fâra de a mai poté asceptá votulu delegatiunei serbe dela Carlovetiu, carea pare ca nici nu mai esiste!

Conflictele aceste au ajunsu sî la cunoscinti'a inaltului ministeriu de culte, sî au casiunatu delegatiunei nóstre, dara mai vertosu presiedintelui sî referintelui ei fórte multe fatigie, câci acusi, acusi se ceréu feliu de feliu de deslusiri, chiarificâri sî pareri.

Astu-feliu agendele delegatiunei nóstre in sestiunea despartirei ierarchice au fostu multifarie; dela complanarea din Carlovetiu, adeca dela statorirea principieloru sî incheierea puncteloru de invoiéla cu datulu 19 Iuniu 1871, pâna in diu'a de astadi, au intratu sî s'au deliberatu finalminte 261 de obiecte esibitionali.

Precum s'a anunciatu la tempulu seu, Escelenti'a Sea parintele Archiepiscopu sî Metropolitu alu nostru Procopiu, cá presiedinte alu delegatiunei congresuale române cu dd. membri ai delegatiunei Antoniu de Mocioni sî Vincentiu Babesiu tienù ultim'a siedintia in Bud'a-Pest'a, — la 9 sî 10 Novembre nou a. c. pertractându sî deslegându 31 de cause mai momentuóse sî urginti. —

Resultatulu acestoru pertractâri asisderea s'a comunicatu la Carlovetiu, cerendu sî solicitandu-se resolvirea loru sî de acolo, — inse iéra fâra de resultatu séu macaru vre-unu respunsu!

Traganarea din partea delegatiunei congresuale serbe dela Carlovetiu nepotendu-se suferí mai multu fâra de a inmultí sî marí necasurile credinciosiloru nostri români din respectivele comune mestecate, mai vertosu ale celoru cari suntu avisate la procesu, sî cari intetiescu cu nedumerire inceperea proceseloru: a indemnatu pre Escelenti'a Sea parintele Metropolitu presiedinte, cu pre dd. membri ai sub delegatiunei: cá se recurga la ministeriulu de culte, cerendu-i intrevenirea intru finalisarea acestei cestiuni.

Pasii facuti in caus'a acést'a n'au remasu fâra resultatu, de óre-ce inaltu acel'asi ministeriu prin rescriptulu de datulu 23 Novembre a. c. Nr. 24 511 notificându Escelentiei Sele parintelui Archiepiscopu sî Metropolitu alu nostru Procopiu, provocarea categorica câtra dlu administaratoru alu patriarchatului serbescu din Carlovetiu, Nicanor Gruics, a cerutu cá sa-i substérna delegatiunea nóstra congresuale pâna la finea anului curinte trei conspecte detaiate, sî anume:

1. Despre acelea comune mestecate: unde pertractarea de despartire s'a efeptuitu, respective unde impacaciunea amica a succesu;

2. Despre acelea comune: unde pertractarea s'a ordonatu sî inceputu; dara inca nu s'a terminatu, — aretandu caus'a ce impedeca efeptuirea;

3. Despre acelea comune unde impacaciunea s'a incercatu, dara nesuccediendu cestiunea de despartire, are de a fi deliberata prin procesu la judetiulu delegându de Majest. Sea.

(Va urmá.)

Conferintiele invetiatoresci din Branu.

Elaboratulu I. „Conversatiunea libera“ se incepe cu urmatórea provorbire:

Onorata conferintia! Inainte de a intrá in detaiulu temeloru nóstre, sî anume acelei din 17 Decembre 1870 care suna: „Cum are invetiatoriulu a primí pre copilu cându intra pentru prim'a óra in scóla?“ sî acelei de a dóu'a din 4 Fauru 1871 care suna: „Cu ce sî cum are invetiatoriulu sa ocupe pre elevulu nou venitu, dupa ce l'au primitu in scóla, pâna la inmanuarea cârtiei spre invetiare sî introducerea lui in cetire?“ permiteti-'mi cá sa facu acestoru dóue teme, pre care eu le cuprindu in un'a urmrtórea introducere:

Tocm'a acum intru in alu patrulea anu *) de esperintia sî pracsa pre prea frumosulu prea nobilulu dara totu deodata sî prea glotiurosulu câmpu alu pedagogiei practice.

Scurtu tempu, intru adeveru fórte scurtu sî cu multu mai neinsemnatu decâtu cá cine-va sa-si póta dá o parere sanatósa, ba chiaru sî numai verisimila in asta privintia. Eu inse credu totusi, ca atât'a pracsa mi-mu castigatu, incâtu sa-mi potu dá baremu celu putienu o simpla parere asupr'a temeloru din cestiune, apoi cum va fi parerea mea, fi-va ea deplinu sanatósa sî adeverata ori numai verisimila, ori póte cu totulu gresita, falsa sî ratecita, acésta judecare, cade in competinti'a barbatiloru esperti in océsta specialitate.

Tare credu eu ca precum la zidirea unei case séu a ori-cârui edificiu, pentru cá aceea zidire sa fia durabila, se cere neconditionatu a se pune fundamentu bunu basa buna pentru-ca durabilitatea edificiului depinde dela fundamentulu séu bas'a pre care acel'a este ziditu.

Deci dara déca basea buna este de ne aperata trebuintia, chiaru sî numai pentru fiintie sî lucruri fâra viétia — mórte; apoi ce cugetati? Ce basa sî fundamentu va trebuí a se pune la fiintie sî lucruri cu viétia. Corporalminte sempiterne éra spiritualminte eterne? Eu crediu ca nimenea afara de celu ne priceputu nu se indoieste despre necesitatea punerei unui fundamentu câtu se póte mai bunu sî mai solidu la ori si ce intreprindere.

Tocm'a astu-feliu sta lucrulu sî cu punerea fundamentului instructiunei sî educatiunei tinerimei despre care avemu noi a vorbí si desbate.

Dara nu! totusi nu asiá! lucrulu care ne stà inainte spre desbatere este cu multu mai mare, mai nobilu sî mai frumosu, bá potu dice fâra temere sî frica: Instructiunea sî educatiunea e lucrulu celu mai nobilu, celu mai frumosu celu mai crestinescu ba chiaru sântu; dara apoi totu de-odata sî celu mai gingasiu sî mai greu cá ori sî care altulu. Prin urmare sî noi trebue sa fimu cu cea mai mare precautiune la punerea fundamentului acestui edificiu maretiu dela care depinde intregu viitoriulu tinerei generatiuni pre care o instruamu sî educâmu.

Déca materialulu va fi alesu sî déca fundamentulu va fi bunu tare si solidu, apoi fâra nici o temere séu frica vomu poté edificá pre elu, edificie mari tari nobile pompóse sî stralucite; déca vomu face asiá atunci lucrurile sî ostenelele nóstre nu voru fi zadarnice, ci voru produce fructe cu sutele sî cu miile; asiá incâtu nimenea nu va fi in stare a numerá sî descrie folósele ce aru urmá de aici pentru tener'a generatiune.

Cu totulu inse, dara chiaru cu totulu altmintrelea sî intorsu stà lucrulu din cestiune, déca 'lu vomu luá usioru, déca 'lu vomu privi de micu sî déca 'lu vomu face fâra de o mare sî deosebita precautiune; atunci — dorere nimenea dara nimenea nu va fi in stare a numerá, socotí ba nici a pricepe sî inca nici a-sî inchipuí daunele causate prin putiena sî usióra consideratiune a acestui lucru. Scurtu: Alu nostru va fi meritulu déca vomu face sî pune instructiunei sî educatiunei fundamentu bunu; alu nostru inse va fi sî condemnarea déca 'lu vomu face reu.

Iéta dara: meritulu sî condemnarea ne stau spre alegere.

Trebue inse sa scimu sî acea ca meritu numai atunci póte fi sî se póte numí, déca vomu pune basa buna, tare, ne ruinabila ne putredibila, vertósa sî totu déun'a durabila. Acésta inse dupa firmá mea parere — nici odata sî nici decum nu se póte pune altmintrelea, fâra numai sî numai alegendu-ne, lându-ne acum sî avendu de basa a instructiunei sî educatiunei totu-déun'a religiositatea sî moralitatea. Facemu asiá? atunci noi ne bine meritâmu, — nu facemu asiá? atunci ne condemnâmu noi insine cu chiemarea nóstra; éra basea care o punemu, déca e buna — este asemenea petrei acelei'a despre care dice S. scriptura prin rostulu mântuitoriului Christosu:

„Asemanavoiu pre elu (eu intielegu aici pre invetiatoriu) barbatului intieleptu, care au ziditu cas'a sea, pre pétra sî s'au pogoritu plóie sî au venitu riuri, sî au lovitu cas'a aceea sî nu au cadiutu, ca erá intemeiata pre pétra!“

„Iéra totu celu-ce nu vaface asiá se va asemená barbatului nebunu, carele au ziditu cas'a sea pre nasipu sî s'au pogoritu plóie sî au venitu riuri sî au batutu venturi sî au lovitu cas'a aceea sî au cadiutu sî au fostu caderea ei mare.“ Math. cap. 7 v. 24—27.

(Va urmá)

La cestiunea usurei.

(IV.) Nici o prestatiune in lucru séu in pretiuri create prin lucru séu prin natura, data unui alu treilea, pre lânga reinapoiere, nu s'a solvitu vre-odata fâra resplatire, séu cu alte cuvinte, pentru imprumuturi n'au putulu fi nici cându tempuri liberi de interese sî acest'a din causele, pre cari le-amu desvoltatu in articulii precedenti. De ce influintia mare asupr'a intregei vieti economice aru fi potutu fi o libertate de interese petrundietória a imprumuturiloru, séu déca aru mai sustá inca, aru fi sî aru trebuí sa fia acum, abiá se póte cugetá. O adunare de bogatia nici cându nu s'aru fi realisatu, nici la individu, si de óre-ce bogati'a nationale se compune din intrég'a possesiune a aceloru ce apartienu unei natiuni séu unui statu, nici la unu poporu séu la totalitatea popóreloru. Minimulu de capitalu, pre care unu individu in decurgerea vietiei sele l'au crutiatu ici colea din castigulu seu intrecatoriu preste consumare, n'aru fi trecutu nici cându cu anima buna in mânile celui ce cercá imprumutulu, fiindu esposu periculiloru, fâra óre-care prospectu de despagubire a castigatoriului pentru acelea, ci s'aru fi retrasu de sub privirile celoru lipsiti in totu modulu posibilu sî s'aru fi ingropatu in pamentu, precum s'a intemplatu in tempuri periculóse sî cum se mai intempla sî astadi, sî o parte mare din ómeni nu s'aru fi ostenitu a castigá sî crutiá mai multu decâtu cere sustienerea vietiei, ci aru fi risipitu adi superplusulu castigului de ieri. De óre-ce estu modu capitalulu intregu nu s'aru fi intrebuintiatu sî asiá decendu s'aru fi stersu de pre lume, lucrulu trecutului legatu de materia, e inse in intielesulu mai largu alu cuventului uniculu pamentu sî obiectu, prin a cârui cultivare puterea lucratória a omului póte sa creeze nóue conditiuni de viétia sî nóue pretiuri, — s'aru fi negatu prin o lege generale valida, carea aru fi opritu interesele dupa imprumutu, tóta cultur'a si civilisatiunea omului din capulu locului, totu lucrulu seu s'aru fi condemnatu la unu neresultatu in privinti'a generatiuniloru viitórie sî cultur'a morale de adî aru stá in unu stadiu inapoiatu. S'au facutu legi din nepriceperea legislatorului la tóte popórele sî in tóte tempurile cari tienteau la acést'a, inse ele au remasu fâra nici unu succesu, pentru ca pre tóte acestea le-au maturatu neresistibil'a lege a naturei, care predomnesce sî conduce cursulu steleloru sî omenimea.

Acésta lege naturale aplicata la objectulu nostru inséмna: Interesuriulu normalu generalu stà in proportiune intorsa câtra civilisatiune: adeca: la o civilisatiune constantu progressiva acel'a e constantu, in o stagnatiune remâne asemenea sî, câtra tierile civilisate, proportiunalminte susu, in o civilisatiune ce decade se radica constantu.

Se comprobâmu prin unele fapte istorice sî sa dovedimu acésta lege.

In cea mai departata anticitate s'a cerutu sî solvitu pentru totu capitalulu in proportiune cu acést'a o resplata imensa pentru folosirea lui, precum se mai intempla acést'a sî adi la popórele selbatice. Celu puternicu si-a atribuitu tóta tiér'a siesi sî si-a vindecatu dreptulu de proprietate esclusivu pre acést'a; pentru o bucata de pamentu, carea i se lasá cá unu imprumutu sî carea se poté revocá dupa arbitriu, celu slabu sî seracu solvea pretiulu celu mai mare, care e posibilu, elu solvea cu carnea si sângele seu, cu intrég'a sea sciintia sî putintia. Pentru bucat'a de pamentu, alu cârui productu abiá erá de ajunsu spre a-si poté tiené arendatorulu viéti'a de pre o di pre alt'a, celu slabu deveni sclavulu posesorului, robotariulu lui sî dela nascere pâna la mórte legatu de glia (glebae adscriptus,) o marfa fâra vointia in mânile domniloru de pamentu, carea se poté vinde sî doná, sustiené séu nimicí fâra de a fi pedepsitu pentru perderea lui — o stare, care sî astadi o mai intimpinâmu in tierile necivilisate sî carea fu sustienuta de asiá numitele natiuni civilisate pâna in tempulu celu mai nou.

Acestu soiu de usurari, usurariu de pamentu sî fratele seu gemenu, usurariulu de producte (frumentum) erau in anticitatea intréga in usu sî noi putemu conchide fâra reserva din istori'a fabulósa a popóreloru, carea in multe naratiuni constata acestu faptu, ca acelea suntu datele cele mai adeverate istorice. Mai aflâmu asemenea astu-feliu de date in cârtile istorice ale evreiloru, unde se vedu primele inceputuri de amestecu legalu in referintiele dintre capitalu sî interese, precum sî in cele ale romaniloru sî greciloru. In imperati'a ovreiloru tóte medilócele s'au intrebuintiatu, de a octroá acestoru relatiuni o regulare sî stabilitate arteficiósa; legi politice sî religióse au lucratu mâna in mâna spre acestu sfersitu sî totusi cele mai taietórie mesuri, — d. e. cumpererea sî venderea bunuriloru nemiscatórie dupa lege erá iertata numai pre unu tempu determinatu, introducerea anului iubilariu, — au remasu fâra succesu in cursulu naturalu alu lucruriloru, bá au avutu unu resultatu opusu celui ce l'a intentiunatu legislatorulu.

Asemenea relatiuni au domnitu sî in Athen'a sî Rom'a. Pâna cându pamentulu erá impartitu la populatiunea tierana libera, usurariulu normalu, de-sî dupa conceptiunile nóstre cam mare, totusi relativu a fostu moderatu sî stabilu. Indata ce au disparutu acesti posesori mici straformandu-se in arendatori sî semi-arendatori, in dileri fara posessiune sî in sclavi, indata ce se latira latifundiele sî prevalara posessorii cei mari, cu unu cuventu, cu caderea civilisatiunei, se urcà interesuriulu la o inaltime esorbitanta, cele mai nebunatice siovairi ale acestui'a devenira o regula, legile sî puterea statului nu mai erau in stare a-lu predomní sî stabilisá. Procente de 60—120 sî mai multu au fostu o regula, sî istoricii contempurani ne amintescu intre usurarii de atunci nu numai numele unui Fufidius obscuru, ci sî pre unu omu de onóre cá Cato sî Brutu.

Bucuresci, 4 Ianuariu. Sciu ca nu ve intereséza divergintiele nóstre de partide politice sî de aceea me voiu tiené câtu se póte la distantia de ele. Credu ca precum ne obosescu pre noi aici sî ne impingu la ori-ce fóia fia macaru chinezésca numai sa cetimu ce-va cu simbure asiá v'aru obosí sî pre d-vóstra cându m'asiu face organulu celoru scrise sî de rosii sî de albi sî de verdi sî de albastri. Ve voiu comunicá dara ce-va ce amu sperantia ca va placé cetitoriloru despre lucruri reale, lucruri cari se intempla in metropolea de pre malurile Dembovitiei.

Incepu cu cele intemplate in 23 Dec. an. tr. in sal'a Ateneului românu, cu solemnitatea impartirei de daruri intre copiii seraci, care se seversî sub patronagiulu Domnitórei nóstre Elisabet'a patrón'a intreprinderei acestei'a. La 2½ óre dupa média-dî Domnitoriulu Carolu sî Domnitóri'a Elisabet'a insotiti de dómnele de onóre, de maresialulu curtiei sî de adjutantulu de servitiu, de principele Fried. de Hohenzollern sî de alti oficieri au sositu in sal'a numita. Aici erá unu numeru frumosu de copii seraci de parinti lipsiti de midilóce, insotiti de acesti parinti ai loru, erá inse sî unu publicu frumosu din clasele inalte ale capitalei sî ale societâtiei. Sal'a erá frumosu decorata. Pre o estrada erá unu bradu ornatu cu luminâri sî alte ornamente; deasupr'a o stea frumósa, carea reamintea stéu'a magiloru prin carea se anuncià nascerea mantuitoriului lumei. Indata dupa sosirea Domnitoriului sî a Domnitórei in sala, sî dupa ce luara locu pre estrada, P. Episcopu alu Dunarei de josu Mechisedecu adresà o alocutiune scurta copiiloru presenti, esplicandu-le sensulu festivitâtiei acestei'a si insemnatatea serbatoriloru craciunului ce se apropiá sî ce recunoscintia sî dragoste trebuie sa aiba câtra Mariile SS., in specialu câtra Mari'a Sea Dómn'a, patrón'a solemnitâtiei, carea cauta sa usióre miseri'a si suferintiele celoru seraci. Indata dupa finitulu alocutiunei copiii intonara in coru o cântare acomodata ocasiunei. Finindu-se acést'a se incepù distribuirea de daruri, pre cari Domnitóri'a le impartí cu insasi mân'a sea. Darurile constau din imbracaminte sî câte unu cosiu de diverse nutreminte. Daruri s'au impartitu la 600 copii, cari erau plini de bucuria, dara numai putienu parintii loru cari nu puteau oprí cursulu lacrimeloru de bucuria pentru mangaierea ce o primesu in ajunulu serbatoriloru. Darurile aceste vinu din partea unei societâti de binefaceri Elisabet'a Dómna. Póte ca petrecu pré multu la acésta festivitate carea se terminà pre la ór'a 5 spre séra, inse cine nu asista bucurosu la acte de binefacere sî mai alesu unde personagie asiá de inalte vinu in midiloculu celoru lipsiti de midiulóce spre a sterge lacrimele miseriei sî a eserciá acte de caritate.

Lumea nóstra de aici inse nu se tiermuresce numai pre lânga acte de feliulu celoru de mai susu ea se ingrigesce mai multu cá alta data si de posteritate. Nu voiu se vorbescu de institutiunile cele diverse pentru educatiune, nici de alte cari punu base prosperârei societâtiei nóstre. Intielegu revocarea in memoria a virtutiei, fia pre câmpulu de gloria militaria, fia pre celu alu luptei pacinice prin radicarea de monumente. Ve-ti fi cetitu dejá despre mesurile luate spre radicarea unui monumentu grandiosu in memori'a lui Michaiu vitézulu. Unu comitetu lucra dejá energicu la radicarea unui monumentu nu mai putienu importantu, in memori'a parintelui literaturei române, in memori'a lui I. Heliade.. Comitetulu se compune din urmatorii membri: Demetriu Ghic'a pres. G. Cantacuzinu, P. Aurelianu, T. Amanu, B. P. Hajdeu, Ales. Odobescu, St. Ioanidu, V. A. Urechia, S. N. Sioimescu, M. Cogalnicianu sî C. Boerescu. Banii adunati spre acestu scopu au ajunsu dupa „Pres-s'a“ de aici la sum'a de 14,173 lei noi 41 bani. Cu esecutarea monumentului s'a insarcinatu unu sculptoru renumitu din Rom'a. Dlu Esarcu, agintele diplomaticu alu Romaniei la curtea din Rom'a, se insarcinéza cu priveghiarea lucrârei.

Precum vedeti aici nu stagnéza viéti'a sî ve potu asigurá, ca ómenii nostri se apropia pre dî ce merge de axiom'a stramosiésca „tace sî face“. Acést'a o asiu puté constatá cu multe alte fapte pre care le voiu impartasî cu alta ocasiune.

In fine sî ce-va politicu. „Sublim'a“ Pórta erá p'ací sa ne-o faca. Sialup'a canonieria care veniá din Franci'a pre so-

---

*) In anulu scolastecu 1867|8 amu fostu invetiatoriu in Tilisc'a (tractulu I alu Sabiiului), din 1868 pâna astadi (7 Septembre 1871) me aflu in Branu.

cotél'a nóstra fu oprita in Dardanele, póte fi cá sa ne arete in fapta ca dens'a este autocrat'a nóstra. Inse la intrevenirea agentului nostru din Constantinopole sialup'a este eliberata sî póte pâna sosescu aceste sîre la destinatiunea loru, va fi sositu sî ea la a ei. Mâne cu bine.

Varietâti.

⁂ (Balulu juristiloru din Sabiiu) serbatu in redutulu „la imperatulu românilorn" au avutu unu succesu favoratoriu pentru comitetulu, care l'a arangiatu in favorulu fondului destinatu pentru ajutorarea juristiloru lipsiti de medilóce. Balulu au fostu unulu din cele mai splendide sî cercetate din balurile câte avura locu in sesonulu de pâna acum.

⁂ Pre 21 Ian. n. este convocata conferinti'a comitetului representativu alu comitatului Turdei spre a se intielege asupr'a alegerei presiedintiloru pentru comisiunile insarcinate cu asentarea cailoru pentru militii precum sî spre intielegerea asupr'a altoru agende ce taie in resortulu acest'a.

* Au muritu in Sabiiu dela 1 Dec. pâna la ultima 112 persóne, dintre cari de versatu (babatu) 60, de angina difteritica 10 ceilalti 42 de alte bóle diverse.

⁂ Bubatulu. Din Brasiovu ni se scrie ca Magistratulu de acolo a dispusu cá din caus'a epidemiei bubatului sa se inchida tóte scólele ce se afla pre teritoriulu cetâtiei sî alu suburbieloru pâna la alta disposetiune.

⁂ Se ceteste in Pressa: Balu la ambasada persóna din Constantinopole. — „Globulu" din Londonnu da séma despre unu balu adeveratu europénu la care au asistatu fii Islamului. Asemenea spectaculu, fâra precedentu, nu s'a vediutu de cându s'a implantatu stégulu Profetului in murii Stambolului. Chiaru barbati luminati cá Fuadu sî Aali, espusi la impopularitate din caus'a tendentieloru loru liberali, nu aru fi riscatu de a ofensá ortodoxia compatriotiloru loru, admitendu femee in locuintiele sacrate.

Astadi music'a ghiauriloru a resunatu in faci'a Sublimei Porti. Barbati sî femee, din acésta casta s'au invertitu in vertejulu blestematului de valsu. Ambasadorulu persanu Mohsin-Khan are dreptulu a revendicá onórea rumperii acestei bariere de prejuditii, aprobatu fiindu, se intielege, sî de stapânulu seu Sahulu.

In palatulu legatiuni persane âru fi crediutu cine-va ca se afla in unulu din cele dintâiu salóne din Vien'a séu Parisu.

Onorurile casei le facea ambasadórea Rusiei, d-na Ignatieff. Mohsin-Khan, fiindu insuratu, etichet'a nu permitea femeei sele a luá parte, nici celorlalte din harem. De siguru ca scomotulu serbârii le va fi facutu sa sufere cá tantalu in midiloculu apei.

Printre invitati se vedea marele-viziru, ministrulu afaceriloru straine sî celu de resbelu precum sî numeróse grupe de oficiari cari se amestecau printre multime sî convorbeau cu cunoscintiele loru, pre cându ambassadorii diferiteloru curti din Europ'a se remarcau prin modulu cu care secundau procediurile curtenitóre ale celoru ce-i invitase.

Câti-va negutiatori persani se posomorira la vederea acestui spectaculu, sî 'si siopteau la urechia, fâra insa a fi luati de cine-va in séma. Afara de acésta totulu merse dupa dorintia. Unii musulmani gravi, animati de spiritulu momentului, se lasau a fi transportati de dantiu. Unu negutiatoriu avutu din Bombay, cu o talia gigantica, cu unu turbanu mare de matasa, facea minunî la cotilionu.

Sal'a balului erá splendida sî plina de atractiuni, câci orchestr'a a cantatu sî vertejurile valsuriloru au continuatu pâna spre dîua.

In ochii ori-cui cunósce Orientulu, acelu balu este semnulu unei mari schimbâri in idee sî prejudiciele cele mai indaratnice ale tierei. Presenti'a marelui-viziru imprastia ori-ce idee cum-ca Sultanulu aru fi strainu la acestu evenimentu.

⁂ La tribunalu. Esti acusatu ca ai furatu cinci pui din gainari'a lui N... dîcea presiedintele tribunalului lui C..

— Domnule presiedinte, cându amu facutu ceea ce d-vóstra numiti furtu, nu eramu in tóte simtierele sî nu me credu responsabile-

— Ce felu, nu erai in tóte simtirile?

— Sum gat'a sa ve probezu acésta.

— Sa vedemu probele.

— De siguru ca n'amu sciutu ce facu cându amu intratu in gainaria; câci altmintrea asiu fi luatu sî gain'a dara amu luatu numai puii.

⁂ Cum sa o zugravésca? Cum sa ve zugravescu d-na, dîse unu pictoru câtra modelulu seu; in uleiu s'au apa?

— Mai bine in untu de migdale, respunse dam'a, cá sa mirosu mai bine.

⁂ Cum se ecsprima ómenii in facia sî cum se gândescu. Doctorulu. (Care consulta o dama pucinu bolnava, dîce câtra consórte.)

— O! domnule, soci'a d-tale e fórte bolnava, friguri, anghina sî alte multe!

In gând: A! e simpla durere de capu. nu are nimicu . . . cinci visite câte 10 franci facu 50 franci!

Avarulu (câtra óspele seu).

— D-lu meu, credu ca va-ti amusatu fórte bine; sî 'mi veti face mare onóre, déca me veti mai onorá cu presenti'a d-vóstra.

In gându; du-te dracului lacomule, ca me saracesci déca vei mai vení de multe ori la mine sa manânci.

Politiculu rosiu (intr'o adunare)

— D-loru! Tiér'a este in pericolu! constitutiunea! libertatea! este calcata in picióre, la arme! sa murimu pentru patria, sî eu voiu fi celu dintâiu care 'mi voiu versá sângele pentru tiéra.

In gându. Vorba sa fia, numai sa me potu impartasi sî eu cu ce-va din cele 14 milióne cn pricina. . . .

⁂ Unu socru de modelu. — C. serbédia dîu'a sea onomastica. Ginerele sî fiic'a sea facu câte-va poste spre a vení sa-lu felicite; manânca impreuna petrecu, etc.

Adóu'a-dî socrulu, luându pre ginere l'a o parte, ii dîse:

— Avemu de regulatu o socotéla.

— Ce socotéla?

— Ai dormitu la mine! a-i mâncatu. La otelu n'ai fi scapatu fâra 30 franci, nu-i asiá?. Ei bine! eu 'ti ceru nmai 20.

— Prea adevaratu, respunse ginerele, sî platí; dara de atunci numai vine sa visitedie pre socrulu seu.

⁂ (Unu focu mare) s'a escatu in comun'a Disnaia din comitatulu Turd'a. Au arsu casele intregi sî provisiunile dela 38 tiereni. Daun'a ce au causatu acestu focu se urca la aprópe 35,000 fl. Altu focu s'a escatu in comun'a Dils'a din comitatulu Hunedórei. Casele, remisele sî provisiunile dela 33 familii au devenitu viptim'a flacariloru. Daun'a considerabila se urca la 25,118 fl. v. a.

⁂ (Atentatu). In un'a din noptile trecute unu politiaiu fu atacatu cu cutîtulu de unu individu, care lu asceptá sa iese dela „Lumea nóua", inse lovitur'a de mórte n'a succesu, sî atentatorulu, care mai purtá la sine sî unu pistolu incarcatu, fu arestatu indata.

Deju, in 12 Decembre 1873.

Fapt'a buna merita lauda!

Cu permissiunea onoratei redactiuni a „Telegrafului Romanu", comitetulu parochialu gr. or. din opidulu Dejului, aduce multiamit'a sea la toti binefacatorii, cari pâna acum au alergatu cu primele sele ajutórie la infrumsetiarea casei loru dumnedieesci, o rea de presentu, de-sî este numai din materialu usioru radicata dara intru acea casa dumnedieésca, suntu asiá de linistiti, asiá de cu odihna incâtu pare ca suntu strapusi in paradisulu cerescu. Multiemita in lini'a prima se cuvine crestinului Georgiu Anc'a din locu, care pre lânga alte binefaceri din parte'sî la radicarea bisericei nóstre gr. or, au datu gratis o odae in cas'a sea propria pentru scóla pre anulu curinte scolaru, alt'a pentru locuinti'a preotului. Mai incolo epitropulu Ioanu Bot'a au cumperatu o cadelnitia la sânt'a biserica in pretiu de 6 fl.; iéra daruitori de deosebite confesiuni sî adeca: Ioanu Micanu, Popu Tomvie, Davidu Gaizago, Tom'a Sincai, Ioanu Daraszka, Mari'a Şandóe, au donatu 12 sfesnice, parte de arama, parte de lemnu, in pretiu de 8 fl. 60 xr. v. a. iéra 32 de icóne de glaje le-au donatu, Kaitanu Kristofu, Georgiu Anc'a, Ioanu Tohati, Ioanu Bot'a, Gaizago dela Nim'a, Martoné Mikó, Michailu Stiru, Misi Popu, Ferencz Erenkauf, Ioanu Karaszka Zsuzsi Câmpeanu, Iános Vinti'a, Carolin'a Bok, Miklos Fogarasi, Teodoru Colceriu, Iános Romanu, Tom'a Sincai, tóte in pretiu de 40 fl. 60 xr. v. a. Parintele ases. consist. Zacharia Boiu din Sabiiu au donatu unu epitrachilu in pretiu de 20 fl. sî unu Molitvelnicu in pretiu de 4 fl. v. a. Stefanu Romanu 2 procovitie de peru finu in pretiu de 1 fl. 50 xr. v. a. 4 imbracaminte pre s. Prestolu le-au donatu Petrea Ciubancanu, Ioanu Tohati, Mari'a Sando, Ioanu Iciseanu, Teodoru Colceriu, tóte in pretiu de 25 fl. v. a. Gerasimu Romanu, Karaszkoie, Anisc'a Micanu, Kati Fülep au donatu 3 felie de masa, 2 stergare, 3 pândie la Sveri in pretiu de 7 fl. 20 xr. Vasilic'a Pruneanu unu praporu in pretiu de 16 fl. 3 fatióre la icone le-au donatu Ioanu Tohati, Bogdanu Czeczu, Kati Fülep, in pretiu de 3 fl. 50 cr.

In fine au mai primitu biseric'a nóstra dela Sabiiu càrti sî adeca: O Evangelia, unu Apostolu, nu Chiriacodromionu, unu Ciaslovu, o istoria bisericésca, unu Antimisu pre lânga 11 fl. in numerariu, pentru procurarea unui clopotu la s. biserica, tóte aceste oferte binevole au incursu pâna acum la sânt'a nóstra biserica gr. or. din acestu opidu, dela bina facatorii nostri, pentru cari li se aduce intreite multiamiri.

La rugarea comitetului parochialu.
S. Cupsi'a,
presiedinte alu comit. parochialu gr. or.
Michailu Stiéru,
not. com. paroch.

Locu deschisu.

Brasiovu Decembre 1873

(Respunsu câtra autorulu articulului intitulatu „proselitismulu religiosu la români"). In „Gazet'a Transilvaniei" din Brasiovu nrii 88, 89 din anulu curentu 1873 publicându-se articululu numitu mai susu se vedu intrensulu o suma de insulte drastice sî barbare aruncate asupra-mi, adeca: „Ciobanu turcescu", „cuibu de vespi", „veneticu", amenintiandu-me cu duelu sî cu diregatoriele competente pentru nisce versuri ale mele dicendu ca m'amu atensu de religiune, sî din care versuri cu o violenia infernale s'a tiparitu numai doue sî fâra titlu in nru 88 citatu mai susu. Deci vediendu-me atacatu cu o asiá turbata furia l'ai curagiulu a me aperá:

Nemuritoriulu Metropolitu Siagun'a dicea: blestemat'a clica intielésa cu Blasiulu sî cu Brasiovulu mi-a amaritu sî 'mi amaresce betrânetiele; iéra in diat'a sea dice: Ddieu scie cu câta greutate amu aperatu „Telegrafulu Romanu" fatia cu inimicii bisericei sî natiunei nóstre române.

Eata dara pentru care clica séu coalitiune suntu facute versurile mele asiá dara repetediu, ca eu de religiune nu m'amu atinsu, ci numai de coalitiunea iesuito-rosia, ce este compusa din ómeni fâra consciintia, fâra inima sî fâra caracteru, nutrindu-se numai cu sofisme sî cu calumnie. Dara déca autorulu articulului de mai susu, ce este nesubscrisu scie multa carte sî istori'a religiuniloru de rostu sî a avutu mani'a a disputá, cetésca brosiur'a intitulata: Cristianismulu, catolicismulu, redactata de nemuritoriulu Heliade (1870) sî respunda acolo cele despre religiune, iéra pre mine sa me lase in pace, câci religiunea mea este: Ce tie nu-ti place altui'a nu face; in fapte iéra nu in vorbe numai, sî dati cesariului ce este alu cesariului sî lui Ddieu ce este a lui Ddieu.

Deci me rogu on. redactiune a Tel. Rom. sa publice acestu respunsu alu meu impreuna cu poesi'a, de carea mai susu fù vorb'a pre care v'o tramitiu tiparita*) sî sum alu dv. cu adencu respectu sî plecatu servu.

George Cristurénu m./p.

---

*) Déca ni aru iertá spaciulu bucurosu amu face sî acest'a, inse pre lânga justificarea de mài susu publicarea poesiei ni pare de prisosu. R.

Concursu.

Pentru ocuparea vacantei parochiî gr. or. Farâu in protopopiatulu Muresiului se deschide concursu cu terminu pâna in 15 Ianuariu 1874 st. v.

Emolumentele suntu:

1. Cas'a parochiale cu gradina 270□°.

2. Portiune canonica statatóre in pamentu aratoriu: 13 jugere 89□°, fenatiu; 3 jugere 640 □°, pasiune: 4 jugere 80°.

3. Dela 166 familii câte o ferdala de cucuruzu sfarmitu, câte o di de lucru, (claca) sî stol'a pâna acum usitata, — din cucuruzu sî stola 'tertialitatea compete cartorelui.

Doritorii de a ocupá acésta statiune au a-sî ascerne petitiunile loru instruite conformu § 13 din „Statutulu organicu" pâna la terminulu indicatu la subscrisulu. Post'a ultima Muresiu-Uiór'a.

San-Benedicu in 1 Decem. 1873.
In contielegere cu comitetulu parochialu concerninte.
Arteniu Crisianu,
(2—3) adm. ppescu.

Nr. 357 1873.

Concursu.

Pentru ocuparea postului de Capelanu in parochi'a gr. or. Albacu de clas'a I. protopopiatulu Zlathn'a de susu, in urm'a naltei concesiuni a venerabilului Consistoriu archidiecesanu dto 27 Septembre nr. 923 a. c. se escrie concursu cu terminu pâna la 2 Februariu 1874 s. v.

Emolumentele suntu:

Tacsele stolari, sî jertfele usuate, dela unu poporu de 1000 suflete care socotindu-se laolalta aducu unu venitu anualu de 500 fl. v. a.

Doritorii, de a concurá la acestu postu sa-si tramita documentele loru instruite in sensulu Statutului organicu, pâna la terminulu prefiptu la subscrisulu.

Campeni 31 Decembre 1873.
In contielegere cu comitetulu parochialu.
Ioanu Patiti'a
(1—3) protopopu.

Concursu.

Parochi'a de clas'a a III-a din comun'a Petrifalâu protopresbiteratulu Sabesiului devenindu vacanta, se escrie pentru reintregirea ei concursu cu terminu pâna la Duminec'a a dóu'a din paresimi.

Emolumentele suntu:

a) Venitele stolari indatinate.

b) Aratura sî fenatiu preste 5 jugere impreuna cu cinterimulu — progadia. —

c) Dela 80 familii câte o ferdela de cucuruzu sfermitu sî usitata de fia-care di de lucru — nomitu claca. —

Doritorii de a se aplicá la acésta parochia, au se astérna suplicele loru provediute cu documentele recerute de prescrisele Statutului organicu scaunului protopr. gr. res. in Sabesiu pâna la aretatulu terminu.

Petrifalau in 30 Decem. 1873.
Comitetulu parochiale cu consimtiementulu resp. protpr.
(1—3)

Burs'a de Vien'a.

Din 21/8 Ianuariu 1874.

Metalicele 5%	69	50
Imprumutulu nationa'u 5% (argintu)	74	60
Imprumutulu de statu din 1860	107	50
Actiuni de banca	986	—
Actiuni de creditu	241	75
London	113	55
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	76	—
„ „ „ Temisiorene	74	50
„ „ „ Ardelenesci	74	—
„ „ „ Croato-slavone	75	—
Argintu	107	75
Galbinu	—	—
Napoleonu d'auru (poli)	9	05

☞ Din cause neaternatórie de redactiune au intardiatu nrulu presentu.

Redactoru respundietoriu: Nicolau Cristea.

Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. éra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 1/2 anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 1/2 cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Nr. 4. ANULU XXII.

Sabiiu, in 13|25 Ianuariu 1874.

Rogâmu pre acei p. t. domni cari voiescu sa aiba fói a nóstra a grabí cu prenumeratiunea cá sa ne scimu orientá cu tiparitulu esemplarieloru.

Vineri in 11 Ianuariu a sositu Présânti'a Sea P. Ioanu Popasu Episcopulu Caransebesiului in midiloculu nostru.

Astadi se seversiesce de câtra Escl. Sea Présântitulu Archieppu si metropolitu Procopiu Ivacicoviciu si Présânti'a Sea Episcopulu Ioanu Popasu chirotonirea P. Mironu Romanu alesu Episcopu pentru dieces'a Aradului intru Archiereu.

Comissiunea de 21.

Barbatii de statu ai Ungariei, cari au staruitu si realisatu impacaciunea cu Austri'a, indata ce ei au venitu la potere si au condusu destinele Ungariei, au intreprinsu in buna sperantia organisarea fundamentala a regatului pre intregulu terenulu vietiei nóstre publice. Au creatu o multime de deregatorie publice cu multa chieltuiéla si cu putiena prudentia de statu. Constelatiunea publica si anii cei buni la inceputu multu ii-au favorisatu si asiá ei capetara si mai mare pofta de a merge mai departe pre calea inceputa. S'au infiintiatu in drépt'a si in stang'a o multime de intreprinderi publice din partea statului fâra de a cugetá câtu de putienu la viitoriu, care póte sa aduca asupr'a tierei si ani mediocri, ba chiaru si rei cându isvórele veniteloru publice de-si nu voru secá de totu dara nu voru fi atâtu de abundante cá din acele sa se póta acoperí tóte spesele statului.

S'a intemplatu ceea ce nici in minte nu le-a venitu barbatiloru nostri de statu.

Dupa ani buni au urmatu ani mediocri, ani rei, ba ani de acei'a, cari in unele pârti ale tierei au produsu chiaru fómete. Ce erá de facutu? alternativ'a erá: a face datorie pre cont'a statului ori a nu implini detorintiele primite fatia de intreprindietori si de deregatorii cei multi. Modalitatea din urma, firesce, nu se potea acceptá, câci acést'a insemná: ruinarea totala a tierei, bancrotu de statu, si abdícerea de ide'a „statului.“ In bun'a sperantia deci, ca venitulu statului câtu mai curendu se va induplicá si triplicá, si ca astu-feliu statulu va se ajunga in putienu la unu budgetu normalu, — legislatiunea Ungariei a recursu la espedintele de a face detorie, si inca spre nefericire, cu procente cu multu mai mari, decâtu alte staturi dejá cunoscute si probate. Anii cei rei, ce au urmatu dupa olalta, au ingreuiatu positiunea financiala a Ungariei in o mesura si mai potent'ata, incâtu imprumutele mai tardie au fostu si mai scumpe, ba imprumutulu celu mai recinte, de 153 milióne, numai dupa zalogirea domeneloru de statu s'a potutu capetá, va se dica: miseri'a financiala a devenitu atâtu de acuta, incâtu statulu, cá atare, nu mai avea creditu nica irea pre piatiele de bani ale Europei, ci numai cá proprietariu de pamentu.

Cu tóte aceste statulu trebuie sa-si implinésca oblegamintele sele, ce le-a luatu asupr'a sea. Sum'a erogatiuniloru, afara de sum'a receruta pentru guvernarea tierei, este enorma, incâtu pentru guvernarea speciale interna nu remâne mai multu la anu, decâtu dupa unu calculu aprosimativu numai 17—18 milióne, de unde apoi aru fi sa se acopere spesele tuturoru ministerieloru, ceea ce este imposibilu, de óre-ce numai justiti'a costa numai pre anu 12 milióne.

Intre asemene impregiurâri critice comissiunea financiala a dietei a atrasu atentiunea guvernului si a dietei la urmârile cele triste ce potu resultá din continuarea economiei de pâna acum'a, si dreptu aceea a proiectatu câtra finea anului trecutu esmiterea unei comissiuni de 21 membri din notabilitâtile parlamentului cu insarcinarea de a cautà moduri si medilóce spre imbunatatirea stârei financiale, respective spre a propune parlamentului remedii positive, cu cari Ungari'a aru puté avé in scurtu tempu unu budgetu normalu, cá spesele se nu tréca preste marginile venitului anualu.

O problema fórte grea carea si dupa parerea acestei comissiuni, ce si-a inceputu lucrarea in 12 Ianuariu a. c. deocamdata nu se póte realisá!

Si acést'a este unu ce evidentu.

Aparatulu celu mare, cu care se guvernéza tiér'a, nu se póte desfiintiá deodata. Este imposibilu a se face o tabula rasa acum'a cându abiá se infiintiara institutiunile cele multe in tiéra. O esperimentare simpla asemenea nu póte duce la scopu, si asiá: nepotendu a se face nici un'a nici alt'a: starea financiala a statului deocamdata nu póte avé vre-unu prospectu frumosu, prin urmare: ori câtu se consulte comissiunea de 21, Ungari'a si in anulu viitoriu va trebuí sa fia guvernata cu — imprumuturi, déca le va mai capetá.

Cu tóte aceste esmiterea si lucrârile acestei comissiuni nu se potu numi de prisosu. Desbaterile ei voru resultá baremu atât'a: ca guvernulu si parlamentulu se va ferí in viitoriu de precipitare in introducerea unei ori altei institutiuni, si ca parlamentulu, la initiativ'a comissiunei cu mâni cu picióre se va apucá de a reformá o multime de scadiaminte si anomalii ce in administratiunea publica suntu la ordinea dílei. Multe siablonuri voru trebuí se dispara, procederea in manuarea causeloru publice se va simplificá, preste totu credemu, ca unele schimbâri mai adence negresitu se voru intemplá in interesulu publicului.

Dara este si o alta posibilitate.

Póte fi, ca ministeriulu presinte nu va primí unele ori altele din propunerile comissiunei din punctu de vedere alu convingerei sele politice, ori din alu catârui principiu, si atuncea va trebuí sa se retraga dandu locu altui ministeriu cu alta programa politica. Ce se va intemplá: acum'a inca nici nu se póte provedé.

Un'a inse este chiaru si acum'a. Adeca: ca Ungari'a are se fia guvernata si mai departe pre cale constitutionala cu ministeriu parlamentariu si ca impacaciunea cu Austri'a (art. de lege XII din anulu 1867) remâne si mai departe in deplina putere.

Acést'a o au intonatu pâna astadi toti membrii comissiunei, câti luara parte in discussiune si adeca: Zsedényi, Ghiczy, Sennyey, Tisza (Colomanu), Somsich, Emanuilu Péchy, Csengeri si Péchy Toma.

Revista diurnalistica.

Desbaterile comissiunei de 21 au provocatu o multime de recensiuni. „Pester Lloyd“ dice: Baronulu Sennyey voiesce o centralisatiune tare, inse cu impucinarea aparatului administrativu in centru si cu folosinti'a de organele municipali. Déca e de a se vorbí de decentralisatiune in intielesulu propuneriloru sele, acea nu se póte intielege alto-feliu, decâtu decentralisatiune locale a agendeloru si centralisare cu atâtu mai mare a fortieloru cari esercita puterea.

„Hon“ este contr'a planului administrativu alui Sennyey.

„Reform“ afla ca cuventârile lui Ghyczy si Sennyey au fostu cele mai momentuóse. Celu dintâiu a facutu mai multu critic'a administratiunei, celu din urma nu s'a espresu destulu de respicatu asupr'a administratiunei municipale.

„Ung. Ll.“ scrie: Decentralisatiunea administrativa este reinvierea organismului statului in membri sei. Mijloculu prin care s'a creatu selfguvernamentulu englesu a fostu sila, va sa dica iompunerea de datorii publice incependu de josu in susu. Passulu acest'a se afla si in cuventarea lui Sennyey. Se vede ca barbatulu acest'a de statu a cunoscutu mai bine calea carea duce la o decentralisatiune sanatósa.

Din o revista bucuresténa a diurnalului „Kelet“ estragemu: Fridericu, fratele lui Carolu I si in lips'a de eredi de secsulu barbatescu urmatoriulu lui Carolu I, a sositu in Bucuresci cu pompa mare, dupa ce pre dunarea cea plina de sloi de ghiatia a navigatu cu norocu. „Turquie“ descrie detaiatu primirea ce a avutu Fridericu in Constantinopole la sultanulu si ministri acestui'a. Fiitoriulu Domnitoriu a fostu primitu cu cea mai mare distinctiune, ceea ce inse nu s'a intemplatu dóra pentru Romani'a si la intrevenirea domnitoriului Romaniei, ei la intrevenirea legatului germânu Eichmanu. Legatulu a datu si unu prândiu mare de despartire la care au luatu parte Aly Rizabey si Ioanu Ghic'a agentulu Romaniei. Principele Fridericu a venitu tocm'a la tempu cá sa dea óresi care viétia saisonului mortu. Camer'a, senatulu tribunalele si administratiunea pauséza si pentru foile din Bucuresci „Mr. Frederic est le bien venu.“ Principele si guvernulu nu a lasatu nimic'a ne facutu pentru cá sa faca o primire câtu se-i póte de buna. In preser'a anului nou dupa calendariulu vechiu musicele garnisóneloru din Bucuresci cu unu conductu mare de facle in urm'a loru au venitu inaintea palatului domnescu spre a face serenat'a usitata. Principele Fridericu e acum a dou'a óra aici si va petrece mai multe septamâni.

Din rendulu trecutu densulu a lasatu suveniri fórte placute la acei ce avura norocirea de a se intalní cu densulu.

Aceea-si fóia ia notitia despre o corespundintia a „Gaz. Trans.“ din Budapest'a, in carea se susu-tiene ca foi'a acést'a nu s'a vendutu*) nici odata ómeniloru dela putere, séu proselitismului confessiunale (?) si ca n'au sternitu nici odata ura si controverse intre frati (?) cum a facutu alte foi românes. a. s. a. cari merite i le recunósce fói'a „Kelet“; numai aru mai dorí sa mai primésca ce-va Gaz. Tr. in programulu seu.

In Franci'a adunarea nationala si guvernulu dlui de Broglie facu jocuri parlamentare. In urm'a amanârii discutiunei legii asupr'a numirii primariloru de câtra guvernu pâna dupa votarea legiloru municipale, lege fâra care d-lu de Broglie sustienea ca nu póte merge inainte, dupa cum a declaratu mai de multe ori in adunare, si chiaru prin mesagiu, in urm'a acestei amanâri, care nu este de câtu o respingere, guvernulu si-a datu demissiunea. Maresialulu Mac-Mahon inse nu primí demisiunea, sub pretestu ca multi membri din majoritate au lipsitu dela votu si ca astépta categoricu pronunciarea adunârii déca nu mai are incredere in guvernu. Va se díca o maioritate de 42 voturi nu descurajédia pre d. Broglie, pre cându la 24 Maiu 14 voturi i-au ajunsu spre a-si asumá respunderea resturnârii unui guvernu tare prin simpatiele tierei, cum erá guvernulu d-lui Thiers. Causele cari au facutu sa cadia legea suntu doue: mai intâiu ea erá cu totulu defectuósa si alu 2-a, ea aru fi datu ministeriului o forti'a si o influintia pre cari legitimistí le privescu cá prejuditiabile pentru interesele loru. De aceea ei s'au unitu cu liberalii spre a-i propune amanarea; aceste doue cause esplica resultatulu scrutinului dela 8 Ianuarie.

Intre cabinetulu Broglie, dice Times, si legitimisti care i-au datu sprijinulu pâna acum, esista unu golu ce se maresce din ce in ce. Regalistii votându prelungirea puteriloru lui Mac-Mahon, fâra indoiéla n'au renuntiatu la sperantiele loru: acum gasescu ca acestu terminu e pré lungu, si vediendu ca puterea le scapa, séu ca nu participédia de câtu fórte pucinu la ea, esitéza de a face tare unu guvernu care le este suspectu.

Cu tóte acestea le-a ajunsu de a si aretá réu'a loru umóre prin celu din urma votu, si acum s'au reconciliatu cu cabinetulu cârui'a unu momentu i-au fostu infideli.

Dupa mai multe intruniri s'a otaritu cá in sidinti'a de Luni unu membru din drépt'a sa interpeledie cabinetulu asupr'a causei retragerei sele. Ceea ce s'a decisu s'a si facutu. Deputatulu Kerdrel face interpelarea; Broglie respunde ca forti'a ministeriului este in Adunarea nationala, si elu a fostu nevoitu a se retrage in urm'a diferintieloru de opiniuni. Picard propune simpl'a ordine a dilei, care este respinsa cu 355 voturi contr'a 316. Se propune apoi ordinea de di prin care se declara ca ministeriulu n'a perdutu increderea Adunârei, si se adópta cu 379 voturi contr'a 321; in urm'a acestor'a ministrii, dupa cererea lui Mac-Mahon, si-au retrasu demissiunile. Acum nu remâne decâtu sa se aduca din nou pre tapetu legea primariloru. Asiá dara Franci'a nu póte merge fâra d. de Broglie. D. de Broglie este salvatoriulu Franciei.

Frumosu parlamentarisme, dice „le Siecle.“ Ministeriulu, spre a-si scapá pentru câte-va dile inca esistinti'a sea precaria, schimba o cestiune de fondu intr'o cestiune de forma.

Si „Journal de Débats“ cu ocasiunea acést'a mai adauge: Nimicu mai parlamentariu: este impossibilu a respectá mai bine formele si conveniintiele. Tréb'a se va arangiá, dara uitase-va? Nu va remané nimicu din votulu de Joi. Ministeriulu avé-va mâne forti'a pre care a avut'o ieri. Nu credemu. Ministeriulu dejá destulu de slabu, va mai slabí inca. Adunarea nationala, totu-dé-un'a flotanta si indoiósa, dupa ce si-a aretatu destulu de desu inconstanti'a vointiei si fragilitatea voturiloru sele, 'si va mai micsiorá inca prestigiulu. Nimenea nu va castigá, nici cabinetulu, nici camer'a, nici guvernulu.

Organele regaliste atribuie esieculu de Joi nedisciplinei care esista intre deputatii dreptei sî i esortéza a se uní in faci'a unui adversariu compactu sî disciplinatu cá stang'a. Unulu din organele Orleanistiloru, cu ocasiunea demissiunei ministeriului, strigá cu emfasa: „Ai nostri nu se tienu cu ori-ce pretiu de portofoliele loru.“ Cum remâne dara cu acésta dechiaratiune in faci'a manevreloru cabinetului? „Le Siecle“ respunde: „Nu se tienu cu ori-ce pretiu de portofolie dara le strengu la inima, le incungiura cu bracicle sî le ascundu in senu cu transporturi de iubire asiá de pasionata, incâtu nu li s'aru poté luá aceste scumpe portofolie fâra ale luá in acel'a-si tempu sî sufletulu. Ducele de Broglie face un'a cu preciosulu marochinu, ce contiene viéti'a sea.

---

*) Amu cutezá a intrebá pre dlu cor alu Gaz. Tr. din Buda-Pesta ca dreptu sa fia ce se vorbea, mai anitierti, ca óre unde intre nisce harthie de pre tempulu lui Reichenstein se aflá o socotéla de 12000 fl. pentru redact. „Gaz. Tr.“? Póte ca e o eróre la medilocu si de aceea noi nu amu pusu pretiu pre barfeli de aceste nici odata, ci mai bucurosu suntemu ispititi sa credemu ce ni spune ins'a-si fói'a respectiva prin corespundintele ei.

Voci din Franci'a asupr'a articulului publicatu in „Nordd. Allg. Zeitung“

Diuariulu „Opinione Nationale“ constatédia, ca limbagiulu diuariului „Nordd. allg. Ztg.“ aru fi fostu fatia cu alti barbati cá cum au fostu cei dela 24 Maiu si 19 Novembre (a. tr.) impossibilu.

Unu cabinetu, care in cestiuni religióse aru fi observatu conscientiosu neutralitatea prescrisa de dreptulu nostru publicu, n'aru fi favoritu sî incuragiatu peregrinagiele sî care s'aru fi tienutu in referintiele sele câtra Itali'a si ponteficele de lini'a observata de cele-lalte poteri catolice, aru fi potutu din capulu locului respunsabilitatea pentru pastoralele episcopiloru si pentru articuli foiloru clericale, aru fi potutu pretinde pentru demnitarii catolici sî pentru scriitori beneficiulu de dreptu alu libertâtiei, de care se bucurau toti cetatienii in asemenea mesura. Dejá cercularíulu domnului de Fourton — ceea ce trebuie sa recunóscemu — a indreptatu pre lânga totu coloritulu seu celu palidu situatiunea regimului binisioru; foile aprópe de regimu se paru ca ascépta cu mare tema interpelatiunea generalului Du Temple.

In impregiurârile de fatia cu greu se póte persistá in acea, ca se va face interpelatiunea, de óre-ce in lucruri diplomatice cabinetulu e in mai buna pusetiune cá ori-care altulu, a dejudecá oportunitatea séu neoportunitatea unei pertractâri publice. Noi din parte-ne amu crediutu ca interpelatiunea generalului clericalu aru fi oferitu regimului o ocasiune buna de a-si pronunciá publice sentiemintele sele cele adeverate.

Déca numai consideratiuni parlamentarie séu ministeriali, déca numai fric'a, ca edificiulu siovaitoriu alu unei maioritâti compuse cu multa truda, aru impedecá acestea enunciatiuni necesarie sî salutarie, barbatii guvernului de acum aru luá asupra-le cea mai grea respunsabilitate sî chiaru din punctu de vedere alu intereseloru loru personali o astu-feliu de tienuta nu se póte pricepe pentru ca ce casciigu aru poté avé salvarea unui portfoiu, déca acest'a aru aruncá tiéra in o aventura nóua sî infricosiata, din carea dupa tóta verisimilitatea n'aru mai esí cu viétia.

„Asmblée nationale“ adauge la articululu din „Nordd. allg. Ztg“ nisce observâri de totu preventóre: Noi amu lasatu pre pedantulu siretu, ambiguu sî malitiosu, care se ascunde dupa acestu coifu de diplomatia sa-si gate cuventulu. Nu se va asceptá dela noi o refutare formale a acestui conglomeratu de observatiuni nechiare esagerate sî faciarite, in care se esprima numai dóue semtieminte: Ur'a contr'a Franciei sî nerusinarea invingatoriului.

Noi ne vomu restringe numai la o observatiune sî aceea e, ca guvernulu maresialului-presiedinte n'au facutu nimicu, absolutu nimicu, prin ce aru fi abatutu politic'a Franciei dela calea reservata, in carea liberalulu Thiers, amiculu „luminatu“ alu liberaliloru germani, au introdusu tóte referintiele nóstre câtra sântulu scaunu sî biserica. Nu, domnulu de Bismark n'are de a imputá ducelui de Broglie, cu atâtu mai putienu ducelui de Decazes o abatere in favorulu partitei clericale.

Noi avemu causa, continua totu acést'a fóia in articulu seu din frunte, de a crede, ca, déca atacurile unoru episcopi francesi sî unoru organe ultramontane au dispusu reu pre principele Bismark, acest'a e ingrigiatu pentru periculii, cu cari vre-o invingere a radicalismului in Franci'a aru amerintiá Germani'a sî intrég'a Europa. Dejá la alegerile din urma, precum vedemu, radicalii germani au casciigatu terenu in diet'a tierei. Contele Arnim sa fia accentuatu, dupa cum amu intielesu, la regimulu francesu putienu atacurile episcopiloru sî a foiloru ultramontane, ci mai multu ingrigirile, cari le insufla progresele radicalismului in Franci'a cabinetului din Berlinu, sî temerea, ca regimulu nostru in unu momentu venitu n'aru fi in stare, a disputá demagogiei suprem'a potere.

„Contele Arnim sa fia dechiaratu, ca regimulu Germaniei se semte deobligatu a face pentru casulu acest'a tóte reservatiunile. Foile thieristice sî cele radicale insiala opiniunea publica, cându punu pasiulu domnului de Arnim pre socót'a ultramontanismului (!) Germani'a sî Europ'a au cetitu anchetele nóstre parlamentarie asupr'a agitatiuniloru inscenate de conducatorii revolutiunei francese dela 4 Septembre 1870; Germani'a sî Europ'a cetescu foile nóstre radicali sî vedu progresele demagogiei in aliantia cu sufragiulu universalu: de acea facu dispositiunile pentru a preveni acest'a plaga sî ne admoneza. Noi putemu sa o spunemu siguru, ca venirea la putere a cetatienului Gambett'a sî a compliciloru sei aru fi unu signalu pentru o noua invasiune.“

Conferintiele invetiatoresci din Branu.

(Urmare.)

Eu tienu, procedur'a metodica a ori carui invetiatoriu, a fi fórte gresita, déca invetiatoriulu:

a) Se infatisiéza scolariloru prea seriosu, ori de totului prea copilaretiu adeca: déca invet. nu cauta a se acomodá dupa fiacare, ci tractédia sî conversédia cu toti in unu chipu.

b) Déca nu se demite in convorbiri sî conversari feliurite.

c) Déca frânele ordinului in invetiamentu sî a disciplinei preste totu ori le tienu de totu prea incordata ori de totu prea libere,

d) Déca invet. numai decâtu i pune scolariului cartea in mâna spunendui sa invetie de aici . . . pâna aici“,

e) Déca invet. indata i dá scolariului, tablitia, plumbeóra, tieruza, creta, harthie, peana ect. sa scrie.

f) Déca invet. scrie cu man'a scolariului.

g) Déca invet. scrie intaiu cu tieruza, apoi face pe scolariu se scrie pe urma cu pean'a cu negréla ect.

h) Déca i dà scolariului sa scrie totu **a-b** ceile dela **a** pâna la **z**. dicendui „scrie de aici pâna aici“. Scolariulu scrie firesce de sila ce sa faca? dara apoi de asemenea scrisóre ori cine 'si póte inchipui cum e . . . .

i) Déca invet. indata ce i-au datu scolariului cartea, 'lu intréba: „scii rugaciunile, tatalu nostru? (am auditu dicându si: „tata nostu“) etc. apoi incepe alu invetiá, ori pune pe altu scolariu se 'lu invetie.

l) Déca invet. indata incepe cu despartirea litereloru in vocale sî consonante, si a cuventeloru in silabe dupa metodulu analiticu nu sinteticu.

m) Déca invet. numai decatu intra cu ei in gramatica spunendule propusetiuni intregi sî dicendu d. e. „tabla e négra“ etc. „sa stiti ca acést'a este o dicere“ etc. sî multe alte proceduri asemenea au fostu sî suntu inca sî astadi pe multe locuri.

Astfeliu de proceduri fiindu de totului totu silite sî necorespundietórie, suntu — dupa parerea mea —, totu atatea erori mari sî grele in invetiamentulu elementariu, cari nici de cum nu atragu dragostea copiiloru catra scóla: ci din contra tragu: frica, ura sî disgustu: cu astfeliu de proceduri metodice, invetiatoriulu nu apropie pre copilu de scóla, ci 'lu departédia asiá de tare sî varsa o ura atâtu de mare in elu catra scóla, incâtu nu numai elu cá copilu — in etatea copilariei —, dara chiaru sî cá omu — cá barbatu maturu cu copii, numai are atragere catra scóla. De aici au remasu — parte mare —, suvenirile cele rele sî amare despre scóla; de aici inca sî astadi — omenii, cea mai mare parte suntu cu totulu nepasatori de scóla; Ei in locu de a indemná pe copii loru la scóla, inca i discorajadia infricândui, ca la scóla au sa intimpine feliurite greutâti, si déca nu voru poté invetiá se voru pedepsí aspru etc. etc. (incâtu pentru pedepsele cele próste, rele, ne umane ba unele trecute chiaru in tirania cari sau usitatu in vechime sî se mai usita inca sî astadi pe unele locuri, voiu aminti mai josu.)

Acum déca stau cele pâna aici afirmate, apoi ori-cine 'si póte inchipuí ba sî precepe, câtu de multu detrage o asemenea procedura gresita, din meritulu invetiamentului — celui adeveratu instructivu.

Atât'a inse nu e destulu!

Omulu constá din dóue parti adeca: din trupu sî din sufletu.

Invetiamentulu inca constà din doue parti, adeca din Instructiune sî Educatiune; un'a fara de alta nu potu face invetiamentulu adeveratu, nu se potu inchipuí, nu potu esiste, sî totusi — dorere! vedemu esemple destule; vedemu practisanduse instructiunea fâra educatiune.

Acést'a eu o intielegu astfeliu: ca invetiatoriulu, instructorulu etc. invatia pe copilu a scí bine — scrie, ceti, feliurite istorii etc. etc. dara apoi

a) pe sterpirea moravuriloru celoru rele, cu cari baietii vinu de acasa sî depe strade incarcati.

b) Pe ordinea cea bona sî disciplin'a cea regulata si

c) Pe religiositate sî moralitate nu pune nici unu pretiu, éta dara in termini scurti instructiunea fâra educatiune cum se face.

Me temu totusi ca in ceea ce privesce educatiunea nu voiu fi bine intielesu; deci pentrucá se fiu bine sî deplinu intielesu si in acésta privintia fie-mi permisu a ve spune ceea ce amu auditu sî vediutu eu, cu propriile mele organe ale audiului sî ale vederei, amu vediutu pe unele locuri, ca:

a) Scolarii ascundu ori dela altii; séu mai bine dicendu fura: péna, tieruse, harthia, creta plumbel'a penale, negreala, carticele, ba sî carti mai mari, cruceri, pane etc. sî ori ce i vine lui bine inainte ori dela cine, ori unde sî ori candu.

b) Se impingu, se impedeca, se batu cu brusi, cu petrii, arunca cu lemne etc. etc.

c) (Inspectionandu in totu loculu sî tempulu portarile scolariloru) amu aflatu sî vediutu mai departe scolari, pe la nunte, pe la jocuri, si alte adunâri ale juniloru din poporu, ba ce e sî mai multu, in birturi, bendu vinu bere, vinarsu etc. ba chiar si la scóla aducându.

d) Amu vediutu ca scolarii nu dau onorea cuveninciósе acelor'a cu carii se intalnescu, si nu vorbescu amesuratu datorintiei scolariloru.

e) Amu auditu injurandu — suduindu, cum i vine la gura, i-amu auditu batjocorinduse; ne asiediati, lenesi apoi de sine se intielege ca sî mincinosi mari.

f) Amu auditu vorbinduse, ba amu vediutu chiaru scriindu pe nesce usi, nesce cuvinte triviali, urite sî atatu de próste si spurcate incatu chiaru si omulu celu mai murdariu trebue sa se ingretiosiedie de ele audiendule.

g) Amu vediutu sverlindu dupa gaini, ratie etc. etc. smulgandu gasce, adeca pene pentru scrisu etc umblandu prin gradinile ómeniloru dupa póme, dupa cuiburi de paseri sarindu garduri, rupendu si stricandu ori ce le veniá inainte.

h) Amu vediutu scuipanduse, de ómeni seraci ridindu sî batjocorindu-i, dupa drumari aruncandu cu petrii strigandu si fluerandui, facendu uriciuni in drumu in apa, pe langa casele si locuintiele ómeniloru in batjocora, ba chiaru si imprejurulu scóleloru.

i) Amu vediutu scolari batendusi jocu de ómeni betrani, de straini, de calatori, indreptandui pe cali ratecite.

l) Amu vediutu apoi in scóla, ca de locu nu stau cu atentiune, ba ce e mai multu si candu dicu rugaciunile; unii privescu in o parte altii in alta, unii 'si punu séu cauta palariile, altii straile, altii alte vestminte sî cartile etc. unii ridu altii umbla pe sub scaune cautandu . . . dara din gura graindu sî strigandu unii prea tare, altii prea incetu, altii nimicu; unii incepu altii stau pe la midilocu, iéra altii gata rugaciunea.

m) La biserica umbla putieni sî raru, cari umbla ridu, se impingu, se tragu de peru, intra in altariu ridiendu, esu ridiendu, esu din biserica afara totu in fuga, alergându tropotindu, vinu iéra; se ducu la clopote, acolo apoi scriu, facu sî vorbescu, câte necuviintie sî uriciuni tóte etc. etc. ce sa mai dicu apoi de necuratienia? —

n) Amu vediutu scól'a plina de pravu pre toti paretii, sî pre podili susu tiesetur de paiengeni, ne spalata si nematurata, plina de noroiu glodu, apoi scaunele, usile etc. tóte piscaluite cu creta, cu tierusa sî negréla, taiate cu cutietolu sî farmate etc. figuri incâtu ii vine omului a o asemená cu unu edificiu prapaditu unde se aduna sî umbla cei mai prapaditi sî destramati ómeni.

o) Amu vediutu cârtile, libelele sî alte elaborate ale scolariloru, descusute, deslegate si rupte, din causa ca scolarii arunca cu ele unii dupa altii, apoi piscaluite etc. etc. libelele scrise altulu unu rendu intregu, altulu 2—3 renduri, altulu jumetate, iéra ceea-lalta parte tóta piscaluita, altulu scrisu intorsu, impuru si atâtu de uritu, incâtu nici ca 'si mai póte inchipuí omulu vre-o curatienia etc.

p) Necuratieni'a trupului: perulu lungu, mare si ne peptenatu, urechile, fati'a, grumadii sî mânile nespalate, unghiile urite si ne taiate; vestmintele rupte sî descusute, negre, apoi inca sî murdaria sî altele si altele fórte multe de feliulu acest'a amu auditu sî vediutu in mai multe locuri pre unde amu umblatu.*) Acum credu ca nu mai e de lipsa sa intrebu: cum este sî se póte numí o atare scóla, buna séu rea? cum este procedur'a metodica a invetiatoriului respectivu, este ea démna de imitatu sî de laudatu ori de condemnato? unde este asiá dara, regularitatea, ordinulu bunu sî disciplin;a? unde este curatienia? unde este fundamentulu celu solidu pre care are sa se basedie intregu invetiamentulu adeca: unde este religiositatea sî moralitatea? in cele de pâna aici nu-i urma.

A-si mai avé de acestu feliu inca multe fórte multe de amintitu, precum sî fatia cu procederea invetiamentului dupa feliurite metode; inse de ocamdata me marginescu pre lânga atât'a, reservandu-mi dreptulu de a face, in asta privintia, unele notitie in elaboratulu meu ce va urmá dupa acésta prevorbire.

Acum — fatia cu scaderile scolariloru pâna aici aretate, — ce cugetati fratiloru? . . . unele cá acelea potealevomu noi luá de basa pentru intregu invetiamentulu?

Poté-vomu pune fundamentulu invetiamentului pre o basa atâtu de slaba ticalósa sî rea? A face astu-feliu nu aru insemná alt'a, decâtu a zidí casa pre nasipu, aru insemná ca noi cu deplina bunavointia, cu mânile nóstre chiaru amu impinge sî surpá tinerile mladitie, ba intrég'a generatiune pentru totu-déun'a in abisulu perirei.

Deci déca noi voimu progresulu sî viéti'a tinerimei nóstre, apoi sa ne ferimu de acelea cá de focu, sî sa ne silimu din tóte puterile a sterpí acelea reutâti — unde se afla, — din radecini. —

Nu desradaciná moravurile, apucaturile, ba pentru unii scolari potu dice chiaru insusirile, nu sterpi reutâtile acelea mari sî prea insemnate din baiatu, lasale acelea de basa! edifica pre ele! si vei vedé pâna unde vei ajunge cu edificarea; vei vedé in scurtu tempu sî cu ce ai edificatu, ce se va intemplá. Eu credu ca se fia baiatulu celu mai desceptu, scolariulu celu mai talentatu, sî totusi déca moravurile cele susu aretate etc. etc. nu le vei sterpí din elu inca dela inceputu, apoi cu greu, fórte cu greu, ba potu dice nici decum sî nici cându nu vei vedé din acelu baiatu crescutu pâna la maturitate, cetatiénu bunu, omu onorificu, adeveratu, dreptu sî consciintiosu, carele sa póta folosí bisericei, patriei, statului sî natiunei sele, in a câror'a sinu au crescutu sî a câroru lapte au suptu, nu! dicu, nici odata nu!! — ci cu dorere vei priví la elu, ca ne fiindu capace — dupa adeveru sî dreptate, — de nici o chiemare dara de nici un'a, unulu cá acel'a — séu unii cá acei'a, — se voru face ómenii cei mai stricati, cei mai depravati sî mai periculosi bisericei, natiunei sî patriei in specia, sî societâtiei omenesti in genere. Eata „cas'a zidita pre nasipu!“

---

*) „Nici o regula fâra esceptiune“ amu vediutu inse in unele locuri — spre cea mai mare placere sî bucuria — contrariulu la tóte acestea: de doritu aru fi asiá dara cá in-tóte locurile se fia asemenea.

Sa privimu acum lucrulu din partea cea buna.

Trebuie sa scimu, ca copii vinu de acasa cu feliurite obiceiuri sî moravuri stricate sî rele incarcati; deci inainte de tóte noi trebuie sa ne silimu pre tóte acelea — incetulu — cu incetulu ale sterpí cu totulu, sî ale inlocuí cu: adeveru, dreptate consciintia, regularitate, ordinu bunu si cu disciplina regulata. Afara de acestea inse, noi scimu ca copii cându intra pentru prim'a óra in scóla, unii suntu sfiosi sî rusinosi, altii fricosi, iéra altii ingamfati, desmerdati sî prea indrasneti etc. etc. parte mare inse suntu fricosi, de o parte pentru ca loru le este scól'a straina cu totulu, iéra de alta parte pentru ca unii parinti ori alti membri de familia pentru ori sî ce eróre comisa din partea copiiloru, ba sî in gluma chiaru; nu sciu alt'a fâra a infricá pre copilu dicendu: „Lasa numai ca te voiu duce eu la scóla sî te voiu dá pre mân'a dascalului, care apoi sciu ca 'ti va dá ..., te va invetiá, ca te pune pre grauntie, te baga in cutare sî cutare inchisóe-nu-'ti da de mancare nimicu, te pedepsesce asiá sî asiá.“ etc. etc.

Deci dara in asemenea impregiurâri, eu aflu demnu de recomendatu, cá fiacare invetiatoriu sa cerce a aflá tóte medilócele possibile potrivite, spre a evitá acésta temere, sfiala sî frica din elevii sei, sî prin coprinderea sî primirea sea cea dulce sî placuta, prin portarile si convorbirile — conversârile sele cele amicabile sî blânde a insuflá incredere in scolari, invetiatoriulu sa arete scolariloru sei in cuvinte sî fapte ca elu si scól'a nu este asiá precum i spusese parintii lui acasa ci tocmai din contra, invet. trebuie sa fia cu atentiune sî precautiune mare a nu tiené frenele nici prea incordate, dara nici prea libere, ci a aflá natur'a fia-cârui scolariu, sî a se acomodá amesuratu recerintieloru necesarie.

Déca vomu pasí treptatu, mergendu instructiunea cu educatiunea mâna in mâna, avendu adeca de basa negresitu religiositatea sî moralitatea, atunci apoi, dara numai atunci — dupâ a mea parere, — vomu zidí cas'a nóstra pre pétr'a, pre carea ori sî ce viscole sî vifóre nu o vóru poté darimá.

Sa lasâmu inse acestea, de óre-ce tóte suntu numai nisce instructiuni generali didactico-teoretice, le lasu asiá dara sî voiu sa-mi aretu parerea, cum trebuie sa fia sî sa dea scolariloru instructiunea sî educatiunea in unu modu specialu: didactico-teoreticu-practicu.

Amu aretatu mai susu ca eu nici nu suntu invoitu, cá invetiatoriulu indata cându a intratu copilulu in scóla sa-i dea tierus'a, péna, creta, tablitia, carte etc. spre a scrie ori a invetiá, ci suntu de firma parere*) ca invet. nimic'a sa nu dea scolariloru ci sa conversedie liberu cu ei pâna atunci pâna candu singuri ei — scolarii, — de buna voia cu tóta dragostea sî cu tóta placerea dorescu, bá se róga, bá inca plângu sa li se cumpere sî dea carte, tierus'a, péna, creta etc„ o astu-feliu de conversatiune eu o numescu „conversatiune libera“ cu scolarii nou veniti, pâna la inmanuarea cartiei spre invetiare. Acésta conversatiune libera e impartita: in septemâni, dile si lectiuni, tractata practicu dupa cum urmédia. (Va urmá.)

Teodoru P. Popu.

Afacerile delegatiunei congresuale române in caus'a despartirei ierarchice a credinciosiloru din comunele mestecate.

(Urmare.)

Conspectele aceste facendu-se din actele concerninti ale comissiuniloru delegationali, — pre lânga comitiva s'au si substernutu inaltului ministeriu; sî fiindu ca ele suntu de interesu pentru respectivii credinciosi români ai nostri: eata se punemu la vederea stimabiloru lectori ai „Luminei“:

I.

Cele amintite sub 1 suntu urmatórele cómune:

Nrulu curinte	Numele comuneloru.	Datulu pertractârei	Numerulu crédinciosiloru: români	serbi	de totu	Eparchi'a concerninta: inainte de despartire	dupa despartire	Observare.
1	Vlaicovetiu.	22 Nov. 1871.	1001	217	1218	Versietiu	Caransebesiu	In tóte aceste comune românii s'au despartitu sî incorporatu la Metropoli'a natiunala.
2	Iamulu micu.	23 Maiu 1872.	656	227	883	„		
3	Butinu.	24 Maiu „	169	26	195	„	„	
4	Dent'a.	19 Iun. „	1106	958	2064	„	„	
5	Gaiulu micu.	„ „ „	558	106	664	„	„	
6	Checea romàna.	30 Iuliu „	1964	488	2452	Temisiór'a	Aradu	
7	Satulu nou.	19, 20 Sept. 1872.	5131	1193	6324	Versietiu	Caransebesiu	
8	Dolove.	21, 22. „ „	4013	1555	5568	„		
9	Alibunari.	23, 24. „ „	2357	1263	3620	„	„	
10	Mramoracu.	25, 26. „ „	2161	1102	3263	„	„	
11	Monostoru.	15 Octomb. „	1456	922	2378	Aradu	Temisiór'a	serbii a cerutu despartirea.
12	Nadlacu.	26, 27. „ „	2543	202	2745	„	„	
13	Pecic'a-romàna.	28, 29. „ „	5102	244	5346	„	„	
14	Tornea.	30. Novemb. „	472	459	931	„	„	„
15	Foeni.	18. Nov. „	1601	523	2124	Temisiór'a	Caransebesiu	cá sî cele de sub nrii 1-10. *) Serbii au cautatu despartirea dara au revocat'o. **) cá sî mai susu sub nr. 15—16.
16	Tolvadi'a.	16. Nov. „	1018	380	1398	„ *)		
17	Marcovetiu.	17. Martiu 1873.	716	100	816	Versietiu	„	
18	Iabuc'a.	19. „ „	1107	402	1509	„	„ **)	
19	Cubinu.	1, 2, Aug. „	1016	1983	2999	„	„	
20	Naidasiu.	6. Aug. „	1086	86	2172	Caransebesiu [3]	Caransebesiu [3]	
21	Orsiov'a-vechia.	11, 11. Aug. „	557	68	625	„	„	
22	Cianadulu serbescu.	22, 23. Oct. „	1192	1740	2932	Temisiór'a	Aradu [4]	
	Sum'a.	— — —	37,482	14,244	51,726	Va se dîca: pâna acum s'au		

despartitu de câtra ierarchi'a serba — — 37,482 români.

iéra sub aceeasi ierarchia au remasu — — 14,244 serbi.

[3] nefiindu 100 de suflete s'au incorporatu simplu.

[4] românii inca nu suntu incorporati.

II. Cele amintite din conspectulu sub 2 suntu urmatórele comune:

1. Panciov'a, in dieces'a Versietiului, serbésca.

2. Iasenov'a, in dieces'a Versietiului, serbésca.

3. Parti'a, in dieces'a Timisiórei, serbésca.

4. Herneacov'a, in dieces'a Timisiórei serbésca.

5. Ecic'a, in dieces'a Aradului, romàna.

Cá de causa a neefectuirei pertractatiunei cu privire la Iasenov'a, s'a aretatu delasarea adeca neconducerea sî neluminarea credinciosiloru români cari nici nu s'au infatisiatu inaintea comissiuniloru delegatiunali, iéra la cele-lalte patru comune comissiunea delegatiunale serba n'a voitu sa iésa la fati'a locului.

III. Comunele in cari comissiunile au tienutu pertractare fâra de a succede impacaciunea, suntu urmatórele:

1. Fenlacu, sub dieces'a serbésca a Timisiórei.

2. Fabricu-Timisiór'a, sub dieces'a serbésca a Timisiórei.

3. Satu-Chinesu, sub dieces'a serbésca a Timisiórei.

4. Becichereculu micu sub dieces'a serbésca a Timisiórei.

5. Mehala, sub dieces'a serbésca a Timisiórei.

6. Ciacov'a, sub dieces'a serbésca a Timisiórei.

7. Sân. Nicolaulu mare, sub dieces'a serbésca a Timisiórei.

8. St. Andreiu, sub dieces'a serbésca a Timisiórei.

9. Saravol'a, sub dieces'a serbésca a Timisiórei.

10. Margit'a-mare, sub dieces'a serbésca a Versietiului.

11. Dobriti'a, sub dieces'a serbésca a Versietiului.

12. Pojejeni'a, sub dieces'a serbésca a Versietiului.

13. Cianadulu ungurescu, sub dieces'a romàna a Aradului, pentru ale câror'a cause s'a asternutu rogarea inaltului ministeriu: cá sî fâra de votulu delegatiunei congresuale serbe, sa binevoiésca a face propunere sî a medilocí la loculu préinaltu delegarea tribunalului regescu din Budapest'a — fiindu bietii români a nostri espusi sî mai la grele necasuri si cumplite asupriri din partea inversiunatiloru preoti serbesci, — pentru ca au cerutu despartirea. —

Din acestu raportu onorabilulu puplicu sî mai vertosu credinciosii nostri din respectivele comune mestecate se voru convinge: ca delegatiunea esmisa de congresulu nostru natiunalu bisericescu, si-a implinitu missiunea remanendu acum'a finalisarea cestiunei in bunavointi'a sî chipzuirea ministeriului reg. ung. de culte si instructiune publica. —

Comissiunea speciale a delegatiunei nóstre congresuale e avisata sî ascépta in totu momentulu a-si continuá operatiunile in comunile amintite sub II numai déca s'aru delaturá pedecile opuse. —

Eparcsiele nóstre rom., sî mai vertotu a Caransebesiului au cascigatu mai multe mii de credinciosi din comunnele mestecate amintite sub I; avendu acei credinciosi deplin'a mângaiere ca s'au vediutu odata emancipati de sub stapânirea bisericésca straina, incorporandu-se la cea rudita natiunala a loru!

Acum'a aru fi numai de doritu inca, cá respectivii membri ai comissiunei esmise de sinódele nóstre eparchiali estraordinarie, sa se coadune spre a se consultá sî a face propunerile prosimeloru sinóde eparchiali in cestiunea importanta a monastiriloru din care noi românii avemu sa ne pretindemu, revindecâmu sî validitâmu partea ce ni compete, dupa dreptate sî ecuitate!

Aradu, 13 Decembre 1873.

„Lumin'a„ Petru Petroviciu.

Fundatiunea Protopresbiterului Ioanu Panoviciu.

Suntemu in placut'a positiune a poté inregistrá unu actu filantropicu sub numirea de susu „Fundatiunea Protopresbiterului Ioanu Panoviciu“.

Venerabilulu parinte bine meritatu pentru biseric'a sî natiunea sea, cunoscutu unui cercu largu alu inteligintiei sî poporului nostru, — dupa meritu — multu stimatu de toti pentru insusirile ce-'lu caracterisau, repausatu in 31 Mai 1872, au compusu inca la anulu 1869 diat'a sea, in care a depusu in rendu harmonicu marturisire despre simtiemintele pure ce a nutritu in viéti'a sea — cá tata de familia pentru famili'a sî cas'a sea, iéra cá românu ortodocsu pentru biseric'a sea — prin care si-a sî câstigatu nóue titluri de recunoscintia din partea tuturoru, pre carii i privesce ingrigirea lui.

Cá celu mai elocentu documentu despre puritatea simtiemintelorù venerabilului defunctu câtra biseric'a sea servesce sî punemu inaintea O. publicu cetitoriu acea parte din contestulu testamentului seu, care cuprinde legatele sele pentru biserica sî scóla sî suna asiá:

1. Lasu din putientic'a mea agonisala, pre care cu crutiare sî multe osteneli mi o amu castigatu printre tóte vitrigele intemplâri ale tempului cu ajutoriulu lui Domnedieu: a) pre sém'a doâtrei invetiatoriului, care dupa vreme va fi aplicatu la scól'a comunala gr. res. din loculu nasceri mele satulu Finciu (Kalota Ujfalu) in comitatulu Clusiului tractulu de susu o suma de 1000 fl. v. a. adeca: O mia de florini v. a. statatóre din doue obligatiuni de statu un'a de câte 500 fl. v. a. dto 1 Mai 1833 nr. 18565, alt'a dto 1 Mai 1843 nr. 30568 sub acea espresa conditiune, cá camet'a anuala 5% obvenitóre dupa acestu capitalu, cu nume de salariu pre lânga léf'a aceea, care o va mai primí pentru invetietur'a tinerimei in credintia, nadejde sî dragoste dela crestinii din amintit'a comuna Finciu, in doua rate pre anu, adeca: cu finea luniloru lui Maiu sî Novembrie sa o primésca invetiatoriulu pentru totu-déun'a, adeca: acelu invetiatoriu, carele pre cale legala de câtra supremulu inspectore alu scóleloru nóstre confessionale gr. res. din Ardélu cu decretu va fi asiediatu acolo statorniceste sî pâna cându crestinii nostri de acolo voru remâné neclatiti in stramosiésc'a loru credintia gr. res. sî pâna cându respectivulu invetiatoriu va face destulu chiamârii sele, prin pré luminatulu nostru scaunu archiepiscopescu metropolitanu sî respective prin aternatoriulu scaunu protopopescu cá inspectoru scolariu districtualu pre lânga cuitantia cuviinciósa sî de câtra parochulu locului subsemnata, sa o primésca; sî fiindu ca eu amu aflatu de bine, cá acésta fundatia a mea sa se puna sub administratiunea onoratei Eforii a archidiecesei nóstre din cetatea Sabiiu, pre care pentru a ei primire sî sincera manipulare cu tóta debit'a stima o sî rogu. Iéra la intemplare, déca cum-va preste tóta asteptarea, numit'a comuna din óre care-si causa 'si aru schimbá stramosiésc'a sea credintia cu alta óre-care, atunci fundatiunea acést'a sa se contopésca cu fundatiunea Franciscu Iosefina spre scopulu, la care este menita aceea.

b) Totu pre sém'a scólei din adesu numit'a comuna Finciu, lasu o obligatiune de statu sunatóre despre 100 fl. m. c. dto 1 Aprilie 1843 nr. 148686 cu acea renduiéla, cá cu interesulu anualu in totu anulu sa se cumpere carti scolare din tipografi'a archidiecesana, care apoi sa se impartiésca intre pruncii cei intru adeveru seraci, cari nu suntu in stare a-si câstigá cartile cele neincungiuratu necesarie;

c) Lasu pentru biseric'a gr. res. totu din dîs'a comuna Finciu, lânga care in tempu mai indelungatu atâtu mosiulu câtu sî tatalu meu cá preoti au servitu lui Domnedieu sî lânga care se afla immormentate sî remasitiele cele pamentesci ale parintiloru mei, 200 fl. v. a. in dóue obligatiuni de statu dto. 1 Octobre 1854 nr. 87840 sî 87841 cu acea dechiaratiune, cá obvenitoriulu interesu anualu sa-lu incasedie parochulu gr. res. care dupa tempu va fi funginte la acea s. biserica, pentru care sa fia obligatu pre smeritu subscrisulu sî pre némurile mele, care i se voru predá in scrisu, a ne pomení la s. jetfelnicu de preste anu.

Atâtu scól'a câtu sî preotulu care va fi, camet'a acést'a o va primí in totu anulu la tempulu seu totu pre calea sub pct. 1 lit. a. aretata dela onorat'a Eforia a archidiecesei nóstre din Ardélu.

d) Lasu pre sém'a preotului care dupa vreme va serví la biseric'a gr. res. din suburbiulu Sabiiului Iosefinu, la care

---

*) Sî mi sustienu acésta parere pâna atunci pâna cându alti barbati de scóla me voru combate sî-mi voru aretá alta cale de procedere mai corespundiatória.

s. biserica si smereni'a mea amu servitu cu totu zelulu cá preotu din darulu lui Domnedieu preste 44 de ani, o suma de 200 v. a. cu aceea espresa renduiéla, cá camet'a anuala obvenitóre dupa sum'a acést'a sa o incasedie densulu pentru ostenél'a sea, care o va avé, pomenindu-me pre mine si alte rudenii si némuri ale mele depre pomelniculu pre care 'lu va aflá in altariu pusu la Proscomedia in biseric'a acést'a, cându va aduce d-lui jertf'a cea fâra de sânge.

e) L a s u la archidieces'a nóstra din Ardélu (afara de cele 2500 fl. m. c. pre care i-amu fostu daruitu archiepiscopiei nóstre in anulu 1856 dupa cum apriatu dovedeste archivulu Consistoriului la nr. 1 din 1857, cu care suma de bani s'au cumparatu in anulu 1856 dela reg. perceptoriu Gergely o livadie de fenu in teritoriulu Sabiiului) in liber'a dispositiune a Escelentiei Sele parintelui archiepiscopu si metropolitu Andreiu inca o suma de 200 fl. v. a.

— Consistoriulu archid. luându in pertractare legatele mai susu specificate, a decisu: cá tóte acelea — in suma rotunda de 4000 fl. amesuratu voiei testatorelui venerabilu, sa se administredie la si prin Efori'a archid. sub numirea: Fundatiunea protopresbiterului Ioanu Panoviciu.

Fia-i tieren'a usióra si amintirea eterna!

La cestiunea usurei.

(Urmare.)

V. Germanismulu celu vechiu, severu si selbatecu in tóte moravurile si datinele sele, a fostu duplu severu in dejudecarea de detorii si deobligamentulu de ale solví, pentru ca la casu cându debitoriulu nu putea solví, trebuiá sa o platésca cu sângele si viéti'a sea, elu adeca devenea sclavulu si robotariulu creditoriului pentru totu-déun'a séu pre unu tempu detiermuritu si usile prinsoriloru de debitori s'au auditu scartieindu si in tempulu nostru in multe locuri. Interesele erau fórte mari in tiér'a desbinata, nesigura, despoporata si pustiita de resbele si mai deculata de servitute si de legile corporatiuniloru.

In Indi'a, inainte de ocuparea ei prin anglesi, sub domni'a principiloru indigeni, in acést'a tiéra civilisata, industriale, desu poporata si proportiunalminte libera, interusuriulu normalu erá micu, bunastarea generale; decându regimentului anglesu si monopolulu estinsu preste totu au despoiatu tiér'a de bogatia, acesta coróna a pamentului, de industri'a sea si o impinge cu pasi repedi spre despoporare si pustiire a pamentului seu si spre barbarismu, intereseriulu normalu s'a suitu continuu si astadi e in genere dela 60—80 procente.

Chin'a, tiér'a medilocului si a stagnatiunei, a avutu din tempurile cele mai vechi, de cându a ajunsu la gradulu de cultura de adi, unu interusuriu normalu stabilu de 12—16 procente, care pre atunci, cându s'a fipsatu nu erá mai mare, dara nóue adi totusi ni se pare cam mare, si acestu interusuriu e si in dilele nóstre de comunu usuatu, de-si imperiulu Chinei e celu mai desu poporatu, are poporatiunea cea mai lucratória si mai multiemita a pamentului. Acést'a tiéra a avutu capitale, cari fórte raru s'au scumpitu prin resbele si legi pentru interusuriu, si are astadi de a multiamí urcarea interusuriului seu numai regresului si stagnatiunei pre o trepta de cultura, cârei corespundu asemenea procente.

Franci'a a suferitu pre lânga tóta bogati'a sea naturale sub apesarea regatului si a aristocratiei, a feudalismului si referintieloru supusiloru, sub decurgerea seculiloru trecuti de unu interusuriu enormu mare, pre care nu l'au pututu schimbá nici ordonantiele unui Hennricu IV, Ludovicu XIII si XIV, nici nenumeratele legi si pedepse, cari restringéu interesele, precum inferarea cu unu feru ardietoriu, sbiciuirea si spandiurarea, nici miliardele de bani de harthia aruncati in poporu, pâna cându n'a venitu revolutiunea, carea a sciutu frânge anatem'a si anatemisá spiritulu celu reu.

Ispani'a si Portugali'a, de cându fura eliberate de tóta civilisatiunea, prin alungarea mauriloru, au avutu si au astadi inca intre tóte popórele europene, asiá numite civilisate, celu mai micu creditu si celu mai mare interusuriu. Pre lânga tóte miliardele cascigate fórte eftinu si aduse din Americ'a in auru si argintu efectivu, spaniolii si portugesii au remasu unu poporu cersitoriu, multiemita superbiei si trandaviei loru natiunali, iesuitismului si neculturei loru, in care se afla.

(Va urmá)

Varietâti.

Casatori'a ducelui de Edenburg principe englesu cu Marea princes'a Maria de Russi'a, fic'a imperatului Alesandru II se va seversi in 23 Ianuariu la 1 óra dupa média dî. Festivitâtile voru durá in St. Petersburgu pâna in 4 Fauru, in care dî curtea intréga va calatorí la Moscova unde se voru continuá pâna inclusive in 6 Fauru. — Dupa sciri din Petersburg, pentru princesa, carea remâne si dupa casatoria in religiunea ortodocsa se-va edificá in unulu din castelele regale engleze o biserica la carea se va asiediá si unu preotu. Biseric'a va fi celu multu pâna la finea anului 1874 gat'a.

Unu prândiu la Bismark facù mare sensatiune in cercurile politice din Berlinu. Caus'a sensatiunei se esplica din impregiurarea, ca principele de coróna alu Prussiei a fostu óspele lui Bismark si inca nu chiamatu dara imbiiatu. Principele de coróna dupa ce petrecù pre óspetii englesi ce i avù la sine pâna la gara tramise pre conteie de Eulenburg la Bismark si se inbiiá pre diu'a urmatória la prandiu la d-lu de Bismark, ceea ce adou'a dî se si intempla. Versiunea cea mai respandita asupr'a acestui evenementu este, ca se trateza de primirea regentiei de câtra principile de coróna, de óre ce imperatulu este fórte neputinciosu si ca spre acestu sfersitu principele de coróna voiá mai antâiu sa complaneze o diferintia ce esistá intre densii, ceea ce aru fi si succesu de minune.

(†) Catarin'a Rezeiu nascuta Olteanu in numele ei propriu, cum si a celoru mai aprópe consangeni si afiini ai ei anuncia cu cea profunda dorere a animei repausarea in Domnulu a reuitatului ei sociu Alesandru Rezeiu fostu c. r. adjunctu la pretur'a distr. in Oraviti'a si in Bogsi'a, fostu protojude comitatensu in Fagetu, fostu asesore la tribunalulu cottense alu Carasiului si in fine advocatu publicu in Lugosiu, care dupa unu morbu de aprindere de plumâni in alu 53-lea anu alu etâtiei sele in 6/18-lea Ianuariu a. c. si-a datu sufletulu in mânile Creatorelui seu.

Osemintele lui se voru immormentá dupa ritulu bisericei greco-catolice in cimiteriulu românu din Lugosiu in 7/19-lea Ianuariu la 2 óre dupa amédi.

Fia-i tieren'a usióra si memori'a bine-cuventata!

Lugosiu in 6/18-lea Ianuariu 1874.

(Tramisu.)

Dle redactoru alu „Teleg. Rom"!

Binevoiti a dá locu in colónele pretiuitului d-vóstre diurnalu, ce redigiati, la urmatórele sire.

Credu ca nu va prinde mirare pre nime, déca va audi, cumca in tiér'a Bârsei se comitu unele crime scandalóse si chiaru de acei individi, cari suntu chiemati a conduce poporulu premergendu-i cu esemple vii adeveratu moralu-religióse si aperandu-i de ori-ce obstacole cari l'aru impresurá.

Dela acei'a asceptâmu indreptare, câci ei suntu in prim'a linie chiemati a conlucrá cu puteri unite atâtu pentru coltivarea poporului si inflorirea scóleloru, câtu si pentru cresceres fonduriloru scolare si bun'a loru administratiune.

Eata inse unu esemplu adeveratu moralu religiosu!

Inainte cu vr'o siese septamâni a fostu parintele prot. Ioanu Petricu la comun'a Hermanu pentru facerea socoteleloru amintiteloru fonduri, si indata dupa plecare-i, membrii comitetului parochialu dimpreuna cu invetiatorii locali, intrandu cu totii in cas'a parochiala, au mai adusu inca vre-o câte-va cupsióre de vinu pre contulu fondului scolariu, cá sa se recreeze dupa mult'a obosela avuta cu aducerea fondului dupa calapodulu doritu, cându intr'unu tardiu atâtu se ametisera, incâtu nu mai sciau de ei. Toti cu o gura inversiunata de t gru strigara: „sa se mai aduca vinu." Inse unulu dintra acei membri esí la medilocalu loru cu propunerea, cá membrii comitetului parochiale sa se retiena de a se mai aduce vinu pre contulu fondului scolariu, de óre-ce aru mai lipsí din fondu atâti floreni, de cari nu-si potu dá socotél'a (— ?) Atunci, nici mai multe nici mai putiene, epitropulu primariu lu si puse cu capulu la pamentu ajutatu de invetiatoriulu localu George Goicea, carele tiparea alfabetele cu potcóvele cismeloru pre capulu nefericitului; si astu-feliu cá sa-si póta continuá petrecerea neconturbati, lu aruncara pre bietulu crescinu adeveratu, pre pórta afara pisatu bine si cu capulu spartu.

Deci se potu convinge acuim organele nóstre scolare si bisericesci cum se administrédia fondurile scolare, se potu convinge, dícu, si despre aceea, ca câta cualificatiune posede acelu invetiatoriu cu trei clase normale, adoptatu la un'a din statiunile cele mai bune si altii mai apti si seraci omoru fómea pre la statiunile cele mai serace cu câte unu salariu anuale cá vai de elu.

De aci retacu, recomandandu celoru rateciti a nu mai devení ridicli priveghiati de straini cu sute si mii de ochi cari nu se rusinédia a dice: Der dumme Bloch. Vai, si iéra vai — astadi, celoru orbi séu scurti de vedere! a. a.

Raportu comerciale.

Sabiiu 23 Ianuariu n. Grâu 6 fl. 67 xr. frumosu, 6 fl. 33 xr. mestecatu, 6 fl. cualit. infer.; secar'a 4 fl. 80 xr. pâna 4 fl. 53; orzu — — —; ovesu 1 fl. 67 pâna 1 fl. 40 xr.; cucuruzu (porumbu) 3 fl. 20 xr,; cartofi 1 fl. 87 xr. galét'a austriaca.

Fâina buna 13 fl.; de fransele 11 fl.; de pâne alba 10 fl. pâne de casa 9 fl. maj'a.

Lintea 24 xr., mazarea 24 xr., Fasolea 18 xr., malaíulu 16 xr. cup'a.

Fenu legatu 1 fl 15, nelegatu 1 fl. 10 xr., paie lungi 80 xr., scurte 70 xr, maj'a.

Lemne de focu 7—9 fl. stang. austr.

Carnea de vita 20 cr. p.

Pest'a 22 Ianuariu.

Negotiu de cereale. Dupa amédi se vendura 6500 galete de orzu romanescu séu turcescu pre primavéra cu 3.39 fl. mesur'a de Vien'a a 72 punti.

Negotiu de efecte. Burs'a a fostu astadi bine dispusa pentru harthíi de elocâri si pretiuri de industria. Imprumutulu drum. de feru ung. se introduse cu 98.50 inoheià cu 98.25 cu ¼ fl. mai multu. Hipotecariele. Bancei comerciale pestane cumparate cu 86.25, 86.75 si 86⅞, remasera 86⅞. Societatea de creditu fonduariu 6 prct. se suira la 87. Burs'a de sér'a a fostu liniscita cu cursu neschimbatu. Anglo-Hungarianu cu 37, creditu fond. ung. 59, Reuniuni de pastrare si creditu 59.50—59.25. Cas'a generale de pastrare 68.

Tergu de septamâna, In 21 Ian. s'au manatu in tergu multe vite cornute. Se vendura boi 1652 capete cu 125—560 fl. parechi', vaci 809 parechi'a cu 95—280 fl. vaci de multu 220 capete, parechi'a cu 150—440 fl. — oi. parechi'a —; carnea de vita maj'a cu 27—30½ fl. Tergulu de carne de porcu a fostu mediocru in decursulu septamânei; se vendura 5840 porci cu 32 pâna 36 fl. maj'a de carne; unsórea, cu 40—52 fl. maj'a; slanin'a 36—40 fl. maj'a.

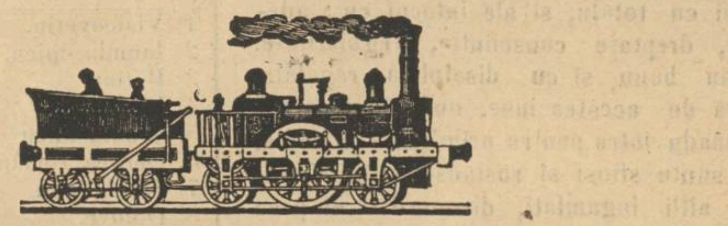

Drumulu de feru ungurescu orientalu.

Lini'a principale Oradea—Brasiovu.

Statiuni.	Trenu de persóne.		Trenu mestecatu.			
	Nr. 1.		Nr. 5.		Nr. 7.	
	Sosesce.	Pléca.	Sosesce.	Pléca.	Sosesce.	Pléca.
	ór'a m.	ór'a m.	ór'a m.	ó'ra m.	ór'a m.	ór'a m.
Oradea-mare	Dupa m.	5 7	Diminét.	6 18		
F. Vásárhely	5 25	5 26	6 43	6 45		
Mezö-Telegd	5 51	5 53	7 21	7 33		
Elesd	6 13	6 15	8 2	8 12		
Rév	6 41	6 46	8 47	9 7		
Bratka	7 13	7 15	9 45	9 50		
Buci'a	7 35	7 37	10 16	10 21		
Ciuci'a	7 58	8 6	10 49	11 19		
Mallomszeg stà	8 34	8 35	Dîu'a. 11 53	11 55		
Huedinu (Banfy Hunyad)	8 54	8 57	12 19	12 42		
Stan'a, stà.	9 23	9 24	1 46	1 42		
Agrisiu, (Egeres).	9 55	9 58	1 55	1 56		
Magyar-Gorbó.	10 13	10 14	2 13	2 15		
M.-Nádas.	10 31	10 33	2 35	2 40		
Clusiu.	Nóptea. 10 56	11 21	3 6	Dupa m.	Dimin.	8 45
Apahid'a.	11 50	11 53	. . .	. . .	9 14	9 30
Car'a-Cojognei.	12 6	12 8	. . .	. . .	9 44	9 48
Virágosvölgy.	1 8	1 9	. . .	. . .	10 48	10 50
Ghirisiu.	1 49	1 54	. . .	. . . Dîu'a.	11 30	11 40
Cucerdea.	2 39	2 54	. . .	. : .	12 31	1 31
Vintii-superiori (Felvincz).	3 5	3 8	. . .	. . .	1 51	2 1
Aiudu.	3 33	3 38	. . .	. . .	2 42	3 2
Teiusiu.	4 1	4 26	. . .	. . .	3 40	4 30
Cisteiu.	4 43	4 44	. . .	. . .	4 55	4 57
Craciunelu.	4 58	5 —	. . .	. . .	5 19	5 22
Blasiu.	5 15	5 21	. . .	. . .	5 45	6 5
Hususeu, stà.	5 38	5 39	. . .	. . .	6 31	6 33
Micasas'a.	5 55	5 58	. . .	. . .	6 57	7 3
Copsi'a-mica.	6 16	6 34	. . .	. . .	7 31	8 16
Mediasiu	6 51	7 1	. . .	. . .	8 37	9 51
Elisabetopole	7 32	7 31	. . .	. . .	9 43	10 26
Danesiu	7 68	8 —	. . .	. . .	10 23	11 21
Seghisiór'a	7 58	8 36	. . .	. . .	10 56	12 59
Hejastfalva	8 57	9 2	. . .	. . .	11 49	1 —
Archit'a	9 35	9 41	. . .	. . .	12 45	1 33
Be'a	10 2	10 4	. . .	. . .	1 25	1 56
Cati'a	10 25	10 27	. . .	. . .	1 51	2 30
Homorodu	10 42	10 47	. . .	. . . Nóptea.	2 15	3 11
Alsó-Rákos	11 16	11 17	. . .	. . .	3 9	3 40
Agostonfalva	Dîu'a. 11 36	11 39	. . .	. . .	3 35	4 18
Apati'a	12 1	12 6	. . .	. . .	4 8	5 9
Feldiór'a	12 36	13 44	. . .	. . .	4 54	5 3
Bodu, stà.	1 1	1 2	. . .	. . .	5 31	3 1
Brasiovu	1 30	Dupa m.	. . .	. : .	6 10	Dimin.

Lini'a laterale Copsi'a-mica—Sabiiu.

Dela Copsi'a-mica la Sabiiu si inapoi.

Statiuni.	Trenu mestecatu.				Statiuni.	Trenu mestecatu.			
	Nr. 31.		Nr. 37.			Nr. 31.		Nr. 38.	
	Sos.	Pl.	Sos.	Pl.		Sosesce.	Pléca.	Sosesce.	Pléca.
	ó. m.	ó. m.	ó. m.	ó. m.		ór. m.	ór. m.	ór. m.	ór. m.
Copsi'a-mica.	Dim.	6 55	sér'a.	9 50	Sabiiu.	dup. m.	5 40	dimin.	3 40
Sieic'a-mare.	7 22	7 27	10 7	10 10	Ogn'a.	6 5	6 10	4 3	4 5
Lómnesiu.	7 59	8 1	10 42	10 44	Lómnesiu.	6 36	6 39	4 34	4 36
Ogn'a.	8 34	8 42	11 14	11 17	Sieic'a-mare.	7 10	7 25	5 7	5 10
Sabiiu.	9 5	a. m.	11 40	nópt.	Copsi'a-mica.	7 50	sér'a	5 36	dimin.

Redactoru respondietoriu: **Nicolau Cristea.**

Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei sî pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl.iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 5. ANULU XXII.

Sabiiu, in 17|29 Ianuariu 1874.

Nr. cons. 1299/873.

Précinstitiloru Parinti Protopopi sî Administratori Protopopesci, sî Cinstitei Preotimi din archidiecesa !

Inaltulu ministeriu reg. ung. de culte sî instructiune publica prin emisulu seu din 6 Decembre a. c. Nr. 30,864 luându ansa din intemplare, ca unu romano-catholicu din propri'a sea auctoritate a disposu, cá unu omu, reposatu in colera, sa se desgrópe, sî fâra concediu dela jurisdictiunea competinta sa se inmormenteze intr'altu locu, — pentru curmarea ataroru abusuri in venitoriu a binevoitu a ordiná, cumca in privinti'a desgropârei si translocârei cadavreloru, pâna la alta orenduiéla are valóre disposetiunea facuta de presidiulu consiliului locotitorialu alu Ungariei, la 19 Iuliu 1865 Nr. 57 869 carea prin ordinatiunea inaltului ministeriu reg. ung. de interne din 4 Iuliu 1869 Nr. 11230 s'a estinsu sî asupr'a Ardélului, — dupa carea :

1. Concediulu la desgroparea sî translocarea cadavreloru se póte dá numai in casuri demne de a se luá in socotintia, cum este, d. e. pentru de a se asiediá in cripta familiara ;

2. Numai pentru individi, cari au muritu cu mórte naturale, si nu prin morburi lipiciórse, in care casu la darea concediului se recere atestatulu medicului jurisdictiunei respective, ca din privintia politiale — sanitaria nu subverséza nici o pedeca ;

3. Desgroparea cadavrului se efeptuesce in tóta liniscea pre lânga supraveghierea jurisdictiunei politice cu interevenirea medicului sî strict'a observare a normativeloru medico-politiale ;

4. La desgroparea sî transportarea cadavreloru se recere sî atestatulu jurisdictiunei bisericesci, ca in contr'a acestei dispositiuni din partea bisericei pedeca nu subverséza.

5. Transportarea cadavrului e permisa numai in sicriu duplu, inchisu hermetice, sub conducerea unui individu provediutu cu concessiunea de transportare.

6. Concediulu pentru desgroparea sî transportarea cadavrului pre teritoriulu acelui'asi comitatu, dintr'unu cercu intr'altulu lu da respectivulu pretore ; dintr'unu comitatu ori districtu intr'altulu, séu intr'unu orasiu liberu regescu — Universitatea comitatensa séu cea districtuale ; din orasiele libere regesci in vre-unu comitatu, districtu séu altu orasiu liberu regescu, lu ia senatulu orasienescu dupa formul'a prescrisa ; iéra guvernulu sî reserva a dá singuru acést'a concessiune numai atunci, cându cadavrulu desgropatu e a se transportá in strainatate.

Deci aceste dispositiuni mai inalte se impartasiescu intregei nóstre preotimi spre strict'a observare sî acomodare in casuri obveniente.

Sabiiu, din siedinti'a consistoriale tienuta in 28 Decembre 1873.

Procopiu Ivacicoviciu m./p.
Archiepiscopu sî Metropolitu.

Présânti'a Sea P. Eppu alu Caransebesiului Ioanu Popasu a plecatu Marti cu trenulu de sér'a câtra dieces'a sea.

Présânti'a Sea P. Eppu alu Aradului Mironu Romanu a plecatu eri cu trenulu de sér'a câtra dieces'a sea.

Santirea intru Eppu.

Dupa cum anunciaramu in nrulu trecutu Dumineca s'a seversitu santirea Par. fostu Archimandritu Mironu Romanulu. intru Eppu alu Aradului Actulu acest'a este unu actu memorabile, nu numai pentru insemnatatea sea cá actu bisericescu-religiosu, dara sî pentru insemnatatea sea cá actu bisericescu amu dîce politicu, pentru ca este alu doilea actu in metropoli'a nóstra restaurata sî celu dintâiu dela punerea in lucrare a statutului organicu, a constitutiunei nóstre bisericesci. Luându actulu din partea alegerei facute inca are aceeasi insemnatate pentru ca sî asiá este dupa alegerea Metropolitului alu doilea. La tóta intemplarea cu actulu din urma seversitu in biseric'a nóstra e unu argumentu mai multu contr'a aceloru proroci cari suspinau mai cându ca pâna va inchide ochii Metropolitulu Siagun'a si constitutiunea bisericei „neunite“ inca se va nimicí.

Bunurile constitutiunali, natiunali séu bisericesci mai curendu se perdu decâtu se iau. Se perdu, cându slabiciunile ocupa terenu sî deschidu jocu liberu machinatiuniloru sî intrigiloru cari imprascie puterile poporului in locu sa le adune. Câci pâna cându urméza certele cele cu sgomotu sî incaieraturile interne intr'unu poporu, altii folosindu-se de neatentiunea celoru ce se cérta despre cele ce se intempla in afara, taie sî ciungarescu, drepturi sî institutiuni asiá incâtu cându se domolesce cért'a mai nu se mai vede din drepturi sî institutiuni nimic'a. Multiamita lui Ddieu, ca la noi pâna acum lucrulu n'a ajunsu asiá de reu sî asiá de departe incâtu sa ni se pericleteze astufeliu constitutiunea bisericésca ; dara dupa cum se croise lucrulu erá pre ací sa ajunga sî la periclu.

Dupa digressiunea acést'a sa trecemu la seversirea actului insusi. Conformu tipicului archiereii consecratori erau adunati dóue dîle inainte de chirotonire in resiedintia. Urmà esaminarea canonica a acelui ce avé a se sânti intru archiereu. In presér'a dîlei de sântire se introduse actulu cu vecerni'a cea mica, la care ocasiune dupa finea servitiului ddiescu celu ce are a fi chirotonitu se intréba de Metropolitulu, ca spre ce scopu a venitu si ce cere, sî dupa ce respunde se asiédia la més'a pregatita alaturea cu cei-lalti Eppi sî cu Metropolitulu, unde pâna cându diaconii cetescu polichrónele séu multi anii pentru Imperatu sî Rege, pentru Metropolitu, puntru patriarchi, eppi sî a. s. a. sî in fine sî pentru nou santindulu, in semnu de fratia manânca sî béu impreuna.

Mai tardiu, intre cinci si siese óre se incepù Vecerni'a cea mare la carea pontificà fiitoriulu Eppu cá preotu, avendu in giurulu seu asistintia afara de archi sî proto-diaconu de unu protosincelu si unu protopresbiteru (din dieces'a Aradului) sî de doi asesori consistoriali (din archidiecesa) In vecernia se seversi lithia sî cu dens'a se impreunà servitiulu de diminéti'a. (Tóte din dîu'a Rosalieloru.)

Dumineca diminéti'a la 8 ½ óre cei de susu, lânga care se mai adauge P. Archimandritu sî Vicariu archieppescu, imbracându-se in vestmintele sântului servitiu intempina pre Archiereii consacratori la portalulu bisericei, de unde fura condusi pâna la amvonu, aci oprindu-se si facendu inchinaciunile usitate Archiereii se asiadia pre scaune, iéra Protosincelulu sî archidiaconulu luându pre celu ce erá sa se sântiasca l'au dusu din altariu spre archierei sî au statutu pre vulturulu care este asternutu diosu sî aci repetindu-se intrebarea de trei ori pentru ce a venitu sî ce cere sî cum crede celu ce are sa se chirotonésca, respunde cu simvolulu credintiei cu o confessiune despre ddieirea lui Iis. Chsu sî despre valórea celoru siepte concilie ecumenice celoru de alocurea, sî a traditiunei sî in fine cu juramentulu carele este scrisu si subscrisu de celu ce se chirotonesce sî pre care lu predà Metropolitului in mâna spre a se pastrá in archivulu metropolitanu.

Seversindu-se tóte aceste chirotonindulu se duce sî sta inaintea icónei dlui Iisusu Chsu sî se incepe st'a liturgia. Dupa cantarea „Sânte Ddieule“ se introduce pre usîle imperatesci de protosincelu sî archidiaconu in altariu sî pâna se cânta tropariele „Marire tie“, sî „Isai'a dantiuesce“ incungiuru st'a mésa de trei ori, apoi ingenunchia inaintea stei mese sub evangeli'a tienuta de archierei deschisa asupr'a capului celui ce se chirotonesce sî Metropolitulu rostesce cu voce inalta rugaciunea punerei mâniloru. Indata dupa acést'a urméza imbracarea cu sacosu cu omoforu sî cu mitr'a. La finea liturghiei se imbracà nou sântitulu de câtra cei-lalti archierei in manthi'a episcopésca sî i se dede cârj'a pastorésca. In momentulu acest'a Escel. Sea P. Metropolitu a fostu atâtu de miscatu incâtu a eruptu in lacrimi.

Investitu cu aceste rostí nou sântitulu o cuventare fórte corespundiatória accentuandu ca sarcin'a ce o primesce asupr'a sea i s'a usiuratu prin restituirea constitutiunei canonice bisericesci carea avemu sa o multiamimu neuitaverului Metropolitu repausatu Andreiu bar. de Siagun'a, acelui barbatu carele a facutu atât'a pentru biseric'a gr. or. romàna. Mai e multu de facutu ; cu zelu sî cu alipire câtra biserica se póte face. Multiamesce in fine archiereiloru consacratori sî i róga pre viitoriu sa fia cu iubire fratiésca câtra densulu. Aceste suntu trasurile momentóse ale consacrârei.

Indata dupa liturghia o deputatiune numerósa in corpore s'a dusu sî a gratulatu noului Eppu.

La unu prandiu splendidu datu de Escel. Sea Archepiscopulu si Metropolitulu nostru Procopiu se radicara unu siru frumosu de toaste, dintre cari amintimu speciale pre celu alu Escel. Sele pentru Maj. Sea Imp. sî Regele sî cas'a domnitória ; pentru confratele seu Episcopulu Caransebesiului Ioanu Popasu sî apoi pentru nou sântitulu Eppu alu Aradului Mironu Romanu ; pre celu alu Il. Sele P. Episcopu alu Aradului pentru Escel. Sea Présântitulu Metropolitu, alu P. Vicariu archiepiscopescu Nicolau Pope'a pentru metropoli'a nóstra. Fórte frumosu si-a introdusu toastulu seu P. Protopresbiteru alu Sighisiórei venerabilulu caruntu Zachari'a Boiu. Densulu purcese dela copilari'a densului in carea nici n u cutezá cine-va sa cugete la lucruri de acele cari astadi suntu o realitate. Multi aru fi doritu sa ajunga sî sa véda cu ochii cele ce le vedu ochii nostri. Ddieu l'a invrednicitu se véda reinfiintiandu-se metropoli'a sî eppiele sufragane sî esercindu-si metropoli'a constitutiunea ei acolo unde mai inainte nu erá nimic'a. Trece apoi la presentu si afla ca si acum suntu unele disparitati in sinulu metropoliei nóstre, le asemana insa cu cele de pre tempulu ierarchiloru bisericei nóstre Vasiliu Ioanu sî Grigoriu, a câroru serbare o serbâmu in 30 Ianuariu. De sî n'amu ajunsu inca aceea serbatóre dorescе cá noi sa o serbâmu astadi sî precum atunci la aretarea celoru trei ierarchi asiá sî acum la cea a acestoru trei ierarchi sa dispara ori-ce diversitate de pareri si sa fimu toti numai membrii unei metropolie gr. or. romàne. Cându ni aru iertá spatiulu amu mai amintí si de alte toaste. Atât'a inca, ca toti óspetii erau animati de cea mai invederata bucuria pentru seversirea acestui actu mare in biseric'a nóstra.

Resultatulu alegeriloru pentru parlamentulu germanu, pare, pré putienu satisfacatoru d-lui D. Bismark, déca se va esaminá bine diferite nuantie din cari facu parte noii alesi sî chiaru membrii maioritâtii guvernului.

„Le Siecle“ vorbindu de aceste alegeri se esprima astfeliu: „d. de Bismark a intempinatu o opositiune care nu se puté manifestá nici in alegerile dela 1867, a dou'a dî dupa Sadowa, nici in 1870, in tempulu resbelului cu Franci'a. Gazet'a de Francfort dîce cu óre-care aparintia de ratiune, ca cancelariulu are, fâra indoiéla, sî de asta data maioritate ; dara ca, déca miscarea liberale se va continuá, in trei ani, s'aru puté gasi debordatu.“

„Le Danube“ are aceia-si opiniune in privinti'a acestoru alegeri.

Din scirile publicate de diare, dîce foi'a vienesa, reese ca ultramontanii au castigatu 29 locuri sî socialistii democrati 10. Pâna aci numerulu nationaliloru se urcá la 217 sî acel'a alu antinationaliloru la 114. Câte-va balotagiuri voru modificá probabile acestu resultatu precum urméza : 237 nationali sî 140 antinationali. Cum se vede dara, opositiunea a crescutu in molu simtietoriu ?.

Independintia Belgica, vede sî dens'a lucrurile suptu acelasiu aspectu :

„Sucesele electorale ale democratiloru — socialisti in Prusi'a, dîce fói'a Belgiana, au causatu óre care surprindere. Se astépta, este adeveratu, ca acésta partida se aiba majoritâti in óre cari centruri industriale, dara nu se vede fâra indiferintia ca chiaru capital'a Germaniei, se aléga pre mandatarii ei din rendurile partiteloru celoru mai inaintate.

„ Partit'a liberale va face bine dara se nu adórma pre o falsa securitate. Maioritatea ce conserva in parlamentu numai este asiá impuitóre pentru a-i procurá triumfuri facile. Luptele voru fi ardietóre, inversunate sî sesiunea va fi laboriósa sî fecunda in incidente.“

Apoi, aratându ca in Bavari'a influintia clericala a crescutu, „Independinti'a“ adauge : „Resultatulu a fostu desastruosu pentru partita liberale ; ea avea in 1871 din 48, 30 locuri in parlamentu ; astadi abiá are 16 17. Socialistii internatiónalei au datu proba de aceeasi disciplina cá sî clericalii : ei au oferitu, in centrurile industriale, unanimitatea glasuriloru loru candidatiloru asociatiunei.

„Alegerile actuale dara au alteratu adencu situatiunea Bavariei, in privinti'a relatiuniloru sele cu imperiulu : ele aru puté chiaru se produca o reactiune asupr'a politicei interióre a acestui statu.

Inarmarea generale se introduce si in Russi'a. Ea intra in-viétia cu prim'a Ianuariu cal. v. Toti barbatii suntu datori a militá, fâra de a se puté substituí prin altii cá pâna acum. Tempulu de servitiu este cinci-spre-diece ani pentru trupele de pre uscatu, din cari siese ani cu armat'a permanenta.

Diet'a Ungariei.

B.-Pest'a 22 Ianuariu n. 1874 (Cas'a representantiloru.) Dupa deschiderea siedintiei la 10 óre sî autenticarea protocolului din siedinti'a ultima, presiedintele Bittó anuncie unele petitiuni indreptate câtra parlamentu din partea iurisdictiuniloru. Acestea impreuna cu petitiunile private presentate de Ios. Pólya, I. Paczolay, Ernst Dulovici, Ach. Beöthy, Ios. Boltizsár, Lud. Csernatony, D. Szalacsy, se predau comissiunei petitiunari.

Deputatulu Croatiei Derencinu si-a presentatu mandatulu seu, care se predà comissiunei verificatórie permanente.

Lud. Csernatony indrépta câtra ministrulu presiedinte urmatórea interpelatiune:

In 11 Ianuariu s'a implinitu anulu, de cându amu indreptatu câtra guvernu intrebarea, ca e elu aplecatu a presentá unu proiectu de lege referitoriu la modificarea articulului de lege V. din 1848 (legea electorale) in unu tempu, in care o considerare matura sî o discussiune mai detaiata asupr'a acelui'a se pare a mai fi posibila. Atunci mi s'a respunsu, ca regimulu se ocupa cu acestu obiectu, ca va presentá proietulu de lege indata ce va fi gat'a sî la tóta intemplarea in unu tempu, care concede o desbatere meritória. Totusi nóu'a lege electorale nu s'a presentatu inca pâna astadi, deci intrebu pre onoratulu domnu ministru presiedinte, cându cugeta d-sea ca vomu ajunge in acelu stadiu, in care proiectulu de lege asupr'a dispusetiuniloru de alegere se póte presentá la tempulu seu?

Oratorulu mai atinge sî possibilitatea, ca in celu mai aprópe tempu o alegere nóua aru puté fi possibila. Aru fi fórte reu, cându sî acésta alegere aru trebuí sa se esecute dupa legea electorale vechia.

Legislatiunea din 1848 a insemnatu principiele mari, dupa cari avemu de a procede; detaiurile necesarie pentru pracse nu le-a pututu elaborá cu fundamentalitate corespundíetória; sî legea electorale din 1848 e manca; oratorulu in urm'a acestor'a róga regimulu, de a face dispusetiuni celu putienu in privinti'a listeloru electorali permanenti contr'a corumperiloru sî sfortiâriloru sî cu privire la incompatibilitate.

Ministrulu presiedinte **Slávy** respunde, ca proiectulu de lege din cestiune n'a ajunsu pâna acum la discussiune sî acést'a in parte se probéza sî prin aceea, ca dela tempulu, in care onoratulu domnu deputatu a indreptatu câtra mine intrebarea sea, au intrevenitu atari evenimente, cari au impinsu inderetru acestu obiectu. De atunci proiectulu de lege e gat'a sî ascépta revisiunea din urma.

Se va sî presentá inaintea casei in celu mai aprópe tempu. Cându va fi on. casa in stare, a-lu discutá, acést'a nici eu nici altulu nu póte sa scie. S'a accentuatu adese-ori, ca cas'a trebuie mai intâiu sa reguleze starea financiale sî sa se ocupe cu alte obiecte numai intr'atât'a, incâtu ii permite obiectulu intâiu numitu. Prin regimu discussiunea legei nóue electorali nu se va prorogá.

L. Csernatony luandu spre sciintia respunsulu ministeriului presiedinte observa, ca cas'a acum nu se ocupa cu cestiunea financiale si déca regimulu aru dechiará, ca voiesce sa véda câtu mai curendu proiectulu legei electorale resolvitu, l'aru sî resolví.

Cas'a ia respunsulu ministrului presiedinte spre sciintia.

Dupa acést'a deputatulu Babesiu indrépta ministrului de interne interpelatiunea ce urmédia:

Onorata casa! Voiu se indreptu câtra d-lu ministru de interne o intrebare, relativa la alegerea din Panciov'a, (Voci: „Sa audimu!") sî propriu in privinti'a scandaleloru intemplate acolo. (O vóce din drépt'a: „voi a-ti facutu scandalulu!;" strigâri din drépt'a: „Ve cunóscemu!")

Interpelatiunea mea este asiá dicendu numai o completare a celei presentate aci sambat'a trecuta, sî mai alesu a respunsului dlui ministru de interne. S'a dîsu, ca fatia cu cele pretrecute acolo — s'a ordinatu investigatiune. (Voci: „fórte bine!") Eu inca tienu, ca e cu cale, dara — totu de o data cugetu, ca e pré pucinu; eu dorescu mai multu, (strigâri din drépt'a: „Sî noi! — Trebuie inchisi!") sî de aceea ceru atentiunea onoratei case.

Onorabilulu d-nu ministru a presentatu in respunsulu seu totu feliulu de denunciatiuni contr'a unei partite, sî anume contr'a partitei serbe séu nationali de acolo; elu a insiratu totu feliulu de cause sî date, sî inca sî de acelea de cari — celu putienu eu — n'asi fi adusu nici decâtu nainte, câci le tienu de absurde.

Asiá, intre altele, dîse d-lu ministru, ca acolo s'aru fi dusu chiaru sî unulu séu mai multi deputati, din cari unulu sa se fi geratu pre sine de emisariu imperatescu, („Sa audîmu!") sî ca acel'a, prin o atare apucatura, a sedusu poporulu, l'a desfacutu adeca de partit'a guvernului. Ce e dreptu, dlu ministru n'a spusu dupa nume pre acelu deputatu, (Srigâri din drépt'a: „Lu cunóscemu!" foile guvernamentali inse l'au numitu, sî adeca ele disera, ca aru fi fostu ne'nsemnat'a mea persóna. (Voci din drépt'a: „Asiá e!")

Prin acést'a mi-s'a descoperitu mie o mare taina, pre carea eu n'o poteamu intielege nici de câtu, — aceea adeca, ca ce a fostu caus'a de câtu ce amu pusu piciorulu in acelu tienutu, indata amu sî fostu primitu intre armati. (Strigâri in drépt'a: „fórte bine! Sa audimu!") Se póte ca a fostu bine sî la loculu seu, dara eu nici n'amu dîsu ca a fostu reu. Eu asiá-dara numai decâtu amu fostu primitu intre armati sî in totu loculu me incungiurara comisari de politia sî securitate. (Strigâri in drépt'a: „Fórte bine!") Asiá se fia; inse: „Hodie mihi, cras tibi."

Dara — mi s'a descoperitu prin acést'a unu arcanu sî mai nestrabatutu pentru mine, intr'o intemplare despre care amintesce o alta fóia guvernamentale printr'o corespundintia originale, acel'a adeca ca poporulu numai decâtu a cadiutu in genunchi inaintea mea!

Acum intielegu! D'apoi cum se nu cada la pamentu poporulu românu naintea unui tramesu alu Imperatului?! — De alto-mintrelea eu nu sciu nimic'a despre acestea sî marturisescu, ca suntu scorniture fórte necalite. Me miru numai de domnulu ministru de interne, ca n'a priceputu, cum o atare presupunere contiene celu mai eclatante testimoniu de paupertate chiaru pentru regimu. Este o adeverata batjocura sî unu testimoniu de paupertate chiaru sî numai a presupune, ca e posibile, a desbiná poporulu de unu regimu, — care guvernédia de 8 ani sî care dispune de tóta poterea sî autoritatea — sî a face, cá poporulu sa-lu uite sî parasésca — in data ce cine-va, séu elu insusi, séu prin altulu i sioptesce, cum-ca elu e tramisu de Imperatulu (Aprobâri in stâng'a estrema.)

De altu-mentrelea sî o alta aparitiune intaresce cea ce dicu, sî carea totu odata aréta, câtu de absurde suntu atari nascocituri. Se respândise adeca. éra foile de aci sî publicara, ca alegatoriloru s'a intredîsu stégulu negru-galbenu. Partit'a nationale crediù, sî de aceea nici nu vení la loculu de alegere cu atare standarde; se presentà inse cu stindarde negre-galbene partit'a guvernamentale. Sî — cugeta dóra onorat'a casa, ca prin acést'a s'a pututu atrage macaru unu singuru alegatoriu din acelu poporu, tienutu de prostu? — Nu; pentru flamur'a négra galbena, din partit'a natiunale, n'a trecutu la cealalta chiaru nici unu alegatoriu. Nu mai folosescu nimicu atari farmecature!

Alt'a este deci realitatea; este aceea ca guvernulu a pasitu in acestu tienutu cá partida sî cu forti'a a cercatu sa-si creiedie partita guvernamentale, acolo, unde atare nu esista, ci este numai opusetiune. Déca m'aru intrebá cine-va, ca de ce este acolo opusetiune, i-asi respunde simplu — din aceeasi causa din care in poporulu magiaru — asiá dicendu — pretotindenea e mai numai opusetiune, sî totu din aceea, din care in Dunapatai sî Solnocu nu e nici pomana de partida guvernamentale. Acést'a e caus'a sî aci, sî de aceea — caus'a nu trebuie cercata altu unde-va.

Eu nu i'au in nume de reu regimului, ca a cercatu sa-si creiedia acolo partita, dara voiescu sa se esamine, ca ce feliu de midilóce a aplicatu regimulu pentru ajungerea scopului seu? —

Guverniulu a abusatu de autoritâtile de diosu, intrebuintiandu-le cá de cortesi, bá inca a mersu sî mai departe, ingagindu de cortesiu sî pre unu capu bisericescu. Acest'a a luatu asupra-si cortesi'a numai pre lânga anumite conditiuni, cari i se sî acordara, desi suntu de acelea, pre cari regimulu le reproba aici in camera, precum e indreptatirea egale a natiunalitâtiloru.

S'a intemplatu inse sî altu-ceva. Acela-si capu eclesiasticu, in acestu actu politicu, adresà o pastorala tuturoru comuniloru bisericesci; dara totu densulu sciù, ca nu va folosi nimicu acést'a sî de acea insusi elu, carele cunoscea poporulu, presentá lumii pre candidatulu guvernamentale de opusetiunalu. Din acést'a inca se vede, ca guvernulu n'a pututu calculá acolo pre vr'unu radimu de partita, sî ca partita guvernamentale, numai fortiata, poté sa fia. Déca avea regimulu prudenti'a se puna acolo unu candidatu moderatu opusetiunale, atunci poté se résa cu elu, pre lânga delaturarea a ori-ce abusuri.

Regimulu inse urmà contrariulu sî inca in o atare mesura, incâtu tóta provocarea la lege erá iu desiertu. Ori cârui amploiatu te adresai, 'ti-respundea, ca elu nu póte se procéda dupa lege, de óre-ce elu are — mandate, cari e datoriu sa le esecute. Autoritâtile politice escortau pre alegatori sî nu li iertau a merge la loculu de alegere pre unde voiau ei, ci ii siléu se mérga cu ele la olalta; dara pentru aceea totusi votau cu opusetiunea. Dîcu, ca eu a-si fi abatutu pre alegatori. Dapoi cum se póte ast'a, cându alegatorii, cei mai multi, venira la mine numai dupa votisare, si asiá nu avui nici ocasiune, fiindu impedecatu a vorbí cu ei nainte de alegere.

De alta parte e dreptu, ca au fostu acolo cortesi, cortesi guvernamentali, cari promisera bani imprumutu, cu camete mici câte pre 10 ani; chiaru sî pamenturi sî rituri se primisera. Tóte acestea se potu documentá. (Contr'a dîcere in drépt'a.)

Onorabilulu d-nu ministru a vorbitu sî de alungâri politiali. Relativu la acést'a mi voiu luá libertatrea sa-i presentu, pre cale privata, unu protocolu, din care va poté vedé cum au fostu acele alungâri. Din tóte, asiá cugetu, ca se va vedé, cum-ca regimulu a procesu acolo cá partita, sî anume dlu ministru de interne cá capu de partita; iéra cele ce ni a impartasitu aci guvernulu, naturalmente ca ni le-a comunicatu din punctu de vedere de partita sî din patima. Chiaru de aceea cugetu, ca — déca e vorb'a de cercetare, sa fia acést'a din punctu de vedere alu justitiei, se fia delaturata ori-ce suspitiune, ca s'aru face in adinsu persecutiuni de partita. De aci nu póte fi iertatu, ca cercetarea sa se reduca numai asupr'a unei pârti, nu este iertatu adeca cá regimulu sa fia sî acusatóre, sî dispunetoriu de cercetáre, sî dóra chiaru judecatoriu. Fórte tare trebuie sa se ferésca de asiá ce-va; de aceea — la acestu punctu se reduce interpelatiunea mea.

Eu dorescu, on. casa, cá cercetarea se fia rigurósa, dara se nu fia ce-va inchisitiune spaniola, sî se nu fia din altu punctu de vedere, decâtu numai din acel'a alu lamuririi adeverului. Atunci se va vedé, ca tóte impregiurârile, — produse pentru a documentá cum-ca populatiunea sî agitatorii de acolo gravitédia in afara — nu ajungu nimic'a. Acolo nu e poporu gravitatoriu in strainatate; cu toti gravitédia incóce, sî precum nu se póte dice despre curatulu poporu magiaru, ca gravitédia in afora — atunci, cându alege ablegati opusetiunali, chiaru asiá — cugetu ca comite pecatu patrioticu acel'a, carele acusa pre nationalitâti — in asemenea casu, ca aru gravitá in afara. Numai câtu — sî natiunile nemagiare, ce e dreptu, incepu a vedé ca — ce anomalia e aceea, cându aci se sustiene unu regimu, despre care foile scriu pre tóta dîu'a, ca ruinédia tiér'a, — sî de ce feliu de maioritate se sustiene? — de o maioritate fortiata dela nationalitâti.

Acest'a e reulu, sî chiaru de acea — rogu pre on. d. ministru sî in genere tóta maioritatea, cá sa se ferésca de suspitionâri, câci suspitiunea e o spada cu dóue ascutite, care vatema si pre acel'a ce o intrebuintiédia adesea fâra causa, in modu nemorale.

Acum 'mi iau libertate, a ve cetí urmatórea.

Interpelatiune:

Acusârile redicate pentru agitatiuni nelegali la alegerea din Panciov'a — fiindu reciproce intre ambele partite, ce au statu acolo facia in facia, sî astfeliu cercetarea dispusa de on. d. ministru de interne, déca este, cá ea se fia drépta sî scutita de patima sî de persecutiune din spiritu de partita, trebuindu se fia publica, nepartiale sî omnilaterale, intrebu pre on. d. ministru:

Facut'a, sî déca a facutu, ce feliu de dispusetiuni a facutu in acésta privintia? Iéra déca n'aru fi facutu, este elu plecatu a face acum'a, in modu suplinitoriu — dispusetiunile necesari, pentru cá cercetarea ce este a se essecutá, sa fia indreptata in tóte pârtile, se fia nepartiala sî publica, cá asiá sa se lamurésca deplinulu adeveru in ambe pârtile.

Dupa acést'a trecendu la ordinea dilei, cas'a acceptéza raportulu comissiunei economice asupr'a bugetului casei pre lun'a lui Ianuariu.

Cá alu doilea obiectu vine la ordinea dîlei proiectulu de lege relativu la regularea catastrului contributiunei de pamentu.

Referintele comissiunei centrale Benj. **Bittó** accentua insemnatatea acestui proiectu, care a trebuitu sa tréca prin atâtea stadii diferite pâna ce a ajunsu inaintea casei. Oratorulu espune in detaiu desvoltarea catastrului dârei de pamentu in Ungari'a sî aréta, cum s'a facutu bas'a de acum a dârei de pamentu pre tempulu provisoriului sî cum in urm'a pretiuriloru pamentului urcate sî a altoru impregiurâri sî cum aceea nu se mai póte intrebuintiá. Scopulu proiectului din cestiune e: a creá unu catastru regulatu sî dreptu; deci lu recomanda spre acceptare.

G. **Nagy** a asceptatu dela antevorbitoriu respunsulu motivatu la intrebarea, ca afla-se in proiectulu de lege principiele fundamentali dupa cari se póte asceptá o regulare drépta a catastrului, sî despre acést'a espunerile referintelui nu l'a convinsu. Dela regimulu presente se asceptá, cá sa creeze in loculu sistemei contributiunei de pamentu asiediate de contrarii Ungariei, unu altu sistemu, care sa corespunda dreptâtiei sî tuturoru intereseloru tierei, pentru ca numai o proportiune sanatósa intre dârile directe sî indirecte póte intemeiá o contributiune salutaria. Referitoriu la dârile indirecte mânile Ungariei suntu legate de tractatulu vamalu sî comercialu, de aceea se recere o precautiune in procedere la staverirea dâriloru directe. Proiectulu de lege ce sta inainte nu e altu ce-va, decâtu o traducere a legei catastrali din Prussi'a, ale cârei determinatiuni nu se potu aplicá la noi. A pune dare pre parcel'a abstragendu dela individu, acést'a aru insemná a legá mânile statului; deci oratorulu nu primesce proiectulu de lege cá basa pentru desbaterea speciale.

Lad. **Corismici** objectandu antevorbitoriului dice: Unic'a base drépta e venitulu curatu medilociu alu obiectului respectivu sî paragrafii proiectului din cestiune referitori la acést'a determina, ca venitulu curatu se stabilesce dupa diametrulu plantârei anuali, alu pretiului de producte sî alu speseloru de economisare. Alte medilóce mai sigure nu suntu. In agronomia numai datele diametrali se potu considerá de drepte, pentru ca unu anu reu se ecuiparéza prin altulu bunu. Déca mai adaugemu la semenatur'a anuale spesele diametrali ale economisârei si a pretiului ce-lu are grâulu in tergu, atunci capetâmu o base drépta sî corespundietória scopului. Venitulu pamentului se desvólta incetu sî treptatu si metodulu ce-lu recomenda proiectulu. e celu mai bunu. Oratorulu primesce proiectulu cá base la desbaterea speciale, fiindu ca acel'a pune capetu anomalieloru pre acestu terenu si legislativ'a e datoria inca de multu tierei cu acést'a dreptate. (Aplausu)

Col. **Tisza** primesce proiectulu de base la desbaterea speciale, pentru ca densulu nu tiene multe proiecte ivite in acésta directiune de corespundietórie scopului. Unii recomenda indreptarea defecteloru in mesurarea contributiunei de pamentu brevi manu, inse acest'a aru fi posibilu numai atunci cându tiér'a intréga n'aru judecá basea de rea sî nedrépta. Altii au propusu, sa se ia dupa diferitele pârti pretiulu cumperârei, vinderei sî alu arendârei sî din acestea pretiuri sa se staverésca basea contributiunei de pamentu, ceea ce inca nu e acceptibilu, pentru ca fluctuatiunea in pretiulu pamentului in Ungari'a e fórte mare, pretiulu arendârei in 100 casuri de 99 ori representéza nu numai venitulu ci sî capitalulu ereditariu. Oratorulu nu póte primí nici darea comuna de venitu cá adausu la darea de pamentu, pentru ca aru fi cea mai mare nedreptate a fipsá darea dupa venitu asemenea fipsârei procenteloru.

Atingendu istori'a contributiunei de pamentu din Angli'a oratorulu aréta, ca acea s'a introdusu acolo in tempulu celoru mai crunte resbele. E de parere cu Corismici, cá sa nu se atace serguinti'a sî economi'a ratiunale in resultatele loru.

Proiectulu de lege pentru regularea catastrului se primesce de base la desbaterea speciale. Acea parte a § 1, carea fipséza sum'a de contributiune cu 30 milióne, se respinge cu 84 contr'a 78 voturi. Opositiunea intréga, partid'a lui Ghyczy, fractiunile Senny-y sî Lonyay au votatu contr'a. Senney sî Somssich s'au departatu dela votare sî Lonyay nu s'a presentatu de locu in camera.

Urmându desbaterea speciale T. **Pechy** propune in amendamentulu seu unele modificatiuni, dupa densulu desfasiura Bela **Mariássy** in o cuventare detaiata unu planu financialu perfectu si respinge legea intréga, pentru ca densulu tiene urcarea contributiunei de pamentu de totu periculósa.

Presiedintele pune la votu testulu §§ 2—3 propusu de comissiunea centrale sî se primesce. Asemenea se primesce amendamentulu lui Pechy cu o mare majoritate sî asiá cele dóue determinatiuni ale legei, cá adeca sa se fipseze sum'a anuale a contributiunei de pamentu cu 30 milióne sî percentele de dare sa remâna neschimbate pre unu tempu de 20 ani, au cadiutu. Dupa o discussiune infocata provocata prin propuneri de modificatiuni testuali se primescu tóte propunerile comissiunei centrali. Pre cându presiedintele voiesce sa incheia siedinti'a ministrulu **Szapáry** se radica sî respunde la interpelatiunea lui Babesiu urmatórele:

Nu me tienu chiamatu a responde la tóte acelea, câte dlu deputatu a atinsu dupa diaristic'a partitei guvernului; câci nu potu primí responsabilitatea pentru ele. Primescu inse respunderea pentru tóte acele ce amu desvoltatu mai de unadi la interpelatiunea dlui Huszár I. Cea ce atunci amu disu, a fostu a nume, cumca mi s'a reportatu oficiosu, precum sî acum cu parere de reu spunu sî aretu ca unu membru alu acestei case s'a presentatu in cercu cá tramisu impe atescu, in acésta calitate a caletoritu prin sate sî a agitatu in contr'a legei sî statului. (Larma.) Acést'a suntu silitu a sustiené sî astadi, cá si atunci, nu cá fapta probata, ci cá unu reportu ce mi s'a facutu din oficiu, in privinti'a cârui'a investigatiunea este in lucrare, care investigatiune va fi chiamata a aretá, déca denunciarea este intemeiata séu nu.

„Eu, on. Casa, voiu tiené de detorinti'a mea ori sî cându, déca inculparea se va dovedi de ne'ntemeiata, a face reportu despre acést'a aici; dara dlu deputatu se 'mi ierte, déca eu nici atunci, precum nici acum'a n'amu avutu cause a dubitá despre aretârile oficióse; mai vertosu ca sî de atunci mi-au sositu reporturi, cumca cercetarea constata adeverulu aceloru aretâri.

Amu aretâri numeróse, nu anonime, ci cu subscrierea numelui, cari se oferu, a primí responsabilitatea pentru acele aretâri. Dara de altmintrelea, va fi problem'a investigatiunei a constatá adeverulu, pre eu 'lu-voiu anunciá casei. (Aprobâri vine sî lungi.)

Celelalte aduse de dlu deputatu, trebue sa-le dechiaru de ne adeverate.

Eu n'amu datu dregatoriloru publici nici o instructiune spre a fi urmata, cu desconsiderarea legii, sî dlu deputatu me va deoblegá, déca va fi in stare a-mi aretá vre-un'a asemenea.

Negu, ca a-si fi intratu cu clerulu in pactâri de cortesia; dara sî déca s'aru fi intemplatu asemenea, acea n'a potutu fi asupr'a directiunei dlui deputatu de mare influintia; câci tocmai clerulu au condusu cu crucea in frunte poporulu, cá sî la o speditiune cruciata — in acea directiune, si a produsu agitatiunea.

A disu dlu deputatu, ca guvernulu a promisu bani, pamenturi sî rituri. — (Strigâri din stang'a estrema: n'a disu asiá!) — anotatiunile stenografice suntu aci inaintea mea, — (strigâri din drépt'a: a disu asiá!) — („Albin'a“ face la acestu observarea: noi avisâmu la testulu genuinu chiaru dupa stenografia alu interpelatiunei, carele dovedesce ca: n'a disu asié, ci a disu ca cortesii partitei guvernamentale au facutu acele promisuni, cum se sî póte dovedí.) Ministrulu continua: Sum necesitatu a negá afirmarea dlui deputatu. n'amu potutu promite pamenturi, câci nu-mi suntu la dispusetiune.

Dlu deputatu a vorbitu sî de lucruri ce s'au intemplatu, precum, ca o parte a alegatoriloru s'a escortatu la alegere pre alta cale! dara acést'a s'a facutu, pentru ca in iritatiunea cea mare, sa nu se intemple conflicte. — Mai departe asemenea — da, a fostu, ca dlu ablegatu la mai multe ocasiuni a fostu alungatu din comune. (Aprobare in drépt'a.) Dara acést'a s'a facutu pentru — mai susu atins'a causa.

Guvernulu influintiédia acelu tienutu abiá de câte-va luni, sî asiá — n'a avutu siepte ani de a-si face partita.

Dlu deputatu a disu ca poporulu din acea parte nu gravitédia in afara, ci — este opositiunalu fatia de regimu. Dara — faptele, flamur'a cu marc'a Serbiei sî cuvintele din program'a citata, dovedescu contrariulu. (Asiá e!)

Si acum'a viuu la insasi interpelatiune. Eu tienu ca dlu deputatu nu este indreptatitu a se indoí de impartialitatea investigatiunei, pâna nu va dovedí cu date positive contrariulu. Déca prin care-va functiunariu administrativu se va face vre-unu abusu, dlu ablegatu va poté face plansóre la loculu competintie sî déca va aflá cu cale, totu densulu póte sa céra sî in contr'a mea punerea sub acusa. De asemenea ii stà liberu sî lui a se folosí de medilócele legei, pentru de a-si dovedí afirmatiunile sele.

Aceste mesure amu dispusu eu in contr'a aceloru agitatiuni; altele a face n'amu de cugetu asta-data. (Aprobare viua in drépt'a.)

Dupa ce dlu Babesiu la respunsulu ministrului, a facutu nisce reflessiuni, cas'a ia spre sciintia respunsulu ministrului sî siedinti'a se incheia.

Publicatiune.

Prin carea se aduce la cunoscinti'a onoratului publicu urmatoriulu

ESTRASU

din socotelele anului civilu 1873, despre cele patru fonduri ale repausatului domnu Ioanu Iug'a de Baci din Brasioru destinate spre scopuri filantropice sî scolastice.

Sum'a totala a aceloru fonduri este 25,200 fl. v. a. asiediata primo loco in pretiulu casei, carea s'a cumperatu in piéti'a Brasiovului nr. 82.

Dupa estrasulu socoteleloru din 1872, a fostu remasu din venitulu prediseloru fonduri cu finea lui Decembre acelui anu unu restu in bani parati de .	4026 fl. 96½ cr.
la care s'a adaugatu interesulu aceloru fonduri pre anulu 1873 cu .	1260 fl. —
sî competinti'a interesului la formandulu alu 2-lea fondu alu legatului IV de 6300 fl. pre anulu 1873	315 fl. —
apoi interesulu a 5% totu pre anulu 1873 la sum'a de 3434 fl. 8 cr. carea s'a adunatu pâna la ultim'a Decembre 1872 la formandulu alu 2-lea fondu dela atinsulu legatu cu . . .	171 fl. 70 cr.
Sum'a primirei in an. 1873	5773 fl. 66½ cr.

din carea s'a datu:

1) la destinatiunea legatului I.	105 fl. —
2) „ „ „ II.	213 fl. 10 cr.
3) „ „ „ III.	630 fl. —
4) „ „ „ IV.	315 fl. —
cu totulu:	1263 fl. 10 cr.

Dupa detragerea dârei dela primire remâne unu restu de	4510 fl. 56½ cr.
carele se tiene:	
a) de fondulu legatului II. cu	589 fl. 78½ cr.
b) de formandulu alu 2-lea fondu alu legatului IV. cu	3920 fl. 78 cr.
cu totulu:	4510 fl. 56½ cr.

Comitetulu administrativu alu fonduriloru juganiane.

Brasiovu 31 Decembre 1873.

Damianu Datco.
I. Florianu.

Conferintiele invetiatoresci din Branu.

Conversatiune libera.

(cu scolarii nou veniti la scóla pâna la inmanuarea cârtiei spre invetiare sî introducerea in cetire.)

Septamân'a I. Diu'a I. sî Lectiunea I.

Invetiat. (intrandu diminéti'a la 8 óre in scóla cu fati'a vesela merge dupa mésa sî aruncandu privirea sea preste toti baietii din scóla dice câtra cei mai vechi sa incépa rugaciunea de diminéti'a „in numele tatalui“ etc. „Imperate cerescu“ dara nu cantatu ci rostitu frumosu cu o voce de medilocu apoi se adresédia cu cuvinte fórte blande sî amicabile câtra scolari astfeliu :)

O câtu de multi copii a-ti venitu la scóla, eu vedu intre voi multi copii cari n'au mai fostu la scóla pâna acum — dice invetiat. miscandu-se dintr'unu locu intr'altulu prin scóla impregiurulu loru, cunosci tu N pre vre-unu copilu de aici, care n'au fostu pâna acum la scóla? — dice invet. câtra scolarii cei vechi, — dara tu P.? dara tu M.? dara tu B.?

Scolarii. Eu cunoscu pre P. pre B. pre O. pre L. etc. sî eu cunoscu pre V. Z. pre A. E. etc. etc.

Inv. Bine e! bine! vedu ca voi i cunósce-'ti, dara tu iubitulu meu cunosci pre vre-unu copilu din câti suntu aici? — dice invetiat. câtra unu copilu nou venitu, — dara tu bunulu meu? uitati-ve — priviti preste toti sî mi-i spuneti pre cari i cunósceti!

Scol. Eu cunoscu pre C. pre E. pre D pre H. etc. etc. sî eu cunoscu pre I. pre R. pre S. etc.

Inv. O! O! d'apoi ca voi ve cunósceti unulu pre altulu — unii pre altii etc. bine! bine! me bucuru! sî inca, care sî inca care pre care ve mai cunósceti?

Scol. Eu mai cunoscu inca sî pre D. sî pre G. sî pre F. etc.

Inv. Eu pre tene N te cunoscu, dara pre tine cum te chiama? dara pre tine? dara pre tine?

Scol. Pre mine me chiama Ionitia — Ionutiu — Nutiu etc. pre mene me chiama Ghitia, Culitia, lae, laitia etc. etc.

Inv. Bine buniceii mei! bine! dara inca totu mai suntu unii pre cari eu nu i cunoscu; pre tene te chiama Bucuru asiá este? pre tene te chiama Teodoru asiá? pre tene Nicolae dreptu e! etc. dara pre tene cum te chiama? sî pre tene totu asiá? Numele teu e Zacharia! dara alu teu cum? *)

O câte nume de Ioanu, de Teodoru, de Nicolae de Georgiu etc. aveti voi! voi toti aveti nume tare fromóse; acum ve scriu aici pre harthia cá de aici incolo sa ve cunoscu pre toti. **) Luati aminte ca eu ve strigu acum pre fia-care dupa numele seu (Invet. striga catalogulu numindu numai numele de botezu) acel'a care va audí numele seu indata sa se scóle in picióre sî standu frumosu, cu capulu sî cu trupulu dreptu in susu privindu la mine sa dica: **aici**!

Scol. Vomu ascultá, asceptandu fiacare sa respunda.

Inv. Ei dara voi a-ti disu ca pre unii ve chiama Ghitia — pre altii culi — Culitia etc. pre altii Nutiu — Ionutiu — pre altii Toderutiu etc. etc. sa sciti dara iubitii mei, ca noi la scóla nu dicemu, nu strigâmu, nu chiemâmu, nu numimu pre nimenea asiá, — ca nu e frumosu! ci pre Ghitia lu strigâmu — numimu **Georgiu**, pre Ionitia — Nitia etc. **Ioanu**, pre Toderutiu **Teodoru**, pre Mariuti'a, uti'a-utica-tica etc. o numimu **Maria**, pre Saft'a-saftitia-titia etc. Vet'a etc. Elisabet'a, pre Anic'a-Nic'a o numimu **Ann'a** etc. etc. acum esiti pre rendu afara dara indata sa veniti iérasi.

Lectiunea II.

Inv. Cum ai disu ca te chiama pre tene? (arata pre Ghitia).

Scol. Pre mene me chiama Ghitia.

Inv. Dara eu cum amu disu ca sa dicemu in locu de Ghitia etc. Ionitia etc.

Scol. Georgiu Ioanu etc.

Inv. Apoi asiá trebuie sa dici sî tu: pre mâne me chiama Georgiu—Ioanu etc. audita-'ti voi, sciti voi ca suntu nisce serbatori mari numite: Sântulu Nicolau, S. Ioanu, S. Georgiu, St'a Mari'a etc.?

Scol. Amu auditu, eu sciu cându e Stulu Nicolau, sî eu sciu cându e Stulu Ioanu, ca umbla pop'a cu crucea sî botéza, sî eu sciu cându e S. Georgiu etc. sî eu sciu cându e St'a Mari'a etc.?

Inv. Spuneti toti semnele pre care cunósceti serbatorile acelea! (in feliurite locuri suntu feliurite obiceiuri, la unele serbatori, pre acelea cunoscu baietii mai iute sî mai bine) vedeti dara ca voi nu a-ti disu: Sântulu Nae—lae etc. nici St. Nitia etc. nici St. Ghitia; asiá nu e frumosu! — ci a-ti disu S. Nicolau, Ioanu, Georgiu etc. ca asiá e frumosu, — deci totu-déun'a asiá sa diceti. Ce amu disu eu acum B N? spune sî tu D! sî tu P! etc. — bine buniceii mei! acum ascultati, ca ve strigu de pre catalogulu meu, iéra voi sa respundeti.... cum? cum cum amu disu eu sa respundeti Z? — — bine, asiá sa respundeti dara **aici**! dara altu ce-va nu v'amu mai spusu, cum sa stati M?

Scol. Ne-ai mai spusu sa ne sculâmu in picióre, sa stâmu dreptu sî sa respundemu: **aici**!

Inv. Bine e! asiá sa faceti, fi-ti cu buna luare aminte, ascultati in tacere! ca acum ve strigu: Ioanu! Ioanu! Georgiu! Ioanu! Nicolau! Georgiu! Nicolau! Teodoru! Ioanu! Teodoru! Zacharia! Bucuru! Zacharia! Ioanu! etc. etc.

Scol. (de acelasi nume respundu toti deodata, ailtii iérasi odata, aici, aici etc.)

Inv. Fiindu ca voi a-ti respunsu câte — doi trei etc. deodata, asiá eu nu potu sci care mi-au respunsu sî nu ve potu cunósce numele de câtra olalta. Cum amu puté noi face óre cá sa scie fia-care numele lui sî sa lu cunoscu sî eu, sa numai strigati toti odata, ci pre rendu?

Inv. Cugetati-ve — judecati! etc. ..... vedu ca voi nu puteti aflá, spune dara tu B. (inv. aréta pre unu scolariu vechiu) cum te mai chiama inca — cu altu nume?

Scol. Pre mine me mai chiama inca Popescu adeca Basiliu Popescu.

Inv. Auditi iubitii mei pre B. cum au respunsu ca elu are dóue nume? asiá sa-mi respundeti sî voi toti! — ori — póte voi nu aveti toti câte dóue nume?

Scol. (Cei vechi se scóla mai multi dicendu:) Eu amu dóue nume, sî eu, sî eu, sî eu, etc. etc. (iéra cei noi tacu).

Inv. Vedeti buniceii mei, ca ce v'amu invetiatu eu astadi totu sciti, numai acést'a nu! sa nu ve temeti fiti voiosi, ca déca nu sciti, ve spunu eu cum trebuie se aflati cá sa sciti sî voi. Eu ve lasu acum acasa, voi inse trebuie sa mergeti pre cale — drumu frumosu, nici pré tare — nici prea incetu, sa nu faceti larma; acasa déca mergeti sa diceti câtra parintii vostrii buna vremea! sa le sarutati mânile sî sa le multiamiti câci v'au tramisu la scóla, apoi ii intrebati pre parintii vostrii, ca cum ve mai chiama inca cu altu nume? Parintii vostrii ve voru spune indata, voi sa tieneti minte apoi déca veniti dupa amédi la scóla sa-mi spuneti. Acum trebuie sa multiamimu lui Ddieu ca ne au ajutatu de amu lucratu. Sa dicemu dara cu totii frumosu: „Dómn tu ne ai ajutatu de amu lucratu sî am invetiatu ce ni s'au datu“ etc. etc. „inchinamune tatalui! sî fiului! si sântului duchu!“ Aminu.

---

*) Invetiatoriulu trebuie sa aiba in mâna o harthia infasiurata — incolacita — etc. sî cu acea sa arete câtra baieti — daru nici decum nu cu nuele — batiu etc. etc.

**) Invet. trebuie sa-si aiba catalogulu seu regulatu.

Acum iubitii mei indata ce ve duceti acasa, intrebati pre parintii vostri, despre acea ce v'amu disu eu! veniti apoi iéra curendu la scóla, ca apoi dupa amédi ve invetiu ce-va frumosu.*)

Lecsiunea III-a

Rogaciunea „Tatalu nostru.“

Inv. Iubitii mei! eu vedu pre unii dintre voi, ca acum pâna amu disu rugaciunea, nu au statu frumosu cum trebuie sî cu 'mi place mie; deci sa sciti de adi ininte totu-déun'a cându vomu face rogaciunea câtra Ddieu, trebuie sa stâmu cu picióreie dreptu unulu lânga altulu, trupulu dreptu nu plecatu nici radimatu, capulu radicatu in susu mânile impletite crucisiu pentru ca cându ne rugâmu vorbimu cu Ddieu, sî trebuie sa stâmu frumosu.**)

Acum se vedu care dintre voi scie ceea ce v'amu fostu spusu eu astadi! ?

Scol. Eu sciu! sî eu! sî eu! sî eu! sî eu! etc. etc.

Inv. Spune dara, cum te mai chiama pre tine Ioane cu altu nume?

Scol. Pre mine me mai chiama sî Popescu; adeca Ioanu Popescu.

Inv. Dara pre tie cel'a-laltu Ioane cum te mai chiama?

Scol. Sî pre mine totu asiá Ioanu Popescu.

Inv. Dara pre tine George cum te mai chiama inca?

Scol. Pre mine me mai chiama inca Poscariu.

Inv. Dar' tu cel-a-laltu George mai ai sî altu nume?

Scol. Si pre mine me chiama totu asiá, Puscariu.

Inv. Dara pre tine Bucure, cum te mai chiama?

Scol. Me mai chiama Florescu.

Inv. Dara pre tine cel-a-laltu Bucure totu asiá te chiama?

Scol. Sî pre mine totu asiá me chiama, Florescu.

Inv. Dara tu Nicolae mai ai sî altu nume inca?

Scol. Eu mai amu inca sî numele Popu.

Inv. Dar' tu cel-alaltu Nicolae ce nume mai ai?

Scol. Si eu amu numele Popu.

Inv. Câti dintre voi mai au numele acest'a? sa se scóle susu sî se spuna!

Scol. Pre mine inca me chiama asiá (dîce unulu) sî pre mine totu asiá — Popu, — (dîce altulu)

Inv. Dar' tu Aureliu mai ai vreunu nume?

Scol. Eu mai amu inca numele Babesiu.

Inv. Dar' pre tine Valeriu cum te mai chiama?

Scol. Pre mine me mai chiama inca sî Ratiu.

Inv. Dara pre tine Sevastiene cum te mai chiama?

Scol. Pre mine me mai chiama sî Mocioni.

Inv. Spuneti acum toti pre rendu fia-care ce nume mai aveti?

Scol. Pre mine me mai chiama: Popo'a, — Enescu, Trutia — Gerbacea — Nistoru, Miclea — Baritiu — Cristeanu — Brancovénu, Aldulénu — Metianu — Mihaltianu Barcianu, Muresianu, Brateanu Cogalnicénu, Boerescu — Florescu, Badilescu Mosioiu — Manoiu, etc. etc.

(Va urmá)

La cestiunea usurei.

(urmare.)

Itali'a, de seculi patri'a arteloru sî refugiulu scientieloru alu industriei inflorritórie sî alu comerciului, acea tiéra, in carea „curge miere sî lapte“ avendu metale nobile din tóte directiunile rosei sî din tóte tierile, sufere pre lânga tóte acestea de dóue véouri de o seracie mare si de unu interusuriu inspaimentatoriu de mare; nicairi in lume n'a infloritu usur'a asiá cá aici sî nicariri n'au esistatu legi mai aspre de usura sî nicariri n'a fostu unu cristianismu mai ostensibilu (papismulu) cá aici. Acésta patria a lui Machiavelli sî alui Beccaria, dotata cu asiá mari averi dela natura, au suferitu mii de ani de invasiuni inimice si de revolutiuni interne necurmate, au suferitu de cért'a némuriloru aristocratice, cari nu voiau sa mai incete, si de a locuitoriloru aserviti intre sine, de frecârile principiloru contr'a cetâtiloru, de domni'a tiranica a republiceloru comerciali, cari erau incurcate in o lupta continua in afara pentru cucerirea de teritórie nóue comerciali sî desbinate prin lupt'a patriciiloru contr'a dogiloru in intru, — acésta tiéra au suferitu inainte de tóte de cea mai pustiitória pestilentia, carea au biciuitu cându-va omenimea, de papismulu celu tiranicu, care au suptu la sinulu credinciosiloru sî au inghititu tóta bunastarea acestoru ómeni nenorociti, asiá incâtu dieceniele din urma cu tóte evenimentele cele grandióse nu au fostu in stare de a sterge cretiele cele vechi de pre fruntea Italiei frumóse libere sî unite.

Turci'a, unulu din cele mai mari conglomerate de statu, alu cârei teritoriu se estinde asupr'a unei pârti mari a celoru mai mari, a celoru mai vechi provincie cultivate sî civilisate din cele trei continente (Asi'a mica, bogata dela natura, Eufratulu sî Tigris, Valea Nilului si vechiulu Colchis.) granariulu lumei antice sî care cuprinde tierile cu auru, e totu „omulu celu bolnavu“ intre statele europene, prea misera pentru a trai si muri, cu unu comerciu minimalu, cu o seracia inspaimentatória sî unu eldorado pentru toti usurarii sî aventurarii. Causele acestei stâri miserabile suntu in prim'a linia domnirea acestei imperatii de unu despotu neresponsabilu nici inaintea lui Ddieu nici inaintea lumei si cá consecintia a acestui despotismu este administrarea satrapiloru séu pasiloru impilatori sî vampiri, pentru ca depindu dela capritiulu momentanu alu domnitoriului. A dóu'a causa o aflâmu in popismulu sî calugarismulu religiunei de statu islamitice. Islamulu de sine necapabilu a progresá sî a se indreptá, au produsu cá sî ori-care biserica, carea tende sî ajunge a fi predomnitórie, unu popismu avaru, care consuma totu, cum vedemu acést'a sî la popismulu Romei. Acést'a biserica de statu (Islamulu) are a trei'a parte din tóta posessiunea de pamentu a Turciei in ghiarele „mânei mórte“ a sele.

Acestei biserici i s'au concrediutu eschisivu tóta instructiunea in scóla, carea necontrolata de statu sî lasata la liber'a dispusetiune a islaminiloru degenerati aducu cu sine o amortire de spirite sî o uscaciune necurabila a „omului bolnavu“.

Varietâti.

Esamenele de cualificatiune de primavéra la preparandi'a de statu din Dev'a in astu anu — si voru luá inceputulu in 30 Martie a. c.

Pentru depunerea acestui esamenu se potu insinuá:

a) Acei'a, cari absolvendu cursulu preparandiale, s'au ocupatu cu invetiamentulu practicu unulu séu celu multu doi ani:

b) Acei'a, cari inainte de emanarea legei au fostu dejá invetiatori;

c) Acei'a, cari pentru carier'a acést'a s'au pregatitu privatu.

Doritorii de a depune acestu esamenu, au a se adresá câtra dlu inspectoru scolariu Ludovicu Réthi in Dev'a pâna la 16 Martie a. c. provediendu-si suplicele cu carte de botezu, atestatu despre studiele absolvate, despre activitatea de pâna acum'a precum sî despre moralitate.

Dev'a in 20 Ianuariu 1874

Ioanu Machzser,
direct prep

⁂ S'a calculatu ca prin midilocului tuturoru curieriloru din lume, circula anualu la trei miliarde de epistole.

In ultimulu anu corespondenti'a primeloru natiuni din lume a presentatu cifrele urmatóre: Engletera, 808 milióne de scrisori; Statele-unite 531 milióne; Franci'a 554 milióne; Germani'a de nord. 348 milióne; Austri'a 99 milióne; Itali'a 78 milióne; Ispani'a 72 milióne; Elveti'a 45 milióne sî Rusi'a 71 milióne.

Déca tienemu comptu de proportiune intre populatiunea tierii sî epistolele scrise resulta ca in Engliter'a de-fia care locuitoru corespunde 25 de epistole; in Elveti'a 18; in Statele-unite 15; in Germania 9; in Austri'a 4; in Spani'a 4; in Franci'a 10; in Itali'a 3 sî in Rusi'a 1.

In Romani'a dupa constatârile directiunii posteloru sî telegraleloru in „Darea de séma anuala“ a circulatu anulu acest'a 1,282,472 ceea ce aru face o scrisóre de 4 locuitori. Prin urmare dara pâna acum abiá e Romani'a la alu patrulea degetu alu Rusiei in acést a privintia!

⁂ **Defraudantu sî ministru condemnatu la mórte.** Din Persi'a se aude ca omulu celu mai capace sî populariu alu Persiei Myrza Yussuf Cahn fu judecatu la mórte si sentinti'a s'a sî esecutatu. Pre condemnatulu sî mortulu l'a crescutu Siahulu Persiei cu spesele sele in Parisu. La reintórcerea sea in patria a adusu cu sine multe estrase din legile francese, pre cari elu le traduse in limba persica si a infiintiatu in modulu acest'a unu codice persicu de legi. Codicele acest'a l'a datu Siahulu unui comitetu spre opinare; comitetulu inse aflà ca nu e bine alesu tempulu pentru reforme, câci tocm'a atunci domniá fómetea cea mai infioratória in Persi'a. Demandà asiá dara lui Yussuf sa mérga la Astracanu in Russi'a sî sa cumpere pre banii statului bucate pentru supusii cei espusi fómetei. Yussuf s'a dusu la Astracanu, a cumperatu bucate dara nu de toti banii câti i s'a fostu incredintiatu spre scopulu cumperârei. Elu a tienutu pentru sine 16,000 tomauni (24,000 taleri). Prin acést'a elu a lasatu sa vina mórtea asupr'a multoru compatrioti si sei cari putéu fi scutiti déca se cumperá bucate de toti banii. Dupa intórcerea Siahului din Europ'a audiendu de acésta insielaciune puse sa se cercetedie sî indata dupa constatarea crimei urmà sentinti'a si esecutiunea.

⁂ **Curagiulu de alta data sî curagiulu de acum.** Pliniu celu june naréza despre o femee Aria, tipu alu virtutii, carea intemplându-se a i se bolnavi de odata sotiulu sî uniculu copilu, a cautatu sa 'si ascunda durerea ce simtiá pentru unulu in fati'a celui altu care diacea in o camera deosebita. Copilulu móre dupa scurtu tempu, sî mam'a 'lu immormentéza cu tóta ceremoni'a cuvenita, fâra cá se spuna sotiulu seu acést'a; ba inca, ori de câte ori intrá la densulu cautá sa lasie la pragu ori-ce intristare, sî, intrebata fiindu ce mai face copilulu, ea respunde ca este bine. Dara o sórta totu asiá de cruda cá sî aceea care lovise pre copilu, amenintia sa lovésca sî pre barbatulu Ariei, Cecina Petus.

Cându barbatulu erá aprópe sa móra, Ari'a disperata, luându unu pumnalu 'si strapunse peptulu dîcendu: Pete, nu me dóre!

Curagiulu de alta data!

Anulu ce trecù, o Iulieta, din gradin'a Rasca, simulându-se ca iubesce pre unu Ebreu grosu la punga, se sgariá putienu esclamandu: sum mórta!

Curagiulu de acum!

Câta diferintia intre femeile de alta data sî cele de acum:

O virtute? ... O perfidie!
O rana mortala? O sgarietura!
Nu me dóre? .. suntu mórta! ..

Ari'a forte rari, Iuliete din gradin'a Rasc'a pre tóte stradele!

Raportu comerciale.

Sabiiu 25 Ianuariu n. Grâu 6 fl. 87 xr. frumosu, 6 fl. 53 xr. mestecatu, 6 fl. 20 xr. cualit. infer.; secar'a 4 fl. 80 xr. pâna 4 fl. 53; orzu — — —; ovesu 1 fl. 67 pâna 1 fl. 40 xr.; cucuruzu (porumbu) 3 fl. 20 xr,; cartofi 1 fl. 87 xr. galét'a austriaca.

Fâina buna 13 fl.; de fransele 11 fl.; de pâne alba 10 fl. pâne de casa 9 fl. maj'a.

Lintea 24 xr., mazarea 24 xr., Fasolea 18 xr., malaiulu 16 xr. cup'a.

Fenu legatu 1 fl 15, nelegatu 1 fl. 10 xr., paie lungi 80 xr., scurte 70 xr, maj'a.

Lemne de focu 7—9 fl. stang. austr.

Carnea de vita 20 cr. p., de porcu 26 xr. Unsórea 75 xr. pâna la 1 fl. cup'a.

Pest'a 26 Ianuariu.

Negotiu de cereale. Dupa amédi erá inca neschimbatu sî tare; se vendura 5000 galete de ovesu cu 2.29 fl. mesur'a de Vien'a a 50 punti. Grâulu de Banatu a fostu cu 7 fl. 40 xr. — 7 fl. 55 xr. maj'a greuta cualitativa 81; 7 fl. 55 xr. — 8 fl. si 8 fl. 10 maj'a greut. cualit. 82—86; grâulu de Tis'a intre 7 fl. 50 xr. sî 8 fl. 25 xr. maj'a greut. cual. 81—86; Secar'a 5 fl. 40 xr. — 5 fl. 50 xr. maj'a; orzu 4 fl. 5 xr. — 4 fl. 25 xr. maja; ovesu 2 fl. 17 $^1/_2$ — 2 fl. 20 xr maja; cucuruzu de banatu 4 fl. 55 xr. — 4 fl. 60 xr. strainu 4 fl. 45 xr. — 4 fl. 55 xr, maja.

Negotiu de efecte. Burs'a a fostu astadi binisioru dispusa pentru harthii de elocâri sî pretiuri de industria mai cu séma mori sî drumuri de strada. Imprumutulu drum. de feru ung. se introduse cu 99.50 incheià cu 99.50 cu $^1/_4$ fl. mai multu. Hipotecariele Banncei comerciale pestane cumparate cu 7.88 romasera 7.88. Societatea de creditu fonduariu 6 prct. se suira la —

Tergu de septamâna, In 21 Ian. s'au manatu in tergu multe vite cornute. Se vendura boi 1652 capete cu 125—560 fl. parechi', vaci 809 parechi'a cu 95—280 fl. vaci de multu 220 capete, parechi'a cu 150—440 fl. — oi. parechi'a —; carnea de vita maj'a cu 27—30 $^1/_2$ fl. Tergulu de carne de porcu a fostu mediocru in decursulu septamânei; se vendura 5840 porci cu 32 pâna 36 fl. maj'a de carne; **unsórea** cu 40—52 fl. maj'a; slanin'a 36—40 fl. maj'a.

Varasdinu 24 Ian. In piati'a de aici si Csakaturnu pretiulu cucuruzului se urca, elu costa astadi 4 fl. 85 cr. galét'a sî pentru cautarea cea mare póte sa se urce inca. Mai tardiu póte ca va veni si din Romani'a.

Vien'a pâna la 23 Ian. torturi de bumbacu reu cautate, pretiurile favorabili pentru comparatori.

Oleiurile inca au datu in josu.

Unsórea de porcu in urm'a intrebâriloru din afara au statu bine.

Lân'a de óia a cadiutu in letargi'a de mai nainte, caus'a este falimentarea atâtoru stabilimente.

Bumbaculu dupa sciri din Triestu pâna la 23 Ian. se cauta sî vine putienu pentru piatia, mai multu transitu.

Concursu.

Pentru parochi'a gr. or. de clas'a II-a din Feldiór'a, in intielesulu parintescii ordinatiuni consistoriali din 29 Novembre a. c. Nr. cons. 1176 se escrie prin acést'a concursu nou pâna la 27 Ianuariu 1874.

Emolumentele suntu:

a) Pre lânga venitulu stolare se afla portiune canonica, sî fondu parochialu de 24 $^1/_2$ jugere semanatura si fenatiu.

b) in bucate 200 ferdele cucuruzu.

c) Cuartiru parochialu liberu.

Doritorii de a ocupá acésta statiune au a sub-terne concursele loru subscrisului, instruate in sensulu „statut. org.“ sî a regulamentului adusu de sinodulu archidiecesanu din acestu anu, pâna la terminulu susu aretatu.

Brasiovu in 23 Decembre 1873.

In contielegere cu comitetulu parochialu.

Ioanu Petricu,
protopopu.

(1—3)

Concursu.

Parochi'a de clas'a a III-a din comun'a Petrifalâu protopresbiteratulu Sabesiului devenindu vacanta, se escrie pentru reintregirea ei concursu cu terminu pâna la Duminec'a a dóu'a din paresimi.

Emolumentele suntu:

a) Venitele stolari indatinate.

b) Aratura sî fenatiu preste 5 jugere impreuna cu cinterimulu — progadia. —

c) Dela 80 familii câte o ferdela de cucuruzu sfermitu si usitata de fia-care di de lucru — nomitu claca. —

Doritorii de a se aplicá la acésta parochia, au se asterna suplicele loru provediute cu documentele recerute de prescrisele Statutului organicu scaunului protopr. gr. res. in Sabesiu pâna la aretatulu terminu.

Petrifalau in 30 Decem. 1873.

Comitetulu parochiale cu consimtiementulu resp. protpr.

(2—3)

La redactiune se afla 4 fl. a 1 fl. cu stampila postale **Zsebel** inse fâra nici o adresa in launtru; ne rugâmu de dlu respectivu a ne informá pentru cine sa petrecemu in protoc. prenumeratiunea.

---

*) Póte ca unor'a li se va paré materia din o lectiune prea scurta, iéra altor'a din contra prea lunga; deci amu se aducu de tempuriu la cunoscinti'a on. lectori, ca nici decum nu pretindu cá cine-va sa conversedie chiaru cu aceste cuvinte, nici a se margini pre lânga acestu materialu, ci dupa impregiurâri — fia-care are a se acomodá. Eu aici dau numai unu simplu indreptariu, dela care ori cârui — i e iertatu — ba necesariu a se abate.

**) Invetiatoriulu totu ce invétia pre scolari cu cuventulu, sa-i invetie sî cu fapt'a — fiindu intru tóte esemplu viu câci: „verba movent esempla trahunt“ nu mai in zadaru i va fi invetiatoriului diliginti'a chiaru de feru in privinti'a instructiunei, déca insusi nu va fi modelu in tóte — dara in tóte afacerile sele; numai asiá potu sa-si ajunga scopulu cu sicuritate, altmintrenea nici odata.

Redactoru respondietoriu: **Nicolau Cristea.**

Editur'a sî tipariolu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 1/2 anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 1/2 cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Nr. 6. ANULU XXII.

Sabiiu, in 20 Ianuariu (1 Febr. 1874.)

Sabiiu 19 Ianuariu.

Arondarea cea nóua proiectata a provocatu mai multu decâtu ori-care altu obiectu pareri si contra-pareri in press'a intréga din patria. Cá ori si care proiectu de lege asiá si acest'a alu arondârei trebuie sa se baseze pre unu principiu salutariu, déca este sa corespunda scopului pentru care se facu legile. Principiulu este enunciatu. Elu este, in casulu de fatia, o administratiune mai buna si mai inlesnitória pentru cetatieni, si, incâtu se voru reduce municipiele, si mai putienu impoveratória pentru bugetulu statului.

Avendu in vedere acestu principiu din capulu locului amu fostu pentru o nóua arondare, cu atât'a mai vertosu cu câtu ea este o dorintia espresa nu numai de noi cá diurnalisti, dara si de o adunare intréga româna, tienuta aici la Sabiiu in 5 si 6 Maiu 1872, care adunare apoi s'a pronunciatu si prin unu elaboratu publicatu si in colónele acestei foi din acelasi anu.

Noi vedemu ca, afara de cele ce s'au disu in unu nr. alu foiei nóstre la finea anului espiratu si intr'altulu din anulu acest'a déca putemu dá crediamentu celoru publicate de „Hr. Ztg.", din Orestia si Sebesiu, românii, in principiu, nu suntu in contra unei nóue arondâri séu a unei nóue impartiri a municipieloru. Prin acést'a românii si acum cá si totu-déun'a dau o desmintire din cele mai eclatante invinuiriloru ce li se facu, ca nutrescu tendintie separatistice si dovedescu, ca ei totu-déun'a s'au interesatu de binele patriei comune.

Altu ce-va este cându vine vorb'a despre partea practica a cestiunei, adeca, cum sa fia arondarea séu impartirea cea nóua. Dupa câte amu cetitu si auditu nu insista nimenea cá tocm'a asiá sa ese proiectulu cându va deveni lege si de aceea este o datorintia a pârtiloru interesate si in privinti'a acést'a a se enunciá in publicu si a contribuí dupa potintia la facerea unei legi, carea sa satisfaca dorintiei celoru interesati. Acést'a este o procedere pretinsa de viéti'a constitutiunale.

Pre cându, cu deosebire conlocuitorii nostri sasi, punu totu in miscare spre a nu li se stirbí teritoriulu pretinsu sasescu, provocandu-se la legi vechi si nóue, ne vine a ne pune intrebarea, ca óre noi românii sa ne tiermurimu numai la putienulu ce s'a disu pâna acum? óre sa nu ne intereseze si pre noi mai de aprópe acelu proiectu? Noi carii cunóscemu patri'a nóstra, in intielesu mai strinsu, si carii cunóscemu greutâtile si inlesnirile locali, sa nu avemu de disu nimic'a la unu obiectu atâtu de insemnatu, carele póte sa vina, mai curendu séu mai tardiu, cá lege in tóta form'a si sa taie adencu in interesele poporului de susu pâna josu?

Amu lucrá contr'a aspiratiuniloru nóstre constitutiunali si contr'a gravamenului nostru traditionalu „de nobis sine nobis", in sensulu celu mai largu, cându amu pastrá indiferentismulu obicinuitu, de vre-o câti-va ani, si in cestiunea acést'a. Noi nu avemu privilegie, cari sa ne tememu ca potu fi desconsiderate, pentru ca ele aru continuá o nedreptate asupr'a altoru natiunalitâti din patri'a mai restrinsa. Noi nu avemu considerante ca elementele straine in urm'a unei arondâri nóue ne-aru inghití elementulu nostru; câci afara de partea ostica a tierei, in secuime, unde populatiunea româna se misca intre 6 pâna la 38%, putemu dice, ca populatiunea cea compacta, crucisiu si curmedisiu in tiéra este cea româna. Ori ce impartire drépta, dupa trebuintiele unei administratiuni cu consideratiune la poporu in genere, trebuie sa fia pentru elementulu nostru buna Sa luâmu teritoriulu dela vam'a Buzeului pâna la pórt'a de feru si pâna la Ariesiu si Ternave si populatiunea româna o vomu gasí intre 100 si 60%, si dela riurile aceste spre média-nópte pâna in Ungari'a propria si Bucovin a si vomu gasí aceeasi proportiune percentuale a populatiunei române. Unde póte incapé aci dara temerile din consideratiuni natiunali cum suntu acele la minoritâtile din tiéra, cari, altcum se bucura de acea impregiurare favorabile, ca de seculi au avutu in mâna monopolulu administratiunei esclusive, cu eschiderea româniloru de jure, pâna cu vre-o câti-va ani mai inainte si faptice pâna in diu'a de astadi? Nedreptatea din trecutu si nici cea din presentu nu ne privéza nici decum de dreptulu de a dice unu cuventu acum cându suntemu in ajunulu unei nóue impartiri teritoriali. Déca jurisdictiunile cari se voru creá nu se voru botediá dupa majoritatea locuitoriloru, iéra nu ne impedeca a ne interesá de nóu'a impartire. Pentru ca de-si ne dóre ca suntemu tratati in cele mai multe casuri cá espatriati in patri'a, pentru carea versamu si sânge si sudóre, nu putemu sa nu cugetâmu baremu la lipsele poporului cele mai intetitórie, incâtu acele taie in sfer'a administratiunei. — Suntemu datori sa dicemu baremu unu cuventu pentru poporu spre alu ferí de trapede lungi pâna la centre nenaturali, create prin municipie iérasi nenaturali in favórea unei séu altei minoritâti din tiéra. A ne interesá de lipsele poporului preste totu este lucru patrioticu si lucrurile patriotice in intielesulu adeveratu nu es hidu pre cele natiunali, câci ele suntu in consunantia cu cerintiele, si aceste trebuie sa fia iérasi in consonantia cu legile patriei; totu ce este in consonantia cu legile patriei, séu totu ce se póte face in cerculu séu periferi'a acestorá nu este numai iertatu se facemu, ci este o detorintia imperativa ce trebuie sa facemu.

Aceea ce n'amu facutu pâna acum trebuie sa ne adoperâmu a face in tempulu celu mai scurtu, adeca sa vorbimu si noi despre partea practica a impartirei celei nóue si inca cându amu poté nu numai despre tienutulu transilvanu, dara si despre tienutulu dincolo de délulu mare intru câtu vine atinsu elementulu românu.

Sabiiu 20 Ianuariu.

Scirile ce ni vinu dela Pest'a ne anuncia lucruri cari, dupa esterioru judecându se, paru impossibile. In capitalea de pre tiermii Dunarei midilocie se sioptesce de disolverea dietei, de escrierea de alegeri nóue si póte si de alte prefaceri constitutiunali. Se intielege, ca vorbindu-se despre atari eventualitâti, cris'a ministeriale nu póte remâné afara din combinatiune. Ans'a celoru atinse mai susu aru dá-o neprimirea projectului de lege privitoriu la regularea afaceriloru drumului de feru ung. resariteanu, care regulare a rescolitu multa pulvere in clubúrile partideloru si fractiuniloru dietali. O adeverata crisa ministeriala aru trage dupa sine o confusiune din cele mai serióse. Câci intre alte aru vení intrebarea cine sa fia succesorulu cabinetului de acum? Cei ce si punu de astadi intrebarea acést'a respundu cu bar. Sennyey.

In legatura cu cele de pâna aci se mai aducu unele schimbâri in sferele mai inalte militarie intemplate acum de curendu, lânga cari se mai insira si faim'a ca ministrulu comunu de resbelu bar. Kuhn are sa demissiuneze si in locui sa vina gener: Iohn adlatulu Archiducelui Albrecht. Dupa acest'a va urmá si retragerea contelui Andrassy dela ministeriulu de esterne.

Legea pentru introducerea casatoriei civile in Prussi'a s'a adoptatu de camera dupa ce a fostu cetita pentru a trei'a óra.

Franci'a. Guvernulu a decisu desfiintiarea paspórteloru intre Itali'a si Franci'a. Jurnalulu clericalu „L. Univers." a fostu suspendatu de o luna, din caus'a publicârii unoru articuli si documente ce aru puté sa creedie complicâri diplomatice.

O scire dela Versailles, purtându data de 21 Ianuariu, spune ca in adunare ministrulu Decazes a cerutu amanarea interpelatiunii generalului du Temple. Ministrulu a disu: Nici o neintielegere nu tulbura bunele raporturi cu Itali'a; facu aceste declaratiuni cu asentiementulu maresialului Mac-Mahon. Politic'a nóstra consista in a incungiurá pre Pap'a de respecturi pióse si de solicitudine pentru autoritatea si independinti'a sea spirituale, de a intretiné in sinceritate cu Itali'a, astfelu cum au creat'o circumstantiele, raporturi de buna amicitia. — Politic'a Franciei cu cele-lalte puteri este totu asemenea. Voimu pacea cu tóta Europ'a, si vomu lucrá fâra incetare spre a preveni ori-ce conflicte si neintielegeri, a reprime escitatiunile ori de unde aru veni ele."

„Adunarea votédia cestionea prealabile; asemenea votéza si legea asupr'a primariloru cu 367 voturi, contr'a 324".

Itali'a. Se confirma scomotulu ca Imperatulu Wilhelm o sa vina in Itali'a. Medicii l'au consiliatu sa respire aerulu din Neapole si generalulu Negri, care fusese tramisu la Dresd'a spre a felicitá pre noulu rege de Saxa, cu ocasiunea venirii sele la tronu, a fostu insarcinatu sa mérga la Berlinu pentru a rugá in numele lui Victoru-Emanuelu, pre Majestatea Sea germanica, sa urmeze consiliulu mediciloru sei, si pentru a-i pune la dispositiune palatulu regale din Neapole.

Comunicâmu mai la vale Raportulu ministrului de financie, justitia si interne substernutu dietei in caus'a impacaciunei incheiate cu comunele districtului Naseudu. Amu dori in interesulu publicu alu româniloru, cá domnii Naseudeni, cari cunoscu acésta causa importanta din firu in peru sa intregésca lacunele acestui raportu si sa informeze de timpuriu nu numai pre membrii comissiunei esmise de dieta spre censurarea acestei cause, dara totu odata si pre deputatii români dela dieta, cá acesti'a sa póta pledá cu succesu la tempulu seu in interesulu româniloru din Naseudu.

Raportu

in caus'a impacaciunei incheiate cu comunele districtului Naseudu.

Incetandu in Transilvani'a institutiunea confiniului militariu prin prea Inalt'a resolutiune din 22 Ianuariu 1851, s'au desfiintiatu si alu doilea regimentu românu din confiniulu militariu si formandu-se din teritoriulu seu jurisdictiunea districtului Naseudu, s'a restabilitu in fapta si guvernarea civila.

In privinti'a posessiunei s'au lasatu comunele fostului confiniu militariu in folosinti'a paduriloru, pasiuniloru si a altoru realitâti nu numai pre hotarulu loru propriu, ci si pre asiá numitele teritórie revindecate.

Acést'a stare a tienutu 10 ani, in alu câroru decursu conformu pracsei de mai inainte locuitorii comuneloru si-au esercitatu in cea mai estinsa mesura pasiunatulu si lemnaritulu in paduri, pentru ca ei nu numai au adusu lemne de focu si de claditu, ci au purtatu si comerciu, ba au esercìatu si carbuneritulu.

Erariulu regescu a acoperitu inse spesele oficiului forestariu si ale custodirei paduriloru din asiá numitulu „fondulu proventeloru", care a constatu din venitele incurse sub titlulu de dreptu alu cârcimaritului, si de óre-ce acest'a singuru nu a fostu de ajunsu spre acoperire si reservele mai vechi ale fondului au desecatu, manipularea a costatu erariului din anu in anu erogatiuni intrecatórie insemnate.

Mai de multe ori se incercara organele publice financiali de atunci de a ajutá acestei stâri abnormale prin aceea, ca au doritu restringerea confiniariloru in dreptului de folosire — acest'a inse fatia cu prea inalt'a resolutiune nu s'au potutu efeptuí.

In 26 Augustu 1861 s'au emisu acea prea inalta resolutiune, prin carea regularea definitiva a referintieloru de posessiune s'au pusu in lucrare.

Cu acésta ocasiune s'au asiediatu dóue comissiuni. (Comissiunea mediata si imediata pentru regularea pamentului).

S'au tienutu de cerculu de activitate alu comissiunei mediate, a distinge si fiindu possibilu a despartí acele drepturi si bunuri, cari cu privire la stergerea institutului confiniului militariu trebuiau redate erariului cá fostului domnu pamentescu.

Comissiunea inmediata inse s'au formatu pentru cercetarea pretensiuniloru de proprietate tienute in suspenso dela anulu 1791 si provenite din revindecarea muntiloru.

Prin decretulu dela 27 Augustu 1861 s'au datu indigitarea la acelea principie dupa cari trebuiau sa se reguleze referintiele de posessiune.

Momentele mai principali ale acestei indigitâri consista in urmatórele:

1. Tóte acelea sessiuni din intru si afara, cari pre tempulu desfiintiârei institutiuniloru confiniului militariu, intemplate in 22 Ianuariu, s'au aflatu in possessiunea familieloru din confiniulu militariu, au sa remana fâra ori-ce desdaunare proprietatea poporatiunei confiniului militariu;

2. Tóte acelea stirpatiuni (lazuri), cari, fia pre teritoriulu comunalu séu alodialu, in paduri séu in muntii revindecati, s'au medilocitu pâna la 22 Ianuariu 1851, sa se considere fâra ori-ce desdaunare de proprietatea posesoriloru;

3. Comunele fóste urbariali cu dreptu esclusivu de proprietate sa tiena acelea realitâti, cari afara de posessiunile de pamentu s'au conscrisu in anulu 1764 cá padure comunale, pasiune séu fenatiu;

4. Sa-si tiena eserciarea dreptului de lemnaritu si pasiune si in padurile foste alodiali séu a domniloru pamentesci, pâna atunci, pâna cându acestea nu se voru regulá in intielesulu decretului urbarialu dto 21 Iuniu 1854;

5. Intre muntii revindecati acei'a, in a câroru privintia nu s'a insinuatu nici o pretensiune, remanu in fapta proprietatea comuneloru posesorie, in privinti'a acelor'a, pre cari s'au insinuatu pretensiuni, va urmá dupa resolvirea pretensiuniloru o dispositiune, pâna atunci inse sa remana asemenea in folosinti'a confiniariloru militari.

6. Tóte acelea pârti de pamentu, subintielegendu-se si padurile, cari la infiintiarea confiniului militariu s'au insemnatu in conscrierile gatite, cá unele ce suntu de o natura alodiale, incâtu in urm'a schimbâriloru intrevenite pre tempulu

sustârei confiniului militariu nu cadu sub determinatiunile §§-loru 1—5, sa se dee in proprietatea statului.

Pentru esecutarea mai departe a acestoru prea inalte dispusetiuni s'a esmisu si pre teritoriulu regimentului confiniaru românu alu II. o comissiune regulatória de posessiune sub presiedinti'a unui generalu, a cârui problema a fostu a desparti, pre basea documenteloru date spre dispusetiune din archivulu regimentului si alu tierei, acelea realitâti, cari aveau sa vina la erariu in dereptu, de acelea, cari avéu sa se dee comuneloru.

Purcederea comissiunei a fostu incuisitoria si asupr'a conclusiuniloru ei s'a pututu apelá pre calea administratiunei publice la cancelari'a aulica transilvana, in alu cârei sinu pre lânga participarea tramisiloru ministeriului de financie alu Austriei s'au instituitu o comissiune separata

Comissiunea pentru regularea possessiunei si-au finitu in mare parte functiunea sea inceputa in anulu 1862 si, parte cu proprietatea domniloru pamenteni referitória la erariulu regescu, parte intre erariu si comunele respective foste urbariali a insemnatu de posessiune comuna apartienatória la regularea urbariale urmatórele drepturi si bunuri:

I. De proprietatea esclusiva a erariului:

a) Periferi'a montana a Rodnei 2469 jugere.

b) Muntele Dosulu poienei a Rodnei 2000 jugere.

c) Folosintiele mai mici in asiá numitele cercuri ale Borgoului si Monorului.

II. De posessiunea domniloru pamenteni ce servesce de obiectu alu regulârei urbariali:

In vaile Borgoului, Minorului si Sieiului cá pre unu teritoriu ce cu putiena esceptiune cade sub referinti'a urbariale, la olalta 58,553 jug. si pasiune.

Comissiunea immediata pentru regularea posessiunei a asternutu Maj. Sele operatulu seu incheiatu, dupa care a urmatu resolutiunea prea inalta a Maj. Sele dto 24 Septembre 1863.

Conformu pârtiei acelei'a din prea inalt'a resolutiune, carea se referesce la districtulu Naseudului, s'a dispusu redarea in natura a muntiloru la famili'a contelui si baronului Kemény, carea au pretinsu posessiunea muntiloru, inse pre lânga acea inesorabile conditiune, cá famili'a Kemény sa adeverésca decursive identitatea muntiloru pretinsi cá muntii, cari in fapta au fostu in posessiunea ei inainte de anulu 1750 si sa dee inainte de redarea muntiloru o compensatiune despre acea, ca va tiené si impliní punctualu tóte acele deobligamente si sarcini, cari s'au impreunatu cu posessiunea muntiloru sub posessiunea interimale militaria séu cari se basédia pre prea inalt'a resolutiune dto 27 Augustu 1861 séu in fine, cari provinu din contractele incheiate prin erariu fâra pretensiune de desdaunare si evictiune.

Dupa ce inse in casulu redârei acelea comune, cari in anulu 1769 si anume dela clas'a posessiunei medilocia cu schimbarea radicale a corporatiuniloru comunali inainte de acea au fostu in o continua posessiune a acestoru munti, aru deveni aprópe totalu deposedate, pentru ca cu acésta redare aru cadé din teritóriele castigate cu regularea mai nóua, fâra cá sa póta recastigá pre cei mai dinainte, — Maj. Sea a mai stipulatu prin acésta resolutiune si acea, cá cu ocasiunea acestei redâri comunele pagubite pre lânga adaugerea fosteloru comune confiniari militari sa se desdauneze pre calea unei impartiri nóue a confiniului si a unei regulâri nóue a posessiunei.

Comissiunea pentru regularea posessiunei, in intielesulu prea inaltei resolutiuni dto 24 Septembre 1873, a enunciatu identitatea muntiloru cari aveau conformu dispusetiunei a se dá familiei contelui si baronului Kemény, afara de acea parte a muntelui, care pórta numele: „cisera nore Domisora siapa Dorni“,*) prin familia pre cale ordinaria de adeverata; famili'a inse n'a implinitu deobligamentulu referitoriu la solvirea compensatiunei fipsate cá conditiune nedespartivera de redarea muntiloru, cerendu o atare modificare esentiale a compensatiunei, carea aru stá in contradicere cu conditiunile pre inaltei resolutiuni, ceea ce a avutu de urmare, ca acésta decisiune nu s'au pututu esecutá pâna la intrarea in viétia a guvernului constitutiunalu.

Dara nu s'au pututu esecutá nici desdaunarea comuneloru interesate, carea fu pusa cá conditiune a manecârei, pentru ca, confiniulu miltariu nu numai n'au negatu in acésta parte interevenirea sea, ci s'a opusu si impartirei celei nóue a confiniului.

Dara si esecutarea decisiuniloru anterióre au remasu suspinsa in urm'a recurseloru presentate Majestâtiei Sele reg in mai multe renduri de comunele districtului Naseudu, pre cari guverniulu transilvanénu de atâte ori le-a spriginitu cu partinirea sea.

In aceste recurse câtra Majestate comunele districtului Naseudu s'au rogatu, cá sa remâna in proprietatea tuturoru aceloru drepturi, si posesiuni, pre cari cá membre a fostului regimentu românu confiniaru II le-au posedatu si folositu in fapta dela anulu 1769, — pentru casulu acel'a inse, cându recunóscerea si asecurarea dreptului loru esclusivu de proprietate nu s'aru poté medilocí pre o cale mai scurta, atâtu erariulu regescu, câtu si famili'a posesoria, contele si baronulu Kemény, sa se indrepte cu pretensiunile loru pre calea procesului ordinariu

Celu mai din urma recursu de asemenea obiectu l'a luatu guvernulu ungurescu la anulu 1867 fâra dispositiune, preste acest'a Naseudenii togm'a atunci au recursu si la dieta, care recursu alu loru asemenea s'a transpusu guvernului spre dispunere.

Guvernulu ung. in acést'a afacere a ajunsu in o posetiune delicata; deoparte, pentru ca acelea parti de posessiune, cari s'au dispusu sa se dea pre calea administratiunei comune prin comissiunele intrevenite, erariului si familiei Kemeny, cu esceptiunea teritoriului montanu alu Rodnei datu erariului, care (teritoriu) pre lânga contractu de arenda inca sub manipularea militaria a fostu transpusu montanisticei regesci, in fapta inca au fostu in possessiunea comuneloru, inse esecutarea decissiuniloru comissionali aduse pre calea administratiunei comune prin stergerea sistemului absolutisticu a devenitu imposibila, din causa ca aice se tratà de validitarea pretensiuniloru de o natura privata pre calea esecutiunei politice, nu mai multu contr'a confiniariloru statatori sub iurisdictiunea militaria, ci contr'a cetatieniloru statului, cari de diece ani se folosescu de drepturi cetatienesci egali; aducerea la valóre a astoru feliu de pretensiuni pre calea administratiunei comune inse taie in competinti'a legiloru comune sustatórie si dupa cum se intielege de sine, n'au pututu provocá judecatoriele la esecutarea decisiuniloru aduse pre calea administratiunei comune.

Nu erá vre-unu prospectu, ca comunele voru dá de buna voia bunurile remase in posessiunea loru, déca vomu fi cu considerare câtra recursele mai susu amintite; de alta parte pentru ca decisiunile spre scopulu acest'a nu s'au pututu nici aprobá nici nimicí séu retrage, parte pentru ca comissiunile cá judecatorii administrative comune investigatórie au purcesu in respectu formalu pre calea indigitata de prea inaltele locuri si intre marginele sele cu acuratetia, parte inse, pentru ca atâtu erariulu regescu câtu si famili'a Kemény au cascigatu prin decisiunile definitive amintite atari drepturi, cari de-si nu s'au pututu validitá prin esecutiune, totusi déca iéra s'aru revocá pre calea guvernului, nu numai referintiele de posessiune ale regimentului alu II românu aru fi devenitu de nou totalminte nesigure, dara atare dispusetiune aru fi datu ocasiune la resturnarea referintieloru de posessiune ale lui Székely si ale I regimentu granitierescu românu, cari s'au regulatu cu asemenea purcedere, si aru fi provocatu in consecintiele sele incurcaturi necalculabile.

(Va urmá)

Diet'a Ungariei.

B.-Pest'a 26 Ianuariu 1874. Dupa autenticarea protocolului din siedinti'a trecuta si transpunerea mai multoru petitiuni presentate la comissiunile respective, deputatulu D. Irányi indrépta câtra ministrulu presiendinte o interpelatiune, in carea intréba pre acest'a ca are de cugetu a provocá legislativ'a la o dispositiune nóua relativa la secuestrarea salariului judecatoriloru si a altoru oficiali publici pâna la minimulu staveritu cu 300 fl. de óre-ce acésta suma chiaru déca se computa si pretiulu cortelului, care nu e supusu secuestrului, e prea mica pentru o viétia cuviinciósa a respectiviloru oficiali? Interpelatiunea se va dá in scrisu ministrului presiedinte.

Ministrulu comunicatiunei contele Ios. Zichy presenta mai multe proiecte de legi, cari se voru tiparí si pune la ordinea dîlei la tempulu seu, si in urma anuncie, ca proiectulu de lege pentru forestaria se afla in stadiulu ultimu de pregatire si in celu mai aprópe tempu se va presentá inaintea camerei.

Ministrulu presiedinte Slávy presenta proiectulu de lege referitoriu la regularea detoriei flotante a drumului ostícu, care pentru urginti'a obiectului se predâ comissiunei financiali si comissiunei drumuriloru ferate spre pertractare preferenta. La propunerea deputatului Ed. Zsedényi se cetesce acestu proiectu si deput. G. Várady observa ca cetirea proiecteloru presentate e contr'a regulamentului casei, carea nu recunósce cetirea proiecteloru de patru ori, ci numai de trei. —

Legea pentru contributiunea de pamentu se acceptéza in a trei'a cetire.

Dupa acestea vinu la discussiune referatele comissiunei de inmunitate. Referintele e deputatulu Eötvös. O petitiune pentru estradarea deputatului Ad. Lazár la propunerea comissiunei de inmunitate se respinge.

Urméza indata afacerea Babesiu.

Referintele Eötvös espune starea lucrului. Procuratur'a suprema de statu din Bud'a-Pest'a cere estradarea lui Babesiu pre temeiulu urmatóreloru impregiurâri: In „Albin'a“ carea apare sub redactiunea lui Babesiu in Bud'a-Pest'a s'a publicatu unu articulu subscrisu cu pseudonumele „Patitulu“, care agita pentru conturbarea ordinei si liniscei publice si denuncie regimulu. Inaintea judecatoriei cercuale a juriloru din Pest'a Babesiu a dechiaratu, ca nu densulu a compusu articululu, dara din cause morali nu póte numí pre autorulu si mai bine voiesce a luá asupr'a sea respunsabilitatea. De óre-ce inse densulu de atunci incóce s'a alesu de ablegatu la dieta, cas'a trebuie sa dispuna estradarea lui inainte de a se supune pertractârei judecatoresci.

Comissiunea de inmunitate propune estradarea lui Babesiu si in urm'a acestei propuneri se incinge o discussiune viua.

Trifunac pledéza contr'a estradârei lui Babesiu, pentru ca jurii nu suntu de natiunalitatea acusatului si de acea o sentintia nepreocupata nu se póte asceptá. (Contradicere in tóte pârtile.)

Irányi cere cetirea articulului incriminatu. Paczolay e contra, pentru ca prin acest'a se prejudica sentintiei judecatoriloru. Huszár aproba cetirea, pentru ca numai atunci va fi chiaru, ca e aici o vecsatiune séu bá.

Babesiu se insinua la cuventu. Acest'a produce o miscare sgomotósa, carea abiá se liniscesce chiaru dupa enunciatiunea presiedintelui, ca Babesiu in caus'a sea propria nu póte sa ia cuventulu.

Csiky si Iusth vorbescu in neliniscea cea mare a casei, in urma se tiene computu de dorinti'a generale ce se manifesta in modu sgomotosu, de a se cetí articululu.

Articululu contiene atacuri veeminti contr'a natiunei maghiare, carea de repetite ori se numesce inimic'a imperatului, barbara, lasia si netoleranta. Togm'a asiá se dice, ca guvernulu e tiranicu, telhariu si insielatoriu. Graniciariloru li s'a adusu aminte anulu 1848/9 si s'au provocatu, a stá cá atunci buni pentru imperatulu si pentru dreptulu loru contr'a Ungariei. Tóte pasagiurile senguratece ale articului se intrerumpu de strigârile celei mai mari indignatiuni. Chiaru si cei din 1848 si manifestézu privindu perplesi unulu la altulu o indignatiune viua.

Csernatony dechiara dupa cetirea articulului cu deplina linisce a consciintiei a votá pentru estradare. Aci nu mai póte fi vorba de vecsatiune.

Cosm'a presenta o scrisóre de a lui Babesiu, din carea se vede, ca acest'a insusi reproba tienut'a si cumpetulu articulului.

Stanescu e de parere: Cuventu contra cuventului, scrisóre contra scrisórei, articululu se pedepsesce prin unu contr'a articulu. (Miscare, ilaritate). Ce se intentiunéza cu estradarea? Indreptarea pecatosului? Babesiu insusi dechiara, ca compatimesce lucrulu. (Ilaritate sgomotósa. Mai intâiu si mai vialu ride oratorulu insusi)

Huszár a asceptatu, ca articululu va producei ndignatiunea tuturoru, si dela deputatii români a speratu mai intâiu, ca nu se voru incercá a impodobí lucrulu. (Aprobare generale.)

Romanu dechiara, ca procesele de presa nu suntu mai bune de câtu procesele strigóieloru din evulu mediu. (Ilaritate.)

Dupa o observatiune a lui Paczolay, carea tientesce intr'acolo, cá sa nu se prejudece prin sentintie judecatoriului si sa se tiena strinsu de obiectu si sa se voteze puru si simplu estradarea, se radica Ivanu Tombor, pentru a dechiará din partea croatiloru, ca densii in casulu de fatia suntu pentru estradare, dara pentru ce nu persecuta procurorulu de statu si „Reform'a“, carea agita continuu contr'a croatiloru si conturba concordi'a acestor'a cu Ungari'a carea cu atâte greutâti s'au pututu restabilí? Elu despretiuesce „Reform'a.“

Col. Tisza asigura pre antevorbitoriu, ca ori ce atacu in contr'a integritâtiei statului, trage dupa sine pedéps'a legale. Oratorulu inca nu iubesce procesele politice, dara ori ce indulgintia incéta acolo, unde se ataca integritatea statului si onórea guvernului. (Aplausu generalu.)

In urma se pune afacerea Babesiu la votare: Pentru estradare se radica toti ablegatii afara de siese români si serbi si cinci croati. (Strigâri: Reform'a totusi se pare ca are dreptu.)

Cu acést'a siedinti'a se incheia. —

Conferintiele invetiatoresci din Branu.

(urmare.)

Inv. Bine! iubitii mei scolari bine! fórte bine a-ti respunsu — toti! — ofu! — ce nume frumóse aveti voi cu totii! si inca afara de numele aceste frumóse, mai suntu si altele iéra fórte frumóse.

Acum dara ve sciu si cele-lalte nume ale vóstre, fiti dara atenti — cu luare aminte, — ca ve intrebu ce-va: ce amu invetiatu noi astadi inainte de amédi? sa spuna .... sa spuna ... sa spuna Ioanu Popescu (invet. nu priveste nici la unulu nici la altulu de acel'asi nume).

Scol. (Se scóla amendoi de acel'asi nume si respundu).

Inv. Asiá este! eu vedu ca voi amendoi sciti; dara pentru ce respundeti voi doi odata? Eu amu fostu dîsu ca numai câte unulu sa respunda odata.

Scol. Pre noi pre amendoi ne chiama Ioanu Popescu.

Inv. Bine bunicei siedeti! — si inca ce amu mai invetiatu noi astadi Georgiu Puscariu?

Scol. (De acel'a-si nume se radica amendoi si respundu.

Inv. Bine iubitii mei si voi sciti! 'mi place; dara pentru ce respundeti doi odata, sciti ca acea nu-mi place.

Scol. Pre amendoi ne chiama Georgiu Puscariu.

Inv. Spune dara tu Bucure ... Florescu, acea ce au mai remasu ne respunsu de cei-alalti!

Scol. (De acel'a-si nume iéra respundu amendoi odata).

---

*) Cicera nora Domnisióra si ap'a Dornei. Red.

Inv. Éu vedu ca voi sciti ceea ce v'amu invetiatu eu adi sî 'mi place ca sciti; dara nu-mi place — ca nu potu intielege — pentru carespundeti totu câte doi de odata. Sa spuna dara altulu — pre scurtu totu ce amu invetiatu noi astadi! . . sa spuna . . . . sa spuna . . . . sa spuna . . . . Nicolau Popu!

Scol. (De acel'asi nume se ridica sî respundu toti patru de odata)

Inv. O! — O! — voi respundeti inca patru de odata. Vedu ca sî voi sciti binisioru, dara nu-mi place pentru ca respundeti atâti'a odata. La respunsulu mai incolo numai A. Babesiu singuru! apoi I. Pope'a singuru, apoi V. Ratiu singuru etc.

Inv. Vedeti buniceii mei pre cine a-ti intielesu voi mai bine din câti au respunsu pâna acum?

Scol. . . . Pre A. Babesiu, pre I. Pope'a sî pre V. Ratiu.

Inv. Dara pre I. Popescu, G. Puscariu, N. Popu etc. etc. de ce nu i-ati intielesu? ca ei inca au sciutu sî au respunsu fórte bine.

Scol. . . . pentru ca ei au respunsu mai multi de odata.

Inv. Póte ca nu i-amu strigatu eu bine! dara eu sciu ca asiá i chiama, — cum i-amu strigatu eu.

Scol. Asiá i chiama! dara ei suntu doi G. Puscariu, doi I. Popescu, doi B. Florescu, sî patru N. Popu. *)

Inv. Vedeti dara? aceea au fostu caus'a, de nu amu intielesu noi bine. Cum amu poté face óre, cá sa scie sî ei sa nu mai respunda câte doi, trei sî patru deodata? — ci sa respunda câte unulu singuru. Cugetati toti! . . . . vedu ca voi (nu ve aduceti aminte), nu aflati, deci ve remane pâna mâne sa aflati, ce nume frumóse sa mai dâmu la acesti'a, apoi mâne ve voiu intrebá.

Inv. Acum esiti putientelu afara, mai intâiu voi din scaunulu acest'a, apoi voi din acel'a etc. etc. totu unulu câte unulu in rendu frumosu; dara apoi cându ve voiu dá semnu cu campan'a toti sa ve adunati gramada in curtea scólei. etc.

Repausu.

Inv. (face semnu cu campan'a — tob'a — etc. scolarii s'au adunatu, acum le vorbesce astfeliu):

Ascultati! alegeti-ve toti cei mai mari la o parte, dincolo de partea aceea! iéra cei mai micuti de partea acést'a, dincóce! veniti voi doi dintre cei mai mari aici tu N sî tu B! acum veniti alti doi ce-va mai micuti, acum alti doi sî mai mici etc. etc. acum veniti voi cei micuti, sî ve puneti in rendu unulu lânga altulu eata asiá: . . . .

. . . .

Acum luati sém'a bine care cu care sunteti, care unde siedeti, sî care dupa care mergeti, cá sa ve cunósceti bine fia-care loculu seu, déca ve ve-ti imprasciá, apoi iéra sa ve adunati cându voiu dîce eu tocm'a asiá precum sunteti acum. Sciti voi unde mergemu? Noi mergemu-colo colo, la siantiulu acel'a micutiu-curetielu, pre livad'a acea verde sî frumósa, pentru cá sa vedu care scie fugí sî sarí mai iute sî mai tare!? Voi sa veniti in rendu frumosu dupa mine, cându voiu strigá apoi toti deodata sa plecati, cei mai dinainte mai tare, iéra cei din urma mai incetu; iéra cându voiu strigá atunci toti cá unulu sa stati in locu. (Aici aru trebuí sa se dîca: lini'a drépta sî stânga, inse baietii nu sciu inca despre drépt'a sî stâng'a.)

Eata amu ajunsu la siantiu! ascultati! cându voiu bate eu odata in palme sî voiu dîce u n 'a, atunci voi din partea acést'a sa sariti preste siantiu sî sa mergeti dincolo, diece pasi apoi stati frumosu; ascultati! . . . u n u. Acum voi partea césta-lalta bagati bine de séma sa nu cadeti sî sa stricati rendulu cá cei-lalti! ascultati! d o i, partea a dóu'a sa mérga numai 5 pasi, nu 10, acum sariti voi intâiu, sî voi dupa ei etc. de 3—5 ori un'a dupa alta, continuu; acum fugiti pâna in cutare locu sî indareptu pâna la mine sa vedu care póte fugí mai iute? acum imprasciati-ve.

N o t a. (Da signalu cu clopotielulu celu micu, ori provóca pre tamboru sa sune tob'a de adunare: tobele le tienu eu a fi fórte de lipsa cá sa aiba fia-care scóla spre a deprinde invet. pre scolarii sei fórte bine la pasulu regulatu, cându merge cu baietii pre déluri, munti etc. pentru adunare; la esercitiele militari.) Acum puneti-ve in rendu frumosu, care cum a-ti fostu, sa mergemu la scóla.

Inv. Sciti acum buniceii mei ce sa facemu? Sa cantâmu unu versu! placeve vóue a cântá? of! da multu e frumosu *) auditi!

La scóla.

Surori sî frati, sa mergemu
La scóla sa 'nvetiâmu!
O di noi sa nu perdemu,
Sî bravi sa ne purtâmu!

Sa cantâmu acestu versu inca odata, de 2—5 ori etc. pâna lu invetiati bine, ca apoi déca ve ve-ti purtá bine, mâne cantâmu mai departe. Acum sa dâmu lui Ddieu multiamita, ca ne-au ajutatu de amu lucratu; dîceti toti: „Dómne tu ne-ai ajutatu".

N o t a. Rugaciunile: de diminéti'a, — dupa scóla, sî rugaciunea de sér'a, ABCdariulu domnului Z. B o i u suntu fórte potrivite pentru scolarii micuti, a le invetiá sî rostí, diminéti'a dupa scóla sî ser'a, a se vedé pagin'a 75 din ABCdariu.

Pâna mâne sa cugetati toti la ceea ce amu invetiatu astadi ca apoi ve intrebu; sî déca ve-ti scí apoi iérasi sarimu sî cantâmu mâne dupa amédi, iéra déca nu ve-ti scí sî nu ve ve-ti purtá bine, apoi nu ve invetiu versuri etc.

Acum esiti sî mergeti frumosu acasa.

Dîu'a II-a, Lectiunea I.

I. Rugaciunea, II. strigarea catalogului.

Inv. Acum sa ve invetiu o ruga mica si frumósa, eu credu ca voi o poteti invetiá indata; audîti! „Dómne miluesce-ne!" care scie rugaciunea acést'a?

Scol. Eu! sî eu! sî eu etc. etc.

Inv. Ce rugaciune scii tu dara O?

Scol. Eu sciu rugaciunea: „Dómne miluesce-ne!"

Inv. Acum credu ca sciti cu totii déca chiaru sî O inca scie, vedeti câtu de curendu invetiati déca luati aminte bine? ve asiu mai invetiá o rugaciune, me temu ca voi nu o veti puté invetiá asiá iute.

Scol. Ba o potemu, fa bine sî ne mai invétia! etc. etc.

Inv. Vedu ca voi aveti placere sa invetiati, asiá dara ascultati inca o rugaciune: „Dómne ajuta-ne!" care o scie?

Scol. Eu! sî eu! sî eu! etc. etc.

Inv. Bine e! fórte bine! acum câte rogaciuni scii tu A Z? sî cari suntu acelea dóue rugaciuni M L? spune sî tu D! sî tu N! etc. etc. acum vediu ca voi toti sciti, dar mai multe nu poteti invetiá!

Scol. Ba potemu, fa bine mai invétia-ne etc.

Inv. Me bucuru multu iubitii mei ca voi aveti asiá dragoste sî placere mare sa invetiati!! deci ascultati dara inca o rugaciune: „D-ne multiamimu-ti!" care scie acést'a?

Scol. Eu! sî eu! sî eu! etc. etc.

Inv. Acum câte rugaciuni scii tu B D? sî care suntu acelea Z C? spune sî tu R! sî tu L! etc. acum destulu cu rugaciunile!

Scol. Fa bine sî ne invétia o rugaciune sî mai lunga!

Inv Bine! déca aveti asiá mare placere, apoi ascultati!

Dómne duhulu teu tramite
Preste noi sa ne ajute,
Mintea sa ne luminedie!
Sî in animi sa lucredie!
Voi'a ta fia deplinu!
Preste noi, aminu! aminu.

Inv. Ascultati ca vi-o mai spunu odata se vedu care o va invetiá mai iute? . . . spune tu B. ce ai potutu invetiá? dara tu R.? sî tu M.? sa tieneti minte rogaciunile de pâna acum invetiate, ca acum trecemu la alte invetiaturi sî rogaciuni, nu ve invetiu pâna alta data mai tardîu. Acum fiti atenti ca iéra strigu catalogulu, cá sa vedu cugetatati — aflatati voi ceea ce amu fostu dîsu eu eri . . . . ce a-ti observatu voi Z. B.? T. M.?

Scol. Eu amu auditu ca I. P. G. P. sî B. F. au respunsu etc. câte doi odata, — iéra N. P. patru odata, cá sî eri.

Inv. Spuneti iubitii mei, aflatati voi sî alte numiri sa le dâmu loru, cá sa scie sa nu mai respunda câte doi sî câte patru? spune mai intâiu tu B! spune dara tu N.! nici tu P. nu scii? nici tu R. n'ai aflatu? sî inca nici tu B. D.? vedeti câtu e de neplacutu a nu sci! ?] — ascultati dara! — I. Popescule! vina bunulu meu aici la mésa!

Scol. (Vinu amendoi).

Inv. Vinâ sî tu G. Puscariu!

Scol. (Vinu amendoi).

Inv. Vina sî tu B. Florescu!

Scol. (Vinu amendoi.)

Inv. Vina sî tu N. Popu!

Scol. (Vinu toti patru)

Inv. Ce póte fi acést'a, ca eu amu chiematu pre câte unulu sî au venitu câte doi, sî inca sî patru?

Scol. Eu amu cugetatu ca mai chiematu pre mine; sî eu asiá amu ganditu — sî eu, sî eu, sî eu, sî eu etc. etc.

Inv. Asiá dara bine! tu I. Popescu sî tu I. Popescu puneti-ve tocmai unulu lânga altulu; priviti toti! sa vedemu care din ei e mai mare? eata-i asiediati, spuneti dara, care I. Popescu e mai micu sî care e mai mare? — spuneti si voi insive care dintre voi e mai micu sî care e mare?

Scol. Acest'a e mai micu — acel'a e mai mare: — eu suntu mai micu elu e mai mare; elu e mai micu eu suntu mai mare (dîcu baietii unulu de altulu)

Inv. Bine e! dreptu aveti! pre acest'a 'lu vomu numí de adi inainte totudéun'a I. Popescu mai micu, altmintrenea m i n o r; iéra pre cela-laltu 'lu vomu numí: I. Popescu mai mare altmintrenea m a i o r.

Inv. Tu G. Puscariu te vei numí — minor= mai micu, iéra tu G. Pucariu te vei numí maior= mai mare, dara tu B. Florescule cum te vei numí déca esti mai mare decâtu cel-a-laltu B. Florescu?

Scol. Eu me voiu numí B. Florescu mai mare=maior; iéra elu m i n o r= mai micu.

Inv. Bine e! tieneti minte! mergeti la locu! veniti acum voi N. Popu se vedemu care e mai mare sî care mai micu . . . . alegetive sî ve numiti insive. . .

Scol. Eu suntu mai mare, cel-a-laltu (unulu e mai micu. Eu sa me numescu m a i o r. elu m i n o r.)

Inv. Bine e! as'á sa fia! intielesa-i Popu minor?

Scol. Amu intielesu ca eu suntu minor= mai micu.

Inv. Acum sa vedemu iub. mei cum sa-i alegemu pre acesti'a doi — — — priviti toti — care din cesti doi e mai mare si care e mai micu?

Scol. Nici unulu nu e mai mare, (nici mai micu) ei amendoi suntu unulu cá sî altulu de mari.

Inv. Asiá dara ce sa facemu cu ei? déca nu le vomu aflá sî loru alte nume, apoi ei cându i vomu strigá totu amendoi voru respunde sî voru vení etc. sa cugetati dara? — — — ce sa facemu . . . . vedu ca voi nu sciti — nu puteti aflá? ascultati dara! De câti ani esti tu? (dîce inv. câtra unulu).

Scol. De siapte ani suntu eu.

Inv. Dar' tu de câti ani esti? (dîce inv. câtra cel-a-laltu)

Scol. Eu suntu de 8 ani!

Inv. Asiá dara care dintre voi e mai de multi ani — mai betrânu? etc.

Scol. (Tacu nu respundu — nu sciu.)

Inv. Mergeti amendoi afara sî ada tu de afara siepte petricele, iéra tu ada 8 petricele . . . . numerate pre mésa câte ai tu?

Scol. Eu amu siepte petricele!

Inv. Dara tu?

Scol. Eu amu optu petricele!

Inv. Unde suntu mai multe la tine ori la elu? — . . care dintre voi are mai multe tu ori elu? . . . care numeru e mai mare alu teu ori alu lui? etc. etc.

Scol. Numerulu meu e mai mare cá alu lui, ca alu meu e optu, da alu lui e numai siepte.

Inv. Asiá dara care e mai de multi ani tu? ori tu? tu cu 8? ori tu cu 7?

Scol. Eu suntu mai de multu decâtu elu!

Inv. Pentru ce esti tu mai de multu cá elu?

Scol. Pentru ca eu suntu de 8 ani, dar elu e numai de 7 etc,

Inv. Asiá dara tu celu mai de de multu mai betrânu te vei numí: N. P o p u s e n i o r mai betrânu, iéra tu celu, mai teneru de 7 ani, te vei numí: N. Popu j u n i o r mai teneru.*) Spuneti dara toti pre rendu, la care ce numire nóue i-amu datu!? cu alte numiri straine, afara de numirile care le aveti acum sa nu se numésca, ori batjocorésca cine-va, câci atunci me supera — nacajesee, si me silesce sa-lu pedepsescu, apoi eu a-si vrea bucurosu se nu pedepsescu pre nici unulu din voi.**) Acum fiindu ca mi-a respunsu bine,ve lasu putientelu afara — sa ve recoriti etc. etc. esiti intre totudéun'a unulu câte unulu in rendu frumosu sî fâra larma nu cá eri. . .

Scol. (Esu, si mai alérga putienu, resufla liberu discurgu vinu in scóla.)

Lectiunea II-a

(Repetirea lec. I pre scurtu.)

Inv. Ai tu parinti Popu minoru? dara tu Popu senioru? tu ai surori B § dara tu ai freti O. N? — câti frati ai tu L? dara tu Z? aveti voi — slugi= servitori M ?] dara voi aveti servitori P?

Scol. Eu amu sî tata sî mama; sî eu amu parinti sî frati sî surori, si inca si slugi, slujnice etc. etc.

Inv. Cum chiama pre tatalu teu L. B.? dar' pre fratele teu Z. M.? câti frati ai tu C. V.? dara tu câte surori ai N. R.? câti servitori aveti voi F. T? dara voi P. G.? sî voi E. L.? sî voi inca totu atâti'a servitori aveti P. R? . . . dar' câti? cum chiama pre fratele teu celu mai mare P. Z? dar' pre celu mai micu alu teu C. G? cum chiama pre sorut'a cea mai mica R. S? dara pre a ta cea mai mare N. Z?

Inv. Ce lucra mam'a ta acasa I. M? dara a ta V. G? dara sorut'a ce lucra P. F? servitorii vostrii inca totu acea lucra A. E?***) etc. (continua invet.)

Scol. Mam'a cósa, tórce — tiese, spala vasele sî (rufele) hainele, plivesco stratele in gradina, lucra la via, la holde, la canepa etc. (ori siede.)

Inv. Dara tatalu teu ce lucra B T? da alu teu P. S? sî alu teu N. D? da fratii vostrii? da sororile? servitorii? servitóriele.

---

*) Eu vorbescu cá sî cându aru respunde copiii tocm'a asiá, departe e inse de a respunde ei toti — tocm'a asiá, dara inv. are a-i silí óre cum prin conversare la asemenea respunsuri. Se intempla inse fórte adesea altu baiatu nici decum nu vorbesce, in asemenea casuri inv. are sa spuna istorióre — fia chiaru sî de elu insusi formate numai sa-si póta ajunge scopulu cu succesu bunu. Unu asemenea casu voiu notá sî eu mai in josu.

*) Cantârile, versurile, esercitiele militari cu gimnastic'a le iubescu scolarii de minune multu. Conversatiunea sa nu fia monotona, ci sa se schimbe desu; este unu magnetu poternicu, care atrage la scóla sî pre alti baieti, cari cu doru astépta sa vina sî ei la scóla.

*) E de notatu, ca numai aceloru scolari sa se dee numirile de maior, minor, senior sî junior, cari sî numele parintiloru din botezu suntu asemenea, la care suntu numele parintiloru deosebite, nu suntu de lipsa asemenea numi, câci se potu deosebí bine. De mare insemnatate este inse, ca invet. nici cându, la nici unu casu sî pre nici unu copilu, fia acel'a ori sî cine, copiiu alu ori cârui parinte, se nu-lu sufere nici decum a se dá — porecle — numiri batjocoritórie, dupa cum se obicinuescu sî se suferu pre fórte multe locuri.

**) Cá pedépsa semtitórie sî rusinósa pentru unu baiatu e sî buna sî potrivita, eschiderea dela — cantâri sî dela esercitiele corporali sî altele, pre cari scolarii le iubescu sî multu. Inv. inse are apoi sa esplice daun'a ce provine de aici. etc.

***) Din inceputu chiaru, rogu pre on. lectori; a numí luá in nume de reu, ca nu me folosescu totu cu unele sî acelea-si litere, ci le schimbu astu-feliu, incâtu aru crede cine-va ca scolarii in acea scóla suntu ne numerati. Eu credu ca acést'a schimbare nu va causá nimenui confusia etc, a avé totu numai unele sî acelea-si litere inainte aru insemná o restringere órba.

Scol. Tat'a sépa la via — duce gunoiu pre pamentu, se duce in padure dupa lemne — pari — nuele etc. e la cucuruzu, la holda, la cósa, fratii la oi, la capre, la boi. etc. etc.

Inv. Asiá este iubitii mei! voi aveti dreptu, a-ti spusu adeveratu; eu sciu ca parintii si fratii vostrii suntu harnici — lucratori, mamele si sororile vóstre inca suntu harnice si lucratórie; ómenii cari totu lucra se numescu stredarnici diligenti, straduitori; dara acei'a ómeni cari nu lucra cum se voru numí B. P?

Scol. . . . se numescu ne lucratori — lenesi.

Inv. Sa sciti de adi inainte sa nu mai respundeti asiá scurtu — putienu, ci sa-mi cuprindeti — repetiti — respundeti si intrebarea mea ca mie asiá 'mi place d. e. ómenii cari nu lucra se voru numi lenesi. Ce amu disu L. M?

Scol. D-ta ai disu cá noi sa nu respundemu scurtu, ci mai lungu si sa cuprindemu si intreb. d-tale.

Inv. E bine! 'mi place! asiá dara cum se numesce omulu care totu lucra E. F? dara acel'a care totu siede cum se numesce Z. P? sciti voi toti despre ce amu vorbitu noi acum? spune dara B T! si tu! si tu! si tu! si tu! etc.

Scol. Noi amu vorbitu acum despre omulu diligintie si lenesiu.

(Va urmá)

Cetimu in „Poporulu“ din Bucuresci:

Ne pare bine ca in Itali'a incepe a se desceptá ritulu de fraternitate e poporului italianu cu poporulu romanu si se aréta o solicitudine pentru progresele ce facemu noi.

Credemu ca bucuri'a nóstra o voru impartasi toti lectorii acestei fóie cându voru ceti urmatórele linie trase din fóia Finances Italiennes.

Conditiunile economice ale Romaniei.

„Déca este o tiéra care sa merite simpaticulu interesu alu Italiei, este de siguru Romani'a, care este un'a din coloniele nóstre de acum 18 seculi si care 'si aduce aminte de originea sea glorificându-se. Progressele ce s'au realisatu acolo dela unirea principateloru si mai alesu dela suirea principelorui Carolu de Hohenzollern, si functionarea regulata a regimului constitutiunale, suntu pré considerabile. Pamentulu e pré productivu si aru puté nutri lesne unu numeru multu mai mare de locuitori. Romani'a este un'a din tierile Europei unde densitatea populatiunii este mai mica.

Astfeliu, pre cându Belgi'a numera 164 locuitori pentru unu chilometru patratu, Engliter'a 132, tierele de josu 101, Itali'a 92 Franci'a 74, Irland'a 70, Elveti'a 61, Austro-Ungari'a 67, Danimarc'a 46. Ispani'a 32, Turci'a 31, Romani'a numera 30 si Greci'a 26.

Romani'a are o suprafacia totala de 25 de milióne pogóne cari se impartu in 10,000,000 pogóne arabile, 4,000,000 cu paduri si 11 milióne pogóne necultivate. Cele 10 milióne de pogóne arabile se subdividu in 3 milióne semenature, 300,000 gradinarie si fructe 1 milionu 600 de mii islas, 5 milióne pasiune si 220,000 pogóne de vie.

Cei ce au visitatu Romani'a inaintea unirei celoru doue principate si cari o revedu adi, remânu uimiti in facia progreseloru facute. Dejá o ratiea de linii ferate strabate tiér'a, si industri'a, ajutata de creditu, se nasce in o tiéra care pâna acum nu cunoscea de câtu agricultur'a.

Noi ne propunemu de a tiené pre lectori câtu se va puté mai bine in curentulu conditiuniloru economice ale Romaniei, care nu e in realitate de câtu o prelungire a tierei nóstre in orientu. Simpatia, care léga naturalmente pre popórele ce suntu membrii acele-iasi familii, a strabatutu secolii fâra a se slabi. românii si Italienii se voru interesá, credemu, din di in di mai multu unii de altii.“

Bucuresci. In ajunulu botezului mantuitoriului, Inaltu Présânti'a Sea metropolitulu primatu, incongiuratu de inaltulu cleru, a venitu dupa obiceiu cu sântulu botezu la Mariele loru domnulu si dómna si la principes'a Mari'a.

Dumineca, 6 Ianuariu, diu'a botezului mantuitoriului, la órele 10 si jumetate dimiuéti'a, M. S. domnitoriulu cu A. S. Principele Fredericu, escortatu de unu escadronu de cavaleria a mersu la biserica Zlatari, unde, incongiuratu de casa sea civile si militara, a asistatu la oficiulu divinu, facia fiindu d-nii ministri si inaltele corpuri aretate prin programa publicata in Monitoriulu acelei dile.

Dupa seversirea sântei liturgii, a urmatu procesiunea dela biseric'a Zlatari pâna la pavilionulu dupa malulu Dambovitiei. Procesiunea s'a pusu in miscare in modulu urmatoriu:

Tóte drapelele corpuriloru din garnisóna;

Preotii cu sântele icóne urmati de inaltulu cleru.

Prefectulu politiei capitalei;

Ajutantii domnesci;

Apoi Mari'a sea domnitoriulu avendu la stâng'a pre vicariulu Em. Sele, Inaltu Prea S. S. Metropolitulu primatu fiindu bolnavu. La stâng'a sântiei sele vicariului se aflá A. S. Principele Fredericu.

La drépt'a M. S. domnitoriulu si la stâng'a A. S. Principele se tienea câte siese oficieri din diferite corpuri ale garnisónei.

Dupa M. S. domnitoriulu si A. S. Principele Fridericu, urmau d-nii ministri, inaltele curti de casatiuni si de compturi, primariulu cu consiliulu municipale si alte notabilitâti civile si militare.

La pavilionulu Dambovitiei incepù maréti'a ceremonia a sântirei apeloru. In momentulu cându locotiitoriulu Inal'u P. S. S. puse sant'a cruce in apa, si cându intoná cantarea: „In Iordanu botezându-te tu Dómne“ tunurile depre délu Spirei incepura a da salvele obicinuite.

Dupa seversirea sântei ceremonii, M. S. domnitoriulu a sarutatu sânt'a cruce si Vicariulu Em. Sele a invocatu binecuventârile a totu putintelui asupr'a Inaltimei Sele si augustei sele familii.

Mari'a Sea, dupa acést'a, incalica in curtea bisericei Zlatari, si a mersu pre piati'a theatrului unde avendu la drépt'a pre d. ministru de resbelu, la stâng'a pre A. S. Principele Fridericu, si incongiuratu de statulu maioru generalu, a primitu defileulu trupeloru garnisonei comandante de d. generalu comandante ad interim alu divisiunei II teritoriale, care in urm'a defileului s'a pusu la stâng'a A. S. Principelui Fredericu.

I. S. Dómna, din caus'a indispositiunii sele, care acum merge imbunatatienduse, n'a pututu asistá la sânt'a ceremonia.

In acea di la órele 6, M Sea domnitorulu a intrunitu la prândiu, la care a esistatu si A. S. Principele Fridericu, pre d. ministru de resbelu pre d-nii generali comandanti a-i celoru patru divisiuni teritoriale si pre toti d-nii oficieri superiori din armat'a permanenta si teritoriale, din militi'a si guard'a orasenésca aflati in capitala, preste totu 90 persóne.

Varietâti.

Marti in 3 Fauru n. se continua siedintiele universitâtiei fundului reg.

* Cununi'a ducelui de Edimburg s'a celebratu in Petersburg la 24 Ianuariu dupa amédi, cu mare pompa. Orasiulu a fostu splendidu decoratu si iluminatu. Ducele si duces'a au plecatu la Zarskoe Selo, unde voru stá trei dile.

Raportu comerciale.

Sabiiu 30 Ianuariu n. Grâu 6 fl. 87 xr. frumosu, 6 fl. 53 xr. mestecatu, 6 fl. 20 xr. cualit. infer.; secar'a 4 fl. 80 xr. pâna 4 fl. 53; orzu — — —; ovesu 1 fl. 67 pâna 1 fl. 40 xr.; cucuruzu (porumbu) 3 fl. 20 xr.; cartofi 1 fl. 87 xr. galét'a austriaca.

Fâina buna 13 fl.; de fransele 11 fl.; de pâne alba 10 fl. pâne de casa 9 fl. maj'a.

Lintea 24 xr., mazarea 24 xr., Fasolea 18 xr., malaiulu 16 xr. cup'a.

Fenu legatu 1 fl 15, nelegatu 1 fl. 10 xr., paie lungi 80 xr., scurte 70 xr, maj'a.

Lemne de focu 7—9 fl. stang. austr.

Carnea de vita 20 cr. p., de porcu 26 xr. Unsórea 75 xr. pâna la 1 fl. cup'a.

Nr. 357 1873

Concursu.

Pentru ocuparea postului de Capelanu in parochi'a gr. or. Albacu de clas'a I. protopopiatulu Zlathn'a de susu, in urm'a naltei concesiuni a venerabilului Consistoriu archidiecesanu dto 27 Septembre nr. 923 a. c. se escrie concursu cu terminu pâna la 2 Februariu 1874 s. v.

Emolumentele suntu:

Tacsele stolari, si jertfele usuate, dela unu poporu de 1000 suflete care socotindu-se laolalta aducu unu venitu anualu de 500 fl. v. a.

Doritorii, de a concurá la acestu postu sa-si tramita documentele loru instruite in sensulu Statutului organicu, pâna la terminulu prefiptu la subscrisulu.

Campeni 31 Decembre 1873.

In contielegere cu comitetulu parochialu.
Ioanu Patiti'a
protopopu.

(2—3)

Concursu.

Pentru parochi'a gr. or. de clas'a II-a din Feldiór'a, in intielesulu parintescii ordinatiuni consistoriali din 29 Novembre a. c. Nr. cons. 1176 se escrie prin acést'a concursu nou pâna la 27 Ianuariu 1874.

Emolumentele suntu:

a) Pre lânga venitulu stolare se afla portiune canonica, si fondu parochialu de 24½ jugere semanatura si fenatiu.

b) in bucate 200 ferdele cucuruzu.

c) Cuartiru parochialu liberu.

Doritorii de a ocupá acésta statiune au a sub-terne concursele loru subscrisului, instruate in sensulu „statut. org.“ si a regulamentului adusu de sinodulu archidiecesanu din acestu anu, pâna la terminulu susu aretatu.

Brasiovu in 23 Decembre 1873.

In contielegere cu comitetulu parochialu.
Ioanu Petricu,
protopopu.

(2—3)

Edictu.

Ioanu Constantinu din Topârcea scaunulu Mercurei, carele de doi ani de dile a parasitu pre legiuit'a sea sotie Mari'a Greavu fâra a se sci ubicatiunea lui, se citéza a se infatisiá inaintea subscrisului scaunu ppescu in terminu de unu anu si o di, câci la din contra procesulu intentatu asupra-i se va pertractá si decide si in absenti'a lui.

Mercurea 16 Ianuariu 1874.

Scaun. ppescu gr. or. alu tract. Mercureo.
I Drocu
Adm. prot.

(1—3)

Drumulu de feru ungurescu orientalu.

Lini'a principale Oradea—Brasiovu.

Statiuni.	Trenu de persóne. Nr. 1. Sosesce. ór'a m.	Nr. 1. Pléca. ór'a m.	Trenu mestecatu. Nr. 5. Sosesce. ór'a m.	Nr. 5. Pléca. ó'ra m.	Nr. 7. Sosesce. ór'a m.	Nr. 7. Pléca. ór'a m.
Oradea-mare	Dupa m.	5 7	Diminét.	6 18		
F. Vásárhely	5 25	5 26	6 43	6 45		
Mezö-Telegd	5 51	5 53	7 21	7 33		
Elesd	6 13	6 15	8 2	8 12		
Rév	6 41	6 46	8 47	9 7		
Bratka	7 13	7 15	9 45	9 50		
Buci'a	7 35	7 37	10 16	10 21		
Ciuci'a	7 58	8 6	10 49	11 19		
Mallomszeg stà	8 34	8 35	Dîu'a. 11 53	11 55		
Huedinu (Banfy Hunyad)	8 54	8 57	12 19	12 42		
Stan'a, stà.	9 23	9 24	1 46	1 42		
Agrisiu, (Egeres).	9 55	9 58	1 55	1 56		
Magyar-Gorbó.	10 13	10 14	2 13	2 15		
M.-Nádas.	10 31	10 33	2 35	2 40		
Clusiu.	10 56	11 21	3 6	Dupa m.	Dimin.	8 45
Apahid'a.	Nóptea. 11 50	11 53	. . .	. . .	9 14	9 30
Car'a-Cojognei.	12 6	12 8	. . .	. . .	9 44	9 48
Virágosvölgy.	1 8	1 9	. . .	. . .	10 48	10 50
Ghirisiu.	1 49	1 54	. . .	. . . Dîu'a.	11 30	11 40
Cucerdea.	2 39	2 54	. . .	. . .	12 31	1 31
Vintii-superiori (Felvincz).	3 5	3 8	. . .	. . .	1 51	2 1
Aiudu.	3 33	3 38	. . .	. . .	2 42	3 2
Teiusiu.	4 1	4 26	. . .	. . .	3 40	4 30
Cisteiu.	4 43	4 44	. . .	. . .	4 55	4 57
Craciunelu.	4 58	5 —	. . .	. . .	5 19	5 22
Blasiu.	5 15	5 21	. . .	. . .	5 45	6 5
Hususeu, stà.	5 38	5 39	. . .	. . .	6 31	6 33
Micasas'a.	5 55	5 58	. . .	. . .	6 57	7 3
Copsi'a-mica.	6 16	6 34	. . .	. . .	7 31	8 16
Mediasiu	6 51	7 1	. . .	. . .	8 37	9 51
Elisabetopole	7 32	7 31	. . .	. . .	9 43	10 26
Danesiu	7 68	8 —	. . .	. . .	10 23	11 21
Seghisiór'a	7 58	8 36	. . .	. . .	10 56	12 59
Hejastfalva	8 57	9 2	. . .	. . .	11 49	1 —
Archit'a	9 35	9 41	. . .	. . .	12 45	1 33
Be'a	10 2	10 4	. . .	. . .	1 25	1 56
Cati'a	10 25	10 27	. . .	. . .	1 51	2 30
Homorodu	10 42	10 47	. . .	. . . Nóptea.	2 15	3 11
Alsó-Rákos	11 16	11 17	. . .	. . .	3 9	3 40
Agostonfalva	Dîu'a. 11 36	11 39	. . .	. . .	3 35	4 18
Apati'a	12 1	12 6	. . .	. . .	4 8	5 9
Feldiór'a	12 36	13 44	. . .	. . .	4 54	5 3
Bodu, stà.	1 1	1 2	. . .	. . .	5 31	3 1
Brasiovu	1 30	Dupa m.	. . .	. . .	6 10	Dimin.

Lini'a laterale Copsi'a-mica—Sabiiu.

Dela Copsi'a-mica la Sabiiu si inapoi.

Statiuni.	Trenu mestecatu. Nr. 31. Sos. ó. m.	Nr. 31. Pl. ó. m.	Nr. 37. Sos. ó. m.	Nr. 37. Pl. ó. m.
Copsi'a-mica.	Dim.	6 55	sér'a.	9 50
Sieic'a-mare.	7 22	7 27	10 7	10 10
Lómnesiu.	7 59	8 1	10 42	10 44
Ogn'a.	8 34	8 42	11 14	11 17
Sabiiu.	9 5	a. m.	11 40	nópt.

Statiuni.	Trenu mestecatu. Nr. 31. Sosesce. ór. m.	Nr. 31. Pléca. ór. m.	Nr. 38. Sosesce. ór. m.	Nr. 38. Pléca. ór. m.
Sabiiu.	dup. m.	5 40	dimin.	3 40
Ogn'a.	6 5	6 10	4 3	4 5
Lómnesiu.	6 36	6 39	4 34	4 36
Sieic'a-mare.	7 10	7 25	5 7	5 10
Copsi'a-mica.	7 50	sér'a	5 36	dimin.

Redactoru respundietoriu: Nicolau Cristea.

Editur'a si tiparilu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 7. ANULU XXII.

Sabiiu, in 24 Ianuariu (5 Febr. 1874.)

Nru 34. AEM.

Procopiu,

din mil'a lui Dumnedieu dreptcredintiosu Archieppu alu Transilvaniei sî Metropolitu alu romaniloru greco-orientali din Ungari'a sî Transilvani'a; consiliariu intimu de statu alu Maiestatei Sale ces.-reg. sî apostolice.

Iubitului cleru si poporu din eparchi'a Aradului, Daru si pace dela Dumnedieu Tatalu si Domnulu nostru Iisusu Christosu!

Sub impresiuni dureróse v'amu facutu cunoscuta prin harthi'a Nóstra din 16/28 Septembre 1873 Nr. 202 AEM. despartirea Nóstra de eparchi'a Aradului, carea cu darulu lui Dumnedieu o amu pastoritu mai bine de 20 ani, pana ce urmà radicarea Nóstra la demnitatea de Archiepiscopu sî Metropolitu; acum cu bucuria venimu a Vi anunciá voue, Iubitu cleru si poporu din eparchi'a Aradului! ca scaunulu episcopescu alu eparchiei Vóstre, veduvitu cu indepartarea Nóstra de acolo, se afla deplinitu iérasi; pentru ca sinodulu eparchiei Aradului, convocatu la Aradu pe 11 Novembre 1873, dupa normele statutului organicu si-a alesu de episcopu pre archimandritulu sî vicariulu episcopescu din aceeasi eparchia, Preacuviosulu Parinte Mironu Romanulu; apoi numai decatu preasantitulu sinodu archierescu adunatu totu acolo la 13. Novembre 1873. censurandu alegerea sinodului eparchialu, sî supunendu pre alesulu la esamenu canonicu, — a incuviintiatu prin votulu seu acést'a alegere; ér' Maiestatea Sea cesarea si apostolica regésca, gloriosulu Domnitoriu alu nostru **Franciscu Iosifu I.** s'a induratu prin resolutiunea preanalta din 7 Decembre 1873. preagratiosu a intarí alegerea numitului archimandritu de episcopu alu diecesei aradane; sî dupa tóte acestea acela'si archimandritu Mironu Romanulu, prin Noí, cu impreuna lucrarea Preasantitului Domnu episcopu diecesanu alu Caransebesiului Ioanu Popasu, sub sânt'a liturgia celebrata in biseric'a catedrala metropolitana din Sibiiu, Dumineca in 13 a lunei curinte, dupa renduél'a sântei nóstre biserici s'a chirotonitu de archiereu sî in poterea gramatei Nóstre metropolitane imanuate luisi s'a investitu cu jurisdictiune episcopésca in eparchi'a Aradului.

Cá metropolitulu vostru legiuitu cu bucuria sî cu deplina multiumire Vi aducemu acést'a la cunoscintia, sciindu: ca cu asemenea bucuria sî multiumire Ve-ti imbratisiá sî voi toti pre alesulu vostru, pre Preasantitulu Domnu episcopu alu Aradului Mironu Romanulu, carele in poterea darului primitu, sî conformu promissiunei sî juramentului depusu in fati'a bisericii, are sa guverneze apostolesce in Domnulu eparchi'a de Dumnedieu scutita a Aradului, sî a pasce turm'a lui Christosu, nisuindu cu tóta poterea sî resignatiunea: cá lumin'a lui asiá se lumineze inaintea ómeniloru, cá vediendu faptele lui cele bune, se prémarésca pre Tatalu nostru celu din ceriuri.

Inca ve vestimu Iubitiloru! ca pentru introducerea noului vostru episcopu diecesanu in eparchi'a s'a, Noi cu privire la § 105. din statutulu organicu, pre archimandritulu sî vicariulu Nostru archiepiscopescu de aici, Preacuviosulu sî Preacinstitulu Parinte Nicolau Pope'a l'amu denumitu de mandatariu alu Nostru metropolitanu, cu insarcinare: cá pre nouchirotonitulu episcopu alu Aradului, Preasantitulu Domnu Mironu Romanulu, la terminulu, care prin contielegere l'amu pusu pre Duminec'a lasatului de carne, adeca pe 3. Februariu vechiu a. c. se-lu introduca solenelu in eparchi'a sea, dandu cetire in biseric'a catedrala din Aradu gramatei Nóstre metropolitane la inceputulu sântei liturgie; la carea solenitate dara ve poftimu, cá dupa cuviintia se ve infatisiati catu se póte mai multi din rendulu preotimei sî alu poporului eparchialu, spre a vi manifestá in persona iubirea sî alipirea vóstra, indetorat'a reverintia, supunere sî ascultare câtra noulu vostru archipastoriu.

In fine poftimu sî indrumâmu pre Onorat'a preotîme parochiala sî pre toti crestinii nostri din tóte pârtile eparchiei Aradului: cá in santele rugaciuni se pomenésca pre noulu seu episcopu diecesanu Preasantitulu archiereu Mironu, sî in tóte trebile duchovnicesci, unde se cere vre-unu svatu, indreptare, judecata séu deslegare, catra acelasi legiuitu episcopu diecesanu se se intórca; — impartasindu-Ve Noi tuturoru binécuventarea nóstra archierésca.

S'a datu in Resiedinti'a Nóstra archiepiscopo-metropolitana din Sibiiu la 15 Ianuariu 1874.

Suspomenitulu smeritu Archiepiscopu
sî Metropolitu.

Nr. 2112/Sc. 1873.

Câtra Parintii Protopopi sî Administratori Protopopesci, cá Inspectori districtuali ai scóleloru nóstre confesiunali din archidiecesa!

In urm'a emisului inaltului ministeriu reg. ung. de culte si instructiune publica din 2 Novembre 1873 Nr. 30479, — prin care dispune delaturarea mai multoru defecte daunóse senatâtiei tinerimei studióse ce le a observatu Escelenti'a Sea dlu ministru reg. ung. de culte si instructiune publica cu ocasiunea visitârei a mai multoru institute de invetiamentu din patria, — se insarcinédia inspectorii districtuali de scólele nóstre confessiunali, cá din punctu de vedere sanitariu sa fia cu tóta atentiunea asupr'a urmatóreloru impregiurâri:

1. Cá localitâtile de invetiamentu atâtu cele interne câtu sî cele esterne sa se tiena cu cea mai mare curatienia prin maturarea gunoiului, stergerea pulberei si aerisarea in tóte dilele;

2. Cá esitorile (umblatórele) asemenea sa se tiena curate, sî in casu de lipsa, cându acelea aru contribuí la stricarea aerului, — sa se desinfectionedie;

3. Odaile de prelegeri totu la 1 óra sa se aerésca prin deschiderea ferestiloru pre vre-o câte-va minute, séu in modu arteficiosu, cá in modulu acest'a se póta intrá aeru curatu in scóla sî esí celu stricatu afara;

4. In atari locuri, unde odaile de prelegeri nu suntu destulu de luminóse, — sa se ingrijésca pentru asiedіarea de feresti in numeru sî marimea de lipsa, asiediendu-se acestea precum sî scaunele de siedutu de regula numai in o parte a edificiului, cá se nu póta bate sórele din mai multe pârti in scóla, ce e fórte stricaciosu pentru ochi:

5. Cá scaunele de siedіutu sa fia potrivite cu etatea sî marimea eleviloru, unde acestea nu corespundu, sa se inlocuiésca cu altele corespundietóre, cari contribuescu fórte multu la desvoltarea corpului eleviloru;

6. Cá la edificarea de scoli nóue, se fia totu-déun'a cu atentiune, cá acelea sa se asiedie la locuri sventate, se fia luminóse, sî spatióse, sa se póta usioru aerí, sî sa se provéda cu mobilile de lipsa si corespundietórie.

Cele aci espuse se aducu prin acést'a la cunoscinti'a Parintiloru Protopopi si Administratori protopopesci, cá Inspectori districtuali, sî preotimei parochiali, cá directori locali de scóle, spre acomodare si strens'a observare in casuri obveniente.

Sabiiu, din siedinti'a Consistoriului archidiecesanu, cá senatu scolariu, tienuta in 29 Decembre 1874.

Procopiu Ivacicoviciu m/p.
Archiepiscopu sî Metropolitu.

Sabiiu 23 Ianuariu 1874.

Din Budapest'a aflâmu, ca proiectulu de lege privitoriu la regularea afaceriloru drumului de feru resariténu s'a desbatutu sî s'a sî votatu. Siedintiele in cari s'a desbatutu proiectulu a fostu fórte incordate. Votarea a fostu nominale. 166 voturi a fostu pre partea guvernului sî 155 contra, asiá dara o maioritate de totu mica de 11 voturi pre partea guvernului. Acest'a ni se spune ca va mai remané, dara nu e multiamitu nici decum cu resultatulu ce l'a reportatu. Cris'a dara se amana, nu este inse delaturata.

FOISIÓRA.

Resbelulu trojanu,

(Pre la anulu 1200 n. de Christosu)
dupa *Grube.*

I. Scene din Illiada.

1. Ospetiulu lui Peleu cu Thetis.

Cându se cununà Peleu, regele Thesaliei cu Thetis, fii'a mârii, invitase la serbatória pre toti Dieii sî pre tóte dieesele, afara de Eris, dieés'a discordiei, fiindu ca se temeau, ca déca va vení acést'a, dupa obiceiulu ei, va dá ansa la cérta si disputa sî in modulu acest'a aru conturbá numai petrecerea. Eris, maniósa pentru desconsiderarea ast'a, se cugetà de resbunare. Pre cându erá bucuri'a mai mare, pre cându óspetii 'si petreceau mai bine, deschide usi'a salei sî arunca in launtru unu meru de auru cu inscriptiunea: „Celei mai frumóse“. Abiá vediura dieesele merulu cu inscriptiunea sî indata se escà intre ele o disputa infocata, a cârei se fia merulu, de óre-ce fia-care afirmá ca dens'a e cea mai frumósa. Mai mari pretensiuni faceau inse Jun'a, regin'a ceriului, soci'a lui Joe, Minerv'a, dieés'a intielepciunei sî Vinerea, dieés'a amorului. Fiindu ca nici un'a nu voiá sa céda, Joe, cá sa termine disput'a, insarcinà pre nunciulu dieiloru, Mercuru, se conduca dieesele disputatórie la unu principe renumitu pentru frumsetia, adeca la Parisu, fiulu lui Priamu regele Troiei; acest'a se 'si dee parerea decidietória in disput'a loru. Frumosulu fiiu de rege chiaru pascea turmele tatânes'o pre muntele Id'a, cându aparura inaintea lui cele trei dieese si i spusera caus'a disputei loru. Acum fia-care se incercà prin promissiuni sa-lu castige pentru sine: Jun'a i promise, ca déca o va dechiará pre dens'a de cea mai frumósa lu va face domnitoriu preste tóte tierile pamentului; Minerv'a i promise marirea sî glori'a de care se bucura unu intieleptu; Vinerea inse i apromise pre Elen'a, femei'a cea mai frumósa din lume. Darulu acest'a, Parisu 'lu preferí celoru-lalte; elu dechiarà, ca Vinerea este dieés'a cea mai frumósa sî-'i predede merulu de auru. Vinerea in semnu de multiamita pentru acést'a, conduse pre Parisu la Spart'a in Greci'a, la regele Menelau, care erá casatoritu cu Elen'a cea frumósa. Menelau primí pre principele troianu fórte amicabilu, acest'a inse i resplatí reu ospitalitatea. Pentru ca intr'o di, pre cându lipsea regele, i-amagí soci'a cu tóte pretiósele si o conduse la Troi'a.

Din caus'a acést'a, principii Greciei jurara sa-si resbune asupr'a troianiloru sî dupa ce regele Priamu n'a voitu sa redée pre Elen'a cea rapita, grecii au inceputu contr'a Troiei lupta, care tienù diece ani, sî care se terminà prin apunerea imperiului acestui'a.

2. Grecii in Aulisu.

Mai tare se pregateau de lupta Menelau si fratele seu Agamemnonu, regele de Argosu sî Mycene, celu mai puternicu intre principii grecesci. Dara au chiamatu sî pre regii tuturoru celoru-lalte cetâti grecesci; nu durà multu sî acursera din tóte pârtile cete de armati, cá se iá parte la lupt'a de resbunare contr'a Trojei ingamfate. Eroii se adunara in Beoti'a in portulu Aulisu, formandu o flota de 1200 nâi cu preste 100,000 luptatori. In portu au asceptatu multu cá sa plece, dara ventulu nu-i favorea de locu. Intr'aceea in armata erupse nemultiamire. Cá sa afle caus'a ventului nefavoritoriu, provocara pre predicetoriulu Calchasu, sa-si dea parerea sî sa-i sfatuiésca totu odata, ca cum s'aru putea ajutá. Predicetoriulu le anuncià, ca Dian'a, dieés'a venatului aru fi maniósa din causa ca Agamemnonu i-aru fi ucisu o capriór'a, ce erá sântita densei sî ca mani'a Dianei s'aru puté imblandi numai prin sacrificarea Iphigeniei a fetei lui Agamemnonu. Anim'a parintésca a regelui sangerà la audiulu acestei sentintie; dara cei-lalti principi stetera de densulu, ca trebue sa se plece; unu conducatoriu dintre cei mai vorbaretiu Ulysse, regele din Ithac'a se duse la Argosu si amagí vergur'a din bratiele mamei sele sub pretestu, ca are sa se cunune in castre cu Achille, celu mai bravu dintre toti grecii. Dejá stá feciór'a pre altariulu de sacrificiu, preotulu radicase dejá cutîtulu se o strapunga, cându eata Dian'a se'ndura de dens'a, o invelue cu unu noru desu sî o conduce in Taurid'a, la tiermurii marei-negre, unde o fece siesi preotésa. La altariu in loculu ei se aflà o cerbóia alba. Dieés'a erá impacata; unu ventu favoritoriu inflà pândiele nâiloru, cari ajunsera fâra periculu la tiermurii inimici.

Dara inca inainte de plecare se dice, ca li s'aru fi aretatu printr'unu semnu reu, ca resbelulu va tiené indelungatu. Se dice adeca ca cu ocasiunea unui sacrificiu au esitu de sub altariu unu balauru infricosiatu, se suí pre unu platanu (arbore), ce se intindea preste altariu, inghití optu pui de pasere impreuna cu mam'a loru si se straformà indata de Joe in o pétra. Calchasu esplicà acést'a intr'acolo, ca grecii nóue ani voru stá inaintea Trojei sî numai in alu diecelea o voru cucerí.

Din „Lumin'a“ aflâmu ca Preasânti'a Sea P. Episcopu alu Aradului, Mironu Romanu, a avutu in Aradu o primire splendida, la carea au luatu parte notabilitâtile din cleru sî din inteliginti'a romàna de acolo sî unu frumosu banderiu de numerosi calareti.

Dela Universitatea fund. reg.

Siedinti'a Universitâtiei fundului reg. de Marti s'a ocupatu mai multu cu lucruri formale. Se notifica de câtra presidiu depunerea mandatului a dep. cohalménu **Pildner** si alegerea lui **Fronius** in locu-i, a dep. sighisioreanu **Bacon** sî alegerea lui Dr. **Craus** sî depunerea mandatului a deputatiloru bistritiani **Schuller** sî **Kuales**. Se propune sî primesce intregirea comissiunei de cinci-spra-diece prin alegeri nóue. Presied. notifica concediarea dep. **Bolog'a** sî **Schreiber** propune alegere nóua in comissiunea de siepte, inse mei tardiu Schreiber 'si retrage propunerea. Se mai cetessu dóue voturi separate sî dupa o pausa se verifica deputatii noi alesi intre cari sî cei bistritieni **Kramer** sî **Pelion**, a câroru credentiunale sosise in decursulu siedintiei.

Raportu

in caus'a impacaciunei incheiate cu comunele districtului Naseudu.

(Urmare.)

Dealtmintrea s'au pusu cá obiectu de cercetare atâtu apretiarea esecutiunei verbale a decisiuniloru din cestiune, câtu sî posibilitatea aceloru urmâri, pre cari li aru trage dupa sine din templare o esecutiune verbale. Guvernulu s'a convinsu despre acea, ca esecutarea verbale a decisiuniloru chiaru cându n'aru fi resultatu pedecele guvernului centralu mai susu numite, n'a fostu pretinsa nice de interesulu familieloru contelui sî baronului Kemény, dara nice de interesulu erariului séu alu comuneloru din districtulu Naseudului, ba din contra, ca referintiele locali au indigitatu preste tóte la o aplanare pacifica sî adeca:

a) pre famili'a Kemény de acea, pentru ca in intielesulu punctului 2 din prea inalt'a resolutiune din 27 Augustu 1861 tóte stirpatiunile de padure esoperate de confiniarii militari senguratici dela anulu 1769 incóce trebuie sa se lase la posesorii faptici, dupa prea inalt'a resolutiune din 24 Septembre 1863, inse famili'a contelui sî baronului Kemény e deobligata a dá inainte de luarea in posessiune a muntiloru o compensatiune despre acea ca cu posederea muntiloru va tiené punctualu tóte deobligamentele sî sarcinele luate deocamdata, sub cari sarcini se intielege positivu sî pasiunea sî lemnaritulu eserciale de fostii confiniari militari.

Scadiendu pretiurile muntiloru, hotariti a se dá in partea familiei contelui sî baronului Kemény, sub acestea conditiuni de posesiune, bá facendu posessiunea aprópe illusoria, n'a pututu stá in interesulu familiei mentionate a cere, cá acei'a (muntii) sa se predee in natura;

b) pre erariulu reg ung de acea, pentru ca posessiunile din cestiune, cu presupunerea regularei urbariali au fostu dejudecate erariului, inceperea regularei sî licuidarea speseloru insemnate ce se cereau spre acest'a, aru fi fostu fâra de cunóscerea resultatului o neprecugetata causare de spese;

c) Cu privire la comunele districtului Naseudu inca aru fi fostu de doritu o grabnica resolvire a acestei afaceri pre calea impacaciunei chiaru sî numai pentru aceea, pentru ca devastarea paduriloru desvoltata sub tienerea in suspenso a afacerei a ruinatu viitoriulu districtului Naseudu sî pentru ca ori sî ce dauna de amanare, in prim'a linia pentru comunele districtului Naseudu s'aru fi ingreunatu.

La tóte aceste se mai adauge inca sî aceea, ca conclusiunile aduse de comissiunile pentru regularea posessiunii nu corespundu in tóta privinti'a directiunei indigitate de Majestatea Sea sî ca referitoriu la muntii revindecati au obvenitu smintele esentiali, a câroru reparare nu s'au pututu intrelasá.

La esaminarea detaiata a acteloru s'a ivitu sî aceea:

a) ca resolutiunea pré inalta a Majestatiei Sele dto 27 Augustu 1861 (in punctulu 3) dispune, cá aceloru comune, cari inainte de infiintiarea confiniului militariu au fostu comune libere, sa li-se redee posesiunea comunale de atunci cu dreptu nemarginitu de proprietate, asiá numitulu teritoriu montanu alu Rodnei inse fiindu posesiunea propria a Rodnei vechi, carea inainte de anulu 1764 au fostu comuna libera, au trebuitu sa se dee Rodnei vechi, sî totusi s'a datu erariului.

S'a ivitu mai departe sî acea:

b) ca muntele revindecatu numitu „Dosulu poienei rotunde“ asemenea s'a datu erariului regescu, pre cându in conformitate cu punctulu 13 din prea inalt'a resolutiune dto 27 Augustu 1861 muntii revindecati nepretinsi au trebuitu sa se lase aceloru comune, cari in fapta i posedau, acei munti revindecati inse, cari s'au manipulatu spre scopurile „fondului de provente“ sa se transpuna la fondulu scolasticu alu districtului Naseudu. Erariulu asiá dara fatia cu acestu munte n'a pututu face pre nice o base vre-o pretensiune.

Nu se tiene de cerculu pertractârei presente, a insirá in detaiu, ca in ce sî incâtu s'a abatutu purcederea comissiunei dela intentiunile prea inaltei resolutiuni, acestea mai ex professo se afla espuse intre actele comissiunei ministeriali miste in raportulu motivatu cu date sî presentatu de representantele ministeriului de interne cá base a pertractârei, sî nu e indoiala, ca aceste decisiuni cu privire la comunele confiniului militariu cuprindu multe gravamine.

O deosebita considerare a meritatu acea dispusetiune superficiale sî, déca afacerea nu se va resolví pre calea impaciunei, impreunata cu multe incurcaturi sî asiá dîcendu cu pedece ne invingibile, carea se referesce la comunele din afara, cari la redarea in natura a muntiloru dejudecati familiei Kemény, au sa remâna fâra posesiune, sî carea a demandatu, cá aceste comune sa se desdauneze prin o regulare noua a posesiunei, dara conditiunata de adaugerea comuneloru.

Esoperarea acestei desdaunâri s'a vediutu ca e impreunata cu pedeci neinvingibile, pentru ca tóta posessiunea comuneloru din districtulu Naseudu, cari in anulu 1764 s'au straformatu in confiniulu militariu, s'au pusu la olalta sî abstragendu-se posessiunile domniloru pamentesci, espropiate prin erariu, s'a facutu cu totulu o nóna impartire de posessiune, mai tardiu in anulu 1796 pre tempulu cându s'au luatu in posessiune muntii revindecati, pre lânga o asemene procedere sî cu nimicirea marginiloru posessiunei mai dinainte ba cu formarea de comune nóue iéra s'a efeptuitu o nóua impartire.

Intemeiarea desdaunârei comuneloru pagubite prin restituirea muntiloru dejudecati familiei Kemény, numai prin o restabilire a posessiunei dinainte de 1769 séu, de óre-ce marginile posessiunei de atunci nu se mai cunoscu, prin o clasificare nóua a posessiunei aru fi pututu fi posibila. Acest'a inse, séu sa se fia incercatu pre calea administratiunei comune séu pre cea a legislatiunei, aru fi causatu urmâri stricacióse sî greutâti aprópe neinvingibile, dejá numai sî din acea causa, pentru ca a face posessiunea intrégа a unei jurisdictiuni cu unu teritoriu de 50 mile □ nesigura aru fi numai spre stricare. Deci s'a incercatu din acestu motivu impacarea mai intâiu cu respectu la pretensiunea familiei baronului sî contelui Kemény, unde erariulu a avutu unu rolu numai medilocitoriu, pertractârile inse n'au dusu la nici unu resultatu, ba incercârile de impacaciune se nimicira cu totulu. Intre astu-feliu de impregiurâri erá oportunu ba necesariu, cá sa se incerce in directiunea inca posibila o impacaciune, carea in urma a sî succesu in lun'a lui Iuniu 1871 intre pârtile citate spre scopulu acest'a inaintea unei comissiuni ministeriali miste denumite de ministrii de justitia interne sî finantie spre a conduce impacaciunea, dupa mai multe sî lungi negotiâri spre lânga sustienerea aprobârei din partea Majestâtiei Sele.

Acésta impacaciune aprobata de Maj: Sea in 16 Aprilie 1872, carea s'a incheiatu cu cele 44 comune foste granitieresci sî cu representantii scólei centrali din districtulu Naseudu sî a fondului de stipendie, constá din urmatórele puncte mai principale:

I. Erariulu cedéza,

1) Acele cladiri, interioritâti, sessiuni prediali sî apertinentie granitieresci aflatórie pre teritoriulu districtului Naseudu, cari de presentu se afla inca in posessiunea erariului, fondului scolasticu centralu alu districtului Naseudu;

2) Partea muntelui poienei rotunde sî teritoriulu montanu alu Rodnei, fondului de stipendie din Naseudu;

3) Tóte drepturile la acele posessiuni de fenatie, paduri, pasiuni sî munti, cari se afla pre teritoriulu acelui districtu sî cari prin decissiunile comissiunei regulatórie de posessiune s'au dejudecatu erariului cá fostului domnu pamentescu pre lânga sustienerea regulârei urbariali séu fâra de acést'a, aceloru comune, cari se afla de presentu fapticu in posessiunea sî folosinti'a aceloru realitâti;

4) Usufructele mai mici aplacidate erariului reg. asemenea fondului scolastecu centralu susu numitu;

II. Numitele corporatiuni platescu erariului 100,000 florini in rate de 20 ani computande pâna la 1 Iuliu 1871 sî interesele ce cadu dupa acelu capitalu pre lânga urmatórele conditiuni:

a) Cá cladirile folosite spre scopurile statului, sessiunile prediali séu gradinile sa se lasa sî mai departe pre nimicu in folosinti'a statului; déca óre cari din cladirile séu sessiunile cedate aru fi de lipsa mai tardiu spre scopurile statului, sî acelea sa se cedeze pre nimicu.

Asemenea e de obligatu „districtulu“ a cedá cladirile cari suntu intrebuintiate dejá in presente spre scopurile administratiunei comune séu cari se voru recere in venitoriu.

Straformarea cladiriloru stà in dreptulu nemarginitu alu guvernului.

Pretiulu adeveratu de estimatiune alu formârei séu alu cladiriloru nóue, pentru casulu acel'a, cându cladirile sustienute séu reluande, séu sessiunile nemai fiindu mai multu de lipsa pentru scopurile statului se voru redá fondului scolastecu, — sa se reintórca statului.

b) Stratulu de minerale sî teritoriulu Rodnei remânu in acea estensiune, care s'a dejudecatu erariului in urm'a decisiunei aduse de comissiunea regulatória de posessiuni dto 28 Aprilie 1864 Nr. 631, pre lânga solvirea unei tacse moderate pâna atunci in posessiunea erariului, pâna cându erariulu va continuá lucrulu bailoru.

Acésta tacsa constà in 25 cr. pentru unu jugeru catastrale sî se póte schimbá numai in proportiunea drépta cu darea de pamentu.

In acelu casu cându aru incetá lucrulu la bâi, erariulu póte rescumperá tóte acele interioritâti (intogmiri), curti, gradini, pre cari se afla locuintie pentru oficiali sî edificie spre scopuri montane séu cari se tienu preste totu de proprietâtile coloniei montane, colonistii inse potu sa rescumpere coloniele loru câte unu jugeru computatu in 1600 stangini □ cu unu capitalu care sa corespunda unei tacse perpetue de 1 fl. pre anu.

c) Fondulu scolasticu ia asupr'a-si usufructele mai merunte reg. cu acelea dreptori sî deobligamente, cu cari le-au posediutu sî folositu erariulu.

Pre lânga acestea mai ia tóte sarcinele patronarie sî scolarie, cari esista séu potu obvení.

(Va urmá)

Revista diurnalistica.

Referitoriu la afacerea dlui **Babesiu** pertractata in siedinti'a casei representantiloru Ungariei din 26 Ianuariu n. „Federatiunea“ scrie urmatórele:

„Mare parte a siedintiei de Luni a camerei deputatiloru s'a petrecutu cu discussiunile escate asupr'a raportului comissiunei de immunitate relativu la estradarea dlui V. Babesiu, cârui'a procuratur'a reg. i-a intentatu procesu de pressa, pentru unu „Apelu“ câtra fostii granitieri publicatu in „Albin'a“ inca la inceputulu lunei lui Sept. an. tr. — Votulu comis. de immunitate erá firesce pentru estradare, ce camer'a au primitu cu aprobatiune; prea putieni se radicara pentru aperarea dlui Babesiu, dintre deputatii de partit'a nat. numai trei insi, iéra dintre maghiarii din part. estrema numai unulu, dep. Al. Csiky, care inca dupa cetirea articlului incriminatu votà cu majoritatea.

Situatiunea deputatiloru de part. nat. erá fórte grea, pentru ca nu erá vorb'a de a aperá vre-o causa dintre cele, cari se considera de natiunale, sî nu puté fi vorb'a de a luá sub scutulu loru vre-un'a din acele cause juste pentru carí densii juruise solidaritate, ci erá puru sî simplu o cestiune personale, erá unu apelu electorale in termini violinti, vorbe late sî insolinti, cari nu facu onóre diuaristicei rom. Variate suntu modurile sî felurite medilócele de cortesia, de cari se servescu ómenii in ajunulu alegeriloru, dara scopulu nu póte sanctificá tóte medilócele sî nici decâtu nu putemu aprobá gresitele apucature ale apelului amintitu, ceea ce sî dlu Babesiu semtiindu dupa reflectare mai seriósa, marele inconvenientu, ce se comisese prin publicarea apelului respect. recunoscù insusi, in scrisórea sea adresata judelui de instructione (11 Novem. 1873), dechiarandu, ca desaproba espresiunile mai violinti, descopere ca ii pare reu de publicarea loru, sî róga totu odata pre guvernu, ca multiamindu-se cu acésta dechiaratiune a sea, — cârei'a mai adauge: ca nu simte nici o pofta de martiriu, — sa desista dela urmarirea procesului, ceea ce d-sea aru considerá de intielepciune politica sî aru primí cu multiamire. Dupa cetirea acestui actu aperarea deveni imposibile sî de aici urmà, ca dep. nat. mai multu pentru padirea decorului decâtu a justetiei, sî pentru a nu tacé absolutaminte, luara refugiulu unulu dep. Stanescu, a face aperarea pre basea inse sî decheratiunei dlui Babesiu, rogându camer'a a se multiamí cu acea dechiaratiune in urmarea cârei'a este sperantia intemeiata, ca asemene estravagantie nu se voru repetí, iéra altulu, dep. Romanu, staruí sa demustre ca vecsatiunea sî persecutarea din partea guvernului, nu o deduce din cuprinsulu articlului incriminatu, ci din modulu procederei, aretandu ca nu se urmedia in acel'a-si modu sî in contr'a diuaristicei mag. carea in tóte dilele vatema natiunalitâtile tierei, observa ca procesele de pressa suntu odióse sî sémena cu procesele din evulu

---

3. *Lupt'a inaintea Trojei.*

Troj'a erá o cetate in Asi'a mica, bine intarita, grecii n'o putura cuprinde cu intaiulu atacu; au fostu siliti sa pasiésca la o impresurare formala. Acusi inse li sa gatara provisiunile sî erau constrinsi se tramita despartiemente singuratece de armata, cá se rapésca de pre insulele sî tiermurii apropiati sî in modulu acest'a sa-si acopere lips'a. Trojanii intr'aceea 'si chiamau la sine aliatii sî le faceau resistintia curagiósa. Grecii 'si facura castre intarite constatóre din colibe de lemnu acoperite cu glie sî tresthie. Conducetorii se luptau de pre carutie trase de unulu séu doi cai, cei de rendu pedestri; cavaleria nu se aflá pre atunci. Armele de atacu erau lânci, spade, sulitie, arcuri si prasce; cele de aperare: coifulu, camasi'a de metalu, ce acoperea pieptulu, in fine unu discu, obdusu de comunu cu piele de bou ori cu metalu. Pieptulu se scutea prin o cuirasa de care se incopciá o cingatória. Lupt'a nu se intemplá in massa, ci se luptau numai eroi senguratеci barbatu de barbatu. Din cei dintâiu nóue ani de bataia se scie putienu, numai istori'a anului din urma ni s'a pastratu prin nemuritórele cântece ale lui **Omeru**.

Petra Petrescu.

mediu intentate cu atât'a crudime in contr'a strigeloru, ca procesele de pressa nici odata nu ducu la scopulu care tinde guvernulu, ci chiaru la contrariu sî ca prin urmare escesele pressei nu prin mesuri coercitive : incarcerare si glóbe pecuniarie, ci prin intempinârile de capacitare ale insesi presei se potu indreptá. — De altmintrea trebuie sa constatâmu ca afara de unu singuru deputatu Em. Huszár, dep. maghiari, chiaru insusi dep. Col. Tisza au vorbitu cu moderatiune. Vomu reveni asupr'a discursuriloru ce se tienura prò si contr'a".

Cu privire la corespundinti'a din Aradu publicata in diuariulu „Osten" sî reprodusa sî in unulu din numerii nostri trecuti, „Federatiunea" face urmatórele reflessiuni :

„Trecându in colónele diuariului nostru, acestu articlu, missiunea de diaristi ni impune detorinti'a, de-a nu-lu lasá fâra observatiuni. Nu dóra pentru ca onorab. familia a Mocioneseiloru, — carea intre români se bucura de stima sî repotatiune generale — este in cestiune facemu acest'a, nu, pentru ca cetitorii nostri sciu bine, ca nu suntemu dedati a lingusì pre nimenea, ci facemu pentru cá publiculu rom. sa nu fia sedusu prin terminii cei vagi si prea generali a-i corespundintiei de mai susu, sî pentru ca adeverulu cere cá sa se rectifice unele asertiuni neprecise, reducându-se la adaverat'a loru valóre, cu unu cuventu se spunemu, dupa câtu cunóscemu starea lucrului, ceea ce ni se pare a fi mai adeveratu, pâna cându, din partea competintie, se va face lumina deplina asupr'a acestei cestiuni de mare importantia.

Sum'a de 200,000 fl. este elocata la famili'a M. nu de eri, alalta eri, ci de pre tempulu administratiunii serbesci. Precându incepù a se agitá cestiunea despartirei, Mocionescii incetara de a mai platí interesurile dupa capitalu, ceea ce se dîce ca aru fi superatu pre Serbi sî ca aru fi fostu caus'a, ca Serbii, cu ocasiunea despartirei fonduriloru bisericesci, invoiti in fine a dá Rloru 250—300 mii de fl. in locu de a dá Rloru bani, ori harthie publice dedera oblegatiunile private ale Mocionesciloru. Unii voru se scie ca insusi membrii familiei M, cari fusese totu-odata membri comissiunii de despartire aru fi cerutu cá obligatiunile familiei loru sa fia computate in sum'a ce se veniá pre partea Rloru. Adeveru este séu ba, nu potemu nici afirmá, nici negá, pentru ca nu avemu cunoscinti'a lucrului. Câtu pentru interesurile remase dela acelu tempu neplatite, scrie, ca acele, socotite dupa procentele de mai nainte (5%) in vér'a anului tr. se urcau la 30,000 fl. precum s'au publicatu in diarulu „Lumin'a." — Administratiunea românésca a fonduriloru bis. au incunosciintiatu pre resp. debitori, ca in viitoriu banii fundationali se voru elocá cu 8% conditione justificata prin impregiurârile schimbate, — provocându-i totu-odata a dechiará, vréu sa platésca procentele urcate, au ca preferu a platí capetele baniloru ? Nu scimu déca Mocionescii au primitu conditiunea, ori ba, unii voru sa scie ca nu s'aru fi dechiaratu inca. Acést'a este starea lucrului, de ici incolo regularea afacerei este de competinti'a administratiunii fonduriloru biser.

Câtu pentru asertiunea vaga, ca s'aru fi datu bani la ómeni insolventi, ori-cine vede, ca aceea nu se póte aplecá la Mocionesci ; câci summ'a, de sî considerabila, in locu inse mai securu, de câtu la densii nu aru poté fi elocata. Iéra parerea ce coresp. emite cu privire la ajutorarea poporului tieranu prin infiintiarea de bance (casse) inca intr'unu numeru estravagante de 200 dî dóue sute de bance, se pare a fi uitatu ds'a, ca banii fundatiunali nu se potu intrebuintiá spre asemene speculatiuni, dara de alta parte Corr. n'au reflectatu la impregiurarea ca regiele (spesele functiunârii) banceloru, mai alesu cându e vorb'a de 200, aru fi fórte mari, aprópe escesivu sî ca prin asemene operatiuni s'aru periclitá inse-si capitalielo."

Apelu!

Avendu in vedere, ca industri'a a devenitu astadi unu factoru principalu la ridicarea sî promovarea stârii materiale a unui poporu, sî constatându, ca tocmai românii cari au mai mare necesitate de imbunatatirea starei materiale, imbratisiéza mai putinu acestu ramu de cultura, — românii Brasiovenii s'au asociatu pentru cá sa latiésca sî sa promovedie meseriile intre români.

Comitetulu acestei asociatiuni inplinindu decisulu adunârei generale apeléza la inteliginti'a româna sî mai cu séma la barbatii de influintia sî anume la dd. protopopi, preoti, invetiatori, comersanti etc. se capaciteze pre poporulu nostru despre avantagele industriei si se indemne pre parinti a-si dá copii loru pre la meserii ; sî afiându astfeliu de copii sa se adresedie la subscrisii, cari voru face apoi dispositiunile necesari pentru asiediarea loru pre la maestrii de meserii. Dela copii se cere sa fia trecuti de 14 ani, sî se documentedie, ca sciu ceti sî scrie.

Totu odata se face cunoscutu ca asociatiunea va ingrijí, cá copii de nationalitatea româna asiediati pre la maiestrii de meserii pre lânga cualificarea in meseri'a loru se cerceteze sî scól'a industriala prov : infiintiata sî intretienuta de corpulu didacticu del'a scólele centrale române gr. or. din locu pentru desvoltare ; fiindu parinti lipsiti de mijlóce, comitetulu va provedé pre invetiacei cu recuisitele necesarie de scóla pâna ce elevulu va ajunge sodalu (calfa.)

In modulu acest'a au parintii lipsiti siansele cele mai favorabile, ca ei fâra sa mai cheltuiésca sî fâra sa mai ingrijésca de intretinerea copiiloru loru — sa-i véda pre acesti'a in decursu 3—4 ani in o astfeliu de-positiune, incâtu nu numai sa se póta sustiené pre sine ci se dea sî parintiloru unu ajutoriu cu multu mai considerabilu cá cându i-aru tiené acasa.

Parintii cari voru voí a-sî dá copiii loru pre la meserii aici, suntu rugati a-se adresá mai antaiu in scrisu la subscrisii aretându ramulu industrialu la care voru sa-i aplice sî acesti'a i voru incunosciintiá despre dispositiunile facute.

Brasiovu 16/28 Ianuarie 1874.

Bartolomeu Baiulescu
presiedinte
Dr. Nicolau Poppu
secret.

Conferintiele invetiatoresci din Branu.

(urmare.)

Inv. Asiá dara care omu se numesce diliginte C G?

Scol. Omu diliginte se numesce acel'a care totu lucra, iéra lenesiu se numesce omulu care nu lucra.

Inv. De care omu ve place vóue ? de celu diliginte ori de celu lenesiu ?

Scol. Nóue ne place de omulu diliginte.

Inv. Bine iub. mei ! bine ! sî mie de acelu omu 'mi place care e dilígentu sî ascultatoriu.

Dara voi cum trebuie sa fiti, cá sa-mi placa mie de voi de toti sî sa ve iubescu mai multu ?

Scol. Noi trebuie sa fimu lucratori sî ascultatori.

Inv. Asiá este ! dara sciti voi lucrá ?

Scol. Noi nu scimu lucrá !

Inv. Dara de potutu poteti lucrá ?

Scol. Noi nu potemu lucrá ca suntemu mici.

Inv. Dara ascultá poteti ? ascultatori poteti fi ?

Scol. Ascultatori potemu fi.

Inv. Bine bunicеii mei ! bine ! fi-ti ascultatori, ca apoi ve invetiu eu totu feliulu de lucruri, sî inca lucruri tare frumóse, de cari voi pre acasa nu poteti invetiá. Spunemi lucrat'amu noi adî in scóla ce-va P R ? — — d'apoi nu sciti responde? fiti atenti ! sciut'ati voi ieri câtu sciti acum ?

Scol. Noi n'amu sciutu ieri câtu scimu acum !

Inv. Ce amu invetiatu noi ieri X Y ? dara astadi F G ?

Scol. X Y ieri amu invetiatu a ne cunósce numele etc. F G ? astadi amu invetiatu rugaciuni, apoi despre parinti, frati, sorori etc.

Inv. Lucrat'amu noi dara ce-va ieri sî astadi U V ?

Scol. Noi amu lucratu ca amu invetiatu.

Inv. Asiá este ! Asiá dara fiindu ca voi a-ti lucratu sî a-ti invetiatu, a-ti fostu ascultatori etc. etc. ve lasu de amédi acasa. Asiu mai avé ce-va frumosu sa ve spunu dara lasu pre alta data.

Scol. Fa bine sî ne spune acum !

Inv. Acum nu ve potu spune ca e pré tardîu, dara dupa amédi ve voiu spune, deci sa multiamimu lui Ddieu, câci ne-au ajutatu de amu lucratu „D-ne tu ne-ai ajutatu" etc.

Lectiunea III-a.

Rogaciunea.

Inv. Sa sciti iubitii mei ca la inceputulu fia-cârui lucru, trebuie sa ne rogâmu lui Ddieu cá sa ne ajute ; deci dara sa dîcemu cu totii : „In numele Tatalui etc. „Dómne ajuta-ne ! ! !" „Dómne duhulu teu tramite etc.

Acum sa vedu care dintre voi tiene minte ce amu invetiatu noi astadi ? . . . tu N B ai dîsu ca tatalu teu s'au dusu in padure dupa lemne etc. dara ce sa faceti cu lemnele ?

Scol. Noi cu lemnele facemu focu.

Inv. Sî voi faceti focu la voi in casa P B ? ori voi nu faceti ? . . . pentru ce facu ómenii focu ? de ce folosu e foculu ?

Scol. Noi facemu focu cá sa ne incaldimu.

Inv. Asiá este ! iérn'a de aceea 'lu faceti ! dara vér'a nu faceti focu ? — — sî de ce faceti vér'a focu ?

Scol. Vér'a facemu focu pentru cá sa faca mam'a de mancare, sa fiarba, sa spele hainele etc.

Inv. Tu N F ai dîsu ca tatalu teu duce gunoiu pre pamentu pentru ce C L ?

Scol. Gunoiu ducu ómenii pre pamentu cá sa se faca hold'a buna, grâulu sî cucuruzulu etc.

Inv. Asiá e ! dara hold'a de ce trebuintia ne este nóue ? dara grâulu ? cucuruzulu ? ovesulu ? cânep'a ? hainele de ce trebuintie ne suntu B D ? Tatalu teu pentru ce sapa la viia E I ? Cu vinulu ce sa faca M U ? dara cu banii carii iau capetatu pre vinu ce se faca O L ? pentru ce s'au dusu tatalu teu in tiéra Z E ? dara tatalu teu ce sa faca cu iérb'a ce o cosesce C H ? dara fenulu pentru ce sa-lu dee la boi ? la cai ? la vaci ? la oi ? etc. De ce folosu suntu boii la omu ? ce folosu aducu omului oile I R ? dara caii ? caprele inca totu acel'a folosu 'lu aducu cá sî oile L P ? care aducu mai mare folosu omului oile ori caprele Z U ? Asiá este ! tóte aducu folosu mare omului, dara totusi oile suntu mai folositórie decâtu caprele ; pentru ce M D ? Tu Z ai dîsu ca mam'a ta cósa, tu B ai dîsu ca sorut'a tórce, tu X ai dîsu ca sorut'a tiese, tu Z ai dîsu ca mam'a ta spala cugetati sî judecati acum cu totii, pentru ce femeile cosu, tiesu, torcu, spala ? etc. — — . . . .

Scol. Mam'a tiese, cá sa ne faca haine sa ne imbracâmu; sor'a cóse, ca noi nu potemu purtá hainele descusute, mam'a spala, pentru cá sa nu umblâmu cu hainele camesiele etc. negre, ca e rusîne, sî uritu lucru. etc.

Inv. Asiá este ! vedeti câtu lucra parintii sî fratii, mamele sî sororile vóstre ? Cine ve da vóue de mancare, haine sî totu ce ve trebuie ?

Scol. Parintii nostri ne dau nóue totu ce ne trebuiesce.

Inv. Voi ce dati parintiloru vostri pentru ca au asiá mare grige de voi ?

Scol. Noi nu le dâmu nimic'a, ca nu avemu ce sa le dâmu.

Inv. Dara déca a-ti avé ce-va le-ati dá ?

Scol. Le-amu dá ori sî ce, déca amu avé.

Inv. Bine ! iub. mei ! voi aveti ce sa dati parintiloru vostri dara nu sciti — — ascultati ! ca eu ve voiu spune : aveti voi ochii ? . . . — — urechi ? . . — — gura ? . . . — — mâni ? . . . picióre ? . . .

Scol. Noi avemu sî ochi, sî urechi, sî gura, sî mâni sî picióre.

Inv. Vedeti bine ? aud'ti bine ? poteti vorbí bine ? poteti umblá cu pició-rele ? poteti face ce-va cu mânile ?

Scol. Noi vedemu bine ! audîmu bine ! potemu vorbí bine ! potemu umblá, sî potemu cu mânile lucrá sî face câte ce-va.

Inv. Vedeti dara ca voi aveti totu ce ve trebuie ; asiá dara, voi poteti dá parintiloru sî mai mariloru vostri ceea ce voru cere ei dela voi. Parintii si mai marii vostri nu ceru dela voi ceea ce voi nu le poteti dá ! ci totu numai ce poteti.

Audi tu N. cându parinti tei 'ti demanda (poruncescu) se siedi acasa sî se grigesci de cele ce sa afla in casa, in curte sî gradina ? . . poti tu vedea cu ochii impregiurulu casei cá sa nu vina altii straini sa strice ? etc. poti tu merge dupa apa la fantana ? etc. poteti voi merge dupa lemne afara ? puteti merge sî grigí de boi, cai, oi, capre sî ale adapá ? puteti merge unde ve demanda mai marii vostri si a face ceea ce poftescu ei dela voi ? puteti voi vení de diminétia tare la scóla ? puteti voi vedé ceea ce facu eu in scóla sî afara ? puteti voi ascultá cu urechile ceea ce ve spunu eu ? puteti voi merge sî vení pre drumu frumosu sî bine ? puteti-ve voi spalá pre fatia, pre mâni, pre peptu, pre grumadi, sî pre totu trupulu ? puteti voi tiené sî grigí de vestmintele vóstre cá totu-déun'a sa fia curate ? etc. etc.

Scol. (Au se respunda la fia care intrebare singuratica, câci mai multe intrebâri de odata nu suntu potrivite pentru ei : dupa ce au respunsu apoi continua).

Inv. Vedeti dara ca voi puteti face tóte cele de pâna aici ? scolariulu care face totu ce 'lu invétia mai marii sei se numesce ascultatoriu. Asiá cum trebuie sa fii tu, cá sa te poti numí ascultatoriu B C ? sî inca ce L L ? dara inca O M ? — acum cugetati toti, ca inca mai suntu multe lucruri mici care voi le puteti face — acasa si la scóla ; cari sunte acelea ? etc. etc. Mie 'mi place cum ve a-ti purtatu voi astadi, asiá dara se cantâmu versulu celu frumosu mai departe ! Acum ve invetiu versulu intregu, câci vedu ca aveti placere mare, ascultati ! . .

Surori sî frati, sa mergemu
La scóla, sa invetiamu!
O dî noi sa nu perdemu,
Sî bravu sa ne purtâmu!
Sa aiba multiamire
Cu noi cei ce ne crescu
Sa-i facemu sa se mire
Pre toti cari ne privescu.*)

Sa cantâmu acestu versu frumosu de mai multe ori cá sa-lu puteti invetiá bine. Acum destulu ! sa multiamimu lui Ddieu pentru ajutoriulu datu.

(Va urmá)

Resinariu in 1 Fauru st. n.

(Br.) Cultur'a unui poporu se cunósce nu numai dupa casele in care locuiesce dara sî dupa starea, in carea se afla animalele sele domestice, sî fiindu ca acestea forméza o avere insemnata a poporului nostru românu, ba suntu totu odata sî midilócele cu cari cea mai mare parte se sustiene, objectulu scrierei mele acestei'a va fi despre tractarea animaleloru.

Doue fiintie au destinatiunea de a vietiuí pre pamentu : omulu, sî animalulu. Omulu cuprinde loculu intâiu, animalulu alu doilea. Pre omu 'lu conduce ratiunea, pre animalu instinctulu. Ratiunea au distinsu pre omu cu insusirile de a supune pre animale, sî ale folosi pentru sine. Pre cându instinctulu duce numai la nutrire. Deosebirea intre omu sî animalu este mare, inse omulu sa cugete ca nu are numai drepturi, ci si detorintie câtra animale. Animalele potu vietiuí fâra omu, omulu civilisatu fâra animale nu. —

---

*) Vedi ABCdariulu de dlu I. Popescu pag. 31—32 acestu versu este fórte potrivitu pentru scolarii micuti.

Se punemu ca animalele care ne servescu nóue in v'étia la lucru, iéra dupa mórte de mancare, aru disparé din lume, ce lipsa sî ce saracia aru fi. — Ce aru fi cându boulu nu se aru supune jugului, calulu nu aru trage in hamu, cine ne aru aduce de pre câmpu bucatele a casa, cum ne amu cladi casele nóstre, de unde amu mai mancá carne, sî cu ce ne amu mai imbracá, de unde amu mai avé lapte, brândia, sî untu, déca nu aru mai fi vite in lume?

Sa cercetâmu inse putienu cum tractéza multi din poporulu nostru vitele. Vedemu pre unii, ca si tienu vitele pre gerulu celu mai mare in grasduri asiá de reu grijite, de preste nópte inghiatia baleg'a de lânga ele. Altii cându mergu la cetate dupa ce sî au vendutu lemnele séu cerealele se punu in carcima pre beutura, iéra vitele tragatóre le lasa óre intregi pre strada in gerulu celu mai mare, lipsite de ori-ce vestmentu, sî fâra nici unu nutretiu dinainte. Unii le punu sarcini grele asiá de vitele se légana sub ele, sî au totu rane pre spate. — Suntu sî de acei'a carii incarca tresur'a preste mesura iéra pre vite-le mâna pâna cadu in hamu de ostenéla. Mai suntu sî de acei'a sî inca durere, intre poporulu nostru tare multi la numeru, carii nu dau viteloru atâtu nutretiu câtu le este de lipsa, inse la lucru totu intinsu sî de aceea au vite asiá de bietóse sî slabe, de pre omulu simtietoriu 'lu cuprinde intristarea cându le vede.

Déca Ddieu au distinsu pre omu cu mintea, l'au facutu stapânu preste vite, se cuvine cá sî omulu se aiba mila cu vit'a sea, sa o grijésca, sa-i dea nutretiulu de lipsa, sî sa nu o impovaredie prea tare. A tiené o vita, fia calu, bou, câne, séu pisica sî a nu-i dá cele de lipsa pentru traiu, ba inca a o sî bate, este pecatu sî rusine pentru stapânulu ei.

De ucide cine-va o vita pentru carne, se o ucida in graba, se nu o chiuia, pentru ca sî vit'a are simtirile sele dureróse, cá sî omulu. — Déca are cine-va o vita betrana se cugete, ca si aceea simte greutatea betranetieloru, sî se o tracteze omenesce.

Crudime este sî a ruiná cuiburile paseriloru séu a-le prinde sî a-le chinuí.

Suntu ómeni cari se folosescu de vite, deosebi de cai, pâna se afla in putere, iéra dupa ce incaruntiescu, sî imbatranescu nu mai au nici o mila cu ei, ii da mai pre nimic'a séu de pomana la altulu care ii tiene cu nutretiu putienu sî reu, inse la lucru sî poveri grele de diminéti'a pâna sér'a apoi cându nu mai potu merge de ostenéla ii bate cu biciulu, lemnulu pâna cadu de pre picióre.*) —

Aru folosí póte déca se aru intrebá acei ómeni tirani, cum li aru placé loru déca la betranetie i-aru pune cine-va pre ei se imblatésca sî sa sape la pamentu de diminéti'a pâna sér'a cu mâncare putiena sî rea, iéra cându aru aru stá se resufle, le-aru dá cu batiulu pre spate indemnandu-i la continuarea lucrului.

Omulu nu se cunósce numai de pre vestmintele care le pórta, dara sî pre vitele care le tiene. — De acea déca intalnimu pre cine-va cu cai, séu boi slabi, sî negrigiti putemu sci ca stapânulu loru este séu unu omu sgarcitu care nu se indura sa dea viteloru nutretiulu cuvenitu, séu unu omu sermanu sî lipsitu de mediló-cele cerute spre a tiené vite, amendoi inse au putiena pricepere, sî nu facu bine. Cine nu se indura, séu nu póte sa dea viteloru pre care le tiene nutretiulu celu de lipsa, sî odichna cuvenita, nu este de a avé vita sî mai bine aru face déca nu o aru tiené. — Iéra cându vedemu pre copii venindu din scóla, séu mergendu acolo, ca arunca cu petri in toti cani pre cari ii intalnescu pre strada, putemu sci cumca acei'a nu primescu crescerea cuvenita in scóla, nici in cas'a parintésca. — Aru fi de doritu déca preotii invetiatorii sî parintii de familia si-aru pune tóta silinti'a de a plantá in inimile tinerimei pre lânga semtiulu morale sî datorinti'a ómeniloru câtra animale, fiindu ca aceste fiintie suntu de celu mai mare folosu pentru omenime.

Mecanic'a ia multe greutâtl de pre spatele animaleloru, cu tóte aceste este prea dreptu ca din punctu de vedere curatu economicu grigi'a mai buna de animale e o necessitate imperative.

**) Se sî intempla sî de acestea R.

Varietâti.

*** Comitetulu Asociatiunei româniloru Brasioveni pentru sprijinirea invetiaceiloru meseriasi sî a sodaliloru români face prin acésta cunoscutu, cum-ca suntu a se distribuí 10 stipendi de câte 5 fl. v. a. din partea „despartiementului I cercualu alu Asociatiunei trane pentru literatur'a sî cultur'a poporului romanu“ la 10 invetiacei de meseria.

Petentii au se se adreseze la numitulu comitetu pâna la 1 Martie 1874 cu atestatu dela maestru prin care sa documenteze purtarea loru sî loculu unde s'au nascutu.

Raportu comerciale.

Sabiiu 3 Fauru n. Grâu 6 fl. 87 xr. frumosu, 6 fl. 53 xr. mestecatu, 6 fl. 20 xr. cualit. inter.; secar'a 4 fl. 80 xr. pâna 4 fl. 53; orzu — — —; ovesu 1 fl. 67 pâna 1 fl. 40 xr.; cucuruzu (porumbu) 3 fl. 20 xr,; cartofi 1 fl. 87 xr. galét'a austriaca.

Fâina buna 14 fl.; de fransele 12 fl.; de pâne alba 11 fl. pâne de casa 10 fl. maj'a.

Lintea 24 xr., mazarea 24 xr., Fasolea 18 xr., malaíulu 16 xr. cup'a.

Fenu legatu 1 fl 15, nelegatu 1 fl. 10 xr., paie lungi 80 xr., scurte 70 xr, maj'a.

Lemne de focu 7—9 fl. stang. austr.

Carnea de vita 20 cr. p., de porcu 26 xr. Unsórea 75 xr. pâna la 1 fl. cup'a.

Bud'a-Pest'a 31 Ian. n. *Negotiu de cereale.* Acest'a se paré ca va fi mai viu decâtu in septamân'a trecuta; grâulu incepuse a se urcá cu 5—10 xr, dara prin tienut'a cea reservata a moriloru s'a imputienatu vinderea asiá de tare incâtu negotiulu nu s'a coboritu numai pâna la perderea celoru 10 xr. dara s'a dusu cu 10 xr. sî mai diosu. Vinderea in totalu se póte tacsá la 60,000 maji grâu. Pre primavéra a fostu pretiulu 8 fl. 10 sî 8 fl. 15 xr. in bani sî marfa. — *Secar'a* abiá la finea septamânei s'a vendutu 3—4000 galete, mai eftina cá in septamân'a trecuta. Concurintia a facutu secar'a din Galiti'a. — *Orzulu* a mersu mai bine, póte sî din causa ca in deposite e putienu sî a incursu putienu in piatia. S'a vendutu 15,000 galete. Cu termini s'a vendutu óre câte poveri orzu românescu pre primavéra a 3 fl. 61—3 fl. 62 xr.

— *Cucuruzu* a venitu mai multu decâtu se intrebá, dara cu tóte aceste tienutá vendiatoriloru l'a susu tienutu in pretiu. S'a vendutu 10,000 magi. Cu termini a fostu ce-va mai eftinu sî s'a datu de celu românescu cu 4 fl. 86 xr. sî de celu banatianu cu 4 fl. 95—4 fl. 96 xr, — *Ovesulu* a avutu cautare buna din causa ca in deposite se imputienéza sî in piatia vine fórte putienu. 15000 galete s'a vendutu cu pretiu de 2—4 xr. mai bunu cá in septaman'a trecuta,

Farin'a a remasu totu in proportiunile din septamana trecuta.*)

Postaiosele. Fasole alba cu 5 fl. 25 xr. pâna sî 5 fl. 50 xr. maja. *Mazare* cu 6 fl. pâna 6 fl. 50 xr, *Lintea* 6 fl. 50 xr.—7 fl. 50 xr, *Masarichi*a 4 fl. 25; Cartofi 2 fl, 75 maja vienese.

Lâna s'a vendutu putiena; pretiurile variéza intre 100 sî 92 fl. lân'a tîgaria de Transilvania sta neschimbata in pretiu, — Lana spalata in fabrici circa 100 maji cu pretiu de 120—160 fl.

Porci vinu putieni, de unde pretiurile mai urcate ca in Vien'a unde vinu fórte multi din Poloni'a rusésca. Statulu efectivu alu importului in tergu a fostu in lun'a trecutu 21450 alu esportului 25770 capete. *Pretiuri notate.* Porci de tiéra de 240—360 punti a 34 ¹|₂—35 ¹|₂ xr. p. sortati din salasie 36—36 ¹|₂ xr. p. marfa, de esportu 36—37 xr. p. Statulu efectivu alu piatiei a fostu preste totu 33.670 capete,

Unsórea de porcu, Cautarea in piatia a fostu de midilocu; dara notârile din porturi a tienutu pretiurile in stare buna. Marf'a locala s'a platitu cu 39—40 fl. fâra sî 41—42 fl. cu bute cu totu. Unsórea americana cu 34⁴|₈—34⁷|₈ fl. Unu macelariu din locu a cumperatu 300 maji unsóre de Trinsilvani'a cu 35 fl.; butea. — *Slanin'a* a fostu cu 33 fl. 50 xr—34 fl. marfa locale cu 36—37 fl.; afumata cu 38—40 fl. — *Seulu* putiena cautare cu 26—27 fl. —

Bud'a-Pest'a 3 Fauru. Cereale. Grâulu s'a vendutu ieri sî adi mai bine; preste totu s'a vendutu 15,000 mâji inclusive 7—8000 mâji din Galiti'a. Pretiulu dupa cualitate 85 p. 8 fl. 10 xr. galitianu 7 fl. 75 cr. pana la 7 fl. 40 cr. — Secar'a sî rapiti'a n'au avutu cautare. — Cucuruzulu a remasu neschimbatu ce-va mai multu in josu decâtu in susu. Orzulu a mersu binisioru in susu 4 fl. 10 cr.—4 fl. 20 cr.; celu romanescu sî turcescu a statu pre locu.

Vien'a pâna la 30 Ianuariu n. Peile a fostu mai cu séma talp'a, putienu cautate; mai bine s'a cautatu cordovanulu. — Lân'a cea de Transilvani'a a fostu mai bine cautata sî a avutu o hausse de 1—2 fl.

Londonu 29 Ian. La unu meeting de negutiatori de lâna s'a decisu: cu ocasiunea alegeriloru sa se incépa seri'a prima de auctiune de lâna coloniale sî adeca in 17 Fauru. Cuantitâtile sosite pâna acum suntu din diferite pârti 84.860 de saci (Ballen).

---

*) Vedi Tel. Rom, nr. 4.

Concursu.

Pentru parochi'a gr. or. de clas'a II-a din Feldiór'a, in intielesulu parintescii ordinatiuni consistoriali din 29 Novembre a. c. Nr. cons. 1176 se escrie prin acést'a concursu nou pâna la 27 Ianuariu 1874.

Emolumentele suntu:

a) Pre lânga venitulu stolare se afla portiune canonica, sî fondu parochialu de 24¹/₂ jugere semanatura sî fenatiu.

b) in bucate 200 ferdele cucuruzu.

c) Cuartiru parochialu liberu.

Doritorii de a ocupá acésta statiune au a substerne concursele loru subscrisului, instruate in sensulu „statut. org.“ sî a regulamentului adusu de sinodulu archidiecesanu din acestu anu, pâna la terminulu susu aretatu.

Brasiovu in 23 Decembre 1873.

In contielegere cu comitetulu parochialu.
Ioanu Petricu,
protopopu.
(3—3)

Concursu.

Trebuindu a se asiediá lânga neputinciosulu parochu gr. or. din Uci'a de susu protopopiatulu Fagarasiului II-lea unu capelanu de ajutoriu, se escrie prin acést'a concursu.

Emolumentele impreunate cu acésta statiune suntu venitulu jumetate din parochi'a memorata, care este de clas'a a trei'a.

Doritorii de a ocupá acésta statiune de capelanu suntu poftiti a-si asterne recursele loru instruate cu documentele necesari in intielesulu „statut. org.“ pâna la finea lui Februariu 1874 la subsemnatulu scaunu protopopescu.

Avrigu in 17 Ianuariu 1874.

Vasiliu Macsimu,
in intielegere cu comitetulu
parochialu din Uci'a de susu.
(1—3)

Nr. 357 1873.

Concursu.

Pentru ocuparea postului de Capelanu in parochi'a gr. or. Albacu de clas'a I. protopopiatulu Zlathn'a de susu, in urm'a naltei concesiuni a venerabilului Consistoriu archidiecesanu dto 27 Septembre nr. 923 a. c. se escrie concursu cu terminu pâna la 2 Februariu 1874 s. v.

Emolumentele suntu:

Tacsele stolari, sî jertfele usuate, dela unu poporu de 1000 suflete care socotindu-se laolalta aducu unu venitu anualu de 500 fl. v. a.

Doritorii, de a concurá la acestu postu sa-si tramita documentele loru instruite in sensulu Statutului organicu, pâna la terminulu prefiptu la subscrisulu.

Campeni 31 Decembre 1873.

In contielegere cu comitetulu parochialu.
Ioanu Patiti'a
protopopu.
(3—3)

Concursu.

Parochi'a de clas'a a III-a din comun'a Petrifalău protopresbiteratulu Sabesiului devenindu vacanta, se escrie pentru reintregirea ei concursu cu terminu pâna la Duminec'a a dóu'a din paresimi.

Emolumentele suntu:

a) Venitele stolari indatinate.

b) Aratura sî fenatiu preste 5 jugere impreuna cu cinterimulu — progadia. —

c) Dela 80 familii câte o ferdela de cucuruzu sfermitu si usitata de fia-care dî de lucru — numitu claca. —

Doritorii de a se aplicá la acésta parochia, au se astérna suplicele loru provediute cu documentele recerute de prescrisele Statutului organicu scaunului protopr. gr. res. in Sabesiu pâna la aretatulu terminu.

Petrifalau in 30 Decem. 1873.

Comitetulu parochiale cu consimtiementulu resp. protpr.
(2—3)

Edictu.

An'a Georgiu Siapartocu din Sarat'a de rel. gr. or districtulu Fagarasiului, care mai bine cá de doi ani si-au parasitu cu necredintintia pre legiuitulu seu barbatu, Georgiu Zafiu Lupea totu din Serat'a sî de rel. gr. or. pribegindu in lume fâra sa se scie loculu petrecerei sele, se provóca prin acést'a cá in terminu de unu anu sî o dî, sa se infatisiedie inaintea mai josu semnatului scaunu protopopescu spre darea respunsului la incus'a barbatului, câci ladin contra se voru decide cele cuviinciόse in intielesulu ss. canóne ale bisericei nóstre sî in absenti'a ei.

Avrigu 17 Ianuariu 1874.

Scaunulu protopopescu gr. or. alu
II alu Fagarasiului.
(1—3)

Edictu.

Ioanu Constantinu din Topârcea scaunulu Mercurei, carele de doi ani de dile a parasitu pre legiuit'a sea sotie Mari'a Greavu fâra a se sci ubicatiunea lui, se citéza a se infatisiá inaintea subscrisului scaunu ppescu in terminu de unu anu sî o dî, câci la din contra procesulu intentatu asupra-i se va pertractá sî decide si in absenti'a lui.

Mercurea 16 Ianuariu 1874.

Scaun. ppescu gr. or. alu
tract. Mercurea.
I Drocu
Adm. prot.
(2—3)

Edictu.

Mari'a nascuta Ioanu Frigatoriu din Brasiovu, carea in anulu 1869, a parasitu cu necredintia pre legitimulu seu barbatu Vasilie Ioanu Navrea totu din Brasiovu, sî nesciindu-se de atunci nici pâna astadi loculu ubicatiunei ei se citédia prin acést'a, cá in terminu de unu anu sî o dî, sa se presentedie la scaunulu protopresbiteralu mai josu subscrisu; câci la din contra, procesulu divortialu incaminatu de barbatulu seu, se va pertractá sî decide sî in absenti'a ei.

Brasiovu 18 Ianuariu 1874.

Scaunulu protop. gr. or. I-iu alu
Brasiovului cá foru matrimonialu.
Iosifu Baracu,
protopopu.
(1—3)

Edictu.

Elen'a nascuta Achimu Mar'a din Sacelu lânga Sabiiu, de tempu mai indelungatu au paresitu patri'a sî pre barbatulu ei Ilie Cândrea totu din Sacelu, fâra a se sci loculu aflârei sî petrecerei ei. Deci se provóca prin acést'a Elen'a maritata Ilie Candrea, cá in terminu de unu anu, sî anumitu pâna in 1 Fauru 1875 sa se infacisieze inaintea forului matrimonialu subscrisu, câci la din contra, procesulu divortialu intentatu de Ilie Cândrea se va pertractá sî otarí sî in absenti'a ei.

Sabiiu 18/30 Ianuariu 1874.

Forulu matrimonialu gr. res. alu protopresbiteratului tract. Sabiiului I.
(1—3)

Burs'a de Vien'a.

Din 31/19 Ianuariu 1874.

Metalicele 5%	69	55
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	74	55
Imprumutulu de statu din 1860	107	50
Actiuni de banca	984	—
Actiuni de creditu	240	—
London	112	90
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	76	75
„ „ „ Temisiorene	76	—
„ „ „ Ardelenesci	75	25
„ „ „ Croato-slavone	76	—
Argintu	107	15
Galbinu	—	—
Napoleonu d'auru (poli)	9	03

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.**

Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei sî pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 8. ANULU XXII.

Sabiiu, in 27 Ianuariu (8 Febr. 1874.)

Sabiiu 26 Ianuariu.

In vr'o câte-va cuvinte amu pututu dice numai, in rendulu trecutu, despre ministeriu ca nu e multiamitu cu resultatulu votârei in afacerea drumului de feru. Astadi vinu voci mai ponderóse sî confirma nemultiamirea cu resultatulu atinsei votâri, de unde urméza ca situatiunea critice in sferele cele inalte din Bud'a-Pest'a inca nu s'a delaturatu.

Cându va vení ocasiunea prin carea sa se véda ministeriulu de fatia multiamitu sî veni-va ea vr'odata, este cu greu a scí. Se póte intemplá ca nu preste multu tempu cas'a deputatiloru va luá vr'o ansa din alta cestiune sa voteze sî mai nefavorabile cá acum pentru ministeriulu de astadi.

Si atunci? Atunci se va duce unu ministeriu de pre foteliurile cele ministeriali sî va vení — altulu.

Acestu jocu constitutionalu se póte repetí tempu indelungatu sî déca aru fi vorba numai de schimbarea persóneloru, cari au placerea de a vení sa siéda unu tempu pre fotoliurile ministeriali putienu ni-aru pasá, schimbe-se ministrii desu, schimbe-se raru, totu atât'a. Schimbarea ministriloru este inse impreunata cu scaderi mari ale tierei, unde se intempla adese-ori, câci abiá iniciati in administratiune unii trebuie sa faca locu altoru, carii fiindu noi trebuie sa tréca tempu pâna se initiaza sî densii. In astfeliu de casuri tiér'a platesce scumpu pracs'a ministriloru noi, sî ministeriulu nu are parte mai nici odata nici de cunoscinti'a causeloru momentuóse in totu cuprinsulu nici de rutin'a receruta pentru nisce functiunari inalti cum suntu conducetorii afaceriloru unui statu, ministri.

Dara nu este nici datorinti'a nóstra de a apará pre ministrii presenti, precum nici putinti'a de a-i constringe sa-si lasa portfoiurile pentru alti urmatori. Sî de aceea nici nu ne vomu ocupá cu intrebarea cum sa se sustiena cabinetulu presentu in pusetiunea sea de astadi. Ratiunea, pentru carea voimu sa dicemu sî noi vr'o câte-va cuvinte la ocasiunea acést'a, este de a se cautá acolo unde aru trebuí cautata totu-déun'a de câtra toti factorii cari au influintia in afacerile statului — in fericirea cea adeverata a cetatieniloru.

Asiá este, ací trebuie cautata ratiunea. Ací aflata, ací urmata acésta ratiune, de siguru ca ea aru delaturá desele schimbâri de ministri precum sî ameniotiârile cu schimbâri nu numai la noi in statulu nostru dara sî in alte staturi.

Pentru de a aflá acésta ratiune inse trebuie cautata mai intâiu caus'a acestoru schimbâri asiá de usitate in viéti'a constitutiunale.

Cá sa nu vorbimu de alte staturi sa remanemu la noi sî sa facemu o privire fugitiva asupr'a impregiurâriloru din statulu nostru sî sa cautâmu caus'a eventualeloru schimbâri defavorabili statului.

La noi, cá ori sî unde in staturi constitutiunali representanti'a tierei, diet'a are in mânile sele sórtea guvernului, séu a ministriloru. Ea prin o votare cum a fostu sî cea privitória la regularea afaceriloru drumului de feru ung. resariténu póte sustiené, dara póte sî aduce la cadere pre unu ministeriu. Vine intrebarea, ca representanti'a, dupa compunerea ei de astadi este in stare sa dea in tóte cestiunile espressiunea tierei? In dieta suntu partide. Este partid'a din drépt'a, din centru, din centrulu stângu sî din stâng'a estrema. Ba dupa cum stau astadi lucrurile, mai in fia-care partida, suntu fractiuni, póte sî individi, cari inca nu suntu decisi pentru un'a séu alta partida, séu pentru un'a séu alta fractiune din sinulu partideloru. Standu astfeliu lucrulu se póte intemplá ca spiritulu de partida fâra consideratiune la interesele tierei sa depuna sî sa puna ministri. Cându s'aru adeverí, mâne poimâne, o astfeliu de stare de lucruri, tiér'a nóstra aru fi un'a din cele mai nefericite.

Constitutiunalismulu a prevediutu sî casuri de feliulu acest'a. Si asiá cându unu guvernu simte, ca spiritulu de partida a invinsu in sinulu unei representantie alte interese, disolva representanti'a sî apelédia prin escriere de alegeri nóue la poporu, cá acest'a sa póta tramite in representantia adeverat'a espressiune a sea. Remediulu acest'a dara aru trebuí sa vindece sî la noi neajunsele parlamentului divisatu in partide sî fractiuni sî guvernulu aru remâné stabile sî cu altu parlamentu aru lucrá in interesulu tierei mai departe.

La noi inse este o impregiurare, putemu dice mai multe impregiurâri, cari prejudeca unui dreptu apelu la poporu. Impregiurarea in totalu luata este poporatiunea de diverse nationalitâti sî impregiurârile suntu legile speciali cari séu impedeca concursulu la alegeri intr'unu modu incâtu poporulu sa-si dea pre adeveratii sei representanti, séu impedeca esercitarea dreptului de representaute in dieta.

Urmarea e ca dupa constelatiunea patriei apelulu aru dá mai totu acelea-si resultate care le vedemu astadi.

Legea electorale dara inainte de tóte trebuie modificata, inse modificata de asiá incâtu diversitatea de nationalitâti sa fia representata dupa proportiunea ei.

Lucrurile aru luá atunci alta fatia ele aru legá cu legaturile cele mai naturali, sî pentru acea mai tari, pre toti locuitorii tierei de o potriva sî partidele sî fractiunile nu aru avé unu câmpu asiá largu spre a-si alergá in buna voia interesele loru cari prea adeseori se reducu la persóne sî nu au nimicu séu prea putienu comunu cu interesele comune ale tierei. Sa luâmu d. e. drumulu de feru carele a datu ansa la atâtea invinuiri guvernului. Déca erá in dietele premerse poporatiunea dela Oradea-mare incependu pâna la Brasiovu, va se dica, o parte a Ungariei proprie sî a Transilvaniei intregi representata dupa natur'a loru, atunci liniile traversau tiér'a altu-feliu de cum ni se infatisiédia. Drumurile póte sa faceau sî mai eftine, dara si mai fruptifcatórie de cum suntu; la tóta intemplarea ele séu nu cadéu de locu, séo in mesura cu multu ma mica in sarcin'a statului sî asiá ans'a la inculpâri remanea ab initio delaturata sî totu asiá: unu motivu de ameninitiare cu crisa ministeriale mai putienu. Amu luatu cestiunea drumului de feru pentru ca ea a fostu asta data la ordinea dilei. Inse precum se aru fi urmatu cu acést'a asiá s'aru fi urmatu sî s'aru urmá sî cu alte, sî incurcaturile de statu fiindu cu multu mai putiene aru fi sî stabilitatea guvernului mai mare sî prosperarea tierei in tóte directiunile mai inflorita.

Sî este siguru ca in asemenea casuri dorintiele multor'a dupa absolotismu aru amutí; totu asiá sî strigatele acelor'a, ce la ori ce espressiune vaieratórie asupr'a lucruriloru de astadi, dau chiotulu zadarniou, ca intregitatea statului e periclitata. Natiunalitâtile ori câtu suntu ele de suspiciunate si din caus'a acést'a sî urgisite, dovéda ne e istori'a vechia sî nóua, au tienutu sî tienu la intregitatea statului. Ele tienu sî atunci cându se vedu desconsiderate, pentru ca pórta totu-déun'a inaintea ochiloru acea devisa: salutea patriei inainte de tóte.

Judecându dupa esperinti'a nóstra de pâna acum, scimu ca vocea nóstra va resuná in desurturi, lucrurile voru urmá cá sî pâna acum. Resultatele inse voru fi care trebuie sa resulteze din premissele loru.

Dara celu putienu consciinti'a nóstra va fi liniscita ca dupa puterile nóstre ne-amu implinitu datorinti'a sî in susu sî in josu in poporu pentru esoperarea unei armonie intre factorii tierei, unei armonie, carea sa nu impedece nici intr'unu modu binele comunu alu tierei.

Védia dara parintii patriei de facto, lucre celu putienu de aici incolo spre a puté ajunge in viitoriu tiér'a in pusetiunea aceea incâtu multiamirea sa nu fia privita de unu bunu numai pentru unii sî in fapta si realitate a nimenui.

Dupa „Zastava“ alegerea de deputatu in cerculu Panciovei va fi in 7 Aprile. Cá presiedinte va functioná la alegere Mihailovici; vice pres. suntu Savici, Demco sî Issecutu.

Despre financiele Romaniei se scrie din Bucuresci la „P. Ll.“: Cu tóte ca sessiunea parlamentaria se apropia de sfersitu ministrulu de financie amâna aducerea in camera a vr'unui proiectu privitoriu la regularea datoriei flotante. Causa e ca ministrulu Maurogeni negotiéza cu unu

---

FOISIÓRA.

Resbelulu trojanu,

(Pre la anulu 1200 n. de Christosu)
dupa *Grube*.

4. *Lupt'a lui Parisu cu Menelau.*

Óstea pusa in rendu dupa sementii, precum sfatuise Nestoru betranulu sî intieleptulu rege de Pylos, stá in siru de bataia, cându observara in fine radicandu-se pulberea din partea trojaniloru, cari se apropiau de densii. Dupa ce armatele se apropiara asiá de tare un'a de alt'a, incâtu acum se puteau luptá, esse din sirulu trojaniloru Parisu, fiiulu regelui, investitu intr'o piele pestritia de panteru, cu arculu la umeru, cu spad'a la cópsa sî sucindu in mâna dóue lance ascutite provóca pre celu mai curagiosu dintre toti grecii la duelu. Cându zarí Menelau pre tenerulu celu nesocotitu, se bucurà cá unu leu flamendu, cându da preste o prédà grasa, preste unu capriorn séu cerbu. Sare de pre carutiu josu cu tóta armatur'a, cá sa pedepséscа pre farulu blastematu alu casei sele. Lui Parisu i se suí sângele in fatia, vedendu unu inimicu atâtu de infricosiatu, sî cá sî cându aru fi vediutu o vipera se intórse palidu sî se ascunse in imbuldiél'a cea mai mare a aloru sei. Cându 'lu vediù Hectoru, frates'o, ca fuge intr'unu modu asiá de lasiu i strigà cu dispretiu:

„Frate! ce e dreptu in aparintia esti unu erou, in realitate inse unu seducatoriu femeescu, astutu. Mai bine muriai decâtu ai umblatu dupa Elen'a! Nu vedi ce risu facu grecii, ca tu nu vrei sa stai fatia cu barbatulu a cârui socía i-ai rapit'o? Meriti cu totu dreptulu cá sa te ucida barbatulu acel'a inaintea cârui'a ai pecatuitu!“

Parisu i respunse:

„Hectore! tare e anim'a ta sî curagiulu teu neresistibilu este, cá securea de otielu cu care cioplesce templariulu bârnele. Pre nedreptulu me dojenesci, dara nu-mi dejosí frumseti'a, pentru ca si acést'a este unu daru alu celoru nemuritori. Voiesci sa me vedi luptandu, fia! di greciloru si trojaniloru sa incete dela lupta, atunci pentru Elen'a sî pentru thesaurii ei voiu pasí la duelu cu Menelau in fati'a poporului intregu. Cel'a ce va invinge din noi sa se intórca acasa cu Elen'a, o legatura sa intaréscа acest'a, voi dupa aceea sa cultivati câmpii trojani in pace, iéra cei'a se intorcu indereptu la Argosu“.

Hectoru ascultà aceste frappatu de bucuria, pasí dupa aceea intre sirurile de bataia in midilocu sî tienendu lancea inainte impedecà neval'a ceteloru trojane. Grecii cum 'lu vediura se intreceau care de care sa arunce asupr'a densului cu sageti sî petri. Dara Agamemnonu strigà tare câtra sirurile grecesci:

„Stati argiviloru nu aruncati. Hectoru cu coifulu falfaitoriu doresce sa vorbésca!“

Grecii 'si lasara mânile in josu sî asceptau giuru impregiuru in tacere; Hectoru anunciá poporului cu voce inalta decisiunea fratelui seu Parisu. Dupa cuvintele lui urmà o tacere adenca; in urma se radica Menelau sî dice:

„Ascultati-me pre mine, pre mine, pre a cârui anima necasulu generalu apésa mai greu. In fine, trojaniloru sî argiviloru! ve-ti incetá dela lupta, sî ve veti despartí impacati unulu cu altulu. Se piéra unulu din noi, voi cei-lalti sa ve despartiti in pace. Acum lasati-ne sa sacrificâmu sî se jurâmu, dupa aceea póte se incépa duelulu!“

Amendóue armatele se bucurara de acést'a, pentru ca fia-care dorea sa se terminedie lupt'a atâtu de indelungata. Surugii de ambe pârtile au luatu frenele dela cai, eroii saru de pre carutie, 'si descopcia armatur'a sî o asiédia pre pamentu. Inimicii se postéza aprópe unulu de altulu, cá sî cându aru fi amici. Hectoru tramise in graba doi eroldi la Troj'a sa aduca pre regele Priamu sî mieii de sacrificiu; asemenea tramite sî conducetoriulu Agamemnonu unu eroldu la nâi, cá sa aduca unu mielu.

Elen'a, incunosctintiata prin Iris, despre duelulu pendente nunci'a dieiloru, care se coborise la pamentu pre curcubeu, siedea chiaru pre culmea cetâtiei lânga Priamu, cându eroldii duceau prin cetaie sacrificiulu de impacare. Eroldulu Ideu le urmà spre altariulu de sacrificiu cu unu ulcioru de vinu sclipiciosu si cu unu pocalu de auru. Cestu din urma se apropia de Priamu sî-lu agraiesce: radica-te, o rege, amendoi principii, celu trojanu sî celu grecu, se apropia unulu de altulu, te chiama josu in câmpu, cá sa adeverezi acolo cu juramentu o legatura sânta. Parisu fiiulu teu, sî regele Menelau se voru luptá cu lancea pentru femeia; acést'a cu toti thesaurii va insocí pre acel'a, care va esí invingetoriu. Dupa aceea Danaii cu tóta trup'a loru voru imbarcá indereptu câtra Greci'a.

Regele se sparià; poruncí totusi consociloru sei se inhame caii sî se suí pre caru cu Antenoru. Priamu insusi apuca frenele sî caii sbóra spre siesu câtra castre. Ajungendu in midilocu intre amendóue popórele, regele cu sociulu consortiu din Londonu, carele eventualu nu are sa dea numai unu imprumutu, ci prin o conversiune sa ia asupr'asi tóte datoriele statului Romaniei. La casu inse cà afacerea nu aru puté ajunge in celu mai scurtu tempu la perfectiunea sea, ministrulu sta gat'a cu altu proiectu sî adeca, voiesce sa contraga unu nou imprumutu domenialu in suma nominale de 37 milióne franci.

Imprumutulu celu dintâiu de feliulu acest'a a fostu de 74 milióne cu cursu de emissiune de 85. Alu doile e sa se faca astfeliu cá proprietariulu duoru obligatiuni vechi sa aiba dreptulu de recursu la un'a nóua cu cursu de 85. Prin acésta sum'a nominala aru fi 37 milióne, inse regimulu aru capatá 30 milióne in bani gat'a. Veniturile domeniali facu 17 milióne, destula garantia pentru emissiunea a dóua.

Mare sensatiune a facutu in Europ'a arestarea Archiepiscopului rom. cat. din Posen, Ledochowski. Regimulu nemtiescu din Berlinu a facutu unu pasu serosu cându s'a decisu a luá mesuri asiá de radicali contr'a ultramontanismului. Lumea din afara de Germani'a astépta acum cu cea mai mare curiositate se véda ce finitu va avé lupt'a guvernului nemtiescu cu papismulu.

„Cárpát“ din Ungvár spune ca episcopulu unitu (rutenu) dela Eperjes a respunsu ministrului de culte negativu in afacerea primirei calendariului gregorianu in loculu celui iulianu sî a primirei literiloru latine in loculu celoru cirilice.

Raportu

in caus'a impacaciunei incheiate cu comunele districtului Naseudu.

(Urmare.)

Comissiunea mista ministeriale a aflatu, ca prestatiunile espuse in modulu acest'a suntu in impregiurârile presentí fatia de pretiulu nesiguru corespundietórie. —

De atari le-au aflatu pre acelea sî ministri de justitia sî interne.

Subscrisulu ministru de financie inse fatia de acea eventualitate, cându famili'a Kemény din causa, ca muntii dispusi de Maiestatea Sea a i se redá, desî numai sub conditiune, parte din lips'a unui organu publicu esecutivu, parte pentru imposibilitatea de a medilocí desdaunarea comuniloru stipulata impreuna cu asemnarea ne primindu redarea acelor'a pre calea politica s'aru adresá nemidilocitu cu pretensiune de desdaunare câtra statu; dorindu a se asigurá pentru casulu acest'a contr'a dauneloru eventuali ale erariului — desi resolvirea compensatiuniloru stipulate cá conditiune a donatiunei din partea familiei a oferitu destule puncte de aperare — a mai stipulatu afara de conditiunile susu mentiunate sî aceea ca:

La casu, cându famili'a baronului sî contele Kemény pentru reintórcerea pretiului posessiunei dejudecate ei sub conditiune, precum sî pentru reintórcerea folosintieloru perdute intr'acea, aru intentá unu procesu contr'a erariului, se obliga comunele cari s'au tienutu de alu II regimentu românu alu confiniului militariu senguratece sî tóte la olalta (in solidum.) ca voru suportá urmârile procesului cu privire la posessiune in intregulu, referitoriu la usufructu inse numai incâtu li-se va impune prin judecatoria.

De-si cestiunea muntiloru pretinsi de famili'a Kemény a avutu o influintia esentiale, avendu inse la inchieierea impacatiunei cu tóte acestea numai unu rolu secundariu, desfasiurarea acelei'a ex professo nu se tiene de aici, cu acést'a numai se face o provocare la memorialulu presentatu de ministrulu financieloru naintea consiliului ministerialu, care (memorialu) pertractându de ajunsu ordirea afacerei sî decursulu ei, precum sî punctele de vedere subversante de dreptu póte serví spre orientare perfecta.

Déca se voru luá in considerare greutâtile subversante in acésta afacere sî espuse mai susu in detaiu, atunci e imposibilu a nu cunósce avantagiele, ce le dà acésta impacaciune.

Acést'a impacaciune, carea resolvesce totu odata in modu ecuitabilu interesele erariului sî ale partiloru contractante, merita inse din punctu de vedere alu guvernârei comune o deosebita atentiune, pentru ca prin acést'a se pune capetu frecâriloru, cari din dî in dî se imultira, sî cestiuniloru, cari se ivira intre erariu sî comunele lasate in folosinti'a paduriloru pentru disordinea referintieloru sî pentru escesele in paduri ce nu se poteau impedecá, sî cu privire la padurile din cestiune, pre cari fostii granitieri le-au depradatu parte sub pretestulu lemnaritului, parte sub scutulu indreptatirei, parte póte sî din cerbicia, s'a potutu introduce o manipulatiune mai corespundietória a paduriloru sî prin acest'a s'a salvatu unu interesu nationalu — economicu insemnatu cu respectu la districtulu intregu.

In urma a succesu restabilirea liniscei in intregu districtulu.

Din punctu de vedere alu erariului inse impacaciunea s'a aretatu folositória sî démna de o deosebita considerare din urmatórele motive:

1. Prin cesiunea teritoriului Rodnei sî a dreptului conditiunatu de proprietate alu muntelui „Dosulu poienei rotunde“ erariulu n'a adusu nice unu sacrificiu, incâtu acestea parti de posessiune, precum s'a amintitu mai susu, in intielesulu prea inaltei resolutiuni si asiá nu-i potu compete dupa dreptu, sî prin impacaciune totusi a succesu eluptarea acelui avantagiu ca erariulu póte folosí acestu teritoriu necesariu pentru cultur'a bailoru pre câtu tempu va durá esplotarea bailoru pre lânga o arenda de 25 cr. de jugeru carea numai in proportiune cu darea de pamentu se póte urcá, asia dara pre lânga o atare arenda, carea se póte considerá de cea mai avantagiósa.

2. Dreptulu de proprietate alu cladiriloru dejudecate erariului asemenea se cedéza, dara cu acésta cessiune erariulu' n'a adusu asiá dícendu nice unu sacrificiu, déca vomu considerá, ca pentru casulu acel'a, cându cladirile sî apertinentiele loru se voru recere spre scopurile statului in presente séu pre venitoriu, districtulu pre basea contractului e deoblegatu ale cede spre folosintia pre nimicu, sî déca vomu considerá mai de parte, ca districtulu e deoblegatu a cede pre nimicu la casu de lipsa sî acele cladiri sî apertinentie cari suntu necesarie spre scopurile administratiunei comune.

3. Cu cessiunea usufructeloru mai mici reg. cari au resultatu o arenda de 12,000 fl. erariulu numai la parere a adusu unu sacrificiu, pentru ca o fórte mare parte a acestui dreptu a consumat'o sustienerea scólei normale, asiá numita erariale a Naseudului, carea s'a planuitu in legatura cu infiintiarea confiniului militariu sî s'a sustienutu neintreruptu din folosintiele mai merunte reg., pâna cându o parte a venitului s'a consumatu prin spesele de manipulare, unde totusi acum aceste sarcini cadu pre fondulu contractantelui, care in intielesulu impacaciunei e deobligatu a luá asupra-si nu numai sarcinele scólei normale sî a manipulatiunei, dara afara de acestea tóte sarcinele patronarie sî scolarie cari esista séu potu obvení, inse de alta parte cu respectu la acea impregiurare, ca venitele de asemenea natura ale comuneloru din valea libera a Rodnei pre unu seculu, s'au datu abstragendu dela comune spre acoperirea trebuintieloru statului, acésta cessiune a aflatu sî in pretensiunile compensatiunei motive spriginitórie.

4. Cesiunea padurei sî a pasiunei de o estensiune de 58,553 jugere presupunendu regularea urbariale asemenea nu se póte priví de unu sacrificiu, incâtu intrég'a posessiune de pamentu si fenatie a comuneloru foste urbariali din cerculu Monorului sî Borgo-prundului face 38,951 jugere, ceea ce dupa legile Transilvaniei representa in diametru 3895 sessiuni sî dupa ce in sensulu articulului de lege LIII. din 1871 cu considerarea referintieloru districtului din cestiune sî a folosintiei in mesur'a de pâna acum, de o sessiune competenta de padure nu se póte computá mai putienu decâtu 15 jugere, asiá aru trebuí sa se dee afara cá competintia intrég'a a celoru 3895 sessiuni susu numite 58,425 jug.; din 58,553 jugere munti dejudecati erariului aru remané asiá dara dupa regularea urbariale conditiunata a posessiunei din intemplare numai 128 jug, cá sa se despartiésca dreptulu domniloru pamentului, erariulu aru fi deobligatu a suportá tóte spesele regulârei de posessiune, dara sî acésta computare e fruptifera, déca se va luá in considerare, ca celu putienu a patr'a parte a periferiei susu numite representa atari stirpatiuni, cari dupa prea inaltele decisiuni au devenitu proprietatea posesoriloru presenti fâra desdaunare.

Considerandu acést'a nu potemu a nu vení la acea convictiune, ca cu cessiunea acestoru paduri n'a resultatu pentru erariu nici unu sacrificiu, pentru ca nu sufere indoiéla, ca déca conformu celoru dîse mai susu in locu de cele 128 jugere padure primiti sub conditiune s'aru fi sî pututu salvá pantru erariu 10,000 jug., ceea ce togm'a nu e verosimilu, nici pretiulu acest'a nu corespundea erogatiuniloru, pre cari erariulu avea sa le supórte pentru regulare, sî nu corespundea operei de mai multi ani sî impreunate cu spese, pre cari le-aru pretinde despartirea.

5. Se póte cunósce avantagiulu, pre care l'a eluptatu erariulu cu respectu la pretensiunea familiei contelui sî baronului Kemény prin impacaciune, dupa carea comunele regimentului românu alu II de granitia au luatu asupr'a loru evictiunea cu respectu la pretensiunea acestei familii.

6. La tóte acestea se mai adauge, ca erariulu in urm'a impacaciunei s'a eliberatu de o atare manipulare, carea sub referintiele subversante n'a potutu aduce nice unu venitu sî carea aru fi causatu din anu in anu erariului unu superplusu insemnatu in erogatiuni, acum inse din contra a cascigatu pretiulu unui capitalu de 100,000 fl. pre lânga 6% sî amortisatiunea capitalului in 20 ani; pre cându de alta parte cea mai mare parte din beneficiulu cesiunatu s'a cedatu spre sém'a scólei spre atari scopuri, a câroru trebuintie dealtmintrene aru trebuí sa le supórte statulu.

(Va urmá)

Primirea Ilustritatii Sele Episcopului Mironu Romanulu la sosirea sea dela Sabiiu la Aradu.

O dî frumósa sî senina erá d'u'a de 17 Ianuariu a. c. Intre órele unspre diece sî dóuespre diece o multime de popopu din tóte clasele: inteligînti, meseriesi, plugari, betrâni sî tineri de o potriva alergau spre gara. Nainte galopá o calarime tierenésca din locu sî din comun'a Micalac'a pre câtu se póte in ordulu celu mai frumosu, cu stindardulu nationalu in frunte. La gara se oprescu toti. Ór'a dóuespre diece se apropia, sî poporulu ese intru intempinarea mirelui! Trenulu dela Ardélu ajunge: se opresce! Dintr'e unu cupeiu, intre fragorósе strigari de „se traiésca“ se cobóra in midiloculu multimei, barbatulu cârui'a provedinti'u i-a pusu in mâna carm'a de Dumnedieu scutitei eparchii a Aradului — Ilustritatea Sea domnulu Episcopu Mironu Romanulu. Erá acést'a ocasiunea cea din taiu, cându poporulu acestei eparchii a potutu intempiná sî salutá pre noulu seu Episcopu sî archipastoriu.

Nici chiaru penelulu lui Rafaelu n'aru fi potutu depinge fidelu bucuri'a ce straluciá in faci'a celor'a, ce esira intru intimpinarea mirelui, vediendulu in pace sî sanetosu in midiloculu loru!

In momentele aceste de bucuria sî entusiasmu generalu, din multimea presentata se radicà o vóce puternica sî plina de spiritu oratoricu; veteranulu sî binemeritatulu protopopu alu Temisiórei Meletie Dreghicu primulu salutà in numele consistoriului infacisiatu in corpore — pre Présânti'a Sea Archiereulu Mironu.

Dupa cuvinte parintesci ale Ilustri-

---

abandonandu carulu pasiescu inainte. Numai decâtu grabescu spre densii Agamemnonu sî Ulysse. Eroldii adusera sacrificiulu de aliantia, mesteca vinulu in ulceoru sî pre amendoi regii i stropescu cu apa santita. Atrideanulu Menelau 'si scóte dupa aceea cutîtulu de sacrificiu, care-'lu avea totu-déun'a lânga téc'a spadei, taia mieiloru perulu din frunte sî invóca pre tatalu dieiloru cá martore la legatur'a incheiata. Mai departe taia grumadii mieiloru sî-i pune josu. Eroldii vérsa intre rugaciuni vinu din pocalele de auru sî totu poporulu se rugá cu voce inalta: „Joe! sî voi toti cei-lalti diei nemuritori! Celu ce mai intâiu dintre noi va calcá juramentulu, curga-i creerii pre pamentu, cá vinulu acest'a.“

Priamu dîse:

„Trojaniloru sî greciloru! lasati-me sa me intorcu iéra la inaltulu castelu alu Trojei, pentru ca-'mi e preste putintia a vedé aici cum fiiulu meu se lupta pre mórte sî viétia cu maniosulu principe Menelau: de-sî numai Joe singuru scie, care va cadé dintre doi.“

Astfeliu graí betranulu, sî cându mieii lui de sacrificiu se prefacura in cenusia, se suie cu sociulu cu care venise in caru sî indrépta caii iéra spre Troj'a.

Hectoru sî Ulise mesura acum spaiulu câmpului de lupta sî intr'unu coifu de metalu scutura dóue sorti, sa se decida: care dintre cei doi contrari sa arunce lancea mai intâiu. Sórtea cadiù pre Parisu. Acum se inarmara ambii eroi, sî in pantiera sî coifu, cu lancile puternice in mâni, se primblau prin midiloculu popóreloru, privindu amenintiatoriu unulu la altulu, popórele inse se uitau la densii inuimiti. In fine pasiescu in spaciulu mesuratu de lupta sî-'si invertu lancele cu mân'a. Parisu, cá celu indreptatitu prin sórte, arunca lancea mai intâiu, acést'a nimerí scutulu lui Menelau, verfulu inse se'ndoiesce in metalu sî cade la pamentu. Atunci 'si radica Menelau lancea sea sî se róga cu voce inalta: „Joe! lasa-me sa pedepsescu pre acel'a care mai intâiu m'a vatematu pre mine, cá sa fia de poveste sî intre stranepoti, cá sa nu se mai incumete nime a face vre-unu reu celui ce-i da ospitalitate.“ Lancea sbóra iute, nimicesce lui Parisu scutulu, petrunde prin zeua, sî taia chiaru sî vestmentulu celu dedesubtu la capulu pieptului. Atrideanulu infioratoriu apuca dupa aceea spad'a din téca sî fece o lovitura puternica spre coifulu contrariului, dara taisiulu acestei'a i sare troscaindu. „Infricosiatule Joe, pentru ce nu me favoresci se 'nvingu?“ strigà Menelau, navalesce asupr'a dusmanului, 'lu apuca de coifu sî intorcendu-lu lu trage spre sirurile grecesci; ba l'aru fi sî tarîtu dupa sine sî l'aru fi sugrumatu cu curéu'a coifului, déca n'aru fi observatu diéés'a Aphrodit'a, carea a ruptu curéu'a. Astfeliu remase Menelau numai cu coifulu in mâna. Pre acest'a lu arunca involuntariu spre greci sî iéra voiesce sa apuce pre dusmanu. Dara eata — Parisu a disparutu, diéés'a l'a invelitu intr'unu noru sî l'a condusu la Troj'a, unde 'lu asiedià iéra lânga Elen'a multu iubita.

Pre câmpulu luptei Menelau umblá prin armata cá unu animalu selbatecu, dóra va dá de urm'a pradei perdute; dara pre fiiulu principelui nu putea sa i-lu arete nici trojanii nici grecii. Atunci Agamemnonu 'si radicà vocea departe resunatória sî dîse: „Aud'ti voi greciloru sî voi trojaniloru! Menelau au invinsu, voi sunteti legati prin juramentu, dati deci acum indereptu pre Elen'a si thesaurii sî platiti sî tributu de ací incolo greciloru!“

Danaii au ascultatu aceste cu placere, dara trojanii tacura. Acesti'a cugetara ca Parisu n'aru fi invinsu inca fiindu scutitu de diei sî lupt'a se aprinse de nou.

Petra - Petrescu.

tâtiei Sele, cari fusera primite cu „se traiésca“ nenumerate — d-lu Demetriu Bonciu presiedintele comitetului parochialu din Aradu, in numele comitetului feliciléza pre noulu Episcopu.

Dela gara poporulu intre strigâri de „se traiésca Mironu Romanu Episcopulu nostru“ petrecù pre noulu episcopu pâna la resiedinti'a sea; inainte mergeau calaretii, dupa ei caret'a episcopului urmarita de unu siru lungu de trasuri. In câteva minute resiedinti'a episcopésca fù plina de poporu, care alergá din tóte partile spre a salutá pre Episcopulu celu nou.

In sal'a consistoriala intrara asesorii consistoriali apoi ceia-lalti câti au mai incaputu. Aici Présânti'a Sea domnulu Episcopu fuse de nou salutatu in numele consistoriului prin dlu Ioanu P. Desseanu.

Scen'a inca nu se finise! Mai erá si alu patrule oratoru. Comunitatea bisericésca din locu asisderea saluta pre episcopulu seu, prin profesorulu de preparandia si asesorulu consistorialu Ioanu Rusu; betrânulu ministru alui Christosu incepù:

„Bucure-se sufletulu teu preasântite parinte in domnulu, care te-a imbracatu in vestmentu de mantuire, care ti-a pusu pre capu cunun'a de pétra scumpa si care te-a asiediatu pre scaunulu de Archiereu alu Episcopatului Aradului, pre scaunulu, pre carele, in lungulu siru alu aniloru, au siediutu multi vrednici si luminati Archierei vestindu invetiatur'a de mantuire a lui Isusu Christosu. Pre acestu scaunu a siediutu pre la anulu 1690, la fundarea Episcopatului Aradului fericitulu Isai'a, care dupa repausarea patriarchului serbescu Arseniu Cernoviciu, alesu de Metropolitu si Archiepiscopu, s'a mutatu de aici'a in monastirea Crus edolului, lânga apele Dunarei. Acestu fericitu parinte a intreprinsu multe catatorii la guvernulu din Vien'a pentru dobandirea si intarirea dreptoriloru bisericii orientale din Ungari'a.

A mai siediutu pre scaunulu Episcopatului Aradului preasântitulu Vichenthie, care pre la anulu 1731 alegându-se de Archiepiscopu si Metropolitu, a trecutu la Beligradulu serbescu cu resiedinti'a sea, fiindu cetatea acea cu o parte a Serbiei pre atunci suditiunea austriaca. Acestu barbatu luminatu, din iubirea câtra credinciosii bisericii sele, dorindu prosperarea loru prin invetiatura si sciintia, a deschisu in loculu resiedintiei sele gimnasiu pâna la retorica si l'a inzestratu cu profesori luminati.

A mai siediutu pre scaunulu acest'a si nemuritoriulu Archiereu Sinesie pre la anulu 1752, a cârui amintire si astadi se celebrédia in poporulu crestinu a-lu eparchiei acestei'a, mai vertosu in pârtile Bihorului. A fostu Episcopulu Sinesie barbatu religiosu, plinu de credintia in Ddieu si de evlavie, care cá unu credinciosu ostasiu alu lui Christosu a aperatu sânt'a turma cu barbatia, cu statornicia si cu taria in contr'a tuturoru atacuriloru cari se radicasera asupr'a ei cá se o risipésca pre ea. Toti acesti a se afla acum la Ddieu si noi din partene suntemu indatorati sa binecuventâmu suvenirea loru pentru ostenelele loru puse in vi'a Domnului, cá se aduca róda.

Dara a mai siediutu pre scaunulu episcopatului Aradului, si Escelenti'a S'a, Présântitulu Archiepiscopu si Metropolitu alu nostru de astadi: Procopiu Ivacicoviciu. Ne-a pastoritu pre noi in decursu de dóue-dieci ani de dîle. Amu cunoscutu intielepciunea lui, amu cunoscutu blandetiele inimei lui. Bunatatea lui a fostu vestita in tóte pârtile. Pre multi tineri i-a inzestratu cu pâne; pre multi scolari lipsiti de medilóce i-a imbracatu cu vestminte, pre multi i-a ajutoratu cu ajutóre banale si pre multi i-a hranitu in curtea sea. Dara si in alte pârti s'a intinsu ingrigirea Escelentiei Sele. Biseric'a la carea mergemu de ne inchinâmu in carea versâmu rugaciunile nóstre inaintea celui préinaltu, mai vertosu prin a Escelentiei Sele ingrigire, truda, ostenéla s'a intemeiatu, s'a edificatu, s'a infrumsetiatu, si pentru acea pururea vomu pastrá insusirile cele frumóse, cele nobile, cele crestine ale Escelentiei Sele in inimile nóstre, si pomenirea ni va fi totu-déun'a vie si pretinita. Spunevoiu numele teu din generatiune in generatiune.

Acestoru Présântiti Archierei te-a pusu Ddieu urmatoriu présântite parinte. Pasiesce dara inainte stapâne! Aprinde lumin'a credintiei, carea luminédia câtra Ddieu, cá toti crestinii si cei ce n'au de feliu credintia, si cei ce au putiena credintia se cunósca pre Tatalu nostru care este in ceriuri: câci acést'a este viéti'a de veci, cá sa te cunósca pre tine unulu adeveratulu Ddieu si pre care ai tramisu pre Iisusu Christosu; fa sa resune glasulu Présântiei Tale in turm'a cea numerósa a crestiniloru, in turm'a carea numera pâna la 600,000 suflete; desceptati-ve spre lucrarea fapteloru bune, fapteloru celoru ce resaru si purcedu din credinti'a in Ddieu, cu toti câti suntu dormitori séu tardii in virtutea crestina, sa se descepte si sa se indemne a lucrá ce este placutu lui Ddieu si onoratu inaintea ómeniloru; câci nu totu celu ce-mi dîce mie: Dómne, Dómne, va intrá intru imperati'a ceriului, ci elu ce face voi'a Tatalui meu, care este la ceriuri.

Te-a chiematu Ddieu la inalta trépta in biseric'a sea présântite stapâne! cá se indrepti pre cei ce se afla in ratecire, se chiemi la pocaintia pre cei ce facu pecate, se mangai pre cei superati, pre cei intristati, pre cei desnadajduiti, se intaresci pre cei slabi la inima si se vestesci mantuire tuturoru ce asculta si implinescu glasulu evangheliei lui Christosu, câci fericiti suntu cei ce audu cuventulu lui Ddieu si-lu implinescu pre elu.

Si preotii cari slugescu la altariulu Domnului, voru luá daru si plinitate din darulu si plinitatea Archipastoriului si le voru impartasí credinciosiloru; voru aprinde facli'a credintiei la luminand'a faclia a Archiereului, si voru luminá cu ea inaintea turmei cei cuventatórie alui Iisusu Christosu si voru strigá, cá toti sa-i auda: veniti ca eata calea carea duce la Ddieu, la fericire.

Présântite parinte! Comun'a bisericei gr. orientale române din Aradu se bucura si e vesela astadi, câci s'a invrednicitu a te vedé pre Présânti'a Ta radicatu pre scaunulu episcopatului Aradului, si condusa de acésta bucuria a venitu, cá sa-si esprime alipirea sea câtra Présântitulu seu Episcopu, pre carele are norocire a te cunósce din tempulu juniei, petrecendu cei mai multi ani in medilocului ei; are norocire a Te cunósce cá pre barbatu iubitoriu de biserica si de natiune si pentru acea poftesce cá parintele luminiloru, prin a cârui gratia ai devenitu la inalt'a trépta a archieriei, carea o cuprindi astadi, sa-ti pastredie viéti'a la multi ani, in deplina sanatate si fericire, cá neimpedecatu sa poti lucrá in vi'a domnului.“

La vorbirea acést'a, primita cu viue aplause din partea publicului, Ilustritatea Sea domnulu Episcopu respunse cá la tóte cu o afabilitate rara, asigurandu-i pre toti despre ingrigirea si iubirea sea Archipastorésca.

Nu cu mai pucina caldura fù intempinatu Ilustritatea sea din partea credinciosiloru sei la Radu'a si Gyorok. Deosebiia manifestatiune a aretatu la acésta solena ocasiune credintiosii din Micalac'a, cari au fostu representati intru'unu numeru fórte considerabilu.

Asifeliu fù prim'rea Episcopului nostru de câtra poporulu seu credinciosu. Astfeliu sciura aretá oile cuventatóre cum pricepu si cunoscu ele glasulu archipastoriului loru!

Unitatea si legatur'a, ce au esistatu si esista si adi intre Metropoli'a ortodocsa transilvanéna si intre eparchiele sufragane, Ceriulu le pastreze pentru toti tempii, iéra Archiereului nostru Mironu i dee lungime de dîle, ca acésta unitate si legatura se o póta intârí si sustiené spre binele si prosperarea bisericei si a poporului românu din acésta patria!

Estrasu din „Lumin'a.“

Conferintiele invetiatoresci din Branu.

(urmare.)

Dîu'a III.

Lectiunea I.

1. Rogatiunea 2. Strigarea catalogului.

Inv. Se vediu care scie ce amu invetiatu noi eri? spune tu . . . tu . . . tu . . . L R! si tu B! si tu D! mai incolo G! mai departe E! dara tu ce mai scii O? si inca ce Z? dara inca S? vediu ca voi stiti; acum dara sa mergemu mai departe — se invetiamu altu ce-va.

Unde sunteti voi acum? — care scie sa spuna?

Scol. Eu! si eu! si eu! etc. noi suntemu in scóla.

Inv. Déca voi umblati la scóla, apoi cum ve mai poteti numí inca? (pre lânga numele ce-le frumóse ce-le aveti?)

Scol. (tacu ei nu sciu sa spuna*)

Inv. Ei — bine! ce póte fi caus'a de taceti? nu sciti ori nu vreti sa respundeti? ce e caus'a D P?

Scol. Eu asiu respunde, dara nu sciu! nu pricepu. —

Inv. Nici voi nu pricepeti? ori nu vreti sa vorbiti ceia-lalti toti? — —

Scol. Noi amu respunde — dara — nu scimu etc. etc.

Inv. Voi carii vorbiti si a-ti respunde — veti sci, câci eu ve voiu spune, iéra voi ve-ti respunde. Suntu inse unii intre voi carii nu vorbescu de locu; ascultati, ca pentru cei ce nu vorbescu amu sa ve spunu ce-va. . . .

Cunósceti voi pre NN! — care e mutu si nu póte vorbí nimicu?

Scol. Lu cunóscemu!

Inv. Acel'a inca au fostu la scóla cându au fostu micutiu cá voi, dara cându 'lu intrebá cine-va ce-va, nu vré sa vorbésca, si asiá au remasu mutu etc. etc.

Inv. Aveti grige dara cá sa nu remâneti si voi muti — cându veti fi mai mari . . . . tu N B ai dîsu ca X Y si U V nu vorbescu nimicu, acum vedu ca voi nu a-ti vorbitu adeverulu, ei vorbescu cu vecinii loru; ce au dîsu X Y — câtra tine Z? dara U V, ce au dîsu câtra tine T? dreptu e X Y ca asiá ai dîsu? Vomu vorbí noi la olalta câtu mai curendu ca i-amu vediutu eu ce copii buni suntu ei. Eu ii voiu intrebá ce-va si ei 'mi voru respunde, auditi numai X Y! Eu i-amu intrebatu pre toti cum se numescu, inca si cu altu nume, copii cari umbla la scóla? si n'au sciutu nici unii sa-mi spuna, ai grige ca eu te voiu intrebá si pre tine, si tu vei scí sa-mi respundi. Cum numimu noi pre cei ce grigescu oile? . . . boii? caprele? porcii? etc.

Scol. Pre cei ce grigescu oile — ii numimu pecurari — ciobani — . . bouari . . . caprari . . . . porcari etc.

Inv. Dara pre cei ce au facutu zidulu acestoru scóle etc. cum ii numimu?

Scol. Pre cei ce au facutu zidulu scólei ii numimu zidari.

Inv. Dara pre ómenii cari facu mese? — pre cari grigescu de paduri? pre cari facu lacate? pre cari facu feresti? pre cari totu umbla si prindu pesci? pre cari lucra la cisme si papuci? pre cari lucra la cojóce? la palarii? etc.

Scol. Acum sciu; . . . . . zidari, mesari, padurari, ferestari . . . pescari . . papucari — cojocari etc.

Inv. Bine e iub. meu bine! 'mi place! vedi dara câtu de bine scii tu? Acum spune unu copilu care umbla la scóla cum se mai póte numí?

Scol. Copilulu care umbla la scóla sa numesce scolariu.

Inv. Vedeti dara, câtu de bine scia X Y!*)

Inv. Spune si tu O P! unde esti? — dara tu cum te mai poti numí déca umbli la scóla F? dara tu Mária cum te vei numí, fiindu ca ambli la scóla?

Scol. Eu me numescu scolariu.

Inv. Scolariu te ai puté numí numai déca tu ai fi fecioru, — apoi tu feciorú esti?

Scol. Eu nu suntu feciorú! suntu fata.

Inv. Asiá dara cá fata — cum te vei numí? . . .

Scol. Cá fata me numescu . . . . scolaritia etc.

Inv. Dara voi cele-lalte fete — scolari sunteti?

Scol. Noi fetele suntemu — — scolaritie etc.**)

Inv. Ce (lucrati) faceti voi acasa — bunicelele mele?

Scol. Noi acasa, maturâmu prin casa — pre afara etc. spelâmu vasele, facemu foculu, ne ducemu unde ne poruncescu parintii etc. etc.

Inv. Eu sciu ca voi sunteti diliginte lucratórie, deci ascultati la acea ce ve spunu si invetiu eu, ca apoi ve aretu unu lucru frumosu — — —, eata aici nesce margele, de câte feliuri de margele suntu aici Elisavet'o?

Scol. Aici suntu de dóue feliuri de margele! — . . albe si negre.

Inv. Vediutati voi mai de multe feliuri?

Scol. Amu vediutu margele — albe, negre, rosii, vinete, galbine, verdi, argintie — aurie etc. etc.

Inv. Aici o cutiutia plina de totu feliulu de margele insiratile asiá incâtu — sa vina — totu câte un'a de unu feliu — lânga alta de altu feliu; . . . . insirati acum asiá cá in fia-care firu sa fia câte dóue de unu feliu lânga olalta — — apoi câte trei etc. Faceti acum fia-care câte o forma — figura — din margele — sa vedu care ce feliu de forma scie sa faca? (astu-fetiu suntu de a se ocupá si baietele cu lucruri potrivite sexului finu, nobilu si frumosu, in asta privintia inse, ne fiindu practicu, notediu nu mai atât'a, ca invet. trebuie sa ocupe pre baiete cu lucruri potrivite loru in specie, si nici decum sa nu tractedie cu ele cá, si cu baietii. Mai departe lasu dneloru invetiatorese acestu lucru finu.)

Inv. Ce amu invetiatu noi astadi R S? spune si tu B T! si tu E F! T C! G L! etc. dara tu inca ce mai scii G M? dara E P? etc. etc. vedu ca voi cu totii sciti ce amu invetiatu noi pâna aici; asiá dara sa mergemu mai departe: Ascultati! . . . cu cine ai venitu de acasa la scóla B F? dara tu X Y? dara tu D L? si tu R E? dara tu R Z? cu cine mergi tu acasa O S? si tu M P? si inca si tu R Z? . . . O! O! d'apoi ca voi mergeti multi de odata — pre cale, bine! bine! 'mi place! departe siedeti voi N Z de Z P? dara voi L E? departe siedeti de I S? A E departe siedeti voi de O N? etc. etc. Care dintre voi siede lânga — aprópe de mór'a = piuale — puntea — podulu — masin'a — fantân'a — fabric'a — cutare si cutare? (N N etc. etc.) care dintre voi siede mai aprópe de scóla? care dintre voi locuesce mai aprópe de biserica? dara mai departe de scóla — de biserica cine dintre voi e? etc. etc. O! d'apoi ca voi sciti mai bine! — — — acum sa-mi spuneti care dintre voi au venitu astadi mai de diminétia la scóla? etc. etc.

---

*) Unii copii suntu obicinuiti — dedati de acasa a fi cu totulu straini, tacuti, de nu vrea sa vorbésca nimicu; in urm'a conversatiunei acestei'a inse nu crediu ca sa póta vre unu copilu ramâné in tacerea sea. Intemplandu-se inse totusi cá vr'unu copilu sa nu vorbésca — din sfiala — rusine etc. Invetiat. trebue sa cerce feliurite medilóce libere, dara sîla la nici unu casu, câci atunci invetiatoriulu nu e doctoru ci e unu simplu: politiaiu.

*) Aici de odata s'au tractatu dóue cestiuni; un'a, ca inv. déca vede ca copii nu potu respunde la intrebare apoi sa nu le spuna nici decum, ci sa le spuna alte intrebâri potrivite, pâna cându senguri ei — scolarii afla respunsulu celu adeveratu. A dóu'a ca prin conversatiuni potrivite — dara feliurite — se póte face chiaru si celu mai sfiosu si rusinosu sa vorbésca si conversedie reciprocu etc. etc.

**) Cá sa respunda scolarii asiá, precum suntu unele respunsuri aici in conversatiune nu are sa astepte nimenea; eu amu pusu respunsurile cum aru trebuí sa fia, si cam cum trebuie sa procéda invetiatoriulu in feliurite casuri. Greutâtile ce are unu invetiatoriu interesatu si conscientiosu, sa intimpine, suntu ne computabile. Suntu unii scolari de tacu si nu vréu sa respunda nimicu; altii respundu cu totulu altu ce-va, ce nici prin minte nu-i trece omului, si mai la tóte intrebârile capeta invet. atâtu de diferite respunsuri, — mai multu rele decâtu bune, incâtu de multe ori sta in locu. — Eu amu patimitu — amu statu in locu cugetandu-me: . . . ce amu se facu? pentru cá sa potu aduce pre elevu la cunoscinti'a respunsului bunu; de óre-ce ai pune baiatului resp. in gura nu vreau, procedur'a invet. cari facu asiá nu o aprobediu ci o urescu cu totulu dechierandu-o de fórte gresita si rea. Viéti'a invetiatorului trebuie sa fia unu studiu ne intreruptu. Inv. trebuie sa pórte unu diuariu unde sa-si notedie totu ce intimpina. „Scrie totu ce dai si ce iai! cu numeru si cu mesura da“ Sirachu cap. 42. v. 9. déca acestu pasagiu se potrivesce bine la alte afaceri profane, apoi in pedagogia se potrivesce de minune; cá inv. sa-si notedie totu ce aru dá si totu ce primesce dela elevi cá respunsuri. etc.

Scol. Eu! si eu! si eu! si eu! etc.

Inv. Bine iubitii mei! tare bine! mie 'mi place fórte multu de scolarii cari vinu de diminétia tare la scóla! . . . . dara mai tardiu care au venitu?

Scol. R S: eu amu vediutu pre Z T ca au venitu la scóla tardiu. Z.: si eu amu vediutu pre I L ca au venitu tardiu.

Inv. Asiá este! inse mie nu-mi place cá sa spuneti voi despre altii, ci fia-care sa spuna despre sine insusi care au venitu de diminétia? si care au venitu tardiu?*)

Inv. Audîti voi, ca acesti'a ve spunu ca a-ti venitu la scóla mai tardiu cá ei? ascultati iub. mei! mie de voi, de toti 'mi place, pre toti ve iubescu, dara totusi 'mi face mai mare placere — 'mi place mai multu — de — acel'a scolariu, care vine la scóla mai de diminétia, care vine la mine si me intréba si de care spune elu singuru numai de elu ce au facutu etc. iéra nu si de altii; de acel'a care vorbesce de altii nu-mi place asiá multu; ce amu dîsu eu N D? ce nu-mi place mie Z L?.. dara ce-mi place G E? spune si tu A! si tu D! cum 'mi place mie mai bine de scolari H? de cari scolari nu-mi place mie S? pre cari scolari ii iubescu eu mai multu C? pentru ce iubescu eu mai multu pre unii decâtu pre altii E? cându potu eu sa ve iubescu pre toti intr'unu chipu I? Cum poteti voi a ve face mie toti placuti F? etc. etc. Cari scolari 'mi facu mie mai mare bucuria G? pentru ce L? si mai pentru ce N? si pentru ce inca M? . . . . . Asiá! asiá! iub. mei! . . . esîti putientelu afara, dara fâra larma! frumosu si in linisce pre rendu — mai intâiu voi . . . . apoi voi etc. etc. pausa.

(Va urmá)

---

*) Scolarii nu obiceiu a se spune — acusá unii pre altii, pentru multe — si feliurite intemplâri; invet. inse aru trebuí sa nu sufere nici decum acusele unor'a asupr'a altor'a, câci prin astu-feliu de acause se invétia scolarii — (pâratori —) acusatori, — mincinosi, invidiosi etc. etc. ci sa introduca frumosulu obiceiu — ba prea recomendabilulu — metodu — dupa mine, — de a spune fia-care scolariu numai despre sine ceea ce scie, si asiá fia-care sa-si marturisésca pecatulu etc. Totusi eu aflu de neaparata trebuintia, ca inv. are si trebuie sa asculte si considere multu si informatiunile particulari, si sa cercetedie cu totu adinsulu a aflá si dela altii, pentru cá sa se scie aflá in acea ce are sa-lu intimpine; de óre ce scolariulu póte sa nu spuna adeverulu etc.

Varietâti.

⁂ Ministrulu de culte si instructiune publica printr'unu cerculariu câtra universitâtile din patria a ordinatu cá dreptulu publicu unguerescu sa se considere, inca in anulu curentu inainte de statorirea unui nou regulamentu pentru rigurósе, cá objectu de sine statatoriu la rigorosulu din specialitâtile juristico-istorice.

⁂ Prelegerile la scólele nóstre centrale (Gimnasiu, scóla com. reala si normala din Brasiovu) se reincepu Vineri in 25 Ian. s. v. a. c. la 8 óre a. m., iéra la scól'a de Dumineca pentru invetiaceii dela meserii Dumineca in 27 Ian. s. v. a. c.

(Locu deschisu.)

Die redactoru! In nrulu 2 alu diurnalului nostru „Tel. Rom.“ se afla in colónele din urma unu articulu dela Resnovu, scrisu cu dt'a díu'a de craciunu anulu 1873 mai multu din malitia decâtu pentru interesulu poporului, ce dîcu ca-'lu au subscrisii acelui articulu. Dumnealoru in locu de a serbá aceea dî insemnata dupa prescrisele bisericei nóstre crestinesci, s'au apucatu a insirá si a dá publicitâtiei neadeveruri, pentru de a-si scutí sub mantau'a acestor'a faptele dloru, purcese mai multu din interesu particularu, decâtu din interesulu binelui poporului. Pre subscrisulu inse nu me interesédia nici decâtu istoriculu celoru insirate in fruntea articulului, câci acést'a atinge mai multu pre comuna si respective pre sinodulu parochialu, si nici ca a-si fi facutu intrebuintiare de elu, déca acei d nu atingéu si persón'a mea in acelu articulu. Cumca dloru au facutu acést'a cu intentiune rea se póte vedé si din intrebârile cele pline de sarcasmu si de ura, pre carea voru a o aruncá asupr'a mea. Eu inca a-si intrebá pre acei d. si binevoitori de inaintare, ca cu ce medilóce amu incercatu eu a amagí poporulu, si a-lu seduce cá sa reduca parochi'a la clas'a a II?

Dumnealoru, precum se vede, se basédia pre protocolulu celu falsu facutu de o mica minoritate a comitetului parochialu, pusa la cale de o persóna fórte dibace si cu totulu interesata pentru ajungerea scopului seu, se intielege, cu intentione de a seduce opiniunea publica si a amagí pre autoritâtile mai inalte.

Nu negu, câci nu mi-a placutu nici odata a vorbí neadeverulu, ca, in díu'a de 6 Decembre anulu trecutu amu fostu la Resnovu, chiematu fiindu nu de atâti'a câti voru fi subscrisi in articululu amintitu, ci de o mare majoritate a comunei nóstre Resnovu, unde comunicându-mi acesti'a dorinti'a loru de a le fi parochu. m'amu declaratu ca pentru acést'a m'amu si pregatitu. Inse i-amu facutu totu de odata si atenti, ca dupa statutulu organicu, parochiele nu se intregescu cá mai nainte, ci prin escrierea de concurse, si eu pâna astadi n'amu cetitu nicairi vreunu concursu pentru intregirea acestei parochii! prin urmare sa medlocésca mai intâiu dela locurile competente escrierea concursului, si atunci conformandu-me cu conditiunile concursului intre altii voiu concurá si eu.

Cum-ca acésta declarare franca aru fi pututu iritá pre poporu, precum sustienu acei d. „plini de interesulu binelui poporului“, judece on. publicu cetitoriu, dara puna si d-loru man'a pre consciintia, si constateze, déca purtarea mea séu a d-loru a facutu din ómenii cei mai de omenia, ómeni rabiati? precum le place d-loru a se esprimá; si déca eu, séu totu purtarea d-loru „cea plina de zelu pentru binele si inaintarea comunei nóstre“ au adusu pre ómenii cei mai pacinici a-le stá díu'a mare in drumu? precum li-se nalucesce d-loru. Ceea-ce atinge nesiguranti'a densiloru in adunârile publice, ba chiaru si in biserica. acést'a marturisésca-o iéra densii, déca eu séu iéra purtarea loru o a provocatu.

Cu tóte ca acelu articulu e subscisu de mai multi fii ai poporului, mi-se pare, ca scriitoriulu, pre cându 'lu scriá, nu sciea, ce subscriere are sa-i dé, câci in articulu se vorbesce numai despre parerile unui'a, asiá d. e. „nu esagerezu — dîsele mele“ etc., si in fine urmeza subscrierea: „Mai multi fii ai poporului“; séu ca d. autoru alu articulului este, óre — unu dascalu din legea vechia si nu prea cunósce gramatic'a. Nu crede, d. autoru alu acelui articulu, ca nu te cunoscu cine esti si chiaru si de cine esti pusu la cale; 'mi pare reu inse, vediendu ca si unulu cá d ta mai voesci a aperá moralitatea sub mantau'a anonimitâtiei.

Fii siguru d. corespondinte, ca nu me incumetu pre nimeni, decâtu pre adeveru si dreptate, si la tempulu seu totu in interesulu moralei poporului si alu societâtiei omenesci, precum si alu institutiuniloru nóstre bisericesci celoru atâtu de sulutarie, 'ti voi desmacá tóte faptele d-tale si voi dovedí la tempulu seu ca cine este orditoriulu atâtoru neplaceri in comun'a nóstra bisericésca din Resnovu pâna atunci la revedere. . . . .

Satulungu in 15 Ianuariu 1874.

Dumitru Nanu
invetiatoriu

Raportu comerciale.

Sabiiu 3 Fauru n. Grâu 6 fl. 87 xr. frumosu, 6 fl. 53 xr. mestecatu, 6 fl. 20 xr.cualit. infer.; secar'a 4 fl. 80 xr. pâna 4 fl. 53; orzu — — —; ovesu 1 fl. 67 pâna 1 fl. 40 xr.; cucuruzu (porumbu) 3 fl. 20 xr,; cartofi 1 fl. 87 xr. galét'a austriaca.

Fârina buna 14 fl.; de fransele 12 fl.; de pâne alba 11 fl. pâne de casa 10 fl. maj'a.

Lintea 24 xr., mazarea 24 xr., Fasolea 18 xr., malaiulu 16 xr. cup'a.

Fenu legatu 1 fl 15, nelegatu 1 fl. 10 xr., paie lungi 80 xr., scurte 70 xr, maj'a.

Lemne de focu 7—9 fl. stang. austr.

Carnea de vita 20 cr. p., de porcu 26 xr. Unsórea 75 xr. pâna la 1 fl. cup'a.

Pest'a 4 Februariu. *Cereale.* Dispusetiunea comerciului e liniscita, s'a vendutu pentru Maiu-Iuniu 10,000 galete (Metzen) *ovesu* cu 2 fl. 47½ a 50 p. mes. vien.

Debrecinu 2. Febr. Tergulu de septamâna de astadi a fostu putienu cautatu. Grâulu sa vendutu galéta (Kübel) cu 14—15 fl, secara 9 fl. 60—10 fl. 20 xr. orzu 6 fl.—6 fl. 40; cucnruzu 7 fl. 4.

Concursu.

Trebuindu a se asiediá lânga neputinciosulu parochu gr. or. din Uci'a de susu protopopiatulu Fagarasiului II-lea unu capelanu de ajutoriu, se escrie prin acést'a concursu.

Emolumentele impreunate cu acésta statiune suntu venitulu jumetate din parochi'a memorata, care este de clasa a trei'a.

Doritorii de a ocupá acésta statiune de capelanu suntu pofliti a-si asterne recursele loru instruate cu documentele necesari in intielesulu „statut. org.“ pâna la finea lui Februariu 1874 la subsemnatulu scaunu protopopescu.

Avrigu in 17 Ianuariu 1874.

Vasiliu Macsimu,
in intielegere cu comitetulu
parochialu din Uci'a de susu.

(2—3)

Insciintiare.

Deschidiendu-se in 1 Martiu a. c. in institutulu reg. de mositu din Sabiiu cursulu de instructiune pentru mósie, candidatele de mositu de natiunalitatea româna si nemtiésca suntu provocate a se insiuná pâna la terminulu indicatu la subscrisulu spre a fi primite in cursu.

Sabiiu 1 Februariu 1874.

Dr. Lukacs Mikulicz
(3—3) Profesoru ord. de mositu.

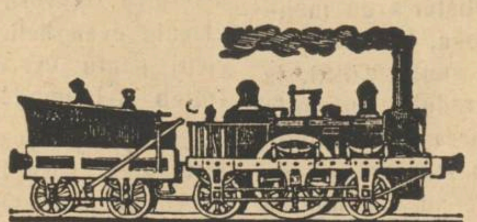

Drumulu de feru unguerescu orientalu.

Lini'a principale Oradea—Brasiovu.

Statiuni.	Trenu de persóne. Nr. 1. Sosesce. ór'a m.	Nr. 1. Pléca. ór'a m.	Trenu mestecatu. Nr. 5. Sosesce ór'a m.	Nr. 5. Pléca. ó'ra m.	Nr. 7. Sosesce. ór'a m.	Nr. 7. Pléca. ór'a m.
Oradea-mare	Dupa m.	5 7	Diminét.	6 18		
F. Vásárhely	5 25	5 26	6 43	6 45		
Mezö-Telegd	5 51	5 53	7 21	7 33		
Elesd	6 13	6 15	8 2	8 12		
Rév	6 41	6 46	8 47	9 7		
Bratka	7 13	7 15	9 45	9 50		
Buci'a	7 35	7 37	10 16	10 21		
Ciuci'a	7 58	8 6	Díu'a. 10 49	11 19		
Mallomszeg stà	8 34	8 35	11 53	11 55		
Huedinu (Banfy Hunyad)	8 54	8 57	12 19	12 42		
Stan'a, stà.	9 23	9 24	1 46	1 42		
Agrisiu, (Egeres).	9 55	9 58	1 55	1 56		
Magyar-Gorbó.	10 13	10 14	2 13	2 15		
M.-Nádas.	10 31	10 33	2 35	2 40		
Clusiu.	Nóptea. 10 56	11 21	3 6	Dupa m.	Dimin.	8 45
Apahid'a.	11 50	11 53	. . .	. . .	9 14	9 30
Car'a-Cojognei.	12 6	12 8	. . .	. . .	9 44	9 48
Virágosvölgy.	1 8	1 9	. . .	. . .	10 48	10 50
Ghirisiu.	1 49	1 54	. . .	. . . Díu'a.	11 30	11 40
Cucerdea.	2 39	2 54	. . .	. . .	12 31	1 31
Vintii-superiori (Felvincz).	3 5	3 8	. . .	. . .	1 51	2 1
Aiudu.	3 33	3 38	. . .	. . .	2 42	3 2
Teiusiu.	4 1	4 26	. . .	. . .	3 40	4 30
Cisteiu.	4 43	4 44	. . .	. . .	4 55	4 57
Craciunelu.	4 58	5 —	. . .	. . .	5 19	5 22
Blasiu.	5 15	5 21	. . .	. . .	5 45	6 5
Hususeu, stà.	5 38	5 39	. . .	. . .	6 31	6 33
Micasas'a.	5 55	5 58	. . .	. . .	6 57	7 3
Copsi a-mica.	6 16	6 34	. . .	. . .	7 31	8 16
Mediasiu	6 51	7 1	. . .	. . .	8 37	9 51
Elisabetopole	7 32	7 31	. . .	. . .	9 43	10 26
Danesiu	7 68	8 —	. . .	. . .	10 23	11 21
Seghisiór'a	7 58	8 36	. . .	. . .	10 56	12 59
Hejastfalva	8 57	9 2	. . .	. . .	11 49	1 —
Archit'a	9 35	9 41	. . .	. . .	12 45	1 33
Be'a	10 2	10 4	. . .	. . .	1 25	1 56
Cati'a	10 25	10 27	. . .	. . .	1 51	2 30
Homorodu	10 42	10 47	. . .	. . . Nóptea.	2 15	3 11
Alsó-Rákos	11 16	11 17	. . .	. . .	3 9	3 40
Agostonfalva	Díu'a. 11 36	11 39	. . .	. . .	3 35	4 18
Apati'a	12 1	12 6	. . .	. . .	4 8	5 9
Feldiór'a	12 36	13 44	. . .	. . .	4 54	5 3
Bodu, stà.	1 1	1 2	. . .	. . .	5 31	3 1
Brasiovu	1 30	Dupa m.	. . .	. . .	6 10	Dimin.

Lini'a laterale Copsi a-mica—Sabiiu.

Dela Copsi'a-mica la Sabiiu si inapoi.

Statiuni	Trenu mestecatu. Nr. 31. Sos. ó. m.	Nr. 31. Pl. ó. m.	Nr. 37 Sos. ó. m.	Nr. 37 Pl. ó. m.
Copsi'a-mica.	Dim.	6 55	sér'a.	9 50
Sieic'a mare.	7 22	7 27	10 7	10 10
Lómnesiu.	7 59	8 1	10 42	10 44
Ogn'a.	8 34	8 42	11 14	11 17
Sabiiu.	9 5	a. m.	11 40	nópt.

Statiuni.	Trenu mestecatu. Nr. 31. Sosesce. ór. m	Nr. 31. Pléca. or. m.	Nr. 38. Sosesce. ór. m.	Nr. 38. Pléca. ór. m.
Sabiiu.	dup. m.	5 40	dimin.	3 40
Ogn'a.	6 5	6 10	4 3	4 5
Lómnesiu.	6 36	6 39	4 34	4 36
Sieic'a mare.	7 10	7 25	5 7	5 10
Copsi'a-mica.	7 50	sér'a	5 36	dimin.

Redactoru respondietoriu: **Nicolau Cristea.**

Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Dumunec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 9. ANULU XXII.

Sabiiu, in 31 Ianuariu (12 Febr. 1874.)

Nr. 2379/Sc. = 1873.

Câtra PP. Protopopi si Administratori ppesci. cá Inspectori districtuali ai scóleloru nóstre confessionali din Transilvani'a.

Onoratulu inspectoratu de scóle din fundulu regiu a impartasitu consistoriului nostru archidiecesanu circulariulu seu dto 5 Decembre 1873 Nr. 654 indreptatu câtra dregatoriele politice in privinti'a esecutârei listeloru de lenevire, — alaturandu totu-odata si unu formulariu de conspectu despre tienerea in evidentia a baniloru de pedepse, cu acea recercare, cá si acestu consistoriu se faca dispositiunile de lipsa cá listele de lenevire sa se transpuna in tóta septaman'a dregatoriei comunale, iéra banii de pedepse sa se insemnedie cu tóta acurateti'a intr'unu conspectu, care conspectu apoi sa se substérna in tóta lun'a acestui consistoriu. —

Aflându-se cuprinsulu acestui circulariu alu inspectoratului reg. de scóle conformu cu circulariele consistoriali din 27 Martie 1869 Nr. 351 si 13 Septem. 1873 Nr. 1711/sc. — afara de conspectulu pentru insemnarea baniloru de pedepse se vede consistoriulu archidiecesanu indemnatu a ve inprospetá in memori'a Précinstieloru vóstre acum citatele ordinatiuni consistoriali, cu acelu adausu cá dispositiunile in acelea cuprinse sa cautati ale duce cu tóta strictet'a in deplinire.

Iéra incâtu pentru listele de lenevire a copiiloru de scóla, Précinstiele vóstre primiti insarcinarea a indrumá pre preotimea tractuale, cá listele acestea de lenevire in tóta septaman'a sa le transpuna deregatoriei comunale, iéra banii de pedepse, — ce se voru scóte prin deregatori'a comunala dela parintii, cari nu-si tramitu copii la scóla, si se voru administrá comiteteloru nóstre parochiali, — sa-i insemnedie cu tóta acurateti'a intr'unu conspectu dupa formulariulu, ce sa alatura aci sub ·/., care conspesctu apoi Précinstiele vóstre 'lu veti asterne in tóta lun'a consistoriului archidiecesanu, pentru de a se poté controlá manipularea cu pedepsele incasate prin deregatoriele comunali si administrate comiteteloru nóstre parochiali.

Comitetele parochiali voru avé a administrá banii acesti'a conscientiosu, si ii voru intrebuintiá spre cumpararea de cârti pentru scolarii seraci, procurarea de instrumente de invetiamentu si alte utensilii, avendu a dá séma despre manipularea si intrebuintiarea loru in totu anulu inaintea sinodului parochialu; iéra Précinstiele Vóstre, cá inspectori districtuali de scóle veti ingrigí sub propri'a-ve responsabilitate, cá ratiociniulu despre manipularea si intrebuintiarea acestoru bani sa se pórte cu tóta acurateti'a. —

Sabiiu, din siedinti'a consistoriului archidiecesanu, cá senatu scolariu, tienuta in 19 Ianuariu 1874.

Procopiu Ivacicoviciu m/p.
Archiepiscopu si Metropolitu.

Nr. 38/B. 1874.

Précinstitiloru Parinti Protopopi, si Administratori protopopesci, si Cinstita Preotime din Archidieces'a Ardélului!

Comitetulu administrativu alu fundatiunei gojduiane a notificatu acestui consistoriu: cum-ca a procuratu portretulu fericitului Gojdu in numeru 1200 de esemplare, conformu conclusului congresuale din 10 Octobre 1870 Nr. 93 prin care s'a ordinatu, cá sa se scóta portretulu fericitului Emanuilu Gojdu litografate pre harthia intr'unu numeru, care se ajunga pentru fia-care parochia din provinci'a metropolitana.

Totu-odata aréta acel'a-si comitetu ca portretele se afla depuse la cas'a fundatiunei gojduiane in Pest'a, si ca pretiulu unui esemplariu pre harthia de chin'a este 1 fl. 50 xr., iéra pre harthia alba 1 fl. v. a., si ca colectoriloru de 10 esemplare se da unulu gratis.

Deci aducendu-se acést'a la conoscinti'a Précinstieloru vóstre, a preotimei nóstre eparchiali si a sinódeloru parochiali, primiti Précinstiele vóstre insarcinarea a ingrigí cá conformu susu laudatului conclusu congresuale fia-care parochia sa procure câte unu esemplariu din portretulu fericitului Gojdu pre sém'a scólei sele, si anume din fia-care parochia sa se tramita pretiulu unui esemplariu la Précinstiele vóstre, si apoi pre lânga o consemnare banii sa se astérna aici, de unde se voru face cele de lipsa pentru procurarea portreteloru. —

Sabiiu, din siedinti'a consistoriului archidiecesanu, tienuta in 10 Ian. 1874.

Procopiu Ivacicoviciu m/p.
Archiepiscopu si Metropolitu.

Qui bene distinguit, bene docet.

(D-P.) Fostau asuprita biseric'a romàna din Banatu, Ungari'a si Ardélu din partea bisericei serbesci dupa intemeierea scaunului metropolitanu alu Carlovetiului séu au fostu mai multu spriginita din partea acelei a? a — fostu, si esperinti'a mai prospeta ni arata, ca este si astadi intrebarea ce si o punu multi fara a se incercá sa o si deslege.

Istori'a este in dreptulu seu nu numai a inregistrá faptele de insemnatate ale singuraticiloru ale mai multor'a si ale intregului, ci ea póte sa-si faca si reflessiunile sele despre moralitatea séu nemoralitatea fapteloru. Acestea reflessiuni morale, pre — cari le putemu numí sentintia morale a istoriei — se potu face numai obiectivu, adeca trase din o cumpenire drépta a fapteloru intemplate; de aceea rele suntu judecâtile aduse dintr'unu prejudetiu séu preocupatiune subiectiva. De astfeliu de preocupatiuni precum individi asemenea nu suntu scutite nici popóre intregi. Si precum astfeliu de preocupatiuni nu suntu bune la individi — intocm'a asiá, ba in mesura si mai mare suntu perniciόse pentru unu poporu intregu.

Istori'a fàra indoiéla este o magistra a vietiei. Pentru acel'a inse, care altcum vede faptele intemplate, de cum s'au intemplatu ele, nu póte fi o magistra buna, ci o magistra rea; si este unu adeveru empiricu, ca mai bine sa nu invetie cine-va de feliu, decâtu se invetie reu. Dupa premiterea acestoru adeveruri generale, viu a vorbí in concretu despre purtarea serbiloru veniti in Austri'a pre la finitulu seculului alu 17 si pre la inceputulu seculului alu 18 — fatia de biseric'a ortodocsa romàna din Ungari'a, Banatu si Ardélu — pâna la restaurarea Metropoliei nóstre de curendu si apoi pre bas'a dateloru istorice a eruá o drépte sentintia morale a istoriei asupr'a substratului pusu in fruntea acestui articlu: ca fostau românii de sub Metropoli'a romàna restaurata asupriti séu spriginiti mai multu prin serbii emigrati in Ungari'a?

Dupa vocea unoru jurnale române ce s'au manifestatu mai alesu cu ocasiunea despartirei comuneloru mestecate române si serbe din Banatu si Ungari'a s'aru parea intrebarea pusa aci resolvata, si adeca intr'acolo, ca ierarchi'a serbésca au fostu pentru români stricaciósa, ba unii numera bisericesce pre serbii cu privire la trecutulu pâna cându au avutu afaceri comune bisericesci — chiaru intre inimicii nostri, altii iéra mai suntu cari condemnandu pre serbi a priori, au facutu din inpregiurarea, ca românii din Ungari'a si Banatu se mai afla sub episcopi serbi — unu motoru de proselitismu religiunariu indemnandu pre români a trece la unire, cá sa scape de serbi.*) De aceste din urma nu ne vomu ocupá, câci le cunóscemu isvorulu; dara incâtu unii dintre ai nostri se pré grabescu cu sentinti'a morale istorica, fia dintr'unu zelu nationalu pré ferbinte, fia din neconoscintia de lucru — vomu pune in vedere unele date istorice, cari voru induce la alta sentintia in acésta privintia. Se scie adeca din datele istorice multe putiene, câte le avemu, ca inca din seculul alu 13 incependu s'au batutu resbelu de nimicire si sterpire in contr'a bisericei române ortodocse din Ungari'a, Banatu si Transilvani'a, carea avea mai multe episcopii apartienatórie de Metropoli'a Albei-Iuliei, tenacitatea si constanti'a admirabile a româniloru in religiunea stramosiésca, aduse cu sine, cá sa sustiena lupt'a acést'a pentru esistintia pâna la finea seculului alu 17. Numai in Cumani'a sucumbà biseric'a nóstra persecutiuniloru nenumerate inca de tempuriu. Dupa mórtea episcopului nostru Efremu urmata la an. 1695 scaunulu episcopiei nóstre din Oradea-Mare nu se mai intregí, pentru cá cu atâtu mai usioru sa se póta face venatórie asupr'a româniloru ortodocsi. De alta parte se restaurà episcopatulu atinu in Oradea-Mare, carele in urm'a loviturilori aduse din partea calvinismului disparuse pre unu tempu. Totu asiá in urm'a machinatiuniloru a raporteloru false si a apostasiei unor'a pentru interesu s'au infiintiatu la Oradea-Mare mai intâiu unu Vicariatu pentru românii uniti la a. 1694, si mai tardiu episcopatulu unitu. In acestu tempu de crisa episcopulu serbescu din Aradu au aperatu in continuu pre românii ortodocsi, cá biseric'a loru sa nu se nimicésca, au infruntatu mai multe pâri false, au conlucratu in comissiuni micste de repeiite ori pentru aperarea româniloru, dovedindu ca ei nu voru a primí uniunea. In fine in urm'a pasîrei energice a episcopului serbu din Aradu anume Sinesie Jivanovici, si in urm'a unei comissiuni din 1754, la care luà parte si archimandritulu Moise Putnicu cá representante alu Metropoliei din Carlovetiu, s'au constituitu si unu consistoriu pentru românii ortodocsi din Bihari'a la Oradea-Mare in an. 1793, care erá delegatu alu Episcopului din Aradu precum este pâna astadi.

Despre Banatu vorbindu putienu s'au pututu asceptá in cele bisericesci, câci elu si in cele politice au suferitu desastre mari gemendu mai indelungatu sub jugulu turcescu si aflandu-se in stâri esceptiunale.

In Transilvani'a se arunca sementi'a cea rea a unirei cu Rom'a. Metropoli'a nóstra din Alb'a-Iuli'a apune; crestinii nostri n'aveau nici o episcopia proprie, pre lânga care sa-si afle mangaiere in cele sufletesci. Starea acést'a trista n'au fostu o fasa trecatória, ci au duratu unu seculu intregu. Cine au legatu ranele aduse bisericei nóstre române in tempulu acest'a. Intre altii, si de siguru nu se póte negá mai multu, ca toti au datu biseric'a serbésca mân'a, cá sa o radice dela pamentu, unde erá aruncata acum?

Serbii, cari emigrasera din Serbi'a espusi fiindu maniei turcesci si cari fusera primiti pre la an. 1690 si altii mai tardiu la an. 1737 — primira succesive dela regentii austriaci mai multe privilegii pentru natiunea si biseric'a loru, li se intemeià metropoli'a din Carlovetiu cu mai multe episcopii, precum cea din Timisiór'a, Segedinu, Bud'a, Sigetu, Versietiu, Aradu, pre unde se asiediara ei. Cu ei impreuna locuitori si inca numerice mai multi erau românii. Istori'a nu ne arata fapte dupa care ei se fi intrebuintiatu positiunea loru privilegiata spre amarirea si mai mare a româniloru; cu atâtu mai putienu se póte dice ca ei aru fi tribulatu chiaru pentru stingerea episcopiei nóstre din Oradea-Mare, de care amu amintitu mai susu, ca s'au stinsu la an. 1695. Din contra avemu date istorice despre o purtare démna si crestinésca fatia de biseric'a nóstra romàna; pentru ca românii alergau la episcopii serbesci si mai de aprópe la celu din Aradu pentru indeplinirea trebuintieloru sufletesci. Ierarchi'a serbésca se interesá de sórtea crestiniloru nostrii si mai indepartati, câci cetimu, ca unu eremitu serbescu anume Visarionu calatoresce provediutu cu cârti recomendatóre dela Metropolitulu serbescu prin Transilvani'a spre a cercetá pre crestinii nostri — inse este alungatu din tiéra prin proselisticii de atunci. Se va obiectá póte de cine-va, ca tota acést'a bunavointia a serbiloru câtra români au fostu egoistica adeca de a-si estinde supremati'a ierarchica preste români. Cine póte strabate câtu de câtu in spiritulu tempului acelui'a, cându ide'a nationalitâtiei erá inca latenta si nici pre departe datatóre de tonu, acel'a nu va puté afirmá acést'a. Totusi acésta materia se va ilustrá mai positivu prin datele ce urmédia.

Despre Metropolitulu Carlovitiului cetimu ca la a. 1755 interveni la Majestate cu o suplica de a aperá pre românii ortodocsi, a-i luá sub sensulu seu si spre scopulu acest'a se provóca in suplic'a sea la privilegiele metropoliei nóstre din Alb'a-Iuli'a date de G. Racoti si Acatiu Barcsai etc.

Dionisie Novacoviciu Episcopulu Budei in tempulu câtu au administratu episcopi'a ortodocsa a Ardélului incependu dela 1761 — in continu au lucratu cá biseric'a nóstra sa capete episcopulu seu propriu. In acestu intielesu au conlucratu si urmatoriulu seu administratoru alu episcopiei nóstre ardelene Sofronie Chirilovicíu. La staruinti'a acestor'a si a Metropolitului din Carlovetiu au recastigatu românii la a. 1783 pre episcopii sei proprii, mai intâiu pre Gedeonu Nichitici si pre Gerasimu Novacoviciu, cari de-si erau de natiunalitate serbi, totusi ei si-au priceputu chiamarea loru de Archierei, câci sub impregiurâri grele „neavendu nici unde sa-si plece capulu", s'au interesatu celu dintâiu si pentru scóle medilocindu emisulu imperatescu din a. 1786, iéra celu de alu doilea au facutu pasi in contielegere cu episcopulu românu unitu pentru castigarea drepturiloru politice pentru români, s'au intrepusu in a. 1790 la congresulu serbescu in Timisiór'a de a-lu spriginí la regimu pentru ameliorarea si eliberarea bisericei române ortodocse si facendu pasii la diet'a ardeléna din a. 1791 au si dobanditu art. LX de lege, prin care bisericei ortodocse din Ardélu i se si da esercitiulu liberu religionaru.

Cine cunósce din istoria starea privilegiata a serbiloru si neputinti'a nóstra pre acelu tempu au puté va bateru presupune, ca vrendu serbii a-si sustiené ierarchi'a loru sî in Ardélu n'aru fi potutu face acést'a bateru pre unu tempu? Ei n'au facut'o.

---

*) Vedi Istor. bis. de Bar. Siagun'a, not'a pre pag. 230.

Dupa acésta escursiune scurta istorica nu putemu ajunge la alta conclusiune, decâtu, ca serbii austriaci n'au fostu pentru românii ortodocsi in genere asupritori sî pagubitori din contra spre binele sî ejutorinti'a loru.

Cându sustienemu acestea a-si dorí, cá cetitoriulu acestor'a sa nu se preocupe de reulu, ce au venitu in privinti'a limbei nóstre din partea slaviloru, preste totu, câci acele rele datédia mai de multu sî adeca din evulu mediu dela serbii emancipati dimpreuna cu românii de sub domni'a bysantina, cându adeca s'au introdusu limb'a slavéna in biseric'a nóstra. Mai departe sa nu fia preecupatu nici de greutâtile, ce le-au avutu românii din partea serbiloru la pasurile fucute pentru restaurarea vechei nóstre metropolii, cugetandu, ca atari greutâti ni s'au facutu chiaru din partea unoru frati de ai uostri mai de aprópe; sa nu fia preocupatu nici de diferintiele escate cu ocasiunea despartirei ierarchice a româniloru de serbi, câci ací s'au tractatu de alu meu sî alu teu sî sa seversiesce intr'unu tempu cându ide'a natiunala este atâtu de acuta. Ci cá sa-si faca o judecata drépta din istoria in partea morala a lucrului acestui'a sa nu uite a-si imaginá sî o alternativa contraria, adeca, ce s'aru fi alesu de românii din Bihari'a, ba chiaru sî din Ardélu, déca n'aru fi fostu scutiti sî prin serbi. De siguru aru fi devenitu mai usioru prada venâriloru proselitistice.

Serbii austriaci n'au voitu a ne absorbí in cele bisericesci sî natiunale. Nici ca au putatu fi vr'o temere in privinti'a acést'a; cumca românii n'au putatu ajunge mai curendu la realisarea drepturiloru loru bisericesci nu suntu de vina serbii — asiá de putienu precum nu suntu ei de vina de esemplu, ca in cele politice stâmu noi astadi atâtu de reu. Au fostu de lipsa barbatii capaci de a realisá ide'a emancipârei bisericei nóstre, a fostu de lipse tempulu oportunu; de aceea, cá unu adeveratu proroco natiunalu se esprima nemuritoriulu Metropolitu Bar. de Siagun'a in not'a din opulu seu in pag. 230 in urmatórele:

„Ne-amu convinsu deplinu, ca românii ortodocsi din Banatu sciu prea bine, ca sî ei voru avé episcopi din nati'a loru, cându nati'a româna se va puté bucurá de libertatea sî independinti'a bisericei sele precum se bucura sî alte natii. Tempulu acest'a nu póte fi departe, pentru ca atâtu serbii, câtu sî românii de biseric'a ortodocsa resariténa din Austri'a dorescu constituarea bisericei loru, pre o basa mai sigura, de cum este cea de pâna acum. Tóte acestea se voru regulá in celu dintâiu soboru, carele se va tiené cu deputatii din tóte eparchiele ortodocse, care suntu sub stapânirea austriaca. Voi'a acést'a a intregei biserici din Austri'a cându va fi din destulu desvoltata, atunci tienerea soborului va fi sigura.“ Ca de conclusiune o parte pràctica: Nu este prudentu, nu se póte rectificá istorice, nu se potrivesce cu armoni'a ce trebuie sa esiste intre crestinii de aceeasi religiune, nici curtuasia nu iérta a numí cu epitele nepotrivite, precum numescu unii emanciparea de sub jugulu seculariu — inimicii seculari etc. pre acei'a dela cari — ne concediendu cine-va ca avemu vre-unu bine, dara nici vre-unu reu mai mare nu amu avutu.

Dr Il. P

Maj. Sea Imp. sî Regele nostru a plecatu spre St. Petersburgu.

Capitanulu tierei din Bucovin'a Hormusachi au muritu. (Vedi Tel. mai la vale.)

In cercurile deputatiloru, scrie „Pesti Napló“ cá regimulu a decisu in consiliulu seu din 4 Febr. sa aduca spre desbatere in dieta numai proiecte de acelea, carí nu potu formá cestiune de partida.

„Pester Lloyd“ dîce ca scirea acést'a aru insemná, ca ministeriulu are de cugetu a se retrage câtu mai curendu. Dupa o impartasirea fóiei „Huni'a“, rumorile despre demisionare a cabinetului Slavi suntu cu totulu ne intemeiate, ba ministeriulu au asternutu in consiliulu ministriloru din urma tóte proectele de lege, câte doresce sa se desbata in sessiunea de fatia a dietei.

Mai multe municipii din Ungari'a s'au pronunciatu contr'a arondârei celei noue a comitateolru.

„Pester Lloyd“ in numerulu de Marti descopere in articululu seu de fondu, ca intre proiectele cari le va asterne ministeriulu dietei spre desbatere in tempulu celu mai de aprópe, va fi sî o novéla la legea electorale. Espunendu pre largu causele pentru ce nu póte ministeriulu vení de odata cu unu nou proiectu de lege electorale si aducendu intre alte sî motivulu ca unei legi electorale trebuie sa premérga nóu'a arondare — constatéza ca cris'a ministeriale sî parlamentaria nu e delaturata. Apelulu la natiune atât'a e de possibile pentru ca e mai neevitabile sî déca nu se va face de ministeriulu presentu de celu ce va urmá, fia elu din sinulu ori-cârei partide va trebuí sa faca Novél'a dera o afla ca e cu atâtu mai la tempu cu câtu nu va puté fi nimenea preocupatu ca ea este o creatiune pentru guvernulu presentu.

Fói'a oficiala publica unu conspectu alu curtii centrale de computuri in ministeriulu de financia despre veniturile sî erogatele caseloru statului in cuartalulu dela 1 Oct. pâna la finea Decembre 1873. In cuartalulu acest'a veniturile ajungu la cifr'a de 43'530,575 fl. 92 xr. Asemanându sum'a acést'a cu cea a veniturilorn din anulu 1872 a acestui'a-si cuartalu se vede ca veniturile suntu mai mici cu 1,522,421 fl. 91½ xr, cându sum'a tuturoru veniturilorn a fostu 44,552,997 fl. 83½ xr. In celelalte 3 cuartale precedente ale anului 1873 au fostu veniturile factice:

I-lea 23,352,511 fl. 43½ xr. in II-lea 28122854 fl. 84 xr. in III-lea 31,802,350 fl. 31½ xr; tóte veniturile in anulu 1873 au fostu asiá dara 126,828,292 fl. 51 xr, fiindu sî veniturile pre anulu 1873 preliminate cu 148,044,179 fl. in asemânare cu veniturile factice resultéza unu scadiamentu in venituri de 21,215,886 fl. 49 xr.

— Erogatele in cuartarulu din urma 1873 au fostu 49,847,222 fl. 79 xr. asiá dara cu 448,262 fl. 4 xr. s'a spesatu mai multu de câtu erá preliminatu sî cu 11,612,383 fl. 1 xr. s'a spesatu mai multu cá in cuartalulu din urma din 1872. Tóte erogatele pentru anulu 1873 au fostu preliminate cu 17,7595,843 fl. faptice insa s'au urcatu la 188,817,197 fl.

Deputatii din Croati'a au intrebatu in dîlele acestea pre ministrulu de comunicatiune pre contele Zichy, ce insemnatate are emisulu ministerialu, in urm'a cârui toti functionârii drumuriloru de feru suntu avisati a invetiá limb'a magiara pâna la finea anului 1874, câci la din contra voru fi demisionati, — sî ca emisulu acest'a se va pune cu tóta rigórea in lucrare sî in Croati'a. Respunsulu ministrului a multiamitu pre deplinu pre deputati. Insa in foile din Pest'a sî in cele din Agramu. erau versiuni divergente despre audienti'a de mai susu. Dupa sciri oficiale domnulu ministru au dîsu ca unitatea sî securanti'a servitiului pretinde indispensabilu, cá toti functionarii drumuriloru de feru se fia initiati in cunoscinti'a acurata a terminiloru thechnici sî a semneloru de serviciu in limb'a maghiara, pentru aceea inse, câci cine-va este croatu, nu va fi departatu din serviciu nici odata, ministrulu insa iéra-si nu póte renunciá de dreptulu de a stramutá pre functionari dupa bun'a sea aflare.

Din Belgradu capeta „Reform“ din Pestr'a scirea, ca regimulu serbescu a datu in judecata pre redactorulu Ioanu Stoicoviciu sî pre colaboratorulu primariu Svetozaru Marcovici dela fói'a ce apare in Craguevacz sub numele Iasnost. Tribunalulu a decisu ca redactorulu deocamdata sa nu se aresteze, pentru cá sa-'si póta elaborá apararea. Marcoviciu insa este inchisu. Din acestea se vede ca presiedintele Marinoviciu, nu este in stare a sustienea promisiunea data, de a nu pune pedeci presei. Totu de odata afla „Reform“ ca regimulu din Belgradu a confiscatu unu numeru din „Zastava“, din causa ca in acela-si este amenintiatu principele, pentru ca a demisionatu pre unu capitanu de artilerie Sav'a Gruiei.

Raportu

in caus'a impacaciunei incheiate cu comunele districtului Naseudu.

(Urmare si fine.)

Déca inse pre lânga tóte acestea acestu contractu e folositoriu cu privire la districtulu Naseudului, comunitatea districtului Naseudu póte sa pretinda acestu folosu, pentru ca nu se póte negà, ca dela infiintiarea institutului confiniului militariu inca nici unu tienutu n'a suferitu atâtea vatemâri de dreptu, cá chiaru districtulu Naseudului. Cetatea Rodn'a situata pre confinea nordu-ostica a Transilvaniei sî valea ei dimpreuna in 28 comune ale ei, tienendu-se de districtulu Bistritiei, a formatu o parte intregitória a fundului regiu sî cá atare s'a bucuratu de tóte acelea drepturi sî libertâti, de cari s'au bucuratu cetatienii cetâtiei Bistriti'a, precum se póte acést'a vedé din privilegiulu regelui Mathia din anulu 1475.

Dara se vede mai cu séma din sentinti'a adausa in 15 Februariu 1860 de comand'a suprema reg. a Transilvaniei, cá cea mai inalta instantia, in carea locuitorii din valea Rodnei contr'a bistritieniloru, cari au cerutu dreptulu de superioritate sî posessiune, se dechiara de cetatieni liberi sî egali cu pretendentii din fundulu regiu.

Cu tóte ca sub comand'a militaria li s'au luatu veniturile regali sî a moriloru, totusi din acestea sî din vinderea lemneloru din padurile proprii s'au facutu unu fondu de o natura cumulativa a districtului confiniaru, care dupa cum aréta insisi in petitiunea loru se urca la 1,508,288 fl. 29 xr.

Afara de acést'a pre teritoriulu vâlei Rodnei s'au formatu 7 comune nóue, sî acestea s'au provediutu cu competintiele in intru sî afara pre computulu possessoriloru de mai nainte.

Comunele de pre valea Borgoului au fostu inainte de infiintiarea confiniului asemene urbariali sî pentru rescumperarea acestor'a statulu au solvitu familiei Bethlen 350,000 fl, cu referintia la aceste comune despartirea proprietâtiei domniloru pamenteni aru fi avutu locu in intielesulu decissiuniloru prea inalte.

Nu erá cu potintia inse a nu considerá sî aceea, ca comisiunea regolatoria de posesiune a desemnatu din hotarele comuneloru de pre valea borgoului unu spatiu de pasiune si padure in estindere de 58,553 jug. de proprietatea domniloru pamentesci insarcinatu cu servitute, precandu dupa conscrierea indeplinita in anulu 1873 intregu teritoriulu face numai 42,700 jug. sî pre tempulu câtu a sustatu confiniulu militariu s'a colonisatu sî o comuna noua, carea inca au trebuitu sa se proveda cu competintiele

---

FOISIÓRA.

Resbelulu trojanu,

(Pre la anulu 1200 n. de Christosu)
dupa *Grube*.

5. *Duelu intre Hectoru sî Ajace.*

Odinióra vediù dieés'a Minerv'a din inaltulu Olympu pre cei doi frati Hectoru sî Parisu grabindu-se spre lupta, atunci sburà navalindu in josu spre cetatea Troj'a. Pre fagulu lui Joe o intempina Apollo, care venea de pre verfulu fortaretiei, de unde conducea lupt'a trojana. Acest'a agraiesce pre soru-sa astfeliu:

„Ce zelu te-a aprinsu asiá tare, Minerva! neindurata, inca totu gandesci la caderea Trojei? 'Mi promisese'si ca pentru astadi va incetá lupt'a decidietória! Lasa sa se continue de alta data lupt'a campestra, pentru ca tu si jun'a severa nu ve linisciti, pâna nu cade Troj'a marétia!“

Minerv'a i respunse:

„Departe nimeritoriule! fia precum dîci tu. Dara cum gandesci ca vei puté potolí lupt'a barbatiloru?“

„Vreau — adause Apollo, — se mai marimu curagiulu puternicului Hectoru, cá sa provóce pre unulu din greci la lupta otaritória; vomu vedé apoi, ce voru face.“ Cu acestea se invoí dieés'a.

Profetulu Helenu intielese convorbirea, vine cu grab'a la Hectoru sî-i dîce:

„Intieleptule fiiu alu lui Priamu, ascultá-vei acum sfatulu meu, care 'ti suntu unu frate iubitoriu? Fa cá toti cei-lalti, greci sî trojaní, se incete dela lupta, iéra tu provóca la duelu pre celu mai curagiosu dintre Argivi. Garantezu ca nu ti se va intemplá nici o nenorocire.“

Hectoru se bucurá de vorbele acestea. Impedeca cetele trojane, sî tienendu lancea in midiloculu, pasiesce intre armate. La signalulu acest'a incetà lupt'a de amendóue pârtile indata, pentru ca sî Agamemnon comandà se incete luptacii sei. Dara Minerv'a sî Apollo prefacendu-se in vulturi se postára pre fagulu lui Joe sî se bucurau de barbatii vitezi, asiediati atâtu de linisciti intr'o padure de lance. In midiloculu popóreloru luptatórie Hectoru incepù astfeliu:

„Trojaniloru sî greciloru, ascultati ce-mi dictéza mie anim'a! legatur'a, ce incheiasemu de curendu, a nimicit'o Joe insusi; judece poporulu intregu, déca Troj'a trebuie se cada ori nu? Dara in armat'a nóstra suntu barbatii cei mai vitezi, cine cutéza sa se lupte cu Hectoru, pasiésca inainte sî mi se presenteze. De voiu cadé in lupta, invingetoriulu 'mi póte duce armele la nâile poporului seu, iéra corpulu sa mi-lu tramita la Troj'a. Déca inse Apollo 'mi concede glori'a mie, atunci armatur'a invinsului voiu acatiá-o in Troj'a la tempeulu lui Phebus Apollo.“

Grecii tacura, pentru ca erá periculosu a incepe lupt'a, iéra a o respinge erá dejositoriu. Atunci se scóla Menelau sî mustra pre ai sei, cam in modulu urmatoriu:

Vai mie, voi nu sunteti barbati ci femei. Nu este nici unulu intre voi, care sa stee fatia cu Hectoru? O! schimbati-ve in pulbere, poltroniloru! dara eu me voiu incinge de lupta.“

Astfeliu vorbí densulu sî-'si cauta armatur'a; grecii inse 'lu retienu, frates'o lu apuca de mâna si-lu agraiesce: „padiesce-te, frate, nu te luptá cu acelu barbatu tare, care au culcatu dejá mai multi greci viteji la pamentu.“

Nestoru, betranulu intieleptu inca, vorbí câtra poporu: „Eu se fiu asiá teneru, cá voi, cari esitati, insumi a-siu apucá armele“; in urm'a acestor'a pasira inainte eroii cei mai viteji: Ulysse, Deomede, amendoi Ajaci sî Idomeneu; toti se imbiara la lupt'a temuta. „Sórtea va decide“ — incepù iérasi betranulu Nestoru — „sî ori pre care va cadea, acel'a se va luptá incâtu va face onóre greciloru.

Acum 'si insémna fia-care sórtea, sî pre rendu si-o arunca in coifulu lui Agamemnon, poporulu se róga, Nestoru scutura coifulu sî eata sare afara sórtea telamonianului Ajace. Veselu 'si arunca eroulu sórtea inaintea piciórelorn sî eschiama:

„Amiciloru, intr'adeveru ea este a mea, sî me bucuru din anima, câci sperezu a invinge pre Hectoru.“

Corpulu giganticu a lui Ajace in momentu a fostu incinsu cu arme sclipiciósе, sî cându pasí inainte cutezatoriu, semená chiaru dieului de bataia celui infricosiatu. Trojanii tremurau sî puterniculu Hectoru deveni seriosu. Ajace se apropia de densulu purtandu inainte unu scutu de metalu cu siepte pâturi. Cându se afla aprópe bine de Hectoru, graí in tonu amenintiatoriu:

„Hectore! acum vei recunósce tu, ca mai suntu eroi intre danai, chiaru sî atunci, cându lipsesce de pre câmpulu de lupta, Achille, celu asemenea dieiloru. Ei bine, incepe dara lupt'a sângerósa.“

Lui i respunse Hectoru:

„Mareliule fiiu a lui Telamonu, nu me cercá cá pre unu baiatu debilu séu cá pre o femeia, ce nu se lupta. Me pricepu eu destulu de bine la luptele barbati'oru; scutulu de tauru lu voiu sucí in drépt'a sî stâng'a, joculu infricosiatului dieu de bataia lu sciu jucá sî intre glóte sciu indreptá caii. Intielege-me, nu-ti interne si esterne din teritoriulu alodialu: pana ce de alta parte dupa cart'a lui Lutehs desemnata spre a avé o directiva unii din montii dejudecati erariului se tienu de teritoriele revindecate si 'si trebuiau asiá dara lasati comuneloru in intielesulu prea inalteloru resolutiuni.

Tote aceste impregiurari pusera la indoiala acea supositiune, ca conclusiunile comisiunei aru fi corespunsu normativeloru din prea innalt'a resolutiune.

Acesta impregiurare, chiaru déca referintiele produse prin schimbarea guvernului centralu n'aru fi impedecatu esecutiunea, aru fi provocatu greutâti si aru fi datu ansa la o precugetare seriósa.

Dara o deosebita atentiune a pretinsu si acea propria impregiurare, carea a obvenitu esceptionalminte in pârtile transilvanene, ca precum se vede din indigitârile date generalului B. Zivkovits care fu concrediutu cu infiintiarea confiniului militariu, dara mai cu sema din decretulu regescu alu Mariei Teresia dto 12 decembre 1796, care tractéza despre infiintiarea confiniului militariu: confiniulu militariu s'a formatu aprópe esclusivu numai din ómeni nobili si liberi, in parte din acei'a, cari au avutu posessiunea loru de pamentu propria, si candu cine va in interesulu servitiului s'a stramutatu in alta comuna aternatoria de olalta, s'au asiguratu despre aceea, ca i se va dá posessionea de pamentu câtu se recere: nu numai pentru sine, dara si pentru copiii sei si pentru agronomia de proprietate vecinica, in urm'a ca'rei asigurâri locuitorii din satele confiniului militariu in mare parte s'au stramutatu, si natiunea sasesca a luatu asupr'asi asiediaria iobagiloru emigrati din motivulu de a se eliberá de domnirea Fagarasiului, nu se póte negá, ca acest'a impregiurare a pusu la intrebare dreptulu si ecuitabilitatea sustienerei neschimbate a stârei urbarii de mai nainte si restabilirea acesteia, carea intre impregiurarile de fatia cu privire la comunele rescumperate numai prin fortia se pote esecutá din pin partea erariului.

Chiaru pentru acést'a in acestu contractu nu póte fi vorba despre vinderea posessiunei pentru ca atâtu cestiunea regulârei de posessiune câtu si afacerea de impacaciune incheiata fatia cu cért'a pentru dreptu se tiene de resortulu administratiunei comune. Si guvernulu amesuratu chiemârei si problemei sele, neamanavere s'a intardiatu a incheiá cu aprobarea principelui acésta impacaciune, carea restaurà liniscea conturbata a unui districtu — a satisfacutu pretensiuniloru de ecuitabilitate; pre lânga acestea a asiguratu erariulu avantagie insemnate pentru erogatiunile cele mari si fâra folosu de mai naiate.

Datu in Bud'a-Pest'a la 1 Decembre 1873.

Carolu Kerkapoly m. p.
Dr. Teodoru Pauler m. p.
Contele Iuliu Szapary m/p.

Cestiunea la ordinea dilei in lumea politica, de care se ocupa cele mai importante organe de publicitate din Europ'a, este lupt'a electorala din Engliter'a pentru alegerea noului parlamentu disolvatu, lupta ce sa urmédia cu mare activitate intre cele dóue mari partide Tory si Wigh, cari guvernà pre rendu tiér'a cea mai constitutiunala din lume. Aru fi o adeverata scóla pentru toti ómenii de statu, din ori ce alte tieri, cu atâtu mai multu pentru cei dela noi, cându aru urmarí cu atentiune acésta lupta, câci multe si mari invetiaminte potu luá, cum trebuie se practice regimele constitutiunale.

In adevero, câta demnitate, si câtu respectu vede cine-va in combaterile ce 'si facu aceste dóue partide in fati'a alegatoriloru! Cu câta leelitate 'si espunu ideile si actele loru si câtu de oneste suntu medilócele prin cari cauta sa-si atraga opiniunea in favórele! Cea mai deplina libertate in cugetare, cea mai nemarginita libertate in actiune. Si guvernu si opositiune, pre aceasi tribuna vorbescu, cu aceleasi arme se lupta. Unu diuariu conservatoriu dice cutare lucru despre liberali; unu altulu liberale desdice acestu lucru si auditoriulu judeca si se manifestà pentru partea in care crede ca este dreptatea.

In meetingurile englese nu se vedu nici batasi nici agenti politienesci si primulu ministru este adese combatutu de celu din urma uvrieru, dupa cum permite educatiunea acestui'a, fâra cá ministrulu sa se supere. Numele reginei insasi este adusu in desbatere si de multe ori maiestatea regale lovita, fâra cá guvernulu se incépa pursuiveriseli in contr'a oratorelui. Câte odata se aude din partea vre-unui estravagantu, — câci nici unu poporu nu este mai estravagantu cá englesulu, pre câtu este si de seriosu, — intreruptiuni cari provóca risulu: se siusinesce, se imbuldiesce, si din acésta causa de multe ori se gasesce câte unulu care este atinsu prea tare de cotulu vecinului, se cé de insultatu si atunci se da nascere la cerere de indestulare, la boxare. Lucrulu inse se petrece mai multu pre tacute, dupa cum este si firesculu englesu, si pacea se restabilesce pre data prin interventirea unui vecinu. Fórte arare ori se intempla cá o cérta electorale séu de alta asemenea natura, inceputa intr'unu meeting, sa se transforme pre strade in desordine publica. Dara si in acestu casu, turburarea incetédia pre data, câci e destulu sa se presinte unu serginte, imbracatu civilu, care sa rostésca unu cuventu aretandu baghet'a cu insigniele suveranitâtiei natiunale, pentru cá fia-care cetatiénu sa-si caute pre data potec'a câtra casa.

Si de unde provine acestu mare respectu câtra legi si autoritate! Provine dela modulu cum representantele autoritâtiei si legei 'si esprima puterea autoritâtiei si legei; provine dela educatiunea ce a sciutu se faca guvernantiei guvernantiloru despre ce va se dica lege si autoritate.

Spatiulu nu ne permite se intretinemu pre cetitori cu tóte desbaterile din meetingurile electorale ce se facu acum in Engliter'a, cá ceea ce sustienemu sa si demonstrâmu. Vomu cautá, cu tóte acestea, sa reproducemu in numerile viitórie câte-va renduri din manifesturile capiloru ambeloru partide Tory si Wigh, Gladstone si Disraeil, cari potu serví de studii constitutiunale pentru tiér'a nóstra. Pentru adi, ne marginimu a spune ca lupt'a intre acesti atleti politici este mare, si pâna adi nu se scie alu cui va fi triumfulu, mai cu séma ca intre aceste dóue vechi partite se radica acum o a trei'a si fórte puternica, partit'a lucratoriloru asociati, care pâna adi nu s'a ocupatu decâtu de a ei organisare, iéra acum voiesce sa-si puna in aplicare ideile.

„Romanulu.“

Conferintiele invetiatoresci din Branu.

(urmare.)

Lectiunea II.

Inv. Eu ve voiu spune cum 'mi place mie sa ve portati, acelu scolariu care se va portá tocm'a asiá 'mi face o bucuria mare; care dintre voi se va silí sa-mi faca mie bucuria?... O! O! apoi déca voi taceti, nici eu nu ve spunu cum 'mi place..... acum vedu ca vreti dara se ve spunu. Iubitii mei! sa sciti ca nici odata sa nu asceptati cá sa spuna altii de voi ceea ce a-ti vorbitu si ce a-ti facutu ca atunci nu-mi place ci totu-déun'a, cându ve intrebu eu pre voi care ce scie sa spuna totu, atunci fiacare sa se scóle si sa spuna elu singuru de sine acea ce scie ca au vorbitu s'au facutu, atunci apoi 'mi place de acelu scolariu; ce amu vorbitu eu acum P? spune si tu D! ce v'amu esplicatu N? despre ce e vorb'a O? cum 'mi mai place mie sa se pórte scolarii B? si inca cum F? dara inca E? care scolariu 'mi face mie bucuria R? spune si tu V! si tu O i etc. acum e bine! vedu ca sciti, tieneti minte, ca apoi alta-data iéra ve mai spunu altu ce-va cum 'mi mai place mie inca se fia scolarii.

Inv. Asiá dara fiti atenti! care scolariu au venitu astadi mai de diminétia la scóla, sa se scóle! iéra care au venitu mai tardiu se siéda! Acum sa se scóle cei ce au venitu tardiu, si sa siada cei ce au venitu de diminétia! e bine! ve vedu acu ve cunoscu — ve sciu etc. ... mi se pare insc ca unii s'au aretatu intre cei ce au venitu de diminétia, dara ei nu suntu de acei'a, ci de cei ce au venitu tardiu, unii cá acei'a vreau sa me insiele, ei vreau sa se ascunda — prefacia etc. dara eu ii cunoscu totusi... cari suntu acei'a? etc. etc. diminétia voiu vedé care 'mi va face bucuria si plaecere cu venirea la scóla de diminétia tare! pre ce vreme vei vení tu N? dara tu P? si tu B? si inca si tu E? bine! voi 'mi veti face bucuria mare. Tu G. nu vei poté vení de diminétia tare la scóla pentru ca esti micu! — tu inca nu vei poté.... X Z — pentru ca siedi departe etc. ori ce diceti voi poteaveti...?...

Scol. Ba potemu, ca venimu N B C E L M etc. etc.

Inv. Bine acést'a 'mi place! voi totu-déun'a cându veniti la scóla sa ve chemati unii pre altii; — iéra cându mergeti acasa sa ve asceptati unii pre altii, pentru cá totu-déun'a sa veniti si sa mergeti cu totii — cu gramad'a frumosu etc. etc.

Scol. N Eu amu vediutu pre X ca si eri si astadi au venitu tardiu la scóla.

Inv. Apoi acum nu face nimic'a bunulu meu! ca X pâna acum n'au mai fostu la scóla, elu n'au sciutu — elu va ascultá de acum inainte totu-déun'a — elu este unu copilu bunu — se pórta bine — etc. etc. dara a-ti auditu voi ce au disu X ca de acum inainte totu-déun'a va vení tare de diminétia la scóla? auditati? etc. — — dara tu N nu scii — ti-ai uitatu, — ce v'amu fostu spusu eu mai inainte numai acum?.... pre ce (vreme) — tempu ai venitu tu eri si astadi la scóla X?

Scol. X — eu si eri si astadi amu venitu la scóla tardiu!

Inv. Auditi? vedeti dara iubitii mei? X spune elu singuru despre sine elu se aréta insusi etc. se descopere singuru etc. X au tienutu minte ce ve amu spusu eu, dara N n'au tienutu minte, — elu nu scie, pentru ca au aretatu pre X. Ce amu fostu disu eu N? — cum 'mi place mie de scolari? cum trebuie sa fia — sa se pórte? — sa se arete — descopere unii pre altii ori nu? spune si tu D Z! si tu R S! etc. Asiá dara de astadi inainte sa sciti fia-care totu-déun'a sa spuneti adeverulu voi singuri de voi insive ceea ce sciti ca a-ti facutu séu vorbitu — bine séu reu! ca apoi atunci 'mi place! sa nu asceptati sa spuna altii despre voi, ca asiá nu-mi place! 'mi faceti superare si me necajescu deci, voi cari sciti despre altulu ca au vorbitu s'au facutu ce-va — reu — uritu — prostu sa veniti si sa-mi spuneti numai mie singuru; aici in scóla nu are sa spuna nimenea nimicu despre altulu = dara nici afara etc. ci déca eu intrebu pre cine-va ce-va, voi sa ascultati si sa luati sém'a ca spune elu despre sine — adeveratu — adeca tocm'a asiá dupa cum au — au fostu — este? ori elu póte — spune altmintrinea — minte? etc. Déca spune e baiatu bunu si ascultatoriu, iéra déca nu spune dreptu — adeveratu — precum au fostu, apoi e mincinosu etc. atunci apoi déca ve voiu intrebá eu pre voi, trebuie sa spuneti — sa aretati — sa descoperiti toti totu ce sciti despre elu, pentru ca unulu cá acel'a e scolariu reu, si mincinosu apoi la scóla trebuie sa se faca bunu, dreptu si adeveratu — adeca ne mincinosu.*)

Inv. Spunati voi acum, care dintre voi siedu locuescu mai departe de scóla?... care mai aprópe?.. care mai aprópe de biserica?.. care mai departe? etc. etc.....

Scol. B. noi siedemu tocm'a lânga mór'a — podulu — cutare. C noi siedemu lânga masin'a cutare. E noi... lânga fabric'a cutare. G noi siedemu lânga fantân'a — cutare etc. etc.

Inv. Me bucuru! 'mi place! ca voi vorbiti tare si frumosu — voi sciti care unde siedeti etc. dara V nu spune, elu póte ca nu scie, si elu mi-aru face bucuria déca aru spune etc..... asculta V!..., pre unde vii tu de aacasa la scóla?... cu cine?... cu care copilu mai vii tu de acasa la scóla?.... vedeti dara iub. mei ca si V. scie unde siedu ei! scie pre unde vine de acasa la scóla, scie cu cine vine etc. V inca 'mi face bucuria etc.

(Va urmá)

---

*) Invetiatoriulu nu numai sa nu se ferésca ori sa oprésca spusele scolariloru asupr'a altor'a despre feliurite intemplâri in cuvinte si fapte etc. ci tocmai din contra, elu are datorintia ai provocá, cá sa faca observatiuni unii altor'a. cá sa se corégа unii pre altii, ba chiaru la casu de lipsa sa se arete — descopere unii pre altii, are datorintia a priveghi'a totu-déun'a asupr'a loru si a-i intrebá in particulariu despre feliuritele portâri ale scolariloru ca ce stiu ei unii de altii? etc. etc. Câci astfeliu póte Invet. aflá din ei insusi tóte scaderile loru, si numai asiá le potu corege etc. Dupace au aflatu Invet. ce-va prin spusele baietiloru, sa-si esprime bucuri'a sea pentru acea descoperire pre de-o parte dara pre de alta parte sa se faca, cá si cum aru fi auditu dela altii streini mai dinainte despre acelu lucru séu intemplare si sa dica câtra scolarii spunatori.

---

oruncu lancea cu insielaciune secreta, eroule vitézu, nu! ci publice“.

Dicendu aceste aiépta puternicu lancea care intra in scutulu lui Ajace, petrunde prin siése pâturi si se opresce numai intr'a sieptea. Dupa aceea sbóra prin aeru lancea Telamonianului; acést'a sfarma scutulu lui Hectoru cu totulu, i taia hain'a dedesuptu si aru fi intratu in corpu pre la capulu peptului, déca nu cum-va Hectoru s'aru fi sciutu ferí de dens'a. Amendoi 'si scotu acum lancile din scuturi, si se rapedu unulu asupr'a altui'a cá nisce fiere selbatice. Hectoru lovindu cu lancea ochí dreptu in midiloculu scutului, dara verfulu acestei'a se incovoià in pelea cea tare si nu petrunse metalulu. Dara Ajace strapunse scutulu inimicului cu lancea, i atinse chiaru si grumazii, de-i esí si sânge negru. Intr'aceea Hectoru se retrase putienu in indereptu, apuca cu nervós'a-i drépta o pétra si arunca cu dens'a asupr'a scutului dusmanului asiá de puternicu, incâtu metalulu a zinganitu. Dara Ajace radica dela pamentu o pétra cu multu mai mare si o aieptà spre Hectoru incâtu i sparse scutulu si-i vatemà si genunchele. Hectoru cadiŭ la pamentu pre spate, dara scutulu nu l'a lasatu din mâna, si Apollo, carele nevidibilu i stá d'alaturea, lu sculà iute dela pamentu. Amendoi voiau acum ca se arunce cu spad'a unulu spre altulu, sá in fine sa termine lupt'a, in momentulu acest'a navalescu heroldii amenduroru popóreloru si intindu betiele intre densii.

„Dejá v'ati luptatu destulu“, strigà Ideu, heroldulu trojanu, „vedemu ca sunteti vitezi amendoi si asemenea iubiti de Joe.“

Hectoru insusi vorbí câtra eroulu Ajace:

„Unu dieu ti-a datu tie, Ajace, corpulu celu puternicu, tari'a si desteritatea cu lancea, de aceea se incetâmu pentru astadi dela lupt'a decisiva; de alta data ne vomu luptá pâna atunci, pâna cându dieii voru pregatí pentru unu poporu victori'a, pentru cel'a-laltu perirea.“

Ajace devine acum amicabilu si intinde contrariului mân'a. Si Hectoru graí mai departe:

„Ei! dara sa ne dâmu unulu altui'a câte unu daru insemnatu, cá odinióra sa se vorbésca intre greci si trojani: „vedeti acei'a s'au luptatu lupt'a discordiei, dara s'au despartitu in amicitia.“

Cu acestea Hectoru 'si desface spad'a cu manunchiulu si cu toculu de argintu si cu portdepeiulu (?) pomposu, si o dede lui Ajace, care-i dete in schimbu cingatórea de purpura prelucrata cu multa frumsetia. Astfeliu se despartira bravii eroi.

Petra - Petrescu.

Telegrama.

CERNAUTI 11 Fauru (4 óre 35 min. sosita 11 Fauru 4 óre 40 min. ; primita de redactiune in 12 Fauru la 8 óre diminéti'a.)

Baronulu Eudoxiu Hormuzachi, capitanulu Bucovinei, ilustrulu patriotu românu, a reposatu ieri. Tiér'a intréga 'lu plange cu profunda intristare.

Societatea literaria româna.

Varietâti.

⁂ (†) Ioanu, Nicolau, Demetriu, Eugeniu Marinoviciu cá fii, sî Carolin'a maritata Orbonasiu, Mari'a maritata Schwrz, cá fiie, in numele loru, precum sî a numerosiloru consangeni, cu anima frânta de dorere anunoia cumca bunulu loru tata: Nicolau Marinoviciu senioru dupa lungi suferintie a adormitu in Domnulu, la 27 Ianuariu 1874, 2 óre d. a. in etate de 74 ani, in lun'a a cincea a veduviei sele. Remasitiele pamentesci a reposatului se voru asiediá spre odihn'a eterna la 29, Ianuariu 1874, la 10 óre a. m. din locuinti'a sub Nr. 425, in mormentariulu familiei din cimiteriulu bisericei gr. cat. din Sz.- Reghinu.

Fia-í tieren'a usióra sî memori'a binecuventata!

Sz.-Reghinu in 27 Ianuariu 1874 st. n.

⁂ Starea lucratoriloru in Vien'a, In Vien'a se afla astadi 5600 manufacturari, 4200 ·auri, 3400 lucratori de edificie, 1450 lucratori de galanterie (marchitanieri), 860 sodali paneri, 280 pantofari, 640 mesari sî strunari, 900 croitori sî 2000 dîu'asi, laolalta 18,830 lucratori — fàra de pâne. Vr'o 14.000 ómeni fâra de pâne au parasitu Vien'a de voia buna, 800 s'au espedatu cu forti'a. In dîlele prime ale septamânei trecute se incepuse nisce miscâri turburatóre de lucratori de acesti'a sî erá temere ca se voru aduná dinaintea localului senatului imperiale. Din unu telegramu de alalta ieri se vede ca imperatulu a dispusu cladiri de edificie publice, unde cei fâra de pâne sa-si póta capetá pânea de tóte dîlele sî preste totu industri'a cea mica sa mai póta insufletí.

Sciri dela tribunale.

Vien'a 7 Februariu. Tocm'a acum decurge aici unu procesu celebru. Placht, vestitulu banchiariu, care oferea, prin anunciuri mari, ca primesce capitale cu procente mari, câte 30 la suta, chiaru in ajunulu de a dá falimentu, sî carele a nenorocitu in tipulu acest'a o multime de ómeni, se afla inaintea tribunalului. Sum'a insielata face 2.820.346 fl. 92 cr., sî pre lânga acésta suma enorma passiva abiá se afla 12 000 fl. in harthie de pretiu cá activa. —

Fostulu directoru generalu alu drumului de feru Lemberg-Cernautiu, cavalerulu de Ofenheim, care fu trasu in cercetare pentru insielaciune, se afla pre picioru liberu, dupa ce a pusu o cautiune de unu milionu florini. Asemenea se au eliberatu din arestulu preventivu functiunarii cavalerului Ofenheim, subalternii Ziffer sî Liskovecz, dupa ce s'au depusu pentru celu dintâiu 40.000 fl. sî pentru alu doilea 20 000 fl cautiune.

(Locu deschisu.)

Domnule redactoru! Cu permisiuné d-vóstra celu putienu asiá cugetu camveti dá locu in pretiuitav'a foie a jurnalului celu redigiati la deslusiré urmatóre:

Cetindu eu in Telegrafulu nostru romanu nr. 4 o corespondintia data de câtra unu a. a. sub rubric'a (trimisu) prin care se insulta comitetulu parochialu din Hermanu, cá cu prilegiulu luârei socotelei biserici sî a fondului scolariu, dupa ducerea domnului prot. Ioanu Petricu aru fi comisu o crima scandalósa etc. — m'amu decisu a respunde urmatórele:

La 15 Novembrie 1873 luându-se socotél'a biserici sî a fondului scolariu in fati'a locului prin domnulu protopopu respectivu sî a comitetului parochialu s'au aflatu la fondulu bisericescu unu prisosu de 5 fl. pre care desi avé dreptu (!) Epitropii alu trage la sine, precum s'aru fi intemplatu atunci cându nu le-aru fi esitu sum'a capitalului de susu cá sa implinésca din pungile loru totusi ei la propunerea domnului protopopu cu bucuria s'au invoitu, cá pre sum'a de mai susu sa se cumpere carti pre sém'a copiiloru mai seraci sî diligînti in scóla ceea ce s'au sî intemplatu, iéra epitropiloru Vasiliu Nan sî Achimu Dumasca li-s'au votatu multiamirea in scrisu la acelu protocolu pentru bun'a administratiune a aceloru fonduri, ceea ce s'au subscrisu de câtra toti, precum sî de câtra acelu nefericitu tramitiatoriu fâra cá sa fi potutu face cea mai mica observare cu acésta ocasiuea s'au datu sî 2 strane in horile bisericei, anume lui Andreiu Nau Morariu sî Ioanu Pipu pre lânga depunerea unei tacse anumite la fondulu biserici, togmá aceste 2 persóne fura caus'a de au induplecatu pre comitetulu parochialu a sa opri in odai'a luterala a casei parochiale si acolo a-i tractá din bun'a loru vointia nu prin cupsióre de vinu precum place domniei sale a crede, sî de care dupa dîcala deobste ómenii de rându c'amu facu pureci, sî nu pre cont'a fondului nostru scolariu, ci pre cont'a aceloru doi individi carii nesiliti de nimené si preste voi'a epitropiloru au cinstitu ce-va beutura. Asiá sub decurgierea acestui scurtu tempu nefericitulu din cestiune Vasilie Rucarianu I. fù provocatu din partea epitropului primariu; unu betrânu fórte energicu onestu sî evlaviosu fatia cu biseric'a sî scól'a prin cuvintele Vasilie! in adunare fia de ori-ce natura numai umblá dela unu locu la altulu, numai strigá astfeliu sî numai aduce adunarea in confusiune ci siedi la loculu d-tale sî cându a-ti vine rândulu vorbesce, câci atuncea nu esti opritu de nimenea." Atâtu sî numai multu fù de ajunsu acelui omu inrautatitu sî fâra carateru, câci elu sa sî adresà câtra epitropulu susu amintitu cu cele mai dejositóre cuvinte: Atunci epitropulu secund. cá pre unu nevrednicu l'au scosu afara din adunare sî din cas'a parochiala.

Asiá dara asertiunea adusa pre tapetu, este numai o camasia tiesuta prin d-sea din fire de paianjinu prin care vrea sa acopere inaintea publicului cetitoriu scaderile nefericitului. —

Ne adeveratu, ci este o scornitura infama cum-ca, eu cá invetiatoriu asiu fi tiparitu prin potcóvele cismeloru alfabetele pre capulu nefericitului, ci acelea le-au fostu tiparitu intru adeveru sasulu Michailu Birk et Companistii inainte cu vre-o câte-va luni de dile pentru slabiciunile sele arelate prin crasima in urm'a cârei intemplâri au sî diacutu pre patu nefericitulu vre-o 3—4 septamâni etc. *)

Georgie Goicea
Docente.

Raportu comerciale.

Sabiiu 10 Fauru n. Grâu 7 fl. 33 xr. frumosu, 7 fl. mestecatu, 6 fl. 67 xr. cualit. infer.; secar'a 4 fl. 80 xr. pâna 4 fl. 53; orzu — — —; ovesu 1 fl. 67 pâna 1 fl. 40 xr.; cucuruzu (porumbu) 3 fl. 33 xr,; cartofi 2fl. 13 xr. galét'a austriaca.

Fârina buna 14 fl.; de fransele 12 fl.; de pâne alba 11 fl. pâne de casa 10 fl. maj'a.

Lintea 24 xr., mazarea 24 xr., Fasolea 18 xr., malaîulu 16 xr. cup'a.

Fenu legatu 1 fl 15, nelegatu 1 fl. 10 xr., paie lungi 80 xr., scurte 70 xr, maj'a.

Lemne de focu 7—9 fl. stang. austr.

Carnea de vita 20 cr. p., de porcu 26 xr. Unsórea 75 xr. pâna la 1 fl. cup'a.

Bud'a-Pest'a 7 Fauru. *Cereale.* In septemân'a trecuta cautare de mijlocu, cu tóte ca pretiurile s'au tienntu in pusetiunea loru din septaman'a trecuta. Vinderea a fostu cam 60.000 mâji *grâu indigenu* (din tiéra) sî 20000 mâji *grâu galitianu.* Cu termini mai nici unu negotiu. *Grâu românescu* a fostu binisioru representatu dara n'a avutu cumparatori; usantia pre primavéra 8 fl. 10 xr. nominalu. *Secar'a* n'a avutu trecere. *Orzulu* din deposite mai totu ocupatu; ce a venitu in piatia s'a urcatu indata cu 10 xr. mai susu cá in septemân'a trecuta sî s'a vendutu 10.000 galete (mici). Cu termini comerciu slabu; celu românescu cu 3 fl. 62 xr. *Cucuruzulu* in comerciu cam 12.000 mâji cu pretiu inaintatu de 3—5 xr. mai multu ca in septamân'a trecuta. Cu termini cautare putiena; celu banatianu pre Maiu 4 fl. 92 xr., românescu 4 fl. 80 xr.—4 fl. 82 xr. *Ovesulu* inca a inceputu a se rarì din deposite sî numai cautarei celei putiene e de a se adscrie urcarea pretiului numai cu 1—3 xr. Vinderea a fostu cam 15.000 galete (mici). Terminii la inceputulu septamânei stau pre locu, câtra finea septamânei se urcara la 2 fl. 31 xr—2 fl. 32 xr. pre primavéra sî la 2 fl. 50 xr. pre Maiu sî Iuniu cu alegerea marfei dupa placulu cumparatoriului.

Pastaiósele. au infatisiatu unu comerciu fâra viétia. *Mazarea* 6 fl.—6 fl. 50 xr. *Lintea* 6 fl. 50—7 fl. 50 xr. maj'a, mazarichi'a de aementia 4 fl—5 25 xr. maj'a. *Cartofti* 2 fl. 75 xr. maj'a.

Lân'a de óia in septamân'a trecuta a avutu cautare buna, s'a cumperatu din piatia circ'a 1200 mâji sî adeca o parte de lâna mare fina pentru postavu de circ'a 120 mâji a 135 fl, alta parte de mijlocu circ'a 100 mâji a 118 fl. alt'a circ'a 90 mâji 115 fl., 2 pârti de mijlocu lâna de pepteni debritiniana circ'a 500 mâji a 95 fl. sî 97 fl, circ'a 350 mâji cigaria serbésca cu 82—83 fl. S'a contractatu lân'a esterhazianu dela Papa circ'a 600 mâji a 115, dela capitululu din Oradea-mare circ'a 180 mâji a 115 fl. sî szapariana circ'a 120 mâji a 108—110 fl, totu pentru stabilimente din locu. — Lâna spalata s'a vendutu in tiéra sî in afara circ'a 700 mâji cu pretiu de 155—225 fl., din catatîmea acést'a s'a vendutu cam jumetate lâna fina cu pretiu de 210 pâua la 225 fl; sî lân'a de tabaci [sî flóce inca a avutu trecere regulata.

Porci. Statulu efectivu alu piatiei. Dela 30 Ianuariu remasese 33.670 capete. Au venitu din Ungari'a inferióra 2800, din Ardealu 690, din Serbi'a 280, din Romani'a 540, dela tiéra 117, pre drumulu de feru ung. alu statului 340, cu totulu 4820 capete. S'au manatu spre Ungari'a superióra 570, la Vien'a 1880. la Prag'a 210, preste Bodenbach la Dresd'a (Saxonia) 540, consumulu din Buda-Pest'a 2060 capete, la olalta 5350 capete, remâne provisiune pentru piatia 33.130 capete din cari 13.480 capete in bataturele Szallaseloru. Pretiurile le-a imbunatatitu tergulu celu bunu dela Vien'a; porci de tiéra de 240—360 p. 35—36 xr. sortati 36—37½ xr. puntulu, marfa de esportu 36½ xr. puntulu; a fostu insc sî cu 32—33 xr. cualitate mai inferióra.

Unsórea de porcu, Productiunea in cetate e fórte mica, de aceea pretiurile de mai naiute se sustienu, dela tiéra nu sosesce multu cá de alta-data pre tempulu acesta, ba mai nimisa sî fiindu ca cantarea e mare sî unsórea din America in proportiune cu a nóstra e mai eftina a sî avutu trecere buna, vendiendu 200 buti cu pretiulu de 34 fl. 50 xr. pâna la 35 fl. — Marfa de cetate notata cu 39 fl. 50 xr—40 fl. fâra sî 41—42 fl. cu bute cu totu.

Slanin'a de tiéra se tiene la 34—35 fl. productu localu 36—37 fl, afumata 38—40 fl.

Seulu sta pre lecu, notatu cu 26—27 fl.

Petroleulu sa urcatu in pretiu in septamâna trecuta; in pârti 12 fl. 50 xr.; cu butea 13 fl. 25 xr— 13 fl. 50 xr. —

Pei de óia. Negotiulu sta pre locu din causa ca in deposite se rarescu sî incurgere nu este. Din pârtile turcesci sî serbesci nu vine nimica câtu va fi dunarea inghiatiata. S'au vendutu in tempulu din urma cam vro 5000 bucâti nemtiesci cu 3 fl. 20—60 xr. parechia, 1700 croatice cu 1 fl. 40 xr; alte specie lipsescu. —

Pei de mielu s'au vendutu din deposite 5000 bosniace unui fabricantu din Viena dupa cum se dîce cu 70 fl; circa 3000 nemtiesci grele cu 80 fl, circa 3000 usióre cu 58 fl. a 102 bucâti; alte specie lipsescu. — *Pei de capra* s'au vendutu numai circa 589 bucâti de greutate de 270 punti vamali a 180 fl; de specia acésta se mai afla destule in deposite, dara pentru pretiurile la cari se tienu proprietarii loru stau nevendute.

Pei de bou 55 fl. 60 xr., *de vaca* (ambe speciele unguresci) 63—98 fl. maja, in deposite inca destule; sa vendutu sî cu 10—11 fl. parechia marfa mai alésa.

Pelea lucrata are putiena cartare atâtu en gros câtu sî en detail. Pele americana grósa (fontosia) 90—94 fl; cualitatea prima 95—102 fl. maj'a; batuta 100—104 fl. maj'a.

Burs'a de Vien'a.

Din 30 Ianuariu (11 Febr.) 1874.

Metalicele 5%	69	25
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	74	35
Imprumutulu de statu din 1860	103	75
Actiuni de banca	981	—
Actiuni de creditu	237	—
London	112	80
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	76	50
„ „ „ Temisiorene	76	—
„ „ „ Ardelenesci	74	50
„ „ „ Croato-slavone	75	50
Argintu	106	35
Galbinu	—	—
Napoleonu d'auru (poli)	9	—

Concursu.

Trebuindu a se asiediá lânga neputinciosulu parochu gr. or. din Uci'a de susu protopopiatulu Fagarasiului II-lea unu capelanu de ajutoriu, se escrie prin acést'a concursu.

Emolumentele impreunate cu acésta statiune suntu venitulu jumetate din parochi'a memorata, care este de clas'a a trei'a.

Doritorii de a ocupá acésta statiune de capelanu suntu poftiti a-si asterne recursele loru instruate cu documentele necesari in intielesulu „statut. org." pâna la finea lui Februariu 1874 la subsemnatulu scaunu protopopescu.

Avrigu in 17 Ianuariu 1874.

Vasiliu Macsimu,
in intielegere cu comitetulu
parochialu din Uci'a de susu.
(3—3)

Concursu.

Parochi'a de clas'a a III-a din comun'a Petrifalâu protopresbiteratulu Sabesiului devenindu vacanta, se escrie pentru reintregirea ei concursu cu terminu pâna la Duminec'a a dóu'a din paresimi.

Emolumentele suntu:

a) Venitele stolari indatinate.

b) Aratura sî fenatin preste 5 jugere impreuna cu cinterimulu — progadia. —

c) Dela 80 familii câte o ferdelu d cucuruzu sfermitu si usitata de fia-care di de lucru — numitu claca. —

Doritorii de a se aplicá la acésta parochia, au se astérna suplicele loru provediute cu documentele recerute de prescrisele Statutului organicu scaunului protopr. gr. res. in Sabesiu pâna la aretatulu terminu.

Petrifalau in 30 Decem. 1873.
Comitetulu parochiale cu consimtiementulu resp. protpr.
(3—3)

Edictu.

An'a Georgiu Siapartocu din Sarat'a de rel. gr. or districtulu Fagarasiului, care mai bine cá de doi ani si-au parasitu cu necredintintia pre legiuitulu seu barbatu, Georgiu Zafiu Lupea totu din Serat'a sî de rel. gr. or. pribegindu in lume fâra sa se scie loculu petrecerei sele, se provóca prin acést'a cá in terminu de unu anu sî o di, sa se infatisiedie inaintea mai josu semnatului scaunu protopopescu spre darea respunsului la incus'a barbatului, câci ladiu contra se voru decide cele cuviincióse in intielesulu ss. canóne ale bisericei nóstre sî in absenti'a ei.

Avrigu 17 Ianuariu 1874.

Scaunulu protopopescu gr. or. alu
II alu Fagarasiului.
(2—3)

Edictu.

Mari'a nascuta Ioanu Frigatoriu din Brasiovu, carea in anulu 1869, a parasitu cu necredintia pre legitimulu seu barbatu Vasilie Ioanu Navrea totu din Brasiovu, sî nesciindu-se de atunci nici pâna astadi loculu ubicatiunei ei se citédia prin acést'a, cá in terminu de unu anu sî o dî, sa se presentedie la scaunulu protopresbiteralu mai josu subscrisu; câci la din contra, procesulu divortialu incaminatu de barbatulu seu, se va pertractá sî decide sî in absenti'a ei.

Brasiovu 18 Ianuariu 1874.

Scaunulu protop. gr. or. I-iu alu
Brasiovului cá foru matrimonialu.
Iosifu Baracu,
(2—3) protopopu.

Edictu.

Elen'a nascuta Achimu Mar'a din Sacelu lânga Sabiiu, de tempu mai indelungatu au paresitu patri'a sî pre barbatulu ei Ilie Cândrea totu din Sacelu, fâra a se sci loculu aflârei sî petrecerei ei. Deci se provóca prin acést'a Elen'a maritata Ilie Candrea, cá in terminu de unu anu, sî anumitu pâna in 1 Fauru 1875 sa se infacisieze inaintea forului matrimonialu subscrisu, câci la din contra, procesulu divortialu intentatu de Ilie Cândrea se va pertractá sî otarí sî in absenti'a ei.

Sabiiu 18/30 Ianuariu 1874.

Forulu matrimonialu gr. res. alu protopresbiteratului tract. Sabiiului I.
(2—3)

Insciintiare.

Deschidiendu-se in 1 Martiu a. c. in institutulu reg. de mositu din Sabiiu cursulu de instructiune pentru mósie, candidatele de mositu de nationalitatea româna sî nemtiésca suntu provocate a se insinuá pâna la terminulu indicatu la subscrisulu spre a fi primite in cursu.

Sabiiu 1 Februariu 1874.

Dr. Lukacs Mikulicz,
(2—3) Profesoru ord. de mositu.

---

*) Nu amu adausu nimic'a, dara amu stersu unele cari, fatía cu provocarea, se vedeau de prisosu. Preste totu rugâmu pre toti tramitiatorii de diferintie de aceste a se tiené in marginile bunei cuviintie câci altcum in lipsa de corfa, asemenea scripte le tramitemu in focu. Red.

Redactoru respondietoriu : **Nicolau Cristea.**

Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Nr. 10. ANULU XXII.

Sabiiu in 3|15 Februariu 1874.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 4/scol.—1874.

Câtra Parintii protopopi si Administratori Protopopesci cá Inspectori districtuali ai scóleloru nóstre confessionali din Archidiecesa !

Aducendu-se la cunoscinti'a Consistoriului archidiecesanu, ca scól'a de repetitiune in cele mai multe comune nu se tiene regulatu, — asiá cu acést'a sunteti insarcinati Preacinstiele Vóstre, cá inspectori districtuali de scóle, a indatorá pre respectivele comitete parochiali, cá cu tóta strictéti'a sa observedie prescrisele §§. 1, 48, 50, si 52, art. 38 1868, unde se dispune apriatu, ca cu tenerii in etate dela 12—15 ani sa se tiena scóla de repetitiune in lunile de iérna 5, si in cele de véra 2 óre.

Sabiiu din siedinti'a Consistoriului archidiecesanu, cá senatu scolariu tienuta in 19 Ianuariu 1874.

Procopiu Ivacicoviciu m/p.
Archiepiscopu si Metropolitu.

Sabiiu 2 Februariu.

Intalnirile capeteloru incoronate din Europ'a se esplica totu-déun'a dreptu de garantiele pâcei. In vér'a anului trecutu amu avutu ocasiune de a audi si ceti despre intalnirile Imperatiloru si Regiloru Europei ; inse firulu acestoru intalniri a trebuitu sa tréca si preste hotarele anului espiratu in anulu presentu.

Ne este cunoscutu ca Imperatulu si Regele nostru tocm'a acum petrece la óspele seu din vér'a trecuta, la tiarulu Russiei in St. Petersburg.

Lumea se intréba : fi-va si caletori'a acést'a si intalnirea duoru Imperati, cari suntu domnitorii duoru puteri mari europene, fi-voru, dicemu, o garantia a pâcei dupa cum se pretindu a fi intalnirile de feliulu acest'a ?

Inainte de tóte aru trebuí constatatu cu istori'a in mâna ca de câte ori s'au intalnitu Imperati si Regi laolalta, au urmatu o pace indelungata. Inse déca consultâmu faptele trecute in domenulu istoricu fia chiaru din tempulu celu mai recentu vomu aflá si resultatulu contrariu, asiá d. e. intalnirile dela Salzburg si Gastein n'au pututu impedecá evenemintele dela 1866. Aru fi si o pretensiune supranaturala. Imperatii si Regii aru fi investiti cu puteri supranaturale cându prin intalnirile loru aru puté deveni mai forti decâtu evenemintele. Atunci popórele nu aru trebuí sa dorésca altu ce-va, decâtu intalniri reciproce intre principii loru.

Si cu tóte acestea cându cugetâmu la caletori'a intreprinsa de Imperatulu nostru, nu putemu sa o considerâmu fâra de nici o influintia pacifica asupr'a referintieloru europene ; va fi influinti'a acést'a totudeodata si o garantia a pâcei europene ? este cu totulu alta intrebare. Câci nu trebuie perdutu din vedere referinti'a intre intentiunea si resultatele unui lucru. Credemu ca de câte ori convinu domnitorii stateloru se intereséza si de sórtea popóreloru incredintiate loru-'si. Credemu si aceea ca cestiunile, cari privescu interesele popóreloru loru, ei cauta sa le resoveze pre cale pacinica. Inse impregiurâri neprevediute aducu de multe ori combinatiuni nóue, cari au si dau resultate cu totulu neasceptate.

Déca reprivimu istori'a numai dela 1815 incóce gasimu de o parte capetele incoronate convenindu prin representantii loru si ai staturiloru loru, de alta parte evenemintele desvoltandu-se cu totulu contr'a calculiloru facuti de cei ce se intalnira. Pentru ca este siguru, ca in tractatele compuse in Vien'a in anulu 1815 nu au fostu prevediuta nici rescularea Italiei din anii 1820, nici cea a Greciei si Romaniei iérasi mai in acelasi tempu, nici cea a Belgiului, care politicesce pre atunci nici nu esistá, nu a prevediutu in fine nici revolutiunea francesa din anulu 1830, carea avù de resultatu pre regele cetatiénu si nici revolutiunea cea generala din 1848 cu tóte consecuintiele ei reformatórie de suprafati'a Europei pâna in diu'a de astadi. Evenemintele au fostu atâtu de tari, incâtu unde n'au vrutu lucrurile croite de ómeni sa le céda si-au facutu locu ele cu puterea loru.

Reform'a inceputa pre suprafati'a Europei nu este terminata. Lucrurile care sa o termine inca n'au ajunsu la maturitatea loru. Inse ceea ce s'a pusu odata in lucrare nu se va oprí in cursulu seu, precum nu se opresce unu rîu, carele si-au pornitu undele sele in o directiune pâna cându a ajunsu la tient'a sea. Cându se lasa inse evenemintele a se desvoltá numai ele de sine se intempla adese-ori cá si cu undele unui rîu, a cârui ripi nu suntu supuse nici unei reguli. Evenemintele cându curgu ele de sine suntu cá si undele selbatice ale unui rîu neregulatu mai multu spre stricaciune decâtu spre binele acelor'a pre lânga cari trecu. Este dara o datorintia suprema a popóreloru, si cá capetenia a popóreloru, si a domnitoriloru loru, pórte ei ori-ce nume, cá sa ingrigésca de cursulu evenemintelotu cá acel'a sa nu fia spre pagub'a ci spre folosulu popóreloru.

Esperinti'a nóstra de astadi ne arata, ca domnitorii popóreloru in partea cea mai mare au cuprinsu missiunea loru cea momentósa. Vedemu in cele mai multe state ca ei cá domnitori constitutiunali, ba chiaru si cá absoluti, cauta sa fia implinitorii vointiei popóreloru loru incredintiate ; durere ca de multe ori popórele neintielegendu-si bine interesele loru ignoréza cu totulu binevoitórele pareri ale domnitoriloru loru.

Avendu incredere in constitutiunalismulu Imperatului si Regelui nostru suntemu convinsi ca caletori'a intreprinsa, de-si aru fi numai o urmare a curtenirei, o va folosí in favórea popóreloru incredintiate sceptrului seu. Folosulu acest'a nemidilocitu ce ne privesce pre noi, resultéza cá imprumutatu séu reciprocu sa aiba aceleasi urmâri si la popórele acelui domnitoriu, cu carele se intalnesce Imperatulu nostru. O referintia buna promitietórie de unu viitoriu pacinicu intre statulu nostru si alu Russiei nu póte sa remana fâra de efectu asupr'a constelatiunei europene si afara de aceste dóue state. Referintiele cele bune ale Germaniei cu Russi'a, cele ale Italiei cu Germani'a, referintiele cele nóue prin casatoria intre Angli'a si Russi'a forméza unu lantiu puternicu de popóre solide, de popóre, cari nu numai dorescu, dara si lucra din tóte puterile pentru prosperarea popóreloru loru.

In acestu sîru séu in acésta cununa de staturi mari si puternici si nezuitóre câtra progresu succedandu monarchului nostru prin caletori'a sea, a intarí cá pre unu membru alu sîrului séu alu cununei si pre statulu nostru va avé pentru totudéun'a asigurata binecuventarea popóreloru sele.

Prin consolidarea relatiuniloru acestor'a intre puteri s'aru consolidá si nobilele aspiratiuni ale popóreloru din sinulu statului nostru Unu statu, carele nu este o jucaria in mân'a sortiei in afara, pasiesce in launtru cu tóta increderea, nu se mai teme de ori si ce impregiurare interna ca va fi esploatata de inimicii esterni.

Pentru acést'a salutâmu caletori'a acést'a ; câci o tienemu de o implinire a dorintieloru si aspiratiuniloru a tuturoru cetatieniloru credinciosi Majest. Sele.

Imperatés'a a petrecutu pre Imperatulu in caletori'a sea la Petersburgu numai pâna la Gäuserndorf si de acolo a venitu in Ungari'a la Bud'a-Pest'a.

Précuviosi'a Sea P. Archiamandritu Nicolau **Pope'a**, conformu cerculariului metropolitanu publicatu in nrulu 7 alu foiei acestei'a, a plecatu Joi cu trenulu de sér'a la Aradu spre a instalá pre Présântitulu Episcopu alu Aradului Mironu **Romanulu**.

Cetimu in „Lumin'a“ din Aradu : Actulu introducerei Présântiei Sele dlui nou Episcopu diecesanu alu nostru se va petrece in biseric'a catedrala din Aradu, Duminec'a viitória in 3/15 Februariu inainte de inceperea sântei Liturgii si anume la 10 óre inainte média di.

In Universitatea fundului reg. se petrecu lucruri interesante. In siedinti'a din 12 l. c. s'a alesu dóue comissiuni, un'a are de scopu a figurá cá Universitate in afaceri finantiale ori cându si ori in ce impregiurâri afara de tempulu conflucsului, alt'a cá se responda ministrului de in-

FOISIÓRA.

La serbatórea sântiloru Trei-Ierarchi. 30 Ianuariu.

> Motto: „Tóte câte s'au scrisu mai inainte, pentru invetiatur'a nóstra s'au scrisu.“
> *Ap. Pav. câtra Rom. 15 4.*

In diu'a, intru carea avemu sa serbâmu amintirea sântiloru Trei-Ierarchi : **Vasiliu celu Mare, Gregoriu Cuventatoriulu de Ddieu si Ioanu Gura de auru**, cugetu ca nu va fi fâra interesu a ne strapune pre unu momentu in acelu tempu de dulce suvenire pentru biseric'a nóstra si a cugetá putienu mai seriosu asupr'a vietiei aceloru trei suflete fericite, cá atâtu laud'a, ce li-o vomu aduce sa fia mai espressiva, câtu si folosulu ce-'lu vomu trage din serbare mai mare. Eu nu me voiu adoperá, cá sa le facu nescari laudatória, de óre-ce amu vediutu incercârile posteritatei intregi remase mai mute fatia de densii ; voiu pune numai in scurtu viéti'a loru, iéra productivitatea loru literaria, devenita clasica pentru biseric'a nóstra, precum numai o aflâmu in scrieri demne de credintia, si asiá din aceea vomu stórce laudatoriele loru si vomu miscá dorinti'a nóstra de a le cetí mai cu zelu.

Anulu 325 si sinodulu dela Nice'a triumfulu crestinismului — forméza sectiunea cea mai insemnata in istori'a bisericei crestine. In momentulu cându biseric'a crestina, dupa grele si sângerose persecutiuni castigase libertatea sea, esbugní cá si o rana pre corpulu acelei'a, o eresia, carea negá basea crestinismului, ddieirea rescumperatoriului si cu acést'a si omenirea lui Ddieu, si carea amenintiá cu apunere crestinismulu, pre care forti'a bruta a persecutiuniloru atroci nu l'au pututu distruge. Erá **Arianismulu**. Dejá a fostu pregatitu acel'a cea mai mare confusiune, cându sinodulu din Nice'a si eruditiunea — nemuritoriului Atanasiu, a asiediatu, pronunciatu si marturisitu ddieirea Cuventului homousitatea acelui'a cu Tatalu. Prin aceea eresi'a a fostu nimicita, ci certele arianice inca nu au luatu capetulu loru, pentru ca a fostu reservata a se infrange de stâncile ce acum se inaltia si cari si pre cari se zidesce cu temeiu biseric'a. — Deci in véculu alu IV. este genesi'a bisericei — tempulu patristicu. — Acum déca este adeveratu ca viéti'a omenimei este unu ce continuu, atunci si o rupere perfecta de trecutu, o totale ignorare a acelui'a aru fi contra naturei, ba chiaru impossibile, in intielesulu, ca spiritulu omenescu chiaru si cându aru voi nu se póte subtrage totalu de sub influinti'a tempului trecutu. — Aceste credu si eu ca voru fi de ajunsu spre a justificá cutediarea mea de a ocupá pre cetitori cu unele lucruri la aparintie vechi, dara in fapta nóue si innoitórie prin mult'a eruditiune ce contienu.

* * *

Toti trei, acesti barbati au fostu fii ai seclului alu IV si invingetorii cu triumfu ai Arianismului sub ori-ce forme. — In scurtu viéti'a loru, estrasa din scrierile vaste ale istoriciloru : Rufinu, Socratu, Sozomenu, precum si din ale loru si alte date istorico-critice este urmatórea :

1. **Vasiliu**, numitu **Mare** si de intréga biseric'a orientale onoratu cá sântu, s'a nascutu in Cesarea Capadochiei 329 d. Ch. — A studiatu in loculu natale, apoi in renumit'a scóla alexandriana si culmea gloriei sele in studie a ajuns'o in focariulu sciintieloru din Athen'a, unde a ascultatu pre celu mai renumitu oratoru alu acelui tempu, pre **Libaniu**; totu ací a incheiatu acea amicitia de modelu cu **Gregoriu Nazianzenulu**, si a facutu cunoscintia cu **Iulianu** numitu „**Apostolu**“. Dela 370 elu a fostu Archieppu in Cesarea pâna la 379, cându in 1 Ianuariu a muritu, si in aceea di biseric'a i serbéza amintirea sea. Elu a mai avutu trei frati : Nautcratisu, Gregoriu numitu Nisenu si Petru ; apoi inca siése surori.*)

Productivitatea sea literaria, cea de atât'a interesu pentru biseric'a nóstra, afara de aceea ca a intemeiatu o scóla de Retorica in Cesarea, a pusu fundamentu, sistemisatu si prescrisu reguli vietiei monachali in gremiu, este depusa cu preferintia in urmatórele scrieri : 5 cârti contra Arianului Eunomiu ; o carte despre spiritulu sântu ; scrierile liturgice ; 365 epistole ; scrierile ascetice ; 17 omilii in psalmi ; 24 omilii diverse ; 24 cuventâri morali si 94 epistole canonice etc. Nu de mai putienu meritu este si scrierea sea : Hexaimeronu, de carea stulu Gregoriu dice, ca nu are cuvinte destule spre a o puté laudá dupa cuviintia.

2. Gregoriu numitu „Teologulu“, regele eloquintiei bisericesci, s'a nascutu in satulu Erianzu aprópe de cetatea Nazianzu 330. A facutu studiele sele totu in Cesarea, Alessandri'a si Athen'a, unde

---

*) A se vedé „Viéti'a Sântiloru in 1 Ian.“ Herzog Encyclopedie art. Basilius Metr. Siagun'a: Ist. bis. Part. I.

terne care a reprobatu prin unu emisu alu seu trecerea Universitâtiei preste competinti'a sea. Déca ne iertá spaciulu aduceamu inca astadi unu articulu in privinti'a acést'a; ceea ce vomu face in nrulu venitoriu.

Jurnalele din Bud'a-Pest'a sî dupa densele sî altele au inregistratu mai de multe-ori scirea, ca Deák, capulu partidei celei mari ungaresci, este bolnavu, in fine ca din caus'a acést'a s'a retrasu dela actiunile politice. Cea din urma scire mai nóua despre Deák spune, ca sanetatea acestui barbatu, in locu de a luá o directiune spre bine, merge spre reu.

Majoritatea parlamentara din Bud'a-Pest'a merge cu pasi repedi spre o nóua prefacere. Celu putienu asiá ne spune sî „P. N.“ In dilele trecute facuse „P. Ll.“ o propunere, adeca ministrulu presiedinte de acum se cerce esoperarea unei intielegeri intre partide, in urm'a cârei retragendu-se ministeriulu presentu, sa se póta compune unu regimu parlamentaru. Idei'a acést'a se vede a fi aflatu buna primire in cercurile parlamentare sî ea este in impregiurârile de fatia unic'a carea póte tiené in freu, confusiunile possibile in momentele crisei.

Ministeriulu de justitie reg. ung. a indreptatu câtra tóte tribunalele regesci o hartie, in carea se espunu unele puncte privitóre la tiparirea sî edarea fóiei oficiale „Budapesti Köz.“ Lucrulu celu mai insemnatu din harti'a acest'a este, ca fói'a numita a devenitu sî pentru Transilvani'a respective pentru tribunalele din Transilvani'a esclusivu organu oficialu sî asiá fói'a oficiala transilvana de pâna ací va incetá cu totulu.

Prin unu emisu alu ministrului de justitie din 5 Februariu se ordoná intrarea in viétia a scauneloru orfanale conformu altui emisu ministerialu sî in teritoriulu companiei a 6, 5, 8, 4, 9, a 10, sî a 14, a fostului regimentu Serbo-banaticu sî in teritorulu companiei a 11, sî a 12, din regimentulu germano-banaticu.

In mai multe diurnale a circulatu faim'a, ca ministrulu de esterne alu Romaniei pregatesce dechiararea principelui Fridericu de Hohenzollern, fratele Domnitoriului Carolu, de succesoru la tronu alu acestui'a. Motivulu pregatirei, dîcu unii, ca aru fi impregiurarea, ca Domnitoriulu Carolu nu are copii parte barbatésca; altii dîcu, ca l'aru fi consiliatu medicii sa se retraga dela afacerile cele grele ale guvernârei unui statu, déca nu voiesce a-si periclitá sanetatea sî viéti'a. Acelesi diurnale cari aducu scirea acést'a adaugu ca lucrurile suntu astfeliu preparate incâtu nu voru dá de greutâti in parlamentulu românu. „Journal de Bucarest“ vorbindu despre cestiunea acést'a dîce din parte 'si „ca cestiunea successiunei la tronulu Romaniei nu are de locu trebuintia de a fi supusa deliberatiuniloru corpuriloru legiuitórie“ sî apoi citéza testulu art. 82 sî 83 din constitutiunea tierei, care tratéza successiunea.

Principele Milanu a inchisu in persóna siedintiele scupcinei serbesci intre aplausele sî aclamatiunile cele mai vii sî indata a sî parasitu Craguevatiulu spre a se intorná la resiedinti'a sea in Belgradu.

Istoriculu francesu Michelet a muritu.

La cestiunea usurei.

(VI) Angli'a, de multi din nepricepere laudata sî numita patri'a averei sî a celei mai infloritórie industrii, domnitórea comerciului universalu sî imperiulu celei mai bune constitutiuni sî guverniu, respectata cu o sfiala sacra pentru bancele sî bancarii sei sî privita de o stânca nefrangivera, de regulatoriulu omnipótentu sî de domnitórea tergului universalu de bani, sufere togm'a in acésta directiune atâtu de greu cum nu sufere alta tiéra adeveratu cultivata din tempulu mai nou.

In tempurile inainte de Elisabet'a referintiele feudale sî ale supusiloru au impedecatu desvoltarea unei industrii mai insemnate sî a unui comerciu marinu mai mare. Impartirea contributiunei, carea in tóte directiunile acestea semená multu cu Franci'a din seculii acei'a, au produsu cu privire la impartirea averei sî a capitaleloru de bani asemenea referintie de usura cá sî in Franci'a de atunci, sî acestea nu se potura ameliorá prin nenumeratele legi de usura nice in Angli'a nici in Franci'a.

Unu aventu insemnatu, ba potemu dîce o resturnare radicale a acestoru relatiuni s'a facutu cu monopolisarea comerciului marinu in Indi'a sî Nord-Americ'a, cu desvoltarea industriei englese, carea au inceputu sî progresatu de atunci incóce, prin estinderea latifundieloru sî cu fundarea bancei din Angli'a. Acést'a intindere a posessiunei celei mari sî eschiderea posesoriloru celoru mici (tierenii) astadi au ajunsu pâna acolo câtu intregulu regatu unitu abiá mai numera 26,000 posesori mici de pamentu, dintre cari dupa Iohn Brigth 150 posiedu jumetate din Angli'a sî Wales sî cari abiá o duzina suntu proprietarii din Schottland, sî D'Israeli fâra a i se contradîce póte afirmá: „Starea tiereniloru, fal'a unei tieri, au peritu din fati'a tierei.“ Intinderea cunoscuta a comerciului sî a industriei a produsu o atare revolutiune in tóte referintiele sociali sî inainte de tóte in bani, o atare siovoiare rapede necalculabila in valóre si in pretiuri, atari friguri de o nebunateca speculatiune câtu in contr'a la acest'a cá regulatoru sî stabilisatoru s'au intemeiatu sî privilegiatu sub Iacobu II la finea vécului alu XVII banc'a din Angli'a.

Inse acést'a banca, intemeiata pre principie false numai a inmultitu sî avendu in trasaririle sî convulsiunile sele o influintia sguduitória asupr'a lumei intregi a latitu reulu, pre care nici unu institutu senguratecu de bani sî de creditu, fia câtu de ratiunalu sî grandiosu intogmitu, nu-lu póte impedecá. Fâra ajutoriu sî fâra capu siovaesce discontulu acestui institutu mai mare, care dorere apésa lumea, adese ori intre putiene dile sî din ansele cele mai neinsemnate, intre 4—10 procente, ea suspinde solvirile séu le reapuca, suspendédia actele sele fundamentali, le revideza le emendédia, le intregesce séu le fabrica cu totulu de nou, ceea ce dela consistinti'a sea s'au templatu mai multu de 60 ori sî prin celebr'a Peeld-Acte dela 1844 nici cu unu firu de peru nu s'au indreptatu, precum ne dovedescu cele trei crise mari, cari se petrecura sub ochii nostrii, sî acésta banca nimicesce prin aceste vibratiuni, cari nu se potu computá inainte nici macaru dupa dîle, dupa aretârile lui Carey numai in Angli'a pre anu aprópe 50,000,000 punti sterlingu, acesti'a facu 500,000,000 fl in argintu. E in genere cunoscutu, câtu de datatórie de mesura pentru intrég'a lume comerciale suntu cursurile din Londonu sî dupa cele dise pâna aici se póte usioru cugetá de ce influinti'a e Angli'a asupr'a interusuriului normalu in genere.

Statele unite din Nord-Americ'a, in privintia sociale câtu sî idustriale, mercantila câtu si culturale sî civilisatorica, politica câtu sî fisica, tiér'a minuniloru sî a contrasteloru, tiér'a libertâtiei ideali sî totu in acel'asi tempu a sclaviei, ne oferu, relativu la tem'a nóstra, cele mai surprindietórie contraste. Tiér'a carea multiemita unei politice din temeiu false, in anulu 1854 nu erá in stare a capetá in Europ'a unu imprumutu de 6,000,000 dolari pre lânga cele mai mari interese, diece ani mai tardîu dupa o schimbare totala a politicei sele de 7 ani au avutu poterea de a purtá unu resbelu, care in bani a inghititu 10 miliarde dolari pre cari i-au potutu procurá chiaru in patria, sî viéti'a a 580,000 mii de ómeni, dela o poporatiune carea abiá numera 16 milióne locuitori, sî a remané dupa acestu resbelu ne slabita. Starea sea critica de acum provine din parasirea treptata a politicei de mai nainte dela 1767. In acést'a tiér'a interusuriulu normalu in genere in provinciele orientali, dela muntele Alleghani incóce, e 5—7%, pentru ca aici poporatiunea e désa, impartirea lucrului sî a ocupatiuniloru e adusa pâna la cea mai posibila estensiune, comerciulu e nemedilocitu sî dupa conceptiunile nóstre fabulosu de rapede. In statele sudîce, puru agriculturali, patri'a baroniloru sclavi sî a plantagennabobiloru, fâra scoli sî industria, interusuriulu normalu e 20—25%. In apusulu departatu, din colo de Ohio, unde pre unu milu patratu vinu numai 12 ómeni sî unde justiti'a se eserciédia prin revolveru, nu se potu capetá bani sub 60—80%.

Franci'a din tempulu mai nou — dupa revolutiunea cea mare, — totudéun'a a fostu un'a din cele mai bogate tieri ale lumei sî a remasu pâna adi, in butulu tuturoru vampiritoru celoru mari de regi sî cesari, in butulu resbeleloru sî sî revolutiuniloru fâra capetu sî a Parisului, in tempulu din urma ingropata in resbelulu esternu sî in revolutiune interna totusi fiindu in stare a capetá cele 5 miliarde imense cu unu interusuriu eftinu — astadi in respectu finantialu e putienu slabita, cu tóte ca are o contributiune sî o detoria fórte apasatória. Acést'a provine de acolo, ca pamentulu Franciei e impartitu la mai multi de 5 milióne posesori, industri'a ei tiene celu putienu pasiu cu industri'a celoru mai civilisate tieri, bá in multe privintie totu-déun'a merge cu unu dieceniu inaintea celoru-a-lalte sî sta in o legatura nemedilocita, sî nedespartivera cu agricultur'a, pentru ca a datu prin unu sistemu de drumuri sî de câli ferete, care e celu mai bunu sî desvoltatu, a datu, dîcu, comerciului sî circulatiunei o celeritate aprópe unica, sî pentru ca e tiér'a cea mai decentralisata din lume.

Germani'a mai nóua se desvoltà dupa pacea dela Westfalea — in celu mai mare contrastu cu tempurile vechi, cându principii imperiului ba chiaru imperatii insisi trebuiau sa cersiésca dupa unu crucieriu sî cându interusuriulu generalu erá inspaimentatoriu de mare sî seraci'a generale — pâna la inchiderea continentului (prin Napoleonu Bonaparte) incetu, inse dupa acést'a rapidu sî constantu atâtu in privintia natiunalu-economica, câtu sî politica sî culturale, asiá incâtu adi cu referintia la averea natiunale e tiér'a cea dintâiu a pamentului, sî are interusuriulu celu mai micu in tóta lumea sî totu-odata celu mai constantu.

Aceste le-a castigatu Germani'a, cu tóte ca referintiele feudalismului sî ale supusiloru sustara in unele pârti pâna in tempulu celu mai nou, cu tóte ca eluptarea séu frangerea emigratiunei libere sî a consensuriloru nuptiali s'a incercatu in zadaru in unele pârti chiaru in dilele nóstre, cu tóte ca unii domnisiori sî serenisimi s'au adoperatu a impedecá co-

---

ocupase sî catedr'a de profesore in Retorica. In Constantinopole a petrecutu multu tempu cá predicatoru, unde a reintemeiatu biseric'a, pre carea o distrusera Arianii. Alu II sinodu ecumenicu sî nevrendu l'a alesu Archieppu alu Constantinopolei la anulu 381, dara elu vediendu antipathi'a unoru eppi din Macedoni'a sî Egiptu a multiemitu sî s'a intorsu la loculu seu natale, unde in 390 a muritu.

Productivitatea sea literaria cá sî a lui Vasiliu este de celu mai mare interesu dogmaticu; cuventârile sele asiá numite teologice, suntu produsele cele mai escelente oratorice de pre acelu tempu. Elu a scrisu sî in poesia: A scrisu 242 tramiteri; 47 cuventâri etc. *)

3. Ioanu Gura de auru (Chrisostomu). A vorbí despre densulu s'aru recere o limba atâtu de destera cá sî a lui. Elu s'a nascutu in Antiochi'a in 347 din o familia destinsa. A facutu acelea-'si studii cá sî cei de susu. La 381 a fostu sântitu diaconu sî la 386 presbiteru, sî totu odata i s'a concrediutu oficiulu de predicatoru in Antiochi'a, care l'a purtatu 12 ani. La 397 a fostu alesu sî sântitu de Archieppu alu Constantinopolei, de unde a fostu depusu de dóue ori: intâiu la 403 in sinodulu presidatu de Archiepiscopulu Alessandriei Teofilu, in adunarea ad quercum, iéra a dóu'a óra in 404. — A muritu in esiliu la Coman'a in 407 dîcendu: „Marire lui Ddieu pentru tóte“. Cu 35 ani mai tardîu sub Teodosiu II corpulu lui s'a adusu la Constantinopole sî se afla in biseric'a sântiloru Apostoli.

Scrierile lui, cele de unu interesu ne pretiuitu pentru biseric'a nóstra, sî cari se afla traduse mai in tóte limbile mai civilisate — dorere intru a nóstra numai unele cuventâri singuratice, — suntu fórte numeróse, sî se potu grupá in 4 clase: esplicâri; omilii; tractate sî epistole.

1. Esplicâri ale sântei scripturi:

a) Cu privire la testamentulu vechiu: 67 omilii preste cartea facerei, tienute in Antiochi'a; 11 despre deosebite locuri din Genesa; 60 omilii in psalmi sî 16 omilii despre diferite locuri din testamentulu vechiu.

b) Cu privire la testamentulu nou: 90 omilii in evangheli'a lui Matheiu; 88 intru a lui Ioanu; 7 despre Lazaru si avuțulu; 55 in faptele apostol.; 32 despre epistól'a apost. Pav. câtra romani; 44 in epistol'a I. sî 30 intru a II câtra Corinteni; 24 in epist. câtra Epheseni; 15 in cea câtra Philipseni; 34 despre cea câtra Evrei sî 65 despre cele-lalte epistole ale apostolului lumei.

2. Intre omiliele proprie suntu: 8 contr'a judeiloru, 12 contr'a anomoeiloru sub titlu: Despre necuprensiveritatea lui Ddieu; 10 omilii la serbatori, in onórea sântiloru cu deosebire 7 omilii de laud'a sântului Paulu; numerósele omilii morali sî renumitele 21 omilii despre statue.

3. In clas'a a trei'a suntu: escelentele opuri: de preotia sî despre statulu feciorіei; 2 cârti ad Theodorum lapsum sî 8 contr'a inimiciloru vietiei monachali etc.

4. Epistole avemu dela sântulu Gura de auru 230 tóte scrise sub decursulu esiliului seu, sî in cari nu se póte aflá nici unu cuventu de cartire.1) Acést'a este productivitatea sea literaria, care pentru cuprinsulu seu celu practicu, aru trebuí sa nu lipsésca de pre més'a fia-cârui crestinu, cu atâtu mai vertosu preotului. O insemnare acurata a scrieriloru lui sî cu cuprinsulu prescurtu sî afla in: Dr. I. Fessler's: Institutiones Patrologiae. —

* * *

Dupa ce mai numai superficiale leamu espusu viéti'a acestoru Trei-Ierarchi mari ai bisericei, sî modelele amicitiei, bunei intielegeri sî unirei, — dara pre câtu s'a potutu de esactu productivitatea loru literaria, carea a sî fostu intentionata cu preferintia, sa cercâmu a trage si ce-va folosu din studiulu nostru. Câci nu persónele ce se lauda, cá atari, suntu obiectulu principale alu cuventului, ci cu preferintia invetiatur'a ce se trage; ele suntu numai basea, pre carea se urmarescu scopuri mai inalte; singuru firulu de care au a se legá adeveruri sî invetiaturi pentru altii. — Invetiatura vomu a trage si noi, sî se nu mi se impute, déca acum din punctulu de vedere literariu voiu atrage atentiunea asupr'a unoru resultate, ce s'aru aretá din o ocupatiune mai seriósa cu scrierile loru. Secretele, prin cari le-au succesu a obtiené aplausulu tuturoru secliloru posteriori, suntu cari ne atragu privirea. De unde vine cá chiaru in tempurile nóstre, in cari eloquinti'a, in frumsetiele sele esterne, atât'a

---

*) Pre largu a se vedé in viéti'a lui, descrisa in „Viéti'a sântiloru la 25 Ian.“ — Ist. bis. Siagun'a; Realencyclopodie für Theologie de Herzog, sî din Kirchenväter din Hahn — Hahn. —

1) Mai pre largu viéti'a lui a se vedé in viéti'a sântiloru 13 Novembre Bibliotec'a patriotica de Reithmayer, Encyclopedia de Herzog; Lutz, oratorii renumiti sî Hahn-Hahn: — parintii bisericei. — Siagun'a: Istori'a bis. P. I.

merciulu cu muri chinezi, cu tóte ca de curendu legile de usura s'a stersu preste totu sî ici colea s'a datu o libertate politica carea e inse problematica.

Starea imposanta ce o are adi Germani'a inse intre popórele civilisate, e productulu din factorii urmatori:

1. Din inpartirea pamentului la acea parte din populatiunea intrégа, carea e mai prevalenta.

2. Din industri'a, carea s'a desvoltatu asemenea cu staturile industriali inaintate sî din contactulu ei omnilateralu sî nemedilocitu cu agricultur'a.

3. Din celeritatea imensa a comerciulu seu in intru, conditiunatu de drumuri sî câli ferate eminenti, de eftinatatea transporturiloru de mârfuri sî a tarifeloru, si de sustarea reuniunei vamali.

4. Din gradulu inaltu de cultura a poporului.

5. Din onestatea sî justiti'a laudabila a populatiunei.

6. Din impregiurarea, ca Germani'a relativu a fostu scutita de resbele.

Patri'a nóstra mai strensa a suferitu prin evenimentele anului 1848 o atare straformare radicale in tóte referintiele sele sociali sî politice, câtu suntemu siliti a deosebí tempulu inainte sî dupa 1848.

Inainte de 1848 numai partea mai mica a populatiunei a fostu libera sî proprietariulu pamentului lucratu, partea mai mare stá in referinti'a de iobagia sî supunere câtra statu câtra corporatiuni mai mici séu mai mari séu câtra posesori senguratеci de pamentu. Partea mai mare a surfetiei pamentului erá ocupata de codri sî pasiuni, populatiunea putienu désa sî referintiele comerciali erau din lips'a totale de drumuri bune séu de câli ferate cu totulu restrinse. Din causa, ca senguratecele elemente din populatiune, cari divergeau atâtu prin diferinti'a limbei câtu sî a natiunalitâtiei, lips'a comerciului sî consumulu, pentru gradulu de josu alu culturei, pre care se aflá populatiunea, erá minimala, sî prin tergurile cetâtiloru si opideloru usioru de a o satisface, tiér'a in isolatiunea sea erá multiemita cu productele sele sî putienu aternatóre dela tierile esterne. Industri'a cea mare lipsea cu totulu, din contra industri'a mica sî industri'a de casa erá fórte desvoltata sî stà in contactulu celu mai nemedilocitu, in schimbu continuu cu agricultur'a, ba meseriasiulu celu micu mai pretotindenea erá sî unu posesoru micu. In respectulu politicu tiér'a erá din temeiu descentralisata, selvguvernamentulu in o mare parte de tiéra in tóte legalu sî in usu, contributiunea, de-si preste totu mica, erá impartita in modu neegalu sî nedreptu, monopolulu necunoscutu, dara legile de usura in flóre. Asecurantiele sî cârtile fundoarie cu totulu necunoscute. Iustiti'a in multe pârti tandalósa si putriarchale, ici sî colea chiaru patrimoniala, pusa in mânile judecatoriloru alesi, moral'a generale sî consciinti'a publica necorupta sî neviolata prin legi stricaciόse de comerciu si de creditu sî prin o ametiéla privelegiata.

Resultatulu finalu natiunalu-economicu alu acestoru referintie sî elemente, cari concurandu langa sî intre sine se promovau sî impedecau, a fostu resultatulu compensatiunei nedepline, bunastarea cetatieniloru in o parte, sî seracia mare in alt'a; dela un'a séu dóue recolte aterná cându o eftinatate generale cându o scumpete spaimentatória sî chiaru fómete, ceea ce nu se potea precalculá. In o parte unu comerciu viu, in alt'a aprópe stagnatiune totale; bani in genere putieni, in o parte de ajunsu pentru lips'a comerciului sî nu scumpi preste mesura, in alte pârti inse nu de ajunsu nici pentru o trebuintia mica. Asiá numitulu interusuriu adeca: pretinderea sî solvirea procenteloru mai urcate decâtu le prescria legea, obvenea celu putienu asiá de desu cá sî mai tardiu.

Cine 'si va luá ostenél'a sî va cetí obligatiuni mai vechi, va aflá, ca togm'a la imprumuturile mici, cari erau de regula, sî togm'a vis-a-vis de populatiunea dela tiéra s'a luatu usura. Se póte chiaru sî precisu cetí in acelea documente, câte cautiuni sî asecuratiuni se pretinsera, câtu erau de mari interesele, cari rari se plateau in bani gat'a, ci mai adese ori in vinu grâu sî brandia séu prin lucrulu mâniloru. Se pare ca e o regula, asiá de desu se pretindea cá interese pre o diumetate séu unu patrariu de anu: dupa unu florinu ungurescu o cupa de mustu, dupa unu taleru unu puntu de brandia sî unu cuantu de lâna, dupa putieni florini trei dîle de lucru pre septamâna séu crescerea sî iernarea viteloru sî acestea de câte ori pre lânga interesele de 6% in bani.

Nr. 2. d. VI. — 1874.

Convocare.

Subscrisii au onóre a convocá adunarea generale estraordinaria a despartiementului VI. alu Asociatiunei transilvane pentru literatur'a si cultur'a poporului românu pre 18 Fauru (2 Martiu) 1874 in opidulu Uniadór'a, la carea suntu invitati a participá toti membrii acestui despartiementu, precum sî toti acei onor. domni, cari se intereséza de inaintarea materiale sî spirituale a poporului românu.

Din siedinti'a subcomitetului despartiementului VI. tienuta in Dev'a in 20 Ianuariu (1 Fauru 1874.)

Ioanu Papi'u,
direct. subcomit.
Alecsiu Olariu,
actuariu.

---

s'a schimbatu, — cuvintele loru au o influintia atâtu de mare sî suntu atâtu de cercate? De unde vine cá barbati cu cunosciintiele cele mai vaste literarie, — omitiendu toti artea oratoriei de astadi, — a-si puté dîce cá unu ce nepracticu pentru poporulu de rendu, alérga sî recurgu la corpulu sî spiritulu, form'a sî materi'a vorbirei loru? Este greu a determiná caracterulu sî puterea loru influintiatória togmai asiá precum este de greu a intrá in inim'a loru. Au avutu santii, afara de constantia si curagiu o anima plina de delicatetia sî amore. Erau nascuti cá in fericirea altoru ómeni, sa-si afle pre a sea, sî se fia tare atinsi de neajunsele sî nefericirile altor'a, — raritati cá corbii albi, in tempulu nostru.

Sa revenimu la propusu. — Eloquinti'a amvonului a fostu fâra tóta indoiél'a, la noi fórte neglesa, sî póte ca in multe sî prea multe locuri caus'a se afla justificata. Studiulu densei s'a privitu numai cá o parte neinsemnata a culturei statului preotiescu, câci se paré a nu promite folosu. — Escultivarea din punctulu de vedere dogmatecu sî istorico-eclesiasticu — cu deosebire aceste din urma — valorau cá lucrulu principale. Este dreptu ca eloquinti'a este a se lasá acelor'a, cari prin puterea cuventului, potu sa-si castige sî crediementu; a câroru totu servitiulu jace numai in esplicarea scripturei. Biseric'a nóstra are, afara de cuventulu seu scrisu si traditiunea depusa in biserica. Crestinulu ortodocsu, are cuventulu servitiului divinu in st'a liturgia, carea mai multu edifica sî intaresce, de câtu folosu aduce de multe ori, chiaru cuventulu scripturei vorbitu de unu omu. Crestinulu nostru are credinti'a sea, intru a cârui espunere sî desvoltare, elu se indestulesce cu esplicarea bisericei, fâra de multa ostenéla sî talentu oratoricu.

Dara sî acea este adeveratu ca biseric'a totu-déun'a a consideratu recerintiele tempului; ca dens'a nici cându a ignoratu spiritulu progresului. Si cu privire la impregiurârile de fatia iérasi se aréta o mare necesitate a intarí credinti'a prin cuventulu viu a invetiaturei. Asiá dara nime va negá, cá — prin o eloquintia bine intielésa, pre basea studiului si scóse din isvóre sigure, curate sî cu multa eruditiune, — nu s'aru puté castigá fórte multu pentru biserica. Acést'a se póte déca eloquinti'a sacra se va radicá se fia a dóu'a putere, sî se póte radicá numai prin modulu, cum a fostu intielésa de acei retori mari si bisericei, cari au infloritu in seclulu alu IX — triumfulu bisericei. — (Va urmá)

Varietâti.

⁂ **Esecutiunea de dare amenata.** In urm'a cercularului din partea directiunei financiale dto 5 Febr. a. c. Nr. 4153 s'a facutu dispositiunea, ca acei posesori de pamentu mai seraci, carii dupa ascultarea inspectoriloru se voru aflá de incapaci in urm'a recóltei rele din anulu trecutu de a-si solví darea, se voru crutiá cu esecutiunea pâna dupa secerisiulu de estu-tempu Premiele usitate sî solvite pâna acum pentru nimicirea animaleloru rapitóre suntu pre anulu 1874 sistate, de óre-ce legislativ'a n'a votatu pre anulu acest'a astu-feliu de premie.

⁂ Dupa „Kr. Ztg.“ gimnasiulu nostru din Brasiovu a fostu in dîlele trecute in periculu mare. Cu ocasiunea curatirei hórneloru, se dîce, ca o bârna carea trecea prin zidulŭ unui hornu (?) a luatu focu sî a arsu pâna a respunsu in sal'a cea mare. — Noi n'avemu nici o scire positiva despre intemplarea acést'a.

⁂ **Verst'a suveraniloru din Europ'a** Franciscu Iosifu, imperatorele Austriei, va avea 44 ani la 18 Augustu, imperatés'a Elisabet'a 37 ani la 24 Ianuariu.

Ludovicu alu II-lea regele Bavariei va avea 29 ani la 26 Augustu, necasatoritu.

Carolu I principele Romanei, va avea 35 de ani la 20 Aprilie, Principés'a Elisabet'a va avea 30 ani la 29 Decembre.

Leopldu alu II, regele Belgiei va avea 39 ani la 9 Aprilie; regin'a Henriet'a 38 de ani la 29 Apriliu. Fiic'a loru, principés'a Luis'a 15 ani la 10 Februariu, principés'a Stefani'a 10 ani la 21 Maiu sî principés'a Clement'a 2 ani la 30 Iuliu.

Comitele de Flandr'a va avea 37 ani la 24 Martiu sî comites'a de Flandr'a 29 de ani la 17 Novembre. Fiiulu loru celu mare, principele Baudoin, va avea 5 ani la 3 Iuniu; principés'a Henrieta 4 ani la 8 Octobre Principés'a Carlot'a, imperatés'a Mexicului 34 ani la 7 Iuniu.

Victori'a regin'a Marei-Britanie sî Irlandei va avea 36 de ani la 24 Mau veduva.

Christianu alu IX regele Danemarcei, va avea 56 ani la 8 Aprilie, regin'a Luis'a 57 la 27 Septembre, regin'a Olg'a 23 ani la 3 Septembre.

Victoru Emanuilu, regele Italiei va avea 54 ani la 14 Martiu.

Guilaum III, regele Holandei va avea 57 ani la 19 Februariu, regin'a Sofi'a 56 ani la 31 Octobre, regin'a Mari'a Pie 27 ani la 16 Octobre.

Guillaume I imperatulu Germaniei sî regele Prussiei va avea 77 ani la 22 Martiu, imperatés'a August'a 63 de ani la 30 Septembre. Fiiulu loru, Fridericu-Guillaume va avea 34 de ani la 18 Octobre sî principés'a Victori'a soti'a sea 34 ani la 21 Novembre.

Alexandru II imparatulu Russiei va avea 56 de ani la 29 Aprilie, imperatés'a 50 de ani la 8 Augustu.

Pius alu IX, Pap'a va avea 82 de ani la 13 Maiu.

Albertu I, regele Saxoniei, va avea 46 ani la 23 Aprilie; regin'a Carolin'a 41 de ani la 5 Auoustu.

Osgar alu II, regele Sveziei, va avea 47 ani la 21 Ianuariu; regin'a Sofi'a 38 de ani la 9 Iuliu.

Abdul-Aziz, imperatulu Turciei, va avea 44 de ani la 9 Februariu. Palygam.

Carolu I, regele Wurtembergului, va avea 51 de ani la 6 Martiu; regin'a Olg'a 52 de ani la 11 Semptembre.

„La Roumânie“.

⁂ **(Fratii gemeni siamezi)** Mai inainte de a ne sosí partea cea mai interesanta a vietiei acestei unice parechi de frati adeca scirea despre mórtea sî desecarea corpuriloru loru credemu ca merita a comunicá lectoriloru câte-va din momentele cele mai remarcabile ale vietiei loru. In acésta narare ne servimu cu scrierea profesorului James Simpson din Edinburg sî cea a profesorului Brühl din Vien'a.

In anulu 1811, o femeia din regatulu Siam din Asi'a, nascû fâra mare dificultate doi gemeni, cari pâna aici nu aveau nimicu asemenata in istori'a omenirei sî a sciintiei. Acésta parechie de frati, destinata de natura a fi in tóta viéti'a loru nedespartiti unulu de altulu, erau fratii altoru patru frati nascuti de mum'a loru, acesti'a din urma insa erá de o forma normala sî traiau linisciti pre proprietâtile loru agonisite prin espunerea fratiloru loru gemeni publicului curiosu.

Eng sî Chang Bunker, astu-feliu se numeau gemenii; ei luara de sotii, dóue fiice ale unui preotu americanu, sî avura cu densele naturalminte 22 copii, adeca Eng siepte fii cinci fete, iéra Chang trei fii sî siepte fete. Chang dobendí ultimulu seu copilu in etate de 58 ani. Acésta familia numerósa fu sî caus'a, care facû a se nasce in acesti frati nedespartiti in cursu de 58 ani unulu de altulu, dorinti'a a se desparti déca acést'a s'aru fi potutu face fâra vreunu pericolu de viétia, sî voiagiulu ce-i intreprinsera in Europ'a, pre lânga dorinti'a de a câstigá bani, avea de tienta sî consultatiunea chirurgiloru celoru mai renumiti din Europ'a asupr'a possibilitâtiei de a poté fi despartiti. Ei insisi punea putiena valóre pre acésta despartienie, dara ei aveau femei sî prin acést'a se intielege totulu. Desbinarea dintre famili'a lui Eng sî acea a lui Chang, aprinsa prin ambele femei sî necontenitu sustienuta a silitu pre acesti doi frati a pune familîele loru in case deosebite sî a formá dóue gospodarii separate, din care causa, o absenta de mai multe dile reclama pre ambii fratii in cas'a unui'a séu a celui'a-laltu. Aceste escursiuni involuntare conformu dorintieloru femeiloru lui Chang sî Eng, cutitulu chirurgului trebuiá sa le faca sfersitu.

La nascerea acestoru gemeni, legatur'a care i unea erá asiá de scurta incâtu nu potea stá decâtu lipiti unulu de altulu. Dara cându incepura a cresce, semtíra ca acésta situatiune le erá nesuferita sî cautara dara printr'o necontenita tragere a se liberá de acésta situatiune en-face sî isbutira prin aceste incercâri, destulu de dorerόse, a poté ocupá o positiune aprópe laterala. Cându cine-va atingea mijloculu legaturei ce-i unea, atunci ambii semtieau acésta atingere sî fia-care in jumetatea legaturei ce erá mai aprópe de corpulu seu; de se aplicá inse o apesare cu unulu séu dóue centimetre la drépt'a séu la steng'a mijlocului legaturei, atunci numai acel'a din frati cârui'a i apartienea jumetate legaturei apesata o semtiea iéra cel'a-laltu nu. Conecsulu arteriiloru, care interesá asiá de multu pre toti medicii distinsi ce i cercetase, s'a constatatu cá fórte voluminosu prin simptomele lui atâtu physiologice câtu sî pathologice.

Simptomele pathologice vorbeau inca sî mai claru pentru intim'a legatura a organeloru de circulatiune a ambiloru frati, decâtu cele physiologice. De-sî ambii frati se bucurara in tóta viéti'a loru de o sanatate fórte buna, totu-si au fostu sî câte odata bolnavi, sî totu deun'a cându aceste bóle in esentialulu loru erau bóle de sânge, ambii frati sufereau in acel'a-si tempu sî de o potriva. Astu-feliu odata ambii fura loviti de variola sî alta-data de versatu, sî alta-data iéra-si amendoi de friguri periodice, Frigulu caldur'a sî nadusiél'a veneau la amendoi in acel'a-si tempu. Alte bóle inse cari nu proveneau directu din sistemulu arteriiloru, se iveau la unulu din frati pre candu cel'a-laltu nu semtiea nimic'a, de esemplu la dorere de masea. Chang se plângea cu órecare naivitate ca n'aru fi gasitu nici o compatimire la fratele seu Eng, cându avû nisce dorere violente de masea, de care acest'a n'a suferitu nici odata; sî ca pre cându Chang 'si scosese maséu'a, fratele seu n'aru fi semtitu nimic'a.

Asemenarea frapanta intre ambii acesti frati erá surprindiatóre. Fetiele loru se pareau a fi nisce copii fideli ale unei masce, sî avea espressiunea celei mai mari bunatâti; trasurile loru nu erau spirituale, dara nici bornate, sî nici ca aveau tipulu pronunciatu alu Chinesiloru. Imbracati cu totulu europenesce, cu perulu taiatu scurtu, vorbindu bine engledíesce sî in tóta portarea aretându-se cá nisce ómeni fórte bine crescuti, erá fórte cu greu cui-va cându i privea a crede, ca suntu de originea asiatica si i credea ca suntu, cei'a ee deveuisera prin aclimatisatiune, adeca nisce americani.]

De-si legatur'a ce-i unea erá numai de o lungime de 16—18 centimetre, totu-si ei faceau tóte miscârile sî esercitiele corporale cu mare usiurintia sî dibacia. Ei alergau sî inotau perfectu, erau venetori pasionati sî buni puscasi. Erau sî perfecti jucatori de siahu, dara nu jucau nici odata unulu cu altulu ci fia care cu câte unu strainu. Negresitu, ca cându le vorbeai ascultau amendoi, dara numai unulu dá respunsulu cuvenitu, sî nici odata nu se intrerupeau unulu pre altulu. Ei scrieau sî ceteau fórte bine englediesce, si poteau vorbí unulu fâra cel'a-laltu cá doi individi despartiti unulu de altulu. Ambii iubeau fórte multu istori'a sî poesi'a, sî de regula unulu cetea cel'a-laltu ascultá séu ceteau sî deosebitu dara fórte incetu o carte diferita séu mai multe cârti. De regula ei adormeau sî se desceptau in acel'a-si tempu, dara nu totu-dé-un'a se intemplá astu-feliu; visurile loru inse erau cu totulu diferite. Cea ce se dîcea mai inainte despre unitatea ideeloru loru, erá o pura inventiune Ei negresitu fiindu nedespartiti unulu de altulu in tempu de mai multu de o jumetate de secolu ajunsera a avé in genere acelea-si idei, aplicâri sî superstitiuni, dara in faptu in ceea ce privea spiritulu loru erau multu mai dualisti, decâtu in ceea ce privea corpulu loru.

Dupa cum s'a dîsu mai susu, ambii frati dorira, sî inca sî mai multu sociele loru, despartirea corporale. In acésta privintia renumitulu chirurgu Simpson declara, ca operatiunea aru fi absolutu possibila, sî ca este fórte probabila ca va intempiná obstacole fórte neinsemnate séu nici decum, sî cu tóte astea crede ca fiinti'a ei este fórte periculósa, incâtu dupa parerea lui, acesti gemeni n'aru potea sa se espuna la o asemenea operatiune, nici ca se va gasí vr'unu chirurgu care sa aiba curagiulu a o esecutá.

Este naturalu ca tóta omenirea scientifica ascépta cu impacientia istori'a bólei sî a raportului despre desecarea acestoru frati, càci trebuie sa se aiba in vedere ce multe probleme interesante patologice, physiologice sî psichologice se léga de densele! Care suntu resultatele cercetâriloru legaturei asiá de importante, ce comunicatiuni de arterii sî nerve arata ele intre acesti gemeni, sî cum s'a gasitu organele cele nobile adeca crerii maduv'a, inim'a sî plamânii? A fostu óre unu momentu, in totu intervalulu asiá de scurtu sî cu tóte acestea asiá de teribilu alu acestei bóle, in care s'a ganditu cine-va la o despartire a fratelui celui viu dela celu dejá mortu? Au fostu coprinsi ambii frati in acel'a-si momentu sî de aceea-si bóla, séu a avutu celu viu, inca sanatosu sî cu mintea clara, nepomenitulu supliciu sî spaim'a de inima fâra nume, a fi lantiuitu de unu frate murindu séu mortu? Suntu aceste dóue óre teribile, in care unulu din ambii frati a vietiuitu mai multu decâtu cel'a-laltu, o contr'a scena inspaimentatóre a scenei „Dérniers jours d'un condamné?“

„Dîu'a“ Dr. V. S.

*** Avisu bibliograficu Cei ce voiescu a-si procurá „Instructiunea pentru invetiatori la tractarea cartiloru scolatice de Basiliu Petri“, binevoiésca a se adresá, incungiurându librariele speculante deadreptulu la autoru in Sabiiu (Hermanstadt, Nagy-Szeben), tramitiendu cu asemnate postale câte de unu esemplariu 50 cr. v. a., dupa primirea câror'a cartea se va espedá franco.“

B. Petri.

*** (Unu complotu grandiosu de defraudatiune) s'a descoperitu in un'a din dîlele trecute la oficiulu postale cetatea Bud'a. Cass'a de statu a Ungariei se obicinuiá a dá la acestu oficiu postale ratele lunari din civilista, ce cadu pre Ungari'a, sî care se urcá la o suma preste 300,000 fl. Patru oficiali dela posta se pregatira prin unu planu sistematicu a defraudá acésta suma, sî planulu erá: Indata ce pachetulu se predà la posta, unulu din conspiranti avé sa-lu duca acasa sî sa-lu umple cu harthie fâra pretiu trimitiendu-se apoi asiá la Vien'a. Dara planulu fu tradatu sî conspirantii dati in mânile politiei.

Raportu comerciale.

Sabiiu 13 Fauru n. Grâu 7 fl. 33 xr. frumosu, 7 fl. mestecatu, 6 fl. 67 xr. cualit. infer.; secar'a 4 fl. 80 xr. pâna 4 fl. 53; orzu — — —; ovesu 1 fl. 67 pâna 1 fl. 40 xr.; cucuruzu (porumbu) 3 fl. 33 xr,; cartofi 2fl. 13 xr. galét'a austriaca.

Fârina buna 14 fl.; de fransele 12 fl.; de pâne alba 11 fl. pâne de casa 10 fl. maj'a.

Lintea 24 xr., mazarea 24 xr., Fasolea 18 xr., malaiulu 16 xr. cup'a.

Fenu legatu 1 fl 15, nelegatu 1 fl. 10 xr., paie lungi 80 xr., scurte 70 xr, maj'a.

Lemne de focu 7—9 fl. stang. austr.

Carnea de vita 20 cr. p., de porcu 26 xr. Unsórea 75 xr. pâna la 1 fl. cup'a.

Burs'a de Vien'a.

Din 1/13 Februariu 1874.

Metalicele 5%	69	30
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	74	55
Imprumutulu de statu din 1860	103	75
Actiuni de banca	983	—
Actiuni de creditu	239	—
London	113	—
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	76	—
„ „ „ Temisiorene	76	—
„ „ „ Ardelenesci	74	50
„ „ „ Croato-slavone	75	50
Argintu	106	85
Galbinu	—	—
Napoleonu d'auru (poli)	9	03

Concursu.

Pentru ocuparea postului preotiescu, in vacant'a parochia Panicu de a III clasa curatu româna gr. or. constatórie din 80 familii cu 550 suflete in protopresbiteratulu Clusiului, se escrie concursu pâna in 25 Februariu 1874 st. v.

Venitulu preotiescu este urmatoriulu:

1. Cas'a parochiala de lemnu, nu de multu corespundietoriu edificata, cu 2 despartiemente si bucataria in midilocu.
2. Siura de lemnu sî grajdu (puiata) de lemnu sub ea.
3. Gradina de legumi in giurulu casei parochiale.
4. Usufructulu de cositu din cimiteriu in giurulu bisericei.
5. Un'a mertia mare bucate de pâne dela 54 familii; câci tertialitatea remane cantorelui séu invetiatoriului.
6. Un'a dî de lucru (claca) cu palm'a dela 54 familii.
7. Portiunea canonica constatatórie din 13 jugere sî 147°□ aratoriu, — si din 10 jugere 187°□ de fenu in padure. — NB Contributiunea portiunei canonice o solvesce comun'a bisericésca.
8. Usuatele tacse stolare.

Concurentii voru binevoí a-si adresá concursele sele, instruite in sensulu Stat. org. câtra sinodulu parochiale, sî a le substerne subscrisului pâna la terminulu prefiptu, cá asiá in 30 Ianuariu 1874 negresitu sa se póta tiené alegerea.

Clusiu, in 14 Decembre 1873.

In contielegere cu comitetulu
parochialu.
V. Rosiescu,
(1—3) protop. gr. or.

Edictu.

Ioanu Constantinu din Topârcea scaunulu Mercurei, carele de doi ani de dîle a parasitu pre legiuit'a sea sotie Mari'a Greavu fâra a se sci ubicatiunea ei, se citéza a se infatisiá inaintea subscrisului scaunu ppescu in terminu de unu anu sî o dî, câci la din contra procesulu intentatu asupra-i se va pertractá sî decide si in absenti'a lui.

Mercurea 16 Ianuariu 1874.

Scaun. ppescu gr. or. alu
tract. Mercurea.
I Drocu
(3—3) Adm. prot.

Edictu.

An'a Georgiu Siapartocu din Sarat'a de rel. gr. or. districtulu Fagarasiului, care mai bine cá de doi ani si-au parasitu cu necredintintia pre legiuitulu seu barbatu, Georgiu Zafiu Lupea totu din Serat'a si de rel. gr. or. pribegindu in lume fâra sa se scie loculu petrecerei sele, se provóca prin acést'a cá in terminu de unu anu sî o dî, sa se infatisiedie inaintea mai josu semnatului scaunu protopopescu spre darea respunsului la incus'a barbatului, câci ladin contra se voru decide cele cuviincióse in intielesulu ss. canóne ale bisericei nóstre sî in absenti'a ei.

Avrigu 17 Ianuariu 1874.

Scaunulu protopopescu gr. or. alu
II alu Fagarasiului.
(3—3)

Edictu.

Mari'a nascuta Ioanu Frigatoriu din Brasiovu, carea in anulu 1869, a parasitu cu necredintia pre legitimulu seu barbatu Vasilie Ioanu Navrea totu din Brasiovu, sî nesciindu-se de atunci nici pâna astadi loculu ubicatiunei ei se citédia prin acést'a, cá in terminu de unu anu sî o dî, sa se presentedie la scaunulu protopresbiteralu mai josu subscrisu; câci la din contra, procesulu divortialu incaminatu de barbatulu seu, se va pertractá sî decide sî in absenti'a ei.

Brasiovu 18 Ianuariu 1874.

Scaunulu protop. gr. or. I-iu alu
Brasiovului cá foru matrimonialu.
Iosifu Baracu,
(3—3) protopopu.

Edictu.

Elen'a nascuta Achimu Mar'a din Sacelu lânga Sabiiu, de tempu mai indelungatu au paresitu patri'a sî pre barbatulu ei Ilie Cândrea totu din Sacelu, fâra a se sci loculu aflârei sî petrecerei ei. Deci se provóca prin acést'a Elen'a maritata Ilie Candrea, cá in terminu de unu anu, sî anumitu pâna in 1 Fauru 1875 sa se infacisieze inaintea forului matrimonialu subscrisu, câci la din contra, procesulu divortialu intentatu de Ilie Cândrea se va pertractá sî otarí sî in absenti'a ei.

Sabiiu 18/30 Ianuariu 1874.

Forulu matrimonialu gr. res alu protopresbiteratului tract. Sabiiului I.
(3—3)

Insciintiare.

Deschidiendu-se in 1 Martiu a. c. in institutulu reg. de mositu din Sabiiu cursulu de instructiune pentru mósie, candidatele de mositu de natiunalitatea româna sî nemtiésca suntu provocate a se insinuá pâna la terminulu indicatu la subscrisulu spre a fi primite in cursu.

Sabiiu 1 Februariu 1874.

Dr. Lukacs Mikulicz,
(3—4) Profesoru ord. de mositu.

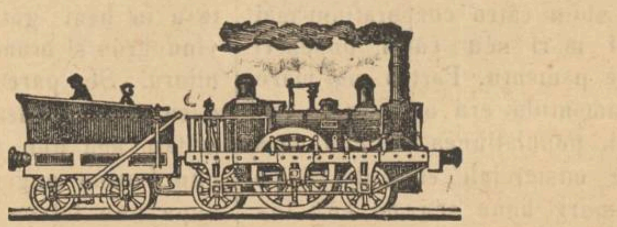

Drumulu de feru unguresca orientalu.

Lini'a principale Oradea—Brasiovu.

Statiuni.	Trenu de persóne.		Trenu mestecatu.			
	Nr. 1.		Nr. 5.		Nr. 7.	
	Sosesce.	Pléca.	Sosesce.	Pléca.	Sosesce.	Pléca.
	ór'a m.	ór'a m.	ór'a m.	ó'ra m.	ór'a m.	ór'a m.
Oradea-mare	Dupa m.	5 7	Diminét.	6 18		
F. Vásárhely	5 25	5 26	6 43	6 45		
Mezö-Telegd	5 51	5 53	7 21	7 33		
Elesd	6 13	6 15	8 2	8 12		
Rév	6 41	6 46	8 47	9 7		
Bratka	7 13	7 15	9 45	9 50		
Buci'a	7 35	7 37	10 16	10 21		
Ciuci'a	7 58	8 6	Dîu'a. 10 49	11 19		
Mallomszeg stà	8 34	8 35	11 53	11 55		
Huedinu (Banfy Hunyad)	8 54	8 57	12 19	12 42		
Stan'a, stà.	9 23	9 24	1 46	1 42		
Agrisiu, (Egeres).	9 55	9 58	1 55	1 56		
Magyar-Gorbó.	10 13	10 14	2 13	2 15		
M.-Nádas.	10 31	10 33	2 35	2 40		
Clusiu.	Nóptea. 10 56	11 21	3 6	Dupa m.	Dimin.	8 45
Apahid'a.	11 50	11 53	. . .	. . .	9 14	9 30
Car'a-Cojognei.	12 6	12 8	. . .	. . .	9 44	9 48
Virágosvölgy.	1 8	1 9	. . .	. . .	10 48	10 50
Ghirisiu.	1 49	1 54	. . .	. . . Dîu'a.	11 30	11 40
Cucerdea.	2 39	2 54	. . .	. : .	12 31	1 31
Vintii-superiori (Felvincz).	3 5	3 8	. . .	. . .	1 51	2 1
Aiudu.	3 33	3 38	. . .	. . .	2 42	3 2
Teiusiu.	4 1	4 26	. . .	. . .	3 40	4 30
Cisteiu.	4 43	4 44	. . .	. . .	4 55	4 57
Craciunelu.	4 58	5 —	. . .	. . .	5 19	5 22
Blasiu.	5 15	5 21	. . .	. . .	5 45	6 5
Hususeu, stà.	5 38	5 39	. . .	. . .	6 31	6 33
Micasas'a.	5 55	5 58	. . .	. . .	6 57	7 3
Copsi'a-mica.	6 16	6 34	. . .	. . .	7 31	8 16
Mediasiu	6 51	7 1	. . .	. . .	8 37	9 51
Elisabetopole	7 32	7 31	. . .	. . .	9 43	10 26
Danesiu	7 68	8 —	. . .	. . .	10 23	11 21
Seghisiór'a	7 58	8 36	. . .	. . .	10 56	12 59
Hejastfalva	8 57	9 2	. . .	. . .	11 49	1 —
Archit'a	9 35	9 41	. . .	. . .	12 45	1 33
Be'a	10 2	10 4	. . .	. . .	1 25	1 56
Cati'a	10 25	10 27	. . .	. . .	1 51	2 30
Homorodu	10 42	10 47	. . .	. . . Nóptea.	2 15	3 11
Alsó-Rákos	11 16	11 17	. . .	. . .	3 9	3 40
Agostonfalva	11 36	11 39	. . .	. . .	3 35	4 18
Apati'a	Dîu'a. 12 1	12 6	. . .	. . .	4 8	5 9
Feldiór'a	12 36	13 44	. . .	. . .	4 54	5 3
Bodu, stà.	1 1	1 2	. . .	. . .	5 31	3 1
Brasiovu	1 30	Dupa m.	. . .	. : .	6 10	Dimin.

Lini'a laterale Copsi'a-mica—Sabiiu.

Dela Copsi'a-mica la Sabiiu sî inapoi.

Statiuni.	Trenu mestecatu.				Statiuni.	Trenu mestecatu.			
	Nr. 31.		Nr. 37.			Nr. 31.		Nr. 38.	
	Sos.	Pl.	Sos.	Pl.		Sosesce.	Pléca.	Sosesce.	Pléca.
	ó. m.	ó. m.	ó. m.	ó. m.		ór. m.	ór. m.	ór. m.	ór. m.
Copsi'a-mica.	Dim.	6 55	sér'a.	9 50	Sabiiu.	dup. m.	5 40	dimin.	3 40
Sieic'a-mare.	7 22	7 27	10 7	10 10	Ogn'a.	6 5	6 10	4 3	4 5
Lómnesiu.	7 59	8 1	10 42	10 44	Lómnesiu.	6 36	6 39	4 34	4 36
Ogn'a.	8 34	8 42	11 14	11 17	Sieic'a-mare.	7 10	7 25	5 7	5 10
Sabiiu.	9 5	a. m.	11 40	nópt.	Copsi'a-mica.	7 50	sér'a	5 36	dimin.

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.**

Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU

Nr. 11. ANULU XXII.

Sabiiu in 7|19 Februariu 1874.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei sî pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl.iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 84/scol.—1874.

Câtra Parintii protopopi sî Administratori Protopopesci cá Inspectori districtuali ai scóleloru nóstre confessionali din Archidiecesa!

Cu acést'a suuteti provocati Preacinstiele Vóstre, cá celu multu pâna la finea lui Februariu a. c. sa recomendati Consistoriului pre acei invetiatori din tractu, cari cu privire la portarea sî starea loru materiale merita a fi luati in consideratiune la impartirea ajutoriului de 1000 fl. v. a., preliminatu de Venerabilulu Sinodu archidiecesanu pre sém'a invetiatoriloru seraci sî bine meritati.

Sabiiu din siedinti'a Consistoriului archidiecesanu, cá senatu scolariu tienuta in 19 Ianuariu 1874.

Procopiu Ivacicoviciu m/p.
Archiepiscopu sî Metropolitu.

Dela Universitatea fund. reg.

Din raportulu ce ni-lu aduce „Hr. Ztg.“ despre siedinti'a Universitâtiei tienute in 12 Febr., vedemu ca majoritatea acestei Universitâti a conclusu esmiterea unei comissiuni: 1) care sa faca unu operatu inventariou despre tóta averea natiunela sasésca; 2) cá sa se desbata tóte afacerile privitórie la averea natiunale dimpreuna cu Universitatea delegata sî sa elaboreze pentru conflucsulu viitoriu propuneri motivate; 3) carea impreuna cu Universitatea delegata sa desbata si sa resólve afaceri privitórie la averea natiunala, déca acestea nu suferu amanare, chiaru sî trecendu competinti'a Universitâtiei delegate; 4) carea pentru casuri, cându in organismulu administratiunei mentiunatei averi s'aru face vre-o schimbare esentiala, inse fâra consimtiementulu sî conlucrarea Universitâtiei, luându lânga sine pre notariulu legale alu Universitâtiei sa ia tóte mesurile aflate de bune spre sustienerea sî administrarea averei natiunale; despre cari intemplâri aceeasi comissiune va avé sa raporteze conflusului celui mai de aprópe alu Universitâtiei.

Acestea suntu in esentia punctele votate de majoritate; câci cele dóue ce mai urméza privescu mai multu numai dispusetiuni formale.

Din acel'asi raportu se vede, ca minoritatea deputatiloru, românii, prin deputatulu Dr. Pacurariu, mai conscientiósa decâtu majoritatea, tienendu computu de §. 97 alu proiectului de lege despre regularea séu arondarea teritoriale, a pasitu cu o contrapropunere.

In esentia contrapropunerea cu considerare la citatulu paragrafu, pentru casulu unei schimbâri teritoriale dîce: 1. ca organulu legitimu sî constitutiunalu de inspectiune si administratiune sa remana sî mai departe acelasi in cercurile administrative in modulu de pâna acum sî sa nu sa tiermurésca, impedece, substitue séu altereze, sî asiá cându unitatea municipale a fondului regescu precum sî Universitatea natiunala cá representantia a acestei'a aru fi delaturata, dreptulu de proprietate alu celoru 11 cercuri, respective aceloru 3 cercuri de 7 judetie sa se pastreze cá alu adeveratului proprietariu alu acestei averi.

Din capulu locului póte presupune ori sî cine, cunoscendu referintiele fund. reg. mai de aprópe, ca acésta contrapropunere, de o parte combinata sî adusa in consonantia, pre câtu se póte, cu legile statului, pre de alta parte formulata astfeliu incâtu sa nu provóce nici unu resimtiementu din partea celoru preocupati de tempurile privilegiate — fiindu ea a minoritâtiei au trebuitu sa cada.

Impregiurarea acésta din urma nicí ca aru starní in noi vre-o mirare. Din contra ne-amu fi miratu cându propunerea minoritâtiei s'aru fi primitu.

Este ce-va cu totulu curiosu in tempulu nostru, in tempulu cându tóta lumea din tóte pârtile ba chiaru sî acei'a, cari se lupta spre a scapá din naufragiulu privilegieloru câtu de putienu, striga: egal'a indreptatire! cá apoi chiaru sî densii, acusandu pre altii, ca rapescu dreptu sî avere escamotédia mesuri, prin cari sî drepturi sî avere sa le adune in mân'a catorv'a, „patricii“ pre cale asiá dîsa constitutiunale sa faca ilusoriu dreptulu municipieloru sî in fine ori ce aspiratiune la generalisarea egalei indreptatiri.

Dealtmintrea nu este acest'a casulu primu de unu jocu duplu. In sinulu sasiloru s'a aflatu totu-déun'a martiri mai in aceleasi persóne, cari martirizau pre conlocuitorii, ba s'au intemplatu chiaru sî pre connatiunalii loru, numai cá sa póta concentrá materi'a, acestu motoru alu puterei, in vr'o câte-va mâni, prin ce apoi s'au ruinatu pre sine sî au tienutu in locu progresulu fundului regiu intregu.

Procesele cele indelungate mai intre tóte comunele romàne cu cele sasesci pentru otare si pentru paduri, procesele cele indelungate intre comune române sî magistrate, ba chiaru sî comune sasesci si magistrate pentru paduri sî alte possessiuni suntu unu siru detestabile de aviditatea unor'a spre a concentrá tóta averea sî puterea in mân'a loru, averea, pre carea de o parte o dechiara ca este avere comuna sî spre scopuri de cultura sî de alta parte in fapta se vede ca este avere esclusiva. Sî cu tóte aceste comproprietarii cei eschisi dela beneficiulu averei comune de câte ori faceau vre-unu pasu spre a se impartasí sî ei din bunatatile comune erau stigmatisati de socialisti, comunisti, numai cá sa se póta justificá inaintea lumei straine de referintiele fundului regiu esclusivismulu introdusu in acestu pamentu liberu de robote inainte de sute de ani.

Avemu dinaintea nóstra numai unu micu estrasu din cuventarea deputatului Obert. Dara sî acestu micu estrasu, din carele se vede cum dîsulu deputatu spriginesce majoritatea sî combate minoritatea Universitâtiei este evidentu câtu de mare este temerea majoritâtiei, ca prin generalisarea egalei indreptatiri sî estinderea ei asupr'a tuturoru cetatieniloru tienatori de fundulu regiu va incetá patriciatulu minoritâtiei acestui teritoriu. Cu deosebire din partea aceea a estrasului unde dîce: ca puterea, carea va sparge fundulu regiu nu va fi asiá de binevoitóre sa adune pre tóte comunele spre ale impartí averea natiunala sî apoi in fine nu va puté pretinde fia-care tiganu parte din acea avere — dovedesce ca sî astadi, la lumin'a radieloru seculului alu nóue-spradiecelea nu s'a topitu ghiati'a esclusivismului in o tiéra constitutiunale sî in partea aceea a tierei unde se pretinde ca suntemu mai inaintati in cultur'a corespundietória seculului de fatia. In ochii majoritâtiei din Universitate participarea egala a locuitoriloru fundului regiu la beneficiele acestui'a este: socialismu, comunismu sî chiaru petroleismu; pre cându purtarea greutâtiloru de totu feliulu, fia acelea comunale, cercuale, de statu, cu cari e datoriu, fiesce-care cetatiénu, pentru unii ómeni cá patricii nostri nu vinu de a se luá in nici o consideratiune.

In modulu acest'a nu se apara intregitatea fondului regescu sî mai cu séma atunci, cându acést'a aru vení sî in contradicere cu o arondare mai corespundietória unei administratiuni mai eftine. De acea pre noi nu ne surprindu nici decum mesurile, ce vedemu ca le iá ministeriulu ungurescu din Bud'a-Pest'a pentru tiér'a intrégа in genere sî in specialu pentru partea acea a tierei, in carea se afla fundulu regiu. Nu ne surprinde nici emisulu ministrului de interne din 27 Ianuariu a. c. prin carele se deapróba representatiunea din 19 Decembre a. tr. pentru ca vedemu intrensele mesuri cari ne dau speranti'a ca dicerea acea memorabile: „unus sit populus“ sa nu mai fia o dîsa desiarta, ci unu adeveru aplicatu la populatiunea carea pórta egalu tóte sarcinile cetatienesci.

Deputatii români inse faceau bine déca nu se multiameau numai cu o contrapropunere negativa fatia cu cea a majoritâtiei, ci cu privire la multimea nedreptatiriloru, cari au datu ansa la procesele cele multe sî ruinatórie ale locuitorimei de pre teritoriulu numitu fundulu regiu, faceau propuneri si proiecte cari sa aduca lumina in referintiele nóstre sî cari sa puna celu putienu temeiulu unui inceputu alu regulârei aceloru referintie pre o cale drépta sî corespundiatória spiritului tempului, corespundiatória pusetiunei ce are locuitorimea nóstra care sa afla la portile orientului sî este chiemata a concurge la comerciulu acelui'a, mai alesu dupa ce ni se va deschide calea spre elu prin drumurile de feru.

Aradu 3/15 Fauru 1874.

Diu'a de 3/15 Fauru ni dede ocasiune la o rara festivitate, la o festivitate, carea ne demustrà ad oculos ce frumósa, ce buna e intielegerea, fratietatea sî armoni'a. Festivitatea acést'a fù in carea se seversí actulu instalârei séu asiediarea solemnela in scaunulu eparchiei Aradului a nou alesului, intaritului sî sântitului de curendu Episcopu, a demnului barbatu, Présântiei Sele Domnului Mironu Romanulu.

Diu'a acést'a au fostu o dî de serbatóre sî de bucuria pentru românii ortodocsi din Eparchi'a Aradului sî in urm'a legaturei ierarchice-nationale nu mai putienu sî pentru românii de sub Metropoli'a româna ortodocsa a Ungariei sî Transilvaniei.

Escelenti'a Sea, Prébunulu nostru Parinte Archiepiscopu sî Metropolitu Procopiu cârui'a amesuratu institutiuniloru nóstre bisericesci sî canonice i compete cá legitimului Metropolitu actulu instalârei episcopiloru sufragani, din caus'a molteloru calatorii sî strapatie, ce le avù in tempulu din urma, parte in causele Archidiecesei Sele, parte pentru intregirea scaunului episcopescu alu Aradului, dara mai alesu si din caus'a multeloru sele lucrari oficióse bisericesci, — n'au potutu seversí insusi in persóna actulu acest'a, ci l'au concrediutu precum se scie Vicariului seu archiepiscópescu, multu probatului barbatu sî vechiu luptatoriu pentru causele române sî in specie pentru restaurarea drepturiloru nóstre bisericesci, dlui archimandritu Nicolau Pope'a cá mandatariului seu. Acestu barbatu cá totu-déun'a asiá sî asta-data rectificà pre deplinu increderea ce o puse Archiepiscopulu sî Metropolitulu seu, sî seversí lucrulu acest'a cu cea mai mare demnitate.

Inca in presér'a dîlei, Sâmbeta in 2/14 se vedeau prin apropierea resiedintiei episcopesci multíme din cleru, protopresbiteri, preoti, iéra din mireni, inteligintia sî din poporulu satescu, cari toti acursera din apropiere sî din departare parte cá representanti ai comunitâtiloru bisericesci, parte cá senguratеci, la actulu acest'a. Multimea cea mare ce se vediù apoi sî mai multu a dóu'a di Dumineca in biseric'a catedrale aretà din destulu cu câta caldura primescu crestinii nostrii din eparchi'a Aradului pre archiereulu seu; dovedì, câta bucuria semtiescu ei, déca acel'a, carele are sa-i conduca sufletesce in vertutile crescinesci este eflusulu adeveratu alu vointiei loru.

La 10 óre a. m. vení Présânti'a Sea Dlu Episcopu la biseric'a catedrale dimpreuna cu mandatariulu metropolitanu. Ací fù intempinatu inaintea bisericei de cleru sî poporu. In biserica ajungendu se imbracà in ornatulu bisericescu, avendu a pontificá. Indata dupa aceea inaintea liturgiei se incepura formalitâtile instalârei. Domnulu mandatariu, Parintele archimandritu Nicolau Pope'a, luându loculu pregatitu pentru densulu la o mésa, dinaintea stranei cei drepte, facù mai intâiu unu cuventu introductivu prea corespundiatoriu, cu care aretà insemnatatea dilei pentru eparchiotii aradeni sî scopulu venirei sele cá mandatariu metropolitanu; se provocà formalminte la harthi'a sea metropolitana prin carea i s'au concrediutu seversirea actului solemnelu alu punerei in scaunulu archierescu a alesului Episcopu, se cetí apoi verbalminte harthi'a acést'a prin dlu Prof. sem. Dr. Ilariu Puscariu, carele insotí pre dlu mandatariu in missiunea acést'a. Dupa acést'a se cetí prin dlu Protosincelu episcopescu Andreiu Papu diplom'a majestatica prin care alesulu Episcopu alu Aradului se intaresce de Maj. Sea, inaltiatulu Imperatu sî Rege, in calitatea acést'a — mai întâiu in limb'a maghiara a tecstului originalu sî apoi in traducere românesce. Urmà asemenea cetirea solemnela a Gramatei (Singeliei) metropolitane. La cetirea acestor'a Présânti'a Sea dlu Episcopu se aflá in mediloculu bisericei, avendu positi'a indreptata fatia in fatia cu mandatariulu metropolitanu. Dupa finirea formalieloru se puse in stran'a archierésca, pre cându dlu mandatariu indreptà unu cuventu serbatorescu câtra multimea cea mare, ce umplea desu loculu spatiosu alu bisericei catedrale. Cuventulu acest'a au fostu in materi'a lui meduosu, dupa isvorulu lui bine simtitu, iéra dupa form'a lui logicu sî plinu de insufletire. Efectulu cuventârei sele au fostu mare, câci — lucru neobicinuitu in biserica, cá carea istori'a ne mai amintesce numai cu Ioanu Gura de auru a se fi mai intemplatu — au eruptu in entusiasmulu seu in manifestatiuni de complacere. Iéra de multele manifestatiuni de complacere, ce s'au aretatu dlui mandatariu dupa finirea servitiului divinu atâtu din partea inteligintiei nóstre câtu sî din partea distinctioriloru straini, ce asistara la acestu actu retacu, câci, aru fi de doritu, sî nu me indoiescu ca dlu Archim. Pope'a va sî dá spre cetire publicului cuventarea sea, macaru pre calea diurnalisticei. Dupa aceea adresà dlu Episcopu nou introdusu in scaunu unu cuventu câtra eparchiotii sei totu asiá de bine simtitu sî evangelicu. Elu in termini bine alesi aretà, ca e patrunsu de insemnatatea si totu de odata greutatea sarcinei sele de Archiereu, cunósce ce se pretinde dela unu Archiereu sî adeca, cá sa fia lumin'a sî esemplulu viu de virtute inaintea ómeniloru; promite ca binele sî luminarea poporului seu va fi nisuinti'a activitâtiei sele, conlucrândи in specie pentru inmultirea scóleloru confessionale etc. speledia la sucursulu si conlucrarea fiiloru sei ce i s'au incredintiatu spre pastorirea spirituale; si in fine binecuvintedia poporulu intregu, multiamí dlui mandatariu pentru ostenelele sele ce le-au avutu la seversirea actului acestui'a. Se sperédia sî din acésta parte ca dlu Episcopu va satisface dorintiei generale, de a face cá cuventulu seu sa se póta cetí in estensiunea sea intréga si de altii, cari n'au potutu asistá la solemnitatea acést'a.

Dupa finirea celoru impreunate cu actulu acest'a — urmà celebrarea sântei liturgii, pontificandu Dlu Episcopu, insotitu de mai multi protopresbiteri si preoti eparchiali. Dupa liturgia, carea se finea pre la 1 óra dupa amédi, insotitu de unu banderiu de calareti ornati se intórse dlu Episcopu dimpreuna cu dlu Archim. Pope'a la locuinti'a sea. Ací se presentara multe corporatiuni gratulandu-i si impartasindu-i daruri intru suvenire. Prandiulu, ce se incepù la 2 óre, au fostu unulu din cele mai stralucite; au luatu parte cá la 160 persóne, intre care elita militara sî civile. In decursulu prandiului s'au tienutu mai multe toaste, intre care amintimu de celu dintâiu radicatu pentru Majestâtile Sele Regele sî Regin'a din partea dlui episcopu asemenea pentru inalt. regimu; pentru Escel. Sea, parintele Metropolitu **Procopiu** totu de câtra dlu episcopu, mai departe pentru dlu Episcopu instalatu din partea mandatarului metropolitanu dlu archim. **Pope'a**, pentru mandatariu de Popoviciu Dessénulu, pentru armata sî alt.

Prândiulu finindu-se la 6 óre sér'a, mersera cei mai multi in casele dlui Dogariu, unde tenerimea clericale 'si are la dispositiune unu cabinetu de lectura. Ací s'au declamatu, cântatu disertatu pâna in 8 piese din partea clericiloru din institutulu diecesanu. Prestatiunile teneriloru clerici au fostu preste tóta asceptarea. Dupa esecutarea programului de lectura se incepù petrecere de dantiu, care au decursu pâna mai spre diua, in cea mai mare animitate. Totu ací intralta sala 'si petreceau cei mai betrâni in discursuri amicabile.

Astu-feliu precum se vede din cele schitiate pre scurtu ací, actulu acest'a au fostu unulu din cele mai serbatoresci, totu românulu bine-semtitoriu au trebuitu sa se departedie de aici impressionatu in modulu celu mai placutu; au trebuitu sa se convinga, ca si românulu valorédia ce-va si de acést'a convingendu-se au trebuitu sa semtia in sine incuragiare sî insufletire propria; multi iéra au avutu ocasiune sa-si faca o judecata mai buna sî mai drépta despre barbatii nostri, decum au avutu ocasiune ai judecá din informatiunile passiunate in jurnale sî déca mai erá ce-va de doritu aru fi fostu, cá sî acei'a cari pâna de curendu credeau, ca au de a face cu „mortii“, sa vina sa véda, ca au sositu invierea „mortiloru !“

Unu privitoriu.

Branu in 31 Ianuariu 1874.

Dle redactoru! Déca 'mi iau voie a ve impartasí de pre aici din pârtile cele mai espuse amaraciuniloru unde bietulu poporu sî afla numai adapostulu, sî pentru ca bea apa câte odata din tiér'a acést'a ce se chiama constitutiunale supórta necasurile cele grele ce i le impune asiá numitulu liberalulu regimulu ung. câte ce-va, — nu facu acést'a pentru cá sa facu politica, pentru ca vedu ca acea nu platesce astadi nimic'a, fâra m'amu aflatu indemnatu a ve aduce la cunoscintia unu actu maretiu alu unui preotu de aici, carele abstragendu dela aceea ca e insarcinatu cu sustienerea unei familii grele de 9 copii, sî cu mari greutâti se lupta pentru castigarea celoru de lipsa pentru subsistinti'a sea sî a familiei sele, totusi s'a vediutu indemnatu spre a imbunatatí starea urmatoriului parochu a cantorului sî spre a inmultí fondulu scolariu din parochi'a Simonu a dóu'a pre sém'a acestor'a cu donatiunea din 24 Decembre 1873 alaturata aici ·/. 3 jugere 439 °☐ fenatie, sî pre lânga acea ve rogu a-lu dá publicitatei nu dóra ca prin acést'a a-si voí a-i face vre-o lauda séu lingusire, pentru ca incâtu este cunoscutu acestu preotu are inaintea ochiloru invetiatur'a Mântuitoriului din sânt'a Evangelia ca ce face drépt'a ta sa nu scie stâng'a ta, — fâra pentru acea m'amu indemnatu a face acést'a pentru ca sciu ca sî pre aiurea cá sî in pârtile nóstre se afla inca fórte multi preoti sî cantori reu platiti sî scóle lipsite, — cá sa dea impulsu la asemene binefaceri sî altoru crestini de ai nostr, cari cu tóte ca suntu binecuventati cu stâri bunisióre dela Ddieu totusi nepremergendu altii cu esemple bune inainte le lipsesce indemnulu a face acést'a, sî apoi au sositu tempulu cá preotii nostri sa-si croiésca singuri o stare independenta amesuratu chiamârei loru, ne mai potendu contá pre venitele dela poporu, pentru ca acestea din caus'a greutâtiloru sî neajunsuriloru poporului cari provinu din total'a stagnare a comerciului, lipsa de industria in pârtile nóstre chiaru a comunicatiunei, — scadu pre di ce merge.

Unu amatoriu de scóla sî biserica.

Donatiune.

Avendu in vedere ca un'a dintre cele dóue parochie din Simonu protopresbiteratulu Branului, sî anume aceea care apartiene la biseric'a nóua cu hramulu „Sântului Nicolau“, nu e indiestrata cu nici unu feliu de portiune canonica, séu alte venite sigure; sî ca astu-feliu èsistinti'a parochului acum de-odata, — depinde numai dela neinsemnatele venituri pre care crescinii nostri le oferescu de buna voi'a parochului loru, cum sî dela tacsele stolare, sî neinsemnatulu venitu dela contribuiri dupa familii, care din caus'a tempuriloru grele si a positiunei muntóse sî infructifere a locului incepu a scadé din dí in dí, sî mai tare, sî avendu in vedere ca slabindu medilócele de esistintia dupa tempu aru decadea sî parochi'a sî cu ea si poporulu acestei'a, pentru radicarea acestei parochie, sî pentru a premerge cu esemplu sî altor'a eu subscrisulu parochu me aflu indemnatu prin acést'a mai nainte de a fi chiamatu la cele eterne a doná de astadi incolo amintitei sântei biserici fenati'a mea din hotarulu Simonului asiá numita in Secatura sub Nr. top. 4880 in marime de dóue jugere sî 1200 ☐° spre acelu scopu, cá sa se folosésca in toti tempii urmatorii mei in parochia, preotii bisericei susu-numite cá adausu la imbunatatirea subsistintiei loru.

Iéra fiindu ca acum de presentu din mil'a lui Ddieu me aflu eu cá parochu slugitoriu la susnumit'a biserica, asiá dara pâna cându A-totu-Potintele Ddieu me va lasá in viétia, venitulu din realitatea de susu i lu inchinu fondului scólei nóstre confessiunale din Simonu imputernicindu pre comitetulu parochialu a esarendá pomenit'a realitate pre sém'a fondului scólei pomenite. Dupa trecerea mea din viétia inse sa tréca sî memorat'a fenatia in eschisiv'a folosintia a succesorului meu, — sî pâna atunci, pâna cându léf'a parochului se va incassá dela senguratecii parochieni, venitulu acestei mosii se i se computa in léfa, iéra devenindu fondulu bisericei in urm'a dispusetiuniloru luate dela locurile mai inalte sî asiedieminteloru facute prin sinodulu bisericescu in stare de a suportá singuru léf'a preotului, in acestu casu determinediu cá aceea mosia sa se folosésca prin respectivulu parochu cá donatiune curata pre sém'a sea, fâra vre-o tiermurire, séu fâra de a i se computá in ce-va, sî pentru aceea 'lu indetoredíu a me pomení pre mine, sî pre soci'a mea in sântele rogaciuni la sântulu jertfelnicu.

Donediu mai departe totu acestei sânte biserici pre sém'a cantaretiului (cantoriului) fenati'a in „Valea melului“ sub Nr. top. 4719 in marime de 839 ☐° aflatóre pre hotarulu Simonului cu adausu cá actualulu cantaretiu sa sî intre cu anulu 1874 in folosinti'a acestei fenatie, — sî in vertutea acestei donatiuni indreptatiescu pre epitropi'a bisericésca a inscrie memoratele dóue realitâti pre numele susu-numitei sânte biserici in tóte cârtile publice funduarie fâra de ulteriór'a mea intrevenire, dara totu-de-odata sî indetoredíu pre acea epitropia bisericésca a ingrigí, cá acésta avere bisericésca sa nu sufere nici câtu dupa tempu vre-o schimbare séu instrainare.

Acésta donatiune fiindu facuta insu-mi de mine sî cu deplin'a-mi vointia, o dechiaru atâtu pentru mine câtu sî pentru eredii mei de irrevocabila, spre care sfersitu amu subscris'o, sî intarit'o, cu subscrierea mea sî sigilulu meu in trei esemplare originale, unulu pentru archivulu sântei biserici din Simonu, unulu pentru archvilulu protopopiatului nostru, sî altulu pentru celu alu Préveneratului Consistoriu archidiecesanu, care dóue auctoritâti din urma suntu rogate ale primí si pastrá in archivele sele spre binele bisericei sî scólei nóstre.

Datu-s'au in Simonu in anulu Domnului o mie optu sute siepte-dieci sî trei in diu'a de ajunulu nascerei Domnului nostru Isusu Christosu.

I. Mosioiu
Parochu grece-orientalu
in Simonu.

La cestiunea usurei.

(VII) Puternicele evenimente europene dela 1848, cari au adusu la lumin'a dilei ici colea câte unu fetu nascutu mortu séu fâra potere de viétia, nicariri n'au avutu o influintia profunda sî durabila sî n'au produsu schimbâri fundamentali sî radicali in constitutiunea poporatiunei sî a tierei, cá chiaru in patri'a nóstra mai strensa. Cele mai insemnate schimbâri politice, finantiali-politice, sociale sî natiunali-economice ale statului aviticu au fostu acestea:

Servitutea (iobagi'a) eredita din vechime, diecimele, cari mergeau paralelu cu acelea, se stersera cu totulu, cea mai mare parte din cetatienii statului deveni libera sî in multe privintie egalu indrep-

FOISIÓRA.

La serbatórea sântiloru Trei-Ierarchi. 30 Ianuariu.

> Motto: „Tóte câte s'au scrisu mai inainte, pentru invetiatur'a nóstra s'au scrisu.“
> *Ap. Pav. câtra Rom. 15 4.*

(Urmare sî fine.)

Unu Gura de auru, unu Vasiliu, sî Regele eloquintiei sacre, au creatu din eloquintia o putere, câreis'au supusu spiritele cele superbe ale tempului loru, sî carea preste totu au esitu invingatória in tóte atacurile, radicate asupr'a bisericei si vietiei morali a omului. —

Spre a puté cunósce pâna la ce gradu s'au radicatu fia-care, va fi de ajunsu, — fatia de aceste orduri a aduce baremu câte unu testimoniu: asiá despre Stulu Vasiliu testéza invetiatoriulu sî in principii contrariulu seu, renumitulu Libaniu, oratorulu. Acest'a asemenandu-lu cu toti principalii anticitatei eschiama in ep. 4.; „Eu sum invinsu, dara de unu Vasiliu“ sî in ep. 20 dice: „Vasiliu lauda cuventârile mele; acést'a este de ajunsu spre a documentá invingere fatia de ori sî cine“. — Incâtu despre Ioanu sî Gregoriu, afara de zelulu cu care suntu cautate sî cetite lucrârile loru de câtra barbatii competenti, chiaru numirile: „Gura de auru, „Teologulu sî Regele eloqintiei sacre,“ suntu suficiente spre documentarea asertiunei. — Germanulu Ioh. v. Müller in ep. 345 dice de Ioanu: „Nicht genug kann ich dir sagen von dem reinen göttlichen Vergnügen, das mir Chrisostomus macht, wahrlich der Christen Tullius, grosser Forscher des Herzens in allen seinen Tiefen . . . . . er hat eine ungemeine Fülle der Ideen und kannte gewiss recht wohl, was das Christenthum den Menschen zu sein hat.“ — Asemenea de Gregoriu dice traducatoriulu seu Trippe: „La densulu avemu modelulu perfectu alu eloquintiei sacre.“ Apoi câte numai sî laude nu le cânta sânt'a nóstra biserica, in cantârile sî canónele intogmite cu multa arta in onórea loru?

Ci sî aceea este dreptu ca spre acést'a au intrebuintiatu sî tempu sî studiu sî putere. Stulu Ioanu, facendu tóte studiele posibili pre atunci, cu deosebire in Athen'a, intorsu in Antiochi'a i se concrede oficiulu de predicatoru. Abiá trecea o diua, in carea elu sa nu tiena prelegere publica, ba intr'alta di si dóue. — Dara cu deosebire s'au radicatu sî prin aceea ca de base a referintiei formali au privitu literatur'a clasica a greciloru sî româniloru. Chrysostomu, educatu in acele sciintie, erá plinu de spiritulu plasticu, care atâtu se admira in operile celoru vechi. Testimoniu este cultivarea sea in scól'a lui Libaniu din Athen'a, dispusetiunea unoru cuventâri, cari suntu cu totulu clasica etc. Stulu Vasiliu a scrisu unu tractatu intregu in care recomanda cá o conditiune necesaria pentru clerici sî preoti, studiulu clasicu fâra de cea mai mica teama, nu inse fâra precautiune sî scrupulositate. — Asiá vedemu acea eloquintia stralucita, unu studiu provocatu sî facutu posibile prin intrebuintiarea tuturoru midilóceloru auxiliari, cari le-au oferitu anticitatea sî clasicitatea parintiloru inainte de ei: Atanasiu, Chirilu etc. —

Se considerâmu acum putienu sî studiulu eloquintiei tempului nostru. Preste totu luatu, la noi românii afla putiena seriositate, de óre-ce lumea nu-'si dá ostenéla spre a esperiá, ce putere are, de o parte, iéra de alt'a este preocupata de unele reguli seci, sî nesuinti'a este a duce la unu resultatu maiestritu — pentru poporu cu totulu rece. — Dara abstragendu dela aceea ca necessitatea unei eloquintie mai bune, jace chiaru in spiritulu tempului, este chiaru unu lucru inaltiatoriu pentru unu preotu, a se apropiá de marimea adeveruriloru crestine, cari le vestesce, prin sublimitatea dictiunei sî cuprindere posibile. — Aceste inse suntu cu putintia numai prin o spendare mai proportiunata a puteriloru, ca fâra sa ignorâmu resultatele sciintiei, sa nu dâmu uitârei nici noi pre acei'a, la cari poporulu, ce pare a fi la culme, iéra se reintórce. — Déca Demostene, care nu a dispusu nici de o calitate recomandatória, a adus'o la atât'a inaltime, a facut'o acést'a prin studiu; ca Franci'a a datu sub Ludovicu XIV oratori modeli, este meritulu studiului loru, redimatu prin imitatiune pre form'a sî resultatulu literaturei clasice, câci numai intru acestu modu este a se cercá si ajunge acelu punctu inaltu. Acésta cale au umblat'o oratorii bisericei francese, luându studiulu clasicu vechiu dreptu forma, iéra pre parintii bisericei de modele sî isvóre limpedi si in cele formali si in cele materiali. — Câci au folositu acei parinti sânti ai bisericei nóstre form'a omiletica in invetiaturile sî scrierile loru — singur'a practicabile sî astadi cu resultatu pentru poporu, ori in ce cuprinsu. — Acésta forma omiletica a fostu propria tuturoru oratoriloru anticitatei; dela acést'a nu s'au departatu nici ei, crescuti sî instruiti fiindu in acelu studiu. — Si intru atât'a adeca ca nu avemu sa cautâmu aiurea forma iéra la ei materia, ne este studiulu usiuratu, câci amendóue aceste se afla la ei in cea mai mare abundantia; avemu numai sa ne ingrigimu a apucá calea, pre carea mai cu usiuratate putemu vení in possesiunea loru. — Acea cale dupa nenormativ'a mea parere — póte fi numai studiulu mai seriosu alu limbei eline — studiulu mai cu basa alu philologiei clasice — dara cu preferintia, nesuinti'a de a studiá dupa putintia studiulu teologiei mai inalte in biseric'a nóstra, si numai intru a nóstra sî nu intru alt'a, de aru fi câtu se fia de inaintata sî bine disciplinata. Pentru ca greu credu ca-'mi va puté disputá cine-va convingerea ca unu teneru, câtu de firmu se fia in caracterulu seu, nu se imbuéza câtu de putienu de principiele intentiunate ale profesorelui — teologu, — care de pre catedra 'si desvoltá tatiti cu clasele privilegiate de mai dinainte si ce e mai insemnatu in tóta reform'a, din o orda deposedata se straformara in cetatienì, cu posessiune dupa lege si dreptu; pamentulu devenì proprietate libera a lucratoriului, si trecerea lui din o] mâna in alt'a nu e impreunata cu greutâti, cá si trecerea oricârui altu lucru. Posesorii de pâna acum a diecimeloru si posesorii cei mari cá posesori totu-odata si a celoru legati de glia (glebae adscripti) se despagubira pentru perderea drepturiloru si sumeloru, in urm'a ordinei nóue, prin obligatiuni garantate din partea statului, a câroru interese de 5% solvindu-se totu la jumetatea anului cându se implinesce terminulu, s'au mesuratu câtu se póte de egalu dupa pretiulu ce-'lu suferu prin acea perdere

Totu odata s'a cassatu prin poterea centrale a absolutismului cu totulu dreptulu de legislatiune si administratiune eserciatu pâna ací de municípie (comitate, scaune, districte si cetâti libere) autonome, si asemenea si selfguvernamentulu care au sustatu pâna si in cele mai mici lucruri, justiti'a si politi'a contopita cu administratiunea se manuà prin amploiati si judecatori straini si denumiti si in ultim'a instantia fu priveghiata si decretata de guvernatorii civili si militari investiti cu poterile cele mai estinse si de ministri ne respunsabili din Vien'a. Intrég'a legislatiune devení prin stergerea drepturiloru partiali de mai nainte si a observantieloru, conforma si nóua, se introduse unu codice penalu si civilu cu totulu nou; asemenea intrà in viétia o nóua fipsare si impartire a contributiunei, carea nu se mai mesurà dupa statori séu capete, carea sterse si eschise tóte privilegiele si carea avea de scopu a consemná si insarciná individii si obiectele cari erau privite cá contribuenti, preste totu si in parte in acestea contributiuni monopolurile tabacului si a sârei erau nóue, timbrele si tacsele, contributiunea de consumo, precum si contributiunea producteloru, pusa pre vinarsu (rachiu) si bere, si contributiunea de pamentu asemenea.

Chiaru si eserciarea religiunei pâna ací mai libere si in libertatea ei scutita si garantata prin legile fundamentali ale statului devení prin pactulu sfortiatoriu de consciintia incheiatu cu curi'a romana, prin faimosulu concordatu religiunea statului si in favorulu acestei confessiuni resfatiate si privelegiate se pusc biseric'a (catolica) preste statu, care se lasà de drepturile sele legislatorice si patronarie in afaceri bisericesci si se dejosí facendu-se dorobantiulu celei mai netolerante eclesii, a unei ecclesie, ce cu dreptu se póte numí „ecclesia militans.“

Institutiunile vechi de corporatiuni, basea celoru mai multe regulamente din cetâtile nóstre, cadiura indata cu inaugurarea erei nóue si facura locu libertâtiei industriali, inse cu acést'a mersera paralelu regulamentele de concursu si legile de complanare, paralelu aprópe si total'a suspensiune si stergere a dreptului de reuniune, delaturarea parlamentarismului si a totu cé mai poté rechiemá in minte constitutiunea, si in urma intronisarea absolutismului de feru. Murulu vechiu chinesu alu fortiei de pasaportu se intarí si reinoí in temelia si pieptulu poporului, care abiá potù resuflá odata liberu, se pune in legaturi nóue, in corsetulu de feru alu legiloru de presa si censura, paragrafate bine si manuate cu asprime, secretulu epistolei nu mai e respectatu din partea statului cá mai nainte.

Cu tóte acestea barieri si stavili, cari se pusera in calea miscârei si desvoltârei libere a individiloru si popóreloru se creà totu odata unu contrapondu paralisatoriu nu din motive de a usiurá comunicatiunea ci din consideratiuni strategice, si acést'a se adause la masin'a statului, adeca cladirea unei ratiéue de drumuri militarie si de statu, fórte corespundietórie, cladirea multoru linii ferate, cari erau bine alese, desvoltarea si estinderea comunicatiunei postei si a telegrafului pâna la cele mai estreme unghiuri din imperiu. Interesulu si atentiunea statului pentru scóla si instructiune se manifestà prin legi asupr'a frecuentârei deobligate a scólei, prin regularea scóleloru vechi si infiintiarea de scoli nóue; inse statulu dorere! din ce a datu cu o mâna a luatu multe cu ceea-lalta, prin acea ca a decretatu planuri de scóla si inveliamentu cari erau fórte marginite si margineau adeverat'a sciintia si cultura.

Cu unu postulatu necesariu si cu unu semnu nemincinosu de absolutismu, cu introducerea si octroarea unei unice limbi in administratiune si in statu, nu ni-a remasu statulu nostru absolutisticu deobligatu, elu a fostu unu absolutismu par escellence.

Mâna in mâna cu acést'a potere centralisata si centralisatória a statului a mersu o consciintia falsa de insemnatate cu privire la pusetiunea sea in cerculu dieiloru pamenteni si a fauritoriloru de istoria, o betia stricaciósa de potere mare, o ingamfare a militarismului si popismului (catolicu), din alu câror'a concubinatu se nascura unele resbele sângeróse si bogate de calamitâti in afara, si nu mai putienu gloriose si sângeróse in intru.

Diece ani au duratu acést'a domnia nemarginita a absolutismului. Apesare din intru lu trantì si trebuì in urma sa faca locu constitutiunalismului, care in urma se si introduse prin dualismu si restabilirea constitutiunei avitice a Ungariei. Din creatiunile legislatorice ale absolutismului cadiura totalu sforti'a pasului si a apresei, centralisatiunea desvoltata pâna la estremu si tutoratulu generale; administratiunea a trecutu la ministeriele priveghiate de representatiunile legislative si respunsabili si la oficialii indigeni alesi pre viétia, codicele civilu si penalu, creatu de absolutismu, a cadiutu pentru cea mai mare parte a imperiului lui Stefanu si s'a suplinitu legile vechi respective, ici colea s'au cârpitu si cu legi nóue. Crearea unei armate estraordinarminte intarite si despartite in dóue, introducerea unui ministeriu duplu cu unu statu imensu de oficiali, cari abiá se misca inainte, corpurile legislative, au cerutu sume enorme, cari nu mai prin sustienerea si urcarea contributiuniloru vechi si prin impunere de contributiuni nóue se potura acoperí.

Risip'a inmensa, carea se facù cu cladirea cea spaimentatória de scumpa a drumoriloru ferate prin garantare si cu negrigirea drumuriloru, coruptiunea generale au inghititu mai multu decâtu s'au potutu si se póte incassá prin pressiunea contributiuniloru din tiér'a cea economice ruinata, si deficitulu in bugetulu statului devení cronicu si progresivu, pâna la naltimea, pre carea stâmu adi ametiti. Tratarea cea neumana cu diferitii cetatieni ai statului la incassarea contributiuniloru restante, au nimicitu mai de totu o parte din acestea, pre cându restantiele de contributiune ale altor'a, din caus'a indulgentiei culpabile si partiale a organeloru ce incassédia darea, s'au urcatu la sum'a considerabila de 117 milióne si nici adi nu se vedu semne pentru a incassá aceste restantie. Traducerea morbósa a principieloru reu intielese din economi'a natiunale in praese fâra considerare câtra capitalulu disponibilu si câtra poterea de prestatiune in lucru, precum si poterea de consumtiune a tierei au datu intreprinderiloru de actiuni si negotiuriloru de creditu o esistintia numai efemera si asiá reactiunea naturale urmà speculatiunei esagerate. 80% din intreprinderile nóue se sfarmara impreuna cu altele de soiulu acest'a, poporulu si tiér'a remase indereptu si nedesvoltate. In respectulu culturei e atâtu de apesata incâtu creditulu statului si alu privatiloru a decadiutu la o marime aprópe numai negativa.

La acésta stare au contribuitu si contribuie inca eserciarea unei justitie numai nominale, neegalitatea renascuta a cetatieniloru inaintea legei, necapabilitatea si nesistemulu ministerieloru cari facu numai esperimente si se schimba rapede, sfortiarea limbeloru si natiunalitâtiloru nemaghiare, constitutiunalismulu parutu, intorsu si devenitu in manifestatiunile sele de viétia o fortia, si o pornire câtu mai directa spre absolutismu, cá spre o tienta a salvârei statului din acestea complicatiuni, — toti acesti factori au produsu starea nóstra de fatia, si acesti'a trebuie indreptati, déca situatiunea intréga trebuie sa devina mai buna si statulu sanetosu deplinu.

Conferintiele invetiatoresci din Branu.

(Urmare si fine.)

Diu'a IV.

Lectiunea I.

1. Rogatciunea. 2. Cetirea catalogului.

Acum se vedu cari tieneti minte cari sciti ce amu disu eu ieri ca vomu invetiá astadi? spune tu T. N! mai incolo B. Z! dara tu scí P? asiá! asiá iub. mei! eu amu disu ca ve voiu invetiá cum sa fiti buni si ascultatori; ascultati! cum se chiama baiétulu — baiét'a care umbla la scóla D?

Scol. Baiétulu care umbla la scóla se numesce scolariu. Baiat'a scolaritia.

Invet. asiá este! — apoi toti baietii câti umbla la o scóla se numescu: conscolari, voi cum ve ve-ti numí toti la olalta B?

Scol. Noi toti ne numimu conscolari.

Inv. Pentru ce ve numiti voi conscolari F?

Scol. Noi ne numimu conscolari, pentru ca toti umblâmu la o scóla.

Inv. Ascultati ce face scolariulu celu bunu: cine vrea sa fia bunu apoi asiá sa se pórte:

Scolariulu celu bunu totu-dé-un'a si in totu loculu se pórta bine.

Scolariulu bunu in tóte dilele vine la scóla.

Scolariulu bunu in tóte dilele vine la scóla de diminétia tare.

Scol. bunu cându vine la scóla nici in unu locu nu se opresce, ci vine dreptu la scóla.

Scolariulu cându merge acasa nici in unu locu nu se opresce, ci merge dreptu acasa.

Scolariulu déca au venitu la scóla indata merge la loculu seu si invétia ce nu scie dela altii.

Scolariulu bunu asculta de invetiatoriu cu mare atentiune.

Scolariulu bunu intréba pre invetiatoriu etc. ceea ce nu scie elu.

Repetire pâna aici.

Inv. Asiá dara, ce face scolariulu bunu N D? P B? S L? Z G? si inca ce B? dara inca I? si mai ce O? — E bine! ascultati mai departe!

Scolariulu bunu se silesce fórte tare sa invetie totu ce i spune invetiatoriulu.

Scolariulu bunu e totu-dé-un'a curatitu si grigitu.

Scolariulu bunu 'si spala faci'a, grumazii urechile si mânile umbla cu perulu micu — tunsu, cu unghiile taiate, cu hainele albe, spalate, grigite si curate, cu incaltiamintele grigite si carpite etc.

Repetire pâna aici cá mai susu.

Inv. Scolariulu bunu, cându face rogatiune câtra Domnedieu totu-dé-un'a siede frumosu, dreptu, tiene mânile radicate in susu si nerediamate, iéta asiá! (invet. le arata stându elu insusi frumosu.)

Inv. Scolariulu bunu de locu nu se misca, de cum se incepe rogatiunea pâna o gata.

Scolariulu bunu pâna se róga la Ddieu, totu la Ddieu cugeta.

Scolariulu bunu merge frumou pre drumu, nu alérga etc., ci merge bine si frumosu pâna acasa.

Scolariulu bunu iubesce pre toti conscolarii sei si se are bine cu ei.

Scolariulu bunu nu arunca cu petrii pre ulitie pre drumu dupa gaini, gâsce, ratie, nici dupa câni etc.

---

desteritatea argumentârei si talentulu seu oratoricu. Fórte potrivita este ací asemenarea stului I. Gura de auru in omili'a despre „calamitâti“: „Arborii, cari crescu in umbra, si suntu scutiti de venturi, dupa privirea din afara suntu frumosi, inse ei suntu moi si porosi; din contra arborii, ce stau pre inaltimele muntiloru, suntu sguduiti de multe venturi, sustienu multe furtune, suntu mai tari cá ferulu“. — Mai adauga-se acum si antagonismulu ce este la ordinea dilei astadi din punctu de vedere alu confessiunei si hegemoniei in biserica. — Apoi ce resultate si cultura a animei ne dau scólele anticonfessiunali si numai cele medie chiaru a fratiloru nostri, vedemu si suntemu in trista pusetiune a esperiá in tóta diu'a, cu deosebire dela acele, cari suntu direse si conduse de teologi, ba a-si puté dice ca numai acele. Sadescu si voru sadí in animile teneriloru nostri elevi, malitia, spiritulu de intrigi si disparitate, si pentru totu-déun'a óre-care aversiune câtra biseric'a in carea s'au nascutu. Si tóte aceste rafinarii si lucruri intentiunale, nu remanu fâra resultate mai multu orì mai putienu simtite de noi. —

Dara si din altu punctu de vedere merita literatur'a clasica eclesiastica patristica mai multa considerare din partea nóstra. Este certu ca meduv'a si semburele sciintiei bisericesci si alu eloquintiei este a se cercá la cei vechi, de carea inse, spre durere se pare ca pluraritatea contempuraniloru a uitatu. In locu de a cautá dupa modelele cele autentice a eloquintiei puternice din tempulu parintiloru bisericei, cari pre lânga comór'a vietiei religióse, sciintia perfecta in lucruri divine si cinosura neajunsa in manuarea cuventului lui Ddieu pre catedra, au cea mai mare insemnatate si ponderositate pentru invetiatoriulu si spiritualulu crestinu de óre-ce ei ne stau inainte cá martorii credintiei primitive curate si vietiei bisericei, cá paditorii si heroldii, cutarei invetiaturi eclesiastice eredite: in locu, dicu, de a cercá dupa acele, ne tienemu preocupati si nu ne putemu descurcá de mediocritâtile tempului mai nou. — Déca asiá dara pentru unu invetiatoriu in biserica nu póte fi mai salutariu si fructiferu de câtu lectur'a si studiulu sântiloru parinti, este totusi de alta parte de compatimitu ca din caus'a limbei nu ne potemu apropriá de ele. Asiá dara spre a supliní acésta lacuna este esiginti'a tempului si a culturei adeverate a se dá preotimei si poporului scrierile loru in traduceri câtu se póte fidele, astu-feliu câtu si limb'a materna sa nu se fortieze, dara nici spiritulu si caracterulu testului originale se nu sufere. — Intr'acolo doresce clerulu teneru a fi avisatu. Studiulu seriosu, pre ori ce cale, alu limbei eline cu deosebire ne póte conduce cu efectu si fâra periculu la resultate mari.

* * *

Biseric'a ortodocsa resariténa serbédia cu multa pietate amintirea loru si a unui fia-cârui senguratecu, dara si in serbatóre un'a din diu'a de 30 Ianuariu. Acésta serbatóre este asiediata in biseric'a nóstra dela anulu 1084 de câtra fericitulu Ioanu eppulu Euhaiteniloru. Ans'a si modulu instituirei afara de descrierea in „viéti'a sântiloru“ a dilei de adi, se afla fórte chiaru in Sinacsariulu serbatórei. — Cantârile si laudele loru suntu intogmite de Nilu Xantopulu, Germanu patriarchulu si Ioanu monachulu. Sa cautâmu a trage din tóte folosu. Si déca aceste putiene orduri voru fi in stare a produce nu altu resultatu, decâtu a inspirà un'a séu dóue anime june pentru chiemarea si oficiulu nostru, multiamirea loru aru fi mai pre susu, de asceptare, si cu bucuria a-si strigá si eu cu Xantopulu: „Veniti servitorii cerestei Treime se laudâmu Treimea cea pamentésca a Ddieesciloru Ierarchi“, câci „Ddieu i-au ispititu, si i-au aflatu lui-si vrednici*), iéra „cele ce ei lea-au scrisu spre invetiatur'a nóstra le-au scrisu,**). Si vóue patroniloru miei prea buni, ve dicu cu cuvintele unui'a din voi — a lui Ioanu: „Primiti lucrulu, si de este demnu de grati'a vóstra, multiamescu lui Ddieu“, iéra de nu, sit venia verbo.

Gregoriu Pletosu.

---

*) Int. l. Sol. c. 3; **) Rom. 15. 4.

Scolariulu bunu nu injura de nimic'a, sî pre cine aude injurându indata lu spune la mai marii lui.

Scolariulu bunu nu se cérta cu nimenea, nu scuipa dupa altii, nici nu se bate cu nimenea, ci e blându sî cu toti vorbesce bine sî frumosu.

Scolariulu bunu de toti asculta carii lu invétia bine.

Repetire pâna aici cá mai susu.

Inv. Scolariulu bunu nici odata nu minte, ci totu-deun'a spune adeveratu ori sî ce.

Scol. bunu nici odata nu ascépta sa spuna altii despre elu, ce au vorbitu sî ce au facutu, ci elu senguru spune de elu.

Scolariulu bunu cându lu intréba cine-va de ce-va indata sta in locu, cu capulu radicatu in susu sî respunde raru, tare sî curatu, despre ce e intrebatu, apoi se duce.

Scolariulu bunu cându vorbesce cu cine-va indata se scóla

Scolariulu bunu cându se intâlnesce cu ómeni dice: buna diminéti'a! (déca e diminéti'a) buna diu'a! (déca e diua) sî buna sér'a! (déca e séra).

Scolariulu bunu cându se intalnesce cu preoti, cu invetiatori, cu domni, cu dómne sî cu ómeni betrâni, dice! sarutu mân'a! dara nu: norocu bunu! sanetate buna! mai remâni sanatosu! ca nu e frumosu dela cei mai mici a dice asiá câtra cei mai mari etc.

Repetire pâna aici, cá mai susu.

Scolariulu bunu nu ascunde nimic'a strainu — ce este alu altui'a, — bá nici mân'a nu o pune pre aceea ce nu e alu seu, a sea, ci déca i trebuie atunci cere frumosu dela acel'a a cui e lucrulu acel'a, i da bine! nu-i da, atunci are sa taca sî sa rabde, sa sufere etc. déca nu are sî nici nu capeta, apoi spune la invetiatoriulu.

Scolariulu bunu nu face nimic'a fâra de voi'a sî scirea invetiatoriului sî mai mariloru sei.

Scolariulu bunu cându vrea sa mérga unde-va, ori sa faca ce-va totu-deun'a intréba pre invet. sî mai marii sei etc.

Scolariulu bunu totu-deun'a intréba pre mai marii sei déca vrea sa faca ce-va etc.

Scolariulu bunu ori ce afla la scóla, acasa, afara, pre drumu, ori unde sî ori sî cându, arata invetiatoriului sî mai mariloru sei. (Aici invet. trebuie sa esplice mai pre largu.)

Scolariulu bunu asculta sî face totu ce dice invetiatoriulu sî mai marii sei.

Scolariulu bunu asculta acasa de parintii, fratii sî sororile sele.

Scolariulu bunu iubesce pre fratii sî sororile lui, sî grigesce de cei mai mici.

Scolariulu bunu iubesce sî asculta pre toti mai marii sei.

Repetire pâna aici, cá mai susu.

Inv. Scolariulu bunu, in tóte dilele se scóla tare de diminétia.

Scolariulu bunu déca nu se póte scolá senguru de diminétia tare, apoi róga pre parinti, frati, sorori etc. sa-lu scóle.

Scolariulu bunu cându se scóla, indata se incaltia, se imbraca, se spala, se peptena.

Scolariulu bunu nu 'si unge capulu cu untu séu cu alte unsori puturóse, ci numai cu apa curata rece etc.

Scolariulu bunu dupa ce s'au gatitu, merge afara unde nu-lu vede nimenea, sî acolo se róga lui Dumnedieu, dicendu: „Dómne multiamimu-ti!“ „Dne miluiesce-ne“ „Dne ajuta-ne!“

Scolariulu bunu totu-déun'a, de câte ori se culca, scóla, lucra, manânca, bea, pléca sî merge pre drumu, se inchina, se róga lui Ddieu cá sa-i ajute.

Scolariulu bunu totu-dé-un'a dupa gatarea (ispravirea) lucrului multiemesce lui Ddieu.

Scolariulu bunu in tóte dominecele sî serbatorile merge la biserica cu parintii sei, iéra cându i demânda (poruncesce) invetiatoriulu atunci vine la scóla sî merge cu toti conscolarii sei in rendu frumosu la biserica etc.*)

Repetire pâna aici, apoi pausa.

Din cele publicate pâna acum cu referintia la tractatulu pedagogicu din cestiune, credemu ca on. cetitori, pre cari ii privesce mai de aprópe acésta materia didactica, sî voru fi potutu castigá o convictiune chiara despre tratarea cu pruncii nou veniti la scóla si de aceea noi de o camdata suspendâmu publicarea mai departe a tractatului acestui'a intetindune alte materie, inse nu ne potemu suprime totu-odata acea dorere semtita de toti, ca la noi nu se afla unu organu pedagogicu de publicitate, unde atari tratate s'aru poté mai usioru publicá in tóta estensiunea loru. Red.

Deputatii nationali opositionali

in siedinti'a de astadi, Sambata in 2|14 Fauru 1874, prin colegulu loru Sigismundu Borlea, intru interesulu patrioticu alu popóreloru nemaghiare din tiéra, propusera urmatoriulu:

Proiectu de resolutiune

pentru completarea problemei comissiunei de 21.

Dupa ce on. casa representativa, cu decissiunea din 22 Decembre 1873, sub nr. 2768, emise din sinulu seu o comissiune de 21 membri cu asiá insarcinare, cá acea, in contielegere cu ministeriulu — sa esaminedie: ce feliu de mesuri sî reforme radicali aru fi de lipsa spre acelu scopu, cá sa se póta mediloci regularea finantieloru sî echilibriu in bugetulu de statu; fiindu aceasi comissiune cu o cale avisata, cá dupa feriele de craciunu indata sa se intrunésca sî sa-si faca raportulu câtra casa — in astu-feliu de tempu, incâtu ministeriulu, mesurile propuse prin acel'a inca sub acésta sessiune sa le póta luá in considerare sî sa póta dechiará inaintea casei ca: ce feliu de proiecte speciali de legi, séu de mesuri administrationali, crede a poté face pre temeiulu propuneriloru comissiunali? —

Dara fiindu ca regularea tuturoru ramuriloru de administratiune publica, prin urmare sî a causei de justitia sî de cultura, are asupr'a trebuintieloru de statu, sî in legatura cu acést'a — asupr'a trebuintieloru de introducere a echilibriului in bugetulu statului — din punctulu de vedere atâtu alu punerei in lucrare, câtu mai vertosu alu finantieloru — decisiva influintia; sî

Considerandu ca, limb'a este unu elementu esentiale, unu medilocitoriu, ba chiaru inaintatoriu alu administratiunei publice sî asiá — tienendu in vedere acea asioma a constitutiunalismului sî a adeveratei democratii, dupa care potestatea de statu este pentru poporu, sî functionarii publici suntu pentru locuitorii tierei, — urma de sine, cumca o administratiune buna cere, ba chiaru pretinde cu imperiositate, ca — mai vertosu in atingerile oficiali nemidilocite cu poporulu, organele de statu sa-si indeplinésca agendele oficiului in limb'a poporatiunei concerninti.

Considerandu ca, din partea comunitâtiloru corporatiuniloru sî cetatieniloru de nationalitate sî limba nemaghiara, de atâtea ori dejá s'au radicatu plansori momentuóse sî intemeiate pentru marile defepte, precum sî pentru neesecutarea sî chiaru neesecutabilitatea articlului 44 din 1868, despre egal'a indreptatire nationale, incâtu in Ungari'a sî Transilvani'a nemultiamirea comuna a popóreloru nemaghiare s'a manifestatu intr'o forma generale si spre tóta intemplarea démna de atentiune;

Considerandu ca, satisfacerea sî multiamirea natiunalitâtiloru nemaghiare in atins'a directiune — este o conditiune sî unu postu latu fundamentale pentru esistinti'a patriei comune sî asecurarea vediei ei, precum si pentru sustienerea libertatei constitutiunali, care conditiune recunoscuta si implinita, in resultatulu seu finalu aru urcá in modu insemnatu plecarea spre sacrificia in toti cetatienii statului, prin ce cu atâtu mai usioru s'aru ajunge restituirea echilibriului in bugetu;

Considerandu mai departe, ca sî impregiurarea, cumca confiniulu militariu ungurescu intr'aceea s'a redatu patriei mame, ceea ce cu atâtu mai de lipsa sî mai neamenabila face revisiunea legei custatórie pentru nationalitâti, de óre-ce pre de o parte representantii acelui tienutu n'au participatu la crearea acelei legi, pre cându acea taia afundu sî in referintiele acelui tienutu; de alta parte — pentru ca in acele pârti aplicarea legei pentru limbe intempina diferite greutâti, sî pedece, cari numai prin perfeptionarea, respective largirea acelei legi se potu delaturá;

In fine considerandu sî acea impregiurare faptica, ca precum ne-amu convinsu din publicatele pâna acum'a consultatiuni — atâtu ale comissiunei de 21, câtu sî ale subcomissiunei de 9 emisa de aceea, la deliberarea aceloru mesuri sî reforme, ce stau in strensa legatura cu cestiunea de natiunalitate, resp. de limba, pâna acum'a de feliu nu s'a atinsu, aceste interese, sî prin urmare ca conditiunile de impaciuire sî satisfacere pre calea legelatiunei sî administratiunei — a poporatiuniloru de natiunalitate nemaghiara ale patriei pâna acum'a defeliu nu s'au adusu in combinatiune sî nici nu este sperantia ca se voru aduce de aci inainte. —

Subscrisii representanti ai poporului recomenda, cá onorabil'a casa sa binevoiésca a decide cumca:

„Comissiunea de 21, emisa de acésta casa din siedinti'a sea dela 29 Decembre a. tr. in modu suplinitoriu sa se avisedie, a se nisuí — in contielegere cu ministeriulu, de aci incolo, cá esaminandu cu de amenuntulu conditiunile de impaciuire sî multiamire a poporatiunei nemaghiare din patria, in privinti'a natiunalitâtiei, limbei sî culturei comune a ei, sa sistemisedie dispusetiunile cuvenite despre mesur'a sî modulu, in care aru fi a se considerá si realisá acelea, sî prin urmare sî in acestu meritu sa substérna raportu detaiatu inaintea casei.“

Datu in Bud'a-Pest'a, 14 Fauru 1874.

Sig. Borlea m/p. representante; — Aless. Mocioni, m/p. — Part. Cosm'a, m/p. — Mircea Stanescu, m/p.; Aless. Trifunace m/p.; — Svetozar Mileticiu — m/p.; — Ant. Mocioni, m/p.; — Laz. Kostics m/p.; V. Babesiu, m/p.; — Aless. Romanu, m/p.

Raportu comerciale.

Sabiiu 13 Fauru n. Grâu 7 fl. 33 xr. frumosu, 7 fl. mestecatu, 6 fl. 67 xr. cualit. infer.; secar'a 4 fl. 80 xr. pâna 4 fl. 53; orzu — — —; ovesu 1 fl. 67 pâna 1 fl. 40 xr.; cucuruzu (porumbu) 3 fl. 33 xr,; cartofi 2 fl. 13 xr. galét'a austriaca.

Fârina buna 14 fl.; de fransele 12 fl.; de pâne alba 11 fl. pâne de casa 10 fl. maj'a.

Lintea 24 xr., mazarea 24 xr., Fasolea 18 xr., malaiulu 16 xr. cup'a.

Fenu legatu 1 fl 15, nelegatu 1 fl. 10 xr., paie lungi 80 xr., scurte 70 xr, maj'a.

Lemne de focu 7—9 fl. stang. austr.

Carnea de vita 20 cr. p., de porcu 26 xr. Unsórea 75 xr. pâna la 1 fl. cup'a.

Budapest'a 14 Fauru. *Cereale.* Negotiulu cu cereale din septamân'a trecuta a fostu normalu; vendiarea s'a orientatu dupa concursulu ce l'a avutu piéti'a. *Grâulu* dupa cualitatea lui s'a platitu la inceputu cu pretiurile din septamân'a trecuta. In decursulu septamânei cualitatea mai buna s'a mai urcatu cu vre-o câti-va cruceri; cu tóte aceste s'au petrecutu 60,000 marfa indigena sî 20,000 marfa polonesa. — In termini nici unu negotiu. Pretiurile 8 fl. pâna la 8 fl. 10 xr. in bani si marfa. *Secar'a* s'a cautatu numai la finea septamânei sî abiá s'a urcatu cu 5 xr.; s'a vendutu cam vre-o 8000 galete secara ungurésca. — *Orzu* de cualitate mai buna a lipsitu cu totulu sî de cualitate mijlocia s'a platitu cu 10—15 xr. mai bine cá in septamân'a trecuta. Din causa ca in deposite este de totu putienu sî in piatia inca a venitu putienu s'a vendutu parte pentru consumulu din locu parte pentru trausportu 10,000 galete (mici). Negotiulu in termini a fostu mai viu; s'a incheiatu negótie de marfa romanésca sî turcésca 65 punti a 3 fl. 60 xr.—3 fl. 70 xr.; 68 punti a 3 fl. 75 xr.—3 fl. 77½ xr.; 70 punti a 3 fl. 90 xr. — *Cucuruzulu* a statu neclatitu in pretiu tóta septamân'a; din caus'a concursului celui putienu abiá au acuiratu consumentii din locu 15,000 mâji. — In termini la inceputulu septamânei erá negotiulu slabu, cucuruzulu banatianu 4 fl. 90 xr.—4 fl. 92½ xr., romanescu 4 fl. 82 xr.; câtra finea septamânei s'a urcatu celu banatianu la 4 fl. 95—4 fl. 97½ xr. celu romanescu la 4 fl. 85 xr. — *Ovesulu* inca s'au tienutu tare in pretiu si 20,000 galete a fostu cumparate bucurosu cu pretiulu din septamân'a trecuta. In termini a fostu ingagiamentu fórte viu pre primavéra sî s'a resbatutu la inceputu cu 2 fl. 30 xr. sî s'a incheiatu cumparâri cu 2 fl. 32½ xr. pâna la 2 fl. 33 xr. a 50 punti vienesi; pre Maiu sî Iuniu s'a incheiatu cu 2 fl. 47½ 30,000 galete (mici) pre alegerea cumparatoriului.

Fàrin'a stà pre locu din caus'a putienei cautâri.

Pastaiósele. *Fasolea* merge cu 5½—6 fl. maj'a vienesa, *lintea* 6½—7½ fl., *mazarea* 6—6½ maj'a vamale. — *Sementi'a de cânepa* a 60 punti vienesi cu 4½ fl. — *Mazarichi'a de sementia* (din pârtile Albei regale sî Somogy cu 4½—4¾ fl.) —

Lân'a de óia. S'a vendutu in septamân'a din urma 6—700 mâji si adeca circ'a 100 mâji lâna mare (tunsur'a prima) a 103 fl.—104 fl. dto 100 mâji a 93—94 fl., circ'a 80 mâji a 85 fl., circ'a 40 mâji lâna mica sî circ'a 40 mâji lâna de tabaci sî circ'a 300 mâji cigaria vechia serbésca a 68—69 fl. — Lâna spalata in fabrici s'au vendutu in septamân'a trecuta circ'a 100 mâji cualitate de mijlocu a 155—160 fl.; se cauta sî lâna de cualit. inferióra sî de tabaci. —

Porci. Lips'a de marfa acomodata trebuintiei se simte din dî in dî totu mai tare. Pentru cá sa se reguleze incâtu-va piati'a sî sa se póta multiami cumperatorii, a câroru numeru cresce, s'au facutu incercâri a introduce in piatia porci din Poloni'a; costulu transportului inse nu corespuude cu cualitâtile piatiei nóstre. *Pretiuri notate:* Porci de tiéra de 240—350 p. 35—36 xr. p., porci ariciosi 35—36 xr., p. marfa de esportu 37 xr. p. Statulu efectivu alu piatiei: din 6 Fauru au remasu 33.130. au sositu: din Ungari'a inferióra 1820, din Transilvani'a 1590, din Romani'a 170, dela tiéra 170, cu drumulu de feru de statu ung. 468, din Ostrau 180 cu totulu 4390. S'au manatu spre Ungari'a superióra 430, la Vien'a 3600, la Prag'a 300, preste Bodenbach la Dresd'a 320, consumulu din Budapest'a 2190, transitu 230, cu totulu 7070, remane provisiune pentru piatia 30.450 capete. *Vite cornute.* Pre drumulu de feru austriacu au sositu 447, s'a manatu 132 capete. —

Unsórea de porcu se cere tare in provincia, de aceea pretiurile se tienu bine. Marf'a locale se platesce cu 39 fl. 50 xr. pâna la 40 fl. fâra, sî cu 41—42 cu bute cu totu; dela tiéra cu 38 fl. 25 xr. pâna la 38 50 xr.; americana 34 fl. 75 xr.—35 fl.

Slanin'a a avutu tergu neinsemnatu. Slanin'a dela tiéra 34—35 fl.; de anu 32—33 fl.; din locu 36—37 fl.; afumata 38—40 maj'a.

Seulu stà neschmbatu pre lânga putiena cautare cu 26—27 fl.

Prune s'au esportatu vr'o câte-va mâji; marfa bosniaca cu 23 fl.—23 50 xr., serbésca in saci cu 22 fl. 50 xr.

Zacharulu a avutu trecere buna; cautarea a fostu mare din tóte pârtile. Provisiunea in piatia este deocamdata mica, inse preste scurtu tempu va intrá destulu. Afaceri de esportu nu suntu. Rafinatu se platesce cu 28 fl. 50 xr.—27 fl. 75. —

Burs'a de Vien'a.

Din 4/16 Februariu 1874.

Metalicele 5%	69	25
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	74	35
Imprumutulu de statu din 1860	104	—
Actiuni de banca	981	—
Actiuni de creditu	242	25
London	112	70
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	75	73
„ „ „ Temisiorene	75	50
„ „ „ Ardelenesci	74	—
„ „ „ Croato-slavone	75	50
Argintu	106	25
Galbinu	—	—
Napoleonu d'auru (poli)	8	96½

Banc'a generala de assecuratiune reciproca „Transilvani'a“

A V, adunare generala ordinara,

va avé locu in 15|3 Martiu a. c. la 3 óre dupa amédi in sal'a magistratului de aici

Obiectu de pertractare:

1. Raportu despre decursulu afaceriloru in anulu 1873.
2. Bilantiulu pentru anulu 1873.
3. Intregirea consiliului administrativu.
4. Alegerea comitetului pentru revisiunea computeloru pre anulu 1874.
5. Alte propuneri incurse.

A se infaciasiá la adunarea generala sî a eserciá conformu statuteloru dreptulu de votare e indreptatitu fia-care membru.

Propuneri din partea membriloru suntu de a se substerne in conformitate cu art. 22, lit. c. a statuteloru 14 dîle inaintea adunârei generale a directiunei nóstre generale, cá se póta fi pusa la ordinea dîlei.

Sabiiu in 7 Februariu 1874.

Consiliulu administrativu.

INDREPTARE: In nr. trecutu verindu-se in „Foisióra“ unele erori esentiali, suntu a se indreptá asiá;

Pag. 1. col. 4 lit. I, in locu de „Apostolu“ a se cetí: „Apostat'a.“

Pag. 1, col. 4. punt. 2, in locu de „Erianz“ e a se cetí: „Arianzu.“

Pag. 3, col. 2, linea ultima in locu de IX este IV.

---

*) Acestea tóte se tienu de invetiamentulu religiosu moralu, pre cari invet. trebuie sa le prefaca sî introduca in scól'a sea cá legi, sî cá totu atâtea reguli principali, cari trebuie sa le aiba totu-deun'a inaintea ochiloru sî indata ce unu scolariu aru face vre-o abatere in un'a séu alt'a privintia, numai decâtu sa-lu aduca la indreptare, De sine se intielege ca tóte acestea sî altele fórte multe inca are sa le esplice invet. scolariloru séu per lungum et latum — incâtu potu baietii coprinde cu poterile loru spirituali.

Redactoru respundietoriu: Nicolau Cristea.

Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei sî pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Nr. 12. ANULU XXII.

Sabiiu in 10|22 Februariu 1874.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. cons. 378/Pl. 1874.

Preacinstitiloru Parinti Protopresviteri sî Administratori protopresviterali, Cinstitei Preotimi, sî intregului nostru poporu credinciosu din Archidieces'a Transilvaniei de religiunea ortodocsa orientale! Daru sî pace dela Dumnedieu Tatalu sî Domnulu nostru Iisusu Christosu!

De óre-ce dupa prescrisulu Statutului organicu §. 89. in fia-care anu este a se tiené regulatu sinodulu eparchialu: pentru aceea in puterea §. 90. alu aceluias'u statutu vinu prin acést'a, Iubitiloru! a conchiamá pre deputatii sinodali, — clerici sî mireni, — alesi pentru periodulu 1873, 1874 sî 1875. la sinodulu archidiecesanu anualu, carele se va tiené aici la Archiepiscopi'a Nóstra pre Duminec'a Tomei, adeca pre 7 Apriliu st. vechiu.

Totdeodata conformu conclusului sinodului archidiecesanu din anulu trecutu Nr. protoc. 113 Ve poftescu Iubitiloru! cá pentru acoperirea chieltueleloru sinodali sa faceti sî acum, cá mai inainte, colecte in parochiele singuratice, sî sumele adunate sa se administreze prin Preotii sî Epitropii bisericesci la PP. Protopresviteri tractuali, iéra Protopresviterii le voru asterne incóce pre lânga o consemnare acurata celu multu pâna la Joi'a cea luminata, de unde se voru transpune Sinodului archidiecesanu spre intempinarea chieltueleloru deputatiloru.

De-sî ni suntu cunoscute Nóue sî Consistoriului archidiecesanu greutâtile cele multe, cu cari aveti a ve luptá, totu-si convinsi fiindu Iubitiloru! despre interesarea Vóstra cea viua pentru inaintarea trebiloru bisericesci, scolari sî fundatiunali, sperâmu, ca nu Ve ve-ti retrage a contribuí atâtu dela Voi, câtu sî din ladile bisericesci, pentru escontentarea deputatiloru sinodali.

Din prisosinti'a contribuiriloru Vóstre din anii trecuti s'a pusu inceputulu la intemeiarea unui fondu sinodalu, carele, dupa cum Vi s'a aretatu sî in anii trecuti, sub administratiunea epitropiei archidiecesane sporesce, sî este menitu, cá crescendu acestu fondu, din interesele lui sa se acopere tóte spesele deputatiloru Vostri sinodali sî congresuali, asiá incâtu sa nu mai fiti impovarati cu colecte de feliulu acest'a.

Datu-s'au in Sabiiu, din siedinti'a Consistoriului plenariu, tienuta in 7 Februariu 1874.

Cu bine-cuventarea archieréscá sum
Alu Vostru alu tuturoru
de totu binele voitoriu,
Procopiu Ivacicoviciu m/p.
Archiepiscopu sî Metropolitu.

Sabiiu 9 Februariu.

Dupa atât'a lunga cruda asteptare eata ca deputatii opusetiunali natiunali din diet'a Ungariei au facutu unu „proiectu de resolutiune, pentru completarea problemei comissiunei de 21.“ Românulu are proverbiulu: „ca e reu cu reu, dara mai reu fâra de reu“ sî asiá cu consideratiune la proiectulu citatu, sî in nrulu trecutu publicatu sî de noi, dicemu, ca deputatii natiunali opusetiunali au facutu sî ei ce-va.

Numai, esaminandu proiectulu mai de aprópe sî facendu conclusiune la efectele lui, nu fatia cu resistinti'a majoritâtiei in dieta, ci apretiuindu-lu in sî dupa firea lui, pâna acum elu nu promite nimic'a. Proiectulu, cá sa-i dicemu sî noi asiá, nu sémana nici cu chiamarea ce o ia asupra-si, nici cu autorii lui.

Este cestiunea de impacarea sî multiamirea natiunalitâtiloru. Frumosu lucru. Inse cându vorbesce opusetiunea natiunale ea trebuie sa arate ca scie mai multu despre starea cea misera sî nemultiamitória a româniloru sî fatia cu diet'a in majoritatea ei sî fatia cu guvernulu acestei majoritâti. Sî sciindu ea mai multu, trebuie sa sî spuna mai multu majoritâtiei sî guvernului. Opusetiunea dupa noi trebuie, cându vrea sa vorbésca cu comissiunea de 21 sî cu tiér'a sa vina sî sa arate positivu sî specialu ce are a face; câci a-i dîce comissiunei sî ministeriului sa se „aviseze“, „nisuiasca“ sa „esamineze“ suntu tóte cuvinte frumóse, dara suntu cá sî negur'a pre care o vedi, dara nu o poti prinde sa o tieni in mâna. Apoi cându cugetâmu la autorii proiectului ca suntu opusetiunali trebuie sa dîcemu ca nu recunóscemu din trensulu nici de cum pre gigantii atleti ai opusetiunei asiá dupa cum si-i intipuea lumea odinióra. Totu projectulu e mai mai putienu decâtu unu articulu de diurnale sî e mai moderatu decâtu idealulu moderatiunei. Ai cugetá ca l'au facutu nisce betrâni din drépt'a estrema, cu scopu cá sa se póta dice sî despre ea ca e liberale sî tiene computu de spiritulu tempului. Aici erá loculu, cá sî la alte ocasiuni, cá Babesiu sî Miletici sa se distingua. Aici erá loculu cá sa spuna intr'unu modu ordienu, dupa cum dice românulu, dietei séu comissiunei acelei'a dara adeverulu in fat'a, nu sa provóce numai resimtieminte in presa sî viéti'a constitutiunale, in sî afara de parlamentu, in urm'a câroru sa intarite guvernulu sî majoritatea dietei sî mai tare asupr'a natiunalitâtiloru pentru cá in fine aceste sa fia reduse, incatenate in laintru sî descreditate in afara.

Amu recomendatu totu-déun'a activitatea barbatiloru nostri sî o recomandâmu sî vomu recomendá-o, inse asiá, cá ea sa fia démna de causele care sa castigu sî sa se câstige printr'ens'a. Activitatea trebuie desvoltata la tempu, cu demnitate barbatésca sî cu seriositatea omului politicu.

Sa póte ca opositiunea crede ca adi mâne ministeriulu se duce sî cu elu sî diet'a: sceneri'a tóta sa schimba sî cine póte scí ce urmédia mai departe. Sî cá sa arate lumei ca totu a fostu sî ea de ce-va aid' sa arate publicului projectulu din cestiune.

Ceea ce amu disu cu alta ocasiune o repetimu sî acum, straformârile constitutiunali in Ungari'a suntu de alta natura sî nu se potu asemená cu cele din alte statori constitutiunale. Partid'a magiara ori din care colóre, totu ea va remané la potere, celu putienu cesti trei ani ce mai suntu legati cu contractu. Datorintiele natiunalitâtiloru asiá dara sî ale româniloru in specie remânu sî voru remané pâna la o reala egale indreptatire totu acele cá sî pâna acum. Românii cá partea cea mai numerósa din natiunalitâti dupa magiari trebuie sa nu-si uite de aceste datorintie. Alesii loru, sî déca voru sî cei de alta natiunalitate, pasiésca cu projecte preste projecte privitórie la regularea afaceriloru intre natiunalitâti, pasiésca inse sî cu projecte cari privescu sî alte afaceri, cari taie in economi'a natiunale. Comunicele cu publiculu celu din afara cá sa fia discutate; asculte parerile publicului, priméscа ce e bunu, lapede ce e reu dintr'ensele sî atunci de siguru fati'a situatiunei se schimba, atunci nu va mai fi lipsa nici de a se osendí cine-va a fi opusetiunalu natiunalu in modulu de pâna acum, ci va puté fi adeveratu natiunalu sî fâra de a purtá epitetulu de opusetiunalu. Sî majoritatea dietei carea va fi, sî guvernulu ei se va demite la pertractâri, va pertratá in favorulu omnilateralu alu tierei, pentru ca va vedé ca are cu cine-va sa vorbésca.

Asiá trebuiea sa faca deputatii nadunali sî pâna acum; sî atunci scapámu de multe rele, scapamu chiaru sî de nefericitele dispute politice intre noi românii, cari au facutu din noi partide fâra de a avé scopuri deosebite.

Trei-dieci sî trei deputati sasesci ai Universitâtiei fundului reg. in siedinti'a cea din urma din sessiunea espirata au pusu pre més'a Universitâtiei unu protestu contr'a arondârei celei nóue teritoriali. Noi credemu ca totu protestulu va fi fâra de nici unu efectu seriosu, pentru ca in realitate elu nu este espressiunea locuitoriloru de pre fundulu regiu, ci a trei-dieci sî trei de individi crescuti in scutecele privilegieloru. Déca ministrulu de interne Szapary aru cugetá altu feliu, s'aru

---

FOISIÓRA.

Resbelulu trojanu,

(Pre la anulu 1200 n. de Christosu)
dupa *Grube.*

P. Achille.

La inceputulu narratiunei nóstre amintîseramu despre ospetiulu lui Peleu cu dieés'a mârei, din casatori'a acést'a se nascù unu fiiu, Achille, care acusi se destinse prin frumsetia, iutiéla sî prin vitezía. Muma-sea, Tetis, indata dupa nascere voiá sa-lu faca nemuritoriu, de aceea, nóptea, fâra scirea barbatului seu 'lu bagà intr'unu focu, cá se sterpésca dela elu partea muritória, iéra preste di 'lu ungea cu ambrosia. Peleu totusi o padî odata sî cându vediù copilulu deasupr'a focului dandu din mâni sî picióre strigà tare sî-'si impedecà fati'a de a-si impliní propusulu. Acést'a maniósa fugí dela sotiulu ei cu scopu cá nici odata se nu-i mai cerceteze cas'a; ea se cufundà in adencimea mârei la parintii sî fratienii sei. Achile inse prin focu dobandí insusîrea, ca nu se putea raní, decâtu numai la calcâia, de unde 'lu tienù-se mumasea, sî cari in modulu acest'a n'au fostu atinse de focu.

Peleu 'si duse fiiulu la intieleptulu Chironu, cá sa-i dee o crescere de erou. Acest'a 'si nutrea elevulu cu intestine de leu sî cu meduva de vieri sî ursi prin ceea ce-lu facù tare sî puterosu. Lui Achille i-a destinatu ursit'a o sórte dupla: séu se móra in patri'a sea, cá betrânu incarcatu de ani sî fâra gloria, departe de arme sî de lupta, séu in flórea etâtiei se cada pre pamentu strainu, atunci inse se fia incoronatu cu gloria. Elu avea se aléga intr'aceste amendóue; dieés'a Tetis, din iubire mamésca câtra fiius'o voiá sa-lu scape de mórte prematura sî pre sub ascunsu lu conduse la regele Lycomede pre insul'a Skyros. Pentru ca Calchas profetise ca Troj'a nu se va puté cucerí fâra Achille. Cându acum se intrarmà tóta Greci'a, principii voiau se invite la lupta sî pre tenerulu erou Achille, dara acest'a nu se aflà nicairi. Intr'aceea lui Ulysse celui sfatosu sî astutu i succese a aflá baiatulu sî alu induplecá la lupta. Ulysse se imbraca adeca cá negutiatoriu, iá cu sine totu feliulu de marfuri sî astfeliu apare la curtea lui Lycomede. Achille erá imbracatu in haine de copila sî crescutu cu fetele regelui. Ulysse puse inaintea copileloru braslete frumóse, pantlice, si alte scule pretióse, printre ele inse mestecà sî arme. Fetele lui Lycomede s'aruncara asupr'a obiecteloru de impodobitu, iéra Achile apuca armele. Prin acést'a 'si tradà sessulu sî armele sclipiciósе intr'atât'a sternira in densulu poft'a de lupta, incâtu se invoí se plece cu Ulysse câtra Aulis.

Achille erá inimiculu celu mai infricosiatu alu trojaniloru, pre cine nimeriá lancea sea, acel'a erá perdutu; elu singuru devastà in tienutulu Troadei la 23 cetâti. In alu diecelea anu de lupta grecii castigara intr'o dî mare prada, Achile pretinse pentru sine pre o sclava frumósa, Briseid'a, ceea ce i-o denegà Agamemnonu regele popóreloru. De aici se escà o cérta vehementa, a cârei capetu fu, ca Achille cu cetele Myrmidoniloru sei, pre cari i aduse din Thesali'a, se despartí de cei-lalti greci. Acum siedea liniscitu in cortulu seu, 'si petrecea tempulu la sunetulu chitarei sî priviá in odihna spre lupta. Trojanii, fiindu ca lipsea Achille, de pre câmpulu de lupta, se apropiau totu mai tare de castrele greciloru sî deveneau totu mai cutediatori. Totu-si maniosului fiiu alu lui Peleu nu-i pasá nimic'a. Ulyse cu tóta oratori'a sea nu putea face nimic'a cu densulu, care in putiene dile voiá sa se intórca iéra in patri'a sea.

Intr'aceea se intempla, ca Patroclu, unu amicu alu lui Achile se imbraca in armatur'a acestui'a sî astfeliu iese in contr'a Trojaniloru. Trojanii, cându intempinau pre Patroclu, cugetau, cá vedu pre insusi Achile; dinaintea lui toti fugeau spre cetate séu cadeau la pamentu. Patroclu rapitu de foculu seu inse se departà de ai sei; Hectoru, puterniculu fiiu alu lui Priamu, i se opune singuru, sî cel'a remane pre câmpulu luptei.

Lui Achille, vediendu cadavrulu iubitului seu consociu, i se facù nópte inaintea ochiloru, radica cu amendóue mânile tiarâna négra, 'si preséra capulu, fati'a sî vestmentele. Dupa aceea pre câtu erá de mare se arunca iéra la pamentu, 'si smulge perulu capului, sî vaetulu lui asiá resunà de puternicu, incâtu mama-sea i audî plansulu, iese din mare sî vine la elu. Ací i-a intielesu necasulu sî audî cum acest'a se decise sa-si resbune amiculu cadiutu. Dara fiindu ca acum armatur'a densului se aflá in mân'a lui Hectoru, dieés'a mârei insesi se duse la locuinti'a lui Vulcanu (Hephästos), dieulu fauriloru, carele sî pregatí pentru Achille o nóua armatura pompósa. Fiiulu se totu plangea inca pre cându mum'a ingrigita i adusera armatur'a.

Acum se duse in adunare, se impaca cu principele popóreloru Agamemnonu; astfeliu armat'a greciloru pléca cu nou curagiu la lupt'a, in care acum se lupta nu numai ómeni, dara la care iau parte chiaru sî dieii Olympului, de ambe pârtile atâtu la trojani câtu sî la greci. Infricosiatulu Marte mugea cá unu orcanu, Erid'a care se bucura de reulu altui'a, umblà furiósa prin multime, Joe din Olympu 'si tramitea tunetele, sî Poseidonu, dieulu mârei scuturà pamentulu, incâtu insusi Pluto se sparià in imperiulu seu subpamenteanu. Achille umblá prin armata cá unu leu iritatu, caii lui galopau framentandu in picióre scuturi sî cadavre; ossi'a carului seu erá muiata de sânge sî aflá in ratecire. — Cugetâmu ca aru fi tempulu cá sa parasimu reserv'a de pâna acum sî sa pasimu noi românii acum la deslusirea faptica a situatiunei din fundulu regiu.

Dîlele acestea representantulu Belgiei dnulu Iosef Jooris consiliariu de legatiune a avutu onóre a fi primitu de suveranulu Romaniei cu titlulu de generalu consulu sî aginte diplomaticu alu M. S. regelui Belgiei, in Romani'a.

Dlu Josef Jooris pre lânga scrisorile de creantie directe a avutu onóre a presentá Mariei Sele o scrisóre autografa a regelui, in care, regele Belgiei amintesce M. S. suveranului Romaniei legaturile de rudenie ; scrisóre de verie cum amu dîce.

Scurtulu discursu alu agintelui regelui Belgiei a fostu fórte respectuosu sî respunsulu Mariei Sele fórte cordialu.

„Astadi 29 Ianuariu curentu, la órele 11½ diminéti'a, d. Iosef Jooris, consiliariu de legatiune, agentu diplomaticu sî consulu generalu alu M. S. regelui Belgiloru a fostu primitu la palatu cu ceremonialulu usitatu in audientia oficiala.

„D. Jooris a avutu onórea de a remite I. S. Domnitoriului incongiuratu de cas'a sea civile sî militara si in presenti'a dlui ministru secretariu de statu la departamentulu afaceriloru straine, scrisorile de creantia care lu acredita pre lânga persón'a Mariei Sele in cualitate de agentu diplomaticu sî consulu generale.

„Cu aceea-si ocasiune, d. Jooris a depusu in mânile Inaltimei Sele o scrisóre autografa a Majestâtiei Sele regelui Belgiloru câtra Mari'a Sea.“

„Dupa audienti'a oficiale, d. Jooris a fostu recondusu la ospelulu seu cu ceremonialulu care a precedatu la sosire.“

„Monitorulu.“

Suntu vre-o dóue-dieci de dîle de cându fiiulu ilustrului Rangabé a fostu presentatu asemenea cá consulu generalu alu Greciei in Romani'a sî cu acésta venire au incetatu, s'au satisfacutu tóte câte au decursu din nedibaci'a sî necuragiulu ministrului de esterne, dlu Costaforu, la Brail'a.

Unu lucru fórte importantu sî de mare semnificatiune s'a mai petrecutu in acestu ministeriu de esterne alu dlui Boerescu : Consulu generalu alu Turciei la Brail'a cu esecuatoru alu Suveranului Romaniei.

Acésta simptoma, este, dupa noi, de o fórte mare semnificatiune sî ne bucurâmu multu de o transformare pacifica, tactica, de faptu a positiunei nóstre politice.

Câte trele aceste lucruri au semnificarea loru, mai alesu cea dintâiu, sî mai alesu cea din urma.

Ne bucurâmu fórte de ale tierei sî semtimu satisfactiune cându se justifica astu-feliu cele dîse de câtra noi in privinti'a inteligentiei, abilitâtiei sî patriotismului d-lui Boerescu, la venirea sea spre conducerea afaceriloru nóstre esterióre. — „Tr. Carp.“ C. B.

Revista diuaristica.

Situatiunea in care ne aflâmu astadi — asiá incepe diuariulu „Pest. Lloyd“ — este un'a dintre cele mai ciudate sî mai critice situatiuni ce se potu cugetá intr'unu statu, care se guvernédia in modu parlamentariu. Acestu ministeriu, cându a ajunsu la conducerea afaceriloru statului, s'a potutu cu totu dreptulu numí „parlamentariu“ pentru ca esise din senulu majoritâtiei parlamentului. Astadi inse acea majoritate nu mai esiste ; prin urmare ministeriulu inca aru trebuí sa se retraga, câci tempulu i-a sositu. Inse cu tóte aceste elu remâne, dara pentru ca nu voiesce dóra sa se duca, ci pentru ca nu póte sa se duca.

Dupa votulu din urma alu camerei abiá se mai poté crede, ca catastrof'a se va mai poté amana inse cu tóte aceste ea se amana de adi pre mâne, sî acésta impregiurare este nu numai in detrimentulu cabinetului lui Szlávy, ci chiaru spre daun'a guvernului maghiaru, a statului maghiaru, a cârui autoritate este periclitata, este pusa in jocu. Acésta cestiune este de o natura asiá de delicata, incâtu pre calea publicitâtiei nu se póte discute mai adencu.

Demnitatea sî auctoritatea statului maghiaru este pusa in jocu ! Deci acestu singuru motivu este de ajunsu cá barbatii de statu ai Ungariei sa caute a pune câtu mai curendu capetu acestei situatiuni abnormale. Acum nu mai e intrebarea, ca ce nume pórta presiedintele consiliului de ministri, Szlávy séu Sennyey, Lónyay, Ghyczy séu Tisza ? ci acum e vorb'a, ca cine póte sa fia acel'a, care in momentele de fatia sa fia in stare a compune unu cabinetu, basatu pre majoritatea compacta a parlamentului. Spre nefericire inse nimenea nu se afla, care sa aiba curagiulu a pune mân'a pre portufoliurile ministeriali, cari jacu asiá dicendu, aruncate pre més'a camerei . . . Astu-feliu standu lucrulu nu este alt'a de facutu, decâtu cá actualulu ministru presiedinte sa se incerce a medilocí o apropiare sî impreunare a numitiloru cinci barbati sî a fractiuniloru loru, inse nu dóra cu scopu de a-i bagá pre toti sî pentru totu-déun'a sub o palaria, câci acest'a este imposibilu, ci numai cá cu ocasiunea demisionârei sele sa póta presentá monarchului o propunere concreta cu privire la ulterior'a conducere a afaceriloru.“

Precum se vede, acestu articulu a aflatu celu mai caldurosu spriginu sî consemtiementu la partit'a din centru, alui Ghiczy, sî la centrulu stangu. Diuariulu „Ellenör“ vorbindu despre acestu articlu, dîce intre altele : „Cabinetutu trebuie sa demisionedie ; acest'a e unic'a cale ce póte sa duca la constituirea noului guvernu ; inse dupa acestu diuariu nu actualulu primu ministru are dreptulu a propune pre succesorele seu, ci acestu dreptu este numai sî numai alu regelui.

„Magyar Politica“ nu ascépta nici unu resultatu dela acestu planu de coalitiune, sî cu tóte ca ide'a a aflatu resunetu sî in cercurile guvernului, totusi se teme, ca conlucrarea diferitiloru factori va face confusiunea sî mai mare. Este reu cându unu ministeriu n'are capu, dara e sî mai reu, cându fia-care membru alu ministeriului se considera de capu alu intregului.

„Reforma“ este cu totulu in contr'a ideiei desfasiurate de „P. Lloyd“ O coalitiune pre lânga reciproc'a respectare a principieloru nu se póte efeptuí nici odata. Opositiunea numai atunci póte vení la guvernu, cându va avé majoritatea si cându regele i va primí politic'a sî i va concede sa-si cerce norocului.

Dupa tóte aceste nu avemu de a observá alta-ce, decâtu ca domnii nostri au ajunsu reu sî déca va ajutá Ddieu va ajunge sî mai reu.

Diet'a Ungariei.

Bud'a-Pest'a 17 Fauru n. 1874. (Cas'a ablegatiloru). Dupa ce se autentica protocolulu siediutiei trecute sî se predara petitiunile intrate la comissiunile respective, deputatulu

Lazaru Kostics indreptà câtra ministrulu de interne urmatórea interpelatiune :

De óre-ce eu nu potu aflá in articululu de lege XXI din 1848, care tractéza despre „colorile natiunali sî despre marc'a tierei“ acelu intielesu, care-lu ascrie ministrulu de interne acestui articulu de lege in respunsulu seu la interpelatiunea, ce privesce alegerea representantelui in Panciov'a ;

de óre-ce sum convinsu, ca stindardele serbesci dela alegerea din Panciov'a nu s'au plantatu din vre-o tendintia de a gravitá in afara, ci in credintia buna, ca acest'a nu va fi contr'a legei ;

de óre-ce usulu de ori sî ce stindarte e concesu iurisdictiuniloru sî la ceremonii bisericesci ; de óre-ce stindartulu natiunalitâtiei serbe specialu in confiniulu militariu nu a fostu interdîsu, sl intredicerea acestui stindartu fatia cu libertatea aceea, pre carea a dato in respectulu acest'a regimulu absolutisticu, aru aduce in defaimare liberalitatea constitutiunei ungarie nu numai la locuitorii confiniului militariu, ci sî inaintea intregei lumi liberale ; (Ilaritate generale).

de óre-ce in tempulu din urma s'au comisu din partea oficiolateloru singuratice fapte, cari nici decum nu potu fi basate pre ordinatiunea ministeriului sî de óre-ce in fine, dupa intielesulu articulului de lege XXI din 1848 stindartulu negru galbenu are acea positiune, cá sî ori-care altu stindartu din afara ;

eu 'mi iau libertatea a indreptá câtra ministrulu de interne urmatórele intrebâri :

1. Ce feliu de stindarte intielege dlu ministru sub espressiunile „esterne“ sî „straine“ ?

2. Are dlu ministru scire despre aceea, ca primariulu din cetatea Neoplant'a a confiscatu unu stindartu serbescu provediutu cu marc'a patriarchatului serbu, care erá pusu in dulapulu reuniunei de cetire din Neuplant'a ?

3. Are ministrulu scire despre aceea, ca in comun'a Uzdinu situata in cerculu electoralu alu Panciovei s'au confiscatu inainte de alegere sî atari stindarte, cari de locu nu aveau marce, ba cari nici nu s'au intrebuintiatu ?

4. Are ministrulu scire despre aceea, ca in Aradu sî alte locuri s'au confiscatu stindarte neungarie sî la atari locuri, alu câroru caracteru privatu eschide possibilitatea „gravitârei in afara“ ?

S'au templatu tóte acestea la demandarea ministrului sî déca s'au intemplatu astfeliu, cu ce dreptu sî pre basea cârei legi ? déca nu : are ministrulu de cugetu a resolví acestea gravamine enumerate ?

Ministrulu de interne, contele Juliu Szapáry respunde : Nu voiu sa me demitu la respunderea prea lungei motivâri a interpelatiunei ce-'mi stà inainte ci observu pre scurtu, ca in Panciov'a nu s'au confiscatu stindarte, cari „dupa cum se presupune“ purtau marce serbesi, ci stindarte, pre cari intr'adeveru stá marc'a Serbiei. Stindartele dealtmintrea se potu vedé.

Argumintele aduse de dlu deputatu me convinsera numai, ca intr'adeveru erá necessitate a confiscá stindartele. Dlu deputatu se provóca la legea de natiunalitate. Acésta lege inse nu cuprinde nici unu punctu, care aru iertá usulu stindarteloru straine. Dlu deput. se provocà sî la aceea, ca intrebuintiarea stindarteloru e iertata municipieloru singuratece. In Panciov'a inse nu s'au intrebuintiatu stindartulu Comitatului Torontalu, ci unu stindartu, care purtá colorile serbesci.

Ca eu amu intredîsu usulu acestoru stindarte e fapta ; sî-'mi tienu de detorintia, a sustiené acésta dispusetiune a mea. Acést'a amu facut'o de aceea pentru ca scirea de pâna acum a avutu de urmare atari abusuri, atari idei ratecite, cari dupa parerea mea nu se mai potu suferí.

Nu e adeveratu, ceea ce dîse dlu deputatu, ca intredicerea privesce numai stindartele serbe sî române ; in ordinatiunea mea aru puté cetí dlu deputatu déca si-aru luá ostenél'a, ca e intredîsu usulu ori sî cârui stindartu, afara de celu natiunalu ; intre acestea se subintielege sî colórea imperatésca, cá un'a ce nu stà in legatura cu actulu de alegere.

Repetu ca eu nu amu intredîsu usulu stindarteloru serbe sî române, ci ori-ce stindartu, afara de celu natiunalu.

Svet. Mileticiu (stându inaintea tribunei notariloru). Bine ! bine ! continuati numai mai departe acésta procedere ! (Strigâri sgomotóse din tóte pârtile : La ordine ! la ordine ! La locuri !)

Ministrulu de intere Szapáry : Voiu sî continuá, ori 'mi va concede dlu deputatu ori nu.

Svet. Mileticiu : Le vomu recastigá noi pre acelea (stindarte) ! (Miscare sgomotósa sî continua, strigâri : la ordine !)

Ministrulu de interne Szapáry : Dlu deputatu intréba mai departe, ca amu scire despre acea, ca s'au conficsatu stindartulu reuniunei de cetire din Neoplanta sî alte multe stindarte serbe fâra marca sî ca in Aradu s'au templatu asemenea ? La acestea respundu : Despre casurile cele dintâiu amu scire, despre celu din urma nu, inse me voiu informá sî despre acest'a. Despre cele dintâiu nu numai amu scire, ci acele s'au confiscatu cu consemtiementulu sî prin ordinatiunea mea sî dupa interpelatiunea dlui deputatu inca tienu de necesariu a sustiené ordinatiunea mea basata pre articululu de lege XXI din 1848.

Laz. Kosticiu dechiara, ca nu e multiamitu cu respunsulu primitu sî continua astu-feliu : Câtra care potere din afara gravitédia dara serbii ? Pâna acum s'au pusu de acelu popantiu o potere mare sustatória, inse déca acest'a aru avé basa, atunci ce are sa insemne editiunea oficiósa cea mai nóua, sî completata a „Peregrinârei la Mosc'a ?“ (O miscare sgomotósa sî continua. Strigâri : Acést'a e nerusinare ! la ordine ! la ordine !) Ce influintia va avé acésta intredicere asupr'a poporului de acolo ? (Fr. Pulszky : Cea mai buna !“) Déca poporulu de acolo va vedé, ca unu ministru ungaru prin o bucata de panza depinsa se aduce din conteninti'a sea . . . . . (Miscarea totu cresce) atunci credu, ca acésta ordinatiune va avé urmâri rele.

Eu credu ca déca honvedulu serbu sî românu va intrá in trup'a honvediloru cu sensatiunea provocata prin ordinatiune, acést'a nu va avé urmâri consolabile pentru disciplina. (O voce : „Atunci 'lu vomu inpuscá.“) Me rogu, cá respunsulu dlui ministru sa fia obiectulu unei discussiuni mai detaiate. —

Cas'a ia respunsulu ministrului spre sciintia.

Col. Tisza: Onorata Casa !

Mileticiu (standu inaintea tribunei notariloru) : La o interpelatiune nu e iertatu a vorbí. (Strigâri : la locu !)

Presiedintele: Rogu pre dlu deputatu sa-si ocupe loculu si sa nu intrerumpa oratorii. Dlu Tisza nu cere sa vorbésca la interpelatiune.

Col. Tisza : Amu sa adresediu câtra dlu presiedinte o rogare : Cându dlu ministru vorbí despre unele stindarte confiscate, lu intrerupse unu deputatu cu cuvintele : „Le vomu recucerí pre acelea“ (Visszafoglalni). Eu rogu pre onor. domnu presiedinte sa binevoiésca a provocá pre deputatulu respectivu cá sa dechiare ca ce intielege densulu sub acestea cuvinte. Esplicarea astoru feliu de cuvinte e necesaria, pentru ca e imposibilu, cá cas'a ablegatiloru Ungariei sa lase atari vorbe fâra ale mustrá aspru, déca acelea nu se voru interpretá in modu satisfacatoriu.

Presidiulu: Amu provocatu pre dlu deputatu Mileticiu indata la ordine. (Strigâri : Noi n'amu auditu). Nu amu potutu fi intielesu de sgomotulu celu mare, deci provocu pre dlu deputatu a-si interpretá cuvintele.

Svet. Mileticiu: Eu nu vor-

---

picurile de sânge improscau pâna la marginile sietiului. Astfeliu silí pre trojani sa fuga de-a valm'a spre riulu Scamandru sî elu cu spad'a dindereptulu loru. Ap'a acusi se facù rosia de sânge, mânile lui Achile amortira de atât'a omoru sî chiaru dieulu riului Scamandru se manià pentru atâtea sugrumâri infricosiate si incepù a se imflá, sî puse in miscare undele turburi, pre cei morti i arunca cu sgomotu mare la tiermure sî undele bateau in scutulu lui Achile, incâtu erá pre ací sa-lu farâme cu totulu. Abiá cu mare greutate, putù Achille sa iésa la tiermu, acatiendu-se de ramurile unui ulmu smulsu din pamentu, dara dieulu riului ferbea dupa densulu, undele i spalau umerii sî-i resipira pamentulu sub picióre. Atunci Minerv'a i vine intr'ajutoriu sî-lu scóte iéra la tiermure. Acum maniosulu dieu alu riului, chiama intr'ajutoriu pre vecinulu Simois, sî numai dupa ce Hephestosu aprinse cu foculu seu arborii de pre tiermu, dupa ce pescii spariati de flacari umblau se inghita apa próspeta, in fine, dupa ce riulu undulá in flacari lucióse, atunci rugà pre Jun'a, mam'a dieiloru, sa se indure de elu ; la comand'a acestei'a, Hephestosu 'si stinge vapai'a iéra Şcamandrulu se retrage in alvia.

Petra - Petrescu.

bescu pentru acea, pentru ca me provóca presiedintele la acést'a. (Sgomotu mare. Strigâri: la ordine!)

Presiedintele: Sa-mi fia permisu a observá, ca dlu deputatu e deobligatu a respunde, déca eu la rogarea Casei indreptu câtra densulu o intrebare. Nu stâtu stim'a câtra presidiu, ci mai multu stim'a câtra Casa i demanda acest'a.

Svet. **Mileticiu**: Nu mai voiamu sa observu sî amu sî adauso, ca voiu luá cuventulu din indemnulu meu. La intrebarea pusa de dlu Col. Tisza amu sa observu, ca nu m'amu folositu de espressiunea „recuceri“ (visszafoglalni) ci de espressiunea: „recastigá“ (visszaszerezni). Déca amu se interpretezu acést'a espressiune, atunci trebuie sa observu, ca sî in venitoriu cá sî pâna acum me voiu folosí de medilóce constitutiunali in actiunile mele.

Sî acelea stindarte voiu sa le „recastigu“ pre cale constitutiunale sî nu voiu sa le „recucerescu.“ Stindartele confiscate au colorile patriarchatului serbescu sî au statu sub scutulu Majestâtiei Sele; natiunalitatea serba va rogá pre Majestatea Sea, cá sa ia sub scutulu seu natiunalitatea serba sî stindartulu, (Sgomotu mare.)

Presiedintele: Credu ca Cas'a e multiamita cu interpretarea dlui deputatu.

Dupa ce Col. Tisza presenta rogarea superinterdintiei ref. dincolo de Tisza pentru o mai precisa interpretare a § 25 din articululu de lege XL din 1868, care se predà comissiunei petitiunarie, ministrulu de culte

Trefort responde la interpelatiunea lui **Inrányi** referitória la instructiunea adultiloru.

Republic'a si democrati'a.

Gasimu o scrisóre curiósa a unui industriasiu republicanu patratu, care vediendu ca republic'a nu póte prinde in Europ'a, s'a dusu sa traiésca in atmosfer'a aceea sub ceriulu republicanu alu Americei, ceriu fâra nuori, fâra miasme de aristocratia, de despotismu, de monarchia.

Citâmu unu micu pasagiu din acésta curiósa scrisóre a acestui bietu sinceru sî credietoriu meseriasiu, care póte sa puna in mirare, nu pre noi câror'a nu ne place nici Americ'a, nici republicele ei, nici legile ei, nici religiele ei, dara care póte sa puna in mirare pre pletosii nostri republicani adoratori ai Americei, pentru ca nu o cunoscu, precum suntu sî adoratori ai republicei cu acel'a-si titlu.

Putieni scriitori au potutu face, in câte mai multe volume, descrierea Americei sî a republicei ei, precum o face acestu industriasiu francesu inteleginte sî cu convictiuni, precum se vede numai in câte-va renduri.

Iéta cum descrie elu Americ'a sî republic'a ei.

„Comerciulu merge fórte reu, bancile noului Orleans suntu inchise; negrii sî albii suntu intr'unu desacordu continuu; câte odata suntu dóue guverne si cine-va nu scie cârui'a sa se supuna.

„Republic'a devine atâtu de detestabila, incâtu lumea in curendu nu o va mai voí.

„Toti acei'a, cari striga in Franci'a: Traiésca republic'a! tramitetii in Americ'a sî voru tacé indata.“

„Le Gaulois.“

Alt'a este democrati'a sî alt'a este republic'a.

Republica nu vrea sa dica democratia precum sî democratia nu implica neaperatu republic'a.

Cá idealu, frumosu lucru este sî negresitu ca atunci cându se va desfasiurá se va intinde sî se va intarí democrati'a, republic'a vine de sine, fâra sguduiri sociali, fâra etichete bastarde.

Democrati'a dara trebuie sa fia tient'a liberaliloru celoru adeverati, iéra nu form'a republicana, câci tóta form'a se da materiei, lucrului, cându materi'a, lucrulu lipsesce form'a nu are pre ce se pune, nu are pre ce stá: adjectivu fâra substantivu nu póte stá.

Germani'a, prin desfasiurarea comunei sî a municipalitâtiei ei, Franci'a prin egalitatea dreptariloru inaintea legiloru, Engliter'a, prin intarirea semtiementului de libertate individuala, lucrédia câte trele la democratia, dupa a cârei intarire va vení fatalmente form'a republicana.

Nici odata republica nu a fostu nicairi, nici in vechime, nici cu christianismulu; dorinti'a insa de republica esista in idea de patru mii de ani. Nu s'a potutu realisá nicairi acésta idea pentru ca a lipsitu fondulu, pentru ca nici o societate, nici unu poporu nici in pagânismu, nici in christianismu nu s'a potutu pregatí prin democratia pentru republica.

Acea republica fâra democratia este totu ce póte fi mai absurdu sî mai primejdiosu, pentru aceea, vorb'a republica este sinonima cu vorb'a crudime, ucidere, persecutiune, barbarismu, jafu, incendiu sî omoru.

Din toti monarchi, din tóte monarchiele, Napoleonu sî imperiulu modernu a lucratu mai bine sî mai multu la democratia; sî acei republicani cari nu admitu votulu universalu dreptu basa a credintiei ce voru sa profesedie, nu intielegu nici de ce este vorb'a cându pronuncia vorb'a republica.

Déca toti republicanii aru parasí etichet'a sî s'aru ocupá de lucrulu alu cârui inceputu este votulu universalu, negresitu ca in acesti lustri ce au mai remasu pâna la finele secolului alu XIX s'aru pregatí elementele cu cari secolulu XX aru poté sa incépa republica in Europ'a.

In Americ'a, republic'a va mai intardiá, pentru ca civilisatiunea, respectulu sî valórea de omu este cu multu mai indereptu decâtu in Europ'a. Napoleon III incepuse sa traga cele dintâiu brasde de democratia in Americ'a cu imperiulu modernu, basatu pre democratie, in care brasde sa se samine republicanismulu. Uciderea lui Maximilianu a datu indereptu democrati'a, si prin urmare republic'a, pentru multu tempu inca.

Ce risete trebuie sa fia prin pletosii nostri nepeptenati, cari cauta libertatea cu injurii in fundulu halbei de bere, la cetirea acestoru linii, cu dintii verdi.

Sa spunemu o anecdota care va vení sî ea, credemu, sa adauge ce-va pre lânga scrisórea industriasiului francesu din Americ'a: La 1848, dandu-se libertatea tiganiloru nepregatiti pentru atât'a libertate de odata, celui ce scrie aceste linii, cá unulu ce scrisese multu contr'a robiei, se dase placut'a insarcinare se distribue elu cârtile de liberare tiganiloru desrobiti.

Erá unu lucru maretiu sî inspaimentatoriu totu de odata simtimentulu tiganiloru la ide'a de libertate; erá o veselie selbatica, nedescriptibila, intre cetele de tigani laieti cari veneau din tóte pârtile terei in capitala, sa-'si priméscа in persóna cartea de liberare.

Intre nenumeratele neorendueli ce se petreceau printre acesti tigani, unu tiganu frumosu 'si omóra soti'a intr'unu escesu óre care; parchetulu 'lu arestédia sî incepe procesulu.

Celu ce spune acestea erá alaturi cu procurorulu cându se facea requisitorulu sî se silea sa mustredie pre tiganu cu vorbe filosofice, aretandu-i câtu a fostu de odiósa crim'a lui in mediloculu obstescei veselii. Tiganulu, miscatu fórte cu lacramile in ochi dîse cu unu gestu de desperare: „Dara de ce ne-ati mai datu libertatea déca este asiá, ce feliu de libertate este ast'a, sa nu potu eu sa-'mi omoru pre tiganc'a mea!“ Astu-feliu sî republicanii nepregatiti prin practisarea democratiei la proclamarea republicei inpusca pre bravii generali ai armatei sî dau focu Parisului. „Tr. Carp.“ C. B.

Romani'a

Adunarea deputatiloru.

Legea comunale urmédia a se desbate in camera.

Tóta gâlcév'a este de prisosu sî oratorii cari o combatu nu potu avé alta satisfactiune decâtu aceea a desfasiurârei elocintiei sî talenteloru dloru.

Se traga pecatulu acei'a cari au facutu acésta lege electorale, cu care este prin nepotintia sa se faca la marcar-ce, o majoritate in favorulu poporului sî mai alesu in favorulu poporului agricolu, fiindu camer'a tóta numai de proprietari de mosii.

Astu-feliu au chibsuitu cei ce au facutu acésta lege impartiendu natiunea in patru caste, asigurandu majoritatea camerei in dóue colege de proprietari sî dându cele-lalte dóue pârti guvernului, care este sî elu intregu totu-déun'a numai de proprietari de mosii, spre ale dá proprietariloru guvernamentali.

Amu dîs'o, nu dupa ce s'a facutu legea ci pre cându se facea legea, in tempulu terorismului Rosetto-Bratianu, in tempulu acelui terorismu alu reactiunei contr'a liberaliloru prin mijlocirea rosiiloru bagati la reactionari.

Sa face ca plânge acum cetatiénulu nationalu de democratu Rosetu-Bratianu, plânge dara nu-si cauta loculu Capetienei.

Legea comunala a dlui Lascaru Catargiu incheia tóte legile facute dela 11 Februariu pâna acum.

Aflâmu cu placere ca dlu Docanu a venitu sa-si iá loculu in senatu, locu pre care si-lu tiene cu atât'a demnitate oratorulu omu de statu dlu Docanu. C. B.

„Tr. Carp.“

Cohalmu, in 2 Fauru 1874.

Dle redactoru! Aveti bunatate a dá locu in pretiuit'a nostra fóia „Teleg. Rom.“ urmatórele:

Inca la anulu 1872 s'au fostu intregitu parochi'a gr. or. din opidulu Cohalmu cu parochu actuale prin Par. adm. ppescu Nicolau D. Mircea, — a cârei crestini inainte cu 50 de ani, respective, toti crestinii români aflatori in Cohalmu, pre atuncea au fostu marturisitu credinti'a cea dreptu-maritóre ortodocsa resariténa, — iéra prin fatalitatea aceloru tempuri asupritóre, totu atunci, o parte consideravera din mas'a poporului Cohalménu, s'au fostu stingheritu prin pasirea la religiunea (gr. cath., carea promitea crestiniloru munti de auru: portiuni canonice etc. etc. Sî ce sa vedi? Cu trecerea aceloru crestini la catolicismu au trecutu sî biseric'a nóstra, la inceputu gr. or. facuta prin spesele unoru negutiatori bravi brasioveni, — sî astu-feliu astadi acea biserica se afla in biruinti'a gr. catoliciloru!!!

Ne lasându-me in tóte detaiurile din acele vremi, cu referintia la crestinii români din acestu opidu, câci nu-'mi e scopulu acest'a, — dupa ce cum dîseiu, parochi'a se reintregí in anulu 1872 cu crestinii remasi credinciosi stramosiescei religiuni ortodocse, vrea sa dica, abiá unu anu bine implinitu, de cându au venitu Par. adm. ppescu N. Mircea in Cohalmu, sa vedemu ce s'au lucratu in acestu restempu?

La venirea sea in Cohalmu n'a aflatu biserica, n'au aflatu scóla, n'au aflatu nici macaru unu locu pentru acestea, ba n'au aflatu nici — unu cruceriu pentru biseric'a ori scól'a gr. or. S'au tienutu deci atunci unu sinodu parochiale indata, in carele parochi'a s'au constituitu dupa prescrisele „statut. org.“ si unde s'au facutu totu-odata inceputulu unei colecte pentru biserica sl astu-feliu printre — cele mai mari necasuri, — s'au potutu cumperá o curte sasésca — impreunata cu o gradina frumósa in mediloculu ulitiei principale din Cohalmu, celu dintâiu locu, ceea ce sî erá prim'a sî principala recerintia. Pre acestu pamentu indata apoi s'au sî facutu o biserica provisoria din lemnu sî scânduri, inzestrata cu cele mai necesarie, — precum sî cu unu clopotu frumosa in pretiu de 500 fl. v. a. iéra o casa spatiósa de pétra totu pre acestu pamentu câtra uliti'a principala, astadi servesce de scóla româna gr. orientala in Cohalmu.—

Va intrebá cine-va acum, ca cum s'au facutu acestea? la care se respunde: ca 1000 fl. s'au scosu, prin multa intrevenire, din cas'a orasiului alodiale, iéra crestinii gr. or. in numeru de vre-o 70 familii au contribuitu dela sine aprópe la 1300 fl. v. a. Toti acesti bani, parte cu platirea curtiei, a cârei pretiu de cumperare cu intabularea sue la 2340 fl. v. a. parte cu facerea bisericei sî a altoru odóre, precum sî alte multe reparaturi, in curte sî in gradina, s'au chieltuitu in decursulu acestui anu espiratu, sî totu sî mai avemu astadi o detoria de 800 fl, in urm'a tuturoru celoru facute. — Eata asiá dara, ast'a este astadi adeverat'a stare a crestiniloru gr. or. din Cohalmu.

Nu voiescu eu prin acést'a a inaltiá meritulu nimenui, câci unde suntu fapte acolo nu incape lauda prin vorbe, — amu facutu eu acestu raportu pentru altu scopu, cá sa aretu on. publicu cetitoriu, carele inca nu ne cunósce, impregiurârile in cari ne aflâmu, sî câtra care póte mâne poimâne ne vomu indreptá cu rogarea cá sa ne tinda mâna de ajutoriu, câci dela crestinii gr. or. din Cohalmu, cari pâna acum au contribuitu sî celu din urma filleriu, in tempulu acest'a greu, pentru biserica nu se póte asceptá multu, sî asiá dara tragemu prin acést'a sî atentiunea organeloru mai inalte bisericesci, cá sa ne tinda mâna de ajutoriu din vre-unu fondu alu archidiecesei nóstre, câci déca au mai fostu unde-va lipsa de ajutoriu, apoi credu ca aici e lips'a cea mai mare.

Ioanu **Buzea**.

Varietâti.

⁂ **Esamenile semestrali** in Institutulu nostru teologicu-pedagogicu au decursu in septamân'a trecuta, la cari parte au presiediutu in persóna Escel. Sea Présântitulu P. Archiepíscopu sî Metropolitu.

⁂ Dupa „Temesvarer Ztg.“ episcopi'a româna gr. or. dela Caransebesiu se muta la Temesiór'a. Dupa ce va urmá acést'a se voru incorporá sî comunele române din comitatulu Temesiului sî Torontalului cari se tienu acum de Aradu la episcopi'a din Temisiór'a. Asemenea se va stramutá preparandi'a rom. sî inst. teol. românu la Temisiór'a. — Amu dorí sa scimu din ce isvoru a scosu „Tem. Ztg.“ scirea acést'a câci noi nu scimu nimic'a despre stramutati sî straformâri de aceste.

⁂ **Esamenile private** la gimnasiulu de statu reg. de aici pentru semestrulu primu alu anului scolasticu curentu voru fi in 2 Martiu n. Insinuârile spre scopulu acest'a au de a se face la directiunea acestui institutu cu o dî mai nainte.

⁂ **Generalulu Alessandru Nicolaevici Lüders** a muritu acum de curendu in St. Petersburgu. Numele lui e cunoscutu sî in patri'a nóstra din tempulu insurectiunei unguresci din 1849. Elu se nascù la 1790 sî se afla inca la ocuparea Finlandei in servitie militarie (1807) sî luà parte la campaniele din 1812 sî 1814 contra lui Napoleonu I. In anulu 1831 devení generalu sî dupa unu anu mai târdîu, distingandu-se la asaltarea asupr'a Varsioviei se denumí comandante de corpu. In anulu 1843 se luptà cu multu norocu contr'a Siamilu in Caucasu. La erumperea revolutiunei in Ungari'a sî Transilvani'a se apropià Luders cu corpulu seu de marginea Transilvaniei. Mai tardîu ocupà Sabiiulu sî Brasiovulu cu despartieminte mici de rusi, cari mai pre urma se retrasera dinaintea generalului ung. Bem dimpreuna cu trupele austriace in Comani'a. Dupa ce se incheiase tratatulu Austriei cu Russi'a pentru suprimerea revolutiunei intrà Luders pre vam'a Timisiului la Brasiovu cu 40,000 rusi in Transilvani'a, deprecà ovatiunile sasiloru cá nesincere, trecù iu graba preste tiér'a Oltului pâna la Sabiiu, urmarí pre Bem pâna la Seghisiór'a unde lu batù pre cestu din urma (31 Iuliu 1849). Bem prin o manevra vení in graba asupr'a Sabiiului, luà sî alunga pre generalulu Hassfortu pâna la Talmaciu. Dara a dóu'a dî in 6 Aug. Lüders sosindu la Sibiiu batù pre Bem sî i desolà armat'a pentru totu-déun'a. De atunci a mai luatu parte la resbelulu orientalu 1853—1856. In 1856 a suprimatu resculareа in Besarabi'a. In 1861 fu denumitu guvernatoru alu Poloniei; iéra in anii din urma se retrase din viéti'a publica.

(†) Iosifu **Romanu** advocatu cu fii'a sea Veturi'a, muma-sócra Mari'a Almásy veduv'a lui Georgiu Kovács, sî in numele consangeniloru, cu anima plina de dorere facu cunoscutu, ca multu amat'a socia, muma sî respective fiia **Paulin'a Romanu**, nascuta Kovács in urmarea unui morbu greu de peptu in anulu vietiei sele alu 34, sî alu fericitei casatorii alu 18, in 1 Febr. sér'a la 10 óre dupa ce s'a impacatu cu creatorele seu, a adormitu in Domnulu.

Cultulu funebralu se va serbá dupa ritulu greco-catolicu, in 3 Febr. la 3 óre dupa amédi, sî apoi remasitiele pamentene se voru inmormentá in cimiteriulu gr. cat. locale, iéra sânt'a misa pentru repausulu sufletului mórtei se va tiené in 4 Febr. dim. la 8 óre in biseric'a gr. cat. catedrale, la care acte de doliu suntu invitati toti consangenii, amicii sî cunoscutii.

Fia-i tieren'a usióra sî memori'a bine-cuventata!

⁂ Diurnalulu „La Roumanie“ va aparé de aci incolo de dóue ori pre septamâna. Abonamentulu pentru Bucuresci pre anu este 25 lei noi, pre siese luni 13 l. n. pre trei luni 7 l. n.; pentru districte pre anu 28 l. n. pre siese luni 15 l. n. pre trei luni 8 l. n. Buroulu redactiunei sî administratiunei, strad'a Carolu I. Nr. 44 in Bucuresci.

⁂ **Asentarea pre 1874**, care a fostu escrisa pre lun'a lui Martie, s'a amanatu pentru cetatea Sabiiului pre 7 sî 8, pentru cerculu Selistei pre 9 sî 10 sî pentru cerculu Rasinariului sî alu Cristianului pre 11, 13 sî 14 Aprilie a. c. mai adaugendu-se ca dîu'a prima e menita pentru pertractarea reclamatiuniloru, iéra a dóu'a sî respective sî a trei'a pentru adeverat'a asentare.

⁂ A esîtu de sub tipariu: Anuariulu generalu oficialu alu Romaniei, unu volumu de luxu in 4⁰ de 300 pagine cu fotografi'a I. I. L. L. domnitoriulu sî dómn'a; cu o charta a Romaniei sî unu planu alu orasiului Bucuresci, coprinde: unu calauzu alu Romaniei, unde se gasescu reunite datele etnografice, statistice, istorice, limbistice sî pitoresci cele mai complete, precum sî adresele tuturoru demnitariloru sî functionariloru superiori ai statului sî tuturoru bancheriloru, comerciantiloru, advocatiloru, mediciloru, ingineriloru, architectiloru, proprietariloru din Bucuresci sî tóte din orasiele principale.

Depositu generalu la Zsöllözsy et Gräve, calea mogosiói 40 in Bucuresci.

Primiti domnule directore, incredintiarea stimei mele

Frédéric Damé,
Directoru diuariului „La Roumanie“, St. Carolu I, 44.

⁂ (**Multiamita publica.**) Subsemnatulu me tienu indatoratu a esprime prin acést'a sincer'a mea multiamire onorabiloru domni, sî onor. corporatiuni, cari au bine-voitu a contribuí la o colecta in favórea sî pentru ajutorarea mea sî anume:

A) Prin dlu colectante Basiliu Greavu, cancelistu in Mercurea sum'a de 58 fl. v. a. — dela I. Drocu adm. prot. 5 fl., comun'a Toparcea 10 fl. Biseric'a gr. orient. din Topercea 10 fl. — B. Greavu 5 fl., Iacobu Greavu jude 5 fl., Ioanu Lapadatu notariu 5 fl., Ioanu Greavu juratu 5 fl., Nicolau Huditianu 1 fl. 50 cr., Ioan'a Huditianu 1 fl. Ioanu Greavu invetiatoriu 1 fl. Nicolau Greavu 1 fl. Nicolau Alemanu par. 80 cr. V. Macrea 50 cr. I. Curechianu 20 cr., — mai multi contribuienti din Toparcea 7 fl. v. a.

B) Prin dlu dr. N. Olariu concipistu in Sabiiu sum'a de 33 fl., dela dlu sub-jude I. G. Macelariu 15 fl. Dimitriu Macelariu jude reg. 3 fl. dr. N. Olariu 5 fl. sî dela dlu Nicolau Ciugudénu not. in Poian'a 10 fl.

Fia numitii domni incredintiati de supus'a mea stima sî ferbinte multiamire, ce totu-déun'a le voiu pastrá pentru acésta generósa fapta!

Gratiu in 20 Fauru 1874.

Clemente Munténu,
Dr. de medicina.

Comerciulu din afara alu Romaniei.

Comissariulu generalu alu sectiunei române dela espusetiunea universale din Vien'a dlu Emanuilu Cretiulescu a publicatu de curendu in form'a unui catalogu unu conspectu asupr'a objecteloru espuse din partea Romaniei la espusetiunea universale din anulu trecutu, in limb'a germâna sî francesa, in care se coprindu date statistice in parte de totu pretióse sî cu referintia la Austro-Ungari'a interesante. Din aceea publicatiune estragemu datele ce urmédia:

Dupa ce se facu unele indigitâri la pusetiunea favoritória comerciului Romaniei, conspectulu continua astu-feliu: „Pretiulu esportului, mai cu deosebire incâtu privesce articululu principalu, cerealele, e supusu la mari siovairi. De ací provinu cele mai diferite date asupr'a cifreloru diametrali preste anu in comerciulu Romaniei. Pretiurile respective diferédia tare, pentru ca de o parte medilocirea marfuriloru sî pretiuriloru, ce vinu in intru pre drumulu marinu e fórte grea sî de alta parte declaratiunea pretiuriloru, dupa cari se mesura vam'a, e tare nesigura sî coprinde date prea de josu. Esportulu pre anu se urca in diametru la aprópe 200 milióne franci sî importulu 160 milióne franci. Asiá dara aru resultá de aici unu superplusu de 40 milióne franci.

Celu mai insemnatu productu in esportu suntu cerealele, directiunea sî pretiulu acestui productu se schimba dupa recolta. Cumperatorulu principalu e Angliter'a. Esportulu anualu in diametru representa unu pretiu de 140 pâna la 150 mil. in franci. Câtra Austro-Ungari'a s'au esportatu in anulu 1872 cereale in pretiu aprópe de 30 mil. franci. Articululu mai insemnatu dupa cereale suntu producte animalice sî animale. Lân'a merge la Austri'a sî Turci'a, unsórea, untulu, carnea conservata merge pentru 6 pâna in 7 milióne la Angli'a, Turci'a sî Ungari'a. Mineralele (mai cu séma petroleu) pentru circ'a 2 mil. frc. se esportédia in Turci'a; se mintie (cu 5 mil. franci) iéra in Turci'a. Intregu esportulu Romaniei câtra Austri'a se urca la 40 mil franci, celu câtra Turci'a 35 mil., esportulu generalu pre mare 125 milióne.

Cei mai insemnati articuli de esportu suntu: Vite (boi, oi, porci sî cai), lâna, piei de diumetate argasite, de vite cornute, pei de miei, pei de porcu, peri tiaposi, sementia de vermi de metasa; pei argasite, séu unsóre, untu, carne afumata sî sarata, metasa cruda; cereale, sî anume grâu frumosu, cucurudiu ordiu sî ovesu, meiu (malaiu meruntu), secara, sementia de inu, tabacu, frupte pastaióse (legumi), faina, fabricate de faina, oleu, vinarsu (rachiu), dóge de buti, lemne de edila; sare comuna, petroleu crudu si rafinatu.

Articulii de importu suntu: Semintie, lemne, peptarie, lumini, sapunu caviaru, pesci sarati, frupte sudice, orezu, olive, stafide, tabacu, medicamente, vinuri sî spirituóse de zaharu, oleuri, brândia, colori minerale, marfuri coloniale, céra, materie vegetabilice de coloritu, bumbacu, feru, zincu, arama, carbuni de pétra, pei, metasuri, stofe de bumbacu sî lâna, stofe miste, vestminte gat'a, marfuri de moda, cârti sî hârthia, mobile, echipage, instrumente scientifice, masine, bijuterii, marfuri de sticla, lutu sî porcelanu, aprindióre, marfuri de pei de galanterie sî marfuri de metale.

Din tierile singuratece importédia mai cu deosebre: Angliter'a: Marfuri de bumbacu, marfuri crude sî de feru carbuni de pétra, marfuri coloniali; Franci'a: Zaharu, vinuri, metâsuri, inuri, mobile, articuli de moda; Greci'a sî Levant'a: frupte sudice; Russi'a: Pei, metale sî marfuri de metale; Holandi'a: pesci sarati sî zaharu, Germani'a: Marfuri marunte, bijuterii, parfumerii, marfuri de lâna sî bumbacu sî masine.

Austro-Ungari'a importédia in Romani'a in diametru pre anu marfuri in pretiu de 100 pâna la 125 mil. franci. Pentru anulu 1871 importulu a fostu astu-feliu:

	Pretiulu in franci.
Tieseturi	32.183,000
Instrumente, masine sî marfuri marunte	27.026,000
Pei, marfuri de pei, gumi sî cojóce (blane)	11.025,000
Marfuri de metale	9.770,000
Marfuri de osu, lemnu sticla, pétra sî lutu	7.818,000
Producte chemice, marfuri de coloritu sî aprindiori	5.050,009
Marfuri de peri tiaposi, harthii si marfuri de hârthia	4.899,000
Marfuri coloniali sî frupte sudice	3.087,500
Materie de arsu, de edila sî de lucrare	2.441,000
Vase de navigatu pre apa sî carre	1.640,000
Medicamente, parfumerii, materii de coloritu sî materie chemice	1.188,000
Beuturi sî mâncari	965,000
Metale (afara de metalele nobile si moneta)	872,000
Objectele de literatura sî arta	810.000
Animale (pesci)	655,000
Frupte de câmpu sî gradina	389,000
Producte animalice (lâna, pei, córne, metasa, peri tiaposi, metasa, sêu, untu)	350,000
Torturi	310.000
Tiesaturi	215,000
Unsori sî oleuri grase	135,000
Tabacu sî fabricate de tabacu	2,300
Trentie	2,400

Pretiulu intregu pentru marfuri ce se impórta prin Austri'a, Germeni'a sî Franci'a in Romani'a — asiá dara cea mai mare parte a importului din acestea tieri au representatu (pro 1872) sum'a de 71½ milióne franci; din acestea cadu: pre tieseturi 50 mil. franci, pre instrumente de masina sî marfuri marunte 15 mil. franci; pre torturi 1¼ mil. franci, marfuri de sticla, lemnu, osu si lutu: 1¼ mil. franci, marfuri de metale 4 mil. franci.

Vam'a pentru importu e: 7 frc. 50 cent. per 100 franci a pretiului declaratu. De vam'a importului suntu libere cârtile, instrumentele de agricultura, masinele sî carbunii de pétra. Vam'a esportului e: 1 francu per 100 franci ai pretiului dupa tarif'a votata in totu anulu de camere. Transitulu: 5 franci per 1000 franci in pretiu.

Burse se afla in Bucuresci sî Galati. Din anulu 1868 guvernulu românu bate monetele sele proprie dupa sistemulu franciloru. Unu „leu nou“ e egalu unui francu, 1 banu egalu unei centimi, 1 fiorinu in valuta austr. egalu 2 lei noi, 60 bani.

Raportu comerciale.

Sabiiu 22 Fauru n. Grâu 7 fl. 47 xr. frumosu, 7 fl. 13 xr. mestecatu, 6 fl. 80 xr. cualit. infer.; secar'a 4 fl. 93 xr. pâna 4 fl. 67; orzu — — —; ovesu 1 fl. 80 pâna 1 fl. 53 xr.; cucuruzu (porumbu) 3 fl. 67 xr,; cartofi 2 fl. 13 xr. galét'a austriaca.

Fârina buna 14 fl.; de fransele 12 fl.; de pâne alba 11 fl. pâne de casa 10 fl. maj'a.

Lintea 24 xr., mazarea 24 xr., Fasolea 18 xr., malaiulu 16 xr. cup'a.

Fenu legatu 1 fl 15, nelegatu 1 fl. 10 xr., paie lungi 80 xr., scurte 70 xr, maj'a.

Lemne de focu 7—9 fl. stang. austr.

Carnea de vita 20 cr. p., de porcu 26 xr. Unsórea 75 xr. pâna la 1 fl. cup'a.

Nimeritori principali 200,000 fl.

50,000, 15,000, 10,000, 2 a **5000, 3** a **2000, 6** a **1000**, sî alte multe de ale sortiloru **imp. austr. de premie de statu** dela trasur'a cea mai de aprópe din 1 Martiu. Spre acést'a recomându ½ de sorti a fcs 7-50 sî ¼ a fcs 15 — erga tramiterea sumei. Planuri sî liste gratis.

I. G. Lussmann.
Negotiu comissiunale cu efecte de statu in Vien'a, (Staatseffecten,-Comissions-Geschäft in Wien,
Wieden Hauptstrasse 37.

Burs'a de Vien'a.

Din 8/20 Februariu 1874.

Metalicele 5%	69	90
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	74	45
Imprumutulu de statu din 1860	104	25
Actiuni de banca	980	—
Actiuni de creditu	241	50
London	111	80
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	75	50
„ „ „ Temisiorene	75	—
„ „ „ Ardelenesci	73	75
„ „ „ Croato-slavone	75	50
Argintu	105	50
Galbinu	—	—
Napoleonu d'auru (poli)	8	90½

Concursu.

Pentru ocuparea postului preotiescu, in vacant'a parochia Panicu de a III clasa curatu româna gr. or. constatórie din 80 familii cu 550 suflete in protopresbiteratulu Clusiului, se escrie concursu pâna in 25 Februariu 1874 st. v.

Venitulu preotiescu este urmatoriulu:

1. Cas'a parochiala de lemnu, nu de multu corespundietoriu edificata, cu 2 despartiemente sî bucataria in midilocu.
2. Siura de lemnu sî grajdu (puiata) de lemnu sub ea.
3. Gradina de legumi in giurulu casei parochiale.
4. Usufructulu de cositu din cimiteriu in giurulu bisericei.
5. Un'a mertia mare bucate de pâne dela 54 familii; câci tertialitatea remane cantorelui séu invetiatoriului.
6. Un'a dî de lucru (claca) cu palm'a dela 54 familii.
7. Portiunea canonica constatatórie din 13 jugere sî 147°☐ aratoriu, — sî din 10 jugere 187°☐ de fenu in padure. — NB. Contributiunea portiunei canonice o solvesce comun'a bisericésca.
8. Usuatele tacse stolare.

Concurentii voru binevoí a-si adresá concursele sele, instruite in sensulu Stat. org. câtra sinodulu parochiale, sî a le substerne subscrisului pâna la terminulu prefiptu, cá asiá in 30 Ianuariu 1874 negresitu sa se póta tiené alegerea.

Clusiu, in 14 Decembre 1873.

In contielegere cu comitetulu parochialu.

V. Rosiescu,
(2—3) protop. gr. or.

Insciintiare.

Deschidiendu-se in 1 Martiu a. c. in institutulu reg. de mositu din Sabiiu cursulu de instructiune pentru mósie, candidatele de mositu de natiunalitatea româna sî nemtiésca suntu provocate a se insinuá pâna la terminulu indicatu la subscrisulu spre a fi primite in cursu.

Sabiiu 1 Februariu 1874.

Dr. Lukacs Mikulicz,
(4—4) Profesoru ord. de mositu.

Vendiare de lemne si fournitura.

Inchiriare de mobile.

Depositu de cosciuguri (sicrie) de lemnu sî de metalu.

Tóte lucrurile câte taie in specialitatea meseritului de arta sî edile le primesce sî le face

Victoru Hugo Borger,
mesariu de edile sî mobile.
Spinarea cânelui (deasupr'a) Nr. 19.
Sabiiu in Februariu 1874.

Inchiriare de mobile.

Vendiare de lemne si fournitura.

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.**

Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei sí pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 13. **ANULU XXII.**

Sabiiu in 14/26 Februariu 1874.

La cererea ce ni se face din diverse pârti ne aflâmu in placut'a positiune de a reproduce dupa „Lumin'a“ raportulu despre actulu instalârei Présântiei Sele P. Episcopu Aradului Mironu Romanulu.

Introducerea Présântiei Sele Episcopului Mironu Romanulu in scaunulu seu episcopescu alu Aradului.

Parintele mandatariu metropolitanu, précuviosulu archimandritu si vicariu archiepiscopescu Nicolau Pope'a sosí aici in Aradu inca in 1 Februariu a. c. spre a corespunde insemnatei sele insarcinâri, de a introduce in scaunulu episcopescu pre intâiu alesulu episcopu diecesanu in restaurat'a nóstra metropolia românа.

Bine venita a fostu — dupa noi — acésta missiune pentru preameritatulu demnitariu bisericescu alu nostru si autoru alu „Vechei Metropolii“, câci avuramu ocasiune de a-lu vedé, audí si cunósce mai bine nu numai noi cei ce sinceru l'amu stimatu si pâna acum'a, ci chiaru sí acei frati ai nostri, cari durere, pâna ací, fâra vin'a loru, erau influintiati de informatiuni sinistre fatia de Précuviosi'a Sea.

Solemnitatea introducerei precum se scie din literile Escelentiei Sele parintelui Archiepiscopu sí Metropolitu, publicate in Nr. 4 alu „Luminei“ s'a inceputu in 3/15 Februariu, carea este Dumineс'a lasatului de carne din a. c.

Dejá la órele 10 a. m. biseric'a catedrala erá indesuita de ómeni. Erá acest'a tempulu otaritu pentru introducere.

Publiculu, cá nici odata, dejá fórte de tempuriu se adunase la biserica, asteptandu intrarea prima a episcopului nou in catedral'a sea.

In corurile, de a drépt'a sí stâng'a altariului, angagiate cu vre-o trei dîle inainte, postau frumósele dame, intocmai cá feciórele din evanghelia cu candelele, spre a intempiná mirele ce vine.

De a drépt'a si stâng'a amvonului o multime de scaune pre care ocupau locu corporile representative ale comitatului, orasiului justitiei, ostasimei, finantiei s. a.

Lânga scaunulu archierescu, pre unu postamentu coloratu, erá asiediatu unu fotoliu si o mésa pentru mandatariulu metropolitanu. In altariu erau imbracati in ornate bisericesci pentru liturgisire siese protopopi, patru preoti sí unu protodiaconu.

Dupa o pausa sí o linisce incordata, Présânti'a Sea parintele episcopu, insotitu de mandatariulu metropolitanu, parintele archimandritu Nicolau Pope'a, sosí in sânt'a biserica, sí impartasindu binecuventarea archierésca la toti, stete inaintea usiloru imperatesci pre postamentulu verde. Corulu teologiloru, dupa renduiéla, intóna „marirea archiereului“ iéra preotii liturgisitori din altariu aducu ornatele archieresci pentru liturgisire, si imbraca pre noulu episcopu. Privirile tuturor'a erau indreptate asupr'a Présântiei Sele, pre carele publiculu nostru pentru prim'a data lu vediù in costumu archierescu.

De locu ce protodiaconulu rostì: „asiá sa lumineze lumin'a Ta inaintea ómeniloru etc.“ si parintele episcopu cu trichirile impartasí poporului binecuventarea archierésca, — mandatariulu metropolitanu, parintele archimandritu cu voce inalta rostí urmatórea cuventare de introducere:

Présântite Parinte Episcópe!

Préonoratiloru domni sí frati!

„Suntu momente in viéti'a omenésca, pentru individi cá sí pentru popóre intregi, in cari sí unii si altii departandu-se de ocupatiunile de preste di, imbraca haine de serbatória, pentru cá schimbati in cugete si sentieminte, schimbati in fiinti'a loru intréga, sa aduca lauda sí multiamita lui Ddieu pentru o intemplare norocósa, pentru unu bine mare de care se facura partasi.

Unu astfeliu de momentu este sí celu de fatia, in care fratii aradani respective credinciosii din eparchi'a Aradului, cu micu cu mare, din apropiere si din departare, imbracati in haine de serbatóre alergara la acésta sânta biserica, pentru cá sa dea lauda, preamarire si multiamita Domnedieului poteriloru, pentru unu evenementu de mare insemnetate, pentru faptic'a si canonic'a reintregire a scaunului episcopescu alu eparchiei Aradului. Unu evenementu acest'a domniloru, care se póte dice ca este celu dintâiu in dieces'a Aradului; unu evenimentu prin care dorintiele sí aspiratiunile celoru betrâni se aducu la indeplinire, nesuintiele sí luptele celoru tineri se incoronédia cu resultatele cele mai imbucuratórie, sí institutiunile nóstre cele nóue bisericesci 'si capeta a loru valóre adeverata.

Da domniloru, parintii d-vóstra inca aru fi doritu din inima a se face partasi la o bucuria, cum e cea de astadi a fiiloru loru, dara ei nu o putura ajunge din caus'a vitregitâtiei tempuriloru acelor'a.

Sí in adeveru, déca aruncâmu o privire câtu de repede asupr'a aceloru tempuri nefericite, apoi trebuie sa marturisimu, ca trecutulu bisericei nóstre din eparchi'a Aradului inca ne infatisiédia o icóna nu mai putienu trista, de cum este a celoru-lalte eparchii surori, de cum este chiaru si a bisericei mame, din Ardélu. Titlulu de astadi alu episcopiei Aradului, au nu ne documentéza acést'a pâna la evidintia? Episcopi'a acést'a, au nu se numesce ea astadi: a Aradului, Oradieimari, Ienopolei, Halmagiului si a pârtiloru adnesate din Banatu? Dara numirile acestea suntu numirile unoru episcopii apuse, titlele unoru episcopii venerabile ce esistara in vechime, iéra in urm'a impregiurâriloru celoru viscolóse se stinsera, si credinciosii loru se vediura constrinsi mai pre urma a-si cautá asilu sí mangaiere la fratii loru din eparchi'a Aradului. Istori'a ne spune, ca la Oradeamare amu avutu episcopia, carea numai la inceputulu vécului 18-lea se stinse de totu, fiindu Efremu episcopulu ei celu din urma, sí ca fratii nostri din acea eparchia remanendu orfani, si fiindu persecutati din tóte pârtile, mai pre urma 'si aflara adapostirea la episcopi'a Aradului. Nu din alte cause apusa sí episcopi'a Ienopolei, ai cârei credinciosi, precum si aceea a Halmagiului, rupti de câtra maic'a loru din Transilvani'a, se alipira iérasi de fratii loru din Aradu.

Iéra incâtu pentru pârtile anecsate din Banatu, cine sa nu scie, ca unele se tienura de vechi'a episcopia româna a Temisiórei, sí altele de a Lipovei? Sí asiá putemu dîce, ca eparchi'a de astadi a Aradului, infiintiata pre la anulu 1695, este formata din mai multe episcopii apuse. Sí acést'a este cu atâtu mai durerosu pentru noi — privindu la acelea tempuri fatali, de óre-ce totu pre atunci sí metropoli'a mama din Ardélu 'si capetà loviturile de mórte, incâtu tóte legaturele intre acést'a sí episcopiele ei sufragane de mai inainte, legaturi naturali sí canonice, se rupsera, sí unitatea bisericésca stravechia incetà cu totulu intre ele. Triste tempuri, nefericitu poporu!

Trecù multu, fórte multu pâna cându, in mediloculu atâtoru suferintie grele, cându totulu erá in agonia, — provedinti'a ddieiésca ne tramise pre scaunulu archierescu in Ardélu pre unu alu doilea Moise, carele cá sí celu dintâiu, cu poterea mintei sí a inimei sele, despicându marea, nu de apa, ci de negura sí de intunerecu ce acopereau biseric'a româniloru, isbutí in fine a ne scóte la limanulu dorintieloru — la libertatea bisericei. Acestu archiereu mare, fericitulu sí prea demnulu de amintire Archiepiscopu sí Metropolitu Andreiu baronu de Siagun'a, sciù prin multe lupte sí nevoi, a ne recastigá unitatea bisericésca perduta, autonomi'a sí independinti'a bisericei nóstre nationali, sí a ne organisá astufeliu, prin concursulu nostru, incâtu ne facù posibila liber'a administrare a tuturoru afaceriloru nóstre bisericesci, scolari sí fundationali.

Pre bas'a acestei organisatiuni canonice a constitutiunei nóstre celei tinere bisericesci, furamu norocosi a ne alege mai deuna dí pre Metropolitulu nostru, sí totu pre bas'a acelei'a se indeplinesce acum sí loculu vacantu de episcopu alu Aradului. Pentru ca, cum se scie, prin inaintarea Escelentiei Sele fostului Episcopu alu eparchiei Aradului Procopiu Ivacicoviciu, la demnitatea de Archiepiscopu sí Metropolitu alu nostru, devenindu scaunulu episcopescu alu eparchiei amintite in vacantia, venerabilulu sinodo eparchialu aici in Aradu in 11 Novembre a. tr. alésa de episcopu pre archimandritulu sí vicariulu episcopescu alu acelei eparchii, Précuviosulu parinte Mironu Romanu. Acésta alegere sinodala incuviintiandu-se din partea présântitului sinodu archierescu, sí aprobandu-se sí de câtra Majest. Sea ces. sí reg. apostolica, preainaltiatulu nostru Imperatu sí Rege Franciscu Iosifu I. prin preainalt'a resolutiune din 7 Decembre, 1873 susu laudatulu parinte archimandritu se hirotoní in 13 Ianuariu a. a. in Sabiiu, prin Escelenti'a Sea par. Archieppu si Metropolitu Procopiu, cu conlucrarea Présântiei Sele parintelui episcopu alu Caransebesiului Ioanu Popasu, intru archiereu deplinu, provediendu-se cu gramat'a metropolitana sí investindu-se astu-feliu cu jurisdictiunea episcopésca pentru dieces'a Aradului, iéra cu introducerea faptica a Présântiei Sele noului episcopu in eparchi'a sea, binevoí Escelenti'a Sea par. Archieppu sí Metropolitu a me insarciná pre mine.

Fiindu deci onoratu cu acésta missiune destinsa, cá mandatariu metropolitanu, 'mi iau voia a dá cetire respectiveloru scripte, sí adeca mandatului metropolitanu, diplomei imperiali-regali sí gramatei metropolitane. (Urmédia cetir'a scripteloru amintite, sí introducerea noului episcopu in scaunu.)

Eata dloru, scaunulu episcopescu alu eparchiei Aradului in fapta reintregitu! Eata dloru, ca biseric'a 'si aflà mirele, sí eparchi'a episcopulu seu, nu impusu de nimeni, ci alesu de d-vóstra, nu dupa o asceptare indelungata, ci nici preste trei luni deplinu, — nu pre unu strainu de nationalitate, ci pre unu fiu sí frate alu d-vóstra, din senulu poporului!

Mai nainte dloru, eparchi'a Aradului inse trebuiá sa ascepte tempu indelungatu, de multe ori ani intregi pâna ce se reintregea, devenindu in vacantia. Ba istori'a ne spune, ca odata 9 ani de dîle, dupa necredinciosulu Martinoviciu remase ea fâra episcopu. Câta dauna pentru biserica, fiindu lipsita atât'a tempu de archipastoriulu seu!

Mai nainte dloru, eparchi'a Aradului inca 'si primea episcopii din mânile celoru straini de nationalitatea nóstra româna, fâra nici unu concursu séu influintia legala a clerului sí poporului eparchialu, prin denumire. Ba cei mai multi dintre acei episcopi, — de altmintrea póte buni sí zelosi — erau sí insisi straini de sânge sí limba, straini de datinele sí obiceiurile credinciosiloru eparchiali. Câte neplaceri sí scârbe nu se nasceau de multe ori din atari impregiurâri, pentru eparchiali? Iéra astadi, se suie pre scaunulu archierescu acel'a pre carele insive l'ati alesu, din increderea comuna, din vointi'a libera. Ce mângaiere acést'a in asemanare cu neplacerile de odinióra!

Mai nainte dloru episcopii d-vóstra cu o mica esceptiune, erau persóne totu necunoscute, ale câror'a aplecâri, cualificatiune sí conduita nu le sciati de locu. Iéra astadi la trépt'a episcopésca se inaltia unu barbatu, pre care l'ati cunoscutu din pruncia, fiindu ca a fostu alu d-vóstra, fiulu poporului eparchialu, carele a traitu aici la episcopia, sub ochii d-vóstre, trecendu din trépta in trépta, castigandu-si sí inmultiandu-si cunoscintiele teoretice sí practice, si pregatindu-se anumitu pentru inalt'a chiemare episcopésca, observându-se astu-feliu ordinea canonica ieratica.

Eata dloru statutulu organicu, ca déca se intrebuintiédia bine, fructele salutarie nu potu remâné indereptu; precum din contra, déca elu se intrebuintiedia reu, pericululu póte fi sí mai mare decâtu sub absolutismu.

Prea stimatiloru domni!

Inalta cu adeveratu sí frumósa este chiemarea episcopésca dara eu dîcu, ca pre câtu de inalta sí frumósa, pre atât'a de grea este ea totu-odata. Pentru ca „episcopii suntu lumin'a lumei; lumin'a loru asiá trebuie se luminedie inaintea ómeniloru, cá vediendu faptele loru cele bune sa marésca pre tatalu din ceriuri.“ Aici se cuprinde totulu, totulu se cuprinde in aceste cuvinte ale scripturei; pentru ca aici se cere dela unu episcopu mai intâiu lumina, nu cá sa se ascunda, ci cá se luminedie tuturora, sí alu doilea se ceru fapte, pre care sa le urmedie toti ómenii. Episcopii dara au sa fia esemplari de virtute; ei au sa premérga cu esemplulu celu bunu in tóte, nu numai cu cuventulu ci sí cu fapt'a. Si acést'a este fórte greu; la acést'a se cere o resignatiune deseversita, pentru ce si potemu dîce: ca numai acelu episcopu care cunósce acésta greutate a chiemârei sele, o imbraca cu demnitate, adeca nu pentru sine, ci pentru biserica; iéra celu ce nu o cunósce, sí nu o simte, acel'a nu o imbraca cu demnitate, pentru ca nu o imbraca pentru biserica, ci pentru sine sí interesele sele personali.

Présânti'a Sea parintele episcopu alu d-vóstra, a marturisitu insusi greutatea sarcinei ce o luà asupr'a-si la hirotonire, semnu invederatu, ca Présânti'a Sea o cunósce pre deplinu sí e petrunsu pâna la inima despre insemnatatea missiunei sele. Primiti-lu deci dloru cu bucuria, imbratisiati-lu cu caldura sí intempinati-lu pre Présânti'a Sea cu iubire fiiésca pre tóte carârile activitâtiei sele archieresci, pentru ca numai asiá i va fi cu potintia a conduce eparchi'a spre indestulirea sí binele comunu!

Prea sântite parinte Episcópe!

Cându la hirotonire in Sabiiu, ai binevoitu a accentuá sarcinile cele multe sí grele impreunate cu oficiulu episcopescu, aí adausu totu odata, ca sarcinile aceste ti se inlesnira multu prin constitutiunea bisericésca canonica, restituita prin marele Andreiu.

Asiá este présântite, dara sa nu uitâmu, ca mai este inca o sarcina, cea mai grea intre tóte, cea mai grea decâtu tóte luate la olalta, sî acést'a este: greutatea cea apesatóre a inimei, causata chiaru prin implinirea detorintieloru. O greutate acést'a, de care nici unu barbatu de positiune inalta, iubitoriu de adeveru, sî nici chiaru marele Andreiu, nu a fostu scutitu. Unu episcopu are „sa invetie, sa mustre, sa spuna adeverulu cu vreme sî fâra de vreme“ — sî acést'a nu tuturoru este placutu, ba de cele mai multe ori trage ura dupa sine pentru respectivulu. Deie-ti Ddieu présântile, tari'a inimei, pentru cá sa poti purtá sî acésta sarcina, — deie-ti Ddieu virtute pentru cá sa poti purtá tóte sarcinile archieresci, sî astfeliu invingandu-le deplinu, sa poti pastorí indelungu biseric'a lui Christosu spre marirea lui Ddieu sî fericirea clerului sî poporului eparchialu!“

Vorbirea acést'a escelenta a parintelui archimandritu sî mandatariu metropolitanu, carea fu ascultata cu cea mai mare atentiune din partea publicului, a cuceritu inimele tuturor'a sî a lasatu o suvenire nestérsa sî dulce pentru totu-déun'a in Aradu; publiculu la ascultarea acestei vorbiri pre lânga afectele de bucuria au fostu cuprinsu sî de afectele intristârei, câci parintele Archimandritu fece pre scurtu istoriculu episcopiei Aradului, care mai multu ne infatisiédia o icóna trista. Parintele archimandritu N. Pope'a, pâna ací prea putienu cunoscutu inaintea poporului din eparchi'a Aradului, prin vorbirea sea, a castigatu pre deplinu simpathiele tuturoru eparchiotiloru nostri. Meritele acestui barbatu mare in biseric'a nóstra, déca pâna ací nu au fostu reconoscute, astadi este tempulu cându ele trebuie sa fia apretiuite dupa adeverat'a loru valóre, sî avemu firma convictiune ca celu putienu biseric'a nóstra i va fi cu recunoscintia.

Sfersindu-se vorbirea de introducere a mandatariului metropolitanu, Présânti'a Sea dlu Episcopu, din scaunulu archierescu, adreséza urmatórele cuvinte pastorale fiiloru sei sufletesci:

In numele Tatalui sî alu
Fiiului sî alu sântului
Duchu!

„Cu fric'a lui Dumnedieu, cu credintia sî cu dragoste me plecu inaintea provedintiei dumnedieesci, carea dupa sufragiulu clerului sî alu poporului eparchiei aradane, prin preasântitulu sinodu episcopescu alu provinciei nóstre metropolitane m'a chiamatu la scaunulu acest'a episcopescu, cá sa portu jugulu evangelicescu de a pasce cu cuventulu lui Ddieu turm'a concrediuta mie, sî a guverná apostolesce in Domnulu eparchi'a de Dumnedieu scutita a Aradului.

Multe sî grele au fóstu totu-déun'a sarcinile unui archipastoriu; dara mai multe sî mai grele suntu ele acum, cându cu reintrarea in viétia a institutiuniloru vechi canonice, cari prin valurile tempuriloru vitrige erau delaturate, in administratiunea bisericésca se semte mai multu decâtu ori cându necessitatea, de a se adunâ sî a se pune in lucrare armoniósa tóte puterile spirituali sî materiali ale crestiniloru, spre a se consolidá noulu nostru Sionu intru folosulu sufletescu alu crestiniloru, sî spre marirea numelui lui Dumnedieu.

Tragendu sém'a la sarcinele grele ale unui Archiereu, sî punendu-mi in cumpena preamarginitele mele poteri: aru trebuí sa stau aici de totu uimitu sub pressiunea celoru mai incordate ingrigiri, déca nu a-si avé radimulu poternicu: credinti'a mea in preabunulu Dumnedieu, a cârui'a purtare de grigia m'a petrecutu in tóte dilele vietiei mele, sî déca nu asiu avé deplina incredere in maturitatea, in zelulu sî in bunavointi'a clerului sî a poporului eparchialu, care e chiamatu a me spriginí deadreptulu sî prin representantii sei in administrarea trebiloru eparchiali.

De mi-aru sî lipsí celea-lalte multe indemnuri ale ferbintei mele iubiri câtra clerulu sî poporulu eparchiei acestei'a: insasi solenitatea dilei de astadi, concursulu acest'a maretiu alu clerului sî poporului eparchialu, e de ajunsu spre a face: cá in momentulu acest'a sa se bucure sufletulu in Domnulu, carele m'a imbracatu in vestmentulu mantuirei sî cu hain'a veseliei m'a imbracatu; carele mi-a datu mie poporu alesu, poporu iubitu, cu care se potu lucrá in buna intielegere spre binele sântei nóstre biserici.

Temeiulu la prosperarea trebiloru nóstre bisericesci in nóu'a stare a lucruriloru este depusu in statutulu nostru organicu cladítu pre asiediamintele canonice ale bisericei ortodocse. Avemu dara prim'a detorintia sa ni-lu pastrâmu bine tesaurulu acest'a scumpu; sa-lu folosimu cu fric'a lui Dumnedieu, in buna contielegere fratiésca; sa lepadâmu in biseric'a lui Christosu tóte interesele personali, sa ne intrunimu tóte poterile sî sa ne concentrâmu tóta lucrarea numai spre binele comunu alu societâtiei nóstre, sî spre marirea lui Dumnedieu.

In vietiuirea nóstra cá crestini adeverati avemu sa remânemu totu-déun'a credinciosi asiediamintelorn canonice ale bisericei universali; sa ne pastrâmu cu scumpetate ritulu sî traditiunile nóstre dupa adeverat'a ortodocsia; sa sporimu in tóte celea bune sî de folosu sufletului, dupa invetiatur'a evangeliei sî dupa indrumarea canóneloru, ferindu-ne de inoituri, cari aru poté schimbá prototipulu sântei nóstre biserici resaritene.

Credinti'a nóstra câtra Majestatea Sea domnitoriulu Imperatulu sî Regele nostru Franciscu Iosifu I. sî câtra preanalt'a casa domnitóre habsburgo-lotaringica, o vomu pastrá pentru totdeun'a cá pre cea mai frumósa virtute cetatienésca, sciindu fórte bine ca autonomi'a bisericei nóstre, pacea din launtru, corelatiunile bune câtra alte biserici, asiediamintele nóstre liberali sî tóta bunastarea bisericei nóstre nationali dupa Dumnedieu avemu de a o multiamí mai multu animei celei preaparintesci a monarchului nostru.

Cá patrioti buni trebuie sa fimu cu credintia câtra legile fundamentali ale patriei nóstre comune; sa fimu cu supunere sî ascultare câtra legile, ce suntu in viétia; sa fimu loiali facia cu Inaltulu guvernu alu Majestâtiei Sele ces. regesci sî apostolice; sa dâmu possibil'a sprigini̇re organeloru publice in trebile administrative ale statului; cu concetatienii nostri de ori-ce limba séu religiune sa traimu in pace sî in dragoste crestinésca, considerandu-i pre ei cá pre deaprópele nostru, pre care Christosu ne-a invetiatu sa-lu iubimu cá pre noi insine.

Iéra in celea din launtru ale eparchiei nóstre avemu sa lucrâmu din respoteri spre regolarea parochieloru, spre dotatiunea cuviinciósa a preotimei sî a invetiatoriloru, dela cari se ascépta luminarea poporului; spre reorganisarea institutelorn nóstre de crescere, teologicu sî preparandialu; spre latirea culturei clerului sî a invetiatoriloru; spre pastrarea caracterului confessionalu alu scóleloru nóstre poporali sî cu tóte acestea spre cultur'a intelectuala sî morala a poporului basata pre adeverurile evangeliei.

Fericitu me voiu semtí: déca dupa darulu lui Dumnedieu sî dupa conlucrarea iubitului cleru sî poporu eparchialu voiu vedé fructele salutarie ale archipastoriei mele in progresarea trebiloru nóstre bisericesci sî scolastice, spre edificarea sufletésca a poporului; iéra cá acést'a sa o potu ajunge, cuventulu meu celu dintâiu pastoralu, care din scaunulu archierescu lu indreptu câtra iubitulu cleru sî poporu alu eparchiei mele este: cá sa ve rogu iubitiloru! sa traiti intre voi in iubire fratiésca sî in buna contielegere in tóte celea folositórie; sa-mi daruiti iubirea sî increderea, cu carea sum din partea mea câtra voi toti, sî prin conlucrare zelósa sa me ajutorati in toti pasii mei, cari i voiu intreprinde spre binele eparchiei mele, si preste totu spre folosulu sântei nóstre biserici.

Darulu Domnului nostru Isusu Christosu, sî dragostea lui Dumnedieu Tatalu, sî impreunarea Sântului Duchu sa fia cu voi cu toti!

Iéra Tu Preacuvióse sî Preavenerate Parinte Archimandrite, Mandataru alu Présântitului stapânu, Archiepiscopu sî Metropolitu alu nostru! du Escelentiei Sele aceluiasi metropolitu alu nostru multiamirile mele ferbinte pentru parintésc'a ingrigire sî pentru multele ostenele, ce le-a avutu la indeplinirea acestui scaunu episcopescu, sî primesce sî Preacuviosi'a Tea pentru ostenelele avute in acésta missiune multiamit'a-mi cordiala.“

Dupa sânt'a liturgia, la care a pontificatu Preasânti'a Sea dlu Episcopu, numeróse deputatiuni din tóte pârtile, se presentara in sal'a resiedintiei episcopesci, depunendu omagiele de supunere fiésca archipastoriului loru sufletescu sî felicitârile cordiali pentru inaltiarea Preasântiei Sele la trépt'a de archiereu; intre care nu potemu a nu amintí cu deosebire tractulu protopresbiteralu alu Siriei, in frunte cu demnulu seu protopresbiteru Georgiu Vasilieviciu, mai departe comunitatea Covasintiu in frunte cu zelosulu seu notariu Iosifu Codreanu, sî representantii dela Oradea-mare, care presentara iubitului parinte archipastoriu nou, donuri pretióse, cá dovéda eclatanta despre fiésc'a loru iubire sî devotamentu. Apoi au urmatu unu prândiu stralucitu la care au fostu aprópe 200 persóne in dóue despartieminte. De sine se intielege, ca la asta ocasiune n'au lipsitu nici toastele, intre care merita a se amintí cu preferintia, toastele Prea Sântiei Sele parintelui episcopu pentru Majestâtile Sele Regele, Regin'a sî cas'a domnitóre; pentru Escelenti'a Sea parintele Archiepiscopu sî Metropolitu; pentru guvernulu tierei, ostasimea regulata sî aperatorii de tiéra; mai departe toastulu rostitu cu multa elocintia a mandatarului metropolitanu, pentru sanetatea parintelui episcopu Mironu Romanulu, toastulu dlui I. P. Desseanu intru sanetatea parintelui mandatariu metropolitanu, in care trecutulu sî meritele binemeritatului nostru demnitariu bisericescu cu celea mai vii trasuri fusera delineate; au mai toastatu protopresbiterulu Constantinu Gurbanu, apoi Mihaiu Sturz'a sî a. sî a.

Sî cu acésta festivitate s'a incheiatu sî actulu introducerei faptice a Preasântiei

FOISIÓRA.

Resbelulu trojanu,

(Pre la anulu 1200 n. de Christosu)
dupa *Grube*.

VII. Hectoru sî Andromache.

Pre cându scomotulu bataliei urlá cu atât'a furóre inaintea muriloru Trojei, Hectoru alérga indereptu in cetate sa indemne pre mama-sea Hecub'a, cá prin votu serbatorescu sa impace pre manиós'a Minerva, cá nu cum-va Achille cu putere supra-omenésca sa iésa invingetoriu. Vrù totu odata cá mai inainte de a reintórce la lupt'a scomotósa, sa-si véda soci'a, copilulu sî domesticii. Femei'a inse nu erá acasa; i se spuse, ca audiendu, ca suferu trojanii sî ca invingerea se pléca pre partea greciloru, parasí ingrigiata cas'a sî se suí pre unu turnu. Ingrigitórea a trebuitu sa duca copilulu dupa dens'a.

Hectoru acum intr'o clipa percurse stradele Trojei indereptu. Cându ajunse la pórt'a skäana, 'lu intempina soci'a sea Andromache, care asemenea venea cu pasi iuti; servitórea, urmandu-o, purtá la bratiu pre Astynace, baiatulu minoréнu, frumosu cá o stea. Tatalu 'si priviá copilulu iubitu cu unu surisu linu; Andromache inse se apropia plangendu de densulu, i stringe mân'a cu delicatetia sî-lu agraesce:

„Infricosiate omule, de siguru te omóra odata curagiulu teu sî tu nu te induri nici de baietielulu astu micu nici de nefericit'a ta femeia, carea acusí va devení o veduva. Decâtu sa te perdu pre tine, mai bine aru fi sa descindu eu mai intâiu in iadu. Pre tata-meu l'a ucisu Achille, pre muma-mea a strapuns'o arculu Dianei, pre cei siepte frati inca 'mi i-a omoritu fiiulu lui Peleu; fâra tine n'amu nici o mangaiere, scumpulu meu Hectoru! tu 'mi esci tata, muma sî frate. De aceea aibi indurare de mine, remani aici pre turnu, nu-ti face baiatulu orfanu sî femei'a veduva! Postéza-ti armat'a colo lânga delutiulu cu smochini, murulu acolo nu e scutitu; luptacii cei mai puternici, ambii Ajaci, Atrideanii (Menelau sî Agamemnonu) Idomeneu sî Diomede de trei ori si-au indreptatu asaltulu spre partea aceea póte, séu unu profetu le-a descoperitu loru acést'a, séu ca i-a indemnatu anim'a propria.“

Hectoru i respunde plinu de iubire:

„Sî pre mine me supera acestea tóte, scump'a mea! Dara eu a-siu trebuí sa me rusinezu de ómenii sî de femeile Trojei, cându a-siu priví lupt'a de aici din departare cu lasitate sî debelatu. Ba, anim'a mea me rapesce sa me luptu intre sîrurile cele din frunte. Adeveratu, ca-mi spune cine-va in sufletulu meu: odinióra vení-va diu'a, cându va cadé sânt'a cetate Ilion sî cu dens'a Priamu impreuna cu totu poporulu seu; durerea mea inse pentru frati sî pentru poporu nu e atâtu de amara, cá aceea, cându femei'a lui Hectoru s'aru duce in prinsória, cându aru siedé in Argosu la resboiu (stative), aru carrá apa, sî ómenii s'aru uitá cu compatimire asupr'a plangetórei sî aru dice: „Ast'a a fostu soci'a lui Hectoru.“

Astfeliu vorbí barbatulu curagiosu sî intinse mânile dupa copilasiu. Dara baiatulu strigandu se alipí de sinulu crescetórei, câci se temea de coifulu de arama, sî de cod'a de calu, ce falfaiá inspaimentatoriu. Parintele priví acum suridiendu, copilasiulu sî mum'a-i gingasia, 'si luà inse coifulu sclipiciosu de pre capu, 'lu puse josu, 'si saruta copilulu iubitu sî-lu légana pre bratiu. Apoi intorsu spre ceriu se rugà astfeliu:

„Joe sî voi Dieiloru! concedeti, cá copilasiulu acest'a sa fia asemenea tatalui seu, sa stee in fruntea poporului trojanu; concedeti sa fia puternicu in Troj'a, sî cându odinióra se va intórce din lupta sa dica ómenii: „Feciorulu e mai vitézu sî decâtu tatalu-seu.“

Dicendu aceste dete copilulu in bratie la maica-sea, care suridiendu cu lacremi lu strinse la sinu. Hectoru plinu de o durere sufletésca, o atinse cu mân'a sî i dise: „biata femeia, nu te superá tare in anim'a ta, fâra voi'a dieiloru nu me va puté ucide nimenea, de sórtea sea inse n'a scapatu nici unu muritoriu. Reintórce-te deci acasa la resboiu sî la fusu sî comanda femeiloru tele, barbatulu inse trebuie sa mérga afara la lupta sî sa invinga séu sa móra.“

Cum a disu acestea, apuca iute coifulu sî pléca numai decâtu la câmpulu de bataia. Tener'a-i femeia lu petrece cu ochii plangendu sî plina de intristare.

Petra-Petrescu.

Mórtea lui Agassiz.

Estragemu din „Débats“ urmatórea notitia biografica asupr'a marelui naturalistu Agassiz.

Noutatea telegrafica care anuntia mórtea lui Agassiz, este din nefericire confirmata. Celebrulu naturalistu s'a stinsu la 14 Decembre in patri'a sea adoptiva, in staturile unite. De origine Sfitieranu cá dela Rire, perdutu inca pentru sciintiâ, Agassiz s'a nascutu la 1807, la Orbe in cantonulu Vaud. Parintele seu, sermanu preotu de satu protestantu, 'lu tramise la scól'a publica de Bienne, invetiatorii sei semtindu spiritulu precoptu alu copilului ii capatara unu locu la gimnasiulu acestui orasiu. Copilulu crescendu, aretà mari dispositiuni pentru studiulu sciintieloru naturale, elu facù medicin'a la Zurich, urmà invetiaturile medicale la Heidelberg sî in urma la Munich, unde asculta sî lectiunile lui Schelling.

Parisulu atunci erá in tóta glori'a sea scientifica. Reputatiunea lui Cuvier atragea in Franci'a unu mare numeru de juni invetiati. Agassiz, nu de multu primitu doctoru, capeta dela Christeratu, unu amicu alu tatalui seu, banii trebuitori, spre a face o calatoria in Franci'a. Elu

Sele episcopului Mironu Romanulu, cârui'a din inima curata i urâmu: cá bunulu Ddieu sa ni-lu tiena spre binele bisericei si alu natiunei nóstre „in pace, intregu, cinstitu, sanetosu, intru dile indelungate dreptu indreptându cuventulu adeverului;“ sa fia faclia luminatóre a bisericei, icóna via de viétia crestina evangelica, parinte adeveratu alu poporului, aperatoriu neobositu si intieleptu alu drepturiloru lui, anghira tare si nemiscata in midiloculu multeloru tempestâti amenintiatóre ale acelui poporu din care s'a nascutu, intre care a crescutu si prin care devení alesu de archipastoriu.

Cetimu in „Independinti'a belgica“ dela 15 Februariu:

„In Ungari'a, partid'a natiunala, marea partita a majoritâtiei, care pórta numele ilustrului seu creatoru Franciscu Deák, este pre deplinu in disolutiune. Gratia energiei si inaltei autoritâti a siefului seu, de cându cu pactulu austro-ungaru, ea si-a sciutu mantiené tiér'a pre o cale regulata, dara astadi, cându d. Deak e silitu de versta si sanetate a se retrage de pre scen'a politica, acésta majoritate sa semte in nepotintia de a realisá marile reforme ce concepuse, si merge in voi'a intemplârei. Ea cauta a se acatiá de speranti'a formârei unui ministeriu de coalitiune, compusu de notabilitâtile principaleloru partite ce suntu representate in diet'a magiara.

„Corespondintele nostru din Pest'a crede ca acésta combinare nu este possibile decâtu cându s'aru face sub auspiciele dlui Szlávy, siefulu cabinetului actuale; dara reesi-va sa impace tendintiele si opiniunile diametralmente opuse ale stângei, fâra dnii Tisza si Ghyczy, ale conservatoriloru cari urmédia drapelului dlui Sennyey, ale utilitariloru cá dd. Lonyay si Gorove, vechi ministrii resturnati de majoritate? Singurulu midilocu de a esí din acestu impasu, dupa corespondintele nostru din Pest'a, aru fi o reforma electorala.“

Resultatulu alegeriloru pentru parlamentulu englesu, cunoscute pâna la 14 Februariu, este celu urmatoriu: 638, din cari: 344 conservatori si 294 liberali. Conservatorii au castigatu pâna acum: 95 locuri si au perdutu 36; prin urmare in realitate ei au castigatu 59 locuri. Mai suntu a se face inca 20 alegeri. D. Disraeli a fostu alesu la Bukinghamshire.

Constitutiunea federale a Elvetiei fu supusa la votulu poporalu in diu'a de 19 curinte.

Cercularilulu

comitelui natiunei sasesci câtra cele 11 oficiolate cercuali referitoriu la intreprinderea restaurațiunei.

Dupa cum s'a potutu convinge inclitulu magistratu din emisele de pâna acum si cu deosebire din celu din urma dto 26 Sept. an. tr. Nr. 1197, suplinirea si alegerea representantiloru comunali si cercuali in sensulu statutului provisoriu din 1869 (§ 7 si 9), precum si restaurationea oficieloru comunali in sate si opide nu s'au potutu pune in lucrare fâra prealabil'a aprobare mai inalta

Acum inse Escelenti'a Sea dlu ministru de interne prin inaltulu seu emisu din 21 Ianuariu Nr. 1156/874 a aprobatu suplinirea representanteloru comunali si alegerea nóua a membriloru pentru adunârile scaunali precum si alegerea nóua a oratoriloru si oficialiloru comunali in comunele sateloru si opideloru pre intregu teritoriulu fundului regiu, pre basea statutului provisoriu susu memoratu si a listeloru electorali din 1869, cari suntu a se rectificá dupa cum e prescrisu, cu acea restringere inse, ca functiunea acelor'a are sa dureze numai pâna la regularea legale a referintieloru municipali in fund. regiu.

Pre temeiulu acestei inalte dispositiuni demandu inclitului magistratu, sa incépa si esecutedie indata si cu tóta energi'a lucrârile pregatitóre pentru suplinire si alegere punendu mai intâiu in lucrare rectificatiunea listeloru de alegere din 1869 pre temeiulu consemnârei de contributiune din 1873, dupa acést'a reclamatiunile, mai departe alegerile representantiloru comunei si ai scaunului si in urma alegerea oratoriloru, precum si a oficialiloru in sate si opide dupa prescrisele instructiunei, spre care scopu sa tramitu aici consemnatiuni pentru listele electorali si reclamatiuni cu acea adaugere, ca in casu de lipsa se voru tramite si mai multe blanchete impreuna cu certificatele alegetoriloru câtu de curendu.

Ocupatiunile de primavéra in campu cu respectu la economi intetiescu esecutarea acestoru dispositiuni si de acea sa se puna in lucrare indata; control'a mea nu e de lipsa, fiindu ca esecutarea practica a acestoru dispositiuni in 1869/70 m'au convinsu despre decurgerea lina a acestoru pertractâri.

Se recomenda deci urmatórea procedere si se potu face aceste abateri dela determinatiunile instructiunei:

In comissiunile de conscriptiune la sate potu figurá cá conducatori inspectorii si cá consemnatori notarii comunali, acesti'a impreuna cu trei asesori pre cari i va alege comunitatea potu compune inainte listele electorali pâna ce va sosí inspectorulu.

In sensulu §§ 8 si 15 din instructiune se determina cu privire la alegerea corpuriloru representative, ca numerulu membriloru din comunitate statoritu in anulu 1869 séu 1870 in intielesulu §§ 6 si 9 din statutulu provisoriu, precum si membrii adunâriloru scaunali e in genere a se tiené si acum si o determinatiune nóua sa se faca numai pentru acelea locuri, unde numerulu membriloru din comuna, cari solvescu contributiunea prescrisa in § 4 din statutulu provisoriu, s'a schimbatu esentialmente.

Raportarea si presentarea acteloru conformu dispusetiunei § 8 din instructiune câtra comitiatu are a se marginí la casurile din urma si afara de acest'a inca la acelea acte de conscriptiune in cetâti séu locuri pretoriali, in cari numerulu representantiloru cercuali alegândi abiá la urma se póte statorí. In tóte cele-lalte comune, unde nu obvinu schimbâri esentiali in membri cari solvescu contributiune, sa se incépa dupa indreptarea listeloru electorali prin oficolatulu cercualu numai decâtu suplinirea representantiei comunali in intielesulu § 7 din stat. prov. dupa esortitur'a a duoru tertialitâti din membri, facendu-se alegere nóua in loculu acestoru dóue tertialitâti esite afara prin sortitura, si adeca astu-feliu, cá la totu casulu o tertialitate plina din membrii comunitâtiei alesi in 1869 séu 1870 sa remâna si mai departe in comunitate, si locurile devenite vacante prin mórtea séu resignatiunea unoru membri sa se compute in cele dóue tertialitâti ce se voru scóte afara prin sortitura. Totu-odata sa se faca in intielesulu § 9 din stat. prov. si dupa § 15 din instructiune alegere nóua pentru membri din adunarea scaunala.

Mai departe imputernicescu pre primariele jurisdictiuniloru a tramite pentru alegerea membriloru suplinitori amintiti in §§ 9, 16 si 18 din instructiune, inspectori resp. spre a conduce alegerea si constituirea representantiloru comunali, — inse nu si pentru conducerea alegeriloru in cetâti si locurile pretoriali — si dupa constituirea representantiei comunali inspectorii au sa faca alegerea oficialiloru comunei si ai opidului, precum si a jurá pre cei alesi conformu § 20 din instructiune.

De altmintrea vinu a se observá cu acuratetia tóte determinatiunile din statutulu provisoriu, precum si indigitârile emiseloru cercularie publicate pâna acum impreuna cu cele 10 puncte decursive date presidieloru la instructiune, incâtu nu voru suferí vre-o schimbare prin cercularíulu de fatia. Intre acestea accentuedíu mai cu deosebire terminele de 8 dile pentru reclamatiuni contr'a conscriptiuniloru de alegere si pentru recursu contr'a resolviriloru eventuali asupr'a astoru-feliu de reclamatiuni, precum si conscrierea tuturoru membriloru din comunitate si representanti'a sea scaunala.

Notarii comunali, precum si oficialii de technica si sanitate in comune si opide si oficialii cetatienesci, nu se atingu prin alegerile acestea.

Alegerile sa se terminedie la tóta intemplarea pâna la jumetatea lunei lui Martiu (nou) si asupr'a decurgerei acestoru pertractâri sa mi se tramita rapórte totu la 14 dile

Comitele natiunei sasesci.

Cuventarea contelui Moltke maresialu germanu.

rostita in siedinti'a parlamentului germânu in 16 Febr. asupr'a legei militare.

Eu inainte de tóte a-si atrage atentiunea dvóstre asupr'a impregiurârei, ca indata la § celu dintâiu alu proiectului de lege ce ne sta inainte, se va nasce intrebarea, ca óre Germani'a va avé sa pórte in viitoriu sarcinele cele grele, cari suntu conditionate de o presentia de pace de 401 mii feciori.

Domniloru! ací se tractédia de referinti'a interna si esterna, de ale tierei.

Fia-care guvernu va trebuí sa intrebuintiedie veniturile sele pentru recerintiele cele indispensabile pre tóte terenurile vietiei de statu, inainte de a se gandí la crutiâri, amortisatiuni de datorii si in fine la emisa in privinti'a contributiunei. Recerinti'a cea dintâiu inse a unui statu este cá elu sa esistedie, sa véda esistinti'a sea asecurata in afara. In launtru este scutitu prin lege, dreptu si libertatea senguraticiloru, in afara, statu de statu numai prin potere.

Unui tribunalu alu dreptului internationalu, déca aru esistá unulu, i-aru lipsí totu-deun'a poterea esecutiva si sentintiele sele totu-si aru trebuí sa se supuna decisiuniloru de pre câmpulu de resbelu. Staturi mici se potu lasá in speranti'a neutralitâtiei si pre garanti'a internationale; unu statu mare esista numai prin sine insusi si din poterea sea propria, implinesce scopulu esistintiei sele numai atunci déca este decisu si prega-

---

fu recomendatu lui Cuvier pre care nu-lu parasí pâna la mórtea deca pâna in 1832. E probabilu ca déca Cuvier aru fi mai traitu, Agassiz aru fi remasu pentru totu-déun'a in Franci'a. Inturnandu-se la Munich se legá cu Martius si Spix. In 1836, publica descrierea a 116 de jesedu culese in Brezili'a de câtra Spix. In acésta din urma carte elu facù cunoscutu clasificarea pesciloru, clasificarea sustienuta de atunci. In 1839, Agassiz fu numitu profesoru de istoria naturala la Academi'a de Neuchatel. D. I. de Humbold, ministru obicinuitu alu liberalitâtiloru regelui Prussiei, facù sa se tramita invetiatului doctoru alu Svitierei romande sum'a necesara pentru publicarea marelui seu opu asupr'a pesciloru fosili. Totu in acel'asi tempu Agassiz publicà istori'a naturala a pesciloru din apele dulci a Europei centrale, in colaborare cu Vogt, din Universitatea Genevei, unu studiu asupr'a molusciloru fosile, o monografia a principaleloru os'lef a vechiului Grés rosiu etc.

Totu la acea epoca, unu compatriotu alu lui Agassiz, Charpentier, atrasa atentiunea lumei asupr'a striiloru (les stries) ce se vedéu pre unele stânci. Agassiz intielesese insemnatatea observâriloru lui Charpentier. Se gasescu stânci imense in terimurile cari n'au nici o analogie cu constitutiunea loru. De unde vinu aceste? Cum se afla ele depuse atâtu de adencu in straturile loru? Agassiz erá de parere ca aceste stânci au fostu aduse de câtra ghiatiusiurile (la Glacies) care odinióra se rostogolise de pre inaltimele Alpiloru in câmpi'a Stricle obversate pre stânci insemnau urmele chiaru a ghiatiei in miscarea loru de coborire. Acésta opiniune erá pentru tempulu acel'a, o conceptiune fórte indrasnétia a naturalistului din Neuchatel si cu atâtu mai multu ca spre a sprigini parerea acést'a trebuie sa se admita ipotes'a recelei globului care aru fi precedatu indata period'a actuala a creatiunei. Obiectârile si criticele curgeau contr'a lui Agassiz. Elu respunse prin esplorarea necontenita in cursu de mai multi ani, a Alpiloru. Elu strensa proba intre proba si studiele sele asupr'a ghetiusiuriloru voru remâné unulu din cele mai frumóse monumente de geologi contempurana.

Suntu acum diece ani, de cându inca se vedé o stenca enorma deasupr'a ghiatiusiului de pre Aaru, cunoscuta sub numele de „Otelulu Neuchoteleziloru“ pentru ca Agassiz si compatriotii sei o alesese cá unu adepostu in tempulu escursiuniloru loru. Acésta pétra avù numeróse inscriptii sapate de câtra turisti, ea se coborise câtra finea seculului din urma, de pre inaltimile de Schreekhorn, ea urmà ghetiusiulu, si dupa mesurile luate, suntu acum dóue-dieci de ani, ea trebuiá sa se culce precisu pentru totu déun'a pre cóstele morenei frontale in 1873. Pétr'a s'a sferamatu in bucâti multu inaintea acestei date.

Celebritatea sosise pentru Agassiz. Nepotendusi sustiené glori'a sea, se otarí cu parere de reu a primí catedr'a de Zoologia ce i se oferí la New Cambridge, aprópe de Bostonu. Sciinti'a dispune in Americ'a de medilóce de actiune necunoscute in Europ'a; se pusera la dispositiunea lui Agassiz medilóce considerabile. Invetiatii de acolo 'si disputau onórea de ai fi colaboratori. Dupa doi ani, muzeulu de New-Cambridge, cuprinde cá ihtiologia, cea mai frumósa colectie din lume. Invetiatulu profesoru aretà dorinti'a de a studiá tiermurile cósteloru Brasiliei. O societate particulara se constituí in câte-va dile dandu lui Agassiz medilócele de a urmarí calatoriile sele de esplorare. Se scie ca, in anulu din urma, unu americanu avutu pusese la dispositiunea lui Agassiz o insula intréga pentru facerea unei gradini zoologice. Numai Americ'a este in stare a dá asemene esemple! si numai Franci'a este care nu le urmédia, nici macaru de departe.

In 1839 Agassiz fu alesu membru corespundentu a institutului, si nu de multu asociatu strainu. In 1859 guvernulu francesu 'i propuse catedr'a lui Dorbigny la Muzeum; acésta propunere fu reinoita la 1867. Intregu budgetulu instructiunei superióre nu atinge in Franci'a sumele pre care unu simplu particulariu dá lui Agassiz pentru lucrârile sele. Elu nu primí in interesulu sciintiei si cu dreptu cuventu. Agassiz erá simplu in primire precum si in viéti'a sea, erá ingaduitoriu cu incepatorii, afabilu cu invetiatii, de statura medilocia vigurosu, elu suferea usioru obosél'a esplorariloru. Espressiunea obicinuita a fetiei sele erá cordialitate si veseli'a.

Lectiile si alocutiunile sele erau purure improvisate, vorbea lesniciosu si pironea pre auditorii sei cu farmeculu cuventârei sele. Perseveranti'a si vointi'a sea erau acum proverbiale. Elu servea pre sciintia nu cá unu adeptu zelosu dara si entusiastu, atragendu astu-feliu pre avutii particulari, a câror'a ajutórie materiale ii erau necesarie spre a-si ajunge scopulu. Se dice ca intr'o di unu negutietoriu cautá a si-lu asociá intr'o intreprindere in care cunoscintiele sele speciale trebuiéu sa fia remunerate galantoneste — Poti castigá multu ii dice negutiatoriulu spre a-lu induplecá. N'amu tempu de a castigá bani, response omulu sciintiei, si se inturnà la cercetârile sele scientifice.

Se datoresce inca lui Agassiz o Zoologia generala, si o biografia zoologica in 4 volume. Suntu acum câte-va luni, Agassiz adresà Academiei sciintieloru unu nou studiu asupr'a echinodermiloru. Elu a lucratu pâna in momentele sele din urma, si murí facendu program'a nóueloru cercetâri si in tóta deplinatatea celebritâtiei sele. Perderea sea este pentru sciinti'a si pentru filosofi'a naturala, un'a din cele mai dureróse perderi a tempului acestui'a.

titu a-si sustiené esistinti'a, libertatea sî dreptulu seu, sî o tiéra a o lasá desarmata, aru fi crim'a cea mai mare a regimului seu (aplause in drépt'a.)

Dorinti'a de a crutiá din sumele cele mari, cari se speréda pre fia-care anu pentru militie, dorinti'a de ai usiurá de acestea pre contribuatii, séu de ale intrebuintiá spre scopuri departe, la tóta intemplarea este un'a din dorintiele cele mai juste. Cine nu s'aru alaturá lânga dens'a? Cine nu-si imaginédia prea bucurosu bunatâtile, utilulu sî frumosulu, ce aru poté resultá din trensele; insa cu tóte acestea nu este iertatu sa uitâmu, ca crutiârile dintr'unu firu lungu de ani de pace se potu perde intr'unu anu de resbelu. (tóte adeverate) Ve aducu aminte numai de ceea ce au costatu tiér'a dupa un'a campania nenorocósa din periodulu dela 1808—1812. Acesti'a erau ani de pace, erau ani, in cari statulu de presentia alu armatei erá asiá de micu, tempulu de servitiu asiá de scurtu, cum adeca numai se potù cere unde-va si totu-si imperatulu Napoleonu a potutu sa se laude ca a scosu o miliarda din Prussi'a cea mica sî seraca de pre atuncea. Amu crutiatu, pentru ca ni-a cautatu, fatia cu armat'a nóstra sî amu platitu de dieci de ori mai multu pentru un'a straina. De altmintrelea nu trebuie sa scapâmu din vedere, ca regimulu mai cu séma in anii cei mai din urma pre lânga spesele mílitare, in modu multiamitoriu a pusu ia dispusetiune sume fórte insemnate sî pentru scopuri de pace, acelea inse nu au ajunsu, de tóte pârtile se mai ceru, si trebuie sa se céra mai multu sî de aceea tocmai suntu de parere, ca preste totu la noi inca n'au ajunsu lucrurile asiá departe, incâtu sa se póta recomendá imputienarea contributiunei. Eu suntu de parere ca fia-care si celu mai de josu se contribuie ce-va pentru statu, sî déca aru fi numai cá sa nu uite, ca esista unu statu, care ingrigesce de elu sî pre care de alta parte este chiamatu a lu aperá. Pentru ca este constatatu prin esperintia, ca bunatâtile, ce le primesce omulu in daru nu suntu nici odata apretiuite, fia ele sî cele mai mari.

Cum sa renuncia statulu dela veniturile sele, cându elu are inca atât'a de facutu pre tóte terenurile? Ve voiu numí numai unulu, celu alu scólei, pentru ca scól'a este punctulu unde trebuie asiediatu lastariulu, déca voimu sa ne scutimu de periculi, cari amenintia cu atacu din afara sî din launtru, din nisuintie socialistice sî comunistice, — periculi, cari se potu delaturá numai prin ameliorari sociale, prin cultura mai mare sî mai generalisata. (Aplausu)

Scól'a, domniloru, nu primesce tenerimea intréga in sine si petrece pre majoritatea acelei'a numai relativu o particica scurta pre drumulu vietiei. Inse spre norocire, la noi, unde incéta instructiunea cá atare, numai decâtu vine educatiunea sî nici o natiune nu s'au bucuratu pâna acum in intregitatea ei de o educatiune, cum se bucura a nóstra prin inarmarea generala. (Aprobâri)

S'a disu, ca invetiatoriulu a castigatu bataile nóstre. Omulu insa prin aceea ca scie inca nu a sositu la acelu punctu, pentru cá elu sa fia gat'a a-si pune viéti'a pentru o ideia, pentru implinirea datorintiei pentru onórea patriei; spre asiá ce-va se recere educatiunea intréga a omului. Nu invetiatoriulu, ci educatoriulu, statulu, au castigatu bataile nóstre, statulu, carele suntu acum siese-dieci de ani de cându a educatu natiunea sî o a facutu robusta in corpu, vie cu spiritulu, o a edatu la ordine sî punctuositate, la fidelitate sî ascultare, la iubire de patria sî barbatia. Dvóstra nu ve poteti lipsí de armata, sî adeca in deplin'a ei potere, nici in launtru pentru educarea natiunei. Cum va fi insa in afara? Se póte, ca o generatiune mai târdia sî mai norocósa, pentru carea noi portâmu inainte sarcinele, va poté sperá, a scapá de starea unei pâci inarmate, carea apasa acum atâtu de demultu Europ'a. Nóua, credu eu, nu ni se deschidu astu-feliu de prospecte. Unú evenementu mare de insemnatate istorica, cum este restaurarea imperiului germânu nu se póte indeplini intr'unu tempu scurtu.

(Va urmá)

Romani'a

Bucuresci, 7/19 Fauru.

Natiunea româna, isbita in tempii din urma prin perderea unoru fii ai ei din cei mai scumpi, sufere acum, cu mai totu atât'a dorere, sî perderea unui fiiu adoptivu; elu a ilustratu Romani'a in operele sele neperitóre, sî a imbracisiat'o atâtu de multu cu iubirea marelui seu sufletu, incâtu ea i dîse: vino, te asiediu printre cei mai alesi fii ai mei. Astufeliu Adunarea natiunala a Romaniei proclamà de cetatiénu românu pre ilustrulu Michelet, care la 10 Februariu curentu incetà din viéti'a trupésca, spre a viá pentru eternitate in memori'a omenirei intregi, sî in sufletulu recunoscatoriu alu natiunei româna.

Michelet avù o mórte démna de densulu.

Proudhon a dîsu in capitululu seu despre mórte: „spune-mi mórtea unui omu, si-ti voiu spune intrég'a lui viétia“

Michelet murì de o bóla de anima, ce-lu isbí in 1870, in faci'a ingrozitoriului tablou alu nenorociriloru Franciei.

Acésta mórte erá dara copilulu intregei lui vieti; erá angerulu crescutu in adencimile nobilului seu sufletu, si care in fine i dîse: destulu betrânulu meu! viéti'a tea de siepte dieci sî doi de ani este plina printr'o munca necurmata, pentru inaintarea omenirei sî pentru radicarea patriei, printr'o iubire profunda de totu ce e bunu, de totu ce e frumosu; s'a implutu mesur'a acestei vieti, prin nedefinitulu semtiementu de iubire sî de dorere ce ai incercatu in faci'a nefericiriloru patriei; destula munca a corpului, destula munca a sufletului; sa trecemu in repausulu eternu, câci siepte-dieci sî doi de ani de o asemenea viétia stau in cumpena cu viéti'a eterna a omenirei.

Michelet istorianu profundu sî filosofu petrunsese sufletulu Franciei din tóte epocele, sî printr'unu efectu firescu alu studiului istoriei patriei asupr'a caractereloru nobile sî semtietóre, semtiementulu instinctivu alu iubirei de tiéra se marise in anim'a lui, dupa cum in cugetarea-i bogata se gramadeau comorile de cunoscintie istorice. Câtu de grea trebuì dara sa devina acésta anima in grozavulu supliciu din 1870! Intr'ens'a se svercoleau dorerile natiunei intregi. Ea nu potù resiste, sî ilustrulu Michelet, abatutu de suferintie, plecà spre mormentulu, care se inchise asupra-i la 10 Februariu curentu.

„Rom.“

Raportu comerciale.

Sabiiu 24 Fauru n. Grâu 7 fl. 60 xr. frumosu, 7 fl. 33 xr. mestecatu, 7 fl. 7 xr. cualit. infer.; secar'a 4 fl. 93 xr. pâna 4 fl. 67; orzu — — —; ovesu 1 fl. 87 pâna 1 fl. 60 xr.; cucuruzu (porumbu) 3 fl. 87 xr.; cartofi 2 fl. 13 xr. galét'a austriaca.

Fârina buna 14 fl.; de fransele 12 fl.; de pâne alba 11 fl. pâne de casa 10 fl. maj'a.

Lintea 24 xr., mazarea 24 xr., Fasolea 18 xr., malaíulu 16 xr. cup'a.

Fenu legatu 1 fl 15, nelegatu 1 fl. 10 xr., paie lungi 80 xr., scurte 70 xr, maj'a.

Lemne de focu 7—9 fl. stang. austr.

Carnea de vita 20 cr. p., de porcu 26 xr. Unsórea 75 xr. pâna la 1 fl. cup'a.

Bud'a-Pest'a 21 Fauru. *Cereale. Grâu* s'a vendutu tóta septamân'a putienu. In dîlele prime s'au incheiatu cumparaturi cu pretiuri din septamân'a premergatória; grâu alesu in cuantitâti mai mici s'a platitu cu câte 5—10 xr. mai bine. Déca intrau sî morile la negotiu pretiurile se urcau; tienerea loru reservata tiene sî pretiurile in locu. Cu tóte acestea s'a vendutu 80,000 mâji marfa indigena sî 10,000 mâji marfa straina pre lânga notiti'a cea mai inalta. *Terminii* fâra negotiu, pretiu nominalu 8 fl. 10 xr. — *Secar'a* s'a cautatu mai bine. S'a vendutu 8000 galete (mici) marfa interna sî 5000 galitiana pre lânga o urcare de pretiu de 5—10 xr. mai multu cá in septamân'a premergatória. — *Orzu* este putienu in piatia sî de aceea nu s'a pututu petrece mai multu de 10,000 galete austriace; pretiulu se urcà pre fia-care dî. In termini: orzu romanescu pre primavéra, la inceputulu septamânei 3 fl. 68 xr. *Ovesulu* pre lânga cautare de midilocu sî au tienutu pretiulu de 2 fl. 25 xr.—2 fl. $27\frac{1}{2}$ xr. 50 punti. — *Cucuruzu* intrandu putienu in piatia s'a cautatu pâna câtra finea septamânei bine sî s'a platitu cu 3—5 xr. mai scumpu; la finea septamânei s'a mai imputienatu cautarea sî pretiurile la cari ajunsese de 4 fl. 70—4 fl 75 xr. abiá se mai capetau. S'a vendutu circ'a 1200 mâji in termini negotiu slabu, cucurudiu banatianu la inceputulu septamânei 4 fl. 98 xr. s'a coboritu la 4 fl. 92—4 fl 93 xr., romanescu la inceputu cu 4 fl. 84 s'a coboritu la 4 fl. 82 xr., cucuruzu de Bacic'a pre primavéra s'a incheiatu negótie cu 4 fl. 75 xr. maj'a vamale, la finea septamânei abiá se mai tiené la 4 fl. 70 xr.

Legumile au avutu cautare putiena. Pentru tempulu deschiderei navigatiunei pre dunare s'a notatu *fasolea* cu 6 fl.—6 fl. 25 xr., *lintea* cu 6 fl. 50 xr. pâna la 8 fl., *mazarea* 6 fl.—6 fl. 50 xr. — *Mazarichi'a* de sementia 4 fl. 50—4 fl. 75 xr., *sementi'a de cânepa* 4 fl. 25—4 fl. 50 xr, pr. 60 punti vienesi, *chimenulu de câmpu* 17—18 fl. galét'a austriaca. — Cartofii 2 fl. 75 xr. maj'a vienese.

Lân'a a avutu cautare neinsemnata, abiá s'a vendutu 60 mâji de tunsur'a prima a 119 fl. Lâna spalata s'a vendutu circ'a 80 mâji cualitate mijlocia cu pretiu de 150—160 fl. Lâna buna inse se cautare sî se vinde usioru.

Porci de tiéra de 240—350 p. 35—36 xr., ariciosi $34\frac{1}{2}$—$35\frac{1}{2}$ xr., marfa de esportu 37 xr. Statulu efectivu alu piatiei in 21 Fauru 30.450 capete. Au incursu din Ungari'a inferióra 2510, din Transilvani'a 540, din Romani'a 960, dela tiéra 250, pre drumulu de feru ung. alu stat. 1980, laolalta 6240 capete. S'au manatu: spre Ungari'a superióra 100, Vien'a 3120, Prag'a 150. preste Bodenbach la Dresd'a 440, consumulu din locu 1530 laolalta 5340, remanu in piatia 31.350 capete. — Vite cornute au intratu 601 capete; s'au manatu 139 sî pre drumulu de feru ung. alu stat. 280 capete. Pretiulu 25—28 xr. p. marfa via fâra de contributiunea de consumu.

Unsórea de porcu se suie in pretiu. Marf'a locale 42—43 fl. fâra 44—45 fl. cu bute cu totu, cea americana $33\frac{3}{4}$—35 fl.; marfa dela tiéra lipsesce.

Slanin'a 34 fl. 75—35 fl. 50 xr. marfa dela tiéra, vechia de anu 32—33 fl.. din locu 37—38 fl., afumata 39—41 fl.

Seulu stà neschimbatu cu 26—27 fl.

Prune s'au vendut marfa bosniaca in buti $23\frac{5}{8}$ fl. maj'a; marfa serbésca conditiunata a 22.50 fl. in saci.

Pétr'a de vinu vine putiena in piatia. Marfa superióra se cauta bine cu 33 fl.. mai mijlocia cu 30—31 fl. inferióra nu se cauta.

Burs'a de Vien'a.

Din 12/24 Februariu 1874.

Metalicele 5%	69 85
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	74 25
Imprumutulu de statu din 1860 . . .	104 25
Actiuni de banca	978 —
Actiuni de creditu	242 50
London	14 50
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	75 —
„ „ „ Temisiorene	75 —
„ „ „ Ardelenesci	73 75
„ „ „ Croato-slavone	75 50
Argintu	105 —
Galbinu	— —
Napoleonu d'auru (poli)	8 91

ad Nr. 24 1874.

Concursu.

Devenindu parochi'a de class'a a III-a Mesentea protopresbiteratulu gr. or. alu Albei-Iuliei vacanta, prin acést'a se escrie concursu pâna in 28 Febr. a. c.

1. Venitele stolari indatinate.
2. Aratura sî fenatiu, impreuna cu gradina sî cimiteriu 12 jugere.
3. Casa parochiale nóua.
4. Dela 55 familii câte o ferdela cucuruzu, sî o dî de lucru.

Doritorii de a ocupá acésta parochia, au sa-si astérna suplicele loru instruate cu documentele recerute de prescrisele „statutului organicu“ la subscrisulu pâna in terminulu susu indigitatu.

Alb'a-Iuli'a 31 Ianuar. 1874.

In contielegere cu comitetulu parochialu.

Alessandru Tordosianu,
(1—3 protopresbit. gr. or.

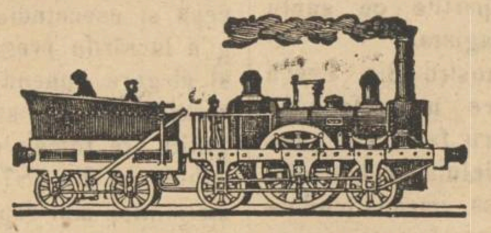

Drumulu de feru unguresců orientalu.

Lini'a principale Oradea—Brasiovu.

Statiuni.	Trenu de persóne.		Trenu mestecatu.			
	Nr. 1.		Nr. 5.		Nr. 7.	
	Sosesce.	Pléca.	Sosesce.	Pléca.	Sosesce.	Pléca.
	ór'a m.	ór'a m.	ór'a m.	ó'ra m.	ór'a m.	ór'a m.
Oradea-mare	Dupa m.	5 7	Diminét.	6 18		
F. Vásárhely	5 25	5 26	6 43	6 45		
Mezö-Telegd	5 51	5 53	7 21	7 33		
Elesd	6 13	6 15	8 2	8 12		
Rév	6 41	6 46	8 47	9 7		
Bratka	7 13	7 15	9 45	9 50		
Buci'a	7 35	7 37	10 16	10 21		
Ciuci'a	7 58	8 6	Dîu'a. 10 49	11 19		
Mallomszeg stà	8 34	8 35	11 53	11 55		
Huedinu (Banfy Hunyad)	8 54	8 57	12 19	12 42		
Stan'a, stà.	9 23	9 24	1 46	1 42		
Agrisiu, (Egeres).	9 55	9 58	1 55	1 56		
Magyar-Gorbó.	10 13	10 14	2 13	2 15		
M.-Nádas.	10 31	10 33	2 35	2 40		
Clusiu.	Nóptea. 10 56	11 21	3 6	Dupa m.	Dimin.	8 45
Apahid'a.	11 50	11 53	. . .	. . .	9 14	9 30
Car'a-Cojognei.	12 6	12 8	. . .	. . .	9 44	9 48
Virágosvölgy.	1 8	1 9	. . .	. . .	10 48	10 50
Ghirisiu.	1 49	1 54	. . .	. . .	Dîu'a. 11 30	11 40
Cucerdea.	2 39	2 54	. . .	. . .	12 31	1 31
Vintii-superiori (Felvincz).	3 5	3 8	. . .	. . .	1 51	2 1
Aiudu.	3 33	3 38	. . .	. . .	2 42	3 2
Teiusiu.	4 1	4 26	. . .	. . .	3 40	4 30
Cisteiu.	4 43	4 44	. . .	. . .	4 55	4 57
Craciunelu.	4 58	5 —	. . .	. . .	5 19	5 22
Blasiu.	5 15	5 21	. . .	. . .	5 45	6 5
Hususeu, stà.	5 38	5 39	. . .	. . .	6 31	6 33
Micasas'a.	5 55	5 58	. . .	. . .	6 57	7 3
Copsi'a-mica.	6 16	6 34	. . .	. . .	7 31	8 16
Mediasiu	6 51	7 1	. . .	. . .	8 37	9 51
Elisabetopole	7 32	7 31	. . .	. . .	9 43	10 26
Danesiu	7 68	8 —	. . .	. . .	10 23	11 21
Seghisiór'a	7 58	8 36	. . .	. . .	10 56	12 59
Hejastfalva	8 57	9 2	. . .	. . .	11 49	1 —
Archit'a	9 35	9 41	. . .	. . .	12 45	1 33
Be'a	10 2	10 4	. . .	. . .	1 25	1 56
Cati'a	10 25	10 27	. . .	. . .	1 51	2 30
Homorodu	10 42	10 47	. . .	. . .	Nóptea. 2 15	3 11
Alsó-Rákos	11 16	11 17	. . .	. . .	3 9	3 40
Agostonfalva	Dîu'a. 11 36	11 39	. . .	. . .	3 35	4 18
Apati'a	12 1	12 6	. . .	. . .	4 8	5 9
Feldiór'a	12 36	13 44	. . .	. . .	4 54	5 3
Bodu, stà.	1 1	1 2	. . .	. . .	5 31	3 1
Brasiovu	1 30	Dupa m.	. . .	. . .	6 10	Dimin.

Lini'a laterale Copsi'a-mica—Sabiiu.

Dela Copsi'a-mica la Sabiiu sî inapoi.

Statiuni.	Trenu mestecatu.			
	Nr. 31.		Nr. 37.	
	Sos.	Pl.	Sos.	Pl.
	ó. m.	ó. m.	ó. m.	ó. m.
Copsi'a-mica.	Dim.	6 55	sér'a.	9 50
Sieic'a-mare.	7 22	7 27	10 7	10 10
Lómnesiu.	7 59	8 1	10 42	10 44
Ogn'a.	8 34	8 42	11 14	11 17
Sabiiu.	9 5	a. m.	11 40	nópt.

Statiuni.	Trenu mestecatu.			
	Nr. 31.		Nr. 38.	
	Sosesce.	Pléca.	Sosesce.	Pléca.
	ór. m.	ór. m.	ór. m.	ór. m.
Sabiiu.	dup. m.	5 40	dimin.	3 40
Ogn'a.	6 5	6 10	4 3	4 5
Lómnesiu.	6 36	6 39	4 34	4 36
Sieic'a-mare.	7 10	7 25	5 7	5 10
Copsi'a-mica.	7 50	sér'a	5 36	dimin.

Redactoru respundietoriu: Nicolau Cristea.

Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Nr. 14. ANULU XXII.

Sabiiu in 17 Februariu (1 Mart.) 1874.

(II.) Legatur'a cea nenaturale intre deputatii sasi din Bud'a Pest'a si intre partid'a deakiana — amenintiata de presentu de procesulu de disolutiune — precum si intre regimulu partidei acestei'a, s'a frântu, dupa cum ni comunica scirile mai próspete din capital'a Ungariei. — Ans'a a dat'o emisulu ministrului de interne, contele Szapáry, prin care i-a denegatu Universitâtiei sasesci din locu, dreptulu de representatiuni séu protestâri in numele celoru 11 jurisdictiuni din fundulu regiu.

Cestiunea acést'a câtu se pare de simple la prim'a privire, are o insemnatate mare in privinti'a relatiunei politico-administrative a fundului regiu; fiindca prin ea si anume prin rescriptulu de susu se strica si se prevalesce cuibulu acel'a, ce erá menitu de a sustiené inca pre lungu tempu, prevalenti'a elementului sasescu in fundulu regiu, chiaru si cându mai multe din municipiele singuratece s'aru fi scapatu de jugulu acest'a egemonicu seculariu!

Centralisarea celoru mai eminente drepturi municipali, in Universitatea sasésca din Sabiiu, — n'a avutu altu scopu, decâtu favorisarea elementului sasu, deací din centru, si in municipiele acelea in care pre lânga tóte privilegiele cu tempu a devenitu séu aru poté deveni neprevalentu. — Asemenea faurirea in centrulu acest'a, a astoru-feliu de concluse si statute, care séu sa ajutore interesele speciale curatu sasesci, séu apoi sa puna pedeca desvoltârei si inaintârei celoru-a-lalte elemente din fundulu regiu. — Dovéda la acestea: proiectulu Universitâtiei sasesci, pentru organisarea fundului regiu, — vestitulu statutu agrariu prin care se silesce bietulu tieranu românu din fundulu regiu, de a-si vinde boii din jugu si alt. etc.

Noi deci, carii dela Universitatea sasésca cá corpu centralu administrativu si representativu alu intregu fundului regiu, nu amu avutu nici unu bine, nici puteamu a asceptá, sa-i dicemu l'a ór'a acést'a solemna perirei sele de pre orisontulu politicu administrativu unu: sa odichnesci in pace! Iéra confratiloru sasi, sa le poftimu convingerea: ca nici ei nu suntu si nu potu fi mai buni, decâtu cei-lalti cetatieni ai statului si ca nu au lipsa de privilegii spre a esistá, ci numai spre a suprematisá cele-lalte elemente din fundulu regiu!

Giurstarea acést'a ca a cutediatu ministrulu regiu magiaru de interne, a atacá prin emisulu susu pomenitu autonomi'a Universitâtiei sasesci — dupa parerea confratiloru sasi? — a causatu o iritatiune generale intre ei, si a datu ansa la doi deputati sasesci din Pest'a, cá se interpeleze pre ministrulu de interne in dieta, in privinti'a emisului acestui'a. — Ministrulu de interne dechiarà in urm'a interpelatiuniloru acestor'a in fati'a si cu consimtiementulu majoritâtiei prevalente a casei; ca densulu 'si supliní in tóta vigórea emisulu seu si ca nu recunósce nici dreptulu ei de a representá in susu, celelalte 11 jurisdictiuni din fundulu regiu.

Dechiaratiunea acést'a chiara si limpede a unui ministru din partid'a deakiana, e cu atât'a mai de interesu pentru noi; cu câtu s'a doveditu cu ocasiunea acést'a, ca intre partid'a deakiana si deputatii sasesci a esistatu atare compromisu, prin care li s'a fostu garantatu sasiloru pentru tienut'a loru lânga partid'a acést'a, sustienerea privilegieloru de pâna acum'a; si cu câtu de alta parte din dechieratiunea ministrului se vede, ca partid'a deakiana astadi nu se mai simte deobligata de locu fatia cu sasii si deputatii loru. — Iéra giurstarea ca majoritatea prevalenta a casei a salutatu cu bucuria dechiaratiunea acést'a a ministrului de interne actualu, — precum si giurstarea aceea: ca tóta pres'a maghiara fâra deosebire de colóre combate pre intrecute representatiunea Universitâtiei sasesci in contr'a emisului ministeriale: ne dau garantia destula despre acea, ca: ori ce se va intemplá cu ministeriulu actuale si ori de care altu ministeriu, din ori si care alta partida va fi inlocuitu, — privilegiele putredite trebuie sa cada, — legile universali trebuie sa se estinda si preste fundulu regiu, — spre a se restabilí in viitoriu si aici celu putienu in parte egal'a indreptatire a cetatieniloru statului.

Majestatea Sea Imperatulu si Regele nostru, in urm'a decisiunei Sele préinalte dto 9 Decembre 1873, s'a induratu prégratiosu, prin ministeriulu de interne, hârthi'a din 6 Februariu a. c., a aduce la cunoscinti'a Escelentiei Sele Présântitului nostru Archiepiscopu si Metropolitu Procopiu Ivacicoviciu, ca omagiele depuse cu ocasiunea festivitâtiei iubileului inaintea tronului Majestâtiei Sele de câtra representantii Metropoliei gr. or. române din Transilvani'a si Ungari'a le-a luatu spre pré gratiósa placuta cunoscintia.

Majestatea Sea Imperatulu si Regele nostru a avutu o primire distinsa in Russi'a, carea nu va remâné fâra de influintia si asupr'a referintieloru politice intre aceste dóue imperie.

Ministeriulu reg. ung. a dechiaratu in siedinti'a dietale din 26 Februariu, ca indata dupa sosirea Majestâtiei sele din calatori'a dela Petersburg va demissiuná.

Inca pre tempulu cându petrecea Imperatulu si Regele la Petersburg, „Aug. Allg. Ztg.“ a alarmatu lumea cu unu articulu care se credea ca 'si trage originea din buroulu cancelariului din Berlinu. In acelu articulu se vorbea despre o intielegere intre Germani'a si Russi'a asupr'a orientului si in specialu ca pre comptulu Austro-Ungariei sa se largésca limitele imperiului germanu si sa se creedie o slavia de média di in giurulu romanescului Hohenzollern. Aceeasi fóia vine acum si se desminte pre sine ins'asi, dicendu ca articululu amintitu este numai o parere privata a unui barbatu ce sta departe de politica.

Din Parisu se scrie unei foi renane: Se vede ca neintielegerea intre principele Napoleonu si eximperatés'a Eugeni'a prosperéza cu pasi gigantici. Principele spune fia-cârui, care vrea sa auda ca imperatés'a strica causei bonapartistiloru, aliandu-se cu ultramontanii; alianti'a acést'a va descreditá partid'a bonapartista la majoritatea poporului. Mai departe principele s'a dechiaratu inaintea amiciloru sei, ca elu de ací inainte se alatura lânga republicanismu si tóta ambitiunea lui va fi de a devení membru alu celei mai de aprópe adunâri natiunali.

Dlu Thiers a facutu principelui Napoleonu dóue visite ceea ce va sa dîca o schimbare politica batatóre la ochi, déca 'si aduce omulu aminte, cu câta energia a staruitu Thiers, cá presiedinte alu republicei, sa esiledie pre principele din Franci'a. De alta parte soci'a maresialelui Mac-Mahon a facutu o visita princesei Clotild'a in otelulu Bedford; cea din urma, se scie, este o femeia fórte pia si a devenitu fórte legitimista, din care causa principele umbla cu planulu de a o departá pre unu tempu óre-care din Parisu. De altmintrea principele are putieni aderinti si mijlócele sele tiermurite lu impedeca dela punerea in lucrare a unei propagande mari.

Luptele ultramontanismului cu imperiulu germanu, care decurgu cu veementia crescenda dela infiintiarea cestui din urma, afla sprigiнu morale in Angli'a. Sub presiedinti'a lordului Russel s'a tienutu unu meetingu mare in Jameshall in London, in care s'a luatu o resolutiune favorabile imperiului germanu in lupt'a sea contr'a ultramontanismului. Imperatulu Germaniei multiamesce prin o scrisóre indreptata câtra lordulu Russel si dîce, ca este datorinti'a sea a conduce poporulu in lupta contr'a acelei puteri, a cârei succese aru periclitá bunatâtile reformatiunei, conscientiei libere si a autoritâtiei.

In parlamentulu germanu s'a intemplatu in septamânile trecute o episoda fórte interesanta. Unu deputatu din Alsaci'a Teutch se radica si protestéza contra anesârei tierei sele la Germani'a. Se intielege ca protestulu acest'a a provocatu o furtuna in parlamentu, carea s'a terminatu cu aceea ca membrii germani a inceputu a luá in risu si in batjocura protestele francesiloru alsasiani, iéra acesti'a au parasitu, in cea mai mare parte parlamentulu. Numai unu episcopu (din Strassburg) Raess se dechiara, in numele seu si alu credinciosiloru sei, ca nu trage la indoiéla tratatulu de Frankfurtu.

Dupa o crisa indelungata carea a trecutu prin mai multe fase cabinetulu Gladstone a trebuitu sa se retraga si s'a formatu, la insarcinarea reginei, unulu din elemente conservative sub presiedínti'a lui Disraeli.

Diet'a Ungariei.

Bud'a-Pest'a 18 Februariu n. (Cas'a representantiloru). Presiedintele

---

FOISIÓRA.

Resbelulu trojanu,

(Pre la anulu 1200 n. de Christosu)
dupa *Grube.*

VIII. Achille si Hectoru.

Achille se apropià totu mai tare cu o majestate infricosiata, cá a dieului de batalía; pre umerulu dreptu i se leganá lancea inspaimentatória de frassínu de pre muntele Pelionului, armele i straluceau cá o flacara séu cá sórele cându resare. Hectoru, cum 'lu vediù i se franse anim'a, piciórele i tremurau si se intórse spre pórta. Pelideanulu se repedî dupa densulu, cá unu uliesiu dupa porumbulu, ce se abate acum in drépt'a acum in stâng'a; pre cându paserea rapitória merge dreptu in sborulu seu. Astfeliu fugí Hectoru dealungulu muriloru Trojei, trecù preste drumu pre lânga isvórele Scamandrului, pre lânga celu caldu si pre lânga celu rece; fugea unulu tare, dara 'lu persecutá altulu mai tare. In modulu acest'a incungiurara de trei ori cetatea lui Priamu. Dieii eterni de pre Olympu priviau cu atentiune asupr'a câmpului de lupta, iéra Priamu si ai sei erau uimiti de periclulu, ce asceptá pre celu mai bravu dintre trojani. Intocm'a precum urmaresce unu câne de venatu pre cerbulu scormonitu din culcusiulu seu, astfel u persecutá Achille pre Hectoru, fâra a-i lasá vre-unu unghiu de scapare, séu a-i permite nitielu sa se pauseze. Ba chiaru facù semnu greciloru, cá nici unulu sa nu tientésca asupr'a lui Hectoru, nu cumva densului lui Achille, sa-i micsioreze glori'a de a fi ucisu cu mân'a propria pre celu mai infricosiatu dusimanu alu greciloru.

Cându acum a patr'a óra in rotirea loru in giurulu muriloru ajunse la isvorulu Scamandrului, atunci se sculà Joe din Olympu, radicà cumpen'a de auru si puse intr'ens'a dóue sorti de mórte, un'a pentru fiiulu lui Peleu, iéra alt'a pentru Hectoru. Prinse dupa aceea cumpen'a in midiulocu si cantarì; taiariulu cu sórtea lui Hectoru se plecà adencu in josu spre Hades (iadu); in momentulu acest'a Apollo se trase de pre partea lui. Minerv'a inse pasi lânga Achille si-i spuse la urechia:

„Stâi si te recreaza pâna voiu imbarbatá pre Hectoru sa te atace mai cu vehementia“.

Achille ascultandu de dieés'a se radiemà pre lance, iéra acést'a luându figur'a lui Deiphobu se apropià de Hectoru si-i dîse:

„O! fratele meu celu mai betranu, cum te necajesce Pelideanulu! Ei! sa ne opunemu si sa ne aperâmu“.

Hectoru cautandu voiosu, respunse: „Tu Deiphobe, mi-ai fostu totu-déun'a fratele celu mai credinciosu, anim'a mea inse te iubesce acum si mai multu, vediendu ca tu singuru cutezi a iesi din cetate, pre cându cei-lalti stau ascunsi dupa muri.

Minerv'a facù semnu eroului si tienendu lancea radicata, urmata de Hectoru, plecà in contr'a lui Achille.

Câtra acest'a se adresà Hectoru mai intâiu:

„Pelideanule! nu voiu mai fugí dinaintea tea; anim'a 'mi comanda, se dau fatia cu tine, sa te omoru séu sa cadu insumi, mai inainte inse sa jurâmu pre diei: déca vei cadé tu, eu nu te voiu batjocorí, ci cadavrulu ti-lu voiu predá compatriotiloru; armatur'a inse 'ti voiu luá-o. Asemenea sa-mi juri si tu!“

„Nu vreau se sciu de nici o legatura“ respunse Achille posomoritu. „Precum unu câne nu póte urzí amicitia intre omu si leu; precum nu póte custá unire intre lupu si mielu, chiaru astfeliu nu-ti va succede tie sa me castigi câtusi de putienu; unulu din noi trebuie sa cada sangerandu la pamentu. Amu sperantia inse ca nu-mi vei scapá. Durerea ce ai causat'o mie si la ai mei, ai s'o platesci acum deodata.“

Astfeliu se batjocorí Achille si aruncà lancea. Hectoru se plecà iute in genunchi si sagét'a sburà preste densulu si cadiù la pamentu. Minerv'a, fâra a fi observata, apucà sagét'a si o redede lui Achille.

Cu mania arunca acum Hectoru lancea, carea nu gresiesce, ci lovesce scutulu lui Achille chiaru in midiulocu, dara sare iéra indereptu troscanindu. Ingrigiatu cautà acum dupa frates'o Deiphobu, câci nu mai avea alta arma de aruncatu. Dara acest'a disparuse. Hectoru intielese acum ca Minerva a fostu aceea, ce l'a insielatu. Dejá intielese ca va cadé victima, dara se cugetá sa cada cu gloria. 'Si scóte spad'a puternica din téca, si tienendu-o in drépt'a se rapede asupr'a lui Achille, cá unu vulturu asupr'a mielului. Acest'a nu asceptà sosirea lui Hectoru, ci acoperitu de scutulu seu pasiesce inainte, coifulu i se dede intr'o parte, cóm'a i falfaiá si lancea ce o invertea in drépt'a cu manía, sclipea cá lumin'a steleloru. Ochiulu seu spioná corpulu lui Hectoru, dóra va aflá unu punctu, unde sa-lu póta vulnerá. Acest'a inse totu erá invelitu in armatura: numai unde se imbina umedeschide Cas'a representantiloru la 10 óre si anuncia mai multe petitiuni ascernute cu respectu mai cu deosebire la afacerea arondârei municipieloru, cari se predara comissiunei petitiunarie spre esaminare.

Cas'a trecendu dupa acést'a la ordinea dilei acceptédia in a trei'a cetire proiectele urmatóre, resolvite dejá in siedinti'a din 17 Fauru:

proiectulu de lege asupr'a acoperirei sumeloru, cari trebuie sa se solvedie decursive din partea Ungariei la erogatiunile comune pre anulu 1872;

proiectulu de lege asupr'a intrebuintiârei resturiloru de; creditu din 1872 si asupr'a acoperirei erogatiuniloru estraordinarie neprevediute in anulu 1872;

proiectulu de lege asupr'a creditului decursivu receruta spre solvirea pretiului pentru inchiriarea spitaleloru militari din Transilvani'a;

proiectulu de lege asupr'a sistârei vamei de importu pentru cereale si fruptele pastaióse;

proiectulu de lege asupr'a creditului decursivu, ce cade pre corón'a Ungariei, la erogatiunile comune pre anulu 1873 si in urma

proiectulu de lege asupr'a inarticulârei tractatului incheiatu cu Engliter'a referitoriu la estradarea reciproca a criminalistiloru.

Aceste proiecte se voru tramite Casei magnatiloru spre pertractare constitutiunala.

Protocolulu se autentica stante sessione si siedinti'a se incheia.

Bud'a-Pest'a 21 Februariu n. (Cas'a representantiloru.) Intre petitiunile private se afla si petitiunea ascernuta Casei de 100 comune ortodocse-iudaice, in carea se face protestu contr'a infiintiârei unui seminariu de rabini din fondulu de tiéra alu israilitiloru.

Contele Em. Pechy in numele comissiunei pentru fundatiuni se róga de Casa, cà sa i se concréda acestei'a espresivu si cercetarea naturei juridice a fundatiuniloru dela Universitâti. Se conçede rogarea comissiunei.

Franc. Bakcsi cere dela ministrulu de justitia urgent'a resolvire a afacerei fundatiuniloru de husari din secuime, la care ministrulu respunde, ca acést'a taia in resortulu ministrului de interne.

Omladin'a aduce iéra in miscare afacerea alegerei dela Panciov'a. Costiciu presentà adi unu proiectu de conclusiune voluminiosu, sprigínitu de Babesiu si de generalulu Doda cu programulu candidatiloru, care culminédia in urmatórele: Cas'a sa avisedie pre ministrulu de justitia si interne, cá sa estinda cercetarea in afacerea alegerei dela Panciov'a si asupr'a abusuriloru, nelegalitâtiloru si asupr'a procederei punibile, de carea s'au facutu culpabile atâtu orgauele administrative câtu si functiunarii alegerei, si in genere asupr'a esceseloru nelegali si punibile a cortesiloru, sa indeplinésca câtu mai curendu acestea cercetâri si sa presente inaintea Casei unu raportu motivatu asupr'a resultatului, precum si asupr'a dispositiuniloru luate séu luânde din partea ministeriului.

Ad. Lazaru presenta urmatoriulu proiectu de conclusu:

Cas'a sa avisedie pre ministeriulu de interne, cá acest'a sa presente inca in decursulu acestei sessiuni unu proiectu de lege asupr'a regulârei fondului regiu si a referintieloru urbariali de acolo conformu unui conclusu alu Casei privitoriu la acest'a.

Se va pune sub presa si la tempulu seu la ordinea dilei.

Ios. Gull indrépta câtra ministrulu de interne urmatórea interpelatiune:

1. E adeveratu, ca ministrulu la respunsulu memorandului ascernutu de Univesitatea natiunei sasesci a emanatu acelu rescriptu, pre care lu publicara in dilele trecute foile publice?

2. Pre basea cârei legi se crediù ministrulu imputernicitu, a anulá acelu conclusu alu Universitâtiei natiunei sasesci, pre temeiulu cârui'a se ascernù adres'a, cá unulu necompetentu, si privà Universitatea natiunei sasesci de dreptulu de corespondare si petitiune in afaceri de dreptu publicu?

3. E ministrulu aplecatu, a-si retrage din ordinatiunea sea partea acea care privasce acestu dreptu?

Gust. Kapp provocându-se la articululu de lege XLIII din 1868 si la unu conclusu alu Casei, care avisédia pre ministru, a presentá unu proiectu de lege asupr'a regulârei fondului regiu, indrépta câtra ministrulu de interne acésta interpelatiune:

1. Are ministrulu de cugetu a indeplinì dispusetiunea legei si a presentá Casei unu proiectu de lege corespundietoriu §§ 10 si 11 din articululu de lege XLIII din 1868 si déca are de cugetu cându va face acest'a?

2. Prin ce 'si esplica ministrulu intardierea de pâna acum fatia cu legea si cu conclusulu precisu alu Casei?

Ambe aceste interpelatiuni se predau in scrisu ministrului de interne, care erá de fatia in siedintia.

Franc. Pulszky interpelédia: pentru ce nu póte post'a promová fói'a italiana „Diritto", care e amica Ungariei? si deputatulu Steiger ascerne raportulu asupr'a proiectului de lege referitoriu la cârtile funduari din capital'a Pest'a. Dupa acést'a Cas'a trece la ordinea dilei, la pertractarea unei serii de petitiuni, dintre cari petitiunea clubului celoru din 1848 din Ariesiu si Mediasiu pentru disolverea parlamentului presente provóca o discussiune fórte sgomotósa.

Comissiunea petitiunaria propune, cá petitiunea acést'a sa se respinga simplu, fiindu ca diet'a nu se póte disólve pre sine insasi prin poterea sea, ci dreptulu disolverei compete numai Maj. Sele.

Val. Solymossy sprigínesce in o cuventare lunga petitiunea. Starea de acum, dice oratorulu, nu se mai póte tiené, partidele s'au desbinatu in fractiuni nenumerate, partid'a lui Deak nu mai are majoritatea, guvernulu nu se mai póte suplinì nici din partid'a sea propria, de acea numai remane alt'a de facutu: decâtu disolverea parlamentului, pentru carea Cas'a sa si róge pre Majestatea Sea. (Aplausu in stâng'a estrema.)

Lud. Csernatony dice, ca intielege acést'a cându poporulu Franciei face o atare provocare câtra Adunarea natiunale, pentru ca acést'a are dreptulu a se disólve pre sine insasi. La noi inse e detiermuritu prin lege, ca cine conchiama si disólve parlamentulu, deci o rogare, cà parlamentulu sa se disólve pre sine insusi, e o impertinentia, pre carea Cas'a trebuie sa o respinga cu resolutiune. (Aplausu viu in drépt'a si stâng'a.)

Ernst. Simonyi replica, ca nu e impertinentia, cându poporulu dechiara mandatariloru sei, ca nu mai are increderé in densii. Petitiunea de fatia esprime convictiunea sea propria si de acea sprigínesce propunerea lui Solymossy.

Ales. Csiky alaturandu-se la parerea antevorbitoriului dechiara espressiunea, ca petitiunea e o impertinentia, de o impertinentia a lui Csernatony. (Ilaritate).

Fr. Pulszky dice, ca casulu de fatia ii aduce aminte pre trei sodali de croitori din Londonu, cari au ascernutu parlamentului din Engliter'a o petitiune contr'a ministeriului si s'au numitu in acea: „Noi poporulu din Engliter'a"; asiá si petitiunea acést'a e subscrisa de „Selyebi Dani si Sinko Lajos" — in numele cercului electoralu opositiunalu din Ariesiu-Mediasiu. Suntu cercuri electorali, dara nu opositiunali, cari asiá dara nu potu formá corporatiuni proprii. Noi suntemu dedati, a maculá pre ministri astu-feliu, câtu bancele ministeriali devinu bance de infamia; natiunalistii punu la indoiéla statulu Ungariei. Déca va dispare si stim'a inaintea parlamentului, atunci vomu poté ajunge si situatiuni cari suntu adi in Hispani'a, unde numai baionetele voru venì la medilocu. (Aplausu viu). Oratorulu se alatura la parerea lui Csernatony.

Col. Tisza observa, ca a vediutu din parerile oratoriloru din s láng'a estrema, ca Cas'a representantiloru cuprinde in sine intr'adeveru atari elemente, de cari numai prin disólvere s'aru poté eliberá. (Ilaritate). Oratorulu e de parerea lui Pulszky, observa inse, ca Ungari'a n'a ajunsu inca acolo, unde se afla adi Hispani'a. Acést'a s'aru templá atunci, cându procederi cá cea de adi aru obvenì in massa. Oratorulu e si de parerea lui Csernatony, ca e o impertinentia a provocá parlamentulu sa-si dea insusi lovitur'a de mórte. Espressiunea lui Csiky asupr'a lui Csernatony nu e impertinentia, inse ea aréta nematuritate deplina, (Ilaritate sgomotósa), deci pretinde respingerea petitiunei.

Mai vorbescu la acést'a Al. Almássy, G. Ugron si Ios. Madarasz, dupa acést'a punendu-se la votu petitiunile se respingu cu o mare majoritate. (Numai o parte din stâng'a estrema a votatu pentru disolverea parlamentului.)

Bud'a-Pest'a 23 Februariu n. (Cas'a representantiloru.) Dupa resolvirea formalieloru

Contele Szapáry respunde la interpelatiunea lui Gull astu-feliu:

Onorata Casa! In siedinti'a de alaltaieri dlu deputatu I. Gull indreptà câtra mine o interpelatiune, alu cârei cuprinsu, dupa cum credu, e in viua memoria. De acea nu va fi de lipsa, a o cetì in tóta estinderea ei. Mi iau libertate a respunde senguratecu la tóte intrebârile cuprinse in interpelatiune. (Sa audimu!)

Dlu deputatu me intreba mai intâiu, de e adeveratu, ca amu indreptatu câtra Universitatea natiunei sasesci o ordinatiune prin care eu amu anulatu unulu din conclusele ei séu dupa dlu deputatu conclusulu referitoriu la un'a din petitiunile loru? Domnulu deputatu intrebà mai departe, de este autenticu acelu testu si de este adeveratu cuprinsulu petitiunei, care a aparutu in mai multe diuarie, dupa cum dice densulu?

La acésta intrebare amu onóre a observá mai intâiu, ca eu nu potu sa sciu, ca in cari diuarie a cetitu dlu deputatu ordinatiunea, si ca nu'mi potu esplicá, ca avut'a dlu deputatu testulu autenticu la mâna séu bá?

E fapta, ca s'a tramisu universitatei natiunei sasesci o ordinatiune carea se referesce la unu conclusu adusu de ea, si eu amu adusu si o copia autentica de pre acésta petitiune, spre a o pune dlui deputatu la dispositiune déca va dorí.

A dóu'a intrebare a dlui deputatu e, ca pre ce-mi basediu eu acea procedere, dupa carea eu me semtii chiamatu, a anulá conclusele universitatei natiunei sasesci din cestiune, si a privá universitatea de dreptulu petitiunei? La acést'a amu onóre a observá mai intâiu, ca aici nu e vorb'a de privarea dreptului de petitiune, ci de anularea unui conclusu, pre care l'a adusu o corporatiune necompetenta si nechiamata la acést'a. (Aplausu viu.)

Cu privire la acést'a cas'a sa-mi concéda mai intâiu, a me demite in esentia, respective in partea juridica a intrebârei pentru a statorí, de are universitatea natiunei sasesci dreptulu a discutá cestiuni ce taia in dreptulu de statu, séu nu? (Sa audimu!)

In representatiunea natiunei sasesci impartita adi intre ablegati se provóca acést'a la drepturile si privelegiele ei seculari. Eu onorata Casa, in acea ordinatiune, carea amu indreptat'o câtra comitele sasiloru respundiendu la acea representatiune, nu m'amu provocatu la legi vechi séu la unu siru indelungu de legi; eu me provocai numai la dóue legi impreunate la olalta, legi fórte chiare si intieligibili. Un'a din acestea e articululu de lege VII din 1848. si alt'a articululu de lege XLIII din 1868.

Articululu din urma cuprinde determinatiunile mai de aprópe la uniunea cu Transilvani'a. Specialu § 1. din acésta lege dice: „Impartirea teritoriale dupa natiuni politice, care a sustatu pâna acum in Transilvani'a, numirile, prerogativele si privelegiele impreunate cu acelea, incâtu acestea s'au datu unei natiuni cu eschiderea altei'a, suntu anulate." § 11 totu

---

rulu cu grumazii, se vedea putienu golu gâtlegiulu, loculu celu mai periculosu pentru viéti'a omului. Ací 'si indreptà Achille iute lovitur'a si-i strapunse gâtulu asiá de putернicu, incâtu verfulu lancei i iesí prin céfa. Hectoru cadiù la pamentu si fiindu ca lancea nu taiase gutlegiulu se rugà abiá resuflandu:

„Achille! te conjuru pre genunchii tei, pre parintii tei, sa nu mi se batjocorésca trupulu la nâile Danailoru, ci-lu tramite la Troj'a la ai mei."

Dara Achille 'si scutura capulu infricosiatu si dise:

„Nu me conjurá pre genunchii mei, pre parintii mei, assasinule alu amicului meu. Nime nu va alungá cânii dela capulu teu, chiaru si cându Priamu aru vrea sa te companésca cu auru!"

„Te cunoscu" gangaví moribundulu Hectoru, „dara aduti aminte de mine, cându, la pórt'a scheica, te voru nimerí sagetile lui Apollo."

Profetiendu aceste, spiritulu lui Hectoru parasí corpulu si descinse in Hades (iadu). Achile inse strigà dupa spiritulu fugetoriu:

„Sa mori! Sórtea mea voiu primí-o dela Joe, cându voru vrea deii. Acum inse voiu sa sacrificu pentru amiculu meu Patroclu."

Cu acestea 'lu desbraca de arme, i gauresce vinele dela calcâie la amendóue piciórele, trage sfór'a prin ele si-lu léga dupa carutia. Se urca dupa aceea in carutia si mâna cu biciulu caii câtra nâi. Nori de pulvere se radica dupa celu teritu, capu-i, care cu putienu mai inainte erá atâtu de placutu, acum cu perulu in disordine facea brasda dupa sine prin nesipu. Mum'a lui Hectoru, Hecub'a, vediu de pre muru spectacululu infioratoriu, 'si aruncà departe velulu de pre capu si tanguindu-se privesce dupa fiiulu ei. Insusi regele Priamu plangea si se vaietá amaru si bocetulu trojaniloru resuná in tóta cetatea. Betranulu tata voiá sa fuga dupa ucidietoriulu fiiului seu si sa se lupte pentru elu. Acum se arunca la pamentu si striga:

„Hectore! Hectore! iertu pre inimicu pentru toti cei-lalti fii, ce mi-au ucisu, dara pentru tine nu-i potu iertá. O! de ce n'aì pututu murí in bratiele mele!"

Andromache 'si petrecea linisoita intr'o odaia a palatiului, pentru ca dens'a nu audíse inca de nefericirea intemplata. Dens'a tocm'a tiesea unu vestmentu frumosu de purpura si strigà o servitóre sa asiedie o cratitia mare la focu, cá sa pregatésca pentru barbatu o baia calda pre cându se va intórce dela lupta. Intr'aceea aude scomotu si tanguiri. O presimtire trista o cuprinse si esclamà:

„O vai de mine! servitóre, me temu, ca Achille va fi taiatu barbatului meu calea, de a puté intrá in cetate."

Percurge dupa aceea palatiulu cu anim'a sbatatóre, grabesce pre turnu si preste muri vede in departare corpulu sociului iubitu, cum 'lu terâscu dupa sine caii Pelideanului. Andromache lesinà indata si cadiù pre spate in mânile cumnatiloru si a cumnateloru sele; totu ornamentulu pretiosu din pêru, pantlicele, invelitórea, legatórea frumósa, ce o capetase cá daru de nunta dela Afrodit'a — tóte i cadiura departe de pre capu. Dupa ce'si venì in ori, suspinandu dìse cu voce intrerupta câtra femeile trojane, ce erau adunate acolo:

Hectoru! o beata de mine! tu nefericitu cá mine, nascutu pentru necasu, cá mine! De ací inainte voiu petrece acasa cu durere si amaru si baiatulu micutiu sermanulu, va cresce fâra tata, cu lacremi in ochi. Va trebuí sa cersiésca la cunoscutii tatânes'o si-lu voru respinge fiindu ca nu are tata. Atunci va fugí plangendu la muma-sea, care nu are sociu si cadavrulu lui Hectoru 'lu manca cânii"

Astfeliu se plangea si se tanguiá biat'a femeia. Si trojanele suspinau.

Petra - Petrescu.

din acésta lege sustiene universitatea natiunei sasesci, inse chiaru sî precisu numai in acelu cercu de activitate, care i compete ei pre basea articulului transilvanénu de lege XIII din 1791, de unde inse e eschisu oficiulu judecatorescu.

Articululu de lege transilvanénu XIII din 1791 spune inse chiaru, ca drepturile universitatei sasesci sa se estinda mai intâiu asupr'a alegerei oficialiloru, mai departe asupr'a afaceriloru de administratiune sî justitia; despre esercitarea drepturiloru politice inse nu cuprinde legea dela 1791 nici unu cuventu.

Eu nici nu credu, on. Casa in possibilitatea acea, ca compatriotii nostri din Transilvani'a sî eserciara dreptulu loru municipalu in dóue deregatorii, adeca intâiu in cele 11 scaune municipali sî a dóu'a cá delegatiune in a dóu'a deregatoria, in universitate. Dara nu numai eu interpretediu legea citata asiá precum mi-amu luatu libertatea a o prelege. Atâtu in tómn'a anului 1865 câtu sî in primavér'a anului 1866 voira sasii sa-si eserciedie acelu dreptu, pre care se incercara a lu eserciá acum, sî adusera in afaceri politice concluse in urm'a câror'a guvernulu transilvanénu facù acésta afacere objectulu unei discusiuni meritórie sî 'si manifestà in o representatiune copiósa sî temeinica parerea sea intr'acolo, ca universitatea natiunei sasesci nu e indreptatita nici pre temeiulu usului inainte de 1848, nici pre basea legiloru sustatórie, a se ocupá cu cestiuni de natur'a dreptului de statu. (Aplausu viu.)

Pre basea acestei representatiuni a guvernului transilvanénu se anulara prin manifestulu prea inaltu dto 19 Aprilie 1866 amintitele concluse, aduse de universitatea natiunei sasesci in afaceri de natur'a dreptului de statu sî se esprimà prea inalt'a desaprobatiune asupr'a acestei procederi. Dispusetiunea mea de acum nu e senguratecа, din contra ea coresponde numai pracsei sî procederei de pâna acum.

Acést'a erá pracsea inainte de 1848; eu concedu aceea ca intre 1848 sî 1861, s'a desvoltatu cum-va o alta pracse. A basá inse pre pracsea usitata pre tempulu acest'a drepturi séu a deduce din acea o o pracse legale, nu se póte concede. (Aplausu viu.)

Dupa 1865 a fostu pre basea dispositiuniloru amintite de mine totu acea procedere cá sî inainte de 1848 sî totu cá sî cea de acum cu esceptiunea unui unicu casu, unde adeca venea la intrebare discussiunea proiectului de lege asupr'a regulârei fundului regiu sî unde universitatea natiunei sasesci a cerutu concessiunea sa iá la pertractare acestu objectu. Inainte inse de a face ea acést'a, comitele sasiloru sciindu, ca universitatea n'are dreptu la acést'a, indreptà câtra antecesorulu oficiului meu intrebarea, ca concede-i universitâtiei, a luá esceptionalmente acestu objectu la pertractare? sî antecesorulu meu in oficiu a datu consensulu seu la acést'a numai spre a-si schimbá ideile. De aici inse dupa a mea parere nu se potù deduce cu succesu nici unu dreptu. (Aplausu.)

De óre-ce amu discutatu laturea juridica a afacerei mi iau libertatea a trece la felulu sî modulu representatiunei sî aici sum constrensu inainte de tóte a observá, ca aici nu se póte tratá de acea, ca eu amu emisu ordinatiunea din cestiune pentru acea pentru ca representatiunea universitâtiei sasesci e indreptata contr'a unui projectu de lege ascernutu din partea mea inaintea legislativei.

Dupa cum demustra casurile din tempulu din urma, eu nu aveamu sa facu nici o objectiune sî nici ca poteamu face acést'a contr'a acelei impregiurâri, ca multe municipie din tiéra 'si radica glasulu loru contr'a acestui proiectu de lege, ca delegédia in acésta afacere deputatiuni sî-si manifestédia parerea loru. La acést'a nu numai nu aveamu sa facu vre-o objectiune séu observatiune, ci priveamu cu placere, ca afacerea se deslucesce sî se chiarifica din tóte pârtile.

Nu este dara nici unu temeiu, din care eu n'asi fi voitu sa suferu tocm'a reclamatiunea universitâtiei natiunei sasesci, presupunendu, ca eu o tieneamu de competenta. (Aplausu.)

Dara n'a fostu On. Casa, de locu vorba despre aceea, sa se eserciedie dreptulu de petitiune séu nu, séu in ce modu sa se eserciedie, ci erá fórte chiaru vorb'a de aducerea de concluse, pentru cari corporatiunea respectiva nu erá competenta.

Asiá se accentuiédia in gravamenulu universitatei natiunei sasesci memoratu de mine, ca universitatea natiunei sasesci doresce séu pretinde (Miscare viua, strigâri: pretinde?!) 1. cá fundulu regiu sa formedie o unitate teritoriale sî unu oficiolatu municipalu; 2. déca la impartirea nóua a teritoriului transilvanénu se intentiunédia óre-care schimbare in teritoriulu fundului regiu, acést'a numai prin concursulu universitâtiei natiunei sasesci sa se póta templá. (Lunga sî viua nelinisce.)

Déca acést'a se va face fâra concursulu ei, universitatea natiunei sasesci presenta dejá din capulu locului protestu contr'a acestei dispositiuni a legislativei. (Indignatiune, nelinisce lunga). Universitatea natiunei sasesci pronuncie mai departe, ca legislativ'a n'are dreptu, a dispune despre teritoriulu sasescu. (Indignatiune). La acést'a numai corón'a sî universitatea natiunei sasesci suntu competente (mare indignatiune), ca de câte ori legislativ'a indrasnea (Nelinisce viua, ce duréza mai multu tempu), a se amestecá in afacerile universitatei natiunei sasesci, acést'a dupa incetarea fortiei totu-déun'a fù introdusa iéra in drepturile ei vechi. (Miscare, durédia lungu.)

Mi a-si fi tienutu de detori'a mea Onor. Casa, a respinge sî atunci aceste proteste radicate contr'a legislatiunei, cându aru proveni dela unu oficiolatu competentu, cu atâtu mai multu mi-amu tienutu asiá dara de detorintia acum, cându facù acést'a unu oficiolatu, care de locu nu erá competentu a trage in cadrulu discussiunei sele acést'a afacere. (Aplausu viu generalu.)

On. Casa, sa-mi concéda acum a indigitá directiunea in carea merge acestu protestu sî tient'a, la care se silesce sa ajunga. (Sa audîmu!) Anume cere sî pretinde universitatea natiunei sasesci, cá fundulu regiu sa remâna in unitatea sea teritoriale, cá teritoriele Transilvaniei sa se organisedie astu-feliu, cá acolo sa se dee locu desvoltârei diverseloru natiunalitâti.

Eu credu, on. Casa, ca trebuie sa venimu in chiaru cu unele cestiuni, ca nu e consultu a le amaná, ci noi trebuie sa ne esprimâmu opiniunile nóstre francu sî resolutu. (Aplausu generalu viu, strigâri: Reu destulu, ca acést'a nu s'a templatu pâna acum!)

Eu sciu, On. Casa, ca intre impregiurârile presente, cari in multe privintie suntu nefavoritórie, nu póte fi in interesulu nostru, de a ne creá contrari prin dispositiunile nóstre, totusi déca voimu sa remanemu cu unu óre care membru din o familia in contielegere buna, atunci calea adeverata spre acést'a nu póte fi acea, a tractá tóte capritiele respectivului cu indulgintia (Aplausu viu generalu), ci in atari casuri noi trebuie sa ne esprimemu opiniunea nóstra francu sî fâra reserva, noi trebuie sa ni o esprimemu, cându dorintiele respectivului suntu neecuitabili sî ne esecutabili. (Aplausu viu).

Sum convinsu sî nu me indoiescu, ca impreuna cu mine intrég'a Casa va fi convinsa despre acea, ca unei pârti a tierei, unei natiunalitâti, locuitórie in tiéra nu i se póte dá nici unu teritoriu separatu, nici o organisatiune diferita de organisatiunea tierei, nici concediulu pentru folosirea unei limbe separate. (Aplausu viu sî generalu). Déca On. Casa e in chiaru cu acést'a, atunci ea trebuie sa-si esprime parerea sea in privinti'a acést'a, cá sa nu se nasca atari conceptiuni ratecite sî passiuni, pre cari noi nu le potemu impliní nici acum nici de alta-data. (Aplausu generalu sî viu).

Eu credu On. Casa, ca sî onoratulu domnu interpelante nu e indreptatitu, a presupune despre mine séu despre on. Casa, ca noi pastrâmu contr'a elementului, care e representatu in Universitatea natiunei sasesci, óre care prejudetiu séu reutate. (Consemtiementu generalu). Din contra eu recunoscu sî fâra indoiéla sî on. Casa recunósce acele merite pentru cultura, pre cari sî le-a castigatu acestu elementu in partea orientale a patriei nóstre. Sî nu póte fi nici problem'a mea nici a legislativei, nu voiu sa dîcu a nimicí acést'a activitate prin fortia, dara nici a-i pune macaru pedeci in desvoltarea ei. (Aplausu generalu).

Sî in casu, cându acei concetatieni ai nostri de limb'a germana au dorintie, cari stau pre terenulu legalu, nu atingu sustienerea unitatei statului cari se misca intre barierele constitutiunei sî suntu ecuitabili sî esecutabili, atunci eu sî siguru sî Cas'a representantiloru vomu fi gat'a a le impliní. (Consemtiementu viu). De alta parte inse potu asigurá pre domnulu interpelante, ca, déca Universitatea natiunei sasesci va progresá mai departe pre calea pre carea a pasitu, eu in positiunea mea oficiósa cá custodele legei 'mi voiu tiené de detorintia a o impedecá dela acést'a. (Aplausu viu.)

La a trei'a intrebare, ca sum aplecatu a-mi retrage dispositiunea respectiva, sum constrinsu a dechierá, pre basea celoru dise cu resolutiune ca acést'a nu amu de cugetu a face. (Aplausu).

Rogu pre on. Casa, sa binevoiésca a luá spre scintia acestu respunsu alu meu.

Cuventarea contelui Moltke maresialu germanu.

rostita in siedinti'a parlamentului germânu in 16 Febr. asupr'a legei militare.

(Fine)

Ceea ce amu castigatu cu armele intr'o jumetate de anu va trebuí sa aperâmu o jumetate de seculu cu armele, pentru cá sa nu ni se rapésca iéra-si. (Aplause). Sa nu ne facemu ilusiuni: dela raportarea norocóseloru victorii amu castigatu fórte multu, sî in tóte pârtile, in respectu, nu insa sî in simpatia (Fórte adeveratu). In tóte pârtile dâmu preste neincredere; pentru ca se temu de tóte pârtile ca acum dupa ce a devenitu Germani'a puterica va fi o vecina incomoda in viitoriu.

Firesce, nu este bine a depinge pre diavolu pre parete, pentru ca din neincredere sî temere, chiaru fiindu aceste nefundate potu resultá nenorociri reale. Ve-ti gasí sî astadi simpatii pentru francesi in Belgi'a, prea putiene simpatii pentru germani. Acolo inca nu au venitu ómenii la cunoscintia, ca neutralitatea belgiana nu are decâtu unu vecinu periculosu, sî ca ea numai unu protectoru eficace póte sa aiba. (Auditi! auditi!) In Oland'a s'a inceputu restituirea liniei de inundatiune: Câtra cine? Eu nu sciu.

Eu credu ca in Germani'a inca nici unu omu nu a venitu la ide'a de a anectá Oland'a (Fórte adeveratu!) Este adeveratu ca la inceputulu seclului noi amu ocupatu odata lini'a acést'a, inse nu pentru noi, ci pentru Oland'a. Intr'o brosiura mica sî tare cetita, scrisa cu scopu de a atrage atentiunea Engleziloru asupr'a neajunsuriloru sistemeloru loru de militia, se descriu urmârile unei invasiuni in Angli'a, nu din Franci'a, nu de pre tiermurii ce zacu in fatia-i, ci din Germani'a. In Dani'a crede lumea ca e de lipsa a se inmultí flot'a litorala sî a se intarí punctele de descalecare pre insul'a Seeland, pentru ca este temere de o invasiune germâna. Acusi este vorb'a de ocuparea provincieloru rusesci dela marea ostica, acusi ca vomu atrage la noi populatiunea germana austriaca. Sî acum dloru permiteti-mi sa aruncu o privire fugitiva la vecinulu nostru celu mai interesantu.

Franci'a se vede strapusa in necessitatea de a-si reformá intrég'a institutiune militara. Pre cându stau armatele nóstre in Franci'a, amu avutu la noi armat'a francesa mai intrégа, amu primit'o, amu pus'o sub coperisiu, amu nutrit'o sî parte amu sî imbracat'o sî dupa ce se facù pacea amu dat'o nevatemata iéra-si Franciei, unde face astadi semburele celu sanatosu alu formatiunei celei nóue. In Franci'a s'au copiatu fidelu tóte institutiunile nóstre militare, firesce fâra de a se numí originalulu, sub nume francesu, cá idei francese originale, cá copii ai revolutiunei celei mari, adoptate de germani inca inainte de francesi. Inainte de tóte s'a introdusu inarmarea generala, sî inca punendu-i basa obligamentulu de 20 de ani de serviciu, pre cându la noi e numai de 12 ani. Mai departe i s'a datu legei potere retroactiva, asiá incâtu multi francesi, carii 'si servisera anii obligati de multu, se vedu de-odata iéra-si obligati de a militá.

Regimulu francesu este astadi indreptatitu a chiamá la arme pentru armat'a activa 1 200,000 feciori sî la armat'a teritoriala preste unu milionu. Spre ai poté pre acesti'a aduná sî asiediá numai in parte — pentru ca tréb'a nu aterna numai dela numerulu celoru obligati de a militá, ci suntu de lipsa sî cadrele, in cari au a se asiediá — au fostu necesaria inmultirea cadreloru. In locu de 8 corpuri de armata, cu cari Franci'a ne au fostu intempinatu la inceputulu resbelului, pentru viitoriu va pune in peciόre 18 corpuri, afara de alu 19-lea pentru Algeriu. Eu credu ca majoritatea cea mare a francesiloru, carea fâra indoiéla pórta fatalitatea cu mai multa intielepciune sî demnitate de cum aru fi crediutu cineva, — asculte cine-va pre oratorii poporului francesu sî cetésca jurnalele francese — eu credu, dîcu, ca majoritatea acést'a este petrunsa de indispensabil'a necessitate de a sustiené pacea. Vedu o dovéda a asertului meu sî in impregiurarea ca in fruntea regimului francesu sta unu militariu prudentu.

Dara, domniloru, noi amu traitu sî amu vediutu cum potu partidele francese, a câroru espressiune e de a se cautá in Parisu, târí regimu sî poporu la dicissiunile cele mai estraordinarie. Ceea-ce strabate la noi de dincolo de Vogesi este unu strigatu tumultuosu dupa resbunare pentru nenorocirea provocata de insisi francesii. Domniloru, noi n'amu calcatu in urmele veciniloru nostri, marindu armatele. Noi credemu ca avemu de ajunsu cu ceea ce se cuprinde in proiectulu de fatia. Inse noi sa nu debilitâmu bunatatea interna a armateloru nóstre nici prin scurtarea tempului de servitiu, nici prin imputinarea statului de presentia.

Mesur'a cea dintâiu, déca e cá sa aiba vre-unu efectu financiale in genere, duce la militii. Resbelele purtate cu militiani au insusirea, ca durédia cu multu mai indelungu sî din caus'a acést'a receru mai multe victime in bani sî ómeni, decâtu tóte celelalte resbele. Ve aducu aminte de resbelulu din urma de secessiune din Americ'a, care in cea mai mare parte s'a purtatu cu militiani. Franci'a a cercatu in dóue renduri cu militiani. Este cunoscutu ca dupa revolutiune, a fostu lucrulu celu dintâiu disolverea armatei orgisite. Natiunea ins'asi sa-si apere jun'a libertate, patriotismulu sa suplinésca disciplin'a, elanulu sî masele sa suplinésca educatiunea militara. Nimbulu voluntariloru dela 1791 inca nu s'a stersu, inse esista sî o istoria nepartinitóre a acelor'a, scrisa de unu francesu dupa actele ministeriului francesu de resbelu. Resistediu ispitei de a ve citá locuri fórte picante. Aru trebuí sa citediu cartea intréga, pentru ca pre fia-care pagina a-ti aflá câtu de inutila, câtu de scumpa sî ce biciu pentru tiér'a propria a fostu formatiunea acést'a.

Gardele mobile sî natiunali ale francesiloru au indelungatu resbelulu cu vre-o câte-va luni mai multu. Ele au costatu victime sangerόse, au latitu pustiire sî miseri'a multa, dara nu au potutu oprí cursulu resbelului, ele nu au potutu castigá pentru Franci'a conditiuni mai bune de pace. In fine dementi'a cu tragatorii liberi iéra-si, nu au potutu impedecá nici o dî macaru operatiunile nóstre, a datu inse resbelului unu caracteru aspru, pre care noi l'amu potutu deplânge, dara nu l'amu potutu schimbá.

Déca d-vóstra inarmati natiunea, inarmati sî elemente rele dimpreuna cu elementele cele bune sî de acelea are fiacare natiune. Elementele cele bune preponderédia fórte tare. Inse nu amu facutu noi la noi acasa esperinti'a cu gardele civice, câtu de curendu partea cea mai buna se satura de tréba, dispare in tóta tacerea sî lasa liberu terenulu acelor'a, in care nu póte avé omulu destula incredere. Puscile se impartu lesne, inse anevoia le mai poti capetá inapoi. (Ilaritate.)

Ceea ce privesce statulu de presentia, a-si staruí din tóte póterile pre lânga dvóstra, sa nu face-ti dintr'ensulu cestiune bugetara. Eu sciu, ca onoratii membrii ai acestei case credu ca tocm'a in punctulu acest'a sa fia rigurosi, pentru cá sa apere ceea este indisputabilu, dreptulu, nedubiu alu dieteloru de a votá contributiunea. Inse domniloru, cugetati, óre prin manipulatiunea acést'a cu dreptulu, nu se vatema acelu dreptu ce-lu are tiér'a de a tiené computu de concursulu dvóstra in o cestiune, carea tractédia de esistinti'a imperiului. Ni se pare ca e lucru fórte de doritu, sa nu intrâmu iéra-si in unu provisoriu nou, ci sa statorimu odata definitivu ce are sa dea Germani'a pentru o armata germana. Déca ve poteti dvóstra convinge, ca noi, cu respectu la referintie interne sî esterne nu trebuie sa tienemu in tempu de pace mai putienu de 401,000 feciori, sî déca se va statorí dupa o apretiare séu esaminare matura ce erogatiuni suntu de lipsa pentru acesti'a, atunci firesce, dvóstra resignati de a discutá sum'a acést'a a o aplacidá séu de a o respinge in fia-care anu. Dara dloru, dreptulu dvóstra de aplacidare prin acést'a nu se tiermuresce nici decum. Elu este in deplina valóre la ori-ce pretensiune mai mare sî la ori-care objectu.

Cifr'a normala a statului de presentia in tempu de pace este necesariu cá sa fia constanta in unu siru lungu de ani; prin clatinarea acestei cifre puneti nesigurantia in lucru sî in tóte pregatirile cele multe sî multu cuprindiatóre, cari trebuiescu statorite cu multu mai inainte pâna in detaiulu din urma, déca voiti cá se asceptâmu cu incredere liniscita unu atacu din afara. Luati in consideratiune, ca fia-care imputienare a cifrei acestei'a se semte 12 ani, sî ca nimenea dintre noi nu póte scí, ca óre in 12 ani fi-va pace, fi-va resbelu? Domniloru, omulu celu mai bunu nu póte traí in pace, déca vecinului celui reu nu-i place acést'a. Eu cugetu inse ca vomu aratá lumei ca amu devenitu o natiune poterica sî ca suntemu o natiune iubitóre de pace (aplausu) o natiune cârei nu-i trebuie resbelu spre a câscigá gloria sî spre a face cuceriri. (Fórte adeveratu!)

In adeveru eu nu a-si sci ce sa facemu cu o bucata cucerita din Russi'a séu din Franci'a. (Ilaritate). Sperediu ca intr'unu siru lungu de ani nu numai vomu sustiené pacea, dara o vomu sî impune. (Fórte bine.) Póte atunci se va convinge lumea ca o Germania puterica in mediloculu Europei este garanti'a cea mai mare pentru pacea Europei. Spre a impune inse pacea, trebuie sa fimu pregatiti de resbelu (fórte adeveratu) si credu ca noi stâmu inaintea decisiunei: séu de a dice, ca nóua dupa referintiele politice a le Europei nu ne trebuie o armata tare, pregatita de resbelu, séu apoi de a aplacidá ceea ce este de lipsa pentru armata. (Aplause vii).

Poiana, in 15 Fauru 1874.

Domnule redactoru! Cu permissiunea d-vóstre 'mi iau libertate a descrie in scurtu decurgerea esamenului semestralu, ce s'au tienutu in diu'a de 30 Ianuariu a. c. sub presidiulu on. domnu adm. prot. I. Drocu, in susu mentionat'a comuna; sî acést'a din simpla causa câci diu'a esamenului a fostu pentru poporulu din Poian'a o diua de serbatóre rara, o diua de adeverata bucuria sî mangaiere. — In numit'a diua a sântiloru „Trei Ierarchi“, — dupa finirea sântei liturgii in ambele biserici, publicandu-se poporului prin preotii respectivi, tienerea esamenului cu ambele clase, — se adunara la scóla toti preotii, membrii comit. parochialu sî comunalu, precum sî o multime de ómeni, mai cu séma parintii copiiloru, cari au frecuentatu scól'a dela Octomvre 1873, — spre a-si vedé insusi fructele copiiloru loru sî spre a fi martori oculari — la progresulu ce a facutu copiii — cu veteranulu invetiatoriu I. Banu sî cu neobositulu invetiatoriu primariu Elia Hociota, care e primulu anu in comun'a nóstra cá atare. — Observu dle red., ca inainte de esamenu sî de multe ori amu auditu sî mi s'a spusu — din gur'a mai multoru parinti de frunte, cari si-au tramisu copiii in anulu acesta la scóla, — ca unu invetiatoriu mai harnicu sî mai diligente, — precum e invetiatoriulu primariu, — in comun'a nóstra, pâna acum nu amu avutu; m'amu convinsu din cei mai de frunte ómeni, si i-amu auditu pre multi dicendu, ca purtarea acestui invetiatoriu escelente, i-a adusu la uimire sî nu s'au pututu retiené a nu esprimá: „Adeveratu invetiatoriulu nostru primariu capeta 300 fl. salariu — care pâna acum nici unu invetiatoriu din comuna n'a avutu; — dara merita sî 400 fl pre anu!“

Sî in fapta „vox populi vox dei“ — poporulu astfeliu judecandu nici nu s'a insielatu, fiindu ca atâtu copiii din clas'a prima — aprópe la 100 — câtu sî cei din a dóu'a clasa — preste 70 — a satisfacutu sî corespunsu pre deplinu asteptârei — sî specialu cei din urma a escelatu in tóta privinti'a — in gramatic'a rom., geografi'a, aritmetica, in cantârile bisericesci sî in alte obiecte prescrise.

Dlu adm. prot. suprinsu de resultatulu neasteptatu, multiamí prin o cuventare scurta plina de cuvinte parintesci, ambiloru invetiatori sî intoná rar'a diligintia sî harnicia aretata a invetiatoriului primariu — pentru progresulu frumosu, ce a facutu baietii de a 2-a clasa; indemnandu totu deodata sî pre elevi a fi sî in viitoriu ascultatori atâtu parintiloru precum sî de tóta laud'a demniloru loru invetiatori. —

Fia deci ambi invetiatorii asigurati de multiamirea sî recunoscinti'a, ce comun'a le datoresce, fia incredintiati ca procedendu sî in viitoriu asiá — precum au doveditu cu acésta ocasiune, comun'a totu-déun'a le va scí resplatí ostenelele sî jertfele facute pentru binele ei; fia mai departe incredintiati, ca, de-sî necasurile poporului nostru in diu'a de astadi suntu multe sî mari, sî mai cu séma ale economiloru nostri de vite, totusi se afla sî se voru aflá persóne, care nu voru incetá a pledá pentru imbunatatirea materiala a invetiatoriloru sî ai spriginí moralminte; câci, de-sî nu toti — dara multiamita ceriului — maioritatea sî din comun'a nóstra a venitu la cunoscintia sî convingere, ca numai atunci vomu puté inaintá, — déca invetiatorii apti voru fi bine dotati sî salarisati; ei numai atunci se voru puté ocupá esclusivu de scóla sî elevi, cându nu voru fi necesitati a se ocupá sî cu alte afaceri, pentru a-si castigá esistinti'a de tóte dilele.

Acestea, sum siguru ca sî comun'a nóstra de 1200 familii, — care — durere pâna acum nu a pututu stá paralelu cu o Saliste, cu unu Resinari sî alte de asemenea, in scurtu le va urmá. — Va urmá sî ide'a, ce neincetatu a nutrit'o intregu poporulu din Poiana, teneri sî betrâni, mai bine de unu deceniu sî care pâna acum pre lânga tóta bun'a vointia a remasu unu pium desiderium, ide'a, dicu de a radicá o scóla mai mare sî corespundietória pentru o comuna cu 5000 suflete, sî celu putienu cu 500 de copii sî copile de scóla, se va puté realisá pre neasteptate, câci loculu sî materialulu stau gat'a!

Sum siguru sî convinsu, ca facendu-se astadi inceputulu — cu zidirea scólei — poporulu nostru, care in religiositatea sî bunatatea lui ne spusa, totudéun'a a ascultatu de mai marì lui, a spriginitu sî spriginesce din tóte puterile astu-feliu de intreprinderi comune sî folositóre, s'aru pomení la anulu venitoriu cu o scóla mare sî frumósa; — iéra preotiloru judelui, juratiloru, notariului, invetiatoriloru sî specialu preotiloru I. Manegutiu, N. Dobrotu, I. Sierbu, dlui N. Ciugudeanu, la cari me adresediu sî cari sî pâna acum'a si-au facutu mari merite pentru scóle, biserica si pentru poporu, — sî toti acei'a sub a câroru ocârmuire auspicii sî ajutorare se va pune pétra fundamentala pentru acestu atâtu de doritu edificiu, dedicatu progresului sî tenerimei din comuna, le va remané numele, scrisu cu litere de auru — sî voru fi pentru urmatorii din Poiana eternisati — precum suntu toti acei'a, sub a câroru conducere si ajutorare s'a ziditu „biseric'a cea nóua dela Vadu“ — despre care nemuritoriulu Metropolitu Siagun'a, — cercetandu la 1851 Poian'a, a disu: „Biseric'a dela Vadu e cea mai frumósa din dieces'a mea.“ —

Dee Ddieu cá sî zidind'a scóla sa fia cea mai mare sî cea mai frumósa dintre tóte scólele principale sî poporale din archidiecesa! — Si atunci cele 5000 de suflete suntu asigurate cu biserica sî scóla, — cu unic'a mângaiere, cu uniculu tesauru, ce mai posedemu astadi.

Iéra fiesce care fundatoriu liniscitu va puté aplicá cunoscutulu versu:

„Protinus ut moriar, non ero terra, tuus.“

Olariu.

Varietâti.

*** **Câti sasi suntu in fundulu regiu sî in Transilvani'a preste totu?** ni spune „Baloldal“ asiá: Dupa cele mai nóue date statistice oficiale traiescu in fund. reg. cu totulu **158,546** luterani, dintre cari suntu de a se subtrage 20,000 luterani unguresci si 5000 nemtiesci cari nu voiescu sa tréca de sasi. Remânu dara sasi curati **133,546**. Afara de acesti'a mai locuiescu in comitate **43,530** luterani, dintre cari substrasi cei ce locuiescu in Clusiu, Turd'a, Aiudu sî Osiorheiu si in vr'o câte-va sate in suma de 3000 luterani unguresci si 3000 luterani nemtiesci remanu **37,530** sasi maghiarisati. Asiá dara in fundulu regiu **133,546** sî afara de fundulu regiu **37,530**. In tóta tiér'a, la olalta, **171,076** de origine sasésca. De unde se vede ca sasi mai nu suntu; iéra „natiunea sasésca“ carea s'aru jucá in fundulu regiu bucurosu de a statu separatisticu, este numai o mica fractiune, carea nu ajunge nici cu populatiunea unui comitatu de mediloculu sî carea abiá face a 87 parte din poporatiunea statului ungurescu.

Raportu comerciale.

Sabiiu 24 Fauru n. Grâu 7 fl. 60 xr. frumosu, 7 fl. 33 xr. mestecatu, 7 fl. 7 xr. cualit. infer.; secar'a 4 fl. 93 xr. pâna 4 fl. 67; orzu — — —; ovesu 1 fl. 87 pâna 1 fl. 60 xr.; cucuruzu (porumbu) 3 fl. 87 xr,; cartofi 2 fl. 13 xr. galét'a austriaca.

Fârina buna 14 fl.; de fransele 12 fl.; de pâne alba 11 fl. pâne de casa 10 fl. maj'a.

Lintea 24 xr., mazarea 24 xr., Fasolea 18 xr., malaiulu 16 xr. cup'a.

Fenu legatu 1 fl 15, nelegatu 1 fl. 10 xr., paie lungi 80 xr., scurte 70 xr, maj'a.

Lemne de focu 7—9 fl. stang. austr.

Carnea de vita 20 cr. p., de porcu 26 xr. Unsórea 75 xr. pâna la 1 fl. cup'a.

Burs'a de Vien'a.

Din 12/24 Februariu 1874.

Metalicele 5%	69	70
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	74	15
Imprumutulu de statu din 1860	104	25
Actiuni de banca	970	—
Actiuni de creditu	242	—
London	111	75
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	75	10
„ „ „ Temisiorene	74	50
„ „ „ Ardelenesci	74	—
„ „ „ Croato-slavone	75	50
Argintu	105	70
Galbinu	—	—
Napoleonu d'auru (poli)	8	93

Concursu.

Prin ordinatiunea Pré Venerabilului Consistoriu archidiecesanu gr. or. cu Nr. 1135 ex 1873 fili'a Carpinisiu-Vertopi, dechiarandu-se de parochia nóua independenta, tienatória de clas'a III, spre ocuparea postului preotiescu sa deschide concursu pâna la 10 Martiu a. c.

Emolumentele, deocamdata suntu venitele stolari dela 85 familii stipulate sî regulate astfeliu, incâtu se corespunda recerintiei prescrise pentru o parochia de clas'a a trei'a.

Doritorii de a ocupá acésta parochia, au de a-si subscerne concursele subscrisului, pâna la terminulu prefiptu, instruite dupa prescrisele „Stat. Org.“

Dela scaunulu ppescu gr. or. alu Zlatnei de josu.

Abrudu in 6 Fauru 1874.

In contielegere cu comitetulu parochialu.

Ioanu Gallu,
(1—3) prot. gr. or.

---

ad Nr. 24 1874.

Concursu.

Devenindu parochi'a de class'a a III-a Mesentea protopresbiteratulu gr. or. alu Albei-Iuliei vacanta, prin acést'a se escrie concursu pâna in 28 Febr. a. c.

1. Venitele stolari indatinate.
2. Aratura sî fenatiu, impreuna cu gradina sî cimiteriu 12 jugere.
3. Casa parochiale nóua.
4. Dela 55 familii câte o ferdela cucuruzu, sî o dî de lucru.

Doritorii de a ocupá acésta parochia, au sa-si astérna suplicele loru instruate cu documentele recerute de prescrisele „statutului organicu“ la subscrisulu pâna in terminulu susu indigitatu.

Alb'a-Iuli'a 31 Ianuar. 1874.

In contielegere cu comitetulu parochialu.

Alessandru Tordosianu,
(2—3 protopresbit. gr. or.

Concursu.

Pentru ocuparea postului preotiescu in vacant'a parochia Panicu de a III clasa curatu româna gr. or. constatórie din 80 familii cu 550 suflete in protopresbiteratulu Clusiului, se escrie concursu pâna in 25 Februariu 1874 st. v.

Venitulu preotiescu este urmatoriulu:

1. Cas'a parochiala de lemnu, nu de multu corespundietoriu edificata, cu 2 despartiemente sî bucataria in midilocu.
2. Siura de lemnu sî grajdu (puiata) de lemnu sub ea.
3. Gradina de legumi in giurulu casei parochiale.
4. Usufructulu de cositu din cimiteriu in giurulu bisericei.
5. Un'a mertia mare bucate de pâne dela 54 familii; câci tertialitatea remane cantorelui séu invetiatoriului.
6. Un'a dî de lucru (claca) cu palm'a dela 54 familii.
7. Portiunea canonica constatatórie din 13 jugere sî 147°☐ aratoriu, — si din 10 jugere 187°☐ de fenu in padure. — NB Contributiunea portiunei canonice o solvesce comun'a bisericésca.
8. Usuatele tacse stolare.

Concurentii voru binevoí a-si adresá concursele sele, instruite in sensulu Stat. org. câtra sinodulu parochiale, sî a le substerne subscrisului pâna la terminulu prefiptu, cá asiá in 30 Ianuariu 1874 negresitu sa se póta tiené alegerea.

Clusiu, in 14 Decembre 1873.

In contielegere cu comitetulu parochialu.

V. Rosiescu,
(3—3) protop. gr. or.

In librari'a lui F. MIGHAELIS in Sabiiu,
(piati'a mica Nr. 12.)
se afla de vendiare
globulu pamentului
in limb'a româna.
Marimea 8 policari in diametru. Pretiulu 7 fl v. a.

INDREPTARE. In Nr. 12, fati'a ultima, la Multiamita publica, e de a se cetí in locu de Dr. de de med. „Doctorandu de medicina.“

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Dominec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârtî ale Transilvaniei sî pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 15. ANULU XXII.

Sabiiu in 21 Februariu (5 Mart.) 1874.

La cestiunea sasésca.

Sgomotu mare au facutu acésta cestiune in tóte pârtile; s'au adusu prin diurnale nemtiesci sî ungouresci varii argumente pro sî contr'a, sî totusi nu s'au lamuritu lucrulu pre deplinu. Caus'a este ca sî un'a sî alta parte au trecutu cu vederea esenti'a lucrului, cu voi'a séu fâra de voia. Sasii, cari prea bine cunoscu caus'a, au tractatu cestiunea fundului regiu adi, cá in tóte tempurile asiá, incâtu mai multu o au incurcatu. Unilateralmente o au tractatu sî magiarii, sî póte cu intentiune s'au feritu a accentuá pre natiunea româna din fundulu regiu, pre a cârei umeri jace cu tóta greutatea acésta cestiune, câci déca se tractéza acésta causa din punctu de vedere natiunalu, apoi ea nu se va puté deslegá nici odata dreptu, fâra a pune in cumpena pre numerosii români din fundulu regiu.

Cu privilegii nu se va produce nici unu resultatu, câci nici cându nu s'au datu in fundulu regiu privilegii eschisivu numai pentru sasii genetici, precum voru a scí sasii.

Nici cu liter'a legiloru dela 1848 incóce nu se va ajunge scopulu, pâna cându nu se voru delaturá contradicerile in acelea legi. Contradicerea inse este vederata sî de aceea nu este mirare, ca sasii se provóca la unele, sî dlu ministru de interne la alte legi, fâra sa póta esî unulu séu altulu din chaosu. Incurcatur'a acést'a de lege a urmatu mai alesu dela 1867 incóce si — putemu dice — numai din slabiciunea unoru dni ministri.

Legea din 1868 art. 43 nu s'au adusu in viétia in sensulu § 4 sî 5 art. VII din 1848; §. 10 alu art. 43 din 1868 stà in contradicere cu §. 1 alu aceleiasi legi; §. 88 alu art. 42 din 1870 stà in contradicere cu art. 43 din 1868.

Déca mai privimu sî la alte acte, ce cadu in sfer'a mânei libere sî in poterea ordinatiuniloru ministeriali, prin cari dela 1868 incóce — fia aperte séu sub mâna sî cu ori-ce scopu — s'au concesu lucruri mari Universitâtiei sasesci sî déca ne mai aducemu aminte sî de promisiunile date sasiloru, la cari se provócà deputatulu sasu Gull in cas'a ablegatiloru la 23 Fauru a. c.; apoi negresîtu, ca in acestu restempu au trebuitu sa vina negura preste legi si in cestiunea fundului regiu, ce au produsu lupt'a ce o vedemu cu ochii intre sasii sî intre regimu. Nu ne vomu ocupá aici cu scopurile ascunse, ce le-aru fi urmaritu ministeriulu ung. dela 1868 incóce fatia de sasi nici vomu constatá, ca in acestea cochetâri cine e pacala sî cine e pecalitulu; dara cându privimu la calea cochetârei apoi la remonstratiunile Universitâtiei sasesci, la emisulu dlui ministru de interne din 27 Ianuariu câtra Universitate, la interpelatiunea dlui Gull sî la respunsulu dlui ministru din 23 Fauru, ne vine in gându fabul'a, cându lupulu s'au intovarasîtu cu vulpea pentru cá sa-si caute unu venatu, sî pâna a nu ajunge la acest'a s'au incaieratu, iéra fugindu venatulu iérasi s'au scarpinatu unulu pre altulu, sî ne aducemu aminte de vorb'a românului: I amu datu degetulu sî 'mi imbuca mân'a.

Dara sa trecemu la obiectu. Deslegarea cestiunei Universitâtiei sasesci sî resp. a sasiloru, aterna dela deslegarea cestiunei fundului regiu, cu carele nu se póte identificá natiunea genetica sasésca. De cheia servesce aici pentru tempulu pâna la 1848 natura de dreptu a fundului regiu sî referintiele locuitoriloru lui, iéra de atunci incóce art. I dietalu transilvanu din 1848 prin carele s'au proclamatu perfecta egal'a indreptatire, sub carea conditiune s'au primitu art. 7 din 1848 ungureanu. Apoi vine a se cercetá art. 43 din 1868 §. 1. prin carele avea a se dá espressiune practica acelei legi din 1848.

Natur'a fundului regiu au statu in libertatea personala sî materiala a tuturoru locuitoriloru lui, fâra deosebire de natiunalitate séu religiune. Datorintiele locuitoriloru erau numai aperarea tierei sî platirea contributiunei, câtra rege si coróna sî câtra nimenea altulu.

Pamentulu regiu a fostu neinstrainaveru, sî liberu; toti locuitorii lui, chiaru sî iobagii fugiti din comitate, deveneau aci liberi, sî sub datorintie câtra rege sî coróna, pâna cându românii sî sasii din pamentulu nobilitariu (comitatensu) erau iobagi. Singuru regele erá domnulu sî supremulu guberuatoru alu acestui pamentu, in carele domnea intre toti locuitorii perfect'a egala indreptatire.

Nici sasii, cari au archivele la mâna, nu voru puté negá acestea ce se potu dovedí cu o multime de decrete regesci sî legi sî chiaru cu sentintie dela regi, cá supremii judecatori ai fundului regiu, in cari cetimu de repetite ori: „Natura fundi regii ea sit, ut incolae ejusdem neminem praeter principem dominum agnoscant . . sî . . „natura fundi regii diversitatem jorium excludat.“

Concivilitatea româniloru cu a sasiloru din intregu fundulu regiu nu se mai póte trage la indoiéla déca percurgemu numai decretele regelui Sigismundu din 1428 despre incorporarea Branului, cu Brasiovulu, decr. regelui Albertu din 1439, despre libertâtile locuitoriloru sasi sî români sî de ori-ce limba (cujus vis status et linqua scil. homines), decret. l. Vladislau din 1453 despre incorporarea scaunului Talmaciu la Sabiiu, decr. lui Mathi'a din 1468 despre Saliste sî Omlasiu, alu aceluiasi din 1475 despre incorporarea Rodnei la Bistrit'a etc. etc., apoi aprobatae Const. Ed. V tit. 80, in fine sî alte mai recente decisiuni de sentintia aulico regie din 1786 in procesulu Rasînariului cu Sibiiulu, deliberatulu forului productiunalu din 1822 in procesulu Universitâtiei sas. sî scaunulu Talmaciu, sentinti'a regia aulica din 1820 in procesulu de concivilitate intre sasii sî românii din Sabiiu, *) etc. etc., din cari sî aceea se vede prea lamuritu, ca intregu poporulu fundului regiu s'au indatinatu diplomatice a se numí Saxones, sî Saxones regii, intre cari se conumera toti contribuitorii din fundulu regescu si in registrele fiscali.

Numai in acestu sensu trebuie sa se intieléga numirea de Saxones sî saxonica natio in tóte locurile, asiá sî in art. 13 din 1791 sî in diplom'a Leopoldina.

Regii Ungariei inse sî Corón'a, cá supremii domni sî judecatori preste fundulu regiu sî poporulu lui, au dusu administratiunea trebiloru interne ale acelui'a prin oficiantii sei (judices regii), concedandu in fine alegerea loru — afara de comitele, — iéra acesti amploiati au esercitatu adminastratiunea sî jurisdictiunea sî au putut'o esercitá numai in numele regelui — Nostro et coronae nostrae nomine — iéra nici cându in numele natiunei séu Universitâtiei sasesci.

Nenorocirea vrù inse, cá acesti amploiati sa fia totu sasi, câror'a le-au incredintiatu regii sî ingrigirea sî administrarea contributiunei sî a proventeloru fiscali.

Ce aprópe erá dara ispit'a de a abusá de tóte acestea! Acei amploiati pre incetulu au facutu din natio saxonica sî tiéra sasésca, au concentratu tóta administratiunea in sfer'a natiunala sasésca sub form'a Universitâtiei sasesci, delocarea au eschisu pre toti altii locuitori ne sasi, au trasu veniturile regelui sî ale corónei in folosulu loru natiunalu, au usurpatu dreptulu dominalu alu regelui sî corónei, sî au trantitu in sclavia pre locuitorii români, in deosebi dela margini, sferemandu egal'a indreptatire, sî stringendu colosale averi dela acesti'a spre scopu natiunalu sasescu, au facutu in fine mai unu statu natiunalu sasescu. Poterea statului inse nici mai inainte nu au suferitu atari abusuri, ceea ce dovedescu desele infruntâri date sasiloru sî chiaru amenintiâri cu nota infidelitatis apoi in camerari'a averei s. a. Totusi in tempii impilatiunei s'au sciutu sustiené sistem'a sî Universitatea sasésca.

Asiá ne-a gasîtu anulu 1848 cu principiulu egalei indreptatiri, din nou proclamatu sî pentru fundulu regiu sî totu asiá ne-a aflatu sî introducerea guvernârei constitutiunali, ce o avemu pâna adi, sub carea s'a nascutu sî § 1 din art. de lege ex 1868, prin care se stergu tóte acelea stâri esceptiunali, de cari s'a bucuratu o natiune cu eschiderea altei'a.

In fundulu regiu, fâra indoiéla, natiunea româna, carea numera preste 259 mii locuitori, erá eschisa dela tóte prin sasi cari abiá facu 150 mii suflete.

Deci urmarea naturala erá, ca egal'a indreptatire aci iéra-si sa se faca perfecta; sî acést'a erá argumentulu celu mai tare alu legei, pre carele amu fi doritu alu audí din gur'a ministrului in sessiunea dietala din 23 Fauru, pentru ca nu se poteau suferí impregiurâri cari suntu diametralu opuse legei. Urmá dara de sine, ca Universitatea sasésca, tiér'a sasésca, avere natiunala sasésca sî cele asemenea loru nu potu esistá. Urmá mai departe ca o corporatiune politica precum sa gerá Universitatea sasésca, sî carea stá in contradicere cu natur'a de dreptu a fundului regiu, si-si avea basea numai in abusuri sî usurpâri de potere, nu mai avea locu sî insemnatate in statu. Urmá mai departe, ca dupa ce tóta administratiunea veniteloru erariului s'au trasu in functiunea poterei statului, asiá sî justiti'a, nu mai avea locu nici comitiatulu natiunei sasesci sî municipiele fundului regiu, pâna cându mai poteau ele stá in marimea, resp. micimea de astadi, avea a-si esercitá autonomi'a loru cá sî cele lalte municipie ale tierei.

Ei dara din tóte acestea urmâri de sine, ministeriulu nici un'a nu o au dusu in deplinire sî nici legea generale municipale nu o au introdusu in fundulu regiu:

Din contra la 1869 au inzestratu fundulu regiu cu unu statutu provisoriu de organisare in favorulu elementului sasescu, dupa poft'a unei partide sasesci la aparintia gubernamentali; au sustienutu comitiatulu sî Universitatea sasésca, bá in § 10 alu art. 43 din 1868 fâra sa caute mai adencu — vorbesce de drepturi sasesci basate pre contracte (?) sî in reu intielesu alu acelei legi, cere sî opiniunea Universitâtiei sasesci la aducerea de legi pentru regularea fundului regiu, bá! in anulu 1871 apróba acelu ministeriu regiu inca sî unu statutu votatu sî conclusu de Universitatea sasésca a. n. statutulu agrariu, o lege asiá de adencu taietóre in viéti'a poporului din fundulu regiu, prin carea se pune la dispusetiunea sasiloru folosirea averiloru sî pamenturiloru comunali, ceea ce a adusu nóua indiecita seracia la poporulu românu.

Prin acestea sî alte asemenea lucrâri, contrari principieloru fundamentali a legiloru, trebuie negresîtu sa crésca cerbici'a sasiloru, iéra dupa ce asta crescere au devenitu chiaru sî ministeriului amenintiatóre sî dupa ce in urm'a multoru lupte au ajunsu fostulu ministru dreptu Horváth a se convinge despre pretensiunile nefundate de urbarialitate ale Universitâtiei sasesci asupr'a scauneloru Talmaciu sî Saliste sî a creá § 82 din art. 53 din 1871, au tabaritu sasii asupr'a lui, lu au pêritu la Majestate, bá au umblatu sî la Berlinu dupa ajutoriu. Nici pâna adi nu s'au mai adusu in deplinire. Asemenea larma au facutu sasii fatia de § 97 alu projectului de arondarea municipieloru, carele inca contiene o convingere drépta despre averea a. n. sasésca natiunala.

„Rechtsraub“ „Eigenthum ist Diebstahl“ buciuma din tóte jurnalele sasesci dela 1871 incóce, pâna cându de alta parte voru acelea sa faca pre tóta lumea a crede, ca natiunea sasésca singura este atâtu de meritata pentru statu sî patria. Dara ce sa mai asteptâmu, cându ministrulu Szapáry singuru, dupa fictiunea meritata, ce o dá sasiloru in 23 Fauru, vine in urma a laudá meritele loru. Ei'n sa vedemu cum stà lucrulu cu acestea merite!

Cându au datu sasii regiloru soldati sî bani din fundulu regiu intru ajutoriu, au datu românii sî au scosu bani dela români. Cându au fostu vorba de aperarea granitiei tierei, atunci românii marginasi diu'a nóptea au vighilatu la limitele regatului, sî chiaru sî in acestea servitiuri grele sasii trageau folóse materiali din munca sî sudórea loru.*)

Pâna la infiintiarea granitiei militari au facutu acestea servitie numai românii fundului regiu la granitiele regatului.

In graniti'a militara infiintiata dela 1750 sî duranda pâna la 1851 au intratu 2 regimente de români, fórte multi din fundulu regiu, dara nici o comuna sasésca, nici unu sasu intre ei sî in luptele loru pre campiele Europei pentru statu sî patria.

Dara sasii ce au facutu?

Ei jocau pre domnii pamentului sî ai poporului, oficii grase, stringeau pre românii de prin pregiuru (si cu funi'a), cari trebuiau — cá de claca — sa lucre la cladirile sî murii cetatiloru sî curatirea canalariloru; ei se inchidea la tempu de nevoia intre muri, cultivau in linisce sî pace meserii, negotiu sî scóle, dela cari pâna la 1848 au eschisu cu desaversire pre ori sî ce românu. Este sî aceea conoscutu, ca nici nobilii tierei nu potéu castigá case in cetâtile sasesci. De prin satele rurali sasesci erau românii eschisi prin statute; nici biserici nici case (afara de colibi laterali) nu aveau voia a-si face. Cá sa-si póta sasii sustiené scóle, ómeni invetiati sî unu legionu de amploiati sî sa-si tramita tinerii la isvorulu culturei in Germani'a, apoi prin multe maiestrii (asiá sî fabricâri de documente, s'au datu de golu in famosulu procesu alu scaunului Talmaciu) au sciutu a pune mân'a pre veniturile regali si pre cele alodiali ale comuneloru române (in deosebi a scaunului Talmaciu sî Saliste) sî a-si aduná acea avere colosala, pre care o numescu adi nationala saséscа, dela a cârei folosire sî adi voru a esclude pre acesti români.*) Poterea culturei in astu modu castigata, o intrebuintiau sasii, cá sî adi, spre a innegrí inaintea lumei pre tóte cele-lalte popóre ale patriei de barbari, tirani, lotrii, furi, sî a face lumea sa créda, ca numai sasii posedu cultura sî suntu capaci de ea, sî numai loru li se cuvine domni'a preste tiéra.

---

*) Unde se scrie: „obiectionem per Magistratum Cibiniensem in eo prolatam, quod valachi jure concivilitatis, Saxonibus competente, gaudere nequeant, omni prortus fundamento destituí; quia Valachi longe ante advenas et hospites, pro qualibus per Andreanum privilegium Saxones declarantur, jam in Transilvania praefuisse certum est et prout tales, qui nobilitari praerogativa gaudeant, inter Hungaros referentur; ita in fundo regio degentes, et mixtim cum Saxonibus nobilitantes, pro Saxonibus eo a fortiori, censeri debeant, quod natura fundi regii diversitatem jurium excludat etc. etc.“

*) Citâmu aici numai unu esemplu din cele multe adeca: decretulu lui Rakoti din 11 Iuniu 1666 datu locuitoriloru din scaunulu Talmaciului, care suna pre scurtu: Dupace locuitorii comuneloru Porcesti, Boiti'a, Talmaciu micu sî mare, cari apera Turnulu rosiu sî granitiele, ne róga sî ne aréta, ca servitiulu pentru patria ii apésa diu'a nóptea, sî ei nu au datu dicima nici odata, sî totusi Sibienii de vr'o 7 ani i-au silitu la dicima amu demandatu noi gratiosu, ca déca sabienii au facutu acést'a in folosulu loru propriu, noi concedemu locuitoriloru acestoru sate, ca ei pentru servitiele loru credincióse sa nu fia datori a dá dicime.“

Dupa desfiintiarea regimentului românu I. de granitia, la carea nu mai putienu au contribuitu Universitatea saséscа, acést'a, cu ajutoriulu sasului bar. Reichenstein, fostu pre atunci cancelariu aulicu, fâra judecata, fâra sentintia, sî fâra a mai ascultá pre granitierii din fundulu regiu, via administrativa le-au luatu muntii, padurile sî pasiunile (22 munti dealungulu granitiei tierei) ce le-au posesu acesti granitieri 95 ani cu dreptu de proprietate sî pentru cari si-au versatu sângele in atâtea resbele, ba sasii au pretinsu sî desdaunare pentru folósele trase de granitieri, din sirmanele fonduri ce le au mai remasu granitieriloru pentru scólele loru. (Óre unde este Rechtsraubulu ? !)

Sî adi mai trage Universitatea saséscа fâra cuventu de dreptu, veniturile alodiali din comunele scauneloru Talmaciu sî Saliste, in folosulu culturei germane; inca sî putienele paduri sî pasiuni ale acestoru comune aru fi devenitu prad'a acelei culturi, sî mii de ómeni muncitori aru fi ajunsu la sapa de lemnu, déca nu se creá §. 82 alu art. 53 din 1871, carele deocamdata au pusu stavila aceloru remne.

Dá! sî de ací incolo voru mai strigá sasii, cum face adi „Tageblatt" sî pre la anulu 1871 „Herm. Zeitung": ca tóte acestea averi le voru intrebuintiá spre a duce cultur'a germâna in oriente, sî voru abusá de poporulu ne sasu din fundulu regiu, déca legislatiunea nu-si va implini promissiunile din §. 82. art. 53 1871 sî § 97 alu proiectului de arondare, cu dreptate sî fâra partinire.

Nimenea nu va poté numí acestea fapte ale sasiloru de servitii sî merite pentru patria, cari in tempii vechi se amenintiau cu nota infidelitatis, pre lânga carea emisulu dlui Szapáry din 27 Ianuariu 1874 este miere. Chiaru Imperatulu Iosifu — cu tóta iubirea de germani — s'au vediutu silitu a infruntá de repetite ori aspru pre sasi pentru atari abusuri, si in fine a incamerá acea avere.

Nu legile au adusu pre Universitatea saséscа la poterea ce o desvólta sî o pretinde adî, ci averea castigata pre cont'a româniloru sî a erariului; nu numai cultur'a nationala saséscа, ci sî castigarea unei valóre politice sî sugrumarea celoru-lalti locuitori, este scopulu datu de câtra sasi pre viitoriu acelei averi. — Deci cestiunea averei este inca unu momentu principalu a-lu cestiunei Universitâtiei sî natiunei sasesci.

Videant consules!

---

*) Numai in anulu 1845 d. e. au impartitu Universitatea din acelea fonduri — dupa supportarea tuturoru speseloru de administratiune, scolari sasesci etc. — la municipiele sasesci, pentrn scopuri sasesci 47 mii si pentru stipendii la tinerii sasi numai in Sabiiu la 2000 fl.

Diet'a Ungariei.

Bud'a-Pest'a 23 Februariu. (Cas'a representantiloru). Dupa cuventarea ministrului de interne in afacerea Universitâtiei natiunei sasesci, deputatulu interpelatoriu Ios. Gull cerendu cetírea rescriptului respectivu spre a se scí cuprinsulu lui, responde ministrului de interne la tóte in o cuventare lunga din carea reproducemu esentialminte urmatórele:

Rescriptulu, dîce oratorulu, cuprinde o invinuire, carea póte sî sî descépta semtieminte amare la acei cetatieni ai statului, cari si-au implinitu cu fidelitate detorintiele loru câtra statu in butulu tuturoru esperintieloru triste. Nu voiu sa esplicu mai pre largu acele semtieminte, de sî aru fi interesantu lucru, a cercetá de e oportunu, cându unu statu 'si basédia organisatiunea sea pre atari fundamente, cari stingu ultim'a schinteia de sperantia sî incredere. Nu voiu sa espunu nici scopulu invinuirei atense in rescriptu, de-sî aru fi interesantu a cercetá sî acést'a, cá sa se scie, incâtu a corespunsu elu numeróseloru promissiuni, cari s'au datu sasiloru prin documente. (Fr. Pulszkiy intréba pre oratoru la pasagiulu acest'a ca cându s'au datu atari promissiuni ?) Acést'a nu voiu sa o espunu pentru ca eu impreuna cu colegii mei de principie nu-mi basezu dreptulu pre aceste promissiuni séu pre privelegie vechi, ci observu numai, ca deputatii tuturoru scauneloru sasesci dela inceputulu parlamentului nu-mi aducu aminte sa fia votatu contr'a ideiei de statu a Ungariei. (Strigâri: „Numai acést'a aru fi mai lipsitu! E dóra sî aici vre-unu meritu?") Universitatea natiunei sasesci prin acea, ca s'a rogatu de ministrulu de interne, cá sa-i impartasiésca nu numai ei, ci tuturoru jurisdictiuniloru proiectulu de lege asupr'a impartirei teritoriali, n'a facutu mai multu decâtu alte jurisdictiuni sî totusi acestea nu s'au vinovatitu de atacu contr'a ideiei de statu. (Strigâri: „Ele inse n'au pretinsu!") E adeveru, ca Universitatea si-au pronunciatu parerile sele asupr'a planului de arondare sî a pretinsu cu resolutiune (aha!) cá sa se sustiena unitatea municipala sî teritoriala a fundului regiu sî asiá dara n'a mersu mai departe cá alta jurisdictiune. („Iurisdictiunile celelalte inse n'au pretinsu!").

Inculparea si in respectu formalu nu póte sustá pentru ca cea ce cereséu pretinde (strigâri: „Asiá dara pretindeti!") Universitatea a sustatu fâra de a se periclitá statulu ungaru de seculi sî unu rege celebru ungaru a dîsu: „Vos, qui semper unum fuistis, esseque debetis indivisi."

Universitatea natiunei sasesci, cá representanta comuna a tuturoru jurisdictiuniloru sasesci, e chiemata a aperá interesele sî positiunea cetatieniloru din fundulu regiu, carea o au dupa dreptulu de statu. Asertiunea ministrului, ca Universitatea nu erá indreptatita a discutá planulu de arondare pre basea legiloru sî a pracsei legali, sta in contradicere cu legea. Ministrulu provocându-se la § 11 din articululu de lege 43 din 1868 a facutu o conclusiune, pre carea legea nu o justifica, pentru ca aci se cuprinde conclusulu, ca Universitatea se sustiene cu cerculu de activitate, asiguratu prin art. de lege transilvanénu 13 din 1791. Cerculu acest'a de activitate corespunde diplomei leopoldine, in intielesulu cârei'a legile, donatiunile si drepturile avute pâna acum se sustienu. Pre basea acestor'a Universitatea natiunei sasesci a avutu dreptulu de a se ocupá cu cestiuni ce taia in dreptulu de statu, sî si-au eserciatu acestu dreptu nu numai in forma de representatiune sî petitiune, ci si in forma de conclusu. Oratorulu se provóca la dóue legi sî un'a din ele, continua mai departe, dovedesce, ca natiunea saséscа, recunoscuta prin multe legi de natiune, 'a incheiatu cu cele dóue natiuni tractate in afaceri de natur'a dreptului de statu, unulu togm'a pre tempulu cându s'a edatu diplom'a leopoldina. Dovéda suntu asiá numitele acórde, asupr'a câroru Universitatea a datu unu testimoniu autenticu. Documentulu cestu din urma stà in legatura cu cele dîse in art. 13 din 1791.

Prin aceea ca s'a introdusu in loculu voturiloru curiali votarea dupa capete, cerculu de activitate alu Universitâtiei, nu s'a schimbatu, de locu pentru ca in tóte dietele transilvane deputatii au tienutu adunâri nationali recunoscute oficialminte.

Rescriptulu dela curte din 21 Aprilie 1866 pre temeiulu unui manifestu alu Majestâtiei S-le, la care se provocà ministrulu, fu emanatu togm'a pre tempulu asiá numitei suspendâri a ministeriului sî apoi prin emise nici in Ungari'a nici in Transilvani'a nu s'au creatu, schimbatu séu stersu legile, ba nici nu s'au interpretatu.

Procederea ministrului nu numai e netemeinica ci sî neoportuna, pentru ca aici e o cestiune de viéti'a si Universitatea n'a pretinsu mai multu, decâtu ceea ce i s'a asecuratu prin lege. Neoportuna e procederea, pentru ca Universitatea natiunei sasesci in representatiunea sea a lucratu chiaru in interesulu statului; deci eu nu sum multiamitu cu respunsulu datu de ministrulu de interne la interpelatiunea mea sî me rogu sa se puna la ordinea dîlei.

Punendu-se la votu Cas'a ia cu mare majoritate respunsulu ministrului de interne Szapáry spre sciintia.

Impreuna cu sasii siediura Zsedény, Dr. Falk, Toszt, Csernatony sî deputatii nationali.

Raportulu comissiunei petitiunarie asupr'a seriei 37 din petitiunile intrate se va pune la ordinea dilei in Sambet'a cea mai de aprópe.

Referintele E. Daniel presenta raportulu comissiunei centrali asupr'a proiecteloru de legi referitórie la tractatulu de comerciu sî navigatiune incheiatu cu Schwedi'a sî Norwegi'a, la tractatulu postalu incheiatu cu Russi'a sî la tractatulu consulariu incheiatu cu Portugali'a, cari proiecte se voru pune la ordinea dilei in siedinti'a cea mai de aprópe.

Raportulu comissiunei juridice asupr'a proiectului de lege relativu la procedur'a advocatiloru sî testuarea lui cea nóua se va tiparí sî impartí sectiuniloru.

Trecendu Cas'a la ordinea dîlei se alege cu majoritate Colom. Ghyczy de membru in comissiunea esmisa pentru cercetarea fundatiuniloru bisericesci sî Franc. Eder de membru in comissiunea juridica. Cu acestea se incheia siedinti'a.

Bud'a-Pest'a 26 Februariu. (Cas'a representantiloru.) Dupa formaliele indatinate sî anunciarea intrateloru Ed. Horn interpelédia pre mini-

---

FOISIÓRA.

La burs'a din Vien'a.

Dupa M. Iókai.

Se dîce, ca la burs'a din Vien'a viéti'a e acum fórte lina. Déca acést'a ce vedemu acum la bursa e linisce, atunci a-si dorí sa sciu, ca cum e sgomotulu séu larm'a la acést'a bursa.

Cându s'aru arestá pre ulitia unu hotiu sî poporulu aru voí sa-lu eliberedie cu forti'a; cându studentii din Debrecinu, aru voí sa stenga unu incendiu sî li s'aru gatá ap'a; cându in Rimaszécs aru fi o alegere de deputatu sî „penele cele albe" sî „penele cele rosii" sî soldatii s'aru bate intre sine; cându in teatrulu popularu alu lui Molnár eroii „tatalui Bem" aru assaltá Sabiiulu sî cându in urma Mileticiu aru face in cas'a representantiloru Ungariei o interpelatiune, sî cându s'aru concentrá totu sgomotulu acestoru incidinti in unu salonu: atunci tóte acestea la olalta aru dá aprosimativu larm'a in sal'a bursei din Vien'a — cându aici mergu lucrurile „linu."

Me urcai singuru pre galeria; cugetámu, ca aici, unde nu me cunósce nimenea, voiu poté gustá necontrbatu placerea aspectului sî spectaculului ce se desvoltá sub ochii mei, inse eu numai multimea sî intregulu putui sa observu din acestea. Au fostu aprópe o mie sî jumetate persóne adunate in sala — o bariera dupla ii despartiea de olalta. In launtrulu acestei barieri duple se afla sanctuariulu, in care câti-va alesi comunicau in linisce la olalta; afara de barieri se indésa sî impinge poporulu lumei financiali, care 'mi e necunoscutu: grupe strensu lipite un'a de alt'a, in care totu insulu sbéra gesticulédia sî agédia cu mânile, aréta cu degetulu sî dà ici colea deaprópelui seu o bolditura in cóste; ici unulu stà impresoratu de altii, sî se pare, cá sî cum n'aru vrea sa fia respinsu din positiunea sea, colea disparu unele figuri neliniscite din o grupa in alt'a, multimea intréga in nelinisce impingendu inainte sî inderetru, gâfae sforae sî fierbe: La turnulu Babilonului inca n'a potutu fi mai reu.

De odata semtiu ca me apuca cine-va din deretru sî audu, cum óre cine me agraiesce cu numele meu.

Unu borsanu bravu din Pest'a (intre noi sa fia dîsu, socrulu unui redactoru din Pest'a, care de regula me tratà destulu de fâra mila) me cunoscù din josu sî vení la mine in susu spre a me conduce diosu in parchetu. Trebuiamu sa vedu din fatia in fatia sî din apropiere cele mai sacre spatiuri ale sântei burse, spatiurile cari de regula se deschidu numai pentru cei inaugurati sî deosebitu protegiati. In urm'a recomendârei din partea acestui patriotu binevoitoriu mi se deschisera usiele directiunei sî a comisariatului politianu, prin cari strainulu póte sa ajunga in sanctuariulu bursei. Pretotindenea intempinai cea mai amicabila prevenire; pre carea inse nu potu sa o atribui aparintiei mele placute la bursa, ci mai multu aparintiei placute a bursei mele.

Burs'a togm'a avea o dî senina. Un'a din bancele de cladire a primitu asecurarea, ca óre care drumu trebuiá dusu preste pamenturile sele, sî in urm'a acestei asecurâri cursurile apesate ale actiuniloru ei de odata se radicara cu cinci florini. O atare urcare a cursuriloru are inse efectulu unui aluatu acru; ea radica tóte cele-lalte impreuna. Banc'a de cladire are banc'a sea fundatiunale, sî actionarii acestei'a vedu cum cursurile de ieri se radica, la tóte melciurile li crescu córnele; harthiele cari stau in legatura aducu massele cele mai sgomotóse câtra olalta. Abià póte fi cine-va in stare sa sparga grup'a bancei de cladire la marginea estrema, in centru stà o multime de ómeni, cari se paru ca suntu in cea mai apriga cérta cu sine, inse ei nu se cérta, ci numai se jóca. „Doi florini!" — „Doi florini diece!" — „Eu dau!" — „Eu iau!" O figura, carea in bustulu ferbintielei mari cá intro baia de aburi purtá la gâtu unu sialu mare de iérna, privesce lungu tempu in tacere la acestu spectaculu vialu sî de odata striga: „Doi florini trei-dieci!" La acést'a vine din alta parte o alta figura tiépena facendu-si cu cotulu seu puternicu cale prin multime. Aru crede cine-va, ca omulu acest'a sa semte vatematu prin strigarea amintita sî ca aru fi venitu sa provóce pre celu ce l'a vatematu la duelu. Inse elu de locu nu face acést'a. „Eu dau!" Negotiulu e incheiatu. Asiá dara dóue-dieci crucieri castigu de tóta bucat'a facu la dóue-dieci si cinci bucâti cinci fl. Dóue-dieci sî cinci bucâti formédia „saldulu" celu mai micu. S'a seversitu dejá. Ambii sî inscriu saldulu in notitiele loru sî acest'a e destulu. Larm'a se pornesce de nou si se striga mai departe. De odata resuna o voce nóua: „Doi florini cinci-dieci!" Omulu care striga acést'a, se vede apucatu de omulu celu cu sialulu la gâtu de gulerulu sumanului: „Eu dau!" Negotiulu e incheiatu. Asiá dara dóue-dieci cruceri castigu dupa tóta bucat'a dau la dóue-dieci sî cinci bucâti cinci florini. Printre grupele, cari se multiemescu cu 5 fl. pasiescu cu o sumetia aristocrateca baronii financiali sî alte inaltimi financiali sî celu ce me acompaniédia e atâtu de binevoitoriu, de 'mi face cunoscute personalitâtile senguratece de strulu de financia in afacerea imprumutului de premie.

Dupa art. de lege X, 1870 se intrebuintiédia pre unu tempu de 50 ani in totu anulu 1.224,000 fl. spre amortisarea imprumutului. Acésta suma s'a votatu sî erogatu si pâna acum, in realitate inse se da dupa planulu de amortisatiune in totu anulu spre cumperarea losuriloru cu 112,000 fl. mai putienu d. e. in cei diece ani dintâiu s'au datu preste totu 11.136,820, fl asiá dara cu 1.104,180 fl. mai putienu decâtu aréta parlamentulu. Ce se templa cu acestea detrageri in totu anulu, despre acést'a nu se afla vre-o indigitare nici in legile bugetului, nici in raportulu computuriloru. Unic'a amintire despre acést'a amu aflatu in raportulu, care lu facù fostulu ministru de financie Kerkápoly inainte de retragerea sea in parlamentu asupr'a tuturoru imprumuturiloru.

Acolo se dîce, ca acésta renta anuale de 1 224,000 fl. se solvesce pre tempu de 40 ani din partea statului sî in ultimi idiece ani se acopere prin detragerile de câte 50,000 fl:, cari pre tempulu de 40 ani se retienu sî se punu spre fruptificare.

Acest'a aru fi imbucuratoriu pentru urmatorii nostri, inse autorulu notei de asupr'a se pare ca n'a cunoscutu nici legea de imprumutu nici planulu de amortisatiune, pentru ca din legea de imprumutu potea sa véda, ca noi trebuie sa platimu in 50 sî nu numaiin 40 ani din medilócele statului acea suma de 1.224,000 fl. si in istori'a financieloru nóstre nu avemu nicí unu esemplu despre acea, ca o operatiune financiale s'a esecutatu sub conditiuni mai favorabili cá cari le-a autorisatu parlamentulu; din planulu de amortisatiune se potea convinge, ca in cei 10 se platesce duplulu acelei sume, preste totu dela anulu 41—50 se va solvi 25.635,800 fl., asiá dara cu 13 395,800 fl. mai multu decâtu face rent'a solvita de statu in cei 10 ani.

Déca nici legea bugetaria nici raporturile computuriloru nu sciu de acésta suma, atunci ea trebuie ca s'a datu spre manipulare bancei acelei'a, care a emitatu imprumutulu si déca acésta banca va avé vre-o nenorocire, atunci dupa testulu obligatiuniloru posesorii losuriloru se voru tiené de statu, care va platí dela sine plusulu de 13 395,900 fl. deci spre a preveni periculului sî a mulcomí publiculu interpelezu pre ministrulu financieloru: are scire despre acea ca sum'a de 1.224,000 fl. nu se intrebuintiédia intrégа spre rescumperarea losuriloru de premie sî provediut'a densulu, cá sa se acopere sumele de amortisatiune mai mari din anii mai tardii cu interesele intereseloru din sumele retienute sî déca dá, atunci in ce modu a facutu acést'a, cá nici posesorii losuriloru nici erariulu sa nu sufere dauna?

Ministrulu-presiedinte sî de finantie **Slávy** respunde ca scie de ce a dîsu deputatulu. Sumele cari remânu dupa esolvirea ratei anuali se capitalisédia in totu anulu sî aceste sume capitalisate se voru intrebuintiá pentru cuot'a de amortisatiune din anii ultimi.

Horn nu e multiamitu cu respunsulu, pentru ca intrebarea e alt'a sî adeca: Unde e depusa acésta reserva? la care respunde Slávy, ca pre banii acesti'a se cumpera hârthii de pretiu, cari se pastrédia in cass'a statului.

Respunsulu ministrului in urma se iá spre sciintia. (Deputatii sasiloru votara contr'a ministrului sî tienut'a loru desceptà sensatiune.)

Ministrulu de justitia presenta unu projectu de lege privitoriu la modificarea determinatiunei cuprinse in art. de lege XXXIV din 1871, dupa care afacerile cârtiloru fundnari trebuie pertractate la judecatoriele cercuali inaintea unui colegiu de trei judecatori. Se va tiparí sî impartí intre ablegati.

E. **Daniel** presenta raportulu comissiunei centrali asupr'a projectului de lege referitoriu la introducerea mesurei metrice, care se va tiparí sî pune la ordinea dilei.

Ministrulu de culte **Trefort** presenta raportulu anchetei esmise pentru cercetarea colectiuniloru regnicolari. Raportulu fiindu tiparitu se va impartí intre ablegati.

Dupa acést'a se face cunoscutu resultatulu alegerei din siedinti'a trecuta. Horanszky'e alesu in comissiunea juridica si Col. Ghyczy in comissiunea pentru cercetarea fundatiuniloru.

Cas'a trecendu la ordinea dilei primesce articululu de lege asupr'a inarticulârei contractului consulariu incheiatu cu Portugali'a si dupa acésta acceptédia projectele de legi referitórie la contractulu comercialu si de navigatiune incheiatu cu Svedi'a si Norvegi'a, si contractulu postale incheiatu cu Russi'a. Cu acestea se incheia siedinti'a.

Apreciarea jurnalului „l'Ordre“ care este primulu organu Bonapartistu imperialu asupr'a visitei Cesarului la Tiarulu.

Cu tóte opintirile presei austriace cá sa interpretedie calatori'a lui Francisco Iosifu in Russi'a, intr'unu sensu de resistintia projecteloru politicei germane, fia in Europ'a centrale, fia asupr'a Dunarei de josu; cu toti articolii gazeteloru Germaniei de nordu si Spener, puindu cestiunea Orientului cá principalu objectivu alu intrevederei dela St.-Peterburg; cu tóta presenti'a in acésta capitala a generalului Ignatieff sî memoriulu acestui'a ce aru fi adresatu lui Alecsandru II asupr'a situatiunei imperiului turcu; cu tóte depesiele, contradîcatóre, ale jurnaleloru Angle; cu tóta „opiniunea generala,“ cum se dîce in stilu ale presa, persistâmu in opiniunea nóstra personala: suntemu siguri ca: din visit'a séu din conferinti'a dela St.-Petersburg ori ce va esí va fi conformu principieloru stipulate in marea intrevedere dela Berlinu, intre cei trei imperatori, si vomu mai adaogá, Angli'a. Sa nu-i displaca acést'a jurnalului „des Debats“, desî regin'a Regatului-Unitu fù atunci la Berlinu, — form'a guvernului seu ne permitiendu-i sa asistedie la o conferintia politica internationala, — nu remâne cea mai mica indoiéla pentru nimeni, ca acordulu celu mai completu, voluntariu séu politicu, n'aru fi fostu stabilitu, intre Germani'a si Angli'a, intre Angli'a sî Russi'a, asupr'a ficsârei linieloru celoru mari, mai nainte chiaru de reuniunea celoru trei imperatori.

O! fâra indoiéla, ca afara de serbatorile oficiale, va fi cestiunea intre Franciscu Iosifu si Alecsandru II, despre desvoltarea practica a acestoru dóue linii stipulate de doi ani; fâra indoiéla inca, ministrii celoru doi suverani voru tiené, asupr'a acelui'a-si subjectu, mai multu de o conferintia; in totu-déun'a fâra indoiéla, cestiunea Orientului sî in particulariu aceea a provincieloru danubiene sî a guriloru Dunarei in Marea-Négra, voru fi agitate. Dara apoi? . . .

Mai nainte de a incepe esaminarea diferiteloru combinatiuni ce diferitele guverne aru dorí sa véda triumfându in interesulu loru personalu, trebuie sa se intrebe cine-va, déca acestu interesu personalu nu si-a facutu de doi ani, dela intrevederea dela Berlinu sacrificiele sele, voluntare séu nu, in interesulu generalu. De siguru ca aceste sacrificiuri au fostu facute. Déca ele au fostu voluntarie, atunci nu mai este de discutatu asupr'a principieloru; déca ele au fostu mai multu séu mai putienu impuse de câtra celu mai fórte séu de câtra celu mai abilu, remâne a se scí déca forti'a sî abilitatea s'au deplasatu in aceste din urma tempuri, si potu sa se deplasedie intr'unu viitoriu apropiatu.

Amu demonstratu in numerulu trecutu, ca starea generala a fortieloru militare, a tendintieloru politice, a intereseloru economice ale diferiteloru natiuni ale Europei, suntu astadi absolutamente acelea-si cá sî in 1871. Din asta causa dara este impossibilu sa resulte ce-va importantu din visit'a lui Franciscu Iosifu la Alecsandru II.

Afara de acestea cestiunea Orientului pre care polémic'a jurnaleloru o vizédia mai multu cá cum aru trebuí sa fia in unele din detaliurile ei, tratata de câtra cei doi imperatori, nu este nóue, ori câtu de mare gravitate i-aru presupune cine-va-si, acésta gravitate a mai scadiutu órecum de unu cuartu de secolu. — Inca câti-va ani, sî repedele comunicatiuni odata stabilite intre Indi'a, Chin'a si Occidentu, situatiunea Constantinopolelui, „capital'a lumei civilisate,“ nu va mai fi decâtu o espressiune istorica.

Câtu despre interesele comune séu contrarii ale Germaniei, Angliei, Austriei sî ale Russiei este de prisosu, sa le mai agitâmu din nou; câci déca acordulu, o repetâmu, nu s'a stabilitu acum doi ani, la Berlinu, este impossibilu cá sa se stabilésca acum la St.-Petersburg.

Déca insistâmu asupr'a unoru puncte pre care politica nesigura a Franciei, starea sea militara desorganisata, guvernele sele provisorie nu-i mai permitu se influintiedie in concertulu europénu, caus'a este ca cine-va nu trebuie se mai insiele natiunea nóstra destulu de nenorocita, facendu-o sa créda ca o aliantia a Russiei si a Austriei aru poté sa distruga séu sa opréscа consecintiele luptei franco-germane.

Nu, nu, Franci'a lipsesce ecuilibrului, independintiei Stateloru Europei. Sî déca Franci'a nu se va relevá, centrulu fortiei, civilisatiunei, miscârei economice in lumea moderna, se va gasí deplasatu.

Ah! doctrinari ai septenatului, doctrinari ai republicei, doctrinari ai parlamentarismului, doctrinari ai tuturoru Bizantieloru, natiunile nu traiescu cu doctrine, ci cu lucru sî securitate. Nu „corturile“ dupa cum „Pres'a“ numesce septenatulu, ci palatele de granitu adapostescu civilisatiunile cele mari. Trebuie afara de acestea cá padia acestoru palate sa fia destulu de tare spre a aperá bogatiele ce ele contienu.

Iéta ce dîce „la Presse“ din 17 Februariu asupr'a acestoru articoli:

„Gazet'a de Augsburg publica unu lungu articolu asupr'a situatiunei ce evenimentele au facutu Germaniei sî Russiei vis-a-vis de Austri'a. Acestu jurnalu incepe inlaturându ori-ce perspectiva de unu conflictu apropiatu intre Russi'a sî Germani'a sî trasédia cu o esentia cavalerésca rolurile care se cuvinu, dupa dens'a, acestoru dóue poteri, in remaniarea cartei Europei. Germani'a aru avé de missiune sa lucredie asupr'a Dunarei de susu, pre cându Russi'a aru interveni asupr'a Dunarei de josu.

„Nu vomu cautá cu de-amenuntulu sa aretâmu pâna la ce punctu asemenea fapte aru fi realisabile si pâna la ce puntu iéra-si partidele interesante voru dá mâna de ajutoriu la esecutarea acestui programu; suntemu datori insa sa protestâmu contr'a unei asertiuni, scapata din nechibdiuire, jurnalului germanu. „Gazet'a de Augsburg“ afirma ca pre tempulu resbelului franco-prussianu, „victoriele Prussiei protestante au fostu dela Dunare pâna la marea Adriatica sî pâna la Archipelagu cá auror'a unui mai bunu viitoriu.“ Déca aru trebuí sa-lu credemu, popórele din Estulu Europei au vediutu cu bucuria distrugerea armeloru nóstre, aretându cu modulu acest'a ca au semtiementulu instinctivu de missiunea Germaniei, ne pare inse ca in totu tempulu acestui resbelu desastrosu sî de atunci incóce chiaru, órecare tieri din Orientu, si mai cu deosebire Romani'a, ne au datu probe irecusabile de amiciti'a loru.

„Memori'a nóstra nu ne insiéla, cându ne retrasédia suvenirulu meetinguriloru din Bucuresci sî a generóseloru subscriptioni in favorulu ranitiloru nostri, care subscriptiuni, curgeau in casele nóstre de bani. Sî, mai recentu, fost'a óre in scopulu de a lingusí pre cabinetulu din Ber-

---

soiulu acest'a. Barbatulu acel'a teneru, naltu sî cu barb'a rosia, a cârui coteleta a inceputu a carunti din anulu trecutu, a perdutu de unu anu la bursa o suma de 7 milióne, pre cându unulu din fratii sei s'a sinucisu prin bursa. Barbatulu celu teneru cu mustetiele frumóse intunecate a avutu trei din cele mai frumóse palaturi pre anelulu Kolowrat cá proprietate a sea — de unu anu le-au perdutu pre tóte trei. Acolo intre barbatii acel'a, cari s'au asiediatu pre més'a cea lunga, sî 'si légana a lene piciórele incóce si incolo, celu din medilocu a perdutu in anulu trecutu dóue milióne sî adi mai pretiuesce inca totu atâtea sute de mii. Cest'a de aici sarise dejá in urm'a imenseloru perderi in Dunare, inse fu scapatu sî vine acum iéra aici. Poporulu culiseloru sbiara pâna ce ragusiesce sî-si agonisesce pânea in sudórea fetiei rosite prin o continua escitatiune — principii bursei se preumbla incóce sî incolo tacendu sî suridiendu sî privescu aequo animo pre marea viscolósa, carea a sverlitu dejá afara cadavrele sele.

Sal'a numera 46 columne sî tóta colomn'a pórta unu numeru colosalu. Aceste columne formédia rendezvous-uri pentru diferitele partide. Pentru adeveratii domni, pentru bancari e loculu „la bariera“, unde in tóta lungimea acelui locu stralucescu diferitele firme in litere de auru. Aici se potu aflá totu-déun'a representantii casei in órele de bursa, sî pentru dreptulu, de a se poté radimá de acésta bariera, solvescu sume fórte considerabile. In launtrulu barierei stà loculu oficialu pentru sensalii jurati; intre cesti din urma vedemu asemenea pre unulu care in anulu trecutu se tiené de marimele financiali conducatórie, care avea mai multe milióne sî care adi e numai medilocitoriulu negotiului pentru altii.

Din consideratiunile nóstre financiali tresarimu prin strigarea unei figuri ce trece pre lânga noi: „Cine cumpera drumulu osticu de feru ungaru?“ — „Câtu de scumpu?“ intréba acompaniatorulu meu. „Siese sî jumetate!“ respunde acel'a ($56^1/_2$). Oferentulu merge mai departe. Elu a cetitu de pre fetiele nóstre ca noi nu cumperamu drumulu osticu ungaru de feru cu $6^1/_2$.

Unu psichologu mai putienu bunu e piticulu acelu micu, care cu gulerulu camesiei mangitu, cu perulu sparlitu sî cu gur'a stremba avendu in mâna o fóia de cursu neimpluta vine câtra mine sî me intréba: „Cum stà creditulu? — Acestu copilu in tóta viéti'a nu va avé unu palatu in **Ring**.

Acum iéra primescu o bolditura in cóste. „Cine cumpera creditu fondiariu ungaru?“ Omulu ce striga acést'a, merge prin sala in susu, insa indata se prinde formalu sî formédia samburele unei grupe nóue. In acésta grupa me aflu sî eu. Voiu sa probediu sî eu odata sî sa strigu à la hausse, cându e vorb'a de o harthia ungara, eu nu-mi dau patriotismulu de rusine, 25 bucâti nu suntu o lume intrégа. „Dóue-dieci crucieri mai multu!“ „Eu primescu.“ Merge tréb'a. „Cum vi numele!“ Eu 'mi spunu numele. Eu amu creditu déca vréu pre o suta de bucâti! Mai departe! Creditulu ungaru se radica! Noi ne urcâmu cu 60 xr. mai susu. Inse acum insémna dejá: „Eu dau!“ Eu amu castigatu diece fl. la bursa, me aflu in mediloculu norocului. Clopotulu suna a trei'a óra; sgomotulu 'si ajunge punctulu inaltimei sele, cine n'a capetatu vre-o bolditura in peptu acel'a o capeta acum, tóta multimea se grabesce spre sal'a de licuidatiune, unde se esolvescu indata diferintiele. Lânga usi'a salei acestei'a sta acatiata tabl'a négra cu inscriptiunea: „List'a numeloru acelor'a, cari nu si-au solvitu diferintiele loru!“ De asta-data tabl'a e góla. Sî eu 'mi primescu cei cinci-spra-diece florini dela cumperatoriu, dau din acesti'a cinci fl. vendietoriului sî amu unu profitu de diece florini. Acést'a mi-amu castigatu prin sciinti'a mea. Eu me ducu la locuinti'a mea, pre cale observu o boltitia de póme, in a cârei ferestri vedu espuse mere frumóse. Din acestea mere voiu tramite unele acasa, la Bud'a-Pest'a, uliti'a statiunei Nr. 80, 12 bucâti; medilócele mele 'mi iérta acést'a! „Ce amu de a platí pentru acestea mere?“ — „Numai cinci-spra-diece flor.“ — „Asiá? acum sciu ce va sa insemnedie a castigá la bursa!“.

linu, sî a presemtî mai de aprópe „missiunea Germaniei“ ca principele Serbiei, Milanu Obrenovich a statu atâtu tempu la Parisu, ca s'a esprimatu asupr'a nóstra in termini esiti din cordialitatea cea mai via, sî ca la reinturnarea sea elu a adusu la ministeriu ómeni, a câroru simpatia pentru Franci'a nu mai este pentru nimeni unu objectu de indoiéla? Afirmârile contrarie ale „Gazetei de Augsburg“ nu voru gasí nici unu echou seriosu in Europ'a. Ele nu voru probá decâtu unu lucru, acel'a adeca, ca istori'a pangermanismului si-a gasitu pre le pere Loriquet.“ d. „Tr. Carp.“

Sinodulu parochialu in Resînari.

Resînari, 14 Febr. v. 1874.

Sinodulu parochialu prescrisu in § 12 alu Statutului organicu s'au tienutu la noi in Resînari Dominca in 3 sî 10 Februariu a. c. sub presidiulu Parintelui Protopresbiteru tractualu Ioanu Popescu.

Premergendu prescrisele §§-loru 8 sî 9 din Stat. org. Par. Protopresbiteru dupa finirea servitiului divinu ocupa loculu de presiedinte, sî prin o cuventare corespundetória dechiara ca acést'a o face conformu invitârei ce i s'a facutu din partea comitetului parochialu. Amintesce sinodului a fi cu bagare de séma la pertractâri sî a se marginí fia-care din membrii — a vorbí pre scurtu sî la obiectu — apoi dechiarandu sinodulu de deschisu 'lu provóca a-si alege doi notari. Cá atari se alegu Danu Hambasianu sî Maniu Vidrighinu.

Presiedintele sinodului pune la ordinea dîlei cetirea raportului agendeloru comit. parochialu. Memb. sin. Petru Bancila face propunere, cá sa se dea mai intâiu cetire resolutiunei ven. cons. archidiecesanu privitórie la lucrârile sinodului parochialu din an. 1872.

Nicolau Ciucénu presiedintele comit. paroch alu este contra cetirei.

Dlu Petru Brote spriginesc acésta propunere sî staruiesce a se dá cetire resolutiunei consistoriali, desfasiurandu sinodului, ca firulu ori-cârei lucrâri de acolo are a se continuá, de unde a incetatu. Propunerea acést'a fiindu sustienuta de majoritatea sinodului par. presiedinte dechiara ca o va pune la ordinea dîlei — sî provóca mai intâiu pre presied. comit. parochialu a dá cetire agendeloru comitetului — ceea ce se sî face din partea presied. Nic. Ciucénu.

Presiedintele comit. paroch. N. Ciucénu in raportulu seu vatamendu prin esprimâri necuviincióse sî nepotrivite pre unii membrii sinodali, este intreruptu de presied. sinod. cu acea provocare, de a nu vatemá pre nimeni in raportulu seu; iéra sinodulu indignatu striga din tóte pârtile: „Nu voimu sa mai ascultâmu cuvintele lui Nicolau Ciucénu.“

Dupa cetirea agendeloru pres. sin. aduce la cunoscintia ca aru fi bine cá pentru censurarea acestor'a sa se aléga o comissiune. Dlu Petru Brote face propunere, ca in acea comissiune sa se aléga membrii de acei'a, cari nu figuréza in epitropia sî comit. parochialu — iéra Petru Bancila propune, cá acea comissiune sa constea din cinci membrii. Aceste propuneri punendu-se de presidiu la votu, se primescu de sinodu sî de membrii ai comissiunei se alegu: Dlu Petru Brote, par. Sav'a Popoviciu, Bucuru Dancasiu, Comanu Vidrighinu sî Maniu Drocu.

Par. presiedinte sinod. pune la ordinea dîlei cetirea ordinatiunei Ven. cons. archidiecesanu, cu nr. 366 privitórie la aprobarea concluseloru sinodului par. din an. 1872. Acést'a se cetesce de câtra par. Ioanu Bratu sî la propunerea dlui Petru Brote sinodulu o primesce spre scientia.

Par. presiedinte sinod. pune la ordinea dîlei cetirea computului bisericescu sî scolariu. Epitropulu cassieriu Bucuru Coranu cetesce computulu, care se ia spre sciintia de sinodu. Par. pres. arata, ca atâtu computulu câtu sî agendele comit. paroch au sa se predea comissiunei alese spre censurare.

Par. presiedinte sinod. face propunere, ca óre n'aru fi mai cu scopu, cá sa se faca alegerea membriloru epitropiei sî comitetului paroch. astadi, sî sa nu se amane pre Duminec'a viitória, de óre-ce pre atunci aru fi prea multe adunate. In urm'a acestei propuneri se ivescu pareri atâtu pro câtu sî contr'a.

Mem. sin. Petru Bancila se insinua la cuventu sî arata: ca scie cá siguru, ca Nic. Ciucénu pres. com. paroch. a sî compusu sî tiparitu o lista dupa placulu seu, care lista este dejá sî impartita intre poporu prin agentii sei: deci pentru incungiurarea neincrederei sî a abusuriloru ce se comitu la asemenea alegeri prin seduceri sî impunere de liste compuse de unii cu scopuri egoistice, propune:

„Compunerea unei liste de membrii ai epitropiei sî comitetului, sa se incredintiedie unei comissiuni de siepte membri alesi din sinulu sinodului, carea va avé insarcinarea a combiná sî formá acea lista pâna in Duminec'a viitórie — si atunci sa se astérna sinodului spre pertractare sî decidere. Acést'a propunere de-sî a fostu spriginita de majoritatea sinodului, par. pres. dechiara: ca alegerea comissiunei nu o póte incuviintiá din causa ca nu iérta stat. organicu. Pârtiloru pronunciate li se da inse voie libera — a-si formá liste dupa placu, sî pre Duminec'a viitória a le asterne presidiului spre a le propune sinodului cá sa-si aléga membrii epitropiei sî comit. parochialu dupa placu.

Dupa acést'a fiindu tempulu inaintatu par. presiedinte radica siedinti'a sî anuncie continuarea sinodului pre Duminec'a viitória. —

(Va urmá.)

Post a din urma.

Din Vien'a ni se scrie:

Ministrulu presiedinte Slavy a petrecutu Dumineca 1 Martiu dóue óre la Majestatea Sea in audientia sî a desfasiuratu o schitia despre situatiune, dechiarandu in fine ca ministeriulu intregu voiesce a-si substerne demissiunea. Formalu inse nu a demissiunatu ministeriulu, de óre-ce Maj. Sea in decursulu septamânei va merge la Bud'a-Pest'a sî atunci se va resolve cestiunea. Ministrulu presiedinte a plecatu in aceeasi dî cu trenulu iute la Bud'a-Pest'a. — Unu telegramu de eri din Budapest'a sustiene demissiunea cabinetului Slavy cá unu ce afara de tóta indoiél'a, adauge inse ca e possibilu ca Maj. Sea sa insarcinédia iérasi pre Slavy cu formarea unui cabinetu nou sî déca se voru primì propunerile sele este sî aplecatu a incercá formarea unui ministeriu sub presidiulu seu. — „P. Ll.“ de Marti vorbesce in favórea unei coalitiuni sî incheia: „Ni se pare inevitabilu lucru a trage pre Ghyczy sî pre Tisza in combinatiunea cea nóua, fia sub presiedinti'a lui Slavy, de care inca totu se vorbesce, fia sub a lui Sennyey, ori Ferd. Zichy séu a contelui Pechy.......

In camer'a Romaniei s'a votatu in siedinti'a de Vineri optu milióne pentru cladiri sî stabilimente militarie.

Din Berlinu vine scirea frapanta, ca pre 1 Aprilie suntu chiamate reservele, se dice ca pentru deprinderea cu puscile cele nóue numite Mauser. Inse in 22 Maiu tóta armat'a germana se pune pre picioru de resbelu. Pentru ce? contr'a cui? se intréba toti din tóte pârtile.

Varietâti.

*** (Maniera sasésca.) Sasii cari vreau sa tréca in ochii lumei de cei mai civilisati cetatieni ai statului ungaru, cându e vorba de sustienerea averei loru comunali, nu tienu comptu de dreptate umanitate sî legalitate.

Cá o mica ilustratiune la acestu asertu aducemu unu casu fórte recentu. Mercuri in 25 Fauru a. c. fu unu tieganu din Sadu chiaru pre cându voiá sa-si incarce nesce lemne pre hotarulu comunei Sadului, navalitu de juratii din vecin'a comun'a Cisnadi'a sî sub pretestu, ca lemnele aru fi fostu furate de pre teritoriulu Cisnadiei, tieganulu fu legatu sî adusu in Cisnadia, ací punendu-se in catusi fù retienutu pâna in momentulu ce scriemu acestea orduri — pâna in 2 Martie. Incercarea din partea parintiloru de ai dá ce-va de mancare a fostu fâra resultatu. Pentru a se eliberá, generosii (!!) sasi din Cisnadia cerura sum'a (horibile dictu) de 50 fl. v. a.

Acestu dreptu nu e provediutu in privelegiele sasesci sî apoi e sciutu ca sasii numai atunci facu dreptate cându le convine mai bine intereseloru loru. Óre cându va sosí tempulu cându atari fapte ce samena a barbarismu, voru incetá sî déca totusi se comitu, se voru pedepsí dupa meritu?!! —

*** (Parastasu.) Sâmbeta in 16 Fauru a. c. s'a tienutu in biseric'a din cetate unu parastasu din partea cleriçiloru anului alu III, spre amintirea prin rogaciuni a reposatului loru conscolariu Simeonu Sabo, amesuratu cuvinteloru Apostolului Pavelu: Iubiti-ve cu iubire fratiésca unulu pre altulu. Cu acésta ocasiune s'a tienutu sî o cuventare care o vomu reproduce in nrulu viitoriu.

Raportu comerciale.

Sabiiu 24 Fauru n. Grâu 7 fl. 60 xr. frumosu, 7 fl. 33 xr. mestecatu, 7 fl. 7 xr. cualit. infer.; secar'a 4 fl. 93 xr. pâna 4 fl. 67; orzu — — —; ovesu 1 fl. 87 pâna 1 fl. 60 xr.; cucuruzu (porumbu) 3 fl. 87 xr,; cartofi 2 fl. 13 xr. galét'a austriaca.

Fârina buna 14 fl.; de fransele 12 fl.; de pâne alba 11 fl. pâne de casa 10 fl. maj'a.

Lintea 24 xr., mazarea 24 xr., Fasolea 18 xr., malaiulu 16 xr. cup'a.

Fenu legatu 1 fl 15, nelegatu 1 fl. 10 xr., paie lungi 80 xr., scurte 70 xr, maj'a.

Lemne de focu 7—9 fl. stang. austr.

Carnea de vita 20 cr. p., de porcu 26 xr. Unsórea 75 xr. pâna la 1 fl. cup'a.

Bud'a-Pest'a 28 Februariu. *Cereale.* La inceputulu septamanei fiindu tempu ploiosu, fórte bine facatoriu pentru semanaturile de iérna, a inceputu sî navigatiunea a corespunde chiamârei sele in tóte directiunile ce i stau la dispositiune; ap'a cea mica insa nu permite o miscare mai via si asia incurgerea marfuriloru in mesura mai mare nu va fi asiá ingraba, cu deosebire incâtu privesce marf'a din Rómani'a sî Turci'a. De aici se póte esplicá cá la inceputulu septamânei negotiulu cu cereale a fostu firmu sî posesorii de *grâu* curatu au capetatu cu 5—10 xr. mai multu cá in septamân'a precedenta. Câtra finea septamânei se facura oferte de marfa frumósa esterna moriloru sî acést'a au impedecata incâtu-va cumperaturile. Negotiulu din septamân'a espirata, cam pre lânga pretiurile din saptamân'a precedenta, facutu cu circ'a 90,000 mâji grâu ungurescu sî 30,000 mâji grâu esternu. Cu terminu pre primavéra s'a vendutu cu 8 fl. in bani sî 8 fl. 10 xr. in marfa. *Secar'a* s'a vendutu la inceputulu septamânei cu pretiulu din septamân'a precedenta circ'a 8000 galete mici marfa interna sî cam 15.000 galete mici esterne. Catra sfersitu incurgându marfa sî venindu oferte, mai cu séma galitiane, pretiurile au inceputu a dá inapoi. *Orzu* este putienu in piatia, s'a vendutu cu pretiulu din septamân'a precedenta circ'a 8000 galete mici; pentru primavéra s'au incheiatu negótie cu 3 fl. 55 xr. per 72 punti vienesi, *orzu* romanescu sî turcescu. *Cucurudiulu* s'a platitu din causa ca incurge putienu cu $5—7^{1}|_{2}$ xr. mai bine cá in septamân'a precedenta sî s'au vendutu circ'a 10,000 mâji. Cu termini au fosta la inceputu cucurudiulu banatianu pre Maiu, Iuniu cu 4 fl. 92 xr. pâna 4 fl. 93 xr, câtra fine cu 4 fl. 85 xr. pâna 4 fl. 86 xr. *Ovesulu* a statu tóta septamân'a in locu cu pretiurile. Cu termini la inceputulu septamânei 2 fl. 27 xr. pâna la 2 fl. 28 xr. se incheia cu 2 fl. 24 xr. per 50 p. vienesi. — *Legumile* au avutu tergu bunu. *Fasolea alba* 5 fl. 80 xr, *fasolea ologa* pâna la 6 fl. 40 xr. maja vamale, *lintea* s'a urcatu dela 6 fl 50 xr. pâna ls 8 fl, *mazarea* a pasitu incetu dela 6 fi. pâna la 6 fl. 50 xr. *mazarichi'a* de sementia 4 fl 75 xr· galét'a mica, sementi'a de cânepa 4 fl. 40 xr, pr. 60 f. vienesi.

Lâna de óie. Tóta vendiarea din septamân'a acést'a face cam 500 mâji sî adeca, o parte tunsura fina de midilocu circ'a 250 mâji din mân'a prima, cu 119—120 fl., circ'a 60 mâjì tuusura prima, lâna de Bacic'a, cu 83 fi., circ'a 100 mâji lâna de vér'a cu 70—71 fl., circ'a 80 mâji lâna cigaria mai totu pentru indigeni. *Lâna spalata* s'a vendntu 80 mâji, lâna de mijlocu, cu 130—160 fl.

Porci de sorte bune si-au tienutu pretiulu, cu tóte ca din Serbi'a a incursu binisioru marfa destula inse usióra. *Pretiuri notate*: porci unguresci de 250 pâna la 450 p. cu $35^{1}/_{2}$—37 xr., serbesci de 220—280 f. $34—35^{1}|_{2}$ xr. ariciosi $33^{1}|_{2}—44^{1}|_{2}$, marfa de esportu 37 xr. puntulu. Provisiunea in piatia remâne in septamân'a acést'a 32,490 capete.

Unsórea de porcu a fostu putienu cautata din caus'a pretiuriloru celoru mari; a fostu tare cantata inse cea americana. Mart'a locale este notata cu 42 fi. fâra, 43—44 fl. cu bute cu totu, americana 35—35 fi.

Slanin'a de tiéra 34—36 fl., de anu 32—33 fl., marfa locale 37—38, afumata 38—41 fl.

Seulu fâra comerciu 26—27 fl.

Pei de óie au venitu multe in septamân'a acést'a.

Din *Serbi'a* au sositu 15000, din cari circ'a 4000 s'a vendutu a 102 bucâti cu 136 fl; s'au mai vendutu bacicane sî nemtiesci cu 3 fl. 80 xr.—4 f. 50 xr. darechi'a pre lânga $2^{0}|_{0}$ rabatu. Pei de mielu sî de capra avura putienu comerciu.

Burs'a de Vien'a.

Din 20 Februariu (4 Mart.) 1874.

Metalicele $5^{0}/_{0}$	68	70
Imprumutulu nationalu $5^{0}/_{0}$ (argintu)	74	10
Imprumutulu de statu din 1860	104	—
Actiuni de banca	969	—
Actiuni de creditu	242	95
London	111	30
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	75	25
„ „ „ Temisiorene	74	50
„ „ „ Ardelenesci	73	50
„ „ „ Croato-slavone	75	50
Argintu	105	25
Galbinu	—	—
Napoleonu d'auru (poli)	8	20

Licitatiune.

In 22 Martiu 1874 cal. nou se va esarendá prin licitatiune publica la cas'a parochiala greco-orientala din Turd'a fenatiulu numitu Lobodasiu, asiediatu pre hotarulu Turdei sub Nr. topogr. 5546 a. c. in marime de 106 juguri si 212 s'ângini patrati, pre 3 ani de dîle la celu ce va dé mai multu. Pretiulu de esclamare este 300 fi. si $10^{0}/_{0}$ cá vadiu. Ofertele in scrisu sigilate se primescu numai pâna la deschiderea licitatiunei. Conditiunile esarendârei mai de aprópe se voru poté vedea la cas'a parochiale din Turd'a, séu la cancelari'a archidiecesana din Sabiiu.

Sabiiu 19 Februariu (3 Martiu) 1874.

Consistoriulu archidiecesanu greco-orientalu.

(1—3)

Concursu.

Prin ordinatiunea Pré Venerabilului Consistoriu archdiecesanu gr. or. cu Nr. 1135 ex 1873 fili'a Carpinisiu-Vertopi, dechiarandu-se de parochia nóua independenta, tienatória de clas'a III, spre ocuparea postului preotiescu sa deschide concursu pâna la 10 Martiu a. c.

Emolumentele, deocamdata suntu venitele stolari dela 85 familii stipulate sî regulate astfeliu, incâtu se corespunda recerintiei prescrise pentru o parochia de clas'a a trei'a.

Doritorii de a ocupá acésta parochia, au de a-si subscerne concursele subscrisului, pâna la terminulu prefiptu, instruite dupa prescrisele „Stat. Org.“

Dela scaunulu ppescu gr. or. alu Zlatnei de josu.

Abrudu in 6 Fauru 1874.

In contielegere cu comitetulu
parochialu.
Ioanu Gallu,
(2—3) prot. gr. or.

ad Nr. 24 1874.

Concursu.

Devenindu parochi'a de class'a a III-a Mesentea protopresbiteratulu gr. or. alu Albei-Iuliei vacanta, prin acést'a se escrie concursu pâna in 28 Febr. a. c.

1. Venitele stolari indatinate.
2. Aratura sî fenatiu, impreuna cu gradina sî cimiteriu 12 jugere.
3. Casa parochiale nóua.
4. Dela 55 familii câte o ferdela cucuruzu, sî o dî de lucru.

Doritorii de a ocupá acésta parochia, au sa-si astérna suplicele loru instruate cu documentele recerute de prescrisele „statutului organicu“ la subscrisulu pâna in terminulu susu idigitatu.

Alb'a-Iuli'a 31 Ianuar. 1874.

In contielegere cu comitetulu
parochialu.
Alessandru Tordosianu,
(3—3 protopresbit. gr. or.

In librari'a lui F. MICHAELIS
in Sabiiu,
(piati'a mica Nr. 12.)
se afla de vendiare
globulu pamentului
in limb'a romàna.
Marimea 8 policari in diametru. Pretiulu
7 fl v. a.

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Dumineca'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei sí pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 16. ANULU XXII.

Sabiiu in 24 Februariu (8 Mart.) 1874.

Nr. 248/B. 1874.

Précinstitiloru Parinti Protopresbiteri si Administratori protopresbiterali! Cinstitei Preotimi din Archidieces'a româna ortodocsa resariténa din Ardélu!

Inaltulu Ministeriu reg. ung. de culte sî instructiune publica prin harthi'a sea dto 29 Ianuariu a. c. Nr. 1434 aréta, cumca au venitu mai multe casuri inainte, unde parochii cununatori au tienutu ca § 53 alu art. de lege XL din 1868 — in puterea cârui'a soldatii concediati pre tempu mai indelungatu, déca au trecutu preste class'a a trei'a de etate, se potu casatorí sî fâra concessiune mai inalta, — se estinde sî asupr'a aceloru recruti inrolati, dara lasati acasa cu concediu pâna la 1-a Octobre alu acelui'a-si anu, cari in decursulu celoru trei ani de etatea classeloru ne satisfacendu datorintiei de a militá, numai mai tardiu „oficiosu" s'au inrolatu.

Pre astu-feliu de recruti parochii considerandu-i de soldati concediati pre tempu mai indelungatu, i-a cununatu la cererea loru sî fâra concessiune dela comand'a respectiva.

De óre-ce inse in intielesulu §-lui 89 p. 1 alu instructiunei privitóre la esecutarea legei pentru aperarea tierei s'a aflatu, cumca este corespundietoriu pentru intregirea armatei, cá recrutii din ori-ce clasa de etate sa se considere de soldati sî atunci, cându nu se inrolédia in diu'a asentârei, ci numai mai tardiu; — si pentru cá ei sa se póta casatorí, au trebuintia de concessiunea comandei cercului respectivu de intregire.

Dreptu acea inaltulu ministeriu reg. ung. de culte pentru incungiurarea ori cârei neplaceri recérca in urm'a notei Ministrului reg. ung. de aperarea tierei din 9 Ianuariu a. c. c. Nr. 49516 pre acestu Consistoriu archidiecesanu a trage atentiunea preotimei nóstre asupr'a acelei impregiurâri, ca adeca recrutii, sî déca trecu preste etatea claseloru, sî remâuu in anulu inrolârei in referintie civili pâna la 1 Octobre; nu suntu de a se considerá de concediati pre tempu mai indelungatu, sî la casu, cându voiescu a se casatorí, trebuie sa-si céra concessiune dela comand'a cercului respectivu de intregirea armatei.

Aducendu-se deci acést'a ordinatiune ministeriale la cunoscinti'a Parintiloru protopresviteri sî Administratori protopresviterali se insarcinédia totu-odata, cá fâra amanare sa o impartasiésca preotimei nóstre tractuale spre strens'a observare, intielegendu-se de sine, ca va avé a o petrece in protocolulu ordinatiuniloru.

Sabiiu, din siedinti'a Consistoriului archidiecesanu tienuta in 14 Febr. 1874.

Procopiu Ivacicoviciu m/p.
Archiepiscopu sî Metropolitu.

Dle Redactoru!

Articululu de fondu din nr. trecutu alu pretiuitului „Tel. Rom." unu articulu, care merita tóta atentiunea din partea româniloru, ni aduce aminte si de cestiunea muntiloru revindecati, ce s'au luatu de vr'o câti-va ani din mân'a granitieriloru, a adeveratiloru posesori de vr'o 100 ani, prin machinatiunile sasiloru, pre calea cea mai ilegala. Multiemimu pentru acést'a. Scimu sî plangemu cu totii nedreptatea, ce s'au facutu granitieriloru prin acésta ne mai audita deposedare. Dara nu mai scimu nimic'a, ce sî câtu s'au lucratu din partea representantiloru fostului regimentu I pentru recastigarea aceloru munti.

Sasii de vr'o 4—5 ani incóce strigá in tóte pârtile lumii sî in mijloculu dietei, fâra sa li se fia luatu pâna acum boremu unu cruceriu din posessiune *). Nóue ni s'au luatu 22 de munti isvorulu principalu de viétia la atâtea comune granitieresci, fâra judecata, sî fâra a ne intrebá pre noi, sî — tace lumea! Dara nu se voru fi molipsitu representantii fostului regimentu rom. de afurisit'a de passivitate pâna acolo, cá sa nu mai lucre nimic'a nici in cestiunea acésta vitala. Credemu, ca este tempulu sî ocasiunea, cá sa vedemu deslegarea cestiunei in curgere sî urmarita cu energia sî asceptâmu sa audimu ce-va dela cei competenti.

Unu fiiu alu granitiei.

„Pesti Napló", revenindu la „partid'a cineilui (Lonyay) si la lucrurile ei 'si esprime parerea intr'acolo, ca acést'a partida prin radicarea principiului „Recunóscerea si aperarea complanârei" n'a facutu nimic'a, pentru ca déca aru fi vorb'a de acést'a, partid'a disa a cinei nu a trebuitu sa intre in viétia. In espunerile mai detaiate asupr'a situatiunei „Napló" continua astfeliu:

„Tiér'a carea odinióra a impreunatu pre membrii partidei deakiste, adi nu-i mai tiene asiá strensu cá mai inainte. Acést'a provine din multe cause, inse nu din aceea, ca membrii partidei deakiste si-aru fi schimbatu cum-va parerile loru fatia de complanare. De o atare schimbare in pareri nu scimu nici noi, dara nici partid'a cinei séu altu cine-va. Dara o causa de buna séma e aceea, ca program'a de dreptulu de statu e dejá complinita, o programa nóua formulata precisu sî tienuta de o mâna tare nu avemu inca inaintea nóstra. Semtiulu politicu e tempitu, spiritele fugu de câtra olalta sî nesuintiele nu se intrunescu intr'o directiune detiermurita. Afara de acést'a mai suntu sî alte cause: situatiunea financiale, passivitatea regimului si mai multe alte celea, in parte considerabile, inse intre tóte acestea prevalédia cu deosebire caracterulu pretentiosu alu consideratiuniloru personali.

La acestu punctu vomu remané pre unu momentu. Noi tienemu ambitiuni personali sî unu caracteru nobilu in viéti'a politica de indreptatite sî de aceea pricepemu motivele, cari au dusu pre partid'a cinei la o positiune esceptiunale, la o formatiune organica propria. Totusi trebuie sa observâmu, ca atari ambitiuni personali, indata ce ajungu la óre-care inaltime, trebuie sa dispara in interese mai mari. Déca crescu inca mai mari, sî ajungu pâna acolo, de strabatu unitatea interna a partideloru parlamentarie sî nu suntu in stare sa produca formatiuni nóue sanatóse, atunci sa remana ambitiuni nobile, inse ele devinu in casulu acel'a inimici periculosi ai parlamentarismului. Noi punemu unu mare pondu pre parlamentarismu, pentru ca avemu credinti'a, ca domnirea preste tiéra numai pre atâtu tempu va fi in mânile nóstre, pre câtu ne-o da parlamentarismulu. La casu cându un'a séu alt'a fractiune de partida va face acést'a impossibile, atunci se póte consolá cu aceea, ca domnirea nu e in mân'a celei-lalte (fractiuni), inse cu greu va avé bucuria de a luá insasi in mâna domnirea.

Situatiunea e destulu de chiara. Unu membru din partid'a cinei dise, ca partid'a lui Deák sa faca cu sine insasi o coalitiune. Noi credemu, ca a incercá acést'a va fi intâiulu obiectu de ordinea dilei. Déca va succede, coalitiunea trebuie sa fia sincera, cá nu cum-va inainte de ce s'a uscatu negrél'a pre drumulu de coalitiune, sa ne spargemu capetele cu aceea, ca cum s'aru puté vatemá sî incungiurá tractatulu. Déca nu va succede séu déca intielegerea nu e sincera, atunci va resultá o situatiune de fortia, pre carea nici partid'a lui Deák, nici a lui Sennyey séu Tisza, dara nici partid'a cinei nu voru puté infrená. Atunci aru intreveni o situatiune, in carea cei mai buni fii ai natiunei mergendu mâna in mâna nu o voru mai intrebá, ca ce amu facutu in trecutu, ci cum sa ne ajutâmu pentru venitoriu — pentru venitoriulu patriei, nu alu partideloru. Noi trebuie sa avemu unu regimu tare, sî noi lu vomu avé, prin noi séu fâra de noi. Acést'a sa nu o uite „partid'a cinei".

„M. Pol." discuta in detaiu scrisórea, pre carea o indreptá de une-dile Kossuth câtra Madarasz, sî mai cu deosebire svatulu, ce-lu dà Kossuth in acea scrisóre tierei, de a restituí institutiunea comitatului in valórea ei deplina.

„Noi — observa „M. Pol." cu privire la acést'a — ne indoimu despre aceea, ca Kossuth cunósce referintiele nóstre de adi sî scie cum s'a desvoltatu istori'a filosofica a sistemului comitateloru inante de 1848. Sistemulu comitateloru de odinióra, dupa cum s'a desvoltatu elu in tempulu lui Ladislau Dobsza sî dupa batali'a dela Mohaciu, a fostu unu semnu de cea mai ticalósa slabiciune politica a Ungariei. Tiér'a perita nu mai erá in stare, a sustiené unu guvernu centralu cu putere, desbinà puterea statului in comitatele singuratice sî domnì preste statu asiá dicendu cu oficiolatele locali. Sî din acést'a stare de decadentia mare nu ne puturamu radicá sub influinti'a apesatória a absolutismului din Vien'a. Sistemulu comitateloru de odinióra a fostu unu reu necesariu, pre care l'amu sustienutu fiindu siliti; de ne poteamu eliberá de elu, natiunea bucurosu lu lepadá sî formá pre comptulu poterei comitatului unu guvernu centralu poternicu. Constitutiunea Ungariei, pre câtu tempu pecatele natiunei nóstre sî apunerea independintiei nóstre nationali nu o au desbracat'o inca de esenti'a ei, a fostu unu guvernu centralu, cu potere cu drepturi municipale restriuse. Sî sub domnirea tare, ba adese ori aspra a Stului Stefanu, a lui Ludovicu celui mare, a lui Mathe'a Corvinulu natiunea nóstra erá in periódele de inflorire. Problem'a nóstra este acést'a: „a restituí basea cea vechia sî unica adeverata a constitutiunei nóstre."

Comissiunea de nóue, dupa cum afirma „P. Naplo", a demustratu in detaiu, ca se potu crutiá vre-o 14 milióne. Din acestea vinu 5 milióne pre reformele in administratiunea statului intielegendu-se aici sî justiti'a; 2 milióne se voru mediloci in delegatiuni, mai multu de 3 milióne prin o negotiare corespundietória sî radicarea tarifeloru la drumurile ferate de statu sî aprópe inca atâtu prin o contributiune pusa pre biletele de calatoria la drumurile de feru. Contributiunea acést'a din urma s'a aretatu in Franci'a de practica sî putienu apesatória, ea va face aprópe 10 procente din pretiulu de calatoria.

Diet'a Ungariei.

Bud'a-Pest'a, 2 Martie n. (Cas'a magnatiloru). Presiedintele, judele curiei, Georg de Majlath dupa deschiderea siedintiei anuncie mórtea lui Ioanu Szechenyi sî Cas'a 'si esprime condolinti'a la protocolu.

Notariulu Casei representantiloru Tombor presenta proiectele de legi acceptate in Cas'a representantiloru, cari se referescu la contractulu postalu incheiatu cu Russi'a, la contractulu de comerciu sî navigatiune incheiatu cu Schwedi'a sî la contractulu consulariu incheiatu cu Portugali'a. Acestea proiecte se predau comissiunei permanente de trei spre pertractare.

Contele I. Cziráky, presiedintele comissiunei de trei, presenta raportulu acestei'a asupr'a proiectului de lege privitoriu la regularea contributiunei de pamentu. Acestu raportu amplu cuprinde o critica detaiata a proiectului memoratu. Raportulu s'a presentatu asiá tardiu din causa, ca comissiunea lu a supusu unui studiu radicalu. Discussiunea asupr'a acestui proiectu se amana pre Lunea venitória.

Dupa acest'a urmédia pertractarea modificatiuniloru in proiectulu de lege referitoriu la catastru, pre cari le a propusu comissiunea de trei sî se cetesce raportulu acestei'a in privinti'a acestoru modificatiuni.

Baronulu Lad. Majtheny, referintele comissiunei de trei, 'si esprime speranti'a, ca modificatiunile propuse acum nu voru intempiná nici o resistintia in Cas'a representantiloru, de óre-ce densulu vede din raportulu comissiunei centrali alu Casei de josu, ca acést'a in principiu nu va avé sa faca obiectiuni contr'a modificatiuniloru din cestiune.

In desbaterea generale nu ia nimene cuventulu sî in desbaterea speciale se primescu fâra discussiune modificatiunile propuse de comissiunea de trei. Proiectulu de lege se va tramite Casei representantiloru.

Venindu la pertractare proiectulu de lege referitoriu la tractatulu incheiatu cu Marea Britania pentru estradarea reciproca a criminalistiloru, acel'a la recomandarea comissiunei juridice se primesce fâra desbatere.

Asemenea se primescu fâra nici o desbatere proiectele de legi asupr'a resturiloru de creditu din 1872 sî celelalte proiecte asupr'a creditului decursivu in 1873 etc., proiectele pentru spitalele militarie transilvane sî pentru sumele acordate spre acoperirea speseloru in afacerile comune.

Contele Cziraky intréba la totu proiectulu pre representantele ministrului de financie, de ce nu s'au indusu creditele respective in bugetu; la care intrebare consiliariulu ministerialu respunde, ca la staverirea statului erogatiuniloru sumele nu se potu precisá destulu de chiaru si mai cu deosebire se templa acést'a la administrarea domenieloru. Déca in urma resulta o trebuintia mai mare, decâtu s'a preliminatu, atunci se receru credite decursive.

Contele Cziraky se dechiara nemultiemitu cu respunsulu, inse totusi votédia pentru tóte proiectele de legi.

Se primesce neschimbatu sî fâra discussiune proiectulu de lege pentru sistarea temporaria a vamei de importu pentru cereale sî frupte pastaióse.

Se cetesce protocolulu acestei siedintie sî stante sessione se autentica sî siedinti'a se incheia.

---

*) Sî deputatii opusetiunali natiunali români din dieta ii spriginescu. R.

B.-**Pest'a** 2 Martie n. (Cas'a representantiloru) se deschide prin vicepresiedintele Perczel.

Presiedintele presenta consemnatiunea proiecteloru de conclusu sî de lege ce au remasu neresolvite sî a interpelatiuniloru, la cari nu s'a datu responsulu. Consemnatiunea se va tiparí. Mai departe presenta rogarea cetâtiei Posionu in afacerea arondârei municipali sî rogârile cetâtiei Temisiór'a sî a comitatului Trencinu in afacerea liferatiuniloru pentru armata.

Baronulu Gabr. **Kemény** presenta in numele seu sî alu lui Des. **Szilágyi** o rogare indreptata contr'a arondârei municipieloru. Carolu **Stoll** presenta rogarea cetâtiei Bai'a-Mare, Iosefu **Ieny** rogarea scaunului Muresiului amendóue in afacerea arondârei municipieloru. Ant. **Molnár** presenta rogarea privata a lui Iac. Liker, Iul. **Schwarz** rogarea privata a lui M. Lancz.

Tóte acestea petitiuni se predau comissiunei petitiunarie.

E. **Daniel** presenta raportulu comissiunei centrali asupr'a modificatiuniloru, pre cari le-a facutu Cas'a magnatiloru in proiectulu de lege referitoriu la scurgerea apeloru inchise in zagasuri.

Col. **Bittó** presenta raportulu comissiunei centrali asupr'a proiecteloru de legi, cari se referescu: la acoperirea unoru spese pre cari le-a pretinsu provincialisarea confiniului militariu, la acoperirea erogatiuniloru intrecatórie, cari obvinu in unii tituli din bugetulu pre an. 1872 sî la esamenele practice a judecatoriloru.

Ant. **Molnár** asterne raportulu comissiunei petitiunarie asupr'a seriei 38 din petitiunile predate comissiunei.

Tóte acestea raportori câte se presentara se voru tiparí si pune la ordinea dilei.

Cas'a trecendu la ordinea dilei incepe alegerea unui membru in comissiunea bibliotecei sî de atare s'a alesu cu majoritate Carolu **Szatmáry**.

Dupa acestea presiedintele incheia siedinti'a.

Visit'a dela St.-Petersburg sî Turci'a.

Cu ocasiunea visitei imperatului Austriei la Sant-Petersburg a fostu multa vorba de cestiunea Orientului, adeca de Turci'a. Unele jurnale prussiane proclama cá unu faptu nou schimbarea obligata a politicei Austriace in privinti'a imperiului Otomanu, sî dau a intielege, ca acésta schimbare concertata intre Prussi'a sî Russi'a, va fi intr'unu modu óre-care impusa Austriei, sub pedépsa de a perde amiciti'a cabineteloru din Berlinu sî St.-Petersburg.

Incâtu despre noi, credemu ca faptulu schimbârei politicei mariloru poteri in privinti'a Turciei nu datédia de ieri.: elu a fostu preparatu prin resbelulu Crimeei, s'a accentuatu dupa aceea, in momentulu resbelului din 1870, sî se efectuiédia sub ochii nostri sî aprópe in tóte dîlele, sub lovitur'a evenemінteloru in Turci'a.

In resumatu, Engliter'a sî Franci'a, facendu resbelulu Russiei, au voitu nu sa petrifice Turci'a in fatalismulu seu musulmanu, dara sa o emancipedie sî sa-i permita de a-si desvoltá liberu resursele sî fortiele sele morale sî materiale. Ele au remisu destinatele imperiului Otomanu in mânile turciloru: a o garantá in contr'a invasiuniloru esterióre sî ale dá loru insile, iéta program'a politica a cabineteloru englese sî francese care a fostu consacrata prin tractatulu din Parisu.

Administratiunea turcésca, este impossibilu de negatu, n'a respunsu la cele ce s'au asceptatu dela ea. Fericite elanuri, câte odata eforturi energice, dara totu-déun'a fâra sistema nici urmare, iéta ce au caracterisatu acésta administratiune. Dorinti'a de a jocá rolulu de mare potere contrariata prin slabiciunea mijlóceloru sî ómeniloru; acést'a este istori'a politicei turcesci dela 1856. Fâra spriginulu Franciei, totu edificiulu tractatului din Parisu s'aru fi sfarematu de multu; câci evenementulu ă datu adesea dreptate Russiei, care considera cá impossibila o regeneratiune seriósa. Odata cu esicculu Franciei in 1870, Turci'a a perdutu spriginulu seu de-sî de atunci ea nu mai este sî nu vá fi decâtu ceea ce forti'a sea integrala i va permite a fi. Spunendu acésta veritate, nu facemu decâtu a recunósce ceea ce se presinta ochiloru la prim'a vedere; a voi s'o ascundemu pentru ca ea distruge ilusiunile, este a ne orbí insusi asupr'a intereseloru nóstre in Orientu. In aparintia ómenii de statu austriaci au convenitu la acésta evidentia do fapte, cându au consemtitu a se intielege cu Russi'a asupr'a liniei de conduita in Orientu. A fostu unu tempu cându Ungari'a cugetá a face conchete in Turci'a; acestu tempu a trecutu, câci magiarii au recunoscutu impossibilitatea de a remané poporulu dominatu alu unui imperiu slavu. In ochii loru emancipatiunea succesiva a tieriloru slave din Turci'a este cea mai buna solutiune a cestiunei Orientului. De aci sî program'a loru actuala, care de alta parte este sî a tuturoru ómeniloru de statu austriaci: a nu tentá nimic'a contr'a integritâtiei imperiului Otomanu a nu favorisá nici o resolutiune, dara asemenea a nu admite nici interventiune straina pentru a sustiené artificialmente unu statu care nu póte traí prin elu insusi. Turci'a sa se reforme, sa se organisedie, sa se administredie dupa cum intielege ea: nimenea nu va trebuí sa o atinga, dara sa nu mai caute in afara vre-unu sustienetoriu contr'a populatiuniloru rebele. Iéta in putiene cuvinte cea ce de fórte multu tempu este proclamatu in organele cele mai acreditate ale presei austro-ungare sî ruse.

Déca acésta politica va prevalá, pacea Europei va castigá, câci acést'a este transformatiunea lenta sî naturala a tieriloru din Orientu. Imperiulu Otomanu va fi póte pro fundu atinsu, dara popóre june sî nóue voru fi gat'a a culege eritagiulu fiiloru lui Osman. Câci nu trebuie a se uitá, ras'a turca este o minoritate in imperiulu otomanu. Nu se numera decâtu 3 milióne de musulmani, sî din acestu numeru 800,000 turci numai, restulu apartienendu populadeloru albanese sî bosniace, convertiti, prin sabia, la islamismu.

Dara islamismulu a perdutu ori-ce initiativa civilisatrice, incungiuratu cum este de rase crestine unde civilisatiunea Occidentale face in tóte dîlele progrese importante. Cu câtu aceste rase crestine se voru radicá, ele voru voí sa dominedie acolo unde au fostu dominate. Cu ce titlu poteri civilisate sî crescine voru ven̂í sa se opuna acestei luâri in posessiune a unui pamentu seracitu, prin mâni mai curagióse sî mai inteligente? Iéta ceea ce se intrevede pentru viitoriu. Prevederea este adeverat'a calitate a ómeniloru de statu: a se bate contr'a muntiloru este a face donchisiotismu. Nici o diplomatia, nici o aliantia militara chiaru nu va poté face cá Turci'a sa traiésca, déca ea nu póte traí prin ea insasi. Se anuncia din Consantinopole ca noulu mare-viziru a afirmatu intr'unu modu energicu, drepturile suverane a Sultanului. Nimic'a mai bine, sî nimenea nu blamédia acestu limbagiu. Dara nu este indestulatoriu de a afirmá aceste drepturi, va trebuí sa aiba inca poterea de ale sustiené. A esclude cutare séu cutare influientia straina este unu actu de independintia care se justifica prin resultatu; a fi in situatiune de a renunciá la concursulu financiariu sî politicu din afara iéta o adeverata proba de fortia. Nu dorimu mai multu decâtu cá Turci'a sa dea acésta proba: pentru momentu remânemu in acésta privintia, sub greutatea indoielei.

„Le Constitutionnel.“

Reproducemu urmatoriulu articolu dupa „Diu'a“:

Cestiunea orientalui.

Cetimu in „l'Italie“:

Este din nou pre tapetu, acésta eterna cestiune a orientului, de care nu se mai vorbea de locu! Starea „bolnavului“ este mai grava adi cá nici odata. Franci'a nu mai este aceea care sa o póta asistá: propriele sele rane nu-i mai permitu astadi de a se ocupá de relele altui'a. Sa nu mai vorbimu de Angli'a; este adeveratu, ca indiferinti'a dlui Gladstone in afacerile continentali a fostu cu amaraciune atacata. Amu fi fórte surprinsi, déca succesorulu seu aru adoptá o politica esterióra diferita de aceea, care dela mórtea lordului Palmerston, s'a urmatu de câtra toti ministri cari au guvernatu Angli'a.

Astfeliu „Augsburger Allg. Zeitung“ nu se insiéla de locu, dîcendu ca sî Germani'a sî Russi'a voindu sa schimbe chart'a Europei orientale, nimeni nu le-aru impedecá. Ce departe suntu de noi tempii eroici ai resbelului orientului!

Asiá dara, eata ceea ce este chiaru. In resbelulu dintre Germani'a si Franci'a, Russi'a a facutu imperatului Vilhelm servitii, de cari acest'a a multiamitu nepotului seu, Imperatului Alessandru, prin o epistola celebra. Erá o datoria de resplata. Prin urmare diu'a a sositu: Germani'a aduce la rendulu seu Russiei ce a primitu. Turci'a va fi aceea care face tóte cheltuelele.

Austri'a dupa perderea posessiuniloru sele italiane sî a positiunei sele in Germani'a a intielesu adeverat'a sea missiune. Astfeliu, in locu de a se imobilisá in regrete neputinciόse séu in sperantie sterile, renuncia la vechile selé traditiuni pentru a urmá consiliele si a realisá profeti'a lui Cesaru Balbo; si in locu de a se atasiá de destinele acestui imperiu turcu, care n'a sciutu sa se transformeze, si a cârui decadentia este continua sî irreparabile, ea a intratu resoluta in alianti'a celoru dóue mari imperiuri de Nordu, pentru a licuidá cu ele successiunea „bolnavului“, ale cârui dile suntu numerate.

Ceea ce a facutu pâna acum siguranti'a imperiului otomanu, este ca organisarea politica a Europei, nu permitea la nici unulu din popórele directamente interesate in cestiunea orientului, de a aduce o solutiune radicale. Dupa constituirea imperiului germanu, totulu s'a schimbatu. Acum, politic'a din St. Petersburg gasesce unu echou aprobatoriu la Berlinu; sî, nici o putere in Europ'a nu aru puté opune o resistentia seriósa la punerea in practica a ideei esprimate de „Gazet'a de Augsburg“, câci conservarea Turciei nu mai este o dogma pentru Germani'a.

Testamentulu lui Petru celu mare este deci aprópe de a se realisá in dispositiunile sele cele mai esentiali. Russi'a se apropia de Constantinopole, sî cele trei state, pre cari numai rivalitatea singura a potutu impedecá desmenbrarea imperiului otomanu, acum suntu de acordu pentru a regulá conditiunile. Caletori'a imperatului Austriei la St. Petersburg primesce prin acést'a adeverat'a ei semnificatiune

Telegrafulu anuntiandu-ne ca generalului Ignatieff a supusu tiarului unu memoriu asupr'a situatiunei actuale a Turciei, memoriu care aru serví de base la deliberatiunile tiarului si ale imperatului Franciscu Iosefu, nu ne spune cari suntu conclusiunile. Nu este dificilu inse ale intrevedé.

Ceea ce cu tóte acestea este siguru, este ca nu numai cestiunea orientului s'a deschisu din nou, dara ca ea va avé de asta-data o solutiune definitiva. Ceea ce Napoleonu I. aru considerá cá o mare calamitate pentru Europ'a, este in ajunulu de a se impliní, fâra cá Franci'a sî Angli'a sa póta impedecá intru câtu-va.

Câtu pentru Itali'a, se intielege fâra multa ostenéla ca mai cu séma din punctulu de vedere alu intereseloru comerciale, ea nu are nici unu motivu de a privi cu inchietudine o solutiune care póte, din contra, a-i asigurá avantagie seriόse, déca spiritulu care presida la decisiunile din St. Petersburg este in armonia cu cerintiele legitime ale popóreloru si ale intereseloru civilisatiunei. Prin urmare Itali'a póte sa ascepte evenimentele cari se prepara; este de ajunsu cá ómenii nostri de statu sa le supraveghedie cu solicitudine sî noi credemu ca ei nu voru lipsí dela acésta datoria. De alta parte, precum Itali'a a consemtitu la modificarea clausei tractatului din Parisu, care inchidea naveloru ruse Marea négra, nici unu resonu seriosu nu o obliga acum de a reveni la politic'a din 1854; circumstantiele numai suntu acelea'si si interesele actuale ne impunu o politica cu totulu diferita de acea care ne-a facutu in acésta epoca aliantii Turciei.

— Diuariulu „Augsburger All. Zeitung“, revenindu asupr'a articolului publicatu de mai de una-dî si reprodusu in numerulu trecutu alu acestei foi, intre altele dice:

„Amu dîsu sî repetâmu, ca Germani'a nu privesce cá o dogma conservarea Turciei sî administratiunea ei cea incurcata îs sdruncinata; asemenea nici Angli'a dela mórtea lui Palmerston incóci. Dara asupr'a unei sfaremâri treptate a Turciei in favórea stateloru celoru mici ce esista séu se voru creá in Orientu fâra indoiéla ca statele aliate se voru intielege mai lesne, decâtu mai nainte asupr'a unei impartieli intre densele. Este siguru ca Greci'a sî Romani'a cu tóte greutâtile sî interesele contrarie ce intempina, aru fi gasitu de multu mai multa considerare sî mai multu spriginu in aspirârile loru nationale déca aceste state in tendintiele loru aru fi doveditu in locu de financie rele sî necontenite certe de partide sî dese schimbâri de ministerie, mai multa aptitudine pentru afacerile loru interióre atâtu de necesarie pentru realisarea aspirâriloru loru. In acésta privintia numai Serbi'a face o esceptiune laudabila.“

Iéta ce dice si „le Journal de Paris“ din 17 Februariu asupr'a caletoriei Imperatului la S.-Petersburg:

„Gazet'a de Augsburg, care este adesea favorabila politicei Germaniei, nu da visitei imperatorelui Austro-Ungariei la imperatorele Russiei, importanti'a ce-i atribuescu foile austro-ungare. Interesele comune dintre Russi'a si Germani'a suntu, dice ea, mai numeróse sî mai forti decâtu interesele comune dintre Russi'a si Austro-Ungari'a. Acestea aru poté cu anevointia sa se termine printr'unu tractatu de aliantia, pre cându acelea aru potea fórte lesne se otarésca pre cabinetele din St.-Petersburg si din Berlinu sa se unésca. Gazet'a de Augsburg 'si esprima propunerea, adaogându ca nu este nimeni care sa nu scia ca Russi'a sî Germani'a aru remania déca aru voí — acésta ipotesa indica ca ele o voiescu — cart'a Europei orientale. Dara Europ'a orientala coprinde nu numai terenulu cestiunei Orientului dara inca si tierile Dunarei, „care au sa jóce unu rolu in solutiunea definitiva a cestiunei Germaniei.“ „Gazet'a de Augsburg“ inse nu obsérva ca déca interesele Austro-Ungariei aru fi amenintiate prin acésta cestiune dunaréna care aru impedecá alianti'a sea cu Russi'a si Germani'a s'aru gasí de siguru, in fati'a Dunarei, in aceea-si situatiune cá sî Napoleonu I, si Alecsandru II in fati'a Constantinopolului. Déca Napolenu I nu potea sa admita cá Alecsandru sa iá Constantinopolulu, tiarulu Alecsandru va poté elu suferí cá Germani'a sa fundedie unu imperiu pre Dunare, sub sceptrulu principelui de Hohenzollern, care domnesce in Romani'a, séu, imperatorele Guilom va dá elu mâna de ajutoriu la intinderea Russiei in tierile Dunarene?

Iéta ce cetimu in „Evening Standard“ din 12 Februariu care publica urmatórele, privitóre la caletori'a Imperatului Franciscu Iosifu la Petersburg:

„Se afirma, prin cercurile oficiale, ca caletori'a M. S. Imperatorelui Franciscu Iosifu la St.-Petersburg va aduce o aliantia Austro-Rusa care va stabilí o balantia de potere in Europ'a si va pune unu terminu dictaturei Germaniei.“

Iéta cum se esprima „Gazet'a de Spener“ din 15 Februariu, vorbindu despre caletori'a imperatorelui Austriei la St. Petersburg:

„Actual'a intrevedere, cá sî aceea care a avutu locu la Berlinu in 1872, are de scopu consolidarea pâcei europene, solutiunea pacifica a tuturoru cestiuniloru, Intielegerea ce se stabilesce intre Russi'a si Austri'a probédia ca aceste dóue poteri renuncia la o politica agresiva si ca se gandescu sa resólve acésta cestiune intr'unu modu care sa le permita sa conciliedie interesele loru opuse si se respunda totu-de-odata la necesitâtile popóreloru dela Dunarea de josu.

„Austri'a a renunciatu la animositatea sea contr'a Romaniei; ea a luatu partidulu crestiniloru din Bosni'a, ea a primitu pre principele Montenegrului cá pre unu suveranu pre tempulu espositiunei universale, si ea s'a apropiatu de Serbi'a: tóte acestea ne indica calea ce va urmá intrevederea din St. Petersburg. A slabí legaturile care unescu Statele de pre malurile Dunarei cu Suzeranulu loru; ale desparti chiaru pre aceste state, la casu de necessitate, de Turci'a; acést'a este dupa noi, scopulu totu atâtu de demnu câtu si resonabilu ce urmarescu cele dóue poteri mari care grabescu, prin acést'a, solutiunea cestiuniloru dificile si facu inca si mai sigura mantienerea pâcei europene."

Iéta ce cetimu in „l'Osservatore Romano" totu in acésta privintia:

„Credemu, ca caletori'a imperatorelui Austriei are o mare importantia din punctulu de vedere politicu. Bun'a intielegere care esista intre Austri'a si Russi'a, intielegere care trece de siguru preste scopulu ce-si propusese Germani'a, trebuie sa fia o siguranti'a pentru tóte poterile mai multu séu mai putienu amerintiate de veleitâtile dominatrice ale Hohenzollerniloru. Petersburg va deveni unu centru politicu de prim'a ordine care va tiené in respectu actiunea din Berlinu 'si va forciá pre Germani'a sa reflectedie mai nainte de a provocá nóue conflicte."

Iéta ce cetimu in „La Reforma" din 15 Februariu totu in aceea-si privintia:

„Caletori'a imperatorelui Austriei la Petersburg este de o importantia majora si o nóua inaugurare politica a Nordului in Occidentulu si Orientulu Europei. Reconciliatiunea intre curtile Vienei si Petersburgului nu este numai o pura si simpla intórcere la relatiunile intrerupte iu 1853 si nu póte sa aiba nimicu comunu cu sistemulu Metternich nici cu politic'a lui Nicolau I. Acésta caletoria semnifica pacea pentru Occidentu si o comunitate de vederi in fati'a complicatiuniloru care aru poté sa se ivésca in Orientu.

„Nu ne indoimu câtu-si de putienu ca cei doi imperatori nu se voru intielege asupr'a unei linii de conduite ce voru trebuí sa tiena in privinti'a crestiniloru din Turci'a."

Sinodulu parochialu in Resinari.

Resinari, 14 Febr. v. 1874.

(Urmare.)

In 10 Februariu s'a continuatu siedinti'a sinodului parochialu dupa finea sântei liturgii.

Par. protopresbiteru ocupându presidiulu invita pre notari a-si ocupá locurile loru si anuntiandu continuarea sinodului de deschisa — pune la ordinea dilei cetirea protocolului din siedinti'a sinod. trecutu 3 Februariu 1874.

Membrulu sinod. Petru Bancila propune: „Pentru castigarea tempului sa se tréca preste cetirea acestui protocolu, si verificarea acelui'a precum si a — celui de adi — sa se incredintiedie totu fostei commissiuni alese pentru censurarea computului si agendeloru bisericesci." Propunerea acést'a punendu-se de presidiu la votu se primesce de sinodu.

Par. presiedinte invita pre referintele comissiunei alese in Dominec'a trecuta, a dá cetire raportului. Dlu Petru Brote, cá referinte alu comissiunei alese pentru censurarea si revederea agendeloru comitetului parochialu si a computului bisericescu si scolariu, aduce la cunoscinti'a sinodului raportulu comissiunei in urmatoriulu sunetu:

Onorata adunare! Comissiunea alésa de sinod. paroch. din 3 Fauru statatóre de subscrisii patru membri, fiindu cá alu cincilea par. Sav'a Popoviciu, au dechiaratu, ca nu primesce servitiulu comissiunei; s'a intrunitu in 6/18 Fauru a. c. in edificiulu scólei si dupa alegerea mea de presiedinte, iéra alui Maniu Drocu de notariu a revediutu tóte actele comitetului parochialu, câtu si computulu despre chieltuelele ambeloru biserici precum si a fondului scólei si a aflatu:

I. In actele comitetului parochialu

1. Ca protocolulu intrateloru este fórte defectuosu;

2. Ca protocolulu siedintieloru cuprinde multe espressiuni batjocoritórie si vatematórie, prin urmare nepotrivite intr'unu protocolu, esite din pén'a fostului catechetu acum administr. protop. la Mercurea si a notariului Ilariu Muciu, asupr'a unoru persóne din comuna, cari nu au consimtitu cu ei. Dovéda ca acesti doi ómeni au folositu siedintiele comitetului parochialu, de a-si satisface patimiloru loru, iéra nu de a inaintá binele parochiei;

3. Ca la adunârile comit. paroch. au participatu si epitropii, cu tóte ca in sinódele de pre urma s'au espusu, ca acésta fapta nu este fundata in Stat. organicu. Iéra conclusele cele mai multe ale comitetului s'au adusu fâra presenti'a majoritâtiei absolute a membriloru. Care procedura este contr'a § 22. din Statut. organicu;

4. Ca comitetulu parochialu condusu de patima si ura personala, a depusu in contr'a Stat. org. si a legei scolare pre adjunctulu invetiatorescu Petru Bancila din oficiulu seu;

5. Ca conclusulu sinodului din an. 1871 pentru inchiderea si regularea cimiteriului, precum si pentru de a nesuì la desradacinarea obiceiuriloru stangace si alu desfrenârei a remasu inca totu neconsiderate;

6. Ca insarcinarea primita de sinodu de a asterne pâna in finea lui Iuliu 1872 unu proiectu pentru infiintiarea scólei de meserii, inca nu o au implinitu;

7. Ca ceimai multi membrii ai comitetului parochialu, care impreuna cu presiedintele loru Nicolau Ciucénu suntu totu deodata si membrii representantiei comunale, unii si a primariei locale; condusi de ambitiuni personali si egoismu de a dispune numai ei de scóla si a nu fi marginiti de nici o lege, in siedinti'a tienuta in numele dregatoriei si a representantiei comunale, au dechiaratu: ca representanti'a comunale revóca conclusulu adusu cu ocasiunea predârei scólei de confessiunala si-'si reserva dreptulu de a escrie concursu si a alege singura pre invetiatori. O fapta prin carea acei ómeni au vatematu dreptorile sinodului de a alege pre invetiatori, si au datu ansa de a fi scól'a nóstra normala capitala de aici in scurtu tempu dechiarata de comunala.

II. In computulu ambeloru biserici si alu scólei

a) Ca capitalulu activu alu ambeloru biserici si alu scólei cu finea anului 1873 au fostu 11,461 fl. 21 xr.

b) Ca trei obligatiuni de care se spune ca aru fi date la intabulare lipsescu; iéra altele inca si nóue mai multe decâtu s'au aflatu in anulu 1872 suntu neintabulate, prin urmare, banii fâra garantia, cu tóte ca aceste scaderi s'au espusu in sinod. anului 1872 si s'au insarcinatu epitropi'a parochiale cu delaturarea loru.

c) Ca unii detornici in scurtu tempu voru remané insolventi.

d) Ca fondulu scólei in contr'a concluseloru sinodali din anulu 1871 si 1872 se afla totu la societatea de imprumutu de aici elocatu inca si acum fâra nici o ipoteca.

e) Ca epitropi'a nu au consideratu conclusulu sinod. din an. 1872 de a face in viitoriu spese (cheltuieli) nepreliminate pâna la o suta floreni numai cu invoirea comit. par., iéra pentru sume mai mari, cu a sinodului; ci au cumperatu prapore negre care trecu preste o suta floreni, unu clopotu care suie la o suta siesedieci floreni; au reparatu coperisiulu bisericei cu o suta cinci-dieci si siepte floreni fâra de a cere incuviintiarea sinodului. —

Deci comissiunea face urmatórea propunere:

1. Sinodulu primesce spre sciintia legatulu de patru mii floreni in obligatiuni de statu facutu bisericei nóstre de aici de reposatulu Metropolitu si Archiepiscopu **Andreiu Baronu de Siagun'a** pentru conservarea criptei Escelentiei Sele, si promite a staruí in totu tempulu, ca acea cripta in care se afla remasitiele pamentesci ale multu meritatului barbatu sa se pastredie cá unu suveniru scumpu cu cuvenit'a pietate.

2. Sinodulu 'si esprima dorerea, ca comitetulu parochialu care pâna astadi a fostu compusu in majoritatea sea din cei mai de frunte membri ai parochiei si ai comunei, in decursu de patru ani, de totu putienu au lucratu pentru inaintarea binelui in parochia; ci condusu de patimi si de ambitiuni personale au desconsideratu conclusele, au vatematu legea si dreptorile sinodului prin care au fostu alesi. Doresce inse, cá bunulu Dumnedieu sa infrene patimile acelor'a, cari spre daun'a comuna din interese particulare au propagatu totu obscurantismulu si reactiunea. Iéra asupr'a noului comitetu ce este sa se aléga mâne sa-si reverse radiele sele binefacatóre, cá sa póta inaintá folosulu parochiei asiá precum prescrie legea si cere binele comunu.

(Va urmá)

La cestiunea usurei*)

(VIII.) Aceste câli ratecite, pre cari a purcesu politic'a in intru si afara; aceste principie si sisteme de guvernare schimbatórie cá caleidoscopulu, a câroru falsitate si inderetnicia, nesistema si nefundaveritate se adeverescu si pedepsescu tocm'a prin schimbarea loru cea rapede; acestea sarituri bajazzice intre centralisatiune si decentralisatiune, intre absolutismu si selvguvernamentu; acésta lupta in intru, nutrita in continuu intre natiunalitâti si limbe, acésta sementia de neincredere si acestu secerisiu de ura din tóte pârtile; acésta creare de contraste nemidilocite si artefiociόse, acést'a nepricepere si ignorare a celoru mai simple si chiarie principie natiunali-economice fatia de lucru si productiune, de comerciu si consumu, de venitulu dupa lucru si de folosirea acestui'a, fatia de poterea de contributiune si de fipsarea contributiunei, cu unu cuventu, fatia de voint'a si potinti'a nationale; acést'a risipire de potere si capitalu, de tempu si viéti'a ómeniloru; acésta venatória dupa marime intre pitici; acésta sinamagire si orbire chauvinistica; acésta ametiala si nedreptate omnilaterale, acestu deliru de marimei: tóte acestea au fostu factorii, cari ne-au adusu acolo, unde ne aflâmu adi: la ruin'a financiale si politica, bá chiaru morale si la cea mai spaimentatória seracia.

Din asemenea premise urmédia un'a si aceea-si conclusiune, asemenea cause producu asemenea efecte. In espunerile nóstre de mai nainte amu vediutu, ca in toti tempii si la tóte popórele stagnatiunea si regresulu in cultura si civilisatiune suntu nedespativeru impreunate cu seraci'a, stagnatiunea si regresulu populatiunei si in urma cu apunerea acestei'a, un'a produce pre ceea-lalta si in urma resultatulu e, ca seraci'a despopularea si barbarismulu formédia unu unicu cercu vitiosu.

Economulu natiunalu din Americ'a Carey fórte bine asémena societatea omenésca cu o bateria mare de electricitate, a cârei potere produsa e cu atâtu mai mare, cu câtu mai multe parechi de lespedi se aducu in o mai aprópe legatura si cu câtu stau mai departe de olalta in sirulu electricu cele dóue lespedi din fiacare elementu, cu câtu e mai positiva un'a si mai negativa ceea-lalta. Acést'a insémna pre limb'a nóstra de tóte dilele; Desvoltarea de potere in o societate omenésca e cu atâtu mai rapede si mai mare, cu câtu populatiunea e mai désa si referintiele membriloru sengurateci câtra olalta suntu mai nemidilocite, e cu atâtu mai iute si mai mare, cu câtu pârtile constitutive senguratice, cari vinu in atingere reciproca, suntu mai eterogene; va sa dica: o desvoltare rapede si priinciósa a societâtiei, unu progresu in cultura si o adunare de averi e possibila prin o impreunare strensa a agriculturei cu industri'a, dóue terenuri de activitate omenésca, pre cari se intrebuintiédia mai eschisivu tóta lucrarea, spre a creá ori-ce capitalu, ceea ce e possibilu numai prin atingerea cea mai directa a producentelui cu consumentele. Numai acea politica, carea tiene inaintea ochiloru acésta tienta, póte fi capabila a concurá in lupt'a de emulatiune a popóreloru. Ori-ce alta politica duce la perire.

Pamentulu cu poterile sele, ce ni le pune la dispusetiune libera, e o banca mare, carea ne da unu creditu nemarginitu sub singur'a conditiune, cá totu ce se impramuta dela dens'a sa i se redea cu punctualitate. De óre-ce in ultima analisy tóta averea nóstra provine din pamentu si din poterile lui neruinabile, cari ni se dau numai atunci cându vomu pliní strictu conditiunea de asupr'a, si de vreme ce scopulu finalu alu tuturoru sciintieloru e possibil'a folosire a pamentului spre scopurile nóstre, tóta nisuinti'a nóstra dupa câscigu si avere trebuie sa purcéda dela cultur'a pamentului séu sa vina in urma la acést'a. O urcare a venitului de pamentu e possibila numai atunci, cându populatiunea va deveni mai désa, cându lucrulu intrebuintiatu spre cultivarea pamentului se va inmultí si cându producentele va fi impreuna cu consumentele spre a incheiá cerculu, in care trebuie sa reintórca productele consumate ale pamentului; asiá dara atunci cându agronomi'a va veni in o atingere câtu se póte de aprópe si in o corelatiune citate cu industri'a.

Ori-ce statu puru agriculturalu e in lupt'a cea pentru esistintia cu state industriali espusu seraciei si in urma perirei, de carea nu póte scapá. Celu mai nerefutabilu esemplu si cea mai chiara ilustratiune la acésta asertiune a nóstra ne da starea Americei, Irlandiei Indiei si in multe privintie starea patriei nóstre proprie mai strense. Caféu'a, zaharulu si rumulu trebuie sa vina dela Antile pâna la Europ'a, manufacturile au sa mérga pre imensulu drumu inderetu spre a rescumperá productele venite incóce, si pamentulu acestoru insule trebuie sa platésca duplu pentru transportu; in asemenea casu se afla bumbaculu si cerealele din statele sudice si vestice ale uniunei americane, cu acea deosebire inse, ca secar'a radica prin pondulu si bumbaculu prin volumulu seu celu mare spesele de transportu mai susu, pre cari trebuie sa le platésca tiér'a, spre a recapetá o parte fórte mica din pamentulu seu esportatu in form'a de catunu, talpa si articli de lucru. Acestea spese de transportu impreuna cu plat'a, ce trebuie sa se dea lucratoriloru pentru producerea manufacturiloru si cá venitu dupa capitalu fabricantiloru din Engliter'a, au unu efectu care fatia de avuti'a naturale nemarginita a Americei se pare ca e absurdu. Acestu efectu, e ca acestu pamentu fórte roditoriu nu póte sa nutrésca decâtu pre unii baroni barbari si selbatici ai sclavismului si pre o orda de sclavi; abiá a 5—100 parte din populatiunea, pre carea o nutresce industriosulu Munte de metalu pre unu teritoriu asemenea de mare. Efectulu paradocsu e, ca acestu pamentu care cu putienu nainte de acést'a erá teneru si fórte roditoriu slabesce totu la dóue-dieci de ani si alunga pre cultivatoriulu seu si in modulu acest'a remânu sute de mile cuadratice o pustia estinsa.

(Va urmá)

Post'a din urma.

Din Pest'a aflâmu, ca cris'a ministeriala duréza inca. Ministrulu-presiedinte Slávy a fostu interpelatu Joi in clubulu deachistiloru despre starea crisei ministeriale. Ce a respunsu ministrulu-presiedinte nu scimu. Atât'a sta, ca Majestatea Sea nu a sositu Joi la Bud'a, dupa cum se dîcea mai nainte. Intardierea sosirei acestui'a, de carea este legata terminarea crisei, a facutu sensatiune in cercurile politice din Bud'a-Pest'a.

„P. Ll." de Vineri, intr'unu articulu de fondu, in carele de altmintrea cérca a re duce temerile cislaitaniloru de o politica reactionaria in Ungari'a, la casu cându presiedinti'a ministeriala s'aru concrede baronului Sennyey, — lauda insusîrile disului baronu sî-lu infatisiédia cá pre celu mai aptu barbatu chiamatu de a guverná in modu parlamentariu o tiéra.

---

*) A se vedé Nrii 1, 2, 3, 4, 5, 10 si 11.

Despre o coalitiune cu Ghyczy sî Tisza s'au mai imputienatu scirile; se vorbesce inse mai multu cá mai inainte sî de Lonyay, cá de eventualu Ministru presiedinte.

Delegatiunile suntu convocate pre 20 Aprilie a. c. la Bud'a-Pest'a.

Parlamentulu Angliei s'a deschisu in 5 Martíe fâra de cuventu de tronu.

Caletori'a principelui Milanu alu Serbiei la Constantinopole, despre care se anunciase in jurnale sî in carea erá se atinga sî Bucuresci, dupa unu telegramu din Constantinopole, s'a amanatu.

Multiemita publica.

Desiu in 15 Febr. 1874.

„Bateti sî vi se va deschide,
cereti sî vi se va dá.“

Basatu pre aceste cuvinte evangelice comitetulu parochialu gr. or. din Opidulu Desiului, a cârei parochia nu avea in sânt'a sea biserica altu vestmentu in st. altariu, decâtu unu Epitrachilu donatu din partea Préveneratului asesoru consistorialu Zachari'a **Boiu**, s'au adresatu câtra bravii membri ai comitetului parochialu dela biseric'a St. Nicolau din Brasiovu, spre ale intinde mâna de ajutoriu, cari numai decâtu au sî grabitu cu ajutoriulu loru sî adeca au donatu 1 **Stihariu**, 1 **Felonu**, 1 **Epitrachilu**, 2 acoperemínte, 1 Aeru, 1 pareche de manecâri, 2 servete, 11 icóne, 5 candile, tóte acestea s'au pretíuitu din partea sinodului parochialu estraordinariu, tienutu in 11 Februariu a. c. in pretiu de 80 fl. v. a. Totu odata comitetulu mentionatu s'a adresatu sî câtra demnulu comerciante din Brasiovu Diamendi **Manole**, care atunci din intemplare fiindu in orientu, — bravulu sî meritatulu taica alu d-sele Ioanu **Manole**, cu graba sî in absenti'a fiiului seu, ni donà 1 **Stihariu**, 1 **Epitrachilu**, 1 parechia de manecâri fórte frumóse, cari iérasi s'au socotitu a fi pretiulu loru la 40—50 fl. v. a.

Bucuri'a cea mare care o semtiesce astadi poporulu, sî o-a semtitu intregu sinodulu parochialu au fostu si este de totu mare, asiá incâtu lacrami versau unii, sî se audieau voci dicendu, dómne iértale pecatele, cum se ingrigescu fratii nostri, pre cari nu i-amu vediutu nici odata, de inpodobirea st. nóstre biserici, fale Dómne parte in raiu, — sî decisera unanimu, a se tramite multiamit'a intregului sinodu la acei binefacetori, câroru prin acést'a, cu permissiunea onoratei redactiuni, se aduce insutita multiamita braviloru brasioveni, cari sî acum'a cá totu-déun'a nu intardiara cu ajutoriulu loru. Primiti sincer'a nóstra multiemita, asigurandu-ve ca pentru totu-déun'a nu ve vomu uitá

La demandarea intregu sinodului parochialu gr. or. din opidulu Desiului amu subscrisu

S. **Cupsi'a**,
presied. sinodalu.
Michaelu **Stieru**,
not. comt. poroch.

Raportu comerciale.

Sabiiu 24 Fauru n. Grâu 7 fl. 60 xr. frumosu, 7 fl. 33 xr. mestecatu, 7 fl. 7 xr. cualit. infer.; secar'a 4 fl. 93 xr. pâna 4 fl. 67; orzu — — —; ovesu 1 fl. 87 pâna 1 fl. 60 xr.; cucuruzu (porumbu) 3 fl. 87 xr,; cartofi 2 fl. 13 xr. galét'a austriaca.

Fârina buna 14 fl.; de fransele 12 fl.; de pâne alba 11 fl. pâne de casa 10 fl. maj'a.

Lintea 24 xr., mazarea 24 xr., Fasolea 18 xr., malaiulu 16 xr. cup'a.

Fenu legatu 1 fl 15, nelegatu 1 fl. 10 xr., paie lungi 80 xr., scurte 70 xr, maj'a.

Lemne de focu 7—9 fl. stang. austr.

Carnea de vita 20 cr. p., de porcu 26 xr. Unsórea 75 xr. pâna la 1 fl. cup'a.

Burs'a de Vien'a.

Din 22 Februariu (6 Mart.) 1874.

Metalicele 5%	69	45
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	73	60
Imprumutulu de statu din 1860 . . .	103	50
Actiuni de banca . . . . :	970	—
Actiuni de creditu	240	75
London . . . . : . . . . : . .	111	10
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	75	25
„ „ „ Temisiorene	74	50
„ „ „ Ardelenesci	73	75
„ „ „ Croato-slavone	75	50
Argintu	104	60
Galbinu	—	—
Napoleonu d'auru (poli)	8	83½

Licitatiune.

In 22 Martiu 1874 cal. nou se va esarendá prin licitatiune publica la cas'a parochiala greco-orientala din Turd'a fenatiulu numitu Lobodasiu, asiediatu pre hotarulu Turdei sub Nr. topogr. 5546 a. c. in marime de 106 juguri si 212 stângini patrati, pre 3 ani de dîle la celu ce va dá mai multu. Pretiulu de esclamare este 300 fl. si 10% cá vadiu. Oferte in scrisu sigilate se primescu numai pâna la deschiderea licitatiunei. Conditiunile esarendârei mai de aprópe se voru poté vedea la cas'a parochiale din Turd'a, séu la cancelari'a archidiecesana din Sabiiu.

Sabiiu 19 Februariu (3 Martiu) 1874.

Consistoriulu archidiecesanu greco-orientalu.

(2—3)

Concursu.

Cu permissiunea Prévenerabilului Consistoriu archidiecesanu de sub Nr. 1258/1873 pentru ocuparea vacantei parochia Lancremu, protopresviteratulu Sabesiulu sasescu, se escrie concursu pâna in 24 Martiu a. c., in care dî va fi sî candidati'a.

Emolumentele suntu:

1. 12 jugere portiune canonica.
2. Dela 154 familii câte 2 ferdele cucuruzu cu tuleu.
3. Dela 154 familii câte o dî de lucru (claca).
4. Si stol'a usuata;

cari venite, calculate in bani gat'a se urca cam la 650 fl. v. a. —

Doritorii de a ocupá acestu postu au a-si ascerne petitiunile loru instruate cu unu:

a) Atestatu despre absolvirea gimnasiului superioru sî depus'a maturitate (Nr. cons. 151|1870 si 1253/1873).

b) Atestatu despre absolvirea studieloru teologice sî despre esamenulu de cualificatiune.

c) Atestatu despre servitiele sele de pâna acum pâna la terminulu indicatu la oficiulu ppescu alu Sas-Sabesialui. —

Lancremu in 21 Febr. 1874.

In contielegere cu dlu protopopu Ioanu Tipeiu.

Comitetulu parochialu.

(1—3)

Concursu.

Pentru ocuparea unui postu de Capelanu, pre lânga cinsti'a sea betrânulu parochu Ioanu Verzea, in parochi'a de clas'a a II-a gr. or. din Cernatu in tractulu protopopescu 1-iu alu Brasiovului, se escrie prin acést'a, cu concessionea maritului Consistoriu archidiecesanu, concursu cu terminu pâna la 25 Martie a. c.

Emolumentele impreunate cu mentionatulu postu de Capelanu suntu: a patr'a parte din venitele parochiali sî salariulu de 250 fl. v. a. pentru care va avé capelanulu a functiuná sî cá invetiatoriu alu scólei nóstre de acolo.

Concurentii au a tramite mie subscrisului suplicile loru instruate in sensulu „stat. org.“ sî conformu dispositiuniloru sinodului archidiecesanu din 1873 pentru regularea parochieloru § 16 p. c.

Brasiovu 18 Februariu 1874.

In contielegere cu comitetulu parochialu respectivu.

Iosifu **Baracu**,
protopopu.

(1—3)

Concursu.

Prin ordinatiunea Pré Venerabilului Consistoriu archidiecesanu gr. or. cu Nr. 1135 ex 1873 fili'a Carpinisiu-Vertopi, dechiarandu-se de parochia nóua independenta, tienatória de clas'a III, spre ocuparea postului preotiescu sa deschide concursu pâna la 10 Martiu a. c.

Emolumentele, deocamdata suntu venitele stolari dela 85 familii stipulate sî regulate astfeliu, incâtu se corespunda recerintiei prescrise pentru o parochia de clas'a a trei'a.

Doritorii de a ocupá acésta parochia, au de a-si subscerne concursele subscrisului, pâna la terminulu prefiptu, instruite dupa prescrisele „Stat. Org.“

Dela scaunulu ppescu gr. or. alu Zlatnei de josu.

Abrudu in 6 Fauru 1874.

In contielegere cu comitetulu paroch.

Ioanu **Gallu**,
prot. gr. or.

(3—3)

INDREPTARE: In concursulu referitoriu la parochi'a Panicu publicatu in Nrii 10, 12 sî 14 alinea din urma e a se cetí asiá: „cá in a trei'a Dumtneca a postului sa se póta tiené alegerea.“

Vendiare de lemne si fournitura.

Inchiriare de mobile.

Depositu de cosciuguri (sicrie) de lemnu sî de metalu.

Tóte lucrurile câte taie in specialitatea meseritului de arta sî edile le primesce sî le face

Victoru Hugo Borger,
mesariu de edile sî mobile.
Spinarea cânelui (deasupr'a) Nr. 19.

Sabiiu in Februariu 1874.

Inchiriare de mobile.

Vendiare de lemne si fournitura.

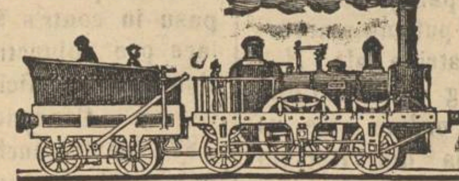

Drumulu de feru unguresc orientalu.

Lini'a principale Oradea—Brasiovu.

Statiuni.	Trenu de persóne.		Trenu mestecatu.			
	Nr. 1.		Nr. 5.		Nr. 7.	
	Sosesce.	Pléca.	Sosesce.	Pléca.	Sosesce.	Pléca.
	ór'a m.	ór'a m.	ór'a m.	ór'a m.	ór'a m.	ór'a m.
Oradea-mare	Dupa m.	5 7	Diminét.	6 18		
F. Vásárhely	5 25	5 26	6 43	6 45		
Mezö-Telegd	5 51	5 53	7 21	7 33		
Elesd	6 13	6 15	8 2	8 12		
Rév	6 41	6 46	8 47	9 7		
Bratka	7 13	7 15	9 45	9 50		
Buci'a	7 35	7 37	10 16	10 21		
Ciuci'a	7 58	8 6	10 49	11 19		
Mallomszeg stà	8 34	8 35	Dîu'a. 11 53	11 55		
Huedinu (Banfy Hunyad)	8 54	8 57	12 19	12 42		
Stan'a, stà.	9 23	9 24	1 46	1 42		
Agrisiu, (Egeres).	9 55	9 58	1 55	1 56		
Magyar-Gorbó.	10 13	10 14	2 13	2 15		
M.-Nádas.	10 31	10 33	2 35	2 40		
Clusiu.	Nóptea. 10 56	11 21	3 6	Dupa m.	Dimin.	8 45
Apahid'a.	11 50	11 53	. . .	. . .	9 14	9 30
Car'a-Cojognei.	12 6	12 8	. . .	. . .	9 44	9 48
Virágosvölgy.	1 8	1 9	. . .	. . .	10 48	10 50
Ghirisiu.	1 49	1 54	. . .	. . .	Dîu'a. 11 30	11 40
Cucerdea.	2 39	2 54	. . .	. . .	12 31	1 31
Vintii-superiori (Felvincz).	3 5	3 8	. . .	. . .	1 51	2 1
Aiudu.	3 33	3 38	. . .	. . .	2 42	3 2
Teiusiu.	4 1	4 26	. . .	. . .	3 40	4 30
Cisteiu.	4 43	4 44	. . .	. . .	4 55	4 57
Craciunelu.	4 58	5 —	. . .	. . .	5 19	5 22
Blasiu.	5 15	5 21	. . .	. . .	5 45	6 5
Hususeu, stà.	5 38	5 39	. . .	. . .	6 31	6 33
Micasas'a.	5 55	5 58	. . .	. . .	6 57	7 3
Copsi'a-mica.	6 16	6 34	. . .	. . .	7 31	8 16
Mediasiu	6 51	7 1	. . .	. . .	8 37	9 51
Elisabetopole	7 32	7 31	. . .	. . .	9 43	10 26
Danesiu	7 68	8 —	. . .	. . .	10 23	11 21
Seghisiór'a	7 58	8 36	. . .	. . .	10 56	12 59
Hejastfalva	8 57	9 2	. . .	. . .	11 49	1 —
Archit'a	9 35	9 41	. . .	. . .	12 45	1 33
Be'a	10 2	10 4	. . .	. . .	1 25	1 56
Cati'a	10 25	10 27	. . .	. . .	1 51	2 30
Homorodu	10 42	10 47	. . .	Nóptea. . . .	2 15	3 11
Alsó-Rákos	11 16	11 17	. . .	. . .	3 9	3 40
Agostonfalva	Dîu'a. 11 36	11 39	. . .	. . .	3 35	4 18
Apati'a	12 1	12 6	. . .	. . .	4 8	5 9
Feldiór'a	12 36	13 44	. . .	. . .	4 54	5 3
Bodu, stà.	1 1	1 2	. . .	. . .	5 31	3 1
Brasiovu	1 30	Dupa m.	. . .	. . .	6 10	Dimin.

Lini'a laterale Copsi'a-mica—Sabiiu.

Dela Copsi'a-mica la Sabiiu sî inapoi.

Statiuni.	Trenu mestecatu.				Statiuni.	Trenu mestecatu.			
	Nr. 31.		Nr. 37.			Nr. 31.		Nr. 38.	
	Sos.	Pl.	Sos.	Pl.		Sosesce.	Pléca.	Sosesce.	Pléca.
	ó. m.	ó. m.	ó. m.	ó. m.		ór. m.	ór. m.	ór. m.	ór. m.
Copsi'a-mica.	Dim.	6 55	sér'a.	9 50	Sabiiu.	dup. m.	5 40	dimin.	3 40
Sieic'a-mare.	7 22	7 27	10 7	10 10	Ogn'a.	6 5	6 10	4 3	4 5
Lómnesiu.	7 59	8 1	10 42	10 44	Lómnesiu.	6 36	6 39	4 34	4 36
Ogn'a.	8 34	8 42	11 14	11 17	Sieic'a-mare.	7 10	7 25	5 7	5 10
Sabiiu.	9 5	a. m.	11 40	nópt.	Copsi'a-mica.	7 50	sér'a	5 36	dimin.

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.**

Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei sî pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Nr. 17. ANULU XXII.

Sabiiu in 28 Februariu (12 Mart.) 1874.

La politic'a nóstra natiunale.

I.

„Nu numai puterea unui statu póte fi tiranica; sî majoritatea neorganisata a societâtiei póte supune uriciósei impilâri spiritele cetatieniloru prin forti'a opiniunei ce lucra incetu sî neobservata, dara iresistibilu" . . dîce unu profesoru germanu sî dîcerea acést'a fiindu scósa din vieti'a popóreloru este pre câtu de adeverata pre atâtu de infricosiata. Tirani'a a fostu totu-déun'a perniciósa, ori ca s'a aretatu in un'a persóna, a unui despotu, autocratu, ori in mai multe persóne, precum in oligarchie, ori apoi in multime séu in demagogismu. Ea a fostu, este sî va fi simptomulu celu mai periculosu, pentru ca vine totu-déun'a inainte de o catastrofa, care se finesce, déca nu cu perire totale, cu cadere in nenorocire pre tempu indelungatu.

Simptomulu tiranicu se arata de unu tempu incóce sî in midiloculu natiunei nóstre, in diverse forme inclinate spre demagogia; norocirea, ca pâna acum inca nu si-a aflatu stratulu sî asiediamentulu seu pre deplinu. „Majoritatea neorganisata a societâtiei nóstre" inca e mai multu nedecisa, apatica, stâ in chibzuri, cum amu dîce, sa asculte séu sa nu asculte de vociferârile cele góle ale demagogismului in desvoltare, ale demagogismului, care de o parte hulesce totu, sî care de alta parte nu este in stare sa puna nimic'a in loculu celoru resturnate prin hulele sele. Cu tóte aceste, in tempulu presentu pericululu e iminentu, pentru ca poporulu nostru românu este, pre putienu dîsu, retienutu dela ori-ce intreprindere salutaria pentru densulu; lumin'a fapteloru in favorulu seu se intuneca totu mai tare, e aprópe de a nu mai zarí nimic'a din principiele inscrise pre stindardulu seu la 1848, la 1861, 1863 sî 1865, principie, cari faceau din trensulu o natiune viia, respectata; este pre ací de a fi espusu a audí numai nisce strigate restite asupr'a veciniloru sei concetatieni sî in acelasi tempu a-i vedé spriginiti, de-sî toti contrari ai sei sî ai intereseloru sele; este inse totu odata espusu de a fi cu totulu nebagatu in séma, de a fi urgisitu, presecutatu sî — , e oribilu a esprime, a fi in fine sî cu tempulu stersu din cartea vietiei!

Stâmu dara tocm'a la respenthiele lui Ercule. Avemu sa alegemu de a procede pre calea cea grea spinósa a fapteloru, cá sa ne repunemu in védi'a ce compete unei natiuni; séu de a procede pre calea cea larga a huleloru sî vaierâriloru cu manile in siolduri spre a intrá in abisulu celu largu alu periciunei. Si déca voru persiste românii in apathi'a sî indiferentismulu de siepte-optu ani incóce, incetu cu incetulu sî neobservatu se voru vedé impinsi de eveneminte pre calea din urma, fâra de a mai puté resiste fatalitâtiei create de tirani'a de pre pedestalulu „majoritâtiei neorganisate."

Dejá vedemu o impretinire insemnata cu apathi'a sî cu indiferentismulu susu sî josu in totu organismulu natiunei. Vedemu josu o necuprindere, incâtu-va escusabile cu nesciinti'a, a ori-ce interese ale poporului, séu celu putienu ide'a acea gresita cá d. e. pre noi românii nu ne intereséza nici impartirea teritoriale a tierei, nici introducerea comassatiunei, nici muntii revindecati ai regim. I rom. tranu confiniariu, nici afacerea Naseudeniloru, dara nici a Talmaciului, si Salistei, nici altele. Tóte aceste au influintia in genere séu in particulariu asupr'a natiunei române; dara cine se intereséza de ele? Nimenea, afara, déca de unele, vre-unulu séu doi advocati, dintre care numai unulu e românu. Susu, inteliginti'a nóstra cea carunta, in a cârei sinu aru fi se siéda Nestorii poporului, onóre esceptiuniloru abiá vedi ca 'si sparge unulu capulu cum se apere mai cu desteritate diplomatica netotiele proselitismului ultramontanu intre români, sî cum sa faca pre lumea româna sî neromâna sa créda ca totu binele lu au românii dela ultramontanismu sî câte odata sa faca ilusorie incercârile celoru ce simtu trebuintiele natiunali, spre a puté nejignitu purtá cód'a slepului unui necunoscutu Trauschenfels sî spre a demustrá in tipulu acest'a contra impilatoriloru magiari in favórea impilatorasiloru sasi.

Deputatii din diet'a ungurésca? In acelesi slabiciuni cá susu sî josu in natiune, onóre esceptiuniloru! Ba unii inventéza câte unu proiectu de resolutiune domesticu, care nu vatema pre nimenea sî care merita a stá pre més'a unui profesoru de stilistica spre censurare, nici de cum inse intre actele de statu; câci ce va se dîca a luá in „considerare" pre natiunea româna, fâra de a spune cum, in ce casuri anumitu sî apoi pre lânga acést'a cându vinu cestiuni vitali pre tapetu ce va se dîca a tacé cá pescii sî spre a pune coróna ignorantiei a votá cu inimicii intereseloru române?

Lucrurile mergu unu pasu mai departe, pentru ca vedemu o impretenire cu derimarea a totu ce a fostu maretiu in politic'a nóstra natiunale. Faptele celui mai sublímu politicu intre români suntu de unii atâtu de desnaturate sî deformate incâtu e pre ací de a vedé, mâne poimâne, nulitâtile natiunali politice radicate intre luceferi sî luceferii degradati la inferiorulu nulitâtiloru, déca nu mai multu. Se cetésca cine-va numai articulii lui „Publiculu" din Federatiune nrii 10 sî 13 unde prelatii români se amesteca spre a face mai intâiu din ei unu amalgamu urgisitu politicu sî va recunósce ori sî cine ca suntemu pre cea mai buna cale de a inlaturá puterile cele mai bune din natiune, dela ori-ce activitate politica, spre a o concrede, séu mai bine spre a o parasí in mânile acelor'a, ce din fia-care ambitiune personale egoistica, fia aceea sî o eróre, voru sa faurésca o sublimitate politica, unu martiriu politicu. Nu vomu aperá pre acelu ce este istori'a româniloru din Transilvani'a sî Ungari'a, in restempu de 25 ani, nici pre urmatoriulu lui, carele abiá s'a suitu pre scaunulu celu impreunatu inca cu greutâti natiunale politice sî bisericesci, nici pre altii. Faptele loru voru vorbí pentru fia-care sî natiunea româna va profitá de ele dupa cum le scie apretiá. Despre cele ce este publiculu „Albinei" silitu a cetí in „Albin'a" in tóta septamân'a de dóue ori, fiindu-ne tempulu cu multu mai pretiosu, nici nu mai amintimu, pentru ca ací graséza reulu asiá de tare, confusiunea sî incercarea terorisatória este asiá de mare, incâtu déca aru fi ea espressiunea natiunei, natiunea româna aru fi insalvabile perduta pentru tóte temporile.

Unu pasu dara inca aru mai trebuí facutu pre calea acést'a sî avemu sa disparemu in negura indiferentismului amestecatu cu veninulu ambitiuniloru personali, dóue otravuri, un'a mai tare sî mai fierósa decâtu ceealalta!

Dara pasulu acest'a sa nu-lu facemu. Sa remanemu credinciosi principieloru strabuniloru sî parintiloru nostri, sa remanemu credinciosi principieloru nóstre numai de vre-o câti-va ani mai inainte.

Istori'a ne invétia ca strabunii nostri au fostu patrioti mari, au sacrificatu avere si sânge pentru patria. Istori'a ne arata luptele loru pentru reocuparea locului cuvenitu intre natiunile tierei folosindu midilócele legei sî numai in casuri estreme luându refugiu la midilóce estraordinarie. Istori'a ne invétia ca pâna cându românii nu au parasitu terenulu fapteloru au valoratu sî ei in patria, s'au suitu pâna sî pre tronulu Ungariei, au avutu dupa temporile de pre atunci o aristocratia si nobilime numerósa, carea a crescutu la numeru pâna sî sub principii indigeni; indata inse ce s'au aretatu cá natiune indiferenti, au venitu totu felulu de nepastuiri preste ei, aristocrati'a o au perdutu successive sî nobilimea cea numerósa s'a tratatu mai numai cá materialu de a prasí din ea inteligentia magiara. Istori'a ne arata ca la anulu 1848 s'au statoritu unu principiu de mare insemnatate pentru noi românii in statulu nostru celu poliglotu sî adeca alipirea cea neclatita câtra monarchu sî cas'a sea domnitória. In fine esperinti'a ni-a aretatu ca pâna amu urmatu acestui principiu, pre lânga tóte prejudetiele trecutului sî pre lânga straformârile cele mari ale politicei interne, românii amu fostu pre calea progresului politicu.

Ceea ce au facutu antecesorii nostri spre binele generalu alu natiunei nóstre sa fia tocm'a acum ignoratu, cându noi dupa calculii ratiunali omenesci aru trebuí sa stâmu mai aprópe de realisarea dorintieloru nóstre?

Festivitate. In onórea dîlei onomastice a Escelentiei Sele Parintelui Archiepiscopu sî Metropolitu **Procopiu** a fostu Marti sér'a, sub conducerea P. Prof. Dr. Ilariou **Puscariu**, o festivitate scolaria din partea eleviloru Institutului nostru archidiecesanu, carea, fiindu fórte bine cercetata, a decursu spre multiamirea generale, despre a cârei detaiuri cu alta ocasiune.

„Hon" a intielesu ca fusiunea fractiunei lui Mocsáry cu stâng'a estrema este o fapta implinita. Fractiunea Mocsáry intréga (12 deputati) sî stâng'a estrema (30 deputati), cu esceptiune de 4 membri, s'au intrunitu intr'unu programu comunu, carele pretinde completa independintia pentru Ungari'a, armata separata, afaceri vamale sî comerciale de sine statatóre, afaceri de banca si financia de sine statatórie sî representantia autonoma in afara. Partid'a considera numai punctele acestea dreptu puncte de partida. In cele-lalte cestiuni politice lasa membriloru mâna libera. Cei 4 membri din stâng'a estrema, cari n'au primitu programulu suntu: Baronulu Báldácsi, Csanádi, Irányi sî Rátonyi. Organulu partidei acestei'a e verosimilu ca va fi „Baloldal."

Diet'a Ungariei.

Bud'a-Pest'a 5 Martie (Cas'a representantiloru.) Dupa deschiderea siedintiei

Presiedintele anuncie: Petitiunea cetatiloru Ruszt sî Raab pentru sustienerea municipalitatei cetatieloru mai mici libere reg; petitiunea districtului Fagarasiului contr'a unei ordinatiuni a ministrului de interne referitórie la limb'a oficiala, sî petitiunea despartiemintului criminalu dela judecatori'a din Bud'a-Pest'a carea cere concesiunea de a poté introduce cercetarea criminale contr'a ablegatului Em. Stanescu. Petitiunea acést'a se predà comissiunei de inmunitate.

Edm, **Kubinyi**, alesu deputatu d etalu in Remaszombat a presentatu mandatulu seu, care se predà comissiunei verificatórie.

Dupa acest'a urméza presentarea mai multoru petitiuni, cari tóte se predau comissiunei petitiunarie spre cercetare sî cari la tempulu seu se voru pune la ordinea dîlei in Camera.

Ios. **Gull** presenta urmatoriulu proiectu de conclusu:

1. Cum-ca rescriptulu, pre carele ministrulu de interne in respunsulu seu la representatiunea Universitâtiei natiunei sasesci ascernuta in 19 Decembre 1873 sub numerulu 1225 l'a emisu in 27 Ianuariu a. c. sub Nro 55.502 intru câtu acest'a opresce pre Universitatea natiunei sasesci, a pertractá proiectulu de lege referitoriu la nou'a impartire sî regulare a teritorieloru municipali sî preste totu afacerile ce taia in dreptulu de statu, a luá conclusu asupr'a acestor'a sî a face cunoscutu regimului conclusele luate in acést'a privintia sî a le presentá dietei in forma de petitiune, — sî cumca procederea basata pre acésta ordinatiune, prin carea i se luà Universitâtiei in fapta posibilitatea de a discutá asupr'a petitiunei, ce avea sa o faca câtra Dieta spre a cere scutulu ei contr'a acestei procederi: stau in contrastu cu legile ce suntu in vigore.

2. Cumca prin acea ordinatiune a ministrului de interne in genere nu se schimba nimicu in cerculu legalu de activitate alu Universitâtiei natiunei sasesci, sî cumca prin acea nu se póte oprí Universitatea natiunei sasesci, de a se folosí legalminte de dreptulu seu de representâtiune sî petitiune, fia acest'a cu privire la proiectulu de lege pentru arondarea municipieloru, fia acést'a din consideratiune câtra ori cari alte afaceri de dreptulu publicu.

Proiectulu de conclusu se va pune sub tipariu sî in curendu se va luá la desbatere.

E **Simonyi** indrépta câtra ministrulu dela curte urmatórea interpelatiune:

In „Budapesti-Közlöny" dela 14 Decembre a. tr. sub nrulu 287 cetimu intre altele sî acea, ca Majestatea Sea pre lânga contrasemnatur'a sî respunsabilitatea dlui ministru a datu unui Ant. Freistädler o decoratiune publica, adeca ordulu corónei de feru clas'a III sî respectivulu i's'a iertatu tacsele: deci intrebu pre dlulu ministru ca in urm'a cârei recomandatiuni sî pentru cari merite se semtì ministrulu chiematu a recomandá pre dîsulu Freistädler Majestâtiei Sele spre decorare?

Mai departe intrebu, de are ministrulu scire despre acea impregiurare, ca in 7 Octobre 1873, asiadara dóue luni inainte de decoratiune, s'a adusu prin despartiementulu criminalu alu judecatoriei de instanti'a prima din Pest'a o decisiune valida, dupa carea „in procesulu intentatu contr'a lui Ant. Freistädler pentru depunerea de juramentu falsu pre basea marturiiloru suntu dovedi legali despre acea, ca dîsulu Freistädler a depusu unu juramentu falsu?"

Tiene ministrulu de ecuitabilu sî corespundietoriu intereseloru justitiei sî moralei publice, a recomendá Regelui in atari impregiurâri pre cine-va spre decoratiune?

Ad. **Lazar** indrépta câtra ministrulu culteloru interpelatiunea urmatóre:

Dupa-ce institutulu teresianu pentru orfani din Sabiiu, cá unulu ce este basatu mai cu deosebire pre fundatiuni erariali sî prin urmare fâra nici unu caracteru confesiunalu, numai asiá póte sa corespunda scopului seu, déca reorganisarea lui radicale planuita dejá inainte cu vr'o câti-va ani, specialu déca se va emancipá acestu institutu de sub influinti'a clericale: intrebu pre dlu ministrulu de instructiune, de are de cugetu, a pune câtu mai curându in lucrare reorganisarea radicale neamanavera a acestui institutu, asiediandu-se unu directoru laicu si profesori cultivati?

Amendoue interpelatiunile se predau in scrisu ministriloru respectivi.

Referentulu Matolay presenta raportulu comissiunei juridice asupr'a proiectului de lege privitoriu la procesur'a in casuri de falsificare a cambieloru si totu din acésta comissiune

Referintele Schmausz presenta raportulu asupr'a proiectului de lege privitoriu la acea determinatiune din art. de lege XXV: 1871, in carea se dice ca la judecatoriele cercuali in afacerile de cârti funduarie e necesariu unu colegiu de trei judecatori.

Ambele raporturi se voru tiparí si predá sectiuniloru.

Referintele Szögyéni anuncie verificarea deputatului lul. Horvath, carele se da sectionei III.

Ministrulu pentru aperarea tierei Szende reportandu despre proiectulu de lege pentru sustienerea armatei comune, a marinei si a honvediloru se róga, cá Cas'a sa realéga comitetulu de 15, alu cârui mandatu a espiratu cu sessiunea trecuta.

Nascendu-se o mica desbatere pentru si contr'a acestui comitetu, dupa votarea urmata alegerea comitetului militariu va fi Sambata.

Cas'a trece la ordinea dilei.

Presiedintele anuncie resultatulu alegerei din siedinti'a trecuta si s'a alesu, dupa cum anunciaramu dejá in nrulu trecutu, Szatmary de membru in comissiunea bibliotecei.

Proiectele de legi referitórie la catastru creditele decursive etc.... acceptate si in Cas'a magnatiloru se voru ascerne Majestâtiei Sele spre prea inalta sanctiunare.

Cas'a primesce tóte modificatiunile facute de Cas'a de susu in proiectulu referitoriu la scurgerea apeloru inchise in zagazuri si proiectulu acest'a inca se va ascerne spre sanctiunare Majestâtiei Sele Regelui.

Urméza proiectulu de lege pentru introducerea mesurei metrice.

C. Szatmáry acceptéza proiectulu cá base la desbaterea speciale, face inse motiunea, cá in loculu numiriloru straine sa se puna in lege numiri unguresci.

Ministrulu de comerciu contele Zichy aréta nepracticabilitatea acestei motiuni; pentru ca numirile ungarie nu se afla si cându s'aru si aflá numai voru impedecá comerciulu internatiunalu; de acea recomenda proiectulu spre acceptare (Aplausu.)

Alex. Csiky nu primesce proiectulu.

E. Simony acceptéza in principiu acestu proiectu, inse prelânga introducerea numiriloru ungarie, spre a câroru staverire proiectulu sa se reiepte la comissiunea centrale.

Cas'a primesce dupa acest'a proiectulu in stilulu datu de comissiunea centrale cá base la desbaterea speciale.

In desbaterea speciale la § 16 unde se dice, ca introducerea mesurei metrice incepe in 1 Ianuariu 1876, Alex. Nicolits propune cá acésta lege sa fia cu 1 Ianuariu 1878 deobligatoria.

Ministrulu de comerciu pledeza pentru testulu originalu care apoi se si primesce in toti §§-i fâra schimbare.

Cas'a acceptéza dupa acest'a proiectele de legi referitórie la acoperirea speseloru causate prin reorganisatiunea justitiei in confiniulu militariu provincialisatu si la acoperirea superplusului in unii tituli din bugetulu pro 1872.

Ad. Lázár doresce acceptarea proiectului seu de conclusu, cu privire la presentarea unui proiectu de lege in caus'a fundului regiu in siedinti'a de Sembata, Cas'a inse lu respinge.

Asemenea nu se primesce nice propunerea lui Ugron, cá Cas'a sa dea sectiuniloru proiectulu seu de lege pentru stergerea comitiloru supremi. Siedinti'a se inchei'a.

Sinodulu parochialu in Resînari.

Resînari, 14 Febr. v. 1874.

(urmare si fine.)

Dupa finirea acestui raportu, dlu Petru Brote din nou ia cuventulu si arata: ca unii ómeni carii trecu de fruntasii Resînariloru, inse le place a secerá acolo unde nu au semenatu, in vér'a anului 1872 in dóue renduri nóptea i-au spartu ferestrele casei cu pietri, pentru ca au infruntatu in publicitate fâra de legile loru, si au facutu propuneri pentru luminarea si moralisarea poporului nostru; iéra in nóptea trecuta pentru ca aséra in siedinti'a comissiunei au compusu raportulu de fatia — i-au mangitu casele cu spurcaciuni! . . Dice, ca acei ómeni nu mai au rusine de ómeni onesti. Ómenii cei inveliati onesti si cu caracteru statornicu, care au aretatu vointi'a de a lucrá pentru binele comunei au fostu totudéun'a spini in ochii loru, si i-au defaimatu unde li s'au datu ocasiune, numai cá sa póta ei trage folosu din venitulu comunei. Aduce inainte unele rele intemplate in comuna de câti-va ani incóce, descrie la ce ruina póte deveni Resînariulu mergendu lucrurile totu asiá; in fine provóca pre sinodu fatia cu alegerile care suntu de a se face astadi, cá se aléga in comitetulu parochialu ómeni pre cari din trecutu i cunósce ca suntu onesti, cu dreptate si cu pricepere, pentru ca numai prin de acesti'a se póte inaintá binele parochiei. —

Dupa acésta par. presiedinte sinod. pune in desbatere raportulu comissiunei. Membrulu comissiunei Maniu Drocu pretinde a se ceti si votulu seu separatu din acelu raportu, ceea ce s'au si facutu cetindu-se de notariulu sinod. inse fâra cá se ia sinodulu vre-o notitia despre elu.

Par. presied. sinod. pune la votu ambe propunerile comissiunei din raportu: propunerea intâi'a se ia spre sciintia si se primesce unanimu de sinodu; iéra la a dóu'a propunere din raportu, notariulu comunale Ilariu Muciu ia cuventulu si arata: ca densulu nefigurandu cá membru alu comitetului parochialu si neprimindu nici postulu de notariu ce i s'au oferitu, nu scie si-au implinitu comitetulu parochialu chiemarea séu nu, si déca densulu au fostu vre-odata rugatu a supliní postulu de notariu alu comitetului paroch. a scrisu numai aceea ce iau comandatu presiedintele si membri comit. paroch. si-'si esprima parerea de reu cu cuprinsulu aceloru puncte din raportu privitórie la persón'a sea si a fostului presed. alu com par. Ioane Drocu si la casu cându acésta propunere s'aru primí de sinodu insinua votu separatu. — Petru Bancila combatendu escusârile cele nefundate ale not. Ilariu Muciu cu fapte sciute, — sustiene propunerea a dóu'a a comissiunei in totu cuprinsulu ei.

Par pres. sin. dupa acestea punendu la votisare propunerea a dóu'a din raportulu comissiunei, acést'a se primesce cu majoritate eclatanta de sinodu.

Par. presiedinte sinod pune la ordinea dilei alegerea membriloru comitetului parochialu si a epitropiei si face intrebarea: Cugeta sinodulu a seversí alegerea prin votisare secreta ori publica?

Membrulu sinod. Petru Bancila face propunere:

cá membrii comitetului parochialu si ai epitropiei, sa nu se mai aléga prin votu secretu si sieduli cari dejá suntu si impartite, câci acestea se compunu de unii egoisti, carii voru sa se impuna ei pre sinesi de alesi — si ca alegatorii necunoscendu pre acele persóne — votéza sedusi — fâra sa scie pentru cine; prin urmare votisarea sa se faca publice, si sa se cetésca listele compuse inaintea sinodului, si din acelea numai persónele cari voru fi primite de majoritatea sinodului sa se privésca cá alese.

In urm'a acestei propuneri par. Ioanu Bratu si presentéza o *lista presiedintelui* sinodului. Nicolau Ciucénu fostulu presiedinte alu com. paroch. opinéza, ca votisarea cu aclamatiune nu o iérta § 6 din Statut. org.

Dlu Petru Brote face propunere: cá sa se iee din ambele pârti pronunciate câte o lista, si asiá din ambele liste sa se cetésca persónele si sa se puna la votu, si acei cari voru intruni majoritatea sinodului se voru privi de alesi.

Mem. sinod. Maniu Drocu propune votisare secreta.

Par. presied. sinod. punendu la votu propunerile de mai susu — sinodulu primesce propunerea lui Pentru Bancila cu majoritate insemnata. Maniu Drocu in urm'a primirei acestei propuneri insinua votu separatu. Acum fiindu modulu de votisare defiptu de sinodu, Par. presiedinte provóca pâna de trei ori pre membrii presenti cá sa-i mai presentedie vre-o lista — si presentandu-i-se de cetire listei presentate de câtra par. I. Bratu care lista se si primesce de majoritatea sinodului. Inainte de a se pasi la votisare, Nicolau Ciucénu, Maniu Drocu si alti câti-va membrii ai fostului comitetu parochiale protestandu contr'a modalitâtiei de alegere se departéza din sinodu. — La votisare s'au chiamatu fiesce care membru sinodalu presinte la més'a presidiului, si acolo si-au datu votulu pro séu contr'a — si resultatulu au fostu 74 votanti pro, unulu contra. — Dupa acést'a par. presied. alu sinodului anuncia resultatulu si proclama pre toti membrii din list'a presentata de câtra par. I. Bratu de alesi.

Dupa acést'a par. presiedinte sinod. face intrebare sinodului: ca mai are cine-va a propune ce-va? Membrulu sinodalu Bucuru Hódrea se insinua la cuventu si arata urmatórele: Avendu in vedere ca comitetulu parochialu in anulu 1872 au lucratu numai din ura si resbunare pentru depunerea lui Petru Bancila din servitiulu inveliatorescu; considerandu, ca atâtu depunerea lui Petru Bancila câtu si inlocuirea lui cu altu inveliatoriu au fostu fâra scirea si voi'a sinodului parochialu din Resînari si contra Statutului organ., propune:

„Ca sinodulu parochialu sa-si esprime nemultiamirea si parerea de reu pentru depunerea inveliatoriului Petru Bancila din postulu seu inveliatorescu; si comitetulu parochialu sa se insarcineze a midilocí la locurile competente restituirea lui.“

Punendu-se la votu propunerea de mai susu a lui Bucuru Hódrea de par. pres. alu sinod. sinodulu o primesce cu unanimitate.

Dupa acést'a ne mai insinuandu-se nimenea la cuventu, par. presiedinte de chiara sinodulu din an. 1874 de inchisu.

Ibanesci in 15 Febr. 1874.

Fómetea din anulu 1815—1817 care stinse multime de ómeni din tóte pârtile tierei, locuitorii de aici cá sa nu cada victima acelei'a, au peregrinatu in tiéra straina, in vecin'a Moldov'a, numai cinci familii, dupa cum ne spunu betrânii, au remasu aci in tóta comun'a. Vine anulu 1838 cându pamentulu iérasi si-au datu rodurile sele, partea cea mai mare din locuitorii peregrinati, se reintórse in pamentulu natalu, multi inse aflându-si adapostu favoritoriu in vecin'a Moldova, s'a impamantenitu acolo si nu s'au mai reintorsu la vetrele loru, cu deosebire parte barbatésca. —

Vine anulu 1831, cându unu ce infricosiatu au facutu se tresara toti ardelenii. Acest'a au fostu epidemiculu morbu „coler'a“, care dupa cum ne spune istori'a mai in tóta tier'a n'a fostu familia din care sa nu fi rapitu unu séu mai multi individi; iéra betranii nostri ne spunu, ca si atunci din comun'a nóstra au fostu rapiti de acelu morbu mai multe dieci de vieti omenesci, mai toti parte barbatésca, si cu deosebire capi de familia, dupa care au remasu cá eredi multime de orfani. —

Abiá trecù o jumetate de anu, adeca, in iérn'a anului 1832 cându, o féra selbateca si turbata, vine intr'o nópte in togmai cá furulu, si intr'unu modu inspaimentatoriu rapesce preste 50 barbati dela etatea 20—60 ani; adeca: „unu lupu turbatu“ au venitu intr'o nópte negurósa si au luatu satulu de alungulu, dela casa la casa, si dela grajdiu la grajdiu, se trantea de câte-va ori in usia, si stapânulu casei audindu sgomotulu esi afara, cându fiér'a turbata ce erá in asceptare, se tiepá asupr'a-i, si séu 'lu vatemá, séu numai i sufla asupr'a-i si apoi 'si continua oper'a infioratóre — lasându dupa sine rane ne vindecavere; toti acei victimasi numai dupa 6—10 dile intre chinurile cele mai infioratóre legati in lantiuri 'si potura dá sufletele creatorelui; — lasându dupa sine multime de orfani, care inca avea lipsa de ajutoriulu altor'a. —

Anulu 1848/9 inca nu sciu déca au fostu mai fatalu pentru vre-o comuna in tiér'a nóstra, cá comun'a Ibanesci, câci aici vecinii secui pre lânga scopulu loru, au mai avutu si altu interesu particularu adeca: au avutu scopulu acel'a draconicu, cá pre toti locuitorii acestei comune sa-i omóre, si apoi aci si inca câte-va comune din giuru sa le colonisedie cu secui, ceea ce póte se si intemplá déca sórtea i-aru fi favoritu sa reiésa invingetori din acea lupta sangerósa. Mai tóte casele si le-a fostu menitu ca care a cui sa fia. Mai multe dieci din locuitorii nostri, adeca numai barbati, si cu deosebire capi de familii pre toti care i-au potutu prinde, i-au omoritu intr'o di in capulu comunei de apusu, intr'unu modu barbaru scotiendu-le la unii ochii, séu intestinele, la altii taindu-le alte madulâri ale corpului — si dupa unu intervalu de chinu i-a facutu se ingenunchia, si pre toti de odata i-au puscatu, iéra muierile loru cari li se róga sa le omóre batjocorindu-le si torturandu-le in multe feliuri le respondea ca pre ele le voru tiené de servitória; numai acei'a au potutu scapá atunci, care au petrecutu iérn'a cea grea in crepaturile stânciloru, prin crinii muntelui. Si in urm'a acestor'a au remasu multime de orfani. Acele urme de trist'a aducere aminte, si astadi se cunoscu durerosu.

Anulu 1861 inca au fostu pentru comunitatea nóstra unu anu fatalu, câci mergendu cinci individi preste munte la tergulu dela Szt.-Miclaus, — in verfulu muntelui Cristigiu ii intempinara nesce secui in drumu, si semtiendu cumca aru avea bani la densii, intr'unu modu barbaru audîtu numai dela urmatorii lui Atil'a i-au omoritu ciungarindu-i cu securea, taindu-le grumazi de totu, scotindu-le intestinele, dupa aceea i au astupatu pre o cóste de munte cu butuci si zepada, si numai abiá s'au potutu gasí tóte madulârile taiete; de acesti cinci individi inca au remasu aprópe la 30 de orfani.

Pre cându de abiá se mai vindecasera ranele din tempurile trecute, si generatiunile tinere mai uitasera acele tempuri de trist'a aducere aminte, si se vedé indestulire pre fetiele loru, eata in lun'a lui Iuliu anulu trecutu 1873 ospele din anulu 1831 din nou ne cérca, adeca, epidemic'a colera in tempu de cinci septamâni ne rapí preste 90 de vieti omenesci din mediloculu nostru; de acesti cadiuti victima in anulu trecutu iéra remasera multime de orfani minoreni, dintre care mare parte se alegu cersitori, umblându prin usile ómeniloru. Câte-va case remasera de totu pustii.

Abiá trecura câte-va luni, dupa incetarea colerei si eata se ivesce la noi altu morbu infioratoriu, adeca bubatulu in ómeni de etate si anghin'a in copii, ambele aceste din Decembre a. tr. pâna acum ne lase câte doi pâna in patru morti pre di, in alte comune din giuru, nici coler'a nici versatulu si anghin'a nu au grasatu asiá tare cá in Ibanesci.

Pentru ce o provedintia atâtea calamitâti si asiá mari preste nenorocit'a nóstra comuna; pentru pecatele nóstre, séu ale parintiloru nostri?

I. Petru.

La cestiunea usurei.

(Fine.)

(IX.) Nimicirea industriei Indiei sî Irlandiei prin legile de repressiune ale Engliterei, sî dejosirea acestoru tieri la statele puru agriculturali a avutu in aceste tieri, cari in vechime erau fórte roditórie sî cu o populatiune fórte dész, acelu resultatu tristu, ca in tempulu dela 1811 —1860 Irlandi'a a perdutu prin emigratiune sî fómete preste patru milióne ómeni sî populatiunea a scadiutu abiá in 50 ani la jumetate sî acésta jumetate a devenitu din cetatieni cu stare buna proletari cersitori sî espusi fómei, ca in anii 1850 —1863 aprópe 6 milióne hectare pamentu cultivatu s'au prefacutu in o pustia. In Indi'a, tiér'a paradisului sî a abundantiei, nimicirea industriei a condemnatu pre totu anulu ½ milionu ómeni la mórte prin fómete sî pustiesce in totu anulu sute de sute sî sute de mii de jugere pamentu aptu spre cultivare.

Patri'a nóstra mai strensa pre lânga tóte pedecele numeróse ce intempinà in desvoltarea sea, inainte de a vení in relatiune directa si in concurintia viale cu tierile din afara, se aflá in o bunastare de suferitu in pârtile acelea, in cari industri'a sî pâna cându acést'a stá la inaltimea tempului, agronomi'a corespundea recerintieloru tempului seu, sî ambele (agronomi'a sî industri'a) stetera in celu mai vialu comerciu reciprocu prin multele centre locali de comerciu din cetâtile provinciei. De cânda inse concurinti'a industriei mari, carea produce multu sî eftinu, e deschisa si apésa mai de totu industri'a cea mica, de cându agronomi'a a remasu tare inderetrulu agronomiei tieriloru esterne ce progresédia cu pasi gigantici, de cându negotiatoriulu s'a virîtu cá medilocitoriu intre producinte sî consumente sî comerciulu din intru pierde mereu din intensitatea sea, de atunci periculului ce ne amerintia cu o seracia estrema, se apropia cu pasi gigantici de noi.

Tempulu e auru sî celu mai mare capitalu alu societâtiei omenesci, poterea de lucru, e totu odata ceea ce noi trebuie sa sî folosimu in momentulu producerei, spre a nu se perde pentru totu déun'a. Risip'a cea mai stricaciósa sî carea 'si resbuna mai crancenu e perderea de tempu sî nefolosirea poterei de lucru produse la momentu, pentru ca ori si ce productu naturalu are numai intru atâtu pretiu intru câtu lucrulu omenescu e impreunatu cu acel'a sî intru câtu lucrulu omenescu lu face folositoriu sî aptu spre intrebuintiare. Toti asiá numitii tesauri ai naturei voru fi pentru noi in casulu cându nu vomu intrebuintiá lucrulu mâniloru pentru densii, numai aurulu lui Midas, materia mórta sî omoritória. Cumca alu doilea isvoru nedesecabilu de seracia, risip'a de tempu sî potere, se latiesce la noi in dimensiuni colosali, nici unu omu liberu de prejudetie sî seriosu nu va poté negá, de-sî atare risipire nu e totu-déun'a vin'a nóstra sî-si are caus'a sea primitiva adese ori in impregiurâri, preste cari a domní nu sta in poterea nóstra.

Seraci'a nóstra e progresiva. Sustà acea acsioma, cá un'a ce e abstrasa din esperiintia sî din legile naturei: ca banii, asemenea apei, tindu in impartirea loru pre pamentu a ocupá totu-déun'a loculu celu mai afundu, va se dîca, ca banii acurgu sî se aduna acolo unde fipsarea procenteloru e josu sî nu recurgu acolo, unde procentele stau mai susu. Acésta lege 'si are basea in impregiurarea, ca factorii sî poterile cari atragu banii, numai in acelea tieri se afla totu-déun'a, in cari totu odata conditiunile pentru fipsarea mai josu a procenteloru suntu implinite. De acea noi nu potemu asceptá sa ne vina capitale sî bani de airea, pâna cându poterile atractive nu voru prevalá pre cele repulsive, séu pâna cându poterile repulsive nu voru fi eliminate din organismulu statului sî alu societâtiei nóstre.

Din cele dîse in articulii de pâna acum resulta de sine causele seraciei progresive in patri'a nóstra sî latirea in dimensiuni totu mai mari a „usurei", resulta de sine reformele sî poterile, cari rebuie sa intre in vieti'a si sa se introduca, déca voimu a preveni la tempu reulu si perirea. Acestea suntu:

1. Radicarea intelectuala sî morala a poporului. Sciinti'a e potere sî sciinti'a e avere.

2. Radicarea agriculturei. La noi insémna acést'a o reforma radicale pre acestu terenu, inse ea trebuie sa se indeplinésca.

3. Radicarea industriei sî impreunarea cea mai strensa a ei cu agricultura; posibil'a apropiere a producentelui câtra consumente; radicarea sî restaurarea comerciului internu in proportiune câtra comerciulu esternu.

4. Libera desvoltare a tuturoru poteriloru. O legalislatiune liberale, carea stimandu pre totu cetatiénulu sa dea egal'a indreptatire intre toti civii patriei, sa scutésca pre totu insulu sî sa-lu lase a se desvoltá in feliulu seu. (Adeca desvoltarea natiunale.)

5. Folosirea a totu tempulu sî a poterei. Inmultirea ocupatiuniloru sî a specieloru de ocupatiune. Pastrare in fruptele lucrului sî nerişipirea loru in aparate de resbelu sî in linii de drumuri ferate cari nu promitu nici unu viitoriu; ci capitalisarea aceloru poteri in investitiuni.

6. Reform'a contributiunei. Straformarea contribuirei indirecte in cea directa.

7. O adeverata justitia; drépta, rapede sî libera de spese.

8. Distribuirea lucrului sî impartirea lui conformu tempului. Introducerea sî promovarea asociatiunei libere spre a lucrá pre tóte terenurile sî pâna la marginea estrema.

Cum sa se incépa si cum sa se indeplinésca acestea reforme, despre acestea vomu vorbí mai tardiu. Intâiu sa privimu adeverulu in fatia. Cunoscendu adeverulu sa avemu firma vointia a-lu duce la triumfu! Faptei, sciintiei sî vointiei de feru se cuvine viitoriulu!

Inca la inceputulu acestui ciclu de articli facuramu in introducere o mica indigitare la isvorulu de unde amu reprodusu acestu tractatu scientificu. Deci acum la finea ciclului venimu a completá observarea de atunci cu acea, ca acést'a materia intr'adeveru démna de a nu fi trecuta cu vederea s'au reprodusu in organulu nostru din „Herm. Ztg.", unde o publicà sub velulu anonimitatiei unu barbatu de sciintie de altmintrenea cunoscutu publicului germanu. Noi amu reprodusu acestu tratatu, care fórte bine caracterisédia confusiunea financiale sî sguduirile de cari patimescu mai tóte staturile continentului in mesura mai mare séu mai mica in tempulu criticu de fatia, precum si causele de unde provinu acelea, din acea convictiune, ca e mai bine a imprumutá dela strainu ce e bunu sî folositoriu, decâtu a tempí bunulu semtiu alu publicului cetitoriu cu nesce frase banale fâra sensu sî fâra consideratiune câtra bun'a cuviintia.

Post'a din urma.

Scirile ce le avemu din Pest'a ni spunu, ca Majestatea Sea a sositu Dumineca in Bud'a-Pest'a sî in aceeasi di pre la 9 óre a primitu pre ministru-presiedinte in audientia, carea a duratu mai dóue óre. Dupa audientia a venitu Slavy in boroulu seu, unde erau adunati ceialalti ministri, au subscrisu cu totii cererea demissiunei, sî o au substernutu indata Monarchului. Acest'a inca nu s'a dechiaratu asupr'a demissiunei. La propunerea lui Slavy Regele a chiamatu Luni la sine pre presiedintele casei deputatiloru Stef. Bitto; in aceeasi dî pre bar. Sennyey sî mai tardiu sî pre Col. Ghyczy; Marti aveau sa fia primiti in audientia inca Csengery, Col. Tisza sî Kerkapoly. Persónele aceste n'au fostu invitate de o camdata pentru ca cu un'a séu cu alt'a sa se formedie unu cabinetu, ci numai spre a audî Regele pareri despre situatiune. Cum va avé a se compune cabinetulu remâne la bun'a aflare a Maj. Sele.

Se vorbesce ca Sennyey nu este invoitu nici decum cu coalitiunea. In privinti'a acést'a publica „Huni'a" o notitia picanta sî totu-odata sî interesanta. Erá vorb'a ca primatele Ungariei, cardinalulu Simor este chiamatu de Maj. Sea la Budapest'a spre a-si dá parerea asupr'a legiloru confessiunale desbatute in reichsratulu austriacu. „Huni'a" néga acést'a sî dîce ca scornitur'a acést'a a fostu numai unu pretestu. Lucrulu inse este astfeliu. Regelui i s'a adusu la cunoscintia ca disolutiunea partidei lui Deak sta in legatura cu programulu acestui'a in afaceri bisericesci sî cá nu cumva disolutiunea acést'a sa devina periculósa pentru tiéra sa se ia de tempuriu mesuri spre a o reduce la putinciosulu ei minimu. Maj. S. a aflatu dara cu cale a cere sî parerile primatelui. Cardinalulu-primate si principe tiene dealtmintrea, sî acest'a a sustienut'o cu tóta francheti'a sî in audientia avuta la M. S, pre baronulu Sennyey de barbatulu celu mai aptu de statu sî in stare de a conduce regimulu, sî de cea mai mare calamitate pentru tiéra, déca va pune piciorulu „influinti'a calvinistica" in ministeriu prin Col. Tisza. Cardinalulu e convinsu ca din partid'a deakiana nu e nimenea in stare, nici Lonyay, a pune programulu lui Deak in forma de legi pre més'a dietei; pre cându Tisza cu acést'a sî aru incepe agendele. Primatele, se dîce, ca s'a dechiaratu inaintea M. S. asiá de pre fatia in contr'a principieloru lui Deak, privitórie la afacerile bisericesci, incâtu n'a mai remasu nimic'a de doritu. Cându acele principie s'aru preface in legi, aru fi dîsu primatele, in fidelitarea sea cea netiermurita câtra dinastia, este mai gat'a a renunciá la tóte bunurile lumesci, la demnitatea de primate si s'aru retrage in viétia privata, decâtu sa le primesca sî sa le puna in lucrare, câci dupa convingerea lui acelea aru trebuí sa ruinedie dinastia, tronu sî patria.

Cu tóte aceste se dîce ca Regele e aplecatu a avé pre Col. Tisza in cabinetu déca acest'a nu va pune vre o conditiune care sa alteredie pactulu cu Austri'a.

Varietâti.

⁂ Statisticu. Nu de multu au aparutu „anuariulu militariu statisticu pentru anulu 1871" redigiatu de comitetulu militariu technicu sî administrativu. Intr'acest'a suntu tractate resultatele asentâriloru ordinarie in anulu amintitu sî comparate cu cele din anii de mai inainte.

Noi ne vomu tiermurí pre lânga unu estrasu de date interesante, momentóse pentru cunoscinti'a referintieloru etnografice ale patriei nóstre in intielesulu celu mai largu.

La asentarea din anulu 1871 s'au visitatu de medici 506,707 juni obligati de a militá, dintre acesti'a numai 155,122 de insi s'au aflatu dupa aptitudinea loru corporala sî spirituala corespundietori servitieloru militarie. Aptitudinea de servitiu militariu se póte computá cu 306 la mie sî ne aptitudinea cu 694 la mie. Din actele comandeloru generali se vede proportiunea celoru corespundietori pentru servitiulu militariu asiá: Zar'a 452, Bud'apest'a 406, Inopontea (Insbruk) 368, Triestulu 350, Sibiiulu 344, Agramulu 342, Prag'a 271, Gratiulu 257, Brünulu 253, Lintiulu 237, Leopole 229, Vien'a 194 la mie apti pentru servitiulu militariu. Asia dara Zar'a sî Bud'apest'a dupa numeru da contingentulu celoru mai apti individi, Leopolea sî Vien'a celoru mai neapti individi pentru armata.

Resultatele constatariloru in privinti'a marimei corporale sî voluminositatea peptului suntu urmatórele: marimea corporala de mijlocu se gasesce mai cu séma la „Nemti, Cechi sî Romani intre 62 sî 63", la Poloni (Mazuri) Ruteni, Maghiari sî Slovaci intre 61 sî 62", la Croati 63", la Dalmatini 65" „Voluminositatea peptului abiá ajunge jumatatea corpului in casurile dela 60" in josu; numai la Nemti sî Ruteni, (despre cari din urma este de a se observá ca suntu mai robusti, de câtu Polonii) se vedu proportiuni mai favorabile. Romanii au preste totu peptu mai putienu desvoltatu cá celelalte popóre din Austro-Ungari'a. Insa peptu ingustu in intielesulu strensu alu cuventului se afla in genere numai la individii din Stiri'a superióra sî in Carinti'a.

Causele neaptitudinei pentru servitiulu militariu inca nu se potu considerá de constatate; totusi s'aru puté atinge in urmatoriulu modu: in asiediaturile dunarene ale Ungariei de sudu sî in apropierea Tisei frigurile, in Galiti'a, scrofule, tuberculóse sî inflamatiuni cronice, cretinismu in Tirolu, gusí in pârtile alpice, in Boemi'a intre Elbe sî muntii gingantici, precum sî in unele pârti ale carpatíloru, in fine bóle sifilitice, cari tóte se arata in aceeasi proportiune sî in Ungari'a orientala sî Transilvani'a.

⁂ Comitetulu Asociatiunei româniloru brasioveni pentru spriginirea invetiaceiloru meseriasi sî a sodaliloru români face prin acést'a din nou cunoscutu, cumca mai suntu patru stipendii de câte 5 fl. v. a. din partea despartiamentului I cercualu alu Asociatiunei transe pentru literatur'a sî cultur'a poporului românu la 4 invetiacei de meseria.

Petentii — din cerculu I (Brasiovu, Sacele, Haromszék) au sa se adresedie la numitulu comitetu pâna la 15 Martiu c. v. a. c. cu atestatu dela maiestru, prin care sa documentedie purtarea loru sî loculu unde s'au nascutu.

⁂ **„Sugrumarea nationalitâtiei germâne in Ungari'a"** se intitulédia o brosiura anuntiata in comerciulu de cârti, carea tratédia asiá numit'a „cestiune sasésca". „P. Ll." numesce brosiur'a acést'a: unu Sammelsurium sasescu din Sibiiu, unu pamfletu uritu despre carele seriosu nu póte vorbi nimenea, care intre alte defecte mai are sî meritulu acel'a, sa cetindulu provóca continuu la cascatu.

⁂ Unu cersitoriu s'a espedatu din Aradulu nou in dîlele trecute la judecatori'a din Timisiór'a. Domiciliulu lui se vede alu fi avutu in Croatia. Elu se parea ca se lupta cu lips'a cea mai amara sî asia umblá cersindu. La arestarea lui s'au aflatu la densulu 100 # imparatesci, mai multe monete turcesci de auru sî o carticica dela cas'a de pastrare din Agram sunatóre pre sum'a de 1750 fl.

⁂ O societate, carea pórta sî protocolu. Cetimu in P. N, ca in Sigetulu Marmatiei s'au aflatu trafic'a cea mare intr'o nópte din lun'a lui Ianuariu sparta, lipsindu din trens'a bani merunti in suma de 200 fl. sî o cuantitate insemnata de cigari. Faptuitorii nu se sciau. Dara nu trecù multu sî batea la ochi ca scolariulu A. Steiger din clas'a a VII a gimnasiului de a acolo erá splendidu afara din sama in cafenele sî platea totu cu bani merunti, iéra pre colegii sei i tractá cu cigari, de cari se aflasera numai in trafic'a cea mare. Politi'a arestéza pre junele barbatu sî elu sî marturisesce, ca dimpreuna cu alti patru colegi, pre carii elu nu-i va tradá nici déca 'lu voru taiá in bucati, a spartu trafic'a. Cercetânduise insa locuinti'a se afla unu protocolu fâra de subscrieri, in care mai multe persóne se obliga a castigá bani cu ori-ce pretiu, spre care scopu suntu de a-se tiené din cându in cându sî „siedintie".

⁂ (Champagnieru in Transilvani'a.) Marele posesoru Esquire Ioanu Paget recunoscutu de unu economu insemnatu lauda in dîuariulu agronomicu de specialitate „Erdélyi gazda', Champagnierulu fabricatu de Mehrer et Comp. din struguri transilvani dîcendu ca acest'a e fórte escelente. Butela de celu mai slabu costa 2 fl. de celu mai bunu 2 fl. 50 xr.

⁂ (Bucatariele popularie din Parisu.) In urm'a criseloru sociale, de cari nu potù fi scutitu nice Parisulu, 200,000 ómeni devenira fâra ocupatiune, prin urmare sî fâra pâne. Spre a aliná in câtu-va acestu reu semtitu soci'a maresialului sî presiedintelui republicei s'a pusu in fruntea unui comitetu care consta din cele mai de frunte dómne din societatea Parisului, a cârui problema binefacatória e: inmultirea bucatarieloru popularie. Dómn'a maresiala recunoscendu, ca sprigiairea din partea presei e celu mai insemnatu factoru intru promovarea scopului sublimu, facù cu directorii celoru mai renumite dîuarie o entente cordiale. Resultatulu esoperatu in modulu acest'a e dejá imbucuratoriu. Publicarea celoru doue liste de subscriptiune dintaiu in „Jurnalulu oficialu“ a datu o suma de 98.661 franci. La acést'a suma au contribuitu: presiedintele republicei, Mac-Mahon 20.000, dómn'a maresiala 2000; consiliariulu generalu dela banc'a francesa 20.000; principele Joinvile 3000; Villemesant 2000; dlu Seilliere 2000; dlu Hottinguer sî Comp. 2000, Marquard sî Comp. 2000; directorulu bancei de Parisu sî de Niederlandi'a 1500; principele sî principes'a de Montmorency 2000; contes'a d' Eu 1000; principes'a de Sachsen — Koburg 2000; ducele de Nemours 3000; Palmer Harding 1000; contele de Greffulhe 5000; Christofle sî Comp. 1000; Pillet Will sî Comp. 2000; Archieppulu — Cardinalu din Parisu 1000 franci.

⁂ „Unu sateanu“. Cu subscrierea acést'a ne scrie unu locuitoriu din comun'a Acintisiu, comuna locuita de români apartienatori de confessiunea gr. cat. camu 56 sî la cea gr. or. cam 48 familii.

Ambe pârtile 'si au preotulu loru confessiunalu. Celu gr. cat. cá mai avutu, se folosesce de tóte ocasiunile spre a batjocorí pre preotulu gr. or., defaimândui chiaru sî confessiunea acestui din urma. In ajunulu botezului din anulu acest'a se intalnira amendoi, umblându cu crucea in o curte locuita de doi cumnati, dintre care unulu este gr. or. Preotulu gr. cat. termina curendu functiunile religióse in cas'a credinciosului seu sî alérga in cas'a unde se aflá preotulu gr. or. iéra in functiunele sele. Aci, restindu-se câtra preotulu gr. or. 'lu intrebà, ce cauta in cas'a acestui'a, pentru ca sî sufletulu din trensulu l'a cumperatu. Elu adeca cumperase cas'a sî partea din curte sî gradin'a tienetóre de casa, cari dupa mórtea proprietariului vendiatoriu, au sa tréca in proprietatea preotului gr. cat. Dupa acésta intrebare restita au luatu vasulu preotului gr. or. care continea ap'a sfintita, a versatu ap'a, a aruncatu vasulu, l'a lovitu cu piciorulu dîcându: „poti luá alta apa din pareu, câci nici acést'a nu e mai sânta cá ace'a“.

Pentru fapt'a acést'a s'a sî facutu aretare la tribunalulu criminalu din Aiudu. In aceeasi dî si au batutu preotulu gr. cat. pre eclisiérulu seu, din caus'a ca l'au intrebatu, ca pentru-ce au versatu ap'a cea sfintita a fratiloru gr. or. Bietulu eclisieru scapà numai cu fug'a, cu capulu golu din naintea parintelui seu sufletescu, carele esclamá dupa densulu, adeca dupa eclisieru, parintescile cuvinte: sî tu esci hotiu sî hoheriu cá preotulu neunitu. Nemesea insa n'a asceptatu indelungu, nici pâna sa se decida lucrulu la tribunalulu susu amintitu. Câci mergendu parintele gr. cat. cu unu crestinu gr. or. la jupânulu Hersch sî petrecându pâna câtra 11 óre nóptea, s'au incaieratu amendoi sî deocamdata preotulu desnumitu l'au batutu sî pre acest'a. Dara tocmai precându se laudá câtra unu poporénu de ai sei, ca ce felu de bravura a mai facutu sî ca astfeliu facea densulu sî prin Blasiu cá studente, iéta sosesce celu batutu in urma cu vre-o câti-va soti sî batura pre parintele pâna cadiù josu. „Acestea suntu faptele preotului nostru gr. cat.“ incheie scrisórea din care facemu estrasu, „care dîce, ca elu este domnu, preotu, sî Ddieu in Acintisiu, care nu leamu scrisu nici din o invidia nici personala nici religionara, ci numai cá se vada sî superiorii nostrii ce purtare buna are parintele nostru Dumitru Metea sî cum luminéza poporulu necultu prin esemple de acestea“.

Locu deschisu.

Resnovu in 12 Fauru 1874.

Dle redactoru! In nrulu 2 alu pretiuitului nostru dîuariu „Tel. Rom.“ s'a publicatu o corespundintia din Resnovu subsemnata de „mai multi fii ai poporului“ in carea aretandu-se neliniscea, ce de unu tempu incóce se sustiene in comun'a nóstra Resnovu — amu presupusu ca la acea aru fi portandu vina sî D. Dumitru Nanu de aici — de presentu invetiatoriu in Satulungu.

In urm'a acestor'a dlu Dumitru Nanu tare necajitu — vine in Nr. 8 alu acestui pretiuitu dîuariu cu unu respunsu inveninatu de desvinovatire, publicatu sub rubric'a (Locu deschisu) dara in locu de a se desvinovatí séu de a combate sî resfrange acusârile din corespundinti'a de susu — pre carea pentru satisfacerea dlui Nanu — o declarâmu de a nóstra celoru subscrisi — afirma simplu ca amu fi aretatu „neadeveruri“ cá sub acestea sa ne „ascundemu faptele nóstre purcese din interesu particulariu“ ca noi ne basâmu pre unu „protocolu falsu“ facutu de o mica minoritate a comitetului parochiale, la indemnulu unei persóne dibace sî interesate, dupa care apoi ne intréba dlu Nanu, cu ce medilóce a umblatu densulu pentru reducerea parochiei la clas'a a II-a sî altele?

Dupa acestu respunsu nedreptu ne vedemu provocati, dle redactoru! la urmatórea replica, pre carea in interesulu adeverului te rugámu sa binevoiesci a o publicá in pretiuitulu nostru dîuariu „Tel. Rom.“

Cá sa nu fimu lungi in vorba dupa parerea nóstra totulu se inverte pre lânga urmatórele dóue intrebâri a câroru respunsu lu doresce sî dlu Nanu.

1. Ca umblatau dlu Nanu sî rudeniele sele cu promissiuni ne iertate sî nelegale a seduce poporulu cá se lucre la reducerea parochiei veduvite din Resnovu de clas'a I-iu (in carea a pus'o sinodulu ppescu si a intarit'o Veneratulu Consistoriu inca din 1871) la clas'a II a cu scopu cá sa póta concurge sî densulu? séu n'au umblatu?

2. Ca déca au umblatu pututus'au nasce din acea umblare nelegale turburârei intre poporeni?

Ad 1-um Noi sustienemu sî acum'a cá sî in corespundinti'a nóstra prima ca, da — dlu Nanu sî rudeniele sele au umblatu cu promissiuni nelegale sî neiertate la reducerea parochiei veduvite din clas'a I-a la a II-a clasa.

Dovéda la acestea e urmatórea fassiune a celoru patru membri ai comitetului parochialu mai josu numiti depusa la protocolulu siedintiei tienute in 26 Decembre 1873 sub presidiulu parintelui protopopu, pre care protocolu pentru incredere, lu tramitemu dnului redactoru — care fassiune din cuventu in cuventu suna astu-feliu: „Stoic'a Dobrescu, Dumitru Cretiu, Dumitru Brezanu sî Ioanu Marg'a Neculoiu spunu unanimu, ca in sér'a de sântulu Nicolae a. c. au fostu poftitu de Radu Budnariu (unchiulu dlui clericu D. Nanu) iéra Dumitru Brezanu de tenerulu Nicolau Nanu (fratele dlui Nanu) la cas'a clericului D. Nanu de aici, de presentu invetiatoriu in Sacele, intrandu in casa dupa ce i-au cinstitu mam'a susu numitului clericu cu câte unu pacharu de rachiu, s'a adresatu (clericulu Nanu) câtra ei cu rogarea cá sa lucre pentru reducerea parochiei veduvite de aici din clas'a I la a II. clas'a pentru a poté concurge sî elu la acea, dicendu ca elu nu póte face acést'a, câci nui e iertatu dupa lege, — sî promitiendu ca dupa alegerea de preotu, déca se va alege densulu se va intielege cum va fi mai bine sî in privinti'a parochiei de a dóu'a clasa cu poporulu. Acestea le marturisimu in cunoscinti'a sufleteloru nóstre sî cerendu datorinti'a le putemu intarí sî cu juramentu.“

Din fassiunea acestoru patru membri fruntasi ai comitetului parochiale — facuta in fatia sî audiulu toturoru celoru-a-lalti membri ai comitetului parochiale se dovedesce de ajunsu ca dlu invetiatoriu Nanu a umblatu pre cele nelegale sî neiertata sa intre in staulu oiloru firesce pentru ca cu biat'a sea cualificatiune pre cale legale nu poté face acést'a.

(Va urmá)

Raportu comerciale.

Sabiiu 10 Martiu n. Grâu 7 fl. 67 xr. frumosu, 7 fl. 33 xr. mestecatu, 7 fl. 7 xr. cualit. infer.; secar'a 4 fl. 93 xr. pâna 4 fl. 67; orzu — — —; ovesu 1 fl. 93 pâna 1 fl. 67 xr.; cucuruzu (porumbu) 3 fl. 87 xr,; cartofi 2 fl. 13 xr. galét'a austriaca.

Fârina buna 14 fl.; de fransele 12 fl.; de pâne alba 11 fl. pâna de [illegible] 10 fl. maj'a.

Lintea 24 xr., mazarea 24 xr., Fasolea 18 xr., malaiulu 16 xr. cup'a.

Fenu legatu 1 fl 15, nelegatu 1 fl. 10 xr., paie lungi 80 xr., scurte 70 xr, maj'a.

Lemne de focu 8—10 fl. stang. austr.

Carnea de vita 22 cr. p., de porcu 26 xr. Unsórea 75 xr. pâna la 1 fl. cup'a.

Bud'a-Pest'a 7 Martie. Tempulu celu seninu sî uscatu, insotitu de o recoréla semtitóre, carea preste nópte trece in frigu, tiene in locu vegetatiunea. Acést'a inca n'aru fi de a se numí o nenorocire. Este de temutu inse ca tienendu recél'a acést'a séca mai multu tempu semanaturile de tómna, cari sî asiá suntu slabutie, se voru vatemá incâtu voru fi reduse mai de totu. Tempulu acest'a nefavorabilu impedeca sî semanaturile de primavéra, câci pâna cându o plóia caldutia nu va udá pamentulu, nu este consultu a semaná nimic'a. Rapiti'a s'a stinsu cea mai mare parte. Economii esperti nu prorocescu unu secerisiu splendidu nici de grâu nici de secara. Pre Dunarea inferióra s'a aretatu ghiatia in dîlele din urma. Din tienuturile de josu inca n'a sositu nici o naie cu cereale.

Comerciulu de cereale a fostu in septamân'a decursa mai multu mortu decâtu viu. Cu tóte acestea grâulu indigeanu s'a platitu la inceputulu septamânei cu 5—10 xr. mai scumpu cá in septamân'a precedenta. Mai departe inse n'au inaintatu pretiulu. Cu terminu de primavéra s'au incheiatu putiene afaceri pentru Pest'a cu 8 pâna 8 fl. 5 xr. *Secar'a* a avutu la inceputulu septamânei tergu slabutiu; câtra fine s'a radicatu cu 5 xr. pretiulu, marf'a indigena sî esterna; vendiarea a fostu cam 8000 galete mici. *Ordiulu* s'a platitu mai totu cu pretiurile cerute. S'au vendutu vre-o 10,000 galete mici; cu terminu de primavéra putiene afaceri. Pretiulu ordiului au variatu intre 3 fl. 57½ xr. sî 3 fl. 60 xr. a 72 p. vienesi. *Cucuruzulu* este firmu (tare, neclatitu,) in pretiurile sele, pre cându in tergurile inferióre a castigatu 5—10 xr. Vendiarea a fostu cam 10,000 galete. Cu terminu putiene afaceri; cucuruzulu banatianu cu 4 fl. 90 xr. pâna in 4 fl. 92 xr. celu românescu 4 fl. 77½ xr. pâna in 4 fl. 80 xr. maj'a vamala. *Ovesulu* in deposite mai nu se afla, incurgere fórte putiena, tempulu celu rece secu impedeca semanatulu sî de aceea consimnentii cauta sa se provéda cu provisiuni mai mari platindu bucurosu 4—5 xr. mai multu cá in septamân'a precedenta. S'au vendutu 20,000 galete mici. Celu mai bunu comerciu au fostu cu termini. La inceputulu septamânei 2 fl. 26 xr. pâna in 2 fl. 27 xr., la fine 2 fl. 31 xr. pâna in 2 fl. 32 xr. a 50 p. vienesi.

Lâna de óie In septamân'a acést'a s'a vendutu 1500 mâji sî adeca circ'a 180 mâji lâna fina de medilocu cu 123 fl., circ'a 150 mâji lâna de medilocu de pepteni cu 103 fl., circ'a 200 mâji cualitate inferióra cu 93 fl., circ'a 200 mâji lâna de véra cu 87—82 fl. circ'a 100 mâji dto tisana cu 75—76 fl., circ'a 60 dto baraniana cu 77 fl., circ'a 60 dto cualitate inferióra 61—62 fl., circ'a 300 mâji lâna barsana, tiurcana cu 36—37 fl. sî 200 mâji dto cu 44 fl. pâna 45 fl. La tergulu Iosefi ce se incepe mâne au sositu mai multi cumperatori din tiéra, cari au sî cumperatu pâna acum unele din pârtile mai susu numite.

Porci. Putiene afaceri; s'a vendutu mai multa marfa romanésca sî serbésca. Pretiurile stagnante. Provisiunea piatiei 33.370 capete.

Unsóre. Putiena cautare cu tóte aceste tendintia urcatória de pretiu.

Pieile crude avura buna cautare, nu asiá cele lucrate.

Burs'a de Vien'a.

Din 26 Februariu (10 Mart.) 1874.

Metalicele 5%	69	50
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	74	05
Imprumutulu de statu din 1860	103	75
Actiuni de banca	970	—
Actiuni de creditu	238	75
London	111	40
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	75	25
„ „ „ Temisiorene	74	50
„ „ „ Ardelenesci	73	75
„ „ „ Croato-slavone	75	50
Argintu	105	—
Galbinu	—	—
Napoleonu d'auru (poli)	8	87

Licitatiune.

In 22 Martiu 1874 cal. nou se va esarendá prin licitatiune publica la cas'a parochiala greco-orientala din Turd'a fenatiulu numitu Lobodasiu, asiediatu pre hotarulu Turdei sub Nr. topogr. 5546 a. c. in marime de 106 juguri si 212 s'ângini patrati, pre 3 ani de dîle la celu ce va dá mai multu. Pretiulu de esclamare este 300 fl. si 10% cá vadiu. Oferte in scrisu sigilate se primescu numai pâna la deschiderea licitatiunei. Conditiunile esarendârei mai de aprópe se voru poté vedea la cas'a parochiale din Turd'a, séu la cancelari'a archidiecesana din Sabiiu.

Sabiiu 19 Februariu (3 Martiu) 1874.

Consistoriulu archidiecesanu greco-orientalu.

(3—3)

Concursu.

Cu permissiunea Prévenerabilului Consistoriu archidiecesanu de sub Nr. 1258/1873 pentru ocuparea vacantei parochia Lancremu, protopresviteratulu Sabesiulu sasescu, se escrie concursu pâna in 24 Martiu a. c., in care dî va fi sî candidati'a.

Emolumentele suntu:

1. 12 jugere portiune canonica.
2. Dela 154 familii câte 2 ferdele cucuruzu cu tuleu.
3. Dela 154 familii câte o dî de lucru (claca).
4. Si stol'a usuata;

cari venite, calculate in bani gat'a se urca cam la 650 fl. v. a. —

Doritorii de a ocupá acestu postu au a-si ascerne petitiunile loru instruate cu unu:

a) Atestatu despre absolvirea gimnasiului superioru sî depus'a maturitate (Nr. cons 151|1870 si 1253/1873).

b) Atestatu despre absolvirea studieloru teologice sî despre esamenulu de cualificatiune.

c) Atestatu despre servitiele sele de pâna acum pâna la terminulu indicatu la oficiulu ppescu alu Sas-Sabesiului. —

Lancremu in 21 Febr. 1874.

In contielegere cu dlu protopopu Ioanu Tipeiu.

Comitetulu parochialu.

(2—3)

Concursu.

Pentru ocuparea unui postu de Capelanu, pre lânga cinsti'a sea betrânului parochu Ioanu Verzea, in parochi'a de clas'a a II-a gr. or. din Cernatu in tractulu protopopescu 1-iu alu Brasiovului, se escrie prin acést'a, cu concessiunea maritului Consistoriu archidiecesanu, concursu cu terminu pâna la 25 Martie a. c.

Emolumentele impreunate cu mentionatulu postu de Capelanu suntu: a patr'a parte din venitele parochiali sî salariulu de 250 fl. v. a. pentru care va avé capelanulu a functiuná sî cá invetiatoriu alu scólei nóstre de acolo.

Concurentii au a tramite mie subscrisului suplicile loru instruate in sensulu „stat. org.“ sî conformu dispositiuniloru sinodului archidiecesanu din 1873 pentru regularea parochieloru § 16 p. c.

Brasiovu 18 Februariu 1874.

In contielegere cu comitetulu parochialu respectivu.

Iosifu Baracu,
protopopu.

(2—3)

Nr. 25/1874.

Edictu.

Prin care Oprea Maniu Lungu din Poplac'a scaunulu Sabiiului de religiunea gr. res. carele de tempu indelungatu cu necredintia au parasitu pre legiuit'a lui socia Dobr'a Maniu Vladu totu din Poplac'a, fâra de a se sci loculu aflârei sî petrecerei lui, se provóca, cá in terminu de unu anu dela datulu de fatia sa se infatisiedie inaintea forului matrimoniale subscrisu, pentru ca la din contra procesulu divortialu intentatu asupr'a lui, se va otarí amesuratu prescriseloru canonice sî in absenti'a lui.

Sabiiu 22 Fauru 1874.

Forulu matrimoniale alu tractului
protop. gr. res. alu Sabiiului I.

(1—3)

In librari'a lui F. MICHAELIS
in Sabiiu,
(piati'a mica Nr. 12.)
se afla de vendiare
globulu pamentului
in limb'a româna.
Marimea 8 policari in diametru. Pretiulu 7 fl v. a.
(3—3)

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.**

Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU

Nr. 18. ANULU XXII.

Sabiiu in 3|15 Martie 1874.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei sî pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 $^{1}/_{2}$ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 $^{1}/_{2}$ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 $^{1}/_{2}$ cr. v. a.

Nr. 298/Sc. 1874.

Câtra Parintii Protopresviteri sî Administratori protopresviterali, cá Inspectori districtuali de scólele nóstre confessiunali din Archidiecesa!

Inspectoratulu civilu de scóle din fundulu regiu dto 10 Februariu a. c. Nr. 243 impartasiesce acestui Consistoriu archidiecesanu ordinatiunea inaltului Ministeriu reg. ung. de culte sî instructiune publica din 6 Martiu 1873 Nr. 4314 prin carea se dispune: ca pre venitoriu la recomandarea aceloru invetiatori, cari ceru ajutóre dela statu, sa se ia privire pre lânga aptitudinea sî seraci'a loru, sî la acea impregiurare, déca suplicantii au suferitu vre-o nenorocire, d. e. focu, esundarea apeloru ghiatia, (grindina, piétra) séu déca au fostu tempu indelungatu bolnavi.

Afara de acestea se mai ia in consideratiune sî neputinti'a, la carea au devenitu in urm'a servitiului loru indelungatu. —

Acésta ordinatiune ministeriale afla de bine Consistoriulu archidiecesanu a o aduce sî la cunoscinti'a Précinstieloru Vóstre cu insarcinarea, cá sa o publicati invetiatoriloru tractuali spre a loru scientia sî acomodare.

Sabiiu, din siedinti'a Consistoriului archidiecesanu, cá senatu scolariu, tienuta in 11 Februariu 1874.

Procopiu Ivacicoviciu m/p.
Archiepiscopu sî Metropolitu.

La politic'a nóstra natiunale.

II.

> „Nimic'a nu e mai gretiosu in politica cá ur'a."
> *Cavour.*

Unde opiniunea majoritâtiei unei societâti este verita cu capulu in capestrulu unei tiranii, este decisu, ca numai passiunea dà tonulu in tóte. Ori e passiunea din ambitiunea egoistica, ori simplu din resbunare, chiaru sî pentru vatemâri nemeritate, ea orbesce, sî unde se conducu lucrurile in orbi'a unei passiuni trebuie sa urmeze deceptiune preste deceptiune sî instrainare de adeveru sî dreptate in tóte directiunile. Passiunile provóca passiuni, aceste intalnindu-se unele cu altele indata incepu a ferbe si a esplodá in certe, resbeluri sî persecutiuni reciproce. Cumca tóte aceste aducu nenorociri sî impedeca progresulu societâtiei, nu se va mai indoí nimenea, omu cu mintea la locu.

Itali'a, dupa tratatulu dela 1815, in adeveru a fostu chinuita de diplomati'a de atunci, cu deosebire inse de influinti'a cea nemarginita ce o esercitá cancelariulu austriacu, principele Metternich, naintea cârui Itali'a nu mai erá decâtu o notiune, o idea geografica. In modu cinicu sî cu recél'a cea mai infioratória a respunsu diplomati'a englesa unoru patrioti italiani, cari se vaierara asupr'a sortiei celei nefericite a patriei loru: „Liniscea Europei pretinde deraburirea tierei vóstre". Si peninsul'a intréga, pre care sî natur'a pare ca o destinase a fi unu intregu, stá cá legata sî cá unu obiectu fâra de vointia la piciórele congresului vienesu din 1815.

Astadi nu se mai afla nimenea, afara de servitorii ultramontanismului, cari aru dorí sa véda rientorcendu-se in Itali'a referintiele create de acelu congresu. Inse de alta parte nici pasii facuti de italianii condusi de necasu sî de resbunare nu-i mai aproba nici insisi italianii.

Pentru ca astadi vede sî recunósce óri sî ce omu ca ur'a politica cea fâra margini asupr'a despotismului politicu a produsu simtieminte resbunatórie cari de-sî a nascutu o idea marétia a Italiei, au ingreunatu sî au departatu realisarea acestei dorintie mai o jumetate de seculu. Si in Itali'a este mai de escusatu inflacararea cea mare sî esagerata asupr'a apesârei referintieloru create de reactiunea intrata dupa 1815. Aci erau reminiscintiele republicane inca in memoria próspeta. Putea fi monarchismulu introdusu câtu de binevoitoriu, câci elu erá pentru ei prea putienu in asemenare cu splendórea republicana, cându d. e. leulu dela sântulu Marcu din Veneti'a dominá porturile orientului sî cându sublimulu poporu de artisti dela Florenti'a strigá lui Arnolfo seu: „Planulu pentru basilic'a nóstra se fia mare cá sufletulu celu mai mare, cá inimile numerosiloru cetatieni. Cetâtile loru milenarie, cu o istoria superba, cari numerau jumetate atâti locuitori câtu tiér'a sî cari predominau tiér'a cu cultur'a sî averea loru, nu e mirare, ca se rapira de situatiunea cea nóua la mesuri date de fantasi'a unei natiuni vatemate in simtiemintele sele sacre sî cari, respendite odata preste natiune, nu o lasá sa mai judece cu sângele rece, care numai singuru este in stare sa scape pre oricine din periculi, prin presenti'a spirituale, de carea trebuie cine-va imbarbatatu, mai cu séma in momente supreme.

Ur'a politica in Itali'a a produsu simtiementulu de resbunare, acést'a a introdusu pre nesimtite sî iresistibile radicalismulu celu cutediatoriu, acest'a conjuratiunile cele dese sî nefruptifere; incâtu a nu fi carbonariu sî a nu a avé unu stiletu séu unu pumnariu pentru inimicu erá totu atât'a câtu a fi tradatoriu. Ur'a acést'a nu s'a marginitu aci. Ea a provocatu o multime de contraconjuratiuni, asiá incâtu in scurtu tempu poporatiunea italica erá o compusetiune de lige secrete séu de secte politice. Increderea in societate erá ruinata. Ori ce cuventu, ori ce miscare moderata erá supusa suspiciunei; spionarea reciproca torturá spiritele mai multu decâtu ascutitulu celu ageru sî rece alu pumnarieloru.

Astu-feliu, multiamita terorismului natiunalu, sub pressiunea conjuratiuniloru, a neincrederei reciproce, a spionagiului din tóte pârtile sî ucideloru reciproce se consumau poterile cele mai bune sî cu tóte aceste nu duceau la alte resultate, decâtu la inasprirea despotismului sî a tiraniei din partea regimeloru provocate la totu pasulu.

Fórte profetice fura cuvintele lui Ugo Foscolo fatia cu situatiunea cea derapanatória ce o desvoltase „opiniunea majoritâtiei neorganisate" bine séu spre bine in Itali'a cându dîcea: „Pentru cása creâmu Itali'a, trebuie sa nimicimu sectele" adeca conjuratiunile secrete, cu alte cuvinte: sa secâmu redacin'a suspiciuniloru si persecutiuniloru reciproce, — pre lânga sentimentalea frase elegica a unui Felicaja: „O de ai fi tu (Italia) mai tare séu de n'ai fi asiá frumósa, n'ai intaritá aviditatea celoru puterici asupr'a tea!"

Urmârile ferbintieliloru acestoru nutrite numai de simtieminte vatemate au isbucnitu in revolutiunile cari dela 1821 pâna la 1848 esplodau cá nisce vulcani, dara cari fiindu cá sî isvorulu loru nechiarificate prin o judecata sanatósa, au trebuitu sa aiba totu-déun'a finitulu acelu tristu, cá sa aduca sî mai amare desamagiri asupr'a unui poporu nobilu sî asupr'a celei mai frumóse tieri din lume.

Itali'a prin tóte aceste nu au perdutu numai politicesce. Classele mai inalte ale societâtiei au inceputu a cautá si cautau distractiune sî degenerau in o viétia spirituale poetica, care le instrainá de seriosulu situatiunei loru politice. Patriotii cei adeverati erau plini de indignatiune cându vedeau cu ce profusiune de aplaudâri triumféza câte o primadona séu o destera belarina in mediloculu societâtiei enervate. Desvoltarea economica disparuse mai in tóte pârtile peninsulei. Tieranulu lucrá cá sî strabunii sei inainte cu sute de ani, pentru ca nimenea nu se interesá de densulu sî de afacerile lui. Spiritulu de intreprindere in classele mai avute erá impedecatu de o parte prin absorbirea poteriloru in afaceri politice, de alta parte prin introducerea cea sistemateca din partea regimeloru: de vâmi de totu feliulu, sî negligerea medilóceloru de comunicatiune; spiritulu de intreprindere mai da de obstraculi sî in impregiurarea, ca nimenea nu credea in durat'a lucruriloru. In legatura cu tóte aceste se adauge apoi respandirea faimei in Europ'a, ca italianii suntu lenesi, ca suntu o natiune démna de sclavia, ca ei nu au alte insusiri decâtu viclenia sî de a stá caletoriloru straini la dispositiune cá calaudi séu cicercni.

Atât'a nenorocire a fostu in stare sa aduca preste o natiune cu unu trecutu maretiu, cu o literatura bogata in frumseti, cu o bogatia de arte frumóse sî sciintie, preste o natiune vigurósa, plina de viétia, cum este cea italiana, impregiurarea, ca s'a lasatu a se seduce mai multu de simtiemintele inimei sele decâtu de judecat'a cea sanatósa a mintei, mai multu de o opiniune gresita sî terorisatória, carea intarea despotismulu asupr'a capului ei, decâtu de ratiunea fapteloru sobrie, cari au fostu unic'a salvare, de-sî dupa lupte de mai o jumetate de seculu.

Câci, indata ce Piemontulu, despre care principele Meternich, dîcea pre tempulu revolutiunei din Iuliu câtra ambasadorele francesu: „Piemontulu este pentru noi adeverat'a cestiune italiana", a luatu rolulu primu in afacerile politice italiane, acelu Piemontu, carele pre lânga tóte vitiele politice ce se aflau sî intr'ensulu sub scutulu reactiunei, avé o administratiune rigorósa, financie regulate sî unu simbure de armata disciplinata, — au inceputu a adiá altu curentu in si preste situatiunea intréga a Italiei. Cu deosebire inse de cându Cavour, renumitulu meteoru politicu, carele cu firea lui cea treaza a vediutu ca realismulu sî economi'a natiunale e scól'a cea mai buna pentru unu barbatu de statu, pre care din urma a sî practisat'o cu multa caldura; de cându acestu barbatu, carele dîcea ca „invierea politica a unei natiuni e identica cu invierea cea economica, pentru ca conditiunile progresului politicu suntu identice cu conditiunile progresului economicu"; carele dîcea: „ca despotulu pactéza cu demagogulu, dara economului natiunalu nu iérta nici odata": — fati'a Italiei se preface, conjuratiunile sî societâtile secrete incepu a disparé un'a câte un'a. Tóta Itali'a 'si tientesce privirea la laboratoriulu politicu a acestui barbatu de statu sî cá prin unu farmecu dinastulu piemontezu devine idolulu republicaniloru, la a cârui picióre 'si depune omagiele unu Garibaldi sî in favórea cârui renuncia dela rolulu conducetoriu unu Mazzini, republicanismulu incorporatu.

Dara dîce germanulu: „Warum in die Ferne schweifen, wenn das Gute liegt so nah'," la ce sa alergâmu preste munti sî preste mâri, dupa esemple cându noi avemu esemplulu mai aprópe: ca ce póte face opiniunea unei „majoritâti neorganisate" in legatura cu ur'a politica. Aci avemu Ungari'a cea dela 1848—9, sub pressiunea fraseloru seducatórie ale lui Kossuth, carea in restempu de unu anu percurge o istoria dela libertatea cea mai de invidiatu pâna la trantirea ei la pamentu in catastrofele cele infioratórie dela Siri'a (Vilégos) sî Sabiiu, cá sa tacemu de cele-lalte calamitâti ce au percursu crucisiu sî curmedisiu tiér'a, sî a câroru dureri au fostu simtite ani indelungati dupa suprimerea revolutiunei. Aci avemu Ungari'a cea tréza dela 1861 sub conducerea marelui barbatu alu magiariloru Deák, carea prin moderatiune, prin computarea cu factori reali sî a deschisu calea câtra puterea de carea se bucura acum de siepte ani incóce. Nu avemu sa intrebâmu acum cum si-o va pastrá, pentru ca aci aru fi sa vorbimu despre alti factori, cu cari nu ne putemu ocupá acum.

Avendu esemple asiá marcate din istori'a cea mai recenta a popóreloru Europei dinaintea ochiloru nostri sa fimu cu bagare de séma sa nu cademu in erori fatale. Noi nu avemu sa formâmu unu statu, câci este formatu. Noi avemu numai sa ne radicâmu la positiunea cea onorifica de membru demnu alu intregitâtiei statului in care traimu, la demnitatea carea astadi pre nedreptulu ni se disputa, inse póte mai multu sî din causa ca nu ne scimu noi radicá la ea. La inaltimea acést'a, o repetîmu, nu ne vomu radicá numai scrisnindu din dinti sî moraindu vre-o câte-va insulte printre budiele dîuaristicei nóstre.

Majestatea Sea a facutu in 11 Martie o visita lui Franciscu Deák, carea a duratu preste $^{1}|_{4}$ de óra.

Majestatea Sea a concesu demolarea intarituriloru castelului Bud'a.

Deputatii sasesci del'a Diet'a Ungariei Gull, Dörr, Traushenfels, Decani, Kapp, Mangesius, Casper, sî Sachenheim, au esitu din clubulu sî din partid'a lui Deák. P. N. observa la esirea acést'a: „Sasii esiti se voru tiené de siguru numai de clubulu sasescu de aci inainte, carele au esistatu sî mai inainte. Datorimu celoru esiti cu multiamita, pentru-ca prin acést'a se dà aventu cabinetului de coalitiune. Majoritatea casei deputatiloru va fi justa fatia cu pretensiunele sasiloru sî ale celoru-lalte nationalitâti, inse sa se lipséscade spriginulu celoru 9 voturi dubie.

Dupa P. N. s'au inceputu Joi conferintiele private in privinti'a cabinetului de coalitiune. In aceeasi dî au conferitu contele Andrasy, carele se afla in Pest'a cu baronulu Sennyey sî cu Colomanu Tisza. — Lonyay se vede ca remâne afara din combinatiune, elu n'a fostu chiematu nici la audientia de Majestatea Sea.

Ministeriulu cislaitanu a raportatu insiedinti'a senatului imperialu din 9 Martie o victoria stralucita. Legile confessiunale, cari au provocatu o lupta apriga intre partid'a asiá numita a constitutiunei sî cea clericala feudala federalistica, s'au primitu cu majoritate in desbaterea generala.

La Franciscu Deák.

Din notitiele unui germanu ungurénu.

Deák : Poterile mele moribunde nu mai suntu ale patriei, dara ultim'a mea resuflare sî cugetare voru fi alé ei. Eu me semtiescu cá unu vechiu Attinghausen sî a-si dîce cu cuvintele acestui'a câtra totii ungurii : Unitive, unitive — unitive! —

Germanulu ungurénu : Aru fi mai de folosu, a delaturá pericululu din intru, care aduce strigarea dupa unire pre buzele celoru mai buni. Dealtmintrenea sî deplin'a armonia intre toti fiii unui neamu n'aru poté provocá pericululu.

Deak: Binevoiesce a te esprime mai chiaru !

Germ. ung. : De se va sî impliní coalitiunea partideloru, dupa cum se proclama acest'a pâna josu la cea mai mica fóia, de o recerintia a intielepciunei de statu, totusi lucrurile putienu s'aru poté schimbá. Nu in lips'a de unire intre partidele parlamentului se afla dupa parerea mea sorgintele reului pentru Ungari'a, ci chiaru in contrariulu. Partidele parlamentului totu-déun'a au fostu unite intre sine, cându erá vorb'a, de a micsiorá pre popórele nemaghiare pre computulu rasei maghiare. Si in modulu acest'a le a succesu in cei siepte ani, a dá de rusine tóte promissiunile, cu cari cei mai insemnati conducetori in lupt'a pentru constitutiunea Ungariei au fostu asiá de liberali fatia de nationalitâtile nemaghiare. Amintescu numai cuventulu rostitu de nemuritoriulu Eötvös in diet'a dela 1861 : „Cine si-aru intemeiá supremati'a natiunei maghiare pre nimicirea drepteloru postulate ale altoru natiuni“ — unu cuventu, la care se alatura cu demnitate sî pasagiulu din cuventarea lui Trefort tienuta in aceeasi dieta : „Apesarea natiunalitâtiloru, pre câtu de putienu se impaca cu libertatea, aru fi sî o politica rea sî fâra scopu. Serbii, românii, germanii, slavii sî rutenii potu portá agendele municipali in limb'a loru, potu folosí in scoli acea limba, pre carea o voru voí. Eu dorescu sa se respectedie desvoltarea interna a poporatiuniloru, cá sî religiunea, in carea statulu n'are dreptu a se amestecá. Si precum intre religiuni nu póte sa esiste o religiune privelegiata, asiá nu póte pre teritoriulu Ungariei sa esiste o natiunalitate privelegiata.“ Ba sî d-ta, respectabile patriotu ai dechiaratu in acea dieta la desbaterea adresei : „Noi voimu, cá in ceea ce privesce participarea la drepturile cetatienesci, nici religiunea nici natiunalitatea. . . . . .

Deák : Incetu, amiculu meu ! Eu trebuie sa te intrerumpu in zelulu d-tale cu o intrebare : Nu cugeti d-ta, ca germanii, românii, serbii sî cei-lalti locuitori ai tierei au causa de a fi multiamitori natiunei maghiare?

Germ. ung. : Fâra indoiéla! Toti ungurii, apartiena ei ori sî cârei natiunalitâti, sî iubescu patri'a loru sî de acea suntu multiemitori fatia de acei'a, cari s'au intrepusu mai cu bravura si in prim'a linia pentru libertatea tierei, dara evenimentele ce urmara justifica asertiunea mea, ca maghiarii au portatu acest'a lupta pentru libertate din egoismu negenerosu, ca ei ajungendu odata la potere si-au uitatu de interesele sî trebuintiele celorulalte poporatiuni sî 'si incórda tóte poterile numai spre nimbulu rasei maghiare si spre maghiarisarea tierei. Acést'a e nenorocirea Ungariei, ca in cei siepte ani dela complanare li s'au subsapatu natiunalitâtiloru nemaghiare — sî prin acést'a sî celei maghiare — radecinele esistintiei loru si in urm'a acestor'a a venitu o situatiune, de carea s'a temutu spiritulu unui Eötvös sî Szalay. D-ta scii, ca celu dintâiu in epistol'a sea volanta: „Cestiunea natiunalitâtiloru“ a pusu intrebarea : „Ce ne ascépta pre noi, cându in unu tempu, in care noi pentru sustienerea independintiei nóstre trebuie sa ne incordâmu tóte poterile nóstre, natiunile conlocuitórie vediendu-se nemultiamite in dreptele loru postulate suntu cu totulu indiferente fatia de venitoriulu patriei nóstre séu cându acelea aducendu-si aminte de afinitatea loru cu popórele altoru state voru lucrá deadreptulu spre ruinarea patriei nóstre?“ Ladislau Szalay in cuventulu seu la adresa in diet'a dela 1861 a datu la acest'a respunsulu : „E o specie periculósa de independinti'a : isolatiunea. Individulu isolatu intr'adeveru e independinte, dara elu nu comunica cu nimenea, nici in stâng'a nici in drépt'a, nici in susu nici in josu. Noi nesuindune câtra independintia sa fimu atenti, cá sa nu cademu in isolatiune, in acea specie mortifera de independintia, in carea totu individulu, care nu va considerá solidaritatea câtra ceealalta Europa, va perí siguru“. Incercârile de maghiarisare, politic'a nedreptâtiei, au adus'o pâna acolo, de maghiari suntu isolati sî nu numai natiunalitâtile nemaghiare din tiéra, ci sî intrég'a Europa ascépta destinele viitórie ale Ungariei cu unu indiferentismu apaticu.

Deák: Nesuinti'a mea — sî acést'a nu de multu tempu amu pronunciat'o sî publice in dieta — a fostu totu-déun'a indreptata intr'acolo, a face concetatieniloru mei nemaghiari referintiele tierei „placute“, pentru ca apesarea sfortiata a natiunalitâtiloru nu numai aru fi o barbaria, ci sî o imposibilitate. Séu dóra credi d-ta : ca noi maghiarii vomu poté supune cându-va pre serbi sî pre români séu vomu respinge cându-va limb'a germana din comerciu sî negotiu ?

Germ. ung. Si totusi ministrulu de comunicatiune se incérca a maghiarisá comerciulu sî comunicatiunea prin acea ca impune intreprinderiloru de dromuri ferate sî de navigatiuni jugulu limbei maghiare cu forti'a. Sî ce face coleg'a seu, ministrulu instructiunei publice ? Retacu acea, ca tóte poterile germane de invetiamentu s'au alungatu dela Universitatea din Pest'a sî ca facultatea juridica din Sabiiu, remasa in parte gemâna, cu incetulu se maghiriséza prin denumirea de profesori maghiari sî prin introducerea propuneriloru in limb'a maghiara. Nu voiu sa me demitu nice la acea, ca academi'a de sciintie nu sufere nice unu cuventu ne maghiaru sî totu germânulu séu slavulu, care devine membrulu acestei academii, trebuie sa-si presenteze scrisorile sî biografi'a in limb'a maghiara, in scurtu, ca elu trebuie mai inainte sa se maghiariseze. Dara trebuie sa accentuezu acea, ca din contributiunile celoru 8 milióne nemaghiari se dau pre totu anulu multe mii fiorini pentru museu, teatrulu nationalu, Universitate etc., precându din contra pentru scólele germâne române sî serbe nu se dà nice unu banu. Si apoi legea de nationalitate sî mai multu esecutarea ei ! In representatiunea cetâtiei germâne Bud'a-Pest'a e batjocoritu ori ce cuventu germânu. Magistratului din cetatea Neoplant'a ii opresce ministrulu de interne folosirea limbei serbesci. Dela representantiele municipale germâne de pre teritoriulu sasescu din Transilvani'a ministrulu cere cá protocólele siedintieloru sa fia portate in limb'a maghiara, ba elu pretinde inca, cá ordinea de dî a siedintieloru sa se enuncie in limb'a maghiara, de-sî in adunâri nu se afla nice macaru unu singuru maghiaru. Judecatoriele pórta oficiulu in limb'a maghiara, asiá incâtu partidele primescu resolutiuni ce nu le potu intielege. Sî in dieta ori-ce alta limba afara de cea croata e eschisa. In loculu a totu ce e firescu s'a creatu pre tóte terenurile forti'a, in loculu libertâtiei sî interesului in administratiune se cultiva ide'a de rasa in form'a sea cea selbatica. N'aru fi lucru mai naturalu, n'aru corespunde libertâtiei sî trebuintiei administratiunei, cându in dieta aru fi egalu indreptatita ori-ce limba a patriei cându, judecatoriele si-aru portá oficiulu in limb'a cercuriloru sî cându representatiunile politice in scutulu celu mai liberalu alu minoritâtiloru si-aru detiermurí ele insisi limb'a pertractârei sî a protocolului ?

Deak : Cându aru fi iertatu ori sî cârui ablegatu a vorbí in dieta in limb'a mamei sele, atunci noi n'amu avé in Pest'a unu parlamentu ungaru ci unulu germânu. Babesiu sî Mileticiu din ura câtra maghiarismu s'aru folosì de limb'a germâna, sasii asisderea. Prin acést'a un'a din conditiunile de esistintia a-le Ungariei s'aru sguduí. Noi ne vomu poté impliní chiemarea nóstra numai sub presupusetiunea, ca puterea Ungariei va remâné solida sî tare sî temeiulu constitutiunei nealteratu. Chiaru sî esistinti'a nóstra se vede periclitata, déca prevalenti'a indatinata a elementului maghiaru preste fia care natiune singurateca s'aru frânge. Si in interesulu dinastiei jace alipirea strensa de unu poporu cu vitalitate, care are facultatea de a luá celoru-lalte natiunalitâti crude poterea sî insemnatatea sî de a pregatí cu incetulu contopirea loru. Limb'a maghiara nu se póte mesurá cu cea germâna cá limba de cultura ; dara ea e asemenea celei din urma in nesuinti'a ei câtra domnirea politica sî intinderea preste marginele sele. Noi in dietele de mai nainte amu stersu limb'a latina cea mórta sî amu introdusu in loculu ei pre cea via maghiara, prin ce noi amu desteptatu sî promovatu parteciparea intregului poporu la afacerile publice sî amu facutu pre cea din urma intieligibila. E putienu patriotismu, cându acum natiunalitâtile nu recunoscu beneficiulu limbei maghiare, bá cându multi preferu pre cea germâna. (Va urmá.)

Sabiiu in 27 Fauru.

Dupa cum s'a anunciatu dejá in numerulu trecutu, Marti sér'a au serbatu elevii institutului nostru archidiecesanu onomastic'a Inaltu Présântitului Parinte Archiepiscopu sî Metropolitu Procopiu cu o siedintia publica. Sal'a cea mare a Seminariului archidiecesanu erá pregatita in unu modu corespundiatoriu festivitâtii. In fruntea salei intre alte erá unu transparentu frumosu cu inscriptiunea : „Traiésca Archiepiscopulu sî Metropolitulu Procopiu“.

Adunendu-se, putemu dice elit'a societâtiei române din locu, clerici sî laici, barbati sî femei pre lânga unu publicu considerabilu, punctu la 7 óre dlu Dr. Ilariu Puscariu conducatoriulu societâtiei de lectura a junimei studióse din institutulu clericalu teologicu-pedagogicu, deschide siedinti'a publica cu urmatórele cuvinte :

„Préstimateloru dómne sî préstimatiloru domni !

„Au trecutu tempu mai multu la midilocu decâtu eramu dedati mai inainte, pâna a conveni cu totii iéra in acésta localitate ; au trecutu tempu lungu, de cându elevii Institutului nostru archidiecesanu pedagogico-teologicu nú si-au permisu a pasî cu incer-

---

FOISIÓRA.

La serbarea aniversârei Escelentiei Sele Parintelui Archiepiscopu sî Metropolitu, Procopiu Ivacicovicu.

in 27 Februariu 1874.

Barbate prea ilustre : Procopiu parinte !
Cerescului te iubesce, câci elu te-a destinatu,
Sa fii pastoriu prea bune la parasit'a gente, —
La cea ce pân'aprópe, in lacrami s'a scaldatu.

Biseric'a ei sânta, principii salutare
Primite din vechime, cum fiulu le-a predatu;
Fostau persecutate fâra de nice o crutiare,
De-a sale sorióre, ce-o pâne au gustatu.

O plângere comuna, o jale sîmtietórie,
Sî astadi mai ranesce sufletulu de crestinu :
Cându vene-i lui in minte de cele trecatórie,
Ce grele suferise Sav'a bunulu stapânu.

Acele góne crânceni in seculi de lumina,
Portate spre batjocuri nevinovati fiindu,
Ne sterse o se fia in inim'a crestina ;
Câci bunulu nostu parinte traitâu lacramându.

Tramisu inse din ceriuri fiintia ingerésca
Andreiu bunulu parinte Moise mantuitoriu,
Biseric'a strabuna elu se o mântuiésca,
Sî astfeliu se remâna eternu nemuritoriu !

Andreiu Apostolu mare in tempu de vigielia,
A fostu tramisu de Tatalu a tóte creatoriu, —
Sî-si tocmai implinise acésta datoria
Gatindu-ne in tóte — ferice viitoriu.

De si-'lu iubému ferbinte noi fiii sufletesci,
Iubitu mai multu de Tatalu, — c'alu seu tramisu a fostu
In locurile sânte, in cetele ceresci
Chiematu l'a sei dea unu siguru adapostu.

Acum'a dupa densulu barbatu alu inocintiei,
Tramisutea pre Tine nóue Archipastoriu ;
S'adapi turm'a crestina cu laptele credintiei, —
Avendu chiaru dela Tatalu sprijinu sî ajutoriu.

Dorimu astadi cu totii cá multu iubit'a-ti turma
S'o poti pastori bine ani multi sî fericitu !
Sa-ti dé domnulu potere se calci in blânda-i urma,
La celu ce inainte-ti pre noi nea pastoritu !

* * *

La elu óste crestina, la elu aveti sperantia,
Rogati-ve Proniei se-lu tiena ocrotitu !
Din ceriu ia fostu chiemarea, alesu de Provedintia,
Strigati cá se traiésca Procopiu fericitu ! . .

Ioane Nascu.
clericu an. III.

Resbelulu trojanu,

(Pre la an. 1200 n. de Christosu.)
dupa *Grube.*

IX. Achille sî Priamu.

Cadavrulu lui Patroclu se arse indata ce i-a fostu impacata mórtea, se detera apoi jocuri, cá sa se serbeze inmormentarea. Numai corpulu lui Hectoru jacea pre câmpu cá unu hoitu, sî Achille desu-diminétia 'si injugà caii, legà cadavrulu de caru sî incungiurà cu densulu monumentulu lui Patroclu de trei ori. Apollo inse aperà cadavrulu de putredicivne, chiaru sî cei-lalti diei inca se indurara de celu mortu.

Iris, nunci'a dieiloru, descinse a dóu'a óra in josu sî imbarbatà pre caruntulu Priamu sa mérga in castrele lui Achille sî sa-si rescumpere feciorulu. Priamu numai decâtu se suí pre caru sî aperatu de Mercuriu plecà in tacerea noptiei prin midiloculu castreloru grecesci pâna la cortulu lui Achille. Eroulu erá culcatu dejá ; regele i imbratisià genunchii sî-i sarutà mânile, cari i ucisera atâti'a fii sî dîse :

„Oh ! Achille care esci intocm'a cá unu dieu, aduti aminte de tatalu teu, care inca este betrânu si slabu cá sî mine si póte totu asemenea ingrigiatu sî fâra ajutoriu in contr'a veciniloru dusimani, cârui'a inse i remane speranti'a de a-si puté revedé pre fiiulu iubitu. Iéra eu din cinci-dieci de feciori, dintre cari nóue-spre-diece erau dela o singura muiere, de cei mai multi m'am lipsitu in lupt'a acést'a sî in urma prin tine ni s'au taiatu sî ultimulu radiemu sî ultim'a sperantia a cetâtiei si alu nostru a tuturoru. De aceea vinu acum la nâi si aducu bani nenumerati, cá sa-lu rescumperu pre elu, pre fiiulu meu Hectoru. Teme-te de diei, fiiule alu lui Peleu, indura-te de mine sî aduti aminte de taica-teu. Ajunge-mi mie, ca trebuie sa suferu, ceea ce n'au suferitu nici unu muritoriu, pentru ca eu sarutu mân'a, carea mi-a ucisu copiii.“

Astfeliu grai betrânulu, sî eroulu, aducendu-si aminte de taica-seu 'lu prinse de mâna cu blandetie. Acest'a inse cadiù la piciórele lui sî plangea ; Achille inca plangea pentru tatalu sî pentru amiculu seu sî totu cortulu resunà de vaiete.

Achille sarí dupa aceea, cá unu leu sî socii dupa densulu. Inaintea cortului desprinsera animalele din jugu sî pre eroldu 'lu condusera in launtru. Descarcara apoi darurile de rescumperare de pre caru, lasandu numai dóue mantele sî unu pieptariu cu cari erá sa invelue pre Hectoru. Achille poruncí dupa aceea, cá cadavrulu sa se spele, sa se unga sî sa se imbrace sî astfeliu sa-lu aduca inaintea tatalui. Singuru Achille 'lu pose in urm'a acestor'a pre unu asternutu pregatitu, sî cându amicii radicau mortulu pre caru, strigà pre amiculu seu dupa nume sî dîse :

„Patroclu ! nu te maniá pre mine, déca in iadu vei observá óre-cum, ca cadavrulu lui Hectoru l'amu datu tatanes'o. Elu l'au rescumperatu cu mare pretiu, din care vei avé sî tu o parte.“

Acum Achille se intórce iéra in cortu, se pune fatia in fatia cu regele sî i dise :

cârile loru inaintea préstimatu d-loru Vóstre intr'unu modu serbatorescu, precum se intempla asta séra. Caus'a la acést'a n'au fostu indiferentismulu, pentru ca elevii acestui institutu se arata prin zelulu loru accesibili pentru totu, ce este de comunu recunoscutu, ca inaintéza scopurile cele bune, progresulu; caus'a la acést'a n'au fostu nici neinteresarea, câci ei de presinte, cá sî mai inainte, pre lânga studiele loru de scóla, se deprindu sî pre cale privata sî in lucruri, ce contribue la cualificarea loru pentru o viétia publica, ce i ascépta; ei sî de presinte suntu intruniti intr'o societate de lectura de dumineci, unde producu sî-'si cetescu productele loru sî se indreptédia unii pre altii."

„Dara caus'a, ca ei de multu tempu n'au cutediatu a pasî in fati'a unui publicu mai stralucitu au fostu evenementulu celu tristu, ce in modu durerosu au ajunsu biseric'a nóstra româna ortodocsa din Ungari'a sî Transilvani'a: adeca perderea Marelui barbatu alu bisericei sî natiunei nóstre, a neuitatului Archiepiscopu sî Metropolitu Andreiu. Spiritele tuturoru s'au ingreunatu sî inim'a s'a deprimatu prin acestu casu tristu."

„Acum inse, dupa ce cu ajutoriulu Atotuputernicului Ddieu s'au adusu trebile bisericesci sub impregiurârile loru normale canonice sî legale; acum dupa ce fiiloru sufletesci din Metropoli'a nóstra remasi orfani, li s'au redatu Parintele celu bunu in persón'a Escelentiei Sele Prédemnului Archipastoriu Procopiu; au inceputu spiritulu nostru a deveni mai abilu, iéra inim'a nóstra au inceputu a se reculege din apesarea, in carea gemea; acum sî elevii acestui institutu seminarialu 'si iau de nou curagiulu a pasî inaintea d-loru Vóstre cu modestele loru incercâri."

„Ca ocasiunea cea mai oportunä au socotitu ei a fi sér'a de astadi, care este presér'a dîlei sântului, „Procopiu" dîu'a onomastica a Prébunului nostru Archiepiscopu sî Metropolitu. Elevii acestui institutu folosescu totu de odata ocasiunea acést'a pentru a-si manifestá respectuosulu loru semtiu de fiésc'a multiamita sî recunoscintia pentru continu'a sî neobosit'a ingrigire ce o are inaltulu Parinte fatia de prosperarea institutului nostru archidiecesanu sî crestinésc'a crescere a eleviloru seminariali."

„Numerulu celu frumosu sî alesu, sî bunavointi'a cu carea a-ti binevoitu d-vóstra a intempiná acésta incercare a eleviloru se póte priví, cá unu semnu invederatu, ca ei au nimeritu alegerea ocasiunei, la carea sî permitu a pasí in audiulu d-vóstra cu lucrârile loru, iéra in câtu nu voru corespunde asceptâriloru salutându-ve in numele eleviloru acestui institutu, cá conducetoriu alu reuniunei loru domestice pentru lectura, ve ceru indulgintia sî scusele d-loru vóstre."

„Vedi betrânule, acum ti-ai rescumperatu feciorulu! dejá, imbracatu in haine onorifice, e asiediatu pre carulu teu. In amurgulu diminetiei poti sa-lu vedi sî sa te departi cu densulu. Dara acum sa ne apucâmu se cinâmu ce-va; vei avé tempu de ajunsu, cá sa-lu deplangi, dupa ce vei ajunge acasa, pentru ca in adeveru merita multe lacremi."

Cu acestea demandà sa se aduca o cina cu care 'si omení óspele. In decursulu cinei, Priamu nu se putea minuná destulu de figur'a sî statur'a eroului, iéra acest'a de fati'a plina de demnitate sî de graiurile intielepte ale betrânului.

I-se intense apoi unu asternutu cá sa se culce sî Achille i-a promisu unu armistitiu de nóue dîle, cá se póta inmormentá cu demnitate pre nobilulu Hectoru. Nefericitulu tata inse nu potù inchide ochii tóta nóptea sî inca inainte de a se face dîua i se aretà Mercuriu sî-lu indemnà sa se intórca la Troj'a, ceea ce sî facù plecandu cu cadavrulu multu iubitu câtra Troj'a jelitória.

Petra - Petrescu.

Indata dupa acést'a a rostitu elevulu anului alu III-lea clericulu Grigoriu Maric'a o cuventare festiva, fórte bine tienuta sî propusa. Apoi a intonatu corulu cantarea: „Frumosu e omulu Dómne". Dupa acést'a a declamatu clericulu an. II Zevedeiu Muresianu poesi'a „Glasulu unui românu" de A. Muresianu. Urmà apoi discursulu clericului an. II Ioanu Germanu despre „Constitutiunea bisericei nóstre". Sî discursulu acest'a precum si cuventarea festiva merita a fi cunoscuta de unu publicu mai mare cá celu ce a asistatu la festivitatea acést'a. Dupa discursu a declamatu clericulu an. I. Ioane Palade poesi'a: „Movil'a lui Burcelu" de V. Alesandri. Corulu intonà apoi cantarea „Sfinte Parinte", dupa carea multiamindu d-lu conducatoriu publicului asistentu, se inchieia festivitatea.

Ne permitiendune spatiulu colóneloru a-ne estinde mai pre largu asupr'a acestei serbatori, dîcemu, ca tóte piesele au facutu cea mai buna impresiune asupr'a auditoriului sî aplaudârile auditoriului putemu dice ca au fostu unu micu dara justu tributu de incuragiare pentru elevii institutului nostru.

In fine implinimu o datorintia, unindu-ne sî noi sentiementele nóstre urândo Archipastoriului nostru viétia indelungata sî fericita spre a poté conduce nai'a bisericei la limanulu mântuirei!

Fundatiunea lui Georgie Bott'a.

Este unu adeveru de multu probatu sî constatatu, ca atâtu individulu singuratecu, câtu sî corporatiuni, societâti sî natiuni intregi numai la lumin'a cunoscintiei potu inaintá sî prosperá, numai la acést'a sî cu acésta lumina se potu asigurá contr'a fatalismului sî a norocului orbu, câror'a, câti s'au predatu sî si-au incredintiatu sórtea, — individi singurateci cá sî societâti intregi de ori-ce natura, s'au predatu sî si-au incredintiat'o ace'a in man'a sigurei peiri.

Din acestu adeveru urméza prea firesce, ca atâtu individii singurateci câtu sî societâti intregi, déca au norocirea a posede vre unu focularíu, prin care sa li-se asigure cunoscinti'a sî sciinti'a, acei'a suntu in posesiunea celui mai siguru midilocu spre inaintare sî prosperare, remânendu mai departe numai acea problema de resolvatu, de a se folosí bine midiloculu din partea celoru ce 'lu posedu spre ajungerea scopului spre carele este datu.

Fericitulu Georgie Bott'a prin testamentulu seu dto sz. Abraham 6 Aprilie 1856, prin care consacrédia pre casulu mortii sele sî alu sociei sele Clar'a Contiu tóta averea sea immobila din acum numit'a comuna sz. Abraham pre sém'a scólei nóstre confessiunale din Mogogi'a — Holo-Mezö — loculu nascerii lui, punendu-o sub administratiunea Archiepiscopului sî Metropolitului nostru repausatu, a marelui Andreiu Baronu de Siagun'a sî a legitimiloru sei urmatori in scaunulu archiepiscopescu, au datu comunei nóstre bisericesci din Mogogi'a unu asemenea midilocu spre inaintare sî prosperare, au aprinsu dîcu fericitulu fundatore acestei comune bisericesci o lumina, la radiele cârei'a de acum inainte — dupace atâtu generosulu testatore, câtu sî soci'a sea au parasitu cele de aici sî dupace prin urmare in intielesulu testamentului acea avere cá fundatiune prin interveniirea Consistoriului archidiecesanu prin fiscalulu seu D. Dr. Ioanu Borcea, au devenitu — de jure — in posessiunea acestei scóle, — se va poté dá mai cu succesu nutrementulu spiritualu tinerimei nóstre din desu numit'a comuna Mogogi'a, mai cu séma déca conducatorii acestei comune bisericesci, si voru pricepe bine sî 'sî voru implini cu scumpetate schiemarea sânta ce o au fâtia cu scól'a nóstra de acolo. Acést'a suntemu in dreptu a o asceptá o sî sperâmu cu tóta secutarea dela comitetulu nostru parochialu din Mogogi'a —

Averea immobila ce constitue fundatiunea fericitului Georgie Bott'a, Administratiunea acestei fundatiuni au aflatu de bine sî rentabile a o preface in bani, sî asiá acésta avere dupa efeptuit'a vendiare a realitâtiloru, constà astadi din summ'a rotunda de 4000 fl. v. a.

Consistoriulu archidiecesanu cá senatu epitropescu, considerându venitulu acestei fundatiuni, a decisu, cá din acelu venitu in totu anulu sa se dea scólei nóstre din Mogogi'a o suma de 190 fl. sî anume: pentru imbunatatirea salariului invetiatorescu 180 fl., iéra pentru succesiv'a cumperare de aparate de invetiamentu sî de carti pre sém'a copiiloru seraci 10 fl. v. a.

Vecinic'a pomenire fundatorelui generosu, iéra erediloru succesulu celu mai bunu intru realisarea scopului sântu alu fericitului Georgie Bott'a!

Altu actu filantropicu.

Ecaterin'a Petru Ratiu din Ili'a, intre alte multe legate pentru biserici sî individi singurateci specificate in testamentulu seu compusu dto Ili'a 1 Octob. 1866, la pt. 3 alu acelui'a-si testamentu dispune: La Seminariulu archidiecesanu din Sabiiu mare daruiescu 100 #, scrie: Un'a suta „galbeni in moneta sunatóre, cumca din interesele acestui capitalu sa se statorésca o fundatia pentru unu invetiacelu din familia sermana româna spre ajutorintia la studiatu, care fundatiune sa fia numita dupa numele propriu alu meu; sî denumescu de curatoru preste acésta fundatiune pre Présântitulu sî luminatulu Episcopu dela biseric'a gr. or. româna din Sabiiu — de presentu Escelenti'a Sea Metropolitulu Andreiu baronu de Siagun'a, cumca dupa propri'a sea buna prevedere sa impartasiésca pre invetiacelulu fundationalu in totu anulu pâna la finea studieloru sele."

Consistoriulu archidiecesanu cá senatu epitropescu — dupa trecerea din viétia a fericitei fundatóre — in siedinti'a din 8 Dec. 1873 regulându definitivminte acésta dispositiune in intielesulu testamentului sub numirea de **fundatiunea Ecaterinei Petru Ratiu**, amesuratu destinatiunei testamentarie considerându venitulu anualu alu acestei fundatiuni, care venitu trece ce-va preste 30 fl. v. a. — statoresce de ocamdata unu stipendiu de 30 fl. v. a. pentru unu tineru din o familia sermana româna spre a se ajutorá la studiu, care stipendiu se va oferí asemenea in intielesulu dispositiunei testamentarie a fericitei fundatóre.

Fia-i tieren'a usióra sî amintirea binecuventata acestei matróne române.

Branu in 23 Fauru v. 1874.

(La Apelulu comitetului braviloru nostri români brasioveni asociati pentru latirea meseriiloru intre români, aparutu in „Tel. Rom." Nr. 7 din 1874).

„Comerciulu, industri'a, meseriile sî agricultur'a: acestea (suntu) sorginti poternice ale averei natiunale" sî iérasi: „O meseria pretiuesce câtu o mosia." I. Badilescu.

Cunóscemu tristulu tempu trecutu, ne suntu in calda ba ferbinte memoria amarele lui suveniri, semtimu inca sî astadi fórte tare urmârile lui cele dureróse; vedemu acum sî tempurile cu impregiurârile lui presente, sî de aici potemu prea usioru conchide sî la venitoriu; din care causa nici ca mai póte fi vorba de a mai remané in starea cea amortita ba adormita de pâna acum. Cine nu scie ca la ori ce feliu de maiestria, pentru cá sa fia primitu copilulu ori cui, trebuiá sa platésca parintii lui pentru elu sume mari sî insemnate; asiá trebuie sa platésca omulu la alti maiestri straini déca vrea sa invetie copilulu lui vre-o meseria prin carea sa se norocésca sî fericésca nu numai pre sine, dara chiaru sî pre altii. Tóte natiunile au imbratisiatu sî imbratisiédia sî astadi cu caldura feliurite meserii pentru ca sciu pretiuí bunatatea loru cea mare; numai noi o natiune atâtu de mare sî alésa, dîcu, dorere! numai noi nu amu sciutu sî inca pâna astadi partea cea mai mare nu scimu ori ca nu vremu sa le pretiuimu. A-siu afirmá ca din caus'a seraciei nu au imbratisiatu poporulu nostru pâna acum meseriile, inse nu cutediu; ba tocm'a din contra trebuie sa afirmu, ca nu seraci'a au fostu sî este caus'a, ci ignoranti'a. Ómenii nostrii despretiuiau sî despretiuescu — se rusinau sî se rusinéza inca sî astadi a-si tramite copiii la meserii; ei suntu mai bucurosi a-si impartí biat'a mosióra — o bucatica de pamentu in 4—5 pârti intre feciori sî fete, sî apoi dorere! se uita la ei cum — sî unii sî altii patimescu sî suferu lipse in tóta viéti'a, ba mai pieru de fóme, si nu i dau la feliurite meserii prin cari in câti-va ani 'si potu face capitale insemnate, sa traiésca multiamiti sî totu de odata — pre lânga acestea sa faca onóre sî folosu natiunei loru. Deci déca poporulu nostru nu au priceputu sî nu pricepe nici cunósce bunatatea cea mare a meseriiloru, apoi noi cá conducetori sî cá totu atâti'a lucratori ne medilociti in vi'a Domnului, trebuie sa capacitâmu, poporulu sa-lu aducemu la cunoscintia chiara sî la convingere prin asemanâri sî esemple feliurite, ca astadi numai potemu traí asiá, ca nu mai potemu remané in tenebritatea de pâna acum, ci trebuie sa ne reculegemu odata sa pretiuimu sî imbratisiemu meseriile cu tóta caldur'a. Facendu noi toti in tóte pârtile astu-feliu apoi potemu fi convinsi ca poporulu nostru celu blându sî ascultatoriu va fi prea aplicatu a imbratisiá cu caldura meseriile; noi scimu inse ca; „verba movent", dara sa nu uitâmu nici acea ca: „exempla trahunt", sa invetiâmu sî instruâmu poporulu, dara totu deodata se cere sa premergemu cu esemplu in ori sî ce afaceri. Prin cuventâri potrivite sî esemple vii potemu aduce pre poporu la convingerea ca, déca si-aru vinde boulu din jugu, vacuti'a cu lapte care i indulcesce cas'a — celui seracu, — sî totusi 'si va dá copilulu séu copiii sei la meserii. Dupa ce ne-au succesu — prin cuventâri alese, prin asemanâri sî esemple potrivite, — a aduce pre poporu la convingerea acést'a, — adeca, ca cu ori ce pretiu sî sacrificiu sa imbratisiedie meseriile, apoi bucuri'a lui cresce, aplicarea lui sa inferbenta sî convingerea lui se maresce sî inradecinéza sî mai tare, déca i vomu face cunoscutu — mai in urma, — scopulu braviloru nostrii români brasioveni asociati spre a latí meseriile intre noi; sî inca copiii cei seraci fâra spese din partea parintiloru; adeca din partea comitetului bine sprigîniti sî favoriti. Eu a-si fi de parere, ca dupa ce vorbitoriulu au adusu pre poporu la convingere, apoi sa cetésca sî esplice: „Apelulu" susu mentionatu; acést'a se póte face cu ocasiunea adunâriloru poporului la scóla, la biserica, la cancelari, etc. apoi cu ocasiunea maialeloru, esameneloru, nunteloru, pomeneloru, etc. etc. in loculu altoru toaste fâra de nici o insemnatatate, a se tiené astu-feliu de cuventâri prin cari poporulu póte castigá fórte multu. Nu potu dara mai multu a dîce decâtu a dá unu resunetu intreitu: „Sa traiésca bravii nostri români brasioveni asociati pentru latirea meseriiloru intre români. ! ! !"

Teodoru Popu,
invetiatoriu.

Ratiociniu publicu.

Branu, in 13 Fauru 1874.

In intielesulu § 50 din Statutulu conferintiei nóstre invetiatoresci subscrisii cá alesi din partea corpului nostru spre a luá ratiociniulu sî a primí socót'a cassariului conferintiei nóstre Ioanu Balc'a sub a cârui'a ingrigirea a fostu pâna acum „Fondulu scolariloru seraci" amu aflatu ca acestu cassariu a administratu banii incredinti lui câtu s'a potutu de bine; deci in specie venimu a relationá pré onor. publicu despre acestu fondu dupa cum urméza: dupa cum se póte vedé in „Telegr. Rom." nr. 26 1873 „Fondulu scolariloru seraci" — infiintiatu prin corpulu invetiatorescu branénu — a fostu

pre anulu 1873 . . .	243 fl. 22 cr
Banii acesti'a au adusu pre anulu 1873 interese de	58 fl. 32 cr.

Dela unele lampe licitate pro usu (5 lampe) s'a primitu	1 fl. 23 cr.
Dela invet. Ilariu Reitu cá membru nou intratu in corpulu invetiatorescu in intieles stat. conf. cu dreptu de membru fundatoru alu confer. s'a primitu	5 fl. — cr.
Acesti bani adunandu-se dau sum'a totala de .	307 fl. 77 cr.
Din acésta suma se subtragu spesele de . .	— fl. 51 cr.
sî asiá ne remane unu capitalu curatu spre usufructuare in viitoriu de	307 fl. 26 cr.

Asiá dara „Fondulu scolariloru seraci“ infiintiatu prin corpulu invetiatorescu branénu este astadi trei sutesî siepte fl. sî 26 cr. v. a.

Despre care se aduce la cunoscinti'a pré onoratului publicu si cu deosebire la acei prea onorati domni cari au binevoitu a contribuí la înfiintiarea si crearea acestui fondu; pentru cá cu atâtu mai incredintiati sa fia despre fructulu osteneleloru domnieloru sele.

Corpulu invetiatorescu branénu.
prin Teodoru **Popu**, presied. confer. Nicolau **Reitu**, secret. conf. Ioanu **Balc'a**, cassariu. Moise **Nedelu**, control. Ilariu **Reitu**, controloru.

Varietâti.

⁂ Stipendii. Ministrulu regescu unguresc de culte sî instructiune publica a conferitu stipendiile erariali transilvane de câte 60 fl. pentru anulu scolasticu 1873|4 scolariloru urmatorii: Ioanu Mátyás, Michailu Moses, Emilu Vàid'a, Iosifu Petru sî Colomanu Nzpendruck dela gimnasiulu rom. cath din Clusiu, — Alesandru Bor'a dela gimnasiulu de statu din Sabiiu, — Emilu Marginénu dela gimnasiulu gr. cat. din Blasiu, — Ludovicu Gergely dela gimnasiulu rom. cat. sî Alesandru Popu dela gimnasiu gr. or. din Brasiovu.

⁂ Furtu. Unui românu din Porumbacu, intr'o carcima aprópe de tergulu de vite i s'a furatu 70 fl. pretiulu de pre vite vendute. Furij au fostu tigani din Siur'a mare.

⁂ Jurnalisticu. In Brasiovu a aparutu unu jurnalu nou românu intitulatu: „Orientulu latinu“, se vede cá numeru de proba, pentru-ca in programulu din frunte se dîce ca va esí de doue ori pre septamâna, Mercurea sî Sambat'a, incependu dela prim'a (13) Aprile. Abonamentulu este 10 fl. pre anu, 5 fl. pre 6 luni, 2 fl. 50 xr. pre 3 luni in launtrulu Monarchiei; 30 lei noi pre anu in Romani'a sî 40 franci pre anu in strainatate. Proprietariu sî editoriu este dlu Advocatu **Aronu Densusianu**, redactorulu respunsabilu **Teofilu Francu** sî colaboratoriu primariu I. A. Lapedatu.

⁂ Mam'a Dochi'a au venitu de asta-data imbracata bine cu cojocu albu. In dîu'a premergatória (28 Februariu) diminéti'a ni-a anunciatu cu o ninsóre désa de obiele albe ca are sa vina, dara pâna dupa amédi, la ivirea sórelui, nu se mai cunoscea nimic'a. A dóu'a dî (1 Martiu) inse s'a pusu pre ninsóre sî a ninsu sî a ninsu sî ninge incâtu avemu néu'a grósa cá in poterea iernei.

Locu deschisu.

Resnovu in 12 Fauru 1874.
(Urmare sî fine.)

Ad 2. Precum ca din acésta umblare s'au nascutu frecâri sî dusmanii intre poporu, servésca cá dovada multele acte de cercetare din archiv'a protopopésca sî consistoriale, séu macaru numai urmatórea fassiune a celoru doi membri mai josu numiti ai comitetului parochialu care suna: „Trei dintre cei mai alesi membri ai comitetului parochialu anume: George Putinariu, carele e sî epitropu, Nicolau Radecina sî Ioanu Nanu Tieganelea spunu ca astadi suntu siepte-spre-diece dîle de cându Ioanu Vledea, aflându ca George Putinariu se afla cu Nicolau Radecina in cas'a lui Ioanu Nanu Tieganelea, au mersu acolo, cu cugetu cá sa maltratedie pre celu dintâiu sî déca acést'a nu s'a templatu, caus'a este ca Bucur'a, soci'a lui Ioanu Tieganelea observându planulu celu necuratu alu lui Ioanu Vledea i-a sioptitu la urechi'a lui George Putinariu sa fuga cá sa scape de periculu, observându Ioanu Vledea ca G. Putinariu a parasitu cas'a fâra veste, a intrebatu pre cei presenti (N. Radecina sî I. Tieganelea) injurandu, undei Putinariu? sa-i rupu sî alu doilea picioru (fiindu dejá schiopu de unu pecioru).

„Stanu Stanicelu sî Dumitru Cretiu ambii membrii comitetului spunu ca Ioanu Stóichitiu pre unulu eri sî pre cel-a-laltu mai de multu i-au prinsu in mediloculu ulitiei, sî anume pre Stanu Stanicelu, l'au dusu cu forti'a in cas'a lui Ioanu Marg'a Neculoiu silindulu sa subscrie o petitiune in contr'a convingerei lui ceea ce de frica a sî facutu. Martoru are la acést'a pre G. Putinariu sî Ioanu Marg'a iéra pre soci'a lui D. Cretiu sî pre acést'a o au opritu eri in dîu'a dintâiu a nascerei Domnului in drumu intrebându ce au cautatu la protopopiatu? sî ameninti andu-i pentru acést'a cu resbunare.“

Sî din acestea se vede adeverulu pre partea nóstra, ei! dara dlu Nanu — precum 'lu cunóscemu noi va sustiené sî dupa acést'a ca protocolulu comitetului parochialu aru fi falsu, credemu sî potemu dovedí la tempulu seu ca dlu Nanu s'a prea grabitu cu espressiunea sea acést'a ba credemu ca-'si va perde sî gustulu de a mai batjocorí in viitoriu in estu modu o corporatiune cum este comitetulu parochialu séu macaru sî numai pre o minoritate din elu, iéra pâna cându va vení sî acestu tempu noi ne semtimu datori a aretá onor. publicu ca acelu protocolu s'a luatu cu multa seriositate, ca tóte fasiunile din acel'a s'au luatu in fati'a adunârei plenarie a comit. parochiale sî de aceea toti membriii comit. par. cari au auditu fasiunile din capu pâna in fine au subscrisu dearendulu acelu protocolu. Tóte aceste impregiurâri au facutu pre com. par. sa se semta ofensatu prin calumniele dlui Nanu din nr. 8 alu „Tel. Rom.“ sî pentru aceea in 11 Fauru 1874 elu s'au vediutu indemnatu pentru aperarea onórei sele a aduce urmatoriulu conclusu:

„Comitetulu parochiale inca a luatu in cunoscintia cu neplacere, despre respunsulu din cestiune, si pentru aperarea onórei sele se vede motivatu a insarciná pre presiedintele Georgiu Proc'a mai intâiu sa provóce pre dlu Nanu a-si retrage incriminârile vomite asupr'a comit. iérasi prin jurnalulu „Telegr. Rom.“ sî in casu cându n'aru voí sa i se intentedie procesu pentru calumnia“.

In adeveru prin astfeliu de espectoratiuni ale dlui Nanu s'a mai doveditu sî acea ulterióra afirmatiune a nóstra ca densulu este ingamfatu de sumetiu tocm'a cum n'aru trebuí sa fia unu candidatu de preotia, câci altfeliu nu ne potemu imaginá cum unu invetiatoriu numai ce-va luminatu s'aru puté produce astfeliu — dara fia-i de bine!

Mai dîce dlu Nanu ca noi avemu interese particularie cându sustienemu parochi'a in clas'a I, sî cându nu ne invoimu la reducerea ei in clas'a II, noi credemu, ca acést'a de sine sî prin sine se combate; déca noi amu cere reducerea parochiei la clase inferióre, cá sa potemu candidá pre câti Bucheri toti, cum voiesce dlu Nanu, atunci s'aru mai poté dîce de interese particularie, dara cându noi staruimu pentru sustienerea clasei I numai cá sa eschidemu pre cei necompetenti, cându noi pentru o parochia carea sî inainte cu 20 de ani si-a alesu de preotu unu barbatu cu studiele filosofice, acum dupa 20 sî mai bine de ani, voimu macaru unu preotu cu 8 clase gimnasiale, óre se mai póte sî cugetá aici de alte interese, decâtu de acelea de a avé unu preotu la inaltimea chiamârei sele.

Multiamita lui Ddieu sî bunului semtiu alu poporului nostru, ca cu tóte machinatiunile in sinodulu parochialu din 24 Ianuariu a. c. s'a decretatu cu unanimitate, ca parochi'a remâne asiá cum a clasificat'o sinodulu protopopescu si-a intarit'o venerab. Consistoriu archid. de cl. I dara sî pretinde dela concurenti celu putienu 8 clase gimnasiale.

Ca de incheiere spunemu dlui Nanu ca de amenintiarile, cele face la finea respunsului seu, nu ne tememu nimic'a, nici acum'a nici dupa revederea, ce ni-o promise densulu. —

Georgiu **Proc'a**,
Nicolau **Ilie**,
Georg. **Putinariu**,
Nicolau **Bordea**,
Bucuru **Aldica**,
toti membrii comitetului parochialu.

Raportu comerciale.

Sabiiu 10 Martiu n. Grâu 7 fl. 67 xr. frumosu, 7 fl. 33 xr. mestecatu, 7 fl. 7 xr. cualit. infer.; secar'a 4 fl. 93 xr. pâna 4 fl. 67; orzu 3 fl. 67; ovesu 2 fl. 93 pâna 1 fl. 73 xr.; cucuruzu (porumbu) 3 fl. 87 xr,; cartofi 2 fl. 30 xr. galét'a austriaca.

Fârina buna 14 fl.; de franzele 12 fl.; de pâne alba 11 fl. pâne de casa 10 fl. maj'a.

Lintea 24 xr., mazarea 24 xr., Fasolea 18 xr., malaiulu 16 xr. cup'a.

Fenu legatu 1 fl 30, nelegatu 1 fl. 10 xr., paie lungi 80 xr., scurte 70 xr, maj'a.

Lemne de focu 8—10 fl. stang. austr.

Carnea de vita 22 cr. p., de porcu 26 xr. Unsórea 75 xr. pâna la 1 fl. cup'a.

Aradu 11 Martiu. Grâulu n'a avutu cumperatori multi de-sî vendiatori inca putieni; totu comerciulu se póte dîce ca a fostu móle. Cucuruzulu a trecutu cu 3 fl. 30—3 fl. 35 xr. maj'a vamale. Ovesulu a avutu cea mai buna cautare.

Budapest'a. 11 Martiu Comerciulu de cereale a fostu mortu.

Tergu de lâna. Reducendu-se provisiunile tergulu nostru de lâna n'a avutu cautare mare nici de câtra indigeni, nici de câtra straini. Pâna acum s'a vendutu circ'a 4000 mâji lâna. Pretiurile au fostu pentru lâna buna tunsur'a prima (pentru panuri, postavuri sî popteni) dela 100—114 fl., lâna de munte, tunsura de iérna sî de véra 87—101 fl. Pretiurils lânei preste totu suntu in favórea vendietoriloru.

Burs'a de Vien'a.

Din 1/13 Martie 1874.

Metalicele 5%	69	75
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	73	75
Imprumutulu de statu din 1860	103	75
Actiuni de banca	970	—
Actiuni de creditu	233	75
London	111	50
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	75	—
„ „ „ Temisiorene	74	75
„ „ „ Ardelenesci	73	50
„ „ „ Croato-slavone	75	50
Argintu	105	35
Galbinu	—	—
Napoleonu d'auru (poli)	8	89

Concursu.

Pentru ocuparea postului de sodalu culegatoriu care aru fi totudeodata sî instructoru sî diriginte alu invetiaceiloru si diriginte alu afaceriloru technice la tipografi'a archidiecesana româna gr or. de aici se escrie concursu pâna la 3/15 Aprile a. c.

Cu acestu postu este impreunatu unu salariu anuale de 600 fl. v. a.

Doritorii de a competá la acestu postu au a-si asterne la subscris'a comissiune pâna la datulu indicatu suplicele concursuale provediute cu atestatale despre cualificatiunea loru in art'a tipografiei.

Sabiiu 1/13 Martiu 1874.

Comissiunea administrativa a tipografiei archidiecesane române greco-orientale.

(1—3)

Concursu.

Cu permissiunea Prévenerabilului Consistoriu archidiecesanu de sub Nr. 1258/1873 pentru ocuparea vacantei parochia Lancremu, protopresviteratulu Sabesiulu sasescu, se escrie concursu pâna in 24 Martiu a. c., in care dî va fi sî candidati'a.

Emolumentele suntu:

1. 12 jugere portiune canonica.
2. Dela 154 familii câte 2 ferdele cucuruzu cu tuleu.
3. Dela 154 familii câte o dî de lucru (claca).
4. Si stol'a usuata;

cari venite, calculate in bani gat'a se urca cam la 650 fl. v. a. —

Doritorii de a ocupá acestu postu au a-si ascerne petitiunile loru instruate cu unu:

a) Atestatu despre absolvirea gimnasiului superioru sî depus'a maturitate (Nr. cons. 151|1870 sî 1253/1873).

b) Atestatu despre absolvirea studieloru teologice sî despre esamenulu de cualificatiune.

c) Atestatu despre servitiele sele de pâna acum pâna la terminulu indicatu la oficiulu ppescu alu Sas-Sabesiului. —

Lancremu in 21 Febr. 1874.

In contielegere cu dlu protopopu Ioanu Tipeiu.

Comitetulu parochialu.

(2—3)

Concursu.

Pentru ocuparea unui postu de Capelanu, pre lânga cinsti'a sea betrânulu parochu Ioanu Verzea, in parochi'a de clas'a a II-a gr. or. din Cernatu in tractulu protopopescu 1-iu alu Brasiovului, se escrie prin acést'a, cu concessiunea maritului Consistoriu archidiecesanu, concursu cu terminu pâna la 25 Martie a. c.

Emolumentele impreunate cu mentionatulu postu de Capelanu suntu: a patr'a parte din venitele parochiali sî salariulu de 250 fl. v. a. pentru care va avé capelanulu a functiuná sî cá invetiatoriu alu scólei nóstre de acolo.

Concurentii au a tramite mie subscrisului suplicile loru instruate in sensulu „stat. org.“ sî conformu dispositiuniloru sinodului archidiecesanu din 1873 pentru regularea parochieloru § 16 p. c.

Brasiovu 18 Februariu 1874.

In contielegere cu comitetulu parochialu respectivu.

Iosifu **Baracu**,
protopopu.

(2—3)

Nr. 25/1874.

Edictu.

Prin care Oprea Maniu Lungu din Poplac'a scaunulu Sabiiului de religiunea gr. res. carele de tempu indelungatu cu necredintia au parasitu pre legiuit'a lui socia **Dobr'a** Maniu Vladu totu din Poplac'a, fâra de a se sci loculu aflârei sî petrecerei lui, se provóca, cá in terminu de **unu anu** dela datulu de fatia sa se infatisiedie inaintea forului matrimoniale subscrisu, pentru ca la din contra procesulu divortialu intentatu asupr'a lui, se va otarí amesuratu prescriseloru canonice sî in absenti'a lui.

Sabiiu 22 Fauru 1874.

Forulu matrimoniale alu tractului protop. gr. res. alu Sabiiului I.

(1—3)

Vendiare de lemne si fournitura.
Inchiriare de mobile.
Inchiriare de mobile.

Depositu de cosciuguri (sicrie) de lemnu sî de metalu.

Tóte lucrurile câte taie in specialitatea meseritului de arta sî edile le primesce sî le face

Victoru Hugo Borger,
mesariu de edile sî mobile.
Spinarea cânelui (deasupr'a) N r. 19.
Sabiiu in Februariu 1874.

Vendiare de lemne si fournitura.

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.**

Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 19. ANULU XXII.

Sabiiu in 7|19 Martie 1874.

Nr. presid. 167. 1874.

Apropiandu-se sinodulu archidiecesanu, comissiunile emise din sinulu sinodului anului 1873 suntu poftite prin acést'a a asterne lucrârile sele respective, presidiului sinodale celu mai tardîu pâna la 17/29 Martiu a. c., spre a se puté pregatí de tempuriu pentru sinodu.

Sabiiu 6 Martiu 1874

Presidiulu sinodului archidiecesanu.

La politic'a nóstra natiunale.

III.

> Pourquoi n'avez vous le courage d'être vous mêmes? vous seriez mille fois mieux.
>
> *Neker.*

Ori cari au fostu fasele, prin cari au trecutu patri'a nóstra, dupa urmele istorice ce ni stau la dispusetiune, ne convingemu, ca românii au recunoscutu de tempuriu unu principiu cá indispensabile pentru asigurarea esistintiei loru, nisuinti'a de a deveni membri liberi ai statului, dupa tóte formele legei. In privinti'a acést'a a fostu de cându scimu, mai alesu pre la finea seculului trecutu si in seculului presentu pâna la 1866 deplina armonia intre români.

Barbatii politici ai româniloru au diresu actiunea loru in tóte impregiurârile conformu acestei nisuintie. Ei nu intrebau atât'a déca e unu Georgiu Racotzy, cá principe indigeanu, séu déca a venitu mai tardîu unu Habsburgianu pre tronulu patriei, pentru ca pentru ei nu erá alta intrebare mai inalta decâtu patri'a si in patri'a acést'a iubita de ei, o pusetiune démna de ómeni de cetatieni liberi, cari se póta conlucrá in tóte directiunile neimpedecati, netiermuriti, spre fericirea si desvoltarea ei. Totu asiá nu putea fi pentru ei sistemele politice cá atari normative si inca intr'atât'a incâtu sa-si lege tóta esistinti'a de ele si de aceea ii vedemu pre români si in tempulu mai nou sub tóte formele de guvernamente pasîndu din tóte puterile spre tient'a loru, câtra libertatea politica.

Ide'a libertâtiei ii-a condusu d. e. in anii cei plini de turburâri, in anii 1848-9, cându recunoscura, ca partea carea se aventase in fruntea destineloru patriei duce lucrurile câtra chaosulu nesigurantiei si nestabilitâtiei, câtra o situatiune, carea punea in jocu viitoriulu patriei si impreuna cu acest'a a viitoriului libertâtiei dorite de tóte popórele din patria. In anii urmatori sub conducerea nemuritoriului Siagun'a se intreprindu deputatiuni, cari intrevinu pentru români acolo, unde pre tempulu acel'a se afla puterea in mâna, totu spre unulu si acela'si scopu spre dobandirea libertâtiei politice, carea pentru biseric'a româniloru gr. or. inca in 1850 incepù a resarí, putendu tiené românii primulu sinodu, in mijloculu absolutismului si alu tempului martialu.

Ii vedemu pre români mai tardîu in congresele loru staruindu pentru asigurarea libertâtiei loru politice prin legi valide. Cu unu cuventu, unde au cerutu interesele libertâtiei natiunale au alergatu s'au intrepusu pentru sine si in favorulu loru cu tóta energi'a. Ceea ce inse nu va se dica nestatornicia, dupa cum dîcea odinióra dlu Baritiu, care inca a luatu parte pâna la unu locu la aceste, ci cea mai perfecta statornicia in nisuinti'a câtra libertatea politica si totodata si natiunale.

Tient'a spre libertate pentru români nu erá numai o dorintia politica séu unu postulatu politicu, ea erá si unu postulatu socialu economicu, pentru ca in libertatea dorita se coprindea si sdrobirea lantiuriloru sociali, cari tieneau in locu desvoltarea materiale a tierei intregi. Câci este sciutu si pré cunoscutu, ca institutiunile tierei ratacisera intr'unu tempu atâtu de tare incâtu pentru unii din locuitorii tierei, pentru români, si castigarea pânei de tóte dîlele erá supusa celoru mai diverse obstacule.

Parol'a: „dreptu egalu pentru toti“ ce e dreptu a sfermatu in fine lantiurile politice si sociali, a deschisu calea câtra desvoltarea binelui comunu alu patriei nu atâtu pentru si prin concursulu nostru; inse au mai remasu o multime de prejudetie la acei ce erau dedati, cá la umbr'a privilegieloru sa esercite si mai departe o suprematia daunósa in tote directiunile asupr'a concetatieniloru loru.

Pentru invingerea acestoru prejudetie definitivu si pentru asecurarea delaturârei loru eramu (si suntemu) datori a pasí mai departe pre calea pre care a fostu pasitu natiunea nóstra care a avutu in vedere totu-déun'a patria si cu acést'a in legatura si interesele ei proprie fâra de daun'a celei dintâiu. O lupta legale dara erá legea suprema pentru români, o lupta legale, carea sa fia incoronata de succesu de o parte cu perfect'a indreptatire a româniloru cu cele-lalte natiuni din patria si de alta parte cu deschiderea la possibilitatea cea mai curenda a desvoltârei culturali si materiali a patriei.

Eata ce a indemnatu pre prevediatorii politici a nu se lasá la 1865 a remané inapoi'a evenimenteloru.

Este scurtu tempulu de atunci pâna astadi, inse destulu de lungu cá sa fia o scóla plina de invetiatura pentru noi ca abaterea dela tient'a urmarita de strabuni si de noi insine este in acelu mai mare defavoru si pentru noi in specialu si pentru patria in genere. Cu alte cuvinte românii nu au mai avutu curagiulu de a fi acei ce au fostu de unu siru indelungatu de ani, ci pentru nisce lucruri imaginarie, pentru nisce amoruri proprie ale unoru scurti de vedere si demagogi de gura, au preferitu in mediloculu actiunei desvoltate in favórea libertâtiei politice a se infasiurá ei insisi cu tóte prejudetiele prejudiciosiloru compatrioti si concetatieni spre a dá locu evenimenteloru sa se desvólte fâra de români, spre a face cá românii iéra sa devina privitori passivi, ca in tempurile cându românii sub conducerea episcopiloru Bobu si Adamoviciu, Bobu si Mog'a se rugau sa se scóta din esilulu acest'a politicu in patri'a loru, din esilulu, in care ii arunca acum fratii loru cá conducetori asiá dicendu de buna voia.

Séu cugeta cine-va dintre acei ce au smintitu procederea româniloru, ca noi românii vomu aflá vre-o partinire la vre-un'a din natiunalitâtile din patria, numai de dragulu nostru? Atunci se insiéla amaru. Magiarii d. e. nu voru vení nici cându cá sa ne complimenteze si sa ni róge sa ne urcâmu pre scar'a ierarchica a administratiunei politice si judiciale, ci acolo trebuie sa cautâmu a ne aventá noi; ei nu voru vení nici odata sa ne depuna la picióre o lege despre natiunalitâti dupa placulu nostru, ci la asiá ce-va trebuie cu multa truda sa ne silimu sa ajungemu noi; nu voru vení nici cu unu ploconu de o lege electorale, carea sa ne convina si nóua, ci asiá ce-va sa cautâmu sa esoperâmu noi. Dara nu numai magiarii, dara ori-cine aru fi la putere, fâra de a face noi din parte-ne ce-va, nu va vení sa ne imbiia cu nimic'a. Si apoi nu vedemu noi pre alte natiunalitâti mai mici, cari se afla in vre-o prejudiciósa posesiune de vre-unu dreptu, fia politicu fia materialu? óre se da ea in laturi, cá sa ne poftésca pre noi sa mergemu sa siedemu in loculu ei? séu barem ne face atât'a locu cá sa potemu siedé si noi lânga ea?

Sasii sbiara din tóte puterile ca suntu asupriti de magiarismu; lucra inse partea cea mai mare asiá, incâtu la totu pasulu asuprescu pre compatriotii loru români, pre acei compatrioti, cari aru trebuí, celu putienu, sa fia considerati cá impreuna patimitori sub un'a si aceeasi asuprire.

S'au aflatu, precum amu dîsu, si se mai afla români cari condémna politic'a cea traditiunale româna, carea este seriósa si reala precum e si natur'a cea curata si nestricata a românului, carea este politic'a unica ce póte duce la scopu, dupa cum amu vediutu si din esemplele cu Itali'a si cu Ungarí'a si cum potemu vedé din nenumerate esemple ce ni infatisiédia istori'a mai pre tóte paginile ei. S'au aflatu si se afla români, cari alérga pâna la unu locu dupa sgomotulu fia-cârei natiunalitâti si apoi se oprescu spre a injurá si suspiciuná pre toti câti nu aru voí sa stea pre locu cu ei pâna cându va vení „muntele la profetu“, dupa cum dîce unu proverbu. Dara acést'a este o politica scósa din fragmentele unoru clasici vechi, in cari s'au descrisu intr'unu modu poeticu unele episode din o viétia, carea nu mai corespunde tempului presentu intru nimic'a.

De voimu sa traimu cá natiune trebuie sa ne emancipâmu de erorile politice din urma, trebuie sa ne emancipâmu de tóte doctrinele purcedietórie, séu din unu egoismu materialisticu, séu din unu egoismu intunecatu de nesciintia.

Pronunciamentistii, fia ei in Blasiu, fia in Fagarasiu séu Brasiovu, fia in fine

---

FOISIÓRA.

Cuventarea

rostita in presér'a dilei de 27 Februariu 1874, la onomastica Escelentiei Sele P. Archieppu si Metropolitu Procopiu.

Ilustra adunare festiva!

> „Iéra ochii nostrii suntu fericiti, ca vedu si urechile nóstre ca audu.“ Câci Aminu dîcu vóue: „Câci multi proroci si drepti au doritu sa védia, cele ce vedeti voi, si n'au vediutu, si sa audia, cele ce audîti voi si n'au audîtu.“ Math. 13. v. 16, 17.

Nu arare ori ni se intempla, ca de câte ori venimu in pusetiunea de a audî unu cuventu câtu de micu tienutu la ori-ce ocasiune, sa fimu cu deosebire condusi prin tristulu si amarulu trecutu alu poporului nostru si alu bisericei nóstre dreptu credincióse.

Urmele, ce acele tempuri de trista memoria ni le lasara in inimile nóstre suntu atâtu de afunde, incâtu venindu-ne ori-ce di de bucuria, nu potemu cá sa nu gustâmu si din cup'a cu acelea beuturi amare.

Dara cu tóte acestea dupa ce scimu, ca mediculu mantuitoriu ori nimicitoriu alu lucruriloru presente este numai tempulu, — noi pentru unu momentu serbatorescu, cum este celu de fatia, sa nu amintimu restristele trecutului nici partea cea rea a presentelui; ci sa ne imbracâmu in vestmentulu veseliei si animei nóstre sa-i procurâmu baremu câte-va clipite de bucuria.

De atâtea ori amu audîtu de cele trecute si asemenandu-le cu cele de fatia, potemu dîce, ca ochii nostri suntu fericiti ca vedu.

Eramu neobservati, impilati, orbecându in tóte pârtile si nicairi nu puteamu aflá asilu. Acolo unde românulu totu-déun'a si'a pusu speranti'a si mangaierea, in biserica, inca erá asupritu si persecutatu. Dara astadi ochii nostri suntu fericiti, ca vedu aceea ce avemu in biserica.

Biseric'a nóstra ortodocsa a avutu in tóte tempurile barbatii sei mari, cari atacata fiindu aceea si-au pusu in servitiulu ei bratiulu si chiaru viéti'a pentru mantuirea densei. Biseric'a nóstra intru genuitatea invetiaturiloru lui Christosu a produsu atari barbati, cu cari se póte mandrí lumea intréga!

Deci pâna cându se afla in mediloculu nostru atari barbati, cari conlucra cu zelu si diligintia neasemenata pentru de a ne pune in stare se dîcemu ca ochii nostri suntu fericiti vediendu cele ce avemu in biserica, sa nu lasâmu nici o ocasiune, ce ni se ofera, cá sa cantâmu laudele aceloru barbati si imnele nóstre de bucuria. A laudá pre barbatii mari ai bisericei nóstre insémna a laudá insasi virtutea; iéra a laudá virtutea insemnédia a laudá pre Ddieu, câci dela elu vine virtutea cá unu daru ómeniloru sei.

Sciu, ca nimic'a nu suferu mai greu barbatii mari, decâtu laud'a si amintirea meriteloru loru; dara sufletulu blandu alu barbatului distinsu, care astadi stà in fruntea bisericei nóstre, urmatoriu fiindu intru tóte insusirile mari antecesoriloru sei de renume — ne va concede totusi se amintimu ce-va despre densulu nu din altu punctu de vedere, decâtu ca ochii nostri fericiti fiindu, ca vedu si urechile nóstre ca audu, sa ne facemu unu momentu de bucuria.

Dloru!! Suntemu in presér'a unei dile de serbatóre pentru biseric'a nóstra. Auror'a dilei de mâne, 27 Februariu ne anuncia numele de „Procopiu“, carele a suferitu martiriu pre tempulu certeloru despre sântele icóne sub Imperatulu Constantinopolei Leone Isauriculu; iéra pentru acum nume totu atâtu de insemnatu, carele in tempulu celu mai durerosu vení si radicà in mediloculu multimei lacrimatórie flamur'a consolârei, nume scumpu, carele ferici biseric'a nóstra cá celu dintâiu Archieppu si Metropolitu alesu in puterea canóneloru salutari ale bisericei nóstre, readuse in viétia prin nemuritoriulu „Andreiu celu mare“ insocitu in oper'a marétia de acestu prea demnu urmatoriu alu seu Escelenti'a Sea Inaltu Présântitulu Archieppu si Metropolitu Procopiu si alti barbati ai nostri de noi pré pretiuiti.

Concedeti-mi deci cá in câte-va cuvinte sa espunu unele date biografice a Inaltului nostru dignitariu bisericescu.

Escelenti'a Sea Présântitulu Parinte Archiepiscopu si Metropolitu Procopiu recte Petru, care-i fu numele de botezu si numai la intrarea sea in statulu monachalu i se dede numele de Procopiu — se nascù in 8 Augustu 1809 in comun'a din fostulu confiniu militariu Deliblatu.

Tatalu seu preotu românu gr. orient. se numí Andreiu Ivascu, mai tardîu Ivacicoviciu adoptandu conumele acest'a din sil'a episcopiloru serbesci la hirotonirea sea.

unde voru fi, trebuie sa se fia convinsu, ca viéti'a politica este cu totulu altfeliu in realitate, decum este in teoria unui republicanismu platonicu, trebuie sa se fia convinsu, ca politic'a este o matematica in carea trebuie calculatu cu tóte cifrele ei, nu o poesia in care sa poti sterge sî sa poti adauge strofe dupa placu sî vointia. Reintórcerea la ide'a conducetória a strabuniloru nostri celoru seriosi si binecugetatori este uniculu lécu, care de o parte sa vindece de prejudetie pre concetatieni sî de alta parte, de ból'a natiunale a vorbeloru cu gramad'a fâra nici unu calculu, ca ungurii sî iéra ungurii sî totu ungurii sî de alte câte tóte frase banale tempitórie de spiritu. Amu trecutu odata sî preste aceste din urma? atunci sî legi mai favorabili voru urmá, atunci descatenati de gli'a politisârei seci vomu cautá cu tóte bratiele sî de alte afaceri, cari tóte la olalta voru dá elementele de viétia poporului nostru, popóreloru din patria sî voru radicá patri'a din tóte calamitâtile de care se vede bantuita astadi!

Cris'a ministeriale duréza inca. Negotiârile cu Col. Tisza au incetatu, de óre-ce partid'a sea cere revisiunea pactului dela 1867, la ce Slavy nu se invoiesce nici decum. De alta parte se vorbesce de o fusiune a cabinetului Slavy cu Ghyczy, la care casu cestu din urma aru deveni ministru de financie. De Sennyey se dîce ca are sa ia portfoiulu de interne, sî ca acest'a numai la espres'a porunca a M. Sele, câci altu cum nu aru fi aplecatu a intrá in cabinetu.

Cu privire la crisea ministeriale din Ungari'a, dîuariulu „Frd. Btt“ se esprime astfeliu:

Cu asteptare incordata se privescu fenomenele schimbatórie in viéti'a publica din Translaitani'a pentru ca crisea ministeriale in cas'a fratelui gemenu cu atil'a e aprópe de sfersîtu.

Portatoriulu corónei coborindu-se din naltimea sea candida s'a dusu la Bud'a-Pest'a spre a aduce ordine in caote. S'au ascultatu tóte parerile sî esaminatu tóte opiniunile date de corifeii tuturoru partideloru.

„Laudatoriulu trecutului“, entusiastulu pentru economi'a vechia a comitateloru sî cancelari'a aulica ungara s'a ascultatu togm'a asiá precum sî Colom. Tisza, care sustiene cu consecintia de feru „modificarea complanarei“. In urma sî Egeri'a Ungariei, betrânulu sî bolnavulu Deak nu fù uitatu, pentru ca monarchulu a vis'tatu pre marele patriotu la patulu dureriloru, spre a ascultá pre celu mai fundamentalu cunoscatoriu alu referintieloru translaitane sî pre celu mai loialu partisanu alu dinastiei asupr'a situatiunei.

Nu se scie, ce va fi vorbitu regele apostolicu cu barbatulu, care a realisatu „complanarea“ dela 1867; atâtu scimu inse, ca lucrurile aru fi luatu in Ungari'a altu cursu, cându Fr. Deak aru fi statu neinfrentu in fruntea partidei sele. Distrugerea ne incungiurabila a partidei deakiane nu se templá, déca conducatoriulu ei aru mai fi Deak din a. 1867. Abiá dupa ce frenele cadiura din mânile lui Deak, care din anu in anu slabí totu mai tare, slabí sî disciplin'a in sirurile partidei sele odinióra atâtu de strense, carea prin numerulu, talentulu sî influinti'a sea erá chiamata a conduce destinele Ungariei pâna la unu viitoriu mai departatu. Deakistii erau chiemati a conservá basea complanârei intacta sî a aduce cá datatatori de tonu ai parlamentului sî guvernului óre-care constantia in desvoltarea politica. Partid'a acést'a inaintea ori-cârei altei'a erá chiamata a inaintá Ungari'a din reforma in reforma sî a face in fapta teritoriulu Corónei Stului Stefanu o tiéra de modelu. Indata ce slabí inse ochiulu ageru alu maiestrului, venì vechiulu blastemu preste Ungari'a: cultulu intereseloru personali. Dupa ce „vechiulu domnu“ nu a mai fostu celu „vechiu“, se credeau multi chiamati la ereditatea lui sî asiá se templà, de cei ce odata urmáu u n 'a vointia, gravitau câtra u n u centru, astadi cá vestmentulu de ghiatia alu unui fluviu se spargu la suflarea ventului caldu de primavéra in ruine sî sloi, sî numai suntu capabili a soportá sarcin'a unui guvernu tare.

Intr'acea nu s'a pronunciatu inca „prea târdiu“ pentru partid'a deakiana din Ungari'a. E inca tempu pentru o reintórcere resoluta sî pentru a repará erorile trecutului mai recentu. Intre fractiunile senguratece ale partidei deakiste nu s'au ridicatu inca munti despartitori câtu muntele Himalaya de nalti. Ceea ce desparte pre conluptatorii de unu semtiu de odinióra nu suntu diferintie de principie, ci mai multu vanitâti vatemate sî descuragiulu nesuccesului. E adeverata dîs'a ca e o mângaiere a avé soci in nefericire, dara e adeveru sî aceea, ca nenorocirea desparte pre cei impreunati. Tóte fractiunile partidei deakiste odinióra compacte se paru aplecate a respinge dela sine vin'a sî caus'a releloru, de cari sufere adi statulu ungaru, in locu de a luá fia care fractiune o parte din culpa asupr'a sea, ceea ce aru fi unu lucru mai demnu de densele. Cându francesii vatemati in semtiulu loru natiunalu intreprindu atari lucruri e de scusatu, dara vecinii nostri, cari inainte de 7 ani sî-au intemeiatu plini de sperantia bugetulu loru independentu, n'au lipsa a urmá pre francesii invinsi. Ungari'a n'are trebuintia de recriminatiuni si ostracismu, de sacrificie pentru opiniunea publica, ci de o programa, carea sa reimpreune in o falanga tare partid'a distrusa spre a poté combate pre contrarii „complanârei“. Dupa dechiaratiunile lui Tisz'a care numí legile dela 1867 „gresite“ nu se póte asceptá dela unu ministeriu de coalitiune nimicu. Tisz'a la nice unu casu nu e acelu barbatu care se va luá in consideratiune la formarea noului cabinetu. Cu Col. Tisza cade inse sî coalitiunea sî spre salvarea statului remâne numai radecin'a deakistiloru, din carea ce e dreptu trebuie sa se taie unii rami putredi, pentru cari inse va primí din centrulu stângu ultoi noi sî ministeriulu celu mai de aprópe, reintineritu sî regeneratu astfeliu, se va poté sustiené de asupr'a valuriloru tempului.

Delegatiunile, dupa cum e dejá cunoscutu, voru conveni in 20 Aprilie spre a statorí bugetulu comunu sî a esaminá computurile finali pre 1872 sî computulu manipulatiunei pre 1873. In tempulu mai recentu s'au respanditu ici colea faime cari privescu reducerea bugetului comunu sî cu deosebire a bugetului militariu. Tóte acestea faime se potu reduce la aceea, ca preste totu se voru evitá strictu tóte erogatiunile, cari nu suntu neincungiuratu de lipsa, sî se voru delaturá intru câtu va fi posibilu tóte asemnatiunile sî concesiunile erogatiuniloru casuali. In ordinariulu recerintei pentru armata nu se va face nice o restringere in erogatiuni fiindu ca de vr'o câti-va ani se observa strictu principiulu, de a pune in totu titululu o suma câtu se póte de mica, adeca asiá, ca stergerea unei sume carea de sine e mica, aru intempiná dejá greutâti sî s aru poté aplaná numai spre daun'a servitiului prin intercalarie. Statulu armatei nu se mai póte reduce fâra a slabí poterea ei; tempulu presentiei de trei ani s'a acceptatu din partea celoru mai probati barbati de specialitate de neincungiuratu de lipsa. In cladiri nu se mai póte face crutiare, fiindu ca aice sî asiá s'a ajunsu marginea estrema, asiadara tóte faimele despre proiectele comissiunei ungarie de 21 cu privire la bugetulu comunu suntu luate din ventu séu neesecutabile. Trebuie sa se resolveze acum si o cestiune carea va avé o influintia mare sî asupr'a garnisoneloru civile sî in directiunea natiunalu — economica, adeca cestiunea incortelarei sî casernarei, despre cari s'a discutatu dejá in Augustu sî Novembre a. tr. in comissiunile de ancheta. Pâna cându nu va vení o desarmare generale (sî dupa acést'a vomu poté sa asceptâmu pre lânga tóta pacea cea mai adenca inca lungu tempu) pâna atunci in bugetulu normalu pentru armata nu se póte schimbá nimicu.

„Fr. Btt.“

„Gur'a dîce, gur'a minte sî omulu totu remane omu de omenia“ voru fi cugetatu deputatii sasesci secessiunisti dela diet'a Ungariei dupa ce au vediutu ca au comisu o eróre politica cându au facutu pasulu celu nesocotitu alu esîrei din partid'a lui Deák. Deci fâra de a lasá sa tréca tempu la midilocu s'au intorsu la pórt'a cea din fundu séu din dosu a clubului sî partidei lui Deák, sî batu acolo cu o dechiaratiune nóua: ca ei cá sî pâna acum stau neclatiti pre lânga pactulu de statu dela 1867.

Universitatea sasésca.

Cu privire la acésta cestiune interesanta, carea cu pucinu inainte fu obiectulu discussiunei atâtu in parlamentulu Ungariei câtu sî in dîuaristic'a patriei nóstre sî de carea ne ocuparamu sî noi in numerii trecuti, aflâmu in „Magy. Polg.“ unu articulu care intr'adeveru merita a nu fi trecutu cu vederea, pentru ca cestiunea Universitâtiei sasesci e un'a din acelea cestiuni de viéti'a, dela a cârei fericita deslegare depinde viitoriulu tuturoru populatiuniloru de pre teritoriulu sasescu. Românii din fundulu regiu numai prin stergerea privelegieloru sî prerogativeloru sasesci potu sa ajunga la o desvoltare libera spirituale sî materiale sî cei ce mai sustienu institutiunile privelegiate ale sasiloru se vede ca cunoscu reu calcululu politicu sî mai reu inca trebuintiele locuitoriloru de pre acestu teritoriu, cu deosebire ale româniloru.

Eata dara ce scrie numitulu dîuariu in acésta cestiune sub titululu deasupr'a:

Cându au venitu sasii in Transilvani'a si au capetatu dela regele Ungariei Andreiu alu II diplom'a de donatiune (privelegium Andreianum) carea in originalu nu se afla nicairi, pre atunci Transilvani'a erá unu statu organisatu, avea comitate, jurisdictiune regésca si domnésca; jurisdictiunea sî poterea comitatului, precum sî drepturile cetâtiloru cari esistau pre atunci, erau prescrise prin legi sî usuantia. Factorii din diet'a tierei inca erau cunoscuti, dovéda la acést'a este colectiunea legiloru imperiului maghiaru, Corpus iuris hungarici sî opulu notariului anonimu alu regelui Bela care trecendu din mâna in mâna au premersu aceloru legi.

De óre-ce esistau comitatele, districtele cetâtiloru, dupa cum aréta chiaru natur'a lucrului, de óre-ce mai departe s'au tienutu sub conducerea regelui sî a adeveratiloru domni diete, e mai chiaru decâtu lumin'a sórelui, ca domnulu cetâtiei, alu comitatului au avutu mai putiene drepturi de cum avea diet'a tierei, comunitatea comitatului, cetatea, séu comunitatea cetâtiei avea drepturi mai restrinse decâtu diet'a tierei, pentru ca la din contra diet'a nici n'aru fi fostu necesaria sî cumca acésta stare e adeverata,

---

Dupa finirea claseloru elementarie in loculu nascerei, continuà sî absolvà studiele gimnasiali in Oraviti'a sî Neoplant'a remanendu in continuu cá unu modelu de virtute intre conscolarii sei. Ascultà dupa sistemulu de atunci filosofi'a in Kézmark sî dupa aceea studiele teologice in Institutulu clericale serbescu — lipsindu-ne nóue pre atunci unu atare Institutu — in Versietiu sî in urma ascultà studiele juridice in Sárospatak. Doi ani dupa absolvirea studieloru — practisà in cancelari'a Metropolitana din Carlovitiu; iéra la anulu 1835 fu sântitu intru ierodiaconu sî i se dede catedr'a de profesoru la Institutulu teologicu in Carlovitiu, dandu cu mare succesu prelegeri dimpreuna cu amiculu seu din copilaria Andreiu Siagun'a — neuitatulu seu predecesoru. Inca in acela'si anu fu inaintatu la trépt'a de protodiaconu, cu 3 ani mai târdiu fu inaintatu la trépt'a cea mai inalta diaconala sî i se incredintià postulu de notariu in Consistoriulu archidiecesanu in Carlovitiu. In anulu 1842 se sântí intru preotu. Cu unu anu mai tardiu fu onoratu cu titlulu de protosincelu sî cu distinctiunea de asesoru la acela'si Consistoriu archidiecesanu in Carlovetiu. In anulu 1846 fu promovatu de Archimandritu in monastirea Crusiedolu, pre carea o conduse pâna in anulu 1853. Tempurile critice 'lu silira cá sa-si puna poterile sele in servitiulu altei natiuni, inse dorulu de natiunea sea române 'lu mistuiá neincetatu. Inca cá profesoru de teologia in Carlovitiu a atrasu atentiunea episcopului nostru de atunci alu Aradului Gerasimu Ratiu, carele cu tóta ocasiunea cauta de a-lu atrage la sine — designandulu intru inim'a sea de urmatoriu alu seu. Dorulu acestui prea veneratu episcopu se impliní, câci la an. 1853 de episcopu alu Aradului fu denumitu Archimandritulu Procopiu.

O activitate neobosita desvoltà intru afacerile eparchiei sele, care erá mai sugrumata de serbi. Inim'a sea buna, intielepciunea sî zelulu cu care a lucratu pentru turm'a sea iubita — deveni in poporulu seu proverbiale. Emulá cu amiculu seu Andreiu intru silinti'a de a reduce tóte institutiunile salutari sî canonice a sântei nóstre biserici la deplina valóre in eparchi'a sea veduvita aprópe de 13 ani. Armele lui intru indeplinirea lucruriloru sele maretie fura spiritulu de impacare, de concordia, blandetiele lui Iovu, cum dîce scriptur'a, facendu-se tuturoru de tóte, cá pre toti sa-i castige pentru ajungerea scopuriloru sânte ce urmariá.

A regulatu institutulu clericalu mai decadiutu, amu poté dîce, ca mai numai prin staruinti'a sea, s'a radicatu frumosulu edificiu catedralu, fal'a bisericei din Aradu. — Dara nu me voiu incercá a spune eu totu ce a facutu cá episcopu — câci descrierea fapteloru sele de atunci va face onóre unui'a dintre fiii acelei turme — ce o a pastoritu cu atât'a dragoste in tempu de aprópe 21 ani.

In 28 Augustu (9 Septembre) anulu trecutu fu alesu de congresulu nostru natiunalu bisericescu de Archiepiscopu sî Metropolitu sî in 16/28 Septembre an. trecutu fu introdusu solemnelu in scaunulu de Metropolitu sî Archiepiscopu alu nostru. In urma cu aceeasi ocasiune Maj. Sea prea bunulu nostru monarchu 'lu radicà la rangulu de consiliariu intimu de statu in 11/23 Septembre 1873.

In luptele bisericei nóstre luà parte cu o barbatia sî constantia admirabila.

Conduse dóue conferintie ce se tienura in anulu 1862 de câtra mai multi barbati inteligenti din pârtile Ungariei, unde se intielesera de modalitatea procederei in cestiunea restaurârei Metropoliei nóstre in congresulu serbescu, — la carele apoi in anulu 1864 sub conducerea sea cá episcopu alu Aradului se presentara representantii româniloru ortodocsi din Banatu sî Ungari'a sî inmanuara comisariului imperialu alu congresului serbescu Generalului Iosifu baronulu Philipovics de Philipsburg o dechiaratiune sî unu memorialu câtra Majestatea Sea, prin cari esprimara dorinti'a loru de a participá la unu congresu natiunalu românu, sî dorulu de a vedé reinfiintiata Metropoli'a române ortodocsa sî in consecinti'a nepotinti'a de a participá la congresulu serbescu. Luptà umeru la umeru cu nemuritoriulu Siagun'a in caus'a despartirei ierarchice de serbi sî desvoltà o diligintia sî o istetime esemplaria in caus'a despartirei bunuriloru sî a monastiriloru de serbi.

Luà parte la triumfulu luptei comune de aprópe 20 de ani in caus'a restaurârei vechiei metropolii — participandu in 15 Iuliu 1865 la actulu de sântire a episcopului din Caransebesiu.

„Sa nu uitâmu a inscrie numele lui in animele nóstre dimpreuna cu a barbatiloru ce ne recastigara diamantulu perdutu, „Vechi'a Metropolia“, carea dupa atâtea apesâri sî suferintie, dupa atâtea lupte reinvià cá unu fenice din propri'a-si cenusia inca sî mai stralucitóre de cum erá mai inainte“ (N. Pope'a in vechi'a Metropolia). —

Eata in scurtu schitiata biografi'a Prea demnului nostru Archieppu sî Metropolitu Procopiu, a cârui'a nume istorica sî legale se adeveresce prin Decret. Tripart. Prolog. tit. 8 § 3 sî prin D. Trip. part. III tit. 2 § 1 — D. Trip. prol. tit. 8 § 2 — II par. tit. 3 § 2; astu-feliu sî prin §§ 3 sî 4 ai acestei legi sî prin artic. de lege 7 din 1791, in care-nesocotindu-se aici normele cari prescriu formarea legiloru regnicolari sî jurisdictiunari comune din 1792 pâna la 1848 — e detiermuritu, ca legile de jurisdictiunea locale se estindu numai preste unu anumitu cercu de jurisdictiune, legile publice séu legile tierei inse se estindu asupr'a tuturoru locuitoriloru din tiéra, legile sî normele jurisdictiunei locali nu potu stá in contradîcere nici cu legile aduse de jurisdictiunea locale vecina; cu atâtu mai putienu cu legile tierei, aduse in diete sî publicate prin principele sî cu consemtiementulu representantiloru tierei. Acestea adeveriri de optu seculi si déca ve place de preste o mia ani din constitutiunea statului suntù urmatórele: au esistatu sî esista comitate cu numiri mai vechi, comitatus, universitas, au fostu sî suntu comitate cetâti nobile sî intre acestea atari, cari au jurisdictiune independenta séu se tienu de comitatu, sî a esistatu sî esista inca in respectu legislatoricu diet'a tierei; o potere, carea sa stea in altu centru, n'au esistatu nici dupa legile sustatórie nici dupa pracsea de dreptu, n'a potutu sa esiste sî se presupunemu, ca cu periclitarea statului nostru intru ascunsu unu alu treilea aru fi usurpatu din óre care mâna drepturi, acést'a a fostu atâtu o usurpatiune nelegale câtu sî o sugrumare de dreptu: pactulu perfidu alu burocratiei sasesci dela anulu 1492.

In starea acést'a, in carea se aflá imperiulu ungaru, concetatienii sasi au capetatu cá donatiune, totusi pre lânga óre cari indepliniri, cá óspeti locurile neocupate de altii, cari se estindu dela Orestia pâna la Baraoltu pre teritoriulu erarialu regescu, pre lânga sustienerea celoru prescrise in diplom'a de donatiune cunoscuta de pre tempulu regelui Alberth, dupa carea „a Varos usque ad Boralt unus sit populus‟, tóte poporatiunile sî toti locuitorii dela Orestia pâna la Baraoltu se fia egalu indreptatiti in sarcinele veniturile sî deobligamintele comune.

(Va urmá)

Nr. 6/1874 Desp. II.

Convocare.

Despartiementulu II districtulu Fagarasiului, scaunulu Cohalmului sî scaunulu Cincului — alu Asociatiunei transilvane pentru literatur'a româna sî cultur'a poporului românu 'sî va tiené adunarea generale cercuale in Cohalmu — Rupea — Reps — in dîu'a de 3 Maiu st. n. 1874.

Deci in tenórea § 10 alu regulamentului se invita prin acést'a toti membrii acestui despartiementu a participá in dîu'a amentita la siedintiele memoratei adunantie.

Din siedinti'a comitetului cercuale alu despartiementului II Fagarisianu alu Asociatiunei transilvane pentru literatur'a româna sî cultur'a poporului românu, tienuta in 20 Ianuariu 1874.

Alesandru **Micu**
Presied. desp. II.
Ioanu **Turcea**
notariu.

Corespundintia interesanta.

In tempulu de fatia este mai necesariu cá ori sî cându, cá pre câtu se póte, publiculu sa aiba cunoscintia despre tóte câte se intempla sî atingu directu séu indirectu interesele patriei nóstre. In numerulu de Sambata alu foiei locale „H. Z.“ dâmu preste o epistola din Berlin, despre a cârei origine noi mai departe nu ne batemu capu, carea inse in tempulu de fatia descopere, déca nu mai multu, unele dorintie, ce desiguru trebuie ca interesédia de ale sci toti locuitorii patriei.

Epistol'a asigura pre sasii din Transilvani'a, ca tóte foile in Germani'a de nordu de óre-care insemnatate se interesédia de connationalii loru, ingagiati in lupt'a cea desperata contr'a absolutismului maghiaru, precum sî de sustienerea vedettei (antepostului) celei in departate a elementului germânu, sî ca interesarea acést'a a cuprinsu dejá pre clasele culte sî pre deputatii imperiali.

La sustienerea interesârei acesti'a, se dîce in epistola, ca contribue multu corespundintiele cele multe din Transilvani'a, junii carii se afla pe la universitâti sî persóne considerabile de ale Germaniei, cari dupa ce cercetédia Transilvani'a, intorcându-se acasa dau deslusiri bune despre sasi. Acést'a este de lipsa, pentru-cá multor'a, dupa corespundintiele din Transilvani'a li-se parea ca purtarea sasîloru fatia cu statulu ungurescu este identica cu cea a Alsatieniloru sî Poloniloru din imperiulu germânu. Indigiteza corespondintele, ca sasii trebue sa deslusiésca positiunea loru, dorintiele sî nisuintiele loru prin brosiuri sî alte scrieri de statu, câci numai asiá potu deveni cuprinse sî intielese durerile loru de publiculu germânu. Multi au unu presentiu, ca pusetiunea sasiloru din Transilvani'a fatia cu Ungari'a este aceeasi cá odinióra a ducateloru Schlesvig-Holstein fatia cu Dani'a sî cu a provincieloru germâne dela marea ostica fatia cu Russi'a. Cei mai putieni inse nu sciu, ca lupt'a loru este o lupta pentru libertatea cetatienismului contr'a unui statu, carele precum se vede nu este in stare sa represinte nici libertatea nici cetatienismulu ci prelânga o abundantia de frase liberale este sî va remâné ultra-reactionariu, clericalu sî feudalu. Asiadara sasii transilvani sa fia siguri de simpathiile nóstre, dîce mai departe corespundinti'a, pre câtu tempu nu voru uitá, ca germanismulu celu adeveratu se cunósce din cetatienismulu liberu sî câtu tempu voru sci reprensentá ideile seclului alu 19 in tóte directiunile. „Firesce ca, dupa cum ni se pare, nici sasii nu suntu scutiti de ómeni, cari spoiti cu frase nationale cauta sa ascunda nisuintiele reactiunarie“.

Dupa acést'a trece corespundintele la situatiunea politica de astadi, despre carea dîce, ca este de asiá incâtu mai multu decâtu simpathii nu póte sa aiba Germani'a pentru fratii departati in resaritu, celu putienu de ocamdata nu mai multu.

„Veti face fórte bine, continua apoi epistol'a, déca veti sperá mai multu, de câtu veti asceptá. Adeveratu ca barbatulu nostru celu mai mare de statu a dîsu odata ca Germani'a nu va puté suferí indelungatu, cá originea sî gurile fluvieloru germâne, Dunarea sî Rinulu, sa steá sub influintia straina sî negermâna. Cu acést'a inse nu s'a dîsu, ca in scurtu tempu bajonetele prussiane voru luá drumulu preste Tiss'a sî prin Transilvani'a pâna la marea négra. Din contra noua ne pare reu ca amu trecutu asia curendu preste riulu Main; pentru-ca ultramontanii Germaniei de sudu ne slabescu mái tare, de cum ne intarescu materialu staturile germâne de sudu“.

„Bismark se feresce, dupa cum se vede din decoperirile facute compatriotului nostru Iokai, a adauge lânga prim'a sea grea eróre sî pre a dóu'a sî mai mare. O astu-feliu de eróre aru fi a speculá la disolverea Austriei, nisuintia de a anectá tierile germane-austriace. Véda Austri'a ce va face cu band'a ei cea négra; noi avemu preste destulu cu a nóstra. Cându aru apartiné provinciele germano-austriace la statulu germanu, majoritatea in parlamentulu germanu aru fi a ultramontaniloru, ceea ce aru fi identicu cu nenorocirea cea mai mare. Sa nu ne facemu ilusiuni. Provinciele Austriei apusene, pre lânga prea putiene esceptiuni, aru alege ultramontani, cu cari cechii sî polonii aru tiené totu asiá de tare la olalta cá sî pâna acum. Germani'a de sudu sî Rinulu ne tramitu de acum in cea mai mare parte inimici de ai imperiului, cá sa tacemu de guelfi, poloni sî mai departe precum sî de democratii sociali.“

„Mai vine o alta consideratiune. Fiacare germanu semtitoriu a trebuitu sa salte de bucuria, cându la anulu 1866 a succesu a alungá pre Austri'a definitivu din Germani'a, pre acea Austria, carea neintreruptu a impedecatu desvoltarea Germaniei, sî carea seculi intregi a fostu pentru imperiulu germanu unu balastu insuportabilu sî o cangrena. Austri'a cá statu concentratu a fostu numai prin legatur'a cu noi statu germanu. Dupa ce s'a ruptu legatur'a acést'a, Austri'a erá in celu mai mare periculu de a incetá cu totulu a fi statu germanu sî in periculu de a deveni statu slavicu, ceea ce dupa majoritatea populatiunei aru fi sî fostu corectu, o Austria slavica inse trebuiá sa devina statu vasalu alu Russiei. Aici inse cá din instinctu simte ori sî cine, ca afara de Franci'a, Russi'a este contrariulu celu mai periculosu alu imperiului germanu, cu care necesitatea de a intrá in lupta este numai o cestiune de tempu, pentru ca lupt'a acést'a, cá sî cea cu Franci'a, trebuie sa fia. Este dara o prevedere politica, ca Austri'a slavica nu aru fi altu ce-va decâtu unu alu doilea inimicu periculosu alu Germaniei. Pentru acea a trebuitu sa se afle medilóce contrarie prin care sa se póta ajunge, cá Austri'a, déca nu amica, celu putienu sa devina unu statu neutralu. Germanii din Austri'a singuri, erá prevediutu ca nu voru fi in stare de a face frontu fatia cu slavii sî cu malcontentii maghiari spre a sustiené pre Austri'a cá statu germanu. Erá de lipsa dara in interesulu Germaniei cá elementulu germanu din Austri'a la parere sa sufere, dîcu la parere, pentru ca acest'a erá uniculu mediiocu de scapare definitiva. A trebuitu sa se imparta Austri'a in dóue, pentru cá dincóce germanii dincolo maghiarii sa impinga pre slavi la parete. Asiá s'a escatu dualismulu in Austri'a.“

Aici face corespundintele unu elogiu lui Beust, a cârui opera este dualismulu sî carele a cadiutu numai pentru ca se descoperise, ca politic'a lui este la indigitârile date din Berlinu, politic'a pre carea trebuì sa o spriginésca sî Andrasy cá pre cea mai buna contr'a slavismului. Acést'a este caus'a de in partea resariténa a Austriei s'a concrediutu maghiariloru rolulu de conducetoriu, pre care trebuie sa-lu pórte, pâna cându Germani'a va fi terminatu victoriósa lupt'a din urma contr'a Russiei.

„Veti aflá lucru credibilu, cându ve asiguru, ca barbatiloru nostri de statu le vine fórte greu sa apere sî sa spriginésca dominatiunea unui poporu, cârui se vede ca ii lipsesce ori-ce potere morala sî de gubernatu. Dara din interese mai inalte politice a trebuitu cá chiaru sî o interpelatiune a unui deputatu, ce a fostu incheiatu la Universitatea din Lipci'a amicitia cu unu sasu, se cada, care interpelatiune erá indreptata intr'acolo, ca are cancelariulu imperialu de cugetu a intreprinde ce-va fatia cu procederea cea nedrépta a maghiariloru contr'a Ungariei.“

„Pâna cându avemu lipsa de maghiari germanii din Ungari'a sa nu spereze nici o intrevenire din partene. Dîcerea ca „Ddieu nu parasesce pre nici unu germanu“ s'au adeveritu de multe ori

---

ne procurá aceste momente de indestulire sî fericire. Totu asiá de pre scurtu sî in termini seci sî unele din faptele lui, — cari inse le va descrie fidelu istori'a natiunei nóstre, care nu se va poté compune fâra de a tiese in ea istori'a sî faptele Archiereiloru nostri.

Sântulu Grigoriu teologulu dîce in cuventarea sea despre Cyprianu: „Acum'a atât'a e totulu, ce avemu de dîsu, sî eu nu sciu, ca trebuiá se spunu mai multu.“ Repetu sî eu cu acelu mare sântu Parinte, ca multe aru trebuí se mai adaugu; inse nu-'mi permite loculu sî tempulu, sî apoi de alta parte se póte ca eu prin neinsemnatatea mea numai se maculezu faptele sele, cari nóue sa ne fia stimululu câtra iubirea si dragostea — ce Parintele nostru ni-o pastrédia. —

Dloru!! In acestea momente solemne, cându ochii nostri suntu fericiti vediendu starea nóstra de astadi in biserica, carea in comparare cu cea din amarulu trecutu escita jaluzi'a multor'a — cârei hotariri sa dâmu locu in anim'a nóstra? — „Ca Ddieu nu este alu imparechierei, ci alu pâcei precum intru tóte bisericele sântiloru“ Pavelu Corint. I. C. 14. v. 33. „Iéra impreuna lucrându ve sî rogâmu, cá se nu luati darulu lui Ddiu indesiertu“ Ca dîce: „in vreme primita te-amu ascultatu, sî in dîu'a mântuirei ti-amu ajutatu tie, eata acum vreme bine primita; eata acum este dîu'a mântuirei.“ Pavelu Corint. II. 6. v. 1. sî 2.

Darulu ce ni l'a redatu Ddieu este constitutiunea nóstra bisericésca; deci acum e tempulu de salvare, lucrându in contielegere, intrebuintiandu in modu dreptu sî acuratu institutiunile nóstre divine sî urmandu sfatului ddieescului Apostolu. „Sa nu fimu mareti indesiertu, unulu pre altulu intaritandu unulu altui'a pismuindu (Galat. C. 5. v. 26) — vomu ajunge la fericirea sigura a poporului sî bisericei nóstre, la carea Prébunulu nostru parinte sufletescu voiesce a ne conduce, biseric'a nóstra e asemenea cu o vinia — carea e incungiurata sî conservata cu siantiuri sî cu gardu tare — adeca cu statutulu organicu, sî potemu sa lucrâmu siguri intre marginile lui pentru binele sî prosperarea nóstre: Avendu cele de lipsa adeca lucratori activi sî diliginti in concordia sub blanda pastorire a inaltului stapânu, astu-feliu se cultivâmu vi'a acést'a, incâtu ori-cine vediendu vitiele ei pline de struguri sa deduca la unu culesu bogatu. Riulu arata calitatea isvorului; sî fructele arata calitatea pomului.

Dloru!! Traimu in unu tempu amu poté dîce mai multu alu vorbeloru, decâtu alu fapteloru; multi in dîu'a de astadi de fatia se inchína lui Ddieu, iéra in fapta dau locu cugeteloru satanice in anim'a loru; sî in fati'a lucruriloru punu adeverulu sî bun'a cuviintia sî apoi la adec'a se conducu de logic'a pasiuniloru urgisite sî a ambitiunei órbe, — dara pre noi nu ne va seduce acésta impregiurare fatala, ci prin fapte vomu nesuí a dá probe, ca scimu a luá parte cu demnitate la lupt'a — ce o conducu mai marii nostri bisericesci pentru salutea vóstra.

Sa nu lasâmu cá sa ne strige virtuosii nostri antestatatori cá Pavelu galateniloru: „Me temu de voi, cá nu cumva in zadaru sa me fiu ostenitu la voi!“ Astadi mai multu cá ori cându este de lipsa darea unei garantii tari despre simtiemintele nóstre de bine sî fericire a bisericei — carea subintielege totu-déun'a pre poporulu nostru, sî acésta garantia vomu prestá-o prin dragostea nóstra câtra inaltulu nostru dignitariu bisericescu Escelenti'a Sea In. P. S. Archieppu sî Metropolitu Procopiu — carele sum'a fericire si-a concentratu-o in fericirea turmei sele. Pentru ca: „De a-si vorbí in limbile omenesci sî angeresci; iéra dragoste nu amu, facutum'a-mu cá nisce arama sunatóre sî chimvalu resunatóriu“. dîce marele invetiatoriu Pavelu Apostolulu Corint. I. C. 13 v. 1.

Amu amintitu in vre-o câte-va locuri, ca fericiti suntu ochii nostri ca vedu, ce avemu in biserica. Asiá este, sa ne bucurâmu de ce avemu, inse sa nu ni se para, ca stâmu de totu bine. Pâna acum'a noi ne-amu pregatitu numai unu bunu planu de bataia; in mare parte inse ne lipsescu armele sî alte recerintie, ce se punu pentru de a castigá siguru lupt'a. Deci in acestea momente serbatoresci sî de fericire, sa dîcemu din adenculu sufletului: Parîntele nostru din ceriuri, cela ce esti isvorulu tuturoru bunatâtiloru. Protege pre Apostolulu Teu, cá luminandu-ne cu lumin'a cunoscíintiei tale sa ajungemu la tient'a, ce tu ne-ai designatu-o. Da-i lui potere sî viétia indelungata, cá cele ce ne lipsescu sa le plinésca sî asiá se procure turmei sele tóte cele trebuinciόse!!!

Sabiiu 26 Fauru 1874,

Gregoriu **Maric'a**,
cler. ân. III.

incâtu suntemu convinsi, ca sî germanii Ungariei se voru poté sustiené deasupr'a apei pâna atunci, pâna cându Germani'a va fi in stare a dice unu cuventu ponderosu sî seriosu pentru ei. Mangaiati-ve dara cu aceea ca tierile Dunarei de josu suntu in viitoriu ale elementului germanu, déca acest'a merita viitoriulu“.

„Nici sasulu din Transilvani'a n'o sa péra preste nópte, déca sî pricepe pusetiunea sî missiunea lui, in specialu déca va sci a sî sacrificá ingraba vederile sele cele tiermurite sî inim'a sea cea angusta, de care patimescu cu totii mai multu séu mai putienu. La tóta intemplarea lasati ve de a luptá contr'a dualismului sî remaneti cetatieni fideli ungurescí cu totu maghiarismulu. Nu incetati de a ve tramite aici copiii vostri sî inundatine cu sciri din tiér'a sasésca. Simpathiele nóstre suntu sî remânu sigure pentru sasi; de acum simpatisédia imperiulu intregu cu voi sî doresce altu tempu, care sa-i concéda de a uitá nedreptatea acést'a indispensabile.“

La Franciscu Deák.

Din notitiele unui germanu ungurénu.

(urmare sî fine.)

Germ. ung.: Limb'a germana de cultura si de comerciu nu se obtrude nicariri in Ungari'a in modu vatematoriu sî totusi ea dupa delaturarea limbei latine a venitu in fapta in loculu acestei'a pre lânga tóta forti'a de limba eserciata de maghiari, cá limb'a comerciului internatiunalu intre diversele poporatiuni din Ungari'a. Acest'a dovedesce, ca ea e indreptatita celu putienu a ocupá loculu lânga cea maghiara. Mesurile de fortia cari se iau spre o latire sfortiata a limbei maghiare, destépta inse o resistintia tenace, carea din nou se agitédia prin opiniunea publica. Opiniunea publica, carea a obtrusu chiaru sî turciloru egal'a indreptatire a crestiniloru, e fâra indurare.

Deák: In tempuri agitate e fórte greu a decide carea e opiniunea publica adeverata, pentru ca totu omulu e aplecatu, a recunósce opiniunea publica in cea ce doresce elu insusi.

Germ. ung: Asiadara, nu numai e opinione publica ci fapta sî acsioma fundamentale istorica, ca Ungari'a nu e numai a maghiariloru, ci ea e o tiéra poliglota, in carea populatiunile trebuie sa traiésca fia-care in feliulu ei si sa se sufere un'a pre alt'a. Amintescu numai sentinti'a santului Stefanu ca „regnum unius linquae imbecille est.“ Maghiarisarea tierei sî a aflatu inca in diet'a dela 1807 contrari chiaru intre maghiari sî acésta resistintia se esprimà in actele dietei: „Ungari'a nu e numai tiér'a unei natiuni, ci unu imperiu, in care tóte natiunile crestine 'sî afla unu asilu sî o patria.“ Dealtmintrenea maghiarulu chiaru spre a-sî scutí natiunalitatea propria, e avisatu la germanu. Nu voiu sa indigitezu aceea, ca germânulu nu numai a introdusu cultur'a inului sî cânepei, pómeloru sî viiloru, bailoru sî mai tóta industri'a, ci a impartasitu sî maghiariloru in parte mare institutiunile sele cetatienesci sî de statu. Nu voiu sa punu pondu nice pre acelu fenomenu deosebitu, ca maghiarulu numai in atingere cu germânulu ajunge la conoscinti'a deplina a natiunalitâtiei sele, pre cându elu in societatea românului si a slovacului degeneréza sî se desnatiunaliséza usioru. Dara necesitatea de a se suplini maghiarulu prin germânu nu se póte combate. Maghiarulu, care n'are paciintia sî tenacitate, precum sî facultatea de a administrá sî a-sî folosí libertatea eluptata, e avisatu cu totulu la germânu. Germanulu se póte ca casciga in semtiulu de sine politicu prin maghiarisare, dara in poterea spirituala sî morale merge indereptu, de aceea o imbunatatire a situatiunei se póte asceptá numai dela o reintórcere a politicei maghiare in cestiunea natiunalitâtiloru. Deci salvarea patriei prin perfecta egala indreptatire a tuturoru natiunalitâtiloru nu numai pre harthia, ci sî in fapta. . . .

Deak: Dupa cum e dispusetiunea de fatia a publicului nu potemu cugetá la o reintórcere in directiunea cést'a.

Germ ung: Acum, séu déca nu va fi târdiu. A fostu tardiu sî in anulu 1849 cându parlamentulu fâra capu din Segedin pucinu inainte de catastrof'a dela Siri'a (Vilagos) a decisu recunóscerea drepturiloru egale ale tuturoru natiunalitâtiloru, cându pronunciá folosirea libera a idiomeloru ne maghiare in pertractârile publice ocmitatense sî comunali, precum sî inaintea judecatorieloru sî cându a lasatu alegerea limbei oficióse in comune sî comitate la dispusetiunea majoritâtiei. Resbelulu civilu n'aru fi eruptu, déca diet'a aru fi adusu acele concluse inca in anulu 1848. De nu s'aru desceptá sî diet'a de acum prea tardiu!

Dupa „S. d. Tgbltt.“

Varietâti.

⁂ Postalu. Dela 3|15 Martiu a. c. incependu au intratu in viatia o dispusetiune privitóre la usiurarea corespundintiei intre monarchi'a Austo-Ungurésca sî Romani'a. Dispusetiunea acést'a este ca dela datulu de mai susu se póte corespunde de aici cu Romani'a sî vece-versa, cu asia numitele „carti de corespundintia“, pentru cari anticipative se solvesce 4 xr. respective 10 bani. Cârtile de corespundintia se potu sî recomendá déca se solvesce tacs'a de recomendatiune pentru epistole in suma de 10 xr. Corespundinti'a cu Romani'a, in câtu privesce partea nóstra Austro-Ungurésca, se póte face sî cu cârti de corespondintie de pâna acum; in casuri de acestea trimitiatoriulu are se intregésca tacs'a de mai susu cu marce de epistole. Cârti de corespundintia nefrancate de ajunsu nu se inaintédia la destinatiunea loru.

⁂ Adunarea generala a reuniunei museului transilvanu o a deschisu in 12 Martie Contele Emericu Miko cu o cuventare corespundiatória. Cu ocasiunea adunârei generale profesorulu de universitate Gedeonu Ladány a tienutu unu discursu despre, respective contr'a operei lui Krainer: „Constitutiunea originala a Ungariei dela intemeierea regatului pâna la anulu 1382“.

⁂ Vapore pre Dunare. Societatea de vapóre pre Dunare anuncia, ca caletoriele cu pasagieri dela Pest'a spre Dunarea de josu se deschidu in 3 Martiu. Dela Pest'a pléca vapórele in fia care marti sî vineri la 6½ diminéti'a; dela Baziasiu in fia care mercuri sî Sambata dupa médiа-dî.

⁂ Dela Orastia se scrie, ca in 9 ale curentei c. n. au arsu o parte din padurea cetâtiei. A dóu'a dî s'au aprinsu alta parte de padure. De amendoua orile s'au stinsu foculu, pâna a nu face daune mari, desi daun'a facuta pentru referintiele locali póte fi destulu de simtita. — Astfelu de arderi s'au mai intemplatu la Castàu in scaunulu Orastiei sî in mai multe locuri pre valea Hatiegului.

⁂ Drumuri de feru române. „Pres'a pentru economi'a populara“ din Vien'a in 6 Martie a. c. Nr. 10 contiene urmatórea faima suprindietóre:

„De vre-o câte-va dîle publica foile oficióse o faima ce mai nu se póte crede, ca societatea drumului de feru de statu, are de cugetu, a primí asuprasi drumurile de feru din Romani'a. Dupa principiele estravagante sî aven'urióse ce domnescu in administratiunea acestei societâti, potemu asceptá o asemene suprindere.

Cei din piati'a Schwarzenberg, cá sî cându nu sî-aru fi risipitu de ajunsu puterile, planuiescu acum anessiunea drumuriloru de feru române. Perderile ce le a avutu drumulu de feru de statu (austriacu) la cladirea drumuriloru de feru a-le Romaniei inca nu suntu cunoscute sî eata ca acum voiesce drumulu de feru de statu sa-si incarce in spinare hodrobel'a intréga. Se intielege cu aci sî-a bagatu Strousbergu nu numai mân'a dara sî degetele in jocu; ací se vede eu teori'a stroussbergiana e normativa pentru Romani'a. Câtu pentru Austri'a se vede ca servescu de mustra Rothschildii, câci abiá au prinsu drumulu de feru de statu de unu coltisioru sî aru sî vrea sa-lu imbuce cu totulu. Séu ca faim'a despre anessarea drumuriloru române e numai o manopera de bursa cu scopu de a oprí cursurile drumului de statu din rostogolirea loru la vale.

⁂ „P. Ll.“ a avutu in anulu trecutu unu venitu curatu de 41.132 fl. 74 xr. Din socotelile respective se vede ca venitulu acest'a curatu vine mai multu din inserate, câci prenumeratiunile abiá acopere spesele tipariului sî ale harthiei.

⁂ Bancnote false. Dupa „N. T. Ztg“ s'a descoperitu o banda de fabricanti de bancnote false in Jin'a noua serbésca, comitatulu Torontalului. Esemplarele de bancnote de câte 50 fl. 10 fl. s'au aflatu la doi tierani din dîs'a comuna, despre carii inse ne putendu-se presupune, ca aru fi ei falsificatorii bancnoteloru, suspiciunea a cadiutu asupr'a unui pictoru din Becskerekulu mare, carele intretienea cu tieranii, la cari s'au aflatu banii falsificati, legaturi de amicitia, batatóre la ochi. Pictorulu a mai fostu pedepsitu cu inchisóre pentru fabricarea de bancnote false.

⁂ In Prussi'a arestarea Episcopiloru rom. cath. este la ordinea dîlei. In tempulu din urma se arestà Episcopulu din Trier.

⁂ Clicasii nostri. Este cunoscutu publicului nostru ca esista in archidiecesa o clica, carea cu nimic'a bunu, onestu sî justu nu se póte impacá, afara cu abusurile ce le comitu unii din ea pre tóta dîu'a, sî cari devinu pre tóta dîu'a totu mai insuportabili. Acesti ómeni si-au alesu jurnalulu demnu de ei, „Albin'a“ din Pest'a, cá sa arunce clevete asupr'a Metropolitului sî asupr'a a totu ce e venerabilu sî onorabilu din clerulu sî credinciosii archidiecesei. Amu tacutu sî amu trecutu cu vederea multe, pentru ca amu avutu sî avemu consideratiuni de mila fatia cu densii (Scriptur'a dîce: „Nu voiescu mórtea pecatosului, ci sa se intórca sî sa fia viu“); iéra ca nu amu statu sî numai stâmu nici de vorba cu densii a fostu sî este caus'a simpla, ca cu ómeni, cari nu suntu in stare a da séma de faptele loru perde omulu tempulu in desiertu.

Esemplu la acestea epistol'a deschisa de deuna dîle a dlui Dr. Borcea, plina de invinuiri grele asupr'a loru la cari inse nu respunsera nimic'a.

Mai multu, din curiositate dara decâtu din altu interesu, facemu amintire de o noua editiune de clevete clicasie. In Nr. 17 alu leiborganului clicei cunoscute adeca dîce domni'a ei, clic'a, ca P. Archimandritu Nicolau Popea dupa reintórcerea sea dela Aradu „aru-fi conceputu o chartia“ (!?!), ce aru contiené cele mai mari merite sî laude pentru sine dreptu adresa de incredere cu scopu de a aretá lumei marea sea popularitate. . . . De „chartia conceputa“ nu amu mai audîtu pâna acum, noi cesti cari scimu, ca harthi'a se fabricéza. Ridicululu cu adres'a este colosale, câci ce adresa trebuiea P. Archimandritu, celu mai nepretensivu omu din lume, cându multimea cea mare din catedral'a Aradului s'a manifestatu asia de pre fatia sî nesilita de P. Archimandritu, carele cá persóna ingrata multor'a de acolo, multiamita celoru mai nerusinate intrige faurite cu atât'a truda sî ostenéla in contr'ai inca cu ani inainte, sî carele cá dechiaratu, totu de leiborganulu clicei, de „mortu“ nu a potutu esercitá nici o influintia asupr'a diecesaniloru aradani de câtu cea morale, ce in adeveru i face tóta onórea inaintea ómeniloru de omenia sî ce produse, se vede, tóta orórea (spaim'a) in castrele ómeniloru de nimic'a.

Câtu pentru cele-lalte ce le mai cere clic'a dela redactiunea acestei foi, o indreptâmu sa se presenteze cu „cinstit'a“ i fatia inaintea organeloru competente administrative bisericesci sî fundatiunali sî va gasí lamurita deslusire.

Totu deodata o rugâmu sa-sî ia ostenéla a invetiá odata, ce-va sa dîca, ca o fóia este organulu archidiecesei, câci acest'a o aru poté face mai ingraba sî cu succesu pentru de a-si mai acoperí, o particica baremu, din lat'a-i ignorantia sî acest'a n'aru fi lucru asiá osteniciosu pentru dens'a, cum suntu necontenitele sî emotiunatele prelegeri intr'ascunsu, cari le tiene preotiloru, laiciloru sî candidatiloru de preotie, pâna sî eleviloru institutului archidiecesanu, dupa cum se nimeresce, spre a depopularisá oficie eclesiastice sî in fine sî foi'a nóstra. — Dealtmintrea pacienti'a nóstra va mai durá inca, inse nu multu!

Raportu comerciale.

Sabiiu 17 Martiu n. Grâu 7 fl. 80 xr. frumosu, 7 fl. 33 xr. mestecatu, 7 fl. 13 xr. cualit. infer.; secar'a 4 fl. 93 xr. pâna 4 fl. 67; orzu 3 fl. 67; ovesu 2 fl. 93 pâna 1 fl. 73 xr.; cucuruzu (porumbu) 3 fl. 87—4 fl. 13 xr.; cartofi 2 fl. 40 xr. galét'a austriaca.

Fârina buna 14 fl.; de fransele 12 fl.; de pâne alba 11 fl. pâne de casa 10 fl. maj'a.

Lintea 24 xr., mazarea 24 xr., Fasolea 18 xr., malaiulu 16 xr. cup'a.

Fenu legatu 1 fl 30, nelegatu 1 fl. 10 xr., paie lungi 80 xr., scurte 70 xr, maj'a.

Lemne de focu 8—10 fl. stang. austr.

Carnea de vita 22 cr. p., de porcu 26 xr. Unsórea 75 xr. pâna la 1 fl. cup'a.

Bud'a-pest'a 14 Martiu. La noi a inceputu sî clim'a a face escese In septamân'a trecuta ni se parea ca amu intratu in primavéra. Iérn'a conservativa a pusu o reactiune in miscare, din care se desvólta o lupta formale intre primavéra sî iérna pâna in fine invinge iérn'a cu o ninsóre formidabile, cu inghiâtiu sî venturi reci, cari din urma au maturatu neau'a in tóte pârtile. Tempestatea acést'a neasteptata sî are partea sî cea buna. Ea de sigura va fi pustiitu o multime de sióreci sî alte animale stricatórie vegetatiunei. Ap'a pre Dunare e fórte mica. Dintre nâile cari aducu cereale in susu abiá sosesce câte un'a cu mare truda.

Comerciulu de *cereale* a fostu slabu pretiurile grâului au datu inapoi cu 10—15 xr. in asemenare cu cele din septamân'a precedenta. (Pretiuri nominale 8 fl.—8 . 5 xr.) Totu asiá s'a intemplatu cu *secar'a*. *Ordiulu* românescu sî turcescu pre primavéra cu 3 fl. 52½ Afacerile septamanali se incheia cu 3 fl. 50 a 72 p. vienesi. *Cucuruzulu* s'a tienutu mai bine, cu tóte ca sî elu a cadiutu cu 5—7½ xr. de maja; in termini vr'o câti-va cruceri mai eftinu; celu banatianu pre Maiu Iuniu 4 fl. 85 xr, românescu 4 fl. 74; pre Martiu — Aprilie de Bacic'a cu 4 fl. 70 xr. — *Ovesulu*, totu mai putienu in deposite, s'a suitu cu 6—8 xr. la galét'a mai multu cá in septamân'a trecuta. Cu termini tendinti'a suitória; la finea septamânei cu 2 fl. 30—2 fl. 35 xr. a 50 p. vienesi.

Legumile au cautare buna sî se tienu in pretiurile din septamân'a precedenta.

Lan'a s'a vendutu numai de cea spalata circ'a 300 maji cu pretiu de 125 pâna la 225 fl.

Porci cam cá in semptamân'a precedenta. Pretiurile notate: porci ungurescí 35—36½ xr. puntulu, serbesci 33—35 xr. puntulu, esportu 36½—37 xr.

Unsórea fàra bute 42—43 fl. cu bute 44—45 fl. *americana* 35 fl.—36 fl. *Slanin'a* 37—37 50 xr. marfa dela tiéra; americana 34—36 fl.; marfa locale 37—38 fl, afumata 39—41 *Seulu* 27—27 fl. 50 xr.

Pei crude au incursu putiene. Pei de bou 58 fl. maj'a, pei de vaca din locu 22—24 fl. parechi'a, dela tiéra 18—20 fl. parechi'a.

Concursu.

Pentru ocuparea postului invetiatorescu de clas'a a III dela scólele române greco-orientale din opidulu Presmiru, cu salariu anualu de 300 fl. v. a. din cas'a alodiala, apoi 4 galete de grâu dela mór'a comunei precum sî 40 xr. de copii obligati la scóla sî in fine cuartiru liberu, se escrie concursu pâna la 1 Aprilie a. c.

Dela doritorii de a ocupá acestu postu se cere, sa aiba celu putienu 4 clase gimnasiali, cursulu pedagogico-teologicu, atestatu de cualificatiune, sî sa cunósca bine limb'a germâna; iéra documentele loru instruate in sensulu Statutului organicu pâna la terminulu prefiptu sa le tramita subscrisului.

Brasiovu in 28 Februariu 1874.

In contielegere cu comitetulu
parochialu.
Ioanu Petricu,
(1—3 protopopu.

Concursu.

Devenindu parochi'a Paclisi'a in protopresviteratulu Albei-Iuliei vacanta — se escrie concursu pâna in 2 Aprilie a. c.

Emolumentele suntu:

1. Venitele stolari indatinate.
2. Aratura 5 jug. sî fenatiu 1 jug. 297°☐.
3. Casa pentru locuintia se va inchiriá din vistieri'a bisericei, pâna cându cas'a parochiale, sî alte supraedificate; precum sî o parte de inplantatiune a vinei se voru platí familiei, fostului parochu.
4. Dela aprópe 200 paterfamilie câte 1 ferdela cucuruzu cu tuleulu, sî 1 dî de lucru.

Doritorii de a ocupá acésta parochia, au sa-si astérna suplicele instruate cu documintele recerute de prescrisele „Statut. org.“ la subscrisulu pâna la terminulu susu indigitatu.

Alb'a-Iuli'a 1 Martie 1874.

In contielegere cu comitetulu
parochiale.
Alis. Tordosianu,
(1—3) protopresb. or. gr.

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.**

Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei sî pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 20. ANULU XXII.

Sabiiu in 10|22 Martie 1874.

Productiunea sî consumtiunea la poporulu nostru tieranu.

(II.) Din tóte pârtile se audu faime, in cele mai multe casuri nu nebasate, ca tieranulu nostru incepe a-si prapadí mosiór'a eredita dela mosi sî stramosi, — ca poporulu nostru din dî in dî seracesce sî e in periculu a devení la sépa de lemnu; dara nimenea nu se incérca inca de a scrutá câtu de câtu, in modu rationalu, causele reului acestui'a, ce póte aduce mai in deosebi ruinarea nóstra natiunale! —

Unii adscriu reulu acest'a indatinârei poporului nostru cu beuturile spirituóse, altii lenevirei sî nelucrârei sî altii iérasi gradului celui inferioru de cultura, alu poporului nostru, in urm'a cârui'a devine usioru poporulu nostru amagitu de altii sî despoiatu de aceea ce astadi singuru 'lu mai face partasiu alu patriei strabune — adeca de posessiune. — Tóte acestea suntu, inse numai in parte sî in a dóu'a linia, cause ale ruinârei bunastârei poporului nostru. Pentru ca poporulu englezu inca e fórte indatinatu cu beuturile spirituóse sî cu tóte acestea totusi e poporulu celu mai avutu de pre fati'a pamentului. — Lene absoluta inca nu i se póte imputá tieranului românu, mai multu numai nestraduirea lui, de a agonisí mai multu decâtu i e de lipsa spre a se sustiené. Iéra in ce privesce ingeniulu românului spre speculatiune, acest'a nu e asiá de tempitu precum se pare; mai multu i lipsesce tieranului nostru ingeniu de intreprindere.

Caus'a cea adeverata din carea póte devení seraci'a séu neaverea unui poporu, a unei natiuni, in genere este si póte fi numai disproportiunea intre productiune sî consumtiune; sî in specie disproportiunea acést'a in directiunea, cându unu poporu consume mai multu decâtu produce. — Pentru ca in casulu acest'a abnormu, consumandu-se preste productiune, cauta sa se ia in consumtiune sî capitalulu dejá adunatu — sa-lu numimu mortu, fatia cu bratiele lucratoriului care representa unu capitalu viu — sî astfeliu consumandu-se sî acést'a, poporulu atâtu de nefericitu remane fâra nici o avere, proletariu, — cu bratiele cá singurulu factoru spre a-si castigá cele de lipsa! —

Celu ce recunósce de câta insemnatate este capitalulu pentru productiune si incâtu ajutora sî inlesnesce capitalulu productiunea — ceea ce o va recunósce ori-cine prejudecandu ca d. e. fâra clocanu, care inca face in sensulu natiunalu-economicu alu cuventului, o parte din capitalulu adunatu, nici unu cuiu nu-lu poti bate dupa dorintia, ca fâra parale nu poti intreprinde vre-o specula etc. etc., — acel'a va intielege sî acelu adeveru: ca cu câtu posede unu poporu séu o natiune mai putienu capitalu, cu atât'a mai putienu e in stare a sî produce sî prin urmare cu atât'a sî cu mai anevoia 'si póte castigá bunastare séu avere, — sî viceversa. —

De aceea e fórte de lipsa pentru prosperarea nóstra in genere cá sa-si pastrédie celu putienu tieranulu nostru possessiunea sî averea sea, déca nu este in stare cá sa si-o inmultiésca; iéra de alta parte e reu sî periculu pentru prosperarea natiunei intregi, câudu 'si prapadesce averea, posessiunea sea; mai reu inse, cându lasa sa devina acést'a in mâni straine!

Dara nu numai din punctu de vedere curatu natiunalu economicu, ci chiaru sî din punctu de vedere politicu cade in daun'a natiunei instrainarea averei natiunale; fiindu ca cu deosebire la noi e esercíarea celoru mai scumpe drepturi politice legata de posessiune sî prin urmare prin perderea posessiunei se perdu sî drepturile insusi. — O causa principale pentru ce noi românii atâtu de putienu potemu influintiá in afacerile politico-administrative — e a se cautá in giurstarea aceea, ca poporulu nostru posede in relatiune cu numerulu seu, prea putiena avere, sî in deosebi sa concentrédia prea putiena avere in mânile celoru mai multi individi. —

Dupa premiterea acestor'a, ne vomu incercá a scrutá — incâtu ne voru permite poterile — incâtu suntu giurstârile productiunei sî ale consumtiunei la poporulu nostru favorabile séu nu? Sî incâtu se póte priví proportiunea intre productiune si consumtiune la poporulu nostru favorabile sî astu-feliu apromitiatóre de unu viitoriu mai bunu, — séu nu?

Productiunea poporului romanu in genere, precum sî a tieranului românu in specie, nu se póte numí nici favorabile; dar' iéra nici nefavorabile. —

Favorabile preste totu nu se póte numí productiunea poporului intregu românu, din causa ca productiunea sea nu numai ca nu se estinde preste toti ramii de productiune, ci din contra se marginesce mai numai la unii, precum mai cu séma agricultura, economia de vite, putienu negotiu etc. — pre cându unii rami de productiune le lipsescu mai de totu, precum in deosebi meseriile si tóte intreprinderile de a prelucrá materiele crude. — Daun'a ce provine din giurstarea acést'a nefavorabile, pentru economi'a natiunale e evidenta; fiindu ca bunurile ramuriloru de productiune, ce ne lipsescu, debue sa le acuirâmu din mâni straine sî astu-feliu trebuie sa oferimu sî sa dâmu capitalele nóstre la straini. —

Preste totu nefavorabile iéra nu se póte numi productiunea intregului poporu românu; din causa ca mai toti individii singuratecî se ocupa — de-sî nu in specii destulu de favorabile — cu productiunea, sî la poporulu românu lipsescu mai preste totu de acei'a, cari numai sa consume, fâra cá sa si produca câtu sî decâtu! —

Asemenea stá productiunea la poporulu nostru tieranu. — Nu e si nu se póte numí preste totu favorabile, intru atât'a, incâtu poporulu nostru tieranu a inaintatu fórte putienu, séu mai de locu, dela starea primitiva ce a invetiat'o dela mosi sî stramosii lui, — nu cunósce avantagiurile progreseloru facute de cele-lalte natiuni culte, nu se folosesce nici de puterile sele, si cu atât'a mai putienu de puterile naturali séu mechanice in modu rationale, — apoi de tempu de locu nu tiene contu, alérga dintr'unu capu de hotaru pâna in cela-laltu, dela o bucata de pamentu la alt'a sî 'sî petrece mai multe dile cu carulu sî vitele pentru unu bratiu de lemne, care numai pre lânga o istatime rara de a-i dá o aparintia in privinti'a catului, in realitate ne esistenta — 'lu vinde cu 1 fl. pâna la 2 fl, unu pretiu care sî-lu câstiga unu lucratoriu capace numai cu bratiulu seu intr'o dî séu doua! —

Cu tóte acestea productiunea tieranului nostu totusi nu se póte numí in genere nefavorabile sî anume mai cu séma din causele: ca mai intâiu tieranulu nostru in genere e muncitoriu sî facu esceptiune rara dintre tierani acei'a, carii pre lânga tóte ca le place sticluti'a sa nu-'sî caute de economi'a sea, — ca mai departe tieranii nostrii pre lânga agronomia se ocupa de regula mai multu séu mai putienu si cu economi'a de vite, carea este ramulu celu mai rentabilu dintre toti ramii de cultura, — prasescu mai cu séma in apropierea orasieloru animale merunte, cari li-se rentédia de regula fórte bine, — sî in fine câstigulu ce-'lu facu in modulu acest'a 'lu intrebuintiédia de regula spre agonisire de posessiune séu vite. —

Unu reu generalu conturba in câtuva productiunea tieranului românu sî anume acel'a, ca elu de regula nu-sî da silintia cá sa produca atât'a câtu aru poté; sî mai cu séma celu-ce are mosi'a sea propria, cu anevoia se resólve cá se lucre sî pentru altulu, de-sî proprietatea sea nu-i da ocupatiune destula. — Reulu acest'a 'sî are fundamentulu seu in parerea ratacita aristocrateca a poporului nostru: ca adeca aru fi sub demnitatea unui possessoru agricultoru, cá sa lucredie pentru altii. — In genere tiene poporulu nostru tieranu agricultur'a de cea mai onorifica ocupatiune, din causa ca agricultorulu lucra pre mosi'a sea sî pentru sine; sî caus'a din care mai cu séma nu se léga poporulu nostru tieranu de meserie e ca nu voiesce sa lucre pentru altii. —

Reulu acest'a inse va disparé, câtu se va convinge tieranulu nostru: ca a lucrá in ori-ce modu sî ori pentru cine, nu e rusine, câtu voru cresce sî lipsele sî recerintiele sele mai tare sî câtu se voru

---

FOISIÓRA.

Despre constitutiunea bisericei nóstre.

(elaboratu cetitu in siedinti'a publica a societ. de lectura pedagogico-teologica din Sabiiu, in presér'a onomasticei (26 Fauru) Esc. Sele Par. Archiepiscopu sî Metropolitu Procopiu.)

> „De gresiesce tie fratele teu, indrépta-lu intre tene, sî intre elu, sî déca nu te va ascultá, ia cu tene inca pre unulu séu doi, sî asiá indrépta-'lu pre elu, sî déca nu va ascultá nici de acesti'a, atunci spune-lu bisericei." (Math. cap. 18. v. 15.)

Ilustra adunare! Suntu rari momentele nóstre de intrunire, dara pre câtu suntu de rari, pre atâtu trebuie sa fia de momentóse obiectele cari au se intretiena conversatiunea. Me temu a vorbí, fiindu pre acestu piedestalu vediendu inainte-mi unu publicu, pre câtu de numerosu pre atâtu de inteligentu, dara me incuragiezu, câci celu versatu in sciintie nu va desconsiderá pre celu ce vrea sa intre in templulu sciintiei. Nu promitu multu sî nu lucrari nóue a Ve aduce inainte; câci acést'a mi-aru fi preste putintia; déca totusi voiu vorbí, acést'a o facu rogandu-me de pacienti'a Il. adunâri, interesarória pentru totu ce taia in viéti'a nóstra nat. bisericésca.

Dómneloru sî Domniloru! Tem'a propusa dupa cum se vede este unu obiectu spre a cârui desfasiurare s'aru recere o capacitate eminenta, unu studiu mai seriosu. Barbati cu cunoscintie vaste au scrisu asupr'a acestui obiectu; intre cari românii de confessiunea gr. or. primo loco au a numerá pre nemuritoriulu Andreiu Baronu de Siagun'a. Eu nu amu alt'a de facutu, decâtu sa admiru portretulu ce ne-a lasatu acestu barbatu, sa admirâmu penelulu ce l'a depinsu, sî déca voimu a fi sî noi pictori apoi se invocâmu ajutoriulu divinu, spre a puté trage câte-va liniamente in acestu obiectu; sî acést'a mai multu din predilectiune câtra atâtea ostenele, câte s'au facutu pâna acum.

Sa intru in materia.

Venirea lui Chr. nu este unu fenomenu, ce se arata numai spre a produce uimire sî admirare in lume. Venirea lui reformà societatea omenésca vechia. In loculu societatei celei corupte introduce o societate morale. Prin acést'a i se atribue lui in parte civilisatiunea seclului 19 dîsu alu lumineloru. Este frapantu inse, ca Christosu nu se adreséza la starea sociale a popóreloru, sî cu tóte acestea reformà societatea. Elu nu reguléza referintiele sociale intre domnu sî servu, câci insusi dîce: „Dati Cesarului, cele ce suntu ale Cesarului, sî lui Ddieu, cele ce suntu a lui Ddieu." Elu lasa patriciulu sa fia patriciu, plebeulu prebeu, stapanulu stapanu, sî sclavulu sa fia sclavu; dara dîce numai: „iubesce pre deaprópele teu, cá pre tine insuti"; ba ce e mai multu elu dice: „iubiti sî pre vrasmasii vostri." Elu se adreséza la anim'a muritoriloru; sî precum omulu corespunde cu Ddieu prin anima, astfeliu midilocí se corespunda omulu cu omu. Elu venindu forméza unu corpu ai cârui membri potu se fia toti ómenii, cari primescu preceptele lui câci elu dice: „pre totu celu ce vine la mine nu-lu voiu scóte afara". In scurtu elu pune base unei societâti, a cârei membrii suntu in legatura prin unimea credintiei, sî prin caritatea adeveratu crestina.

Christosu vine in lume cá domnu sî cu tóte acestea ia tipulu servului, pentru ca dice (la Marcu capu 10 v. 44.): „Celu ce vrea intre voi se fia mai mare se fia sluga tuturoru."

Cá atare propaga elu invetiaturile sele, cá atare pune base societatei crestine. Amu disu ca elu a formatu o societate. Ide'a de societate presupune membrii, presupune unu capu. Membrii erau toti, cei ce primeau invetiaturile lu Christosu; iéra capulu insusi Chr. Dara fiindu societatea cu corpulu muritória, iéra tempulu petrecerei lui Iisusu, cá omu, pre pamentu marginitu; pentru aceea se ivea necessitatea unei institutiuni séu norme pentru ocârmuirea societatei crestine, carea norma sa reguleze in succesiunea tempuriloru, afacerile acestei societâti, carea se continua din parinti in prunci. Acésta necessitate a prevediut'o Christ. sî pentru aceea 'si alege 12 Apostoli. In alegerea acestor'a avemu inceputulu vietiei constitutiunali in biserica. Prin alegerea acést'a voì Mantuitoriulu a alungá pre venitoriu absolutismulu din biserica, sî a pune base vietiei const. in biserica. Tóte lucrârile sele le face in fati'a lumei. Apostolii basati pre faptele Mantuitoriului procedu la alegerea lui Matheiu de Apostolu in fati'a crestiniloru, ce erau pre atunci; asemenea intru alegerea celoru 7 diaconi; totu astfeliu la alegerea de Eppi pr. la alegerea lui Policarpu Eppulu Smirnei. Prin celea 7 sinóde ecumenice si 12 locali se intaresce mai tare viéti'a constitutiunale, aducendu-se legi (canóne) cum are sa se procéda in tóte afacerile bis. sî acést'a o facu basandu-se pre cuvintele Mantuitoriului: „unde suntu 2 séu trei adunati in numele meu, sî eu sum in mediloculu loru"; Pre basea pracsei vechi se alege Ioanu Chrisostomu de Archiereu prin sufragiulu intregului cleru sî poporu, asemenea Eustachiu Episcopulu Antiochiei. Totulu se pertractéza in adunâri.

(Va urmá.)

rentá sî fructele osteneleloru sele mai bine. —

Aru fi sa vorbimu acum'a despre consumtiunea tieranului nostru in specialu: acést'a inse nu aru face nici unu servitiu deslegârei cestiunei ce ni amu fostu propus'o sî de aceea ne vomu sî margini pre lânga trasurile generali ale factorului acestui'a natiunalu — economicu. —

De ací provine, de o parte reulu, ca tieranulu românu nu se silesce a prosperá in productiune, — fiindu ca avemu lipse putiene, putienu se recere sî spre acoperirea loru, sî elu urmédia de regula numai norm'a acést'a imperativa, — dara totu de ací devine apoi de alta parte sî favorabil'a proportiune intre productiune sî consumtiune la tieranii nostri sî anume din giurstarea: ca ei de-sî producu putienu, dara consuma totu atât'a de putienu, séu mai putienu, — sî astu-feliu capitalulu loru de nu cresce, nu scade!

Se intielege de sine, ca trasurile acestea din viéti'a natiunala-economica a tieraniloru nostri, — suntu de totu generale sî nu suntu a se aplicá la ani neroditori, sî alte calamitâti, nici ca s'a reflectatu aici la devastârile cele nejustificavere ale paduriloru, séu la alte moduri de consumtiune neratiunali; fiindu ca acestea suntu nisce aparintie trecatóre, cari se voru delaturá de sine cându va pricepe tieranulu reulu ce urmédia dintr'ensele.

Preste totu deci potemu afirmá cu tóta siguritatea: ca averea natiunale a tieraniloru nostri de presentu nu se afla in decadentia, sî ca numai atunci aru devení in decadentia, cându tieranii nostri de o parte s'aru dedá la traiu mai bunu, iéra de alta parte nu aru sporí in asemenea mesura sî cu productiunea. — Din contra aru inaintá bunastarea tieraniloru nostri, cându pre lânga traiulu loru de acum'a, s'aru silí a progresá in tóte sferele de productiune. —

Deci, e o sânta datoria a preotiloru, invetiatoriloru sî a altoru persóne descepte, care stau in atingere cu poporulu, cá de o parte sa-lu desmente dela consumarea averei in modu daunosu sî nefructiferu, — din care amintimu cá specii, beutur'a vinarsului, ospetiele cele preste mesura, devastarea paduriloru etc. — iéra de alta parte sa-lu indemne spre progresu in afacerile sele, — sa-i arete profitulu ce devine din usuarea masineloru sî sa staruésca cá unde e posibilu sa se procure atari prin asociatiunea mai multor'a, — sa-lu indemne spre imbratisiarea meserieloru sî a astoru-feliu de ocupatiuni economice, care s'au constatatu cá mai profitabile, — sî in fine sa-i arete sî ratiunea in lucru, fiindu ca numai astufeliu se póte castigá sporiu. —

Sî aceste tóte cu atât'a mai vertosu, cu câtu numai prin progresarea in cele materiale sî economice, vomu progresá sî in cele politice; pre cându, la din contra ruin'a economica va trage negresitu dupa sine, sî perirea nóstra politica! —

Partid'a lui Deák a tienutu in 18 Martie o conferintia, la carea a luatu parte mai toti membrii partidei din locu. In cenferinti'a acést'a espune ministru presiedinte Slavy, totu decursulu pertractâriloru sî negotiâriloru pentru compunerea unui cabinetu nou, la insercinarea primita dela Maj. Sea, sî cu membri de ai stângei centrali. Din espusetiunea ministrului presiedinte se vede, ca compunerea noului cabinetu cu barbati din centrulu stângu s'a impedecatu de propunerea lui Tisza, cá la ocasiune binevoita, in launtrulu cabinetului sî la casu de lipsa chiaru deadreptulu inaintea Maj. Sele, sa se faca o revisiune a pactului dela 1867, pre cându Slavy pretindea cá asiá ce-va sa intreprinda Tisza numai afara de cabinetu.

Nepotendu-se ajunge o unire in punctulu acest'a de diferintia, s'a rogatu de Maj. Sea, a-i primí definitivu demissiunea ceea ce s'a sî intemplatu. Multiamesce pentru increderea sî spriginulu de care s'a bucuratu pâna ací din partea partidei sî o róga cá sî de ací inainte de cându a devenitu cá membru simplu alu partidei sa fia intempinatu cu bunavointia. — Baronulu Lipthay da espressiune simtiemintelorn conferintiei in cele mai calduróse cuvinte, amintindu de meritele ministrului presiedinte sî a celoru-a-lalti ministri.

Dupa aceste conferinti'a mai remane adunata sî se consultéza in grupe asupr'a evenimentului celui mare alu dîlei sî asupr'a eventualitâtiei viitoriului.

Despre decurgerea crisei ministeriale din Bud'a-Pest'a, scrie „Corespundinti'a Pestana“ urmatórele:

Coalitiunea a cadiutu eri, (19 Mert.) adi se póte considerá sî fusiunea cu partid'a Ghyczy respective intrarea lui Ghyczy in ministeriulu Slavy cá defenitivu parasita.

Dupa ce s'a informatu domnulu Slavy ieri despre conclusulu centrului stângu, au intrebatu pre dlu Ghyczy ca este densulu aplecatu a intrá in Ministeriu pre bas'a apromisiunei sele de mai nainte, acum dupa ce dlu Tisza nu primesce nici unu portfoiu. Dlu C. Ghyczy dechiara ca cadiendu coalitiunea nu póte intrá in ministeriu. La intrebarea dlui Slavy, ca nu aru fi aplecatu a luá asupr'asi compunerea unui cabinetu nou, a respunsu dlu Ghyczy, ca cu privire la betrânetiele sele sî la referintiele sele nu póte intreprinde asiá ce-va. Dealtmintrenea ceea-ce privesce intrarea in cabinetulu Slavy va intrebá mai intâiu pre cei de unu principiu cu densulu, aternându respunsulu definitivu dela decisiunea acestor'a.

Dlu Slavy s'a rugatu de respunsu celu multu pâna la dóua óre dupa meadia-dí.

In urm'a acestei'a partid'a lui Ghyczy se intrunesce la 10 óre in conferintia, in carea dlu Ghyczy schitiédia cursulu pertractâriloru sî punctulu seu de manecare sî apoi provóca pre membrii partidei sa se pronuncia. Majoritatea aprobà procederea lui Ghyczy, altii iérasi au sprijinitu intrarea lui Ghyczy in cabinetu adaugendu, ca fusiunei sa i se dea totu concursulu; cu deosebire dlu Ivanka a adusu mai multe argumente pentru fusiune.

La loculu acest'a mai inregistrâmu sî scirea, ca dlu Ivanka este decîsu a-sî depune mandatulu in urm'a concluseloru partidei pentru-ca elu numai considera de justificata sî fundata pusetiunea cea esceptionala a partidei din centru.

Pronuncindu-se dlu Ghyczy ca va respunde ministrului presiedinte negativu, s'a incinsu o desbatere lunga, ca óre decisiunea séu conclusulu acest'a sa se notifice simplu, séu sa se sî motivedie. Dupa o desbatere de 4 óre s'a decisu, cá prin o epistola sa i se faca dlui Slavy simplu cunoscutu, ca in contielegere cu partid'a, Ghyczy, este in contr'a intrârei in cabinetu.

Inainte de meadia-dí a cercetatu dlu Slavy sî pre morbosulu baronu Sennyey, carele s'a dechiaratu pre scurtu ca nu este aplecatu nici a intrá in cabinetulu presentu, nici a luá asupr asi sarcin'a compunerei unui ministeriu nou.

Dlu Slavy, dupa ce a primitu scrisórea lui Ghyczy, dupa 2 óre, se duce la Majestatea Sea, unde a dechiaratu, ca acum, dupa ce a remasu tóte incercârile de a compune unu cabinetu fâra de resultatu, densulu incercârile acestea nu voiesce ale continuá mai departe sî asiá se róga alu demissioná.

Majestatea Sea s'a induratu a primí demisiunea sî a facultatu pre ministrulu presiedinte a aduce demissiunea acést'a la cunoscinti'a partidei lui Deák in conferinti'a de séra.

Dlu Slavy a propusu dupa acést'a pre mai multi, cari dupa parerea sea aru fi aplecati a luá asupr'a-sî compunerea unui cabinetu nou. Majestatea Sea a chiamatu apoi pre presiedintele casei deputatiloru dlu Stefanu Bitto, carele a putrecutu la Majestatea Sea dela 4—5 óre dupa média dí. Dlu Bittó nu fù insarcinatu de Majestatea Sea cu compunerea unui cabinetu nou, de óre-ce acést'a aterná dela raportulu dlui Bitto ce avea sa-lu faca dupa convorbirile cu unii altii numai mâne, Majestâtiei Sele. Dupa audienti'a a convenitu dlu Bitto cu dlu Slavy, dupa care conferintia s'au dusu amendoi in conferinti'a partidei lui Deák, despre a cârei resultatu amu raportatu mai pre largu la altu locu.

Cu compunerea unui ministeriu a insarcinatu Maj. S. pre presiedintele casei deputatiloru Bitto. Acest'a a inceputu negotiâri cu mai multi frontasi invitându'i totu odata a primí câte unu portfoiu ministeriale. Alalta-eri dupa médi se considerá cabinetulu cá constituitu.

Dupa scirile de alalta-ori Bitto erá presiedinte; Ghyczy, carele a refusatu in mai multe renduri de a intrá in cabinetu, se dicea ca a primitu portfoiulu de financie; in privinti'a portfoiului de comerciu curgeau Vineri dupa média dí negotiârile cu G. Bartal, Ios. Zichy se dicea ca va luá asupr'a-sî portfoiulu de comunicatiune; cei-lalti ministri remânu cu portfoiurile loru. — Eri avea sa se presenteze ministeriulu celu nou in clubulu lui Deak sî astadi aveau sa apara denumirile in fói'a oficiale.

In fine dupa alta scire mai noua, inse totu de Vineri, se asigura ca ministeriulu e compusu astfeliu: Presiedinte Bitto, Ghyczy de financie, Szapáry de interne, Zichy de comunicatiune, Bartal de comerciu, Trefort de culte sî instructiune, Pauler de justitia, Szende pentru aperarea tierei, Wenkheim lânga persón'a Maj. S. sî Pejacsevics ministru croatu. Luni se va presentá ministeriulu in cas'a deputatiloru. — Diet'a se va amaná pre tempu scurtu.

(Festivitate militaria.) Mercuri in 6|18 Martiu a fostu aici in Sabiiu o festivitate militaria, impartirea medalieloru de resbelu. Garnisón'a intréga libera de servitiu a esîtu in parada deplina sî adeca: 3 bataliuni dela regimentulu de infanteria nr. 31 (Mecklenburg-Strelitz), bataliunea venatoriloru de câmpu nr. 28, tóte bateriele din locu dela regimentulu de artileria nr. 8, scólele dela divisiunea trupeloru, regimentulu de artileria sî de cadeti, despartiementulu furgóneloru sî alu sanitâtiei. La 10 óre inainte de amédi comandantele militariu vice-maresialulu Baronu de Ringelsheim cu o suita mare, a trecutu trupele in revista. Dupa acést'a a adresatu câtra generalii, comandantii de trupe sî câtra statulu majoru alu comandei militarie urmatórele cuvinte: „Ve predau dloru aici medali'a de resbelu instituita de Majestatea

Divortiurile in diverse tieri.

Divortiuri séu despartiri au fostu in tóte tempurile sî in tóte tierile pamentului, o dovéda, ca sentinti'a: „Casatoriile se inchieia in ceriu“ nu e decâtu o parere-pia a credintiei, pentru-ca altmintrenea amu fi siliti sa presupunemu, ca nice insusi ceriulu nu e infalibilu. Esista numai o parte ne insemnata a pamentului, despre carea spunu etnografii sî calatorii scientifici, ca acolo divortiurile erau necunoscute pâna la asiediarea colonieloru europene, sî acést'a parte de pamentu este representata prin unele insule australice, unde se dîce ca nice adî nu obvine „intre selbateci“ absolutu nice unu divortiu. Nu se pare inse, ca acést'a aru serví aceloru ómeni naturali spre o deosebita distinctiune, din contra. De sine se intielege ca unu divortiu nu se recere acolo, unde legatur'a casatoriei nu e solida si unde femei'a n'are mai multu dreptu decâtu unu animalu de casa, unde barbatulu dupa placu séu dupa mesur'a averei sele póte sa-sî aléga succesorie dupa femei'a sea, fâra de a alungá pre acest'a din colib'a sea.

Divortiulu presupune totu-déun'a o óre-care mesura de dreptori pentru femeia, de-sî acést'a mesura ici colea scade la unu minimum. Din cându in cându detorinti'a suplinesce loculu dreptului, precum e d. e. in Iav'a, unde o femeia, nemultiamindu-se cu barbatulu seu, numai prin aceea póte provocá divortiu, cá se rescumpera prin o suma anumita de deobligamentulu datu la incheierea casatoriei. La tóta intemplarea sî aci este unu dreptu, care dupa impregiurâri póte sa fia mare, cându de esemplu sum'a pre carea trebuie sa o solveze e mica. O femeia frumósa póte in totu tempulu sa arunce barbatului seu o suma, carea póte e numai unu bagatelu, séu pre carea o póte primí dela unu altu adoratoriu, sî ea devine astfeliu libera sî necasatorita.

Cu multu mai aspra e o institutiune privitória la acést'a, pre carea o aflâmu la tibetani. La acesti'a divortiurile in genere suntu fórte raru iertate; déca totusi se intempla atunci se recere invoirea libera a ambeloru pârti sî nice unei a dintre acestea nu-i este iertatu a se mai casatorí dupa acést'a vre-odata, nice chiaru dupa mórtea partiei celei-lalte. La mauri se póte despartí o femeia, carea in unu anumitu tempu n'au nascutu barbatului nice unu copilu, la acést'a se recere inse invoirea neamului intregu; in casulu acest'a i se iérta a se casatorí iéra. La abisini inse nu esista intr'adeveru nice o casatoria. Ambele pârti potu face impreunâri sî le potu sî disolve dupa cum le place. Locuitorii inca pagâni din Sibiri'a asemenea sî-au usiuratu lucrulu, firesce numai pentru partea barbatésca. Déca acolo unu barbatu e nemultiamitu cu muerea sea, fia sî numai pentru celu mai bagatelu lucru, elu trebuie sa-i iee numai caiti'a séu velulu de pre capu si despartirea 'e dejá gat'a. Din norocire pentru secsulu frumosu alegerea in acele parti e fórte neinsemnata sî barbatulu totu atâtu de usioru ii pune caiti'a iéra pre capu cându nu capeta alta muiere. Mai reu o au muerile de pre insul'a Corea. Acolo nu numai se póte despartí unu barbatu de muierea sea cându ii place, ci elu póte lasá acestei'a copiii spre sustienere. Ba, in casu de o necredintia are dreptulu, a o pedepsí cu mórte.

La siamesi barbatulu se póte despartí de soci'a sea, dara densulu n'are dreptu a o vinde, cá pre celelalte mueri. La despartire póte soci'a sa céra copilulu intâiu, alu treilea sî alu cincilea, pre cându cei-lalti i remânu barbatului sî tatalui. La drusi sî la turcomani póte sa urmeze o despartire din „smintéla“. Cându o muere la acestea popóre se róga de barbatulu seu pentru concesiune „de a esî afara“ sî densulu respunde numai: „Mergi!“ fâra a mai adauge: „dara vina iéra indereptu!“, atunci despartirea e esecutata, sî desí ambele pârti dorescu a convetiuí mai departe, totusi acest'a numai atunci li-se iérta, cându se casatorescu iéra.

Cându o parechia intre chinesii cochini doresce a se despartí, atunci ambele pârti rumpu in presenti'a a doi martori unu surcelu séu monete sî prin acést'a casatori'a e desfiintiata. Barbatulu trebuie sa dee atunci sociei sele tóta proprietatea, carea o au avutu inainte de a se casatorí.

Intre indianii Americei se rumpe la nunta unu bâtiu in mai multe bucâti sî aceste bucâti se impartu intre martorii nuntei, cari le conserva cu multa ingrigire. Cându despartirea are sa urmedie, atunci barbatulu trebuie sa adune la olalta tóte bucâtile acestui bâtiu, adese ori le aduna pre acestea din cele mai mari depârtâri, spre a le arde. Cându s'au arsu tóte aceste bucâti, casatori'a e disolvata. In acésta datina care la parere cuprinde numai o jucaria, jace o intielepciune adenca. Indianulu, care voiesce a se desparti de soci'a sea, trebuie sa faca mai intâiu conformu acestei datine nu arare ori calatorii mari, apoi adeseori nu afla pre martorii casatoriei in dispusetiune buna, mai alesu cându acesti'a manifestédia o bunavointia fatia cu soci'a lui sî 'lu tienu pre elu de unu omu iute la mania, sî la casu, cându ii afla, discuta impreuna asupr'a motiveloru de despartire, 'lu sfatuescu, 'lu imbunédia adese ori sî despartirea nu se realisédia. Se recere o vointia de feru sî o dusmania in fapta ne-

Sea Prea induratulu nostru Imperatu sî supremulu nostru beliduce cu ocasiunea Jubileului seu de 25 de ani ai domnirei Sele pentru acei'a cari s'au luptatu sî au lucratu in companiele din tempulu domnirei Sele.

„La cele lalte ilustre decoratiuni, cari ornéza pieptulu barbatilou bravi sî meritati, cauta singuratecii, cauta cameradii d-vóstra cu mandria. La acestu semnu de onóre póte sî trebuie sa caute armat'a intréga cu mandria; pentru ca supremulu nostru beliduce esprima prin tr'ensulu naintea nóstra, naintea lumei intregi, sî naintea istoriei: „In cei 25 de ani ai domnirei Mele amu fostu multiamitu cu armat'a Mea.“ Institutiunea acést'a inse nu este numai pentru noi sî pentru armata o distinctiune, pentru ca o parte mare din semnele acestea de onóre se distribue aceloru ce nu se mai afla in armat'a activa sî cari vietiuescu sî lucra in alte chiamâri.

„Institutiune acestei medalie este asiá dara in celu mai largu intielesu alu cuventului o distinctiune pentru poporulu intregu; fâra diferintia de natiunalitate sî credintia.

„Inspireze dara acést'a pretoti Viribus unitis spre fidelitate sî alipire pentru Majestatea Sea Imperatulu sî Regele sî serenissim'a Sea dinastia, iéra pre armata insufletiésca-o sî la mai mari fapte pentru onóre, gloria sî victoria, pentru cá dupa 25 de ani sî iérasi 25 de ani Majestatea Sea supremulu nostru beliduce se póta esprime: „Amu fostu multiamitu cu armat'a Mea.“ Sî se faca ceriulu, cá acestea sa le esprime inca Imperatulu acest'a.“

„Ddieu sa tiena pre Majestatea Sea Prégratiosulu nostru Imperatu sî Rege sî supremu beliduce! Sa traiésca!“

Unu resunetu de unu intreitu „Se traiésca“ (Hoch!) au fostu respunsulu la acésta cuventare scurta, dara cuprindietórie.

Dupa acést'a Escelenti'a Sea comandantele militariu a aternatu semnele de distinctiune cu mân'a sea propria Generaliloru sî oficieriloru superiori sî inferiori dela statulu majoru alu comandei sî comandantiloru de trupe, au distribuitu apoi la oficierii din trupa, suboficieriloru sî gregariloru medalie.

Dupa distribuire au defilatu trupele pre dinaintea comandantelui militariu, cu carea s'au terminatu festivitatea. Sér'a au fostu o Soirée splendida la Escelenti'a Sea Comandantele militariu.

Majestatea Sea a primitu in audientia Joi in 19 Martiu deputatiunea din Panciov'a. Conducatoriulu s'a adresatu câtra Maj. S. cu urmatórele cuvinte.

„Majestatea Vóstra cesar. sî reg. apostolica!

„Poporatiunea cea pururea credinciósa din cercurile electorali ale Panciovei sî Orsiovei sî a tienutu, fatia cu evenemintele cele mai noue, de datorintia patriotica a depune la piciórele Maj V. apost. cea mai adencu simtita multiamita pentru binefacerile pentru legile ce privescu desmilitarisarea sî incorporarea confinieloru militari unguresci sî s'au datu acestei pârti de tiéra, pre lânga acea pré supusa rugare, a primí acea multiamita cu indatina-ve iubire sî gratia.

„Totu de odata indrasnimu cu tóta supunerea a ne esprime profund'a parere de reu, ca o fractiune politica a facutu din alegerea de deputatu la Panciov'a objectu de demonstratiuni ostile Ungariei, spre a-sî promová scopurile ei sî nu s'au sfiitu a substituí amintiteloru legi o tendintia, carea n'au fosta nici odata in intentiunile Maj. Vóstre.

„Cu tóte aceste nutrimu acea sperantia, ca cei rataciti, sub influinti'a simtieminteloru de innâscuta loialitate, voru veni preste scurtu tempu la cunoscintia sî voru contribuí la promovarea comuneloru interese de statu.“

La aceste Maj. S. a respunsu:

„Cu placere primescu espressiunile d-v. de multiamita sî de asigurarea credintiei d-v.

„Referintiele cele nóue, create in confiniele de odinióra, locuite de d-v., au procesu cu consimtiementulu meu din acea intentiune binevoitória, cá sî poporatiunea acestui tienutu sa participe la dreptorile egali ale tuturoru locuitoriloru imperiului sî sa se póta desvoltá liberu, spre binele loru propriu sî alu tierei intregi.

„Deplangu fórte demonstratiunile ostile amintite sî de d-v., cari turbura pacea sî semtiulu locuitoriloru pentru legalitate. Numai prin conlucrare armonica sî spre folosu comunu, prin promovare puterica sî spriginirea mesuriloru regimului corespundietórie sî intentiuniloru Mele, midilocindu in modu salutariu transitiunea la referintiele cele nóue, poteti d-v. intemeiá durabilu binele poporatiunei sî Me voiu bucurá totu-déun'a, déca dv. sî concetatienii dv. pre cari representati, perseverandu in alipirea cea credinciósa sî in respectarea legiloru se voru aratá sî deací incolo interesanti de binele comunu sî demni de bunavointi'a Mea.“

In 16 Martiu au fostu la Chislehurst in Angli'a la vre-o 6000 francesi din tóte clasele sociali. In acésta fiiulu lui Napoleonu III fiindu de 18 ani s'a dechiaratu, conformu legiloru dinastiei, de majorénu. Cuventarea ce a rostit'o principele imperialu ducelui de Padu'a, cá conducetoriului deputatiunei, carea a salutatu pre principe in numele francesiloru, a facutu impressiune buna asupr'a deputatiunei sî óre-care sensatiune in Europ'a. Sensatiunea acést'a inse e de a se luá in sensu mai moderatu. Ea se restringe pre lânga aceea, ca principele se vede ca comptédia pre votulu universalu, cârui dice ca se va supune sî carele de siepte ori a scosu din urna numele lui Napoleonu. O parte insemnata a pressei europene e de parere ca nu se póte dice, ca aru fi ce-va cu totulu imposibilu cá din urn'a sufragiului universalu sa iese a opt'a óra iérasi unu Napoleon, carele cá imperatu aru portá numele de Napoleon IV.

In monotoni'a desbateriloru camerei prolungite din Bucuresci va vení in septemân'a viitória o schimbare in forma de dóue interpelatiuni. Un'a va vení dela dlu Miclescu sî privesce unu gravamenu asupr'a vatemâriloru de granitia de câtra ungureni. Alt'a dela dlu Vasescu pentru bunuri monastiresci române din Basarabi'a rusésca a câroru venituri guvernulu rusescu nu voiesce ale dá româniloru.

Din Serbi'a se scrie la „Ung. Ll.“ despre unu conflictu nou intre in. Pórta sî intre Serbi'a. Marele viziru de acum se pare ca voiesce sa inoiésca cestiunea Zwornikului, pre care nu lu cede Serbiei nici cá locu neutru; incâtu pentru junctiunea drumului de feru, marele viziru vrea sa incungiure Serbi'a, incâtu Belgradulu sa nu capete decâtu o linia laterale. De alta parte se dice, ca cestiunea tributului in scurtu tempu va atrage atentiunea Europei.

Universitatea sasésca.

(Urmare.)

Poporulu care a locuitu pre pamentulu cercu scrisu in anulu 1222 sî dupa acest'a, eré dejá impartitu in Transilvavi'a, acestu teritoriu a facutu o parte intregitória a Transilvaniei sî domnii sasi au o lege placuta, dupa carea acel'a se póte considerá de apartienatoriu la comitatulu Albei. Indata ce se desvoltara sî se cladira pre acestu pamentu cetâtile sasesci sî indata ce coloniele, cari se aflá afara de cetâti, sî comunele se grupara in giurulu cetâtiloru din interesulu administratiunei comune sî alu jurisdictiunei, se nascura sub numele celoru 9 cetâti sasesci cele 9 scaune, spre a supliní loculu comitatului, sî afara de acestea se nascura sî cele dóue districte Bistrit'a sî Brasiovulu, intre cari despre teritoriulu celui din urma sî alu celui intregu de adi nu se póte dovedí nici odata, ca s'aru tiené de pamentulu datu conpatriotiloru nostri sasi la a. 1222 spre colonisare.

Desvoltarea acést'a sî sustarea pâna adi a asiá numiteloru scaune sasesci e o dovéda despre acea, ca precum in celelalte pârti ale tierei, pre pamentulu comitatensu sî secuiescu, asiá sî pre fundulu regiu datu concetatieniloru sasi cu unu anumitu teritoriu s'au grupatu tóte cetâtile sî murii radicati intre anumite margini sub numirea imprumutata dela cetâtile mai de capetenia impregiurulu acestor'a sî au esercitatu in cerculu loru propriu unu dreptu legislatoricu dupa modelulu corporatiuniloru secuiesci sî comitatense prin corporatiuni sî pâna la 1848 in diet'a tierei estindendu-se preste totu, dara pre lânga sustienerea stricta a modalitâtiloru atense mai in susu.

Sa fia esistatu, dupa cum amu dîsu mai susu, intre comunitatea comitatului scaunului séu districtului — universitas comitatus — sî intre diet'a tierei o corporatiune natiunale deosebita, fia acést'a séu municipale-comunale séu de alta natura legislatorica, séu sa esiste o atare sî ca afara de casurele obvenitórie la secui in anii 1505, 1555 sî 1506 o alta specia de representatiune aru fi adusu cu delaturarea adunâriloru scaunali sî comitatense legi municipale sî cu atât'a mai putienu legi regnicolari, despre acést'a nu scimu nimicu, nici chiaru despre un'a, din viéti'a nóstra de dreptu sî istorica de optu sute de ani, sî spre a justificá acést'a nici un'a din aceste natiunalitâti nu potu aretá nici o lege, sî cu atâtu mai putienu potu produce altii o atare lege pentru ca articululu de lege 11 din 1791 p. 3, A. C. III. p. 1. art. de lege 6 din 1764 nu dispunu nimicu despre atari adunâri, ci numai despre conferintie proprie a representantiloru natiunali sub decurgerea dietei sî art. de lege 6 din 1744 dispune de altu-feliu de adunâri, sî ca dispusetiunea din urma de altmintrenea e sî realisabila se vede din adunârile regulate sî corespundietórie spiritului natiunalitâtiloru, cari adunâri sémena cu adunârile comitatense de nainte de 1848, sî cari aveau unu cercu mai estinsu.

(Va urmá)

Varietâti.

⁂ Adunarea scaunului Sabiiului este de nou fipsata pre Marti 12|24 Martiu. La ordinea dîlei de mai nainte se adauge proiectulu statuteloru pentru fondulu de pensiune alu oficialiloru magistratuali.

⁂ Statariu. Cu invoirea ministrului de interne sî de justitia s'a publicatu in comitatulu Neugradu dreptulu statariu pre unu anu contr'a rapitoriloru, talhariloru sî taciunariloru sî aceloru ce in óre-care modu le da mâna de ajutoriu.

⁂ Trompet'a Carpatiloru aduce scirea interesanta, ca in dîlele din urma s'au aflatu pre rip'a stânga a Oltului unu vasu de feru contienendu aprópe 4 chilograme de monete. Monetele suntu cele mai noua din anulu alu cincilea alu imperatiei lui Marcu Aureliu sî cele mai vechi de pre tempulu lui Vespasianu. Tóte monetele se afla la d-lu Cesaru Boliacu. Cea mai mare parte suntu Trajani sî Adriani. Se potu procurá pâna la finea lui Martiu cu 1 leu 20 bani bucat'a.

⁂ Prim'a incercare de tâlharie in vagónele câiloru ferate române. Se pare ca in curendu vomu fi nevoiti sa tiparimu sî noi pre vagónele câiloru ferate inscriptiunea: „padîti-ve de hoti“, inscriptiune care se vede mai pre tóte vagónele din unele state, unde hoti'a a devenitu o meseria pentru o parte din poporatiune.

Luni 18 a curentei pre la 7 óre sér'a, in trenulu ce venea dela Pitesci, s'a intemplatu urmatórea tentativa de tâlharia, in apropiere de statiunea Titu:

Intr'unu vagonu se aflá unu conductoru postalu cu gentele cu bani ale espeditiunei postale, adunate de pre la diferitele statiuni din cale, sî ale câroru chiei duple, un'a se pastrédia de statiunea care espe-

---

impacavera pentru a aduná tóte bucâtile din batiulu ruptu cu ocasiunea nuntei spre ardere, sî in unu asemenea casu de buna séma e mai bine a desfiintiá casatori'a. Afara de acést'a unu indianu nici odata nu se despartiesce de muierea sea, déca acést'a i-a nascutu unu pruncu.

Fórte slaba este legatur'a casatoriei la tartari. Atâtu muierea câtu sî barbatulu potu sa se despartiésca cându le place. E femei'a maltratata de barbatu, atunci merge la judele localu, acest'a o petrece cu cei mai de frunte locuitori din comuna câtra casa sî ací pronuncia ó despartire formala.

Chinesii demustra sî in afacerea despartirei, ca ei suntu unu poporu vechiu de cultura, care fórte adese ori nimeresce mai bine cuiulu in capu, decâtu intieleptii europeni. Despartirile suntu iertate, cându unulu dintre pârtile casatorite se face vinovatu de o crima grea, mai departe, cându intre ambele pârti domnesce o ura reciproca, séu o repugnantia a temperamenteloru, séu cându muerea — fleuresce prea multu. Din acést'a vedemu pre chinesulu originalu adeveratu, inse practicu elu devine ridiculu. Déca o muere fuge dela barbatulu ei fâra a fi despartita sî se aduce iéra a casa, ea atunci numai e soci'a, ci dupa lege sclav'a barbatului, sî in casulu acest'a densulu o póte vende. Unu fiiu e deobligatu prin lege, a se despartí de muerea sea, déca acést'a nu place parintiloru lui.

Circasii au doue moduri de despartire, un'a totale sî alt'a provisoria. Cându se templa cea dintáiu, ambele parti se potu recasatorí indata. In casulu din urma socii se despartu de ocamdata numai pre unu anu. Nu tramite barbatulu dupa decurgerea acestui terminu dupa muerea sea, atunci densulu se astringe prin rudeniele ei la o despartire totale.

La grecii antici se facea la incheierea casatoriei de comunu o invoire in scrisu despre acea, ca ce subsistintia se cuvine unei femei la casu de despartire. Soci'a nu numai capetá zestrea ei indereptu, ci barbatulu trebui'a sa solveze sî interesele pre tempulu, pre câtu densulu a folositu zestrea ei. In Greci'a moderna despartirile suntu de totu rare.

La romanii cei vechi unu barbatu se potea despartí de muerea sea, déca acést'a nu pastrá credinti'a, déca i falsificá chieile séu déca bea vinu fâra concesiunea lui. Pre lânga tóte acestea nu se templà in Rom'a in tempu de 521 ani nice un'a despartire. Dupa ce se introduse o lege, carea iertá ambeloru pârti cererea de despartire, despartirile se templau asiá de desu, câtu celu mai neinsemnatu pretestu dá insa la despartire. Seneca scrie, ca multe mueri nu mai numerau anii dupa consulate, ci dupa numerulu barbatiloru loru. Sî santulu Ieronimu vorbesce de unu omu, care a ingropatu douedieci de mueri, sî de o muere carea duse in mormentu doue-dieci sî doi barbati. Asia dara partea femeiésca are in acestu jocu frumosu cu dóue pointe mai multu.

Cele mai mari drepturi sî cele mai grele deobligamente le aveau muerile in Hindu. Ele cá veduve trebuiau sa se arda impreuna cu barbatulu repausatu, dara pâna ce acest'a se aflá in viétia, 'lu poteau parasí cându le placea loru sî se casatoriau cu altulu. Sî cându unu barbatu 'sî numea muerea sea „mama“, atunci dupa cuventulu acest'a erá unu lucru nedelicatu, déca elu mai vietiuiá mai departe impreuna cu ea.

Cându in neamulu indianu alu gariloru o femea devenea infidela barbatului seu, acest'a nu poté pretinde in casulu acel'a despartirea, numai atunci poté face acést'a cându elu i dá tóta averea sea sî copiii. Muerea inse potea sa parasésca pre barbatu, cându vré, sî nu numai se potea casatorí cu altulu, ci potea luá cu sine sî averea intréga a barbatului de mai nainte.

Unii milionari betrâni potu dice, ca noi suntemu de origine indiana, dara ca noi ne-amu desvetiatu de multu de unele suprabundantie ale neamului acelui'a.

dédia, sî cealalta de statiunea care primesce. In acestu vagonu, pre câtu scimu, nu este permisu sa stea nimeni, de câtu conductorulu. La un'a din statiuni s'a urcatu in acestu vagonu unu individu care se vedé a fi siefu de cantonieri la liniele telegrafice sî conductorulu a facutu marea gresiala a-lu primí. Plecându trenulu, dupa câte-va minute cându vites'a erá mai mare, bunulu tovaresiu de drumu alu conductorului, scóte din haine unu toporasiu sî incepe sa-lu isbésca. Conductorulu se apera, loviturile se indoiescu; dara prin presinti'a de spiritu, lovitulu sparge geamulu vagonului sî incepe sa strige cu glasu tare: „sariti ca me omóra hotii.“ Nisce pasageri din vagonulu de alaturea, audîndu strigatele, au datu de scire altoru pasagieri, sî din unulu in altulu vestindu-se conductorii trenului, s'a opritu trenulu la prim'a statiune, care erá fórte aprópe. Aici siefulu de gara sî cu mai multi aginti de ai câlei ferate mergu sa deschida vagonulu cá sa puna mân'a pre criminalu, care ii amenintiá sa-i injunghie cu unu cutîtu mare ce avé in mâna, sî astu-feliu 'si face locu de fuga. Indata a fostu prinsu sî predatu autoritâtiei competinte.

Aceste suntu de o cam-data sciintiele ce amu potutu avea despre acestu faptu; de vomu mai avea sî altele, mai detailate, le vomu publicá sî pre acelea. „Rom.“

⁂ Ce-va despre pâne in Romani'a. Apropos de scumpetea pânei sî de lips'a de mesura drépta despre care ne-amu plânsu intr'unulu din numerele nóstre, estragemu din diurnalulu „Fiulu Romaniei“ urmatórele:

Celu mai necesariu objectu de hrana, sî fâra care nu se póte, este pânea.

Pânea este alimentulu celu mai intrebuintiatu sî, in mare parte, de ómeni seraci intrebuintiatu singuru pentru intretienerea vietiei. Déca pretiulu se radica este absolutu imposibilu cá clas'a laboriósa sa nu sufere.

Multele sî continuele insielatorii ce facu brutarii, scamotandu pre nenorociti, ne puse in positiune de a dîce câte-va cuvinte asupr'a acestui objectu sî totu de odata a ne face interpretu fidelu alu plângeriloru suferindiloru pre lânga onorabil'a primaria a capitalei, rogându-o a luá mesurile cele mai urgente sî eficace, cá cu o óra mai inainte sa scape pre multimea seraciloru din ghiarele torturatóre ale brutariloru.

In adeveru primari'a a luatu o mesura prin o incheiare a consiliului, cá jimbl'a sa fia drépta la cantaritu de 400 dramuri sî 200 sî pre lânga cantitate sa insusiésca sî o buna cualitate. Dara ce urmare a avutu acésta incheiare? Cu destula parere de reu trebuie sa marturisimu ca nici un'a, câci brutarii continua a scóte pâne de 125--150 dramuri sî sa o venda cu 20 bani bucat'a. câtu privesce cualitatea, pânea este mai de multe ori négra sî necópta decâtu curata sî cópta.

Cele ce inaintaramu, rogâmu pre on. primaria, a nu le considerá la adres'a brutariloru ce espunu spre vendiare pânea in piatia, ci pentru acele multe mahalale pre unde suntu mai multi seraci, câci pentru noi nu numai piati'a constitue capital'a. „C. d. I.“

⁂ Biat'a „Albina“ din Pest'a se afla asiá de incurcata in cestiunile ce dîce ca le apera, incâtu nu le mai dà nici de inceputu nici de sfersîtu. Dara pentru ce nu suntu sî ele mai simple, cá sa le cuprinda ori-ce simpliculu? pentru ce sa fia ele asiá incâtu sa trebuie totu nu mai de altii descurcate? Au nu li e loru mila cându vedu pre „omulu“ asudatu, inhatiandu-se cându de un'a cându de alt'a, tragendu apoi de ele: hati in drépt'a, hati in stâng'a — fâra sa le descurce? nici baremu sa le rupa? — Apoi sa nu se manie redactorulu primariu alu „Albinei“, dupa densulu celu mai intieleptu „omu“ din lume? Sa nu injure, strige, sa nu dea din mâni sî din picióre? Ei! sî apoi déca nu vrea sa mérga cu tóte acestea, sa nu-i fia permisu a dá navala asupr'a redactoriloru dela alte foi, spre a-i obrasnicí, ai stupidicí sî câte tóte alte basaconii? Sa nu cugetati ca e gluma ce sî despre ce scriemu. E seriosu. Cetiti nr. 18 alu „Albinei“ sî vedeti câtu e de seriosu, cu tóte ca ridi de ti se clatesce fasolea in pantece de nostimele posne din fruntea, midiloculu sî cód'a „Albinei.“ Amu cugetatu noi demultu sa recomandâmu fói'a acést'a in loculu „Gurei satului“, câci un'a e mai mare, e totu comica (pre câte unu locu tragi-comica) dela unu capetu pâna la cel'alaltu sî apoi, ce e mai multu, pre cându dela „Gur'a satului“ vinu glumele asteptate, „Albin'a“ are acelu avantagiu, ca ea surprinde totutdéun'a cu glumele sele din articulii cei mai seriosi; un'a o strica, ca nu aduce sî ilustratiuni. Dara nici in privinti'a acést'a nu este publiculu cu totulu in paguba, câci se dau din cându in cându descriptiuni, despre „omulu“, cari întrecu tóte caricaturile din intrég'a presa umoristica.

Noi vomu notá aici numai vre-o câteva probe de glume:

Ierarchi'a romàna nu se putea desparti de cea serbésca, in puterea canóneloru bisericesci, ci numai déca se incaierau serbii sî românii intr'o paruiéla buna. — Românii din fundulu regiu sî granicerii fostului regim. I rom. din Transilvani'a au esîtu din minti, déca nu aproba spriginirea universitâtiei sasesci, din partea dlui Babesiu; câci au minte românii, cându ei voru sa scape sî in fundulu regiu de egemoni'a sî procur'a sasésca sî granicierii, cându mai facu vorba de muntii revindecati? Cea mai comica dintre tóte este inse din nr. unde dîce „Albin'a“: „Spectaculul de certe murdarie l'amu evitatu pururea“. Aceste le dîce certandu-se tocm'a acum cu „Federatiunea“, sî cându pre alte dóue pagine polemiséza in ventu cu „Telegrafulu Romanu“, pre carele dîcea mai de une-dîle, ca nu-lu mai cetesce, ba nici ca are intrare la „Albin'a.“ — S. a. s. a. câroru aru fi bine sa li se deschida o rubrica speciale.

Déca ni-aru permite tempulu sî spatiulu amu sî face-o, pentru ce publiculu aru fi cu recunoscintia nu numai câtra noi, dara sî câtra isvorulu originalu de unde amu scóte tóte glumele politice. — Cu tóte ca tempulu celu pretiosu aru trebui sa-lu folosimu altu feliu sî nu cu tandaliturile „Albinei“.

Unu scurtu tractatu despre institutele de corectiune.

Pre cându in staturile sî la popórele mai civilisate s'au scrisu sî se scriu opuri voluminóse sî se edau foi periodice despre institutele de corectiune, pre atunci la noi nenorocirea pare ca nu afla baremu o inima compatimitória, câci despre partea acea debile a societâtiei, pre carea o ajunsu sórtea sa fia macaru sî pre unu tempu deosebita de societate pare ca in adinsu o dà uitârei. Despre dens'a se scrie prea putienu séu mai nimicu. Ba cei mai multi abiá dupa nome cunoscu aceste institute. Pentru acea credu ca voiu face unu micu servitiu stimatiloru cetitori, déca me voiu incercá a descinde in lumea corectiunaria sî a vorbí ce-va despre amintitele institute.

Totu inceputulu este greu. Pâna acum'a eu celu putienu nu amu potutu aflá la noi românii nici unu tractatu nici o scriere in privinti'a acést'a. Sa nu ascepte dara nimenea din partea mea unu tractatu sistematicu sî esauriatoriu despre lucrulu din cestiune, ci sa privésca totulu mai multu de o incercare a unui preotu teneru inca pre tempulu acest'a, de o incercare dîcu, prin carea a-si dorí sa dau indemnu altor'a mai capabili in presinte sî venitoriu, de a se ocupá cu unu mai bunu succesu de cestiunea acést'a fórte momentuósa.

Inainte de a vorbí despre lucru, trebuie sa ne intrebâmu, ca ce suntu institutele de corectiune? Sî aci potemu respunde pre scurtu, ca institutele de corectiune suntu acele institute, cari au de scopu coregerea séu indreptarea ómeniloru acelor'a, cari au lipsa de ea.

Este constatatu, ca omulu la nascerea sea nu aduce cu sine pre lume, fâra numai simburii, din cari au sa se desvólte insusirile sî aplecârile lui. In o gradina, cu a câreia ingrigire sî cultivare nu se ocupa sî nu se ostenesce nime, de siguru totu-déun'a buruienele sî spinii crescu sî se desvólta mai curendu sî mai tare, asiá incâtu séu inéca dejá sementi'a floriloru celoru nobile, séu déca au sî apucatu cum-va acestea a cresce, totusi mai curendu séu mai tardîu le detragu umediél'a sî le usca.

Asiá este sî cu desvoltarea aplecâriloru sî simtieminteloru morale-religióse ale omului. De sine lasatu omulu in crescerea sî desvoltarea sea devine asemenea unei gradini neglese; aplecârile sî dorintiele cele rele predomnescu cu totulu pre cele bune. Omulu atunci este mai multu o fiintia animalica, ce urmédia fâra precugetare instinctului celui orbu, decâtu o fiintia rationale creata spre unu scopu mai sublimu. Cá sa póta devení omulu omu in sensulu eminentu alu cuventului, are lipsa, de a se perfectioná. La acést'a nu-lu póte aduce fâra o educatiune adeverata.

Cu câtu lipsesce mai multu educatiunea adeverata unui individu séu unui poporu, cu atât'a mai animalice suntu aplecârile lui, cu atât'a mai rele sî periculóse suntu actiunile séu faptele lui.

Cultur'a cea adeverata nu sta inse numai intr'acea, cá omulu sa-si castige cunoscintie sî sciintie, adeca sa-si cultive numai mintea, ci cá totu-odata sa-si indreptedie, deprinda sî intarésca vointi'a spre totu ce e bunu sî frumosu, dreptu sî suntu, va sa dîca, sa-si cultive sî inim'a. Unde lipsesce o parte din acestea, acolo nu este cultura adeverata, ci numai unilaterale, care nici odata nu aduce pre omu la perfectiune. Omulu cu sciintie câtu de multe sî inalte nu va fi omu adeveratu cultu, déca nu va avé religiositate sî moralitate, ba este cu atât'a mai periculosu pentru societatea omenésca, este asemenea unui omu deprinsu in manuarea armeloru, dara nebunu, séu smintitu la minte, carele in locu sa intrebuintiedie armele spre scopulu loru celu bunu, in nebuni'a sea vatema sî omóra totu ce-'i iese inainte.

De aci provine acea impregiurare trista, ca sî la unii individi, séu la unele popóre, cari pretindu a fi cele mai culte, aflâmu aplecâri sî fapte cu totulu contrarie acestei numiri. Ei intrebuintiédia sciintiele numai spre satisfacerea pofteloru sî ambitiunei loru, fâra privire la acea, ca póte prin tendintiele sî actiunile loru vatema sî omóra déca nu cum-va fisicalmente, de siguru moralmente pre altii; ei nu se genédia a si cautá fericirea loru inchipuíta tocmai in ruinarea fericirei deaprópelui.

De aci se tienu sî acei diplomati sî politici pretinsi, cari in locu sa inaintedie binele sî prosperarea natiunei, patriei omenimei, venédia sub masca diferita numai glorificarea de sine, numai binele sî interesele proprii tocmai spre detrimentulu societâtiei omenesci. De acésta-si categoria se tienu acei individi numiti culti, cari se nesuiescu a inegrí prin totu feliulu de invective sî calumnii pre acei barbati, de cari sa vedu superiorisati prin inteliginti'a sî caracterulu loru celu nobilu, espunendu prin esplicâri false sî tendentióse meritele altor'a de crime, — acei individi, dîcu, cari conturba bun'a intielegere sî concordi'a, conturba liniscea sî ordinea publica. Atari individi comitu nu arare ori crime infernali ascunse, sî adeseori crime politice, cari asemenea suntu condemnavere cá si crimele ordinarie, in cari cadu mai adeseori in genere ómenii de rendu cu o cultura fórte neglesa in tóta privinti'a

Mai tóte faptele inmorali, cari vatema legile religiunei, suntu totu odata faptele criminali cari vatema si legile civili ale statului. Statele crestine au sî cunoscutu, ca tóte actiunile, prin cari se vatema in societate conditiunile fundamentali ale vietiei morali, tocmai pentru aceea contienu sî o injuria mare, o crima.

Pentru aceea nu numai biseric'a in sfer'a sea, dara sî statulu s'au nesuitu sî se nesuiesce, a luá dispositiunile necesarie pentru pedepsirea si coregerea criminalistiloru. Pedéps'a statului stà intre altele sî cu deosebire in incarcerare mai scurta séu mai indelungata, ce o dictédia prin lege asupr'a vinovatiloru.

(Va urmá.)

Raportu comerciale.

Sabiiu 17 Martiu n. Grâu 7 fl. 80 xr. frumosu, 7 fl. 33 xr. mestecatu, 7 fl. 13 xr. cualit. infer.; secar'a 4 fl. 93 xr. pâna 4 fl. 67; orzu 3 fl. 67; ovesu 2 fl. 93 pâna 1 fl. 73 xr.; cucuruzu (porumbu) 3 fl. 87—4 fl. 13 xr.; cartofi 2 fl. 40 xr. galét'a austriaca.

Fârina buna 14 fl.; de fransele 12 fl.; de pâne alba 11 fl. pâne de casa 10 fl. maj'a.

Lintea 24 xr., mazarea 24 xr., Fasolea 18 xr., malaiulu 16 xr. cup'a.

Fenu legatu 1 fl 30, nelegatu 1 fl. 10 xr., paie lungi 80 xr., scurte 70 xr, maj'a.

Lemne de focu 8—10 fl. stang. austr.

Carnea de vita 22 cr. p., de porcu 26 xr. Unsórea 75 xr. pâna la 1 fl. cup'a.

Burs'a de Vien'a.

Din 8/10 Martie 1874.

Metalicele 5%	69 40
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	73 70
Imprumutulu de statu din 1860	103 50
Actiuni de banca	966 —
Actiuni de creditu	229 —
London	501 75
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	74 75
„ „ „ Temisiorene	74 50
„ „ „ Ardelenesci	73 50
„ „ „ Croato-slavone	75 50
Argintu	106 65
Galbinu	— —
Napoleonu d'auru (poli)	8 91½

Concursu.

Pentru ocuparea postului de sodalu culegatoriu care aru fi totudeodata sî instructoru sî diriginte alu invetiaceiloru sî diriginte alu afaceriloru technice la tipografi'a archidiecesana romàna gr or. de aici se escrie concursu pâna la 3/15 Aprile a. c.

Cu acestu postu este impreunatu unu salariu anuale de 600 fl. v. a.

Doritorii de a compctá la acestu postu au a-si asterne la subscris'a comissiune pâna la datulu indicatu suplicele concursuale provediute cu atestatale despre cualificatiunea loru in art'a tipografiei.

Sabiiu 1/13 Martiu 1874.

Comissiunea administrativa a tipografiei archidiecesane române greco-orientale.

(2—3)

Concursu.

Devenindu parochi'a Paclisi'a in protopresviteratulu Albei-Iuliei vacenta — se escrie concursu pâna in 2 Aprilie a. c.

Emolumentele suntu:

1. Venitele stolari indatinate.
2. Aratura 5 jug. sî fenatiu 1 jug. 297°□.
3. Casa pentru locuintia se va inchiriá din vistieri'a bisericei, pâna cându cas'a parochiale, sî alte supraedificate; precum sî o parte de inplantatiune a vinei se voru platí familiei, fostului parochu.
4. Dela aprópe 200 paterfamilie câte 1 ferdela cucuruzu cu tuleulu, sî 1 dî de lucru.

Doritorii de a ocupá acésta parochia, au sa-si astérna suplicele instruate cu documintele recerute de prescrisele „Statut. org.“ la subscrisulu pâna la terminulu susu indigitatu.

Alb'a-Iuli'a 1 Martie 1874.

In contielegere cu comitetulu parochiale.

Ales. Tordosianu,
protopresb. or. gr.

(2—3)

Nr. 25/1874.

Edictu.

Prin care Oprea Maniu Lungu din Poplac'a scaunulu Sabiiului de religiunea gr. res. carele de tempu indelungatu cu necredintia au parasitu pre legiuit'a lui socia Dobr'a Maniu Vladu totu din Poplac'a, fâra de a se sci loculu aflârei sî petrecerei lui, se provóca, cá in terminu de unu anu dela datulu de fatia sa se infatisiedie inaintea forului matrimoniale subscrisu, pentru ca la din contra procesulu divortialu intentatu asupr'a lui, se va otarí amesuratu prescriseloru canonice sî in absenti'a lui.

Sabiiu 22 Fauru 1874.

Forulu matrimoniale alu tractului
protop. gr. res. alu Sabiiului I.

(3—3)

Redactoru respundietoriu: Nicolau Cristea.

Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 21. ANULU XXII.

Sabiiu in 14|26 Martiu 1874.

Din provincia.

I.

in 7/19 Martiu 1874.

Domnule redactoru! Este unu adeveru constatatu de-sî tristu in sine, ca calamitâtile pré arare-ori umbla singure, un'a câte un'a, ci ele mai totu-déun'a umbla de-a valm'a insotite mai multe laolalta.

Trecu preste o miia sî un'a de napastii, la câte a fostu espusu poporulu nostru in anii recenti, revinu a aminti numai, ca dupa ce in vér'a trecuta coler'a, acelu morbu grabnicu sî furibundu ni cerù o multime de victime, apoi iérn'a presenta din carea pare ca n'o sa ne mai vedemu odata scosi inca n'a fostu intru nimic'a mai crutiatória; morbulu bubatului, ni mai decimà din nou, mai culcà iérasi o multime de ómeni la pamentu, fâra distingere de secsu si etate. Si apoi precum cam de regula tóte calamitâtile din lume, pâna sî incurcaturele sî crisele politice chiaru, in lini'a prima isbescu in poporu, totu asiá s'a intemplatu si cu aceste morburi contagióse. Ambele au cerutu victimele sele mai cu séma dela poporu. Voiu curmá pentru asta data a ve mai scrie inca si alte multe dintre necasurile ce ne apésa poporulu nostru preste totu, me voiu incercá a-mi continuá corespundinti'a cu alte menuntiele.

Amu cetitu sî noi cesti din provincia cu multu interesu cele percurse in septemânile trecute in cunoscut'a asiá numit'a causa sasésca, de carea cu deosebire s'a ocupatu diuaristic'a magiara fâra lécu de diferintia de colóre. Dvóstra inca a-ti pertractatu acésta cestiune, lucru fórte naturalu, — fiindu ca in fundulu regiu — sî in patri'a nóstra preste totu, — nu póte esistá cestiune sasésca, carea sa nu atinga sî pre români, — intr'un'a séu alta directiune.

E de prisosu cá sa mai dîcu, ca totu asiá se referédia ori-ce cestiune magiara fatia de noi.

Ni ve-ti intrebá póte dle red.! ce se vorbesce in provincia despre cestiunea emintita a sasiloru? Eata ce: Fâra a intrá in meritu, dupa câte scimu sî cunóscemu din trecutu, din tragic'a istoria a patriei nóstre — din suferintiele secularie a natiunei, noi nu potemu crede altu cum, — decâtu ca cért'a intre sasi si magiari n'are sa tiena multu tempu; ei — cari judecându astadi dupa diuariele loru proprii se pare a fi ajunsu la cutietu — cum amu dice, — ca mâne poimâne voru sa se impace iérasi, dupa cum i-amu vediutu pre acesti frati incuscriti sî cumetriti — laolalta mai facendu si alta data — in sute de renduri.

Sî dorimu sî noi pacea sî infratirea totu-déun'a, nu amu dorí inse, cá infratirea si impretenirea loru sa o mai vedemu iérasi facuta in detrimentulu nostru, — dupa cum a fostu acésta din vechime pâna in tempulu de fatia.

Luati amâna istori'a — magistra vitae, — dela anulu 1438 incóce, adeca de cându cu afurisitulu pactu alu uniunei celoru trei, — pre care nemuritoriulu nostru poetu A. Muresianu, fórte nimeritu 'lu apostrofédia de „negru juramentu“, pâna la an. 1848, adeca intr'unu periodu de ani 410, sî vomu aflá negresîtu nu odata intre magiari sî sasi diferintie multu mai mari, decâtu cele din dîu'a de astadi; iéra cându a fostu vorb'a de pielea românului, i-amu aflatu totu-déun'a uniti laolalta. Sa ne mai aducemu aminte incâtu ne servesce memori'a de cele intemplate dela anulu 1849 incóce pâna mai in dîu'a de astadi, sî fâra voi'a nóstra suntemu siliti a crede, ca pactulu cunoscutu — amintitu mai susu, carele de lege au abolitu, au espiratu óresi-cum de sine cu an. 1848, s'a mai sustienutu inca de facto sî de atunci incóce.

Sasii, acésta mâna de ómeni sireti, a câroru ura contr'a româniloru a devenitu proverbiala, s'au priceputu totu-déun'a a tiese cu maiestria de minune cabale contr'a acestor'a, sî une-ori chiaru sî contr'a aliatiloru loru; sasii prin cunoscut'a loru politica s'au sciutu folosí totu-déun'a de ocasiuni, cari togmai sî in urm'a celoru mai grele catastrofe sî crise politice au cadiutu totu numai in picióre, ei voru scí sî astadi de siguru: ce? cum? sî pre a cui conta se misca? Totu ei mai cunoscu inca sî pre magiari sî natur'a acestor'a multu mai bine decâtu cum i cunóscemu noi românii; sî-'mi vine a crede ca totu ei — sî pre noi pre români inca ne cunoscu multu mai bine, decâtu cum ni cunoscu magiarii.

Se póte ca d-vóstra dle red.! nu'mi ve-ti dá dreptulu cându eu sustienu, ca pactulu uniunei memorate, abolate de lege sa se fia mai sustienutu in fapta inca sî dupa an. 1848. — Asiu fi doritu sî eu, precum aru fi doritu ori-care românu, cá sa nu amu cuventu a dice acést'a, — sî atunci patri'a nóstra intréga aru avé cu totulu alta fatia; intr'aceea lumea scia pré bine cum indata dupa sugrumarea revolutiunei din 1848—49, sasii alergara a-si cautá pre vechii loru — aliati, a dá mân'a — nu cu natiunea magiara — ci cu câti-va aristocrati magiari, — cu cari apoi se pusera a informá cum li veni la gura mai reu contr'a nóstra, pre cei din fruntea regimului absolutisticu de atunci, cari cá straini veniti numai atunci la noi, ne cunosceau abiá numai dupa nume.

Fostii granitieri români, a câroru bravura sî credintia nepetata — curata cá aurulu, are se ocupe unu spatiu frumosu in analele istoriei nóstre, voru scí pré bine la a cui solicitare s'au desfiintiatu cu atât'a graba regimentele loru române, danduli-se dreptu remuneratiune, aceea ce li s'a datu altor'a de pedépsa.

Dara muntii, pasiunile sî padurile fostiloru granitiari, luate dela ei mai tardiu fâra lécu de judecata, — despre care amintiti sî dv., li-aru fi potutu luá óre sasii cu tóta sireti'a loru, déca nu erau ei spriginiti din partea oligarchiei magiare? séu mai curatu vorbindu: déca pactulu vechiu de conjuratiune n'aru fi esistatu inca de facto sî cu ocasiunea acést'a intre acei'a si intre acesti'a?

(Va urmá.)

Fói'a officiala „Budapesti-Közlöny“ publica demisionarea ministeriului, biletulu de mâna alu Majestâtiei Sele câtra Szlavy, prin care 'iu desléga pre acest'a de postulu de ministru presiedinte sî conducetoriu alu ministeriului de financia, pre lânga cele mai magulitóre espresiuni de multiamita sî recunoscintia, alte dóue bilete de mâna ale Majestâtiei Sele prin cari sa denumesce Bitto ministrulu presiedinte sî la propunerea acestui'a cei-lalti ministrii, cunoscuti dejá din cele publicate in Nr. precedinte.

Luni in 23 Martiu c. n. s'a presentatu ministeriulu celu nou in dieta. Ministrulu presiedinte Bitto desfasiura programulu guvernului. Face o reprivire asupr'a causeloru din cari a resultatu impregiurârile cele de vaieratu, precum sî asupr'a istoriei noului cabinetu respective asupr'a istoriei genesei cabinetului. Problem'a principala a cabinetului celui nou va fi vindecarea bóleloru financiale sî economice sî in legatura cu acestea reforme, prin cari sa se simplifice aparatulu administratiunei sî sa se aduca unu equilibru in financie sî in referintiele economice de statu. Mai departe promite regimulu celu nou ca 'sí va dá tóta silinti'a a nu ingreuná lucrârile legislative prin aducerea de cestiuni, cari nu se tienu de legislativa sî cari numai impedeca sî sfasia. In fine se róga a fi sprigínitu in procederea sea de tóte partidele.

Irányi protestéza contr'a influintiei lui Andrésy la compunerea cabinetului. Simony insinuéza unu votu de neincredere. Tisza e de parere cá sa se ascepte faptele ministeriului celui nou.

Dechiaratiune.

De unu tempu incóce, cam dela jumetatea anului trecutu, o plóia de articuli, corespundintie etc. unulu mai frumosu in fraseologia decâtu altulu, se publicara in unele foi natiunale, cu deosebire in „Albin'a“ din Pest'a asupr'a subscrisului, incâtu s'aru paré ca unii ómeni, sî inca cei ce se numescu pre sine „fericitori ai natiunei“, 'si facura de problema, a-lu innegrí in modu sistematicu sî a-lu depopularisá inaintea lumei, dupa proverbiulu: „Innegresce, innegresce, totu va remané ce-va!“

Nu e nóua aparitiunea acést'a in sinulu bisericei sî natiunei nóstre; nu nici decum, alti barbati in alta positiune sî cu altu trecutu, nu cá subscrisulu, fura tavaliti sî ii tavalescu mereu in nomolulu cleveteloru, de câtra aceiasi ómeni.

Cine, cá sa tacu de cei vii, se calumnià sî se batjocorì mai multu decâtu repausatulu Metropolitu, nemuritoriulu Andreiu baronu de Siagun'a, pâna erá in viétia? Sî cine dupa mórte se glorifica mai multu, inaltiandu-se pâna la ceriu cum sî merita, sî inca une-ori chiaru sî de clevetitorii lui de mai inainte, firesce constrinsi de opiniunea publica, incâtu nu-ti vine sa credi ochiloru, — decâtu iérasi acel'asi metropolitu?

E bine, sa fia ast'a prudentia natiunalala, sa fia ea morala, sa fia adeverata cultura? Astfeliu credemu noi sa inaintâmu binele natiunei nóstre? Credu acei ómeni, orbiti de patima, ca sagetile loru nu-i voru loví totu pre ei?!

Astadi, cându lumea nu scie cum sa se mai usiuredie de necasurile sî nevoile, de cari se apésa neincetatu; cându popórele cele in adeveru mature se lupta cu poterile intrunite pentru asecurarea esistintiei sî venitoriului loru: noi românii sa ne perdemu tempulu celu scumpu in certe personali, in clevete si innegriri de cele mai urite!

Si, ce este sî mai tristu inca, se afla diurnale natiunale, liberali sî morale cum se numescu pre sine, cari astfeliu de denunciâri anonime luate din ventu, le cuprindu in colónele loru, le apera sî nutrescu fâra de nici unu scrupulu.

Amu tacutu sî n'amu scrisu nici o iota pâna acum la tóte innegririle sî denunciârile mai susu amintite, dara nu din temere de publicitate, câci de acést'a nu m'amu temutu nici odata. Trecutulu meu, nu de adî de ieri, ci de cându amu pasîtu in viéti'a publica stà deschisu pentru fia-cine, acest'a este care cuprinde faptele mele sî singuru numai póte marturisí despre mine. Dara trecutulu acest'a, de care nu me voiu rusiná nici cându, va dovedi totu odata, ca eu independinti'a convictiuniloru mele o sciui pastrá si aperá sub tóte impregiurârile, fatia cu ori sî cine: in biserica cá sî in politica, in oficiu, in sinóde, congrese etc. cá sî in conferintie politice, parlamente etc., potu dice destulu de cu bunu succesu. Ba une-ori remasei chiaru numai singuru in lupta cu adversarii sî stapanii dilei, si totu nu mi-o vendù-i. Acést'a o sciu adversarii mei destulu de bine, din esperiinti'a-le propria.

Asiá dara nu din temere, o repetu, amu tacutu, ci 1. pentru ca me scieamu de totu liniscitu in consciinti'a mea, fatia cu denunciârile inimiciloru de mórte, sî, in urm'a dovediloru ce in deosebite renduri mi se dedura, aveamu cuventu a sperá, ca cei ce me cunoscu — sî multi me voru fi cunoscendu — nu voru dá crediamentu astoru-feliu de innegriri provenitórie din ura sî malitia; 2. pentru ca-mi cunosceamu ómenii, clevetitorii de professiune, sciamu bine dela cine-mi vinu sagetile sî cu cine amu de a face, sî speramu tare, in urm'a celoru ce de atâtea ori se scrisera despre ei, ca sî onorabilulu publicu inca ii va fi cunoscendu destulu de bine, cine suntu sî ce platescu; 3. pentru ca-mi marturisescu erórea, totu credeamu, conformu invetiaturei nóstre crestinesci pre care sî d-loru o profesédia — ca dóra dóra 'si voru cunósce ratecirea sî se voru indreptá, mai alesu vediendu ca mie unui'a in nimic'a, dara absolutu in nimic'a, nu-mi potu stricá, sî 4. pentru ca vediui cu mare mangaiere a sufletului, ca barbati onorabili, deputati congresuali chiaru, scârbiti cum se vede de atâtea clevete malitióse, pasira in publicu in deosebite renduri spre a me aperá in contr'a clevetitoriloru, pentru ce le sî multiamescu la acésta ocasiune.

Dara, sî tacerea inca 'si are marginile sele, preste cari trecendu omulu, mai multu strica decâtu folosesce. Prin urmare sî eu inca trebuie sa rumpu tacerea mea de pâna acum, trebuie sa iesu in publicu insumi, constrinsu cum vedeti de neimpacaverii mei dusimani, sî sa aretu, nu prin clevete sî vorbe góle, ci prin fapte positive: cine comite ilegalitâtile sî abusurile cu carulu; cine e caus'a discordiei, a frecâriloru sî imparechiâriloru continue intre frati de ani inainte; cine e pedec'a inaintârei tuturoru afaceriloru nóstre bisericesci sî natiunali, in tóte directiunile; cine turbura ap'a neincetatu, cá sa pescuiésca intr'ens'a dupa voia sî placu; cine e capulu tuturoru reutâtiloru intre noi, cine in fine e omulu celu cu inima négra!

Voiu trebuí sa facu acést'a, si sa spunu totu odata sî causele, pentru ce acestu soiu de ómeni me uresce asiá de cumplitu; pentru ca reulu a luatu dimensiuni mari, trebuie cura radicala.

Deocamdata inse me marginescu numai pre lânga cele ce se publicara acum mai de curendu totu in „Albin'a“ Nr. 17 intr'o corespundentia din Transilvani'a, subscrisa de „mai multi arch'diecesani“, indreptata in lini'a prima iérasi asupr'a subscrisului. Partea esentiala a acestei corespundintie se cuprinde in urmatórele trei puncte cá totu atâtea intrebâri:

„Se vorbesce, ca Précuviosi'a Sea parintele archimandritu Nicolau Pope'a, la reintórcerea sea din Aradu, unde fusese emisu in calitate de comisariu metropolitanu pentru implinirea actului de instalare a nou alesului episcopu de acolo, aru fi conceputu o harthia, ce aru contiené cele mai mari merite sî laude pentru sine. Acésta harthia, scriindu-o in mai multe esemplare si botediandu-o cu numele de: „adres'a de incredere“, o aru fi impartitu spre subscriere pre la toti acei'a, cari amesuratu positiunei loru se tienu deobligati a-i face complimente — cuvenite sî necuvenite, sî prin urmare a-i o subscrie. Scopulu acestei adrese aru fi, a aretá lumei marea sea popularitate etc. etc. etc.!

„Se vorbesce, ca prin influinti'a parintelui archimandritu, s'aru fi inaintatu in dîlele acestea la tagm'a preotiésca unu clericu, fàra a se fi observatu prescriptele legei, adeca fàra concursu sî fàra alegere formala! Relativu la acestu incidinte faim'a dîce, ca acést'a nu póte fi altu ce-va, decâtu efluxulu séu alu unei referintie de rudenia intre respectivulu clericu sî parintii, respective parintele archimandritu din Sabiiu, séu — resultatulu vre-unei intrige prin deosebitu patronagiu. Acést'a din urma presupunere sa pare a fi mai verosimile, pentru ca esperinti'a ni-a aretatu, ca parintii din Sabiiu sî cauta tóta bas'a presintelui sî viitoriului in atarí referintie de patronagiu. Tota lumea scie pre la noi, ca adi suride noroculu la cei cu rudenii sî cu patroni intre potericii parinti din centrulu archidiecesei!“

„Cu ocasiunea conferirei unui stipendiu de 500 fl. — iérasi faim'a dice, ca s'aru fi desconsideratu cei mai meritati dintre concurenti, sî ca acelu stipendiu s'aru fi datu celui mai putienu calificatu, — din motivulu, ca acei-lalti concurenti nu aru fi placutu préconviosiei sele, parintelui archimandritu, fiindu ca nu aru fi vediutu in trensii dispositiuni de absolutu servilismu!“

La aceste invinuiri, pre cari insisi dd. „Mai multi archidiecesani“ le botéza de faime luate dupa strade, eu respundu urmatórele:

La punctulu 1. O calumni'a acést'a, decâtu care nu póte fi alt'a mai cutediatóre. Spuneti-mi rogu-ve, cine a vediutu séu cetitu unde-va adres'a numita? Cine a vediutu sî scie, ca eu o a-si fi conceputu, scrisu sî impartitu altor'a spre subscriere? Sa mi o arete sî mie, cá celu putienu sa-mi vediu sî eu productulu, ce mi se atribuie mie; câci eu asiá sciu, ca, ne cum sa fi conceputu eu, dara nici macaru prin visu nu mi-a trecutu o astfeliu de adresa. Pentru mine, cea mai frumósa adresa a fostu a fratiloru aradeni in biseric'a catedrala de acolo; de acésta adresa cu placere 'mi voiu aduce aminte in tóte dîlele vietiei mele. Se vede, ca acésta adeverata adresa, se puse curmedîsiu la cei ce se subscriu: „Mai multi archidiecesani;“ ea le tormentéza inimile vediendu, ca „informatiunile sinistre,“ cum scrie „Lumin'a“ din Aradu, sî tóte machinatiunile tiesute cu multa truda sî bataia de capu, dintr'odata li-se nimicira. Sa sciti dloru, déca n'a-ti aflatu pâna acum, ca eu numai cu mare resistintia a inimei me vediui constrinsu, a primí acea missiune onorifica la Aradu, numai dupa ce nu avui in câtrau, cadiendu sórtea pre mine. Intrebati la locurile competente, sî vi se va spune.

La punt. 2. N'amu influintiatu nici câtu e negru sub unghia, bá nici n'amu participatu de locu la „inaintarea la tagm'a preotiésca“ a respectivului clericu. Altii au influintiatu, da nu eu, pre cari iasi poté numí, dara nu voiu sa mi se dîca ca-i clevetescu. Intrebati sî despre acést'a, déca nu sciti inca, la loculu competentu, sî vi se va spune. Prin urmare, cadiendu fundamentulu trebuie sa cada de sine sî cele-lalte referintie de rudenia, patronagiu sî servilismu, cladite pre acelu fundamentu din partea d-loru „mai multi archidiecesani.“ In câtu pentru aceste din urma, sa scie d-loru, ca eu totu-déun'a suntu gat'a a stá facia cu densii ori sî unde, fiindu convinsu, ca atunci s'aru vedé mai bine, cine a patronatu mai multu rudeniile, intunereculu sî absolutulu servilismu — sî cine sciinti'a, cualificatiunea.

La punt. 3 Nu eu, ci Consistoriulu plenariu, in deplina libertate sî independentia a sea, sî inca in unanimitate fàra unu votu, a conferitu stipendiulu din cestiune. Stipendistulu respectivu este gimnasistu maturisatu sî teologu absolutu, eminentu in tóte, nu sciu deci pentru ce s'aru poté dîce, ca aru fi mai putienu calificatu. Dealtmintrea, sa scie d-nii „mai multi“, ca eu amu fostu pentru altulu sî nu pentru acest'a, sî numai vediendu ca toti, afara de unulu votédia pentru densulu, m'amu alaturatu sî eu.

Iéta absolutulu servilismu!

Astfeliu standu lucrulu, me vedu constrinsu a dechiará tóte cele ce se cuprindu in cele trei punte de mai susu, publicate in „Albin'a“ puru sî simplu: de denunciâri tendentióse si de calumnii malitióse, inventate de inimicii mei neimpcaveri, din ura, invidia si interesu particulariu cu scopu, de a me innegrí si depopularisá din nou.

Acestu respunsu a-si fi trebuitu sa-lu dau in „Albin'a“, unde se facura intrebârile; dara sciindu-se pâna sî de copii astadi procederea acestei foi, fatia cu cei ce nu au norocirea de a stá in relatiuni intime cu siefulu seu, ca adeca nu se primescu, — me vediui necessitatu a face intrbuintiare de ospitalitatea dlui redactoru alu „Telegr. Rom.“

Sabiiu in 9 Martiu 1874.

Nicolau Pope'a,
Archim. sî Vicariu archiepiscopescu.

Pentru festivitatea iubileului de doue dieci sî cinci de ani dela domnirea regelui **Victoru Emanuilu** s'a constituitu in Rom'a unu comitetu, care a lasatu sa circuleze spre subscriere urmatórea adresa:

Sire! romanii, cari prin Majestatea Vóstra devenira cetatieni liberi ai unui popor mare, sciu apretiuí deplinu festivitatea dîlei de astadi. Cei dóue-dieci sî cinci de ani ai domnirei Vóstre suntu istori'a nóua a Italiei. Majest. Vóstra a-ti esecutatu testamentulu á sute de mii de martiri. Stindartulu, pre care Vi l'a incredintiatu marinimosulu Rege Carolu Albert in batali'a dela Novara, astadi flatédia majestatecu pre capitoliu.

Curagiulu, credinti'a Vóstra sî concordi'a italianiloru 'lu voru tiené acolo. Ei potu fi mandrii, ca au indeplinîtu o astu-feliu de opera mare. Sire, romanii ve dorescu fericirea, de a poté restabilí, dupa ce a-ti indeplinitu edificiulu politicu, sî bunastarea economica a Italiei sî fericirea materiale a poporului prin o industria avuta, comerciu infloritoriu sî prin desvoltarea tuturoru poteriloru natiunali. Ajunsi la famili'a italiana sub gloriós'a dinastia Savoyen ei (romanii) voru fi cei dintâiu pentru aperarea ei. Sire, Rom'a ve saluta cá rege, cá cetatiénu sî cá pre celu dintâiu soldatu alu Italiei.

Despre stârile in Bosni'a i se scrie diuariului „Allg. Ztg“ in 13 Martie: „E cunoscutu, ca prin memorandulu turcescu emisu cu atât'a neprecautiune in lume de pasi'a de óre-cându Vali Mustafa Assim — care memorandu staruì a atacá fàra óre-care indreptatire pre representantulu Austro-Ungariei din Bosni'a — Vali la insistinti'a Austriei fù alungatu impreuna cu doi suboficiali (Mutessarifu dela Banjaluc'a sî caimacamulu dela Gradisc'a) sî ca in urm'a acestei templâri cei din Constantinopole se vediura constrinsi a suplini pre Vali Assim pasi'a prin Akif pasia, care erá cunoscutu mai dinainte sî stimatu de poporatiunea crestina din Bosni'a. Denumirea togm'a a acestui barbatu de satrapu in Bosni'a dete de o parte poporatiunei crestine o satisfactiune, de alta parte inse puse poporatiunea mohamedana in o ferbere mare, care usioru se póte esplicá, déca vomu luá in consideratiune popularitatea, de carea se bucura Akif pasi'a inca de mai nainte. Turcii se vediura insielati in planurile loru.

Reintórcerea fugariloru din Bosni'a numai irità pre turci mai tare sî déca ei nu dedera pre facia la momentu ur'a loru, acest'a provine de acolo, ca Akif pasi'a guverná in Serajevo. Dara acum se incepe dejá din partea turciloru, de-sî numai in ascunsu, o agitatiune contr'a crestiniloru, mai cu deosebire contr'a fugariloru reintorsi in patri'a loru, prin acea, ca se incérca turcii a irità plebea contr'a acestor'a. Asiá se respandesce d. e. din partea celoru mai de frunte mohamedani faim'a, ca Austri'a stà in legatura cu crestinii din Bosni'a sî aru fi angagiatu pre fugari, spre a provocá in Bosni'a o revolutiune, Ba, begiii cei vicleni sciu a purtá pre confratii loru de nasu dîcendule, ca Austro-Ungari'a aru fi recunoscutu degiá pre imputernicitulu fugariloru, Vaso Vidovich, care totu tempulu 'lu petrecù in Vien'a, de „principele Bosniei“, sî l'aru fi sî intaritu de atare.

Sî la acest'a mai vine sî acea impregiurare, ca in stambulu a urmatu o schimbare in veziratu, care sî cu privire la Bosni'a sî la referintiele de acolo nu remase fàra efectu, pentru ca mai multu de optu dîle numai stà in fruntea guvernului Vilaetu din Serajevo Akif pasi'a celu stimatu de crestini, ci Dervisiu pasi'a, despre a cârui intentiuni de ocamdata nu se scie nimicu siguru, dara de alta parte nu trebuie sa ne promitemu multu despre densulu.

Spre intarirea asertiunei mele amintescu numai de unu casu, care se templà de una-dî: In 5 Martie soldatulu cordonului, **Casim**, unu mohamedanu, aflându-se la crestinulu Sav'a Zigovic, luà la sine in mesura neindatinata spirituóse. Spre a nu vení indata in atengere cu socii sei, intrà — pre la diumetate pre siese sér'a — in pravali'a negotiatoriului crestinu Mile Prcich. Lânga usia se lasà josu, avù inse nenorocirea de a se loví cu capulu de zavorulu celu mare de feru dela usia asiá de tare, câtu mai sî perdù semtirile. In curtea negotiatoriului Prcich 'sî cautà unu locu, unde in urm'a rachiului beutu fàra cumpetu si a convulsiuniloru adormì indata.

Dupa unu tempu lungu vení Mile Prcich in curte sî vediù inspaimentatu pre

---

FOISIÓRA.

Despre constitutiunea bisericei nóstre.

(elaboratu cetitu in siedinti'a publica a societ. de lectura pedagogico-teologica din Sabiiu, in presér'a onomasticei (26 Fauru) Esc. Sele Par. Archiepiscopu sî Metropolitu Procopiu.)

> „De gresiesce tie fratele teu, indrépta-lu intre tene, sî intre elu, sî déca nu te va ascultá, ia cu tene inca pre unulu séu doi, sî asiá indrépta-'lu pre elu, sî déca nu va ascultá nici de acesti'a, atunci spune-lu bisericei.“ (Math. cap. 18. v. 15.)

(Urmare.)

Inceputulu vietiei constit. in bis. este asiá vechiu cá sî crestinismulu. Sa ne incercâmu a esprime ce insemná a avé constit. in biseric'a primitiva. Insemná: a fi libera bis. a judecá dens'a in tóte afacerile sele, a puté functiuná fia-care membru liberu precum unu organu in organismulu corpului omenescu; a poté fia-care membru a se inaltiá la ori-ce trépta bis.; numai sa aiba calitâtile recerute, a suportá fia-care greutâtile dela cari este conditiunata bunastarea bisericei. Intocmai vedemu in bis. primitiva. Dara se venimu lá noi insine, la momentulu cându bis. se arondéza cá natiunale amesuratu can. 34 apostolescu, carele dîce: ca eppii unei natiuni sa scia pre celu intâiu intre densii sî sa-lu considere pre elu de capu etc. Amesuratu acestui canonu aru trebuí sa vorbescu despre fasele constitutiunei in bis. nóstra româna din Tranni'a, incependu din primii seclii; pentru ca este cunoscutu — ca crestinismulu la români se incepe din seclii primi. Dara domniloru! Asupr'a acestui objectu este sciutu prea putienu. Totulu este obscuru, sî de-sî s'au ocupatu pâna acum barbati competenti cu acestu objectu; dara inca va mai dá de lucru literatiloru nostri bis. Totu ce potemu dîce, este ca nu avemu documente, ca aru fi esistatu in bis. nóstra o viétia adeveratu constitutiunale, pâna in tempulu presente. Se face amintire ce e dreptu de unele sinóde. Asiá pre tempulu lui Dositeiu in anulu 1627. Asemenea pre tempulu lui Simeonu Stefanu (an. 1643) carele fu alesu de Vladica prin soborulu protopopiloru sî popiloru rom. de legile grecésca sî serbésca (vechi'a metrop. pag. 76). Asemenea pre tempulu lui Sav'a II se tienù soboru in Belgradu (an. 1675) dimpreuna cu juratii scaunului sî toti protopopi etc. etc. Aceste sinóde sî altele de natur'a loru se intruniau cu deosebire la alegerea de eppi, celu multu pentru a luá mesuri intru sustienerea simtiului religiosu intre poporu, dara tóte acestea fàra a fi representatu poporulu. Caus'a pentru ce nu aru fi potutu esistá viétia adeveratu constit. in bis. nóstra nat. avemu de a o multiamí numai torentiloru de popóre barbare, ce au inundatu acest'a patri'a, de cari abiá amu scapatu, fiindu-ne muntii loculu de asilu, iéra limb'a clenodiulu celu mai scumpu, stindardulu care ne-a insuflatu curagiu la lupta, sî carea cá si unu valu contrastandu barbariloru abiá ne-a salvatu viéti'a.

Dara sa trecemu sa nu mai amintimu tempii de dorere ai popóreloru barbare; sa trecemu preste decretele principiloru patriotici de alta confessiune. Se trecemu preste anulu 1700 cându corpulu mamei se sfasià in dóue prin trecerea lui Atanasiu la unire, se trecemu rapede câci acestu momentu va reinnoi dorerea fiiloru, cari plangu pâna astadi asupr'a acestui faptu; precum Eremi'a proroculu asupr'a derimârei Ierusalimului.

Se trecemu preste cei 83 ani cându mic'a turma erá fàra pastoriu sî nu avea altu epitetu decâtu: **tolerata**; preste epoc'a de sub serbi, sî preste a lui Vasiliu Mog'a. Amu trecutu rapede; câci nu aveamu urme despre o viétia constit. Dara norii s'au raritu. A sositu tempulu darului, a trecutu paharulu amareloru suferintie pentru bis.

Amu apucatu firulu Ariadnei. Cu venirea lui **Andreiu** Baronu de **Siagun**'a la cârm'a eparchiei in 5 Fauru, 1848, se inauguréza o era nóua.

Acest'a in 12 Martiu 1850 tienù celu intâiu sinodu in afaceri bis. la cari luara parte din cleru sî laici.

Acest'a este precursorulu vietiei constit in bis. nóstra.

In 1860 in 3 Octobre se tienù altu sinodu diecesanu in caus'a restaurârei Metropoliei. In 1868 se tienù congregresulu natiunalu bis. pentru constituirea Metropoliei. Cu acésta ocasiune esclamà fericitulu Siagun'a: „Innoesce-te innoescete noule Ierusalime, ca ti-a venitu tie lumin'a, sî marirea Domnului preste tine a stralucitu.“

In 1870 tienù celu intâiu congresu in restaurat'a metropolia. Amu ajunsu a poté numí anulu epocalu alu biser. nóstre, cându ea cá autonoma pasiesce in fati'a lumei, cându ide'a de constitutiune devine realitate, cându membrii congresului procedu in desbaterile loru amesuratu unei legi canonice. Câci legea — este lucru cunoscutu — conduce popórele. Totu un'a este déca este scrisa séu ba. Chiaru in familia de vomu cautá esista o lege — voi'a tatalui de familia asemenea in starea patriarchale, sî starea de barbaria a popóreloru, dara in tempurile nóstre o corporatiune, unu poporu, ce-si urmaresce scopurile sele nu póte esistá fàra lege scrisa; pentru ca numai asiá referindu lucrârile membriloru aceleiasi societâti la lege se póte vedé déca lucra dreptu ori bá, sî déca 'si implinesce acuratu missiunea. Apost. Pavelu in epistol'a câtra Rom. capu 7. v. 8. dîce: „Au nu sciti ca legea stapanesce pre omu in câta vreme traiesce?“

Acést'a a datu impulsu fericitului Siagun'a spre a lucrá o atare lege, referitória la conducerea afaceriloru sinodali, in cause bisericesci, scolari sî fundatiunali. Acést'a lege este „Statutulu organicu“ carele dupa ce se desbatù in congresulu din 1868 se sanctiunà prin Majestatea Sea Franciscu Iosifu I in 28 Maiu 1869. Ajungendu pâna la acést'a lege se o analisâmu. Precum ori-ce lege

Casim intinsu sî spumegându din gura; acest'a se aflá in o stare, pre carea dupa cele dîse mai susu nu avemu lipsa sa o esplicâmu mai de aprópe. Preich facù de scire acést'a postului dela cordonu. Soldatii cordonului adusera pre sociulu loru in cas'a de varta sî latira intre poporu cu intentiune faim'a, ca Casim aru fi ucisu de crestini. Ei dîceau, ca Casim nu bea beutura oprita, sî inca induplecara pre acest'a cu vorb'a, cá se dîca, cându lucrulu va vení la forulu de judecata, spre a departá dela sine ori-ce pedépsa, ca patru-dieci de crestini au navalitu asupr'a lui sî l'aru fi batutu, ca elu numai de Gjero Bosancich 'sî mai póte aduce aminte, pre care l'a vediutu intre acesti patru-dieci.

Aru fi sa mai facemu aice observatiunea, ca comandantulu cordonului Hussein Aga, unu instrumentu orbu alu fostului veziru Assim pasi'a, a trebuitu sa jure acestui'a cându s'a dusu, ca va innegrí la tóta ocasiunea pre crestini sî va justificá cu acest'a mesurile lui Assim pasi'a inaintea lumei. In modulu acest'a se sumutiara mohamedanii contr'a crestinilor sî opintirile onorabilelui caimacamu dela Gradisc'a, Teik Bey, de a scutí pre crestini, nu fura insotite de urmâri durabile. Togm'a acum a pornitu spre Gradisc'a o comissiune investigatóre, in care se afla Mutesarif din Banjaluca, unu Miralay sî unu Bimbasi'a.

Celimu in „La Roumanie“ din Bucuresci dela 2/14 Martie urmatórele:

„Pre cându societâtile de asecuratiune romane, „Daci'a“ sî „Romani'a“ se afla intr'unu statu de prosperitate, din dî in dî crescendu, societâtile straine de asecuratiune din ce in ce incéta cu operatiunile in tiér'a romanésca. Eata inca dóue: „Versicherungs-Bank“ sî „Versicherungs-Gesellschaft“ din Pest'a, cari anunciara ca incéta de a mai functioná in Romani'a!“

Va se dîca: mereu se descépta sî românulu din letargia sî incepe a-si scutorá indolenti'a financiara, prin carea ajunsesera aprópe de perire.

„Daci'a“, abiá fundata de trei ani in Bucuresci, dejá cu unu capitalu de garantia de cinci milióne lei noi, a cuprinsu mai tóta tiér'a sî face asecuratiuni cu celu mai bunu succesu in tóte ramurile. „Romani'a“, abiá de curendu intemeiata in Iassi, capital'a Moldovei, cu capitalu de trei milióne, dejá incepe a prosperá. — Câte milióne prin aceste dóue institute remânu pre fia-care anu in tiéra sî in pung'a românilor, cari milióne pâna mai eri inavutiéu pre speculantii straini!

---

are unu principiu din care se deduce; astfeliu sî Statutulu organicu. Isvórele lui suntu preceptele Mantuitoriului Chr. canónele apostolesci, canónele sinódeloru ecumenice sî locali. Cá atare pune base const. nóstre moderne. Dupa cuprinsulu seu nu me indoiescu este unu capu de opera; câci este efluxulu legei divine. Se cercâmu scriptur'a, canónele sî nu vomu aflá nici o contradictiune. Prin elu este in fapta recunoscuta autonomi'a bis.

Fia-care elementu din organismulu bis. póte functiuná liberu, sî póte luá parte in tóte afacerile bis. scolari sî fundatiunali, amesuratu legei, sî inca individualmente ori prin representantii sei; fiindu totu odata detoriu a suportá tóte greutâtile dela cari este conditiunata buna starea bisericei. Astfeliu in afacerile strensu bisericesci, se procede dupa pracs'a bis. primitive, sî incâtu ne concedu impregiurârile din tempulu nostru.

Abstragendu dela altele multe, se amintimu alegerea persónelor beneficiate bis. carea este unu obiectu esentialu in constitutiune. La alegerea presbiteriloru sî diaconiloru este indreptatitu poporulu. La alegerea protopresbiteriloru sî eppiloru deputatii din cleru sî mireni, avendu acésta basa in can. 5 sî 13 din Laodice'a ce dîcu: ca alegerea celoru pentru preotia, sa nu se faca in presenti'a auditoriloru, sî ca acést'a nu se póte lasá multimei (poporului de josu.)

(Va urmá)

Din Chislehurst.

Foile bonapartiste scriu despre decurgerea festivitâtiei din 16 Martiu astfeliu:

La 11 óre diminéti'a principele imperialu insocitu de mam'a sea, de principele Lucianu Bonaparte sî de principele Murat, pornì din Camden-House spre biseric'a dela Chislehurst, in carea sî dinaintea cârei'a lu asceptau aprópe siese mii francesi. La intrarea sea in biserica i se dete unu ramu din pomulu de castanie din gradin'a tuileriloru, care de regula infloresce singuru intre consortii sei in 20 Martie, dîu'a reintórcerei dela Elb'a. Ramulu avea intr'adeveru doi muguri, principele i rupse, i luà la sine sî puse ramulu pre mormentulu tatalui seu.

Dupa seversirea servitiului Ddiescu totii mersera in gradin'a dela Camden-Place, unde unu cortu immensu cuprinse pre óspeti. Indata vení principele imperialu cu mama sea de bratiu Ei ocupara locu pre o estrada, unde ministrii sî statulu curtei erau dejá adunati sî ducele de Padu'a cetí o cuventare, in carea dupa unele cuvinte devotate memoriei imperatorelui dîce:

Cându tóte partidele in Franci'a se misca pentru caus'a loru, noi singuri nu poteamu observá tacerea. Noi suntemu resoluti a remané strensu intre marginele legei, inse avemu dreptulu, a ne revocá in memoria trecutulu. Inainte cu 18 ani, domnulu meu, poporulu Franciei a salutatu nascerea Vóstra cu bucuria. Europ'a, adunata in congresulu dela Parisu togm'a pre atunci, s'au alaturatu la bucuriele sî sperantiele lui. D-vóstra a-ti primitu titululu: „Copilu de Franci'a.“ Cându furtun'a n'aru fi impedecatu cursulu vointiei poporului, legile fundamentali ale imperiului aru pune destinele tierei in mânile d-vóstre. De alta parte vedemu ca incercârile de trei ani de a intemeiá unu regimu definitivu, suntu fâra potere sî disparu; pre lânga tóta increderea in onestatea maresialului Mac-Mahon, sub a cârui scutu tempurariu s'au pusu interesele natiunei, ea totusi e ingrigiata de viitoriulu seu sî activitatea generale sufere sub acest'a. O siguritate se póte medilocí numai prin o manifestare sincera sî libera a vointiei tuturoru, carea se obtrude patriotismului singurateciloru.

Ce regimu va alege sufragiulu universalu, cându 'si va eserciá suveranitatea sea nerescisibila? Franci'a e democrata, dara ea voiesce ordine sî autoritate. Republic'a a fostu pentru ea totu-déun'a numai unu interegnu séu unu regimu de transactiune, republic'a i s'a octroatu numai prin teróre, rescóla invingetória séu prin unu atentatu comisu sub ochii sî in folosulu inimicului. Dinasti'a napoleoniloru a fostu alésa din sirurile poporului, spre a representá sî garantá interesele sî drepturile societâtiei nóstre moderne. Intemeiata prin voci nenumerate, restaurata sî recunoscuta, ea e alés'a nu a unei clase, ci a natiunei intregi. Acestea suntu titulele ei de dreptu sî aceeasi natiune, carea le-a scrisu cu mân'a propria, nu le và poté uitá nici odata. Cine o numesce schimbaciósa cá vremea sî revolutiunaria, o calumniéza.

Fâra indoiéla surfati'a usioru se escita de venturi contrarie sî sórtea nóstra e prea adese ori viptim'a rescólei. Dara credinti'a politica a poporului e togm'a cá sî religiunea: ea se inclina putienu in furtuna spre a se radicá iérasi mai ardietória sî mai superba. Noi stâmu inaintea d-vóstre, domnulu meu, in numeru mare, dara cu o mia de ori mai numerosi suntu acei'a, cari serbéza pre pamentulu Franciei dîu'a de 16 Martiu cu dorintiele sî rogaciunile loru. Asceptati dara numai cu incredere! Nimenea nu va poté impedecá torentele natiunalu, petreceti-ve tempulu esilului in reculegere sî lucru, impresorati de ingrigirea amabila a unei mame, alu cârei curagiu sî resignatiune patriotica i-au datu unu locu onorificu in istoria, dara fiti gat'a pentru hotaririle provedintiei.

Principele se sculà spre a respunde la acésta cuventare, inse sgomotósele vivate nu i permisera a vení indata la cuventu. Dupa acestea elu rostí cuventarea urmatóre:

Domnule duce! Dloru mei! D-vóstra adunandu-ve astadi in loculu acest'a a-ti urmatu semtiului de fidelitate câtra memori'a imperatorelui sî pentru acést'a ve esprimu inainte de tóte multiemit'a mea. Conscienti'a publica a spalatu acésta memoria mare de calumnii sî cunósce pre imperatorele in adeverat'a sea figura. D-vóstra, cari din diverse pârti ale patriei a-ti venitu aici, poteti dá testimoniu despre densulu, domnirea lui a fostu numai o ingrigire continua pentru binele comunu, dîu'a lui din urma pre pamentulu francesu a fostu o dî de eroismu sî de resignatiune.

Asistinti'a d-vóstre in loculu acest'a, numerósele adrese ce ni sosescu dovedescu, câtu de ingrigita e Franci'a de sórtea viitoriului seu, ordinea e scutita de spad'a ducelui de Magent'a, a vechiului consorte a tatalui meu in gloria sî nefericire. Onestatea lui e pentru noi o garantia sigura, ca nu va lasá sa se derime bunulu lui incredintiatu. Dara ordinea materiale inca nu e siguritatea. Viitoriulu e obscuru, interesele vinu in spaima, pasiunile potu abusá de acést'a situatiune.

De ací se nascù somtiementulu, alu cârui resunetu mi-lu aduceti d-vóstra sî care cu o potere neresistibila duce opiniunea publica la o provocare nemedilocita câtra poporu, spre a pune acest'a basea unui guvernu nemedilocitu. Plebiscitulu e mantuirea sî dreptulu; elu singuru da guvernului iéra potere sî deschide tierei o noua era de lunga siguritate; elu insémna o partida mare natiunale fâra invingetoriu sî invinsi, carea se radica preste toti senguratecii spre ai impacá. Indreptá-va Franci'a, cându va fi liberu intrebata, privirile sele asupr'a fiului lui Napoleonu III? Acestu cugetu descépta in mine nu mai pucina arogantia câtu neincredere in poterile mele.

Imperatorele m'a invetiatu, câtu de greu apésa poterea suverana chiaru sî pre umerii imbetraniti sî câtu de necesaria pentru o asiá inalta missiune este credinti'a câtra sine sî consciinti'a detorintiei. Acést'a credintia va suplini ceea ce lipsesce juniei mele. Lantiuitu de mama-mea prin ceă mai frageda sî recunoscatória iubire, eu totu-déun'a me voiu nesuí, sa intrecu progresulu aniloru. Cându vocile majoritâtiei în ór'a benevenita voru cere unu altu regimu, eu me voiu plecá cu reverintia inaintea decissiunei tierei.

Déca numele lui Napoleonu va esî a opt'a óra din urnele poporului, eu sum gat'a, a luá asupr'a-mi respunsabilitatea, pre carea mi-o va impune votulu natiunei. Acest'a e semtiementulu meu; ve multiemescu pentru ca a-ti facutu o atare caletoria indepartata spre a primí espressiunea acelui'a. Duceti celoru departati memori'a mea, duceti Franciei dorintiele unui'a din copiii sei, curagiulu sî viéti'a mea suntu ale ei. Ddieu sa o padiésca sî sa i redee inflorirea sî marimea ei!“

Acésta cuventare fù insocita de aplause frenetece. Dupa acést'a famili'a imperiala se retrase in cabinetele ei sî ací incepù pre la dóue óre in sal'a cea mare primirea deputatiuniloru, carea a duratu pâna la 7 óre. Câtra séra se aretà principele sî imperatés'a inca odata in parcu, unde multi englezi se amestecara in multimea francesiloru sî strigatele animate: „Sa traiésca Napoleonu alu IV! sa traiésca imperatés'a! sa traiésca imperatulu!“ se audiau pâna sér'a târdiu,

Intre multimea dela Chislehurst sa fia fostu, dupa cum dîce „Pys“, sî aventurariulu Regnier cunoscutu din procesulu lui Bazaine, inse de asta data i se aretà omului indrasnetiu usi'a. Cu o deosebita distinctiune fu primitu de câtra imperatés'a dlu Poytvin care a fostu prefectu in Nancy pre tempulu cându acést'a cetate erá ocupata de nemti séu dupa cum se vorbiá prin Franci'a de patru ulani. Imperatés'a dechiarà acestui'a, ca nu s'a indoitu nice odata despre energi'a personale sî despre loialitatea lui. S'au templatu cu acésta ocasiune sî unele furturi. Exministrului Chesseau i s'a furatu unu orologiu sî ducelui de Gramont ordulu celu mare alu legiunei de onóre.

Seracimea séu clas'a lucratoriloru nu a fostu de locu representata la acésta festivitate. Miile de francesi câti venira la Chislehurst suntu individi din clasele mai avute ale Franciei. Conversatiunea s'a invertitu precum de sine se intielege mai intâiu, pre lânga insemnatatea dîlei, sperantiele partidei bonapartiste sî pre lânga provisoriulu de acum. Despre Broglie se dîcea, ca e unu campionu fâra voia pentru provisoriu sî cea mai noua lege a lui electorale dà cele mai bune prospecte pentru restaurarea imperiului. Speranti'a bonapartistiloru se radîma mai tare pre restringerea indreptatirei la alegere, pre „bunulu“ spiritu alu armatei sî pre miseri'a ce domnesce adî in Franci'a intre poporatiunea lucratoriloru.

Ce privesce pre Franci'a, n'au facutu cu acést'a ocasiune manifestatiuni pentru caus'a bonapartistiloru nicairi. Dîuarele bonapartiste se opintira din tóte puterile a desteptá simpathiile pentru principele imperialu, dara cu putienu succesu.

Dîuariulu bonapartistu „Ordre“ publica indata cuventarea principelui imperialu in vr'o câte-va mii de esemplare, cari ce e dreptu se vendura rapede, dara — dupa cum se esprime „F. Corr.“ — in locurile publice pre drumuri, la bursa s. a. se potea observá, ca publiculu a primitu preste totu acésta manifestatiune cu indiferentismu sî clatindu din umeri.

In loculu bastilei s'au arsu o 100 esemplarie ale dîuariului „Ordre“. Dupa semnele aceste dorinti'a sî speranti'a bonapartistiloru e inca departe de realisatu sî e dubiu, ca mai avé-va legend'a napoleoniloru potere farmecatória sî pentru unu Napoleonu IV?

Universitatea sasésca.

(Urmare)

Precandu organismulu comitateloru sî alu tierei erá sustienutu cu atari modalitâti, pre cându scaunele sî districtele sasesci, sî locuitorii fundului regiu au potutu esertiá impreuna cu natiunalitâtile conlocuitórie in Universitate legalminte togm'a acele drepturi legislatorice sî in senulu ei sî jurisdictiunea comuna, cá corporatiunile comitanse sî secuesci, pre cându donatoriulu radicà pre óspe la o indreptatire egale cu a sea, ceea ce abiá s'a templatu unde-va in o parte a pamentului, pre atunci trebuie sa cuprinda pre patriotulu seriosu cugetatoriu o mirare vediendu ca contr'a organismului tierei sî sustârei lui óspele voiesce a influintiá in modu duplu sî totu-déun'a impedecându asupr'a factoriloru patriei comune, odata adeca prin representantii loru scaunali sî districtuali in dieta si de alta parte cu representantii jurisdictiunei comune de dóue ori déca nu cu mai multi, cá o potere, tiéra, natiune sî jurisdictiune independenta deosebita, — fiindu la numeru preste 120,000, delaturandu sî tienendu intru nimic'a pre poporulu care dupa cuvintele diplomei erá egalu indreptatitu cu densii — sî subjugandu pre toti composesorii români sî unguri, cari in numerulu sufleteloru suntu de siguru mai multi sî cari au de dóue ori atât'a posessiune sî cari dau mai multa contributiune de sânge.

Dara asiá numit'a Universitate sasésca atâtu dupa legile tierei sustatórie câtu sî dupa cele invechite sî sterse n'are nici unu dreptu, nici unulu, nici dreptu deliberativu sî intredîcatoriu cu respectu la jurisdictiune sî legislatiune, precum nici cu privire la normele municipali, pentru ca:

a) Universitatea sasésca n'are dreptu de a se amestecá in cestiunile administratiunei comune, cu atâtu mai putienu in cestiunile locali sî municipali, n'are dreptu a se opune factoriloru casei representative amenintiandu sî subsapandu auctoritatea guvernului sî a imperiului, precum au incercatu a face acést'a la 16 Februariu si au sî esecutatu sub presidiulu celu slabu, pentru ca;

b) Cav. Iosifu Eder cunoscutu cu legile imperiului magiaru, Felmer, Ladislau Nagy, fostu advocatu in Oresthia sî Iosifu Benkő sî alti cunoscatori fundamentali ai constitutiunei patriei nóstre, sî alti juristi cari au scrisu despre acést'a opuri voluminóse dela tempurile cele mai vechi, nu amintescu in opurile loru scrise asupr'a drepturiloru populatiuniloru din Transilvani'a, cu nici unu cuventu nicairi de acelu dreptu alu Universitâtiei care sasii pâna acum l'au pretinsu in ascunsu, acum inse publice sî cu forti'a, dupa care districtele sî scaunele cu delaturarea corporatiuniloru constitutiunali independente, sî Universitatea sa faca contr'a dispositiuniloru guvernului sî a legislativei proteste, sa se opuna acelora fâra nici o crutiare sî sa conturbe liniscea sî ordinea publica. —

Varietâti.

⁂ (Prelegerea dlui A. Lambrioru. — „Limb'a cronicariloru sî limb'a de astadi.“) D-sea a aretatu ca astadi suntemu pre calea de a avé dóue limbi, limb'a poporului, unu organismu viu ce cuprinde in sine viéti'a intréga a poporului românescu sî limb'a nóua vorbita sî scrisa de lumea asiá dîsa literata. Acésta din urma se alcatuesce din unu numeru de cuvinte ale limbei vechi sî din o multime de vorbe nóue luate fâra nici o nevoie dela limbile romanice, asiá ca ceea ce se numesce progresu in limb'a nóua nu este altu ce-va decâtu nesuinti'a de a totu aduce forme sî vorbe nóue pâna ce voru remané uitate formele limbei poporane. Limb'a nóua cá un'a ce are viétia in trecutu, alu cârei'a materialu nu ne pune in legatura cu intrêg'a lume intelectuala a poporului românescu, nu póte sa aiba ea o literatura originara, ci literatur'a ei va fi o copia palida sî sarbeda de pre literatur'a francesa etc. Apoi prin croirea unei limbi nóue se face desbinarea poporului românescu in dóue pârti fâra legatura firésca sî fâra inriurire un'a asupr'a altei'a; asiá ca ceea ce n'au potutu face nici barbarii, nici limb'a slavona in biserica sî statu, face astadi limb'a francesa sî latin'a. Limb'a românésca asiá cum o graesce poporulu are o suma de insusiri fórte magulitóre pentru noi, pre care de siguru le va perde odata cu slutirea sî desbarnarea ei. Românii suntu singurulu elementu statornicu in totu resaritulu Europei de dincóce de Dunare, limb'a loru a suferitu inriuririle siuvóiloru trecatóre de barbari ce s'au strecuratu pre aici, sî prin acést'a au capetatu insusirea de a slugí astadi pre unele locuri de limb'a româna prin care se intielegu popórele de deosebite rase; asiá in Transilvani'a limb'a in care se intielege sasulu cu secuiulu este limb'a românésca, asemenea in Dobrogi'a. Apoi d-sea venindu la limb'a cronicariloru au doveditu ca este limb'a poporana din aceléa vremi; pre urma au urmaritu câte va forme vechi ale limbei; au aretatu cum pre incetulu se limpediesce fraseologi'a ei, pâna ce in véculu alu 19-lea inversiile cronicariloru incetédia sî multimea incidenteloru ce intuneca limb'a incepe a rarí. Limb'a scrisa de Beldimanu sî Conachi, la inceputulu vécului nostru, este desvelirea limbei cronicilor séu limb'a poporana de acea vreme. Inriurirea primejdiósa la noi incepe dela 1835 incóce. Inriurirea francesa incepuse mai de multu, dara limb'a nu suferise din acést'a nici o dauna, adeverat'a ei peire este dela 1848 incóce, adeca de cându biruesce principiulu ca „limb'a trebuie intórsa la o forma mai originara sî mai primitiva“, intielegendu-se prin aceste vorbe limb'a latina. Cei ce curgéu necurmatu din Franci'a gasindu peirea limbei decretata au inceputu sî ei a nu-si mai dá silintiele cá sa imbrace gandirile in vestmintele natiunali, fiindu-le mai usioru a scóte la lumina o gandire in form'a in care o primise, sî asiá s'au introdusu multimea de vorbe fâra rostu sî propositiile frantiozesci. Singur'a scapare este primirea materialului populariu in limb'a literara; iéra primirea cuvinteloru straine marginita numai la acele cari aducu idei nóue.

⁂ (Sinistrele maritime din Ianuarie 1874.) — In lun'a Ianuarie 1874 s'au perdutu cu totulu 168 vase cu pandia adeca: 18 englese, 25 americane, 12 germane, 10 francese, 7 olandese, 7 italiane, 5 grecesci, 4 rusesci, 3 norvegiane, caaustriace, 1 suedesu, 1 turcu sî 9 pàvilióne necunoscute; in care numeru, intra sî 9 vase care sa presupunu cá perdute cu totulu in lipsa de sciri despre ele; iéra vase cu aburu s'au perdutu 18, adeca: 11 englese, 3 americane, 1 germanu, 1 danesu, 1 spaniolu sî 1 francesu.

⁂ (Pungasii in Londr'a). Nici intr'o parte din lume, nici intr'unu orasiu nu suntu mai multi, sî mai iscusiti pungasi de busunare, decâtu in Londr'a. Acesti tâlhari, cari suntu mai multu copii, dresati pentru asemenea intreprindere, au o asiá arte la piscatu, incâtu, fâra sa semti, 'ti fura totu din busunare.

Unu gentilomu avuse norocit'a ideia de a-si construí busunarele sele cu unu mechanismu, care cându cine-va bagá mân'a in ele, nu o mai poté scóte. Astu-feliu mergendu elu pre strada, unu pungasiu vine incetu sî verî amendóue mânile in busunare; inse cum se spaimentà elu cându nu le mai potù scóte afara.

Gentilomulu se facù ca nu observá acést'a sî merse liniscitu inainte, sî dupa ce-'lu portà pre mai multe strade, sa intórse spre elu sî ii dîse:

— A! pungasiule, ai vrutu sa-mi furi ce-va?

— Me iérta, sire, respunde pungasiulu cu galantaria, n'amu vrutu sa furu, dara 'mi erá frigu la mâni, sî le-amu bagatu la dumnéta in busunariu, spre a le incaldî.

Unui altu domnu, unu baiatu ii trase batist'a din bosunariu. Acest'a semtindu-lu 'lu apucà de mâna.

— Vreai sa-mi furi batist'a, ticalosule?

— Nu, domnule, dara tocmai acum ti-o fura unu altulu, sî eu luândui-o, vreamu sa ti-o punu iérasi la locu. „Pop.“

⁂ (Trichine. Esaminarea mascuriloru.) Cu putiena bunavointia sî ochi sanatosi, fia-care persóna, cu ajutoriulu microscopului, póte esaminá carnea de porcu spre a se incredintiá, déca contiene séu nu trichine. Pentru cá operatiunea sa fia cu totulu sigura, trebuie a se analisá carnea din siepte pârti a corpului unui animalu sî anume: 1) a pantecelui, 2) a cósteloru, 3) a gâtului, 4) a capului, adeca a muschiloru care misca falcile, 5) a limbei, 6) diafragmulu sî mai alesu partea unde carnea e lipita de nervi sî 7) ambii ochi. Nu se gasescu nici odata trichine nici in grasime. Din fia-care din 7 pârti mai susu aretate, trebuie a se luá carne din dóue diferite locuri sî a se supune esaminului, astu-feliu ca pentru a face o cercetare consciintiósa sî seriósa trebuie a se efectuá 14 cercâri pentru fia-care animalu inainte de a parasí analisarea.

⁂ (O sinagoga venduta prin licitatia). Eata unu casu in care vedemu ca licitatiunea, acésta operatiune comerciala, a inceputu a fi intrebuintiata sî in afacerea unei sinagoge, care proprietate, de sî morala, a devenitu contestata; sî unde? in Ungari'a in orasiulu Grossvardein, in a câre'a comunitate israelita s'a formatu mai multe factiuni religióse, cá de esemplu: reactiunarii liberali, betrani sî juni, ortodocsi sî progresisti. Fia-care din aceste factiuni sustiené cu energia principiele sele, fia-care voiá sa le impuie celoru-a-lalte factiuni, incâtu s'a ivitu intre densele o cérta, animata sî necurmata, care neputendu ajunge la nici unu resultatu a provocatu o comissiune de arbitri, alesi dintre membrii loru cá sa hotarésca ce este de facutu, câci se pusese in cestiune proprietatea morala a sinagogei.

Arbitrii, dupa multe cugetâri sî desbateri nu se putura uní decâtu asupr'a decissiunei de a pune la mezatu sinagog'a, sî care din factiuni va dá mai multu acelei'a vai remâné proprietatea absoluta a acestui sântu lacasiu; iéra banii se voru imparti de o potriva intre cele-lalte factiuni. Astufeliu principiele religióse ajungendu a fi sustienute numai prin bani, aplanarea certeloru a devenitu cu totulu usióra, acceptandu-se de toti in unanimitatea licitatiunea propusa de câtra arbitrii.

La 24 ale lunei trecute s'a tienutu acésta sânta sî religiósa licitatiune, sî dlu Samuelu Levy, capulu partidului ortodocsu, urcandu pretiulu adjudecatiunei pâna la sum'a de 14,900 florini, a remasu stapânu absolutu alu sinagogei pre cându cei lalti au remasu cu parale, sî fâra sinagoga.

Nimicu mai practicu sî mai positivu decâtu operatiunile financiare. Marimea cifrei decide dreptatea. Celu mai forte sustienatoriu alu principieloru este banulu, sî prin urmare, cine are bani are sî bune principie, fia chiaru principie religióse.

Eata progresulu israelitiloru din Grossvardein in operatiunile religióse financiare.

(Desceptarea).

Raportu comerciale.

Sabiiu 24 Martiu n. Grâu 7 fl. 80 xr. frumosu, 7 fl. 33 xr. mestecatu, 7 fl. 13 xr. cualit. infer.; secar'a 4 fl. 93 xr. pâna 4 fl. 67; orzu 3 fl. 67; ovesu 2 fl. 93 pâna 1 fl. 73 xr.; cucuruzu (porumbu) 3 fl. 87—4 fl. 13 xr.; cartofi 2 fl. 40 xr. galét'a austriaca.

Fârina buna 14 fl.; de fransele 12 fl.; de pâne alba 11 fl. pâne de casa 10 fl. maj'a.

Lintea 24 xr., mazarea 24 xr., Fasolea 18 xr., malaiulu 16 xr. cup'a.

Fenu legatu 1 fl 30, nelegatu 1 fl. 10 xr., paie lungi 80 xr., scurte 70 xr, maj'a.

Lemne de focu 8—10 fl. stang. austr.

Carnea de vita 22 cr. p., de porcu 26 xr. Unsórea 75 xr. pâna la 1 fl. cup'a.

Concursu.

Pentru ocuparea postului de sodalu culegatoriu care aru fi totudeodata sî instructoru sî diriginte alu invetiaceiloru si diriginte alu afaceriloru technice la tipografi'a archidiecesana româna gr or. de aici se escrie concursu pâna la 3/15 Aprile a. c.

Cu acestu postu este impreunatu unu salariu anuale de 600 fl. v. a.

Doritorii de a competá la acestu postu au a-si asterne la subscris'a comissiune pâna la datulu indicatu suplicele concursuale provediute cu atestatale despre cualificatiunea loru in art'a tipografiei.

Sabiiu 1/13 Martiu 1874.

Comissiunea administrativa
a tipografiei archidiecesane
române greco-orientale.

(3—3)

Concursu.

Pentru ocuparea postului invetiatorescu de clas'a a III dela scólele române greco-orientale din opidulu Presmiru, cu salariu anualu de 300 fl. v. a. din cas'a alodiala, apoi 4 galete de grâu dela mór'a comunei precum sî 40 xr. de copii obligati la scóla sî in fine cuartiru liberu, se escrie concursu pâna la 1 Aprilie a. c.

Dela doritorii de a ocupá acestu postu se cere, sa aiba celu putienu 4 clase gimnasiali, cursulu pedagogico-teologicu, atestatu de cualificatiune, sî sa cunósca bine limb'a germâna; iéra documentele loru instruate in sensulu Statutului organicu pâna la terminulu prefiptu sa le tramita subscrisului.

Brasiovu in 28 Februariu 1874.

In contielegere cu comitetulu
parochialu.
Ioanu Petricu,
(2—3) protopopu.

Concursu.

Se publica pâna in 4 Aprilie a. c. pentru vacanta parochia de a III clase Muresiu Sân-Georgiu (Maros szt. György) in scaunulu Muresiului. —

Emolumentele suntu:

a Casa parochiala, cu gradina marisióra.

b) 15 jugere de pamentu.

c) de tóta famili'a 2 metre de bucate cu grauntiulu.

d) De tóta famili'a 2 dîle de lucru.

e) Stola prin sinodulu protopresbiteralu hotarita..

A câror'a curatu venitu trece preste 400 fl. v. a.

Concurentii voru avé a-sî ascerne recursele sele, pâna la terminulu dîsu, respectivului domnu protopresbiteru Parteniu Trombitasiu de Betlenu in Muresiu Osiorheiu.

Maros Szt. György, 5 Martie 1874.

Comitetulu parochialu in contielegere cu respectivulu domnu
(1—3) protopresbiteru.

Concursu.

Pentru ocuparea parochiei vacante Uroiu, sî filiei Carpenisiu de clas'a a III in protopresbiteratulu gr. or. alu Ioagiului I, statatórie din 153 familii, se escrie concursu pâna la duminec'a Tomei in 7 Aprilie a. c.

Emolumentele suntu:

1. Casa parochiala cu gradina de legumi.
2. Venituri stolare, sî 102 ferdele (a 22 cupe) cucuruzu sfarmatu.
3. Portiune canonica: a dóua locuri araturi de 4 cara cucuruzu, b) trei locuri araturi de 4 ferdele semenatura de greu, c) o curechista de 1000 fire curechiu, dóua cemeteriuri cu pomi sî de unu caru de fenu, cari tóte la olalta computate in bani, dau unu venitu anualu de 300 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá acésta statiune au se ascérna concursele loru instruite in sensulu Statutului organicu la subscrisulu in Hondolu, pâna la terminulu prefiptu.

Hondolu in 6 Martie 1874.

In contielegere cu comitetulu parochialu.
Basiliu Piposiu
(1—3) Protop.

Concursu.

Devenindu parochi'a Paclisi'a in protopresviteratulu Albei-Iuliei vacanta — se escrie concursu pâna in 2 Aprilie a. c.

Emolumentele suntu:

1. Venitele stolari indatinate.
2. Aratura 5 jug. sî fenatiu 1 jug. 297°□.
3. Casa pentru locuintia se va inchiriá din vistieri'a bisericei, pâna cându cas'a parochiale, sî alte supraedificate; precum sî o parte de inplantatiune a vinei se voru platí familiei, fostului parochu.
4. Dela aprópe 200 paterfamilie câte 1 ferdela cucuruzu cu tuleulu, sî 1 dî de lucru.

Doritorii de a ocupá acésta parochia, au sa-si astérna suplicele instruate cu documintele recerute de prescrisele „Statut. org.“ la subscrisulu pâna la terminulu susu indigitatu.

Alb'a-Iuli'a 1 Martie 1874.

In contielegere cu comitetulu
parochiale.
Alcs. Tordasianu,
(3—3) protopresb. or. gr.

Nr. 25/1874.

Edictu.

Prin care Oprea Maniu Lungu din Poplac'a scaunulu Sabiiului de religiunea gr. res. carele de tempu indelungatu cu necredintia au parasitu pre legiuit'a lui socia Dobr'a Maniu Vladu totu din Poplac'a, fâra de a se sci loculu aflârei sî petrecerei lui, se provóca, cá in terminu de unu anu dela datulu de fatia sa se infatisiedie inaintea forului matrimoniale subscrisu, pentru ca la din contra procesulu divortialu intentatu asupr'a lui, se va otarí amesuratu prescriseloru canonice sî in absenti'a lui.

Sabiiu 22 Fauru 1874.

Forulu matrimoniale alu tractului
protop. gr. res. alu Sabiiului I.
(3—3)

Redactoru respundietoriu: Nicolau Cristea.

Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei sî pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 22. ANULU XXII.

Sabiiu in 17|29 Martiu 1874.

Nr. 641/B. 1874.

Câtra Parintii Protopresviteri sî Administratori protopresviterali.

De óre-ce din mai multe pârti s'au facutu aretari acestui Consistoriu archidiecesanu, cumca unii dintre preotii nostrii aru intardiá cu implerea sî tramiterea conspecteloru tabelarie despre miscamentulu populatiunei din ani 1871, 1872 sî 1873 — impartasite de aici cu ordinatiunea consistoriale din 8 Februariu a. c. Nr. 57/B. — asiá Preacinsti'a Vóstra sunteti prin acést'a de nou indatorati a ingrigí cu totu deadinsulu, cá preotîmea tractuale sa caute fâra amânare a indeplini rubricele din conspectele impartasite cu suscitat'a ordinatiune consistoriale sî apoi umplute cu datele prescrise sa le tramita prin preacinstiile Vóstre respectiveloru deregatorii politice cercuali, cá nu cum-va din pricin'a intardierei sa se impiedece cursulu afaceriloru publice.

Sabiiu, din siedinti'a consistoriale, tienuta in 14 Martiu 1874.

Procopiu Ivacicoviciu,
Archiepiscopu si Metropolitu.

Din provincia.

I.

in 7/19 Martiu 1874.

(Urmare)

Ce ve-ti dice dle red.! inca sî despre cunoscut'a causa a româniloru din cetatea Brasiovului, referitória la biseric'a nóstra de acolo, cu hramulu sântei Treimi? unde sasiloru le venì fórte bine la socotéla a machiná sî a tiené in discordii sî in cele mai neplacute diferintie pre poporenii dela amintit'a biserica, unde câte-va familii greco-bulgare din marsiavulu scopu de a manipulá cu averea cea frumósa a bisericei dupa placulu sî voi'a loru, spriginiti de sasi se incercara a disputá dreptulu româniloru dela acea biserica, de-sî acesti'a au fostu totu-déun'a sî suntu pâna astadi poporenii acelei'a-si biserici.

Ce sa scimu dice despre atât'a siretia cu carea a sciutu sasii incurcà pre acelea câte-va familii greco-bulgare, fatia cu o maioritate preponderanta a româniloru din aceeasi parochia, intr'unu procesu, pre carele sasii l'a sciutu complicá de-sî caus'a e simpla, limpede si curata cá lumin'a sórelui, si care procesu are o durata nu mai putienu, decâtu camu unu secolu intregu?

Ce sa mai scie cine-va cugetá dle red.! cându in urm'a intrigeloru sasesci, mai vedemu sî astadi fâra lécu de consideratiune, pre românii brasioveni din cetate eschisi dela unu dreptu fâra nici unu motivu legalu, ci eata numai pentru ca asiá li-a placutu sasiloru? ce sa mai scimu cugetá, dicu, cându trebuie sa intempinâmu sî astadi pre românii brasioveni cu caus'a bisericei loru, mai totu in acel'a-si abisu, unde i-a fostu impinsu inainte de ast'a cu 78 de ani sasulu Cronenthal, referintele cancelariei aulice de pre atunci? cá asiá sa vedemu cu ochii in ce chipu câte-va familii sub firm'a de greci, formandu in biserica statu in statu, se usurpédia cu multa obrasnicia dreptulu de a manipulá de capulu loru unu capitalu insemnatu, creatu in partea cea mai mare de români, la carea se numera sî averea principelui Brancovénu, risipindu acele câte-va familii banii sî averea bisericei, intogmai dupa cum risipesce cine-va plév'a. Aru fi potutu óre, sasii cu tóte intrigile loru, face atât'a reu, atât'a nedreptate sî asuprire româniloru, déca nu erau ei sî in caus'a acést'a spriginiti de magiari?

Dealtmintrea caus'a cu biseric'a brasioveniloru din cestiune, schitiata pâna acum in publicitate dupa câtu amu aflatu noi, numai intr'o brosiura tiparita la Sabiiu in an. 1868, precum sî intr'unu memorialu tiparitu totu in acel'asi anu la Brasiovu, aru meritá negresitu cá sa fia descrisa sî pertractata din punctu de vedere istoricu câtu mai pre largu, din care ni s'aru deschide apoi ocasiune fórte buna a cunósce inca sî alte lucruri, preste cari pâna astadi se afla trasu velulu intunereculu i *)

Sustiené-voru óre magiarii in fapta sî mai departe cunoscutulu loru pactu nenorocitu cu sasii, inca sî acum dupa cele intemplate de curendu in diet'a din Pest'a? este o intrebare, la care noi nu potemu, nici suntemu competenti a respunde. Faca asiá dara magiarii dupa cum ii taia capulu, câci sórtea patriei nóstre depinde astadi in mare parte dela densii; astadi noroculu li suride mai multu cá ori-cându alta data, mai multu decâtu chiaru pre tempii regiloru sî ai principiloru loru natiunali; intr'aceea sa nu uite, ca sub sóre tóte suntu trecatórie, tóte espuse straformâriloru, sa-si mai aduca aminte ca sasii cá ómeni probati sî cunoscuti de circumspecti lucra totu-déun'a cu calculu, sî ca densii pâna sî cu ocasiunea miscaminteloru recente, de siguru voru contá la vre-o reserva tiapena, constatatória din câte-va milióne, totu unulu cá unulu, in frunte cu unu barbatu, carele cu poterea sea ascunsa sub cei trei peri din verfulu capului a pusu la cugete astadi pre Europ'a intrégа. Atât'a stà, ca magiarii voru mai avé inca multu de lucru cu sasii, cari cá cei mai aprigi asupritori ai româniloru, alarméza deodata intrég'a presa germana, ca densii aru fi asupriti de magiari. —

Românii nu dorescu nici cându vre-o uniune cu cine-va spre apesarea cui-va, suntu inse in dreptu a pretinde, cá pre viitoriu se incete odata pentru totu-déun'a ori-ce uniune in detrimentulu sî spre asuprirea loru.

Nu incape inse indoiéla, ca spre a se paralisá pre viitoriu atari uniuni periculóse, depinde multu sî inca fórte multu dela procederea sî tactulu nostru, déca mai potemu dice, ca avemu sî noi vre-unu tactu bunu.

Incâtu pentru cris'a ministeriala traganata de mai multu tempu, sî cu care se ocupa de presentu cu atât'a interesu jurnalistic'a, noi nu multu ne framentâmu capulu. Constelatiunile politice in cari ne aflâmu, sî starea nóstra cea destramata, nu ni potu promite asta data nici unu bine. Stagnâmu cu totii, nu mai scimu de capulu nostru, unu necasu nu trece bine inca, sî ne impresóra altele; nu ni se vindeca bine câte o rana grea infipta de straini, sî eata ai tei sumutiati de poft'a resbunârei 'si incórda sagetile a te loví de alta parte, incâtu nu mai scii din catr'o ai sa te aperi. — Acést'a este sórtea nóstra in diu'a de astadi.

Nu sum competinte nici amu de scopu a acusá séu a escusáací nici partide nici persóne, consciinti'a fia-cârui'a i va siopti intr'ascunsu: de lucra bine séu reu? Atât'a inse stà, ca pre câtu tempu la noi partide sî persóne, cauta certele cu lamp'a lui Diogenu, ne potemu svercolí cá pescele in versia, câtu ni place, ne potemu tenguí la frundia sî la iérba, totu in daru, câci nu vomu scóte nimic'a la cale buna.

—u.

---

*) Se va sî face. R.

Delegatiunile suntu convocate acum in modu oficiale pre 20 Aprilie in Budapest'a.

Cestiunea bisericei gr. or. serbesci din Ungari'a, Croati'a sî Slavoni'a se va resolve in scurtu tempu definitivu. Ni se scrie dela Pest'a ca Ministrulu presiedinte reg. ung., in contielegere cu banulu croato-slavonicu sî comandantele confiniiloru militarie se interesédia de afacerea acést'a sî de resólverea ei. Ministrulu de culte va pasí asiá dara câtu mai curendu cu propuneri formulate in privinti'a cestiunei acesti'a mai intâiu in consiliulu ministriloru. Acest'a va decide dupa o contielegere avuta cum amu aretatu mai susu, sî apoi va urmá convocarea congresului electoralu serbescu spre reintregirea scaunului metropolitanu, care este de mai multi ani vacantu. Deputatii dietali, serbi sî români au sî facutu o intrebare privata la Ministeriulu de culte, ca ce are de cugetu regimulu in cestiunea bisericei serbesci? Respunsulu au multiamitu atâtu pre intrebatori câtu sî pre clubulu deputatiloru natiunali.

Mai multe diuarie au vorbitu despre o convorbire politica ce a avutu publicistulu unguru D. Jokai cu principele de Bismark. Pres'a din Vien'a care e unu organu seriosu, a publicatu traductiunea acestei convorbiri, care merita atentiunea, din caus'a opiniunei esprimata de principele de Bismark asupr'a mai multoru state din Europ'a. De óre-ce nu s'a desmintitu inca, reproducemu sî noi, urmatórele pasagii mai importante despre audienti'a dlui Jokai:

„O audientia (déca se póte chiemá cu acestu nume ocasiunea pentru solicitoru cá sa asculte vorbindu persón'a ce doresce a intretiené,) mi s'a acordatu pentru nóue óre sér'a. Se intemplà cá principele sa dea audientia sî dupa mediulu noptiei. Otelulu ce locuesce este celu mai modestu din Vihelmstrasse; spre a intrá la densulu se suna clopotielulu cá la unu simplu particularu, luminatu de o singura lampa. Dupa ce trece prin dóue camere, ajunge cine-va in cabinetulu de lucru care servesce dlui de Bismark cá sala de receptiune. Mobil'a e simpla. Intr'unu coltiu se afla unu patu pre care sta culcatu unu câne mare de muntele Saint-Bernard; lânga feréstra se vede o lada sî in mediloculu casei o masa biurou lânga care sta „omulu de feru.“

„Principele, prin figur'a sea, prin statura sî portu mi-a facutu efectulu unui betranu palatinu unguru, nu m'a lasatu sa terminu salutarea ce aveamu intentiunea a-i adresá. Dupa ce se mirà vediendu-me mai teneru decâtu me crediuse, me puse sa siedu in partea ceea-lalta a mesei, se duse sa ia din lada unu pachetu de tigâri si-'mi oferí un'a, apoi dupa o intrerupere causata de intrarea principesei sî a ficei sele, care se duceau la balulu curtei, luà cuventulu sî dise:

„Este necesariu cá sa esiste in mediloculu Europei unu statu solidu cá monarchi'a austro-ungara. Recunoscusemu dejá acést'a cându m'amu grabitu a incheiá pacea din 1866, care displacuse multor'a din amicii nostri. Rasele ungara sî germana suntu chiamate a domní politicesce dincolo sî dincóce de Leit'a; celelalte rase dau sî ele buni soldati; dara cele dintâiu, pre care o istoria comuna le léga cu ele, posedà mai cu séma capacitatea administrativa, cunoscintiele politice, inteliginti'a sî averea. Creatiunea unoru state mici basate pre natiunalitate e imposibile in orientulu Europei; trebuie dara a mentiné dualismulu austro-ungaru. Istori'a vóstra, sî acea a Austriei, se confunda, chiaru in resbelu; déca ambele state au luptatu unulu contr'a altui'a, acum ele suntu chiemate a se aperá mutualu*), eata ce aveti de facutu, eata ceea ce unele state vecine n'aru poté indeplini.

„Germani'a, óre are ea nevoia sa anecsedie nisce provincie nuoi minate de dominatiunea religiósa? Avemu inca amici buni cari ne banuescu ca voimu a anecsá statele ereditarie austriace. Ferésca-ne Ddieu! Avemu dejá destulu de lucru cu Alsaci'a sî Loren'a sî cu afacerea frontieloru danoschlesvigese, sî déca consideratiuni geografice nu aru fi escitat'o, n'amu fi anecsatu nici odata la Germani'a o bucata de pamentu locuita de francesi.

„Aru fi bine cá sa ne desfacemu in modu satisfacetoriu de acestu reu pre care ni l'amu facutu noi singuri; dara pentru noi n'aru avea nici unu pretiu aspiratiunea de a guverná pre acesti austriaci cari vinu in pelegrinagiu la Berlinu. Sî ce amu face noi cu Vien'a cá orasiu frontiera. Vien'a sî Pest'a suntu destinate a deveni centruri bogate de civilisatiune si de comerciu in orientu, sî ori ce ministru germanu care s'aru gandí sa se achetie de o parte din teritoriulu austriacu aru fi bunu de spandiuratu. Intru câtu me privesce, a-si fi capabilu sa facu resbelu provincieloru austriace cari aru voí „cu ori-ce fortia“ sa vina la noi. Nimeni, intru câtu ne e permisu a prevedé viitoriulu, nu se va atinge multu tempu de monarchi'a austriaca.

„Intielegerea intre Russi'a sî monarchi'a austro-ungara, gratia silintieloru diplomatiei germane care a pregatit'o, s'a stabilitu in fine. Alegerea ne aru fi fostu dificile, in casulu cându cei doi buni vecini ai nostri s'aru fi gasitu in neintielegere. Suntemu acum'a aliati, nu cá in tempulu sântei aliantie, spre a oprime pre popóre, gratia intielegerei dintre suverani, ci spre a le face fericite, printr'o fericire durabile, asigurandu-le pacea sî desvoltarea liberala. Regele nostru, imperatulu Franciscu Iosefu este dejá unu monarchu cu totulu popularu sî fórte iubitu in Ungari'a; in giurulu lui se strangu cu fidelitate rasele. Fii convinsu ca acésta intielegere, dela care depinde viitoriulu vostru, nu va fi turburata prin nici o influintia esteriòra. Ori cine aru voí sa turbure pacea Austro Ungariei aru gasí pre Germani'a dinaintei-i.

„Dara nimeni n'are interesu sa ve atace. Pentru ce Russi'a aru face un'a cá acést'a? Teritoriulu seu, din Japoni'a pâna la Baltic'a, este atâtu de intinsu, incâtu Galiti'a nu l'aru marí decâtu prea putienu. Ea continua in Asi'a resbelele sele de cucerire spre a ocupá pre nemultiamitii sei. Caucasulu a adusu vatemâri Russiei. Ea n'aru putea ocupá decâtu partea din Galiti'a pre care o locuescu rutenii, aceste dóue milióne sî jumetate de semi-barbari. Ce nevoia are ea de acésta populatiune? Ea are destulu de lucru cu rusificarea a trei milióne de locuitori germani ce cuprindu provinciele baltice, ceea ce inca nu-i e de nici unu profitu. Germanii compatriotii mei suntu ómeni fórte muncitori, virtuosi, starnitori, onesti si economi; dara déca intr'o dî aru deveni rusi, aru perde calitâtile loru cele bune si aru luá defectele rusiloru, urcandu-le chiaru la maximum.

---

*) Aici Maurus Jokai observà ca ori-ce politicu unguru inteligentu doresce mentienerea aliantiei sî a aperârei mutuale a Ungariei sî a Austriei. Acést'a e ide'a pre care a sustienut'o insusi in brosiur'a sea: Cinci ani de ministeriu ungaru independentu (1867—1871).

„... Russi'a nu mai are alte concuiste de facutu in Europ'a : ea are la dens'a destulu de cuceritu. Este o fabula ridicula acelu sgomotu despre anecsiunea Transilvaniei de câtra Russi'a séu de câtra ori-cine altulu prin concursulu ei. Nici in orientu asemenea (vorbisemu despre cestiunea orientului) ei nu au nici unu teritoriu de cuceritu. Ce aru face ei cu Constantinopolea déca li-o aru dá cine-va ?

Si pre cându observámu ca in asemenea casu agitatiunea natiunalista, pre care tóta lumea o considera cá o opera a Russiei, aru incetá, adauga :

„Trebuie sa scii ca suntu dóue politice rusesci : Un'a care se face la Petersburg, si alt'a la Constantinopole. D'abiá sosesce unu ambasadoru in acésta din urma capitala, si elu 'si perde mintea, cá si cei ce-lu incungiura, si cari, prin simpla antipathia reciproca si pâna ce suntu rechiamati, nu incetéza de a se contrariá intre densii, de a intrigá, de a vorbí de reu si de a face politica mare, cá cum ei aru fi singuri insarcinati cu acésta grigia. Déca óre-cari intrige rusesci causéza la d-vóstra complicatiuni, ele nu potu vení decâtu dela Constantinopole, iéra nu dela St. Petersburg, si nu au prin urmare unu caracteru seriosu. Tiarulu si guvernulu seu voiesce cu tóta seriositatea mantienerea unei bune intielegeri.“

'Mi permiseiu ací de a esprime temerile mele pentru casulu unei schimbâri la tronu.

„Crede-me, respunse principele, ca mostenitoriulu tronului va urmá aceeasi politica cá si Tiarulu actualu, si acest'a e unu escelentu parinte de familia, iubindu pacea si repausulu, si negandindu-se nici de cum a face espeditiuni à la Tamerlan, séu à la Napoleonu, ori a esecutá testamentulu lui Petru celu mare ; elu se socotesce satisfacutu, déca aru puté traí fericitu in cerculu familiei sele.

„Din acea parte nu aveti dara a ve teme de nimic'a. Singurulu omu care aru putea actualminte se turbure pacea Europei este Pap'a. D-ta nu esci catolicu, nu e asiá ?

Ii respunseiu ca suntu unu protestantu obstinatu si ca altfeliu catolicii din Ungari'a suntu nisce ómeni luminati, intre cari aru fi impossibilu a se nasce unu resbelu religiosu. Asupr'a acestui punctu principele de Bismark comunica opiniunea ce are in privinti'a Papei, dicendu ca acést'a aru puté remanea intre noi, si termina acésta parte dîcendu : „Noi nu scimu in cele din urma ce este Pap'a.“

In acestu momentu secretariulu principelui intra cu unu pachetu de harthii de subscrisu. 'Mi luaiu concediu. In tempulu conversatiunei sele principele de Bismark n'a incetatu de a tiené in mânile sele dóue ceruse de o astfeliu de lungime, incâtu aru fi potutu serví de bastonu. Pre cându dîcea ca nu avea nici o intentiune de a anecsá provinciele austriace, elu dise aretandu-mi unulu din aceste ceruse : „Nu ne gandimu a ocupá nici atât'a lungime din vre-unu teritoriu strainu óre-care.“ Trebuie sa spunu inse ca cerus'a aru fi potutu mesurá, punendu-o pre o charta distantia dela Berlinu pâna la Triest. „Pressa“

Adunarea scaunale din 12/24 Martie a. c.

(SI) Fatia cu letargi'a ce se pare a fi cuprinsu pre representantii scaunului acestui'a, precum tóte adunârile comunitatei urbane, astu-feliu si adunarea de acum scaunale nu se potù tiené din lips'a numerului recerutu de representanti, — la 17/5 Martie a. c. terminulu dintâiu prefiptu ; si astu-feliu se convocà adunarea scaunale de nou pre dîu'a de adî 12/24 Martie.

De asta-data aparura representanti de ajunsu spre a se poté procede la pertractarea objecteloru puse la ordinea dîlei ; dintre representantii români inse, aparura abiá vre-o 5 la numeru — escelandu prin absentia chiaru si de acei'a cari domicilédia in locu, — de-si objectele de pertractatu erau de destula importantia, pentru cá sa li se sacrifice câte-va momente!

Objectele principale de dî au fostu : raportulu deputatiloru scaunali, dela Universitatea sasésca de anu, si proiectulu cunoscutu sasescu : de a se face din partea representantiei scaunale remonstratiune in contr'a emisului ministrului de interne Cont. Szapáry, prin care i s'a denegatu Universitâtiei sasesci dreptulu de representatiune in numele municipieloru din fundulu regiu, — a se cere satisfactiune dela dieta si punerea ministrului respectivu in stare de acusa, pentru procederea sea. —

Se intielege de sine, ca cei vre-o 5 deputati români, nu potura pune nici o pedeca, radicârei propuneriloru sasesci la valóre de conclusu, in cestiunile memorate, ba din lips'a numerului representantiloru recerutu de ordinea casei, nici votu separatu nu potura suscerne in contr'a concluseloru aduse de majoritatea sasésca ; cu tóte acestea cei câti-va representanti români, s'au ocupatu cu tóta seriositatea de missiunea loru, facendu la fia-care cestiune contr'a propuneri potrivite, care inse fura respinse de majoritatea sasésca. —

Privitoriu la raportulu deputatiloru dela Universitatea sasésca, românii si-au esprimatu nemultiemirea cu procederea loru ; iéra in ce privesce propunerea contraria fatia cu procederea ministrului de interne Cont. Szapáry, deputatii români au propusu nu numai trecerea la ordinea dîlei asupr'a propunerei majoritatei, ci chiaru si votare de incredere ministrului, pentru procederea sea acést'a. —

Propunerea acést'a din urma s'a facutu din partea deputatului din Resinari Muciu si s'a sprigiinitu prin argumente, ca nu aru cadé in competinti'a adunârei scaunale o cestiune cá acést'a si ca legislativa aru fi o indreptatire eschisiva a tronului si dietei. —

Pentru propunerea majoritâtiei esundà deput. adv. Schneider peroratiunea sea ghitita indatinata, alu câreia cuprinsu fu : frasele indatinate ale „Tagblatt“ului piperate ici colea cu câte o esclamatiune de sapientia maghiara, omorire de dreptu asiatica ! etc.

O singura versiune de interesu cuprinse cuventarea deputatului susu numitu, in afirmatiunea ca românii dupa interesele loru trebuie sa mérga mâna in mâna cu sasii ; fiindu ca procederea ministrului de interne ii apésa totu asemenea si pre ei, cá locuitori in fundulu regiu ?

Din incidentele acest'a luà deput. adv. Pred'a caus'a, de a chiarificá pusetiunea româniloru din fundulu regiu, in cestiunea acést'a fatia cu sasii si cu regimulu. Densulu demustrà in o cuventare mai estinsa, ca pusetiunea româniloru din fundulu regiu, fatia cu sasii e totu aceea, care e pusetiunea tuturoru celoru-lalte natiunalitâti nemagiare din Ungari'a cu sasi dimpreuna, — fatia de natiunea privilegiata politica magiara ! ca precum nu recunoscu legile de statu din Ungari'a alta natiune politica, decâtu cea magiara, — asiá nu recunoscu nici institutiunile si statutele sasesci din fundulu regiu, ací alte natiuni politice decâtu pre natiunea sasésca genetica ; prin urmare ca românii din fundulu regiu au a se luptá in contr'a a doi obstaculi ; — ca ei nu au ansa de a se intrepune pentru privilegii in detrimentulu loru pretinse ; — ca ei au sa aléga intre dóue rele, adeca intre centralisatiunea in Pest'a si intre cea din Universitatea sasésca de aici ; si ca scutindu-i emisulu ministrului de interne celu putienu de unu reu, trebuie sa se alature pre lânga acest'a pâna atunci, pâna cându sasii nu le voru garantá pre deplinu esistinti'a si prosperarea natiunale in fundulu regiu. — In fine amintesce oratorele, ca cestiunea procederei ministrului Szapáry e resolvita si aprobata de majoritatea dietei si ca astufeliu reasumarea ei se póte prevedé ca va fi fâra efeptu ; admoniédia deci pre compatriotii sasi, cá sa nu provóce prin procederea loru, urmâri cá cele din districtulu Fagarasiului si in locu sa-si ajutore loru singuri, sa periclitedie caus'a tuturoru locuitoriloru din fundulu regiu !

Adeveruiu motiveloru acestor'a nu numai ca nu-'lu combatù nimenea din partea deputatiloru sasi ; ci din contra 'lu recunoscù espresu notariulu Universitâtiei sasesci Schneider, observandu numai atât'a ca sasii si in specie Universitatea sasésca respectédia si interesele româniloru — dupa cum se póte vedé acéde acolo, ca subventiunédia din averea natiunale gimnasiulu românu din Brasiovu !

Dupa acestea s'a primitu din partea deputatiloru sasi cu unanimitate propunerile loru susu atinse ; iéra propunerile minoritatei române s'au respinsu dupa cum se prevediuse. —

In fine se anuncia resultatulu alegeriloru senatului scolaru scaunalu, efeptuite inca in sessiunea cea mai de curendu trecuta si din acést'a aflaramu ca intre cei 12 senatori scaunali se alesera si 3 români in persónele deputatiloru : adv. Pred'a, preotulu Jug'a si advocatulu Dr. Demetriu Racuciu. — Apoi primindu-se si statutele projectate pentru infiintiarea unui fondu de pensiune, pentru

FOISIÓRA.

Despre constitutiunea bisericei nóstre.

(elaboratu cetitu in siedinti'a publica a societ. de lectura pedagogico-teologica din Sabiiu, in presér'a onomasticei (26 Fauru) Esc. Sele Par. Archiepiscopu si Metropolitu Procopiu.)

> „De gresiesce tie fratele teu, indrépta-lu intre tene, si intre elu, si déca nu te va ascultá, ia cu tene inca pre unulu séu doi, si asiá indrépta-'lu pre elu, si déca nu va ascultá nici de acesti'a, atunci spune-lu bisericei.“ (Math. cap. 18. v. 15.)

(Fine.)

Aru fi tristu cându in poterea literei acestui can. s'aru esclude de totu mirenii, si asiá a se alege s. e. preotii prin preoti — protopresviteri prin protoprev., Eppi prin Eppi ; pentru ca apriatu se spune in tâlculu acestui can. in Pidalionu : ca si mireniloru celoru mai intielepti si evlaviosi se cuvine cá impreuna cu eppii si preotii sa aléga, pre celu ce are sa urmedie de preotu ori Archiereu. In afacerile biserico-economice, scolari si fundatiunali, amesuratu desvoltârei sciintieloru, amesuratu impregiurâriloru in cari traimu se procede in unu modu mai acuratu. Asiá la administrarea tuturoru averiloru bis. si scol. in loculu economiloru avemu epitropiele, ceea ce nu e contradcetoriu cu spiritulu can. cari prescriu — economi pentru administrarea averiloru — eparchiali, si metropolit. etc. ci numai unu principiu (alu seclului presinte) ratiunalu : ca mai multi mai bine judeca. Urmându fia-care membru din organismulu bis. dupa statutu, dupa dreptulu, ce i se dà prin acest'a, — va lucrá bine, vomu progresá.

Déca amu avutu, sa dîcu ca in bis. nóstra natiunale nu a esistatu o viétia adeveratu constitutiunale, apoi astadi cu fala potemu dîce, ca bis. nóstra are constitutiunea cea mai liberale dintre bis. natiunali gr. or. Asiá la noi suntu chiemate tóte membrele trupului lui Chris. a luá parte la afacerile bis. scol. si fund. si inca mirenii formandu dóue tertialitâti, iéra preotii un'a ; in sinódele protopresviterali, eparchiali, si congrese, in senatulu scolariu si epitropescu. In sinódele parochiali, comitete si epitropii fiindu ei majoritatea absoluta. Acést'a nu vomu aflá in alta bis. nat. gr. or.

In Russi'a d. e. esista unu sinodu permanentu instituitu de Petru celu mare; dara este representatu numai clerulu, si asiá si astadi. Nu póte aduce concluse fâra invoirea amploiatului regescu. Spiritulu constituirei acestui sinodu este anticanonicu, nefiindu considerati mirenii. Totu astu-feliu este spiritulu constituirei sinodului centralu din Romani'a prin Cuz'a-Voda la an. 1865, totu asiá in Greci'a etc. de bis. libera in statu liberu nu póte fi vorba. 'Mi vine bine sa asemenediu constit. bis. nóstre cu constit. statului elvetianu, la care cá si la unu modelu se prevóca popórele, voindu a aretá o tiéra, in care suntu impacate tóte natiunile, de-si atâtu de diverse fiindu : francesi, italieni, germani etc. Precum acolo diferite natiuni ; astu-feliu la noi in bis. ómeni de diferite conditiuni formédia organismulu bis. si lucrându amesuratu dreptului datu prin lege nu vinu in colisiune, fiindu indestulitu fia-care cu cerculu seu de activitate. Este o mare deosebire inse in privinti'a principiului legiloru, ce formédia basele acestoru constit. Un'a are de basa ratiunea umana ; cealalta pre lânga ratiunea umana, 'si are bas'a in precepte divine, in decisiunile sinodali ecumenice si locali autorisate prin unu siru de ani : 19 seclii. Eata pre scurtu constit. nóstra, bas'a ei, In urma se póte iví intrebarea, óre ce amu dobânditu prin constit ? Voiu responde : 1 s'a datu proba ca rom. a pastratu in bu-tulu a loru 19 seclii, de suferintie, principiile relig. cei adeverate, neclintite ; si cum-ca le va pastrá déca voru mai vení de 2 ori 19 secli asupr'a-i ; s'a datu proba, ca este petrunsu de adeverulu si bunatatea precepteloru Mantuitoriului apostoliloru si sântiloru Parinti, si cum-ca nu voiesce si nu va voí dictatura in biserica. 2. Prin sinóde se intarescu legamentele fratietatei intre fiii unei natiuni.

Sfasiati in o parte si alt'a inteligentii bis. nóstre nu aveau ocasiune a conveni unii cu altii. Fia care apucá o cale singurateca, si pre aceea mergea, impreuna cu poporulu ce-i urmá, si déca mergea reu nu avea cine se-lu indrepte, de suspiná nu avea cine se-lu auda ; iéra de mergea bine nu sciau cei-lalti, cá se urmedie, si impreuna sa se bucure.

Erá o orbecare dîua. Solidaritatea lipsiá si prin urmare nu póte a fi vorba de inaintarea poporului. Prin sinóde se face inceputulu solidaritâtiei prin congrese si mai multu ; câci fratii din Trani'a cu cei din Ungari'a adunandu-se au ocasiune a se cunósce, a-si comunicá ideile ; iéra acestea incarnându-se voru aduce frupte folositórie. Solidaritatea pre terenulu bas. este eclatanta, si prin trens'a nu sum optimistu — se va intarí solidaritatea si in celea politico-natiunali. Se voru deschide ochii tuturoru si voru vedé ca numai uniti in cugete, uniti in simtiri potemu progresá. In sinóde se resolvescu cestiunile, cele mai vitali dela cari este conditiunata buna starea poporale materiale intelectuale si morale. Sinódele supreme aducu unu profitu speciale pentru representantii clerului si poporului, avendu a se pregatí pentru carier'a publicitâtiei, pentru viéti'a de cetatiénu, câci pâna ce jace sub legile apasatórie ale statului este respinsu dela tribun'a dietei, dela functiunile de statu, si déca nu póte se delibereze asupr'a drepturiloru sele, ce are cá cetatiénu, carele pórta sarcini, inca-i si forméza densulu impreuna cu poporulu fortarétia din carea sa se póta luptá, si forméza pentru sine cultura oratorica i inaintéza starea materiale intelectuale si morale a poporului. Ceriulu póte a binevoitu a ne dá tribun'a sinodale asupr'a câreia stà scrisu : ai se urmezi unei voci divine. Acestea au se insufle ingrigire in fia-care membru sinodalu si a urmá nu condusu de spiritu de partita, ci precum i dictéza consciinti'a. E sânta societatea la care apartiene, trebuie sa vorbésca unde este vorba de aperarea unui dreptu, de unu scopu salutariu ; câci o societate 'lu controléza, 'lu privesce omenimea, iéra judecatoriulu eternu pronuncia sentenți'a asupr'a-i.

Toti membrii bas. nóstre lucra cu poteri unite antâiu in abstractu, apoi in concretu in sinóde pentru binele propriu. Resultatele de pâna acum escita gelosi'a strainiloru.

Reflectându la afacerile administrative economice, scolari si fundatiunali, resultatele suntu inbucuratóre.

amploiatii scaunali, se incheia siedinti'a.

Fiindu acum'a chiaru tempulu alegeriloru deputatiloru scaunali, nu potemu intrelasá, cá sa nu admoniemu comunele respective: ca in interesulu loru propriu sî alu romaniloru in genere — su alégа de deputati scaunali persóne de acelea, care posedu sî vointi'a sî facultatea de a representá interesele române dupa cuviintia! —

Diet'a Ungariei.

Budapest'a, 23 Martiu. Vice-presiedintele Bela **Perczel** deschide cas'a representantiloru la 12 óre. Bancele deputatiloru suntu desu ocupate. Ministrulu presiedinte de pâna acum **Slavy** intra in camera, multi deputati mergu spre a-lu intempiná sî dau mân'a; densulu ocupa locu pre banc'a ce se afla dupa scaunulu lui Deák. Pre galeria stá publiculu desu, sî ascépta cu incordare cele ce au se urmeze.

Fotoliurile ministeriali la inceputulu siedintiei suntu góle.

Cá notari fungéza: **Széll**, **Szeniczey**, **Mihályi**, sî **Beöthy**.

Se aut ntica protocolulu siedintiei din urma.

Presiedintele: Amu onóre, a dispune cetirea rescriptului indreptatu de Majestatea Sea câtra parlamentu. (Strigâri: Sa audimu! sa audimu!)

„Noi Franciscu Iosifu I, din grati'a lui Ddieu, Imperatu alu Austriei, Rege alu Boemiei etc. Rege apostolicu alu Ungariei.

„Baroniloru, statuniloru inalte bisericesci sî laice sî ablegatiloru Ungariei nóstre fidelei a tieriloru supuse ei cari s'au intrunitu in diet'a conchiamata de Noi pre 1 Septembre 1872 in cetatea Nóstra libera Pest'a, salutarea nóstra regésca.

„Iubiti fideli! Dupa ce Noi amu demissiunatu gratiosu pre sinceru iubitulu Nostru fidelu, Iosifu Slavy nobilu de Okany in urm'a rogârei sele proprie dela postulu de ministru presiedinte alu Ungariei, amu denumitu de ministrulu Nostru presiedinte alu Ungariei pre stimatulu Nostru fidelu Stefanu Bittó, pre presiedintele casei representantiloru. Acest'a Vi se aduce prin acést'a la cunoscintia. Pre lânga carea suntemu cu grati'a Nóstra regésca pururea binevoitori.

Datu in Bud'a, in 21 Martiu 1874.

Franciscu Iosifu m. p.
Iosifu Slavy m. p.

Astadi nu este bas. la carea sa nu se afle vre unu fundu de-sî micu pentru ca totu inceputulu este greu.

Cestiunea scolara este un'a din cele mai urgente.

O multime de tineri frecuentéza scólele poporale, normali, scólele inferiori sî superiori. Biseric'a, natiunea 'sî capeta aperatori aprigi. Prin Const. s'a atrasu natiunea in launtrulu templului, i s'a descoperitu misterele s'au atrasu in bis. fii, ce erau coprinsi de unu indiferentismu facia cu celea bis. Astadi advocatulu, mediculu, neguatiatoriulu, meseriasiulu sî plugariulu dandu man'a preotului sî dicându-sî „frate" lucra impreuna intru folosulu unui poporu batutu de sórte; dara neinfrântu nici odata. Dara se nu me mai estindu a apretiá cu debilele mele poteri unu obj. atâtu de gravu; pentru ca este recunoscutu, ca amu inceputu a pasí pre calea progresului. Armoni'a numai ne va salvá, a sperá dela straini ce-va, insémna a cadé; pentru-ca totu celu ce se radîma pre straini are se cada. In urma voiu finí, fiindu de firma speranti'a, ca vomu poté resuflá pre venitoriu mai liberi cá cetatieni ai unei patrie; „câci au sî va uitá mam'a pre fiiulu seu, séu nu-i va fi mila de fii pantecelui seu? sî de-sî va uitá, dara nu va uitá pre poporulu seu domnulu atotu tienetoriulu, cârui'a lopata este in mân'a lui, sî va curatî ari'a sea, sî va stringe greulu in jigniti'a sea, iéra paele le va arde cu foculu nestinsu." Luc'a cap. 3 v. 17.

Sabiiu in 26 Fauru 1874.

Ioanu Germanu
clericu in an. II.

Presiedintele: Ministrulu presiedinte Bittó indreptá câtra mine urmatórea scrisóre: (Notariulu Szeniczey o cetesce.)

Ilustrissime domnule Vicepresiedinte! Dupa ce Maj. Sea ces. reg. apostol. a aprobatu prea gratiosu demissiunarea intregu ministeriului prin prea inalt'a resolutiune de datulu de adi, Majestatea Sea s'a induratu prea gratiosu a dispensá pre ministrulu presiedinte Slavy in urm'a rogârei sele proprie de postulu ministrului presiedinte sî totu odata a me denumí prin manifestulu seu de astadi pre mine de ministru presiedinte sî a me insarciná cu aceea, cá sa propunu spre ocuparea celoru-lalte resorturi personalitâtile apte.

Majestatea Sea s'a induratu a acceptá propunerile mele facute in privinti'a acést'a; amu onórea a ve tramite resolutiunea Majestâtiei Sele privitória la acést'a in copia autentica cu acea adaugere, ca voiu tramite presidiului rescriptulu regescu privitoriu la demissiunarea domnului Slavy dela postulu de ministru presiedinte sî denumirea mea, pentru cea mai de aprópe siedintia a casei ablegatiloru.

Primiti ilustrissime espressiunea distinsei mele consideratiuni.

Budapest'a 21 Martiu 1874.

Stefanu Bittó m. p.

La acést'a scrisóre s'a adausu o copia de pre scrisórea de denumire. „P. Ll." observa, ca cas'a a eruptu cându se cetira numele **Ghyczy** sî **Bartal** in „Vivat"e. Cas'a a luatu documentele cetite spre sciintia; manifestulu prea inaltu se va tramite casei magnatiloru spre cetire.

Presiedintele dispune a se cetí o scrisóre tramisa de presiedintele de pâna acum alu casei representantiloru, in carea acest'a se multiamesce de postulu seu si multiemesce pentru ajutoriulu, de care s'a bucuratu cá presiedinte alu Casei representative, sî se recomenda sî pre viitoriu binevointiei sele.

Cas'a ia multiamirea presiedintelui seu spre sciintia „recunoscendu activitatea sea zelósa si nepartiale".

Cu privire la alegerea unui nou presiedinte in Cas'a representativa se voru face dispositiunile necesarie in modulu indatinatu.

Cuestoriulu Casei conduce dupa acést'a pre nou alesii ministri in sala; densii fura primiti din partea dreptei sî a partidei din centru cu lungi vivate. Cându intrá Ghyczy aplaudá si o parte din centrulu stângu.

Ministrii sî ocupara locurile.

(Va urmá.)

Convocare.

Subscrisulu presidiu alu sectiunei centrali sî alu reuniunei invetiatoresci **„Georgiu Lazaru"** — conformu **statuteloru sî regulamentului convóca** prin acést'a pre domnii membri la o adunare estraordinaria pre dîu'a **sântului martiru Georgiu** (23 Aprilie) 1874 st. v. la satulu Avrigu, loculu natale alu **ilustrului patronu** alu societâtiei nóstre!

Intre alte agende, ce se voru pertractá, va fi sî **luarea in primire** a acteloru reuniunei, tiparite intr'o brosiura de presiedintele seu!

Mai departe avemu onóre a face cunoscutu, ca totu cu ast'a ocasiune se va serbá estu tempu sî **parastasulu** intru memori'a lui **Georgiu Lazaru**, prescrisu de statute!

Ca s'au mutatu dîu'a parastasului, acést'a amu facut'o din dóue cause:

1. Nefiindu gat'a brosiur'a pre Sâmbat'a lui **Lazaru**, cându erá sa se serbedie parastasulu, nu poteamu conchiemá adunare generale.

2. Fiindu ca dupa esperinti'a din alti ani sî chiaru din tempurile mai recinti opiniunea generale de — prin Sabiiu sî de — prin alte localitâti este, cá sa serbâmu parastasulu la dîu'a onomastica a lui **Georgiu Lazaru**, carea este dîu'a sântului martiru **Georgiu** (23 Aprilie v. a. c.)

— Invinsi de acésta opiniune generale, dara mai multu de acea impregiurare, ca pre Sâmbat'a floriiloru nu se potu gatá de tiparitu actele reuniunei, — ci numai pre sântele Pasci, — multu pâna pre Duminec'a Tomei; de acea amu decisu sa conchiemâmu acésta adunare generale pre dîu'a sântului martiru, Georgiu; de acea amu mutatu sî dîu'a parastasului pre atunci!

Ordinulu de dî alu parastasului precum sî alu adunârei generali va fi dupa programele statorite in anii trecuti!

Invitâmu deci pre toti domnii membri a vení la adunare sî la parastasu. Ne permitemu inca a rogá fórte respectuosu pre parintii protopresviteri români gr. or. ai tierei Oltului, Petru Popescu sî Basiliu Masimu a binevoí sa ne dea mâna de ajutoriu liberandu câte unu circulariu de invitatiune pre la domnii invetiatori din protopresbiteriatele ort. or. I sî alu II ale Fagarasiului cá sa nu absentedie nici unulu; pentruca ca **interese din cele mai vitali au reclamatu imperiosu convocarea acestei adunâri estraordinarie la loculu sî diu'a numita!!**

In fine ni permitemu a invitá la adunare sî la parastasu pre toti câti se interesédia de **scól'a româna sî de reuniunea nóstra!!**

Sacele la 20 Martie n. 1874.

Ioanu D. Petrascu,
presiedintele reuniunei sî alu sectiunei centrali.

Georgiu **Comaniciu**, vice-presiedinte. Candidu **Mujlea**, membru consiliaru ajutoriu. Ioanu **Barbatu**, secretariu generale.

Representatiunea universitâtiei districtului sî a urbei Fagarasiu in caus'a arondarei municipiiloru.

Inalta Camera a deputatiloru!

Escelenti'a Sea domnulu ministru de interne a pusu in siedinti'a din 21 Decembre a anului trecutu pre més'a deputatiloru unu proiectu de mare importantia spre desbatere. —

Acelu proiectu de mare influintia asupr'a vietiei statului privesce arondarea sî impartirea cea nóua a jurisdictiuniloru.

Recunóscemu, ca impartirea de acum a Transilvaniei, care relativu la starea primitiva a aperârei de patria s'a constatatu de buna, astadi nu mai corespunde nice pre departe pretensiuniloru unei administratiuni esacte sî corecte, apoi acea stare abnorma, ca o parte a jurisdictiunei se concuredie la diferite judecatorie, perceptorate sî comande de intregire militarie, sî cá locuitorii jurisdictiune pentru implinirea obligaminteloru referitórie la interesulu statului se caletorésca in patru cinci pârti, mai departe numai póte sustá.

La poporulu statului nostru au trecutu in sânge sî nu se mai póte sterge dis'a: cu elu s'au nascutu in posesiunea dreptului autonomicu, a cârui deplina realisare numai prin infiintiarea caseloru perceptorali provinciali este posibile.

Administratiunea o potemu numí de a nóstra grata numai atunci, déca noi insîne acoperimu spesele acelei'a, — stându in conesiune cu obligamintele sî indreptatirea, „do ut des".

Principiulu portârei egalimente a sarcineloru publice inca vorbesce pre lânga arondare, sî din acelu punctu, de vedere, cá poporatiunea municipiului se póta portá prestatiunile caseloru perceptorali fâra de a fi ingreunata preste mesura, se cere, cá in loculu neproportiunei de pâna acum sa se câstige unu fondu de dare anumitu, cu unu numeru de suflete de ajunsu sî cu unu teritoriu amesuratu, pre care apoi jurisdictiunea, cá pre adeverati factori, sa-si póta basá repartitiunile ei intre marginile legei.

Sî de óre-ce Escelenti'a Sea d-lu ministru de interne la compunerea proiectului de lege au luatu tocmai aceste puncte de vedere de cinosura, Universitatea districtului cu a urbei Fagarasiu unite, primescu in genere acelu proiectu de lege.

Pre lânga tóte acestea, — Inalta Camera! se ne fia permisu a esprime acea a nóstra convingere, basata pre cunoscinti'a referintieloru locali, cum-ca in realisarea speciale a acelui proiectu relativu la Transilvani'a, principiele sî punctele de vedere in trensulu statorite, se vedu aplicate neamesuratu, incâtu impartiendu-se Transilvani'a in 8 comitate cu privire la greutâtile geografice escande din insemnat'a estensiune, s'aru formá atari cercuri, cari cu totulu aru impedecá scopulu doritu alu unei administratiune esacte sî corecte, sî ori cine conósce Transilvani'a va incuviintá afirmarea nóstra, ca autonomi'a in privinti'a culturei poporali sî geografice s'aru aduce la indoiéla, iéra administratiunea aru fi nerealisabile.

Greutâtile geografice, cari se aru iví la arondarea comitateloru asiá precum s'a propusu in proiectulu de lege ministeriale, aru impedecá din caus'a estensionei cei mari pre posesorii cei micî sî departati, pre sumburele poporului, apoi sî pre representantii alesi dela folosirea libera a dreptului municipale, sî acel'a fâra voia aru deveni in mânele celoru avuti, din ce aru urmá trist'a consecintia, ca din comissiunile diferite ale Universitatei municipali s'aru eschide singuru din caus'a departârei unele capacitâti, sî atunci causele impartite aceloru sectiuni s'aru incarcá numai pre umerii la veri cativa din cei mai avuti, câci precum adeverédia trist'a esperintia in tempulu presinte, cându fia-care striga dupa „panem et circenses" inca sî **nobile oficium** cade in cerculu activitatei sele. Asemene se adeverédia prin esperinti'a trista, ca se aru escá stagnare, scadere nepasatória sî indifirentismu facia cu causele publice, care indifirentismu in fine nemicesce amórea de patria, de óre-ce acelu poporu, care nu participa la autonomi'a sea, 'sî perde apretiuirea facia cu patri'a sî cu causele publice, se face nepesatoriu, indiferinte sî in casulu unui periculu neaptu pentru o staruintia nobile, sî insufletire inflacarata patrioteca, precum acést'a o adeverescu dureróse sî numeróse esemple in istori'a patriei nóstre restrinse. (Va urmá)

Varietâti.

⁂ **Postalu.** Portulu pentru epistolele adresate in Rusi'a va fi dela 15 Aprilie a. c. in colo in locu de 20 xr. numai 15 xr; in casu cându epistolele din Rusi'a vinu nefrancate tacs'a pentru epistole va fi in locu de 30 xr. numai 25 xr. Dela acela-si terminu incepându se modifica norm'a greutâtii pentru mustre de marfa sî tiparituri dela 40 grame= $2^{1}|_{2}$ loti la 50 Grame= 3 loti, iéra portulu se ficsédia dupa fia-care 50 Grami= 3 loti cu 3 xr. Corespondintiele, tipariturile sî mustrele de marfa, cari trecu preste 250 grame= $^{1}|_{2}$ p. vamale nu se primescu la post'a de epistole, ci la post'a diligintieloru.

⁂ Ministrulu de culte sî instructiune publica a esprimatu intim'a s'a multiamita sî deplin'a sea recunoscintia profesorului dela Gimnasiulu evan. aug. din Sabiiu, Ludovicu **Reissenberger** pentru fatigele sele continue, in unu siru lungu de ani, spre a scrutá referintiele meteorologice ale patriei nóstre, in interesulu sciintiei.

(†) **Mari'a**, veduv'a socia a reposatului Directore gimnasialu **Gavrilu** J. **Munténu**, dupa unu morbu indelungatu, inpartasita cu ss. taine ale murindiloru, Marti 5|17 Martiu a. c. sér'a la 6 óre a repausatu in Domnulu in etate de 32 de ani.

Pre dens'a o jelescu multu intristatulu ei tata Protopopulu **Iosifu Baracu**, fiiulu ei **George**, sor'a ei **Tatian'a** cu sociulu acestei'a Dir. norm. **George Bellissimus**, matusi'a ei **Marin'a** cu sociulu acestei'a **Michailu Mandragiu** sî cele-lalte rudenii.

Remasitiele pamântesci ale reposatei se voru immormentá Joi in 7|19 Martiu a. c. la 3 óre dupa amédi in cimiteriulu bisericei S. Nicolau din Preurbiulu Scheiu, la a câror'a petrecere se face invitare cu tóta cuvenit'a onóre.

Brasiovu, 6 Martiu 1874.

⁂ In un'a din insulele nóstre, scr

Press'a din Bucuresci, din Dunare, nu departe de Giurgiu, a avutu locu unu conflictu armatu intre 12 soldati turci sî unu oficieriu de dorobanti românu, d. Dragusinu, care visitá frontier'a insotitu intr'o barca de doi soldati.

Trecendu pre lânga insula, oficierulu românu audî sunetulu topóreloru cu cari soldatii turci taiau lemne. Oficierulu lasà unu soldatu in barca, sî insocitu de cela-laltu soldatu descinse in insula, unde vediù pre cei 12 turci cu caporalulu loru taindu lemne. La observatiunea ce facù turciloru de ce taia lemne, oficierulu românu primí dreptu respunsu o lovitura de iataganu, care din norocire taia mantau'a sî tunic'a dara, nu lu potù ranì. Soldatulu aperà pre oficierulu seu cu patulu puscei. Atunci oficierulu Dragusinu, scotiendu dupa gâtu o pusca de venatóre se puse in aperare, sî dupa atentiunea ce ii trase soldatulu, indreptà lovitur'a contr'a unui turcu care 'lu luase dejá la ochiu (pre oficieru). Lovitur'a fu mortala pentru soldatulu turcu.

Turcii descarcàra de odata toti focurile contr'a oficierului, fâra a-lu atinge in carne, sî vediendu ca curagiosulu oficieru românu sî soldatulu seu continua a se aperá tragendu focuri, atunci turcii s'au retrasu cu iutiéla sî punendu-se in barca si-au luatu drumulu tragendu focuri in retragere.

Sublocontenentulu Dragusinu luà in barc'a sea pre turculu ucisu impreuna cu pusc'a, mai multe sabii sî obiecte turcesci sî s'a dusu la Giurginu unde a incheiatu unu procesu verbalu in regulă de constatatarea faptului intemplatu.

S'a numitu in urma o comissiune mista, din partea autoritâtiloru romàna sî turca, spre a constatá cele intemplate.

*** Dela Brasiovu ne vine atâtu pre calea privata câtu sî pre cale jurnulistica neplacut'a scire, ca firm'a Sotir Manciu sî fiii, a anuntiatu concursu. Din tóte câte ni se relatédia se vede ca firm'a acést'a s'au bucuratu pâna in momentulu din urma de o incredere nemarginita, asiá incâtu sî in 19 sî 20 dupa cal. n. va se dîca inainte cu o dî dóue inainte de anunciarea concursului, au mai atrasu sume insemnate. Pasivele, dupa câtu scimu pâna acum se apropia la considerabil'a cifra de 500,000; pre cându activele cu sumele intrate in urma abiá suie la 80,000.

Unu scurtu tractatu despre institutele de corectiune.

(Urmare.)

Starea primitiva a carceriloru sî destinatiunea loru.

In vechime fiindu religiunile diferiteloru popóre curióse sî sciintiele pedagogice si psichologice mai putienu perfecte, urmarea firésca au fostu, ca sî medilócele, ce se intrebuintiau pentru pedepsirea facatoriloru de rele, erau mai putienu perfecte, mai putienu corespundietórie, ba póte tocmai contrarie scopului, ce trebuie sa-lu urmarésca pedéps'a, sî crudele.

Dupa D. A. Rőder in vechime, de siguru la romani sî la greci, precum sî in evulu mediu, erau destinate carcerile mai numai spre aceea, cá sa se detiena in ele criminalistii pâna la esecutarea unei séu altei pedepse, pentru aceea dîce Ulpianu: „Carcer non ad puniendos, sed ad continendos homines haberi debet.“ Ací se detieneau criminalistii pâna cându erá sa-i duca la mórte séu la alta pedépsa usitata, intre cari póte ca sî aceea, de a se luptá in „circus“ cu fierele selbatice, unde in modulu celu mai infioratoriu 'si aflau mórtea. Legislatiunea erá asiá de aspra, incâtu dupa Dreptulu Romanu creditorii puteau — déca voiau — sa-si taia in bucâti pre debitoriulu insolventu, necum sa privésca simpl'a incarcerare de pedépsa suficienta.

In carcere se aruncau sî captivii din resbele. Ací jaceau cei nenorociti in necuratienia sî in societate cu sicopi séu alte vietiuitórie de feliulu acest'a.

Ei erau maltratati sî chinuiti cá sî animalele, domnindu principiulu, ca prin astfeliu de medilóce sa se aduca ómenii la respectarea legiloru.

Espatriarea inca erá unu midiulocu, prin care cugetau ómenii, sa scape de criminalisti, inse in cele din urma se convinsera, ca acést'a erá numai unu schimbu, tramitiendu unulu in statulu cela-laltu sî viceversa pre facatorii de rele, sî asiá in locu de a se usiurá sî unulu sî altulu statu, avea fia-carele totu atât'a, déca nu cum-va inca mai multa dauna.

Desvoltarea ulterióra a carceriloru prin influinti'a crestinismului sî a civilisatiunei.

S'au ivitu crestinismulu. Cá unu sóre nemarginitu sî au respânditu radiele invetiaturiloru mantuitórie, care d'au lumina, povetie sî indretâri pentru ori-ce stare sî positie a omenimei Sórele crestinismului sî alu civilisatiunei a tramisu o radia mantuitórie sî in inchisorile intunecate, unde jaceau fiintiele ratacite omenesci in o stare parasita, maltratata, deplorabile sî ne démna de fiinti'a cea nobila a creatoriului Vocea crestiuismului au respanditu novél'a salutaria, ca Ddieu nu voiesce mórtea pecatosului, ci cá sa se intórca sî sa fia viu. Inse precum in genere numai in decurgerea tempului s'au latitu crestinismulu sî civilisatiunea, asiá a trebuitu sa tréca unu siru de seclii, pâna cându in unele staturi mai curendu in altele abiá acum'a au pututu sa strabata aceea radia salutaria, sî sa incépa, a se aplicá principiulu crestinescu amintitu la criminalisti in óre-care intielesu.

Unii dintre pasii cei dintâiu nu numai cu cuventulu, dara tocmai sî cu fapt'a i-au facutu Biseric'a, carea in evulu mediu mai numai singura erá respanditória de cultura sî umanitate, refrangendu sî risipindu intunereculu sî barbarismulu tempului. Calugarii sî calugaritiele au fostu intre altii acei'a, cari au luatu asupr'a-si ingrigirea carceriloru, sî cari au inceputu a tractá pre cei decadiuti sî rataciti cu spiritulu blandetieloru sî alu sciintiei, nesuindu-se intre altele a-i consolá, a sadí séu restabilí in inim'a loru religiositate sî moralitate.

Ba unii din Archipastorii bisericesci fondara sî ridicara chiaru institute, care merita incâtu va numele de institute corectórie. Asiá d. e. pap'a Clementiu XI. in anulu 1703 fondà in Rom'a ospitalulu St. Michailu pentru criminalisti tineri. Institute de feliulu acest'a au esistatu inca sî in seculului alu 16-lea, intre cari se numera sî celu din Milanu, ce purtá numele Albergo di Carbonar, fundatu de Eppulu de acolo Carlo Borromev.

Câtra finitulu seclului 16-lea Holandi'a adunà vagabundii depre strate sî de prin tiéra in case anumite, unde erau sub desciplina, sî trebuiau sa lucre, capetându cele de lipsa pentru subsistinti'a loru. Procederea acést'a fórte ratiunale a Holandiei fù imitata in seclulu 17 si 18 sî in alte pârti, cu deosebire in Germani'a nordica. Unu lucru pré firescu, de óre-ce statulu câsciga multu prin astfeliu de institutiuni, de o parte fiindu curatita tiér'a de vagabundi, cari, lasati de sine, nu potu aduce decâtu stricaciune atâtu statului, câtu sî societâtiei omenesci, — iéra de alta parte pentru-ca acei vagabundi, cari lasati fiindu de sine, fugeau de lucru, in casele séu institutele acelea disciplinarie erau constrinsi la lucruri sî la meserii, fia-carele amesuratu capacitâtiei sele spirituale sî fisice, asiá incâtu venitulu ce-'lu aduceau aceste institute, intrecea cu multu spesele.

Idei'a acést'a salutaria a inceputu a se aplecá sî la criminalisti prin inchisori, unde mai nainte jaceau acei nenorociti in necuratienia sî murdaria, fâra vr'o ocupatiune seriósa sî ratiunale. Esceptiuni erau rari. Cei mai usioru judecati sî nepericulosi se puneau preste dî la lucruri mechanice, d. e. sa mature, sa taie lemne sî alte de feliulu acest'a.

In Londonu s'au facutu celu dintâiu institutu corectoriu la anulu 1552. La Amsterdam aflâmu celu dintâiu institutu la anulu 1595. In Germani'a se formara cele din tâiu institute corectórie pre la midiloculu seculului 17-lea, intre cari celu din Bremen sî Hamburg.. La inceputu inse sî cu deosebire in unele pârti pedéps'a statatóre in incarcerare se aplecá numai la cei ce comiteau escese politienesci, dara in scurtu tempu se estinse sî asupr'a criminalistiloru.

Pre cându inse istori'a carceriloru din vechime are paginile cele mai triste, dorere, ca sî in seclii crestinismului sî ai civilisatiunei aflâmu pâna tocmai in tempulu mai recente asemenea pete negre.

Unu istoricu dice despre carcerile din evulu mediu in genere, cu acelea erau nisce spelunci pline de murdaria, putrejune sî putóre pestilenta. Condemnatii erau tractati cu o crudelitate barbara. „Pedepsele acestea barbare — dîce Montesquieu — nu suprimau nici decum reulu, ci faceau naravurile cu atât'a mai dore sî mai selbatece.“

Sa venimu inse mai aprópe! Iéta ce dîce despre barbarismulu pedepseloru chiaru din seclulu alu 17-lea o ordinatiune a Franciei din acelasi seculu: „Déca unu sclavu va atacá pre superiorulu seu, sa se sdrobésca cu rót'a; déca va bate pre vr'unulu dintre conosânditi, sa se spandiure; déca va face sodomia, sa se arda de viu; déca va cercá cine-va sa desertedie, sa-i se taia nasulu, de se va jurá pre numele lui Ddieu séu alu sântei feciόre, sa i se strapunga limb'a cu unu feru ardiente.“ Renumitulu englesu Iohn Howard, ne da unu prospectu fórte tristu despre starea inchisoriloru din seculului trecutu.

Acestu barbatu, nascutu la anulu 1727 mortu la an. 1790 a intrebuintiatu tóte averile sele insemnate numai spre scopuri filantropice; elu si-au consacratu tempulu, averea sî viéti'a, spre acelu scopu sublimu, cá sa cerceteze inchisorile séu temnitiele nu numai din patri'a sea, ci joru impregiuru din tóta Europ'a. In notitiele remase de densulu dîce Howard: „Suntu inchisori, in cari nu póte omulu intrá, fâra cá sa nu vina la prim'a privire a aceloru inchisi la acea convingere, ca in administratiune se afla defecte mari. Fetiele cele palide sî uscate ne spunu, fâra cá sa vorbésca, in ce ticalosia sî nefericire se afla acei ómeni condemnati. Multi cari la intrarea loru in inchisori erau deplinu sanatosi, au devenitu in putiene luni nisce umbre uscate sî triste. Altii jacu in bóle grele in unu modu ingretiosiatoriu pre pamentulu golu chinuindu-se, pâna cându in friguri pestilente, in bubatu séu in alte morburi de feliulu acest'a devinu victim'a déca nu cum-va a crudelitâtiei, negresitu a nepasârei. Multi dintre condemnati capeta nutrimentulu in unu modu fórte nesuficiente, altii ducu lipsa mai sî de pânea necesaria pentru sustienerea vietiei. Cându amu intreprinsu calatoriele amu aflatu aerulu de prin inchisori de totu infectatu. Foile cârtiei mele de notitie intr'atât'a s'au maculatu, incâtu, abiá dupa ce le tienému óre intregi lânga focu, le poteamu folosí: bá sî plosculi'a cu otietu de vinu, ce-'lu foloseamu cá mediloeu preservativu prin temnitie, intr'atât'a se inficiase, de nu mai potému suferí duhorea ei.

(Va urmá)

Raportu comerciale.

Sabiiu 27 Martiu n. Grâu 7 fl. 73 xr. frumosu, 7 fl. 33 xr. mestecatu, 7 fl. 13 xr. cualit. infer.; secar'a 5 fl. 93 xr. pâna 4 fl. 67; orzu 4 fl. 33; ovesu 2 fl. 27 pâna 1 fl. 73 xr.; cucuruzu (porumbu) 3 fl. 87—4 fl. 13 xr.; cartofi 2 fl. 40 xr. galét'a austriaca.

Fârina buna 14 fl.; de fransele 12 fl.; de pâne alba 11 fl. pâne de casa 10 fl. maj'a.

Lintea 24 xr., mazarea 24 xr., Fasolea 18 xr., malaiulu 16 xr. cup'a.

Fenu legatu 1 fl 30, nelegatu 1 fl. 10 xr., paie lungi 80 xr., scurte 70 xr, maj'a.

Lemne de focu 8—10 fl. stang. austr.

Carnea de vita 22 cr. p., de porcu 26 xr. Unsórea 79 xr. pâna la 1 fl. 20 cup'a.

Burs'a de Vien'a.

Din 15/27 Martie 1874.

Metalicele 5%	69	10
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	73	60
Imprumutulu de statu din 1860	102	75
Actiuni de banca	961	—
Actiuni de creditu	111	65
London	75	—
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	75	—
„ „ „ Temisiorene	74	—
„ „ „ Ardelenesci	73	—
„ „ „ Croato-slavone	75	60
Argintu	106	40
Galbinu	—	—
Napoleonu d'auru (poli)	8	92

Concursu.

Pentru ocuparea postului invetiatorescu de clas'a a III dela scólele române greco-orientale din opidulu Presmiru, cu salariu anualu de 300 fl. v. a. din cas'a alodiala, apoi 4 galete de grâu dela mór'a comunei precum sî 40 xr. de copii obligati la scóla sî in fine cuartiru liberu, se escrie concursu pâna la 1 Aprilie a. c.

Dela doritorii de a ocupá acestu postu se cere, sa aiba celu putienu 4 clase gimnasiali, cursulu pedagógico-teologicu, atestatu de cualificatiune, sî sa cunósca bine limb'a germâna; iéra documentele loru instruate in sensulu Statutului organicu pâna la terminulu prefiptu sa le tramita subscrisului.

Brasiovu in 28 Februariu 1874.

In contielegere cu comitetulu parochialu.

Ioanu Petricu,
protopopu.

(3—3)

Concursu.

Se publica pâna in 4 Aprilie a. c. pentru vacanta parochia de a III clase Muresiu Sân-Georgiu (Maros szt. György) in scaunulu Muresiului. —

Emolumentele suntu:

a. Casa parochiala, cu gradina marisióra.

b) 15 jugere de pamentu.

c) de tóta famili'a 2 metre de bucate cu grauntiolu.

d) De tóta famili'a 2 dîle de lucru.

e) Stola prin sinodulu protopresbiteralu hotarita..

A câror'a curatu venitu trece preste 400 fl. v. a.

Concurentii voru avé a-sî ascerne recursele sele, pâna la terminulu dîsu, respectivului domnu protopresbiteru Parteniu Trombitasiu de Betlenu in Muresiu Osiorheiu.

Maros Szt. György, 5 Martie 1874.

Comitetulu parochialu in contielegere cu respectivulu domnu protopresbiteru.

(2—3)

Concursu.

Pentru ocuparea parochiei vacante Uroiu, sî filiei Carpenisiu de clas'a a III in protopresbiteratulu gr. or. alu Ioagiului I, statatórie din 153 familii, se escrie concursu pâna la duminec'a Tomei in 7 Aprilie a. c.

Emolumentele suntu:

1. Casa parochiala cu gradina de legumi.

2. Venituri stolare, sî 102 ferdele (a 22 cupe) cucuruzu sfarmatu.

3. Portiune canonica: a dóua locuri araturi de 4 cara cucuruzu, b) trei locuri araturi de 4 ferdele semenatura de greu, c) o curechista de 1000 fire curechiu, dóua cemeteriuri cu pomi sî de unu caru de fenu, cari tóte la olalta computate in bani, dau unu venitu anualu de 300 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá acésta statiune au se ascérna concursele loru instruite in sensulu Statutului organicu la subscrisulu in Hondolu, pâna la terminulu prefiptu.

Hondolu in 6 Martie 1874.

In contielegere cu comitetulu parochialu.

Basiliu Piposiu
Protop.

(2—3)

Redactoru respundietoriu: Nicolau Cristea.

Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei sî pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 23. ANULU XXII.

Sabiiu in 21 Martiu (2 Aprile) 1874.

Invitare de prenumeratiune la „Telegrafulu Romanu“

pre patrariulu alu doilea (Apriliu—Iuniu) alu anului 1874. — Pretiulu abonamentului pre ¼ de anu e:

Pentru Sabiiu 1 fl. 75 cr. v. a.

Pentru Monarchi'a austro-ungurésca 2 fl. v. a.

Pentru Romani'a sî strainatate, 3 fl. v. a.

DD. abonanti suntu rugati a nu intardiá cu tramiterea prenumeratiuniloru.

Adresele ne rugâmu a se scrie curatu, sî in locu de epistole de prenumeratiune recomandâmu on. publ. avisurile postali, **(Posta-Utalvány. — Post - Anweisung.)** cá impreunate cu spese mai putiene sî cá mai sigure pentru inaintarea baniloru de prenumeratiune la

Editur'a „Telegrafului Romanu“ in Sabiiu.

De sub muntii resariteni ai Transilvaniei.

Domnule redactoru! De mai multu tempu mi-amu facutu de problema a studiá in linisce lucrârile nóstre in diferite ramuri de viétia: privata sî publica. Mi-amu datu silintia a priví lucrurile câtu se póte de obiectivu, a me pune pre unu terenu de totu strainu de partida, strainu de confessiune, pentru cá sa potu judecá lucrurile liberu, fâra patima, sî feritu de ori-ce optimismu séu estravagantie, — sî convingeriloru castigate in acestu modu cu privire la tem'a, ce mi-amu propusu a o infatisiá, ve rogu a le dá putienu locu in stim. diuariu, ce redactati.

Unde este a se cautá fantân'a tuturoru releloru cari bantue astadi poporulu românu?

Impregiurârile triste, in cari se afla poporulu nostru in presentu in tóte sferele de viétia, au facutu pre mai multi barbati cugetatori, sa mediteze asupr'a causeloru loru adeverate sî anume sa cerceteze: „care e fantân'a, de unde isvorescu cu necessitate relele, cari bantue astadi poporulu nostru; unde este a se cautá caus'a primordiala a stagnârei, vegetârei sî tuturoru informitâtiloru sele sociali, politice sî bisericesci?“ Sî resultatele cercetâriloru loru in acésta cestiune se reducu la urmatórele 4 cause:

1) Unii suntu de parere, ca reulu radicalu alu impregiurâriloru deplorabile ale poporului nostru e: starea sea misera materiala;

2) Altii, ca diferintiele confessiunali (in Ungari'a sî Transilvani'a) intre fratii de unu sânge sî de acelesi aspiratiuni politice natiunali;

3) Altii lips'a unui corpu representativu natiunalu; sî in fine altii

4) Inimicitiele, machinatiunile sî desastrele, ce a avutu sî are inca sa le esperieze poporulu nostru din partea conlocuitóreloru natiuni sî tuturoru inimiciloru sei, cari privescu cu ochi rei ori-ce semnu de viétia sî progresu alu seu.

Sa vedemu, incâtu suntu adeverate sî incâtu nu parerile acestea cu privire la determinarea factoriloru destructori amintiti, séu ca reulu fundamentalu jace altu unde-va, sî ca relele amintite suntu numai nisce consecuintie naturale din-tr'ensulu.

ad. 1. Starea materiala misera a unui poporu e in adeveru o pedeca invederata inaintârei unui poporu. Motivulu acest'a inse 'si perde multu din valóre prin impregiurarea, ca poporulu nostru de-sî sermanu, a facutu in multe privintie unu progresu frumosu, sî inca in scurtu tempu. O multime de scóle poporali, gimnasii, scóle reali; o multime de fundatiuni sî reuniuni, suntu mai multu decâtu unu documentu despre nevaliditatea afirmatiuniloru acelor'a, cari declara seraci'a poporului nostru de unu factoru principalu distructoru alu vietiei sele.

ad 2. Diferinti'a confessiunala séu lips'a unitâtiei confessiunale a poporului românu din diverse provincii locuite de densulu, e iérasi in multe privintie o pedeca desvoltârei poporului nostru. Ori-cine póte fi convinsu, ca atâtu in cause scolari, câtu sî bisericesci s'aru puté esoperá resultate maretie fiindu românii uniti intr'unu corpu mare natiunalu sî bisericescu confessiunalu. Cu tóte acestea inse trebuie sa dechiarâmu, ca nici acésta impregiurare, adeveratu defavorabila, nu se póte priví cá unu reu radicalu, din carele sa se póta desvoltá consecuentu tóte relele, câte le esperiâmu la poporulu nostru. Cu deosebire astadi, cându poporulu ort. or. are norocirea a-si direge elu insusi afacerile sele scolari, bisericesci sî fundatiunali dupa regulativele cele mai constitutiunali, suntu multe cause comune, unde se intalnescu interesele sî a unor'a sî a altor'a, unde incéta, séu aru trebuí sa inceteze ori-ce diferintia, ori-ce particularismu d. e. in diferitele cestiuni sociali sî politice.

ad 3. Lips'a unui corpu representativu romanescu pentru românii din Ungari'a sî Transilvani'a inca s'a amintitu nu arare-ori cá pedeca esentiala desvoltârei sî prosperârei nóstre sociale sî politice. Adeveratu ca unu factoru, carele sa representeze natiunea nóstra sî interesele ei fatia de regimu sî de natiunile conlocuitórie, carele sa ia initiativ'a la tóte intreprinderile nóstre mai momentóse politice natiunale, sî carele sa contribue din tóte poterile pentru de a radicá poporulu nostru in totu modulu posibilu la o trépta inalta de potere sî bogatia materiala sî spirituala, — unu astfeliu de corpu representativu aru fi dupa impregiurâri de cea mai mare insemnatate. Accentuâmu dupa impregiurâri sî nu neconditiunatu, fiindu de firma convingere, ca unu astfeliu de factoru, sî déca aru esistá, s'aru puté conservá, sî si-aru puté implini diferitele sele scopuri numai delaturandu-se nisce rele cardinali, cari dupa cum vomu aretá mai la vale, rodu la esistinti'a societâtiei române, sî cari nedelaturandu-se, aru paralisá ori-ce putere de activitate a amintitului corpu representativu.

ad 4. E adeveratu, ca poporulu românu decâtu tóte cele-lalte popóre are mai multi inimici, cari se silescu a-i pune feliu de feliu de pedeci desvoltârei sele materiali sî spirituali. E adeveratu, ca tóte natiunile, cu cari venimu in atingere, se silescu din resputeri a ne inferá sî discreditá in opiniunea publica europénа, infatisiendu-ne cá pre poporulu celu mai miserabilu materialminte sî spiritualminte, cá pre unu poporu, carele nu merita dupa parerea loru decâtu séu contopire in elementulu loru, séu sterpire de pre fati'a pamentului, pentru de a nu le mai stá in calea realisârei planuriloru loru panslavistice, pangermanistice, séu póte chiaru magiaristice! Asiá e cu adeveratu; dara de vomu cautá, ce e caus'a unei atari aparitiuni triste, sî de vomu fi sinceri sî drepti in apreciârile nóstre, vomu fi constrinsi a constatá cu dorere, ca noi suntemu caus'a, sî anume slabiciunile nóstre manifestate in diverse sfere ale vietiei nóstre sociale politice, bisericesci sî literarie. Activitatea nóstra in amintitele sfere de viétia nu e nici decum de natura de a pune in respectu pre adversarii nostri politici, din contra i incuragiaza, i atîtia sî-i intaresce in sperantiele loru, de a-si cladí incetu, dara siguru sî puternicu edificiulu loru socialu sî politicu pre ruinele vietiei nóstre sociale sî politice natiunale.

Asiá dara nici in neavere, nici in diferintiele confessiunali, nici in ur'a si injuriele popóreloru conlocuitórie si vecine, nici in guvernamentulu strainu, ci altu unde-va avemu de a cautá reulu radicalu, din carele curgu tóte relele, si chiaru si relele amintite, sî acelu altu unde-va, este terenulu infirmitâtiloru nóstre morale, iéra reulu radicalu de pre acestu terenu e: invidi'a imparechierile sî iesuitismulu, cu unu cuventu: inim'a nóstra corupta sî sufletulu nostru coruptu. Aici, in internulu nostru putredu, in inim'a nóstra plina de reintia, in vointi'a nóstra pusa la dispositiunea fapteloru inmorale scandalóse, in lips'a de unire sî armonia, in certele sî sfedile nóstre interne, in lips'a de caracteru firmu sî neclatitu, — aici este cangren'a, aici principiulu, din care se desvólta consecuentu acele rele, cari le citaramu mai susu, aici suntu ascunse radecinile tuturoru slabiciuniloru nóstre manifestate in tóte ramurile vietiei nóstre private sî publice. E durerosu a fi siliti sa constatâmu adeverulu factului din cestiune. Inim'a nóstra plânge sî sângera la aceste descoperiri, dara faptele vorbescu. Adeverulu nu trebuie sa-lu ascundemu, sî vitiulu trebuie sa-lu combatemu pretutindenea totu-déun'a. E un'a dintre cele mai mari rataciri a ne crede mai buni, de câtu suntemu in realitate, din contra este bine, n'are sa ne fia nici o rusine a descoperí sî a ne silí sa sterpimu relele, cari bântue poporulu nostru, sî déca nu ne vomu dá tóte silintiele ale sterpí din radecini, voru periclitá esistinti'a nóstra sociala sî nationala. Adeveratu e, ca ori unde, in ori-ce provincia locuita de români, in tóte clasele societâtiei nóstre, ni-se infacisiéza unu tablou tristu alu vietiei nóstre desolate sociale, politice si bisericesci, a cârei isvoru nu e altulu, de câtu invidi'a, discordi'a sî iesuitismulu, tóte rele cardinali nutrite de multi fii cu sânge negru ai acestui poporu nefericitu. Adeverulu e ca vermii discordiei, invidiei sî iesuitismului rodu pentrecute la radecinile arborelui natiunei sî amerintia a-i stórce totu suculu lui de viétia. In viéti'a individului, in viéti'a familiaria, intre membrii diferiteloru corporatiuni, trebuie sa o marturisimu, déca suntemu drepti, iubitori de adeveru, graséza acestu reu fundamentalu, care impedeca esentialu desvoltarea nóstra sociala politica sî literaria.

Amu ajunsu, sa vedemu paralisându-se ori-ce intreprindere buna, numai pentru-ca provine dela cutare séu cutare barbatu care nu e de partid'a nóstra. Fia barbatulu câtu de onestu, fie fapt'a lui câtu de nobila, fia ea produsa de inim'a cea mai curata, devotata intereseloru bisericesci séu nationale, ea nu se primesce de buna fiindu ca nu e produsa de unulu din castrele nóstre, iéra auctoriulu ei e inferatu sî batjocoritu in jurnalistic'a nóstra nationala prin feliu de feliu de invective, prin feliu de feliu de scorniturі cu scopu de a seduce opiniunea publica in detrimentulu barbatului onestu. Amu ajunsu sa perdemu tempulu celu scumpu in lupte continue interne personali, sfasiindu-ne prin intrigi sî uneltiri de totu feliulu, cari n'au altu ce-va de scopu, de câtu a dá Petru pre Pavelu josu de pre scaunu cá sa siéda elu, in locu sa ne unimu sî concentrâmu puterile nóstre, spre a intempiná sî infrânge atacurile adversariloru nostrii politici. Amu ajunsu cu unu cuventu cá binele sî adeverulu sa fie proscrisu, si din contra neadeverulu intrigele sî cabalele premiate! O tempora! O mores! Pâna cându vomu mai fi siliti sa mai cetimu in colónele cutârui séu cutârui jurnalu romanescu intreprinderi malitióse iesuitice, digresiuni frivole, termini plini de veninu picuratoriu versatu cu profusiune pré adeseori de ministrii ai altariului, propagatori ai adeverului sî amórei evangelice (?!!!) asupr'a unoru sî altoru persóne oneste, cari n'au alta vina, de câtu ca suntu mai activi de câtu ei in a face bine!

Sa nu perdemu din vedere, ca invidi'a discordi'a sî iesuitismulu au risipitu staturi sî natiuni intregi sî le-au stersu de pre fati'a pamentului, lasându numai o trista suvenire de esistinti'a loru de odinióra. Invidi'a, discordi'a sî iesuitismulu au redusu regatulu Spaniei, odinióra asiá infloritoriu, la starea deplorabila de astadi, asiá incâtu rol'a poporului Spaniolu in concertulu popóreloru europene e mai pre o nivela cu a Romaniei. Ce sa dicemu de Franci'a, care n'are sa ascrie finitulu nefericitu, tragicu alu resbelului din 1870 de câtu discordiei, vindictei sî iesuitismului? Franci'a, mai nainte dictatórea lumei, poporulu francesu fal'a popóreloru latine, a cadiutu victima imparecheriloru interne, cari s'au resbunatu prin resbelulu celu mai crancenu sî sangerosu, din câte cunósce istori'a genului omenescu, sî in urma prin celu mai infioratoriu sî celu mai vandalicu resbelu civilu intre adunarea nationala din Versailles sî comun'a din Parisu! Invidi'a, resbunârile, imparechierile sî iesuitismulu voru resipí sî puterea vietiei nóstre nationale, déca barbatii ei intielepti, adeveratii mentori ai ei, nu se voru redicá cu o óra mai nainte si voru pune stavila intinderei mai departe acestui spiritu pestiferu, déca nu voru sterpí din midiloculu poporului intrigele sî cabalele darapanatórie; déca nu ne vomu silí si nu vomu contribuí cu totii a introduce o viétia fratiésca, o era noua de viétia harmonica intre diferitii membrii, din cari se compune corpulu nostru nationalu, unindune sî concentrândune puterile nóstre spre fapte nobile maretie; déca nu vomu fi cu totii energici in realisarea ideiloru nóstre salutari, firmi sî neclatiti in judecâtile nóstre. Cá o stânca in Oceanu, de carea mii de valuri se isbescu sî iérasi se intornu fâra a o poté periclitá, — astfeliu vomu fi sî noi in midiloculu valuriloru furióse ale vietiei nóstre politice. Sfaramase voru de stânc'a concordiei nóstre tóte atacurile adversariloru, cari ne mai avendu ocasiune a profitá de slabiciunile nóstre, voru incepe a ne respectá dupa adeverat'a nóstra valóre.

Sessiunea presenta a corpuriloru legislative in Romani'a s'a prelungitu pâna Sambata in 23 Martiu.

Cetimu in „Press'a“ din Bucuresci: Amu avutu de multe ori ocasiunea de a constatá cu placere cum opiniunea publica din diferite pârti ale Europei incepe, incetulu cu incetulu, a se luminá asupr'a drepturiloru si autonomiei romane, si a nu ne mai confundá cu Turci'a.

Amu publicatu mai multe estrase din jurnale straine, cari constatá acestu adeveru.

Reproducemu acum si o opiniune a unui organu din Berlinu, „National Ztg“, dela 14 Martiu, asupr'a dreptului ce avemu de a tractá directu cu poterile garante.

Eata acestu articulu :

„Precum se scie, Pórt'a a insciintiatu pre diferitele guverne, ca voiesce sa modifice, respectivu sa denuncie in anulu 1875 tractatele de comerciu incheiate acum 12 ani pre unu tempu de 28 de ani, cu reserv'a unei schimbâri dupa 14 ani. Mai putienu cunoscutu va fi inse, ca viitóriele tractate de comerciu ale Portiei nu voru putea fi obligatórie nici câtusi de putienu pentru principatele dunarene, si mai cu deosebire pentru Romani'a. Acestu din urma statu platesce Portiei unu tributu in urm'a unoru tractate vechi in vigóre, dara este pre deplinu independinte in puterea nóueloru tractate in afacerile sele interióre si in tóte relatiunile sele comerciale din afara. Guvernulu românu acordà exequatur tuturoru consuliloru, si a datu acestu exequatur nu demultu si agentului comercialu alu Turciei la Brail'a. Elu a incheiatu dejá de mai multi ani tractate comerciale cu Austri'a si cu Russi'a pentru câi ferate, poste si telegrafu si cându Pórt'a a modificatu acum de câti-va ani sistem'a sea vamala, Romani'a a adoptatu si ea aceste modificâri pre cale legislativa, adeca cu aprobarea cameleloru, prin urmare intr'unu modu autonomu si din propri'a initiativa. Germani'a si Austri'a au destule motive a avea in vedere positiunea independinta a Romaniei, cându va fi sa incheia tractate nóue comerciale. Câci déca acestu principatu esportà din parte-i materii brute (precum piei, lâna si a.) in Austri'a, elu 'si comandà mai tóte productele industriei si obiectele de lucsu din Gernani'a si Austri'a, si relatiunile reciproce se afla intr'o crescere continua. Déca Germani'a si Austri'a voru intrá in legaturi directe de comerciu cu Romani'a acést'a nu póte produce decâtu folosu pentru ambele pârti, iéra drepturile Portiei n'aru fi atinse nici câtusi de putienu, de óre-ce cum s'a mai dîsu, tractatele ei comerciale nu potu avea nici unu raportu directu asupr'a Romaniei. „Pressa“

Diet'a Ungariei.

(Urmare.)

Buda'a-Pest'a 23 Martie. (Cas'a representantiloru). Ministrulu presiedinte Bittó desvoltà program'a sea in urmatórea cuventare :

„E cunoscutu ca de cându s'a inceputu a doua sesiune a dietei cris'a a fostu permanenta atâtu in majoritate câtu si in senulu celoru-lalte partide. Simptomele unei disolutiuni si formatiuni nóua se ivira pretotindenea si in midiloculu siovairiloru generali trebuiá firesce sa devina si positiunea guvernului siovaitória, care numai redîmatu pre o partida tare si de incredere potea sa fia capabilu de o actiune legislatorica folositória.

Parerile despre causele acestei stâri potu sa fia dupa cum suntu si parerile individuali diferite. Totusi dupa parerea mea aru fi cu totulu unu lucru falsu, cându amu ascrie cea ce se iví in genere in tóte cercurile, numai frecâriloru personali si cându n'amu voí sa cautâmu causele in impregiurârile cele grele economice si financiale, cari fura provocate prin investitiunile prea repedi si dictale de semtiulu remânerei in dereptu si prin loviturele cele grele elementarie si sociale, pre cari le suferí tiér'a in patru ani dupa olalta, pre cari inse noi abiá numai de curându le-amu cunoscutu in tóta intinderea loru.

Efectulu sguduitoriu, pre care 'lu provocà cunóscerea acestei stâri rele, a sguduitu si increderea de sine a majoritatei, acest'a a fostu fâra indoiala caus'a principale a ferberei generali intrevenite, acest'a a adusu cu sine nesuinti'a pre câtu de naturale pre atâtu de nobila in tient'a sea, carea avea sa faca posibila conlucrarea celoru mai insemnate capacitâti din diferitele nuancie de partida carea erá indreptata spre impreunarea partideloru si carea 'si afla spresiunea sea in nesuintiele de fusiune si coalitiune.

Si intr'adeveru, onorata Casa, déca a fostu cându va unu tempu, in care inim'a patriotului cea ardiatória pentru binele publicu potea sa spereze succederea incercâriloru in directiunea acést'a, apoi acel'a a fostu tempulu presentu, pentru ca noi in urm'a distrugerei si confusiunei generali ne mai apropiaramu de abisulu unei crise parlamentari.

Pre lânga tóte acestea incercârile, continuate din ambele pârti cu mare loialitate in interesulu coalitiunei, dorere nu reusira si anume din aceea causa, carea a fostu mai mare de câtu bun'a vointia a respectiviloru.

Si atunci se intemplà, de multu stimatulu meu antecesoru in oficiu, care si sub cele mai grele impregiurâri si-a tienutu postulu cu barbatia (aplause vii in drépt'a), câci a luatu asupra-si luni intregi sarcinele celoru mai insemnate dóue portfoiuri si se ostení spre a impreuná partidele (Aplause), in urma se vediù constrinsu a se retrage dela guvernu, prin ce cris'a ajunse la culmea sea.

Chiamatu intre astfeliu de impregiurâri de Majestatea Sea spre a formá unu guvernu nou, problem'a mea nu potea fi alt'a decâtu sa probezu celu putienu in parte a realisá aceea ce n'a succesu deplinu antecesorelui meu, si ostenelele mele in directiunea acést'a fura incoronate de unu resultatu stralucitu si imbucuratoriu in mesura mare pentru patria, fiindu ca mi-a succesu a castigá dóue capacitâti eminente (aplausu viu in drépt'a si stâng'a) si cu deosebire pre acelu barbatu, care pre lânga tóta etatea sea cea inaintata si opiniunea sea divergenta in unele cestiuni politice avù atâtu devotamentu patrioticu de a intrá in guvernu si a luá pre umerii sei problem'a cea grea de a vindecá starea cea rea financiale. (Aplause frenetice in drépt'a si stâng'a.)

Dupa acésta schitiare a intemplâriloru dejá trecute, Onorat'a casa va aflá de lucru firescu, cându guvernulu constituitu togm'a acum recede dela substernerea unui programu detaiatu, care sa cuprinda tóte cestiunile mai momentóse, si cându deocamdata 'si pune de tienta nemedilocita vindecarea stârei celei rele financiale si economice, atinsa de mine mai susu, carea a influintiatu tare provocarea crisei, si asiá program'a nóstra urméza esemplulu, pre care l'a datu cas'a intréga prin delegarea comissiunei de dóue-dieci si unulu. —

Sa nu dîca nimenea ca noí prin acést'a ne-amu pusu marginile, in cari voimu a ne intórce, fórte anguste. Unu ministru renumitu din Franci'a a dîsu : „Dati-mi o politica buna si eu ve voiu dá financie bune“ si acésta sentintia fâra indoiéla a fostu adeverata si va fi pentru tóte tempurile.

Cá sa potemu ajunge cu succesu tient'a propusa, si sa potemu vindecá cercustârile nóstre sociale si financiale, trebuie sa ne indreptâmu atentiunea nóstra preste tóte functiunile statului si sa scrutâmu organismulu seu intregu, fiindu ca numai in modulu acest'a vomu fi in stare de a aflá si propune modulu celu mai simplu si impreunatu cu cele mai putiene spese spre resolvirea afaceriloru, la operatiunea sarcineloru inse acea mesura si proportiune drépta, carea de o parte asecura mai bine incurgerea regulata a venituriloru statului, de alta parte inse previne letargia si slabirea poteriloru.

Tóte acestea laololta cuprindu problem'a, spre a cârei resolvire ne-amu impreunatu, si acést'a intru adeveru nu e unu lucru neinsemnatu, dupa cum se pare la prim'a vedere. Interesele subsistintiei statului nostru, asigurarea desvoltârei nóstre spirituali si materiali vinu aici totudéun'a la intrebare si fiindu ca noi semtimu in mesura deplina insemnatatea si urginti'a acestoru probleme, pentru ca scimu, câtu de multe dispusetiuni legislatorice si câtu de multu tempu pretindu ele, si acest'a va fi unu punctu cardinalu in program'a nóstra, vomu pune din parte-ne tóte la cale, cá actiunea ce ne-amu propus'o sa nu se incurce prin atari cestiuni cari aru desbiná castrulu lucratoriloru séu aru impedecá ajungerea tientei principale.

Acest'a e programulu nostru pentru celu mai de aprópe viitoriu si acum in urma concedeti-mi sa indreptu atâtu in numele meu câtu si alu colegiloru ministri unele cuvinte câtra cas'a representativa.

Dîle grele si de crise trecura de curendu preste noi, de-si pericululu momentanu a disparutu, totusi relele, cari facura impreunarea tuturoru poteriloru de doritu, esista si adî in mesura deplina si ceru o vindecare rapede.

Guvernulu a luatu asupra-si a face acést'a posibilu, si precum ori si care membru alu seu fu condusu de amorulu câtra patria si de semtiulu profundu alu detorintiei la acestu postu, unde-lu ascépta munca grea si respunsabilitate apesatória, asiá sperezu si me rogu in numele aceloru semtieminte pentru conlucrarea si spriginirea d-vóstre, câci de amu si fi noi petrunsi de cea mai buna vointia, totusi numai atunci potemu computá la succesu, cându vomu fi gat'a si capabili a subordiná interesele nóstre de partida, ce ne sfasia de comunu, interesului principalu, de a salvá patri'a de periculu. (Aplause frenetice in drépt'a.)

Dupa cuventarea ministrului presiedinte Bitto se cetesce préinaltulu manifestu, prin care Majestatea Sea conchiama delegatiunile pre 20 Aprilie a. c.

In decurgerea mai departe a siedintiei deputatulu Irányi protestédia contr'a amestecului lui Andrásy in afacerile nóstre interne. E. Simonyi dechiara, ca nu póte avé nici o incredere in ministeriulu acest'a, si ataca pre Col. Tisza pentru espresiunea, ce a facut'o acest'a in audientia la Majestatea Sea, la care atacu respunde Bitto si Tisza.

Ministeriulu s'a presentatu adî si Casei magnatiloru.

Bud'a-Pest'a 24 Martie. (Cas'a representantiloru.) Vice-presiedintele Ios. Bano deschide siedinti'a la 10 óre.

Presiedintele presenta mai multe petitiuni, intre cari pre cea a districtului Fagarasiului si a opidului Gyergyo-Sz.-Miklos in afacerea arondârei municipieloru.

Pre lânga acestea presiedintele anuncie, ca ministrulu de justitia a tramisu unu conspectu despre starea justitiei, consiliulu de cladire din capitala unu raportu despre activitatea sea in anulu 1873 si ministrulu de instructiune unu raportu compusu de Szatmáry despre colectiunile regnicolari. Tóte acestea documente suntu dejá impartite intre deputati.

Se presentara mai multe petitiuni din partea mai multoru deputati cari se predau comissionei resp.

Laz. Costiciu indrépta câtra ministrulu de interne aceste intrebâri :

1. Ce opiniuni are ministrulu despre procederea deputatiuniloru din Panciov'a si Orsiv'a (cari s'au presentatu Majestâtiei Sele) si crede ministrulu, ca acést'a procedere a fostu constitutionale séu nu ? (Ilaritate).

2. Avut'a guvernulu influintia asupr'a tendintieloru deputatiuniloru memorate si asupr'a respunsului Majestâtiei Sele, séu avut'a guvernulu scire despre densele ?

3. De crede guvernulu, ca procederea deputatiuniloru a fostu constitutiunale, este aplecatu a delaturá pedecele, pre cari organele administrative le-aru pune in calea unei alte deputatiuni, care asemenea aru voí sa multiamésca Majestâtiei Sele pentru provincialisarea confiniului, sa asecure inse, ca la alegerea din Panciov'a nu s'au manifestatu tendintie antimagiare?

Blasiu Orbanu face câtra ministrulu de culte in interpelatiunea sea intrebarea : scie ministrulu ca contele Sam. Teleki a fundatu in Muresiu-Osiorheiu o biblioteca cu 40,000 tomuri spre latirea cunoscintieloru in tiéra si ca fundatorulu numitu a testatu spre inmultirea acelei bibliotece in anii 1800 si 1811 siese case si 53 jugere pamenturi si ca a demandatu erediloru sub amerintiare de desmoscenire esecutarea punctuale a acelei pârti din testamentu, si scie ministrulu, ca in cei 50 ani din urma nu s'a datu nimicu spre inmultirea acelei bibliotece, prin ce s'a detrasu o suma de 173,600 fl. ca in tempulu din urma Sam. Teleki sen. a inscrisu in cârtile funduarie pre numele seu pamenturile asemnate prin testamentulu acelei bibliotece, si ca prin acést'a a lucratu contr'a conditiunei testamentare si vatema art. de lege LVII : 1791 ; scie ministrulu ca Consistoriulu supremu reform. din Transilvani'a privindu cu indiferentismu acésta economia de 50 ani s'a facutu prin acést'a complice si are ministrulu de cugetu a medilocí esecutarea stricta a testamentului si desdaunarea suferita, a provedé acea biblioteca cu opurile scientifice aparute in cei 50 ani si a tiené in stare buna edificiulu bibliotecei ?

Val. Solymossy interpelédia pre ministrulu de financie, ca are de cugetu a face ce-va spre alinarea miseriei de creditu si a stârei celei deplorabile si a presentá cu privire la acést'a câtu mai curendu unele propuneri si ca propune-va o banca de bilete ?

Aceste interpelatiuni se predau ministriloru respectivi in scrisu.

Referintele Szögyényi, anuncie ca comissiunea permanenta de verificatiune a verificatu definitivu pre deputatulu din Rima Szombat Kubinyi si pre dep. din Kecskemet Mocsáry cu reservarea terminului de 30 dile. Celu din tâiu se dà sectiunei 9 si cestu din urma sectiunei 6.

Ministrulu de justitia Pauler presenta proiectulu de lege despre procesur'a mandatara. Acestu proiectu se dà comissiunei juridice.

Ministrulu presiedinte Bitto presenta legile sanctiunate despre inarticularea tratatului incheiatu cu Engliter'a, pentru estradarea criminalistiloru, despre folosirea mai departe a resturiloru de creditu din 1872, despre libertatea provisoria de contributiune a cerealeloru si frupteloru pastaióse importate si despre sumele decursive ce trebuie solvite spre acoperirea bugetului comunu din 1872 si 1873.

Legile se publica si se voru tramite casei magnatiloru.

Refer. baronulu Des. Pronay subscerne raportulu comissiunei centrale asupr'a proiectului privitoriu la regularea statisticei tierei. Acestu raportu se va tiparí.

Ig. Helfy intréba pre ministrulu finantieloru, ca are de cugetu, a face cunoscutu casei principiele politicei ce le va urmá pre terenulu finantialu, inca inainte de serbatori?

Dupa acest'a Ghyczy 'si desfasiurà programulu seu finantialu, in care accentuédia micusiorarea erogatiuniloru cá o problema principale in vindecarea releloru ; cu privire la referintiele celeilalte pârti a imperiului va staruí pentru o intielegere, si recunósce complanarea fâra nici o reserva.

Bela Perczel s'a alesu de presiedintele casei representative si de vicepresiedinte Carl. Torma din Transilvani'a.

Representatiunea universitâtiei districtului si a urbei Fagarasiu in caus'a arondarei municipialoru.

(Urmare)

Prea onorata Camera ! Pre temeiulu celoru susu amintite si cu convingere deplina representanti'a districtului Fagarasiului de impreuna cu cea urbana, nepotendu priví impartirea proiectata a Transilvaniei in 8 comitate de corespundietória, atâtu in privinti'a administratiunei, a justitiei, câtu si in interesulu supraveghiárei potrivite a statului, pre basea studieloru facute intre marginile posibilitâtiei, ne dâmu parerea, ca impartirea acést'a sa se efeptuésca celu putienu in 11 ori 13 comitate sî adeca :

1. Comitatulu **Unedórei** cu acea parte a Zarandului, care o desparte ap'a incóce câtra Transilvani'a, iéra ceealalta parte a Zarandului aru fi de a se anecsá la comitatulu Aradului.

2. Comitatulu **Albei inferióre** cu anecsarea scaunului Ariesiului.

2. Comitatulu **Clusiului**, Dobác'a, cu partea apuséna a Turdei preste Campia pâna la Bald'a, de acolo curmedîsiu pâna la Armenopole séu pâna la Iclodulu mare.

4. Comitatulu **Solnocului** cu o parte anesanda a Dobâcei sî cu districtulu Cetatei de pétra.

5. Comitatulu **Bistritiei** cu districtulu Naseudului sî Lapusiului, mai incolo cu pârtile Dobâcei sî ale comitatului Clusiului cu resiedinti'a in Bistritia.

6. Comitatulu **Muresiului** in josu pâna la Ludosiu cu partea de pre Campi'a deschilininda din comitatulu Turd'a, anecsandu-se aici sî Reginulu sasescu, apoi din comitatulu Cetatei de balta tóte comunile de pre lânga Muresiu.

7. Comitatulu **Odorheiului** aru cuprinde tóte comunile acelea de pre Ternava dela Balovasiaru insusu pâna la Paraidu, care s'a tienutu pâna acum'a de scaunulu Muresiului ; din comitatulu Cetatei de balta s'aru anecsá comunile de câtra Egresitau pâna la Sighisiór'a, mai incolo totu scaunulu Sighisiórei pâna la Dalnosiu, apoi din Alb'a superióra tractulu Crisiului, sî de câtra amédia dî aru fi marginea otarului Ric'a. —

8. Comitatulu **Cetatei de balta** s'aru arondá din pârtile remase ale lui cu scaunulu Mediasiului sî din comitatulu Albei superióre partea, care s'a tienutu de acolo cu lunc'a Bulei.

9. Comitatulu **Sabiiului** cu scaunele Mercurei, Sebesiului sî parte din alu Nocrichiului — care nu se adauge la Fagarasiu, — impreunandu-se sî Ocn'a, apoi tractulu Sangatinului sî alu Poucei din comitatulu Albei inferióre.

10. Comitatulu **Fagarasiului** intregitu scaunulu Rupei sî alu Cincului mare mai incolo cu pârtile comitatului Albei superióre invecinate.

11. Comitatulu **Brasiovului** séu alu **Treiscauneloru** cu teritoriulu Barsei, cu cerculu Branului din districtulu Fagarasiului actuale, Treiscaunele séu Erdövidék cu Racosiulu superioru cá otaru.

In fine aru fi :

12. Comitatulu **Ciucu** sî **Giurgiu**, care sî dela natura suntu asiá postate, incâtu cu altu tienutu nu se aru poté uní.

Din comitatele de nou arondate, dara dupa motivele mai josu produse sî justificate, unulu trebuie sa formedie **Comitatulu Fagarasiului** cu resiedinti'a in **Urbea Fagarasiu**, incorporata la acestu comitatu cu unu atare teritoriu, care aru corespunde sî in privinti'a numerului sufleteloru la pretensiunea unei administratiuni bune, apoi fondulu contributiunei inca aru fi asiá de mare, incâtu din percentele lui, lesne sî fâra ingreunarea poporatiunei si-aru poté acoperí spesele gremiali.

Propunemu dara sî ne rogâmu cu totu respectulu, cá **Comitatulu Fagarasiului** sa se arondedie din districtulu Fagarasiului presente cu esceptiunea cercului Branului, apoi din scaunulu Rupei sî alu Cincului mare, luându pentru corect'a arondare geografica sî unele comuni din pârtile comitatului Albei superióre, ale scaunului Nocrichului sî Seghisiórei.

Insasi natur'a a demarcatu cu acuratetia matemateca marginea intre **Comitatulu Fagarasiului** arondandu, sî a comitatului Brasiovului sî Sabiiului atâtu de câtra resaritu câtu sî de câtra apusu.

Marginea de câtra resaritu aru fi comun'a **Holbacu**, de câtra apusu comun'a **Bradu** (Girlsau), lini'a meridiana o formédia Carpatii in lungime drépta cu otarulu tierei. Lini'a de otaru de câtra média nópte o aru formá **Racosiulu inferioru**, **Jimborulu**, **Drausulu**, **Bei'a**, **Arcit'a**, **Zoltani**, **Dai'a sasésca**, **Volcani**, **Trapoldu**, **Zlagn'a**, **Vecerdu**, **Gizasi'a**, **Marpodu**, **Holzmani**, **Cornetielulu** sî **Sacadatea**, precum probédia sî map'a aici sub A, cu respectu alaturata.

(Va urmá)

Din Itali'a.

Itali'a a serbatu in 23 Martiu aniversarea a 25-a dela suirea regelui Victoru Emanuilu pre tronu. Aniversarea acést'a este a 25-a de cându regele Sardiniei sî Piemontului, dupa desastrele cari s'au inchieatu cu memorabil'a lupta dela Novar'a, pune temeiu unei epóce de renascere pentru Itali'a, Carlo Alberto desperatu de reesit'a intreprinderiloru sele resignédia de tronu in dîu'a memorabilei batalii sî transpune fiului seu Victoru Emanuilu cea mai grea sarcina, de a restituí onórea armeloru sardiniane, de a eliberá Itali'a de dominatiunea straina sî de a infiintiá regatulu Italiei, carele atunci erá tienutu de tóta lumea de unu ce imposibilu. Ceea ce se parea atunci inainte cu 25 ani, unu visu fantasticu, vedemu ca s'a realisatu. Regele Victoru Emanuilu prin perseveranti'a sea, ajutatu de intielepciunea contelui Cavour a invinsu greutâtile, la cari fù condemnatu miculu seu regatu in anulu 1849, 23 Martiu. In anulu 1853 miculu regatu ia parte la resbelulu orientalu in Crimea sî prin acést'a se introduce in concertulu puteriloru europene. La 1859 ajutatu de Napoleonu III castiga in tractatulu dela Vilafranc'a sî Zirüch Lombardi'a. Acestui'a urmédia Toscan'a sî Emili'a. Prin Garibaldi cu mii'a dela „Marsal'a" restórna tronulu Burbonicu alu ambeloru Sicilii sî fâra de a intempiná o resistintia seriósa, le intrunesce in Novembre sî Decembre 1860 la noulu seu regatu. In 17 Martiu 1861, avendu Itali'a afara de Veneti'a sî Rom'a, Victoru Emanuilu sub sceptrulu seu intra in sirulu suveraniloru europeni, cá „rege alu Italiei". Curându dupa seversirea acestei operi, séu mai adeveratu dîsu, dupa seversirea pârtiei acestea din oper'a regatului italicu perde pre marele barbatu de statu Cavour, insa lavin'a pornita odata din N-Vestulu Italiei, nu se putea oprí, pâna cându nu acoperea peninsul'a intrégа. Si asia s'a sî intemplatu. Anulu 1866 intrunesce Veneti'a la regatulu celu nou. Anulu 1870 i dà sî capitol'a cea naturala sî multu dorita a regatului, Rom'a. Itali'a s'a facutu. Ea este in realitate sub sceptrulu lui Victoru Emanuelu. Rege sî poporu potu dara serbá anivesarea de 25 de ani cu entusiasmulu celu mai mare sî totu de odata celu mai nobilu, pentru ca aspiratiunile sî unor'a sî altor'a, preste asceptare s'au implinitu.

Dupa scirile din Rom'a dîu'a aniversaria s'au serbatu in unu modu demnu de reminiscintiele espiratului patrariu de seclu. In dîu'a de 23 Martiu a fostu o receptiune festiva in Quirinalu. Pre stradele capitalei decorate cu flamure se miscau deputatiunile, representantiele diverseloru cetâti sî alte corporatiuni sî o multime mare de poporu. Gard'a nationala erá sub arme.

Gratulatiunile din cele mai diverse pârti inca nu au lipsitu. La gratulatiunea senatului a respunsu regele : Oper'a nationala s'a indeplinitu, pentru-ca noi amu unitu independinti'a nóstra cu respectarea independintiei altor'a, pentru ca amu unitu pretensiunea drepturiloru de statu cu respectulu inaintea religiunei.

La gratulatiunea camerei deputatiloru a respunsu regele : Parlamentulu a datu esemplulu celu mai mare de libertate, carea a remasu intacta din causa ca a esistatu armoni'a intre coróna sî representatii natiunei.

Consiliului de statu, tribunalului supremu sî curtiei de conturi a respunsu regele : Popórele considera de bunurile cele mai inalte respectarea legei sî scutulu drepturiloru loru.

Representantieloru armatei sî marinei le-a respunsu regele : Me bucuru, vediendu-me in midiloculu acelor'a, cu carii mi-amu petrecutu juneti'a mea sî cu a câroru sperantia sî pericule m'amu impartasitu. Nu voiu uitá nice odata binele sî glori'a armatei sî marinei, câroru suntu incredintiate pentru tóte casurile dreptulu sî siguranti'a patriei.

Representantieloru sciintiei sî artei a respunsu regele : Periodulu in care intrâmu are necesitate de ajutoriulu sciintieloru sî arteloru pâcei. Lucrârile publice, industri'a sî comerciulu voru contribuí, cá Itali'a sa reintre in glori'a sea cea vechia.

Representantieloru comunitâtiloru provinciale le respunde : Sum miscatu de manifestatiunile cele spontane ale populatiunei. Unitatea Italiei este o garantia pentru pacea Europei. Rom'a cá capitala a intemeiatu atâtu pentru civilisatiune, câtu sî pentru religiune unu principiu salutariu. Dupa Ddieu avemu sa multiamimu tóte câte s'au facutu pentru Itali'a vertutei poporului italianu. Libertatea a resuscitatu traditionele glorióse ale municipalitâtiloru. Ecsercitiulu libertâtiloru locale subordinate unitâtiei nationale este unu isvoru de bunatâti. Noi vomu putea dîce, ca amu intrebuintiatu bine viéti'a nóstra déca vomu lasá urmasiloru nostrii patri'a bine organisata, prosperanda sî in unitate. Mai departe a dîsu regele : Cu multiamita suntemu datori sî tatalui meu, carele a datu statutulu sî initiativ'a la independinti'a nationala.

Acestea suntu pre scurtu unele trasuri principali din festivitatea dîlei memorabile pentru Itali'a sî regele seu.

Regele a primitu in diu'a acést'a sî alte multe ovatiuni din partea poporului Italianu, cârui s'a intrunitu sî populatiunea Englesa sî Americana din Rom'a.

Petril'a, (in comitatulu Unedórei) in 12|24 Martie.

Suntu o multime de fatalitâti sî necadiuri grele, la cara este espusu astadi betulu poporu românu. Tóte cele-lalte necadiuri inse — fia ele câtu de apesatórie, — pâna ce e omulu sanatosu — vinu trecu sî se petrecu ; cându apoi mai dau navala asupr'a nóstra inca sî morburi epidemice, precum este **bubatulu**, ce togmai ací face cu tóta furi'a atât'a prada intre poporulu nostru celu parasitu de toti, apoi ací suferintiele sî necadiurile apesatórie 'sî ajungu culminatiunea sea.

Comun'a nóstra Petril'a jace in valea cea romantica a Jiului inferioru (cam 6 óre dela pasulu Vulcanului, ce duce in Romani'a) intre munti inalti sî estinsi, ce dau fiareloru adapostu, iéra animaleloru la tempulu seu pâsiune grasa si apa buna. Acesti munti ne despartu — sî ne ingradescu la média-dî de câtra Romani'a, spre orientu de câtra cealalta parte a Transilvaniei. — De ací provine apoi ca poporulu din valea Jiului vorbesce despre Ardélu sî despre ardeleni, togmai asiá, cá cându densulu nu s'aru aflá totu in Ardélu.

Intre munti gingatici amintiti, ce ne ingradescu aci, se numera : Verfulu lui Petru sî Parangii, — cari cându aru potea se vorbésca, ne aru sci enará o multime de episode interesante, despre desele invasiuni ale turciloru, repetite de nenumerate ori in tempu de câte-va sute de ani, — pâna camu pre la finea secolului trecutu, despre cari invasiuni, sî cu deosebire despre cea din urma sub numirea de „vremea turcului", — patru ani mai târdiu dupa vremea Horei, — ni mai sciu povestí inca multe eveniminte sî betrânii nostrii din dîu'a de astadi. Acésta comuna, ce numera camu la 2000 suflete au fostu in dîlele trecute, ba mai este inca sî pâna astadi cuprinsa de spaim'a infioratóre, ce ni o causéza epidemi'a morbului de versatu — **bubatulu**.

Din 8|20 Febr. a. c. pâna in 6|18 Martie s'au bolnavitu de bubatu 278 persóne. Au muritu dintr'acesti'a barbati sî femei in etate dela 28—35 ani — 80 persóne ; copii au muritu 60 insi, — la olalta 140. — Au mai muritu de alte bóle diverse inca 54 persóne ; prin urmare **mortalitatea**, intr'unu periodu abiá camu de o luna de dîle au fostu preste totu de 194 persóne. Au remasu copii orfani 150. Néu'a e mare preste mesura, avemu iérna — precum nu de multe ori amu mai pomenitu — in lun'a lui Martie.

Betulu poporu lasatu in grigea celui de susu, e lipsitu de ori-ce mangaiere, lipsitu de ori-ce ajutoriu medicalu ; cu tóte cá dealtmintrenea cunóscemu sî noi, ca sciinti'a mediciloru fatia cu acestu morbu periculosu, inca sî pâna astadi se mai afla intr'unu stadiu fórte obscuru.

De câti-va ani incóce s'a tienutu sî aci cu destule greutâti o scóla poporala. Acést'a inca stà ací góla sî parasita — totu din caus'a epidemiei, Le amu insemnatu aceste aci dle Red. din singurulu motivu, câci ori ce dorere — comunicata cu cei ce au inima de compatimitu, devine óre-si cum mai usioru.

Acei medici, cari prin unu studiu seriosu aru potea inventá cu tempu vr'unu remediu salutariu fatia de acestu morbu, aru face unu mare servitiu, sî aru aduce intr'adeveru unu frumosu tributu neamului omenescu.

P.

Saschidu 14 Martie 1874.

In dilele trecute vení inspectorele scaunalu Friedr. Gooss la noi, cá, conformu § 7 din statutulu provisoriu, sa scóta din comitetulu opidanu constatatoriu din 30 membri $^2/_3$ parte adeca 20 membri, pentru de a-i alege pre acesti'a din nou prin votare. Intre cei 10 membri remasi in comitetu inse avura nenorocirea a numerá sî unu românu, de cari in intregulu comitetu a fostu numai doi, pre carí ii tieneau cei-lalti membri (precum s'au esprimatu) de a cincea róta la caru. Intemplarea acést'a nu le prea vení la socotéla precum vomu vedea mai josu ; câci densii aru fi doritu sa nu incapa nici unu românu in comitetu, cá sa-si ajunga mai usioru scopurile cele murdare, la cari urdiescu de multí ani. In 11 Martie st. n. vení mentionatulu inspectore de diminétia pentru intregirea comitetului, audiendu inse dela notariulu nostru ca sasii s'au desbinatu in 2 partide sî ca cu un'a din acelea anume cu cea contraria notariului, s'au aliatu românii, pléca inspectorele pentru de a satisface vointiei respectivului notariu, indata inapoi spre Sighisiór'a, lasându dupa sine faima ca, alegerea se va face numai dupa o septamâna. Inse deodata cu apunerea sórelui totu in acea dî densulu deschide iérasi in Saschidu, conchiama in graba comitetulu intregu, dechiara sortirea trecuta de nelegala sî sortindu din nou totusi 'si ajungu scopulu scotiendu asta-data pre ambii români din comitetu. Diminéti'a viitória vení sî la români insciintiarea neasceptatu, ca are sa se faca **numai decâtu** alegerea membriloru comitatului constandu inse comissiunea totu din sasi, cari privescu pre români cá pre nuorii cei grei ; abiá incapura 2 români iéra alu treilea (subscrisulu) care avù totu atâtea voturi sî fiindu totu de odata alesu sî la comitetulu scaunalu, a trebuitu sa cada, câci altcum nu sciu ce avea sa urmedie. Dupa finirea acestui actu sa adresá notariulu Ioh. Bodendorfer câtra poporu, care erá adunatu in giurulu seu, presupunendu ca români nu voru intielege, cu urmatórele cuvinte : „Aveti grija ! ca pasiesce a dóu'a natiune intre noi, asta-data pop'a loru este alesu la comitetulu scaunalu intre reservi, in comitetu au intratu **doi**, bagati de séma ca pre venitoriu voru intrá **diece**."

Totu in aceeasi dî facù inspectorele unu pasu indrasnetiu contr'a § 16 din statutulu provisoriu, alegandu sî constituindu antisti'a opidana jurandu-i totu deodata, pentru care noi amu tramisu protestu la comitele sasescu, a cârui resultatu 'lu asteptâmu cu nerabdare.

Curendu dupa alegere se aflara intr'o dî mai in tóte ulitiele pasquile, cari contieneau nisce fragmente interesante din biografiile tuturoru membriloru comitetului, totu de sasi compuse anume incependu cu notariulu, ca notariulu e jefuitoriu de padure (de óre-ce e sî acum sub cercetare pentru prevaricare cu ocasiunea drumului feratu) si alte inca. Oratorulu si fonogiulu (judele) au fostu judecati cá prevaricatori de padure, cari conformu § 4 din stat. pr. nu au nici dreptu de alegere activa cu atât'a mai putienu pasiva; asemenea domnulu fonogiu micu, care sa fi furatu boi, oi si o bute cu vinu; precum si alti membri ai comitetului, cari au furatu din o pravalia de aici mai multe objecte, si despre altii inca multe, a câroru insemnare aru pretinde prea multu spatiu. Tóte acelea nu le négа nici unu sasu afara de cei invinuiti.

Cu ocasiunea mesurârei pamentului inca 'si aretà notariulu nostru meritele sele; câci avendu pre lânga sine pre ginerele si pre nepotulu seu de mesuratoriu si nevoindu sa priméscа pre nici unu românu intre barbatii de incredere au lasatu pre cei mai multi români fâra câte unu ogoru séu dóue si mai multe, cari erori trebui sa li le remuneredie ómenii nostri cu câte 70 xr. din care causa unii dintre densii, cari au de a remunerá mai multe erori de acestea, fiindu fórte lipsiti mai bine se lipsescu de pamenturi decâtu sa dea atât'a bani, si cari le-au scrisu loru inca suntu numai jumetate si ⅓ de cum suntu in mesur'a cea vechia (carea s'a intemplatu cu deosebire unde au fostu acesti'a vecini cu sasii. Amintindu-le acestea fusei amenintiatu cu pâlmi de prea cultulu nostru notariu, pentru care si fù datu la judecata.

Óre cându se voru desceptá sasii din Saschidu sa véda ca suntu câtra finea seculului alu nóue-spre-diecelea?

Georgiu Sioneriu,
parochu gr. or. in Saschizu.

Varietâti.

⁂ Luni á parasitu Sabiiulu dlu vicemaresialu in pensiune Rudolfu cavaleru de Reichetzer, carele pre la anulu 1845 a venitu cá capitanu la chevauxlegeri in Transilvani'a si numai cu o intrerupere de vre-o câti-va ani a petrecutu pâna acum in mediloculu nostru. Densulu au fostu unulu din amicii intimi ai intru fericire repausatului Archiepiscopu si Metropolitu Andreiu Baronu de Siagun'a si in scurtulu tempu dela reintregirea vacantului scaunu metropolitanu incóce a aretatu aceeasi afabilitate si AEppului si Metropolitului de acum, Escel. Sele P. Procopiu Ivacicoviciu. Avemu convingerea ca reminiscintiele de intimitate si afabilitate ce ni-a lasatu prea stimatulu d. generalu 'lu voru petrece si in domiciliulu celu nou si nu dorimu alta, decâtu cá sa se bucure ani indelungati de o viétia fericitia, pentru ca scimu ca si in departare ne pastrédia aceea ce ni-a documentatu de atâtea ori in apropiare.

⁂ (Technici romani.) Aflâmu cu bucuria ca numerulu aceloru barbati, cari au chiamărea de a lucrá pre terenulu celu realu si practicu au mai crescutu cu doi. Acesti'a suntu domnii: Ioanu de Puscariu, fiiulu Ilustritâtiei Sele, dlui Septemviru Puscariu si Nic. Santionu, fiiulu preotului nostru din Sadu (lânga Sabiiu), carii au finitu in dîlele acestea, studiele loru politechnice (ingineria) la politechniculu din Zürich, cu succese eminente. In atari teneri de cea mai buna sperantia face natiunea nóstra o acuisitiune buna chiaru in acea specialitate, de care avemu mare lipsa si in care ne aflâmu asiá putienu representati. Gratulâmu numitiloru teneri, acelea-si succese frumóse si in viéti'a practica, cu care s'au distinsu in studiulu teoreticu!

Unu scurtu tractatu despre institutele de corectiune.

(Urmare.)

Despre temnitiele séu carcerile din Franci'a ne da o icóna unu estrasu din predicele, ce se tienura in presenti'a lui Ludovicu XVI., in cari se dîce: „Starea, in care se afla inchisorile din imperiulu Majestâtiei Vóstre, trebuie sa stórca lacrimi si din ochii omului celui mai tare de inima, cându intra in ele, sa le cercetedie.

Unu locu de detienere numai prin o injuria inspaimentatóre póte deveni unu locu de desperatiune. Este adeveratu, ca judecatoriele se nesuiescu, a usiurá starea nefericitiloru, inse despoiati de midilócele necesarie spre emendarea aceloru spelunci inveninate, nu potu respunde la rogârile aceloru nefericiti, fâra numai cu o tacere intunecata. Da! domnitoriule! eu amu vediutu pre acei miseri. Zelulu meu me constringe cá pre apostolulu, sa-mi stimediu oficiulu; — da! i-amu vediutu astu-feliu, ca jacendu in spelunci ingretiosietórie, pline de morburi contagióse si de necuratienia, in bratiele nóstre binecuventau momentulu celu fericitu, cându fura dusi in urma la siafotu. O Ddieule! se póte, cá intre suditii unui domnitoriu bunu sa fia ómeni, câror a siafotulu sa le fia o binecuventare!" — 'Si póte omulu imaginá, la ce estremitate au trebuitu sa fia ajunsu starea inchisoriloru din cestiune, cându unu preotu de pre amvonu vorbesce astu-feliu in presenti'a unui rege.

Iéra in ce stare se aflau inchisorile din Danemarci'a inca si in deceniile dintâiu a seculului acestui'a, ne atestédia raportulu anuale alu unei societâti insarcinate cu reformarea carceriloru, in carele se dice despre acelu tempu: „Atunci multi nu-'si poteau imaginá, ca la unu carcere aru poté lipsí o garnisóna tare de militia, cu atâtu mai putienu, cu câtu o tractare grobiana, lantiurile si fearele de mâni si de gâtu aru poté deveni superflue. Pre stratele publice intreprindea pre atunci carnificele si servitoriulu lui scaandalós'a inferare. Unu lucru de tóta diu'a eré, a vedé, cum se manau condemnatii pre strate in ciurdi mari la lucru de edificare si sér'a la inchisóre, si nu-i venea nimenui in minte, de a-si pune intrebarea, ca óre miserii acesti'a nu voru trebuí sa cada in celu mai mare indiferentismu, séu sa se iritedie spre ura si resbunare câtra o populatiune, care asiá nebunesce le rapesce si remasiti'a ultima de pudóre."

Epoc'a cea nóua a institutelor de corectiune.

O epoca nóua se incepe in desvoltarea institutelor corectórie cu renumitulu englesu amintitu Iohn Howard. Elu au datu impulsulu spre o reformare sistemateca in privinti'a acést'a, vorbindu si scriindu cu mare zelu si caldura si aretandu, ca carcerele in form'a si modulu ce sa aflau, ruinédia fisicalmente si spiritualmente pre nenorocitii, cari se aruncau intr'ensele. Elu au fostu celu dintâiu carele au statoritu principiele adeverate pentru institutele de corectiune, adeca nu numai pedépsa, séu suferirea pedepsei ci si coregerea, si pentru realisarea acestoru principii separare si ocupatiune pentru cei detienuti.

Incependu-se reform'a inchisoriloru in sensulu acest'a, au inceputu a se edificá spre acestu scopu edificii anume cu incaperi sanatóse si corespundietórie. Detienutii se aplicara la totu feliulu de meserii, dupa cari atâtu sub tempulu detienerei sa contribue la desdaunarea speseloru, ce le avea statulu cu ei, câtu si cu deosebire dupa eliberarea loru, sa-si póta castigá cele de lipsa pentru sustienerea loru si a familieloru loru intr'unu modu onestu.

Totu odata au inceputu a se pune totu mai mare ponderositate pre scopulu celu morale, ce trebuie sa-'lu aiba pedéps'a. Pedéps'a trebuie adeca sa tientésca inainte de tóte la coregerea séu indreptarea morale a celui alunecatu pre calea fapteloru criminali, câci numai atunci va fi salutaria si pentru celu ce o sufere, si pentru statu si pentru societatea omenésca. Pedéps'a corectionale are sa tientésca intr'acolo, cá sa asecure pre statu si pre suditi contra criminalistiloru si pre venitoriu, nu numai pâna voru fi acesti'a detienuti sub pedépsa. Acést'a se póte ajunge numai influintiandu prin midiloce ratiunali si corespundietórie asupr'a educatiunei criminalistului, carele séu n'au avutu parte de educatiune séu au avutu o educatiune rea. Aci nu suntu nici decum corespundietórie midilócele esterióre, d. e pedépsa corporale, torture si alte de feliulu acest'a. In casulu acest'a póte se apara cine-va bunu séu indreptatu, dara in adeveru totu omu reu remane, si binele ce-lu face cine-va de frica, in sensulu moralei nu este fapta buna. La acest'a se potu aplicá cuvintele scriitoriului latinu: „Et prodesse volunt mali formidine pellis." Vointi'a aceloru ómeni cari numai de fric'a pelei se silescu a face bine, remane in genere o vointia rea. Purtarea si vietiuirea loru cea buna este cá si frundi'a purtata de ventu, este cá si spum'a ce se arata in undele apei.

(Va urmá)

Sabiiu 28/3 1874.

In septamân'a trecuta Mercuri in 25 Martie s'a tienutu aici prim'a adunare generala a instit. de creditu si de economii „Albin'a." De fatia au fostu 36 membri representandu preste totu 147 voturi. La 11½ óre n. amédi, presiedintele d. Dr. Alesandru Mocioni deschide siedinti'a prin o cuventare alésa salutata cu aplause din partea celoru presenti. Il. sea aréta dificultâtile cu cari au avutu a se luptá consiliulu in decursulu periodului trecutu, pedecile, cari au trebuitu sa le invinga si obstaculii, ce au trebuitu sa superedie.

In urm'a acestei'a d. directoru V. Romanu, da cetire raportului consiliului de administratiune despre agendele institutului in anulu espiratu. Crediendu, ca raportulu acest'a impreuna cu bilantiulu se voru dá in curendu publicitâtiei, me marginescu a amintí numai, ca venitulu brutto alu societâtiei in periodulu pâna 31 Dec. a. tr. se urca preste 52,000 fl. iéra venitulu netto preste 23½ mii. Impartindu-se venitulu acest'a in sensulu statuteloru (stergerile suntu ce-va cam rigoróse) resulta, ca valórea cuponului din Iuliu a unei actiuni se platesce cu 644 fl.

Pentru scopuri filantropice s'au impartitu 400 fl. anume: Asociatiunei tranne 100 fl. Alumneului natiunalu din Temisiór'a 100 fl. scóleloru de fetitie din Oradea-Mare, Clusiu si Abrudu 200 fl.

Raportu comerciale.

Sabiiu 31 Martiu n. Tempulu schimbaciosu mai multu amenintia decâtu plóua. Ventu destulu. Tergulu a fostu cautatu binisioru; dara pretiurile inca s'au tienutu, fiindu intrebare de tóte cerealele aduse in piatia. Grâu 7 fl. 67 xr. frumosu, 7 fl. 33 xr. mestecatu, 7 fl. 13 xr. cualit. infer.; secar'a 5 fl. — xr. pâna 4 fl. 67; orzu 4 fl. 33; ovesu 2 fl. pâna 1 fl. 73 xr.; cucuruzu (porumbu) 3 fl. 87—4 fl. — xr.; cartofi 2 fl. 40 xr. galét'a austriaca.

Cânep'a 18—20 fl. maj'a.

Lintea 6 fl 67 xr.; mazarea 6 fl. 67 xr., Fasolea 5 fl. 67 xr.

Fenu legatu 1 fl 30, nelegatu 1 fl. 10 xr., paie lungi 80 xr., scurte 70 xr, maj'a.

Lemne de focu 8—10 fl. stang. austr.

Carnea de vita 18—22 cr. p., de porcu 26 xr. Unsórea 79 xr. pâna la 1 fl. 20 cup'a.

Budapest'a 28 Martiu. Tempulu din septemân'a trecuta a fostu preste totu uscatu, dara totu deodata schimbaciosu, cându cu sóre cându norosu si cu venturi continue. Semenatulu de primavéra precum si lucrârile in grâdini a progresatu binisioru; este de temutu inse ca venturile cele neintrerupte voru absórbe putien'a umediéla, ce a cadiutu pre pamentu in septamânile de mai inainte. Totu venturile se vede ca impedeca vegetatiunea, cu tóte ca caldur'a s'a urcatu dela 5°—9°. Pentru pomi si pentru vitia de via se póte cá stagnarea acést'a se fia o bunatate, si de aceea multi sperédia ca in anulu acest'a va fi unu culesu bogatu de póme. — Navigatiunea pre Dunare s'a mai inlesnitu si a si inceputu a sosì mai multe nâi cu cereale; alte multe nâi cu cereale suntu pre drumu in susulu Dunarei spre Budapest'a. Cu tóte aceste comerciulu de cereale nu arata o viétia considerabila nici aici in locu, precum nici in piatiele din provincia. Caus'a se dîce a fi lips'a de provisiune.

Comerciulu de cereale din locu este liniscitu. *Grâulu* cam 50,000 mâji vendutu in piétia s'a radicatu cu 15—20 xr. mai multu cá in septamân'a precedenta. In terminu a mersu cam 7 fl. 95 xr. *Secar'a* a avutu mai putiena cautare cá in septamân'a precedenta si a scadiutu cu 10—15 xr. din pretiulu avutu. *Ordiulu* asemenea s'a cautatu reu. Celu romanescu s'a vendutu cu 3 fl. 40 xr. per 72 punti. In terminu cu 3 fl. 45—46 xr. Si *cucuruzulu* s'a mai eftinitu; celu banatianu in terminu la inceputulu septamânei a fostu cu 4 fl. 82—83 xr. si la finea septamânei 4 fl. 73—73 xr.; pre Aprile Maiu s'a vendutu o povéra cucuruzu banatianu cu 4 fl. 70 xr. maj'a. *Ovesulu* la inceputulu septamânei s'a tienutu bine; câtra fine a datu inapoi cu 5 xr. Si in terminu au scadiutu pretiurile, dela 2 fl. 44—46 xr. au venitu in josu pâna la 2 fl. 41—42 xr. a 50 punti vienesi.

Lân'a. In septemân'a acést'a s'au vendutu circ'a 600 mâji lâna de midilocu si cualitate inferióra. Pretiurile au remasu nealterate fatia cu cele din septamânile trecute.

Porci. In piati'a de aici abiá se afla 24,000 capete spre ingrasiare, o diferintia mare fatia cu anulu trecutu pre tempulu acest'a, cându se aflau 60,000 capete. Cu tóte acestea pretiurile suntu in favórea cumperatoriloru. Pretiuri notate: porci unguresci de 250—450 punti cu 35—37 xr., serbesci de 244—320 punti cu 35—36 xr. puntulu, esportulu 37 xr. puntulu. Provisiunea piatiei a fostu in septamân'a trecuta 32,000 capete.

Unsórea se bucura de putiena cautare. Pretiurile *unsórei, slaninei* si *seului* stau pre locu.

Miere galbena curata cu 22—22½ fl., alba 23—24 fl. maj'a.

Cér'a din mân'a prima cu 82 fl.; din a dóu'a mâna cu 85 fl. si cualitâti mai bune 96—98 fl.

Legumele se tienu in pretiurile de mai inainte.

Pieile de óie au cautare fórte buna. In septamân'a trecuta s'a vendutu circ'a 10,000 bucâti specii diverse si adeca: serbesci cu 135—144 fl. legatur'a (102 darabe), nemtiesci usióre cu 2 fl. 40—80 xr., grele cu 3 fl. 40—4 fl. 60 xr. parechi'a. *Piei de mielu* s'au vendutu circ'a 6000 bucâti cu 75—90 fl. legatur'a. *Piei de capra* au fostu putiene, abiá vre-o câte-va sute bucâti din Bosni'a si s'au vendutu cu 130 fl. legatur'a.

Piele lucrata. Comerciulu cu articululu acest'a este putienu animatu. Casele cele mari comerciale cumpera cu reserv'a cea mai mare. Pretiurile marcate suntu: talpa de cualitate usióra cu 95—100 fl., cualitate g9ea 102—105 fl., batuta 103—106 fl.

Burs'a de Vien'a.

Din 19/31 Martie 1874.

Metalicele 5%	69	15
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	73	70
Imprumutulu de statu din 1860	103	—
Actiuni de banca	963	—
Actiuni de creditu	207	—
London	75	—
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	74	50
„ „ „ Temisiorene	74	—
„ „ „ Ardelenesci	73	—
„ „ „ Croato-slavone	75	50
Argintu	105	50
Galbinu	—	—
Napoleonu d'auru (poli)	8	95

Concursu.

Se publica pâna in 4 Aprilie a. c. pentru vacanta parochia de a III clase Muresiu Sân-Georgiu (Maros szt. György) in scaunulu Muresiului. —

Emolumentele suntu:

a. Casa parochiala, cu gradina marisióra.

b) 15 jugere de pamentu.

c) de tóta famili'a 2 metre de bucate cu grauntiulu.

d) De tóta famili'a 2 dîle de lucru.

e) Stola prin sinodulu protopresbiteralu hotarita.

A câror'a curatu venitu trece preste 400 fl. v. a.

Concurentii voru avé a-si ascerne recursele sele, pâna la terminulu disu, respectivului domnu protopresbiteru Parteniu Trombitasiu de Betlenu in Muresiu Osiorheiu.

Maros Szt. György, 5 Martie 1874.

Comitetulu parochialu in contielegere cu respectivulu domnu protopresbiteru.

(3—3)

Concursu.

Pentru ocuparea parochiei vacante Uroiu, si filiei Carpenisiu de clas'a a III in protopresbiteratulu gr. or. alu Ioagiului I, statatórie din 153 familii, se escrie concursu pâna la duminec'a Tomei in 7 Aprilie a. c.

Emolumentele suntu:

1. Casa parochiala cu gradina de legumi.

2. Venituri stolare, si 102 ferdele (a 22 cupe) cucuruzu sfarmatu.

3. Portiune canonica: a dóua locuri araturi de 4 cara cucuruzu, b) trei locuri araturi de 4 ferdele semenatura de greu, c) o curechista de 1000 fire curechiu, dóua cemeteriuri cu pomi si de unu caru de fenu, cari tóte la olalta computate in bani, dau unu venitu anualu de 300 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá acésta statiune au se ascérna concursele loru instruite in sensulu Statutului organicu la subscrisulu in Hondolu, pâna la terminulu prefiptu.

Hondolu in 6 Martie 1874.

In contielegere cu comitetulu parochialu.
Basiliu Piposiu
Protop.

(3—3)

Redactoru respundietoriu: Nicolau Cristea.

Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Dominec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. éra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Nr. 24. ANULU XXII.

Sabiiu in 24 Martiu (5 Aprile) 1874.

Invitare de prenumeratiune
la
„Telegrafulu Romanu“

pre patrariulu alu doilea (Apriliu—Iuniu) alu anului 1874. — Pretiulu abonamentului pre ¼ de anu e:

Pentru Sabiiu 1 fl. 75 cr. v. a.

Pentru Monarchi'a austro-ungurésca 2 fl. v. a.

Pentru Romani'a sî strainatate, 3 fl. v. a.

DD. abonanti suntu rugati a nu intardiá cu tramiterea prenumeratiuniloru.

Adresele ne rugâmu a se scrie curatu, sî in locu de epistole de prenumeratiune recomandâmu on. publ. avisurile postali, **(Posta-Utalvány. — Post - Anweisung.)** cá impreunate cu spese mai putiene sî cá mai sigure pentru inaintarea baniloru de prenumeratiune la

Editur'a „Telegrafului Romanu“ in Sabiiu.

Pecatele ocârmuirei nóstre.

— Trei articuli. —

(I.) Fâra a fi vrasmasi neimpacatí ai unui anumitu guvernu ori chiaru intregu sistemu de ocârmuire, interesulu comunu cere, cá totu-déun'a sa cercâmu adeveratele cause ale releloru, de care viéti'a comuna este bantuita, cu deplina sinceritate, fâra a ne lasá preocupati de positi'a politica, ce ocupâmu, sa facemu deosebire intre acea, ce este ori ni pare bunu, sî acea, ce este ori ni pare stricaciosu. Numai prin o asemenea lucrare sincera vomu poté contribui la indreptarea releloru, ce apésa de o potriva asupr'a tuturoru cetatieniloru. Ómenii, cari din consideratiuni particulare cérca a astupá reulu, nu suntu mai putienu condemnabili decâtu acei'a, care sî acolo pretindu a fi aflatu rele, unde stârile suntu sanatóse. Si unii sî altii, suntu vrasmasi ai adeverului, sî inriurindu spre formarea unei opiniuni publice purcese din premise false, de o potriva stricaciosi. Adeverulu, ori cându, ori unde, intre ori-ce impregiurâri sî sub ori-ce forma s'aru manifestá elu, este de folosu realu. Omenii reservei suntu numai acei'a, cari nu cunoscu firea organica a convetiuirei sociale, ori au intr'adeveru reserve — particulare.

Judecându dara asupr'a stâriloru nóstre comune, trebuie sa ne semtimu indetorati a ne ferí de preocupatiuni sî a espune resultatele, ce vomu fi dobanditu, fâra nici o reserva.

Resentimentulu, ce amu poté intempiná, nu este iertatu sa ne determinedie. A judecá obiectivu sî a espune nereservatu este detorinti'a fia-cârui omu, care doresce a folosí câtu-si de putienu.

Acésta indetorire, cu deosebire pentru noi, este de importantia neseversita.

Aruncându o privire asupr'a sirului, in care si-au urmatu relele, ce adî, in culminatiunea loru, apésa asupr'a nóstra, vomu aflá, cumca causele primordiale ale reului suntu plamadite de câtra noi insi-ne. Togmai in lips'a de conlucrare sincera, tocmai in lips'a de contielegere nereservata amu fostu isbiti la starea, de care ne plângemu. Nici cându deosebitele popóre sî partide, prin a câroru conlucrare aru trebuí sa fia sustienuta tiér'a, nu s'au intempinatu cu destula sinceritate. Totu-déun'a ómenii vorbiau intr'unu chipu sî cugetau intr'altu chipu. Si, ce a fostu mai stricaciosu, fiesce-care parte lucrá din adinsu spre preocuparea spiriteloru. Nu mai putienu unu poporu decâtu altulu, nu mai putienu o partida decâtu alt'a. Insine sî chiaru din adinsu amu falsificatu opiniunea publica, acestu factoru primordialu, prin care convictiunea este determinata; insine amu facutu, cá sa ne aflâmu in retacire asupr'a stâriloru, in care ne aflâmu sî asupr'a raporturiloru sociale, ce esista intre noi. Unii se credu mai in dreptu, decâtu ce potu fi, mai poternici decâtu ce suntu sî mai folositori, decâtu ce au fostu; altii se credu mai apesati, decâtu ce suntu, mai slabi decâtu ce potu fi si astu-feliu pâna la nemarginire. Toti suntemu preocupati, preocupati atâtu de noi insine câtu sî de stârile, in cari petrecemu.

Dupa aceste premise, firesce a trebuitu cá intrég'a alcatuire a vietiei nóstre comune sa fia falsa. Operandu cu nisce factori, care nu esistu decâtu in imaginatiunea nóstra, trebuie sa dâmu lumei o creatiune imposibila pentru unu tempu mai indelungatu.

Chiaru sî temeliile, pre cari se radica organismulu vietiei nóstre comune, suntu false, resultandu ele din nisce premise imaginare, fictiuni cutesate asupr'a raportului, ce esista intre poporulu maghiaru sî celelalte popóre ale tierei. Este aprópe ridicolu a crede, ca tiér'a va incetá a trece prin sguduiri, pâna ce ea va remané constituita pre aceste temelii. Este unu reu, care vecinicu va impedecá desvoltarea pacinica atâtu a pretinsiloru domnitori, câtu sî a supusiloru sei imaginari. Adeveratele stâri sî adeveratele raporturi sociale vecinicu voru isbí in constituti'a maestrita, voru isbí, pâna cându nu voru indreptá reulu, ori, provocându o sguduire iresistabila, voru daramá falnic'a constructie.

Este póte o sentire generale unu feliu de frica tainuita, care cuprinde cele mai multe suflete, este póte o presimtire a acestoru consequentie in opiniunea publica a tierei nóstre. Déca ea este, sa nu ne sfiimu a-i dá espresi'a.

O privire preste stârile nóstre este destulu, pentru cá sa motivedie cele mai grele ingrigiri. Intrég'a ocârmuire se clatina, nu mai putienu finantiele, decâtu administratiunea, nu mai putienu desvoltarea economica, decâtu acea etica.

Eri s'a tienutu prim'a siedintia a consiliului celui nou de minstri in afaceri de ale guvernului. Intre alte s'a desbatutu ce proiecte sa astérna ministrulu dietei la viitóri'a intr'unire.

Dupa o scire din Bucuresci, fostulu maresialu de curte Georgiu Filipescu este denumitu de agentu diplomaticu la curtea din St. Petersburgu.

In Franci'a se ocupa in dilele din urma opiniunea publica sî cu scirea despre scaparea din captivitate a comunistiloru Rochefort, Paschal Grousset Zourde Verliere. Toti acesti'a fura deportati la Caledoni'a noua, de unde scapendu au fugitu in noulu Sudvales.

Din Vien'a.

Ministrulu comunu se ocupa cu staverirea definitiva a bugetului, care va fi celu mai insemnatu obiectu in discussiunile delegatiuniloru ce se voru intruní in 20 Aprilie. Cá totu-déun'a s'a latitu sî astadata faima, ca ministrulu de resbelu va cere plusuri insemnate in bugetulu seu, sî asiá dara in tóte sessiunile are sa intempine cea mai resoluta critica. De asta data o voce ungara aflà de lipsa, a protestá din consideratiune câtra starea financiale a statului ungaru contr'a urcârei bugetului normalu. Acestu zelu inse a fostu pripitu, pentru ca bugetulu militariu, dupa cum se asecura din tóte pârtile, va tiené computu de starea financiale a ambeloru imperie sî se va restringe numai pre lânga ceea ce e mai necesariu. A medilocí ceea ce e mai neincungiuratu de lipsa sî a aduce interesele inarmârei in armonia cu financiele statului, este scopulu discussiuniloru la cari iau parte representantii din ambele ministerie.

Cumca acum apretiarea stârei financiale e o necesitate imperativa nu numai pentru Ungari'a ci sî pentru Austri'a, acést'a e destulu de chiaru sî ne amu insielá, cându desconsiderandu insemnatatea crisei vomu asceptá, cá acést'a sa tréca fâra de a influintiá asupr'a financieloru statului. Dejá in bugetulu pre anulu curinte, ce stà inca in discussiune, trebuiá sa se considere neincungiurabilele consecuintie financiali sî inca nu se póte prevedé, ca corespunde-va succesulu fapticu preliminariului. Atâtu stà inse, ca urcarea continua a venituriloru, constatata in tóte esposeurile financieloru din anii din urma, voru suferí o intrerumpere. Va fi de lipsa cá sa se considere in preliminariulu statului pre anulu urmatoriu capabilitatea contribuentiloru.

Ceea ce e necesariu pentru Austri'a, in mesura cu multu mai mare se póte aplicá la Ungari'a. Delegatiunea ungara pâna acum nu fu intrecuta de nice o corporatiune parlamentara in câtu privesce bugetulu armatei, câci e sciutu, cumu din caus'a acést'a se escara conflicte dese intre delegatiuni, ba delegatiunea Austriei in urma nu potea scapá de imputarea ca ea in privinti'a devotamentului patrioticu stà inderetrulu representantiei Ungariei. Cându facea atare imputatiune Ungari'a credea inca, ca va potea suportá usioru a trei'a parte din sumele pre cari trebuiá sa le solveze pentru afacerile comune, dara a venitu tempulu, cându ungurenii trebuiau sa vina la acea convictiune, ca desvoltarea economica a tierei nu tienea pasu cu sarcinele financiali sî din acést'a a resultatu disproportiunea care se vede in deficitulu ce cresce din anu in anu. Cu totu devotamentulu pentru interesele comune, delegatiunea Ungariei va esaminá cu ochiu criticu bugetulu militariu sî fatia de pretensiunile ministrului de resbelu ea va desfasiurá starea slaba a finantieloru in Ungari'a.

Aceste consideratiuni voru intrá sî in consiliulu Corónei sî voru fi decisetórie la staverirea bugetului. De se va templá asiá, apoi siguru se voru incungiurá conflictele, la cari a datu ansa de atâte ori discusiunea bugetului militariu. Atâtu in Ungari'a câtu sî in Austri'a popórele sî representantii loru sciu apretiuí interesulu celu mare, care e incopciatu cu desvoltarea organica a poterei armate. Oper'a organisatiunei armatei care s'a inceputu cu atâte sacrificie sî s'a mai terminatu, nu va stá locului, sî recerintie, basate pre acestu temeiu, nu voru intempiná resistinti'a. Astadi unu representante alu poporului nu-si mai tiene de detorintia patriotica a vorbí sî votá cu ori-ce pretiu pentru reducerea bugetului militariu, a combate sistem'a armatei stabile sî a cochetá cu sistem'a militieloru. Preste acestu punctu primitivu au trecutu delegatiunile amendoue. Armat'a pre basea deobligamentului generalu e o institutiune poporale sî desvoltarea ei nu e unu interesu inimicu poporului.

Consideratiunea câtra impregiurârile financiali de o parte, apretiarea trebuintieloru armatei de alta parte voru usiorá intielegerea intre delegatiuni. Cui va cere ministrulu de resbelu prea multu, acel'a sa se liniscésca privindu la imperiulu germanu, care fu consideratu de atâtea ori de modelu sî in respectulu acest'a. Cestiunea, carea misca in presente cercurile politice sî militarie ale Germaniei, e de o insemnatate principiale mai mare, pentru ca ea involvédia resignarea dietei dela dreptulu de a mai incuviintiá bugetulu anualu. Si cu tóte acestea diet'a Germaniei nu va avé alt'a de facutu, decâtu sa asculte ceea ce cere guvernulu imperiului. Sistem'a, pre carea tóte poterile Europei se vedu constrinse a o acceptá, pretinde mari sacrificie sî Austro-Ungari'a nu trebuie sa remâna prea departe inderetrulu stateloru militarie din Europ'a, déca voiesce sa fia sigora sî sa-si pastredie positiunea sea in concertulu poteriloru europene.

Cetimu in „Press'a“:

Bucuresci 16 Martie 1874.

S'a vediutu cu multa placere de câtra noi sî de câtra toti câti suntu in curentulu noutâtiloru dilei, scirea data de diuariulu oficialu alu imperiului austro-ungaru ca d. baronu Calice este numitu la noi agentu diplomaticu sî consulu generalu alu imperiului vecinu.

Acestu postu este de multu vacantu, sî implinirea lui este unu gagiu mai multu despre bunele dispositiuni sî relatiuni ce guvernulu austro-ungaru intretiine cu noi. Alegerea persónei este din cele mai escelente, dupa câte aflâmu. D. Calice este, pre câtu se scie, nu numai unu diplomatu distinsu, dara sî unu eruditu cunoscutu. Dlui a facutu parte sî a jucatu unu rolu principalu in espeditiunile scientifice tramise de guvernulu austriacu in pârti departate ale globului. A servitu in diplomati'a européna mai multu tempu, sî apoi a fostu mai multi ani consulu generalu in Chin'a sî Japoni'a. De doi ani se afla intorsu in Europ'a, in servitiu la Vien'a; sî in tempulu espositiunei a fostu insarcinatu a dirige lucrâri importante pentru espositiunile orientale.

Numirea unui asiá aginte diplomaticu nu póte decâtu sa servésca sî mai multu la intarirea sî stringerea relatiuniloru dintre ambele state.

De cându Austri'a a inauguratu o nóua politica in orientu, negresitu ca sî posturile diplomatice din asta parte a lumei trebuie sa le incredintiedie unoru persóne la inaltimea missiunei.

Astu-feliu se observà ca, indata dupa intórcerea imperatului Franciscu Iosefu dela Petersburg la Vien'a, representantulu Austro-Ungariei la Constantinopole se aridica la gradulu de ambasadore, sî se incredintià unui'a din cei mari demnitari ai imperiului, cunoscutu prin capacitatea cá sî prin avuti'a sea, comitele Zichy, unguru de nascere. Sa notâmu inca ca totu in acel'a-si tempu si Germani'a inaltiá representanti'a sea la Constantinopole la gradulu de ambasada.

Nu trebuie dara sa ne mirâmu déca, sî la Bucuresci poterile cauta a fi representate prin persóne de insemnatate.

Cu câtu representatiunea acést'a va fi mai buna, cu atâtu poterile europene voru fi mai bine luminate; sî se voru convinge mai lesne ca Romani'a este o tiéra libera, démna de a traí prin viéti'a ei propria, sî ca libera in intru, respectata in afara in drepturile ei, ea va serví de o escelenta pondera pentru echilibrulu necesariu in orientulu Europei!

Aflâmu asemenea cu placere ca noulu representantu alu Angliei, d. Vivian, care vine in loculu venerabilului d. Green ce s'a retrasu din caus'a etâtiei, onoratu sî recompensatu cu demnitate, este asemenea o persóna fórte bine pusa in diplomatia, care servesce chiaru in ministeriulu afaceriloru straine din Londr'a. Pentru prim'a óra, ni se afirma, guvernulu englesu numesce unu consulu din corpulu diplomatiei.

Nu potemu fi decâtu multiamiti sî lingusiti sî de acésta buna numire.

Cetimu in „Trompet'a Carp.“ :

Suntemu veseli, ori de câte ori potemu sa spunemu câte ce-va bunu lectoriloru nostri; sî astadi avemu sa spunemu dóue lucruri bune; unulu pentru ómenii nostri politici, sî altulu pentru comerciantiî români.

Omeniloru nostri politici le spunemu ca cererea nóstra necontenita de mai multi ani de dîle, de cându amu inceputu sa avemu aginti politici sî in alte pârti afara din Constantinopole; dorinti'a nóstra, pre care amu vediut'o cu fericire votata de camera inca de acum trei ani, dara pre care nu o vedeamu realisandu-se dorinti'a nóstra a avea unu aginte politicu la Petersburg, ne-a spusu Joi in camera, amiculu nostru ministrulu de esterne, ca guvernulu Majestâtiei Sele Imperatului Russiei, aru fi primindu cu placere sa véda pre agintele românu la Petersburg. Datori'a sî cuviinti'a impune unui organu de publicitate sa multiamésca celoru ce implinescu o dorintia, o cerere a sea; cându acea dorintia a sea, adjunge sa fia simtita de cei ce o potu esecutá.

Nu scimu sa fi cerutu altu jurnalu inainte de noi unu aginte diplomaticu alu Romaniei la Petersburg, sî de acea a nóstra datoria imperiósa este sa aretâmu mai intâiu profund'a sî respectuós'a nóstra reconoscintia Majestâtiei Sele tiarului Alessandru II; sî sa felicitâmu apoi pre inteligintele ministru actualu la cele din afara alu Mariei Sele Carolu I alu Romaniei.

Doi representanti români amu cerutu noi in strainatate: unu aginte politicu la Petersburg sî unu consulu comercialu la Salonicu; pre cea dintâiu amu dobandit'o prin dlu Vasalie Boerescu, cea de a dóu'a, o vomu dobandi-o prin dlu generalu Ioanu Ghika dela Constantinopole.

Unu pavilionu românu in Thesalonica, este Prea Inalte dómne, este domnule Ministru, este d-le aginte romanu la Constantinopole, unu mare lucru, unu fórte mare lucru dobanditu pentru romanitate.

Vorbesce unu limbagiu straniu inimiloru de români din Macedoni'a pavilionulu tricoloru românu in acelu portu, salutându pre marc'a Romaniei, acuil'a romana cu devis'a celei mai ilustre, celei mai valuróse dinastii Germane! — Este mare lucru, d-le Ministru, pavilionu romanu in portulu Macedoniei! — Nu credu inteliginti'a superióra a d-tale se aiba nevoe de prea multe esplicâri in asemenea materie.

De prisosu aru fi, credemu, se mai dîcemu ca agintele nostru politicu la Petersburg, trebuie sa fia unulu din cei mai eminenti personagiuri ce poseda Statulu românu: cu védia, cu avere, cu nume, inteliginti'a sî cunoscinti'a de lecruri; unu omu se scie sa 'sî ia sî se 'sî pastreze cu demnitate loculu ce i confera marele Suveranu alu Russiei, spre a representá pre Suveranulu Romaniei.

Acésta este scirea politica ce dâmu astadi lectoriloru nostri: césta-lalta, nationale sî ea, póte bucura multu pre comerciantii români de beuturi spirituóse si pre cei ce se gândescu la hygiena poporului agricolu românu.

Diet'a Ungariei.

Siedinti'a dela 26 Martie 1874. — Siedinti'a se deschide la 10 óre din dî. Procesulu -verbalu din sied. precedenta se verifica, iéra petitiunile incurse se trecu la comissiunea de petitiuni.

M. Gall adresédia ministriloru trei interpelatiuni. Prin cea dintâiu intréba pre ministrulu instructiunei publice, ca pentru ce se platesce o chiria asiá mare pentru cancelari'a facultâtiei de medicina, de óre-ce pre dî ce merge scade chiri'a locuintieloru in capitala?

Prin a dóu'a interpelatiune intréba pre ministrulu de financie, ca ce mesure cugeta a luá facia de directiunea financiara din Debretinu, carea pentru totu feliulu de pretensiuni procede cu aceeasi rigóre, ce este prescrisa numai pentru incassarea dàriloru publice, sî cu acésta ocasiune confisca sî vinde sub pretiulu de estimatiune chiaru sî acele instruminte, cari suntu neaperatu necessarie la cultivarea sî lucrarea pamentului.

Prin a trei'a interpelatiune urgédia numai respunsulu la nisce intrebâri ce le adresase ministrului de financie pentru o relasare de dare de 7000 fl. ce o ceruse orasiulu Böszörmény, fâra cá sa i se fi implinitu cererea.

Iosifu Vidliczkay intréba pre ministrii de financie sî comunicatiune, ca cu scirea sî invoirea guvernului se intempla, de oficialii dela calile ferate 'si permitu a visitá pre pasageri in interesulu monopolului de tabacu? Déca dá, apoi prin ce 'si motivédia guvernulu asemeni dispusetiuni?

Tóte aceste interpelatiuni se comunica in scrisu ministriloru concerninti.

Adamu Lazar intréba pre ministrulu de justitia, ca are de cugetu a presentá camerei unu proiectu de lege cu privire la nimicirea efecteloru publice scóse din comerciu?

Ministrulu respunde, ca resolverea acestei cestiuni este tare necesaria, inse totu-odata este sî fórte grea. Pentru pregatirea proiectului de lege in acésta privintia s'a esmisu o comissiune constatóre din membrii ai diferiteloru resorturi, ministeriali. Acésta comissiune lucra inca la acestu proiectu, care indata ce va fi gat'a se va presentá camerei.

Eduard Zsedényi, cá presiedinte suplentu alu comissiunei de 21 aduce la cunoscinti'a camerei, ca acésta comissiune, sî anume subcomissiunea de 9 membri, dupa 68 de siedintie ce le-a tienutu, si-a incheiatu lucrârile sî a presentatu raportulu seu fórte amplu sî detaiatu. Comissiunea de 21 se vede acum constrinsa a se adresá cu urmatórea intrebare câtra onorab. camera: Nu cum-va onorab. camera aru aflá cu scopu. cá comis. de 21 sa nu-si mai continue lucrârile sele, ci, dreptu resultatu alu lucrâriloru sele de pâna acum, sa presente camerei raportulu subcomissiunei de nóue, pentru cá apoi acest'a, in sensulu conclusului luatu, sa-lu transmita fâra amanare ministeriului?

Ladislau Korizmics spriginesce propunerea lui Zsedényi, iéra Dan. Irányi o combate sî, pentru casulu cându ea s'aru acceptá, 'si reserva dreptulu de a presentá unu votu separatu.

Fr. Pulszky face propunerea, dupa carea comis. de 21 aru avé sa presentedie camerei elaboratulu sub comisiunei de 9, fâra de a-lu mai luá in desbatere meritória.

Dupa óre-care desbatere, la carea participa mai multi oratori, propunerile se punu la votu sî a lui Pulszky se primesce. — Comiss. de 21 va fi deci avisata de-a procede in sensulu acestei propuneri.

Se procede apoi la alegerea vicepresiedintelui sî a membriloru delegatiunii conchiamate pre 20 Aprile. De vice-presiedinte se alese Carolu Torm'a. Resultatulu alegerei membriloru delegatiuniei se va publicá in siedinti'a de mâne.

Siedinti'a dela 27 Marte 1874. — Dupa formalitâtile indatenate, referintele Colomanu Széll presentà in numele comiss. de 21 elaboratulu subcomissiunii de 9; presentà mai departe protocólele despre siedintiele tienute de comissiune, conspectele sî bugeturile projectate pre anii 1875—77, precum sî tóte aclusele ce se tienu de protocóle, sî róga camer'a a tiparí raportulu sî apoi a-lu transmite ministeriului.

Se publica apoi resultatulu alegerii membriloru delegatiunii.

Presiedintele comunica apoi, ca in septaman'a venitória camer'a va mai tiené o siedintia pentru primirea nuncieloru camerei boieriloru sî pentru publicarea legiloru ce se voru fi sanctionatu pâna atunci.

Acea parte a procesului verbalu ce se referesce la alegerea membriloru delegatiunii se verifica. Inainte de 15 Aprile nu se voru mai tiené siedintie meritórie.

Cetimu urmatoriulu importantu articolu in „Memorialu diplomatique“ dela 21 Martie:

Se scie ca tierile supuse dominatiunii otomane suntu dintre cele mai fertile de pre pamentu, gratia bogatiei naturale a solului sî dulcetiei temperaturei. Cu tóte acestea cultur'a se afla pretutindeni intr'o stare de negligentia estrema. Lips'a de ori-ce feliu de proprietâti, lenea inascuta la turci sî atasiamentulu loru câtra usagiile vechi, lipsa de câi de comunicatiune, lipsa midilóceloru de irigatiuni séu starea de slabiciune in care le-a lasatu sa cada mai cu séma in interiorulu Asiei mici, in Siri'a sî in tierile de pre tiermurile Eufratului se opunu la cultivarea pamentului. Câtu despre industrie, alu cârei centru se afla mai cu séma prin orasie, ea nu se afla redusa numai la starea cea mai miserabila in tóta pârtile imperiului, ea este astadi mai inferióra chiaru de câtu cum erá odinióra. Numai esista manufacture propriu dîse. Câte-va ramure industriale au atinsu unu óre-care gradu de superioritate; dara in totalu ele au o prea mica importantia pentru a constituí o industrie mare sî a da locu la unu comerciu intinsu.

Organisatiunea politica a imperiului otomanu presentà in tóte lucrurile caracterulu despotismului asiaticu sî alu arbitrariului nemarginitu alu suveranului. Reformele operate in tempu de vre-o patrudieci ani incóce in administratiune suntu atâtea ilusiuni europene; hati-serifulu dela Ghiulhane a fostu o incercare slaba facuta spre a redicá unu feliu de bariera contr'a vointieloru absolute ale Sultanului, sî cu tóte acestea a remasu litera mórta in midiloculu barbariei turcesci. Se ajunse aprópe la disperare despre lumea musulmana, fia pentru propri'a sea reforma, fia pentru populatiunile crestine pre cari nenorocirea evenimenteloru le pusese sub dominatiunea sea directa. A satisface pre Europ'a in Turci'a spre a mantiené pre Turci'a in Europ'a, — acést'a a fostu sî este inca ideia constanta a ómeniloru de statu ai Turciei. Ei 'sî platescu cu aparintia, sî nu lucréza de locu sub impulsiunea propriei loru cugetâri sî a conditiunii adeverate a societâtiei musulmane; lucrârile loru reformatorie nu suntu de câtu nisce imprumutâri penibile contractate numai pentru a sustiené o viétia ce se clatina sî unu statu care cade din ce in ce in ruina.

Totu ce ei facu in directiunea acést'a este superficialu sî sterpu. Câtu despre diplomatia européna care, in cei din urma trei-dieci de ani, s'a ocupatu multu cu im-

FOISIÓRA.

Condemnatulu dela Trianon la Sainte Marguerite.

Colonelulu Villette, cunoscutu din procesulu lui Bazaine, adjutantulu sî credinciosulu Pilade alu condemnatului maresialu, a cârui inchisóre o impartasiesce sî elu de buna voia in insul'a Sainte Marguerite, a sositu acum câte-va dîle la Parisu spre a-si vedé famili'a sî a comunicatu diuariului „le Goulois“ nisce detalii despre modulu vietiei amicului seu prisonieru. Estragemu sî noi din aretârile sentimentale ale acestei foi bonapartiste urmatórele:

In urm'a unui conflictu escatu intre directorulu civilu sî oficierulu care comandà garnisón'a fortului compusa de 100 ómeni, Bazaine sî famili'a sea au fostu pusi sub autoritatea sî priveghiarea esclusiva a autoritâtiei civile. La inceputu Bazaine avea cu sine numai pre fiiulu seu de 7 ani; de 14 dile inse pre insul'a Sainte Marguerete se afla soci'a sî ambii sei copii mai mici. Famili'a sea locuiesce o aripa a fortului situata spre nordu. Murulu grosu sî inaltu forméza unu unghiu dreptu intr'unulu din coltiurile insulei. La piciorulu acestui muru valurile se spargu neincetatu la diece metri sub etagiulu de josu alu casei.

Maresialulu se scóla la siepte óre: cetesce câte-va scrisori, acelea ce permite directorulu sa-i pervina, conformu regulamenteloru emanate dela ministeriulu din intru, adeca desfacute. La 11 óre dejuna cu femei'a, copiii sei sî colonelulu. Dupa dejunu, amendoi barbatii se scola sî mergu sa se preumbla pre teratia.

Acésta teratia, lunga de 37 pasi, cuprinde tóte gradinele de care au vorbitu unii novelisti reu informati, 37 pasi de lunga! Este unu feliu de capu care da in marea sî la care au mai adaugatu, in cele din urma tempuri o teratia cotitórie spre partea de apusu a insulei. — Totalu: aprópe 97 pasi.

Au vorbitu asemenea de boschietei de aleiuri de platani. Vai! aceste aleiuri, de platani suntu compuse de doi arburi, enormi, este adeveratu, — dara care paru a se intrebá unulu pre altulu care va inmugurí intâiu. Apoi sórele nu bate nici odata pre acésta teratia, impedecandu-lu inaltimea murului de a resfrange cea mai mica radia.

Acolo dela prandiu pâna la cinci óre, cei doi solitari mergu, mereu mergu, mesurandu metodicu cei 97 pasi de preumblare care li s'au mesuratu pentru dóuedieci ani sî afara de acestu spatiu le este opritu de a pune piciorulu.

La ce cugetu ei? Ce vorbescu ei in aceste patru óre de umbletu pre aceleasi dale, pre aceleasi fire de iérba?

Ei vorbescu adesea de Metiu, de Franci'a, sî raru de procesu. Condamnatulu este convinsu ca erá buna caus'a lui; remane in acésta ilusiune sî vorbesce cu convictiunea unui omu necunoscutu. Apoi, conversatiunea quotidiana, monotona, se finesce prin langezala. Atunci maresialulu se opresce sî siede pre o banca, colonelulu siede lânga elu sî amendoi privescu astfeliu marea care se intinde la piciórele loru, sórele care se culca cá intr'unu incendiu, miscarea celoru trei séu patru bârci care circula la piciórele fortului.

Dincolo de acésta mare, cam in fati'a acestei insule, unu omu se asiediá odinióra. Se numea Marius sî cugetá asemenea asupr'a ruineloru.

Maresialulu intra la siapte óre. Fuméza dupa mancare, pâna la nóue óre sî jumetate, sî se culca la diece. De multu tóte portile casei suntu zavorite.

Copiii au jucarii. Ei s'au deprinsu cu acésta viétia claustrala sî se amusa cum potu pre teratia. Une-ori celu mare merge de se preumbla cu directorulu.

Este detentiunea cu totu ce are ea de fatigantu sî posomoritu.

Colonelulu nu e de acésta parere séu este devotamentulu incarnatu, câci revine indata a o impartasî cu maresialulu. Ómenii capabili de asemenea sacrificiuri suntu rari in aceste tempuri.

Bravului Villette i paru naturale tóte acestea...

Dóue-dieci de ani pre acésta teratia in fati'a acestei perpetue tristetie care se numesce marea!... „Rom.“

periulu otomanu, ea credea ca a facutu totulu pentru intarirea acestui imperiu obtienendu pentru administratiunea turca óre cari amelioratiuni, sî in favórea crestiniloru din Orientu óre-cari concesiuni. Tóte acestea fura ilusiune! Politic'a contemporana a recunoscutu imens'a insuficientia a tuturoru acestoru tentatiuni. Ea petrunde astadi mai departe de câtu suprafaci'a lucruriloru; ea scie ca Turci'a nu este de câtu unu bastimentu vechiu care nu se mai póte tiené pre mare de câtu cu carena noue, cu vele noua sî cu altu echipagiu. Acestu imperiu sémena cu calulu pre care Rolandu, in furi'a sea, 'lu trage de freu; elu are tóte calitâtile calului, déca aceste calitâti suntu paralisate printr'o mica nenorocire, aceea ca e mortu.

In fati'a acestei stâri de lucruri s'a pretinsu ca puterile dela nordu voiescu a imparti intre densele succesiunea Sultanului! Aci este erórea! Ele nu voiescu sa sustiena imperiulu otomanu, déca elu nu s'aru putea sustiené prin elu insusi; dara ele nu voiescu iérasi alu anecsá la teritoriileloru respective; si cându ultim'a sea óra va suná ele voiescu a stabilí pre ruinele sele unu sistemu de noi state crestine pre cari le voru luá sub protectiunea loru comuna. Tempulu e unu stapânu mare; problema dificila pre care politic'a secolului alu XIX a voitu s'o transeze prin forti'a tunului, finele secolului alu XIX séu secolulu XX voru sci ale resolve prin câile pacifice ale diplomatiei. Turci'a a incetatu de-a fi unu subiectu de alarma pentru puterile Europei cari nu se voru mai bate pentru acestu imperiu!

Representatiunea universitâtiei districtului sî a urbei Fagarasiu in caus'a arondarei municipialoru.

(Urmare)

Aceste pârti in totale cu estensiunea de 83 miluri patrate, cu 163 de comuni, 163,625 de suflele sî cu o cuantitate de contributiune 535,473 fl., precum probédia conspectulu B, aci achisu, luându in legatura referintiele teritoriali, aru formá unu teritoriu corespundietoriu pretensiuniloru unei administratiuni bune câtu sî corecte.

Relativu la prevenirea óre câroru obiectiuni obveninde, voimu a observá cu tóta supunerea, ca prin infiintiarea comitatului Fagarasiu nu sufere nici o scurtare, nice comitatulu Brasiovului, nice alu Sabiiului; de óre-ce sî in casulu arondarei comitatului Fagarasiu, celu dintâiu cu unu teritoriu de 92 miluri patrate, cu 137 de comunitâti, 210,930 de suflete sî cu fondulu de contributiune de lipsa; iéra celu din urma cu unu teritoriu de 70 miluri patrate, cu 180 de comunitâti, 158,579 de suflete, sî cu unu fondu de contributiune de ajunsu, se aréta ambe asiá de estinse, incâtu se voru poté administrá cum se cuvine fâra ingreunarea preste mesura cu contributiunea gremiale.

Prea onorata Camera!

Universitatea districtului Fagarasiului câtu sî cea urbana, care intru asemenea dorescu o administratiune buna, si justitia esacta, au primitu impartirea si incorporarea districtului si a orasiului conformu proiectului ministeriale cu intristare; de óre-ce prin aceea nu numai ca i s'aru sterge numele gloriosu istoricu din sirulu jurisdictiuniloru, ma ce e mai multu, uniculu centru comerciale si alu comunicatiunei in o distantia de 19 miluri intre Sabiiu si Brasiovu, va se dica urbea Fagarasiu, aru fi amenintiata prin aceea cu nimicirea totale, cari giurstâri aru eschide cu totulu pre locuitorii districtului, câtu si ai orasiului dela autonomi'a loru si dela folosinti'a drepturiloru nedisputavere, numai din caus'a departârei teritoriali; de óre-ce afara de partecic'a Branului, care sî mai inainte s'au tienutu de Brasiovu, si care acum'a s'au incorporatu iéra acolo, — nici o parte a acestui districtu nu gravitédia nice cu Brasiovulu, nice cu Sabiiulu, — ma din contra partea teritoriului proiectatu de noi cu mica esceptiune gravitédia totu la Fagarasiu in privinti'a comunicatiunei comerciului, industriei, câtu sî a castigârei de pâne.

In istori'a patriei nóstre adese-ori au jucatu rol'a insemnata Fagarasiulu, apoi in tempulu mai nou au inceputu a se desvoltá, atâtu in privinti'a culturei sociali, industriare sî comerciali, câtu sî atingatoriu de politic'a statului. Elu formédia punctulu centrale, la care locuitorii acestui districtu sî cei din giuru concurgu cá la centrulu naturale.

Importanti'a acestui districtu cá jurisdictiune, precum probédia sî istori'a, totu déun'a fu recunoscuta si prin legislatiune, cace radicânduse Fagarasiulu la „baronatu liberu", Capitanulu supremu alu acestui'a cá guvernatoriu atâtu civile câtu si militariu au respunsu asupr'a i de sine statatoriu, si pre cându apoi legea anului 1650, desfiintiendu libero baronatele in Transilvani'a, acest'a unulu alu Fagarasiului totusi s'a sustienutu si mai incolo cá atare, câci pentru corespundiatori'a conducere atâtu in privinti'a administratiunei civile, câtu sî militarie, precum si pentru aperarea acestui punctu alu tierei, s'a aretatu de necesariu.

Nu avemu de a pomení dara reminiscenti'a gloriósa sî neuitavera a Fagarasiului séu rolele lui de sub domnitorii nationali, ci numai atât'a amintimu, ca sî cu ocasiunea arondarei sub imperiulu lui Iosifu alu II-lea s'au sustienutu districtulu Fagarasiului cu resiedinti'a in Fagarasiu cá unu punctu, a cârui'a necesitate in privinti'a supraveghiarei statului cu considerarea marginei lui de câtra amédi — s'au recunoscutu, pre care dara nice regimulu presinte cu privire la relatiunile date nu-lu póte trece nice odata cu vederea.

Poporului acestui districtu desfetatu, aflându-si emporiulu in Fagarasiu din departare de mai multe miluri gravitédia aici atâtu pentru satisfacerea lipseloru, câtu sî pentru vinderea producteloru lui, precum dovedescu acést'a tergurile de septamana câtu sî de tiéra, tare cercetate; pentru acea dara arondarea Comitatului Fagarasiu in form'a data sî ceruta de noi aru indestulá sî pre locuitorii pârtiloru incorporande atâtu pentru folosirea libera a drepturiloru autonomicu, câtu sî cu privire la influintiandele preture sî judecatorie cercuali in locurile centrali potrivite, adeca: Avrigulu de Fagarasiu $6^{6}/_{8}$ miluri, Agnit'a de Fagarasiu $5^{1}/_{8}$, Cinculu mare $2^{7}/_{8}$, Rupea $5^{6}/_{8}$, Veneti'a séu Siercai'a de Fagarasiu $2^{6}/_{8}$ un'a, iéra alt'a $1^{6}/_{8}$ miluri, sî in fine Fagarasiulu pentru inlesnirea causeloru litiganti. Din altele poterile de lucru, cari atâtu acum'a, câtu si dupa arondarea comitatului stau la dispositiune libera dupa norm'a cea sustatória despre lucrulu drumuriloru, se potu tiené acelea asiá in stare buna, incâtu dela Fagarasiu, care singuru numai se póte luá de resiedinti'a comitatului, sî cele mai departate pârti ale comitatului nou nu aru cadé asiá departe, incâtu se sufere ver- un'a scurtare in folosinti'a libera a drepturiloru sele, câci Urbea-Fagarasiu aru vení departata de comunile din marginea hotarului câtre média nópte, Trapoldu de 5 miluri, de câtra amédi culmea Carpatiloru de $3^{1}/_{2}$ miluri, de câtra resaritu Racosiulu inferioru de $5^{6}/_{8}$ miluuri, sî in fine de câtra apusu comunitatea Bradu de $7^{2}/_{8}$ miluri.

Apoi déca cine-va e amiculu unei arondâri corespundietórie trebuie sa se impace cu principiulu egalei indreptatiri sî cu renunciarea la privilegie, comitatulu celu nou aru restituí liniscea turburata a spiriteloru acestui municipiu, — sî districtulu Fagarasiului cu trecutu istoricu, care de si cu sustienerea in form'a nóua, este totu acelu districtu, ce inca sub domni'a absolutistica a lui Iosifu alu II-lea s'a sustienutu cà necesariu in interesulu de gubernare alu regimului de atunci de salutariu sî corespundietoriu, si acestu periodu nu-lu póte invinuí nimenea, ca dóra aru fi favoritu nationalitâtile ori privilegiele.

Prin infiintiarea Comitatului Fagarasiului pârtile confederande nu s'aru rumpe din acea indatinata sî dulce legatura, la care gravitédia in causele de comerciu, dara nici interesulu statului nu dictédia, ca locuitorii unui teritoriu estinsu si departatu, sa caute oficiuri, — sa-si esercitedie drepturile municipali si sa-si implinésca datorintiele oficióse administrative in atari locuri, despre cari comerciulu sî comunicatiunea loru nici ca scie.

Arondarea, respective incorporarea proiectata nici in privinti'a situatiunei geografice nu aru corespunde pretensiuniloru unei administratiuni bune, care este in interesulu statului, câci partea cea mare a comuneloru departate dela resiedinti'a municipiului aru ingreuná si aru slabí gubernarea centrale, iéra supraveghiarea statului aru devení destramata, ale câroru ùrmâri aru fi ca — cu administratiunea amu devení acolo, unde amu fostu pâna acum, ori nici acolo, pre cându problem'a vietiei statului este o administratiune buna sî corecta, apoi supraveghiare stricta. Noi cu tóta siguritatea potemu pune intrebarea ingrigitória, ca óre prin o arondare nepotrivita activitatea organului celui mai insemnatu alu statului constitutiunale, a representantiei munipali, nu se va nimicí?

Dara impartirea respective incorporarea proiectata a districtului aru fi o operatiune sî contr'a intereseloru materiali ale statului, de óre-care in acestu districtu posede statulu mai multu decâtu 70,000 de juguri proprietate de pamentu, pórta economia insemnata, are armesari sî ergelie, spre a câror'a administrare sî economisare, cându aru fi silitu a concurge totu odata la ambele puncte centrali, la Brasiovu si la Sabiiu, fiindu ambe tare departate de aici, aru suferí multa dauna sî scadere, câci precum este in genere cunoscutu, referintiele urbariali inca nu suntu regulate definitivu

(Va urmá)

Publicatiune asociatiunale!
Membrii asociatiunei filiale din Sabiiu a **asociatiunei amploiatiloru** din monarchi'a austro-ungara voru tiené in 26 Aprile a. c. la $10^{1}/_{2}$ óre a. m. o adunare locale **estraordinaria** pentru alegerea a 2 representanti ai acestei filiale la adunarea generale pentru anulu curinte.

Localulu adunârei se va aduce la cunoscintia publica la tempulu seu.

Sabiiu in 1 Aprile 1874.

pentru comitetulu localu
Ioane Süssmann m/p.
presiedinte.
Aloisu Szábel m/p.
secretariu.

Varietâti.

*** (Agintele Romaniei la Romanu) D. Const. Essarcu avù onórea de-a fi primitu in audientia particulare prin regele Italiei, cârui'a i dete scrisórea autografa de felicitatiune la ocasiunea aniversârei de 25 uni a suirei pre tronu a regelui Vict. Eman. din partea domnitoriului Romaniei. Regele primí pre agintele rom. cu multa bunavointia, asecurându-lu despre simpathiele sele pentru Romani'a sî domnitoriulu ei.

*** Fructe inghetiate — Cui nu se intempla cá se arunce fructe iérn'a pentru ca suntu inghetiate? Eaca unu medilocu de ale aduce in stare buna, pre care 'lu recomandamu cercârii menagieriloru nóstre: se punu fructele inghetiate in apa câtu de rece, sî se lasa acolo câtu-va tempu. Se forméza atunci impregiurulu fructului o cója de ghiatia, care, topindu-se mai pre urma incetu cu incetu, lasa fructulu asiá de frumosu, dupa cum erá inainte de-a fi inghetiatu.

Acestu midilocu se intrebuintiéza mai cu séma pentru pere, cari, fâra de acésta nu 'sî mai vinu in fire.

Nu trebue sa se apropie la focu fructele degerate, caci atunci se strica pre locu.

*** Comunitatea Orsiov'a din cotulu Severinului capetà dreptulu de a tiené tergu de septamâna in fia care Luni si Joi.

*** O noua lumina electrica. — Omenii de sciintia sî industriasi lucréza pre capete cá sa descopere midilóce de iluminatiune eftine sî intense. In momentulu de fatia o machina Gramme, perfectionata, este espusa in Vistminter-Bridgeroad. Printr'o dispositiune dibace curintele magneto-electricu ce produce este cu totulu neintreruptu; prin urmare masina nu desvoltéza nici scantei, nici caldura. Conducend'o in proportiune de 400 revolutiuní pre minutui ea produce o putere luminósa egala cu 15,000 luminâri, cu pretiulu de unu schilingu pre óra (1 leu sî 25 bani.)

Acésta masina se póte intrebuintiá nu numai pentru luminatu, ci sî pentru diferite fabricatiuni, precum este preparatiunea ocetului sî a alcalieloru caustice. Cu aceeasi masina s'a facutu sî analis'a spectrale a diferite metale. Vargi necunoscute pâna aci in spectru, au doveditu puterea acestei masini. (Revista Sciintifica)

*** Printr'o coincidintia din cele mai curióse, la 15 Februariu, s'a presentatu dinaintea curtii de Apelu din Bucuresci, sectiunea 3, D. B. ingineru din „scóla de poduri sî sosele din Parisu", sî care s'a distinsu la 19 Ianuarie in 1871 la Buzenvalu, ultim'a esire a gardei nationale din Parisu spre St. Cloud, contr'a prusianiloru; este chiamatu cá espertu intr'o afacere a societâtiei actionariloru câiloru ferate române. Dupa ce 'sî spune numele, pronumele sî profesiunea, este invitatu a pune mân'a pre cruce si a repetá formul'a juramentului. D. B. inse refusa de a indepliní acésta formalitate; d-sea se declara ca neapartienendu nici unei religiuni, sentimentulu d-sale intimu nu-i permite de a invocá numele crucei séu alu alui Dumnedieu.

Curtea facendu aplicatiunea art. 241 din procedura civile, dispositiune pre care legiuitoriulu nostru a imprumutat'o din codicele genevesu, autorisà pre D. B. a declará puru sî simplu ca „se obliga pre onóre sî consciintia".

*** In comunitate Bodu in tiér'a Bârsei se infiintià unu oficiu postalu, de care se tienu comunitâtile Arapatak, Bodu sî Erösd. Oficiulu sî incepù activitatea sea cu inceputulu lunei lui Aprile a. c.

*** — (Pata in sóre). Unu astronomu din Philadelphi'a se urca intr'o dî in observatorulu facultatei de sciintie; observandu sórele, zarí de odata prin telescopulu seu o pata considerabila in disculu solaru. Cuprinsu de mirare incepu sa observe mai cu atentiune acestu fenomenu.

De aici elu trase o multime de deductiuni, care de care mai amenintiatórie pentru sermanulu nostru globu.

A dóua dî acelea-si observatiuni, sî acelea-si deductiuni; in fine intréga societate academica se puse in miscare sî observandu acésta pata, conchise, ca globulu solaru are sa se stânga. Pâna séra, totu orasiulu Philadelphi'a fù informatu despre acésta savanta descoperire, pre care o comentà fia care in feliulu seu.

A trei'a dî inse, astronomulu nostru, spre marea-i deceptiune, descoperí ca acea faimósa pata, nu erá de câtu o musca mórta ce se strecurase intre lentilile telescopului!

*** Lipsa de profesori. „Monitorulu oficialu" alu Romaniei publica list'a catedreloru vacante in invetiamentulu secundariu sî superióre pentru a câroru ocupare se va tiené concursu la 1 sî 15 Septembre sî la 1 Octobre, a. c st. vechiu. — in circumscriptiunea Bucuresciloru 28 catedre vacante, — in circumscript. Iassiloru 8 c. v. in circumscr. Craiovei 5 c. v. in circumscr. Berladului 10 c. v. Cu totulu 51 catedre vacante. — Caus'a acestei aparintie este ca professorii suntu reu salarisati sî tenerii rom. se arunca toti pre carier'a juridica, firesce multu mai castigatiósa.

*** (Câile ferate române.) Erá unu tempu cându Ungari'a avea o opiniune fórte optimistica despre starea financiale sî despre capabilitatea tierei, de acea guvernulu ungaru a proiectatu atunci nu mai putienu decâtu cinci junctiuni cu drumurile Romaniei Guvernulu din Bucuresci calculà inse mai bine cu capabilitatea sea sî dechiarà din capulu locului, ca cladirea a cinci linie e unu lucru imposibilu. Guvernulu unguerescu tiené lini'a Brasiovu—Ploesci de mare insemnatate sî acést'a cu deosebire din punctu de vedere strategicu, sî vediendu, ca guvernulu Romaniei, care tiené acést'a linia de unu lucru secundariu, nu pune cladirea linei in lucrare, apromise, ca va garantá Ungari'a interesele sî pentru lini'a româna déca se va cladí. Romani'a a respinsu acésta imbiare, fiindu ca venea prin acésta concesiune in óre care referintia de atarnare fatia cu Ungari'a. Totu pre tempulu acel'a s'a discutatu sî lini'a Bazias—Orsiova. In privinti'a acestei linii guvernulu ungaru nu se potù decide trei ani deplini. Societatea drumuriloru ferate de statu din Austri'a a cerutu intreprinderea acestei linie pentru lini'a ei sudostica sî asiá erá in lucrare pâna la Bazias. Guvernulu din Bud'a-Pest'a voiá de o parte sa castige folósele acestei linie pentru societâtile specificu ungarie, anume pentru lini'a Tis'a sî Alföld, de alta parte voiá sa favoriseze prin acésta linia mai multe locuri (Lugosiu Caransebesiu), cari pâna aci erau neglese. Pâna ce durà acésta siovaire Romani'a a terminatu cladirea liniei Bucuresci—Orsiova; sînele suntu asiediate pâna la punctulu de junctiune memoratu mai in urma sî in putiene luni se va poté deschide comunicatiunea. Dara lini'a acést'a se revarsa in o ulitia infundata fiindu ca din partea Ungariei nu s'a decisu nimicu cu privire la lini'a Bazias—Orsiova. Acum guvernulu românu e acel'a care intetiesce la regimulu din Pest'a acést'a cestiune a drumului feratu sî ministrulu de comunicatiune Cantacuzeno dechiara ca e gat'a a concede statului vecinu lini'a Ploesci—Brasiovu sî a o cladí chiaru pre spesele sele, numai Ungari'a sa medilocésca junctiunea la lini'a Orsiova—Bucuresci. Intr'acea vení inse preste Ungari'a cris'a financiale, care dovedí ca cele cinci linii ungare-române nu suntu decâtu unu visu. La acést'a mai venì sî cris'a ministeriale, care impedecà ori ce actiune. Acum candu sî financiele Romaniei nu concedu decâtu celu multu cele dóue linii memorate, pertractârile se voru restringe numai pre lânga acestea dóue junctiuni. Aceste pertractâri stagnédia in câtuva prin demisiunarea domnului de Schlechta care a fostu denumitu de aginte generalu la drumurile ferate turcesci a lui Hirsch, dara se voru reapucá in celu mai de aprópe tempu pentru ca s'a denumitu unu aginte nou. Fiindu ca guvernulu Romaniei e aplecatu sî fiindu ca Ungari'a pune unu mare pondu pre comunicatiunea câiloru ferate cu principatele dunarene, acést'a afacere in scurtu tempu se va resolví definitivu.

Unu scurtu tractatu despre institutele de corectiune.

(Urmare.)

Trebuie aplicate dara astfeliu de midilóce psichologice sî pedagogice, prin cari sa se corige internulu omului, sa i se cultive mintea sî inim'a criminalistului, cá asiá cunoscendu sî intielegendu reulu sî urmârile cele rele ale fapteloru sele criminali, sa urésca aceste fapte, sî cá sa scia, cum sa vietiuiésca pre venitoriu, sa nu mai recada in fapte criminali, din contra sa scia duce o viétia onesta, sa iubésca dreptatea sî adeverulu, sî acestea sa-i fia tient'a vietiei sele.

Senocratu fiindu intrebatu, ca ce tienta vrea sa ajunga cu invetiaceii lui, au respunsu: „Ut id sua sponte facerent, quod cogerentur facere legibus (Cic. de republi. 1. 2.)“ Sî institutele corectórie au de tienta, sa influintiedie sî sa lucre in astfeliu de modu asupr'a criminalistiloru, cá ei de buna voia, adeca din o convictiune statornica, sa faca, aceea ce demanda legile a face. Numai atunci voru poté fi pre venitoriu ómeni onesti sî crestini buni, câci pré nimeritu dice in privinti'a acést'a unu scriitoriu latinu: „et prodesse volunt boni virtutis amore.“

Din acestea se vede câtu de sublima, dara totu odata sî câtu de grea este problem'a, ce o au institutele corectorie, potu dice, ca ea este mai sublima, mai ostenitórie sî mai grea, decâtu aceea problema ce o are educatiunea in genere, mai sublima, pentru ca are sa faca din omu stricatu omu indreptatu, din individu periculosu statului sî societâtiei omenesci unu individu folositoriu tuturoru; mai grea sî mai ostenitória, pentru ca ea este o educatiune supletória séu corectiva avendu inaintea sea nu unu pamentu nesemenatu sî móle precum este inim'a cea fragela a tinerimei, ci unu câmpu parasitu sî intielenitu, precum este inim'a ómeniloru imbetraniti in reutâti.

Sî tocmai acést'a este caus'a, ca institutele corectorie au trecutu prin mai multe fase in desvoltarea sî perfectiunarea loru, facendu-se totu feliulu de incercâri si indreptâri prin indelungat'a esperintia.

Sistemele institutel oru de corectiune.

Pentru cá sa-si póta face, stimatii cetitori, óre-care imaginare despre stadiulu de perfectiune, la care au ajunsu cestiunea, de care me ocupu, voiu amintí, pre câtu 'mi suntu cunoscute din isvórele, ce le-amu potutu capetá la dispositiune, diferitele sisteme mai insemnate a instituteleru de corectiune.

Pre acela'si tempu, cându Howard se ocupá cu predilectiune cu reformarea carceriloru, s'au suscitatu caus'a acést'a sî in Americ'a, anume in Filadelfi'a, unu orasiu edificatu de quecari. In anulu 1776 s'au formatu ací o societate pentru cercetarea carceriloru sî ameliorarea loru. In urm'a staruintiei acestei societâti se statorí prin lege principiulu, cá cei condemnati la inchisóre sa se clasifice dupa genu, dupa etate, caracteru sî capacitate de lucru; iéra pentru cei mai selbatici sî renitenti sa se faca chilii separate pentru câte unu individu pre lânga ocupatiunea necesaria.

Legea acést'a dase ansa la o desbatere viua prin pressa. Quecarii nu vreau sa privésca carcerile de case de pedépsa sî de lucru, ci de penitentia, sî fiindu ei aplecati dupa religiunea loru la contemplatiuni singuratece, ei pledau cu deadinsulu pentru inchisóre separata sî inca cu atât'a asprime, cá sî ocupatiunile sî visitele sa fia oprite. In sensulu acest'a s'au sî edificatu la anulu 1822 dóue institute in Pensilvani'a, unulu la Filadelfi'a sî altulu la Pittsburg.

Opiniunea acést'a inse fu combatuta in cele-lalte state ale uniunei, cu deosebire in New-York sî Massachusets. Sî ací fu necunoscutu principiulu, cá sa se puna o deosebita purtare de grigia, cá condemnatii sa nu se strice moralmente mai tare in inchisori, ci sa se indrepteze, afirmandu-se, ca acestu scopu se póte ajunge mai siguru prin dedare la lucru, prin punctuositate sî prin disciplina. Pondulu celu mai mare sa se puna inse pre lucru. Pentru aceea inchisorile au se devina preferinte case de lucru; demoralisarea sa se incungiure mai bine prin aceea, ca condemnatii preste nópte sa se inchida in chilii separate de dormitu, iéra dîu'a sa lucre laolalta sub priveghiare severa, demandandu-li-se o tacere absoluta. Ori-ce comunicare prin cuvinte séu semne sa fia strictu oprita sub amenintiare de pedépsa corporale; sa nu se folosésca fatia cu condemnatii nici unu feliu de agratiare. In anulu 1821 s'au sî edificatu dupa principiulu acest'a unu institutu de corectiune in Auburnu lânga New-Yorc.

Acest'a este inceputulu celoru dóue renumite sisteme a instituteloru de corectiune din Americ'a, adeca: 1) a sistemului Pensilvanu, numitu sî sistemulu isolârei, sî 2) a sistemului auburnicu numitu sî sistemulu tacerei, — cari din anu in anu s'au modificatu sî perfectiunatu.

In sistemulu pensilvanicu deja dupa siése ani s'au facutu unele modificâri. Inchisórea separata au remasu; inse s'au statoritu, cá in tóta dîu'a sa cercetedie pre condemnati prin chilii barbati de specialitate, cu fric'a lui Ddieu; cá pre lânga ocupatiunea necesaria condemnatii sa se instruede din invetiamentulu moralo-religiosu.

Sistemulu auburnicu au suferita acea modificare, ca nu numai in tempulu de pausa, ci sî sub lucru sa fia iertata vorbirea despre ceea ce privesce lucrulu.

Sistemele acestea cu deosebire celu pensilvanicu s'au latitu nu numai in Americ'a, ci sî in multe staturi din Europ'a firesce pre lânga diferite modificâri, asiá incâtu póte nu s'aru aflá dóue institute cari sa fia tóte asemenea in privinti'a sistemului. (Va urmá)

Sabiiu, 9/21 Martiu 1874.

Domnule redactoru! In nr. 19 din 7/19 a. c. alu „Telegrafului Rom.“ fati'a 75 unde se polemiséza cu „Albin'a“ relativu la nr. 17 a. c. alu acestei'a, occurre sî pasagiulu: „Cum suntu necontentele sî emotionatele prelegeri cari se tienu . . . . pâna si eleviloru institutului archidiecesanu, dupa cum se numeresce, spre a depopularisá oficie eclesiastice sî in fine sî fói'a nóstra.“

Neavendu subscrisulu nimic'a comunu nici cu nr. 17 a. c. din „Albin'a“ sî prin urmare nici cu polemi'a „Telegrafului Romanu“ nici chiaru cu acest'a; fiindu ca citatulu pasagiu, atinge, pré de aprópe institutulu nostru archidiecesanu in genere, iéra specialmente pre intregu corpulu profesorale, carele singuru tiene prelegeri in acelu institutu, sî in lini'a prima pre subscrisulu in cualitatea lui cá directoru, carele, in poterea instructiunei ce o are — sî dupa firea lucrului — este respunsaveru de starea invetiamentului sî a instructiunei eleviloru institutului, de educatiunea acelor'a sî preste totu de védi'a institutului in afara; — care cá din seninu se trage la midilocu sî se amesteca in acésta polemia de elu cu totului totu straina — fiindu ca din coprinsulu acelui pasagiu — aruncatu asiá la midilocu precum se vede — pré usioru póte cineva deduce, ca in institutulu nostru se tienu prelegeri pernicióse, sî prejuditióse scopului acelui institutu sî ca prin urmare acest'a aru fi unu institutu nu de crescere, ci de demoralisare, — unu lucru, preste care subscrisului nu-i póte fi iertatu a trece cu vederea sî cu tacerea; acelu subscrisu se vede necesitatu a rogá pre onorat'a redactiune cu tóta decenti'a, cá in asemenea modu sa binevoiésca in nr. celu mai de aprópe alu „Tel Rom.“ a chiarificá lucrulu, sî — binevoindu a publicá aceste siruri — a aretá anumitu:

1. De ce coprinsu suntu acele prelegeri necontenite sî emotionate tienute eleviloru institutului?

2. Cari suntu acele oficii eclesiastice depopularisate? sî

3. Cine dintre profesorii institutului nostru au tienutu sî tienu eleviloru acestui'a atari prelegeri?

I. Hanni'a.
profesoru sî directoru.

(Cetindu omulu cele de mai susu nu póte sa nu-si aduca aminte de proverbiulu: „unde bati sî unde crépa!“ In nr. 19 alu „Telegrafului Romanu“ s'a publicatu in adeveru o notitia despre clic'a din archidiecesa, referitória la unu pamfletu din „Albin'a“ nr. 17, dara nu ni trecea prin minte, ca dlu reclamante de mai susu va luá tóta povér'a acelei notitie asupra'si. Cuventulu prelegeri, de-sî este indatinatu mai cu séma profesoriloru, nu puté sa confunde pre nimenea, pentru ca lânga densulu se cetesce numai decâtu mai departe: „intr'ascunsu“; si prelegeri, chiaru sî publice, tienu sî altii, cari nu suntu nici directori nici profesori cá sa tacemu despre aceea, ca cuventulu prelegerei se póte intrebuintiá sî in modu figuratu.

Cu tóte aceste, déca dlu reclamante crede ca e vorb'a de sine, câci de corpulu profesoriloru din institutulu nostru archidiecesanu, cá atare, spunemu ca n'a potutu fi vorb'a in notiti'a de mai susu, i facemu cunoscutu ca cu parere de reu amu auditu unele cari se referescu si la densulu, sî câroru va avé bunatate a le dá o desmintire eclatanta. Aceste se coprindu fatia cu intrebârile puse de d-sea in urmatórele:

ad. 1. Espectorarea inaintea eleviloru in prelegere ordinari despre „Telegrafulu Romanu“, cá despre o fóia carea aduna tóte certele;

ad. 2. Archimandritii, protosincelii sî protodiaconii, se descriu cá nesce servitori de curte ai episcopului, resp. archiepiscopului;

ad. 3. credemu ca va fi de ajunsu déca spunemu ca aceste se amesteca in órele pastoralului.

Atât'a acum, pentru cá sa mai scurtâmu din cele de soiulu acest'a, séu sa le marginimu de-sî ele suntu provocate totu-déun'a de altii cá din seninu.

Ca acést'a avisâmu sî pre tramitiatorii interpelatiunei mai multoru puncte insemnate, cari privescu fapte comise de ómeni, câroru le place sa interpeleze pre altii prin „Albin'a“, cá sa mai aiba rabdare, sî fiindu aprópe sinodulu mai bine sa le aduca acolo decâtu in calea pressei. Dealtmintrea sa se dechiare.)

Concursu.

Fiindu o necesitate ne amenavera a se asiediá lânga nepotinciosulu parochu gr. or. din Stanij'a de susu — protopresbiteratulu Zarandului, unu capelanu de ajutoriu, in conformitate cu ordinatiunea venerabilului Consistoriu archidiecesanu dto 28/2 Nr. 550/1874 — se escrie prin acést'a concursu:

Emolumentele impreunate cu acésta statiune suntu venitele jumetate din parochi'a mentionata, carea este cualificata cá parochia de clas'a a III.

Doritorii de a ocupá acésta statiune de capelanu, suntu avisati a-sî asterne concursele loru instruate cu documentele recerute prin prescrisele „Stat. org.“ pâna in 23 Apriliu a. c. dîu'a st. Georgiu, la subsemnatulu scaunu ppescu in Bradu.

Bradu in 13 Martie 1874.

In contielegere cu com. paroch
Nicolau I. Miheltianu
Prot. gr. or. a Zarandului

(1—3)

Celu mai nou sî mai mare depositu de orológe in Sabiiu.

la

IOHANN BUSCHEK

orologieriu,
Uliti'a Cisnadiei Nr. 16 vis-a-vis de Hotelulu: „La Corón'a Ungariei“.

Recomenda orologele sele de auru sî argintu de I calitate, de Genf, alese personalminte sî probate prin oficiu, cu garantia de 1—2 ani.

Orologie de argintu cu câte fl. 13, 14, 16, 18, 20, 24, 26, 28, 30—40.

Orologie de auru cu câte fl. 28. 30, 32, 34, 36, 40, 45, 50, 60, 70—150,

De I calitate orológe cu pendulu, o decóre pentru ori-ce locuintia cu câte fl. 28, 30, 32, 34, 36, 38, 40, 44, 46, 50, 60, 70—150.

Orológe de biroulu francesu, de marina sî desteptatórie (Wecker) etc.

Lantiuri de auru sî argintu, probate prin oficiu sî adeca: Lantiuri de argintu cu câte fl. 3, 4, 5 pâna la 12, de auru: Lantiuri de gâtu cu câte fl. 32, 34, 36, 40, pâna la 80 sî 150.

Reparaturele se facu dupa modulu celu mai nou solidu sî cu garantia de unu anu.

Pretiu curinte mai detaiatu gratis et franco.

(1—20)

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei sî pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Nr. 25. ANULU XXII.

Sabiiu in 28 Martiu (9 Aprile) 1874.

Invitare de prenumeratiune la „Telegrafulu Romanu“

pre patrariulu alu doilea (Apriliu—Iuniu) alu anului 1874. — Pretiulu abonamentului pre ¼ de anu e:

Pentru Sabiiu 1 fl. 75 cr. v. a.

Pentru Monarchi'a austro-ungurésca 2 fl. v. a.

Pentru Romani'a sî strainatate, 3 fl. v. a.

DD. abonanti suntu rugati a nu intardiá cu tramiterea prenumeratiuniloru.

Adresele ne rugâmu a se scrie curatu, sî in locu de epistole de prenumeratiune recomandâmu on. publ. avisurile postali, **(Posta-Utalvány. — Post - Anweisung.)** cá impreunate cu spese mai putiene sî cá mai sigure pentru inaintarea baniloru de prenumeratiune la

Editur'a „Telegrafului Romanu“ in Sabiiu.

Pecatele ocârmuirei nóstre.

— Trei articuli. —

(II) Mai multa vreme tiér'a se aflà in crise de o natura mai multu ori mai pucinu permanenta. Se clatinau tóte próptele, nu numai ministeriulu, nu numai parlamentulu, ci pâna la unu anumitu gradu chiaru sî constitutiunea. Poteamu fi pregatiti atâtu pentru unu ministeriu nou, câtu sî pentru unu parlamentu nou, ba chiaru pentru o realcatuire a vietiei prin revisiunea constitutiunei. In sfersitu ni s'a datu unu nou ministeriu sî prin asta viéti'a pare a fi intratu in cursulu ei normalu. Este numai aparentia! Ne aflâmu totu unde amu fostu, sî nu vomu incetá a ne aflá, pâna cându nu vomu tiené contu de adeveratele stâri.

Cei 21, esmisi de câtra dieta cá sa cerce unu firu in invalmesial'a stâriloru publice, si au terminatu lucrarea. Au terminatu-o fâra cá sa fi pusu ce va la cale. Ei pare a fi fostu meniti, cá numai sa liniscésca publiculu in lips'a unui ministeriu respectatu. Acum'a dupa ce noulu ministeriu, cá totu ce este nou, a produsu unu feliu de liniscire in opiniunea publica, cei 21 se ducu sa-si mânce colaculu.

Cu tóte aceste lucrarea celoru 21 este de interesu pentru toti. In ea se oglindesce caracterulu opiniunei publice dela noi. Vedemu cum ómenii vorbescu enigme, cum ei 'si dau silintia se pare a cercá sa respandésca lumina asupr'a unoru cestiuni, care de multu suntu pricepute, a cercá rele, care li suntu cunoscute sî indreptâri, care li suntu vedite. Cunoscendu adeveratele cause ale reului, ei cérca ale mascá, pentru cá sa nu fia siliti a face indreptâri, ce nu le suntu dupa placu.

Nu va fi dara fâra de interesu a trece cu o privire scurta preste resultatulu acestei lucrâri, care consista numai intr'unu materialu ingramaditu fâra de óre-si care sistemu.

Inainte de tóte sa statorimu inse punctulu de vedere, din care trebue sa judecâmu atâtu asupr'a lucrârii celoru 21 câtu sî asupr'a stâriloru nóstre publice.

Viéti'a nóstra publica precum ea s'a constituitu la anulu 1867, purcede din unu siru de premise false. Au fostu vremi, cându elementulu maghiaru erá preponderantu in raportu cu cele-lalte fractiuni de popóre, ce se aflau in tiéra. Pâna cându subsistá acestu raportu, magiarii prin positi'a loru firésca, trebuiau sa fia singuri purtatori ai vietiei comune sî singurii representanti ai tierei in afara. Dara in decursulu vremiloru acestu raportu s'a schimbatu. Desvoltându-se celelalte popóre, mai alesu dupa egal'a indreptatire, ele au devenitu o potere elementara. Altulu este adi raportulu. Adi este preste potintia, cá numai singuri maghiarii sa fie purtatorii vietii comune. O „Ungaria“ in sensulu maghiaru nu esista de câtu in imaginatiunea câtoru-va ómeni. Esistu sî alte populatiuni sî nu numai esistu, ci facu totu odata pretensiune la o propria viétia, propria desvoltare etica.

Pactulu dela 1867 este intemeiatu pre raportulu socialu, ce au fostu desconsiderându pre acel'a, care intr'adeveru este, — este o constitutiune purcésa din istori'a tierii, desconsiderându presentulu aprópe cu desevirsire.

Ori câtu vomu cercá nu vomu puté scapá de impotrivirea presentului nostru in fati'a trecutului. Si asta-di elementulu maghiaru predominéza prin frumósele sele calitâti, prin bogatiile adunate in mânile sele, prin gradulu mai inaltu alu culturei si prin eminent'a iubire de tiéra, ce-lu caracteriséza; acea predominare absoluta, pre care a avutu-o in secolii trecuti si pre care pretinde a o avé sî adi, este inse adi imposibila. S'au desvoltatu magiarii sî adi nesmintitu ei representa unu elementu mai poternicu de câtu in trecutu; dara in raportu cu densii cele-lalte popóre au facutu mai mari progrese. Nu domnitorii au slabitu, ci predomnitii au sporitu in potere, au sporitu prin numeru, prin bogatii sî prin cultura. Inainte de asta cu o suta de ani noi românii eramu unu elementu, care poté sa fia nebagatu in séma; adi inse aprópe indoitu la numeru, si redicati la unu anumitu gradu alu desvoltarii atâtu economice câtu sî etice, suntemu unu factoru, alu cârui desconsiderare trebuie sa aiba urmâri rele.

Cu tóte aceste s'a incheiatu pactulu dela 1867. Elu s'a incheiatu nu pentru-ca ómenii nu cunosceau adeverulu, ci pentru ca 'lu desconsiderau, bá s'a incheiatu póte tocmai pentru a lucrá in contr'a lui. Maghiarii credeau, ca voru fi capabili a-si sustiené positi'a, mascându adeveratele raporturi sociale ale tierei, — credeau, ca prin unu aparatu maestritu voru puté predominá si in lipsa de preponderantia firésca.

Amu fi nedrepti, déca amu condemná pre maghiari pentru acésta cutesare. Nisuinti'a spre sustienere sî desvoltare alcatuesce temeiulu firei ori-cârui individualitâti, fia ea naturala ori sociala. O parte a vinovatiei cade asupr'a trecutului sî alt'a, póte mai mare, asupr'a celoru-a lalti ungureni. Trebuie sa admitemu, ca numai in urm'a desvoltârei celoru-a-lalte popóre a perdutu elementulu maghiaru positi'a sea de absoluta predominare. Nu este dara decâtu firésca jalusi'a, cu care maghiarii privéu sî privescu la desvoltarea celoru-a-lalte elemente. Acésta desvoltare trebuiá sa apara cá unu valu de pericole, ce in neincetata crescere amenintia a cotropí atâtu elementulu maghiaru, câtu sî tiér'a, in care convietiuimu.

Nesmintitu acestu periculu, pâna la unu anumitu gradu, este numai aparentu, sî ingrigirile maghiariloru suntu in fórte multe privintie fâra temeiu. Si póte maghiarii cunosceau adeverat'a fatia a lucruriloru, déca tienut'a celor-a-lalte populatiuni erá alt'a.

Unu pecatu greu, de care nici noi, românii, nu suntemu curati, apasa asupr'a sufleteloru celoru-a-lalte popóre din Ungari'a. Ele, celu putienu dela anulu 1848, nici cându n'au aretatu destula iubire câtra tiéra, nici cându destulu de sincera vointia pentru o convietiure cu maghiarii. Ori nu suntu chiaru sî la noi românii, ómeni, cari sub impresiunea momentului, lucrédia astu-feliu, cá ori-cine sa póta presupune la densii vrajmasia neimpacata câtra tiéra sî maghiari; ori nu suntu chiaru sî de acei'a, cari cu deplina lipsa de reserva agita spiritele pentru nisce idealuri frumóse, a câroru realisare celu putienu de ocamdata pare imposibila si numai putienu stricaciósa atâtu pentru noi, câtu sî pentru tiéra sî maghiari. Sî ce la noi apare numai isolatu, la altii, precum suntu serbii, este caracterulu specialu alu lucrârei politice.

Câtra asemenea conlocuitori, cari nici in cele mai grele momente nu au aretatu câtu si de putiena bunavointia, maghiarii n'au potutu sa aiba simpathii, nu incredere, nu cuvenit'a sinceritate concetatienésca. Ei suntu preocupati de trecutulu loru stralucitu, mandrii sî plini de dispretiu pentru noi. Sa-i compatimimu, dara sa nu-i condemnâmu pentru ast'a. Avendu unu trecutu tocmai atâtu de stralucitu, si noi amu fi póte cá densii. Adi inse trebuie sa ne punemu tóta silinti'a, pentru cá prin apropiare sincera si simpatica si prin o tienuta intielépta sî potrivita cu demnitatea unui poporu, sa-ii scótemu din preocupatiunile loru.

In locu de ast'a, noi prin o portare aprópe necalificabila, nu numai i-amu intaritu in preocupatiunile loru, dara amu provocatu totu-data o ingrigire seriósa intr'ensii, i-amu facutu sa privésca desvoltarea nóstra cá unu periculu sî sa lucredie cu intrég'a mesura a poteriloru sele spre a ne nimicí ori, celu putienu, a ne impedecá in desvoltare.

Intr'ast'a consista caracterulu ocârmuirei nóstre dela 1867 pâna acum'a. Intru tóte ea este determinata prin unu singuru motivu politicu: **a favorisá desvoltarea elementului maghiaru si a impedecá desvoltarea celoru-a-lalte elemente.** — Fatia de acestu motivu ori care altele, fia ele financiarie, economice ori administrative, cadu de sine.

Unu pecatu, de care toti suntemu vinovati, atâtu ocârmuitorii, câtu si opiniunea tierei.

„Középpárt“ spera positiunea partidei din medilocu contr'a atacuriloru lui Iul. Horvath, care esindu din partida denéga acestei'a in „Napló“ dreptulu esistintiei sî alu positiunei esceptiunale. „Középpárt“ e de parere, ca programulu partidei din medilocu cu privire la politic'a interna intr'atâtu diferesce de programulu dreptei, intru câtu impreunarea acestoru dóue partide erá imposibila.

„Hon“ inse fiindu de alta opiniune desaproba positiunea esceptiunale a partidei din medilocu care n'are nici unu dreptu de a esistá. Partid'a a acceptatu pactulu din 1867, principie liberale nu va poté esecutá in acésta positiune, pre cându membrii partide din medilocu in clubulu deakistiloru aru poté cu multu mai curendu sa ajunga la o majoritate liberale. Partid'a din medilocu adi e numai o pedeca pentru o constelatiune sanatósa a partidei parlamentarie, pentru ca aru fi cu multu mai bine, cá partid'a lui Deák, pre câtu tempu ministeriulu de acum va stá la cârma, sa fia o partida liberale compacta, tare sî mare, carea sa sprigínésca guvernulu. E o frase góla cându partid'a din medilocu dice, ca voiesce sa usioredie coalitiunea, câci doritorii coalitiunei voru esecutá acést'a cu ajutoriulu partidei deakiste.

Din provincia.

II.

in 22 Martie v. 1874.

Dle redactoru! Trecura mai multe dîle, de cându a incetatu sgomotulu — cu cris'a ministeriale. In sistema asiá dara nici o straformare, intogmai precum nu s'a stramutatu nimic'a din sórtea nóstra — de câti va ani incóce.

Intr'acea binele sî sórtea unei natiuni nu aterna totu-déun'a esclusivu numai dela sistemele regimeloru, cari vinu sî trecu, lasandu dupa sine — dupa cum suntu — adeca: binecuventârile séu blastemele popóreloru; ci sórtea unei natiuni depinde fórte multu inainte de tóte dela sine insasi. Cu acést'a n'amu disu nici decum ca unu sistemu bunu politicu, unu regimu umanu sî dreptu, n'aru poté contribuí fórte multu la binele sî prosperarea natiuniloru si a popóreloru, — dar' apoi omulu a remasu totu omu de cându l'a lasatu Ddieu pre lume; totu asiá sî popórele sî natiunile cá si individii, — celu mai tare apésa pre celu mai slabu sî de ii vine bine la socotéla — inca 'lu sî inghite. —

De acea cu totu respectulu ce-'lu avemu câtra doctrinele religióse — morale — recunoscendu, cumca omulu este o fiintia de o destinatiune inalta, creatu dupa insusi chipulu sî faptur'a lui Ddieu, vrendu nevrendu nu potemu ignorá — chiaru dupa logic'a fapteloru, — cumca omulu intrunesce in sine o dosa bunicica din natur'a fereloru rapace. — Individii cei mai tari s'arunca asupr'a celoru mai slabuti; natiunile cele mai potinte — luptu necurmatu contra sî asupr'a celoru mai slabutie sî mai simple, — sî inca nu numai spre ale subjugá, ci a le si estermíná formalminte; intemplese apoi acea prin feru si focu, — cu tóta furi'a in tempu scurtu, séu prin medilócele culturei, — numai succesive, — cu incetulu, — totu un'a. Lupt'a continua intre omu sî omu, intre natiune sî natiune a fostu totu-déun'a de cându e lumea, sî acésta lupta, pre care o scrutédia fórte multu filosofii moderni de astadi, o numescu ei „lupt'a pentru esistintia.“ — Standu astufeliu lucrulu, vai dara de acelu omu, carele fâra a lucrá cu diligintia pentru asigurarea sea propria, 'si increde sórtea sea numai la bunavointi'a altui'a, mai poternicu decâtu densulu; vai si de acea natiune, carea destramata, imparechiata sî debelata intre sine, chiaru prin barbatii sei chiemati a o conduce sî sprigiuí, 'in locu de a se consolidá spre a poté sustiené lupt'a pentru esistintia, 'si astépta binele sî fericirea dela sistemele si bunavointi'a regimeloru, séu mai bine dicendu dela — fiii ómeniloru, intru cari nu este mantuire. — Ori care natiune din lume, vrendu a se emancipá pre sine, vrendu a-si asigurá terenulu — spre a poté balantiá si a tiené ecuilibrulu intre alte natiuni, — mai nainte de tóte a trebuitu sa-si caute desvoltarea poterei sele consolidandu-se in senulu seu propriu.

Acést'a e unic'a cale sigura, ce duce la desvoltarea naturale a unei natiuni pre carea procedendu aceea-si cu tenacitate,

— nu este potere omenésca de a-i poté resistá.

Cum s'a urmatu óre la noi in câti-va ani trecuti de curendu? cşrea a fostu solidaritatea nóstra? carea sî in ce directiune lupt'a nóstra? — Suntu aceste totu atâtea intrebâri, la cari e de prisosu respunsulu, pentru ca scimu sî cunóscemu cu totii cele trecute sî petrecute. Le cunoscu sî le sciu tóte acestea sî strainii prea bine; le cunoscu sî stapânii situatiunei, poternicii dilei; incâtu ei potu sa fia multiamiti câtu de bine cu portarea nóstra; ei ne potu dîce cu tóta indestulirea: „Portarea vóstra românilorn ne convine de minune, procedeti sî mai departe totu asiá, — sî apoi macaru de nea-ti sî injurá cum ve vine la gura, — fiti siguri de grati'a nóstra, — adeca totu de acea gratia ce o aveti sî astadi!“ — — Bine 'mi veti dîce dle red.! ce voru sa dîca aceste espectoratiuni? ce voru se dîca aceste banueli cându natiunea nu e imparechiata?

Putiene neintielegeri, nitiele personalitâti, atât'a e totulu. — Eu dîcu inse, ca destulu sî prea destulu e sî atât'a, câci scrisu este: „Putienu aluatu tóta frementatur'a o dospesce.“ — Vorb'a póte fiací numai: ne este nóua mila de natiune? ne este mila de unu poporu dripitu sî necajitu? ne pasa chiaru de noi sî de familiele nóstre? mai tienemu vre-unu contu, inca sî de istoria, inaintea cârei'a inca vomu avé a respunde la tempulu seu? Déca ne pasa, — atunci apoi ni stau inainte probleme frumóse, mari si grele, de a câroru deslegare numai consolidati ne potemu apucá; iéra spre a ne consolidá, nu ni se ceru nici sacrificii mari, nici capitale enorme.

O mica abnegatiune de o parte sî de alt'a, unu micu triumfu preste patimile personali, atât'a e totulu, — sî consolidarea e gat'a, iéra lupt'a ce avemu a o portá e castigata pre jumetate.

Déca nici atât'a jertfa n'aru fi in stare a aduce barbatii nostri cei cu trecutu sî reputatiune pentru salutea natiunei, — apoi dieu aru fi paguba sî pecatu, de tóte vorbele ce le scótemu din gura, de câte ori mai vorbimu de lupte natiunali. Omulu bietulu, e aplecatu a sperá totu-déun'a acea ce doresce; — de acea eu amu firm'a sperantia, ca apropiarea sî consolidarea barbatiloru nostrii — are sî trebuie sa urmedie cu ori-ce pretiu, câtu mai curendu.

Sa trecemu acum mai departe.

Pre terenulu politicu — dupa cum ni stau trebile n'avemu prospectu acum de curendu a face vre-o isprava buna; intr'aceea, dupa nuoru urmédia seninu, sî asiá pre câtu tempu vomu scí a ne folosí de ocasiuni, sî ne vomu scí intielege noi intre noi cá ómeni maturi, — avemu tóta dreptatea a sperá multu dela viitoriu; iéra pâna atunci sa cautâmu la desvoltarea poporului nostru, câci numai pre cont'a acestui'a mai potemu sî noi vorbí cá români. Déca nu potemu mai multu, apoi baremu sa ne interesâmu de sórtea lui, de-sî obstacolii ce impedeca desvoltarea poporului nu depindu totu-deun'a dela noi. — Sa spunemu cu ori sî care ocasiune sî regimului, ceea ce suntemu detori ai spune, ori ne va dá ascultare ori bá.

Unu poporu nu pote ajunge la o stare oresi-care buna, — decâtu numai prin desvoltarea sea intelectuala sî materiala.

Ambele aceste facultâti se conditionédia un'a pre alt'a, séu mai la intielesu vorbindu: unu poporu diliginte intocmai cá sî individulu prin cultura sî sciintia, póte ajunge usioru la o stare materiala mai buna; iéra poporulu de o stare mai buna, póte cu inlesnire a se cultivá sî a se luminá.
Desvoltarea intelectuale inse e absolutu cu nepotintia, fâra de scoli, fâra de instructiune. — De ce sa nu spunemu lumei, ca trebile nóstre cu scolile stau reu preste mesura, ca stâmu multu mai reu decâtu cum amu statu sub sistemulu nemtiescu absolutisticu celu atâtu de urgisitu. Sî cum? Iéta cum: Pâna cându regimulu nemtiescu, ni da sprigióna sî ajutoriu in tréb'a scóleloru nóstre, fâra a-si fi pretinsu vre-unu amestecu internu, adeca fâra a alterá caracterulu confessionalu alu scóleloru, lasându-ne a ne poté desvoltá noi pre noi pre calea naturala; regimulu de astadi ne dedù o lege, — intielegu art. 38, din an. 1868, — carea ni face cu totulu impossibila desvoltarea naturala.

S'a scrisu in privinti'a acést'a de ajunsu, incâtu a vorbí acum mai pre largu aru fi o perdere de tempu. — Mai departe: pâna cându regimulu nemtiescu ni dedù pentru fiesce-care confessiune câte unu consiliariu de scoli de aceea-si confessiune, regimulu de astadi ni a datu o gramada de inspectori scolari, de religiune sî natiunalitate straina, — parte mare totu ómeni alesi cá dintr'a dinsu cari nu ne cunoscu nici poporulu, nici limb'a nóstra, cá cându aru fi vrutu cu acést'a sa ne dîca: Ce mai vremu noi sa scimu de scolile vóstre cele romanesci cu limba sî confessiune româna? pâna cându consiliariulu scolaru alu regimului nemtiescu avea strensa instructiune a se pune in contielegere cu inspectorii scóleloru nóstre spre a li dá acestor'a possibilulu ajutoriu moralu, inspectorii scol. ai regimului de astadi, mergu prin comunele nóstre de capulu loru, 'si facu trebile loru numai cu solgabiraele magiare, sciti dv. cum. — Spunendu adeca bietului poporu devenitu ignorantu nu din culp'a sea, apoi sî scapatatu sî seracu: „Ce mai vreti voi cu scólele vóstre, voi sunteti ómeni seraci, n'aveti bani, regimulu ve va ajutá facendu scoli dupa cum poruncesce legea.“ etc. —

Mai vorbesce acum câte 'ti place bietului poporu — seracu, — cu care te poti intielege numai asiá, déca nu-i vei cere bani.

Eata ací unu gravamenu, de ajunsu in sine singuru, fâra cá sa mai vorbimu de celea multe altele, pentru cá natiunea sa se fia adunatu intr'unu congresu, — spre a spune regimului curatu, ca românii n'au meritatu, n'au asceptatu unele cá acestea dela constitutiunea din dîu'a de astadi, cerendu cu tóta energi'a, cá o astu feliu de lege amenintiatóre cu esterminarea, impilatóre chiaru de aceea ce are omulu mai sântu pre fati'a pamentului, sa se straformedia pre calea sea legala. Bine, 'mi veti dîce, dara regimulu de astadi, n'aru face acést'a cu nici unu pretiu. Ce-ni pasa, noi ne facemu detorinti'a nóstra, ne salvâmu onórea sî consciinti'a, apoi ce nu s'aru fi intemplatu astadi, se va potea face mâne séu mai târdiu de siguru.

Sa fimu noi odata numai compacti, solidari, sî va vení tempulu póte nu preste multu, cându sî poternicii dilei se voru convinge, ca dieu sî românii voru fi buni de ce-va, nu suntu nici ei de lepadatu.

Intr'aceea vrendu nevrendu cauta sa constatâmu, ca mai suntu inca sî unele impedecaminte cu referintia la tréb'a scolara, ce provinu ici colea inca sî din diferintiele confessionali.

Intr'unulu dintre s nódele nóstre trecute s'au fostu facutu o propunere spre a ne apropiá unii de alti, intielegându-ne reciprocu — baremu pre terenulu scolariu, intielegu — ca in comune mîste, scól'a se pórte caracterulu confes. alu majoritâtiei: acésta propunere s'aru fi primitu dupa câtu amu intielesu sî de câtra fratii gr. catol. intr'o conferintia scolara a loru. Mi se pare ca sî acésta idea inca a muritu in nascerea sea, — dupa cum se intempla cu multe alte lucruri românesci. — Se trecu acum fâra a mai lungí vorb'a sî despre acestu obiectu, la starea materiala a poporului nostru, cá la un'a, carea conditionédia in fórte mare mesura desvoltarea sî inaintarea unei natiuni, — fâra a mai amintí aci inca sî de rol'a cea insemnata ce o jóca materialismulu in dîu'a de astadi — dela unu cornu de lume pâna la cela laltu..

Cunóscemu cu totii, cum in asta lume rea, spre a-si poté asigurá o natiune viitoriulu seu, spre a-si poté creá ómeni indepedenti, ómeni cari sa nu fia siliti a-si torturá consciinti'a, terindu-se cá amfabiile, — cându pre uscatu, — cându in apa, de câte ori suntu stremtorati a marturisí câte unu adeveru, se ceru midilóce, celu putienu o stare materiala mai bunisióra de câtu cea a nóstra din dîu'a de astadi, câci independinti'a dupa cunoscutulu proverbu — se incepe dela busunariu; intr'aceea eu nu me aflu astadi in positiunea de a ve potea scrie aci despre comerciulu, industri'a, meseriile sî artele — atâtu de slabuti represeutate la poporulu nostru; me marginescu a atinge aci numai, ca poporulu nostru inca astadi se foloseste cu o deosebita predilectiune mai numai de asiá numita economia, — de lucrarea pamentului. Tieranulu românu inca sî pâna astadi nu cunósce mai mare fericire pre pamentu, de câtu cându 'sî vede injugati câte patru boi a-i sei, resturnandu cu plugulu brasdele pamentului, — dupa care dice elu ca traesce lumea tóta. Acést'a inse nu insemnédia nici decum, cá cându românulu n'aru fi intocmai capace sî pentru alte intreprinderi, precum sî pentru arte sî meserii. — Sa nu uitâmu ca sî alte popóre numai tardiu s'au convinsu despre adeveratele avantagii ale meserieloru, — impinse sî stremtorate óre-si cum de necesitate, dupa cunoscutulu proverbu; „omnes artes docuit necesitas.“ — Se vedemu dara cum stâmu cu economi'a nóstra? Eata totu cam asiá cum a invetiat'o pre acest'a poporulu nostru cu ani inainte, dupa cum o vede elu practisata sî la poporale conlocuitórie — maghiari sî sasi, cari inca n'a facutu pre terenulu economiei progrese, — de a pune lumea in uimire. — Aci stâmu totu camu egali unii cu altii. Intr'aceea déca cum-va s'a interesatu cine-va dintre noi a se ocupá spre a-si face unu micu studiu din cunoscintiele economice, s'a potutu convinge, ca lucrându-se pamentulu ce se mai afla inca in posesiunea poporului nostru dupa o economia mai rationala, — de câtu cea de astadi, póte sa produca unu folosu, inca odata pre atât'a. Mosiile cele manunte, ce suntu de presentu in mân'a poporului nostru binecultivate, mai suntu inca in stare a-lu feri pre unu siru de ani inainte, — fâra cá sa devina la sórtea lazaroniloru neapolitani, séu a proletariloru — fâra nici unu capetaiu, de cari gemu astadi tóte cetâtile europene. — Intrebarea e numai, ca cine sa ne descepte poporulu? Cine sa-i arete, folóselele, cele mari ce i le póte produce o economia rationala? cá asiá sa nu fimu siliti a mai vedé inca sî pre viitoriu de alungulu sateloru, gradini desgradite, pline de ciulini sî maracini. — Cine sa convinga pre tieranulu nostru, — sî inca nu numai prin vorbe sî scrieri diuaristice — dupa cum se cam face pre la noi, ci sî prin fapte, prin esemple, prin pracsa, cum-ca acele cóste sterpe sî parasite, ce suntu astadi trecute in catastru cá locuri nepotrivite, plantate cu arbori sî pomi roditori de feliurite soiuri — dupa natur'a locului, potu cu tempu sa aduca mai totu acel'a-si folosu, ce-'lu produce pamentulu celu bunu din mediolu campiei. — Totu in sensulu acest'a s'aru poté vorbí ací multe sî despre prasirea viteloru, uniculu ramu cu care noi ardelenii mai potemu face astadi unu micu esportu in afara. — Cine dara sa faca acésta propaganda intre poporulu nostru, sî inca dupa cum amintimu mai susu — totu in pracsa.

FOISIÓRA.

Din scrierile S-tului Ioanu Gura de auru.

Invierea lui Isusu Christosu, atestata prin minunile Apostoliloru.

(pentru serbatórea Pasciloru sî Duminec'a Tomei.)

Multi punu intrebarea ca pentru ce Christosu nu s'a aretatu Iudeiloru indata dupa invierea sea? Ci acést'a este o intrebare superflua sî nefolositória. Câci déca Cristosu aru fi avutu sperantia de a-i poté prin aceea miscá spre credintia, de siguru ca nu aru fi pregetatu, dupa invierea sea a se aretá tuturoru.

Cum-ca densii chiaru nici atunci aru fi crediutu, cându li-se — aru fi aretatu dupa inviere, ne documentéza invierea lui Lazaru. Acest'a a fostu patru dîle mortu, astfeliu câtu dejá trecea in putrejune. Christosu inse 'lu aduse inaintea ochiloru Iudeiloru in viétia sî 'lu sculà; pre lânga tóte acesti'a nu-i a potutu câstigá spre credintia, ci din contra mai tare i-a resculatu contr'a sea; pentru ca venindu, voira alu ucide. Déca acum, cându a sculatu pre unu altulu din morti, nu au crediutu, au déca s'aru fi aretatu pre sine ca a inviatu din morti, nu aru fi fostu mai furiati? Ce e dreptu ca prin acea nu aru fi deplinitu nimic'a, inse sî aru fi maritu impietatea sî pedéps'a. Ca asia dara sa-i elibere de o furia superflua, nu s'a lasatu a se vedé de densii, de câtu numai de discipulii sei; câci i-aru fi espusu numai unei pedepse prea mari, cându dupa restignirea sea, saru fi mai aretatu loru. —

Elu s'a subtrasu asiá dara dela ochii loru, cá sa-i crutie, ci s'a aretatu loru prin minunile Apostoliloru sei. Totu un'a a fostu cá se védia pre celu ce a inviatu, séu se audia cându a disu Petru: „In numele lui Iisusu Christosu scólate sî umbla.“*) Acestea minuni ale Apostoliloru, fâcute in numele lui Christosu, au fostu celu mai tare argumentu pentru invierea Domnului, sî poteau a convinge mai multu despre inviere de câtu aretarea sea personala. Adeverulu acest'a se lamuresce din cele urmatórie. Christosu se sculà sî se aretà discipuliloru sei; inse totusi se aflà unulu intre ei, care nu a voitu a crede in invierea Domnului, adeca Tom'a. Elu pretinse cá mai intâiu sa-si puna degetulu in urmele ranceloru, sî inainte de ce se crédia, sa pipaiésca cu mân'a cóst'a Domnului. Acestu invetiacelu a umblatu trei ani cu Christosu; a mâncatu continuu cu Domnulu la mésa, a vediutu cele mai mari semne sî minuni sî a auditu pre iususi Domnulu vorbindu — sî acum cându vedù pre celu-ce inviésa, nu a voitu mai intâiu se crédia pâna ce va vedé urmele cuieloru si ran'a din impunsatur'a lancei. — E bine, spune, intre atari impregiurâri, aru fi crediutu tóta lumea, vediendu pre celu ce a inviétu? Cine aru cutesá se afirme asiá ce-va? —

Dara sî din alte impregiurâri potemu aretá ca minunile Apostoliloru au convinsu in modu mai poternicu despre invierea lui Christosu, ca cum aru fi potutu face acést'a insusu aspectulu celui ce a inviétu. Cându a auditu poporulu, ca Petru a dîsu celui sciopu: „in numele lui Iisusu Christosu, scólate sî umbla“, au crediutu mai multe mii. Acelu Apostolu a vediutu pre celu ce a inviétu, sî totusi nu a voitu se crédia; acesti inimici a lui Christosu inse au vediutu minunea lui Petru, sî pentru aceea au primitu credinti'a. Asiá dara trebuie ca acésta minune a convinsu intr'unu modu mai chiaru sî mai poternicu despre inviere, de câtu insusi aspectulu. Minunile sî semnele Apostoliloru suntu deci argumentulu celu mai poternicu despre invierea Domnului. — Chiaru pentru aceea dice chiaru densulu: „Adeveru, adeveru dîcu vóua, celu ce crede intru mine, va face lucrurile, cari eu le facu, sî inca sî mai mari.“**) Pentru ca tocmai atunci venise la midilocu restignirea sî multi se scandalisésera de acea impregiurare, dreptu aceea se aretà necesitatea de mai mari minuni. Déca Christosu dupa despartirea sea aru fi remasu in mormentu sî in mórte, dupa cum afirmau Iudeii, sî nu aru fi inviétu sî inaltiatu la ceriu: atunci nu numai ca nu s'aru fi facutu minuni mai mari, dara nici de câtu in numele lui nu s'aru fi mai potutu templá. Fiti cu atentiune câci in cele dise jace argumentulu celu mai validu pentru invierea lui Christosu. Inca odata voiu se mai dicu.

(Va urmá)

---

*) Fapt. 3. 6.

*) Ioanu 14. 12.

Cine dara sa faca acést'a — altulu nu-i veti dîce póte dle red.! decâtu preotimea sî invetiatorii nostri. O datorintia — totu cam de natur'a acést.a amu vediut'o impunendu-se preotimei nóstre in dilele trecute in Nr. 20 alu st. d-v. diuariu.

Sum sî eu de acordu — da, cá preotii sa premérga sî aci, nu numai pentru ca ei stau in inmediat'a atingere cu poporulu, ci sî pentru ca clerulu nostru — preotii nostri, in starea in care suntu ei astadi, cu putîena esceptiune suntu totu-odata sî economi, uneori chiaru muncitori de pamentu, in sensulu strictu alu cuventului.

Bine, dara cum, voru invetiá preotii nostrii pre cine-va, acea ce nice ei n'au invetiatu in tóta viéti'a loru? —

Sa numai creda cine-va pentru tóta lumea ast'a, cum-ca economi'a este iéca numai asiá unu lucru usioru, o ocupatiune tieranésca de tóte dilele. Nu nici de cum. Economi'a, — sî aci are a se cuprinde totu ce se intielege in acésta terminatiune generala, — cere astadi unu studiu fórte vastu, o multime de esperimente impreunate nu arare-ori inca sî cu câte unu risico, ea cere o pracsa sî o desteritate fórte mare. — Póte fi asiá dara cine-va teologu câtu de bunu, póte fi inca sî doctoru — mai sciu sî eu din câte arte bele; de aci inca nu urmédia, ca acel'a sa fia de odata sî economu bunu. Au nu cunóscemu noi pre tóta dîu'a o multime de ómeni cu cunoscintie frumóse, caror'a dandule a mâna unu cosoru simplu n'o sa-ti fia in stare, a-ti face o singura crestatura spre a-ti altoí unu pomisioru.

Mai pretinde apoi aci dela atari ómeni cá sa-ti mai cunósca inca câte o bóla, de carea patimesce cutare planta, cându acestea precum scimu inca sî au o multieme de morburi sî suferintie, in tocmai cá sî animalele.

Vrendu asiá dara cá cunoscintiele economiei sa strabata prin preotime intre poporulu nostru in tóte pârtile, inainte de tóte sa dâmu preotiemei instructiunea cuveuita din acestu ramu de sciintia, cea ce in lipsa de alte institute agronomice, nu se póte efeptuí pre alta cale — mai usióra, decâtu deschidiendu lânga institutele nóstre teologice-clericale, sî câte o catedra pentru studiele economice, cu aplicare mai multu in pracsa. Propunerea cunoscintieloru economice, incape câtu de bine lânga dogmatica sî pastorala. — Aru fi asiá dara o dauna fórte simtiata, cându deschiderea unei catedre pentru cunoscintiele economice, lânga institutele nóstre clericale, — s'aru mai amâná — fia chiaru sî numai pentru unu tempu scurtu. — D.

Proiectu

pentru procedura in procesele matrimoniali sî divortiali, pentru forurile biser. gr. or. din archidiecesa compuse de Dr. Ioane Borci'a, fiscu sî defensoru la consistor. archid.

§. 1. Procesele divortiali se tratéza sî se decidu prin cele 3 foruri stabilite in Statutulu org. sî adeca in I-a instantia prin scaunulu protopopescu, in a II inst. prin senatulu curatu bis. alu consistoriului archid., in a III instantia prin senatulu curatu bis. alu consist. metropolitanu. (§. 33 p. 2, §. 121 p. 10, §. 166 Stat. or.)

§. 2. La aducerea unei sentintie meritóre, privitórie la matrimoniu sî convetiuirea pârtiloru litigante, fia-care foru trebuie sa fia compusu din numerulu plenariu alu membriloru lui, statoritu in Stat. org. (stat. org. §. 32, sî resp. 115 sî 162.)

§. 3. Fia-care foru are lânga sine câte unu defensoru alu legiloru sî alu sacramenteloru matrimoniali, carele este chiamatu, mai inainte de aducerea sentintiei a'si dá in scrisu parerea sea despre causa. Elu póte asistá la pertractarea sî deciderea procesului cu votu informativu (§. 440—442. C. dr. can.)

§. 4. In procese divortiali nu se admitu judecatori alesi — juri. (târa numai in cele disciplinari §. 426 C. dr. can. Can. 9. sin. ecum. IV din Calcedonu, can. 16 sin. loc. din Cartagen'a.)

Despre recusatiuni sî delegatiuni.

§. 5. Recusatiunea vre-unui membru alu forului are locu:

1) Cându vre-unu membru séu presiedintele forului este ruditu in spicele oprite de stat. org. cu vre-un'a dintre pârtile litigante, séu cu parintii cu tutorii, advocatii sî aperatorii loru;

2) Cându vre-unn membru séu presiedintele forului au servitu séu servesce in acela'si procesu de marturie séu advocatu alu vre-unei pârti litigante;

3) Cându vre-unu membru séu presiedintele este inimicu doveditu alu vre-unei pârti litigante séu sta in procesu cu acei'a;

4) Cându acel'a, ce au fostu membru votisatoriu séu advocatu sî aperatoriu in acela'si procesu la forulu de josu, devine membru votisatoriu la forulu mai inaltu.

§. 6. Ivindu-se atari pedeci in vre-unu membru alu forului, presiedintele acelui foru este datoriu din oficiu séu la cererea pârtiloru, a substituí pre membrulu impedecatu cu altu membru; iéra ivindu-se atari pedeci in presiedintele insusi, séu jumetate din membrii forului de I-a instantia, atunci consistoriulu va delegá pre altu foru de I instantia.

Devenindu atari pedeci intre membrii in a II instantia, atunci Archiepiscopului ii compete a substituí pre membrii impedecati.

§. 7. Atari pedeci se cercetéza din oficiu sî se despune delaturarea loru prin presidiu. Inse sî pârtile litigante sî aperatorii loru suntu datórie a aduce atari pedeci la cunoscinti'a forului de tempuriu, câci déca vre-unu foru din necunóscerea acestoru impregiurâri impedecatórie, aru decide procesulu, acea decisiune numai atunci se póte anulá, cându acelea au fostu séu au trebuitu sa fia cunoscute membrului respectivu, séu presiedintelui, sî acesti'a le-au ascunsu.

Despre sfer'a activitâţiei forului.

§. 8. Procesele divortiali, precum sî tóte causele matrimoniali se intentéza, se pertractéza, sî decidu, asemenea sî investigatiunea se face mai inainte la forulu protopresbiterale de I instantia dupa normele acestei proceduri sî pre basea canóneloru bisericei dreptu-credinciόse gr. or.

§. 9. Forurile mai inalte inca potu citá pre pârtile litigante, pre parintii, tutorii sî aperatorii loru spre ascultare, déca au sositu procesulu acolo.

§. 10. Forurile de I instantia au a purtá protocóle regulate deosebite pentru procesele divortiali, sî suntu datórie a asterne consistoriului la 1 Ianuariu sî 1 Iuliu a fia-cârui anu unu conspectu despre tóte procesele divortiali incaminate la acelu foru.

§. 11. Actele procesuali finite se pastréza in archivulu consistoriului.

Despre competinti'a forului.

§. 12. Partea actora are a cautá pre partea incta la forulu acestei'a carele este competente, pâna la finirea procesului I. (§. 424 comp. dr. can. Can. 38 sin. loc. din Cartagen'a, art. dietalu 48 din 1868.)

§. 13. Pentru credinciosii bisericei gr. or. din archidiecesa, este forulu competinte acel'a, in a cârui tractu pârtile s'au cununatu sî-'si au domiciliulu loru stabilu, séu l'au avutu, pâna la faptic'a loru despartire (§. 424 sî 427 compend. drept. can.)

Acést'a se intielege sî despre procesulu edictalu pentru pribegirea unei pârti sî in acelu casu, cându fetiele casatorite din archidiecesa s'aru fi stramutatu cu locuinti'a afara de archidiecesa, in care casu din urma inse, déca fetiele se voru fi asiediatu cu stabilitate in vre-o eparchia a Metropoliei nóstre, consistoriulu archidiecesanu póte autorisá pre forulu de acolo, spre a pertratá sî decide procesulu.

§. 14. Afara de casulu prementiunatu, déca fetiele din archidiecesa, ce s'au cununatu aici, se voru divortiá de câtra altu foru afara de archidiecesa, acésta devortiare, in archidiecesa numai dupa o nóua pertractare sî decisiune de câtra consistoriulu archid. va potea capetá valóre. (repres. din 1868 câtra ministrulu de resbelu).

§. 15. Credinciosii apartienatori la archidiecesa, cari s'au cununatu afara de archidiecesa, se potu divortiá numai de câtra forurile archidiecesane competente dupa domiciliulu pârtiloru in archidiecesa (anal. can. 2 sin. ecum. II).

§. 16. Controversiele despre competinti'a intre forurile din archidiecesa se decidu de câtra consistoriu finalmente, dupa canónele sî usulu bisericei nóstre.

§. 17' Fia-care foru are a-si cercetá competinti'a sea din oficiu séu sî dupa obiectiunile pârtiloru.

§. 18. Competinti'a unui foru nu se póte alterá prin invoirea pârtiloru litigante.

§. 19. Actele petrecute la unu foru parutu de competente din archidiecesa, a cârui incompetintia inse s'au adeveritu, potu se aiba, afara de decisiunea finala, valóre sî la forulu competente; acestu din urma inse póte orenduí intregirile necesarie.

§, 20. Pertractârile sî indemnârile de pace premergatórie incaminârei procesului divortialu, se potu face cu deplina valóre dinaintea preotiloru sî resp. protopopiloru, in a câroru parochii séu tracte se afla pârtile litigante la acelu tempu.

Despre presentarea sî representarea inaintea forului.

§. 21. Pârtile litigante au de a se presentá in persóna inaintea deregatoriei bisericesci, cându se cere; iéra cu cele minorene se potu presentá sî parintii sî tutorii loru; asemenea sî in casuri de absentare a loru. Incercârile de pace au a se face totudéun'a in fati'a pârtiloru sî cu acestea, spre care scopu, aflânduse de lipsa, se potu citá singure pârtile litigante. Asemenea sî pornirea (incaminarea) procesului sî ori-ce dechiaratiune pentru insistarea in divortiu séu abatere dela cererea divortiala, precum sî dechiaratiunea de multiemire séu nemultiemire cu sentinti'a adusa, are sa se faca in fati'a pârtiloru litigante sî de câtra acestea.

Atari dechiaratiuni se potu primí sî in scrisu, dela pârtile, ce suntu capaci de a scrie.

§. 22. Advocati autorisati se primescu cá aperatori ai pârtiei litigante; ei inse trebuie la prím'a infatisiare a loru, cându acést'a se face fâra de pârti, séu in primulu scriptu, se produca plenipotentie formande de câtra partea litiganta, iéra in casu de minorenitate, sî de câtra tatalu seu tutorulu ei subscrise §. 85. (v. ord. consist. din 25|10 1871 nr. 870).

Despre actoru inctu sî aratatoriu.

§. 23. Actoru sî inctu in cause divortiali póte fi barbatulu séu femei'a cari suntu legalminte cununati unulu cu altulu.

§. 24. Sî acelu barbatu séu femeia póte fi actoru sî inctu, cari convetiuescu celu putienu de 10 ani, cá sî in matrimoniu, sî voru a combate legalitatea casatoriei sî a se despartí (anal din can. 13 a lui Teofilu alu Alessandriei).

§. 25. Inctulu se póte face actoru in acela'si procesu, déca elu in primulu seu respunsu ordinariu asupr'a actiunei reconvine pre actoru cu alte invinuiri din alte motive (C. dr. can. §. 439.)

§. 26. Prin acésta reconventiune nu se alteréza competinti'a forului (§. 12).

§. 27. Aratatoriu póte fi ori-ce crestinu, carele cu temeiu aduce la cunoscintia jurisdictiunei bis. casatorii sî convietiuiri ilegali sî condamnate de biserica.

Despre citatiuni sî intimatiuni (admanuâri).

§. 28. Citatiunile in judiciu sî intimatiunile dispositiuniloru sî harthieloru câtra pârtile interesate se efeptuescu prin parochii locali, cari suntu datori fâra amanare sî sub responsabilitate, a admanuá harthiele, a luá subscrierea adresatului in fói'a de admanuare (filera) despre primire sî a o asterne fâra amanare la scaunulu protopopescu, iéra in casu de refusare ori de absentare a pârtiei a raportá despre acést'a sî despre ubicatiunea absentului.

§. 29- Intimatiunile se facu la mân'a pârtiloru litigante, sî cându suntu ele minorene, totu odata sî la parinti sî tutori. Scripte de allegatiuni se potu intimá sî advocatiloru legitimati.

§. 30. Forulu protop. este datoriu a intimá scrisorile presentate la elu, fâra amenare la partea pârita prin parochii tractului, iéra in altu tractu prin recuirarea protopopului resp.

§. 31. In casu de neascultare, ascundere, séu opositiune a pârtiei convente, séu sî spre cercetarea pârtiei absente se póte cere asistinti'a deregatorieloru civili, sî politice (comunali, cercuali) séu in casu de lipsa se póte recuirá forulu statului pentru efectuarea intimatiunei dupa normele legei civili.

Despre procederea forului.

§. 32. La desfiintiarea casetorieloru incheiate fâra de lege precum sî la impedecarea sî desfacerea convietiuirei loru ilegali sî inmorali, judecatori'a bisericésca, in alu cârei tractu s'au facutu séu se petrecu acestea sî cârei'a pre ori-ce cale iau venitu acestea la cunoscintia, procede intru tóte din oficiu dupa prescrisele procesului estraordinariu; iéra la desfiintiarea casatorieloru legale procede forulu competinte, dupa formele procesului ordinariu, numai atunci, cându vre o parte cere divortiu, iéra dupa incaminarea procesului, procede forulu spre eruarea adeverului in cercetarea dovediloru dupa principiulu investigatiunalu. (§. 444, C. dr. can.)

Despre procesulu estraordinariu.

§. 33. In procesulu acest'a, dupa ce judecatoriulu au aflatu pâr'a séu aretarea destulu de temeinica, fâra amenare chiama pre pârti sî déca e de lipsa sî pre parintii sî tutorii loru séu pre culpabili spre a-i ascultá in modu sumaricu, iéra in casu necesariu procede de locu la investigatiune, sî dupa ce pre deplinu s'au doveditu ilegalitatea cununiei sî a convietiuirei pronuncia prin sentintía de nulitate ilegalitatea cununiei, iéra desfacerea pârtiloru necununate prin decretare.

§. 34. Atari decisiuni dimpreuna cu tóte protocólele sî actele se asternu fâra amenare consistoriului spre final'a decisiune. Inse sî consistoriulu are voia a pasî in atari casuri la pertractare sî decisiune.

Despre procesulu ordinariu.

§. 35. Tóte causele sî procesele matrimoniale sî resp. divortiale se pertractéza ordinarialmente sî adeca in modu sumariu, protocolariu séu scripturisticu, sî se cuprinde in aceea, ca numai la espres'a cerere a pârtiei cununate se procede sî numai dupa ascultarea pârtiloru (afara de casulu §. 105.) se pasiesce la investigatiune sî se aduce decisiunea.

Despre procesulu sumariu.

§. 36. Procedur'a sumaria stà intr'aceeä, ca judecatoriulu, dupa acus'a séu jalb'a data in scrisu séu prin graiu, citéza pre pârtile invrasbite intr'unu terminu scurtu (celu multu de 15 dîle) inaintea sea spre ascultare, sî aci, fâra a concede alegate formale sî lungi, eruiaza adeverat'a stare a lucrului, sî despre acést'a ia protocolu sî decide lucrulu prin decretare.

Partiei incte, la cererea ei sî in casu de lipsa, i se póte concede, a-si dá respunsulu in scrisu intr'unu terminu de 15 dîle; iéra asupr'a respunsului acestui'a iérasi se pertractéza lucrulu, precum s'au dîsu in acestu §. (§. 451. Comp. dr. can.)

§. 36. Dupa procedur'a sumaria se pertractéza de regula cererile pentru reintregirea vietiei conjugali (procesu matrimonialu), pentru provisoric'a deosebire a locuintiei pârtiloru sî dispusetiunile in privinti'a vietiuirei crestinesci sî morale a pârtiloru sî alte sfedi sî neintielegeri intre pârti, cari nu ajungu pâna la unu procesu divortialu, precum sî acelea cause provediute in normele urmatórie.

§. 38. Asemenea in modu sumariu se facu sî pertractârile de pace intre pârti sî dispusetiunile pentru ingrigirea de copiii loru, inaintea forului, inse fâra a se concede inscrisuri.

Despre procesulu ordinariu protocolaru sî scripturisticu.

§. 39. Procesulu acest'a se introduce, cându vre-o parte cununata staruiesce a se despartî totalmente de câtra socîulu ei. In acestu procesu se concede pârtiloru a alegá pâna la cuadruplica, a-si aduce dovedile in rendulu loru sî a se serví de remediele de dreptu (procesu divortialu) (§. 446, 470. p. 9. C. dr. can. § 30 1854).

Despre incercârile de pace sî prepararea procesului.

§. 40. Dupa ce s'au nascutu diferintie intre fetiele casatorite cari aru indemná pre vre-un'a din ele a cere divortiu ambe pârti suntu datóre a se infatisiá la parochulu loru séu la preotulu locului (§ 20), sî a espune acelui'a verbalmente causele sî vointi'a loru. Preotulu este detoriu a incercá cu tóte midilócele bisericesci sî morali pace intre fetie, iéra déca nu-i va succede acésta, la 8—14, dîle a chiamá inca doi crestini sî a repetá in fati'a loru incercârile de pace eventualmente a citá inca odata pre pârti spre acestu scopu.

Déca tóte incercârile aru remanea fâra resultatu, preotulu are a dá pârtiloru unu atestatu oficiosu subscrisu sî de barbatii increderei, in carele se espune pre scurtu caus'a sî indemnârile de pace sî resultatulu, sî a le indrumá cu acel'a la protopresviterulu respectivu (§. 30|854.)

Se intielege de sine, ca preotii au voia sî datorinti'a, a indemná la pace pre tóte fetiele invrasbite in ori-ce modu sî din ori-ce causa.

§. 41. Infatisiendu-se pârtile la protopresbiteru, cu atestatulu preotului, acest'a iérasi va incercá asemenea a le inpaciuí séu déca numai o parte se va infatisiá, va citá pre ceea-lalta parte in scurtu tempu spre acestu scopu.

Convingendu-se protopopulu pre deplinu, ca nu-se póte restabilí pacea séu in casu cându partea parâta nu se va infatiosiá nici la a 2-a citatiune in terminu scurtu elu va prepará pre pârti séu pre partea ce staruiesce in divortiu pentru procesu, sî i va indrumá a aduce atestate oficióse formale de botediu pentru ambe pârti, de cununie, sî in casu de trecere dela alta religiune, sî despre acést'a séu dupa impregiurâri a recuirá atari atestate din oficiu, spre care scopu se póte concede unu terminu scurtu.

Convingendu-se protopopulu despre religiunea pârtiloru sî despre competinti'a va concede incaminarea (pornirea) procesului (litis constetatiunea) sî va statorí cu pârtile lânga cari potu fi sî representantii loru, modalitatea procesului dupa §§ urmatori. Despre tóte aceste pertractâri se va luá protocolu, lânga carele se acludu atestatele. (§. 30|1854.)

§. 42. Pârtile au voie a-si alege in procesulu divortialu form'a procederei, sî adeca séu form'a protocolara, dupa carea ele la infatiosiare alegeaza la protocolu, séu cea scripturistica, dupa carea alegeazá prin inscrisuri ce le presentédia la foru. Acésta alegere se póte face numai la dîu'a incaminârei procesului (§ 41), sî dela alegerea facuta odata nu se mai póte abate, fâra numai incâtu concede acésta procedura.

§. 43. Déca partea parâta nu se infatiosiédia spre statorirea formei procesului, atunci partea actora 'si póte alege singura form'a.

§. 44. In casu cându pârtile nu se unescu in alegerea formei, protopopulu prin decretare motivata pre scurtu sî enunciata de locu, va dá locu acelei forme carea va fi mai acomodata impregiurâriloru sî va aduce mai putiene spese. De regula va preferá procesulu protocolaru. In contr'a acestei decretâri partea nemultiamita póte recurge in terminu de 3 dîle la consistoriu, carele va decide finalmente; mai târdiu nu se va primí recursulu.

Despre form'a protocolara.

§. 45. Statorita fiindu form'a protocolara, protopopulu prin ajutoriulu notariului forului la dîu'a desemnata este detoriu a luá acesti'a la protocolu cu de-ameruntulu sî a insemná dovedile aduse, a o procetí actorelui carele o va subscrie sî pârtiei contrarie sî a o esplicá acestei'a; apoi a luá respunsulu acestei'a la protocolu, tractându-se cá sí acti'a, sî asiá mai departe pâna la finirea alegatieloru cari potu trece sî pâna la Cuinduplica sî pâna la perfect'a lamurire a causei, in decursulu câror'a protopopulu este detoriu a invetiá pre pârti cá sa-si espuna numai lucrurile momentuóse ale causei cu acuratetia sî sa-si arete dovedile. Dupa finirea alegatiuniloru sî a intregu protocolului acest'a se subscrie de câtra pârti sî cei ce voru fi cu ele de fatia, apoi de câtra protopopulu sî notariulu (§. 452 dr. can). Nepotendu-se finí pertratarea in acea-si dî se va continuá in dîlele urmatóre, fâra alte intrerumperi.

§. 4.6 Nefiindu la dîu'a statorirei procesului partea actora pregatita, de a-si espune cu deseversire acti'a sea, séu déca ea dupa darea respunsului asupr'a actiei protocolate nu aru fi in stare sî pregatita a si dá de locu replic'a; i se póte concede o amenare pâna la o alta dî, ce o va determiná protopopulu de locu, inse sub acea urmare: ca déca la acésta dî nu se va infatisiá actorulu spre darea actiunei séu a replicei, elu se va priví cá sî cându nu mai voiesce a-si persecuá procesulu de divortiu. In acestu casu protopopulu dupa trecerea terminului de restitutiune, va decretá stângerea actiunei resp. a procesului sî va indemná pre pârti la convietiuire. La aceea-si dî póte aduce actorulu acti'a séu replic'a sea sî in scrisu, carea se tractédia cá sî protocolulu (concl. din §. 437 p. 4 C. dr. can. sî § 31|1854.

§. 47. Déca dupa darea sî improtocolarea actiunei, partea incta nu va fi pregatita pentru respunsu, séu in urma replicei date pentru duplica; i se póte concede asemenea amenare (§. 46), inse cu acea urmare: ca déca la dîu'a urmatóre nu se va infatisiá séu nu-si va dá respunsulu, ea se va mai citá inca numai odata prin graiu séu prin biletu, spre a-si dá respunsulu, sî déca nici atunci nu se va infatisiá séu nu va respunde la actia, forulu dupa trecerea terminului de restitutiune, in casu de neinfatiosiare va pasî la cercetarea motiveloru sî dovediloru produse de actorulu, déca acest'a s'au infatiosatu sî au cerutu continuarea procesului, sî asiá se va decide caus'a. Asemenea va procede forulu, déca partea incta la celu dintâiu terminu prolungitu spre darea duplicei nu se va infatiosiá séu nu-si va dá duplic'a, iéra actorulu se va infatisiá sî va staruí pre lânga divortiu. Sî partea incta va poté la dîu'a prolungita a-si aduce respunsulu séu duplic'a sea in scrisu, cari se tractédia cá sî cea protocolara.

§. 48. Dupa improtocolarea duplicei va cere protopopulu de locu a se dá ulteriórele alegatiuni pâna la fine, pentru cari inse nu se mai concede amenare.

§. 49. Déca la ori care dî de infatisiare, nu s'aru infatisiá nici o parte sî nici aperatorii loru, pârtile se voru priví de impacate sî dupa trecerea terminului de restitutiune se voru predá actele la archivu.

(Va urmá.)

Dechiaratiune.

Fatia cu o scire la a cârei cunoscintia amu ajunsu numai acum sî carea 'si are originea celu putienu din o fantâna reu informata, me vedu constrinsu prin acést'a a dechiará:

ca, déca Escelenti'a Sea, carele dorere a fostu pré curendu rapitu de mórte, dlu Archiepiscopu sî Metropolitu de mai nainte, **Andreiu Baronu de Siagun'a**, a lasatu dupa sine pentru neuitabilele sele merite pentru poporulu românu sî biseric'a de religiunea gr. or. precum sî pentru statu, numerosi veneratori, câroru memori'a lui este netrecatória sî in mare stima, — potu pretinde sî eu cu totu dreptulu a fi numeratu intre amintitii veneratori.

Sabiiu 26 Mart. (7 April.) 1874.

Dr. Basiliu Szabo,
fisicu comitatense in com.
Albei superióre.

Varietâti.

*** (Trista noutate) Elementulu celu mai aprigu alu naturei, foculu, in contr'a cârui mai putienu se scie asigurá sî aperá poporulu nostru, Dumineca in dîu'a s. Florii au prefacutu in cenusia opidulu Dobr'a.

Dupa esirea dela S. Liturgia pre la 11 sî ½ óre s'au escatu foculu intr'unu grajdu, care fiindu ajutatu de unu ventu despre orientu au luatu dimensiuni infioratóre, contr'a cârui'a n'au fostu crutiata nici S. Biserica, acestu s. lacasiu au luatu focu in coperisiu care au fostu de sindile, din caldur'a acést'a au luatu in launtru turnulu din susu de clopotnitia acoperitu cu pleu, care dupa ce a slabitu au picatu josu cá cum aru picá unu lucéferu, clopotele dóue s'au topitu, unulu au remasu, in launtru totu au fostu crutiatu; de aici unu ventu intorsu despre nordu-vestu, au dusu foculu cu iutime inspaimentatóre pre partea sudica, unde pâna in pamentu totu au arsu, victima acestui periclu au cadiutu sî o femeia care fiindu inpresurata de tóte pârtile nu au potutu sa mai scape, iéra familiele nenorocite suntu la o suta, adeca majoritatea opidului, la acésta nenorocire se dice ca au fostu causa, negrigi'a unei femei, carea dorere se numera intre cele inteligente.

Mare este nenorocirea sî trista starea acestoru nenorociti dintre cari numai unulu au fostu asecuratu, intre acestea se numera sî s. biserica a cârui turnu numai de doi ani au fostu radicatu, care erá fal'a Dobrei sî un'a dintre cele mai frumóse biserici ale archidiecesei. Eata negrigea ce s'au facutu in dieci de ani, intr'o óra au prefacutu in cenusia „Flere possum, sed iuvare non"

*** (Dlu de Balan a fostu otravitu.) Balan a fostu ambasadorulu Germaniei la curtea din Brusela. Invitatu la o cina densulu dupa ce a parasitu societatea deplinu sanatosu a moritu o mórte repentina, carea a datu ansa la diferite presupusetiuni. In Berlinu circulà faim'a de vre-o câte-va dile, ca ambasadorulu a fostu otravitu. La tóta templarea, scrie, „Spen. Ztg." suspitiunea, ca mórtea repentina a ambasadorului nostru in Brusela a urmatu la reintórcerea sea din o societate, pre carea o parasí aflându se câtu se póte de sanatosu, prin otravire, e sustienuta sî in acelea cercuri, cari stau aprópe de reposatulu sî de acea are sa urmedie o obductiune a cadavrului carea se ascépta cu cea mai mare incordare. Autoritâtile medicinistice s'au enunciatu intr'acolo, ca unu omu nu póte murí in asiá scurtu tempu (3/4 óre) numai de convulsiunile pantecelui, togm'a asiá de neverosimilu e, ca s'a ruptu vre-o vena, pentru ca in asemenea casu aru fi trebuitu sa urmedie mórtea cu multu mai rapede. Numai atâtu se póte cugetá séu ca s'au desvoltatu fâra de a scí reposatulu in intestinele sele unu ulceru sî acest'a aru fi concrescutu cu organele vitali, care in mistuire prin incordarea intestineloru aru fi spartu, séu ca reposatulu a luatu la sine la acea cina, la care a participatu, substantie otraviciόse, cari i-au causatu mórtea. Resultatulu obductiunei dupa cum se speredia, se va face cunoscutu sî se ve reversá o lumina preste acésta afacere.

Raportu comerciale.

Sabiiu 7 Apriliu n. Tempulu schimbaciosu mai multu amenintia decâtu plóua. Ventu destulu. Tergulu a fostu cautatu binisioru; dara pretiurile inca s'au tienutu, fiindu intrebare de tóte cerealele aduse in piatia. Grâu 7 fl. 67 xr. frumosu, 7 fl. 33 xr. mestecatu, 7 fl. 13 xr. cualit. infer.; secar'a 5 fl. — xr. pâna 4 fl. 67; orzu 4 fl. 33; ovesu 2 fl. pâna 1 fl. 73 xr.; cucuruzu (porumbu) 3 fl. 87—4 fl. — xr.; cartofi 2 fl. 40 xr. galét'a austriaca.

Cânep'a 18—20 fl. maj'a.

Lintea 6 fl 67 xr.; mazarea 6 fl. 67 xr., Fasolea 5 fl. 67 xr.

Fenu legatu 1 fl 30, nelegatu 1 fl. 10 xr., paie lungi 80 xr., scurte 70 xr, maj'a.

Lemne de focu 8—10 fl. stang. austr.

Carnea de vita 18—22 cr. p., de porcu 26 xr. Unsórea 79 xr. pâna la 1 fl. 20 cup'a.

Bud'a-Pest'a 4 Aprilie st. u. Este fórte greu a spune de acum cum voru fi diversele secerisiuri sî culese in decursulu anului acestui'a. De aceea parerile nu se potu uní nici decum cu acelor'a, cari descriu prospectele secerisiloru sî culesuriloru cu colórile cele mai frumóse. Dupa parerea nóstra aterna fórte multu dela schimbârile tempului din lun'a presenta. Va sa dîca noi asceptâmu in loculu ventului celui secu dara continuu unu tempu ploiosu, carele singuru va fi in stare sa ne redice sperantiele. Iéra déca mai urméza inca o septemana cá cea trecuta, atunci potemu dîce ca stâmu fórte departe de tient'a dorintieloru nóstre. Cucuruzulu sî cartofii abiá acum se sémana. Cerealele de primavéra inca nu suntu preste totu semenate. Numai viile abiá s'au sapatu odata cu tóte ca sî acestea in anumite situatiuni au patimisu de frigu. Dunarea s'au mai indreptatu in tempulu din urma, ap'a insa n'a ajunsu la inaltimea de a poté trece fâra de periculu pre la pórt'a de feru. Sî pâna cându nu se delatura obstacolulu acestu amentitu — nu se póte sperá nici unu recursu de transporturi mai mari de cereale din tierile dela Dunare de josu; de alta parte depositele din tiéra nu suntu in stare sa suplinésca lips'a causata de acésta pedeca.

Comerciulu de cereale au fostu sî in septamân'a trecuta slabutiu. *Graulu* a trecutu camu 50000°|₀.

Cualitate mai curata cu 10 xr., mai inferióra cam cu 15—20 xr. mai eftina cá in septaman'a precedenta. In *termini* nici o afacere. Pretiuri nominale 7 fl. 90 xr.—7 fl. 95 xr. *Secar*'a, s'au cautatu la inceputu fórte slabu sî a datu indereptu cu 10 xr.; pre la sfersitulu semptamanii s'a mai treculesu sî au inaintatu in pretiu, mai cu séma marfa poloneza, cu 10—15 xr. facia cu septamân'a precedente. S'a vendutu 8000 galete. *Orzulu*, au fostu mai cautatu cá in septaman'a precedenta sî s'a suitu cu 10—15 xr. mai susu. In termini s'au incheiatu negótie pre primavéra cu 4 fl sî 57½—3 fl. 60 xr. *Cucuruzu*, s'a vendutu mai scumpu cu 5 xr. in termini cu 15 xr. cá in septaman'a precedenta. Cucuruzu banatianu pre Maiu Iuniu cu 4 fl. 92 xr.—4 fl 95 xr. românescu 4 fl. 82 xr.—4 fl. 87 xr. de bacic'a pre primavéra 4 fl. 80—82°|₀ xr. *Ovesulu* s'a suitu cu 12—15 xr. In termini cu 30—35 xr. la inceputulu septamanei 2 fl. 45 xr.—2 fl. 80 xr. a 50 puntu vienesu.

Legumile remânu cu putiene modificâri mai in acelasi pretiuri din septamân'a precedenta.

Porcii asemenea in pretiurile de mai nainte.

Unsórea atâtu in mare câtu sî in detailu au avutu putiena cautare. Totu asia sî Slanin'a sî *Seulu*.

Lân'a au avutu in septamân'a acést'a cautare buna. S'au vendutu circ'a 1000 saci mari sî adeca; circ'a 400°|₀ lâna de midilocu sî inferióra cu 72—100 fl.; circ'a 150°|₀ lân'a rusésca cu 152—153 fl. circ'a 100°|₀ lân'a de pepteni cualitate de midilocu cu 105 fl. circ'a 100°|₀ tunsur'a prima cualitate de midilocu 98 fl.

Lâna spelata circ'a 100°|₀ cu 150—170 fl. *Piele lucrata*. Comerciulu cu articolulu acest'a a fostu in septamân'a acést'a mai multu in detailu, din care causa pretiurile remânu neschimbate.

Talp'a grósa de 40—45 p. 102—103 fl. batuta de prim'a calitate 104—105 fl., Piei de vaca de 11—13 p. 130—145 fl., piei de vitielu de vacsu cualitate de midilocu 255—260 fl., cualitate fina 280—290°|₀. *Gordovanu* turcescu calitate diversa cu 22 fl. 50 xr, —28 fl. 50 xr. legatur'a. Piei de óie serbesci cu 115 fl. piei de caciuli cu 100—105°|₀ fl.

Burs'a de Vien'a.

Din 27 Martie (8 Apr.) 1874.

Metalicele 5%	69	25
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	74	25
Imprumutulu de statu din 1860	103	50
Actiuni de banca	961	—
Actiuni de creditu	195	—
London	112	40
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	74	—
„ „ „ Temisiorene	74	—
„ „ „ Ardelenesci	73	—
„ „ „ Croato-slavone	75	50
Argintu	105	85
Galbinu	—	—
Napoleonu d'auru (poli)	8	99

Concursu.

Fiindu o necesitate ne amenavera a se asiediá lânga nepotinciosulu parochu gr. or. din Stanij'a de susu — protopresbiteratulu Zarandului, unu capelanu de ajutoriu, in conformitate cu ordinatiunea venerabilului Consistoriu archidiecesanu dto 28/2 Nr. 550/1874 — se escrie prin acést'a concursu:

Emolumentele impreunate cu acéste statiune suntu venitele jumetate din parochi'a mentionata, carea este cualificata cá parochia de clas'a a III.

Doritorii de a ocupá acésta statiune de capelanu, suntu avisati a-sî ascerne concursele loru instruate cu documentele recerute prin prescrisele „Stat. org." pâna in 23 Apriliu a. c. dîu'a st. Georgiu, la subsemnatulu scaunu ppescu in Bradu.

Bradu in 13 Martie 1874.

In contielegere cu com. paroch.
Nicolau I. Miheltianu
(2—3) Prot. gr. or. a Zarandului

Edictu.

Costanu Lesiu gr. or. din Fauresti districtulu Cetatei de Pétra au parasitu cu necredintia pre legiuit'a sea sotie Ann'a Putiu de mai multu tempu nesciindu-se loculu ubicatiunei lui prin acést'a se citédia in tempu de unu anu sî anumitu pâna la 1 Martie 1875 sa se infatisiedie inaintea sc. protopresbiteralu gr. or. câci la din contra procesulu urditu se va otarí sî in absenti'a lui. —

Fauresti in 1 Martie 1874.

Forulu matrimonialu gr. or. alu
tractului Cetatei de Pétra.
(1—3)

Redactoru respundietoriu: Nicolau Cristea. Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Dumineca'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei sî pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl.iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 26. ANULU XXII.

Sabiiu in 30 Martiu (11 Aprile) 1874.

Invitare de prenumeratiune
la
„Telegrafulu Romanu“

pre patrariulu alu doilea (Apriliu—Iuniu) alu anului 1874. — Pretiulu abonamentului pre ¼ de anu e:

Pentru Sabiiu 1 fl. 75 cr. v. a.

Pentru Monarchi'a austro-ungurésca 2 fl. v. a.

Pentru Romani'a sî strainatate, 3 fl. v. a.

DD. abonanti suntu rugati a nu intardiá cu tramiterea prenumeratiuniloru.

Adresele ne rugâmu a se scrie curatu, sî in locu de epistole de prenumeratiune recomandâmu on. publ. avişurile postali, **(Posta-Utalvány. — Post-Anweisung.)** cá impreunate cu spese mai putiene sî cá mai sigure pentru inaintarea baniloru de prenumeratiune la

Editur'a „Telegrafului Romanu“ in Sabiiu.

☞ Din caus'a SS. serbatori ale Invierei Domnului nr. celu mai de aprópe va aparé nu, mai Dumineca in 7 Aprile.

Pecatele ocârmuirei nóstre.

— Trei articuli. —

(III) Bugetulu unei tieri este cea mai nemintita oglindire a opiniunei publice, ce predominéza, este, amu poté díce, cristalisarea acestei opiniuni in numerii statoriti. — Ocârmuirea finantiara este menita numai a tiené cumpena intre trebuintiele sî veniturile tierei. Nu ea statoresce inse mesur'a acestoru trebuintie, precum nici medilócele, prin care ele au sa fia satisfacute. Acésta mesura se statoresce numai in parlamentu sî numai sub inriurirea opiniunei publice. Suntemu dara nedrepti, cându pentru starea decadiuta a finantieloru, invinovatimu in prim'a linie pre ministrii resortului finantialu. Ei numai intr'atât'a potu fi invinovatiti, incâtu aplicarea budgetului este neconscientiósa, ori incâtu ei, prin informatiuni false asupr'a capacitâtiei de productiune a tierei, au inriuritu spre statorirea unui bugetu pusu pre premise false.

Din nenorocire, ministrii nostri de pâna acum'a nu se potu curatí de pecatele, ce au comisu atâtu intr'o privintia, câtu sî intr'alt'a. Dara ast'a putienu impórta. Reulu urmatu numai din lucrarea unui omu singuratecu este trecatoriu; elu incéta, indata ce actorulu parasesce terenulu de lucrare. Dupa ce s'au dusu, ministrii nu mai suntu vrednici cá sa vorbimu despre densii.

Este inse unu reu permanentu; — acel'a care purcede din opiniunea publica. Cu atâtu mai ageru trebuie sa-lu combatemu pre acest'a.

Trebuintiele, atâtu ale unui individu singuratecu câtu sî acelea ale unui intregu socialu suntu facultativu deosebite. Unele suntu mai multu, altele mai putienu acute. Unele ceru cá numai decâtu sa fia satisfacute, altele suferu, cá satisfacerea loru sa fia amenata. Purcediendu din acésta deosebire amu poté statorí dóue categorii deosebite: trebuintiele, care privescu sustienerea stâriloru presente, sî trebuintiele care privescu desvoltarea acestoru stâri. Satisfacerea celoru dintâiu nu sufere nici o amenare; trebuintiele de a dóu'a categoria inse, intr'unu statu bine organisatu, numai atunci potu sa fia satisfacute, cându capacitatea de productiunea tierei permite, fâra cá sa fia atacatu capitalulu. O satisfacere preste capacitatea de productiune a tierei, cu atacarea capitalului, nesmintitu trebuie sa aiba cá urmare ruinulu economicu. Acel'a, care avendu unu venitu anualu de numai 2000 fl. — chieltuesce 2100 fl. intr'unu anu, — acel'a, chiaru sî abstragendu dela eventualitâti, trebuie sa se ruinedie.

Acésta desconsiderare a capacitâtiei de productiune, lips'a de cumpena intre consumarea sî productiunea tierei este pecatulu financieloru nóstre.

Ocupându-si positi'a, magiarii au desconsideratu tóte motivele financiare ori economice, fiindu determinati numai prin motivulu politicu, de care suntu preocupati.

Vedemu cheltuindu-se milióne pentru infiintiarea sî sustienerea fortiata a unoru institutiuni, care n'au alta menitiune, decâtu sa grabésca desvoltarea unei anumite pârti, sa redice var'a magiariloru ori chiaru sa impedece desfasiurarea firésca a populatiunei nemagiare. Putiene suntu dintre aceste, care nu suferau amenare, multe, care poteau sa fia amenate pâna cându nu voru sosí vremi mai binecuventate de Ddieu, — cele mai multe se impotrivescu inse cu o viétia sanatósa.

Discuragiarea sî tristeti'a tainuita, care strabate prin intrég'a lucrare a celoru 21, nu lasa nici o indoiéla, cumca si acesti fruntasi ai tierei au aflatu adeveratele cause ale reului. Se vedesce mai alesu din acea, ca ei pretutindeni cérca a le astupá cu o ingrigire aprópe parintésca.

Statorindu astu-feliu caracterulu generalu alu decadentiei nóstre financiare, este de prisosu a intrá in amenuntimi. Câte-va casuri speciale voru aruncá destula lumina asupr'a cestiunei.

S'au facutu indreptâri in administrati'a interna. Nu se póte trage la indoiéla cumca „indreptâri“ au fostu de lipsa. Nu inse acele, precare le avemu sî chiaru nici aceste nu de odata. Prin despartirea jurisdictiunei de câtra administratiune nesmintitu faceamu unu pasiu inainte. Considerandu inse capacitatea de producere a tierei, poteamu sa efectuimu acésta despartire succesivu, precum s'a facutu intr'alte tieri. (Chiaru sî in Tr. Ltni'a.)

Ei bine! dara opiniunea publica magiara a strigatu: „Da-mi dómne, — dara acum de locu!“ Si pentru ce acésta nerabdare? Pentru ca, prin despartire, magiarii nu cercau a simplificá administrati'a sî a face jurisdictiunea mai sigura, ci a castigá elementului magiaru opositia de precumpanire. Ei au vorbitu un'a si au ganditu alt'a, au facutu un'a sî ne-a aretatu alt'a. Astu-feliu chiaru sî aceste indreptâri au devenitu unu isvoru de nenorociri, care consuma in fiesce-care anu cu aprópe 9 milióne mai multu decâtu inainte de siepte ani.

Totu astu-feliu de chieltuiri aflâmu sî in resortulu culteloru sî instructiunei publice. Universitatea din Clusiu, gimnasiele paralele, puse lânga alte gimnasii nemagiare sî Ludoviceulu consuma sume enorme, fâra cá ele sa aiba alta menitiune decâtu a serví cá medilóce de inriurire etica asupr'a celoru-a-lalte elemente. Sustienu ca ele suntu stricacióse. Chiaru fiindu inse folositóre, ele poteau fi amanate.

Despre alte cheltuiri, precum este subventiunea enorma a teatrului pestanu sî a altoru asiediaminte de folosu, mai multu particularu, este vorb'a de prisosu.

Mai semtite suntu relele economice urmate din fortiarea desvoltârei economice. S'au radicatu câi ferate preste câi ferate. Cu totu pretiulu sî numai decâtu magiarii voiau a ajunge o a dóu'a Belgia.

Aici s'a desconsideratu mai multu capacitatea de producere a tierei. Suntu aprópe 15 milióne ce in fiesce-care anu platesce tiér'a pentru câile garantate. Va fi óre cându-va o vreme, cându aceste câi voru aduce unu folosu, din care, capitalisatu, amu trage tocmai atâtea procente? — Cine scie? nimeni nu scie! — Câtu erá de bine, déca lucrámu succesivu! — Ei, dara magiarii voiescu a paré, ce nu suntu!

Ridicoli au devenitu inse magiarii numai prin acea ca au pusu in bugetulu tierei aprópe 10 milióne pentru sustienerea unei jocarii, care pare a fi pentru densii „lumin'a ochiului.“ Trece tóta inchipuirea, cându vedemu facendu-se parada cu honvedii, — o parada, la care toti trebuie sa asistâmu, toti trebuie sa platimu — sî de care numai magiarii preocupati se potu bucurá.

Fia destulu atât'a!

Numai aici suntu insirate aprópe 40 milióne, ce tiér'a trebuie sa platésca pentru satisfacerea unoru trebuintie, ce numai succesivu ori chiaru de feliu n'aveau sa fia satisfacute.

Nenorocitele operatiuni finantiare au lipsitu numai pentru cá sa fimu isbiti la starea presenta. Amu contractatu detorii preste detorii. Adi numai procentele detorieloru trecu preste 20 milióne la anu.

Amu ajunsu pâna intr'atât'a, incâtu **trebuie sa facemu detorii nóue pentru cá sa platimu cametele celoru vechi.** — Pâna unde vomu fi inca isbiti, este o cestiune, la care cu totii trebuie sa gandimu. De ocamdata cerce inse ómenii situatiunei a o resolvá.

Sî apoi stârile economice suntu derangiate, comerciulu sta locului, ómenii rabda fóme, camatarii stau deasupr'a, — sî o parte mare a tierei se simte indemnata, celu putienu, a nu lucrá spre indreptarea reului.

Fatia de asemenea stâri propunerile celoru 21 fruntasi suntu o simpla parada de vorbe.

Carpite stârile nóstre nu potu sa fia. Ele trebuiescu realcatuite din temelii.

Ioanu Slaviciu.

Presiedintele casei representative face oficiosu cunoscutu, ca siedinti'a cea mai de aprópe a casei representantiloru se va deschide Sambata in 18 Aprilie n. la 11 óre. Cas'a magnatiloru va tiené cu trei dile mai inainte adeca in 15, siedinti'a sea prima, cârei va premerge in 14 o conferintia generale a toturoru membriloru casei.

Ministrulu de financie Ghyczy lucra la unu esposeu financialu, care va dá o icóna despre intregu bugetulu statului sî va cuprinde dispusetiunile, pre cari ministrulu are de cugetu a le propune câtu mai curendu. Esposeulu acest'a se va presentá Casei representantiloru póte inca in decursulu acestei luni.

Ministrii din Cislaitani'a s'au reintorsu dela escursiunile intreprinse cu ocasiunea ferieloru la Vien'a. Desbaterea proiecteloru de legi confessiunali a inceputu dejá in 9 Aprilie n. Episcopatulu va luá parte la desbaterea generale in cas'a de susu. La ordinea de dî fiindu pusa esclusivu desbaterea legiloru confessiunali, alegerea membriloru in delegatiuni va urmá mai tardîu.

Respunsulu Majestâtiei Sele la scrisórea ponteficelui s'a tramisu la Rom'a impreuna cu o nota voluminósa data de ministeriulu de esterne asupr'a enciclicei papali.

Cartea cea rosîa nu va cuprinde nice depesi'a câtra contele Paar, nice depesi'a despre ultimulu conflictu din Bosni'a. Cuprinsulu celei dintâiu 'lu va comunicá inse cont. Andrásy delegatiuniloru. Ea vorbesce fórte energicu contr'a ori cârui amestecu alu Curiei romane in afacerile interne ale Austriei. Cu privire la Bosni'a, Austri'a findu multiamita cu succesulu diplomatecu nu voiesce a vatemá decursive pre Pórt'a otomana.

In cercurile cele mai bine informate din Berlinu se vorbesce de unu ordinu alu imperatului Germaniei, dupa care séu ministrulu imperialu de financie Kampfhausen séu presiedintele cancelariei confederative, Delbrück se va concrede cu functiunile cancelariului imperialu pâna la insanatosiarea lui Bismark. Sanatatea acestui'a dupa scirile din urma merge spre mai bine.

In caus'a cestiunei militarie regimulu nu vrea sa scie de nici unu compromisu. Din cercurile electorali sosescu la Berlinu atâtu prin adrese câtu prin telegrame manifestatiuni favorabile pentru armata.

Guvernulu francesu are de cugetu a presentá dupa redeschiderea Adunârei natiunale proiectulu de lege relativu la introducerea casei de susu. Dupa acestu proiectu presiedintele casei de susu are sa fia urmatoriulu eventualu alu presiedintelui republicei. Legitimistii inca au de cugetu a face unu pasu decisivu punendu camerei intrebarea: „Republica séu monarchia?“ Spre scopulu acest'a contele de Chambord sa se fia decisu a conduce in persóna acésta afacere.

Afacerea Rochefort tiene Franci'a inca in o viua miscare. Ministrulu Broglie constatà in comissiunea permanenta fug'a lui Rochefort:

Economi'a in Biserica!

Biseric'a nóstra a primitu prin Statutulu organicu o organisatiune constitutionala, care déca se va aplicá bine, va aduce cele mai salutarie resultate. — Dara déca acésta aplicare va luá o directiune gresita, urmârile potu fí mai funeste, decâtu a unei guvernâri absolutistice; — Statutulu organicu cuprinde in sine simburele celoru mai subline principie, — dara aplicarea loru sî pâna acum a datu ansa la diferite interpretâri. — Manifestarea acestor'a apoi a adusu pre unii la cugetâri, ca Statutulu organicu aru avé lipsa de acele stramutâri, cari li s'au parutu necesarie. Eu inse sustienu, ca Statutulu organicu — cá unu fundamentu solidu, pre care avemu de a aduce edificiulu bisericescu la perfectiune — nu se mai póte pune la intrebare de schimbare séu modificare, acést'a nu aru fi nice oportunu, dara nice de lipsa. Va ajunge pre deplinu déca diverginiele sî indoielile, ce s'au ivitu la aplicarea lui s'aru lamurí prin o instructiune pentru esecutarea Statutului organicu. Acést'a elaborându-se pre bas'a reclamâriloru sî discusiuniloru de pâna acum prin sinóde sî prin jurnale — in forma de proiectu prin unii barbati esmitandi din sinulu Consistoriului metropolitanu, s'aru presentá congresului spre pertractare si primire. — Numai atunci, cându biseric'a provinciei nóstre metropolitane aru patimí o schimbare esentiale, de esemplu, la inmultirea episcopieloru aru intrá necesitatea de a schimbá disposetiunile de mai nainte ale Statutului organicu, dara numai cu privire la paragrafii respectivi, prin novele la Statutulu organicu. —

In intielesulu acest'a avemu noi de a procede in desvoltarea organismului constitutionale in genere, — iéra nu a pune totulu la intrebare. Ce se atinge in specialu, apoi aci campulu de discusiune e vastu. Instructiunea elaboranda pentru esecutarea Statutului organicu va avé misiunea de a suplini lacunele, de a complaná indoielile. — Numai unu punctu, sî acest'a e celu mai gingasiu, ne constringe, de a fi cu mare precautiune in aplicarea lui chiaru dela inceputu, — unu punctu, care amenintia intregulu aparatu alu Statutului organicu, — sî acest'a e punctulu economicu punctulu banale. —

Déca amu aplicá noi totu aparatulu Statutului organicu cum se dîce — pre bani! — apoi ruin'a bisericei nóstre aru fi neevitabile. Sî durere — tocmai in punctulu acest'a, celu putienu pâna acum amu fostu, de nu cu totulu necrutiatori, — dara de buna séma — prea liberali: — urmârile acestei aparitiuni dejá se ivescu ici colea, sî proselitismulu pandesce numai la préda sea cá vulturulu de departe. —

'Mi aducu aminte de o episoda din primulu sinodu archidiecesanu convocatu pre bas'a Statutului organicu, ce ilustréza pre deplinu directiunea cea fatale, pre care erá sa apuce organismulu nostru bisericescu inca de atunci. —

Consistoriulu archidiecesanu bisericescu are cinci membri platiti cu câte 1200—2400 fl.; — Pentru agendele lui strictu bisericesci erau sî suntu pré putienu ocupati: se face propunere, cá unulu din cei salarisati se tréca cá referinte ordinariu la senatulu scolasticu, — prin acee'a aru cadé necesitatea de a creá posturi salarisate in acestu senatu. — Dara ce se vedi. Nu numai nu se primí acestu espediente economicu, ci se facura contr'a propunerí, cá in senatulu scolaru sa se sistemiseze dóue — trei posturi salarisate cu câte 2000—2500 fl. etc. etc. —

Atunci repausatulu metropolitu din presidiu ingalbinesce, i se face reu, predà presidiulu sî dabiá se teresce pâna a casa. —

— Dara ce e Presantite, sunteti bolnavi? —

— Reu — fetulu meu! acesti'a voru prapadí totu ce amu adunatu eu in vr'o 25 ani. — Nu e pentru atari ómeni Statutulu organicu. Fia-care vrea sa-si creeze unu postu pentru sine. Mai multu, ei facu cá gain'a care ajunge la gramada de grauntie adunate in siura cu multa truda, — sî nu manânca numai pâna se satura ci se suie in verfulu gramediei, sî inprascie gramad'a de bucate cu ghiarele in tóte laturile. —

Alta-data convocà consistoriulu metropolitanu pentru vr'o câte-va cause merunte. — Cei mai multi lu napadira cu Reise — particulare esorbitante. — Nu mai cutedià de a aduná consistoriulu metropolitanu. — Déca aru face asiá dîcea elu — si protestantii la conventele sî sinódele loru, nu li-aru ajunge fondurile loru de milióne.

De esta-data va fi destulu — meminisse.

Scopulu meu nu e de a episodisá, ci a indigitá dintre multe — macaru la unele puncte ale organismului nostru bisericescu, unde amu poté economisá sî in bani — sî in tempu, pentru ca sî tempulu e bani.

1. Sa incepemu dela comuna. Alegerile prea dese la sinóde sî congrese voru devení cu tempu prea molestóse sî cu spese. Ací s'aru poté simplificá lucrulu, déca alegerile la sinódele eparchiali s'aru face totu deodata cu cele dela congrese, sî déca protocólele de alegere s'aru poté tramite la scrutiniu sî prin plenipotentiati pentru mai multe grupe de comune.

Comissiunile pentru organisarea parochieloru sî regularea veniteloru preotiesci sa nu se forciedie la tempu neoportunu cându e lipsa sî fómete, — ci se potrivésca unu tempu mai fecundu. — Forciarea acést'a prin dieces'a Caransebesiului a avutu urmâri fórte daunóse-sî metodulu in purcedere se fia mai multu moralu decâtu imperativu. — Cu bun'a sî mai intieleptiesce mai multu se póte esoperé, decâtu cu interpelârile sî forciârile ce s'au facutu in sinódele Caransebesiului. —

2. In privinti'a sinódeloru eparchiali, aru fi destulu déca tóte agendele s'aru finí in dóue trei dîle, pentru ca spesele pentru diurne sî altele suntu pré neproportiunate.

Conventele reformatiloru etc. nici odata nu tienu mai multu decâtu dóue tre i dîle, sî deputatii participa sî fâra diurne, — se intielege inse, ca tóte se pregatescu de consistóriele loru perfectu, incâtu sinódele iau la cunoscintia sî aplacidare. La noi e din contra; sinódele mai intâiu denumescu comissiuni, dupa cari trebuie sa ascepte, pâna producu ce-va — déca producu! — Déca nu, apoi se indrumédia de a aduce elaboratele la sinodulu viitoriu. — Ast'a e o anomalia ce costa sî bani. — Pentru ce suntu consistóriele de câte 18 membri? Comissunile de regula se esmitu numai pentru durat'a sessiunei cá sa referedie pentru dîu'a urmatóre. Pentru codificâri etc. chiamarea se fia a consistoriului. Acest'a are de a pune pre mésa sinodului tóte gat'a, sî ce nu e perfectu datu indereptu cu inviatiuni de a perfectioná, dara nu insarcinatu atâtea comissiuni cu spese preste spese.

Analogu cu multiplicare entia sine necessitate e sî comissiunea proiectata pentru administrarea fondoriloru comune ale dieceseloru Aradului sî Caransebesiului, cá se manânce pre totu anulu câte 5—6000 fl. pre cându acest'a s'aru poté economisá, déca fia-care diecesa si-aru vedé de partea sea, sî o aru administrá prin consistóriele sele, cari sî altcum trebuie sa-si administredie ce mai au diecesele. — O asemenea anomalía aflâmu la introducerea de Schul-rath in consistoriulu archidiecesanu, o institutiune pre care nu o cunósce Statutulu Organicu, sî care sî pâna acum s'a aretatu netrebnica — nu din vin'a persóneloru ci de sine insusi.

Déca archidiecesanii au bani destui pentru supr'a inspectiunea scóleloru, apoi asemneze consistoriului scolasticu d. e. 3000 fl. iéra acest'a se imparta intre membrii sei cei siese ordinari tóta archidieces'a in in siese cercuri de inspectiune, câror'a sa le dea Marschrout'a sî câte 500 fl. bani de caletoria; sa mérga câte doi trei in diferite pârti; — sî asiá intr'unu anu tóta archidieces'a e calatorita sî suprainspectionata; — pre cându unulu singuru sa fia din ceriu nu póte caletorí pretotutindeni nici in diece ani. — In fine la alegerea de membri in senatulu scolariu, sa se ia mai multa privintia la ómenii de specialitate scolara, — decâtu s'a observatu pâna acum.

Alte observâri le voiu face cu alta ocasiune. De ocamdata sî atât'a câtu amu atinsu póte dá destula ansa de a cugetá mai seriosu la punctulu celu mai delicatu alu aplicârei aparatului constitutiunale alu bisericei nóstre — adeca la punctulu economicu. — Videant Consules!

Ѡ.

Proiectu

pentru procedura in procesele matrimoniali sî divortiali, pentru forurile biser. gr. or. din archidiecesa compusu de Dr. Ioane Borci'a, fiscu sî defensoru la consistor archid.

(Urmare)

§. 50. Pârtile litigante potu amaná dîlele de infatisiare cu invoire reciproca, de câte ori voru voí, inse numai spre scopulu impacaciunei sî déca un'a séu alta nu traiesce in pecatulu preacurviei.

§. 51. Dîlele amanate are a le orenduí judecatoriulu astfeliu, cá intre ele sa nu tréca unu restempu mai scurtu de 15 dîle sî mai lungu de 30 dîle. Cu invoirea ambeloru pârti póte fi restempulu mai scurtu séu mai lungu, inse nici odata mai lungu de 60 dîle. Dîu'a sî ór'a de infatisiare se defige in fati'a pârtiloru sî spre aducere aminte li se admanuéza câte unu biletu.

Reconventiunea.

§. 52. In casu, cându partea incta in primulu respunsu protocolaru reconvine pre actoru (§. 25.) sî cere sî ea divortiu din alte motive, déca actorulu dupa acést'a nu s'aru mai lasá la procesu, séu nu se va mai infatisiá sî nu va mai alegá; atunci dupa trecerea terminului de restitutiune, in casulu neinfatisierei, altcum de locu, se privesce partea actora de oponenta divortiului, sî partea incta reconvenitória se indrépta a-si aduce deosebita actie formala la forulu competinte.

§. 53. Déca partea incta, ce se servesce de reconventiune, nu s'aru mai infatisiá spre darea duplicei, atunci reconventiunea sî cererea ei, resp. invinuirile aduse in acésta forma, nu se voru mai luá in consideratiune.

Despre procesulu scripturisticu.

§. 54. Statorindu-se form'a procesului scripturisticu, protopopulu conduce intregu cursulu procesului, sî mai intâiu indrépta

---

FOISIÓRA.

Din scrierile S-tului Ioanu Gura de auru.

Invierea lui Isusu Christosu, atestata prin minunile Apostoliloru.

(pentru serbatórea Pasciloru sî Dumínec'a Tomei.)

(Urmare sî fine)

Christosu in tempulu petrecerei sele pre pamentu, a facutu semne sî minuni, a sculatu morti, a vindecatu leprosi, scóte spirite rele, dupa acestea a fostu restignitu, sî dupa cum afirma Iudeii, nu s'a mai sculatu. Ce se le reflectâmu acum Iudeiloru? Le vomu dîce: déca Christosu nu s'a sculatu cum s'au potutu intemplá dupa restignirea lui, in numele seu minuni mai mari, cá cum a facutu elu insusi? Nici cându a mai facutu cine-va lucruri mai mari dupa mórtea sea, cá in tempulu vietiei sele; dupa mórtea lui Christosu, numele seu a lucratu minuni, cari dupa feliu sî calitate sî in totu modulu au fostu mai mari cá cele de nainte. Au fostu mai mari, câci câtu au fostu in viétia, umbr'a Domnului, nici odata n'a desceptatu morti, inse umbr'a apostoliloru prin puterea lui Christosu a facutu acést'a de mai multe ori. Sî iérasi: minunile dupa inviere a fostu mai mari, câci la minunile de mai nainte elu a fostu singuru domnulu, dupa restignirea sea inse, chiaru sî servii sei numai in numele seu a facutu minuni mai mari sî mai sublime, incâtu prin aceea puterea lui a stralucitu cu mai multa gloria sî taria. Câci aceea, ca cine-va numai prin chiemarea numelui lui Christosu, a lucratu minuni, este mai multu cá cându insusi densulu (Christosu) le-aru fi facutu. Vedeti iubitiloru, ca minunile Apostoliloru dupa invierea domnului, au fostu mai mari cá minunile lui Christosu? Nu este acest'a unu argumentu validu pentru inviere? Câci precum amu dîsu dejá, afirmu iérasi: déca Christosu a muritu si nu a inviatu. atunci trebuie ca au incetatu sî minunile; in fapta inse aceste, nu numai nu au incetatu, ci au urmatu a fi mai maretie si mai sublime prin Apostoli adeca. Déca Christosu nu aru fi inviétu, sî Apostoliloru le-aru fi fostu imposibile cá se faca atari minuni; câci a fostu un'a sî aceea-si potere a domnului, carea au lucratu minuni atâtu inainte câtu sî dupa rastignire, — unele chiaru prin domnulu, iéra altele prin Apostoli. Ca inse argumentulu despre inviere sa fia cu atâtu mai invederatu sî mai intielegibile, asia a trebuitu cá minunile dupa inviere sa fia mai sublime, cá cele de inainte.

Inse de unde scimu noi, intréba celu necredinciosu, ca Apostolii au seversitu acestea minuni in numele lui Isusu? Din s. scriptura le respundu eu. Ci déca nu voiesci se concedi acestu argumentu sî negi, ca Apostolii au facutu minuni, atunci recunosci in densii o potere a lui Ddieu, de óre-ce densii fâra minuni au adusu totu rotogelulu celu mare a pamentului la cunoscinti'a adeveruriloru Ddiesci. Intru adeveru, acést'a trebuie sa fia cea mai mare minune, ca nisce barbati atâtu de miseri, neinsemnati, neinvetiati sî lipsiti, de cari au fostu numai 12, sî-au potutu face fâra minuni, de partisani ai loru, atâte cetâti sî popóre, atâtu de numeróse provincii, principi sî regenti, invetiati sî retori, bá mai totu rotogolulu pamentului!

Séu póte ca ai dorí se vedi sî astadî intemplându-se minuni? E bine, voiu sa-'ti aretu sî inca mai mari cá cele dinainte: nu numai pre unulu sculatu din morti; nu numai pre unulu orbu facutu cu vedere, ci totu pamentulu, care este eliberatu din intunereculu ratacirei. Nu numai singuru pre unu leprosu, care s'a curatitu, 'ti voiu aretá, ci totu atâte popóra intregi, cari s'au curatitu de lips'a pecatului prin bai'a nascerei de a dóu'a. Ce minune mai mare poti se pretindi, o omule, cându vedi o schimbare atâtu de mare sî urmata atâtu de iute?

Voiesci se afli, cum a facutu Christosu totu rotogolulu pamentului se védia? Eata, mainainte ómenii nu vedeau lemnulu cá lemnu, si piétra nu cá pre piétra, ci pre aceste lucruri fâra viétia, le numiau Dumnedieí; atâtu de orbiti erau. Acum inse sciu, ce este lemnu sî piétra, sî credinti'a i-a invetiatu, cine este Ddieu: câci numai singuru prin credintia se póte, pre câtu se póte cuprinde acésta fiintia eterna.

Voiesci se mai ai sî unu altu argumentu despre inviere? Schimbarea cea mare, carea a avutu locu in animile Apostoliloru dupa inviere; acésta schimbare este unu argumentu inca mai mare pentru invierea domnului de câtu insusi faptele miraculóse ale Apostoliloru. Este indeobste recunoscutu, ca chiaru nici la unu omu, pre care l'amu iubitu in viétia, dupa mórtea lui, nu adese cugetâmu. Déca nici câtra celu viu nu s'a aretatu sinceritate adeverata, atunci cu atâtu mai multu va fi datu uitârei dupa mórte. De aci vine ca nimenea pre amiculu séu invetiatoriulu seu, cându inca l'a fostu parasitu dejá in viétia, 'lu preferéza sî antepune tuturoru altor'a dupa mórte, cu deosebire cându vede ca acést'a propensiune sî acest'a zelu au trasu dupa sine mii de pericle. Ci vedi, ca ce nu s'a intemplatu nici odata, se templà la Christosu sî cu Apostolii! Densii pâna cându traiá, l'au negatu sî parasitu, la prinderea lui au fugitu sî au datu dosulu — sî acum, dupa ce a suferitu nenumerate batjocuri, defaimari sî chiaru mórtea crucei, acum 'lu pretiuescu sî radica preste totu, incâtu pentru marturisirea numelui lui cu bucuria 'sî jertfeau sî viéti'a. Déca Christosu nu aru fi inviatu dupa mórte, cum aru fi fostu cu putintia cá acei'a, cari in decursulu vietiei lui fugiau de pericle, acum dupa mórtea lui sa se predee pentru densulu la nenumerate pericle? Odinióra toti fugisera, bá, Petru de trei ori a negatu pre domnulu cu juramentu. Sî acestu invetiacelu, care traindu Christosu, s'a temutu de o servitórie, sî s'a lepadatu de domnulu seu de trei ori, sî in urma cu juramentu, acest'a acum dupa inviere atâtu de puternicu a fostu schimbatu in pre actoru a-si presentá actiunea sea formala in scrisu (déca acést'a nu o au facutu la dîu'a contestârei procesului), in terminu de 15 dîle dela dîu'a amintita incependu, care terminu, se mai póte prelungí inca cu alte 15 dîle, incependu dela terminulu espiratu, inse numai cu acea urmare: ca déca actorulu nici la acestu terminu prelungitu nu-si va presentá actiunea, se privesce, ca nu voiesce a-si mai persecutá procesulu de divortiu, sî dupa espirarea terminului de restitutiune, actele se depunu la archivu.

§. 55. Actiunea presentata (dupa form'a â. 72.) resp. unu esemplariu, cu aclusele in copie, o intiméza protopopulu pârtiei incte, cu acea resolutiune scrisa pre dosulu ei, ca partea incta are a-si presentá respunsulu ei in scrisu asupr'a actiunei, in terminu de 15 dîle, incependu dela intimatiune, care terminu se mai póte prelungí cu alte 15 dîle dela espirarea celui dintâiu incependu. Déca partea incta nici pâna la alu doilea terminu nu-si va fi presentatu respunsulu, atunci protopopulu o va admoná prin o resolutiune, ce se va impartasî sî actorelui, intr'acolo: ca déca respunsulu nu se va presentá nici pâna la alu treilea terminu, ce se va prefige cu 30 dîle dela espirarea terminului alu doilea, numindu-se apriatu acea dî, sî déca actorulu dupa trecerea acestui terminu va insistá in divortiu, forulu va pasî la cercetarea dovediloru produse de actoru sî va decide caus'a.

§. 56. Respunsulu presentatu se intiméza fâra amanare pârtiei actore, spre a-si presentá replic'a in terminu de 15 dîle dupa intimatiune. Asiá se urméza sî cu cele-lalte scripte. Pentru replica sî duplica, la cererea espresa a pârtiei respective, se póte prelungí terminulu primu de 15 dîle inca numai cu alte 15 dîle, incependu dela terminulu espiratu. Pentru triplica sî cuadruplica nu se potu prelungí termini.

§. 57. Déca actorulu in terminii §. 56. nu-si va presentá replic'a, nici nu va dechiará, ca nu mai póte séu nu mai voiesce a alegá, se privesce, ca nu-si mai persecuta procesulu, sî actele dupa trecerea terminului de restitutiune, se depunu la archivu. Iéra déca partea incta nu-si va presentá duplic'a in acei termini, nici nu va dechiará, ca nu mai póte séu nu mai voiesce a alegá, atunci dupa espirarea terminului de restitutiune, déca actorulu va insistá in divortiu, se procede la cercetarea dovediloru aduse de pârti. Asemenea se procede sî atunci, cându triplic'a séu cuadruplic'a nu s'aru presentá la terminulu primu, pentru a cârui intardiere nu se da restitutiune.

§. 58. Déca partea incta va face intrebuintiare de reconventiune in procesulu scripturisticu in primulu respunsu sî va cere din alte motive sî ea divortiu, ceea ce se va insemná sî pre rubric'a scriptului („respunsu sî contr'a actiune“); iéra partea actora in acestu casu nu-si va presentá replic'a sea in terminii prescrisi, iéra déca partea incta reconvenitória dupa trecerea aceloru termini sî de restitutiune, din nou va cere deciderea cu divortiu din motivele aduse de ea sî cererea se va aflá de temeinica, atunci partea actora se privesce de oponenta divortiului sî actiunea ei primitiva nu se va mai luá in consideratiune, ci ea se va citá in 3 termini de câte 15 dîle la infatisiare sî respundere asupr'a actiunei contrarie, iéra de nu va ascultá se va procede la cercetarea dovediloru pârtiei reconvenitórie; iéra déca se va infatisiá sî va remâné pre lânga divortiu sî actiunea data, atunci se va indreptá la deosebita formala actiune nóua, sî se va osandí la rebonificarea speseloru pârtiei contrarie.

Déca inse partea incta reconvenitória dupa contr'a-actiune, in casulu de susu, nu va cere din nou divortiu, pârtile se privescu de impacate sî actele se depunu la archivu.

Dispusetiuni pentru ambele forme procesuali.

§. 59. Dupa ce s'au datu actiunea sî respunsulu, iéra in casu de reconventiune numai dupa darea replicei, póte un'a séu cee-lalta parte sa dechiare, ca nu mai póte séu numai voiesce a alegá mai departe, ci ca din destulu au alegatu sî au adusu tóte dovedile, in acestu casu inse protopopulu este datoriu a citá pre ambele pârti inca odata la o dî anumita, in unu restempu de 30 dîle dupa dechiaratiune, spre infatisiare sî ascultare resp. spre pertractare finala, la carea se voru cetí tóte actele de pâna ací sî se voru intrebá pârtile despre cele necesarie. (§. 451. Comp. dr. can.)

§. 60. In fia-care stadiu alu procesului actorulu 'si póte retrage actiunea sea sî invinuirile aduse, dechiarandu acést'a la protocolu sî in persóna, inse numai cu acea adaugere, ca elu voiesce a intregí convietiuirea cu sociulu seu. In casulu acest'a protopopulu resólva caus'a prin decretu pentru intregirea casatoriei, indrépta pre pârti la convietiuire, iéra in contr'a acestei decretâri nu se admitu remedii de dreptu.

Déca actorulu primitivu in casu de reconventiune 'si retrage actiunea, incéta totu cursulu procesului sî partea reconvenitória are voia numai a intentá procesu separatu.

§. 61. Déca la inceputulu séu in decursulu procesului se face impaciuire intre pârti, la carea pârtile au sa fia ambe de fatia, protopopulu improtocolédia pacea cu tóte conditiunile ei, sî pastrédia protocolulu la archivu, iéra pârtiloru li se da câte o paria oficiósa de pre acel'a.

Despre restitutiuni.

§. 62. Déca vre-o pârte litiganta au intardiatu séu acea dî de infatisiare séu acelu terminu de presentarea scriptului, dupa a câroru intardiere se prescriu urmâri legali, póte justificá intardierea prin o suplica, carea numai in terminu de 15 dîle dupa espirarea terminului séu dîlei intardiate se va poté primí, unde va adeverí, ca intardiarea nu s'au facutu cu voinți'a sea (§. 446 C. dr. can. sî can. 27 Cartagen'a.)

§. 63. Restitutiunea pentru fia-care parte numai odata se póte cere sî concede in acelu procesu; ea nu se admite pentru intardiarea triplicei séu cuadruplicei a reflessiuniloru asupr'a cercetârei, a recursuriloru sî apelatiunei (§ 110.)

§. 64. Protopopulu este detoriu a resolvá cererea de restitutiune in decursu de 8 dîle sî fiindu motivata a o concede prin decretare, in contr'a cârei'a nu se da remedíu de dreptu, sî a insciintiá pre ambe pârti.

§. 65. In contr'a acelei decretâri prin carea s'aru respinge cererea de restitutiune, se póte recurge numai pâna la consistoriu in unu terminu de 8 dîle.

§. 66. Prin cererea restitutiunei se impedeca darea sentintiei finali, nu inse sî cercetârile, cari se voru aretá necesarie.

Despre instruirea procesului.

§. 67. Espunerea causei sî aducerei motiveloru sî a dovediloru se face in actiune sî in respunsu, sî numai cele trecute cu vederea séu ce se facu prin scriptele urmatóre necesarie se aducu in cele-lalte alegatii. Alegati'a are a se face pre scurtu cu modestia sî buna cuviintía.

§. 68. Actiunea va coprinde d. e. urmatórele: etatea sî religiunea, resp. trecerea sî cununi'a pârtiloru (1-a a dóu'a etc.), tempulu convietiurei sî alu desbinârei loru, ocupatiunea sî locuinti'a loru; déca au prunci, câti, de ce etate, sî sexu? causele desbinârei sî motivele divortiului, iéra déca vine la mijlocu adulteriulu, sa se numésca persónele culpabile, séu déca esista prunci nelegiuiti, sa se produca atestate de botediu, sî sa arete persónele, cari pórta vin'a casatoriei nefericite, in fine sâ se precisedie petitulu in esenti'a causei sî a speseloru procesuali, sî sa citedie legea (§ 473 l. r. can.)

§. 69. Partea incta sa se dechiare la tóte espusetiunile actiunei, sa intregésca lipsele, sa indrepte erorile sî neadeverurile ei, sa se dechiare asupr'a dovediloru aduse, sa espuna legea pre carea se radima sî sa-si precisedie petitulu in privinti'a causei principali sî a speseloru.

§. 70. In alegatiunile urmatórie sa nu se mai repetedie cele enarate.

§. 71. De regula este petitulu actiunei divortiali: deslegarea matrimoniului, iéra alu respunsului pârtiei incte este: sustienerea acelui'a. Petite conditionate, adeca prin cari un'a séu alta parte face despartirea séu convietiuirea aternata dela platirea speseloru procesuali séu dela contracte despre avere, nu se potu luá in consideratiune.

§. 72. In procesulu scripturisticu fiacare scriptu are a se presentá in dóue esemplare, dimpreuna cu aclusele in originalu sî copie, dintre cari unu esemplariu cu aclusele originale se retienu la foru, iéra celelalte cu copiele acluseloru se imparties cu pârtiei contrarie cu resolutiunea cuviinciósa.

In procesulu protocolaru aclusele se potu produce numai in originalu, cari se retienu la foru sî se potu ací vedé sî decopiá.

Aclusele actorelui se insémna in rendulu loru cu litere, ale inctului cu cifre.

Rubrulu unui scriptu are sa coprinda: numirea forului sî locului lui, numirea pârtiloru, numele scriptului, titlulu procesului sî numerulu acluseloru (§. 30|1854.)

§. 73. Atestatele de botediu sî de cununie, cari trebuiescu sa fia date in form'a matriculeloru originale, cá estrase fidele din acelea provediute cu subscrierea parochului sî sigilulu parochialu, cu nrulu fóiei matriculeloru, asemenea sî atestatulu de trecere religionara precum sî adeverintia parochiala despre incercârile de pace, cari tóte acestea suntu neaperatu de lipsa, se potu produce sî numai in originalu de câtra partea actora, in casu de lipsa se potu recuirá din oficiu; sî partea incta are voie ale produce pre acestea.

§. 74. Cine aduce dovada prin marturii are se formuledie in procesulu scripturisticu intrebarile (utripuncte) pre cari forulu le póte intregí sî rectificá.

§. 75. Scriptele aduse in procesulu scripturisticu precum sî ori-ce suplica in scrisu, cari nu suntu scrise sî subscrise de câtra partea litiganta, trebuiescu sa fia signate sî resp. subscrise de unu advocatu autorisatu altcum sa se retramita scriptulu procesualu spre indreptare. (ord. consist. din 25|10 1871|2 1870.)

§. 76. Cându se pórta procesulu prin advocatu sî acest'a representédia pre o parte litiganta, advocatulu este detoriu a presentá plenipotenti'a formala subscrisa de partea litiganta sî de doi martori (§ 22), Plenipotenti'a nu se póte estinde sî la incheieri de impaciuiri sî la dechiaratiuni despre insistarea in divortiu.

§. 77. In procesulu protocolaru protopopulu deschide unu protocolu pentru fiacare procesu, carele se incepe cu incercârile de pace sî se continua, trecendu-se in acel'a tóte actele intemplate sî vorbirile pârtiloru, precum sî resolutiunile sî tóte alte dispusetiuni, in rendulu precum urmédia acestea pâna la fine, cu datulu sî subscrierile necesarie. Aclusele vinu la loculu loru citate sî cu semnulu cuviinciosu provediute, iéra suplici deosebite, asemenea sî protocóle de investigatiune sî biletele de intimare se insémna intre acluse in rendulu ce au urmatu. Tóte resolutiunile sî desiunile date pârtiloru trebuie sa se tréca la protocolu in rendulu loru, lânga cari se insémna sî datulu espeditului. Protocolulu incheiatu trebuie cusutu sî atiele imprimate cu sigilulu forului.

§. 78. In procesulu scripturisticu deschide protopopulu unu registru pentru fiacare procesu, (carele intregu se pastrédia in unu fasciculu) iéra in registru se trecu in rendulu chronologicu tóte actele sî scriptele sub numeri sî cu titlulu loru pre scurtu sî datulu dimpreuna cu aclusele; iéra registrulu servesce apoi cá rotulu de acte. Fia care scriptu séu suplica intrata la foru se provede la capulu rubricei cu datulu la carele au intratu (presentatulu sî cu nrulu procesului, pr. 1 Maiu 1873 ad. Nr. 8) cu carele se provedu tóte aclusele (cu ad. Nr.)

Despre cercetâri sî probatiuni (dovedi.)

§. 79. Forulu de 1-a instantia, dupa seversirea pertractârei sî incheiarei procesului, séu in casulu §-lui 93 sî 66 sî mai nainte, procede la cercetarea sî esaminarea dovediloru. Despre ascultarea marturieloru sî oculatei insciintiadia sî pre pârti.

§. 80. Probatiunile potu fi 1) prin marturisiri 2) prin juramentu 3) prin documente, 4) prin oculata judecatorésca 5) sî prin marturii (§ 453 C. dr. can.)

Actorulu (asiá sî contr'a actorulu reconvent.) este detoriu a-si dovedí afirmatiunile sele. Cercetarea merge in acésta directiune, inse se estinde sî asupr'a aceloru momente sî dovedi aduse de partea incta séu cautate din oficiu, prin care póte esí la lumina, ca matrimoniulu póte esistá nevatematu.

§. 81. Marturisirea pârtiei litigante, incâtu aceea se refera la motivulu divortiului, sî este depusa seriosu, libera sî in linisce de insusi partea litiganta naintea forului, numai atunci póte serví de dovada, déca lucrulu pre care l'au marturisitu, se va adeverí sî prin alte dovedi séu impregiurâri séu intemplâri constatate. Forulu are sa fia cu cea mai mare atentiune la esaminarea marturisirei, cá nu cum-va in aceea se fia ascunsa vré o intielegere intre pârti despre divortiarea loru. (§ 447 nota C. dr. can.)

§. 82. Cându partea incta aru marturisí, ca invinuirile sî motivele aduse de partea actora, aru fi adeverate, sî aru cere sî partea incta divortiu totu din acelea cause,

---

câtu nu s'a sfiitu de intréga lumea, si in midiloculu a totu poporulu a vestitu in publicu ca celu restignitu sî ingropatu, a trei'a dî a inviatu din morti sî s'a inaltiatu la ceriu. Acést'a o face acum fâra de nici o frica, sî acésta schimbare a sea ne documentéza in modu reale, ca elu pre celu ce a inviatu, l'a vediutu intru adeveru. De unde a câpelatu Petru acestu curagiu? De unde de aiurea, de câtu ca elu a fostu pre deplinu convinsu despre inviere? De óre-ce elu l'a vediutu, a vorbitu cu densulu, sî l'a auditu invetiendu despre venitoriu: pentru aceea a cutezatu acestu curagiu, sciindu ca acést'a se intempla pentru unu mentuitoriu viu, sî acum câstigà o putere mai mare, in câtu pentru Christosu a sî muritu sî pentru densulu a lasatu a se restigní cu capulu in josu.

Cându asiá dara vedî ca dupa mórtea lui Christosu, in numele seu, s'au templatu mai mari minuni cá mai nainte, sî invetiaceii sei acum mai multu se tieneau de elu, cá mai nainte, in câtu preste totu loculu manifestau mai tare incredere, sî in tóte aretau o schimbare marétia sî admirabile: asia din aceste fapte complinite sî eveneminte fa conclusiunea, ca cu mórtea lui Christosu nu au incetatu tóte ci cu deosebire ca elu au inviatu, traiesce sî elu, celu rastignitu, este Ddielu celu viu sî nemuritoriu. Câci déca nu aru fi inviatu, aru fi fostu imposibile cá discipulii dupa mórte-i se faca mai mari minuni cá mai nainte. Odinióra 'lu parasira chiaru sî Apostolii, acum alérga tóta lumea la densulu, sî nu numai Petru ci sî altii, mii sî mii, mai cu séma de aceli-a, cari traindu mai târdiu, nu au vediutu insisi pre celu inviatu, si-au jertfitu viéti'a pentru densulu, au lasatu a se decapitá sî au suportatu nenumerate suferintie, numai cá se póta remânea constanti in marturisirea credintiei sî se póta murí in ea. Cum a potutu acum a se adeverí, o necredinciosule, acel'a care dupa parerea ta a remasu in mormentu sî nu a inviatu; cum a potutu acelu mortu cá pre urmasi sa-i misce asiá tare cá se 'lu adore sî mai bucurosu se supórte tóte, de câtu a se lapeda de credinti'a intru elu? Vedi acum, cum adeverescu acestea in modu invederatu invierea lui? Minunile cari s'au intemplatu dupa mórtea lui sî se intempla, propensiunea cea mare care au manifestatu atunci sî acum, periclele câroru s'au supusu credintiosii: tóte acestea suntu argumente pentru invierea domnului!

Pentru aceea, iubitiloru, se nu incetâmu a glorificá sî a prémarí pre celu inviatu, cá odata se ajungemu la bunatâtile cele vecinice sî neesprimaveri, prin darulu sî iubirea de ómeni a domnului nostru Isusu Christosu, cârui impreuna cu Tatalui sî Spiritului celui Santu sî de viétia facatoriu, se cuvine onórea sî puterea, acum totu-déun'a sî in eternu. — Aminu. —

Sabiiu in Martie 1874.

Greg. Pletosu.

o atare marturisire sa nu se iá in consideratiune.

§. 83. Juramentulu pârtiloru in procese divortiali incâtu se refera acel'a la motivele sî causele divortiului nu se admite.

§. 84. Documentele publice facu deplina dovada despre cele ce se cuprindu in tr'ensele, déca acelea suntu date de câtra jurísdictiuni publice: bisericesci, politice sî civile, in sfer'a activitâtiei loru (§ 463 c. dr. can.)

§. 85. Documentele private de sine nu facu dovada in procesele divortiali; inse acelea, déca autenticitatea loru va fi dovedita, potu serví de intarire a altei probatiuni séu impregiurâri sî fapte constatate.

§. 86. Autenticitatea documentului privatu se póte dovedí de câtra celu ce se provóca la documentu dupa normele procedurei civili a statului, prin urmare sî prin marturisirea pârtiei contrarie. (Can. 131 sî 138, Cartageu'a.)

§. 87. Probatiunea principala in cause divortiali se face prin fasiunea marturieloru demne de crediamentu sî jurate (testificatiune) (Pravil'a c. 24, can. 9 Teofilu, § 470 p. 6, C. dr. can.)

§. 88. De marturii nu se potu primí absolutu: cei pedepsiti pentru juramentu strembu, cei infami sî escomunicati, pârtile insesi, cei ce din slabiciune trupésca séu spirituala, nu potu testificá adeverulu, cei ce suntu in etate sub 14 ani, séu au fostu atunci, cându s'au intemplatu fapt'a, fiii pârtiloru litigante, sî judecatorii acelui'a-si procesu, afara déca inaintea loru, siediendu la judecata s'au intemplatu fapta. (Can. 6, sin. II; Can. 8, 137, 138 sin. IV; Can. 75 apost.; Can. 140, Cartag.; § 457, 460 C. dr. Can.)

§. 89. Relativu incapaci de a testificá, déca adeca partea contraria se va opune la testificarea loru, suntu: rudeniele de sânge ascendente sî descendente sî fratii pârtiloru; servitorii comprobantelui sî cei ce locuiescu cu elu dimpreuna, tiitórea séu tiitoriulu lui, sî cei ce au datu ansa la stricarea casatoriei; advocatulu pârtiei in procesulu portatu de elu sî cei ce traiescu in dusmanie cu vre-o parte séu tragu vederatu folosu din urmarea divortiului (prav. C. 22)

Totu-si remâne inse la matur'a judecata a forului cá, elu se póta ascultá sî jurá pre acei aici numiti de martori, in impregíurâri grave sî déca numai din testificatiunile loru se va potea lamurí lucrulu.

§. 90. Marturieloru ce testifica numai dupa audîre, iéra nu dupa propri'a cunoscintia, nu li se da crediamentu; precum nici suspiciunea, ce se nasce din sioptiri sî vorbe rele sî din clevete desiarte nu se iá in consideratiune (prav. C. 24; Can. 6 Teofilu.)

§. 91. Dovéda deplina se face prin testificatiunea celu putienu a doi séu trei martori demni de crediamentu sî jurati. Juramentulu se depune de ori-ce martoru inainte de fasiunea sea: ca adeca va spune tóte, ce le scie séu ce va fi intrebatu, cu adeveru sî nu va ascunde nimic'a, fiindu i Ddieu martoru sî judecatoriu. (jurâm. promisoriu) (Can. 75 apost., can. 85 sin VI; prov. C. 24.)

Preotii séu oficiantii de statu sî toti acei'a, cari in functiunea in carea se afla, au depusu juramentu oficiosu nu se supunu la juramentu, ci li se aduce numai aminte de juramentulu, ce l'au depusu in functiunile loru.

Dupa depunerea juramentului, se intréba martorulu de etatea sî religiunea lui, de locuinti'a sî famili'a lui, despre rudenia cu pârtile sî alte referintie câtra ea, apoi despre obiectele testificârei.

§. 92. Marturiele se citéza sî se asculta la scaunulu protopopescu séu dupa impregiurâri sî la domiciliulu loru prin protopopulu sî unu notariu actualu séu prin 2 séu 3 preoti, cá comisari esmisi.

In contr'a comisariloru, despre cari se incunosciintiéza pârtile (§. 68.) se potu face obiectiunile §-lui 5. inse numai in terminu de 8 dîle, sî aflandu-se temeinice se esmitu alti comisari.

Martorii ce locuiescu in altu tractu se asculta sî jura acolo in urm'a recuisitiunei. Normele §-lui 31 se potu aplicá sî la martori, sî in casu de neascultare se póte recuirá judecatori'a civila a ascultá sî jurá pre martori sub urmârile legei civili.

§. 93. Marturiele se asculta numai unulu, câte unulu sî nu in publicu. La ascultare trebuie sa fia de fatia doi barbati de incredere alesi de câtra pârti séu chiamati din oficiu; sî pârtile insesi sî advocatii séu aperatorii loru potu sa fia de fatia, inse nu au voie a intrebá sî intrerupe pre martoru, ci intrebârile au a le aduce la cunoscinti'a oficiantelui sî prin acést'a a se pune martorului inainte. Martorulu inse din motive grave póte cere, cá ambele pârti litigante séu parintii, fiii sî fratii loru sa nu fia de fatia la testificarea lui. (Anal. din can. 38. Cartag.)

§. 94. Fassiunea martorului are a se luá la protocolu asiá precum vorbesce elu sî in prim'a persóna, fidelu sî corectu, conformu spusei lui, apoi a i se proceti fassiunea carea, aflându-o fidela, o va subscrie elu insusi séu cu punerea degetului prin unu altulu din senulu comíssiunei.

Dupa incheiarea protocolului de investigatiune, acest'a se subscrie de oficianti resp. de câtra comissari de câtra barbatii de incredere, sî pârtile séu aperatorii loru, de voru fi de fatia.

§. 95. Oculat'a se orenduiesce de câtra foru séu sî la cererea pârtiloru, cându ea va fi necesaria, sî se face cá sî ascultarea marturieloru, inse prin pricipatori de lucru. Iéra patimi, bóle sî neputintie trupesci sî spirituali, spre a câroru cunóscere se cere deosebita esperintia se cercetédia prin esperti, resp. medici sî mósie autorisate, spre care scopu forulu póte recercá din oficiu pre unulu séu mai multi esperti spre facerea oculatei si darea opiniunei séu póte indreptá in casuri mai usióre sî pre pârti cu o recuisitiune din partea sea spre a se supune sub cercetare medicala sî a aduce atestatu carele inse are a se dá la recuisitiunea oficiósa.

Atestateloru sî pareriloru medicali, ce le producu pârtile in scrisu, pre cale privata, li se póte dá crediamentu, déca partea contrara nu le va atacá, altcum se póte recuivá editorulu spre alu atenticá.

(Va urmá.)

Multiamita publica.

Oferte benevole pentru st'a biserica din opidulu nostru Deju a mai venitu: Unu rendu intregu de vestminte la s. altariu in pretiu de 60 fl. v. a. donatu de câtra onoratii d. membri ai comitetului parochialu gr. or. din cetatea Sabiiu; dela epitropulu Ursu Herti'a sî soci'a sea Flórea din Rogozu (protopr. Solnocului II) 30 fl. spre cumperarea unui potiru; dela Florea Bud'a si soci'a Irin'a din Felsö Rosái lânga Deju, 4 sfesnice de lemnu cu 4 faclii, pretiu de 10 fl. v. a.; dela preotulu I. Cupsi'a din Costeni unu Octoichu bogatu in pretiu de 10 fl.

Tuturoru acestoru binefacatori le aducemu prin acést'a cea mai profunda multiamita publica.

S. Cupsi'a, pres.
Mich. Stieru, not. com. par.

Varietâti.

(†) Ananie Popu preotu sî v. protopopu in Morlac'a in numele seu, a fiei sî fiiloru sei Carolin'a Iuliu, Ioanu sî Emiliu, a mumei sócra Teresi'a Popu sî consórtele acestei'a Carolu Halkáry, a fratiiloru Amfilochiu preotu in Molosigu sî Leontinu jude la tribunalulu reg. in Clusiu, a sorei Iulian'a mar. Rezei, a sororiloru repausatei Ann'a, mar. Galu, Carolin'a, mar. Ciriacu, Claris'a sî Paulin'a, si a numerosiloru consageni sî afini cu inim'a infranta de dorere face cunoscutu ca pre iubit'a sea sotia resp. muma fiica, sora sî cumnata Francisc'a Popu nasc. Alpini in urmarea unui morbu greu in anulu vietiei sele 36 sî alu fericitei casatorii 20, in 7 l. c. s. n. a adormitu in Domnulu.

Cultulu funebrale se va serbá dupa ritulu gr. catolicu in 10 Aprilie la 10 óre diminéti'a sî remasitiele pamentene se voru inmormentá in cimiteriulu locale, iéra parastasulu pentru repausulu sufletului mortei se va tiené in 14 Aprilie s. n. la 9 óre diminéti'a in biseric'a locala, la care actu de doliu suntu invitati toti consagenii, amicii sî cunoscutii. Fia-i tierân'a usióra sî memóri'a binecuventata!

⁂ (O templare spaimentatória.) Din Hod-Mezö-Vasárheiu i se scrie lui „P. Ll.“ urmatórea templare infricosiata:

Nazarenulu Szabo si-a junghiatu uniculu seu copilu de unu anu sî jumetate sî de o frumsetia rara, spre a aduce „Domnului“ o jertfa de sânge. Organele de securitate publica din cetate indata ce li se facù cunoscutu acestu casu, arestara pre fanaticulu parinte si-lu predara judecatoriei criminale.

Starea lucrului mai de aprópe a fostu acést'a: Luni diminéti'a (in 30 Mart. st. n.) numitulu nazareanu desceptandu-se din somnu descoperì sociei sele, ca i s'a aretatu „Duhulu sântu“ sî i-a poruncitu sa curetie pecatulu nazareniloru prin acea, cá se aduca „Domnului“ o jertfa de sânge. Densulu poruncí sociei sele sa chieme doi martori spre a face rogacionile trebuincióse sî spre a asistá la jertfa.

Femei'a, carea nu presemtiá inca fapt'a spaimentatória, aduse pre mam'a sî sor'a fanaticului. Dela 9 óre pâna la amédi se cantara psalmi sî Szabo descoperí in urma, ca copilulu seu de unu anu sî jumetate e acel'a pre care 'lu cere Domnulu prin duchulu sântu. Femeile spaimentate pusera tóte la cale spre a face pre parintele esaltatu sa intielégа câtu de teribila e fapt'a ce voiesce sa o comita, sî ii facura propunerea, sa junghia in loculu copilului unu mielu séu o gaina. Szabo inse remanendu si consecuentu luà a mâna o secure bine ascutita sî dupa mai multe lovituri taià capulu copilului.

Mi se revólta pén'a a scrie acést'a; me cuprinde unu semtiu neindatinatu facendu acést'a sî totusi aflu de lipsa, dîce corespundintele, a dá acésta templare la publicitate, cá sa scie lumea, ca fanatismulu religiunariu mai traiesce inca sî pâna unde póte elu duce pre omu. Cându fu arestatu, nazarenulu Szabo dechiarà, ca a adusu „Domnului“ o jertfa placuta, câci altmintrenea, l'aru fi tienutu Domnulu de mâna, inainte de a dá copilului seu lovitur'a de mórte, precum s'a templatu cu patriarchulu Avraamu, cându a voitu sa jertfésca lui Iehova pre fiiulu seu Isacu.

⁂ Bibliograficu. S'a pusu sî curendu va esî de sub tipariu: „Antâi'a parte din „Deprinderi in computulu din capu“, manualu pentru invetiatorii români.

Acestu manualu este lucratu prin subscrisulu, dupa metodulu celoru mai practici pedagogi germani. Este impartitu dupa primii 3 ani de scóla, cuprindiendu fia-care anu cele 4 specii de computu.

DD. Invetiatori dara sî instructorii privati, voru fi simtiendu lips'a de unu asemenea manualu, de aceea 'mi sî permitu a-i rugá, sa se abonedie sî prenumere acestu manualu, carele nu costà decâtu 40 xr. cu spedare cu totu. Indata inse, ce numerulu d-loru abonanti va trece preste 400, pretiulu va mai scadea, sî fiindu ca scopulu meu nu este a face specula din edarea acestui manualu, ci mai cu séma a face unu micu servitiu d-loru colegi sî invetiamentului poporalu, m'amu resolvatu, cá sum'a ce va trece preste spesele tipariului, a o destiná unui scopu filantropicu — invetiatorescu.

Apelediu la spriginulu fratiloru invetiatori români, cari in acestu manualu practicu voru aflá — siguru unu conducatoriu la progresu in acestu ramu.

DD. cari dorescu a avé acestu manualu, suntu rogati de tempuriu a se adresá subscrisului — spre orientare. In Beregseu comitat. Temisiorei.

Emericu Andreescu,
invet.

Raportu comerciale.

Sabiiu 10 Apriliu n. Tempulu schimbaciosu mai multu amenintia decâtu plóua. Ventu destulu. Tergulu a fostu cautatu binisioru; dara pretiurile inca s'au tienutu, fiindu intrebare de tóte cerealele aduse in piatia. Grâu 7 fl. 67 xr. frumosu, 7 fl. 33 xr. mestecatu, 7 fl. 13 xr. cualit. infer.; secar'a 5 fl. — xr. pâna 4 fl. 67; orzu 4 fl. 33; ovesu 2 fl. pâna 1 fl. 73 xr.; cucuruzu (porumbu) 3 fl. 87—4 fl. — xr.; cartofi 2 fl. 40 xr. galét'a austriaca.

Cânep'a 18—20 fl. maj'a.

Lintea 6 fl 67 xr.; mazarea 6 fl. 67 xr., Fasolea 5 fl. 67 xr.

Fenu legatu 1 fl 30, nelegatu 1 fl. 10 xr., paie lungi 80 xr., scurte 70 xr, maj'a.

Lemne de focu 8—10 fl. stang. austr.

Carnea de vita 18—22 cr. p., de porcu 26 xr. Unsórea 79 xr. pâna la 1 fl. 20 cup'a.

Burs'a de Vien'a.

Din 29 Martie (10 Apr) 1874.

Metalicele 5%	69	30
Imprumutulu nationa'u 5% (argintu)	73	85
Imprumutulu de statu din 1860	103	50
Actiuni de banca	758	—
Actiuni de creditu	192	75
London	112	25
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	74	—
„ „ „ Temisiorene	73	50
„ „ „ Ardelenesci	73	—
„ „ „ Croato-slavone	75	60
Argintu	105	70
Galbinu	—	—
Napoleonu d'auru (poli)	8	97

Concursu.

Devenindu in vacantia, un'a din cele dóue parochii din Resnovu, in protopopiatulu Branului, — clas'a intâia, cu 302 familii, séu 1278 suflete; pentru rentregirea ei se escrie concursu, pâna la 30 Aprilie a. c.

Emolumintele acestei parochii suntu:

1. Venitulu dela tacsele stolare sigure, — regulate prin autoritâtile competinte, — apoi acel'a dela umblarea cu S. cruce in ajunulu botediului, tóte acestea calculate pre bas'a protocóleloru matriculare dupa calculatulu mediu alu celoru cinci ani din urma, se urca la suma anuala de 300 fl,

2 o portiune canonica de 15 jugere catastrale pamentu arabilu comasatu . . . computatu-la 300 fl.

3 o subventiune din cas'a alodiala de câte 200 fl. pre totu anulu. — Care tóte dau summ'a de 800 fl.

Dela concurenti se cere, — prelânga cursulu clericalu, se fia terminatu studiele gimnasiali sî sa fia depusu esamenulu de maturitate, iéra recursele loru instruite in sensulu „dispusetiuniloru provisorie pentru regularea parochieloru“, le voru inaintá subscrisului, pâna la terminulu mai susu dîsu.

Zernesci in 21 Martiu 1874.

In contielegere cu comitetulu paroch.

Ioanu Metianu
Prot.

(1—3)

Celu mai nou sî mai mare depositu de orológe in Sabiiu.

la

IOHANN BUSCHEK

orologieriu,

Uliti'a Cisnadiei Nr. 16 vis-a-vis de Hotelulu: „La Corón'a Ungariei“.

Recomenda orologele sele de auru sî argintu de I calitate, de Genf, alese personalminte sî probate prin oficiu, cu garantia de 1—2 ani.

Orologie de argintu cu câte fl. 13, 14, 16, 18, 20, 24, 26, 28, 30—40.

Orologie de auru cu câte fl. 28. 30, 32, 34, 36, 40, 45, 50, 60, 70—150,

De I calitate orológe cu pendulu, o decóre pentru ori-ce locuintia cu câte fl. 28, 30, 32, 34, 36, 38, 40, 44, 46, 50, 60, 70—150.

Orológe de biroulu francesu, de marina sî desteptatórie (Wecker) etc.

Lantiuri de auru sî argintu, probate prin oficiu sî adeca: Lantiuri de argintu cu câte fl. 3, 4, 5 pâna la 12, de auru: Lantiuri de gâtu cu câte fl. 32, 34, 36, 40, pâna la 80 sî 150.

Reparaturele se facu dupa modulu celu mai nou solidu sî cu garantia de unu anu.

Pretiu curinte mai detaiatu gratis et franco.

(2—20)

Redactoru respondietoriu: Nicolau Cristea.

Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 27. ANULU XXII.

Sabiiu in 7|19 Aprile 1874.

Sinodulu.

De cându a intratu in viéti'a Statutulu organicu se deschide acum a cinci'a óra sinodulu archidiecesanu. Reprivindu asupr'a sessiuniloru trecute abiá putemu inregistrá unele inceputuri; mai nimic'a inse terminatu.

Recunóscemu ca totu inceputulu este greu si ca si inceputulu in viéti'a constitutiunala bisericésca dupa o pausa de seculi trebuie sa fia greu. Elu inse s'aru usiorá cu multu mai tare cându toti membrii sinodului intruniti in sessiune aru vení pregatiti la sinodu, avendu o evidintia acurata si sigura despre tóte antecedentiele din viéti'a publica bisericésca, mai departe, studiendu si rumegandu bine ceea ce voiescu a sprigini si a propune. Si apoi inca un'a. Sa vina toti cu cugete curate la sinodu.

Avemu esemple destule din sessiunile trecute, unde din causele atinse s'au adusu concluse, cari abiá s'au potutu sustiené pre harthia unu anu séu doi. Pentru ce? pentru ca nu s'a tienutu comptu nici de trecutulu, nici de presentulu bisericei nóstre, nici de impregiurârile in cari traiescu crestinii bisericei nóstre, si in fine chiaru nici de legea nóstra fundamentale, de statutulu organicu.

Dintre tóte cestiunile grabite si ne studiatu votate inse cea mai momentuósa este carea privesce instructiunea in institutele nóstre confessiunali asiá incâtu vine omulu pré lesne la ide'a, ca la votarea ei a lipsitu cu totulu bunavointi'a pre partea majoritâtiei cu unu votu, precum si cugetulu curatu. Ací gresielele trecutului próspetu suntu mai insuportabile, pentru ca ni s'au creatu lucru strainu de organismulu bisericei nóstre, care a consumatu o considerabile parte din avere bisericésca, dara folosu, vorbindu negutiatoresce, n'a adusu nici de unu cruceriu baremu.

Ni amu plânsu si ne plângemu de multe ori asupr'a protopresbiteriloru ca suntu lasatori . . . . . ; in punctulu scólei inse trebuie sa dícemu ca pre lânga tóte imputârile ce li facemu, cu putiene esceptiuni, ei ne sustienu pâna acum scólele in afara, câci de pre partea „inspectoratului“ poteau astadi fi stramutate in sinulu celu de repausu alu comunalismului.

Acum va vedé ori si cine cu multu mai bine cá in anulu trecutu ca nu erá ur'a séu passiunea carea combatea introducerea „consiliarului de scóla“, ci erá provederea cea ratiunale ca in modulu acest'a nu se va puté face nimic'a. Unui omu singuru si déca va mai fi si neaptu a-i impune o sarcina, carea abiá o potu portá siése si pre lânga acea cu eluderea legei si in deriderea institutului scolasticu e preste de ajunsu cá sa se potienésca totulu si crud'a realitate s'a grabitu a constatá, ca ce erá temerea jumetâtiei sinodului, minus unulu, din anulu trecutu.

Noi cari amu luptatu in sessiunea trecuta contr'a mesurei celei paralisatórie de Statutulu organicu, amu sciutu ce se póte face atâtu cu principiulu aceloru ce au invinsu cu unu votu, câtu si cu omulu alesu spre a representá principiulu. Realitatea, o repetimu, vine astadi sa dea dreptu celoru invinsi; nu inse celoru invingatori.

Amu atinsu ce-va mai susu de propuneri si aici amu poté adauge si de interpelatiuni. Nu suntemu in contr'a nici a unor'a nici a altor'a; in tóte corpurile representative vinu inainte si propuneri si interpelatiuni si este bine ca vinu.

Inse si unele si altele strica fórte multu, déca de o parte suntu efiusulu momentului si din motivulu cá se faca si cutare o propunere, séu precum se intempla la interpelatiuni adese, se pregatescu de câte unu orbecaitoriu capu de partida si se vira in busunariulu unui alu doilea si apoi se trece o jumetate de di pâna sa-si véda si scriitoriulu si cetitoriulu interpelatiunei malheurulu in care s'a implantatu, si sinodulu si publiculu sa se indigneze de astu-feliu de cabale in mediloculu sanctuariului seu.

O si câte aru fi de a se face in sinóde in loculu celoru ce nu trebuiescu facute si totusi se facu. Aici numai cugetâmu numai la interpelatiuni si propuneri, dara la tóte câte ne lipsescu si inainte de tóte la armoni'a cu care aru trebuí sa le lucrâmu pre tóte cele ce ni suntu de lipsa in biserica si scóla.

Dara ce se faci cându acei ce fugu de armonia o facu impossibile, séu déca o simuléza vre-o câte-va momente, o face numai pentru cá la umbr'a simulatiunei sa pregatésca nóue loviri aceloru, despre cari suntu convinsi, ca suntu cu trupu si sufletu pentru biserica si scóla.

In impregiurârile nóstre si politice si confessiunale lupt'a cu astfeliu de ómeni este odiosa si fatigiósa, inse ea trebuie luptata. Acest'a o cere interesulu generalu alu natiunei si bisericei. Acest'a o cere pentru-ca si natiunea si biseric'a déca voru sa traiasca trebuie sa se curetie de materi'a acést'a disolutiva si mortifera. Si apoi lupt'a dupa parerea nóstra e grea numai pâna atunci pâna cându incepe orizontulu a se chiarificá asupr'a fapteloru cui-va; de aci incolo se desvólta lucrulu de sine.

Déca amu fi asiá de norocosi cá sa ajungemu odata si acele sessiuni, unde sa lipsésca ori-ce feliu de cugetâri reservate si sa respire totulu numai cugete curate! Atunci vomu propasi cu pasi gigantici; pâna atunci inse ne facemu numai ilusiuni.

Dumineca, in díu'a sântei inviâri, Escelenti'a Sea inaltu Présântitulu Archiepiscopu si Metropolitu **Procopiu**, la sânt'a liturgia, a promovatu pre Ieromonachulu P. Dr. Ilarionu Puscariu, profesoru de teologia si pedagogia, la gradulu ierarchicu de protosincelu.

Alegeri supletórie la sinodu.

In cerculu IX cler. s'a alesu deputatu Par. asesoru cons. Nicolau Cristea; in cerculu XIV cler. s'a alesu P. Protopresbiteru alu Turdei de josu Simeonu Popu Moldovanu; in cerculu XIX laicu s'a alesu d. Antoniu Schiau procuroru fiscalu de statu; in cerculu XX S. Piso asesoru la trib. orf. si in cerculu VI I. Gram'a advocatu.

Din Bucuresci se telegraféza: Dlu Titu L. Maiorescu cunoscutu prin operile sele este denumitu de ministru de culte si instructiunea publica. — Primimu cu multa placere scirea acést'a si salutâmu pre cunoscutulu barbatu de litere cându 'lu vedemu luându a mâna o sarcina atâtu de grea, pentru ca capacitatea sea ni garantéza sperantiele cele mai frumóse pre terenulu instructiunei publice, carele i este pré bine cunoscutu si pre celu bisericescu, carele a fostu in Romani'a celu mai parasitu si despretiuitu cá ori unde in Europ'a.

Din marginea campiei Ardélului.

Dle redactoru! Te rogu cu totu respectulu a publicá in pretiuitulu diuariu: „Telegrafulu Romanu“ sirurile, ce urméza — cá unu debilu resunetu a unei animi june, carea simtiendu mortiferele rane, ce se infigu natiunei nóstre — acum cá ori cându mai nefericita, — de câtra insusi fii sei (?), nu póte se nu erumpa in dureróse lamentari! Se indatinédia lumea a numí junimea: „speranti'a venitoriului“. Faptele celoru mai betrani suntu o carte, din carea se invetie junimea a-i supliní pre acei'a la tempulu seu cu demnitate.

Déca acum'a junimea nu va avé poft'a dorita de a vedé in aceea carte altu ce-va, de câtu ce se scrie pre prea multe pagini de ale acestei'a si déca dens'a nu va poté trece neinfectata prin acést'a scóla: — atunci óre va poté ea corespunde numelui de susu?

Cându junimea vede, ca in acestea tempuri critice inteligenti'a si barbatii nostrii suntu impartiti intru atâtea partide, câti suntu ómenii, cari facu politica — si la noi, pecatele nóstre, mai toti facu politica (rea) —; cându la noi mai toti dau probleme gordice si nime nu se apuca se resolveze baremu un'a; cându o mare parte dintre barbatii nostri, cari vreau a fi, ce nu suntu, se combatu unii pre altii, singuru pentru unu nume desiertu de: conducatoriu si uniculu dreptu intielegatoriulu cá cându poporulu nostru parasitu mai de toti si decadiutu in tóte privintiele cu atari certe s'aru ferici, si cá cându loru tuturoru si natiunei intregi atâtu i-aru fi de bine, incâtu, cá se nu-i se inchiage sângele de grasime sa se pumnésca intre sine; — cându junimea vede, ca o mâna misteriósa diavolésca chiaru si in „cas'a lui Ddieu„ in biserica a semenatu certe, turburâri, invidia, innegriri, batjocoriri si tóte reutâtile, asiá — incâtu acum'a, nu asiu crede ca sum pesimistu, déca asiu sustiené ca e mai decadiuta si mai destramata biseric'a romàna in genere cá pre tempulu eresuriloru — dandu-se unii netrebnici, cari nu potu suferí cá si altii se fia priviti de barbati onesti si demni; — cându egoismulu si ambitiunea órba a unor'a alteréza si sfarama ori-ce incercâri salutarie incependu dela cele mai mari asociatiuni pâna la intrunirile cele mai mici;

Cându pasiesce la lumina si tristulu adeveru, ca raru se afla vre-o comuna, in carea sa nu fia partide, in carea se nu póta suferí preotulu pre invetiatoriu, acest'a pre celu dintâiu, notariulu pre judele, etc.; — cându tóte acestea se petrecu inaintea ochiloru junimei, si tóte acestea suntu nesce scóle, in cari se cresce aceea: —

La ce venitoriu se aspiredie junimea? Óre va corespunde ea numelui, ce i se dà si cu ce intentiune i dà cine-va numele acest'a de „speranti'a venitoriului“? — Ce ironia amara!

Cându diuaristic'a nóstra — cu o prea mica esceptiune — se ocupa cu predilectiune numai de denunciâri, si stilulu ei in parte este celu mai de josu, celu mai murdariu si vatamatoriu; cându atari bucate inveninatórie se dau spiriteloru june spre nutrire; — atunci óre ce resultatu se póte obtiené in calculul viitoriului basatu pre o junime, cresouta intre atari impregiurâri si nutrita astfeliu?

E durerosu si tocmai pre atât'a si de periculósa desiert'a incercare ca unii voiescu a dascalí junimea, cá sa o fortiedie la credinti'a, ca fara de ei nime nu e omu de omenie!

Déca cei betrâni nu se voru silí a lasá alta ereditate urmatoriloru decâtu relele loru, atunci ce viitoriu sa asceptâmu?

Sa nu cugete unii ca ei vorbescu adeverulu, cându striga: „ca poporulu e alipitu de densii, — ca participa cu placere la lupt'a, ce cutarele si cutarele o conduce“ (pentru sine si pentru marimea sea). — Si eu traiescu in poporu si sum dintru elu.

Poporulu desgustatu pâna la amaraciune oftédia: „Acum'a si dintre domnii nostrii de românu se afla carii in locu sa ne invetie pre noi cele bune, se cérta si ei intre ei, ca nu sciu care e mai invetiatu si mai bunu!“

Asiá stâmu. Si totusi unii nu au indurare nici de poporu, nici nu incetédia de a inveniná junimea!

Cându fói'a: „Albin'a“, — cá de comunu dupa datin'a sea — si in Nr. 24 a. c. aduce cá daru de ss. Pasci cetitoriloru sei, iéra blastemari, cându se cetesce in ea, ca pre més'a redactiunale se afla atâtea si atâtea corespundintie si materii folositórie de totu soiulu, si totusi numai imbulari si injuraturi, completate si amplificate prin note de redactorele ei, aparu in totu numerulu, — fia si numai de ½ de cóla, din caus'a imbuldirei de materialu (netrebnicu); — atunci — 'mi vine sa me intrebu: óre red. „Albinei“ nu va fi de legea nóstra, si nu se póte curatí de pecate nici in postulu celu mare — „baremu odata in anu?“

Déca „Albin'a“ totu asiá va abusá si in venitoriu de patienti'a cetitoriloru si increderea ce i-o votara „200 prenumeratiuni mai multe, decâtu alti ani“, atunci „celu cu pung'a“ mai bine aru face sa arunce banii acesti'a in biserica si . . .

De-si se póte, ca dlu redactoru alu „Albinei“, carele la tóte relele, ce resaru dela sine insusi, le cauta altu isvoru si voiesce a le incarcá pre umerii altoru foi si altoru persóne nu va vrea sa recunósca, ca junimea inca ne atacata de patimi e nemultiamita cu prelegerile, ce-i tiene in fói'a sea, si de-si e probabilu ca se va face a nu audí; totusi cá de incheiare 'lu rogu pre dlu redactoru alu „Albinei“, carele mai bine prevede in venitoriu, cá toti altii sa me chiarifice:

1. Ca óre unii dintre barbatii nostri si o parte a díuaristicei nóstre, cându voru parasí calea ratecita si cându voru luptá cu mai multa amóre si concordia pentru binele poporului?

2. Sa aduca dlu red. alu „Albinei“ si altor'a la cunoscintia numele unor'a baremu dintre acei'a cari l'a provocatu, cá se nu respunda nici albu nici negru la invinuirile din Nrii 92, 93, si 94 — 1873 ai „Teleg. Rom.!“

Si nu cum-va, póte, nu suntu chiaru 100 de provocâri; ci lipsescu ce-va ori intrece ce-va câtu de putienu preste o suta?!? —

Unu iubitoriu de adeveru.

Din provincia.

Septamân'a lumin'ata 1874.

(Asceptâri dela sinódele eparchiali)

Fiindu ca constitutiunea bisericei nóstre gr. or. din Transilvani'a si Ungari'a cuprinde celu mai pretiuitu isvoru de tamaduire, pentru ca toti crestinii orth. au dreptu a se consultá prin tramisii loru, despre ajutoriulu necesariu la lipsele loru de mângaiere si cultura; fiindu ca de câti-va ani incóce avendu acestu isvoru crestinii gr. or. totusi nu se potu adapá, cá sa guste si sa semta acestu folosu precum dovedescu actele sinódeloru eparchiali, cari contienu mai multu forme, proiecte sî propuneri, fâra a aretá sî vre-o lege; fiindu ca pentru spesele alesiloru tramisi contribuescu crestinii gr. or. din pungile loru câtu de putienu, — de óre-ce n'avemu fonduri pentru diurne — sî acestu putienu, fiindu tempuri grele sî seracia se dà fórte cu greu, cá sa nu devina constitutiunea nóstra cá o dieta sî cá o greutate inaintea loru ne esprimâmu urmatórele dorintie:

1. Alesii se participe cu mai multa pietate la pertractârile sinodali ca au a face cu ale religiei sî scólei sî nu cu ale unei camere, tribunalulu seu consultu filosoficu, prin urmare sa nu se semta in acea adunare, care se chiama „soboru“ séu „sinodu“ sî pre care din simvolu sî din cârtile bisericesci crestinii gr. or. au invetiatu a pretiuí lucrârile cá sânte, dîcemu, sa nu se semta invidia, personalitâtile sî atari polemii sa lipsésca, cá sa nu se mai cetésca sî in actele sinodali. Apoi ale religiei in cuventâri sa nu se ia cá preste umeru câci astu-feliu ori cari concluse bune s'aru aduce nu se potu imbratisiá cu dragostea crestinésca, ci cu nemultiamire.

2. Mai multa activitate dorimu sa aiba dnii deputati, ca de cându suntu unii alesi in comissiuni, óre de ce n'au mai adusu proiectele loru? — Inca de doi ani au cetitu publiculu, despre proiecte de organisarea parochieloru, protopopiateloru, scóleloru etc. sî inca nimic'a s'a adusu, fiindu ca se ducu, cá sa lucre la sinodu proiectele loru de acum doi ani. Venerabilulu Consistoriu inca sa strenga pre dnii protopopi pentru relatiele necésari. Crestinii inca nu sciu câte biserici au in diecesa, câta avere, câte scoli corespundietórie sî necorespundietórie. N'au cetitu nici date statistice séu rapórte la sinóde despre toti pruncii harnici sî neharnici de scóla umblatori sî neumblatori la scóla; n'au cetitu cum sî cine s'au folositu din fondurile diecesane ce resultate au adusu sinódele de pâna acum.

3. Sinodulu aru poté aduce o lege, cá se nu fia iertatu nici unui teneru séu tenera româna gr. or. a se cununá pâna nu scie cetí sî scrie; pâna nu da esamenu din datorintiele crestinesci sî sociali. Contractulu celu mai insemnatu, cel'a alu casatoriei nu-'lu sciu subscrie sî de acést'a la miile de procese divortiali din caus'a silei, néga validitatea contractului. —

4. Sinodulu aru poté aduce o hotarire — prin care sa se acopere rusinea, — ca mai semtimu lips'a unei biserici catedrale sî cá acést'a sa se puna in lucrare. —

5. Sinodulu aru poté hotarí unu feliu de ajutóre mici pentru fia-care anu la toti preotii sî dascalii din comunele misere mestecate, cá sa se semtia folosulu sinódeloru eparchiali; —

6. Sinodulu póte imputiená spesele deputatiloru angustandu proiectulu la arondarea cercuriloru de alegere si lasându voie a vení deputatii pre spesele loru, fâra a mai contribuí cercurile etc. etc. etc.

Mai multi contribuitori
séu alegatori.

Proiectu

pentru procedura in procesele matrimoniali sî divortiali, pentru forurile biser. gr. or. din archidiecesa compusu de Dr. Ioane Borci'a, fiscu sî defensoru la consistor. archid.

(Urmare sî fine.)

Despre cercetarea anticipatíva.

§. 96. Déca prin bolnavirea vre-unui martoru séu prin caletori'a lui pre tempu mai indelungatu séu fiindu martorulu in etate adenca, séu déca prin schimbarea curenda a stârei de fatia, aru crede vre-o parte, ca-'si póte perde séu amená dovéd'a; in acestea casuri, ce le va adeverí, sî dupa ce va fi data actiunea sî respunsulu, póte cere, cá ingrabu sa se faca cercetarea prin ascultare séu oculata, sî forulu este datoriu a-i implini cererea, dupa formele prescrise.

Despre reflessiuni.

§. 97. Fia-care parte are voia a-si face reflessiunile sele in scrisu asupr'a investigatiunei in terminu de 8 dîle dupa finirea investigatiunei, spre care scopu póte cetí protocolulu la foru séu a-si luá copia.

Reflessiunile sî mai tardii se potu primí, pâna cându nu s'au predatu procesulu la defensorulu legiloru, sî acelea nu se mai impartasiescu unei sî altei pârti spre contra-reflessiune.

Despre reintregirea procesului.

§. 98. Déca forulu dupa facut'a investigatiune s'a convinsu, ca óre-care momentu decisatoriu in procesu, nu este pre deplinu lamuritu, séu déca defensorele aru propune, forulu póte reintregí cercetarea séu póte chiemá sî pre pârti inca odata la o pertractare supletória sumaria.

§. 99. Investigatiuni cerute dupa incheiarea pertractârei nu se mai potu cere afara de casulu premergatoriu §. 93.

Despre sistarea procesului din oficiu.

§. 100. Déca protopopulu dupa darea actiunei sî a respunsului se convinge pre deplinu, ca nu esista nici unu motivu de divortiu, chiaru sî cându tóte aretârile pârtiloru s'aru dovedí; elu póte dupa ascultarea defensorelui, prin decretu se sisteze cursulu ulterioru alu procesului, sî despre acést'a se incunosciintieze pre pârti indrumandu-le la convietiuire.

In contr'a acestei decretâri, se dà pârtiei nemultiemite locu de recursu in terminu de 8 dîle, numai pâna la consistoriu. Inse sî afara de recursu, protopopulu este datoriu a asterne actele din oficiu la consistoriu spre revisiune. (§. 30. 1854.)

Despre prepararea procesului spre decisiune.

§. 101. Dupa seversirea intregului procesu protopopulu 'lu impartasiesce defensorelui legiloru dela forulu I-iu fâra amenare, spre dare de parere iéra apoi unui membru alu forului spre referada in siedinti'a prossima. Parerile sî referad'a se dau in scrisu sî motivate.

Despre aducerea sentintiei sî publicarea ei.

§. 102. Sentinti'a se aduce in forulu competente plenariu. (§. 470. p. 1. 2. Comp. dr. can.)

In siedintia se espune starea lucrului de câtra referentu sî parerea sea, se cetescu sî actele ce servescu esentiei causei, iéra referentulu sî protopopulu suntu datori a dá desluciri la intrebârile fia-câruí membru, carele póte cere a se cetí cutare séu cutare actu. Dupa desbaterea perfecta sî seriósa a causei se pasiesce la votisare, incependu-se dela celu mai teneru membru pâna la celu mai betrânu iéra protopopulu enuncie sentinti'a. In casu cându voturile suntu egali, dirima votulu presiedintelui. Membrii potu dá votu separatu. Notariulu are votu informativu, precum sî defensorele, de va fi de fatia. Prin notariulu forului se va luá unu protocolu pre scurtu despre decurgerea siedintiei in carele se va scrie in fine sentinti'a intréga, precum s'au enunciatu sî va notá motivele ei. Protocolulu siedintiei se subscrie apoi de presiedintele de notariu sî de câtra toti membrii votisatori. Siedinti'a forului nu este publica; inse déca este possibilu se potu chiemá pârtile de fatia sî a se admoná la convietiuire sî pace, inse la desbaterea causei sî aducerea sentintiei pârtile nu potu fi de fatia.

§. 103. Sentinti'a adusa (deliberatulu) se va publicá pârtiloru in persón'a loru, de câtra protopopulu, sî adeca numai decâtu in siedintia, déca voru fi ele ací, altcum se voru citá fâra amenare la o dî spre acelu scopu, unde li se va publicá sentinti'a in fati'a notariului.

Dupa publicare se ia la protocolu dechiaratiunea pârtiloru de multiemire séu nemultiemire sî li se da de scire, ca in 15 dîle incependu dela acésta dî 'si potu aduce apelatiunea sî ca afara de aceea procesulu se va asterne din oficiu la consistoriu spre revisiune sî decisiune.

Tóte aceste sa se insemne la protocolu. (§. 472. Comp. dr. can.)

Sentinti'a dimpreuna cu motivele se estradau pârtiloru la cererea loru conformu protocolului, provediuta cu subscrierea protopopului, in carea sa se amintésca sî actulu facutei publicatiuni.

§. 104. Déca vre-o parte nu se infatisiéza la publicarea sentintiei, atunci acei'a in form'a §. 112. se tramite preotului localu spre intimare sî publicare, despre ceea ce va raportá preotulu retramitiendu sî cól'a de admanuare, in care casu se computa terminulu de apelatiune in 8 dîle dela primire sî publicare.

§. 105. Dupà trecerea terminului de apelatiune, fâra amenare va asterne protopopulu intregu actulu procesualu, dimpreuna cu apelatiunile ce se voru fi datu la consistoriu spre revisiune sî decisiune, prin unu reportu pentru fia-care procesu deosebitu.

Despre sentintia.

§. 106. Causele matrimoniali sî resp. divortiali se decidu:

1. Dupa testamentulu nou sî vechiu din st'a scriptura;
2. dupa canónele sântiloru apostoli;
3. dupa canónele celoru siapte sobóre de a tóta lumea sî cele a celoru nóue sobóre locale;
4. dupa invetiaturile sântiloru parinti, cari se afla insemnati in can. II-le alu soborului din Trulla;
5. dupa invetiaturile cari se cuprindu in pravil'a mare;
6. dupa legile statului, cari prescriu formalitâti din afara. (§. 36. 1854, §. 71. C. dr. can.)

§. 107. Prin sentinti'a (finala) decide forulu, séu cu total'a desfiintiare a casatoriei, dandu-se voia pârtiloru a pasî la alta casatoria séu oprindu-i pre unu tempu ori sub unele conditiuni dela acei'a séu cu sustienerea casatoriei, indreptandu pre pârti la convietiuire crestinésca sî morala; in urma sî despre pedepse sî spesele procesuali incâtu voru fi cerute sî specificate pre cari le impune unei pârti a le solví celei lalte in terminu de 15 dîle sub urmarea esecutiunei. In sentintia se citéza canonulu sî legea. Dupa sentintia urméza motivele, in cari se face provocare sî la acésta procedura.

Despre spesele procesuali.

§. 108. Partea ce pórta vin'a la stricarea casatoriei de regula se condamna a rebonificá spesele procesuali ce le-au avutu sî specificatu ceea-lalta parte. Fiindu ambele pârti vinovate, se radica spesele un'a pentru alta, iéra dupa impregiurâri se póte osandí o parte a rebonificá spesele celei-lalte in mesura mai mica. Espensele advocatului, déca le specifica deosebitu sî le pretinde, se licuidéza fatia de partid'a sea.

§. 109. Se potu condamná sî parintii séu tutorii pârtiloru cari pórta vin'a la nefericirea séu stricarea casatoriei sî la divortiu. In casulu acest'a séu condamnandu-se ei la vre-unu canonu, li se va publicá sî acestor'a sentinti'a, cari se potu serví de apelatiune.

§. 110. De basa la licuidarea speseloru de regula servescu: dîlele perdute sî caletoriele la infatisieri necesarie; scriptele facute sî timbrele; spesele comissiunali sí resp. edictali sî tacsele ordinari.

Despre spesele comissiunale sî tacsele platite, se alatura la actu specificatii deosebite sî resp. cuitele respective.

§. 111. Pârtile séu parintii sî tutorii vinovati se potu condamná sî la canonu, séu bisericescu séu in bani pentru vre-unu scopu bisericescu scolaru sî filantropicu. Canónele in bani se voru incasá prin fisculu consistorialu, câruí'a i se impartasiesce sentinti'a.

§. 112. Timbrele se intrebuintiaza in sensulu legiloru statului. Déca vre-o parte va produce atestatu oficiosu dela deregatori'a comunala sî oficiulu cercualu despre seracie sî va cere eliberarea de timbru, se potu primí actele si fâra timbru. In acestu casu partea nescutita de timbre, cându se va condamná in spese, va fi datóre a platí sî timbrele, ce cadu pre partea scutita, in favorulu erariului.

Despre remediele de dreptu.

§. 113. In contr'a sentintieloru finali se da locu apelatiunei, iéra in contr'a decretârîloru in acésta procedura numita se dà locu recursului. In apelatiuni sî recursuri indreptate câtra a II-a instantia se potu aduce sî gravamini de nulitate privitórie la formele procesului sî se potu produce sî documente mai decisatórie. Recursu de nulitate deosebitu nu se concede. Apelatiunea are locu sî in contr'a decisiuniloru date in a II-a instantia pâna la a III-a instantia, iéra recursurile numai pâna la a II-a instantia. Apelatiunea se aduce in 15 dîle, iéra recursulu in 8 dîle dupa publicarea resp. intimarea sentientiei resp. a decretului.

§. 114. Prin apelatiune se suspende esecutarea sentintiei pâna la final'a decidere a causei de câtra ultim'a instantia. Asemenea prin recursu se suspende esecutarea decretârei, afara de casurile provediute in asta procedura, pâna la urmat'a decisiune in a II-a instantia.

§. 115. Pentru intardîerea terminului de apelatiune séu recursu, nu se da restitutiune (§. 63). Inse apelatiunea séu recursulu se potu sî numai insinuá verbalminte séu in scrisu la foru, in terminulu deschisu.

Despre tractarea procesului in a II-a sî a III-a instantia.

§. 116. In a II-a sî a III-a instantia se tractéza sî se decide caus'a, cá sî in I-a instantia.

§. 117. Instanti'a mai inalta póte intarí séu modificá decisiunile forului I-iu (can. 15 Cartag.), sî le póte anulá pre acelea din neobservarea formeloru sî póte orenduí nóua pertractare séu intregire a procesului; ea póte citá sî pre pârtile litigante in persóna spre ascultare sî indemnare la pace.

§. 118. Decretârile forului alu II-le (consistoriului) au potere esecutiva; asemenea sî sentintiele consistoriali, déca in contr'a acelor'a nu s'au adusu in terminulu prescrisu apelatiunea.

Sentintiele forului alu II-lea sî procesele decise ací, nu se mai asternu din oficiu la alu III-le foru, ci numai in urm'a apelatiunei. (§. 166. Stat. org.)

§. 119. Ori-ce sentintia in causele matrimoniali sî divortiali va potea fi esecuabila, numai dupa ce s'au adusu ea in a II-a instantia.

§. 120. Sentinti'a forului alu III-le se póte estinde numai la meritulu causei, nu inse sî la formele procesuali (pâna cându nu va esistá o procedura in tóta metropoli'a rom. gr. or.)

§. 121. Sentintiele forului alu III-lea, asemenea sî ale forului II-le prin acestu din urma se impartasiescu forului I-iu in forma autentica, spre publicare sî intimare la pârti iéra despre facut'a publicare séu intimare raportéza forulu I fâra amenare cu asternerea biletului de primire.

Despre reasumarea procesului.

§. 122. Reasumarea, séu continuarea aceluiasi procesu, pre bas'a actiunei dejá date, se póte cere de câtra actorulu, carele nu s'au infatisiatu spre darea actiunei séu replicei in casulu §. 46, séu nu si-au aretatu actiunea in casulu §. 54, séu replic'a in casulu §. 57, sî nici de beneficiulu restitutiunei nu s'au folositu, sî-i compete acésta reasumare numai atunci, déca elu prin nóua rugare va dovedí, ca nu au statu in poterea lui, nici de a se serví de restitutiune. Asupr'a acestei cereri se citéza ambe pârtile la o pertractare sî aflandu-se cererea de motivata, i se da locu prin decretare sî se continua procesulu in rendulu seu, inse de beneficiulu restitutiunei nu se mai póte serví actorulu.

In contr'a acestei decretâri fia-care parte póte recurge in 8 dîle la consistoriu.

Déca nu i se va concede actorului reasumarea procesului, nici dela a II-a instantia, atunci numai de procesu nou (novum) se mai póte serví.

§. 123. In casulu §. 49, cându nici o parte nu s'au infatisiatu, asemenea sî in acelea casuri, unde se presupune dupa normele premergatórie, ca pârtile s'aru fi impacatu, actorulu numai atunci póte cere reasumarea procesului, déca va dovedí, ca au incercatu pace cu sociulu lui, sî acést'a nu s'au potutu efeptuí. Asemenea póte cere actorulu reasumarea in casulu §. 60, dupa ce si-au retrasu actiunea, déca va dovedí, ca acésta retragere o au facutu numai la indemnulu prin promissiuni de pace, iéra pacea nu fâra vin'a lui nu s'au facutu séu déca s'au facutu nu s'au tienutu de partea contraria; precum sî in casulu facutei inpaciuiri, §. 61, se póte cere reasumarea, déca actorulu va dovedí, ca partea incta nu s'au tienutu de punctele esentiali ale pâcei. In acestea casuri, asupr'a averei de reasumare, se orenduesce o dî de pertractare sumaria cu ambele pârti sî se decide prin decretu, in contr'a cârei'a se *da* locu de recursu pâna la a II-a instantia. Déca la acésta pertractare partea incta nu se va infatisiá, se póte dá locu reasumârei mai usioru; iéra déca partea actora nu se va infatisiá, aceea numai de procesu nou se va mai potea serví.

§. 124. Partea incta carea nu s'au servitu de reconventiune, ci au remasu pre lânga sustienerea divortiului in casuri de negligintie sî intardieri a pârtiei actore, póte cere reasumarea procesului in ori-ce casu, inse numai in acea directiune cá sa se decida caus'a cu sustienerea divortiului, carea cerere se va luá totu-déun'a in consideratiune. In casurile §§. 47 sî 55, cându au intardîatu partea incta darea respunsului seu a duplicei, sî nu s'au servitu de restitutiune póte cere neconditiunatu reasumarea spre a-si dá respuusulu sî duplic'a, pâna cându inca nu s'au orenduitu investigatiunea, sî atunci se va pertractá protocolarmente. Altcum in reflessiuni póte partea incta a-si aduce tóte alegatele sele intardiate.

§. 124. Reasumarea procesului inca neterminatu prin sentintia se cere la forulu de I-a instantia.

Despre reinoirea procesului Novum.

§. 125. In tóte causele divortiali decise prin sentintia finala cu inpreunarea pârtiloru, asemenea sî in căsulu §. 195, cându s'au sistatu procesulu din oficiu, sî in casurile §§ 127 sî 128 (esimandu-se casurile unde se prescrie procesulu separatu), actorulu asiá sî inctulu carele s'a servitu de reconventiune póte cere novisarea procesului decursu sî decisu, inse numai atunci, déca elu va dovedí, ca are inca alte motive sî probatiuni pentru divortiu, afara de cele aduse in primulu procesu, sî cá elu acestea noua probe séu nu le au cunoscutu séu nu le-au potutu aretá in primulu procesu.

§. 126. Novisarea procesului se póte cere numai la Consistoriu sî se póte incuviintiá de câtra acest'a, spre care scopu se póte orenduí o pertractare sumaria. Procesulu novisatu decurge sî se tractédia dupa formele acestei proceduri sî ambele pârti se potu serví sî de scriptele de mai nainte.

§. 127. Partea incta, carea nu s'au servitu de reconventiune (§. 52, 58), ci au remasu pâna la finea procesului pre lânga inpreunare, déca va voí a se despartí dupa ce s'au decisu procesulu cu inpreunare, nu se mai póte serví de novum, ci i stà in voie numai intentarea unui procesu separatu.

§. 128. Dupa ce s'au decisu inse procesulu cu divortiu, sî pâna cându inca partea actora nu au pasîtu la a dóua casatorie, partea incta totu-déun'a póte cere novisarea procesului spre sustienerea matrimoniului, déca va aretá sî va aduce motive sî dovedi grave, prin cari s'aru alterá cu totulu, motivele aduse de actorulu pentru divortiu. In casulu acest'a fara amenare se va pertractá procesulu novisatu pre calea sumaria sî se va decide.

§. 129. Procesele novisate se decidu prin noua sentintia de câtra forulu I sî alu II, iéra mai departe apelatiune se da numai atunci cându primulu procesu s'au decisu sî prin a III-a instantia.

§. 130. Prin reinoirea procesului se suspende esecutarea sentintiei de mainainte in punctulu sacramentalu, nu inse sî in celelalte urmâri. (§. 481. C. dr, can)

Despre procesulu edictalu

§. 131 Procesulu prin citatiune edictala are locu in casulu pribejirei unei pârti §. 113 p. 12. dr. can.

§. 132 Dupa trecerea tempului canonicu de absentare (5 resp. 3 ani) partea ce voiesce a se despartí póte ridicá actiune formala in carea va produce atestatu de botezu sî cununie, va aretá impregiurârile economice sî casnece ale sele sî starea familiei sî va produce atestate oficióse dela preotulu locului sî dela oficiulu politicu despre cele espuse in actiune sî despre aceea, ca sociulu ei este prin intregu tempulu canonicu pribejitu sî nu se mai scie loculu ubicatiunei lui sî ca in zadaru s'au cercetatu dupa acel'a. Se póte produce, pre lânga documentele oficióse, dovéda sî prin marturii, sî alte documente.

§. 133. Actiunea acést'a se asterne la forulu 1-iu carele are a esaminá documentele sî dovedîle sî apoi cu parerea sea a o asterne la Consistoriu spre decisiune.

Consistoriulu póte dá locu cererei sî a orenduí prin forulu protoppescu escrierea unui Edictu in fói'a publica bisericésca pre tempu de 1 anu sî 1 dî, séu dupa impregiurâri grave sî pre tempu mai scurtu, inse nici cându mai scurtu de 3 luni.

§. 134. Dupa trecerea terminului edictalu, déca prebegitulu nu se arata iéra partea actora din nou cere divortiu, sî produce atestate oficióse despre acei'a, ca pribegitulu nu s'au mai reintorsu, forulu protoppescu ia caus'a la seriósa pertractare sî aduce sentintia, pre carea o asterne la Consistoriu spre decisiune finala sî ultima. (v. Can. sin. VII sî can. 31 sî 36 Sft. Vasilie.)

§. 135. Casatori'a despartita prin procesulu edictalu pre scurtu se va publicá inca odata in fói'a bisericésca, sî numai dupa 40 de dîle dela acésta publicare va intrá sentinti'a divortiala in potere resp. va potea pasî partea despartita la alta cununia.

§. 136. Déca partea pribegita, in decursulu procesului edictalu ori sî cându, sî adeca pâna ce nu va fi pasîtu ceea-lalta parte la alta casatorie, se va in fatisiá la foru, séu sî numai va aretá esistinti'a sea in scrisu la foru, sî va protestá in contr'a despatîrei sî cununiei cei-lalte pârti, intregu procesulu divortialu se va sistá, dandu-se acést'a de scire pârtii actore. Iéra déca partea actora sî atunci va insistá in divortiu, se va pertractá caus'a pre calea procesului sumariu.

§. 137. Sta insi in voi'a ori cârui omu, in urm'a prescriseloru publicâri, pâna cându nu au trecutu cele 40 de dîle (§ 154,) a aretá forului bisericescu esistinti'a sî ubicatiunea pârtii absente, sî déca dupa cercetarea forului se va dovedí acést'a, se va introduce iérasi procesulu sumaru.

§. 138. Parintii, tutorii sî fratii pârtiei pribegite au voia pâna la aspirarea celoru 40 dîle a defensá casatori'a pribegitului, déca voru dovedí ca acel'a esista, nu este mortu, ci din alte cause fara vina sa nu se póte infatiesiá. In acestu casu se pertractéza procesulu in formá protocolara (vedi can. la §. 139.)

Despre Esecutiune.

§. 139. Sentinti'a data cu impreunarea pârtiloru se esecutéza prin forulu I-iu la cererea pârtii séu sî din oficiu, sî spre acest'a scopu se intrebuintiéza midilóce bisericesci, iéra in casu de neascultare se recéra poterea deregatorieloru civili sî politice (§. 488 c. dr. can.)

§. 140. Esecuarea speseloru procesuali se incuviintiédia prin Consistoriu sî recuira spre efeptuare judecatoriele civile.

§. 141. Cu alte cereri taietóre in treburi de avere, ce nu cadu in sfer'a competentiei bisericei, sî indrépta pârtile la judecatori'a civila.

Disposetiuni provisorie.

§. 142. Dupa incaminarea procesului divortialu pârtile nu se potu silí a vietiuí la olalta, inse nici in concubinatu, sî a petrece viéti'a inmorala.

Deci cerendu necesitatea, séu vre-o parte deosebirea dela olalta, forulu de 1-a instantia, póte face dispositiunile necesari in privinti'a acést'a, precum sî a ingrijirei de pruncii loru, de alimentatiunea sî imbracamintea loru sî a femei asiá sî inprivinti'a afacerei concubinatului sî a vietiurei inmorali. Spre scopurile acestea sa se incerce invoire intre pârti sî sa se dea resolutiunile cuviincióse intrebuintiandu-se midilóce bisericesci iéra in casu de nesupunere sî neascultare sa se recerce dregatoriile politice sî civili, séu sa se indrepte partea, ce are lipsa de ajutoriu a sî-lu cautá pre calea legii civili. (§. 37.)

Representatiunea universitâtiei districtului sî a urbei Fagarasiu in caus'a arondarei municipialoru.

(Urmare sî fine)

In fine in tenórea proiectului de lege asternutu s'a enunciatu principiulu, ca in loculu resiedintiei comitatului debue concentratu totu soiulu de oficiori civile si militarie, deci nu este iertatu a lasá din vedere preferirea urbei Fagarasiu asupr'a altoru orasie, care o are cu posetiunea unui Castelu construitu fórte solidu sî tare, neespusu periclului de focu, apoi insestratu cu tóte celea escelente, care inca din tempurile strabuniloru incóce au fostu celu mai sanetosu edificiu pentru militia, magazinu de montura colosale, cancelaria sî deosebi locuintia sanetósa pre sém'a unui bataliunu de ostasi, in care sî de presinte se afla asiediata comodu comand'a de reserva câtu sî de intregire de impreuna cu personalele de manipulatiune, apoi cu montarea sî armatur'a completa pre sém'a regimentului intregu, care castelu se póte dice, ca este unulu din cele mai sanetóse locuintie militarie in monarchia, caci are aeru curatu, apa de beutu escelinte sî din caus'a posetiunei cei potrivite au fostu crutiatu de epidemiele cele crancene, sî adeca colera sî versatu, care in alte pârti ale patriei nóstre au rapitu fórte multi ostasi, pre cându urbea Fagarasiu, lauda a totu putintelui! au fostu cu totulu ocolita, sî asiá poporatiunea ei câtu sî militarii scutiti de acele morburi epidemice.

Deci déca cu ocasiunea arondarei acésta impregiurare nu s'aru observá, se aru procede cu totulu contr'a interesului statului cu atâtu mai tare, câci este prin medici constatatu, cumca, facându-se aici sî esercitiele in arme de tómna sî primavéra, in totu statulu nu obvinu asiá putiene casuri de morbu, cá in Castelulu Fagarasiului.

Nice poporatiunea, sî nice interesulu statului nu dictédia dara acést'a cá districtulu Fagarasiului, care gravitédia la urbea Fagarasiu sî care dela natura inca este desemnatu de punctu centrale ponderosu, sa se stérga cu o trasura de péna din sirulu comitateloru.

Prea onorata Camera!

Intre Brasiovu sî Sabiiu in o lungime de 19 miluri sî latime de 8 miluri este Fagarasiulu singurulu orasiu, care dupa posetiunea naturale a lui, câtu sî reminiscintiele trecutului, servindu de resiedinti'a administratiunei publice, a judecatoriei câtu sî militaria, insuflatu de spiritulu cetatienescu, este scól'a civilisatiunei sî cum se dice punctulu de concentrarea intreprinderiloru mai nobili, apoi prin inteligînti'a lui, care ocupa mai multe ramuri de oficiuri, farulu luminatoriu sî esemplu bunu in semtiemintele constitutionali, care cá stéu'a mereu sclipitória, acestui districtu asiá precum radiele unui turnu vighietoriu departe stralucindu — sa se prefaca in unu tesauru comunu alu acestui districtu. —

Ratiunea prevedietória a statului aru fi, ca déca nu aru esistá, aru trebuí produsu cu tóte midilócele acestu punctu centrale pentru unu teritoriu asiá de insemnatu.

De óre-ce acestu orasiu este oasea restauratória, de unde curge tóta schimbarea ideiloru sociale, câtu si scanteile civilisatiunei se respandescu intre poporulu districtului; iéra prin sfasierea sî impartirea lui taindu-se vinele de viétia, s'aru preface intr'o Sachara nedesfetata, fiindu atunci espusu periclului de fóme fâra nice unu isvoru nou recreatoriu. Interesele mai inalte ale statului prescriu dara, a nu concede, cá unu atare lucru sa se efeptuésca. —

Salus rei publicae suprema lex esto.

Prea onorata Camera!

Nu este dara interesu particulariu, care ne indémna pre noi a inaintá representatiunea nóstra umilita sî pre deplinu documentata, ci numai celu publicu; câci din contra fericirea sî viitoriulu mai multoru familie si comuni este periclitatu.

Industriei sî comerciului, care de presinte au luatu pornéla asiá frumósa, in casu cându aru perde judecatori'a regia insestrata cu drepturile judecatoriei cambiale, i s'aru da gioldulu de mórte.

Ce nefericire au fostu aceea pentru urbea Fagarasiu, câtu si pentru districtu, ca calea ferata s'a cladítu in alta directiune, prin care districtulu acest'a s'au eschisu de bunetâtile comunicatiunei cale ferate? — Dara cându aru mai ajunge inca sî acea crisa, cá sa pérda administratiunea politica sî judecatori'a, atunci nu aru lipsí altu ce-va, de câtu cá locuitorii orasiani meseriasi sî comercianti de impreuna cu locuitorii districtului, cari traiescu din deosebite ramuri de castigu din astu orasiu, sa-si caute mantuirea loru in peregrinare.

Considerându dara, ca Fagarasiulu este departatu de Sabiiu de 10 miluri, apoi de Brasiovu de 9 miluri, i s'aru impune o sarcina fórte mare prin acést'a, ca partidele in causele loru procesuali, pentru intabulare la cârtile funduarie, agendele orfanali, sî alte mai multe procese se ostenésca asiá cale departata.

Cu considerarea susu produseloru sî, credemu, ponderóseloru arguminte dara binevoiésca Inalt'a Camera a luá in consideratiune acésta propunere patrioteca, respective umilit'a nóstra cerere, apoi cá corespundietória atâtu intereseloru urbei Fagarasiu, câtu sî a districtului intregu, — a o redicá la valóre.

La casu cându s'aru satisface acestei cereri, oferédia Universitatea urbei Fagarasiu de impreuna cu a districtului, de a cladí din midilócele sele proprie fara ingreunarea statului tóte edificiele necesarie in interesulu administratiunei politice, judecatória, cârtile funduarie, perceptoratulu gremiale, sectiunea politiana sî si carcerile necesarie.

In numele Universitatei districtuale sî urbane.
Fagarasiu, in 26 Fauru 1874.

Varietâti.

*** (Date statistice din archidieces'a ort. orient. pre anulu 1872.) Archidieces'a româna ortodocsa or. are 41 protopopiate cari coprindu in sine 1096 parochii cu 705,234 suflete. In decursulu anului s'au intemplatu 4930 cununii, 19,604 nasceri sî 23,729 morti.

Dupa protopopiate starea archidiecesei este urmatórea:

Protopopiatulu Albei-Iuliei: 39 parochii, 23,697 suflete, 172 cununii, 736 nasceri, 841 morti. Protopopiatulu Bistritiei: 27 parochii, 15,352 suflete, 78 cununii 451 nasceri, 355 morti. Protopopiatulu Branului: 28 parochii, 18,860, suflete 158 cununii, 600 nasceri, 542 morti. Protopopiatulu Brasiovului I: 16 parochii, 26,655 suflete, 219 cununii, 965 nasceri, 716 morti. Protopopiatulu Brasiovului II: 14 parochi, 9023 suflete, 67 cununii, 326 nasceri, 325 morti. Protopopiatulu Cetatei de piétra: 17 parochii, 10,402 suflete, 40 cununii, 177 nasceri, 227 morti. Protopopiatulu Clusiului: 39 parochii, 25,504 suflete, 166 cununii, 790 nasceri, 856 morti. Protopopiatulu Cohalmului: 29 parochii, 8914 suflete, 45 cununii, 190 nasceri, 257 morti. Protopopiatulu Devei: 54 parochii, 17,884 suflete, 91 cununii, 410 nasceri, 741 morti. Protopopiatulu Dobrei: 26 parochii, 11,136 suflete, 58 cununii, 263 nasceri, 663 morti. Protopopiatulu Fagarasiului I: 27 parochii, 20,768 suflete, 144 cununii, 698 nasceri, 669 morti. Protopopiatulu Fagarasiului II: 27 parochii, 22,408 suflete, 96 cununii, 665 nasceri, 546 morti. Protopopiatulu Joagiului I: 34 parochii, 19,282 suflete, 141 cununii, 509 nasceri, 755 morti. Protopopiatulu Joagiului II: 27 parochii, 17,119 suflete, 104 cununii, 387 nasceri, 486 morti. Protopopiatulu Hatiegului: 47 parochii, 35,131 suflete, 138 cununii, 727 nasceri, 985 morti. Protopopiatulu Heghigului: 13 parochii, 7517 suflete, 52 cununii, 247 nasceri, 229 morti. Protopopiatulu Iliei: 46 parochii, 21,150 suflete, 85 cununii, 621 nasceri, 1089 morti. Protopopiatulu Lupsiei: 24 parochii, 13,620 suflete, 125 cununii, 355 nasceri, 424 morti. Protopopiatulu Mediasiului: 21 parochii, 7870 suflete, 58 cununii, 261 nasceri, 347 morti. Protopopiatulu Mercurei: 31 parochii, 29,257 suflete, 224 cununii, 850 nasceri, 1116 morti Protopopiatulu Muresiului: 12 parochii, 5032 suflete, 43 cununii, 165 nasceri, 235 morti. Protopopiatulu Muresiu-Osiorheiului 25 parochii, 6635 suflete, 66 cununii, 253 nasceri, 326 morti. Protopopiatulu Nocrichiu-Cincului mare 43 parochii, 20,726 suflete, 156 cununii 458 nasceri, 661 morti. Protopopiatulu Orastiei: 33 parochii, 21,918 suflete, 239 cununii, 462 nasceri, 920 morti. Protopopiatulu Pelosiului: 23 parochii, 10,027 suflete, 119 cununii, 248 nasceri, 223 morti. Protopopiatulu Secului: 7 parochii, 3870 suflete, 26 cununii, 137 nasceri, 113 morti. Protopopiatulu S. Sebesiului: 37 parochii, 33,747 suflete, 328 cununii, 606 nasceri, 1396 morti. Protopopiatulu Sabiiului I: 18 parochii, 24,504 suflete, 228 cununii, 849 nasceri, 1031 morti. Protopopiatulu Sabiiului II: 22 parochii, 25,127 suflete 231 cununii, 810 nasceri, 872 morti. Protopopiatulu Sighisiórei: 30 parochii 11,673 suflete, 111 cununii, 420 nasceri, 439 morti. Protopopiatulu Solnocului I: 24 parochii, 14,170 suflete, 50 cununii, 382 nasceri, 347 morti. Protopopiatulu Solnocului II 16 parochii, 9793 suflete, 55 cununii, 289 nasceri, 253 morti. Protopopiatulu Ternavei de josu: 18 parochii, 9781 suflete, 75 cununii, 268 nasceri, 381 morti. Protopopiatulu Ternavei de susu: 33 parochii, 9490 suflete, 73 cununii, 296 nasceri, 287 morti. Protopopiatulu Turdei de josu: 24 parochii, 11,754 suflete, 108 cununii, 376 nasceri, 420 morti. Protopopiatulu Turdei de susu: 29 parochii, 21,305 suflete, 147 cununii, 618 nasceri, 561 morti. Protopopiatulu Trei-scauneloru: 9 parochii, 9472 suflete, 67 cununii, 315 nasceri, 200 mortii Protopopiatulu Ungurasiului: 20 parochii, 11,884 suflete, 76 cununii, 347 nasceri, 423 morti. Protopoplatulu Zarandului: 46 parochii, 38,502 suflete, 218 cununii, 843 nasceri 1068 morti. Protopopiatulu Zlatnei de josu: 22 parochii, 19 458 suflete, 110 cununii, 553 nasceri, 745 morti. Protopopiatulu Zlatnei de susu 19 parochii, 24,747 suflete, 143 cununii, 641 nasceri, 559 morti.

⁂ Tempulu. Dîu'a prima a pasciloru intréga si a dóu'a pâna sér'a au fostu dîle calde si frumóse. Luni sér'a a intratu unu ventu furibundu sudicu, carele a duratu si Marti tóta dîu'a. Mercuri dî frumósa si liniscita, asemenea joi pâna sér'a, cându o plóia manósa a adapatu câmpiile si gradinile cele setóse de plóia. Vineri recoréla inse de suferitu; dupa média dî tempestate cu plóia si mielusiei, inse de durata scurta. Samba'a recorél'a mai trece in frigu cu ventu nordicu. —

Unu scurtu tractatu despre institutele de corectiune.

(Urmare.)

3. Intre sisteme se numera si sistemulu suvatoriu, cá condemnatii cu ferele pre picióre si sub priveghiarea haiduciloru sa se ocupe afara pre strate, espusi fiindu la batjocur'a si privirea plebei, ce cauta la ei cu gurile cascate. Acést'a procedere s'au sistatu mai in tóte statele mai civilisate.

4. Sistemulului Obermayer, dupa care mai multe sute de condemnati suntu supusi numai unui singuru directoru cá tata de famili'a, si impartiti in despartieminte de 20—30 insi lucra la olalta, iéra 80—100 la olalta facu comotiunea necesaria in curte, fiindu-le iertata sub acestu tempu o conversatiune onesta. Preste nópte dormu câte 3—13 insi intr'unu dormitoriu in paturi separate. Reflessiunile ce se facu in privinti'a acestui sistemu mergu in tr'acolo, ca de óre-ce elu se radima pre unu singuru individu, carele administrédia si conduce institutulu, nu póte avea nici unu viitoriu de aru fi ori câtu de bunu in sine.

5. Sistemulu clasificatoriu, carele au fostu inceputu a se ignorá, iéra acum'a iérasi 'si afla in apretiuire. Clasificarea se face intre altele dupa etate, dupa feliulu si greutatea crimeloru, si dupa portarea documentata in institutu. Partea cea rea a acestui sistemu sta intru acea, ca pre lânga tóta capacitatea si esperintia, este unu lucru fórte dificile si dubiu, a puté clasificá pre nisce criminalisti dupa meritu. Afara de acea se nasce inca asiá dîcendu unu feliu de aristocratia, si prin urmare invidia de o parte, iéra de alt'a mandria si despretiuirea alterédia nu putienu coregerea.

6. Sistemulu iricu, care s'au formatu in Irlandi'a si s'au latitu cu deosebire in Engliter'a. Dupa acestu sistemu pedéps'a de inchisóre se imparte in trei statiuni, si adeca: incarcerare singurata pre unu tempu determinatu, constringere la lucrulu comunu, petrecere in institutulu de transactiune. Déca condemnatulu prin tóte aceste statiuni se pórta bine i se póte scurtá pedéps'a la fia-care statiune, la tóte trei statiunile $\frac{1}{6}$ pâna $\frac{1}{3}$ parte din durat'a tempului de pedépsa, ce i s'au fostu determinatu prin judecatoria. Despre acést'a sistema s'aru poté dice fórte multu, eu inse avendu inaintea ochiloru tem'a propusa, amintescu de asta-data in scurtu, ca acestu sistemu este dupa opiniunea generale celu mai recomendabilu, dara totu odata impreunatu cu fórte multe spese.

I. Kühne, unu barbatu espertu pre terenulu acest'a, afirma ca nici un'a din cele 4 sisteme dintâiu amintite nu póte fi strictu observata, si recomenda urmatoriulu principiu: „Inchisórea comuna remane regula, inchisórea separata esceptiune; isolarea sa nu se intrebuintiedie mai adesea nici pre tempu mai indelungatu, decâtu se afla de lipsa. A determiná, cari individi? si pre câtu tempu sa fia inchisi isolati, nu este chiemarea judecatoriului, ci aceloru ce esecutédia pedéps'a la institutele corectórie cu buna considerare a principieloru psichologice.“ „Personalulu, care conduce institutulu corectoriu, trebuie sa constea din barbati de specialitate, si cu totulu devotati.“

Pre care sistemu se basédia institutele corectórie din patri'a nóstra?

Spiritulu civilisatoriu si reformatoriu in privinti'a instituteloru de corectiune au strabatutu si in tierile de sub corón'a ungarésca. Suntu dejá cinci ani, de cându regimulu ungurescu, anume fostulu ministru de justitia pre atunci, ilustrulu barbatu Horvath, pre respunsabilitatea sea au introdusu reformarea instituteloru de corectiune, in urm'a cârei'a detienutii sa se invetie la meserii, sa le fia oprita ori-ce ocupatiune afara de institutu, precum si comunicarea cu lumea esterna, afara de cercetârile rudenieloru si a altoru visitatorii cu buna intentiune; convorbirile si intalnirile acestoru persóne cu detienutii se intempla la concederea directiunei in presenti'a unui vigilu si scriitoriu in cancelari'a institutului. Fumatulu si beuturile spirituóse suntu interdîse pre lînga unele esceptiuni. Detienutii lucra preste dî sub priveghiarea maiestriloru si a vigiliiloru in mai multe sale de lucru, fiindule oprita ori-ce vorbire, afara de ceea ce privesce lucrulu séu maiestria cu maiestrulu, preste nópte dormu câte 15—30 insi intr'unu dormitoriu in paturi separate. Totu odata s'au facutu dispositiunile necesarie pentru desvoltarea si consolarea spirituale a detienutiloru, asiediendu-se la institutu invetiatori anume si ordinari. Toti detienutii sub etatea de 26 ani suntu obligati a umblá la scóla; cei mai inaintati in etate inca se primescu cá binevolí, incâtu iérta spatiulu localitâtiei. Pentru fia-care confessiune s'au aplicatu la institutu preotu ordinariu, carele afara de oficiulu preotiescu in biserica, intre altele are sa visitedie pre cei bolnavi in tóta dîu'a si pre cei-lalti prin salele de lucru mai de multe ori pre septamâna, sa conversedie cu densii si sa lucre la totu pasulu cu poterea cuventului spre indreptarea loru moralo-religiósa.

Preste totu s'au statoritu principiulu, cá personalulu, ce conduce institutulu, sa fia cu deosebita consideratiune la individualitatea detienutului, ceea ce se intempla, déca directorele si preotulu la estradarea condemnatului dela judecatoria, prin studiarea acteloru procesuali tienu o revista detaiata asupr'a vietiei condemnatului, se silescu a-i cunósce fasele si vicisitudinele vietiei si directiunei lui spirituali si morali, — déca se tiene contu de aplicarea si capacitatea lui atâtu in cele spirituale, câtu si la alegerea ocupatiunei, meseriei, — déca cu deosebire conversédia adeseori cu elu, cá aflându nescari-va impedimente, ce l'aru conturbá in penitintia si intru pornirea pre calea indreptârei, acelea prin invetiaturi si prin catechisare sa le delature, — precum si déca i se dau instructiunile si aparatele necesarii atâtu la scóla câtu si la meseria.

Pre lânga tóte acestea se receru inca multe reforme in privinti'a instituteloru de corectiune din patri'a nóstra, pentru cá ele sa póta ajunge la stadiulu acel'a, in carele se afla ele in alte staturi inaintate in cultura.

(Va urmá.)

Raportu comerciale.

Sabiiu 17 Aprile n. Grâu 7 fl. 67 xr. frumosu, 7 fl. 33 xr. mestecatu, 7 fl. 13 xr. cualit. infer.; secar'a 5 fl. — xr. pâna 4 fl. 67; orzu 4 fl. 33; ovesu 2 fl. pâna 1 fl. 73 xr.; cucuruzu (porumbu) 3 fl. 87—4 fl. — xr.; cartofi 2 fl. 40 xr. galét'a austriaca.

Cânep'a 18—20 fl. maj'a.

Lintea 6 fl 67 xr.; mazarea 6 fl. 67 xr., Fasolea 5 fl. 67 xr.

Fenu legatu 1 fl 30, nelegatu 1 fl. 10 xr., paie lungi 80 xr., scurte 70 xr, maj'a.

Lemne de focu 8—10 fl. stang. austr.

Carnea de vita 18—22 cr. p., de porcu 26 xr. Unsórea 79 xr. pâna la 1 fl. 20 cup'a.

Burs'a de Vien'a.

Din 5/17 Aprile 1874.

Metalicele 5%	69	25
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	73	50
Imprumutulu de statu din 1860	103	50
Actiuni de banca	966	—
Actiuni de creditu	206	75
London	111	85
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	73	50
„ „ „ Temisiorene	73	50
„ „ „ Ardelenesci	71	50
„ „ „ Croato-slavone	75	50
Argintu	105	10
Galbinu	—	—
Napoleonu d'auru (poli)	8	97

Nr. 2.

Publicatiune.

Se aduce la cunoscinti'a publica, ca in 18 Aprile a. c. se va incepe terminulu de reclamatiune contr'a listeloru de alegatori pentru intregirea representantiei urbane sibiane si va durá pâna inclusive 28 Aprile.

Listele stau spre vedere in fia-care din numitele 7 dîle la curtea svatului in sal'a cea mica a comunitâtiei dela 9 pâna la 12 si dela 3 pâna la 6 óre unde commissiunea pentru conscrierea alegatorilorn va primí eventualele reclamatiuni.

Comissiunea conscriei de alegatori..

Concursu.

Pentru ocuparea parochiei vacante Fizesiu — Barbur'a de clas'a a III-a in protopresviteratulu gr. or. alu Ioagiului I statatóre din 190 familii cu 880 suflete, se escria concursu pâna in 5 Maiu 1874.

Emolumentele suntu:

1. Dela 40 case, câte o mesura mica de cucuruzu sferamatu.
2. Dela 150 familii, de tóta famili'a 40 cr. v. a.
3. Stol'a usuata si folosinti'a cimiteriului de 2 cara fenu, cari tóte la olalta computate in bani, dau unu venitu anualu de 329 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá acést'a statiune au se subscérna concursele loru instruite in sensulu statutului organicu la subscrisulu in Hondolu, pâna la terminulu prefiptu.

Hondolu 27 Martie 1874.

In contielegere cu comitetulu parochialu.

Basiliu Piposiu,
(1—3) protopresv.

Concursu.

Fiindu o necesitate ne amenavera a se asiediá lânga nepotinciosulu parochu gr. or. din Stanj'a de susu — protopresbiteratulu Zarandului, unu capelanu de ajutoriu, in conformitate cu ordinatiunea venerabilului Consistoriu archidiecesanu dto 28/2 Nr. 550/1874 — se escrie prin acést'a concursu:

Emolumentele impreunate cu acésta statiune suntu venitele jumetate din parochi'a mentionata, carea este cualificata cá parochia de clas'a a III.

Doritorii de a ocupá acésta statiune de capelanu, suntu avisati a-si ascerne concursele loru instruate cu documentele recerute prin prescrisele „Stat. org.“ pâna in 23 Apriliu a. c. dîu'a st. Georgiu, la subsemnatulu scaunu ppescu in Bradu.

Bradu in 13 Martie 1874.

In contielegere cu com. paroch.

Nicolau I. Miheltianu
(3—3) Prot. gr. or. a Zarandului

Edictu.

Ioan'a Pusicasiu nascuta Cristea din Bobohalm'a, carea de 10 luni a parasitu cu necredintia pre legitimulu seu barbatu Nicolau Pusicasiu din Silea ung. cotulu Albei inf. fâra a se scí ubicatiunea ei, se citédia a se infatisiá inaintea subscrisului scaunu ppescu in terminu de unu anu si o dî, câci la din contra procesulu intentatu asupr'a-i se va pertractá si decide si in absenti'a ei.

San-Benedictu in 28 Febr. 1874.

Scaun. ppescu gr. or. alu Muresiului.

Artemiu Crisianu,
(1—3) adm. ppescu.

Nr. 26. — 1874.

Edictu

Prin care Ioanu Sora din Seliste, carele de tempu mai indelungatu au parasitu patri'a si pre soci'a lui Coman'a Romanu Hens'a totu din Seliste fâra a se scí loculu aflârei lui, se provóca, cá in terminu de unu anu, sa se presenteze inaintea forului matrimonialu subscrisu, pentru ca la din contra procesulu divortiale intentatu asupra-i, se va otarí — amesuratu prescriseloru canonice — si in absenti'a lui.

Sabiiu, 22 Fauru 1874.

Forulu matrimonialu gr. res.
alu tractului protop. alu
(1—3) Sabiiului I.

Nr. 93—1874.

Edictu.

Iulian'a Stefanu din Badaculu rom. distr. Naseudului de religiunea gr. or. carea de tempu indelungatu a parasitu pre sotiulu seu legiuitu Iosifu Tincu din Ded'a cotulu Turdei, fâra a se scí loculu ubicatiunei ei, prin acést'a este provocata a se infatisiá inaintea subsemnatului foru matrimoniale in terminu de unu anu si o dî, câci la din contra procesulu matrimonialu, intentatu in contr'a ei inca din an. 1872 se va otarì si in absenti'a ei, amesuratu ss. canóne a maicei nóstre bisericei.

Dela forulu matrimonialu gr. or. alu tractului Turd'a superióra.

Rîp'a de josu in 20 Mart. 1874.

Vasilie Popoviciu,
(1—3) adm. ppescu.

Redactoru respundietoriu: Nicolau Cristea.

Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei sí pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 $^1/_2$ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 $^1/_2$ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 $^1/_2$ cr. v. a.

Nr. 28. ANULU XXII.

Sabiiu in 11|23 Aprile 1874.

Sinodulu archidiecesanu.

Siedinti'a I.

(in 7 Aprile.)

Dupa servitiulu ddieescu, la care se celebrà chiamarea S. Spiritu in biseric'a din cetate cu hramulu „Schimbarea la fatia“ s'au adunatu deputatii sinodali in sal'a seminariului archidiecesanu, destinata pentru siedintiele sinodali.

Deputatulu Par. Archimandritu sî Vicariu archieppescu Nicolau Pope'a propune deputatiloru adunati a se presentá in corpore la Escelenti'a Sea Inaltu Présântitulu P. Archiepiscopu sî Metropolitu Procopiu invitandu-lu la deschiderea siedintiei.

In urmarea acestei propuneri toti deputatii presenti se infatisiédia inaintea Inaltu Escelentiei Sele Par. Archieppu sî Metropolitu Procopiu sub conducerea Par. Archimandritu N. Pope'a, care descopere Escelentiei Sele scopulu infatisiârei deputatiloru, salutandulu in numele sinodului (pre Escelenti'a Sea Metropolitulu) cerendu binecuventarea archierésca preste deputati sî invitandulu la deschiderea siedintiei.

Escelenti'a Sea Par. Archieppu sî Metropolitu amintindu ca in rogaciunile sele ferbinti de adî a invocatu spiritulu sântu preste deputati ii saluta sî binecuvintéza pre acesti'a, sî apoi concomitatu de deputatii sinodali intra in sal'a seminariale sî ocupa presidiulu.

Presidiulu desemnéza de notari ad hoc pre deputatii Dr. Ilariu Puscariu, Rubinu Patiti'a sî Ioanu Candrea, cari dupa ce-'si ocupa loculu Escelenti'a Sea P. Archieppu sî Metropolitu deschide siedinti'a sinodale prin cuventarea urmatóre:

„Venerabile Sinodu archidiecesanu!

„Domniloru deputati!

„In urmarea dispositiuniloru Statutului nostru organicu, ne-amu adunatu domniloru! astadi la siedinti'a anuala a Sinodului nostru archidiecesanu.

„Din anima curata sî plina de iubire sî dragoste pentru voi, Iubitiloru! Ve salutezu la luminata Serbatóre a invierei Domnului cu cuvintele bisericei: „Christosu au inviatu!“

„Domniloru sî fratiloru! Agendele sessiunei presente suntu sî stau in legatura sî necsu cu agendele sessiuniloru trecute. — Senatele respective ale consistoriului archid. suntu indrumate, si au sî pregatitu referadele sele.

„Apucandu-ne astadi de lucru, ce ni stà inainte, implinescu din parte-mi datorinti'a deregatoriei mele, rogandu-ve sî provocandu-ve cá in dragoste fratiésca si buna contielegere sa lucrâmu toti cu unu gându sî cu o anima la radicarea sî stabilirea institutiuniloru nóstre bisericesci basate pre canóne sî corespundietórie dispusetiuniloru Statutului nostru organicu.

„Presupunendu ca nu este de prisosu, din contra se arata necessitatea, a atinge pre scurtu agendele sessiunei presente, 'mi iau voia a le petrece pre scurtu sî cam fugitive.

„Regularea parochieloru sî dotarea preotiloru seraci, cu care Consistoriulu archidiecesanu este insarcinatu, s'a realisatu incâtu-va, mai vertosu sî cu deosebire la ocuparea sî indeplinirea parochieloru vacante.

„Inse lips'a cea mare, ce acum se arata pretotiudenea, au impedecatu sî la noi o lucrare mai energica sî mai estinsa in trebile nóstre bisericesci.

„Consistoriulu nostru archidiecesanu vediendu sî simtiendu lips'a acést'a, cu care mai vertosu preotii sî bisericele nóstre aveau a se luptá, au asignatu sî au estradatu acelor'a ajutórele posibile din fondurile respective.

„Educatiunea sî luminarea poporului este domniloru! in tempulu presentu trebuinti'a principala, sî cea mai salutaria; si acésta educatiune sî luminare are a o midilocí in deobsce scól'a, — invetiamentulu publicu.

„Fiindu ca trebile sî agendele consistoriului nostru mai vertosu a senatului scolaru inca suntu putienu cunoscute, pentru aceea nu mi se va luá in nume de reu, déca nu sum in stare a ve dá o icóna adeverata a invetiamentului nostru popularu. — Senatulu scolaru este insarcinatu cu referad'a trebiloru scolare.

„Nu potu inse a nu-mi esprimá cu ocasiunea acést'a simtirile mele cele calduróse, sî dorinti'a cea mai ferbinte, cá tinerimea nóstra din scólele normale sî din gimnasie precum sî tinerimea academica sî pedagogico-clericale sa fia condusa pre calea cea buna, sî sa fia ferita de calea cea ratecita.

Pentru acést'a nu potu destulu a recomandá povetiuitoriloru, invetiatoriloru, profesoriloru, sî parintiloru conducerea buna sî custodierea tinerimei, câci domniloru! dupa cuvintele strabunului sî laureatului poetu romanu Horatiu: „Juvenis custode remoto, cereus in vitium flecti, monitoribus asper, utilium tardus provisor.“

„Fundatiunile archidiecesane, prin cari se conditiunéza progresarea intelectuala a clerului sî poporului nostru credinciosu, se pusera de fericitulu in Domnulu antecesorele meu pre base tari sî sanetóse; sî noi sa zidimu mai departe pre basele acestea, câci atunci inaintarea nóstra sî a urmatoriloru nostri va fi asigurata.

„Epitropi'a archidiecesana va presentá Venerabilelui Sinodu starea fonduriloru nóstre sî domniele vóstre ve ve-ti convinge impreuna cu mine, ca acelea prin administratiune buna esacta sî sincera se afla in imbucuratória crescere sî inflorire.

„Domniloru sî fratiloru! Declarandu siedinti'a presenta a sinodului nostru anualu de deschisa ve rogu Iubitiloru! cá in pertractârile sî desbaterile vóstre in sessiunea presenta sa aretati intru credinti'a vóstra fapte bune sciintia; in sciintia infrenare; iéra in rebdare buna crestinatate; in crestinatate iubire de frati; iéra in iubire de frati dragoste. Pentru acea, fratiloru! nevoiti-va, cá sa faceti adeverata chiamarea sî alegerea vóstra, câci acést'a facendu nu ve-ti gresî nici odata. II Cap. versu 5—12.

„Darulu Domnului nostru Iisusu Christosu, sî dragostea lui Dumnedieu Tatalu, sî impreunarea Sântului Duhu, sa fia cu voi cu toti. Aminu.“

Cuventarea de deschidere a Escelentiei Sele se primesce din partea membriloru sinodali cu eschiamatiuni vii de „Sa traiésca!“

Presidiulu dechiara dupa acést'a siedinti'a de inchisa anunciandu siedinti'a urmatóre pre mâne 8 l. c. la 10 óre ante de amédi.

Siedinti'a II. tienuta in 8/20 Aprilie 1874.

Escelenti'a Sea Par. Archiepiscopu sî Metropolitu deschidiendu siedinti'a la $^1/_2$ 11 óre ante meridiane sî constatandu-se capacitatea sinodului de a aduce concluse valide provóca pre notariulu I. Candrea sa cetésca protocolulu siedintiei premergatórie, care se autentica.

Esc. Sea dlu presiedinte constatéza ca agendele sinodului presinte se afla in parte indigitate prin sinódele trecute, sî cere dela atotu potintele, cá sa lumineze pre membrii sinodului pre calea cea drépta dorindu cá cu totii in buna contielegere sî concordia sa inaintâmu causele nóstre bisericesci, câci „concordi'a res parvae crescunt discordia maximae dilabuntur.“

La ordinea dilei vine constituirea biroului, sî se primescu cu unanimitate notarii din sessiunea trecuta sî pre dorat'a acestui sinodu intregindu-se numerulu prin dep Olariu in loculu dep. Rosiescu.

Totu asiá se realegu comissiunile din sinodulu trecutu, sî anume comissiunea bugetaria, scolara, pentru arondarea protopresbiterateloru, regularea parochieloru, pentru bugetulu casei, pentru propuneri, cea verificatória, comissiunea pentru elaborarea unui proiectu de procedura in cause matrimoniali sî disciplinari. — Acestea comissiuni s'au intregitu cu alti membrii in loculu celoru ce au abdisu fiindu alesi in mai multe comissiuni.

Presidiulu presentéza raportulu cons. archid. despre repausarea Esc. S. Archieppului sî Metropolitului Andreiu Baronu de Siagun'a dimpreuna cu dispositiunile consist. arch. intreprinse fatia cu lasamentulu inaltului defunctu.

Dlu dep. Almasianu din motivu, ca acestu raportu este de o mare insemnatate, face motiune, cá sa se cetésca acestu raportu. — Acésta propunere primindu-se cu unanimitate, raportulu se cetesce prin par. Protosincelu Dr. Il. Puscariu cá notariu, care cu cea mai profunda tacere sî incordata atentiune fu ascultatu din partea sinodului.

Escelenti'a Sea presiedintele luandu cuventulu la finea cetirei acestui raportu, cu ochii plini de lacremi constatéza, ca meritele Inaltu defunctului Archieppu sî Metropolitu Andreiu precum sî binefacerile, suntu atâtu de mari importante sî folositórie pentru biseric'a nóstra incâtu se afla oblegatu din inima curata a esprime cuvintele: „Fia-i tierân'a usióra sî memori'a eterna“.

Sinodulu cu pietate repeindu cuvintele din urma 'si manifestéza prin sculare condolenti'a sea pentru perderea cea insemnata a ilustrului barbatu alu bisericei nóstre.

Dlu dep. Dr. Mesiota: Raportulu care s'a cetitu este de o mare insemnatate si coprinde in sine 3 impartasîri, care escitéza in animile nóstre sentieminte de dorere sî bucuria.

O durerósa impartasîre este aceea despre trecerea din viétia a inaltului sî multu meritatului barbatu alu bisericei nóstre a Archieppului sî Metropolitului Andreiu Baronu de Siagun'a. — A dóu'a impartesîre cuprinde in sine dispositiunile, pre cari le-au intreprinsu cons. archid. dupa repausarea Archieppului si Metropolitului Andreiu. A trei'a impartesîre din raportulu cetitu tractéza despre implinirea scaunului metropolitanu devenitu vacantu prin Présânti'a Sea parintele Procopiu, actualulu nostru Archieppu sî Metropolitu.

Constatandu ca cunoscute ni suntu tuturoru faptele meritatului barbatu in Domnulu defunctu, credu ca din inim'a tuturoru membriloru sinodului vorbescu, déca propunu: 1) sa se esprime protocolarmente votu de adenca durere pentru perderea cea sentietória a marelui barbatu; 2) sî fiindu ca cons. arch. au condusu spre multiamirea generale in tempulu intercalare afacerile archidiecesei nóstre, sa i se esprime recunoscintia pentru ostenelele sele in acésta privintia; 3) sentiulu nostru de bucuria, alu tuturoru, ca atotu potintele au binevoitu a se ingrigí, cá scaunulu archieppescu sî metropolitanu devenitu vacantu in tempulu celu mai scurtu, sa se ocupe cu barbatulu doriniloru sî increderei nóstre, care impreuna cu repausatulu Archieppu in armonia au lucratu pentru recastigarea drepturiloru bisericei nóstre, sa-lu esprimâmu protocolarmente, dandu totu odata Esc. S. actualelui nostru Archieppu sî Metropolitu votu de deplin'a nóstra incredere (sa traiésca neintrerupte).

Iéra pentru cele ce se cuprindu in raportu mai departe, propunu sa se aléga o comissiune deosebita, carea sa constea din 9 membrii.

Esc. S. dlu presiedinte, in cuvinte parintesci multiamesce pentru sentiemintele descoperite, presupunendu ca ele isvorescu din animile sinodului intregu, afirma ca se va nisuí a corespunde chiemârei sele sî va justificá increderea pusa in trensulu. (Sa traiésca!)

Primindu-se propunerile dlui dep. Mesiota cu unanimitate siedinti'a se suspende pre 5 minute pentru de a se puté face o combinatiune pentru membrii ce voru sa fia alesi in comissiunea din cestiune.

Dupa redeschiderea siedintiei la propunerea presied. se alege comissiunea propusa din urmatorii membri Pope'a, Mesiot'a, Cav. Puscariu, Hanea, Borci'a, Schiau, Bolog'a, Almasianu sî Boiu. —

Presidiulu presentéza mai departe, raportulu cons. arch. despre regularea parochieloru, despre starea fonduriloru archidiecesane precum sî spesele intrate la presidiu sî anume recursulu comitetului bis. din Vorumblochu, pentru unu ajutoriu spre scopulu zidindei scóle; a comunei bis. din Sien'a, pentru a castigá unu ajutoriu spre zidirea unei biserici; rogarea comunei Drimbariu pentru de a fi arondata la protopresviteratulu „Albei-Iuliei“. —

Representatiunea sinodulu parochialu din comun'a Hepri'a, pentru de a fi comuna orondata la protopresviteratulu „Albei-Iuliei.“

Rogarea preotului Atanasiu Onitiu pentru aplacidarea unui ajutoriu. —

Atâtu rapórtele cons. câtu sî petitiunile intrate se transpunu resp. comissiuni.

Deputatii nou alesi: Par. asesoru Nic. Cristea in cerculu IX cler.; d. procuroru fiscalu de statu Ant. Schiau in cerculu XIX laicu; Simeonu Piso in cerculu XX sî presenta credintiunalele loru.

Siedinti'a se radica la $1^1/_2$ óra anunciandu-se cea mai de aprópe pre mâne la 9 óre antemerediane. —

Siedinti'a a III din 9/21 Apr. 1874.

Inceputulu la 10 óre inainte de amédi.

Presidiulu ordinariu. Notari: Miheltianu sî Moldovanu.

Protocolulu siedintiei premergatórie se autentica.

Presidiulu presentédia raportulu cons. arch. senatulu scolasticu privitoriu la starea scóleloru nóstre confessiunali, care se transpune comissiunei scolari. —

Urmédia apoi presentarea mai multoru esibite intrate la presidiulu sinodale, precum rogarea comunei Helmeagu pentru unu ajutoriu din fondulu bisericiloru seraci; cererea de concediu a dep Danciu; rogarea ases. cons. M. Lazaru pentru acordarea unui adausu la salariulu seu; rogarea comunei bis. dearse Dobr'a pentru aplacidarea unui ajutoriu; rogarea comunei bis. Clusiu pentru unu ajutoriu; rogarea comunei bis. Ocolisiulu mare et cons. in caus'a arondârei precum sî credintionalele a unoru deputati nou alesi.

— Intratele acestea se impartiescu respectiveloru comissiuni. —

Dep. Bolog'a luându cuventulu, aduce la cunoscinti'a sinodului arch. ca comissiunea esmisa pentru verificarea membriloru, a câroru credintionale s'a presentatu s'a constituitu alegendulu pre densulu de presiedinte sî pre dep. Siandru de referinte, care este gat'a a referá despre acestu objectu.

Dep. Branu asemenea face impartasire ca comissiunea esmisa in caus'a regulârei parochieloru s'au constituitu, alegendu pre d-sea de presiedinte sî pre dep. M. Branisce de referinte; fiindu sî gat'a cu o propunere formale poftesce a se pune la ordinea dîlei. —

Dep. Pope'a, cá presiedinte alesu alu comissiunei bugetarie sî alu comissiunei privitóre la lasamentulu Escel. Sele repausatului Archieppu sî Metropolitu, constata ca in prim'a comissiune este alesu dep. Filipescu sî in a dóu'a comissiune Dr. Borci'a de referinti. —

Dep. Boiu notifica sinodului ca comissiunea scolara s'a constituitu sî l'au alesu pre densulu de presiedinte sî pre dep. Miheltianu de referinte.

Dep. N. Cristea constatéza ca sî comissiunea pentru propuneri este dejá constituita sî d-sea este alesu de presiedinte sî dep. Pred'a de referinte.

Tóte acestea impartasiri se íau spre sciintia.

La ordinea dîlei se pune raportulu comissiunei verificatórie: Referintele dep. Siandru constatandu, ca asupr'a alesiloru deputati N. Cristea A. Schiau sî S. Piso nu s'a insinuatu nici unu protestu sî fiindu actele in ordine buna se propunu din partea comissiunei toti trei spre verificare. — Se primescu sub eschiamâri de „sa traiésca" de verificati.

Asemenea se primesce propunerea comissiunei, cá prin Ven. cons. arch. sa se recerce dlu comisariu cons. Dr. Av. Tincu a dá deslusiri asupr'a raportului seu subsemnatu cu actulu de alegere, câci afirmârile d-sele, ca protocolulu din comun'a Sibotu aru fi falsificatu, nu sustau, câci protocolulu sinodului paroch. elect. din Sibotu, dovedesce togm'a contrariulu afirmatiuniloru d-sele, câci s'a votatu sî alesu numai unu deputatu si nu trei deputati. — In candidatiune s'a pusu ce e dreptu 3 individi, cá sa nu se imprascia voturile, sî din cei trei candidati au intrunitu tóte voturile dlu S. Popu.

Presidiulu pune la ordinea dîlei raportulu comissiunei pentru regularea parochieloru. —

Referintele acestei comissiuni dep. Branisce, dandu cetire referadei comisiunali, constata, cá comissiunea inainte de a-sî face raportulu seu, in meritulu objectului, se vede necesitata a recercá pre prea Ven. sinodu archid. ca acel'a sa dispuna a i-se inpartasí din partea Cons. archid. fâra intardiare actele relative, la ceea ce au lucratu Ven. Cons. arch in anulu espiratu pre temeiulu conclusului sinodului arch. Nr. prot. 117 din anulu 1873 sî a dispositiuniloru provisorie pentru regularea parochieloru, pentru cá sa se póta vedea anume sî apriatu, ca 1. câte parochii au devenitu vacante in anulu trecutu? 2. Câte parochii s'a intregitu cu parochi ori administatori? 3. Câte parochii s'a redusu? 4. Incâte parochii s'apotutu efeptuí inbunatatirea sortii preotiloru prin reducerea numerului preotiloru séu prin aflarea de medilóce nóue?

Ne mai fiindu alte obiecte pregatite de a se pune la ordinea dilei siedinti'a se redica la 11 óre prefacându-se la propunerea dep. cav. de Puscariu in conferinti'a confidentiala. —

Din acésta comunicâmu ca doua objecte s'au luatu inainte. — Unulu fundatiunea fericitului Em. Gojdu si altulu spesele dep. arch. dela congresulu electivu, cari nu s'a potutu acoperí prin colectele facute. — Nu vomu fi indiscreti déca spunemu ca Esc. S. Présântitulu sî luminatulu nostru Archieppu sî Metropolitu au declaratu sub sgomotóse aplause, se „traiésca Esc. S.", cá deficitulu insemnatu la o mia de florinu 'lu va acoperí Ex propriis. —

Comissiunile esmise s'a adunatu dupa amédi tóte la siedintia sî lucra ne intreruptu la resolvirea objecteloru cá sa póta sinodulu curendu inchieiá siedintiele.

Siedinti'a IV din 10 Aprile a fostu un'a dintre cele mai placute. Dupa indatinat'a autenticare a protocolului sî anunciarea incurseloru a raportatu comissiunea ad hoc la raportulu consistoriului archidiecesanu despre mórtea Marelui Archiepiscopu sî Metropolitu Andreiu, despre administratiunea interimale a archidiecesei de Vicariulu archieppescu Archimandritulu N. Pope'a sî de consistoriulu archidiecesanu, despre alegerea sî ocuparea scaunului veduvitu de câtra Inaltu Présânti'a Sea Archieppulu sî Metropolitulu actuale. Raportulu acest'a in cea mai frumósa concordia se primí, in tóte pârtile sele, unanimu de sinodulu archidiecesanu.

Totu in siedinti'a de adi se primí sî proiectulu de arondarea protopresviterateloru.

Despre tóte aceste mai pre largu cu alta ocasiune.

De pre galeri'a Sinodului archidiecesanu gr. or. din 1874.

Inca din tempurile cele mai vechi a bisericei crestine esista adunârile bisericesci séu sinódele. Invetiatii séu betrânii, adeca representantii poporului se adunau, cá sa se consulteze despre intielesulu invetiaturei crestine sî prelucrarea dispusetiuniloru necesarie pentru efeptuirea prescriseloru acelei'a.

Decisiunile aceloru sinóde aveau valóre pentru tóte comunitâtile crestine. — Spre convingere potu serví cele, ce cetimu in Faptele Apostoliloru cap. 6 sî 15.

Biseric'a nóstra restaurata sî reconsolidata pre aceleasi base, amesuratu institutiuniloru sele genuine, sî in anulu acest'a s'a intrunitu in sinodulu archidiecesanu.

Luandu in consideratiune atâtu impregiurârile nu prea favorabile, intre cari se afla biseric'a sî scól'a, — acesti doi factori datatori de viétia ai poporului nostru — câtu sî cestiunile grave sî de mare insemnatate, ce suntu de a se resolvá in sessiunea presenta, — inca Sambata inainte de dîu'a fipsata pentru inceperea siedintieloru sinodali, la aparinti'a câtoru-va deputati, totu omulu se leganá in firm'a sî dulcea sperantia, ca in anulu acest'a voru participá — dóra pâna la unulu — toti 60 deputatii sinodali la resolvirea cestiuniloru ponderóse, ce obvinu la sinodulu din acestu anu!

Preotii, invetiatorii sî poporulu, 'si alesera barbati, cari sa represinte interesele sele, séu mai bine, cari sa faca nisce dispusetiuni salutari, sa le dee nisce norme, dupa cari mai usioru sa póta conlucrá imprumutatu unulu pentru radicarea sî bunastarea celui-laltu sî viceversa.

Acesti'a nu crutiara tempulu — participandu la alegerea loru, nici bani facendu-le diurne, incrediuti in alesii loru.

Sî óre unii, seau mai bine dîsu o parte prea mare nu abuséza de acésta incredere?

In Dominec'a s. Ap. Tom'a, cându dupa prescrisele sacrei nóstre religiuni se facù invocarea sântului Duchu preste membrii sinodului, nu erau decâtu vre-o 27 presenti. — Vedeamu pre multi, ce nu erau de fatia.

Cei mai multi erau la ale sele, crediendu fia-carele, ca pre alti nu-i dominéza indiferentismulu asiá tare cá pre elu. — Nu asiá fecera cei mai de demultu ai bisericei.

Dupa finirea servitiului ddieescu urmá cá si sinodulu sa-'si incépa agendele sele. Ce sa-'si dica acei'a cari erau de fatia, sî ce simtieminte o sa se produca in animile celoru, cari erau absenti, cându sciu, ca se intempla ca siedinti'a abiá deschisa trebuí iéra sa se radice din causa, ca numai vre-o 29 insi potura schimbá cuventu cu list'a deputatiloru, si sî dintre acesti'a vre-o 10 ori 12 erau din locu.

E de insemnatu sî aceea, ca suntu unii deputati in Archidiecesa, cari de câti-va ani nu participara nici decâtu la sinodu. E bine de ce ia cine-va atât'a sarcina, câta nu o póte séu nu voiesce a o suportá? Cum póte cine-va decliná dela implinirea datorintiei sele fâra motive justificatórie? Óre va avé ce-va insemnatate conclusulu sinodului archid. din 1873 punctulu protoc. 43? Poporulu 'si va poté aflá sî de acei ómeni, cari sa se intereseze de densulu, sî pentru densulu nu e totu un'a, déca deputatulu seu participa séu nu la sinodu!

In siedinti'a II-a se alesera comissiunile necesari prescrise de Regulamentulu internu.

Intre parantese e de a se amintí, ca in acésta siedintia unu domnu deputatu, dealtmintrea mare iubitoriu de progresu sî tare doritoriu de nobilisarea junimei studióse, facù „extra sessionem" o propunere, pre carea o potea omite pentru unu locu mai acomodatu.

In siedinti'a III in 9 Aprile. Dupa deschidere sî dupa autentificarea protocolului siedintiei premergatórie, se aduce la cunoscintia, din partea presiedentiloru comissiuniloru diferite, constituirea acelor'a, si ca dejá acelea si-au inceputu lucrârile sele. Cu putiene esceptiuni, provenite parte din nepresentarea deputatiloru, parte din ingreunarea prea mare a unoru deputati, cari figuréza câte in dóue comissiuni — membrii acelor'a au remasu cam totu cei din anii trecuti.

Dintre comissiuni — cea verificatória, fiindu gat'a cu raportulu seu, acest'a se pune la ordinea dîlei, sî deputatii alesi de nou in cercurile vacante, câti si-au presentatu credentiunalele se verifica.

Cu acésta ocasiune, s'au adusu inainte sî nisce agravâri radicate asupr'a consistoriului archid. din partea comisariului scrutinatoriu cons. Dr. Avraamu Tincu, in cerculu de alegere alu Orastiei; cari afirmatiuni a d-lui, pâna acum se vedu din acte, sî stau cu totulu in contradicere cu actele respective, ba chiaru cu raportulu d-sele relativu la resultatulu alegerei, — din care causa s'au reprobatu din partea comissiunei verificatórie, sî acést'a a facutu propunerea carea s'a sî primitu ca, adeca dela resp. dnu comisariu sa se céra deslusiri pentru motivulu ce l'a indemnatu la agravârile aceste.

Motivulu de altmintrea adusu de d-sea, fatia cu consistoriulu nu este intemeiatu. De óre-ce consistoriulu nu are voia a se mestecá in meritulu alegeriloru de deputati, decâtu cá se o escrie iéra censurarea acelei'a e tréb'a sinodului. —

Deputatulu alesu s'a verificatu. —

Alta comissiune — nefiindu gat'a cu lucrârile, comissiunea pentru regularea parochieloru sî dotarea preotiloru, prin referintele seu, a indreptatu rogarea câtra sinodu a dispune cá consistoriulu sa-i predee actele relative la caus'a acést'a — care impregiurare poté a se delaturá, déca din partea respectivei comissiuni se cerea actele respective — afara de raportulu consistoriului, — fâra forme cari potu amaná caus'a; câci notariatulu trebuie sa faca o espeditiune acum din partea sinodului, consistoriulu fiindu asiá scrupulosu in forme precum a fostu comissiunea, va trebuí sa se convóce la siedintia, apoi sa insarcineze pre unu referinte séu o comissiune a sea pentru adunarea dateloru cerute, comissiunea sa se constitue, sî in fine sa refereze, sa vina cu raportulu seu in alta siedintia consistoriale, consistoriulu deca nu afla cum-va vre-o pedeca sa astérna sinodului, acest'a apoi sa dea datele comissiunei etc. etc. unu drumu lungu birocraticu fâra de nici unu folosu, impreunatu cu scumpa perdere de tempu. Dealtmintrea considerandu cererea comissiunei din punctu de vedere practicu trebuie sa dîcemu: „Nu sciti ce cereti!" Ce folosu va avé comissiunea de datele cerute la regularea sî dotarea parochieloru in impregiurârile nóstre? Ceea ce va aflá din anumite casuri ce le póte primí cá respunsu la intrebârile sele trebuie sa le scie in genere din viétia sî déca póte, sa ajute ce-va. Siedinti'a prefacendu-se in conferintia confidentiale amu trebuitu sa parasimu sal'a sî noi cei din galeria.

Deputatulu dietalu alu Albei-Iuli'a, baronulu Gab. Kemény, care inainte de acest'a cu o jumetate de anu in o epistola deschisa câtra alegatorii sei 'si esprima dorerea profunda pentru demissiunarea ministrului presiedinte de mai nainte Lonyay — cu carele a cadiutu sî fói'a sea „Korunk" — acum, dupa constituirea noului cabinetu, in care nu fu primitu nici Lonyay, nici densulu, sa vede iéra necesitatu a raportá in o scrisóre deschisa câtra alegatorii sei publicata in „Kelet" despre decurgerea ultimei crise ministeriali. Acésta scrisóre ne da unele descoperiri interesante despre machinatiunile tiesute de partid'a Lonyaynista cu multa dibacia dupa culisele parlamentului.

In siedinti'a din 18 Aprilie n. a Casei representantiloru din Ungari'a ministrulu presiedinte Bitto presentà program'a lucrâriloru pentru sessiunea de véra.

Intre obiectele de desbatere se afla sî novel'a legei electorali sî revisiunea regulamentului Casei.

Dupa proiectulu la novel'a legei electorali, se va concede dreptulu activu de alegere fia cârui cetatiénu de statu indigenu, incetatienitu séu incetatienendu, care a) in un'a séu mai multe comune va posede cá proprietate a sea siese jugere de pamentu (pamentu aratoriu, gradini, fenatie séu vii) insarcinatu cu contributiunea de pamentu b) care in un'a séu mai multe comune, sub unulu séu mai multi tituli de contributiune, solvesce pentru persón'a sea propria celu putienu diece fiorini contributiune directa (in care suma principale se cuprinde si darea de pamentu, de casa, de venitu sî a câscigului personalu, precum sî sum'a pentru fondulu despagubirei pamentului sî aruncatura contributiunei), c) care solvesce dupa meseri'a sea in cetate celu pucinu optu sî la tiéra celu pucinu cinci fiorini contributiune de venitu clas'a I; d) care solvesce celu putienu cinci fiorini contributiune de venitu de clas'a a dóu'a sî e) care solvesce celu pucinu trei fiorini contributiune de casa.

Fâra privire la averea nemiscatóre sî la sum'a prescrisa de contributiune se voru bucurá de dreptulu de alegere: invetiatorii institutelorû de invetiamentu, comunali, confessiunali, private sî de statu sî a preparandieloru, invetiatorii populari, membrii academieloru de sciintia, redactorii jurnaleloru, preoti sî capelani, membrii din intru sî din afara ai cameraloru industriali sî comerciali, doctorii sî advocatii, medicii cu diploma, inginerii, apotecarii, chemicii, montanistii, forestarii, economii, oficialii de economia, claditorii de masini sî architectii, judecatorii sî oficialii dela judecatorii sî in urma judii comunali sî notarii.

Acei'a, cari cu ocasiunea alegeriloru la diet'a din 1872 s'au inscrisu in listele electorali pre basea usului de dreptu de mai nainte, se lasa pentru persón'a loru prin legea cea nóua esceptionalmente in posesiunea dreptului loru de alegere.

„Reform" se ocupa iéra de reforma alegerei sî propune simplificarea modului de alegere spre a pune pre câtu se póte capetu intrigeloru. Dupa „Refor." suntu de lipsa liste electorali permanente pre basea censului de contributiune sî votarea in comunele senguratece separata, prin ce devine superflua cért'a despre votare secreta séu publica. Totu odata, inchiaie Reform, alegerea sa fia in tiér'a intréga in un'a sî aceeasi dî.

In castrulu cechiloru-federalistici se comentédia in multe moduri acea faptica impregiurare, ca cehii juni in o cestiune de interesu localu mergu mâna in mâna cu germanii. Diuariulu „Vaterland" dice ca e o „aliantia a radicalismului", cându cehii, slovenii sî germanii teneri se intalnescu ici colea in aperarea intereseloru comune. Fói'a feudale face intr'acea o marturisire interesanta, asiá de esemplu:

„Se pare acum dorere, ca contrariloru nostri, intre cari se afla nu numai radicalii, ci sî fractiuni „conservative“ insemnate de unu semtiu prevalente anticechicu, le a succesu, a slabí acea „legatura nenaturale“ care a impreunatu diferitele fractiuni ale opositiunei.“

Dupa cele trei siedintie sgomotóse din septamân'a trecuta a urmatu in diet'a Germaniei o descordare, sî cetirea a dóu'a a legei militarie s'a sfersitu in 17 Aprile fâra emotiuni. Despre „desbinarea in partid'a progresistiloru“ nu se scie inca nimicu siguru. Unii din membrii, cari au esitu din clubulu progresistiloru apartienu la cei mai vechi si credinciosi membrii ai partidei, sî nu potemu presupune ca si-aru fi schimbatu programulu loru. De acea póte fi adeveratu ceea ce dicu unii, ca diferintie personali, cari fura provocate de mai nainte prin portarea cerbicósa a unoru membri, aru fi causatu acést'a esire din clubu. Cei esiti s'au dechiaratu, ca nu se voru alaturá la alt'a fractiune, dara acésta stare esceptiunale nu se va poté sustiené nici intre impregiurârile de fatia, nici pre venitoriu, fiindu ca membrii, cari nu apartienu nici unei partide, abiá voru poté luá parte la desbateri in comissiuni.

Cabinetulu Minghetti, dupa cum se pare, va avé in senatulu italianu lupte ferbinti cu legea sea nóua pentru aperarea tierei. Camer'a deputatiloru vediendu semtiemintele amicabile ale iesuitiloru francesi din vecinatate, au constrinsu cabinetulu la cele mai mari spese pentru armata. Acum se templa casulu raru in istori'a parlamentarismului, ca cas'a de susu italiana sa invetie dela cas'a celoru de josu a crutiá. Dupa scirile din Rom'a majoritatea comissiuniloru din senatu impreuna cu majoritatea comissiunei centrali s'a enunciatu intr'acolo, ca proiectulu de lege referitoriu la aperarea tierei nu e asiá urgentu sî esaminarea lui trebuie sa se amane. Potemu conchide, ca senatulu n'are voia a se ocupá in sesiunea parlamentului din anulu acest'a cu numitulu proiectu.

Din Parisu avemu puciene de insemnatu. In cuartirulu latinu se facu cercetâri sî visitâri de casa dupa arme, cari aru fi ascunse acolo de pre tempulu comunei. Mai tóta dîu'a ne aduce scirea despre incarcerarea aceloru individi, cari fura persecutati pentru ca au luatu parte la insurectiune.

„Soir“ ne spune, ca generalulu Bourbaki, de presente guvernatoru in Lyon, se va chemá la o comanda insemnata. De vreme ce dupa Lyon nu esista alta comanda mai insemnata decâtu comand'a din Parisu, se crede, ca va suplini pre generalulu Ladmirault. Lucrulu acest'a merita atentiune intru atâtu, intru câtu ducele d'Aumale avù de curându conferintie mai lungi cu generalulu Bourbaki.

Justiti'a militaria din Franci'a a dechiaratu acum, ca nu e nici unu temeiu de a persecutá pre colonelulu Stoffel pentru propunerea facuta de generalulu Pourcet, comisariulu guvernului in procesulu lui Bazaine. Acusatoriulu Pourcet, in procesulu lui Bazaine, a cerutu, dupa cum se scie, cá sa se persecuteze colonelulu, pentru ca aru fi in prepusu, ca la 24 Augustu a ascunsu depesi'a maresialului Bazaine câtra Mac-Mahon. Resultatulu acestei cercetâri, care tienù aprópe 5 luni face o sensatiune mare. Depesiele, pre cari sa le fia ascunsu colonelulu Stoffel, au fostu de cea mai mare insemnatate sî poteau sa determineze pre comandantulu supremu alu armatei de Chalon a suspinde indata marsiulu spre resaritu.

Dela Reginulu sasescu in septamân'a luminata 1874.

Nici odata n'amu luatu pén'a a mâna cu atât'a placere cá cu acésta ocasiune. — O de a-si luá-o câtu mai desu sub asemenea impressiuni, sub cari o iau astadi!

Ce este caus'a carea te face sa incepi astu-feliu, necunoscutule, — me va intrebá póte lectorele binevoitoriu?

— Christosu a inviatu, sî noi ne-amu desceptatu.

O serbatóre generale a avutu tóta crestinatatea bisericei orientale, iéra noi românii acestui tienutu amu avutu o serbatóre dupla.

Invierea Mantuitoriului, un'a — sî desceptarea nóstra — a dóu'a.

Cea dintâiu este cunoscuta tuturoru, toti s'au bucuratu sî s'au veselitu intr'ens'a.

Serbatórea speciale a nóstra amu gustatu-o numai noi românii acestui tienutu in 2/14 Aprile a. c.

Unu somnu farmecatu cuprinsese pre românii acestui tienutu. Ei nu aretau nici unu semnu de viétia politico-natiunale.

Totu ce se mai audiá despre noi din cându in cându, erau faime triste, vorbe rele.

Cá desceptati din unu somnu greu, românii nostri dedera unu semnu frumosu de viétia. Ne-amu desceptatu.

Eata bucuri'a mea, carea me face sa scriu astu-feliu.

In tóte pârtile vietiei nóstre se cunosceau urmele binefacatoriului vieriu, numai acésta parte de via se parea a fi cea parasita — fia din caus'a viei insesi, fia din caus'a aparateloru vieriului.

In tóte pârtile Transilvaniei, asociatiunea pentru literatur'a româna sî cultur'a poporului rom. — sî intinsese bratiele sele binefacatórie, in tóte pârtile erá unu óspe cunoscutu si bine primitu, numai in aceste pârti nu!

Ad rem! necunoscutule, nu abusá de paciinti'a nóstra!

'Mi ceru scus'a, amu ajunsu la obiectu, sî voiu fi câtu se póte de objectivu.

Comitetulu asociatiûnei tranne pentru literatur'a româna, si cultur'a poporului românu dto Sabiiu 3 Martie a. c. Nr. 19 recercà pre cunoscutulu barbatu binemeritatu, dlu Ioanu P. Maioru din Reginulu sas. cá acest'a sa medilocésca — pre bas'a decissiunei adunârei generale aduse in siedinti'a a II tienuta in Siomcut'a mare in 11 Augustu 1869 — cumpunerea, sî respective infiintiarea „despartiementului cercuale a asociatiunei din comitatulu Turd'a de susu“

Este in genere cunoscutu acestu barbatu pentru zelulu seu celu inflacaratu câtra inaintarea poporului românu sî sacrificiele sele aduse spre acestu scopu sântu.

Dlu Ioanu P. Maioru dto 12 Martie a. c. se sî grabí a invitá prin bilete pre inteligenti'a din acestu tienutu cá pre 2/14 Aprile sa se adune la Reginulu sas. pentru scopulu de mai susu. Fratii din pârtile Tuldesiului inca fura invitati totu dupa asta modalitate.

Inteligenti'a invitata nu intardià a se aretá la inaltimea chiemârei sele, infatisindu-se in unu numeru considerabilu in loculu sî dîu'a de mai susu.

Fratii din pârtile Tuldesiu, prin dlu Auranu respunsera invitatiunei dlui Maioru ca primescu cu cea mai via placere, dara — sî ceru scus'a câci la adunarea constituanta nu potu participá din caus'a esundârei Muresiului, carele a posu in imposibilitate comunicatiunea dintre Topliti'a sî Ded'a. Intregu Muresiulu dela Ded'a in susu n'a fostu representatu din acésta causa.

Imposant'a sala a hotelului celui nou erá la dispusetiunea adunârei.

Dupa o conferintia preliminara la 11 óre a. m. adunarea erá in sala. O comissiune de 2 preoti, doi inteligenti sî doi din poporu invità pre dlu Maioru la adunare.

Intre frenetice „sa traiésca“ ocupându-si loculu se adresà câtra adunare cu o cuventare, intrerupta adese de aplause, carea aru fi petrunsu sî o anima de bronzu asiá de frumosu a fostu alcatuita, sî pre carea cu indulginti'a dlui redactoru o voiu dá publicitâtiei, nu din altu motivu, ci pentru semburii ei cei sanatosi.*)

Dupa acésta cuventare insufletitória se alese o comissiune pentru inscrierea membriloru, carea in scurtu raportà ca s'a inscrisu 53 membri ordenari si 28 ajutatori.

Constatandu-se numerulu membriloru dlu Maioru propune alegerea unei comissiuni pentru scrutinarea alegeriloru, ceea ce facendu-se, se retrage dela presidiu.

Abiá — 'si parasí loculu, sî la propunerea dlui prot. Mich. Crisianu, intre vii „sa traiésca“, adunarea lu aduse iérasi in positiunea de mai nainte, alegendu-lu adeca cu unanimitate de presedinte.

Dlu Maioru reocupandu-sî loculu se adresédia câtra adunare cu o cuventare bine alésa, in carea multiamindu adunârei pentru incredere, o asigurédia ca cea mai sânta datorintia sî cea mai placuta ocupatiune i va fi a se aretá totu-déun'a demnu de acésta onóre, lucrându din tóte poterile pentru inaintarea literaturei sî culturei române in genere, sî in specia a acestui despartiementu. Apoi dechiara adunarea constituanta de deschisa.

Cu unanimitate se alesera sî membrii comitetului sî adeca dd. Ioanu Muresianu — cá secretariu, Nicolau Marinoviciu — cassariu, Georgiu Sciopulu — controloru, Michailu Orbonasiu, Michailu Crisianu, Ios. Brancoveanu, Ioanu Urzicianu, Ioanu Auranu, Ioanu Urzica, Ioanu Spiru, Iosifu Fincu, Marcu Cetatiénu cá membrii suplenti. Alesandru Ternoveanu, Galathionu Siagâu, Ioanu Majeru sî Simeonu Popescu.

Fiindu astfeliu adunarea constituita, se aduce la ordinea dilei loculu unde sa se tiena adunarea proxima a acestui despartiementu.

Dupa o scurta desbatere fiindu doue pareri, un'a pentru Borszék, alt'a pentru Regenulu sasescu, se primesce propunerea pentru Borszék, lasându-se in voi'a comitetului a hotari dîu'a.

Dlu Ioanu Muresianu prin Presidiu asterne adunarei 6 propuneri, sî adeca:

1. Sa se aléga o comissiune, carea se induplece pre copii la imbratisiarea comerciului.

2. Sa se aléga o comissiune, carea se induplece tinerimea la imbratisiarea industriei.

3. Sa se aléga o comissiune pentru compunerea unui operatu, in carele aréta ca prin ce midilóce s'aru puté inaintá bunastarea materiale a poporului.

4. Sa se aléga o comissiune, carea sa pregatésca unu operatu, in carele sa arete ca prin ce midilóce s'aru puté inmulti fondulu Asociatiunei, resp. alu acestui despartiamentu.

5. Sa se aléga o comissiune carea sa pregatésca unu conspectu, in carele sa se véda câti comercianti sî industriasi români suntu in acestu despartiementu.

6. Sa se aléga o comissiune, carea sa pregatésca unu conspectu, din carele sa se véda câti copii sî copile suntu oblegati a frecuentá scól'a, sî câti o frecuentéza: câti frecuentédia la scóle normale, reale si gimnasiale, sî câti la facultâti sî universitâti.

Tóte aceste comissiuni sa-sî astérna raportele, resp. operatele loru la adunarea generale proxima a acestui despartiementu.

Adunarea primesce tóte aceste propuneri cu unanimitate sî comissiunile se si alegu, impreuna cu presiedintii loru, sî ad. pentru comissiunea 1-a presied. D. Mich. Orbonasiu advocatu. 2-a Mich. Crisianu Prot. 3-a Ios. Fincu mag. postalu. 4-a Ios. Brancovanu Prot. onor. 5-a Maniu Cetatianu 6-a Simeonu Popescu.

Ne avendu adunarea acést'a constituanta alte afaceri la 2 óre presidiulu inchieia activitatea adunârei intre repetite „Sa traiésca“.

Raru se vede vre-o adunare, carea se pasiésca cu asiá insufletiere, unita in cugetu sî simtieri, cá adunarea acést'a, carea a pusu pre multi in uimire.

Nici ca amu cutediatu a-mi inchipui o armonia asiá frumósa, dupa cele trecute.

Dee ceriulu cá se fie unu bunu auguru.

Unu banchetu stralucitu in sal'a cea mare a hotelului urmà dupa constituire. Corpulu oficieriloru militari sî functiunarii civili-straini — fiindu invitati inca luara parte la banchetu.

Toastele, se intielege, cá la tóte banchetele, nu lipsira asia: celu dintâiu pentru Majestatea Sea Imperatulu sî Regele, ridicatu de presidiu, apoi pentru presiedintele Asociatiunei tranne, pentru Metropolitulu românu, pentru poporulu românu s. a. multe, cari de cari mai insufletite.

Amu auditu sî toaste in limb'a germâna sî magiara, redicate de straini presenti.

Pre cându petrecerea erá mai vie, unu telegramu din Vien'a, tramisu adunarei de bravii nostrii tineri dela facultâtile de acolo, face cá pre fetiele tuturoru sa se cetésca o multiamire ce nu se póte descrie. Iéta cuprinsulu depesiei:

Salutâmu cu bucuria tóta adunarea, dorimu succesu stralucitu. „Traiésca adunarea“. Ceontea. — Ghidu.

Bravii nostrii tineri, numai corporalminte suntu in strainatate, spiritualmente inse nu se deslipescu de mam'a loru.

Sér'a pre la 7 óre unu conductu frumosu de facle numeróse, porni dela hotelu, sî ajungându inaintea caseloru dlui, I. P. Majoru, formà unu cercu, alu cârui punctu centralu erá dlu I. Muresianu, carele cu cuvinte petrundietórie sî bine nimerite, in numele româniloru acestui despartiementu saluta pre d-lu presiedinte.

Acest'a in termini scurti multiemindu pentru manifestarea simtiemintelorn fatia de densulu, sî reinnoí promissiunile sele din adunare.

Dupa conductu cina comun'a in sal'a cea mare a hotelului, iéra dupa cina jocu, carele durà pâna câtra miediulu noptiei.

Amu fostu feriçiti a vedé o coróna din cele mai frumóse sî mai alese flori ale secsului frumosu rom. atâtu la adunare — galeria —, câtu sî la cina, sî dupa cina . . poté sci ori sî cine ca joculu nu se face fâra stranepótele celei luate din cóst'a lui Adamu.

Insufletirea de carea erau petrunsi cu totii, atâtu la petreceri, câtu mai cu séma la adunare, ne dau garantia destule, ca românii din aceste pârti déca au sî dormitu unu somnu lungu, s'au desteptatu cá punendu cu totii umeru la umeru se lucre pre calea progresului sî sa se arete demni de fratii loru din cele-lalte pârti ale patriei; cari de multu lucra mereu. — Dee Ddieu!

O impregiurare trista, nu me potu retiené a nu o pune pre harthia.

Invetiatorii din cerculu Gurghiului nu s'a presentatu nici unulu la adunare.

Amu intrebatu de causa, sî mi s'a respunsu ca Judele proces. Loginu (românu) i-a citatu pre toti a se infacisiá inaintea d-sele pre dîu'a de 2/14 Aprile, cá nu cum-a se-i puna pecatele si se vina la adunare. Ba, spunu ca temendu-se d-sea cá nu cumva vre unu invetiatoriu se-sî uite séu se nu ia citatiunea de unu ce asiá seriosu, a esmisu o a dou'a citatiune prin judii comunali respectivi, amenintiându-i cu pedepse.

Astfeliu dlu Solgabireu românu Ios. Loginu 'sî ajunse scopulu.

Inainte voi fii rataciti, dati dovedi ca nu indesiertu portati numele celu frumosu de „renegatu“.

Puneti piedece preste piedece, cá nu cumva acestu poporu, din sinulu cârui'a a-ti esîtu sa se destepte, sî voi mai pre urma, in desperatiunea si rusinea vóstra — déca fetiele renegatiloru suntu capabile de rusine — se ve luati resplat'a lui Iud'a.

Romani'a.

(†) — Dupa o scurta sî grea bóla de febre scarlatina.

Alteti'a séu principes'a Mari'a unica fiica a domnitoriului sî dómnei Românieí, a repausatu in 28 Martiu v. sî in 29 la monastirea Cotroceni se immormentà de Metropolitulu asistatu cu ceremonia regale, luându parte imensu numeru de alita sî poporu, cu doliu de conducere, adâncu simtita de români.

---

*) Amu dorí sa o publicâmu R.

Eterna memori'a Angererului! Al. séu domnitoriulu emise urmatórele:

Bucuresci, 3 Apriliu 1874.

Domnului Lascaru Catargi, presiedintele consiliulu de ministri.

A totu-puterniculu a mutatu din acésta lume de suferintie pre singurulu sî doiosu iubitulu nostru copilu. Déca aru mai fi fostu noia a ne incredintiá de dragostea tierei câtra noi, apoi nimicu altu nu ne-o puté devedí mai multu cá aceste dureróse dîle în cari sentimentele de compatimire sincere ale tuturoru ne-au fostu cá o mângaiere in adenc'a nóstra jale.

In asemenea impregiurâri, simtu unu indemnu puternicu a spune tierei mele, ca asemenea precum dens'a m'a spriginitu cu iubirea ei in momentele cele mai grele ale vietiei mele, asemenea sî eu me voiu silí a-i intórce cu prisosu binele care mi l'a facutu.

Amintirea cea mai dulce pre care repausat'a nóstra fiica ne-au lasatu cá unu scumpu odoru, este nemarginitulu ei amoru câtra patri'a in care s'a nascutu, amoru, care erá atâtu de viu in câtu chiaru la frageda-i versta, in cea dintâiu departare in strainatate, ea se simtí cuprinsa de dorulu tierei.

Legea copilei nóstre, limb'a ce ea vorbea, a dobanditu o nóua santiania pentru noi, câci fia-care cuventu romanescu ne va fi de aci inainte unu resunetu alu acelui glasu, pre care nu-lu vomu mai audî pre pamentu.

S'a ruptu intr'adeveru in cerculu restrensu alu familiei nóstre cea mai doiósa legatura, inse o legatura mai tare ne unesce acum cu famili'a nóstra cea mare: Poporulu romanu, câre impreuna cu noi plânge copilulu nostru sî alu seu.

E o sacra datoria pentru dómn'a sî pentru mine de a aretá fia-cârui'a sî tuturoru din adenculu machnitei nóstre animi parintesci recunoscinti'a cea mai ferbinte, rugându-i a inaltiá impreuna cu noi rugi câtra a Totu-Puterniculu, cá se ne dee tari'a sî rabdarea de care avemu nevoia in incercarea la care elu ne-a supusu.

Carolu.

Varietâti.

⁂ (Reuninea de consumu din Sabiiu) se afla iéra in localulu vechiu (strad'a macelariloru) sî provediuta cu marfuri de speceria prospete si cu sortiuri eftine de vinu se recomenda publicului. —

Unu scurtu tractatu despre institutele de corectiune.

(Urmare.)

Institutele de corectiune din patri'a nóstra suntu in principiu o compositia din sistemulu tacerei sî din sistemulu clasificârei. Clasificarea se face dupa urmatoriulu Regulamentu:

Regulamentu

pentru clasificarea condemnatiloru din institutului corectoriu regescu din Gherl'a.

Detienutii se impartu in modulu urmatoriu:

I. cl. princip. a eminentiloru.	II cl. pr.		III cl. pr.			IV cl. pr.		
	a) J. juniores.	b) S. seniores.	Jun.	Sen.	cl. morali.	Jun.	Sen.	cl. morali.
			1.	1.		1.	1.	
			2.	2.			2.	
			3.	3.				

I. clas'a eminentiloru.
II. clas'a de indreptare.
III. clas'a de tentatiune, séu de proba.
IV. clas'a recidentiloru.

Clas'a intâi'a este numai un'a sî nedespartita, fâra de nici o consideratia la etate.

Clas'a a II-a séu clas'a de indreptare constà din dóue clase colaterali, despartite numai prin etate: o clasa celoru mai teneri, cari se afla in etate sub . . de ani, sî ceealalta a celoru mai betrâni de ani.

Clas'a a III-a constà asemenea din dóue clase paraleli de etate, dara fia-care clasa de etate este subimpartita in 3 clase morali subordinate.

Clas'a a IV-a séu a recedentiloru inca constà din 2 clase de etate; clas'a de etate a tineriloru nu se subimparte, iéra cea de etate a batrâniloru se subimparte in 2 clase morali subordinate.

Cele patru clase principali se notifica cu cifre latine; clasele paraleli de etate se insémna in scurtu cu literile I = juniores sî S.= seniores; iéra sub clasele morali cu cifre arabice. Prin urmare scól'a de impartire aru fi urmatórea:

La impartirea detienutiloru in clasele principali respective in subclase se ia in consideratiune: viéti'a séu portarea din viétia libera inainte de comiterea crimei, calitatea crimei comise sî impregiurârile, in cari s'au comisu precum si portarea documentata in institutu, sî in fine etatea. Pre basea acestor'a fia-care condemnatu la intrarea sea in institutu se pune de ocamdata in o subclasa corespundietória din clas'a a III séu a IV, asiá incâtu: in I clasa morala a clasei principale III se punu acei individi, cari pânaací au dusu o viétia nepatata, nu suntu stricati moralmente, sî au comisu crim'a in urm'a unei vitatiuni sî fâra prejudecare; mai multu din nebagare de séma; in a 2 clasa morala vinu acei'a, cari de-sî viétia anterióra nu li au fostu fâra esceptiune sî si la seversirea crimei au aretatu o mai mare alunecare morala, totusi inca putienu suntu stricati moralmente; — iéra in a 3 clasa morala se asiédia acei'a, la cari atâtu cu privire la viéti'a loru anteriória, câtu sî la calitatea crimei sî a modului in care s'au comisu, se póte presupune unu statu moralu stricatu.

In clas'a a IV a junioriloru se punu criminalistii tineri dupa etate dara recidenti in crime, — fâra alte consideratiuni.

In clas'a 1-a a senioriloru din clas'a a IV se asiédia criminalistii inaintati in etate, recidenti in crime, dara nu recidenti in institutu, iéra in a II clasa morale acei criminalisti recidenti, cari au mai fostu vre-odata detienuti in vre-unu institutu corectoriu provinciale.

Avansarea atâtu din clas'a a III câtu sî din clas'a a IV respective din subclasele acestor'a se face deadreptulu in clas'a a II J. séu S.

Avansarea se póte face numai in urm'a portârei deosebite din institutu, sî dupa semne considerabile despre pocaint'a sî indreptare, dara sî atunci numai dupa decurgerea unui tempu periodicu determinatu sî adeca:

Din clas'a 1-a morale a cl. III-a póte avansá cine-va numai dupa ce a petrecutu in institutu $^1/_2$ de anu; din a II-a clasa morale dupa $^3/_4$ de anu si din a 3 clasa morale dupa 1 anu.

Recidentii din clas'a a IV sî anume din 1-a a junioriloru sî 1 a a senioriloru potu avansá, facendu-se demni, numai dupa ce au petrecutu in institutu $1^1/_2$ anu, iéra din clas'a a 2-a morale a senioriloru numai dupa 2 ani de dîle.

Din clas'a a II in clas'a I se póte avansá numai acel'a, carele neintreruptu s'au portatu fórte bine sî au aretatu in mesura deosebita semne convingetórie despre deplin'a lui indreptare. Cá sa corespunda cineva clasei acestei'a, numita clas'a eminentiloru, trebuie cá nici pâna acum'a sa nu fia fostu cu totulu stricatu moralmente, séu déca s'au si aflatu in unu statu morale stricatu, in tempulu pedepsei din institutu s'au indreptatu pre deplinu. Si fiindu ca atâtu spre documentarea câtu sî spre cunóscerea mai sigura a acestui statu morale indreptatu se recere intre altele sî tempu mai indelungatu, pentru acea se determina in principiu, cá cei dejudecati pentru crime, seversite din iubire de agoniséla neiertata, inainte de 3 ani de dîle iéra cei dejudecati pentru crime comise din iritatiune sî nesocotintia, inainte de 2 ani de dîle, sa nu póta avansá in clas'a eminentiloru. Iéra cei dejudecati pre ani mai multi numai dupa decurgerea a $^2/_3$ respective a $^1/_2$ din tempulu de pedépsa. Recidentii din clas'a 1-a morale numai dupa implinirea a $^2/_3$ iéra cei din clas'a a 2-a morale a $^5/_6$ din tempulu pedepsei potu sa avanseze in clas'a eminentiloru.

De sine se intielege, ca la ori care avangiare tempulu amintitu se ia numai cá minimu si ca tocmai sî dupa implinirea acestoru termine numai intrunindu care-va calitâtile otarite se póte avansá. O avansare inainte de termineleací prefipte se póte intemplá numai in casuri cu totulu estraordinarie.

(Va urmá.)

Raportu comerciale.

Sabiiu 21 Aprile n. Grâu 7 fl. 67 xr. frumosu, 7 fl. 33 xr. mestecatu, 7 fl. 13 xr. cualit. infer.; secar'a 5 fl. — xr. pâna 4 fl. 67; orzu 4 fl. 33; ovesu 2 fl. pâna 1 fl. 73 xr.; cucuruzu (porumbu) 3 fl. 87—4 fl. — xr.; cartofi 2 fl. 40 xr. galét'a austriaca.

Cânep'a 18—20 fl. maj'a.

Lintea 6 fl 67 xr.; mazarea 6 fl. 67 xr., Fasolea 5 fl. 67 xr.

Fenu legatu 1 fl 30, nelegatu 1 fl. 10 xr., paie lungi 80 xr., scurte 70 xr, maj'a.

Lemne de focu 8—10 fl. stang. austr.

Carnea de vita 18—22 cr. p., de porcu 26 xr. Unsórea 79 xr. pâna la 1 fl. 20 cup'a.

Burs'a de Vien'a.

Din 9/21 Aprile 1874.

Metalicele 5%	69	30
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	73	90
Imprumutulu de statu din 1860	103	75
Actiuni de banca	972	—
Actiuni de creditu	251	25
London	111	70
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	74	—
„ „ „ Temisiorene	73	50
„ „ „ Ardelenesci	71	75
„ „ „ Croato-slavone	75	50
Argintu	105	25
Galbinu	—	—
Napoleonu d'auru (poli)	8	97½

Nr. 2.

Publicatiune.

Se aduce la cunoscinti'a publica, ca in 18 Aprile a. c. se va incepe terminulu de reclamatiune contr'a listeloru de alegatori pentru intregirea representantiei urbane sibiane sî va durá pâna inclusive 25 Aprile.

Listele stau spre vedere in fia-care din numitele dîle la curtea svatului in sal'a cea mica a comunitâtiei dela 9 pâna la 12 sî dela 3 pâna la 6 óre unde comissiunea pentru conscrierea alegatorilorn va primí eventualele reclamatiuni.

Comissiunea conscrierei de alegatori..

Concursu.

Pentru ocuparea parochiei vacante Fizesiu — Barbur'a de clas'a a III-a in protopresviteratulu gr. or. alu Iosgiului I statatóre din 190 familii cu 880 suflete, se escria concursu pâna in 5 Maiu 1874.

Emolumentele suntu:

1. Dela 40 case, câte o mesura mica de cucuruzu sferamatu.

2. Dela 150 familii, de tóta famili'a 40 cr. v. a.

3. Stol'a usuata sî folosinti'a cimiteriului de 2 cara fenu, cari tóte la olalta computate in bani, dau unu venitu anualu de 329 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá acést'a statiune au se subscérna concursele loru instruite in sensulu statutului organicu la subscrisulu in Hondolu, pâna la terminulu prefiptu.

Hondolu 27 Martie 1874.

In contielegere cu comitetulu parochialu.

Basiliu Piposiu,
(2—3) protopresv.

Concursu.

Devenindu in vacantia, un'a din cele dóue parochii din Resnovu, in protopopiatulu Branului, — clas'a intâia, cu 302 familii, séu 1278 suflete; pentru rentregirea ei se escrie concursu, pâna la 30 Aprilie a. c.

Emolumintele acestei parochii suntu:

1. Venitulu dela tacsele stolare sigure, — regulate prin autoritâtile competinte, — apoi acel'a dela umblarea cu S. cruce in ajunulu botediului, tóte acestea calculate pre bas'a protocóleloru matriculare dupa calculolu mediu alu celoru cinci ani din urma, se urca la suma anuala de 300 fl,

2 o portiune canonica de 15 jugere catastrale pamentu arabilu comasatu . . . computatu-la 300 fl.

3 o subventiune din cas'a alodiala de câte 200 fl. pre totu anulu. — Care tóte dau summ'a de 800 fl.

Dela concurenti se cere, — prelânga cursulu clericalu, se fia terminatu studiele gimnasiali sî sa fia depusu esamenulu de maturitate, iéra recursele loru instruite in sensulu „dispusetiuniloru provisorie pentru regularea parochieloru“, le voru inaintá subscrisului, pâna la terminulu mai susu dîsu.

Zernesci in 21 Martiu 1874.

In contielegere cu comitetulu paroch.

Ioanu Metianu
(2—3) Prot.

Edictu.

Costanu Lesiu gr. or. din Fauresti districtulu Cetatei de Pétra au parasitu cu necredintia pre legiuit'a sea sotie Ann'a Putiu de mai multu tempu nesciindu-se loculu ubicatiunei lui prin acést'a se citédia in tempu de unu anu sî anumitu pâna la 1 Martie 1875 sa se infatisiedie inaintea sc. protopresbiteralu gr. or. câci la din contra procesulu urdîtu se va otarí sî in absenti'a lui. —

Fauresti in 1 Martie 1874.

Forulu matrimonialu gr. or. alu tractului Cetatei de Pétra.

(2—3)

Edictu.

Ioan'a Pusicasiu nascuta Cristea din Bobohalm'a, carea de 10 luni a parasitu cu necredintia pre legitimulu seu barbatu Nicolau Pusicasiu din Silea ung. cotulu Albei inf. fâra a se scí ubicatiunea ei, se citédia a se infatisiá inaintea subscrisului scaunu ppescu in terminu de unu anu si o di, câci la din contra procesulu intentatu asupr'a-i se va pertractá sî decide si in absenti'a ei.

San-Benedictu in 28 Febr. 1874.

Scaun. ppescu gr. or. alu Muresiului.

Artemiu Crisianu,
(1—3) adm. ppescu.

Nr. 26. — 1874.

Edictu

Prin care Ioanu Sora din Seliste, carele de tempu mai indelungatu au parasitu patri'a sî pre soci'a lui Coman'a Romanu Hens'a totu din Seliste fâra a se scí loculu aflârei lui, se provóca, cá in terminu de unu anu, sa se presenteze inaintea forului matrimonialu subscrisu, pentru ca la din contra procesulu divortiale intentatu asupra-i, se va otarí — amesuratu prescriseloru canonice — si in absenti'a lui.

Sabiiu, 22 Fauru 1874.

Forulu matrimonialu gr. res. alu tractului protop. alu
(1—3) Sabiiului I.

Nr. 93—1874

Edictu.

Iulian'a Stefanu din Budaculu rom. distr. Naseudului de religiunea gr. or. carea de tempu indelungatu a parasitu pre sotiulu seu legiuitu Iosifu Tincu din Ded'a cotulu Turdei, fâra a se scí loculu ubicatiunei ei, prin acést'a este provocata a se infatisiá inaintea subsemnatului foru matrimoniale in terminu de unu anu sî o di, câci la din contra procesulu matrimonialu, intentatu in contr'a ei inca din an. 1872 se va otarì si in absenti'a ei, amesuratu ss. canóne a maicei nóstre bisericei.

Dela forulu matrimonialu gr. or. alu tractului Turd'a superióra.

Rip'a de josu in 20 Mart. 1874.

Vasilie Popoviciu,
(1—3) adm. ppescu.

Redactoru respundietoriu: Nicolau Cristea.

Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl.iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Nr. 29. ANULU XXII.

Sabiiu in 14|26 Aprile 1874.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Dorit'a consolidare nationale incepe a deveni fapta si la noi românii. O salutâmu din inima. Cu alta ocasiune despre objectulu acest'a mai pre largu.

Sinodulu archidiecesanu.

Siedinti'a IV.

(in 10 Aprile.)

Dupa autenticarea protocolului din siedinti'a trecuta

Presidiulu presenta literele credentionale ale deputatului I. Gram'a alesu in cerculu VI si petitiunea acestui'a de a se dispensá de participarea la siedintiele sin.

Literele credentiunale se trecu la comissiunea verificatória si petitiunea la comissiunea petitiunaria.

Petitiunea dep. cler. Part. Trombitasiu pentru dispensarea de siedintiele sin.;

Petitiunea lui I. Codru Dragusianu asemenea pentru dispensarea de siedintiele sinodului;

Petitiunea lui Ioanu Fulea pentru aplacidarea unei remuneratiuni din órecare fondu archid. pentru conducerea oficiului de catichetu la scólele normale gr. cat., mai departe la scólele normali, gimnasiali si reali de confessiunea luterana — din Reginulu sasescu;

Petitiunea deput. Vas. Buzducu pentru dispensarea de siedintiele sinodali.

Aceste petitiuni se trecu tóte la comissiunea petitiunaria.

Petitiunea comitetului paroch. din Lancremu referitória la dechiararea parochiei Lancremu de parochia de clas'a a II cu doi preoti.

Se trece la comissiunea pentru regularea parochieloru.

Petitiunea parochului Zach. Crisianu din Siardu protopresbiteratulu Ternavei de susu pentru aplacidarea unui ajutoriu din ajutoriulu imperatescu

Se trece la comissiunea petitiunaria.

Proiectulu Venerab. Consistoriu archid. privitoriu la statorirea unei modalitâti mai potrivite pentru acoperirea diurneloru deputatiloru sinodali si congresuali

Se trece la comissiunea pentru bugetulu sinodului.

Deputatulu Branisce propune, cá sinodulu sa-si esprime protocolarminte condolintia pentru repausarea fostului deputatu cleric. Nic. Fodoreanu.

Sinodulu d'impreuna cu Escelenti'a Sea Inaltu Présantitulu domnu Archieppu si Metropolitu Procopiu aduce prin sculare memoriei defunctului unu: „Fia-i tierân'a usióra!"

Mai departe M. Branisce presenta urmatórea propunere:

Considerandu ca in o parte a archidiecesei cârtile funduarie s'au publicatu si cu finea anului curinte voru sa intre definitivu in viétia; considerandu ca comissiunile localisatórie au introdusu realitâtile bisericesci, donate biserice1oru prin pii legate si aflatórie in usufructulu preotiloru sub titlulu cârtiei funduari:

Biseric'a gr. or. N. N.

Oficiulu parochialu N. N.

Considerandu ca prin acestu titlu introdusu de comissiunile localisatórie in cârtile funduarie se da dreptu oficiului parochialu respective unu dreptu de comproprietate, care stà in contradictiune cu literele donationali, pre cându oficiului parochialu i este concesa numai servitutea asupr'a usufructului acestoru realitâti, facu urmatórea propunere:

Venerab. Sinodu decide a se insarciná Vener. Consistoriu archid. spre a face dispusetiunile necesarie, cá respectivele comitete bisericesci sa reclameze la tempu deschisu, cá sa se indrepte titlulu, sub care se afla introduse realitâtile in cârtile funduarie in modulu urmatoriu: Biseric'a gr. or. N. N. cá proprietarésa. Oficiulu parochialu gr. or. N. N. cá usufructuariu.

Se trece la comissiunea pentru propuneri cu inviatiunea, cá sa se raporteze asupr'a propunerei din cestiune in siedinti'a prossima a sinodului.

Deputatulu Par. Nicol. Pope'a aduce la cunoscinti'a sinodului, ca comissiunea ad hoc si'a terminatu lucrârile si este gat'a a referá.

Se ia spre sciintia.

Deputatulu Iacobu Bolog'a relatiunéza, ca la comissiunea verificatória a mai incursu unu actu de alegere si ca comissiunea este in placut'a pusetiune de a poté raportá numai decâtu in privinti'a lui.

Referintele Siandru cetesce raportulu comissiunei verificatóre si recomenda sinodului verificarea deputatului clericale Sim. Popu Moldovanu, alesu in cerc. XIV.

Sinodulu accepta raportulu comissiunei verificatórie, dechiarandu de verificatu pre deputatulu Sim. Popu Moldovanu.

Referintele comissiunei ad hoc Dr. I. Borci'a da cetire urmatoriului

Raportu:

Raportulu Consistoriului arch. cá senatu bisericescu archid. dto 4 Aprilie 1874 Nr. 872/B. ce s'a predatu acestei comissiuni ad hoc in siedinti'a sinodului archid. din 8 Aprile 1874, cuprinde in sine trei pârti generali, si adeca:

I. Aretarea despre mórtea Archiepiscopului si Metropolitului **Andreiu Baronu** de **Siagun'a**.

II. Ocârmuirea archidiecesei in tempulu veduviei scaunului archiepiscopescu.

III. Alegerea noului Archiepiscopu si Metropolitu.

In partea I se cuprinde:

1) Dorerós'a descoperire oficiósa câtra sinodu despre repausarea in Domnulu a Archiepiscopului si Metropolitului **Andreiu** intemplata la 16 Iuniu 1873 in resiedinti'a metropolitana la Sabiiu, de unde la 20 Iuniu s'au condusu remasitiele spre inmormentare la biseric'a cea mare din Resinari, lànga carea s'au inmormentatu in 21 Iuniu, facendu-se tóte acestea intogmai dispositiuniloru ultime ale repausatului.

Lânga acésta aretare se aclude circulariulu Consistoriului esmisu câtra archidiecesa despre trist'a intemplare si unu Necrologu tiparitu si compusu de câtra Archimandritulu si Vicariulu archieppescu Nic. Pope'a, in care se descrie viéti'a cea esemplara si faptele cele mari ale repausatului.

2) Dispositiunile ultime ale repausatului Archieppu si Metropolitu acluse in tipariu lânga raportu si adeca:

a) Testamentulu scrisu din 1 Augustu 1871 in carele pre lânga prescrierea unui simplu ceremonialu de ingropaciune si pre lânga lasarea unoru legate pentru servitie, dispune despre intrég'a sea avere aflatória in posessiunea sea privata, pre carea intréga o donéza archidiecesei nóstre, spre scopuri bisericesci scolari confessiunali si filantropice, prefipte espresu de câtra insusi testatoriulu, care singuru tractéza acésta avere a sea in dóue pârti adeca: fondulu tipografiei si cealalta avere a sea, spre a câroru administratiune institue prin testamentu câte o comissiune deosebita, de a câroru presiedinte desemenéza pre actualulu urmatoriu in scaunulu archiep. si resp. pre locutienetoriulu acestui'a si apoi prescrie modalitatea reintregirei comissiuniloru, pre cari le insarcinéza a face raporturile cuviintióse despre administrarea loru la sinodulu archidiecesanu.

b) Codicilulu repausatului Metropolitu din 3 Iuliu 1867, prin carele o suma asecurata pre viéti'a lui de 100,000 fl. o donéza pre jumetate metropoliei nóstre spre scopulu a dóue infiintiande episcopii, iéra cealalta jumetate pre sém'a a dóue fonduri ale archidiecesei si adeca a fondului Pantazianu si a celui a bisericeloru serace, in pârti egale.

c) In urma codicilulu dto Trei-Ierarchi 1873 prin carele maresce unele legate din testamentulu din 1 Augustu 1871 si lasa inca altele legate mai mici pentru servitie de cari s'au bucura'u in decursulu bólei ultime.

Lânga acestea documente se alatura in susu amintitulu raportu consist. Raportulu fiscalului consistorialu Dr. I Borci'a, in care dimpreuna cu documentele atengatóre se descrie cu de ameruntulu intregu istoriculu pertractârei massei ereditarie decursu pâna in dilele de fatia, de unde se vede: ca Consistoriulu arch. de locu dupa mórtea templata s'a ingrigitu pentru asecurarea averei remase, si prin intrevenirea tribunalului regiu din Sabiiu, la carele fu representatu prin fiscalulu consistorialu, a medilocitu a se face inventarea intregei averi remase, vinderea aceloru objecte prin licitatiune publica, ce s'au depusu de insusi testatorele a se vinde; s'au ingrigitu mai departe de urgarea pertractârei remasitiei, de platirea legateloru, de incasarea sumei asecurate de 100,000 fl., carea se afla dejá in administrarea consistoriului, si de tóte cele ce s'au vediutu a fi necesarie, pentru a se ajunge transpunerea legale a remasului in posessiunea si administratiunea celoru chiemati de insusi testatorele.

Testamentele si codicele amintite originale s'au predatu tribunalului regiu din locu spre intrebuintiare oficiósa dupa ce acelea s'au deschisu, desigilatu si publicatu in siedinti'a Consistoriului plenariu, si prin acésta predare cu reserva de a se recere dupa finirea pertractârei massei, s'a inlesnitu cursulu pertractârei si s'au complanatu si diferinti'a despre competinti'a escata intre Consistoriu si tribunalulu regiu din locu, care apoi, in urm'a recursului fiscalului consist. prin inalt'a Curia reg. cá curte de casatiune s'a deslegatu intr'acolo, ca pertractarea massei ereditarie si transpunerea ei se tiene de competinti'a tribunalului reg., care este in dreptu a cere si testamentele originali spre intrebuintiare oficiósa, eara Consistoriulu a fostu in dreptu a deschide si a publicá testamentele, apoi a le pastrá in archivulu seu.

De presentu suntu de a se mai face prin fiscalulu Consist. rapórtele ultime cerute de legea civ. câtra tribunalulu regiu (Endausweis und Nachlass-Nachweisung) in cari se va aperá mass'a ereditaria si de platirea tacseloru de transpositiune, in sensulu legiloru statului si apoi va urmá transpunerea (Einantwortung).

Altcum tóta averea despre carea se dispune in testamentu si este in inventariulu compusu chiaru de insusi testatorele si subscrisu de elu, se afla de fapta sub ingrigirea Consist. arch. si resp. fondulu tipografiei sub administratiunea comissiunei resp. si numai restulu de 7590 fl. 27 cr. v. a. ce a remasu din pretiulu objecteloru vendute in suma de 12707 fl. 21 cr. dupa platirea legateloru (afara de a legatului ce compete gradinariului cu 400 fl. carele pentru unele dificultâti dejá delaturate s'a antecipatu din alte fonduri) si dupa detragerea speseloru comisariului judicialu licuidate de câtra tribunalu cu 188 fl. 70 cr., se afla depuse in casa de pastrare Sibiana.

Numai pretensiunile celoru doi medici pentru servitiele med. facute in ból'a repausatului afara de legatele lasateloru in testamentu, parenduse a fi prea mari, nu s'au platitu ci se afla inca in pertractare, din care causa se mai póte amaná finirea pertractârei.

De acum inse se póte vedé atâtu, ca averea intréga remasa, despre care dispune testatorele in testamentu si codicele constà in bani gat'a si charthia de pretiu la 103.500 fl. in pretiulu objecteloru vendute 12.707 fl. 21 cr. v. a. in suma de asecuratiune 100,000 fl. in fondulu instructu dejá predatu noului nostru Archeppu si Metrop., in fondulu tipografiei si in biblioteca lasata archidiecesei se suie departe preste 300,000 fl. despre carea inse se va poté face rapórte detaiate dupa urmat'a transpunere din partea tribunalului regiu si dupa introducerea regulata a administratiunei prin comissiunile resp. testamentarie.

Comissiunea in urm'a acestei dispositiuni a pârtii intâie din raportulu Consistoriului afla de bine a face urmatórele propuneri:

La I p. 1) La descoperirea oficiósa despre casulu mortiei a prea iubitului si neuitatului nostru Archieppu si Metrop, **Andreiu** baronu de **Siagun'a**, cu privire la perderea cea mare, ce a suferitu prin acest'a mórte Archidieces'a si intrég'a Metropolia a nóstra, luându in consideratiune faptele repausatului cele mari si nenumerate tientitóre la binele folosulu si inaintarea bisericei si natiunei nóstre, in toti ramii vietii, si care suntu de obsce cunoscute, si cu prelegiulu mortiei sele, din nou pre scurtu insirate in Necrologu.

Avendu comissiunea in vedere viéti'a cea esemplara a marelui defunctu si directiunile luate si urmate de elu spre acelea scopuri sublime si cu atâte resultate mari incoronate si avendu inaintea ochiloru folósele cele mari ce le au lasatu elu posteritâtiei, dupa ce sinodulu arch. in siedinti'a de alalta eri si-au esprimatu la protocolu profund'a sea dorere pentru perderea acestui barbatu prea meritatu, neuitatu si mare, comissiunea afla de necesariu, cá si noi, pre câtu ne stà in poterile nóstre se punemu monumentu intru aducerea aminte perpetua de acelu barbatu tramisu nóua de provedintia, si propune:

Cá sinodulu archidiecesanu intru eternisarea numelui **Marelui Andreiu**, antaiului Archieppu si Metropolitu alu româniloru de relegea gr. ort. din Transilvani'a si Ungari'a dupa restaurarea vechiei nóstre metropolie prin elu insusi, dechiarându acestu sinodu ca atâtu numele acestui repausatu archiepastoriu lu va pastrá pentru totu viitoriulu in sant'a aducere aminte, precum si faptele si lucrârile lui si directiunea data de elu bisericei nóstre, o va privi de unu modelu in venitoriu, conclude sinodului:

1. Ca in totu anulu la diu'a sântului Apostolu Andreiu, in fia-care biserica din archidiecesa sa se serbeze unu parastasu pentru sufletulu marelui defunctu in eternu.

2. Cá sa i se radice si asieze la unu locu, ce se va determiná mai tardiu, unu monumentu corespundietoriu si adeca prin contribuiri benevole. Cu punerea in lucrare a acestoru doue concluse sa se insarcinedie Consistoriulu archidiecesanu si acele sa se comunice si cu sinódele eparchieloru sufragane si sa

se aduca la cunoscinti'a congresului nostru proximu nation. bis.

3. Cá institutulu siminarialu pedagogicu-teologicu din Sabiiu, cá unulu din actele maretie ale neobositeloru staruintie sî sacrificie a le repausatului, se pórte de aici incolo numirea de **„Seminariulu Andreianu“.**

Cu privire mai departe la ultimele dispositiuni ale marelui sî generosului defunctu, carele pre lânga visteriile adunate in viétia pentru biseric'a sea, sî dupa mórte au inzestratu acea biserica sî pre credinciosii ei cu intréga averea a sea, asiá sî cu acelu institutu, alu tipografiei, creatu de câtra repausatulu pre spesele sele, inca la anulu 1850 pentru educatiunea sî cultur'a poporului seu sî a natiunei române in genere, despre carele insusi testatorele dice: tipografi'a „carea pâna la mórte o amu grigitu sî administratu sî numai Ddieu scie cu câte greutâti o amu aperatu“ sî pre carea elu o a numitu „Tipografi'a archidiecesana“ in urm'a acestor'a se propune:

Sinodulu archid. cu profunda multiamire sî recunoscintia primesce acele daruri generóse ale **Marelui Andreiu** sî otaresce: ca testamentulu precum sî tóte dispositiunile ultime ale lui sa se sustiena pentru totu-déun'a neatacate sî sa se procéda in venitoriu intogmai dispositiuniloru cuprinse in acelea; iéra averea de sub punctu III alu testamentului din 1 Augustu 1871 sa se numésca de aici inainte **„Fundatiunea Siaguniana“.**

Dispositiunile ultime sa se acluda la protocolulu sinodalu.

In privinti'a celoru-a-lalte puncte espuse mai susu atingatórie de pertractarea massei ereditarie se propune:

Sinodulu arch. se ia spre indestulitórea cunoscintia raportulu consistorialu remanendu in grigea consistoriului finirea pertractârei, iéra in privinti'a pretensiuniloru mediciloru repausatului, cá nu cum-va prin acelea sa se amane finirea pertractârei, sa complanedie consistoriulu lucrulu pre calea pâcei.

A II-a parte a raportului consistorialu se referesce la conducerea archidiecesei pre tempulu veduviei scaunului arch. sî la continuarea nestramutata ulterióra a trebiloru archidiecesei, facute prin consistoriulu arch sub presiedinti'a Archim. sî Vicariului arch. Nic. Pope'a.

Considerandu ca consistoriulu arch. sub conducerea Vicariului archiep., a acelui barbatu, care a fostu aprópe dóue decenie mâna de ajutoriu **Marelui Andreiu**, de a cârui deplina incredere s'a bucuratu pâna la mórtea acestui'a, a continuatu sî pre tempulu veduviei scaunului archiep. trebile archidiecesei fâra intrerumpere sî stagnare dupa neclatinat'a ordine de ai unainte sî atâtu in ceea ce privesce mórtea sî remasulu **Marelui Andreiu** cu cea mai mare acuratetia s'a ingrigitu pentru satisfacerea vointiei testatorelui si asecurarea lasamentului, spre folosulu archidiecesei sî metropoliei nóstre, câtu sî in privinti'a reocupârei scaunului archiep. sî metrop. a datu mâna de ajutoriu pentru implinirea celoru prescrise in statutulu organicu asiá comissiunea propune:

Sinodulu arch. 'si esprima la protocolu recunoscinti'a sea atâtu consistoriului arch. câtu sî presiedintelui seu ordinariu pre tempulu vacantiei, Archimandritului sî Vicariului archiep. Nicolau Pope'a.

A III-a parte a raportului consist. se referesce la reintregirea scaunului veduvitu archiep. sî metr., prin alegerea Escelentiei Sele inaltu Santitului Archieppu sî Metropolitu **Procopiu Ivacicoviciu**, carea s'a facutu prin congresulu nostru nat. bis. electoralu tienutu in 26 Aug. 1873 la Sabiiu, sî s'au aprobatu in 17 Sept. 1873 de câtra Majestatea Sea c. r. apost. in carea dî noulu Archieppu sî Metropolitu au sî potutu a-si incepe functiunile sele.

Considerandu ca pre basea statutului organicu, ce si l'a datu insusi Metropoli'a nóstra in congresulu seu, dupa art. dietalu 9 din 1868 sî apoi s'au sanctionatu prea gratiosu de câtra ces. r. apost. Majestate, de abiá 2 luni au trecutu dela mórtea marelui Andreiu pâna la alegere sî abiá 3 luni pâna la intarirea alegerei de Archieppu sî Metropolitu sî continuarea functiuniloru archip. implinindu-si esactu prescrisele canonice ale dreptu cred. biserice res. sî asiá biseric'a nóstra româna metrop. sî arch., in privinti'a ocârmuirei ei o vedemu in fapta dupa lege ajunsa la limanulu doritieloru; considerandu ca reintregirea scaunului archiep. sî metrop. s'a facutu in persón'a barbatului doririloru, a Escelentiei Sele Archieppu sî Metropolitu **Procopiu Ivacicoviciu** carele nici o dî n'a intardiatu dupa prea inalt'a intarire a ocupá scaunulu bisericei sî a-si incepe functiunile sele mari, — Comissiunea se afla indemnata a propune:

1) Sinodulu arch in cea mai profunda omagialitate câtra tronulu Majestâtiei Sele, sî depune la protocolu cele mai umilite multiamiri pentru prea inalt'a sî prea gratiós'a ingrigire sî priveghiere suprema a Majestâtiei Sele ces reg. apostolice **Franciscu Iosifu I** sî a prea inaltului acelui **regimu** r. u. alu Majestâtiei Sele, preste dreptarile sî constitutiunea bisericei nóstre pre cari le vedemu scutite sî sustienute.

2) Sinodulu arch. 'si esprima la protocolu bucuri'a sea cea mare pentru reocuparea scaunului veduvitu prin Escelenti'a Sea Archieppu sî Metropol. nou alesu Procopiu Ivacicoviciu fostulu Episcopu alu Aradului sî actualulu presiedinte alu acestui sinodu sî intempinandu-lu aici in mediloculu nostru cu tóta iubirea, lu asigura sî pre venitoriu despre deplin'a sea incredere promitiendu-i spriginulu seu in tóte afacerile spre binele sî inaintarea bisericei nóstre.

Escelenti'a Sea Archieppulu sî Metropolitu dechiarandu-se pre deplinu multiamitu cu espunerea fapteloru fericitului seu antecesoru multiamesce prin cuvinte vii membriloru sin. sî comitentiloru loru pentru iubirea cu carea a fostu imbratisiatu la inceputulu pastorirei sele, in fine recomandandu-se pre sine sî pre venitoriu iubirei manifestate implora dela parintele cerescu daru asupr'a membriloru archidiecesei sî dieceseloru sufragane.

Aceste cuvinte parintesci fora intempinate din partea sinodului cu eschiamatiuni fraguróse de „Sa traiésca!“ — Iéra raportulu se primesce fâra nici o observatiune in generalu sî specialu.

Deput. Par. Nicol. Pope'a multiamesce sinodului in numele seu si alu intregului Consistoriu pentru manifestatiunile de incredere, privindu acestea de cea mai mare satisfacere morale pentru lucrârile sele sî ale consistoriului, mai departe 'si esprime acea convictiune, ca aceste manifestatiuni ale membriloru sinodali stau in legatura strinsa cu convingerile archidiecesaniloru sî in urma promite, ca sî pre venitoriu va observá totu asemenea procedere.

Sinodulu respunde dlui oratoru cu aplause insufletite.

Escel. Sea Par. Archieppu sî Metr. Procopiu multiamesce dlui Vicariu arch. N. Pope'a pentru intielépt'a sî prompt'a conducere a guvernamentului archidiecesei sub tempulu veduviei impartasîndu-i binecuventarea archierésca.

Se ia spre sciintia intre eschiamatiuni de: „Sa traiésca Escel. Sea!“

La ordinea dilei urméza raportulu comissiunei petitiunarie.

Cu respectu la petitiunea comunitatei bis. din Vorumbloca pentru a fi ajutorata de sinodu la acoperirea detorieloru contrase pentru cladirea scólei confes. refer.

Rub. Patiti'a propune din partea comissiunei, sa se transpuna Vener. Consistoriu spre considerare cându se voru imparti ajutórele scóleloru serace.

Dep. El. Macelariu propune reieptarea petitiunei din lips'a fonduriloru.

Dep. N. Pope'a sî I. cav. de Puscariu pledéza pentru propunerea comissiunei, carea punendu-se la votu se primesce cu testulu: Se transpune Consistoriulu spre considerare.

Relativu la rogarea parochului At. Onitie din Galamfaleu, funginte de 30 ani, pentru unu ajutoriu anuale de 150 fl. comissiunea propune transpunerea petitiunei la Ven. Consistoriu spre considerare la impartirea ajutóreloru dela statu.

Propunerea se primesce.

La rogarea paroch. Aug Cosm'a din Miko Ujfaleu pentru o subventiune anuale séu de a i se concede concurarea la o parochia mai buna, comissiunea propune transpunerea petitiunei la Consistoriu spre considerare la impartirea ajutóreloru de statu

Dep. Branu de Lemeni descriindu starea deplorabila a comunei scólei sî a parochiei recomenda propunerea comissiunei spre primire.

Dep. I. Popescu propune votarea unei subventiuni anuali regulate din interesele fondului Mogaianu de 30 mii.

Dep. Nic. Pope'a arata, ca starea amintitei parochii nu este atâtu de desperata, cum s'a descrisu, de óre-ce dîs'a parochia are sî portiune canonica, deci nu se póte numerá intre cele mai serace parochii — dreptu aceea spriginesce propunerea comissiunei.

Votandu-se se primesce propunerea comissiunei.

La rogarea comit. par. din Halmeagu protopr. Cohalmului pentru unu ajutoriu spre a puté zidí turnulu bisericei comissiunea propune transpunerea petitiunei la V. Consistoriu spre a aplacidá din fondulu bisericeloru serace unu ajutoriu posibilu.

Se primesce.

Cererea deputatului laicu din cerc. VIII Al Danciu spre a se dispensá de siedintie in sessiunea de fatia

Se primesce.

La rogarea sinodului par. gr. or. din comun'a urbana Clusiu pentru a se luá sub scutu ingrigirea de acea parochia sî de unu capelanu, din motivu, ca parochului din Clusiu i s'a datu ajutoriu din fondulu de 30,000 fl. sî este sî protopopu tractuale sî catechizarea tinerimei s'aru puté face in dóue dile pre septamâna sî unu capelanu in o parochia mica nu se admite dupa conclusele congresuali, rogarea amintita se respinge; pentru edificarea casei parochiali comitetulu paroch. póte prin Consistoriulu arch. sa adune mila din archidiecesa.

Deputatulu V. Rosiescu pre lânga unele deslusiri recomanda propunerea spre primire.

Dep. E. Macelariu se dechiara contra propunerei sî propune transpunerea petitiunei la Ven. Consistoriu spre considerare.

Votandu-se se primesce propunerea dep. El. Macelariu.

Rogarea parochiei Dobr'a spre a se dá unu ajutoriu pentru repararea bisericei dearse

La propunerea comissiunei se transpune consistoriului spre a se dá unu ajutoriu din fondulu biserici loru serace, pentru adunarea de mila sa se faca pasii necesari.

Relativu la rogarea asesorului cons. M. Lazaru pentru unu adausu la salariulu seu, comissiunea propune transpunerea petitiunei la comissiunea bugetaria spre considerare.

Dep. E. Macelariu sî I. Hanni'a se dechiara contr'a propunerei comissiunei.

Dep. Branisce in legatura cu propunerea relativa facuta de densulu in sessiunea trecuta Nr. pr. 50/1873 propune, cá rogarea din cestiune sa se tréca la comissiunea pentru propuneri.

Se admite propunerea deputatului Branisce.

La ordinea dilei urmeza raportulu comissiunei pentru arondarea protopopiateloru.

Dep. Branu de Lemeni propune sinodului acceptarea en bloc a elaboratului de base pentru desbaterea speciale.

Se primesce.

Urmându desbaterea speciale, dep. Branu de Lemeni propune primirea en bloc a elaboratului.

Dep. Metianu partinesce propunerea lui Br. de Lemeni, 'si reserva inse dreptulu a face unele observatiuni.

Dep. cav. de Puscariu doresce a sci déca acceptarea en bloc are sa urmedie cu séu fâra reserva.

Dep. Strevoiu se dechiara pentru primirea fâra reserva.

Dep. I. cav. de Puscariu pledéza pentru acceptarea cu reserva.

Dep. N. Pope'a nu e contra acceptârei en bloc, dara nefiindu cunoscute amendamentele comissiunei la proiectulu consistoriului, doresce cá referintele sa arete diferinti'a intre elaboratulu consistoriului sî alu comissiunei.

Dep. E. Macelariu combate primirea en bloc sî propune trecerea la desbaterea speciale.

Se primesce propunerea lui El. Macelariu.

Urmându desbaterea speciale.

Se primesce fâra observare sî conformu conclusului elaboratulu comissiunei 1) protopopiatulu Sabiiului 2) protp. Seliscei 3) protp. Mercurei, 4) protp. Sebesiului, 5) pp Orestiei 6) pp. Hatiegului 7) pp. Devei 8) pp. Dobâcei 9) pp. Iliei 10) pp. Geoagiului 11) pp. Zarandului 12) pp. Albei-Iuli'a 13) protp. 14) pp. Campeniloru 15) pp. Turdei.

Relativu la ppiatulu Campiei dep. V. Rosiescu propune, cá comun'a bis. Apahid'a, fiindu tare aprópe de Clusiu, sa se anecseze acestui ppiatu.

Dep. Cupsi'a recomenda testulu elaboratului.

Se primesce inse testulu comissiunei sî 16) protp. Campiei 17) pp Clusiului 18) pp. Ungurasiului 19) Cetatei de pétra 20) pp Solnocului de susu.

Dep. N. Cristea face propunerea:

Tractulu ppresv. alu Solnocului de susu sî Solnocului de josu se intrunescu in unu tractu alu Solnocului cu resiedinti'a in Deesiu.

Propunerea acést'a se respinge sî se primesce nemodificatu 21) pp. Solnocului de josu, 22) pp. Bistritiei 23) pp. Giurgiului 24) pp. Muresiu Osiorheiului 25) pp. Ternavei 26) pp. Mediasiului 27) pp. Sighisiórei 28) pp. Odorheiului 29) protp. Cohalmului (Rupei) 30) pp. Treiscauneloru 31) pp. Brasiovului.

Cu privire la protp. Berzei dep. cav. de Puscariu propune a se acceptá numirea „protp. Branului“ in locu de alu Berzei.

Dep. Metianu dandu unele deslusiri in respectulu nomenclaturei se provóca la conclusulu unanimu alu sinodului ppescu, prin care s'a primitu numirea „protp. Berzei.“

Multiemitu cu aceste deslusiri cav. Puscariu 'si retrage motiunea sî se primesce testulu elaboratului sî numirea de 32) pp. Berzei 33) pp. Fagarasiului 34) pp. Avrigului 25) pp. Agnitei, cârui la propunerea dep. M. Branisce i se anecséza sî comun'a bis. Cinculu micu.

Presidiulu incheia siedinti'a la 2 óre d. a. anunciandu cea prosima pre diu'a urmatóre la 9 óre.

Siedinti'a V.

(din 11 Aprilie 1874.)

Dupa deschiderea siedintiei se cetesce sî autentica protocolulu din siedinti'a premergatória.

Deputatulu Olariu anuncie trist'a scire, ca unu membru alu sinodului arch. protopresbiterulu Iliei Ioanu Orbonasiu a repausatu in Domnulu in 10 a lunei curente.

Sinodulu ia la cunoscintia acésta scire trista sî-si esprima condolenti'a prin sculare.

Presidiulu anoncie ca a incursu urmatórele esibite:

O plansóre ananima asupr'a protopresviterului Solnocului II Sam. Cupsi'a pentru unele intrelasâri in oficiu.

Rugarea dep. din c. XI D am. Manole pentru despensarea dela siedintiele sessiunei presente.

Petitiunea invetiatoriului disponibilu Gab. Sorénu pentru unu ajutoriu banalu.

Aceste trei petitioni se transpunu la comissiunea petitionaria.

Deputatulu E. Macelariu face urmatórele propuneri:

Considerandu ca spre a i se deschide

ocasiune sinodului archidiecesanu cá corporatiune legislativa bis. de a poté aduce legi salutarie si corespundietórie sî de a satisface prin acést'a inaltei sele probleme care in lini'a prima e: priveghiarea asupr'a moralitâtiei clerului sî poporului credintiosu se cere absolutaminte sî inainte de tóte o cunoscintia perfecta a tuturoru elementeloru constitutive din organismulu bis. sî a tuturoru miscaminteloru ale acestui'a; considerandu ca elementele sî miscamintele organismului bis. se manifestéza in viéti'a publica a bis. prin anumiti factori, fâra a câroru cunoscintia deplena sinodulu arch. nu sî va poté implení nice odata in modu eficace sî multiamitoriu acele agende, cari ii suntu reservate prin § 96 alu Statutului organicu;

Considerându ca aceiasi factori manifestatori de fortiele morali sî materiali ale organismului bis. nu s'au adusu pâna acum la cunoscinti'a sinodului arch. axaurindu sî in modu deplinu evidente;

din aceste considerante sî ia voia subsemnatulu a face urmatórea propunere:

Prea ven. sinodu arch. sa binevoiésca a insarciná pre Ven. Consistoriu arch. a culege sî substerne in venitoriu pre lânga raportu sî urmatórele date statistice:

A Despre procesulu divortialu.

1. Câte procese a incursu la Consisteriulu arch. cá instantia a II?

2. Câte din acestea cadu pre fia-care protopresviteratu?

3. Câte s'au decisu cu disolverea matrimoniului?

4. Câte s'au respinsu de lips'a de motive de despartire?

5. Câte procese s'au decisu cu modificarea sentintiei I.?

6. Câte s'au decisu cu aprobarea sentintiei I?

7. Câte s'au decisu definitivu?

8. Câte au appelatu la instanti'a III?

9. In câte procese s'au dictatu pârtiloru mulcte banali (canóne) sî in favórea cutârui fondu?

10. Din ce motivu s'au cerutu divortiulu?

11. Din ce motivu a urmatu disolvarea matrimoniului?

12. In proportiune cu cei doi ani premergatori au crescutu séu au scadiutu numerulu proceseloru divortiali sî in ce mesura?

II. Câte pârechi casatorite traiescu despartite fara a fi incaminatu procesu divortialu?

III. Câte parechi traiescu in concubinatu sî ce pasi s'au facutu pentru incetarea acestei vietiuiri scandalóse?

B. Despre causele disciplinarie.

1. Câte au ocursu in decursulu anului?

2. In ce au constatu invinuirea?

3. Câte s'au terminatu sî câte suntu pendente?

4. Ce pedépsa s'au dictatu?

C. Despre cleru.

I. Sa se substérna unu conspectu generalu despre intregu statulu clericale incheiandu cu 31 Dec. 1873, iéra de atunci incóce pâna la finea lunei tienerei sinodului arch.; unu altu conspectu despre nou chirotonitii sî chirotositii sî cuprindietoriu de urmatórele rubrice:

1. Numele sî conumele.

2. Etatea.

3. Anii de servitiu.

4. Cualificatiunea.

5. E insuratu, veduvu, celibe séu calugeru?

6. Datulu sî numerulu Singheliei.

D. Despre treceri dela un'a la alta confessiune.

1. Câte suflete au trecutu la alta sî la care confessiune?

2. Câte suflete au trecutu dela alte confessiuni la a nóstra?

3. Din ce motivu s'au intemplatu trecerea?

E. Impartirea ajutoriului imperiale sî a celui din fundatiunea de 30,000 fl.

Despre impartirea acestoru ajutórie sa se substérna in totu anulu unu conspectu completu pre lânga o scurta insemnare a motiveloru de consideratiune.

F. Biserici.

Sa se substérna o consemnare a tuturoru biericeloru din archidiecesa carea va avé sa cuprinda urmatórele rubrice:

1. Anulu edificârei.

2. E corespundietória séu nu?

3. Averea miscatória sî nemiscatória precum sî pretiulu averei nemiscatórie.

4. Ca indusa e averea nemiscatória pre numele bisericei séu nu? In casulu din urma ce dispusetiuni s'au facutu pentru ajungerea dreptului de proprietate alu bisericei?

5. Venitulu anualu alu bisericei sî de unde provine acest'a?

6. Cuantulu speseloru ânuali.

7. Câte sî unde s'au edificatu biserici nóue?

8. S'au tienutu sî câte sinóde protop. sî parochiali.

9. S'au substernutu sî câte ratiocinie biseriecsci?

G. Colecte benevole sî taxe.

Sa se substérna unu conspectu:

a) Despre sumele intrate prin colecte benevole sî impartirea acestor'a;

b) despre sumele intrate cá taxe pentru deliberate in cause matrimoniali.

In fine sa se substérna unu conspectu:

a) despre numerulu sufleteloru;

b) despre numerulu botezatiloru;

c) despre numerulu mortiloru;

d) despre numerulu cununatiloru.

Alta propunere:

Ca prea Ven. Sinodu sa binevoiésca a insarciná pre Consistoriulu archid.:

1. Cá tóte obiectele pertractande in sinodulu archid. sa le publice in „Telegrafulu Romanu" celu putienu cu 20 dîle inainte de tienerea sinodului archid.

2. Pentru darea de opiniune asupr'a obiecteloru pertractande, sa se aléga o comissiune ad hoc de 15 membrii, carea va avé a se intruní in Sabiiu, celu putienu cu trei dîle inainte de tienerea Sinodului archidiecesanu.

Se dau comissiunei pentru propuneri.

Deputatulu **P o p e s c u** face urmatórea propunere:

a) Sinodulu archid. sa binevoiésca a dispvéda tiparirea de protocóle pentru ratiociniele averiloru bis. sî scolare uniforme in tóta archidieces'a.

b) Tiparirea de blanchete pentru estrase, protocólele matriculari iéra uniforme pentru intrég'a archidiecesa, cari tiparituri sa se cumpere de comitetele parochiali resp. de preotii din archidiecesa.

Se da comissiunei pentru propuneri.

Deputatulu comissiunei verificatórie aduce la cunoscintia sinodului, ca comissiunea verif. este gat'a a sî referá.

P r e s i d i u l u punendu la ordinea dilei referad'a verificârei, se propune prin referintele comissiunei Rub. **P a t i t i**'a verificarea dep. din cerc. VI. alu Fagarasiului, Ioanu Gram'a.

Sinodulu 'lu primesce de verificatu.

P r e s i d i u l u propune la ordine continuarea referadei comissiunei pentru arondarea protopresbiteriloru sî adeca relativu la unele dispositiuni transitórie pentru introducerea elaboratului acceptatu de arondare; comissiunea pentru arondare propune spre primire urmatórele:

I. Administratorii protopresb. actuali nu mai au locu. Administratorii ppesci carii celu putienu 10 ani au fungatu cá administratori prot. sî cari au doveditu ca suntu apti, sa li se concéda a concurá la postulu de protopresv. in cerculu loru ppescu.

II. Protopr. desfiintiatu dupa acestu conclusu — cari au in fruntea loru protopresbiteri actuali numai dupa devenirea in vacantia a scaunului ppresb. desfiintiandu are a se pune in lucrare.

III. Tóte protopresbiteratele ce au remasu intacte séu din cari numai putiene comunitâti s'au luatu, séu la cari putiene s'au adausu, sa se arondeze indata sî la casu de vacantia se implinescu.

IV. Reclamârile fundate a unei alte comunitâti bis. fatia de arondare suntu permise. Cu esecutarea se insarcinéza Consis'oriulu archid.

Dep. **H a n e a** dechiarându-se nemultiamitu cu propunerile comissiunei face urmatórea propunere:

1. Arondarea protopresb. in modulu statoritu are a se privi de normativa. Reclame fundate voru fi sî in venitoriu considerate sî respectate.

2. Esecutarea legei de arondare a aceloru protpiate cari au remasu intacte sî numai in privinti'a segregârei sî anecsârei unei sî altei parochii s'au schimbatu are sa urmeze numai decâtu.

Desfiintiarea ppresbiterateloru celoru esistenti sî formarea celoru noue din acelea va urmá numai dupa devenirea in vacantia a unui séu altui ppresbiteru esistente.

3. Administraturele ppresbiterali au sa inceteze sî adeca administraturele ppesci cari prin sî dupa arondare au remasu intacte séu prin segregare séu anectare unei sén altei parochii s'a schimbatu — adeca suntu alesi dupa prescrierea Statutulu org. sa se chirotesésca cá protpp. definitivi; unde inse suntu numai denumiti sa se dispuna alegere sî sa se efectueze intregirea statiuniloru ppesci vacante prin barbati cualificati, iéra administraturele de ppiate desfiintiande sî arondande séu anexande se inceteze.

Concursulu administratoriloru protp. la statiunea, pre care o a administratu in tempu de 5 ani spre multiamirea respectiviloru este admisibilu sî atunci, cându acelui'a ii lipsesce calificatiunea teoreteca receruta sî lips'a altoru concurenti mai cualificati.

Dep. I. cav. de **P u s c a r i u** se dechiara multiemitu in partea esentiale a propunerei dep. Hanni'a, totusi propune a se primí acestu punctu formulatu precum urméza:

Protopresbit. cari in presentu se conducu de admin. ppesci suntu de a se intregí in intielesulu Stat. org. cu acea esceptiune, ca resp. administratori avendu unu servitiu practicu de 5 ani in administrarea ppiale voru poté concurge la implinirea postului de protop. pentru resp. tracte arondate sî déca nu aru avé cualificatiunea teoretica receruta prin conclusulu sinod. din regulamentulu paroch. sin. din 1873.

Escel. Sea dlu **p r e s i e d i n t e** doresce deslegarea intrebârei dupa intielesulu Statutului org, unde suntu terminii „barbatu cualificatu sî benemeritatu" sî facia de interpretarea ce s'a datu terminului acestui'a prin regulamentulu provisoriu din 1873 sî esprime dorinti'a, ca n'aru fi consultu a se inchide preotiloru meritati sî probati calea spre inaintare in trepte mai inalte ierarchice sî déca li aru lipsí studiele formale teoretice, ci altcum nu este modu de a se poté reconósce si remunerá meritele fia-cârui dupa cuviintia.

Dep. **B r a n i s c e** sostiene ca numai acei administ. sa se admita la ocuparea oficieloru protp. pre venitoriu, cari intrunescu recerintiele teoretice.

Dep. **S c h i a u** propune, cá regulamentulu arondârei sa se introduca numai in modu provisoriu.

Dep. **S i a n d r u** propune, cá la posturile devenind e vacante prin proiectulu de arondare potu cuncurá sî adm. ppesci presenti sî se potu alege sî instituí protp. déca intre concurenti nu se afla atari individi, carî arata cualificaciunea receruta prin lege.

Dep. N. **P o p e**'a reflectéza la parerea dep. Popescu, ca propunerea dep. Hanni'a nu aru fi identica cu punctulu cestiunatu in propunerea dep. cav. Puscariu, constatéza ca cu identitatea propunerei s'a dechiaratu intielesu deput. Hanni'a sî prin urmare sa se restringa a decide numai in privinti'a propunerei dep. Puscariu.

Dep. El. **M a c e l a r i u** nu e de parerea dep. Pope'a.

Spre chiarificarea lucrului se cetescu de nou tóte 3 propunerile sî se decide a se luá fia-care separatu.

Dep. **B r a n i s c e** se dechiara pentru propunerea lui Hanni'a.

Dep. N. **C r i s t e a** spriginesce propunerea dep. Puscariu, totu asemene sprigenesce dep. **M i h e l t i a n** propunerea lui Puscariu.

Dr. **M e s i o t**'a propune, ca cu privire la admiterea adminis. ppesci cari nu au cualificatiunea speciale prescrisa prin lege, acei'a cari au servitu cá administratori 10 ani suntu admisi neconditiunatu la concursu, iéra cei au celu putienu 5 ani de administr. sa se póta admite cu invoirea consistoriului.

Dep. Z. **B o i u** spriginesce propunerea lui Puscariu.

Dep. Par. N. **P o p e**'a cu privire la propunerea dep. Hanni'a constatéza, ca nu esista administratori alesi ci toti suntu denumiti de consistoriu si prin urmare se dechiara contr'a propunerei lui Hanni'a, carea tientesce la casuri speciali, si se alatura la propunerea lui Puscariu.

Dep. Metianu doresce a se primí la propunerea deput. Puscariu cuvintele „dupa impregiurâri si dupa potintia."

Dep. **M a c e l a r i u** contradice terminului, contr'a legei, cu care dep. Pope'a in deslusirile sele a marcatu alegerea administratorului dela Mercurea.

Dep. **P o p e**'a se modifica in espressiune aducendu de motivu alu neaprobârei alegerei adm. dela Mercurea neimplinirea recerintieloru prescrise prin statut. org.

Dep. Boiu in calitatea de fostu comissariu consist. la acea alegere dechiara, ca nu se scie culpabile de nici o lucrare contr'a legei.

Dep. **B o r c i**'a face sinodulu atentu, ca cestiunea principale s'a redusu la unu casu speciale sî doresce, cá lucrulu acest'a sa se tracteze numai principale, fâra privire la cutare séu cutare casu si se alatura la propunerea dep. Puscariu.

Cerendu-se incheiarea desbaterei

P r e s i d i u l u pune la votu:

a) Punctulu I alu propunerei lui Hanni'a, care nu se primesce.

b) Propunerea dep. Puscariu carea Se primesce.

Urmându desbaterea cu privire la punctulu 4 alu comissiunei formuléza deput. cav. **P u s c a r i u** acést'a propunere in urmatórele:

Comunele dela marginele protopresv. cari s'aru semtí ingreunate prin acésta arondare, au dreptulu de a reclamá pentru anesarea la protopopiatulu invecinatu in terminu de trei ani la consisitoriulu arch. si pre calea recursului la sinodulu archidiecesanu.

Acésta propunere se primesce.

Punctulu II alu comissiunei formulatu de dep. Hanni'a in punctu 2 alu propunerei sele

Se primesce.

Asemenea se primesce punctu III alu comissiunei formulatu de dep. Hanni'a in punctu 2.

Dep. cav. Puscariu mai adauge ca cu esecutarea acestor'a se insarcinéza consistoriulu arch.

Siedinti'a se incheie la $1\frac{1}{2}$ óre anunciandune siedinti'a propria pre diu'a urmatóre la 9 óre.

Despre siedintiele VI, VII si VIII, cu carea din urma Sambata la 2 óre d. a. s'a incheiatu sesiunea presenta, vomu raportá in numerulu viitoriu. In aceste siedintie s'au desbatutu cestiunea bugetaria si scolaria. —

Nr. 646 — Epitr. 204.

Normativu consistorialu,

obligatoriu pentru tóte oficiele, comitetele sî epitropiele parochiale de sub Consistoriulu eparchialu românu greco-orientalu alu Aradului,

Cându s'au emisu ordinatiunile normative de datulu 4 Februariu 1871 Nr. 80 — Epitr. 11 si 15 Iuniu 1871 Nr. 808 — Epitr. 278 in privinti'a manipulârei sî administrârei baniloru bisericesci scolari sî fundatiunali, consistoriulu acest'a a fostu condusu de acea intentiune: ca de o parte sa delature anomaliele sî abusurile daunóse, ivite in chivernisirea averei bisericesci, iéra de alta parte, comiteteloru sî epitropieloru parochiali, in sfer'a de activitate a loru, provediuta in art. II. §. 23. p. 2. sî §. 27. p. 6. a statutului organicu, sa li dea o inviatiune corespundietória, spre a-si poté impliní detorintiele — morali cu conscientiositatea, acurateti'a sî punctualitatea, ce o pretinde interesulu sî bunastarea bisericei nóstre.

Inse consistoriulu eparchialu, au bagatu de séma, ba din casuri concrete s'a convinsu, ca dispusetiunile stat. org. sî ordinatiunile normative, provocate mai susu, in multe locuri nu se manutienu cum se recere, ci se aplica fórte superficialu, ba in unele comune bisericesci de feliu nu se observa nici efeptuescu; dreptu dovéda urmatórele casuri speciali:

1. In cutare comuna, chiaru preotulu concerninte, influintiendu sî seducendu pre epitropulu bisericei, fâra de scirea sî invoirea comitetului parochialu, a luatu sume insemnate din banii bisericei firesce in chipu de imprumutu; dara despre care bani, ne cum sa fia datu obligatiune formala provediuta cu garanti'a ipotecaria, epitropulu nici macaru o simpla recunoscintia in scrisu nu are la mâna spre legitimarea sea.

Urmarea acestei anomalii e acea: ca preotulu respectivu a reposatu, fâra de a remané câtu-si de putiena avere propria privata, din care sa se póta incasá detoria, respective pretensiunea bisericei; de-sî §. 23. p. 2. sî §. 27. p. 6. din stat. org. impune comitetului parochialu: „a ingrigí pentru sustienerea in intregime a averei bisericesci miscatóre sî nemiscatóre" iéra epitropiei parochiale ii opresce: „a intreprinde vre-o erogatiune fâra imputernicirea comitetului respective sinodului parochialu"; va se dica: in prim'a linia membrii comitetului parochialu suntu responsabili, pentru ca n'au controlatu epitropi'a conformu §. 27 p. 5 din stat. org. iéra epitropii parochiali suntu sî mai vinovati si asiá densii, — pre calea regresului din averea loru, voru restituí bisericei sumele consumate de reposatulu preotu, pentru ca au calcatu dispusetiunile §. 27 p. 6 a stat. org. sî pentru ca normativele consistoriali susu citate i-au facutu responsabili pentru ori ce daune eventuali provenitóre din negriginti'a loru.

2. Totu cutare preotu, in decursu de mai multi ani, n'a solvitu contributiunea publica regésca sî comunala, nici prestatiunile de ecuivalentulu dupa sesiunea parochiala ale cârei'a venituri inse, fiindu destinate la dotatiunea sea le-au folositu deplinu; de unde urmédia, acea fatala impregiurare; ca reposându preotulu restantieriu de contributiune, — auctoritâtile financiale prin organele esecutive, neaflându lasamentu privatu propriu alu reposatului, au secuestratu sesiunea parochiala, pre care intabulându sarcinele contributiunali, pamenturile le-au esarendatu la particulari pre mai multi ani, adeca pâna se voru depurá restantiele contributiunali dimpreuna cu percentele de intardiere sî spesele esecutiunali, cari tóte la olalta facu o suma enorma.

Eventualitatea acést'a este chiaru in detrimentulu veduvei preotese sî a orfaniloru delasati, pentru a câroru sustienere reposatulu sotiu sî parinte in decursulu vietiei sî ai functiunei sele indelungate — neingrigindu-se, i-au lipsitu chiaru sî de beneficiulu venituriloru intercalarie ce li competu sermaniloru pre unu anu de dile. Prin acést'a apoi atâtu comunei bisericesci, câtu sî jurisdictiunei diecesane in privinti'a deplinirei séu reducerei parochiei devenite vacanta, s'au casiunatu neplaceri sî perplesitâti; câci intrevenirile sî representatiunile facute de aici, la locurile competinti in meritulu acest'a au remasu neconsiderate sî inca tocmai din motivu pentru ca sesiunile parochiali fiindu proprietâti ale bisericei, organele concrediute cu chivernisirea loru, au datorintia a staruí sî pentru punctual'a depurare a sarcineloru contributionali publice, dela cari nici chiaru averile erariali nu suntu scutite, — séu esceptiunate. —

3. S'a mai intemplatu apoi sî acea: ca cutare preotu séu invetiatoriu iéra fâra de scirea sî invoirea comitetului parochialu a datu in arenda pamenturile particulari, inchieiandu contracte pre mai multi ani, pentru cari apoi sum'a intrégа a pretiului arendei a primit'o ainte sî au sî consumat'o, fâra de a trage séma la consecintiele viitoriului. —

Reposandu apoi preotulu, urmatorii lui, adeca veduv'a sî orfanii sî in privinti'a acést'a suntu espusi fatalitâtiloru sî controverseloru cu respectivii arendatori de pamenturi; de óre-ce pamenturile parochiali sî scolarie, suntu averi adeca proprietâti neatacabile ale bisericei universale, date preotului sî invetiatoriului numai spre usufructuare cá dotatiune, pre tempulu vietiei sî respective functiunei; prin urmare, ori-ce contracte de acésta natura dupa mórtea usufructuariloru preoti sî invetiatori, fatia cu comun'a sî autoritatea bisericésca neavendu nici o valóre, — de sine se intielege: ca eventualele consecintie procesuali urdite din asemenea negotiatiuni abusive, iéra numai biét'a familia le supórta sî simtiesce cumplitu.

Deci cá sa se precurme sî delature odata asemenea anomalii condamnabili, pre câtu de daunóse interesului bisericei, pre atâtu de compromitietórie sî periculóse moralitâtiei sî esistintiei preotimei sî altoru fetie bisericesci sî scolarie: Consistoriulu eparchialu, cá superioritate, in virtutea dreptului sî detorintiei de supraveghiare, prin normativulu de fatia, — sî in legatura cu ordinatiunile precedenti, — emise dejá in acestu meritu, spre cinosura, strict'a acomodare sî efeptuire, de nou dispune sî ordinéza:

I. Cu privire la imprumutulu de bani bisericesci.

1. Precum n'a fostu, sî nu i este permisu comitetului parochialu, a-si dá invoirea cá sa se imprumute cui-va bani bisericesci fâra de legitimarea garantiei prescrise in ordinatiunea de datulu 15 Iuniu 1871. Nr. 808. Epitr. 278. sî precum comitetulu parochialu, abatendu-se dela acésta regula va suportá regresulu pentru daunele bisericei, — totu asiá acei epitropi, cari au indresnitu séu voru indresní fâra de scirea sî imputernicirea comitetului parochialu a dá cui-va, — fia preotului, invetiatoriului ori altui credinciosu, macaru unu cruceriu imprumutu: se dechiara de necapabili pentru chivernisirea baniloru bisericesci, sî depunendu-se numai decâtu, voru fi constrinsi daunele eventuali a le restituí bisericei din averea loru propria.

2. Comitetele parochiali, sub greumentulu respunsabilitâtiei, suntu indetorate: conformu §. 27. p. 5 a stat. org. in decursulu anului, din cându in cându, a controlá sî visitá cass'a bisericésca adeca pre epitropi, — a constatá resultatulu controlârei sî visitârei sî a face relatiune protopresbiterului; iéra acest'a incâtu va aflá: ca in cutare comuna din partea cutârui epitropu s'a comisu abatere sî abusu, — conformu normativului din 27 Iuliu 1872. Nr. 1012. — Epitr. 319. pre respectivulu epitropu numai decâtu 'lu va depune, sî manipularea baniloru, o va concrede interimalminte unui membru din comitetulu parochialu, pâna voru urmá dispusetiunile ulterióre; iéra in casuri de abusuri sî deficituri grave sî evidente, insusi comitetulu parochialu póte face acést'a fâra de intrevenirea protopresviterului, facendu acestui'a aretare supletoria.

3. Spre a se poté constatá sî delaturá celea pâna acum dejá intemplate: protopresviterii concerninti, in firulu ordinatiunei consistoriali din 15 Iuniu 1871. Nr. 808.- Epitr. 287. aline'a 13, suntu insarcinati a substerne Consistoriului o aretare specifica despre tóte pretensiunile de bani bisericesci, dubióse sî neincassabile la care aretare e de a se espune:

a) numele epitropului manipulante, a presiedintelui sî notariului dela comitetulu parochialu;

b) numele detorasiului de bani sî déca suntu, sî a chizesiloru lui;

c) sum'a detoriei in capitalu sî interese sî motivulu care face impossibila incasarea detoriei.

4. Fâra de scirea sî incuviintiarea Consistoriului eparchialu, nici comitetului dara nici sinodului parochialu, in viitoriu nu-i este permisu: a dechiará vre-o detoria de neincassabila necum a o sterge superficialiteru din evidinti'a pretensiuniloru bisericesci, ci a nisuí de a se asecurá sî licuidá in conformitate cu citatele normative; — iéra cu privire la celea din anii precedinti, adeca de totu vechi dubióse sî absolutu neincassabile, comitetulu parochialu, va face protopresviterului, sî acest'a Consistoriului propunere pentru dispusetiuni ulteriòre.

II. Cu privire la depurarea contributiunei publice regesci sî comunale.

1. Fia-care usufructuariu de pamenturi bisericesci sî scolare anume: preotulu pentru sessiunea parochiala, iéra invetiatoriulu pentru estravilanulu scólei, e deobligatu:

a) Tóte restantiele contributiunali directe din anii precedinti pâna inclusivu la capetulu anului 1873 sub grea responsabilitate — a le depurá, sî despre efectuit'a depurare a se legitimá inaintea protopresviterului concerninte, producendu-i libelulu de dare;

b) Iéra in viitoriu, a nisuí cá prestatiunile curinti, regulatu sî punctualu sa le depuredie cá asiá la capetulu anului, sa nu remana nesolvite; ceea ce apoi totu-déun'a in primele luni ale anului prosimu e indatoratu sa legitimedie inaintea protopresviterului concerninte aretandu-i libelulu, din care se póte vedé depurarea. —

2. Protopresviterulu tractualu concerninte, indata dupa primirea sî la curentarea acestui normativu, va provocá oficiele parochiali din tractulu submanuatu, ca fara amenare se-i substérna, o aretare specifica despre:

a) numele preotiloru sî invetiatoriloru respectivi restantieri de contributiune;

b) prestatiunile contributiunali prescrise, solvite sî restante cu finea anului trecutu 1873, sî despre celea prescrise pre anulu curinte;

c) o adeverintia din partea comitetului parochialu subscrisa sî de antisti'a comunala politica, din carea sa se constate: ca óre pentru contributiunile restante, facutu s'a esecutiune preotului séu invetiatoriului, este intabulata séu secuestrata sesiunea parochiala sî pamentulu scólei?

3. Incâtu apoi voru ocure casuri de aceste, comitetulu parochialu sub propria responsabilitate e indetoratu a reflectá pre antisti'a comunala respective pre organele financiali: ca esecutiunea asupr'a sesiunei parochiale séu a pamentului scolariu adeca aplicarea mesuriloru usuate esecutionali facia cu averile bisericesci, este nejusta; de óre-ce atâtu preotulu câtu sî invetiatoriulu folosindu veniturile, este indetoratu, a suportá sî sarcinele contributionali, prin urmare sî esecutiunea pentru restantie numai in contr'a loru, sî numai asupr'a averii proprie private a loru are locu sî valóre legala.

4. Déca inse totusi voru ocure casuri, unde preotulu séu invetiatoriulu negriginte, e amenintiatu cu esecutione, dara elu nu posede avere privata, protopresviterulu concerninte e indetoratu a staruí: cá facia cu sesiunile parochiali sî pamenturile scolari se previna ingerintiei esecutiunale din partea organeloru financiali, adeca controlându, sî tienendu in evidintia cele prescrise in punctulu 1 sî 2, a normativului de facia, va indrumá comitetulu parochialu: cá indata ce cutare preotu séu invetiatoriu nu 'sî va fi depuratu restanti'a contributiunei, singuru comitetulu se grigésca pentru depurarea sumei restante. adeca in proportiunea sumei pretinse se esarendedie o parte din pamenturi sî din pretiulu acelor'a depurându restantiele contributiunali numai prisosulu se-lu dee respectivului usufructuariu; — avendu a raportá despre aceste casuri. —

III. Cu privire la contractele de esarendare a pamenturiloru parochiali sî scolarie.

1. Preotulu sî invetiatoriulu usufructuariu, este indreptatitu a dispune de beneficiele sele, dara numai pre tempulu vietiei respective functiunei sele cá atare; dreptu aceea sî pamenturile destinate la dotatiunea sea, — le póte chivernisí cum i vine mai bine la socotéla, adeca le póte sî esarendá particulariloru, de sine intielegendu-se: ca contractele despre asemene esarendâri nu au valóre obligatória nici consecintie pentru viitoriu, adeca in casu de eventual'a mórte séu delaturare din functiune a respectivului preotu séu invetiatoriu usufructuariu.

2. Respectivii preoti sî invetiatori, se facu atenti asupr'a acestei impregiurari sî li-se recomenda: cá la astfeliu de negotiâri, se fie fórte cu bagare de séma la tóte eventualitâtile, sî pre câtu se póte sa se retiena dela inchierea contracteloru pre mai multi ani, câci — precum dovedescu casurile concrete amintite mai susu: neintielegerile sî consecintiele procesuali ce eventualmente s'aru mai escá cu respectivii intreprindietori, numai pre urmatorii reposatiloru loru i va privì sî asuprí. —

3. Comiteteloru parochiali, sub greumentulu responsabilitâtii proprie, li-se opresce seriosu: a 'sî dá invoirea la astfeliu de afaceri séu ale intreprinde singure fara de a cere incuviintiarea sinodului parochialu, sî acést'a fâra de a midilocí aprobarea Consistoriului eparchialu, iéra in casuri esceptiunali numai in impregiurâri favorabile prevediute sî cu stipulatiuni secure, se potu inchieiá, sî contracte dara carii au valóre numai dupa ce voru fi esaminate sî ratificate de Consistoriulu eparchialu.

Protopresviterii concerninti suntu insarcinati cu suproveghierea sî controlarea rigurósa a manutienerii sî implinirei acestoru dispositiuni din partea organeloru subalterne; avendu despre resultatulu loru la finea fie-cârui anu a substerne Consistoriului raportu cercumstantialu.

Normativulu acest'a estradându-se intr'unu esemplariu pentru fia-care oficiu parochialu, se tremite concernintelui protopresviteru, cá sa dispuna numai decâtu a se publicá sinodului comitetului sî epitropiei parochiale din fia care comuna iéra oficiulu parochialu luándu cunoscintia despre elu sî comunicândulu cu invetiatoriulu, lu va pastrá in archivu, spre cinosura strict'a acomodare sî necesari'a intrebuintiare. —

Aradu, in 21 Martiu 1874.

Consistoriu eparchialu
românu greco-orientalu
alu Aradului cá senatu
epitropescu.

Edictu.

Ioanu Luc'a din Ocn'a Sabiiului, carele de 8 luni a parasitu pre legiuit'a sea sotie Elen'a Gligoru Baltesiu fâra a se sci ubicatiunea lui, se citéza a se infatisiá inaintea subsemnatului scaunu ppescu in terminu de unu anu, câci la din contra procesulu matrimonialu asupr'a-i se va pertractá sî decide sî in absenti'a lui.

Mercurea 8 Aprile 1874.

Scaun. ppescu gr. or. alu
tract. Mercurea.
I. Drocu,
adm. prot.

(1—3)

Ioanu Cristea
compactoru in Sabiiu,
se recomanda on. publicu românu cu legarea de cârti, protocóle, brosiure etc., sî preste totu cu esecutarea tuturoru comissiuniloru ce cadu in cerculu compactoriei, promitiendu lucru promtu sî solidu sî cu pretiuri câtu se póte mai moderate.

Locuinti'a strad'a (uliti'a) Turnului Sag-Gasse Nr. 24.

Redactoru respundietoriu: Nicolau Cristea.

Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte părti ale Transilvaniei sĭ pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl.iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 30. ANULU XXII.

Sabiiu in 18|30 Aprile 1874.

In urm'a sinodului archidiecesanu.

Ne place fórte multu cându putemu vorbí despre resultate, tocm'a precum ne desplace de multu cându suntemu siliti a vorbí numai de vorbe — mai alesu déca suntu góle. Ne place sî mai multu inse cându in lips'a vorbeloru multe sî góle avemu sa inregistrâmu in analele vietiei nóstre nationali, fia pre terenu bisericescu, fia pre terenu politicu, resultate faptice sî inca resultate mari sî binefacatórie pentru presentu sî pentru viitoriu.

Sessiunea sinodale din anulu acest'a, trebuie sa marturisimu, ca, in asemenare cu alte sessiuni, ne indreptatiesce a fi nu numai plini de bucuria, ci sî mandri. Resultatele ei, in multe privintie, voru remané cá totu atâtea suveniri nesterse sî epocali in viéti'a nóstra publica.

Pétr'a unghiulara din edificiulu celu maretiu alu acestei sessiuni, este sî inse remane, la tóta intemplarea, siedinti'a din 10 Aprile, in carea s'au adusu cu unanimitatea cea mai esemplaria cele trei voturi cunoscute.

Noi asiá credemu ca spiritulu Marelui regeneratoru alu bisericei sî natiunei nóstre din Transilvani'a si Ungari'a, pre care viitorimea lu va cunósce de siguru sub numele: **Marele Andreiu**, — a trebuitu sa planeze asupr'a sinodului nostru archdiecesanu. Noi asiá credemu, ca acelu spiritu a trebuitu sa inspire sî insufletiésca pre membri sinodului sî de aceea au cunoscutu sî cuprinsu grandeti'a cea impunetória sî sublimitatea caracterului lui **Siagun'a** sî unanimu le-a introdusu pentru toti seculii venitori, cá pre unu monumentu netrecatoriu, admirabile sî de modelu in actele loru.

Sinodulu archidiecesanu sî prin elu archidieces'a a doveditu in adeveru, ca provedinti'a n'a facutu in zadaru minunea de a tramisu pre Moise alu româniloru in tempulu celu mai greu, in tempulu desperatiunei natiunei sî bisericei nóstre, cá cu toiagulu seu archipastorescu sa ne scóta din sclavi'a trecutului durerosu sî sa ne induca in tiér'a promissiunei, in chanaanulu constitutiunalu, perdutu de stramosii nostri.

Gruparea in giurulu acestui monumentu maretiu, adumbrirea sî scutinti'a sub principiele, care l'a turnatu sî produsu — va fi pentru noi sî pentru generatiunile viitórie identicu cu progresulu natiunale, cu unitatea spirituale a crestiniloru nostri. Acest'a va fi monumentu de mandria in tempuri normale sî faru luminatoriu in tempu furtunosu, faru dîcemu, pentru ca elu va luminá cá farulu din marginea unei mâri in intunereculu noptiei, in intunereculu eresuriloru politice sî bisericesci ce eventuale se potu sculá sa ne amenintia esistinti'a. Atunci in graba ne vomu orientá sî vomu gasí limanulu constitutiunalu, unicului carele ne da terenu firmu pentru viéti'a sigura precum dà uscatulu celoru ce scapa din valurile nesigure ale mârei.

Basea pusa in cestiunea acést'a avemu cuventu a o considerá de statornica cu atâtu mai vertosu sî promitietória de mai mari resultate in viitoriu cu atâtu mai tare, cu câtu ca de acum se manifestéza unu spiritu mare, unu spiritu care readuna ce au fostu risipitu neintielegerile, care pune osu la osu sî incheiatura la incheiatura, dupa cum dîce profetulu Esechielu.

Factulu de care amintimu nu cade cu totulu in periferi'a sinodului, inse elu cade in tempulu câtu sessiunea au fostu laolalta, sî de aceea totu spiritulu de care este adiatu, nu numai ca aru fi strainu de principiele cele mari ale Marelui Archipastoriu, dara tocm'a este o conceptiune cu totulu inrudita, sî unu eflusu din acelea.

Erau óre-care neintielegeri in sinulu societâtiei nóstre, preste cari noi amu trecutu totu-déun'a cu vederea, fiindu ca nu erau principiali, ci mai multu personali. Dara fiindu ca totusi erau stricaciósе sî dau câte odata ansa la diferintie esentiali, pre cari nu voimu a le caracterisá mai de aprópe, este bine ca s'au delaturatu sî este frumosu ca s'au delaturatu, dupa ce sinodulu sî archidieces'a s'au pusu sub scutulu principieloru Marelui Andreiu.

Diferintiele astadi au disparutu. Societatea nóstra natiunale bisericésca este astadi indreptatita a se crede ca este un'a sî nedespartita, unu trupu sî unu sufletu, care nu cunósce partide sî diferintie nici personali sî nu voiesce a le mai suferí pre aceste cu nici unu pretiu amestecate intre principiele conducatórie câtra scopulu bisericei sî natiunei nóstre spre daun'a nóstra.

Eata dara in fati'a umbrei maretie a nemuritoriului Archiereu gruparea in giuru de principie salutarie sî imbratisiare fratiésca intre frati.

Sa nu fimu veseli ? sa nu fimu mandri de sessiunea nóstra sinodale din anulu acest'a ? Sa nu o salutâmu din inima ? Sa nu vedemu noi in ea consolidarea ulterióra in tóte principiele, cari sa ne duca la scopulu câtra care amu nediuitu sî câtra care nediuimu sî vomu nesuí totu-déun'a ?

Suntemu sî veseli sî mandri, pentru ca monumentulu din 10 Aprile e pré mare sî sântu incâtu nu ne lasa nici cea mai mica indoiéla in inimile nóstre, ca ceea ce s'a facutu nu s'aru fi facutu din inim'a cea mai curata sî mai sincera, sî sinceritatea duréza mai multu, dîce proverbiulu germanu, séu tradusu in spiritulu seu : ce e sinceru e sî durabile. Suntemu veseli sî mandri ca sufletulu acestoru lucruri a fostu actualulu presiedinte alu sinodului Esc. Sea Archiepiscopulu sî sî Metropolitulu **Procopiu**, carele a condusu aperte siedintiele sinodali sî a cârui spiritu conciliatoriu a saltatu de bucuria, vediendu ca sî cea mai neinsemnata urma de disensiune dispare sî fâra de nici unu prejudetiu se aduna toti fiii in giurulu programei sî stindardului ereditu dela marele Andreiu. Asemenea, sî Archimandritulu N. Pope'a a avutu sî acum nobleti'a sî caracterulu seu cunoscutu sî a conlucratu cu sinceritatea i obicinuita la armonia inaugurata.

Multiamiti dara de primulu pasu ce'lu facuramu la umbr'a principieloru repausatului Archiepu sî Metropolitu sa sperâmu ca voru urmá sî altii dupa noi asemenea acestui'a. Sementi'a cea buna va aduce fructu folositoriu sî déca suntemu noi veseli sî mandri, viitorimea va fi sî maivesela sî mandra, câci va fi fericita cându se va vedé incungiurata de tóte pârtile cu opere grandióse sî se va vedé sî dens'a indemnata dela aceste totu maimultu sî mai multu la activitate perpetua.

Domineca in 21 Aprile se va chirotoní intru Archiereu Précuviosi'a Sea P. Archimandritu Teofilu Bendel'a, denumitu de Majestatea Sea ces. reg. de Archiepiscopu sî Metropolitu alu Bucovinei sî Dalmatiei.

Sinodulu eparchialu aradanu cu 41 voturi contr'a 2 a alesu de vicariu episcopescu sî presiedinte la consistoriulu aradanu pre parintele protopopu din Zernesci Ioanu Metianu.

Sinodulu archidiecesanu.

Siedinti'a VI.

(din 12 Aprilie inainte de amédi)

Dupa autenticarea protocolului din siedinti'a trecuta

Presidiulu face cunoscutu, ca a primitu dela senatulu epitr. pre lânga inventariu odorele pretiósele sî cel-a-laltu fondu instructu remasu de Metrop. Siagun'a in pretiu de 28,051 fl. 03 xr. sî ca inventariulu din 27 Fauru 1874 s'a datu epitropiei arch. spre pastrare.

Se ia spre sciintia cu adausulu, sa se pastredie in acte o copia de pre inventariu.

Punendu-se la ordinea dilei raportulu comissiunei pentru arondarea ppresbiterateloru cu privire la pititiunile incurse

Comissiunea propune cá :

Petitiunile ce privescu arondarea respective anecsarea unoru comune la alte ppiate sa se dee consistoriului spre resolvare.

Relativu la sustienerea ppresbiteratului Lupsi'a, pentru care s'au rogatu mai multe comune, comissiunea propune, cá petitiunile sa se respinga fiindu acést'a afacere dejá regulata in elaboratulu de arondare.

Propunerea comissiunei se primesce.

Se primesce sî propunerea comissiunei, cá petitiunea comitetului gr. or. din Agnit'a pentru intregirea parochiei sa se transpuna consistoriului archid. spre resolvire.

Dupa acést'a se incuviintiéza concediulu cerutu de deputatii V. Buzdugu, C. Dragusianu, Por. Trombitasiu sî Ion. Gramm'a.

Rogarea par. Z. Crisianu din Siordu ppiatulu Ternavei de susu pentru unu ajutoriu anualu din mil'a imp. se predà consistoriului. Asemenea se transpune consistoriului rogarea par. I. Fulea sa i se dee o recompensatiune pentru catechisare la institutele din Reginulu sasescu, cu adausulu, cá sa se iee in considerare.

Rogarea comit. par. din Sion'a pentru unu ajutoriu la cladirea bisericei se predà consistoriului.

Cererea dep. Diam. Manole pentru concediu pre durat'a sesiunei de fatia

Se incuviintiédia.

Aretarea anonima contr'a ppului Cupsi'a pentru negligenti'a acestui'a in trebile scolarie la propunerea comissiunei se primesce cu aditamentulu facutu de dep. S. Cupsi'a, cá consistoriulu sa revideze rapórtele din dîsulu ppiatu in fati'a locului sî se raportedie in sessiunea proxima despre acést'a, iéra aretâri anonime in venitoriu sa nu se mai priméscа.

Petitiunea fostului invetiatoriu Soreanu se reieptà.

La rogarea civiloru Z. sî I. Mog'a din Sebesiu pentru amelorarea stipendiloru lui Zach sî Eug. Mog'a studenti in gimn. din Sibiiu din fundatiunea Mogaiana comissiunea propune respingerea acestoru petitiuni in sensulu conclusului sin. d. 1873.

Dep. Bolog'a propune transpunerea petitiunei la comissiunea bugetaria spre considerare. Macelariu, Popescu Hanea, Schiau, spriginescu acésta propunere, carea sa sî primesce.

Presidiulu punendu la ordinea dilei raportulu comissiunei bugetarie referintele Filipescu cetesce raportulu amintitu.

Dep. cav. Puscariu aduce inainte, ca fundatiunea lui Gojdu voindu sa-si platésca detoriiele pendinte are lipsa de contragerea unui imprumutu minimum de 75000 fl., pentru care capitalu va solví pre anu 8%; fiindu ca fondurile arch. au elocatu capitalele sele cu o usura mai mica, maritulu sinodu va radicá fondurile arch. dandu imprumutulu cerutu, de acea propune :

Fundatiunea lui Gojdu cere a i se deschide unu creditu din fundatiunile arch. in suma de 75,000 fl. sî de acea sinodulu cunoscendu necesitatea se acordeze acestu imprumutu sî se imputernicésca pre Ven. Consistoriu, cá pre lânga observarea formalieloru de asecurarea sumei se realisedie operatiunea creditului cerutu.

Dep. Branu de Lemenyi privindu propunerea de sine statatóre doresce sa se puna la ordinea dilei dupa finirea bugetului, ceea ce se si apromite de presidiu.

Primindu-se raportulu comissiunei bug. in genere sî urmându desbaterea speciale referintele

Filipescu cetesce raportulu comissiunei I sî II, care se primesce nemodificatu.

Se primesce dupa acest'a :

Bugetulu archidiecesei pre anulu 1874—1875.

Bugetulu archiepiscopiei din Trans. totu pre acestu tempu.

La discusiunea asupr'a fondului Episcopului Mog'a, deputatulu

Bolog'a se róga se se puna la ordinea dilei petitiunea lui Z. sî Ionne Mog'a.

Cetindu-se petitiunea lui Z. Mog'a pentru redicarea stipendiului seu dela 100 la 500 fl. pentru a puté frecuentá unu politechnicu. iéra E. Mog'a dela 50 la 100 fl., deputatulu

Bolog'a propune aplacidarea acestoru ajutórie sî transpunerea petitiuniloru la Consistoriu spre apretiuire.

C. Stezariu arata, ca acésta rogare numai cu atacarea venitului acestui fondu menitu spre fruptificare se póte considerá.

Deput. Macelariu propune acordarea unui stipendiu de 300 fl. lânga stipendiulu de 100 fl. adeca 400 fl. pentru Z. Mog'a, iéra lui Eug. Mog'a unu ajutoriu de 50 fl. lânga cei 50 fl. adeca 100 fl.

Dep. Popescu, cu considerare, ca petentii suntu din famili'a fundatorului propune : sa se dee lui Z. Mog'a pre câtu tempu va fi in politechnicu unu stipendiu de 500 fl.; lui Eug. Mog'a pâna va fi in gimnasiu 100 fl. pre anu.

Dupa ce unii deputati spriginescu propunerea lui Bolog'a, altii a lui Popescu, dep.

Candrea propune statorirea unui stipendiu de 500 fl. pentru unu technicu sî altulu de 100 fl. pentru unu gimnasistu din fondulu mogaianu conferinde prin concursu cu consideratiune câtra urmasii fondatorelui.

Votandu-se asupr'a acestoru propuneri se primesce propunerea lui Candrea sî se statoresce bugetulu mai departe. Dupa acest'a se discutara cele-lalte pârti din bugetu sî in fine

Presidiulu pune la ordinea dilei propunerea cav. Puscariu de mai susu carea se si primesce.

Siedinti'a se incheia.

Siedinti'a VII.

(din 12 Aprile 1874. dupa amédi.)

Presiedinte : Nicol. Pope'a Vicariu archiepiscopescu.

Notariu: Anunie Moldovanu.

Siedinti'a s'a deschisu dupa amédi la 4 óre sî nefiindu protocolulu siedintiei dinainte de amédi gat'a verificarea lui s'a amanatu pre siedinti'a venitória.

Presidiulu presentéza o suplica a invetiatoriului nepotinciosu Gav. Soreanu pentru unu ajutoriu.

Petitiunea acést'a se predà simplu consistoriului arch. spre a o resólve dupa cum va aflá de bine.

La ordinea dilei se pune referat'a comissiunei esmise din anulu trecutu pentru elaborarea unui proiectu de procedura matrimoniale sî disciplinaria.

Referintele Dr. I. Borci'a aduce la cunoscinti'a sinodului, cumca comissiunea a primitu de alu seu proiectulu elaboratu de densulu sî publicatu in „Telegrafulu Romanu" Nrii 25, 26 sî 27 sî 'lu recomenda sinodului, cá acest'a sa-'lu transpuna consistoriului arch. cu acelu adausu, cá acestu Consistoriu sa-lu comunice cu consistóriele celoru-a-lalte eparchii sufragane spre dare de opiniune, iéra consistóriele nóstre tóte sa-si astérna opiniunile loru prin Escelenti'a Sea Archieppulu sî Metropolitulu nostru congresului bisericescu proximu sî totu odata doresce, cá acelea opinioni de tempuriu sa se tipparésca sî sa se impartiésca inainte de congresu deputatíloru congresuali spre pregatire, iéra congresulu proximu sa fia rogatu, cá in acésta materia se aduca inca in decursulu sesiunei sele o atare lege generale pentru intrég'a metropolia.

Dep. Bolog'a propune, cá fiindu unu elaboratu pentru procedur'a disciplinaria facutu din partea deputatului Branisce, acest'a sa se provóce, a transpune acelu elaboratu la comissiune spre censurare sî opinare, cá apoi asemenea sa se transpuna prin Consistoriu la celelalte consistórie spre a-si dá sî acestea opiniunea loru, sî in fine sa se substérna congresului proximu cá proiectu de lege din partea sinodului arch.

Deputatulu Piso 'si esprima multiemit'a fatia cu dep. Borci'a pentru elaborarea proiectului de procedura matrimoniala.

Dep. Anan. Moldovanu e in contr'a propunerei comissiunei, din motivu ca elaboratulu comissiunei aru trebuí mai intâiu sa se desbata in sinodu sî sa se primésca de acest'a cá alu seu sî numai atunci sa se recomende congresului cá proiectu de lege alu sinodului arch.

Dupa o desbatere mai lunga, la carea participara Bolog'a, Branu de Lemeni, Hanni'a, Puscariu, Pred'a, cav. Puscariu sî referintele comissiunei Borci'a

S'a primitu propunerea comissiunei in legatura cu propunerea dep. Bolog'a.

La ordinea dilei vine referat'a comissiunei pentru propuneri.

Referintele Olariu referéza asupr'a propunerei dep. Diam. Manole, cá interpelatiunile facute in sinodu sa se respunda din partea presidiului in trei dile séu celu multu in tempulu câtu tiene sesiunea, in carea s'a facutu interpelatiunea si numai in casuri mai momentuóse sa se amane pre sesiunea venitória.

Comissiunea propune trecerea la ordinea dilei preste acésta propunere relativa la interpelatiuni, fara de a se mai luá in vre-o consideratiune.

Dep. An. Moldovanu pledandu pentru propunerea din cestiune cere sa se puna la ordinea dilei si sa se pertracteze. Oratorulu o recomenda spre primire cu modificatiunea, cá terminulu de trei dîle sa remana afara.

Dep. Popa spriginesce propunerea dep. Moldovanu.

Dep. N. Cristea e pre lânga propunerea comissiunei.

Punendu-se la votu propunerea comissiunei

Nu se primesce, ci se acceptéza propunerea lui Diam. Manole.

Refer. comissiunei pentru propuneri referéza asupr'a propunerei lui Galat. Siagâu, cá protestele contr'a unei alegeri sa se intimeze in terminu de 8 dîle la comisariulu scrutinatoriu.

Comissiunea propune trecerea la ordinea dîlei sî preste acést'a propunere.

Dep. Branu de Lemenyi sî Hanea se dechiara contr'a propunerei facute de comissiune.

Dep. Fratesiu pledéza pentru propunerea comissiunei.

Cav. de Puscariu spriginesce propunerea lui Siagâu cu adausulu, cá recursele sa se intimeze in terminu de 10 dîle séu la comisariulu scrutinatoriu séu la Consistoriu.

Bolog'a e pentru propunerea lui Siagâu cu aditamentulu lui Puscariu.

Punendu-se la votu se primesce propunerea lui Siagâu cu aditamentulu cav. Puscariu.

Referintele trecendu cu referat'a la propunerea dep. Branisce facuta la punctulu 25 a sinodului din 1873 propune trecerea preste acést'a propunere la ordinea dilei.

Branisce 'sî apera propunerea sea.

Punendu-se la votu se primesce propunerea comissiunei.

Cu privire la propunerea deput. V. Rosiescu referitória la un'a colecta de 1 cr. la sufletu spre scopurile archdiecesei, comissiunea propune trecerea la ordinea dilei.

Dep. N. Cristea sî Z. Boiu spriginescu acest'a propunere. Contr'a propunerei facute de comissiune pledéza Hanea.

Cav. Puscariu spriginesce propunerea cu adausulu, ca colect'a sa se faca numai odata iu anu sî anume prin umblarea cu discu la o serbatóre mare.

Dep. Ratiu propune amanarea discussiunei asupr'a propunerei din cestiune, pâna ce va trece crisea materiale, de care sufere poporulu, sî sa se puna in lucrare la tempuri mai favorabile.

Votându-se asupr'a acestor'a propuneri:

Se primesce propunerea deput. Ratiu.

Fiindu tempulu inaintatu siedinti'a s'a incheiatu la 6 óre.

Siedinti'a VIII.

(din 13 Aprilie 1874.)

Presidiulu ordinariu.

Notariu: Dr. Il. Puscariu.

Pentru tempulu scurtu propune dep. Macelariu, de a se verificá protocolulu siedintiei premergatórie, precum sî a celei presinte pria dep. sinodali, ce au domiciliulu in Sibiiu.

Acésta propunere se primesce.

La ordine se pune raportulu comis. pentru regularea parochieloru sî dotarea preotîloru.

Referintele Branisce cetesce urmatoriulu raportu:

Comissiunea avendu la mâna actele impartasite de consistoriu pentru scurtimea tempului, nu este in positia a face propuneri meritórice, ci numai formale.

a) Ca actele sa se redea Consist. arch. cu acea insarcinare speciale, cá pâna la sessiunea venitória sa faca unu conspectu detaiatu despre tóte parochiale devenite vacante in a. 1873—1875 sî despre intregirea loru cu parochi séu administratori; precum si despre aceea ca câte parochii s'au redusu si in câte s'au potutu efectuí imbunatatirea sortiei preotiloru prin reducerea numerului preotiloru si prin aflarea de midilóce noue.

b) Ca nici o parochia nóua sa nu se intregésca pâna nu se va fi stabilitu mai intâiu pre bas'a legei dotatiunea preotului.

c) In specialu, recursulu comunei bis. Lancramu pentru dechiararea acestei parochii de clas'a II cu doi preoti, a se transpune cons. arch. cu aceea inviatiune ca parochi'a Lancramu sa nu se intregésca cu alu 2-lea preotu pâna nu se va asigurá amesuratu legei, dotatiunea si pentru alu 2-lea preotu. Cele doue propuneri dintâiu se primescu fâra desbatere; iéra in privinti'a prop. a 3 dep. Pope'a observà ca afacerea acést'a aru trebuí a se lasá forului competente admin. spre decidere conformu legei, séu déca tocmai aru voí sinodulu cá sa decida in acestu obiectu, propune amanarea desbaterei obiectului acestui'a pâna la esaminarea ante acteloru.

Tipeiu spriginesce propunerea comissiunei, carea sa sî primesce.

La ordine se pune referat'a comis. scolarie cetita prin referintele ei Miheltianu in urmatórele:

Raportulu

comissiunei scolarie asupr'a raportului senatului scol. Nr. 958|1874, despre starea invetiamentului, la insarcinarea Prévenerabilului Sinodu archidiecesanu din . . Aprile

Nr. protoc.

Ce atinge cuprinsulu raportului din cestiune in generalu elu da unu espusu destulu de esactu despre intrég'a activitate desvoltata de câtra senatulu scol. in decursulu an. tr., nu ne da inse o icóna esacta sî perfecta despre starea invetiamentului preste totu; câci unele puncte din cuprinsulu acestui raportu nu suntu destulu de desvoltate, pre cându alte puncte referitórie la conclusele sinodului din an. tr., chiaru la agendele senatului scolariu desemnate in Statutulu organicu (§. 122—131), parte suntu numai amintite cumca nu s'au pututu efectuá din lips'a puteriloru de lucru parte inse nu se face amintire despre ele.

Acestea premise, comissiunea propune cá sa se cetésca raportulu comissiunalu sî sa se ia de substratu la desbatere, reservandu-si a face propuneri la punctele singuratece a raportului, la punctele ce lipsescu sî in fine sî alte propuneri generale de interesu pentru scóle.

(Raportulu senatului scol. se cetesce.)

I.

1. La pasagiulu unde se aréta numerulu siedintieloru sî piesele incurse — de unde se vede ca din 884 piese incurse 746 s'au superatu in 11 siedintie sî 102 afara de siedintie, remanendu nesuperate 36, comissiunei i se pare cumca s'aru fi tienutu pré putiene siedintie sî doresce cá pre viitoriu cu privire la urgenti'a unoru obiecte sa se tiena mai dese siedintie.

2· Ce se atinge de visitatiunea scóleloru comissiunea propune: cá pre anulu viitoriu, de óre-ce din incidentie neprevediute cercetarea scólei din Câmpeni nu s'a pututu efeptuí conformu unei otariri sinodali, in anulu acest'a sa se faca nesmintitu; iéra ce atinge visitatiunea scóleloru preste totu sa se faca unu sistemu óre-care desemnatu din partea consistoriului sî conformu necessitâtiloru ivite dintr'o parte séu alta. Cu privire la scól'a „Radu Negru" din Fagarasiu, constatandu-se iregularitâti de natura deplorabila, comise de câtra organele administrative scol., consistoriulu s'a vediutu necessitatu de a dá Parintelui protopopu Petru Popescu o aspra infruntare pentru acele iregularitâti, ceea ce se aduce sî la cunoscinti'a Vener. Sinodu. Din ans'a acestui incidentu neplacutu comissiunea propune cá vener. consistoriu pre viitoriu sa fia cu deosebita atentiune sî priveghiare asupr'a scólei „Radu Negru" din Fagarasiu.

3. Privitoriu la punctulu 13. Comissiunea, dupa ce a constatu — computandu-se — cumca in sem. I din copiii capabili de a cercetá scól'a frecuentéza din cei dela 6—12 ani 43·5% dintre cei dela 13—15 ani, 12·7% in sem. II dintre cei dela 6—12 ani 32·1% dintre cei dela 13—15 ani 7·6% intielegendu-se copiii de ambe secse, facendu-se asemenare cu anulu trecutu de-sî in acestu anu numerulu scolariloru a crescutu: totusi se vede o proportiune nefavoritórie in percente fatia cu anulu trecutu, ceea ce inse se póte esplicá numai din aceea impregiurare câci in anulu trecutu nu intrase din 15 protopopiate rapórtele respective pentru a se puté intrebuintiá la compunerea dateloru necesarie sî cumca acele protopopiate suntu unele in cari scólele suntu mai reu cercetate, — propune, cá pre venitoriu sa se faca conspectele atâtu cele generali câtu sî cele speciali nu numai in aretarea de cifre, ci sî prin aretarea procenteloru, cá sa se póta avé in evidintia, vediendu-se câte percente dintre copii cercetéza preste totu sî câte in singuraticele protopopiate, ceea ce ni-aru infatisiá intr'unu modu chiaru starea invetiamentului sî in totalu sî specialu.

4. Privitoriu la p. D. comissiunea constatandu necessitatea imperativa de a se instruí elevii nostri din institutulu teologico-pedagogicu in horti sî agricultura propune: cá Consistoriulu sa ingrijésca de ocuparea postului profesorale pentru agronomia cu inceputulu an. scol. 1874/5. Academiculu D. Comsi'a sa se chiame din strainatate sî sa se asiedie de profesoru (de economia) sî ca consistoriulu sa se ingrijésca sî pentru procurarea unui pamentu potrivitu pentru esercitiele de horti- sî agricultura.

5. Privitoriu la p. E. Comissiunea propune cu majoritate cá luându in considerare miseri'a sî scumpetea ce domnesce astadi in tiéra, ajutoriulu pentru invetiatori, care pâna acum a fostu 1000 fl. sa se radice la 3000 fl. v. a. intrebuintiandu-se nu numai pentru ajutorarea celoru seraci, ci sî pentru ulteriór'a cualificare a invetiatoriloru in generalu.

6. Privitoriu la p. F. Comissiunea avendu in vedere insemnatatea acestei cestiuni sî constatandu, ca in Stat. org. nu suntu dispositiuni speciali pentru astfeliu de casuri, cá pre viitoriu astfeliu de controverse de competintia sa nu mai aiba locu propune cu maioritate: cá conferirea stipendieloru sî alegerea profesoriloru dela institutulu teologico-pedagogicu sa le declare cá tienatórie de competinti'a consistoriului plenariu.

7. L. p. G. Comissiunea propune a) cá pre viitoriu sa se arete si numerulu catichumeniloru asternendu-se in clasificatiunile de pre amendóue semestrele, precum sî ca unde nu se afla catecheti asiediati, b) sa se faca o consemnare despre tóte cârtile scolarie introduse in institutele nóstre de invetiamentu sî autorisate de câtra Consistoriulu nostru archidiecesanu, sa nu se admita pentru propunere in scólele nóstre de invetiamentu nici o carte scol. pâna nu se va incuviintiá sî aprobá de câtra Consistoriu sî resp. Sinodu.

8. La p. I. a) Luandu-se cu parere de reu la cunoscinti'a cumca atâtea concluse ale sinodului din an. tr. — dintre cari parte mari sî urgente — nu s'au efectuitu, comissiunea propune cá acele concluse Consistoriulu sî resp. senat. scol. sa le duca câtu mai curendu in indeplinire, b) Asemenea propune, cá conditiunile pentru adoptarea principiului reciprocitatiei in afacerea scóleloru unite facia cu greco-catolicii sa se stabileze de câtra senatulu nostru scolariu in contielegere cu organele respective din partea greco-catoliciloru sî numai dupa ce acestea se voru fi primitu sî aprobatu sî de câtra Consistoriulu plenariu sa se puna acestu principiu in lucrare.

II. Cu privire la unele defectuostâti ale raportului — sî pre care comissiunea le-au aflatu in urmatórele:

1. Lipsescu datele generali sî speciali despre starea fonduriloru scóleloru nóstre confesionali sî feliulu salarieloru, 2. Regulamentulu internu de invetiamentu pentru scólele poporale, secundarie sî superióre. 3. Nu s'a tiparitu tabele pentru datele statistice scolare, 4. Nu s'a aretatu numerulu incaperiloru de scóla sî in câte scóle copiii sî copilele invétia despartîti sî in câte impreuna. 5. Nu s'a facutu regulamentulu pentru esaminarea profesoriloru de teologie sî pedagogie. 6. Nu s'a dusu in deplinire conclusele cuprinse pt. (95, 96, 97, 98 120, 121)·(aceste a se vedé in protocolulu din anulu trecutu. 7. Nu se arata ce s'au facutu pentru ulteriór'a perfectionare a invetiatoriloru (§ 122 pt. 3 din Statutulu organicu), câti invetiatori suntu profesori, câti definitivi, câti cu — câti fâra esamenu de cualificatiune. 8. Lipsesce aretarea despre starea cassei formate din taxele esamineloru (§ 196). 9. Nici o propunere pentru meliorarea trebiloru scolare nu s'a facutu (129.) 10. Nu s'a mintesce nimicu despre conferintiele invetiatoresci (§ 130). 11. Nu s'a amintesce nimic'a nici despre adulti. — Comissiunea propune: de óre-ce punctele aici aretate pentru insemnatatea loru trebuiá se intre in cadrulu raportului senatului scolariu, Vener. Sinodu se indatoredie pre senatulu scolariu cá in viitoriu la compunerea raportului scolariu anualu se ia stricta privire atâtu la conclusele sinodali referitórie la invetiamentu, câtu sî la §§ 122,—131 din St. organicu, ceea ce in anulu acest'a nu s'a facutu in modu suficiente.

III. Ca referitoriu la imbunatatîrea sî inaintarea invetiamentului preste totu comissiunea are onóre a face urmatórele propuneri generali:

1. Senatulu scolariu pâna la sessiunea anului venitoriu se faca raportu, ca care scóle suntu provediute sî incâtu suntu provediute séu nu suntu provediute cu midilócele necesarie de invetiamentu. 2. Considerându importanti'a cea mare sî folosulu celu avantagiosu ce aducu cursurile suplinitórie pentru ulteriór'a cualificatiune metodico-didactica a invetiatoriloru populari comissiunea propune, cá spre acestu scopu intréga archid. sa se imparta in cercuri potrivite, sa se denumésca câte unu conducatoriu dintre invetiatorii cei mai harnici sî s-ai indatoredie pre invetiatorii populari a se intr'uní pre unu tempu de 2—3 septamani la ascultarea acestoru cursuri. Spre spriginirea acestor'a acolo unde ppresbiteratele singuratece nu aru fi in stare a purtá singure spesele recerute, sa i se puna senatului scolasticu la dispositiune o suma corespundietória din cele 3000 fl. puse in bugetu pentru ajutorarea invetiatoriloru.

3. Comissiunea vediendu din tóta starea scóleloru nóstre urgent'a trebuintia a unui regulamentu internu atâtu pentru scólele normali sî populari câtu sî institutulu nostru teologicu-pedagogicu — propune cá senatulu scolariu se intreprindia câtu mai curendu compunerea acestui regulamentu. 4. In privinti'a Cartiei I de cetire a dlui prot. sî profesoru I. Popescu, comissiunea propune cá sa se admita in scólele nóstre popularie pre lânga a par. Zach. Boiu. Asemenea gramatic'a romána pentru scólele populare, de dlu protosincelu sî prof. Dr. Il. Puscariu, esamenata sî recomendata prin Cons. archid. se recomenda spre admitere in scólele nóstre. Totu odata comissiunea propune cá Ven. Sinodu sa-si esprime dorinti'a cá pre viitoriu auctorii de carti scolastice se 'sî dea manuscrisele spre censurare senatului scolariu sî acelea sa se tiparésca in Tipografi'a nóstra archidiecesana care din parte se va ingrigí cá sa fia bine adjustata cu tóte cele necesari spre tiparirea de carti bune scolastice.

5. Comissiunea mai propune: Pentru ducerea afaceriloru interne a senatului scolariu sa se faca unu regulamentu normativu pentru de a poté avé o buna evidintia. —

Inchiaiendu raportulu seu comissiunea scolara, dupa ce a indicatu in câtu-va la cunele ce se manifestéza in activitatea de pâna acum'a a senatului scol. 'sî esprima in genere dorinti'a cá aceste, avendu in vedere importanti'a causei, de care se ocupa, sa-si incordeze tóte puterile, pentru cá sa delaturedie relele, care bantue scólele nóstre confesionale din archidiecesa sî sa caute a dá afaceriloru nóstre scolare directiunea sî avensulu ce-'lu pretinde spiritulu tempului sî positiunea nóstra bisericésca — nationala. —

Asupr'a acestui raportu deschidiendu-se desbatere generale

Deput. Cav. Puscariu distinge pârtile principale ale raportului, indigita la aceea ce aru fi in genere necesariu a se face intr'o directione sî intr'alt'a, constatédia ca dupa impregiurârile nóstre dupa midilócele ce au statu la dispositiune senat. scolasticu amesuratu asceptariloru, ce se potu face dela persóne singuraiece sî dela unu referinte scolasticu, care este reclamatu de necesitâti in launtru sî in afara — s'au facutu destulu; propune de a se pune Consistoriului la dispositiune midilóce mai largi sî atunci sî lucrârile acestui'a voru fi mai cu sporiu. Prelânga aceste observatiuni propune primirea in generalu a acestui raportu.

Popescu constatandu, ca comis scolara au fostu la inaltimea missiunei ei, dupa raportulu auditu si doresce, cá pre venitoriu sî trebile celor a-lalte senate acelui bisericescu sî acelui epitropescu sa se dea spre referare la atari comissiuni esmise din sinulu sinodului. Cu acestea inchiandu-se desbaterea generale se trece la cea speciale.

Cetindu-se punctu de punctu se primesce pt. I alu com.

La p. 2 ref. scol. observà, ca la visitatiune in anulu espiratu au avutu in vedere mai de aprópe visitatiunile pentru care au fostu insarcinatu specialu de consistoriu.

Moldovanu constatandu necesitatea visitatiuniloru sprigineşce propunerea comissiunei.

Macelariu sprigineşce propunerea comissiunei.

Dep. Cristea recunoscendu necesitatea visitatiuniloru scolare face urm. propunere:

De óre-ce unu omu singuru nu este in stare in decursulu unui anu a visitá scólele in o arch.diecesa asiá estinsa, cum este a nóstra; — este inse o dorintia justa sî trebuinciósa constatata de a se visitá scólele câtu mai curendu propune, ca in anulu acest'a cons scol. sa se ingrigésca de facerea visitatiunei dupa trebuintia in intrég'a archidiecesa.

Dep. Macelariu e de parere a propunerea dep. Cristea sa se amane pâna la finea referatei cá o prop. de sine stata'óre.

Piso aratandu prin casuri concrete lips'a visitatiuniloru scol. propune sistemisarea a 2 inspectori scol. sî darea medilóceloru necesarie.

Popescu sprigineşce pre Macelariu pentru amanarea propun. deput. Cristea.

Mesiot'a face urmatórea prop.:

Fiindu necesitate imperativa, ca visitatiunea scol. nóstre confes. sa se faca in modu mai estinsu se invita senatulu scol. cá sa o faca acést'a luându in ajutoriu spre scopulu acest'a afara de referinte sî pre alti asesori ai senat. scol.

Metianu este pentru propun. lui Cristea.

Pope'a sprigineşce in principiu prop. lui Cristea, dara in privinti'a modalitâtiei este de parere de a nu se esmite comisari numai din senulu sen. scol., ci sa se delege sî alti barbati din afara.

Cav. Puscariu sub consensulu sinodului dà esplicaciune prop. dep. Cristea in acelu intielesu, ca senatului scolasticu ii stà deschisa calea a-si alege pentru visit. scol. barbati din sinulu consist. fia dintr'unu senatu séu din tr'altulu fia sî din afara — recomenda prop. dep. Cristea, carea se primesce.

In privinti'a celoru amintite de com. despre scól'a „Radu Negru“ din Fagarasiu la dorinti'a dep. Hanni'a dà ref. scol. unu raportu detaiatu despre cele aflate, care tóte sinodulu le ia cu regretare la cunoscintia.

Se primesce p 2 alu comissiunei.

P. p. 3 4 alu comissiunei scol. se primescu.

P. 5 se reléga a se decide la bug. scol. care s'au amanatu pâna dupa seversirea refer. scol.

La p. 6 dep cav. Puscariu se dechiara intielesu cu prop. comis. in modu prov. inse pentru evitarea a târoru indoiele precum este sî competinti'a — sa se insarcinedie consist. archid. plenariu de a elaborá unu regulamentu internu alu afaceriloru sele sî ale fiesce-cârui senatu in specialu.

Popescu doresce cá cele intemplate in consistoriu sa se ia de astadata simplemente spre sciintia cá fapta complinita.

Pope'a sprigineşce prop. deput. Puscariu cu atâtu mai multu cu câtu consistoriulu inca de mai nainte au cugetatu la lucrulu acest'a.

Propunerea comissiunei dimpreuna cu a deputatului Puscariu se primescu.

P. p. 7 sî 8 ale comis. scol. se primescu.

Partea a II a raportului privitóre la unele elaborate ce au a se pregatí pre venitoriu se primesce.

Din a III se primesce p. 1 fâra observare; iéra la p. 2 este Metianu contr'a prop. comis.

Boiu sprigineşce prop. comis.

Cristea propune, cá conferintiele sa se reformedie precum au fostu in anii 1863-4.

Pope'a propune, ca conferintiele invetiatoresci de pâna acum se coincida cu cursurile prop. de comissiune, contopindu-se intr'una.

Se primesce p. 2 esecutatu in intielesulu prop· dep. Pope'a afara de partea atingatóre de bugetu carea se reléga la bugetu.

P. 3 se primesce.

P· 4 s'au resolvatu prin prop. dep. Puscariu la I. p. 6 p. 4 alu com. scol. se primesce pâna in fine.

4. La ordine se pune bugetulu scolasticu a cârui decidere se amanase.

Ref. com. buget. Filipescu cetesce din raportu positiele cestionate; dà unele esplicaciuni despre starea fonduriloru sî propune, ca fondulu sidocsialu remanendu intactu sa se acopere trebuintiele scolastice din fondulu A sî B seminarialu cu 3000 fl. precum s'au propusu sî din partea comis. scol.

Dupa o desbatere scurta se primesce.

Puscariu propune sî pentru visitatiunea scolara urcarea sumei de pâna acum.

Branu sprigineşce pre Puscariu.

Protos. Puscariu doresce cá de óre-ce este constatata necesitatea inspectiunei pre lânga lucrurile sele sî a celoru strensu bisericesci sî economice sa se esecute inspectiunea in tóte 3 directiunile: dupa unu planu mai generalu — spre a se economisá in bani sî in tempu; astu-feliu regulandu-se inspectiunea nu este in contr'a crescerei acestei positiuni.

Boiu este invoitu cu prop. dep. Puscariu sî propune urcarea acestei sume dela 600 la 1000.

Metianu primesce prop. deput. Boiu cu adausulu cá scólele acele sa se visitedie cu preferintia unde e necesitatea mai mare.

Se primesce prop. dep. Boiu cu adausulu de Metianu.

La positi'a medicului primita de sinodu cu 200 fl. cav. Puscariu 'si esprima dorinti'a sea consemtita de mai multi deputati sinod. cá sa se lucre intr'acolo, cá la institutulu nostru archidiecesanu sa se institue prelegerea de medicina forensa (poporale), ivindu-se necesitatea acést'a atâtu de tare la poporulu nostru; si din acestu punctu de vedere aru fi pentru viitoriu pentru urcarea sumei pre anii venitori.

Celelalte positiuni din bugetu se primescu precum s'au propusu de comissiune.

La ordine se pune bugetulu casei.

Referintele comissiunei propune:

1) Cá diurne s'a pusu pre dî 2 fl. iéra viaticu 1 fl pre drumu ne feratu si 50 xr. pre drumu feratu pentru milu.

2) Ca din colectele ce s'au adunatu pâna acum sa se acopere spesele dep. din afara; iéra cei din locu se primésca dupa ce se voru incasá restantiele.

Se primesce.

Dep. Puscariu renuncia la sum'a de 26 fl. in favórea fondului arch. pentru acop. spes. sinodali; Pope'a, Boiu Protos. Puscariu, Cristea, Popescu, Fratesiu renuncia la diurnele, ce le competu asemenea in favórea acelui fondu iéra deput. Bolog'a, Hanni'a, Metianu, Branu, Macelariu renuncia la diurnele loru in fav. celoru arsi din comun'a nóstra bis. Dobr'a.

Acestor'a si acelor'a se recunósce din partea sinodului multiamita protocolara.

Comissiunea se esprima in privinti'a propunerei consistoriale despre modalitatea acoperirei speseloru sinodale dupa modalitatea de pâna acum!

Filipescu din contra propune:

Pentru incasarea speseloru sinodali sa se decida ca fia-care parochia are a conferí o suma proportionata adeca dela 50 xr. in susu sî déca din sum'a intréga incursa, dupa acoperirea competintiei deputatiloru aru resultá óre-care prisosu, acel'a va merge in fondulu sinodalu.

Baracu descoperindu, ca comun'a bis. dela bis. cu (hramulu s.-lui Nicolae din Brasiovu au decisu a conferí din lad'a bis. in totu anulu cu 100 fl. pentru sinodulu arch.) la prop. dep. Pope'a sinodulu ia spre placuta cunoscintia acést'a sî se esprima recunoscinti'a protocolara, pre lânga insarcinarea ca prin dlu ppu concerninte — sa se aduca la cunoscinti'a numitei comune bisericesci.

Metianu propune, cá spesele sinodali sa se acopere din ladîle bisericesci, incâtu nu ajungu colectele particulare.

Hanni'a propune, cá fia-care cercu sa se ingrigésca pentru spesele deput. sei.

Patiti'a sî Piso este contr'a prop. lui Hanni'a.

Se primesce propunerea comissiunei.

Escelenti'a Sea Dlu presied. alu sinodului constatandu cursulu celu linu sî plinu de sporiu alu membriloru sinodali, sî mai alesu convingendu-se de iubirea sî increderea ce i-o au manifestatu sinodulu nostru archidiecesanu fatia de Esc. Sea, carele in acestu anu pentru 1-a óra au ocupatu loculu de presiedinte alu sinodului archidiecesanu — multiamesce dloru deputati pentru zelulu, bunavointi'a sî alipirea loru câtra densulu, in terminii cei mai miscatori, i róga cá sî pre viitoriu sa i se pastredie acésta iubire sî incredere sî se conlucre cu acelasi zelu pentru binele sî prosperarea bisericei nóstre ortodocse romàne, sî in fine impartasîndu binecuventarea archierésca membriloru sinodali dechiara siedinti'a de adî sî cu acésta sessiunea presinta de inchisa.

Dlu dep. N. Pope'a facendu una reprivire asupr'a obiecteloru ce s'au pertractatu in decursulu sessiunei din acestu anu recunósce sporiulu celu mare ce s'au facutu spre inaintarea trebiloru nóstre bis. scol. sî fundationale precum au fostu proiectulu pentru arondare a protopopiateloru, regularea parochieloru sî imbunatatirea stârei preotiloru, apoi pentru procedur'a matrimoniale sî disciplinaria, precum si a altoru obiecte de importantia afundu taietória in regularea trebiloru nóstre bis. Sporiulu acest'a in lucru, carele a intrecutu pre alu tuturoru sinódeloru de mai nainte 'lu ascrie simtiului celui bunu alu dloru deputati sinod. sî in specia, tactului sî blandetiei parintiesci a Esc. Sele, cu care conduse presidiulu sinodalu — supunendu-se pentru binele bisericei laborei acestei'a grele. I doresce cá Ddieu sa-lu intarésca in sanetatea sea, cá sî pre viitorie se póta conduce Biseric'a nóstra la limanulu doririloru.

Sinodulu sub strigâri repetîte de: „sa traiésca Escel. Sea“, parasesce sal'a siedintieloru.

Dela sinodulu aradanu.

Cá sa aiba publiculu sciintia si cunoscintia si despre acestu sinodu reproducemu din „Lumin'a“ urmatórele:

Sinodulu eparchiei nóstre aradane si estu tempu a inceputu lucrârile sele in Duminec'a Tomei, conformu prescriseloru statutului organicu. Dupa pracs'a sî obiceiulu bisericei orientale inceputulu s'a facutu cu celebrarea santei liturgii sî chiamarea duchului sântu, la cari a pontificatu Présânti'a Sea dlu episcopu diecesanu cu o asistintia numerósa de protopresbiteri si presbiteri.

Seversindu-se in biserica ceremoniele premergatórie, deputatii sinodali se adunara in sal'a cancelariei episcopesci, unde se tienu siedintiele sinodali. Numai decâtu se esmisa o deputatiune de trei, cá se invite pre Présânti'a Sea dlu episcopu a ocupá scaunulu presidialu la sinodu, carele intre aplause numeróse sî strigâri de „sa traiésca“ ocupa presidiulu, sî prin o cuventare alésa, sesiunea ordinaria a sinodului eparchialu o dechiara de deschisa. Cuventarea Présântiei Sele a fostu de odata sî programulu maretiu, ce episcopulu nostru constitutionalu sî l'a defiptu intru realisarea mareloru sî nobileloru intentiuni, ce le are fatia cu eparchi'a sî turm'a incredintiata archipastoriei Sele. In decursulu vorbirei adese ori a fostu intreruptu de aplausele membriloru sinodali, iéra accentuandu perderea mare ce a suferitu biseric'a nóstra prin mórtea marelui pastoriu Andreiu Siagun'a — o jele nespusa sî o intristare adenca petrunsa inimile celoru presenti, recugetandu la faptele maretie ale regeneratoriului sinodalitâtiei nóstre bisericesci.

Inca cu septamâni si luni nainte se ivisera ingrigirile mari pentru sórtea viitória a fonduriloru bisericesci comune cu dieces'a Caransebesiului. Astu-feliu indata la siedinti'a prima se otarí nainte de tóte caus'a fonduriloru sa se desbata, cá un'a ce privesce interesele celoru dóue diecese, avendu sinodulu a comunicá decisulu seu si cu sinodulu dela Caransebesiu ; totusi acésta cestiune abiá la a cincea dî fu resolvita de sinodu. Desbaterile asupr'a cestiunei au fostu de totu interesante.

Sinodulu de Caransebesiu dejá adoptase proiectulu de regulamentu lucratu in Timisiór'a de comissiunea sinodala ad hoc, pre cându la noi se ivira trei pareri in privinti'a administratiunei ; un'a ca : fondurile sa se imparta intre ambele diecese, a dóu'a, cá acele sa se administredie in comunu la Timisiór'a sî a trei'a, ca totu in comunu sa se administredie inse la Aradu, si acést'a erá parerea minoritâtiei din comissiunea ce a lucratu proiectulu de regulamentu, dara apoi in decursulu desbateriloru ce s'au tienutu intr'o conferintia de trei óre, minoritatea acést'a se uní cu cei'a, cari pretindeau impartirea fonduriloru, sî asiá desbaterile au decursu numai in dóue directiuni esentialminte opuse. Impartirea fonduriloru, ori administratiunea loru comuna la Temisiór'a erá intrebarea, ce trebuiá resolvita. Afara de disputele infocate din conferintia la cari au luatu parte mai multi oratori, precum Vincentiu Babesiu, Lazaru Ionescu, Georgiu Pop'a, Ioanu P. Desseanu, Parteniu Cosm'a sî altii, fia-care parte mai desemnà câte doi oratori in sinodu. Din partea celoru pentru administratiunea comuna se desemnara domnii : Dr. Alesandru Mocioni si Vincentiu Babesiu, iéra din partea celoru pentru impartire se desemnara Ioanu Popoviciu Desseanu sî Parteniu Cosm'a.

A fostu siedinti'a in care s'a desbatutu acésta importanta cestiune, cea mai interesanta din tóte câte a tienutu sinódele de pâna ací in ea s'a formatu punctulu de manecare spre binele sî inflorirea bisericei nóstre natiunale. Primulu oratoru, carele a vorbitu la acést'a in sinodu a fostu Dr. Ales. Mocioni. Atâtu agerimea spiritului câtu sî oratori'a eminenta a acestui barbatu mare a ingrigitu multu partea ce pledá pentru impartire, dara luându apoi cuventulu Ioanu P. Deseanu, prin o vorbire de dóue patrare de óra, analiséza cestiunea din punctu de vedere alu practicabilitâtiei, sî refrange motivele aduse de Dr. Mocioni pentru administratiunea comuna la Temisiór'a. A mai vorbitu dlu Babesiu sî Cosm'a, apoi dupa desbaterile aceste punendu-se tréb'a la votare secreta, cu maioritate de voturi s'a otaritu ca : fondurile sa se imparta dupa numerulu sufleteloru intre ambele diecese, Aradu sî Caransebesiu.

Acést'a a fostu cestiunea cea mai importanta dintre tóte câte s'a ventilatu in sinodu pâna acum'a. Siedintiele sinodali inca nu s'au incheiatu sî mai asteptâmu resultate in multe cause, ce privescu interesele nóstre sî ale bisericei sî din alte puncte de vedere. Pâna eri s'a censuratu numai raporturile dela plenulu consistórieloru, raportulu epitropiei provisorie a fonduriloru, sî raportulu dela senatele bisericesci. Unu incidente neplacutu a aparutu alalta-eri in sinodu ; cinci membrii epitropiei provisorie, alesi din partea acestui sinodu si-a datu demisiunea, avendu sinodulu eri sa suplinésca locurile loru prin alegerea altor'a.

Preste totu altcum, lucrârile sinodali au decursu sî decurgu in armoni'a sî ordinea cea mai buna. Intre dispusetiunile aduse pâna ací mai insemnata este modificarea decisului sinodalu din anii trecuti cu privire la cualificatiunea teologiloru. Lips'a de preoti in cele mai multe pârti ale diecesei este destulu de invederata. Astu-feliu cá poporulu se nu remana fâra pastori sufletesci, au trebuitu negresitu, ca pentru parochiele serace la cari nime dintre cei cu 8 clase nu se resolvescu, sa se admita in teologia sî teneri cu cualificatiune mai putiena ; inse de aici nu este iertatu a deduce o regula generale pentru toti. Cunoscendu noi bunele intentiuni sî viu'a interesare a archipastoriului nostru, fatia de poporulu seu credinciosu, suntemu deplinu incredintiati, ca prin acésta dispusetiune luminarea sî bunastarea poporului intru nimicu nu va fi alterata. N.

Varietâti.

(†) Iosifu Orbonasiu cu soci'a Anastasi'a fiicele Elen'a sî Veturi'a — Ann'a Orbonasiu veduv'a Basi'a cu fiii Victoru, Corneliu sî Eugeni'a — Ioanichiu Olariu cu soci'a Ecaterin'a nasc. Orbonasiu sî Iuliu Orbonasiu in aloru precum si celoru-lalti consângeni nume cu anim'a infranta de dorere aducu la cunoscintia, ca Preiubitulu loru pariute Ioane Orbonasiu de Vajda-Hunyad, protopresbiteru gr. or. Tractului Iliei in 62-lea alu vietiei sî 42-lea anu alu pastoriei sele in 22/10 Aprilie 1874 la 10 óre in nópte in urm'a unui morbu greu sî-au datu sufletulu in mân'a creatorelui.

Remasitiele corporali se voru petrece pentru etern'a odichna in cimiteriulu gr. or. din locu la 12/24 Aprile — la care actu de condolentia suntu invitati toti consangenii amicii sî cunoscutii. „Fia-i tierân'a usióra sî memori'a binecuventata.“

Unu scurtu tractatu despre institutele de corectiune.

(urmare sî fine.)

Repunerea din clase mai bune in clase mai rele de regula urmédia dupa abateri si pedepse disciplinarie, sî anume din clas'a I-a, a eminentiloru se repune cine dupa ori ce abatere disciplinaria, ce trage dupa sine sî pedéps'a disciplinaria. Cá unulu ce se afla in clas'a a II dupa o pedépsa disciplinaria sa se repuna séu ba ? depinde dela calitatea abaterei sî dela prejudecarea directiunei.

Repunerea atâtu din clas'a I câtu sî din a II se face totu-déun'a in clas'a acea, in care fusese pusu detienutulu intâi'a-si data la intrarea sea in institutu. Dupa ce care-va se repune, se póte avansá de nou de regula iérasi numai dupa o portare buna sî dupa implinirea terminului prefiptu pentru avansare.

La casu de lipsa se formédia inca o clasa a inteligentiloru, in care se punu individii inteligenti, déca nu suntu recidenti. Acesti'a inse numai in privinti'a localitâtiei formédia o clasa separata, iéra in privinti'a beneficieloru sî favoruriloru apartiene fia-care dintre ei acelei clase sî subclase, ce o pretinde etatea sî statulu morale alu unui'a séu altui'a.

Despre resultatulu nesuintieloru privitórie la coregerea detienutiloru

In privinti'a indreptariei detienutiloru 'sî facu ómenii imaginatiuni fórte varii sî curióse.

Unii privescu oper'a coregerei asemenea unei masine, ca adeca atrapatu fiindu criminalistulu, prin ascultare, acusare, sî judecare, prin estradarea lui in institutulu corectoriu, prin revist'a tienuta asupr'a vietiei lui din partea preotului, desteptându-se consciinti'a, este pocnitu, sî inmuindu-i-se inim'a cá cear'a, indata se potu imprimá in ea totu feliulu de forme nobile : din partea preotului crucea, inim'a sî anghir'a, cá simbole a religiunei, din partea directorelui fascele, cá simbolu alu virtutiei civile ; din partea invetiatoriului chipulu Minervei, cá simbolu alu intielepciunei, sî asiá modelulu unui omu bunu sî indreptatu aru fi gat'a.

Altii cugeta sî vorbescu, ca tóte ostenelele sî nesuintiele, ce se punu pentru indreptarea criminalistiloru, suntu zadarnice, sî fara de nici unu resultatu doritu.

Cei dintâiu, optimisti in gradulu superlativu, nu cunoscu greutâtile sî resultatele cele adese-ori dubie séu nemultiamitórie ale educatiunei preste totu, sî cu atât'a mai dubie sî nemultiamitórie ale unei educatiuni supletórie sî corectórie.

Cei din urma, pesimisti fara margini, despretiuescu insasi educatiunea. Óre déca tocmai pedagogulu celu mai renumitu nu póte face din toti elevii sei acei'a ce doresce, urmédia ca s'a omitu insesi educatiunea ? Resultatele, cele producu institutele corectórie preste totu suntu multiamitórie. Eara déca se afla inca multi criminalisti invechiti, cu deosebire furi recidenti, asupr'a câror'a pré putienu séu mai nimic'a nu potu influintiá institutele corectórie, urmédia, cá sa despretiuimu cu totulu aceste institutiuni sî sa ne intórcemu iérasi in seculii barbarismului sî intunerecului ?

Cu totulu astfeliu se are lucrulu. Sciu eu insumi fórte multi din cei ce s'au eliberatu din acestu institutu, cari au invetiatu in institutu a cetí sî a scrie bine, precum sî cele patru specii din calculatiune, si au câstigatu cunoscintie multiamitórie sî frumóse din religiune, au invetiatu un'a séu alta meseria, sî astadi vietiuescu cu onóre sî dreptate.

Despre cei ce suntu judecati pentru vatamâri grele trupesci sî pentru omoruri se póte dice in genere, ca dejá la intrarea loru in institutu suntu petrunsi de parere de reu, sî se afla pre calea indreptârei. Dara cercându in speciale sî mai adencu, afla omulu ca sî intre acesti'a, cá sî intre criminalistii de altu soiu se afla fórte multi inca, cari punu vin'a pre ursita, séu pre betia, séu pre alta iritatiune, séu pre alte impregiurâri, cari nu judeca sî nu cunoscu marimea faptei, sî adese-ori lamentédia nu pentru ca au seversitu fapt'a, ci pentru ca i au judecatu. Multi, cari inca nu au fostu stricati moralmente s'au stricatu in carcerile preventive comitatense, unde au fostu inchisi sî au petrecutu la olalta cu criminalistii cei mai stricati. Unii la intrarea loru in institutu nu au inca o cunoscintia despre religiune, despre Ddieu, detorintiele loru fatia cu Ddieu sî câtra deaprópele, ba nu sciu póte nici rostí cu cuviintia o rugatiune. Eara de alta parte suntu altii, cu capulu plinu de totu feliulu de cugete rele, sî cu prejudetie, cu anim'a plina de credintia desiérta, sî de dorintie criminali. Din privirea loru cea selbateca, din purtarea loru cea rece, din vorbele laconice, séu apoi lungi sî cu totu feliu de frase, sî de desvinovatire de sine, nu poti cetí sî aflá altu ce-va, fara neincredere, indiferentismu, despretiu, o judecata scalciata despre alu meu sî alu teu, o inima stricata, incâtu totu internulu 'lu poti asemaná cu unu pamentu pustiu, pre carele au crescutu sî s'au radacinatu totu feliulu de spini sî polomida, incâtu nu sci sa te infioredi, séu se-i compatimesci, incâtu 'ti vine sa eschiemi cu mirare sî machnire: Ddieule ! acést'a este creatur'a ta cea nobila, ce pórta chipulu sî asemenarea ta ?! Acest'a este omulu, a cârui'a tienta este perfectionarea ?

Şi acest'a se tiene de plas'a aceloru fiintie rationali, câtra cari au disu invetiatoriulu lumei : „Fi-ti deseversiti precum sî Tatalu vostru celu din ceriuri au fostu deseversitu ?“

Ací se cere studiu, se recere pracsa, se recere taria sufletésca, se receru cunoscintie despre natur'a sî caracterulu ómeniloru, se recere pedagogia, psichologia, cá sa se póta incepe sa se póta continuá sî desvoltá cu succesu oper'a coregerei séu indreptârei fatia cu astfeliu de individi.

Preste totu suntu fórté suprinsi criminalisti, cându vedu sî esperiadia din ce in ce mai multu tractarea cea umana sî parintésca din institutu, cându se convingu, ca in oper'a coregerei loru lucra nisce motive sublimi sî curate. Intre ramurile operei de coregere se numera cu deosebire : disciplina, scóla si bibliotec'a — servitiulu divinu si pastorirea sufletésca — cultur'a morale religiósa, industri'a sî meseri'a — cultur'a in chiamarea omului, sî visitele.

Cu dreptu cuventu dice Kühne, ca momentele cele mai insemnate ale operei indreptârei, adeca starnirea sî intarirea moralitâtiei in sensulu celu adeveratu remanu totu-déun'a pre spetele preotului. Sî fericitu este institutulu acel'a, in carele preotulu lucra din o vocatiune interna, cu interesu curatu sî invapaiatu, fâra sensualitate morbósa, sî in deplina consonantia cu regulamentulu casei. Indata ce detienutulu capeta incredere in preotulu seu, au pasitu pre calea indreptârei.

Precum este art'a in clas'a de josu talentu sî deprindere, iéra in clas'a mai inalta sciintia, asiá este moralitatea la clas'a de josu a ómeniloru de regula o miscare naturale sî dedare, iéra in clas'a superióra este o intielegere a ordinei morale din lume, o convictiune despre pretiulu morale, séu despre veritatea, ca in interesulu comunu 'sî afla fia-care sî interesulu seu propriu, sî o vointia tare sî libera, de urm'a acestei convictiuni. Numai atunci este penitentulu indreptatu, cându vointi'a acést'a s'au intaritu astfeliu, incâtu ea remâne neclatita sî atunci cându nu-'lu urmaresce nemidilocitu constringerea sî amenintiarea legei statului.

Incâtu se póte ajunge scopulu acest'a, aterna preste totu dela sistemulu institutului dela cualitatea individului, dela durat'a tempului de pedépsa, dela probitate preotului, directorului sî acelui'alalt'u personalu dela institutulu corectoriu, sî dela chiarulu lui Ddieu.

Titu Gheaj'a
preotu gr. or. la institutulu regescu de corectiune din Gherl'a.

Raportu comerciale.

Sabiiu 28 Aprile n. Grâu 4 fl. 67 xr. frumosu, 7 fl. 13 xr. mestecatu, 6 fl. 80 xr. cualit. infer. ; secar'a 5 fl. 7 xr. pâna 4 fl. 80; orzu 4 fl. 33 ; ovesu 2 fl. pâna 1 fl. 3 xr.; cucuruzu (porumbu) 3 fl. 87—4 fl. — xr.; cartofi 1 fl. 73 xr. galét'a austriaca.

Cânep'a 18—20 fl. maj'a.

Lintea 6 fl 67 xr.; mazarea 6 fl. 67 xr., Fasolea 5 fl. 67 xr.

Fenu legatu 1 fl 30, nelegatu 1 fl. 10 xr., paie lungi 80 xr., scurte 70 xr, maj'a.

Lemne de focu 8—10 fl. stang. austr.

Carnea de vita 18—22 cr. p., de porcu 28 xr. Unsórea 79 xr. pâna la 1 fl. 20 cup'a.

Concursu.

Pentru parochi'a vacanta gr. or. din Cristiori protopresviteratulu Zarandului se escrie prin acést'a concursu pâna in 12 Maiu a. c. in care dî va fi si alegerea.

Doritorii de a competá la acést'a parochia carea este clasificata de o parochia de cl. a III (trei'a), au a-si indreptá petitiunile loru instruate in sensulu statut. org. la subsemnatulu in Bradu (cot. Zarandului) pâna la terminulu susu amintitu.

Bradu 15 Aprile 1874.

In cont elegere cu comitetulu parochialu.

Nic. I. Miheltianu,
prot. gr. or. alu Zarandului.

(1—3)

Concursu.

Devenindu in vacantia, un'a din cele dóue parochii din Resnovu, in protopopiatulu Branului, — clas'a intâia, cu 302 familii, séu 1278 suflete ; pentru rentregirea ei se escrie concursu, pâna la 30 Aprilie a. c.

Emolumintele acestei parochii suntu :

1. Venitulu dela tacsele stolare sigure, — regulate prin autoritâtile competinte, — apoi acel'a dela umblarea cu S. cruce in ajunulu botediului, tóte acestea calculate pre bas'a protocóleloru matriculare dupa calcululu mediu alu celoru cinci ani din urma, se urca la suma anuala de 300 fl,

2 o portiune canonica de 15 jugere catastrale pamentu arabilu comasatu . . . computatu-la 300 fl.

3 o subventiune din cas'a alodiala de câte 200 fl. pre totu anulu. — Care tóte dau summ'a de 800 fl.

Dela concurenti se cere, — prelânga cursulu clericalu, se fia terminatu studiele gimnasiali sî sa fia depusu esamenulu de maturitate, iéra recursele loru instruite in sensulu „dispusetiuniloru provisorie pentru regularea parochieloru“, le voru inaintá subscrisului, pâna la terminulu mai susu dîsu.

Zernesci in 21 Martiu 1874.

In contielegere cu comitetulu paroch.

Ioanu Metianu
Prot.

(3—3)

Redactoru respundietoriu : **Nicolau Cristea.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 31. ANULU XXII.

Sabiiu in 21 Aprile (3 Maiu) 1874.

La chirotonirea de astadi.

Unu evenementu de insemnatate mare bisericésca se sevarsiesce astadi in sinulu Metropoliei nóstre. Capulu bisericei gr. or. din Bucovin'a primesce chirotonirea de archiereu, fâra de care nu póte functiuná acte sacramentale, corespundietórie gradului celui inaltu, la care este chiamatu de ierarchia si prin midilocirea gratiei Majestâtiei Sele c. si apost. reg. Acest'a se sevarsiesce de Metropolitulu si de episcopii nostrii, ai junei si totusi fórte vechiei nóstre Metropolie.

Dupa câtu cunóscemu lumea si ómenii, este pré usioru a presupune ca voru fi si de acei'a, carii, cetindu premisele siruri, voru increti fruntea séu le voru invrednici de unu surisu „sapienticu“.

Póte sa fimu si inculpati ca nu scimu, séu ca nu vremu sa scimu de antecedentiele istorice, cari nu se potu ignorá si cari nu este iertatu a fi calcate, in politica, unui patriotu adeveratu si in biserica, unui crestinu ortodocsu adeveratu.

Ni aru fi unu ce usioru, si prea usioru, sa reflectâmu, si inca cu istori'a in mâna, câtu este ea de variabila in urmarirea consecuintieloru. Acest'a inse ni-aru duce pré departe dela tem'a nóstra. Aducemu inse aminte aceloru ce voru crede, séu voru presupune ca noi ignorâmu ce-va vre-odata, ca póm'a nici pâna e in flóre, nici dupa ce lapeda flórea, multu tempu, nu este de manancare, decâtu cu stricarea ei si cu stricarea mancatoriului ei; cá sa nu se strice si sa folosésca trebuie sa fia matura. — Ceea ce este cu póm'a e si cu cestiunile. De multe ori e reu a le si discutá.

Nu este deci loculu si tempulu cá sa ne ocupâmu acum de analisarea drepturiloru de competentie, dupa cum vediuramu ca s'a ventilatu din unele pârti si in tempulu nu demultu trecutu, dupa urmat'a denumire a Précuviosiei Sele P. Teofilu Bendela de Archiepiscopu si Metropolitu alu Bucovinei, si Dalmatiei. O astfeliu de analisa trebuie lasata pre sém'a unui studiu criticu si mai indelungatu, unui studiu scosu din, si acompaniatu de multimea documenteloru, cari se afla respandite prin archivele Vienei, Constantinopolei si altoru cetâti insemnate. Aceste tóte laolalta, tratate si judecate de factorii competenti, pre cari ii privesce mai de aprópe si mai departe, aru fi in stare a decide ulterioru lucruri, câroru acum nu le putemu face alta, decâtu a le inregistrá precum se intempla.

Un'a inse totusi putemu face acum. Putemu cunósce ca incetu pre incetulu biseric'a nóstra a inceputu a se radicá din stagnatiunea de carea fu acoperita inca cu sute ani inainte si a inceputu a se descatená de ferecaturile in care o pusese vitrigile impregiurâri si a se imbracá in vestmentulu ei celu adeveratu, datu ei de intemeiatoriulu ei de Is. Chsu. Chirotonirea ce se seversiesce astadi este unu testimoniu nedubiu despre acést'a.

Unde eramu numai cu vre-o trei-dieci de ani inainte? Biseric'a nóstra nationale erá asiá de dismembrata, incâtu infatiosiá o composetiune de ruine. Prelatu cu prelatu de aceeasi natiunalitate abiá se intalnea in pârtile nóstre; cá sa tacemu de chirotoniri cum este si cea de astadi. Archiepiscopii nostri dela 1700 incóce intrerumpu legatur'a traditiunale si canonica cu Bucurescii. Episcopii Bucovinei dela 1775 intrerumpu, se intielege siliti de impregiurâri politice, legatur'a canonica cu Metropolitii Moldovei. Fia-care trebuiau sa alerge la Metropoliti de natiunalitate straina, ba trebuiau sa recunósca si óre-care dependentia fatia cu acei'a, unu ce cu totulu contrariu canonului 34 apostolicu. Astadi noi cei din Transilvani'a si Ungari'a suntemu ingraditi in cas'a si curtea nóstra, in Metropoli'a nóstra. Si totu astadi vedemu deschidiendu-se calea si pentru capii bisericesci din Bucovin'a precum si pentru biseric'a loru câtra multu dorit'a canonicitate, uniculu elementu, in care póte prosperá biseric'a nóstra. Ce va face acésta biserica? Cum se va constituí? in catrau va incliná in venitoriu spre a se esiediá definitivu in organismulu canonicu? va decide ea ins'asi prin autonomi'a ei, ajutata de normele canonice ale bisericei nóstre ecumenice ortodocse resaritene.

Noi nu putemu, dara nici nu voimu sa prejudecâmu nimic'a vointiei unei biserici, carea stá afara de periferi'a metropoliei nóstre. Nu putemu si nu voimu sa prejudecâmu vointiei unei biserici, carea de acum inainte, avendu in fruntea ei unu barbatu, carele se bucura de increderea cea mai impartiale, prin urmare cea mai buna, in cercuri departate, are sa vorbésca si decida despre sórtea ei. Totu ce putemu sa facemu noi, cá parte intregitória a bisericei celei mari ecumenice, este, cá sa dâmu provinciei vecine mâna de ajutoriu, déca ne iérta puterile nóstre, spre a se puté pune in pusetiune de a se desvoltá in elementele ei mai departe. Si suntemu fericiti, ca pre lânga unu micu spriginu morale din parte-ne, metropoli'a nóstra se afla in stare de a concurge si cu chirotonirea capului ei, cá acest'a apoi sa póta pastorí turm'a sea dupa lipsele si trebuintiele ei.

Amu disu ca suntemu fericiti pentru acestu micu concursu, inse nu din vre-o vanitate. Nu. Ci pentru ca legâmu de acestu actu modestu alu metropoliei nóstre sperantie de o regenerare generale a corpului celui mare alu bisericei, de-si numai succesivu, carea va fi plina de favori, nu numai pentru cei din o periferia mai angusta, ci pentru biseric'a intréga, carea are sa radice moralitatea si buna starea spirituale si intelectuale a credinciosiloru ei.

Privindu noi astu-feliu lucrulu salutâmu in actulu ce se seversiesce in mediloculu nostru renascerea unui membru alu bisericei celei mari originale a crestinatâtiei, renascerea din ap'a consacrârei si din spiritulu apropiârei de viéti'a canonica a ecumenicitâtiei nóstre. Privindu noi astu-feliu lucrulu tramitemu salutarea nóstra si fratiloru indepartati din Bucovin'a, a câroru inimi scimu ca au saltatu de bucuria fratiésca la sunetulu celu dintâiu despre restaurarea metropoliei nóstre, inca pre la 1862, ba cari au luatu si parte activa cu consacrandulu Archieppu si Metropolitu in frunte, cându, sub conducerea nemuritoriului Andreiu, s'au infatisiatu la piciórele tronului spre a asterne cererea pentru restaurarea ei.

Suntemu convinsi, ca primindu ei pre barbatulu doririloru loru, in sinulu loru, primescu si implinirea doririloru loru juste si canonice, si de aceea adaugemu, sa dea ceriulu cá preste scurtu tempu sa ne intalnimu cu totii in iubire pre terenulu fapteloru, cunoscendu-ne unii pre altii ca suntemu invetiaceii lui Chsu.

Alalta eri, Vineri, a sositu in midiloculu nostru Précuviosi'a Sea P. Archimandritu Teofilu Bendel'a, denumitulu Archieppu si Metropolitu alu Bucuvinei si Dalmatiei. Cu Précuviosi'a Sea au mai sositu Pré on. PP. S. Morariu Andrievici, Cons. consist., Gedeon de Greculu Constantinovici, Archim. Monast. Suceviti'a si Archidiaconulu Teoctistu Dronu.

Scirea despre sosirea preveneràbilului Archimandritu a adunatu spontanu unu numeru frumosu de români la gar'a drumului de feru, care l'a bineventatu cu sincere sa traiasca! Dela gara insocitu de P. Archimandritu Nicolau Pope'a venì in trasura archiepiscopésca in resiedinti'a Archieppiei, fiindu óspelele Escel. S. Archiepiscopului si Metropolitului nostru. Unu numeru frumosu de barbati ai inteligintei române din locu, sub conducerea P. Archimandritu N. Pope'a bine ventá pre rarulu óspe in resiedinti'a Archiepiscopiei si Metropoliei nóstre.

Totu alalta eri, vineri, a sositu in midiloculu nostru Présânti'a Sea P. Mironu Romanulu, Episcopulu Aradului.

Eri, Sambata, a sositu in midiloculu nostru Présânti'a Sea P. Ioanu Popasu Episcopulu Caransebesiului.

Eri la 4 óre dupa amédi s'a inceputu actulu chirotonirei cu serviciulu de sér'a dupa pravil'a cea mica. La 7 óre a fostu priveghiarea.

Astadi la 9 óre s'a inceputu S-ta liturgia si actulu propriu alu chirotonirei. Tóte se seversiescu in biseric'a dela „Schimbarea la fatia“ din cetate.

Sinodulu eparchialu alu diecesei Caransebesiului.

Dumineca in 7/19 a. c. dupa finirea santei liturgii cu invocarea spiritului sântu se tienù parastasu pentru sufletulu marelui si neuitatului Archieppu si Metropolitu Andreiu baronu de Siagun'a si pentru etern'a memoria a mecenatului si fericitului Emanuilu Gojdu, dupa finirea cârui'a Ilust. Sea dlu Episcopu Ioanu Popasu prin nesce cuvinte bine alese si petrundietórie implantà de nou in animele ascultatoriloru faptele si meritele neuitavere ale acestoru spirite nobile, cari si-au sacrificatu totu pentru binele si inflorirea bisericei si natiunei loru.

La acestu parastasu, la care aru fi trebuitu sa asiste totu românulu aflatoriu in Caransebesiu cu dorere trebuie sa marturisescu ca dintre dnii deputati a luatu parte unu numeru de totu neinsemnatu. Nu sciu ce fù caus'a. Póte ca sosirea prea tardiu a unor'a, si nepunerea nici unui pretiu pre atari ceremonii a altor'a, destulu ca aru fi de doritu cá altadata sa ne implinimu mai cu acuratetia detorinti'a fatia de acei barbati, cari inca si-au implinitu detorinti'a fatia de noi.

Dupa amédi dnii deputati s'au adunatu la conferintia in sal'a institutului teologicu, unde obiectulu principalu alu discusiunei fù administrarea fonduriloru comune primite dela serbi pre sém'a diecesei Aradului si Caransebesiului. La conferinti'a acést'a s'a observatu indata, cumca o parte dintre dnii deputati suntu pentru administrarea comuna a fonduriloru, iéra alt'a parte pentru impartirea loru.

Luni in diu'a urmatóre, adunandu-se dnii deputati in biseric'a catedrala, la propunerea unui comembru se alege o deputatiune, care sa invite pre Ilust. Sea dlu episcopu a vení in mediloculu loru si a deschide sinodulu.

Dupa reintórcerea comissiunei, sosesce si Ilus. Sea in mediloculu adunârei si intre strigâri „sa traiésca“ 'si ocupa scaunulu presidialu carele, dupa reintregirea biroului notarialu saluta pre deputati cu urmatórea cuventare:

Venerabile sinodu diecesanu,'

Multu stimatiloru domni deputati!

Onorat. d-vóstra cá representanti ai clerului si poporului din dieces'a Caransebesiului v'ati adunatu amesuratu statutului nostru organicu astadi iéra la sinodulu eparchialu, pentru cá cercetandu starea spirituale si materiale a diecesei, sa desbateti, sa decideti si se puneti la cale cele de lipsa si de folosu pentru inaintarea si inflorirea ei in afacerile bisericesci, scolarie si fundatiunale. De acea eu inainte de tóte ve salutu din tóta anim'a cu „bine ati venitu.“

Mai departe amu a ve impartasí, ca inecsorabil'a sórte a luatu din mediloculu nostru pre unu barbatu, care cu dreptu cuventu se póte pune intre marii Archierei si invetiatori ai bisericei nóstre ni-a smulsu din bratiele nóstre pre Esc. Sea Andreiu baronu de Siagun'a, Archieppulu si Metropolitulu tuturoru românilorú ortodocsi din Ungari'a si Transilvani'a, care cu ajutoriulu Ddieului parintiloru nostri si prin grati'a Majest. Sele a prébunului nostru Imperatu si Rege Franciscu Iosifu I, cá unu alu II-lea Moisi a scosu poporulu si biseric'a nóstra din intunerecu la lumina, ale cârui merite si fapte voru vestí numele lui celu mare din generatiune in generatiune.

Mórtea acestui ilustru barbatu a casiunatu adenca jale si dorere la intrég'a nóstra biserica si natiune; veniti dara sa dâmu si noi espressiune profundei nóstre condolentie si doreri sculandu-ne si pronunciandu cuvintele: „Eterna sa-i fia memori'a.“

Pentru acest'a sa nu intrelasâmu a aduce in acést'a sessiune acea decisiune, cá Inaltulu congresu bisericescu nationalu sa binevoiésca a luá mesurile necesarie spre eternisarea numelui Inaltului repausatu prin renduirea tienerei parastaseloru in totu anulu in tóte bisericile nóstre din intrég'a Metropolia, prin redicarea unui monumentu, demnu de meritele si faptele lui cele maretie.

Apoi vinu a ve aduce la cunoscintia, ca starea diecesei nóstre a progresatu cu ajutoriulu lui Ddieu si in anulu trecutu, dupa cum ve ve-ti convinge din raporturile si conspectele, ce vi se voru asterne spre apretiarea On. D. Vóstre.

Câtra acestea nu potu a nu ve descoperí ca in anulu trecutu, alu 4-lea anu de recolta rea si de lipsa mare, s'a aretatu in mai multe pârti ale diecesei agitatiuni proselitistice, cari inse prin mesurile energice ale Consistoriului diecesanu s'au paralisatu.

Asemenea amu a ve insciintiá despre unu altu evenimentu neplacutu, adeca despre impregiurarea, ca delegatiunea serbésca inca pâna astadi nu s'a declaratu asupr'a impacatiuniloru si pacturiloru, ce au incheiatu intre sine românii si serbii din comunitâtile mestecate prin midilocirea comissiuniloru delegationale, de unde vine, ca unele comune serbesci despartite nu voru sa implinésca conditiunile primite de densele cu ocasiunea impacatiunei.

Mai incolo vinu a ve face atenti dloru deputati, ca intre tóte obiectele, ce veti avé a luá la desbatere si decisiune in siedintiele sinodului acestui'a, celu mai insemnatu este caus'a fonduriloru comune. Eu nu vréu sa preocupu opiniunea O. D. Vóstre, dara amu dreptu nedisputaveru si sânta detorintia, cá sa ve dicu: tieneti domniloru cu dieces'a Caransebesiului, ai cârei'a deputati sunteti, cautati dreptulu sî folosulu clerului sî poporului, pre care 'lu representati la sinodu, cá asiá O. D. Vóstre sa poteti corespunde amorei sî increderei, ce au pusu in dvóstra alegatorii, cari v'au tramisu aici.

In fine inchieiu, implorandu, cá darulu domnului nostru Is. Christosu sî dragostea lui Ddieu Tatalu sî impreunarea sântului Spiritu sa fia cu dvóstra cu toti sî sa ve conduca in tóte lucrârile dvóstre.

Prin acest'a declaru deschisu sinodulu alu V. ordinariu alu diecesei Caransebesiului.

Dupa cuventarea acést'a primita cu aplause din partea sinodului, se cetesce list'a membriloru verificati, sî constatându-se ca 34 membri suntu presenti, prin urmare sinodulu e capace de a aduce concluse valide, — purcede mai departe la verificarea nou alesiloru deputati, din cercurile devenite vacante.

Dupa predarea mai multoru acte respectiveloru comissiuni spre esaminare sî raportare, presiedintele impartasiesce sinodului:

a) aretarea consistoriului de sub Nr. 125, ca dela comissiunea esmisa din partea sinódeloru pentru proiectarea regulamentului administrârei fonduriloru comune bisericesci, a incursu votulu minoritatei;

b) regulamentulu pentru administarea fonduriloru bis. elaboratu de comissiunea esmisa de sinodu in anulu trecutu;

c) memorandulu, elaboratu de consistoriulu bisericescu sî epitropescu pentru administrarea acestoru fondurí;

d) epistol'a Esc. Sele dlui archieppu sî metropolitu dto 30 Martie 1874 nr. 194 cu privire la caus'a comuneloru mestecate, a fonduriloru bis. precum sî in caus'a stipendiiloru Balaiane.

Pentru studiarea sî raportarea acestoru acte se alege o comissiune de 9. 3 din cleru sî 6 mireni.

Deputatulu Const. Radulescu face propunerea: cá deciderea causei in privinti'a fonduriloru comune bisericesci sî specialu deslegarea intrebârii principale despre despartîrea ori nedespartîrea sî loculu de administrare a acestoru fonduri, sa se enuncie de urginte, comissiunea esmisa sa se constitue numai decâtu, sa-si formeze propunerea, respective opiniunea sea in acestu obiectu sî acea inca astadi in siedinti'a, ce se va convocá la 5 óre dupa amédiadi sa se iee la desbatere.

Presiedintele Archiereu atrage atentiunea dloru deputati, ca cestiunea fonduriloru fiindu unu ce importantu, preste care nu se póte trece asiá iute, ci trebuie mai antâiu studiatu bine, precalculatu, róga sinodulu a lasá pâna mâne desbaterea asupr'a acestoru fondurí, descoperindu totu de odata, ca nici starea sanatâtiei nu i permite a continuá siedinti'a sî dupa prandiu.

Tóte incercârile, de a lasá desbaterea asupr'a obiectului mentionatu pre siedinti'a de mâne, fura fâra resultatu, de óre-ce propunerea de mai susu se primí cu 27 voturi contr'a 16.

Urgenti'a acestei desbateri, dupa câtu amu potutu observá, a fostu, ca unulu dintre d-nii deputati, fiindu membru sî la sinodulu din Aradu, a voitu sa mérga sî acolo, fiindu ca chiaru dominec'a la conferintia primise unu telegramu cu cuprinsulu: „Se intetiesce desbaterea asupr'a fonduriloru, interesele banatieniloru (?) suntu periclitate.“

Ori care sa fia fostu caus'a acestei urgentie, destulu, ca morbosulu Archiereu, cârui'a din partea mediciloru nu-i erá permisu a esí din casa, dupa médiadi la 5 óre sî ocupa de nou scaunulu presidialu sî pune la ordinea dilei desbaterea asupr'a fonduriloru comune.

Dupa deschiderea siedintiei, referintele comissiunei esmise in caus'a fonduriloru, dlu Constantinu Radulescu face urmatoriulu raportu:

Comissiunea cumpanindu motivele cuprinse in elaboratele facute in obiectulu administrârei comune a fonduriloru bisericesci, mai departe cumpanindu seriosu folósele practice ale unei administratiuni comune, care pre cându ingravamina luarea unilaterala din fonduri de odata, indoiesce invigilarea asupr'a manipulatiunei in bani sî asiá maresce securitatea sî se inaintéza inmultirea loru; mai departe, vediendu comissiunea, ca insusi Escel. Sea Metropolitulu recomenda administrarea in comunu a fonduriioru — (acést'a recomendare nu se póte observá in charthi'a Escel. Sele,) — prin urmare intr'unu locu, asiá dara comissiunea pre bas'a punctului 21 alinea 1 a prot. sinodului eparchialu alu diecesei Caransebesiului din anulu 1873, cu unanimitate propune, cá luându-se de basa elaboratulu comissiunei ad hoc:

Fondurile sa nu se imparta intre diecese dupa óre-si care proportiune séu cheia, ci sa se administredie in comunu, — de sine intielegendu-se, ca déca in decursulu tempului administrarea comuna s'aru aretá neposibila séu nefolositória diecesei nóstre, pentru acelu casu impartirea remâne reservata.

In privinti'a locului, ca unde sa se manipuledie acele fonduri, comissiunea, luându in consideratiune, ca loculu de manipulare Timisiór'a, fiindu unu locu, de unde mai usioru se póte controlá administratiunea prin ambele pârti, fiindu unu locu, din carele nici pentru un'a, nici pentru alta parte nu se póte nasce nici unu prejudetiu — propune cu unanimitate, cá:

Loculu de administratiune sa fia Timisiór'a, la desbaterea regulamentului specialu de manipulare, comissiunea n'a intratu pâna la statorirea basei principale, ce s'a proiectatu mai susu.

Deputatulu Ioane Bartolomeiu in acestu proiectu face urmatórea contr'a propunere:

Cu provocare la memorandulu Consistoriului diecesanu sî din motivele produse in care propune cá: sinodulu, respingendu cá necompatibilu sî neconvenibilu cu asiediemintele vechi sî nóue bisericesci, mai departe cá nepracticu, prea sumptuosu sî complicatu elaboratulu comissiunei sinodale ad hoc, relativu la administrarea sî manipularea cumulativa viitóre prin o corporatiune administrativa comuna in Timisiór'a, respingendu totu de odata sî votulu minoritâtiei acelei comissiuni pentru administrarea cumulativa a fonduriloru in Aradu — sa decida in principiu impartirea drépta a fonduriloru intra ambele diecese si spre acestu scopu sa se esmita din gremiulu ven. sinodu o comissiune constatatóre din 6 membri, care intrunindu-se cu o comissiune esmitenda in asemenea modu sî din partea sinodului aradanu sa se consulte in privinti'a modalitâtiloru de impartire.

Dupa o desbatere seriósa sinodulu cu 27 voturi contr'a 13 primesce propunerea comissiunei.

Diet'a Ungariei.

Budapest'a 18 Aprilie 1874 (Cas'a representantiloru.) Presiedintele Bano deschidiendu siedinti'a saluta pre deputati, cari astadi pentru prima data se intrunira in camera dupa feriele pasciloru, sî anuncie petitiunile intrate in restempulu ferieloru.

Presiedintele anuncie mai departe, ca deputati nou alesi Col. Ghyczy sî Tom'a Vecsey si-au presentatu credentionalele sî ca deputatii Iul. Györffi sî Dr. Alecs. Mocioni sî-au depusu mandatulu loru. Credentionalele se predau comissiunei verificatórie permanente sî in cercurile de alegere devenite vacante presiedintele va dispune o alegere noua.

Dupa acest'a Cas'a si esprime la protocolu condolinti'a pentru trecerea din viétia a deputatului Gust. Groisz.

Notariulu Casei magnatiloru Aur. Dessewffy aduce unu nuntiu in care se impartasiesce resultatulu alegerei membriloru in delegatiune sî in care se espune unu siru de modificatiuni facute de cas'a magnatiloru la proiectulu de lege asupr'a catastrului dârei de pamentu.

Acestu anunciu se ia spre sciintia.

Ministrulu de financia Ghyczy doresce cá modificatiunile mai susu amintite sa se pertracteze inainte de a se predá sectiuniloru de câtra comissiunile de specialitate.

Primindu-se propunerea acést'a modificatiunile se predau comissiunei desemnate de ministrulu de financie.

Ministrulu presiedinte Bitto in o cuventare mai lunga face cunoscutu intentiunile regimului cu privire la proiectele de legi, pre cari le va presentá in sessiunea de véra.

In urma oratorulu accentuéza necesitatea resolvirei unei novele la legea electorale sî modificarea neamanavera a regulamentului Casei.

La intrebarea Dr. Olah: nu se va resolví curendu legea scóleloru de medilocu? ministrulu presiedinte respunde, ca fiindu proiectulu subscernutu din partea regimului, resolvirea lui va aterná dela camera.

Helfy e nemultiamitu cu programulu. Dela Ghyczy a asceptatu proiecte grandióse. Cestiunea bancei nici nu se amintesce.

Col. Ghyczy respunde, ca densulu nu crede, ca tiér'a va asceptá dela modestele sele calitâti presentarea unoru planuri grandióse indata la deschiderea sessiunei. (Ilaritate.) Oratorulu cere indulginti'a camerei (aplausu) sî apromite, ca va impartasî camerei totu ce afla necesariu pentru imbunatatirea stâriloru financiali. Relativu la banca ministrulu va respunde preste putienu interpelatiunea lui Val. Solymossy, carea tractéza cestiunea bancei, sî atunci se va vedé déca se mai póte face ce-va in respectulu acest'a.

Ios. Madarász doresce discussiunea asupr'a cestiunei de incompatibilitate. Gorove, presiedintele comissiunei respective, dechiara, ca acést'a va tiené câtu mai curendu o siedintia.

Siedinti'a se incheia.

Budapest'a in 20 Aprile 1873. (Cas'a representantiloru.) Dupa deschiderea siedintiei presiedintele

Bela Perczel anuncie petitiunile intrate sî rogarea deputatiloru bar. P. Sennyey pentru unu concediu de siése septamâni, care se sî incuviintiéza din partea camerei.

Deputatulu Dr. Mich Polit u si-a presentatu mandatulu seu, care se predá comissiunei verificatórie permanente.

Presidiulu face Cas'a atenta, ca in tempulu din urma in diverse comissiuni au devenitu mai multe locuri vacante, sî acele aru fi sa se reintregésca, spre care scopu la propunerea presiedintelui Cas'a va face alegerea in siedinti'a de Sambeta.

Petitiunile presentate din partea deputatiloru se transpunu la comissiunea petitiunaria sî se voru desbate la tempulu seu in Camera.

Referintele Lad. Szögyéni anuncie, ca comissiunea verificatória permanenta a verificatu pre deputatii Ghiczy sî Vecsey cu reservarea terminului indatinatu de 30 de dile.

Ministrulu pentu aperarea tierei Szende substerne proiectulu de lege referitoriu la cladirea unei case pre sém'a ministeriului pentru aperarea tierei sî la acoperirea speseloru recerute spre acestu scopu.

Projectulu acest'a se transpune la comissiunea financiale spre discussiune preferenta.

Ministrulu de interne Szapáry substerne legile sanctiunate despre creditulu decursivu pentru acoperirea pretiului de inchiriare a spitaleloru militarie din Transilvani'a sî pentru introducerea sistemului metricu.

Legile aceste se voru publicá sî tramite spre acestu scopu si casei magnatiloru.

Cas'a trecându dupa aceste la ordinea dilei votéza bugetulu Casei pre lun'a lui Aprilie.

A doilea obiectu la ordinea dilei e proiectulu de lege relativu la introducerea notariatului publicu.

Cas'a considera acestu proiectu de lege de cetitu. Se incepe desbaterea generale, la carea iau parte afara de referintele Iul. Toszt, Dulovici, Máday, Kapp, Horn, Pulszki, Eötvös, Várady, Lazár sî secretariulu de statu Csemeghi.

Budapest'a 21 Aprilie 1874. (Cas'a magnatiloru). Notariulu casei representantiloru Tombor aduce legile sanctiunate de Majestatea Sea, legea sistemului metricu sî a creditului decursivu mai susu amintitu. Aceste dóue legi se publica sî se dispune pastrarea loru la archivulu tierei.

Dupa acésta publicare se impartiesca cele 80 esemplare din computurile finali tramise de câtra curtea de computuri intre deputati sî cu acést'a se incheia siedinti'a.

Budapest'a in 21 Aprile 1874. (Cas'a representantiloru). Dupa o repede resolvere a formalitatiloru indatinate, Cas'a trece indata la desbaterea mai departe a proiectului referitoriu la notariatulu publicu.

Ministrulu de justitia Pauler tienù cuventarea finale la desbaterea generale, in carea replicà la tóte objectiunile aduse inainte. Mai intâiu aréta, ca resolverea proiectului e folositória din punctu de vedere legislatoriu, dupa acea espune ca legea notariatului publicu nu vatema organisatiunea presenta a justitiei, din contra ea promovéza si usiuréza agendele judecatorieloru aducendu-le in cursu mai rapede, si nu impedeca reform'a justitiei pre venitoriu. In urma se opune oratorulu acelor'a, cari ceru estinderea competintiei, care trebuie sa se dee notariloru, sî inmultirea aceloru afaceri de dreptu pentru cari pretinderea unui notariu sa fia obligatorica. Prin esagerâri in directiunea acést'a se provóca numai acele stâri rele, pre cari proiectulu in textulu seu de fatia le-a incungiuratu din norocire. Acést'a cuventare fu primita cu aplausu viu.

Punenduse la votu Cas'a primesce cu o maioritate precumpanitória proiectulu de base la desbaterea speciale, carea se sî deschide indata. La §. 2 deputatulu Kapp face unu amendamentu, dupa care notarii publici pre lânga limb'a statului trebuie sa scie si limb'a germâna sî afara de acést'a limb'a cea mai latita in cerculu loru de activitate. Deputatii Besianu sî Bonciu se opunu acestui amendamentu. Ambii dechiara: necesitatea sî deplin'a indreptatîre a limbei ungare cá limba de statu, prelânga acest'a inse usuarea celoru-lalte limbe trebuie sa fia regulata dupa principiele celei mai depline indreptatîri egale. Besianu face amendamentulu, cá notarii sa pricépa pre lânga limb'a statului sî limb'a cea mai latita in cerculu respectivu. Bonciu se alatura la acestu amendamentu folosesce ocasiunea, a desavuá principiele sî tactic'a lui Babesiu sî Mileticiu, dechiarându aceste principie de neindreptatite si deadreptulu opuse intereseloru natiunalitâtiloru.

Presidiulu incheia siedinti'a pentru ca membrii delegati au sa mérga la regele.

Budapest'a 22 Aprile 1874. (Cas'a representantiloru). Dupa deschiderea siedintiei sî autenticarea protocolului

Ios. Madarász intréba in o interpelatiune pre ministrulu de justitia, de are scire, ca judecatori'a din Brasiovu, specialu despartiementulu cârtiloru funduari emite decisiuni in limb'a germana sî câtra acele partide, cari de locu nu sciu limb'a germana, si ca luá-va mesuri spre a incungiurá atari ilegalitâti in viitoriu?

Ministrulu de justitia Pauler respunde, ca cu privire la obiectulu interpelatiunei cuprinde art. de lege 44: 1868 sî 4: 1869 determinatiuni chiare. Este detiermuritu prin legi, ca limb'a judecatorieloru e cea ungara. In privinti'a objectului atinsu in interpelatiune antecesorulu ministrului de justitia a emisu o ordinatiune speciale câtra judecatori'a din Brasiovu, de care se sî tiene acea judecatoria.

De a o'.venitu vr'o ilegalitate ministrulu va medilocí cá atari fapte sa nu se mai intemple.

Interpelantele e multiamitu cu respunsulu, pre care cas'a lu ia spre sciintia.

Se publica legile sanctiunate, cari privescu creditulu decursivu pentru -ooe perirea speseloru recerute spre organisarea justitiei in confiniu.

Cas'a trecendu la ordinea dilei continua desbaterea speciale asupr'a proiectului de lege referitoriu la notarii publici.

La § 2 luându Col. **Tisza** cuventulu se dechiara contr'a propunerei lui Kapp sî se mira de atari propuneri. Oratorulu trebuie sa compatimésca pre unii sasi, cari tindu la o positiune, de unde aru stricá statului ungaru si in urma numai loru insusi. Oratorulu doresce, cá §-fulu care sustiene absolut'a cualificatiune a notariului sî § 7, care tractéza despre cualificatiunea relativa, sa se reiepte la comissiunea centrale spre nóu'a discussiune si spre considerarea tuturoru amendamenteloru.

Ministrulu de justitia **Pauler** acceptéza propunerea acést'a.

Referintele **Toszt** ne fiindu contr'a se róga, cá sa se pertracteze §. 7, spre a poté cunósce comissiunea centrale opiniunea Casei si a membriloru sengurateci.

Em. **Vargis** cere sa se resolveze indata § 2.

Pet. **Nemesiu** propune, cá sa se puna in § disu, ca notariulu sa mai scia afara de limb'a statului sî limb'a usuata in cerculu seu de activitate.

E. **Trauschenfels** pledandu pentru propunerea lui Kapp observà ca nu pricepe, cum afla Tisza in propunerea lui Kapp o nesuintia contr'a statului. Oratorulu arata, ca limb'a germâna e limba comerciului sî a industriei si tratatele incheiate cu tierile esterne suntu compuse in limb'a germâna. De altmintrenea sa nu se mire cine-va, cându se reclama pentru alta limba pusetiunea limbei magiare, pentru ca tiér'a a concesu si limbei croate asemene pusetiune. Ce cere Kapp e unu ce pucinu in proportiune cu acea concesiune. (Cuventarea firesce a fostu intrerupta de o contradicere viua)

Col. **Tisza** indrépta pasagiele citate reu din cuventarea sea de câtra antevorbitoriu.

Dupa ce mai vorbira **Zsedényi** sî **Lázár** contr'a lui Kapp, luà cuventulu.

Fried. **Waechter** sî dechiara, ca de-sî natiunalitatea sea din fundulu regiu lu va priví de tradatoriu, totusi respinge propunerea lui Kapp cu franchetia Oratorulu e convinsu, ca notariulu va sci totu-déun'a limb'a tienutului in care locuiesce, câci e interesulu seu a o scí, totusi se alatura la propunerea lui Besanu. E superfluu a mai dîce espresivu in lege, ca notariulu sa scie limb'a oficiósa, câci acést'a se intielege de sine.

Intorcendu-se câtra Ad. **Lázár**, care calumniá pre sasi, se róga de densulu a nu mai procede astu-feliu, câci sasii 'si implinescu detorintiele loru fatia de statu cá ori care alta natiunalitate. Starea esceptiunale a fundului regiu e o superare mai mare pentru sasi decâtu pentru altii. Adam Lázár mai bine sa conlucre, cá sa intre sî in fundulu regiu constitutiunea in estinderea ei intrégа.

Tavaszi sî **Máday** votara pentru Tisza. Mich. **Kásper** pledéza pentru amendamentulu lui Besanu, Iul. **Steiger** pentru Tisza.

Besianu retragendu-si propunerea pledéza pentru amendamentulu lui Nemesiu.

Ed. **Horn** respinge invinuirile indreptate contr'a comerciului sî industriei ungarie.

Ios. **Polya** dechiarandu ca Cas'a s'a abatutu dela objectulu adeveratu alu discusiunei se alatura la propunerea lui Tisza.

Punendu-se la votu se primesce propunerea lui Tisza sî §§-fii 2 sî 7 se reiépta la comissiunea centrale.

Se resolvescu §§ 3—52. La § 3 la propunerea lui Eötvös se adauge, ca sî deputatii nu potu imbracá notariatulu.

La finea siedintiei presidiulu intrebatu de St. **Majoros**: de e cas'a capabila a aduce concluse (fiindu ca se departasera multi deputati) constatéza, ca camer'a e capabila a aduce concluse si dupa ce admoná pre deputati sa vina in numeru mai mare fiindu unu objectu atâtu de insemnatu la ordinea dilei inchide siedinti'a.

Epistola deschisa

a deputatului dietalu Gabr. baronu de Kemény câtra alegatorii sei.

Plinu de ingrigiri politice indreptasemu acum aprópe o jumetate de anu o scrisóre deschisa câtra d-vóstra sî astadi suntu mai ingrigiatu apucându pén'a spre a va adresá o nóua epistola deschisa.

O jumetate de anu e unu lungu tempu; intr'acea au trecutu multa apa pre Dunare in josu; dara câte multe nu se intemplara in decursulu acestui tempu cele ce trebuiau sa se temple! ? Câte s'au templatu, cari dupa cuviintia poteau sa remana! ? Pre terenulu administratiunei publice sî alu justitiei noi nu amu progresatu; starea finantiale a patriei nóstre nu numai nu s'a indreptatu, ci din di in di au luatu o colóre totu mai ingrigitória sî mai posomorita. Suntemu la inceputulu periodei a trei'a a sesiunei parlamentarie sî legea electorale urgisita de toti nu numai nu s'a modificatu, ci sî preparativele privitórie la dens'a nu suntu inca gat'a, póte ca s'au pusu cum-va in lucrare in ministeriulu de mai nainte, sî totusi eu nu amu nici o sperantia ca legea amintita se va indreptá câtu mai curendu In loculu acestoru lucruri au intrevenitu o crise ministeriale ce durá luni intregi, intr'acést'a unu schimbu de fotoliurile ministeriali, intrige de fusiune, fortia de coalitiune, cercetare asupr'a câiloru ferate, negotiatiuni de imprumutu, deliberatiuni in comissiunea de 21, parada de cuvinte, sfara multa pentru nimic'a, incordare, escitare preste mesura.

In urma intreveni o indreptare mica: pregatirile pentru sfortiarea coalitiunei intre politicii, cari suntu neconditiunatu pentru complanare, sî intre acei'a, cari o acceptéza numai din necesitate, nu isbutira sî sub presiedinti'a lui Bitto se constituí unu cabinetu, cârui nu i se póte denegá nici bun'a intentiune nici facultatea (de a guverná). Bitto deveni barbatulu necesariu sî ajutá, elu prestá patriei unu servitiu dechiarandu-se contr'a coalitiunei, unu servitiu prin acea, ca i succese formarea unui ministeriu, eu din partemi asceptu cu o prevenire simpateca inceperea activitâtiei sele sî déca acést'a va fi numai cam pre jumetate buna cu ceea ce tienu eu de bine, sum gat'a a votá sî a me intrepune pentru densulu. Dara aici nu se póte denegá, ca intréga crisea ce se tragana mai multe septamâni sî luni, ba in parte chiaru ministeriulu lui Bitto nu se póte priví de multiamitoriu.

Nu-mi trece nici decum prin minte de a me demite in óre care directiune in recriminatiuni, totusi voiu jertfí unele cuvinte pentru crisea devinsa, pentru ca credu, ca in trecutu se cuprindu invetiaturile pentru viitoriu.

Ori sî care aru fi inceputulu cabinetului Slavy totusi nu i se póte disputá nici onestatea cetatienésca sî acést'a atâtu cu privire la intregulu seu câtu sî la membrii sei sengurateci, dara nici patriotismulu neobositu, séu — dupa ce spre esemplu vediui mai multu de odata ce rola jocá cunoscinti'a cea vasta logic'a cea tare, dialectic'a suprabundanta, poterea cea mare sî activa a lui Kerkapoly — facultatea, ba eu concedu, ca amu statu pre aceasi base politica, pre basea complanârei si amu nisuitu câtra aceeasi tienta, pre carea cabinetulu Slavy o marturisí de problema a sea, adeca esecutarea reformeloru interne, reorganisatiunea patriei nóstre. Cu tóte acestea trebuie sa esprimu sentinti'a, ca ministeriulu Slavy n'a corespunsu chiamârei sele sî a fostu o nenorocire pentru patri'a nóstra. In desiertu s'au produsu de esemplu Kerkapoly cu deliberatiunile infocate, cu representatiunile estraordinarie miraculóse sî acrobatice ale gimnasticei spirituali, acelea n'au ajutatu tierei nimicu, ba n'au delaturatu nici causele suferintieloru unui omu ce se afla in miseria, acelea nu numai n'au potutu delaturá loviturile crisei finantiali, ci n'au alinatu sî n'au impedecatu nici caderea vietiei nóstre de statu. Problem'a ministeriului Slavy n'a fostu esplorarea principieloru nóue, a asiedieminteloru politico-filosofice séu a unei libertáti mai mari; chiamarea lui a fostu, a regulá referintiele nóstre finantiali, a indreptá administratiunea publica, a dá tierei o justitia regulata.

Câci nu numai dupa judecat'a opositiunei, ci sî dupa a majoritâtiei sî a opiniunei publice din tiéra (ministeriulu Slavy) nu a potutu sa corespunda chiamârei sele, elu a cadiutu prin votulu parlamentariu. Cine l'a trantitu? Diversele nuancie a stangei estreme pururea a votatu contr'a lui; tóte acestea inse facu numai o fractiune mica. Centrulu din medilocu nu s'a portatu totu-déun'a cu cerbicia contr'a ministeriului, sî cei ce se pareau inaugurati in intemplârile de dupa culise voiau sa scia, ca membrii conducetori ai centrului stângu in modu evidentu erau prevenitori câtra cabinetulu Slavy, cá sî cându acest'a aru fi pentru densii regimulu celu mai favorabilu din sirurile majoritâtiei. Dóra au complatu cum-va, ca la casu cându cabinetulu Slavy s'aru aretá necapabilu, dupa priceperea mea individuale, voru devení densii mostenitorii nu prea demni de invidiatu ai acelui'a? Séu dóra au umblatu unii inca mai ainte cu ide'a nenaturale a acelei coalitiuni cunoscute? Eu nu sciu; atâtu stà inse, ca atacurile centrului stângu asupr'a ministeriului Slavy nu au fostu acute. Si fatia de partid'a din medilocu a observatu o opositiune fórte moderata. Tóte la olalta stâng'a estrema sî centrulu stângu impreuna cu partid'a din medilocu au fostu in o minoritate considerabila inaintea partisaniloru vechi ai complanârei. In sirurile acestor'a nemultiamirea se lati din ce in ce mai tare sî numerulu acelor'a, cari se incredeau in energi'a ministeriului sî credeau in trensulu, scadiù totu mai tare; unei pârti insemnate a membriloru majoritâtiei nu i pasá de ori ce s'aru fi templatu cu guvernulu esitu din senulu ei; ceea-lalta parte erá de parere, ca regimulu acest'a trebuie sa cada cu ori ce pretiu, sî avea convictiunea, ca acel'a nu e in stare sa corespunda chiamârei sele celei mari sî intru adeveru numerulu adeveratiloru partisani ai guvernului a fostu micu. Cabinetulu Slavy fu trantitu de partid'a majoritâtiei.

Aici sa-mi fia permisu a face o mica abatere dela obiectu.

Acei'a cari din partid'a majoritâtiei in decursulu templariloru s'au dechiaratu contr'a cabinetului Slavy sî din punctulu loru de vedere lucrara contr'a lui, fura invinovatiti din partea acelor'a, cari erau de alta opiniune sî din partea mai multor'a fui invinovatitu sî eu, ca portu politica personale. Sa-mi fia permisu a intrebá, ca ce are sa insemne: politic'a personale? E posibilu, a despartí totalminte in decursulu vietiei practice ide'a de individu? Potu sa afirmu cu indrasnire: nu. De alta parte intrebu inse: e bine a acceptá fâra esceptiune sî orbesce totu ce dice Paulu, sî a jurá pre acest'a, dóra pentru ca stimezu, iubescu sî admiru pre Paulu? E bine, a trage in nomolu totu ce dîce Paulu, fâra esceptiune sî precugetare, a suspitiuná pre Paulu, pentru ca 'lu urescu, m'a vatematu sî e inimiculu meu? Nu sî inca odata nu. Si cu tóte acestea necesitatea vietiei de partida, detorintiele ei nu se potu denegá. Totu insulu se alatura la parerile partidei; la parol'a ei pâna cându in acést'a supunere, dupa parerea sea afla putienu reu sî mai multu bine; dupa ce ne amu convinsu inse, ca cabinetulu Slavy nu aduce nice unu folosu tierei ci numai dauna sî amu fi statu sî in casulu acel'a pentru densulu: atunci intr'adeveru ne faceamu vinovati de o politica personale ne escusabila, câci ne sileamu a sustiené pentru referintie individuali atari ministrii pre cari i tieneamu necapabili de a aduce la valóre binele comunu alu tierei.

Acum revinu la crisea ministeriale.

(Va urmá)

Decisiune.*)

Corpulu dictaticu din tractulu conferentialu Sacele in conferinti'a sea ordinaria lunaria tienuta in 11/1 a. c. a decisu cu unanimitate a fi representatu la parastasulu, ce se va serbá la 23/4 a. c. de reuniunea invetiatoriloru din tiéra Oltului intru gloriós'a amintire a marelui dascalu Georgiu Lazaru. In consecintia a sî alesu conferinti'a o deputatiune pre care s'o representeze atâtu la parastasu, câtu sî la adunarea generala estra-ordinaria, ce o va tiené reuniunea invetiatorésca George Lazaru numai decâtu dupa saversirea parastasului. —

Suntemu bine informati, ca sî corpulu invetiatorescu dela Brasiovu inca va fi representatu prin o deputatiune; cu atâtu mai vertosu, ca totu cu acésta ocasiune se voru mai decide discusiuni sî se voru luá concluse obligatórie in unele afaceri de cariera fórte importante.

Ne permitemu deci a rogá sa participe la acésta adunare de mare insemnatate câtu de multi domni invetiatori din archidiecesa. Iéra deadreptulu ne adresâmu cu amóre fratiésca câtra toti invetiatorii din jurulu Sabiiului; din causa ca cu câtu vomu fi mai multi representanti la aceea adunare solena: cu atâtu consultatiunile nóstre voru fi mai pline de efectu, iéra scopulu, ce urmarimu, va fi asiguratu.

Ioanu **Dorc'a**
conduc. confer.
Dometiu **Dogariu**
notariulu conf.

---

*) Ni a sositu tardiu. R.

Discursulu dlui dep. M. Besanu

rostitu in camer'a representantiloru Ungariei cu ocasiunea desbaterei §. 2. alu proiect. de lege despre not. publ. reg.

Onorata Camera! Cu privire la §. 2. din proiectu, voiamu sî eu sa facu unu amendamentu. Crediendu inse ca antevorbitoriulu va vorbi in asemenea intielesu, amu fostu aplecatu a renunciá la presentarea amendamentului meu. Dara dupa ce vediui, ca d-sea a presentatu o modificatiune in intielesu de totu contrariu, 'mi iau voia a presentá unu amendamentu in acelu intielesu: „cá notariulu publ. afara de limb'a oficiala a statului, sa fia indetoratu a cunósce sî limb'a, care se intrebuintiéza preste totu in cerculu seu. (Aprobare.) On. Cam.! facendu acestu amendamentu sî recomandandu-lu on. camere spre primire, 'mi tienu de datorintia a dechiará inainte de tóte, ca eu prin presentarea amendamentului nici pre departe nu voiescu a provocá asiá numit'a cérta de natiunalitate; câci nu me tienu de acei'a, cari sciu aduce cestiunea de natiunalitate in legatura cu tóte cestiunile, precum amu avutu ocasiune a esperiá, chiaru sî cu goletatea tesaurului publicu, cestiunea de natiunalitate — dîcu — care merita apretiare cu multu mai ponderósa sî seriósa, decâtu, cá neincetatu sa póta fi adusa pre tapetu in camera, sî pentru a cârei representare unii 'si revindeca privilegiu eschisivu. Asiá dara eu, on. camera, nu pentru aceea presentezu amendamentulu, pentru ca dóra a-siu fi de parere, ca acestu amendamentu aru fi postulatulu séu efluinti'a directa a legei de natiunalitate, ci 'lu presentu, pentru ca sum convinsu, ca fâra de acestu amendamentu legea despre notariatulu publ. va fi lipsita de unu atributu principale, cu privire la esecutarea practica a ei, sî pentru ca fâra acestu amendamentu legea nici odata nu va corespunde trebuintieloru vietiei practice. Notariatulu publ. on. camera, cu tóte ca se declara de institutiune de statu, propriaminte totusi nu e oficiu de statu, pentru ca notariulu publ. nu participa din favorurile sî binefacerile garantate de statu, ci este atare organu alu cetatieniloru statului, cu a cârui intrevenire sî ajutoriu cetatienii statului voiescu a-si regulá cu tóta siguritatea afacerile loru de dreptu privatu intre marginea legiloru, prin urmare on. camera, notariulu publ. nu este altu ce-va, decâtu jurisconsultulu séu — déca este iertata espressiunea — cancelistulu autenticu alu civiloru statului, cu care acesti'a suntu in atingere continua in rapórtele loru de dreptu, de tóte dîlele. E necesariu deci, cá notariulu publ. sa intieléga sî limb'a in care cetatienii patriei din cerculu seu se intielegu intre sine. Déca acést'a se intempla din contra, va se dîca, déca amendamentulu meu nu se va primí, atunci on. camera, sum convinsu, ca se va intemplá casulu curiosu, ca acést'a lege va avé valóre sî se va inactivá in fapta numai in acea parte a tierei, unde cetatienii statului intielegu limb'a oficiala a statului, iéra din contra aiurea va remanea daru (milostenia) pre harthía.

Destula nenorocire este on. camera, ca in Ungari'a, care este un'a (egységes) pâna in dîu'a de astadi n'avemu legi, cari sa deoblege de o potriva pre toti cetatienii statului. Alte legi suntu in fost'a Transilvani'a, altele in fostulu confiniu, sî altele in Ungari'a propria. Se mai sporimu acést'a anomalia sî cu o lege care s'aru inactivá in fapta numai intru o anumita parte a tierei? Cu o lege, care in unele locuri va aduce binecuventare intru promovarea industriei, comerciului sî creditului publicu precum sî intru incetarea proceseloru sumptuóse, iéra in altu locu va remané numai binecuventare pre harthía. Eu credu, ca acestu proiectu de lege nu póte avé asemenea scopu.

Aru fi tempulu on. camera! ca cunoscendu lipsele vitali ale natiunei sa se creeze legi practice, mai corespundietórie acelor'a. Strabunii nostri n'au calaritu pre paripulu teorieloru inalte, cum multi facu astadi, ci s'au pogoritu pre câmpulu vietiei practice sî acel'a l'au cultivatu, sî inca câtu de bine, totu-déun'a, de câte ori marea multime de gravamine sî alte pertratârí de dreptu publicu au concesu acést'a. Déca privimu la tóte legile nóstre, vomu aflá ca acele suntu basate pre lipsele practice ale vietiei; nu dîcu eu on. camera, ca strabunii nostri s'au ingraditu cu muri chinesi fatia de institutiunile folositórie sî practice din strainetate, acele le-au urmaritu ei cu atentiunea sî le-au introdusu sî la noi dupa cum au recerutu referintiele nóstre. Pentru ce n'amu poté face acést'a sî cu acestu proiectu de lege care, dupa cum se scie, vré sa introduca la noi o institutiune straina. Intrég'a lege, séu partea ei cea mai mare nu este decâtu traductiunea fidela a legei austriace despre notarii publici, dâra s'a lasatu din trens'a dispusetiunea practica, conformu câreí'a not. publ., afara de limb'a oficiala a statului, trebuie sa cunósca sî limb'a respectivului teritoriu. Inca un'a vréu sa mai insemnu on. camera! Déca m'aru poté cine-va convinge, ca in urm'a amendamentului meu, legea nu aru fi esecutabila, séu ca prin trensulu ide'a unitatei cetatieniloru statului sî numai pre departe se atinge séu se periclitéza, potu asigurá pre onorat'a camera, ca eu a-si fi celu dintâiu, — care a-si respinge acestu amendamentu.

Dara chiaru pentru ca sum convinsu despre contrariu, sî credu, ca politicu seriosu nici nu póte afirmá asiá ce-va, 'mi iau voia de nou a recomendá amendamentulu atentiunei on. camere. — (Aprobare.)

Varietâti.

*** **Bâi nóue.** Ni se scrie dela Gioagiulu inferioru, ca preotulu Vasiliu Basabu din Romosu, carele are o proprietate la Gioagiu, a descoperitu ape minerale pre proprietatea sea. Densulu la anulu 1873 a edificatu o scaldatória pentru sine sî pentru familia. Dupa ce cunoscura mai multi amici sî cunoscuti bunatatea apei, lu svatuira sa analiseze ap'a, ceea ce se sî facù prin barbati competenti in Vien'a. Ne pare reu ca nu avemu la mâna analisea ins'asi. Destulu ca in urm'a acestei'a preotulu nostru se vede motivatu a estinde stabilimentulu seu privatu de bâi asiá incâtu sa-lu póta dá publicului spre folosinti'a. Unu lucru laudabilu sî care face onóre energiei sî spiritului de intreprindere a domnului Vas. Basarabu.

Ap'a acést'a se vede din unele urme care s'au aflatu sî acum, sapandu preotulu pre proprietatea sea spre a-si face o fantâna, ca o au folositu sî romanii, strabunii nostri. Fantân'a dupa care s'a sapatu erá sa fia langa scaldatórea de care facuramu amintire mai susu. In locu de apa s'au aflatu in o afundime de doi stangini si jumetate diverse objecte antice, dintre cari unele s'au tramisu la Asociatiunea trans. pentru literatura sî cultur'a poporului românu, altele la gimnasiulu nostru din Brasiovu. Póte ca este aceasi apa de care se face amintire la Eutropiu, in apropiarea cetâtiei Zeugma (Cigmeu?). Spre a fi siguri aru trebui sa cunóscemu loculu insusi pre care se afla proprietatea dlui V. Basaraba, ceea ce din corespundintia ce ni sta dinainte nu se póte. La tóta intemplarea descoperirea este interesanta sî din punctu de vedere practicu sî istoricu sî asiá danduni-se ocasiune o vomu studiá mai de aprópe.

*** **O descoperire archeologica.** — Pre tiermulu marii Marmora s'a descoperitu de curendu fragmentulu unei colóne de marmora ornata cu bas-reliefuri ce represinta ómeni sî cai. Se crede ca acestu fragmentu face parte din colón'a lui Arcadiu, care a statu in picióre mai multu de 200 ani dupa caderea Constantinopolei, fiindu distrusa la finea seculului alu 17-lea. Suprafati'a sea intrégа erá ornata cu bas-reliefuri ce representau victoriele lui Teodosiu celu Mare. Interiorulu colónei contienea o scara pre care se putea suí pâna la verfu. Se naréza ca distrugerea acestei colóne s'a facutu din caus'a plangeriloru musulmaniloru cari pretindeau cá crestinii prin midiloculu acestei scâri, se suiau susu sî priviau in interiorulu haremuriloru sî gradineloru loru.

*** **Tergulu Sabiiului** de fatia e slabutiu de totu.

*** **Educatiunea fiiloru Sultanului.** Tóte informatiunile capetate asupr'a educatiunei fiiloru Sultanului actualu a Turciei suntu putienu magulitórie pentru acesti juni principi. Mam'a lui Abdul-Aziz, Sultana Valida, care esercita o mare influintia asupr'a spiritului fiiului seu sî asupr'a afaceriloru de statu, a fostu mai inainte sclava; ea este de o ignorantia absoluta sî cu idei marginite. Educatiunea principiloru fiindu supraveghiata de ea, nu mai e trebuintia se spunemu ca acésta educatiune este fórte rea. Fiii Sultanului facu parte din armata, dara in nisce conditiuni singulare. Celu mai mare, Iusuf Izzedin Effendi, in etate de 18 ani, este maresialu sî comandantu superioru a unui corpu de armata; alu 2-lea, Mahmud Djemil Eddin Effendi, in etate de 11 ani, este contra-admiralu; 3-lea Mehemed Selim Effendi, in etate de 8 ani, este locotenentu de artileria; alu 4-lea, Abd-ul-Medjid Effendi, e numai de 4 ani, cu tóte aceste se pregatescu a-lu numí oficieru. Nici unulu din acesti principi, dela maresialu pâna la locotenentu, n'a facutu studie, fia clasice, fia speciale; abiá celu mai mare, comandantulu unui corpu de armata! scie a cetí sî a scrie. Fiulu lui Abdul-Medjid, Murad Effendi, ereditariulu presumptivu, sî fratii sei suntu tienuti sistematicesce la o parte cá loviti de ostracismu. Nu li se da nici o functiune, nu se bucura de nici un'a din onorile, ce in ori-ce tiéra suntu legate cu titlulu de membru a unei familii suverane; ei invetiasera mai inainte ce-va elemente din limb'a francesa dara au intreruptu demultu studiele, sî acum traiescu in trandavia. Aceste obiceiuri a principiloru otomani creaza tierei o situatiune plina de pericole, câci, ignoranti'a fiindu generala printre ei, sultanulu care se suie pre tronu se grabesce a imitá pre predecesorulu seu, dandu cursu liberu capricieloru sele.

*** **Frigu.** Spre dîu'a de 20 Aprile a fostu frigu cum se cade sî inca cu ninsóre. Din multe pârti ni vine scirea ca pómele sî viile suntu cu totulu stricate.

Raportu comerciale.

Sabiiu 28 Aprile n. Grâu 4 fl. 67 xr. frumosu, 7 fl. 13 xr. mestecatu, 6 fl. 80 xr. cualit. infer.; secar'a 5 fl. 7 xr. pâna 4 fl. 80; orzu 4 fl. 33; ovesu 2 fl. pâna 1 fl. 3 xr.; cucuruzu (porumbu) 3 fl. 87—4 fl. — xr.; cartofi 1 fl. 73 xr. galét'a austriaca.

Cânep'a 18—20 fl. maj'a.

Lintea 6 fl 67 xr.; mazarea 6 fl. 67 xr., Fasolea 5 fl. 67 xr.

Fenu legatu 1 fl 30, nelegatu 1 fl. 10 xr., paie lungi 80 xr., scurte 70 xr, maj'a.

Lemne de focu 8—10 fl. stang. austr.

Carnea de vita 18—22 cr. p., de porcu 28 xr. Unsórea 79 xr. pâna la 1 fl. 20 cup'a.

Burs'a de Vien'a.

Din 19 Aprile (1 Maiu) 1874.

Metalicele 5%	69	15
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	73	80
Imprumutulu de statu din 1860	103	50
Actiuni de banca	792	—
Actiuni de creditu	217	—
London	111	70
Obligatiuni de desdaunare Ungurescí	74	—
„ „ „ Temisiorene	73	50
„ „ „ Ardelenesci	70	75
„ „ „ Croato-slavone	75	50
Argintu	106	20
Galbinu	—	—
Napoleonu d'auru (poli)	8	96

Concursu.

Devenindu parochi'a Chesleri, in protopresbiteratulu Ternavei de josu vacanta se escrie concursu pâna in 9 Maiu a. c.

Emolumentele suntu:

1. Venitele stolari de pâna acum'a.
2. Gradina de legumi pre care are de a se radicá casa parochiala.
3. 16 jugere 415 □ portiune canonica parte aratóre parte cositura.
4. Un'a viie de 999 □:
5. De tóta famili'a o dí de lucru (claca) sî dóua copuri de mustu. —

Doritorii de ocupá acésta parochia au sa-si astérna suplicele instruate cu documintele recerute de prescrisele St. org. la subscrisulu pâna la terminulu susu prefiptu. —

Deagu, 25 Martie 1874.

Cu intielegerea comitetului parochialu.

Daniilu **Tamasiu**
Adm. prot.

(1—3)

Concursu.

Pentru ocuparea parochiei vacante Fizesiu — Barbur'a de clas'a a III-a in protopresviteratulu gr. or. alu Ioagiului I statatóre din 190 familii cu 880 suflete, se escria concursu pâna in 5 Maiu 1874.

Emolumentele suntu:

1. Dela 40 case, câte o mesura mica de cucuruzu sferamatu.
2. Dela 150 familii, de tóta famili'a 40 cr. v. a.
3. Stol'a usuata sî folosinti'a cimiteriului de 2 cara fenu, cari tóte la olalta computate in bani, dau unu venitu anualu de 329 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá acést'a statiune au se subscérna concursele loru instruite in sensulu statutului organicu la subscrisulu in Hondolu, pâna la terminulu prefiptu.

Hondolu 27 Martie 1874.

In contielegere cu comitetulu parochialu.

Basiliu **Piposiu**,
protopresv.

(3—3)

Concursu.

Pentru parochi'a vacanta gr. or. din Cristiori protopresviteratulu Zarandului se escrie prin acést'a concursu pâna in 12 Maiu a. c. in care dí va fi sî alegerea.

Doritorii de a competá la acést'a parochia carea este clasificata de o parochia de cl. a III (trei'a), au a-si indreptá petitiunile loru instruate in sensulu statut. org. la subsemnatulu in Bradu (cot. Zarandului) pâna la terminulu susu amintitu.

Bradu 15 Aprile 1874.

In contelegere cu comitetulu parochialu.

Nic. I. **Miheltianu**,
prot. gr. or. alu Zarandului.

(2—3)

Nr. 26. — 1874.

Edictu

Prin care **Ioanu Sora** din Seliste, carele de tempu mai indelungatu au parasitu patri'a sî pre soci'a lui **Coman'a Romanu Hens'a** totu din Seliste fâra a se scí loculu aflârei lui, se provóca, cá in terminu de unu anu, sa se presenteze inaintea forului matrimonialu subscrisu, pentru ca la din contra procesulu divortiale intentatu asupra-i, se va otarí — amesuratu prescriselor canonice — sî in absenti'a lui.

Sabiiu, 22 Fauru 1874.

Forulu matrimonialu gr. res.
alu tractului protop. alu
Sabiiului I.

(2—3)

Togm'a acum a aparutu

CART'A UNGARIEI

pentru scólele poporali in limb'a romána

de

EUGENIU BORDEAUX,

Editiunea a dóu'a indreptata, dupa prescrisele inaltului ministeriu de culte sî instructiune publica; *cu date statistice, consemnarea episcopieloru tuturoru confessiuniloru, sî cu date istorice vechi.*

Pretiulu cartei, colorata sî intinsa pre pandia pentru impaturatu e 7 fl. 60 xr. v. a.; colorata finu cu demarcarea comitateloru e 8 fl. v. a.

Uniculu depositu pentru tierile Corónei ung. la

F. Michaelis in Sabiiu,
(Piati'a mica Nr. 12.)

Cei ce dorescu potu primí cart'a sî necolorata sî neintinsa pre pandia, pre lânga unu pretiu corespundietoriu.

Ioanu Cristea
compactoru in Sabiiu,
se recomanda on. publicu românu cu legarea de cârti, protocóle, brosiure etc., sî preste totu cu esecutarea tuturoru comissiuniloru ce cadu in cerculu compactoriei, promitiendu lucru promtu sî solidu sî cu pretiuri câtu se póte mai moderate.

Locuinti'a strad'a (uliti'a) Turnului Sag-Gasse Nr. 24.

Celu mai nou sî mai mare depositu de orológe in Sabiiu.

la

IOHANN BUSCHEK
orologieriu,
Uliti'a Cisnadiei Nr. 16 vis-a-vis de Hotelulu: „La Corón'a Ungariei".

Recomenda orologele sele de auru sî argintu de I calitate, de Genf, alese personalminte sî probate prin oficiu, cu garantia de 1—2 ani.

Orologie de argintu cu câte fl. 13, 14, 16, 18, 20, 24, 26, 28, 30—40.

Orologie de auru cu câte fl. 28. 30, 32, 34, 36, 40, 45, 50, 60, 70—150,

De I calitate orológe cu pendulu, o decóre pentru ori-ce locuintia cu câte fl. 28, 30, 32, 34, 36, 38, 40, 44, 46, 50, 60, 70—150.

Orológe de biroulu francesu, de marina sî desteptatórie (Wecker) etc.

Lantiuri de auru sî argintu, probate prin oficiu sî adeca: Lantiuri de argintu cu câte fl. 3, 4, 5 pâna la 12, de auru: Lantiuri de gâtu cu câte fl. 32, 34, 36, 40, pâna la 80 sî 150.

Reparaturele se facu dupa modulu celu mai nou solidu sî cu garantia de unu anu.

Pretiu curinte mai detaiatu gratis et franco.

(2—20)

Avisu pentru dame.

Subscrisele prin acést'a aducu la cunoscinti'a P. T. publicu, ca — pentru sesonulu incepetoriu de véra — s'au provediutu cu unu sortimentu de cele mai nóue marfuri de moda pentru dame. Alegerea stà la dispositiune.

Comissiuni din afara se efeptuescu promptu sî spre multiamire.

Pentru acést'a garantéza:
Sabiiu in 25 Aprile 1874.
Iosefine Wegmuth
sî sororile sele.
(Strad'a Cisnadiei Nr. 26.)

(1—2)

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.**

Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 $^1/_2$ anu 6 fl.

Nr. 32. ANULU XXII.

Sabiiu in 25 Aprile (7 Maiu) 1874.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 $^1/_2$ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 $^1/_2$ cr. v. a.

Sabiiu in 23 Aprilie 1874.

In legatura cu cele publicate in nr. din urma despre chirotonirea Présântiei Sele P. Archieppu si Metropolitu Teofilu Bendel'a avemu sa continuâmu firulu espunerei mai departe.

Dupa finirea s-tei liturghie si dupa seversit'a consacrare séu chirotonire de câtra Présântitulu Archieppu si Metropolitu Escel. S. P. Procopiu Ivacicoviciu si Présântitii PP. Episcopi sufragani: Ioanu Popasu alu Caransebesiului si Mironu Romanulu alu Aradului, nou chirotonitulu a primitu investitur'a cu manthia si cargia. Cu ocasiunea acést'a rostí Présânti'a Sea nou chirotonitulu Archieppu si Metropolitu Teofilu Bendel'a urmatórea cuventare:

„Prea sântite Sinodu metropolitanu!

„Multu stimate cleru archiepiscopalu!

„Onorata adunare bisericésca!

„Déca Moisi, pre carele 'lu alese Dumnedieu de liberatoriu alu poporului seu, cu tóte ca elu, prin puterea si lumin'a spiritului seu, erá in stare de a corespunde soliei, ce i s'a impusu prin descoperirea ddieiésca pre muntele Chorivu, s'a rugatu dicendu: „Dómne tramite pre altulu“ cum de Eu, carele suntu consciutu de neajunsurile mele, sa primescu fâra sfiala toiagulu archipastoralu, cu carele sa conducu turm'a lui Christosu din eparchi'a Bucovinei, in pamentulu binecuventârei si alu fericirei.

„Cuprinsu de acésta sfiala, a-si dice si eu: „Dómne tramite pre altulu!“

„Iéra in tempulu darului, nu cutezu de a me retrage dela dispunerile providentiei, ci insufletitu de incredere intru celu prea inaltu, carele se arata puternicu intru cei slabi, dicu: „Fia voi'a Domnului cu mine!“

„Serióse cugetâri suntu cele, ce cuprindu in momentulu acest'a sufletulu meu, petrundietórie simtiri, ce inunda acum inim'a mea, dara mai pre susu de tóte, marimea, greutatea, si respundietatea chiamârei mele de archipastoriu — aceste suntu, care me cuprindu si me umilescu mai pre susu de cugetu si de cuventu.

„Mari, cu adeveratu mari, suntu indetoririle, pre care le primescu astadi, indetoririle de a fi invetiatoriulu, amiculu, parintele si medilocitoriulu poporului, câci spre a implini aceste indetoriri, se recere ori-ce sacrificiu, fia alu osteneleloru de di, si alu priveghiâriloru de nópte, alu petrecerei in postu si in rugaciuni neincetate, alu parasirei tuturoru indemanâriloru de vietiuire, ba insusi sacrificarea vietiei.

„Si ce alta me póte face, de a me supune la astfeliu de sacrificii, deca nu dragostea evangelica? carea dupa cuventulu Apostolului: „Tóte le sufere, tóte le rabda, la tóte nadejde are.

„Intru adeveru! Voiu sa iubescu poporulu meu, voiu sa-lu iubescu din tóta inim'a, si atunci voiu implini si tóte indetoririle mele câtra densulu. Atunci ii voiu fi unu invetiatoriu apostolicu, unu amicu credinciosu, unu parinte spiritualu, unu rugatoriu ferbinte inaintea lui Ddieu.

„In valulu unoru cugetâri cá aceste inbarbatarea sufletului meu resare din incredere neclatita in ajutoriulu lui Ddieu, iéra mangaierea inimei mele cresce si se intaresce, cându cugetu la vecinitatea eparchiei bucovinene cu sânt'a metropolia de aici, unde impregiurulu marelui lucéferu ierarchicu vedu o cununa marétia de lumini stralucitórie, unu poporu alesu alu lui Ddieu, carele dupa lupte nenumerate si suferintie nespuse, cá unu Israilu nou, a devenitu in starea de binecuventare.

„Binecuventatu se fia numele sântei Metropolii a Românilor gr. or. din Transilvani'a si Ungari'a, si multiamire adenca Escelentiei Sele parintelui Metropolitu impreuna cu présântitiloru Episcopi cari avura bunatatea prin seversîrea actului de chirotonire de astadi a indeplini o lipsa simtitória in ordinea ierarchica a eparchiei bucovinene.

„Binecuventatu de Ddieu sa fia poporulu românu carele radica atâtu de mari sacrificii pentru buna starea si inflorirea bisericei.

„Binecuventarea Domnului preste adunarea de astadi, cu alu seu daru, si cu a sea iubire de ómeni totu-déun'a acum si pururea si in vecii veciloru Aminu.“

Publiculu ascultá cu atentiune incordata si cu viu interesu. Cându inse se termina cuventarea a proruptu in aclamatiuni de sa traiésca in repetite renduri. Totu asiá 'si arata publiculu simtiemintele sele simpaticului prelatu prin aclamatiuni pre strada in mergerea dela biserica pâna la resiedinti'a archiepiscopésca.

In aceea-si di, pre la 12 $^1/_2$ óre inteligenti'a româna din Sabiiu, lânga carea s'a alaturatu representantii clerului din Bucovin'a si o deputatiune din Brasiovu, cu P. Archimandritu si Vicariu archiepiscopescu alu archidiecesei nóstre transilvane, Nicolau Pope'a, in frunte, a gratulatu in espressiuni fórte bine simtite nou chirotonitului, carele totu astu-feliu a si respunsu.

Escelenti'a Sea P. Archieppu si Metropolitu alu nostru a datu in onórea óspelui unu prandiu splendidu la care a luatu parte si autoritâtile cele mai inalte bis. militari si civili din locu.

Luni cu trenulu de sér'a plecara Présântiele Sele Archieppulu si Metrop. Bucovinei, eppii Caransebesiului si Aradului si representantii clerului din Bucovin'a. Unu numeru frumosu de români se aflara iérasi la gar'a drumului de feru. Cându incepù masin'a sa fluere de plecare prorupsera românii cei adunati in puternice: sa traiésca! si asiá ne despartiramu de acei ce au lasatu atâtea suveniri placute in sinulu nostru si cari dorimu cá sa duca dela noi cele mai sincere si binevoitórie felicitâri pentru er'a cea nóua ce li se deschide provinciei loru bisericesci.

Epistola deschisa

a deputatului dietalu Gabr. baronu de Kemény câtra alegatorii sei.

(Fine.)

Dupa cum amu amintitu, ministeriulu dupa parerea mea fu trantitu chiaru de majoritatea, din alu cârei sinu a esîtu acum mai bine de unu anu; maioritatea l'a trantitu, pentru ca-'lu tienea de necapabilu de o conducere rationale, pentru ca nu afla in trensulu nici o capabilitate organisatória, pentru ca lipsele financiali devenira din di in di totu mai apesatórie, mai desolate, si pentru ca tiér'a deveni aprópe necapabila de a trai de pre o di pre alt'a. Abiá cadù cabinetulu Slavy si atmosfer'a se si infectà cu ide'a coalitiunei. Dela cine proveni ide'a? Eu nu sciu, dara atât'a sciu, ca si paserile ciripiau despre acest'a si foile nu scriau altu ce-va si in cluburi nu se desbateau alte lucruri; sciu, ca escitarea erá mare, nu mai putiena erá incordarea si faimele monstruóse rivalisau unele cu altele. Dóra voiá partid'a majoritâtiei cum-va coalitiunea? Eu cugetu, ca o majoritate fórte considerabila din partid'a lui Deák nu o voiá, totusi nu sciu cu siguritate, pentru ca clubulu cá atare nu fu consultatu in privinti'a acést'a. Se pare ca respectivii credeau, ca nu se platesce a impreuná elementele diverginte din partid'a majoritâtiei si ca in locu de a face acést'a e mai bine a negotiá cu opositiunea. Si cine a fostu acel'a, care se afundà pâna la gâtu in negotiârile de coalitiune cunoscute, déca foile publice a impartasitu lucruri adeverate? Slavy si contele Andrássy. Despre contele Andrássy a descoperitu mai tardiu ministrulu presiedinte Bittó, ca densulu cá ministru de esterne nu s'a amestecatu in afacerea crisei ministeriali. Bine, sa concedemu, ca e adeveratu. A dimissiunatu dara Slavy in urm'a unei neintielegeri cu colegii sei séu a unei certe escate in sinulu ministeriului, spre a se tiené capabilu de formarea unui ministeriu nou? N'amu intielesu de unu asemenea casu.

A intrebatu (Slavy) partid'a deakista de carea se tienea si densulu, ca doresce sa-lu véda in fruntea unui ministeriu nou? Despre acést'a inca n'amu intielesu nimicu, dara amu intielesu despre tóte combinatiunile possibile si nepossibile cu ministrii si cu deosebire de ministrulu financieloru, in cari a lipsitu cu totulu unu nume, numele barbatului, care de vre-o câte-va diecenie e o autoritate recunoscuta in cestiuni financiali si natiunalu-economice, numele acelui'a, care a proiectatu cu o agerime estraordinaria laturea financiale a complanârei si care a esecuta'o mai tardiu cá ministru cu multa desteritate, unu nume, dicu, numele contelui Lonyay. Pentru ce? N'amu auditu dela nimenea nici pre departe unu respunsu plausibilu la acést'a intrebare, din contra amu vediutu pre multi, care tieneau lucrulu de unu ce firescu. Eu din parte-mi individualminte marturisescu, ca acest'a e unu ce nefirescu si e togm'a asiá, cá si cându cine-va in ból'a sea s'aru adresá câtra unu orologieriu séu lacatariu séu câtra unu pacala si aru incungiurá cu intentiune svatulu unui medicu. N'amu auditu pre nimenea dicendu, ca Slavy pre tempulu câtu tienù cris'a intréga a cerutu svatulu lui Lonyay. Diurnalele mai putienu a inregistratu ce-va despre acestu lucru.

Cuvintele mele la nici o intemplare nu insemna, ca altulu afara de contele Lonyay nu póte fi unu ministru de financie bunu. Ministrulu actualu de financie, Ghyczy, e in fondu unu barbatu prudentu, conscientiosu si activu, ceea ce se adeveresce prin carier'a sea politica eminenta in tempu de mai multi ani.

Si ce amu disu mai susu in genere de ministeriulu lui Bittó, ca asceptu cu prevenire simpatica activitea sea, potu sa dicu in specialu si de Col. Ghyczy. Cele de mai susu le-amu indigitatu numai spre a demustrá decursulu neparlamentariu alu crisei ministeriali care se sfersi de curendu.

In starea momentana, concedu cu bucuria si binevointia, unu progresu nu se póte denegá, nu numai pentru ca a succesu delaturarea crisei si amu es'tu din unu caosu confusu si amu castigatu terenu mai solidu, ci si pentru ca a succesu a face imposibila coalitiunea cu opositiunea ce nu acceptéza complanarea, cu acea coalitiune, care déca se implinea adeverea proverbulu ce dice: „Eu amu prinsu unu turcu dara elu nu me lasa“. Bucurosu concedu, ca ministrulu presiedinte Bittó si-a castigatu in privinti'a acést'a merite ce nu se potu disputá, totusi acestu succesu momentanu nu ne póte, dupa câtu pricepu eu, dá o garantia sigura, ca afacerile nóstre s'au intorsu prin acést'a spre bine si ca acést'a va fi statornicu.

Multi privescu in stârile financiali unicului isvoru alu tuturoru calamitâtiloru nóstre. Acésta presupusetiune trebuie sa o combatu. Nu potu sa impartasiescu nici parerea, carea amu cetit'o in „Reform“, in o epistola publicata dupa cum sustienu unii, de ministrulu de esterne, contele Andrássy, dupa carea avemu sa asceptâmu unu „troscu“ alu tierei. Suntu de parere, ca stârile nóstre financiali se potu regulá, ba credu inca, ca e mai usioru a regulá financiele nóstre decâtu a indreptá stârile nóstre parlamentarie si a delaturá parerea perversa ce avemu despre politica.

Patri'a nóstra de seculi are constitutiune. dara in tóte stadiele desvoltârei ea erá departe de a poté corespunde postulateloru parlamentarismului care se introduse rapede in 1848. Dupa cum pricepu eu monarchi'a constitutiunale cu regimu parlamentariu e cea mai perfecta forma de statu, totusi trebuie sa admitu, ca noi simtimu si portamu greutatea improvisatiuniloru dela 1848.

Regimulu parlamentariu cu ministeriulu seu respunsabilu e intr'adeveru celu mai perfectu regimu. Pentru a poté ajunge la valóre conducatorii politici, conducatorii de partida, membrii dietei au trebuintia de unele calitâti neincungiurabile. Afara de sinceritatea barbatésca si de perseverarea in ideile si propunerile conducatoriloru, in cari o argumentatiune cá acést'a: „eu amu cunoscutu vitiositatea proiectului ce l'amu substernutu si de vreme ce si preotulu celu bunu totu invétia pâna la finea vietiei séle, lu voiu imitá si voiu subscerne cu totulu altu proiectu“ este eschisa, se mai recere, cá simpathiile si antipathiile personali, cameraderiele si domni'a de clica sa dispara. Membrii parlamentului au trebuintia de unu simtiu mai tare de cuviintia si trebuie sa-si inece dorulu de a cuventá, sa stimeze ordinea discussiunei fiindu-ca din 400 de membrii 60—70 suntu in stare a impedecá progresarea aparatului incurcatu. Relativu la acest'a me potu provocá la unu esemplu fórte aprópe si amaru. Pentru a cuprinde politic'a se recere celu pucinu intru atâtu perseverantia si siguritate câtu sa nu avemu teama in tóte dilele de crise si alte templari, sa nu ne tememu, ca ne va ajunge sórtea criseloru in guvernele din Romani'a si Spani'a; de alta parte se recere multa resolutiune si independintia, pentru a aduce rivalitatea conducatoriloru in marginile cuviinciose si a li suprime capritiele. Opiniunea publica inse trebuie sa aiba preste totu mai multu respectu inaintea legiloru. Se recere óre care trezia care nu umbla dupa teorii si frase binesunatórie, ci carea cauta numai ce e corespundietoriu si folositoriu. Déca dintr'odata tindemu man'a dupa tóte precum potemu cascigá, potemu sa si perdemu inse fórte multu.

Stimabilii mei alegatori sa nu me intrebe, unde si pâna unde se afla erórea? Nice ca cându si cum se va sfersi? Unde vomu ajunge? La aceste nu potu sa respundu, indigitezu numai, ca starea nóstra e critica. Voiu sa ve aducu aminte ca candu aru fi disu cineva cu ocasiunea complanârei: voru trece 6 séu 7 ani fâra resbelu si atunci vomu ajunge in o crisa politica si financiale, de siguru unu atare profetu se numiá nu numai unu pesimistu ci póte si unu clevetitoriu reutaciosu. Cu câtu inse e mai mare pericululu, cu atâtu e mai intetitória necesitatea cá sa si implinésca totu insulu detorinti'a câtra patria.

Profundu simtiescu eu greutatea acestei responsabilitâti si me silescu dupa o rece precugetare a implini totudeun'a detorintiele mele cá ablegatu. Dee Ddieu succese mai bune in viitoriu!

Nr. 29 alu „Albinei“ ne suprinde cu urmatórea curiositate, dupa cum dice numit'a fóia, primita dela Sabiiu. Eata ce dîce:

„Precum se afirma, totu din acestu incidinte s'a datu „Telegrafului Romanu“ o directiune, cea mai intielépta si démna de unu organu bisericescu oficiale (?!) etc. etc. etc.“

Luâmu simplu notitia despre acestu lapsus calami alu d. coresp. din Sabiiu cu acea, ca dorimu cá pre viitoriu sa-si dea insusi o directiune mai intielépta corespundintieloru sele si sa numai inventeze lucruri, cari n'au fostu si de cari n'au avutu nimenea nici o lipsa.

Diet'a Ungariei.

Budapest'a 23 Aprile 1874. (Cas'a representantiloru).

Dupa deschiderea siedintiei si resólverea formalieloru indatinate

Mich. Keményy presenta petitiunea reuniunei agronomice bekesiane pentru crearea unui ministeriu separatu de agricultura.

Petitiunea se predà comissiunei petitionarie.

Cas'a trecendu la ordinea dîlei continua desbaterea asupr'a proiectului de lege relativu la notarii publici.

§ 54. enumera tóte casurile, in cari se cere unu documentu notarialu, cá afacerea de dreptu sa póta fi valida.

Georg Kondorossy face propunerea: sa se dîca respicatu in acestu paragrafu, ca documentulu notarialu e necesariu nu numai in trebi de dreptu intre casatoriti, ci sa se estinda si asupr'a altoru casuri.

Mich. Besanu cunoscendu insemnatatea acestui § propune, cá sa se predee comissiunei centrale spre a se discutá a dóu'a óra.

Pledandu ministrulu de justitia Pauler pentru propunerea lui Besanu, acést'a propunere se primesce si § amintitu se predà comissiunei centrale.

Urméza la discussiune votulu separatu alu clasei a dóu'a care vrea sa mai adauge la § 54 inca doi paragrafi, si adeca:

§. 55. Si la intabularea in cârtile funduarie a aceloru afaceri de dreptu, cari se incheia cu privire la transcrierea séu restringerea dreptului de proprietate relativu la imobilie, suntu de lipsa documente notariali, intru câtu transcrierea si restringerea nu se cuprinde in alte documente judecatoresci.

Documentele private despre atari afaceri de dreptu dupa inactivarea acestei legi numai atunci potu serví de basa la intabulatiune, cându li se va dá conformu dispusetiuniloru acestei legi poterea de documentu publicu.

§. 56. Documentele aceste notariali au sa se dea de câtra notariulu in terminu de 8 dîle oficiului competentu dela cârtile funduarie etc.

Ernst. Hedry, referintele sessiunei a dóu'a motivandu votulu separatu 'lu recomenda spre primire.

L Kármán presenta o propunere, dupa carea sa se aviseze ministrulu de justitia, cá cu proiectulu despre nóu'a organisare a judecatorieloru sa presenteze camerei totu odata si o motiune motivata relativu la trebuinti'a transcrierei dreptului de proprietate pre inmobilie.

Iul. Steiger si Dem. Benciu votéza pentru votulu separatu; Gab. Várady si And. Schmaus pentru testulu comisiunei centrale.

Dupa o lunga desbtere la care participa mai multi oratori, punendu-se la votu votulu separatu se respinge de câtra majoritatea Casei si asemenea se respinge si propunerea de conclusu a lui Kármán.

Budapest'a 24 Aprile. (Cas'a representantiloru). Deputatulu Dan. Irányi indrépta câtra ministrulu presiedinte interpelatiunea, de este autentica depesi'a publicata in diuariulu din Parisu „Temps“, pre carea a indreptat'o fostulu cancelariu imperialu Beust câtra ambasadorulu austro-ungaru principele Metternich. Acea depesia arata, ca in anulu 1869 s'au incheiatu intre monarchi'a nóstra si Franci'a o aliantia ofensiva si defensiva secreta. De este autentica depesi'a intréba Irányi, ca s'a incheiatu respectivulu tratatu secretu cu scirea ministrului presiedinte alu Ungariei? In fine intréba Irányi, ca este aplecatu ministrulu presiedinte a substerne Casei acelu tratatu?

Interpelatiunea se dà ministeriului presiedinte.

Dupa acést'a se continua si se sfersiesce desbaterea proiectului relativu la notariatulu publicu. La § 194 care tratéza despre procedur'a disciplinaria se incinge o discussiune viua. Sectiunea a 9 a adusu aici unu votu separatu, care dà potestatea disciplinaria la camer'a notariatului. Majoritatea a acceptatu inse propunerea comissiunei centrale, dupa carea judecatori'a disciplinaria are sa constee din presiedintele judecatoriei reg. competente, din doi judecatori si doi membri ai camerei notariali. Discussiunile asupr'a acestei legi au duratu 4 dîle.

Budapest'a 25 Aprile. (Cas'a representantiloru). Presied. Bela Perczel deschide siedinti'a la 10 óre.

Ferd. Horanszky indrépta câtra ministrulu de comunicatiune acésta interpelatiune:

Tiené-se-va podulu calei ferate care se afla lânga Solnocu si duce preste Tisz'a totu-déun'a in stare corespundietória intereseloru comunicatiunei sigure? Déca nu:

Ce dispusetiuni are de cugetu a face dlu ministru spre a preveni siguritatea periclitata in mare mesura a persónei, averei si a comerciului?

Interpelatiunea se da in scrisu ministrului de comunicatiune.

Cas'a trecendu la ordinea dîlei resolvesce mai intâiu petitiunile din Seri'a XXIX conformu propuneriloru facute de comissiunea petitiunaria.

Urmandu alegerea membriloru in comissiunile permanente pentru locurile vacante majoritatea a votatu: Pentru Paulu Somssich in comissiunea financiale, Ign. Hajdu in comissiunea pentru regularea raportului intre statu si biserica, Ferd. Horanszky si Th. Vecsey in comissiunea pentru cercetarea fundatiuniloru publice, Alois Degré in comissiunea de revisiune a diariului.

Siedinti'a se inchide.

Ablegatii se ducu in salele sectiuniloru spre a discutá obiectele predate loru.

Budapest'a 27 Aprile. (Cas'a representantiloru). Dupa autenticarea protocolului se anuncie abdicerea deputatului din scaunulu Mediasiului, Fried. Schreiber.

Gust. Kapp indrépta câtra ministrulu de comunicatiune urmatórea interpelatiune:

1. „E adeveratu, ca junctiunea calei ferate Orsiov'a s'a concessionatu sub conditiuni, cari suntu egali cu eschiderea Transilvaniei dela comerciulu universalu?

2. „Ce positiune a luatu regimulu preste totu in acésta cestiune fatia de guvernulu si camer'a Romaniei?“

Col. Széll substerne raportulu comissiunei financiali asupr'a proiectului de lege relativu la cladirea unei case pre sém'a ministrului pentru aperarea tierei.

Referintii comissiunei centrali substernu raporturile despre urmatórele proiecte de legi: relativu la modificatiunea § 29 art. de lege 31 din 1871 si in legatura cu acést'a o propunere de conclusu, care tientesce la substernerea unui proiectu de lege despre simplificarea cârtiloru funduari, mai departe relativu la reformarea cârtiloru funduarie din Pest'a.

Lad. Szögyéni si E. Daniel substernu raporturile comissiunei petitiunarie, cari se voru pune la ordinea dîlei in Sembet'a cea mai aprópe.

Lad. Szögyéni anuncie, ca comissiunea verificatória a verificatu pre deputatulu alesu la Panciov'a Dr. Politu cu reservarea terminului legalu de 30 dîle.

Ministrulu de comerciu Bartal atragendu atentiunea asupr'a proiectului de lege montanu substernutu si tiparitu de mai inainte se róga pentru esmiterea unei comissiuni de specialitate de 15 membri carea sa esameneze proiectulu amintitu.

Cas'a primesce propunerea ministrului Bartal.

Dupa aceste se face cunoscutu resultatulu alegerei membriloru in comissiuni pentru locurile devenite vacante in tempulu din urma si cu acést'a se inchide siedinti'a.

Memorandu

in obiectulu administrarei fonduriloru comune bisericesci si scolare ale dieceseloru române de Aradu si Caransebisiu.

In proiectulu de regulamentu, lucratu de comissiunile sinodale esmise ad hoc in Timisiór'a in jumatatea a 2-a a lunei lui Decembre 1873 vedemu indata in §-lu 1-mu adoptatu principiulu, ca fondurile bisericesci si scolarie, comune dieceseloru române din Aradu si Caransebesiu, anume:

1. fondulu generalu comunu bisericescu;

2. fondulu pentru unu siminariu gr. or. românu;

3. fondulu generalu scolariu comunu, in care se cuprindu si fondurile

a) pentru edificiulu preparandiei comune in Aradu;

b) celu asiá numitu convictualu pentru preparandi;

4. fondulu invetiatorescu pentru pensiuni;

5. fundatiunea Balaiana pentru stipendie, au se remâna definitivminte nedespartite si sa se administredie si pre viitoriu in comunu prin o administratiune comuna de sine statatória cu scaunulu in Timisiór'a.

Administrarea comuna se motivéza in proiectu, ca nedespartirea acestoru fonduri aru fi conforma compusetiunei si destinatiunei loru. Motivarea acést'a nu o aflâmu mai de aprópe desvoltata si comprobata, precum nu aflamu la proiectulu de regulamentu amintitu nici o motivare, ce aru petrunde mai adencu in lucru, ceea ce in genere este o mare scadere a acestui proiectu mai alesu facia cu importanti'a cestiuniloru, ce se pretindu a fi deslegate prin elu.

Aceste considerante precum si impregiurarea, ca sinodulu estraordinariu alu diecesei Caransebesiului tienutu in 29 si 30 Iulie 1871 in siedinti'a sea a II-a sub Nr. prot. 20 a provediutu dejá, ca aceste fonduri la tempulu seu au sa se imparte definitivminte intre ambele diecese, iéra sinodulu ordinariu din anulu trecutu prin pasulu decisiunei sele din 17 Aprile 1873 Nru prot. 24 al. I ca adeca cestiunea despre partea unei si cele-lalte diecese la aceste fonduri are „sa remâna deschisa“ si-a reservatu pre deplinu dreptulu de a studiá si supune de nou decisiunei sele sinodale afacerea impartirei acestoru fonduri: tóte acestea a indemnatu si pre senatulu epitropescu alu Consistoriului nostru diecesanu in siedinti'a sea din 19 Fauru a. c. Nr. 57 a esmite in unanimitate din sinulu seu o comissiune pentru studierea proiectului de regulamentu amintitu cu indatorirea, cá acésta comissiune sa-si subscérna pâna la prosim'a siedintia epitropésca respectivulu seu elaboratu in form'a unui memorandu.

Deci satisfacendu subscris'a comissiune acestei onorifice misiuni propera a comunicá on. senatu, in obiectulu administrarei pre viitoriu a amintiteloru fonduri, opiniunea sea in urmatórele:

Principiulu adoptatu de comissiunea esmisa in Timisiór'a, ca adeca fondurile sa remâna si pre viitoriu nedespartite si sa se administredie cumulativu de câtra o corporatiune nedependinta in Timisiór'a, subscris'a comissiune nu-'lu afla nici compatibilu, nici convenabilu nici practicabilu pentru poporulu si clerulu din ambele diecese, carii suntu proprietarii cei adeverati ai fonduriloru.

Departe sa fia de noi a disputá on. comisiuni ad hoc bunavointia si celu mai mare zelu intru de a luá mesuri durabile pentru pastrarea si asecurarea acestoru fonduri cascigate cu atâtea sacrificii si lupte, potemu dîce secularie. Dara acee'a ne va fi permisu a observá inainte de tóte, ca comuniunea averei, proprietatea marginita nici odata nu a avutu vre unu resultatu imbucuratoriu si efeptulu intentionatu.

Premitiendu acestea in genere ne luamu voia a trece in detailu.

Amu numitu proiectulu comissiunei ad hoc de necompatibilu, de neconvenabilu, de nepracticabilu, ne permitemu alu mai numí inca si de fórte sumtuosu si preste mesura complicatu si acum remâne a comprobá aceste adeveruri.

Nu va potea nimené dedisputá, ca fondurile cestionate nu suntu avere, proprietate bisericésca. Cine a administratu dela fundarea bisericei crestine pâna astadi averea bisericei?

Sinedrionulu séu Consistoriulu este unu asiediementu asiá de vechiu cá insasi biseric'a, acestui'a s'a concrediutu din vechime totu-déun'a chivernisirea averiloru eparchiali sub greumentulu responsabilitâtii si alu consciintiei, despre ce ne dau probe nenumerate canóne ale bisericei nóstre.*) Sistem'a consistorieloru nóstre astadi este cu multu mai perfecta cá intrecutu. Nu este posibilu, nu este compatibilu si convenabilu cu institutiunile nóstre bisericesci vechi si nóue, cá averea eparchiei sa se concrédia altei corporatiuni afara de Consistoriu, o administratiune separata de Consistoriu si de capulu diecesei pre cându nu ne da nici o garantia, nu are nici cea mai mica basa in institutiunile si asiedemintele nóstre bisericesci, ba cutezamu a afirmá, ca este negatiunea statutului nostru organicu sanctionatu de Majestatea Sea regele, la ce inse sperâmu ca nu si voru dá si nici nu-si potu dá consentiementulu si votulu loru nici veneratele sinóde eparchiale, nici pré venerati capi ai bisericei nóstr, Metropolitulu cu Episcopii sei sufragani.

Aru respectá óre sinódele si capii dieceseloru nóstre asiediamintele stravechi si nóue bisericesci si legalitatea atunci, cându pentru administrarea si manipularea unei pârti intregitórie din averea eparchiei s'aru infiintiá unu altu Consistoriu specialu investitu cu privilegii: directiunea proiectata pentru administrarea fonduriloru bisericesci in Timisiór'a. Noi, basati pre convingerea nóstra cea mai intima, respundemu cu tóta resolutiunea, ca prin crearea unei atari corporatiuni, a unui Consistoriu privilegiatu pentru doue eparchii, s'aru negá basele fundamentale istorice ale bisericei in privinti'a administrarei averei ei si s'aru formá unu prejudetiu periculosu, ale cârui consecintie de confusiune si desorganisare nu se potu prevedea.

Dara déca acestu proiectu alu administrarei comune este necompatibilu si neconvenabilu cu asiedemintele vechi si noue bisericesci, densulu este nepracticu, complicatu si provocatoriu de o suma de conflicte. O simpla cetire a §§-loru 21, 22, 23, apoi 31 compróba acésta afirmatiune a nóstra de plinu. In acesti §§-ni se dispune cá computele anuali directiunea sa le substérna ambeloru sinóde impreuna cu copiile tuturoru documenteloru spre esaminare, avendu a dá absolutoriu ambele sinóde in contielegere unulu cu altulu. Eara cându intre sinóde se voru escá diferintie necomplanabili prin intielegere imprumutata, séu cându — ce este si mai multu — cei ce au depusu computele, s'aru aflá vatamati prin vre-o decisiune sinodala, atunci are locu apelatiunea la congresulu nationalu bisericescu, carele va decide finalmente. Mai departe se defige in §-lu 32, ca controlarea respective inspectionarea fonduriloru, pre câtu tempu nu suntu adunate sinódele o esercédia capii dieceseloru cu ajutoriulu senateloru epitropesci, câror'a in casuri de constatarea vre unui periculu pentru fonduri, li-se da dreptulu suspinderei unui'a séu altui functionariu dela oficiu si inlocuirea provisoria a acelui'a.

---

*) Canon. apost. 38, 40, 41; Can. 25 IV.; 26 IV.; 35 VI.; 11 VII.; 12 VII.; 24, 25 Antiochia; 40, 89 cartag. Cap. 57 Pravila româna, drept. can. Metrop. Siagun'a taerea a VI., statulu org. §. 132. —

Fatia cu atâtea autoritâti, ce li se dà dreptulu de a dispune si decide in caus'a fonduriloru si fatia cu dreptulu de apelatiune la congresu, concesu datatoriloru de computuri, nu ne sfiimu a ni esprimá fundat'a temere, ca administratiunea fonduriloru indata ce s'aru pune in lucrare, va intempiná dificultâti mai nesuportabile, iéra intre dispunatori, directiune, sinóde, episcopi si senatele epitropesci se voru nasce indata o suma de colisiuni cu atâtu mai vertosu, fiindu ca sfer'a de activitate a fia-cârui dispunatoriu este atâtu de mancu circumscrisa si fiindu ca nu se prescrie de locu, pâna la ce suma póte in totu anulu sa pretinda unulu séu cel'a-laltu sinodu din interesele fonduriloru pentru trebuintiele diecesei respective, conformu destinatiunei fia-cârui fondu.

Apoi dupa esperinti'a, ce o avemu despre duranti'a sessiuniloru anuale ale sinódeloru eparchiali unu absolutoriu pentru manipularea fonduriloru pre unu anu, abiá se va potea estradá in alu 3-lea si déca se va apelá cum-va la congresu abiá in alu 4 lea séu 5-lea anu. Căci scimu, ca sinódele anuale au sa se tiena totu in acel'asi tempu in Aradu si Caransebesiu. Scimu ca acelea duréza numai vre-o câte-va dile. De óre-ce nu se póte presupune mai departe, ca decisiunile sinodale luate in caus'a absolutoriului, fiindu elu de mare importantia si circumstantiale, se voru puté telegrafá dela unu sinodu la altulu, asiá nu va remanea altu ce-va, decâtu cá decisiunile luate in caus'a absolutoriului din partea unui'a séu celui'a-laltu sinodu, sa se pertracteze in sinódele anului viitoriu si asiá abiá in alu 3-lea anu se va potea stabilì formul'a absolutoriului si estradá finalminte in impreuna intielegere directiunei fonduriloru, apoi déca cum-va vre-unu functiunariu datatoriu de ratiociniu nu se va multiamí cu cuprinsulu absolutoriului vomu trebuí sa asceptâmu pâna la prossimulu congresu, carele se coaduna la 3 ani odata.

O dispositiune mai nepractica impedecatória a administratiunei abiá ni mai potemu intipuí, afara, déca nu vomu sa tienemu mai de multe ori in anu sinóde eparchiali.

Dealtmintrelea nu pricepemu, cum se investéza de odata congresulu nostru natiunalu bisericescu, cu unu dreptu, de a se luá la densulu apelatiune, cu unu dreptu, pre care densulu dupa agendele lui tasativminte enumerate in §-ulu 154 din stat. org. nu-lu are, nu-lu póte avea, de óre-ce, precum sinódele eparchiali, asiá si congresulu bisericescu nu suntu organe esecutive, ci numai legislative.

Déca vomu alterá necontenitu aceste base fundamentali, intru adeveru resultatulu nu póte fi altulu, decâtu unu caosu generalu alu competintieloru si urm'a acestor'a incetarea administratiunei prompte si secure in biserica si scóla.

Nu scimu, ce are sa urmeze in acelu casu, déca pre câtu tempu nu suntu adunate sinódele unu capu diecesanu in intielegere cu Consistoriulu seu epitropescu dupa convingerea loru, fiindu periculu pentru fonduri suspendéza pre vre-unu functiunariu alu fonduriloru, iéra cel'a-laltu capu diecesanu se opune la acésta mesura ? —

O suma de cestiuni de asemenea natura se impune indata cugetatoriului la prim'a cetire a acestui proiectu de regulamentu, dara nici tempulu, nici puterile cele marginite si impetuositatea altoru agende oficióse urginti nu ni permitu a intrá si mai afundu in afacerea criticei asupr'a acestui proiectu.

Ne marginimu deci a aretá mai departe, ca adeca administrarea fonduriloru in modalitatea propusa de comissiunea ad hoc este inca si pré sumtuósa adeca impreunata cu pré mari spese.

Suntemu noi óre amici ai progresului, ai inflorirei si prosperârei bisericei atunci, cându pentru manipularea unei pârti intregitórie din averea eparchiei amu infiintiá, afara de Consistoriele de astadi altu Consistoriu nou privilegiatu : directiunea desamintiteloru fonduri comune ?

Membrii consistoriali, asesorii, au facutu si facu servitie gratuite bisericei loru si acum dintr'odata ne tredimu cu o suma de oficianti bine salarisati, cu membri provediuti cu diurne si spese de calatoria mari, acolo unde putemu evitá spesele si economisá salariele cele considerabile ?

Personalulu directionalu cu salariele si retributiunile loru, diurnele si viaticile membriloru, inchirierea localitâtiloru si alte spese cancelariali dupa proiectulu de regulamentu voru consumá anualminte 6000 fl. v. a. Acésta suma considerabila de bani se póte economisá in totu anulu, déca Consistoriele voru conduce administrarea si manipularea fonduriloru.

Ni se va obiectiuná, ca atâtu la administrarea câtu si la manipularea fonduriloru se receru individi cu cunoscientie speciale de contabilitate, de cari individi nu dispunu astadi consistóriele. La acestea respundemu, ca sinódele si consistóriele se voru ingrigí negresitu pentru acuirarea de atari individi indata dupa primirea fonduriloru in administratiunea loru. Dealtmintrea avemu esemplu viu in archidieces'a Transilvaniei, la care se administra si manipuléza cu cea mai mare punctuositate, credintia, esactitate si regularitate fonduri in sum'a aprópe de unu milionu florini de câtra individi, cari nu se potu numí apriatu barbati de specialitate, dara in urm'a ocupârei functiunei loru consistoriali, pre lânga remuneratiuni moderate, si-au castigatu indata cunoscintiele necesari cassari si manipularie cu bani.

De aci urmédia, ca nici cunoscintiele speciale luate ele de sine nu ne dau absoluta garantia despre o administrare si manipulare corecta si credinciósa.

Acestea suntu totu atâtea impregiurâri si motive, din care se vedr apriatu, ca administratiunea comuna pentru ambele diecese pre câtu este ea contraria asiedieminteloru bisericesci, cu atâtu mai tare nu póte fi dens'a salutaria pentru noi si ca prin urmare fondurile dupa parerea nóstra trebuie sa se imparta intre ambele eparchii din Aradu si Caransebesiu.

Ni se va pune intrebare, ca cum, dupa care cheia dara sa se imparta fondurile acestea ?

Noi respundemu „aequalis divisio non conturbat fratres.“ In comissiunile esmise la Carlovetiu pentru impacatiune totu-déun'a s'a observatu paritatea numerului intre ambele diecese, spesele acestoru comissiuni de inceputu le-a suportatu in mesura egala ambele diecese. Nu voimu a validitá ca protopresviteratele apartienatóre de consistoriulu din Oradea Mare n'a contribuitu la formarea fonduriloru susu atinse si ca pârtile banatice si mai alesu acelea ale diecesei nóstre a Caransebesiului au contribuitu regulatu si in mesura mai bogata in atinsele fonduri, ci noi dorimu impartirea fratiésca in dóue pârti egali a tuturoru acestoru fonduri si anume a fia-cârui'a fondu specialminte dupa activele si pasivele lui.

Simtiulu de dreptate, amórea fratiésca suntu totu atâti'a factori principali, de carii fii ambeloru diecese trebuie sa fia condusi si in acésta actiune a loru. Impartirea se va face usioru, cându amórea si dreptatea nu voru lipsi dintre frati, precum credemu, ca nu voru lipsí. Certele si frecarile bisericesci avute cu serbii suntu de ajunsu, nu le potemu transplantá si perená acum in sinulu nostru, alu fiiloru de o credintia si de unu sange, dandu fâra nici o lipsa ansa la espectoratiuni si recriminari unui sinodu contr'a celui-a-laltu si ingreunându si congresulu nostru bisericescu cu cause de ale nóstre speciale, cari pre densulu nu-lu atingu nemedilocitu si punendu-lu de judecatoriu in cause, in care densulu nu are se judece. Principiis obsta, sero medicina paratur.

Inainte de a incheiá ne luâmu voia a observá, ca membrulu comissiunei asesorulu si referintele senatului epitropescu Aronu Damaschinu a doritu a se petrece in acestu memorandu, pre lânga motivarea de mai susu facuta in favórea impartirei fonduriloru inca urmatórele motive proprii ale sele :

1. Dupa §-lu 132 din stat. org. senatulu epitropescu pre lânga administrarea, manipularea, si tienerea in evidentia a averei si fundatiuniloru proprii ale episcopiei are a suprainspectioná si tiené in evidentia tóta averea bisericésca miscatóre si nemiscatóre din intrég'a eparchia. De aci resulta datorinti'a senatului de a veghiá neadormitu asupr'a manipulârei cu realitâtile si capitalele din tóte comunile bisericesci ale diecesei, o datorintia, câreia senatulu epitropescu, dupa esperinti'a de pâna acum, nu póte satisface nici pre departe numai cu unu individu salarisatu, pre cându, déca amintitele fonduri comune se voru desparti si partea diecesei nóstre se va administrá aici, personalulu senatului epitropescu va trebuí sa se mai inmultiésca si asiá fiindu ca personalulu nou, avendu de lucru de dupa unu capitalu de circiter 200,000 fl. numai cu 4-500 contori, se va puté aplicá :

a) pentru de a manipulá totu de odata si cele 12 fonduri diecesane actuale, cari déca au sa se pórte dupa tóte regulele intru progresarea loru, voru contiené preste 2000 de contori cu unu venitu anualu aprosimativu de 15,000 fl ;

b) pentru de a supravedea computele anuale ale fia-cârei comunitâti bisericesci din eparchia, ale contributiuniloru la fondurile gen. diecesanu, teologicu, preparandialu etc. etc. care tóte la anu se suie preste 1000 de bucâti in multe casuri de totu voluminóse ;

2. Pentru ca competintiele fondului nostru generalu diecesanu, creatu in anulu 1872 prin arunculu de 3 cr. de sufletu s'aru popularisá prin prestarea de imprumuturi date comuneloru bis. si individiloru din atinsele fonduri deadreptulu de aci, de unde li se impunu tóte sarcinele bisericesci, prin care mesura aru intrá in totu anulu regulatu 10,000 fl. in cas'a diecesana ; in fine :

3. Pentru ca chiaru in acelu casu, déca partea diecesei nóstre nu s'aru predá senatului epitr. consist. alu nostru spre administrare, totusi in interesulu celoru amintite in punctulu 1 si 2 acestu senatu va trebuí inmultitu cu 2 individi salarisati, fiindu ca altcum, pre lânga cea mai incordata activitate si diligintia a unui individu salarisatu, nu se va puté satisface pre deplinu missiunei celei grele si pline de responsabilitate a desamintitului senatu

Deci opiniunea comissiunei esmise in unanimitate din partea v. senatu epitropescu in siedinti'a sea din 19 Fauru a. c. Nr. 57 in caus'a studierei proiectului de regulamentu elaboratu de comissiunea ad hoc in Timisiór'a culminéza in acea, cá sa se propuna ven. sinodu eparchialu alu diecesei nóstre a Caransebesiului din partea on. senatu epitropescu, cá veneratu acel'a-si respingendu cá necompatibilu si neconvenabilu cu asiediemintele vechi si nóue bisericesci, mai departe cá nepracticu, pre sumtuosu si complicatu elaboratulu comissiunei sinodale ad hoc, relativu la administrarea si manipularea cumulativa viitóre prin o corporatiune administrativa comuna in Timisiór'a, respingendu totu de odata si votulu minoritâtiei acelei comissiuni pentru administrarea cumulativa a fonduriloru in Aradu, — sa binevoiésca a decide in principiu impartirea drépta a fonduriloru intre ambele diecese si spre acestu scopu sa se esmita din gremiulu ven. sinodu o comissiune, constatóre de 6 membri : 2 preoti si 4 mireni, care intrunindu-se cu o atare comissiune esmitenda si din partea sinodului aradanu sa pacteze in privinti'a modalitâtiloru impartirei, iéra dupa finirea pactâriloru si raportarea comissiuniloru despre resultatulu pertractâriloru sa se convóce sinóde estraordinari in ambele eparchii pentru definitiv'a regulare a acestei afaceri.

Observându in fine, ca la compunerea acestui memorandu si la motivarea lui ne-a condusu numai consciintiósa interesare pentru binele si prosperarea sântei nóstre biserici si a credinciosiloru ei remanemu cu profandu respectu

Ai onoratului senatu epitropescu
Caransebesiu 30 Martiu 1874.
plecati servi membri ai comissiunei
Iosefu Seracsinu Majoru m/p. asesoru sonsist. Ioane Brancoviciu m/p. ases. cons. Aronu Damaschinu m/p. ases. consist. Ioana Bartolomeiu m/p. secret. consist. si referinte alu comissiunei.

Nr. epitr. 133, bis. 320, scol. 127 ;

Memorandulu acest'a cetindu-se in tóte trei senatele consistoriului diecesanu in siedintiele tienute in 4, 5 si 6 Aprile 1874 s'a aprobatu si adoptatu in intregulu seu cuprinsu de câtra senatulu bisericescu si epitropescu ; iéra celu scolariu l'a luatu la cunoscintia.

Caransebesiu in 6 Aprile 1874.

Ioanu Popasu m/p. episcopu. Georgiu Andreeviciu m/p. Mihailu Pooreanu, Filipu Must'a, Demitriu Poppavitia, George Baiasiu, Al. Stancoviciu etc. asesori consistoriali.

Discursulu dlui dep. D. Bonciu.

rostitu in camer'a ung. cu ocasiunea desbaterei speciale a §. 2. din proiectulu de lege despre notarii publici.)

On. camera ! Cu privire la §-lu 2 din proiectu amu voitu sa facu si eu o modificatiune, dara dupa ce dlu deputatu antevorbitoriu inca a facutu o modificatiune in sensulu acest'a, iau cuventulu numai pentru spriginirea acelei'a. Inse inainte de ce a-si face acést'a, permitemi on. camera, cá sa facu o scurta observatiune la vorbirea dlui dep. G. Kapp. Dlu Kapp in modificatiunea sea poftesce, cá notarii publ. afara de limb'a oficiala a statului sa cunósca si cea germana, si afara de acea si limb'a tienutului respectivu. De aci urmédia, ca dlu dep. vrea sa atribue si limbei germane totu acel'a privilegiu si predomnire, cá si limbei oficiale a statului. Din partemi numai predomnirea unei limbi cunoscu in Ungari'a, si acea e a limbei magiare. (Aprobare.) Cându recunoscu acést'a, si 'mi radicu cuventulu in interesulu celoru-a-lalte natiunalitâti, cari vorbescu alta limba, — din punctulu pe vedere, ca acele in rapórtele vietiei vinu in atingere in limb'a propria, — acést'a numai asiá o facu si o potu face, cá celelalte in folosirea drepturiloru sa fia deplinu egali, si esceptiunea câreia trebuie sa se dea mai multu, din punctu de vedere alu statului, sa fia numai cea magiara. (Aprobare.)

On. camera! Conformu §-lui 2 limb'a oficiala a statului e cea magiara. Permitemi on. cam. sa spunu pentru ce nu potu primí acestu §. cum este redactatu. — Legea din 1848 a datu egalitate de drepturi tuturoru civiloru de ori ce rangu si natiunalitate. Legea din 1868 art. 44 regulédia relatiunile, dupa cari civii nemagiari 'si potu folosí limb'a loru in afaceri oficióse si private. — Ori câtu de indestulitóre séu neindestulitóre sa fia aceste legi fatia de postulatele respectiveloru natiunalitâti, totusi din partemi aflu, ca frecârile si imparechiârile obveniente pâna in dîu'a de astadi, nu provinu atâtu de acolo, ca legea de natiunalitate nu e indestulitória, câtu mai multu din impregiurarea fórte désa, ca acea lege nu se esecuta fidelu si consciintiosu, parte nici de organele guvernului, si mai vertosu de organele municipali. — Din partemi credu, ca ori câtu de buna sa fia óre care lege, déca esecutarea ei nu afla sinceritate si bunavointia la esecutori, nici odata nu va radicá valórea si pretiulu legei inaintea poporului, cá si cându se esecuta bine. Eu nu voiescu sa dau ocasiune la interpretarea rea a legei, ci dorescu, cá legea sa fia câtu mai chiara ; cu câtu mai chiaru e esprimata intentiunea legislatiunei, cu atâtu mai putienu se deschide cale interpretâriloru false si daunóse. Asiá e acést'a sî cu §-lu 2. Déca vomu combiná acestu §. cu §-lu alu 7 nu sufere nici o dubietate, ca i se va poté dá intielesulu, ca la denumiri, nationalitâtile nemagiare in unele locuri aru fi cu totulu eschise dela binefacerea legei, pentru ca nu s'a dispusu, cá notarii publici se intieléga sî limb'a tienutului seu, sî déca minist. de justitia nu va poftí dela notarii denumiti sa intielégá deplinu limb'a tienuturiloru loru, — locuitorii din acele pârti nu voru poté avé documentu autenticu in limb'a loru. Lucru e fórte naturalu. De s'a intemplá acést'a, atunci legislatiunea va cadé in cea mai mare inconsecintia, câci déca legea din 1868 art. 44 a concesu natiunalitâtiloru nemagiare, cá pre terenulu municipalu si comunalu sa-si folosésca limb'a loru propria ; ba inca déca §. 6 din legea despre esercerea potestatei judecatoresci, impune judelui se vorbésca limb'a respectivului tienutu, intrebu pre on. camera, ca nu va cadé legislatiunea in neconsecintia, déca la acésta institutiune nu s'aru recere asemene cualificatiune dela notarii publici, inca cu atâtu mai vertosu, ca notariatulu publ. nu e oficiu, not. publ. nu va impliní ce-va functiuni de statu, ci e pentru acea cá se reguleze relatiunile de dreptu privatu ale civiloru.

Autenticitatea publica a acestoru documente e de mare interesu pentru ambe pârtile, de-sî aceste documente de dreptu privatu voru vení inaintea judecatoriei numai déca se voru escá nescari diferintie intre pârtile ce le subscrisera. Deci aru fi cea mai mare nedreptate fatia de natiunalitâtile ne magiare, déca legislatiunea nu s'aru ingrigí, cá notarii publici sa scie limb'a natiunalitâtiei, ce locuiesce in acelu locu.

On. camera ! Eu voiescu cá pre lânga limb'a oficiala a statului sa se esprime sî acést'a, sî nu-mi radicu cuventulu pentru ca n'asi pretinde sî eu, cá notariulu publicu sa scia limb'a oficiala a statului ; ci eu mergu mai departe, pretindu cá nu numai notariulu publicu, oficialulu sî judecatoriulu sa scie limb'a magiara, ci pretindu acést'a dela ori care factoru, care ocupa locu in viéti'a publica a statului, sî pretindu acést'a nu numai in interesulu statului, ci sî intru alu natiunalitâtiloru. Pentru ce ? Eu credu, ca carele nu scie limb'a oficiala a statului, acel'a nu se póte radicá la acelu gradu alu culturei in cutare tiéra, la care se radica celu ce scie limb'a statului. Da, 'mi potu intipui, ca sî fâra cunoscinti'a limbei statului póte fi cine-va omu invetiatu cu renume europénu, dara nu-mi potu inchipuí, cá cine-va fâra cunoscinti'a limbei oficiale a statului se póta avé cultura generale in patri'a sea, sa póta cunósce afacerile vietiei de statu ale patriei sele.

Plecându din acestu punctu de vedere marturisescu sinceru, ca nu mi-aru fi parutu reu déca in acestu § s'aru dice ca respectivulu notariu publicu pre lânga limb'a of. a statului sa pricépa si limb'a natiunalitâtiei din cerculu respectivu,

Altmintrea aru fi potutu remané din acestu § si desposetiunea, ca not. publ. sa scia limb'a oficiala a statului, pentru ca acest'a de sine se intielege, nu trebuie prescrisa, pentru ca jace in natur'a lucrului, in esistinti'a statului. Deci opiniunea mea este, ca in Ungari'a limb'a magiara n'are lipsa de sprigiuu, ci de sprigiuu au lipsa limbele natiunalitâtiloru, cá intrebuintiarea acelor'a intre marginile legei sa nu fia inpiedecata.

Me rogu de indulgenti'a on. Case, dara déca e vorba de limba, voiescu a mai face câte-va observatiuni. Precum antevorbitoriului meu, asiá nice mie nu-'mi place a face din tóte, cestiune de nationalitate sî nici nu-mi radicu cuventulu pentru aceea, câci intru câtu se póte voiescu sî eu a evitá acést'a ; dara déca este vorba de limba, dechiaru, precum este cunoscutu sî inaintea on. Camere, ca pre lânga aceea, ca inainte de tóte sum fiu alu Ungariei sî alu natiunei politice unguresci, totu odata sum sî natulu altei nationalitâti. Mie nu mi e greu a o marturisí acést'a, cu atâtu mai vertosu, pentru ca esistinti'a natiunalitâtiloru o sciu combiná cu esistinti'a statului ungurescu cu supremati'a si predomnirea limbei unguresci.

Sciu sî aflu ecuitabilu, ca limb'a natiunei magiare trebue se predomnésca in Ungari'a. Pentru ca in fine, privindu la istoria, trebue sa recunósca ori care natiunalitate din acésta patria, déca numai nu este preocupatu, ca nationalitatea magiara a creatu statulu ; trebue sciutu si recunoscutu sî aceea, ca in decursu de 800 de ani natiunalitatea magiara l'a sustienutu in contr'a tuturoru atacuriloru si pericleloru, de sî cu succursulu celor'alalte natiunalitâti, dara totu-déun'a sub firm'a natiunalitâtii magiare, si prin urmare este lucru firescu, ca rolulu de conducere se cuvine numai natiunalitâtii magiare.

Amu aflatu de lipsa a vorbí la acestu obiectu sî din acestu punctu de vedere, pentru ca sum convinsu si despre aceea, ca multi nici pâna acum, dara inca nici acum nu suntu in chiaru cu punctulu de vedere, din care plecu eu si mai multi amici ai mei de principie] in acést'a cestiune.

Eu recunoscu, ca suntu óre-care factori ai nationalitâtiloru, cari in pretensiunile de natiunalitate nu se misca pre acelu terenu alu moderatiunei si precautiunei, pre care póte me miscu eu si mai multi soci de principiu. Deci aflu necesariu, si ca a sositu tempulu, cá se deliniezu acelu punctu de manecare si numai pentru acea, cá se nu se considere, ca fia-cine, care nu se tiene de nationalitatea magiara, urméza directiunea aceloru anumiti factori. Multa turburare de concepte au provenitu din lucrulu, cari au disu: „deputatu alu nationalitâtiei."

On. Camera ! eu credu, ca acest'a nu trebue definita, cum o definescu multi si le-o imputa acelor'a, ci credu ca trebuie definita, ca noi câti suntemu aici, in prim'a linia suntemu representantii tierei, si care dice, ca este representante alu natiunalitatei, acest'a numai asiá se póte intielege, si numai asiá intielesu i-se póte dá, ca este chiamatu a representá si aperá interesulu unei natiunalitâti, cá unu anumitu interesu specialu, chiaru asiá cá altu deputatu óre-care, care este chiamatu a representá interesulu specialu alu cutârui tienutu.

Astfeliu intielegu eu si acest'a este intielesulu deputatului natiunalitatei, nu inse cá se faca din tóta cestiunea causa de natiunalitate, precum dise dlu deputatu Besanu. Suntu deputati, cari trecu marginile cu pretensiunile loru ; acesti'a inse insisi voru vedé ca nu-si voru ajunge scopulu si prin urmare ce folosu din tóta esagerarea ? Eu din parte-mi nu voiescu drepturi de natiunalitate pre ruin'a statului si constitutiunei magiare, pentru ca eu dorescu a satisface intereseloru de natiunalitate numai intre marginile constitutiunei unguresci. (Aprobare).

On. Camera ! Aretându punctulu de manecare, ce-lu ocupu fatia cu acésta cestiune, cându e vorba de limba, dupa ce si din consideratiuni practice nu voiescu cá natiunalitâtile sa fia eschise de la folosulu unei legi salutarie precum este cea de fatia, dela care eu asceptu multu bine, — pentru aceea partinescu sî recomendu atentiunei on. Camere propunerea condeputatului Besanu.

Post'a redactiunei. **Lamai multi.** Articuli polemici contr'a celoru publicate asupr'a „Tel. Rom." in „Albin'a" sî altii de natur'a acestor'a nu i mai publicâmu pentru bunulu pâcei. Rogâmu inse pre dd. tramitiatori a ne onorá cu articuli objectivi sî in cari se tratéza cestiuni economice, scolari etc.

Raportu comerciale.

Sabiiu 5 Maiu n. Grâu 4 fl. 67 xr. frumosu, 7 fl. 13 xr. mestecatu, 6 fl. 80 xr. cualit. infer.; secar'a 5 fl. 7 xr. pâna 4 fl. 80; orzu 4 fl. 33 ; ovesu 2 fl. pâna 1 fl. 3 xr.; cucuruzu (porumbu) 3 fl. 87—4 fl. — xr.; cartofi 1 fl. 73 xr. galét'a austriaca.

Cânep'a 18—20 fl. maj'a.

Lintea 6 fl 67 xr.; mazarea 6 fl. 67 xr., Fasolea 5 fl. 67 xr.

Fenu legatu 1 fl 30, nelegatu 1 fl. 10 xr., paie lungi 80 xr., scurte 70 xr, maj'a.

Lemne de focu 8—10 fl. stang. austr.

Carnea de vita 18—22 cr. p., de porcu 28 xr. Unsórea 79 xr. pâna la 1 fl. 20 cup'a.

Publicatiune.

Efeptuindu-se sortirea a $^2/_3$ din membrii de pâna acum in sensulu Statutului provisoriu din 22 Martiu 1869 si a inaltului emisu comitiale din 6 Fauru a. c. Nr. Com 179/1874 se va luá inainte la 12, 13 si 14 Maiu a. c. in curtea svatului dela 9 pâna la 12 óre antemeridiane si dela 3 pâna la 6 óre dupa amédi intregirea necesaria a representantiei urbane (comunitâtie urbane) sî representantiei scaunale i. e. a representantiloru cari suntu a se esmite de comunitatea Sabiana la adunarea scaunale.

Fia-care alegatoriu, care va fi indreptatitu la alegere prin unu certificatu de alegere, ce i se va inmanuá sî va suná pre numele seu, va avea a inscrie din numele alegatoriloru indreptatiti pre o siédula numele acetoru 100 de barbati, cari voiesce cá sa fia alesi in loculu celoru esîti din comunitatea urbana ; apoi pre o a dóu'a siedula a scrie numele aceloru 114 barbati, cari densulu va a-i alege pentru adunarea scaunala, observandu-se totuodata, ca membrii adunârei scaunale nu trebuie sa fia totu unii sî acei'a, cari suntu membrii representantiei urbane.

Alegiveru in corporatiunile respective e acel'a, care in comun'a respectiva are dreptulu activu de alegere.

Fia-care din ambele siedule nu póte contiené mai multe nume, decâtu face numerulu representantiloru sî trebuie a se insemná esactu numele sî conumele, ocupatiunea civica séu numerulu conscr. a locuintiei alegendului, spre a se potea usioru destinge de alte persóne cu acel'asi nume.

Spre usiurinti'a alegatoriloru nu e necesariu, cá fia-care sa-si scria siedul'a de alegere cu mân'a propria inaintea comissiunei, ci se póte folosí de sieduli scrise gat'a, tiparite ori litografate.

Fia-care alegatoriu are a se presentá inaintea comissiunei alegatória in un'a din dilele menite pentru actulu de alegere si depunendu certificatulu seu de alegatoriu a predá totu odata acolo ambe siedulele de alegere, adeca atâtu pentru corperatiunea urbana câtu sî pentru cea scaunala.

Certificatele de alegatori se voru inmanuá alegatoriloru provocati multu pâna la 7 Maiu.

Cându unu alegatoriu pâna in acésta dî nu s'aru provedea cu certificatulu de alegatoriu, atunci se póte reclamá la curtea svatului unu duplicatu.

Scrutiniulu se incepe la 15 Maiu a. c. sî se face in publicu.

Şabiiu la 1 Maiu 1874.]

Comitetulu alegatoriu.

(1—2)

Concursu.

Devenindu parochi'a Chesleri, in protopresbiteratulu Ternavei de josu vacanta se escrie concursu pâna in 9 Maiu a. c.

Emolumentele suntu:

1. Venitele stolari de pâna acum'a.
2. Gradina de legumi pre care are de a se radicá casa parochiala.
3. 16 jugere 415 □ portiune canonica parte aratóre parte cositura.
4. Un'a viie de 999 □ :
5. De tóta famili'a o dî de lucru (claca) sî dóua copuri de mustu. —

Doritorii de ocupá acésta parochia au sa-si astérna suplicele instruate cu documintele recerute de prescrisele St. org. la subscrisulu pâna la terminulu susu prefiptu. —

Deagu, 25 Martie 1874.

Cu intielegerea comitetului parochialu.

Daniilu Tamasiu
Adm. prot.

(2—3)

Concursu.

Pentru parochi'a vacanta gr. or. din Cristiori protopresviteratulu Zarandului se escrie prin acést'a concursu pâna in 12 Maiu a. c. in care dî va fi sî alegerea.

Doritorii de a competá la acést'a parochia carea este clasificata de o parochia de cl. a III (trei'a), au a-si indreptá petitiunile loru instruate in sensulu statut. org. la subsemnatulu in Bradu (cot. Zarandului) pâna la terminulu susu amintitu.

Bradu 15 Aprile 1874.

In cont elegere cu comitetulu parochialu.

Nic. I. Miheltianu,
prot. gr. or. alu Zarandului.

(3—3)

Edictu.

Costanu Lesiu gr. or. din Fauresti districtulu Cetatei de Pétra au parasitu cu necredintia pre legiuit'a sea sotie Ann'a Putiu de mai multu tempu nesciindu-se loculu ubicatiunei lui prin acést'a se citédia in tempu de unu anu sî anumitu pâna la 1 Martie 1875 sa se infatisiedie inaintea sc. protopresbiteralu gr. or. câci la din contra procesulu urdîtu se va otarí sî in absenti'a lui. —

Fauresti in 1 Martie 1874.

Forulu matrimonialu gr. or. alu tractului Cetatei de Pétra.

(3—3)

Edictu.

Ioan'a Pusicasiu nascuta Cristea din Bobohalm'a, carea de 10 luni a parasitu cu necredintia pre legitimulu seu barbatu Nicolau Pusicasiu din Silea ung. cotulu Albei inf. fâra a se scí ubicatiunea ei, se citédia a se infatisiá inaintea subscrisului scaunu ppescu in terminu de unu anu sî o dî, câci la din contra procesulu intentatu asupr'a-i se va pertractá sî decide sî in absenti'a ei.

San-Benedictu in 28 Febr. 1874.

Scaun. ppescu gr. or. alu Muresiului.

Artemiu Crisianu,
adm. ppescu.

(2—3)

Edictu.

Ioanu Luc'a din Ocn'a Sabiiului, carele de 8 luni a parasitu pre legiuit'a sea sotie Elen'a Gligoru Baltesiu fâra a se sci ubicatiunea lui, se citéza a se infatisiá inaintea subsemnatului scaunu ppescu in terminu de unu anu, câci la din contra procesulu matrimonialu asupr'a-i se va pertractá sî decide sî in absenti'a lui.

Mercurea 8 Aprile 1874.

Scaun. ppescu gr. or. alu tract. Mercurea.

I. Drocu,
adm. prot.

(1—3)

Nr. 26. — 1874.

Edictu

Prin care Ioanu Sora din Seliste, carele de tempu mai indelungatu au parasitu patri'a sî pre soci'a lui Coman'a Romanu Hens'a totu din Seliste fâra a se scí loculu aflârei lui, se provóca, cá in terminu de unu anu, sa se presenteze inaintea forului matrimonialu subscrisu, pentru ca la din contra procesulu divortiale intentatu asupra-i, se va otarí — amesuratu prescriseloru canonice — sî in absenti'a lui.

Sabiiu, 22 Fauru 1874.

Forulu matrimonialu gr. res. alu tractului protop. alu Sabiiului I.

(3—3)

Ioanu Cristea
compactoru in Sabiiu,
se recomanda on. publicu românu cu legarea de cârti, protocóle, brosiure etc., sî preste totu cu esecutarea tuturoru comissiuniloru ce cadu in cerculu compactoriei, promitiendu lucru promtu sî solidu sî cu pretiuri câtu se póte mai moderate.
Locuinti'a strad'a (uliti'a) Turnului Sag-Gasse Nr. 24.

Din cause technice nr. presentu se spedéza mai tardiu.

Redactoru respundietoriu: Nicolau Cristea.

Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Dumineca'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei sî pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. éra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 33. ANULU XXII.

Sabiiu in 28 Aprile (10 Maiu) 1874.

La cestiunea arondarei municipieloru.

(**II**) Conferinti'a deputatiloru ardeleni, conchiamata din partea ministrului de interne spre a sfatuí sî intrunî unu proiectu nou, despre organisarea municipieloru in Transilvani'a sî a terminatu missiunea sea. — Operatulu celu nou intrunitu de conferinti'a acést'a, nu divergédia multu de celu de mai nainte; de aceea pre noi ne póte multiamí in parte sî numai intru atât'a potemu sa-lu privimu de ne indestulitoriu, incâtu vedesce intentiunea remarcabile de a sterge tóte urmele municipieloru locuite in majoritate de români sî in care sî romanii potura esercia óre-care influintia!

In proiectulu nou alu comissiunei, nu afli urma de districtele Fagarasiului sî Naseudului nici de orasiele Unedór'a sî Hatiegu; afli insa satu — orasielulu Ogn'a cá municipiu de sine statatoriu, bagsam'a cá scutu pentru atare deputatu din Ungari'a remasu fara locu de alegere, — séu dreptu asilu pentru atari oficiali, cari nu si-aru putea aflá intr'altu locu pânea! —

Destulu ca atât'a debue sa constatâmu cu ocasiunea acést'a, ca interesele române nici acum nu-'sî aflara nici o apretiare. Dara nici ca ne póte cuprinde mirare despre acést'a, déca vomu precugetá, ca nici unu deputatu românu nu fù chiematu a luá parte la conferinti'a acést'a de atât'a insemnatate pentru viitoriu, — ca dealta parte nici se potù invitá usioru atare deputatu românu la conferintia — dupa ce noi transilvanenii — multiamita conducerei politice idealistice de pâna acum'a — de acesti'a navemu mai de locu, séu carii i avemu n'au vreme de a se ocupá de lucruri de acestea!

Iéta deci ca reulu ne vine totu din noi insîne! Sî fratii fagarasieni, hatiegani s. c. a. 'sî potu prinde acum'a resultatele politicei loru cu mân'a. —

Sperantia mai potemu avea in cei câti-va deputati adeveratu demni de missiunea loru, din Pest'a, — carii tienendu-se departe de visiuni, pre terenulu practicu sciu a fi utili atâtu alegatoriloru loru câtu sî natiunei mame in genere sî carii si in tempulu mai próspetu cu ocasiunea desbaterei legei despre notariatulu publicu — au reportatu resultate care le apretiue Europ'a. —

Dela acesti trezi sî demni representanti, de nationalitate românа, avemu sa asceptâmu totulu sî potemu sî fi convinsi del'a inceputu, ca nu voru intrelasá a aperá interesele nóstre incâtu firesce nu voru colidá cu principiele fundamentale de statu! —

In genere noi românii, intre jurstârile sub care ne aflâmu, inca totu nu avemu causa destula, de a ne dechiará nemultiamiti cu trasurile generali cunoscute pâna acum din proiectulu conferintiei deputatiloru ardeleni suspomenite; padiésca ceriulu cá liniamentele speciali inca necunoscute, sa nu ne apese mai reu! — Noi suntemu maioritatea absoluta a populatiunei din Transilvani'a sî impartiti preste tiéra astfeliu, incâtu cu nici o maestria nu potemu fi subjugati absolutu de influinti'a straina, afara de casulu déca vomu pune si in viitoriu mânile in sinu, sî ne vomu uitá cum sa straduescu altii. —

In tóte comitatele de nou proiectate locuite de români, românii voru fi unu factoru de fórte mare influintia pentru viitórea sórte a municipiului déca se voru sci folosí in modu ratiunalu de poterile sî facultâtile loru, — chiaru fâra cá sa aiba majoritate in representantia municipale. — Afara de acést'a viitoriulu e precum alu altor'a, asiá sî alu nostru; sî numai dela noi va aterná cá sa ni-lu croimu mai favorabile. —

De interesu specialu e, ca pre cându unele cetâti de mai mare insemnatate, precum Clusiulu, Alb'a-Iuli'a s. a. dupa proiectulu nou au sa compuna municipie de sine statatórie, cetâtile Sabiiulu sî Brasiovulu se incorporédia la comitatele grupate in giurulu loru — sî anume la dorinti'a speciale a deputatiloru de natiunalitate sasi!

Ore ce va se dîca acést'a? De siguru e tactica prudenta si circumspecta, care tientesce iéra la tutorisarea municipiului din partea cetâtiloru sî la predomnirea patriciiloru din cetate in municipiu. —

Giurstarea acést'a va voí sa traga dupa sine urmarea, cá cetâtile respective sî in viitoriu sa-si aléga singure amploiatii loru, sî apoi acesti'a ipso facto sa fia sî amploiatii sî domnii sî stapânii municipiului! — Va voí mai departe cá sa sustiena sî pre viitoriu influinti'a nerectificavera a cetâtiloru in representanti'a municipiului, prin acea cá cetâtile sa dea sî in viitoriu in representantia atâti'a membri câtu cel'a-laltu municipiu intregu si alte d'ald'astea mofturi feudalistice din evulu mediu!

Dara in contr'a unei astu-feliu de alcatuiri, protestâmu a priorí sî vomu protestá totu-déun'a. — Noi dorimu, cá nóu'a organisare a municipieloru sa fia sî la noi cá in tiér'a intréga — fâra nici o esceptiune; apoi déca le place cetatiloru Sabiiu sî Brasiovu sa remana pre cale drépta in municipiu bine; déca nu iésa de tempuriu. —

Favoruri esceptionale pentru cetâti nu voimu de locu; cei ce voiescu esceptioni — separediese, cá sa nu dea sî in viitoriu mereu ansa la ura, discordii sî certe intre locuitorii din municipiu, cari altcum aru traí usioru intre sine!

Imperatulu Russiei in caletori'a sea spre Angli'a a trecutu prin Berlinu. Organulu lui Bismark. „Nordd. Allg. Ztg.“ saluta pre imperatulu rusescu cá pre celu mai bunu amicu alu Germaniei sî dice ca locuitorii berlinesi, pre lânga tóta splendórea tempului mai nou nu uitá virtutea cea mai mare a unui poporu, recunoscinti'a, recunoscinti'a pentru aceea ce a fostu imperatulu Alesandru Prussiei sî Germaniei in momentele cele mai grele ale istoriei mai noue.

Principele Milanu s'a bucuratu in Constantinopole de atentiunea cea mai distinsa a sultanului, elu fu decoratu cu ordinului Osmanlie. Se dice ca la reintórcere va atinge sî Bucurescii.

Dupa o incordata asteptare maresialulu spaniolu Serrano a procuratu Europei unu evenementu, de care se vorbesce acum in tóte pârtile. Carlistii, carii de vre-o doi ani de dile nelinistescu si ei pre nelinistit'a Spania, se incuibasera in marginea peninsulei de câtra média-nópte. Loculu acest'a este pentru aceea favorabilu pentru densii, câci de oparte au muntii pireneiloru sî simpathiele guvernului roialisticu, in uniforma republicana din Franci'a, la spate, dealta parte au marea atlantica pre carea li-se aducea arme sî munitiune sî alte trebuintie din Belgia, Angli'a sî asia mai departe, sî binecuventâri de a le papei din Rom'a. Pentru cá sa prinda radacini mai bune in pârtile aceste sî pentru cá sa aiba o basa sigura de operatiune cautau sa ocupe fortaréti'a Bilbao. Tóte incercarile carlistiloru de a luá fortaréti'a acést'a au fostu desierte; dara ei s'au intaritu giuru impregiurulu fortaretiei si cugetau ca o voru constringe la predare prin fóme. Guvernulu republicanu din Spani'a a incercatu sî sub Castelar liberarea fortaretiei, dar' fâra succesu. Venì in fine maresialulu Serrano cu altu maresialu Concha sî se apuca de lucru. Ei nu navalescu cá pâna aci asupr'a liniiloru carlistice, ci mai antaiu departéza pre raportorii diurnaleloru din cuartirulu generalu sî din castre, organiséza armat'a sî adoptându manoperile lui Moltke cérca sa dea róta carlistiloru.

In urm'a acestor'a carlistii se trezescu espedati din pusetiunile loru sî spaniolii republicani dupa ce ocupa un'a dupa alt'a pusetiunile cele tari ale carlistiloru intra cu triumfu in Bilbao. Déca Franci'a aru avé astadi unu guvernu republicanu, compusu din barbati republicani, pacea sî liniscea aru fi curendu restabilita pre tóta peninsul'a. Asiá inse triumfulu celu militariu a lui Serrano va fi numai momentanu, câci carlistii in celu mai reu casu voru organisá guerile sî voru fi sî mai departe molesti sî societâtieí sî republicei spaniole.

Alarma in Israilu.

Sub acestu titlu aduce „Politik“ din Prag'a unu articulu pre care 'lu reproducemu in urmatórele:

„Precum este Vien'a cetatea promissiunei asiá este Romani'a pentru jidovii austro-ungurescí tiér'a fagaduintiei. Galiti'a este loculu de plamadire pentru amendóue. La Vien'a tramite sortele cele mai bune din abundanti'a productiunei israelitice, Romani'a trebuie sa se indestulésca cu remasitiele. In Vien'a le merge jidov loru asiá de bine — afara de „krachulu“ din urma — incâtu formul'a de rugaciune: ca Iehova sa-i duca inapoi la Ierusalimu au sters'o cu totulu; vienesulu se naravesce cu tóte natiunile, pentru ca elu intrebuintiéza nenorocirea sea intréga numai fatia cu cechii; vienesulu este tolerantu fatia cu tóte confessiunile, pentru ca tóta netoleranti'a sea o aplica clericaliloru. Dupa tóte aceste vienesulu e barbatu inteligentu sî liberalu, din diurnale invétia, ca elu cá atare trebuie sa respecteze pre jidovi; sî asiá sî face.

„Mai reu le merge inse in Romani'a. Sî ací poporatiunea e destulu de buna la inima si lasa castigulu de bani pre sém'a jidoviloru, dara din cându in cându, pre lânga tóta indolenti'a românului, i se pare sî lui traficulu bunului jidovu pré bizaru sî se ispitesce la câte unu cravalu jidovescu *); in tempulu din urma dealtmintrea au cam incetatu asemenea turburâri, nu scimu vine acést'a de acolo ca românii s'au intimidatu de strigatulu diurnaleloru, séu de cretiele de pre fruntile diplomatiei, séu dóra s'au convertitu la iubire câtra jidovi.

„Cea din urma nu ni se pare, pentru ca diurnalistic'a vienese iérasi se vede constrinsa la unu strigatu de dorere pentru fratii ei romanesci. Iérasi este provocata „intrég'a Europa civilisata“ sa mantuie cultur'a sî sa sara intr'ajutoriu jidoviloru romanesci. De asta-data nu se tratéza de viéti'a braviloru pioneri de cultura din sementi'a lui Israel, acum le a pusu guvernulu românu numai pedeci in calea missiunei loru civilisatorice ingreunându-le — traficulu vinarsului. In Romani'a adeca s'a facutu din vinderea vinarsului unu monopolu de statu, spirituósele se vendu numai in locande concessiunate sî e decisu totu odata, ca numai acele persóne potu capetá concessiune pentru o locanda de vinarsu, care au in vre-o comuna dreptu activu de alegere. Prin acést'a jidovii, cari in Romani'a suntu mai cu séma suditi austriaci suntu eschisi dela acestu ramu rentabilu de castigu sî pre cari ei l'au avutu in mâna „din tempuri fórte vechi.“ Cumca prin acést'a multi jidovi voru fi predati lipsei este posibilu sî de vaieratu, nu ne indoimu inse ca ei 'si voru puté castigá nutrementulu necesariu, déca voru face intrebuintiare de sanatósele loru bratie si voru lucrá precum trebuie sa faca vecinii loru, crestinii. Lucrulu in feliulu acest'a nu este inse mai nici odata dupa gustulu jidoviloru. La tóta intemplarea se cere o portiune buna de impertinentia a presupune ca guvernulu românu va suferí si mai departe desbracarea sî otravirea fisica sî morala a poporului seu numai pentru cá sa nu conturbe pre vre-o câ i-va jidovi austriaci in industri'a loru. Déca se provóca cine-va la pacea dela Passarovicz, la capitulatiunile cele vechi cu inalt'a Pórta sî la tratatulu din Parisu dela 1856, numai spre a luá sub scutu buticele de vinarsu ale jidoviloru nu e nimic'a alta decâtu unu ce ridiculu; câci nici unu omu cu minte nu va disputá statului românu, ca autonomi'a sea, in mani'a tuturoru „aliantieloru israelitice“, nu se estinde asiá departe, incâtu sa nu póta dechiará vinderea de vinarsu dreptu monopolu.

„Fratii de unu sânge ai fiiloru dureriloru din Romani'a, carii sufla in posaun'a diurnalistica pentru aperarea buticiloru jidovesci de vinarsu nu-'si facu ilusiuni, ca dóra subsemnatorii pâcei dela 1856 se voru induplecá a pasî in arena cu armele in mâna pentru cârciumaritulu jidovescu de vinarsu. Cu tóte ca cestiunea 'si are momentuositatea ei, li se pare si loru ca asiá ce-va totu nu va fi cu putintia. „N. Fr. Pr.“, carea apara cu multa caldura pre fratii sei din Romani'a striga judoviloru romanesci: „ceriulu ajuta aceloru ce-si ajuta ei insii“, prin acést'a inse ea dóra nu provóca pre jidovii români la revolutiune. Ea nu face nici propunerea ce s'aru parea mai potrivita, ca de óre-ce nu voiescu puterile sa intrevina, sa intre trupe de voluntari jidovesci in Romani'a sub conducerea lui Ignatiu Curanda, ci face o propunere positiva, o propunere, carea corespunde fórte bine ereditelorn cualitâti de semintia a fiiloru lui Israilu.

„„N. Fr. Pr.“ dice, ca principii jidovesci dela bursa sa nu mai imprumute bani românilorn. Acést'a este intreventiunea armata a poporului alesu. Propunerea e de totu practica, prin carea se indigitéza incâtu-va din ce causa suntu unii dintre domnii cei mari asiá mari amici ai jidoviloru. Este fórte laudabile lucru ca jidovii se spriginescu unii pre altii, fia cu provocare la legaturi de simpathia, fia la legaturi religionarie, inse acestu dreptu séu acésta datorintia se póte pretinde sî dela alte popóre séu dela alte confessiuni. Déca vre-unu statu cauta sa dea in capu releloru intreprinderi jidovesci, carii cu litr'a de vinarsu intr'o mâna sî cu politi'a séu schimbulu in ceea mâna respandescu „civilisatiunea“, este celu putienu in acel'asi dreptu, in care se afla altulu, carele alunga pre iesuiti. Noi dorimu jidoviloru din Romani'a tóte cele bune sî esprimemu numai acea dorintia cá sa pórte diplomati'a sî de crestinii din Turci'a atât'a grigia sî interesu, câtu pórta de jidovii din Romani'a. Pentru ca noi credemu ca „staturile civilisate“ n'aru trebuí sa se intereseze mai putienu de averea sî sângele crestiniloru din Turci'a, decâtu de buticele de vinarsu a le jidoviloru din Romini'a“.

---

*) Fortiatu sî trasu de peru totu de jidovi. Red.

Diet'a Ungariei.

Budapest'a 30 Aprilie. (Cas'a representantiloru.) Dupa autenticarea protocolului presiedintele anuncie petitiunile intrate, cari se predau comissiunei petitiunarie.

Ministrulu G. Bartal alesu de ablegatu in Cismegye sî a presentatu mandatulu seu, care se transpune la comissiunea verificatória.

Presidiulu Casei magnatiloru tramite reversulu despre copiele originali a doue legi, cari se pusera de curendu la archivulu tierei. Se ia despre sciintia.

Alex. Nicolici indrépta câtra ministrulu de comunicatiune urmatórea interpelatiune.

Dupa ce interesulu Ungariei pretinde, cá nu numai lini'a de feru insemnata, care incepe din Constantinopole si trece preste Sofi'a, ci sî lini'a numai pucinu insemnata din Solonichi — care computandu sî canalulu dela Suez va impreuná Europ'a cu Indi'a pre calea cea mai scurta — trecându preste Nis'a sî Belgradu sa vina pâna la Pest'a ; e dlu ministru de comunicatiune gat'a a dispune cele necesarie spre scopulu acest'a, pentru cá guvernulu Turciei sa concéda cladirea liniei dela Solonichi câtra Nis'a, unde apoi sa se impreune cu lini'a serbésca ?

E guvernulu eventualminte gat'a a denegá junctiunea drumuriloru bosnice turcesci la cele austriace, pâna cându nu se va garantá lini'a Solonichi — Nis'a din partea guvernului turcescu ?

Ministrulu Ios. Zichy respunde, ca objectulu din cestiune se afla in stadiulu discusiunei, de aceea nu e in stare a dá unu respunsu multiamitoriu. Va raportá inse, cându afacerea acést'a a parasitu stadiulu de pregatire.

Al. Nicolici se multiemesce, sî reservà inse dreptulu, a face eventualmin'e reflesiunile sele la respunsulu ministrului.

Interpelatiunea acést'a se va predá in scrisu ministrului.

Geza Lükŏ reamintesce de un'a dintre interpelatiunile sele facute mai inainte, in carea se plange, ca la judecatoria din Torna restantiele in afaceri ereditari crescu totu mai tare.

Ministrulu n'a respunsu la acea interpelatiune, ci a luatu mesuri provisorice, cu cari interpelantele nu e multiamitu fiindu-ca restantiele se inmultiescu in cerculu invecinatu, de unde s'a stramutatu judecatoriulu tramisu la Torn'a spre a regulá stârile. Oratorulu speréza ca cu sanctiunarea proiectului de lege ce sta la ordinea dilei de adi se va aduce o indreptare radicale. Oratorulu mai amintesce, ca la judecatori'a din Torn'a fungeza cá advocatu ginerele judelui cercualu sî fratele acestui'a cá executoru, cea ce aduce o dauna enorma, pre carea oratorulu póte sa o sî dovedésca.

Ministrulu Pauler n'a respunsu fiindu ca n'a observatu pre interpelante in camera, s'au luatu inse mesuri energice pentru a delaturá ilegalitâtile dela judecatori'a numita.

Cas'a ia respunsulu ministrului spre sciintia.

Se publica legea sanctiunata despre scurgerea apeloru inchise in zagasuri.

Raporturi dela comissiunea centrale se substernu de câtra :

Ref. I. Tost despre §§·i din legea despre notariatu, cari fura reieptati spre noua discusiune la acésta comissiune.

Ref. Schmausz despre proiectulu de lege relativu la respunsabilitatea sî deobligamentulu despagubirei drumuriloru ferate in casuri de periclitarea persóneloru sî obiecteloru. In legatura cu acést'a substerne referintele o propunere de conclusu relativa la modulu cum au de a se face socotelile cu drumurile garantate.

Ref. Matolay despre proiectulu de lege relativu la procedur'a judecatorésca in casuri de falsificâri cambiali.

Ref. comissiunei de inmunitate Mich. Besanu substerne raportulu comissiunei despre estradarea deputatului contelui Haller.

Tóte aceste raporturi se voru tipari sî pune la ordinea dilei la tempulu seu.

Cas'a trecendu la ordinea dilei ia la desbatere modificarea §. 23 din art. de lege XXXI : 1871. (Cum are sa procéda judele cercualu in afaceri cu cartile funduari.)

In decursulu discusiunei Cas'a primesce proiectulu amintitu, mai departe proiectulu despre regularea cartiloru funduarie din Pest'a sî propunerea de conclusu substernuta in legatura cu acestu proiectu. Camer'a a discutatu sî proiectulu de lege despre dispusetiunile ce trebuie facute pentru a impedecá latirea bólei orientali de vite.

Budapest'a 1 Maiu 1874. (Cas'a representantiloru) Presiedintele Bela Perczel deschide siedinti'a la 10 óre a. m.

Presiedintele substerne consemnarea proiecteloru de lege, propuneriloru de conclusu, sî a interpelatiuniloru etc., cari au remasu neresolvite in luu'a trecuta. Consemnarea se va tiparí sî imparti intre ablegati.

Presidiulu substerne petitiunea comitatului Crasno in afaceri de incasarea contributiunei si anuncie in urma, ca terminului de 30 dile reservatu pentru insinuarea protesteloru contr'a deputatului Dr. Politu alesu la Panciov'a, a espiratu sî deputatulu amintitu s'a verificatu.

Petitiunile presentate de mai multi ablegati se transpunu la comissiunea petitiunaria.

Svet. Mileticiu urgéza respunsulu la o interpelatiune, pre carea a indreptat'o densulu câtra ministrulu de culte sî instructiune publica in afacerea conchiamârei congresului bisericescu serbescu.

Urgenti'a se va predá in scrisu ministrului de culte.

Ministrulu de instructiunea publica se róga, cá Cas'a sa dee proiectulu de lege despre regularea scóleloru de medilocu sectiuniloru spre discusiune, fiindu ca aparitiunile pre terenulu instructiunei publice pretindu, cá acést'a lege sa se inactiveze câtu mai curându.

Ministrulu de financie Ghyczy: Amu onóre a pune pre més'a on. Case unu proiectu de lege despre tacsele de timbru pentru scrisele sî treburile de dreptu cari obvinu la judecatoriile de compromisu dela burs'a de marfuri sî efecte din Budapest'a, precum sî la camerele de grâne sî producte in provincie ; asemenea pentru sentintiele acestoru judecatorii de compromisu, impreuna cu motivarea necesaria sî me rogu sa se dee acestu proiectu comissiunei financiali spre desbatere.

Dupa acest'a respunde ministrulu de financie in o cuventare mai lunga interpelatiunea indreptata câtra densulu de Val. Solymossy inainte de ce incepura feriele pasciloru in caus'a infiintiarei unei bance autonome de bilete, intru acolo, ca densulu tiene infiintiarea unei atare bance de folositória, inse intre impregiurârile presente de neoportuna ; fara regularea valutei, regularea bancei nu se póte cugetá ; sa nu cugete inse nimenea ca o banca autonoma va vindecá indata tóte relele.

Interpelantele Solymossy se dechiara nemultiamitu cu respunsulu ministrului. Cas'a representantiloru 'lu ia inse cu o majoritate prevalenta spre sciintia.

Cas'a trecându la ordinea dilei primesce in a trei'a cetire proiectele de legi resolvite in siedinti'a de ieri : despre modificarea § 24 art. de lege din 1871 si despre reformarea cartiloru funduarie din Pest'a sî continua desbaterea speciale despre proiectulu relativu la mesurile luânde pentru impedecarea bólei orientali de vite.

Acestu proiectu se primesce.

Siedinti'a se inchide si se anuncie cea mai de aprópe siedintia pre diu'a urmatória.

Budapest'a in 2 Maiu. (Cas'a representantiloru). Presiedintele Bela Perczel deschide siedinti'a la 10 óre.

Presiedintele comissiunei de revisiunea computuriloru, Ales. Gubody substerne raportulu acestei comissiuni despre computurile dela 20 Aprilie 1872 pâna la 31 Iuliu 1873. Comissiunea a aflatu computurile in ordine si propune, a se dá casariului casei Ioan Lisznyay absolutoriulu. Acestu raportu se va tiparí sî pertractá dupa regulamentu la tempulu seu.

Gubody interpeléza pre ministrulu de comunicatiune, de are scire, ca deputatulu Seidl a intrebatu in senatulu imperialu din Vien'a inainte cu dóue luni pre ministrulu austriacu de financie : ce consideratiuni câtra societatea drumuriloru ferate de sudu l'au determinatu, de a nu substerne pâna la acea dî nici unu proiectu de lege despre cladirea liniei de feru Vien'a-Novi ? Mai departe, ca amintitulu deputatu a presentatu sî o propunere de conclusu, in care doresce sa se aviseze ministrulu a substerne câtu se póte de curendu unu proiectu de lege despre punerea in lucrare inca in primavér'a acést'a a lucruriloru de cladire pre lini'a Novi-Sissek.

Are ministrulu scire mai departe, ca pertractarea acestei propuneri de conclusu s'a amanatu numai din causa, ca ministrulu de comerciu Bannhans asigurà senatulu, ca nu va pierde din vedere cladirea liniei ferate Vien'a-Novi sî ca de curendu a initiatu pertractârile cu concesiunarii ?

De are ministrulu de comunicatiune scire despre tóte aceste, ce dispusetiuni a luatu cu privire la impregiurarea, ca Sissek e uniculu punctu posibilu de junctiune la lini'a Novi sî de vreme ce Sissek se afla pre terenulu ungaru impreunarea ambeloru puncte e posibila numai pre punctulu ungaru — spre a salvá drepturile sî interesele Ungariei sî a impedecá cladirea liniei pâna atunci pâna cându se va impliní promisiunea data de câtra fostulu ministru presiedinte, contele Iul. Andrássy in siedinti'a dietale din 5 Iuliu 1868, carea suna astu-feliu ?

„Referinti'a amicabila, ce ni o aréta guvernulu Turciei, nu submite nici o indoiéla, ca cestiunea se va resolve in modu corespundietoriu intereseloru ambeloru pârti si adeca astu-feliu, ca se va asigurá totu odata impreunarea linieloru nóstre cu cele turcesci la graniti'a Serbiei sî a Bosniei.“

Interpelatiunea se va predá in scrisu ministrului de comunicatiune.

Stef. Patay atragendu atentiunea camerei asupr'a impregiurârei, ca la votarea din siedintia de ieri au lipsitu 228 deputati se róga de presidiu sa admoneze pre deputati a-si justificá absenti'a sî sa ia parte la siedintiele camerei.

Presidiulu respunde, ca a provocatu pre deputatii absenti sa vina in camera sî sa-si justifice absenti'a.

Cas'a se dechiara multiemita cu acésta mesura.

Trecendu la ordinea dilei Cas'a ia la desbatere seri'a 40 sî 41 a petitiuniloru aprobate de comissiunea petitiunaria.

Petitiunea clubului din 1848 din cerculu de alegere alu Ariesiului (pentru secularisarea bunuriloru bisericesci sî folosirea venitului la fundarea unei bance natiunale) se respinge ; petitiunea in afacerea Rill se respinge cu resolutiunea propusa de comissiunea petitiunaria sî acceptata de clubulu deakistu asemene se respinge ; relativu la petitiunile in trebile fundului scolariu israelitu se primesce partea prima a resolutiunei (provocarea câtra ministru spre a substerne unu raportu), partea a dóu'a — (dupa o dechiaratiune a ministrului sa se sisteze pâna la substernerea raportului recerutu toti pasii facuti in caus'a seminariului) se lasa afara.

Intre organele mai importante din Europ'a cari s'au ocupatu si se ocupa cu multu interesu sî simpathie de mersulu lucruriloru in Romani'a sî de drepturile ei suverane fatia cu Turci'a sî celelalte puteri, este sî oficiósa „l'Ital'e“, organulu diplomatiei italiane, a cârui greutate este cunoscuta in cercurile politice. Acestu diuariu publicà la 21 Aprile o importanta corespundintia in care se tratéza mai multe cestiuni vitale ce privescu tiér'a nóstra si se esprima opinii fórte juditióse.

Mai intâiu acestu articulu incepe prin a mentioná pre scurtu despre principalele legi utile sî necesarie votate de camere, precum revisiunea codului penalu, legea comunala etc. Cu acésta ocasiune se relevéza incurcârile opositiunei de a loví indirectu in ministeriu refusandu-i nisce legi atâtu de utile sî drepte, precum sî triumfulu stabilitâtiei prin perseveranti'a guvernului si a majoritâtiloru cari s'au tienutu bine sî n'au datu atunci, precum sperâmu ca nu voru dá nici in viitoriu, in cursele sî ispitele oposantiloru sî asociatiloru de ocasiune si de resturnare de totu feliulu.

Importantulu faptu, unicu in analele nóstre parlamentarie, ca a potutu ajunge pentru prim'a óra unu senatu la terminulu seu constitutiunalu de 4 ani a fostu apretiuitu sî in strainatate cá unu semnu bunu si fructu alu stabilitâtiei interióre, care intaresce creditulu tierei sî in afara.

Intre alte cestiuni interióre articululu mentionéza sî despre proiectulu conversiunei datoriei publice in renta perpetua de care s'a discutatu mai multu tempu in colónele „Pressei“ sî organului opositiunei. Fiindu totulu de facutu sî ivindu-se cheltueli mari sî indispensabile anuitâtile cu termine ficse aru apasá prea multu bugetulu, pre cându o conversiune, in renta l'aru mai usiurá, dîce articululu, este recunoscuta de toti cá necesaria si e admisa óre cum in principiu, remanendu a se discutá la tempu conditiunile oportunitâtiei.

Apoi, mai la vale, acelu articulu din l'altalie continua astu-feliu :

„Cestiunile economice suntu la ordinea dilei in Romani'a. Un'a din cele mai importante este acea a junctiuniloru câiloru ferate române cu liniele Austro-Ungariei, sî cu ale Turciei prin medilocului unui podu pre Dunare intre Giurgiu sî Rusiciuk. S'a intardiatu dejá prea multu solutiunea acestei cestiuni atâtu de vitala pentru câile ferate române. Culp'a este a opositiunei din camera, care combatendu guvernulu pre acestu terenu, a voitu sa provóce o crisa ministeriale.

Eata ce soiu de politica face opositiunea actuale, cu d. Cogalniceanu sî Manu in capu Ea a reusitu anulu trecutu sa faca a se amaná, cu o majoritate de 4 voturi, acelu proiectu de junctiuni cu liniele ungare.

Șiefii opositiunei au pusu inainte nisce pretinse argumente strategice, cari nu suntu in realitate decâtu nisce vage ipotese. Sa sperâmu ca dupa unu anu de reflesiune, si urmându esemplulu datu de Serbi'a, care si-a ficsatu punctele sele de junctiune cu Ungari'a sî Turci'a, opositiunea va recunósce erórea sea si se va grabí sa o repare.

Se vorbesce multu ca guvernulu va presentá din nou acestu proiectu de junctiuni in viitórea sesiune estraordinara ; interesulu tierei reclama acést'a imperiosu. Se vorbesce asemenea despre deschiderea unui mare debusieu prin crearea unui portu la Marea négra.

Multiemita stabilitâtiei guvernului sî institutiuniloru, creditulu politicu sî financiaru alu Romaniei s'a intaritu, sî desvoltarea economica a tierei a luatu unu mare sboru. Mai multe institutiuni de creditu sî societâti particulare s'au fundatu sî prospera : precum „Creditulu fonciaru“ ; Societatea de asigurare „Daci'a“ care, in doi ani a luatu proportiuni colosale ; „Societatea financiara“ etc. Se incepe fundarea de fabrici de zacharu, de postavuri, de teracot'a etc. Creditulu statului este fórte solidu ; efectele publice suntu la pari si mai susu, cá obligatiele rurale. Tesaurulu platesce regulatui anutâtile pentru cupónele drumuriloru de feru sî imprumuturi.

Se spera ca finantiele statului voru fi stabilite sî mai bine prin consolidarea datoriei publice cu 5 la suta. O banca de escontu sî circulatie se va fundá câtu mai curendu.

Interesele economice sî financiare nu impedeca pre guvernu a se ocupá seriosu sî de organisarea militara in care s'a adoptatu sistemulu prusianu localisatu sî combinatu cu institutiunile traditiunale ale tierei. Poporulu românu se deprinde lesne cu servitiulu militariu. Zelulu principelui Carolu sî alu ministrului seu de resbelu generalu Florescu au inceputu a dá fructele dorite ; in cele din urma dóue concentrâri cu manevre mari, militarii aŭ aretatu ca insusiescu calitâtile celoru mai buni soldati. Guvernulu a presentatu sî corpurile legiuitóre au votatu, anulu acest'a, unu proiectu, prea iconomicos, pentru organisarea artileriei armatei teritoriale, precum sî unu proiectu de constructii de casarme sî alte stabilimente militarie. Bunavointi'a, sî chiaru entusiasmulu cu care camerile au votatu aceste cheltueli cari se suie la 8 milióne de franci, probéza ca natiunea este decisa a organisá in modu seriosu aperarea sea militaria.

Relatiunile esterióre continua a fi din cele mai bune. Sublim'a Pórta, absorbita de dificultâtile sele interióre, mai alesu financiare, sî vediendu fiasco ce a incercatu pre lânga poterile europene acea nota circulara a lui Raschid-pasi'a, a mai lasatu tonulu in josu in pretensiunile sele fatia cu Romani'a, celu putienu pentru momentu. Numirea unui representante turcu la Brail'a, sî recunóscerea lui imediatu de câtra guvernulu din Bucuresci prin acordarea unui exequatur in regula, a fostu consideratu de tóta lumea cá o recunóscere implicita din partea Turciei a dreptului Romaniei de a fi representata in strainatate prin agenti diplomatici.

Câtu pentru celelalte drepturi ce resulta din suveranitatea tierei sî din tractatele vechi cu Turci'a, precum dreptulu de a incheiá tractate cu poterile straine, nu not'a lui Raschid-pasi'a va impedecá pre guvernulu românu si pre statele limitrofe de ale esercitá, continuandu, de esemplu, a negotiá asupr'a conventiuniloru comerciale.

Se ascépta la Bucuresci, pre la finea lui Aprile, principele Milanu alu Serbiei, la intórcerea din visit'a sea la Constantinopole. Dupa muma-sea principele Milanu e de origine româna ; elu a petrecutu o parte din viéti'a sea la Bucuresci, pre care lu va regasí cu multu mai infrumsetiatu. Prin visit'a sea la principele Romaniei, principele Serbiei voiesce a esprimá simpati'a traditonala a compatriotiloru sei pentru români, si a aretá ca arangiarea facuta la Constantinopole, pentru junctiunea dela Alexinatz sî fortaréti'a Zwornik, nu l'a facutu sa uite solidaritatea naturala a popóreloru Dunarei.

Nu sciu déca Turci'a va privî cu ochiu asiá reu visit'a principelui Milanu la Bucuresci. cum privesce desvoltarea politica sî comerciala a tieriloru dela Dunare, cari intrecu cu multu in civilisatiune provinciele interióre ale Turciei. Déca aru fi mai bine consiliata, Sublim'a Pórta aru trebuí sa se bucure de prosperitatea tieriloru dela Dunare. Ori ce s'aru dice, sî cu tóte neintielegerile momentane, ea va vedea in cele din urma in aceste tieri autonome sî pline de viitoriu nisce paditori avansati pentru propriele ei frontiere. Romani'a sî Serbi'a, capabile de a pune la rendu 200,000 ómeni, sî avendu unu teritoriu neutru recunoscutu de poterile cele mari, suntu unulu din bulevardele integritâtiei peninsulei balcaniloru sî o garantia a ecuilibrului in orientu.

Unele dîuare din Bucuresci au tratatu din nou dîlele acestea, cestiunea independintiei absolute a Romaniei. Precum a declarat'o ministrulu de esterne in camera, acésta independintia esista ; ea resulta din tratatele ab antiquo ale Romaniei cu Turci'a, afara de unu tributu in bani, care se datoresce in schimbulu unui angagiamentu luatu de Pórta de a protege principatele, angagiamentu pre care nu l'a tienutu totu-déun'a.

Vechile tratate cu Turci'a aru poté fi transformate sî modernisate, totu sub garanti'a poteriloru europene. S'aru poté suprime unele pasagii echivoce si putienu favorabile Romaniei, precum s'aru puté suprimá si alte clause fórte defavorabile Turciei, precum de esemplu, interdictiunea pentru turci de a se stabilí pre teritoriulu românu, de a esercitá unu comerciu, de a zidí o moschee, etc.

Prin concesiuni mutuale Romani'a si Turci'a s'aru poté fórte bine intielege sî a se sustiené reciprocu pre viitoriu.

O transformare a vechiloru tratate ale Romaniei cu Turci'a in tratate de aliantia séu amicitia, intr'unu sensu mai modernu, n'aru atinge intru nimicu tratatulu din Parisu, care le garantéza si face din trensele bas'a autonomiei Romaniei.

Dara, pâna acum, aceste cestiuni au fostu discutate numai de câtra publicisti ; probabilu ca tempulu va face restulu.

Ore care aru fi transformarea ce aru poté suferí raporturile Romaniei cu Turci'a, faptulu este ca aceste state au fórte multu interesu comunu, pentru cá sa ajunga a se intielege cu totulu intr'o di asupr'a unoru nóue base mai echitabile sî mai bine definite. „Press'a.“

La 26 Aprilie Imperatulu Germaniei a inchisu sesiunea Reichstagului federalu. Firulu electricu ne a datu, in modu sumariu, cuprinsulu acestui discursu. Eatalu acum in intregulu lui :

Domniloru! Sesiunea la finele cârei'a ajungeti sémana, prin inalt'a importantia a resultateloru sele legislative, cu cele mai importante sesiuni ale vechiloru parlamente. Legea cea mai importanta care a fostu creata cu participarea nóstra trebue, dupa intentiunile guverneloru confederate, sa asigure in modu durabilu armatei germâne organisarea pre care se baséza garanti'a sî siguranti'a patriei nóstre sî pacea Europei.

Spre a asigurá stabilitatea constitutiunei nóstre sî spre a face din intielegerea generala basa perfectionârii noiloru nóstre institutiuni nationale, guvernele confederate au consimtitu a reservá pentru viitoriu ficsarea definitiva a efectivului de pace alu armatei germâne, ficsare propusa de densii sî necesaria dupa convictiunea loru. Ei au potutu face acésta concesiune in ferma asigurare ca discusiunea regulata a bugetului militariu sî desvoltarea vietiei constitutionale voru dá tierei sî parlamenteloru viitóre persuasiunea ca siguranti'a perfectionârei constante sî regulate a fortieloru militare ale natiunei, sî stabilirea unei base legale pentru discusiunea anuala a bugetului suntu de o absoluta necesitate.

Spre a asigurá armatei germâne o soliditate de organisare care sa respunda la importanti'a ce are acésta armâta pentru imperiu, ele au contribuitu cu o grabire patriotica a departá lipsurile pre cari esperienti'a le lasase a se descoperí in prescriptiunile legali privitórie la intretienerea invalidiloru din armata sî din marina. Ve multiamescu pentru ingrigirea cu care a-ti veghiatu sî de asta-data la interesele acelor'a cari au sacrificatu fortiele sî sanatatea loru in serviciulu patriei.

Regularea sî circulatiunea hartiei monete in Germani'a oferia mari dificultâti, din caus'a sistemeloru multiple cari ne fusese lasate mostenire de câtra trecutu. Gratia silintieloru d-vóstre sî bunei vointie a guverneloru confederate, amu ajunsu a face sa dispara aceste diferintie sî a stabilí unu regulamentu care va avea resultate satisfacatórie pentru tóte ramurile comunicatiuniloru prin adoptarea unei harthie monete unitara in limitele celei mai riguróse prudentie sî a suprimârei tuturoru obstaculiloru inerente harthiei-monete din diferitele tieri. Ati mai perfectionatu anca, intr'alte puncte, in intielegere cu consiliulu federalu, legislatiunea sî institutiunile imperiului.

Impulsiunea sî spriginulu ce a-ti datu prin decisiunile d-vóstre din urma, politicei prin care suntu in intielegere cu guvernele confederate, 'mi da firma convictiune ca patri'a germâna se va bucurá de unu viitoriu prosperu in protectiunea institutiuniloru comune ale imperiului, sî ca Europ'a va considerá ingrigirea cu care Germani'a veghiéza a intretiené fortiele sele intelectuale, morale sî materiale cá o garantia pentru pace sî pentru desvoltarea civilisatiunii.

Iéu concediu dela d-vóstra, domniloru, multiamindu lui Dumnedieu care s'a induratu sa 'mi acorde posibilitatea de a-ve intruní astadi in giurulu meu, dupa o seriósa malatia.

Varietâti.

*** Inaltimea Sea imp. Archiducele Vilhelm a sositu cu trenulu de ieri in Sabiiu spre a inspectiuná artileri'a din locu.

Prim'a adunare generala ordinaria a institutului de creditu sî de economii „ALBIN'A“

tienuta la Sabiiu in localulu Asociatiunei transilvane in 25 Martiu 1874.

Presiedintele institutului Ilustr. Sea Dlu Dr. Alessandru Mocioni deschide adunarea la 11 óre inainte de amédi prin o vorbire scurta sî meduósa ; constatà presenti'a a 36 actionari, cari represinta prin plenipotentie 68 actionari, ca deci cu totulu presinti sî representati la acésta adunare suntu 104 actionari cu 748 actiuni sî 147 voturi ; denumesce in sensulu §. 53 din statute de notari ai adunârei pre dd. Ioane Popescu sî Juliu Bardosi, iéra de scrutatori pre dd. Augustu Senor sî Ioane Badila, sî dechiara adunarea in sensulu §. 54 din statute de constituita.

Conformu publicatiunei de convocare dto 11 Februariu 1874, Presiedintele pune la ordinea dîlei raportulu Consiliului de administratiune. D. Directoru Visarionu Romanu da cetire acelui raportu in urmatoriulu cuprinsu :

Onorabila adunare generala ! Implinirea problemei, de a Ve raportá asupr'a resultateloru primului periodu de operatiune a institutului nostru, dela activarea acestui'a sî pâna la 31 Decembre 1873, e pentru administratiunea d-vóstre nu numai o detorintia placuta, ci sî o adeverata multiamire.

Incheiarea primului anu de bilantiu este stadiulu invingerei complete a greutâtiloru straordinari, cu cari a fostu impreunata infiintiarea institutului nostru, iéra resultatele ce avemu onóre a Ve presentá astadi, suntu constatarea asigurârei depline a venitoriului seu.

Déca aceste momente suntu insemnate in viéti'a ori-cârui institutu, la intreprinderea nóstra ele au o deosebita semnificatiune.

Amu pusu, domniloru, inceputu inceputului : ne magulimu a fi fundatu la românii din Austro-Ungeri'a prim'a institutiune de creditu, dându prin acést'a semnalulu imbucuratoriu alu propusului nostru seriosu : de emancipare economica.

O scurta reprivire inse cu acésta ocasiune asupr'a istoricului acestei fundâri sî a desvoltârei ei progressive, o gasimu, domniloru actiunari, de neaperata pentru just'a apretiare a activitâtiei administratiunei d-vóstre sî a resultateloru obtienute in primulu periodu de operatiune.

Primele incercâri pentru formarea societâtiei nóstre datéza din anulu 1869. In Octobre 1870 fundatorii institutului au presentatu ministeriului cererea pentru aprobarea statuteloru ; acésta aprobare a urmatu in 20 Iuniu 1871 sub Nr. min. 6727. Terminulu subscriptiunei la fondulu de actiuni a duratu dela 10 Aug. pâna la 30 Nov. 1871, adeca aprópe patru luni. Adunarea generala constituanta a societâtiei s'a tienutu abiá in 14 Martiu 1872. Periodulu de fundare a duratu asiá dara 2 ani sî 2 luni.

La 10 Aprile 1872 incepuramŭ operatiunile institutului cu capitalulu micu de 90,000 fl. — se intielege, ca s'au activatu in modu successivu numai unele din operatiunile §-lui 16 alu statuteloru, anume acele, cari facu possibila mai dés'a cerculatiune a capitalului. Deci ramii, in cari amu operatu pâna la finea anului 1873, suntu :

I. Reuniunile de creditu ;
II. Deposite spre fruptificare ;
III. Escomptulu ;
IV. Imprumute de lombardu ;
V. Afaceri de comissiune si de incassâri.

Creditulu ipotecariu cerendu capitale multu mai mari, de cum erau ale nóstre in periodulu trecutu, s'a deschisu in mica mesura abiá câtra inceputulu anului curentu.

Indata la inceputulu operatiuniloru s'au alesu in vertutea §. 65. din statute comitetulu de revisiune in persónele d-loru actiunari Augustu Senor, Ioane Bradu sî Georgiu Mateiu cá membrii, sî a d-loru Basiliu Petri sî Ioane Cretiu cá suplenti.

In Iuniu 1872 s'a emisu in virtutea §. 10. din statute provocarea pentru respunderea intregului capitalu de actiuni. Administratiunea d-vóstre a gasitu acésta mesura de neaperata sî in mare interesulu societâtiei :

a) câci dupa tenórea §-lui citatu actiunile definitive se poteau liberá numai „dupa respunderea intregu pretiului nominalu ;“ mobilisarea titluriloru provisorie inse, scimu, ca e fórte anevoiósa ;

b) cá sa inmultimu capitalulu cerculante alu institutului, pentru a multiamí in mesura mai mare numerósele trebuintie de creditu ale poporului nostru sî spre a scóte in interesulu actionariloru nostri unu profitu cu atâtu mai mare ;

c) efectele deplinu solvite au avutu in totu-déun'a mai mare valóre, iéra cele mai multe din camerele comerciali ale imperiului nostru, provocate fiindu in tempulu recentu, a-si dá opiniunea la aducerea unei legi nóue pentru societâti de actiuni, au propusu, a se prescrie platirea intrégа a actiuniloru ;

d) modalitatea respunderei in rate trimestrali de 10% a fostu pentru dd. actionari din cele mai inlesniciόse, de-sî ea a ingreunatu fórte multu manipulatiunea sî a datu de lucru directiunei mai câtu tóte cele-lalte operatiuni.

Preste totu incassarea rateloru de actiuni, cu privire la referintiele nóstre sî la impregiurârile critice ale aniloru trecuti, a urmatu cu destula punctualitate, incâtu suntemu in pusetiune, de a incepe liberarea actiuniloru definitive cu finea acestei luni.

La greutâtile provenite din natur'a referintieloru nóstre se adausera, d-loru actionari, precum sciti, sî altele multu mai seriόse. Cinci ani de rea recólta urmati unulu dupa altulu au apesatu greu clas'a nóstra cea mai insemnata : poporulu agricolu, aducendulu in cea mai mare parte in lipse desperate. Iéra anulu 1873 s'a numeratu intre cei mai grei in analele instituteloru de bani. Infricosiat'a catastrofa, ce a eruptu in piatiele nóstre a sguduitu la noi intregu comerciulu sî creditulu in fundamentele sele cele mai adenci sî cu undele sele a nimicitu multe institute vechi sî poternice.

Eata, dloru actiunari, intre ce constelatiuni s'a nascutu institutulu nostru ; eata in ce tempu a cadiutu primulu sî in sine fâra de aceea pentru ori-ce institutu celu mai dificile periodu de operatiune ; sî déca pre lânga totu defavorulu referintieloru intreprinderea nóstra a sustienutu sî invinsu dejá prob'a de focu, déca ea a remasu nu numai neamenintiata de marea catastrofa, ci tocm'a in epoc'a acestei'a s'au realisatu profituri, s'au pusu base solide venitoriului ei : prin acést'a se constatà, ca ea intrunesce tóte conditiunile pentru justificarea sperantieloru puse intr'ens'a.

Astu-modu, dloru, cu 31 Decembre 1873 incheiaremu, pre lânga o epoca de operatiune de 21 luni, unu periodu de activitate de patru ani intre greutâti, decâtu care mai mari nu potu obvení la fundâri de institute sî cari numai prin o vointia de feru, perseverantia rara sî activitate din cele mai incordate se potura invinge.

Se trecemu dela momentele generali ale activitâtiei nóstre la singuratecele operatiuni.

I. Reuniunile de creditu.

Din cifrele bilantiului nostru sî din datele urmatóre mai josu, ve ve-ti convinge, dloru actiunari, ca administratiunea d-vóstre si-a pusu tóta silinti'a possibila, spre a corespunde intentiunei statuteloru, de a impamenteni la noi institutiunea reuniuniloru de creditu, carea in statele mai inaintate, cu deosebire in Germani'a si in tempulu mai nou chiaru in tierile nóstre, produce resultate nepretiuite.

Ve-ti recunósce inse ca la noi, unde spiritulu de asociare e inca asiá de putienu desvoltatu, implinirea unei atari probleme nu este usióra.

Avemu cu tóte aceste siése reuniuni de creditu, anume la Sabiiu, Lugosiu, Timisiór'a, Oraviti'a, St. Nicolau-mare si Orsiov'a.

Ne place a constatá, ca in anii de lipsa, cá cei trecuti, reuniunile aceste au fostu sî suntu pentru poporulu nostru tieranu din tienuturile amintite — o adeverata binefacere.

Depinde dela spriginulu seriosu ce ni se va dá prin barbatii de incredere, cá se continuâmu intru desvoltarea acestui ramu de operatiune.

Preste totu s'au primitu la reuniunile nóstre in periodulu de operatiune ce incheiamu:

1963 participanti, cároru s'au acordatu 2134 imprumuturi in suma de . . 219,148 fl. 67 cr.

Din acesti'a au esitu cu totulu 12 participanti restituindu din imprumuturi . : 54,514 fl. 96 cr.

Remanu deci cu finea anului 1873:

1951 participanti cu unu creditu preste totu de . . 164,633 fl. 71 cr.

Fondulu de garantie alu reuniuniloru s'au urcatu dejá la cifr'a de . . 43,590 fl. 50 cr.

In acestu ramu n'avemu de inregistratu nici o perdere; câci déca institutiunea reuniuniloru ofere preste totu prin solidaritatea participantiloru mai multe garantii decâtu alte operatiuni, apoi la noi acele garantii esistu in mai mare mesura cá la alte asemeni institute. La aceste contribuirile participantiloru pentru fondulu de garantie suntu de comunu 5%, iéra la noi acele suntu de 20% ale creditului fipsatu. Afara de aceea pretensiunile institutului mai suntu asigurate sî prin o supragarantie ipotecaria. In dechiaratiunea sea fia-care participante trebuie sa dea institutului sî o garantia ipotecaria. (Va urmá)

Raportu comerciale.

Sabiiu 8 Maiu n. Grâu 4 fl. 67 xr. frumosu, 7 fl. 13 xr. mestecatu, 6 fl. 80 xr. cualit. infer.; secar'a 5 fl. 7 xr. pâna 4 fl. 80; orzu 4 fl. 33; ovesu 2 fl. pâna 1 fl. 3 xr.; cucuruzu (porumbu) 3 fl. 87—4 fl. — xr.; cartofi 1 fl. 73 xr. galét'a austriaca.

Cânep'a 18—20 fl. maj'a.

Lintea 6 fl 67 xr.; mazarea 6 fl. 67 xr., Fasolea 5 fl. 67 xr.

Fenu legatu 1 fl 30, nelegatu 1 fl. 10 xr., paie lungi 80 xr., scurte 70 xr, maj'a.

Lemne de focu 8—10 fl. stang. austr.

Carnea de vita 18—22 cr. p., de porcu 28 xr. Unsórea 79 xr. pâna la 1 fl. 20 cup'a.

Burs'a de Vien'a.

Din 26 Aprile (8 Maiu) 1874.

Metalicele 5%	69	10
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	74	—
Imprumutulu de statu din 1860	104	75
Actiuni de banca	982	—
Actiuni de creditu	217	—
London	111	75
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	74	50
„ „ „ Temisiorene	74	—
„ „ „ Ardelenesci	71	—
„ „ „ Croato-slavone	75	50
Argintu	106	15
Galbinu	—	—
Napoleonu d'auru (poli)	8	96

Publicatiune.

Efeptuindu-se sortirea a $^2/_3$ din membrii de pâna acum in sensulu Statutului provisoriu din 22 Martiu 1869 si a inaltului emisu comitiale din 6 Fauru a. c. Nr. Com 179/1874 se va luá inainte la 12, 13 si 14 Maiu a. c. in curtea svatului dela 9 pâna la 12 óre antemeridiane si dela 3 pâna la 6 óre dupa amédi intregirea necesaria a representantiei urbane (comunitâtie urbane) sî representantiei scaunale i. e. a representantiloru cari suntu a se esmite de comunitatea Sabiana la adunarea scaunale.

Fia-care alegatoriu, care va fi indreptatitu la alegere prin unu certificatu de alegere, ce i se va inmanuá sî va suná pre numele seu, va avea a inscrie din numele alegatoriloru indreptatiti pre o siedula numele acetoru 100 de barbati, cari voiesce cá sa fia alesi in loculu celoru esîti din comunitatea urbana; apoi pre o a dóu'a siedula a scrie numele aceloru 114 barbati, cari densulu va a-i alege pentru adunarea scaunala, observandu-se totuodata, ca membrii adunârei scaunale nu trebuie sa fia totu unii sî acei'a, cari suntu membrii representantiei urbane.

Alegiveru in corporatiunile respective e acel'a, care in comun'a respectiva are dreptulu activu de alegere.

Fia-care din ambele siedule nu póte contiené mai multe nume, decâtu face numerulu representantiloru sî trebuie a se insemná esactu numele sî conumele, ocupatiunea civica séu numerulu conscr. a locuintiei alegendului, spre a se potea usioru destinge de alte persóne cu acel'asi nume.

Spre usiurinti'a alegatoriloru nu e necesariu, cá fia-care sa-si scria siedul'a de alegere cu mân'a propria inaintea comissiunei, ci se póte folosí de sieduli scrise gat'a, tiparite ori litografate.

Fia-care alegatoriu are a se presentá inaintea comissiunei alegatória in un'a din dilele menite pentru actulu de alegere si depunendu certificatulu seu de alegatoriu a predá totu odata acolo ambe siedulele de alegere, adeca atâtu pentru corperatiunea urbana câtu sî pentru cea scaunala.

Certificatele de alegatori se voru inmanuá alegatoriloru provocati multu pâna la 7 Maiu.

Cându unu alegatoriu pâna in acésta dî nu s'aru provedea cu certificatulu de alegatoriu, atunci se póte reclamá la curtea svatului unu duplicatu.

Scrutiniulu se incepe la 15 Maiu a. c. sî se face in publicu.

Ş a b i i u la 1 Maiu 1874.]

Comitetulu alegatoriu.

(2—2)

Concursu.

Devenindu parochi'a Chesleri, in protopresbiteratulu Ternavei de josu vacanta se escrie concursu pâna in 9 Maiu a. c.

Emolumentele suntu:

1. Venitele stolari de pâna acum'a.
2. Gradina de legumi pre care are de a se radicá casa parochiala.
3. 16 jugere 415 □ portiune canonica parte aratóre parte cositura.
4. Un'a viie de 999 □:
5. De tóta famili'a o dî de lucru (claca) sî dóua copuri de mustu. —

Doritorii de ocupá acésta parochia au sa-si astérna suplicele instruate cu documintele recerute de prescrisele St. org. la subscrisulu pâna la terminulu susu prefiptu. —

Deagu, 25 Martie 1874.

Cu intielegerea comitetului parochialu.
Daniilu Tamasiú
Adm. prot.

(3—3)

Concursu.

Pentru ocuparea unei statiuni vacante de profesoru la gimnasiulu rom. gr. or. din Bradu, — prin acést'a sa escrie concursu pâna in 21 Maiu a. c. st. v. in care dî se va face sî alegerea de câtra representati'a gimnasiala.

Salariulu anualu impreunatu de acestu postu este 600 fl. v. a. sî se redica in rate lunari anticipative, incependu din 1 Octobre c. n. 1874 cându se voru incepe sî prelegerile.

Doritorii de a competá la acestu postu au a dovedí:

1. Ca suntu români de religiunea gr. or.;
2. Cumca au facutu cu succesu bunu cursulu filosoficu sî filologicu la vre-o academia din patria séu strainatate, séu celu putienu au depusu esamenu de maturitate sî a terminatu cu succesu eminente cursulu de 3 ani la vre-unulu din institutele teologico-pedagogice rom. gr. or. din patria.
3. Cumca au avutu pâna acum'a o portare morala nepatata.

Petentii 'sî voru adresá petitiunile loru la subsemnatulu in Bradu comt. Zarandului.

Bradu in 20 Aprilie 1874.

Comitetulu representantiei gimnasiale.
Nicol. I. Miheltianu
Prot. gr. or. a Zarandului
sî pres. comitetului.

(1—3)

Edictu.

Ioan'a Pusicasiu nascuta Cristea din Bobohalm'a, carea de 10 luni a parasitu cu necredintia pre legitimulu seu barbatu Nicolau Pusicasiu din Silea ung. cotulu Albei inf. fâra a se scí ubicatiunea ei, se citédia a se infatisiá inaintea subscrisului scaunu ppescu in terminu de unu anu sî o dî, câci la din contra procesulu intentatu asupr'a-i se va pertractá sî decide sî in absenti'a ei.

San-Benedictu in 28 Febr. 1874.

Scaun. ppescu gr. or. alu Muresiului.
Artemiu Crisianu,
adm. ppescu.

(3—3)

Edictu.

Ioanu Luc'a din Ocn'a Sabiiului, carele de 8 luni a parasitu pre legiuit'a sea sotie Elen'a Gligoru Baltesiu fâra a se sci ubicatiunea lui, se citéza a se infatisiá inaintea subsemnatului scaunu ppescu in terminu de unu anu, câci la din contra procesulu matrimonialu asupr'a-i se va pertractá sî decide sî in absenti'a lui.

Mercurea 8 Aprile 1874.

Scaun. ppescu gr. or. alu tract. Mercurea.
I. Drocu,
adm. prot.

(2—3)

Nr. 93—1874.

Edictu.

Iulian'a Stefanu din Budaculu rom. distr. Naseudului de religiunea gr. or. carea de tempu indelungatu a parasitu pre sotiulu seu legiuitu Iosifu Tincu din Ded'a cotulu Turdei, fâra a se scí loculu ubicatiunei ei, prin acést'a este provocata a se infatisiá inaintea subsemnatului foru matrimoniale in terminu de unu anu sî o dî, câci la din contra procesulu matrimonialu, intentatu in contr'a ei inca din an. 1872 se va otarì sî in absenti'a ei, amesuratu ss. canóne a maicei nóstre bisericei.

Dela forulu matrimonialu gr. or. alu tractului Turd'a superióra.

Rîp'a de josu in 20 Mart. 1874.

Vasilie Popoviciu,
adm. ppescu.

(2—3)

Celu mai nou sî mai mare depositu de orológe in Sabiiu.

la

IOHANN BUSCHEK

orologieriu,

Uliti'a Cisnadiei Nr. 16 vis-a-vis de Hotelulu: „La Corón'a Ungariei“.

Recomenda orologele sele de auru sî argintu de I calitate, de Genf, alese personalminte sî probate prin oficiu, cu garantia de 1—2 ani.

Orologie de argintu cu câte fl. 13, 14, 16, 18, 20, 24, 26, 28, 30—40.

Orologie de auru cu câte fl. 28. 30, 32, 34, 36, 40, 45, 50, 60, 70—150,

De I calitate orológe cu pendulu, o decóre pentru ori-ce locuintia cu câte fl. 28, 30, 32, 34, 36, 38, 40, 44, 46, 50, 60, 70—150.

Orológe de biroulu francesu, de marina sî desteptatórie (Wecker) etc.

Lantiuri de auru sî argintu, probate prin oficiu sî adeca: Lantiuri de argintu cu câte fl. 3, 4, 5 pâna la 12, de auru: Lantiuri de gâtu cu câte fl. 32, 34, 36, 40, pâna la 80 sî 150.

Reparaturele se facu dupa modulu celu mai nou solidu sî cu garantia de unu anu.

Pretiu curinte mai detaiatu gratis et franco.

(3—20)

Avisu pentru dame.

Subscrisele prin acést'a aducu la cunoscinti'a P. T. publicu, ca — pentru sesonulu incepetoriu de véra — s'au provediutu cu unu sortimentu de cele mai nóue marfuri de moda pentru dame. Alegerea stà la dispositiune.

Comissiuni din afara se efeptuescu promptu sî spre multiamire.

Pentru acést'a garantéza:
Sabiiu in 25 Aprile 1874.
Iosefine Wegmuth
sî sororile sele.
(Strad'a Cisnadiei Nr. 26.)

(2—3)

Durat'a sessiunei dela 14 Maiu pâna la 15 Septembre.

BAI'A BASN'A,
(BAASSEN.)

Un'a óra dela statiunea drumului de feru dela Mediasiu.

In 14 Maiu a. c. se deschidu bâile hygienice dela Basn'a. De óre-ce in anulu acest'a bai'a nu este data cu arenda cá alte dâti, ci se administréza in regia propria de câtra directiunea institutului prin unu membru alu comitetului, sa se adreseze acei ce dorescu sa folosésca bâile cele de multe pârti recnnoscute sî constatate cá folositórie sanatâtiei din Basn'a, in sessiunea anului acestui'a, sî mai cu séma carii sufere de **sioldina, reumatismu,** cari au patimi de **scrofule,** de **piele, nervi, ologire, bóle in óse** sî la **incheiaturi, sifilitice invechite,** la **„Directiunea bâiloru in Basn'a“** pentru castigarea de cuartire sî pentru procurarea altoru trebuintie ale p. t. publicu, sî pre câtu va fi numai cu putintia se va sî corespunde.

Cabinete de locuita suntu cu 60 xr., 70 xr., 1 fl., 1 fl. 20 xr. sî 1 fl. 60 xr. de dî sî la cerere se afla sî bâi reci in basine sî bâi calde in cada.

Reustauratiunea s'a pusu in mânile unui ospetariu bravu, carele va serví pre óspeti la ori-ce tempu cu bucate bune, sanatóse sî eftine precum sî cu beuturi nobile sî curate.

Statiunea cea mai de aprópe a drumului de feru este **Mediasiulu,** unde totu-déun'a se afla trasuri eftine pâna la bâi; sî comunicatiune postale de epistole, pachete este in tóta diu'a.

Juvelieriloru, marchitaniloru sî negutiatoriloru li se face cunoscutu, ca pre promenada se afla mai multe sietre de arendatu.

Directiunea bâiloru dela Basn'a.

1—3

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.**

Editur'a sî tiparulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate cătra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte părti ale Transilvaniei sî pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl

Nr. 34. ANULU XXII.

Sabiiu in 2|14 Maiu 1874.

Inseratele se platescu pentru intăi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Novela la legea electorale.

Diurnalele din Pest'a ne asigura ca novel'a la legea electorale este intr'atât'a gat'a, incâtu inca inainte de serbatorile Rosalieloru se va pune pre més'a dietei. Se mai dice sî aceea, ca ministeriulu doresce cá atâtu diet'a câtu sî tiér'a sa aiba vre-o câte-va dile legea in forma de proiectu dinaintea ochiloru, pentru cá sa o póta studiá sî apoi dupa serbatori sa o puna cas'a la ordinea dilei spre a o desbate sî votá.

Cumca este necesaria modificarea legei electorali nu se mai póte indoí nimenea. O lege, carea s'a facutu inainte cu 25 ani sî in impregiurâri tumultuóse sî pline de passiuni, astadi, cându este neaperatu de lipsa reconciliatiunea, nu mai póte fi buna; dara sa abstragemu dela tumultele sî passiunile in care s'a facutu. Ea este vechia sî are multa rugina ereditata din o vechime mai vechia de cum este ea ins'asi, rugin'a din tempulu feudalismului. Unu nobilu, fia sî celu mai pecatosu purcariu in satu, séu cocisiulu ori sî cui, dupa legea de pâna acum, este alegatoriu, sî cetatieni, cari au economii de mii de floriui sî cari dau statului folóse cu sutele sî cu miile dupa economiele loru, fiindu ca nu suntu nobili, séu nu suntu inscrisi cu dare de pamentu, séu nu locuiescu intr'unu locu privilegiatu, suntu eschisi dela dreptulu de alegere. Dara cine sa stea acum de tóte defectele legei electorali? ceea ce nu e nici de lipsa, câci ele suntu cunoscute.

Rugin'a dara trebue sa cada. Legea electorale sa fia unu lucru, dupa care fia-care cetatiénu de statu sa se póta bucurá de drepturile unui adeveratu cetatiénu de statu.

Positivu inca nu putemu scí nimic'a pâna acum despre esenti'a proiectului séu novelei electorali. Se audu unele faime, inse faimele nu suntu inca base de ajunsu pentru a discutá cu tóta seriositatea receruta unu proiectu de lege de greutatea specifica a unei legi electorali. Dintre faimele care se-au respanditu pâna acum audîmu despre introducerea unui censu de 16 fl. venitu curatu, sî despre lasarea aceloru ce possedu astadi dreptulu de alegere sî mai departe.

Cându amu scí cu positivitate ca faimele aceste au temeiu pre ce-va realu, cum amu disu, ni amu aretá parerile nóstre asupr'a loru. Fiindu ca acést'a inca nu o putemu face ne vomu esprime deocamdata speranti'a, ca novel'a dóra nu va fi regressista. Noi sperâmu ca ceea ce s'a facutu in Angli'a, in anii din urma, ceea ce se se casnesce conservativulu ministru francesu de Broglie sa faca in momentele presente, ceea ce face parlamentulu italianu, alu Belgiului sî altele, afara dóra de Germani'a, va cautá sa faca sî parlamentulu Ungariei. In tóte părtile nisuinti'a dupa reforme electorali respira democratismu, este indreptata intr'acolo, cá poporulu, asiá cum este, sa ia parte sî la afacerile publice ale tierei.

Aru fi dara unu pecatu contra spiritului tempului cându de o parte s'aru sustiené privilegie, a câroru valóre au esitu din cursu sî de alta parte celoru neprivilegiati li s'aru impune sarcini, pentru cá sa fia câtu de numerosi eschisi dela drepturile publice ale unui statu constitutiunale. Acest'a aru fi celu mai manifestu regresu.

Dara ni s'aru puté respunde in privinti'a censului, ca sî in alte staturi este censulu, déca nu mai mare, nici odata mai micu decâtu la noi. Se póte sa fia asiá, cu tóte ca despre ministrulu francesu Broglie se dice ca'si bate capulu cum sa dea o forma constitutionale sufragiului universalu, asiá incâtu elu sa nu se stérga in esentia, dara sa nu apara unu sufragiu bonapartisticu.

Va se dica, déca cautâmu la Franci'a de astadi sî la alte staturi din Europ'a vedemu ca ele voru sa usiureze, voru sa deschída portile vietiei publice mai largi, cá nu numai plutocrati'a sa se bucure de drepturi civice, ci sî acelu demos, cârui noi i dicemu poporu, sî care, in casurile cele grele, in care vine patri'a câte odata, elu are sa o apere cu crati'a séu poterea lui, pentru ca elu contribue mai multu cu sâng le seu, sî care chiaru sî in tempuri normale are, asiá dicendu, sa ne dea cu si prin poterea lui fisica sî spirituale nutrementulu, imbracamintea sî tóte comoditâtile.

De alta parte, presupunendu ca in ori care altu statu censulu este mai mare, trebuie sa nu uitâmu, ca unde este censulu in usu, preste totu loculu, castigulu este sî mai mare sî mai inlesnitu de câtu la noi.

Apoi inca un'a. Transilvani'a si dupa legile din 1848 si dupa cele dela 1867 incóce s'a consideratu de unificata cu Ungari'a, inse pre lânga tóta unificarea acést'a ea s'a bucuratu (?) de unu censu mai mare decâtu concetatienii din Ungari'a.

Distinctiunea acést'a ce a jacutu asupr'a tierei asiá de greu, nu se póte esplicá nici decum cu principiele sî teoriele de dreptu in mâna. Cea mai buna esplicatiune ni o dau resultatele sî resultatele din dispusetiunile legei de pâna acum au fostu, ca mass'a cea mare a populatiunei tierei sa fia eschisa dela drepturile cetatienesci sî minoritâtile din tiéra, pre cari favorile sî privilegiele unui trecutu injustu le au facutu domnitórie preste destinele terei, sa fia sustienute sî mai departe in dominatiunea loru. Nu a fostu nici fertilitatea cea inferióra a pamentului fatia cu fertilitatea cea superióra din Ungari'a, nici industri'a cea mai putienu desvoltata a tierei de dincóci de délulu mare, cá cea din Ungari'a, unu motivu logicu pentru unu censu necomparabile de mare cu celu din Ungari'a. Cu unu cuventu ori ce impregiurâri vomu aduce inainte vomu gasí, ca ceea ce privesce censulu din Transilvani'a elu a fostu tocma intorsu: pre cându in Ungari'a trebuiá sa fia mai mare sî in Transilvani'a mai micu a remasu sî dupa decretat'a uniune mai micu in Ungari'a sî mai mare in Transilvani'a

Audîmu sî cetimu sî acum ca chiaru sî cu ocasiunea impartirei celei nóue ce este proiectata, Transilvani'a sa fia considerata altu-feliu sî nu cá ceealalta Ungari'a. Cându consideratiunea aru avé inaintea ochiloru adeveratele recerintie ale tierei amu multiumí considerantiloru, din cele ce se aude inse sî ací se tienu mai multu in vedere favorile pentru minoritâtile tierei. Cu alte cuvinte tóte considerantele voru sa sustiena in tiéra referintiele din evulu mediu, numai in alte forme sî sub alte numiri, referintiele de supusi sî domnitori.

Sa fia drépta legea ce se va face, câci numai asiá va aduce multiamire. Nemultiamirea e cea mai rea din tóte semintiele. Ea este ventulu care produce, gramaditu multu preste olalta, furtuna.

Aflâmu ca dlu ministru de culte sî instructiunea publica a adusu proiectulu de lege in privinti'a scóleloru medie in dieta. Acést'a este o impregiurare démna de atentiunea tuturoru românilorù, câci ea atinge autonomi'a bisericésca-scólare a tuturoru confessiuniloru, prin urmare sî a aceloru de care se tienu românii.

Din comissiunea financiale austriaca a delegatiuniloru a transpiratu mai multu in lume despre afacerile esterne ale Austro-Ungariei de câtu s'a potutu vedé din cartea cea rosia. Partea cea mai interesanta a transpiratiuniloru este, din carea se vede, ca din descoperirile facute dunadile de „Times“ nu se póte deduce nici o amenintiare a pâcei europene. Mai departe, ca tóte versiunile diurnalistice despre aliantie sî despre impartirea orientului nu au nici unu temeiu.

Delegatulu Dumb'a accentuéza ca aru fi tare de doritu sî in interesulu comerciului austriacu, déca se aru intretiené relatiuni bune cu Romani'a sî intréba, ca adeveratu sa fia, ca positiunea agentului diplomaticu alu Romaniei este in Austo-Ungari'a mai putienu favorabile, cá in alte tieri sî ca óre impregiurarea acést'a nu este in daun'a referintieloru Austro-Ungariei fatia cu Romani'a? La aceste respunde Andrassy, ca sî aici, cá sî pretutindenea, unde suntu representate Principatele dunarene, se bucura de aceea-si prevenire sî ca ministrulu de esterne nu perde din vedere nici o ocasiune, carea póte serví pentru o regulare favorabile a referintieloru comerciali cu tierile aceste.

Acel'asi delegatu propune o resolutiune prin carea sa se delature pedec'a de a puté supusii austo-ungurresci eredí averi din imperiulu otomanu. Ministrulu sî in privinti'a acést'a promite a face totu ce i va stá in putere.

Mai suntu sî alte cestiuni cari, danduni-se ocasiune, le vomu face cunoscute publicului.

Comissiunea militara a delegatiuniloru a propusu votarea privitória la stergerea unoru sume acceptate in bugetu de comitetulu de siepte spre acoperirea speseloru pentru proviantu sî montura. Acést'a insa a fostu asiá dicendu numai o desbatere generale. La desbaterea posturiloru respective e sperantia ca se voru sterge totusi mai multe sute de mii.

Despre sesiunea estraordinaria a cameriloru Romaniei spune „Trompet. Carp“, dupa unu diurnalu nou ce apare in Vien'a in limb'a francesa sî e intitulatu „Messager d'Orient,“ ca va durá numai cinci septamani. Ea va avé inse lucruri mari de regulatu.

Sa acopere deficitulu de 30 sî câteva milióne de franci asupr'a bugetului 1874 sî 1875, sa opereze conversiunea detoriei publice in consolidata, sa voteze junctiunile drumului de feru cu Austri'a etc. etc.

Junctiunile drumuriloru de feru cu Romani'a iérasi suntu la ordinea dilei. Press'a din tiéra se ocupa de mai multu tempu cu densele. Deslegarea acestei cestiuni, ce se tamenda acum de ani, definitivu nici acum nu este deslegata. Este inse pusa pre unu terenu care póte face possibile deslegarea. Dupa multe desbateri sî lupte s'a decisu junctiunea dela Timisiór'a preste Lugosiu sî Caransebesiu la Orsiov'a (Rosiav'a), unde are sa se intalnésca cu drumulu românescu care e mai gat'a pâna la Verciorov'a. Despre punctulu Rosiav'a-Verciorov'a nu mai póte fi dara indoiala ca fi-va séu nu va-fi acceptatu atâtu din partea Austo Ungariei câtu sî din partea Romaniei. Remâne alu doile punctu de junctiune sub intrebare. Guvernulu nostru austo-ungurescu staruiesce pentru Brasiovu, respective Predealu, séu altu punctu acomodatu in apropiare, cum suntu: Vam'a Siantiului séu a Buzeului. Se póte ca intre alte sî cestiunea acést'a a intrunitu in sessiune estra-ordinaria camerii Romaniei. Pâna cându nu vomu vedé cum se enuncia aceste decisivu in privinti'a junctiunei a dóu'a nu se póte dice nimic'a.

Despre alte puncte de asta-data inse din tóte semnele abiá póte fi vorba.

Scirea ca in diu'a de 10/22 Maiu se va prochiamá independinti'a Romaniei, ne spune „Corr. de Roum.“ ca este autorisata a o deminti.

„Corespondance de Roumanie“ a cârei primulu nr. litografatu a aparutu in 7 Maiu n. ne spune ca in decursulu acestei septamâni va vení principele Serbiei la Bucuresci incognito spre a face visita domnitoriului Romaniei sî adauge, ca novél'a acést'a a causatu bucuria mare in poporulu românu.

Incognitulu lu esplica „Press'a“ prin doliulu curtiei pentru perderea princesei Mari'a. Dara cu tóte aceste dis'a fói'a promite fórte multu dela acést'a visita. Eata ce dice „Press'a“ intre alte:

„Aceste doue natiuni, romanii sî serbii“ au atâtea interese identice, suntu asiá puse prin situatiunea loru politica sî topografica, in câtu cea mai strensa sî cea mai sincera amicia trebue totu-déun'a sa le lege. Ele necontenitu se potu ajutá reciprocu; nici odata nu s'aru potea lovi sî combate. Acést'a a esistatu din tempii cei mai vechi. Românii au avutu resbele cu tóte popórele vecine loru; nici odata inse cu serbii. Asemenea, sî acesti'a, nici odata nu au fostu in inimicia cu românii.“

Iéra mai la vale dice acésta fóia:

„Românii, serbii, cá sî grecii, suntu popórele cele mai inteligente, cele mai culte, cele mai pline de viétia din Orientulu Europei. Alu loru este viitoriulu, déca voru sci a fi totu-déun'a strensu unite impreuna. Mai multu de câtu in trecutu, astadi ele au celu mai mare interesu a fi in veghiare sî in permanente relatiuni de amicia reciproca.“

„Românii sciu dara a apretiá importanti'a acestei visite, sî nu suntu de locu nesimtitori la gratiositatea principelui Serbiei. Cându acestu principe, imediatu dupa visita sea del'a Constantinopole, face o visita suveranului Romaniei, acést'a este o proba de amabilitate sî amicia, a carii valóre românii sciu a o apretiuí cu atâtu mai multu ca au esistatu óre cari neintielegeri sî raceli intre densii sî I. Pórta. Déca principele Serbiei aru fi evitatu Romani'a, cei malitiosi aru fi potutu comentá acést'a cá unu titlu de recomandare câtra I. Pórta; Inse, prin acésta visita, atâtu Romani'a câtu sî Serbi'a probéza in faptu ca bunele relatiuni dintre densele nu depindu de locu de influintie séu relatiuni cu unu alu treilea guvernu. Sî serbii, cá sî românii, voiescu sa mentiena cele mai bune raporturi cu imperiulu otomanu. Inse raporturile dintre densele suntu cu totulu independinte de cele cu I. Pórta. Ele au dreptu causa sî dreptu norma numai interesele loru comune.“

Ocasiunea acést'a o folosesce sî fói'a ce apare in limb'a francesa in Bucuresci, La Roumanie, carea in nrulu seu din sembat'a trecuta dice:

„In ori ce casu Austri'a se insiéla cându ea se crede chiamata a-sî insusi vre-o parcéla din imperiulu otomanu.

Ereditatea la carea ea n'are nici unu dreptu, ba nici de usufructulu . . . ereditatea acést'a dîcemu noi va vení la ereditarii ei naturali la Greci, Romani sî la Bulgari". La cele din urma avemu sa dîcemu numai atat'a, ca noi nu scimu ca Austri'a séu Austro-Ungari'a umbla, sî tocmai acum, dupa câstigarea vre-unei parcele din imperiulu otomanu.

Vineri, 19 Aprile curentu, d. baronu Fava, consiliaru de legatiune, agentu de diplomatia sî consulu generalu alu Italiei, a fostu primitu in audientia particulara de I. S. domnulu sî a avutu onórea de a inmâná Mariei Sele o scrisóre din partea Majestâtiei Sele regelui Victoru Emanuelu.

Prin acea scrisóre Majestatea Sea multiamesce pentru felicitârile ce domnitoriulu i-a esprimatu cu ocasiunea celei de alu doue-dieci sî cincilea aniversare a domnirei regelui, sî totu odata arata sî viua parte ce ia la perderea durerósa ce lovi pre marele loru.

Sâmbata, 20 Aprile curentu, la órele 10 de diminéti'a, s'a slujitu la biseric'a dela Cotroceni parastasulu de 3 septamâni pentru odichu'a sufletului repausatei princese Mari'a.

Imperatulu Russiei Alesandru II a asistatu la 8 Maiu n. in Stuttgart la cununi'a ducelui Eugen de Würtemberg cu Mareaduces'a Ver'a, carea se facu mai antâiu in sal'a cea alba dupa ritulu protestanticu sî apoi dupa ritulu gr. or. in capel'a rusésca din castelu resiedintiei. A dóu'a dî a luatu in revista trupele din garnisonele Stuttgart sî Ludwigsburg. Dela Stuttgart a plecatu imperatulu in 11 Maiu spre Angli'a.

Biroulu lui Wolff spune: ca se asecura de câtra cercurile oficiali, ca din cele ce a descoperitu „Times" despre convorbiri intre Victoru Emanuele sî Bismark, cu ocasiunea petrecerei celui dintâiu in Berlinu nu e nimic'a adeveratu, ci suntu nisce scornituri, cari nu au altu scopu decâtu a suspiciuná iubirea de pace a Germaniei.

Din Greci'a anuncia diurnalele o nóua disolvere a cameriloru. Colegiurile electorali suntu avisate a pregatí pre 1 Iuliu alegerile cele nóue.

Diet'a Ungariei.

Budapest'a 4 Maiu a. c. (Cas'a representantiloru). In siedinti'a de adi se cetira dupa autenticarea protocolului sî impartasîrea resultatului alegerei in Tab numele deputatiloru, cari fura alesi in siedinti'a de Sambeta in comissiunea pentru desbaterea legei montane. Dupa acést'a se discutara petitiunile judecatoriei din Muresiu-Osiorheiu in caus'a estradârei deputatiloru Antoniu Becze sî a contelui Franciscu Haller. Ambele petitiuni se reieptara din partea camerei in intielesulu propuneriloru facute de comissiunea de inmunitate. Afacerea contelui Franciscu Haller a provocatu o discussiune infocata, in carea deputatulu I. Vajda fu provocatu de presidiu la ordine.

In cas'a magnatiloru se substernura in siedinti'a de adi dupa resólverea afaceriloru curenti mai multe legi sanctiunate, presentate de câtra nuntiulu casei representative Em. Huszár spre promulgare.

Budapest'a 5 Maiu. (Cas'a representantiloru). Presiedintele B. Perczel deschide siedinti'a la 10 óre.

Presiedintele anuncie, ca comissiunea pentru desbaterea proiectului de lege montanu s'a constituitu ieri alegendu-si de presiedinte pre Ios. Slávy sî de notariu pre Car. Stoll. Camer'a ia spre sciintia acestu anunciu.

Dep. Vinc. Babesiu substerne petitiunea negutiatoriloru din Biseric'a-alba, cari se róga, cá tipariturele postali sa se faca in dóue limbe.

Referintele Lad. Szögyéni dà de scire, ca comissiunea verificatória a verificatu pre nou alesulu deputatu G. Bartal cu reservarea terminului indatinatu de 30 dile pentru aducerea de proteste contr'a alegerei.

Ref. Ferd. Horánsky substerne raportulu comissiunei juridice asupr'a proiectului de lege relativu la crid'a detória.

Referintele Fried. Harkányi substerne raportulu comissiunei centrali despre paragrafii din proiectulu de lege relativu la ból'a de vite, cari se predara comissiunei spre o nóua discussiune.

Tóte aceste raporturi substernute se voru tipari sî imparti intre deputati.

Cas'a trecendu la ordinea dilei primesce in a trei'a cetire proiectulu de lege despre mesurarea nâiloru comerciale. Acestu proiectu se va tramite casei de susu spre discussiune.

Dupa acést'a se continua desbaterea asupr'a aceloru paragrafi din legea notariale, cari fura reieptati la comissiunea centrale spre nóua desbatere.

S'a primitu in urma cu privire la folosirea limbei amendamentulu deputatului Bonciu.

Cuventarea

Présântiei Sele dlui Episcopu alu Aradului Mironu Romanulu rostitu cu ocasiunea deschiderei sinodului eparchialu din a. c.

Domniloru deputati! Cându pentru prim'a data amu onóre de a ocupá scaunulu presidialu in sinodulu eparchialu cá episcopu diecesanu, primiti domniloru salutarile mele archieresci sî espresiunea stimei sî a gratitudinei, ce vi-o detorescu.

In anulu, ce se implinesce dela ultimulu sinodu eparchialu ordinariu, au intrevenitu intemplâri neasceptate in sinulu sântei nóstre biserici: Restauratorulu vietiei nóstre constitutionali bisericescu, creatorulu sinodalitâtiei nóstre de astadi, prédemnulu Archiepiscopu sî préveneratulu Metropolitu **Andreiu B. de Siagun'a** nu mai este in viétia; elu fù rapitu de mórte in vér'a trecuta spre cea mai profunda dorere a clerului sî a poporului din intrég'a nóstra provincia metropolitana. Sum convinsu pre depliuu, ca domniele vóstre toti consimtiti cu mine dorerea asupr'a acestei perderi, sî ca veti pastrá pentru totu-déun'a cultulu, ce se cade memoriei fericitului Metropolitu **Andreiu**; se dîcemu dara umbreloru acestui mare Archiereu: Eterna memori'a!

Intemplarea acést'a trista a avutu de urmare sî o alta perdere anume pentru eparchi'a nóstra aradana. Preabunulu nostru Episcopu diecesanu Procopiu Ivacicoviciu, carele in restimpu mai bine de 20 de ani cu intielepciune sî blândetie a guvernatu eparchi'a nóstra, fù alesu Archiepiscopu alu Transilvaniei sî Metropolitu alu provinciei nóstre bisericesci, sî cá atare se indepartà in tómn'a trecuta dela scaunulu acestei eparchie, lasândulu vacantu, sî lasându-ne pre toti in adenca superare pentru indepartarea parintelui, alu cârui'a sufletu curatu, anima buna sî afabilitate rara o amu esperiatu toti cu multa veneratiune.

Dupa ambele aceste perderi mari, increderea clerului sî a poporului eparchialu esprimata prin votulu sinodului eparchialu estraordinariu din lun'a lui Novembre anului trecutu, m'a chiamatu pre mine la scaunulu vacantu alu acestei eparchie; m'a chiamatu la o demnitate inalta dupa carea — Dumnedieu 'mi este martoru — nici cându nu amu oftatu, m'a chiamatu la o sarcina grea, la a cârei'a privire pâna in ór'a ultima m'amu rogatu lui Ddieu, sa tréca aceea dela mine.

M'amu suposu domniloru! la acésta sarcina grea, cá sa satisfacu vointiei clerului sî a poporului eparchialu; m'amu suposu in consciinti'a neajunsuriloru mele personali, dara totu-odata in speranti'a sprginirei, ce in chiemarea cea fórte grea archierésca o asteptu dela clerulu sî poporulu eparchialu deadreptulu sî prin representantii sei. Increderea clerului sî a poporului m'a pusu in scaunulu acest'a unde numai pâna atunci voiu stá, pâna cându increderea acést'a va fi cu mine.

Cu multa parere de reu trebuie sa marturisescu domniloru! ca intrunirea acést'a a sinodului eparchialu anualu ordinariu me afla nepregatitu, séu celu putienu nu asiá pregatitu, precum cu totu dreptulu s'aru cere in impregiurâri ordinarie, ca adeca in persóna se potu dá séma despre tóte momintele mai notabile ale vietii nóstre bisericesci incependu dela ultimulu sinodu ordinariu.

Sperezu inse de alta parte, ca domniile vóstre, considerandu tempulu scurtu abiá de dóue luni, decându sum in functiune cá Episcopu diecesanu, sî considerându greutâtile, ce amu avutu a-le intimpiná la inceputulu activitâtii mele episcopesci, nu-mi veti denegá indulginti'a carea vi o ceru, sî cererea: cá asta-data se binevoiti a primí cu anima buna putientelulu, ce l'amu potutu face in acestu scurtu tempu; remanendu-mi speranti'a: ca la alta prossima sesiune ordinaria cu ajutoriulu lui Dumnedieu voiu fi in stare de a satisface tuturoru justeloru asceptâri ale representantiloru eparchiali.

Premitiendu acestea sî recomendandume bunavointiei domnieloru vóstre, sesiunea sinodului eparchialu ordinariu pentru anulu 1874 o anunciu de deschisa.

„Lumin'a".

Camerile Romaniei suntu convocate in sessiune estraordinaria Ministralu presiedinte le-au sî deschisu in 25 Aprile cu urmatoriulu mesagiu:

„Domniloru senatori, dniloru deputati! V'amu convocatu in sesiune estraordinaria

FOISIÓRA.

Serbatórea a cinci-dieci de dile, pogorirea sântului duchu (Rosaliile.)

S-tulu Ioanu Gura de auru.

Omili'a I.*)

> Pentru ce acum nu se facu minuni? Totu ce vorbimu noi séu lucrâmu (comitemu) sa insémna.

Iérasi serbatóre; acum iérasi adunare; iérasi este biseric'a impodobita cu multimea fiiloru sei, — (biseric'a) acés'ta mama roditóre sî delicata. — Sî ce ii folosesce iubirea câtra fii sei, déca dens'a numai la dîle de serbatóre, sî nu totu-déun'a póte cá sa le véda fati'a placuta? — Atât'a insémna cá si cându cine-va avendu unu vestmentu frumosu, nu l'aru imbracá totu-déun'a. Multimea ascultatoriloru este ornamentulu bisericei, dupa cum dîce prophetulu, care inainte de tempuri a agraitu biseric'a esa: „cu toti acesti'a, cá cu o podóba te vei imbracá, sî cu ei te vei incinge, cá o mirésa" (Isa. 49. 18). Precum unei muieri oneste sî respectate, a cârei vestminte ajungu pâna la calcâie, ii sta cu multu mai frumosu sî e mai gratiósa: togmai asiá sî biseric'a astadi este inca odata asiá de pompósa, cându este indesiuta de o asiá multime sî totu odata este perfectu imbracata. Nici o parte a densei se aréta, asiá de góla, precum erá in dîlele trecute. La golatatea de atunci suntu acei'a culpabili, cari adî suntu de fatia, dara nu impodobescu totu-déun'a pre mam'a loru. Ca, de altmintrea, este periculosu a-si lasá mam'a in golatate, ne aréta istori'a vechia. Ne aducemu aminte ca unu fiu a vediutu pre tatalu seu golu, sî pentru acea a fostu pedepsitu dela Ddieu (Gen. 9 21). Sî totusi acest'a nu a golitu pre tatalu seu, ci numai l'a vediutu golu, sî cu tóte acestea nu a scapatu de pedépsa; ci cei, ce adi suntu de fatia nu vedu numai góla pre mam'a loru, ci singuri ei mai nainte de acést'a o au golitu. Déca acum acel'a, care golatatea numai o a vediutu, a fostu pedepsitu, ce escusare voru avea acei'a cari au golitu pre mam'a loru? Acést'a nu o dîcu numai cá sa ve infricu, ci ca sa scapâmu de pedépsa; cá se evitâmu blastemulu lui Chamu, sî se imitâmu semtiemintele cele fiesci ale lui Semu sî Iaphetu, cá in continuu se imbracâmu pre mam'a nóstra. Este o parere (datina) jidovésca a te aretá inaintea lui Ddieu numai de trei ori pre anu; câtra densii s'a dîsu: „de trei orî in anu sa te areti inaintea lui Ddieu, Domnului teu" (Es. 23 17). Noi totu-déun'a sa ne aretâmu inaintea lui Ddieu. Departarea cea mare de locu, avea influinti'a, cá densii numai de trei ori sa se arete inaintea lui Ddieu, de óre-ce servitiulu ddieescu erá restrensu numai la unu singuru locu. — Pentru acea erau siliti numai de trei ori a se aretá, sî calea cea lunga ii escusá; ci la noi o atare scusa nu are locu. Ei erau resipiti (câci erau, se dice Fapt. 5. in Ierusalimu, Iudei, barbati cucernici, dintre popórele de sub ceriu). Noi din contra locuimu intr'o cetate (locu) la olalta, suntemu ingraditi cu muri[1], adeseori abiá ne desparte numai o ulitia de biserica, sî totusi stâmu departe intogmai cá cându amu fi retienuti de o mare imensa. Acei'a trebuiau sa se presenteze numai de trei ori inaintea Domnului, noi inse sa o facemu acést'a fâra intrerumpere. Serbatorile nóstre suntu neintrerupte. Sî cá sa sciti, ca totu-déun'a ni se ofera ocasiune de serbâtóre, asiá sa petrecemu odata serbatorile nóstre. Cea dintâiu este serbatórea aretarei. Care este fundamentulu acestei serbatori? Ddieu s'a aretatu pre pamentu sî a petrecutu intre ómeni, unulu nascutu fiu alu lui Ddieu a fostu intre noi. Inse elu totu-déun'a este intre noi. „Iéta, dîce, eu sum cu voi in tóte dilele pâna la sfârsitulu veacului". (Math. 28 20)

Dreptu ce sî potemu in tóte dîlele serbá serbatórea aretarei domnului. — Pentru ce serbamu Pascile? sî ce a datu ocasiune la aceea? Vestimu mórtea domnului, sî acést'a este Pasch'a. Ci nici acést'a o facemu numai la unu anumitu tempu. Câci cându Paulu a voitu a ne eliberá de necesitatea serbatoriloru determinate, sî a ne aretá, ca Pasch'a o potemu continuu serbá, a disu: „De câte ori veti mancá pânea acést'a sî veti bea pacharulu acest'a, mórtea domnului o veti vestí" (I Cor. 11 26.) Déca asiá mórtea domnului, o potemu vesti fâra intrerupere, asia potemu cá sî serbatórea Pasciloru spre a se supune desbaterei d-vóstre diferite proiecte de legi, mai alesu financiare si economice.

---

*) Sântulu parinte sî marele invetiatoriu sî scrietoru clasicu, Ioanu Gura de auru, are doue omilii, eschisivu pentru serbatórea a cincidieci de dîle. Au fostu tienute in Antiochia. Tempulu nu e siguru. Cuprinsulu acestei din tâiu in scurtu este: Mustra pre cei ce negligu cercetarea bisericei; — dîce ca serbatórea adeverata conditiunéza o consciintia curata; vorbesce despre darurile S-tului Duchu, care testéza despre impacarea nóstra. Omenii dupa impacare aréta unulu câtra altulu servitii de amicitia; Ddieu ne tramite darurile Duchului Sântu, cari trecu preste ori-ce charu care l'a tramisu cându-va poporului alesu. Acum aceste daruri se manifestéza in condonarea pecateloru, atunci sî in darulu limbeloru sî minuni, spre a aduce la credintia; alu limbiloru cá nu cum-va ignoranti'a limbei cutarui poporu, se puna piedeca la latîrea invetiaturei. — La pogorirea Sântului Duchu, iérasi se aréta nebuni'a ómeniloru. Pre cându angerii la inaltiarea lui Christosu saltau, Iudeii, pre cei plini de Duchu sântu mai târdiu i tienu de bieti. — Câtra fine vorbesce de cartea vietiei, in carea se scriu pecatele, sî din carea iérasi se potu nimicí. —

Din acestea dóue omilii sî cu deosebire din a dóu'a se arata usulu, ce sî adi se sustiene mare parte, sî fórte frumósa, de a impená: stradele bisericile, casele, cu flori verdetiuri, ba vedemu, ca pre atunci sî cu covoru, cu deosebire la serbatori mari. —

[1] Cu alusiune la cetatea Antiochi'a, carea erá un'a dintre capitalele imperiului romanu pre acelu tempu, sî erá in mare védia.

Durat'a sesiunei este marginita pâna la sfersitulu lunei lui Maiu, implinindu-se in 2 Iuniu terminulu fipsatu de constitutiune pentru reinoirea periodica a senatului.

Insemnatatea si urgenti'a proiecteloru pre care veti avea a le desbate m'a facutu a ve cere concursulu intr'unu tempu in care ocupatiunile agricole ve reclama pre cei mai multi dintre d-vóstra. Suntu inse convinsu ca veti aduce, cá si in trecutu, acestu sacrificiu pentru binele tierei.

Ddieu sa binecuvinteze lucrârile domnieloru vóstre.“

Chiarificarea situatiunei politice a Europei in Camer'a lordiloru din Angli'a.

Caruntulu barbatu de statu alu Angliei lordulu Russel cerù in siedinti'a din 4 Maiu a casei magnatiloru din Marea-Britania deslusire despre stârile Europei. Densulu dorea sa scie, de suntu simptomele ce se manifestéza pre continentulu Europei undele scadietórie ale unui viscolu trecutu séu déca nu unu semnu ominosu alu unei furtune ce se apropia. Provocandu-se la pasagiulu din cuventarea, ce o tienù de curendu Moltke in parlamentulu Germaniei, in care dîce, ca ceea ce a castigatu Germani'a in tempu de cinci luni trebuie sa se apere in decursu de cinci-dieci ani cu poterea armeloru, si indigitandu faim'a latita, ca armat'a Franciei dela maresialu supremu pâna la celu mai de pre urma gregariu privesce provinciele anessate la Germani'a: Alsaci'a si Loren'a de o spoliatiune a teritoriului francesu, oratorululu Russel intréba, ca la casu cându aceste simptome aru fi semnele unei furtune ce se apropia, nu va fi óre de doritu sa se scie, de este guvernulu aplecatu a luá mesuri spre a se mantiené pacea Europei. Russel e convinsu, ca influinti'a Angliei in consiliulu stateloru europene e atâtu de mare câtu stà in poterea ei, a sustiené pacea generale; densulu presupune, ca Angli'a e gat'a a-si impliní detorintiele cari i le impunu tratatele incheiate cu aliatii sei si speréza, ca Angli'a 'si va pune tóta influinti'a de cum-va se arata pericululu unei conturbâri de pacea européna spre a-lu evitá.

Derby dechiara, ca e greu a respunde la o intrebare asiá momentósa in termini generali, dara responsabilitatea positiunei sele pretinde unu respunsu in termini fórte generali si cu mare reserva. Cu privire la viitoriulu mai departatu ori si cine fiindu in pusetiunea sea nu póte negá, ca in fenomenele presente se afla óre-care causa de neintielegere si ingrigire. Prospectulu acest'a tristu nu este motivatu prin impartasîri oficiali, ci elu provine din informatiuni, la cari póte strabate lumea intréga. Prospectulu, ca ceea ce s'a perdutu prin noroculu resbeleloru la tempu favorabilu se póte recastigá, e fórte latitu intre francesi, pre cându Germani'a e resoluta a tiené cu ori ce pretiu ce a castigatu. Acestu raportu intre statele amendóue e cunoscutu de lumea intréga. Déca din acestu semtiu mai curendu séu mai tardiu se va nasce unu resbelu, oratorulu doresce, cá acest'a sa se intemple mai târdiu fiindu ca pâna atunci probabilu ameratiunea va mai scadé si pacea e mai garantata. Oratorulu nu póte sa spuna, ce se va intemplá in vr'o câti-va ani, dara cu totu semtiulu unei nesiguritâti trebuie sa dîca, ca judecandu dupa scirile primite, dupa tonulu generalu si in intielesulu impartasîriloru ce i se facu din tóte pârtile Europei nu e nici o causa mai seriósa de ingrigire, ca se va conturbá pacea européna. La casu, cându periculului de resbelu va fi iminentu fâra indoiéla Angli'a nu va intrelasá a se ingrigí cu tóte medilócele de cari dispune, cá pacea sa se mantiena, fâra de a se incurcá insasi in o cérta, care nu e de nici unu interesu pentru dens'a.

Ce privesce tratatele internatiunali, dechiara Derby, ca la casu cându din óre-care temeiu unu tratatu séu o indetorire dupa impregiurâri nu se va poté aplicá atunci e detori'a Angliei, a face cunoscutu acést'a impregiurare celoru-lalti contrahenti, dara cându acceptâmu indatoriri de tractatu si facemu pre cele-lalte partide sa presupuna, ca noi le privimu de obligatórie, atunci onórea si loialitatea pretindu sustienerea acelor'a. Angli'a a incheiatu inca in anii mai din urma tractate si eu o spunu verde, ca noi le privimu pre aceste de obligatórie.

Derby dechiara mai departe, ca nu póte substerne corespondintiele din consideratiune câtre alte guverne, dara scrisori, cari fâra de a incomodá se potu impartasî, le va impartasî cu bucuria on. Camere.

Intre alte organe din strainatate cari se ocupa cu multu interesu si simpathia de progresele ce se facu in Romani'a, cetimu si in „Opinione“ organulu oficiosu din Rom'a, o importanta corespundentia in care se vorbesce si de cele din intru si se enumera legile cele mai insemnate ce s'au elaboratu in sesiunea trecuta. Lucrârile utile si patriotice ale corpuriloru nóstre legiuitóre suntu apretiate si de straini, cari vedu intr'ensele solicitudinea guvernului si poterei legiuitóre pentru intarirea ordinei si stabilitâtiei si garantarea libertâtiei adeverate si progresului realu.

Astu-feliu revisiunea codului penalu, despre care s'a tratatu si in Itali'a, in ceea ce privesce juriulu, si óre cari dispositii la abusurile de presa, pre cari la noi opositiunea le mariá prin oreoscopulu pasiunei in proportii enorme, s'a potutu vedé si de noi si de straini a fi nisce intielepte mesuri menite a garantá societatea si adeverat'a libertate. Fia-care póte vedea adi la ce s'au redusu acele tablouri negre cu cari oposantii nostri voiau sa sparie lumea! S'au prevediutu in lege, conformu constitutiunei, óre care mesuri contr'a abusului de libertatea „Pressei,“ si nimicu mai multu. „Institutiunile nóstre politice, dîce corespondenti'a din „Opinione,“ suntu fórte liberale si reclamau óre care dispositiuni facute in favórea chiaru a libertâtiei, care de nimicu nu e lovita mai multu decâtu de insusi abusulu ce se face cu dens'a.“

Corespundinti'a mai vorbesce si de legea comunala modificata in interesulu generalu si conformu spiritului constitutiunei si dateloru esperientiei. Prin formarea colegieloru electorale comunale si armonisarea intereseloru categorii de alegatori s'a datu o proba mai multu, dupa cum dîce si citat'a corespundintia, „de infratire, bunavointia, si vederi fórte liberale.“

Preocupatiunea M. S. domnitoriului si guvernului seu de imbunatatirea si organisarea armatei natiunale a facutu o buna impresiune pretotindeni, si corespundenti'a din „Opinione“ enumera proiectele importante ce s'au presentatu de d. generalu Florescu si s'au votatu de corpurile legiuitóre in sesiunea trecuta. „Numele generalului Florescu, dîce corespundinti'a italiana, este deací inainte nedespartitu de nóu'a organisare a fortieloru militare ale natiunei române.“

Astu-feliu, dupa importanti'a lege din 1872, prin care se imparte tóta armat'a natiunale in 4 elemente si se punu nisce nóue base solide la organisarea ei, inteligintele dnu generalu Florescu a mai presentatu anulu acest'a legea, atâtu de utile si economica, a organisârei pompieriloru prin recrutatie, in tóte districtele, pre lânga servitiulu stingerei incendiului, si cá artileristi ai armatei teritoriale.

Cele mai multe orasie din districte sufereau din lips'a unei organisâri de pompieri, de-si comunele plateau destui bani: Prin nóu'a lege, fâra a sporí multu cheltuelele, se da orasieloru buni pompieri, si totu de odata se umple si golulu armatei teritoriale prin buni artileristi

Nóuele dispusetiuni luate de d. ministru de resbelu si admise de camere in privinti'a constructiuniloru de casarme si alte stabilimente militarie voru imbunatatí multu starea igienica si morala a soldatiloru nostri cari suntu fii natiunei. Infiintiarea unei harghelii a statului si alte asemenea dispositii voru dá resultatele cele mai bune pentru armata si pentru tiéra.

S'a apretiatu indestulu si nóu'a conventiune postala dintre Romani'a si Serbi'a, care este unu actu internatiunalu si unu esercitiu de dreptu suveranu.

Acum candu corpurile legiuitóre suntu intrunite din nou, terminâmu acésta relatare dupa organulu italianu, adaugendu ca mai remane cá aceste corpuri inalte sa se ocupe si de alte proiecte utile si necesari relative la diverse cestiuni financiare si economice, pre cari interesele tierei le reclama si pre cari representantii ei le voru satisface, nu ne indoimu, punendu acel'a-si patriotismu si seriositate in deliberatiunile loru.

„Pr.“

Varietâti.

⁂ I. S. I. Archiducele Vilelm a plecatu Dumineca sér'a cu trenulu de séra. In aceeasi dî a onoratu cu visit'a sea pre Escelenti'a Sea Présântitulu nostru Archieppu si Metropolitu Procopiu.

⁂ Pre mâne 3|15 Maiu sér'a a arangiatu junimea studiósa româna din locu o petrecere in pavilionulu dela otelulu „Regele Ungariei“, constatória din cuventâri, declamatiuni si cantâri esecutate tóte de junime. Petrecerea se termîna cu jocu. Inceputulu va fi precisu la 7½ óre sér'a.

⁂ Din Pest'a s'a telegrafatu inca din 11 Maiu n. ca Capp a asternutu dietei petitiunile in privinti'a legei municipale pentru fundulu regiu, apoi petitiunea scaunului si comunitâtiei Sabiiului pentru punerea ministrului de interne in stare de acusa (!!!) Totu asiá face Sachsenheim din partea mediasieniloru. — Cá cându fundulu regiu nu aru avea alte dureri!

⁂ Alegerile comunali din locu s'au fipsatu pre 12, 13 si 14 Maiu n. cuv. Comissiunea pentru conscriptiunea alegatoriloru a facutu o lista atâtu de imperfecta si defectuósa, incâtu aru poté face rusine si celei mai miserabile comunitâti din o tiéra ce pretinde a se numerá intre cele civilisate. Este unu Schlendrianu in tóta form'a. Pentru ca, un'a, suntu lasate afara persóne si fisice si morale; indolenti'a ne esplicabile merge mai departe, câci pre redactorulu dela S. d. „Tageblatt“ lu pune intre amploiatii institutului smintitiloru, pre unu asesoru consist. gr. or. lu face, fâra de nici o autorisatiune a consistoriului archidiecesanu, profesoru si-lu inregistréza apoi in rubric'a amploiatiloru postali, totu acolo si pre secretariulu consistoriului gr. or. etc. etc.

⁂ Vinerea trecuta sér'a a fostu o tempestate grea asupr'a Brasiovului acompaniata de o astu-feliu de versatura de plóia, incâtu tóte canalurile din cetate au esundatu si stradele pareau a fi canalurile din Veneti'a.

⁂ Din pârtile Bistritiei vení scirea ca graséza choler'a. Scirea se pare acum a fi esagerata, câci casurile se reducu la nisce indispusetiuni ale pantecelui cari nu tragu urmâri desastróse dupa sine. Domnesce inse pre acolo versatulu celu meruntu, dara si acest'a fâra de urmâri grele.

⁂ Cadiatura fatale. Dela Zizinu ni se scrie, ca bravulu curatoru pri-

---

se o serbâmu totu-déun'a. — Voiti se sciti ca si serbatórea de fatia o potemu serbá continuu si ca in tóte dîlele este de fatia? Dati cá se vedemu: pentru ce s'a asiediatu si pentru ce o serbamu.

O serbâmu pentru ca in dens'a s'a pogoritu Duchulu sântu (la Apostoli). Precum inse unulu nascutu fiu alu lui Ddieu, dea pururea este intre credinciosii sei, togmai asiá si spiritulu sântu. De unde este acést'a invederatu? „celu ce me iubesce pre mine, se dîce,“ va tiené poruncile mele (Io. 14. 14) si eu voiu rogá pre tatalu, cá sa ve tramita altu mangaitoriu, care se remana la voi in eternu, Duchulu adeverului. — Precum asiá dara insusi Christosu dîce de sine: „eata eu cu voi sum pâna la sfersitulu vécului,“ si in urmarea acestei noi continuu potemu serbá serbatórea aretârei, togmai asiá; in ce óra a dîsu despre Duchulu, ca va remané in eternu la noi, potemu serbá si serbatórea Rosaleloru (Penticoste). Cá inse sa cunósceti, ca noi continuu avemu serbatori si nu suntemu necesitati la observarea unoru anumite tempuri: asiá ascultati, ce dîce Pavelu apostolulu: „pentru acea se prasnuimu“ (I Cor. 5. 8). Cându a scrisu elu acést'a nu erá serbatóre determinata, nu erau Pasci, nu Aretare nici Rosalii. Elu vrea sa arete, ca nu tempulu ci o conscientia curata, face serbatóre (câci o dî de serbatóre nu este altu ce-va, de câtu, bucuri'a, si bucuria spirituale si interna procura numai consiinti'a de fapte bune; o conscintia carea totu-déun'a este conscia de fapte bune, póte serbá neintreruptu). Acést'a ni-o aréta Pavelu cu cuvintele: se prasnuimu, nu in aluatulu celu vechiu alu reutatei nici alu viclesiugului, ci intru azimele curatieniei si ale adeverului“ (I Cor. 5. 8) Vedi ca elu nu léga de anumitu tempu, ci numai indémna cá se avemu totu-déun'a o conscintia curata. Bucurosu a-si vorbí mai pre largu despre acestea; ci precum acei'a, cari de multu tempu au panditu dupa vre-o bucuria (ajungându-o) nu iute o lasa din mâni: asiá si noi, pre voi, cari dupa unu anu a-ti venitu aici, dupa ce ve amu capetatu in rociulu nostru nu ve vomu lasá mai antâiu pâna ce ve-ti fi trasu ce-va folosu din acésta serbatórie, si pentru aceea numai de câtu voiu trece dela aceste indemnari, la obiectulu serbatórei. —

* * *

Pentru genulu omenescu au venitu, ce e dreptu multe binefaceri din ceriu, dara nici cându asiá de mari cum suntu cele ce s'au versatu astadi preste densulu. Dati sa facemu o asemenare si sa vedemu de ce bucuria amu fostu impartasiti de alta-data si de cari astadi, cá se invetiati a cunósce deosebirea. — Ddieu lasà sa plóue mana pre pamentu, dede Israeltениloru pâne din ceriu: „Omulu a mancatu pâne angerésca“ (Ps. 77. 24) Acésta binefacere este mare si démna de bunatatea lui Ddieu. Mai departe cadiù focu din ceriu, conduse pre poporulu judaicu pre calea cea drépta, si nimicí jertf'a pre altariu. (III Imp. 18. 38). Cându mai departe toti erau secati de fóme, cadiù o plóia, carea aduse o fertilitate mare. Si acést'a este unu ce mare si minunaveru. Ci binefacerile acestei dîle suntu mai escelente. Nu mana, nu focu nici plóie a cadiutu astadi, ci plóie de donuri spirituali, nuori intregi s'au desiertatu, nu spre a aduce fertilitate pamentului ci cá pre ómeni sa-i faca a produce unu secerisiu bogatu de vertuti pentru acel'a, care se ingrigesce de ei. Cari au apucatu numai unu picuru din acea, de odata au uitatu natur'a loru, si totu pamentulu a fostu implutu de angeri, nu ceresci, ci de acei'a, cari — in trupu moritoriu — cercara a aretá virtutile spiriteloru nemuritóre. Acei'a nu au descinsu josu, ci — ce e mai multu de admiratu — cei de pre pamentu s'au radicatu la virtutile acelor'a. Nu au depusu corpulu carnale, nu au umblatu cu sufletulu desiertu, ci si-au sustienutu natur'a, iéra dupa voia au devenitu angeri. Si cá insuti sa esperiezi cá si cea dintâiu pedépsa: „pamentu esti si in pamentu te vei intórce“ (Fac. 3. 19) nu a fostu pedépsa: asiá te-a lasatu pre pamentu ca poterea spiritului cu atât'a sa se arete mai invederata, acea carea prin unu trupu pamentescu póte produce atâtea. — Atunci s'a potutu vedé, cum limbi pamentene, alungau diavoli, mânile pamentene curau morburi, si ce a fostu mai de admiratu, a fostu, ca se vedea cum chiaru umbr'a trupuriloru invingea mórtea, si poterile incorporali, spiritele rele.

(Va urmá)

mariu alu bisericei nóstre de acolo, Ioanu Ciceiu, unu barbatu fórte energicu sî zelosu pentru biserica sî scóla, in 24 Aprile a. c. voindu a se convinge despre lucrârile ce se apropiau acum de finitulu zidirei edificiului scolariu, cadiù josu de pre stalagiulu pre care lucrau zidarii asiá de nefericitu incâtu dupa suferintie de 7—8 óre 'si dede sufletulu. Esprimendu-ne sî noi condolenti'a pentru o astu-feliu de perdere a comunei nu ne remâne alta decâtu sa-i dîcemu: Fia-i tierân'a usióra sî amintirea eterna!

⁂ Statisticu. Ministrulu de comerciu sî agricultura din Romani'a, prin unu circulariu câtra prefecti a ordinatu adunarea de date statistice despre cultur'a solului (pamentului) sî i-au insarcinatu totu odata a se interesá mai multu de acestu ramu alu administratiunei.

⁂ (Din Madridu). O templare trista conturbà de curendu bucuri'a generale carea domnea in Madridu pentru succesele armeloru republicane, sî acést'a fu atentatulu incercatu asupr'a lui Piy Margall. Acest'a dupa cum se scie traiesce retrasu in viéti'a privata sî de se incercá atentatulu pâna cându erá la potere fapt'a condemnabila s'aru mai poté esplicá. Unu preotu intrà de una-dî in cas'a lui Piy Margall sî sub pretestulu, ca aru fi tramisu de câtra ministrulu de justitia, descarcà din unu revolveru trei puscaturi contr'a lui Piy Margall. Nesuccedandu-i loviturile atentatorulu se impuscà pre sine sî cadiù mortu la pamentu. La densulu se aflara mai multe harthii, din care se vede, ca a fostu eliberatu din cas'a nebuniloru de vre-o câte-va dile. Erá consultu sa mai remana acolo, câci incercarea lui temeraria dovedesce ca nu si-a venitu in fire. E posibilu, cá fanatismulu religiosu sa fia jocatu unu rolu ascunsu la acésta crima, de vreme ce Piy Margall e unu contrariu neimpacatu alu bisericei. Secretulu acestei fapte criminali l'a dusu nenorocitulu atentatoriu cu sine in mormentu.

⁂ Tempulu. Dupa tempu mai indelungatu schimbaciosu amu avutu Dumineca sî Luni dîle frumóse. Marti diminéti'a inainte de facutulu dîlei s'au pornitu torenti de plóia sî au duratu pâna la amédi. Dupa média-dî amu avutu sóre cu ventu.

Prim'a adunare generala ordinaria a institutului de creditu sî de economii „ALBIN'A"

tienuta la Sabiiu in localulu Asociatiunei transilvane in 25 Martiu 1874.

(Urmare)

II. Deposite spre fruptifcare.

Totalulu depuneriloru de capitale spre fruptificare a fostu de . . .	143,157 fl. 06 cr.
Din aceste s'au radicatu . .	72,989 „ 94 „
starea loru cu 31 Decembre 1873 fu de . . .	70,167 fl. 12 cr.

Considerandu ca suntemu in celu dintâiu anu de operatiune sî ca anii nefruptiferi sî calamitatea financiaria din acestu tempu mai curendu restrinsera pe ómeni a-si radicá depunerile, decâtu a le inmultí, precum acést'a intr'adeveru s'a vediutu la cele mai multe institute: credemu, ca starea acestui ramu e multiamitória si ca ne da tóta speranti'a de o desvoltare avantagiósa in venitoriulu celu mai de aprópe.

III. Escomptulu.

In decursulu intregului periodu s'au escomptatu la instit. nostru 1340 schimburi in valóre totala de . .	890,396 fl. 63 cr.
Din aceste s'au rescumperatu 1010 schimburi in valóre de . .	724,612 fl. 85 cr.
Deci starea portfoiului cu finea anului 1873 e de 339 schimburi in valóre de . .	165,783 fl. 78 cr.
Amu rescumperatu la alte institute din portfoiulu nostru in totalu sum'a de .	217,353 fl. 20 cr.

Ne-amu pusu, dloru actiunari, deosebita silintia, a cultivá la noi acestu ramu de operatiune, fiindu celu mai acomodatu pentru dés'a invertire a capitalului sî prin urmare celu mai proventuosu, iéra cifrele de mai susu constatà, ca in conditiunile nóstre desvoltarea acelui'a este avantagiósa.

O comissiune esmisa la finea anului din sinulu consiliului intrunita cu membrii comitetului de censura, dupa esaminare rigorósa, a dechiaratu din cambiele aflatórie in portfoiu de dubiósa sum'a de 700 fl. care s'a sî trecutu la bilantiu intre perderi. Alte daune nu avuramu nici in acestu ramu.

IV. Lomb rdulu séu imprumuturile de efecte.

Dés'a sî insemnatórea schimbare, la care au fostu espuse valorile de harthía in anulu trecutu ne-a impusu reserva in acestu ramu, de aceea realisaramu aici mai putiene afaceri. Preste totu s'au acordatu 108 imprumuturi de lombardu in

suma de . .	16,958 fl, 60 cr.
din care s'au rescumperatu 86 imprumuturi in suma de . . .	8,668 fl. 60 cr.
remanendu starea loru cu finea anului 1873 de 22 imprumute in suma de . . .	8,290 fl. 00 cr.

Dupa tóte aceste in decursulu periodului nostru de operatiune s'au acordatu preste totu la institutulu nostru in tóte operatiunile 3582 imprumuturi in suma de 1.126,503 fl. 90 cr. v. a.

Revirementulu cassei nóstre preste totu a fostu de 2,713, 134 fl. 62 cr., destula dovéda pentru dés'a cerculatiune a fonduriloru nóstre.

Conspectulu A. arata desvoltarea progressiva a operatiuniloru. Cifrele acestui conspectu mai multu cá ori-ce suntu in stare, a ne dá idealulu desvoltârei institutului nostru in celu mai de aprópe venitoriu.

Acum câte-va cuvinte asupr'a bilantiului nostru.

In totu periodulu de operatiune facuramu dóue incheiâri de computu esaminate sî verificate de comitetulu de revisiune, un'a la 31 Decembre 1872 sî alt'a la 31 Decembre 1873. Bilantiulu generalu, ce avemu onórea a ve presentá astadi sî cari se afla impartitu intre d-v. in esemplarie tiparite, contiene resultatele ambeloru aceloru incheiâri, adeca ale intregului periodu.

Spesele nóstre de fundare facu 12,050 fl. 40 cr. Avemu convictiunea, ca in considerarea tempului, impregiurâriloru sî greutâtiloru atinse mai susu, cum sî fatia de statistic'a altoru societâti, spesele nóstre de fundare remanu din cele mai moderate. De-sî dupa §. 68 din statute acele spese suntu a se amortisá in 10 ani, scadiendu-se pre fia-care anu câte $^1/_{10}$, administratiunea d-vóstre, dupa cum arata bilantiulu, a intrebuintiatu unele venituri neprevedute pentru micsiorarea acelei cifre inca in primulu anu preste mesur'a statuteloru, scadiendu-o cu 2610 fl. adeca cu mai bine de 21% sî reducendu-o la 9440 fl. 40 cr. Bilantiulu va aretá sî alte amortisâri, asiá a mobiliarului cu 10% sî a provisiunei de tiparituri cu aprópe 60%.

Ne-amu permisu, d-loru actionari, aceste amortisâri in credintia, ca este bine a ne multiamí in anulu primu cu mai putienu profitu, pentru cá mai-putienulu acest'a sa ne aduca cu atâtu mai manóse frupte in anii urmatori. Cu câtu cifrele realisabile numai prin amortisare suntu mai putiene sî mai mici intre activele unui institutu, cu atâtu mai solide suntu basele acestui'a.

Cifr'a de 2066 fl. 30 cr. trecuta in contulu perderiloru sî profitului cá „perdere de cursu" a provenitu din diferinti'a cursului la harthiele nóstre de valóre. In urm'a fluctuatiuniloru cursului din an. trecutu atare scadere fu neevitabile; ea a obvenitu la tóte fondurile altoru institute compuse in vre-o parte din harthii de valori, fia fostu aceste câtu de solide; pentru ca, precum sciti, nu esista in tóta fói'a cursului o singura harthía, care in anulu trecutu in urm'a crisei mari sa nu-si fi aflatu scaderea de cursu insemnata. Dupa ce inse efectele nóstre suntu, precum arata conspectulu B., din cele mai bune sî ele nu suntu cumperate pentru speculatiune, ci singuru numai cá provisiunile de cassa sa nu ne stea nefruptificate, dupa ce cursulu loru dejá sî pâna astadi s'a amelioratu, credemu, ca inca in decorsulu anului acestui'a acea perdere ni se va restituí in mare parte.

Dupa tóte aceste venitulu crudu (brutu) alu institutului nostru in totu periodulu de operatiune

a fostu de . .		52,289 fl. 09 cr.
Dupa subtragerea tuturoru intereseloru, speseloru, contributiuniloru, amortisâriloru sî perderiloru cu .		28.541 fl. 10 cr.
resulta unu profitu curatu de .		23.747 fl. 99 cr.

In sensulu §. 69 alu statuteloru acestu castigu vine a se impartí in modulu urmatoriu:

Pentru dd. actiunari cá interese de 5% dupa capitalulu de actiuni, computate dela inceperea operatiuniloru, 10 Aprile 1872, pâna la 31 Dec. 1873		15,090 fl. — cr
Din restulu de .		8,657 fl. 99 cr.
se vinu 15% cá dotatiune a fondului de reserva .	1298 fl. 68 cr.	
5% la fondulu de garantia alu reuniuniloru . .	432 fl. 89 „	
Tantiemele Consiliului directorelui sî oficialiloru institutului facu cu totulu . .	1385 fl. 25 cr.	
10% tantiema pentru comitetele reuniuniloru de creditu . .	865 fl. 79 cr.	
5% pentru scopuri de folosu comunu:	432 fl. 89 cr.	4415 fl. 50 cr.

Din restulu de . 4242 fl. 49 cr. propunemu, cá 4230 fl. sa se imparta cá supradivdenda intre dd. actiunari, iéra 12 fl. 49 cr. sa se tréca in contulu profitului anului venitoriu.

Pentru 3000 actiuni ale institutului se vine deci din profitulu curatu alu periodului trecutu cá 5% interese

	15,090 fl. — cr.
cá supradividenda	4,230 „ — „
cu totulu deci se imparte intre dd. actionari sum'a de .	19,320 fl — cr.

care da $6^1/_2$ % interese la anu dupa capitalulu de actiuni, séu 6 fl. 44 cr. de actiune.

(Va urmá)

Raportu comerciale.

Sabiiu 12 Maiu n. Grâu 4 fl. 67 xr. frumosu, 7 fl. 13 xr. mestecatu, 6 fl. 80 xr. cualit. infer.; secar'a 5 fl. 7 xr. pâna 4 fl. 80; orzu 4 fl. 33; ovesu 2 fl. pâna 1 fl. 3 xr.; cucuruzu (porumbu) 3 fl. 87—4 fl. — xr.; cartofi 1 fl. 73 xr. galét'a austriaca.

Cânep'a 18—20 fl. maj'a.

Lintea 6 fl 67 xr.; mazarea 6 fl. 67 xr., Fasolea 5 fl. 67 xr.

Fenu legatu 1 fl 30, nelegatu 1 fl. 10 xr., paie lungi 80 xr., scurte 70 xr, maj'a.

Lemne de focu 8—10 fl. stang. austr.

Carnea de vita 18—22 cr. p., de porcu 28 xr. Unsórea 79 xr. pâna la 1 fl. 20 cup'a.

Burs'a de Vien'a.

Din 30 Aprile (12 Maiu) 1874.

Metalicele 5%	69	10
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	74	20
Imprumutulu de statu din 1860	105	25
Actiuni de banca	978	—
Actiuni de creditu	217	50
London	111	85
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	74	75
„ „ „ Temisiorene	73	75
„ „ „ Ardelenesci	71	—
„ „ „ Croato-slavone	75	75
Argintu	106	15
Galbinu	—	—
Napoleonu d'auru (poli)	8	97

Publicatiune.

Prin acést'a se aduce la cunoscinti'a on. publicu, cumca, Stupin'a aflatória pre câmpulu Brasiovului lânga Bârs'a, proprietate a bisericei rom gr. or. dela sf. Nicolae din suburbiulu Scheiu in Brasiovu, sî care contiene 100 j gere pamentu comasatu de aratura sî fenatie, cu unu parcu planatu, sî cu tóte localitâtile domnesci sî de economia, se va esarendá prin licitatiune pre siese ani unulu dupa altulu adeca: dela Octobre 1874 pâna la Octobre 1880.

Licitatiunea se va tienea in Dumine'a de 9/21 Iunie 1874 inainte de amédi la 10 óre in Cas'a de siedintie a subscrisului comitetu parochialu (curtea bisericei) la care se binevoiésca a luá parte, toti acei domni, cari voru dori a luá in arenda acésta Stupina sî cari au a fi prevediuti cu unu vadiu de 10% dela suma eschiamanda.

Conditiunile esarendârei se potu cetí in tóte dilele dela 9—12 inainte sî dela 2—6 dupa amédi la curatorulu dlu Ioane Navrea iéra in diu'a de licitatiune in Cas'a de siedintie a comitetului parochialu.

Brasiovu 14/26 Aprilie 1874.

Comitetulu parochialu alu bisericei rom. gr. or. dela Sf. Nicolae din suburbiulu Scheiu.

(1—3)

Concursu.

Pentru ocuparea unei statiuni vacante de profesoru la gimnasiulu rom. gr. or. din Bradu, — prin acést'a sa escrie concursu pâna in 21 Maiu a. c. st. v. in care dî se va face sî alegerea de câtra representati'a gimnasiala.

Salariulu annalu impreunatu de acestu postu este 600 fl. v. a. sî se redica in rate lunari anticipative, incependu din 1 Octobre c. n. 1874 cându se voru incepe sî prelegerile.

Doritorii de a competá la acestu postu au a dovedí:

1. Ca suntu români de religiunea gr. or.;

2. Cumca au facutu cu succesu bunu cursulu filosoficu sî filologicu la vre-o academia din patria séu strainatate, séu celu putienu au depusu esamenu de maturitate sî a terminatu cu succesu eminente cursulu de 3 ani la vre-unulu din institutele teologico-pedagogice rom. gr. or. din patria.

3. Cumca au avutu pâna acum'a o portare morala nepatata.

Petentii 'sî voru adresá petitiunile loru la subsemnatulu in Bradu comt. Zarandului.

Bradu in 20 Aprilie 1874.

Comitetulu representantiei gimnasiale.
Nicol. I. Miheltianu
Prot. gr. or. a Zarandului
sî pres. comitetului.

(2—3)

Edictu.

Ioanu Luc'a din Ocn'a Sabiiului, carele de 8 luni a parasitu pre legiuit'a sea sotie Elen'a Gligoru Baltesiu fâra a se sci ubicatiunea lui, se citéza a se infatisiá inaintea subsemnatului scaunu ppescu in terminu de unu anu, câci la din contra procesulu matrimonialu asupr'a-i se va pertractá sî decide sî in absenti'a lui.

Mercurea 8 Aprile 1874.

Scaun. ppescu gr. or. alu tract. Mercurea.
I. Drocu,
adm. prot.

(3—3)

Redactoru respundietoriu: Nicolau Cristea.

Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei sî pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Nr. 35. ANULU XXII.

Sabiiu in 5/17 Maiu 1874.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

3/15 Maiu.

Suntu remarcabile suvenirile din trecutu, chiaru cându reamintescu sî amaraciuni; dara suntu instructive suvenirile din trecutu cându acele le studiéza urmatorii cu temeiu sî din tóte punctele de vedere.

Anulu 1848 a fostu sî este unu anu epocale pentru Europ'a intrégа. Sórele libertâtiei, ce resarise mai nainte, s'a radicatu susu pre orizontulu natiuniloru. Elu a resfiratu nuorii, cari opreau radiele cele vivificatórie de asupr'a popóreloru, inse caldur'a acestoru radie a provocatu furtun'a cea incarcata de victime sangerόse mai in tóta Europ'a, dela unu capetu pâna la cela-laltu.

Suvenirile anului acestui'a asiá dara cuprindu sî pentru români momente de bucuria, cuprindu inse sî momente durerόse: prochiamarea libertâtii sî — 40 mii victime!

Remarcabilulu este asiá de espresu in aceste dóue impregiurâri, incâtu despre densulu numai aflamu de lipsa a dîce nici baremu unu cuventu. Evenementulu care introduce o era nóua se infatisiéza elu de sine pre paginile istoriei, elu se infatisiéza inse nu singuru, ci in legatura cu sigilulu séu cu signatur'a sea. De aceea, pre cându remarcabilulu se arata insusi, partea instructiva inse trebuie cautata. Este numai intrebarea cum trebuie cautata sî spre care scopu!

Omenii carturari o facu acést'a esaminandu tóte amenuntele unui evenimentu, intielegendu-seací sî causele sî resultatele lui. In modulu acest'a ajungu la sfersitulu din care se vede cum s'aru fi potutu incungiurá lucruri, cari cuprindu in sine momentele cele durerόse ale unei epoce sî cum aru fi trebuitu folosite resultatele pentru cá sa fia fruptificatórie.

La noi, trebuie sa fimu drepti, prea putienu s'a facutu pâna acum sî in un'a sî in alta privintia.

Colectiunea dateloru singuralice din memorabilulu anu, de care este strinsu legatu sî urmatoriulu anu, 1849, noi o avemu pâna acum cu fórte multe mancitâti. Si intru câtu este, apoi este asiá de putienu respandita, incâtu generatiunea urmatória abiá 'si va puté face o idea adeverata despre cele ce s'au petrecutu in epoc'a cea grandiósa.

Nu va fi nici o mirare déca in viitoriu, necercetandu mai de aprópe faptele istorice, se voru formá idei gresite despre tóte câte s'au petrecutu in sinulu patriei nóstre pre acele tempuri si déca partea instructiva nu va fi in favorulu adeverului.

Este, ce e dreptu, la tóte popórele o carte viia, carea intretiene legatur'a intre trecutu sî viitoriu. Cartea este traditiunea poporului sî paginile ei suntu festivitâtile, cari remprospetéza o intemplare din trecutu.

Inse traditiunea lasata in voi'a ei se vestezesce cu tempulu, ea perde colórea originale, séu tipulu originale alu intemplârei ce i servesce de substratu, déca nu i vine intr'ajutoriu studiulu radimatu pre date fipse istorice. Urmarea ni o potemu intipuí din cele ce amu dîsu pâna acum. Urmarea ni o potemu intipuí din alte eveneminte mai vechi ale istoriei nóstre nationale, séu patriotice, pre cari noi abiá le cunóscemu dupa numele loru sî dupa anii cându s'au intemplatu.

La noi s'a introdusu de sine memorarea dilei epocale de 3/15 Maiu 1848, carea ni s'aru paré ca e o garantia pentru nestergerea tuturoru amenunteloru intemplate in anulu, respective, anii epocali 1848/9. Dara sî memorarea acést'a este fórte sporadica. Mai de parte putemu dîce, ca ea este abandonata mai numai pre mânile junimei studiόse.

In junime insa predominéza in genere inim'a, entusiasmulu. Acest'a pré de multe ori trece cu vederea preste realitatea eveneminteloru sî si imaginéza lucrurile dupa dorintiele sî aspiratiunile ei. Sî chiaru sîací potemu dîce, ca urmârile nu voru duce totu-déun'a la scopulu celu adeveratu.

Spre a asigurá viitoriului trecutulu nostru, parerea nóstra aru fi, cá pre lânga ceea ce are sa ne pastreze istori'a pragmatica, festivitâtile séu comemorârile trecutului sa le ia generatiunea mai betrâna in mâna. Ea, scotiendu din faptele istoriei, sa lumineze mintea sî sa susu-tiena foculu celu sacru in inimile junimei, pentru cá sî acést'a se póta lucrá astfeliu in viitoriu.

In modulu acest'a s'aru ajunge si scopulu: s'aru pastrá suvenirile in sântieni'a loru, ele aru pastrá intemplârile din trecutu nevestedite, aru fi instructive pentru tóte generatiunile sî foculu celu sacru alu entusiasmului pentru fapte mari s'aru sustiené in puritatea lui.

Lui „Magy. Polg.“ i se scrie din Bucuresci, ca spaim'a rosiloru, ide'a regatului independinte in Romani'a iérasi si-au scosu capulu si ca acum se vorbesce seriosu despre realisarea regatului. Boerescu diplomatulu, se póte dîce celu mai destinsu, alu Romaniei in tempulu de fatia, se ocupa sî fói'a sea oficiósa. Pres'a nutresce multu ideile acestea, din cari, déca va umblá tempulu bine, are se crésca arborele regatului independinte pentru Romani'a. Din districte vinu sciri ca intre pahare se toastédia in sanatatea regelui Carolu.

Dealtmintrea, continua corespondinti'a, nimic'a nu se potrivesce cu situatiunea presenta cá dîcerea: Romani'a este unu astfeliu de statu suveranu, care nu este suveranu. Are domnitoriu pre unu principe, afacerile interne sî le organisédia dupa placu, dara amu vediutu ca batandu moneta, Pórt'a a opritu, cá sa bata pre ea bust'a principelui. Lucrulu in sine n'aru fi de vre-o insemnatate, pentru ca banii au aceeasi valóre sî fâra de imaginea principelui, inse este ce-va ce scarbesce. Tributulu ce se platesce Turciei nu e mare, dara e umilitoriu sî preste totu face sânge reu in Romani'a, ca Pórt'a in contr'a tractatului de Parisu 'si vâra nasulu sî in afaceri de acelea, cari pre ea nu o privescu de locu.

Dupa acést'a corespundinti'a spune ca in dilele acestea „Press'a“ s'au ocupatu cu opiniunile Europei despre Romani'a, dintre cari sî cetitorii nostrii cunoscu unele. Impregiurârei acestei'a, corespundintele bucuresceanu alu lui „Magy. Polg.“ i ascrie dupa parerea nóstra cu totulu alta insemnatate de cum i adscriemu noi. Pentru ca elu dîce: ca prin „apucatur'a acést'a diplomatica“ dà ministrulu românu de esterne cetitoriloru sa intieléga ca acum e tempulu, cá Romani'a sa se folosésca de opiniunea cea buna, ce o are Europ'a despre dens'a sî sa scuture de pre sine tutoratulu portiei turcesci.

Mai departe ne spune ca regimulu românu intetiesce instituirea unei bance de scompturi, cu scopu cá cu o emissiune de 300 milióne franci, odata pentru totu-déun'a sa multiamésca pre Turci'a, sî la ocasiunea unei revisiuni a tratatului de Parisu sa póta duce in deplinire dechiararea independintiei.

Fiindu vorb'a de independintia, inainte de tóte trebuie sa reinprospetâmu memoriei cetitoriloru notiti'a reprodusa sî de noi in numerulu premergatoriu dupa litografi'a corespondance de Roumanie.

De alta parte insa, pentru cá sa fimu in legatur'a tuturoru faseloru diurnalistice privitórie la cestiunea acést'a trebuie sa amintimu, ca in „Press'a“ dela 28 Aprile se afla reprodusu unu articlu dupa diurnalulu „la Roumanie“, intitulatu: „Pentru ce suntemu partisani ai independintiei?“ Articlulu acest'a este publicatu fâra de altu comentariu, afara de amintirea, ca in tr'ensulu se afla „demne sî patriotice reflessiuni“. Cuprinsulu articlului este urmatoriulu:

Nu-'sî dà cine-va indestulu séma in Romani'a despre situatiunea reala a tierei; pentru aceea unele spirite paru a nu intielege bine necesitatea campaniei ce amu intreprinsu in favórea independentiei Romaniei.

Pentru ca tratatulu din Parisu din 1856 esista pre harthia, ori-cine 'sî dice ca esista in fapta sî nu voesce a se convinge ca conventiunea din Parisu dela 1858 'lu a nimicitu aprópe.

Pentru ca avemu agenti in strainatate, 'sî inchipuesce cine-va ca suntemu regulatu representanti sî refusa de a marturisí ca aceste agentii nu suntu de câtu virtuale.

Pentru-ca avemu unu directoru generalu alu contributiuniloru indirecte sî vameloru 'sî inchipuesce cine-va ca avemu dreptulu de a ne serví de aceste vame.

Pentru-ca ne intitulâmu „Romani'a“ se crede bucurosu ca avemu dreptulu de a purtá acestu nume sî se mira cându ni se contestéza.

Unii suntu prea ignoranti, alti prea petrunsi de drepturile stricte ale principateloru, dara toti uita faptele.

Faptele inse suntu acestea:

Nici o potere nu recunósce Romaniei dreptulu de a se intitulá Romani'a; tóte tractatele dîcu „principatele-unite alu Valachiei sî Moldavei“ séu „Principatele dunarene“ totu astfeliu vorbescu sî chartele geografice sî almanachulu de Gotha, etc.

Nici o potere nu recunósce Romaniei dreptulu de a incheiá tractate de comerciu.

Nici o potere nu recunósce Romaniei dreptulu de a fi representata pre lânga ele de câtra agenti acreditati in modu oficialu.

Unirea chiaru e discutata de câtra Pórta, care pretinde ca are dreptulu de a o disolvá in dîu'a cându ii va parea ca este bine sa faca astfeliu.

In capulu declaratiunei dorintieloru divanului ad-hoc alu Moldavei, se citescu urmatórele renduri pline de adeveru:

„Prim'a dorintia a unui poporu este cá sa esiste;

„Unu poporu, pentru cá sa esiste, trebuie mai intâiu sa asigure esistinti'a sea in senulu marei familii a natiuniloru.“

Romani'a nu esista inca de faptu, ea esista numai de dreptu. Sî marea ideia a politicei sî diplomatiei francese, a fostu de a face cá sa esiste de faptu precum esista sî de dreptu.

Politic'a ce sustiene diurnalulu nostru, nu este dara câtu sî de putienu o politica de ocasiune, ci este o politica esentialminte francesa, atâtu de francesa in câtu amu potutu scrie intr'o dî totu intr'acestu locu: ca numai dela Franci'a poté sa ascepte Romani'a recunóscerea definitiva a drepturiloru pre care totu-déun'a le-a posedatu, dara care ii suntu pre nedreptu denegate, sî pre cari ea le merita astadi pentru multe titluri.

Propagand'a ce facemu pentru o idea practica, realisabile intr'unu viitoriu apropiatu, nu este dara câtu sî de putienu o propaganda de aventura. In Americ'a, — in resbelulu celu mare de secesiune, negrii se pusesera in contr'a acelor'a cari cereau desfiintiarea sclavagiului; francesu sî republicanu, vomu fi totu-déun'a cu acei'a cari voru luptá pentru independinti'a Romaniei, de-sî in multe alte puncte nu impartasimu in nici unu feliu modulu loru de a vedé.

In dîu'a in care amu inscrisu in capulu diurnalului ce diregemu cuventulu „Romani'a“ in acea dî ne-amu angagiatu in legiunea revendicatoriloru drepturiloru neinstrainate ale tierei romanesci. Nu vomu lipsí de a ne indeplini sarcin'a sî nu vomu desertá de sub drapelulu ce amu adoptatu.

Nóu'a impartire teritoriale a Transilvaniei.

Deputatii din Transilvani'a au delegatu din conferinti'a loru tienuta in 26 Aprilie a. c. unu subcomitetu, care avea sa elaboreze despre arondarea teritoriale a jurisdictiuniloru dincolo de dealulu mare sî despre cestiunile impreunate cu acest'a unu proiectu motivatu.

Comitetulu in discusiunile sele lungi sî detaiate s'a nesuitu a vení in chiaru cu problem'a ce i s'a incredintu, sî sub presedinti'a dlui ministru de interne a luatu seriosu in consideratiune tóte intrebârile ce taia in acésta materia. Resultatulu acestoru discusiuni 'lu cuprindemu in urmatórele:

De punctu de manecare alu comitetului a servitu raportulu comitetului de noue alesu din comissiunea de 21 care fu instituita de camera, sî proiectulu de lege substernutu de câtra dlu ministru de interne asupr'a arondârei jurisdictiuniloru.

Dupa cum se scie, raportulu comissiunei de nóue atâtu cu privire la cerculu de activitate câtu sî la organisatiunea jurisdictiuniloru face propuneri de o tamandare prea mare: in privinti'a antâia cerculu de activitate alu jurisdictiuniloru are sa se marésca fórte sî in a dóu'a privintia introducerea contributiunei domesticali, incorporarea cetatiloru mici sî arondarea marginiloru comitateloru suntu detaiurile propunerei facute de câtra comissiunea de 9.

Amintitulu proiectu de lege alu ministrului de interne, avendu in vedere acele a si principie se ocupa de resolverea practica a cestiunei arondârei comitateloru.

Comitetulu a intielesu problem'a sea intru acolo ca densulu are missiunea a respunde la intrebarea: de este posibila sî oportuna esecutarea sî aplecarea principieloru puse de comissiunea de 9? de nu cum-va realisarea principieloru de mai susu este impedecata prin referintiele aceloru teritórie, cari s'au desvoltatu in unu modu deosebitu, si in legatura cu acést'a sî intrebarea: ce e practicu sî esecutabilu in proiectulu substernutu de ministrulu de interne sî ce nu?

Inainte de a respunde mai detaiatu la aceste intrebâri aflâmu de necesariu a observá in genere, ca impartirea politica de astadi a teritorieloru din colo de dealulu mare cu nice unu pretiu nu se póte sustiené mai departe, fiindu ca acolo esista atari anomalie, cari periclitéza interesele statului, ingreunéza administratiunea sî suntu lipsite de ori-ce conditiune, de a poté desvoltá dela sine o guvernare senatósa. E de prisosu a mai dovedí acést'a; e destulu a amintí pre scurtu ca form'a numeróseloru jurisdictiuni dincolo de dealulu mare stà in contradicerea cu cele mai simple postulate a le unui guvernu sî unei administratiuni, ca unele dintre aceste jurisdictiuni suntu mici si dupa positiunea loru imprasciate, mai vine a se amintí sî positiunea aparte si iregularitatea fundului regiu. E adeveratu la tóta templarea, ca aci stâmu in fati'a unoru fapte basate in desvoltarea istorica sî in fati'a multoru interese separatistice, dupa parerea comitetului inse cu tóte aceste impartirea politica corespundiatória e acelu interesu mai mare, care trebuie satisfacutu inainte de tóte pentru a face posibila guvernarea sî organismulu de statu modernu.

Subcomissiunea sî esprime dreptu aceea parerea sea intr'acolo, ca impartirea politica de acum in partile dincolo de dealulu mare fiindu de totului totu manca are lipsa de indreptâri considerabile, sî acést'a atâtu in interesulu administratiunei câtu sî in alu poporatiunei respective; comissiunea inse sa midilocésca, cá acest'a sa nu atârne dela arondarea care se va esecutá in Ungari'a in intielesu mai strensu.

Trecându la punctele principiali ale subcomissiunei de 9 ne dâmu

I. Cu privire la contributiunea domesticala parerea nóstra intru acolo, ca acésta contributiune se póte incassá sî pre lânga unele preconditiuni se va poté incassá sî in pârtile din colo de dealulu mare.

Fâra o contributiune dela sine unu selvguvernamentu nice nu se póte cugetá. Prelânga unu sistemu in care municipiele ce nu suntu nice câtusi de putinu indreptatite la esistintia, cauta sa-sî traga dotatiunea loru din cass'a statului, nu se va poté desvoltá nice odata vre unu selvguvernamentu adeveratu sî solidariu. Subcomissiunea afla de lipsa, cá municipiele sa-si acopere insile recerintiele loru.

Déca administratiunea e provediuta prin municipie, cass'a statului relativu la incasarea contributiunei domesticali nu trebuie sa fia ingreunata sub acestu titlu cu nice o erogatiune. Considerându inse, ca administratiunea e o functiune de statu, comissiunea afla ecuitabilu cá sa se dee municipieloru din veniturile statului o suma corespundietória erogatiuniloru pentru administratiunea presenta la dispositiune libera. Dupa parerea subcomissiunei acest'a s'aru poté indeplini mai bine astfeliu, cá sa se subtraga din contributiunile directe fipsarea unui percentu, care (séu mai multu decâtu acest'a, inse numai pre temeiulu contributiunei dela sine) lu potu intrebuintiá municipiele spre scopurile loru proprie.

Câtu de mare sa fia fipsarea acestui percentu, care sa se subtraga in favorulu municipieloru, sî póte sa fia validu unulu si acel'asi percentu pentru tóte comitatele séu sa se formeze anumite grupe dupa mesur'a capabilitâtiei de contributiune a comitateloru senguratece, pre a cârei base sa se incuviintieze unui comitatu unu percentu mai mare, altui'a mai micu, cee ce aru fi tare de doritu din punctulu de vedere alu referintieloru Transilvaniei — a pasi in fati'a tuturoru acestoru intrebâri cu o propunere determinata, comissiunea se retiene cu atâtu mai tare, cu câtu acest'a sî asiá se tiene de cerculu espunerei mai detaiate sî aceste intrebâri cu privire esclusivu la referintiele transilvanene sî asiá nu se potu resolví. —

Subcomissiunea privesce intrebarea: câtu e de mare maximulu, preste care municipiele la contribuirea dela sine nu potu sa tréca? cá pre un'a ce se tiene de cerculu esecutarei detaiate. La acestu locu afla deajunsu, a recomendá numai in genere, ca trebuie sa se fipseze unu maximu spre a incungiurá prea ingreunarea poporatiunei, preste carele apoi sa nu se mai faca vre-o aruncatura decursiva.

2. Ce se tiene de impreunarea cetatiloru mai mici, cari astadi mai au unu dreptu municipalu autonomu, cu comitatele, subcomissiunea e de parere, ca in pârtile din colo de dealulu mare suntu mai multe cetâti investíte cu dreptu municipalu autonomu, cari numai potu fi de sine statatórie sî a câror'a impreunare cu comitatele de oparte va fi de folosu pentru administratiune, de alta parte inse voru intarí comitatele, inmultiendu-le elementulu de inteligintia sî avere.

Dara subcomitetulu mai afla sî de lipsa, cá cetatile cari au o populatiune mai mare séu o industria sî unu comerciu mai desvoltatu, suntu mai avute sî potu suportá administratiunea cá municipie autonome, sa se sustiena sî de aci incolo. Care cetate e de a se incorporá sî care de a se sustiené autonoma, vomu amintí in detaiurile nóstre.

3. Subcomitetulu mai afla de lipsa, cá municipie, a câroru continuitate teritoriale e intrerupta, sa se impreune cu alte comitate si doresce mai departe, cá sî acele enclave ce strabatu in teritoriulu altoru comitate, sa se faca objectulu arondâriloru, intru câtu stergerea loru din consideratiuni geografice va fi posibila.

4. Subcomitetulu a facutu obiectulu prediscussiuniloru sî acea intrebare, care provine esclusivu din referintiele transilvanene, ca adeca sa se concéda impreunarea teritorieloru cu o desvoltare politica diferita? Relativu la acést'a subcomitetulu e de parere, cá sa se incungiure dupa câtu se va puté impreunarea de atari teritórie sî sa se admita numai acolo, unde interesulu unei administratiuni bune o afla neaperatu de lipsa. Subcomitetulu crede, ca impreunarea acestoru teritórie, intru câtu va fi neaperatu de lipsa, se va puté esecutá mai usioru si cu mai putiena vatemare a intereseloru spre multiamirea respectiviloru, déca intrebârile despre averea natiunei sasesci, despre cerculu de activitate alu universitâtiei sasesci despre organisatiunea municipieloru din fundulu regiu se voru resolvi ce e dreptu pre basea unoru legi speciali (dupa cum a dispusu dejá art. de lege XLII din 1868), dara in conformitate cu organisatiunea mai buna a administratiunei din imperiulu intregu.

(Va urmá.)

Diet'a Ungariei.

Budapest'a 7 Maiu n. (Cas'a representantiloru) a tienutu astadi o siedintia scurta. Ministrulu presiedinte Bittó substernù legile sanctiunate relative la tratatulu de comerciu sî navigatiune incheiatu cu Schvedi'a-Norvegi'a sî la tratatulu postalu incheiatu cu Russi'a. Legile substernute se promulgéza. Dupa acést'a votà Cas'a in a trei'a cetire proiectele de lege relative la deoblegamentulu de desdaunare alu drumuriloru ferate și la procedur'a in casuri de falsificatiuni cambiali.

Budapest'a 9 Maiu n. (Cas'a magnatiloru). Vice-presiedintele contele I. Cziráky deschide siedinti'a la 12 óre antemeridiane.

Presiedintele anuncia o adresa a Archiepiscopului din Caloci'a Dr. Haynald, in care acest'a arata alegerea sea de membru in societatea botanica internatiunala din Florenti'a sî se róga pentru unu concediu de 10 dile, care i se sî incuviintiéza.

Nuntiulu casei representative Ioanu Tombor substerne spre promulgare urmatórele proiecte de legi. Legea relativa la tractatulu de comerciu si de navigatiune incheiatu cu regatulu Schwedia, legea relativa la tratatulu postalu incheiatu cu Rusi'a. Mai departe substerne nuntiulu proiectele de legi votate de camer'a representativa, relativu la deobligamentulu de desdaunare alu drumuriloru ferate sî la casurile de falsificatiuni cambiali. Legile antâiu numite se promulgéza, cele din urma se predau comissiunei juridice.

Contele Georg Karolyi substerne raportulu comissiunei economice despre bugetulu din 1 Iuniu pâna la finea anului trecutu; acést'a se tiparesce sî se va imparti intre deputati.

Siedinti'a se inchide.

Budapest'a 9 Maiu n. (Cas'a representantiloru). Presiedintele B. Perczel deschide siedinti'a la 10 óre a. m.

Presiedintele anuncie, ca deputatulu Croatiei Iul. Iellacici cá deputatu alu camerei ungarie sî a depusu mandatulu seu. Diet'a Croatiei se va provocá a dispune alegere nóua.

Colom. Tisza: Amu de cugetu sa indreptu câtra regimu o interpelatiune sî indreptu intrebârile mele câtra capulu regimului, câtra dlu ministru presiedinte. (Strigâri: Sa audîmu!). E cunoscutu tuturoru, ca financiele tierei nu se afla in stare infloritória; sî comissiunea de 21 recomendà crutiarea cea mai stricta pre tóte terenurile activitâtiei de statu. (Asiá e!) Noi mai scimu, ca in septamânile din urma se ivira ingrigiri cu privire la impregiurarea, ca in urm'a releloru prospecte pre terenulu economicu contributiunile directe voru incurge in mesura mai mica, pre cându veniturile din contributiuni indirecte in urm'a seraciei generali a poporului se voru imputiená. Intre atari circumstâri trebuie sa marturisescu ca in tóte cercurile a desceptatu o mirare durerósa acea esperintia, ca relativu la erogatiunile comune nu numai nu se facu crutiâri, ci predomnesce mai cu séma intentiunea de a impune tierei mai mari sarcini, decâtu fura cele ce le purtà pâna acum. (Fórte adeveratu!) Sciu prea bine onorata Casa, ca noi nu potemu discutá aceste erogatiuni aici in camera, sciu, ca discusiunea acestui objectu nu se tiene de compe-

---

FOISIÓRA.

Serbatórea a cinci-dieci de dile, pogorirea sântului duchu (Rosalile.)

S-tulu Ioanu Gura de auru.

(Urmare.)

Precum dispare intunereculu dinaintea sórelui, ce resare; se retragu animalele in cavernele sele, precum, ucigasii, rapitorii sî lotrii se retragu fugindu in munti: togmai, asiá cându se aretá Petru, sî resuná vocea lui, sa departá intunereculu ratecirei, fugeau dracii, spiritele rele dá dosulu, morburile corpuriloru erau curate, ale sufletului delaturate tóta reutatea invinsa sî virtutea reintrodusa pre pamentu. Cându óre-cine, póte cu onóre luá din tesaurariulu regescu, unde se pastrédia auru sî tóte pretiósele, sî numai o piétra mica; inavutiesce fórte pre posesorulu seu: asiá gramadea cu nenumerate binefaceri spirituali, sî numai unu singuru cuventu din gur'a Apostoliloru, care erá asemenea tesaurarialoru statului, sî in care jacea o comóra avuta de vindecâri. — Atunci se poté vedé chiaru, cumca cuvintele dlui suntu mai pretióse cá aurulu sî pietrile pretióse (Ps. 18. 11). Câci ceea ce nu poté face aurulu, nici semnele, acei'a duceau in indeplinire cuvintele lui Petru. Séu toti talantii de auru aru fi potutu face pre celu schiopu din nascere sanatosu? Ci unu cuventu alu apostolului a fostu de ajunsu cá sa delature acelu defectu alu naturei. Câtu ce a disu: „in numele lui Isusu scóla-te sî mergi (Fap. 3. 6) cuventulu s'a facutu fapta. Vedi ca cuvintele domnului suntu multu mai pretióse decâtu aurulu sî rubinele? Vedi ca gur'a loru este asemenea comoriloru regesci? Sî intru adeveru: ei au fostu medici, economi, cârmaci preste totu pamentulu: medici, incâtu au vindecatu bóle; plugari: cari au semanatu samenti'a invetiaturei ddieesci; cârmaci, cari au imblanditu valurile ratecirei. Pentru acea sî Domnulu dice: „mergeti sî pre cei bolnavi vindecati“ (Math. 10. 8), sî ii agraiesce cá pre medicí. Sî in altu locu: „eata, eu ve tramitu sa secerati unde, voi nu v'ati ostenitu“, agraindu-i cá pre plugari. De alta-data dice: „eu ve voiu face venatori de ómeni“ (Math. 4. 19) sî câtra Petru: „nu te teme, de acum vei vená ómeni“ (Luc. 5. 10) sî i agraiesce asiá dara cá pre cârmaci sî pescari. Se vedeau urmându minuni dupa minuni. — Inainte cu diece dile amu serbatu amintirea dilei, cându natur'a nóstra, a fostu radicata pre tronulu ddieescu, astadi s'a versatu Duchulu sântu preste societatea nóstra; Domnulu a inaltiatu parg'a in ceriu sî a tramisu pre Duchulu sântu, — unu altu domnu imparte aceste daruri, câci sî duchulu sântu este Domnu. — Tatalu, Fiulu sî Duchulu sântu, au impartitu intre sine rescumperarea nóstra. Inca nu erau diece dile trecute, dupa ce, s'a inaltiatu Christosu, cându ne tramite darurile gratiei spirituali, acésta garantia a impacârei nóstre cu Ddieu. Câci cá nimenea sa dubiteze despre ce a lucratu Christosu dupa inaltiarea sea la ceriu, — ca óre impacat'au pre Tatalu cu noi sî ca facutu-l'a gratiosu; spre a aretá ca l'a impacatu cu noi: asiá ne sî dete indata donurele acestei reconciliari. Cându inimicii se impaca sî unescu, urmédia numai decâtu invitâri, prandiuri si presente. Noi amu tramisu credinti'a, sî amu primitu donurile Duchului sântu; noi amu tramisu ascultare sî amu primitu justificare. — Cá sa cunósceti ca reversarea Duchului sântu este garanti'a impacârei nóstre cu Ddieu, ve voiu aduce de documentu sânt'a scriptura. Mai antâiu vomu trage argumentulu din contrari spre a aretá, ca, cându Ddieu se mania, subtrage gratia sântului duchu.

Cându vedi ca absenti'a Duchului sântu, este unu semnu alu maniei ddieesci, sî observezi, ca noi l'amu primitu, asiá poti conchide ca de nu s'aru fi impacatu cu noi, nu ni l'aru fi tramisu. De unde este acést'a invederatu? Heli erá betrânu, in altele omu piu si cinstitu, inse nu a sciutu sa pedepsésca reutatea fiiloru sei, ci ii iubea prea cu multa delicatetia. Ascultati cu toti cei, ce aveti copii, cá se invetiati a pune hotaru iubirei vóstre câtra densii sî indulgintiei (— iertârei). Prin acea Heli a miscatu pre Ddieu spre mania, incâtu lepadà intregu neamulu seu. — Acésta urgia a lui Ddieu astu-feliu o esprima istoriculu: „Cuventulu lui Ddieu erá scumpu, sî nu erá vedere aeve (I Imp. 3. 1). Scumpu numesce ací acea ce e raru. Prin acea aréta ca darulu profetiei erá raru. Unu altu prophetu, in plangerea sea pentru mani'a lui Ddieu dice: „Nu este intru acestu tempu, nici principe nici prophetu, mai multu“ (Dan. 3. 28). Si evangelistulu dîce: „Duchulu sântu inca nu erá, câci fiulu nu se preamarise“) (Io. 7 38). Pentru ca judeii inca nu restignise pre Domnulu opinéza: Duchulu sântu inca nu erá datu. Câci a fi restignitu insémna a fi preamaritu. De-sî crucea — dupa natur'a ei, erá plina de infamia, totusi Christosu o numí onórea sea, de óre ce elu a luatu-o asupr'a-si pentru iubitii sei ómeni. Din care causa inse nu s'a reversatu spiritulu sântu inainte de restignire? pentru ca lumea inca se afiá plina de pecate, in calcâri de lege, inimicitia sî infamia, pentru ca mielulu inca nu stersese pecatele lumei. Pentru ca Christosu inca nu s'a fostu rastignitu, nici impecarea cu Ddieu se intemplase. De óre-ce inca impacarea nu se intemplase, in modu naturale, nici Duchulu sântu nu s'a fostu tramisu, de óre-ce avea sa fia tramisu cá garantia a impecârei. — Pentru acea sî Christosu dîce: „Ve este vóue de lipsa cá eu sa mergu; câci de nu me voiu duce, mangaitoriulu nu va vení“ (Io. 16 7). De nu me voiu duce, dice, nu impacu pre Tataiu, sî nu ve potu tramite pre mangaitoriulu. Vedeti acum, din câte locuri v'amu aretatu sî documentatu ca absenti'a spiritului sântu, intre ómeni, este unu semnu alu maniei ddieesci? „Cuventulu lui Ddieu erá scumpu, in dilele acelea, nu erá vedere aevea.“ — In acelu tempu nu erá nici principe, nici prophetu. Sântulu Duchu nu erá, câci Iisusu inca nu se preamarise. — Este de folosu cá eu sa mergu; câci de nu me voiu duce, mangaitoriulu nu va vení la voi.“ Absenti'a sântului Duchu asiá dara este semnu alu maniei ddieesci. Cându vedi acum ca duchulu sântu s'a tinti'a casei representative si fiindu ca sciu acést'a me voiu retiené a vorbí despre aceste lucruri.

Dara sciu si acea, ca bugetulu comunu trebuie sa se statorésca in intielesulu § 40 alu art. de lege 12 din 1867 cu influinti'a guverneloru din ambele jumetâti ale imperiului; deci Cas'a representativa nu numai are dreptulu, ci sî datori'a, a intrebá pre guvernu, ca in ce modu a adusu elu la valóre influinti'a ce i s'a datu prin lege? (Aplausu viu). Purcediendu din acestu punctu de vedere eu punu interpelatiunea mea si spre a incungiurá interpretârile rele me dechiaru din capulu locului contr'a acelei supositiuni, ca eu a-si voí sa denegu in órecare modu acea ce intr'adeveru se recere pentru siguritatea Ungariei, a corónei ungarie si a monarchiei Majestâtiei Sele si nu trece preste poterile tierei.

Interpelatiunea mea câtra on. domnu ministru presiedinte e urmatórea:

Considerându ca starea financiale a statului e astfeliu câtu — dupa cum a dechiaratu sî subcomitetulu comissiunei de 21 esmise de câtra camer'a representativa, crutiarea cea mai mare e necesaria in toti ramii vietiei de statu; considerandu, ca nefavorabilele prospecte económice ale anului acestui'a destépta o ingrigire adeverata, ca seracirea poporului dela tiéra intrevenita in urm'a greleloru cercâri din anii trecuti care se póte observá cu destula dorere, va sporí in in mesura mai mare si va fi de o influintia stricatiósa asupr'a venituriloru statului;

Considerandu in urma, ca §. 40 art. de lege 12 din 1867 spune chiaru, ca bugetulu relativu la erogatiunile comune se statoresce de câtra ministeriulu cumunu cu influintiarea ambeloru ministerie respunsabile, intrebu pre on domnu ministru presiedinte:

1-iu: De a eserciatu ministeriulu influinti'a sea garantata prin legea amintita asupr'a bugetului comunu pre 1874?

2-a: Déca a adusu la valóre acésta influintia, din ce motive si pre basea cârui dreptu a concesu ministeriulu cá in butulu stâriloru derangiate financiali ale tierei erogatiunile comune nu numai nu s'au micsioratu, ci inca in parte mare s'au mai radicatu?

3-a: Are guvernulu de cugetu, a aduce intr'unu tempu cându poterea materiale a tierei e amerintiata de o crisa noua, influinti'a sea la valóre intru acolo, cá erogatiunile comune sa se reduca conformu recerintieloru stâriloru financiali din tiéra?

Me rogu de onorat'a Casa, cá sa dea acésta interpelatiune ministrului presiedinte fara amanare, pentru ca eu credu, ca e de lipsa a se dá respunsu la ea in celu mai de aprópe tempu. (Aplausu viu in stâng'a.)

Ig. Helfy indrépta câtra ministrulu de comunicatiune urmatórea interpelatiune:

E adeveratu, ca pre cându lucratorii nostri suntu fâra lucru sî espusi la miseria, fabricele cari se ajuta din partea regimului pre cale directa séu indirecta, si alti intreprindietori de lucruri publice chiama in tiéra lucratori straini, ba ca chiaru ministeriulu de comunicatiune a facutu in tempulu din urma togmele mari la fabrice esterne?

Are ministrulu de cugetu a se ocupá de acést'a intrebare câtu mai curendu sî a cautá unu medilocu aptu spre a departá periculului ce amerintia pre locuitorii din capitala?

Interpelatiunile se voru substerne in scrisu ministriloru respectivi.

Svetozar Mileticiu substerne urmatórea propunere de conclusu:

„Ministrulu de interne se aviséza a raportá câtu mai curendu asupr'a plansórei data lui de cetatea reg. Neoplant'a in 14 Iuniu anulu trecutu, relativu la ilegalitâtile comise dupa cum se presupune de comisariulu reg. Br. Lad. Majthényi, in sensulu raportului de atunci?“

Propunerea de conclusu se va tiparí sî discutá dupa regulamentulu casei.

Referintele Lad. Szögyéni anuncie, ca deputatulu nou alesu s'a verificatu si s'a datu sectiunei VIII.

Ref. Ales. Máday substerne raportulu comissiunei centrali despre: § 54 din legea notariale predatu ei spre o nóua redactiune.

Se va tiparí sî se va pune la ordinea dilei la tempulu seu.

Cas'a trecendu la ordinea dilei ia in desbatere seri'a 42 a petitiuniloru intrate.

Petitiunile se predau ministriloru respectivi.

Urmédia raportulu comissiunei de revisiune asupr'a computuriloru din 20 Aprilie 1872 pâna la 31 Iuliu 1873. Cas'a aprobandu raportulu lu ia spre scintia sî incuviintiéza casariului absolutoriulu cerutu.

In fine se primescu paragrafii din proiectulu de lege relativu la mesurìle luande pentru impedecarea bólei orientali de vite in testulu care l'a datu comissiunea din nou.

Siedinti'a se inchide.

Discursulu dlui dep. Dem. Bonciu

rostitu in sied. din 4 Maiu a Camerei deputailoru.

On. Camera! In dóue puncte me invoiescu sî eu cu parerea condeputatului Máday adeca: sa se conserve unitatea sî constitutiunea tierei, apoi ca testulu formulatu si recomendatu de comis. centrale nici eu nu-lu primescu, bine ca acel'a stà mai aprópe de parerea mea decâtu votulu separatu sustienutu de dlu dep. Maday, ne departâmu inse fórte unulu de altulu pentru ca eu nu primescu propunerea d-sele precum nu primescu nici a comissiunei centr. câci precum de o parte insumi recunóscu si voiu cá sa recunósca sî altii esigentiele statului, asiá de alta parte desaprobu cu resolutiune acea directiune sî acele intentiuni cari tindu a restringe drepturile natiunalitâtiloru date prin lege si a impedecá esecutarea loru, din acésta causa luându cuventulu pentru motivarea contr'a propunerei mele, cu durerós'a espresiune a sentieminteloru mele patriotice facu acést'a, pentru ca vedu si semtiescu, apoi din espunerea antevorbitoriului, trebuie sa semtiescu ca esista la unii directiunea şi propensiunea ce duce nu spre apropiare, ci spre indepartare dela scopulu doritu de toti de a ajunge in asta patria la multiamire comuna la alipire câtra viéti'a de statu sî in fine, la consolidarea statului. (Aprobare.) Multiamirea popóreloru sî alipirea loru câtra statu, nu prin legi, nu prin fortia sî rigóre se póte ajunge, ci numai prin atari dispusetiuni legali facute cu bun'a intentiune cari deriva naturalminte din principiele enunciate in legile fundamentali. — Acelu toriute, care s'a pornitu in acésta cestiune, deriva, dupa a mea parere dintr'unu punctu de plecare cu totulu ratecitu, pentru ca acei domni, cari cugeta astu-feliu, ide'a statului ungurescu o confundu cu idei'a natiunalitâtiei magiare, sî se pare ca pornescu din dorinti'a, cum aru poté sa fia mai fericita constelatiunea acestei patrie. De aru fi vorb'a de pie desiderie, intrebându-se cine-va eu inca dîcu, ca firesce mai bine aru fi cându toti cetatienii patriei aru fi de acel'a-si soiu sî de aceeasi limba, inse nu este asia sî este imposibile cá sa fia asiá, prin urmare a porní dupa dorintia si a uitá din socotéla pre factorii sî relatiunile faptice ale vietiei, intre cari traimu, credu ca nu este lucru intieleptu, nici de folosu. Nu potu dîce alta, decâtu ca a porní din asemene premise, este invederata amagire.

Durerosu lucru este, ca acestu torinte de unu tempu incóce s'a pornitu pre totu terenulu vietiei sociale sî cu preferintía in dîuaristica, amu esperiatu — sî acest'a nu este spre folosu, — ca de câte ori este vorb'a de vre-o lege, se pretinde, cá cestiunea sa se deslege din punctu de vedere natiunalu magiaru. Ásiá cându dîuaristic'a tratédia cestiunea de arondare, asiá cându erá vorb'a de organisarea judecatorieloru, asiá este in fine acum, cându legea pentru notariatele publice se afla in discusiune. Credetí-me domniloru, ca acésta politica nu este de nici unu folosu, câci, lasa ca acesta tendintia nu se póte realisá, intr'atât'a este stricaciósa, ca interita spiritele, sguduie liniscea sî starnesce iritatiunea, — celu putienu asiá credu eu, — chiaru intru inimile celoru ce nutrescu increderea câtra statulu ungurescu.

Premitiendu acestea, voiu spune acum scurtu, pentru ce eu nu potu sa primescu propunerea comissiunei centr. Puru sî simplu pentru cuventulu ca comissiunea centr. n'au fostu cu luare aminte la cele ce se dîsese aici in camera cându cu ocasiunea trecuta se discutase acésta cestiune. Comissiunea centr. n'au urmatu strinsu dupa indrumarea camerei, n'au urmatu in spiritulu discursuriloru rostite sî a nume nu in spiritulu celoru dîse de dd. dep. C. Tisza, Zsedényi sî de dlu ministru alu justitiei. — Comiss. centr. cu tóte ca intru indrumare se dîce espresu cá proiectulu de lege sa se formuledie conformu §-lui 44 art. de lege din 1868 si §. 4, art. de lege din 1869, au aflatu cu cale a substituí §. 27 alu legii din 1868.

Permite-mi inse dloru, ca se afirmu ca acest'a nu are locu in §. 2 pentru ca prin acest'a numai cualificatiunea se determinà, adeca: notariulu publ. póte fi ori-care cetatianu, care pricepe limb'a ofic. a statului, etc. Dara §. 27 alu legii de natiunalitate vorbesce nu numai de cualificatiune, ci sî despre indetorirea guvernului de-a numí oficiali cari intielegu limb'a tienutului resp. Acest'a inse nu e cualificatiune ci instructiune ministrului. Provocarea ce se face la passulu unde e vorb'a sî despre numirí, aru avé locu numai in §. 7. Asemene este prevediutu in lege cu privire la cualificatiune, ca numai acei'a potu sa fia judecatori, cari suntu in stare de-a pliní prescriptele art. de lege XXXXIV din an. 1868. Aici inse legislatiunea n'au aflatu cu cale a se provocá la § 27 ci s'a provocatu la legea intrégа, care prescrie, cá in contactu of. cu natiunalitâtile deregetorii sa se servésca de limb'a acelor'a si protocólele sa se compuna asemene in limb'a pârtiloru. Prin urmare la §. 2 amu onórea a face emendamentulu, cá provocarea la § 27 alu legii de natiunalitate sa se lase afara.

Cu privire la §. 7 unu domnu deputatu din comis. centr. au meditatu asupr'a lucrului si au formulatu unu emendamentu care dupa a mea parere respunde atâtu la cerintiele statului câtu sî la pretensiunile natiunalitâtiloru sî marturisescu cu sinceritate ca 'mi pare reu cumca nu a fostu primitu si ca prin urmare me vediu silitu a face insu-mi unu emendamentu totu in acelu intielesu, — caus'a pentru care nu au fostu primitu acelu emendamentu abiá póte fi alt'a decâtu ca facându se o contrapropunere in intielesu cu totulu contrariu, comissiunea centr. au aflatu cu cale a cercá calea de medilocu si de aici se splica neprimirea. Insusi dlu ministru de justitia inca esprese dorinti'a sea de-a se pliní tóte cerintiele sî déca totusi emendamentulu facutu in spiritulu paragrafului formulatu de ministru, caus'a, precum dîsei nu póte fi alt'a de câtu contr'a propunerea.

Déca din legile anteriori se va scirbá câte unu dreptu prin legi posteriori,

---

reversatu cu prisosintia, nu mai dubit'a despre impecarea cu Ddieu.

Ci, unde este dara Duchulu sântu? Atunci, fórte nimeritu aru poté cine-va obiectá, a fostu intru adeveru de fatia, câci se faceau atâtea minuni, cându se sculau morti sî se curatiéu leprosi. De unde potemu noi asiá dara documentá, ca inca sî noi avemu pre Duchulu sântu? Nu ve temeti, ve voiu aretá, ca sî in noi este Duchulu sântu. Inse cum sî in ce modu? Déca duchulu sântu nu aru fi intru noi, cum s'aru fi potutu curatí de pecate toti acei'a cari s'au botezatu intru acésta nópte[1]) câci fâra poterea Duchului sântu, nu se póte intemplá curatire de pecate. Acést'a resulta din cuvintele lui Paulu: „Eramu sî noi órecându fâra de minte, necredinciosi, ratecindu-ne slugindu la totu feliulu de pofte; dupa ce inse s'a aretatu bunatatea iubitoriului de ómeni Ddieu, mantuitoriului nostru; ne-amu mantuitu nu din lucrurile dreptâtiei facute de noi, ci din mil'a lui prin bai'a nascerei de a dóu'a sî innoirea sântului Duchu. (Tit. 3 3—5). Sî in altu locu dice: „sa nu ne insielâmu: nici curvarii, nici slugitoril idoliloru, nici adulterii, nici malachii, nici sodomenii, nici furii, nici betivii, nici rapitorii, nici ocaritorii, voru mostení imperati'a lui Ddieu“ (I Cor. 6. 9). Vedi cum aduce inainte tóte speciele de reutâti? „Sî astu-feliu au fostu unii din voi, dara v'atí spalatu, v'ati santitu, sî v'ati indreptatu.“ — Cum? togmai acea este intrebarea, ca óre amu depusu prin duchulu sântu tóta reutatea? Asculta: „voi v'ati santificatu sî indreptatu, intru numele Domnului Iisusu Christosu, sî in duchulu Ddieului nostru: Vedeti, ca duchulu sântu a stersu tóta reutatea?

Unde suntu acum cei ce defaima demnitatea duchului sântu? Câci déca elu iérta pecatele, atunci este fâra causa defaimatu din partea ereticiloru; déca noi nu amu avé pre sântulu Duchu, nu amu poté numí pre Iisusu Domnu. „Câci nimeni nu póte dîce ca Iisusu este Domnulu, decâtu prin Duchulu sântu.“ (I Cor. 12. 3). Déca sântulu Duchu nu aru fi intru noi, atunci credinciosii nu aru polé chiamá pre Ddieu. Noi dîcemu: „Tatalu nostru, carele esti in ceriu.“ Precum nu potemu numí pre Iisusu Domnu fâra de Duchulu sântu, togmai asiá nu potemu fâra de densulu nici pre Ddieu a-lu numí tata. De unde este acést'a invederatu? din cuvintele Apostolului: Iéra fiindu ca sunteti fii, a tramisu Ddieu pre duchulu fiului seu in animele vóstre, care striga: „Abba Parinte.“ (Gal. 4. 6). Cându tu asiá dara numesci pre Ddieu: Tatalu teu, cugeta ca acestu nume i-'lu poti atribuí din indemnulu duchului sântu. Cându Duchulu sântu nu aru fi, atunci nici duchulu intielepciunei sî alu sciintiei aru fi in biserica, „de óre-ce prin Duchulu sântu se dà unui'a duchulu intielepciunei, iéra altui'a cuventulu cunoscintiei“ (I Cor. 12. 8) De nu aru fi Duchulu sântu, nu aru fi pastori sî invetiatori in biserica, câci, dupa cum dîce Pavelu apostolulu, si pre acesti'a Duchulu sântu i-a asiediatu: „preste cari duchulu sântu v'a pusu pastori si episcopi“ (Fap. 20. 28). Déca duchulu sântu nu aru fi in acestu parinte sî invetiatoriu comunu alu vostru, cându cu putienu mai inainte suindu-se in scaunu, v'a impartasitu pacea, nu i-ati fi respunsu: „Sî cu duchulu teu.“ Asiá i respundeti, nu numai cându se inaltia la tronulu seu, cându ve agraiesce, cându se róga pentru voi, ci sî cându sta la altariulu sântu adunendu jertf'a cea infricosiata, (cei câror'a li e iertatu acestu misteriu, sciu ce dîcu). Elu nu se atinge mai intâiu, de cele de pre altariu, pâna cându n'a rugatu pre Domnulu pentru grati'a vóstra, sî voi a-ti intonatu: „Sî cu Duchulu teu.“ Prin acésta aclamatiune, ve aduce aminte ca omulu presentu nu face nimicu, ca darurile cari stau inainte nu suntu merite ale unui omu, ci ca grati'a sântului Duchu, este de fatia, sî pogorindu-se preste toti, indeplinesce acésta jertfa misteriósa. Ce e dreptu ca noi vedemu numai unu omu, inse Ddieu este care lucra prin acel'a. Deci nu cautá la natur'a acelui'a pre care lu ai inaintea ochiloru, ci la grati'a nevediuta. — Pre acestu santu altariu nu e nimicu omenescu. Déca duchulu sântu nu aru fi de fatia, nu aru sustá biseric'a; in ce óra inse acést'a susta, este invederatu, ca acel'a este.

---

[1]) Cu alusiune la botezarea catechumeniloru, care cum scimu, se botezau, dupa ce au fostu pregatiti mai indelungu, totu iu dîlele spre serbatori mari. De ací apoi tipiculu bisericei dispune a se cantá in dîu'a de prasnicu: „Câti in Christosu v'ati botezatu.“ Acei'a, cu deosebire la Pasci, preste tóta septamân'a portau unu vestmentu albu, de unde: „septamân'a luminata“, sî in cantarea de susu „in Christosu v'ati sî imbracatu.“

lasu cé se judece camer'a, de póte fi de folosu asemene procedura, un'a sciu, ca acest'a teróga atâtu demnitâtii natiunei câtu sî a legislatiunei.

(Va urmá)

Varietâti.

*** Vineri sér'a s'a serbatu, dupa cum anunciaseramu in nrulu trecutu, amintirea de 3|15 Maiu in salonulu „Regele Ungariei.“ Participantii au fostu fórte numerosi, mai cu séma din locu sî pre lânga acesti'a sî din giuru se ădunà o elita frumósa de români, betrâni sî teneri de ambe sexele. Dupa productiunile cele cu reesita buna a le junimei a urmatu jocu, carele a duratu pâna tardîu in nópte. Din productiuni trebuie sa distingemu modulu celu frumosu de propunere alu dlui Mateiu Vulcanu, carele rostì cuventarea festiva.

*** Intolerantia sasésca. Murindu de curendu in vecin'a comuna Cisnadia unu mosiu românu de vr'o 73 ani, fia privitu sî tractatu dupa cum audîmu de strainu, cu tóte ca cei 43—45 ani din urma ai vietiei sele respectivulu mosiu i-a petrecutu mai neintreruptu in numit'a comuna sî vr'o 30 de ani a intretienutu cu locuitorii din Cisnadia unu comerciu fórte viu de viguri, in urm'a cârei'a a adusu in circulatiune mai multe sute de mii florini in manile vendiatoriloru de viguri. La sarcinele comunale mosiulu nostru a participatu in proportiunea stârei sele, a ingropatu copii sî nepoti acolo sî s'a privitu cá in loculu seu natalu. La inmormentarea lui inse afara de o biata sasca betrâna sî de neamurile sele nice macaru unu sasu nu l'a onoratu cu petrecerea la mormentu, dovada viua acest'a destulu afara de alte multe, ca unu românu in numit'a comuna nici nu s'a potutu, nici nu se va potea dupa aceste premise indigená. Esplicatiunile le lasâmu se sî le faca fia-care.

*** Intemplare infioratória.) In anulu 1871, unu june din Veresimortu au luatu in casatoria pre o féta juna din Feldiór'a secuiésca, carea dupa casatoria ne mai potendu suferí tiraniele sociului seu, dupa doi ani de dîle s'au reintorsu dimpreuna cu copil'a ce au avutu la mama-sea in Feldiór'a-secuiésca; in nóptea de 27 spre 28 ale lui Aprilie c. n. a. c. cându vijoli'a ventului erá in potere grozava, s'au dusu mentiunatulu la soci'a sea (carea locuiá la mama-sea intr'o cascióra de o parte a comunei Feldiór'a-secuiésca) sî pre ambele femei — (pre soci'a sî pre sócr'a lui) — le-au omoritu, — pre copila o au dus'o la Veresimortu via sî o au dat'o surorei lui se o grijésca; dupa acestea omoritoriulu s'au ascunsu.

De acestu omoru infioratoriu nimenea nu au sciutu nimic'a in comun'a Feldiór'a pâna diminéti'a dupa resaritulu sórelui, cându apoi facendu-se insciintiare la locurile competente, s'au tramisu gendarmi in mai multe pârti spre a cautá pre omoritoriulu, inse nu l'au aflatu pâna in diminéti'a de 29 Aprile c. n., cându apoi l'au aflatu spandîuratu in podulu casei lui. — Este de a se scí, ca in cas'a in a cârei podu s'au spandiuratu nu au locuitu nimenea câci elu (omoritoriulu) de cându l'au fostu parasitu soci'a, si-au parasitu sî cas'a sî locuiá cu o sora a lui, la care lasà fét'a sa i-o grijésca. Loviturile de mórte, ce s'au vediutu in capetele nenorociteloru au fostu de secure.

*** Din Borgo-Prundu ni-se escrie: In urm'a mai multoru ploi, crescù ap'a Bistritiei pâna la torente, esundà semanaturile sî causà multa dauna bietiloru economi. O biata fata orfana din opidulu Borgo-Prundu cu unu frate alu seu, voindu a trece acea apa cu carulu incarcatu cu lemne; furi'a undeloru repedi, le paralisà trecerea chiaru in midiloculu undeloru, sî astfeliu orfan'a juna cadiù victima furibundeloru unde. Frates'o dupa o lupta amara scapà in viétia. Calamitatea in acésta privintia e la usia. Pari-ca Ceres-voesce a-si detrage favorulu prin astu anu. —

Prim'a adunare generala ordinaria a institutului de creditu sî de economii „ALBIN'A“

tienuta la Sabiiu in localulu Asociatiunei transilvane in 25 Martiu 1874.

(Urmare)

Afara de acestu profitu societatea nóstra mai are unu fondu de reserva, care cu adaugerea tantiemei de mai susu a ajunsu cu inceputulu anului, in care ne aflâmu, la cifr'a de 5718 fl. 35 cr.

Dupa tóte aceste ne permitemu urmatórele propuneri:

1. Aprobarea bilantiului sî darea absolutoriului.

2. Incuviintiarea proiectului acum cetitu pentru impartirea profitului, anume cá cele 5% interese dupa capitalulu de actiuni amintite in a dóu'a aline a §. 69 din statute, sa se compute dela inceperea operatiuniloru adeca dela 10 Aprile 1872 sî cá intâiulu nostru cuponu dela 1 Iuliu 1874 sa se rescumpere cu 6 fl. 44 cr.

3. In privinti'a sumei destinate in §. 69 lit. g) a statuteloru pentru scopuri de folosu comunu propunemu urmatórea impartire:

a) Asociatiunei transilvane pentru literatur'a româna sî cultur'a poporului românu din Sabiiu .	100 fl.	— cr.
b) Alumneului natiunalu din Timisiór'a .	100 „	— „
c) Fondului pentru scól'a româna de fetitie din Oradea-mare .	100 „	— „
d) Fondului pentru scól'a româna de fetitie din Clusiu . .	50 „	— „
e) Fondului pentru scól'a româna de fetitie din Abrudu . .	50 „	— „
f) Fondului miseriloru din cetatea Sabiiu .	32 „	89 „
Sum'a .	432 fl.	89 cr.

4. Fipsarea pretiului marceloru de presentia in sensulu §. 46 sî 61 lit. d) din statute.

5. Intregirea Consiliului de administratiune in sensulu §. 34 din statute.

6. Alegerea revisoriloru de comptu conformu §. 61 lit. f) din statute.

Avendu onórea, a supune tóte aceste obiecte deliberârei d-vóstre in siedinti'a de astadi, incheiâmu, dloru actiunari, cu asigurarea, ca sî in venitoriu ne vomu pune tóta posibil'a silintia intru a justificá increderea d-vóstre, a deschide institutului din ce in ce resurse nóue sî a face cá intreprinderea nóstra sa corespunda in totu-déun'a asceptâriloru frumóse puse in trens'a.

Raportulu acest'a se ia spre sciintia placuta.

Se da apoi cetire urmatoriului raportu alu comitetului pentru revisiunea computului:

Onorabila adunare generala!

Denumiti — din partea onorabilului Consiliu de administratiune a institutului de creditu sî economii „Albin'a“ in vertutea §§-loru 62 sî 65 din statute — cá membrii ai comitetului de revisiune, sî supunendu afacerile institutului nostru in toti ramii sei — in sensulu §. 63 din statute antâiu la 24|Fauru 1873, sî a dóu'a óra la 22 Martiu a. c. unei esaminâri rigoróse, ne-amu convinsu, ca tóte estractele consuna intru tóte sî deplinu atâtu cu cartea principale tienuta in ordine esemplaria, câtu sî cu cele-lalte registre.

Esaminandu adeca computulu asupr'a operatiuniloru anului primu, amu confruntatu bilantiulu, apoi contulu profitului sî perderiloru cu cartea principale sî cu registrele, sî facendu insî-ne probe particulari ne amu convinsu despre perfecti'a consonantia a acelor'a cu cuprinsulu cârtiloru; ce amu sî confirmatu cu subscrierile nóstre.

Ne permitemu deci propunerea, cá onorabil'a adunare generale sa binevoiésca a aprobá computulu pre tempulu dela 10 Aprile 1872 pâna la 31 Dec. 1873, si a dá consiliului de administratiune absolutoriulu recerutu.

In urma ne vedemu indemnati sî cu ast'a ocasiune a pune in vederea onorabilei adunâri generali maritele cele multilaterali ale d-lui directoru Visarionu Romanu dovedite in modu eclatantu, cum sî a dá espressiune recunoscintiei binemeritate intregului personalu de oficiali ai institutului pentru zelulu loru de activitate sî ordine, dupa ce preste totu ve potemu relatá numai lauda asupr'a intregei manipulatiuni.

Sabiu, in 23 Martiu 1874.

Augustu Senor m. p.
Ioane Bradu m. p.
Georgiu Mateiu m. p.

Adunarea apróba in unanimitate bilantiulu presentatu sî acórd'a Consiliului de administratiune absolutoriulu pre tempulu de operatiune pâna la 31 Decembre 1873. Asemene esprime recunoscintia directorelui sî oficialiloru institutului.

Presidiulu pune la ordinea dîlei punctele singuratice din raportulu consiliului de administratiune evidente mai susu, cari, dupa desbatere premerse, se primescu; astu-modu intâiulu cuponu alu institutului dela 1 Iuliu 1874 se va rescumperá cu 6 fl. 44 cr.

In sensulu §. 46 din statute se fipséza pretiulu marceloru de presentia pentru anulu urmatoriu cu 2 fl.

Se procede apoi la intregirea Consiliului de administratiune prin alegere de doi membrii cum sî la alegerea comitetului de revisiune pentru anulu urmatoriu.

Resultatulu alegerei e urmatoriulu:

In consiliulu de administratiune:

Vincentiu Babesiu alesu cu 130 voturi.
Ioane Pop'a „ „ 129 „

In comitetulu de revisiune:

Augustu Senor alesu cu 139 voturi.
Georgiu Mateiu „ „ 119 „
Ioane Bradu „ „ 109 „

Iéra cá suplenti:

Ioane Cretiu alesu cu 116 voturi.
Basiliu Petri „ „ 100 „

Adunarea esprime Pré-Ilustrei familie de Mocioni sî in particularu presiedintelui institutului Ilustritâtiei Sele dlui Dr. Alessandru Mocioni recunoscintia sî multiamita pentru insemnatoriulu concursu datu la fundarea institutului nostru sî la norocós'a invingere a greutâtiloru in primulu periodu de operatiune.

Presiedintele inchide adunarea denumindu de verificatori ai protocolului adunârei pre dd. Baronu Ursu, Ioane Hanni'a sî Antoniu Bechnitiu. (Va urmá.)

Raportu comerciale.

Sabiiu 15 Maiu n. Grâu 4 fl. 67 xr. frumosu, 7 fl. 13 xr. mestecatu, 6 fl. 80 xr. cualit. infer.; secar'a 5 fl. 7 xr. pâna 4 fl. 80; orzu 4 fl. 33; ovesu 2 fl. pâna 1 fl. 3 xr.; cucuruzu (porumbu) 3 fl. 87—4 fl. — xr.; cartofi 1 fl. 73 xr. galét'a austriaca. Cânep'a 18—20 fl. maj'a.

Lintea 6 fl 67 xr.; mazarea 6 fl. 67 xr., Fasolea 5 fl. 67 xr.

Fenu legatu 1 fl 30, nelegatu 1 fl. 10 xr., paie lungi 80 xr., scurte 70 xr, maj'a.

Lemne de focu 8—10 fl. stang. austr.

Carnea de vita 18—22 cr. p., de porcu 28 xr. Unsórea 79 xr. pâna la 1 fl. 20 cup'a.

Burs'a de Vien'a.

Din 3/15 Maiu 1874.

Metalicele 5%	69	10
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	74	35
Imprumutulu de statu din 1860 . . .	105	50
Actiuni de banca	979	—
Actiuni de creditu	220	50
London	111	75
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	74	75
„ „ „ Temisiorene	73	75
„ „ „ Ardelenesci	71	—
„ „ „ Croato-slavone	76	—
Argintu	106	—
Galbinu	—	—
Napoleonu d'auru (poli)	8	95

Nr. 52/1874.

Edictu.

Prin care Mari'a Avramu Floasiu casatorita Atanasiu Lupea din Galesiu scaunulu Selistei, carea de 9 ani a disparutu fâra a se sci loculu aflârei ei, se provóca, cá in terminu de unu anu dela datulu de fatia sa se infacisieze naintea forului matrimoniale subscrisu, ca pentru la din contra, procesulu divortialu intentatu asupr'a ei, se va otarì dupa prescrisele canonice sî in absenti'a ei.

Sabiiu in 30 Aprile 1874.

Forulu matrimonialu gr. or. alu protop. tractului Sabiiului I.

(1—3)

Anunciu.

Inaltulu Ministeriu reg. ung. de agricultura, comerciu sî industria cu resolutiunea sea din 22 Aprile a. c. Nr. 2724 a concesu comunei nóstre Ded'a comitatulu Turdei-superióre, tienerea de terguri septemanarie impreunate cu terguri de vite in tóta Lunea.

(1—3.

Togm'a acum a aparutu

CART'A UNGARIEI

pentru scólele poporali in limb'a româna

de

EUGENIU BORDEAUX,

Editiunea a dóu'a indreptata, dupa prescrisele inaltului ministeriu de culte sî instructiune publica; *cu date statistice, consemnarea episcopieloru tuturoru confessiuniloru, sî cu date istorice vechi.*

Pretiulu cartei, colorata sî intinsa pre pandia pentru impaturatu e 7 fl. 60 xr. v. a.; colorata finu cu demarcarea comitateloru e 8 fl. v. a.

Unicului depositu pentru tierile Corónei ung. la

F. Michaelis in Sabiiu,

(Piati'a mica Nr. 12.)

Cei ce dorescu potu primí cart'a sî necolorata sî neintinsa pre pandia, pre lânga unu pretiu corespundietoriu. (2—3)

Celu mai nou sî mai mare depositu de orológe in Sabiiu.

la

IOHANN BUSCHEK

orologieriu,

Uliti'a Cisnadiei Nr. 16 vis-a-vis de Hotelulu: „La Corón'a Ungariei“.

Recomenda orologele sele de auru sî argintu de I calitate, de Genf, alese personalminte sî probate prin oficiu, cu garantia de 1—2 ani.

Orologie de argintu cu câte fl. 13, 14, 16, 18, 20, 24, 26, 28, 30—40.

Orologie de auru cu câte fl. 28. 30, 32, 34, 36, 40, 45, 50, 60, 70—150,

De I calitate orológe cu pendulu, o decóre pentru ori-ce locuintia cu câte fl. 28, 30, 32, 34, 36, 38, 40, 44, 46, 50, 60, 70—150.

Orológe de biroulu francesu, de marina sî desteptatórie (Wecker) etc.

Lantiuri de auru sî argintu, probate prin oficiu sî adeca: Lantiuri de argintu cu câte fl. 3, 4, 5 pâna la 12, de auru: Lantiuri de gâtu cu câte fl. 32, 34, 36, 40, pâna la 80 sî 150.

Reparaturele se facu dupa modulu celu mai nou solidu sî cu garantia de unu anu.

Pretiu curinte mai detaiatu gratis et franco.

(3—20)

Avisu pentru dame.

Subscrisele prin acést'a aducu la cunoscinti'a P. T. publicu, cá — pentru sesonulu incepetoriu de véra — s'au provediutu cu unu sortimentu de cele mai nóue marfuri de moda pentru dame. Alegerea stà la dispositiune.

Comissiuni din afara se efeptuescu promptu sî spre multiamire.

Pentru acést'a garantéza:

Sabiiu in 25 Aprile 1874.

Iosefine Wegmuth

sî sororile sele.

(Strad'a Cisnadiei Nr. 26.)

(3—3)

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.**

Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Dominec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei sî pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 36. ANULU XXII.

Sabiiu in 9|21 Maiu 1874.

Scurta reflessiune.

„S. D. Tageblatt“ afla cu cale a face din o modesta serbare a junimei nóstre studióse de aici, ce avù locu in 3 Maiu st. v., o formale demonstratiune politica din partea româniloru, trambitiandu-o in unu articulu de fondu in modulu celu mai bombasticu. Numit'a fóia incepe cu serbarea natiunale in biseric'a „catedrale metropolitana“, carea biserica noi, durere! déca nu o avemu inca, intre alte este si caus'a aceea, ca cetatea nici pâna in dîu'a de astadi nu s'a aflatu dispusa de a dá unu locu corespundietoriu pentru edificarea unei „catedrale metropolitane“; cu tóte ca multu bine are cetatea nu numai dela cetatienii români permanenti in Sabiiu, dara sî dela adunârile cele multe bisericesci, cari se tienu ací, precum sî dela junimea cea numerósa româna, carea se aduna in giurulu centrului nostru bisericescu spre a-si completá studiele sele, dara sî dela concursulu celu mare alu românloru din giurulu Sabiiului, carii au contribuitu sî contribuie sî in dîu'a de astadi la industri'a cetatienimei si a „milionariloru“ sasi din apropiarea Sabiiului. Dealtmintrea multiamimu pentru afectiunea neasteptata a foiei susu atinse câtra români sî amu dorí cá afectiunea acést'a sa fia mai durabile decâtu sarutârile din 1848, mai sincera decâtu procedur'a din 1850 *) sî reichensteinisarea din 1863/4. Sî déca este, acea ce trebuie sa fia, cá sa tragemu velulu uitârei preste tóte cele din trecutu, românii suntu gat'a a intinde mân'a spre a zidí bunastarea patriei in cea mai deplina armonia sî concordia cu toti conlocuitorii din trens'a, fia ei de ori-ce natiunalitate. Acest'a a fostu, este sî va fi, ide'a conducetória in vederile nóstre politice, o idea, carea 'si are radacin'a sea in caracterulu poporului românu, carele cu o tenacitate de feru si-a pastratu patriotismulu neinfrântu prin vicissitudinele a optspredíece seculi sî carea s'a luatu de principiu fundamentale la procederea româniloru sî in anulu celu memorabile dela 1848. Acést'a curatu sî limpede o dorimu sî asteptâmu sî dela altii.

Pre câtu suntemu dara de cu recunoscinti'a fóiei susu amintite pentru ca a luatu, in modulu aretatu, actu despre, cum amu dîsu, modest'a serbare, pre atât'a amu dorí, cá spre ajungerea scopului, ce credemu ca 'lu urmarimu toti câti ne numimu fiii patriei, sa lucrâmu din tóte poterile spre a oblí diferintiele dintre diversele natiunalitâti, nu inse sa le marimu, ameníntiendu de o parte sî de alta parte, dandu lucruriloru alta fatia de cum este in realitate.

Eramu cu multu mai multiamiti, déca articululu din cestiune tratá lucrulu asiá dupa cum a fostu, câci folosea fórte multu in tóte directiunile.

Principele Milanu a sositu Dumineca in Bucuresci. „Pressa“ intempina in Nr. seu din acea dî, art. din dîu'a precedenta, pre inaltulu óspe cu urmatórele:

Mâne Dumineca (4 Maiu) va sosí in Bucuresci A. S. principele Milanu alu Serbiei M. S. domnitoriulu, insotitu de d. generalu Florescu sî d. maresialu alu curtiei domnesci, va intempiná pre A. S. principele Milanu la Giurgiu pe unde se voru intórce in capitala, intre órele 1 sî 2 dupa amédi.

Suveranulu Serbiei facendu acésta visita suveranului Romaniei sî indata dupa visit'a dela Constantinopole, voiesce a aretá româniloru ca nimicu nu-lu póte face a uitá legaturíle de amicitia traditionale sî de interese comune ce léga pre cele dóue popóre vecine, cari au traitu de seculi in armonie sî care, precum au avutu acelea-si suferintie in trecutu, au sî acelea-si aspiratiuni in viitoriu. De acea M. S. domnitoriulu sî natiunea intréga voru primí cu bratiele deschise sî voru serbatorí din tóta inim'a pre suveranulu buniloru nostri vecini serbi. Poporulu nostru va salutá cu tóta inim'a sî veselia pre A. S. principele Milanu, care dupa mama este de origine românu, sî care dupa ce a cunoscutu Romani'a fiindu copilu, o revede astadi cá suveranu alu Serbiei.

Salutâmu sî noi cu cea mai viua placere venirea principelui Milanu in medilocului nostru, sî credemu ca prin acést'a suntemu totu deodata echo alu sentimenteloru intregei natiuni române.

In siedintiele loru de astadi camer'a sî senatulu, aflându despre venirea principelui Milanu, au decisu in unanimitate cá biurourile presidentiale sî câte o deputatiune trasa la sorti sa mérga cá din partea representatiunei natiunale la palatu sa felicite de buna venire pre A. S. principele Milanu.

Aflâmu cu multiamire ca A. S. principele Serbiei va stá mai multe dîle in medilocului româniloru, care 'lu voru serbatorí nu ne indoimu, cu inima voiósa sî cu cea mai mare bucurie.

Tóte confessiunile si-au ridicatu vócea loru in contr'a proiectului ministerialu de lege pentru scólele medii aparendu-si autonomi'a loru.

Intrebâmu, ca a facutu ce-va senatulu scolariu alu consist. nostru archidiecesanu gr. or. in cestiunea acést'a, spre aperarea autonomiei scóleloru nóstre confess. medii sî a sacrificieloru aduse de câtra crestini: gr. or. pentru acelea?

Asceptâmu grabnicu respunsu.

Sabiiu in 6|18 Maiu.

Unu S.—nu.

Nóu'a impartire teritoriale a Transilvaniei.

(Urmare.)

Dupa statorirea principieloru schitiate mai susu subcomitetulu a trecutu la aplicarea loru practica sî a luatu la desbatere acele determinatiuni din proiectulu de lege substernutu de câtra ministeriulu de interne, cari privescu cercurile dincolo de délulu mare. 1. Subcomitetulu nu tiene de corespundietória impreunarea comitatului Zarandului cu alu Hunedórei, fiindu ca e tema, ca elementele ce constitue esclusivu comitatulu Zarandului, aducendu-se in Hunedór'a, voru conturbá ací in mesura mare ecuilibrulu natiunalu. Dara in interesulu administratiunei e profitabilu, a incorporá scaunulu Orestiei la comitatulu Hunedórei, fiindu ca elu sî asiá se tiene prin interesele comunicatiunei sî comerciului sî prin positiunea sea teritoriale de acest'a sî forméza dupa natur'a sea o parte intregitória din trensulu. E adeveratu, ca scaunulu Orestiei astadi se tiene inca de fundulu regiu, prin urmare cade in acea categoria pusa de subcomitetu despre carea s'au dîsu, ca impreunarea elementeloru straine sa se incungiure dupa câtu se va poté. Dara dupa cum amintiramu positiunea naturale a scaunului Orestiei, atingerea lui de tóte dîlele cu comitatulu Hunedórei eschide ori ce alta combinatiune, asiá incâtu subcomitetulu credea, ca va detrage din posibilitatea unei administratiuni mai bune, déca n'aru fi pronunciatu necesitatea incorporârei lui la comitatulu Hunedórei.

Subcomitetulu doresce ce e dreptu, cá sa se incungiure dupa câtu se va poté impreunarea elementeloru straine, dara densulu privesce scaunulu Orestiei togm'a de unu atare, unde incéta marginile posibilitâtiei, pentru ca scaunulu Orestiei cu micimea sea estraordinaria sî numerulu celu neinsemnatu alu poporatiunei sele nu se mai póte sustiené sî s'aru poté adauge numai la Sabiiu, respective la fundulu regiu, ceea ce inse aru fi impreunatu cu o insarcinare prea mare pentru poporatiunea din scaunulu Orestiei, intru câtu acést'a s'aru adauge la unu punctu centralu, care e fórte departatu de ea sî la care nu-o duce nici unu interesu; cu unu cuventu, combinatiunea din urma e lipsita de tóte conditiunile oportunitâtiei geografice sî administrative.

Afara de cele dîse mai susu mai pledéza pentru impreunarea scaunului Orestiei cu comitatulu Hunedórei inca sî impregiurarea, ca cea mai mare parte din poporatiunea acestui scaunu doresce cu bucuria acést'a impreunare sî ca in cele dóue municipie amintite relativu la raporturile dreptului de posesiune sî la dreptulu privatu nu dâmu preste atari esceptiuni, cari aru meritá o deosebita consideratiune; e fapta sî aceea, ca teritoriulu amintitu fiindu in strensa legatura s'a tienutu intr'unu tempu, in decursulu mai multoru diecenie de unulu sî acel'a-si cadru de administratiune sî nenumeratele interese comune basate in relatiunile firesci ale ambeloru municipie sî desvoltate din atingerea de tóte dîlele au impedecatu frecârile sî au facutu posibila administratiunea.

Subcomitetulu nu scapà din vedere nici acea impregiurare, ca prin unirea scaunului Orestiei comitatulu Hunedórei sî va inmultí in modu considerabilu inteliginti'a sî elementulu cetatienescu, ceea ce dupa interesele identice ce le au ambele municipie va fi numai favorabilu penselvguvernamentu.

Dreptu aceea comitetulu nu se póte invoi cá comitatulu Zarandu sa se impreune cu comitatulu Hunedórei, afla inse in interesulu administratiunei, cá scaunulu Orestiei sa se incorporeze la comitatulu Hunedórei.

In intielesulu proiectului de mai susu facutu de câtra subcomitetu acestu municipiu cu numirea: comitatulu Hunedórei, cu loculu functiunei in Dev'a, va cuprinde unu teritoriu de aprópe 120 mile cuadrate constandu din 215,000 suflete sî solvindu contributiune directa 470,000 fl. v. a.

2. Subcomitetulu nu potù acceptá din asemene consideratiuni nici comitatulu cetatiei de balta proiectatu decâtra ministrulu de interne, asiá precum e proiectatu sî anume nu se potù invoí, cá intregu comitatulu cetatiei de balta de acum sa se impreune cu comitatulu Albei inferióre, fiindu ca prin acest'a s'aru infiintiá unu comitatu atâtu de estinsu sî inpoporatu, câtu cu privire la relatiunile Transilvaniei ce nu motivéza atari comitate mari, numai va ingreuná administratiunea.

Comitetulu afla a fi motivata impregiurarea, cá acea parte din comitatulu cetatei de balta de acum, care dupa natur'a sea gravitéza câtra comitatulu Albei inferióre, prin urmare partea apuséna ce incepe la Cetatea de balta sa se unésca cu comitatulu Albei-inferióre, fiindu ca comitatulu Cetâtiei de balta de acum nu se póte sustiené cá municipiu independinte parte pentru ca configuratiunea sea verita fiindu intre alte municipie nu se póte arondá in modu ratiunalu, parte pentru ca estensiunea, poporatiunea sî capabilitatea sea de contributiune e neinsemnata.

Aceeasi parere impartasiesce subcomitetulu sî cu privire la scaunulu Ariesiului, care asemenea trebuíe sa se distribue sî anume astfeliu, cá jumetatea sea mai mare, ce gravitéza câtra comitatulu Albei-inferióre, sa se incorporeze la comitatulu acest'a, o parte mai mica inse, alu cârei centru de greutate cade mai tare spre Turd'a, la comitatulu Clusiului.

Subcomitetulu pre departe nu e nici de parerea, cá sa se adauge la comitatulu Albei-inferióre, asemenea sî unele pârti din comitatulu Turdei cari in respectu geograficu se tienu mai multu de comitatulu Albei-inferióre sî suntu despartite de Turd'a si Colosiu prin greutâtile insemnate ale tereuului, precum e: districtulu Torozkó sî acea parte din comitatulu Turdei, ce se estinde aprópe pâna la Topanfalva in teritoriulu comitatului Albei inferióre; dara acele pârti din comitatulu Albei-inferióre, cari se estindu in teritoriele scaunali Sebesiu si Sabiiu, despartiendu-se de câtra olalta trebuie sa se dee aceloru comitate in alu câroru teritoriu se estindu.

Pentru municipiulu arondatu in modulu acest'a numirea: „Comitatulu Albei-inferióre“ trebuie sa remana si pentru insemnatatea sea istorica, ce o avù acestu comitatu in desvoltarea teritorieloru dincolo de dealulu mare.

Loculu pretorialu aru fi sa fia celu de acum, adeca Aiudulu.

Acestu comitatu constituitu pre basea propuneriloru facute mai susu de subcomitetu va constá din aprópe 100 mile cuadrate cu o poporatiune de 300,000 suflete sî va solví o contributiune de 620,000 fl.

3. Comitatulu Turd'a dupa parerea subcomitetului nu se póte sustiené din consideratiuni câtra administratiune. Acestu comitatu se estinde in o dunga angusta pâna câtra capulu resariténu alu Transilvaniei; e caracteristicu, ca (acestu comitatu) a avutu dóue locuri pretoriali Turd'a sî Reginulu, propriaminte inse unulu. Spre média-nópte forméza loculu pretorialu alu comitatului Albei-inferióre, spre média-dî Clusiulu atari puncte centrali firesci pentru acestu teritoriu, câtu formarea unui comitatu sanatosu sî plinu de viétia intre aceste dóue impregiurulu unui alu treilea centru e imposibila sî fâra de acést'a sî motivata. Unu comitatu, alu cârui estindere in lungime e cam 40 mile, latîmea inse numai 1—3 miluri, nu se póte sustiené déca acésta configuratiune deosebita nu este motivata nici prin consideratiuni geografice si de comunicatiune dara nici prin alte consideratiuni. Deci e neaperatu de lipsa, cá comitatulu Turdei sa se impartiésca sî anume astfeliu, cá teritoriulu seu celu lungu sa se imparta in dóue pârti, partea vestica sa se incorporeze la comitatulu Colosiului, cea ostica inse la comitatulu Reginu formatu in acelu teritoriu.

Preste asemenea desproportiuni teritoriale dâmu sî in comitatulu Colosiului: sî aici se pare a fi neincungiurabila despartirea pârtiloru resaritene, totusi subcomitetulu crede, ca acestu comitatu fiindu Clusiulu cá punctu centralu de o insemnatate remarcabila sa nu se tréca cu vederea, ci (subcomitetulu) e de parere, ca din partea apuséna a Turdei sî din partea scaunului Ariesiulu neincorporata la comitatulu Albei inferióre, care gravitéza câtra Turd'a, respective câtra Clusiu, sa se formeze unu comitatu rotunditu, usioru de administratu, provediutu in destulu cu linii de comunicatiune sî din punctu de vedere alu raporteloru natiunalitâtiloru destulu de vitalu.

---

*) Se dîcea pre atunci óre unde intr'unu actu sasescu: „Da der Walache von Natur aus träge und feige ist . . . .“ („De óre-ce românulu e lenesiu sî fricosu dupa natur'a lui. . . . .“ sî apoi a urmatu desarmarea confiniariloru (granitieriloru) români, alaturea cu cei secuiesci, carii atunci erau rebeli.)

Loculu oficialu alu acestui comitatu, in care sa se sustiena ambele nume Colosiu—Turd'a, sa fia Clusiulu; teritoriulu lui va fi aprópe 160 miluri cuadrate, poporatiunea 340,000 suflete, prestatiunea contributiunei 700,000 fl.

Comitatulu Dobâc'a asemenea nu se potea sustiené cá municipiu independinte sî deosebitu din acele consideratiuni, cari fura decisive la comitatulu Turdei, dupa parerea majoritâtiei din subcomitetu, sî e mai oportunu, cá sa se desparta pârtile lui ce se intindu spre apusu sî sa se incorporeze la Reginu, Gestulu inse sa se impreune cu Soluoculu interioru.

(Va urmá.)

Diet'a Ungariei.

Budapest'a 11 Maiu n. (Cas'a representantiloru.) Dupa deschiderea siedintiei sî autenticarea protocolului din siedinti'a trecuta

Deputatii Capp, C. Dekányi substernu nisce petitiuni in caus'a arondârei municipali.

Dr. Mich. Politu substerne o propunere de conclusu, in a cârei motivare suntu numerate tóte defectele ce bantue justiti'a sî administratiunea din confiniulu militariu. Propunerea indigitéza sî modulu cum se voru poté delaturá aceste scaderi. Propunerea suna:

Cas'a sa esmita din sinulu seu o comissiune de ancheta deosebita constatatória din 11 membri, carea in contielegere cu guvernulu, pre basea dateloru ce stau acestui'a la dispusetiune sî pre basea dateloru din alte pârti sa esamineze din temeiu, dupa ce se voru ascultá deputatii din fostulu confiniu militariu si la casu de lipsa sî alti barbati de incredere, — starea fostului confiniu militariu atâtu din punctu de vedere alu justitiei sî alu administratiunei, câtu sî din punctulu de vedere nationalu-economicu sî de cultura cu consideratiune câtra defectele enumerate mai susu (in motivare) sî câtra altele ce voru mai ajunge la cunoscintia publica din alte pârti, sî sa propuna pâna la cea mai de aprópe sesiune a Casei tóte dispusetiunile necesarie spre a vindecá gravaminele aduse sî a linisci pre locuitorii din pârtile acelea.

Acésta propunere de conclusu se va tiparí sî discutá la tempulu seu.

Dep. Dan. Irányi dupa o scurta motivare substerne urmatórea propunere de conclusu:

De óre ce cris'a de bani sí de creditu tiene de unu anu incóce crescându din dî in dî in modu totu mai spaimentatoriu si casiuna in tóte pârtile societâtiei devastatiuni mari;

de óre-ce afara de acest'a sî parte din acésta causa, parte din caus'a recoltei rele de mai multi ani poporulu mai seracu sufere in unele pârti ale tierei de lips'a de lucru sî se lupta cu calamitâti, ba in unele locuri chiaru cu fómea;

de óre-ce dispusetiunile luate de câtra legislativa in directiunea acést'a s'au aretatu a fi nesuficiente;

de óre ce delaturarea acestoru rele dupa câtu se va poté, se pare a fi necesaria sî neamanavera atâtu din consideratiuni umanitarie si economice, câtu sî in interesulu de a conservá capabilitatea de contributiune, asia dara in interesulu erariului, bá chiaru sî din punctulu de vedere alu siguritatei publice:

Cas'a sa indrumeze pre guvernu a face câtu mai curendu dispositiunile necesarie atâtu cu privire la cris'a de bani sî creditu, câtu sî relativu la o alinare folositória a lipseloru amintite.

Propunerea se va tiparí. Cându se va luá la discussiune, Camer'a va decide mai tardiu.

Referintele Lad. Szögyéni substerne raportulu comissiunei petitiunarie despre seri'a 43 a petitiuniloru incurse, care se va pune la ordinea dîlei in siedinti'a de Sambata.

Ref. Arp. Kubinyi substerne raportulu comissiunei centrale despre proiectulu de lege relativu la cladirea unui edificiu oficialu pre sém'a ministeriului pentru aperarea tierei.

Acestu raportu se va tiparí.

Cas'a trecându la ordinea dîlei primesce in a trei'a cetire proiectulu de lege relativu la ból'a orientale de vite sî dupa o discusiune lunga acceptéza §. 54 din legea notariale asiá precum l'a compusu conferinti'a din urma a deakistiloru. §. 5 care fu lasatu in suspenso pâna la resolvirea §-lui prememoratu, se primesce asiá precum l'a substernutu comissiunea centrale.

Cu aceste se inchide siedinti'a.

Discursulu dlui dep. Dem. Bonciu

rostitu in sied. din 4 Maiu a Camerei deputatiloru.

(Urmare)

D. ministru de justitia au splicatu fórte bine in pucine cuvinte cu ocasiunea trecuta cuprinsulu legii de natiunalitate. D-sea spuse ca prin aceea de o parte s'au asecuratu statului limb'a sea oficiale, iéra de alta parte natiunalitâtiloru, respective dreptulu de a se poté serví de limb'a loru dupa ecuitate sî intre marginile esigintieloru statului. Eu inca totu asiá amu intielesu legea de natiunalitate, asiá o intielegu sî acum, dara prescripteloru acelei legi nu se respunde prin testulu de facia, prin urmare din asta causa vreau de o parte schimbarea lui, iéra de alta parte pentru cuventulu ca in tiéra multe se intempla altmintrea, restalmacindu-se prescriptele legii. Constatatu este sî eu insu-mi m'amu convinsu in persóna din esperintia ca esistu judecatorii, cari redicându-se asupr'a legii sî desconsiderandu prescriptele ei, facu dispusetiuni de capulu loru, bá dau chiaru sî ordinatiuni. Asiá s'au intemplatu, onorab. cam. la Alb'a-Iuli'a, la noi in Aradu, sî in Zomboru. §. 2 alu legii prescrie, cá acolo unde limb'a natiunalitâtiei cutare este in usu, sa se conserve usulu pâna la alta dispusetiune a legii, totu si judecatoriele amintite au aflatu cu cale a ordoná ca nu voru primi de câtu acte compuse in limb'a magiara. Este de prisosu a spune ca judecatoriele resp. nu au fostu indreptatite a face acést'a. Nu me indoiescu unu minutu, ca ministrulu de justitia va urmá dupa rigorea legii sî va indrumá judecatoriele resp. cá sa respecteze legea. Totu odata potu incredintiá pre dlu ministru, ca de va urmá dupa principiele cari le-au desvoltatu splicându legea de nationalitate sî déca va face a se sî esecutá in pracse, tóte natiunalitâtile tierei voru intempiná actele sele cu incredere sî multiemire.

Nu voiu sî credu ca nici camer'a nu póte avé intentiunea de a se creá legi cari se póta fi restalmacite, din asta causa dorescu cá testulu sa se formuledie câtu se póte de chiaru, pentru ca de este vre unu terenu alu vietiei sociale unde trebue sa concedemu libertatea limbei, acel'a fâra indoiéla este regularea relatiuniloru private de dreptu câror'a trebue sa li-se dee tóta libertatea. Chiaru cându amu vré sa luâmu acestu dreptu nu este in poterea nóstra, pentru ca este imposibilu a impedecá prin lege, cá nimené sa nu cutedie a scrie vre unu documentu in alta limba de câtu in cea magiara. Camer'a nu póte avé acésta intentiune. Multi credu, ca unu documentu publicu, cu autenticitatea sea, Ddieu mai scie ce actiune de statu represen'édia. Eu altumintrea pricepu lucrulu, in viéti'a publica este necesariu cá relatiunile de dreptu ce esistu intre pârti sa aiba garantia, autenticitate, pentru ca nimene sa nu le póta sî sa nu dee ansa la procese interminabile, câci cu câtu autenticitatea documentului este mai mare, cu atâtu mai bine se garantédia sî dreptulu. Intre documentele notariloru publici sî intre cele private eu nu cunoscu alta osebire de câtu numai criteriulu autenticitâtiei. De aici nu urmédia, cumca documentulu pentru ca are valóre pre totu teritoriulu tierei, nu s'aru poté redactá in alta limba, de câtu numai in cea magiara. Permitetimi domniloru a vi spune, ca unu cambiu scrisu in limb'a nemtiésca, — are valóre pretotindenea unde si-are competinti'a. Apoi nici documintele notariloru publici nu au valóre pretotindene, de câtu numai acolo, unde pârtile oblegate si-au competinti'a loru. Argumentatiunile ca documintele notariali nu se potu redactá intr'alta limba, de câtu numai in limb'a magiara, eu, cu privire la relatiunile nóstre, le consideru de pure sofisme.

Domnulu deputatu cu sofism'a dsele sa aiba bunatatea de a mi spune cum intielege d-sea caus'a cetatieniloru de diferite natiunalitâti. Se duce la notariulu publicu, d. e. barbatulu cu muierea, dintre cari nici o parte nu scie unguresce, pentru ca din intemplare amendoi au crescutu intre impregiurâri, de n'avura trebuintia de limb'a magiara, amendoi inse cetescu sî scriu in limb'a loru, acum densii ceru notariului sa le faca unu contractu de casatoria, spunendu-i punctele invoirei loru. Notariulu i asculta, apoi se pune sî scrie contractulu in limb'a magiara, din care pârtile nu pricepu nici unu cuventu. Notariulu spunendu-li ca dupa lege documentele originali numai in limb'a magiara se potu redactá, li esplica totu odata cuprinsulu documentului. Cum se potrivesce acest'a cu trebuintiele vietiei, sî cu usulu limbei? eu unulu nu sciu, voru scí póte sustienetorii votului separatu. — Nu me voiu incercá sa combatu pâna in amenunte contr'a propunerea, voiu face numai câteva observatiuni. Raportorulu votului separatu dice — sî d-sea crede ca dice lucru mare, — ca din ecuitate sa se concéda pârtiloru a se intielege in limb'a loru cu notariulu p. ast'a e un'a, iéra alt'a cá pârtile sa aiba dreptulu a cere notariului documentulu in traductiune autentica. Sustienetorii votului separatu recunoscu insî-si ca acésta procedere va causá pârtiloru spese mai multe, dara va causá insu-si notariului, pentru ca in tienuturile unde locuitorii se tienu de mai multe natiunalitâti, invederatu este ca notariulu va trebuí sa indoiésca personalulu seu, pentru ca documentele trebue traduse in limb'a poporului resp. de unde urmédia ca se duplica sî lucrulu sî spesele. — Scopulu inse nu este cá pârtile sa poséda unu documentu scrisu unguresce

---

FOISIÓRA.

Serbatórea a cinci-dieci de dile, pogorirea sântului duchu (Rosalile.)

S-tulu Ioanu Gura de auru.

(Urmare.)

Ci pentru ce, se dice, acum nu se intempla minuni? Me rogu de atentiunea vóstra. De câtra multi, adese si totudéun'a, mi s'a pusu acésta intrebare. Pentru ce, intru inceputu toti cei botezati vorbiau in limbi, sî acum nu? Mai intâiu vomu invetiá, ce insémna a vorbí in limbi sî apoi vomu espune caus'a acestui fenomenu. — Ce insémna a vorbí in limbi? Cei botezati, vorbira de odata in limb'a indieniloru, egipteniloru, Persiloru, Scytiloru, Thraciloru. — Unulu intielegea mai multe limbe, sî cei ce se botéza acum atunci i-si fi auditu potendu vorbí totu in atâte limbi. Pavelu aflà odinióra pre unii cari erau botezati cu botezulu lui Ioanu sî le dise: „Ati luatu Duchulu sântu, dupa ce ati crediutu?“ Ei respunsera: „Nici de este Duchulu sântu amu auditu. Dupa acea demandà, sî ei s'au botezatu, sî punendu-si Pavelu mânile preste densii, au venitu Duchulu sântu si vorbiau in limbe“ (Fap. 19. 2). Pentru ce s'a luatu dela ómeni astadi grati'a sântului Duchu, sî nu le stà la dispusetiune? Nu pentru ca Ddieu ne onoréza mai putienu, elu ne onoréza din contra mai multu. Intru câtu? Omenii de pre acele tempuri erau mai nepriceputi; togmai s'au fostu departatu dela idololatria spiritulu loru erá tempitu sî nesimtitoriu.

Declinau numai la cele pamentesci, sî intru acea 'si aflau cea mai mare bucuria, despre cunoscinti'a dariloru spirituali nu erá vorb'a; grati'a Duchului, carea numai prin credintia se percepe, nu o cunosceau. Pentru acea se intemplau minuni. — Câci unele din darurile spiritului sântu, suntu numai in modu invidibile sî prin credintia cuprindiveri, iéra altele, avendu semne esterne, conducu pre cei necredinciosi la credintia. — Iertarea pecateloru, este unu ce spirituale, charulu e nevidibile. Cum ni se stergu pecatele nu potemu vedé cu ochii trupesci. Pentru ce? pentru ca se curatie sufletulu sî sufletulu nu se póte vedé: curatirea de pecate este asiá dara unu daru spirituale, care nu cade in simtiri.

Ci a vorbí in limbi diferite inca este o lucrare a spiritului sântu, inse totusi se simte sî de nafura sî luminédia celui necredinciosu in ochi. Lucrarea (influinti'a) nevediuta a spiritului asupr'a sufletului se reveléza sî manifestéza in limb'a carea se aude. Pentru acea sî Pavelu dice: „Fia-cârui se dà aretarea Duchului spre folosu“ (I Cor. 12. 7). Eu acum, nu amu lipsa de minuni. — Pentru ce? Pentru ca amu invetiatu sa credu in Domnulu sî fâra minuni. — Celu necredinciosu are lipsa de amanetu (zelogu); eu inse credu sî nu amu lipsa nici de amanetu, nici de semne. De-sî nu vorbescu in limbi straine, totusi sciu, ca sum curatitu de pecate. — Acei'a atunci nu aru fi crediutu, de nu aru fi vediutu semne. Pentru acea li s'au datu semne, cá garantii ale credintiei, astu-feliu câtu acelea nu le-au primitu cá credinciosi ci cá necredinciosi, cá sa devina credinciosi. — Acést'a o dice Paavelu: „Semnele nu suntu ale credinciosiloru, ci a necredinciosiloru.“ (I Cor. 14. 22). Voi, pentru acea, ca Ddieu a subtrasu dela noi darulu minuniloru, nu sunteti mai putienu (pentru sî fatia de mine) ci mai multu de onoratu. Elu vrea prin acést'a sa descopere credinti'a nóstra, de óre-ce sî fâra amanetu sî semne credemu, sî pentru acést'a a sî facutu. Acei'a din caus'a lucrâriloru nevediute ale Duchului nu i-aru fi crediutu, déca nu aru fi primitu cá garantia semne. Eu i oferu credinti'a mea fâra semne. — Acést'a este caus'a, de acum nu se mai facu minuni. —

Eu bucurosu a-si vorbi inca despre obiectulu serbatórei sî a-si aretá ca ce suntu Rosalile, pentru ce s'au impartitu darurile gratiei intru acésta dî; pentru ce dupa diece dile, sî in limbi de focu. — Ci vedu ca invetiatur'a acést'a aru recere multu tempu. Pentru acea inca putienu sî voiu sa-mi incheiu cuventarea. — Cându s'a implinitu dîu'a a cinci-diecea, s'au aretatu loru limbi impartite cá de focu; nu erá focu, ci numai se parea a fi focu, cá sa nu aduci nimicu simtiveru in conceptulu Duchului sântu. Câci precum la Iordanu, nu s'a pogoritu porumbu, ci Duchulu in chipu de porumbu; togmai asiá nu a fostu focu adeveratu, ci singuru stralucirea focului. Mai susu se dice: „cá cându aru vení unu ventu ce sufla repede“; inse nu a fostu ventu, ci suflatulu s'a asemenatu unui ventu. — Pentru ce inse Ezechielu nu a primitu darulu profetiei, prin unu ce, care s'aru fi asemenatu focului, ci prin o carte? sî pentru ce apostolulu au primitu darulu minuniloru prin focu? Despre acel'a se dice, ca i s'aru fi datu in gura carte impaturata, in care erá scrisu: plangere, cantare sî vaietu, cari aru fi statu scrise sî in launtru sî din afara; elu o a mancatu sî s'a facutu in gur'a lui cá mierea dulce. Pre apostoli inse acést'a nu-i intimpina, ci la densii se vediura limbi cá de focu. Pentru ce acolo o carte plina de litere, aici limbi de focu? pentru ca acel'a avea sa mérga cá sa pedepséesca pecatele sî se deplanga miserabilitatea jidoviloru; — acesti'a inse au mersu cá sa stérga pecatele lumei. Pentru acea, acel'a a primitu o scrisóre, cá sa pastreze memori'a de patimile venitórie, iéra acesti'a au primitu limbi cá de focu, cá resce sî care ele nu l'a subscrisu, ci scopulu este cá sa subscrie sî sa capete unu documentu alu cârui cuprinsu l'a intielesu deplinu, inse chiaru acestu scopu nu se ajunge, primindu-se votulu separatu.

Onorab. Camera! mai amu a dice numai unu cuventu cu privire la votulu separatu, sî a nume in privinti'a subscriitoriloru lui observu ca dloru au semnatu cá raportatori ai sectiuniloru. Eu nu li recunoscu acestu dreptu, cá dloru sa vina cá reportatori ai votului separatu, pentru ca cestiunea acést'a n'au fostu acum desbatuta de osebi in sectiuni. Acesti domni fusese raportatori ai sectiuniloru resp. atunci cându se formulase testulu de mai nainte, atunci ei au representatu parerile sectiuniloru, acum inse nu o potu representá pentru ca nu au nici o insarcinare dela sectiuni si prin urmare nu presentà de câtu numai opiniunea loru individuale. Alta observare ce amu sa facu este, ca de-si bine sciu cumca positiunea deputatiloru este independinte, ca nimene nu are dreptulu de influintiá asupr'a loru, ca deputatii au dreptulu de a-si manifestá liberu convictiunile loru; sciu inse sî aceea, ca densii au sî detorintie, de cari, facia cu alegatorii loru, nu se potu subtrage. Nu sciu déca domnulu dep. Máday, acolo unde sî atunci cându fù alesu, datu-au óre espressiune vointiei sele, dea sustiené parerea, cá alegatoriloru sei sa nu le fia permisu a face sa li-se redacteze in limb'a loru documintele originali, ca acele sa fia autentice séu nu. (Miscare in drépt'a) Se pare ca dóra n'asiu fi aplicatu bine dîsele mele, deci observu scurtu, ca de sî dlu deputatu are dreptulu de-a vorbí precum au vorbitu, nu este inse oportunu a face in contr'a intereseloru alegatoriloru sei. — A-siu avé inca multe de dîsu, dara nevrendu sa ostenescu mai departe atentiunea camerei, inchiau recomendandu emendamentulu meu la §. 2 leg. not. „Fed.“

Clusiu 1 Maiu.

Precum dejá este cunoscutu, conformu legei, adunarea generala a comitetului cotense Colosiu a fostu convocata pre 7 Maiu a. c. s. n. la Clusiu. Obiectele de pertractare au fostu intre cele ordinarie, mai multe rescripte ministeriale privitórie la afacerile cotense, sî unele de interesu generalu. Publicarea legiloru sanctionate. Cereri comunali. Cereri de ale singuraticiloru sî recercâri municipali. —

Acésta adunare séu sessiune fiindu ordinaria, unor'a se pare a nu avé nici o insemnatate mai mare; unii inse suntu de opiniune contraria, lânga care alaturandu-ne sî noi, potemu constatá, ca acésta adunare séu sessiune cotense a fostu un'a dintre cele mai insemnate dela constituirea comitetului cotense. — Aici s'a pertractatu unulu dintre obiectele cele mai interesante. A venitu pre tapetu cercarea animei fia-cârui membru.

Acum s'au vediutu care membru a primitu missiunea de a se sacrificá binelui comunu sî binelui poporului. — Acum pentru prim'a-data s'au datu ocasiune comitetului in genere si fia-cârui'a membru in parte, cá sa arete lumei sî comitentiloru sei, ca este acel'a, in care au potutu cu siguritate a-sî incredintiá sórtea sea, care venindu in necesitate séu periculu, va fi cu energia sî zelu aperata.

A sositu dîcemu momentulu cá fia care membru punendu mân'a pre anima, cu ceia lalta se iee din busunariu sî dupa potintia se intinda ajutoriu fratelui sî deaprópelui séu peritoriu de fóme!

Acum sa ne esplicâmu dupa ce in cotulu Clusiului in 3 cercuri procesuale s'a constatatu, ca esista fómetea, Ilustritatea Sea comitele supremu contele Eszterházy a luatu dispositiunile cele mai salutari pentru ajutoriulu a loru 700 familii, carii s'au aflatu in gur'a morti de fóme. A dispusu Il. Sea pentru colecte binevole, din carii s'au adunatu, dorere numai preste 100 fl. a scrisu la Inaltulu ministeriu pentru ajutoriu, care a sî binevoitu a tramite 500 fl. cá daru sî apoi totu de odata s'a dechiaratu Inaltulu ministeriu, ca este gat'a a tramite o suma mai insemnata, din bugetulu de unu milionu votatu spre acestu scopu, pre lânga moderatulu percentu de 6 fl. pre 4 ani, cu conditiune, ca comitetulu comitatense in solidum sî in parte se garantedie pentru sum'a necesaria,

Cuventarea cu carea Il. Sea comitele supremu Eszterházy, a deschisu siedinti'a relevà indatorirea cea frumósa, ce a primitu fia-care membru asupr'a sea, precum sî implinirea ei cu scumpatate. Alusiune la obiectulu ce erá sa urmeze.

Dupa cele usuate notariulu primariu Gyarmati, cá referinte alu comissiunei permanente sî alu adunarei, referédia pre rându obiectele prefipte la ordinea dîlei. —

In acésta comissiune suntemu norocosi a avé si români dintre cei mai destinsi sî devotati binelui comunu: Dlu Secret. ministr. Vaid'a, protopresbiterii locali: G. Popu si V. Rosiescu sî membru suplentu Capel. Gr. Chif'a etc.

Cu dorere trebuiramu se observâmu, ca unulu dintre cei mai energici si zelosi membrii romani, Profesorele dela Universitate Dr. Silasi au sî debuitu se absentedie atâtu dela comissiunea permanenta, câtu sî dela adunare generala, din causa, ca inca nu s'a restauratu din morbulu de versatu.

Inainte de tóte venì la ordine rescriptulu ministeriale in privinti'a ajutoriului respective a imprumutului pentru alinarea sî sugrumarea fómetei. Il. Sea presiedintele provóca comitetulu a fi cu mare seriositate la pertractarea acestui obiectu; câci facându-se votisarea si primindu-se obiectulu dupa cum l'a recomandatu comissiunea permanenta, atunci membrii carii voru votá cu dá voru luá in solidum sî separatu obligatiune, fatia cu regimulu, asupr'a loru pentru sum'a inprumutata. —

Asupr'a acestui obiectu momentosu s'au incinsu o discusiune seriósa si infocata. — Unii membrii, intre cari Il Sea directorele universitâtiei Aronu Berde sî Moise Berde proprietariu mare sî fostu deputatu dietalu, au fostu contr'a primirei imprumutârei. Altii pro, precum contele Bel'a Banffy sî cont. Kemény István. Dintre români pro au fostu mai toti, sî antâiu a luatu cuventulu V. Rosiescu, care se alipesce la opiniunea com. perm. cá membru alu ei, dara cá atare precum in comissiune asiá sî aici se dechiara, ca primesce cu conditiune, ca acestu ajutoriu sa nu se restringa numai pentru cele 3 cercuri, sî pentru altele, unde s'aru iví séu s'a si ivitu fómetea precum in cerculu Gileului. — Pro au vorbitu prot. G. Popu sî secret. Vaid'a, acestu din urma inse propune numai 10 mii, pâna cându erá decisu cá imprumutulu sa fia de 20 mii sa declara inse mai tardiu, ca cá unulu care totu-déun'a a fostu pre lânga sî pentru binele poporului este pentru imprumutulu propusu sî spriginitu de majoritatea comissiunei sî votédia pentru 20 mii. Contr'a a votatu dlu adv. cottense Petranu, carele a aretatu, ca cu astfeliu de imprumutâri poporulu mai tare se ingreunédia decâtu ajutora, aducendu esemple vii din anulu 1868—9, de cându nici pâna astadi nu este lucrulu limpeditu. Din incidentele, ca secret. Vaida a fostu dîsu, ca nu voiesce a remané cu numele de rusine intre cei ce nu primescu, — s'au nascutu aprigi dispute personale, la care Vaid'a bine a reflectatu, ca ori cum voru infrumsetiá lucrulu, carii nu primescu, **nu voiescu** a ajutá.

Presiedintele dechiarându la tempu discusiunea de inchisa, anuncia votarea nominala. — Deci cetindu-se numele membriloru, unii votara cu „igen“ altii cu „nem.“ — Resultatulu au fostu: 48 cu „igen“ sî 25 cu „nem.“ —

Obiectele puse la ordinea dîlei sî pertractande au fostu multe tare, asiá incâtu déca nu l'aru fi pertractatu com. perm. sî nu l'aru fi prelucratu cu opiniunea sea, aru fi potutu ocupá pre comit. cotense nu 2 dîle ci póte septamâni intregi. — Intre objectele puse la ordinea dîlei au fostu mai multe rescripte ministeriale de interesu comunu, la toti dejá cunoscute, altele privitórie la causele nóstre comitatense. — Dintre recercârile municipali, merita póte a fi mentiunata, recercarea brasioveniloru sasi, — care s'a primitu la protocolu cu neplacere (roszszalással) pentru tendintiele separatistice sî interesulu unilateralu nationalu sasescu. —

Intre cererile comunali sî private, merita a fi mentionata, cererea comunei magiare Batos, prin care se róga a se aprobá conclusulu representatiunei comunale, cá salariulu parochului seu, sa fie solvitu din venitulu comunale. — Prot. V. Rosiescu cu energia sî motive tari a pledatu pentru cererea comunei, care ca autonoma, intre marginile legei, precum este datórie sî gat'a a contribuí spre sustienerea personalului politicu asiá este indreptatita a contribuí sî dispune pentru sustienerea personalului ei bisericescu sî scolariu, — dîcendu ca este lucru durerosu a vedé cum preotulu sî invetiatoriulu, carii suntu lumin'a sî conducatorii poporului sub unu pretestu fâra basa lasându-se in voi'a sortiei, se postupunu sî unui juratu simplu din satu. — Asemenea a vorbitu sî prot. G. Popu. — Dara de graba, dupa argumentarea sî cunoscutulu pretestu, la ocasiune bine venita, ca „averea politica nu se póte amestecá cu cea confessiunala séu eclesiastica, cererea s'au reieptatu. —

Cu bucuria amu auditu mentiunandu-se despre cererile mai multoru comune din cerculu procesuale Ormenisiu, in Câmpia, de sub conducerea zelosului românu, Stupinianu, care inca la siedinti'a precedenta s'a fostu rogatu pentru concessiunea cá obligatiunile de statu oferite pentru scóla, sa se transcrie pentru scóla, sî venitulu loru pentru totudéun'a sa fia spre scopu scolariu, care cereri atunci transpunendu-se numitului domnu jude cercuale, spre constatarea adeverului, care cu scumpetate implinindu-si missiunea sea, a sî substernutu la tempulu seu tóte aceste cereri, cari aflandu-se facute dupa tóte formalitâtile, sî protocólele luate de câtra desu mentiunatulu domnu jude, — din partea comit. cottense s'au resolvitu favoritoriu.

(Va urmá.)

Varietâti.

⁂ **Pentru scóla.** Inspectoratulu reg. scolariu pentru fundulu regiu indigitéza intr'unu circulariu alu seu mai multe recerintie pentru unu edeficiu de scóla sî pentru fia-care scóla in genere, care recerintia, apretiuindu-le sî noi, le recomendâmu inspectiuniloru nóstre scolarie spre cea mai seriósa consideratiune, sî adeca:

Localitâtile de scóla sî invetiamentu au ă se curatí in tóta dîu'a sî a se tiené cu rate; acolo unde aerulu e coruptu prin apropiarea reteradeloru e de lipsa, cá aceste in tóta dîu'a sa se desinfitiedia.

Incaperile de scóla suntu a se aerí sî arteficiosu in tóta dîu'a, cá copiii sa póta aspirá aeru sanatosu. Sal'a de scóla sa fia spatiósa sî luminósa sî lumin'a sa nu vina de dóue pârti ci numai din partea stânga a scolariloru sî prin urmare sa nu le vina scolariloru directe in ochi.

Bancele de scóla trebuie sa corespunda cu etatea sî marimea scolariloru sî unde bancele vechi nu corespundu acestei recerintie trebuie a se inlocuí cu altele nóue.

Lă construirea de scóle nóue e a se luá in consideratiune, cá localitâtile de scóla sa fia radicate destulu, sa se póta ventilá sî bancele sa se asiedia in ordinea receruta, iéra ferestrile sa aiba o marime corespundictória cu localitatea de scóla.

---

sa arda sî nimicésca pecatele lumei. Cându foculu cade pre spini, i nimicesce pre acei'a usioru. Togmai asiá sî grati'a Duchului sântu, usioru sterge pecatele ómeniloru. Judeii cei cerbicosi trebuiau sa fia preste acésta consternati, sa tremure sî pre celu ce dede Darulu sa-lu adore, ci densii de nou aduse la lumin'a dilei nebuni'a loru, invinuindu i cu beti'a. „Suntu beti de mustu, dîceau“ (Fap. 2. 13). Acum observéza parerea cea de josu a ómeniloru, sî cea sublima a angeriloru. Cându acesti'a au vediutu primiti'a nóstra inaltiendu-se, au saltatu sî au strigatu: „Ridicati boieri portile vóstre, ridicati-ve porti vecinice, si va intrá imperatulu marirei“ (Ps. 23. 7) Omenii inse cându au vediutu pogorindu-se darurile Duchului sântu, dîcu, ca cei ce le-au primitu suntu beti. Chiaru anotempulu nu-i aduce la tacere. Primavér'a nu este mustu, sî atunci erá primavéra.

Totusi sa contemplâmu acum bunatatea lui Ddieu, sî acea ce ne-a datu in loculu mantuitoriului. Elu primí parg'a genului nostru sî ne-a datu pentru acea cá equivalentu darurile sântului Duchu. Precum inimicii, cându, dupa unu resbelu indelungatu, s'a incheiatu pacea, 'si dau garantii sî amaneti: togmai asiá este sî intre genulu omenescu sî Ddieu. Acel'a tramise cá garantia sî amanetu parg'a sea, — pre Iisusu, elu inse dete pre Duchulu sântu cá garantia sî amanetu. Ca noi avemu garantii si amanetu, resulta din tóte aceste. Amendóue trebuie sa fia de genu imperatescu. Dreptu ce s'a sî tramisu Duchulu sântu la noi, cá unulu, care este din celu mai mare genu imperatescu, sî celu ce s'a proadusu de noi, asemenea este din genu imperatescu, din viéti'a lui Davidu. Pentru acést'a acum nu me mai temu de óre-ce sciu, ca parg'a nóstra siede pre tronu in ceriu. De mi s'aru vorbí chiaru de vermele ce nu adórme, de foculu ce nu se stange sî de celelalte pedepse sî judecâti, — nu me inspaimentezu; me temu, dara nu dubitezu de mantuirea mea. Câci déca Ddieu nu aru fi voitu a impartasí genului nostru omenescu nenumerate binefaceri, nu aru fi primitu parg'a nóstra. Cându mai nainte cautâmu la ceriu si priveamu spiritele necorporali, vedeamu in modu chiaru umilinti'a nóstra sî inaltimea loru. — Cându acum voimu a vedé stirpea nóstra cea nobila, trebuie sa cautâmu numai la ceriu sî spre tronulu lui Ddieu. Acolo siede parg'a nóstra. Asiá va vení sî fiulu lui Ddieu din ceriu spre a ne judecá. Intr'acolo sa ne indreptâmu semtirile, cá sa nu pierdemu acea gloria. Câci Domnulu nostru alu tuturoru, de siguru va vení si nu va intardiá; lui ii voru urmá cetele angeriloru, ordinele sî sirurile arhangheliloru, societâtile martiriloru sî corurile dreptiloru. Adunârile profetiloru si apostoliloru sî in medilocu de aceste cete fâra de trupu va stá Imperatulu imbracatu cu marire neesprimavera sî estraordinaria. Deci noi sa facemu tóte, cá sa nu scapâmu sî perdemu acésta marire. —

Sa ve 'spusu sî cele infricosiate? Voiu face, nu cá sa ve facu tristi, ci cá sa ve facu mai buni. Atunci va curge riulu de focu, inaintea scaunului seu de judecata; atunci se voru deschide cârtile, atunci se va tiené o judecata infricosiata sî neinduplicabile. Dreptu ce cá sî intr'o judecata se tienu cârti (de evidentia) asupr'a vietiei nóstre. Profetii ne spunu multe despre cârtile acestea. Moise vorbesce: „Iérta-le pecatulu, séu de nu sterge-me pre mine din cartea, pre care o ai scrisu.“ (Es. 32. 32). Christosu dîse câtra invetiaceii sei: „Nu ve bucurati câci duchurile se pleca vóue, ci ve bucurati mai multu, câci numele nóstre s'au scrisu in ceriu.“ (Luc. 10. 20.) sî profetulu Davidu dîce: „In cartea ta toti se voru scrie, in dîle se voru zidí, sî nimenea intru densii“ (Ps. 138. 16). Sî in altu locu dîce: „Stérga-se din cartea celoru vii, sî cu cei drepti sa nu se scrie“ (Ps. 68. 28). Vedi ca unii se stergu iéra alti se scriu? Vreai sa sci ca nu numai dreptii ci sî pecatele nóstre ce insémna in acele cârti?

(Va urmá)

*** **Ioane Puteleanu**, registrante la directiunea fondului de desdaunarea pamentului ardelénu; dupa suferintie de putiene dile, repausà in 15 l. c. la 10 óre sér'a in etate de 39 ani.

In repausatulu statulu a perdutu unu functiunariu diliginte si activu.

O mama veduva Catinc'a Puteleanu, frati, surori si alte rudenii din Naseudu plângu perderea tempuria cu anim'a de dureri sfasiata.

Remasitiele trupesci se voru inmormentá in 17 l. c. la 4 óre dupa amédi din spitalulu misericordianiloru strad'a budai viziváros dupa ritulu grecescu in cimiteriu suburbiului numitu. Fia-i tierân'a usióra!

*** Premie de cai. Cu datulu 4 Maiu a. c. publica n. ministeriu reg. ung. de agricultura, industria sî comerciu unu planu, dupa care se voru premiá iepe cu mansu sugatoriu bine nutrite, sanatóse, tari sî provediute cu insusiri de iepe bune de praséla cu premie dela 5 pâna la 80 galbeni; asemenea se voru premiá manse de 3 ani, care promitu insusirile susu amintite cu sume de 5—10 galbeni.

Comissiunea esmisa anume spre acestu scopu se va aflá la 23 Iuniu in Sepsi-Santu-Georgiu, la 27 Iuniu in Teac'a, la 2 Iuliu in Osiorheiu, la 9 Septembre in Turd'a sî la 4 Novembre a. c. in Sighisiór'a facendu cercetârile necesarie sî impartiendu premiele obvenitóre.

Doritorii de a obstiené atare premie se facu deci atenti la circulariulu amintitu sî voru face bine a se informá despre tóte detaiurile circulariului spre a poté corespunde sî in form'a tuturoru cerintieloru.

*** Prussi'a iéra face — carnati. „Ruski mir" scrie: din isvoru siguru amu aflatu ca in Lituani'a suntu unu numeru considerabilu de agenti prusiani. Acesti'a cumpera cu pretiuri mari porci sî cai. Porci, de cari s'au vendutu in anulu trecutu cu câte 15 ruble de argintu, s'au manatu in anulu acest'a la Prussi'a cu câte 30—35 ruble de argintu. Caii au o trecere enorma, fia câtu de slabi, numai sa aiba o anumita marire. Cumperatórea de porci se face sî asiá, cá liferatiunile sa se faca numai in anulu viitoriu. Cautarea cea mare a porciloru se esplica numai prin impregiurarea, ca intendantur'a prusiana are de cugetu sa faca provisiuni mari de carnati cu mazere."

*** **Multiamita publica.** Pentru cordialele cuvinte de consolare, ce ni s'au esprimatu din diverse pârti la mórtea préiubitului nostru tata, resp. socru

Franciscu Slab'a,

precum sî pentru numerós'a si onorific'a sea concomitare la loculu de repausu eternu, aducemu prin acést'a tuturoru multiamit'a nóstra cea mai intima.

An'a Slab'a mar.
Candrea.
Ioanu Candrea.

Prim'a adunare generala ordinaria a institutului de creditu sî de economii „ALBIN'A"

tienuta la Sabiiu in localulu Asociatiunei transilvane in 25 Martiu 1874.

(Urmare)

Contulu bilantiului.

Active.

Starea casei in numerariu	
la centrala	6084 fl. 28 cr.
la reuniunile de creditu	2222 fl. 86 cr.
	8307 fl. 14 cr.
Capitalu de actiuni. rate restante	69,230 fl. — cr.
Protfoiu.	
cambie de banca	165,783 „ 78 „
cambie si obligatiuni dela reuniuni de creditu	164.633 „ 71 „
	330,417 „ 49 „
Imprumuturi de charthía de valóre	8290 „ — „
Charthíe de valóre proprii. dupa consemnarea B.	18,364 „ 79 „
Monete. dupa cursulu dela 31 Decem. 1873: 387 # à 5 fl. 35 cr.	2070 „ 45 „
42½ bucâti de 20 franci à 9 fl. 02 cr.	383 „ 35 „
	2453 „ 80 „
Debitori	2092 „ 87 „
Spese de fundare a centralei si filialeloru	12,050 „ 40 „
dupa amortisare de	2 610 „ — „
	9,440 „ 40 „
Tiparituri sî cârti	1,517 „ 09 „
dupa amortisare de	901 „ 36 „
	615 „ 73 „
Mobiliarulu	2654 „ 40 „
dupa amortisare de	265 „ 44 „
	2388 „ 96 „
Interese transitive	3098 „ 92 „
Sum'a	454,700 fl. 10 cr.

Sabiiu, 31 Decembre 1873

Alessandru Mocioni m. p.,
presiedinte.
Ioanu Hanni'a m p.,
membru de consiliu

Bilantiulu presentu s'a esaminatu de subscrisii sî s'a gasitu.

Sabiiu, 22 Martiu 1873.

Augustu Senor m. p.

Passive.

Capitalu de actiuni 3000 actiuni à 100 fl.	300,000 fl. — cr.
Deposite pentru fruptificare	70,167 fl. 12 cr
Creditori	10,842 fl. 84 cr.
Fondurile de garantia ale reuniuniloru de creditu	43,590 fl. 50 cr.
Interesele fonduriloru de garantia	1931 fl. 98 cr.
Fondulu de reserva	4419 fl. 66 cr.
Profitu curatu	23,747 fl. 99 cr.
Sum'a	451,700 fl. 10 cr.

Visarionu Romanu m. p.
directoru.
Gustavu Ludwig m. p.
comptabilu.

In consonantia cu cârtile institutului purtate in deplina ordine.

Ioane Bradu m. p.
Georgiu Mateiu m. p

Contulu profitului sî perderiloru.

Debet.

Interese pentru deposite spre fruptificare	4230 fl. 06 cr.
pentru fondurile de garantia ale reuniuniloru de creditu	1933 fl. 44 cr.
pentru imprumuturi luate pre efecte	403 fl. 89 cr.
	6567 fl. 39 cr.
Spese.	
Salarie, chiria, porto, competintie de timbru, inserate	11,231 fl. 37 cr.
Spesele reuniuniloru de creditu	2917 fl. 14 cr.
marce de presentia	410 fl. — cr.
	14,558 fl. 51 cr.
Contributiune	872 fl. 10 cr.
Amortisatiuni	
din spesele de fundare	2610 fl. — cr.
din tiparituri sî cârti	901 fl. 36 cr.
din mobilie	265 fl. 44 cr.
scadere de cursu la charthíele de valóre	2066 fl. 30 cr.
pretensiuni dubióse	700 fl. — cr.
	6543 fl. 10 cr.
Profitu curatu	52,299 fl. 99 cr.
Sum'a	52,289 fl. 09 cr.

Sabiiu, 31 Decembre 1873.

Alessandru Mocioni m. p.
presiedinte.
Ioane Hanni'a m. p.
membru de consiliu

Contulu acest'a alu profitului sî perderiloru s'a esaminatu de subscrisii sî

Augustu Senor m. p.

Sabiiu, 22 Martiu 1871.

Creditu.

Interese	
dela cambiele de banca	15,071 fl. 79 cr.
dela cambiele sî obligatiunile reuniuniloru de creditu	26,111 fl. 22 cr.
dela conto-correntu	35 fl 87 cr.
dela imprumuturi pe efecte	682 fl. 33 cr.
dela rate de actiuni intardiate	2050 fl. 63 cr.
dela charthíel proprii de valóre	1544 fl. 50 cr.
	45,496 fl. 34 cr.
Provisiuni sî competintie	6367 fl. 56 cr.
Tiparituri vendute	317 fl. 16 cr.
Profitu la moneta	108 fl. 03 cr.
Sum'a	52,289 fl. 09 cr.

Visarionu Romanu m. p.,
directoru.
Gustavu Ludwig m. p..
comptabilu.

S'a gasitu in consonantia cu cârtile institutului purtate in deplina ordine.

Ioane Bradu m. p.
Georgiu Mateiu m. p

(Va urmá)

Raportu comerciale.

Sabiiu 19 Maiu n. Grâu 7 fl. 47 xr. frumosu, 7 fl. 13 xr. mestecatu, 6 fl. 80 xr. cualit. infer.; secar'a 5 fl. 13 xr. pâna 4 fl. 80; orzu 4 fl. 33; ovesu 2 fl. pâna 1 fl. 73 xr.; cucuruzu (porumbu) 3 fl. 87—4 fl. — xr.; cartofi 1 fl. 73 xr. galét'a austriaca. Cânep'a 18—20 fl. maj'a.

Lintea 6 fl 67 xr.; mazarea 6 fl. 67 xr., Fasolea 5 fl. 67 xr.

Fenu legatu 1 fl 30, nelegatu 1 fl. 10 xr., paie lungi 80 xr., scurte 70 xr, maj'a.

Lemne de focu 8—10 fl. stang. austr.

Carnea de vita 18—22 cr. p., de porcu 28 xr. Unsórea 79 xr. pâna la 1 fl. 20 cup'a.

Raportu agricolu.

Clusiu, 29 Aprile.

Noi aici in pârtile vestu-nordice ale Transilvaniei avemu a suferí multe necasuri sî neajunsuri din caus'a nerodirei pamentului acum de câti-va ani, — fiindu sî loculu de altmintrea dela natura fórte sterile. — Avendu iérna buna, sperámu dupa spusulu betrâniloru, o primavéra buna. Cu sperantia inse o patiremu precum se dîce despre ea, „aut allit au fallit." — La inceputulu primaverei eramu cá siguri despre véra buna. Astadi cu dorere ne-amu convinsu, ca nu va fi tocmai asiá; câci ninsórea sî frigulu, precum audîmu au stricatu fórte multu mai alesu in pârtile unde clim'a e mai calda. La noi multiamita lui Ddieu din acésta ninsóre sî frigu inca nu aru fi fostu o urmare tocmai rea; câci natur'a inca nu erá desvoltata.

Reulu este urmarea ploiloru pré dese, asiá incâtu multe locuri au remasu nearate sî nesemenate. — Grânele au patimitu mai multu de plóia sî frigu, in multe pârti au peritu de totu, incâtu s'au aratu sî semenatu cu alte sementie. —

Secârile nu au peritu, ba in unele locuri suntu mai frumóse, cá totu-déun'a, cucuruzulu, nu au potutu patimí sî perí de frigu sî plóia, câci mai nu erá resaritu.

Acum inse dupa ce tempulu bunu s'au restauratu, dupa ce tempulu pentru semanaturile de pâna acum au fostu priinciosu sî mai alesu pentru ierburi fórte bunu, credemu sî sperâmu dupa Ddieu, ca pre la noi culesulu séu rodulu osteneleloru nóstre inca va fi favoritoriu. — Ce sî dee ceriulu asiá se fia preste totu la toti fratii sî ómenii.

Pre cându incheiâmu aceste sîruri, ceriulu s'au posomoritu, plói'a cu frigu au reinceputu. Numai Ddieu scie, ce va mai fi cu noi.

Burs'a de Vien'a.

Din 8/20 Maiu 1874.

Metalicele 5%	69	15
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	74	35
Imprumutulu de statu din 1860	105	75
Actiuni de banca	979	—
Actiuni de creditu	224	50
London	111	75
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	74	75
„ „ „ Temisiorene	73	—
„ „ „ Ardelenesci	71	75
„ „ „ Croato-slavone	76	—
Argintu	105	90
Galbinu	—	—
Napoleonu d'auru (poli)	8	94

Publicatiune.

Prin acést'a se aduce la cunoscinti'a on. publicu, cumca, Stupin'a aflatória pre câmpulu Brasiovului lânga Bârs'a, proprietate a bisericei rom. gr. or. dela sf. Nicolae din suburbiulu Scheiu in Brasiovu, sî care contiene 100 jugere pamentu comasatu de aratura sî fenatie, cu unu parcu planatu, sî cu tóte localitâtile domnesci si de economia, se va esarendá prin licitatiune pre siese ani unulu dupa altulu adeca: dela Octobre 1874 pâna la Octobre 1880.

Licitatiunea se va tienea in Dumine'a de 9/21 Iunie 1874 inainte de amédi la 10 óre in Cas'a de siedintie a subscrisului comitetu parochialu (curtea bisericei) la care se binevoiésca a luá parte, toti acei domni, cari voru dori a luá in arenda acésta Stupina sî cari au a fi prevediuti cu unu vadiu de 10% dela suma eschiamanda.

Conditiunile esarendârei se potu cetí in tóte dilele dela 9—12 inainte sî dela 2—6 dupa amédi la curatorulu dlu Ioane Navrea iéra in diu'a de licitatiune in Cas'a de siedintie a comitetului parochialu.

Brasiovu 14/26 Aprilie 1874.

Comitetulu parochialu alu bisericei rom. gr. or. dela Sf. Nicolae
din suburbiulu Scheiu.

(2—3)

Concursu.

Pentru ocuparea unei statiuni vacante de profesoru la gimnasiulu rom. gr. or. din Bradu, — prin acést'a sa escrie concursu pâna in 21 Maiu a. c. st. v. in care di se va face sî alegerea de câtra representati'a gimnasiala.

Salariulu annualu impreunatu de acestu postu este 600 fl. v. a. sî se redica in rate lunari anticipative, incependu din 1 Octobre c. n. 1874 câudu se voru incepe sî prelegerile.

Doritorii de a competá la acestu postu au a dovedí:

1. Ca suntu români de religiunea gr. or.;

2. Cumca au facutu cu succesu bunu cursulu filosoficu sî filologicu la vre-o academia din patria séu strainatate, séu celu putienu au depusu esamenu de materitate sî a terminatu cu succesu eminente cursulu de 3 ani la vre-unulu din institutele teologico-pedagogice rom. gr. or. din patria.

3. Cumca au avutu pâna acum'a o portare morala nepatata.

Petentii 'sî voru adresá petitiunile loru la subsemnatulu in Bradu comt. Zarandului.

Bradu in 20 Aprilie 1874.

Comitetulu representantiei gimnasiale.
Nicol. I. Miheltianu
Prot. gr. or. a Zarandului
sî pres. comitetului.

(3—3)

Nr. 93—1874.

Edictu.

Iolian'a Stefanu din Budaculu rom. distr. Naseudului de religiunea gr. or. carea de tempu indelungatu a parasitu pre sotiulu seu legiuitu Iosifu Tincu din Ded'a cotulu Turdei, fâra a se scí loculu ubicatiunei ei, prin acést'a este provocata a se infatisiá inaintea subsemnatului foru matrimoniale in terminu de unu anu sî o di, câci la din contra procesulu matrimonialu, intentatu in contr'a ei inca din an. 1872 se va otarì sî in absenti'a ei, amesuratu ss. canóne a maicei nóstre bisericei.

Dela forulu matrimonialu gr. or. alu tractului Turd'a superióra.

Rîp'a de josu in 20 Mart. 1874.

Vasilie Popoviciu,
adm. ppescu.

(3—3)

Nr. 52/1874.

Edictu.

Prin care Mari'a Avramu Floasiu casatorita Atanasiu Lupea din Galesiu scaunulu Selistei, carea de 9 ani a disparutu fâra a se sci loculu aflârei ei, se provóca, cá in terminu de unu anu dela datulu de fatia sa se infacisieze inaintea forului matrimoniale subscrisu, ca pentru la din contra, procesulu divortialu intentatu asupr'a ei, se va otarì dupa prescrisele canonice sî in absenti'a ei.

Sabiiu in 30 Aprile 1874.

Forulu matrimonialu gr. or. alu protop. tractului Sabiiului I.

(2—3)

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.**

Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei sî pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl.iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Nr. 37.

ANULU XXII.

Sabiiu in 12/24 Maiu 1874.

Procedere prudenta sî circumspecta.

(II.) Eri alalta-ieri dupa ce se franse legatur'a cordiale intre sasi sî partid'a guvernamentale sî dupa ce partea cea mai mare a deputatiloru sasesci esî din partid'a acést'a croira burocratii dintre sasi unu metodu de procedere in politica.

Dupa ce se formara de nou dóue partide la parere opositiunale, in realitate inse numai precalculate spre acela'si scopu; partid'a, opositiunale a regimului, representata prin fói'a „S. D. Tageblatt“ din locu, nu-si pregeta a imbiá amicitia si solidaritate românilorn, pre carii scurtu mai inainte dupa esemplulu nascatórei sele, ii numise „Sauhirten“. —

Cu placere constatâmu ca press'a româna mai in genere sciù apretiá sarutarea acést'a iudaica, dupa meritulu ei celu adeveratu sî nici ca luà notitia despre amiciti'a sî solidaritatea fatiarnica imbiata de sasi; numai chiaru „Gazet'a Trans.“ se aretà mai slaba de angeru, sî intrandu in pactâri cu circumspectii sasi le abatù astfeliu ap'a pre mór'a loru politica.

Ori-care politicu românu, care a combinatu câtusi-decâtu tienut'a seculare a prudentiloru sî circumspectiloru sî uniunea loru cu rass'a magiara spre subjugarea nóstra, — cu stârile presente; a trebuitu sa se convinga dela inceputu ca apropiarea sasiloru câtra noi nu e sî nu póte fi sincera, ci numai o manevra sî incercare de a ne folosí pre noi de unelte spre scopulu loru! —

Este, séu trebue sa fia de comunu cunoscutu, ca intre sasi sî partid'a dela potere esista óresi-cari legaturi de interese, prin nisuinti'a comuna de a ne subjugá pre noi. — Acést'a a dat'o pre fatia mai multe dintre jurnalele magiare guvernamentale, cu ocasiunea crisei intrevenite intre partid'a guvernamentale sî sasi, — dechiarandu ca guvernulu e gat'a a le garantá sasiloru influinti'a de lipsa in fundulu regiu, pentru cá sa póta tiené pre români in frêu — numai cá natiune politica nu póte sa-i recunósca! —

Sasii inse stau mortisiu pre lânga acést'a din urma, calculandu, ca tienendu strensu pre lânga pretensiunea acést'a, 'si voru asecurá astfeliu, celu putienu acee'a, ce le dau magiarii de voia buna, adeca predomnire preste români in fundulu regiu.

Inse pentru cá chiaru sî tendinti'a acést'a din urma, cu atât'a mai siguru sa si-o ajunga, punu totulu in miscare spre a aretá decâtu interesu e pentru statulu ungurescu predomnirea sasésca in fundulu regiu; sî cérca a si-o asecurá prin aceea, ca se facu a nu o primí, ci din contra a se aliá cu românii in detrimentulu statului.

Apropierea fatiarnica a sasiloru câtra români deci nu este sî nu a fostu altu-ceva decâtu o amenintiare a sasiloru câtra regimu. — Amiciti'a oferita: o sarutare cá a lui Iud'a!

Cine nu le crede tóte acestea convinga-se despre adeveru din articululu de fondu alu jurnalului „S. D. Tageblatt“ din 5/17 a. c.

Aci va aflá in colorile cele mai vii depinsa sinceritatea sasésca. Aci va vedé uneltirile marsiave sî denunciatiunile dejositórie facute cu interesu de a-sî inaintá scopurile loru egoistice pre ruin'a altor'a sî in specie a nóstra!

Diurnalulu ultrabismarkianu susnumitu combatù in articlulu memoratu proiectulu nou pentru arondarea municipieloru in Transilvani'a din punctu de vedere alu prudentiei de statu, sî spre a relevá sî mai multu necesitatea predomnirei sasesci in fondulu regiu, dice intre altele: ca prin alaturarea districtului Fagarasiu la Sibiiu sî Brasiovu si a districtului Nasaudu la Bistritia, paralisându-se predomnirea sasésca in comitatele acestea li-se va face sasiloru cu nepotintia a-sî implini missiunea seculare de a aperá intregitatea statului in contr'a ivasiuniloru din afara romane; — ca astfeliu se dau libere invasiunei acestei'a tóte pasurile de câtra Romani'a sî Moldavi'a sî in scurtu tempu teritoriele acestea ne mai fiindu sacsóne nu se voru mai tiené nici de corón'a Ungariei s. a.! —

Iéta deci, ce medilóce machiavelice, ce denunciatiuni obrasnice usitédia sasii spre a-si ajunge scopurile malitióse! — Ne facu pre noi rebeli; pentru cá sa se institue densii cá vighietori sî stapâni asupr'a nóstra! —

Acést'a nu o potemu trece nici cum numai asia cu vederea; fiindu-ca e o malitia mare, unu pecatu prea strigatoriu la ceriu, facia de acei'a carii i sustienu pre sasii cá roiulu pre trantori. —

Dara 'sî voru deschide ochii sî acei'a, pre carii totu mereu ii bombardéza sasii, cá sa le dea pânea amâna, prin junctiunea la Turnu-rosiu, — si 'si voru cunósce pretinii! Noi inse numai atât'a le reflectâmu sasiloru, ca multu 'sî inchipuescu ei despre sine, déca se credu apti de a impliní o atare missiune sî ca parasitu de totu debue sà fia statulu, cându va cercá a-si aflá radiemulu in garduri cu proptele putrede!

Sasii nu suntu in stare de a stá pre piciórele loru proprie, au lipsa — dupa parerea loru propria numai spre a potea esistá, de privilegii sî turte dulci; sî totusi iéta-i de alta parte ca se areta ei cá murii sî radimulu statului. —

Sirmanu statu acel'a care va fi avisatu la astfeliu de radimu! —

Sasii se imbia cá sa fia paditori preste rebeli, — pretindu inse cá rebelii se li-se dea sub padia legati gat'a, — fiindu-ca numai asiá i potu pazi. — Dara ce lipsa mai póte fi de strâji, cându inimicii suntu dejá prinsi sî legati?!

Regimulu sî va cunósce dara interesele sele mai bine. Va sci ca cea mai buna garantia pentru prosperarea statului, e multiamirea locuitoriloru. — Se va padí deci de-a esacerbá pre români prin subjugarea loru sub sasi. — Sî va cugetá seriosu la aceea: ca facendu-le româniloru prin privilegii sî prerogative duple, jugulu chiaru nesuferibilu, atunci tóta sementi'a de Flandr'a dimpreuna cu generatiunile dejá defuncte, nu va fi in stare de a sustiené catenele nesuferibile. —

Dupa informatiunile ce le avemu, instalarea Présântiei Sele a Archiepiscopului sî Metropolitului Bucovinei Teofilu Bendel'a se va serbá, la Cernauti, in 21 Maiu (2 Iuniu) a. c.

„Federatiunea“ a luatu in unulu din nrii sei precedenti mai pre largu notitia despre chirotonirea Archieppului sî Metropolitului Bendel'a, dupa „Tel. Rom.“

La calcâiulu acestei notitie adauge, ca, dupa informatiunile ce le are din scrisori private in Sabiiu, inaltu acel'a-si aru fi promisu ajutórie in bani pentru metropoli'a nóstra. Credemu ca nu vatemâmu modesti'a inaltului prelatu, ci ne implinimu o datorintia, déca aducemu la cunoscinti'a publica ca Présânti'a Sea P. Archieppu sî Metropolitu Bendel'a iuca la ocasiunea cându a fostu aici la chirotonire a daruitu:

Fondului bisericei catedrale 200 fl. v. a.
Seminariului Andreianu alu archidiecesei nóstre . . 100 fl.
Bisericei nóstre din cetate . 150 fl.
Fondului scólei dela bis din cetate . . . . 100 fl.

Nóu'a impartire teritoriale a Transilvaniei.

(Urmare.)

Comissiunea inse nu tiene de oportunu, cá partea apuséna a comitatului Dobâc'a — Hidalmas sî comunele invecinate — sa se impreune cu comitatulu Crasn'a, pentru ca aceste comune au locuitori magiari in numeru considerabilu sî acesti'a suntu de lipsa spre sustienerea ecuilibrului intre natiunalitâtile din comitatulu formându Solnoculu interioru sî Dobâc'a; intru câtu inse unele comune din tienutulu acest'a sî din partea invecinata cu densulu gravitéza mai multu câtra Clusiu, comissiunea tiene de oportuna impreunarea loru cu comitatulu Colosiului.

Districtulu cetatiei de pétra nu e teritoriu transilvanénu, dara fiindu atâtu de micu sî seracu câtu nu póte figurá cá unu comitatu de sine statatoriu, sî fiindu ca nu se póte adauge nice preste totu nice in parte la unele din comitatele vecine: Maramuresiu Satmaru sî Crasn'a dupa cum recere o administratiune corespundietória, pentru ca e marginitu prin siruri de munti, preste cari nu poti trece, subcomitetulu e de parere, cá (comitatulu amintitu) sa se imparta mai bine intre comitatulu Solnocului interioru si Dobâc'a, cu cari stà in o legatura naturale sî de comunicatiune. Subcomitetulu nu tiene acésta impreunare in totalitatea ei de strictetiósa administrationei sî ce privesce in deosebi diversitatea justitiei de pre ambele teritórie, subcomitetulu e de parere, ca prin dispositiuni transitórie se va evitá ori-ce dispusetiune in referintiele de dreptu sî in justitia.

Numele noului municipiu arondatu din partea cea mare a Dobâcei, din comit. Solnoculu interioru din districtulu Cetâtiei de balta aru fi comitatulu Solnocu—Dobâc'a cu punctulu centralu in Desiu, dupa parerea maioritâtiei din comitetu, cu unu teritoriu de 125 mile cuadrate cu 300,000 locuitori si cu o capabilitate de contributiune de 600,000 fl.

5. In cotulu nordu-osticu alu Transilvaniei dâmu preste cercuri motivate prin istoria, cari ne presentà o imagine cu totulu deosebita sî anume districtulu Naseudului, districtulu Bistritiei, pârtile comitateloru Dobâc'a, Turd'a sî Colosiu, cari se intindu pâna in tiér'a secuiloru sî aprópe pâna la marginile tierei sî cari nu se potu incorporá nice la comitatulu Colosiului, nice la comitatulu Solnocu—Dobâc'a. Subcomitetulu aflà aice greutatile cele mari in problem'a sea sî togmai din caus'a acést'a trebuie sa relevâmu la loculu acest'a insemnatatea cea mare de a face posibila guvernarea sî administrationea, ce vremu sa o dâmu relatiuniloru speciali ale diverseloru districte din Transilvani'a sî a teritorieloru ei desvoltate in procesulu istoricu. La loculu acest'a impreunarea aceloru elemente, cari s'au bucuratu pâna acum de o viétia municipale speciale, e neaperatu de lipsa; totusi subcomitetulu crede, ca la casu cându acceptá relativu la impreunarea acestoru teritórie proiectulu ministrului de interne, satisfacea numai acele conditiuni, fâra cari reform'a guvernârei sî administrationei urgiata de toti nu se póte realisá. Subcomitetulu de altmintrea a doritu sa se sustiena cerculu Cetatiei de balta sî alu Bistritiei cá teritórie de sine statatórie, dara aceste municipie dintre cari celu dintâiu solvesce contributiune 96000 fl., alu doilea numai 61000 fl., nu se potu inse sustiené cá municipie de sine statatorie, câci dupa ori sî care chiaie se va medilocí sum'a care trebuie sa se subtraga din contributiunea statului, sub titululu administratiunei in favórea comitatului, acésta suma nu póte fi nici pentru districtulu Naseudului, nici pentru cerculu Bistritiei atâtu de mare, câtu aceste dóue municipie sa fia in stare a suportá spesele administratiunei loru proprie fara o aruncatura de percentu, care póte fi fórte apesatoriu séu care nu se póte prestá.

In directiunea acést'a pârtile mai capabile de contributiune incorporande din comitatele Turd'a Colosiu sî Dobâc'a voru face sî pre acele districte capabile de esecutarea selvguvernamentului.

Dara impreunarea acestoru teritórie e motivata sî din punctu de vedere curatu administrativu. Sa se sustiena doue municipie vecine, absolutu necapabile de viétia, dintre cari unulu, precum de esemplu districtulu Bistritiei, ce constà din dóue bucati deosebite si o comuna sa se administreze din Gherl'a, cea-lalta comuna vecina din Clusiu, a trei'a din Turd'a: acésta stare de locu nu póte durá. S'aru potea inse formá prin impreunarea tuturoru acestoru teritórie unu comitatu considerabilu sî plinu de viétia. Subcomitetulu nu se indoiesce, ca tactulu patrioticu, care l'au aretatu totu-déun'a natiunalitâtile ce locuiescu in Transilvani'a, cându erá vorb'a de sacrificiu pentru unu scopu mai sublimu, va aplaná in scurtu tempu interesele de voru vení cum-va in colisiune sî va impreuná spre statorirea sî desvoltarea selvguvernamentului, precum sî spre indreptarea administratiunei, tóte acele elemente, cari in urm'a inpartirei noue suntu avisate la activitate comuna.

Subcomitetulu afla ca e de lipsa, cá — sî aici se abate dela proiectulu ministrului de interne — unele tienuturi din aceste municipie alu câroru punctu de greutate cade mai tare spre scaunulu Muresiului, sa se impreune cu acestu municipiu din urma.

Municipiulu arondatu in modulu acest'a sa se numesca „Comitatulu Reginului,“ fiindu ca e compusu din atâte pârti, câtu sustienerea numeloru istorice aru fi o anomalia.

Dupa parerea subcomitetului Reginulu e punctulu centralu alu acestui comitatu, câ i cetatea acést'a, care in tempulu mai nou a luatu unu sboru vialu, e punctulu de concentratiune pentru 7 linii de comunicatiune sî a devenitu prin comerciulu seu celu viu dejá de acum o centrala cu totulu respectabila. E adeveratu, ca Bistriti'a in respectu geograficu se afla mai aprópe de punctulu centralu alu acestui comitatu; déca considerâmu inse numerulu sî poporatiunea tienuturiloru, partea cea mare totusi e mai aprópe de Reginu, de vreme ce partea ostica a acestui comitatu e putienu inpoporata, pre cându partea sudica e mai inpoporata sî mai avuta:

Dreptu aceea teritoriulu comitatului Reginu va fi de o marime de aprópe 130 mile cuadrate, numerulu locuitoriloru lui de 210,000 suflete sî capabilitatea de contributiune de 470,000 fl.

6. Subcomitetulu nu póte recomendà spre primire acelu proiectu alu ministrului

de interne, dupa care scaunulu Moresiului sa se impreune cu scaunele Cicu si Udvarhely. Subcomitetulu aflându ca arondarea de municipie asiá mari nu se póte motivá e de parere, cá scaunulu Muresiului, care posede conditiunile unui municipiu vitalu, arondandu-se va corespunde chiamârei sele, si de aceea subcomitetulu propune, cá partea de susu a comitatului Cetâtiei de balta care nu e incorporata inca la comitatulu Albei inferióre, precum si unele tienuturi espuse din comitatulu Mediasiului, in urma unele comune sudice din comitatulu Reginului sa se adauge la scaunulu Muresiului si sa se admita sub numirea de „Comitatulu de balta—Muresiu“ cu central'a Muresiu Osiorheiu.

Teritoriulu acestui comitatu va cuprinde o poporatiune de 150,000 suflete si capabilitatea de contributiune a lui va fi 300,000 fl.

7. Scaunulu Cicului e despartitu de scaunulu Udvarheiului prin unu lantiu de munti inalti, preste cari numai o unica linia medilocesce comunicatiunea. Cu privire la acésta impregiurare aru fi de doritu la tóta intemplarea, a sustiené in deosebi scaunele Cicului si Udvarheiului dara fiindu aceste dóue scaune de o capabilitate de contributiune neinsemnata si nepotendu-se sustiené fâra de a insarciná preste mesura pre locuitori, subcomitetulu propune cu tóte acestea impreunarea loru cu numele „Scaunulu Udvarheiu-Cicu“ cu Udvarheiu cá locu pretorialu. In casulu acest'a scaunulu Bardoz trebuie despartitu de câtra scaunulu Udvarheiu si adaugatu impreuna cu unele comune sudice din scaunulu Cicului la Treiscaune.

Dara subcomitetulu doresce fórte tare in interesulu administratiunei, cá in partea dinsusu a scaunului Cicului intre Georg-Szt-Miklos si Udvarheiu sa se deschida o linia nóua si mai scurta de comunicatiune; asemenea se pare a fi de lipsa, cá la statorirea definitiva a scauneloru judecatoresci sa se considere deosebitele relatiuni teritoriali ale acestoru dóue scaune. (Va urmá.)

Diet'a Ungariei.

Budapest'a 13 Maiu n. (Cas'a representantiloru.) Dupa deschiderea siedintiei si autenticarea protocolului se predara petitiunile anunciate de presidiu la comissiunea petitionaria.

Referintele comissiunei centrali, Ferd. **Horánszki** substerne raportulu acestei comissiuni asupr'a proiectului de lege relativu la crid'a detória.

Acestu raportu se va tiparí si se va pune la ordinea dilei.

Dupa acést'a ministrulu presiedinte **Bittó** respunde la interpelatiunea lui Tisza esentialminte urmatórele: Onorata Casa! Amu onóre a respunde la cele trei intrebari relevate in interpelatiunea dlui Tisza indreptata câtra mine in urmatórele:

§. 40 art. de lege XII pre care se baséza interpelatiunea asecura la fipsarea preliminariului erogatiuniloru comune ministerieloru din ambe diumetâtile imperiului o influintia legale, dara fiindu ca acésta influintia convine ambeloru diumetâti in asemene gradu pre temeiulu paritatei motivate prin lege si nece o parte nu póte fi esclusivu decidiatórie, natur'a lucrului aduce cu sine, ca ministeriulu **comunu** e respunsabilu pentru preliminariulu efeptuitu prin invoire reciproca si pentru procederea mai departe numai inaintea delegatiuniloru, si a face ministeriele din ambele diumetâti respunsabile inaintea legislativeloru loru aru insemná a face respunsabilitatea ministeriului comunu ilusoria (miscare in steng'a) si a o straplantá in cerculu cestiuniloru legislative.

Din acestu punctu de vedere guvernulu se crede a fi nerespunsabilu inaintea camerei pentru preliminariu, a cârui discusiune se tiene de delegatiuni.

Relativu la intrebarea prima si a trei'a potu sa dechiaru, ca guvernulu a eserciatu influinti'a data lui prin legea respectiva si o eserciédia si acum in continuu. Mai adaugu, ca bugetulu pre 1875 e mai micu decâtu celu din anulu trecutu pre lânga tóta scumpetea viptualeloru si a venituriloru neinsemnate din taxatiunile vamali, deci rogu Camer'a a luá respunsulu meu spre sciintia.

Ludv. **Csernatony**: Unu respunsu tristu acest'a!

Col. **Tisza** reflectéza ca a cugetatu multu la respunsulu ce-lu va dá ministrulu presiedinte, dara la unu astfeliu de respunsu nu s'a asceptatu. Oratorulu a speratu, ca ministrulu va respunde, ca ministeriulu nu numai esercitéza acelu dreptu, ci e si nevoitu a reduce erogatiunile conformu situatiunei de astadi. (Miscare in drépt'a), séu déca n'a potutu esoperá acést'a ministrulu sa dechiare inaintea camerei, ca a facutu ce i a fostu prin potintia, dara interesele monarchiei ceru unu atare bugetu, si camer'a sa judece asupr'a acestei impregiurâri (Aprobare in stâng'a) Celu din tâiu erá unu respunsu multiamitoriu, alu doilea, desi nemultiemitoriu totusi erá demnu de unu ministru presiedinte, (Aplausu in stâng'a.) dara respunsulu datu dupa parerea oratorului nu numai e nemultiamitoriu si nedemnu de unu barbatu de statu — unu atare barbatu trebuie sa fia unu ministru presiedinte, — ci respunsulu in genere nu e demnu de unu barbatu.

(Ah! ah! in drept'a)

Lud. **Csernatony**: Acést'a e unu scandalu!

Col. **Tisza** continua: Comca ministeriulu ungaru nu-si póte esecutá vointi'a sea facia de preliminariu, acest'a e unu faptu dorerosu, pre care totu insulu lu cunósce, dara oratorulu e de parere ca déca unu ministeriu are influintia asupr'a unui lucru si-si pricepe chiamarea sea atunci nu se póte escusá cum facù ministrulu presiedinte, ci unu astfeliu de ministeriu séu e multiemitu fiindu ca cea ce s'a intemplatu e bine si ia in casulu acest'a responsabilitatea asupr'a-si, séu de nu e bine si depune portfoiulu (aplausu in stâng'a.)

In fine e o stare trista pentru Ungari'a; déca si acolo s'aru priví lucrulu astfeliu, atunci cu o alta ocasiune va fi tristu si pentru Austri'a cându totu ce dà o garantia, ca afacerile comune se pertractéza cu considerarea situatiunei, aru constá numai in acea, cá se concéda ministriloru a substerne inaintea ministriloru comuni proiectele loru umilite, cari proiecte se potu primí séu nu; de suntu bine statorite pucinu ii pasa ministeriului tierei si de acea nu e respunsabilu. (Aplausu viu in stâng'a — miscare in drépt'a.)

Nu pricepu, cum se póte face prin acést'a respunsabilitatea ministriloru comuni inaintea delegatiuniloru ilusoria. Ministeriulu comunu e respunsabilu pentru preliminariu inaintea delegatiuniloru si fia care din ambele ministerie e respunsabilu inaintea legislativei sele, ca si-a esercíatu influinti'a sea astfeliu, câtu, déca preliminariulu nu e bine compusu, respunsabilitatea e pre ambele pârti si un'a nu eschide pre cea-lalta. (Asiá e! in stâng'a.)

Nu e dreptu ceea ce ministrulu respunde, ca s'aru aduce in camera objecte ce se tienu dupa lege de competinti'a delegatiuniloru. Acest'a numai atunci aru fi dreptu, cându legislativ'a aru propune modificatiuni in preliminariulu din cestiune. Asiá ce-va nu amu cerutu nefiindu cu potintia. Cându se denéga inse camerei dreptulu de a intrebá, ca cum-si implinescu ministrii detori'a in acésta afacere, atunci nu sciu ce voru mai lasá legislativei. (Aplausu in stâng'a.)

Ungari'a fu lovita in urma de multe calamitâti, dara nice o calamitate nu o póte loví vre-odata asia tare, cá cându ministrulu presiedinte respinge garanti'a basata in lege (aplausu in stâng'a), deci nu potu luá spre sciintia respunsulu ministrului presiedinte si-mi reservu dreptulu a face in acést'a directiune pasii necesari. (Aplausu viu in stâng'a.)

Ministrulu presiedinte Bitto replica, ca la cele ce a adusu Tisza inainte cu privire la persón'a sea nu va respunde, ci va lasá fia-cârui membru din camera dreptulu de a judecá ca intru câtu are densulu capacitatea unui barbatu de statu si intru câtu nu, deci restringendu-se la meritulu lucrului oratorulu dechiara, ca scie bine cum Tisza dela inceputu fiindu inimiculu institutiunei delegatiuniloru s'a nevoitu a micusiorá cerculu loru de activitate si a largí cerculu de activitate alu parlamentului, dara noi cari stâmu pre temeiulu complanârei trebuie sa sustienemu stârile legali si sa combatemu ori ce nesuintia, care tende a nimicí ceea ce subsiste de faptu.

La intrebarea interpelantelui: de se identifica ministrulu pres. cu bugetulu comunu séu nu si de se nisuiesce a-lu micusiorá? respunde Bitto, ca de aru fi respunsu dlui deputatu la intrebarea ce o incungiurà cu intentiune, aru fi adusu inaintea legislativei o afacere ce nu se tiene aci dupa dispusetiunile legei. Compatimesce pre dlu deputatu, câci desparte faptulu substernerei bugetului de decurgerea mai departe a discusiuniloru. Cându aru fi guvernulu respunsabilu, póte camer'a sa-si dee sentinti'a numai asupr'a intregei activitâti; dara nu asupr'a substernerei bugetului.

Respunsulu ministrului presiedinte se ia spre sciintia cu o maioritate de 59 voturi din 171 votanti.

Dupa acest'a ministrulu presiedinte **Bitto** respunde la interpelatiunea lui **Irányi** in afacerea tractatului de aliantia ofensiva si defensiva cu Franci'a, ca not'a impartasita in „Le temps“ intr'adeveru fu tramisa de ministrulu de esterne de atunci c. Beust câtra ambasadorulu la curtea Franciei princ. Metternich, dara cu tóte acestea oratorulu póte sa asigure, ca intre Austro-Ungari'a si Franci'a — dupa datele ce le-a primitu — nu s'a incheiatu in acelu tempu nici o aliantia secreta, incercârile facute in directiunea acést'a nu avura nici unu resultatu.

Acelu pasagiu din not'a din cestiune ce privesce promisiunile facute in 1869, se referesce numai la enunciatiunile schimbate atunci intre ambele poteri, in cari apromisera aceste'a ca nu voru face nici o invoire cu alta potere fâra de a se insciintiá imprumutatu. Guvernulu ung. n'are cunoscintia despre aceste negotiatiuni, de aci inse nu se póte conclude ca guvernulu ung. la casu cându negociatiunile avea unu resultatu positivu, n'aru fi subscrisu acelu tratatu de aliantia.

Irányi ia spre sciintia respunsulu, ca guvernulu nu scie nimicu despre negociatiunile secrete atinse in not'a lui Beust, se dechiara inse in contr'a inter-

---

FOISIÓRA.

Serbatórea a cinci-dieci de dile, pogorirea sântului duchu (Rosalile.)

S-tulu Ioanu Gura de auru.

(Urmare si fine.)

Este dî de serbatóre, ci noi sa cautâmu, cum ne potemu eliberá de pedépsa. Cuventarea mea e inspaimentatória, inse ea póte sa fia si salutaria si folositória, déca va impedecá cá sa nu esperiâmu pedeps'a in fapta. Noi ve vomu instruá asiá dara ca pecatele nóstre se insémna. Ce noi vorbimu ací, se aduce inaintea lui si se scrie. De unde se vede acést'a? câci fâra motivu nu se póte dîce asiá ce-va. Malachi'a dîce câtra judei: „Vai vóue, cari ati intaritatu pre Domnulu“ (Mal. 2. 17). Ce dîceti, l'amu intaritatu? Prin acea, ca diceti: totu celu ce face reulu este bunu inaintea lui Ddieu (asiá vorbescu servii nemultiamitori) si fatia de acesti stricati, cari lui nu i-au servitu elu are complacere. „Eata noi amu paditu poruncile lui, si fericimu pre cei straini (Mal. 3. 14). Noi servimu Domnului tóta dîu'a si altii gusta bunatâtile, dîcu densii. Asiá vorbescu câte odata servii inaintea Domnului. Cându unu omu vorbesce asiá despre altu omu, nu e grea crima, de-si remâne a fi crima, ci despre Domnulu a tóta lumea, (a vorbí asiá), unu Domnu atâtu de bunu si milostivu, este demnu de cea mai mare pedépsa si cea mai aspra condemnare —

Ci cá sa scii ca atari cuvinte se insémna, asculta ce dîce Profetulu: „Eata acést'a este scrisu in cartea vietiei, spre monumentu dinaintea fetiei Domnului.“— Inse Ddieu insémna pecatele, nu cá sa-si aduca amente de acea dî, ci cá sa folosésca acésta carte de actiune si invinuire contr'a loru. Póte amu umplutu sufletulu vostru cu téma, séu nu atâtu alu vostru decâtu alu meu. E bine voiu sa finescu cuventarea mea. Tém'a vóstra nu voiu a vi-o departá, dara totusi o sa ve dau o mangaiere. Sa remana, cá sa ve curatie anim'a; ceea ce inse are insuportabile, acea voiu sa vi-o iau. Acést'a cum o potemu? déca vomu aretá ca (pecatele) nu numai se insémna, dara se si stergu — nimicescu. Acea ce judele dîce la judecata cu respectu la certele (obveniente) remane scrisu, si nu se sterge, ci din acea carte se potu iérasi sterge cuvintele nóstre cele rele, atunci cându vomu voí. De unde se vede acést'a in modu chiaru? din sânt'a scriptura: „Intórce fati'a ta,“ se dice, „de câtra pecatele mele, si tóte faradelegile mele, le sterge“ (Ps. 50. 11). Ce nu este scrisu, nu póte nimenea sterge. Dupa ce asiá dara au fostu insemnate, se róga cá sa fia sterse. Unu altu pasagiu ne spunu cum se potu sterge pecatele: „prin milostenia si credintia se curatiescu pecatele“ Pild. 15. 29). Inse pecatele nu numai se stergu, dara se si nimicescu totalminte, incâtu sa nu se mai arete nici câtu de insemnata ramasitia din ele. Si nu numai pecatele comise si insemnate dupa botezu, se stergu, ci si cele dinaintea botezului. — Tóte aceste se stergu prin ap'a botezului si crucea lui Christosu, dupa cum dîce Pavelu: „Stergendu zapisulu ce erá asupr'a nóstra, la luatu pironindu-lu pre cruce“ (Col. 2. 14). Vedi, cum s'a nimicitu acestu zapisu; dara nu numai s'a stersu, ci s'a ruptu de cuiele crucei si s'a facutu nefolosiveru. — Prin grati'a, iubirea si tari'a rescumperatorului rastignitu, s'au stersu tóte pecatele, de inainte de botezu. Cându pecatuimu dupa botezu, asiá se recere unu zelu mare spre ale sterge, câci nu este alu doile botezu, prin urmare este lipsa de lacramile nóstre, de pocaintia, milostenia, confessiune, rogaciune, si de tóte celelalte lucrâri evlaviós. — Asiá se stergu si dupa botezu pecatele, inse nu fâra multa astrengere si ostenéla. Se aplicâmu asiá dara tóta diliginti'a, cá acum sa le nimicimu si acolo sa scapâmu de batjocura si pedépsa. Câci numai sa voimu si tóta sarcin'a pecateloru o potemu aruncá de amu fi incarcatu chiaru nenumerate asupr'a nóstra. Spre acea deci sa facemu decisiunea. Este cu multu mai bine a suferí ací putienu cá acolo sa scapâmu de pedéps'a neincungiuravera, decâtu a petrece ací unu scurtu tempu in usiurintia si lene, iéra acolo a cadé sub pedépsa eterna.

Ci este tempulu cá sa repetîmu cele dîse: Amu pedepsitu[1]) pre cei, ce vinu aici numai odata in anu, si nu se sfiescu a vedé pre mam'a loru (biseric'a). — Ne-amu revocatu in memoria istori'a vechia, blastemulu si binecuventarea; amu vorbitu despre poporulu judeu, si pentru care causa a demandatu Ddieu jidoviloru, a se aretá inaintea lui numai de trei ori in anu. — Amu aretatu ca crestinii potu avé totu-deun'a serbatori: Penticoste, Pasci, Aretare. — Amu aretatu ca o consciintia curata, si nu o anumita dî si tempuri facu serbatórea. — Dupa acea amu venitu la darurile Duchului sântu, cari ni s'au datu din ceriu; amu vorbitu despre acea ca ele suntu argumente ale impacârei. — Amu aretatu ca Duchulu sântu este de fatia din caus'a iertârei pecateloru, din caus'a responsabilitâtiei, ce s'a impartasitu episcopiloru; pentru cuventulu intielepciunei si alu cunoscintiei, pentru punerea mâniloru si jertf'a cea misteriósa. —

---

[1]) Aretându de ce pedépsa suntu demnu pentru intrelasarea de a merge la biserica.

pretîrei, ce o dà ministrulu presiedinte acelei note.

Cas'a ia spre sciintia respunsulu ministrului presiedinte.

Dupa acést'a ministrulu de financie Ghyczy luându cuventulu desvólta in o cuventare lunga care fu ascultata cu atentiune incordata esposeulu seu, in care dilucidà starea financiale de astadi a tierei sî midilócele prin cari se va poté vindecá acestu reu. Din acestu esposeu financialu se vede, ca din anulu 1873 resulta o recerintia neacoperita de 42 milióne pentru anulu 1874. Ministrulu cere plenipotentiarea de a contrage a dóu'a jumetate din imprumutulu de 150 milióne, séu eventualminte : unu imprumutu nou. Ministrulu desfasiurandu mai departe modulu de procedere pentru restabilirea ecuilibrului in bugetulu statului apromite, ca stârile financiali se voru regulá pâna in 1876 sî propune spre ajungerea acestui scopu vinderea succesiva a bunuriloru de statu, totusi cu reservarea forestrieloru de statu, mai departe propune ministrulu vinderea intreprinderiloru industriali ale statului sî eventualminte vinderea drumuriloru ferate de statu.

Proiectulu de lege substernutu in caus'a contragerei unui nou imprumutu se transpune la comissiunea financiale.

Convocare.

Din partea subscrisului comitetu cercuale se convóca adunarea generale pentru despartiementulu VIII de Alb'a-Iuli'a alu Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana sî cultur'a poporului românu in opidulu Uiór'a — Maros Ujvár — pre 7 Iuniu 1874 st. n. la care toti membrii acestui despartiementu suntu invitati a luá parte.

Din siedinti'a comitetului cercuale tienuta la Alb'a-Iuli'a in 3 Maiu 1874.

Alesandru Tordosianu m/p.
directoru.

Rubinu Patiti'a m. p.
actuariu.

Clusiu 1 Maiu.

(Capetu.)

Intre cererile private meritu cu totu dreptulu a se amintí, cea a munteniloru, adeca a comuneloru Marisielu, Maguri, Muntele-rece, Somesiulu-rece sî caldu, substernute prin membrulu secret. Vaid'a, in care se róga de nou, a li se concede din partea erariului dreptulu de lemneritu sî a li se deschide calea câtra castigarea pânei cuotidiane prin taierea de lemne ; câci din contra fiindu le acést'a unicolu isvoru de subsistintia, suntu ameninitiate cu perire totala.

Cá publiculu cetitoriu sa se póta convinge despre caus'a sî despre trist'a stare a numiteloru comune, trebuie pre scurtu sa notâmu, ca famili'a contiloru Bánffy sî Eszterházy, au avutu acésta parte a muntiloru apuseni in posessiune cá donatiune de 95 ani, precum scimu, sî acum implinindu-se terminulu donatiunei, regimulu séu erariulu a opritu pre respectivele comune, de a mai taiá lemne, sî a datu ordinu, cá lemnele taiate pâna la S. Mihaiu din an. tr. séu S. Georgiu in a. c. sa se scóta afara.

Fiindu acésta impregiurare o cestiune vitale, ba chiaru o lovitura, care stinge tóta speranti'a de subsistintia a mai multoru mii de persóne, comunele desu mentionate s'au rogatu, de comit. cottense sa midilocésca deciderea urgenta a acestei cause, ca de nu ele suntu de peritu.

Dlu membru Vaid'a a substernutu comit. cottense acésta rugare cu aceea rugare sî propunere, cá acelasi sa binevoiésca a luá in mai deaprópe consideratiune acésta causa, sî imbratiesiendu-o, sa o substérna Inaltului ministeriu de interne, spre a dispune pentru grabnic'a resolvire a causei, cá poporulu sa nu devina préda fómetei.

Comitetulu inse cu maioritate a primitu parerea com. perm. cá de nou sa se provóce judele cercuale respectivu N. Popu prin subcomitele, cá sa-si implinésca missiunea, de a indeplini investigatiunea impusa.

Despre energi'a zelulu sî bunavointi'a numitului d. jude nu potemu dubitá ; inse a aduce o investigatiune intre dóue partide asiá mari, nu este sî nu va fi asiá usioru. — Pâna atunci o parte a poporului va luá lumea in capu, alt'a póte perí.

Aici vine de notatu, ca Ilustr. Sea cont. Eszterházy, cá presiedinte sî asiá dîcendu cá parte interesata, a predatu presidiulu subcomitelui, sî de-sî fu rugatu sa remana la presidiu, nu a voitu, dîcendu, ca voiesce a observá legea.

Membrulu Vaida a facutu mai departe dóue propuneri. Un'a referitória la trist'a stare a comuneloru mentionate, cá sa se imbratisiedie caus'a loru.

Alt'a referitória totu la aceste comune muntene, pentru unele dispositiuni spre ameliorarea stârei spirituale sî materiale. — Acést'a substernandu-se sî senatului scolariu cottense, ce se tienù in 7 Maiu a. c. la 4 óre dupa amédi, s'a primitu, predandu-se comissiunei spre esaminare.

O propunere a facutu membrulu sî prot G. Popu, pentru incungiurarea abusuriloru de falsificatiune in terguri. Fiindu in obiectulu acest'a dispositiuni, s'a primitu numai propunerea la protocolu, pentru tienerea in evidintia.

Propunerea lui V. Rosiescu, inca dela sessiunea penultima, in privinti'a regulârei edificârei caseloru sî altoru edificie rurali sî regularea stradeloru in comunele satesci, comit. perm. cu maioritate de voturi, a propusu a se respinge.

Dupa multe desbateri se decide primirea pre lânga acelu adausu cá sa se provóce antistiele comunali, cá la edificare sa nu se iee ce-va din loculu comunale, sî prin acést'a sa se vateme dreptulu comunei sî sa se inguste stradele.

Contele Bánffy a facutu o propunere in scrisu constatória din 4 puncte, privitória la casulu de aprinderea paduriloru, fia cu voi'a séu fâra voia, pct. 1) comunele sa fia detóre energiosu a alergá la stingerea focului ; 2) in padurile dearse sa nu se pasiunedie ; 3) lemnele respective padurile dearse sa se curatiésca gratis de câtra comunele respective ; sî 4) acésta dispositiune numai decâtu sa intre in viétia.

Acésta propunere dupa lege predandu-se com. perm. aici s'a descutatu cu viu interesu, — sî s'a primitu cu maioritate, de a se aduce la comitetu cu recomandatiune de primire.

Venindu asiá dara la ordinea dîlei, sî punendu-se sub discussiune, s'a nascutu asupr'a ei sî mai alesu asupr'a pct. 3. cea mai viua sî infocata iscusiune. Mai intâiu a luatu cuventulu V. Rosiescu, sî a combatutu elasticitatea sî nedreptatea, ce aru puté urmá asupr'a comuneloru, déca s'aru primí asiá punct. 3-lea precum este propusu. — Dîce intre altele d. Rosiescu : precum este cu totulu pentru pct. 1—2 sî 4 fiindca scie precum ca nu numai proprietarii mari au avutu sî au paduri, asemenea corporatiunile morale, bisericele sî scólele romàne, ba sî astadi inca multi români au castigatu sî cumperatu multe paduri dela domni, apoi fiindu padurile unu articulu esentialu in economi'a vietiei omenesci, doresce, cá aceste sa se crutie sî bineconservedie, — aprinderile sî arsurile sa se curme, in cele arse sa nu se pasiunedie, cá sa crésca, — tocmai asiá este cu totulu in contra punct. 3, care aru causá comuneloru cea mai mare nedreptate, câci cuvintele sî espressiunea : „A leéget fákat tartozik a község ingyen kitakaritni“ (comunele séu comun'a este deobligata lemnele cele arse a le curatí gratis) suntu fórte elastice.

Asiá incâtu dupa ce aceste cuvinte se potu adstringe comunele cá septamâni séu luni intregi sa lucre gratis taiandu sî curatiendu sî punendu in stângini, ba póte sî ducendu séu carandu acasa gratis lemnele din padurea cutârui'a proprietariu séu cutârei'a corporatiuni.

Crede a fi destula satisfactiune rurala sî umana din partea comunitâtiloru, déca voru alergá sî stinge foculu sî sa ingrijésca a nu se pasiuná in padurile dearse, cá sa crésca. A se pretinde inse dela comune, sa taia sa pona in stângeni sî apoi sa curatiésca lemnele dearse carandu-le la cas'a proprietariului, nu crede a fi pretensiune drépta nici constitutionala, — sî mai multu o servitute. — Dîce mai departe vorbitoriulu ca densulu asémena intentiunea sî pretensiunea pct. 3 cu atentiunea sî pretensiunea acelui proprietariu, câru'a aprindiendu-i-se cas'a, sî alergandu comun'a pentru stingerea focului, elu nu s'aru indestulí cu atât'a, ca aru pretinde, cá ruinele sî paretii sa-i culéga pâna sa-i coratiésca din curte totu materialulu dearsu ; facendu locu la adunarea materialului nou sî edificarea unei case mai frumóse.

Deci propune cá pct. 3 séu sa se formuledie conformu dreptâtiei, séu sa remana cu totulu afara.

Contr'a acestei propuneri sî respective pentru primirea pt. 3 vorbesce infocatu proprietariulu Sallai. — Apoi mai Infocatu 'si apera propunerea propunetoriulu Graf, luându lucrulu din punctu de vedere alu economiei de statu. — Pentru propunerea lui Rosiescu vorbescu fórte bine prot. Papu sî secret. Vaid'a. Apoi baronulu Kemény János vorbindu, dîce, ca tóta propunerea contiene afara de pt. 3 ce dispune legea in casulu acest'a, pentru acea este pentru stergerea pt. 3 Acum se face apelu la lege, se cetesce, sî se afla dispositiuni salutari. — In fine membrulu sî referintele casei Gyarmati Miklos dîce, ca aru dorí sa esplice intr'adeveru contele propunatoriu, ca ce intielege prin cuvintele „takaritsa kiingye a leéget fát“, câci nu crede a fi intentiunea acestoru cuvinte alta decâtu ce contiene legea. — Aici esplica contele francu ca nu intielege altu ce-va decâtu ca lemnele arse sa se curatiésca din padure sî sa se puna in gramedi ; inse nici decum, cá sa se faca stingeni sî sa se care acasa cum a dîsu prot. Rosiescu.

Cu acestea dupa repetirea desbateriloru pro sî contra, s'a primitu pt. 3 formulatu de câtra dlu Gyarmati Miklos, „ca comunele suntu datóre a curatí lemne inaintea focului pentru stingerea séu sugrumarea lui. —

Acum a venitu la ordine referad'a comissiunei de 7 intre cari sî V. Rosiescu esmise pentru statorirea modalitatei dârei de imprumutu séu impartirei ajutoriului banalu la familiele, ce suferu de fómete. —

Deci comissiunea prin referintele seu 'si dà parerea, ca aru fi cu scopu infiintiarea unei comissiuni permanente centrale de 4 membri afara de presiedinte, care are sa fia comitele supremu sî in casu de lipsa sub comitele 2. Ca aru fi cu scopu in fia-care cercu a se esmite câte unu comisariu, dintre barbatii cei cu védia, caracteru sî creditu, cari sa impartiésca ajutoriulu sub respunsabilitatea sea celoru adeveratu lipsiti. 3 Ca sum'a macsima sa fia 30 fl. presupunendu-se ca cu atât'a se póte ajutorá o familia pâna la secericiu luându-se câte o mertia mare de bucate pre o septamâna la o familia, sî asiá in 12 septamâni 12 mertie a 2 fl. 50 xr. pretiulu celu mai mare aru face 30 fl. — 4. Pentru uniformitatea obligatiuniloru sa se litografedie mai multe esemplare. — 5. Imprumutatoriului numai pre lânga 2 caventi séu chizesi sa i se dee ajutoriulu cerutu. — 6. Ca solvirea camatei sî a rateloru sa se faca directu la cas'a cottense, unde sa se pastredie sî obligatiunile.

Aceste liniamente principale in desbaterea speciale s'au primitu cu unele modificatiuni. — Cu deosebire s'au luatu consideratiune la incasare, in urm'a propunerei facute de dlu jude reg. sî membru Leontinu Papu, care dîce, ca scie, ca cá fostu manipulante la cârtile funduarie, erariulu sî astadi se afla intabulatu pre unele proprietâti private ale celoru din fometea dela 1868 fiindu ca scie casuri speciale, cumca bietulu omu a solvitu la judi procesuali ba sî la jude primariu (fôbiró) sî bucatele nici pâna in dîu'a de astadi nu suntu solvite la erariu. — Asiá s'au decisu, cá incasarea sa se faca prin antistiele comunale, sî sa se tramita prin judele cercuale la casa. — Nesolvirea sa se esecuedie mai intâiu pre cale administrativa, — sî numai la estremitâti prin fiscalulu cotense pre cale judiciala. —

Statorindu-se in fine nrulu esmiterei comissiuni centrale la 4 membri ordinari sî 2 suplementari, afara de presiedintele care are sa fia comitele supremu sî respective subcomitele la propunerea sî designarea presiedintele s'au alesu prin aclamare cei 4 membri ordinari sî cei 2 suplementari, intre cei dintâiu sî unu românu Rosiescu, intre cei doi prot. Papu.

Dupa acést'a s'au alesu comisari in cele 3 cercuri unde s'a constatatu fómetea, sî unulu pentru cerculu, ce dejá este ivitu alu Gileului. — Acesti'a suntu din clas'a proprietariloru mari avuti sî cu caracteru solidu. —

Cu aceste finindu-se tóte obiectele, presiedintele a inchisu siedinti'a, multiamindu pentru activitatea desvoltata sî bun'a intielegere sî harmonia avuta. Ce se primì cu éljen.

Sa ne fia permisu a mai insemná ca la incheiarea siedintiei din $^{8}/_{5}$, la 5 óre dupa am. abiá se aflau 20 membri cu oficiali in totu presenti.

Apoi cá unu curiosu mai notificâmu sî acea, ca la votare cu „igen“ sî „nem“ pentru ajutoriulu dela statu, in 7/5 a. m. au fostu numai 73 votanti presenti, pre cându in siedinti'a de dupa a. m. la votarea pentru protomediculu cotense au fostu presenti 95 membri ! !

Romani'a.

Bucuresci 6 Maiu 1874.

A. S. principele Milanu Obrenovici IV, intorcându-se din Constantinopole, a trecutu dela Rusciucu la Giurgiu pre vaporulu Stefanu celu mare pre la órele 3 sî jumetate dupa amédi. Aci a fostu intempinatu de d. generalu Florescu ministru de resbelu, de d. ministru Cantacuzinu, de d. prefectu alu districtului cu tóte autoritâtile locale sî de unu numerosu publicu ce ascépta cu impacientia sa védia sî sa salute pre suveranulu Serbiei. La gar'a dela Comana A. S. principele Milanu a fostu primitu de câtra M. S. domnitoriulu cu care a venitu impreuna pâna la gar'a Filaretu. A. S. principele Milanu a fostu intempinatu aci la gara de d. Lascaru Catargiu presiedintele consiliului de ministri sî de mai multi d-ni ministrii, de d. comandantu ad-interim alu diviei II teritoriale, de d. prefectu alu politiei capitalei, mai multi oficieri superiori, inalti functionari sî unu numerosu publicu. La sosirea trenului in gara, gard'a de onóre a facutu onorurile militarie.

Amu spusu ca darurile sântului Duchu le posiedemu cá garantia sî amanetu ; amu adausu caus'a din carea nu se mai templa minuni. — Ne-amu adusu aminte de infricosiat'a judecata ; de cârtile ce se voru deschide sî cari voru contiené tóte pecatele nóstre, sî cum se potu aceste nimicí, cându voimu. —

Tóte aceste pastrati-le, sî déca nu este cu potintia, aduceti-ve aminte inainte de tóte de acele cârti ale lui Ddieu. Vorbiti ce veti voí, dara cugetati ca Domnulu este de fatia si insémna tóte ; acést'a ve va face precauti sî dojenele mele voru viá pentru totu-déun'a in animele vóstre. Intru acestu modu inmultití meritulu ce sta insemnatu in cartea celoru drepti sî nimiciti totu-deodata multele pecate, cari stau acolo, fâra cá sa scie cine-va, sî sa esperieze care-va. Câci dupa cum amu aretatu, prin zelulu nostru, prin rogaciune sî o viétia evlaviósa constanta, potemu sterge tóte pecatele. Tóte aceste sa le facemu cá sa ajungemu acolo iertare sî sa scapâmu de acea pedépsa neincungiuravera. Bateru de amu fi mantuiti de acea prin garanti'a sî amórea Domnului nostru Iisusu Christosu, sî sa ne facemu partasi imperatiei ceriului. — A lui sa fia glori'a sî onórea in toti vecii. — Aminu.

Sabiiu, in Apriliu 1874.

G. Pletosu,
clericu.

Dupa ce a presentatu Altetiei Sele principelui Milanu pre susu mentionatele persóne, A. S. domnitoriulu s'a dusu cu trenulu la gar'a Tergovistei spre Cotroceni; iéra A. S. principele Milanu a intratu in capitala insotitu de d. presiedinte alu consiliului in trasur'a domnésca, avendu inainte unu escadronu de gendarmi cu d. prefectu alu capitalei, sî in urma fiindu indata precedatu de o trasura domnésca in care se aflau d. Marinovici, presiedintele consiliului sî ministru de esterne alu Serbiei, d. ministru de esterne Boerescu, sî d. adjutantu alu A. S. principelui Milanu cu d. col. Zefcari, atasiatu pre lânga persón'a augustului óspe. Unu escadronu de rosiori urmá dupa cele alte trasuri cu suitá principelui Serbiei

In totu percursulu capitalei pre unde a trecutu A. S., trupele din garnisona au facutu onorurile militarie, iéra numerosulu publicu ce se indesá pre strade dela Filaretu pâna la Palatu a salutatu cu bucuria sî entusiasmu pre suveranulu buniloru nostrii vecini serbi.

Sosirea A. S. princepelui Milanu se asceptá inca de pre la 2 óre. d. m, sî cu tóte acestea dorinti'a publicului nostru de a vedea sî salutá pre Suveranulu Serbiei l'a facutu a asceptá fórte voiosu sî in mare numeru de a lungulu stradeloru pâna la 6 óre sér'a.

— Domnitoriulu a pusu la dispositia A. P. principelui Serbiei palatulu din Bucuresci. Din caus'a doliului M. S. Carolu nu a potutu participá la tóte serbatorile de care este incungiuratu A. S. principele Milanu.

— Indata ce a sositu la palatu pre la 6½ óre sér'a, A. S. principele Milanu a facutu unu actu de cea mai delicata sî doiósa simpathia pentru famili'a domnitória, transportându-se mai antâiu la Asilulu Elen'a sî depunendu o coróna pre mormentulu repausatei A. S. principesei Mari'a.

Astadi la 10 óre de diminétia A. S. principiele Milanu a primitu la palatu biurourile presidentiale sî deputatiunile din partea camerei sî senatului, care l'au felicitatu de buna-venire prin cuvinte binesimtite, la care A. S. a respunsu cu multa bunavointia sî multiamire ca se gasesce in midiloculu românilorn.

Mâne la 9½ óre de diminétia va avé locu in onórea A. S. principelui Serbiei o revista militaria pre platoulu dela Cotroceni.

Varietâti.

⁂ Bâi nóue. In legatura cu cele publicate in Nr. 31 alu fóiei nóstre despre bâile descoperite la Gioagiu in apropierea Cigmeului avemu sa adâugemu ca acestea se afla dinsusu de asiá numitulu „Feredeu" de pre proprietatea baronului Bornemisa. Impregiurulu este romanticu, aerulu de munte recreatoriu. Ap'a in cuantitate mare este curata cá cristalulu, are 25⁰ Reaum. Are multa asemanare cu ap'a din bâile invecinate, dupa cercetârile chemice inse are mai multe elemente.

Basinulu este corespundietoriu: Ap'a nu intarita nici nervii nici sângele, ci inaintandu transpiratiunea fâra de a causá asudóre are influintia placuta liniscitória; de acea se recomanda cu deosebire pentru bóle invechite artritice sî reumatice, pentru hemoroide sî pentru bóle cronice. Cá scalda se póte folosí sî de dóue ori pre dî. O baia costa 8 xr. Dupa ce bea cine-va unulu pâna in dóue pachare simte o lucrare lina curatitóre sî disolutóre.

Cualitativu cuprinde ap'a in sine urmatórele sâri: varu bicarbonicu, magnesia bicarbonica, natron bicarbonicu, natron sulphuricu, magnesi'a sulphurica, natron phosphoricu, feru bicarbonatu, humu, urme de ghipsu, bicarbonatu de calium sî siliciu.

In restulu dupa evaporatiunea apei s'a aflatu 1) aciduri: carbonice, cloru sulphuricu sî phosphoricu; 2) base: natron, magnesia sî urme de calci. Cu unu cuventu, in asemanare cu analis'a apei dela bâile invecinate acést'a se afla mai bogata cu natronulu phosphoricu, humulu sî bicarbonatulu de calium.

In intielesulu legei celei nóue de industria din 1872 § 10 va avé locu la 2 Iuniu stil. n. o pertractare in fati'a locului, carea va decide definitivu concesionarea acestoru bâi nóue sî dupa acea va urmá predarea loru folosintiei publice. Statiunea cea mai de aprópe de drumulu de feru este Orest i'a (Szaszváros. Broos).

Recomendâmu atentiunei publice stabilimentulu acestu nou de bâi cu atâtu mai vertosu, cu câtu analis'a apei s'a facutu de laboratoriulu chemicu alu reuniunei generale a apothecariloru austriaci din Vien'a sî s'a comprobatu sî prin cunoscutulu nostru barbatu specialistu domnulu Dr. Basiliu Szabo.

Prim'a adunare generala ordinaria a institutului de creditu sî de economii „ALBIN'A"

tienuta la Sabiiu in localulu Asociatiunei transilvane in 25 Martiu 1874.

(Fine.)

Acluse.

Aclusulu A.

Tablou

asupr'a desvoltârei operatiuniloru in periodulu dela 10 Aprile 1872 pâna la 31 Decembre 1873.

Anulu	Cu finea lunei	Starea: imprumuturiloru la reuniuni fl.	cr.	Depositeloru spre fruptificare fl.	cr.	Escomptului fl.	cr.	Lombardului fl.	cr.
1872	Aprile	44,162	50	2,380	61	29,135	—	1200	—
„	Maiu	65,837	50	4,735	61	37,619	17	1200	—
„	Iuniu	68,237	50	6,516	36	37,631	—	1250	—
„	Iuliu	83,802	50	12,306	89	40,778	—	200	—
„	Augustu . . .	111,502	50	18,973	89	39,468	—	1420	—
„	Septembre . .	135,072	50	22,275	36	31,988	—	1220	—
„	Octobre . . .	138,501	—	23,564	36	38,232	80	720	—
„	Novembre . . .	142,680	—	24,013	36	58,117	45	1720	—
„	Decembre . . .	150,041	50	26,173	87	48,206	12	2550	—
1873	Ianuariu . . .	152,219	53	38,216	38	50,972	84	1200	—
„	Februariu . . .	163,182	59	46,689	08	61,289	47	1250	—
„	Martiu	177,824	99	49,488	66	77,626	--	1590	—
„	Aprile	179,989	44	55,982	61	77,008	—	2080	—
„	Maiu	181,106	14	58,912	76	84,656	—	8782	60
„	Iuniu	183,898	16	63,845	73	97,031	—	8232	60
„	Iuliu	182,664	91	67,209	09	104,011	22	9758	60
„	Augustu . ; ,	175,074	68	77,632	72	121,557	92	8906	—
„	Septembre . .	170,511	72	70,897	09	131,813	72	8618	—
„	Octobre . . .	167,102	67	80,640	62	148,574	86	7506	70
„	Novembre . . .	165,248	27	66,370	63	145,961	92	7524	70
„	Decembre . . .	164,633	81	70,167	12	165,783	78	8290	—

Aclusulu B.

Consemnarea charthieloru de valóre.

Nominalu fl.	cr.	Speci'a	Cursulu din 31 Decem. 1873. fl.	cr.	Valórea fl.	cr
1000	—	Actiuni d'ale institutului austr. de cred. fonciaru	99	—	495	—
800	—	Actiuni d'ale instit. austr. de cred. com. sî industr.	238	—	1190	—
600	—	Scrisuri fonciari asupr'a domenieloru de statu	119	—	595	—
1000	—	Obligatiuni de prior. ale I-ei câli ferate trans.	84	50	845	—
500	—	Sorturi de statu 1839	295	—	1475	—
1250	—	„ „ „ 1854	98	25	1228	13
1000	—	„ „ „ 1860	103	90	1039	—
500	—	„ „ „ 1864	133	75	668	75
500	—	Sorturi d'ale instit. de creditu comerc. sî industr.	168	—	840	—
1920	—	Imprumutulu ung. pentru câli ferate	98	51	1528	16
11100	—	Oblegatiuni rurali transilvane	74	—	8214	—
800	—	Sorturi turcesci	49	35	246	75
					18364	79

Raportu comerciale.

Sabiiu 22 Maiu n. Grâu 7 fl. 47 xr. frumosu, 7 fl. 13 xr. mestecatu, 6 fl. 80 xr. cualit. infer.; secar'a 5 fl. 13 xr. pâna 4 fl. 80; orzu 4 fl. 33; ovesu 2 fl. pâna 1 fl. 73 xr.; cucuruzu (porumbu) 3 fl. 87—4 fl. — xr.; cartofi 1 fl. 73 xr. galét'a austriaca.

Cânep'a 18—20 fl. maj'a.

Lintea 6 fl 67 xr.; mazarea 6 fl. 67 xr., Fasolea 5 fl. 67 xr.

Fenu legatu 1 fl 30, nelegatu 1 fl. 10 xr., paie lungi 80 xr., scurte 70 xr, maj'a.

Lemne de focu 8—10 fl. stang. austr.

Carnea de vita 18—22 cr. p., de porcu 28 xr. Unsórea 79 xr. pâna la 1 fl. 20 cup'a.

Burs'a de Vien'a.

Din 11/23 Maiu 1874.

Metalicele 5%	69	15
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	74	20
Imprumutulu de statu din 1860 . . .	105	75
Actiuni de banca	980	—
Actiuni de creditu	223	50
London	111	65
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	74	75
„ „ „ Temisiorene	73	—
„ „ „ Ardelenesci	71	75
„ „ „ Croato-slavone	76	—
Argintu	105	60
Galbinu	—	—
Napoleonu d'auru (poli)	8	93

Publicatiune.

Prin acést'a se aduce la cunoscinti'a on. publicu, cumca, Stupin'a aflatória pre câmpulu Brasiovului lânga Bârs'a, proprietate a bisericei rom. gr. or. dela sf. Nicolae din suburbiulu Scheiü in Brasiovu, sî care contiene 100 jugere pamentu comasatu de aratura sî fenatie, cu unu parcu planatu, sî cu tóte localitâtile domnesci sî de economia, se va esarendá prin licitatiune pre siese ani unulu dupa altulu adeca: dela Octobre 1874 pâna la Octobre 1880.

Licitationea se va tienea in Duminec'a de 9/21 Iunie 1874 inainte de amédi la 10 óre in Cas'a de siedintie a subscrisului comitetu parochialu (curtea bisericei) la care se binevoiésca a luá parte, toti acei domni, cari voru dori a luá in arenda acésta Stupina sî cari au a fi prevediuti cu unu vadiu de 10% dela suma eschiamanda.

Conditiunile esarendârei se potu cetí in tóte dilele dela 9—12 inainte sî dela 2—6 dupa amédi la curatorulu dlu Ioane Navrea iéra in diu'a de licitatiune in Cas'a de siedintie a comitetului parochialu.

Brasiovu 14/26 Aprilie 1874.

Comitetulu parochialu alu bisericei rom gr. or. dela Sf. Nicolae din suburbiulu Scheiu.

(2—3)

Nr. 52/1874.

Edictu.

Prin care Mari'a Avramu Floasiu casatorita Atanasiu Lupea din Galesiu scaunulu Selistei, carea de 9 ani a disparutu fâra a se sci loculu aflârei ei, se provóca, cá in terminu de unu anu dela datulu de fatia sa se infacisieze inaintea forului matrimoniale subscrisu, ca pentru la din contra, procesulu divortialu intentatu asupr'a ei, se va otarì dupa prescrisele canonice sî in absenti'a ei.

Sabiiu in 30 Aprile 1874.

Forulu matrimonialu gr. or. alu protop. tractului Sabiiului I.

(2—3)

Anunciu.

Inaltulu Ministeriu reg. ung. de agricultura, comerciu sî industria cu resolutiunea sea din 22 Aprile a. c. Nr. 2724 a concesu comunei nóstre Ded'a comitatulu Turdei-superióre, tienerea de terguri septemanarie impreunate cu terguri de vite in tóta Lunea. (2—3)

Togm'a acum a aparutu

CART'A UNGARIEI

pentru scólele poporali in limb'a româna

de

EUGENIU BORDEAUX,

Editiunea a dóu'a indreptata, dupa prescrisele inaltului ministeriu de culte sî instructiune publica; *cu date statistice, consemnarea episcopieloru tuturoru confessiuniloru, sî cu date istorice vechi.*

Pretiulu cartei, colorata sî intinsa pre pandia pentru impaturatu e 7 fl. 60 xr. v. a.; colorata finu cu demarcarea comitateloru e 8 fl. v. a.

Uniculu depositu pentru tierile Corónei ung. la

F. Michaelis in Sabiiu,

(Piati'a mica Nr. 12.)

Cei ce dorescu potu primí cart'a sî necolorata sî neintinsa pre pandia, pre lânga unu pretiu corespundietoriu. (2—3)

Celu mai nou sî mai mare depositu de orológe in Sabiiu.

la

IOHANN BUSCHEK

orologieriu,

Uliti'a Cisnadiei Nr. 16 vis-a-vis de Hotelulu: „La Corón'a Ungariei".

Recomenda orologele sele de auru sî argintu de I calitate, de Genf, alese personalminte sî probate prin oficiu, cu garantia de 1—2 ani.

Orologie de argintu cu câte fl. 13, 14, 16, 18, 20, 24, 26, 28, 30—40.

Orologie de auru cu câte fl. 28. 30, 32, 34, 36, 40, 45, 50, 60, 70—150,

De I calitate orológe cu pendulu, o decóre pentru ori-ce locuintia cu câte fl. 28, 30, 32, 34, 36, 38, 40, 44, 46, 50, 60, 70—150.

Orológe de biroulu francesu, de marina sî desteptatórie (Wecker) etc.

Lantiuri de auru sî argintu, probate prin oficiu sî adeca: Lantiuri de argintu cu câte fl. 3, 4, 5 pâna la 12, de auru: Lantiuri de gâtu cu câte fl. 32, 34, 36, 40, pâna la 80 sî 150.

Reparaturele se facu dupa modulu celu mai nou solidu sî cu garantia de unu anu.

Pretiu curinte mai detaiatu gratis et franco.

(3—20)

Redactoru respundietoriu: Nicolau Cristea.

Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei sî pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Nr. 38. ANULU XXII.

Sabiiu in 16|28 Maiu 1874.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Novel'a electorala.

Novel'a la legea electorala, ce are a se desbate in diet'a din Budapest'a in tempulu celu mai de aprópe, are siepte sectiuni, impartite in 87 paragrafe. Sectiunea dintâiu se ocupa cu dreptulu electoralu. In paragrafulu celu dintâiu se dice, ca privilegiele dinainte de 48 nu mai dau dreptu electoralu; esceptionalminte inse pentru persón'a loru se sustienu in dreptulu acest'a toti câti l'au esercitatu pâna la 1872, pre bas'a articlului 5: 1848 § 1 punctu a) sî § 2 punctu e), precum pre bas'a articulului transilvanu II: 1848 § 3 punctu e) § 4 punctu a). In paragrafulu alu doilea alu novelei se adauge la dispusetiunea de pâna acum, incâtu privea cetâtile sî orasiele cu magistrate, ci casele numai atunci se voru considerá vrednice de 315 fl, déca voru dá in intielesulu articulului 22: 68, e contributiune de 16 fl. dupa venitulu chiriei séu déca voru portá o contributiune celu putienu de clas'a a III. Pamentulu de pre teritoriulu cetâtiloru sî orasieloru, cá sa póta dá titlulu de dreptu electoralu trebuie sa aduca unu venitu, care sa arunce o contributiune de 16 fl. v. a.

In paragrafulu alu treilea se mesura pentru dreptulu electoralu proprietatea immobila (nemiscatóre) de unu patrariu de sesiune; in comitatele Bácsibodrogu Temesiu, Torontalu sî pârtile incorporate la comitatulu Carasiului din confiniele militari, provincialisate, se cere 10 jugori a 1200 stangini patrati, iéra in comitatele Solnocului de medilocu, Crasnei, Zarandului sî districtulu Chiórelui (cetatea de pétra), districtulu Iazigicu=cumanicu sî in alu Haiduciloru 8 juguri a 1200 stangini patrati: ací se intielegu proprietâtile intravilane, gradini, vii, aratura sî livedi.

In paragrafulu alu patrulea se cere dela meseriasi din cetâti sî orasie, precum sî dela comercianti sî fabricanti o contributione de venitu de 10 fl. v. a., in comunitâtiloru cele mari, sî de 5 fl. in cele mici; se intielege; pre lânga dispositiunile legei de mai inainte.

Paragrafu 5 reguléza dispusetiunea paragrafului 3 punctu c) din articlulu de lege transilvanu II pre lânga conditiunea unei contributiuni de 10 fl. 50 cr. v. a., cá contributiune de venitu. In paragrafulu siese dispune novel'a, ca cei 8 fl. 40 cr. pentru Transilvani'a suntu de a se intielege contributiunea dirépta, fâra de contributiunea dupa castigulu personalu sî fâra de arunculu urbarialu. In paragrafulu siepte se lasa dreptulu da alegere celoru cu cualificatiunea din paragrafulu 25 articulului de lege V: 1848 paragrafulu 1 articulului II transilvanu prelânga o contributiune de venitu in intielesulu paragrafului 6 articulului XXVI: 1868 celu putienu de 10 fl. 50 cr. séu in intielesulu paragrafului a acelui'a-si articlu de 9 fl.

Dupa paragrafulu 8 se sustienu titlurile din paragrafulu 2 articulului alu IV: 1848 punctu d) paragrafulu 3 articulului II punctu d) transilvanu cu adausulu, ca dreptulu electoralu din titlulu de sub paragrafulu susu citatu se estinde asupr'a tuturoru comuneloru din comitatele, districtele, sî scaunele transilvane. Parochii si Capelanii, asemenea sî invetiatorii trebuie sa fia fungenti sî provediuti cu decrete.

Cei-lalti paragrafi, cari tractédia sectiunea acést'a au in vedere pedecile dreptului electoralu si legitimarea la casuri de indoieli.

Sectiunea a dóu'a statoresce, ca comissiunile centrali, cari au sa stea in corespundintia dea dreptulu cu ministrulu de interne, deací inainte se voru alege de adunarea generala a jurisdictiunei respective pre 3 ani.

Sectiunea a trei'a dice, ca list'a electorala trebuie sa se compuna ex officio sî in Iun'a lui Iuliu a fia-cârui anu sa se rectifice.

Sectiunea a patr'a, care tractédia reclamatiunile pretinde espunerea listeloru electorale celei mai posibile publicitâti, spre a poté fi esaminata de câtra ori si cine; comitetulu centralu trebuie sa decida in restempu de 20 dile, asupr'a tuturoru reclamatiuniloru intrate.

Sectiunea a cincea indigitédia procedur'a la alegere. Alegerile trebuie sa se faca in restempu de 10 dile in tóte cercurile electorale din tiéra. In tóte cercurile electorali ale unei sî aceleasi jurisdictiuni trebuie sa se faca alegerile in un'a sî aceasi di.

Votarea este publica sî verbala. Dispositiunile legei din 48, ca votarea nu póte fi intrerupta, nu mai au valóre. In cercurile provinciale votédia fiesce-care comuna in dîu'a in care este chiamata sa votedie. Presiedintele electoralu trebuie sa ingrigesca, cá alegatorii sa póta alege necontorbati. In decursulu votârei, nu este iertatu a dá indreptâri alegatoriloru, nu este iertatu ai persuadá, cu unu cuventu, numai presiedintele se póte atunci adresá câtra alegatori, se intielege in cerculu prescriseloru respective. Votulu nu are valóre, déca este fâra de intielesu, séu i se póte dá sî alta esplicatiune, pre numele altui candidatu.

Despre legalitatea unei alegeri, are sa decida tribunalulu supremu delegatu spre acestu sfersitu.

Sectiunea a siés'a statoresce pedepsele pentru abusurile sî coruptiunile eventuali cu ocasiunea alegeriloru. Déca cine-va promite bani séu altu lucru de pretiu séu vre-o favóre unui alegatoriu, séu promite famili'a sea cu scirea acelui cine-va, promitiatoriulu se pedepsesce cu perderea dreptului electoralu in restempu de trei ani, cu mulcta in bani de 1000 fl. v. a. ori cu arestu de 6 luni. Déca cine-va intrebuintiédia fortia cá sa impedece inceperea alegerei séu sa o intrerupa se pedepsesce cu arestu pâna la trei ani. Sectiunea a sieptea cuprinde unele dispositiuni de natura diversa sî in fine ordinatiunea, ca cu incheiarea dietei presente legea intra in valóre.

Sasii din Transilvani'a prin participarea la dieta sî prin tactic'a ce au desvoltat'o au sciutu alarmá Europ'a intréga cá sa se ocupe de densii. Impregiurarea acést'a a facutu cá in ambe delegatiunile sa se faca intrebare la ministrulu de esterne ca este vre-unu nexu intre alarm'a diurnalisticei germane despre sasii din Transilvani'a sî intre regimulu Germaniei. Ministrulu Andrassy a respunsu ca regimulu germanu stà departe de totu sgomotulu diurnalisticu. Fiindu ca intrebarea s'a facutu in comissiuni sî avea sa remana o discretiune, s'a folositu de unele foi intr'unu modu ce involvá presupunerea, ca lucrulu in realitate aru fi altu feliu sî a adusu cestiunea in publicitate esploatandu-o in defavórea regimului ungurescu. Lamuririle date in urma spunu ca ministrulu aru fi respunsu simplu interpelantelui in cestiunea nexului de mai susu, ca afacarea cu sasii nu se tiene de afacerile comune, va se dice,ací nu are sa se amestece nimenea, strainu nici ins'asi delegatiunea cislaitana.

Franci'a a trecutu in dilele din urma prin o crisa ministeriale. Ministeriulu Broglie a cadiutu sî s'a formatu ministeriulu Decazes. Acestu Decazes a fostu membru alu ministeriului de mainainte. Despre densulu dice o corespund. din Parisu a unui diurnalu vienesu ca representéza relàtiuni bune sî fatia cu Prussi'a sî fatia cu Itali'a. Ministrulu de resbelu Cissey a fostu divisionariu in corpulu lui Bazaine la Metz sî cá prinsu in Kassel. Nu este liberu de tendintie bunapartistice, la tóta intemplarea nu e inimiculu familiei bunaparte. Magne sî Fourton suntu de mai nainte cunoscuti. Mai putienu multiamesce opiniunea publica ministrulu de culte si instructiunea publica, vicomtelele de Cumont. Denumirea lui aru fi egalu cu transpunerea afaceriloru scolastice in manile lui Dupanloup Archiepiscopulu de Orleans.

Dilele trecute, A. S. principele Milanu a primitu visitele mai multoru persóne distinse din societatea din Romani'a intre cari sî membrii delegatiunei române, cari au asistatu acum doi ani la incoronarea suveranului Serbiei la Belgradu. Joi'a trecuta principele Milanu a plecatu din Bucuresci la mosi'a Manasia ce poseda in Ialomitia sî la Mar'a; pre aci va revedea locurile pre unde a copilaritu si va face sî o venatória. Dupa acést'a A. S. se va intórce in Bucuresci, de unde va plecá in Serbi'a.

Nóu'a impartire teritoriale a Transilvaniei.

(Fine.)

Teritoriulu acestui comitatu din urma e de 115 mile cuadrate cu o poporatiune de 200,000 suflete sî cu o prestantia de contributiune de 300,000 fl.

8. Impreunarea teritorieloru ce au o desvoltare politica deosebita e neevitabila sî in partea de sudu a Transilvaniei, totusi subcomitetulu urmandu principiulu statoritu, de a incungiurá acést'a pre câtu se va poté, nu póte sa recomende proiectulu ministrului de interne ce se referesce la impreunarea acestoru teritórie, fiindu ca acelu proiectu impreunandu elemente ce usioru voru vení cu sine in colisiune va pagubí multe interese.

Subcomissiunea nu póte sa recomende impreunarea Treiscauneloru cu districtulu Brasiovului, aceste municipie cari pâna ací traira lânga olalta in pace sî preocupate numai de agendele loru, impreunandu-se se voru supune unei straformâri, a cârei tamendare sî resultatu acum nu se póte determiná. E posibilu, cá resultatulu sa fia pentru administratiune multiamitoriu, totusi relatiunile acestoru dóue municipie nu eschidu presupunerea, ca se voru poté nasce intre natiunea sasésca sî cea secuiésca atari interese opuse, cari voru impedecá scopulu pentru care noi toti dorimu o arondare corespundietória, sî acelu scopu e: interesulu administratiunei.

Subcomitetulu nu voiesce sa faca administratiunea ilusoria, nici a periclitá interesele ei sî prin acést'a positiunea separata a Treiscauneloru e motivata. Dealtmintrenea acestu municipiu are tóte conditiunile de vitalitate sî arondandu-se cu pârtile de spre média nópte ale scauneloru Bardocz sî Cicu, precum sî cu pârtile comitatului Albei superióre risipite printre ele va castigá tóte acele conditiuni cari suntu de lipsa din punctu de vedere alu autonomiei sî administratiunei unui municipiu. Numele lui póte sa fia „Treiscaune,“ cu resiedinti'a in Sepsi-Szt-Georgiu, care e acum punctulu centralu alu vietiei municipali.

Districtulu Brasiovului sî alu Fagarasiului apartienu la acele municipie, cari suntu cu multu mai neinsemnate de câtu sa se póta sustiené sî mai departe, in form'a loru de astadi, despartite sî de sine statatórie. Asemenea stà lucrulu sî cu scaunulu Sabiiului sî cu celelalte scaune ale fondului regiu. Aceste ne mai potendu-se sustiené din causa ca facu administratiunea prea sumptuósa sî selvguvernamentulu imposibilu, subcomissiunea purcediendu din punctulu de vedere, ca sî in acestu tienutu alu Transilvaniei trebuie sa se restabileze celu putienu acea mesura de autonomia, de care se bucura celelalte jurisdictiuni, cá poporatiunea sa nu se prea ingreuneze sub titlulu „Acoperirea recerintieloru pentru administratiune“ sî cá municipiele fondului regiu, cari au avutu un'a sî aceeasi desvoltare politica, sa se impreune dupa câtu se voru poté la olalta — subcomissiunea, dicemu, tiene de coresdundietoriu, cá districtulu Brasiovului, scaunele Sighisiór'a, Cohalmu sî Cincu mare sî partea mare din districtulu Fagarasiului sa se impreune cu pârtile comitatului Albei superióre ce stau risipite printre aceste teritórie, sub numirea: „Comitatulu Brasiovului“ intr'o jurisdictiune de sine statatória; mai departe scaunele Sibiiu, Sebesiu, Mercurea sî Nocrichiu sa se impreune cu cealalta parte mai mica din districtulu Fagarasiului sî cu bucâtile respective din comitatulu Albei superióre intr'unu alu doilea comitatu numindu-se „Comitatulu Sibiiului.“ Loculu principalu alu fia-cârui dintre aceste dóue comitate va fi cetatea, dela care comitatulu a primitu numele seu.

Interesele selvguvernamentului sî ale administratiunei, precum sî interesele teritorieloru sî ale nationalitâtiloru justifica pre deplinu acésta impartire.

Treiscaunele voru avé: unu teritoriu de aprópe 65 miluri cuadrate, o poporatiune de 160,000 suflete sî o capabilitate de contributiune de 260,000 fl.

Comitatulu Brasiovului: unu teritoriu de circa 80 miluri cuadrate, o poporatiune de 180,000 suflete sî o capabilitate de contributiune de 400,000 fl.;

Comitatulu Sabiiului: unu teritoriu de circa 105 miluri cuadrate, o poporatiune de 270,000 suflete, sî o capabilitate de contributiune de 670,000 fl.;

Dupa cele amintite mai susu subcomissiunea afla de lipsa sa se formeze in teritoriulu dincolo de dealulu mare diece jurisdictiuni sî anume:

Comitatele: Hunedór'a, Alb'a inferióra, Colosiu, Turd'a, Solnocu — Dobâc'a, Reginulu, Cetatea de balta — Muresiu; scaunele: Udvarheiu—Cicu, sî Treiscaunele sî comitatele: Brasiovulu sî Sabiiulu.

Dupa acést'a subcomissiunea trecù la cetâtile investite cu drepturi jurisdictiunali.

Considerandu inainte de tóte Brasiovulu sî Sabiiulu subcomissiunea crede, ca e mai corespundietoriu a sterge aceste cetâti cá jurisdictiuni de sine statatórie sî ale impreuná cu comitatele respective.

Raporturile deosebite din fundulu regiu justifica acést'a propunere. Acolo nu s'a desvoltatu clas'a posesoriloru de pamentu ce o aflâmu in comitate risipita printre diversele comune care avendu inteligintia sî reputatiune manifestéza unu interesu viu pentru afacerile publice sî are unu rolu decisivu in viéti'a autonoma sî in afacerile municipieloru.

Clas'a mai inteligenta sî mai avuta din fundulu regiu s'a concentratu in cetati sî acì poporatiunea cetâtiloru forméza acelu elementu, care chiamatu fiindu mai multu la selvguvernamentu lu sî desvólta din punctu de vedere alu interesului generalu cu succesu bunu. Déca aceste cetâti sî mai cu séma cele doue puncte centrali ale inteligintiei sî bunastârei in fundulu regiu: Brasiovulu sî Sibiiulu se voru sustiené sî pre venitoriu cá municipie cetatienesci, atunci se voru indepartá dela activitate in comitatu; a mai concede — cea ce dealtmintrea sî astadi mai sustà de dreptu in fundulu regiu — cá civele din cetate sa decida atâtu in afacerile cetâtiei câtu sî in ale scaunului, acést'a nici pentru casuri esceptiunali nu e posibilu, câci cetatiénulu scaunului n'are dreptu de a decide sî in afacerile cetâtiei, deci subcomitetulu e de parere, ca se recomenda din interesulu selvadministratiunei, cá sa se deschida cetatienimei inteligente sî avute din cetâtile sasesci barierile autonomiei comitatului sî acest'a cu atâtu mai vertosu, cu câtu pre basea proiectului facutu de subcomitetu se voru arondá sî in districtulu acest'a atari comitate, cari voru face selvadministratiunea posibila. Facându acest'a posibilu trebuie sa ne ingrigimu inca de unu elementu care standu pre nivel'a selvadministratiunei sa fia capabilu a se folosí nu inse a abusá de dens'a.

Cum-ca aceste cetâti considerându afacerile loru materiale se voru poté bucurá de independinti'a propusa de ministrulu de interne pre séma cetâtiloru de rangulu alu doilea, relativu la acest'a sub comitetulu nu vede nici o pedeca.

Dealtmintrenea aceste sî alte dispusetiuni singularie ce privescu cetatile fundului regiu cadu in cerculu de competintia alu acelui proiectu de lege, care se va substerne in caus'a regulârei referintieloru din fundulu regiu, pre care dlu ministru a promisu ca 'lu va substerne.

Ce privesce cele-lalte cetâti subcomitetulu observa numai ca cu privire la insemnatatea cea mare ce au cetâtile din Transilvani'a doresce sa se sustiena independinti'a cetâtiloru mai renumite, cari se desvólta in unu modu imbucuratoriu.

Cu deosebire Clusiulu, Muresiu-Osiorheiulu Gherl'a sî Alb'a-Iuli'a sa remâna sî de acì incolo cetâti libere regesci. Cele dóue dintâiu suntu cetâti insemnate cari forméza o centrale mai mare. Gherl'a e o cetate cu industri'a sî comerciu viu, are o administratiune regulata sî punctuala fâra cá cetatienii sa fia ingreunati sî Alb'a-Iuli'a asemene e cetate inpoporata ce merge spre o desvoltare viale.

Dintre cele-lalte cetâti aru mai fi de a se incorporá la respectivele comitate, dara cu privire la afacerile loru materiali de a se subordiná cá cetâti de rangulu alu doilea nemedilocitu sub ministrulu de interne urmatórele cetâti: Abrudulu, Armenopolea, Fagarasiulu, Kezdi-Vasárheiulu, Cojogn'a, Sepsi Szt. Georgiulu, Reginulu sasescu, Székely Udvarheiulu sî Ogn'a.

De a se incorporá simplu la comitate suntu: Bretiou, Cicu Szered'a, Hatiegu, Illyefalva, Ohafalu, Szecu sî Hunedór'a

Subcomitetulu a corespunsu in cele mai susu espuse problemei pentru a cârei resolvire fu esmisu, sî a respunsu la intrebârile ce i s'au pusu.

In fine sî esprime vointi'a, cá sa se incungiure dupa câtu se va poté arondarea de cercuri prea mari, câci precum comitatele mari prin relatiunile naturali deosebite ale Transilvaniei numai voru ingreuná administratiunea statului, asiá voru impedecá cercurile de o intindere mare acea iutiéla in comunicatiune intre poporatiunea respectiva sî intre oficiali, care e atâtu de dorita pentru regimu din punctu de vedere alu esecutârei repede a ordinatiuniloru, pentru poporu din punctu de vedere alu resolvirei grabnice a plansoriloru sî rogâriloru lui.

Bud'a-Pest'a 3 Maiu 1874.

Bel'a Lukacs m. p.

Diet'a Ungariei.

Budapest'a 15 Maiu. (Cas'a representantiloru.) Dupa autenticarea protocolului din siedinti'a trecuta sî predarea petitiuniloru intrate la comissiunea petitiunaria indrépta

Mat. Onossy o interpelatiune câtra ministrulu de interne, in care lu intréba pre acest'a, de este aplecatu, considerandu indolenti'a ca o manifestéza municipiele sî comunele dupa reorganisarea loru falia de afacerile sanitarie, a face dispusetiunile necesarie, cá fia-care comuna sa aiba unu medicu, o mósia sî o apoteca?

In a dóu'a interpelatiune intréba oratorulu, de au infiintiatu municipiele singuratice in conformitate cu § 67 din art. XLIII: 1871 casse pentru pensiunarea notariloru slabiti de betranetie sî de e aplecatu ministrulu a constringe municipiele ce nu au corespunsu inca dispusetiunei legali, la implinirea datoriei?

Ambele interpelatiuni se predau in scrisu ministrului.

Deputatului Dan. Irányi care se róga de camera sa-i concéda motivarea propunerei de conclusu, relativu la starea cea rea a tierei, i se incuviintiéza cererea.

Referintele Col. Széll substerne raportulu comissiunei financiali asupr'a proiectului de lege relativu la a dóu'a diumetate din imprumutulu de 153 milióne.

Cas'a predà amintitulu proiectu spre discusiune preferenta sectiuniloru sî in siedinti'a plenaria de Luni se va luá la pertractare.

Cas'a trecendu la ordinea dilei ia la desbatere proiectulu de lege relativu la cladirea unui edificiu oficialu pre sém'a ministeriului pentru aperarea tierei. Spesele pentru acésta casa suntu preliminate cu 400,000 fl.

Referintele comissiunei centrale Arp. Kubinyi aréta folóselo cari potu resultá din cladirea unei atari localitâti, câci n unu atare edificiu se voru poté aduce ia olalta tóte oficiolatele respectivului ministeriu, cari acum suntu risipite in siese cladiri diverse. Spre a poté castigá aceste folóse fâra de ingreuná mai tare statulu sî de a micusiorá venitulu din fondulu Ludovicealu, din care se voru luá spesele de cladire: oratorulu recomenda acceptarea acestui proiectu de base la desbaterea speciale. Dep. Zsedényi relevà in cuventarea sea, ca cele 400,000 fl. nu voru fi de ajunsu, demustrà prin esemple multe, ca tóte cladirile de pâna acum au costatu mai multu decâtu a provediutu preliminariulu. Argumentele au convinsu camer'a astu-feliu câtu in urma se primì propunerea lui Zsedényi, de a se prolungí discusiunea asupr'a acestui proiectu pre unu anu. In acestu intielesu a cuventatu sî Tisza sî in urma se invoì sî ministrulu Szende cu amanarea vediendu ca nu póte reusí cu proiectulu seu.

Dupa acest'a urmà desbaterea generale asupr'a regulamentului advocatialu.

Raportatorulu Matuska cuventà fórte chiaru sî la obiectu. Deputatulu Hammersberg respinge proiectulu tienenendu-lu de stricaciosu principiului de libertate sî face urmatórea propunere: Proiectulu sa se reiepte la comissiunea centrale cu acelu adausu, cá cu privire la camerile advocatiali sa lase afara principiulu de fortia. Lázár spriginesce acésta propunere. Dupa densii doresce Tisza sa scie, ca nu va luá cuventulu la acestu obiectu remarcabilu sî ministrulu de justitia? Ministrulu respunde, ca va cuventá la finea desbaterei generali Tisza luându cuventulu combate in o polemica veementa aspru proiectulu din cestiune. Oratorulu desaproba purcederea ministrului de justitia, câci densulu voiesce a cuventá atunci, cându nimenea nu va mai puté obiectiuná contr'a espuneriloru sele. Oratorulu primesce propunerea lui Hammersberg. Proiectulu are lipsa de o revisiune, se afla de esemplu in trensulu unu pasagiu, unde se dice: Déca advocatulu din caus'a mortiei se va sterge din lista, atunci sa i se inmanueze decisiunea Oratorulu se opune cu deosebire camerei advocatiali motivate in proiectulu de lege sî dreptului disciplinariu ce i s'a concesu. Corporatiunile (Zünfte) evului de medilocu au incetatu, sî acum se creéza pre sém'a advocatiloru o nóua corporatiune.

Secretariulu de statu C. Csemeghi tienù pentru proiectulu din cestiune o cuventare fórte insemnata, care fu primita cu aplause vii. Oratorulu demustrà legatur'a organica intre advocatura sî viéti'a dreptului, relevandu, ca fâra o justitia regulata, dupa cum se intielege de sine, nu e posibilu nici unu statu de dreptu, fâra advocatur'a ce stà la inaltimea missiunei ei, nu e nici o justiția buna sî corespundietória. Misera sî degenerata a fostu justiti'a pretutindene, unde advocati miseri sî degenerati pentru o remuneratiune bagatela se intrepuneau in favorulu minciunei; majestatica sî sublima erá justiti'a unde advocatii culti sî respectabili interveneau pentru interesele dreptului sî adeverului. Proiectulu de lege ce se afla in discusiune observa dóue puncte de vedere, elu voiesce sa garanteze bunacuviinti'a sî cultur'a scientifíca a advocatiloru. —

Oratorulu se intórce câtra acele objectiuni, cari s'au radicatu contr'a praosei de patru ani inainte de eserciarea advocaturei. Acést'a dispusetiune nu numai are de scopu cá junele barbatu sa cunósca formalitâtile necesarie, ci problem'a ei e mai cu deosebire cá densulu sa cunósca deplin'a seriositate a vietiei, sa capete deplin'a maturitate. Nimicu e mai periculosu, decâtu patim'a junelui barbatu, care descépta sperantie insidiatórie sî pórta in neprecautiunea ei adeseori vin'a ruinârei multoru familie. Acésta parte din cuventarea lui Csemeghi avendu multe frumseti mari secerà aplausu din tóte pârtile. Dupa acést'a oratorulu combate objectiunile aduse contr'a camerei advocatiale sî contr'a dreptului ei disciplinariu. Csemeghi se provóca la esemplulu intregei Europe civilisate. Advocatulu prin acést'a nu se smulge din cerculu judelui ordinariu: trebuie a se ingrigí de acele casuri, cari nu se tienu de judecatoriu sî totusi dau de rusine intregulu statu alu advocatiloru. Oratorulu 'si termina cuventarea intre multele sî viele aplause ale majoritâtiei.

Din partea stângei vorbesce Iul. Oláh, dupa care ia cuventulu ministrului de justitia Pauler. Acest'a inca dechiara, ca proiectulu are dóue probleme: inaltiarea autoritâtiei morale sî a culturei scientifice a advocatiloru. Ministrulu desfasiura pre largu adeverat'a chiamare ce o are camer'a advocatiloru sî espune institutiunile ce le au tierile din afara cu respectu la acésta institutiune. Aci e vorb'a de a intemeiá autonomi'a statului advocatiloru, care e unu ce pretiosu. De formarea unei caste speciali nu póte fi vorb'a, câci advocatii suntu supusi dreptului disciplinariu alu camerei numai in afacerile statului loru. La preotii evangelici inca e astfeliu, câci sî acesti'a au unu dreptu disciplinariu specialu. Sî la societâtile drumuriloru ferate vedemu atari reguli speciali, cari trebuie sa se observe din partea oficialiloru, dara aceste dispusetiuni nu eschidu aplicarea legiloru generali la casu de lipsa. Oratorulu espune dupa acest'a in cuvinte insufletite missiunea de cultura, ce o are statulu advocatiloru sî dechiara la urma, ca problem'a proiectului din cestiune e asigurarea sî desvoltarea acestei misiuni inalte ce taia atâtu de afundu in viati'a societâtiei.

Cuventarea ministrului de justitia Pauler fu intempinata cu aplause vii din partea majoritâtiei.

Budapest'a 17 Maiu a. (Cas'a representantiloru). Presiedintele B. Perczel dupa deschiderea siedintiei anuncie, ca deputatulu contele Hennricu Khuen si-a depusu mandatulu seu. Presiedintele se concrede cu escrierea unei alegeri nóue.

Ludovicu Papp substerne petitiunea representantiei din Kézdi-Vasiarheiu, care se róga pentru delaturarea proiectului de lege relativu la arondarea municipieloru.

Lud. Kármán substerne urmatórea propunere de conclusu:

„Considerandu ca unu drumu de locomotivu care atengendu Petruvaradinulu duce in linia óbla pâna la Belgradu, strataia un'a din cele mai roditórie pârti ale tierei sî promovéza multu interesele economice, prin urmare sî capabilitatea de contributiune a acestui tienutu;

Considerandu relatiunile favoritórie ale terenului sî impregiurarea, ca acést'a linia atingendu Petruvaradinulu, chei'a Ungariei de média nópte, e de o insemnatate remarcabile sî in respectu strategicu;

Considerandu ca acésta linia e calea cea mai scurta sî verosimilu sî cea mai rentabila a comerciului transitiunalu internatiunalu preste Ungari'a câtra Salonichi;

Considerandu ca in urm'a concesiunârei liniei Timisiór'a—Orsiov'a — care prin starea cea rea financiale se póte esplicá, dara nici decum escusá — junctiunea cu multu mai insemnata la drumurile serbesci, interesele vitali ale comerciului nostru sî asiá dîcendu arteriele lui de viétia suntu periclitate;

Considerandu ca lini'a Pest'a—Semlinu nu póte sa fia objectulu unei operatiuni financiali, precum aru poté fi lini'a Temisiór'a—Orsiov'a;

Considerându ca nu e oportunu cá governulu Ungariei sa-sî caute la cladirea liniei Pest'a — Semlinu unu atare concurinte, ale cârui interese se abatu dela ale lui:

Cas'a sa enuncie prin conclusu, ca sî tiene de prim'a sea detorintia a cladí lini'a ferata Pest'a-Semlinu, care e provediuta dejá in preliminariulu pre 1872, fâra de a o mai legá de vre-o combinatiune, dela sine — de óre ce legislativ'a nici cându nu s'a dechiaratu in intielesu contrariu — pre lânga participarea poteriloru financiali patriotice sî precâtu se va poté fâra de a ingreuná erariulu. Ministeriulu se deobliga prin acést'a a tiené inaintea ochiloru acestu conclusu, respective a-lu esecutá.“

Propunerea de conclusu se va tiparí sî pertractá dupa regulamentulu casei.

Referintele Col. Radó substerne raporturile comissiunei economice asupr'a bugetului camerei pre Maiu sî asupr'a unei petitiuni substernute de câtra tipografulu Nosed'a, cari recomenda camerei tipografi'a sea spre cumperare.

Raporturile sî petitiunea se voru tiparí sî pertractá la tempulu seu.

Cas'a trecându la ordinea dilei ia la desbatere a 43 seria din petitiunile substernute.

Cele mai multe petitiuni se transpunu conformu propuneriloru comisiunei petitiunarie la ministeriele respective spre resolvire. Numai o petitiune (petitiunea pantofariloru din Brasiovu, pentru a li-se dá liferatiunile de marfuri de pantofaria, cari se voru escrie de administatur'a militaria) pledându cu caldura deputatulu Waechter pentru dens'a, se predà ministeriului spre a se resolví câtu se póte de curendu.

Budapest'a 18 Maiu n. (Cas'a representantiloru.) In siedinti'a de astadi a provocatu propunerea comissiunei economice, de a se reduce ajutoriulu de 500 fl. datu pre sém'a bibliotecei parlamentului la 200 fl. o desbatere lunga care se finì cu sustienerea sumei de 500 fl.

Dupa acést'a desvoltà Irányi motivele propunerei sele de conclusu in afacerea crisei de bani sî a lipseloru celoru mari de cari sufere adî tiér'a, la cari respunse ministrulu de interne in o cuventare lunga, ca relativu la crisea de bani a desfasiuratu de curendu ministrulu de financie in respunsulu seu la o interpelatiune causele din cari nu se póte face nimic'a din partea guvernului relativu la acésta crisa. Cu privire la starea de lipsa ministrulu dechiara ca dispunendu de o suma de 750,000 fl. e in stare a ajutorá jurisdictiunile ce se voru intórce câtra densulu dupa ajutórie. Intrebarea cá sa se ia la desbatere propunerea lui Irányi se respinge prin votulu majoritâtiei. Dupa acést'a s'a continuatu desbaterea generale asupr'a regulamentului advocatiloru.

Budapest'a, 19 Maiu. (Cas'a representantiloru.) Dupa resolverea formalieloru iudatinate, deputatulu

Em. Vargiciu substerne o interpelatiune pentru stergerea institutiunei comitiloru supremi.

Cas'a primesce dupa acést'a proiectulu de lege despre regulamentulu advocatiloru de basa la desbaterea speciale.

Col. Széll referintele comissiunei centrali recomenda acceptarea proiectului de lege despre imprumutulu celu nou de basa la desbaterea speciale.

Col. Tisza recunoscendu necessitatea imprumutului speréza ca va succede ministrului de financie regularea afacerei drumului de feru osticu sî aplanarea pretensiuniloru ce le ceru societâtile drumuriloru ferate. Oratorulu nu are încredere in membrii guvernului fiindu ca acesti'a pórta vin'a stâriloru derangiate de adî, afara de ministrulu de financie, despre care nu se indoiesce, câci acest'a sî cá deputatu a staruitu pentru vindecarea reteloru financiali; deci oratorulu concede ministrului de financie imputernicirea de a contrage unu imprumutu nou. Oratorulu primesce proiectulu numai cu conditiunea déca se va acceptá propunerea sea de conclusu, adeca sa se dea institutelor de bani ajutórie in forma de imprumuturi directe din banii statului pre unu anu cu percentulu ce-lu solvesce statulu sî spre scopulu acest'a sa se detraga din imprumutulu nou sum'a de 5 milióne.

Ministrulu de financie Ghyczy multiamindu antevorbitoriului pentru increderea ce-i dà dechiara, ca densulu are incredere deplina in ministrii sei colegi, ca voru lucrá in armonia cu densulu la delaturarea calamitâtiloru. Oratorulu combate propunerea de conclusu susu amintita demustrandu ca atari ajutórie raru au unu resultatu multiamitoriu, dupa cum se póte vedé din procederea senatului imperialu, care a votatu 80 milióne spre a delaturá cris'a de creditu sî cu tóte aceste 16 societâti au venitu in concursu sî 100 societâti de actiuni in licuidatiune. Cele 5 milióne voru fi numai o picatura in mare. Oratorulu aréta, ca din imprumuturile contrase in anii 1750, 1852, 1855, 1863, 1864 sî 1866 cu asemenea scopu n'a incursu nici a trei'a parte in cass'a statului, fiindu ca poporulu solvesce atari detorii mai greu decâtu contributiunea. Oratorulu nu póte acceptá propunerea de conclusu a lui Tisza fiindu ca densulu votéza imprumutulu numai déca se voru luá din trensulu 5 milióne pre sém'a celoru lipsiti, dara scopulu principalu ce-lu urmaresce proiectulu e imprumutulu pentru statu sî nu detragerea unei pârti pre sém'a celoru lipsiti de bani.

Unu sîru lungu de oratori iau cuventulu la acestu obiectu, sî in urma se primesce proiectulu de lege sî in desbaterea speciale.

Budapest'a 20 Maiu n. (Cas'a representantiloru.) Dupa deschiderea siedintiei sî resolverea formalieloru indatinate

Deputatulu Fried. Wächter indrépta câtra ministrulu de justitia urmatórea interpelatiune:

„E ministrulu aplecatu a corespunde datoriei ce-i impune § 82 din art. de lege 53 ex. 1871 sî a substerne câtu mai curendu unu proiectu de lege despre regularea posesiunei comune relativu la teritoriulu domenieloru Talmaciu, Salisce sî Branu sî la comunele ce se tienu de acestu domeniu, pentru cá legislativ'a sa lu póta discutá inca in decursulu acestei sesiuni sî substerne spre prea inalta sanctiune?“

Ministrulu de justitia Pauler respunde, ca Cas'a a hotarîtu ieri amanarea desbateriloru meritórie pâna la reinceperea sesiunei, deci nu póte sa respunda la interpelatiune, câci aru lucrá contr'a conclusului Camerei.

E. Trauschenfels observa inainte de a indreptá o intrebare câtra ministrulu de finantie, ca la casu cându nu va primí unu respunsu multiamitoriu la votarea din urma nu va votá pentru imprumutu.

„E adeverata faim'a, ca cu ocasiunea negotiâriloru asupr'a imprumutului ce se contrage, ministrulu de financie a datu consortiului respectivu de bancari cari dau imprumutulu, promissiunea, ca concesiunea relativu la junctiunea liniei Orsiov'a se va dá in scurtu tempu societâtiei drumuriloru ferate de statu austriace sî anume fâra de a considerá junctiunea la Brasiovu?

Sî déca e adeverata (faima): ingrigitu s'a ministrulu de atari midilócele, prin cari sa se póta restabilí junctiunea la Brasiovu celu pucinu totu in acel'asi tempu cu cea dela Orsiov'a?“

Ministrulu de financie se radica spre a respunde, dara strigârile de protestu ca interpelatiunea se va poté respunde sî mai tardiu, lu facura sa siéda.

I. Kis interpeléza pre ministrulu de justitia, de are scire, ca judecatori'a cercuale din Cincu-mare intiméza partideloru decisiuni in limb'a germâna sî are de cugetu a preveni pre viitoriu atari ilegalitâti?

Ambele interpelatiuni se dau in scrisu ministriloru respectivi.

Ministrulu de interne I. Szapary substerne proiectulu de lege asupr'a modificatiunei sî suplinirei articului de lege V din 1848 sî a articulului transilvanu II din 1848 (relativu la legea electorale.) Oratorulu observà, ca guvernulu are unu interesu fórte mare, a vedé resolvitu acestu proiectu inca in decursulu acestei sesiuni, deci se róga, cá proiectulu de lege sa se predee numai decâtu dupa ferie sectiuniloru spre discusiune.

Helfy atrage atentiunea camerei asupr'a unui conclusu, dupa care nóu'a lege electorale numai atunci sa se ia la desbatere, cându legea de incompatibilitate va fi dejá creata. (Strigâri: „Unu astu-feliu de conclusu nu esiste.“)

Proiectulu se va tipari sî imparti intre ablegati.

Cas'a trecendu la ordinea dîlei primesce proiectulu de lege relativu la noulu imprumutu in a trei'a cetire.

Protocolulu se autentica stante sessione sî siedinti'a se inchide.

Sabiiu, 13 Maiu 1874.

Domnule redactoru! Intru interesulu binelui sî alu prosperârei, spre care ómenii atunci nesuescu mai tare, cându suntu atrasi prin esemple demne de imitatu, — binevoiti a publicá in pretiuitulu diuariu: „Telegralu Rom“ sirurile urmatórie, cari s'au gravatu in spiritulu meu cu ocasiunea sântirei scólei române gr. or. din Avrigu seversita Dominica in 12 Iun'a, cur. prin Escelenti'a Sea Inaltu P. S. Archieppu sî Metropolitu Procopiu.

Inca precându erá in viétia neuitatulu Archieppu sî Metrop: Andreiu, se dede crestiniloru din susu numit'a comuna stimululu de a ridicá unu edificiu nou pentru scóla, carele sa fia corespundiatoriu atâtu scopului invetiamentului poporalu, câtu sî numerului prunciloru de scóla.

Consistoriulu archid. sî barbatii interesati de binele poporului de a colo, nu incetara a miscá tóta pétr'a pentru ducerea in deplinire a acestui opu insemnatu.

Protopresbiterulu concernente in armonia cu inteleginti'a sî cu cei mai de frunte barbati din comuna in diu'a de 12 Maiu a. c. secerara cu bucuria fructele osteneleloru loru mari sî salutaria!

Fiele disu spre lauda; câci au datu prin acést'a unu esemplu demnu sî nu greu de imitatu intru atât'a incâtu este constatatu, ca poporulu nostru cá unu poporu blandu, fórte docilu sî aplecatu se supune sî jertfesce totu, déca vede, ca conducetorii lui au intentiune buna fatia de elu. —

Pentru prim'a data calatorému sî eu câtra Avrigu, comuna asiediata in unu locu romanticu, a cârui pamentu este santitu prin osamintele nemuritoriului Georgiu Lazaru.

Erá cam câtra 6 óre d. a. In drépt'a este muntele Surulu. Pisculu seu estremu erá incaieratu in lupta cu unu noru desu, din causa ca acel'a se inaltiase prea susu, iéra acest'a nadiuiá a se pogorí prea josu. Radiele aurii a sórelui, ce decliná incetu dupa délurile opuse acestui munte, lovindu-se in cóstele lui de vestmentulu seu albu, se resfrangéu reflectandu-se in undele fructifere a lenevosului Oltu, pre a cârui tiermure stangu jace comun'a Avrigu. Unu despartiementu frumosu de calareti imbracati in vestminte nationale sub conducerea domnului notariu comunale Georgiu Mohanu sî a d. Macaveiu Berghea cl. an. I (inca doi barbati dintre cei mai meritati in privinti'a edificârei scólei din Avrigu) stá postatu la podulu de preste Oltu, asceptandu sosirea In. S. Archieppu sî Metropolitu.

La 6 óre sér'a in acel'a-si locu prin cuvinte alese sî bine rostite de câtra clericulu susu numitu, fù bineventatu in numele intregului poporu, carele intru bucuri'a sea sî dorulu de a vedé pre Parintele seu sî alu nostru, umplusera totu spatiulu de pre lânga biserica sî nóu'a scóla.

Escel Sea Par. Archieppu sî Metr. salutandu pre poporu sî impartasiudu-i binecuventârile sele archieresci, trecù intre strigâri frenetice de: „Se traiésca“ prin mediloculu fiiloru sei.

Multimea poporului cu preotii sî inteliginti'a din locu urmarira pre multu doritulu loru parinte pâna la loculu de cuartiru, unde fù de nou bineventatu de câtra preotîme, inteliginti'a sî corporatiunile politice bisericesci sî scolari din comuna.

Escel. Sea multiamí tuturoru pentru manifestatiunile sincere sî dandu binecuventarea sea se retrase in despartiamentulu pregatitu pentru densulu.

In diu'a urmatóre Dumineca se celebrà S. Liturgia, pontificându Esc. Sea In. Présântitulu Archieppu sî Metrop. Procopiu, asistându par. protoppr. alu Fagarasiului I-iu Petru Popescu, par. protop. concernente sî profesoru de teol. Ioanu Popescu, Adm. ppescu alu Fagarasiului alu II-lea Vasiliu Macsimu, par. Ieromonachu Germanu Bogdanu spiritualulu Seminariului Andreanu gr. orient. din Sabiiu, par. Archidiaconu Nicolau Fratesiu secretariu consistorialu sî apoi diaconulu Ioanu Daramusiu hirotonitu cá atare cu aceia-si ocasiune.

Unu numeru frumosu dintre barbatii nostrii binemeritati sî dintre inteligintia venisera la Avrigu parte Sambata in 11, parte Dumineca diminét'a in 12 l. cur: intre cari Il. Sea d. Archimandritu sî Vicariu Archieppescu Nicolau Pope'a Il. Sea d. cons. gub. in pensiune Elie Macelariu, d. capitanu pensionatu Const. Stezaru, d. Advocatu Pred'a etc. etc.

Dupa finirea sântei liturgii esindu in procesiune la scóla santinda (in a cârei ferestri se cetea pre unu transparentu: „cultur'a este libertate,“ iéra pre alu doilea: „Inceputulu intieleptiunei este fric'a domnului“) sa indeplini actulu consacrârei. Escelenti'a Sea, rosti o cuventare alésa potrivita cu actulu de fatia, ascultatu fiindu cu cea mai mare pietate de câtra poporulu numerosu ce erá in prejuru. Dupa finirea actului consacrârei scólei, Escel. Sea ceti Ecteniile mortiloru la mormentulu neuitatului unui'a dintre regeneratórii literaturei sî natiunalitâtiei nostre Georgiu Lazaru, sî pâna cându pétr'a monumentala se stropiá cu apa sântita, tinerii presenti intonara de 3 ori. „In veci pomenirea lui.“ Unu tributu s'a datu repausatului, care a sternitu simtiemintele cele mai piose in inimile tuturoru.

La 2 óre se incepù unu banchetu stralucitu datu intru onórea óspetiloru sî intru amintirea actului la care participara aprópe la 50 persóne. Se toastara pentru scóla, pentru prosperarea fericita a poporului, pentru inaintarea lui in cultura sî sciintia, pentru barbatii cari spriginescu poporulu intru ajungerea acestor'a, pentru armonia sî bun'a intielegere intre natiunalitâti s. a. m.

In decursulu prandiului, tinerimea scolara delectara óspetii cu mai multe cantâri, iéra mai la fine 4 baieti sî 3 fetitie spre multiamirea sî mirarea tuturoru, produsera o bucata in forma de dialogu privitóre la folosulu scólei sî a invetiamentului.

La 4 óre Escelenti'a Sea dimpreuna cu o parte dintre óspeti, plecara câtra casa, insotiti de poporulu plinu de bucurie.

In fine aflu de lipsa a aminti, ca scól'a e asiediata in celu mai frumosu locu din intrég'a comuna, in fati'a bisericei.

Doi invetiatori au cuartiru in scóla, fia-care 3 odâi sî celariu. Dedesuptu suntu optu chilii; iéra in etagiulu de susu 4 odâi de invetiamentu sî un'a pentru cancelarie sî conferintiele invetiatoresci.

Lauda, de 3 ori lauda celoru ce s'au binemeritatu.

Remâne acum cà comun'a, carea se bucura de unu astu-feliu de asilu alu culturei sa-lu scie apretiui, sa faca totu ce ii sta in potintia cá micu sî mare sa onoreze institutulu ce l'a radicatu prin familiarisarea cu cartea, carea deschide ochii mintii sî duce la fericirea cea adeverata. .....'a.

Incunosciintiare.

In cele urmatória se publica resultatulu terminatului scrutiniu in 22 Maiu 1874 in urm'a votârei din 12, 13 sî 14 Maiu pentru intregirea respective nóu'a alegere a represntantieloru cetâtiei sî scaunului Sabiiului.

Representanti'a cetâtiei.

Dr. Lindner Gustav, directoru 737. Bedeus Iosef, asesoru la judecatori'a urbar. 726. Bayer Iosef, privatieru; Hannenheim Carol, asesoru de tribunalu; Jikeli Samuel, ingineriu; Gutt Michaeli, palieriu 724. Reisenberger Ludvig, profesoru 722. Buckner Vilhelm, advocatu; Dr. Conrad Carl, advocatu; Arz de Straussenburg Albert; Klein Carl, predicatoriu 721. Göllner Gustav, fiscalu 720. Schneider Friedrich, advocatu; Moefferdt Iosef, pielariu 710. Reisenberger Vilhelm, comerciante 718. Schuster Martinu, profesoru 716. Süssmann Iohan, comisariu superioru de politia 715. Orendt Michael, curelariu, Arz Carl, sapunariu; Iahn Franz, comerciante; Binder Sam, controloru la cas'a de pastrare; Kesler Samuel, macelariu; Kesler Iohann, macelariu; Rochus Friedrich, macelariu; Fabritius Michael, caldarariu 714. Lüdecke Hugo, juvelieriu; Connert Iosef, masariu 713. Göbbel Carl, masariu; Dr. Moeferdt Samuel, medicu; Fabritius Sam. masariu 712. Schopf Anton, comerciante; Schneider Carl, notariu la universitate; Martini Michael, palarieriu; Reidnert Samuel, pielariu 711. Binder Michael, caldarariu; Schuster Daniel puscariu; Meltzer Daniel jun.; Göbbel Iohann Andreas, cojocariu 710. Otto Sam, covrigariu; Göbbel Carl, controloru la cas'a alodiala; Scheerer Carl, postovariu 708. Steiner Adalbert, comerciante; Török Andreas, comerciante; Gromer Iohan, paleriu 707. Nusbäcker Iohann, curelariu; Albrecht Adolf, comerciante; Müller Friedrich, cassariu la cas'a de zalogire; Kreutzer Carl, veterinariu 706. Bausnern Quido, privatieru; Bielz Albert, inspectoru de scóle; Dr. Brote Aureliu, directoru generalu; Stoss Iosef, comerciante; Lutsch Adolf, profesore; Eichler Carl, postovariu; Schuster Carl; Sontag Michael, provisoru 705. Sill Victoru, advocatu; Adami Andreas, administratoriu de casarme; Müller Iohann, funariu; Kleinrath Friedrich 704. Verner Carl, pielariu; Balbiner Iosef, postovariu; Habermann Iohann, berariu 703. Breinsdörfer C., pantofariu; Fon Michael, satamariu 702, Billes Iohann, comerciante; Feiri Friedrich, curelariu 701. Neugeboren Albert, controloru la oficiulu de dare; Uhl Iakob, morariu 700. Reschner Ioh. Georg covrigariu; Mike Georg, directoru de cancelaria; Hantschel Emanuel, 699. Bechnitiu Anton, comerciante; Schemel Iohann, palarieriu 697. Meltzer Dan. sen., sapunariu; Gebora Iohann, croitoriu; Schulz Michael, postovariu; Neurihrer Peregrin, hotelieriu 696. Schuster Iosef, consiliariu financialu 694. Gottstein Ioh., pantofariu; Wachsmann Friedrich, curelariu; Valentinu Michael, cismariu; Hein Iosef architectu 693. Zillich Heinrich, pantofariu; Sigerius Julius, actuariu la comitetu; Brenner Mich. olariu 692. Schusnik Iosef, lustruitoriu 791. Bolog'a Iacobu, consiliariu aulicu 689. Bugarszky Constantinu, comerciante 687. Barath Sigmundu, privatieriu; Boiu Zacharia, parochu sî ases. consist. 686. Iauernig. Carl, comerciante 683. Drotleff Iosef sen. 618

Harte Alexandru, lacatariu; Imberusiu Nicolau maiereanu 672. Malas Gustavu 666. Romanu Visarionu, directoru 652. Zayzon Franz 615.

Membrii suplenti:

Platz Carolu, curatorulu sfatului 47. Verner Iohann, Dr. med. 43. Kast Stefanu, profesore 36. Reissenberger Vilhelm, capitanulu cetâtiei 34. Gundhard Friedrich, notariu 33. Wolff Carl, Dr. redactoru; Albrich Carl, profesoru 30. Nendvich Vilhelm, comerciante: Neugeboren Emil, Dr. proferosu 28. Thalmann Gustav, adv. 25. de Larcher Eduard, advocatu 24. Fuss Carl, parochulu cetâtiei 23. Teutsch Albert, secretariu magistratualu; Baumann Friedrich, comerciante; Müller Vilhelm, ases. la tribunalu 22.

Representanti'a scaunale.

Fabritius Michael, caldarariu 728. Gutt Michael, architectu; Schobel Michael, economu 727. Bedeus Iosef, consiliariu la judecatori'a urbariale; Schneider Friedrich, advocatu; Reissenberger Vilhelm, comerciante; Bruckner Vilh., advocatu; Conrad Carl, Dr. advocatu; Reissenberger Ludvig, profesoru 726. Guist Moritz, prof.; Jickeli Carl, apotecariu; Kast Stefanu, profesoru; Jickeli Friedrich, Dr. med.; Jickeli Carl Friedrich, comerciante 725. Klein Carl, predicatoriu; Kästner Heinrich, senatoriu; Platz Narl, curatoriu de sfatu; Hufnagel Vlh., chirurgiculu cetâtiei 724. Schuster Martinu, profesoru; Schobesberger Carl, adjunctulu primariului cetâtiei; Gebbel Franz, secretariu bisericei evang. lut. 733. Bayer Iosef omu privatu; Orendt Mich., curelariu 722. Schopf Anton, comerciante; Drotleff Iosef jun., vicenotariu; Neugeboren Albert, controloru la oficiulu de dare; Lind. Gust., Dr. directoru; Schreiber Franz, notariu superioru 721. Süssmann, comisariu superioru de politia; Arz Carl, sapunariu; Moefferdt Iosef, argasitoriu; Schneider Carol, notariu la universitate; Schwabe Iul, Dr. advocatu; Kreuzer Carol, veterinariu 720. Scheerer Carol, postovariu; Kesler Iohann, macelariu; Moefferdt Samuel, Dr. de med.; Moefferdt Carol, comerciante; Arz August, Dr. de med.; de Larcher Ed., advocatu; Henrich Carol, directoru de politia; de Müller Edgar, privatieriu; Fritsch Samuel, pandiariu 719. Fabritius Samuel, mesariu; Fleicher Mart., senatoru; Volff Friedrich, tipografu; Lutsch Adolf, profesoru; Schochterus Carol, cassariu la oficiulu de dare 718. Steiner Adalbert, comerciante; Bortnes Iohann, masariu; Binder Michael, caldarariu; Müss Otto, ingineriu; Krämer Iohann, architectu; Irtl Friedrich, Dr. med.; Gebbel Iohann Georg, veterinariu 717. Melzer Daniel sen., sapunariu; Binder Michael, jun. sapunariu; Kesler Ioh. Georg, maiestru de cuartire; Conrad Iosef. argasitoriu; Krempels Carolu, argasitoriu; Niedermaier Carol, palarieriu; Grohmann Heinrich Vilh. 716. Nussbäcker Iohann, curelariu; Müller Iohann, funariu; Hähner Heinrich, redactoru; Herzberg Carol, consiliariu de sectiune; Zigler Michael, lacatariu; Vellmann Rudolf, consiliariu de financie; Wagner Andreas sen., strugariu; Melzer Iohann, panzariu 715. Henel Michael, pantofariu; Czekelius, C., adjunctu la oficiulu cetâtiei; Gunesch Michael, sapunariu; Unterer Iosef, salamariu; Connert Carol, curelariu; Files Carol, strugariu; Stahler Gottlieb, panzariu; Serafim Vilhelm, pantofariu; Schnell Samuel, butnariu 714. de Bausnern Guido, privatieru; Adami Andreas, administratoru de casarme; Bresler Michael, cismariu; Schmidt Ioh. Michael, panzariu; Wolff Carolu Dr., redactoru; Rochus Iohann, macelariu; Balbirer Iosef jun., panzariu 713. Miser Adolf, postovariu; Pfaundler Ottmar, librariu; Koch Iosef sen., cojocariu; Spreer Julius, librariu; Zink Carol, funariu 712. Martini Samuel, panzariu; Valentin Michael, cismariu; Schäfer Friedrich, covigariu; Urban Georg, masariu; Schatz Friedrich, palarieriu; Meisner Michael, strugariu 711. Göbbel Carol, masariu; Albrecht Iohann, cismariu; Stampf Andreas, postovariu 710. Schuster Iosef, consiliariu de financie; Sigerus Julius, actuariu comunalu 709. Brenner Michael, olariu 708. Schemel Ioh., palarieriu; Feiri Friedrich, curelariu; Horedt Michael sen., fauru 707. Göllner Michael jun., croitoriu 705. Vittmann Iosef, croitoriu; Fernolend Iohann, oficialu financialu 703. Spilka Iosef, covrigariu 702. Jauernig Carol, comerciante 699. Czecsődi Mihaly, cismariu 694.

Suplenti:

Verner Iohann, Dr. de med. sî Neugeboren Emil Dr., profesoru 18. Thalmann Gustav, advocatu; Wächter Heinrich, concipistu financialu 17. Henrich Gustavu, advocatu; Gölner Michael sen, croitoriu 15. Rochus Friedrich, macelariu 14. Herbert Heinrich, profesoru; Zweier Friedrich, consiliariu; Brotte Aurel Dr. directoru generalu; Seyfrid Mich., ingineriu 12.

Comitetulu electoralu.

Apelu,

câtra inteliginti'a romana din tóte pârtile Transilvaniei!

Inteliginti'a româna dela gur'a Muresiului, petrunsa de spiritulu seclului luminei, de necesitatea cultivârei mintei si a bilitârei animei, intrunindu-se intr'o conferintia confidentiale, sî luându in consideratiune — intre alte obiecte — si impregiurarea momentuósa, ca progresarea atâtu materiale, câtu sî mai vertosu cea spirituale depinde in deosebire dela comunicatiunea reciproca a ideiloru barbatiloru de spiritu, considerandu, cumca acést'a comunicatiune sî conversatiune póte sa devina realitate numai prin infiintiarea unei casine, unui locu de lectura, respective bibliotece in centrulu comuneloru din aceste pârti: a decisu cu tóta insufletirea in 21 Aprilie st. v. 1874: infiintiarea unei biblioteci in comun'a Ded'a.

Acésta ideia salutaria pentru cerculu angustu alu membriloru conferintiei a si devenitu realitate, câci prin colectare voluntaria s'a pusu base unui fondu pentru acea biblioteca — printr'o suma subscrisa de 770 fl. v. a.

Unu esemplu acest'a, ce documentédia destulu de evidinte zelulu sî insufletirea, apoi dorulu de a aflá midilócele de progresu in tóte directiunile literarie, comerciali si materiali. Pre acésta conferintia, tienute de câtra inteliginti'a româna dela gur'a Muresiului singuru numai din zelu propriu de a resfirá lumin'a in obscuratismulu profundu, ce a dominatu sî mai dominédia astadi pre poporulu din pârtile gurei Muresiului — o magulesce speranti'a, ca inteleginti'a fratina din alte pârti ale Transilvaniei va imbratisiá sî sprginí cu bracie iubitórie si calduróse idei'a infiintiârei de bibliotece in tóte ungihurile locuite de români.

Petrunsa de acestu sentiementu subscris'a intelegintia „sî ia voia a apelá la sentiulu umanitariu sî la iubirea de progresu a totu sufletului inteliginte românu din partria, rogându a sprigini, prin contributiuni voluntarie de bani sî de opuri, dejá infiintiatulu fundu alu Bibliotecei, cârei astadi i s'a pusu o basa solida in comun'a româna Ded'a. Ofertele se binevoiésca toti marinimosii contribuitori a le adresá spectabilului d-nu sî presiedinte alu comitetului Bibliotecei, Ioane P. Maioru, in Reginulu-Sesescu.

Deda, 21 Aprile 1874.

Ioane P. Maioru, m. p.
presiedinte.
Ioane Muresianu, m. p.
notariu.
Teodoru Siandru, m. p.
Iosifu Fincu, m. p.
Georgiu Sceopululu, m. p.
Ios. Brancoveanu, m. p.
Galatianu Siageu, m. p.
Mihaiu Siageu, m. p.
Simionu Popesculu, m. p.

Varietâti.

⁂ O brosiura militara a aparutu in Vien'a in tipografi'a lui Seidel sî fiu intitulata: „Ueber die Truppen-Schulen des Kaiserlich königlichen Heeres zur Heranbildung des Offiziers-Nachwuchses“ de Ludovicu Ianski vice-colonelu c. r. sî oficieru de statulu majoru. Brosiur'a consta din urmatórele pârti: 1) Introducere; 2) Despre institutele de cultura militare sî despre scólele de trupe in genere; 3) Despre acelesi cum au fostu mai nainte; 4) Despre scólele de preparatiune; 5) scólele de cadeti; 6) Despre elevii de trupe; 7) momentuositatea scóleloru de trupe pentru cultur'a generale; 8) Reflessiuni asupr'a trebuintieloru trupeloru. Cuprinsulu schitiatu in puncte generale da o icóna chiara despre scopulu institutelоru militare sî in tempulu presentu îndeplinesce o lacuna literara sî de interesu pentru fia-care barbatu inteligentu sî buuu patriotu. De acea noi o recomendâmu publicului nostru. Se capeta la tipografi'a susu amintita, sî se póte vedé: la comandele pentru intregirea armatei, la companiele de reserva ale venatoriloru campestri sî la cadrele pentru intregirea cavaleriei.

⁂ Loteria pentru terminarea bisericei române din Dev'a avendu a se trage la 10 Augustu a. c. suntu rugati cu multa insistentia toti acei domni cari din anulu trecutu au pastratu losuri sa spedieze pretiulu loru multu pâna la 1 Iuniu a. c.

Comitetulu decisu fiindu a-'si publicá socótele la 1 Iuniu, fâra amenare, losurile neincassate pâna la acelu terminu se voru publicá *).

Constanti'a de Dunc'a Schiau.
pres. comit.

---

*) Cu ocasiunea acést'a facemu conoscutu on. publicu ca la redactiunea nóstra se mai afla sorti (losuri). Doritorii sa binevoiésca a se adresá sî bucurosu vomu serví
Red.

Raportu comerciale.

Sabiiu 26 Maiu n. Grâu 7 fl. 47 xr. frumosu, 7 fl. 13 xr. mestecatu, 6 fl. 80 xr. cualit. infer.; secar'a 5 fl. 13 xr. pâna 4 fl. 80; orzu 4 fl. 33; ovesu 2 fl. pâna 1 fl. 73 xr.; cucuruzu (porumbu) 3 fl. 87—4 fl. — xr.; cartofi 1 fl. 73 xr. galét'a austriaca.

Cânep'a 18—20 fl. maj'a.

Lintea 6 fl 67 xr.; mazarea 6 fl. 67 xr., Fasolea 5 fl. 67 xr.

Fenu legatu 1 fl 30, nelegatu 1 fl. 10 xr., paie lungi 80 xr., scurte 70 xr, maj'a.

Lemne de focu 8—10 fl. stang. austr.

Carnea de vita 18—22 cr. p., de porcu 28 xr. Unsórea 79 xr. pâna la 1 fl. 20 cup'a.

Burs'a de Vien'a.

Din 14/26 Maiu 1874.

Metalicele 5%	69	10
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	74	—
Imprumutulu de statu din 1860	106	—
Actiuni de banca	986	—
Actiuni de creditu	222	25
London	111	65
Obligatiuni de desdaunare Ungaresci	74	75
„ „ „ Temisiorene	77	—
„ „ „ Ardelenesci	71	50
„ „ „ Croato-slavone	76	—
Argintu	105	60
Galbinu	—	—
Napoleonu d'auru (poli)	8	93½

Publicatiune.

Prin acést'a se aduce la cunoscinti'a on. publicu, cumca, Stupin'a aflatória pre câmpulu Brasiovului lânga Bârs'a, proprietate a bisericei rom gr. or. dela sf. Nicolae din suburbiulu Scheiu in Brasiovu, sî care contiene 100 jugere pamentu comasatu de aratura sî fenatie, cu unu parcu planatu, sî cu tóte localitâtile domnesci si de economia, se va esarendá prin licitatiune pre siese ani unulu dupa altulu adeca: dela Octobre 1874 pâna la Octobre 1880.

Licitatiunea se va tienea in Dumine'ca de 9/21 Iunie 1874 inainte de amédi la 10 óre in Cas'a de siedintie a subscrisului comitetu parochialu (curtea bisericei) la care se binevoiésca a luá parte, toti acei domni, cari voru dori a luá in arenda acésta Stupina sî cari au a fi prevediuti cu unu vadiu de 10% dela suma eschiamanda.

Conditiunile esarendârei se potu ceti in tóte dilele dela 9—12 inainte sî dela 2—6 dupa amédi la curatorulu dlu Ioane Navrea iéra in diu'a de licitatiune in Cas'a de siedintie a comitetului parochialu.

Brasiovu 14/26 Aprilie 1874.

Comitetulu parochialu alu bisericei rom gr. or. dela Sf. Nicolae din suburbiulu Scheiu.

(3—3)

Edictu.

Ioanu Angelusianu din Sitabuzeu carele dela 29 Iuniu 1871, a parasitu pre legiuit'a sea socie Revec'a Ciupea, fâra a se sci ubicatiunea lui, se citéza a se infatisiá inaintea subsemnatului scaunu ppescu, in terminu de unu anu, câci la din contra, procesulu matrimonialu asupra-i se va pertractá sî decide sî in absenti'a lui.

Breticu, in 6 Maiu 1874.

Scaunulu ppescu gr. or. alu Trei-scauneloru.
Spiridonu Dimianu,
adm. prot.

(1—3

Durat'a sessiunei dela 14 Maiu pâna la 15 Septembre.

BAI'A BASN'A,
(BAASSEN.)

Un'a óra dela statiunea drumului de feru dela Mediasiu.

In 14 Maiu a. c. se deschidu bâile hygienice dela Basn'a. De óre-ce in anulu acest'a bai'a nu este data cu arenda cá alte dâti, ci se administréza in regia propria de câtra directiunea institutului prin unu membru alu comitetului, sa se adreseze acei ce dorescu sa folosésca bâile cele de multe pârti recnnoscute sî constatate cá folositórie sanatâtiei din Basn'a, in sessiunea anului acestui'a, sî mai cu séma carii sufere de **sioldina, reumatismu**, cari au patimi de **scrofule**, de **piele, nervi, ologire, bóle in óse** sî la **incheiaturi, sifilitice invechite**, la **„Directiunea bâiloru in Basn'a“** pentru castigarea de cuartire sî pentru procurarea altoru trebuintie ale p. t. publicu, sî pre câtu va fi numai cu putintia se va sî corespunde.

Cabinete de locuitu suntu cu 60 xr., 70 xr., 1 fl., 1 fl 20 xr. sî 1 fl. 60 xr. de dî sî la cerere se afla sî bâi reci in basine sî bâi calde in cada.

Reustauratiunea s'a pusu in mânile unui ospetariu bravu, carele va serví pre óspeti la ori-ce tempu cu bucate bune, sanatóse sî eftine precum sî cu beuturi nobile sî curate.

Statiunea cea mai de aprópe a drumului de feru este **Mediasiulu**, unde totu-déun'a se afla trasuri eftine pâna la bâi; sî comunicatiune postale de epistole, pachete este in tóta dîu'a.

Juvelieriloru, marchitaniloru sî negutiatoriloru li se face cunoscutu, ca pre promenada se afla mai multe sietre de arendatu.

2—3

Directiunea bâiloru dela Basn'a.

Redactoru respundietoriu: Nicolau Cristea.

Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei sî pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl.iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 39. ANULU XXII.

Sabiiu in 19|31 Maiu 1874.

Nr. 711/B.—cons. 389.

Précinstitiloru Parinti Protopresviteri si Administratori protopresviterali!

Inclit'a directiune reg. ung. de finantia din Clusiu dto 15 Maiiu a. c. Nr. 31 aréta Consistoriului archidiecesanu: cumca oficiele protopresviterali mai nici o sentintia din procesele divortiali pertractate si decise definitivminte nu comunica concerninteloru perceptorate reg. ung. spre defigerea timbrului prescrisu de legea dietale din 1868 art. XXIII. — si nici nu le incunosciintiéza despre acea, cumca in decursulu anului nu s'a pertractatu si decisu nici unu procesu divortialu, din care causa Inclitu Aceeasi se va vedé silita in casu, cându nici in venitoriu nu se va satisface legei, a supune archivele oficieloru protopresviterali unei cercetâri si a aplicá tóta asprimea legei de timbru XXI § 80 din an. 1868.

In urmarea acestei aretâri Consistoriulu archidiecesanu se afla indemnatu, a atrage cu tóta seriositatea atentiunea Précinstiteloru Vóstre asupr'a acestei dispositiuni a legei susu citate, si cu provocare la circulariulu consistorialu din 16 Iuliu 1871 Nr. cons. 575 a Ve indatorá: cá chiaru in interesulu Précinstiteloru Vóstre sa cautati cu totu deadinsulu a impliní dispositiunea legei in modulu indigitatu in circulariulu consistoriale acum numitu, câci la din contra prea lesne se póte intemplá, cá Précinstiele Vóstre sa fiti espusi la multe neplaceri obvenitórie din nepazirea legei; si incâtu pâna acum n'ati fi comunicatu conspectele recerute despre actele proceseloru divortiali perceptorateloru reg. concerninte pentru anulu 1873 fâra intardiere sa le comunicati, iéra in casu, cându in anulu espiratu nu s'aru fi pertractatu si decisu atare procesu, despre acést'a sa incunosciintiati oficiosu pre respectivele oficii reg. perceptorale.

Totu deodata s'a scrisu in privinti'a acést'a si directiunei financiale din Sabiiu si Clusiu.

Sabiiu, din siedinti'a consistoriale tienuta in 18 Aprilie 1874.

Procopiu Ivacicoviciu m/p.
Archiepiscopu si Metropolitu.

Instalatiunea in Cernauti.

Este prea momentuosu si actulu, cu care voimu sa ne ocupâmu in vro câteva siruri, cá sa-lu lasâmu ascunsu séu inecatu in undele politice, in sgomotulu parlamenteloru europene, din cari resuna cá refrenu numai o diuruitura adenca de fabricâri de arme destructorie. Avemu de a face cu o bucata din partea cea mai interesanta si cea mai nobila, de si astadi cea mai putienu considerata, a istoriei omenesci, cu istori'a pragmatica a moralei. Dicemu interesanta si nobila pentru ca acést'a edifica si dà viétia.

Bucovin'a si a aflatu mirele spirituale si acum, la 21 Maiu, lu instaléza, lu introduce in cas'a lui Ddieu, cá sa conduca, sa pastorésca. Prin acést'a intra biseric'a nóstra bucovinéna in unu stadiu nou câtra vieti'a ei canonica.

Ni amu espresu bucuri'a nóstra, vediendu ca Metropoli'a nóstra a fostu fericita de a impliní un'a din cele mai sante datorintie ale sele, de a dá concursulu ei la possibilitatea revenirei bisericei din Bucovin'a la canonicitatea genuina. Eramu in dreptu, cugetâmu noi, déca ne poteamu bucurá de ducerea in indeplinire a acestui actu pâna in sfersitu de câtra acést'a-si metropolia, care actu avé sa se termine cu introducerea chirotonitului Archiereu de biserica in biserica.

Din semnele ce vedemu, regimulu cislaitanu a avutu óre-care nedumeriri; si mai rigurosu decâtu biseric'a, póte alteratu in intentiunile sele de proteste necanonice din partea Carlovet'ului, cari sémana cu cele ale Antiochiei asupr'a Ciprului, dupa cum vedemu din can. 8 sin. ec. III, a medilocitu cá form'a introducerei din cestiune sa nu aiba deplinatatea ei.

Suntemu cu tóte aceste de firma convingere, ca acésta disonantia formala nu va avé influintia intensiva in armoni'a cea dejá inceputa a vietiei bisericesci din Bucovin'a. Prevalenti'a din trecutu, ce si-a arogat'o stapanirea lumésca in biserica, va fi redusa in viitoriu de biserica la marginile cuvenite, cu atât'a mai vertosu, cu câtu astadi traimu intr'unu tempu, unde predomnesce spiritulu determinatiunei proprie si alu autonomiei. Astadi cându avemu esemplulu viu in metropoli'a nóstra nu mai póte vení nimenea sa dica ca biseric'a nóstra „este asiá de ruginita, asiá „stricata si profanata, asiá de legata de „Russi'a, incâtu a o dechiará libera, aru „insemná, a face cá sa domnésca intr'en„s'a anarchi'a si despotismulu“ si a o cualificá dreptu „de celu mai putericu „instrumentu alu unei nóue cuceriri bi„zantine.“ *)

Sperâmu ca regimulu cislaitanu va invetiá in privinti'a bisericei nóstre dela regimulu nostru ungurescu, ca nu numai nu este periculu a dá libertatea cuvenita bisericei, dara este o binefacere, dealtmintrea esercitata de staturi cu alte societâti, cari suntu cu multu mai de putiena insemnatate, decâtu cum este cea a bisericei nóstre.

Actulu instalatiunei, carele cade deodata cu serbatorile pogorirei s. spiritu preste apostoli si cu serbatórea celui intâiu imperatu Constantinu si a mamei sele Elen'a, va inspirá pre fratii bucovineni, si cu energi'a celoru dintâiu crestini voru cugetá si voru lucrá pentru viéti'a loru bisericésca, respective pentru desvoltarea ei de asiá, incâtu sa scape pre regimulu cislaitanu din anxietâti si scrupuli, fatia cu un'a dintre cele mai loiale biserici.

Dandu ei concursulu inaltului si prévenerabilelui loru prelatu, in directiunea acést'a, in scurtu tempu, se voru bucurá de fericirea promisa de evangeliu; si din biseric'a adormita de seculi, va esí unu israilu nou alu Domnului, mai frumosu si mai firmu cá celu prorocitu de Ezechilu.

Incâtu ne privesce pre noi, ne implinimu o datorintia sacra crestina si canonica, cându din metropoli'a nóstra invecinata, carea, cá ori-care metropolia ortodocsa resariténa, este datóre a mangaiá in cele spirituale pre fratii loru din provincie invecinate bisericesci, si cu ocasiunea acést'a tramitemu sincerile nóstre salutâri si gratulâri la viéti'a cea nóua, in carea a intratu ierarchi'a si biseric'a Bucovinei de jure si de facto din momentulu instalatiunei.

Dupa cum se vorbesce in cercurile bine informate din Pest'a, pertractârile cu guvernulu Romaniei ce privescu jonctiunea linieloru române la cele ungarie nu au progresulu doritu, dupa cum s'au speratu de unu tempu incóce: Guvernulu ungaru care dupa cum e sciutu mai nainte purcedea din punctulu de vedere, ca junctiunea la Orsiov'a se póte admite numai totu in acelu tempu cu junctiunea la Brasiovu, a facutu in tempulu mai nou concesiunea, cá lini'a dela Ploesci pana la pasulu timisianu (adeca junctiunea la Brasiovu) sa se deschida cu unu anu si jumetate mai tardiu decâtu lini'a ce se sfersesce la Orsiov'a. Guvernulu ungaru prin acest'a a facutu asiá dicându estremulu si e inca intrebare, ca demitese va parlamentulu numai si pâna la acésta mesura de prevenire. Guvernulu ungaru desi facù o atare concesiune, totusi trebue sa se ingrigésca cá prestatiunea din partea contraria, de-si va urmá mai tardiu totusi sa nu devina ilusoria, cladindu-se ce e dreptu lini'a Ploiesci-Timisiu. Pentruca concediendu liniei ce duce la Orsiov'a atari favoruri, câtu totu comerciulu sa se straplante pre lini'a acést'a, in butulu junctiunei la pasulu timisianu, liniele nóstre transilvanene voru stá parasite. Guvernulu ungaru cerù cu resolutiune prin ministrulu de esterne, care conduce pertractârile cu guvernulu românu, cá Romani'a sa ia asupr'a-si indatorirea, a tiené lini'a Orsiov'a si Temisiór'a cu privire la tarife si la tóte alte favoruri totu daun'a de egale, asiá câtu nici un'a din aceste doue linie sa nu câscige vre-unu folosu fâra cá cealalta sa nu pretenda asemene castigu. Dupa cum se aude pretensiunea acést'a intempina in Bucuresci greutâti insemnate, fiindu ca se dice ca e óre-si cum o umilire, cându i se dictéza guvernului românu din partea unei poteri esterne prescrisele si regulele tienutei cu privire la politic'a drumuriloru ferate, care e o afacere interna. Parerea acést'a séu e gresita séu ascunde unu cugetu reu ce nu se póte descoperí. E gresita pentru ca guvernulu ungaru nu face o pretensiune unilaterale, spre a o octroá guvernului românu fâra de a-i garantá o contra prestatiune; aici e mai multu vorba de incheiarea unui tratatu internatiunalu prin care fia-care din ambele pârti contractante nu numai castiga drepturi, ci ia asupr'a-si si deobligaminte si trebuie sa respecteze nu numai esclusivu interesulu seu propriu, ci si interesulu pârtiei celei-lalte. O atare conditiune de tratatu e cererea amintita de noi a ecuiparârei ambeloru linie române unguresci si de se invoiesce guvernulu românu apoi acest'a e numai unu ecuivalentu pentru apromissiunea facuta din partea nóstra, fâra indoiéla in interesulu Romaniei, cá junctiunea la Orsiov'a sa se póta deschide cu unu anu si jumetate inainte de c a dela Timisiu. In incheiarea unui tractatu internatiunalu, care stipuléza drepturi si deobligaminte pentru ambele pârti nu se póte priví vre o umilire séu unu amestecu in afacerile interne a unui paciscentu. Dupa cum sperâmu acésta parere gresita in Bucuresci se va indreptá, si in urma totusi se va realisá tratatulu. De se va intemplá cá acest'a pre lânga tóta asceptarea sa nu succéda la punctulu amintitu de noi, atunci vorbindu sinceru, mai bine dorimu, ca acést'a sa se intemple acum inainte de concessiunarea liniei Temisiu—Orsiov'a, câci atunci e indreptatita presupunerea, ca ei voiescu sa faca ilusoria junctiunea Temisiu, si folósele ei pentru Ungari'a si cugeta intr'adeveru, a aduce prin favorurile ce se dau liniei Orsiov'a lini'a nóstra a dóu'a cu Romani'a in stagnatiune. Situatiunea e celu putienu chiara si atâtu guvernulu ungaru câtu si diet'a voru scí ce sa lucre. „P. Ll.“

Din Dalmati'a se scrie, ca in Agram s'au intalnitu mai multi deputati dalmatiani si croatici, cari au tienutu conferintie asupr'a incorporârei Dalmatiei la Croati'a. „Reform“ din Pest'a esprima temerea de o conjuratiune croatica sub conducerea Episcopului Strossmaier, carea aru intentioná deslipirea Croatiei de câtra Ungari'a si intrarea celei dintâiu in Reihsrath. — Scirile acestea dóue au óresi-care natura identica.

Cestiunea drumuriloru ferate preocupa astadi tóte diurnalele. „Journal de Boucarest“ se espmima asupr'a junctiuniloru in Romani'a in urmatoriulu modu:

„Romani'a cladesce unu drumu feratu, care trecendu preste tiér'a intrégra atinge la média n. Galiti'a si Russi'a, in apusu Austro-Ungari'a. Punctulu finalu alu directiunei din urma e Vercierov'a si e aprópe de graniti'a Austriei, nu departe de Orsiov'a. Lini'a acést'a e pentru Romani'a de insemnatate numai cându se va impreuná cu lini'a austro-ungara. In casulu acest'a ea va medilocí o miscare viua intre comerciulu Europei resaritene si apusene, póte si intre Asi'a si Europ'a si va inmultí indoitu bogatiele Romaniei. La casulu contrariu presupunendu ca acésta junctiune nu se va realisá, Romani'a va remané isolata fiindu ca comerciulu si comunicatiunea voru trece la drumurile austro-serbe-turcesci séu 'si voru luá directiunea de câtra média nópte spre marea négra. Deci motivulu principalu pentru Romani'a e de a se esecutá junctiunea Orsiov'a. Guvernulu austro-Ungariei inse respinge acésta junctiune, déca guvernulu Romaniei nu va incuviintiá junctiunea Bucuresci—Brasiovu prin valea Carpatiloru preste Predealu. „Invoindu-ne cu acésta junctione, dicu unii, comerciulu in genere si va luá pre aici directiunea si atunci lini'a Vercierova trebuie sa sufere. Afara de acelu argumentu economicu mai e inca ce-va fórte remarcabilu adeca: pericululu, cârui ne espunemu dandu lini'a patriei nóstre prada invasiunei armatei austro-ungare.“ Argumentulu dintâiu se combate prin dóue fapte: computarea ca lini'a Vien'a—Vercierov'a—Bucuresci e mai scurta cu o suta chilometri decâtu lini'a Vien'a—Brasiovu—Bucuresci. Déca stà acést'a, lini'a Orsiov'a—Bucuresci e scapata, câci de sine se intielege ca comerciulu 'si va alege drumulu mai scurtu. Sa admitemu inse, ca lucrulu nu stà asiá. Fia-care tiéra ce jace dela noi spre média dì va aflá ca e lucru firescu, cându aduce productele si pasagierii in lini'a óbla câtra noi, in locu de a face unu ocolu preste Orsiov'a séu preste Moldov'a. In ambele casuri voru cresce veniturile patriei nóstre cu atâtu mai tare cu câtu comerciulu are mai multe directiuni si cu câtu mai vialu se desvólta comunicatiunea prin acést'a.

„Sa considerâmu si obiectiunea strategica. Se afirma ca lini'a Brasiovu—Bucuresci e strategica, cu alte cuvinte: ea usioréza invasiunea armatei austro-ungarie in Romani'a. Déca acésta linia concede, cá austriacii sa póta vení la Bucuresci; nu concede ea si contrariulu, cá si românii sa póta merge la Austri'a?

Acést'a intr'adeveru e o pórta cu dóue pasade cu deosebirea inse, ca pasad'a despre partea Romaniei, prin pusetiunea ei se póte inchide mai curendu. In care casu póte sa fia aice vorba de strategica? Noi vedemu trei casuri.

„1. Russi'a ataca Turci'a si se incérca sa ajunga preste Romani'a la Constantinopole.

„2. Austro-Ungari'a póte ca are dorinti'a a se despagubí la Dunarea de josu pentru eschiderea ei din Germani'a

„3. Russi'a si Austri'a potendu sa

---

*) Vedi dupa Antor. pag. 87. de Andreiu Siagun'a.

sa se incarce intr'unu resbelu tindu a-si asecurá posessionea linieloru române.

„In casulu dintâiu Romani'a si va aperá neviolabilitatea teritoriului seu si se va provocá la neutralitatea sea. Insistându Russi'a cu tóte aceste de a trece prin Romani'a, acést'a va tramite o armata cá avangarda si se va impreuná cu Austri'a, care din urma multiamita drumuriloru române, si va impinge armat'a in Romani'a si va poté amerintiá trupele rusesci in cóste. O atare aliantia intre Romani'a si Austro-Ungari'a e in casulu amintitu fórte probabila, câci e mai multu interesulu Austro-Ungariei de a impedecá latirea teritoriului Russiei la Dunarea de josu.

„In casulu alu doilea adeca cându Austri'a va intrá in Romani'a, lucrulu celu mai simplu e a derimá podurile, a scóte sinele dintre carpati, fiindu ca atunci invasionea se va poté nimici cu o mana de soldati.

„In casulu alu treilea, cându Russi'a si Austri'a 'si voru alege Romani'a de câmpu de lupta, Romani'a nu va poté face altu ceva decâtu sa-si apere neutralitatea sea. Va inchide granitiele sele la ambele pârti, va derimá liniele ferate pâna la unu locu si se va radiemá pre armat'a sea care pentru ofensiva e prea slaba, dara pentru defensiva destulu de tare. Se vede cum se prefacu intru nimic'a argumentele strategice !“

Gasimu intr'o corespondintia din Bucuresci a diuarului „Press'a“ din Vien'a dela 13 Maiu urmatórele rânduri :

„... O brosiura care a aparutu acum sub titlulu „Les droits de la Roumanie basés sur les traits, par un ancien diplomate“, a produsu o sensatiune generala. Autorulu anonimu publica unu siru de capitulatiuni incheiate intre principatele Dunarene si Turci'a dela 1391 incóce si câte-va din tractatele incheiate de principate dela 1598 incóce cu Germani'a, Angli'a, Rusi'a si Transilvani'a. Cu dreptu cuventu autorulu dice in introducerea sea, ca nu póte fi unu respunsu mai simplu la cestiunea, déca Romani'a este provincia turca séu din contra unu statu independinte, bucurându-se de tóte drepturile ce constitue suveranitatea unei natiuni, de câtu publicarea textuala a capitulatiuniloru citate. Prin tóte aceste documente se constata, ca atâtu Moldov'a, câtu si Valachi'a n'au cedatu Turciei vre-unu altu dreptu de câtu acel'a, de a ridicá unu tributu anualu, in resplat'a cârui'a Pórta este datóre a dá acestoru tieri protectiune si ajutoriu ori cându voru cere. Cá dovéda, ca cele dóue principate a fostu totu-déun'a si in esercitiulu deplinei loru suveranitâti, anonimulu diplomatu citéza acele tractate comerciale si politice cu cele-lalte poteri, dintre cari unele erau chiaru in contr'a Turciei. Acésta brosiura arunca o lumina noua asupr'a raporturiloru dintre principatele Dunarene cu Pórt'a...“

Franci'a se pare ca stà inaintea unei crise mai mari, de cum este o crisa ministeriala. Mac-Mahon, se dîce, nu voiesce nici temeiarea monarchiei, nici a republicei. Elu staruesce pre lânga septenatulu seu. Elu sa se fi esprimatu, ca scie bine, ca nu are popularitate, dara ca si o va castigá alungandu adunarea natiunala. In Parisu se ventilédia fórte multu alternativ'a: Lovire de statu séu disólverea adunârei. In sarbatorile Rosalieloru, a fostu garnizón'a din Parisu consignata.

Camer'a deputatiloru din Itali'a a constrinsu prin votu pre ministeriulu Visconti Venost'a sa-si dea dimissiunea, ceea ce ministeriulu au si facutu. Regele inse n'a primitu dimisiunea. Sciri mai nóue afirma, ca camer'a deputatiloru se va disólve in dîlele acestea.

Diet'a Ungariei.

Budapest'a 23 Maiu. (Cas'a representantiloru) a tienutu sub presidinti'a contelui I. Cziráky o siedintia scurta.

Pre fotoliulu ministerialu siede ministrulu de financie Ghyczy.

Ioanu Tombor substerne nuntiulu casei representative in caus'a legiloru sanctiunate, relativu la a dóu'a jumetate din imprumutulu de 153 milióne si la modificatiunea §. 24 din art. de lege XXXI: 1871.

Legile se publica si esemplariulu originalu se va pune la archivu.

Presiedintele anuncie o petitiune a liniei Tis'a, prin care se róga a i se dá la casu cându cladirea liniei Timisiór'a—Orsiov'a se va concede drumuriloru ferate austriace, lini'a Temisiór'a Aradu pre lânga o desdaunare corespundietória, de proprietate. Resólverea acestei petitiuni remane pâna la inceperea discussiuniloru in afacerile de soiulu acest'a in suspenso si se va predá la tempu comissiunei ce se ocupa de atari obiecte.

Presiedintele doresce casei serbatori fericite si anuncie, ca cea mai de aprópe siedintia se va dá de scire in modulu indatinatu.

Budapest'a 23 Maiu. (Cas'a representantiloru) a tienutu astadi sub presidiulu vice-presiedintelui alu doilea C. Torma o siedintia scurta.

Dintre ministri erau de fatia Ghyczy si Bittó. Dupa autenticarea protocolului din siedinti'a din urma substerne ministrulu presiedinte Bitto legile sanctiunate de Majestatea Sea, relative la a dóu'a diumetate din imprumutulu de 153 si la modificarea § 24 art. de lege XXXI: 1871 cu recercarea, cá acele sa se publice si tramite spre acestu scopu casei de susu.

Presiedintele pronuncie acést'a prin resolutiune si inchide siedinti'a la 11¼ a. m.

Provocare,

câtra alegatorii români din cerculu electoralu alu Radnei!

Fratiloru! Dupa ce dlu Alesandru Mocioni depuse mandatulu de deputatu dietalu, si astu-feliu acestu postu in cerculu de alegere alu Radnei deveni vacante: Diet'a tierei a ordinatu alegere nóua, carea se va face in Radn'a la terminulu defiptu pre 2 Iuniu st. n adeca Marti, a trei'a di dupa Rosalile nóstre, la 9 óre de diminétia.

Comitetulu centralu alu reuniunei politice-natiunali a tuturoru româniloru din comitatulu Aradului, conformu chiamârei si detorintiei sele fatia de causele nóstre politice natiunali si pre lânga drépta considerare a opiniunei publice, manifestate in cea mai buna contielegere din partea alegatoriloru români de prin tóte pârtile cercului electorale alu Radnei, in siedinti'a sea estraordinaria, tienuta spre acestu scopu in 10 Maiu a. c. st. n. a candidatu cu votu unanimu de deputatu dietalu pentru cerculu Radnei — pre dlu Ioanue Popoviciu Deseanu, advocatu in Aradu, — carele cá deputatu la 1861 si 1865 a mai representatu in dóue renduri cu barbatia si credintia adeveratu patrioteca romanésca acestasi cercu, si carele si in 1872 fusese candidatulu eventualu alu acestui cercu.

Deci, cându ve recomendâmu cu tóta caldur'a cá sa alegeti de deputatu dietalu, in cerculu Radnei, pre acestu barbatu meritatu si zelosu alu poporului românu, — carele si in fati'a nóstra s'a pronunciatu, dara si altcum preste totu este cunoscutu ca tiene cu firmitate la program'a partidei politice-natiunali române, — deodata, cu iubire fratiésca vi tragemu atentiunea, la marea insemnatate a alegerei de deputatu, ce ni stà inainte in cerculu Radnei!

Bagati bine de séma fratiloru, sa nu ve lasati amagiti prin medilóce de coruptiune, cari dóra s'aru incercá spre a ve rumpe in partide dusmanóse, si spre a ve conduce la ratecire cu stricarea adevarateloru interese ale vóstre si ale natiunei intregi!

Lucrati in contielegere si credintia fratiésca, cu observarea legiloru, precum si a recerintieloru ordinei bune; inse cu tóta barbati'a si statornici'a, pentru cá sa poteti reesí cu candidatulu, recomandatu din partea nóstra, dupa dorinti'a vóstra comuna!

Voimu a crede, ca partid'a deakiana va respectá cu fratietate pactulu facutu cu noi in 1872, in privinti'a alegeriloru de deputati la diet'a de acum, si astu-felu dens'a nu va nisuí a face, séu a sprigini vre-o contracandidare; déca inse in acést'a credintia a nóstra ne-amu insielá, responsabilitatea parolei calcate nu va cadé asupr'a nostra! si in acestu casu, totu alegatoriulu românu din acelu cercu va avé detorintia si mai mare, a tiené cu credintia si statornicia la candidatulu partidei natiunali române.

Sa traiésca Regele si patri'a! Sa traiésca contielegerea si fratietatea! — Sa traiésca candidatulu partidei natiunali române Ioane Popoviciu Deseanu!

Datu in Aradu, in 1/13 Maiu 1874.

Comitetulu centralu alu reuniunei politice-natiunali a tuturoru româniloru din comitatulu Aradului.

Demetriu Bonciu m./p.
presiedinte.
F. H. Longinu m/p.
notariu.

Zlatn'a (Aurari'a mica), 16/28 Maiu 1874.

Domnule redactoru! Ve rogu sa dati locu in pretiuitulu diuariu „Telegr.

FOISIÓRA.

Cultulu mortiloru la diferite popóre si epoce.

De-si subiectulu e tristu, dara póte fi curiosu sa adunâmu unele din metodele inspirate ómeniloru prin necesitatea de a face sa dispara iute remasitiele mortiloru. Acést'a va formá unu apendice la discutiunile in privinti'a crematiunei, a inmormentârei, a cultului celoru vechi, si in aceste câte-va linii vomu dá probe ca nu trebuie a se dá prea mare importantia medilóceloru de conservarea séu de distructiunea corpuriloru; ací, cá pretotindene, fondulu covirsindu form'a.

Acum, eata fondulu: mortii nu trebuie sa ocupe pre pamentu loculu destinatu celoru vii. Numai utopistii aru voi sa faca cá pârtile utilisabile a cadavreloru sa servésca pentru trebuintiele omului vetiuitoriu; câte-va metre cubice de gazu si câte-va chilograme de resturi animale! dara toti suntu in dreptu sa céra cá aceste resturi sa nu devina vatematóre; eata esentialulu.

In acel'asi tempu si pretotindene, de cându suntu cunoscuti ómenii, ii vedemu siliti a tiené séma de acésta necesitate, ii gasimu preocupati de a dá rudeloru, capiloru, plecati inainte-le, óre-cari omagie, a câroru esistintia si efecte numai le vomu constatá. Vomu vorbí de aceste dóue ordine de lucruri.

Stramosii nostri preistorici aveau o multime de obiceiuri, si a poté constatá ca omulu din epoc'a cuaternara, pre care 'lu regasimu astadi pretotindene, avea in urm'a sea unu siru lungu de secule, in tempulu câror'a s'au produsu tóte aceste obiceiuri diferite, este un'a din cele mai interesante cercetâri. Unele din aceste obiceiuri au calatoritu impreuna cu treburile ce le practicau; altele s'au localisatu in anume locuri. Cele mai principale suntu inmormentarea in caverne naturale, inmormentarea in camere construite ad hoc si acoperite cu pamentu, numite tumule, inmormentarea in locuri alese cu asiediarea particulara a cadavreloru, adese pre pietrii late sub cari se gasescu resturi de camine, inmormentarea in potiuri dise funerare si incineratiunea (prefacerea in cenusia). Dara acestu din urma obiceiu, ne lasându nimicu dupa densulu, nu póte fi constatatu directu de archeologu, si a trebuitu sa fia mai vatematoriu decâtu se crede progreseloru antropologiei care trebuie sa se felicite ca n'a fostu generalisatu mai multu.

Cavernele paru a fi fostu intâiele locuri alese pentru inmormentare si cari au fostu mai multu tempu intrebuintiate. Se presupune ca corpurile erau depuse in ele fâra a fi acoperite cu pamentu: pamentulu ce se gasesce astadi in ele fiindu adusu de infiltratiuni séu chiaru de inundatiuni. Se gasescu câte-va din aceste pescere, naturale séu sapate in creta, cari au scapatu de invasiunea apeloru; in ele scheletele stau pre pamentu fâra regula.

In unele locuri, unde sa gasescu câte 3 rânduri de morminte unele preste altele, se vedu numeróse probe din acele dise cu camine. Se facea fâra indoiéla vre-unu sacrificiu pre pétr'a din fundu inainte de a se depune cadavrulu.

Tumulele acoperiau in de comunu nisce camere compuse din câte-va pietre asiediate in picióre, acoperite de o pétra lata, câte o data fórte mare, pentru a cârei asiediare erá necesitate de multa iscusintia si potere. Adese o intrare acoperita servia pentru a putea petrunde in launtrulu acestei camere, unde, alaturea cu scheletele, se gasescu multe instrumente din epoc'a petrei cioplite. Acestu obiceiu de a ingropá inpreuna cu mortulu arme séu instrumente de ale sele a tienutu pâna târdiu.

Printre aceste tumule se gasescu unele mari, ce de siguru apartineau la capi puternici, precum piramidele din Egiptu. S'a potutu urmarí, celu pucinu in mare parte, caletoriele populatiuniloru ce aveau obiceiu, si s'a vediutu acestu ca ele veniau din orientu, incungiurându nordulu Germaniei, vestulu Franciei, Spani'a, si de aci trecendu in Afric'a, urmându tiermurile Mediteranei,

Cavernele ocupa mai in particulariu Europ'a centrala, adeca vechi'a Germania si vechi'a Galia. La Furfooz, in Belgiu, s'a potutu capetá aprópe siguranti'a ca, cându unu tribu intalniá incale-i o grupa din aceste pesteri, censacrá un'a celu pucinu din ele pentru ingroparea mortiloru sei. Animalele selbatece inca se refugiau intr'ensele, iéta ceea ce esplica pentru ce osemintele omenesci suntu mai totu-déun'a amestecate in ele cu a carnasiereloru mari séu mici din aceea epoca.

Unu progresu s'a realisatu prin inchiderea acestoru pesteri cu bolovani de pétra. La inchidere se acompaniau funeraliele cu rituri destulu de complicate, si remasitiele considerabile de óse de animale despicate spre a li-se scóte medu'a, cari se gasescu gramadite la intrarea acestoru pesteri, probéza ca din aceste rituri facea parte si unu prândiu funeraru,

Pentru locuitorii de prin bordeiele de pre lânga lacuri, se póte crede ca ei 'si aruncau mortii loru chiaru in lacu.

Dara aceste midilóce de ajunsu pentru nisce triburi mici, adese nomade, s'au modificatu naturalmente cu crescerea populatiunii, aglomerarea sea in orasie si progresele civilisatiunii. Ingroparea in sinulu pamentului a devenitu obiceiulu predominantu; dara unele popóre s'au distinsu prin ingrijirea cu care s'au incercatu a oprí, séu celu putienu a intârdiá lucrarea de descompunere a corpuriloru.

Cine nu cunósce mumiele Egipteniloru; ameruntele operatiuni la care erau supuse suntu indicate de Erodotu. Bituminea jucá mare rolu in preparatiunea loru. Prin musee se vede lucsulu de legaturi cari le sustrageau dela actiunea agentiloru esterni, ladile de lemnu, bogatu inpodobite, in cari erau puse si sarcofagiele de granitu in cari erau inchise. Acestu lucsu de ingrigiri este propriu acestui poporu care a inpinsu mai departe de câtu ori care altulu respectulu pentru cadavre pre care 'lu intrebuintiau nu numai pentru a omului, dara si pentru a animaleloru sacre din templele sele.

Au si alte câte-va popóre mumii, dara suntu cu deosebire produse prin desicatiune (uscare sventare). Astfeliu suntu a Guanchiloru din Tenerifu, pre cari le vedemu acoperite cu pei de animale si asiediate in munte unde s'au intaritu cá pétr'a, deformandu-se putienu.

Romanu“ ce redigeati acestoru sire prin cari vréu sa aducu la cunoscinti'a stimatului publicu urmatórele :

Inca din tómn'a anului trecutu vorbeau intre sine unii preoti din giurulu Zlatnei despre scopulu unei societâti órecarea, ce aru fi fórte de lipsa sa se infiintieze in cerculu acelei'a, dara intre altele chiaru sî tempulu aspru de iérna ce-lu avuramu, sî mai alesu noi cesti din munti nu fu favoritoriu pentru generalisarea acestei idei frumóse sî cu atâtu mai putienu pentru realisarea ei. — Dupa ce inse se ivi primavér'a carea desteptà tóta natur'a din somnulu greu ce trebui sa-lu dórma sub durat'a iernei aspre sî lungi, se desceptà si idei'a de asociatiune in inimele româniloru din giurulu Zlatnei, sî in scurtu tempu generalisandu-se, 'si avù de resultatu intrunirea din „Duminec'a Mironositieloru“ 14/26 Aprile a. c. aici in Zlatn'a cu scopulu : „Societatea de pastrare sî imprumutu a agronomiloru din giurulu Zlatnei pentru inaintarea sî nobilitarea economiei rurale sî de vite“; a descrie in scurte cuvinte acést'a intrunire deodata cu resultatulu ei, e scopulu meu.

Cu 3—4 dîle mai inainte ne invità dlu notariu din Zlatn'a F. Plaste, cá pre 14/26 a lunei lui Aprile sa ne adunâmu pentru consultarea sî apoi infiintiarea societâtiei nóstre atâtu de dorita. — Diseiu atâtu de dorita pentru ca intr'adeveru bucuri'a ce o escità convoirea la acea adunare, se potea ceti espresu pre fetiele mai multor'a, ceea ce se dovedi sî faptice prin infatisiarea unui numeru frumosu d'n fruntasii poporului din cele 6—7 sate din giurulu Zlatnei cu preotii loru in frunte, afara de vr'o doi pre cari impregiurârile sanatâtiei i retienura acasa. In dîu'a destinata pre la 3 óre aflandu-ne toti in cas'a dlui notariu F. Plaste, dupa ce se spuse scopulu adunârei nóstre, s'a inceputu consultarea cu propuneri sî desbateri, carea tienù pâna la aprinsulu lumineloru.

Dle redactoru ! Ací trebuie sa me esprimu, ca nici odata o adunare din sinulu poporului asiá frumósa sî energica nu amu vediutu ! A vedea pre poporu propunendu, desbatendu cu unu focu energicu sî cu o placere atâtu de simtita espresa prin fati'a vesela sî vorbe placute intre marginile a tóta cuviinti'a, — sî inca despre ce ? — despre staverirea unui viitoriu fericitu pentru urmatorii lui ; a se inimá pre sine, — óre nu este acést'a cea mai mare bucuria ce trebuie sa o simta totu românulu cu simtiri adeverate ? Óre nu este acést'a un'a din cele mai mari datorintie ce o pretinde astadi tempulu sî natiunea dela fiii sei ?

Acestu poporu din munti totu-déun'a a fostu bravu, totu-déun'a a fostu credinciosu patriei sî pretensiuniloru ei, dara durere ! lumin'a nici cându nu au potutu strabate la elu ! pare ca muntii ce-lu incungiura l'au eschisu, l'au isolatu de lumea cea mare, i-au denegatu chiaru sî a cugetá la inaintarea in economia, in sciintia, in cultura sî cu unu cuventu in tóte. — Oh ! ast'a nu o potu crede ! câci poetulu dîce ca in munti e libertate unde nu potu strabate aburii cei rei. —

O insielatiune acést'a a poetului, câci dieu sî aici intre munti, ba sî la verfulu loru strabatu aburi rei, dóra chiaru sî a discordiei, a invidiei. —

Sa nu me abatu prea tare, ci lasându aceste cá pre o crima eredita din tempurile trecute, sa revinu la obiectu.

Dupa ce s'a constituitu societatea alegendu-si unu presiedinte, doi notari, unu casariu sî unu comitetu de mai multi membrii, se staverira principiele societâtiei i se dete numele sî scopulu de mai susu amintitu, se luara mesuri pentru compunerea statuteloru, se fipsà sum'a ce voru avea sa depuna la fondulu societâtii membrii fundatori sî cei contribuenti. In fine se facù unu apelu câtra adunare, si numai de câtu se inscrisera 14 dî: patruspredieсe membrii fundatori sî mai multi contribuenti, asiá incâtu dela o mâna de ómeni asiá dîcendu, — din multimea poporului românu vediuramu sum'a cu fórte putiena scadere la 1000 fl. v. a. dî o mia de fiorini val. aus. —

Acum se decisa adunarea cea mai de aprópe pre 12—24 Maiu a. c., se tienura mai multe vorbiri scurte dara entusiastece, — apoi intre cantecele populari nationale cele escitatórie ale dlui Radu Iantea conduc. la cartea fund: sî respective la localisatiune, unulu dintre preoti propuse sa mergemu cu toti la representatiunile teatrale ce junii tinerei diletanti Aronu L. Bob'a sî N. Logosianu studenti din Blasiu le voru dá in acea séra. Acésta propunere se primí cu unanimitate, sî noi furamu norocosi a vedé intre publiculu inteliginte românu sî strainu de ambe secsele din Zlatn'a, unu numeru frumosu din fruntasii poporului, aplaudandu in continuu la fia-care representatiune, cari fia dîsu spre laud'a diletantiloru juni, au fostu fórte placute cu deosebire secsului frumosu, mai alesu „Chiritiói'a“ in cari representatiuni junii nostri diletanti abiá de 16—17 ani, mai alesu dlu Bob'a carele a sî jocatu totu solo, dupa etatea sî crudulu seu studiu, s'a vediutu a pricepe art'a teatrala pre deplinu. —

Acést'a impregiurare nu o potu retacea, cá pre un'a carea a contribuitu multu la desceptarea poporului nostru cu preotii loru in frunte, intre cari cu bucuria vediuramu sî pre dnii preoti din Almasiulu mare pre cari speramu cu tóta cutesanti'a ca i vomu vedé sî intre membrii societâtiei nóstre.

De aici pre la mediulu noptiei la radiele lunei ne departaramu fia-care la ale nóstre, ducendu cu noi un'a din cele mai placute suveniri, ce póte avé omulu in viétia.

In 12—24 Maiu a. c. conformu decisiunei din adunarea trecuta, iéra s'au adunatu membrii sociotâtiei totu in acel'asi locu, cându se inscrisera mai multi membrii noi, iéra din cei vechi multi pusera sum'a cu care s'au fostu scrisu pre mas'a adunârei, incâtu se adunà jumetate din sum'a inscrisa in adunarea trecuta, carea apoi intre formalitâtile legei se predete casariului spre pastrare pâna la procsim'a adunare, carea s'a anuntiatu pre cându voru fi statutele gat'a, cându apoi cetindu-se societâtiei, se voru tramite inaltului ministeriu spre aprobare.

Pâna atunci inse fia-care membru inscrisu pâna acum, câtu sî cei ce se voru inscrie, voru avé a depune sum'a hotarita la casariulu societâtiei. —

Aceste suntu prea stimate dle redactoru, pre cari insarcinatu atâtu de societate câtu sî de dorinti'a mea cá românu, mi luai libertate ale aduce la cunoscinti'a stimatului publicu românu.

Ioach. Bac. Chimutiu.

Bai'a dela Geoagiu.

*a preatului Vasiliu Basaraba din Romosu**).

Numele : „Bai'a dela Geoagiu“ e cunoscutu publicului ardelénu din tempulu trecutu. — Stramosii nostri au fostu cei dintâiu, ce le-au descoperitu sî folositu in diversele morburi, sî dupa cum se scia, cu succesulu celu mai eminente. Chiaru sî astadi omenimea suferinda alérga acolo in numeru mare, cá sa-si caute dupa usulu vechiu sî esperintia repetita mantuirea. Bâile aceste, durere nu au conformitatea necesaria, câci dupa efectele cele multe sî mari produse, aru fi renumite departe preste confiniele Ungariei.

Nu bai'a acést'a ne intereséza pre noi. Sub numele „bai'a dela Geoagiu“ avemu sa intielegemu de aici inainte fontanele descoperite in tempulu mai nou de preotulu Vasiliu Basaraba din Romosu pre proprietatea densului ce posiede chiaru in centrulu comunei „Feredeu. Geoagiu.“

Apele acestea fiindu vecine cu cele de susu nu diferescu multu in cualitatea substantieloru constitutive chemice, in cuantitatea loru inse natur'a le-a dotatu cu preferintie mari sî deosebite sî de aceea merita cu totu dreptulu atentiune mai multa sî recomandatiune mai mare publicului numerosu.

Apele amintite suntu parte therme (ape calde), parte reci. Temperatur'a loru se urca la + 25′ 5° R.

Se potu deci intrebuintiá pentru scaldatu sî pentru beutu. Cele calde nu au nici unu gustu deosebitu, pre cându cele reci suntu acre sî muséza fórte tare. Mestecate cu vinu producu gustulu sî atributulu apeloru din Borszék, se potu asemená cu totu dreptulu cu acele.

Constitutiunea loru chemica, dupa analis'a facuta de renumitulu chemicu Dr. Michard Godefroy din Vien'a, constà din natronu bicarbonicu, calciu bicarbonicu, magnesia bicarbonica, magnesia bisulfurica, natronu bisulfuricu, natronu fosforicu, carbonatu de feru, clornatriu (sare), chlormagnesia, oxyd de aluminiu, calciu sulfuricu, calciu bicarbonicu, caliu sulfuricu sî acidu silicicu. Dintre gazuri se afla acidulu carbonicu.

Influinti'a apeloru atâtu dupa compusetiunea loru chemica, dupa temperatur'a loru câtu sî dupa esperinti'a de pâna acum e variabila — care se documentéza prin epistolele de multiamita, adresate câtra proprietariulu, din partea mai multoru óspeti, cari luându-si ostenél'a a cercetá bai'a familiaria, inca in anii precedinti, s'au convinsu destulu despre efectele ei.

Apele calde se potu intrebuintiá cu succesulu celu mai eminentu in tóte morburile, cari stau in óre-care relatiune cu sistemulu nerviloru sî mai cu séma medu'a spinârei. Tóte formele de neuralgia (morbu de nervi) de dureri vechi de reumatismu sî gicht (podagre), de noduri sî unflaturi in articulatiuni (incheiutori) de anchylose, contracturi sî ulceratiuni (rane), de dureri in óse sî periost, de paralyse atrophia etc. 'si afla aici cur'a cu succesulu celu mai favorabilu. Paralisele locale sî generale, mai cu deosebire cele, care baséza pre o causa rheumatica, tóte daunele sî debilitâtile corpului causate prin lessiuni sî perderi de sucuri, precum seminti'a, laptele, sângele, puroiulu (cuptori) se indreptéza aici in modu avantagiosu. Se mai recomanda apele acestea in multe morburi cronice de piele, la lessiuni esterne, exudate invechie, chlorósa sî cachecsia causata prin ocupatiunea cu metale. Impotenti'a, morburile femeesci, discrasia, scrofulele se potu ameliorá in gradu escelinte.

Ap'a rece in care prevaléza acidulu carbonicu sî sarile lui iéra se potu recomandá cu succesu bunu in tóte morburile organeloru digestiunei sî a respiratiunei, precum sî a sistemului uro-genitalu.

Defectele asimilatiunei, aplicarea spre formarea de pétra in besic'a urinaria, morbulu Brighti, gichtulu, ascitá (ból'a apei), morburile membraneloru mucóse, catarulu cronicu de stomacu sî intestine, catarulu de plomane sî de tractulu uro genitale (besica, rerunchi) morburile de ficatu cleterulu (galbinarea) fiére alterata etc. se potu curá sî reparà in unu modu fórte eclatante.

Descoperirea fontaneloru amintite au inceputu dejá a produce entusiasmu mare sî bucuria in totu giurulu Oresthiei ; ne aflâmu deci indatorati a aduce locurile acestea ale „Vitezdei nóua“ la cunoscintia

---

*) Cele-lalte dîuarie suntu rogate in interesulu publicu a luá articlulu de fatia in colónele loru.

A Peruvieniloru erau asiediate gramadite in óle mari de pamentu.

Déca pre alocurea poporulu de josu erá puru sî simplu ingropatu in pamentu, cea mai mica positiune sociala dedea dreptu la o casutia mica, construita din petre uscate, care erá diminutivulu cavernei sî inceputulu cavouriloru de familia din dilele nóstre. Cei mai bogati erau asiediati in gropi sapate intr'o singura pétra, acoperite cu o placa totu de pétra. Interiorulu erá sapatu in modu brutu séu desemnatu cu ingrigire dupa form'a corpului, cu unu locu mai radicatu spre a sustiené capulu. Aceste sarcofagie suntu fórte comune in epoc'a galoromana, sî intrebuintiarea loru a continuatu pâna târdiu in evulu de midilocu.

N'avemu nimicu de dîsu asupr'a lucului monumenteloru radicate in onórea mortiloru de distinctiune, dara trebuie sa spunemu ca aceste monumente erau radicate atâtu pentru conservarea cenusiei, câtu sî pentru acoperirea cadavrului. Crematiunea nu este numai unu mediolocu de distrugere, ci sî o procedere de a conservá in familii o amintire totu-déun'a presenta despre rud'a decedata, amintire de care este departata realitatea materiala desgustatóre.

Asiaticii, grecii, romanii sî galii, sub dominatiunea romana, au adoptatu crematiunea, care se facea cu pompa mare dupa sfersirea ceremonieloru preparatórie fórte complicate sî lungi. Catolicismulu a pastratu câte-va din aceste ceremonii, reducendu-le inse multu, mai alesu in privinti'a duratei.

Astadi inca in Indi'a gramedile de lemne stau in permanentia pentru ardere. Crematiunea se face iute, fâra nici unu inconvinientu. Resulta numai, ne spune d. Rousselet care a vediutu aceste tieri, unu mirosu usioru de carne fripta.

Aceste nóue procederi, inmormentarea sî crematiunea, au fostu cele mai respandite din tóte ; ele au fostu intrebuintiate de odata in aceleasi locuri de treburi diferite, de esemplu la Etrusci. Suntu altele cari, de-si suntu proprii numai la unele popóre sî religiuni, suntu totu atâtu de interesante spre a fi cunoscute. La vechii americani dela Nordu s'a aflatu unu obiceiu, pre care 'lu aveau sî vechii sciti sî goti, care consistá in spandiurarea cadavreloru de ramurile arboriloru. Gotii alegeau cu preferintia stejarii.

Indienii de pre lânga riuri, in muntii stancosi, punu mortulu in fundulu bârcei sele, acoperitu cu pei de animale, cu arculu sî sagetile in mâna ; barc'a este suportata de 4 pari. In Australi'a indigenii facu inmormentarea la radecin'a unui arbore déca locuiescu in regiuni paduróse ; dara in desierturi ei asiédia mortulu pre o targa de ramuri uscate pre care o radica la 2 metre deasupr'a pamentului prin ajutoriulu unoru prajini. Astu-feliu 'lu sustragu dela prad'a animaleloru de pre pamentu spre a-lu espune la a paseriloru.

Se presupune ca acestu obiceiu s'a nascutu dintr'o credintia in superioritatea paserei asupr'a tuturoru carnivoreloru terestre cari umbla nóptea prin pregiurulu cimiterieloru. Paserea, locuindu spatiulu din aeru care 'lu apartiene cá unu ce propriu, nu este impura cá hien'a, siacalulu, etc. Acésta ideia a australieniloru sî indieniloru o au sî ghebrii ; ei au in Turchestanu nisce cimitere cari nu suntu altu ce-va decâtu nisce turnuri a câroru muri suntu inalti de 5 metre, sî cari, fiindu fâra coperementu, lasa libera apropierea paseriloru de prada.

Corpulu se suie deasupr'a murului sî se asiédia intr'o casutia, invelítu intr'unu giulgiu, dara cu capulu descoperitu. O ruda pandesce momentulu cându sosescu paserile spre a scóte ochii mortului, sî dupa cum i-au scosu intâiu ochiulu dreptu séu stângu, auguréza ca sufletulu a sburatu séu nu in locasiulu celoru fericiti.

Dupa cum se vede din ceea ce precedéza la tóte popórele esista unu cultu pentru morti intr'unu feliu séu intr'altulu. Este in natur'a omului a onorá celu putienu remasitiele aceloru ce i-au iubitu in viétia, sî acestu cultu se afirma atâtu inaintea urneloru cu cenusi'a loru, câtu sî inaintea mumieloru loru uscate. Obiceiurile particulare a cutârei séu cutârei natiuni nu suntu decâtu unu faptu istoricu fâra valóre absoluta, sî este puerilu a discutá déca cutare séu cutare este mai bunu. In realitate pentru omu mórtea este necunoscutulu, sî elu se inclina inaintea acestui necunoscutu. Déca este convinsu ca mórtea este numai o aparentia, va face cá egiptenii ; va incercá a consevá corpulu ; déca presupune o alta viétia in care numai sufletulu va fi admisu, nu se va ingrigí déca resturile sele mortale voru fi arse séu parasite fâra nepasare in mân'a fortieloru distrugetóre a naturei.

Chinesii, cari au conservatu intr'unu gradu fórte mare veneratiunea pentru stramosi, ii inbalsaméza sî ii asiédia in sicriuri, din cari unele suntu admirabilu ornate sî bogate, sî cu tóte aceste sentimentulu religiosu la densii este putienu desvoltatu. Dupa „Vocea. Cuvurl.“

publicului mare sî in specia a publicului românu.

Positiunea locului e fórte frumósa sî prin vecinatatea paduriloru promite unu domiciliu pré sanatosu sî placutu.

Bâile pâna acum constau din unu basinu pentru domni sî unulu pentru dómne; afara de aceea mai esista in apropiere o fantâna apta pentru beutu.

Precum totu inceputulu e greu, asiá nici parintelui Basaraba nu i-a fostu usioru deodata de a radicá stabilimente sî incaperi multe, asemenea sî comfortulu nu póte fi cu inceputulu celu mai ideale. Totusi i-a succesu densului pana acum de a cumperá totu in apropierea baiei unele case de locuitu fórte acomodate, — pâna cându cu ajutoriulu lui Ddieu, va edificá altele mai corespundietórie scopului, dupa planulu statoritu dejá sî asternutu la locurile competente spre aprobare.

Publiculu fia pentru aceea câtu de numerosu, câci ce nu afla locu in incaperile de susu se póte inlocuí in alte case private, deóre-ce e in vecinatatea româniloru evlaviosi cari cu totu dreptulu i potemu numí crestini adeverati.

Bâile acestea se mai recomanda prin eftinatatea loru; chiaru sî clas'a de josu le póte folosí fâra sacrificii mari.

Statiunea ultima e Orasthía (Szászváros) din orasiulu Oresthía preste opidulu Geoagiu (Algyogy) pâna la comun'a Feredeu (Felgyogy), este o distantia de 2 óre sî dela statiunea Orasthíei pâna la Feredeu Geoagiu $1\frac{1}{2}$ óra cu caruti'a, ocasiunale de caletoria se potu aflá in otelele din Orastia.

Pretiulu apeloru:

O scalda costa 8 cr., sticl'a de apa (cup'a) 10 cr., pentru straini cari o ducu cu sticl'a acasa va sa dîca numai glaj'a (sticl'a) se platesce dara ap'a se dà gratis.

Conditiunile in privinti'a apei de beutu, cuartiru etc. suntu fórte favorabile adresate câtra proprietariulu.

Inceputulu sesonului e in 2 Iuniu 1874 c. n.

Toti acei domni sî dómne, cari dorescu consiliu medicale séu consultare speciale in aplicarea bâiloru suntu rogati a se adresá câtra mediculu bâiei Dr. Ioane Mog'a in Sebesiu (Mühlbach).

Dr. Ioane Mog'a m. p.
medicu practicu in Sebesiu.
Vasiliu Basaraba,
parochu gr. or. in Romosu lânga
Orasthia sî proprietariu de bai'a
dela Geoagiu.

Romani'a.

„Tromp. Carp.“ descrie manevrele militarie române cu ocasiunea petrecerei Domnitoriului Serbiei in urmatoriulu modu:

„Trupele asteptau pre M. Sea principele Serbiei cu urmatórea ordine:

„Lini'a I, erá compusa de scól'a militaria.

„Bataliunea de venatori; I alu III sî alu VI regimentu de linia.

„O bataliune de dorobanti de Vlasc'a.

„Bataliunea de geniu.

„Lini'a II, rosiori regim. I.

„Bateri'a calarétia.

„3 baterii din alu 2-lea regimentu de artileria.

„Bateri'a pompieriloru din Bucuresci.

„Calarasii de Ilfovu.

„Lini'a III, Ambulantiele.

„M. Sea Domnitoriulu Serbiei a trecutu aceste trei linii in revista adresandu-se la trupe cu cuventulu romanescu, sanatate, iéra trupele respundiendu cu aclamatiuni entusiastice.

„Dupa revista, a pornitu indata avendu garda compusa de bateri'a calarétia sî 2 escadróne de rosiori. Inimiculu fiindu descoperitu bateri'a calarétia a deschisu foculu dupa câte-va momente sub protectiunea unui atacu de cavaleria. Bateri'a calarétia s'a retrasu in marc galopu oprindu-se in lini'a celei-lalte artileria care acoperea totu frontulu infanteriei. Abiá avan-gard'a descoperise frontulu sî artileri'a a deschisu focurile ei pre tóta lini'a.

Venatorii s'au risipitu in tiraleri, iéra lini'a de infanteria s'a formatu in colóne de compania intr'acestu momentu.

„Artileri'a, desfacendu-se in dóue prin centru, a mersu de a luatu positiuni pre drépt'a sî pre stang'a, descoperindu intrég'a linia de infanteria spre a incrucisiá focurile cu dens'a.

Lini'a de infanteria s'a pusu in miscare sî a mersu inainte cá la 2 chilometre acoperita de lantiulu venatoriloru; la acésta distantia s'a deschisu focu de patru renduri pre tóta lini'a. Dupa câte-va momente s'a datu ordinulu de atacu infanteriei, care luându arm'a la mâna, a atacatu cu strigate de hurale, dupa care cavaleri'a debordandu flancurile a luatu in góna pre inimicu.

„Aceste manevre terminate s'a formatu colón'a de defilare. Principele Serbiei s'a asiediatu la distanti'a insemnata de oficierii de statulu-majoru, sî generalu-majoru Fiorescu, ministrulu de resbelu, s'a pusu in capulu colónei sî a defilatu inaintea Mar. Sele, presentandu armat'a in numele Domnitoriului Romaniei.

„Defilarea tuturoru trupeloru de tóta arm'a a fostu magnifica. Celu mai micu defectu n'aru fi pututu descoperí ochiulu celu mai scrupulosu. S-mi fia permisu inse sa numescu intre frumosi, pre frumosii granicieri cari faceau fala cu originalitatea costumului loru nationalu, cu caciulele loru negre resfrante, cu pepturile loru late, cu tali'a loru svelta cu nojitia négra in dóue cruci ardicandu pre obial'a alba pâna la cióreci, cu tóte ale loru in fine, care faceau pre acesti soldati de trei dile, sa defileze pre tactulu musiceloru, cu aceeasi precisiune cá vechii trupieri de linia.

„Preste putiene dile, pre câmpulu Cotroceni, unu regimentu de linia se va numí **Milanu Obrenovici** sî va purtá cifr'a principelui Serbiei.

„Mari'a Sea Serba, in capulu regimentului seu, va deflá inaintea Domnitoriului, care va fi in marea sea tienuta.

Varietâti.

⁂ Din Galiti'a sî din Stiri'a vinu sciri despre esundâri de ape infricosiate. Acestor'a a premersu ninsóre cá in puterea iernei.

⁂ (Sinodulu) bisericei autocefale ortodocse române, din Romani'a dupa unu decretu dela 1 Maiu este convocatu spre a lucrá in siedintia ordinara.

⁂ (Tempulu.) Joi sî Vineri, frigulu a fostu simtitoriu aice. Din caus'a acestoru receli neasteptate, tóta lumea este ingrijita atâtu pentru semanaturile de primavéra câtu sî pentru fructe. In districtulu Suceav'a a cadiutu omatu in cantitate insemnata.

⁂ (Lini'a ferata Ungheni-Iasi) a inauguratu Duminec'a trecuta punerea in circulatiune. Se sustiene ca a luatu parte numerosu publicu la acésta inaugurare. Nici se pota altfeliu; câci acést'a este prim'a linia ferata construita de o compania românésca — sî dupa câtu ni-se spune in conditiuni cu multu mai solide decâtu tóte liniele lucrate de companiele nemtiesci.

⁂ (O noua societate) pentru cultur'a poporului românu s'a formatu in Craiov'a. Dupa dîarulu „Albin'a“ de acolo, a organisatu o espositiune de tablouri sî obiecte de arte, in scopu de a respandí pre câtu se póte, gustulu beleloru arti, sî de a desvoltá in publicu simtiulu frumosului, precum sî de a vení in ajutoriulu scolariloru fâra midilóce, cu profitulu ce va produce.

Espositiunea se face in sal'a liceului de acolo. Felicitâmu pre fratii Craioveni de acésta românésca intreprindere. In Barladu inca se afla unu liceu sî mai multe scóle primarie. Câti elevi fâra midilóce nu se gasescu printre marele numeru ce frecuentéza aceste scóle, cari de multe ori suntu fortiati de a intrerupe cursulu invetiaturei. Esemplulu fratiloru Craioveni aru fi o laudabile fapta de imitatu pentru inteliginti'a barladéna.

⁂ (Intemplare). In sér'a de 2 spre 3 Maiu la sosirea trenului dela Ungheni la Iasi cându a ajunsu pre podulu de feru de pre Bahlui, conductorulu numitu Isidoru au rugatu pre pasageri a nu scóte capulu pre feresti. Elu inse au fostu celu intâiu care n'au observatu precautiunea acést'a. Stându cu capulu afara au fostu lovitu la obrazu sî la siele.

⁂ (O mama rara.) E cunoscutu, ca in comun'a Poplac'a (lânga Sibiiu) s'au crescutu sî se crescu inca multi copii straini mai cu séma nelegitimi sî ca apartienendu atare copii la clas'a cea mai misera de parinti (mame), suntu de multe ori abandonati cu totulu din partea acestoru sî lasati in grigea doiceloru sî crescatoriloru de copiii.

E recunoscutu sî aceea, ca populatiunea din Poplac'a e in asta privintia mai accesibila sî mai toleranta, decâtu in alte pârti, de óre-ce acolo cu 2—3 fl. la luna se adapostescu copii de tóte natiunile tierei sî se crescu adese-ori pâna la verst'a in care copii singuri 'sî croescu sórtea loru ulterióra.

Poplacénulu primindu unu atare copilu strainu, lu tratédia asemene cá pre copii sei proprii, de care e cas'a plina sî mai incolo nu face destingere, ca acel'a e strainu, ori ca e sasu ori unguru, elu pre toti i nutresce sî grigesce cu asemenea iubire, incâtu de multe ori parintii adeverati ai copiiloru crescuti astfeliu, abiá i potu induplecá a esí din cas'a crescatoriloru. Pentru cele dîse aducemu unu esemplu fapticu:

In dîlele din urma se presinta o biata muere betrâna din Poplac'a la deregatori'a sea competenta in Sabiiu sî descopere, ca dens'a a luatu pre tinerulu care o acompaniá, inca de cându erá de unu anu, spre crescere sî ca murindu mum'a acelui'a de tempuriu ea a tienutu sî crescutu baiatulu cu tóta iubirea unei mame pâna in momentulu de fatia sî ca atâtu dens'a câtu sî baiatulu aru fi fericiti cându aru potea convetiuí pâna la finea vietiei loru neconturbati. Oficiulu din Poplac'a inse s'aru fi esprimatu ca numai póte suferí pre acelu tineru in comuna, de óre-ce nu e nascutu acolo sî e strainu, sî ca altmintrea comun'a pré tare s'aru umplea cu atari individi straini.

Erá o scéna petrundiatória, a vedea pre biat'a betrâna plangându sî dicându, ca nu se póte desparti de asiá — dicendu fiulu ei, pre care l'a crescutu din anulu primu alu etâtiei lui fâra nici o despagubire sî numai in sperantia, cá sî baiatulu sa o grigésca la betrânetie; baiatulu de alta parte inca nu se potea impacá cu idei'a de a se despartí vr'o-data de muma sea, cum o numea. Betrân'a erá gat'a a face totu pentru ocrotirea fiului ei. In fine s'a constatatu ca tinerulu e nascutu sî botezatu sasu sî pórta numele Carli, câci conumele nu-lu sciá nice unulu, e inse Dörner, nascutu la 1853 in Sibiiu.

Danduli-se deslusirile necesarie, adi traescu acesti doi individi la olalta, cum traesce o mama cu adeveratulu seu fiu.

Ore n'aru fi posibilu, cá sî natiunea românésca se póta in un'a sî acei'asi tiéra traí cu natiunea sasésca in asemenea armonia? sî déca nu, óre cine pórta vin'a? credu securu, ca românulu nu, câci nu corespunde cu caracterulu seu in genere a urì sî departá pre cine-va dela sinulu seu fâra vina. C.

Raportu comerciale.

Sabiiu 29 Maiu n. Grâu 7 fl. 53 xr. frumosu, 7 fl. 13 xr. mestecatu, 6 fl. 80 xr. cualit. infer.; secar'a 5 fl. 13 xr. pâna 4 fl. 80; orzu 4 fl. —; ovesu 2 fl. pâna 1 fl. 67 xr.; cucuruzu (porumbu) 3 fl. 87—4 fl. 13 — xr.; cartofi 1 fl. 73 xr. — 2 fl. 13 galét'a austriaca.

Cânep'a — — fl. maj'a.

Lintea 6 fl 67 xr.; mazarea 6 fl. 67 xr., Fasolea 5 fl. 67 xr.

Fenu legatu 1 fl 30, nelegatu 1 fl. 10 xr., paie lungi 80 xr., scurte 70 xr, maj'a.

Lemne de focu 8—10 fl. stang. austr.

Carnea de vita 18—22 cr. p., de porcu 28 xr. Unsórea 79 xr. pâna la 1 fl. 20 cup'a.

Burs'a de Vien'a.

Din 17/29 Maiu 1874.

Metalicele 5%	69	05
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	74	30
Imprumutulu de statu din 1860	106	20
Actiuni de banca	981	—
Actiuni de creditu	207	50
London	111	50
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	74	—
„ „ „ Temisiorene	73	—
„ „ „ Ardelenesci	71	25
„ „ „ Croato-slavone	76	—
Argintu	105	60
Galbinu	—	—
Napoleonu d'auru (poli)	8	$94\frac{1}{2}$

Edictu.

Ioanu Angelusianu din Sitabuzeu carele dela 29 Iuniu 1871, a parasitu pre legiuit'a sea socie Revec'a Cupea, fâra a se scí ubicatiunea lui, se citéza a se infatisiá inaintea subsemnatului scaunu ppescu, in terminu de unu anu, câci la din contra, procesulu matrimonialu asupra-i se va pertractá sî decide sî in absenti'a lui.

Breticu, in 6 Maiu 1874.

Scaunulu ppescu gr. or. alu
Trei-scauneloru.
Spiridonu Dimianu,
adm. prot.

(2—3

Nr. 52/1874.

Edictu.

Prin care Mari'a Avramu Floasiu casatorita Atanasiu Lupea din Galesiu scaunulu Selistei, carea de 9 ani a disparutu fâra a se scí loculu aflârei ei, se provóca, cá in terminu de unu anu dela datulu de fatia sa se infacisieze inaintea forului matrimoniale subscrisu, ca pentru la din contra, procesulu divortialu intentatu asupr'a ei, se va otarì dupa prescrisele canonice sî in absenti'a ei.

Sabiiu in 30 Aprile 1874.

Forulu matrimonialu gr. or. alu
protop. tractului Sabiiului I.

(3—3)

Anunciu.

Inaltulu Ministeriu reg. ung. de agricultura, comerciu sî industria cu resolutiunea sea din 22 Aprile a. c. Nr. 2724 a concesu comunei nóstre Ded'a comitatulu Turdei-superióre, tienerea de terguri septemanarie impreunate cu terguri de vite in tóta Lunea.

(3—3)

Celu mai nou sî mai mare depositu de orológe in Sabiiu.

la

IOHANN BUSCHEK

orologieriu,

Uliti'a Cisnadiei Nr. 16 vis-a-vis de Hotelulu: „La Corón'a Ungariei“.

Recomenda orologele sele de auru sî argintu de I calitate, de Genf, alese personalminte sî probate prin oficiu, cu garantia de 1—2 ani.

Orologie de argintu cu câte fl. 13, 14, 16, 18, 20, 24, 26, 28, 30—40.

Orologie de auru cu câte fl. 28. 30, 32, 34, 36, 40, 45, 50, 60, 70—150,

De I calitate orológe cu pendulu, o decóre pentru ori-ce locuintia cu câte fl. 28, 30, 32, 34, 36, 38, 40, 44, 46, 50, 60, 70—150.

Orológe de biroulu francesu, de marina sî desteptatórie (Wecker) etc.

Lantiuri de auru sî argintu, probate prin oficiu sî adeca: Lantiuri de argintu cu câte fl. 3, 4, 5 pâna la 12, de auru: Lantiuri de gâtu cu câte fl. 32, 34, 36, 40, pâna la 80 sî 150.

Reparaturele se facu dupa modulu celu mai nou solidu sî cu garantia de unu anu.

Pretiu curinte mai detaiatu gratis et franco.

(3—20)

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.**

Editur'a sî tiparulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 40. ANULU XXII.

Sabiiu in 23 Maiu (4 Iuniu) 1874.

Consolidarea

(II) Romaniloru si conlucrarea tuturor'a spre unulu si acelasi scopu e astadi o necesitate mai imperativa de câtu ori cându. — In parlamentulu pestanu se croescu si planuescu din di in di articli de legi noi, cari potu sa dominedie viitoriulu in scurtu séu mai indelungu si cari negresitu voru fi de mare influintia pentru desvoltarea nóstra natiunale. — Deci avemu o datorintia sânta, o datorintia ce ni o impune respectulu câtra generatiunile viitórie: cá din respoteri se nesuimu intr'acolo, cá legile ce se aducu sa nu ingreuiésca séu sa faca chiaru cu nepotintia desvoltarea nóstra natiunale si sa nu transpuna si asupr'a generatiuniloru viitórie catenele feudale suportate de mosii si stramosii nostrii. —

E dreptu ca terenulu nostru de activitate in privinti'a acést'a de presentu e fórte angustu; dara e dreptu inse si aceea ca nici chiaru pre terenulu acest'a câtu de angustu este, nu se punu in miscare poterile nu se face celu pucinu atât'a, câtu amu potea face!

Cu tóte acestea potemu constatá cu placere ca si noi românii in tempulu mai din urma se pare a fi pornitu spre mai bine. — Astadi celu putienu pre aici pre la noi au incetatu inimicitiele si persecutârile ce avura locu intre fratii de principii opuse. — Astadi se pertractéza causele natiunali, cá atari, si din puncte de vedere obiectivu convingatóre, nu mai multu din acel'a alu gratitudinei séu negratitudinei atarei persóne la o partida séu alt'a! —

Basea apropierei si cu incetulu si intrunirei inteligentiloru de aici, s'a pusu in conferintiele sinodului archidiecesanu de estu anu; s'a favoritu inse si se favorédia fórte multu intielegerea intre frati, prin mai multe intalniri pre terene, câror'a politic'a le este si trebuie sa le fia straina. —

In dîlele din urma se dedù ocasiunea de a asistá inteliginti'a din locu la consacrarea a dóu'a institute de invetiamentu, care facu multa onóre comuneloru Avrigu si Boiti'a din scaunulu acest'a. — In scurtu se va consacrá alu treilea institutu de feliulu acest'a in opidulu invecinatu Ocn'a. — Si acestea voru dá dovéda viua presentului si viitoriului; ca cu tóta vitregitatea tempului si a jurstâriloru presente pre terenulu acest'a sântu si mai siguru de succesu — totusi s'a facutu si se face ce-va, — s'a facutu si se face ce e posibilu!

Din incidentiele acestei'a potemu aflá: ca terenulu literariu si de siguru si celu natiunalu economicu precum si celu bisericescu suntu câmpurile acelea pre care si depresentu potemu conlucrá cu totii, fâra respectu la diverginti'a opiniiloru politice — spre inaintarea culturei si a bunei-stâri nationale. — Astfeliu vomu aduce de o parte jertfele bine primite pre altariulu natiunei de alta parte inse prin apropierile si conlucrârile acestea, cu incetulu ne vomu intruní si consolidá spre a poté procede cu tempu iérasi solidari si pre terenulu politicu. — Pentru cá astu-feliu sa restaurâmu onórea natiunei sa multiemimu spiritele miiloru care s'au jertfitu pentru libertate! —

Sa lucrâmu deci toti din tóte poterile si pre tóte terenele. — Unde se póte in unire si solidaritate; unde inca nu se póte ajunge solidaritatea fiesce-care cu cea mai buna consciintia, spre acel'asi scopu.

Sa combatemu toti si din tóte pârtile relele ce se facu séu se intentédia a se face natiunei. — Sa le combatemu atâtu in pressa, câtu si la locurile acelea unde se ivescu; devenindu ele séu din partea legislatiunei séu din alta parte inimici ai natiunei nóstre!

La congresulu europeanu.

Din Berlinu se scrie ca Gortchakoff a adresatu de curendu o invitatiune, data'a din Baden, câtra guvernele europene, pentru unu congresu internatiunalu alu cârui scopu aru fi intielegerea asupr'a cestiuniloru atingatóre de dreptulu agintiloru in tempu de resbelu, si mai cu séma asupr'a tratârei prisonieriloru de resbelu.

Congresulu, in care va fi representatu fia ce statu prin unu plenipotentu militaru si unu altulu diplomaticu, se va intruní la 15 Augustu la Broxelles.

Adese ori amu auditu numindu-se secululu nostru secululu congreseloru Intrunirile capeteloru incoronate, adunârile diplomatiloru, invetiatiloru, indusrialiloru si artistiloru au unu rolu insemnatu in dilele nóstre. Dintre tóte aceste intruniri merita congresulu conchiamatu la Brusel'a de câtra principele Gorciakoff, de care amentirâmu mai susu o deosebita consideratiune din doue puncte de vedere si adeca: congresulu din cestiune pre de oparte ne arata unu scopu nobilu: statorirea mesuriloru umane fatia de cei ce devinu prinsonieri in resbelu, respective garantarea si asigurarea dreptului captiviloru prin depunerea dispositiuniloru ce se voru face, in codicele dreptului internatiunalu, pre de alta parte inse congresulu amintitu pune civilisatiunea européna cu carea atâtu s'a falitu secululu nostru in o lumina nu prea favorabila.

Gorciakoff a luatu initiav'a de a conchiemá acestu congresu la demandarea tiarului, care cu ocasiunea petrecerei sele in capital'a Marei Britanie fu rogatu de câtra reuniunea pentru aperarea celoru deveniti captivi in bataia, a spriginí cu cuventulu si influinti'a sea poternica acésta causa umana; deci congresulu ce se va intruní in scurtu tempu la Brusel'a, in care voru fi representate tóte statele civilisate din Europ'a, e cu atâtu mai notaricu cu câtu este conchiamatu de o persóna oficiale, de celu mai puternicu monarchu alu crestinismului, pre cându congresulu ce s'au intrunitu mai nainte la Genf cu scopulu de a statorí o conventiune pentru scutirea celoru raniti in bataia a fostu conchiamatu de câtra unu barbatu privatu, de câtra Dr. Heanricu Dunart.

Ori-cine, chiaru si militariulu celu mai crancenu, a cârui inima s'a impetritu in sgomotulu surdu alu armeloru, se va impacá in ide'a umanitaria, de a aduce totu ce s'a observatu pâna acum séu se va observá pre venitoriu cu privire la captivi intr'o sistema armonica si corespundietória, dupa cum pretinde stadiulu civilisatiunei la care amu ajunsu. Armat'a francesa si germana in luptele cele grósnice din ultimii ani nu s'au vediutu impedecate in miscârile loru prin conventiunea dela Genf, si crucea dela Genf totusi a fostu simbolulu de scapare si mangaiere pentru sute de mii de nenorociti.

De va succede acestui congresu, pre care lu saluta europenii cu bucuria viua, a statorí unele normative corespundietórie seculului nostru cultivatu, noi nu potemu decâtu sa Intempinâmu cu placere atari resultate folositórie. Din acestu punctu de vedere ide'a si scopulu congresului ce va deveni preste putienu o realitate, este de laudatu fiindu ca va seversi o fapta civilisatorica. Scopulu Tiarului e sublimu si aici nu potemu sa repetimu imputarea ce s'au facutu adese-ori Russiei, ca dens'a esportéza ideile de civilisatiune si umanitate, dara pentru sine totusi mai reserva o cuantitate bunisióra de barbarismu.

De vomu esaminá inse congresulu din cestiune din puntolu alu doilea de vedere, ce l'amu indigitatu mai susu, apoi trebuie sa marturisimu ca pentru secolulu nostru care se dice alu lumineloru nu e asiá o gloria stralucita cându unu monarcu conchiama diplomati ilustrii intr'unu congresu pentru a statorí — si inca prin unu actu legislatoricu ce se va petrece in codicele internationalu — cá sa fimu umani si nu barbari. Nu trebuie sa ne prea falimu, câci ceea ce va statorí congresulu din Brusel'a, a trebuitu sa fia de multu unu bunu comunu alu moravuriloru si datineloru internatiunale. In secolulu lumineloru atari principie umane n'aru trebuí stipulate prin conventiuni diplomatice, ci s'aru poté intielege de sine. De vomu considerá scenele infioratórie, de cari ne scie enará istori'a celoru 25 ani din urma si vomu aruncá privirile asupr'a teatreloru de lupta dela Solferino, Sadov'a si Gravelotu, de vomu observá, ca chiaru in momentele de fatia junimea européna sta gatita in armatura pentru unu nou resbelu, aflâmu, ca sementi'a neincrederei au prinsu radacini afunde. Pre cându diplomatii asigura ca pacea Europei nu e periclitata, pre atunci unii sustienu, ca cea ce a castigatu trebuie sa sustiena prin poterea armeloru. Intre astu feliu de impregiurâri cându pamentulu pare numai o arena intinsa si armate colosali se pregatescu din respoteri pentru lupte nóue — cu dreptu cuventu trebuie sa ne uimimu si sa ne intrebâmu: Nu e óre civilisatiunea nóstra o mintiuna si progresulu cu care ne mândrimu o ilusiune nascuta in creerii celui smintitu? Suntemu mai nobili decâtu antecesorii nostri séu cá sa mergemu intr'unu tempu mai indepartatu suntemu mai umani decâtu contempuranii lui Vergiliu séu eroii lui Omiru? Unu progresu amu facutu, nu potemu negá si acestu progresu e inventiunea si perfectiunarea instrumenteloru de pustiire si nimicire prin ajutoriulu sciintieloru naturali, cari in proportione cu trecutulu au inaintatu fórte tare.

Secululu nostru e secululu lumineloru, dara totu odata si secululu tunuriloru lui Krupp, cu cari s'au bombardatu Parisulu. Secululu nostru are mare asemanare cu unu fariseu, care pre din afara se pare omulu evlaviosu, dara din inima despretiuesce pre deaprópele seu si cauta ocasiunea spre a-lu ruiná. Compatimire cu captivii nenorociti de acum inainte, barbarismulu de pâna acum — dóue objecte de discussiuni diplomatice in unu congresu europénu care va avé sa aduca in armonia aceste dóue contraste. Veni-va óre tempulu cându atari probleme se voru deslegá prin cultura adeverata iéra nu prin congrese formali?

Contele Andrássy a avutu de curendu o conferintia lunga cu agentele Romaniei in Vien'a domnulu Costaforu in afacerea junctiuniloru. Ministrulu de esterne aperà cu tóta caldur'a punctulu de vedere, din care purcede guvernulu ungaru, cu tóte ca trebuiá sa considere si greutâtile ce le intempina guvernulu Romaniei la majoritatea camerei. Sfersindu-se sesiunea estraordinaria in Pest'a pre la mediloculu lui Iuniu, nu e sperantia ca cestiunea junctiuniloru se va poté resolve prin resolutiunea parlamentului judecându afacerea in stadiulu in care se afla astadi.

O scire din Parisu, 29 Maiu spune ca articolele diuareloru oficióse din Berlinu, cari tindu a aretá pre Franci'a cá amenintietóre si belicósa au produsu acolo mare mirare, câci nimeni nu se gandesce in Franci'a a turburá pacea Europei.

— O alta scire, cu acea-si data, din Belgradu, anuncia ca d. Magasinovici va merge la Constantinopoii cá agentu diplomaticu alu Serbiei.

Mai multe foi aducu scirea, ca cu ocasiunea calatoriei de inspectiune a **Archiducelui Albrecht** in Croati'a si confiniulu militariu (dara nu in Dalmati'a) unu preotu a bineventatu in Carlopago pre Alteti'aSea cu o cuventare, in care se esprimara unele dorintie, ce cuprindu tendintie periculóse statului. Foile spunu ca respunsulu Archiducelui la acésta cuventare tendentiósa nu e cunoscutu. „Pest. Cor.“ vrea sa scie, ca Alteti'a Sea cu tóte ca nu pricepe limb'a croata totusi cându a auditu numindu-se tierile Dalmati'a Croati'a si Slavoni'a s'au intorsu de câtra oratoru cu semne de displacere si nu aflà de demnu lucru ai respunde. Primariulu se escusà ca preotulu s'a rogatu numai sa-i fia permisu a salutá pre Alteti'a Sea, cuprinsulu cuventârei sele inse nu l'a facutu nimenui cunoscutu.

Scirea ce se ivesce din mai multe pârti, ca cabinetulu din Berlinu a intrevenitu din Vien'a pentru a mediloci recunóscerea oficiala a guvernului de acum din Spani'a, nu e altu ce-va decâtu presiunea ce s'a facutu in diverse variante asupr'a opiniunei publice. Nici Germani'a, nici Angli'a n'au facutu vre-unu pasiu in directiunea acést'a ba se dice ca cabinetulu de St. Iames a desavoatu formalu pre unu aginte diplomaticu din tierile esterne, care a intreprinsu din indemnulu seu o asemene incercare. Relatiunile Austro-Ungarii cu Spani'a stau totu pre basea indigitata de contele Andrássy in delegatiuni. Guvernulu Germaniei delegandu pre contele Hatzfeld la Madridu n'a facutu decâtu o schimbare in persóne, care nu alteréza natur'a relatiuniloru cu tierile esterne. O asemene schimbare in postulu de aginte din Madridu se ascépta si in Austro-Ungari'a si dupa informatiunile de pâna acum persón'a destinata a inlocuí postulu de diplomatu la curtea Spaniei va fi contele Ludolf, care s'a distinsu in Constantinopolu. Consolidandu-se impregiurârile in Spani'a, numitulu conte se va duce la postulu ce i se va concrede.

In Spani'a armat'a Nordului face progrese contra carlistiloru. Maresialulu Concha a intratu in Vittori'a si astépta unu ajutoriu de 20 mii ómeni spre a atacá Estella si positiunile carlistiloru din Amezcuas. Armat'a carlista este imprasciata ici si colea in provinciele basce, Navar'a si Aragonu. Locuitorii fugu spre a scapá de radicarea in mase ce voru se faca carlistii.

Dupa o corespondintia a diuariului „Neue Freie Presse“ din Vien'a o fractiune sprigiuita de persóne din cele mai influente lucréza spre a aduce Spani'a la monarchia, dandu-i de rege pre principele Friedrich Carolu de Prussi'a, si ca numirea noului ministru a Germaniei la Madridu, comitele Hatzfeld unulu din intimii lui Bismark, este legata cu óre-cari circumstantie estraordinarie. Elu este numito spre a studiá tiér'a, poporulu sî situatiunea, spre a putea dá la Berlinu materialulu necesariu pentru óre-cari decisiuni de mare importantia. Alta candidatura este a Luisei de Burbonu, soci'a ducelui de Montpensier si sor'a ex-reginei Isabel'a care aru avea mai multi sorti de succesu decâtu fiiulu Isabelei, don Alphonse. E possibilu dara cá dela unu momentu la altulu Prussi'a sî Franci'a sa se gasésca in presentia un'a cu alt'a pre pamentulu spaniolu.

Cetimu in „Corespondance hongroise“, organu ce se dîce inspiratu de insusi Contele de Andrássy, urmatoriulu articulu in care se definesce lamuritu politic'a austro-ungara fatia cu cestiunea orientului sî popórele dela Dunare:

„Cu tóte ca organulu partitului feudalu („Vaterland“ din Vien'a) s'a crediutu datoriu a recomandá Austro-Ungariei o „politica activa“ in cestiunea orientului, insinuându ca este vorba de mostenirea pre care vecinii de ras'a mahometana voru avea sa culéga in curendu, majoritatea cea mare a Ungariei totusi desaprobà ori-ce politica care tinde la anecsarea unui teritoriu strainu óre-care. De si-aru dá cine-va ostenél'a de a rationá din punctulu de vedere alu Ungariei, s'aru convinge indata ca anecsarea Bosniei, a Serbiei ori a Romaniei aru fi pentru Ungari'a o nenorocire din care nu aru mai putea esî.

„Croati'a se bucura astadi de o mare autonomia politica; anecsandu Bosni'a, ea aru deveni unu statu care nu s'aru multiami numai cu autonomi'a, dare care aru luá o independintia completa. Pre cându Ungari'a de sî-aru anecsá Bosni'a s'aru pune in risicu de a perde Croati'a sî Bosni'a cu dens'a. — Admitiendu ca s'aru putea gasí cine-va care sa voiésca a gratificá pre Austro-Ungari'a cu posessiunea Romaniei si a Serbiei, acel'a n'aru putea fi decâtu unu inimicu de mórte alu Ungariei. Chiaru in momentulu de fatia intempinâmu atâtea dificultâti cu nationalitâtile ungare, incâtu ne trebuie multa abilitate sî moderatiune pentru a nu recurge la medilóce violente cându se ivescu sfortiâri ce tindu la desmembrarea Ungariei. Dara inca déca prin anecsâri nechibzuite, s'aru marì numerulu elementeloru inimice mantienerei statului magiaru!

„Avemu destui români sî slavi pre teritoriulu nostru, asiá cum se afla astadi, sî nu dorimu sa avemu mai multi. — Pre de alta parte absolut'a independintia a Romaniei sî Serbiei este bine privita in Ungari'a. Pacea in orientu va depinde dela reconstituirea acestoru dóue principate independente si centralisate. Ungari'a nu aspira a despoiá imperiulu otomanu sî eritagiulu despre care vorbesce „Vaterland“ se va reintórce la greci, la români, la serbi sî la bulgari. Acestu tempu odata sositu, Romani'a sî Serbi'a voru fi destulu de ocupate de propriele loru afaceri sî nu voru avea nici unu interesu de a provocá ostilitatea Austro-Ungariei pentru posessiunea câtoru-va palme de locu, cându ele voru vedea deschegandu-se dinaintea loru câmpiele intinse a orientului. Opiniunea Ungariei este dara favorabila independintiei absolute a acestoru dóue principate, dara situatiunea actuala a Europei nu permite guvernului austro-ungaru de a favorisá demarsiele ce aru putea intreprinde aceste dóue tieri, spre a-si revindecá independinti'a loru.“

Cetimu in „Corespondance franco-italiene“ urmatoriulu articlu fórte interesantu care sustiene in modu francu sî judiciosu dreptulu Romaniei de a incheiá tractate directu cu puterile straine. Citatulu diuariu din Rom'a se baséza in argumentarea sea chiaru pre vechiele nóstre capitulatiuni sî tractate pre cari neamu fundatu sî noi in sustienerea dreptului nostru de suveranitate sî atributiuniloru sele. Organulu italianu citéza sî o brosiura importanta de curendu aparuta sub titlulu: „Les droits dela Roumanie basés sur les traités, a cârei conclusiune o reproduce sî o recomanda diplomatiei europene.

Eata articululu de care vorbimu:

„Desmintirea data de d. de Andrássy sgomotulu despre o apropiata redeschidere a cestiunei Orientului, ca resultandu din intrevederile dela Berlinu sî St. Petersburg nu impedeca lumea nóstra politica de a se preocupá de complicatiunile ce amenintia sa resulte in curendu la Dunarea de josu din staruinti'a Portiei de a refusá principateloru dunarene dreptulu de care ele s'au bucuratu fâra contestatiune pâna acum de a subsemná tractate internatiunale.

„Pre la finele anului curentu espira tratatele de comerciu denuntiate de Turci'a; in 1875 ele trebuie reinnoite; sî ori-cine prevede conflictulu ce are sa produca acésta preinoire, déca pâna atunci guvernulu din Constantinopole nu va ajunge sa se desbrace de o pretentiune atâtu de contraria traditiuniloru sî dreptului istoricu alu principateloru cá sî pâcei europene.

„Pórt'a in adeveru, néga Romaniei dreptulu de a tractá directu cu puterile spre a-si asigurá interesele sele politice, comerciale etc., sî totodata pretinde cá tractatele subscrise de dens'a, precum viitórele tractate de comerciu, trebuie sa se aplice sî se voru aplicá sî in principate.

„Acestea inse nu numai ca respingu acésta pretentiune, dara suntu decise a se opune prin tóte midilócele possibile la usulu ce aru voi sa faca Pórt'a cu acele tractate in modulu aratatu mai susu.

„Sî principatele invóca in ajutoriulu unei resistentie tenace, ceea ce ele considera cá unu dreptu sî o datoria a loru, — pre lânga tractatele ce ele au incheiatu in urma cu Russi'a, Austro Ungari'a sî Germani'a, sî care erau aprópe sa fia urmate sî de unu tractatu analogu cu insasi Pórt'a, testulu sî spiritulu vechiloru capitulatiuni, ale câroru privilegie sî imunitâti, le-au fostu garantate prin articululu 22 din tractatulu din Parisu.

„Aceste capitulatiuni s'au publicatu de curendu, intr'o brosiura intitulata: „Drepturile Romaniei basate pre tractate, sî a cârei conclusiune, care va fi sî a tutororu ómeniloru fâra prejudetie, este formata astfeliu:

„Este in interesulu ecuilibrului din
„orientu, cá puterile cele mari se puna
„de acordu drepturile cu faptele la Du-
„narea de josu, sa recunósca principiele
„proclamate in modu solemnu de densele
„in 1856 sî 1858, sî sa pretinda aplicarea loru.“

Diet'a Ungariei.

Budapest'a 28 Maiu. (Cas'a representantiloru) Presiedintele B. Percsel deschide siedinti'a la 10 óre.

Presiedintele anuncie mai multe petitiuni: petitiunea scaunului Odorheiului pentru a se impartí manipulatiunea cu darea in cerculu de activitate alu municipieloru, pentru a se latí autonomi'a municipale sî a nu se radicá contributiunile directe; comitatulu Turdei se róga pentru latirea autonomiei comitatului sî modificarea articulului de lege XVIII din 1871 comitatulu Dobâc'a cere in petitiunea sea latirea autonomiei comitatului. Cari petitiuni se transpunu la comissiunea petitionaria.

Presiedintele casei magnatiloru tramite unu certificatu despre articululu de lege din urma ce se puse la archivulu tierei. Certificatulu se pune spre pastrare in archivulu camerei.

Deputatulu **Bartal** se verifica definitivu fiindu ca terminulu de 30 dile reservatu pentru insinuarea de proteste a treculu.

Dupa o interpelatiune a lui Mich. **Tormássy** cu privire la podulu dela Radn'a-Lip'a, Cas'a trecându la ordinea dilei incepe desbaterea speciale asupr'a regulamentului advocatialu.

Titlulu sî § 1 sî 2 se primescu fâra modificatiune; propunerile de modificare facute de câtra dep. Lad. **Deaky** nu se primescu, aratandu referintele comissiunei centrale **Matuska** ca nu suntu de lipsa.

La § 2 I. **Paczolay** observa, ca sî cualificatiunea ce o cere legea dela advocatu se cuprinde totu odata si indigenitatea. O lege care sa determine ca cine e cetatiénulu statului sî cine nu, nu avemu deci oratorulu recérca pre ministrulu de justitia a substerne câtu mai ingraba unu proiectu de lege despre cascigarea dreptului de cetatiénu alu statului.

Ministrulu de justitia **Pauler** respunde, ca fiindu objectulu relevatu de antevorbitoriu de o insemnatate mare recere consemtiementulu ministeriului intregu, de acea unu atare proiectulu de lege nu se póte substerne de odata.

In data ce proiectulu, la care lucra ministeriulu, va fi gat'a numai decâtu se va sî substerne camerei spre discusiune.

Gab. Várady sprigine sce propunerea lui **Paczolay**.

Toma **Pechy** observa ca ministrulu de justitia n'a facutu nici o promissiune positiva; oratorulu se va vedé nevoitu a substerne unu proiectu, care sa-lu indatoreze a presentá proiectulu respec-

FOISIÓRA.

Serbatorile domnesci.

(Studiu din anticitâtile bisericesci.)

De óre-ce pentru comunitâtile crestine in fia-care septamâna se reinviá memori'a patimei sî mórtei Mântuitoriului Christosu sî fia-care Dumineca aducea cu sine serbarea invierei, asiá li se parura a nu avea alte serbatori, sî crestinii din stirpea pagâna nici aru fi cugetatu la asiá ce-va, de nu cum-va le aru fi premersu cu esemplu crestinii cei din judei. Acesti'a dedati din teneretie la serbarea sabatului sî aceloru trei mari serbatori ordinate prin lege, au tienutu acést'a datina sî cá crestini. Sî acést'a se credeau cu atâtu mai vertosu in dreptu a o face cu câtu de o parte pentru aceea pledá chiaru esemplu lui Ch sî invetiaceiloru, iéra de alt'a chiaru serbatorile, celu pucinu cele dóue dintâiu, luasera cá fapte complinite din istori'a evangelica unu caracteru crestinu, sî din serbatori judaice devenira crestine.

Serbatórea pasciloru, pentru judei, serbatórea nationala a eliberârei din servitutea Egiptului, au devenitu in contemplarea crestina (sî fâra voia) serbatórea eliberârei din servitutea pecatului. Acolo erá mielulu pasciloru, cu a cârui sânge se stropiau usciorii usiei, care avea sa retiena pre angerulu ce perde pre primogeniti sî sa scutésca de mórte, aci mielulu celu mai bunu pentru sacrificiu, prin a cârui sânge se delatura mórtea pecatului. — Paralela se afla I Cor. 5. 7.

In dîu'a a 50 a dupa pasci, aveau judeii a serbá serbatórea septamâniloru séu secerisiulu de tempuriu, cu care mai târdiu se impreuna sî amintirea legislatiunei de pre Sinai, carea s'a templatu dupa 50 dela esirea din Egiptu. Totu intru acésta dî a fostu sî pogorirea duchului sântu, sî asiá serbatórea septamâniloru judaica se reformà in serbatórea crestina: Penticosta, Rosaliele. In loculu primitiei din câmpulu de secerisiu, au pasitu primitia, carea s'a adunatu prin predic'a lui Petru pre câmpulu spirituale; in loculu bucuriei pentru darea legei, bucuri'a pentru impartasirea gratiei sî poterei duchului sântu.

Numai serbatórea corturiloru séu serbatórea secerisiului târdiu sî culesului de vinu, nu ofera basa istorica pentru schimbarea in crestina, sî pentru aceea numai mai târdiu s'a numeratu cá a trei'a la cele dóue serbatori istorice, asiá dicendu cá un'a dogmatica — serbatórea aretârei lui Christosu, a fiiului lui Ddieu, pre pamentu (festum Epiphaniae séu Teophaniae.) totu-de-odata cá amintirea botediului lui Christosu, cu care ocasiune s'a propoveduitu serbatoresce din ceriu de fiu alu lui Ddieu; iéra in secl. IV s'a instituitu serbatórea nascerei.

Prin acést'a s'a implinitu nu numai dorinti'a acestor'a cari dupa analogi'a ordinei serbatoriloru judaice, voiau a serbá sî in biseric'a crestina **trei serbatori** mari, ci sî ciclulu serbatoriloru domnesci in cea mai perfecta armonia. Serbatórea aretârei, amintesce inomenirea lui sî incâtu privesce sî botediulu cá sanctificare, spre invetiatura, a oficiului seu profeticu: serbatórea pasciloru la oficiulu seu de preotu mare, sî serb. a cinci-dieci dile la fundarea sî consolidarea bisericei, a cârei domnu sî rege este elu, in oficiulu seu regescu.

Pre lânga acestea mai corespunde acésta serbare tripla sî credintiei crestine in trei-unulu Ddieu. Aretarea ne conduce la Ddieu Tatalu, care a tramisu pre fiiulu in lume spre mântuirea lumei; pascile la fiulu, care a fostu fidelu tatalui pâna la mórtea crucei, sî dupa indeplinirea opului salvârei, iéra-si a fostu inaltiatu dea-drépt'a lui Ddieu Tatalu, sî serbatórea 50, la spiritulu sântu, sî impartasirea sea cu apostolii.

1. Serbatórea Pasciloru.

Dupa cum dejá s'a amintitu, crestinii din judei, serbau dupa datin'a vechia deodata cu Pasch'a judeiloru, firesce dupa usulu crestinescu. Ca sî Domnulu cu ucenicii, credeau sî ei ca trebuie se manance mielulu pasciloru; la acea se alaturá amintirea de patim'a sî mórtea lui, — sî intru a trei'a dî serbarea invierei.

Cá terminu legalminte prescrisu erá pentru acésta serbatóre 14 Nisanu, ad. dîu'a pleniluniului de primavéra. — Ci in scurtu tempu s'a nascutu divergintie pentru acést'a despre cari — presupunendu-le ací cunoscute din istori'a bisericésca — amintimu numai atât'a ca o parte tiené strensu cu ori ce pretiu la 14 Nisanu, iéra alta pentru serbarea mortiei pre cruce, Vineri, a invierei Dumineca. Aceste dispute s'au curmatu la an. 325, cându sinodulu ecumenicu I dela Nicea, i-a pusu capetu, statorindu dupa cum aflâmu (Epiphan. 70. 9.) ca: „**Cea de antâiu Dumineca dupa pleniluniulu de primavéra este a se serbá cá dîu'a invierei. De cum-va cade lun'a plina chiaru in dî de Dumineca, atunci serbarea pasciloru este cu 8 dîle mai tardîu.**“

Periodulu serbatórei pasciloru, cuprinde in sine urmatórele momente insemnate:

1. **Postulu asiá numitu mare séu alu pasciloru.** — Durata acestui'a dintru inceputu a fostu fórte diferita. Dupa Ireneu, credeau unii se postésca o dî, altii dóue, inca sî altii mai multe, iéra altii 40 óre. —

Socratu (la 440) dîce in acésta referintia (Isl. E. v. 22) ca crestinii in Rom'a posteau 3 septamâni, subtragendu Sambet'a sî Duminec'a; in Iliri'a inse, Greci'a, Alesandri'a sî (dupa Sozomenu) tóta Palestin'a postea 6 septamâni, sub nume de postulu de 40 dîle. — Dupa altii postulu se incepea cu septamân'a a 7-a naintea pasciloru asiá câti in cele dintâiu trei se esceptionau sambetele sî duminecele.

Ci postulu de 40 dîle, dupa esemplulu lui Moise (II M. 24. 18) Eli'a (I Imp. 19. 8.) sî chiaru a Domnului (Math. 4. 2.) inca din tempurile vechi a fostu acceptatu. — Hieronimu (420) dîce epist. 27) Nos unam quadragesimam secundum traditionem apostolorum, toto nobis orbe congruo, jejunamus. —

Incâtu pentru modalitatea postirei, acel'a, dupa datele ce le avemu, erá in ajunu totale dela cin'a intemplata la 6 óre sér'a sî tiené pâna a dóu'a dî la 6 óre: — (jejunium plenum); séu numai pâna la 9 óre din di la 3 óre d. a. — semijejunium, dupa care poteau mancá ce voiau. — Chiaru acést'a libertate inse, de óre-ce a trecutu in abusu, a necesitatu biseric'a a ordiná pentru totu postulu pasciloru, abstiuintia. — Augustinu vorbesce fórte aspru contr'a imbuibâriloru acelui tempu (de Quad. 6. 10).

(Va urmá)

tivu déca cum-va ministrulu nu va apromite ce-va siguru in privinti'a acést'a.

Ministrulu de justitia Pauler respunde, ca va grabí lucrârile ce premergu acestui proiectu sî câtu ce va fi gat'a lu va substerne.

Dupa cum amintiramu mai susu aceste proiecte se respingu sî § 2 se primesce neschimbatu.

§ 3 cuprinde intre alte sî acea dispusetiune, ca celu ce se afla in concursu nu se póte primi in list'a advocatiloru.

Et. Matolay propune cá sa se stérga aceste dispusetiuni.

Paczolay si Hoffman propunu sa remâna.

A. Lazar substerne unu proiectu de modificatiune separatu.

Respingendu-se amendóue propunerile se primesce § 3 neschimbatu.

§. 4 care pertractéza modulu dupa care se compunu comissiunile esaminatórie, se primesce fâra modificâri.

§. 5 tratéza despre cualificatiunea celui ce se admite la esaminulu de advocatura. (Cualificatiunea advocatului se cuprinde in gradulu de Doctor sî o pracse de trei ani. Acestu § provóca o desbatere lunga, care se va continuá in siedinti'a urmatóre.

Budapest'a 29 Maiu. (Cas'a representantiloru). Presiedintele Perczel B. deschide sied. la 10 óre sî dupa verificarea protocolului, presenta petitiuni, si anume:

O petitiune a societâtiei calei ferate dela Tis'a cá lini'a dela Aradu la Temisiór'a sa i se dee ei pre lânga deplin'a desdaunare a societâtiei austriace de statu;

O petitiune a comitatului Ianiru in contr'a urcârei dariloru. Szeniczey substerne iérasi mai multe petitiuni comunali pentru incorporare in comitatulu Keve.

Tóte se trecu la comissiunea petitiunaria.

Ministrulu de interne cere unu creditu suplementariu de 500,000 fl. v. a. pentru ajutorarea celoru lipsiti prin comitate.

Se trece la sectiuni.

Acum urmà ordinea dîlei, continuarea desbaterei asupr'a §-lui 5 din legea pentru advocati.

Mai vorbescu Csiky sî Gozmanu contr'a doctoratului; iéra minist. Pauler pentru acest'a in o cuventare lunga si stralucita.

Facendu-se votare, se primesce, cu maioritate, testulu comissiunei centrali, pentru doctoratu sî pracs'a de 3 ani. —

Continuandu-se desbaterea pre paragrafi, de-sî din unele pârti, mai vertosu prin Lázár A. se facera la multe puncturi amendamente, acelea nu se luara in consideratiune, ci se votà oblu testulu comissiunei centrali pâna la §. 22.

La §. 22 A. Lázár face propunerea, ca camer'a advocatiloru nu totu la trei ani, ci pre fia-care anu sa se reconstituésca. —

Dupa putiena disputa, se pasiesce la votu, prin sculare sî siedere; se cere numerarea voturiloru, sî resultatulu e, ca 64 suntu pentru testulu comissiunei, 32 pentru amendamentulu lui Lázár. Va se dîca, se constatá ca adunarea nu e in numeru legalu de a decide.

Acést'a produce sgomotu, presiedintele dispune cetirea catalogului, se face, sî dupa ce mai intra sî cei de prin coridóre sî din bufetu, se constatá, cumca de fatia suntu 111 deputati, iéra absenti 299.

Se incinge apoi disputa despre acea, ca — introducese-voru cei absenti in protocolu dupa nume? provocase-voru sa-si justifice absenti'a sî sa se infatisiedie indata? séu — sa li se opréscà diurn'a?

In fine se trece preste tóte si se decide a se continuá desbaterea proiectului.

Budapest'a 30 Maiu. (Cas'a representantiloru) B. Perczel deschide siedinti'a la 10 óre.

Dupa autenticarea protocolului din siedinti'a trecuta anuncie

Presiedintele: petitiunea comitatului Edenburg contr'a urcârei contributiunei, mai impartasiesce presidiulu ca academi'a de sciintie a invitatu Camer'a la adunanti'a anuale ce o va tiené in 31 a. c.

Se ia spre sciintia.

Dupa acest'a se predau petitiunile substernute comissiunei petitiunarie.

Ed. Horn substerne unu proiectu de lege despre apretiarea dariloru restante, care motivanduse din destulu se va tiparí sî pertractá dupa regulamentulu casei.

Cas'a trecendu la ordinea dîlei ia la desbatere seri'a 44 din petitiunile intrate. Petitiunile se predau fara observare ministriloru din resorturile respective.

Alu doilea obiectu la ordinea dilei este proiectulu de lege despre regulamentulu advocatiloru.

Nefiindu de fatia referintele comissiunei centrali Pet. Matuska desbaterea asupr'a proiectului nu se póte incepe (Cei din drépt'a striga; Sa ia Schmauss referad'a! Cei din stâng'a protestéza. And. Schmauss se apropia de tribuna).

T. Pechy protestéza relevându ca camer'a nu-sî póte pune unu referinte.

Presiedintele: Onorata Casa! „Avemu la ordinea dîlei sî unu alu treilea obiectu, proiectulu de lege despre esamenele judiciali practice, care s'aru potea luá la desbatere, intr'acea referintele absentu de nu va fi bolnavu póte sa vina“ (Proteste in stâng'a)

Gabr. Várady vede ca alta nu e cu potintia spre a observá form'a, decâtu uniculu medilocu: suspendarea siedintiei, pentru cá comissiunea centrale potendu-se intruní sa-si aléga unu altu referinte.

Presiedintele suspinde adunarea. (Membrii din comissiunea centrale se retragu in sal'a vecina) cându de odata se ivesce Matuska in Camera, care ocupandusi loculu seu de referinte se róga pentru indulginti'a camerei fiindu ca densulu a provocatu prin absenti'a sea suspendarea siedintiei.

Urméza desbaterea speciale asupr'a regulamentului advocatiloru. —

Sabiiu 22 Maiu (3 Iuniu) 1874.

Dle Redactoru! Gradulu de cultura precum a unui poporu séu individu, asiá sî a unei comunitâti se manifestédia pre câi diverse, cari inse tóte se reducu chiaru la promovarea acelei'a. O atare manifestatiune a avutu locu a dóu'a dî de Rosali in comun'a romàna gr. or. Boiti'a, unde Escelenti'a Sea Par. Archieppu sî Metropolitu a seversitu actulu sântirei scólei de acolo — Este a dóu'a óra ca amu fostu martoru la atare acte, sî amu percursu cu multa objectivitate sî interesu cá unulu ce pentru prim'a-data amu avutu ocasiunea a petrece in acésta comuna binecuventata de Ddieu, câte-va óre dara cu mare placere — pâna sî cele mai sincere manifestatiuni ale poporului munténu si inca in tóta nevinovati'a sea. — O descriere a actului petrecutu, in colónele unei foi de odata, dupa cum aru meritá lucrulu nu se póte. — Me voiu restringe dara la cele de mai mare insemnatate, marturisindu inse cu nepreocupatiune sî multa franchetia ca déca s'a adeveritu unde-va maxim'a: „Voiesce sî vei poté, luminédia-te sî vei fi“, apoi aci i s'a datu espressiunea meritata.

Pentru sântire a fostu destinata Lunea Rosaliloru. Tóte preparativele au fostu finite din dilele premergatóre. La 8 óre Luni diminéti'a Escelenti'a Sea Par. Archieppu sî Metropolitu se aretà, sî unu bandieriu de calareti bine arangiatu lu intempinà sî 'lu petrecù pâna la cuartirulu anume menitu sî deací la sânt'a biserica, unde Escel Sea cu asistintia de 4 preoti sî 2 diaconi (dintre care unulu sub decursulu sântei liturgii a fostu chirotonitu de preotu) a seversitu sânt'a liturgia. Sub decursulu acestei'a, cantârile bisericesci ale teneimei scolare din locu, de ambe secsele, condusa cu multa dibacia de dlu invetiatoriu N. Bobesiu au umplutu de satisfactiune animile tuturoru óspetiloru. — Dupa st'a liturgia a urmatu inaintea scólei sântirea apei, sî deplinirea actului de sântire, cu care ocasiune Escelenti'a Sea, agraindu pre poporulu dreptu credinciosu din Boiti'a, in cuvinte adeveratu parintesci, a laudatu zelulu celu intreprindiatoriu alu loru, a datu espressiune via multiamirei sele, pentru interesulu, ce poporulu are intru inaintarea culturei sele, sî a impartasitu bine-cuventarea sea tuturoru invocându darulu sântului duchu pentru luminarea loru. In urm'a acestei'a, invetiatoriulu primariu N. Bobesiu, in pucine cuvinte dara bine semtite, a facutu descoperirea, ca cele ce se vedu, nu suntu resultatulu unui venitu mare comunale, ci alu contribuiriloru benevole sî alu staruintieloru deregatoriei comunali sî bisericesci. La acestu actu de santire a fostu martori unu numeru fórte insemnatu de inteligentia din Sabiiu, damele române din cercurile cele mai inalte sî representantii tuturoru oficieloru, care stau cu scól'a in mai de aprópe legatura, sî amintescu cu placere inspectoratulu din fondulu regescu precum sî pre celu cercuale civilu.

La prândiulu comunu pre la $^1/_2$ 2 óre au luatu parte pâna la 60 persóne. S'a toastatu aci pentru imperatu, regimu concordia intre nationalitâti sî confessionalitâti sî unitatea loru pre calea sciintiei, pentru consistoriulu archidiecesanu in genere sî specialu presiedintele lui; Inspectoratulu reg. scol. din fondulu reg. pentru preotimea locale, invetiatori sî representanti'a comunale, pentru architectulu a cârui conceptiune e acelu edificiu frumosu, pentru luminarea poporului etc. Cu acésta ocasiune s'au adeveritu cuvintele invetiatoriului Bobesiu indicate mai susu, câci dlu protopresbiteru I. Popescu cá inspectoru scol districtuale, facendu istoriculu zidirei scólei, sî aducendu inainte persónele, cari au contribuitu cu sume mai insemnate, au descoperitu dorinti'a credinciosului Alemanu Clójia, care s'a dechiaratu in faci'a mesei ca prin testamentu voiesce a asecurá materialminte focalariulu culturei — scól'a, sî dotarea corespundiatória a invetiatoriloru.

Totu in decursulu prandiului la initiativ'a dlui asesoru consist. Zachari'a Boiu, s'a infiintiatu din contribuiri marinimóse unu fondu pentru ajutorarea pruncilor u orfani sî lipsiti cari voru cercetá scól'a acea. — Prea demnii membri fundatori ai acestui fondu, — credu ca nu voru luá in nume de reu, ca sa aducu la cunoscintia, — suntu: Escelenti'a Sea Présântitulu Archiepiscopu sî Metropolitu cu 100 fl.; Par. protopr. locale I. Popescu cu 50 fl. dlu initiatoru Zacharia Boiu, dlu capit. pens. sî inspect. seminariale Constantinu Stejariu, dlu asesoru la tribunalu Petru Rosic'a dlu negutietoriu Antoniu Bechnitz, dlu negutietoriu Georgiu Mateiu cu câte 20 fl. v. a.

Nu putienu au contribuitu la acésta festivitate sî productiunea unoru copii de scóla, a câroru nume s'a hotaritu a se petrece la analele scólei sî a fundatiunei

Dupa disólverea mesei, câtra séra, acela'si bandieriu sî mass'a poporului au petrecutu intre strigâri de „sa traiésca“! pâna departe de opidu pre Escelenti'a Sea Par. Archieppu sî Metropolitu, intorsu câtra resiedintia.

Aceste, dle redactoru, amu tienutu de datorintia a le comunicá publicitatei, de o parte cá documentu ca acelu poporu, care a invitatu pentru saversîrea acelui actu maretiu, atâtea venerande persóne, 'si cunósce pusetiunea sî chiamarea sea, iéra de alt'a cá unu neinsemnatu revanche pentru primirea cea afabile sî ospitalitatea cea caracteristica, carea s'a facutu tuturoru óspetiloru, incâtu nu va fi nici unulu, care sa nu fi adusu cu sine cele mai dulci suveniri. — Dealtmintrea numerositatea óspetiloru este proba despre védi'a sî popularitatea de carea se bucura comun'a.

P.

Ibanesci in 13 Maiu.

Domnule redactoru! Multele colecte la care poporulu contribue pre tóta dîu'a, la nenorocitii crestini din tóte pârtile, a câroru ostenele le-a consumatu foculu parte anulu acest'a parte in anulu trecutu, au facutu de Circulariulu Esc. Sele prébunului nostru Archipastoriu Nr. cons 276 cu dto 10 Ianuariu a. c., prin care suntemu rugati cá sa intindemu mâna de ajutoriu connationaliloru de o credintia cu noi din Elisabetopole pentru edificarea bisericei sî scólei, n'au fostu togmai dupa asceptarea nóstra. — Ce s'au potutu adunà inse prin contribuiri benevole, aceea au facut'o crestinii din inima curata crestina, care amu onóre a vii tramite stimatu domniei vóstre, cá sa-i inaintati la loculu destinatu; *) iéra eu cá sa me potu legitimá inaintea conferatoriloru, ve rogu se dati publicitâtiei in pretiuit'a fóia „Tel Rom.“ pre acesti crestini buni la anima.

Ioanu Cofariu 1 fl., Andreiu Glig'a 1 fl.; Chirtesi Cosm'a 1 fl.; Teodoru Chirtesi 1 fl.; Vasiliu Chirtesi 1 fl.; Gligoriase Popu 50 fl; Teodoranu Varvar'a 1 fl.; Grigoriu Chirtesiu 1 fl.; óre-cine 1 fl.; Teodoru Glig'a 20 cr.; Nastasi'a Chirtesi 50 cr.; Alecsiu Danu 30 cr.; Vasiliu Danu 40 cr.; Andreiu Todoranu 40 cr.; Ioanu Matei 40 cr.; Dimitriu Chirtesi 20 cr.; Teodoru Teodoranu 40 cr.; Ioanu Danu 20 cr., subscrisulu 5 fl.

Sum'a totale 16 fl. 50 cr.

Ve rogu totu odata dle redactoru, a nu ne luá in nume de reu, pentru ca ve incomodâmu *) cu astfeliu de articuli, câci chiaru crestinii mi-a dîsu cá sa-i tramitu pre calea publicitâtiei; de óre-ce in anii trecuti, la indemnulu nemuritoriului Archipastoriu Andreiu inca au fostu conferatu crestinii mei, la fondulu bisericeloru serace, mai tardîu inse convingandu-se din pretiuit'a fóia „Tel. Rom.“ care au publicatu ofertele, ca din totu tractulu Turdei superióre, s'au administratu la fondulu pomenitu numai 8 fl. v. a. adece, optu fl. v. a.; pre cându numai din ofertele benevole a crestiniloru nostri din Ibanesci s'au fostu adunatu spre acelu scopu siése fl. v. a., dupa cum se póte vedé sî din cuitanti'a ce o avemu la dispusetiune. — Crestinii nostrii suntu zelosi sî au ravna de a ajutorá bisericele serace, numai déca suntu convinsi ca se sî intrebuintiéza spre scopulu destinatu.

Dimitriu Cornea,
parochu gr. or.

Usur'a in Romani'a sî creditulu fonciaru românu.

Legile au de scopu a protegiá justiti'a moral'a sî proprietatea. In privinti'a protegiârei proprietâtiei, legile române suntu asiá de liberali in caus'a usurei, incâtu ele distrugu proprietatea iéra nu o protege, sî prin urmare, cându ele distrugu proprietatea, distrugu totu de odata sî justiti'a sî moral'a publica. — Caragea ordonà: „nimeni sa nu platésca dobend'a mai multu decâtu 10 la suta“, sî ori ce tocméla de dobenda mai mare contr'a acestei legi erá respinsa de justitia; iéra mai mica de câtu acést'a erá primita. O dobenda de 12 la suta erá numita „dobenda negutietorésca: iéra mai mare de câtu acést'a se numea „dobenda ovreiasca.“ Camatari séu dobendarii erau zugraviti pre biserici in Iadu sî condemnati de moral'a publica sî de credinti'a ortodocsa, sî acést'a din punctulu sublimu alu moralei, alu umanitâtiei sî alu justitiei; câci nimeni nu vine sa se imprumute, decâtu constrinsu de nevoia, sî celu ce este in positiune a imprumutá, nu trebuie sa fia unu calâu, unu telhariu, ci unu adeveratu facatoriu de bine, unu ajutatoriu celui intrebuintiatu; in fine unu virtuosu, unu adeveratu crestinu. Camat'a mare erá prescrisa de legile nóstre sî condemnata de religiunea nóstra sî cu dreptu cuventu, fiindu ca unu individu fâra morala, socotesce o ocasiune fericita cá sa ai necesitate de a te imprumutá, spre a poté sa te despóie, sî unu asemenea omu nu este nici mai multu nici mai putienu de câtu unu telhariu, unu banditu.

Amu aretatu ca dobend'a mai mare decâtu cea negotiatorésca, erá numita dobenda evreiésca. Cu legile liberali de as-

---

*) Se voru inaintá indata ce ne voru sosí. Red.

*) Din contra simtimu o placere impartasindu publicului nostru fapte adeveratu crestinesci ce merita tóta consideratiunea.
R.

tadi, evreii detera de rusine, remasera pre josu, sî fâra sa fia crestini 'si facura cruce cându vediura ca se gasira crestini, greci, bulgari sî chiaru români cari stinsera pre multi nenorociti cu dobend'a de 25 si 30 la suta sî cu clause penale din cele mai telharesci. Toti cunóscemu hotaririle liberali, date de judecatorii liberali, dupa legile liberali, prin care unu nenorocitu imprumutatu cu 50 napoleoni, preste unu anu dela imprumutare, fu condemnatu a platí 500 napoleoni, cu afurisit'a sî telharésc'a clausa penala, de a platí doi napoleoni pre fia-care dî preste terminu. Bravo libertate! morala libertate! justa libertate! humana libertate! Nu erá moralu, justu sî umanu a ordoná legiuitoriulu nostru, osebitu de: „unde dobend'a nu este decisa sa se platésca 10 la suta“ sa ordone ca nimeni nu este liberu a contractá dobenda mai mare decâtu 12 la suta? Iéta dara pentru ce inaugurarea **bancei creditului fonciaru**, fu aplaudata sî salutata de Romani'a intrégo, pentru ca numai asemenea bânci. dau in capulu despoetoriloru de camatari.

Iéta pentru ce camatarii cu toti samsarii loru, propagara mai iutâiu ca banc'a fonciara este o ilusiune, ca ea nu se va realisá; iéra dupa ce vediura realitatea, propaga ca ea, impune dobend'a 20 la suta, sî cu asemenea propagante sperie pre cei intrebuintiati a nu cere imprumuturi la dens'a. Cu tóte acestea creditulu fonciaru românu, progresédia: preste 4 milióne inscrise, adeca mai multu fondu de câtu cerea legea pentru a incepe functiunarea.

D. ministru alu financieloru prin „Monitorulu Oficialu face cunoscutu „ca consiliulu de administratiune alu primei societâti de creditu fonciaru românu din Bucuresci, prin adres'a Nr. 743 din 16 Apriliu, a incunosciintiatu pre acestu ministeriu, ca siedinti'a sea dela 15/27 ale acei luni, conformu art. 39 din statele societâtiei, a alesu presiedinde pre d. Dimitrie Ghic'a sî vice-presiedinte pre d. George Gr. Cantacuzino.“ Ei bine! va mai fi cine-va la indoiéla ca acésta institutiune cu asemenea mari barbati nu va prosperá conformu dorintiei generale a tierei? Români grabiti a mantuí proprietatea!! „Aur. Cr.“

Varietâti.

*** (**Representanti scaunali.**) Cu deosebita bucuria luâmu notitia despre acea fericita sî solidara procedere a mai multoru comune rurale apartienatóre de scaunulu Sabiiului, de a alege intre representantiii sei pentru adunârile scaunale sî câte unulu ori doi representanti din mediloculu inteligintiei nóstre sabiiane.

Déca suntemu bine informati, s'au alesu de atari representanti in comunele reorganisate pâna acum urmatorii domni: pentru comun'a Sadu d-nii Ioanu Hanni'a protop. sî dr. Stefanu Pecurariu, advocatu; pentru Sebesiulu-inferioru dlu Ioanu Popescu, protop., pentru Gur'a-Râului dlu assesoru reg. Petru Rosic'a; pentru Sebesiulu-superioru dlu capitanu in pensiune Constantinu Stezaru; pentru comun'a Boiti'a d-nii advocati Dr. Ioanu Borci'a sî Ioanu Pop'a; pentru Avrigu dlu advocatu Ioanu de Preda; pentru Racoviti'a dlu adv. Dr. Ioanu Nemesiu; pentru comun'a Porcesci dlu directoru Visarionu Romanu; pentru comun'a Poplac'a dlu secretariu consistoriale Nicolau Fratesiu sî pentru comun'a Talmacelu dlu secretariu magistratuale Ioanu Cretiu.

Sperâmu ca esemplulu acest'a 'lu voru imitá sî cele-lalte comune cu ocasiunea reorganisârei representantieloru comunali sî 'si voru alege câte unulu ori doi representanti scaunali dintre frumosulu numeru alu inteligentiei nóstre din locu.

*** (**Baile parintelui Basaraba**) despre carí s'au facutu amintiri dese in numerii din urma ai foiei nóste, intr'adeveru ca au unu efectu surprindietoriu pentru patimitorii ce-le folosescu. O scrisóre a invetiatoriului nostru din Romosielu M. Dublesiu câtra posesorulu numiteloru bai vine a comprobá cele ce amu dîsu.

„On. parinte! Avendu norocirea a me folosì in vér'a trecuta de baile d-tale nu potu sa retacu inaintea publicului patimitoriu influinti'a binefacatória ce au avutu asupr'a mea apele minerali dela baile ce le posedeti. Din fraged'a copilaria amu patimitu de unu morbu de nervi sî folosindu-me de baile d-tale astadi sum veselu sî sanatosu sî dupa cum sperezu morbulu acest'a de care amu suferitu unu siru lungu de ani a disparutu cu totulu. Aducându acést'a la cunoscinti'a publicului ve esprimu profund'a mea multiamita.“

Unu asemene resultatu imbucuratoriu ne impartasiesce unu altu pacientu, dlu parochu gr. or. in Boiu, I. Budoi in o adrésa de multiamita câtra pesesorulu bailoru susupomenite:

„Mergendu impreuna cu soci'a mea la scaldîle baronului Bornemis'a, prin bunavointi'a unoru locuitori furâmu informati sî condusi la baile d-vóstre, de cari pâna aci nu sciurâmu nimicu, sî folosindu-le gratis pentru curarea unui morbu reumaticu (recéla in spate) resultatulu favoritoriu ne au convinsu pre deplinu despre poterea vindecatoria sî efectulu surprindietoriu alu apeloru din baile ce posedeti. Dandu-ve cea mai cordiale multiemita pentru bunavointi'a de care ne-amu bucuratu, ve dorescu totu odata succesulu celu mai bunu intru intreprinderea ce ati facutu.“

*** (**Maialu**) Membrii Reuniunei sodaliloru romani din locu voru serbá petrecerea loru in dumbrav'a Sabiiului domineca 7 Iuniu (26 Maiu) a. c. la care invita cu totu respectulu pre on. publicu. Program'a petrecerei este urmatórea:

1. Plecarea dela localulu Reuniunei cu music'a militara la 7 óre diminéti'a.
2. Salutare matinale la resiedinti'a patronului resp. a vicariului seu.
3. De aci mergerea mai departe in Dumbrava.
4. La 1 óra dupa amédi prandiu comunu.
5. La 2½ óre dupa amédi se incepu jocurile.

La casu de plóie petrecerea se amana pre Duminec'a urmatóre.

*** Cetimu, ca nepotulu Tiarului din Russi'a a fostu arestatu de curendu de políti'a din Petropole. Caus'a arestârei acestui teneru — de 20 ani — de familia imperatésca, sa fia fostu instrainarea mai multoru bijuterie pretióse ale mamei sele.

(**Necrologu**) Partid'a centrului din parlamentulu Germaniei a perdutu pre conducatoriulu seu **Hermann** de **Mallinckrodt**, care a muritu de aprindere de peptu in Berlinu Marti dupa rosalile catolice. Reposatulu fiindu unulu dintre cei mai capabili anteluptatori sî mai ageri oratori din parlamentu a lasatu in partid'a catolica a Germaniei o lacuna mare. Cu ocasiunea desbateriloru a supr'a legiloru confesiunali a demustratu fostulu conducatoriu unu talentu deosebitu sî o desteritate admirabila sî prin purcederea sea omenosa a insuflatu respectu sî contrariloru sei. Mallinkrodt a fostu de 53 ani sî pucine luni inainte de mórtea sea s'a casatoritu cu sor'a muerei sele dintâiu.

*** Diu'a de 10 Maiu fiindu aniversarea suirei pre tronu a M. S Domnitoriului Romaniei, Carolu, s'a sarbatu in biseric'a catedrala din Bucuresci unu tedeum la care au asistatu tóte autoritâtile civile sî militare.

*** Armat'a din Romani'a libera, dupa cum e organisata acum, consta din trupe de linia sî locali. Cele locali se compunu din calarasi sî dorobanti. Armat'a de campania se compune din 8 regimente de linia, 8 regimente de dorobanti, 4 batalióne de venatori, 2 regimente cavaleria de linia, 8 regimente de calarasi, 2 regimente de artileria, 1 compania de laboratori, 1 batalionu de sapeuri, 1 compania pontonieri sî 1 escadronu de trenu.

De armat'a activa, carea póte contiené 4 divisiuni — se mai tiene 1 batalionu de pompieri din Bucuresci sî compani'a pompieriloru din Iassi, 5 escadróne gendarmaria, cavaleria sî 2 companie gendarmeria pedestra. Infanteri'a e provediuta cu pusce peabodice sî artileri'a cu tunuri dupa sistemulu prussianu din fabric'a Krupp. Atachatu la armata e sî batalionulu de marina cu 2 nâi de resbelu. Afara de armata regulata, esista sî armata teritoriala, militia (honvedi), compusa din barbati de 28—36 de ani, sî cari au servitu mai inainte in armat'a regulata 4 ani sî alti 4 ani in reserva. Acésta armata va serví in casu de bataia, de armata ausiliaria celei regulate. Pentru aperarea tierei in launtru e destinata **gard'a nationale**, ce se compune din barbati de 36-50 de ani. Afara de armat'a regulata sî cea teritoriale mai póte pune Romani'a pre pecioru 2 corpuri de armata de linia, o divisiune de cavaleria sî 2 divisiuni de aperatori de patria. Artileri'a inse, scrie „Osten,“ nu e destulu de suficiente.

*** In Angli'a, neintielegerile dintre arendatorii capitalisti sî lucratori din ce in ce se totu inversiunédia. Sute sî mii de acesti nenorociti lucratori, palmasi, emigrara in Americ'a sî Australi'a, fiindu ca arendatorii bunuriloru intinse nu vreau ale marí pretiulu lucrului, pentru urcarea cârui'a au facutu cu totii caus'a comuna, sa nu le mai lucre.

*** Viile au suferitu câtra sfersitulu lui Aprilie mai in tóte pârtile Europei de bruma sî pre alocurea de inghetiu. In Franci'a, spre Rinu mai cu séma vii sî pometuri suntu in parte distruse. Frigulu a fostu atâtu de intinsu câtu lastarii de stejari si de nucu au cadiutu prefacendu-se in prafu negru cá cum aru fi fostu arsi. In Romani'a au suferitu viile in mai multe localitâti atâtu de gerulu de asta iérna câtu sî de frigulu din Aprilie. Viile de pre póle din dealulu mare suntu mai tóte degerate. In dealulu Pitesciloru frigulu a atacatu vii'a atâtu pre verfuri câtu sî pre póle. Agricultorii sî specialistii ingrigiti de perderile ce incérca viile din caus'a frigului s'au ocupatu sî se ocupa cu aflarea medilóceloru proprie pentru a ferí viile. Formarea nuoriloru tarificiali, aprindiendu paie, pacure sî alte substantie care producu fumu multu astfeliu ca se inveluie vii'a in tóte pârtile, s'au cercatu cu óre-care succesu. Podgorenii au indestula practica cá sa prevada déca va cadé brum'a preste nópte; in casu afirmativu n'au decâtu sa puna focu gramediloru de paie séu alte substantie dejá preparate. In apropiere de Parisu acestu midilocu a feritu de degeratu viile unde a fostu intrebuintiatu.

*** **Laudosi'a unui némtiu.** Dupa resbelulu franco-germânu, unu némtiu se laudá ca a taiatu piciórele unui francesu.

De ce nu-i taiai mai bine capulu? i dîse cine-va.

Pentru ca capulu erá taiatu de altii mai inainte! respunse elu.

*** **Drumulu de feru intre oceanulu Pacificu sî valea Amozonului.** — Un'a din cele mai admirabile intreprinderi ce au incercatu vre-odata ómenii este drumulu de feru ce-va pune in comunicatiune oceanulu Pacificiu cu valea Amozonului. (Americ'a de sudu). Secolulu alu 19-a este plinu, mai multu de câtu tóte secólele ce l'au procedatu dela caderea imperiului romanu, de aplicatiuni miraculóse a sciintiei mecanice; dara nici un'a n'a potutu presentá obstacole atâtu de grosnice cá acele ce au de infruntatu constructorii acestui drumu de feru. Spre a dá o idea de dificultâtile naturale sî mecanice ce au trebuitu sî voru mai trebuí invinse spre a duce la capetu intreprinderea, ajunge a spune ca suntu 30 poduri sî 35 tuneluri, representându o lungime de 18,000 picióre, din cari 3000 pentru podurile dintr'aceiasi localitate; sî spre a se face calea, au fostu stramutate din locu mai multu de 100 milióne picióre cubice de pamentu sî stânci. Lucrarea, inceputa in 1870, a costatu dejá 33 milióne de dolari sî va constá inca mai multu pâna la 1876, epoca cându va fi terminatu. Cea mai insemnata din lucrârile de arta va fi marele viaductu, celu mai inaltu din lume, care va fi lungu de 580 picióre sî va avea 300 picióre de susu pâna la centru. Inaltimile respective a stâlpiloru ce-'lu sustienu suntu de 156, 183 sî 253 picióre. Dela 8 la 12 mii de muncitori lucréze dî sî nópte la acésta cale.

Edictu.

Ioanu Angelusianu din Sitabuzeu carele dela 29 Iuniu 1871, a parasitu pre legiuit'a sea socie Revec'a Ciupea, fâra a se scí ubicatiunea lui, se citéza a se infatisiá inaintea subsemnatului scaunu ppescu, in terminu de unu anu, câci la din contra, procesulu matrimonialu asupra-i se va pertractá sî decide sî in absenti'a lui.

Bretic̆u, in 6 Maiu 1874.

Scaunulu ppescu gr. or. alu
Trei-scauneloru.
Spiridonu **Dimianu**,
adm. prot.

(2—3

Durat a sessiunei dela 14 Maiu pâna la 15 Septembre

BAI'A BASN'A, (BAASSEN.)

Un'a óra dela statiunea drumului de feru dela Mediasiu.

In 14 Maiu a. c. se deschidu bâile hygienice dela Basn'a. De óre-ce in anulu acest'a bai'a nu este data cu arenda cá alte dâti, ci se administréza in regia propria de câtra directiunea institutului prin unu membru alu comitetului, sa se adreseze acei ce dorescu sa folosésca bâile cele de multe pârti recunoscute sî constatate cá folositórie sanatâtiei din Basn'a, in sessiunea anului acestui'a, sî mai cu séma carii sufere de **sioldina, reumatismu**, cari au patimi de **scrofule**, de **piele, nervi, ologire, bóle in óse** sî la **incheiaturi, sifilitice invechite**, la **„Directiunea bâiloru in Basn'a“** pentru castigarea de cuartire sî pentru procurarea altoru trebuintie ale p. t. publicu, sî pre câtu va fi numai cu putintia se va sî corespunde.

Cabinete de locuitu suntu cu 60 xr., 70 xr., 1 fl., 1 fl 20 xr. sî 1 fl. 60 xr. de dî sî la cerere se afla sî bâi reci in basine sî bâi calde in cada.

Reustauratiunea s'a pusu in mânile unui ospetariu bravu, carele va serví pre óspeti la ori-ce tempu cu bucate bune, sanatóse sî eftine precum sî cu beuturi nobile sî curate.

Statiunea cea mai de aprópe a drumului de feru este **Mediasiulu**, unde totu-déun'a se afla trasuri eftine pâna la bâi; sî comunicatiune postale de epistole, pachete este in tóta diu'a.

Juvelieriloru, marchitaniloru sî negutiatoriloru li se face cunoscutu, ca pre promenada se afla mai multe sietre de arendatu.

2—3

Directiunea bâiloru dela Basn'a.

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.**

Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 41. ANULU XXII.

Sabiiu in 26 Maiu (7 Iuniu) 1874.

Escelenti'a Sea, Archiepiscopulu si Metropolitulu nostru Procopiu a plecatu Joi cu trenulu de sér'a la Pest'a.

Reflessiuni.

Domnule redactoru! In stim. dv. diuariu fu publicatu unu articulu alu meu cu datulu: „De sub muntii resariteni ai Transilvaniei“, a cârui esentia erá: „Ca noi suntemu caus'a principala a tuturoru releloru, cari bantue astadi poporulu nostru, si anume: neunirea, certele si imparechierile nóstre, tóte relele cardinali nutrite de multi fii ai natiunei nóstre, si ca tóte cele-lalte rele manifestate in diverse ramuri ale vietiei nóstre private si publice 'si au radecinele loru ascunse in acele rele fundamentali; ca la noi se paraliséza ori-ce intreprindere buna, numai pentru ca ea deriva dela cutare si cutare barbatu, care nu e de partid'a nóstra; ca la noi se perde tempulu celu scumpu in lupte continue interne personali, sfasiindu-ne prin intrigi si uneltiri de totu felulu, in locu de a ne uní si concentrá puterile nóstre spre a intempiná si infrânge atacurile adversariloru nostri politici; si dupa tóte acestea amu terminatu cu unu apelu la barbatii nostri inteligenti, adeveratu culti, firmi si neclatiti si energici in realisarea ideiloru binefacatórie, de a-si dá concursulu loru dupa potintia spre a pune odata stavila intinderei mai departe acestui spiritu pestiferu si a-lu sterpí cu deseversire din poporulu nostru, introducendu o era nóua de viétia armonica, in care sa domnésca unirea fratiésca si firmitatea caracterului, trei stânci puternice, de cari se voru sfarimá tóte uneltirile si atacurile adversariloru nostri politici.“

Acest'a a fostu pre scurtu cuprinsulu articulului meu, carele dlu redactoru alu „Albinei“ 'lu cualifica de o „grea ratacire“ ori „o rafinata, rea intentiune“ a autoriului, cârui'a d-sea ii denéga „simtiuri natiunali luminate“ si „ori-ce urma de tactu politicu“.

Marturisescu dle red., ca deocamdata nu voiamu sa respundu nimic'a dlui B, si acést'a din causa fiindu ca nu voiamu sa intru in polemia cu d-sea tocm'a eu, omu necunoscutu, fâra de nici o autoritate, fâra de nici unu trecutu cá publicistu, fâra de nici o reputatiune de barbatu, carele aru avé intr'ajutoriu laurele victoriei castigate in vre-o lupta pre aren'a politica, si in fine cá unulu, qui neque ingenio, neque aetate sim cum illustri et celeberrimo B. comparandus, si déca totusi i respundu, o facu, pentru ca amu vediutu pre unii indusi in ratacire prin „anticritic'a“ d-sele si a-si voí sa contribuiu ce-va prin scrierea de fatia, a chiarificá opiniunea publica relativu la o cestiune de celu mai mare interesu pentru ori-care românu inteligentu, binesimtitoriu, nepreocupatu. Sa vedemu dara, de a fostu in dreptu séu nu dlu B. a cualificá de ratacite si scrise cu rafinementu séu rea intentiune ideile desfasiurate de mine in articululu amintitu.

Au nu este adeveratu, ca imparechierile, neunirea, si certele nóstre au fostu fantân'a tuturoru releloru, cari s'au ivitu sub decursulu tuturoru tempuriloru la poporulu nostru? Au nu este adeveratu, ca tóte cele-lalte rele au fostu tóte numai nisce consecuintie ale acestui reu primordialu — ale discordiei? De aici luptele continue intre frati si frati, intre români si români, intre moldoveni si munteni; de aici slabirea si umilirea poporului nostru, de aici profitulu, ce l'au trasu si-lu tragu pâna astadi strainii, cari se bucurau si se bucura in inimile loru vediendu pre români certati, invrajbiti, neuniti. Domnulu B. aru trebuí sa nege adeverulu fapteloru cuprinse in istori'a poporului nostru, déca aru staruí si mai departe pre lânga opiniunea sea, ca ideile infatisiate si desfasiurate de mine in articululu citatu suntu o „grea ratacire“. Dara despre acést'a mai multe mai la vale, unde voiu reproduce parerile celoru mai celebri barbati ai istoriei si literaturei natiunei nóstre cá o ilustratiune fidela a afirmatiuniloru mele relative la acestu obiectu.

De aici nu urméza nici decum dupa cum vré dlu B. sa mistifice cuvintele mele, ca eu a-si fi de parere, ca dusimaniele si machinatiunile si propriaminte persecutiunile strainiloru, adeca ale popóreloru si guverneloru straine nu suntu unu reu invederatu impedecatoriu binelui si progresului nostru. Eu singuru amu recunoscutu si marcatu reulu celu mare, ce ni se face de câtra straini, cându amu disu „ca tóte natiunile, cu cari venimu in atingere se silescu pe'ntrecute a ne discreditá in opiniunea publica européna, infatisiendu-ne cá pre poporulu celu mai miserabilu materialminte si spiritualminte, care nu merita dupa parerea loru, decâtu séu contopire in elementulu loru, séu sterpire de pre fati'a pamentului, pentru de a nu le mai stá in cale planuriloru loru“.

Amu disu numai, ca aceste impregiurâri nefavorabili nu se potu priví nici de cum de unu reu séu causa fundamentala, primordiala, din care sa se póta desvoltá consecuentu tóte relele, de cari sufere societatea nóstra. Celésca ori-cine intregu articululu meu si se va convinge indata despre acestu adeveru.

Reulu celu mai mare, reulu releloru trebuie sa fia dupa mintea sanetósa a fiacârui omu unu astfeliu de reu, carele sa intréca pre tóte cele-lalte rele intensivu si estensivu, din carele sa se desvólte tóte cele-lalte rele cá dintr'unu principiu, sa curga cá dintr'o fantâna a loru. Si unu astfeliu de reu nu póte fi cautatu in afara, ci in launtrulu nostru, in discordi'a nóstra, in imparechierile nóstre.

Dusimaniele, machinatiunile si persecutiunile strainiloru avemu cá ómeni cu minte a le priví nu cá cause, dupa cum afirma dlu B., ci cá urmâri ale acelui reu fundamentalu, ele curgu consecuentu din tr'ensulu.

Nu „dusmaniele, machinatiunile si persecutiunile strainiloru au produsu discordi'a nóstra, au fostu caus'a stârei nóstre celei miserabili“ dupa cum afirma d. Babesiu, ci din contra discordi'a nóstra, certele si imparechierile nóstre au fostu totu-déun'a dela inceputulu istoriei nóstre si pâna in dilele de astadi adevarat'a causa a slabiciunei nóstre, fantân'a tuturoru releloru de cari sufere poporulu nostru, si chiaru fantân'a dusmanieloru, persecutiuniloru si machinatiuniloru strainiloru, unu adeveru, care renumitulu istoricu barbatu de statu M. Cogalnicénu 'lu confirméza in modulu celu mai eclatantu dicendu: „In neunirea româniloru trebuie sa vedemu isvorulu tuturoru nenorociriloru trecute, ale câroru urme pâna astadi suntu vie“.

Cându amu accentuatu acestu reu fundamentalu, amu vrutu sa dicu, si acést'a o a potutu observá ori-cine, ca e o ratacire a aruncá in veci vin'a totu asupr'a altor'a pentru pecatele nóstre; o procedura, ce nu ne servesce nici decum de onóre, ci mai multu de ocara si batjocura inaintea tuturoru! Din contra e bine, n'are sa ne fia nici o rusine a recunósce vin'a nóstra propria, a ne cunósce slabiciunile nóstre, a ne silí sa ne indreptâmu taindu si sterpindu cangren'a corpului nostru natiunalu, ce paraliséza ori-ce aventu, ori-ce progresu alu seu.

Prin aceea ca D. B. declara „dusmaniele, machinatiunile si persecutiunile strainiloru cá caus'a stârei nóstre celei miserabili,“ d-sea confunda caus'a cu efectulu astu-feliu, ca dupa logic'a sea aru urmá, ca noi sa nu mai avemu nici o sperantia de a scapá vre-odata de starea misera, in care ne aflâmu in presinte, decâtu numai cu incetarea persecutiuniloru strainiloru, séu prin grati'a acestor'a, si nici decum prin conlucrarea, prin fortiele nóstre unite; pre cându dupa afirmatiunea mea urmédia unu ce cu totulu contrariu, ca adeca: perindu discordi'a dintré frati*) si intorcendu-se o era de viétia harmonica, in care sa domnésca unirea, frati'a si firmitatea caracterului, poporulu românu va fi, in mediloculu fluctuatiuniloru politice, asemenea unei stânci in oceanu, de carea mii de valuri se isbescu si iérasi se intorcu fâra a o poté daramá, si viitoriulu poporului nostru va fi asiguratu. Pre a cui parte e aici adeverulu, cetitoriulu nepreocupatu usioru va poté aflá. —

Ca a-si fi avutu „intentiuni rele, rafinate“ la scrierea articulului meu, si scopulu scrierei mele nu aru documentá „simtiuri natiunali luminate“, suntu siguru ca nici D B. nu va crede seriosu. Nu sciu, ce interesu a-si fi avutu a inegrí natiunea mea inaintea strainiloru, dela cari n'amu sa asceptu nimicu. Cu o alta ocasiune amu fostu din contra totu eu acel'a, carele amu accentuatu insusirile spirituali frumóse, escelinti, prin cari se distinge poporulu nostru intre multe alte popóre straine. Cu o alta ocasiune amu aretatu, ce dicu strainii chiaru de diferite natiunalitâti: francesulu Edgar Quinet, germanulu Hoffmann si italienii Vegezzi Roscala, Federico Polidori, Rosa etc. despre talentulu românului. Dara de aci nu urmédia nici decum sa fimu indiferinti de rele, si anume de reulu releloru, de reulu fundamentalu primordialu, carele darapana poporulu nostru. Ce-i bunu, trebuie laudatu si premiatu, iéra reulu trebuie biciuitu si sterpitu. Dem Verdienste seine Ehre, Untergang der Lügenbrut dice poetulu germânu. Sa me créda D. B., ca déca d-sea se tiene, ca e românu mare, altulu inca nu este mai putienu românu decâtu d-sea, de-si póte nu e asiá esageratu in elogii desierte Nu acei români merita dupa parerea mea, numele de buni si adeverati români, cari credu, ca sentimentulu natiunalu nu se póte manifestá altmintrea, decâtu cum 'lu represinta ei insisi, séu cari credu, ca atunci au seversitu fapt'a cea mai frumósa natiunala, cându voru laudá mereu cu dreptu si fâra dreptu ori-ce este natiunalu, nici acei'a, cari zugravindu lucrurile nóstre natiunali cu colorile cele mai frumóse si atragatóre, urmarescu prin scrierile loru scopulu de a se face populari pre cont'a adeverului istoricu si fapticu, sacrificandu interesele cele mai sânte ale natiunei pentru de a satisface ambitiunei loru! Dara ori câtu de mare aru fi superarea astoru-feliu de ómeni, eu nu voiu incetá nici pentru unu momentu a-mi esprime sans-gêne adeverulu francu si liberu, avendu firm'a convingere, ca nu voru fi toti, cari 'lu voru despretiuí, si chiaru déca l'aru despretiuí toti, suntu impacatu cu consciinti'a, de a-mi fi facutu datori'a, mangaindu-me cu sperantia, odata acel'a totu va trebuí sa invinga.

De amu scrisu cu „intentiuni rele rafinate“ si „fâra simtiuri natiunali luminate“ judece publiculu românu inteligentu, nepreocupatu. Eu din parte-mi suntu convinsu, si amu liniscea sufletului, ca amu scrisu cu aceeasi intentiune buna, cu care au scrisu atâti si atâti barbati celebri ai istoriei si literaturei nóstre ale câroru afirmatiuni relative la obiectulu din cestiune le reproducu aici, cá o ilustratiune a celoru dise de mine, cá sa véda dlu B. unde este „greu'a ratacire“, unde suntu „intentiunile rele, rafinate“ si cine a scrisu „fâra simtiuri natiunali luminate.“

Dóra nu va cutezá dlu B. sa calífice cá produse „din intentiuni rele“ „fâra simtiuri natiunali luminate“ si „fâra urma de tactu politicu“ si cuvintele parintelui istoriei române Sincai, carele in chronic'a sea a. 1512 afirma, ca: „pre némulu romanescu mai multu l'a stricatu neintielegerea intre densii si pism'a din launtru, carea si pre stramosii nostri romanii cei vechi singuru i-a mancatu.“

Dóra nu va dice dlu Bab. si de Ioanu Vacarescu, ca n'a vorbitu cu simtieminte curatu românesci, cându esclamá plinu de durere: „Frati români! crescându in noi zavisti'a si trufi'a, amu ajunsu sa fimu robiti!“ Séu va calificá densulu si cuvintele bardului transilvanénu, autorulu marselesei române, A. Muresianu „La noi e putredu marulu“ de unu eflucsu alu unei anime rele rafinate?“ Séu va dice Domni'a Sea, ca si renumitulu istoricu Nicolae Balcescu, autoriulu „vietiei lui Mihaiu vitézu“ a scrisu „cû intentiuni rele“, carele dupa ce face istoriculu puterei armate a romaniloru in tempurile trecute, esclama: „Ce materia durerósa de gandire! Românii inca din véculu alu XIV, pre cându tóta Europ'a erá cufundata in barbaria, avea nisce institutiuni, cu cari in acele vremi aru fi ajunsu o natiune poternica, déca unirea aru fi domnitu intre densii. Fia cá ratacirile parintiloru nostri, sa ne servésca de esemplu, precum virtutile loru de indemnu. Fie cá sa nu uitâmu de aci inainte, ca unirea face puterea unui poporu si prin urmare fericirea lui.“

Dóra nu va denegá dlu B. si lui Parisu Mumulénu simtieminte curate românesci, carele in „Plangerea patriei“ descrie starea poporului seu astfeliu: „Pentru voi fii mei suferu acestu focu greu; câci nu erati in adeveru fii mei si nu erati toti frati intre olalta. Nu in gluma ve numiati fii mei adeverati. Nu aveati unire in voi; nu ve iubiati unulu pre altulu; erati plini de pisma si stapâniti de patimi. Pentru conduit'a vóstra cea rea suferu astadi dureri amare; din caus'a vóstra suntu astadi in acésta stare misera, slaba, fâra de puteri.“

Dóra nu va dice dlu B. et consortes, ca si renumitulu istoricu si barbatu de statu, „Cavour alu Romaniei“ Michailu Cogalnicénu, a scrisu „cu intentiuni rele“, „fara urma de tactu politicu“, cându a disu, dupa cum aretaramu mai susu, ca: „In neunirea romaniloru trebuie sa vedemu isvorulu tuturoru nenorociriloru trecute, ale câroru urme inca pâna astadi suntu vie“.

Dara ce va dice dlu B. de Vasilie Alecsandri, carele prin geniulu seu a invetiatu pre poporulu românu in limb'a sea îngierésca amorulu celu mai ferbinte de patria sî devotamentulu celu mai puru pentru dens'a? Nu cumva va dîce dlu B. sî de densulu, ca a scrisu „cu intentiuni rele“ ca „n'a avutu simtiuri natiunali luminate“, ca i-a lipsitu si lui „ori ce urma de tactu politicu“, cându a aretatu românilori causele adeverate a-le stârei loru deplorabile. Voiu reproduce aci clasicele sele cuvinte relative la obiectulu nostru, cá sa sî le intipparésca dlu B. bine in memoria adeverurile cuprinse intr'ensele, sa nu le mai uite nici odata, sî sa se lumineze deplinu in privinti'a reului fundamentulu din carele curgu consecuentu tóte relele, de cari sufere societatea româna:

---

*) Sa sperâmu ca va perí. Inceputulu dejá s'a facutu. R.

„Sci tu pentru ce, Tandala, Dumnedieu ne-a parasitu,
„De amu remasu dintr'unu neamu mare unu neamu micu sî umilitu?
„Pentru-ca vrajb'a intre frati s'a incuibatu!
„Pentru ca sî mai nainte s'au gasitu printre români.
„Omeni vendiatori cá Iud'a, animi rele de pagâni,
„Carele jertfindu cá tine viitoriulu românescu,
„Sî samenendu desbinarea pre pamentulu stramosiescu,
„Au sî scadiutu, au stinsu unirea, puterea neamului loru,
„Sî au maritu sumeti'a dusmanului rapitoriu,
„Cându e turm'a reslatita, fâra câni fâra pastoriu,
„Lupulu iese dela pânda si-o sugruma mai usioru.“

Unu amicu alu adeverului, concordiei sî fratiei românesci.

Legea electorale.

Inainte de a se inchide sesiunea din anulu acest'a parlamentulu Ungariei va mai desbate dóue obiecte insemnate: novel'a legei electorali si legea de incompatibilitate.

Deputatii cari s'au departatu din capitala, s'au reintorsu spre a luá parte activa la discussiunea asupr'a legei electorali care acum dela inaugurarea sistemei dualistice vine a dóu'a óra pre tapetu. De vomu recugetá la tempulu cându numit'a lege s'a desbatutu intâiu in parlamentu, la desbaterile cele infocate, sî la argumentele câte se adusera atunci din partea opositiunei sî a natiunaliloru, pentru a resturná acésta lege, care pentru poporu erá si este fórte asupritória, atunci ne vomu puté usioru esplicá interesulu celu viu ce-lu manifestéza adeveratii representanti ai poporului, pentru ca dreptulu de alegere e unulu dintre cele mai frumóse drepturi constitutiunali, este pentru cetatieni atâtu de insemnatu câtu nimenea nu póte sa renuncie la acésta arma constitutiunale.

Sî totusi românii ardeleni sî de asta data lipsescu dintre sîrurile aceloru luptatori, cari sî cu acésta ocasiune 'si voru pune tóte silintiele spre a combate cu succesu acésta lege defectuósa.

Mai intâiu se consultara asupr'a legei din cestiune in decursulu septamânei trecute cluburile celoru dóue partide mari de statu. Partid'a deakista a tienutu Mercuri o conferintia, in care supunendu-se proiectulu legei electorali unei critice atâtu in dispusetiunile sele generali câtu sî speciali s'a incinsu o desbatere animata intre membrii disului clubu.

Ministrulu de interne a spus'o verde in acésta conferintia, ca proiectulu de acum nu cuprinde dispusetiuni esentiali, prin urmare deputatii voru intempiná totu legea cea vechia carpita numai cu unele dispusetiuni noue de unu interesu mai multu secundariu.

Szapary s'a nevoitu a aretá clubului seu, ca articululu V din 1848 (despre alegerea deputatiloru parlamentari) cuprinde trei defecte esentiali sî adeca: întâiu indreptatirea cetatieniloru statului la alegerea reprensentantiloru tierei nu e destulu de precisata aternându interpretarea legei dela organele ce suntu indatorate a o esecutá, a dóu'a pentru pregatirile la alegere e dispusu unu tempu prea lungu (mai bine de 4 luni) sî acést'a procedura lunga ingreunéza conchiemarea grabnica a unei diete nóue, sî pre lânga acest'a tiene miscarile electorali intr'o fluctuatiune continua; a trei'a votarea neintrerupta pâna la sfersitu, fia si nóptea, provóca disordini coruptiuni sî batai.

Dispusetiunile despre censu suntu totu cele din 1848, numai cu deosebirea ca pasagiele intunecate s'au esprimatu mai precisu sî s'au introdusu listele electorali permanente cari in totu anulu se rectifica ex offo, spre a se incungiurá coincinderea conscriptiuniloru cu miscârile electorali. In cause de controverse cu privire la dreptulu de alegere sî la validitatea alegerei decide judecatori'a suprema.

S'au regulatu de nou procedur'a alegerei sî s'au precisatu mai bine cerculu de activitate sî sfer'a de potere a presiedintelui electoralu. Concentrarea votisatoriloru inaintea unei singure comissiuni s'a stersu sî s'a asiediatu pentru câte 750 alegatori o comissiune separata ce aduna voturile. Durat'a alegerei e mai scurta sî astfeliu se incungiura tumulturile. Presiedintii suntu responsabili pentru abusurile ce se intempla sî cadu in cercetâri disciplinarie cându voru calcá legea.

Clubulu a pusu ministrului dóue intrebâri: ca de ce n'au substernutu o lege nóua electorale sî de ce nu s'a incercatu a restabilí o unitate in censu pentru tóta Ungari'a.?

Ministrulu a respunsu la intâi'a intrebare, ca censulu nu s'a potutu statorí de asta-data lipsindu date positive despre relatiunile de contributiune, la a dóu'a intrebare a respunsu, ca introducendu-se pentru toti **unu** censu de esemplu de 10 fl. se voru face cu privire la proportiunea numerica a alegatoriloru atari schimbâri câtu numerulu alegatoriloru conscrisi pâna acum va scadé in mai multe comitate sî cetâti la diumetate séu la a trei'a parte, pre cându in altele voru mai cresce pre atâtu.

Pulszky a propusu sa se stérga taierea I din proiectu, dara nu s'a primitu, relevandu ministrulu ca atunci n'aru mai remané nimic'a din elu. O dovéda acést'a câtu de defectuósa e sî acum acésta lege!

Centrulu stângu a decisu in conferinti'a sea, cá sa se indrumeze ministrulu de interne a substerne in sesiunea urmatória unu proiectu de lege despre impartirea nóua a cercuriloru electorali.

Discutandu-se legea in cluburi sî in sectiuni in scurtu tempu se va substerne parlamentului. Dupa cum dîseramu mai susu de reform'a alegerei electorali de asta-data nu póte fi vorb'a in majoritatea camerei, câci proiectulu cuprinde dispusetiuni neesentiali. Centrulu stângu sî deputatii natiunali voru avé iéra ocasiune de a dá probe de agerime sî elocintia.

Ce bine aru fi cându sî românii din Transilvani'a aru luá parte activa la cestiuni de atâtu interesu pentru natiunea nóstra!

Ministrulu de financie **Ghyzy**, scrie „Magy. Politika“ nu numai urmaresce cu viua atentiune curentiele administratiunei financiale sî priveghiéza organele senguratece financiali, dara studiéza de unu tempu incóce in detaiu tóte datele ce se referescu la reform'a contributiunei. Senguratecele proiecte de legi relative la contributiune cari s'au compusu la demandarea ministrului de financie de mai nainte, au fostu proiecte mai multu de unu caracteru esperimentalu, deci acum se recere inainte de a face pasi decisivi pentru o reforma radicala a contributiunei, cunóscerea temeinica a tuturoru momenteloru ce trebuie considerate pentru cá sa se póta stabilí o reforma solida sî corespundiatória. E cu greu a precisá proportiunea dariloru senguratece câtra olalta sî a stabilí pre basea dateloru aflatórie in sistem'a contributiunei de adi prin cifre acelu venitu care dupa subtragerea speseloru de manipulatiune sî incassare se remâna cá suma curata de contributiune la bugetulu statului spre intrebuintiare. Intre impregiurârile in cari ne aflâmu reformarea contributiunei nóstre este o necesitate imperativa.

Diet'a Ungariei.

Budapest'a 1 Iuniu. (Cas'a representantiloru). **Presiedintele** substerne in intielesulu regulamentului casei list'a tuturoru interpelatiuniloru, propuneriloru, proiecteloru de resolutiune, precum sî a altoru proiecte ministeriali, cari s'au subternutu dela deschiderea acestui parlamentu, pâna la 9 Maiu a. c. sî au remasu neresolvite.

Mai departe impartasiesce presiedintele petitiuni sî anume: petitiunea scaunului Odorheiului spre a se luá mesurile necesarie cá deputatii sa ia parte fâra intrerumpere la siedintiele parlamentarie; petitiunea comitatului Albau pentru a se latí cerculu de activitate alu municipieloru; petitiunea comitatului Edenburg in caus'a modificârei proiectului despre legea electorala; petitiunea comitatului Gömör pentru regularea datorintiei oficialiloru de statu de a luá parte la lucrurile politice; petitiunea comitatului Zala pentru crearea unui ministeriu separatu de agricultura. Cari petiuni se predau tóte comissiunei respective.

Mai departe comunica presiedintele, ca deputatulu nou alesu Paulu Sontag e verificatu definitivu.

G. **Nagy** indrépta câtra ministeriulu intregu urmatórea interpelatiune:

E o datorintia ce ni o impune conservarea nostra propria, cá administratiunea sa se reformeze in conformitate cu spiritulu tempului. Cas'a de susu croita dupa modelulu din evulu de mediloc u sta in contrastu cu constitutiunea nóstra representativa sî dejá cuventulu de tronu din anulu 1869 a relevatu necesitatea de a se reformá acést'a tabla de magnati esceptiunale. La deschiderea acestei diete cuventulu prea inaltu de tronu a relevatu din nou reform'a casei magnatiloru intre agendele acestei sesiuni sî cu tóte aceste guvernulu pâna la momentulu de fatia nu s'a vediutu nevoitu a face vre-o dispositiune cu privire la reform'a casei de susu ba nici parerile ce se referescu la acést'a reforma nu ne suntu cunoscute; deci in urm'a acestor'a intréba oratorulu pre guvernu:

FOISIÓRA.

Serbatorile domnesci.

(Studiu din anticitâtile bisericesci.)

(Urmare.)

Pre lânga acestu postu esternu erá in usu, cá o esigintia principale pentru preparatiune spre unu postu demnu de meditatiuni morali, lucruri ale caritatei si indurârei crestinesci, si vis-a-vís de zelulu ce se aréta in disciplin'a postului nu pregetara homiliele anticitatei crestine, a aretá cu seriositate sî decisiune, câtu de fâra pretiu suntu atari lucruri esterne, déca cu acelea nu suntu impreunate sî meditatiuni crestinesci sî manifestatiuni de amóre crestinésca. — „Tu postesci“; dîce Chrisostomu in hom. III, 4 de stat., arétа-mi prin fapta. Cum inse prin fapta? De ai unu inimicu impaca-te cu elu; cându vedi unu lipsitu, indura-te de elu; déca vedi pre unu amicu in fericire, nu'lu invidiá; câci ce folosesce ca ne retienemu dela pesci sî paseri, déca pre frati i ródemu cu invidi'a sî-i inghitimu“. — Sî cate alte date despre acestu obiectu nu aflâmu la toti parintii.

Chiaru din atari afirmatiuni trebuie sa conchidemu ca in tempulu postului se tiené in tóte dîlele servitiu ddieescu, dela care nu lipseau lectiuni din biblia. — Mai chiaru sî determinatu ne aréta acestea, unu sîru intregu de cuventâri pentru postu, ale lui Chrysostomu, cá adeca in cetâti cá Antiochi'a in tóte dîlele se predicá. —

Incheierea postului de 40 dîle o face septamân'a asiá numita mare, care se serbá atunci cá sî astadi cu anumita distinctiune, cu dîlele cele destinate spre cultu: Duminec'a stalpâriloru, Joi'a mare, Vinerea, Sambat'a sî cu deosebire nóptea pasciloru.

2. **Septamân'a mare, a patimiloru.** — In anticitatea crestina se numiá septamân'a mare (ἑβδομάς μεγάλη hebdomas magna, séu septimana major) pentru ca, dupa cum testéza Chrysostomu (hom. 30 in Genes), ne aduce aminte intemplarea cea mare, ce a avutu locu pre pamentu; la invingerea mortiei sî fric'a, a diavolului sî domnirei lui; la impacarea ómeniloru cu Ddieu sî deschiderea intrârei la marirea cerésca pentru pecatosi. Acést'a deobligá comunitâtile crestine nu numai a postí cu mai mare strictetia, ci a asistá la servitiulu divinu in tóte dîlele.

Cu privire la impregiurarea prima, erá prescrisu sî comunitâtile orientali urmau a nu mancá de luni, 6 dile decâtu pâne, sare, putiena leguma sî apa, iéra Vineri sî Sambeta se retieneau dela ori-ce mancare, ordinandu-se chiaru sî celui mai slabu postu tóta dîu'a aceea a Sambetei pâna nóptea la cântetulu cocosiului. Epiphaniu (Espos. Fid. 22.) testéza despre o strictetia sî mai mare. — Acelu feliu de postu erá numitu Xerophagia.

Cu respectu la servitiulu divinu de diminéti'a sî sér'a, va fi de ajunsu a trage atentiunea asupr'a cuvinteloru stului Vasiliu, care espune ascultatoriloru intru o predica de postu: „iéra Duchulu sântu, postindu noi trupesce, diminéti'a sî sér'a ne umple de bucuriele sele cele spirituali“.

Nu mai putienu erá ordinatu prin legile statului se pauseze sî lucrârile judecatoresci, de aci numele ἑβδομας ἄπρακτος. „Din caus'a serbatórei sânteloru pasci“ se dîce in Edictulu impar. (Ord. Theodos. IX. tit. 38. 1. 3.) din an. 367 „eliberâmu pre toti cari suntu in captivitate pentru datoria. Sacrilegii totusi, criminalistii pentru vetamarea majestatica, amestecatorii de veninu (venefici) adulterii, rapitorii sî omoritorii, suntu eschisi dela acésta gratia.

In asemenea modu ordiná unu altu edictu din 384, cá acesti'a cari suntu citati pentru o abatere mica, din caus'a serbatorei sa nu se amenintie cu pedépsa de inchisóre.

Actus omnes séu publici séu privati, diebus quindecim paschalibus conquiescant. In his tamen et emancipandi et manumitendi cuncti licentiam habeant. Et super his acta non prohibeantur. (Cod. Just. lib. III tit. 12 de feris, leg. 8).

Inceputulu serbârei bisericesci a acestei serbatori 'lu facea:

a) **Duminec'a stalpariloru**, — la greci numit'a κυργιακή séu ἡμερα Των βαΐων, éra in biseric'a apuséna, de-sî tare tardîu — dominica palmarum, pentru ramuri'e de finici, cari le-au asternutu poporulu lui Christosu la intrarea in Ierusalimu. Despre o anumita serbatóre a acestei intrâri, din tempurile primitive avemu putiene notitie. Mai intâiu Chrisostomu († 406) ridica intru o omilia caracterulu festivu a acestei dile, dara astfeliu câtu nu se mai póte dubitá de universalitatea serbârei bisericesci. „Nu dintru o cetate numai“ dice elu, „dara nici din Ierusalimu esimu astadi afara, spre a intempiná pre Christosu, ci pre totu rotogolulu pamentului, de tóte pârtile se radica comunitâtile crestine, spre a-lu intempiná, nu asternandu ramuri de oliva pre cale, ci fapte ale indurârei, a iubirei deaprópelui, pietatei; postire, lacrime, priveghieri rugaciuni sî reverintia lui Christosu Domnului“ (Hom. in hebdom. mag) Inca erá datin'a pre tempulu lui cá la curtea bisantina, imperatulu impartiá in acést'a dîua bani de auru cá donu „βαΐα“, de unde datin'a cà fetele sermane la serbarea acestei dîle erau indiestrate din partea bisericei. (Nicetas hist. ecles. III 2.

(Va urmá)

De ce parere e densulu cu privire la reform'a casei magnatiloru? tiene resolverea acestei intrebâri de amanavera séu de urgenta? Mai departe:

Are densulu de cugetu a implini promissiunea cuventului de tronu si a substerne unu proiectu de lege despre reform'a casei de susu?

Ludovicu **Horváth** substerne raportulu comissiunei ce fu delegata pentru a resólve cestiunea incompatibilitâtiei. Se dispune tiparirea acestui raportu.

Eugeniu **Hammersberg** substerne raportulu comissiunei juridice asupr'a majorenitâtiei. Se dispune tiparirea lui.

E. **Daniel** substerne a 45 lista din petitiuni cari se voru tipari si discutá la tempulu seu dupa regulamentu.

Ministrulu de culte Aug. **Trefort** substerne in intielesulu resolutiunei respective raportulu despre fondulu scolariu israilt. Se dispune tiparirea lui.

Ministrulu de comerciu G. **Bartal** substerne unu proiectu de lege relativu la creditulu decursivu de 129,000, care e necesariu din caus'a introducerei legei despre mesur'a metrica si acést'a suma e in intielesulu legei o anticipatiune care se va refuí de câtra municipie pâna la anulu 1876. Acésta suma va fi asiá dara numai o sarcina trecatória.

Acestu proiectu de lege se transpune la comissiunea financiale.

Inainte de a trece la desbaterea regulamentului advocatiloru ce stà la ordinea dilei anuncie presiedintele ca referintele comissiunei centrale de pâna acum, deputatulu **Matuska** fiindu impedecatu de a veni in dieta, comissiunea centrale a alesu in loculu seu pre And **Schmauss**.

Cas'a ia la desbatere numitulu proiectu. Se primescu dupa o scurta desbatere §§-fii 111, 112, 113, 114 si 115 si cu acest'a proiectulu e resolvitu pâna la §§-ii ce s'au datu comissiunei centrale spre revisiune.

Siedinti'a se inchide. Siedinti'a mai de aprópe se anuncie pre diu'a urmatória, in care se va pune la ordinea dilei; proiectulu de lege relativu la esamenele judiciali practice si proiectulu de lege despre crid'a culpósa.

Budapest'a 2 Iuniu n. (Cas'a representantiloru.) Presidiulu ord. deschidiendu la 10 óre, dupa autenticarea protocolului siedintiei precedinti si presentarea de petitiuni dela privati si municipie, si dupa o propunere din patea lui **Vidliczkay** pentru statorirea modului de a amortisá imprumutului de statu de 153 milióne, contrasu numai pre 5 ani, — apoi dupa substernerea mai multoru raporturi comissiunali, trece la ordinea dilei, adeca la proiectulu de lege despre esaminele pentru oficie judeciali.

Raportoriulu comissiunei centrali **Schmauss**, recomenda luarea in consideratiune.

Pulszky face motiunea de a se respinge legea, cá un'a fâra nici unu folosu si numai spre scaderea autoritâtiei judeciali.

Csemeghy, ministrulu Dr. Pauler si in fine raportoriulu spriginescu propunerea comissiunei; **Hoffmann** si **Horánszky** sustienu motiunea lui **Pulszky**.

Facându-se votare, luarea in consideratiune se primesce cu 93 voturi contr'a 82. —

Se trece apoi la desbaterea speciale, unde dupa o scurta disputa ocasiunale, se primescu toti §§ proiectului.

Este la ordine procedur'a in casuri de crida culpósa. Acestu proiectu se primesce si in generale si in speciale cu o unica modificatiune propusa de **Vidliczkay**.

Cu acest'a gatându-se ordinea dilei, presiedintele anuncia, ca de vineri are a se pertractá in sectiuni **novel'a electorale**, precum si propunerea despre necompatibilitate: apoi proiectulu de lege despre maiorenitatea femeiloru; — pâna la terminarea acestor'a siedinti'a publica nu se va tiené.

La propunerea lui **Madarász** se decide a se desbate novel'a electorale de odata cu proiectulu de lege pentru necompatibilitate.

Siedinti'a se radica la 12¼ óre. —

In legatura cu cele publicate in nr. trecutu despre actulu sântirei scólei din Boitia, inregistrâmu cu placere ca Ilustritatea sea dlu consil. gub. pens. si asesoru cons. Ilie Macelariu, in acelasi tempu si cu aceeasi ocasiune a adausu la fundatiunea intemeiata in favorulu scólei de acolo sum'a de 20 fl. Acésta impregiurare si fapta laudabile, s'a trecutu — din erore inocenta — din partea corespundentelui, cu vederea, ci credemu ca nu atingemu demnitatea persónei, amintindu decursive despre acést'a. —

In câtu privesce edificiulu scólei, dupa datele ce ne au venitu comunicâmu cu bucuria, ca fiindu acel'a conceptiunea cunoscintieloru architectice moderne, aru face onóre nu numai unei comune rurali, dara ori ci cârui orasiu din provincia. Intru tóte corespundietoriu legei scolarie si numerositatei pruncilorn de scóla. — Servésca deci spre onóre intemietoriloru, iéra celoru ce 'lu voru vedé si voru avé putere spre imitare si emulu. —

Principele Milanu.

Dilele câte a siediutu M. S. serba, principele Milanu, in Romani'a, a fostu o serbatóre continua pre unde s'a aretatu; in Bucuresci cá si in Iassi.

In palatulu din Bucuresci unde a locuitu principele Milanu Obrenovici IV cu suit'a sea, au fostu contínue audientiele pentru doritori sa véda mai de aprópe pre Augustulu óspe, si sa schimbe câte-va vorbe cu M S.

Ceremoni'a s'a facutu Joi in 16 Maiu.

In curtea casarmei Alecu Voda Ghic'a, pre care a recladit'o marind'o Cuz'a Voda, regimentulu alu 6-lea de infanteria in mare complectu, asceptá in linie. Pre la 11 óre M. S. Voda si M. S. principele Serbiei au intratu in curtea casarmei in fanfarele musiceloru si au inspectatu liniele cu generalu Florescu, ministrulu de resbelu, si cu unu numerosu statu-majoru românu si serbu. Dupa acést'a, oficierii regimentului asiediati in trei linii: capitanii, locotenenti, si sublocotenenti, intr'unu cercu formatu de regimentulu intregu, M. S. Voda, in mare tienuta, in mediloculu unui maretiu statu majoru, oficieriloru casei domnesci si a ministriloru, a rostitu unu discursu plinu de patriotismulu românu, a anunciatu numirea principelui Milanu Obrenovici alu IV, domnitoriulu Serbiei, comendantu alu regimentului 6-lea de linie din armat'a româna, si a datu in mânile M. S. serbe o epistola, rupendu pecetile plicului, dara cuprinsulu acestei epistole nu este cunostu decâtu numai acestoru doi suverani ai Dunarei. Principele Milanu a tienutu discursulu urmatoriu in limb'a francesa, cu o voce plina si nobile emotiuni.

„Domniloru oficieri! Augustulu d-v. suveranu, iubitulu meu frate, A. S. S. principele Carolu I voindu a-mi dá atâtu mie câtu si tierei mele o nóua proba despre simtiemintele sele de amicie, mi-a facutu onórea sa me numésca siefulu celui de alu 6-lea regimentu de infanterie de linie, pre care amu placerea de a-'lu vedé aci adunatu in giurulu meu. Acést'a este pentru mine o onóre cu atâtu mai mare cu câtu, dupa cum se scie ca, nici unui suveranu strainu nu s'a acordatu acést'a.

„Simpatiile si bunele relatiuni dintre Romani'a si Serbi'a datéza de multu tempu; actulu care s'a implinitu astadi nu va face altu decâtu sa le restranga si mai multu, si va remané in analele amenduroru tieriloru nóstre, cá o pagina din cele mai memorabile.

„Suntu fericitu cá, cu ocasiunea luârei comandamentului regimentului alu 6-lea, sa potu recomendá tuturoru oficieriloru, sub oficieriloru, caporaliloru si soldatiloru regimentului, sa se distinga in totu-déun'a prin virtutile loru militare in frontea câror'a trebuie sa stralucésca fidelitatea câtra nobilulu loru suveranu si amorulu loru de patria.

„Regretu ca nu potu vorbí acésta frumósa limba româna, spre a ve esprimá, domniloru oficieri, tóta recunoscinti'a care me anima vis-a-vis de totu poporulu românu, pentru primirea cea ospitaliera si cordiala ce mi s'a facutu in acésta frumósa tiéra, si a ve spune asemenea, cum fratii d-vóstra din armat'a serba, intielegu cu mine dimpreuna onórea cea mare ce mi s'a facutu, fiindu chiematu in capulu d-vóstre.

„Unu strigatu unanimu iese astadi din pepturile loru, si acestu strigatu 'lu repetu cu mandria:

„Traiésca A. S. S. principele Carolu I!

„Traiésca Romani'a!“

I s'a presentatu apoi toti capitanii regimentului, toti locotenentii si toti sublocotenentii cari, dupa presentare, s'au asiediatu la posturile loru respective. Regimentulu s'a pusu in colóna. Principele Milanu s'a pusu in capulu regimentului in uniforma de colonelu românu de infanteria, si in fanfarele musiceloru venea deflarea inaintea lui Voda. Indata ce, cá la trei pasi, principele Serbiei in capulu regimentului seu a trecutu pre dinaintea lui Voda presentandu arm'a, M. S. serba, l'a luatu de mâna si l'a adusu la drépt'a M. S sa privésca impreuna defilarea regimentului.

In adeveru ca in acestu punctu, fâra sa se póta prea esplicá, s'au electrisatu toti asistentii. M. S. Voda, sarbu, erá inspiratu, si cautatur'a voiósa a domnitorului Serbiei, parea ca respunde, ca urmédia cugetâriloru suveranului românu.

Asceptati sa vedeti in alte diurnale, iubiti lectori ai Trompetei, amaruntele acestei mari solemnitâti, pentru prim'a óra facuta in Romani'a, câci celu ce ve spune acestea, erá prea transportatu si nu le-a potutu observá. Negresitu ca umbrele domniloru români, dela esirea Romaniei din umilinti'a Beylor; Gligore Voda Ghic'a, Alecu Voda Ghic'a, celu care a ziditu acésta casarma pentru prim'a ostire romana; Bibescu Voda, care oftá dupa armata, care a creatu pompierii; Stirbey-Voda care a impartitu primii vulturi dorobantiloru si a formatu granicerii; Cuz'a-Voda care a maritu Romani'a si a armat'o; negresitu ca umbrele maniloru români, voltijeau pleada in momentele acestea in giurulu luceferului de dî alu Romaniei, Carolu I, dendu sarutârile loru psyhice acestoru doi suverani.

Negresitu ca pre batatur'a acesti casarme pre care a manevratu primele linii ale ostirei române acum 40 de ani, va fi simtitu ce-va anim'a primiloru soldati români.

M. M. L. L. au visitatu ospitalulu casarmei, apoi s'au urcatu susu unde erá pregatitu unu dejunu alu oficieriloru români, pentru principele Milanu, la care dejunu, au luatu parte amendoi suveranii. Sal'a erá decorata cu arme, cu flori si cu initialele suveraniloru: C. E. M. O.; Carolu, Elisabet'a, Milanu Obrenovici. La acestu dejunu, generalulu Florescu a inchinatu:

„Domniloru! Astadi inscriemu in analele armatei nóstre unu faptu din cele mai maretie. Multiamita domnitoriului nostru, principele Milanu Obrenovici IV, domnitoriulu Serbiei, si nepotulu celui mai bravu soldatu dintre bravii soldati serbi, este capulu unui regimentu alu armatei nóstre: Sa traiésca M. S. Milanu Obrenovici.“

Principele Milanu a respunsu:

„Domniloru! In indoit'a mea calitate de principe alu unei tieri vecine si amice, si de colonelu românu, radicu acestu toastu pentru sanatatea A. S. S. principele Carolu I, pentru prosperitatea Romaniei si pentru fraternitatea ambeloru nóstre armate!

Soldatiloru regimentului alu 6-lea a datu principele Milanu ospetiu si a ciocnitu in persóna cu mai multi soldati rostindu-le cuvinte in romanesce care au mersu la inim'a soldatiloru români.

Principele Milanu a vrutu sa véda pravaliele negutiatoriloru români; a ordonatu sa fia condusu numai in pravalii romanesci de prin care a cumperatu diferite objecte, lasându pre piati'a Bucuresciloru mai bine de 2000 galbeni. A datu comitetului de bine faceri 6000 lei noi a se impartí la seracii din Bucuresci; si a datu si comitetului de binefaceri din Iassi alte 6000 lei noi pentru seracii din Iassi.

Atitudinea, cuvintele, afabilitatea suveranului in versta de 20 ani, au lasatu suveniri nesterse pre unde s'a aretatu, in toti acei'a cu cari a vorbitu, in toti acei'a cari l'au apropiatu.

A dóu'a dî, Vineri, la órele 9 ale diminetiei, regimentulu alu 6-lea intregu erá la gar'a Filaretu. Ministrii erau toti fatia, si generalii consoli, agentii poteriloru europene, asemenea.

M. M. L. L. serba si româna au venitu impreuna. Si câte-va minute pâna sa plece trenulu, amendoi domnii, dupa ce au vorbitu cu consolii si cu câti-va asistenti, dupa mai multe strensori de mâna cordiale, principele Milanu s'a urcatu in trenu. M. S. Voda s'a apropiatu si de trenu si s'a mai tienutu de mâna cu principele Milanu si pre ferestr'a vagonului.

Principele Milanu in uniforma de colonelu românu alu regimentului 6, cu numerulu regimentului pre nasturii mondirului, a plecatu insotitu de generalulu Florescu, de dlu B Boerescu, ministrulu de esterne de colonelulu Zelkari, Majoru A. Catargiu, si altii.

Urâmu calatorie buna si implinire de dorintie, Augustului nostru óspe.

„Tr. Carp.“

„La Republique Francaise“ comunica publicului unu discursu ce l'au rostitu d. Thiers câtra o deputatiune din Bordeaux.

„Domniloru! Ve multiamescu pentru presinti'a dv. in acestu locu, pentru darulu atâtu de frumosu ce vati insarcinatu a-mi remite, si mai vertosu pentru simtiemintele a câroru espresiune 'mi aduceti. Aceste simtieminte a-si voi sa le fiu meritatu pre deplinu; credu totusi, ca prin devotamentulu meu, amu meritatu o parte dintr'ensele, si sum incantatu de a poté vorbí cu acésta confiintia inaintea dv., representanti ai Girondei, in midiloculu câror'a amu primitu puterea, si in presinti'a câror'a amu facutu prim'a intrebuintiare de dens'a. Pre dv. 'mi place sa ve i-au dreptu martori si de dv. me simtiu fericitu a ve avé judecatori in asta di de 24 Maiu.

Da, cându acum e anulu adunarea nationala, usandu de dreptulu seu, se separá de mine, atunci in fati'a tierei linisoite, a ordinei morali restabilite, in fati'a creditului de odata radicatu si a teritoriului liberatu prin silintiele mele si ale domniloru mei colegi, atunci nu se putea dice, ca eu m'amu folositu reu de poterea ce mi-se concrediuse. Dara, mi-se adresá o imputare: aceea erá ca n'amu sciutu séu n'amu voitu sa ducu iérasi tiér'a pre calile monarchiei.

Ei bine, domniloru, dv. tóte le-ati vediutu si ve intrebu: óre poteamu noi proclamá monarchi'a la Bordeaux, in sinulu nobilei dv. cetâti, asiá de insufletita pre atunci, in fati'a tuturoru poporatiuniloru de média-di, confederate pentru republica, in fati'a Parisului ce sta gat'a de a se resculá si dispune de poteri imense?

Óre puteamu pune macaru mân'a pre guvernu si face cá sa se recunósca autoritatea Adunârei, déca amu fi anunciatu, ca ea vine sa surpe republic'a? Apoi óre propus'a cine-va acést'a pre atunci? Negresitu, eu amu auditu pre mai multi onorabili deputati esprimandu-si parerea de reu ca acelu lucru nu erá posibile, dara n'amu auditu pre nime sa faca vre-o propunere.

Si cându, dupa o luna, ajungi la portile Parisului, care trebuiá smulsu din monarchia, eramu nevoiti a declará in insusi numele adunarei, ca nu ne luptâmu pentru monarchia, ci pentru ordinea sociale periclitata, amu fi potutu óre sa proclamâmu de odata monarchi'a? Si déca nu o cutezamu face in fati'a periclului, óre amu fi potutu a dóu'a di dandu-ne o rusinósa desmintire, amu fi potutu óre face contrariulu dela ceea ce anuntiasemu c'o di mai nainte? Cutediat'a cine-va se o propuna? Si iérasi dupa o luna, cându eramu obligati a cersi dela b a n c a pânea de tóte dilele, cându de odata trebuiau gasite 500 de milióne spre a delungá pre Prusieni numai câte-va mile de lânga Parisu, óre prin emotiunea ce-amu fi casiunatu tierei surpându republic'a amu fi potutu ajunge la acea linisce neasceptata de doi ani, care ne-a permisu a ecsecutá nisce imprumuturi prodigióse, a rescumperá teritoriulu tienutu, a restabilí Franci'a in stim'a natiuniloru, revelându de odata imensitatea recurseloru ei? Numai cu republic'a, in numele ei, cu liniscea ce-o producea acceptiunea ei cea loiala in masele poporali, amu potutu obtiené doi ani de unu calmu neasceptatu si realisá faptele pre care binevoiti a-le calificá astadi in termini asiá de onorabili. Si in aceste fapte, in care intrá póte vre-unu meritu de ecsecutiune, sciti care a fostu adeveratulu meritu alu colegiloru mei si alu meu? A fostu acel'a, ca amu avutu o vedere lamurita despre situatiune si amu priceputu, ca in starea de facia a tierei republic'a erá unic'a forma posibila de guvernu. Iéta actulu ratiuner, despre care vorbiamu eu inainte cu câte-va septamani, si care trebuie implinitu deca voimu cá tiér'a sa-si regasésca securitatea si dinpreuna cu securitatea, activatea muncei si mersulu afaceriloru Si de altmintrelea intemplârile cele mai recinti ne dau prob'a cea mai invederata despre cele ce inaintezu eu aici.

Ómenii carii urmara dupa mine, si carii urmara spre a face monarchi'a ce eu nu o faceamu, óre facut'o-au ei? Ei avura unu anu intregu spre a o pregatí si spre a o aduce. Ei avura puterea materiala si autoritatea adunarei, puterea eserciata fâra menageri; restabilit'au ei monarchi'a? Nime, de siguru nu va cutezá dice, ca eu nu o voiau; si déca voindu-o totusi n'au facut'o, e invederatu ca n'au potutu nici decum se faca.

Partidele, va dice, nescine, ele au fostu stavil'a! Dara aceste partide se voru aflá de facia si mâne, precum s'au aflatu eri. Si de altmintrelea cine suntu ele, aceste partide? Suntu masele poporali strensu legate de form'a republicana, suntu chiaru si partidele monarchiste, care voiescu monarchi'a, dara nu aceea-sii totudéun'a gat'a de a se coalisá in contr'a acelei'a dintre cele trei monarchii, cârei'a i s'aru dá preferinti'a.

Iéta, domniloru, invetiatur'a ce trebuie trasa din acestu datu de 24 Maiu; sa nu acusâmu ómenii, se nu-i interitâmu acusându-i, se cautâmu inse in ultimele intemplâri nu unu privilegiu de recriminatiune, ci o invetiatura.

Invetiatur'a e acést'a: ómenii, cari me acusau pre mine, ca nu amu redatu Franciei monarchi'a, au avutu in mâni, decursu de unu anu, poterea materiale, o majoritate monarchica si totu-si n'au restabilitu monarchi'a, din uniculu motivu, ca nu o poteau. Tiér'a a profitatu de acéta lectiune, ceea ce dovedesce cu perseverantia uimitóre decâte ori ce are se aléga vre-unu deputatu. Tiér'a a priceputu c pentru de a nu avé resbelulu civile, pentru de a ajunge la linisce, la munc'a fecundatória, trebuie a se adoptá unu guvernamentu, care din tóte partidele va face un'a singura, compusa din universitatea buniloru cetatieni de ori ce ori-ce origine si opiniune, dara uniti spre a reorganisá Franci'a si a o conduce astu-feliu la unu viitoriu mai bunu, iéra unu guvernamentu ca acel'a nu póte fi decâtu numai republic'a conservatória. Si déca astadi se intempina in adunare atâtea dificultâti spre a compune unu ministeriu, care se obtiena o majorita, caus'a e, ca nu voru a se recunósce adeverurile, pre care eu le espunu aici.

Din nefericire, adunârei nationali, care infacisiédia desbinârile nóstre, i este fórte cu anevoia se constituie o majoritate stabila si omogena. Dara se nu o acusâmu, se o respeectâmu si se scimu asceptá dela dens'a resolutiuni salutarie. Sa sperâmu, ca dupa esperintiele din urma, ea va admite cá si noi necessitatea de a luá tiér'a dreptu judecatoriu si arbitru suveranu a desacorduriloru ce o desbina. Tiér'a numindu Adunarea, nu i-a marginitu nici missiunea, nici durat'a acestei missioni; tiér'a s'a incrediutu in ratiunea ei, in loialitatea, delicateti'a ei pentru de a determiná intinderea operei sele si tempulu ce i-aru trebuí spre a o indepliní.

Déca, neputendu ajunge la vre-unu resultatu, (Adunarea) aru persiste sa-si conserve mandatulu, atunci aru esí din conditiunile ce ratiunea impune fia-cârei adunâri deliberante. Indata ce ea nu mai póte dá o majoritate, nu mai are nici midiloculu de a guverná, si cându nu mai póte guverná, nu mai are nici dreptulu de a voí sa guvernedie. Dara sa ne incredemu ei pentru acestea, sa asceptâmu din partea ei ceea ce eu amu numitu unu actu de ratiune, care o va onorá in ochii natiuni si i va dá iérasi sufragiele ce le-a instrainatu dela dens'a. Sa sperâmu mai vertosu, ca ea va intielege, ca cu câtu mai multu va asceptá, cu atâtu mai pucinu intielepte voru fi si electiunile viitórie.

Pentru mine, care numai dorescu nimicu de câtu numai repausulu in sinulu studiului, alu efectiunei amiciloru mei, alu concordiei concetatieniloru mei, eu ve vorbescu, cum vorbescu, numai inspiratu de o convictiune tare si de o esperintia de ómeni si lucruri ce se gasesce cu cale a nu mi-se contestá Ve multiamescu iérasi pentru dovedile dv. si dandu mân'a fostului dv. primariu, atâtu de cu dreptu regretatu, vi o dau tuturoru si cu tóta dragostea."

Varietâti.

*** (Advocatu nou) Dlu Tom'a Rosiescu concipistu la ministeriulu culteloru si instructiunei publice facuse in dilele trecute censur'a advocatiala cu succesu eminințe. Salutâmu pre d. advocatu, care nu preste multu va sa dee dovada, ca scie aperá interesele si causele poporului românu.

*** (Fundatiune pentru o scóla de arte si meserie.) Dlu Lascarche Costache, cetatiénu din Romani'a a lasatu prin testamentu la comun'a Piatra o suma de 1000 galbini cá fundatiune pentru intemeierea unei scóle de arte si meseria in acésta comuna. Aru fi fórte de doritu cá astu-feliu de esemple sa se imiteze din mai multe pârti.

*** (Adunarea Asociatiunei.) Comitetulu asociatiunei trans. pentru cultur'a si literatur'a poporului romanu, a decisu tienerea adunarei generale la 10 Augustu 1874 c. n. in opidulu Dev'a.

*** (Focu.) In comun'a Besi'a, comitatulu Albei superióre, a eruptu, dupa cum ne scrie parochulu nostru de acolo Ioanu Manoviciu, unu focu infricosiatu, care in tempu de $^1/_4$ óra prefacù in cenusie casele siurile si alte edificie impreuna cu provisiunile din trensele la patru familii române si un'a sasa.

Acesti nenorociti, cari au scapatu de teribilulu focu din anulu trecutu, astadi impreuna cu mai multi locuitori n'au unde sa-si plece capulu. Abiá si-au potutu mantuí viéti'a in vestmintele de dormitu si adi traiescu din binefacerile strainiloru.

*** (Multiamita publica.) In diurnalulu „Tel. Róm." (nr. 18) amu cetitu cu atentiune articululu despre „fundatiunea lui Georgiu Bot'a", nascutu in parochi'a nóstra gr. or. Mogóge.

Subscrisii la dorinti'a comitetului nostru parochialu in contielegere cu sinodulu par. ne aflâmu indreptatiti si deobligati a aduce tributulu de recunoscintia si multiamire atâtu memoriei neuitatului Archiepiscopu Andreiu câtu si prea Venerabilului Consistoriu archid. gr. or. din Sabiiu pentru intrevenirea sea prin fiscalulu seu zelosu dlu Dr. Ioane Borci'a, care a sciutu aflá tóte medilócele spre a aduce la valóre lasamentulu fericitului Georgiu Bot'a si a sociei sele „Clar'a Contiu", de datulu St. Abraham 6 Aprile 1856, prin care lasamentu a testatu tóta averea sea nemiscatória ce se afla in numit'a comuna Szt Abreham, pre sém'a scólei nóstre confessiunale din Mogoge. Averea testata prefacendu-se in bani dà o suma rotunda de 4000 fl. si in intielesulu testamentului stà sub ingrigirea prea Ven. Consistoriu archid. epitropescu, pre care 'lu asigurâmu prin acést'a, ca comitetulu nostru parochialu se va ingrigí cá in totu anulu sa se tiena intru memori'a demnului fundatoriu unu parastasu in totu anulu la diu'a sântului Georgiu in biseric'a nóstra locala. In fine ne esprimemu inca odata multiamit'a nóstra profunda prea Ven. Consistoriu archid gr. or. din Sabiiu.

Mogóge in 14 Maiu 1874.

Georgiu Cupsi'a,
parochu si presied.
Ales. Cupsi'a,
not. com. par.

*** (Nóu'a impartire a senateloru la curtea suprema a curiei reg.) dela 17 Maiu a. c. inainte:

Senatu I. in cause civili si penali, pres. Vas. bar. de Popu, — judecatori: Carl Susiciu, Ant. Semosk öi, Fr. Ocsvai, I. Suhaida, Ioanu Németh, Gavr. Mihali, Sig. Beöthí, Ales. Hertiegu, Fr. Ferenczi, Fr. Szerényi, Dan. Dózsa, Ales. Ciorba si Ant. Engelmeyer.

Senatu II. in cause civili, pres. Ign Lucaciu, — judi: Ant. Balásy, Const. Reiss, Leu. Iamnischi, Em. Szentgyörgy. Ales. Conasterli, Andr. Halmossi, Ioanu Cossialco.

Sen. III, in cause civili, pres. Nic. Mihailoviciu, — judi: Fr. Carapu, Aug. Lassel, I. Bovancoviciu, Leu Marsialco, Ioanu Fauru, Ales. Tóth si Georgiu Haris.

Sen. IV. in cause civili si cambiali, pres. Ign. Zsoldos, — judi: Ioanu Fogarasi, Ign. Hersiciu, Ios. Cerneschi, Ioanu Galu, P. Hegedüs, Ant. Wetstein, Emilu Dimiciu.

Sen. V. in cause penali pres. Sam. Bonis, — judi: Lud. Vadnai, Marcu, Popoviciu, Ios. Ostrovschi, Ios. Zuviciu, Col. Clascoviciu, Em. Suhaj.

Sen. VI. in cause urbariali si penali, pres. Sam. Szabó, — judi: Vil. Dapsi, Ioanu Puscariu. Ign. Végh, Ign. Somossi, Carl Poppler, si Ios. Gellén.

*** (Cine-i mai mare domnu?) Cu ocasiunea petrecerei tiarului rusescu in Londonu, ambasadorii tieriloru straine mai ca nu se sfadira pentru gradulu rangului la bancheta din Cytty. — Mai multi se si departara, si numai intervenírea oficieriloru mai nalti din curte mântuira pre tiaru de acea intreprinsa ridicula, câci cându aru fi voitu sa primésca corpulu diplomaticu, n'aru fi vediutu nici pre unu diplomatu.

*** (Poesie romane traduse unguresce) In siedinti'a dela 20 l. c. a societâtii Kisfaludyane redactorulu „Familiei" d. I. Vulcanu a cetitu cinci balade poporale române traduse de densulu in limb'a ungurésca, doue (Anelulu si corbulu, Iomanu craiu) din culegerea dlui Marienescu, si trei (Barbatulu uritu, Criulu si soru-s'a, Bradulu si teiulu) din a dlui Marianu. La propunerea secretoriului, primita de societate, presiedintele a inviatu pre traducatoriulu a cede aceste piese pentru culegerea de poesie poporale române traduse unguresce, ce-va sa i deie societatea. Publiculu a fostu numerosu.

Raportu comerciale.

Sabiiu 5 Iuniu n. Grâu 7 fl. 53 xr. frumosu, 7 fl. 13 xr. mestecatu, 6 fl. 80 xr. cualit. infer.; secar'a 5 fl. 13 xr. pâna 4 fl. 80; orzu 4 fl. —; ovesu 2 fl. pâna 1 fl. 67 xr.; cucuruzu (porumbu) 3 fl. 87—4 fl. 13 —xr.; cartofi 1 fl. 73 xr. — 2 fl. 13 galét'a austriaca.

Cânep'a — — fl. maj'a.

Lintea 6 fl 67 xr.; mazarea 6 fl. 67 xr., Fasolea 5 fl. 67 xr.

Fenu legatu 1 fl 30, nelegatu 1 fl. 10 xr., paie lungi 80 xr., scurte 70 xr, maj'a.

Lemne de focu 8—10 fl. stang. austr.

Carnea de vita 18—22 cr. p., de porcu 28 xr. Unsórea 79 xr. pâna la 1 fl. 20 cup'a.

Burs'a de Vien'a.

Din 17/29 Maiu 1874.

Metalicele 5%	69	55
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	74	90
Imprumutulu de statu din 1860	107	25
Actiuni de banca	984	—
Actiuni de creditu	219	75
London	111	35
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	74	25
„ „ „ Temisiorene	73	—
„ „ „ Ardelenesci	71	25
„ „ „ Croato-slavone	76	50
Argintu	105	75
Galbinu	—	—
Napoleonu d'auru (poli)	8	92

„ALBIN'A"
institutu de creditu si de economii in Sabiiu
primesce depuneri de capitale spre fruptificare.

a) pre lânga anunciarea radicârei in sensulu statuteloru cu 6% interese;

b) sub conditiune, de a se anunciá institutului radicarea depunerei la **trei** luni inainte, cu $6\frac{1}{2}$ %;

c) sub conditiune, de a se anunciá institutului radicarea depunerei la **siése** luni inainte, cu 7%;

Cu privire la conditiunile b) si c) deponentulu are a se dechiará in diu'a depunerei; altcum inlocarea se va priví cá urmata sub conditiunea a).

Interesele incepu cu diu'a, care urméza dupa diu'a depunerei si incéta cu diu'a premergatóre dilei, in care se radica depunerea, cu acelu adausu inse, ca numai dela acele capitale se dau interese, cari stau depuse la institutu celu putienu 15 dile.

Depunerile tramise prin posta se resolvu totu-déun'a in diu'a primirei prin spedarea libelului la adres'a deponentului.

Sabiiu 28 Maiu 1874.

Directiunea institutului.

Anunciu.

Cas'a din strad'a lui Bruckenthal Nr. 36 — are unu venitu de 10 percente, este reinnoita, dara fiindu ca proprietariulu se stramuta de totu de aici se va vinde cu 4000 fl. pre lânga solvirea in rate — séu de nu se va dá in chiria pre mai multi ani.

(1—3)

Celu mai nou si mai mare depositu de orológe in Sabiiu.
la
IOHANN BUSCHEK
orologieriu,
Uliti'a Cisnadiei Nr. 16 vis-a-vis de Hotelulu: „La Corón'a Ungariei".

Recomenda orologele sele de auru si argintu de I calitate, de Genf, alese personalminte si probate prin oficiu, cu garantia de 1—2 ani.

Orologie de argintu cu câte fl. 13, 14, 16, 18, 20, 24, 26, 28, 30—40.

Orologie de auru cu câte fl. 28. 30, 32, 34, 36, 40, 45, 50, 60, 70—150,

De I calitate orológe cu pendulu, o decóre pentru ori-ce locuintia cu câte fl. 28, 30, 32, 34, 36, 38, 40, 44, 46, 50, 60, 70—150.

Orológe de biroulu francesu, de marina si desteptatórie (Wecker) etc.

Lantiuri de auru si argintu, probate prin oficiu si adeca: Lantiuri de argintu cu câte fl. 3, 4, 5 pâna la 12, de auru: Lantiuri de gâtu cu câte fl. 32, 34, 36, 40, pâna la 80 si 150.

Reparaturele se facu dupa modulu celu mai nou solidu si cu garantia de unu anu.

Pretiu curinte mai detaiatu gratis et franco.

(3—20)

Redactoru respundietoriu: Nicolau Cristea.
Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Dumineca'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. éra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 42. ANULU XXII.

Sabiiu in 30 Maiu (11 Iuniu) 1874.

Junctiunea linieloru drumului de feru.

Dupa scirile ce le avemu din Bucuresci junctiunile pre la Predélu (Brasiovu) si Orsiov'a suntu dejá votate de catra camer'a Romaniei. Acésta fapta implinita s'aru parea ca face de prisosu ori-ce desbatere in pressa asupr'a bunatâtiei séu reutâtiei junctiuniloru din cestiune.

In press'a nóstra din patria, s'au radicatu in tempulu din urma voci, cari respandescu nedumeriri negative si loiale in publicu, nedumeriri, dicemu, deduse din junctiunea pre la Predealu. Acést'a ne indupleca a luá si noi in vre-o câte-va cuvinte notitia despre mentiunatele junctiuni.

Inainte de tóte trebuie sa premitemu, ca cestiunea junctiuniloru se tragana acum de mai multi ani. Ea a fostu obiectu de desbatere vehementa in camer'a Romaniei in sessiunea din 1873. Desbaterea se finì atunci cu respingerea unei conventiuni intre regimulu ungurescu sî regimulu romanescu. Acum, dupa alte multe negotiâri intre Austro-Ungari'a si intre Romani'a, a ajunsu cestiunea la o nóua conventiune, la o nóua desbatere de câtra corpurile legislative române, cu resultatulu, de care s'a facutu amintire mai susu.

Este multa probabilitate ca cele dóue junctiuni voru trece prin corpurile legislative ale Romaniei, va sa dica, afara de camera si prin senatu, voru capetá sanctiunea domnésca, cu atât'a mai vertosu, cu câtu stânc'a de carea erá téma, ca se va sfermá tóta junctiunea, s'a delaturatu. Intielegemu ací paritatea tarifeloru pretinse de câtra regimulu ungurescu. Regimulu ungurescu pretindea cá tarifele drumuriloru de feru atâtu dela Ploesci–Orsiov'a câtu sî dela Ploesci-Timisiu sa fia egalu cu cele corespundietórie din Austro–Ungari'a. Guvernulu romanescu a reflectatu, ca lini'a Ploesci-Timisiu are de a invinge greutâti fórte mari, impreunate cu spese iérasi fórte mari, acum la cladire si sî mai departe la sustienerea liniei. Prin urmare nu se póte invoi nici decum la o tarifa egala cum este cea a linieloru austro-ungurescì, cladite sî sustienute relativu cu mai putiene spese. Reflessiunea acést'a se vede ca a aflatu buna primire in Pest'a si regimulu ungurescu a retrasu pretensiunea sea in privinti'a tarifeloru.

Diet'a Ungariei, la tempulu seu inca va aprobá junctiunea sî asiá, dupa cum stau lucrurile astadi, remane numai punerea in lucrare.

Cestiunea aru fi acum, cum se voru schimbá referintiele comerciale prin legatur'a cea nóua? Este vre-o parte din cele ce se léga prin drumurile de feru cum-va amenintiata?

Intrebârile acestea nu le punemu noi intâiasi-data. Ele s'au ventilatu in pres'a nóstra si prin ventilarea loru s'a adusu si nedumerirea in publicu.

Liniele drumuriloru de feru au missiunea inainte de tóte se impórte si espórte, va se dica, sa aduca in sî sa scóta din tiéra articuli de negotiu, articuli crudi sî manufacturi. Purcediendu dela principiulu acest'a drumurile de feru au inainte de tóte missiunea de a supliní lipse de trebuintie omenesci in mesura mai mare si in tempu mai scurtu.

Esportulu nostru din Transilvani'a spre orientu a fostu de seculi modestu, in tempulu din urma neinsemnatu. Caus'a a fostu putien'a sî nedesvoltat'a industria a tierei nóstre. Mai multu au contribuitu pâna la deschiderea vapóreloru pre Dunare transitulu la óre-care viétia comerciale. De cându au inceputu vapórele a umblá pre Dunare transitulu despre occidentu spre orientu a incetatu mai de totu. Locurile cari aveau mai inainte o insemnatate comerciala au fostu reduse la comerciu cu totulu localu. Un'a esceptiune a facutu in Transilvani'a Brasiovulu, carele a esportatu mai cu séma marfe indigene.

Importulu s'a sustienutu sî se sustiene atâtu cu producte crude, câtu sî cu manufacturi pâna in diu'a de astadi. Productele crude vinu despre orientu sî trecu spre occidentu. Manufacturele vinu despre occidentu in tiéra intr'o catatime neproportiunata fatia cu importulu din orientu. Legatur'a cea nóua a drumuriloru de feru aru cugetá cine-va ca va schimbá referintiele acestea si, celu putienu, transitulu de producte crude sî de manufacturi va fi mai viu prin tiér'a nóstra de cum a fostu pâna acum.

Nu trebuie inse trecutu cu vederea, ca facilitatea transportului prin mijlocirea drumuriloru de feru aduce cu sine catatimi mai mari de manufacturi indreptate spre orientu si destinate spre a supliní trebuintiele locuitoriloru orientului.

Nu trebuie trecutu cu vederea, ca industri'a occidentala este atâtu de desvoltata, incâtu e in stare a liferá nu numai multu, dara sî eftinu. Impregiurârile acestea ne facu se intielegemu, ca esportulu propriu alu tierei va fi suprimatu, sî in loculu lui remane numai transitulu producteloru industriale din occidentu. Importulu din orientu, cadiendu industri'a din tiéra, devine de prisosu, sî asiá este naturalu cá sî elu sa se marginésca numai la unu transitu de producte crude spre a se intórce pre acela'si drumu mai tardiu cá manufacturi. Unu articulu remane de importu in adeveratulu intielesu alu cuventului, alu cerealeloru, in tempu estraordinariu, cându adeca din cause elementarie, tiér'a nóstra nu va produce de ajunsu pentru consumulu necesariu in launtrulu tierei.

Din acestea s'aru vedé, ca resultatulu noueloru schimbâri aru fi, ca trantitulu in susu sî in josu, se va bucurá de o frecuentia mai mare, care insa ne lasá tiér'a neatinsa, plus perderea putienei industrii.

Acést'a este in casulu presupusu ca din legaturile cele nóue va esí lini'a, care traversédia Transilvani'a dela unu capetu la celalaltu, invingatória, obtienendu nedisputabilu transitulu.

Considerându insa, ca pararelu cu lini'a nóstra este lini'a Pest'a — Timisiór'a — Orsiov'a — Bucuresci sî asiá mai departe, este intrebarea, ca vomu avea noi prin Transilvani'a sî transitulu? Lini'a acést'a din urma e mai scurta cu 18 chilometri cá a nóstra; este mai identica cu lini'a Dunarei, drumulu celu cunoscutu alu comerciului mare dela introducerea vapóreloru incóci; sta in legatura cu liniile societâtiei austriace de statu, carea are mare influintia asupr'a comerciului; lânga tóte acestea mai vine tarif'a cea urcata a liniei Ploesci — Timisiu, sî serpentin'a cea zadarnica sî fâra de scopu a drumului de feru orientalu ungurescu. O suma de cause, cari amenintia cu sterilitate chiaru sî transitulu celu mai puteamu sperá prin Transilvani'a.

Recapitulându cele de pâna aci nu putemu negá, ca nedumeririle nóstre suntu sî mai mari sî mai multe sî póte nu mai pucinu temeinice de cum le-amu vediutu in alte pârti. Aceste inse nu ne indreptatiescu inca a desperá.

Problem'a economului nationalu nu stá intru aceea, cá sa strice pre altulu spre a se sustienea pre sine. Sî asiá sî noi, avendu inaintea nóstra situatiunea cea nóue dupa cum este in fapta, nu pretindemu, cá sa se impedece cea-lalta arterie a comerciului, pentru cá se avemu noi transitulu cu daun'a altui'a

S'au facutu erori atunci cându s'au disputatu dieci de ani pentru unu drumu de feru, ce avea sa lege Orientulu de occidentu prin tiér'a nóstra si se ocupe loculu celu din tâiu intre drumurile comerciului spre orientu.

Déca in locu de dispute se lucrá eramu domnii situatiunei, junctiunea se facea unde diceamu noi; astadi trebuie sa ne acomodâmu impregiurâriloru, dupa cum suntu.

Noi, avendu in vedere logic'a economiei natiunale, tocmai dela calamitatea de mai susu asceptâmu o indreptare a lucrului.

Este adeveratu ca insusi transitulu nu ne face sporiu mare, sî déca cum-va s'aru intemplá sa nu fia alu nostru sa suferimu sî mai tare. Tiér'a carea va asteptá numai dela transitu fericirea ei e dejá perduta. Liniele drumuriloru de feru suntu spre greutatea bugetului déca nu voru avé sa faca alte servitie.

Avemu in tiéra unu simbure de industria, ce e dreptu, rosu tare de rugin'a privilegieloru sî separatismului. Dara avemu bratie multe sî sanatóse, cari déca voru incepe a se conduce de inteligint'a cea naturala, ce esista in capetele locuitoriloru tierei; déca prin medilocirea acestor'a vomu curatí rugin'a sî vomu desvoltá pre base sanatósa rationale o industria corespundietória tempului modernu, vomu paralisá loviturile, ce ne amenintia sî vomu nivelá diferintiele intre liniele ce astadi paru favorite sî nefavorite.

Ni se va obiectá, ca sî desvoltarea industriei in modulu aretatu, este séu imposibila séu a unui viitoriu departatu. Astoru feliu de obiectiuni trebuie sa li se responda cu acea, ca altu medilocu de scapare nu este, lumea nu sta pentru placerea nóstra in locu, nici nu ascépta dupa noi.

Nu suntemu noi in stare sa o facemu, voru vení altii mai harnici decâtu noi, voru desvoltá industria, voru immultí cetâtile si pre noi ne voru impinge prin crepaturile pamentului sî ne voru face palmasii loru.

De acea noi cauta se parasimu indiferentismulu de pâna ací sî in locu de a filosofá indelungu, ca ce va fi si cum va fi sa ne punemu cu amendóue mânile pre lucru; greutâti voru fi de invinsu inse acelea se voru invinge.

Consideratiunile politice sî cu deosebire cele strategice, cadu din combinatiunea nóstra, sî de acea le vomu atinge numai in trei cuvinte. Strategi'a din diu'a de astadi a trasu in periferi'a sciintiei si drumurile de feru sî asiá ea se folosesce dupa desteritatea conducetoriloru strategici de favorile sî nefavorile ce le ofera drumurile de feru. Romani'a nu se póte plange asupr'a strategiei drumuriloru nóstre. Configuratiunea drumuriloru ei de feru e de asiá incâtu se potu dirige in graba la ori-ce punctu amenintiatu trupe necesare spre resistintia. Pasurile ce ducu dela noi in Romani'a se potu numai cu mari greutâti strabate, din causa ca muntii carpatiloru cadu mai multe miluri spre siesurile Dunarei; de alta parte Dunarea este inchisa prin portile de feru sî prin amiciti'a Serbiei. A perde dara tempulu cu astu-feliu de conjecturi este lucrulu celu mai de prisosu.

„Pest. Coresp.“ ocupandu-se de cestiunea sasésca cu multu interesu reproduce in numerulu dela 30 Maiu articlulu publicatu in fói'a nóstra: „Procedere prudenta sî circumspecta“ sî in introducere ne descopere prin unu corespundinte alu seu din Sabiiu urmatórele despre politic'a corifeiloru sasesci:

„Celu mai mare sgomotu lu facu popii nostri impreuna cu birocratii cei incumnatiti cu ei, câci numai acesti'a sumutia si agitéza (continuu), pre cându sasii (poporulu) fiindu ómeni comodi se lasa a fi condusi cá nisce matahale in tóte pârtile sî acestu sgomotu lu facu pentru trebuinti'a unei impartiri mai corespundietórie a municipieloru din Transilvani'a dupa cum pretinde sî interesulu unei administratiuni regulate sî folositórie — ceea ce de altmintrenea a recunoscut'o publice chiaru acesti popi impreuna cu cumnatii loru la anulu 1864. (Dovéda suntu protocólele stenografice sî asiá numit'a carte de documente din acea dieta provinciale.)

Nu trece o dî, in care sa nu audîmu unu tipetu de dorere in vre-o fóia germana dela acesti eroi cari se lupta pentru nisce stâri invechite din evulu de medilocu cari astadi cându arondarea e neamanavera nu se mai potu sustiené.

De o falsificare a fapteloru istorice putienu le pasa acestoru agitatori, avendu ei numai de scopu a seduce pres'a germana care nu e informata despre relatiunile Transilvaniei, sî a caracterisá starea acestoru „ómeni de omenia“ de desperata sî vrednica de spriginulu moralu alu marei vitie germane.

O fóia din Vien'a, care altmintrenea este cunoscuta cu relatiunile Ungariei, dara reu informata despre miscârile intre popii sasesci, infatisià de una-dî inaintea cetitoriloru sei pre deputatii transilvaneni: Ladis. Tisza, Ant. Becze sî Ant. Boér de sasi radicali; deci cum voru poté judecá despre starea nóstra foile din imperiulu celu mare germanu, déca ele primescu sî publica in bune credintia dela pastorii nostri sî dela adeptii loru lamentatiunea despre sugrumarea fratiloru loru germani, care fiindu plina de minciuni sî alterata prin unu jesuitismu rafinatu plesnesce adeverulu preste ochi.

O propaganda mai nedrépta mai nedémna sî mai plina de minciuni decâtu propagand'a din cestiune nu s'a facutu nici odata.

Corifeii sasiloru 'si dau multa silintia pentru a aretá ca nu e practica crearea de corpuri mari municipali, dara se ferescu cu intentiune a face cunoscuta prin foile germane impregiurarea, ca districtele Brasiovulu sî Bistriti'a, pre cari sasii voiescu ale sustiené intr'unu municipiu intregu, stau intr'o departare de 53 miluri de câtra olalta sî afara de acea suntu despartite prin alte multe municipie.

Bine sciu densii (adeca sasii) ca intáiulu postulatu alu unei jurisdictiuni este cerculu de activitate transpusu ei dela statu sî dreptulu independintiei spre trebuintie jurisdictiunali sî asiá sciu densii bine, ca nu universitatea natiunei sasesci, care cu tóta averea sea nu contribuie nici cu ½ banu pentru scopurile jurisdictiuniloru, ci totu cerculu senguratecu din fundulu regiu are acestu cercu de activitate transpusu lui de câtra statu, prin urmare 'si esercéza dreptulu seu jurisdictiunalu, de aru fi câtu de micu, cum e d. e. scaunulu Nocrichiului cu 11 comune, in asemene mesura cá colosalulu comitatu alu Biharei. Nu universitatea sasésca, ci fia-care cercu deosebitu tramite pentru sine deputati la dieta sî asiá dara aru fi o anomalia, ce dupa lege n'a custatu nici cându, ba chiaru o nedreptate politica, cându intr'unu statu regulatu s'aru concede, cá pre cându celelalte municipie din tiéra 'si esercićza dreptulu numai pentru sine, municipiele sasesci sa-si esercieze dreptulu acest'a de o parte pentru sine deosebitu, de alta parte in Universitatea natiunei sasesci, intr'o corporatiune ce nu póte sa fia politica, pentru ca — dupa cum amu observatu — ea n'are nici unu cercu de activitate transpusu ei relativu la administratiunea publica, ba ea l'aru sî respinge neconditiunatu dela sine, déca i s'aru concede sa pórte o parte din darea domesticale pentru cercurile senguratece ce pretinde ale representá.

Asupr'a acestui punctu prudentii sî circumspectii domni observu o tacere bine calculata, pentru ca in momentulu in care pres'a Germaniei va fi bine informata despre acest'a, indata se va convinge, ca jesuitii nostri sasesci nu trebuie asemenati cu oile, pentru a cârora esistintia trebuie sa fimu ingrigiti, ci din contra cu lupulu care se necajesce ca i se turbura ap'a.

Sasii in numerulu totalu nu togm'a 180,000 suflete esercićza unu dreptu jurisdictiunalu in 9 comunitâti scaunali 2 districtuali sî 7 cetatienesci, prin urmare in 18 corporatiuni representative politice. O mesura acest'a de dreptu representativu politicu, de care nu se mai bucura nici o natiunalitate de pre teritoriulu corónei s-tului Stefanu sî totusi (sasii) striga in gura mare ca li se vatema drepturile, fiindu ca nu li se póte concede sa-si mai esercieze dreptulu loru a dóu'a óra in o corporatiune nepolitica fâra de a vatemá fórte tare egal'a indreptatire a celoru-alalte natiunalitâti.

Totusi vulpile viclene, nemultiamindu-se cu strigatele loru sî cu seducerea presei germane, se incérca sa prindia in cursa sî pre românii din fundulu regiu. Pre cându (vulpile viclene) scriu in foile straine ca majoritatea precumpanitória a poporatiunei din fundulu regiu sî inteligintí'a ei — românii — suntu porcari, furi de vite, comunisti insetati de averea sasiloru sî telhari, sî pre de alta parte in organele din patria denuncićza pre romani, ca voru dá cheile la Romani'a déca prin o impartire nóua se va maturá ruin'a cea vechia: pre atunci cochetéza cu românii cei denunciati oferindu-le aliantia ofensiva, a cârei spese sa se oblige ale platí cei ce li voru primí alianti'a.

Ceea ce in afara a avutu efectu in intru nu va succede, câci aici suntu bine cunoscuti domnii pappenheimi pre lânga tóte asigurârile loru. Cu ce indignatiune au respinsu românii alianti'a oferita loru cu o credintia mai rea decâtu credinti'a gréca (fides graeca) adeca cu credinti'a sasésca (fides saxonica), despre acest'a ne póte convinge articululu de fondu „Procedere prudenta sî circumspecta“ publicatu in „Tel. Rom.“, unu diuariu romanu ce apare togm'a la vatr'a unde se faurescu intrigele ultrasasesci.“

Dupa acest'a urmédia articululu mentiunatu reprodusu din fói'a nóstra, care credemu ca e inca in viu'a memoria a cetitoriloru nostri. —

Procedere prudenta sî circumspecta.

Sasii multu trambitiati de pionerii culturei in orientu, ei o manutia de ómeni, au devenitu cei mai aprigi contrari ai regimului actuale, din causa ca acest'a au cutediatu a inchide universitatea sasésca, carea voiá sa discute proiecte de legi in a dóu'a instantia paralelu cu parlamentulu centralu a cârorû discussiune nu compete universitâtiei pretinse sasesci. — Ei, sasii, prevediendu, ca regimulu actuale voiesce a-i bagá in egale cadru cu cei-lalti cetatieni ai statului de alte natiunalitâti, sî a nu mai suferí positiunea loru esceptionala, privilegiata, desvólta o activitate estraordinaria sî se plangu sî vaieta pâna prin Americ'a, ca regimulu actualu le-a calcatu dreptulu loru istoricu sî are de cugetu a le confiscá averea natiunala, sî a impartí fundulu regiu neatacaveru intr'unu modu mai corespundietoriu sî folositoriu poporatiunei din „tiér'a sasésca“. — Acésta cutezantia a regimului actuale o predica sasii in lumea intréga dreptu de calcarea privilegieloru loru, sî ceru punerea ministeriului de interne in stare de acusa.

Amerintia, ca deputatii loru voru depune mandatulu, déca se va incumetá ministeriulu, respective parlamentulu centrale, a luá numai o comuna din fondulu regiu sî o aru impartí la altu municipiu.

S'a vediutu apriatu, ca ei prin representatiunile sî protestele loru se tienu strictu de Andreianulu celu abolitu, ca ei voru sa fia „unus populus“ dela Orestia pâna la Baraoltu, sî din acestu punctu de vedere nu voru, cá sa se anecseze Oresti'a la comitatulu Unedórei.

Numai asiá se póte esplicá energic'a loru intrepunere pentru sustienerea teritorieloru romanesci. — Ei, sasii, sa apere intregitatea teritorieloru locuite de români ?! — Sciu ei de ce o facu acést'a, nu pentru noi, ci pentru ei! — Sasii dau sa pricépa regimului, ca noi suntemu revolutiunari, sî voimu sa facemu o Daco-Romania in aievea, déca nu le va lasá regimulu privelegiele loru cele vechi.

„S. D. Tageblatt“ din Sabiiu in fapta amenintia regimului cu românii, numai sî numai cá sa sparia pre regimu, cá acest'a cutremuratu de amenintiârile sasesci, sa le garanteze influinti'a de pâna acum in fundulu regiu, cá ei sa póta, cá contraservitiu tiené pre români in frêu sî sa-i predomineze in fundulu regiu.

Totu „S. D. Tageblatt“ din Sabiiu bucina, ca déca cum va totusi nu li se voru sfetí dorintiele loru, ei se voru infratí cu românii, sî voru aflá ei sî cu acesti'a unu feliu de „modus vivendi“ sî apoi vai de unguri!

Eata virtute patriotica!

Acésta apropiere a sasiloru de romani este o adeverata faciarnicia, sî totu odata o necualificabile denunciatiune cu purulu interesu de a inaintá numai scopurile egoistice sî specifice sasesci spre cea mai mare paguba a nóstra. —

De aceea noi respingemu inbiarea cu atare infratire faciarnica, sî sperâmu ca regimulu petrunsu de inaintarea intereseloru tuturoru locuitoriloru statului nu va mai suferí vechiile privilegie sasesci, care numai corespundu spiritului tempului presente. Regimulu sî diet'a se va fi convinsu ca privilegiele trebuie sa fia odata delaturate, cá sa numai impedece acelea inaintarea sî bunastarea poporatiunei celei-lalte din fundulu regiu, sciindu ca cea mai buna garantia pentru prosperarea statului este multiamirea tuturoru locuitoriloru.

Transpunerea fonduriloru scolari, comune dieceseloru rom. gr. or. din Aradu sî Caransebesiu, la Epitropi'a din Aradu.

Amu amintitu la rendulu nostru, cumca in cele dóue, resp. trei dile dintâiu ale lunei lui Maiu, completându-se realminte operatiunea de impartirea fonduriloru scolari pâna aci in comunu cu ierarchi'a serbésca, sub conducerea guvernului magiaru administrate, — partea româna s'a transportatu la Aradu unde in diu'a de 4 Maiu s'a depusu in mânile Epitropiei provisorie române, administratórie, resemnându-se banii sî obligatiunile sî actele — formalminte sî specialminte, iéra — o lada mare cu contractele despre 10 percentualitatea comuneloru, sî cu unele altele documente, resemnându-se numai in totalu, pâna la alegerea unui contabilu sî a notariului speciale, cari sa primésca acea gramada de valori sî acte, bucata de bucata.

Presentându-ni-se acum unu documentu oficiale, adeca consemnarea speciale a valoriloru sî adeverinti'a despre primirea acelor'a din partea Epitropiei, — ne tienemu de detorintia a estrage din acestu documentu autenticu datele sî cifrele speciali positive sî ale comunicá in colónele fóiei nóstre spre deplina informare a onoratului publicu.

I. In numerariu s'au predatu sî respective s'au primitu:

1. Fondulu pentru edificiu preparandialu din Aradu, cu 5464 fl. 26 cr. v. a.

2. Restulu casei dela Dec. 1872 sî cu interesele pâna la 1 Maiu a. c. cu 902 fl. 36 cr.

3 Restulu casei dupa manipulatiunea delegationale dela 13 Dec. 1872 pâna la 1 Maiu 1874, 1458 fl 41 cr.

4. Partea dintr'o oblegatiune camerale vechi'a, neschimbabile sî deci resemnata pârtii serbesci — 12 fl.

Impreuna in bani gat'a: 7,837 fl. 3 cr. v. a. —

II. In obligatiuni de statu, cu 5%:

14 bucati de câte 1000 fl. sî 8 de câte 100 fl.

Impreuna in valóre nominale de — 14,800 fl.

III. In obligatiuni private, ipotecari, cu 6%.

93 bucâti, cu actele de intabulatiune, in suma dela 105 fl. v. a pâna la 5000 fl. in totalu valóre reale de — 54,146 fl. v.

(NB! Obligatiunile dubie, séu cari se afla in procesu, dupa invoiéla s'au incredintiatu pârtiei serbe pentru incasare pre lânga continu'a controla a nóstra, avendu la fia-care incasare a urmá impartirea in dóua a sumeloru incasate.)

IV. In oblegatiuni de restanti'a 10 percentuale, capitalisate:

27 bucati, dela 27 comune, in suma totala de 3461 fl. 10 cr. v. a.

In sum'a sumeloru deci s'a predatu, respectivminte primitu — in numerariu, obligatiuni de statu, oblegatiuni private ipotecari sî obligatiuni comunali: 80,286 fl. 13 cr. v. a.

Despre sumele ce stau in procesu sî despre valórea ce representa contractele asupr'a actei 10 percentuali, pre cum despre restantiele de multi ani nesolvite dupa aceste contracte, se va face aretare speciale dupa specialea predare a aceloru. — „Albin'a.“

FOISIÓRA.

Serbatorile domnesci.

(Studiu din anticitâtile bisericesci.)

(Urmare.)

Ca Duminec'a stalpâriloru s'a numitu in biseric'a primitiva sî Duminec'a lui Lazaru, 'si are basea in Evangeliulu lui Ioanu 12. 1—18— a dilei, carea tractéza despre ungerea Domnului cu miru, de Mari'a, in cas'a lui Lazaru, sî apoi despre intrarea in Ierusalimu. — In biseric'a apuséna abiá in seclulu VIII Beda Venerabilis († 735.) a tienutu cuventu la Dum. stalpar, fâra cá sa fia ansa la o serbare bisericésca. Alte solenitâti séu ceremoniale, cari distingu acésta di, suntu sântirea oliveloru sî processiunea cu ele.

Aceeasi este a se dîce sî despre cele trei dile urmatóre ale septamanei mari, cari numai in urmarea tempului au capetatu caracterulu loru specialu bisericescu, pre cându in anticitatea crestina fâra óre-care distingere speciale se petreceau in postu sî rugaciune. — Cu atâtu mai vertosu se inaltiara inca in anticitatea adenca cele trei urmatóre prin serbarea loru.

b) Joi'a mare. — Acésta diua, se numiá in anticitatea crestina simplu asiá: sânt'a dî a cincea din septamân'a mare ἡ μεγάλη πεμτη, ἡ αγια πεντὰς. In biseric'a apuséna se numesce: Joi'a verde, — dies viridium, numire din evulu de midilocu, ci cultulu ei este pusu pre Joi'a IX dupa Pasci. — Alte nume precum: diu'a cinei Domnului, diu'a natale a eucharistiei, diu'a pânei, diu'a natale a pacharului, diu'a misterieloru, séu a spalârei pecióreloru (dies pedilavii et capitilavii, dupa Ioanu 13. 9.) suntu dupa diferitele lucrâri ce s'au seversitu intru aceea.

c) Ci mai multu cá ori-care alta dî in anu a fostu serbata Vinerea mare, cá diu'a crucei (ἡμέρα του σταυροῦ, dies crucis, dies dominicae passionis) intru amintirea de patim'a sî mórtea mantuitoriului, inca din tempurile primitive. Dupa o datina vechia o numeau comunitâtile crestine din judovi, impreunandu-o intru un'a cu Sambat'a: Παρασκευη, sî in asemenare cu pasch'a invierei (πασχα αναςτασιμον i diceau πασχα σταυρωσιμον). — Incâtu pentru postu, acel'a se observá cu rigóre dela 3 óre ale dilei premergatóre pâna la cântatulu cocosiului spre diu'a invierei (dupa potintia).

In unele comunitâti orientali, cá in Antiochi'a, erá datin'a a conveni, nu in biserica, ci afara de cetate, in cintirimu. „Si pentru ce“? intréba stulu Chrisostomu intru o cuventare a sea pentru acésta Vinere, la Antiochi'a, dupa ce putienu mai inainte a vorbitu sî esprimatu admirarea sea preste acestu usu atâtu de frapantu. Elu 'lu afla inse chiaru in serbarea dilei. „Celu rastignitu, dîce elu“, a fostu rastignitu afara de cetate. Prin aceea ne conduce sî pre noi afara de cetate. Câci lui cá pastoriului i urméza oile, sî unde este regele, acolo suntu sî suditii. Sî pentru ce ne adunâmu togmai aici, sî nu inaintea altei porti a cetatei, unde jacu sî remasitie de ale crestiniloru adormiti? Pentru ca ací jacu cei mai multi. Deórece Iisusu intru acésta dîua a descinsu la cei morti: asiá togmai pentru aceea ne adunâmu sî noi aici, sî chiaru loculu pentru aceea se numesce „locu de odichna“ (quietorium), cá se invetiâmu, ca mortii ce jacu ací nu suntu morti ci dormu (Hom. εις τὸ ὄνομα τὸν κοιμητηριον καὶ εις τον σταυρὸν τõν Σωτῆρος ἡμῶν).

d) Sambat'a mare sî nóptea pasciloru. — Pre lânga Vinere, ba inca sî mai multu cá acést'a a fostu serbata in biseric'a anticitatei crestine, Sambet'a inainte de pasci „Sambet'a mare“ (τὸ μεγα σάββατον, sabbatum magnum), cá celu mai rigorosu tempu de postu. Se pretindea dela fia-care atunci (cá sî adî) care aru potea, cá sa postésca ambe dîlele; inse, care nu aru potea suportá, se postésca celu putienu tóta Sambet'a adeca de Vineri sér'a la 6 óre pâna in cantatulu cocosiului in nóptea pasciloru. Câci acest'a aru fi intru adeveru tempulu, despre care dice Christosu. Dupa ce se va luá dela densii mirele voru postí. (Mat. 9. 15). Partea inainte de amédi a dilei a fostu destinata pre lânga meditatiunile domestice sî preparatiunei spre botezu a catechumeniloru, sî cultului solemnu. Alternativu printre rugaciuni se ceteau sî cantau din psalmi sî propheti, apoi urmà botezulu, sî cetirea din evangeliu, cu predic'a immediata. Apoi erá cantâri sî cetiri alternative, pâna cându cântatulu cocosiului celu multu asceptatu suná la miediulu noptiei, sî jalea postului se schimba in saltarea pascale.

Pentru credinciosi erá prescrisu strictu a veghiá intru acea nópte, sî Lactantiu († 230.) aduce despre aceea unu motivu duplu. Mai intâiu ca acést'a este nóptea in carea Christosu, dupa mórte, s'a intorsu in viétia; pre lânga aceea, inca sî a venirei sele celei prea marite (Iust. VII. 19).

Mai chiaru afirma acést'a Ieronimu (Math. 25. 6.) dicendu: Este o traditiune a Iudeiloru, ca Messi'a va vení la miediulu noptiei, intocmai cá pre tempulu esirei din Egiptu, sî de ací, — dupa parerea lui — s'a pastratu cá predania apostolica ca la priveghierea pasciloru, poporulu sa nu se departa din biserica inainte de miediulu noptiei intru semnulu asceptârei sele la judecata. —

Se intielege de sine, ca deórece pribischierile erau a se tiené nóptea trebuiau bisericele provediute cu luminâri. Ci atât'a nu a fostu destulu, câci in cetâtile cele mari crestine, cá Constantinopolulu, erá

Gasimu in „le Méssager d'Orient“ dela 29 Maiu, urmatórele nuvele fórte interesante, asupr'a unoru miscâri ce se facu in imperiulu austro-magiaru:

Unu jurnalu din Pest'a, „Reform'a“ a facutu o mare descoperire. Déca aru trebuí sa credemu spusele lui, se urzesce in Croati'a o conspiratiune care aru avé de scopu : pre de o parte, sa opereze unirea Dalmatiei, care face astadi parte din Cislaitani'a, cu Croati'a sî Slavoni'a ; pre de alta parte, sa separe Croati'a, Slavoni'a si Dalmati'a de Ungari'a.

„Diurnalulu „Reform'a“ intra, in privinti'a acestui sujetu, in detaliuri care ni se paru fórte curióse. Este vorb'a de crearea unui statu slavonu de sudu, impregiurulu carui'a se voru grupá, séu in care s'aru contopí slavii din Bosni'a sî alte provincii turcesci. Si capulu, sufletulu acestei conspiratiuni aru fi episcopulu Monsegnorele Strossmeier, sprigiuitu de dlu Mazuranici.

„De aci dara se póte vedé ca pretinsii conspiratori nu glumescu, sî ca jurnalulu „Reforma“ 'si asuma vis-a-vis de densii o grava respundere care remâne pre deplinu asupr'a-i.“

Totu in acestu jurnalu cetimu mai la vale:

„Negotiatiunile asupr'a unirei câiloru ferate ale Ungariei cu acelea ale Romaniei suntu inca departe, se pare de a se terminá. Guvernulu principiaru refusa de a acordá pentru liniele Orsiov'a sî Tömös tarifele identice ce solicita Ungari'a. Acésta cerere este basata pre consideratiunea ca lini'a Brasiovu aru remané neproductiva déca s'aru favorisá acea dela Orsiov'a.“ (Cele din urma nu se adeverescu. R.)

„Neue freie Presse“ din Vien'a, face urmatórele reflessiuni in privinti'a consecintieloru visitei principelui Serbiei la Constantinopole :

„Este tempu cá, luându in consideratiune statele sele vasale (?) Pórt'a sa intre pre o cale nóua mai favorabila cerintieloru mutuale ale celoru dóue tieri. Nici Serbi'a, nici Romani'a nici Egipetulu nu potu sa remâna in situatiunea in care se gaseau acum 25 de ani. Modificârile comandate intr'unu modu imperiosu de forti'a lucruriloru sî a circumstantieloru, atingendu conditiunile ecsistentiei loru, trebuie neaperatu sa atraga in urm'a loru o schimbare in situatiunea loru vis-a-vis de curtea suzerana. Turci'a trebuie sa contribue la desvoltarea loru graduala, bine intielesu in limitele convenabile, sî sa evite de a nemultiamí aceste state prin o resistentia fâra nici unu sensu, sî care nu aru proveni in cele mai multe casuri decâtu din nisce calcule false ale amorului propriu. Lectiunile trecutului sa serva pre viitoriu de calausa turciloru. Intru ceea ce privesce principatele Serbiei sî Romaniei, Pórt'a a cedatu in totu-déun'a unei presiuni influinte din afara. Ea a perdutu prin acést'a influinti'a morala ce i-aru fi datu aceste concessiuni facute intr'unu modu spontaneu, câci numai este nici unu meritu indata ce cine-va face ce-va ce este obligatu sa-lu faca.

Póte ca visit'a principelui Milanu la Constantinopole va avé de consecintia inaugurarea in tóte aceste cestiuni a unei câli, singur'a care aru fi astadi de natura sa satisfaca tóte interesele sî sa asigure liniscea sî pacea interióra a Turciei.“

Armat'a germana.

Sub acestu titlu gasimu in jurnalulu „l'Ordre“ dela 28 Maiu urmatoriulu articlu:

„Pre cându adunarea francesa, suverana sî constituanta, uséza fortiele sele sî pre acelea ale tierei in a discutá in profitulu intereseloru sterile ale partiteloru, doctrinele unei oligarchii distruse dela 1789, ne pare folositoriu cá lectorii nostri sa cunósca efectele practice ale deliberatiuniloru parlamentului germanu.

„'Si aducu aminte lectorii, de conflictulu escatu intre guvernu sî Reichstag in privinti'a primului articulu alu legei militare. Eata efectele generale ale acestei legi ; le estragemu din diuariulu „la Cronique de l'Etranger,“ publicata de Buletinulu reuniunei ofitieriloru.

„Cadrele armatei germane voru fi sporite cu unu sublocotenentu de fia-care companie, escadronu sî baterie, ceea ce va radicá numerulu ofitieriloru acestei armate la 16,000.

„Se voru creá 148 alu patrulea batalióne, care in casu de resbelu, voru fi chiamate in servitiulu activu, sî 128 batalióne de garnisona, adaugate la cele 148 esistinte in momentulu de fatia.

„Chiaru astadi, efectivulu armatei germane este de 135,000 ómeni superioru acelui'a din 1870, sî Germani'a póte sa mobiliseze indata 711,370 ómeni, cu 232,170 cai sî 2,082 tunuri. Cându nóu'a lege militara va produce consecintiele sele armat'a disponibila va ajunge la cifr'a de 1 milionu 262, 810 ómeni. Acestea suntu fortiele vingatoriului din 1871 ; enumerandu-le cine-va, a dice, ca elu cauta a si luá revansi'a infrangeriloru sele.

„Elu nu se culca pre victoriele sele, elu 'si perfectionédia armat'a ; 'si compleciéza fortificatiunile ; elu intreprinde construirea drumuriloru sele de feru din punctulu de vedere ofensivu sî defensivu pre frontariele sele ; sî 'si invétia trupele sa se servésca cu ele.

„Dela incheiarea pâcei sî pâna acum, Germani'a a inarmatu intr'unu modu completu patru corpuri de armata cu pusci Mauser. Ea face comande considerabile in strainatate. Fabric'a austriaca din Steyer ii dà 9,000 pusci pre septamâna. Angli'a trebuie sa-i dea 2,000,000 de pusci mai nainte de finele anului curentu; sî pre la acei'a-si epoca, Prussi'a va posedá 2,000,000 de pusci modelu Mauser.

„Pentru artileri'a sea, Germani'a a adoptatu dóue chipuri nóue. Renuntiandu la tunulu de otielu topitu fórte scumpu sî de o fabricare imperfecta, ea 'lu inlocuiesce printr'unu tunu de otielu montatu dela culata pâna la urechi sî acoperita in acésta parte cu fonta. Aceste piese suntu de dóue calibruri : unulu de 7·85 centimetre, pentru bateriele montate ; celelaltu de 8·08 centimetre, pentru bateriele pre josu.

„Nu potemu sa vorbimu in acésta rapede revista nici de chesónele de avanttrain, nici de chesónele de reserva asiediate intre piesele de lemnu ale lateseloru, nici de modificatiunile aduse diametrului róteloru ; vomu semnalá inse o amelioratiune introdusa in proiectile. Ele se compunu din doi pareti concentrici, suprapusi, ceea ce adauge multu la sfaramaturile produse. In fine se pare ca ei voru sa renuncie la camasi'a de plumbu pentru fortiarea obusului. Ea va fi ramplasata prin dóue inele de arama pilita, de 5 milimetre, marginite sî comprimate in nisce sapaturi speciale pre proiecte. Acést'a este o cestiune nu numai de economie, ci sî de vitesa initiala.

„S'a determinatu efectivulu sî compositiunea parcului de asediu, divisatu in dóue pârti de câte 40 piese fia-care : un'a intre Posen, Spandau sî Magdeburg ; cealalta intre Strasburg sî Coblentz.

„Lucrârile de fortificatiune suntu intreprinse cu cea mai mare activitate.

„Déca Germani'a a declasatu Phalsburg sî Schelstadt, apoi ea a transformatu Neuf-Brisach sî Thionville. Ea maresce Coloni'a sî Maienti'a. Radica trei forturi noui la Wesel. Pre marea Nordului, apararile porturiloru Wilhelmschaffen sî Cuschaffen se lucrédia cu repediciune. Se facu planurile lucrâriloru de aperare alu portului dela Kiel.

„In Alsas Loren'a, s'a esecutatu, in 1873, pentru 4 milióne sî jumetate de thaleri drumu de feru ; anulu acest'a se va esecutá pentru 6 milióne sî jumetate de thaleri. Germani'a voiesce sa aiba o nóua linie de concentrare sî unu nou debusieu pre fruntari'a francesa.

„In fine, in aceeasi ordine de idei, ea organiséza, cu cea mai mare activitate servitiulu drumuriloru de feru in tempu de resbelu.

„Acestea nu suntu fantasmagorii dupa nenorocit'a espressiune a dlui Thiers, ci realitâti cari 'ti saru in ochi.

„Cu nóu'a lege militara Germani'a va poté mobilisá 1,262,810 ómeni, avendu o instructiune militara completa unu sistemu de recrutare asiguratu, o escelenta armatura in cuantitate bine calculata numerulu cailoru necesari, linii rapede de concentrare sî de desvoltare, serviciulu acestoru asiguratu linii câtu se póte mai bine pentru necesitâtile armatei.

„Iéra Franci'a, care trebuie sa-si aduca aminte de erorile comise de adunarile ei din 1866 pâna la 1870, Franci'a care trebuie, déca nu sa-si repare ultimele sele nenorociri, celu putienu sa ia mesuri cá sa póta sa-si reiá rangulu seu in concertulu europénu, Franci'a ! ce face ea !

„Vai ! eata câte-va cifre imprumutate dela o conferintia din Berlinu, din lun'a lui Martie trecutu, de câtra capitanulu Gzycki, din statulu majoru generalu ; conferintia alu cârei spiritu sî scopu erá mai multu de a esagerá decâtu de a diminuá medilócele nóstre militare.

„Dupa spusele acestui ofitieru, efectivulu nostru totalu este de 600,000 soldati ai armatei active, 150,000 soldati vechi, facendu parte din armat'a teritoriala, 281,000 soldati tineri la instructiune prin depouri, 1,000,000 de ómeni ai armatei teritoriale neavendu nici o instructiune militara.

„Ca noi n'avemu decâtu 88,900 cai disponibili, sî pentru a ne pune pre picioru de resbelu ne aru trebuí 127,000 mai multi ; amu fi nevoiti sa ceremu la tergurile straine cea mai mare parte din caii nostri de calarie.

„Ca noi n'amu avea de câtu aprópe 2 milióne de pusci chassepots, sî numai 2000 tunuri de calibrulu 7 de bronz ; fiindu-ca nu ne amu ocupatu sa gasimu unu modelu mai bunu. Acestu numeru aru fi de ajunsu pentru bateriele nóstre pre josu, iéra bateriele nóstre montale voru fi iérasi private de tunuri de calibrul 4. Câtu despre serviciulu echipageloru nóstre, acelu oficieru dice, ca continuâmu a nu ne ocupá de câtu fórte putienu de ele sî resursele nóstre in privinti'a artileriei de cetâti sî de asedii aru fi din cele mai restrense.

„Intru ceea ce privesce fortificatiunile nóstre, fie pre fruntari, fie in intru, oficierulu prusianu nici nu le mentionéza macaru. Totu astfeliu face sî in privinti'a constructiunei séu studiului drumuriloru nóstre de feru din punctulu de vedere alu apararii nationale, precum sî despre organisarea serviciului acestoru drumuri de feru pentru necesitâtile resbelului.

„Cu tóte acestea bugetulu armatei prusiane este de unu milionu pre anu mai inferioru de câtu acel'a alu armatei francese.

„Scopulu nostru, astadi nu este cá sa abordâmu esaminarea desvoltârii poterei nóstre militarie dupa legile votate ; sa indicâmu reformele de care aceste legi sunta susceptibile ; sa calculâmu creditele indispensabile la trebuintiele nóstre de resbelu ; ci numai puru sî simplu sa stabilimu ca unu parlamentarismu de trei ani a doveditu, asupr'a acestoru puncturi capitale, in fati'a ómeniloru competinti cea mai mare neprevedere, cea mai neertata inertie ; sî mai cu deosebire ca adunarea are ce-va mai bunu de facutu de câtu sa-sî useze ultimele sele fortie in ascultа sî a dejucá intrigele politice, cându are atât'a de facutu spre a inarmá Franci'a.“

„Tr. C.“

Invitatiune.

Doritorii de a participá la adunarea generala a Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romàna sî cultur'a poporului românu, ce se va tiené la 10 Augustu st. n. 1874 in Dev'a suntu rogati a se insinuá pâna la 25 Iuliu a. c. la subscrisulu.

Fatia cu restringerea localitâtiloru sî impregiurârile locali pentru cei neinsinuati nu se voru poté luá ingrigiri.

Dev'a 7 Iuniu 1874.

Antoniu Schiau,
presiedintele comitetului
arangiatoriu.

Cincu-mare in dîu'a s. Rosali ! Eri sî astadi s'a tienutu in opidulu nostru alegerea comitetului opidanu sî anume aceloru doue tertialitâti jertfite precum sî a deputatiloru la adunarea cercuala séu scaunala.

Resultatulu scrutiniului este ca ambele tertialitâti la numeru 41 sî toti deputatii la adunarea scaunala la nr. 13 suntu alesi toti dintre sasi sî nici unu românu nici bateru intre substituti. —

Acést'a este o fapta invederata, prin care sasii intr'unu modu apertu constatéza, ca ei absolutu nu voru mai respectá dreptulu nostru politicu nici dupa precare'a proportiune a numerului alegatoriloru indreptatiti de românu. —

Comitetulu opidanu consta in Cincu din 60 de membrii. Alegatori suntu in opidulu nostru dupa nóu'a conscriptiune, (in comissiunea conscriptiunala n'au fostu nici unu românu alesu). 545 ; dintre acesti'a suntu 163 de români investiti cu dreptulu de alegere. — Sasii alegatori suntu prin urmare 382 de insi. — La conscriptiune au remasu multi români realmente indreptatiti neconscrisi sî nici nu s'au interesatu sa reclameze, pre cându fatia de alegatorii sasesci nu s'a observatu strensu acea mesura cá la români, asiá incâtu la ei pâna sî diurnistii se afla conscrisi cá alegatori. —

Noi alegatorii români amu tienutu strensu ca sasii fatia cu numerulu nostru de 163 proportionalmente voru alege a patr'a parte bateru adeca inca 10 români pre lânga cei 5 ne sortiti sî apoi 3 români in adunarea scaunala. La respectarea dreptului nostru i-amu provocatu fratiesce cu atât'a mai vertosu, câci pâna acum au fostu 15 români in comitetu. —

Dloru, ni au promisu cu gur'a, ca voru lucrá dupa dreptu sî ecuitate, sî iéta in fine resultatulu este contrariu asecurâriloru, sî calificatu de a sterní cea mai mare indignatiune sî amaraciune intre români asupr'a sasiloru, carii nu voiescu sa fia frati cu noi la bune sî la rele. —

Prin acest'a fapta au demustratu fratii nostri sasi adeverulu ce-lu nutrescu in peptulu loru, ca ei fiindu in majoritate voiescu, cá noi numai sarcinele publice, contributiunile cele grele sa le portâmu noi i peregali cu ei, dara la impartirea drepturiloru sî beneficieloru, nu-i rabdâ anim'a, cá bateru dupa proportiunea numerica indreptatita, sa ne recunóusca sî concéda dreptulu nostru, in fapta, de-sî noi românii in Cincu formâmu poporatiunea jumetate.

Ei nu suntu drepti, sî ecuitabili fatia cu noi românii si nici voru nóue a ne recunóusce aceea la ce ei suntu obligati sa

---

ingrigitu din partea statului, cá stradele sî locurile publice in nóptea pasciloru se fia iluminate in modulu celu mai pomposu. Sî cá in biserica cu atât'a sa sa faca mai intuitiva invingerea cea gloriósa a lui Christosu, cá lumin'a lumei asupr'a intunerecului noptiei mormentali, pâna la ór'a mediu-noptiale ardea o lumina fórte debile, cá la cea dintâiu cântare a cocosiului se aprinda mii de luminâri, pregatindu astfeliu o lucore de radiele luminei celei mai inflacarate. — Serbarea invingerei in priveghierea pasciloru se reducea nu numai asupr'a biruintiei mortiei, prin principele vietiei, ci sî asupr'a pogorirei in ladu.

Dela Epiphanius († 403.) s'a generalisatu ide'a sî convingerea ca aceea s'a intemplatu in nóptea pasciloru, sî elu singuru descrie cu chiaritate intru o omilia cum a ruptu Dlu portile Iadului, a supusu pre principele acelui'a sî slugile lui, l'a legatu in catene, sî petrecutu de nenumeratele cete de angeri sî archangeli, a scosu pre mortii drepti, adormiti inainte de incarnarea sea.

Cu privire la botezare, carea totudéun'a erá parte esentiale a servitiului de sér'a, fia observatiunea finale, ca sî in tempulu urmatoriu, cându s'a introdusu botezarea copiiloru, inca se asceptau septamâni intregi sî luni, spre a botezá pre copii la „mórtea lui Christosu“.

(Va urmá)

ne recunósca. — Dovéda este si procesulu incaminatu pentru segregarea de portiune canonica, de locu de curte si casa parochiala, de biserica, scóla de pomaritu si de gimnastica, care procesu se afla la inaltulu ministeriu spre ulteriór'a decisiune, unde precum audîmu, se intrepunu circumspectii si prudentii nostrii frati sasi cu tóta energi'a, cá sa fimu respinsi cu dreptele nóstre pretensiuni. —

Tare superati si machniti ne vedemu prin atari acte, din care apriatu vedemu, ca sasii nici acum'a in seculului alu XIX, nu voru sa se radice la acelu nivelu, de a ne socotí dupa dreptate si pre noi in fapta egalu indreptatiti cu ei, ci ei voru numai in sarcinele publice sa ne ingreunezem a i multu decâtu pre ei si prin urmare voru si acum sa ne predomnésca si tiena numai de elotii loru.

Ei sasii striga ca regimulu ung. le face nedreptâti, pre cându ei pre de alta parte se aréta mai nedrepti si neecuitabili fatia cu românii, cu cari locuiescu ei la olalta, si cu cari dupa „S. D. Tageblatt“ voru ei a se infratí. — Cu atari acte nedrepte nu voru castigá ei nici odata simpatiile nóstre, si nici odata pre atare cale nu se va poté inaugurá intre sasi si români pacea, dragostea si adeverat'a fratietate. —

De asta-data si in celelalte comune, inca nu s'au alesu români nici in mesur'a precum amu fostu pâna acum'a alesi ; si la adunarea scaunala nu avemu nici unu românu alesu deputatu din comunele micste, de-si pâna acum'a amu avutu doi insi. — Cum vomu poté noi românii cei 11 mii din scaunulu intregu a ne aperá in adunarea scaunala dreptulu nostru, cându n'avemu nici unu românu acolo alesu ? —

Audimu ca in Calboru comun'a pura româna indreptatii alegatori au voitu sa ne aléga pre oficialulu nostru scaunalu de românu cá deputatu la adunarea scaunala, cá sa avemu si noi scaunulu Cincului unu omu priceputu in acésta representantia, dara domnulu comisariu si respect. dlu Inspectoru localu a declaratu ca pre acelu domnu de românu nu-lu potu cu efectu alege, pentru-ca la adunarea scaunala se potu dupa lege alege din Calboru numai individi, carii posedu in comuna dreptulu activu de alegere. — Acésta interpretatiune de lege daunósa pentru noi, precum si mai multe defecte la alegere, au datu ansa la unu protestu contr'a alegerei, care precum audimu s'a substernutu inclitului comitiatu spre decidere. —

Trebuie sa oftâmu si sa ne punemu pre gandire, cându vedemu noi ca fratii sasi, unde au ei dreptu sa ne aléga si pre barbati de ai nostrii demni de tóta increderea, din principiu nu-i alegu si apoi inpedeca, cá si airea sa nu póta fi alesi unde alegatorii aru voí sa aléga pre cutare si cutare. —

Constatâmu in fine, ca in intregu scaunulu nostru domnesce o mare nemultiamire pentru procederea fratiloru sasi, carii preste totu au doveditu in fapta ur'a câtra deaprópele loru si ne respectarea dreptului româniloru din acestu scaunu in celu mai violabilu modu. —

Acestea despre alegerea decursa. —

Dupa statutulu provisoriu va urmá câtu de curendu si alegerea oficiului opidanu, unde pâna acum a fostu unu românu alesu, dara fiindu ca elu a fostu celu depre urma alesu, a fostu scosu afara prin dispositiuni mai inalte, câci esactorulu a trebuitu sa intre in loculu lui. -- Vomu vedé si acésta alegere. Intre jurati aru trebuí sa intre doi români. — Fratii sasi tienendu-se de principiulu adoptatu, ca români sa nu aléga, voru indeplini posturile oficialiloru totu cu sasi. — Cu Ddieu. — Dabit deus his quoque finem —

Fiti atâtu de buni dle redactoru a publicá acestea renduri in colónele stim. dv. diurnalu. — Pre lânga care remânemu cu destinsa onóre.

Mai multi alegatori
indreptatiti.

Bradu in 22 Maiu 1874.

Este de comunu cunoscutu ca progresulu, cultur'a si libertatea suntu semnele si fenomenele cele mai sigure dela cari se póte deduce vitalitatea unui poporu, si tóte acestea recerintie suntu si trebue sa fia intrunite din causa câci un'a pre alt'a se conditionéza ; — pâna a ajunge inse unu poporu la atari conditiuni de viétia se recere ca elu sa fia cuprinsu de o vointia resoluta spre inaintare, de o activitate continua, si sa aiba barbati eruditi si devotati binelui comunu.

Facendu acum dela acestea un'a alusiune la poporulu nostru si intrebandu-ne, ca incâtu intrunesce elu acestea insusiri de esistintia si incâtu nu ? — fâra de a ne prea increde — totusi déca vomu fi numai drepti, si vomu cautá a ne esplicá aparintiele esterióre cari pre cum e sciutu prea adesecori insiéla ; vomu recunósce si va trebui sa recunósca si sa se convinga ori-cine ca-do, in acésta tendintia a regenerarei prin cultura nesiumu dupa poteri, bá chiaru nici natur'a nu ne-au denegatu partea sea in acésta privintia.

O proba distinsa de viétia au datu poporulu si resp. inteligenti'a rom. din comitatulu Zarandului prin redicarea gimnasiului ce se afla in Bradu, carele ne nutresce speranti'a ca cu tempu obscurantismulu si chiaru si starea materiala a poporului, emanata in tempulu din urma prin calamitatea generala a aniloru espirati —*) se va redicá si amelorá. In acésta sperantia suntemu cu atât'a mai vertosu câci vedemu ca barbatii cari forméza representanti'a gimnasiala facu destulu chiamârei loru, ceea ce s'au doveditu si cu ocasiunea siedintiei representantiei din 21 Maiu a. c. — dîu'a st. Constantinu si Elen'a cari suntu alesi de patroni ai gimnasiului. —

Acést'a siedintia s'a tienutu conformu prescriseloru „Statutului gimnasiale“ dupa celebrarea cultului deviuu, la care au asistatu pre lânga unu numerosu poporu, mai multi on. domni din representatiune, — carea se forméza din membrii intruniti ai sinódeloru ppesci gr. or. a Zarandului si a Halmagiului — si au fostu deschisa prin o cuventare acomodata din partea M. on. d prot. N. I. Miheltianu cá presiedintele representatiunei, prin carea invita pre membrii cá cu intielepciune si atentiune sa petréca la desbaterea objecteloru, dintre cari cá mai principale estragemu urmatórele :

I. Raportulu comitetului din care s'a vediutu activitatea acelui'a in decursulu anului espiratu, tienendu siedintie in cari s'au decisu asupr'a a 38 objecte incurse referitórie la promovarea invetiamentului si a stârei materiale a fondului gimnasiale.

II. Raportulu directiunei gimnasiale din care s'a constatatu ca tinerulu nostru gimnasiu inf. au fostu in decursulu anului scol. 1873/4 cercetatu din partea a loru 54 elevi si 21 elevi la scól'a normala, si ca atâtu in privinti'a moralitâtiei câtu si a invetiamentului corpulu profesorale este deplinu multiamitu.

(Va urmá)

Varietâti.

*** Maialu Dumineca, favorita de unu tempu placutu a serbatu Reuniunea sodaliloru romani maialulu dejá anunciatu. La 7 óre diminéti'a dupa ce music'a militara dîse o piesa plecara membrii Reuniunei cu stindardulu loru si se postara dinaintea locuintiei Pré ven. P. Archimandritu Nicolau Pope'a, carele e totu odata si nasiulu stégului. Aci esecuta music'a militarie vre-o câte-va piese alese. P. Archim. anima prin o scurta alocutiune pre membrii reuniunei, iéra acesti'a respunsera cu entusiastice „sa traiasca“ si purcesera cu marsiuri române bine esecutate spre Dumbrava. Concursulu celu mare alu concetatieniloru fara deosebire natiunale a fostu unu testimoniu ca clasele de midilocu a inceputu a-si pricepe si cuprinde mai curendu secululu seu decâtu multi altii pretinsi invetiati. Petrecerea a duratu pâna sér'a intrerupta la urma prin o plóie neasceptata.

Pré ven. Archim. a onoratu maialulu cu presenti'a si afara in Dumbrava.

Maialu au mai serbatu in aceeasi dî scolarii romani din suburbiele Sabiiului iérasi in Dumbrava.

Totu asiá si scolarii din Rasînari, in Dumbrav'a Rasinariloru,

(†) Unu anunciu funebrale ne vestesce mórtea lui Atanasiu Grabovszky de Apadi'a, veru alu reposatului in Domnulu Archieppu si Metropolitu Andreiu, intemplata — dupa unu morbu mai indelungatu — la 24 Maiu 8 óre sér'a, in etate de 47 ani. Lu deplangu fratii sei Georgiu si Constantinu, precum si alte rudenii numeróse. Fia-i tierân'a usióra si memori'a eterna !

*** Dlu advocatu Ioanu P. Desseanu este alesu de deputatu dietale in cerculu Radn'a, cotulu Aradu. Firmitatea caracterului si tienut'a politica a deputatului nostru, suntu binecunoscute din trecutulu lui, si avemu convictiunea ca in lupt'a ce-lu astépta, va fi condusu pururea de interesele nationali si bisericesci !

*** Congresulu natiunalu serbescu, la inalt'a resolutiune din 15 Maiu a. c. a Maj. Sele Imperatului, se va conchiemá pre 29 Iuniu vechiu la Carlovetiu, pre calea administratorelui patriarchalu de acolo.

*** In Svitier'a si Germani'a s'au infiintiatu mai multe asociatiuni, ca dîlele de dumineci si serbatori sa se tiena cu rigóre de tóte clasele poporului. In Svitier'a mai multi negutiatori au rogatu pre directorele câiloru ferate, cá in dumineci si serbatori se oprésca ori-ce lucru dela garale de feru ; in Germani'a iérasi asociatiuni de asemenea natura au recursu de a dreptulu la parlamentu, cá diregatoriloru si a totu feliulu de lucratori, sa li interdîca prin lege lucrulu in dumineci si serbatori.

(†) La 18 Iuliu a. c. Itali'a va serbá cu mare pompa aniversari'a de 500 ani dela mórtea lui Petrarc'a.

In Padu'a, unde Petrarc'a si-a petrecutu cea mai mare parte a vietiei sele, spre acestu scopu s'a constituitu unu comitetu demnu de memori'a marelui scriitoriu. Totu in 18 Iuliu se va tace escursiune la Arqua, unde a fostu domiciliulu poetuluì, iéra in a dóu'a dî se va face espusetiune mare din tóte scrierile edite ale lui Petrarc'a, ce au remasu si suntu adunate in Itali'a.

*** Au aparutu de curendu in Ploiesci brosiurele intitulate : Cultur'a vieloru in Romani'a si Vinificatiunea, de I. P. Eliade, pretiulu 2 lei noi. Pharulu séu bunele esemple ale parintiloru multu folosescu fiiloru, edit. II. pretiulu 40 bani. Se afla de vendiâre la librariele dloru G. Ioanide et Comp. in Bucuresci ; G. Karjeanu, si la autoru in Ploiesci.

*** Neintielegerea intre lucratorii agricoli din Engliter'a si intre arendatori preocupa pre toti barbatii de óre-care valóre. Fia-care cauta care aru fi midiloculu celu mai nimeritu pentru a ajunge la o transactiune favorabila pentru ambele pârti.

Lectorii nostrii cunoscu ca caus'a neintielegerei este sporirea salariului ce se cere de câtra muncitori, sporire la care arendatorii se opunu cu tenacitate. Nu mai putienu tenaci suntu si lucratorii agricoli. Dieci de mii dintre densii prefera a emigrá in Australi'a si aiurea decâtu sa se supuna cerintieloru arendatoriloru. Trista si amenintiatória situatiune pentru ambele pârti.

Pentru a ajunge la intielegere, suntu doi ani de cându presiedintele camerei comuneloru a oferitu de buna voia muncitoriloru dupa mosî'a dependinta de locuinti'a sea o parte din producte, cu alte cuvinte a propusu cá sa aplice la esploatatiunea pamentului principiulu cooperatiunei, principiu aplicatu dejá cu óre-care succesu in industria. Cu tóta bunavointi'a proprietariului, nimenea nu a respunsu la asteptarea sea.

Adeverulu este ca pentru cá principiulu de cooperatiune sa fia aplicatu cu sinceritate, trebuie cá pârtile sa fia partasie de o potriva atâtu la profitulu câtu si la pagubele esploatatíunei. Cu modulu acest'a inse in casu de beneficiu partea cuvenita lucratoriloru aru fi prea neinsemnata ; iéra in casu de perdere, fia-cine intielege ca positiunea muncitoriloru agricoli aru fi din cele mai nenorocite, In adeveru cu ce aru putea densii sa acopere partea de paguba ce li s'aru cuvení ? Arendatorele póte suferí pagub'a unui anu, câci calculéza pre midiloci'a mai multoru ani de arendare, si spera nu numai sa acopere pagub'a cercata, dara sa si castige cu prisosu. Fatia cu aceste dificultâti presiedintele camerei comuneloru a propusu cá pagubele sa privésca pre arendatore, iéra lucratorii sa iá parte la beneficiu. Cine nu vede inse ca in casulu acest'a nu mai esista cooperatiune ci unu simplu daru, unu ajutoriu facutu lucratoriloru de câtra arendatori séu de câtra proprietari preste salariulu ce li se cuvine? Lucratorii au refusatu asemenea propunere declarandu ca ei nu voiescu gratificatiuni, ci unu salariu convenabilu platitu in moneta sunatória.

Lordulu George Manners esperimentéza acestu modu de a esploatá pamentulu prin cooperatiune pre unu domenu in apropiere de Newmareet. Pâna astadi partea de producte cuvenita unui lucratoriu in anii cei buni a fostu de 75 lei, afara de salariulu dîlnicu. In casu de perdere lucratorii 'si primescu numai salariulu si pagub'a privesce pre proprietariu. Cauta sa marturisimu ca problematiculu beneficiu de 75 lei este atâtu de neinsemnatu, câtu nu va indemná pre lucratori sa se intereseze de cooperatiune.

Acestu modu de a deslegá cestiunea fiindu basatu mai cu séma pre simtieminte fiilantropice, si lucratorii agricoli nevoindu cu nici unu pretiu a primí gratificatiuni, dificultatea remane aceeasi, neintielegerea persistá.

Ori-cum aru fi, lumea agricola si chiaru cea politica a inceputu sa se ingrijésca vediendu pre tóta septamân'a ómeni vigurosi ca-'si parasescu patri'a. Nu este indoiéla ca cu mai putiena incapatienare din ambele pârti, si mai cu séma din partea arendatoriloru, acésta cestiune, care póte deverí amenintiatórie, s'aru fi pututu regulá printr'o intielegere comuna. „Rev. scient.“

Nr. 1192/Pl. — cons.

Concursu.

Pentru conferirea a douoru stipendii nou create din fundatiunea Mogaiana, unulu de 500 fl. v. a. pentru unu ascultatoriu de sciintiele technice la vre-o Universitate afara din patria, si altulu de 100 fl. v. a. pentru unu gimnasistu, — se escrie prin acést'a concursu pâna la finea lui Iuliu a. c. st. v.

Competitorii la aceste stipendii au a-si substerne Consistoriului archidiecesanu pâna la terminulu indicatu cererile loru instruite cu atestatu de botezu, ca suntu de riligiunea gr. or. cu atestatu scolasticu despre sporiulu facutu in studii in semestrulu din urma alu acestui anu scolariu ; cu atestu de paupertate ; in fine mai alaturandu in intielesulu conclusului sinodului archidiecesanu din 1871 Nr. prot. 120 si unu reversu, cumca dupa absolvirea studieloru voru serví in patria celu putienu 6 ani, din contra voru rebonificá sum'a ajutoriului primitu.

Competitorii, cari voru documentá, ca se tragu din famili'a fericitului fundatore, a in Domnulu adormitului Episcopu Vasiliu Mog'a, — avendu de altmintrenea conditiunile amintite, voru fi conformu unei clausule fundatiunale — ceteris paribus — preferati.

Sabiiu, din siedinti'a Consistoriului archidiecesanu plenariu tienuta in 4 Maiu 1874.

(1—3)

---

*) Si imprudenti'a de mai nainte a administratiunei ; de ce se ascundemu adeverulu? R.

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.**

Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU

Nr. 43. ANULU XXII.

Sabiiu in 2|14 Iuniu 1874.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. $\frac{838\ B.}{cons.\ 434.}$ 1874.

Preacinstitiloru PP. Protopresbiteri sî Administratori ppresbiterali! Cinstita Preotîme eparchiale!

A ajunsu la cunoscinti'a Consistoriului archidiecesanu, ca unele din comunele nóstre bisericesci, precum se vede, intielegându reu marginile competintiei loru, se credu indreptatite, a dispune dupa placu asupr'a averiloru loru bisericesci, precum case, pamenturi s. a., vendiendu-le de totu séu in parte, schimbandu-le cu altele, séu luându imprumuturi pre ele sî zelogindu-le cá ipoteca la creditori.

Acésta urmare volnica este cu atât'a mai gresita sî mai vrednica de mustrare, câci Consistoriulu archidiecesanu prin circulariulu seu dto 11 Augustu 1873, Nr. 763, a opritu atâtu pre individii singuratici, fia ei in ori ce oficiu bisericescu, câtu sî pre Comitetele sî Sinódele parochiali dela ori-ce instrainare de realitâti bisericesci fâra concessiunea anumita din partea Consistoriului nostru.

Deci fiindu ca de o parte ordinatiunea consistoriale acum amintita, precum se vede, nu se pazesce pretotindenea si totu-dé-un'a cu scumpetatea receruta, iéra de alta parte urmarea volnica a comunitâtiloru bisericesci este cu totulu contraria legiloru nóstre bisericesci, sî anumitu Statutului nostru organicu, dupa care hotaririle sinódeloru parochiali vinu a se substerne Consistoriului archidiecesanu spre revisiune; in fine fiindca asemenea vendiâri, schimbâri, incarcâri cu datorii sî zelogiri a proprietâtiloru bisericesci potu sa aduca comuneloru nóstre bisericesci pagube mari, ba nereparabili: pentru aceea Consistoriulu archidiecesanu, avendu datorintia de a abate dela bisericele nóstre ori-ce dauna séu periculu, se afla indemnatu, a rechiamá in memori'a PP. Protopresbiteri sî Administratori protopresbiterali, precum sî parochiloru sî tuturoru inainte-statatoriloru biserîceloru nóstre din archidiecesa ordinatiunea sea dto 11 Augustu 1873, Nr. 763, cu urmatórele dispositiuni mai de aprópe, sî adeca:

1. Nici o proprietate bisericésca, scolara séu sî altfeliu fundationale a bisericeloru nóstre, fia aceea casa, pamentu, hârthia de pretiu séu sî numai vre-unu dreptu, d. e. de cârcimaritu, moraritu s. a., nu se póte vinde, schimbá, zelogí séu insarciná cu datorii fâra anumita premérsa incuviintiare din partea Consistoriului archidiecesanu;

2. De aceea ori-ce acte de feliulu acest'a, facute contr'a acestei dispusetiuni, se declara de nula sî fâra valóre, nu obléga intru nimicu pre comunele bisericesci, sî incheiatorii de asemenea acte ilegali suntu respundiatori pentru acelea cu averile sî respective cu persónele loru proprie.

3. Parochii cá presiedintii sinodeloru sî eventualminte sî Comiteteloru parochiali, apoi membrii comiteteloru sî Epitropieloru parochiali in solidu, adeca toti impreuna, suntu respundiatori cu averile loru proprie pentru ori-ce dauna ce s'aru nasce comuneloru nóstre bisericesci din neobservarea acestei ordinatiuni consistoriali;

4. Spre a nu se poté escusá nici unu inainte-statatoriu bisericescu clericu séu mirénu, cu necunoscinti'a acestei ordinatiuni, aceea la alegerea parochiloru, apoi a Comiteteloru sî Epitropieloru parochiali sa se cetésca inaintea respectiviloru, sî sa se subscrie protocolulu despre acésta cetire, cu aceea, ca cele audite le-au intielesu, le priimescu sî le subscriu;

5. In fine spre a se face in regula asemenea acte, acolo unde cere trebuinti'a sî unde s'a concesu din partea autoritâtiloru bisericesci, vine a se observá cu strictetia, cá plenipotentiele aceloru individi, cari au sa represente comun'a bisericésca fatia cu autoritâtile civili, séu sî fatia cu individi singuratici, sa fia proveduta cu sigilulu bisericescu sî cu subscrierea parochului eventualminte a presiedintelui Comitetului parochiale sî a Epitropului primariu, apoi se fia provediute cu Nr. sî datulu, sigilulu sî subscrierea propria a respectivului Protopresbiteru séu Administratoru ppresbiterale, sî in acésta intarire sa fia aretatu Nr. sî datulu, sub care s'a incuviintiatu lucrulu din partea Consistoriului archidiecesanu.

PP. Protopresbiteri sî Administratori ppresbiterali voru ingrigí, cá acésta ordinatiune Consistoriale se ajunga la cunoscinti'a tuturoru comuneloru nóstre bisericesci, fia acelea matere séu filii, spre care scopu sa se cetésca sî sa se esplice poporului in biserica dupa S. Liturgia in Dominec'a cea d'antâiu dupa priimire, sî cá aceea — spre binele comuneloru nóstre bisericesci — se fia pazita cu tóta scumpetatea.

Din siedinti'a Consistoriului archidiecesanu, tienuta la Sabiiu in 25 Apriliu 1874.

Procopiu Ivacicoviciu, m/p.
Archiepiscopu si Metropolitu.

Din pârtile slovace.

In pârtile Ungariei locuite de slovaci s'a aretatu o impregiurare, carea merita a fi cunoscuta sî de publiculu nostru. Gimnasiulu confessiunalu slovacu din Reti'a-mare (Nagy-Röcze) a fostu obiectulu unoru investigatiuni. Ans'a se vede a se fi luatu in urm'a unoru aretâri ca in institutulu acest'a se propaga idei absolutistice, panslavistice, antipatriotismu sî alte de feliulu acest'a.

In urm'a investigatiunei s'au aretatu ca inca la 1868 directiunea nu voise sa dea atestate decâtu numai in limb'a slovaca, ca profesorii in cea mai mare parte suntu instrumente de ale regimului absolutisticu, ca in gimnasiu domnesce spiritulu panslavisticu sî ura neimpacata câtra totu ce este ungurescu, ca gimnasiulu posede unu tricoloru slavicu, ca unu gimnasiastu de clas'a V a fostu premiatu pentru o poesia prin carea provóca junimea slovaca sa frânga jugulu ungurescu, ca se insultéza tinerii carii arata inclinatiune câtra limb'a magiara etc. etc.

Lucrulu acest'a s'aru parea ca este cu totulu unu ce localu sî provenitu din unu zelu pré mare din partea vre-unui inspectoru, carele vede in tóte miscârile natiunalitâtiei slovace nisce spaime nopturne; câci, déca luâmu numai impregiurarea resultatului contradicetoriu alu investigatiunei, cauta sa ne punemu intrebarea, cum se potrivescu instrumentele absolutistice cu panslavismulu? Ur'a câtra totu ce o ungurescu inca ni-amu mai poté o esplicá, câci in adeveru, déca cugetâmu numai la articulii lui Réthi din comitatulu Hunedórei, vomu aflá lucru naturalu, ca la ómeni, cari n'au o dosa buna de humoru flegmaticu, asemenea procederi trebuie sa provóce cholerismulu celu mai inversiunatu.

Cu tóte aceste pâna aci inca nu aru fi periculu nici pentru regimu respective pentru intregitatea statului, nici pentru natiunalitatea slovaca. Escese de ultrapatriotismu séu ultranatiunalismu mai vinu sî pre aiurea inainte; inse ele se tratéza asiá precum trebuiescu tratate, in unele casuri se ignoréza, sî se trece mai departe la ordinea dilei.

Cându vedemu inse ca o fóia cá „P. Ll.“ afla cu cale a aterná afacerea acést'a de clopotulu celu mare alu politicei sî iá ansa intr'unu primu articulu de fondu a se espectorá, ca in legea pentru natiunalitâti s'a dîsu prea multu in favórea scóleloru natiunale, nu scimu ce sa dicemu.

Ei bine! sa recomande „P. Ll.“ spre liniscirea sea inchiderea tuturoru institutelorn natiunale, séu sa recomande o lege care sa ia natiunalitâtiloru din mâna tóte institutele de instructiune, déca crede ca prin acést'a va ajunge la laurii unui redemtore alu societâtiei.

Nóue nu ni e datin'a sa amenintiâmu pre nimenea, dara trebuie sa ne esprimâmu temerea, ca prin astu-feliu de procedere nerumegata nici „P. Ll.“, nici alte foi, nu facu servitie benefecatórie Ungariei: Domnii din Pest'a, cari se facu consiliari publici regimului, trebuie sa fia mai cu sânge rece sî sa nu véda in tóte: miscâri panslavistice, dacoromanistice sî alte de feliulu acest'a, cá sa nu esciteze o hypochondria politica in cercurile normative. Dloru voru sci ca hypochondri'a inradacinata este identica cu morbulu de mórte.

Ministrulu presiedinte ung., dimpreuna cu celu de financie, petrecu in Vien'a pentru incheiarea unui imprumutu.

Dupa „P. Ll.“ ministeriulu de justitia a provocatu prin unu circulariu pre presiedintii tuturoru tribunaleloru sa arete câti advocati esercitéza advocatur'a in cercurile respective. Cu ordinatiunea acést'a ministrulu nu voiesce alta decâtu sa scie, câti advocati suntu in esercitiulu facticu la introducerea legei celei nóue pentru advocati.

„Aug. Allg. Ztg.“ suprinde lumea cu o faima dela „confiniele Bosniei.“ Dupa faim'a acést'a Austri'a este pregatita pentru unele eventualitâti in cestiunea orientale. Ba pregatirile militari aru fi asiá de inaintate, incâtu anumiti impiegati dela posta au primitu sî ordini sa stea gat'a pentru servitie de campania. Tóte aceste spre a cucerí Austri'a, dupa intielegerea preavuta cu Russi'a, — provinci'a turcésca Bosni'a.

Lânga aceste se mai adange: ca in Bosni'a, devenita in câtu-va independinta, se va asiediá o secundogenitura austriaca. Se vorbesce de ducele de Toscana. — „Fremdenblatt“ din Vien'a gasesce ca faimele aceste suntu nisce inventiuni pre câtu de netote pre atât'a de perfide. Aceeasi fóia sustiene, ca suntu in Germani'a unii ómeni, cari nu se simtu bine in referintiele cele nóue sî câroru armoni'a intre Austri'a sî Germani'a li e o pétra de móra pre peptu sî apropiarea intre cabinetele din Vien'a sî St. Petersburg unu spinu in ochi. Ei cauta cu ori-ce pretiu sa aduca pre Austri'a in prepusulu ca i se scurge inim'a dupa cuceriri. Sî pentru a face credibile ide'a acést'a inaintea publicului rescolesce in istoria pâna in tempurile lui Iosifu II sî a Catarinei.

In Franci'a, adunarea natiunale din Versailles pare a avé putiena insemnatate. Sensatiune a facutu acum in tempulu din urma cu desbaterea despre „serbarea dominecei“. Cu multu mai mare insemnate este a se atribuí miscâriloru bonapartistice. La alegeri supletórie de deputatati, la alte adunâri, totu mai multu sî mai multu 'si scotu bonapartistii capulu. In tempulu din urma s'au impartitu sub ochii gendarmeriei, gratis steguletie cu inscriptiunea: „Vive l'empereur“ sî „vive Napoleon IV.“

Pre cându se intempla aceste josu in poporu diplomati'a germana cauta tóte pretestele pentru unu „casus belli“ sî nu le afla. Pre unu momentu se parea ca, in lipsa de alte mijlóce, sa servésca chiaru temerea, ca Belgiulu póte fi amenintiatu in neutralitatea sea din partea Franciei, dreptu ansa la o nóua mare macelaria de ómeni. Franci'a inse pastréza pâna acum sânge rece sî incungiura tóte provocârile Germaniei.

Petrecerea principelui Milanu la Bucuresci sî atentiunea cu care a fostu elu tratatu de Domnitoriulu Romaniei, in fine cuvintele principelui Milanu la sosirea sea in Belgradu: ca din tóta caletori'a sea intreprinsa la Constantinopole succesulu celu mai mare este buna intielegerea cu Romani'a, a facutu sensatiune asiá de mare in cercurile diplomatice, incâtu s'a facutu intrebare la Bucuresci sî de siguru sî la Belgradu, ca este adeveratu ca s'au facutu óre-care intielegeri intre Romani'a sî Serbi'a. Dela Bucuresci s'a notificatu ca de facutu s'au facutu, inse intre marginile prescrise de dreptulu de a-si aperá fiacare tiéra autonomi'a sî esistinti'a garantata de puteri.

Dupa „Nord.“ din Brusel'a a avutu locu in Budapest'a pre tempulu delegatiuniloru o convorbire intre contele Andrassy sî Vicomtele francesu dela Gueronniere vicomtele venise atunci la Pest'a in afaceri de drumuri de feru, inse acest'a n'a impedecatu de locu cá conversatiunea sa nu tréca sî asupr'a situatiunei europene sî in specialu asupr'a referintieloru intre Germani'a si Franci'a. De la Gueronniere in tóta conversatiunea a accentuatu dorinti'a Franciei de a sustiené pacea. In punctulu acest'a, a disu, ca domnesce cea mai unanima convingere in tóte partidele din Franci'a. Elu asigura ca insusi Mac-Mahon e petrunsu de convingerea acést'a, a cârui programa este de o parte de a preveni pre Germani'a intru tóte sî a nui dá ansa la nici o reclamatiune, ba chiaru sî la casu de provocare din partea Germaniei elu, Mac-Mahon va fi passivu. Descoperirile aceste a fecutu o impressiune mare sî buna asupr'a contelui Andrassy.

Senatulu Romaniei inca a primitu junctiunile drumuriloru de feru cu mare majoritate.

Junctiunile cu Romani'a ocupa inca sî astadi unu locu insemnatu in diurnalistica. Spre a-si poté face publiculu nostru o idea sî mai completa despre cestiunea acést'a adaugemu la cele publicate pâna aci unele documente, cari privescu afacerea junctiuniloru drumuriloru de feru. O epistola privata din Vien'a publicata de Tageblatt de aici, tratandu cestiunea junctiuniloru are putiena sperantia de realisarea junctiunei cu lini'a orientale ungurésca. Inainte de tóte unu votu alu unei camere in afaceri de aceste inca este de totu putiena garantia. Sî mai putienu déca se ia in consideratiune, ca o linia nu are popularitate intr'un'a din tierile limitrofe sî din opiniunea publica bucuresteana asiá sî se vede ca junctiunea cu lini'a orientale ung. nu are simpathie in Romani'a. Buna-vointi'a regimului de astadi de a realisá junctiunea póte mâne sa faca locu unei rele vointie, pentru-ca in Bucuresci recunoscu toti numai in lini'a Bucuresci — Pitesci — Craiov'a — Orsiov'a legatur'a cea in adeveru in interesulu tierei sî societatea austriaca de statu inca sî bate capulu, cum sa nu castige monopolulu comunicatiunei la dunarea de josu. Societatea acést'a e in stare a cladí in scurtu tempu lini'a pâna la Orsiov'a sî atunci are in manile ei proprie o linia dela Vien'a pâna la Galati.

Epistol'a mai vorbesce despre periculului cu carele este amenintiata Transilvani'a detragendui-se liniei din trens'a totu transitulu sî se mira de naivitatea unoru cetatieni din Brasiovu, carii credu ca lini'a de junctiune e cá facuta sî ca totu ei voru fi in stare sa o cladésca dela Brasiovu pâna la Ploiesci.

In fine arata ca sî sperantiele redactiunei dela „Kronstädter Ztg.“ suntu ilusorie, cu tóte ca le pastréza cá pre nisce farmece secrete, pentruca i le-a comunicatu directorulu generalu sî unu consiliariu de administratiune dela drumulu de feru orient. ung.

Proiectulu de lege.

Art. I. — Se aprobà conventiunea incheiata la 19/31 Maiu 1874, intre representantulu guvernului austro-ungaru cu acel'a alu guvernului Romaniei, pentru legarea linieloru ferate române cu liniele ferate austro-ungare pre la puncturile de frontarie Verciorov'a sî Predélu (Tömös).

Art. II. — Guvernulu românu este autorisatu cá, in tempu pâna la siése ani celu multu dela promulgarea acestei legi, sa concéda sî sa faca a se esecutá sî a se pune in esploatare o ramura de linia ferata, plecându dintr'unu punctu alu liniei Romanu—Galati sî mergendu pâna la Ocn'a, valea Trotusiului, spre e servi astu-feliu de capetu sî de partea liniei de junctiune dela punctulu Uzu séu Oituzu ori Palanc'a (Ghymes).

Art. III. — Asemenea, guvernulu este autorisatu, cá in tempu pâna la patru ani dela promulgarea presentei legi, se concéda sî se faca a se pune in esploatrce o ramura de drumu feratu, in directare cea mai scurta sî mai in linia drépta, intre Galati sî Barbosi.

Tóte espropriârile necesarie pentru constructiunea acestei linii se voru efectuá cu chieltuial'a comunei urbane Galati.

Art. IV. — Tóte concesiunile relative la esecutarea linieloru cuprinse in cele trei articole de mai susu voru fi supuse, cá totu-déun'a, la aprobarea sî votulu corpuriloru legiuitórie.

B. Boerescu,
ministru.

Espunerea de motive asupr'a conventiunei pentru acordarea junctiuniloru pre la punctele Predélu sî Verciorov'a.

Domniloru deputati ! Dupa lungi negotiâri, guvernulu românu s'a potutu intielege cu acel'a alu imperiului austro-ungaru spre a formá alaturat'a conventiune ce are onóre a supune la aprobarea d-v. relativa la legarea linieloru nóstre ferate cu acelea ale Ungariei pre la Verciorov'a sî Predélu.

Necesitatea sî utilitatea junctiuniloru, adeca continuarea neintrerupta a traficului câiloru nóstre ferate si in statele vecine, suntu de multu admise sî recunoscute la noi.

Principiulu este necontestabile : desvoltarea productiunei nóstre agricole sî proportiunea avutiei generali voru cresce in raportu directu cu intinderea câliloru de comunicatiune legate cu ale stateloru vecine. Isolarea unei linie ferate de acea a vecinilorn este neproductivitatea sea chiara. Tóte liniele ferate din Europ'a au, in generale, caracterulu de internatiunale. Altu-feliu miscarea loru aru serví numai pentru transitulu interióre : ceea ce aru fi prea micu in raportu cu ceea ce produce aceeasi linia indata ce transitulu devine internatiunale.

Amu facutu dejá in parte aplicarea acestui principiu prin legarea drumuriloru nóstre ferate din Romani'a de preste Milcovu pre la Iticani sî Ungheni.

Inse marea artera a liniei nóstre ferate in totu lungulu Carpatiloru, despre fruntari'a dela nordu, in tóta Romani'a de dincolo de Milcovu, a remasu inca odata, se afla inca nelegata cu liniele vecinitoru nostri.

Inconvenientele acestei isolári se simtu din dî in dî.

Miscarea intregei nóstre retiele de drumuri ferate dela Romanu-Ploiesci-Craiov'a-Verciorov'a este redusa numai la transitulu interioru, pre câtu tempu acést'a reti'a va continuá a stá nelegata cu acea a vecinilorn. Inaltele cóme ale Carpatiloru despartiendu-ne de imperiulu vecinu sî de restulu Europei, gurile nóstre de comunicatiune esterióre continua a fi numai porturile despre Dunare.

Sciti inse, dloru deputati, câtu acést'a comunicare este restrensa sî neregulata. Ea depinde de tempu si de starea apeloru. Iérn'a comunicatiunea pre Dunare este inchisa ; vér'a este fórte desu sî in tempu lungu intrerupta din caus'a scaderei apeloru.

Ne trebuiescu dara gure de comunicatiune mai largi, mai intinse ; permanenti sî regulate. Ele nu se potu stabilí decâtu prin legarea linieloru nóstre ferate cu ale vecíniloru pre la puncturile cele mai importante.

Negresitu ca, dupa deschiderea liniei dela Bucuresci la Romanu sî Iticani, amu dobanditu o trecere care ne pune in comunicatiune directa sî secura cu Lemberg, cu Pest'a, Vien'a sî Occidentele, sî care a mai micsioratu inconvenientele isolârei nóstre. Inse acésta trecere internatiunale de fórte mare folosu pentru localitâtile vecine nu póte sa corespunda la tóte trebuintiele generali sî sa faca a dispare inconvenientele isolârei pentru restulu tierei. Miscarea pre acésta linia, pentru cea mai mare parte a tierei, este lunga sî de ocolu, sî impune caletoriloru sî marfurilou sacrificii de tempu sî de cheltuiele cari nu potu ajutá desvoltarea relatiuniloru comerciali sî care ne oprescu de a sustiené concurenti'a in conditiuni egali.

Astu-feliu, din caus'a isolârei arterei nóstre ferate celei mari, comerciulu si productiunea agricole a tierei nóstre continua a nu se poté folosí de tóte avantagiele ce póte oferí o mare linia internatiunale.

Este dara tempulu cá sa legâmu câtu mai curendu liniele nóstre ferate cu acele ale veciniloru de preste Carpati, sî sa stergemu astu-feliu inconvenientele unei isolâri care n'aru fi esistatu, déca, dintr'unu inceputu, nu s'aru fi facutu la noi gresiél'a de a otarí o mare reti'a de drumu feratu, care sa se oprésca la Verciorov'a, fâra a ne asecurá mai intâiu, prin o conventiune, cá sî vecinii nostri sa vina la acel'asi punctu cu liniele loru.

Inca din anulu 1869 s'au facutu necontenite incercâri de câtra guvernele nóstre trecute spre a eliminá acele inconveniente sî a legá liniele nóstre ferate cu ale imperiului austro-ungaru. Astu-feliu vedemu ca, printr'unu jurnalu alu consiliului de ministrii din 3 Novembre 1869, subscrisu de principele Dimitrie Ghic'a, dnii M. Cogalniceanu, A. Golescu si G. Manu, se otaresce : „a se legá liniele nóstre ferate cu cele din statulu austro-ungaru, pre la punctele Orsiov'a sî Brasiovu,“ sî se autorisá ministrulu din afara cá sa incheia o conventiune in acelu sensu.

Aceeasi idea se continuà sub ministeriulu urmatoriu presidatu de d. A. G. Golescu. Ea se afirma din nou printr'unu jurnalu din 3 Martiu 1870, cându se numesce sî unu delegatu românu pentru incheiarea conventiunei pentru junctiunile dela Orsiov'a sî Brasiovu. In instructiunile ce d. A Golescu dà acestui delegatu, la 25 Martiu 1870, se adauga cá sa se propuna delegatului austriacu sî junctiunea dela Filias la Vulcanu, facendu-se din acést'a o conditiune sine-qua-non a liniei Brasiovu—Galati.

Acestu adausu erá de acordu cu unu proiectu de lege inaintatu adunarei in cursulu lunei lui Martiu anulu 1870, de câtra ministrulu D. Cozadini, formulata in urm'a propunerei a nóue dni deputati.

Apoi s'a recunoscutu asemenea fórte necesaria sî o alta junctiune pre la Uz, Oituz, séu Palanc'a, care sa se lege cu lini'a dela Ajudu-Galati.

In sensulu acestei necesitâti consacrata sî prin o lege din Martiu 1872, s'a facutu, precum sciti, conventiunea din 1872, care propunea legarea linieloru nóstre ferate pre la patru puncturi, adeca la Verciorov'a, Vulcanu, Predélu, Uz ori Oituz

Inse acésta conventiune nu a potutu in anulu 1873 intruní majoritatea voturiloru d-vóstra.

De atunci guvernulu nostru a continuatu negociârile cu guvernulu vecinu sî a cautatu a incheiá o alta conventiune in conditiuni mai lesne de esecutatu, sî asiá acum, in marginea midilóceloru nóstre financiare, sa satisfaca trebuintiele economice ale ambeloru tieri vecine, cari au interese identice in acésta cestiune.

Multe sî varii potu fi, intr'unu viitoriu mai multu séu mai pucinu departatu, legaturile cari potu avé liniele nóstre ferate cu acelea ale veciniloru, sî anume cu acelea ale Austro-Ungariei.

Cele acum inse cunoscute, acelea adeca a câroru utilitate practica s'a constatatu sî s'a impusu, suntu precum amu disu, cele patru linie cari atingu fruntari'a nóstra pre la punctele Verciorov'a, Vulcanu, Predélu, Uz, ori Oituz, séu Palanc'a. La aceste puncturi se mai póte adauge sî acel'a recunoscutu cá prea utile pre la Turnu-Rosiu (Rothenthurm).

Inse sarcinele financiare ce aru aduce esecutarea de odata a tuturoru acestoru linie ni impunu obligatiunea de a limitá numerulu loru, sî de a alege pre cele mai urginti, pre acelea a câroru infiintiare o ceru mai grabnicu interesele economice ale ambeloru pârti contractanti.

Nu amu prejudecatu nimicu prin conventiunea de fatia asupr'a nici unei'a din junctiunile ce in viitoriu se potu face intre liniele ferate ale ambeloru tieri. Amu recunoscutu chiaru, sî amu declaratu prin asta conventiune, utilitatea celoru trei junctiuni pre la Vulcanu, Turnu-Rosiu sî Uz ori Oituz. Inca pentru acést'a din urma junctiune, vi propunemu, prin proiectulu de lege care insotiesce conventiunea, cá sa ne autorisati a construí capetâiulu seu dela Ajudu la Ocn'a.

Inse, prin conventiunea invoita intre noi si guvernulu austro-ungaru, a trebuitu, din caus'a consideratiuniloru financiare de care amu vorbitu mai susu, se reducemu la dóue junctiunile cari trebuiescu esecutate mai curendu, adeca in terminu de patru ani dela dat'a schimbului ratificâriloru acestei conventiuni.

Aceste dóue junctiuni, care se impunu inaintea tuturoru, sî cari satisfacu, intr'unu modu mai grabnicu sî mai reale, interesele economice ale ambeloru tieri vecine, suntu junctiunile pre la puncturile Verciorov'a sî Predélu ale fruntariei nóstre.

FOISIÓRA.

Serbatorile domnesci.

(Studiu din anticitâtile bisericesci.)

(Fine.)

3. Duminec'a Pasciloru.

Cu repetîrea septemanale a serbârei invierei, nu se putea, cá bucuri'a serbatórei sa nu devina din ce in ce totu mai lanceda sî neinsemnata ; cu atât'a mai vóia inse trebuiá sa fia sî a sî fostu serbarea anuale a dîlei invierei, precesa fiindu totu-deodata sî de unu postu rigidu. — Duminec'a pasciloru séu pasc'a invierei se numiá : „regin'a dilei, dîu'a cea mare a Domnului.“

Punctualu se incepea chiaru in miediulu noptiei cu cea dintâiu cântare a cocosiului sî priveghierea carea durá pâna la resaritulu sórelui, serbata parte in conducte de facle afara de biserica, parte chiaru in cas'a lui Ddieu cu cantâri, rugaciuni sî alternativu cu cetiri biblice, formá dupa intuitiunea sî principiele originali partea intâiu a serbârei. Cu câtu mai multu erá omulu debilitatu prin postirea cea indelungata sî prin priveghieri sî avea lipsa de intarire sî repausu, cu atâtu mai parata concedea biseric'a tempulu intregu pâna la resarirea sórelui in diminéti'a invierei. De ací apoi iéra aveau credinciosi a se adunâ la cultulu ddieescu, cá in rugaciuni, cantâri, ascultarea cetiriloru biblice sî a predicei, sa incépa cea mai mare sî mai de frunte serbatóre a bisericei crestinesci.

Din nóptea, respective din diminéti'a invierei se salutau crestinii imprumutatu cu cuventulu decidietoriu : „Christosu a inviatu“, la ce urmá responsu : „Adeveratu a inviatu“, care usu este pastratu in biseric'a nóstra. Dupa acést'a urmá imbratisiarea sî sarutarea. Chiaru dîu'a precum sî intréga septamân'a erá destinsa prin fapte ale amórei crestinesci. Edicte imperatesci de agratiare, anunciau eliberarea prinsiloru mai putienu punibili. Câci precum Christosu a deslegatu legaturile celoru detienuti in Iadu, togmai asiá — dupa esplicarea lui Ioanu Gura de auru (hom. in Ps. 145) — voiá sî imperatii imitandu dupa poteri aceeasi indurare, a desface catenele celoru ací detienuti. Nu mai putienu, dupa cum s'a amintitu, erau interdîse, din Duminec'a stalpâriloru pâna Duminec'a dupa pasci, tóte pertractârile judecatoresci. — Pentru cei seraci se arangiau ospetâri pompóse, sî unde nu se aflau avuti cari sa supórte spesele ex propriis, se intemplau acestea din vistieri'a statului séu a bisericei ; ba chiaru ospetarea — dupa cum se vede din o epistola a lui Atanasiu (câtra Drac.) — se intemplá in biserica.

Cá inse sa nu se faca vre-o angustare desfatârei Pasciloru crestine, cându s'aru mestecá totu feliulu de fiintie paganesci, asiá erá aspru oprite ori ce representatiuni in teatru sî circus ; preste totu pagânii sî judeii trebuiau sa evite ori-ce aru fi potutu fi vatematoriu crestiniloru sî cultului loru. — Legea imperiale, carea suná nu numai despre pasci, ci sî despre nascere, aretare si Rosali, precum sî tóte Duminecele, dîce : Dominica, qui septimanae totius primus est dies, et Natale atque Epiphaniarum Christi, Paschae etiam Quinquagesimae diebus omni theatrorum atque Circensium voluptate, per universas urbes earumdem populis denegata, totae christianorum ac fidelium mentes Dei cultibus ocupantur. (Cod. Teodos. lib. XV. de spectac. tit. V. leg. 5).

Amesuratu tuturoru acestor'a, serbatórea Pasciloru in anticitatea crestina nu erá restrensa *la un'a ori dóue dîle*, ci tóta septamân'a erá o serbatóre pâna in Duminec'a venitória.

4 Duminec'a dupa Pasci,

(Domineca in albis).

Acésta Domineca, dîu'a a opt'a, dupa dîu'a invierei, formá incheierea propria a serbârei ; de unde se sî numesce : octav'a pasciloru séu antipasca (octava paschae, pascha clausum). Insemnatatea ei vine sî de acolo câci erá totu deodata dîiu'a intâiu de comuniune a neofitiloru séu catechumeniloru botezati in priveghiarea Pasciloru ; de aci dies neophytorum séu novorum ; octava infantium). Acesti'a primea cu ocasiunea botezului unu vestmentu albu, cá simbolu alu curatieniei, pre care-'lu purtau tóta septamân'a. Astfeliu imbracati, in Duminec'a dupa Pasci, pentru cea din urma data se aretau, in biserica, — cá prunci nou nascuti (Quasimodogeniti de aci Dominica in albis), pentru de a se mai face atenti din partea Eppului inca odata asupr'a insemnatatei botezului legaturei cu Christosu sî obligamenteloru loru cá credinciosi, cá dupa aceea pentru prim'a data se primésca impartasîrea cu tain'a Eucharistiei, cá santificarea ultima carea ii facea crestini perfecti sî ii incorporá cu comunitatea credinciosiloru. — Dupa

Construirea acestoru linie numai sufere intardiere, putemu dejá dîce ca o parte din sacrifice suntu facute prin neproductivitatea ce are sa sufere lini'a dela Pitesci la Verciorov'a, pre câtu tempu ea va stá inca infundata la fruntarii, fâra sa aiba miseri'a transitului internationale.

Este dara urginte sî indispensabile, este o conditiune esentiale pentru productivitatea linieloru nóstre ferate sî prosperitatea comerciului sî agriculturei nóstre, cá sa ne punemu in comunicatiune directa sî imediata, prin aceste doue punturi de junctiuni, cu liniele ferate din Europ'a, cu centrurile cele mari ale comerciului sî industriei europene.

Din punctulu de vedere economicu; utilitatea acestoru doue linii este de o evidentia necontestata; din punctulu de vedere financiaru, esecutarea loru se póte efectuí fâra multa greutate, fara nici o sdruncinare in financiele nóstre.

S'a obiectatu de unii, ba s'a sî crediutu de altii, ca aceste dóue linie de junctiuni, pre la Verciorov'a Predélu, aru fi destinate a-si face concurentia, si ca inca cea dela Predélu, pre valea Prahovei, aru polé sa faca concurentia celei dela Verciorov'a sî sa-i compromita prosperarea.

Temeri vane; eresii economice!

Fia-care linie ferata are o miscare a sea propria sî naturale, sî creaza unu traficu locale prin desvoltarea prosperârii ce respandesce impregiurui, incâtu nu are temere de nici o concurentia destructóre a altei linie.

Déca, pre lânga acestu traficu locale, se va adauge traficulu internationale de importu séu esportu, precum sî traficulu de transitu, intielege ori-cine ca vitalitatea sî prosperarea unei linie este de felu asicurata.

Traficulu locale a fia-cârei din aceste doue linie este cu totulu deosebitu; elu corespunde la nisce trebuintie sî deservesce nisce interese cu totulu separate, astfeliu incâtu ori-ce concurentia intre densele este chiaru imposibile.

Lini'a Verciorov'a strabate in lungulu seu Romani'a mare dela Ploiesci la Oltu, sî Romani'a mica pre valle Oltetiului sî Jiului pâna dincolo de Severinu. Lini'a dela Brasiovu da viétia valei Prahovei dela Ploiesci la Predélu, sî desvólta productiunea salineloru nóstre dela Teleg'a.

Servitiele fia-cârei'a din aceste linii fiindu cu totulu distincte, tóta concurenti'a ce ele 'sî potu face este numai in bine: adeca a animá, a inviá a face sa prospere, care mai de care localitâtile pre unde ele strebatu.

Dara, sub punctulu de vedere alu transitului internationale, o concurentia vatematória intre ambele linii, sî mai alesu a liniei dela Predélu contr'a celei dela Verciorov'a fi-va ea de temutu?

Nici decum. Fia-care linia, sub acestu punctu de vedere, presinta servitiele sî avantagiele sele speciali, care-i asicura prosperitatea.

Pre o linia, acea a Verciorovei, se face mai alesu unu traficu internationale cu Austri'a sî Germani'a. Pre lini'a dela Predélu se punu mai alesu in relatiuni directe sî mai apropiate de transportu comerciulu sî productiunile Transilvaniei cu centrurile comerciali din Mediteran'a sî Angli'a.

Luandu acum fia-care lini'a in parte, iéca ce observâmu:

Ambele linii se intrunescu la Pest'a. Dara dela Bucuresci la Pest'a, prin lini'a Verciorov'a-Timisiór'a, suntu 878 chilograme; prin lini'a Brasiovu suntu 890 chilograme.

Prin urmare, sub raportulu distantieloru, lini'a dela Verciorov'a presinta avantagiulu ca este mai scurta cu 12 chilometri preste lini'a dela Brasiovu.

(Va urmá)

Raportulu depusu pre tribun'a adunârei de câtra raportorele Pr. Al. B. Stirbei, in privinti'a legaturiloru câiloru ferate:

Domniloru deputati! Proiectulu de lege care vi se supune, si pentru care comissiunea delegatiloru, compusa de dnii Aslanu, M. Ghermani, principele Dimitrie Ghic'a, Aninosianu, P. Carpu, Cost. Gradisténu sî subscrisulu, mi-a facutu onóre de a me alege cá raportoriu, atinge o cestiune care, prin importanti'a sea, preocupa de mai multi ani opiniunea publica atâtu in tiéra la noi câtu sî la vecinii nostri.

Anulu trecutu a-ti fostu dejá chiamati a ve ocupá de acésta cestiune, sî, insolicitudinea d-vóstre pentru interesele tierei a-ti crediutu de cuviintia de a respinge proiectulu de conventiune care ve erá supusu, judecandu cu ratiune ca sacrificiele ce vi se ceru prin acésta conventiune nu erau in raportu cu resursele financiarie de care putemu sa dispunemu, sî mai cu séma nu corespundea cu trebuintiele inmediate ale tierei. Dupa unu anu de réflecsiune, fia care din ambele tieri mesurandu puterile sî interesele sele a crediutu ca trebuiá cestiunea simplificata sî de a cere numai ceea ce erá inmediatu necesariu.

Conventiunea care vi se presenta stipuléza esecutiunea simultanea intr'unu terminu de patru ani a liniei Verciorov'a-Timisiór'a, de o lungime aprossimativa de 200 chil. intréga pre teritoriulu ungurescu si a liniei Ploesci-Brasiovu, de o lungime aprossimativa de 120 chil., din cari 100 suntu pre teritoriulu Romaniei, si 20 pre teritoriulu ungurescu.

Conventiunea prescriindu totu odata regulele generale cari suntu adoptate, in interesulu comunu, pre tóte câile ferate cându voru sa se racordeze, lasa fia-cârui'a guvernu libertatea cea mai completa pentru concessiunea sî esploatarea linieloru, pentru aplicarea tarifeloru.

Articli de dreptu comunu contienuti in conventiune nu reproducu decâtu dispositiunile adoptate pretutindenea pre liniele ferate cari se intalnescu la granitia.

Consideratiunile de ordinu economicu sî financiaru ce suntu enumerate in espunerea de motive care insotiesce proiectulu de lege, sî ce au fostu desvoltate in sinulu comissiuniloru d-vóstre, dau acestei conventiuni unu caracteru de utilitate generale atâtu de mare incâtu credu de prisosu de a mai reveni asupr'a loru. Comissiunea in unanimitate n'a esitatu de a adoptá conventiunea sî de a o recomandá la aprobarea dvóstre.

Proiectulu de lege care ve cere in articululu I aprobarea conventiunei contiene alte dóue article, asupr'a oportunitâtiei câror'a comissiunea n'a radicatu nici o obiectiune, sî ve propune numai de a reduce la patru ani terminulu de siése ani prevediutu pentru punerea in esploatatiune a liniei Ocn'a, sî la doi ani terminulu liniei Barbosi-Galati.

Comissiunea, in art. IV sî celu din urma, ve propune de a dá guvernului unu creditu de 70,000 lei pentru studie cá sa puteti controlá propunerile cari voru putea sa ve fia facute mai tardiu pentru constructiunea linieloru.

Raportoriu, Ales. B. Stirbeiu.

Bradu in 22 Maiu 1874.

(Fine.)

Desbatendu-se rapórtele mentionate din positia in positia cu cuvenita seriositate, corpulu representantiei gim. s'a aflatu motivatu a decide:

1. S'au dechiaratu de membrii fundatori urmatorii p. st. domnii:

D. Georgiu de Popoviciu cavaleru sî proprietariu mare in Bucovin'a, care marinimosu domnu a binevoitu in urm'a apelului facutu de câtra representanti'a gim. in anulu trecutu a daruí in favórea institutului nostru considerabil'a suma de 600 fl. v a.

D. Dr. Alesandru Mocioni cu unu ajutoriu de 100 fl. v. a. D. Antoniu Mocioni de asemenea cu 100 fl. v. a. sî d. Ioanu Clopotariu locuitoriu in Bucuresci (Romani'a libera) carele cunoscendu-ne marginitele poteri materiali patrunsu de nobila dorintia de a ajutá pre patriotii sei, au facutu o donatiune de 500# in favórea acestui gimnasiu,*) tramitiendu prin d. Dr. I. Hodosiu o copia de donatiune legalisata de câtra diregatoriile competente din Bucuresci, in tenórea cârei'a suma indicata, dupa mórtea m. st. d. binefacatoriu va avé a trece in posessiunea fondului gimnasiale.

2. Intregindu-se postulu prof. supl. prin unulu ordinariu — pâna cându midilócele fondului se voru mai imbunatatí — conformu concursului publicatu pentru ocuparea unui profesoru ord. la acestu gimnasiu, — prin referintele comitetului aducendu-se la cunoscintia, ca pentru acestu postu au competatu 5 insi, dintre cari 3 intrunindu cele mai bune cualificatiuni, acesti'a s'au propusu din partea representatiunei amesuratu § 29 din „Stat. gim.“ Prea venerabilului Consistoriu archidiecesanu spre a intarí pre unulu, pre care 'lu va aflá mai aptu pentru acestu postu.

4. S'a decisu esarendarea bunului gimnasialu aflatoriu in comun'a Mihaleni.

5. S'au facutu sî statoritu preliminariulu gimnasiului pre anulu viitoriu, precum sî alte concluse privitórie la inaintarea bunei stâri intelectuale sî materiale a fondului gimnasiale.

Finindu-se desbaterea obiecteloru puse spre pertractare s'au adusu multiamita m. on. d. prot. N. I. Miheltianu presiedintele representatiunei, pentru fatigiós'a implinire cu acuratetia a postului de directore gimnasiale, carele fia spre onórei dîsu prelânga ocupatiunile oficióse ppesci, conduce cu zelu laudabile sî tactu demnu de tóta laud'a sî recunoscinti'a destinele junelui nostru institutu.

Nu ne remâne alta de doritu in ceea ce privesce viitoriulu acestui gimnasiu, de câtu cá poporulu din acestu comitatu precum sî din comitatele vecine, dupa ce in decurgerea aniloru trecuti s'au datu probe necontestabile despre progresulu ce l'au prestatu elevii cu ocasiunea esameneloru semestrali, — indemnatu fiindu din partea dd. preoti sî invetiatori — sa acurga la acestu focularu scientificu cu copii loru, carele este infiintiatu cu jertfele loru materiale, avendu destinatiunea a fi unu faru luminosu in vast'a mare a intunerecului, ce ne-au remasu cá ereditate a secoliloru trecuti, unde fia-care scolariu concomitatu fiindu de radiele respanditórie ale luminei va polé plutí siguru câtra met'a ce trebuie se o aiba fia carele inaintea ochiloru sei, adeca perfectionarea propria, care ne este impusa si prin cuvintele ddieescului invetiatoriu carele ne-au dîsu: „Fiti perfecti precum sî tatalu vostru din ceriuri perfectu este.“

N. Aronu.

Romani'a.

Joi, 16 Maiu trecutu, fiindu dîu'a ficsata pentru ceremoni'a numirei A. S. principelui Serbiei Milanu Obrenovici IV de capu alu regimentului alu 6-lea de infanteria de linia, conformu inaltului ordinu de dî pre óste alu M. S. dlui, acésta serbare militara s'a seversitu la casarm'a Alesandri'a in modulu urmatoriu:

La órele $10\frac{1}{2}$ diminéti'a, M. S. domnitoriulu, insotitu de adjutantulu seu de servitiu sî de dnulu maresialu alu curtiei, a pornitu din palatulu dela Cotroceni, sî a mersu in casarm'a susu aretata unde a fostu primitu de cas'a sea militara, de d. generalu I. Florescu, ministru de resbelu de d. doctoru Davil'a, inspectoru generalu alu servitiului sanitaru alu armatei, de d. generalu Radovici, comandantu adinterimu alu divisiunei a II-a teritoriale, de d. colonelu Dimitrescu, comandantulu regimentului alu 6-lea de infanteria, sî de toti dnii siefi de corpuri din garnisóna. Totu ací se afiau d. ministru presiedinte alu consiliului, dnu principe Dimitrie Ghic'a, presiedintele adunârei deputatiloru, dnii ministri, d. Zukitch, agentu diplomaticu alu Serbiei pre lânga curtea dlu Bucuresci, d. A. Sturz'a, agentu diplomaticu alu Romaniei pre lânga curtea din Belgradu, d. prefectu alu politiei capitalei, precum sî alte notabilitâti.

In spatiós'a curte a casarmei, regimentulu alu 6-lea de infanteria in tienuta de parada erá asiediatu in patru linii, cele dóue dintâiu fiindu formate de amendóue bataliunele, cea de a trei'a de recrutii sositi de câte-va dîle la corpu sî cea din urma de ambulantiele regimentarie.

M. S. domnitoriulu a trecutu pre dinaintea frontului urandu „buna dîu'a“ soldatiloru.

La 11, A. S. principele Serbiei insotitu de E. S. d. I. Marinovici, ministru presiedinte alu Serbiei, de d. colonelu Al. Zefcari sî de d. majoru A. Catargiu, atasiati pre lânga persón'a sea, sî urmatu de d. locot.-colonelu Tihomiru Nicolici, de d. locot.-colonelu Ivanovici, de d. majoru Boghicievici sî de d. capitanu doctoru Vladanu Georgevici, a sositu la casarm'a Alecsandri'a, unde a fostu intempinatu de M. S. domnitoriulu sî de persónele ací adunate.

A. S. principele Serbiei portá uniform'a de colonelu românu, capu alu regimentului alu 6-lea de infanteria de linia.

M. M. L. L. domnitoriulu sî principele Milanu Obrenovici impreuna au trecutu mai intâiu in revista cele patru linii cari constituiau intregulu regimentu.

Dupa acésta revista in care I. I. L L. au fostu primite cu aclamatiunile entusiaste ale trupei, regimentulu s'a intrunitu in careu in medilóculu cârui'a a intratu ambii suverani cu suitele loru.

Atunci M. S domnitoriulu s'a adresatu regimentului cu urmatórele cuvinte:

„Amu otaritu a numí pre A. S. domnitoriulu Serbiei capu alu regimentului alu 6-lea de infanteria. Suntu convinsu ca prin acésta numire se va stabilí o legatura intre amendóue armatele, unindune astu-feliu mai multu cu camaradii nostri de arme din Serbi'a. Acésta unire va fi o nóua dovéda de infratire ce esista intre poporulu serbu sî poporulu românu.“

Apoi I. S. domnitoriulu, adresandu-se câtra A. S. principele Serbiei, a rostitu, in limb'a francesa, urmatórele cuvinte:

„Mari'a Ta! Ne felicitâmu ca de astadi inainte Altet'a vóstra faceti parte din armat'a nóstra, primindu a fi capulu unui regimentu românu. Dîu'a in care numele Altetiei vóstre, a fostu trecutu in anuarulu nostru militariu va remané sapata in memori'a nóstra cá o data scumpa sî vecinica despre sincer'a pretinia care unesce ambele nóstre popóre sî ambele nóstre osti.“

Dupa acést'a, chiemandu-se dnii oficiari, comandantulu regimentului d. colonelu Dimitrescu i-au presentatu pre fiacare domnului Serbiei sî Alteti'a sea le-a adresatu urmatórele cuvinte in limb'a francesa:

„Domniloru oficieri! Augustulu vostru suveranu, prea iubitulu meu frate, I. S. domnulu Carolu I, voindu a-mi dá mie precum sî tierei mele nóua dovéda de sentimentele sele de pretinia, mi-a fa-

---

acestea, acestu vestmentu lu depuneau. De óre-ce acesti catechumeni nou botezati se purtau imbracati in acestu vestmentu albu, sa sî numesce tempulu din Duminec'a pasciloru pâna in Duminec'a intâiu dupa pasci „septamân'a alba séu luminata“, in opusetiune cu cea premergatória a patimiloru.

Ce privesce cultulu ddiescu bisericescu, se afla in Evangeli'a lui Ioanu 20. 19—31, chiamarea apostolului Tom'a, respec. incredintiarea lui, carea a avutu locu in dîu'a a opt'a dela inviere, sî dupa notificarea din viersiu 21—23 santificarea invetiaceiloru de Apostoli sî urmatori a lui in oficiulu invetiatorescu sî alu predicarei; care impregiurare a provocatu pre omileti cá sa o faca obiectu alu meditatiuniloru sele. — Speciale inse este acésta Dumineca pentru artiopieni un'a din cele mai mari dîle de serbatori a anului bisericescu, sub nume de „Duminec'a Apostolului Tom'a“ (care nume s'a adoptatu sî pastréza in intrég'a biserica). Si acésta pentru aceea ca Tom'a a fostu Apostolulu loru, sî si este onoratu cá atare. — Cu acést'a se inchiee ciclulu serbatórei demnesci „Pascile, invierea.

G. Pletosu.

---

*) Acest'a meritá loculu primu câci din putienulu seu a datu mai multu decâtu toti cei-lalti. Red.

cutu onórea de a me numí capu alu regimentului alu 6-lea de infanteria de linia, pre care amu placere de a-lu vedé ací adunatu impregiurulu meu.

„Acést'a este pentru mine o onóre cu atâtu mai mare cu câtu pentru prim'a óra ea se dà unui suveranu strainu.

„Simpatiele si bunele relatiuni intre Romani'a si Serbi'a datéza de fórte multu tempu; actulu care s'a seversitu astadi le va stringe inca si mai multu si va remané in analele ambeloru nóstre tieri cá o pagina din cele mai memorabile.

„Luându posesiune de comandamentulu regimentului 6-lea, suntu fericitu a poté recomandá tuturoru oficieriloru, suboficieriloru, caporaliloru si soldatiloru din acestu corpu, de a se distinge in totudéun'a prin virtutile loru militare in capulu câror'a trebuie sa stralucésca credinti'a câtra nobilulu loru suveranu si iubirea câtra patria.

„Regretu ca nu potu vorbí acést'a frumósa limba romanésca, pentru a ve esprimá, domniloru, tóta recunoscinti'a care me anima câtra intregulu poporu románu, pentru primirea ospitaliera si cordiale ce amu intempinat'o in acésta frumósa tiéra precum si pentru a ve spune ca fratii vostri din armat'a serba intielegu impreuna cu mine tóta insemnatatea onórei ce ni s'a facutu, fiindu chiematu in capulu vostru.

„Unu strigatu unanimu iese astadi din peptulu loru si acestu strigatu lu respectu cu mandria:

„Traiésca I. S. domnulu Carolu I!“

„Traiésca Romani'a!“

La acestea I. S. domnulu Carolu I, indreptandu-se câtra trupe, a intempinatu cu urarea:

„Traiésca A. S. principele Milanu Obrenovici IV!“

„Traiésca Serbi'a!“

Aceste dóue alocutiuni ale ambiloru domnitori au fostu primite cu aclamatiunile cele mai entusiaste din partea trupeloru si a tuturoru asistentiloru.

Dupa acést'a s'a ruptu careulu, regimentulu s'a formatu in colóna de companii si domnitoriulu Serbiei, punendu se in capulu regimentului, a defilatu inaintea Mariei Sele Carolu I, salutandu-lu cu sabi'a, iéra Inaltimea Sea l'a intempinatu strangendu-i mân'a.

Dupa defilare, M. M. L. L. au mersu impreuna de au visitatu cu deamenuntulu cartierulu regimentului, infirmeri'a, magasi'a si alte incaperi, apoi domnitoriulu nostru, din cas'a doliului, s'a retrasu la palatulu dela Cotroceni. A. S. dlu Serbiei impreuna cu d. presiedinte alu consiliului serbu D. Marinovici, si suit'a sea, cu d. presiedinte alu consiliului Lascaru Catargi, principele Dimitrie Ghic'a, presiedintele adunârei, dnii ministri presenti, agentii acreditati pre lâuga curtile romàne si serbe, cu dd. oficieri generali si dd. siefi de corpuri din garnisóna, d. maresialu alu curtiei si d. prefectu alu politiei capitalei a luatu parte la banchetulu oferitu de corpulu oficieriloru regimentului alu 6 lea Augustului seu siefu in sal'a de mancare, frumosu decorata cu trofee de arme si ghirlande de verdétia, in medloculu câror'a stralucéu cifrele A. S. principelui Serbiei, ale M. M. L. L. domnului si dómnei precum si armele Serbiei si ale Romaniei.

La sfersitulu dejunului, d. generalu Florescu, ministru de resbelu, radicandu paharulu, a pronunciatu urmatórele cuvinte:

„Domniloru! Astadi s'a inscrisu in analele armatei nóstre unu faptu din cele mai maretie: Multiamita domnitoriului nostru, printiulu Milanu Obrenovici IV, domnitoriulu Serbiei si nepotulu celui mai bravu soldatu dintre bravii soldati serbi, este capulu unui regimentu alu armatei nóstre.

„Sa traiésca M. S. Milanu Obrenovici!“

A. S. principele Serbiei a respunsu in modulu urmatoriu:

„In indoit'a mea cualitate de domnu alu unui statu vecinu si amicu si de colonelu románu radicu acestu paharu pentru sanatatea Inaltimei Sele domnului Carolu I, pentru prosperitatea Romaniei si pentru frati'a ambeloru nóstre armate.“

Toti óspetii au salutatu cu urâri caldurόse aceste dóue toaste la cari se uniau strigatele entusiaste ale soldatiloru, cari in acel'asi tempu prândiau la mese intr'adinsu pregatite in cele trei etagiuri ale casarmei.

Sculandu-se dela dejunu, Alteti'a Sea a asistatu câtu-va tempu la prândiulu soldatiloru, unde la fia-care mésa comandantulu regimentului, d. colonelu Dimitrescu, radica paharulu in senatatea Altetiei Sele, care, respundiendu romànesce: Sa traiésca regimentulu alu 6-lea si strabatându rendurile, a inchinatu cu fia care sergentu-maioru din companiele regimentului.

Pre la órele 1 si jumetate A. S. principele Serbiei, luându-si dîu'a buna dela oficierii regimentului printr'o stengere de mân'a fia-carui in parte, urmatu pâna la trasura de urârile soldatiloru, s'a intorsu la palatulu din capitala.

In aceeasi dî, la órele 3 dupa amédi, I. S. domnulu a primitu la Cotroceni, in audientia de congediu, pre E. S. d. I Marinovici, ministru-presiedinte alu Serbiei, si la órele 4 pre d-nii oficieri serbi din suit'a A. S. principelui Milanu Obrenovici.

La órele 7 sér'a, A. S. principele Serbiei, purtandu marea tienuta de colonelu alu regimentului seu románu, a venitu de a luatu prândiulu la Cotroceni impreuna cu M. M. L. L. Domnulu si Dómn'a.

In acea séra, Alteti'a Sea si-a luatu dîu'a buna la M. S. Dómn'a.

Vineri, 17 Maiu trecutu, fiindu dîu'a fipsata pentru plecarea A. S. Principelui Serbiei, M. S. Domnitoriulu a venitu la 8$^{3}/_{4}$ óre diminéti'a la palatulu din capitala, unde se aflau E. S. D. I. Marinoviciu, primuministru alu Serbiei, cu suit'a Altetiei Sele, d. Lascaru Catargiu, ministru presiedinte alu consiliului, precum si cas'a civile si militaria a M. S Domnului.

La 9 óre, A. S. principele Milanu Obrenovici impreuna cu M. S. Domnulu s'au suitu in trasura; E. S. D. I. Marinovici, insocitu de d. Lascaru Catargiu, presiedintele consiliului precum si suitele luându locu in alte trasuri ale Curtiei. Cortegiulu escortatu de escadronulu de gendarmi si de unu escadronu de rosiori, precedatu de dlu prefectu alu politiei capitalei, a pornitu dela palatulu din capitala, indreptandu-se spre gar'a Filaretu unde unu trenu specialu asteptá pre Augustulu caletoriu spre a-lu conduce la Giurgiu.

La gar'a Filaretu se aflau domnii ministri, dlu generalu Radoviciu, comandantu ad-interim alu divisiunei II teritoriale, precum si corpulu oficieriloru din regimentulu A. S. principelui Milanu Obrenoviciu; o compania, din acestu regimentu cu stégu si musica formandu gard'a de onóre.

Aci A. S. principele Serbiei, dupa ce 'si a luatu dîu'a buna dela asistenti s'a indreptatu impreuna cu M. S. domnitoriulu spre trenulu princiaru si ambii Suverani 'si au datu inca odata o cordiala strângere de mâna inainte de a se desparti; apoi A. S. principele Milanu Obrenovici s'a suitu in vagonu cu persónele suitei sele si insocitu de d. B. Boerescu, ministru secretariu de statu la departamentulu afaceriloru straine, de d. generalu I. Florescu, ministru secretariu de statu la departamentulu de resbelu, de d-nii oficieri români atasati pre lâuga persón'a sea si de domnii oficieri superiori ai regimentului Altetiei Sele a pornitu spre Giurgiu, de unde 'si va urmá intórcerea sea in Serbi'a.

M. S. domnitoriulu a statu pâna la pornirea trenului din gara si s'a intorsu apoi la palatulu dela Cotroceni.

Cetimu in „Gaz. Tr.“ urmatoriulu tristu anunciu:

(†) **Damianu Datcu**, comisariu c. r. cerc. de finantie in pens. si presiedinte alu eforiei scóleloru romàne gr. or. din Brasiovu, dupa impartasirea cu cele sante repausà in Domnulu Sambata in 6 Iunia la 10 óre sér'a dupa o bóla indelungata in etate de 73 de ani.

Jalnic'a sea socia Anastasi'a nascuta G. Nicolau impreuna cu ficele sele Emili'a casat. Müller, Leontin'a casat. Fabricius, Charlot'a si Corneli'a si cu fiii sei Iuliu si Nicolau cu anim'a sfasiata de dorere adusera acésta trista intemplare la cunoscinti'a tuturoru rudeniloru, amiciloru si cunoscutiloru, si noi inca imbracati in doliulu celu mai profundu alu animei pentru atât'a perdere, spunemu natiunei, ca in repausatulu a purdutu si ea unu barbatu de celu mai solidu, si mai onorificu caracteru, si scól'a romàna unu patronu regulatoriu de tóte afacerile ei administrative si fundatiunali, tramisu de provedintia la tempu.

Remasitiele pamentesci ale repausatului se inmormentara in 8 Iuniu in cimiteriulu S. Nicolau cu tóta onórea fiindu petrecutu la cas'a eternitâtiei de o multime de onoratiori si poporu din tóte natiunalitâtile si cu deosebire din partea scóleloru, cari 'lu jelescu cu profunda tristetia si dulcea memoria a fapteloru, cari se insinuara si depredicara intr'o cuventare funebra tienuta de d. protop. Iosifu Baracu, si despre cari o biografia démna de faptele repausatului va pune de mustra viéti'a si activitatea lui natiunale.

Fia ti tierân'a usióra, ca memori'a fapteloru tale va fi dulce si eterna!

Patroniloru si tuturoru celoru ce asudara pentru a inaltiá cultur'a junimei romàne spunele, ca primulu cultu, prim'a binecuventare, onorare si gratitudine li se improspeta fâra incetare, glorificanduli-se mesur'a fapteloru si a sacrificieloru lasate dupa densii pre altariulu institutiuni i. Eterna memori'a loru!!!

Raportu comerciale.

Sabiiu 12 Iuniu n. Grâu 7 fl. 20 xr. frumosu, 7 fl. 13 xr. mestecatu, 6 fl. 13 xr. cualit. infer.; secar'a 4 fl. 93 xr. pâna 4 fl. 67; orzu 4 fl. —; ovesu 2 fl. pâna 1 fl. 67 xr.; cucuruzu (porumbu) 4 fl. — xr.; cartofi 2 fl. 13 xr. galét'a austriaca.

Cânep'a 18 fl. maj'a.

Lintea 6 fl — xr.; mazarea 6 fl. 67 xr., Fasolea 6 fl. — xr.

Fenu legatu 1 fl 25, nelegatu 1 fl. 10 xr., paie lungi 80 xr., scurte 70 xr, maj'a.

Lemne de focu 8—10 fl. stang. austr.

Carnea de vita 18—22 cr. p., de porcu 28 xr. Unsórea 79 xr. pâna la 1 fl. 20 cup'a.

Burs'a de Vien'a.

Din 31/12 Iuniu 1874.

Metalicele 5%	69	55
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	74	70
Imprumutulu de statu din 1860 . . .	108	50
Actiuni de banca	988	—
Actiuni de creditu	219	25
London	111	80
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	75	—
„ „ „ Temisiorene	74	25
„ „ „ Ardelenesci	71	90
„ „ „ Croato-slavone	78	—
Argintu	105	75
Galbinu	—	—
Napoleonu d'auru (poli)	8	94

Nr. $\frac{\text{1192 Pl.}}{\text{cons.}}$

Concursu.

Pre bas'a conclusului Venerabilului Sinodu archidiecesanu din 13 Aprile a. c. Nr. protoc. 44 referitoriu la ocuparea postului profesoralu pentru agronomia la Institutulu archidiecesanu pedagogico-teologicu din Sabiiu, cu inceputulu anului scolasticu 1874/5, — prin acést'a se publica concursu.

Cu postulu acest'a este impreunatu unu salariu anualu de 600 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá catedr'a din cestiune suntu poftiti a-si substerne Consistoriului archidiecesanu pâna la finea lui Iuliu a. c. st. vechiu concursele loru instruite cu documentele urmatóre:

a) ca suntu de natiunalitate români de religiunea greco-orientale;

b) ca au conduita morala si politica buna;

c) ca au cualificatiunea receruta pentru postulu acest'a.

Sabiiu din siedinti'a Consistoriului archidiecesanu plenariu, tienuta in 4 Maiu 1874.

(1—3)

Nr. 1192/Pl. — cons.

Concursu.

Pentru conferirea a douoru stipendii nou create din fundatiunea Mogaiana, unulu de 500 fl. v. a. pentru unu ascultatoriu de sciintiele technice la vre-o Universitate afara din patria, si altulu de 100 fl. v. a. pentru unu gimnasistu, — se escrie prin acést'a concursu pâna la finea lui Iuliu a. c. st. v.

Competitorii la aceste stipendii au a-si substerne Consistoriului archidiecesanu pâna la terminulu indicatu cererile loru instruite cu atestatu de botezu, ca suntu de riligiunea gr. or. cu atestatu scolasticu despre sporiulu facutu in studii in semestrulu din urma alu acestui anu scolariu; cu atestu de paupertate; in fine mai alaturandu in intielesulu conclusului sinodului archidiecesanu din 1871 Nr. prot. 120 si unu reversu, cumca dupa absolvirea studieloru voru serví in patria celu putienu 6 ani, din contra voru rebonificá sum'a ajutoriului primitu.

Competitorii, cari voru documentá, ca se tragu din famili'a fericitului fundatore, a in Domnulu adormitului Episcopu Vasiliu Mog'a, — avendu de altmintrenea conditiunile amintite, voru fi conformu unei clausule fundatiunale — ceteris paribus — preferati.

Sabiiu, din siedinti'a Consistoriului archidiecesanu plenariu tienuta in 4 Maiu 1874.

(2—3)

Concursu.

Pentru ocuparea parochiei vacante Lelese cu filiele Sohodolu — Runcu mare, se escrie prin acést'a concursu, cu terminulu pâna in 30 Iuniu a. c. c. v.

Emolumentele suntu:

In matera, canonica portiune 12 jug. pamentu aratoriu si fenatiu, si dela 100 familie biru, câte 25 cr. in bani, ori in naturale.

In filii, dela 155 familii biru, câte o mertia de ovesu in natura, ori pretiulu acestui'a in bani, — in fine stola usitata din intrég'a parochia, tóte aceste computate in bani dau venitulu unei parochie de a III clasa.

Doritorii de a ocupá acésta parochia au a-si substerne recursele loru instruite in sensulu „statutului organicu“ pâna la terminulu indicatu, la subscrisulu.

Dev'a in 30 Maiu 1874.

In contielegere cu comitetulu
parochialu.

Ioanu Papiu,
protopresb.

(1—3)

Anunciu.

In Sangatinu (Kis Enyed) se afla de vendiare unu bunu sub nr. Conscr. 56, constatoriu dintr'o curte spatiósa si o gradina de legumi si pomi, apoi 25 partiele agru, cu totulu 30 jugere 1185□° — 5 partiele pasiune, de 5 jugere 1490 □° — o viia de 938□° si 3 partiele padure de 20 jugere — de curte se tiene si o casa zidita din materialu bunu, acoperita cu tiegla, sub casa este o pivnitia spatiósa unde incapu 20—30 buti — si apoi case de economia; pamentulu de pasiune si aratura se afla partea cea mai mare laolalta, are o positiune fórte buna, aprópe de comuna.

Esplicâri mai de aprópe póte dá dlu advocatu Dr. Stefanu Pecurariu in Sabiiu strad'a pintenului Nr. casei 18.

(1—3)

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.**

Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei sí pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl.iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 44. ANULU XXII.

Sabiiu in 6|18 Iuniu 1874.

Legea scóleloru medii in Ungari'a.

In fine a ajunsu proiectulu de legea scóleloru medie, dupa multe aventuri, in ajunulu dilei, in care are sa véda lumin'a vietiei. Proiectulu de lege a trecutu prin multe fase sî s'a leganatu multu tempu intre mórte sî viétia, pâna ce se radicá din agonia sî stracurându-se prin conferintie, sectiuni, precum si prin comissiunea centrala; — mâne, poimâne se va asterne in camera spre pertractare generala.

Sub impressiunea desbateriloru din singuraticele sectiuni si din comissiunea centrala sulevâmu unele momente mai caracteristice pentru cei ce se privescu chiamati a figurá cá tribunalu pedagogicu, pentru constatarea usiurintiei, cu care se ocupa la noi ómenii de cestiunea cea mai momentuósa, care conditiunéza progresulu, séu regresulu statului, — de cestiunea invetiamentului.

Incepemu cu principiulu propusu de dep. Csengery in conferinti'a din 2 Maiu, convocata de ministrulu culteloru si alu instructiunei publice, care s'a sî luatu de basa la impartirea obiecteloru de invetiamentu. Dupa principiulu acest'a, „suntu a se considerá : limb'a magiara*), limb'a latina sî matematic'a cá obiecte principale in planulu de invetiamentu, sî in giurulu loru au sa se grupeze cele-lalte obiecte“ Din acestu motivu s'a pusu limb'a magiara cá limba obligata din clas'a I in tóte gimnasiele fâra respectu la natiunalitâti.

Nu se póte contestá, ca limbile moderne se invétia in institute séu pentru necessitatea neincungiurabila din viéti'a practica, séu pentru tesaurele cunoscintieloru si ideiloru moderne depuse in ele. Luându alternativ'a prima la apretiare meritória nu va fi greu de probatu, cumca numai o minoritate fórte neinsemnata a eleviloru din institutele nemagiare va avé neincungiurabila necessitate in viéti'a practica de cunoscinti'a perfecta a limbei magiare sî anume acei elevi, cari dupa terminarea studieloru voru intrá in functiuni de statu. Din acestu motivu nu intielegemu ratiunea unei mesuri pedagogice, care dispune, cá pentru o minoritate absoluta a eleviloru, care are trebuintia de limb'a magiara, sa fia silita o majoritate, care are prea putiena necessitate; a o invetiá inca din clas'a I gimnasiala. — Trecendu acum la ceea-lalta alternativa „ca limbele moderne se invétia pentru tesaurele cunoscintieloru, ce coprindu“, nu e greu de a decide, care din limbele moderne merita eminenta consideratiune fatia de impregiurârile in care traimu. Limb'a sî literatur'a germana ofera unu materialu cu multu mai abundantu si mai aptu pentru educatiune sî desvoltare spirituale, decâtu limb'a sî literatur'a magiara. Limb'a germana merita deosebita atentiune si preferintia inaintea ori-câre alte limbi moderne, cându e vorba de limba cá elementu educativu in institutele séu in scólele medii din Ungari'a si Transilvani'a. Afara de aceea sî din punctulu de vedere alu practicitâtiei noi cei din Ungari'a sî Transilvani'a fiindu prea multu supusi influintiei culturale germane din caus'a conessiuniloru nóstre scientifice, comerciale sî industriale nu numai cu tierile austriace, ci chiaru cu Germani'a propria, trebuie sa punemu mai multu pondu pre limb'a germana. Aru fi dara de doritu, cá la statorirea legei scóleloru medie in cas'a representativa a tierei, sa se ia in consideratiune, cumca majoritatea populatiunei din statulu ungurescu o compunu natiuni nemagiare, sî din acestu respectu invetiamentulu din gimnasiulu inferioru sa nu se dificulteze cu impunerea obligatória a duoru limbi moderne, pre lânga cea materna; ci sa remana numai un'a obligatória adeca cea germana; iéra magiar'a sa se introduca numai cá facultativa; deórece in cei patru ani din gimnasiulu superioru, unde limb'a magiara va fi obligatória, elevii voru castigá cunoscintiele necesari pentru de a poté ascultá cu succesu prelegerile dela universitâtile magiare, iéra cei 4 séu 5 ani, care ii voru petrece studentii pre la universitate voru satisface, cá acesti'a sa se póta cualificá perfectu in vorbirea sî scrierea limbei magiare.*)

In ceea ce privesce limb'a latina, s'a recunoscutu necesitatea ei in scólele medie cá momentu de educatiune, sî constatâmu cu placere ca si-a pastratu loculu sî insemnatatea ce-i compete, inse nu potemu trece cu vederea ratacirea domniloru din sectiunea II, carea au in limb'a latina sa incépa numai in clas'a III gimnasiala, pre cându scimu parte din esperintia, parte din opiniunile celoru mai renumiti barbati de scóla, ca nici in cele 8 clase nu se face destulu progresu in limb'a latina. Ce progresu s'aru poté face dara numai in 6 clase ?! Din limbile clasice vechi numai atunci au elevii unu profitu positivu, cându au ajunsu a cunósce fineti'a sî perfectiunea, cu care au sciutu clasicii vechi a-si esprimá ideile, sî cându suntu in stare a apretiá „sublimitatea logica“ a autoriloru. Acést'a e chiemarea si destinatiunea autoriloru clasici in scólele medie. Resultatulu acest'a in 6 ani nici pre departe nu se póte ajunge. Comissiunea centrala inse nu a consideratu parerea sectiunei amintite sî in lege a remasu limb'a latina cá obiectu principalu in tóte 8 clasele.**)

Regretâmu ca nu putemu afirmá acést'a si despre limb'a elina. Nou'a lege o a esilatu mai de totu din scólele medie, degradandu-o la rolulu secundariu de obiectu facultativu. Abstragendu motivele principale, pentru care acésta limba clasica trebuie sustienuta in ori ce planu de invetiamentu, esista specialu pentru magiari unu motivu, multu prea gravu de câtu sa-'lu póta ignorá, — unu motivu discutatu prin jornale sî aprobatu chiaru de magiari guvernamentali. Magiarii se temu de desnationalisare; de aceea este necessitate imperativa pentru ei a-sî luá refugiulu la studiulu unui poporu neutralu, sî acest'a este poporulu elinu. Numai pre terenulu neutralu alu vietii spirituale eline va poté Ungari'a ajunge la inaltimea teoretica scientifica a altoru popóre, numai pre calea aceea va potea manifestá o congenialitate cu aceste, fâra cá sa se periciteze spiritulu nationalu. Totu spiritulu elinismului — sî unde radiaza elu mai chiaru de câtu in limba — trebuie sa-lu suga magiarulu. Déca voiescu magiarii, cá gimnasiele din Ungari'a sa se póta asemená cu gimnasiele altoru popóre civilisate sî sa fia scóle pentru de a pregatí barbati eruditi (Gelehrtenschulen), trebuie sa adopteze pre lânga limb'a latina inca unu elementu principalu pentru educatiune, care, déca nu va fi elinismulu, va trebuí sa fia germanismulu; câci intre tóte popórele europene, poporulu germanu este unicolu, care are o iresistibila aderintia la activitate spirituala continua sî la cele mai varii speculatiuni scientifice. Ce resulta deací? Nici mai multu, nici mai puenu, decâtu, ca voindu magiarii a se ferí de germanismu, in modu indirectu si-lu punu dupa gutu. Aceste considerantie trebuiá sa le aiba acei parinti ai patriei, cari au eliminatu limb'a elina.

(Va urmá)

---

*) Cea mai mare desconsiderare a natiunalitâtiloru nemagiare, câci pentru aceste trebuie sa se numere sî limb'a materna intre obiectele principali. Aut.

*) Nu potemu consimtí cu dlu aut. in ceea ce privesce limb'a germana, de-sî nu contestâmu prestigiulu limbei germane cá limba de cultura. Fia-care scóla are missiunea de a deschide ea pórt'a tesaurului cunoscintieloru, sî numai intru câtu nu ajunge scól'a remane la dîligintí'a propria a fia-câruí sa amplifice cunoscintiele sele. Déca luâmu limbile moderne dreptu de medilóce pentru amplificarea acést'a, vomu gasí concurinti'a mai multoru limbi moderne, sî atunci nu scimu pentru ce sa preferimu pre cea germana? Pentru ca noi o scimu, se va respunde. Aici inse e vorb'a de cei ce nu o sciu, sî acelor'a totu atât'a li e apoi, ori voru cautá medilo culu prin limb'a englesa, francesa, italiana chiaru, câci aceste tóte concura cu cea germana in tesauri de cunoscintie sî sciintie. Red.

**) Cá parere de totu individuale ne amu luá voia a dîce ca in impregiurârile nóstre prea multu tempu se prada in gimnasiele inferiori cu limbile clasice mórte. Intr'o tiéra unde suntu asiá de rari scólele reale, invetiamentulu in cele patru clase sa caute a face câtu de multu in limb'a materna, istori'a, geografi'a sî in sciintiele reali preste totu. Tineriloru bine instruiti intr'aceste li e usioru in cele patru clase, cari pregatescu pentru universitate a trece cu pasi rapedi preste limbile cele dóue clasice, cari pentru asemanarea loru cea mare sa se incépa de odata cu lectur'a sî gramatic'a. Red.

Prin jurnalele vienese circuléza o pretinsa espectoratiune a lui Rieger, conducatoriului partidei natiunale cechice, carea culminéza in urmatórele:

„Situatiunea politica a natiunei nóstre (cechice) este fórte trista; marturisescu ca este mai trista cá ori sî cându alta data. Dupa ce sî legile confessionale se sanctionara, ceea ce n'asi fi asceptatu nici odata, in adeveru nu mai sciu ce este de facutu. Politic'a europénа nu promite nici o schimbare in tempulu mai de aprópe; unic'a mea sperantia o mai punu in anulu 1877, in care, dupa cum e sciutu, se termina pactulu cu Ungari'a in privinti'a financiala. Unu pactu pre unu sîru de ani mai incolo, fatia cu situatiunea cea incurcata financiala a Ungariei póte dá de greutâti. Ungari'a va trebuí sa céra concessiuni dela Cislaitani'a, la cari acést'a nu se va invoí sî deóre-ce Cislaitani'a are lipsa de unu radîmu spre sustienerea ecuilibrului, va fi silita a pactá cu tierile cechice. Trei ani asiá dara cauta la tóta intemplarea se mai asceptâmu“.

Observandu-i-se inimiciti'a cea turbata a germaniloru sî magiariloru contr'a elementului slavicu sî ca din acésta causa asceptârile de mai susu nu se voru putea impliní, sa fi respunsu Rieger:

„Atunci domniloru, atunci in adeveru nu mai sciu ce ne póte ajutá séu sfatuí. Atunci marturisescu, ca drumulu nostru a fostu gresîtu, sî eu me retragu cu totulu de pre aren'a politica“.

Cetimu in „La Correspondance de Roumanie“:

„Diurnalele germane, sî inainte de tóte „Tagblatt“ de Vien'a au pusu in circulatiune totu feliulu de faime false despre o aliantia tripla, ce s'aru fi incheiatu la Bucuresci intre Serbi'a, Muntenegru sî Romani'a. Diurnalele acestea pline de imaginatiune au mersu asiá departe, incâtu au descoperitu detaiuri „precise sî scóse din isvórele cele mai bune“, aducendu in cestiune sî pre unchiulu principelui de Muntenegru.

„Uniculu lucru, ce póte fi adeveratu este ca la Bucuresci avù locu o intimitate intre Principele Carolu, principele Milanu sî ministrii loru. Ca intimitatea acést'a este egala unei aliantie, nu vomu putea negá; inse, cum dîce fói'a bucuresténa „La Roumanie“, alianti'a acést'a, curatu defensiva, nu va putea fi considerata la Constantinopole, dreptu de o amenintiare. „Uniunea face puterea“. „Vasalii cei mici“ se unescu, nu pentru a atacá pre „suzeranulu“ loru, ci pentru de a-lu face sa intieléga, ca pretensiunile lui suntu vane, sî ca in presentu ele se voru sfermá contra unei resistintie invingibile.

„Va intielege Pórt'a indigitatiunea acést'a? Noi ne indoimu. In casulu acest'a este datori'a puteriloru garante sa demonstredie guvernamentului turcescu ca lui nu i s'a datu dreptulu de protectiune sî supraveghiare asupr'a principateloru danubiane pentru de a creá neintreruptu conflicte sî pentru de a formulá pre fia-care dî pretensiuni de o esageratiune nesocotita.“

Publicarea protocóleloru a câtiloru funduarie in Transilvani'a.

Edictu.

Despre publicarea cârtiloru funduarie pregatite respective suscepute:

In comunele tienetóre de sedria judecatorésca din Székely-Udvarhely impartite judecatoriei cercuale din Etéd;

In comunele tienetóre de sedria judecatorésca din Gyergyó-Szent-Miklós impartite judecatoriei cercuale de acolo;

In comunele tienetóre de sedria judecatorésca din Csik-Szereda, impartite judecatoriei cercuale de acolo;

In comunele tienetóre de sedria judecatorésca din Muresiu-Vasiarheiu impartite judecatoriei cercuale din Sanmartinu, luându afara comunele cele mai injosu enumerate;

In comunele tienetóre de sedria judecatorésca din Hatiegu, impartite judecatoriei cercuale de acolo, luându afara Totesd, Zejkfalva sî Mestacani, in care comune localisarea inca nu s'a terminatu;

In comun'a libera regia orasienésca Sabiiu, tienetóre de sedri'a sî judecatori'a de acolo; in fine

In comun'a Vurperu, tienetóre de sedria judecatorésca din Sabiiu, impartite judecatoriei cercuale din Nocrichiu.

In urm'a ordinatiunei inaltului ministeriu reg. ung. de justitia d. d. 31 Martie 1874. Nr. 9885 in privinti'a mentionateloru operate de cârti funduarie se facu cunoscute urmatórele:

I.

Localisarea pentru introducerea cârtiloru funduarie este pre deplinu terminata:

a) in comunele sedriei judecatoresci din Székely-Udvarhely, tienetóre de judecatoria cercuale din Etéd, adeca in comunele: Alsó-Sófalva, Atyha, Bordos, Bözöd, Bözö Ujfalu, Csehédfalva, Csöb, Enlaca, Etéd, Felsö-Sófalva, Korond, Körispatak, Küsmösd, Martonos, Parajd, Rava, Siklód, Székely-Szállás, Szent-Demeter, Szolokma, Tarcsafalva, Tordátfalva, Váralya (firtos). Vecke;

b) in comunele sedriei judecatoresci din Gyergyó-Szent-Miklós, tienetóre de judecatoria cercuale de acolo, adeca in comunele: Gyergyó-Alfalu, Bélbor, Borszék, Csomafalva, Ditró, Domokosiu (Domuk) Gyergyó-Szt-Miklós, Holó, Kilyénfalva, Remete, Salamás, Szárhegy Tekeröpatak, Tèlgyes-Baraszo, Ujfalu, Várhegy, Vasláb, Zsedánpatak.

c) in comunele sedriei judecatoresci din Csik-Szereda, tienetóre de judecatoria cercuale de acolo, adeca in comunele: Balánbánya, Borzsova, Csicsó, Csik-Szereda (Mártonfalva), Csobotfalva, Csormotán, Danfalva (Oltfalva), Delne, Gőröcsfalva, Gyimes-felsölok, Gyimesbükk, Gyimes-Középlok, Jenöfalva, Karcfalva, Madaras, Mádéfalva, Mindszent, Pálfalva, Rákos, Szent-Domokos, Szent-Miklós, Szent-Tamás, Szentlélek (fitod), Szent-Mihály (Ajnád) Szépviz, Taploca, Vacsárcsi, Várdotfalva (Somlyo) Zsögöd.

d) in comunele sedriei judecatoresci din Muresiu-Vasiarheiu, tienetóre de judecatoria cercuale din Sanmartinu cá imputernicita cu afacerile in trebile cârtiloru funduarie adeca in comunele: Adamosiu, Bábahalma, Balauser, Bernadia, Bacna (Bonyha), Bord, Boziasiu, Besineu, Costelnicu, Deagu, Sanmartinu, Dimbeu, Subpedure, Agristeu, Capaln'a, Gálfalva, Goganu, Várolya, Giulusiu, Hidnifaleu, Chirileu, Kerellö Szent-Pál, Chindulu micu, Tirinea mica, Cerghicelu, Kincses, Coroiu, Coroiu-Sanmartinu, Lazcudu, Lipindea, Siarosiu, Mica, Cerghida, Chindulu mare, Cucerdia, Sieulea, Odorheiu, Pocea, Iernutu, Futacu, Daia, Ciovasiu, Szélkut, Suplacu, Satulu nou, Ogra, Vajdakuta, Vidrátszeg; eschise din publicare de acum remane comun'a Cetate de balta pentru intreprins'a regulare a proprietâtiloru, apoi comunele Abusiu, Cipau, Deiasiu, Harangláb, Craifaleu, Sionfaleu, sî Saca, aflându-se hotarele acestor'a inca sub comasare.

e) in comunele sedriei judecatoresci din Hatiegu tienetóre de judecatori'a cercuale de acolo, adeca in comunele: Silvasiulu de josu, Boutiarulu de josu, Farkadinulu de josu cu Cragnisiu Batialaru, Balomiru, Baresdi, Brazova Baitia, Santamarie, Bosiorodu, Bucova, Ciopea, Demsiusiu, Silvasiulu de susu, Farkadinulu de susu cu Gauricea, Bautiariulu de susu, Gridu, Gontiaga, Hatiesielu, Hobitia-Várhely, Valcelele bune, Maria, Ciula mica, Carnesdi, Pestenitia, Clopotiva, Covrasiu, Chitid, Ocolicelu, Curpeny cu Lindsina, Lunkani, Riulu de móra cu Gureni, Suseni sî Ostrovelu, Bretea ungurésca, Maceiu, Ciula mare, Pesteana, Ostrovu mare sî micu, (Nagy és kis Osztro) Nalácvád, Bretea romanésca, Pancinesdi, Poeny, Valcelele rele, Paclisa, Ria, Retisioru, Rusiu, Sacialu, Sanpetru, Valea-Sangeorgiului, Ohaba-Streiului, Sangeorgiu, Strigy-Sacialu, Plopi, Tustea, Unciucu, Dilsa petrósa, Orlea sub cetate Valiora, Zaicani: eschise din publicarea de acum inse remanu comunele: Mesteacani, Totesd sî Zejkfalva pentru ca in trensele inca nu s'a terminatu.

f) in comun'a libera regia orasianésca Sibiiu, tienetória de sedria judecatorésca din Sabiiu, sî de judecatoria cercuale de acolo.

g) in comun'a Vurperu tienetórie de sedria judecatorésca din Sibiiu, impartita judecatoriei cercuale din Nocrichiu.

Cartile funduarie pre deplinu terminate a comuneloru mentionate, dinpreuna cu registrele parcelarie de posesiune sî desemnulu liniamenteloru de acelea tienatórie se voru transpune dela 1-a Iunie 1874 la oficialele de carti funduarie ordinate lânga judecatoriile mentionate sub II unde ale vedea ori-cui e permisu in órele oficióse.

II. Afacerile de carti funduarie le provede:

1. Sedri'a judecatorésca din Székely-Udvarhely pentru comunele enumerate sub I. a

2. Sedri'a judecatorésca din Gyergyó-Szt. Miklos pentru comunele enumerate sub I. b.

3. Sedri'a judecatorésca din Csik-Szered'a pentru comunele enumerate sub I. c.

4. Judecatoria cercuale din Sanmartinu imputernicita cu afacerile in trebile cartiloru funduarie pentru comunele enumerate sub I. d.

5. Sedri'a judecatorésca din Hatiegu pentru comunele enumerate sub I. e.

6. Sedri'a judecatorésca din Sibiiu pentru comuna libera regia Sabiiu, sî pentru comun'a Vurperu, ambele enumerate sub. I. f. sî g.

III. Cu privirea la trebile sî afacerile oficióse, care se voru incepe cu 1-a Iunie 1874 la fia-care din judecatoriele susu insemnate se emitu urmatórele provocatiuni sî dispositiuni:

1. Se provóca tóte persónele, cari in urm'a vre-unui dreptu de proprietate, de pemnu ori de arenda, avutu inca pre tempulu autenticarei protocóleloru cartiloru funduarie, séu celu putienu castigatu inca inainte de 1-a Iunie 1874 credé ca potu sa pretinda vre-o îndreptare, intregire, descriere, adaugere, séu stramutare in protocólele cartiloru funduarie, fia in privinti'a compunerei corpului funduariu séu a relatiuniloru de posesiune intabulate: cu aceste pretensiuni pâna inclusive la 31 Ianuarie 1875 cu atâtu mai vertosu sa le insinuedie, cu câtu la din contra acele spre daun'a unui alu treilea, care pre temeiulu inscrieriloru cuprinse in protocólele funduarie, incependu dela 1-a Iunie 1874 va castigá cu credintia buna alte drepturi tabulariе, nu se voru luá mai multu in consideratiune.

Acésta insinuare are a se intinde pre tóte drepturile de posesiune inca necuprinse in protocólele funduarie, fâra osebire, ca óre acele in cartile vechi esîte s'au ne esite din usu, ori in fasiuni funduarie séu alte cârti, fóie sî registre suntu cuprinse ori ba, sî ori a intinsu o partida in privinti'a transcrierei de posesiune a vre-unui bunu castigatu rogare la vr'o judecatorie, sî judecatori'a a decisu asupr'a acestei instantie, ori ba.

Deci indatorirea spre insinuare cade mai alesu pre tóte acele persóne, ale câroru drepturi de posesiune la comisiunea localisârei nici prin sine, nicí prin representanti denumiti de comissiune s'au adusu in valóre; séu cari nu au fostu in stare dupa regulele localisârei a-si legitimá afirmatulu dreptu mai tare de posesiune ori de composesiune in contr'a posesorului fapticu aflatu prin comissiune sî inscrisu in protocólele funduarie; pretensiunea loru adusa inainte fia insemnata in protocólele funduare séu in protocolulu generalu de pertractare, ori bá.

2. Mai de parte tóte persónele cari:

a) pre realitâtile inscrise in protocólele funduarie dupa detiermurirea prea inaltei patente de aviticitate din 29 Maiu 1853 sî-au adusu in valóre dreptulu de aviticitate séu de rescumperare pemnorale, au sub altu titlu legitimu si-au insusitu dreptu de proprietate, séu câroru:

b) dupa otarirea aceleiasi patente de avicitate li-se cuvine terminu mai lungu spre realisarea dreptului de rescumperarea pemnorale prin ast'a se provóca aceste pretensiuni pâna celu multu la 31 Ianuarie 1875 inclusive, spre incungiurarea urmâriloru de dreptu amintite mai susu sub punctulu 1, ale insinuá, sî in casulu amintitu a) procesulu de dreptu pendente, spre adnotare in protocolulu funduariu, séu dreptulu recastigatu pre calea legale spre strapunere in acelasi; iéra in casulu b) dreptulu de respumperare pemnoralu, ce li-se cuvine inca, spre insemnare in protocolulu funduariu a-lu legitimá cu documinte autentice.

3. Asemene tóte persónele, cari pre bunurile nemiscatórie inprotocolate, séu si-au castigatu dreptu de prioritate, pemnu, servitute, au alte drepturi prin intabulari, insemnâri sî adnotatiuni, ori conscrieri pemnorale judiciari, séu pâna a 1-a Iunie 1874 inca si voru cascigá, se provóca, aceste drepturi din scopulu inscrierei loru in fói'a sarciniloru corpuriloru funduarie pâna celu multu 31 Maiu 1875 inclusive cu atâtu mai siguru ale insinuá, cu câtu la din contra dreptulu prioritatei castigate mai inainte sî-lu voru perde; pre cându din contra facendu insinuare la tempu cuvenitu, dreptulu de antaietate cascigatu pâna la 1-a Iunie 1874 i voru remâné in valóre facia sî cu a cei castigatori sî creditori ipotecari noi, cari au castigatu dreptu de proprietate séu de pemnu dupa dîu'a acum mentiunata.

4. Acelea pretensiuni, cari se basédia pre deobligamintele urbariale, séu alte referintie de acea natura, regulate prin patent'a din 21 Iuni 1854 e data in foi'a de legi imperiale, bucata LV. Nr. 151 suntu eschise dela provocârile edictale spre insinuare sî demonstrare, precum sî dela pertractârile obicinuite in urm'á edicteloru fara deosebire, fia acele in protocólele de localisare prenotate, ori ba.

5. Terminil edictali prescrisi in aliniele precedinti, nu admitu nici prorogare, nici justificare ori innoire de procesu.

6.) Publicatele protocóle, funduarie se voru considerá sî conduce dela 1 Iuniu 1874 incependu cá cârti funduarie conforme § 321 din codicea civile generale; deci incependu dela diu'a mentionata, drepturi nóue de proprietate, ipoteca ori alte drepturi reali asupr'a bunuriloru nemiscatóre introduse in ele, se voru poté castigá sî transferí asupr'a altor'a, precum sî a se sterge numai prin intabulare legale in acele cârti, fâra de a derogá inse pretensiunile asupr'a acestoru bunuri nemiscatórie mai nainte castigate, insinuate sî legitimate in terminulu edictale.

7.) Prescriptele, dupa cari voru avé de a se indreptá pârtile si judecatoriele la implinirea sî esecutarea trebiloru sî afaceriloru oficióse, insemnate in acestu edictu, suntu cuprinse in procesur'a transilvana pentru cârtile funduarie, emisa cu ordinatiunea ministeriului de justitia dto 5 Febr. 1870 (archivulu ordinatiuniloru, anulu 1870 fasciora I. sî II.)

8.) Acei creditori, cari prin órecarea transcriere aru suferí stricaciune cu privire la prioritatea pretensiuniloru loru transcrise séu transcriende, esceptiunile sî fatia cu un'a a trei'a persóna le potu realisá inca in siese luni dupa terminulu defiptu in punctulu 3, — adeca pâna la finitulu lunei Novembre 1875 referéscase acele eseptiuni la validitatea pretensiuniloru, la incetarea, ori prioritatea loru. — Dupa decurgerea acestui terminu, fatia cu o a trei'a persóna nu se voru mai poté realisá asemene esceptiuni.

9.) Judecatoriele indicate sub II in afacerile loru voru intrebuintiá sigilulu judecatoriei respective.

Clusiu, in 14 Aprile 1874.

Directiunea r. u. de cârti funduarie pentru Transilvani'a.

Espunerea de motive asupr'a conventiunei pentru acordarea junctiuniloru pre la punctele Predélu sî Verciorov'a.

(Urmare.)

Ea mai are sî alte avantagie.

Lini'a dela Verciorov'a percurge printre Carpati locuri mai putienu ripóse sî inalte decâtu cea dela Brasiovu. Prin urmare declinurile sî declivitâtile ei suntu mai putienu fórte cá la lini'a de pre Prahov'a. Pre cându profitulu liniei dela Bucuresci la Temesiór'a nu presenta in generale o declivitate mai mare de unu la suta, nici curbe de radie inferióre de 400 metri, lini'a dela Ploiesci—Brasiovu va presentá in unele locuri declivitâti cari voru trece 25 pentru mia, sî curbe de mai putienu de trei sute metri de radie.

Avantagiulu acest'a topograficu alu liniei dela Verciorov'a este importantu. Atâtu caletorii câtu sî marfurile au unu interesu positivu a preferí lini'a Verciorov'a. Traficulu ei devine sî mai sicuru cându cugetâmu ca dóue companie posedu tóta lini'a dela Bucuresci la Pest'a prin Verciorov'a, compani'a actionariloru drumului românu sî compani'a Staatsbahn din Austri'a.

Asiá incâtu, in ceea ce privesce miscarea liniei Verciorov'a, ea va avé, din caus'a distantiei, totu traficulu pentru Austri'a din Romani'a, cea mare sî cea mica, la resaritu de Bucuresci. Iéra regiunea dela apusu, sî anume Moldov'a, 'si are relatiunile sele mai directu cu porturile dela Galati sî Brail'a, sî sub acestu raportu traficulu linieloru nóstre nu póte fi atinsu.

Resulta óre de aci ca lini'a dela Ploiesci la Brasiovu prin Predélu (Tömös) va fi in conditiuni de inferioritate, sî nu va fi productiva?

Nici decum.

Afara de traficulu locale, care dupa cum amu dîsu, este insemnatu, mai alesu prin proprietatea sî productiunea crescenda ce se va desvoltá la ocnele dela Teleg'a, acésta linia va luá, din diu'a intâi'a a circulârei sele, insemnat'a sî seculara miscare comerciale care esista intre Transilvani'a sî Romani'a. Relatiunile comerciali intre aceste tieri, mai alesu cu industrial'a sî laborios'a cetate a Brasiovului, nu voru poté decâtu sa crésca sî sa se indoiésca in putienu tempu prin stabilirea unei linie ferate de comunicatiune. Acestu dara elementu de miscare sî de prosperare este asecuratu acestei linie.

Dara mai are sî alte elemente, cari au o influintia directa sî asupr'a prosperârei linieloru nóstre ferate. Aceste elemente constau in miscarea de importu sî esportu care are sa se stabilésca, printre liniele nóstre dela Transilvani'a Brasiovu sî o parte din Ungari'a cu Marea-négra, Odes'a, Itali'a, Franci'a sî Angli'a.

In adeveru, distanti'a dela Brasiovu la Brail'a, prin Ploiesci, este numai de 289 chilometri. Avendu astu-feliu deschisa calea spre Marea-négra, Transilvani'a, care pâna acum erá cá inchisa, 'si va poté esportá in mari cantitâti tóte produsele industriei sî avutului seu pamentu. Totu prin acésta cale ea va importá article de consumatiune pentru Transilvani'a din média dî a Europei, din Franci'a, Angli'a, etc., article cari nu potu sa le aduca astadi prin calea Pestei sî Vienei, atâtu de lunga sî constisitóre.

Prin urmare, Romani'a va serví de o cale mare, prin care se voru coborí in centrulu sî in média dî a Europei sume de productiuni agricole, cari pâna acum nu poteau trece Carpatii.

O asemene miscare este, cum amu dîsu, de natura a asecurá prosperitatea linieloru nóstre dela Predélu, s'a marí traficulu celei-lalte linie dela Ploiesci — Brail'a—Galati.

Asiá dara, obiectiunile ce s'aru poté face din punctu de vedere economicu unei'a séu altei'a din aceste linie, cadu cu totulu inaintea logicei, inaintea fapteloru positive.

Preocuparea din punctulu de vedere financiaru, ca prin construirea liniei de o suta chilometri, dela Ploiesci Predélu, sî plat'a unei garantie chilometrice, ne aru sdruncina póte financiele, nu trebuie asemenea sa ne ingrigésca.

Din ambele aceste linie de junctiuni trebuie sa constatâmu mai intâiu ca numai acea dela Predélu séu Tömös constituie pentru noi o nóua sarcina. Cea dela Verciorov'a esista dejá concedata; numai Ungari'a are sa construiésca o nóua linia dela Temisiór'a prin Orsiov'a la Verciorov'a.

Apoi, lini'a dela Predélu, a cârei singura sarcina purtâmu, are sa fia terminata sî pusa in esploatare, cá sî cea dela Verciorov'a, numai dupa patru ani dela ratificare. Pâna atunci dara nu vomu avé a portá sarcin'a anuitâtiloru.

Dara cum va stá positiunea nóstra financiara, dupa patru ani, in raportu cu drumurile de feru?

Este evidente, mai intâiu, ca intrég'a productiune a linieloru nóstre esistenti va cresce, sî ni va usiurá multu sarcinele anuitâtiloru actuali.

Déca traficulu de acum alu acestoru linie, actuale in esploatare, produce 14,000 franci de receta bruta pre chilometru, apoi trebuie sa admitemu ca sî lini'a dela Pitesci la Verciorov'a, care va fi terminata la finele acestui anu, va produce acel'asi venitu. Acésta nóua linia va contribuí inca a marí traficulu liniei dela Pitesci la Bucuresci, care astadi abiá 'si acopere chieltuielele.

Nu este inse indoiéla ca cu câtu tempu trece, cu atâtu traficulu pre intrég'a acésta linia se va mari; astu-feliu incâtu dupa patru ani de acum inainte, productiunea intregei linie ferate pâna la Verciorov'a fiindu multu mai insemnata, acést'a ne va causá o diminuare in plata de anuitâti pentru vechi'a retia, care ni va ajutá a acoperí nóu'a anuitate a liniei dela Ploiesci la Predélu.

La aceste cresceri naturali ale productiunei vechiloru linie ferate in tempu de patru ani, se póte adauge insemnata economia, ce va poté realisá administratiunea retielei actuali a drumuriloru ferate, indata dupa deschiderea liniei dela Temisióra la Verciorov'a, prin eftinatatea cu care va cumperá prin Banatu materialulu combustibile sî sinele (railurile) noue, precum sî prin pretiulu avantagiosu cu care ea va poté vinde totu in Banatu sinele vechi. Tóte aceste economie constituiescu insemnate avantagie care vinu in favórea tesaurului publicu, micsiorându anuitâtile de platitu.

Asia-dara, prin productivitatea liniei vechi sî economiele causate prin liniele nóue de junctiuni, tesaurulu nostru 'si usiuréza sarcinele vechi, astfeliu in câtu dupa patru ani, se póta purtá altele noue.

Dara lini'a insasi dela Ploiesci la Predélu sî Brasiovu are sî ea sa produca, déca numai multu celu putienu câtu liniele actuali. Amu vediutu câtu de numeróse suntu elementele ei de productiune. Este dara positivu ca acésta productiune are sa micsioreze in o buna proportiune anuitatea de a se platí de statu.

Déca apoi iérasi vomu cugetá ca mai suntu sî alte sarcini ale statului, cari au sa se micsioreze séu sa se stinga pre câti-va ani, cum este, de esemplu: anuitatea drumului de feru dela Bucuresci la Giurgíu, in cifr'a de 2,010,000 franci, care incetéza in anulu 1876, intielegemu lesne ca statulu va fi fâra jena, in positiune de a platí anuitatea liniei Predélu, care se apretiéza de ómeni competinti ca nu va trece preste trei milióne franci.

Déca la aceste consideratiuni vomu mai adauge sî altele de o ordine generale, cum este marimea avutieloru sî intinderea transactiuniloru comerciali prin legaturi directe sî regulate cu tóta Europ'a, desvoltarea morale sî materiale a tierei, crescerea avutiei sî creditului publicu, prin aceea a avutiei sî a creditului privatu: déca dîcu, vomu considerá tóte aceste fenomene, care s'au ivitu in tóte tierile care s'au aflatu in fasele in care suntemu noi, vomu intielege, totu atâtu de lesne, ca costulu legatureloru linieloru nóstre ferate cu ale altoru state, in locu de a apesá financiele nóstre, voru fi unu midilocu mai multu de usiurinti'a loru.

Astfeliu, dloru deputati, suntu convinsu sî dvóstra cá sî noi, apretiati ca acésta conventiune ce vi presentâmu, subscrisa de delegatii ambeloru guverne, corespunde la cele mai positive interese ale tierei.

Votandu aprobarea ei, veti face sa inceteze isolarea drumuriloru nóstre ferate, veti asicurá productivitatea loru, veti asociá Romani'a intr'unu modu directu cu miscarea cea mare comerciale din tóta Europ'a, sî veti coroná, cá sa dîcu astfeliu, oper'a cea mare a cestiunei drumuriloru de feru romàne, oper'a care este a d-vóstra insîve, câci d-vóstra ati fostu chiamati anii trecuti, a dá solutiunea acestei mari cestiuni.

Ministru secretariu de statu la departamentulu afaceriloru straine.

(Romanulu) B. Boerescu.

Voci din publicu.

Sub acestu titlu aflâmu in nrulu 126 alu dîuariului de aici „S. D. Tageblatt" o corespundintia ce tractéza afacerea bisericei dela St'a Treime din Brasiovu. Ne vedemu indemnati a reproduce acestu articulu cu atâtu mai vertosu cu câtu corespundintele romanu reflectandu la unu articulu tendentiosu dilucidéza afacerea acést'a din punctu de vedere istoricu sî pre basea solida a dreptului. Eata articululu:

„Dle redactoru! In nrulu 102 alu pretiuitului dîuariu ce-lu redigiati, a aparutu cu datulu Brasiovu finea lui Aprilie o „voce din publicu", care e menita nu numai a aruncá o umbra asupr'a româniloru brasioveni, dara a sî seduce opiniunea publica asupr'a unui procesu bisericescu ce decurge intre românii sî grecii din Brasiovu aprópe de unu seculu.

„Sperezu ca semtiulu de dreptate sî ecuitate alu on. redactiuni mi va permite sa facu in interesulu adeverului, cá advocatu alu româniloru in procesulu din cestiune, unele observatiuni objective de aperare, in fói'a in care s'a facutu sî ataculu.

„Vocea din publicu se despupéza in decurgerea corespundintiei in vocea unui advocatu fórte zelosu alu greciloru, care in foculu luptei fórte adese dà cu bât'a in balta sî 'si bate jocu de publicu prin neadeveruri manifeste.

„Câci e unu neadeveru manifestu cându celu „mai bine informatu" sustiene opiniunea, ca românii brasioveni suntu comunisti fâra posesiune, cari pismuindu-le greciloru avuti averea considerabila a bisericei loru aru voí bucurosu sa o rapésca la sine.

„Românii brasioveni ce e dreptu nu suntu Rothschildi dara totusi nu trebuie sa se sparia punendu-se in comparatiune cu nabovii greci din Brasiovu.

„Acesti români seraci suntu acei'a cari in anulu 1832, disgustati de secaturile greciloru esira salvo jure din biseric'a, ce erá unu bunu comunu alu loru sî alu greciloru sî cari neprimindu nici o desdaunare pentru biseric'a sî averea loru au infiintiatu din poterile loru proprie o capela bisericésca sî au adunatu unu fondu bisericescu considerabilu.

„Acesti români infatisiati de nisce ómeni fâra posesiune au infiintiatu iéra din propri'a loru potere unu gimnasiu ce le face tóta onórea sî e fal'a Brasiovului.

„Sî totu români brasioveni suntu sî cei din suburbiulu (Schieiu) cari posiedu biseric'a Stului Nicolau, ce intrece cu avuti'a sea biseric'a din cetate, pre care grecii o pretindu de posesiune esclusiva a loru.

„Dara ce au facutu grecii cei bogati pentru scopuri publice? Mie nu-mi e altu ce-va cunoscutu decâtu póte ca ei administréza in modu speculativu sî nu totu-déun'a corectu, fâra controla legala o avere considerabila ce n'au cascigat'o prin meritulu loru propriu ci o aflara gat'a, asiá precum au fostu donata de câtra straini pre sém'a bisericei spre scopuri de benefacere, sî ca ei tindu a se sustiené in acést'a administratiune fâra nici unu dreptu sî de ací inainte.

Câci nu e corectu cându curatorii bisericei imprumuta averea fâra cautiune reale pre lânga cambie ceea ce la casu de lipsa voiu poté sa sî dovedescu.

„Sî de se computa interesele de 8% bisericei in asemenea mesura, este o intrebare care numai prin o revisiune a socoteleloru bisericesci se va puté resolví.

„Aici nu se tratéza de cestiunea averei bisericesci, câci noi scimu fórte bine ca acésta avere nu este nici a greciloru nici a româniloru, ci a bisericei insasi cá persóna morale, care, fia administratiunea in mânile ori sî cui, se póte folosí numai spre scopurile pentru cari a fostu destinata de câtra pii fundatori.

„Se tratéza aicí mai multu de intrebarea, de potu sa fia priviti românii brasioveni sî acum in er'a libertâtiei sî a egalei indreptatiri cá sî mai inainte numai de membrii tolerati sî neegalu indreptatiti ai unei biserici greco-orientali ce esista in senulu unei cetâti sasesci? Séu sa se bucure in patri'a loru propria cu privire la o biserica destinata pentru toti credinciosii greco-orientali fâra diferintia de natiunalitate, asiá dara la (biserica) confessiunale, inca totu de mai putiene drepturi decâtu o mâna de asiá numite familie grecesci carpite laolalta din tóte pârtile imperiului turcescu?

„Cumca biseric'a greco-orientale cestiunata dela st'a Treime s'au infiintiatu cá un'a confessiunale se va poté vedé din cele ce urméza.

„Precum in alte multe cetâti comerciali, asiá a esistatu sî in Brasiovu o asiá numita compania gréca privilegiata de comerciu care fu provediuta cu privilegie bisericesci sî comerciali.

„In puterea acestoru privilegie compania de comerciu ce constá din suditi turcesci a avutu in interiorulu cetâtiei Brasiovu, capela bisericésca, pentru care ei putea sa aduca pre preotulu loru din Greci'a, sî acést'a (capela) erá subordinata pâna la cele spirituale episcopului greco-orientalu

„Acést'a capela a statu in posessiunea companiei grecesci pâna la anulu 1786/7.

„Acésta fortia a bisericei fu delaturata prin edictulu de tolerantia alu lui Iosifu II.

„De óre-ce afara de companistii — comercianti cari n'au potutu fi cetatieni austro-ungari, au mai esistatu in Brasiovu sî alti comercianti greco-orientali de natiunalitate romàna, gréca sî bulgara cari erau cetatieni in Brasiovu (ei se numescu pre sine in documentele fundatiunali cives graeci ritus disuniti) sî de óre-ce acesti comercianti cetatienesci n'au avutu nici o biserica pâna la Iosifu II, ba nici ca le-au fostu iertatu sa aiba, asiá densii se folosira de er'a josefina spre a infiintiá in anulu 1785/6 pentru sine sî in contrastu cu capel'a companiei in interiorulu cetâtiei Brasiovu o biserica confessiunale civila.

Se afla in acte trei petitiuni pentru a se concede infiintiarea bisericei. Cea dintâiu e compusa in limb'a romàna, petentii se numescu comercianti greci sî români (fundatorii inca suntu insisi subscrisi in petitiune) si se róga pentru a li se concede infiintiarea unei biserici gr. or. civile in interiorulu cetâtiei Brasiovului. A dóu'a inca e compusa in limb'a romàna, petentii se numescu macelari români sî spriginescu dorinti'a comerciantiloru greci sî români. Petitiunea a trei'a e compusa in limb'a latina sî e provediuta cu tóte subscrierile celoru dóue petitiuni anterióre, adeca suntu subscrise de comerciantii greci sî români, sî de macelarii români.

„In urm'a acestei petitiuni magistratulu a ordinatu conscrierea familieloru, cari aveau sa se tiena de biseric'a nou infiintianda. Acést'a conscriptiune oficiale ce constatà prim'a comunitate bisericésca la St'a Treime in interiorulu cetâtiei Brasiovului, se afla in acte sî cuprinde esclusivu pre acei capi de familia, cari au subscrisu cele dóue petitiuni dintâiu sî la olalta a trei'a petitiune, adeca: comerciantii români sî greci civili sî macelarii români, cu uniculu adausu, ca s'a conscrisu sî veduv'a romàna Apostolovi'a.

„Acesti comercianti români si greci impreuna cu macelarii români au formatu deci la intemeiarea bisericei prim'a comunitate bisericésca; asiá dara pentru acésta comunitate bisericésca s'a concesu sî intemeiatu acést'a biserica.

(Va urmá)

O propaganda pretinsa intre românii Turciei.

Sub acestu titlu aduce dîuariulu din Bucuresci „La Roumanie" urmatoriulu articulu:

„Dîuariulu de Constantinopole „Tracia" a publicatu in numerulu seu din 14/26 Maiu a. c. o corespondintia din Castori'a, dupa care M. Apostolu Margarite, nepotu alu renumitu-lui Averchie, aru fi missionariu sî aginte alu unei propagande romanesci in Vlakho-Clisoura, unde pré putienu aru fi potutu romanisá din greco-români, se duce la Bucuresci spre a se contielege cu comitetulu (imaginariu) despre mesurile luande in privinti'a reusirei; sî in fine densulu aru cunósce statistic'a despre românii din Turci'a, ce s'a publicatu in dîuariulu din Bucuresci „La Roumanie" sî reprodusu de „Traci'a".

Autoriulu corespundintiei séu nu scie adeverulu séu nu voiesce a-lu spune. Mai intâiu M. A. Margarite nu e nici nepotu nici ruda cu Averchie, sî cându aru fi acést'a de siguru nu i-aru fi rusîne nici spre desonóre. Elu nu e decâtu unu invetiatoriu simplu, carele invétia romanesce in Vlakho-Clisoura, unde nu suntu decâtu români.

„Ei bine! déca unu invetiatoriu romanescu se cualifica de aginte alu propagandei, carele invétia pre români romanesce, sî lucra pentru cá românii sa remana români precum suntu, ce nume aru trebuí sa se dea invetiatoriloru greci, carii cá nisce parasite se impunu in comunele romanesci, invétia aici grecesce pre copiii cei mici de românu, cari nu sciu nici unu cuventu din limb'a acést'a, tortuéza sî intuneca spiritulu acestoru copii prin darea de lectiuni din cetire, calculu sî catechismu intr'o limba ce ei nu o intielegu, sî i opresce a vorbí intre sine limb'a loru materna, silindu-se a grecisá cu tóte medilócele ce le stau in putere.

„O propaganda, fia religiósa, fia politica, trebue sa propage principiele sele; asiá d. e. o propaganda crestina trebuie sa se faca intre popórele necrestine sî viceversa. Totu asiá s'aru puté dîce sî despre o propaganda politica. Déca aru voí românii sa faca propaganda, nu o aru face intre românii, cari suntu români, pentru ca a romanisá pre români, a grecisá pre greci, aru fi unu lucru superfluu, voiu dîce chiaru absurdu.

„Cu tóte aceste sa admitemu, ca invetiatoriulu M. Apostolu Margaritu, românu de origine, carele invétia pre români romanesce, dupa cum dîce corespundintele dîuariului grecu, este agentulu unei propagande romanesci. Corespondintele acum numitului dîuariu, invetiatoriulu din Castori'a sî confratii sei, cari invétia séu mai bine impunu româniloru limb'a greca sî se silescu a-i grecisá, nu suntu ei agentii propagandei panhelenismului, a ideei cele mari a restauratiunei imperiului de josu?

„Corespondintele „Traciei", carele pretinde a scí secretele familieloru sî particulariloru, dîce ca cunósce scopulu caletoriei lui M. Apostolu Margarite: dara scie elu ca sor'a acestui'a cu cei doi prunci ai ei se afla in Romani'a de unde M. Apostolu Margaritu trebuie sa-i aduca la Vlakho-Clisoura? Câtu pentru partea ce aru fi luatu M. Apostolu Margaritu la statistic'a româniloru se vede ca numai corespondintele dela „Traci'a" aru dorí sa-lu incrimineze; pentru judecat'a sanatósa e de ajunsu sa intieléga, ca a face statistic'a unui poporu, este a face servitiu publicului sî sciintiei.

„M. Apostolu Margaritu nu face propaganda, ci elu face opositiune sî impedeca panelinistica, cu carea paraliséza actiunea (greciloru) la români; face o contra propaganda, sî eata cum:

„Se scie, ca românii din Macedoni'a, din Epiru, Tesali'a, Albani'a, erau totalminte castigati de greci, cu carii faceau causa comuna, ce dîcu, ei lucrau pentru interesulu greciloru cu multu mai multu cá insusi grecii; esemplu, familiele: baronu Sin'a, românu din Moscopole in Albani'a; Tochiti'a, românu din Metiovo pe Pindu, intre Epiru sî Tesali'a, Dumba, românu din Vlakho-Blatî, (in Macedoni'a), Coletis, românu din Calariti in Epiru, Arsachi, Hagi Petru . .; fâra de sângele sî banii româniloru regatulu Greciei; póte, ca nici nu aru esistá.

Ei bine! M. Apostolu Margaritu, considerandu, ca a-si perde limb'a sî natiunalitatea sea e a degenerá, sî nepotendu suferí, cá patriotii sî chiaru fiii sei sa degenereze devenindu greci, M. Apostolu Margaritu vorbesce, scrie sî lucra spre a nimicí manoperile paneleniştiloru, cari voiescu a grecisá pre români. A intielesu insusi sî dà sî celoru-lalti români sa intieléga, ca intindiendu-se odata dominatiunea straina in Macedoni'a, Epiro-Tesali'a, sî prin urmare asupr'a româniloru elementulu loru indata s'aru mistuí sî nimici de natiunea dominanta.

Dominatiunea otomana e pentru ei (românii) cea mai mare asigurantia sî cea mai solida garantia a esistintiei sî a conservatiunei limbei sî natiunalitâtiei loru. Otomanii nici odata nu si-au batutu capulu a convertí popórele sî natiunalitâtile, ce le-au subjugatu. Pentru acésta predica elu Româniloru a fi credinciosi sî devoti imperiului otomanu: pentru aceea i indémna a nu crede vorbeloru frumóse sî generositâtiei panelenistiloru, cari prin tóte medilócele posibile cauta a-i grecisá, adeca: a-i inghití; elu citéza adese ori cuvintele poetului: „Timeo danaos et dona ferentes“.

Tilisc'a 1 Iuniu 1874.

Este, speru, tuturoru in deobste cunoscutu, ca in un'a din siedintiele de primavéra s'a adusu in diet'a Ungariei conclusulu cá cu inceputulu an. 1876 sa se introduca sî in statulu nostru „mesurile metrice.“ Cumca prin introducerea acestoru mesuri tóte clasele poporului se voru vedé câtu de tare sî aprópe atinse, este afara de ori ce indoiéla. Cu deosebire comerciulu are sa capete de totu alta fatia.

Dara apoi óre scól'a, ea sa privésca acésta schimbare, acésta reforma mare cu ochi indiferenti?

Nici decum; câci ea trebuie nu numai sa tiena pasu egalu cu spiritulu de progresu introdusu in viéti'a poporului, ci inca sa-si elupte rangulu de conducatoriu pre calea pregresului. Apoi despre aceea ca reform'a din cestiune este ea óre unu semnu de progresu, séu nu? credu ca e de prisosu a mai disputá — sciinti'a de multu sî a datu verdictulu.

Dara problem'a mea nici nu este de a me dimite in discussiuni teoretico-scientifice, cu atâtu mai pucinu, cu câtu o atare discusiune aru pretinde nu numai tempu sî spatiu mai multu, ci póte sî facultâti mai mari decâtu cum suntu acelea, de cari dispunu eu.

Scopulu renduriloru de fatia este cá prin ele sa atragu in câtu-va atentiunea on. mei colegi cá aflându cu cale se pasiésca óre-cari dintre densii in publicitate cu unu „tractatu practicu asupr'a sistemului metricu“ cu deosebita privire la invetiatorii sî scólele poporale. Sî acést'a cu atâtu mai curendu, cu câtu cu inceputulu an. scol. venitoriu dupa modest'a mea parere aru fi de a se propune sî in scólele nóstre satesci.

Iéra pentru de a o poté acést'a se cere dela invetiatoriu cá sa fia mai intâiu elu in chiaru cu obiectulu ce vrea a-lu propune. Apoi scimu ca parte mare dintre actualii invetiatori fiindu-ca pre tempulu cându densii s'au pregatitu pentru carier'a invetiatorésca póte nici amintire nu au fostu de „sistemu metricu“ sî de materialu inca dóra nu pré dispunu dd. invetiatori cá sa-si póta procurá opuri speciale in asta directiune, pre cândn d. e. „Tel. Rom.“, fiindu ca in cele mai multe comune se platesce din lad'a bisericei*) sî astfeliu are intrare sî la invetiatoriu, aru pote duce multa lumina in scóla — prin invetiatoriu.

Afara de acea mai vorbesce pentru propunerea mea de susu inca sî impregiurarea ca e consultu cá pre câtu numai se póte, fâra de a periclitá invetiamentulu sa se sustiena in scóla óre-cari „uniformitate metodico-didactica.“ —

La casu cându din un'a séu alta causa acelu „tractatu“ aru remânea totusi numai unu „pium desiderium“ invetiatorescu, eu asiu mai recomendá unu altu espedientu póte dóra mai acceptabilu.

S'a desbatutu multu in diuaristic'a de tóte nuantiele o aparitiune, unu fetu ce apartine mai cu séma seclului nostru. Suntu reuniunile. A mai vorbí per longum et latum de reuniuni sî conferintie preste totu sî in specialu de cele invetiatoresci mai ca aru insemná „a duce apa in Dunare.“ Necesitatea loru e evidenta sî scopulu sublimu.

Aci deci, in conferintie, inca aru fi loculu cá sub decursulu sessiunei de véra din astu tempu in fia-care cercu conferentialu sa se adopere câte unu invetiatoriu care pre câtu se póte intrunindu sciinti'a teoretica cu rutin'a practica aru tiené colegiloru sei prelegeri formale asupr'a mesuriloru moderne introducânde, asupr'a sistemului metricu sî inainte de tóte asupr'a sistemului decadicu pre care se baséza sî celu metricu, incopciindu firesce sî frangerile decimale cari voru deveni sî ele unu obiectu fórte cercetatu.*)

Astfeliu urmându-se in fia-care cercu conferentialu aru duce totu insulu dintre invetiatori cu sine acasa notiuni esacte despre mesurile introducânde sî prin acelea aru poté folosí nu numai elevilorn sei in scóla, ci chiaru sî locuitoriloru din comunele in cari suntu stationati, ferindu-i prin aceea de multe pagube ce eventualminte aru poté proveni din nesciinti'a loru (a poporului rom.) si din rafinari'a conlocuitoriloru cu cari vinu ei in necurmata atingere. Asiá sa fie!

Ioachimu Munténu
invetiatoriu prim. la scól'a
popor. din Tilisc'a.

---

*) Se pare ca d-t'a conchidi dela comun'a unde te afli la acele mai multe comune; bine âru fi sa fia sî cum dîci d-ta. R.

*) Per tangentem fia amintitu, ca in librarii se afla tabele de parete carii infatisiéza fidelu mesurile cele nóue dupa form'a sî marimea loru legale. Cor.

Nr. 104/pres. — 1874.

Anunciu.

Conformu conclusiunei luate in siedinti'a comitetului Asociatiunei transilvane din 12 Maiu cal. nou a. c. § 48, adunarea generale a Asociatiunei transilvane pentru anulu curinte 1874 se va tiené la 10—11 Augustu cal. nou a. c. in opidulu Dev'a.

Ceea ce prin acést'a, in sensulu §§-loru 14, 21 sî 25 din statute, se aduce la cunoscinti'a publica.

Dela presidiulu Asociatiunei transilvane pentru literatur'a sî cultur'a poporului românu.

Sabiiu in 13 Iuniu c. n. 1874.

Iacobu Bologa, m/p.
vice-presiedinte.
Ioane Rusu, m/p.
secret. II.

Varietâti.

⁂ Maialu. Dumineca au serbatu pompierii sî tragatorii la semnu de aici din locu maialulu loru in Dumbrava. Publiculu a fostu fórte numerosu. Petrecerea a fostu inse conturbata de plóia, carea spre séra, intre fulgere sî tunete, s'a descarcatu in abundantia asupr'a Sabiiului sî a dumbravei. O alta nenorocire mai este de a se amintí cu ocasiunea acést'a sî adeca, ca o pusicatura de pusica a fostu asiá de nenorocita incatu a lovitu pre unu cetatiénu de a ametîtu.

⁂ In comitatulu Ungu fómetea domnesce in asiá mare gradu, câtu adunarea comitatensa de acolo in lun'a acest'a s'a vediutu constrinsa a rogá pre ministrulu de financia, cá incasarea contributiunei pre unu anu sa o sistedie.

⁂ Cânii au devenitu in cetatea nóstra o plaga a publicului. In decursulu septamânei trecute a avutu unu singuru medicu de a tractá pre 5 pacienti, musicati de câni.

⁂ In Iassi nu suntu mai multe decâtu 48 biserici ortodocse, suntu inse 58 sinagogi israelitice. Mare trebuie sa fia dara persecutiunea jidoviloru in Romani'a.

Locu deschisu.

Protopopiatulu gr. or. Turd'a superióra.

Domnule redactoru! Bine voiti a dá locu in pretiuitulu diuariu ce diregiati urmatóreloru:

In nr. 40 alu pretiuitului „Tel. Rom“ pag. 139 a aparutu unu articlu dto Ibanesci 13 Maiu, in carele espunendu numele contribuitoriloru marinimosi din Ibanesci pentru fratii nostrii din Elisabetapolea, p. Dimitriu Cornea, adauge: „de óre-ce in anii trecuti la indemnulu nemuritoriului Archipastoriu Andreiu inca au fostu conferatu crestinii mei la fondulu bisericiloru serace, mai tardiu inse convingâudu-se din pretiuit'a fóia „Tel. Rom.“ cari au publicatu ofertele, ca din totu tractulu Turdei superióre s'a administatu la fondulu pomenitu numai 8 fl. v. a. adeca, optu fl. v. a.; pre candu numai din ofertele benevole a crestiniloru nostri din Ibanesci s'au fostu adunatu spre acelu scopu siése fl. v. a., dupa cum se póte vedea sî din cuitanti'a ce o avemu la dispusetiune“. — „Crestinii nostri suntu zelosi sî au revna de a ajutorá bisericile serace, numai déca suntu convinsi ca sa-sî intrebuintieze spre scopulu destinatu.“

De óre-ce din Octobre 1872 subscrisulu pórta administratur'a acestui tractu si de óre-ce cuvintele citate ale p. D. Cornea tintescu asupr'a siefului tractualu, carele cá organu alu prea Ven. Consistoriu archid. stringe sî administréza astfeliu de colecte, sî prin urmare tintescu chiaru asupr'a subscrisului — ceea ce se vede sî din impregiurarea ca d-sea n'a avutu incredere in subscrisulu, ci a trimesu colect'a facuta directe on. redactiuni a „Tel. Rom.“ spre publicare — sî de órece subscrisulu este strainu de ori-ce abusu in ducerea oficiului seu cá siefu alu tractului acestui'a, — asiá provocu pre P. Dimitr. Cornea a dechiará publice, in care anu, sî sub care siefu tractuale s'a intemplatu aceea ce espune d-sea, dandu publicitâtiei sî cuitanti'a, ce dice ca o are la dispusetiune.*)

Rip'a de josu 29 Maiu 1874.

Vasilie Popoviciu
administatoru ppescu alu
tractului Turdei superióre.

---

*) Corespundinti'a din cestiune s'a publicatu in absenti'a redactorului, sî suplinitoriulu acestui'a, nefiindu-i cunoscute impregiurârile cele detestabile din tractulu prot. alu Turdei superióre, in bun'a credintia a primitu o in colónele nóstre. Regretâmu pasagiulu acelu suspiciosu din corespundinti'a dlui D. Cornea, care póte dá ansa la certe publice zadarnice. Credemu inse a satisface P. Adm. prot., a cârui caracteru puru sî zelu pentru biserica sî scóla ni este cunoscutu, prin publicarea dechiaratiunei asiá cum amu publicat'o, câci sî asiá dlu D. Cornea este obligatu a se dechiará sî a publicá cuitanti'a cestiunata, ceea ce déca nu aru face sî aru dîce insusi sentinti'a. — In corespundintia s'au publicatu 16 fl. 50 cr. iéra noi amu primitu numai 16 fl., ne rugamu de chiarificare. Red.

Raportu comerciale.

Sabiiu 16 Iuniu n. Grâu 7 fl. 47 xr. frumosu, 7 fl. 13 xr. mestecatu, 6 fl. 80 xr. cualit. infer.; secar'a 4 fl. 93 xr. pâna 4 fl. 67; orzu 4 fl. — ; ovesu 2 fl. pâna 1 fl. 93 xr.; cucuruzu (porumbu) 4 fl. — xr.; cartofi 2 fl. 13 xr. galét'a austriaca.

Cânep'a 20 fl. maj'a.

Lintea 6 fl — xr.; mazarea 6 fl. 67 xr., Fasolea 6 fl. — xr.

Fenu legatu 1 fl 25, nelegatu 1 fl. 10 xr., paie lungi 80 xr., scurte 70 xr, maj'a.

Lemne de focu 8—10 fl. stang. austr.

Carnea de vita 18—22 cr. p., de porcu 28 xr. Unsórea 79 xr. pâna la 1 fl. 20 cup'a.

Burs'a de Vien'a.

Din 4/16 Iuliu 1874.

Metalicele 5%	69	40
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	74	80
Imprumutulu de statu din 1860	107	75
Actiuni de banca	990	—
Actiuni de creditu	218	50
London	112	—
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	74	90
„ „ „ Temisiorene	74	50
„ „ „ Ardelenesci	71	80
„ „ „ Croato-slavone	78	—
Argintu	106	—
Galbinu	—	—
Napoleonu d'auru (poli)	8	94

Nr. 1192 Pl. / cons.

Concursu.

Pre bas'a conclusului Venerabilului Sinodu archidiecesanu din 13 Aprile a. c. Nr. protoc. 44 referitoriu la ocuparea postului profesoralu pentru agronomia la Institutulu archidiecesanu pedagogico-teologicu din Sabiiu, cu inceputulu anului scolasticu 1874/5, — prin acést'a se publica concursu.

Cu postulu acest'a este impreunatu unu salariu anualu de 600 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá catedr'a din cestiune suntu poftiti a-si substerne Consistoriului archidiecesanu pâna la finea lui Iuliu a. c. st. vechiu concursele loru instruite cu documentele urmatóre:

a) ca suntu de nationalitate români de religiunea greco-orientale;
b) ca au conduita morala sî politica buna;
c) ca au cualificatiunea receruta pentru postulu acest'a.

Sabiiu din siedinti'a Consistoriului archidiecesanu plenariu, tienuta in 4 Maiu 1874.

(2—3)

Concursu.

Pentru ocuparea parochiei vacante Lelese cu filiele Sohodolu — Runcu mare, se escrie prin acést'a concursu, cu terminulu pâna in 30 Iuniu a. c. c. v.

Emolumentele suntu:

In matera, canonica portiune 12 jug. pamentu aratoriu sî fenatiu, sî dela 100 familie biru, câte 25 cr. in bani, ori in naturale.

In filii, dela 155 familii biru, câte o mertia de ovesu in natura, ori pretiulu acestui'a in bani, — in fine stola usitata din intrég'a parochia, tóte aceste computate in bani dau venitulu unei parochie de a III clasa.

Doritorii de a ocupá acésta parochia au a-si substerne recursele loru instruite in sensulu „statutului organicu“ pâna la terminulu indicatu, la subscrisulu.

Dev'a in 30 Maiu 1874.

In contielegere cu comitetulu parochialu.

Ioanu Papiu,
protopresb.

(2—3)

Nr. 1192/Pl. — cons.

Concursu.

Pentru conferirea a douoru stipendii nou create din fundatiunea Mogaiana, unulu de 500 fl. v. a. pentru unu ascultatoriu de sciintiele technice la vre-o Universitate afara din patria, sî altulu de 100 fl. v. a. pentru unu gimnasistu, — se escrie prin acést'a concursu pâna la finea lui Iuliu a. c. st. v.

Competitorii la aceste stipendii au a-si substerne Consistoriului archidiecesanu pâna la terminulu indicatu cererile loru instruite cu atestatu de botezu, ca suntu de riligiunea gr. or. cu atestatu scolasticu despre sporiulu facutu in studii in semestrulu din urma alu acestui anu scolariu; cu atestu de paupertate; in fine mai alaturandu in intielesulu conclusului sinodului archidiecesanu din 1871 Nr. prot. 120 sî unu reversu, cumca dupa absolvirea studieloru voru serví in patria celu putienu 6 ani, din contra voru rebonificá sum'a ajutoriului primitu.

Competitorii, cari voru documentá, ca se tragu din famili'a fericitului fundatore, a in Domnulu adormitului Episcopu Vasiliu Mog'a, — avendu de altmintrenea conditiunile amintite, voru fi conformu unei clausule fundatiunale — ceteris paribus — preferati.

Sabiiu, din siedinti'a Consistoriului archidiecesanu plenariu tienuta in 4 Maiu 1874.

(3—3)

Edictu.

Georgiu Dimitriu Dinu, carele de trei ani, a parasitu cu necredintia pre legiuit'a sea socia Mari'a Bucuru Silea, ambi din Vulcanu, se citédia prin acést'a in terminu de unu anu de dile, de adi inainte, a se infatisiá naintea subscrisului scaunu ppescu, câci la din contra, procesulu matrimonialu asupra-i pornitu, se va decide sî in absenti'a lui.

Scaunulu protopopescu alu Branului.
Zernesti, 24 Maiu 1874.

Ioanu Metianu.

(1—3)

Redactoru respundietoriu: Nicolau Cristea. Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate cătra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte părti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Nr. 45. ANULU XXII.

Sabiiu in 9|21 Iuniu 1874.

Inseratele se platescu pentru intăi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Sabiiu 18 Iuniu 1874.

Cetimu in nrii 139 si 140 „Herm. Ztg." nisce sciri telegrafice, cumca dlu ministru de justitia aru fi respunsu la interpelatiunea deputatului sasu Wächter facuta in privinti'a causei scauneloru Saliste—Talmaciu si a Branului intr'acolo: ca proiectulu de lege indigitatu in § 82 alu art. dietalu 53 din an. 1871 aru fi gat'a si in sessiunea dietala de tómna se va asterne dietei.

Este de mare importantia acésta scire — si facemu atenti pre locuitorii numiteloru scaune si comune, a nu stá cu nepasare.

„Herm. Zeitung" — cá si deputatulu Wächter — se afla numai conditiunatu multiemiti cu respunsulu dlui ministru, adeca pentru ca nu se aduce acelu proiectu curendu in dieta si pentru ca inca nu li s'au descoperitu cuprinsulu proiectului; totusi ei inse, cá toti sasii, speréza ca li se va face dreptate, adeca — dupa parerea loru — diet'a si ministeriulu de adi va recunósce si va indreptá ratecirea dietei din 1871 si a ministrului fostu Baltasaru Horváth, ce o aru fi facutu, cându au sistatu cursulu legei urbariali in teritoriele amintite, si „Tageblatt" din 18 Iuniu declara de o asemenea ratecire si §-lu 97 alu proiectului legei de arondare, prin care se promite ca despre averea ce o administréza Univ. sasa va dispune o lege speciala.

Acestea proiecte ministeriali au fostu o causa principala, de au alarmatu sasii tóta lumea strigandu: ca li se rapescu averile si se nimicesce elementulu germanu din fundulu regiu.

Nu ne iérta spatiulu a reproduce aici acésta causa si resp. cérta importanta dela capu până la fine; dara nici potemu tacea de a aduce aminte fratiloru nostrii români din tienuturile Salistei—Talmaciului si Branului, cá sa se trezésca, si sub conducerea cea intielépta de până acum, sub carea au seceratu resultate bune până astadi, sa se intrepuna iérasi pentru caus'a si dreptulu loru cu tóte puterile cá sa nu se póta câí, ca din indiferentismu au patimitu.

Credemu si sperâmu de alta parte, ca nici acei deputati dietalí români câtu de putieni aru fi ei, nu voru intrelasá, a priveghiá — baremu numai pre câtu facu deputatii sasi in favorulu natiunei loru — asupr'a acestei cause mari, care atinge in fine cestiunea româniloru din fundulu regiu si a averei acestui teritoriu.

Amu vediutu la an. 1871 cu ochii, câtu de multu s'au interesatu in diet'a Ungariei deputatii eminenti magiari — intre ei d. e. actualulu dnu ministru de financie Ghyczy — pentru drepturile locuitoriloru din teritoriele Saliste—Talmaciu si Branu, scapandu-i deocamdata de pericolele legei urbariali, câci déca dupa acea lege s'aru fi tractatu acesti locuitori, până astadi perdiendu si padurile si pasiunile din cari traiescu, póte jumetate aru fi parasitu patri'a si toti aru fi cadiuti in proletariatu.

Nu ne indoimu inse nici despre aceea ca actualulu dnu ministru de justitia, nu va putea dá unu votu de blamu si de ignorantia dietei si regimului din 1871, cá cându acesti'a la croirea §-lui 82 art. 53. 1871. **nu aru fi sciutu ce facu**, precum ascépta jurnalele sasesci si toti sasii.

Mai tare credemu, ca ministeriulu reg. ung. de astadi alu justitiei va merge mai departe in cunoscintiele de dreptu si va aflá, ca in fundulu regiu, de carele se tienu si comunele si teritoriele Saliste—Talmaciu etc. nu au pututu esistá urbarialitâti, si starea acea abnorma in carea au adusu Universitatea sasa — cá administratoru, judecatoriu si totu odata pretensivu domnu pamentescu — până la 1848 pre numitele comune, au fostu unulu dintre cele mai mari abusuri ale natiunei sasesci. Nu va suferí dlu ministru de justitia, cá atâtea comune libere sa fia rapite de veniturile loru alodiali cari curgu până adi in fondulu Universitâti sasesci; nu va suferí cá tiér'a si statulu sa platésca milióne de bani totu in acelasi fondu sub tituli false de urbarialitâti inventate asupr'a numiteloru comune, nu va suferí cá dieci de mii de locuitori liberi sa fia si adi, iobagii unei corporatiuni esclusivu natiunali sasesci, carea nu are nici unu fundamentu de dreptu si nici unu titlu legalu la pretensiunile loru, decâtu numai fortia brutale si pergamente false.

Nu jace nedreptate in §. 82 ex 1871 si in concernintele acte ministeriali si legislative, ci jace nedreptate strigatória la ceriu, in solvirea milióneloru din cas'a tierei in fondulu Universitâtiei sub tituli falsi de unde se datéza scóle nemtiesci luterane, in inghitirea a 22 de munti, in acelu fondu posesu 95 ani de granitierii regimentului rom. I-iu prin ajutoriulu fostului cancelariu Reichenstein, in ocuparea tuturoru venituriloru alodiali din numitele comune prin Universitate, si in pretensiunile oribile ale acestei'a la toti muntii, padurile si pasiunile comuneloru numite.

Mai atingemu aici pre scurtu, pentru chiarificarea publicului, doue puncte si adeca acelea obiectiuni ale sasiloru: ca ei suntu vechi posesori a pretinseloru drepturi si apoi ca deciderea acestei cause nu se tiene de competinti'a dietei, ci de judecatori'a (resp. urbariali). Ambele obiectiuni suntu neadeverate. Dietele Ungariei si Transilvaniei (de es. din 1651—4, 1690, 1691) si regimele de mai nainte (d. es. sub Mari'a Teresi'a si Iosifu) asiá si legile (d. es. Aprobata e C. Edict. 80) au dispusu in acésta causa, carea fu in fine predata si in competinti'a unui foru specialu (forum productionale) inaintea cârui'a, sasii erau datori a-si dovedí pretinsele loru drepturi in form'a procesuala, si pre cari procese le-au perdutu finalmente nati'a sasésca.

Posesiune legala — bá nici faptica in tóte — nu au avutu nici cându natiunea sasésca in pretinsele drepturi, câci in fapta până la 1848 nu au fostu possessiune, ci numai procese, certe, protestatiuni, ba si batâi cu mórte, intre locuitori si intre amploiatii si sergeantii Univ., iéra dela 1848 incóce au trasu Universitatea numai câtu-va venitu dela cârciumaritu in scaunele Salistei si alu Talmaciului, si dela mori in celu din urma, sub necontenite pedeci si protestatiuni din partea comuneloru.

Déca inaltulu ministeriu regiu de justitia, va luá adeverat'a stare a lucruriloru in drépta consideratiune, — si credemu ca consequenter va face acést'a — apoi nu va putea altcum, decâtu sa propuna total'a eliberare a comuneloru de sub jugulu Universitâtiei, si apoi a lasá pre fia-care parte a-si cere ale sele pre calea legei ordinarie, séu in casu, cându nu va descurcá lucrulu pre deplinu, a indrumá pre sasi si resp. Universitatea, cá din nou sa-si documenteze pretensiunile sele inaintea unui foru specialu delegatu.

Legea scóleloru medii in Ungari'a.

(Fine)

Trecemu acum la unele reflessiuni asupr'a formei, in care nóu'a lege a prinsu a vedé lumin'a perondandu cele 9 sectiuni si strecurandu-se si prin comissiunea centrala. In privinti'a acést'a nu potemu decâtu sa ne unimu si sa sustienemu apretiârile publicate, nu in foile opusetiunale, ci in cele loiale guvernamentale, de câtra unii barbati de scóla.

Este fórte comicu cându parintii patriei se privescu de unu tribunalu pedagogicu, basandu-si competinti'a pre acea impregiurare, ca au umblatu odinióra la scóla. Lucru devine mai comicu, cându ei la crearea legei pentru invetiamentu se intindu a decide: care obiecte, in care clase si cum sa se propuna. Acésta până acum nu s'a ivitu in nici unu parlamentu. Noi cunóscemu numai unu proiectu completu pentru invetiamentulu scóleloru medii din epoc'a lui Mühler in Prusi'a. In acestu proiectu nu se mentionéza nici unu obiectu, si proiectulu celu nou, ce 'lu va asterne ministrulu Falk la dieta, siguru ca nu va avé a face cu obiectele de invetiamentu. Acést'a o pretinde natur'a lucrului. Obiectele de invetiamentu nu cadu in competinti'a camerei legislative. Acést'a are de a statorí numai principiele conducerei si administratiunei invetiamentului. Ací e terenulu permanentu alu scólei. Obiectele de invetiamentu, impartirea loru, materialulu ce are a se percurge, pentru cá scólele medie sa-si ajunga scopulu, tóte aceste cadu in competinti'a ministrului si a barbatiloru speciali de scóla, cari datori, prin chiemarea loru, a tiené contu de tóte recerintiele, dictate de impregiurâri, in sfer'a invetiamentului, trebuie din cându in cându sa faca modificâri si sa adoperéze planulu de invetiamentu, pentru cá scólele sa-si ajunga scopulu. Prin urmare aci nu póte fi vorba de lege, prin care sa se sanctioneze, ca cetatienii Ungariei pentru mai multu tempu, séu mai multe generatiuni, numai atâtu si atâtu au sa invetie in scólele medie, si mai multu nu. Atare lege este unu muru chinesescu pentru invetiamentu si apelandu la sinceritate trebuie sa recunóscemu cu totii, ca statulu Ungariei are mai putiena necesitate de asemenea muru. Dara nu numai persóne singuratece s'au pronunciatu contr'a legei din cestiune ci si corporatiuni intregi. Cine nu scie despre conferintiele tienute de clericali in capital'a Ungariei Budapest'a. Cine nu cunósce espectoratiunile si conclusele indreptate contr'a legei acestei'a. Bine sa observâmu ca intre clericali suntu barbati, cu cunoscintie mai profunde pre terenulu scolasticu, decâtu cei mai multi dintre representantii tierei. Sa admitemu ca clerulu a pasitu contr'a legei, pentru ca li se alteréza dreptulu de administratiune si inspectiune asupr'a gimnasieloru loru confessiunale. Ce sa dicemu inse despre adunarea profesoriloru dela gimnasiele si scólele reale din Budapest'a, cari au decisu a face o adresa ministrului de culte si instructiune, in care sa-si esprime nemultiamirea cu legea mentionata. Ei bine, aceste remonstrâri, sa remana ele de totu neconsiderate*)?

Pre lânga defectele mentionate si accentuate cu destula potere nu numai de diuaristica, ci si de corporatiunile cele mai competente noi mai constatâmu inca unu defectu, care ignorandu-se va paralisá invetiamentulu in statulu ungurescu. Defectulu consista in total'a desputare a acelei impregiurâri, ca statulu ungurescu e poliglotu. Natiunalitâtile trebuie considerate, cându e vorb'a de organisarea invetiamentului. Invetiamentulu numai atunci va fi incoronatu de succesu, si va produce fructe binefacetórie cetatieniloru Ungariei, déca la organisarea lui se va tiené contu de recerintiele si insusirile individuale ale fia-cârei natiuni. Déca voimu cá sa ajungemu la o trépta egala cu celelalte popóre europene, este absoluta necesitate, cá sa generalisâmu invetiamentulu, adeca sa facemu posibilu fia-cârei natiuni, a produce câtu se póte mai multi barbati invetiati, câci inteligınti'a nu este numai pentru natiunea la care apartiene ci este totu-odata si pentru onórea si binele statului. Cu câtu unu statu va avé mai multi inteligenti, fâra respectu la natiunalitate; cu atât'a va avé mai multi factori si motori ai progresului in cultura; si cu câtu cultur'a va fi mai latita, cu atât'a mai multu va inflorí si statulu. Acést'a nu póte fi, până cându legislatorii, la crearea legiloru voru avé inaintea ochiloru numai favorisarea unei natiuni care formédia minoritatea din poporatiunea statului.

Asia dara ce e de facutu? Nici mai multu nici mai pucinu, decâtu sa se prochiame si in Ungari'a si Transilvani'a **libertatea invetiamentului**, si sub devis'a acést'a sa se faca o lege pentru scólele medie, care sa inlesnésca tuturoru natiunalitatiloru invetiamentulu, cá câtu se póte mai multi tineri sa ajunga prin academii si universitâti. Spre scopulu acest'a se cere, cá sa se tiena conferintie de profesori de diferite natiunalitâti; si consultarile si conclusele loru sa fia respectate, si considerate la crearea legiloru relative la scóla; mai departe la anchetele convocate de ministrulu culteloru sa se invite barbati de scóla din diferite natiunalitâti. Până cându nu se va purcede astfeliu, până atunci nici o lege pentru scóle nu va avé succesulu pretinsu de binele si salutea statului, cu atâtu mai pucinu legea, care se afla la pragulu dietei.

Aceste amu avutu a observá in privinti'a formei, sub care s'a desvoltatu acésta lege.

Incheiamu aceste reflesiuni, si aceloru parinti ai patriei, carii, preocupati de tendinti'a magiarisârei, au pusu prea multu pondu pre limb'a si istori'a magiara, le adresâmu cuvintele unui barbatu celebru din Germani'a: „Um Gotteswillen nur den Unterricht der Staatssprache und der Geschichte nicht benützen als Abrichtungsstunden auf die Vaterlandsliebe!"

Unu evenementu, demissiunarea ministrului de resbelu bar. **Kuhn**, a facutu sensatiune mare in pres'á din Budapest'a si Vien'a. Mai tóte si esprima mirarea de schimbarea cea neasceptata in ministeriulu comunu de resbelu. Unele se temu de schimbâri in sistem'a politica a imperiului, altii de vre-unu resbelu in óre-care parte.

De ministru de resbelu comunu s'a denumitu bar. **Koller** locutiitoriulu si comandantele generalu din Boemi'a. Fostulu ministru de resbelu primesce o comanda generale in Gratiu. Capu alu alu statului majoru alu armatei s'a denumitu generalulu **Iohn** unu favoritu alu archiducelui **Al-**

---

*) Pre câtu scimu noi in urm'a unui conclusu sinodale din anulu acest'a s'a facutu si din partea Consistoriului archidiecesanu o representatiune la dieta si la ministeriu deodata; alt'a s'a fostu facutu de corpulu profesorale alu gimnasiului nostru din Brasiovu inca in anulu trecutu — totu cu privintia la proiectulu din cestiune. Red.

brecht. Despre acestu din urma se dîce ca in scurtu se va denumí de comandante superioru alu armatei.

Se vorbesce multu de unu furtu ce s'au comisu in otelulu ambasadei austro-ungare din Berlinu, cu ocasiunea cârui s'au instrainatu mai multe depesie de insemnatate.

Revista diurnalistica.

Retragerea ministrului de resbelu baronu de Kuhn a suprinsu cercurile politice astu-feliu incâtu abiá numai unele foi se reculesera pentru a face o apretiare mai detaiata a evenementului dîlei.

„Pesti Napló“ dîce : Ministrulu presiedinte fu celu dintâiu care a primitu scirea, densulu se aflá togm'a in comisiunea centrale a dietei sî impartasí acestu evenementu ablegatiloru. Ministrulu presiedinte fu ingramaditu cu intrebâri despre caus'a sî motivulu dimisiunei, dara n'a facutu mai departe alte descoperiri. Suntemu asigurati ca ministrulu presiedinte nu fu mai putienu surprinsu decâtu deputatii. La tóta intemplarea retragerea lui Kuhn e cu atâtu mai greu de esplicatu cu câtu ministrulu de resbelu a primitu dela delegatiuni unu votu de incredere stralucitu.

„Pester Lloyd“ facendu o apretiare mai detaiata asupr'a evenementului, dupa ce aréta ca diferítele versiuni relative la retragere suntu false se esprima astu-feliu : E mai verosimilu versiunea ca lupt'a ce o are ministrulu comunu de resbelu de pâna acum, de mai multi ani, cu totu feliulu de influintie ce stau afara de ministeriulu comunu, fia cu statulu majoru, cu inspectoratulu supremu séu cu adjutantii generali, s'a terminatu in defavorulu ministrului respunsabilu. Sî deací provine ca impresiunea evenementului mai de curendu, in primulu momentu e intr'adeveru trista. Cam neliniscíti tresarimu din acea ilusiune cá sî cându influinti'a de care e aici vorb'a n'aru mai esistá, cá sî cându acsiom'a, ca sî pre terenulu militiei totulu se póte intemplá numai prin ministrulu respunsabilu sî numai in forma strictu parlamentaria, aru fi dejá mai pre susu de tóte atacurile.

Fâra voia ni aducemu ací aminte de faimele ce circulau cu ocasiunea calatoriei unui membru din famili'a ilustra domnitória prin tierile sud-slavice. Evenementulu celu mai nou din Vien'a e impresoratu de cétia in care nu potu petrunde privirile celoru mai departati, dara celoru ce se ocupara multu tempu de lucruri politice, li spune unu instinctu ca retragerea baronului de Kuhn e celu putienu unu semnu reu.

„Reforma“ e de parere, ca memorandulu elaboratu de câtra B. Iohn, care fu substernutu in Novembre anulu trecutu Majestâtiei Sele, a sguduitu positiunea lui Kuhn, pre carele nu voira sa-lu demisioneze inainte de a trece sesiunea delegatiuniloru. B. Koller trebuie ca la tóta intemplarea este denumitu de ministru de resbelu cu contielegerea lui Andrassy.

„Ung. Lloyd“ scrie : De-sî s'a departatu inainte de a cadé totusi nu parlamentulu l'a adusu la cadere. Cine a facutu dara acést'a ? Intrebarea acést'a ce descépta cele mai varii presupusetiuni ne face, cu totu respectulu ce-lu avemu câtra drêptulu nemarginitu de denumire alu corónei trebuie sa o marturisimu, ne face, dîcu, sa primimu acést'a schimbare cu óre-care neplacere. Este unu secretu descoperitu ca inspectorulu generalu alu armatei, Archiducele Albrecht, n'a traitu totu-déun'a in cea mai buna armonia cu ministrulu de resbelu de Kuhn sî ca adese-ori s'au intemplatu certe de resortu intre acesti doi inalti dignitari militari. Sî opiniunea publica preste totu a luatu partida pentru baronulu de Kuhn.

Dara acestu evenementu nu ne va atinge in modu placutu, de vomu aduce faptulu retragerei bar. Kuhn in legatura cu altele, despre cari credemu ca avemu sciri positive, ca adeca baronulu de Kuhn nu fu de ajunsu spriginitu in momente decisive sî nu e eschisa nici presupetiunea, ca unu ministru de altmintrea cu capacitate probata s'a demisionatu intr'unu momentu cându s'a facutu la densulu esperinti'a ca nu va potea sa esecuteze tóte.

„Hon“ scrie : Scirea ne aflá asiá de nepregatiti, câtu nice nu potemu sa apretiâmu de locu inca tendinti'a ei, de acea nici nu vorbimu mai departe despre objectulu acest'a pâna ce nu ne vomu convinge despre adeverulu impartasirei.

„Ellenör“ e unic'a fóia ce se bucura de retragerea lui Kuhn. De e adeveratu ca se duce Kuhn, atunci se indepartéza sî spiritulu inimicu institutiunei honvedismului ung. Afara de acést'a mai vorbesce „Ellenör“ sî despre machinatiuni secrete contra honvediloru, cari machinatiuni voiau sa le motiveze unii intr'o interpelatiune, inse dupa cum se crede ministrulu celu nou de resbelu va face interpelatiunea de prisosu.

„Egyetertés“ dîce : Despre retragere noi n'avemu baremu presupusetiuni sî asiá ni se ofera ocasiunea de a esperiá ca opiniunea publica pre terenulu armatei comune are numai mintea marginita a unui sudítu.

„Neues Pest. Journal“ scrie : Baronulu Kuhn a sciutu sa-si asigureze administratiunei sele oficióse unu monumentu de onóre pentru tóte tempurile. Esecutarea deoblegamentului generalu militariu sî a organisatiunei de astadi a armatei este oper'a sea. Ceea ce dà demissiunei lui Kuhn o insemnatate mai mare suntu aparintiele surprindietórie intre cari a urmatu. Togm'a trei septamâni suntu de cându primi manifestatiuni lingusitórie de recunoscintia sî incredere din partea delegatiuniloru. Crisea ministeriale asiá dara nu numai s'a nascutu afara de parlamentu sî a crescutu afara de pamentulu corpuriloru representative, ci stà chiaru in contradîcere cu manifestatiunile chiare ale acelor'a sî acest'a e laturea ce ni insufla ingrigiri sî ne pune pre cugete mai alesu cându nici nu avemu de a face cu o intemplare singurateca.

Imperiulu alu treilea.

Se pare ca de vre-o câte-va dîle dupa incetarea palmuiriloru reciproce au urmatu intre Parisu sî Versailles unu feliu de armistitiu pentru pregatirea multeloru duele ce voru avé sa se intemple intre bonapartisti sî republicani. Guvernulu nu scie sa faca in acestu intervalu altu ce-va decâtu sa suspendeze in drépt'a sî stâng'a cu asemene impartialitate la jurnale. Unu corespundinte care atâtu prin domiciliulu câtu sî prin relatiunile sele este in stare a-si dá o judecata despre factorii, cari suntu decisivi pentru destinele Franciei, tramite din capital'a Franciei dîuariului „Fremdenblatt“ urmatórele siruri ce caracteriséza pre deplinu sensatiunea ce domnesce acolo :

„O templare politica e pre cale, aerulu e inadusitoriu sî de o ferbintiéla apesatória sî pre orisontulu Franciei se radica nuorii cei negrii cari la inceputu suntu mici sî neinsemnati, din ce in ce inse devinu totu mai desi, sî inveluie ceriulu intregu spre a pustií descarcându-se cu repediune seman'a tiéra.

„Da, este ce-va ce ferbe sî clocotesce in ascunsu sî trebuie sa erumpa — e o lovitura de statu in aeru! De se va esecutá ea de câtra bonapartisti séu de câtra republicani, nimenea nu scie, ínse fia-care sa teme de o lovitura de statu numai in legatura cu imperiulu sî asiá va sî fi sî trebuie sa fia.

„Mac-Mahon, cârui s'a atribuitu o mâna de feru, totusi e prea slabu pentru a guverná Franci'a, la acest'a se recere mai multu decâtu renumele unui soldatu bravu, la acést'a se recere neconscientiositate sî geniu. Amendóue aceste nu le are sî cum sa se apere densulu fâra de aceste dóue arme contr'a puterniceloru partide ce vreau sa-i smulga sceptrulu din mâni.

„Templarile din dîlele din urma dela gar'a drumului de feru in St. Lazare suntu nuorii cei negri cari' se aduna intr'o tempestate, sî nu inzedaru s'a desfasiuratu o asiá colosala potere armata. Se credeau ómenii stramutati in tempii imperiului, cu ocasiunea aceloru multe neliniscíri ce faceau sa tremure totu-déun'a tronulu imperialu. Tóte ulitiele ce mergu spre St. Lazare erau ocupate de cavaleria grea, cu carabin'a in mâna, de infanteri'a cu bajonete scóse sî de soldatii politiei, o multime colosale de ómeni erau verîti printre sirurile soldatiloru Se vedé desfasiurata tóta poterea politiei ce o a ereditu Mac-Mahon dela imperiu, cá „sabia a marei ducese“, se vedeau câte unii canibali cari se observa numai la revolte sî cari disparu dupa densele cu acea iutiéla cu care s'au ivitu, sî se vedeau iéra ómeni teneri cu insemne rosii in gaur'a bumbiloru — studenti cari veneau dela cuartirulu latinu spre a aperá republic'a, ilusiunea tenerimei, contr'a bonapartistiloru.

Preste nópte se rostogolia pre bulevarde o multime indesata de ómeni in susu sî in josu asteptandu „Jurnalulu de séra.“ Nici unulu nu se poté suferí sa remana acasa, totu insulu se temea ca va absentá dela unu evenementu. Cându se aduse câtra 12 óre dîuariulu „Soir“ da chiosca, incepù o imbuldiéla sî impingere pentru a cucerí vreunu esemplariu, ceea ce determinà pre vendiatori de a duplicá pretiulu jurnalului. La tóte ferestrile cari dau cetitoriloru destula lumina, pre lânga tóte laternele din drumu se formara grupe, cari ceteau curiosi sî in fuga colónele foiei sî 'si faceau observatiuni reciproce. Gar'a dela St. Lazare, spectacululu primeloru tiralerii bonapartistice absorbí interesulu multimei, care multiemita numai trupeloru desvoltate de cari amintiramu mai susu nu se potu multiemí deplinu.“

Se vede ca lucrurile in Franci'a iau o facia seriósa sî Mac-Mahon nu scie predomní situatiunea. Thiers a potutu acest'a fiindu ca densulu cochetându cându cu o partida cându cu alt'a se sustienù prin balanciare intre densele. Dela Mac-Mahon se asteptá politic'a unui „sabreur“. Se credea ca Mac-Mahon va pune mân'a pre sabia sî toti se voru plecá. Dara iéta ca vedemu ca „loialulu soldatu“, „devinsulu gloriosu déla Reichshoffen“ nu insufla temere nimenui. Rosii suntu mai aroganti cá ori sî cându sî bonapartistii lucréza cá sî cându aru fi domni in tiéra. Maresialulu câtu de bravu s'a aretatu totudéun'a pre campulu de resbelu, e totu, numai omu deferu nu, dupa cum l'aru trebuí Franci'a. Fia-care partida 'lu esploatéza sî tóte partidele i se opunu. Domnulu de Broglie pre aci erá sa dee tiér'a in manile orleanistiloru fâra de a observá maresialulu sî astadi predomnesce dom-

FOISIÓRA.

Cartile scolastice române.

Nu mai departe decâtu in deceniulu trecutu se simtiá o mare lacuna in privinti'a cartiloru de scóla tiparite in limb'a româna. Atâtu profesorii, câtu sî scolarii de pre atunci, sî aducu inca bine aminte câta greutate aveau cu prescrierea obiecteloru de invetiementu, câta perdere de tempu se causá : acelor'a cu dictatulu acestor'a cu scrisulu ; câti erori de condeiu se stracurau in manualele scrise, cari facesu materi'a grea de intielesu.

Astadi, gratia progresului sî staruintiei unoru profesori, câror'a le place labórea, acestu defectu se aflá binisioru delaturatu.

Pentru scólele normali (numite în Romani'a primarie) se afla tiparite o multime de carticele, in câtu forméza o adeverata concurentia, atâtu in privinti'a materiei, câtu sî in privinti'a modului de espunere, séu a metodului ; astfeliu fiindu, nici nu le mai specificâmu. Póte ori cine sa ia la mâna unu catalogu alu unei librarie sî se va convinge despre numerulu loru. Ori care profesoru sî alege din ele dupa cum i convine : dupa renumele autorului, dupa cunoscinti'a ce póte ca o are, séu dupa gustu, observându unic'a conditiune obligatória pentru toti, ca adeca cartea sa fia aprobata de autoritatea scolastica.

Pentru scólele secundarie séu gimnasiali inca a inceputu a se aretá dejá unu feliu de concurentia intre autorii diferiteloru manuale scolastice, mai vertosu pentru cursulu inferioru. Dara ele nu lipsescu astadi nici pentru cursulu superioru. Ba inca au inceputu, mai de curendu, sa apara câte unu manualu chiaru sî pentru facultâti, mai alesu pentru facultatea de filosofia sî de dreptu.

Vomu dá ací pucine notiuni despre cartile scolastice (secundarie) tiparite dincolo de Carpati, in Romani'a libera, cá unele ce suntu póte mai putienu cunoscute lectoriloru sî profesoriloru nostri de dincóce ; sî acést'a cu scopu de a si-le poté procurá sî a se poté folosí cu ele la tempu.

Pentru procurarea loru, recomendâmu aci in parantese, librari'a d-lui Socecu et comp, din Bucuresci, cá un'a care respunde mai regulatu angagiamenteloru. Afara de acést'a ea crediteza nu numai librariloru ci sî persóneloru singuratice, numai sa fia cine-va „omu de creditu.“ Insiclatorii sî neparolistii curendu se deóchie.

Vomu incepe cu studiulu regigiunei, tienendu-ne de macsim'a vechia „ab Jove principium.“ Ne vomu dá câte o scurta opiniune asupr'a acelor'a, pre cari le cunóscemu mai de aprópe.

Intre diferitele catichisme, istorii sacre, bisericesci etc. mai preferate suntu ale parintelui Catulescu prof. de religiune la St. Sav'a in capitala. Dara primulu locu, fâra nici o indoiéla, 'lu tiene manualulu anonimu de istoria sacra, intitulatu. „De dóue ori cinci-dieci sî doue Istorie Biblice, pentru scóle sî familie,“ traduse din limb'a germana, dupa originalulu societâtii de Calvu, — care se recomenda atâtu prin facilitatea stilului, in câtu nici nu sémana a fi traductiune, câtu sî prin eleganti'a sî puritatea limbei. Pre câtu ca ilustratiunile (figurile) cârtii nu suntu ceva-si mai clare.

Pentru limb'a latina, Gramatic'a cea mai buna, pâna acum, este a repausatului I. Badilescu, lucrata dupa a lui Kühner, in dóue volumi, cu numeróse esemple sî teme. Pentru limb'a elina, a lui Colocotidi.

Trecemu la Istoria sî Geografia. Este cunoscuta cá de 20 de ani „Istori'a Români1oru“ de pre intregu teritoriulu Daciei vechi, de câtra decanulu literaturei române, eruditulu Aug. Treboniu Laurianu, incependu cu istori'a romaniloru vechi, dela fundarea Romei sî continuandu cu istori'a Romaniloru moderni, pâna in tempulu de astadi. Alaturi cu acést'a, Geografi'a Daciei moderne, impreuna cu chart'a séu map'a ei. Asemenea Geografi'a antica (a imperiului romanu) de Sieicariu.

Nu de multu a aparutu „Istori'a antica“ cu Georgrafi'a ei, totu intr'unu volume de M. Michaiescu, — pentru I-ma cl. gimn. Iéra pentru cl. IV-a „Geografi'a fisica sî politica“, de Michaiescu, opu, care se recomenda prin facilitatea stilului.

Dara mai preferibile este, dupa unii, sî dupa fondu sî dupa forma, fiindu scrisa fâra semne sî intr'o limba mai radicale „Elemente de Geografia“, opu elaboratu dupa ultimele modificatiuni facute in organisatiunea stateloru, sî pre basele celoru mai nóue date statistice, de Angelu Demetriescu, Ducuresci 1873, celu mai acomodatu manuale pentru geografia, scurta istoria sî statistica a Europei sî celoru-lalte pârti ale globului, pentru cl. IV-a gimnasiale.

Pentru cursulu superioru suntu patru manuale de istoria universale ; celu mai vechiu sî tiparitu cu cirile este a lui Cretiescu. Mai nóue suntu traducerile lui Cernatescu dupa Duruy, a lui Mesiot'a dupa Pütz (tiparitu la Iassi), sî póte celu mai bunu manualu de istor. univ. (introdusu sî in departu) este alu repausatului Mandinescu, fostu profesoru la seminariulu din Socol'a (lânga Iassi). (Va urmá).

nulu de Saint Paulu spiritulu maresialului sî pregatesce pre sém'a bonapartistiloru unu terenu ce le ajunge spre a recascigá totu ce au perdutu inainte de 4 ani.

Celu mai bunu aliatu alu bonapartistiloru e la tóta intemplarea domnulu Gambett'a. Densulu trebuie sa se mai produca numai in un'a séu dóue scene cum fura cele mai de curendu sî preste intrég'a Francia va trece strigarea ce a trecutu inainte de lovitur'a de statu dela 2 Decembre pre buzele tuturoru: „L'empire est fait." „Imperiulu este facutu". Déca aru fi Mac-Mahon mai multu decâtu unu soldatu bravu, de aru avé energi'a sa compuna unu ministeriu bonapartistu sî sa marturisésca francu de ce colóre e densulu, nu ne indoimu sî tóte raporturile ce ni sosescu din partea competentiloru ne intarescu in consideratiunea nóstra, ca imperiulu in scurtu tempu va fi restabilitu pre cale pacifica sî legale, prin unu plebiscitu, a cârui reusire de adi s'aru poté priví de pucinu dubiosa. Dara ducele de Magent'a nu e omulu de a face acést'a, elu e cu multu mai neresolutu sî mai onestu decâtu de a se desparti de cei ce lu pusera pre „tronu". Noi sî neamanavere furtune astépta pre Franci'a. De va succede astadi dlui Gambetta de a octroá tierei republic'a, elu aru trebuí sa procéda cum a procesu ducele de Broglie. Elu aru trebuí sa suprime jurnale, sa oprésca adunârile electorali si sa domnésca in stare de asediu. Intrebarea nu este pusa intre unu imperiu liberalu sî o republica liberale, ci intre imperiulu cu institutiunile dela Espinasse sî Pietri sî intre o republica cu anarchia legalisata. De libertate nu este vorba nici pre o parte. Cum ca unu poporu cum e poporulu francesu se intórce acusi aprópe de unu seculu intr'unu cercu vitiosu, e unu lucru numai demnu de compatimire. Dara noi durere nu putemu presupune, ca i va succede in celu mai deaprópe tempu, a strabate prin acestu cercu vitiosu sî fermecatoriu, in care l'au bagatu spiritulu proprieloru sele patimi.

„Fr. Blatt."

Politic'a Germaniei.

„Le Mémorial diplomatique" a primitu dela Berlinu, articululu urmatoriu asupr'a politicei imperiului germanu:

„Imperiulu germanu este astadi statulu celu mai calumniatu in Europ'a. Nu in totudéun'a asupr'a popóreloru celoru invinse, dara chiaru sî asupr'a popóreloru celoru invingatórie, se arunca false imputâri. Nóu'a confederatiune care forméza imperiulu germanu este espusa la atacuri continue. Ea este numita ambitiósa, atunci cându ea n'are decâtu o singura ambitiune, ambitiune fórte legitima cu tóte acestea, de a remanea stapâna la dens'a acasa sî de a-si padi propriulu ei caminu. I se imputa ca a resturnatu ecuilibrulu generalu alu puteriloru, dara acestu ecuilibru, pre care câti-va ómeni de statu 'lu regretà atât'a astadi, erá atâtu de slabu, atâtu de fragilu incâtu n'a sciutu sa apere pre nimenea; elu erá fara fortia, fiindu ca valatuculu pre care se invertea, adeca Germani'a, erá incapabilu sa-lu mai sustiena. Aici suntemu de idea ca Germani'a astadi unita sub sceptrulu Hohenzolleriniloru, este celu mai bunu ecuilibru, fiindca ea comandà respectulu sî garantéza pacea generale mai bine decâtu cum o garantá alta data puterile maritime, totu-déun'a in lupta cu puterile de uscatu. Nu mai admitemu marele argumentu: spiritulu cuceritoriu alu casei de Hohenzollern. Regele Fridericu II a aperatu patrimoniulu seu contr'a a trei mari puteri care jurasera ruin'a sea. Elu s'a mentienutu prin geniulu seu sî astadi inca i se mai arunca piétr'a pentru ca n'a consimtitu la mórtea patriei sele!

„Ceea ce, dela resbelulu de siepte ani incóce a maritu pre Prussi'a in opiniunea popóreloru germane este bravur'a rasei sele; dara, mai multu decâtu tóte, bun'a administratiune a justitiei sî a finantieloru. Reconstituirea monarchiei prussiane in 1814 nu erá nici decum in proportiune cu eforturile ce facuse pentru restabilirea vechiei ordine de lucruri in Europ'a. Acest'a este unu adeveru recunoscutu atâtu de inimicii câtu sî de amicii casei de Brandenburg. Nu Prussi'a, ci Russi'a, Austri'a sî Angli'a suntu cele ce au profitatu mai multu in teritoriu sî in influintia politica, din infrangerea dela Waterloo. Prussi'a a remasu o putere militaria, dara de a dóu'a mâna, politicesce vorbindu, pâna in dîu'a cându Franci'a, declarandu-i resbelulu, a facutu din tr'ens'a celu mai puternic statu de pre continentu. Franc'ia aru fi luatu Rinulu déca aru fi invinsu pre Hohenzollerni, sî acesti'a, fiindu invingatori, au luatu Franciei Alsasulu sî Loren'a. Stabilimu acésta situatiune fâra a ne face advocatii acestei politice de revansa sî de represalii. Suntemu convinsi ca Prussi'a n'are nici decum dorinti'a sa mérga pre urmele lui Ludovicu XIV sî ale lui Napoleonu I; ea nu aspira decâtu la a se consolidá in intru sî a veghiá, in occidentu cá sî in orientu, la mentienerea Statului quo europeanu. Caracterulu noului imperiu este puru pacificu sî conservatoriu sî acei'a cari voru sa faca pre lume sa créda contrariulu, nu suntu pre adeverata cale. Imperiulu germanu nu este ostilu nici chiaru religiunei catolice: elu va combate papalitatea pre câtu tempu papalitatea se va aretá inimic'a societâtiei civile, sî va tinde a resturná autoritatea temporale, care este de origine totu atâtu de divina cá sî autoritatea spirituale.

„Dara, s'a dîsu: „Imperatorele Vilhelm n'a voitu elu óre sa puna o ramura a casei sele pre tronulu Spaniei, sî guvernulu seu nu revine astadi asupr'a acestui proiectu, care dà pre fatia o ambitiune fâra mesura?"

„Vomu respunde ca nici odata imperatorele Germaniei nici cancelariulu seu n'au hranitu o asemenea idea, sî ca au remasu pre deplinu straini de combinatiunea care s'a proiectatu alta data, fâra scirea Imperatorelui, de câtra generalulu Prim, principes'a Antoni'a a Portugaliei sî sotiulu ei principele ereditariu de Hohenzollern. Acest'a erá unu faptu alu rudeloru, nu erá unu lucru politicu deliberatu cu seriositate sî primitu in sinulu cabinetului dela Berlinu. Imperatorele Vilhelm n'a facutu din acést'a caus'a sea propria, decâtu in momentulu cându a voitu sa-lu faca sa renuncie la acést'a, intr'unu modu publicu pentru densulu sî pentru cas'a sea, eeea ce a crediutu ca este degradatoriu pentru demnitatea corónei sele, sî ceea ce l'a indispusu sî mai multu decâtu la inceputu, elu nu voiá nici decum sa se amestece in acésta afacere nici sa-si asume cea mai mica respunsabilitate.

Acest'a este adeverulu asupr'a acestui incidentu alu candidaturei la tronu spaniolu. „Dara póte ca ni se va obiectá inca ca, astadi invingatoriu, Imperatorele Vilhelm sî guvernulu seu au revenitu din nou asupr'a cestiunei, dupa cum o probéza in destulu missiunea comitelui de Hatzfeld." Noi inse vomu respunde categoricu ca caracterulu sî importanti'a acestei missiuni au fostu reu intielese sî reu apreciate. Comitele de Hatzfeld a fostu tramisu la Madridu cá sa se asigure déca guvernulu maresialului Serrano are sianse serióse de durata sî sa stabilésca, in casu afirmativu, bune rapórte cu densulu; sî mai tardîu sa-lu recunósca intr'unu modu formalu. Guvernulu germanu se interesà de pacificarea Spaniei, sî este ostilu intreprinderei lui Don Carlos; elu nu se opune la form'a republicana atâtu in Spani'a câtu sî in Franci'a. De aceea Germani'a are necessitate este unu debusieu pentru comerciulu seu, pre care 'lu cauta pretutindeni, sî nu se gandesce nici decum sa-si incerce noroculu cá sa stabilésca tronuri in strainatate; ea voiesce mai cu deosebire sa stabilésca tractate de comerciu avantagióse cu tierile care au posessiuni dincolo de mare.

Eata totu secretulu missiunei comitelui de Hatzfeld: acést'a nu este tocmai ce-va de cea mai mare finetia in diplomatia, dara este adeverulu in prosa, sî viitoriulu 'lu va confirmá.

Voci din publicu.

(Fine)

„Intrebarea, de s'a radicatu biseric'a cu spesele greciloru séu ale româniloru, e dara zadarnica, câci o biserica nu este a celui ce o a claditu, ci a comunitâtiei pentru care s'a infiintiatu. Fundatorii nu suntu proprietarii bisericei (câci atunci acést'a s'aru poté lasá de mostenire), ci numai binefacatorii bisericei.

Dara chiaru fundatorii se numescu pre sine in petitiunea dintâiu comercianti greci sî români.

Sî fundatorii, cari de altmintrenea au adunatu bani pentru radicarea bisericei prin subscriptiuni, au cedatu biserica infiintiata comunitâtiei mai susu amintite dupa cum se póte vedé acést'a sî din documentulu de intabulare dela cartile funduarie din Brasiovu.

E dara invederatu, ca biseric'a din cestiune nu este o biserica natiunale grecésca a compagniei, precum esista atari (biserici) sî pre alte locuri, ci este o biserica confessiunale destinata pentru toti credinciosii greco-orientali.

Ne va intrebá ori sî care, cum de a venitu acésta biserica mai târdiu in administratiunea esclusiva a greciloru?

Lucrulu sta astfeliu:

Indata dupa infiintiarea bisericei nóue civile la anulu 1786/7 a dispusu episcopulu de pre atunci Nichiticiu in contielegere cu autoritâtile politice, cá vechi'a capela a compagniei devenindu superflua sa se caseze sî compagnistii greci sa tréca la biseric'a cea nóua. Opunendu-se acesti'a (mesurei volnice), capel'a trebuí sa se inchida prin asistinti'a militaria sî compagni'a trebuí sa intre in biseric'a cea noua.

Prin medilocirea episcopului Adannatu (episcopulu Nichiticiu murise) s'a realisatu deoparte intre comerciantii civili sî intre compagnistii greci de alta parte unu pactu pre basea paritâtiei in administratiunea sî limb'a bisericei.

Compagnistii greci erau inse privilegiati, densii nemultiemindu-se cu egal'a indreptatire voiau sa domnésca preste civi.

De acea facura ei pretensiune la o indreptatire esclusiva in biseric'a ce n'au fostu cladita de densii ci de civi, sî nimicindu-se intr'acea patent'a de tolerantia a lui Iosifu li se oferí la acést'a unu terenu favoritoriu.

Este caracteristica intemeiarea pretensiunei loru neindreptatite. Dupa cum se póte vedé din cercetarea contelui Nemes din anulu 1789, densii se enunciara in modulu urmatoriu:

„Fiindu ca numai compagnistii privilegiati, nu inse comerciantii civili, avuramu dreptulu de a posiede o biserica gr. or. in interiorulu cetâtiei Brasiovu, civilii ne-au scurtatu pre noi in dreptulu nostru de óre-ce benefacatorii cari au concursu cu banii loru la radicarea bisericei nóue, cându nu se cladea acést'a biserica siguru aru fi datu (banii) la capel'a compagniei nóstre, ergo biseric'a cea nóua este a nóstra a compagnistiloru."

Aceste temeiuri astadi suntu ridicule dara atunci s'au aflatu câte unii ce le credeau.

Proiectulu decurse pre cale administrativo-politica sî bisericésca cu norocu schimbatoriu; au urmatu decisiuni preste decisiuni cându in favorulu unei'a cându in favorulu celei-lalte pârti.

Spiritulu ce a predomnitu inainte de 1848 in clasele privilegiate, aversiunea incuibata din vechime in aceste clase, mai cu séma la oficiolatele sasesci, contr'a româniloru cari erau numai nisce tolerati, au avutu de urmare ca procesulu ce decurge intre dóue corporatiuni nenationali (compagnistii sî cetatienii) se straformà intr'unu procesu purtatu intre români sî greci, sî apucaturile greciloru spre a sugrumá pre români erau favorisate asiá incâtu cu incetulu administratiunea bisericei sî a averei bisericesci a venitu esclusivu in mânile greciloru, fâra cá sa esiste vre-o ordinatiune in acestu intielesu.

Compagni'a comerciale grecésca, care dupa cum dovedescu actele constá in majoritatea ei din români, cu bisericele sî privilegiele ei comerciali a incetatu de multu de a esistá sî totusi asiá numitii greci de astadi pretindu cá urmatorii compagniei fâra nici o indreptatire drepturile celei din urma, de-si cei mai multi dintre ei, ba chiaru matadorii loru, nu suntu greci, ci bulgari sî români cari au emigratu aici in tempulu celu mai nou din orientu:

Scopulu meu n'a fostu a descrie decursulu acestui procesu, voiamu numai sa statorescu prin aceste deslusiri atâtu, ca aici nu se tratéza de o biserica natiunale elenica, dupa cum mai esista atari cá biserici de ale compagniei ce au fostu ici pre colea, ci in intielesulu documenteloru fundatiunali de un'a confessiunale, adeca de o biserica destinata pentru toti credinciosii gr. or. fâra diferintia de nationalitate.

Ce privesce averea bisericésca, noi nu o amu pretinsu nici preste totu nici in parte (pentru ca, dupa cum dîseramu mai susu averea bisericésca este a bisericei insasi cá persóna morale), ci românii voiescu numai sa fia recunoscuti in intielesulu documenteloru fundatiunali de membrii deplinu indreptatiti in comunitatea bisericésca dupa analogi'a comunitâtiei primitive bisericesci.

Averea bisericésca constá din diferite fundatiuni, cari parte suntu destinate spre scopuri in genere umanitarie, parte spre scopuri bisericesci sî scolarie.

Dreptu acea românii luându parte la administratiune nu facu nimenui vre-o nedreptate, prin aceea ca intra numai in vechile loru drepturi, pentru-ca fundatiunile nu se potu instrainá dela scopurile predestinate, mai multu, românii se voru ingrigí cá vointi'a piiloru fundatori, sa se realiseze intr'adeveru sî mai cu acuratetia de câtu pâna acum.

Acest'a e ce dorescu românii, acést'a e de ce se temu asiá numitii greci.

Ce se tiene de cért'a despre fratii falimentati Manciu mie pucinu 'mi pasa de acest'a.

Romanii fórte adese-ori au repetitu in suplicele loru ca fratii Manciu cá sî multi altii cari se dau de greci nu suntu greci, ci parte români parte bulgari, cari din interesu lesne de priceputu se dau pre sine de greci.

Nu e nice frumosu nice umanu, a dá afara pre nisce membrii cari pâna ce le stralucea stéu'a erau considerati de grecii cei mai puri sî cá atari alesi sî in administratiune, acum dupa ce devenira nenorociti.

Brasiovu 30 Maiu 1874.

N. Strevoiu
advocatu.

Miscarea industriala in Romani'a.

Lini'a Iasi-Ungheni s'a inauguratu. Ea a fostu construita de o cumpania indigena sî conditiunile in cari aceste lucrâri au fostu esecutate suntu recunoscute de satisfacatóre. Acést'a face onóre tierei. Românii tragu cu legitimu orgoliu conclusiunea ca suntu in stare de a intreprinde ei singuri sî de a conduce la celu mai bunu sfersitu, lucrâri mari de utilitate publica. Aceeasi companie e insarcinata sî cu canalele din Galati sî cu cheiulu din Braila.

Diuariulu „Curierulu Financiaru" din Bucuresci, in esaminarea ce face bugetului statului pre anulu 1875, observà ca contributiunile directe sî indirecte figurezu pentru cifr'a de 61,283,017 fr., adeca 12 fl. 25 cr. de locuitoriu, pre cându in alte state, ambele ramuri dau dela 25 pâna la 30 franci de capu. Sî remarca ca impositulu fonciaru e departe de a dá aceea ce aru potea sî aru trebuí sa dea, pentru ca elu apasa principalmente asupr'a proprietariului micu, a cârui proprietate a potutu fi cu inlesnire mesurata, pre cându suprafaci'a proprietâtiloru mari e fórte imperfectu cunoscuta.

„Pentru a asiediá, dîce Curierulu financiaru, sî impositulu fonciaru intr'unu modu ficsu, sî alu face sa rapórte totu venitulu ce elu compórta, stabilirea catastrului este indispensabile, acést'a va fi o adeverata bine facere sî pentru statu sî pentru particulari: acei'a chiaru care aru gasí ca acésta reforma aru lovi in interesele loru, nu voru intârdiá a recunósce sî a apretiá avantagiulu ce va decurge pentru densii din delimitarea esacta a proprietâtiloru loru ; nu vomu mai plati de siguru statului o suma superióra acelei'a ce cheltuescu in continuu procese cari durezu adesea cu anii sî inghitu sume considerabile fâra nici unu profitu.

„Scimu ca acésta propunere a fostu facuta statului acum doi séu trei ani, de unulu din cei mai distinsi oficieri superiori ai armatei române. Acestu oficieru se insarcinà de a esecutá cu concursulu oficieriloru de statu maioru sî de geniu unu catastru fórte ingrigitu si fórte minutiosu, astfeliu dupa cum 'lu posedu sî cele-lalte state, sî care pre câtu ne aducemu aminte, a cerutu unu terminu de doi ani pentru acésta lucrare sî unu creditu de unu milionu numai. E tristu ca guvernulu si camerele n'au luatu in seriósa consideratiune acésta propunere. Catastrulu esecutatu in conditiunile propuse, afara ca aru fi avutu de resultatu de a dotá tiér'a cu o lucrare a cârei trebuintia devine din ce in ce mai viu simtita din puntulu de vedere alu proprietâtii sî alu impositului, déca inca aru fi permisu de a cunósce intr'unu modu esactu, bogatiile minerale ale tierei, de a adresá o charta geografica, in fine aru fi fostu unu adeveratu cursu de studiu pentru oficierii carii aru fi fostu ocupati cu acésta lucrare, atâtu de folositória pentru statu sî pentru ei singuri.“

— Camer'a româna esamina in acestu momentu unu proiectu de lege, pentru modificarea legii timbrului, sî unu altulu pentru concederea salineloru.

— Recolt'a se anuntia magnifica in Romani'a.

— Acum, câte-va cuvinte asupr'a Societâti financiare care continua a se bucurá de favórea publica.

Dupa raportulu presentatu adunârei generale din Bucuresci, de Menelasu Ghermani, in absenti'a d-lui Radocanachi presiedintele, resulta ca in cursulu esercitiului societatea a facutu avansurile necesari pentru terminarea liniei Iasi-Ungheni cari trebuie sa lege câile ferate române cu liniile ruse ; a facutu imprumutulu de 1 milionu de franci orasiului Craiov'a sî a luatu parte la fundarea bancei de Brail'a.

Miscarea totala a operatiuniloru a fostu de 192,263,420 fr. 03 c., din care 56,911,011 fr. 03 bani in recete sî 55,959,900 fr. in plati. A importatu asemenea 500,000 napoleoni, sî a esportatu 165,000.

Numerulu efecteloru scomptate in piatia sî avansurile pre deposite, fâra a cuprinde bunurile de tesauru, s'a urcatu dela 1 Ianuarie pâna la 31 Decembre 1874, la 18,782, 848 fr. 94 b ; iéra incasarile la 15,270, 906 fr. 59 b. ; aceea ce da o cifra de patru ori mai mare de câtu aceea din anulu din urma. Produsulu brutu, deductiune facându din tóte dobândile platite la diversi si la comptulu de reservu, s'a urcatu la 930,943 fr. 84 b, din care urméza a se scadé compturile generale 141,714 fr. 69 b. Beneficiele nete suntu de 789,229 fr. 15 b.

Deducendu din acésta suma 8 la suta pentru cele doue cupóne de dobândi, 10 la suta pentru fundurile de reserva, 4 la suta pentru administratorii in functiune, remâne 391, 383 fr. 35 b, a distribí cá dividendu, adeca 25 fr. de actie, reportându la esercitiulu anului 1874 91,383 fr. 35 b.

Acésta repartitiune a adusu venitulu esercitiului 1873 la 45 franci de actie séu 18 la suta asupr'a capitalului versatu.

Portulu sî calea ferata dela marea négra.

Ide'a pentru infiintiarea unui portu românu la marea-négra, este totu atâtu de bine primita de restulu Europei cá si la noi. Avantagiele ce presinta creatiunea acestui portu din punctulu de vedere alu desvoltârei materiale a Romaniei, câtu sî din acel'a alu aventului economicu a unei pârti a Europei orientale suntu viu apretiate de pres'a occidentala. Astu-feliu „l'Economiste Francais“, diuariu, care dupa cum se scie, se bucura de o influintia incontestabila in cestiunile economice sî financiare, intr'unu lungu articlu consacratu revistei economice a Europei, dupa ce vorbesce de câile ferate serbe, ajunge la cestiunea portului românu sî reproduce o mare parte dintr'unu articlu pre care „Curierulu Financiaru“ de ací l'a consacratu in numerulu seu dela 16 Maiu espiratu studieloru acestei cestiuni. Suntemu fórte fericiti de a vedé acestu proiectu apretiatu sî sustienutu de unu diuariu ale cârui opiniuni constituescu o autoritate in lumea economica sî financiara. Reproducemu dara partea articulului Economistului relativa la acestu subiectu :

„. . . Astu-feliu unu altu proiectu, de care depinde cá sa dîcemu asiá, totu viitoriulu comercialu, tóta desvoltarea materiala a Romaniei, cá si elanulu economicu alu unei pârti a Europei orientale a fostu dejá obiectulu unoru studii fórte inaintate.

„E vorb'a de a stabilí la marea négra unu portu care legatu cu interiorulu sî cu restulu tierei printr'o linia ferata, aru vení sa modifice conditiunile de esistintia ale acestoru regiuni, unde resursele de totu feliulu nu lipsescu de siguru. Lasâmu sa vorbéca „Curierulu Financiaru“ din Bucuresci :

„Constructiunea portului va fi mai intâiu o imensa bine facere pentru navigatiune, care nu va mai avé a luptá in contr'a obstacoliloru ce-i presenta actualminte Dunarea, scapandu de acele chieltuieli pre care le supórta in acestu momentu, sî care o facu atâtu de onerósa. Comerciulu sî agricultur'a voru gasí la rendulu loru facilitâti multu mai mari pentru petrecerea producteloru sele, in urm'a diminuârei chieltueleloru, ce apésa actualminte miscarea comerciala sî maritima, care in locu de a se operá numai 7—8 luni pre anu, situatiune care atrage pre fia-care anu crise financiare sî stockuri considerabile de producte agricole va avé locu fâra intrerupere in tóta durat'a anului prin mediloculu acestui portu totu-déun'a deschisu pre marea-négra.

„Ací se presenta o cestiune, miscarea comerciala va luá ea acésta directiune, sî cestiunea esentiala, dela care depinde totu viitoriulu acestui proiectu ? Respunsulu nu póte fi de feliu indoelnicu.

„Intr'adeveru, lungimea intinderei tiermuriloru dela Odes'a la Constantinopole nu presinta decâtu unu singuru portu, Varn'a, déca póte dá cine-va numele de portu unei rade deschise, espusa la tóte venturile, sî unde imbarculu sî desbarculu intempina dificultâti estreme. Déca dara prin mediloculu unei câli ferate portulu, a cârui localitate a fostu alésa in asiá conditiuni perfecte, este pusu in comunicatiune nu numai cu restulu tierei, dara inca sî cu Europ'a, acésta cale va fi de siguru preferata, pentru ca ea va fi cea mai drépta. Si tocmai pentru a ajunge la acestu resultatu, proiectele in cestiune au de basa stabilirea unei linii ferate dela portu la Galati, lini'a care aru esí directu la acestu orasiu, fâra o incungiurare prejudiciabila pre la Barbosi, pre care o sperâmu si o dorimu pentru Galati ; va fi ín fine cu deseversire suprimata sî inlocuita printr'o linia directa cu Brail'a sî cu restulu tierei.

„Pre de alta parte, proiectulu comporta unu ambrasiamentu dela Ismailu la portu ; prin urmare acést'a aru fi pentru Basarabi'a, care e lipsita de bune câli, o imensa, binefacere. In fine portulu aru poté fi legatu sî cu Iassi prin Vaslui de a dreptulu, in locu de a fi prin Tecuciu dupa cum se stabilesce prin proiectu. Acestu din urma traseu va fi de siguru fórte avantagiosu, pentru ca mârfurile voru percurge acésta linia in loculu celei dela Odes'a, din punctulu de vedere alu putinei sele intinderi pâna la mare.

„Studiele inse, concernendu acésta cale, nu suntu inca facute ; este fórte importantu cá guvernulu sa le autorise câtu se va poté mai curendu, pentru cá aceste linii sa fia construite mai nainte, cá prin terminarea câlei Odes'a, mârfurile sa se obicinuiésca a urmá acésta din urma cale.

Varietâti.

⁂ (Stare precaria.) Sub Nr. 14,642|1874 recérca directiunea financiale reg. ung. din locu jurisdictiunea Sabiiana, cá cu privire la trist'a stare finantiale a statului sa intrevina cu tóta energi'a la incassarea dâriloru restante sî curente, sî inca inainte de secerisiulu de estu tempu ; adauga inse totu odata, ca proprietarii sî industriasii mai seraci sa se crutia.

O astfeliu de dispositiune nu putemu decâtu sa o salutâmu, dara scimu din esperintia, ca ea se practica chiaru din contra, de óre-ce dela clasele cele mai serace ale poporului nostru se stórce chiaru sî celu din urma cruceriu, ce datoresce statului, fâra nici o crutiare ori consideratiune, ca-lu face neaptu de a se mai potea sustiené sî a mai potea solví mai departe statului, ce-i compete acestui'a.

Déca inse atari dispositiuni salutarie voru stá numai pre harthía sî nu voru fi sî in adeveru practicate, atunci nu va fi greu a prevedea funestele urmâri pentru poporu sî statu, ce voru resultá, cându numai clasele mai serace voru fi constrinse la punctualitate, iéra proprietarii mari voru fi ocrotiti sî protegiati. Cum e inse lucrulu cu totulu intorsu, cându e vorb'a a se eserciá drepturi, atunci cei cari trebuie sa respunda mai intâiu darea, suntu séu cei de pre urma, cari se mai intréba séu suntu cu totulu desconsiderati.

⁂ (Balonulu „Michaiu-Vitézulu“). Astadi a avutu locu inaltiarea acestui balonu colosalu pre unu tempu fórte liniscitu sî favorabilu. La 5 óre dupa amédi balonulu a sburatu cu o iutiéla din ce in ce crescenda, sî in aplausele publicului numerosu, ducendu cu sine pre d. Villemot sî pre d. Ventura. Dupa o suire de ¼ de óra, balonulu a inceputu a deviá spre apusu, apoi a apucatu spre Nordu sî s'a suitu mereu la o inaltime fórte mare, incâtu pre la 6 óre acelu volumu atâtu de mare de abiá se vedé cá unu pepene, iéra nacel'a nu se mai poté distinge. In cele din urma pre la 7 nu s'a mai potutu vedé. Nu scimu inca in ce parte va fi caditu. Vomu dá amanuntele interesante ale coborirei, care este une-ori insotita de óre-care pericole. Sa sperâmu ca acésta prima caletoria va fi placuta pâna in sfersitu.

Raportu comerciale.

Sabiiu 19 Iuniu n. Grâu 7 fl. 47 xr. frumosu, 7 fl. 13 xr. mestecatu, 6 fl. 80 xr. cualit. infer. ; secar'a 4 fl. 93 xr. pâna 4 fl. 67; orzu 4 fl. — ; ovesu 2 fl. pâna 1 fl. 93 xr.; cucuruzu (porumbu) 4 fl. — xr.; cartofi 2 fl. 13 xr. galét'a austriaca.

Cânep'a 20 fl. maj'a.

Lintea 6 fl — xr.; mazarea 6 fl. 67 xr., Fasolea 6 fl. — xr.

Fenu legatu 1 fl 25, nelegatu 1 fl. 10 xr., paie lungi 80 xr., scurte 70 xr, maj'a.

Lemne de focu 8—10 fl. stang. austr.

Carnea de vita 18—22 cr. p., de porcu 28 xr. Unsórea 79 xr. pâna la 1 fl. 20 cup'a.

Burs'a de Vien'a.

Din 6/18 Iuniu 1874.

Metalicele 5%	69	45
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	74	85
Imprumutulu de statu din 1860 . . .	10	08
Actiuni de banca	99	03
Actiuni de creditu	220	25
London	111	90
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	74	90
„ „ „ Temisiorene	74	90
„ „ „ Ardelenesci	72	55
„ „ „ Croato-slavone	78	—
Argintu	106	20
Galbinu	—	—
Napoleonu d'auru (poli)	8	93

Nr. prot. 121. 1874.

Concursu.

Cu concessiunea Prévenerabil. Consistoriu archidiecesanu dto 18 Aprile c. nr. 752/B.—392 cons. urmata dupa rogarea parochului Sofroniu Brandusie din Trapoldu Protopresviteratulu tractului Sighisiórei gr. or., — pentru ocuparea postului de capelanu in mentiunat'a parochia, se escrie concursu pâna in 7 Iuliu 1874 st. v.

Emolumentele anuali impreunate cu acestu postu suntu tóte venitele parochului susu numitu de pâna ací, — cari constau :

1. Cas'a parochiale cu edificiele economice ;
2. Portiunea canonica statatória din 6 jugere pamentu clas'a II-a ;
3. Unu locu de verze ;
4. Câte o ferdela cucuruzu sfârmitu de familia, dela 83 familii ; — sî dela 40 familii neurustici de familia o dî de lucru sî 17 cruceri.
5. Stol'a usuata pâna ací.

Doritorii de a ocupá acestu postu au de a-si asterne petitiunile loru instruate in sensulu dispositiunei provisorie pentru regularea parochieloru § 16. lit. d) din actele sinodului archidiecesanu 1873 Protopresviterului concerninte pâna la tempulu susu amintitu.

Sighisiór'a 24 Maiu st. v. 1874.

In contielegere cu comitetulu parochiale respectivu.

Zacharia Boiu,
(1—3) protop. gr. or.

„ALBIN'A“

institutu de creditu sî de economii in Sabiiu

primesce **depuneri de capitale spre fruptificare**.

a) pre lânga anunciarea radicârei in sensulu statuteloru cu 6% interese ;

b) sub conditiune, de a se anunciá institutului radicarea depunerei la **trei** luni inainte, cu 6/½ % ;

c) sub conditiune, de a se anunciá institutului radicarea depunerei la **siése** luni inainte, cu 7% ;

Cu privire la conditiunile b) sî c) deponentulu are a se dechiará in dîu'a depunerei ; altcum inlocarea se va privî cá urmata sub conditiunea a).

Interesele incepu cu dîu'a, care urméza dupa dîu'a depunerei sî incéta cu dîu'a premergatóre dilei, in care se radica depunerea, cu acelu adausu inse, ca numai dela acele capitale se dau interese, cari stau depuse la institutu celu putienu 15 dile.

Depunerile tramise prin posta se resolvu totu-déun'a in dîu'a primirei prin spedarea libelului la adres'a deponentului.

Sabiiu 28 Maiu 1874.

Directiunea institutului.

Celu mai nou sî mai mare depositu de orológe in Sabiiu.

la

IOHANN BUSCHEK

orologieriu,

Uliti'a Cisnadiei Nr. 16 vis-a-vis de Hotelulu: „La Corón'a Ungariei“.

Recomenda orologele sele de auru sî argintu de I calitate, de Genf, alese personalminte sî probate prin oficiu, cu garantia de 1—2 ani.

Orologie de argintu cu câte fl. 13, 14, 16, 18, 20, 24, 26, 28, 30—40.

Orologie de auru cu câte fl. 28. 30, 32, 34, 36, 40, 45, 50, 60, 70—150,

De I calitate orológe cu pendulu, o decóre pentru ori-ce locuintia cu câte fl. 28, 30, 32, 34, 36, 38, 40, 44, 46, 50, 60, 70—150.

Orológe de biroulu francesu, de marina sî desteptatórie (Wecker) etc.

Lantiuri de auru sî argintu, probate prin oficiu sî adeca: Lantiuri de argintu cu câte fl. 3, 4, 5 pâna la 12, de auru: Lantiuri de gâtu cu câte fl. 32, 34, 36, 40, pâna la 80 sî 150.

Reparaturele se facu dupa modulu celu mai nou solidu sî cu garantia de unu anu.

Pretiu curinte mai detaiatu gratis et franco.

(3—20)

Redactoru respundietoriu : **Nicolau Cristea.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei sî pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Nr. 46. ANULU XXII.

Sabiiu in 13|25 Iuniu 1874.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Dumineca in 16 Iuniu se va celebrá parastasulu anuale pentru Marele Archiepiscopu si Metropolitu defunctu in anulu trecutu, Andreiu Baronu de Siagun'a, in biseric'a nóstra din cetate, in unu modu mai maretiu inse la mormentulu repausatului in Resînari.

Sabiiu 12|24 Iuniu.

Siedinti'a dietale dela 20 Iuniu n. a avutu dóue momente, cari s'au distinsu dintre cele-lalte, nu atâtu prin momentuositatea loru interna, câtu prin pusetiunea ce o iau partidele dietei fatia de densele. Un'a a fostu interpelatiunea lui Col. Tisza indreptata câtra presiedintele ministru despre demissiunarea si denumirea ministrului comunu de resbelu, si inca fâra de contrasignatur'a ministrului concernente. Alt'a a fostu petitiunea cetâtiei Bistriti'a, cá sa se dea in judecata ministrulu de interne conte Szapáry pentru violare de legi.

Cestiunile acestea de altmintrea nu au nici o legatura intre sine, nici nu se potu pune in comparatiune un'a cu alt'a. judecandu-le dupa meritulu loru internu; cu deosebire darea in judecata a ministrului este, déca nu tocm'a ridicula, dara celu putienu aprópe de ridiculositate. Noi avemu cea mai firma convingere, ca de cându esista parlamentarismulu, inca nici unu ministru, amenintiatu cu darea in judecata, nu va fi dormitu asiá liniscitu cá contele Szapáry, de cându se scie parâtu de sasii din Bistritia si de cei ce nu se vedu de dupa spatele acestor'a.

Insemnatatea dîlei remâne dara mai multu pre lânga objectulu din interpelatiunea lui Col. Tisza, pre lânga schimbarea in ministeriulu de resbelu, si insemnatatea acést'a i se da lucrului prin intrevenirea capului partidei din steng'a dietei. Desbatere n'a potutu sa fia asupr'a objectului in siedinti'a aceea, pentru ca ministrulu a promisu ca va respunde in un'a din siedintiele mai de aprópe. Interesulu inse cu care a urmaritu dret'a intréga cuvintele interpelantelui, interesulu ce l'a atribuitu press'a din capital'a Ungariei objectului acestui'a, dovedesce din destulu, ca in cercurile normative ale Ungariei cestiunea ministeriului de resbelu a capetatu o importantia politica de prim'a ordine.

Respunsulu ministrului presiedinte datu in siedinti'a din 22 Iuniu, ca contr'asignatura a lipsitu din „eróre“ in decretulu de denumire a liniscitu numai formalu spiritele si asigurarea pressei din Cislaitani'a despre alipirea noului ministru de resbelu câtra constitutiunalismu inca contribuie ce-va la acést'a liniscire. Dara conferinti'a tienuta de vre-o 490 cislaitaniani, carii intre alte 'si esprima parerea de reu pentru apesarea germanismului in Ungari'a si cu deosebire a sasismului din Tranni'a voru sustiené de siguru si mai departe destule indoieli in cercurile normative ale Ungariei despre viitoriulu ei constitutiunale.

Precum vedemu nu intemplârile cele dóue din sinulu dietei, câtu impregiurârile cari stau in legatura cu densele si cari se potu deduce mai departe dintr'ensele compunu firulu celu rosiu, care léga cele dóue cestiuni din siedinti'a dela 20 Iun. si care punu pre cugete pre conducetorii politici ai Ungariei. Si cu totu dreptulu. Pentru ca conclusiunea finale se vede din press'a cislaitana ca cei din Cislaitani'a, séu nemtii preste totu din monarchi'a intréga incepu, a se impretiní cu ide'a, ca nu mai voimu cu voi (magiarii), ci numai noi singuri (nemtii).

Conclusiunea acést'a este pregatita de mai inainte. Ea putea fi paralisata dela inceputu, dupa cum fórte bine s'a observatu cu alta ocasiune in colónele acestei foi, déca magiarii din Ungari'a nu se dau pré multu in bratiele esclusivismului loru natiunalu, in restempu de siepte ani, de câudu Ungari'a si-a primitu conducerea destineloru sele.

Este adeveratu ca erori s'au comisu si din partea natiunalitâtiloru, inse acele nu trebuiau spriginite indirectu de câtra datatorii de tonu in politic'a Ungariei din cei siepte ani din urma.

Deák a luatu in mai multe renduri aventulu de a indreptá pasii cei gresiti ai politicei unguresci, inse lucrulu a remasu mai totu-déun'a numai pre lânga prim'a incercare. Visiunile dacoromanistice si alte de feliulu acestor'a, precum si prea marea incredere in fortiele proprie, a parilisatu norocósele incercâri, si dreptele aspiratiuni a le natiunalitâtiloru nemagiare au remasu mai numai in cerculu „pieloru desiderie“.

Ungari'a pentru cá sa fia in adeveru liniscita in tóte impregiurârile trebuie sa se radime pre tóte popórele ei. Aici este siguranti'a cea mai durabile. In specialu românii, serbii si croatii au fostu in tóte tempurile cei mai buni patrioti; pentru ce sa nu caute ea cá sa se póta bucurá acesti'a toti de unu dreptu si ecuitabile sculu alu ei?

Primite tóte natiunalitâtilee cu adeverata caldura de câtra mam'a loru comuna, de câtra patria, ele voru fi si mai tari radimuri de cum au fostu cându ele au fostu tratate cá nisce fiice vitrege.

Schimbârile ministeriali si amenintiârile din conferintiele cislaitanianiloru nu numai ca aru remané in atare casu fâra de nici o insemnatate, dara nu s'aru desvoltá nici pâna in nascerea loru. Insisi germanii din intrég'a monarchia si aru face alte concepte despre patriotismulu celu adeveratu, pre care nu l'aru cautá in supremati'a loru asupr'a celoru-lalte popóre, ci in impartasirea fratiésca a tuturoru.

De comandantu generalu pentru Boemi'a este denumitu generalulu baronu Philippovich de Philippsberg, odinióra adjutantu generale alu banului Croatiei Jellacici.

Despre intalnirea imperatiloru Germaniei si Russiei la Ems se esprima fói'a oficiósa „Provincial-Correspondenz,“ ca afara de relatiunile personali amicale mai intrunescu pre cei doi monarchi si consideratiuni politice, representate in cea mai buna armonia de amendoi si a câroru legatura cuprinde si preamiculu celu intimu alu loru, pre imperatulu Austriei.

Din Belgradu se telegrafeza: Fostulu ministru presiedinte Gerasianin a muritu. Agentulu Romaniei va plecá câtu mai in graba cu o missiune a curtiei sele (din Bucuresci) la Cetigne (Muntenegru).

Dintre rarele sciri ce vinu dela câmpulu de resbelu din Spani'a impartasîmu, ca trupele republicane a batutu unu despartiamentu de trupe carlistice de 12,000 combatanti sub comand'a lui Don Alfonso. Armat'a principale a carlistiloru se afla concentrata in pusetiunile dela Monte Jura, unde a adunatu totu nutrementulu, caii, carele etc. din acelu tienutu.

„S. D. Tageblatt“ s'a pogoritu odata de pre Parnasulu inaltei sele politice si la noi, dara numai cá sa véda ca organulu nostru natiunalu este séu bá? Si o minune! a aflatu ca nu este. Motivulu celu tare pentru convingerea numitei foi este, ca noi nu voimu sa ne dâmu legati la ochi, legati de mâni si de picióre pre apa pangermanistica a lui „S. D. Tageblatt“; celu mai tare insa este ca „Pester Lloyd“ a facutu pecatulu de a reprodusu unu articulu din fói'a nóstra, care articulu nu li vine la socotéla nici decum intemeiatoriloru tierei sasesci cu daun'a româniloru si magiariloru din pretins'a loru tiéra sasésca. Descoperirea ca fói'a nóstra nu este natiunale dîce S. D. Tageblatt ca o liniscesce si asiá spera ca ministeriulu ungurescu va liferá pre locuitorii români de pre fundulu regiu de nou in protectiunea celoru dela „S. D. Tageblatt“ si pre cei din scaunele Salistei, Talmaciului, pre Braneni si Saceleni ii va supune feudalitâtiei sasesci baremu acum la finea seculului alu nóue-spre-dîecelea, câci altcum nu va fi de unde sa se scóta mijlócele pentru latirea culturei in orientu. Aru fi in adeveru o calamitate pentru orientu, déca nu s'aru luminá si elu cum ne-amu luminatu noi in fundulu regiu de siepte sute de ani incóce câci n'aru avé preste siepte sute de ani popórele selbatece din Asi'a de unde sa cumpere capestre de cânepa din o industria desvoltata cum este a nóstra astadi, se intielege, pre lânga anticipatiune spre cumpararea materialului.

Cu inim'a liniscita dara se póte radicá „S. D. Tageblatt“ iéra susu in Olimpulu seu sa tramita fulgere asupr'a magiariloru si din cându in cându sa inspire pre câte unu Felmer, despre mojici'a valachiloru români si apoi sa viseze despre milionarii sasesci din Cisnadia si despre fericirea castigata in fundulu regiu in restempu de siepte seculi prin esclusivismulu si separatismulu sasescu.

Diet'a Ungariei.

Budapest'a, 16 Iuniu nou. (Cas'a representantiloru). Dupa deschiderea siedintiei si autenticarea protocolului presidiulu anuncie mai multe petitiuni, intre cari amintimu: petitiunea representantiei scaunali din Cincu-mare contra proiectului de arondare si pentru regularea câtu mai in graba a municipieloru din fundulu regiu. O asemenea petitiune a datu si representanti'a scaunale din Cohalmu. Mai departe petitiunea Treiscauneloru in afacerea junctiuniloru drumuriloru ferate române; petitiunea mai moltoru locuitori din scaunulu Muresiului contra rapirei de sessiuni urbariali urmata din partea mai multoru posesori.

Dupa aceste petitiuni anuncie presiedintele ca deputatulu cetâtiei si scaunului Mediasiu Guido de Bausnern si-a substernutu credentionalele sele. Deputatulu Oradiei Teleszki se verifica definitivu.

Dep. Wahrmann intréba in o interpelatione pre ministrulu de justitia, de este aplecatu a presentá unu proiectu de lege pentru asecurarea inscriseloru ipotecarie ale institutelorù de creditu?

Ministrulu promite ca pre sessiunea de tómna va substerne unu atare proiectu ceea ce se ia spre sciintia.

Solymossy se róga a se admite pentru motivare in cea mai de aprópe siedintia propunerea sea facuta cu privire la o adeverata estimatiune de case si pamentu. Cas'a i concede.

E. Horn cere asisderea sa i se concéda motivarea propunerei sele in cea mai de aprópe siedintia. Propunerea privesce realisarea restantieloru de contributiune.

Ministrulu de financie Colomanu Ghyczy reflectandu asupr'a acestei propuneri observa, ca in acestu momentu cându creditulu statului e sguduitu, o discussiune de feliulu acest'a aru fi numai stricaciósa, de óre-ce statulu are multa trebuintia de creditu. Dupa aceste reflessiuni deputatulu Horn 'si retrage propunerea.

Várady interpeléza pre ministrulu presiedinte ca ce obiecte se voru mai pertractá in camera inainte de prorogarea sessiunei?

Ministrulu presiedinte Bittó respunde, ca afara de novel'a electorale si legea de incompatibilitate se va deslegá conventiunea pentru junctiunile cu Romani'a si concesiunea liniei Temisiór'a Orsiov'a, precum si modificarea unoru concesiuni.

Molnár si Teleszky cá raportori presenta propunerile pentru o clinica chirurgica la universitatea din Budapest'a, pentru imprumutulu de 500,000 fl. pre sém'a celoru lipsiti si pentru maiorenitatea femeiloru. Dupa tiparire aceste raporturi se voru impartí intre deputati si se voru pune la ordinea dilei.

Alad. Molnár substerne raportulu comissiunei bisericesci despre casatori'a civila; asemenea Molnár Ant. presenta petitiunile gat'a spre referada. Dupa tiparire se voru pune la ordinea dilei.

Ministrulu de justitia Th. Pauler respunde la interpelatiunea lui Wächter in caus'a Saliste Talmaciu si Branu urmatórele:

„Onorata Casa! Domnulu deputatu alu districtului Brasiovu a indreptatu câtra mine o interpelatiune de acelu cuprinsu, ca amu de cugetu a substerne cu privire la regularea posesiuniloru comune din Talmaciu, Salisce si Branu, inaintea camerei unu proiectu de lege si a tiené astu-feliu contu de dispusetiunea respectiva a articului de lege 53 din 1871?

Respunsulu meu la acést'a intrebare e, ca legea acést'a fiindu o lege speciale cere si o considerare a relatiuniloru speciale din acele tienuturi, dara acum sum in pusetiune de a dechiará ca la inceputulu celei mai de aprópe sesiuni voiu fi in stare sa substernu proiectulu respectivu si camer'a va avé ocasiune a decide definitivu acést'a intrebare.

Fried. Wächter: Onorata Casa! Inactivarea câtu mai curendu a proiectului de lege din cestiune a devenitu o trebuintia fórte mare. Respunsulu on. domnu ministru de justitia me liniscesce, dechiarandu-se de aplecatu a presentá inaintea camerei acestu proiectu de lege inca la inceputulu sesiunei celei mai de aprópe. Sperandu ca dlu ministru si va tiené cuventulu, iau respunsulu d-sele spre sciintia.

Camer'a ia spre sciintia respunsulu ministrului.

Trecendu-se la ordinea dilei se cetescu a trei'a óra unele proiecte de lege votate, intre cari celu mai remarcabilu e celu pentru advocatura. Aceste proiecte se voru substerne casei de susu.

Vidliczkay 'si motivéza intr'unu discursu lungu propunerea, cá sa se indrumeze ministrulu de financie a aduce unu proiectu de lege despre modalitatea refuirei imprumutului de statu de 153 milióne.

Ministrulu de financie Ghyczy in reflesiunile sele la acésta propunere dîce ca lucrulu acest'a e cu multu mai greu decâtu sa póta fi adusu curendu naintea camerei, precum cere domnulu deputatu, dara la tempulu seu nesmintitu se va substerne unu atare proiectu; deci se róga a se respinge propunerea si cas'a o si respinge cu majoritate.

Horanszky care facuse propunerea a se indrumá ministrulu de justitia, sa aduca unu proiectu de lege pentru stergerea institutiunei de esecutori judiciali, si-o motivéza cu argumente positive, scóse din esperinti'a de tóte dîlele si cere punerea ei la ordinea dilei pentru desbatere speciale.

Ministrulu Dr. Pauler combate cererea cu multa energia rediemendu-se pre raporturile presiedintiloru de pre la tribunale.

Votandu-se asupr'a propunerei se primesce cu 110 voturi contra 100.

Siedinti'a se inchide la $12\frac{1}{2}$ óre.

In cas'a magnatiloru s'au publicatu unele legi sanctiunate, iéra altele s'au presentatu spre desbatere, intre cari si legea notariatului publicu.

Budapest'a 20 Iuniu. (Cas'a representantiloru.) Dupa autenticarea protocolului si anunciarea mai multoru petitiuni din partea presidiului

Colomanu **Tisza** indrépta câtra ministrulu presiedinte o interpelatiune relativa la schimbarea in ministeriulu comunu de resbelu.

Credu, dîce oratorulu inainte de a precisá in puncte interpelatiunea sea, si nimenea dintre membrii on. case nu va negá acést'a, ca schimbarea ce s'a facutu cu privire la persón'a ministrului comunu de resbelu a provocatu o surprindere generale, dupa ce abiá in tempulu de curendu trecutu s'a manifestatu din partea delegatiuniloru indreptatite la statorirea bugetului militariu comunu increderea câtra ministrulu de resbelu — o marturisescu sinceru, ca acést'a s'a facutu intro mesura cu multu mai mare de cum amu doritu eu. —

Intr'adeveru nu se va indoí nimene, ca dreptulu de a dimisiuná séu de a denumí ministri, este in ori si care monarchia o prerogativa a Corónei; de alta parte sustieuu fára indoiéla si parerea acea, ca acestu dreptu se eserciéza corectu in tieri constitutiunali, mai alesu in acelea cu unu sistemu parlamentariu, numai pre lânga unele modalitâti si condítiuni.

Atari schimbâri in ministerie cari potu fi urmate de o schimbare in sistemu, abiá se voru poté esecutá in modu corectu, cându corporatiunea competenta parlamentaria a datu ministrului ce dimisiunéza, de curendu unu semnu de incredere.

Totusi in nici o impregiurare nu e corectu, cá schimbarea in persóna sa se intemple fâra contrasignatura ministeriale, câci corporatiunile legislative au dreptulu si datorinti'a de a scí, cari suntu motivele schimbârei si de a-si esprimá si sentinti'a sea asupr'a loru. Acest'a e inse numai atunci posibilu cându in documentulu de denumire se numesce si acelu consiliu alu corónei cu a cârui sfatu si contielegere s'a templatu schimbarea si care se póte trage pentru acést'a si la respundere. (Strigâri: Asiá este!)

Si acea nu va negá nimene ca in sistem'a nóstra de acum uniculu mediolocu sistematecu de a se incunoscintiá despre cele ce se intempla in ministeriulu comunu consista numai intru acea: a-si cascigá acést'a cunoscintia prin ministeriulu ungaru, in prim'a linia prin ministrulu presiedinte ungaru, de óre-ce ministrii suntu chiamati a lucrá cá interesele Ungariei si parerile legislativei ungare sa fia influintiatórie asupr'a acestei afaceri.

Nu voiu sa afirmu ca acést'a e bine asiá ci este fapta, ca lucrulu stá astufeliu si de acea fâra de a abusá prin o motivare prea estinsa de atentiunea Casei 'mi iau libertatea a cetí interpelatiunea ce tienu de lipsa a o face din aceste puncte de vedere.

Interpelatiune câtra prea on. domnu ministru presiedinte:

Considerandu ca ori-ce schimbare ce se intempla in senulu ministeriului comunu si ca modulu ei din punctu de vedere constitutiunalu intereséza si pre Ungari'a in celu mai mare gradu;

ca schimbârile in sistema ce potu resultá de ací séu din alte privintie potu sa aiba unu efectu fórte mare directu asupr'a afaceriloru comune dara indirectu si din punctulu de vedere alu celoru-lalte afaceri de statu asupr'a sortii si pusetiunei Ungariei;

ca in intielesulu legiloru in vigóre cu privire la tóte aceste schimbâri si la urmârile loru posibile Cas'a representativa de regula numai prin ministeriulu ungaru si in prim'a linia prin ministrulu presiedinte póte capetá descoperiri oficiali si influintia asupr'a afaceriloru (comune);

ca in urma schimbarea personale in ministeriulu de resbelu, care dupa pertractarea terminata a bugetului comunu abiá s'a potutu presemtí, a surprinsu cu dreptu lumea intrégo, impregiurarea inse, ca in testulu germânu alu documentului de denumire a ministrului comunu de resbelu, acest'a se numesce ministrulu de resbelu **imperialu** si ca atâtu dimisiunarea ministrului de resbelu de mai nainte câtu si denumirea celui mai nou s'a intemplatu fâra contrasignatura ministeriale, a provocatu drépta indignatiune si ingrigire, intrebu pre domnulu ministru presiedinte:

1. Avut'a densulu mai nainte scire despre schimbarea ce privesce persón'a ministrului comunu de resbelu, da séu ba?

2. Totu un'a mi este, séu a sciutu séu nu, are densulu **acum** scire de motivele ce au provocatu schimbarea si de se intentiunéza in urm'a acestei'a vre o schimbare in sistemulu armatei comune si déca dá, care e acea (schimbare)?

3. Afla densulu de bine, ca ministrulu de resbelu comunu denumitu sa se numésca in documentulu germanu de denumire ministrulu imperialu de resbelu, ca atâtu documentulu de dimisiunare câtu si celu de denumire a aparutu fâra contrasignatura ministeriala?

4. De o afla de bine pre ce temeiu crede acést'a? de nu o afla de bine, facut'a pasii ce i convinu dupa pusetiunea sea, dreptulu seu oficiosu si dupa datorinti'a sea, séu are de cugetu a-i face, cu scopu, cá in viitoriu sa se folosésca si in testulu germanu titlulu conformu legei si posetiunei si denumirile sa se faca conformu constitutiunei parlamentarie cu contrasignatur'a ministeriale?

Ministrulu presiedinte **Bittó** apromite, ca fiindu interpelatiunea vasta nu-i este cu potintia a respunde acum, va respunde inse intr'un'a din cele mai de aprópe siedintie.

Lad. **Kovaciu** substerne raportulu comissiunei economice relativu la bugetulu Casei pro Iuniu si L. **Horváth** raportulu comissiunei centrali despre proiectulu legei de incompatibilitate.

Se voru tiparí.

Dupa aceste ministrulu presiedinte substerne proiectulu de lege relativu la afacerea junctiuniloru contractate cu Romani'a impreuna cu motivarea loru.

Cas'a trecându la ordinea dilei ia la desbatere raportulu comissiunei petitionarie. Intre acestea petitiunile jurisdictiuniloru sasesci pentru punerea ministrului de interne in stare de acusa provóca o desbatere mai interesanta, din care nepermitiendu-ne spatiulu si chiaru si objectulu estragemu in scurtu cele mai remarcabile momente.

Raportorulu E. **Daniel** cetesce raportulu comissiunei:

Cetatea Bistritia se róga: sa se puna ministrulu de interne, contele **Szapary** pentru vatemarea legiloru in stare de acusa. Comissiunea provocându-se la incidintele analogu din 23 Fauru a. c. propune respingerea petitiunei.

Carolu **Dekáni** neprimindu propunerea comissiunei tiene de oportunu si propune: sa se pertractedie acésta petitiune impreuna cu proiectulu de resolutiune alu lui Gull, spre a se crutiá tempulu celu scurtu.

Notariulu cetesce amendamentulu substernutu de Dekani.

Ant. **Boér** observându ca aru avé temeiu sa nu primésca propunerea comissiunei si sa propuna: cá ministrulu de interne sa se indrumedie a pune in sensulu § 30 art. de lege III d. 1848 pre més'a casei tóte actele ce privescu acestu objectu si a se dá comissiunei spre studiu detaiatu si a substerne apoi unu raportu deplinu si bine-motivatu, totu-si in urma respinge amendamentulu si primesce propunerea comissiunei.

L. **Csernatony** dîce ca din unu punctu de vedere aru vrea sa votedie pentru amendamentu, spre a vedé ca nu e de a se pune cine-va in acusa, inse acestu cine-va nu este ministrulu de interne, ci acei'a, cari maculédia acést'a tiéra sistematicu naintea strainiloru (strigâri viali: Asiá e!) acei'a cari sémena discordia in acést'a patria, si cari aru trebuí pusi in stare de acusa si de i se póte imputá ministrului de interne ce va apoi acést'a e ca n'a facutu pasii necesari la acést'a (Aplausu generalu). Oratorulu crede, ca a interpretatu semtiemintele tuturoru unguriloru onesti.

D. **Irányi** provocându-se la casulu cu Universitatea apróba procederea ministrului fiindu ca a respinsu cu resolutiune démna pretensiunile cutediatórie ale universitâtiei care disputá cerculu de activitate alu legislativei ungarie in fundulu regiu, dara (oratorulu) nici adi nu e in chiaru, de este indreptatita Universitatea natiunei sasesci a face representatiuni

FOISIÓRA.

Cartile scolastice române.

(Capetu)

Matematica. Aci mentionâmu: „Aritmetic'a rationata“ si „Algebr'a“ de **Angelescu**; „Geometri'a“ de **Angelescu** si **Riurianu**, dupa Magendre, pentru cursulu inferioru. Iéra pentru cursulu superioru „Elemente de Algebra,“ de E. **Bacaloglu**. „Algebr'a“ de **Culianu** (Iassi) „Aritmetic'a si Geometri'a“ de **Melicu** (Iassi). — „Trigonometri'a“ de **Haretu**, (Bucuresci).

Sciintiele naturali. — a) Istori'a naturale. Manualulu, care numera mai multe editiuni, câci in curendu va aparé si a V editiune, este: **Elemente de Istoria** naturale, pentru scólele secundarie inferiórie, de ambe secsele“ de Simeone **Michalescu**, celu mai vechiu prof. de sciintiele naturali. — Cá o copia a acestui manuale se póte considerá: „**Elemente de istori'a naturale**“ de B. **Nanianu** discipululu lui Michalescu. câci este copiatu dupa editiunea III-a a lui Michalescu, mai alesu in partea discriptiva, din vorba in vorba, reproducându chiaru si erorii tipografici, séu din alte scapari de vedere, pre cari Michalescu in editiunea a IV-a i-a indreptatu, iéra in editiunea a II-a a lui Nanianu stau pre locu. Pentru cá discipululu plagiatoriu sa faca mai mare concurentia magistrului seu, a mai adausu ceva in partea anatomica-fisiologica, traducându din Langlebert, facându editiunea pre hartia mai frumósa si umplendu-o cu **figuri frumóse**, ceea ce-i constitue totu meritulu, precum se esprimasa unu diurnalu din capitale. Astfeliu vorbele din fruntea cartii „proprietatea pusa sub scutulu legei“ au remasu litera mórta. Ba inca le-a reprodusu si pre acestea contr'afacatoriulu intocmai.

D. Michalescu prepará pentru inceputulu anului scolasticu venitoriu, editiunea a V modificata in sensulu progresului sciintiei, si ilustrata cu figuri pentru facilitarea studiului intuitivu.

„Zoologi'a, pentru usulu clasei a II-a gimnasiale, de ambele secse,“ prelucrata de Gr. K. Mandru, (Iassi, 1872), desvoltata, dupa sistem'a francesa, mai multu in partea anatomico-fisiologica, — aspru criticata de Dr. d. Branza.

Elemente de mineralogia de Stef. C **Michailescu**, partea I si II nu se spune pentru care cursu, in totu casulu inse dupa stilulu si cuprinsulu cartii, ea se vede a fi mai multu acomodata pentru cursulu superioru, fiindu lucrata intr'unu modu, câtu se póte de **scientificu** si coprindiendu **cristalografi'a** pre largu. Carte multu recomendabile.

Pentru cursulu superioru. Afara de Zoologi'a si Mineralogi'a repausatului Barasiu, au aparutu mai de curendu: „Cursu elementariu de Istori'a naturale,“ opu completu, pentru clasele superióre din Lycee si seminarie, de d. **Ananescu**, tom. I Geologia, tom. II Zoologi'a partea I Anatomia si Physiologia tom. III partea II Zoologi'a descriptiva si clasificati'a animaleloru. Tóte treile ilustrate cu figuri litografate in Bucuresci.

Primii doi tomi, in 180—190 pagine; alu treile de 314 pagine. Carte fórte bine lucrata, pre cele mai nóue basi ale sciintiei, dara nu prea corectu scrisa, si tiparita cu semne. De altmintrea se distinge prin facilitatea stilului si claritatea espresiuniloru, usându totusi de nevoia, ici colea, termini francesi.

„Cursu elementariu de Istori'a naturala,“ pentru usulu liceeloru, gimnasieloru, seminareloru, scóleloru secundarie de fete si a scóleloru normale*), redactatu conformu programei de Bacalaureatu, de Dr. Demetriu **Branza**, prof. la Universitatea din Iassi, trei volumi: Zoologi'a, Botani'a si Geologi'a. Acestu opu se recomenda, atâtu in privinti'a fondului (sciintiei), câtu si a formei, urmându, in Zoologia nóu'a, scóla a lui P. Gervais si Milne Edward; iéra in Botanica scól'a lui Adanson, ecliptata câtu-va tempu prin scól'a lui Jussieu, si resuscitata prin lucrârile lui Payer si Dr. Baillon: in Geologi'a pré ilustrulu Beudantu si pre parintele geologiei moderne, anglesulu Lyel. In privinti'a formei se recomenda prin o divisiune adecuata a materiei, prin scrierea corecta cu ortografia cá a „Gazetei,“ limbagiu curatu, fára strainismi; stilulu inse e camu ingreunatu prin unele incisuri si pleonasmi; de almint. e destulu de lesne la intielesu, meduosu si barbatescu.

b) **Fisic'a.** Pentru cursulu inferioru „Elemente de Fisica pentru usulu scóleloru secundarie inferióre,“ dupa Beleze, de curendu repausatulu B. M. **Romnicianu**, cu 88 figuri, intercalate in textu, opera scrisa câtu se póte de claru, populariu si esplicitu potrivitu cursului inferioru. Alu doile manualu este Fisic'a lui B. Nanianu prescurtata din Langlebert, fâra a o spune. De altele nu scimu pân'acum.

Pentru cursulu superioru, afara de vechi'a fisica a betrânului Alecsie **Marinu** dela 1857, au aparutu la 1871, „Elemente de fisica“ de E. **Bacaloglu**, pentru usulu scóleloru secundarie si superióre (facultâtí?) si pentru studiu particulariu, opu fórte bine lucratu dupa mai multi autori francesi si germani, si insocitu cu numerose operatiuni matematice; cu unu fasciculu de figuri, elegantu tiparite.

c) **Chemia.** Afara de cei doi volumi de Chimia ai betrânului prof. Marinu, a aparutu la an. 1869, cursu de Chimia elementare, de Petru **Poni**, tiparitu la Iassi. (Óre in scólele secundarie, in Romani'a, se nu sa propuna chemi'a? I. M.)

Filosofi'a. In acésta ramura pare ca voru a se intrece tinerii cu betrânii, câci pre lânga manualele d-loru Laurianu, Cipariu, Solomitu si Barnutiu, au mai aparutu alu Dr. Nitiulescu, alu lui Enaceanu si acum se afla sub presa a lui Florentinu.

Pentru limbele moderne suntu mai multe metode practice si gramatici, cari se potu vedé in catalógele librariloru din Bucuresci. Remane de implutu lacun'a dictionâriloru de scóla. Sperâmu si acést'a dela deceniulu curente si celu venitoriu.

„C. Tr.“

---

*) Intielege scóle pedagogice, preparandiali.

câtra guvernu in afaceri politice séu nu? (N'are dreptu!)

Oratorulu arata ca Gull n'a presentatu date speciali despre acestu dreptu sî ministrulu a adusu dovedi de pre tempulu absolutisticu, care nu e hotaritoriu pentru parlamentulu Ungariei.

De base la resolutiune póte sa servésca numai convictiunea: de a avutu Universitatea sasésca dreptulu representativu in er'a constitutiunale pâna la 1848 séu nu?

Oratorulu deosebindu dreptulu de petitiunare de dreptulu representativu sustiene ca celu din urma compete numai municipieloru, intru câtu acestea potu face observatiuni contr'a decreteloru guverniali sî ca usulu vechiu vorbesce pentru dreptulu Universitâtiei. Sî déca universitatea a avutu acestu dreptu representativu dela Leopoldu pâna la 1848, oratorulu e de parere, ca nu i se póte disputá acestu dreptu pâna la modificarea acestei legi.

De voru dovedí sasii prin documinte din archivulu Universitâtiei acestu dreptu alu loru, atunci ei sî cu acésta ocasiune potu representá, deci oratorulu se alatura la propunerea lui Dekani.

Gull provandu-se la proiectulu seu de resolutiune pre care lu presupune cunoscutu se alatura dupa ce face unele reflesiuni la atacurile, sî contr'a invinuiriloru (lui Csernatony) cari de altmintrené suntu intemeiate, propunerea lui Dekani.

A. **Lazár** provocându-se la § I art. XLIII: 1868 constata ca regimulu iéra a intrelasatu ceva. Inainte de 1848 s'au tienutu adunâri natiunali nu numai de sasi dara sî de câtra natiunea secuiésca sî cea ungara, dupa cum dovedescu statutele municipali, dara de atunci incóce acestu dreptu politicu a incetatu. Universitatea astadi are numai administratiunea averei natiunali sasesci (?) Oratorulu afla ca petitiunea din cestiune nu e nici la locu nici la tempu. Sasii, déca nu se multiamescu cu egal'a indreptatire sa emigreze din patri'a ce o insultéza in foile straine. Oratorulu sprigineșce propunerea comissiunei.

Ranicher nu póte spigini petitiunea fiindu ca acusarea ministrului e celu din urma medilocu constitutiunalu, la care recurge o politica ce tiene contu de factorii reali cându nu mai ascépta pre cale legale nici unu resultatu. Articulu de lege 43: 1848 asecura de ocam-data sfer'a de dreptu a Universitâtiei pâna ce legislativ'a va decide definitivu in tréb'a acést'a. Universitatea a avutu sî eserciatu dreptulu representativu intr'unu siru lungu de ani. Oratorulu spriginesce propunerea lui Dekani.

Punendu-se la votu se primesce propunerea comissiunei respective se respingu petitiunile judisdictiuniloru sasesci pentru punerea in stare de acusa a ministrului de interne.

Petitiunea cetâtiei Kecskemet pentru a i se iertá ceva din contributiune provóca o viua discusiune, in fine se predá ministrului de financie.

Se primescu in urma fâra desbatere proiectele de legi despre infiintiarea unei clinice sî acordarea de 500,000 fl., pentru usiurarea lipseloru.

O discusiune interesanta a mai provocatu sî proiectulu legei de majorenitate. Unu votu separatu voiá sa stérga § 2 care dechiara pre tóta femei'a casatorita de maióréna, dara dupa ce pledà ministrulu Pauler intr'o cuventare poeteca sî referintele Teleszky cu o argumentatiune agera pentru primire, Cas'a primesce proiectulu pâna la § 112.

Ordinea esameneloru

ce se va tiené cu finea anului 1873|4 la Gimnasiulu mare publicu romànu gr. ar. din Brasiovu sî la scól'a comerciala sî reala impreunata cu acést'a.

I. Esamenele de promotiune scripturistice sî orale

la tóte trei institutele se incepu in 25 Iuniu st. v. sî durédia pâna in 9 Iuliu s. v. 1874:

II. Esamenele publice se tienu in ordinea urmatória:

a) Mercuri in 10 Iuliu st. v. a. m. limb'a francesa in tóte despartiemintele sî cl. IV de fetitie; d. pr. gimnastare publica a tuturoru gimnastiloru.

b) Joi in 11 Iuliu st. v. inainte sî dupa prandiu clasele gimnasiale.

c) Vineri in 12 Iuliu st. v. inainte sî dupa prandiu clasele comerciale sî reale.

d) Sambata in 13 Iuliu st. v. esamenulu oralu de maturitate.

e) Dumineca in 14 Iuliu st. v. dupa participarea la servitiulu divinu sî dixologi'a tienuta in biseric'a St. Nicolau se voru ceti in sal'a cea mare clasificatiunile, se voru imparti premiele sî se va incheiá anulu scol. 1873/4.

Brasiovu, 3|15 Iuniu 1874.

Directiunea Gimnasiului românu gr. or. sî
a scólei comerciale sî reale impreunate
cu acést'a.

Dr. I. Mesiot'a.

Din o corespundintia de pre Hartibaciu estragemu despre visitarea scóleloru nóstre confessiunale populare ca Inspectorulu regescu alu II-lea dlu Iuliu **Bardosi**, concomitatu de dlu administratoru ppescu G. **Maieru** umbla din comuna in comuna spre a se convinge despre progresulu copiiloru nostrii avutu in studii. Numitii domni, ambi cunoscuti cá voitori de inaintare a poporului nostru fura intempinati din partea tinerimei scolare, adulti, câtu sî din partea protop. concerninte cu cea mai mare cordialitate.

Este de insemnatu, cumca in an. presinte dupa ce adeca cercetarea scolare se controlédia cu mai mare rigóre, pre lânga tóta seraci'a poporului — aceea a luatu dimensiuni imbucuratórie, incâtu in comunele care fura cercetate din partea numitiloru domni, pâna acum aceea suie 90—95%.

Aru fi inca numai de doritu, cá scólele nóstre sa fia provediute cu recuisitele necesarie, iéra invetiatorii se capete lefi corespundietórie seculului presinte.

Dupa ce inse ppulu pre lânga tóta buna voia nu e in stare a satisface pre deplinu legiloru in vigóre, nu ne remane alta, decâtu a pretinde dela locurile competente cá sa ne ajute in acésta privintia amesuratu prescriseloru legii §. 33 art. de lege LIII. 1868 pentru care ne sî rugâmu de locurile competente, anume de maritulu Consistoriu archidiecesanu si inclitulu Inspectoratu regiu cá sa ne dea in asta privintia sucursulu posibilu.

Nu de multu a aparutu unu opu carele apara dreptulu Romaniei de a incheiá tratate. Kreuzzeitung din Berlinu scrie in privinti'a cestiunei desbatute in amintitulu opu urmatoriulu articulu ce-lu reproducemu dupa „Pessa“ din Bucuresci:

Les droits de la Rumanie, basés sur le traités.

Par un ancien diplomat. 1874

Autorulu anonimu alu acestei scrieri mici care a aparutu probabilu in Parisu, de-sî nu se aréta nici editorulu sî nici loculu unde s'a tiparitu, se insarcinéza a respunde la o intrebare ce s'a desbatutu desu in tempulu din urma, intrebarea: „déca Romani'a este o provincia turcésca séu din contra unu statu independinte, care se bucura de tóte drepturile ce se potu deduce dela suveranitatea unei natiuni?“ Elu demonstra ca „capitulatiunile“ incheiate in seculu 15 sî 16 intre sublim'a Pórta sî Romani'a forméza sî astadi bas'a autonomiei române sî norm'a relatiuniloru dintre aceste dóue tieri. Acésta autonomia, acést'a „adeverata suveranitate“ a celoru dóue principate dunarene, unite astadi intr'unu singuru statu sub numele de Romani'a, dice autorulu, a esistatu de seculi, dupa cum probéza acele tractate vechi. Tractatulu din Parisu dela 30 Martiu 1856 sî conventiunea dela 19 Augustu 1858 n'au creatu, precum din eróre credeau unii, drepturile sî privilegiele acestoru principate, ci au confirmatu numai starea de lucruri de mai inainte, dupa cum resulta claru din testulu art. 22 sî 23 din tractatulu din Parisu sî art. 2 alu conventiunei din 1858, care au recunoscutu cá bas'a autonomiei române capitulatiunile incheiate cu sultanii Baiazet I, Mohamed II, Selim I sî Soliman II. Aceste tractate vechi forméza dara dela 1856 incóce o parte din noulu dreptu politicu adoptatu in Europ'a. — Autorulu dice, ca, in asemenea impregiurâri, trebuie neaperatu cá cine-va sa cunósca inainte de tóte cuprinsulu capitulatiuniloru citate, pentru cá sa-si póta dá parerea despre insemnatatea loru, sî publica pentru acestu scopu testulu urmatóreloru acte: 1. Capitulatiunea incheiata intre Mircea I, Domnulu Valachiei, sî Baiazet I Ilderim, la Nicopoli in 1391; 2. Capitulatiunea din 1460, incheiata intre Vladu V, Domnulu Romaniei, Mohamed II la Adrianopoli; 3 Capitulatiunea din 1511 incheiata intre Bogdanu, Domnulu Moldovei, sî Selim I; 4. Capitualatiunea dintre Petru Raresiu, Domnulu Moldovei, sî Solimanu II celu Magnificu incheiata la 1529.

Cá dovéda apoi, ca principii români au avutu totu-déun'a dreptulu de a incheiá tractate, aliantie s. a. cu puteri straine, se mai publica câte-va tractate incheiate de acesti principi in 1588 cu Elisabet'a regin'a Angliei, in 1598 cu imperatulu Rudolf II, in 1655 cu Domnulu Transilvaniei sî in 1711 cu Petru celu mare alu Russiei. — Testulu acestoru acte tradusu in limb'a fancesa s'a estrasu din isvóre particularie, sî pare ca in archivele Romaniei nu se afla nici originalele sî nici vre-o copia autorisata a capitulatiuniloru. Pre câtu se póte judecá inse dupa cele ce spune autorulu in acésta privintia, nu mai incape nici o indoiéla, ca in pârtile loru esentiale capitulatiunile corespundu cu testulu publicatu de densulu. Pórt'a intr'adeveru a contestatu autenticitatea sea, cându 'lu invocau representantii Romaniei; sî unii dilplomati turci au sustienutu chiaru ca insii românii aru fi roptu sî nimicitu actele originale. Aceste obiectiuni inse n'au fostu tienute in séma la incheerea tractatului de pace din 1856 sî a conventiunei din 1858, sî prin urmare ele trebuie a se privi cá retrase intr'unu modu tacitu. Românii paru a fi chiari in dreptulu loru, cându ceru cá testulu invocatu de densii sî necombatutu mai inainte de adversariu cá necorectu, ci din contra presupusu cá cunoscutu in tractatulu de pace din Adrianopole incheiatu in 1829 cu Russi'a, sa se admita cá autenticu, pâna cându Turci'a va puté probá desfigurârile pretinse de dens'a, séu pâna cându va vení cu documentele originale, cari neaperatu se voru fi gasindu in archivele din Constantinopole. Basatu pre acésta argumentatiune, autorulu trece la esaminarea dispositiuniloru cuprinse in capitulatiuni sî ajunge la urmatoriulu resumatu: „Autonomi'a séu mai bine suveranitatea ambeloru principate române se intemeiéza pre vechile capitulatiuni incheiate de Domnitorii acestoru tieri cu Sultani. Prin aceste capitulatiuni se vede ca românii n'au renunciatu nici odata la suveranitatea interióra sî esterióra, sî ca aceste tieri, de-sî platescu unu tributu pentru o obligatiune luata de Pórta (aceea de a aperá tiér'a), si-au reservatu inse esercitiulu tuturoru drepturiloru suverane, sî mai cu deosebire dreptulu de a face resbelu sî a incheiá pace, unu dreptu, care forméza bas'a sî atributiunea tuturoru celoru-lalte drepturi de suveranitate.

„Suveranitatea Turciei se marginesce dara, mai cu deosebire dupa ce s'a stabilitu o dinastia in Romani'a, numai in dreptulu, de a cere plat'a unui tributu anualu, asiá incâtu Pórt'a, déca si-aru schimbá titlulu de putere suzerana cu acel'a de putere garanta, n'aru perde in faptu decâtu fórte putienu, pre cându in alte privintie aru castigá multu. — Puterile mari ale Europei, garantandu in 1856 sî 1858 autonomi'a Romaniei, au citatu anume vechile capitulatiuni, faptu, prin care nu numai ca au recunoscutu aceste tractate, ci inca le-au primitu in noulu dreptu politicu alu Europei. Puterile s'au obligatu dara a regulá raporturile dintre sublim'a Pórta sî Romani'a numai in marginile sî dupa dispositiunile capitulatiuniloru“.

Autorulu crede ca aru puté respunde la intrebarea pusa la inceputulu scrierei sele ca: „Romani'a nu este provincia turcésca. Ea este, dupa testulu art. 2 alu conventiunei din 1858, o tiéra a cârei'a autonomia se baséza pre vechile capitulatiuni, sî ale cârei'a raporturi cu Turci'a se reguléza prin aceste tractate. Ea este prin urmare o tiéra independinta, care se bucura de tóte drepturile, ce se potu deduce din suveranitate.“

Cetindu cine-va asiá numitele capitulatiuni, pare in adeveru, ca deductiunile autorului suntu juste din mai multe privintie. Dupa testulu documenteloru in cestiune nu se póte negá ca principatele au dreptulu, in sensulu celu mai intinsu, a se administrá insile, a-si alege pre domnitori, au biseric'a crestina cá biserica domnitória, sî multe alte drepturi importante. Asemenea se dîce in capitulatiunile din 1511 sî 1529 curatu sî lamuritu, ca Moldov'a „este o tiéra libera si necucerita“, sî ca i se va dá titlulu de „tiéra independinte.“ In actulu din 1460 se mai dîce, ca sultanulu nu pretinde decâtu „supremati'a asupr'a suveranitâtiei.“ Capitulatiunile din 1391 sî 1460 dau in fine domnitoriloru dreptulu de a face resbelu sî a incheiá pace. Tóte aceste concessiuni, privilegii sî imunitâti paru a asigurá prin urmare principateloru dunarene o positiune, care nu se osebesce in partea sea esentiala mai de locu de acea a unui statu suveranu. Déca inse pre de alta parte vomu admite principiulu, cá celu ce invóca unu actu in favórea sea, trebuie sa-lu accepte cá marturia sî din partea àdeversarului, atunci lucrulu se schimba. Astu-feliu s. e. sultanulu Baiazet I numesce in capitulatiunea din 1391 principatulu Valachiei unu „principatu supusu“ (1) din nou prin forti'a armeloru nóstre neinvinse, iéra domnitorului ii dice „protegiatulu nostru“, care este datoriu sa platésca sultanului pentru protectiunea acordata o suma ficsa pre fia-care anu. — In capitulatiunea din 1460, care altmintreni este fórte favorabila, Mahomed II 'si reservéza espresu „supremati'a“, sî recunóscerea voivodiloru alesi de Metropoliti, boerii sî poporulu. In acel'asi modu capitulatiunea din 1511 dà sultanului dreptulu de a confirmá pre domnulu Moldovei sî stabilesce unu „daru“ de 4000 de galbeni, 40 de sioimi s. a.. „semnu de supunere“ din partea domnitorului sî a natiunei câtra Pórta. Asemenea principele se obliga a dá armatei turcesci unu contingentu, cându i s'aru cere intr'unu casu de resbelu.

Din tóte acestea resulta, ca aceste capitulatiuni, incheiate in diferite tempuri, nu espunu asiá precum ni se aréta acum, nisce norme lamurite in privinti'a raporturiloru dintre Romani'a sî Pórt'a; ba inca, in punctele cele mai principale, ele pare a fi chiaru in mare contradîcere. Comparandu cine-va testulu citatu cu originale, si tienendu in acel'asi tempu séma de escentricitatea limbagiului orientalu din acele tempuri, póte ca totu s'aru mai poté gasí o óre-care solutiune in unele puncturi; inse chiaru admitiendu acést'a, totu nu se va poté gasí o armonia completa in acele dispositiuni, cari se contradîcu unele pre altele. Capitulatiunile incheiate intre Pórta sî principatele dunarene trebuie dara a se interpretá in raportulu loru cu desvoltarea istorica a ambeloru tieri, sî voru constituí astu-feliu pentru Romani'a, dupa opiniunea tuturoru publicistiloru, asiá numit'a stare de semi-suveranitate, care dà tierei respective in genere unu gradu inaltu de suveranitate sî autonomia, remanendu inse in unele privintie dependinte de unu altu statu (de suzeranu). In acel'asi modu dara, precum nu se póte privi Romani'a cá o provincia turcésca, ea nu póte pretinde a ocupá astadi unu locu intre statele suverane ale Europei. Cá suverane se potu privi, dupa sensulu ce se dà astadi acestui cuventu. numai acele colectivitâti, cari formédia subiecte autonome si cu totulu independinte in dreptulu gintiloru, sî cari au in acel'asi tempu dreptulu de a regulá in intinderea proprieloru margine ori ce interesu specialu. Acésta calitate o posede Romani'a in partea sea esentiala;

dreptulu inse ce are in acel'asi tempu Pórt'a, de a percepe unu tributu anualu sî de a confirmá pre domnu, precum asemenea sî supunerea de care se vorbesce in capitulatiuni, suntu incompatibile cu positiunea unei tieri independinte sî suverane in sensulu de astadi alu cuventului. — De altmintreni tóta lumea scie ca capitulatiunile de cari se vorbesce nu s'au respectatu decâtu fórte raru, sî ca din contra ele au fostu calcate in diferite renduri de ambele pârti.

Câtu pentru acést'a, tractatele din 1598 sî 1711 formédia o dovéda interesanta. In celu dintâiu domnulu românu, Michaiu bravolu recunósce pre imperatulu germanu cá suzeranu, sî ii promite ajutoriu in contr'a Turciei. In tractatulu din 1711 Contemiru, domnulu Moldovei, se supune tiarului Petru celu mare alu Rusiei, ii promite (de ocam-data sub sigilulu celei mai adenci discretiuni!) a-i depune juramentulu de vasalu, si se obliga a vení in ajutoriulu tiarului cu tóte poterile sele armate in contr'a „inimicului comunu alu crucei“, cu care se incheiasera capitulatiunile din 1511 sî 1529. Tóta lumea scie inca cum nici Turci'a n'a statu la ganduri cându i se presentá ocasiunea de a calcá tractatele sele cu principatele. Pre la inceputulu seculului 18 Pórt'a incepù a se amestecá in afacerile interióre ale aceloru tieri, numì domni intr'unu modu arbitraru sî 'si permíse feliu de feliu de apesâri contrarie tractateloru.

Protectiunea Russiei intemeiata la 1774 prin tractatulu din Cuciuckainardgi, nu potù nici sa amelioreze trist'a stare a lucruriloru, sî abiá prin tractatulu din Adrianopoli (1829) se luà dispositiunea de a restabilí raporturile normale prin vechile capitulatiuni. Totu acést'a se stabilesce sî prin pacea din 1856 sî prin conventiunea din 1858, fâra inse cá prin acestea sa se lamurésca sî sa se definésca cuprinsulu aceloru documente contradicetórie din tempurile vechi. Articululu 22 vorbesce numai de o administratiune „independinta sî natiunala“ precum sî de „libertatea absoluta a cultului, a legislatiunei, a comerciului si a navigatiunei.“ Altmintrení ambele acte dispunu cá principatele sa se bucure si in viitoriu de inmunitâtile sî privilegiele pre cari le posedà. — O asemenea stare de lucruri inse neaperatu ca nu póte durá multu tempu, fâra cá sa dea locu la interpretârile cele mai vatematórie. Déca dara autorulu brosiurei, de care vorbimu dîce ca „este in interesulu ecuilibrului in orientu, cá poterile mari sa puna dreptulu in acordu cu faptele, cá sa recunósca principiele admise de densele in 1856 sî 1858 sî sa persiste la punerea loru in practica“ noi nu potemu decâtu sa simpatisâmu cu o asemenea dorintia sî inca cu atâtu mai multu, cu câtu regenerarea poporului românu, care s'a distinsu in istorie prin patriotismu sî bravura, depinde de faptulu, cá sa fia asiguratu in fine, ca nu va mai serví de minge unoru interese si ambitiuni straine.

Déca inse nu potemu dice, ca argumentatiunea autorului este perfecta din tóte punctele de vedere, sî déca in genere credemu, ca asiá numitele capitulatiuni nu mai au alta valóre, fatia cu schimbarea totala a impregiurâriloru, decâtu acea, de a serví cá basa pentru o ordine nóua sî corespundietória cu tempulu de fatia, noi totusi sperâmu, cá lucrarea meritória sî interesanta a diplomatului anonimu, sa dea impulsiune pentru o asemenea regulare a relatiuniloru si sa fia de folosu pentru desvoltarea prospera a unei natiuni capabile de a se cultivá si dotata cu nisce calitâti escelente!

Varietâti.

*** Autorulu „Istoriei critice a Romaniloru“ sî Redactorulu foiei scientifice „Column'a lui Traianu“, B. P. Hajdeu, dupa cum audîmu, petrece de vre-o dóue dîle in Sabiiu. Scopulu venirei sî petrecerei sele aici, este, dupa cum amu intielesu mai departe, cercetarea archiveloru in interesulu sciintiei sî in specialu a ramului istoricu. Nu putemu decâtu sa ne esprimâmu bucuri'a nóstra pentru o astfeliu de visita a patriei nóstre sî dorimu cá ostenelele dlui scriitoriu sa fia incoronate de succesele cele mai satisfacatórie in tóte directiunile.

(†) Ann'a Versiganu maritata Machi protopopésa in Buteni sî ficele ei adoptate Elis'a Machi-Versiganu maritata Stanésca impreuna cu sotiulu ei Mircea B. Stanescu advocatu in Aradu deputatu la Camer'a Ungariei sî redactore dela dîuariulu „Gur'a-Satului“, Elis'a Machi-Versiganu cea tenera, fiiulu adoptatu Demetriu Machi-Ardelénu studentu de a VIII clasa gimn. sî militariu in Siopronu, — Iulian'a Machi maritata Arsiciu din Musc'a, impreuna cu sotiulu ei Ioane Arsiciu, — Flóre Ardelénu veduvita Badisténu-Clencoviciu din Musc'a, — Iosifu Stanescu notariu cercuale in Berz'a impreuna cu soti'a sea Ilén'a Talosiu, — Emili'a Stanésc'a maritata Rad'a impreuna cu sotiulu ei Teodoru Rad'a preotu in Ternov'a — Elia Arsiciu parochu in Musc'a, in numele loru propriu precum sî in alu numerosiloru consangeni din Curticiu, Zarandu, Aldesci, Musc'a sî Berz'a, cu anim'a sfasiata de dorere aducu la publica cunoscintia grabnic'a sî prea matur'a incetare din viétia, in etate de 48 de ani, intemplata la Buteni in 4|16 Iuniu 1874 a multu iubitului sotiu, respective parinte adoptivu, socru, frate, unchiu sî cuscru: ANDREIU MACHI protopopu românu de relegea gr. or. alu tractului Buteniloru.

Osamintele lui se voru inmormentá in 6|18 Iuniu 1874 dupa amédi la 5 óre dela cas'a lui propria in cimiteriulu românu gr. or. din opidulu Buteni. Fia-i tierân'a binecuventata sî memori'a eterna!

*** Se scrie de mai multu tempu despre o comissiune internatiunale din Brusel'a, carea s'a intrunitu spre a desbate asupr'a dreptului popóreloru in tempu de resbelu. „Nord“, organulu guvernului rusescu, publica unu proiectu despre acestu dreptu, carele cuprinde urmatórele capete: despre autoritatea militaria in tiér'a inimica, deosebirea intre soldati sî necombatanti, Midilóce iertate sî neiertate in resbelu, Asediulu, Bombardamentulu, Spionagiulu, Captivii, Vulneratii, Autoritatea persóneloru militarie fatia cu cu persónele civile, Recuisitiuni, Contributiuni, Parlamentarismulu, Capitulatiunile, Armistitiulu, Represelie. Este frumosu ca aceste se reguléza, mai frumosu aru fi inse cându ómenii nu aru mai avé lipsa de densele.

*** Marti in 23|11 Iuniu pre la 10¼ óre inainte de média-dî a venitu preste Sabiiu o tempestate grea cu grandine désa, carea a duratu vre-o cinci minute.

Despre tempestâti, despre rupturi de nuori sî alte de feliulu acest'a cetimu din apropiare sî departare diverse dara triste sciri pentru agronomii nostri. In Duminec'a trecuta a fostu septamân'a de cându la Ogn'a de lânga Sabiiu a fostu o tempestate grea spre norocire pre unu terenu mai angustu inse totusi in comuna a ruptu ventulu sî ap'a cladiri economice, ap'a a spalatu pamentulu cu semenaturile ce au fostu pre elu, a noroitu ierburi sî fenuri facute gat'a incâtu pagub'a nu e neinsemnata. — De alta parte unde câmpurile au festu scutite semanaturile sî cele de tómna, precum sî cele de primavéra sî pre unde suntu sî viile promitu secerisiuri sî culesuri bune.

*** O di de nunta durerósa. — Louis Hénon, de 25 de ani, sî Marie Lemercier, de 18 ani, se cununasera abiá de 5 óre, nunt'a se celebrase la Yerres, satu incantatoriu lânga Montgeron. Dejunulu fusese plinu de veselia; se astépta ór'a cinei sî a dantiului. Tempulu erá uritu pentru preumblare. Dupa propunerea unei tinere brune se incepu joculu numitu mija. Toti se ascundu in tóte pârtile: unii in hamburu, altii in pivnitia; in fine tempu de trei óre nu suntu de câtu strigate, risete sî alergaturi.

— Dara unde-'mi e soci'a? intréba barbatulu dupa unu cuartu de óra de asteptare.

— Ei las'o; s'a ascunsu. Se continua joculu. Minutele, cuarturile de óra trecu.

— Voiu sa sciu unde e Marie, striga barbatulu.

A! iéta-lu gelosu, i se respunse. De pre acum?

Dara pucinu ii pasa ca 'sî rideau de densulu. Elu voiesce sa afle unde i este soci'a; in fine tóta nunt'a impartasiesce neliniscea sea. Incepu a cautá pretotindene: in zedaru. O striga, nici unu respunsu. Lacramile curgu pre faci'a tinerului insuratu.

— A! Câtu suntemu de prosti! striga tiner'a bruna aretândo o lada. Aci trebuie sa fie.

Iute barbatulu alérga sî radica capaculu Cum sa se depinga acestu spectacolu? . . . Culcata in lada, cu capulu resturnatu, cu faci'a venata, cu ochii preste mesura deschisi, tinerá femee, care avusese destula putere spre a trage capuculu dupa dens'a, nu se mai simtise in stare alu radicá indata ce aerulu a inceputu sa-i lipsésca. Erá mórta Ingrigirile parintiloru, a barbatului seu de câte-va óre, nu fura in stare a i redá viéti'a.

*** (Unu mijlocu de a preservá caii de musca.) Unu mijlocu fórte simplu sî eftinu spre a preservá caii de a fi chinuiti sî puscati de musce, mai alesu cându se odihnescu, este indicatu de d. Perret, farmacistu la Moret. Elu consista in frecarea loru cu putienu oleiu ingrosiatu de dafinu, a cârui mirosu este cu totulu neplacutu musceloru. Mai alesu trebuie sa se faca ungerea in locurile unde batu muscele cu preferintia. Cu acestu oleiu, de 5 bani se póte unge in deajunsu unu calu pentru trei dile. Intrebuintiarea sea nu ofere nici unu periculu; din contra actiunea sea, putienu escitanta, este fórte favorabila cailoru sî pastrédia frumseti'a perului loru. Se póte inlocuí acestu mijlocu sî printr'o solutiune de 60 grame de assa-foetida intr'unu paharu de otietu sî dóue de apa. Mirosulu fórte pronunciatu a acestei'a alunga muscele, sî ajunge a spalá animalele cu acésta solutiune spre a nu mai fi piscate de nici o musca. Assa-foetida este o guma resinósa fâra vre-o actiune reu-facatóre.

Raportu comerciale.

Sabiiu 23 Iuniu n. Grâu 7 fl. 47 xr. frumosu, 7 fl. 13 xr. mestecatu, 6 fl. 80 xr. cualit. infer.; secar'a 4 fl. 93 xr. pâna 4 fl. 67; orzu 4 fl. —; ovesu 2 fl. pâna 1 fl. 93 xr.; cucuruzu (porumbu) 4 fl. — xr.; cartofi 2 fl. 13 xr. galét'a austriaca.

Cânep'a 20 fl. maj'a.

Lintea 6 fl — xr.; mazarea 6 fl. 67 xr., Fasolea 6 fl. — xr.

Fenu legatu 1 fl 25, nelegatu 1 fl. 10 xr., paie lungi 80 xr., scurte 70 xr, maj'a.

Lemne de focu 8—10 fl. stang. austr.

Carnea de vita 18—22 cr. p., de porcu 28 xr. Unsórea 79 xr. pâna la 1 fl. 20 cup'a.

Burs'a de Vien'a.

Din 11/23 Iuniu 1874.

Metalicele 5%	69	40
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	74	85
Imprumutulu de statu din 1860	109	10
Actiuni de banca	992	—
Actiuni de creditu	222	50
London	111	90
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	75	—
„ „ „ Temisiorene	74	50
„ „ „ Ardelenesci	73	—
„ „ „ Croato-slavone	78	—
Argintu	105	75
Galbinu	—	—
Napoleonu d'auru (poli)	8	94½

Nr. prot. 121. 1874.

Concursu.

Cu concessiunea Prévenerabil. Consistoriu archidiecesanu dto 18 Aprile c. nr. 752/B.—392 cons. urmata dupa rogarea parochului Sofroniu Brandusie din Trapoldu Protopresviteratulu tractului Sighisiórei gr. or., — pentru ocuparea postului de capelanu in mentiunat'a parochia, se escrie concursu pâna in 7 Iuliu 1874 st. v.

Emolumentele anuali impreunate cu acestu postu suntu tóte venitele parochului susu numitu de pâna ací, — cari constau:

1. Cas'a parochiale cu edificiele economice;
2. Portiunea canonica statatória din 6 jugere pamentu clas'a II-a;
3. Unu locu de verze;
4. Câte o ferdela cucuruzu sfârmitu de familia, dela 83 familii; — sî dela 40 familii neurustici de familia o dî de lucru sî 17 cruceri.
5. Stol'a usuata pâna ací.

Doritorii de a ocupá acestu postu au de a-si asterne petitiunile loru instruate in sensulu dispositiunei provisorie pentru regularea parochieloru § 16. lit. d) din actele sinodului archidiecesanu 1873 Protopresviterului concerninte pâna la tempulu susu amintitu.

Sighisiór'a 24 Maiu st. v. 1874.

In contielegere cu comitetulu parochiale respectivu.

Zacharia Boiu,
protop. gr. or.

(2—3)

Nr. 153/Sc.—1874.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei invetiatoresci dela scól'a gr. or. din Ded'a, se escrie concursu cu terminulu pâna in 20 Iuliu a. c.

Emolumintele suntu: 250 fl. v. a. sî cuartiru natutalu in cas'a scólei.

Doritorii de a ocupá acésta statiune au a-si asterne suplicele loru instruate in sensulu statutului organicu pâna la terminulu de mai susu, acestui inspectoratu scol.

In contielegere cu comitetulu parochialu.

Inspectoratulu scol. districte alu tractului Turd'a superióra.

Rîp'a de josu in 5 Iuniu 1874.

Vasilie Popoviciu,
adm. ppescu, cá inspectoru scol. distr.

(1—3)

Nr. $\frac{1192\ \text{Pl.}}{\text{cons.}}$

Concursu.

Pre bas'a conclusului Venerabilului Sinodu archidiecesanu din 13 Aprile a. c. Nr. protoc. 44 referitoriu la ocuparea postului profesoralu pentru agronomia la Institutulu archidiecesanu pedagogico-teologicu din Sabiiu, cu inceputulu anului scolasticu 1874/5, — prin acést'a se publica concursu

Cu postulu acest'a este impreunatu unu salariu anualu de 600 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá catedr'a din cestiune suntu poftiti a-si substerne Consistoriului archidiecesanu pâna la finea lui Iuliu a. c. st. vechiu concursele loru instruite cu documentele urmatóre:

a) ca suntu de natiunalitate români de religiunea greco-orientale;
b) ca au conduita morala sî politica buna;
c) ca au cualificatiunea receruta pentru postulu acest'a.

Sabiiu din siedinti'a Consistoriului archidiecesanu plenariu, tienuta in 4 Maiu 1874.

(3—3)

Anunciu.

In Sangatinu (Kis Enyed) se afla de vendiare unu bunu sub nr. Consor. 56, constatoriu dintr'o curte spatiósa sî o gradina de legumi si pomi, apoi 25 partiele agru, cu totulu 30 jugere 1185 □° — 5 partiele pasiune, de 5 jugere 1490 □° — o viia de 938 □° sî 3 partiele padure de 20 jugere — de curte se tiene sî o casa zidita din materialu bunu, acoperita cu tiegla, sub casa este o pivnitia spatiósa unde incapu 20—30 buti — sî apoi case de economia; pamentulu de pasiune sî aratura se afla partea cea mai mare laolalta, are o positiune fórte buna, aprópe de comuna.

Esplicâri mai de aprópe póte dá dlu advocatu Dr. Stefanu Pecurariu in Sabiiu strad'a pintenului Nr. casei 18.

(2—3)

Redactoru respondietoriu: **Nicolau Cristea.**

Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. éra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 47. ANULU XXII.

Sabiiu in 16|28 Iuniu 1874.

†

In fati'a mormentului.

Este unu anu de cându reintemeiatoriulu metropoliei nóstre, Archipiscopulu si Metropolitulu nostru Andreiu Baronu de Siagun'a, a parasitu cele trecatórie ale lumei acestei'a si a trecutu la eternitate. Este unu anu de cându celu mai mare barbatu de statu alu româniloru din monarchi'a nóstra ne-a parasitu, in mijloculu valuriloru politice, prin cari ne-a condusu cu tactulu seu si cu prevederea sea cea agera, preste unu patrariu de seculu.

Durerea a fostu mare in sinulu credinciosiloru bisericei sele, ea a fostu totu asiá de mare si in sinulu natiunei sele. Perderea lui a fostu simtita si afara de biserica si natiune in societate si in statu, si dupa cum ne aducemu bine aminte, pâna si in giurulu tronului Majestâtiei Sele.

Metropoli'a nóstra 'si dede espresiune durerei sele prin doliulu cu care s'a investitu, in decursulu cârui a serbatu pióse aduceri aminte in anumite perióde, dintre care astadi serbéza pre cea din urma pia aducere aminte in anulu acest'a.

Natiunea 'si aduce aminte de conducerea cu care au condus'o la respectulu ei cuvenitu, la loculu intre natiunile cele vii, dela care fu abatuta si departata prin vitregimea tempuriloru. Statulu si tronulu au simtitu perderea unui radîmu politicu, carele n'a stersu moralitatea din lecsiconulu seu politicu nici odata.

Amu disu ca reintemeiatoriulu bisericei si marele barbatu de statu alu natiunei nóstre a trecutu dela noi si ne-a parasitu. Ne aducemu aminte, ca in un'a din siedintiele celui dintâiu congresu natiunalu bisericescu, facendu unulu dintre deputati alusiune la tempulu, carele durere sosí prea curendu, adeca la tempulu trecerei din viéti'a a marelui Archipastoriu, a disu: „Eu si atunci voiu fi cu voi.“

Si in adeveru déca cugetâmu numai la „Statutulu organicu“, acésta „magnacharta“ a bisericei nóstre natiunale, cá sa tacemu de numerósele opuri incependu dela cele dintâiu dóue promemorie, prin cari se lamuresce cu temeiuri istorice drepturile ierarchice ale Metropoliei nóstre, — pâna la ultimele sele scrieri, de pre patulu mortiei; déca cugetâmu la actele sele natiunali-politice, prin cari se vede firulu celu rosiu alu consecuintiei celei de feru, cu care a aperatu in tóte impregiurârile date de tempu interesele natiunei sele; déca cugetâmu la actele sele natiunali-sociale prin cari s'au infiintiatu, si cu cari a condusu asociatiunea nóstra transilvana pentru cultur'a si literatur'a poporului nostru românu: atunci trebuie sa recunóscemu si totudeodata sa simtimu si o usiurare a inimiloru nóstre, ca si bisericesce si politicesce, ba si socialminte viâmu si depinde dela noi sa viâmu si mai departe in spiritulu celu mare alu lui Andreiu Bar. de Siagun'a, carele nu ne va parasí nici odata.

Spiritulu lui nu ne va parasí nici odata! Biseric'a nóstra este la inceputulu vietiei sele constitutiunale canonice. Ea este unic'a intre bisericele crestine ortodocse resaritene, carea este redata institutiuniloru celoru vechi apostolice si canonice. Tóte cele-lalte se afla mai multu séu mai putienu supuse influintiei statuloru in care se afla. Din impregiurarea acést'a nu voimu sa deducemu altu ce-va, decâtu ca spre a sustiené tesaurulu castigatu pre terenulu bisericei nu avemu altu sprigiunu decâtu acel'a la carele amu fostu condusi prin spiritulu celu mare alu Marelui Archipastoriu. Principiele cele mari, cari se radiema pre invetiaturile mantuitoriului, ale Apostoliloru si parintiloru bisericesci ne voru serví deapururea dreptu scutu si aperare in contr'a tuturoru incercâriloru din afara de a nimicí in adeveru fratiésc'a comuniune, in carea ne intrunesce biseric'a nóstra. Pâna cându nu vomu parasi noi principiele acestea, Marele Archipastoriu va fi totu-déun'a cu noi, dupa cum a promisu.

Spiritulu lui nu ne va parasí nici-odata! O credemu acést'a si in cele ce privesce viéti'a nóstra politica. Cându ne aducemu aminte de alipirea sea cea mare câtra natiunalitatea sea, incependu dela adunarea cea memorabila din anulu 1848, de calatoriele cele pline de fatige si periculi si totu de odata impreunate cu sacrificii materiali, de intrepunerile sele la tronu si la diversele guverne prin cari a trecutu patri'a nóstra; cându cugetamu la activitatea ce o-a desvoltatu in adunârile natiunale si in cele parlamentari, in Vien'a, Pest'a si in dietele transilvane pâna atunci, pâna cându cu inim'a sfesiata de durere a trebuitu sa pronuncie durerósele si memorabilele cuvinte: „flere possem sed iuvare non“; dara si dupa aceste, cându cugetamu, ca singuru a esoperatu in lini'a prima pentru biserica, insa in adou'a liuia pentru natiune organismulu si viéti'a publica natiunala in biserica: atunci, avendu noi o astfeliu de alipire nestramutata si neinfrânta câtra natiunalitatea nóstra dinaintea ochiloru, o-vemu marimea spiritului seu si a energiei sele, si óre ce sufletu va remâné indiferentu inaintea unei astfeliu de imagini grandióse? óre cine nu va simtí in sine impulsulu de a cunósce si strabate in principiele acestui mare barbatu, nu numai spre alu admirá, ci pre câtu iérta puterile fiesce-cârui spre alu si urmá. Iéta dara ca déca noi nu ne vomu instrainá de spiritulu lui, nu ne va parasí nici odata, dupa cum a promisu.

Spiritulu lui nu ne va parasí nici odata. Este unu ce cunoscutu câtu de mare a fostu si este meritulu seu pentru desvoltarea nóstra natiunala, afara de marginile politice. Primulu pasu facutu spre infiintiarea asociatiunei nóstre precum si pasii urmatori avemu sa-i multiamimu nemuritoriului barbatu. Caldur'a cea mare cu care 'si iubea poporulu seu, ia scosu din peptui memorabilele cuvinte, la deschiderea primei adunâri generale a acestei asociatiuni.

„Eata a sositu dîu'a cea dorita pentru infiintiarea unei asociatiuni.“ Despre problem'a acestei asociatiuni dîcea ca pre câtu „este de seriósa pre atât'a este si de grea, pentru care se cere o perseverantia de feru si sacrificiu din inima.“ Deslegarea problemei o caracterisá fórte frumosu cu cuvintele: „Toti scimu, ca tieranulu cându ara nu cauta indereptu, ci inainte, cá brésd'a sea se nu o gresiésca, Insa factorii asociatiunei nóstre, cându vréu sa nisuiésca câtra ajungerea scopului voru avea a cautá mai antâiu si indereptu, adeca la studii clasice etc.“

La o alta ocasiune recomendà cá unu ce intregitoriu pentru cultur'a poporului labórea, insa nu o recomenda cá pre unu lucru ce lipsesce poporului românu, ci labórea rationala, carea se puna pre români in stare de a fi mai productivi dupa trud'a si sudórea loru. Inse averea sea cea mare castigata in impregiurâri nefavorabili si imputienata continuu prin amintitele sacrificie si prin ajutórele cele nenumerate spre a cresce barbati apti pre tóte terenurile, — lasata in urm'a mortiei sele intrégа si neatinsa românilor, ne arata cum trebuie sa si iubésca cine-va poporulu, pre carele dice ca-lu iubesce.

Condeiulu nostru este prea debilu, spatiulu colóneloru prea angustu, pentru cá sa putemu infatisiá in adeverat'a loru marime si in adeveratulu numeru tóte faptele Marelui barbatu. Atingemu insa numai momente din viéti'a lui, pentru cá, pâna cându va sosí tempulu sa se insire mai esactu meritele lui, noi cesti cari parte le cunóscemu, sa le reimprospetâmu in memoria si sa ne facemu o imagine, carea privindu-o sa ne inspire la fapte si sa ne aduca aminte ca spiritulu lui este si va fi cu noi dupa cum a promisu.

In fati'a mormentului acestui Mare barbatu bisericescu, politicu si sociale, a cârui fapte suntu inca numai in parte cunoscute, dara care cu câtu se voru cunósce mai multu cu atât'a voru contribui la construirea monumentului celui mai grandiosu si neperitoriu pentru tóte tempurile, sa venerâmu spiritulu lui celu mare imitandu tóte insusirile sele cele nobile.

„Nu ve lasati!“ a fostu admonitiunea lui cea scurta, dara semnificativa, inse totu odata si ultima. In spiritulu lui, pre care lu avemu in operele lui de totu feliulu dinaintea nóstra, sa lucrâmu si sa nu ne lasâmu in mâu'a sortiei nici pre terenulu bisericescu, nici pre celu politicu, nici pre celu socialu. Bisericile si scólele sa infloréscа; drepturile politice câte le avemu sa le aperâmu si câte nu prin energia intielépta si patriotica se cautâmu a le castigá, asociatiunile si reuniunile nóstre sa le pastrâmu si grigimu cu „perseverantia de feru“ si cu „sacrificiu din inima“, cá prin ele sa potemu inaintá cultur'a poporului românu. Atunci ne vomu poté aduce aminte liniscití si mangaiati de parintele nostru celu blandu si nobilu la inima, si acestu parinte va implorá in locasurile ceresci dela parintele tuturoru binecuventare asupr'a filoru poporului iubitu de densulu, cá si ei sa fia nobili la spirite si spornici in fapte folositórie cá densulu. Energi'a si activitatea lui cea neinfrânta sa fia un'a din ereditâtile ce nesmintitu sa tréca in proprietatea nóstra; câci fâra de aceste potemu perde si celelalte tesaure eredite dela densulu. Astfeliu elu pururea va fi cu noi!

„Corespundinti'a internationala“ afla ca resolutiunea conferintiei din Crems in privinti'a sasiloru din Transilvani'a este fâra tactu si fâra scopu. Ea intréba, ca óre aru salutá conferinti'a cu bucuria, conclusulu unei adunâri din Ungari'a, cându acelu conclusu s'aru ocupá cu situatiunea slaviloru din Cislaitani'a? Se simtu nuantiele amiciloru constitutiunei representate in susu amintit'a conferintia destulu de tari, spre a respinge alianti'a translaitana dela sine séu spre a provocá pre translaitani la ostilitate, cu alte cuvinte din aliati a si face contrari? Au uitatu cislaitanii servitiele cele bune, facute din partea ungurésca, inainte cu trei ani constitutiunei si germanismului in Austri'a? Ce insemnatate practica póte avé resolutiunea conferintiei? Mai departe dîce, corespondinti'a internationala, ca nici guvernulu austriacu, nici senatulu imperialu, amicu alu constitutiunei, nu va cutediá nici odata a luá notitia oficiala despre o astufeliu de resolutiune.

„Hon“ scrie: in armat'a comuna vedemu o activitate mare. Deprinderea conformu regulamentului celui nou de esercitiu da multu de lucru oficieriloru si suboficieriloru. Miscârile trupeloru aterna cu totulu dela conducere. Fia-care soldatu trebuie sa faca miscârile cele mai simple. Dresur'a cea nóua urmédia cu atât'a energia, incâtu d. e. in Budapest'a si corpulu oficieriloru ia instructiuni speciale avendu insarcinare a instruí mai departe pre soldati in tempulu celu mai scurtu, pentru cá sa fia in stare, a depune esamenu inaintea comandantelui superioru. Oficierii cei-ce mirósa pururea pulvere de pusica vedu in grab'a acést'a precum si in disciplin'a cea rigorósa presemne de resbelu.

Dupa „Presse“ din Vien'a ne-amu aflá in ajunulu unui congresu bisericescu gr. or. in Bucovin'a. Dupa acea fóia Metropolitulu Bendel'a a si comunicatu preotimei sele unu regulamentu de alegere pentru congresu. In intielesulu acestui regulamentu, congresulu constà din 48 membrii, dintre cari 24 din cleru si 24 laici. Membrii din preoti se alegu din 4 cercuri electorale; laicii voru fi representati de 3 membrii denumiti de Majestatea Sea Imperatulu, cá patronu alu fondului religionariu, de 6 representanti ai celoru-lalti patroni, de 5 representanti ai credinciosiloru de prin cetâti si de 10 ai credinciosiloru din celelalte orasie si sate. Cercurile electorali le defige capitanulu tierei in intielegere cu Metropolitulu. Totu asiá se face si escrierea alegerei. Membru alu congresului póte fi fia-care cetatiénu bucovineanu gr. or. de 24 ani, déca se bucura de perfectulu esercitiu alu drepturiloru cetatienesci. Presiedintele congresului este Metropolitulu, eventualu vicariulu seu.

Congresulu se conchiama de câtra Majestatea Sea Imperatulu. Siedintiele congresului suntu publice si se tienu sub asistinti'a unui comisariu imperatescu, carele are dreptulu de a luá ori cându cuventulu, de a amaná séu inchide congresulu.

Corespundintele prusianu alu lui „Times“ comunica detaiuri interesante despre fusiunea din anulu trecutu. Pre cându se ocupau multi cu idei'a, cum se póte mai in graba pune stindardulu celu albu alu burboniloru in mânile centrului dreptu alu adunârei natiunale, ducele de Audiffret Pasquier cercetà pre maresialulu Mac-Mahon pentru cá sa véda in ce relatiuni se afla densulu fatia cu intemplârile acestea.

Elu aflà pre maresialulu liniscitu, indiferentu, inse bine informatu. „D-ta ai avutu eri sa suferi atacuri nemeritate“, dîcea maresialulu. „Caus'a aperata de Domni'a-Ta erá cea drépta. Câtu pentru persón'a mea, trebuie sa stau departe de totu ce arangiadia partidele. Chiematu intr'unu momentu criticu de adunarea natiunala sa ajutu tierei sa aperu ordinea si se cascigu respectu concluseloru camerei, functiunile mele se restringu la atât'a. Trebuie inse sa facu o esceptiune. Se vorbesce ca tricolorulu trebuie suplinitu prin stindardulu celu albu. Aici me vedu indatoratu a-ti aduce aminte, ca déca se va inaltiá stindardulu albu contr'a tricolorului, déca dintr'o feréstra va falfaí tricolorulu si dintr'alta stindardulu albu, chasseporturile (puscile) se voru descarcá de sine si eu atunci nu mai potu stá bunu nici pentru ordine pre strade, nici pentru disciplina in armata.“ Ducele a comunicatu comitetului dechiaratiunea maresialului, cârui i s'a datu si mai mare ponderositate prin o epistola din partea maresialului, adresata ducelui, in carea dîce, ca espectoratiunea lui in privinti'a stindardului albu este unu eho alu armatei intregi. Maresialulu róga deodata pre ducele, cá sa nu faca nici unu secretu din impartasirea acést'a.

Diet'a Ungariei.

Budapest'a 22 Iuniu 1874. (Cas'a representantiloru.) Dupa deschiderea siedintiei si autenticarea protocolului din siedinti'a premergatória presiedintele anuncie mai multe petitiuni cari se transpunu la comissiunea petitiunaria.

Ed. **Horn** indrépta câtra ministrulu de comunicatiune o interpelatiune, de a lucratu ministrulu si cu ce succesu intr'acolo, cá la liferatiunile pentru armatur'a militiei sa se considere interesele industriasiloru din Ungari'a si de n'a lucratu, este aplecatu a medilocí prin influinti'a sea resultatulu amintitu?

Interpelatiune se va predá ministrului.

Majoros interpeléza pre ministrulu de culte pentru anularea alegerei unei invetiatórie de membra in scaunulu scolariu din Torontalu.

E. **Horn** se róga de biroulu comissiunei financiali si alu comissiunei câliloru ferate, cá sa substérna raportulu in caus'a drumului osticu inca in decursulu acestei septamâne, pentru cá actiunarii atâtu de scurtati in interesele loru sa póta avé resultatulu anchetei parlamentarie cu ocasiunea adunarei generale a societâtiei drumului osticu ce se va tiené in 30 Iuniu, spre orientare.

Cas'a concede deputatului G. Nagy, cá in siedinti'a de Sambeta sa-si motiveze proiectulu seu de lege relativu la statorirea interesuriului de intabulare.

Deputatulu Radnei S. **Popoviciu** verificându-se se dà sectiunei 3.

M. **Besianu** substerne raportulu comissiunei de inmunitate asupr'a incusei criminali contr'a deputatului St. **Eder**.

A. Molnár presenta list'a 47 din petitiuni, cari tóte se voru tiparí si impartí intre deputati.

Zsedényi propune, cá discussiunea asupr'a motiunei ce privesce fondulu scolariu israelitu sa se amane pâna ce se va substerne raportulu comissiunei petitiunarie asupr'a petitiunei meritórie substernute de curendu de câtra ortodocsi. Invoindu-se ministrulu de culte cu acést'a propunere

Cas'a acceptéza prorogarea discussiunei.

Dupa acést'a se radica ministrulu presiedinte **Bittó** spre a respunde la interpelatiunea lui Colomanu Tisza din siedinti'a dietale dela 20 Iuniu.

Ministrulu presiedinte dîce: On. Casa! In siedinti'a de Sambeta on. domnu deputatu C. **Tisza** a indreptatu câtra mine acést'a interpelatiune. (Ministrulu presiedinte cetesce interpelatiunea ce o publicaramu in nrulu trecutu si apoi continua.) Cu privire la intâi'a intrebare precum si la partea intâiu din a dóu'a intrebare a interpelatiunei domnului deputatu, unde mi cere deslusiri asupr'a schimbârei personali si a motiveloru ei, potu sa respundu domnului deputatu numai atâtu, ca, de vreme ce in intielesulu legiloru sustatórie denumirea ministriloru e unu dreptu neconditiunatu alu Corónei, nu me potu demite in atari espuneri, cari aru tientí intr'acolo, a legá acestu dreptu regescu afara de recuisitulu contrasignaturei ce provine din notiunea constitutiunalimului, inca si de alta conditiune si prin urmare nu potu sa dau domnului deputatu cu privire la motivele acestei prea inalte resolutiuni altu respunsu decâtu acel'a care-lu póte aflá in unu prea inaltu biletu de mâna unde se dîce ca baronulu de Kuhn fu dimisiunatu la rogarea sea propria si in urma acest'a fu denumitu Koller de ministru de resbelu.

De óre ce acest'a e uniculu punctu de vedere din care potu sa purcedu in intielesulu legiloru sustatórie, eu indata ce inaltele bilete de mâna ajunsera la mine spre publicare vediendu ca lipsesce contr'asignatur'a, amu indigitatu acést'a intr'o intrebare câtra ministrulu comunu alu afaceriloru esterne, dela care amu primitu respunsulu, ca acelu prea inaltu biletu de mana, care fu tramisu cu datulu 14 Iuniu ministrului comunu de esterne si care cuprinde atâtu dimisiunarea baronului de Kuhn câtu si denumirea baronului Koller si care din punctu de vedere constitutiunalu se póte privî de hataritoriu din acelu temeiu, pentru ca cele-lalte dóue bilete de mâna ce cuprindeau decoratiuni militarie ce nu se tienu de cerculu de activitate alu ministeriului comunu, erau menite numai si numai pentru fói'a ordinatiuniloru militarie, — la tóta templarea au fostu provediutu cu contrasignatur'a ministrului comunu de esterne si nu s'au publicatu odata cu cele-lalte dóue bilete de mâna din causa ca din nebagare de séma nu s'a tramisu la fói'a oficiósa. Totu odata me incunosciintià ministrulu comunu de esterne ca a facutu dispositiunile necesarie spre a se publicá in foile oficióse din ambele jumetâti a le monarchiei.

In acésta stare de lucruri, satisfacându-se postulatele constitutiunalismului prin publicatiunea decursiva a biletului de mâna contrasignatu, mi esprimu firm'a convingere, ca nu e nici o causa a face séu din schimbarea personale séu din publicatiunea intardiata a biletului de mâna conclusiunea, ca s'aru intentioná o schimbare in sistema, care vatemându legile sustatórie va influitiá asupr'a pusetiunei constitutiunali a ambeloru jumetâti ale monarchiei séu asupr'a pusetiunei constitutiunale a armatei comune.

Ce privesce intrebarea relativa la organisatiunea interna a armatei comune, de aflu corectu ca se folosesce in testulu germânu alu prea inaltului biletu de mâna espresiunea „ministru de resbelu **imperialu**“ si de amu de cugetu a face dupa pusetiunea mea, pasii necesari pentru indreptarea acestei espresiuni, dechiaru cu tóta precisiunea, ca tienu de corecta, de nevinovata si normativa pentru Ungari'a numai si numai acea espresiune, care se folosesce in testulu ungaru alu foiei oficióse. Totusi precum din partene tienemu strensu la acést'a espresiune, precum amu tienutu si pâna acum totu déun'a si vomu tiené si de aci inainte numai la acésta espresiune, asiá dupa ce atâtu delegatiunile câtu si cas'a representativa dupa discusiunea detaiata din 9 Novembre 1868 s'a aflatu multiamita cu dechiaratiunea precisa a ministeriului comunu data inaintea delegatiuniloru: ca folosesce numirea „imperiu“ egalu cu cuventulu „monarchia“ si nu intielege sub aceste espresiuni altu ce-va, aflu ca acum cu atâtu mai pucinu este de lipsa a mai discutá, cá sa se folosésca numirea „cumunu“ si in jumetatea monarchiei, cu câtu dela acelu tempu incóce positiunea dualistica a monarchiei a primitu si in comerciulu internatiunalu o espresiune precisa si astadi avemu mai multu de câtu o causa de a fi linisciti! (Aplausu in drépt'a.)

Acest'a e respunsulu meu la interpelatiunea onoratului domnu deputatu.“

Colomanu **Tisza**: „Onorata Casa! Sa 'mi fia permisu a-mi face in scurtu observatiunile mele la respunsulu onor. d. ministru presiedinte, — póte nu in acea ordine dupa care l'a propusu d-sea, ci intr'o ordine ce o desemnéza chiaru obiectulu. (Strigâri: S'audimu!)

Ce privesce mai intâiu schimbarea personale, eu nu m'amu indoitu nici in dechiaratiunea mea din urma, dara nu me indoiescu nici acum, ca dreptulu de a dimisiuná si denumí pre ministri este unu dreptu alu monarchului, ba eu amu relevatu insumi acést'a cu ocasiunea dechiaratiunei mele din urma. Totusi eu — cum facui atunci — me vedu si acum nevoitu a esprime, ca acestu dreptu in unu statu constitutiunalu astu-feliu câtu prin trensulu sa se inaugureze si o schimbare de sistema, nu se esercitéza in modu corectu atunci, cându din partea corporatiuniloru constitutiunali se manifestéza fatia de ministrulu respectivu, prin urmare si fatia de sistemulu representatu prin elu, increderea. Togma pentru ca acést'a erá parerea mea in privinti'a acést'a asupr'a lucrului, eu amu intrebatu pre on. d. ministru presiedinte, de are scire, ca schimbarea intemplata involvéza si o schimbare de sistema si déca da, care?

Stimatulu domnu ministru presiedinte si-a esprimatu convictiunea, ca acést'a schimbare in nici unu modu nu involva schimbarea de sistema; ca nu schimba nici positiunea constitutiunale a Ungariei nici a Austriei dara nici a armatei comune.

Stim. d. ministru presiedinte póte avé mai multa ocasiune a se orientá in privinti'a acést'a decâtu mine si fiindu ca face o dechiaratiune resoluta o primescu acum de ocam-data fórte bucurosu de liniscitória, firesce ca mi reservezu dreptulu, a face la casu cându d. ministru presiedinte se va insielá in acésta parere a sea, din parte-mi pasii ce-i voiu aflá de lipsa. (Aplausu).

Ce privesce intrebarea contrasignaturei, sciu fórte bine, — si amintescu acést'a cá unu lucru secundariu numai pentru a marcá punctulu meu de vedere — ca denumirile militarie au urmatu pâna acum neintreruptu fâra contrasignatura. Din parte-mi tienu ca nici acést'a nu e bine, totusi recunoscu ca acést'a netienendu-se aici nu se póte amintí cu acésta ocasiune. De vreme ce inse e vorba de denumiri de ministri, nu potu impartasí convictiunea, ca este satisfacuta recerinti'a contrasignaturei cându biletulu prea inaltu de mâna indreptatu câtra ministrulu de esterne a fostu subscrisu la tóta intemplarea in tempulu acel'a cându au urmatu denumirile.

Câci form'a corecta a contrasignaturei dupa natur'a sea — intru câtu pricepu eu — nu e acea, cá sa se incunosciintieze in óre care modu ministrulu despre cele ce s'au intemplatu, ci acea, cá denumirea insasi sa urmeze sub contrasignatur'a sea (aplausu) cu deosebire sa se dîca: „Denumescu pre cutare si cutare de ministrulu meu de resbelu“ subscrisu prin monarchu si contrasignatu prin ministrulu respectivu. Totu ce nu se face in modulu acest'a nu se póte face, dupa parerea mea, in modu deplinu corectu. (Aplausu).

Deci eu nu potu sa recunoscu ca procederea a fostu cu acést'a ocasiune corecta. Sum gat'a a privî cele intemplate asiá precum s'au intemplatu, asemenea primescu si indreptarea erorei comise dupa cum sperezu nu din intentiune rea, care de-si tardiu totusi s'a indreptatu; intru câtu acea eróre s'a mai potutu indreptá. Dîcu ca sum gat'a a privî cu acésta ocasiune lucrurile astu-feliu, totusi me vedu nevoitu a-mi esprime convictiunea, ca procederea n'a fostu corecta si a rogá pre domnulu ministru presiedinte sa-si aduca la valóre influinti'a sea astu-feliu câtu intre asemene impregiurâri sa nu se mai intemple o asiá fatale uitare cum s'a intemplatu acum, ci sa se observe dintru inceputu form'a corecta si adeverata. (Aplausu)

Remâne inca acea parte din respunsulu dlui ministru presiedinte, care mi-a dat'o la intrebarea: de este corecta procederea séu ba, si déca nu este corecta, de are cum-va de cugetu a luá mesuri cá sa nu se intrebuintieze in testulu germânu espresiunea „imperiu“.

In acésta privintia dlu ministru presiedinte relativu la cele ce a disu despre precedentie are dreptu deplinu. Nu incape indoiala ca cându s'a discutatu in camera acést'a intrebare, majoritatea in urm'a deslusiriloru primite s'au dechiaratu ca este invoita cá sa se folosésca numirea „imperiu.“

Mi e si mie cunoscutu ca acést'a espressiune nu s'a folositu acum pentru prim'a data, ba sciu si acea, ca folosirea acestei numiri nu va ruiná positiunea tierei, numai Ungari'a — atâtu natiunea câtu si guvernulu — sa fia precauta si destulu de tare; schimbarea acestei espressiuni cu alta mai insemnata nu va conservá positiunea tierei, cându voru lipsí precautiunea energia si constanti'a. Dara cu tóte ca aceste mi suntu cunoscute totusi nu potu intrelasá a-mi esprime cu acésta ocasiune convictiunea, ca aru fi mai corespundietoriu sa se stérga acésta numire dupla.

Nu voiu sa substernu cu acést'a ocasiune o motiune concreta, de vreme ce observanti'a de acum e basata pre concluse mai vechi ale Camerei, totusi mi esprimu convictiunea, ca si usulu acestei numiri duple e un'a dintre acele cause, pentru cari deplin'a liniscire, deplin'a incredere fatia de indoielile subversante nu potu sa prinda radecini („asiá este!“ in stâng'a), pentru ca nu se póte luá spre reu, cându se nascu in unii ingrigiri ca in intru se folosesce in limb'a pre care dorere numai noi o pricepemu espresiunea, ce corespunde cu positiunea Ungariei, in afara inse se ascunde acésta positiune dupa unu cuventu care intr'adeveru insémna altu ce-va.

Dupa tóte aceste onorata casa, corigandu-se pre câtu s'a potutu erórea comisa cu privire la contrasignatura si indigitandu si domnulu ministru presiedinte, ca a urmatu in acestu respectu din partea sea o reclamatiune conformu datorintiei sele, si esprimendu-si densulu convictiunea, ca aici nu e vorb'a de schimbâri de sistema ce aru influintiá asupr'a constitutiunei si fiindu ca in urma conclusulu relativu la numirea „imperiu“ cade

---

FOISIÓRA.

Resunetu

la mórtea fericitului mare Archiereu *Andreiu Baronu de Siagun'a!*

(in 16|28 Iuniu 1873, intru pi'a si etern'a memoria a neuitatului Parinte.)

Dîu'a trece, nóptea vine
Si lumin'a a peritu;
Iér' o négra 'ntunecime
Pre noi toti ne-acoperitu.
Ventulu sufla cu turbare,
Clopotulu a resunatu,
Toti ne punemu la rugare
Cu genunchiele plecatu.

Sun' unu clopotu, suna dóue,
Eata trei a glasuitu,
Tóte plangu, ne vestescu nóue:
„Unu barbatu adî a muritu!
A scapatu de ast'a lume
De necasulu pamentescu ...“,
Ah! dureri ce nu au nume
Si pre omu crudu 'lu lovescu!

Barbatu bravu, pastoriu mai mare,
Unu românu adeveratu,
C'unu sufletu d' admirare
Adî din lume s'a mutatu!
A muritu unu demnu parinte,
Unu lucéferu de totu raru,
Care 'n fapte si cuvinte
Pentru noi a fostu unu daru!

Care cu taria rara
Turm'a sea a pastoritu,
Sórtea dulce, séu amara,
Elu cu ea a 'mpartasîtu.
Si de calea ratacirei
A pazit'o ne'ncetatu,
Câtra malulu fericirei
Pasii ei a indreptatu!

Ti-a ziditu altariu române!
Cá in tr'ensulu sa jertfesci,
Nu mai multu in limbi straine;
Ci 'n a tá precum simtiesci.
Rogaciunea romanesce
Intonata, 'i ce-va blandu,
Animele le sântiesce,
Luminéza-alu nostru gându!

Iér' domni'a cea straina
Ce rodea anim'a tá,
Si 'n biseric'a româna,
Seculi de cându se'ncuibá,
Care 'n cruda desbinare
Te-a pusu cu fratele teu:
Elu a frânt'o 'n lupta mare,
Si-a salvatu poporulu seu.

A plinitu lupt'a cea mare,
Adi la ceriuri s'a 'naltiatu;
In amara lacrimare
Fâr' pastoriu ne-a fostu lasatu.
Plangi române! plangi crestine!
Ti-a peritu lumin'a ta,
Carea 'n négra 'ntunecime
Veselu tie-ti luminá!!

Aradu 16|28 Iuniu 1874.

Alessiu Alessandru Petroviciu,
clericu an. II.

afara de cadrulu acestui momentu, eu de ocam-data sum gat'a a luá respunsulu stim. d. ministru presiedinte spre sciintia, dara repetu, dupa cum amu indigitatu mai susu, ca-mi reservu dreptulu a face la intâi'a ocasiune cu privire la acest'a pasii necesari cându dlu ministru presiedinte s'aru insielá cum-va in increderea sea, ca aici nu este vorb'a de o schimbare in sistema.“ (Aplausu viu)

Cas'a (cu esceptiunea stangei estreme) ia respunsulu ministrului presiedinte spre sciintia.

Proiectele despre clinica, ajutóriele din partea statului pentru cei lipsiti si despre majorenitatea femeiloru se primescu in a trei a cetire.

Proiectulu de resolutiune alu lui Horánszky relativu la esecutorii judecatoresci provóca o discussiune viua pro si contr'a. Propunetoriulu in o espunere lunga si motivéza proiectulu relevandu ca scopulu seu de ocam-data e numai statorirea principiului, dupa care va avé sa subsiérna ministrulu proiectulu seu eventualu in acést'a privintia. Propunetoriulu inca e de acordu cá sa se puna in loculu esecutoriloru altu ce-va. Notarii publici, oficialii manipulanti si practicantii dela judecatoria potu supliní pre esecutori.

Dálnoky propune ordinea motivata a dilei dupa care dechiaratiunile ministrului de justitia sa se ia spre sciintia cu acea presupusetiune, ca motiunile sele voru creá o indreptare in acé sta institutiune recunoscuta de rea.

Csemeghi combate acestu proiectu cu multa agerime. Mai vorbesce Pulszki contr'a espuneriloru lui Csemeghi. Se angagiéza la acést'a in urma si Col Tisza, care polemiséza cu Csemeghi imputandu acestui'a ca se revólta la crearea de legi chiare.

Fiindu tempulu inaintatu desbaterea se amana pre siedinti'a urmatória.

Cetimu in „Messager d'Orient“ urmatórele apretiâri asupr'a Romaniei :

„Principele Milanu alu Serbiei a parasitu Bucurescii Vinerea trecuta, ducendu cu sine, cá ultima si viua marturisire despre afectiunea poporului românu, brevetulu de siefu alu regimentului alu 6-lea de linia din armat'a româna, care i s'a conferitu inaintea plecârei sele de câtra Domnitoriu.

„Acest'a e primulu esemplu alu unui principe strainu cârui'a sa se fi decernutu asta onóre pâna acum in Romani'a. Cu câtu comparâmu deceptiunile ce a gasitu principele la curtea suverana cu semnele de amicitia ce i s'a prodigiatu in Romani'a, cu atâtu ne gasimu naturalmente indemnati a vedea in destinele viitoriului dificultâtile cari aru nasce pentru guvernulu otomanu fatia cu o intielegere bine intielésa dintre români, serbi si bulgari. Refusulu datu de câtra Sultanulu principelui Serbiei in cestiunea Zwornicului a trebuitu sa faca a cadea ultimele sperantie ale acelor'a cari contau inca ca Turci'a aru fi atinsa de omagiulu pre care principele Milanu se resigná a-lu aduce prin visit'a sea la Constantinopole, si ca ea aru cedá in cele din urma asupr'a acestoru câte-va cestiuni cari interesà atâtu de profundu amorulu propriu si interesulu natiunei serbe. Insasi Romani'a a abandonatu dejá, de faptu, ori-ce sperantie in privinti'a unei intielegeri cu curtea suverana, si in natiunea intréga se face din ce in ce mai simtita dorinti'a de a esi din starea anormala in care o pune acésta dependintia. Cea mai buna proba despre acésta situatiune anormala, o gasesce cine-va in politic'a esterióra a Romaniei.

„Pre cându Turci'a refusa guvernului românu dreptulu de a incheiá vre-unu tractatu cu o putere straina, tractatele incheiate cu Turci'a cari trebuiescu a se intinde si asupr'a Romaniei, in faptu n'au primitu nici odata vre-o aplicatiune.

„Nu este dara posibilu cá acésta stare de lucruri sa póta durá inca multu tempu intro tiéra, care prin câile sele de comunicatiune si prin industri'a sea crescendu, tinde din ce in ce mai multu la desvoltarea relatiuniloru esterióre. Câtu despre elementulu bulgaru in fine, Turci'a scie fórte bine la ce sa se astepte in ceea privesce devotamentulu si simpathiele sele. Bulgarulu, fâra a avea o cale politica curatu trasa, cá românii si serbii, nu va pandí mai putienu cea dintâiu ocasiune spre a sguduí o dominatione care i stà in spinare, spre a se contopí in elementulu slavu, cu care 'lu léga limb'a sea, obiceiurile si aspiratiunile sele politice.

„Turci'a sa bage bine de séma, câci de-si ridiendu din inima, impreuna cu unu jurnalu din Vien'a, despre possibilitatea unei desmembrâri a imperiului otomanu prin Romani'a si Serbi'a, nu remane mai putienu adeveratu, cum amu d'so mai susu, ca o intielegere bine intielésa aru putea sa fortieze pre Turci'a a se desistá dela ori-ce amestecu in afacerile celoru dóue tieri, si acésta concesiune fortiata aru fi atunci multu mai larga si mai penibile de acordatu decâtu tóte concesiunile voluntarie ce ea aru fi potutu face in interesulu acestoru popóre.“

Russi'a si pacea européna.

Tiarulu Alessandru se pare ca tiene multu sa pozeze cá apostolu alu pâcei si alu ideiloru umanitarie. Personalmente, elu nu lasa sa-i scape nici o ocasiune cá sa nu profiteze, in fati'a Europei, de intentiunile sele pacifice ; si telegrafulu este necontenitu ocupatu sa transmita la cele patru coltiuri ale lumei cuvintele ce elu sémena cam preste totu, in trécatulu seu, cu scopu de a asigurá Europ'a asupr'a mentienerei pâcei. Pre de alta parte, principalulu seu ministru, vechiulu cancelariu principele de Gorciakoff, insusindu-si o idea care a luatu nascere pre terenulu Belgiei, luà cu mare sgomotu initiativ'a unui congresu avendu de scopu sa amelioreze sórtea prisonieriloru. Astfeliu dara pre cându Imperatorele nu se preocupa in aparentia decâtu cum sa faca impossibile orí-ce causa de unu conflictu óre-care, ministrulu consacrà tóte placerile sele pentru a gasí midilócele sa micsioredie relele causate de resbelu. Ce tablou atingatoriu de inima ! Laudabile tentative, câror'a nu le mai lipsesce decâtu unu singuru lucru spre a ajunge completamente la scopulu loru : cá Europ'a sa fia bine si intr'unu modu siguru convinsa de sinceritatea loru !

A vorbí astadi de pace cându tóta lumea are necessitate de dens'a, cându tóta lumea o doresce, cându si insusi Russi'a are necessitate de ea totu atâ'u câtu si Franci'a, câtu si Prussi'a ; acést'a nu este tocmai nici prea dificilu nici prea meritoriu. A dá o proba óre-care de intentiunile sele pacifice ; a asigurá Europ'a prin unu actu semnificativu ; a lucrá in locu de a se marginí in vorbe numai, aru fi mai preferibilu ; si mai cu séma acést'a aru curmá tóte comentariele. Dara cându vede cine-va pre generalulu Ignatieff jucându in orientu unu jocu cu dóue fetie care este si mai periculosu cu câtu elu se incérca a-lu asconde sub aparintie amicabile, ce ne importà déca tiarulu 'si dà ostenél'a sa declare in persóna ambasadorului turcu la Londr'a ca doresce sa traiésca in pace si in bune rapórte cu Turci'a ? Cându cine-va vede tóta administratiunea rusésca la lucru, dela o margine pâna la ceea-lalta a imperiului, cá sa invinga dificultâtile ce intempina esecutarea legei militarie, ce importà declaratiunile cele mai solemne facute corpului diplomaticu, adeca Europei intregi ?

Russi'a nu este inca gat'a ; si pâna cându nu va terminá formidabilele sele inarmâri, ea n'are nici unu intere sa turbure pacea.

Eata totu ceea ce probéza, celu putienu pentru o mare parte din ómeni, afirmârile de atâtea ori repetate ale autocratului tuturoru Russieloru. Este adeveratu ca altii, mai creduli séu mai inclinati a luá dorintiele loru dreptu realitâti, atribuiau tiarului acum câte-va dile un'a din acele generóse initiative care este destulu spre a imortalisá pre unu suveranu. Esagerandu insemnatatea congresului care se va intruní la Brussel'a ei vedeau dejá pre Imperatorele Russiei gat'a a realisá visulu abatelui dela St.-Petre ; si puneudu-se cu regii, imperatorii si presiedintii de republice, impregiurulu unei mese, spre a trage programulu pâcei universale, si „a scrie un'a din paginele cele mai splendide ale istoriei contemporane“ S'a vediutu inse indata ca lumea trebuiá sa mai lase din aceste ilusiuni. Principele Gortschakoff, dupa cum amu spus'o, si-a insusitu puru si simplu, cu dibaci'a sea obicinuita, o idea fórte practica si fórte umanitaria, conceputa de o societate belgiana, care n'a fostu destulu de forte spre a urmarí ea insa'si realisarea ei. Câtu despre programulu care va fi supusu deliberatiuniloru congresului, elu este puru si simplu o reeditiune a unui memoriu redigiatu in 1870, pre tempulu ocupatiunei prussiane, de unu colonelu francesu. Eata la ce se reduce sublim'a initiativa a tiarului si a viclénului seu cancelariu.

Si cu tóte aceste cei entusiasmati nu voru sa scada nimic'a din ilusiunile loru Déca tiarulu n'a voitu, dupa cum o presupune fia-care, sa fundeze pacea universale, aru trebuí sa o voiésca ! Nimic'a nu i-aru fi mai usioru !

Sa lasâmu tempului si esperientiei sarcin'a de a risipí aceste vedenii (mirages) incantatórie si de a respinge intr'unu modu victoriosu aceste necontenite utopii ! Este a cunósce prea putienu Russi'a ca se créda cine-va ca ea a renunciatu o singura dí macaru la ambitiósele sele proiecte ! Trebuie sa fi studiatu cine-va prea putienu istori'a ei pentru a se intemeiá pre afirmatiuni care potu fi adeverate astadi, dara care de siguru nu voru fi adeverate mâne.

Austro-Ungari'a n'a avutu ea óre inca odata trist'a esperientia a acestoru fapte ? N'a vediutu ea óre chiaru dilele trecute marea divergintia ce esista adesea, pre tiermurile Nevei, intre cuvinte si fapte ? Déca Russi'a intr'adeveru este animata, dupa cum ea insasi o dice, de simtieminte escelinte in fati'a imperiului Austro-Ungariei, de ce n'a profitatu óre, pentru a le esprimá intr'unu modu patentu, de ocasiunea cea favorabile ce-i oferea conferintiele comerciale séu mai bine vamele dela St. Petersburg ? Cu tóte acestea delegatii Austriei se intórsera totu astfeliu precum plecase. Conferintiele se incheiara fâra nici unu resultatu. Acést'a nu este unu misteriu pentru nimeni ; astfeliu incâtu unii s'a intrebatu déca esista unu prescriptu-verbalu de incredere. Sa apropiâmu acum acésta stare a lucruriloru cu marile sperantie ce se concepuse la inceputu, pre cându se vorbiá intr'unu chipu pomposu de unu tractatu de comerciu Austro Russu ?

Dupa opiniunea nóstra lucrurile se voru petrece totu-déun'a astfeliu, ori de câte ori se voru fundá óre-care sperantie pre Russi'a A se dá cá apostolu alu pâcei, a propoveduí civilisatiunea popóreloru dela Chiv'a, a adormí Europ'a prin frase pompóse ; si in tempulu acest'a a-si terminá pregatirile militarie, pre cându in orientu destépta necontenite incurcaturi ; acést'a este tóta politic'a sea.

Cându va fi gat'a a inundá Europ'a cu legiunile sele de cazaci, atunci vomu judecá-o la lucru ; si vomu vedea ceea ce trebuie intr'adeveru sa credemu din incredintiârile sele pacifice.

„Tr. Carp.“

Opiniunea jurnaleloru asupr'a incidentului Rouher-Gambett'a.

„La République francaise.“ — D-lu Gambett'a in siedinti'a de eri, s'a aretatu fídelu marelui si nobilului rolu ce destinat'a sea i-a datu de cinci ani in istori'a nóstra natiouale. L'amu gasitu astadi precum erá in prim'a dí cându a scosu prim'a sea strigare de francesu si de patriotu, in fati'a imperiului triumfatoriu ; s'au auditu ecourile vocei care a pronunciatu perderea drepturiloru politice ale dinastiei Bonaparte, care a inferatu crim'a dela Metz. Astfeliu l'au cunoscutu amicii sei, astfeliu l'au cunoscutu Franci'a pre d-nulu Gambett'a, in acele dile istorice, astfeliu a fostu, trebui'a sa fie ieri.

„Les Débats.“ — Multu mai esplicitu, nu-si ascunde uritulu efectu alu acestei scene ridicole pentru triumfulu causei republicane. Elu scóte unu strigatu de spaima si facându apelu la membrii centrului dreptu si ai dreptei, elu le adreséza o adeverata rugaciune :

„Mai este inca tempu : puteti sa impedecati avenementulu imperialistiloru ; a-ti face inse o mare gresiéla déca ati contá pentru acést'a asupr'a violintieloru stângei. Vai ! mani'a si infurierea nu servà la nimicu : câte odata ele compromitu o causa, si n'o serva nici odata intr'unu modu folositoriu. Ceea ce potu face este, cá sa destepte niste preocupatiuni care dormu. Desteptati-veti dara si lucrati. Imperiulu tinde-se reapara fiindu ca nu este inlocuitu. Inlocuiti-lu prin ce-va siguru, printr'unu guvernu hotaritu, si elu va fi distrusu pentru totu-déun'a.

„L'Ordre.“ — Chiorulu dela Cahors cedéza iérasi naturei sele ; se face grosolanu, traléza pre bonapartisti de miserabili si pretinde a-i inferá. De siguru, ca l'a luatu gur'a pre dinainte, a voitu sa dîca cá sa-i mangiésca. Adeverulu este inse, ca acést'a este totu ce póte face, déca este cine-va nevoitu sa sufere contactulu seu. Chiaru in acestu casu inse balele de turbare ale d-lui Gambett'a nu suntu periculóse. Noroiulu celu mai puturosu cade si elu dupa ce se sterge cine-va cu peri'a ; si indata dupa acést'a, mordari'a dispare.

Si pentru ce óre d-lu Gambett'a ne arunca epitetulu de miserabili ? Óre pentru ca in adeveru ne despretiuesce séu ne nesocotesce ? O ! nu : ci pentru ca se teme de noi. Valulu imperialismului se urca, se urca mereu. Sufragiulu universalu amerintiatu se refugiaza lânga noi, cari suntemu partisanii lui cei mai resoluti, aparatorii lui cei mai sinceri ; nelinisceea generala duce spiritele câtra singurulu regimu care a datu Franciei securitatea si prosperitatea. „Imperiulu tinde a renasce, dice Jurnalu des Debats insusi, fiindu-ca nu este inlocuitu“ De aci provinu insultele cele injosite. Nu ataca cine-va pre cei neputinciosi.

Da, se scie astadi in fine, ca ómenii lui 4 Septembre suntu causele tuturoru releloru Franciei.

Luându puterea prin ajutoriulu celei mai infame rescóle, in fati'a inimicului, ei impedecara pre Franci'a sa priméscа, a dóu'a dí dupa Sedanu, propunerile de pace ce i se faceau, si pre cari Russi'a oferea sa le sprigine. Aceste propuneri dara, multu mai putienu rigurose cá acelea impuse Prussiei dupa batali'a dela Ien'a, se reduceau la daramarea zidiriloru Strasburgului si Metzului si la cheltuelile de resbelu.

Dóue luni mai târdiu, la 30 Octobre, acést'a a declarat'o insusi d-lu Thiers in anchet'a parlamentara, Prussi'a oferí sa trateze de pace déca i se va dá Alsasulu si doue miliarde, adaogându, totu d-lu Thiers o constata si acést'a, ca déca va urmá resbelulu, pacea va constá, in acelu casu, Alsasulu, Loren'a si cinci miliarde.

Totu ce spunemu aci este siguru, autenticu, oficialu. Miserabilii dela 4 Septembre costa pre Franci'a doue provincii, patru miliarde, viéti'a braviloru morti de frigu si de miserie, pre tempulu dictaturei acestoru organisatori ai hotiei si a infrângerei ; si apoi totu ei ne insulta !

Si pentru ce óre, la 4 Septembre, la 30 Octobre, au refusatu ei sa faca pace ? Fi-va óre pentru ca voiau sa se bata ? O ! nu, ei voiéu mai intâiu sa puna mân'a pre putere, apoi s'o pastreze, sa jefuiésca Franci'a prin abusurile cele mai mari, lucruri care s'au inscrisu dejá in anchet'a parlamentara, si apoi sa-i impuna, sugrumându-i tóte libertâtile, neomenós'a loru republica, acésta demna sora a sângerandei Comune !

Ei sa se bata ? Aida de ! De acést'a s'au feritu in totu-déun'a. Inima, onóre, patriotismu apartienu numai junimei legitimiste si bonapartiste, care, fidela traditiuniloru ei de familie, a mersu la focu ; câtu despre ómenii lui 4 Septembre, despre acei strigoi dela 1848, cari dedura dejá mesur'a caracterului loru la acea epoca, acei'a s'au aruncatu asupr'a oasieloru spre a le dominá, si asupr'a bugetului spre a se indopá. Dintre toti celu mai speriosu, chiorulu dela Cahors se semnalá prin flecariile sele de pre balcóne, impuindu prin decretu victori'a generaliloru, sî fugiendu mereu, dela Tours la Bordeaux, dela Bordeaux la Saint-Sebastien; pentru prim'a óra dinaintea inimicului, precum a dóu'a óra dinaintea justitiei. Câci de cine aru fi avutu sa se mai téma cându, dupa plecarea prusieniloru, elu se refugiase in Ispani'a déca nu erá téma de curtea cu jurati? Cu tóte acestea elu nu va scapá in totu déun'a; este imposibilu, afara numai déca justiti'a nu va parasí pentru totu-déun'a pamentulu.

Asiá dara ei refusasera pacea, spre a asiediá dominatiunea loru; sî dupa ce au luatu Franciei dóue provincii sî patru miliarde, miserabilii lui 4 Septembre, i-au mai luatu sî libertatea, sugrumand'o.

Ei au disolvatu municipalitâtile, sî au datu comunele pre mân'a betiviloru, prostituându esiarpa, ómeniloru acelor'a câror'a populatiunile nu le dau nici consideratiunea confiintiei; ei au disolvatu consiliele generale, lasându sa se administreze financiele departamentului de niste cumetri, a câroru indulgentia acoperea negustoriile cele frauduló e sî hotiile; in fine, cându a sositu momentulu in care Franci'a a trebuitu sa fie scapata, prin o representatiune regulata, de acestu regimu neomenosu alu lui 4 Septembre, chiorulu dela Cahors, printr'unu decretu, a ecsilatu din interiorulu Franciei sî a isbitu de incapacitatea politica pre tóta generatiunea inteliginte, incercata, iubita de populatiuni, care servise Franci'a sub imperiu.

A trebuitu cá d-lu de Bismark sa declare ca nu va tratá cu o asemenea adunare pentru ca acestu decretu sa fia anulatu; sî ómenii lui 4 Septembre voru purtá pentru vecinicie acésta rusîne, adaogata la tóte cele-lalte, ca au vediutu libertatea Franciei aperata contr'a loru de câtra prusieni!

Eata dara miserabilii cari insulta sî cari amerintia! Responsabili, siguri responsabili de perderea a doue provincii sî a unei resoumperâri de patru miliarde, inimici ai libertâtiei comunale sî ai libertâtii departamentale, opriti de câtra d-lu de Bismark in ultim'a loru incercare contr'a sufragiului universalu: — ei vediura putienu camu tardîu ca Franci'a i cunósce, i despretiuesce, i uresce; de aceea se sî dau inapoi inspaimentati dinaintea apelului la poporu, precum s'au datu inapoi sî dinaintea inimicului.

Aciliu, 14/26 Iuniu 1874.

Déca in dilele de fatia amu ajunsu pâna acolo sa vedemu, cum amploiatii magiari esageréza pâna la brutalitâti pentru limb'a magiara in contr'a celoru nemagiari, este tristu; dara sî mai tristu, cându vedemu ca chiaru ómeni de ai nostrii dau ansa la atari lucruri.

In anii trecuti devenindu posessiunile biser. gr. cath. din Aciliu a se vinde (câci poporu gr. cath. nu mai esista ací), comun'a nóstra bis. gr. or. din Aciliu au inpoternicitu pre notariulu satului Ioanu Ivanu, cá sa cumpere acelea pre sém'a biser. nóstre gr. or. Notariulu a fostu inse asiá de credinciosu bis. sele, incâtu a cumperatu acelea mosii pentru sine, cu daun'a bisericei nóste, ceea ce au tienutu in ascunsu pâna de una-dî.

Comitetulu nostru bis. vediendu-se insielatu au cautatu dupa lucru sî cu antistia comunala dimpreuna au cerutu dela notariu a le dá unu estrasu din foile de posessiuni despre eclesi'a gr. cath.

In locu de a corespunde baremu acestei datorintie ale sele, notariulu au paritu pre petenti (6 la numeru) la solgabiraulu cercului nostru Sangatinu curatu romanescu, dlu Teleky din Cunti'a cu minciuni.

Capetandu parîtii citatiuni in limb'a magiara a se in fatisiá pre 24 Iuniu, nepotandu-le cetí sî pricepe, sî temandu-se, cá nu cum-va sa-i insiele notariulu, precum au insielatu biseric'a nu au voitu ale subscrie. Totusi ei inse s'au infatiosiatu la 24/6 inaintea dlui solgabirou. Acest'a inse — dupa nouele acuse ale notariului — mai intâiu au luatu pre parîtii la incuisitiuni pentru ca nu au subscrisu citatiunile magiare, iau masacratu, iau batjocoritu sî iau tractatu in celu mai brutalu modu strigandu-le sî acea: ca in tiér'a ast'a este Dumnedieu de magiaru, sî déca voimu sa traimu romanesce sa ne ducemu in tiér'a romanésca.

Ací observâmu numai ca atâtu cerculu câtu sî comitatulu nostru este mai esclusivu romanescu.

Ne-amu tienutu de datorintia a publicá acestea, cá sa véda sî altii cum traimu noi pre la Aciliu.

Cei tramisi la tiér'a romanésca.

Varietâti.

⁂ **Esamenile** semestrali de véra, in institutulu nostru archidiecesanu, teologicu-pedegogicu, se incepu Joi in 20 Iuniu st. v.

⁂ (**Numerulu medíciloru**). Civili esersandu in Austri'a este de 7,072, din carii 3,874 doctori in medicina sî 3,198 chirurgia.

⁂ (**Cele 6 mai mari vase cu aburu din lume**). I. Freat Eastern, a companiei International Telegraph and maintenance; lungu de 684 picióre sî largu de 77.—II. City of Pekin de curendu pornita pre fluviulu Delaware, a companiei Pacificu Mail steamship; lungu de 423 picióre sî largu de 48 — III. Liguri'a, à companiei Pacificu steam navigation; lungu de 460 picióre sî largu de 45—IV. Britani'a, a companiei Whitestar Line; lungu de 455 picióre sî largu de 45.—V. City of Richmond, a companiei Inman Line, lungu de $453\frac{1}{2}$ picióre sî largu de 43.—VI Bothnia, a companiei Cunard; lungu de 425 picióre sî largu de $42\frac{1}{2}$. Puse un'a dupa alt'a, acestea leviatane n'aru ocupá mai putienu de 2590 picióre angle.

⁂ (**Resbelu in Asi'a**). Unu conflictu seriosu a isbucnitu intre Chin'a sî Japoni'a. Unu resbelu apropiatu e de temutu. Pre de alta parte Chin'a va atacá Russi'a despre nordu.

⁂ (**Comunicatiuni submarine pre marea-négra**). Sub titlu „compani'a telegraphica a mârei negre“ s'a constituitu de curendu o societate cu scopu dea stabilí unu cablu sub marinu intre Odes'a sî Constantinopolu conformu cu concesiunile Russiei sî ale Turciei.

⁂ **Falsificarea de borvisu.** Evreii, nemultiamiti numai cu otravirea beuturiloru spirtuóse, au inceputu acum a fabricá prin substantie otravitóre si borvisulu.

La 28 Maiu s'au prinsu in cvart. IV, strad'a Traianu Nr. 62, 2 individi evrei, Bernhard Veinlich sî Aizic Schwartz, fabricându borvisu prin intrebuintiare de sigilie falsie sî substantie vatematórie sanatâtiei, cá acidulu sulfuricu. — Materialele s'au consfiscatu sî faptuitorii s'au predatu justitiei.

Raportu comerciale.

Sabiiu 26 Iuniu n. Grâu 7 fl. 47 xr. frumosu, 7 fl. 13 xr. mestecatu, 6 fl. 80 xr. cualit. infer.; secar'a 4 fl. 93 xr. pâna 4 fl. 67; orzu 4 fl. — ; ovesu 2 fl. pâna 1 fl. 93 xr.; cucuruzu (porumbu) 4 fl. — xr.; cartofi 2 fl. 13 xr. galét'a austriaca.

Cânep'a 20 fl. maj'a.

Lintea 6 fl — xr.; mazarea 6 fl. 67 xr., Fasolea 6 fl. — xr.

Fenu legatu 1 fl 25, nelegatu 1 fl. 10 xr., paie lungi 80 xr., scurte 70 xr, maj'a.

Lemne de focu 8—10 fl. stang. austr.

Carnea de vita 18—22 cr. p., de porcu 28 xr. Unsórea 79 xr. pâna la 1 fl. 20 cup'a.

Nr. prot. 121. 1874.

Concursu.

Cu concessiunea Prévenerabil. Consistoriu archidiecesanu dto 18 Aprile c. nr. 752/B.—392 cons. urmata dupa rogarea parochului Sofroniu Brandusie din Trapoldu Protopresviteratulu tractului Sighisiórei gr. or., — pentru ocuparea postului de capelanu in mentiunat'a parochia, se escrie concursu pâna in 7 Iuliu 1874 st. v.

Emolumentele annali impreunate cu acestu postu suntu tóte venitele parochului susu numitu de pâna ací, — cari constau:

1. Cas'a parochiale cu edificiele economice;
2. Portiunea canonica statatória din 6 jugere pamentu clas'a II-a;
3. Unu locu de verze;
4. Câte o ferdela cucuruzu sfârmitu de familia, dela 83 familii; — sî dela 40 familii neurustici de familia o dî de lucru sî 17 cruceri.
5. Stol'a usuata pâna ací.

Doritorii de a ocupá acestu postu au de a-si asterne petitiunile loru instruate in sensulu dispositiunei provisorie pentru regularea parochieloru § 16. lit. d) din actele sinodului archidiecesanu 1873 Protopresviterului concerninte pâna la tempulu susu amintitu.

Sighisiór'a 24 Maiu st. v. 1874.

In contielegere cu comitetulu parochiale respectivu.

Zacharia Boiu,
(3—3) protop. gr. or.

Nr. 153/Sc.—1874.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei invetiatoresci dela scól'a gr. or. din Ded'a, se escrie concursu cu terminulu pâna in 20 Iuliu a. c.

Emolumintele suntu: 250 fl v. a. sî cuartiru natutalu in cas'a scólei.

Doritorii de a ocupá acésta statiune au a-si asterne suplicele loru instruate in sensulu statutului organicu pâna la terminulu de mai susu, acestui inspectoratu scol.

In contielegere cu comitetulu parochialu.

Inspectoratulu scol. districte alu tractului Turd'a superióra.

Rîp'a de josu in 5 Iuniu 1874.

Vasilie Popoviciu,
adm. ppescu, cá inspec-
(2—3) toru scol. distr.

Concursu.

Pentru ocuparea parochiei vacante Lelese cu filiele Sohodolu — Runcu mare, se escrie prin acést'a concursu, cu terminulu pâna in 30 Iuniu a. c. c. v.

Emolumentele suntu:

In matera, canonica portiune 12 jug. pamentu aratoriu sî fenatiu, sî dela 100 familie biru, câte 25 cr. in bani, ori in naturale.

In filii, dela 155 familii biru, câte o mertia de ovesu in natura, ori pretiulu acestui'a in bani, — in fine stola usitata din intrég'a parochia, tóte aceste computate in bani dau venitulu unei parochie de a III clasa.

Doritorii de a ocupá acésta parochia au a-si substerne recursele loru instruite in sensulu „statutului organicu“ pâna la terminulu indicatu, la subscrisulu.

Dev'a in 30 Maiu 1874.

In contielegere cu comitetulu
parochialu.

Ioanu Papiu,
(3—3) protopresb.

Edictu.

Georgiu Dimitriu Dinu, carele de trei ani, a parasitu cu necredintia pre legiuit'a sea socia Mari'a Bucuru Silea, ambi din Vulcanu, se citédia prin acést'a in terminu de unu anu de dile, de adî inainte, a se infatisiá inaintea subscrisului scaunu ppescu, câci la din contra, procesulu matrimonialu asupra-i pornitu, se va decide sî in absenti'a lui.

Scaunulu protopopescu alu Branului.

Zernesti, 24 Maiu 1874.

Ioanu Metianu.

(2—3)

Anunciu.

In Sangatinu (Kis Enyed) se afla de vendiare unu bunu sub nr. Conscr. 56, constatoriu dintr'o curte spatiósa sî o gradina de legumi si pomi, apoi 25 partiele agru, cu totulu 30 jugere 1185□° — 5 partiele pasiune, de 5 jugere 1490 □° — o viia de 938□° sî 3 partiele padure de 20 jugere — de curte se tiene sî o casa zidita din materialu bunu, acoperita cu tiegla, sub casa este o pivnitia spatiósa unde incapu 20—30 buti — sî apoi case de economia; pamentulu de pasiune sî aratura se afla partea cea mai mare laolalta, are o positiune fórte buna, aprópe de comuna.

Esplicâri mai de aprópe póte dá dlu advocatu Dr. Stefanu Pecurariu in Sabiiu strad'a pintenului Nr. casei 18.

(3—3)

„**ALBIN'A**“

institutu de creditu sî de economii in Sabiiu

primesce **depuneri de capitale spre fruptificare.**

a) pre lânga anunciarea radicârei in sensulu statuteloru cu 6% interese;

b) sub conditiune, de a se anunciá institutului radicarea depunerei la **trei** luni inainte, cu $6\frac{1}{2}$ %;

c) sub conditiune, de a se anunciá institutului radicarea depunerei la **siése** luni inainte, cu 7%;

Cu privire la conditiunile b) sî c) deponentulu are a se dechiará in dîu'a depunerei; altcum inlocarea se va priví cá urmata sub conditiunea a).

Interesele incepu cu dîu'a, care urméza dupa dîu'a depunerei sî incéta cu dîu'a premergatóre dilei, in care se radica depunerea, cu acelu adausu inse, ca numai dela acele capitale se dau interese, cari stau depuse la institutu celu putienu 15 dile.

Depunerile tramise prin posta se resolvu totu-déun'a in dîu'a primirei prin spedarea libelului la adres'a deponentului.

Sabiiu 28 Maiu 1874.

Directiunea institutului.

Celu mai nou sî mai mare depositu de orológe in Sabiiu.

la

IOHANN BUSCHEK

orologieriu,

Uliti'a Cisnadiei Nr. 16 vis-a-vis de Hotelulu: „La Corón'a Ungariei“.

Recomenda orologele sele de auru sî argintu de I calitate, de Genf, alese personalminte sî probate prin oficiu, cu garantia de 1—2 ani.

Orologie de argintu cu câte fl. 13, 14, 16, 18, 20, 24, 26, 28, 30—40.

Orologie de auru cu câte fl. 28. 30, 32, 34, 36, 40, 45, 50, 60, 70—150,

De I calitate orológe cu pendulu, o decóre pentru ori-ce locuintia cu câte fl. 28, 30, 32, 34, 36, 38, 40, 44, 46, 50, 60, 70—150.

Orológe de biroulu francesu, de marina sî desteptatórie (Wecker) etc.

Lantiuri de auru sî argintu, probate prin oficiu sî adeca: Lantiuri de argintu cu câte fl. 3, 4, 5 pâna la 12, de auru: Lantiuri de gâtu cu câte fl. 32, 34, 36, 40, pâna la 80 sî 150.

Reparaturele se facu dupa modulu celu mai nou solidu sî cu garantia de unu anu.

Pretiu curinte mai detaiatu gratis et franco.

(3—20)

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.**

Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei sî pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 $^1/_2$ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 $^1/_2$ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 $^1/_2$ cr. v. a.

Nr. 48. **ANULU XXII.**

Sabiiu in 20 Iuniu (2 Iuliu) 1874.

Invitare de prenumeratiune
la
„Telegrafulu Romanu“

pre o jumetate de anu (Iuliu-Decembre) alu anului 1874. — Pretiulu abonamentului pre $^1/_2$ de anu e:

Pentru Sabiiu 3 fl. 50 cr. v. a.

Pentru Monarchi'a austro-ungurésca 4 fl. v. a.

Pentru Romani'a sî strainatate, 6 fl. v. a.

DD. abonanti suntu rugati a nu intardiá cu tramiterea prenumeratiuniloru.

Adresele ne rugâmu a se scrie curatu, sî in locu de epistole de prenumeratiune recomandâmu on. publ. avisurile postali, **(Posta-Utalvány. — Post - Anweisung.)** cá impreunate cu spese mai putiene sî cá mai sigure pentru inaintarea baniloru de prenumeratiune la

Editur'a „Telegrafului Romanu“ in Sabiiu.

Cuventarea

la mormentulu Marelui Archiepiscopu sî Metropolitu Andreiu Baronu de Siagun'a, cu ocasiunea parastasului din 16/28 Iuniu a. c. serbatu in Res'nari, rostita de P. Archimandritu sî Vicariu archieppescu Nicolau Pope'a.

Eata-ne, dloru sî fratiloru, la mormentulu prea bunului nostru parinte sufletescu, carele ne-a iubitu mai multu decâtu pre sine insusi! Eata-ne la gróp'a acelui'a, despre care mai ca ne venea a crede, ca nu va muri nici odata! Eata-ne la loculu lui de repausu, pre care sî-lu alesese insusi in dilele cele mai de pre urma ale vietiei sele! Dá, aici, in pétr'a acést'a rece, in sinulu pamentului acestui sacru, in apropierea acestei biserici sânte, aici, in midiloculu naturei sî in fati'a lui Ddieu, odichnescu de unu anu remasitiele pamentesci ale celui mai mare archiereu românu alu secolului! Cu mintea seriósa, cu inim'a infranta sî smerita, cu pietate sî cu veneratiune profunda se cuvine deci a ne apropiá de acestu sanctuariu, câci elu ascunde in sine o viétia scumpa, o viétia bogata, o comóra de spiritu sî inima, o comóra de sciintia sî eruditiune, o comóra de deregatorii sî demnitâti, o comóra de onóre sî gloria, o comóra de fapte sî merite, o comóra dintre cele mai scumpe virtuti omenesci. Au ve indoiti despre adeverulu cuvinteloru mele? Atunci aruncati o privire preste viéti'a lui, sî ve ve-ti convinge cá sî mine, ca elu cu spiritulu seu sî cu fiinti'a sea intréga a fostu o aparitiune estraordinaria, unu fenomenu epocalu, ce numai secolii, dara nu anii, nu dilele, suntu in stare a produce.

Nu me voiu incumetá, dloru, a descrie viéti'a Marelui Andreiu in detaiu, pentru ca viéti'a lui a fostu cu multu mai bogata, cu multu mai multilaterala, cu multu mai agitata sî mai marétia, decâtu sa se póta face acést'a in momentulu de fatia. Metropolitulu Siagun'a e omulu istoriei, fâra de viéti'a lui nici istori'a bisericésca, nici istori'a natiunala, nici istori'a politica a patriei nu s'aru poté scrie, iéra acést'a 'si va face, va trebuí sa-si faca detorinti'a la tempulu seu. Dara, au nu avemu noi inca in próspeta memoria icón'a completa a repausatului in Domnulu? Au nu intre noi a vietiuitu sî lucratu elu tempu de 27 ani, in vi'a Domnului? Au nu suntemu noi martori oculati ai tuturoru fapteloru, ai tuturoru meriteloru lui? Me voiu marginí deci de asta data numai pre lânga unele trasuri mai generali sî mai principali ale lui, cá sa vedemu totusi, câta causa avemu noi de a-lu stimá, sî de a versá lacrimi de recunoscintia astadi la mormentulu lui.

Insemnatatea Archiepiscopului sî Metropolitului Andrei Baronu de Siagun'a se vede indata la inceputu, cându inca cá studentu, sciù resiste tentatiuniloru celoru reu calculate confessiunali, pre cari elu le respinse cu deseversita despretiuire. O asemenea provocare i se facù lui cá episcopu, din partea unui demnitariu mare bisericescu, oferindu-i-se dreptu remuneratiune munti de auru, dara sî pre acést'a o respinse elu cu mare indignatiune sî amaraciune a sufletului. Eata firmitate de caracteru, eata constantia démna de a se asemená cu a antecesorelui seu Sav'a! Strainii inca pre atunci se vede ca cunoscura fórte bine valórea cea mare a Metrop. Siagun'a.

Iéra cându pasi elu in viéti'a lui publica, óre ce dispositiune a sufletului ne aréta? Cá juristu absolutu, provediutu cu cele mai eminente calitâti, crescutu intr'o casa mare in abundantia, óre n'aru fi potutu elu, dupa cursulu lucruriloru sî natur'a ómeniloru sa-si aléga o cariera mai avantagóisa, mai stralucita sî mai seducatória, standu-i portile in tóte directiunile deschise? Dara nu, elu mai preferí a apucá pre calea cea spinósa a studiului, pre calea cea umilitória a abnegatiunei, inarmandu-se astfeliu cu armele sciintiei, cá cându aru fi sciutu, ca va avé o missiune inalta sî grea de implinitu.

Dara marimea sî insemnatatea istorica a Metrop. Siagun'a se incepe cu venirea lui in eparchi'a nóstra a Ardélului. Mare norocire amu avutu noi cu acestu barbatu tramisu de provedintia tocm'a cându periculului erá mai mare, cându tóte, dara tóte bine se aflau in agonia.

Biseric'a nóstra erá in starea cea mai deplorabila; ea erá numai tolerata in patria: asuprita, necajita, batjocurita sî despoiata de tóte drepturile ddieesci sî omenesci. Ea erá cá o naia fâra cârma, fâra catargu sî fâra vêsle in midiloculu oceanului, impinsa de valuri incóce sî incolo, petrunsa de apa in mai multe locuri, aprópe de a se cufundá in abisulu mârei pentru totu-déun'a. Dara din norocire sosindu carmaciulu celu bunu sî intieleptu, sî apucandu-se de lucru barbatesce, scotiendu mai intâiu ap'a din naia, apoi reparandu-o sî provediendu-o cu tóte aparatele trebuincióse i succese, prin multa truda sî ostenéla, prin stâncile sî orcanele cele mai periculóse a o scóte sî asiediá in portulu celu siguru. Dá, dloru, totulu ni l'a facutu Metrop. Siagun'a scapandu-ne biseric'a din periciune! Elu ne-a eliberatu biseric'a de jugulu celu apesatoriu alu trecutului, elu ne-a redatu sinodalitatea sî viéti'a constitutionala bisericésca, elu ne-a restituitu autonomi'a sî independinti'a, elu ne-a restauratu vechi'a Metropolia readunandu pârtile dismembrate la mam'a loru comuna, cum 'si aduna gâin'a puii sub aripele sele, elu ne-a organisatu biseric'a in spiritulu celu mai liberalu sî constitutiunalu alu evangeliului, asecurandu-o pentru toti tempii sub scutulu celu tare alu Statutului organicu. Totulu, totulu ni l'a facutu Metrop. Siagun'a ori in catrâu ne invertimu, ori in catrâu ne aruncâmu ochii totu de creatiunile lui dâmu. Elu ne-a facutu fundatiuni sî fonduri, elu ne-a indiestratu cu realitâti insemnate, elu ne-a regulatu clerulu introducendu ordinea sî disciplin'a bisericésca, elu in fine ne-a restituitu védi'a sî demnitatea bisericei in afara. Óre n'a fostu omulu acest'a unu adeveratu Moise alu româniloru?

Dara natiunea in ce stare se aflà la sosirea Metrop. Siagun'a? Ab uno disce omnes. Déca biseric'a a fostu asiá de amarita, apoi natiunea inca n'a potutu fi intr'o stare mai norocósa, fiindu ca ele se conditiunédia imprumutatu, mai alesu la noi fiindu biseric'a natiunala. Cu totu dreptulu putemu dîce, ca Metr. Siagun'a sî pre terenulu politicu natiunalu a luptatu cá nimenea altulu. Sa nu fi fostu elu intre noi de siguru nu amu fi ajunsu acolo, unde stâmu adî, fia in privinti'a drepturiloru politice natiunali, fia in privinti'a culturei natiunale preste totu. Pentru ca au nu scimu noi ca elu totu-déun'a a fostu conducatoriulu natiunei, presiedintele adunâriloru, congreseloru sî deputatiuniloru natiunali? Au nu ochii tuturoru erau tientiti la elu cá la unu oraculu, pornirile natiunali au nu esiau dela elu cá dela unu centru? Au nu elu erá sufletulu tuturoru actiuniloru natiunali sub intréga archipastori'a sea? Sa ne aducemu aminte numai de anii memorabili 1848 sî 1849, sî de tempulu ce urmà nemidilocitu dupa ei, sî sa ne intrebâmu: ce amu fi facutu noi fâra de unu episcopu Siagun'a? Au nu elu a datu tonulu sî directiunea cea nimerita in tempurile acele fatale? Au nu elu prin presenti'a sî barbati'a sea, ne-a scutitu adunarea cea grandiósa natiunala de unu periculu, ce s'aru fi potutu intemplá? Au nu elu a fostu acel'a, carele dupa incetarea turburâriloru luà in scutulu seu pre barbatii natiunali, dupa cari se pornira o formala venatória? Au nu elu a fostu acel'a, carele la a. 1860, la senatulu imperialu inmultitu ne representà singuru in modulu celu mai eclatantu, facendu-ne mare onóre natiunala inaintea lumei, sî au nu totu elu sî totu atunci rumpendu paretele despartitoriu, dedù din nou impulsu la o actiune comuna natiunala? Sa ne mai aducemu apoi aminte si de conferintiele, congresele sî deputatiunile natiunali, ce urmara de atunci incóce, sî de ideile lui, de tactulu lui, de energi'a sî pasîrea lui pre la tóte locurile competente, sî-'lu vomu aflá de siguru pre repausatulu in totalitatea inaltimei sele spirituali.

Dá, a fostu unu tempu destulu de nefericitu, cându unii fii ai natiunei — cu motivu séu fâra, nu voiu sa incuiru aici — incepura a se cam instrainá de densulu. Dara fia-mi iertatu a intrebá: ce se castigà fâra de elu? Nimic'a, chiaru nimic'a! Sa marturisimu, d-loru, cu mân'a la inima: ca totu ce s'a facutu in respectu politicu-natiunalu prin Metrop. Siagun'a s'a facutu, sî fâra de densulu nimic'a nu s'a facutu, din câte s'au facutu, sî ca lips'a lui, lips'a acestui faru luminosu alu româniloru, o simtimu dejá astadi, sî inca in gradulu celu mai mare.

Cine a fostu Metr. Siagun'a pre terenulu scolasticu, putemu vedé din numerulu celu mare alu scóleloru, infiintiate de elu cu mari sacrificii. Elu a cunoscutu pre deplinu, ca caus'a inapoiârei românului a fostu lips'a de cultura, sî ca acést'a numai in scóla se póte castigá. Elu a sciutu prea bine, ca sciinti'a e potere. Pentru acea atât'a zelu invapaiatu din partei-i intru de a impraściá intunereculu sî a face lumina; conditiunea esentiala a prosperârei sî esistintiei bisericesci sî natiunale. Pentru aceea atât'a truda din parte-i intru infiintiarea a totu feliulu de institute sî scóle: elementarie, capitale, medie sî clericale, de care la venirea lui ne lipsiá cu totulu. De aceea atâtea sacrificie din partei pentru scóle, atâtea stipendii pentru tinerime, atât'a ingrigire pentru cualificarea tineriloru de profesori sî invetiatori. Elu e factorulu principalu alu infiintiârei asociatiunei trans. române etc., alu cârei presiedinte a fostu; elu celu dintâiu introduse conferintiele invetiatoresci la români sî in patria, sî totu elu fu celu dintâiu, carele se luptà sî aduse la valóre caracterulu confessiunalu alu scóleloru. Elu, pentru de a poté promová sî mai multu invetiamentulu sî cultur'a la români, infiintià inca de tempuriu tipografi'a archidiecesana, sî fói'a „Telegrafulu Romanu.“

Mari lupte sî sacrificii l'a costatu pre elu invetiamentulu preste totu, dara elu le invinse pre tóte, pentru ca devis'a lui era: Inainte!

Iéra pre terenulu literariu, nu scimu in adeveru ce sa admirâmu mai multu: talentulu sî eruditiunea, ori activitatea lui? Elu ne inavutî literatur'a bisericésca intr'unu modu de totu considerabilu, parte compunendu insusi o multime de cârti bisericesci, dogmatice, canonice, istorice sî scolari de mare pretiu, parte retiparindu tóte cârtile cele voluminóse rituale, trecendu-le insusi prin revisiune sî indreptandu-le. Pâna chiaru sî manuscriptele sî corecturile, inca le adunà sî le legà spre pastrare. Diliginti'a lui erá neasemenavera. Studiulu pastoralu, opulu seu celu din urma, lu dedù la lumina completu cu putienu inainte de mórte. Studiulu canonicu pâna la densulu nu erá cunoscutu la români, elu ne familiarisà cu acel'a sî cu literatur'a bisericésca preste totu. Metropolitulu Siagun'a ne lasà unu tesauru de sciintie in opurile sele, sî pre lânga acestea inca sî o biblioteca de vre-o câte-va mii tomuri, cumperata cu banii proprii.

Dara nu numai pre aceste, ci sî pre cele-lalte sî mai pre tóte terenele vietiei sociale, escelà Metr. Siagun'a de o potriva. Intréga viéti'a lui in tóte directiunile, e plina de fapte mari sî straluoite, plinu de merite pentru biserica, natiune, patria, tronu sî omenime. Testamentulu lui chiaru cuprinde cele mai nobile, mai sublime sî mai sânte dispositiuni. Elu sî aci, se ingrigiesce numai pentru binele comunu, cârui'a-i testà averea sea intréga, iéra pentru sine prescrie simplitatea cea mai esemplara. Elu, Metropolitulu Siagun'a, se multiamesce numai cu unu singuru, dîcu unu singuru preotu servitoriu la ingroparea sea!

In adeveru, d-loru, de ce intrâmu mai afundu in specialitâtile acestui barbatu eminentu, de aceea ne convingemu mai multu, despre inaltimea spiritului sî nobilitatea inimei sele. De aceea ne convingemu mai multu, ca elu in adeveru a fostu pastoriulu celu bunu, carele 'sî puse sufletulu pentru poporulu seu, corespundiendu astfeliu chiamârei celei inalte archieresci sî numelui lui „Andreiu celu antâiu chiamatu“; ca elu a fostu decórea, scutulu sî aperamentulu celu putericu alu bisericei sî natiunei nóstre; ca elu a fostu unu geniu, câci numai geniulu scie creá, scie produce lucruri mari; ca elu a fostu acel'a carele puse bas'a erei celei nóue bisericesci sî natiunale; sî ca elu in fine representà o idea, o idea marétia, o idea ce creadia sî insufletiesce, o idea ce duce dela mórte la viétia, dela intunerecu la lumina, séu cu alte cuvinte metrop. Siagun'a representa : viéti'a in lumina !

Sî acestu geniu, acestu lucéferu alu românilorn se stinse dejá, elu este mortu sî putrediesce aici in acestu pamentu ! Dara ce dicu eu, nu, elu n'a muritu, elu a datu numai pamentului inderetu, ce a fostu luatu din pamentu. Nu, metropol. Siagun'a n'a muritu, ca amintirea dreptiloru remâne in veci ! Metr. Siagun'a va traí in veci, in spiritulu sî faptele sele nemuritórie, acestea voru laudá pururea marirea lui, ele voru spune lumei totudéun'a ca n'a muritu, ci — traiesce sî va traí „Andreiu celu Mare“ !

Dara dloru, barbatiloru celoru mari sî facatoriloru nostri de bine, le suntemu datori cu stima sî recunoscintia.

Veniti dara, fratiloru, sa dâmu tributulu nostru acelui'a, care ne-a iubitu mai multu de câtu pre sine insusi ; veniti sa ne aretâmu sî noi iubirea cea fiésca, stim'a sî veneratiunea câtra parintele nostru celu adeveratu ; veniti sa versâmu lacrami de recunoscintia la mormentulu lui, pentru nenumeratele faceri de bine, cu cari ne ingramadí pâna erá in viétia. Plângeti, plângeti fratiloru sî nu incetati, câci perderea lui este nereparabila, golitiunea in urm'a lui ne inplinivera.

Dara recunoscinti'a nóstra, sa fia animile nóstre infrânte sî deschise câtra invetiaturile sî faptele lui cele salutari, pre acestea sa le urmâmu, sa le cultivâmu sî sa le pastrâmu in noi cá pre odórele cele mai pretióse pentru toti tempii.

Iéra tu parinte Andreiu, tu angeru din ceriu tramisu pre pamentu pentru binele omenimei, primesce acestu obolu micu alu nostru, fiindu convinsu ca vine din animile cele mai sincere. Tu nu credi ? Asia de tare tea desgustatu lumea nóstra ?

O mare Andreiu ! Spiritulu teu planédia asupr'a nóstra, uitate sî vedi multimea fiiloru tei sufletesci cum plangu dupa tine. Uitate parinte ce doliu mare, ce rana afunda ne infipse mórtea ta prea tempuria ! Dara bucurate totu-odata, pré fericite Andreie, in ceriu cu angerii, câci semanti'a aruncata de tine, a cadiutu pre pamentu bunu, ea va aduce fructe bune, fructele dorite de tine. Fii siguru parinte présântite, ca nu te vomu uitá, nu, nu vomu uitá in veci pre prea demnulu nostru metropolitu „Andreiu celu Mare“ ! Aminu !

Rasînari 16 Iuniu. Astadi s'a seversitu in biseric'a cea mare de aici cu mare solemnitate de câtra membrii consistoriului, corpulu profesoriloru institutului nostru archidecesanu sî preotimea din locu sânt'a liturgia, pontificându Précuviosi'a Sea Parintele Archimandritu sî Vicariu archiepiscopescu Nicolau Pope'a. Dupa acésta esîra cu totii, precedati de poporu, sub sunetulu clopoteloru, la mormentulu defunctului Archiepiscopu sî Metropolitu Andreiu Baronu de Siagun'a, unde iérasi cu tóta solemnitatea se seversí parastasulu anuale. Afara de membrii consistoriului archidiecesanu sî ai corpului profesoriloru dimpreuna cu unu numeru insemnatu din elevi, mai asistara la servitiulu s-tei liturgie sî la parastasu multi veneratori ai marelui defunctu din Sabiiu sî alte pârti, sî poporulu din comun'a nóstra cu corpulu invetiatoriloru in frunte.

La finea parastasului rostì Précuviosi'a Sea P. Archimandritu sî Vicariu archieppescu N. Popea o sublima cuventare bine simtieta, carea stórse siróce de lacrâmi din ochii celoru presenti. Cuventarea acést'a a fostu unu capu de opera in feliulu seu, ceea ce a doveditu prin efectulu ce l'a avutu sî prin impresiunea carea o au luatu toti ascultatorii sî carea a lasatu urme nesterse in animile tuturoru.*) Indata dupa cuventare, corulu vocalu alu eleviloru din institutulu nostru archidicesanu intonà unu imnu compusu de d-lu prof. Demetriu Contianu (textulu de d-lu ass. cons. Z. Boiu), putemu dice o aparatiune suprindietória pre terenulu musicei nóstre sî binefacatória pentru o doiósa ocasiune cum fu cea din diu'a de astadi.

Mormentulu marelui defunctu erá ornatu cu cununi de flori sî cu lampióne. In giurulu lui erau girlande de flori. In fatia erá unu postementu trasu in negru, pre care se aflá bust'a repausatului. Nu ne putemu desparti de acestu sacru tesauru natiunalu fara de a repetí din adenculu inimei : Fia-i repausatului tierân'a usióra sî memori'a in veci binecuventata !

„Alföld“ din Aradu intr'unu articulu, carele mirósa tare a lonyaismu, profetiesce caderea lui Andrássy si a partidei sele. I se imputa lui Andrássy ca insusi a conlucratu la caderea lui Kuhn. N'a sciutu inse nimic'a de denumirea lui Koller, de ministru de resbelu carea s'a facutu pre la spatele lui Andrássy.

Venindu scriitoriulu articlului la intrebarea : pentru ce trebuie sa cada Andréssy ? au nu e bunu ministru de esterne ? respunde ca e bunu ministru, pentru ca déca tace sî nu face nimic'a ajunge pentru de a satisface chiamârei sele. Andrássy trebuie sa cada, pentru ca fâra de densulu nu póte cadea sistemulu inaugoratu in Ungari'a de densulu. Acestu sistemu inse trebuie sa cada cu personalulu seu intregu, câci altcum tiér'a intréga se prapadesce.

Ceea-ce va veni dupa caderea sistemului acestui'a nu va fi „reactiune austriaca“, ci o actiune contr'a „liberalismului economicu“, o actiune contr'a natiunalitâtiloru inimice statului, actiune in interesulu reformârei guvernului, a sistemului impotentu comitatensu, a justitiei celei rele, o actiune, a cârei scopu va fi regularea financieloru cu vointia de feru sî fâra de prejudetiu principialu. Acest'a va urmá pentru ca asiá trebuie sa urmedie.

„Presentele“ din Parm'a publica o epistola a lui Castelar câtra advocatulu Aroldi, datata din Lissabon'a 7 Iuliu a. c., in carea se gasescu urmatórele pasagie : „Amu lucratu sî suferitu multu pentru republica. Tienendu eu republic'a de uniculu organismu corespundietoriu spiritului celui modernu si luminatu, n'amu crutiatu nici osteneli nici priveghieri nopturne, spre a o intemeiá in Spani'a sî a o pune inaintea celei-lalte Europe cá unu modelu. Amu raportatu victoria asupr'a regiloru sî suiteloru loru ; nu amu potutu inse invinge pre demagogi sî pre partisanii loru. Ei au desonoratu republic'a cu nebuniele cele nedemne de seclulu celu prudentu de fatia, sî me temu fórte ca ei voru stricá republic'a acum dupa ce amu lucratu atât'a pentru infiintiarea ei. Dara eu carele mi-amu legatu numele de straformarea republicana a Spaniei sî a Europei moderne dorescu sî sum resolutu a consacrá sî jumetatea a dóu'a a vietiei mele scopului, de a face tare sî puternica pre cea intemeiata in prim'a jumetate a vietiei mele. Nu voiu trece cu vederea nici unu midilocu spre a intarí sânt'a nóstra republica in patri'a mea iubita, carea sa faca o nóua Grecia din Europ'a. D-t'a 'mi scrii din Itali'a. Poti sa ti intipuiesci cum s'a entusiasmatu spiritulu meu numai la numirea acestei natiuni sublime sî iubite.

Me-asiu reintórce inca odata cá caletoriu, la acele cetâti admirabile, cari deapururea voru remané isvóre nesecate ale fantasiei sî institute inalte pentru arta.“

Intre Persi'a sî Turci'a s'au escatu diferintie. Persii au maltratatu supusi turcesci sî au atacatu posturile confiniarie ale turciloru. La acestea mai e a se adauge ca regimulu persianu nu voiesce sa estradea pre nisce semintii turcesci, cari au trecutu din Persi'a, 2000 familii la numeru. Pórt'a staruiesce pre lânga retramiterea semintiiloru.

Satulungu in 12 Iuniu 1874.

Dle redactoru ! In conferinti'a nóstra invetiatorésca lunara tienuta la 4 Iuniu s'a decisu, cá sa se compuna o representatiune, respective o petitiune, câtra inaltulu presidiu alu maritului senatu scolariu, prin carea inaltu acest'a sa se róge cá pentru inaintarea sî prosperarea scóleloru nóstre confessionali conferintieloru invetiatoresci anuali sa se dee o alta fatia, prin carea dupa parerea sî putien'a nóstra esperintia amu ajunge cu multu mai curendu la scopulu doritu. Acést'a s'a sî composu si in 8/6 a. c. espedatu inaltului presidiu prin posta.

Totu odata s'a decisu, sa se dea publicitâtiei acésta petitiune prin pretiuitulu nostru jurnalu archidiecesanu „Tel. Romanu“ pentru cá sî alti frati invetiatori din alte pârti sa si póta dá parerea asupr'a ei, deci dle redactoru ! conferinti'a nóstra invetiatorésca te róga cu totu respectulu cá sa binevoiesci a publicá rogarea nóstra pre carea vi-o alaturamu aici sub ·/. in celu mai de aprópe numeru sî a amintí totu-deodata cá sî celelalte jurnale române sa binevoiésca a luá notitia despre acést'a.

Prea maritu presidiu consistoriale !

Déca este adeveratu, cá sciinti'a sî invetiatur'a, cartea sî lumin'a radica omenirea sî pre populi la marire — facendu-i a semená sublimului creatore nu este mai putienu adeveratu, ca omenirea sî popórele, ce o compunu, trebuie sa pórte grigea cea mai mare de acelu faptoru principale, care garantédia in fiinti'a umana progresulu sciintiei sî alu culturei de totu feliulu !

Se pare ca secululu alu 19-lea a recunoscutu acestu adeveru eternu ; pentru ca popórele Europei nici intr'o vreme, nici in-

---

*) Cá sa satisfacemu dorintiei esprimate din mai multe pârti scimu ne pare bine ca suntemu in placut'a pusetiune, sa o publicâmu mai susu in totu cuprinsulu ei. R.

FOISIÓRA.

Resbelulu trojanu,

(Pre la anulu 1200 n. de Christosu.)

dupa Grube.

10. Cucerirea Trojei.

Dupa ce grecii petrecura diece ani inaintea Trojei, luptandu-se indesiertu, in urma 'si luara refugiulu la insielaciune. La svatulu lui Odysseu taiara pre muntele Id'a, celu avutu de paduri, bradi cu trunchiuri inalti din cari istetiulu erou Epeos construí unu calu puternicu. Mai intâiu facù piciórele calului, apoi fólele, preste acest'a spatele incovoiate, flamendiârile, grumazii, pre cari 'a acoperí cu o cóma frumósa, care se parea, ca se misca falfaindu. Capulu sî cód'a erau provediute cu peru din abundantia, la capu erau asiediate urechi radicate in susu, sub frunte ochi sclipitori de sticla, — cu unu cuventu nu lipsiá nimic'a din totu ce e de lipsa la unu calu. Sî fiindu ca Minerv'a stá intr'ajutoriu, maiestrulu terminà opulu in trei dile, spre uimirea armatei intregi.

Acum se suira in fólele spatiosu alu calului eroii cei mai viteji : Neptolemu, fiiulu lui Achille, Menelau, Diomede, Odysseu, Phyloctetu, Ajace sî altii, in urma maiestrulu Epeos ; cei-lalti greci inse pusera in flacari corturile sî tóte aparatele de castre, se trasera cu nâile la insul'a vecina Tenedos, sî esira la uscatu.

Trojanii indata ce vediura radicandu-se fumulu sî ca disparu corabiele, navalira din cetate cu totii voiosi la castrele greciloru sî vedu aici puterniculu calu de lemnu, Pre cându se certau intre sine, ca se arda, séu se duca in cetate minunea acést'a, pasî in mediloculu loru preutulu lui Apollo, Laocoonu sî le graí astfeliu : „Nefericiti concetatieni ! ce vreti voi ? ganditi, ca grecii s'au departatu intr'adeveru, séu cugetati, ca dani'a greciloru nu ascunde vre-o insielaciune ? Nu cunósceti pre Ulysse mai bine ? In calu séu jace óre-care periculu, séu acest'a este o masina de bataia ce o mena spre cetatea nóstra inimiculu panditoriu intr'ascunsu. In sfersitu ori ce se fia, nu ve incredeti calului de lemnu !“ Dicendu aceste aruncà o lance puternica de feru in fólele calului. Tremurà lancea in lemnu, sî in laintru se audí unu resunetu cá dintr'o pivnitia. Simtiurile trojaniloru erau orbite.

Dara intr'aceea, eata, pastorii trojani, aducu prinsu pre unu grecu. Sinonu erá numele lui ; in trestiisiulu scamandrului pusese mân'a pre elu. Toti s'au bucuratu, cându 'lu vediura, curiosi facura cercu in giurulu lui sî care de care 'lu provocá, se descopere : ce insemnéza calulu. Chiaru ast'a doriá misielulu, pentru ca elu se intielese mai inainte cu ai sei, sa se dea prinsu pre mân'a trojaniloru sî apoi sa-i induplece, cá sa duca calulu in cetate. Elu incepù sa planga sî se prefacù inedelungatu, cá sî cum n'aru puté sî nu i-aru fi iertatu sa tradeze tain'a pentru câtu bunu e in lume

„Nu, nu ve potu spune“, dîse elu, „ucideti-me mai bine rogu-ve.“

Trojanii acum devenira sî mai curiosi. In sfersitu se lasà invinsu de rugamintile sî ameuintiârile loru sî incepù :

„Asiá-dara ascultati ! — grecii se intorcu acum acasa. Calulu acest'a l'au construitu la sfatulu unui preotu, cá reintórcerea sa le fia norocósa ; fiindu ca calulu este unu daru de impacare pentru patrón'a vatemata a cetâtiei vóstre, a câ rei icóna o instrainara Diomede sî Ulysse intr'unu modu nelegiuitu. De intra calulu nevatematu in cetatea vóstra, atunci dupa dis'a augurului, acést'a va fi neinvingibila sî va predomní giuru impregiuru asupr'a popóreloru. Tocm'a ast'a voiau se impedece dusimanii nostri, sî de aceea au construitu calulu asiá mare, cá sa nu póta intrá pe porti.“

Astfeliu vorbí greculu astutu sî trojanii nebuni i crediura. Numai decâtu pusera rotile sub calu, i legara pantecele cu funii sî se inhamà la densulu, cu micu cu mare. Care nu erá norocosu a puté prinde de funii, acompaniá celu putienu procesiunea baiatiloru sî copileloru, cari mergeau de ambe pârtile calului imbracati in pompa sî cantandu versuri serbatoresci. Intr'aceea ajungu la pórta dara calulu e prea mare. Unii din cei mai tari numai decâtu se suie pre muri, sî acest'a in câte-va minute este derimatu. Intra dupa aceea cu chiote in cetate sî se ducu dealungulu stradeloru pâna la castelu. Ací, inaintea templei ddieesci, minunea se espune, cá sa o póta vedé ori sî cine sî sa se bucure, ca se afla in sinulu cetâtiei.

Inse pre câtu a fostu diu'a de senina sî vesela, pre atâtu a fostu nóptea urmatóre de turbure sî infricosiata.

Pre cându se aflau toti cufundati in somnulu celu dintâiu, Sinonu se duce tupilu la calu, deschide usi'a, sî din fólele intunecosu iesu afara ómeni ascunsi. Acesti'a se indrépta spre porti sî mai intâiu ucidu pre veghiatorii, cari durmeau. Portile se deschidu sî danaii intra in cetatea neaperata cu strigate de invingere. Sinonu alérga pre strade cu taciuni aprinsi sî dà focu la case. Cându se tredîra trojanii erá prea tardiu. Acusi tóta cetatea se aflá, cá intr'o baia de flacari ; cei ce scapau de spadele greciloru, cadeau victima focului. Numai o céta mica putù sa scape, intre cari se aflá sî Ene'a. Acest'a vediendu ca tóte suntu perdute sî nu mai e nici o scapare, vediendu, cum din coperisiulu casei sele se radica stelpi de flacari pre ceriu, apuca cu grab'a pre betrânulu seu taica pre umeri, iéra pre micutiulu Ascaniu 'lu luà de mâna sî astfeliu se mantuí de perire.

Regele Priamu inse n'au fostu asiá de fericitu cá Ene'a. Elu se retrasese cu femei'a sî copiii seiin interiorulu palatului sî rugandu-se se aruncara inaintea altarieloru penatiloru. Ací cugetá nefericitulu caruntu, ca va aflá gratia din partea dusimaniloru infuriati. Dara s'au insielatu. Acesti'a intrara inlauntru cu spadele scóse, strapunsera mai intâiu pre feciori sî dupa aceea pre tata insusi. Femei'a sî baiatii i târîra dupa sine la nâi, unde 'si impartira prad'a. Menelau 'si recapetà pre Helen'a, dara Troj'a frumósa erá prefacuta in ruine. P—P.

tr'unu seculu, din câte au trecutu pâna adi, nu si-au datu asiá cursu liberu nisuintieloru nobile câtra cultura, sciintie sî civilisatiune! Déca vomu observá mai cu seriositate miscamintele vietiei spirituali ale omenirei mai cu séma din tempurile actuali: vomu trebuí sa recunóscemu sî sa ne convingemu, ca omenirea in pornirile ei psichologice nisuesce a-si deschide cale din ce in ce spre acele regiuni superiori, unde viéti'a sufletésca incepe a se manifestá in tóta puterea sea, in tóta acea marire, ce a depus'o sublimulu creatore in fiinti'a nóstra inca dela primele inceputuri ale creatiunei!

Unu punctu din cele mai stralucitóre incadratu in actiunile acestoru seculi din urma, este nisuinti'a omenirei de a alergá din perfectiune in perfectiune câtra cea mai posibile perfectiune!

Toti ómenii de bine, toti ómenii intielepti, tóte popórele luminate petrunse de ideile seculului, de vocea tempului se grabira a se supune cu devotiune acestei ordine morale a lumei! De acea popórele intielepte conduse de geniulu celu bunu alu loru se grabescu a merge nestramutatu pre calea perfectiuniloru omenesci cu unu doru veditu!

De acea vedemu noi in tóte dîlele, de acea cetimu noi in tóte dîlele despre progresele in sciintia sî cultura, ce facu popórele luminate, cari in mersulu loru pre calea vietiei se conducu numai de principie, numai de geniulu celu bunu alu loru!

De acea ne convingemu noi la fia-care pasiu, ce-lu facemu in calea vietiei, ca acele popóre luminate, petrunse de adeverulu sî de principiele seculului actuale, se silíra a-si pricepe bine marile loru interese — portandu cea mai mare grige de acelu faptore, care singuru in aliantia cu tempulu póte fi in stare a garantá progresele in omenire!

Popórele luminate pricepura, ca numai scól'a pusa pre picióre moderne, imbracata in vestmentulu seculului póte duce sufletulu omenescu cu ale lui nisuintie sî dorintie câtra perfectiune.

Ele se petrunsera de eternulu principiu alu celebrului filosofu Kant, ca scopulu educatiunei este: de a desvoltá in fiacare individu tóta perfectiunea de carea póte fi capabile fiinti'a nóstra umana!! Ele, popórele se petrunsera de eternulu principiu alu marelui filosofu Rousseau, ca omulu numai atunci este asiediatu ín adeverat'a sea demnitate, décă crescerea lu va pune in ordinea naturale a creatiunei sele.

Eata asiá popórele moderne gandindu-se seriosu la crescerea sî viitoriulu teneriloru generatiuni, se apucara de scóla sî o pusera pre picióre moderne, imbracânduse cu ideile moderne, ce domnédia seculului actuale! Inceputulu dara l'au facutu prin punerea in planurile de invetiamentu sî disciplina a tuturoru sciintieloru, a tuturoru studieloru câte le-a potutu aflá iscusinti'a mintei omenesci, sî câte le reclama principiele pedagodiei moderne!

Iéra corpului invetiatorescu, chiamârei invetiatoresci detera adeverat'a stima, adeveratulu respectu, cuvenitulu ajutoriu, pretins'a invetiatura sî sciintia sî atâtea medilóce de traiu sufletescu sî trupescu — pentru cá cine va fi invetiatoriu — vediendu-si unu venitoriu surîdiendu sî esistinti'a morala sî reala asigurata sa-si póta implini missiunea cu onóre cá invetiatori ai omenirei!!

Sub atari circumstâri avantagióse, in astu-feliu de situatiuni morali — sub cari si-a luatu aventu mare sciintiele pedagogice, nu ne vomu mirá, ca scól'a moderna a condusu pre unele popóre din Europ'a la gloria mare garantându-le unu venitoriu stralucitu in concertulu omenirei!!

Déca prin cele precedinti, maritu presidiu! amu atinsu ce-va de scól'a moderna sî de invetiatorii ei: ne luâmu permisiunea de a mai comorá putienu acelea, pentru cá sa ne aprofundâmu in viét'a scolastica a popóreloru luminate, pre câtu vomu puté pre câtu ne voru iertá giurstârile sî limitele acestei scrieri.

Este de notorietate publica, ca viéti'a scolastica in sinulu popóreloru luminate in tempurile din urma mai alesu a luatu unu aventu asiá de puternicu; incâtu ide'a de scóla a petrunsu anim'a aceloru popóre fericite! Aci vomu puté constatá cu cea mai viua satisfactiune a animei, ca semtiulu de scóla a intratu in mas'a popóreloru, incâtu ómenii s'au dedatu a privi scól'a de loculu celu mai plinu de fericire, de loculu celu mai santu, iéra pre invetiatori de cei mai mari binefacatori ai omenimei!

Numai aci in sinulu acestoru popóre luminate, vomu puté constatá cu fericire, ca viéti'a scolastica este regulata pâna in cele mai mici manuntimi dupa spiritulu epocei actuali, dupa recerintiele tempului modernu dupa caracterulu sî impregiurârile vietiei religióse morale, sociale, familiarie sî natiunale a aceloru popóre!

Nu vremu cu asta ocasiune sa avansâmu numai vorbe góle, dara nici sa facemu istoriculu scólei aceloru poporali; totu ce voimu este sa ilustrâmu prin câte-va fapte positive cele antecendinti, dîse de noi, sî adeca:

1. Toti factorii cari suntu in prim'a linia chiemati a promová interesele scólei si-au datu mân'a sinceraminte spre a pune scól'a pre picióre moderne prin acea, ca:

a) guvernele luminate sî patriotice ajuta scólele din resputeri cu totu feliulu de medilóce cari facilitédia oper'a educatiunei.

b) biseric'a cristiana, animata, alimentata sî condusa de adeveratele principii genuine ale lui Cristu pórta grigea cea mai mare intru a cresce omenirea intréga mare sî mica.

c) corpulu didacticu intregu intregutiu este constituitu in conferintie sî reuniuni, spre a se perfectiuná in studiele de cariera, câci grea este oper'a educatiunei omenesci. Ea devine cea mai grea vocatiune din câte a lasatu Ddieu pre pamentu, indata ce vomu cugetá ca invetiatoriulu, cá sa operedie cu succesu procesulu educatiunei cu elevi, are sa cunósca pre deplinu sujetulu ce vrea sa tratedie. Sî apoi unu principiu recunoscutu de toti seculii cá celu mai greu de resolvitu:

„Cunósce-te pre tine insuti dificultédia prea multu misiunea invetiatorésca. Câci ori câtu vomu sondá sî vomu ispití spiritulu coborindu-ne cu scrutârile in launtrulu fiintiei nóstre, in adenculu sufletului nostru cu tóte acestea in veci vomu aflá ce-va nou, pentru ca nime pâna acum n'a potutu scrutá pâna in fundu spiritulu umanu. Elu, de câte ori formédia cele mai serióse desbateri pentru invetiati totu-déun'a apare in alta lumina nóua! Elu, spiritulu nostru de câte ori cade sub ochii ageri ai filosofiloru scrutatori: totu daun'a se manifestédia in forme nóue! Sî fiindu ca pedagogi'a este basata pre sciinti'a despre sufletu, pre sciinti'a aceea, care ne inlesnesce cunóscerea fiintiei nóstre; este prea adeveratu, este prea justu, ca acei'a cari se ocupa cu desvoltarea procesului educatiunei in elevi pentru de a-i face pre acesti'a cându voru deveni ei la anii majorenitâtiei — cetatieni apti pentru chiamarea ce-i ascépta in viétia cá membri ai familiei, bisericei, statului sî natiunei, sa cunósca câtu se póte de bine sujetulu ce au de a-lu tratá. De aci apoi marea greutate pre umerii bietului invetiatoriu!

De aci apoi marea respunsabilitate inaintea consciintiei, ce cade pre anim'a bietului invetiatoriu. De aci apoi, pornindu cu apretiârile popórele cu carte sî lumina, recunoscura, ca clas'a invetiatorésca trebuie ridicata la nivelulu, la demnitatea, ce i se cuvine, reclamata de grav'a cariera pedagogica! De aci apoi popórele luminate sî in adeveru culte incepura a rostí cu stima mare sî cu respectulu cuvenitu numele de invetiatoriu! De aci apoi ómenii luminati cunoscura, ca pentru omenire, cá sa ajunga la perfectiunea dorita, propagarea instructiunei sî a educatiunei intre popóre este unu interesu publicu de prim'a ordine; pentru ca instructiunea sî educatiunea suntu chiaru solutiunea norocósa sî pacifica a problemei sociali si a marelui principiu rostitu de salvatorele lumei: „Fiti desaversiti precum sî tatalu vostru desaversitu este!“ In consecintia dara o conditiune sine qua non este, ca se cere dela invetiatoriu sciintia multa sî atât'a esperintia de lume câta se cere intru a-si implini cu conscientiositate chiemarea sea cea grea. De acea invetiatoriloru cá sa fia invetiatori ai poporului, le trebuiesce sî sciintia speciale de cariera intr'o mesura cu multu mai mare de cum s'aru puté crede sî de cum s'a cerutu ca pâna acum. Europ'a culta a adunatu chiaru banulu seracului sî obolulu veduvei, cu cari au intemeiatu institute pedagogice cu scóle normali de aplicatu; pentru cá tenerii candidati de carier'a invetiatorésca sa aiba ocasiune a pune in practica teori'a sciintieloru pedagogice. Esindu ei de aci incarcati de sciintiele pedagogice necesarie speciali nu se oprescu traindu in viéti'a singuratica, ci se constituescu in reuniuni sî conferintie invetiatoresci cu salutariulu scopu de a se perfectiuná in cariera pedagogica totu mai multu sî mai multu, tienendu astu-feliu pasiu cu avansamentulu sciintieloru pedagogice. Iéra inteligenti'a cu poporulu, statulu sî biseric'a cu famili'a le facilitédia medilócele spre ajungerea secura a scopului prefiptu. Au nu audîmu, au nu cetimu noi in tóte dîlele despre numerósele meetinguri pedagogice, unde se aduna invetiatorii cu miile sî cu diecile de mii; ca punu in miscare chiaru capitale cá Vien'a, Parisulu sî Londonulu, incâtu autoritâtile competinte invinse de curentulu opiniunei generali, suntu silite moralminte a pune in lucrare parerile didactice esîte din atari conferintie!

Se umple anim'a omului de bucuria, vediendu ce respectu sciu sa dea sî cu ce caldura sciu sa imbratisiedie cele mai culte orasie sî popóre clas'a invetiatorésca.

Dara acésta bucuria ni se intuneca; câci o realitate trista ne apasa. Anim'a nóstra cá români sî cá invetiatori ai româniloru devine cu atâtu mai trista, indata ce cugetâmu la starea scólei nóstre sî la acea situatiune morale trista, ca pedagogi'a moderna cu tóte cunoscintiele ei salutarie, abiá se zaresce ici colea sî pre la noi prin pamenturile nóstre! Unu semtiementu de dorere va cuprinde anim'a nóstra, cându vomu compará progresele scólei moderne la alte popóre cu miscamentulu nostru celu neinsemnatu scolasticu!

O jale amara va cuprinde sufletulu nostru, cându vomu compará viéti'a scolastica a invetiatoriloru din tierile culte, sî viéti'a in care vegetéza invetiatoriulu românu traindu in miseria sî singuraticu despretiuitu de cine se scóla mai de diminétia!!

Nu ne facemu ilusiuni; ci dedati a puncturi pre i amu asceptatu cá cursulu lucruriloru din cestiunea pendinte sa se pronuncie; câci avemu consolatiunea de a sci ca totulu in lume este fructulu esperintiei. Sî apoi a incercá este aprópe a face! Numai nihilismulu are nefericitulu sistemu de a priví ori-ce semnu de viétia cu surisulu ucidiatoriu alu ironiei. Numai acestu sistemu degradatoriu pentru omenire se inganfa de fals'a mandria de a crede, ca póte totulu fâra de a face nici odata nimicu!!

Cu inalt'a permisiune a prea maritului presidiu consistoriale vomu atinge sî mai deadreptulu sujetulu preocupatiuniloru nóstre sî mobilulu rogârei nóstre cu acésta ocasiune!

Prea maritu Presidiu!

De-sî fericitulu intemeiatoriu alu conferintieloru invetiatoresci a fostu pre deplinu petrunsu de ideile seculului sî de marea sea misiune pentru biseric'a, scól'a sî natiunea sea româna, de-sî unu resultatu partiale alu conferintieloru invetiatoresci s'a vediutu; câci aceste resultate au provocatu o miscare pedagogica in viéti'a scolara la noi; cu tóte acestea idei i-a trebuitu tempu, cá sa se póta aclimatisá incâtu astadi credemu ca a venitu tempulu doritu cá conferintieloru nóstra sa li se dea alta fatia; cu atâtu mai vertosu cu câtu sî venerabilulu sinodu din an. acest'a a recunoscutu acestu adeveru, primindu in principiu opiniunea comissiunei scolare de a introduce cursuri supletórie de pedagogia in vacatiuni. Déca maritulu sinodu a crediutu, cum ca prin atari cursuri supletórie, cum suntu ale regimului, amu ajunge la vre-unu resultatu salutariu, punendu scól'a româna pre picióre moderne; atunci noi cá corpu didacticu, sî cá ómeni de specialitate suntemu de o parere cu totulu contraria. Noi amu crede adeca ca mai curendu amu ajunge la resultatulu doritu:

1. Déca invetiatorii nostri voru tiené conferintie partiali totu intr'unu tempu intrunindu-se dóue séu trei protopopiate la olalta dupa impregiurârile locali.

2. In tóte aceste conferintie se va desbate un'a sî acea tema.

3. Tóte conferintiele invetiatoresci partiali sa-si tramita representanti la o conferintia generale tienuta in Sabiiu in totu anulu odata.

4. Resultatele conferintiei generali sa se tiparésca in brosiuri sî sa se imparta invetiatoriloru spre urmare, pentru cá sa se introduca odata uniformitatea dorita in invetiamentulu nostru natiunale!

Inaltulu Presidiu consistoriale! sa nu fia de parere, ca de ide'a acést'a, de a se dá conferintieloru nóstre invetiatoresci alta fatia nu aru fi petrunsi sî alti invetiatori, câci ni s'a datu ocasiune de a vorbí atâtu cu corporatiuni de reuniuni invetiatoresci; câtu sî cu alti invetiatori din mai multu de 7 ppiate, cari pentru inaintarea scóleloru sî a invetiamentului nostru natiunale au desvoltatu totu acésta ideia.

Totu asemenea sî cu ocasiunea adunârei generali a reuniunei invetiatoresci „Georgiu Lazaru“ tienuta la 23 Apriliu a. c. in Avrigu, la carea au participatu afara de membri, sî alti invetiatori de prin mai multe protopopiate — s'a desvoltatu acésta ideia intr'o conferintia separata confidentiale tienuta dupa inchiderea adunârei reuniunei cu mai multi invetiatori din deosebite protopresbiterate.

Prea maritu Presidiu consistoriale!

De parerea nóstra nu suntu petrunsi numai singuri invetiatorii — dara chiaru sî alti barbati competenti, — sî credemu ca sî acesti'a aru fi pusu in lucrare inca de mai multu tempu acésta ideia, déca dispuneau de medilóce.

Este prea adeveratu, ca nici adi nu dispunemu de nesce averi mari, din cari amu puté ajutorí intreprinderea acést'a reclamata de tempu cu atât'a serioritate. Recunóscemu sî acelu punctu negru din viéti'a nóstra cetatienésca politica, ca statulu nu ne ajuta cu nimicu. Mai recunóscemu sî aceea ca mii de obstacule ni se presentédia pre terenulu nostru scolasticu. Amu audîtu chiaru de multe ori stereotipele cuvinte; „non possumus“ de câte ori erá vorba de a pune scól'a româna pre picióre moderne. Inse de amu mai asceptá inca atâtea sute de ani; totusi dupa starea materiale a poporului nostru sî dupa tempurile cele grele in cari traimu noi adî, sî cari in venitoriu voru devenì mai grele, nu vomu puté ajunge a dispune de o avere in proportiune mai mare decâtu cea de adi! Prin urmare, nu vomu deveni nici odata in stare de a pune scólele nóstre confessiunale pre piciorulu modernu reclamatu de tempulu actuale. Sî cum amu dîsu, de amu asceptá sute de ani, totu de aci trebuie sa incepemu sî totu aceleasi greutâti le vomu intempiná, pentru ca „totu inceputulu este greu!“

In consecintia dara trebuie mai intâiu sa ne ingrigimu de imbunatatirea spirituale a poporului nostru, ridicându-lu la acelu gradu de cultura sî sciintía cá elu singuru sa-si cunósca lipsele sele sî singuru se spriginésca astu-feliu de intreprinderi salutarie. Iéra pâna atunci fiindu ca este o necesitate imperativa a tempului modernu a pune scólele nóstre confesiunale pre picióre moderne, sî ori-ce minute de intardîare este in detrimentulu invetiamentului românu natiunale; din aceste consideratiuni, sî din respectulu, ca sî invetiatoriulu românu trebuie pusu in adeverat'a sea positiune sî valóre morale, noi subscrisii invetiatori ai tractului conferentiale Sacele din protopresbiteriatulu românu ort. or. I alu Brasiovului, invinsi de curintele generale alu porniriloru pedagogice ce caracterisédia cu atât'a taria acestu seculu, umilitu ve rogâmu a ascultá rogarea nóstra sî cererile nóstre de sub puncturile 1—5 pentru cá viéti'a nóstra scolastica sa se póta afirmá in adeverat'a valóre adumbrita de lumin'a ce dominéza ideile seculului actuale!

Credemu deci prea maritu Presidiu!

ca nu vomu fi prea esagerati in parerile sî rogarea nóstra déca ne-amu permite a propune cá pentru ajungerea scopului nostru sa se aplacideze din ajutoriulu de 3000 fl. v. a. destinatu pentru ajutorarea sî cultivarea invetiatoriloru archidiecesani, — óre care suma spre acoperirea speseloru [recerute] cu ocasiunea eventualei adunâri a invet. archidiecesani la Sabiiu intr'o conferintia generale.

In firm'a sperantia ca atâtu maritulu presidiu consistoriale, câtu sî venerabilulu Consistoriu cá senatu scolasticu nutrindu asemenea simteminte, ne voru acordá cererea nóstra atâtu de justa sî atâtu de legale.

In urma facendu-ne adenc'a nóstra reverintia remanemu cu celu maiprofundu detamentu fiiescu.

Din conferinti'a invetiatorésca lunara tienuta la 4 Iuniu 1874.

(urmédia subscrierierile tuturoru celorulalti invetiatori din tractulu conferentialu).

La Roumanie Contemporaine.

Iéca scrisórea ce amu adresatu dîareloru „Romanulu“ sî „Pressa“. O reproducemu rugându pre confratii nostrii din capitala sî din provincia de a bine voí a o reproduce, rugându-i totu odata de a primí dinainte sincerele nóstre multiamiri.

Domnule Directoru! De cându amu pusu in circulatiune pentru publicarea unei reviste esclusivu consacrata cestiuniloru române, care va aparé la Parisu, de dóue ori pre luna, sub numele de „La Roumanie Contemporaine“, primescu pre tóta dîu'a numeróse scrisori ce me intrebu de lini'a politica, scopulu acestei reviste, etc.

Ve rogu sa publicati aceste putine linii spre respunsu, publicarea dîareloru „La Roumanie“ sî „La Roumanie Contemporane“, luându-mi totu tempulu meu, sî ne permitendu-mi a respunde in particularu la fia-care domnu care mi-a facutu onórea de a-mi scrie.

Nu voiu face aci unu programu, ci voiu dá numai acésta esplicare: Tiér'a romanésca este inca necunoscuta Europei, care nu o cunósce de câtu prin publicarile politice. Scopulu revistei „La Roumanie Contemporaine“, ce-mi propunu a fundá cu ajutoriulu unui dintre cei mai mari librariu din Parisu, este de a facilitá româniloru respândirea ideiloru ce au despre tiér'a loru. Tóte cestiunile se potu tractá in acésta revista, afâra de cestiunile de politica diluita sî militanta, sî ori ce opiniune consciintiósa póte sa se produca in libertate. Ca „La Revue des Deux-Mondes“ unde se intalnescu pre terenulu scientificu sî literariu spirite de totu opuse pre terenulu politicu, dorescu cu acésta revista sa védia intre colaboratorii sei chiaru pre ómenii alu câroru nume se póte luá cá unu drapelu, sî cari sperâmu, nu voru vedea in concursulu datu revistei de câtu unu ajutoriu datu tierei, o atractie pentru cetitoriulu francesu sî europénu care nu pré alérga la publicatiele strainiloru, sî voru probá, ca astadi cá in trecutu, in Romani'a tóte partidele 'sî dau mân'a cându e cesti'a de a aretá vitalitatea Romaniei inaintea ochiloru straini.

Eu, strainu Romaniei, chiaru pentru acésta calitate, potu ofere româniloru de ori-ce partida, o garantia de neutralitate absoluta. Nu voiu a fi decâtu editorulu sî pentru unii traducatorulu. Tocmai pentru a se pazí acésta neutralitate a fi esclusu din revista ori-ce articlu care va fi atingatoriu de persóne, sî ori-ce articlu de politica. Dara divergintiele de opiniuni se potu esprimá liberu in aceste limite. Remâne unu câmpu fertilu: istori'a, archeologi'a, geografi'a, limb'a, monumentele, artele, sciintiele, literatur'a, critic'a, comerciu, economi'a, — trecutulu, presentulu sî viitoriulu Romaniei.

Ni s'a dîsu, ca nu se póte face nimicu din acesti'a fâra a face politica. Recunóscemu ca, in omu tóte ideile se tienu, sî cu adeverat'a politica este amestecata in cestiuni, nu este alta decâtu o directiune a ideiloru. Revist'a „La Roumanie Contemporaine“, primesce diferitele idei, precum sî alte reviste francese, germane séu anglese (sî asiu poté chiaru dice sî române de Revist'a Contemporana) cari suntu unu terenu neutru de lupta pacifica, ce tinde spre progresu sî libertate, idei care cei ce 'mi au facutu onóre de a me cetí sciu câtu suntu de fidelu.

Dara dela acésta propaganda morala pâna la propagand'a dilnica, ce ajunge pré desu la atacuri personale, distanti'a este mare. Parasindu neutralitatea, amu dobândí numai cá resultatu nepossibilitatea de a face acésta publicatia, ori-ce spiritu defindendu-se de totu ce i pare partialu, sî partialitatea fiindu fundulu politicei de tóta dîu'a.

Suntemu convinsi ca o atare revista are nevoie de cetitorii straini, ca acesti'a nu se voru interesá de câtu, cându ne vomu aridicá mai pré susu de cestiunile de persóne séu de lupta, care interesédia pre acei cari suntu in midiloculu loru, iéra nu pre straini.

Aru fi o opera cârei'a asiu fi mândru de a legá numele meu. Europ'a va poté cunoscându mai bine tiér'a, sa intielégа amenunturile politicei dilnice. Atunci voiu privi sarcin'a mea cá terminata, sî me voiu retrage pentru a lasá pre români sa pledeze inaintea Europei caus'a politicei albe séu politicei rosie.

Primiti etc.

Frédericu Damé
Directorulu diarului „La
„La Roum.“ Roumanie.“

Branu, 2 Iuniu.

Domnule redactoru! Nici unu lucru ce privesce interesulu comunu nu numai la — dara nici chiaru aprópe de — perfectiune nu póte ajunge pâna cându acelu lucru nu se va comunicá mai multoru societâti séu corporatiuni séu celu putienu mai multoru individi interesati de acelea lucruri; nu! eu dîcu sî cutediu a afirmá ca nu! ci pentru cá cutare lucru ce privesce interesulu sî progresulu comunu sa-si ajunga scopulu, acel'a trebuie sa se comunice mai multoru corporatiuni, séu celu putienu a trece pre sub ochii sî prin urechile mai multoru persóne séu individi de acea specialitate. Dupa cum Ve amu fostu incunosciintiatu in pretiuitulu „Telegr. Rom.“ nr. 103 din 1873. corpulu invetiatorescu branénu inca din an. 1870 au inceputu a tiené siedintia lunarie regulate in cari amu luatu sî pertractatu cu cea mai mare scrupulositate mai multe teme atingetórie de chiamarea nóstra — de invetiamentulu poporalu elementariu. Prea on. d-vóstra a-ti binevoitu a ne deschide colónele multu pretiuitului „Tel. Rom.“ sî a publicá „Conversatiunea libera“ in nrii 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 sî 11 din acestu anu, pâna la dîu'a IV din septamân'a I, a mai remasu inca din acea septamama dîu'a a 5 sî a 6-a; apoi septamân'a a dóu'a deplinu nepublicata, afara de aceea inca scripto-legi'a, cá introducere in cetire; inse de o parte materialulu celu multu ce aveti a publicá, iéra de alta parte — credu eu, — din causa ca aceste elaborate aru fi duratu indelungu — póte anulu intregu, asiá fusera-ti óre cum necesitati a intrerupe publicarea loru.

Multu, fórte multu ne-amu bucurá déca a-ti continuá cu publicarea aceloru elaborate, nu din alta causa ci numai simplu sî curatu din aceea ca déca amu potutu face sî noi ce-va bunu sa remanemu pre lânga acea procedura, iéra déca suntu gresite — déca procederea nóstra metodica e gresita apoi sa ne coregemu sî abatemu dela aceea si sa adoptâmu alt'a mai buna sî mai corecta. Acést'a inse se póte face numai sî numai pre calea publicitâtiei, pentru cá sa potemu fi critisati de alte corporatiuni didactice sî sa ne indreptâmu. — La casu inse de a nu fi nici decum cu potintia publicarea elaborateloru nóstre practice in estensu, dicu la unu atare casu, credu ca dóra ve va iertá spatiulu a publicá numai unele teme elaborate teoreticu, si cu multu mai pre scurtu.

Necesitatea de o fóia pedagogica scolastica astadi e la culme; despre acést'a inse 'mi reservu dreptulu (crutiandu tempulu) a vorbí cu alta ocasiune mai pre largu.

Noi amu aflatu de bine ca dupa „conversatiunea libera“ care durédia 2 septamâni sî in a 3-a septamâna se repetiesce, sa luâmu scripto legia carea durédia 7—8 septamâni, apoi dupa acestea numai decâtu a pune tem'a despre cetire sî anume: „Care este scopulu cetirei sî cum trebuie sa fia ea — cetirea — pentru cá sa póta corespunde pre deplinu scopului ei?“ Deci acésta tema fiindu tractata teoreticu mai pre scurtu sunteti rugati pré on. dle redactoru a o primí spre publicare.

Din consideratiunile dlui cor. facemu locu in foisiór'a nóstra materialului didacticu, sî voru incepe cu nrulu viitoriu publicarea lui, cugetandu ca prin acést'a ne implinimu o datorintia cu cerinti'a cea nedisputabile in interesulu instructiunei R.

Cincu-mare in 25 Iuniu 1874.

Domnule Redactoru! Marti sér'a sosira in midiloculu nostru Ilustritatea sea domnulu Inspectoru regescu alu doilea din fundulu regiu, Iuliu Bardosi, descalecându de-a dreptulu la presiedintele comitet. parochialu dlu Moise Branisce archivariu sî perceptoru scaunale. — Sosirea fu fara de veste, câci noi nu l'amu asteptatu pre acee'a dî. In diu'a urmatória de diminétia au inceputu visitarea scóleloru românesci, mai intâiu. —

In scól'a gr. or. fiindu copii cu totii adunati au fostu salutatu din partea invetiatoriului primariu Ioanu Bonea prin o cuventare bine nimerita. —

Esaminarea au tienutu 4 óre in continuu, câci Il. sea fâra obosintia propriamente au voitu de amenuntulu a-se informá despre starea scólei nóstre sî anume despre progresele care se facu intrens'a. — Resultatele esaminali nu l'au multiamitu nici pre departe incâtu Il. Sea s'a aflatu indemnatu sî motivatu a esprime sentinti'a, ca in scaunulu nostru au aflatu pre sate scóle mai bune, unde s'au facutu sî manifestatu mai mare progresu, cá in opidulu nostru Cincu-mare. — Escusatiunile aduse inainte nu au potutu alterá sentinti'a esprimata, cu atâtu mai multu cu câ unele objecte, precum e gramatic'a aritmetic'a, istori'a naturala fisic'a sî altele, suntu sî au fostu pentru scól'a nóstra intregitati necunoscute. — Sperâmu insa sî in urm'a deslusiriloru date din partea presiedintelui comitetului sî preotului locale, ca pre anulu viitoriu se va face unu sporiu mai mare. — Deo Ddieu! —

Dupa finirea esamenului s'a tienutu siedintia cu comitetulu, la care au luatu parte sî ambii invetiatori luându-se mesurile cele mai efi câci pentru delaturarea pedeciloru obvenienti. —

Il. Sea au pusu mare pondu pre curatieni'a scólei sî a scolariloru incâtu s'au aflatu indemnatu a impârtì cruceri copiiloru celoru imbracati curatu spelati sî cu peru micu peptenatu, dojenindu pre cei-lalti, cá sî ei sa se grijésca cá cei premiati. — Intre copilele de scóla se aflá sî un'a cu o salba pre pieptu in care se afla 8 doidieceri insirati, insa copil'a erá fâra carte de scóla, pre carea au indemnat'o in cuvinte placute sa spuna parintiloru, sa le ia unu doidieceriu din salba sî schimbândulu sa-i cumpere cartea de scóla, ca mai multa dobânda voru avea, ceea ce promisa fetisiór'a frapata. —

Astadi de diminétia visitá scólele evangelice, sî apoi comitatu de presiedintele comitetului, de unu banderiu frumosu sî oratorulu orasiului dlu Mich. Zay, care inca au condusu pre Il. S. si in gradina pomologica, se despartí din mediloculu nostru sî in délu Torclei fù primitu de altu banderiu, in a cârui frunte se aflá preotulu localu Stefanu Comsi'a sî esactorulu Dumitru Macelariu vulgo Flesiariu, care din urma de pre calu, tienù o cuventare de salutare sî bine ventare fórte acomodata impregiurâriloru. Romulu adm. ppescu, care petrecù in intregu scaunulu nostru pre Il. Sea respunse cu cuvintele invetiatoriului lumei „Pavelu Apostolu“ privitórie la amorea cea adeverata sî poterea ei, carea tóte invinge sî multiamí in fine in cuvinte parintesci pentru bun'a primire dovedita din partea comunei Cincului mare. Ilustr. Sea miscatu de simtiemintele interne au datu vie espresiune inpresiunei ce au facutu asupr'a poporului sî fruntasii orasiului nostru multiamindu-se sî densulu pentru frumós'a primire. — Cu acestea ne-amu despartitu unulu de altulu, sî Il. Sea va visitá scólele in Torcl'a, Bruiu sî Siomartinu, in scaunulu nostru sî apoi va trece in scaunulu Nocrichiului. — Ddieu sa-lu duca in pace sî cu sanatate indereptu la multu stimabilai socia!

Asteptâmu, ca visitatiunea acést'a va avea pentru noi cincanii fructe inbelsiugate, câci la esaminare au asistatu o mare parte sî din poporeni, sî au auditu apriatu sî aievea ca ce pretensiune poftesce inaltulu regimu dela scól'a nóstra confesiunala, déca voiesce acest'a sa corespunda legei pre deplinu. — Referintele nostru scolariu confesiunalu, nu de multu inca au fostu in visitatiune pre la noi inse Il. Sea au ajutatu numai la alegerea celui nou dascalu si la destituirea celui fostu. — Alte nimicu. — D'apoi sutele cele multe, pentru astfeliu de visitâri?!! —

Unu martoru oculatu.

Anunciu.

Adunarea gen. cercuale a despartiementului alu III-lea alu Asociatiunei transilvane pentru anulu curente 1874, se va tiené in comun'a Sadu (lânga Sabiiu) Dumineca in 30 Iuniu (12 Iuliu) a. c.

Ceea ce prin acést'a se aduce la cunoscinti'a publica invitandu-se la numit'a adunare, toti binevoitorii sî interesatii de prosperarea afaceriloru asociatiunei.

Sabiiu in 18 Iuniu (1 Iuliu 1874).

Dela directiunea despartiementul
cercualu alu III-lea alu Asociatiunei tranne.

Raportu comerciale.

Sabiiu 30 Iuniu n. Grâu 7 fl. — xr. frumosu, 6 fl. 67 xr. mestecatu, 6 fl. 33 xr. cualit. infer.; secar'a 4 fl. 27 xr. pâna 4 fl. 67; orzu 4 fl. —; ovesu 2 fl. pâna 1 fl. 93 xr.; cucuruzu (porumbu) 4 fl. — xr.; cartofi 2 fl. 13 xr. galét'a austriaca.

Cânep'a 20 fl. maj'a.

Lintea 6 fl — xr.; mazarea 6 fl. 67 xr., Fasolea 6 fl. — xr.

Fenu legatu 1 fl 25, nelegatu 1 fl. 10 xr., paie lungi 80 xr., scurte 70 xr, maj'a.

Lemne de focu 8—10 fl. stang. austr.

Carnea de vita 18—22 cr. p., de porcu 28 xr. Unsórea 79 xr. pâna la 1 fl. 20 cup'a.

Nr. 1050. — 1874.

Publicatiune.

In lunile Iuliu sî Augustu a. c. in urm'a emisului inaltului ministeriu r. u, de culte sî instructiune publica se va tiené unu cursu de gimnastica de 5—6 septamani pentru docentii poporali. —

Docentii din servitiulu activu voru capetá in casu de primire la acestu cursu din visteri'a tierei unu ajutoriu de 60 cr. pre dî. —

Acei docenti poporali, carii voiescu a participá la acestu cursu gimnasticu, au a se insinuá celu multu pâna in 10 Iuliu a. c. la acestu inspectoratu r. u. de scóle, avendu in esibitele loru a insemná, déca au mai participatu la vre-unu cursu gimnasticu? unde sî in ce mesura?

Insemnârile sosinde dupa espirarea terminului dîsu nu se voru poté luá in considerare.

Dela Inspectoratulu r. scolariu pentru fundulu regiu.

Sabiiu in 34 Iuniu 1874.

Redactoru respundietoriu: Nicolau Cristea. Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei sî pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 $^1/_2$ anu 6 fl.

Nr. 49. ANULU XXII.

Sabiiu in 23 Iuniu (5 Iuliu) 1874.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 $^1/_2$ cr. sî pentru a trei'a repetire cu 3 $^1/_2$ cr. v. a.

Invitare de prenumeratiune
la
„Telegrafulu Romanu“

pre o jumetate de anu (Iuliu-Decembre) alu anului 1874. — Pretiulu abonamentului pre $^1/_2$ de anu e:

Pentru Sabiiu 3 fl. 50 cr. v. a.

Pentru Monarchi'a austro-ungurésca 4 fl. v. a.

Pentru Romani'a sî strainatate, 6 fl. v. a.

DD. abonanti suntu rugati a nu intardiá cu tramiterea prenumeratiuniloru.

Adresele ne rugâmu a se scrie curatu, sî in locu de epistole de prenumeratiune recomandâmu on. publ. avisurile postali, **(Posta-Utalvány. — Post-Anweisung.)** cá impreunate cu spese mai putiene sî cá mai sigure pentru inaintarea baniloru de prenumeratiune la

Editur'a „Telegrafului Romanu“ in Sabiiu.

Nr. 1206/B.—517 cons.

Précinstitiloru PP. Protopresviteri sî Administratori prot.! Cinstitei Preotîmi din archidiecés'a gr. or. romàna din Ardélu.

Inaltulu ministeriu reg. ung. de culte sî instructiune publica prin harthi'a sea dto 7 Maiu a. c. ad. Nr. 6991 comunica acestui consistoriu archidiecesanu resolutiunea inaltului ministeriu reg. ung pentru aperarea tierei ddto 4 Martiu a. c. Nr. 8299, prin carea se deslusiesce mai apriatu cestiunea espusa in cerculariulu inaltului ministeriu de culte si instructiune publica dto 29 Ianuariu a. c. nr. 1434: déca junii obligati de a militá, dara inrolati numai in etate de 23 ani potu fi cununati inainte de implinirea celoru trei ani de servitiu activu in armata.

Deci fiindu ca, deodata cu comunicatiunea, consistoriulu este sî provocatu a impartasí preotîmei siesi subordinate susu amintit'a resolutiune, acestu consistoriu, in legatura cu cerculariulu seu de sub nr. cons. 248 a. c. aduce la cunoscinti'a Précinstieloru sî Cinstieloru vóstre urmatórele dispusetiuni ale in. ministeriu reg. ung. pentru aperarea tierei cuprinse in resolutiunea susu citata:

Conformu harthiei in. ministeriu pentru aperarea tierei din a. c. de sub nr. 49516 ce privesce pre soldatii din servitiulu activu, acesti'a nu se potu cununá, fia ei in ori-ce clasa de etate, fâra de concessiunea respectivei comande de intregirea armatei.

In intielesulu § 90 p. 4 alu instructiunei la legea pentru armata se tienu de clas'a acést'a sî recrutii inrolati dara nechiamati la servitiulu activu, tiena-se ei de ori ce clasa de etate.

In caus'a concediatiloru sî reservistiloru s'a resolvatu prin nr. 38966 ex 1872 alu min. pentru aperarea tierei, ca déca suntu concediati „pre tempu mai indelungatu pâna la chiamare“ clas'a de etate asupr'a acestor'a nu are nici o influintia si nici impregiurarea cându s'au inrolatu la militia; ci aici servesce de cinosura anulu solariu sî adeca anulu in care au implinitu etatea de 22 ani, dara numai dupa 31 Decembre, séu anulu in care au pasitu din clas'a a III de etate; in casulu acest'a respectivii s'a disu ca potu fi cununati sî fara de concessiune. Pentru cá sa se evite confusiuní in privinti'a casatorieloru concediatiloru sî reservistiloru sa accentuatu ca ei trebuie sa se justifice, ca nu suntu concediati pre tempu scurtu, ci pre tempu mai indelungatu.

Cu consideratiune la impregiurâriie aceste inaltulu ministeriu pentru aperarea tierei concede casatori'a respective cununarea, avendu in privintia numai clasa de etate fara de nici o autorisare din partea deregatorieloru militarie séu civile:

Celoru ce suntu recunoscuti de comissiunea asentatória de neapti sî cari suntu de a se sterge din list'a de asentare, precum sî individiloru obligati a militá, inse neinrolati, cu tóte ca au trecutu preste clas'a a trei'a de etate, mai departe aceloru, carii cá tienatori de clas'a III de etate suntu scutiti prin comissiunea asentatória;

Soldatiloru concediati pre tempu nehotaritu sî reservistiloru, totu asiá sî honvediloru concediati, déca au trecutu preste etatea de clas'a III, fia ei inrolati ori si cându.

Acei individi inse obligati de a militá, carii se afla in etatea obligatória la servitiu, precum sî acei ce n'au intratu inca in anulu alu 20-lea, dimpreuna cu acei'a, carii n'au trecutu preste clas'a III de etate sî nu suntu inrolati, dara se tienu de clas'a amintita in § 44 alu legei pentru armata, se potu cununá numai pre lânga concesiune din partea jurisdictiuniloru civile.

Soldatii concediati pre tempu mai indelungatu sî reservistii, totu asiá sî honvedii déca n'au trecutu preste clas'a III de etate se potu casatorí numai dupa castigat'a concesiune dela comandele concernințe de intregirea armatei séu dela comand'a respectiva pentru aperarea tierei.

Fara de privire la clas'a loru de etate se potu casatorí, respective potu fi cununati recrutii inrolati sî inainte de chiamare, mai departe soldatii sî honvedii in servitiu, in fine soldatii cu concediu scurtu numai pre lânga concesiunea comandei militarie respective a honvediloru.

Reservistiloru supletori de clas'a prima sî doua de etate li-se dà voia la casetoria prin judisdictiunea civile; celoru din reserv'a supletória permanenta inse prin comand'a concernenta de intregirea armatei. Cei ce au trecutu preste clas'a a trei'a de etate se potu cununá sî fara de concesiune.

In fine socotirea claseloru de etate in intielesulu legei de aperare § 3 sî a instructiunei ministeriali § 3 nu se face dupa implinirea faptica a anului 22, ci preste totu cu 31 Decembre alu acelui'asi anu, in carele obligatulu de a militá a implinitu 22 de ani ai etâtiei sele.

Aducendu-se aceste dispositiuni ministeriali la cunoscinti'a PP. Protopresbiteri sî Preotîmei archidiecesane, acest'a din urma se insarcinéza prin PP. Protopresbiteri a se acomodá in viitoriu mai susu insirateloru dispositiuni, observandule strinsu.

Spre incungiurarea ori cârui neajunsu din partea Preotimei, acest'a se insarcinéza prin PP. Protopresbiteri respectivi a introduce in intielesulu dispositiuniloru premergatórie in privinti'a acést'a sî ordinatiunea de fatia in protocolulu ordinatiuniloru.

Sabiiu din siedinti'a Consistoriului archidiecesanu tienuta in 10 Maiu 1874.

In absenti'a Escelentiei Sele Par Archieppu sî Metropolitu

N. Pope'a m/p.
Archim. sî Vicariu
Archieppescu.

Austri'a dela caderea lui Hohenvart.

Sub titlulu acest'a aduce „Unsere Zeit“ unu articlu, din carele a aparutu numai partea prima intitulata: „Instalarea ministrului Auersperg.

„Celu putienu le-amu stricatu masin'a asiá de tare incâtu in viéti'a loru numai aduna unu senatu imperiale,“ Asia se dice in articlulu citatu, ca s'aru fi esprimatu Hohenvart sî consotii lui in momentulu cându s'au vediutu necesitati a-si parasí pusetiunea ministeriale. Schimbârile cari s'au facutu atunci in sferele guverniali au fostu de mare insemnetate. Pentru ca afara de ministeriulu cislaitanu, carele a demissiunatu, a trebuitu sa se faca schimbâri sî in ministeriulu de esterne. Beust, pre neasceptate, cá sî Kuhn acum de curendu, primesce demissiunea dupa victorii parlamentare. Schimbarea acést'a cu Beust alterédia sî ministeriulu ungurescu, câci Andrássy venindu la ministeriulu de esterne, lasa unu golu in presidiulu ministeriului din Bud'a-Pest'a.

Indata dupa demissionare fù insarcinatu baronulu Kellersperg, fostulu locitiitoriu in Boemi'a sub ministeriulu cetatienescu (Gyskra), cu formarea unui cabinetu nou. Tóte incercârile acestui'a de a formá unu cabinetu au remasu zadarnice, parte pentru ca procederea i a fostu respingatória, parte pentru ca nu s'a potutu invoí cu continuarea pactâriloru cu Galiti'a. Contele Andrássy cauta sa castige in poloni unu contra balantiu contr'a egemoniei nemtiloru in cislaitani'a, vediendu ca cehii nu se invoiescu la olalta, de câtu la resturnarea sistemei intregi.

Ceea ce n'a pututu Kellersperg i-a succesu principelui Auersperg. Acest'a 'sî formulà programulu camu in urmatoriulu modu: rigurósa essecutare a constitutiunei; delaturarea tuturoru pactâriloru, afara de poloni, déca se póte face ce-va cu densii; recunóscerea necesitâtii de a introduce alegeri directe; reorganisatiunea militieloru cislaitane. Pretensiunea acést'a din urma erá dictata de curte sî avea de scopu pre o cale usióra sî constitutionale immultirea armatei.

Caderea lui Hohenwart, caderea lui Beust sî fiasculu lui Kellersperg au surprinsu lumea sî totu deodata au staruitu in contrari dorinti'a de a folosí perplesitâtile situatiunei celei nóue in partea loru.

In 21 Novembre 1871 erá sa se tiena sub conducerea contelui Clam Martinitz sî Rieger unu congresu federaralisticu in Prag'a. Congresulu s'a sî adunatu, insa afara de Cehi sî feudali n'au luatu parte decâtu trei sloveni sî siése clericali. Cehii au staruitu pre lânga declaratiunile loru, cei-lalti se invoiau a remâné pre lânga articlii fundamentali de sub Hohenwart. Fiindu ca nu s'au potutu intielege pârtile la nimicu, asiá totu congresulu a remasu fâra de nici unu resultatu.

In ministeriulu celu nou erá o lacuna. Trebuiá unu polonu in ministeriu. Polonii recomenda pre contele Wodcicky, unu reactionariu si ultramontanu incarnatu sî totu odata unu feudalu infumuratu din Galiti'a. Principele Auersperg respinge pre acestu representante alu Galitiei, cá nepotrivitu in ministeriulu seu.

Senatulu imperiale, carele se laudà Hohenwart ca l'a stricatu lu deschise in 28 Decembre imperatulu in persóna. Toti amicii constitutiunei, Dalmatinii, Litoralii suntu de fatia. Lipseau numai Cechii din Boemi'a sî Moravi'a, cei mai multi sloveni sî multi clericali tiroliani sî alte pârti cari inse pâna la finea sessiunei venira incetu pre incetulu cá sa participe, escepto de cechii consecuenti in absentarea loru.

Din insusi cuventulu de tronu se vede ca in politic'a constitutiunale nu are sa se faca nici o schimbare. Afara de persóne remanu tóte in statulu loru de mai nainte. Din adresele la cuventulu de tronu se vede ca in privinti'a cechiloru, pâna cându pretindu ei cá Boemi'a sa fia unu statu suveranu, legatu de ceealalta parte a monarchiei numai prin persón'a monarchului, nu se póte face nici o concessiune. Sî polonii 'si au particic'a loru in adrese. Ei, numiti „Zehnguldenmänneri“ (barbati de diece florini*) de câtra nemti suntu tratati mai indirectu. Cestiunea asiá numita polona se impletesce cu cestiunea alegeriloru directe la senatulu imperiale, alegeri, cari se faca independinte pre senatu de diete, cu alte cuvinte, sa stringa centralismulu mai tare in partea cislaitana a monarchiei, lasându dietele pentru unu tempu óre-care inca sa discute sî ele lucruri secundarie. Prin impletirea acést'a tóte sperantiele sî ilusiunile poloniloru, fâra de a observá ei incepu a se topí cá cér'a de fati'a focului. Dicemu fâra de a observá ei, pentru ca altmintrea cum aru fi si recomandatu ei pre Wodcicky pre unu ultramontanu sî feudalu incarnatu pentru portfoiulu ministerialu, tocmai acum cându avé sa se inaugureze o lupta contr'a clericaliloru sî neclericaliloru ultramontani. Impregiurârile aceste dóue nemtii le folosescu de asiá, incâtu se scutura usioru de poloni. Pre Wodcicky nu-lu primescu, sî de altulu, séu pentru altulu nu róga nemtii din majoritate pre poloni; esceptiunea cu Galiti'a in privinti'a alegeriloru directe, despre carea nu se indoiá nici unu polonu, li se refusa sub cuventu ca tóte tierile aru vení in urma cu pretensiuni de aceste. Polonii cari au traitu in ilusiunile de pre tempulu lui Belcredi se pregateau acum a se intórce la pretensiunile loru cele vechi: „Totu ori nimic'a.“ Ei erau de crediuti a ca in cele din urma trebuie sa li se faca concessiunile pretinse de densii, câci altcum ei voru nimicí in aliantia cu federalistii sî senatulu imperialu sî ministeriulu.

Altu-feliu cugetá majoritatea senatului imperialu sî in privinti'a modalitâtiei chiaru cum sa se mantuie de poloni. Herbst propune alegerea unei comissiuni numita a constitutiunei din 30 de membri, cârei sa i se transpuna tóte propunerile privitórie la modificarea constitutiunei, ceea ce se sî primì. Acestei comissiuni se transpune sî resolutiunea dietei galitiane, in carea se coprindea pretensiunile poloniloru. In sinulu comissiunei se vediù indata ca polonii nu oferu garantiele pretinse de nemti, cari reduceau mai tóta resolutiunea la nimic'a. Nemtii intorcu fói'a sî dicu ca fâra de garantii din partea poloniloru ei nu se potu demite la nici o concessiune. Pentru cá sa inchida calea ori-cârei pretensiuni neplacute nemtiloru pasiesce ministrulu Lasser in 9 Fauru (1872) cu o novela electorale. Acest'a determinéza pre scurtu, ca nu numai acolo unde o dieta nu tramite deputati la senatulu imperialu sa se escrie alegeri directe, ci chiaru sî in cercurile electorali cari nu se folosescu de dreptulu loru de alegere séu se lipsescu de folosirea mandatului la senatulu imperiale.

(Va urmá.)

---

*) Atât'a e diurnulu unui membru alu senatului imperiale.

Marele duce Constantinu Nicolaevici din Russi'a a petrecutu vre-o câte-va dîle in Vien'a. Missiunea Marelui duce a fostu a gratulá Majest. Sele Imperatului sî Regelui Franciscu Iosifu I la aniversarea de 25 ani dela luarea Iaurinului (Raab) in 26 Iuniu 1849, in fruntea bravei sele armate, lânga carea a conluptatu sî corpulu comandatu de generalulu Panjutin din armat'a rusésca.

Se afirma ca Archiducele Albrecht va asistá la manoperele din anulu acest'a ce voru avé locu impregiurulu Varsioviei.

Scirile din Spani'a aducu o trista novela despre trupele republicane. Dupa o lupta norocósa de dóue dîle, a trei'a dî in lupt'a dela Estella cadiù maresialulu Concha, celu mai bunu generalu alu Spaniei dupa generalulu Prim. Armat'a republicana a remasu neatinsa, va se dîca, afara de ómenii ce a perdutu pre câmpulu de bataia, n'a perdutu nici prinsi nici tunuri, nici alte recvisite de resbelu

In loculu lui Concha s'a denumitu comandante alu armatei republicane maresialulu Zabala, carele are sa continue operatiunile la Estella; intrerupte prin mórtea cea simtita cá un'a din cele mai mari perderi, prin mórtea lui Concha.

„Magyar Politika“ scrie unu ărticulu considerabilu despre cestiunea bisericei serbesci. Din alegerile la congresulu serbescu inca nu se póte sci determinatu, ca ce elemente voru predomní intr'ensulu, la tóta intemplarea va avé locu unu spiritu mai moderatu. Au trecutu ani de cându se sumutia opiniunea publica fâra de scopu in ceea ce privesce cestiunea acést'a. Se vorbesce de agitâri sî totu ce se vorbesce este esageratu. Suspiciunârile cele fâra temeiu ingreuiéza deslegarea cestiunei, fâra de a ne aduce nóue vre-unu folosu. Sa lasâmu regularea cestiunei bisericesci serbiloru. Déca amu facutu articululu IX de lege din anulu 1868, articululu celu in multe privintie reu, dandule serbiloru deplina autonomia, sa nu fimu angusti la inima acum la aplicarea acelui articulu. Chiaru sî la casulu cându majoritatea o aru avé omladinistii, cari aru face abusu de pusetiunea loru, sa avemu putiena incredere sî in intielepciunea poporului serbescu. Voru vedé ei insisi ca au fostu sedusi sî nu voru suferí estravagantiele. Serbii traiescu in fine in tiér'a nóstra sî nu i va vení nimenui in minte sa-i alunge din trens'a. De aceea trebuie cautatu unu modus vivendi cu densii, carele s'aru sî gasí fórte usioru, déca regimulu va fi mai objectivu sî va sustiené mai strinsu dreptulu seu de supraveghiare. Congresulu sa fia liberu in afacerile sele sî foile unguresci sa fia mai intielepte sî sa incete odata cu sumutiatulu.

Mac-Mahon a tienutu in 28 Iuniu o revista mare militaría in Longchamp, fiindu incungiuratu de o suita splendida sî de atasiatii militari dela poterile straine. Dupa finirea revistei maresialulu Mac-Mahon fu intempinatu fórte simpaticu de multime.

A dóu'a dî se publicà in fói'a oficiale unu ordinu de dî in care felicitédia armat'a pentru tienut'a ei cea buna, pentru precisiunea evolutiuniloru sî pentru spiritulu celu bunu alu trupeloru. Provóca armat'a sa-i stea intr'ajutoriu la sustienerea ordinei in cei siepte ani, in cari i s'a incredintiatu lui de adunarea natiunale conducerea republicei.

Diet'a Ungariei.

Budapest'a 23 Iuniu 1874. (Cas'a representativa). Dupa deschiderea siedintiei sî autenticarea protocolului din siedinti'a trecuta

Presiedintele B. Percel anuncie adres'a comitatului impreunatu Pest'a-Pilis-Solt. C Bobory substerne petitiunea cetâtiei Czegled pentru stergerea camereloru de comerciu sî industria si o petitiune privata. Fr. Waechter substerne petitiunea corporatiunei germane de cismari din Brasiovu pentru lucru. Petitiunile se transpunu la comissiunea respectiva.

Ig. Helfy provocându-se la rogarea din siedinti'a de eri a deputatului Horn róga pre presiedintele casei sa provóce densulu comissiunea financiale impreunata cu comissiunea drumuriloru ferate, cá acést'a sa-si substérna inaintea camerei raportulu seu in afacerea drumului osticu de se va poté inca inainte de 30 Iuniu, in care dî dupa cum se scie societatea drumului osticu se va intruni intr'o adunare generale.

Presiedintele respunde, ca subcomitetulu e dejá gat'a cu operatulu seu, dara raportulu nu s'a tiparitu inca; presidiulu a intetitu afacerea pre câtu a potutu sî de va dorí cas'a, bucurosu va provocá pre presiedintii comissiunei sa grabésca cu lucrulu loru.

Lad. Korizmicin, cá presiedinte alu comissiunei câiloru ferate se crede chiamatu, a dá in putiene cuvinte unele deslusiri despre stadiulu in care se afla afacerea din cestiune. Comissiunea s'a ocupatu seriosu si cu tóta energi'a de afacerea acést'a ; cas'a inse pórta vin'a intardierei, fiindu ca prin conclusulu seu s'a adausu unu materialu colosalu spre pertractare, dara cu tóte acestea raportulu se va substerne câtu se va poté de curendu on. Camere. (Aplausu generalu)

Ales. Almássy dupa o motivare mai lunga substerne urmatoriulu proiectu de resolutiune :

„Sa se indrumeze guvernulu, respective ministrulu de financie a substerne cându se va incepe sesiunea cea mai de aprópe unu proiectu de lege despre emisiunea noteloru de statu cu cursu sfortiatu pâna la sum'a de 22 milióne, in care (proiectu) sa se tiena in vedere ca notele de statu emitande sa se eloceze numai pre posesiune imobila in locuri sigure, pre lânga intabulatiune, considerandu-se chiaru sî cele mai mici recerintie, séu sî la posesiuni mai mici considerându-se deobligamentulu solidariu, sî acest'a cu interese pre câtu numai se voru potea de moderate ; interesele ce se voru incasá, sa se folosésca dupa ce se voru detrage spesele de manipulatiune numai sî numai pre sém'a noteloru de statu.“

Acestu proiectu de resolutiune se va tiparí.

Gab. Ugronu substerne altu proiectu de resolutiune :

„Ministrulu pentru aperarea tierei sa se indrumeze a incercá in tempu de 6 luni dela acceptarea acestui proiectu de resolutiune in intielesulu § 13 art. de lege XII din 1867, statorirea unei invoieli de aste data cu ministeriulu din Cislaitani'a sî a substerne unu proiectu de lege despre modificarea si suplinirea articulului de lege XI din 1868, prin care proiectu tempulu pentru servitiulu militariu activu sa se reduca la doi ani, sa se faca dispositiuni cu privire la impartirea teritoriale sî la dislocarea armatei, precum si la decentralisarea administratiunei militarie sî prin care proiectu, in urma sa se asigure pentru corpulu de oficieri dela regimentele ungarie unu avansementu deosebitu sî nu celu generalu.“

Lasându-se propunetoriulu intr'o motivare prea estinsa, presiedintele 'lu face atentu sa fia mai scurtu. Ugronu respunde ca Cas'a a discutatu asupr'a unoru afaceri ce erau cu multu mai neinsemnate, mai multu tempu. Presiedintele lu face atentu ca nu i se cuvine oratorului a face distinctiuni. Cându e vorb'a de pertractarea unui proiectu de lege, o discusiune mai pre largu e la loculu seu, dara la motivarea de propuneri sta lucrulu cu totulu altfeliu (aplausu generalu). Propunetoriulu se róga dupa aceste admonitiuni sa i se concéda motivarea propunerei sele in cea mai de aprópe siedinti'a de Sambeta (Strigâri : Nu !)

Propunerea se va tiparí.

Ministrulu presiedinte propune dupa acést'a, sa nu se puna la ordinea de dî a sesiunei acesti'a, proiectulu de lege despre casatori'a civila obligatorica, ci sá se amâne pâna la cea mai deaprópe sesiune. Contra sî pentru acésta propunere vorbescu o multime de deputati, in urma facându-se votare nominale se radica la conclusu propunerea de prorogare a ministrului presiedinte.

Cas'a trecându la ordinea continua desbatere asupr'a proiectului de resolutiune substernutu de Horanszkyi, care sî apera proiectulu seu sî-lu recomenda spre primire. Ministrulu de justitia lu combate.

Votarea asupr'a acestui proiectu se amâna pre siedinti'a cea mai de aprópe.

Budapest'a 24 Iuniu 1874. (Cas'a representativa). Resolvindu-se formalitele indatinate se pune la votu proiectulu despre esecutorii judecatoresci sî se primesce ordinea motivata a dilei propusa de Dalnoky.

Ministrulu de comerciu Bartal respunde la interpelatiunea lui Horn despre liferatiunile pentru armata, ca unu ministru ungaru de resbelu nu are influintia decisiva asupr'a decisiuniloru ministeriului comunu sî legatur'a intre ministeriele comune sî delegatiuni e atâtu de slaba, câtu d. e. oratorulu nu are inca scire de decisiunile delegatiuniloru. Ministrulu apromite ca va face totu ce-i va fi prin potintia, pentru a promová interesele industriei ungare.

Horn ia spre sciintia respunsulu ministrului.

L. Horváth substerne raportulu asupr'a proiectului de lege despre incompatibilitate sî cu o cuventare scurta dara semburósa deschide desbaterea. Motivarea cea agera a proiectului de câtra raportoru a facutu ori-ce oratiune de prisosu.

Oratorulu relevéza, ca numai conservarea autoritâtiei parlamentarie a adusu cu sine crearea legei de incompatibilitate, spre a se potea incungiurá suspitiunile sî neincrederile aruncate parlamentului de câtra pressa, adunârile municipali sî de câtra societate. Tendinti'a proiectului e

FOISIÓRA.

Care este scopulu cetirei sî cum trebuie sa fia ea — cetirea, pentru cá sa póta corespunde pre deplinu scopului ei?

Scopulu cetirei celei adeverate sî bune in intielesu generalu luându-se, dupa firm'a mea parere este promovarea, propagarea sî latirea culturei preste intréga mass'a cea mare a poporului câtu mai grabnicu ; acést'a se póte luá sî cá semburele problemei scólei poporale. Inainte inse de a intrá in detaliulu sî desbaterea acestei teme fia-mi permisu onor. confer. a ve face cunoscutu alte amenunte ! (Sa audimu !)

Onorata conferintia ! Eu sciu, ba cunoscu, ca amu auditu sî vediutu pre unii ómeni in comun'a mea natale — Bucerdea-Vinósa, si in alte pârti pre unde amu umblatu, amu vediutu dîcu, cetindu pre unele carti, mai cu séma obicinuite sî placute poporului asiá spre esemplu, dintre cele bisericesci, amu vediutu cetindu „Saltirea,“ „Ciaslovulu“ „Octoichulu“ „Paraclisulu“ „Paraclisulu s. Haralampia“, Patimile dlui Christosu in versiuri etc. etc. Amu vediutu mai departe cetindu in „Alecsandri'a“, „Argiru sî Elen'a“, „Sofroniu sî Tisbe“, „Tilu-bochglinda“, „Leonatu“ „Viéti'a sî pildele lui Esopu“ si alte feliurite cârti de feliulu acest'a, ceteau ómenii sî tinerii, dara ceteau — precum poteau — cu o deosebita placere ; dara totu de odata dîceau ca le pare fórte reu ca nu potu cetí bine sî iute.

Sa lasâmu dara pre ómenii cei mari, sa nu luâmu lucrulu din susu in josu — indereptu, ci sa trecemu la tem'a nóstra, adeca la scolari sî sa vedemu in privinti'a cetirei celei adeverate cum stâmu noi mai preste totu cu invetiamentulu ?

La acésta intrebare respundu simplu sî curatu ca stâmu fórte, — dara fórte reu!! din ce causa ? caus'a o vomu vedea mai in josu.

Scopulu cetirei celei adeverate l'amu prenotatu dejá — fórte pre scurtu — in fruntea acestei scrieri ; acum dara ne mai remane a scí sî cunósce : cum sî in ce modu, trebuie sa se instruedie scolariulu in cetire pentru cá sa se ajunga scopulu prenotatu ? deci in asta privintia eu sum de parerea urmtória :

a) Invetiatoriulu trebuie sa esplice totu ce-i vine scolariului inainte fia-care bucata de cetitu punendu-i feliurite intrebâri sî conducendu-lu prin intrebâri potrivite treptatu pâna cându scolariulu de sine afla respunsulu celu adeveratu.

b) Invetiatoriulu sa nu lase pre scolariu a cetí séu invetiá nimic'a, dara chiaru nimic'a ce elu nu pricepe nici intielege, ci indata ce au ajunsu in cetire etc. la vre-unu cuventu neintielesu de scolari, numai decâtu sa-i esplice pre largu sî la intielesu, apoi sa-lu intrebe invet. pre scolariu : acum, cum intielegi tu propusetiunea acést'a ? cuventulu acest'a ? etc.

c) Invetiatoriulu sa deprinda pre fiacare scolariu inca — tocm'a --, dela inceputu a vorbí, respunde sî cetí cu vocea sea naturala nu schimbata sî prefacuta, — nici prea incetu precum cetescu pre cele mai multe locuri, dara nici prea tare precum cetescu pre unele locuri ; séu mai scurtu a cetí cu vocea sea naturala este, a cetí tocm'a asiá dupa cum sî vorbesce cându istorisesce séu vorbesce ce-va. (intielegendu inse ca vorbirea scolariului e regulata).

d) Tóte cuvintele trebuie sa le cetésca scolariulu tocm'a asiá cum suntu in carte, nu schimbate sî schimonosite ; invet. sa nu ierte a se lasá nici a se adauge nici o litera — dela séu la — cuventu.

e) Invet. nici cea mai mica eróre sa nu lase a se stracurá in cetire ; ci la fia-care eróre sa faca pre scol. atentu a si-o recunósce sî corege.

f) Invet. sa introduca pre scolariu a pune accentulu in fia-care cuventu pre acea silaba, sî in fia-care propositiune pre acelu cuventu, care are sa dee intielesulu celu bunu sî adeveratu — principalu.

g) Pronunciarea cuvinteloru sa o faca scolariulu tare, curata, chiara sî deplinu ; nu incetu, nu mancata nici schimbata, nu cu adausu séu lasare afara a vre-unei silabe séu litere etc

h) Cetitoriului — scol. séu ori-cine va fi —, sa nu i se concéda a cuprinde cu ochii prea multu odata sî apoi a cetí cu totulu altu ce-va, ce nu se afla in carte, etc. etc.

i) Invet. sa deprinda pre scolari tocm'a dela inceputu a cetí : iute, bine, curatu, chiaru, tarisioru sî frumosu — totudéun'a inse numai sî numai cu vocea lui naturala nu silita.

l) Invet. nici odata sa nu dea lectiune prea multa scolariloru ; ci mai bine sa le dee putiena indemnandu-i insê cá ei de buna voia sa-si iee cu unu rendu séu dóue mai multu ; invet. sa nu silésca pre scolari la nimic'a, ci sa le aprinda dorulu sî fragetuti'a ambitiune câtra invetiatura, ca apoi se silescu ei pre sine insusi asiá de tare incâtu sa vree cine-va sa-lu oprésca sî nu-lu póte, câci elu atât'a iubesce cartea etc. incâtu chiaru sî visédia, ca scrie — cetesce — face socotéla etc. etc. sî in fine

m) Interpunctiunile trebuie sa le observedie cetitoriulu sub cea mai mare strictetia, seriositate sî rigorositate — la inceputu — cu deosebire, pâna se face cunoscutu cu ele ; asiá incâtu la fia-care semnu sa dee tonulu cuvenitu. Semnele cetirei séu interpunctiunile — dupa cum e prea bine cunoscutu fia-cârui —, suntu: com'a, (,) com'a punctata, (;) dóue puncte, (:) semnulu strigârei séu esclamârei, (!) semnulu intrebârei (?) punctulu (.) totu de aceste semne se tiene sî parantezulu cu linii séu cu cercuri. (—) — — ( ).

Deci dara la interpunctiuni — pentru cá sa fia cetirea adeverata sî regulata —, suntu — dupa parerea mea, de a se observá urmatórele :

a) La coma a se indicá vocea asiá, incâtu din aceea sa se intieléga de sine, satisfacerea trebuintieloru practice. Proiectulu dispune, cá deputatulu sa fia independinte sî mandatulu seu sa nu impedece alte functiuni insemnate sî interesele materiali séu morali ale statului.

Dupa acestea a inceputu desbaterea sî dupa o discussiune liniscita punendu-se proiectulu la votu se primesce cu o maioritate prevalenta.

In desbaterea speciale s'a resolvitu paragrafulu primu, care eschide pre oficiali sî numesce esceptiunile. Páczolay fiindu de parere ca sî deputatii Croatiei trebuie sa fia de fatia spre a se incungiurá mai târdiu fatalitâtile cere prorogarea desbaterei.

Presidiulu inse dechiara ca croatii au primitu scire despre pertractarea proiectului din cestiune destulu de tempuriu sî unii delegati din Croati'a suntu de fatia in siedintia. Incercarea de a prorogá proiectulu, n'a succesu.

Irányi et consortes voiau sa eschida pre secretarii de statu, pre directorii dela institutele tierei, profesorii de universitate, pre presiedintele sî vicepr: consiliului de cladiri din capitala sî pre comisarii regesci, sî numai ministrii sî membrii consiliului de instructiune sî sanitate sa remâna. Pulszky jun. a propusu sa se admita toti oficialii de statu, mai cu séma consiliarii ministeriali.

In urma se primesce paragrafulu dupa testulu comissiunei centrale cu corector'a propusa de Cernatony, aplaudata de Col Tisza si de Gorove, cá din fia care resortu sa fia ablegatu numai câte unu secretariu de statu sî delegatulu guvernului dara numai cându camer'a i va dá concediu pre tempulu delegârei sele.

Budapest'a 25 Iuniu 1874. (Cas'a representantiloru). Dupa resólverea formeloru indatinate face

Col. Tisza o interpelatiune câtra ministrulu de justitia in caus'a emisului edatu cu scopu de a regulá administratiunea carcereloru. Emisulu colidéza cu legile sustatórie sî dà procurorului regescu poterea de a condemná pre cei ce se afla in arestu pentru cercetare la arestu intunecosu, la postu, la portarea lantiuriloru etc. cându acesti'a voru comite vre-unu escesu; nepotendu apelá se voru plange in zedaru, dara acest'a nu va alterá pedéps'a loru; dara arestantii nu trebuie tuiti. Determinatiunile stau in contradicere cu §§ 20 sî 21 art. de lege X din 1869 sî cu §. 25 art de lege XXXVII din 1871.

Interpelatiunea se transpune ministrului de justitia.

Edm. Szeniczey substerne raportulu comissiunei centrali asupr'a legei electorali sî numerósele voturi separate substernute de câtra diferitele sectiuni cu privire la numit'a lege.

Se dispune tiparirea loru.

Dupa acést'a urméza la ordinea dilei continuarea desbaterei speciali asupr'a proiectului de incompatibilitate, § 2. se ia la discussiune sî se primescu fâra schimbare cele patru puncte dintâiu cadiendu tóte amendamentele aduse din partea mai multoru deputati.

Punctulu alu cincilea (e) provóca o desbatere viua. Acestu punctu tractéza despre concessiunarii, administratiunile sî oficialii drumuriloru de feru sanctiunate sî a canaluriloru.

Paczolay nu voiesce sa faca nici o deosebire intre concesiuni vechi sî noi, intre drumuri ce si-au facutu socotél'a sî intre cari nu si-a facutu.

Ugron lu spriginesce cu argumentulu, ca punctulu de greutate alu intrebârei incompatibilitâtiei se afla in tarife.

Wodianer inca spriginesce pre Paczolay, alu cârui propunere combatuta dupa aceea de deputatii Col. Tisza sî Ed. Horn se respinge in urma. Se primesce inse unu aditamentu alu lui Vidliczkay, dupa care concessiunarii numai atunci potu sa fia ablegati cându nu-si esercieza in fapta drepturile loru de concessiune.

Punctulu din urma care eschide pre cei ce se bucura de o léfa din grati'a corónei, nu provóca nici o desbatere.

Budapest'a 26 Iuniu n. (Cas'a representant loru) s'a deschisu la 10 óre. Dupa formaliele indatinate

Presiedintele anuncie petitiunile substernute, cari se dau comissiunei resp.

G Ugron interpeléza pre ministrulu pentru aperarea tierei ca de ce nu introduce ministrulu divisiunile, corpurile de armata sî staturile majore in armat'a honvediloru spre a se puté acest'a desvoltá conformu recerintieloru unei armate bune, de ce nu implinesce dispusetiunea §-lui 25 art. de lege XL : 1868 ?

Stef. Domahidy face o interpelatiune ministrului de financie cu privire la esecutiunile de contributiune, in care descrie oratorulu abusurile ce se intempla spre cea mai mare indignatiune a poporului; caus'a acestoru abusuri dupa opiniunea publica se afla in alegerea cea rea a organeloru cari se folosescu la incassarea contributiunei. Oratorulu afla mai oportunu cá sa se dee incassarea sî esecutiunea contributiunei oficiolateloru cetatienesci sî municipali administrative, deci are ministrulu de cugetu a substerne unu proiectu de lege in acestu respectu, sî cându ?

Interpelatiunile se dau ministriloru respectivi.

Ministrulu de instructiune substerne raportulu asupr'a stârei scóleloru poporali din tiéra in anulu 1873.

Cas'a trecendu la ordinea dilei continua desbaterea speciale asupr'a legei de incompatibilitate.

Hedry propune dupa § 2. adaugerea unui nou § de cuprinsulu, cá unu anu dupa espirarea mandatului sa nu se denumésca fostulu deputatu la vre-unu postu — afara de demnitatea de comite supremu. — Numindu-se de atare denumirea lui sa fia nevalida.

Acestu amendamentu se respinge.

La §. 3, care cuprinde dispusetiunea, ca functiunarii sî oficialii municipieloru sî comuneloru, socotindu-se aci si invetiatorii din scólele poporali sî elementari sî din cele mai mari comunali nu potu primí mandatulu de ablegati, sî asemenea sî membrii orduriloru monachali, se angagiéza la discussiune sî popii.

Deáky facuse propunerea, cá incompatibilitatea sa se estinda asupr'a tuturoru preotiloru cari apartienu unei confessiuni ce nu e autonomu organisata.

Preotulu catolicu Boltizár se opune propunerei de susu aretandu cu esemple din istoria câtu de multu a luptatu clerulu catol. pentru constitutiune sî cu densii sî preotii din monastiri cari in 1848/49 a demustratu patriotismu sî devotamentu. Oratorulu propune cá sî clerulu din monastiri sa fia necompatibilu.

Szilady nu face nici o esceptiune intre confessiuni, densulu de multe ori a propusu sa se eschida toti popii din legislativa. O propunere de feliulu acest'a o primesce oratorulu sî acum.

Bobory propune: sa se indrumeze guvernulu cá sa organiseze câtu mai curendu autonomi'a catolica.

Dupa acést'a scena propune Mocsáry cá oficialii alesi din municipie sa nu se eschida motivandu-si propunerea ca municipalitâtile autonome au de a se ingrigí ca cum se provedu oficiurile la ei sî eschiderea loru e superflua fiindu ca afara de oficialii municipali sî comunali din capitala cei-lalti toti suntu impedecati fisice. Polya combate parerea lui Mocsáry aretandu, ca acesti oficiali venindu la Pest'a acasa remanu substituiti prin altii sî posturile loru remanu in suspenso spre daun'a administratiunei.

Col Tisza cuprindiendu punctulu clericalu cu celu laicu intr'unulu observa relativu la celu dintâiu, ca aici nu e vorba de patriotismu. Preotii din monastiri trebuie eschisi din causa ca cele mai mari orduri asculta de superiorii ce resiedéza in alte tieri. Ce privesce pre oficialii municipali oratorulu „in principiu“ cochetéza cu Mocsáry, dara totusi se provóca la legea municipale care dispune, ca substituirea de oficiali se póte face numai pâna la cea mai aprópe congregatiune generale, cându urméza apoi alegerea definitiva. Aici aflâmu o caracteristica de incompatibilitate.

Paragrafulu din cestiune se primesce nemodificatu. § 4 sî 8 au provocatu o discussiune mai viua sî apoi desbaterea a urmatu rapede pâna câtra paragrafulu din urma, care a provocatu o discussiune de natur'a dreptului de statu. Acestu § dice ca legea are valóre pentru toti membrii casei.

Deputatulu Croatiei Tomboru dechiara ca ablegatii din Croati'a nu privescu legea acést'a de obligatória pentru densii, oratorulu nu e contr'a principiului de incompatibilitate sî se va nesuí cá sî diet'a autonoma a Croatiei sa creeze o atare lege. Pâna cându inse o atare lege nu esista in Croati'a, aplicarea legei din cestiune atinge competinti'a de dreptu a autonomiei croate sî chiaru sî a alegatoriloru, abstragendu dela impregiurarea ce in pracse voru putea obvení sî perplesitâti, cându diet'a din Agramu va delegá din sinulu seu 34 deputati, cari corespundu cu totii recerintieloru legei de incompatibilitate.

Referintele dechiara ca proiectulu nu se impotrivesce cu legea de complanare de locu, care dice ca delegatii Croatiei in tóte suntu egali cu cei-lalti membrii ai legislativei. Proiectulu câtu de putienu nu atinge proportiunea deputatiloru croati câtra guvernulu autonomu din Agramu séu câtra legislatiune. Oratorulu propune adaugerea unui paragrafu ce dispune, ca proportiunea deputatiloru croati slavonici câtra regimulu loru autonomu si câtra legislatiune sa remana neatinsa. Col. Tisza sprigiuesce propunerea referintelui, carea se sî primesce cu unanimitate.

De sub Cicieu in 17 Iuniu 1874.

Cu permissiunea onoratei redactiuni a „Telegrafului Romanu“, asiu dorí cá in

---

ca are sa mai urmedie ce-va neconditiunatu.

b) La com'a punctata a se intoná propusetiunea antecedenta cu o voce mediocra, din care sa se póta usioru intielege ca, pre lânga propusetiunea precedenta, mai are sa urmedie inca alt'a consecuenta, care naturalminte isvoresce din cea antecedenta.

c) La dóue puncte asiá tare sa se traga sî incordeze atentiunea cetitoriului la intonarea propusetiunei; incâtu prin acea propusetiune sa se intieléga sî privésca o cheia, cu care sa descuie auditoriloru lucruri mari, de cari ei au unu doru deosebitu spre a audi: o convingere, o sententia, unu conclusu, etc. etc. adeca: dóue puncte au sa atraga sî incordedie tóta atentiunea ascultatoriloru asupr'a acelei, séu aceloru propusetiuni cari au sa urmedie dupa ele, dupa dóue puncte.

d) Semnulu strigârei séu esclamatiunei atâtu de bucuria câtu sî de intristare, fiindu ca este totu unulu sî acel'asi cetitoriulu sa fia cu mare atentiune a nu esclamá accentuandu, intonandu, totu asemenea sî propusetiunea ce contiene bucuria, cá sî cea de intristare, séu póte, cu totulu din contra; ci sa-si intocmésca vocea asiá, incâtu prin pronunciarea propusetiunei inainte de a ajunge la cuventulu ce arata pre deplinu bucuri'a séu intristarea, ascultatoriulu sa póta pricepe sî intielege bucuri'a séu intristarea ce cuprinde acelu pasagiu.

e) La semnulu intrebârei inca trebuie sa se faca cetitoriulu cu o deosebita atentiune; asiá sa celésca propusetiunea intrebatória intréga, incâtu inainte de a ajunge la finea propusetiunei séu propusetiuniloru sa-si póta ascultatoriulu intipuí, ba chiaru sî pricepe sî judecá respunsulu.

Accentulu — intonarea, — nici decum sa nu se puna numai pre cuventulu din urma a fia-cârei propusetiuni intrebatórie precum amu vediutu sî auditu scolarii cetindu pre multe locuri; ci accentulu trebuie pusu ori pre cuventulu primu, ori medilociu, ori finalu, ori chiaru sî pre mai multe cuvinte din o propusetiune dupa cum adeca, cere necessitatea intrebârei sî natur'a lucrului despre care e vorb'a. Intrebârile suntu fórte feliurite; prin urmare sî accentuarea — apostrofarea silabeloru — cuvinteloru séu chiaru propusetiuniloru inca este sî trebuie sa fia feliurita. Aici, s'aru recere intru adeveru esemple produse dupa — la — sî cu feliurite intrebâri. Eu inse me voiu marginí aici producendu sî crediendu spre deplinu intielesu sî convingere, a fi de ajunsu, unu singuru esemplu. Intrebârile cari ceru accentulu pre unu cuventu se punu — accentua sî apostrofédia astfeliu:

a) Tie ti-au cumperatu tatalu teu cartea? (acést'a).

b) Tie ti-au cumperatu tatalu teu carte?

c) Tie ti-au cumperatu tatalu teu cartea?

d) Tie ti-au cumperatu tatalu teu carte?

Respunsulu inca trebuie sa fia intocmai asiá apostrofatu, invet. sa nu priméscu altmintrea respunsulu, câci nu are nici unu intielesu ci numai déca va fi asiá:

a) Mie mi-au cumperatu tatalu meu cartea! (acést'a) (adeca mie nu altui baiatu).

b) Mie mi-a cumperatu tatalu meu carte! (acum amu sî eu).

c) Mie mi-a cumperatu tatalu meu cartea! (nu altu cine-va).

d) Mie mi-a cumperatu tatalu meu carte*) (nu altu ce-va).

f) La punctu e de observatu, ca indata ce trece cetitoriulu de mijloculu propusetiunei ultime, numai decâtu are sa slobóda sî apese intielesulu prin sunetu totu mai tare pâna cându ajunge la punctu; acolo apoi are sa stea accentuandu propusetiunea cu unu tonu deplinu lasatu.

Pentru cá cu atâtu mai bine sa se intiparésca interpunctiunile — semnele cetirei —, in scolari sî pentru cá sa li se atraga tóta atentiunea asupr'a acestor'a, invet. trebuie mai intâiu sa cetésca lectiunea la intielesu, spunendu scolariloru atâtu numirea semneloru cetirei, câtu sî insemnatatea loru, sî la care semnu cum are sa intonedie silab'a, cuventulu seu propusetiunea sî câtu are sa stee — pauseze,

Déca au ajunsu invet. cu elevii in cetire la óre-care semnu, eu aflu de bine sa-i provóce a spune sî semnulu la care au ajunsu, cu numele seu*), acést'a inse nu are sa se continue multu, ci cam 1—2 multu 3 septamâni pâna se intiparescu semnele in mintea scolariloru, de aici incolo are sa cetésca numai la intielesu, fâra numirea interpunctiuniloru.

g) La semnulu cugetârei sa se deprinda scolariulu a face óre-care pausa mica spre semnu de cugetare sî judecata.

h) Semnele citatiunei „ “ se punu totu-déun'a la cuvintele sî dicerile rostite de altii, cându acelea se aplica in altu locu cá dovedi de afirmatiune — intarire, séu negare etc. etc. acestoru semne mai totu-déun'a le premerge semnulu de dóue puncte, despre care amu vorbitu mai susu.

i) La parantesu face invet. pre scolariu atentu a nu cetí sî cuvintele cuprinse in elu, ca sî cele afara de elu, totu in acel'asi tonu sî cu aceeasi voce; ci cu unu tonu schimbatu, cu o voce mai lina, mai móle sî ce-va mai incetu in unu modu esplicativu.

(Va urmá.)

---

*) Cuvintele care suntu subtrase insemnédia ca pre acelea cade tonulu. Deci mai intâiu invet. sa observe fórte bine intonarea, apoi cu dreptu cuventu póte pretinde sî dela scolari asemenea intrebâri sî respunsuri precum sî cetire regulata in alta privintia, altmintrenea nici decum sî nici odata.

*) Prin spunerea semneloru din partea scolariloru, se pare a se nasce óre-care confusia in cetire; inse eu astu-feliu amu purcesu sî purcedu cu unii incepatori — cá privatisti sî intru adeveru mi-amu ajunsu scopulu doritu.

scurte cuvinte sa aretu on. publicu o intemplare, ce incaletori'a mea prin comitatulu Solnocului inferioru, o amu facutu si adeca in 24 Maiu 1874 trecându prin comun'a Caianu, carea comuna este in drumulu tierei aprópe de Rateagu. Din intemplare acolo la o casa laterala vediui o multime de ómeni adunati, unde erá si domnulu Jude procesualu Marton Szánto. Poporulu erá fórte revoltatu. Amu fostu curiosu, cá sa sciu scopulu adunârei si asiá m'amu veritu si eu in acea adunare, unde fâra veste adiiu poporulu respundiendu la intrebarea pusa de mentionatulu domnu: „ca noi cu totii ne facemu gr. or., ne ducemu la legea nóstra stramosiésca, din adeverata convingere, — lasâmu biseric'a si banii e, carea amu avut'o pâna acum.“ — Intre acestea respunsuri dlu Jude procesualu lucrá cu mare precautiune, esprimendu-se câtra unii dintre alti domni acolo — itten muszka-politika kell hogy legyen — aici trebuie sa fia politica muscalésca, de se facu toti gr. or. —

Totu odata amu auditu ca in urm'a unei intreveniri la oficiulu comitatensu din Deesiu, pentru acésta miscare a numitului poporu, comun'a Caianu e data din partea superioritâtiei bisericesci gr. cath, de carea confesiune se tiene pâna acum acelu poporu, in grigi'a autoritâtiloru comitatense si asiá are cá si Ilustr. sea domnulu comite supremu Betlen Sandor, sa cerceteze acea comuna. Ce resultatu va fi, urm'a va dovedí. — Dara eu unu simplu caletoriu asiu spune numitului d-nu cum-ca aici si in astfeliu de casuri nu póte fi politica muscalésca. De cum-va domni'a sea are intielepciune practica, se póte convinge cumca unu poporu fia acel'a ori si de ce confessiune, déca prin vitregi'a tempuriloru au fostu silitu a-si parasí religiunea sea stramosiésca, convingerea totu nu si-a potutu parasí. Astfeliu se póte deduce si despre poporulu din Caianu. —

Acum deodata me restrengu numai prelânga acestea, reservându-mi dreptulu dupa reintórcere a casa a mai incomodá pre on. publicu cu câte-va date ce mai amu, la cari si pâna acum amu fostu martoru.

Ibanesci in 10 Iuniu 1874.

Dle redactoru! Me grabescu a respunde parintelui administratoru protopresbiterale, Vasilie Popoviciu, care precum se póte vedé din Nr. 44 „Tel. Rom.“ cu dtulu Rip'a de josu 29 Maiu a. c. pag. 176, s'au vatematu adencu, pentru ca colecta facuta de crestinii nostri, pentru ajutoriulu coreligionariloru din Elisabetopole, s'a tramisu pre calea publicitâtiei, iéra nu prin d-sea, care este siefulu tractului nostru, — ba me provóca cá sa me dechiaru publice, despre unele diceri ale mele; deci ve rogu (dle redactoru) a dá locu urmatóreloru renduri, care potu serví spre chiarificare. —

Eu prin articlulu mentionatu n'amu voitu si nici ca voiescu se vatemu persón'a nimenui, cu atâtu mai vertosu a par. adm. Decâtu amu voitu a implini numai dorinti'a unoru crestini de ai nostri, ca sa o dau publicitâtiei, câci multi cetescu „Tel. Rom.“ si astu-feliu sa se convinga ei despre ceea ce au facutu. — Provocatu fiindu a dá publicitâtiei si cuitanti'a ce amu disu, ca o amu la dispusetiune, despre banii adunati pre sém'a bisericeloru serace la indemnulu Archiepiscopului celui zelosu Andreiu celu Mare; acea cuitantia si amu onóre aici alaturatu a o tramite spre convingere. — Modesti'a inse nu me ingaduie cá sa o dati publicitâtiei cá sa nu dea ansa la certe. E destulu ca se póte vedé din cuitantia ca crestinii mei numai au conferatu 6 fl. v. a. publicându-se inse in fói'a „Tel. Rom“, ca din totu tractulu Turdei de susu, s'au adunatu numai 8 fl. v. a.

Iéra incâtui pentru chiarificarea ce o poftiti d-vóstra dle redactoru, ca adeca ati primitu numai 16 fl. v. a. pre cându in corespondintia s'au publicatu 16 fl: 50 xr. v. a. se tramite recipisulu ce l'amu capetatu dela magistrulu postalu cându amu spedatu banii, spre documentare.

Apost. Pavelu dice câtra Efes c. 4 si 25, ca lepadendu minciun'a, graiti adeverulu; cá sa nu fia sedusu cine-va, deci cum ca eu a-si fi graitu minciuni, credu ca documentele alaturate, voru dovedí din destulu ca amu graitu numai adeverulu.

Iéra par. adm. pre care nu-lu potu invinovatí iu privinti'a acést'a, si nici ca amu cugetatu asiá ce-va, care la colectele ce s'au facutu intre crestinii mei pentru bisericele, un'a arsa si un'a seraca din Lueriu si Id'a mare amu primitu prin d-sea cuitantiele dela respectivii primitori, — inca credu ai fi satisfacutu pre deplinu.

Pre lânga care amu onóre a me subscrie

Demitriu Cornea,
parochu gr. or.

Cincu-mare 26 Iun. 1874.

Cetisamu intr'unu numeru mai decurendu alu st. dv. diurnalu despre alegerea comitetului opidanu, in care nu s'a alesu nici unu românu cá si la comitetulu scaunalu, unu lucru pre care noi nu-lu amu asteptatu. — In 18 Iuniu s'a tienutu alegerea oficial loru opidani intre cari numai unulu dintre români fu alesu si anume afara de comitetu, incâtu potemu dice, ca romanii au cu totu 6 insi in representantia si oficiulu orasiului nostru. —

Ni-se spune, ca la alegerea facuta de jurati nu s'aru fi observatu dispusetiunile preceptive din instr. la stat. prov. din 85/12 conex. 21, prin care se eschide cu totulu modalitatea „alegerei anguste“ precându totusi la efeptuit'a alegere, mai multe persóne contr'a legei s'aru fi alesu prin „alegerea angusta“. — De cumva este constatata acésta circumstare, Inclitulu comitiatu, nu va potea cu efectu legale a intarí alegerile facute dupa o modalitate oprita de lege. — Curendu ne vomu vedé luminati. —

Audimu lucruri ne mai audite, d-le redactoru, ca mai multe cause scolastice s'aru traganá la ven. cons. arch'd., si nu s'aru resolví din pricin'a absentârii referintelui scolariu. — Noi nu voimu a crede asiá ceva, ce nici presupunemu ca se póte, câci noi amu crediutu in persón'a Il. Sele dlui referinte, unu barbatu tare activu. — Ne vomu informá mai de aprópe, credemu prin „Telegr. Romanu.“ — Sperâmu ca câtu de curendu. — Z. P.

Romani'a.

Marti, 11 Iuniu, M. S. domnitoriulu, insotitu de fratele M. S. Alteti'a Sea principele Leopold de Hohenzollern, la órele 6½ dupa amédi, a inspectatu pre platoulu cotroceniloru unu regimentu de calarasi si recrutii acestui anu alu corpuriloru din garnisón'a Bucuresci

Recrutii erau asiediati pre corpuri in trei linii desfasiurate avendu ambulantiele in flanculu stângu din a 3-a linia.

Regimentulu de calarasi, comandatu de colonelulu Zefcari, erá asiediatu perpendicularu la flanculu stangu alu liniei 1.

La 6½ óre precise, dupa ce Mariile loru au trecutu inaintea frontului acestoru trupe in urarile entusiaste ale ómeniloru cari indeplineau celu dintâiu actu alu vietiei loru militare, Inaltimile loru au visitatu ambulantiele cari au esecutatu mai multe miscâri. Dupa acésta o compania de venatori compusa de ómeni vechi a esecutatu manuirea armeloru si mai multe miscâri din scól'a de compani'a. Mariile loru trecendu inaintea regimentului de calarasi au facutu a se esecutá scól'a de regimentu care s'a terminatu prin o manevra in care dóue escadróne au facutu lupt'a pre josu, iéra celelalte dóue au navalitu prin intervale; aceste miscâri facute cu dorit'a precisie de ómeni concentrati abiá de cinci dile, a datu o nóua proba de ce se póte asceptá dela armat'a teritoriale. Mariile loru au adresatu cele mai viue multiamiri colonelului Zefcari.

Indata dupa acést'a trupele au defilatu si Mariile loru s'au dusu in taber'a calarasiloru unde au visitatu instalarea loru si au asistatu la dantiurile loru nationale, ceea ce a interesatu fórte multu pre Alteti'a Sea principele Leopold.

A dóu'a di, Mercuri dela 1—5 óre, Alteti'a Sea principele Leopoldu, insotitu de d. generalu Florescu, ministru de resbelu, a visitatu casarm'a Malmeson, unde bateri'a calarétia de artileria a facutu câto-va miscâri si scól'a de cavaleria precum si regimentele de rosiori mai multe reprise in manegiu.

Apoi Alteti'a Sea a mersu la scól'a de infanteria si cavaleria precum si cea divisionara, unde Alteti'a Sea a intratu in cele mai mici amanuntimi in privinti'a programeloru si a lucrâriloru grafice ale eleviloru.

La stabilimentulu de artileria Alteti'a Sea a visitatu cu cea mai mare atentiune fabricarea cartusieloru metalice, diferitele ateliere, fabricati'a proiectileloru de artilerie, magasinele de materialu brutu si de objecte confectionale, scól'a meseriasiloru si in fine sal'a de modeluri, precum si echipagele de pontonieri. In tempulu visitârei stabilimentului de artileria, M. S. domnitoriulu a sositu pre la órele 1 si insotitu de Alteti'a Sea principele Leopoldu au visitatu casarm'a regimentului alu 6-lea de infanteria si au urmaritu cu mare interesu instructiunea de detaliu ce se dá recrutiloru chiaru in curtea acelei casarme

La 6 óre M. M. L. L. s'au intorsu la palatulu dela Cotroceni. „Pressa“.

Varietâti.

*** Parochulu cetâtiei Sabiului, de conf. aug., Carl Fuss, unu barbatu eruditu si stimatu a reposatu in 1 Iuliu a. c. in Noulu sasescu. Acolo s'a dusu pentru cá sa participe la o adunare a reuniunei Gustav adolfiane la carea a si participatu in dîu'a de 29 Iuniu. La prandiulu stralucitu ce s'a datu in curtea parochiale sasésca de acolo, in mediloculu unui toastu repausatulu fu atinsu de guta, in urm'a cârei dupa dóue dîle finí viéti'a sea activa cu totulu. Remasitiele pamentesci se adusera Mercuri sér'a in 1 Iuliu si Vineri in 3 Iuliu se inmormentara in cimiteriu protestantiloru de aici.

Fia-i tierân'a usióra!

*** Cometu. Joi sér'a s'a potutu vedé cu ochii nearmati cometulu celu anunciatu de astronomi mai inainte. S'a aretatu, dupa ce a inceputu a se intunecá, spre nordvestu (intre média nópte si apusu) in âpropiarea carului.

*** Din Fagarasiu se scrie ca in 11|23 Iuniu a venitu pre hotarele Halmeagului, Pareului si Venetiéi inferióre o tempestate infricosiata cu grandina, carea au devastatu totalminte semanaturile de iérna si de primavéra asiá incâtu de secerisiu in anulu acest'a nu póte fi nici o vorba. Dupa aretârile facute de câtra antistiele comunali dauna comunei Halmeagu suie la 150,000 fl. a comunei Veneti'a inferióra la 110,000 fl. si a comunei Pareu la 45,000 fl. Comunele cele dóue din urma suntu fórte serace si asecuratu n'a fostu nimenea.

*** Dupa scirile de pâna acum a stricatu grandin'a, in pârtile transilvane, semanaturile la urmatórele comune: Kezdi-Vasárhely, Kezdi-Szt-Lélek, Troi'a de josu si de susu, Valalu, Sztkatolna, Cernatu, Pesielnicu, Nyujtod, Futasfalva, Cratn'a, Leméni, Sarfalva, Ikafalva, Osdola, Gelenti'a, Tamasi'a, Zagonu, Zoltanu, Baratos, Telecu, Leti'a, Borosneu, Margit'a, Agerbiciu, Ghirisiu, Zutoru, Mierti'a, Frat'a ung., Harastesiu, Vintii superiorí, Feldiór'a Horuc'a, Galfalva, Borzasiu, Maierusiu, Iclandu. Szt-Andras, Cati'a, Crihalm'a, Hidvég, Secatur'a, Fagarasiu, Hususeu, Ardani, Siercat'a, Pareu, Halmeagu, Veneti'a inferióra, Cuciulat'a, Blajielu, Velti'a, Popolti'a, Valcau ung., Csege, Petea, Siuntardu, Arpasteu, Lun'a, Ghirisiu, St. Craiu, Grindu.

*** Fulgeru a lovitu in siur'a lui Iosifu Mihu din Calboru si a arsu acea, alte siese si o casa. Asecuratu nu a fostu nimic'a.

*** In Budapest'a s'a constituitu comitetulu de 25 alu reuniunei secuiesci, carea se interesésa de sórtea poporului secuiescu.

*** Censura. In 23|11 Iuniu 1874 depuse dnulu Alessandru Filipu subjude in Abrudu censura de advocatu aici in M. Osiorheiu la tabl'a regia cu succesulu celu mai bunu, la care (censura) scriitoriulu acestoru sire au fostu de fatia. Prementionatulu s'a esprimatu ca 'si va deschide cancelaria in Abrudu. Cunoscutu fiindu elu de tramitiatoriulu acestei corespondintie din tempulu servitiului seu publicu in pârtile acestea de unu functionariu impartialu laboriosu, cu purtare omenóse si modesta fatia cu pârtile litigante sperediu, ca asemenea purtare ce servesce de onóre fia cârui'a functionariu publicu, si o va fi conservatu in deplin'a ei mesura si in functiunea publica din tempulu din urma, si cá advocatu nu se va abate dela memoratele cualitâti nobile, ca va tiené usi'a deschisa si pentru seracime tienendu socóte de nepotintiele ei financiali, si ca recomendatiunea ast'a spontana a mea, basata pre esperinti'a-mi de mai nainte, adresata publicului din giurulu Abrudului inca nu-lu va superá.

Raportu comerciale.

Sabiiu 3 Iuliu nou. Grâu 7 fl. — xr. frumosu, 6 fl. 67 xr. mestecatu, 6 fl. 33 xr. cualit. infer.; secar'a 4 fl. 27 xr. pâna 4 fl. —; orzu 4 fl. —; ovesu 2 fl. pâna 1 fl. 93 xr.; cucuruzu (porumbu) 3 fl. 80 xr.; cartofi 2 fl. 13 xr. galét'a austriaca.

Cânep'a — fl. maj'a.

Lintea 6 fl — xr.; mazarea 6 fl. 67 xr., Fasolea 6 fl. — xr.

Fenu legatu 1 fl 25, nelegatu 1 fl. 10 xr., paie lungi 80 xr., scurte 70 xr, maj'a.

Lemne de focu 8—10 fl. stang. austr.

Carnea de vita 18—22 cr. p., de porcu 28 xr. Unsórea 79 xr. pâna la 1 fl. 20 cup'a.

Burs'a de Vien'a.

Din 21 Iuniu (3 Iuliu) 1874.

Metalicele 5%	69	90
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	751	—
Imprumutulu de statu din 1860	119	—
Actiuni de banca	971	—
Actiuni de creditu	222	50
London	111	70
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	75	50
„ „ „ Temisiorene	74	50
„ „ „ Ardelenesci	70	60
„ „ „ Croato-slavone	78	—
Argintu	105	25
Galbinu	—	—
Napoleonu d'auru (poli)	8	93½

Concursu.

Intru intielesulu milostivei ordinatiuni consistoriale din 23 Ian. 1874. nr. 54. din nou se publica concursu pentru vacant'a parochia de clas'a a trei'a — Egerszegu pâna in 31 Iuliu a. c.

Concurentii voru avea a-si asterne recursele loru, instruate intru intielesulu Statutului organicu, respectivului domnu Protopresviteru Parteniu Trombitasiu de Betlen in Muresiu-Osiorheiu.

Datu in Egyerszegu 6/18 Iun. 1874.

Comitetulu parochialu in contielegere cu susu laudatulu domnu Protopresviteru.

(1—3)

Edictu.

Vasilie Nistoru Neagu din Nou, carele de 7 ani a parasitu cu necredintia pre legiuit'a sea socia Ev'a Ioanu Parvulu din Magerusiu, cu doi copii, se citédia prin acést'a in terminu de unu anu de dile, a se infatisiá inaintea subscrisului scaunu protopopescu, câci la din contra procesulu matrimonialu asupra-i pornitu dela 26 Ianuariu a. c. se va decide si in absenti'a lui.

Scaunulu protopopescu gr. or. alu II alu Brasiovului.

Brasiovu 14 Iuniu 1874.

Ioanu Petricu
(1—3) **Protopopu.**

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.**

Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei sî pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 50. ANULU XXII.

Sabiiu in 27 Iuniu (9 Iuliu) 1874.

Invitare de prenumeratiune
la
„Telegrafulu Romanu“

pre o jumetate de anu (Iuliu-Decembre) alu anului 1874. — Pretiulu abonamentului pre ½ de anu e:

Pentru Sabiiu 3 fl. 50 cr. v. a.

Pentru Monarchi'a austro-ungurésca 4 fl. v. a.

Pentru Romani'a sî strainatate, 6 fl. v. a.

DD. abonanti suntu rugati a nu intardiá cu tramiterea prenumeratiuniloru.

Adresele ne rugâmu a se scrie curatu, a se pune numai post'a ultima, dara nu câte dóue poste ultime, sî in locu de epistole de prenumeratiune recomandâmu on. publ. avisurile postali, **(Posta-Utalvány. — Post-Anweisung.)** cá impreunate cu spese mai putiene sî cá mai sigure pentru inaintarea baniloru de prenumeratiune la

Editur'a „Telegrafului Romanu“ in Sabiiu.

Nr. $\frac{1179|B.}{509 \text{ cons.}}$ 1874.

Incunosciintiare.

Cu provocare la ordinatiunea consistoriale din 10 Ianuariu 1872 Nr. cons. 37 (Telegr. Rom. nr. 10 1872.) se aduce prin acést'a la cunoscinti'a publica: ca supunendu-se censurei prescrise in acum citat'a ordinatiune consist. par. Augustinu Cosm'a parochu in Mico-satulu-nou (Miko-Ujfalu) Protopresbiteratulu Heghigului, sî dlu Ioanu Metiu, invetiatoriu la scól'a normale gr. or. din Resinari, — s'au aflatu apti pentru de a fungá cá aperatori in cause bisericesci, matrimoniali sî disciplinari inaintea foruriloru nóstre bisericesci, spre care sfersîtu li s'a impartasîtu binecuventarea archierésca in intielesulu §-fului 442 din Dreptulu canonicu.

Sabiiu 24 Iuniu 1874.

Dela Secretariatulu Consistoriului archidiecesanu gr. or.

Austri'a dela caderea lui Hohenvart.

(Urmare.)

Novel'a electorale fu primita cu majoritate mare de ambe casele senatului imperiale, cu tóte ca polonii, cari promisera ca se voru abtienea dela votu, votara in contra.

Purtarea poloniloru a avutu pentru dalmatini, galitiani, istriani sî triestini bunatatea, ca regimulu vediendu-se necessitatu de a pactá cu cine-va, spre a puté trece la votare novel'a electorala a pactatu cu acesti'a, introducendu-le limb'a natiunala in oficiu sî asigurandu-le ocuparea de posturi insemnate in oficii, mai departe asigurandu-le o subventiune din partea statului pentru radicarea scóleloru, in fine tramiterea de ingineri, prentru cá sa traseze linii de drumu de feru sî sa mantue cercurile Narentei de mocirle. Purtarea poloniloru de alta parte a avutu sî resultatulu, ca indata dupa cassarea mandateloru deputatiloru reniteuti din Stiri'a, Carnioli'a, Boemi'a sî Moravi'a, in comisiunea constitutiunei s'a facutu propunere din partea deputatului bucovinénu Tomascincu, a se trece la ordinea dilei preste tóte pretensiunile poloniloru. Propunerea acést'a nu s'a primitu; s'a primitu inse propunerea subcomissiunei, dupa carea pactulu ce erá a se face cu Galiti'a sa intre numai atunci in viétia, dupa ce va fi trecutu prin, sî primitu de câtra diet'a galitiana.

Dupa multe desbateri sî dupa multe propuneri dintr'o parte sî dintr'alt'a pretensiunile poloniloru se confunda cându cu unu obiectu, cându cu altulu, pâna cându in fine li se spune, ca ei nu potu contá la o puseliune, cum e cea a croatiloru in Ungari'a, pentru ca acést'a aru incurcá pre Austri'a cu Russi'a intr'unu resbelu.

Polonii prin purtarea loru cea dubia, cechii prin absentarea loru cea permanenta, a cârei farmecu a mai atrasu sî pre alte fractiuni din slavii tieriloru austriace de média-dî, au ajutatu pre nemtii din Cislaitani'a la ajungerea scopuriloru loru.

In 13 Martiu o patenta imperatésca disólva diet'a Boemiei.

Schimbârile cele subite atâtu cu Beust câtu sî cu Hohenwart n'au alteratu demersulu inauguratu la 1867 nici decum, din contra, l'au mai intaritu. Partea cea trista a acestoru impregiurâri e inse, ca elementele acele, cari vedeau ca directiunea cea nóua lasata numai pre mân'a unor'a nu póte duce la scopulu celu multiamitoriu pentru tóte popórele monarchiei, au gresîtu detragendu insele corpuriloru legislative multime de elemente, cari déca se aflau in aceste corpuri legislative puteau cu multu mai multu folosí patriei sî causei comune.

Sa ne intórcemu dincóci de Lait'a, unde in loculu contelui Andrássy luase presidiulu ministeriale, acum cont. Lonyay.

Sî de schimbarea acést'a se legau sperantie sî temeri, dupa cum erau sî dorintiele sî aspiratiunile. Credeau multi adeca ca ne aflâmu in presér'a unoru reforme constitutiunali sî in ceea ce ne privesce pre noi românii din Transilvani'a, vomu ajunge sa stâmu pre o linia egala cu Croati'a. Uitau ómenii ca Transilvani'a de jure sî factice se afiá representata fâra multe conditiuni in diet'a din Pest'a. — Déca considerâmu evenemintele de pre atunci apoi eata ce preocupá spiritele in diet'a Ungariei.

Inainte de tóte preocupá tóta lumea dincóce de Lait'a, in Ungari'a, economi'a financiala, carea erá unu adeveratu abisu. Deficitulu pentru 1872 erá 63 de milióne, carele dupa unele operatiuni fu redusu la 42 milióne. Uniculu resultatu realu mai favorabile alu dietei a fostu organisatiunea cea nóua a tribunaleloru cu judecatori denumiti si tribunale stabile.

Ministrulu Lonyay crediù ca cea dintâiu afacere a sea sa fia regularea afaceriloru Croatiei. Croati'a avea pre atunci o dieta nou alésa cu o mare majoritate „natiunala.“ Acésta dieta asceptá din lun'a lui Maiu 1871 sa fia odata convocata. Lonyay a conferitu cu fruntasii croatiloru in Pest'a, inse fâra de a ajunge la vre-unu resultatu, pentru ca memorandulu aceloru fruntasi aretà, ca croatii nu se abatu dela programulu loru de mai inainte. In 15 Ianuariu 1873 cercà sî adunà diet'a cea de multu nou alésa a Croatiei in Agram la 19 Ianuariu, aceeasi dieta fu disolvata printr'unu rescriptu. Caus'a disolverei n'a potutu fi alta decâtu spiritulu ce predomniá in dieta, dupa care se escalculà inainte ca diet'a va radicá principiele din memorandulu natiunale la valóre de conclusu dietale. Dupa disólverea dietei se incepu numai decâtu de nou negotiârile cu barbati de incredere de ai croatiloru, inse fâra de succesu. Unu evenementu totusi se mai adauge la cele ce privescu Croati'a sî acest'a e, ca banulu Croatiei Bedekovics se inlocuesce prin unu loctiitoriu Vucanovics. Denumirea acestui'a se aduce in legatura cu fitórele alegeri pentru fiitórea dieta a Croatiei.

Aici stâmu de ocam-data cu afacerile croate sî trecemu la alte eveneminte cari de pre atunci dovedeau ca intre trecutu sî viitoriu mare diferintia nu este, ca lucrurile au sa pasiésca mai departe pre calea inceputa.

Diet'a Ungariei umblá cu planulu de a reformá legea electorale.

Ce sórte a avutu acea reforma atunci ni este fórte cunoscutu. Ea a oferitu acelu raru spectacu parlamentariu de bietulu proiectu fu „omoritu cu cuventârile“ cele multe, cari resareau cá ciupercile sî lungi fâra de margini, din partea opusetiunei.

Acést'a erá unu simptomu ca e linisce impregiuru; câci nimenea nu jóca in luntre cându valurile suntu turburate de viforu. Sî cu deosebire guvernulu sciá ca nu suntu periculi in apropiare, câci alt-feliu nu se espunea unei scenerie cum a fostu desbaterea legei electorali, ci o retragea indata ce a simtitu furtun'a opusetiunei.

Cumca a gresîtu, séu n'a gresîtu guvernulu, lasându sa vina lucrulu pâna la scandalu este alta intrebare. In apretiarea situatiunei generali inse, dela carea sa póta cine-va sperá ce-va schimbare, bater pre jumetate radicale sî totu odata o schimbare spre bine, nu cumpanesce tóta scen'a scandalósa de atunci nimic'a.

Ba incâtu-va aceea de unii e justificata, câci erá cá aprópe de inchiderea unui periodu dietalu sa se creeze o lege, carea pentru Ungari'a erá mai nefavorabile cá cea de pâna aci sî findu ca in Transilvani'a, tóte impregiurârile de mai nainte au fostu favorabile partidei majoritâtiei aveau sa remana tóte mesurile cele vechi electorali dela 1848, afara de urcarea censului mai susu decâtu celu dela 1848 sî mai susu decâtu celu din Ungari'a. Noroculu a fostu dara, in unele privintie atunci, cu scandalulu, unu norocu de care sa ferésca Ddieu pre ori-ce tiéra. Dicemu inse norocu intr'atât'a sî aici ca lipseau elementele cari sa constituie ce-va mai sanatosu sî mai favorabilu intereseloru generale ale patriei, lipsiau inse sî din vin'a loru propria.

Schimbârile ministeriali trecu sî se mai repetiescu, inse in sistem'a politica mergemu totu asiá inainte.

Schimbârile in sistemele politice la noi nu suntu legate de persónele ministriloru. Ei suntu cei de pre urma, cu cari se incheia periodele sistemeloru politice.

„Magyar politika“ dà cu reserva urmatórea noutate: In Berlinu au informatiuni, ca contele Andrássy s'a aruncatu cu totulu in bratiele partidei militarie a curtiei sî Marele duce Constantinu nu a fostu la Vien'a pentru scopulu celu vediutu, ci pentru o aliantia ofensiva sî defensiva cu Rusi'a contr'a unoru anumite planuri prussiane. Departarea lui Schweinitz (legatulu germanu) de lânga curtea din Vien'a este sigura, pentru ca n'au observatu mai tempuriu schimbarea acést'a.

Din Franci'a

Revist'a ce a tienutu maresialulu Mac-Mahon sî ordinulu de di ce l'a datu trupeloru sele nu e decâtu o admonitiune câtra partide, sî vrea sa arete prin acést'a, ca densulu nu voiesce sa i se rapésca asiá usioru poterea din mâni. In legatura cu mesurile luate de politia contr'a bonapartistiloru aceste manifestatiuni au o insemnatate sî mai mare.

Unu corespundinte alu lui „Daily Telegraph“ din Parisu reproduce din cuventu in cuventu unele espresiuni ale ex-vice-imperatului Rouher despre sperantiele sî aspiratiunile bonapartistiloru. Intrebatu fiindu de óre-cine, de nu crede cum-va, ca poterile europene nu voru favorí progresele partidei napoleoniste sî se voru impotriví cu reintórcerea lui Napoleonu IV, (Rouher) a respunsu: „Nu potu sa admitu acést'a, câci sum tare convinsu, ca Europ'a fatia de restaurarea imperiului prin mediulu alegeriloru universali nu e reu dispusa. Nu tagaduiescu, ca unele dintre poterile cele mari au datu contelui de Chambord dovedi de simpathia cându se puse inainte de ast'a cu 18 luni intrebarea intre republica sî regatulu legitimistu. Nu tagaduescu, ca Austri'a voiesce binele contelui. Imperatulu Franciscu Iosifu de esemplu a manifestatu totu-déun'a o deosebita stima pentru ospele seu dela Frohsdorf sî 'mi aducu aminte de acele cuvinte de incuragiare ce le a esprimatu de una-di cu ocasiunea semi-oficiale relativa la densulu. Dara sti nitatu ce tulburare a provocatu acestu modu de interventiune mai intâiu in Rom'a sî dupa acea in Berlinu. Aceste dóue poteri intr'adeveru au interesu egalu in acést'a intrebare. Prussi'a, pentru ca e incurcata intr'unu conflictu ferbinte cu biseric'a catolica; Prussi'a, care trece prin o crise religiósa ce se póte asemená cu miscarea cea mare a reformatiunei din véculu XVI; Prussi'a, dicu, care are trebuintia de tóta poterea sî de intregu prestigiulu ce i-au datu nouele sele invingeri, spre a frange resistinti'a episcopiloru, Prussi'a nu pótea fi indiferenta la stabilirea unui regimu identicu cu politic'a curiei romane, deci atâtu in Berlinu câtu si in Rom'a domnea o antipathia iresistibila contr'a restaurârei monarchiei legitime in Franci'a, sî eu potu sa dicu, ca 'mi este cunoscutu, ca acestu semtiu ce esista a ajunsu nu numai la cunoscinti'a imperatului Franciscu Iosifu, ci chiaru sî la a contelui Chambord. Sciti la ce s'a decisu celu din urma. Ce privesce pre imperatulu Austriei densulu prin recél'a momentana ce a adusu manifestarea simpathieloru sele pentru contele (Chambord) in relatiunile sele cu Itali'a, a fostu atâtu de afectatu câtu a aretatu fatia de Itali'a o prevenire asiá de amicabila câtu Victoru Emanuilu s'a aflatu indata indemnatu a primí invitatiunea sî a merge la espusetiunea universale dela Vien'a. Acestu incidinte diplomaticu fu asto-feliu delaturatu spre multiemirea celoru trei curti. Ce privesce pre principii orleanisti eu nu pricepu cum potu ei sa afle multe simpathii in Europ'a.

La observarea ca Prussi'a are tendinti'a de a nu lasá sa vina in Franci'a unu guvernu tare, respunse Rouher, ca de presinte domnesce intre popóre o solidaritate sî dintre aceste nici unu poporu nu va potea sa sufere, fâra de a suferí impreuna sî cele-lalte, de acea elu nu póte crede in atari tendintie de ale Prusiei. Observandu-i-se iéra, ca dinasti'a Hohenzollern este inimica cu deosebire unei restauratiuni napoleoniste, fiindu ca imperiulu nu póte sa insemne decâtu resbunare, respunse Rouher, ca Franci'a in mai multi ani are lipsa de pace, de lucru sî prosperitate sî ca mai esiste o resbunare nu numai pre câmpurile de resbelu, ci si pre campulu diplomatiei. Continentulu nostru va fi inca martorulu câtoru-va conflicte, cari nu suntu provocate prin Franci'a si dens'a ajungendu prin intielepciune la marime si potere si va potea sa-si ia satisfactiunea din aceste conflicte, fara de a descarcá macaru o puscatura. Densulu vede dejá in oriente unele fenomene cari intr'adeveru prognostica cestiuni teritoriali in interesulu ecuilibrului europénu. Ori-ce regimu va avé Franci'a, ea se va folosí de aceste impregiurâri. De acea nu este nici unu temeiu, pentru care imperiulu sa antecipe acésta resbunare, si imperiulu trebuie sa pricépa, ca Franci'a nu póte avea in afara alta politica, decâtu politic'a asteptârei si a defensivei. Rouher 'si esprimà aci si convictiunea ca o restaurare a imperiului va intempiná o neutralitate binevoitória din partea Europei.

La intrebarea, ce intielege densulu sub unu regimu tare si nu cum-va acest'a va trebuí sa incépa cu proscriptiunile contrariloru sei si cu suprimerea tuturoru celoru lalte opiniuni, respunse Rouher, ca restaurarea imperiului se póte intemplá numai prin sufragiu universalu séu prin unu plebiscitu. Imperiulu se va reintórce, pentru ca e uniculu regimu ce póte garantá ordinea sociale si tóte interesele. Cându va vení inse mâne la carma, elu cu poporulu lânga sine nu póte fi de câtu tare si durabilu, déca se va radimá inca si de vocile si corporatiunea claseloru mai nalte, câroru sa le dea sinceru si definitivu rangulu loru. De aceea nu voru fi de lipsa proscriptiunele si mesurile de sfortia, ba principii se voru vedea mai bine acasa decâtu in strainatate.

Diet'a Ungariei.

Budapest'a 27 Iuniu 1874. (Cas'a representativa) Dupa presentarea petitiuniloru cari se transpunu la comissiunea petitiunaria, Cas'a trece la ordinea dîlei si ia la desbatere list'a 47 de petitiuni. Tóte petitiunile se predau fara desbatere ministriloru din resorturile respective afara de petitiunea cetâtiei Satmaru pentru ajutoriu in lips'a de bani, carea provóca o scurta desbatere si se cetesce prin I. Kiss. Acest'a dupa cetire descrie starea cea deplorabila a cetatieniloru din Satmaru, in care au venitu prin esecutiunile de contributiune. Oratorulu propune: sa se indrumeze ministrulu de financie a oprí esecutiunile si a substerne unu proiectu de lege despre infiintiarea unei bance natiunali ung., independinte.

Ministrulu de financie respunde, ca cu privire la partea dintâiu a petitiunei din cestiune (la oprirea esecutiuniloru) s'a datu de multu o ordinatiune câtra directiunile financiali, cá sa se crutie cu esecutiunile pentru contributiune comunele si persónele cari au suferitu de daune elementarie, pâna dupa secere. Preste totu nu s'au potutu oprí esecutiunile câci acest'a aru insemná sistarea administratiunei prin ce aru secá ori-ce isvoru de venitu alu statului. Pre lânga tóta lips'a bugetului statului trebuie sustienutu.

Ce privesce dorinti'a a dou'a, emiterea asignateloru de cassa, nu afla ministrulu de oportunu a mai face, pentru ca dupa esperinti'a de pâna acum nu crede ca se voru primí asignatele intre impregiurarile de adî cá medilocu de platire generalu.

Relativu la resolverea cestiunei de banca, cas'a cunósce dejá resultatulu de mai inainte in acésta privintia. Spre acestu scopu se recere mai multu tempu si mai pucina ocupatiune de câtu are unu ministru pre tempulu câtu tienu discusiunile in parlamentu. Dupa ferii va fi tempulu aptu pentru a implini acésta indrumare a Casei representative. Pâna la impartasirea resultatului, ministrulu se róga ca Cas'a sa numai faca resolutiuni in acestu respectu; deci oratorulu spriginesce propunerea comissiunei, care se si primesce.

Dupa acést'a se primesce in a trei'a cetire legea de incompatibilitate si se tramite casei de susu.

G. Nagy 'si motivéza proiectulu seu cunoscutu, dara combatându-lu ministrulu de justitia Pauler, proiectulu numitu la propunerea ministrului nu se dà sectiuniloru.

Dupa resolverea causei de estradare a deputatului Eder

Presiedintele intréba Cas'a, ca cându sa se desbata legea electorale? (Strigari: Marti. Mercuri.)

G. Várady propune sá se incépa discusiunea asupr'a novelei electorali Mercuri, fiindu-ca propunerile numai adi s'au impartitu.

Ministrulu de interne, contele Szapáry se róga in numele guvernului cá sa se incépa desbeterea câtu mai curendu si dechiara, ca sesiunea la nici unu casu nu se va inchide inainte de ce se va resolví proiectulu electoralu.

Col. Tisza se róga sa nu se pripésca lucrulu pentru o dî.

Fr. Pulszky accentuéza ca acea dî se va putea crutiá déca partidele Casei voru tiené cuventâri mai scurte.

Dupa o desbatere mai lunga se decide cá sa se incépa discusiunea Mercuri in 1 Iuliu.

Presiedintele propune desbaterea proiecteloru in caus'a drumuriloru ferate cu intrerumperea desbaterei despre legea electorale.

Ministrulu de financie Ghyczy inca se róga pentru desbaterea proiecteloru relative la drumurile ferate, pentru ca guvernulu Romaniei a facutu tóte spre a resolve proiectulu in camera si in senatu, spre care scopu a si prelungitu sesiunea. Acést'a se ascépta acum si dela noi, pentru cá proiectulu sa devina lege.

Fr. Domahidy propune, cá Cas'a sa tiena siedintie paralele. Fr. Pulszky spriginesce acésta propunere; G. Nagy o combate. In urma Cas'a primesce propunerea presiedintelui, cá proiectele relative la drumurile ferate sa se desbata cu intreruperea discusiunei asupr'a legei electorali.

Budapest'a 1 Iuliu 1874. (Cas'a representativa), s'a deschisu astadi prin vicepresiedintele C. Torm'a la 10 óre.

Petru Nemesiu substerne unu proiectu de resolutiune, in care se cere cá sa se substérna inaintea camerei unele date spre a se statorí mai de apróape cualificatiunea alegatoriloru. Mai departe presentéza si o motiune: cualificatiunea alegatoriloru din Transilvani'a sa se modifice intr'acolo, cá sa li-se compute alegatoriloru si sum'a adausa pentru desarcinarea pamentului.

Proiectulu de resolutiune se va pune la ordinea dilei, eara propunerea se va considerá la desbaterea speciale.

Deputatiloru Al. Nemeth si Petrovay li-se dà concediulu cerutu pre 4 septamâni.

Col. Tisza aduce aminte, ca emisulu relativu la administratiunea carceremloru intra adi in potere de lege, si oratorulu astépta respunsulu la interpelatiunea sea facuta in acésta afacere.

Ministrulu de justitia Pauler respunde ca emisulu din cestiune e datatu din 13 Februariu si s'a publicatu atunci in tóte foile. La interpelatiune va respunde câtu mai curendu si-si reservà dreptulu a-si determiná dîu'a in care va respunde dupa cum prescrie regulamentulu casei.

Col. Tisza replica ca densulu a intrebatu numai de voiesce sa respunda ministrulu la interpelatiune. Oratorulu n'a avutu trebuintia de admonitiune, câci densulu nu gresiesce contr'a regulamentului de casa, ci doresce, cá ministrulu sa observe pre lânga regulamentu si bunacuviintia parlamentaria.

P. Szontagh facândn ministrului de interne o „modesta interpelatiune“ observa, ca spre a primí respunsulu nu mai are trebuintia de alta admonitiune. Interpelatantele intréba, de este aplecatu ministrulu a dá restaurarea lui „Budapesti — Közlöny“ la tipografi'a ce s'a aflatu mai démna de incredere si déca nu de ce o a eludatu in adeveratulu sensu alu cuventului?

Ministrulu de interne Szapáry respunde ca regimulu are dreptulu de a-si alege dintre firmele ce se admitu la concursu pre cele mai solide, si este indreptatitu, déca nici un'a nu va corespunde tuturoru receriutieloru, a le respinge pre tóte. Ministrulu ia pentru purcederea sea tóta respunsabilitatea asupr'asi.

Szontagh nu este multiamitu cu respunsulu datu, dara camer'a lu ca cu maioritate spre sciintia.

Art. Molnár substerne raportulu comissiunei petitiunarie asupr'a listei 48 din petitiunile transpuse numitei comisiuni.

Cas'a trece apoi la ordinea dîlei, obiectulu e desbaterea novelei electorali.

La intrebarea presidiului: sa se mai cetésca raportulu comissiunei centrali, dechiara camer'a ca raportulu impreuna cu testulu celu nou alu proiectului se privesce de cetitu.

Ed. Szeniczey, referintele comissiunei centrali aréta mai intâiu, ca proiectulu nu e o lege electorale nóua si independenta, ci numai o novela la norm'a electorale de pâna acum, dreptu acea intrebârile ce se potu face la dejudecarea proiectului din cestiune nu potu fi altele decâtu aceste: Corespunde proiectulu relatiuniloru de astadi din Ungari'a, in genere si in detaiurile sele? Primesce norm'a vechia electorale prin novela modificatiuni si indreptâri corespundietórie? Oratorulu aréta mai departe ca intre impregiurârile de fatia nu s'a potutu face alta decâtu o modificatiune a art. V: 1848 care sa corespunda impregiurâriloru moderne, fiindu ca lipsindu datele statistice si o regulare deplina si definitiva a sistemului de contributiune, legea electorale nu se va poté regulá deplinu. Acest'a a fostu punctulu de vedere din care a purcesu si comissiunea centrale. Comissiunea s'a restrinsu numai a face legea electorale dela 1848 conforma relatiuniloru de astadi si a o modificá dupa cum recere oportunitatea. In urma raportorulu aretându in terminatiuni detaiate ale proiectului legatur'a novelei in legea din 1848 recomenda legea spre acceptare obser-

---

FOISIÓRA.

Care este scopulu cetirei si cum trebuie sa fia ea — cetirea, pentru cá sa póta corespunde pre deplinu scopului ei?

(Urmare.)

Esemplele la cele pâna aici dîse interpunctiuni, le aflu cu totulu de prisosu, din causa ca de o parte, intréga cetirea stà numai si numai din asemenea esemple; iéra de alta parte, pentru ca déca me a-si fi folositu si de esemple aru fi venitu acestu elaboratu prea lungu.

Dupa ce invet. séu instructorulu a spusu scolariului — cetitoriului cum are si trebuie sa accentueze cuvintele etc. si pre lânga tóte acestea cetitoriulu nu le baga in séma ci le trece cu vederea, neconsiderandu insemnetatea loru, (firesce din nepricepere,) atunci invet. nici decum sa nu ierte pre cetitoriu a trece si a cetí si mai departe — reu; ci sa-lu faca sa totu repeteze la un'a si aceeasi propusetiune, la unulu si acelasi cuventu, ba chiaru si la un'a si aceeasi silaba pâna atunci pâna cându cetesce intocm'a — curatu si chiaru asiá precum i-a spusu, — fâra nici o eróre.

Indata ce invet. nu privesce aceste reguli ale cetirei de neaperata trebuintia, indata ce elu le considera cá nisce lucruri — bagatele —, ce se potu trece cu vederea — fâra atât'a — si atât'a incordare si necasu etc. etc. si a nu remanea indereptu cu invetiamentulu din acea causa; indata ce elu nu va luá cetirea dupa regulele de pâna aici etc. cu tóta rigorositatea; numai decâtu ostenelele lui — fia acelea fâra esemple mari si multe —, devinu zadarnice cu totulu; si prin urmare invet. scólei popor. nici odata nu-si va potea ajunge maretiulu scopu la care tientesce si care-lu are si pretinde problem'a scólei poporale.

Dupa ce aretaiu pre scurtu parerea ca, cum trebuiesce sa fia cetirea pentru cá sa corespunda scopului; credu a nu fi superfluu, a notá si scaderile care le-amu auditu si vediutu insumi in cetirea scolariloru.

Cetirea nu e buna si nu-si póte ajunge scopulu déca scolariulu cetesce: a) resfatiatu si ingamfatu, cu o voce impunatória si óre-cum nesupusu; b) monotonu — neschimbandu-si vocea, c) incetu fórte incetu incâtu de abiá se aude; d) déca mananca inceputulu séu finitulu unui cuventu, séu cuventulu intregu, séu o silaba séu mai multe; e) déca repetiesce uniculu cuventu de 2—3—4 ba si de 5 si mai de multe ori, si totusi nu-lu mai póte odata esprimá — pronunciá — deplinu si bine; f) déca pune accentulu — tonulu la, si pre cuventulu ori silab'a care nu se cuvine; g) déca pune apostrofulu la o propusetiune séu mai multe acolo, unde nu póte avea nici unu intielesu; h) déca cetesce frântu ruptu, totu numai cuventu de cuventu; i) déca trece preste interpunctiuni, adeca preste: com'a, com'a punctata, dóue puncte, semnulu esclamârei, intrebârei ba chiaru si preste punctu nesocotindu-le de vre-o insemnatate; l) déca cetindu stà in midiloculu unei propusetiuni, ba ce e mai multu in mediloculu unui cuventu; m) déca nu cunósce ori nu vrea sa scia de accentulu greu, acutu, apostrofu etc. nici de semnele legârei séu impreunârei cuventului in finea unui rendu; n) déca cetesce totu intr'o legatura si totu cu acea voce si cuvintele din parantezu, cá si cele de afara; o) déca cetesce prea raru, asiá incâtu numai din cându in cându pronuncia câte unu cuventu scosu cá si cu clescele din elu, si acel'a inca stricatu si reu; p) déca cetesce prea iute, asiá incâtu trece preste tóte accentele si semnele cetirei fâra cea mai mica atentiune la ele; adeca déca cuprinde cu ochii prea multu odata si trece cá umbr'a preste flori. Intrebandu-se apoi in urma si unii si altii, ce au cetitu? stau locului, si nu dau nici unu respunsu, pentru ca ei chiaru nimic'a n'au intielesu, ca nu potu judecá. Asiá dara eata celu mai principalu lucru adeca: intielesulu si judecat'a nu'lu au; acum poftimu! dâ-i scolariului in mâna manualu de religiune, istorii, geografii, fisici, gramatici etc. etc. si vei vedea unde vei potea ajunge; dara apoi scopulu unde este?

Se póte inse intemplá cá scolariulu sa cetésca cutare bucata din carte, reu, fórte reu, si totusi déca-'lu intréba omulu: ce ai cetitu tu acum din carte N. N.? respunde scol. in constructiuni rupte cum póte bietulu, intielesulu bucatei; si cum póte fi acést'a, pre cându elu nu póte cetí bine si regulatu, si totusi sa spuna intielesulu? Usioru! fórte usioru de gâcitu, ba si de aflatu si sciutu, eata asiá: invet. séu instructorulu i-a istorisitu scolariului bucat'a de cetire atât'a, pâna cându vrendu nevrendu, s'a lipitu intielesulu de scolariu câtu amaru séu pututu; acea istorisire inse o póte face si altu baiatu care nu umbla la scóla; intréba apoi pre unu atare scolariu sa judece: ce póte elu invetiá din fia-care propusetiune, cá sentinti'a instructiva? si cu buna séma unulu cá acel'a nu va sci spune, ce folosu póte elu trage din cetirea acelei bucâti; acum poftimu cetire cu intielesu si judecata! déca elu din aceea si inca chiaru din bucat'a aceea carea o au invetiatu etc. nu póte trage nici unu folosu; apoi cum va trage elu din alte cârti mai tardîu pre cari elu pâna acum nu le-a vediutu ba nici n'a auditu de ele?

(Va urmá.)

vandu, ca nu e de lipsa a mai intrá in tóte detaiurile ei.

Dupa acést'a se radica ministrulu de interne spre a recomendá proiectulu electoralu. Aretându causele despre cari amu amintitu mai inainte, cându s'au desbatutu legea in cluburi, ministrulu 'sî reservà dreptulu a face observârile sele la unele dispositiuni din proiectu cu ocasiunea desbaterei speciali. Coalificatiunea s'a precisatu astfeliu câtu nu trece preste marginile legei din 1848, dara nu se restringe nici intre acele margini cunoscute. Oratorulu pune mare pondu pre dispusetiunile penali contr'a esceseloru la alegeri sî motiveza aceste dispusetiuni cu argumentulu, ca intregitatea sî demnitatea statului trebuie scutita cu ori-ce pretiu. Proiectulu de resolutiune, care s'a adausu de câtra comissiunea centrale la proiectu sî care indatoresce pre guvernu, a substerne unu proiectu despre o justa impartire a cercuriloru electorali, lu primesce oratorulu cu atâtu mai tare cu câtu in privinti'a acést'a suntu inca anomalii ce nu se mai potu sustiené. In urma recomenda propunerea comissiunei.

Dupa ministrulu **Szapáry** ia cuventulu **Mocsáry**. In o cuventare monotona de 1½ óra pledá oratorulu pentru sufragiulu universalu sî votarea secreta, in a câroru favoru se provocà la toti articulii aparuti in anii din urma in diuaristica. Oratorulu a vorbitu inaintea unui publicu fórte micu, câci cei mai multi deputati au esîtu afara sî numai câtra finea cuventârei venira in camera. **Mocsáry** a facutu unu proiectu de resolutiune: Cas'a respingându proiectulu indruméza guvernulu a substerne câtu mai curendu o lege electorale perfecta elaborata pre temeiulu sufragiului universalu sî alu votârei secrete.

A. **Beöthy** destépta prin cuventulu séu óre-care interesu. Cu multa atentiune urmarí camer'a implinirea capului de opera, ce-lu anuncià junele oratoru, adeca capulu de opera, de a pledá pentru sustienerea privilegieloru ce-le are nobilimea la alegere. 5 minute duréza cuventarea pentru acésta prerogativa a nobililoru, si in urma desvólta oratorulu tes'a: legislatiunea dela 1848 n'a potutu sa aiba tendinti'a de a detrage nobilimei care pâna la 1848 a fostu politicesce indreptatita, dreptulu electoralu ce-lu avù pâna atunci. Cas'a nobiloru a primitu pre cei nenobili intre fortaretiele constitutionei, pentru a-i luá sub scutulu seu sî a-i aperá. Oratiunea deveni in urma totu mai monotona sî mai neinsemnata, Oratorulu n'a facutu nici o propunere ci s'a rogatu numai de casa sa lase nobilimea pre toti tempii in dreptulu ei de alegere. Siedinti'a se inchide intre risete sî ilaritate generale.

Branu, 12 Iuniu 1874.

(**Socóta sî multiamita publica.**) In intielesulu statuteloru confer. invet. braneni §. 4. lit. d) pentru punerea fundamentului sî infiintiarea unei biblioteci spre folosulu sî interesulu comunu in genere, apoi spre perfectiunarea invetiatoriloru sî ajutorarea scolariloru seraci braneni in specie, sî in intielesulu conclusului conf. din 1 Martiu 1873 pct. 6 sî 7. pag. conf. 224—225 amu umblatu Duminec'a sî in serbatori — dimpreuna cu scolari firesce din detorinti'a ce o are fia-care invet. —, la bisericele din unele comune branene cu care ocasiune dupa descrierea scopului nostru susu amintitu amu colectatu prin contribuiri benevole din partea poporului — unde onorat'a preotîme sî alti inteligenti a premersu poporului cu esemplu —, urmatórele sumulitie si anume:

1. Din comunele branene: Predélu in 22 Aprile v. 1873 s'a colectatu: 33 xr.
2. Din Moeciu-infer. in 23 Aprile vechiu . . . 4 fl. 17 xr.
3. Din Simonu biseric'a nóua in diu'a de Rosali 1873 . 3 fl. — xr.
4. Din comun'a Chei'a in 17 Iuniu v. 1873 . . . 2 fl. 71 xr.
5. Din comun'a Sohodolu biseric'a vechia 6 Dec. 1873 . 3 fl. 20 xr.
6. Din Sohodolu biseric'a nóua 9 Decembre 1873 . . 60 xr.
7. Din comun'a Pórt'a in 19 Dec 1873 . . . 1 fl. 52 xr.
8. Din comun'a Magur'a in 26 Maiu 1874 . . . 1 fl. 49 xr.

Sum'a: 17 fl. 02 xr.

adeca din aceste comune s'a colectatu laolalta siepte-spre-diece florini sî doi cr. valut. austr. lasandu-se din partea subscrisiloru la fia-care biserica câte o cuitantia spre deplin'a asigurare a braviloru contribuitori.

Precum banii acesti'a s'au colectatu totu pre rendu, totu asemenea pre rendu s'au sî spesatu spre scopulu susu amintitu precum urméza si anume:

1. S'a cumperatu „Dictionariulu sî Glosariulu“ limbei române edatu de ilustr'a societate academica romàna din Bucuresci — pentru noi cu pretiulu jumetate adeca 1 Napoleond'or computatu 9 fl. (cu acestu tesauru amu sî pusu fundamentulu bibliotecei nóstre).
2. O carte de lectura impreunata cu Istori'a sî Geografi'a patriei cu Istori'a naturala sî Fisic'a de dlu prof Z. Boiu cu pretiu de 1 fl. 20 xr.
3. O carte de lectura partea intâiu totu de dlu Z. Boiu cu pretiu de 50 xr.
4. Unu catechismu bogatu cu pretiu de 60 xr.
5. Istori'a naturale de S. Mihalescu in pretiu de 58 xr.
6. O gramatica romàna de dlu S. Popoviciu Barcianu 1 fl.
7. Trei esemplarie Istori'a Patriei de dlu prof. I. M. Moldovanu 90 xr.
8. Patru esemplarie Geografi'a Ardélului totu de dlu prof. I. M. Moldovanu 1 fl.
9. Patru esemplarie Fisic'a poporala de dlu Alessandru M. Micu cu 1 fl. 20 xr.
10. Dóue esemplarie computu de A. Necsi'a cu 80 xr.

Sum'a speseloru face: 16 fl. 78 xr.

Asiá da sum'a speseloru este siésespre-diece florini sî 78 cr. v. a. Acum subtragendu sum'a speseloru din a veniteloru . . . 17 fl. 02 xr.
a mai remasu . . . 24 xr.

Care iéra se voru adauge la alte contribuiri spre procurarea altoru cârti.

Cine nu scie sî nu cunósce câte greutâti are bravulu nostru poporu astadi de a suportá sî totusi audiendu si vediendu pre bunii sei conducatori sî respective pre preoti premergendu cu esemplu sî esplicandu-i chiaru sî precisu scopulu pentru care are sa contribue, atâtu de bucurosu contribuiá poporulu incâtu mai de multe ori mai multi fruntasi sî alti poporeni diceau: „Pentru scopulu acest'a pentru lucruri de acestea sa poftiti, sa ve aduca Ddieu mai adese ori pre la noi!“ etc.

Eata dara: „bis dat qui cito dat“ cum de chiaru se cunósce sî se vede bravur'a preotiloru a inteligentiei sî a poporului in genere in afaceri sî scopuri filantropice. Noi invetiatorii —, din parte-ne nu putemu decâtu atâtu onoratei preotîmi câtu sî onorateloru oficii comunale pentru sprigínirea nóstra in tóte afacerile tienatórie de scóla a le aduce cea mai viua multiamita, rogandu-i totu-deodata a ne sprigini sî pre viitoriu totu cu acea dragoste sî bunavointia cá pâna acum, câci numai astfeliu lucrandu unii cu altii mâna in mâna vomu putea ajunge prea doritulu nostru scopu de a lati cultur'a in poporu. I-rogâmu inse totu deodata in fine cá cu ocasiunea convenirilor cu poporulu sa binevoiésca a descoperi poporului in biserica multiamit'a nóstra fiiésca sî ca banisiorii cu multa sudóre adunati sî contribuiti de poporu s'au inbuintiatu intru adeveru spre scopulu numitu, cari nu póte sa-i aduca decâtu folosu mare sî interesu comunu.

Cu acésta ocasiune binevenita avemu sa notâmu inca urmatórele sî anume:

Opuri sî diurnale donate.

Intre cârtile infiintiandei nóstre biblioteci avemu:

1. „Archivu“lu marelui sî ilustrului nostru literatu Timoteiu Cipariu, nrii XXXI, XXXII, XXXIII, XXXIV, XXXVI, XXXVIII sî XXXIX adeca pre lunile 1 Ianuariu, 5 Februariu, 15 Martiu, 20 Apr., 20 Augustu, 15 Septembre sî 20 Oct. 1870.
2. „Societatea pentru invetiatur'a poporului romànu“ nrii 1, 2, 3, 4, 5, 6 sî 7 din 1870 din Bucuresci fórte instructiva pentru invetiatori.
3. „Gramatic'a germana“ de I. Dorc'a directoru de scóle in Satulungu (Sacele).
4. „Epistola deschisa“ de dlu Ladislau Vaid'a.
5. „Orientulu Latinu“ din Brasiovu pre lânga acestea mai avemu inca sî alte opsióre procurate spre scopulu susu aretatu, cari tóte se voru face cunoscute on. publicu la tempulu sau.

Ori-ce ajutoriu fia-cârui omu este cu atâtu mai mare sî mai binevenitu cu câtu sî lips'a pre acei individi i atinge mai tare; lips'a ce ne atinge pre noi invetiatorii in genere este prea bine cunoscuta on. publicu. Noi numai asiá ne vomu putea perfectiuná sî cu noi poporulu déca vomu aflá ajutatori sî sprigínitori, acei'a suntu pâna acum bravii nostri susu amintiti, câror'a corpulu invetiatorescu branénu le aduce cea mai viua sî adenca multiamita rogandu-i totudeodata sa nu ne uite, ci sî pre venitoriu sa ne spriginésca in ajungerea scopului nostru pentru prosperarea binelui comunu.

Corpulu invetiat. branénu.
prin Teodoru **Popu**,
presied. confer.
Nicolau **Reitu**,
secret. conf.

Apelu,

Câtra tóte reuniunile invetiatoresci române din tiéra.

Resultate mari nu se potu altmintre ajunge decâtu prin concentrarea puteriloru. — Adeverulu acest'a e cunoscutu sî practisatu de multu, dara nici cându intr'o mesura atâtu de mare cá in dîlele nóstre, cându vedemu reuniunile cu diferite scopuri resarindu cá buretii dupa plóie. Fia-care dî ni aduce scire despre infiintiarea unei séu altei reuniuni; intre scirile aceste suntu unele imbucuratórie sî pentru noi românii, câci ele ne spunu ca „românulu s'a desceptatu,“ sî se misca putérnicu pre lânga tóta vitregimea tempului pre terenulu educatiunei sî culturei poporale.

La cugetulu, ca ce va poté face acestu poporu pre terenulu acest'a cu perseveranti'a-i inascuta, cu care a induratu adversitâtile atâtoru secle, 'mi tremura inim'a de bucuria.

Sub impressiunea bucuriei acestei'a inainte sentite singuru la cugetulu, ca natiunea romàna e pre cea mai drepta cale sa ajunga a fi, precum a fostu odenióra, respectata de intrég'a lumea, strigu: Susu! fratiloru invetiatori români dîlerii natiunei, sa nu lasâmu cá sa adórma in poporulu nostru miscamentulu acestu salutariu, produsu cu atât'a sudóre prin cei mai demni fii ai natiunei, ci din contra, concentrandu-ne puterile sa-i dâmu unu aventu mai mare, mai puternicu care sa fia in stare a restorná tóte obstacólele, cari i s'aru puté iví in cale.

Ce sa facemu dara? me voru intrebá unii.

Inainte de tóte sa ne unimu, fratiloru!

E bine, dara noi avemu reuniuni invetiatoresci; cum sa ne mai unimu? voru dîce altii.

Reuniuni invetiatoresci avemu de sî nu atâtea, câte aru trebuí sa avemu, dara avemu; reuniunile nóstre lucra de sî nu tóte cu destula energia, dara ele lucra sî facu atât'a câtu — sî asiá cum — potu: resultatulu totalu alu activitâtii reuniuniloru nóstre inse este fórte neinsemnatu; déca amu voí sa fimu sinceri, amu poté dîce ca e apróре nulu.

Ce e caus'a acestei aparitiuni triste?

Aceea, ca reuniunile nóstre nu lucra sî nu facu pasii necesari in solidaritate, ba nici si comunica decisiunile un'a-altei'a. Cum le aru sî poté face aceste, cându un'a nu scie despre esistinti'a celeilalte?!

Ce sa facemu dara, cá sa fia bine?

Respunsulu la intrebarea acést'a dupa cele insirate nu póte fi altulu, decâtu cá: sa unimu reuniunile nóstre celu putienu intr'atât'a, cá aceste sa stea in corespundintia la olalta sî sa-si comunice celu pucinu acele decisiuni, cari pretindu procedere solidaria.

Acést'a unire a avut'o „Reuniunea invetiatoriloru romani Selagieni“ inaintea ochiloru, cându, cu ocasiunea adunârii sele generali, tienuta in Tasinadu-Sarvadu la 3/15 Maiu a. c., aducându unele decisiuni de interesu generalu a decisu a se comunicá acestea tuturoru reuniuniloru invetiatoresci române cerendu-li sprigínirea resp. invitându-le a face asemené pasi la locurile mai inalte ale loru.

Atâtu dara cá sa incete in interesulu culturei poporale sî alu nostru propriu anomali'a de pân'acum'a; ca reuniunile Invetiatoresci române nu suntu nici intr'o legatura la olalta, ca un'a nu scie nimic'a despre decisiunile sî activitatea, bá chiaru nici despre esistinti'a ei; câtu sî spre a poté esecutá ordinatiunea sus'amintita a „Reuniuniloru invetiatoriloru români Selagieni“; veniu a me rugá cu tóta onórea presiedintieloru tuturoru reuniuniloru invetiatoresci române din tiéra — speru, ca nimene nu va face deosebirea de „unitu“ séu „neunitu“ — cá sa binevoiésca a publicá prin foile nationale:

1. Numele reuniunei loru.
2. Numele presiedintelui sî subpresiedintelui ei.
3. Orasiulu séu comun'a unde locuiescu acesti'a sî — eventualminte — post'a ultima.

Mi-iéu onórea a face inceputulu eu.

In Silvani'a (Selagiu) susta:

1. Reuniunea invetiatoriloru români Selagieni.
2. Presiedintele ei e Rdis. d. Vicariu alu Silvaniei **Alimpiu Barbolo-viciu** cu locuinti'a in Sîmleulu Silvaniei (Szilágy-Somlyó.)
3. Subpresiedintele ei e subscrisulu cu locuinti'a in Zelau (Zilah)*)

Zelau 29 Iuniu 1874.

Gavriilu **Trifu**
subpresiedinte alu R. I, R. S. sî prof. ord. de prep.

Nr. 1112|Scol. / 310 cons. 1874.

Publicatiune.

In urmarea dispunerei din anulu trecutu a dietei din Pest'a, fói'a invetiatoriloru popurali edata pâna acum de In. Ministeriu reg. ung. de culte sî instructiune publica in siepte limbi va aparea numai in limb'a magiara.

Fói'a acést'a se póte procurá prin respectivele inspectorate regesci de invetiamentu de câtra toti acei invetiatori, cari dorescu a o cetí in limb'a magiara.

Ceeea ce prin acést'a se aduce la cunoscintia invetiatoriloru poporali spre sciintia sî orientare.

Din siedinti'a Consistoriului archidiecesanu, cá senatu scolasticu, tienuta la Sabiiu in 20 Iuniu 1874.

Varietâti.

(†) **Georgiu Gerbacea** preotu in comun'a branéna Moeciulu inferiore sî presiedinte alu eforiei scóleloru române centrale capitale gr. or. din Branu, dupa unu morbu indelungatu de unu anu care pre dî ce au trecutu s'au totu ingreuiatu pâna cându in fine dupa impartasirea cu sf. taine reposà in Domnulu sî trecù la cele eterne Marti sér'a pre la 8 óre in 14|26 Maiu 1874, in etate de 48 ani ai vietiei sele servindu in acésta comuna 20 de ani cá preotu. Pre acestu preotu — unulu dintre cei mai harnici preoti ai acestui tractu, — 'lu jelescu sî plângu; soti'a sea Stanca, fic'a sea Mari'a casatorita Bodiu, fii sei Georgiu stud. de clas'a III gimnas. sî Ioanu stud. de clas. I reala in Brasiovu, apoi micutii sei Iosifu sî An'a, pre lânga acesti'a, fratii sei Ioanu sî Bucuru sî sororile Mari'a, An'a sî Saft'a si inca o multime de alti consageni mai departe.

---

*) Rogu pre dd. redactori ai tuturoru dîuariloru române, sa binevoiésca a reproduce in interesulu causei bune acestu apelu in diuarele loru, iéra la tempulu seu comunicându datele.

'Lu plânge inse sî biseric'a sî scól'a a câroru spriginitoriu, aparatoriu sî protectoru mare sî nemedilocitu a fostu. Mare dragoste a avutu acestu preotu câtra scóla pre carea — dragoste, — o a doveditu atâtu cá sanatosu câtu sî cá bolnavu fiindu, ba chiaru sî aprópe — inainte cu dóue dîle — de mórte; câci cercetandu doi invetiatori, de-sî erá fórte slabu, totusi cá inca tare cu doru sî cu sete intrebà: „Dara cu scól'a nóstra centrala — capitala cum mai merge?“......

Inmormentarea se facù Joi in 16/28 Maiu de-sî tempulu erá ploiosu sî nefavoritoriu, totusi s'a adunatu unu publicu fórte numerosu din locu sî straini.... Servitiulu funebrale s'a seversitu prin 7 preoti in frunte cu Rssimulu d. protopopu Ioanu Metianu care tienù cuventarea funebrala fórte potrivita cu tóte impregiurârile in care s'a aflatu bine meritatulu preotu defunctu. Fia-i tierân'a usióra! ca memori'a i va remané neuitata.

⁂ (Multiamita publica.) Prin acést'a aducu cu fiésca supunere profund'a mea multiemita publica prea stimatiloru domni cari vediendu-me ca sum orfanu sî in stare materiale cu totulu deplorabila binevoira a me sprigini prin contribuiri generóse in decursulu anului scolastecu espiratu (1873|4) sî anume: Prea on. dlu Dr. med. Basiliu Szabo a contribuitu 34 fl. v. a.; Ilustritatea Sea d. I. cav. de Puscariu 10 fl. v. a.; Prea on. dnu Dr. Ilariu Puscariu 10 fl. v. a. Pre lânga aceste marinimóse contribuiri amu avutu fericire de a me bucurá sî de alte daruri sî binefaceri, dara cu deosebire de o ingrigire intr'adeveru parintiésca sî de o conducere intielépta la inceputulu carierei scolastice, pentru cari fapte generóse sî demne le esprimu inca odata profund'a mea mulmultiemita sî recunoscintia si-mi voiu aduce totu-déun'a aminte de binefacerile dloru.

Nu mai putiena recunoscintia detorescu sî onoratei comissiuni administrative a tipografiei archidiecesane gr. or. din locu, carea cunoscendu starea mea de orfanu a binevoitu a-mi dá gratis in totu decursulu anului scolastecu cortelulu in localulu numitei tipografii, pentru care daru generosu es primu prin acést'a multiemita caldurósa, cu care me semtiu asemene deobligatu.

In urma multiemescu sî prea stimatiloru domni, cari câtra fínea anului scolastecu binevoira a me sprigini cu urmatórele oferte: Ilust. Sea d. Iac. Bolog'a cons. aul. pens. 1 fl. v. a.; Dlu Branu de Lemény refer. in sen. scol. 1 fl.; Rvd. dlu I. Hanni'a prot. 1 fl.; Prea on. dnu Nic. Fratesiu secret. consist. 1 fl.; Dlu Moise Tom'a archivariu 90 cr. Sum'a 58 fl. 90 xr.

Sabiiu in 1 Iuliu n. 1874.

Ioanu Scurtu,
elevu de I clasa normale,
din Valcele (Elöpaták.)

⁂ Esercitiele de tómna. Dupa o impartasire a dlui ministru pentru aperarea tierei din 5 Maiu a. c. Nr. 17515 voru avé locu esercitiele de tómna pre anulu curinte dela 5—30 Septembre; de acea con cediatii sî reservistii au a se presentá la provocarea cercului intregitoriu respectivu neamanaveru la dîu'a anumita, de óre-ce dupa esercitiulu de 7 septamâni se voru dimisiuná iéra. Toti acei'a, cari voru vení mai tardîu cu 48 de óre preste terminu voru trebuì sa suplinésca tempulu intardîatu, fâra privire la pedéps'a ce se va dictá pentru intardîare. Se pretinde mai incolo cá concediatii sî reservistii sa vina cu hainele loru proprie bine reservate sî cu prescrisele insusiri militarie.

Aceste esercitie se voru tiené la Sabiiu sî in teritoriele invecinate. Din mai multe puncte de vedere atragemu atentiunea interesatiloru sî a economiloru nostri la acé-impregiurare. —

⁂ Statistic'a Londrei. Londr'a are, dela resaritu la apusu, o lungime de 25 kil. sî o largime de 12—13; suprafati'a sea e de 44 mii ectare (de 6—7 ori a Parisului dintre fortificatiuni). Cei 4,025,000 locuitori ai sei traiescu in 23,000 strade, carì puse capu in capu, au in kil. distanti'a dela Londr'a la Pointe de Gales, in insul'a Ceilonu. Consumarea anuala de gazu e de 10,400 milióne picióre cubice anglese, din cari 1,400 milióne se perdu din diferite cause. Acestu gazu straluce prin 490,000 pliscuri ce ardu 15 milióne picióre cubice in 24 óre. In Londr'a suntu 1000 biserici sî case de rogaciuni; carcimele de bere sî beuturi spirtuóse suntu in numeru de 4500. Numerulu mortiloru violente este anualminte de 2,608; 239 persóne se ardu de vii.

⁂ Statistic'a betiei in statele unite. In statele unite se chieltuiescu 1,487,000,000 dolari (a 5 franci) pentru vinu sî beuturi spirtuóse, 90,000,000 procesele de crime sî altele causate prin betii; totalu 7,885,000,000 fr. aprópe cu 3 miliarde mai multu decâtu a platitu Franci'a Prussiei chieltuielele resbelului din urma.

⁂ Meteorografu. Este unu instrumentu inventatu de d. Theorell, profesoru in Upsal'a, sî destinatu a inregistrá in modu automaticu starea barometrica, termometrica sî igrometrica a atmosferei, precum sî directiunea sî puterea ventului. Aparatulu functionédia prin ajutoriulu unei pile electro magnetice tempu de 6 sî chiaru optu luni fâra ingrigiri speciale.

⁂ Unu butucu de viá enormu. Esista in Californi'a, aprópe da St. Barbar'a, o vitia de via a câreí trunchiu are o circumferentia de 4 picióre sî 4 degete anglese (1 metru 3 centim.) Ramurile sele suntu inalte de 6—8 picióre, sî sustienute de haragi grosi, acoperu o suprafatia de 51 arii pre care o adumbrescu cá sî unu acoperementu. Greutatea anuala a struguriloru ce da este dela 1000—1,200 livre, sî unu strugure coptu cantaresce in terminu de medilocu dela 2—2½ livre,

⁂ Midilocu de conservarea albineloru. Obiceiulu de a ucide albinele spre a estrage din uleie produsele loru este fórte condamnabilu. Se póte face estragerea in modu simplu sî usioru astfeliu cá sa se golésca uleiele fâra a aduce vatemare albineloru sî a se espune la atacurile loru, sî acést'a se face in modulu urmatoriu:

Se intinde pre pamentu unu cearsiafu, se pune in mediloeu o farfuria sî in acést'a o batista in care s'a versatu 2 grame de cloroforu; apoi farfuri'a se acopere cu o sita de sirma. Doi ómeni radica stupulu si-lu punu pre sita, radicându-se cele 4 coltiuri a cearsiafului spre a invelí stupulu sî a concentrá vaporii cloroforului. Indata albinele producu unu sgomotu fórte mare care scade din ce in ce pâna cându urmédia o tacere de mórte. Spre a fi siguru de succesu se adauge 4 grame de cloroforu, sî dupa 5 minute se radica stupulu. Sit'a este coperita de o patura grósa de albine. Cele mai multe suntu nemiscate, putiene facu miscâri convulsive. Dupa jumetate de óra de espunere la sóre albinele se trediescu sî dupa 3 óre intra din nou in uleiulu loru ce s'au golitu pâna atunci de cuprinsulu seu.

⁂ Obiceiurile arabiloru ín Algeri'a. Urmatórea scena descrie câtu se póte de bine obiceiurile arabiloru in Algeri'a.

Unu arabu in versta de 25 ani, anume Camaris, erá acusatu ca a taiatu nasulu sî buz'a de susu nevestei sele, fiindu ca o banuise ca aru fi avutu relatiuni sî cu unu altu barbatu.

Curiósa naivitate; arabulu, fâra a fi citatu, se duce singuru la tribunalulu francesu, espune faptulu seu crediendu ca are sa fia laudatu.

Banuiamu, dîse, de multu, ca soci'a mea avé intime relatiuni cu unu vecinu alu meu anume Alimbem Kelifi; acést'a a facutu sa se nasca discordie intre noi.

I-amu propusu dara sa ne despartimu cu conditiune a-mi inapoiá banii cu care o cumparasemu, adeca 75 duros séu 375 fr.; dara ea n'a voitu.

Aflaiu inse, ca soti'a mea fusese maritata dejá inaintea mea cu altu barbatu, de care s'a despartitu, sfeterisandu-i dot'a. Amu voitu dara sa stricu acestu marsiavu comerciu, sî atu-feliu sa o oprescu sî pre ea sa insiele sî sa fure póte sî pre unu alu treilea barbatu, precum m'a insielatu sî pre mine sî pre primulu.

La 11 Iuliu prinseiu nisce epistole schimbate intre soti'a mea sî vecinulu Alimbem. — Manialu peutru acésta nóua injurie sî nepotendu a mai sustiené mani'a, amu aplicatu sotiei mele penalitatea ce noi erabii obicinuimu a intrebuintiá asupr'a femeiloru necredincióse. — Mi-amu satisfacutu onórea cá unu sotiu. Amu sciutu ca francesii me voru pedepsí, sî pentru acea veniiu inainte judecatoriloru.

Dupa elu, se presinta soti'a, a câreí'a plaga de-sî vindecata, inse ii diformase cu totulu fisonomi'a. — Ambii incepu sa se apere.

Soti'a. — Intr'o diminétia esisemu dupa trebuintia, barbatulu meu se repede, me apuca me duce cu sil'a in casa si mi aplica lovituri la picióre (la falanga). Abiá amu potutu scapá de elu, avendu trupulu ranitu preste totu.

Barbatulu. — Pentru ce dîci acestea? Nu e data asta penalitate dela profetulu nostru pentru femei insielatórie? Cugeti ca pentru aste putiene lucruri amu sa fiu inculpatu sî lantiuitu?

Soti'a. — Barbatulu meu me ajunge, me aduce iérasi acasa, 'mi léga mânile din dareptu sî piciórele cu funie din pelea unei camile. — Apoi punendu-me josu a luatu cutitulu, mi-a taiatu nasulu sî o buza. Sî serman'a lasa sa-i curga câte-va lacrime. — Publiculu asistandu se infioréza la audiulu acestui faptu.

Arabulu. — Tóte astea nu s'aru fi intemplatu déca tu mi-ai fi fostu credinciósa séu mi-ai fi inapoiatu banii cu cari te-amu cumperatu.

Dupa putienu se aréta sî mum'a suferindei acusandu pre arabu ca totu-déun'a maltratá pre femei'a sea fâra causa, sî ca din caus'a manieriloru sele ferόse, soti'a sea 'si perdù amorulu din dî in dî. — Eu cá sa potu restabilí acestu amoru sî concordi'a intre ambii soti, m'amu adresatu la celu mai bunu vrajitoriu din orasiulu nostru, care dupa ce a descantatu capulu unui siarpe, i-a dîsu ca sa-lu pórte in fundulu caciulei impreuna cu o harthia pre care erau scrise nisce vorbe din Coran. — Elu inse n'a voitu a le purtá.

Inculpatulu. — Nu ascultati pre acésta betrana, dle presiedinte, fiindu ca ea a povatiuitu pre fic'a sea cá sa nu-mi reintórca zestrea adeca cele 75 dure. — Adeverulu este ca descanteculu nu erá altu ce-va decâtu otrava, cá cu chipulu acest'a sa se scape banii mei de zestre.

Sócr'a. — Déca ascultai povetiele nóstre sî puneâi la caciula capulu acelui siarpe erai sa te schimbi, sî inim'a ta erá sa céra iérasi impacaciunea cu soti'a ta. — Ceru pre audîtori cá martori.

Atunci multi audîtori arabi se grabescu a-si aretá caciulile loru cu capulu de siarpe sî harthiile din Coran.

Apoi dragomanulu trib. adresandu-se câtra judecatori, dîse: — Adeveratu dle presiedinte, sî eu insumi portu in caciul'a mea unu capu de siarpe, fiindu ca acést'a dà potere barbatiloru, iubirea sî credinti'a câtra femei.

Vorb'a ast'a atitia rasurile audîtoriloru. — Presiedintele cerù tacere, ascultandu pre martori in favórea suferindei.

Inculpatulu. — Toti mintu, fiindu ca toti suntu culpabili a-si vinde sufletulu loru pentru o ceasca de café. — Martorii platiti nu pótu nici odata sa spuna adeverulu.

Judecatorii intra la chibsuire.

Preste o óra, esindu dela chibsuire, se pronuncia sentinti'a, care condémna pre arabu la siese ani de munca silnica.

⁂ Simulatiune reesita numai de jumetate. Cu ocasiunea recrutâriloru de a dóu'a óra, unu teneru si-a probatu norocului de a scapá de militia prin contragerea celoru trei degete ultime dela mân'a drépta, dîcându ca a avutu o buba in palma sî i-au remasu degetele pre jumetate inchise.

Esercindu-se simulantele câte-va dîle mai nainte se parea in adeveru ca degetele suntu intiepenite sî nu le póte deschide sî asiá comissiunea asentatória lu dechiarà de neaptu pentru totu-déun'a.

Venindu-i inse amploiatului politicu lucrulu cam suspiciosu, a cercetatu mai de aprópe de intemplarea cu bub'a pretinsa sî in fine tenerulu simulante convingendu-se ca de sî a prandîtu cu minciuna nu va mai poté sî ciná a respunsu: poftimu dle! sî a intinsu palm'a sea lata inaintea intrebatoriului. Bub'a sî urmârile ei erá disparute, iéra tenerulu nostru fu redatu comissiunei recrutatórie. —

⁂ Otrav'a Bambus. Indigenii din Jawa capeta o otrava, cu care se servescu contr'a inimiciloru loru sî contr'a câreí'a nu s'a aflatu inca remediu, taindu arborele banbus dela inaltimea unei incheiaturi sî scotiendu din launtru câte-va fibre cu ghimpi ascutiti inperceptibili. Aceste fibre cându suntu inghitite, in locu de a trece in stomachu, remânu in gâtu, sî de acolo trecu in organele de respiratiune. Mai imediatu se nasce o tusa violenta urmata indata dupa acést'a de inflamatiunea plumâniloru. Acésta otrava, incercata la câni aduce perderea apetitului, tuse, o sete sfersitória sî o slabire treptata. Animalulu otravitu móre in cele din urma de inadusiéla, cá sî cum aru fi sub influinti'a unui gazu deleteru.

⁂ 9 porci fara stapânu. In comun'a Boitia s'a ivitu in 4 Iuliu a. c. unu vendiatoriu de porci sî anume de o scrófa cu 6 purcei sî de alti doi porci. Vendiatoriulu se parea bunu bucurosu a se multiamí cu unu pretiu câtu de moderatu numai sa se scape de grigi'a porciloru. Aflându brav'a nóstra deregatora locale cu notariulu in frunte de tóte aceste a alergatu la faci'a locului, a luatu pre vendietoriulu la intrebâri seriόse sî incurcându-se acest'a si contr'a dîcendu-si in responsurile sele sî chiaru in aretarea numelui adeveratu, s'a convinsu destulu cu ce feliu de omu are de a face.

Pâna ce a sositu patrol'a de gendarmi, ce a reclamat'o deregatori'a dela vam'a Turnului-rosiu, deregatori'a a luatu unu procesu verbale cu nechiamatulu negustoriu de porci sî l'a predatu pre lânga acelu procesu verbale patrolei, care l'a transportatu la judecatori'a Sibiana, unde póte sa faca studii nóue despre porci, scrófe sî purcei eftini.

Porcii s'au predatu in ingrigirea unuí boicianu pâna se va insinuá adeveratulu posesore sî respective condemnatulu. —

Raportu comerciale.

Sabiiu 7 Iuliu nou. Grâu 7 fl. — xr. frumosu, 6 fl. 67 xr. mestecatu, 6 fl. 33 xr. cualit. infer.; secar'a 4 fl. 27 xr. pâna 4 fl. —; orzu 4 fl. —; ovesu 2 fl. pâna 1 fl. 93 xr.; cucuruzu (porumbu) 3 fl. 80 xr.; cartofi 2 fl. 13 xr. galét'a austriaca.

Cânep'a — fl. maj'a.

Lintea 6 fl — xr.; mazarea 6 fl. 67 xr., Fasolea 6 fl. — xr.

Fenu legatu 1 fl 25, nelegatu 1 fl. 10 xr., paie lungi 80 xr., scurte 70 xr, maj'a.

Lemne de focu 8—10 fl. stang. austr.

Carnea de vita 18—22 cr. p., de porcu 28 xr. Unsórea 79 xr. pâna la 1 fl. 20 cup'a.

Concursu.

Intru intielesulu milostivei ordinatiuni consistoriale din 23 Ian. 1874. nr. 54. din nou se publica concursu pentru vacant'a parochia de clas'a a trei'a — Egerszegu pâna in 31 Iuliu a. c.

Concurentii voru avea a-si asterne recursele loru, instruate intru intielesulu Statutului organicu, respectivului domnu Protopresviteru Parteniu Trombitasiu de Betlen in Muresiu-Osiorheiu.

Datu in Egyerszegu 6/18 Iun. 1874.

Comitetulu parochialu in contielegere cu susu laudatulu domnu
Protopresviteru.

(2—3)

Redactoru respondietoriu: Nicolau Cristea. Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei sí pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Nr. 51. ANULU XXII.

Sabiiu in 30 Iuniu (12 Iuliu) 1874.

Invitare de prenumeratiune
la
„Telegrafulu Romanu“

pre o jumetate de anu (Iuliu-Decembre) alu anului **1874**. — Pretiulu abonamentului pre ½ de anu e:

Pentru Sabiiu 3 fl. 50 cr. v. a.

Pentru Monarchi'a austro-ungurésca 4 fl. v. a.

Pentru Romani'a sî strainatate, 6 fl. v. a.

DD. abonanti suntu rugati a nu intardiá cu tramiterea prenumeratiuniloru.

Adresele ne rugâmu a se scrie curatu, a se pune numai post'a ultima, dara nu câte dóue poste ultime, sî in locu de epistole de prenumeratiune recomandâmu on. publ. avișurile postali, **(Posta-Utalvány. — Post - Anweisung.)** cá impreunate cu spese mai putiene sî cá mai sigure pentru inaintarea baniloru de prenumeratiune la

Editur'a „Telegrafului Romanu“ in Sabiiu.

Progresu séu regresu.

Majoritatea din diet'a Ungariei iéra a avutu ocasiune de a aretá ce cugeta despre multiamirea natiunalitâtiloru. Siedintiele dela 1 Iuliu incóce au aretatu prin rostulu deputatiloru Politu sî Tisza cu deosebire câte graduri are acum barometrulu natiunalu politicu din Ungari'a. Sî in adeveru trebuie sa dîcemu, ca ori câtu de aduncu au taiatu representantulu Panciovianu, Dr. Politu, in carnea reului de care laboréza majoritatea, ori câtu aru fi mersu elu de departe in foculu desbaterei, sa dîcemu pâna la escesu, n'au esîtu din limitele patriotismului celui adeveratu; pre cându conducetoriulu stângei centrali Tisza, cu consensulu dreptei intregi, protege unu reu pentru patria, esclusivismulu magiaru.

Noi nu ne-amu facutu ilusiuni nici odata despre nici o partida, despre nici o fractiune din diet'a Ungariei sî asiá cele intemplate in siedintiele din 1 Iul. incóce, pre noi nu ne suprindu de locu. Amu repetîtu de multe ori, de câte ori erá sa se aduca o lege mai insemnata, cá parintii patriei sa nu se puna pre terenulu celu pedîsiu, de unde sa nu se mai póta impedecá reulu amenintiatoriu fia din launtru fia din afara. Câci nimic'a nu e mai reu decâtu cându reulumai cu séma din afara se sprigineșce prin nemultiamirea dinlaintru.

In desbaterea cea infocata din dîlele din urma au cadiutu in parlamentulu Ungariei cuvinte care singure pórta amenintiarea in sine. S'a amintitu de reactiune, de absolutismu. Viéti'a organica a unui statu, cându se desvólta normalu, cându cauta sa indeplinésca tóte trebuintiele in tóte pârtile sî directiunile organismului seu, lu face pre acest'a intregu, sanatosu, tare sî neaccesibilu pentru ori ce influintia rea, vina ea de ori sî unde. Nici reactiunea, nici absolutismulu nu se póte verí acolo, unde constitutiunalismulu este insufletirea tuturoru pârtiloru constitutive ale statului, fia acei ce voru sa le introduca pre acelea inca atâtu de multi sî inca odata atâtu de puternici.

Parintii patriei, din majoritatea dietei nu aru trebuí sa se conduca de idei unilaterali. Ei aru trebuí sa cugete ca in decursulu seculiloru, mai multu séu mai putienu, au concursu tóte popórele la consolidarea statului, aru trebuí sa cugete, ca sî crisele prin care au trecutu statulu nostru, totu-déun'a s'au escatu séu s'au maritu prin neintielegeri sî nemultiamiri interne sî ca unde au lipsitu de o parte prudenti'a barbatiloru politici de statu, a fostu de ceea-lalta parte suferinti'a patriotica, in sperantia la unu viitoriu mai bunu, numai cá intregitatea patriei carea are misiunea de a fi mama sî scutu tuturoru sa nu patimésca ce-va.

Déca in unu procesu asiá indelungatu patriotismulu popóreloru au datu atâtea probe, pentru ce sa se recompenseze aceste acum prin atât'a neincredere? incâtu, din caus'a unui periculu imaginatu, sî de care popórele nemagiare nu s'au facutu culpabile, nici odata, indirecte sa se recomende de câtra unii deputati chiaru sî sentinti'a de mórte pentru natiunalitâti.

Dupa noi joculu cuvinteloru rostite de câtra mai multi deputati magiari despre natiunalitâti sî in contr'a natiunalitâtiloru este unu jocu periculosu. Suntemu departe de a amenintiá, inse tocm'a din datorintia patriotica trebuie sa dâmu espressiune temerei nóstre, pentru ca nóue ni se pare, ba amu poté dîce ca suntemu convinsi, ca logic'a fapteloru ne póte loví pre toti fâra deosebire sî pericululu susu atinsu ne póte ingropá tesaurulu celu mai scumpu, la care privimu toti cu asemenea aviditate, acest'a este tesaurulu constitutiunalismului patriei.

Patri'a, credemu noi aru castigá cu multu mai multu, déca pretensiunile deputatiloru natiunali s'aru primí cu sânge mai rece, déca s'aru judecá cu inim'a mai liniscita sî déca suntu gresite, câci infalibilitatea nu póte fi inscrisa pre stindardulu nici unei partide, s'aru combate fâra de a alergá numai decâtu la provocarea reactiunei, absolutismului, Sudslaviei, Dacoromaniei.

Pentru ceste din urma lipsescu elementele realisatórie sî popórele respective nu simtu lipsa de densele sî de aceea nici nu le trece ómeniloru seriosi asiá ce-va prin minte. Cele dintâiu nu le doresce nimenea, câci cine aru schimbá bucurosu libertatea cu arbitrarismulu; inse este periculosu a le zugraví de atâtea ori pre parete, din causa ca in Europ'a suntu inca multe elemente de aceste sî déca le vomu pomení adeseori vomu pati-o cu ele cá bab'a ce-si chiamá neincetatu mórtea.

Sperâmu ca la desbaterea speciale a novelei electorali, diet'a va fi mai calma, sî va trage mai bine sém'a de tóte cuvintele ce resuna in cas'a dietei; ca propuneri com a fostu a deputatului Nemesiu voru fi considerate, ca chiaru cuventâri cá a deputatului Dr. Polit nu voru fi respinse cu furo'a cea lunga a intolerantiei natiunale.

Suntemu unu statu compusu din mai multe natiunalitâti, nu inse fractiuni de natiunalitâti, amu traitu mii de ani la olalta intre grele furtune sî mari suferintie de totu feliulu, sî acum in secululu lumineloru sa nu mai putemu nici baremu traí la olalta?

Acest'a nu aru fi progresu ci celu mai crasu regresu.

Diet'a Ungariei.

Budapest'a in 2 Iuliu 1874. (Cas'a representantiloru) s'a deschisu prin vice-pres. C. Torma la 10 óre.

Petitiunile presentate se transpunu la comissiunea petitiunaria.

Iul. Horvath indrépta câtra ministrulu de interne, care in siedinti'a de eri s'a dechiaratu pentru acceptarea proiectului de resolutiune facutu in privinti'a cercuriloru electorali din Transilvani'a, acésta interpelatiune: Are ministrulu de cugetu a substerne proiecte de legi relative la nóu'a impartire a cercuriloru electorali din Transilvani'a sî in legatura cu acést'a relativu la regularea fundului regiu, sî cum va esecutá proiectulu comissiunei centrali ce l'a primitu?

Ministrulu de interne contele Szapáry respunde, ca s'a delegatu o comissiune care are sa faca unu operatu despre acésta afacere; ministrulu va studiá acestu operatu in detaiu sî in sessiunea de tómna inainte de ce se va esecutá numitulu proiectu de resolutiune va substerne inaintea Casei representative proiectele de legi necesarie.

I. Horvath se dechiara multiamitu cu respunsulu pre care Camer'a lu ia spre sciintia.

Ig. Helfy face câtra ministrulu

FOISIÓRA.

Imnu
la mormentulu Marelui Andreiu:

(Poesi'a de Z. Boiu, melodi'a de D. Cuntianu.)

1. Romanime multu cercata,
Pune doliu innoitu;
Ca perdù-'si o stea din ceriu-Ti,
Pre Andreiu Metropolitu!
Dá, Andreiu intâiu chiamatulu,
Dá, Andreiu aduncu oftatulu,
Ce cá viéti'a-si Te-a iubitu, —
Ah, Andreiu a adormitu!

2. Viéti'a Lui de fapte 'nalte,
Cá diamante, sîru de sîru;
Mórtea lui in suferintie,
Mórte sânta de martiru!
Unde-su lacrimi, unde-i jale,
Juste, cum suntu ale tale?!
Unde e alu loru finitu? —
Ah, Andreiu a adormitu!

3. O! Parintele 'ndurârei,
Celu-ce totulu carmuiesci,
Care sî 'n cercâri profunde
Totu-déun'a ne iubesci, —
Pre Andreiu 'lu odichnesce,
Unde viéti'a infloresce!
Nemorirea si-a gatitu:
Dá, Andreiu, Tu n'ai muritu!

Care este scopulu cetirei sî cum trebuie sa fia ea — cetirea, pentru cá sa póta corespunde pre deplinu scopului ei?

(Urmare.)

Eu nu-mi potu inchipuí cum póte cine-va asceptá avantagiu in literatura sî progresu in sciintie feliurite sî latîte, cum póte asceptá o cultura generale, pre cându tocm'a fundamentulu invetiamentulu e slabu!

Invet astfeliu trebuie sa instruedie pre scolari, cá nu numai pâna suntu ei sub padi'a sî dictatur'a lui sa cetésca sî invetie de frica; ci totu-déun'a, din mare atragere, din dragoste adeverata sî curata sa cetésca si invetie, sa se deprinda a judecá sî a intielege cetirea, cá apoi dupa esîrea loru din scóla in lume, in viéti'a practica sa fia inradecinata in ei placerea de a se ocupá cu cetirea diferiteloru opuri sî jurnale instructive sî de interesu comunu.

Dara sa me esprimu scurtu sî la intielesu: Invet. trebuie sa instruedie pentru viétia, dara nu pentru scóla; pentru individulu care-i este lui incredintiatu spre crescere, dara nu pentru esamenu! etc. etc. A facutu unu invetiatoriu asiá sî atât'a? Atunci eu credu sî sustienu ca a facutu destulu, ba au facutu intr'adeveru fórte multu, pentru ca a pusu basa buna sî fundamentu adeveratu sî bunu.

Déca inse invet. n'a facutu asiá, sî n'a pusu pre copilu in stare cá sî dupa ce va esî din scóla sa se póta singuru de sine cultivá si perfectiuná prin cetire continua etc. atunci n'a facutu nimic'a — dara chiaru nimic'a. Apoi cumca atâtu invetiatorii cei-lalti — antecesorii nostrii, câtu sî noi astadi n'amu facutu sî nu facemu asiá sî aceea cum sî ce aru trebuí sa facemu este doveditu dejá de ajunsu, esemplulu ne jace impregiurulu nostru. Si ce feliu de esemplu 'mi va cere cine-va altulu, ca déca 'lu facu sa-si intórne privirea asupr'a massei celei mari a poporului, dara cu deosebire a tinerimei care a trecutu pri scólele poporale, sî astadi nu numai ca ei nu iau cartea in mâna nici decum dara chiaru sî pre altii — pre copiii loru i disgusta ba i sî cérta sî inca sî batu vediendu-i ca se ocupa cu cârti — cu cetire — cu scriere etc. Ce semne suntu acestea? Semne intr'adeveru invederate ca acei'a pre sub a câror'a instructiune sî educatiune au trecutu atari individi nu numai ca nu si-au implinitu chiamarea, nu numai ca n'au facutu nimic'a pentru cultur'a massei celei mari a bietului poporu, dara inca tocm'a din contra tocm'a intorsu, au facutu fórte multu, câci l'au adusu pre omu in stare clocita — nici rece nici calda.

La aceste póte-'mi va obiectá cine-va ca déca invetiatorii sî instructorii nu au satisfacutu pre deplinu chiamârei loru pâna acum, apoi de unde avemu atâti'a barbati invetiati sî bravi, sî de unde atât'a tenerime la tóte scólele? etc. La acést'a sî alte obiectiuni de feliulu acest'a eu respundu deocamdata numai atât'a: Rari, fórte rari barbati rari sî renumiti, nu numai din trecutu, ci chiaru sî de astadi se voru aflá cari se reduca sî deduca starea sî aflarea loru cea buna materiala sî spirituala, la sî dela fundamentulu celu bunu sî tare pusu inca in scól'a poporala prin invetiatorii respectivi pre sub a câroru instructiune sî educatiune elementaria au trecutu; ci din contra credu ca cei mai multi, déca nu toti, — au dupa Ddieu, au sa-si multiamésca starea cea buna a loru numai sî numai siesi — dilligintiei sî talentului loru, ori altui individu, póte, care n'au avutu nici o influintia asupr'a crescerei loru; dara din norocire i-au sfatuitu sî indrumatu etc.

Cu mare bucuria asiu cetí sa-mi póta cine-va aretá numai vre-o câte-va esemple contrarie parerei mele! ca adeca invetiatorii séu educatorii s'au binemeritatu de chiamarea loru sî ei au datu astfeliu de barbati prin punerea fundamentului celui bunu.

Dara sa concedemu sî sa afirmâmu chiaru, — ceea ce dupa parerea mea nici decum nu se póte —, ca toti barbatii cei mari sî renumiti cari au fostu sî suntu totu atâti'a stelpi puternici ai natiunei nóstre, au pusu fundamentu bunu, basa buna, sî ca de aici li se trage parte mare bun'a norocire sî fericire a loru; atunci se nasce apoi intrebarea: ca óre presiedinte respective câtra intregu ministeriulu o interpelatiune. Oratorulu motivandu interpelatiunea sea pre largu atinge intemplârile din urma in ministeriulu comunu de resbelu sî-si esprime temerea, ca reactiunea va incepe a domní sî influinti'a Ungariei a scadé. De acea intréba: 1) Aprobédia ministeriulu espresiunea ministrului de comerciu ce o a facutu acest'a in siedinti'a dela 24 Iuniu cu privire la putien'a influintia ce are ministrulu ungaru asupr'a armatei? 2) Are ministeriulu scire despre alocutiunea noului ministru de resbelu, in care nu amintesce de locu despre Ungari'a sî constitutiunea ei? 3) Scie ministeriulu, ca regulamentulu celu nou de servitiu care pentru armata e lege, cuprinde dispusetiuni ce colidéza cu legile sustatórie? 4) Are ministeriulu de cugetu a substerne proiecte relative la protectiunea constitutiunei?

Interpelatiunea se va dá ministrului presiedinte.

Ales. Almássy se róga de casa, cá sa-i concéda motivarea proiectului seu de resolutiune in siedinti'a de Sambata séu la inceperea sessiunei de tómna.

Csanády pledéza, cá sa se concéda motivarea pre Sambata. Camer'a 'lu respinge.

Cas'a trecendu la ordinea dîlei continua desbaterea asupr'a proiectului electoralu.

Primulu oratoru Daniilu Irányi e contra proiectului sî contra espectoratiuniloru antediluviane ale lui Böthy.

Gust. Tarnoczy are de a obiectá unele contra proiectului. Oratorulu afla mai cu séma, ca proiectulu preste totu e numai o cârpitura sî densulu nu este amiculu astoru feliu de cârpituri. Dupa o polemica mai lunga contra espuneriloru de ieri ale ministrului de interne, oratorulu substerne proiectulu de resolutiune: Ministrulu de interne sa se indrumeze a substerne pâna la anulu nou unu proiectu de lege electoralu independinte si corespundietoriu intereseloru vietiei de statu si dreptâtiei, care proiectu sa se baseze in genere pre urmatóriele principie:

Se forméza cercuri electorali cu câte 100,000 suflete, cari tramitu câte unu deputatu.

Dreptulu de alegere e nemidilocitu séu midilocitu, unu dreptu electoralu de alu doile gradu. Celu dintâiu, se conditionéza:

1. prin unu mai inaltu gradu de inteligintia, care sa se dovedésca prin testimonie scolastice séu prin positiune insemnata in societate.

2. prin o avere considerabila;

3. prin dreptulu de cetatiénu alu statului.

Dreptulu mediatu conditiunéza unu gradu mai inferioru de inteligintia. Totu insulu sa aiba atât'a indreptatire la alegere câtu are dreptulu de a pretinde. Sa se statorésca unu terminu proportiunatu, dupa a cârui decurgere sciinti'a de a cetí sî scrie are sa intre in valóre cá conditiune minimale a dreptului de alegere. In urma sa se introduca votarea secreta sî sa se statorésca pedepse aspre pentru abusuri.

Oratorulu 'si motivéza proiectulu seu intr'o cuventare mai lunga sî observa la urma, ca proiectulu seu nu eschide acceptarea proiectului de lege de fatia.

Dupa acést'a ia cuventulu Dr. Politu, deputatulu dela Panciov'a. Oratorulu incepe cu asigurarea, ca granitierii de odinióra nu facu politica de separatismu si lasa deciderea asupr'a sortiei patriei la Ungari'a. Granitierii sciu apretiuí binele ce li s'a datu prin provincialisarea confiniului, sî nu desconsidera nici greutatea periodului de transactiune, dara densii pretindu, cá sa nu fia considerati de straini séu chiaru de inimici ci de fii egalu indreptatiti ai patriei. Novel'a electorale din cestiune nu o póte primí oratorulu, fiindu ca ea insémna cu privire la 1848 unu regresu sî nici decum unu progresu. Oratorulu vede, ca Ungari'a a facutu in an. 1848 nu unu pasiu, ci o saritura formale dela conservatismu la democratia, sî pricepe ca diet'a de atunci a avutu mai multu in vedere magiarismulu decâtu ungurismulu. Acestu principiu alu suprematiei magiare stà inse in contrastu directu cu democrati'a adeverata. Déca in novel'a ce stà in desbatere predomnescu numai consideratiuni de suprematia, atunci legea acést'a electorale nu desvólta basea democratica, ci celu mai nedemocraticu momentu din legislatiunea anului 1848, atunci ea e retrograda. Oratorulu acceptéza principiulu democraticu dela 1848, dara asiá, cá acel'a in estindere deplina sa se desvólte logicu. Parlamentulu trebuie sa resfrânga cu fidelitate toti factorii statului, trebuie sa fia unu microcosmu alu intregei natiuni sî nu numai alu unei natiunalitâti. Acest'a se póte ajunge inse numai prin sufragiulu universalu. Dr. Politu e de parere, ca Ungari'a cu tempulu séu va fi Helveti'a resariténa séu va incetá de a mai fi.

Supremati'a magiara s'a cumperatu la an. 1867 cu pretiulu dependintiei Austriei sî acést'a va parasí pre Ungari'a indata ce 'si va aflá alti aliati, de acea magiarii mai bine sa se impreune cu natiunalitâtile patriei. Capitululu din novela care tractéza despre procedur'a penale sî care dupa marturisirea ministrului sî intórce ascutitulu seu contr'a natiunalitâtiloru, trebuie sa o condamne oratorulu. Ací se pune intrebarea de potere sî se uita proverbulu: Hodie mihi, cras tibi. Acésta purcedere prea aspra a magiariloru contr'a natiunalitâtiloru se va poté intrebuintiá óre cându din partea unui guvernu reactiunariu chiaru contr'a magiariloru. Oratorulu aréta apoi câtu de nesuficienta este representatiunea confiniului in parlamentu sî face propunerea, cá teritoriulu confiniului militariu sa fia privitu in proiectulu de resolutiune alu comissiunei centrale relativu la nóu'a impartire a cercuriloru electorali de unulu, care trebuie sa fia in modu deosebitu consideratu, asemenea cá sî Transilvani'a. In urma oratorulu aludéza la furtunele de cari este amenintiata Ungari'a din partea cestiunei orientali sî de acea admonéza pre magiari, sa-si asigureze pâna e inca tempu prin institutiuni adeveratu democratece iubirea sî devotamentulu natiunalitâtiloru. Oratorulu sfersiesce apoi cu semnificativele cuvinte: „La Philippi ne vomu revedea!“

Finea acést'a din cuventarea lui Polit descépta o viua nelinisce sî Iuliu Schwarz respinge acésta amerintiare. Politu deslusí mai tardiu acésta „neintielegere“ sî asigurà, ca densulu a intielesu sub espresiunea la „Philippi“ pre magiari sî pre serbi impreunati intr'o tabera, de alta parte pre inimiculu comunu.

I. Schwarz combate sufragiulu universalu sî aréta prin numeróse esemple, ca acest'a nu se póte considerá de mesur'a liberalismului. In Helveti'a cantonulu Genf cu unu censu mare e celu mai liberalu sî mai tolerantu, pre cându cantonele ce n'au nice unu censu (Uri) suntu ultramontane si hyperconservative. In Belgiu indata ce s'a redusu censulu au cascigatu clericalii prevalenti'a. Mocsáry a relevatu ca celu mai bunu corectivu contr'a coruptiunei e sufragiulu universalu, dara acestu corectivu se va poté ajunge mai bine prin largirea cercuriloru electorali sî micsiorarea numerului ablegatiloru. Oratorulu atrage atentiunea Casei asupr'a impregiurârei: ca alegatorii sa nu voteze dupa comune, ci cu totii la unu locu. Oratorulu nu póte sa pricépa, pentru ce n'a luatu partid'a deakista in consideratiune mai bine proiectulu de lege alu lui Horvath, decâtu carpitur'a guvernului. De altmintrenea oratorulu primesce novel'a din cestiune de base la desbaterea speciale sî substerne numai proiectulu de resolutiune: Ministrulu sa se indrumeze cu intetire, a substerne la tempu unu proiectu de lege despre incolatu pentru cá sa se ia in registrulu alegeriloru numai cetatieni adeverati ai statului séu pentru cá registrele sa se póta corige eventualminte dejá cu ocasiunea primei revisiuni.

Budapest'a 3 Iuliu 1874 (Cas'a representantiloru) s'a deschisu prin vicepres C. Torma la 10 $^1/_4$ óre.

Deputatulu alesu la Radn'a d-lu Popoviciu Desseanu trecându terminulu reservatu de 30 dîle se dechiara de definitivu verificatu.

Em. Huszar doresce sa faca câtra ministrulu de interne o interpelatiune. Dupa dispositiunile novelei electorali din cestiune listele electorali permanenti trebuie sa se compuna inca in anulu acest'a. De-sî cas'a representativa va terminá discusiunea asupr'a legei electorali inca in sesiunea acést'a, totusi e inca intrebare ca resolvi-va cas'a magnatiloru acestu proiectu de lege sî atunci sî listele permanenti nu se voru poté compune in anulu acest'a.

Stându lucrulu astfeliu oratorulu nu póte sa pricépa pentru ce se prolungesce fara nici unu folosu sesiunea de acum sî de acea intréba pre ministrulu de interne, de are de cugetu a mediloci cá sa se resolvésca proiectulu electoralu intr'unu astfeliu de tempu, câtu pregatirile sa se póta gatá inca in anulu acest'a?

Ministrulu de interne Szapáry respunde, ca nu póte sa fipseze cu acuratetia tempulu, in care cas'a magnatiloru sî va incepe discusiunea asupr'a proiectului memoratu, dara se va nesuí a lucrá intr'acolo, cá acést'a sa se intemple câtu se va potea de iute, pentru cá preparativele sa se póta esecutá inca in anulu acest'a.

Em. Huszár se dechiara multiamitu cu respunsulu pre care cas'a lu ia spre sciintia.

Urmându ordinea dîlei se continua desbaterea asupr'a novelei electorali.

Cá primulu oratoru ia cuventulu Val. Solymossy. Densulu face guvernului grele sî amare imputatiuni, pentru ca elu nu scie sa faca altu ce-va decâtu sa restringa drepturile poporului.

Legea din cestiune despóie pre mii de cetatieni de dreptulu electoralu sî nu corespunde de locu recerintieloru din tempulu de fatia. E inca tempu a face o lege mai buna de acea ministrulu sa-si retraga proiectulu de lege. Oratorulu lu respinge sî votéza proiectulu de resolutunei substernutu de câtra Irányi.

Colomanu Tisza sî deschide cuventarea cu dechiaratiunea, ca elu va votá pentru acceptarea proiectului electoralu. La inceputu oratorulu are numai de cugetu a espune pre scurtu punctulu seu de vedere sî alu colegiloru sei de principii. Proiectele de resolutiune substernute ieri sî unele espresiuni lu constringu sa faca espuneri mai estinse, de aceea oratorulu cere indulginti'a camerei. Aici fu intreruptu de unu asiá puternicu „Sa audimu!“ câtu nu se mai potù indoí despre interesulu cu care se asceptau din tóte pârtile espunerile sele.

Mai intâiu intorcându-se câtra Beöthy dechiara oratorulu, ca densulu este unu amicu resolutu alu democratiei sî alu progresului democraticu graduatu. Acestu punctu de vedere nu-lu parasesce nici in modulu celu curiosu, cu care a desvoltatu ieri unu deputatu democrati'a, câci acest'a nu este democratia, ci o calumniare a democratiei. Lovitur'a fù intielésa, de acì se esplica aplausulu urmatu dupa aceste antecedentii.

Dlui Beöthy sî colegiloru sei conservativi de principii le dà Tisza sa pricépa, ca la noi democrati'a trebuie sa se considere de o fapta, care nu se mai póte sgudui sî care trebuie numai sa fia condusa astfeliu câtu sa se póta impacá cu libertatea sî cu statulu. In urma li aduce esemplulu conservativiloru din Engleter'a inainte, dela cari potu sa invetie, nu suprimerea ci garantarea libertâtiei sî bun'a conducere a democratiei.

Trecendu la proiectele de resolutiune substernute oratorulu respinge tóte acele propuneri, prin cari s'aru prorogá crearea unei legi electorali. Densulu doresce cá dejá diet'a cea mai de aprópa sa se constitue pre unu temeiu de norme electorali mai bune. Intorcendu-se câtra propugnatorii sufragiului universalu dechiara, ca se insiéla acei'a, cari sustienu ca dreptulu de alegere este innascutu fia-cârui omu. Póte-se esercia dreptulu de alegere altmintrene decâtu numai intr'unu statu? Nu. De acea dreptulu de

---

destui suntu acei'a fatia cu multimea cea mare a poporului nostru? aici cine ce'mi va respunde? a dîce cine-va: dá! aru fi mai multu chiaru sî decâtu „plus quam“ .... iéra déca: nu! apoi de ce nu?

Pentru ca suntu atâti'a ómeni nu numai betrâni dara sî teneri neinvetiati sî remasi in cultura din poporulu nostru? pentru ce tocm'a acei'a cari au trecutu nu numai prin scólele poporali elementarie, dara chiaru sî cei trecuti prin cele poporali superióre, cari dîcu ca au invetiatu a cetí, a scrie sî computá bine etc. acum nu sciu decâtu ori de totului prea putienu, ori apoi chiaru nimic'a? intrebu dara: de ce nu sciu? séu de ce sciu asiá putienu? Pentru ce literatur'a nóstra este asiá mica sî restrinsa? Pentru ce avemu noi asiá putiene jurnale romanesci? dara pre lânga tóta restringerea sî micimea literaturei sî a jurnaleloru nóstre in genere, pentru ce se interesédia ómenii atâtu de putienu de ele? Pentru ce autorii sî redactorii se lamentédia adese ori, ca nu suntu spriginiti din partea publicului? Pentru ce stà literatur'a nóstra asiá amortita sî nesprigininita fatia cu multimea cea mare a poporului nostru? Pentru ce poporulu nostru este cea mai mare parte, atâtu de ignorantu, necunoscatoriu, ba chiaru dispretiuitoriu sî inca parte mare inamicu alu scóleloru? etc. etc. séu déca e recunoscatoriu, apoi pentru ce i se pune invetiamentulu obligatoriu? Pentru ce se inmultiescu judecatile? pentru ce cresce asiá tare numerulu proceseloru? Pentru ce atâtea institute de corectiune — cartiere? pentru ce votéza dieci sî sute de mii — pentru acestea institute? etc. etc. pentru ce atât'a ignorantia câtra imbratisierea meserieloru feliurite? pentru ce dara, de trei ori dorere! pentru ce atât'a lipsa sî seracia in poporulu nostru? cine, cine ce-mi va respunde?

Eu la tóte intrebârile acestea voiu respunde fórte simplu ca adeca:

Nimic'a alta nu e sî nu póte fi caus'a, decâtu: scólele cele rele — vréu sa dîcu noi invetiatorii cei slabi; procedur'a cea fórte gresita la propunerea invetiamentului in scólele poporali; séu mai scurtu: instruarea pentru scóla — esamenu, dara nu pentru viéti'a. Cum va avea cine-va dragoste sî placere câtra lectura déca elu nu póte cetí? ci numai din cându in cându, d'abiá dupa multa sî mare ostenéla 'si forméza câte o propusetiune! bucurandu-se multu ca au potutu cetí sî asiá — reu; se incérca apoi a esplicá sî altor'a intielesulu cuprinsului acelei bucâti — cu totulu altimintrea. Eu amu auditu pre multi ómeni dîcendu: „Asiá 'mi place cetirea cârtiloru de tare incâtu nu potu spune?“ „mi-amu cumperatu aici cârti (mi le aretau pre ladi, pre laviti, pre grinda etc. afumate sî pline de pravu) sî mi-asi mai cumperá, dara déca nu potu cetí iute sî bine, apoi la ce — de ce —, sa dau banii pre ele sî sa stea pre politia (pre unele locuri e o scândura pusa la grinda, pre carea o numescu politia) sî pre grinda?“ etc. „Asiu platí sî cetí fórte bucurosu sî cu mare placere novele (adeca jurnale, ca poporulu asiá le numesce) dapoi in novele inca sî mai greu sî reu potu cetí“ etc. etc., sî câte alte esemple de feliulu acest'a asiu mai potea reproduce dela poporu, ca totu atâtea dovedi tari sî mari ale asertiuniloru mele; inse le aflu de prisosu, de óre-ce sciu ca unele cá acestea fia-cârui suntu cunoscute.

Acum — din cele pâna aici insirate usioru se póte vedea progresulu sî latirea culturei ce aru resultá din cetirea cea buna sî regulata, apoi din priceperea si judecat'a celoru cetite; dara apoi prea usioru eata — de trei ori dorere!!! — — — se vede regresulu sî remanerea in cultura câtu suntu de mari sî poternice; sî din ce causa? Eu dîcu ca simplu numai sî numai din caus'a procedurei metodice gresite, din a cetirei rele, fâra intielesu sî judecata.

(Va urmá.)

alegere nu póte sa fia eflusulu statului naturalu, ci numai eflusulu vietiei de statu. Statulu ce e dreptu e indatoratu la tóta intemplarea a se nisuí cá toti fii sei séu dicemu toti copiii sei sa aiba cultur'a si cualificatiunea de ajunsu la eserciarea acestui dreptu. Pâna cându acésta cualificatiune nu se afla, pâna atunci introducerea sufragiului universalu va avé numai influintie rele.

Se ataca censulu si la prim'a vedere se pare ca este drépta imputarea facuta de contrarii censului: Cu ce dreptu cualifica togm'a 10 fl. de contributiune si nu 8 séu 9 fl. pre cetatiénulu respectivu de alegatoriu? Dara Tisza se nisuesce a respinge imputarea provocându-se la normele despre etate. Ací inca se póte intrebá: Pentru ce se receru togm'a 20 ani si nu 18 séu 19 ani? Intr'adeveru ca se afla genii de 16 ani si natarâi de 80 ani. Aretandu oratorulu ca nici votarea secreta nu este practica si folositória se intórce câtra deputatulu dela Panciova Dr. Politu.

Mai intâiu lovesce oratorulu pre Csanády care in nevinovati'a sea aplaudá espunerile lui Politu si in urma se pomení cu citatulu „La Philippi iéra ne vomu vedé.“ Dechiaratiunea ce a dato Politu provocatu fiindu de câtra I. Schwarz a fostu, continua oratorulu, mai vatematória decâtu insusi citatulu. Cine suntu cei ce 'si dau rendezvous la Philippi? Spiritulu insetatu de resbunare alu lui Cesaru si ucigatoriulu lui Cesaru, Brutu. Cum se póte deduce de aici o intempinare fratiésca a inimicului comunu, oratorulu nu intielege. Dara densului cá ori si cârui altu membru din casa nu-i pasa de amenintiârile susu amintite. Ce urmâri a avutu „intalnirea nóstra la Philippi?“ Suprimarea generale, despoiarea sfortiata de ori-ce natiunalitate, in care suprimere tóte natiunalitâtile au gemutu pâna cându Ungari'a cea tenace i-a eliberatu de sub acelu jugu. De altmintrene nu e de miratu cându Politu dechiara ca novel'a din cestiune e indreptata contr'a natiunalitâtiloru si cându o condamna, pentru ca acést'a a facut'o si unu deputatu magiaru. O atare purcedere in parlamentu oratorulu o numesce: usioritate culpabila de minte. Acésta alusiune privesce pre Mociari.

Politu in locu de a dice ca Ungari'a nu póte esistá decâtu cá Helvetia resariténa sa fi dîsu mai bine ca Ungari'a va incetá, pentru ca unu statu federativu nu este statu unguroscu. Oratorulu se provóca la statele libere americane cari forméza numai unu statu natiunalu cu o limba oficiale. Cându unii la noi voru voí sa faca din Ungari'a Helveti'a resariténa, atunci apoi ne vomu intalní la Philippi, unde va fi o imbratisiare, care va potea trantí la pamentu pre ambele pârti si atunci eara numai magiarismulu va eliberá natiunalitâtile (de sub jugulu reactiunei). Politu a pronunciatu citatulu seu in limba germana. De vomu trebuí sa ne intalnimu vre-odata la Philippi, atunci densulu séu nu va mai vorbí publice séu numai in limb'a germana. Polit amintesce eventualitatea unui regimu reactiunariu de câtra Vien'a, care va intórce paragrafii penali din legea electorale contr'a magiariloru. La aceste respunde Tisza: La unu atare tempu ori vomu votá pentru proiectu ori nu, vomu fi barbati liniseiti.

Au mai vorbitu Csiky, Gubody si Helfy contr'a, Aug. Pulszky pro inse numai câtra bance góle.

In „Tromp. Carpatiloru“ Nr. dela 23 Iuniu gasimu unu articulu interesantu din Macedoni'a, din care reproducemu si noi urmatórele:

„Dupa cum va este cunoscutu, domnule redactoru, românii din Macedoni'a, din Epiro-Thesali'a si din Albani'a, fiindu fórte speculanti si intreprindietori, si ne avendu in patri'a loru natale unu câmpu destulu de vastu spre a-si esercitá acestu talentu alu loru, s'au departatu din sinulu ei multi dintr'ensii, si s'au stabilitu in diferite pârti ale lumei si mai cu séma in cele mai principale centruri si debusieuri de industria ale Europei, unii cá comercianti, altii cá bancheri, cá artisti, cá intreprenori etc., in câtu, pâna la inceputulu secolului actualu mai totu comerciulu Turciei cu Europ'a erá in mânile româniloru macedoneni si a chiotiloru (greci de la insula Chio.)

Destulu este sa scie cine-va ce erá orasiulu românescu celu mare si splendidu alu Moscopolei pre la secolulu XVIII cá sa n'aiba nici o indoiala asupr'a acestui adeveru. Totu din acésta causa au emigratu si s'au stabilitu si in tiér'a românésca mai multi români din Macedoni'a, din Epiro-Thesali'a si din Albani'a, carii gratia pomenitului talentu de ginta alu loru, au ajunsu sa-si faca in sinulu mumei loru veche (Romani'a), positiune importanta. Numele domniloru Germani, Hagiade, Leon Ghic'a, Dumb'a, Nicolache Mihailu, Gog'a, Danu, etc. este o dovada incontestabila diseloru mele.

Dara, nu sciu déca a-ti observatu unu lucru fórte esceptionalu si camu ciudatu la acesti români emigrati. Acesti fii deportati de patri'a loru natale româna (de aici), nascuti si crescuti de parinti români si in familie româna, n'au facutu nimicu pentru cultivarea séu celu putienu pentru conservarea limbei loru materne si prin urmarea natiunalitâtii loru române in sinulu patriei loru natale. Ba, din contra d loru, dupa ce au facutu studiulu loru in scólele grecesci ale patriei loru române incependu dela ἄλφα βῆτα: (alf'a, vit'a) si terminându cu psaltirulu séu cu gramatic'a limbei grece si cu istori'a si autorii greci ai Greciei antice, au devenitu moralicesce si sufletesce, greci; pre câta vreme trupesce si naturalmente suntu români. Pre lânga acésta fatalitate a romanismului, se intempla cá la venirea pomenitiloru domni si alti români din Macedoni'a in tiér'a românésca, grecismulu sa aiba inca preponderantia si se predomine in Romani'a, ast-feliu incâtu nu numai românii veniti din Turci'a, cari erau adapati dejá de doctrin'a panelenismului se credeau dejá greci, ci inca si tóta elit'a natiunei române din Valachi'a si din Moldov'a, chiaru somitâtile si ómenii din statu, cari conduceau in acea epoca navea intereseloru natiunei si a tierei române, simtiau o mandria si considerau cá o eticheta de noblétia a vorbí elenesce, care mai de care, mai radicalu. Erá o onóre pentru persóna si pentru famili'a loru a purtá numele de: nu-românu, (câci românii se numeau pre atunci prosti si tierani robiti: erá in fine a la mode a vorbi si a scrie grecesce, a avea aperintia de: Ἄρχον: (arhon adeca boeriu grecu): pentru aceste cause dícu si impregiurâri, românii din Turci'a asiediati si imbogatiti in tiér'a românésca nu numai ca n'au facutu nimicu in favorulu limbei si alu natiunalitâtiei loru parintesci, ci din contra tineau asiá de multu la grecismu, incâtu lucrau pentru densulu si faceau totu ce-le erá cu putintia, chiaru si cu vatamarea intereseloru natiunalitâtiei si limbei loru materne, si cu o paguba imensa a romanismului.

Dícu cu o paguba a romanismului, pentru ca unii din domniele loru, precum este d-nu baronu Sin'a, românu din Moscopole; d-nu Dumb'a din Vien'a, românu din Vlaho-Blatia; d-nu Tositia, romanu din Minciu (Metiov'a) si altii, nu s'au marginitu numai intru a fundá o academie si alte stabilimente instructive si de utilitate publica in Atena — lucru, care n'aru fi blamabilu ci laudabilu, câci nu-i opreste nimeni dea fi fileleni — ci au tramisu bani si au contribuitu, séu cá se dícu mai bine, ei au fostu caus'a, ca s'au fondatu scóle grecesci in patri'a loru natala româna, si se platescu profesori greci de limb'a greca, cari in clasa si in convorbirile cu elevii loru, lasa pre nesimtite sa se strecórie in fragetele animi ale eleviloru românasi idei si principii defavorabile limbei loru materne si vatamatórie natiunalitâtii loru române; astfeliu in câtu acesti profesori greci, platiti de câtra Macedono-români stabiliti in strainatate si asiediati cá nisce insecte parasite in scólele cumuneloru române, faceau si facu inca din junimea studiósa româna, nu niste ómeni si cetatieni instruiti numai prin limb'a greca, ci si niste adeverati si infocati discipuli ai doctrinei paneleniste si niste renegati mai fanatici si mai periculosi de câtu chiaru grecii cei adeverati.

Care va se dica ca, prin banii unui românu, câscigati pre teritoriulu Romaniei si din sudórea muncitoriloru clacasi, se sapa grópa romanismului; cu armele Romaniei se propadescu fii sei dea drépt'a Dunarii!

Spre a se incredintiá românii de-a stâng'a Dunarii, ca atare este funestulu resultatu alu scóleloru grecesci infiintiate de românii macedoni, in patriile loru române, trebuie sa citediu câti-va dintr'acesti discipuli ai Marei, dîse idei (care este crearea unui imperiu elenu in Orientu cu capital'a lui Constantinopole si marea biserica a fanarului — in geamiulu Sant'a Sofia) productu alu pomeniteloru scóle grecesci de pre la noi.

D-nulu Colovo, medicu in Bucuresci nascutu si crescutu de parinti români in comun'a curatu romanésca Meru (Mili'a) pre pólele orientale ale muntelui Pindu, care nu scia nici o vorba grecésca mai nainte de a se duce la scóla, si a cârui muma nu scie nici acum chiaru grecesce. Si déca cine-va nu ne-aru crede si aru voí sa verifice acést'a prin propriele sele simtiuri, n'are de câtu se visitedie pre mum'a d-lui Colovo, care se afla la Bucuresci lânga fiulu seu Colovo, si care de mai multe ori fiindu, de fatia la dispute ce din intemplare aveau locu intre fiulu seu, care pretindea si sustienea ca atâtu d-lui câtu si cei-lalti români de pre aici suntu toti Eleni séu Eleno — Valah, si intre alti macedoneni cari diceau ca suntu români si d-sea si toti cei-lalti concetatieni ai sei; betrân'a sea mama, dícu, fiindu presinte la dispute de acésta natura, luându de mai multe ori cuventulu, i dîcea in dialectulu Macedonu-romanu, pre care singuru póte alu vorbí si intielege: Taci hiliu (fiule): taci; ca români him (suntemu.)

D-nu Stamu, românu din Minciu, care nesciindu carte nici grecésca nici românésca nu poté vorbí séu intielege bine nici limb'a greca nici limb'a româna, ci numai limb'a sea materna, adeca dialectulu Macedonu-românu; si cu tóte acestea pretindea si d-lui ca este elenu!

Asiá dara, d-loru et consortium, nu numai ca suntu gat'a a sacrificá trecutulu, presentele si viitoriulu românismului, si glori'a strabuna pre altarulu panelenismului, dara inca simtiendu necesitatea de a se recomendá adeveratiloru eleni — cari intre densii i califica de scorcoti, numindu-i Cutio-Vlahi si despretiuindu-i — printr'unu zelu exageratu, seu cá sa dícu mai bine, nebunu, pentru propagarea si prosperarea panelenismului, suntu in stare se impusce pre celu ce le aru dîce ca nu suntu eleni ci români.

Amu fostu silitu sa amintescu persóne, nu pentru ca vreau sa atacu pre cineva cá individu séu sa facu personalitâti; nu! departe de mine acésta idee pentru ca, dupa mine, fia-cine este liberu a-si avea principiele sele si a-si esprimá opiniunea sea, fia chiaru gresita; ci cá sa demonstrediu ceea ce amu spusu in privinti'a resultatului scóleloru grecesci infiintiate in comune românesci.

Déca reulu s'aru fi marginitu intru atât'a, totu erá sa fia ce-va de parigorisitu. Conduit'a inse cea antinatiunale a româniloru bogati, aflati in strainatate, pune in gur'a panelenistiloru greci séu români greciti prin scólele grecesci, nisce argumente séu cá sa dícu mai bine, nisce sofisme asiá de induplecatórie si de crediutu in ochii poporului românu incâtu nu le póte combate nici refutá cine-va, chiaru cu argumentele cele mai rationale si déca aru fi chiaru unu Cicerone si Demostene, pre câta vreme vorbesce poporului ignorantu, care este positivu si nu vrea sa scie de idei si de theorii. Da, partisanii marei idei, profita de acésta ocasiune spre a poté dîce româniloru de pre la noi:

„Mâi, prostiloru, ce totu mai vorbiti de gramat'a si de cârti romanesci! N'aveti ce face cu ele, nu ve suntu de nici unu folosu. Nici poteti inaintá in lumea acést'a si a ve mantuí in viéti'a eterna decâtu prin gramatele elenesci. Nu vedeti pre dnii Sin'a, Dumb'a, Germani, Hagiade, Tositi'a, Nicolache, Michail etc. — domniele loru suntu negresitu buni patrioti, ómeni mari si cu minte, cari voiescu si lucrédia pentru binele patriei loru. Asiá dara déca gramatele române, déca invetiarea in scóle a limbei române ne aru folosí pre noi românii; déca aru fi fostu unu bine pentru patria, se intielege ca barbati asiá de buni, asiá de mari, asiá de intielepti, precum suntu Sin'a, Dumb'a etc. erá se ne indemne prin vorbe si prin fapte, erá sa ne recomande si sa faca totu ce le erá cu putintia, cá in patri'a loru sa fia scóle române, iéra nu elene si cá junimea româna a patriei loru sa invetie carte româna iéra nu grecésca. Dara domniele loru n'au facutu acést'a, ci din contra, sciindu ca un'a cá acést'a aru fi vatematória patriei loru natale, nu numai ca n'au recomandat'o ba inca au si oprit'o prin fondarea de scóle elenesci si prin platirea profesoriloru greci si de limb'a gréca, cu banii dloru proprii. Iéta domniele loru au inaintatu si s'au facutu ómeni mari prin limb'a elena, ce au invetiat'o in copilari'a loru, cându erau aici cá si noi, totu in scóle grecesci, aflate aici de cându datédia religiunea nóstra parintiésca. Cui trebuie sa credemu noi? Dupa cine trebuie sa ne luâmu? continua panelenistii — dupa patriotii si bunii români Sin'a, Dumb'a etc. cari infiintiédia si sustienu in patri'a loru si in alte pârti scóle elene, séu dupa acesti dascali de limba româna, care vinu aici cu prostele gramate romanesci, cá sa ni le invetie prin case si in ulitie, intocmai cá colportorii, cari vendu marf'a pre spatele loru? ganditi-ve bine fratiloru — mai dícu dicipulii doctrinei paneleniste — nu ve lasati a fi insielati de frumósele vorbe ale acestoru dascali platiti de propagand'a papistana cá sa ve convertésca din ortodocsie (asiá spunu ei norodului), luati in sémа se nu ve amagésca. Si in fine, incheia harang'a loru, dîcendu poporului, déca veti tramite copii vostri la scól'a elena, si voru invetiá carte elenésca, potu ajunge intr'o dî cá Sin'a, cá Dumb'a etc. cari au invetiatu aici totu carte elenésca; iéra déca ii veti tramite la scól'a româna si voru invetiá gramate romanesci, voru devení papistasi si voru fi miserabili cá Cara-Vlahii tierani, care invétia carte romanésca, séu cá acesti scapatati dascali!“

Dintre românii din Turci'a, stabiliti in Romani'a, trebuie si este dreptu sa esceptâmu din categori'a acést'a pre repausatulu d. Casacovici, care si-a lasatu tóta starea lui pentru infiintiarea de scóle române in patri'a sea natala séu in alte pârti ale Macedoniei. Erá unu românu infocatu, care vorbiá, scriá si lucrá neincetatu pentru introducerea limbei române in scólele si in bisericele româniloru din Macedoni'a si din Epiro-Thesali'a, si care a facutu totu ce a fostu cu potintia spre a isbutí la acést'a.

Ceea ce inse me face sa me miru si sa me intristediu si mai multu este, ca reulu acest'a a fostu mostenitu si de copii susu-dîsiloru domni români macedoneni, betranii, cari, dupa cele ce amu spusu, s'au dusu de aici in Romani'a si aiurea nesciindu sa cetésca si sa scrie de câtu grecesce; sosindu in Romani'a au gasitu ací in tempulu fanariotiloru, séu putienu mai pre urma, cându erá inca la moda Ἄρχον τάδε (Arhon cutare) unu nutremeutu destulu de abundantu alu grecismului, acei români, dícu, potu sa fia cam justificati si scusati de susu aretat'a conduita a loru antinatiunala. Copii loru inse, nascuti si crescuti in Romani'a, unde au primitu o educatiune si o instructiune natiunala (româna); si s'au impamentenitu bucurandu-se de tóte drepturile civile si politice de cetatiénu românu fâra nici unu altu titlu, afara numai de acel'a alu originei loru române din Macedoni'a; domniele loru, dícu, sa urmedie totu acei'asi funesta conduita vis-a-vis de patri'a natala a parintiloru loru; sa se arete asiá de nepasatori pentru sórtea natiunalitâtiei loru in patri'a cea adeverata a loru si a parintiloru loru; sa nu faca nimicu pentru conservarea limbei loru materne si a natiunalitâtiei loru române in pârtile acelea unde s'au nascutu parintii loru sî chiaru unii din domni; acést'a este unu misteru pentru mine sî pentru românii de aici cari nu vreau sa-si pérda limb'a sî nationalitatea loru; este unu scandalu pentru toti românii cari considera perderea limbei loru sî a nationalitâtiei loru române cá o fatalitate pentru noi românii de pre aici sî cá o paguba generala, nereparabila, a natiunei române intregi!! (Va urmá·)

Varietâti.

⁂ Dupa cum anunciaseramu esamenele in Institutulu nostru archidiecesanu teologicu pedagogicu au decursu de Joi 20 Iuniu pâna eri, dupa program'a urmatória:

Program'a

esameneloru publice pentru Semestrulu II an. scol. 1873|4 la institutulu pedagogico-teologicu alu archidiecesei gr. res. ardelene.

(Inainte de amédi inceputulu la 8 óre, dupa amédi la 3 óre.)

Joi 20 Iuniu inainte de amédi: Pastoral'a clericii an. III prof. Hanni'a. Moral'a cler. an. II prof. Candrea.

Dupa amédi cler. an II, III sî ped. an. I prof. Popescu.

Vineri 21 Iun. inainte sî dupa amédi: Istori'a bisericésca sî Isagogi'a cler. an. I prof. Dr. Puscariu.

Sambata 22 Iun. inainte sî dupa am.: Geografi'a clericii an. I, II sî pedag. an. I prof. Candrea.

Luni 24 Iun. inainte si dupa am: Cantârile sî tipiculu bisericescu.

Marti 25 Iun. inainte de am.: Pedagogi'a cler. an. III. Dreptulu can. cler. an. II prof. Popescu.

Dupa amédi: Catechetic'a cler. an. III. Religiunea pedag. an. I prof. Hanni'a.

Mercuri 26 Iun. inainte de am.: Scintiele naturali clericii an. I, II sî ped. an. I prof. Dr. Puscariu.

Joi 27 Iun. inainte de am.: Dogmatic'a cler. an. I prof. Popescu.

Dupa amédi: Retoric'a cler. an. III, prof. Candrea; Essegetic'a cler. an. II prof. Dr. Puscariu.

Vineri 29 Iun. inainte de am.: Gramatic'a cler. an. I, II sî pedag. an. I prof. Dr. Puscariu.

Sambata 29 Iun. inainte de am.: Doxologi'a sî incheiarea anului scolasticu.

⁂ Majestatea Sea Imperatulu sî Regele Franciscu Iosifu I, va petrece la Ischl pâna la plecarea Majestâtiei Sele Imperatesei sî Reginei la baile din insul'a Wight in Angli'a.

⁂ Imperatulu Germaniei va petrece in Gastein dela 16 Iuliu pâna la 6 Augustu.

⁂ Archiducele Albrecht a plecatu in 7 Iuliu c. n. la Varsiovi'a spre a salutá pre Imperatulu rusescu. Se dîce ca Archiducele va petrece tempu mai indelungatu in Russi'a.

⁂ Oficiulu contumatiale alu Oituzului s'a stramutatu la Poian'a sarata unde dela 1 Iuliu c. n. si-a inceputu functiunile sele.

⁂ Productiune musicale a fostu in 28 Iuniu esecutata de elevii scólei musicale din locu, sub conducerea instructoriloru Gruber et. Hinke. Program'a constá din siepte numere scóse din operile celoru mai renumiti barbati musicali.

Interesulu ce ne léga deosebitu de acésta productiune este afara de iubirea artei, ca mai multi tineri romani inca au luatu parte activa la productiune. Asiá: Emiliu Bardosî, Augustinu Unguru, Eugeniu Rosc'a, Victoru Rosc'a, Petru Rosc'a, Basil. Vancea, Camilu Petri, Octovianu Petrí, Fratesiu, Corneliu Romanu, Valeriu Romanu, Alessandru Pop'a, Aureliu Pop'a. — Scól'a acést'a e scóla privata sî numera acum 75 elevi (cu unu onorariu de 2 fl. pre luna).

⁂ Mercuri sér'a pre la 9 óre, tocm'a cându pompierii de aici se deprindéu in piati'a casarmei celei mari, se escà focu in suburbiulu Iosefinu, care fù stinsu indata. Daun'a este neinsemnata.

⁂ Dupa dispusetiunile cele mai nóue, I. imp. Archiducele Albrecht, inspectoru generale alu armatei sî Maresialu va sosí la finea lui Augustu in Sabiiu.

⁂ Regimulu Romaniei a transpusu consiliului districtuale Râmniculu-Vâlcei cererea ingineriului I. Frank din Sabiiu de a fi spriginitu la studiele preliminarie pentru drumulu de feru Râmniculu-Vâlcea —Dragasiani—Slatin'a.

⁂ In Duminec'a trecuta s'a escatu unu conflictu intre grecii sî jidovii din Constantinopole. Unu copilu de grecu fu omoritu sî aruncatu in mare.

⁂ Spaim'a remediu contr'a friguriloru. Unu doctoru fu chiamatu la unu tieranu, care avé nisce friguri grozave. Elu ii ordonà, pre lânga altele sî o baia de apa rece.

A dóu'a dî venindu iérasi, intréba de starea bolnavului.

— Vai! domnule doctoru, ii dîce fratele bolnavului; mi se pare ca bai'a i-a facutu mai reu, câci este jumetate mortu.

— Cum se póte!.... póte ca l'ati lasatu prea multu in baia?

— Se póte ... o fi ast'a ... de óre-ce s'a ruptu funeă....

— Funea? striga doctorulu cu spaima; dara ce are a face fune?

— Apoi sa vedeti; noi n'avemu baia... de acea l'amu legatu cu o fune de subsuori sî l'amu lasatu in putiu ... Dara elu abiá simtiendu ap'a rece, incepù sa se svercolésca astu-feliu incâtu fune s'a ruptu sî elu a cadiutu la fundu, de unde l'amu potutu scóte abiá dupa dóue óre.

Doctorulu esaminandu din nou pre bolnavu se asigura ca erá numai cuprinsu de spaima, dara ca frigurile dupa acea baia minunata, iu lasasera cu totulu.

⁂ Iules Ianin, supranumitu sî regele Foisiórei, unulu dintre cei dintâiu beletristici francesi a muritu.

⁂ Se vorbesce ca carlistii au impuscatu pre unu oficieriu prusianu in Estella.

⁂ Curierulu de Iasi aduce o notitia umoristica cam de cuprinsulu urmatoríu. De cându a aflatu porcii din Iasi, ca carnea loru nu se mai mananca, pentru ca la Universitate s'a spusu intr'o prelegere ca ea contine trichine, umbla mandrii sî fâra sfiala in libertatea cea mai mare pre strade. O deosebita predilectiune au ei pentru piatiele publice. In piati'a Sft. Spiridonu au intalnirile cele mai dese. Ací se aduna porcii pre la 10 óre diminéti'a, mici sî mari, de tóta verst'a, fâra deosebire de sexu, incepu conversatiunea loru cea armoniósa sub ochii sergentiloru politiei, cari privescu cu óre-care interesu sî atentiune la adunârile aceste. Sî in adeveru porcii acesti'a sî merita tóta consideratiunea, pentru ca ei curatia piatiele publice de tóte resturile dupa numerósele vendiari de legume, póme sî de alte victualie. — Totu asiá se bucura sî cornutele de libertatea loru cea vechia. Sî pentru ce sa nu se bucure intr'o tiéra libera tóte creaturile, fâra deosebire de limba, de libertatea sî egalitatea individuala garantata prin constitutiune?

Locu deschisu.

Acíliu, 22 Iuniu s. v. 1873.

Domnule redactoru! In nr. 47 alu „Telegr. Rom.“ amu intempinatu pre neasteptate unu articolu, care n'are nici unu altu scopu, decâtu numai a innegrí pre subscrisulu.

Cuprinsulu sî spiritulu acelui articlu impune subscrisului datorinti'a morala sî oficiósa a rogá pre on. red. a „Tel. Rom.“ cá sa binevoiésca a dá locu in colónele acelei'a si urmatórei dechiaratiuni:

Nu e adeveratu, ca comun'a bisericésca gr. or. din Acíliu aru fi imputernicitu cândn-va pre subscrisulu, cá sa cumpere posessiunile bisericei gr. cat. din Acíliu pre sém'a bisericei nóstre gr. or., precum sî aceea, „ca cei tramisi la tiér'a romanésca“ aru fi primitu dela dlu jude procesuale Iosefu de Teleky citatiuni in limb'a magiara, sî nu in cea româna, neadeveru e in fine sî aceea, ca mentiunatulu domnu i-aru fi batjocoritu sî tratatu in modu brutalu.

Spre chiarificarea lucrului 'mi permitu a espune urmatórele:

Inca acum 3 ani a substernutu comitetulu bis. nóstre gr. or. din Acíliu o suplica la ven. sinodu archid. pentru medilocirea, cá averea fostei biserici gr. cat. din comun'a nóstra, sa se predee simplu sî fâra despagubire bisericei nóstre, pentru ca in Acíliu nici biserica gr. cat. nici credinciosi nu se mai aflau, sî pentru ca averea aceea cândn-va totu dela comun'a Acíliu, trebuie sa fia fostu luata.

Cererea acést'a s'a facutu chiaru la propunerea mea, insa ven. sinodu archid. a aflatu cu cale a ne indrumá, cá sa concredemu caus'a acést'a unui advocatu.

Indrumarea acést'a n'amu putut'o urmá, pentru ca ne temeamu sa nu causâmu miserei nóstre biserici spese procesuali zadarnice, sî asiá dara nóue ni s'au detrasu tóta speranti'a de a dobandí pre calea acést'a, sî nu s'au mai facutu chiaru nici unu pasu in asta causa pâna astadi.

In Septembre a. tr. amu aflatu din intemplare fiindu eu in Sabiiu, ca Revrd. domnu protopopu gr. cat. Ioane V. Russu este imputernicitu a vinde averea bisericei gr. cat. mentiunata, sî ca aru fi sî primitu pentru aceea unele oferte.

Eu cá posessoru sî locuitoriu in comun'a Acíliu, nefiindu de nimenea indrumatu s'au imputernicitu cá sa cumperu averea acést'a pentru biseric'a nóstra, care nici nu avea banii necesari la cumperare, amu oferitu inca in dîu'a aceea mai multu decâtu toti cei-lalti sî aprobandu-se actulu de vendiare amu remasu cumperatoriu. Deslusire la asertiunile de susu póte dá sî Revrd. d. protopopu susu mentionatu.

La vre-o 2 luni dupa cumperare a poftitu representanti'a bisericei nóstre, cá sa-i vendu din averea cumperata de mine, curtea aflatória in centrulu comunei, pentru cá pre aceea sa-si zidésca scóla sî biserica. Cu daun'a mea amu fostu invoitu la scopulu acest'a sântu sî maretiu, sî amu facutu tocméla de fatia cu par. adm. prot. Ioanu Drocu, sî comun'a bis. s'a sî rogatu de Ven. cons. archid. cá sa-i dee banii necesari la acésta cumperare din vre-unu fondu archid. imprumutu.

Potu eu deci figurá cá imputernicitulu bisericei nóstre gr. or.?

Tardiu dupa acést'a i-a plesnitu preotului de aici I. Popoviciu prin minte, ca eu cá notariu alu comunei, n'aru fi trebuitu sa cumperu pentru mine ci pentru biserica, si combinandu sî incurcandu cumperarea pe bani, cu predarea averei pre nimic'a, dupa cum au cerutu comun'a biser. acum 3 ani, tocm'a la propunerea mea, sî prin o suplica scrisa de mine, au inceputu a me injurá sî defaimá prin cârcime sî printre ómeni, succediendu-i a aduná impregiuru'si numai „pre cei 6 tramisi la tiér'a rom.“ dintre cari numai singuru unulu este membru alu comit. par. si sî acel'a totu de categori'a celoru-lalti, alu doilea feciorn alu fostului sî depusului preotu gr. cat. de aici, alu cârui frate incarceratu pentru omoru s'a prapaditu in Gherl'a, iéra cei-lalti 4, nisce ómeni dintre cei mai de rendu, mai nebagati in séma sî mai disolati in tóta comun'a nóstra, despre cari intre 200 familii prin venturarea Popei alesi cá contrari ai mei, singuru numai din invidia, nu merita a mai perde nici unu cuventu.

Ca preotulu de aici I. P. pasiesce in estu modu in contr'a mea, nu me miru multu, pentru ca-i cunoscu caracterulu, pentru ca sciu ca eu insumi i-amu luatu averea bisericei nóstre din administratiune, sî prin acést'a i-amu detrasu unu castigu altfeliu neiertatu dela 100—200 fl. v. a. anuali, sî pentru ca eu insumi, la nemultiamirea generale amu fostu silitu sa facu asupra-i o aretare disciplinaria, pentru escese scandalóse, comise in betia prin terguri de tiéra in comunele vecine, sî pentru faptele cele inmorale comise in medilocului fiiloru sei sufletesci, care fapte facu numai rusîne intregei tagme preotiesci, sî stricaciune poporului din comun'a nóstra, sî in urma pentru ca dela unu omu fâra nici o cultura, fâra nici o morala, nici nu poteamu asceptá altu ce-va. —

Cu tóte acestea m'au durutu fórte, vediendu ca eu aparu intr'unu jurnalu publicu cá insielatoriu alu bisericei nóstre, pre cându eu primindu inca acum 5 ani presidiulu comitetului paroch. de aici, amu constrinsu pre preotulu nostru, care in restempu de 16 ani, au primitu sî ingrigitu venitulu bisericei nóstre, preste 200 fl. v. a. pre fia-care anu, asiá, incâtu intregu intregutiu nu s'au mai gasitu, sî prin o comissiune esmisa din partea ven. cons. arch. in persónele dd. preoti Predoviciu din Ocn'a, sî Craciunu din Apoldu, cá se redea bisericei bateru 320 fl. v. a. numai in anii din urma, lasându pecatele vechi pentru incungiurarea proceseloru, sî primindu atunci lad'a bisericei numai cu 190 fl. v. a. prin chivernisire drépta, o amu adusu acolo, incâtu astadi are unu capitalu preste 1200 fl. v. a. elocati in comuna spre fruptificare.

Ce privesce pre dlu solgabirou Iosef de Teleky trebuie sa observu, ca cei 6 tramisi cam pre la medilocului lui Iuniu a. c. venindu beti dela carciuma, au intratu in cas'a privata a mea, m'au injuratu, amenintiatu, etc. asiá incâtu numai judele comunalu i-a potutu alungá din cas'a mea, sî eu amu trebuitu sa facu despre acést'a aretare la deregatori'a cercuale politica.

Citatiunile urmate la acésta aretare, au fostu scrise in limb'a româna, eu insumi le-amu inmanuatu citatiloru, sî fiindu ca densii n'au voitu sa subscrie primirea amu trebuitu sa observu ast'a in cól'a de inmanuare.

La infatisiarea din 24 Iuniu st. n. amu fostu insumi, sî dimpreuna cu judele comunalu la oficiolatulu cercualu de fatia, sî este minciuna grósa, ca dlu jude procesuale i-aru fi masacratu etc. din contra dlui i-au indrumatu la respectarea deregatoriiloru esistente, sî au transpusu aretarea mea pentru cercetarea ulterióra la judiciulu cercuale reg. din Mercurea.

In fine recomandu celoru tramisi la tiér'a rom., cá alta-data sa informedie mai bine, sî mai cu séma fatia cu notarii cercuali sî comunali, cari nu suntu pusi se imparta ómeniloru bani séu alte beneficii, ci mai vertosu cá se contribue la incasarea impositeloru statului, cá sa conduca afacerile delicate ale comunei, fatia cu acei'a, care singuri aru voi sa traga din averea comunei folosu, sî cari prin urmare trebuie totu-déun'a sa aiba sî câte o multime de inimici, déca voiescu sa-si implinésca oficiulu esactu.

Ioane Ivanu,
notariu cercuale.

Concursu.

Intru intielesulu milostivei ordinatiuni consistoriale din 23 Ian. 1874. nr. 54. din nou se publica concursu pentru vacant'a parochia de clas'a a trei'a — Egerszegu pâna in 31 Iuliu a. c.

Concurentii voru avea a-si asterne recursele loru, instruate intru intielesulu Statutului organicu, respectivului domnu Protopresviteru Parteniu Trombitasiu de Betlen in Muresiu-Osiorheiu.

Datu in Egyerszegu 6/18 Iun. 1874.

Comitetulu parochialu in contielegere cu susu laudatulu domnu
(3—3) Protopresviteru.

Anunciu.

Portretulu Escelentiei Sele reposatului D. **Andreiu** Baronu de **Siagun'a** se afla spre scopulu unei litografii desemnatu in pétra sî espusu in atelieriulu fotograficu, ulititi'a Cisnadiei Nr. 9 de astadi inainte pâna in 15 l. c. mai departe in tempu de 3 dile in librari'a lui **Franz Michaelis**, piati'a mica Nr. 12, spre scopulu de a se vedé din partea publicului sî spre scopulu subscriptiunei.

A. Schivert.

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Daminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. éra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 52. ANULU XXII.

Sabiiu in 4|16 Iuliu 1874.

Nr. $\frac{1114|\text{Scol.}}{328 \text{ cons.}}$ 1874.

Preacinstitiloru Parinti Protopresviteri si Administratori protopresviterali, cá Inspectori districtuali de scólele nóstre confessiunali!

Din privintia la acea impregiurare, ca lips'a de invetiatori populari pre di ce merge totu mai simtitória devine, Inaltulu ministeriu r. ung. de culte si instructiune publica prin emisulu de dto 2 Aprile a. c Nr. 9312 a ordinatu a se insarciná comunele, cá lefele invetiatoriloru poporali sa se mai marésca si sa se ingrigésca, cá acelea sa se platésca regulatu.

In urm'a acestui emisu ministerialu deci sunteti insarcinati Preacinstiele Vóstre a capacitá pre comunele nóstre bisericesci, cá sa se silésca dupa poteri a marí lefele invetiatoriloru si a se ingrigí cá acelea sa se platésca regulatu, spre care scopu se Ve siliti a indemná comunele spre infiintiarea de fonduri scolastice acolo unde comun'a intrega este de confesiunea nóstra, din midilóce comunali, in casu contrariu prin repartiuni dupa dare numai asupr'a credinciosiloru nostri. — Modalitatea se lasa la intielepciunea si tacti-c'a Précinstieloru vóstre, avendu acum basa firma atâtu fatia de comuna câtu si facia de oficiele politice Emisulu ministeriale Nr. 9312. pentru-ca altcum nu se voru aflá invetiatori cualificati, precum cere legea, cá sa fia pedagogi absoluti; — si totu deodata veti avea a indemná tinerí de buna sperantia spre carier'a invetiatorésca, si respective a indrumá pre toti invetiatorii din tractu, cari inca n'au atestatu de cualificatiune, cá sa se pregatésca si sa se insinue la depunerea esamenului de cualificatiune, câci numai atunci voru putea fi invetiatori intariti definitivu.

Sabiiu din siedinti'a Consistoriului archidiecesanu cá senatu scolasticu, tienuta in 1 Iuliu 1874.

In absenti'a Esc. S. P. Archiepiscopu si Metropolitu

N. Pope'a m/p.
Archim. si Vicariu archiepiscopescu.

Congresulu serbescu.

Unu telegramu datatu din Carlovitiu 13 Iuliu (n.) ne anuncia ca congresulu s'a deschisu solemnu in dîu'a precedenta. Comisariulu regescu a rostitu cuventarea de deschidere in limb'a magiara si in limb'a serbésca, a transpusu congresului rescriptulu regescu, a aretatu ca lucrulu celu dintâiu alu congresului este alegerea patriarchului (va se dica a Metropolitului, carele fara base canonica se numesce patriarchu), dupa acést'a sa tréca congresulu la pertractarea statutului organicu, provóca pre membrii congresului sa padiésca linisce si moderatiune, si incheia cu: „sa traiésca Majestatea Sea Regele.“ Administratorulu patriarchatului in respunsulu seu dede espressiune increderei congresului fatia cu comisariulu reg. si apoi ocupâ presidiulu.

Acést'a este pre scurtu descrierea deschiderei solemne a representantiei metropoliei serbesci, coordinate cu metropoli'a nóstra.

Biseric'a sorora asiá dara se afla in unu stadiu fórte momentuosu, pentru ca de o parte are sa-si intregésca unu scaunu veduvitu de tempu mai indelungatu decum iérta canónele bisericei nóstre, lânga care s'a creatu o institutiune straina bisericei nóstre, ceea a Administratorului metropolitanu; de alta parte are sa puna temeiulu unoru nóue base ale vietiei sele organice, mai corespundietórie spiritului invetiaturiloru crestine apostolice si canonice.

Din acestu punctu de vedere aflâmu fórte la locu liniscea si moderatiunea recomandata si de câtra comisariulu regescu.

Esperinti'a facuta de serbi cu ocasiunea congresului nedeterminatu din urma, credemu, ca ii va fi invetiatu de ajunsu câtu este de perniciósa neliniscea si nemoderatiunea; traganarea vacantiei si intardîarea cu reorganisatiunea si, afara de aceste tóte, amesteculu guvernului in afacerile loru bisericesci suntu dovedile cele mai pipaite despre reulu ce l'a nascutu agitatiunea din rendulu trecutu.

In congresu, dupa cele mai multe afirmatiuni, se dîce, ca siedu totu representanti liberali si natiunali, asiá incâtu din 75 representanti, din cari se compune congresulu, 65 suntu pre partea liberaliloru natiunali, cari dorescu a avé pre episcopulu Budei Stoicovici in fruntea Metropoliei serbesci, cá patriarchu, pre cându pentru Administratorulu de astadi alu Metropoliei, episcopulu Gruici, nu aru fi decâtu restulu voturiloru.

Póte in decursulu dilei de astadi cându scriemu aceste sa ne aduca vre-unu telegramu sciri mai positive despre proportiunea voturiloru si totu odata despre resultatulu alegerei consumate in congresu.

Fia cum va fi, numai déca n'aru perde din vedere majoritatea congresului, interesulu celu nedisputabilu de a-si pune biseric'a in starea sea normale, déca majoritatea nu aru fi legata de preocupatiuni, cari la parere aparu liberale si nu aru impedecá si mai departe desvoltarea bisericei serbiloru prin o alegere, carea purcede din vre-o pofta de resbunare in óre-care parte si déca nu aru mai prelungí amesteculu guvernului in afacerile unei biserici destinate si dupa natur'a ei si dupa legile patriei de a se administrá autonoma, fâra de alta intrevenire, decâtu cea a supraveghiârei. Unu astfeliu de liberalismu aru omorí autonomi'a bisericei serbesci si aru periclitá si pre cea a bisericei nóstre române. Cum? acést'a credemu ca o gacesce fia-care, fâra de a se cugetá multu.

Serbii nu se bucura inca cá noi de unu statutu organicu, prin care sa aléga numai unu individu, pre care sa lu prochiame numai decâtu de Metropolitu. Ei alegu trei, dintre cari Corón'a intaresce pre acel'a in care are ea mai multa incredere.

Voru gasí ei o cale incâtu se póta impacá si interesele bisericei si sa multiamésca si increderea Corónei?

Noi acést'a nu o putemu predîce, dara pentru binele bisericei loru, bisericei orientale preste totu, o dorimu.

Cetimu in „Federatiune“:

Fratietatea corelegiunariloru greci fatia cu românii. — Membrii greci ai comunitâtiei biser. greco-romane din Budapest'a staruescu de multu a se desface de câtra români, vrendu a se constituí in comunitate biser. cu totulu separata. Spre acestu scopu au facutu petitiune la ministeriu, ceea ce nu aru fi in sine vre-unu pecatu, dara crim'a este conglomeratulu de asertiuni mintiunóse si insulte aruncate in fati'a dloru, dictate de ura inespresibile ce pórta acesti greculeti renegati nu numai câtra corelegiunarii loru romani de aici, ci câtra intréga natiunea româna, si acestei ure implacabile nu se sfiira a-i dá espressiune in petitiune ce nu are parechia de impertinente ce este. Actulu din cestiune 'lu vomu publicá dupa aceeasi fóia cu alta ocasiune.

— Se depeséza din Kissingen; Cancelariulu imperiului a sositu aci la unspre-diece óre, cu principes'a si cu contes'a de Bismark. Se afla mai bine de câtu s'aru fi potutu crede dupa o bóla atâtu de lunga.

Dîarulu Times publica urmatórea depesia tramisa din Madridu cu data de 2 Iuliu:

Mai multe depesi primite astadi anuntia ca maresialu Concha a fostu ranitu in momentulu cându se suiá pre calu. 'Si perduse cunoscinti'a, dara nu murise inca. Montero, locotenentu de husari, 'lu ia in bratia, 'lu pune pre calu, si pléca in galopu mare.

Dupa diece minute, maresialulu traiá. Nu avù tempu decâtu sa pronuntie aceste cuvinte: „M'au ucisu! Dara nu intr'o bataia regulata.“ Vechiulu soldatu este totu intregu in ultimele sele vorbe. Sentiementele sele de onóre militaria suntu traduse in espresiunea ultima verbale.

Astadi a avutu locu, cu mare pompa funebralile maresialului Concha. Cosciugulu seu nu erá pusu pre dricu, ci pre unu furgonu de artelerie; sabi'a, uniforma, bastonulu si tóte ale sele erau surmontate de o coróna oferita de locuitorii din Bilbao si purtá acésta inscriptiune: „Locuitorii din Bilbao in memori'a ilustrului marchisu de Duero.“ Maresialulu Serrano, toti ministrii si functionarii cei mai insemnati ai statului, cu capetele góle, urmau cortegiulu.

Patru cai de resbelu, cari erau ai maresialului urmau dupa corpulu seu; unulu din ei erá ranitu de aceiasi lovitura cu care a fostu ucisu stapânulu seu, siau'a si scârile sele erau acoperite cu crepu negru.

Tóta garnison'a Madridului formá cortegiulu seu. Music'a intoná arii funebrale. Magasinele erau inchise. Corpulu maresialului a fostu depusu in suteran'a bisericii Atocha, lânga remasitiele mortale ale generalului Prim. De aci se voru transportá la Malag'a, unde se afla mormentulu familiei sele.

Déca trebuie sa credemu o depesia din Berlinu a lui Daily News, revist'a anuala a garnisonii din Berlinu care se face in generalu tómn'a, se va face câtu de curendu si va avea o importantia esceptionala. Se va face o contr'a partida a revistei facuta in padurea Boulogne de maresialulu Mac-Mahon.

Diet'a Ungariei.

Budapest'a 4 Iuliu 1874. (Cas'a representantiloru) o deschide Vp. C. Torma la 10 óre a. m.

G. Dekáni interpeléza pre ministrulu de comerciu, de scie, ca camer'a de comerciu si industria din Clusiu nu-si implinesce datorinti'a si tramite-va o admonitiune câtra acésta corporatiune?

Interpelatiunea se dà ministrului in scrisu. Petitiunile din list'a 48 ce stau la ordinea dilei se resolvescu tóte in sensulu propuneriloru facute de comissiune.

Numerulu din urma representa pre lista petitionea israelitiloru ortodocsi din Ardélu si Ungari'a pentru a se respinge raportulu substernutu de câtra ministrulu de culte in afacerea fondului israeliticu.

Comissiunea petitiunaria propune: petitiunea din cestiune depunendu-se in cancelari'a camerei numai atunci sa se ia la desbatere, cându se va discutá si raportulu ministrului de culte. (Aplausu).

Presidiulu enuncie ca conformu resolutiunei camerei acestu raportu se va tractá acum, ergo si petitiunea.

Ministrulu de culte Trefort espune caus'a cu ameruntulu si substerne unu proiectu de resolutiune, dupa care Cas'a sa ia la cunoscintia raportulu ministrului, in care se dispune, ca fondulu remane neimpartitu si din veniturile lui se suporta spesele pentru scopurile umanitarie etc. si se va radicá si unu seminariu pentru rabini. Ministrulu 'si motivà proiectulu care fu si aplaudatu de majoritate; dara aperatoriulu energicu alu judaniloru Zsedényi propune, cá ministrulu sa resolveze prin aplanare amicabila afacerea din cestiune si la casu cându nu va succede in acestu modu atunci ambele confessiuni sa se indrumeze pre cale procesuale spre a-si puté aduce dreptulu loru la valóre prin instantiele judecatoresci. Aperarea si devotamentulu ce-lu desvoltá oratorulu provocà o discusiune infocata, la care iau mai multi deputati parte activa. Se facu mai multe propuneri, prin cari unii ceru resolvirea petitiunei astadi, altii ceru amanarea ei. Cas'a devine intr'unu stadiu de nelinisce si in urma se decide continuarea desbaterei asupr'a fondului israiliticu in siedinti'a urmatória.

Budapest'a 5 Iuliu 1874 (Cas'a representantiloru.) La ordinea dilei de adi a statu continuarea desbaterei asupr'a fondului israeliticu. In urm'a votârei asupr'a obiectului din cestiune, desbaterea n'a fostu interesanta, de acea cuprindemu pre scurtu resultatulu in urmatórele:

1. Propunerea lui Paczolay (trecerea la ordinea dilei) se respinge, neavendu decâtu 20 voturi.

2. Propunerea lui E. Simonyi (Cas'a sa enuncie: fondulu cá unulu ce provine din o contributiune de resbelu sa nu se supuna conclusiunei legislativei) se respinge, fiindu spriginita numai de 5—6 deputati.

3. Propunerea ministrului de culte Trefort, facuta mai intâiu, asemene se respinge.

4. Al. Molnár a facutu numai unu amendamentu la propunerea ministeriale (cá sa se denumésca invetiatorii la seminariu de câtra regimu si sa se invetieací doctrinele tuturoru rituriloru si culteloru mosaice). Acestu amendamentu ipso facto a cadiutu cu propunerea ministrului.

5 Propunerea lui Ios. Iusth (sa nu se dîca in dispusetiunea despre sum'a ce trece preste venitulu fondului: acel'a sa se folosésca eschisivu numai pentru ajutorarea scóleloru poporali ortodocse, ci sa se dîca simplu: acelu (venitu) sa se intrebuintieze pentru scólele israelite) se respinge cu 115 contr'a 110 voturi.

6. Steiger si-a retrasu propunerea sea fiindu identica cu a lui I. Iusth inca inainte de votare.

7. Propunerea lui Zsedényi (indrumarea afacerei la judecatorii) cade. Se respinge cu unanimitate si

8. Propunerea lui Ladislau Tisza.

9. Propunerea medilocitória a lui Col. Tisza asemenea se respinge.

Dupa ce se respinsera tóte aceste propuneri a urmatu o desbatere asupr'a intrebârei: quid nunc? In urma Cas'a trece in intielesulu regulamentului la ordinea dilei.

Budapest'a 6 Iuliu 1874 (Cas'a representantiloru) s'a deschisu prin presiedintele **Perczel** la 10 óre.

Dan. **Irányi** intréba pre ministrulu de interne, de are scire, ca unu jude cercualu din comitatulu Barsiu s'a folositu la incuirarea unoru criminalisti de torturi cari s'au stersu de multu si déca scie are de cugetu a face cele de lipsa cá sa se pedepsésca dîsulu jude cercualu pentru acésta fapta ilegale?

Ministrulu de interne **Szapáry** respunde ca are scire de casulu acest'a si a indreptatu dejá unu emisu câtra comitatulu respectivu, cá sa se stérga torturile neiertate. Contr'a judecatoriului cercualu s'a introdusu cea mai aspra cercetare disciplinaria si nici ca va scapá de pedéps'a meritata.

D. **Irányi** impreuna cu Cas'a ia cu multiamita respunsulu ministrului spre sciintia.

La ordinea dîlei urméza continuarea desbaterei generali asupr'a novelei electorali.

Primulu oratoru e Ernst. **Simonyi.** Densulu imputa guvernului fiindu ca acest'a esercieza o pressiune asupr'a casei lasându sa se desbata proiectulu electoralu in caldur'a acést'a nesuferibila. Erá datorinti'a guvernului de a se ingrigí, cá proiectulu din cestiune sa ajunga la tempulu seu inaintea camerei. Oratorulu nu primesce proiectulu fiindu ca nu póte sa primésca nici unu censu cá conditiune a cualificatiunei de alegere. Cândn aru si fi pentru censu, totusi nu póte sa primésca censulu din proiectu fiindu ca e nedreptu. Afara de acést'a legea electorale nóua e de prisosu fiindu-ca totu nu se observéza la alegeri, cea ce s'a doveditu cu alegerile generali din urma.

Reflectandu la dispusetiuni senguratice din proiectulu de lege, oratorulu se opune inainte de tóte § 99, care pronuncie o pedepsire a cugetului. Dispusetiunea ca celu ce n'a platitu contributiunile anului din urma nu este indreptatitu la votu, cuprinde o pedépsa dupla pentru respectivulu, pentru ca si asiá i se tramite esecutiunea pre gâtu. Dispusetiunea acést'a, esecutata logicu si consecuentu va trebuí sa aiba de urmare ca multi membri din cas'a de susu cari suntu in restantia cu contributiunea, si voru perde dreptulu la legislativa. Oratorulu doresce compunerea listeloru electorali permanente, dara nu in modulu propusu de lege, câci astu-feliu voru fi prea sumptuóse. Oratorulu nu póte sa aprobedie predarea reclamatiuniloru la judecatori'a suprema, fiindu ca prin acést'a i se detrage parlamentului unulu dintre cele mai insemnate drepturi ale sele.

In o polemica mai lunga combate oratorulu pre mai multi antevorbitori: mai cu deosebire se intórce contr'a lui Col. Tisza. Cândn se dîce ca poporulu nu e inca maturu pentru sufragiulu universalu acest'a nu insémna alt'a decâtu admotiunea: Nu te bagá in apa pâna nu vei sci innotá! Dara nimene nu cugeta, ca trebuie sa inveliamu si a innotá. Trebuie sa deprindemu poporulu intru eserciarea drepturiloru publice; mai cu séma poporulu ungaru prin maturitatea sea politica e deplinu capabilu de a eserciá sufragiulu universalu.

Trecendu la replic'a lui **Tisza** contr'a lui **Politu** dîce oratorulu, ca Tisza a desconsideratu cuventarea lui Politu si de-si dechiaratiunile sele patriotice au fostu aplaudate in genere, totusi acele au fostu amestecate cu prea multa amaraciune.

Invinuirea facuta de Tisza asupr'a partidei din stâng'a estrema, cá si cândn acést'a aru fi aplaudatu espunerile lui Politu, fiindu o calumniare o respinge oratorulu cu dispretiu. Politu sa fia convinsu ca stâng'a estrema se va aflá totu-déun'a la Philippi, fia lupt'a contr'a reactiunei séu contr'a natiunalitâtiloru cândn acestea se voru revoltá contr'a intregitâtiei statului ungaru.

Invinuirea lui Tisza, ca stâng'a estrema a comisu o usiuratate de minte culpabila, o respinge oratorulu cu asemenea resolutiune, câci nu e cine-va usioru de minte cândn nu-si ascunde parerea sea asupr'a unui lucru, ci o descopere cu sinceritate. In urma se dechiara oratorulu pentru proiectulu de resolutiune alu lui Mociari. (Aplausu din stâng'a estrema).

Ios. **Gull** este convinsu, ca proiectulu de lege din cestiune se va primí atâtu de drépt'a câtu si de stâng'a de base la desbaterea speciale. Déca oratorulu totusi 'si mai ia cuventulu intre atari impregiurâri apoi acést'a o face spre a-si motivá votulu seu. Nu se póte tagaduí ca legea electorale presenta avendu numai unu caracteru provisoriu si fiindu dintru inceputu destinata numai pentru diet'a comuna dintâiu trebuie sa se schimbe. Crearea unei legi electorali care sa multiemésca pre toti cetatienii patriei este intre impregiurârile de fatia cu greu si oratorulu se dechiará multiemitu cu novel'a acést'a, déca ea se restringea numai la delaturarea abusuriloru. Proiectulu din cestiune inse merge mai departe dara fâra de a decide asupr'a impartirei cercuriloru electorali si a numerului representantiloru dietali, si din acésta causa oratorulu nu primesce proiectulu.

Ministrulu de interne a promisu ce e dreptu ca va substerne in cea mai de aprópe sessiune unu proiectu de lege despre impartirea cercuriloru electorali si comissiunea centrale a facutu unu proiectu de resolutiune in acestu respectu. De óre-ce proiectulu de fatia si compunerea listeloru electorali pre temeiulu acestui proiectu voru serví de basea acestei legi, nu-lu póte oratorulu acceptá. Proiectulu din cestiune lasa unei pârti mari dintre alegatori dreptulu de alegere castigatu inainte de 1848, dara nu considera drepturile de alegere castigate dela 1848—1872 si detrage in modulu acest'a dela o parte drepturile ei. Proiectulu e si fatia de minoritâti si de diferitele natiunalitâti de o natura ce insufla ingrigiri. Oratorulu nu póte sa accepteze proiectulu pentru ca nu este introdusu in trensulu votarea secreta si pentru ca cuprinde dispusetiuni apesatórie cu privire la limba.

Folosirea esclusiva a limbei magiare la tóte institutiunile tierei e indreptatita, dara altmintrenea esclusivismulu limbei nu este justificatu si se considera de câtra fia-care cetatiénu de limba nemagiara de o scurtare in dreptu si acestu esclusivismu lu va instrainá dela statu. In urma oratorulu nu póte sa primésca proiectulu pentru asprele pedepse ce suntu puse pentru casuri de conturbâri la alegeri: Suprimerea cugetului totu-déun'a provóca o disarmonia. Oratorulu mai face unele observatiuni generali la espectoratiunile din dîlele ultime. Aru fi interesanta cercetarea de este decentralisatiunea ce domnesce in Helveti'a, si recunóscerea egalei indreptatiri a natiunalitâtiloru asiá de rea cá la noi.

In Helveti'a esistu trei natiunalitâti egalu indreptatite, fâra cá vre-un'a dintre aceste natiunalitâti sa simpathiseze cu natiunile afine cari suntu marginite cu ea séu fâra cá sa dorésca alipirea de ei. Ce privesce provocarea la Americ'a, oratorulu este convinsu, ca déca in Ungari'a voru esistá atari stâri cum suntu cele din Americ'a atunci natiunalitâtile aru fi multiemite. In urma oratorulu si esprime convictiunea, ca se voru bucurá tóte natiunalitâtile cândn voru vedé odata ca nesuintiele natiunei ungarie voru tientí intr'acolo, de a face cá cetatieni de limb'a straina sa se bucure de institutiunile liberali fâta de a purtá in senulu loru purorea fric'a de apesare.

Alecs. **Csanády** dîce, ca abusurile ce s'au templatu la alegerile din urma, mancârile si beuturile cele multe, cu unu cuventu cortesiile cele esagerate au facutu indreptarea legei electorali intetitória. In dispusetiunile penali din lege lipsesce oprirea tractârei alegatoriloru. Prin legea acést'a guvernulu voiesce sa-si asigureze majoritatea si fotoliurile si sa sustiena afacerile comune pentru tóte tempurile. Intorcendu-se câtra Tisza dîce oratorulu, ca si densulu a provocatu pre Politu sa esplice mai de aprópe cuvintele din urma. Acest'a a facutu pentru ca n'a sciutu sa impace sfersitulu cu inceputulu cuventârei lui Politu.

Cândn va veni lucrulu pâna acolo, cá sa se realiseze principiele desvoltate de Polit, oratorulu atunci se va luptá pâna la cea din urma picatura de sânge contr'a realisârei acestoru principie. Aplausele sele au fostu dedicate numai pasagieloru ce se referescu la recastigarea independintiei Ungariei. Contr'a invinuiriloru netemeinice si contra suspiciunâriloru ca partid'a sea este contr'a intregitâtiei Ungariei, oratorulu nu afla de lipsa a se aperá, ci trecendu preste aceste primesce proiectulu de resolutiune alu lui **Mociari.**

Presiedintele dechiara, ca nu póte trece cu vederea cuvintele oratorului „provinciele ereditarie din Austri'a mai bine sa se contopésca cu imperiulu germanu“, pentru ca acésta enunciatiune e contra sanctiunei pragmatice si de aceea lu provóca la ordine.

Al. **Csanády** dechiara intre strigâri viue de contradicere ca densulu a voitu sa dica numai, ca independinti'a Ungariei e periclitata.

Presiedintele suspendéza dupa acést'a siedinti'a pre unu patrariu de óra.

Dupe redeschiderea siedintiei au mai vorbitu Lazaru **Costiciu** si Vinc. **Babesiu** contr'a proiectului, **Kerkápolyi** in o cuventare lunga pentru proiectu. Fiindu tempulu inaintatu siedinti'a se radica.

Budapest'a 7 Iuliu 1874. (Cas'a representantiloru.) Dupa presentarea de petitiuni si resolverea formalieloru indatinate se continua desbaterea asupr'a novelei electorali,

I. **Kiss** pledéza pentru proiect. de resolutiune alu lui Mociari, Lad. **Maximoviciu** pentru alu lui Politu, Ad. **Lazaru** pentru alu lui Mociari. Dupa cuventulu din urma alu raportorului **Szeniczey.**

Ministrulu de interne **Szapáry** ia cuventulu pentru a respunde inainte de votare la unele espresiuni ale antevorbitoriloru. Celoru ce pledara pentru sufragiulu universalu le respunde oratorulu, ca discusiunea asupr'a sufragiului universalu nu se tiene de desbaterea acést'a, fiindu ca aici nu e vorba de crearea unei legi nóue, de statorirea principieloru noue, ci numai de indreptarea legei electorali dela 1848. Oratorulu e unu inimicu de principiu alu sufragiului universalu si nu-lu tiene de corespundietoriu pentru Ungari'a. Densulu nu vrea sa urmarésca teorii generali, ci numai sa statorésca conformu impregiurâriloru speciali ale tierei, cualificatiunea alegatoriloru, de acea trebuie sa se considere cu deosebire inteligínti'a si posesiunea dupa insemnatatea loru.

Proiectulu de resolutiune alu lui Mociari considera numai numerulu sufleteloru fara privire la inteligintia, ceea ce aru fi o eróre cândn s'aru esecutá.

FOISIÓRA.

Care este scopulu cetirei si cum trebuie sa fia ea — cetirea, pentru cá sa póta corespunde pre deplinu scopului ei?

(Fine.)

Mass'a poporului nu are intréga lipsa neaperata de tóte obiectele câte se propunu in scólele poporale; ci o parte a massei poporului are lipsa mai mare de unu ramu alu invetiamentului, alt'a de altulu, si fia-care parte are lipsa mai mare de acelu ramu alu invetiamentului, de care si cu care are sa se ocupe si taie mai adencu in ocupatiunea sea. Dara de cetirea buna, regulata, la intielesu si cu judecata, care parte a massei poporului nu are lipsa? Nu acea parte, ci acelu individu care sa nu aiba lipsa neincungiuravera ba chiaru ardienda de o asemenea cetire, nu esista.

Deci dara cetirea si iérasi cetirea si numai cetirea cea adeverata o privescu eu de fundamentulu celu mai bunu si mai solidu alu invetiamentului si alu culturei generale; si sustienu cu taria ca numai prin cetire fluenta, buna si regulata cu intielesu si judecata póte deveni unu poporu intru adeveru cultu. La un'a dintre intrebârile de mai susu — póte 'mi va obiectá cine-va reflectandu-mi, ca literatur'a nóstra — parte mare de aceea stà pre locu, cârtile — cari suntu —, de aceea nu au trecere mare, si jurnalele abonanti multi pentru ca poporulu nostru e seracu.

Acést'a o afirmu si eu! inse adaugu mai departe ca: cine a fostu, este si va fi seracu de invetiatura — seracu in cultura; acel'a totu-déun'a a fostu, este si va fi totu-déun'a seracu si de avere. Apoi de invatiatura si cultura va fi unu poporu totu-déun'a seracu pâna cândn nu va avea atragere si dragoste câtra scóla, si pâna cândn nu va scí cetí bine si regulatu cu intielesu si judecata, prin urmare si de avere totu seracu va remanea. Dara sa concedemu ca poporulu nostru, din caus'a seraciei nu-si póte procurá cârti si jurnale — ceea ce nici decum nu se póte —, de-si aru scí cetí, si de aru si avea tóta atragerea si dragostea câtra scóla — invetiatura; óre nu amu aflá si aici escus'a fâra basa? Ba dá! asiá intru adeveru! pentru ca de-si „unde-i unulu nu-i potere“, totusi formandu-se societâti de lectura mai mici séu mai mari, dupa impregiurâri in fia-care comuna, la cari credu eu, ca chiaru, si celu mai seracu omu aru contribuí si participá, apoi dominec'a si in serbatori, ba si in alte dîle sér'a decâtu aru petrece tempulu celu prea scumpu in povesti próste, in uriciósele jocuri de cârti, in dantiuri netrebnice etc. etc. mai bine si cu mai mare placere aru cetí ori ascultá ori si care la cetirea si esplicarea din vre-o carte interesanta, si atunci apoi eata: „unde-'su doi poterea cresce, si dusimanulu nu sporesce“; adeca: intunereculu si seraci'a nu voru sporí, câci nu potu avea locu cu lumin'a si cu cultur'a laolalta. Acést'a o potu face invetiat. si preotii in contielegere cu antisti'a comunala si cu alti fruntasi ai comunei in totu loculu. Mai suntu inse si alti ómeni in stare fórte buna cari aru putea face fórte multu pentru promovarea si latirea culturei in poporu, inse dorere! ca egoismulu si indiferentismulu care s'au inradacinatu in ei inca de miculi, nu-i lasa. A cui egoismu si indiferentismu? a poporului! — . . . of! a poporului? nici decum!!! nu! nu! nu indiferentismulu si egoismulu poporului, ci alu conducatoriloru lui! alu inteligintiei fia-cârei comune. In asta privintia de ne-amu duce câtu de departe si de amu vorbí câtu de multu, totusi iéra la scóla trebuie sa ne intórcemu, sa marturisimu si sa recunóscemu ca scól'a astadi nici decum nu corespunde — nici pre departe sublimului ei scopu; intielegu pre invetiatori, — câci invetiatoriulu e scól'a.

Asiá dara ce e de recomendatu? ce e de cerutu? ce e de facutu? unde trebuie pusu lastariulu? ce feliu de medilóce putemu aflá si se potu dá pentru delaturarea reului cu totulu, si ajungerea la scopulu doritu?

Eata pre scurtu ce amu aflatu si sustienu de neaperata si nedisputavera necessitâtile:

a) Salarie invetiatoresci regulate, bune si corespundietórie, amesuratu maretiei chiamári a invetiatoriului.

b) Invetiatori apti, harnici si energici in tóte afacerile tienatórie de chiamarea loru.

c) Aflarea unui metodu bunu de propunere in scóla, care póte resultá numai si numai din infiintiarea de conferintie, societâti, reuniuni si congrese invetiatoresci; apoi

d) Esecutarea lui — a metodului —, cu seriositate, energia si rigorositate prin barbati de specialitate; si eata scól'a va fi la inaltimea ei, eata problem'a ei deslegata si sublimulu ei scopu ajunsu.

Theodoru **Popu,**
invetiat.

La cuventarea lui Politu oratorulu nu vrea sa reflecteze bucurosu, pentru ca a respunsu C. Tisza in detaiu in acésta privintia, totusi trebuie sa faca unele observâri spre a-si demarcá punctulu seu de vedere. Oratorulu combate afirmatiunea, ca densulu aru fi dîsu, ca dispusetiunile penali din proiectu suntu indreptate contr'a natiunalitâtiloru. Densulu a amintitu de natiunalitâti numai cându a vorbitu despre atribuirea dreptului electoralu. Dep. Politu aplecându acele dispusetiuni la sine si la colegii sei de principie a aretatu numai ca póte vení in pusetiune de a fi supusu acestoru dispusetiuni de pedépsa.

Deputatulu **Babesiu** amintí pentru prim'a óra gravaminele natiunalitâtiloru in forma concreta. Asiá amintí densulu, ca scólele serbesci nu se sprigiinescu de câtra regimu cum trebuie. Scólele resp. suntu confesiunale si sustienerea loru nu este o povara pentru bugetulu statului. Mai departe se plange, ca dispusetiunile legei scolarie nu se observu cu dreptate; plansórea acést'a póte sa fia indreptatita, relele se potu delaturá, dara a vorbi pentru acést'a de suprimerea natiunalitâtiloru nu se póte admite. Cumca statulu ungaru a introdusu la universitâti limb'a ungara nu i se póte imputá. Totu acestu ablegatu dîse, ca magiarii sa previna natiunalitâtiloru cu sinceritate si incredere si atunci va domní cea mai buna armonia intre densele si statulu magiaru.

E. **Simonyi** dîse, ca nu este parlamentariu cându partid'a din drépt'a nu se intrepune pentru proiectu. Oratorulu crede ca tocm'a asiá de neparlamentariu este a tiené atâte cuventâri contr'a unui proiectu, care este acceptatu de majoritatea sectiuniloru, si la desbaterea speciale, unde se potu face indreptâri a tacea. Nu este parlamentariu nici cându se face responsabilu pentru unu proiectu unu oficialu pentru care se intrepune ministrulu insusi.

Deputatulu Gull a dîsu ca densulu doresce mai bine absolutismulu decâtu astu-feliu de stâri si afirmà de alta parte ca voiesce sufragiulu universalu. Celu ce balanciaza intre atari estreme nu póte sa-si castige amici. Cu privire la proiectulu de resolutiune alu lui Schwarz dechiara oratorulu ca ministrulu de justitia va substerne câtu se va poté de curendu unu proiectu de lege despre incolatu.

In fine oratorulu róga Cas'a sa primésca proiectulu de base la desbaterea speciale si sa nu ia in trensulu dispusetiuni ce stau in contradicere cu spiritulu legei.

L. **Mociari** se intórce la inceputulu cuventârei sele contr'a observatiuniloru ce le-a facutu ministrulu de interne ieri. Ministrulu voiá sa deduca, ca Ungari'a in poterea sanctiunei pragmatece se tiene de Austri'a, precându tóte legile dovedescu starea independenta a Ungariei. Oratorulu polemiséza apoi contr'a lui Pulszki si Kerkapoly si in urma contr'a lui Tisza spre a respinge imputatiunea ce a facutu acest'a partidei din stâng'a estrema. Oratorulu spune ca Tisza a combatutu la 1872 legea electorale care cuprindea totu principiele de acum si totusi adi le primesce. In urma oratorulu 'si recomenda proiectulu seu de resolutiune spre acceptare.

Col. **Tisza** replica ca antevorbitoriulu a citatu reu pasagiele din cuventarea sea tienuta la 1872.

I. **Schwarz** intro cuventare scurta recomenda proiectulu seu si novel'a din cestiune.

Cas'a trece la votare, se cetescu tóte proiectele de resolutiune substernute.

La $1\frac{1}{4}$ óre incepe votarea nominale.

In diuariulu „le Danube“ dela 5 Iuliu, gasimu urmatórea corespundintia adresata din Belgradu câtra diuariulu „Presse“ din Vien'a:

„Noulu representantu alu Serbiei pre lânga curtea Vienei, dlu consiliariu de statu Constantinu Zukits, a plecatu dilele acestea din Belgrad spre a vení acolo sa-si ia postulu. I s'a mai datu cá ajutoriu unu secretariu alu ministeriului afaceriloru straine. Dupa câte aflâmu pre ací, un'a din primele sarcine ce dlu Zukits va avé de implinitu va fi acea de a negotiá cu ministrulu afaceriloru straine in privinti'a unoru modificatiuni a vechiloru capitulatiuni. Se scie ca principele Mihailu pusese dejá acésta cestiune pre tapetu. Pre atunci, dlu de Beust se parea ca privesce intr'unu modu destulu de favorabilu acestu proiectu; si comitele de Andrassy, presiedintele consiliului ungurescu, erá in celu mai perfectu acordu asupr'a acestui punctu cu cancelariulu imperiului. Se spera dara ca cabinetulu imperialu va tiené contu de justele cereri ale Serbiei.

Dlu Zukits, pre care guvernulu din Belgradu l'a acreditatu in calitate de agentu politicu pre lânga guvernulu austro-ungaru, a sositu la Vien'a.

Totu in diuariulu „le Danube mai gasimu si urmatórea corespundintia din St. Petersburg, care parenduni-se de cea mai mare importantia ne grabimu sa o reproducemu. Eata-o:

„Articululu d-vóstre, scrie din St. Petersburg corespundentulu diuariului „le Danube“, relativu la o intalnire ce aru puté sa aiba locu in Itali'a, intre principii Romaniei, Serbiei, Montenegrului si Majestatea Sea elenica a produsu ací unu sgomotu inesprimabilu. Elu a produsu, o sciu acést'a din isvoru positivu, o profunda sensatiune in ministeriulu nostru alu afaceriloru straine, care dupa cum vedemu, nu se asceptá nici decum la acésta intalnire. Telegrafulu a fostu pusu indata in miscare si eata ce au respunsu agentii nostri din orientu: Principele Milanu va merge in curendu la Vien'a, la Berlinu si in Itali'a. Regele Georgiu nu va merge nici de cum in Itali'a; dara este fórte probabilu ca principele Milanu intorcendu-se in statele sele prin Austri'a, va voí sa mérga pâna la Corfu. In acel'asi tempu verulu principelui de Montenegu, Bogidaru Petrovitch (presiedintele senatului), care are trebuintia sa faca câte-va bâi de mare, va merge dupa consiliulu mediciloru sei, la Corfu. Eata totu ceea ce amu potutu sa aflu din isvoru siguru. Asiá dara va avé locu in adeveru, unu feliu de intalnire fortuita. Dela acést'a inse pâna la o reuniune avendu unu scopu determinatu de aliantia politica este cam departe, cu atâtu mai multu ca actualulu guvernu, din Greci'a, nu pare nici decum dispusu sa rupa bunele relatiuni ce are cu Pórt'a. Dlu Bulgaris este anglo-filu; si astu-feliu fiindu, elu nu va parasí politic'a sea de intielegere cordiala cu Turci'a inaugurata de dlu Deligeorgi. Acést'a potu sa vi o garantezu in modulu celu mai autenticu. Acésta stare de lucruri din Greci'a face de câtu-va tempu desperarea ómeniloru nostri de statu.

In „Tromp. Carpatiloru“ Nr. dela 23 Iuniu gasimu unu articulu interesantu din **Macedoni'a**, din care reproducemu si noi urmatórele:

(Urmare.)

Pre lânga acestea, me simtu datoriu a atrage atentiunea româniloru patrioti, si a autoritâtiei competinte, prin diuariulu d-vóstre, asupr'a testamentului Musicu, românu macedoneanu, nascutu in Vlaho-Blati'a si decedatu in Bucuresci pre la an. 1869.

Repausatulu lasà in testamentulu seu dóue-dieci de mii de galbeni pentru infiintiarea de dóue scoli in Macedoni'a, si anume: dóue-spre-diece mii de galbeni, spre a se infiintiá unu gimnasiu in Bitole (Monastire) capital'a Macedoniei, si optu mii de galbeni, spre a se infiintiá o scóla de fetitie in comun'a Vlaho-Blati'a. Acesti bani au sa se dea, conformu testamentului, din veniturile mosieloru repausatului Musicu, dupa ce se va platí intâiu din ele datori'a lui; incâtu dupa optu ani dela mórtea lui sa se dea banii destinati pentru dîsele dóue scóle.

Archiereii greci inse de aci cu câti va renegati români locuitori ai pomenitului orasiu si cu partea grecésca a comunei Blati'a, cari pre lânga alte avantagie, tienu si pecetea comunei, cugeta de acum si facu tóte pregatirile cá sa puna mân'a pre banii lasati de Musicu pentru scólele acestea, cá cu acesti bani, strinsi in tiér'a romanésca, lasati de unu românu, si destinati anume pentru instructiunea publica a româniloru din Macedoni'a, sa mai faca si alte scóle grecesci pre lânga cele ce esista dejá, si sa aduca si sa platésca si alti profesori si profesore de limb'a greca din Aten'a, prin cari sa póta grecisá mai lesne si mai curendu românii, consângeni si natiunali ai donatorului, aflati in patri'a sea natala.

Dupa câte amu aflatu, grecomanili de aici cu archiereii fanarioti au aflatu ca in testamentulu seu, repausatulu de Musicu, nu definesce déca aceste dóue scóle au sa fia romanesci, séu grecesci, séu turcesci, etc. si asiá ei voiescu sa profite de acésta nedifinitiune spre a deduce conclusiunea ca repausatulu voiá si intielegea cá gimnasiulu din Bitol'a si scól'a de fetitie din Blati'a, sa fia de limb'a greca.

Dara simtiulu comunu este destulu spre a constatá, ca este de prisosu cá unu românu, precum erá dlu Musicu, facendu-'si testamentulu seu in tiér'a romanésca si lasandu bani pentru scóle in patri'a sea natala totu româna, sa mai adauge ca scól'a acést'a are sa fia romanésca si astfeliu sa faca pleonasme. Alu doilea, nu intielegemu cum grecii séu câti-va români greciti, potu avea pretensiuni asupr'a baniloru lasati de unu românu pentru scóle in comune romanesci, si sa céra sa se dea acesti bani loru, greci fiindu séu altor'a spre a se face scóle grecesci, pre câta vreme in testamentulu repausatului Musicu, nu se pomenesce nici de cum de greci, nici esista vorba greca séu elena cá adjectivu la scóla, pentru care repausatulu de Musicu lasà banii. Alu treilea, déca repausatulu voiá cá banii acesti'a sa fia pentru scóle grecesci, erá sa dica espresu ca-i lasa pentru scólele grecesci cari esistau in patri'a sea cându 'si facea testamentulu; pentru ca in Bitole erá si este unu gimnasiu elenu precum si in Blati'a esistá atunci inca scóla de fetitie magnifica; prin urmare, dicendu in testamentu ca cu banii acesti'a sa se infiintiedie unu gimnasiu in Bitol'a si scól'a de fetitie in Blati'a, se intielege ca aceste scóle au sa fia altele decâtu cele esistente, cari fiindu grecesci, este invederatu ca cele ce au sa se faca cu banii repausatului Musicu, trebuie conformu testamentului sa fia alta, decâtu grecesci, precum suntu cele esistente. Deci eata ca si liter'a si sensulu testamentului este destulu de claru, destulu de concluantu, spre a dovedí ca repausatulu de Musicu intielegea si voiá cá scólele acestea sa fia române, séu celu putienu sa nu fia grecesci.

Asiá dara ve rogu, dle redactoru, sa binevoiti a atrage prin stimabilulu dîuariu alu d-vóstre atentiunea autoritâtiei competente in ale cârei atributiuni este supraveghiarea asupr'a esecutârei testamenteloru, cá in casulu de fatia cându mostenitorii repausatului Musicu suntu minori, sa angagieze pre tutori si esecutorii testamentari sa se conforme cu testamentulu, si sa nu le permita nici intr'unu modu cá cele dóue-dieci de mii de galbeni lasati de rapausatulu de Musicu, sa se dea pentru alte scóle, decâtu romanesci; sa nu se incredintieze acesti bani vre-unui grecu séu vre-unui românu tramisu de aici la Bucuresci cu certificate si alte acte spre a pune mân'a pre bani, ci sa intrevina guvernulu si sa faca cele trebuinciόse in asemenea casu spre a se esecutá testamentulu si a se implinî vointi'a testatorului, in privinti'a infiintiârei celoru dóue scóle; pentru ca esecutorulu testamentariu d. Xantho fiindu grecu, si românii locuitori la Bitole si la Blati'a fiindu divisati in dóue partide: grecésca si romanésca, au sa se faca cu banii dlui Musicu scóle grecesci si sa se platésca profesori de limb'a greca, déca guvernulu Romaniei nu va intrevení la tempu si nu va transiá acésta cestiune.

Afara de acést'a, repausatulu Nicolache Michailu din Craiov'a, românu nascutu de parinti români si crescutu in comun'a româna Magarov'a (lânga Bitole) a lasatu cinci mii de galbeni spre a se fondá o scóla de fete in patri'a sea natala. Partidulu grecu inse dela Magarov'a, fâra sa tiena contu de vointi'a donatorului a construitu indata o scóla de fetitie si a adusu din Aten'a o institutrice de limb'a greca. Aflandu acést'a, fiiulu repausatului Nicolache Michailu, dlu Dinu, a datu sa intieléga celoru trei patru greci români, cari suntu la efori'a scóleloru din Magarov'a, ca banii lasati de tatalu seu suntu destinati pentru scóla româna iéra nu greca, si ca nu póte tramite bani destinati pentru scóla româna la ómeni cari vreau sa-i intrebuintieze pentru scóla grecésca.

Laudâmu acésta natiunalaa conduita a dlui Dinu N. Mihailu, si aplaudâmu la respunsulu patrioticu ce a datu inimiciloru romanismului, cari au curagiulu de a rapí banii unui românu din tiér'a romanésca spre a stinge cu ei limb'a si natiunalitatea româna in pârtile acestea. Dara numai atât'a nu ne este destulu, pentru ca numai cu acést'a nu se implinesce vointi'a testatorului, nici datori'a esecutorului testamentaru, de a infiintiá scóla româna in Magarov'a, de acea trebuie cá dlu Dinu sa ia intiativ'a, si sa trimétia la patri'a natale a parintelui seu unu institutoru si o instutrice de limb'a româna platiti de d-lui din fondulu celoru cinci mii de galbeni, si sa fia sicuru ca indata ce s'aru deschide scól'a româna in Magarov'a, mai tóta junimea studiósa are sa se gramadésca acolo, unde elevulu românu va ascultá cu placere lectiunile in limb'a sea materna; pre câta vreme acum 'si perde tempulu la scól'a gréca, dela 6 ani a etâtiei sele cându incepe studiulu, pâna la 15 ani, fiindu ca nu scie nici de cum grecesce, si in clasa, ascultandu dascalu grecu, vorbindu-i si esplicându-i lecti'a testului grecescu in limb'a gréca nu-lu intielege ce-i spune, si stà numai cu gur'a cascata, silindu-se a cetí si a scrie vorbe straine pre cari nu le intielege, si astu-feliu li se intuneca spiritulu; si scól'a straina (gréca) este pentru densulu (pentru neverstniculu elevu românu) o tortura. Da! acest'a este unu adeveru funestu pentru tóte satele si orasiele române din Macedoni'a, din Epíro-Tessali'a si din Albani'a, cari au scóle grecesci, si incepu invetiatur'a scolastica cu alfabetulu si cu cârtile limbei greci, si nu invétia decâtu numai limb'a gréca dela dascalii greci, cari nu sciu séu nu voru sa vorbésca romanesce.

Poporulu românu de pre la noi tiene multu la limb'a româna, si prefera scól'a si invetiatoriulu românu; nenorocirea este ca câti-va români cari au studiatu la Athen'a séu in alte scóle grecesci, intorcendu-se in patri'a loru cá medici, séu cá dascali de limb'a elena, adapati de ide'a panelismului, de miasmulu marei idei, le este rusine sa vorbésca cu concetatienii loru, cu consagenii loru, chiaru si cu famili'a loru limb'a loru materna, limb'a ce au invetiatu pre peptulu mumei loru si este incarnata in fiinti'a loru cu laptele materna cu care se nutreau cându o invetiau; acesti'a dara, loghiotati, cari se credu descendintii lui Pericles, lui Leonid'a, lui Platone etc. si totu de odata voiescu a trece de ciocoi cu tóta calici'a loru, facu o fanfaronada comico-tragica, si totu tapajulu de prin jurnalele grecesci, unde numescu pre românii din Macedoni'a: Greco-Valachi, si se opunu la invetiarea limbei române, si la introducerea ei in scólele comunale. Se intielege ca acesti'a suntu bine priviti, bine platiti, unii cá Eleno-didascali, altii cá Demo-didascali, altii cá medici, altii cá muhtari (primari) de câtra vediutii si nevediutii agenti ai propagandei marei idei, ale câroru organe órbe, suntu ei. Incolo, in poporulu românu, adeca muncitorii si productorii, cu meseriasii, cari suntu totudéun'a germanele popóreloru, natiunei, suntu cu totii pentru scól'a româna, pentru limb'a româna, si in scóla si in biserica.

Avemu destule esemple cá sa se probeze adeverulu acest'a. Pentru ca comunele române, cari n'au avutu nenorocirea de a posede in senulu loru asemenea tineri instruiti in scóle grecesci si adapati de doctrin'a funesta a marei idei, primescu in unanimitate institutorulu de limb'a româna, sî dau afara din scól'a loru comunale pre dascalulu grecu, spre a pune in loculu lui pre celu românu. Asiá s'a facutu la Abel'a, ai cârui locuitori români s'au unitu cu totii de au primitu bucurosu institutorele românu in scól'a loru comunala, in care se predà necontenitu dela 1867 limb'a româna, totu asiá s'a facutu sî in comun'a Gobesti, unda n'a fostu adusu de vre unu medicu séu dascalu miasmulu propagandei alu marei idei; sî astu-feliu institutorulu de limb'a româna a fostu primitu sî instalatu in scól'a comunala. Opositi'a Archiereului fanariotu nu póte gasí sprigiuu unde esista români instruiti si fabricati in scólele grecesci din Athen'a séu aiurea.

Ve rogu dara, domnule redactoru, sa binevoiti a angajá, prin stimabilele organu de publicitate alu d-vóstre, atâtu pre d. Dinu Nicolache Mihailu, precum sî pre onorabilulu guvernu alu Romaniei cá sa esecute cele dóue testamente, adeca a repausatului Nicolache Michailu sî Musicu in ceea ce privesce infiintiarea scóleloru române in patri'a loru natala locuita de români. Mai rogu, atâtu din partea mea, precum si din partea conationaliloru mei români de aici, pre toti patriotii români din Romani'a libera, cari simtiu intr'ensii, ca bate o inima românésca, sa faca usu de tóta influintiá loru, unii cá amici ai d-lui Dinu Nicolache Mihailu, sî ai familiei séu tutoriloru minori ori rapausatului Musicu, altii cá publicisti, sî altii in fine cá autoritate, spre a se infiintiá scóle române in comune române sî cu bani românesci streusi sî aflati in tiér'a românésca sî lasati de unu românu pentru scóle române se intielege, pre câta vreme nu dice in testamentu scóle grecesci, séu bulgaresci, séu turcesci etc.

Eara in câtu privesce pre cei-lalti domni Macedonu-români stabiliti in tiér'a românésca séu in alte pârti, ne place a crede sî le urâmu cu totii din tóta anim'a ca sî dloru sa-si faca datori'a câtra patrie, câtra natiunalitatea sî câtra limb'a pârintiloru loru sî a loru proprie, ca printr'o fapta natiunale sî generóse, démna de numele destulu de renumitu de Ghermanu, Dumb'a, Leonu Ghic'a, Hagiade etc. se repare gresiéla trecutului, sî se desdauneze pre românii compatrioti sî consangeni ai loru, sî pre tóta natiunea româna, de perderea sî pagub'a nationale, ce s'a facutu prin scólele grecesci. Da! ne asceptâmu la un'a cá acést'a cu atâtu mai multu, cu câtu suntu convinsu cá Press'a româna, societatea civilisata a orasieloru romanesci, sî in fine demnitatea sî consciinti'a dloru Macedonu-români din Romani a voru esercitá tóta influinti'a loru morala destulu de simtietóre asupr'a loru, sî ca i va mai impresiuná si esemplulu datu de repausatulu de Musicu, care lasa dóue-dieci de mii de galbeni pentru scóle române. Dá, Musicu care avea datorie de platitu totu lasa 20,000 de mii de galbeni! se póte cá dd-nii Ghermani, Hagiade etc, sa se injosésca intr'atât'a in câtu sa lase a se eclipsí lumin'a loru de stéu'a repausatului Musicu? acést'a nu o credemu; celu putienu nu ni se pare de crediutu.

Dîlele trecute amu intalnitu pre unu românu invetiatu dela muntele Pindu, care intr'altele mi-a spusu ca posede unu feliu de colectiune de acte relative la scólele române infiintiate in Macedoni'a sî in Epiro-Thessali'a si o descriere a evenimenteloru ce au procedatu sî urmatu la deschiderea acestoru scóle natiunale; fasele principali prin cari ele au trecutu; persecutiunea ce li s'a facutu loru sî invetiatoriloru români, pedecile ce li s'au pusu sî continua a li-se face de câtra Archierei fanarioti sî de satelitii propagandei paneleniste; cu unu cuventu o istorie a scóleloru române infiintiate in Macedoni'a, pre care are sa o publice. Acestu opu e scrisu in limb'a francesa sî româna; tecstulu francesu se va publicá intr'unu dîariu francesu din Constantinopole, spre a fi descoperite Europei intregi intolerantia natiunala a clerului fanariotu, si abusului de potere si a atributiunei religióse ce face in contr'a limbei sî a nationalitâtii române. Iéra tecstulu românu se va publicá intr'unu jurnalu românescu spre a fi cunoscutu româniloru de pretutindeni starea lucruriloru de pre aici, crediendu ca cu acést'a aru face unu serviciu natiunei nóstre. Ve rogu domnule redactoru, sa binevoiti a reproduce acestu opu in jurnalulu d-vóstre, care se primesce aici, cá se putemu cetí sî noi acestu interesantu uvragiu.

Primiti, domnule redactoru, incredintiarea prea distinsei mele consideratiuni si a stimai cu care amu onóre a fi alu domniei vóstre,

plecatu servitoriu
Gusiuun Petrescu Ternoveanu.

Maresialulu Concha.

Un'a din novelele cele mai dureróse ne-a sositu din Ispani'a. Maresialulu Concha a fostu omoritu atacându positiunea carlistiloru la Muro, in vecinatatea Estelei.

Se dice, ca betranulu generalu s'a espusu nerozesce, sî ca a peritu intr'o incaerare cârei'a novelele primite din Madridu nu-i dau o asiá de mare importantia. Prin tr'ensulu Ispani'a a perdutu unulu din cei mai valorosi ómeni de resbelu ai sei. Octagenarulu maresialu presidá la ataculu unui transieu; lovitu de unu glontiu carlistu, mórtea sea a respanditu o gróza momentana in rendurile armatei de Nordu, pre care o animá prin neobositulu seu esemplu. Generalii au datu indata ordinu sa intrerupa ataculu, sî sa se retraga pre positiunile ocupate mai nainte de deschiderea focului.

Ostenite de unu marsiu pre unu pamentu udatu de o plóie teribila, trupele, vediendu ca maresialulu loru cade, s'au abandonatu, trebuie sa convenimu, la o adeverata consternatiune, care a facutu sa inceteze totu elanulu loru; sî déca buletinele carliste vorbescu de o deruta, comitu mai multu cá o esageratiune.

Generalulu Zabal'a, ministrulu de resbelu, a fostu numitu comandantu generalu alu armatei de Nordu. Fiindu ca planulu de campanie erá facutu de maresialu sî de ministru, acest'a va puté sa deréga operatiunile in acel'asi spiritu sî cu acel'asi succesu de siguru cá sî predecesorulu seu. Generalulu Zabal'a a plecatu cu cea mai mare graba dela Madridu, inlocuitu la ministeriu de câtra generalulu Coloner, care indeplinea functiunile de directoru generalu alu infanteriei.

Maresialulu Concha este nascutu la Madridu in 1794 Debuturile sele in carier'a militara datéza din tempulu resbelului natiunalu ce Ispani'a a facutu lui Napoleonu I. Mai tardiu, elu se bâtù, cu Espartero, contr'a colonieloru revoltate ale Americei de sudu. In 1834, elu luà parte in lupt'a contr'a lui don Carlos, mosiulu actualului pretendentu. Dupa servitiele ce facù atunci, elu fu numitu maresialu; deputatu in Cortezi unde representa orasiulu Cadix, generalulu Concha serví mai intâiu pre ducele la Victoire, si la caderea acestui'a, se uní cu Narvaez. In 1843, elu stinse insurectiunea din Sarragossa sî ocupa Barcelon'a.

Numitu comandantu generalu alu Cataloniei dupa inabusirea insurectiunei din Cartagena in 1844, elu potolí insurectiunea carlista in aceeasi provincie. In 1847, elu insotí pre regin'a Christina la Parisu, sî, in 1849, elu comanda, cá alu doilea, corpulu de armata ispaniola tramisu in ajutoriulu papei.

Condemnatu la esilu in 1854, pentru-ca subsemnase o adresa ne constitutiunale, elu se refugie in Franci'a. In anulu viitoriu, la caderea Mariei Christine, elu reintra in Ispani'a; ministeriulu O'Doneli 'lu numí directoru generalu alu arteleriei, sî putienu dupa aceea maresialu; dara, in urm'a lovirei de statu care precipita din nou pre Espartero de la putere, Narvaez, care urma pentru a doua óra ducelui la Victoire, retrase maresialului Conch'a tóte functiunile sele, si-lu puse in disponibilitate.

In 1868, regin'a Isabel'a, sperându ca va deturná resolutiunea care se prepará, 'lu insarcina se formeze unu cabinetu, care nu dura de câtu câte-va dîle. Dela caderea Isabelei pâna la lovitur'a de statu a generalului Pavi'a, elu se tienù retrasu. Dupa esecului lui Moriones in fati'a orasiului Bilbao, maresialulu Serano i incredintià comandamentulu armatei de nordu. Scimu dejá cu ce isbânda elu conduse operatiunile asediului de la Bilbao.

In mersulu asupr'a Estelei, maresialulu a probatu inca o data dibaci'a sî energi'a sea. Armat'a de nord care a vediutu pre betrânulu ei capu, in tempu de trei óre, in o plóie torentiale, in midiloculu furtunei a trasneteloru sî a fulgeriloru, asistându, nemiscatu pre calu, la defilarea soldatiloru sei, traversându, unulu câte unulu, o punte informa aruncata pre unu torentu intre doi munti; armat'a de nordu, care l'a vediutu inpartasindu tóte ostenelele ei, sî apoi cadiendu cu gloria cându victori'a parea asigurata, este impacienta sa-i resbune mórtea.

„Tr. C.“

Sabiiu 14 Iuliu 1874.

Duminec'a trecuta s'a tienutu in comun'a Sadu adunarea despartiementului Asociatiunei din tractulu Sabiiului. La diece óre, dupa seversirea cultului ddiescu, directorele despart. a. protopopu Ioanu Popescu deschide siedinti'a prin o cuventare imbarbatória câtra poporu, aretându in scurtu scopulu, ce urmaresce Asociatiunea. Vorbira dupa aceea dlu capitanu Stezariu, dlu cons. Macelariu, totu la inim'a poporului, Se facura dupa aceea inscriere de membrii onorari sî ajutori. Cu numerari sî obligatiuni de statu se adunara aprópe la siepte sute fl. Cá membrii fundatori se inscrise A. Lebu din Cacov'a cu 2 obleg. de câte 100 fl. dlu prot. Popescu un'a oblig. de 100 fl; dlu prot. Hani'a intru aducerea aminte a repausatului seu parinte donà asemenea o obligat. de 100 fl; comun'a Sadu o obligatiune de 100 fl., iéra Constantinu Munteanu economu in Sadu se promise a dá 100 fl.

Se purcese apoi la alegerea membriloru din comitetu pre urmatorii trei ani, sî se alese de presiedinte Rvrd. d. protop. sî directoru alu instit. pedagogico-teologicu din Sabiiu Ioane Hanni'a, iéra in comitetu, membri ordinari: prot. I. V. Russu, prot. I. Popescu, advocatulu I. de Pred'a, subinspect. scolariu Iuliu de Bardosi, direct. „Albinei“ Vis. Romanu sî concipistulu de advoc. Dr. N. Olariu, — de suplenti: Dem. Munteanu vice-notariu, Vasiliu Ardeleanu cancelistu, Ioane Mihaltianu practicantu in drepturi, secretariulu „Albinei“ N. P. Petrescu, Ioane Bradu par. in Orlatu sî C Popoviciu notariu in Sadu.

Diu'a adunârei pentru anulu urmatoriu se puse pre intâi'a Dumineca dupa Rosalie in comun'a Orlatu.

Pre câtu resultatulu contribuiriloru a fostu imbucuratoriu, pre atâtu, durere, inteliginti'a nóstra a fostu indiferenta fatia cu acésta adunare. Din Sabiiu abià se presentara doisprediece carturari*), iéra comunele din tractu afara de Talmacelu sî Porcesci au fostu fórte reu representate; chiaru din Resînari nu s'a aretatu nime la adunare!

Sa nu ne molesimu fratiloru, ci se pasîmu inainte! Pentru binele comunu sa sacrificâmu totulu, numai astfeliu ne vomu vedé realisate tendintiele sî nesuintiele nóstre.

Varietâti.

⁂ Atentatu asupr'a principelui de Bismark. Din Kissingen se telegraféza ca unu june tieranu, se dîce, din Magdeburg, a puscatu asupr'a lui Bismark sî l'a ranitu la mân'a drépta. Ran'a nu e periculósa.

⁂ Scire scolastica. Esamenile private in reg. gimnasiu superioru de aici se voru tiené in 20 sî 21, cele ale scolariloru publici in 22 sî urmatórele a lunei curente.

⁂ Tricolorulu romanescu fù aprópe de a scóte ochii unui secuiu, functiunariu ungurescu.

In 8 sî 9 l. a. c. decursera esamenele in scólele centrale de reuniune granitiarésca româna din Hatiegu cu unu esitu bunu séu reu — acést'a nu e tréb'a mea; ceea ce me indémna inse la scrierea acestoru siruri este ur'a nedumerita a ungurului fatia de totu ce este romanescu. —

Unu invetiatoriu dela susu numitele scóle voindu a aretá publicului insemnatatea dîlei, in care se tiene esamenulu sî colórea natiunala a scólei, a pusu frundia verde la usi'a scólei de câtra strada sî de acést'a a acatiatu treicolorulu natiunalu in formatu micu sî facutu din charthia colorita. —

Trecendu pre aici dlu vice-fiscalu dela tribunalulu reg. ung. din locu N. Nemes — radiele treicolorului romanescu — de-sî in formatu micu sî de charthia — asiá au isbitu in ochii dlui Nemes incâtu a fostu sîlitu a-i enuntiá sentinti'a, dîcendu: „dauna ca nu e de panza câci numai decâtu l'asi confiscá.“ Inse tiandur'a in ochii dlui Nemes totusi nu remase nepedepsita, — câci treicolorulu diminéti'a fù totu sfarticatu.

Dlu fiscalu, precum se vede, nu este tramisu cá sa vighieze asupr'a furturiloru sî defraudatiuniloru de care cetatienii sî statulu suntu atâtu de amenintiati; — ci cá sa sugrume totu semtiulu natiunalu chiaru sî in scólele sustienute din sudórea romanésca. Dara poft'a acést'a sî o póte pune in cuniu; câci pâna cându invetiatoriulu sî scól'a se voru sustiené cu cruceriulu românului, pâna atunci sî scól'a va fi romanésca — iéra copiii voru primí in ea crescere romanésca. — ....n.—

⁂ (Unu satu cofundatu.) Aflâmu ca in dîu'a de 3 spre 4 Iuniu, comun'a Dejoiu din plas'a Oltetiulu de susu, districtulu Romnicu-Valcii, s'a afundatu la adencime de 3 stangini. Locuitorii n'au suferitu nimicu, câci cu trei dîle mai nainte fugisera din satu, ingrodîti de unu vuietu care se audiá neintreruptu. O parte din case s'au surpatu. (Rom.)

⁂ (Multiamita publica). Subscrisulu aflându-se in servitiulu militariu in cetatea Sabesiu, a avutu norocire de a fi primitu pre intregu tempulu de 5 luni sî jumetate câtu a duratu esercitiulu seu cu prevenire sî ospitalitate rara in Cas'a parintelui Avramu Davidu, unde cá in cas'a parintiloru sei s'a bucuratu de totu ajutoriulu posibilu, pentru care fapta generósa prin acést'a 'si esprima onoratului Domnu Av. David*u*, preotu gr. or. profund'a sea multiemita publica sî recunoscintia ce-i va datori totu-déun'a.

Petru Samarghiteanu,
teologu absolutu.

⁂ (Unu rendezvous conturbatu). Din suburbiu se scrie lui „H. Ztg.“ Sér'a de alalta-ieri (11 Iuliu n.) erá fórte frumósa sî togm'a se reversau umbrele ei preste strad'a bumbului, cându unu june intrà in acésta strada sî asceptá intre suspine de amoru cu doru ferbinte sa véda pre amant'a sea. Dens'a se sî apropià cu pasiu usioru, dara abiá incepuse joculu amorosu cându nisce omeni prosaici spariara fericit'a parechia cu pietri sî o despartira. Adonis a sters'o vitegesce la sanatós'a prin strad'a gusteritiei, iéra dorit'a sea se retrasa dinaintea ochiloru profani dupa zidu.

Anunciu.

Portretulu Escelentiei Sele reposatului D. **Andreiu** Baronu de **Siagun'a** se afla spre scopulu unei litografii desemnatu in pétra sî espusu in atelieriulu fotograficu, ulititi'a Cisnadiei Nr. 9 de astadi inainte pâna in 15 l. c. mai departe in tempu de 3 dile in librari'a lui **Franz Michaelis**, piati'a mica Nr. 12, spre scopulu de a se vedé din partea publicului sî spre scopulu subscriptiunei.

A. Schivert.

---

*) Asiá dara totu n'au fostu indiferenta, pentru ca cá sa mergemu totu cu totii in tóte pârtile e cu neputintia. R.

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.**

Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pen-

Nr. 53. ANULU XXII.

Sabiiu in 7|19 Iuliu 1874.

tru celelalte pârti ale Transilvaniei sî pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Incunosciintiare.

Esaminele de cualificatiune atâtu pentru candidatii de preotia, câtu sî pentru invetiatorii dela scólele poporali, capitali sî cetatienesci se voru tiené si in anulu acest'a dela 25—31 Augustu cal. vechiu, — ceea ce prin acést'a se aduce la cunoscinti'a publica spre sciintia si orientare.

Cei-ce dorescu a se insinuá la depunerea acestoru esamine, au a-si asterne la Consistoriulu archidiecesanu cererile loru instruite in intielesulu regulamenteloru aduse de sinodulu archidiecesanu din an. 1873 (a se vedea actele sinodali an. 1873 Nr. prot. 100 sî 101 pag: 157 sî 162.)

Sabiiu 2 Iuliu 1874.

Dela Consistoriulu archidiecesanu gr. or.

Din Carlovítiu a sositu scirea telegrafica, ca congresulu cu 63 voturi a alesu Metropolitu pre episcopulu Budei Stoicovici. 7 membri s'au abtienutu dela votu. Siedintiele congresului suntu suspense pâna dupa urmat'a decidere a Majestâtiei Sele.

Principele Carolu cu famili'a sea a trecutu dîlele aceste prin Transilvani'a. La gar'a din Clusiu ne spune „Magy. Polg.“ ca a conversatu cu primariulu cetâtiei Alecsiu Simon sî cu capitanulu cetâtiei Carolu Minorici. A intrebatu despre populatiunea cetâtiei Clusiului, despre numerulu deputatiloru ei dietali, despre numerulu locuitoriloru români, despre starea universitâtiei sî despre numerulu tineriloru romani cari frecuentéza universitatea. Dupa aceste a trecutu conversatiunea la alte objecte, a atinsu cestiunea junctiuniloru drumuriloru de feru dela care se ascépta resultate favorabili sî pentru Romani'a sî pentru Ungari'a.

Cu famili'a principelui mai calatoriá sî fratele acestui'a Leopoldu. In suita erau ministrii Florescu sî Boerescu, dómnele de curte, secretarii sî servitorimea.

Dintre românii din Clusiu n'au fostu nimenea la gara cându a sositu principele.

Tient'a caletoriei principelui se dîce a fi Franzensbad; dupa alte sciri dómn'a va caletorí la insul'a Wight in Angli'a.

Principele Milanu alu Serbiei a fostu in 16 Iuliu n. in Ischl, unde dupa unele foi a facutu o visita Imperatului sî Regelui Franciscu Iosifu. Altii sustienu ca domnitoriulu Serbiei calatoresce incognito.

Imperatulu Germaniei a avutu o primire pompósa in Ischl. Dupa petrecere de o dî a plecatu mai departe la Gastein.

Din Kissingen a sositu in decursulu septamânei unu numeru insemnatu de telegrame, din cari se vede, ca atentatulu asupr'a lui Bismark a facutu o sensatiune mare. Bismark mergea cu trasura deschisa la saline. Din multime a esîtu unu june inaltu sî palidu, a radicatu unu terzerolu tientindu la capulu principelui. Principele a observatu sî a radicatu mân'a drépta sa se apere. In acel'asi momentu a tunatu puscatura, Bismark lasà mân'a in josu sî strigà: „M'a lovitu“. Omenii de pre promenada alérga si prindu pre atentatoru, 'lu trântescu la pamentu, 'lu batu cu pumnii, cu betie, cu unu cuventu, erá pre aci sa-lu omóre déca nu veneau in graba doi gendarmi sî lu scapau din manile multimei.

Bismark a telegrafatu singuru imperatului despre atentatu. Sér'a a fostu la concertulu din salonulu de cura. Totu atunci i s'a facutu ovatiune cu unu conductu de facle grandiosu, la care ocasiune Bismark esí pre balconu multiamí multimei pentru simpathiele ce-i pastrédia sî dîse ,ca atentatulu nu a fostu indreptatu asupr'a persónei sele, ci asupr'a causei ce represinta.

Atentatorulu este unu sodalu, de meseria butnariu, din Magdeburg de nascere, membru alu unei reuniuni catolice din Salzwedel sî se numesce Kullmann.

Se dà cu socotél'a ca autorii intelectuali ai atentatului suntu ultramontanii din Germani'a.

O brosiura a aparutu de curendu in Posen de unu autoru necunoscutu.

Acésta brosiura combate sistemulu dualisticu alu Austriei sî documentéza ca salvarea sî marirea ei depinde numai dela egal'a indreptatîre a nationalitâtiloru, care se póte realisá numai prin sistemulu federalistu. La statorirea unei bune intielegeri, dîce numit'a brosiura, suntu chiamati in prim'a linia polonii, déca ei aru abdîce de a mai cochetá cu nemtii sî cu ungurii sî déca ei, polonii, aru inaugurá o politica consecinta. Spre acestu scopu se cere impartirea Galitiei intre poloni sî ruteni, care aru dá ansa la urmatórele grupari a natiunalitâtiloru conformu teritorieloru loru naturale pre care locuescu:

1. Grup'a: Polon'a-Rusa din Galiti'a, Silezi'a sî Bucovin'a, provedinta fia-care provincia cu camer'a sea provinciale in Tesin, Cracovi'a sî Cernautiu, iéra tóte la olalta cu o camera centrale in Lemberg.

2. Grup'a: Magiara-slava-germana, care aru constá din Ungari'a, Croati'a-Slavoni'a sî Transilvani'a cu camere provinciale in Zagrabi'a sî Transilvani'a pentru sasi (?) iéra cu alt'a centrale in Pest'a.

3. Provinciele corónei Bohemiei: Bohemi'a-Moravi'a sî Silezi'a fia-care cu camera provinciale sî cu un'a centrale in Prag'a.

4. Grup'a slaviloru de sudu: compusa din Stiri'a Carinti'a, Carnioli'a Triestu, litoralele maritime sî Dalmati'a asemenea cu camere provinciale sî cu un'a centrale in Laibach.

5. Grup'a germâna, cu camerile provinciale de adi sî cu „Senatulu imperiale“ din Vien'a a cârui competintia sa nu fia mai mare decâtu aceloru-alalte camere centrale din Prag'a etc.

In fine afacerile comune sa se desbata sî voteze de câtra delegatii singurateciloru camere centrale sî astfeliu, dîce autoriulu, s'aru poté asigurá pentru slavi o maioritate precumpanitória.

Diarulu magiaru „Hon“ intréba pre autorulu, ca numai are sî alte doreri de capu?

Noi inse intrebâmu ca acest'a sa fia Eldorado politicu pentru care se esioféza unii politici de ai nostri cá pentru o dogma unica mantuitória? Multiamimu frumosu, câci cu câtu e mai bunu federalismulu care sterge pre români cu totulu dintre cei vii?

Scirile din Ispani'a publicate in diarele straine dela 4 Iulie, vorbescu despre immormentarea maresialului Concha, care s'a facutu la 2 Iulie in presenti'a maresialului Serano, a ministriloru sî a unei multimi imense. Carlistii, concentrati in positiunile din jurulu Estelei, suntu in numeru de 38,000, dara se sperà a fi batuti de armat'a lui Concha, care dispune de 106 tunuri Carlistii au perdutu in dîlele de 25, 26 sî 27 Iuniu 3000 ómeni. Cele din urma cuvinte ale maresialului Concha murindu fura acestea „Mo la ante-garda.“ Unu oficieru radica cadavrulu si-lu apara in contr'a carlistiloru, cari voiau sa-lu rapésca; silitu inse sa-lu parasésca interveníra soldatii si-lu pusera intr'unu locu sicuru.

Carlistii au ucisu pre ranitii republicani, multor'a le-au taiatu nasurile si urechile, iéra capetele le purtau in verfurile baioneteloru. Aceste crime oribile suntu reprobate de intrég'a presa spaniola. Guvernulu a decisu sa oprésca ori ce represalii din partea soldatiloru a câroru furia este mare in fati'a esceseloru comise de inimici.

— Dupa câte se scriu din Germani'a diarului Mèmorial diplomatique cestiunea Orientului preocupa mai multu de câtu ori cându pre cele trei mai puteri ale nordului.

In cele trei cabinete, se pare a fi domnindu parerea cá sa se ia definitivu o hotarîre. Intrevederea imperatiloru Rusiei sî Germaniei la Ems a datu ocasiune unui schimbu de idei asupr'a acestui subiectu. Se crede ca aceeasi cestiune a fostu agitata sî cu ocasiunea visitei marelui duce Constantinu la Vien'a.

— „Fremdenblatt“ publica o telegrama prin care anuntia ca a isbucnitu o revolutiune la Tanger. O intr'unire a consuliloru straini a avutu locu spre a se concertá asupr'a mesuriloru de luatu pentru protegiarea conationaliloru loru.

— Din Lisabon'a se raportéza cu data de 3 Iulie, ca pretutindeni se facu pregatiri pentru serbarea aniversarei triumfului monarchiei constitutionale asupr'a absolutismului. Serbârile voru fi splendide.

Scolasticu.

(X) Domnule redactore! In dîlele 23 ale curentei avui ocasiunea a fi presentu la esamenile scóleloru elementari cu 3 clase din Zernesci, iéra in 24 la esaminele scóleloru centrali normali din Branu. Resultatele dobândite de câtra invetiatorii ambeloru scóle, respective respunsurile eleviloru loru au fostu spre deplin'a mea satisfactiune astfeliu, ca le aflu demne a se luá o scurta notitia despre densele in stim. d-vóstre diariu.

Voiu incepe a aretá mai intâiu partile cele bune sî voiu terminá infacisiandu unele difecte cari le-amu esperiatu in invetiamentulu scóleloru respective, sî unu defectu per eminentiam, carele se intempinà in invetiamentulu, nu numai alu scóleloru amintite, ci in tóte scólele nóstre elementari sî chiaru gimnasiali, reali etc: din intrég'a archidiecesa sî din intrég'a metropolia. Cea dintâiu impresiune placuta 'mi causà numerulu frecuentu alu invetiatoriloru din diverse comune la esaminele amintite. Interesulu acest'a din partea domniloru inv. ce este elu alt'a, decâtu o proba invederata despre nesuintiele loru de a-si inmultí sî chiarificá necontenitu cunoscintiele sî esperintiele loru pedagogice.

Intre clasele, cari au escelatu la esaminele amintite, in cari s'au distinsu elevii mai multu, merita a fi insemnate clas'a III din Zernesci sub conducerea dlui inv. B. sî clas'a IV dela scólele centrali normali din Branu sub conducerea d-lui invet. R. Cetirea sigura, accentuarea corecta, distinctiunea propositiuniloru principali prin intonare, respunsurile loru prompte in o limba placuta, in termini alesi, in diferitele obiecte de invetiamentu: in istoria, in geografia, in esercitii practice, in fisica sî aritmetica, 'mi servira de o ilustratiune fidela a capacitâtii sî meritului d-loru invetiatori dela scólele amintite pentru progresulu eleviloru loru.

Dintre defectele, cari le amu esperiatu la invetiamentu, merita a fi relevate 3 sî adeca: In scól'a din Zernesci propunerea a doue limbi straine, germâna sî magiara in clas'a III elementara; iéra in clas'a IV din Branu propunerea limbei latine pre lânga cea germana.

O impregiurare, ce i face pre elevi sa se lupte cu pré multe sî mari greutâti, sî sa pérda intru invetiarea de limbi straine tempulu celu pretiosu, care l'aru puté folosí mai mai bine cu studiulu limbei materne, cu esercitii practice, séu cu sciintiele naturali séu cu istori'a sî geografi'a patriei.

Cu privire la clas'a III din Zernesci a-sî fi de parere sa nu se propuna nici decum doue limbi straine, ci numai un'a, seu germâna, séu magiara, eu a-si fi pentru germâna din mai multe consideratiuni. Iéra câtu pentru clas'a IV din Branu, suntu de parere ca studiulu limbei latine are sa fia cu totulu departatu din clasele normali.

Unu alu 3-lea defectu, celu mai notoricu, esperiatu nu numai de mine, ci de atâti sî atâti barbati pedagogi, este invetiamentulu religiunei dupa nisce manuale cu totulu necorespundiatórie, numai tempitórie de minte.

Studiulu religiunei aru trebuí sa fia obiectulu, care sa petrunda pre tóte celelalte, sa fia sufletulu invetiamentului. Dara cum va poté fi elu acést'a, déca religiunea se propune intr'unu modu secu, dogmatisatoriu, dupa unu manualu confusu in idei sî confusu in stilu. Cum-va poté fi studiulu religiunei sufletulu invetiamentului, umplendu-se capulu bietului elevu cu lucruri, cari nu le pricepe nici celu ce-le propune, nici acel'a cârui a i se propunu.

Studiulu religiunei in clasele poporali elementari, cá sî in scólele superióre gimnasiali, reali etc. aru trebuí sa se propuna intr'unu modu viu, practicu, cá viétia, nu cá sciintia, déca s'aru puté fara cá sa aiba elevii nici unu manualu.

Manualulu aru poté fi numai pentru invetiatorii respectivi. Se intielege, ca, pentru cá religiunea sa póte ajunge acelu scopu sublimu, ce-lu are in vedere, trebuie sa fia tractatu studiulu ei, nu din punctu de vedere dogmaticu, ci din punctu de vedere moralu. Dupa cum se propune astadi la noi mai pretutindinea religiunea, ca e pentru scolari mai multu o pétra de scandela, o pedeca simtita progresului intelectualu sî chiaru moralu alu tinerimei scolastice, ceea ce nu s'aru paré a fi corespundietoriu principieloru eterne, sânte ale maiestrului religiunei sî moralitâtiei Christosu. Dara despre acést'a mai multe cu alta ocasiune.

Sa trecemu acum la efectulu, ce-lu produsera esamenele amintite asupr'a tuturoru celoru de fatia.

Poporulu satenu, barbati sî femei, carele erá binisioru representatu, erá incântatu de respunsurile fiiloru sî fiiceloru loru. Pre fetiele loru se putea vedé espresa o viua bucuria sî multiemire sufletésca.

Dara nu numai poporulu, a cârui judecata in cestiuni pedagogice nu póte fi cinosurica, ci inteligintii chiaru, intre cari se aflau unele persóne distinse, cari modesti'a nu ne iérta a le amintí aici, 'si esprimara in unu modu viu deplin'a loru multiamita cu resultatele dobandite in clasele amintite de ambele comune.

O impressiune multu placuta mi-au causatu la finea esameneloru cuvintele corespundietórie adresate publicului ospitante de câtra onor. dnu parochu in Zernesci C., cuvinte, cari esîndu din inima, au petrunsu la inimele tuturoru.

Apreciate merita a fi sî nisuintiele stim. d. inspectore districtualu G. pentru de a desteptá si nutrí interesulu poporului de sub jurisdictiunea sea pentru scóle, pentru binele, ce resulta din scóle. Esemplulu celu bunu alu d-sele, cá promovatoriu alu causei scolarie, amu dorí sa-lu vedemu imitatu sî de alti dni inspectori din alte districte. Contactulu imediatu cu poporulu, influintiele d-loru inspectori asupr'a poporului, ii punu in positiune pre domniele loru, de a esoperá resultate frumóse pre terenulu instructiunei elementari. Punu accentulu pre instructiunea elementara. Scólele elementari au ajunsu a fi astadi un'a dintre cestiunile cele mai insemnate, cari agitéza spiritele barbatiloru luminati iubitori de binele sî progresulu omenirei. Starea loru buna séu rea este unu barometru siguru despre capacitatea de viétia a cutârei séu cutârei natiuni, séu despre slabiciunea ei. Scólele poporali suntu instrumentulu, cu care se cumpanesce greutatea specifica intelectuala sî prin consecuintia forti'a materiala sî spirituala sî valórea unui poporu cá factoru ponderantu in opiniunea publica generala. In scólele poporali se instruéza mass'a poporului, in scólele poporali se luminéza sîmburele si se fortifica temeiulu unei natiuni, — ele suntu prin urmare lucrulu principalu in oper'a cea mare de regenerare a unei natiuni; ele suntu fundamentulu tuturoru instituteloru superiori; din ele se recrutéza elevi capabili pentru gimnasii, scóle reali sî comerciali; in scólele poporali, elementari 'si au tóte acestea ascunse radecinile loru. Se cuvine deci sa ne silimu cu totii a respandí prin cuventu sî fapta idei salutarie intre poporulu nostru despre necessitatea scóleloru sele, se cuvine sî se pretinde dela ori-ce românu cultu binesimtitoriu a-si dá concursulu seu, fia-care dupa putintia, la intemeiarea, latîrea, intretienerea sî inflorirea scóleloru nóstre poporali, cá sa nu mai fia cu tempulu nici o comuna satésca, nici unu câtunu românescu fâra de scóla sî nici unu românu séu româna fâra a scí sa cetésca, sa scrie sî sa socotésca. Astadi cultur'a unui poporu nu se mai mesura dupa numerulu cetâtiloru sî dupa numerulu scóleloru sele inalte, ci dupa numerulu sî valórea scóleloru sele poporale, respective dupa numerulu acelor'a cari sciu sa cetésca, sa scrie, sî sa socotésca. Popórele, cari numera mai putieni individi, cari nu sciu sa cetésca sî sa scrie, suntu cele mai culte, sî acelea cari numera mai multi individi fâra instructiune suntu cele mai inferióre in cultura. Sa ne adoperâmu deci cu totii a capacitá pre poporu despre folosulu ce-lu trage elu dela scóla. Poporulu românu este bunu, inteligentu, accesibilu multoru idei sî capabilu de multe reforme salutari, trebuie numai sa le intieléga trebuie numai capacitatu despre pretiulu loru, despre binele celu mare ce resulta din trensele. Poporulu românu a datu probe, ca densulu acolo, unde s'a convinsu de folosulu unui lucru, a scrisu cu micu cu mare, a pusu umerulu, a creatu asiá dicendu din nimicu, sî intr'unu tempu fórte scurtu, lucruri mari, cari storcu astadi admiratiunea strainiloru.

Dovéda suntu atâtea institute de crescere sî lumina resarite intr'unu tempu scurtu dela anii 48 sî pâna in dilele nóstre in multe comune cetatienesci sî satesci. Dovéda e sî maretiulu edificiu comunalu sî totu deodata scolasticu din Branu, ce stá sa se intréca cu multe frumóse edificii cetatienesci.

Nu potu incheiá fâra a-mi esprimá cu asta ocasiune deplin'a mea recunoscintia tuturoru invetiatoriloru din comunele Zernestiloru sî Branului sî in genere tuturoru invetiatoriloru poporului românu, carele are gréu'a chiamare a sadí sementiele sciintiei sî moralitâtiei in inimile fragede ale junimei scolare. Voi, invetiatori ai poporului, sunteti, cari deschideti pórt'a fiiloru lui, cá sa intre pre dens'a in imperati'a luminei; voi dati in mânile tinerimei scol. faclii aprinse, cari sa le lumineze, sa póta umblá, fâra sa se impedece, in intunereculu vietiei. Vóue, adeverati reformatori, adeverati regeneratori ai poporului si omenirei, vóue vi se cuvine deplina recunoscintia pentru munc'a vóstra grea pre terenulu celu mai spinosu. Nu ve para reu, ca servitiele vóstre pentru binele omenirei mai adese ori remanu uitate, nerecunoscute, ba prea adese ori despretiuite. Fapt'a cea buna, sî ce fapta póte fi mai buna decâtu a vóstra, pórta totu-déun'a recompens'a in sine.

Câci ce sentimentu póte fi mai satisfacatoriu, decâtu convingerea unui invetiatoriu, ca din sementiele aruncate cu profusiune de densulu resaru pre unu pamentu roditoriu fructele cele mai bogate ale luminârei, ale moralitâtiei, ale binelui sî fericirei individului, familiei, poporului sî preste tótu ale societâtiei omenesci.

Diet'a Ungariei.

Budapest'a 8 Iuliu n. (Cas'a representantiloru) a resolvitu astadi in desbaterea speciale asupr'a legei electorali titlulu sî paragrafulu dintâiu. S'a discutatu sî asupr'a paragrafului 2, dara resolvirea lui s'a amanatu pre mâne.

Mai remarcabilu din discussiunea de adî a fostu inainte de ordinea dilei dialogulu intre E. Horn sî ministrulu de financie asupr'a junctiuniloru române. Horn amintì ca sectiunile voru luá la desbatere astadi dupa amédi proiectele insemnate, cari transpunu cea mai insemnata linia de comunicatiune a Ungariei la societatea drumuriloru de feru austriace. Dupa cum spunu de regula foile cele mai bine informate, regimulu a cedatu cu acésta ocasiune unei pressiuni, de óre ce consortiulu respectivu a acordatu jumetatea a dóu'a din imprumutulu de 153 milióne numai cu conditiunea, cá sa se concesiuneze lini'a Temisiór'a—Orsiov'a drumului de feru austriacu. Cá deputatii sa fia orientati in acésta privintia inainte de inceperea desbaterei asupr'a junctiuniloru in sectiuni, ministrulu de financie este rogatu a respunde la urmatórele intrebâri:

1. Este intemeiata scirea ca jumetatea a dóu'a din imprumutulu de 153 milióne nu este inca depositata sîca consortiulu respectivu n'a datu decâtu anticipatiuni?

2. De este adeverata scirea acést'a cum are de cugetu sa justifice ministrulu de financie primirea acestoru antecipatiuni fâra imputernicire deosebita? Cum va aplaná densulu procederea sea cu legea de imprumutu sî cu legea bugetaria?

3. De nu este adeverata scirea, are ministrulu de cugetu sa substérna naintea Casei contractulu de imprumutu?

Ministrulu de financie Ghyczy respunde astfeliu: Nu sciu, de este corespundietoriu sa nu facu atentu pre ministrulu respectivu din capulu locului intr'unu casu cându se face o interpelatiune intr'o cestiune atâtu de remarcabila sî inca intr'o astfeliu de forma câtu fatia de o parte din trens'a e cine-va constrinsu sa respunda indata. Dealtmintrea acest'a nu se póte pretinde in sensulu regulamentului de casa sî eu trebuie sa me conformezu dupa acest'a. Dintre intrebârile puse cele dóue din urma se referescu la modulu cu care s'a efeptuitu articululu de lege XIV din a. c., prin care amu fostu imputernicitu sa contragu unu imprumutu. Onor. Casa sa-mi concéda a reservá respunsulu la aceste intrebâri pâna la tempulu cându voiu avea ocasiune sa respundu mai pre largu sî mai detaiatu la acele.

Pentru a dovedí sinceritatea mea sî cumca nu ascundu nimicu totusi voiu sa respundu la o intrebare acum. Intr'adeveru lucrulu stá astu-feliu dupa cum se impartasiesce din mai multe pârti, ca adeca consortiulu, cu care me aflamu in negotiâri, n'a tienutu tempulu de fatia destulu de favorabilu de a face o complanare definitiva asupr'a conditiuniloru cu cari se contrage imprumutulu, sî acést'a din motive fórte considerabile, pre cari fâra indoiéla le tienu sî eu de justificate. Contractârile definitive s'au reservatu pre tomna. Este adeveratu ca pâna atunci, consortiulu a antecipatu acele sume, cari ne suntu de lipsa dorere! pentru cá sa potemu sustiené bugetulu; relativu la emissiunea definitiva a imprumutului inse se voru tiené abiá in tómna conferintie sî se va medilocí o complanare.

Trebuiamu sa facu acést'a dechiaratiune, cá sa nu se dîca, ca amu voitu sa ascundu lucrulu cu intentiune sî sa seducu astu-feliu Cas'a, ceea ce nici cându n'a fostu intentiunea mea, nu e nici acum sî nu va fi vre-odata.

Cuvintele din urma rostite de Ghyczy fura aplaudate de intrég'a Casa. Horn se dechiara multiamitu cu respunsulu.

Dupa acest'a Paczolay interpeléza pre ministrulu de comerciu, de este aplecatu a sterge libertatea vamalo

---

FOISIÓRA.

Despre arderea cadavreloru (mortiloru).

(de Dr. I. Mog'a.)

Deslegarea unei intrebâri importante, pre carea, dupa cum 'mi e cunoscutu, diurnalistic'a nóstra nu o a ventilatu de locu séu pré putienu, care ocupa sî sparge capetele espertiloru din tempulu presente, merita deci cu totu dreptulu atentiunea nóstra sî a fi adusa la cunoscinti'a publicului românu, sî a-lu face partasiu la acea idea, care taie atâtu de adencu in viéti'a seculara, in sanctitatea religiositâtiei sî a datineloru lui ereditate.

Tempurile vechi trecute ne arata, cumca atâtu sepultur'a (inmormentarea), câtu sî combustiunea (arderea) cadavreloru au fostu la ordinea dilei, au rivalisatu un'a cu alt'a, pâna cându cea din urma a disparutu cu totulu. Crestinii, jidanii, mahomedanii, egiptenii sî popórele stravechi americane sî africane usitau eschisivu sepultur'a. Arderea mortiloru, dedusa numai dela ide'a sublima a puterei purgative a focului, 'si trage originea dela germanii cei vechi. Dela ei o au invetiatu grecii sî romanii cei dintâiu 4 seculi inainte de Christosu, cei din urma o datéza dela caderea republicei romane. Celtii, etruschii sî in parte sî slavii au adoptatu iéra modulu acest'a.

Cenusi'a cadavreloru se punea cá o relicuia sî suvenire sânta in urne de pamentu, care apoi se ingropau cu o pompa mare; chiaru sî adî in multe pârti ale Europei sî in specia la noi se afla atari vase cu cenusia.

Trecutulu ne predà arderea cadavreloru numai cá unu actu de ritu, care dupa ide'a de religiune a diferiteloru popóre se manifestéza in diverse moduri, presentele abstrage de totu dela ide'a acést'a, elu privesce cestiunea acést'a numai din punctu de vedere sanitariu, igienicu, economicu, esteticu sî chiaru sî practicu.

Epidemiele cele multe sî furibunde, ce inunda sî devastéza cu atât'a repediune sî ageritate letala continentulu Europei 'si au bas'a loru principala in sepultur'a cadavreloru.

Pamentulu nostru din dî in dî si numai prin putrediunea loru se umple de gazuri sî alte materii organice stricacióse, care parte comunicandu-se apei, cu care continuu vinu in atingere, parte evaporandu in aeru, se amesteca cu beutur'a, nutrimentulu nostru, sî aerulu nostru ce-lu respirâmu.

Déca ne intrebâmu, ce se intempla cu mortii nostri, carii se dau pamentului, aflâmu respunsulu naturale, ca ei putrediescu, sî putrediunea nu e altu ce-va decâtu o impreunare a respectiveloru corpuri cu oxygenulu, care produce o multime de gazuri irespirabile sî alte animale microscopice periculóse, cari cá atari iéra urgéza sî promovéza procesulu putreficatoriu.

Animalele acestea au calitatea, dupa cum s'au constatatu de ajunsu prin esperimentele sî inventiunile mai nóue ale invetiatiloru sî ómeniloru competenti, de a fi caus'a tuturoru bóleloru lipicióse cu — sî epidemice.

Sa nu ne mirâmu nici decum, ca aflâmu aici ap'a, aerulu, pamentulu sî putrediunea in conecsu un'a cu alt'a, lucrulu e pré naturale.

Déca sapâmu o fantâna, fia unde, asteptâmu sa vina apa in dens'a, presupunemu cu securitate presenti'a unoru canale in pamentu cari se cruciaza sî comunica in tóte pârtile, nu numai paralelu cu suprafati'a pamentului, dara sî perpendiculariu cu aerulu ce imbraca pamentulu. Canalele séu porii acesti'a suntu caus'a, ca internulu pamentului corespunde cu suprafati'a lui, ca ap'a, gazurile substratele putrediunei vinu in contactu un'a cu alt'a. Asiá e prea usioru de intielesu, ca sî ap'a unei fontani séu rîu contiene materiele, care se afla in giurulu loru, in vecinatatea loru, sî ca acele materii imprumuta tóta influinti'a loru periculósa apei, sî de óre-ce sî posibilitatea evaporârei e data, sî aerului. De aici pré usioru se póte deduce starea sanitaria a unei populatiuni. Precum dara cintirimele cá locuri de sepultur'a mortiloru, chiaru in acea mesura, potu fi retiradile nóstre, gunoiulu nostru, aruncatorile nóstre de corpuri organice isvóre de bóle, de epidemii perniciόse.

Datin'a nóstra generale de a ingropá mortii aduce prin urmare o infectiune daunósa a apei, ce o bemu sî preparâmu tóte nutrimentele nóstre, sî a aerului, ce-lu respirâmu, de aceea deci sa salutâmu toti cu entusiasmu ide'a cea mare sî epocala, ide'a, ce vrea sa-li elupte astadi terenu in societatea omenésca.

Cintirimele nóstre in form'a sî constitutiunea loru de adi voru perí sî in loculu loru se voru nasce monumente, ce suntu menite a redesceptá memori'a câtra cei morti sî a orná sî infrumsetiá locasiurile celoru vii.

Cintirimele nóstre instruite cu atât'a simtiu religiosu sî de pietate suntu acelea locuri, cari se tradéza de inimice sî teribile vis-a-vis de esistinti'a genului omenescu, ele suntu sabi'a lui Damocle, care continuu stá tientita asupr'a nóstra. Pericululu vecinatâtiei loru nu se simte asiá de tare la noi, cá in capitalele cele mari; acolo, unde pre tóta diu'a se inmormenta o multime de cadavre, unde desvoltarea gazeloru sî a corpuriloru organice e latita, unde procesulu chemicu lucréza continuu acolo sî daunele sî periciunea se manifestéza intr'unu modu mai vastu, mai infricosiatu. De aceea aflâmu in orasiele cele marí morburile infectióse endemice.

Nu numai din punctu de vedere igienicu se recomenda arderea cadavreloru, dara sî din alu pietâtiei sî esteticei. Combusti'a sî sepultur'a in esenti'a loru suntu egale, diferinti'a jace numai in impreunarea mai iute séu mai incetu a corpului cu oxygenulu —. Déca comparâmu arderea cu putrediunea, asiá aflâmu colo simbolulu eternitâtiei ddieescului, ici, imputieciunea — stirvulu. Óre e menitu sî demnu pentru omu, carele e domnu preste tóte vietâtile, carele cu ratiunea sea, cu intielepciunea sea se apropia de Ddieu, cá mai bine sa se imparta, sa-lu manance viermii, decâtu sa se arunce, in bratiele flacarei curatitórie? Cine posede aici simtiu mai nobile, mai esteticu, cine comite unu actu de pietate mai sântu, mai solenu, acel'a ce te arunca imputieciunei sî putrediunei, séu acel'a ce te respecta si te pastréza cá o relicuia sacra sî scumpa, te asiédia intr'o urna frumósa sî te predà cá o suvenire dulce posteritatei?

(Va urmá.)

ce s'a concesu in anulu trecutu pentru cerealele ce se importéza din Romani'a si Serbi'a? La acésta interpelatiune va respunde ministrulu cu alta ocasiune.

Urmara apoi respunsurile la mai multe interpelatiuni. Ghyczy relevà in respunsulu seu la interpelatiunea lui Domahidy intre altele, ca acum pre tempulu secerisiului mai putienu cá ori cându alta data trebuie sa sguduimu institutiunile de incasarea contributiunei si ca prin acest'a vomu preveni mai bine abusurile, déca comunitâtile si comitatele si voru impliní datorinti'a ce li o impune legea la incasarea contributiunei. De altmintrenea ministrulu va pedepsí aspru ori ce abusu.

Min. de justiti'a profitandu de ocasiunea binevenita desvoltà in respunsulu seu la interpelatiunea lui C. Tisza in caus'a regulamentului de carceri, ca emisulu seu nu numai nu contradice legei, ci tiene inca contu deplinu de principiele umanitâtiei. Pentru disciplina sa se preingrigésca in carcere, mai cu séma la noi, cari avemu multi punibili si putiene temnitie corespundietórie.

C. Tisza a dechiaratu ca nu póte sa cuprinda intr'unu momentu o cuventare atâtu de estinsa, dara totusi facù unele observatiuni agere contr'a respunsului pre care nu-lu ia spre sciintia. Majoritatea ia inse respunsulu ministrului la cunoscintia.

Cas'a trecù apoi la ordinea dilei si incepe desbaterea speciale asupr'a novelei electorali. La titlu: „Proiectulu de lege asupr'a modificatiunei si suplinirei articulului de lege V din an. 1848 si art. de lege II alu Transilvaniei“ Col. Tisza ia cuventulu. Oratorulu acceptéza titlulu, precum si intregulu proiectu de base la desbaterea speciale, pentru ca nu voiesce, cá unu parlamentu nou sa se mai intrunésca pre basea regulamentului electoralu vechiu. Dupa acest'a se descarca cu o plóia de satire asupr'a lui Mociari si intre aplausele ambeloru centre din parlamentu lu sbiciuesce cu scorpioni. S'a primitu cu aplausu freneticu acelu pasagiu din cuventare in care dechiarà oratorulu, ca nu va jerftí tient'a vietiei sele politice, salutea patriei, majoritâtiei din parlamentu si ca o opositiune care pune interesele de partida preste interesele tierei si care nu póte nici sa uite nici sa invetie, nu va ajunge nici odata la majoritate séu nu va aduce nici unu folosu.

Dupa acést'a se primì titlulu cu o majoritate prevalenta.

La paragrafulu primu: „De dreptulu electoralu se bucura toti cetatienii indigeni séu naturalisati — afara de femei — cari au trecutu preste anulu 20 alu vietiei si corespundu cualificatiunei statorite in paragrafii urmatori“, Majoros „Stuart Mill alu Ungariei“ pledéza pentru a se dá dreptulu de alegere si femeiloru. Stanescu lu spriginesce, pre cându Szederkényi incepe din capu istori'a sufragiului universalu si propune: fia care cetatiénu onestu care a trecutu preste 20 ani, sa esercieze dreptulu de alegere.

Babesiu facându concesiuni propune, sa se dee dreptulu de alegere ori si cârui cetatiénu care solvesce contributiuni de statu, a trecutu preste 20 ani si e nepetatu (onestu).

Cas'a acceptéza paragrafulu nemodificatu dupa testulu comissiunei.

La § 2, care tractéza despre esercitiarea dreptului de alegere pre basea „dreptului vechiu“ cere Orbanu pentru secui si Gozmanu pentru nobili dreptulu de alegere „eternu“.

Fiindu tempulu tare inaintatu (2 óre d. a.) se inchide siedinti'a.

Ordinea lucrâriloru

adunârei generale XIV. a asociatiunei transilvane pentru literatur'a româna si cultur'a poporului românu ce se va tiené la Dev'a in 10 si 11 Augustu c. n. 1874.

Siedinti'a I.

1. Membrii asociatiunei, adunati fiindu la 9 óre diminéti'a in loculu destinatu pentru tienerea siedintieloru, alegu o deputatiune, spre a invitá pre Escel. Sea dlu presiedinte la adunare.

2. Presiedintele ocupandu loculu seu, deschide adunarea.

3. Adunarea alege pentru portarea protocolului, 3 notari ad hoc.

4. Se alege o comissiune de 5 membrii, spre a cercetá socotelele si a raportá in siedinti'a a II.

5. Se alege o comissiune de 3 membrii, care in intielesulu §§ 6, 8 si 9 din statute, va conscrie pre membrii cei noi, va incasá tacsele si le va subministrá cassariului.

6. Se alege o comissiune de 5 membrii, care in intielesulu §-lui 23 lit. f., g. si h. din statute, va preliminá bugetulu anului viitoriu, si-lu va asterne adunârei in siedinti'a II.

7. Se mai alege o alta comissiune de 7 membrii pentru esaminarea si raportarea asupr'a altoru motiuni asternute adunârei gen. din partea comitetului asociatiunei, séu a altoru dintre dd. membri ai asociatiunei.

8 Secretariulu comitetului, raportéza despre activitatea asociatiunei in decurgerea aniloru 1872/3 si 1873/4, precum si despre resultatele, ce s'au ajunsu prin trens'a.

9. Cassariulu si controlorulu, asternu bilantiulu venituriloru si speseloru anuale, si aréta starea materiale a asociatiunei preste totu.

10. Bibliotecariulu raportéza despre starea bibliotecei asociatiunei.

11. Presupunendu-se, ca lucrârile enumerate pâna aci, nu voru absorbí totu tempulu siedintiei, restulu acelui'a se intrebuintiéza pentru cetirea disertatiuniloru, substernute de tempuriu la presidiulu comitetului.

Siedinti'a II.

1. Acést'a siedintia se incepe cu continuarea cetirei disertatiuniloru restante din siedinti'a premergatória.

2. Adunarea primesce si desbate raportele comissiuniloru delegate in siedinti'a precedente.

3. Se aducu si se desbatu proiectele si motiunile, ce se facu in privinti'a asociatiunei.

4. Fiindu ca trieniulu oficialiloru si membriloru de comitetu ai asociatiunei alesi, si respective realesi, la adunarea generale din Naseudu a espiratu: pentru acea adunarea gen. procede la alegerea noiloru membrii de comitetu si oficiali pentru cei 3 ani urmatori.

5. Se destina loculu si tempulu celei mai de aprópe adunâri generale.

Sabiiu in 23 Iuniu 1874.

Comitetulu asoc. trans. pentru
literatur'a si cultur'a poporu-
„Transilvani'a“. lui românu.

Petitiunea greciloru.

Dle ministru alu culteloru si instr. publ.! In secululu trecutu fórte multi straini se asiediara in Pest'a, cari amesuratu poteriloru loru, prin laborea si averea loru au contribuitu la aredicarea continua a urbei, sub scutulu legiloru Ungariei si pre lânga semtiulu amicabilu alu locuitoriloru in privinti'a religiunei s'au semtitu totu mai bine, privindu mereu tiér'a acést'a de patri'a loru, si-au stabilitu aici permaninte focularielele loru; aici si-au dosvoltatu familiele, aici si-au crescutu copiii; — cu unu cuventu: se prefacura in cetatienii acestei patrie.

Dintre strainii colonisati mai multi erau grecii si asiá numitii macedo-romani din Turci'a si Greci'a, cari aducendu cu sine semtiulu religiosu alu parintiloru, se alaturara comunitâtiei bisericesci Ilirice, séu acum serbe, cá la atare, care laudá pre Ddieu dupa ritulu bisericei grecesci ortodocse, si asiá 'si potura impliní lipsele sufletesci in cultivarea credintiei parintiloru loru.

Dara nu preste multu sporindu averea, si inmultindu-se numerulu loru, semtira lips'a de a-si face biserica, dupa cum facura fratii loru de unu sânge din Comaromiu, Jauriuu, (Arrabon'a) Alb'a-Regi'a, Kecskemét, Crisiu-mare, Vatiu.

Asiá s'a intemplatu ca in 18 April. 1788 grecii si macedo-romanii locuitori in Pest'a se unira, cá despartindu-se de eclesi'a ilirica sa-si edifice biserica in care cultulu divinu precum tóte ceremoniele bisericesci sa se tiene eschisivu si pentru totu-déun'a in limb'a loru materna (?) in limb'a greca. Pentru realisarea acestei decisiuni cu subscrierea: „toti locuitorii de natiunalitatea grecésca din Pest'a“ petitiunara in 6 Nov. 1788 la locotenenti'a reg in care dechiara, ca de óre-ce in eclesi'a ilirica, de care s'au tienutu ei, cultulu divinu nu se servesce decâtu numai in limb'a ilirica, iéra ei partea cea mai mare afara de limb'a greca nu pricepu alta limba voiescu a esí din sinulu eclesiei ilirice si ceru permissiune a-si edificá biserica si a se constituí in eclesia separata.

In 18 Dec. 1788 petitiunea se transpuse la comitatulu Pestei, si dupa ce s'au ascultatu in privinti'a acést'a si episcopulu gr. or. din Bud'a, precum si senatulu urbei lib reg. Pest'a, care fusese insarcinatu cu investigarea — Judele primariu alu urbei Pest'a ascultandu pre cei interesati — inaintea preotiloru — raportulu despre resultatu precum si petitiunea au substernutu'o la locotenenti'a r. care in 27 Nov. 1789 dede in principiu concessiunea pentru edificarea bisericei

In raportulu, pre bas'a cârui'a locotenenti'a dete concessiunea edificârei bisericei — raportorulu jude primariu alu Pestei dechiara, ca de-si intre suplicantii cari dorescu nóu'a eclesia — suntu representate trei natiunalitâti, anume grecii, macedo-romanii si bulgarii, totusi inaintea preotiloru loru facura acea invoiéla, ca in biseric'a loru de sine statatória si separata cultulu divinu „totu-déun'a sa se tiena in limb'a greca.“

Adnesâmu aici consemnatiunea aceloru 179 familii cari petitiunara dintru inceputu pentru infiintiarea nóuei comunitâti biser.

In clausul'a conscrierei acestei'a se reamintesce, ca in nou edificand'a biserica cultulu divinu sa se celebreze in limb'a greca.

Pre lânga conditiunile aceste petitionantii se deobligara a suportá tóte sarcinele pentru zidirea si construirea bisericei, si anume grecii au sucursu cu 32,464 fl. 20 xr. iéra asiá numitii macedo-romani cu 17,401 fl.

Planulu infiintiârei nóuei comune bisericesci intempinà indata la inceputu opusetiune din partea episcopului serbu.

Bas'a acestei opusetiuni erá incompatibilitatea basata pre diverginti'a caracterului poporeniloru de ambe natiunalitâtile principali unite spre infiintiarea eclesiei, incompatibilitate profetita inca de atunci.

Adnesâmu dechiaratiunea eppului Stratimiroviciu substernuta la locotenenti'a reg. in 6 Martie 1789, prin care nu numai contestéza necesitatea zidirei bisericei separate, dara impartiendu pre suplicanti in mai multe natiunalitâti, adauge ca déca ei nu se potu intielege cu asiá numitii rasciani, e de siguru, ca nu preste multu se voru nasce intre ei imparechiâri din punctulu de vedere natiunalu.

Din asemenea causa procede si metropoli'a din Carlovetiu, cându in dechiaratiunea din 4 Maiu 1789, solicitéza opositiunea la zidirea bisericei, si refusarea petitiunei.

Totu din acelu incidentu face eppulu Stratimiroviciu o dechiaratiune nóua in 30 Aug. 1789, in care pune pondulu principale pre desbinârile ce se voru escá intre aliatii cei noi.

Aceste erá prospecte triste pentru consolidarea nóuei comunitâti biser. compuse din elemente deschilinite; cu atâtu mai triste, ca la inceputu se facura unele esperimentâri ca subscrisii, cari oferise daruri pentru zidirea bisericei, nu preste multu le retrasera; precum documentéza p. 9 din raportulu eppului Stratimiroviciu.

Dara parintii in insufletirea loru câtra scopulu santu, aveau acea credintia, ca ide'a sublima va inlaturá tóte pasiunile marsiave, si se alipira cu tóta ardórea sufletului loru, si lucrara cu energia duplicata pentru realisarea acelei'a.

Le-au si succesu a inlaturá obstaclele esteriore dinaintea realisârei scopului si Majestatea Sea pre calea locotenentiei prin rescriptulu seu din 27 Nov. 1789 sub Nr. 45027 permise greciloru petitionanti in principiu sa póta zidí biseric'a si sa-si tiena parochu separatu, cu conditiunea, cá planulu si spesele sa se presinte inainte: — iéra din partea locotenentiei in 32 Ian. 1790 fu permisa definitivu daspartirea de câtra biseric'a ilirica, zidirea bisericei grecesci separate si constituirea comunitâtiei bis. grecesci separate.

Dobandindu petitionantii concessiunea zidirei bisericei separate, nu intardiara a si-o efeptuí. Asiá nu preste multu castigara fundulu de acum sub Nr. 50 pre malulu inferioru alu Dunarei, din stradele posta-vechia si a porumbului impreuna cu edificiulu de pre fundu in care improvisara o capela, in care cultulu ddieescu si tóte ceremoniele se celebrara de preotu grecu numai in limb'a greca; dupa acea incepura cladirea bisericei, si nu preste multu o si edificara, in care cultulu ddieescu si tóte ceremoniele fura celebrate eschisivu in limb'a greca conformu invoielei loru, a concessiunei si a ordinatiunei supreme.

Asiá dara numai sub numele grecu, numai in numele grecu si pentru limb'a greca se dete concessiunea pentru despartirea de câtra Iliri, pentru zidirea bisericei separate, si pentru infiintiarea eclesiei independente; macaru ca intre petitionanti fusera si macedo-vlachi.

Dara nici nu s'au potutu intemplá altcum, de óre-ce Vlachii de atuncea din Pest'a, cari acum se numescu „romani“, nici n'au fostu cunoscuti: Iéra Macedo-Vlachii, precum atunci se tiené, asiá si astadi se tienu de greci, de celu mai frumosu esemplu spre acest'a servesce comunitatea bis. gr. or. din Vien'a, a cârei membri de-si suntu Macedo-Vlachi, totusi nu s'au numitu si nici se numescu altucum decâtu greci, precum si biseric'a loru este greca. Nici — in biserica nici in scóla nu s'au servitu si nu se servescu de alta limba, de câtu numai de cea greca; — precându acei Vlachi, cari astadi se numescu români, — intru adeveru se numescu Kara-Vlachi, — Vlachi negri.

Macedo-Vlachii adeca românii (Vlachi) n'au litere proprie nici scrisóre, si precum in patri'a loru (Macedoni'a) asiá pretotindenea unde traiescu in scólele loru invétia limb'a greca, in bisericele loru cultulu divinu si ceremoniele se celebréza eschisivu in limb'a greca; in tóte afacerile loru comerciale de corespundintia, in facerea chrisoveloru si in alte procederi si afaceri oficióse se servescu numai de limb'a greca; — limb'a, care o vorbescu in cerculu familiaru e unu amestecu din mai multe limbe, dara in cea mai mare parte consiste din limb'a greca, iéra cu limb'a româna Kara-Vlah'a nu e rudita de feliu câci pre acest'a Macedo-Vlachi nici o intielegu.

Ba dupa documentulu alaturatu sub 14/. ei, precum parintii si stramosii loru nu s'au servitu de alta limba decâtu de cea greca, asia dara nu se potu numerá la alta rasa, decâtu numai la cea greca.

Prin urmare numai acesti'a 'si atari Macedo-Vlachi au fostu cei ce s'au primitu de câtra grecii despartiti de Illyri, si cari au edificatu biseric'a greca si au infiintiatu eclesi'a greca.

De aici urméza, ca in documentulu facutu cu ocasiunea depunerei fundamentului, precum si in alte documinte este espresu cu cuvinte, a câroru intielesu nu se póte trage la indoiala, ca numai greci si Macedo-Vlachi s'au unitu intr'o eclesia.

Depunendu-se fundamentulu bisericei grece in an. 1791 se face inscriptiunea si in pétr'a fundamentale: ca biseric'a acést'a este zidita de natiunea greca si Macedo-romana, ambele de aceea-si confessiune.

In 1802 facura contractulu, in care la punctulu primu se anuncia, ca preotii „in administrarea dariloru si a sacramenteloru si in tóte ceremoniele indatinate la cultulu ddieescu sa se servésca de limb'a greca, de limb'a, de care s'au servitu parintii sî stramosii ambeloru natiunalitâti atâtu in causele bisericesci, câtu sî in cele politice, sî de care s'au servitu pâna in dîu'a de astadi. Si cá sa faca sî mai evidenta diverginti'a intre Macedo-Vlachi sî alti Vlachi in privinti'a limbei, cu acésta ocasiune, cându se pertractá asupr'a numirei unui alu doile preotu, nimenui nu i-a plesnitu prin minte sa cugete la alta limba in cultulu divinu, de câtu la limb'a greca, pentru acest'a s'a sî stipulatu precisu, ca preotulu vlachu trebuie sa fia de origine Macedo-Vlachu. Cu unu cuventu: infiintiara eclesia, de a cârei limba oficiósa fu statorita prin contractu cea greca.

(Va urmá)

Mesagiulu maresialului Mac-Mahon.

Cându d-vóstra prin legea din 20 Novembre a-ti incredintiatu poterea esecutiva in mânile mele pre siepte ani, a-ti voitu sa puneti mandatulu meu afara de marginile ori-cârui atacu, a-ti voitu sa dati o asigurare intereseloru, care este necesara sî care prin institutiunile cele precarie nu se póte ajunge. Votulu adunârei natiunali mi-a impusu mari indatoriri, pentru care amu sa respundu inaintea Franciei sî dela care nu me potu subtrage sub nici o impregiurare; acestu votu mi-a datu drepturile de cari me voiu serví totu déun'a spre binele tierei. Poterile ce mi le-ati acordatu mie au o durata anumita. Increderea d-vóstre le-a facutu nerevocabile. Prin acea, ca d-vóstra mi-ati determinatu aceste imputerniciri, a-ti voitu totu odata sa ve marginiti dreptulu de suveranitate. Aceste potestâti, a câroru terminu nu se póte prescurtá, le voiu intrebuintiá cá sa le aperu cu medilócele cu cari suntu investitu prin legi.

Astu-feliu voiu corespunde asceptârei sî vointiei adunârei, care punendu-me pre siepte ani in fruntea regimului, a voitu sa creeze o potestate tare, duratória sî respectata. Legea din 20 Novembre inse va trebuí sa se completeze. Adunarea, care a promisu a oferí potestâtiloru medilócele necesari, nu póte sa cugete cá sa abdîca de indatorirea sea. Dens'a sa-mi concéda astadi a-i reimprospetà in memoria acést'a in modu urgentu, sî a pretinde o repede implinire. Tiér'a doresce o organisare a potestâtiloru publice sî acésta organisare va fi unu gagiu pentru stabilitate! Cestiunile reservate trebuie decise. Amenâri nóue prin prolungirea nesigurantiei voru impedecá lucrârile sî voru periclitá bun'a stare. Patriotismulu adunârei nu se va obosí de indatoririle ce suntu inca de implinitu. Ea va dá tierei ce-i detoresce sî ce acest'a pretinde. In numele intereseloru celoru mai mari ve conjuru sa ve indepliniti oper'a sî sa consultati fâra intardîare cestiunile cari nu potu sa remana sî mai departe nedecise.

Cu aceeasi respunsabilitate inse va implini adunarea sî guvernulu tóte ce li se voru impune. Cea mai imperiósa datorintia inse consta in acea, cá prin institutiuni anumite sa se asigureze tierei: pacea, siguritatea sî liniscea de care are lipsa.

Eu insarcinezu pre ministrii mei cá fâra intardîare sa faca cunoscutu comissiunei constitutiunali punctele pre care credu a se basá mai cu preferintia.

Cincu-mare, in dîu'a de St. Petru sî Pavelu.

Parastasu. Dîu'a sântiloru Apostoli Petru sî Pavelu, se serbéza in opidulu nostru sî giuru cu deosebita solenitate, putemu dîce cu adeveratu cuventu, de toti crestinii comunei nóstre bisericesci. — In presér'a dilei acestei insemnate se adunara crestinii cu totii, micu sî mare dela lucrurile de câmpu, la care petrecura cu septemânile, luându parte la servitiulu divinu de diminéti'a sî la sânt'a liturgia, cá sa multiamésca creatorelui pentru tóte darurile reversate asupr'a osteneleloru economiloru de câmpu.

Comitetulu bis. tienendu contu de acésta impregiurare, s'a vediutu indemnatu a transpune celebrarea parastasului annale pentru odihn'a eterna a Marelui Archiepiscopu si Metropolitu Andreiu, de pre Dumineca din 16/28 Iuniu a. c. pre dîu'a SS. Apostoli Petru sî Pavelu, cá crestinii nostrii cu totii sa póta luá parte la acestu actu funebrale intru odihn'a in Domnulu a repausatului Archieppu sî Metropolitu Andreiu.

La sunetulu campanieloru alergara crestinii nostri piosi cu totii la sânt'a biserica, cá cu ocasiunea serbârei SS. Apostoli sa verse lacrimi de recunoscintia pentru marele nostru Archipastoriu, care ne-a iubitu pre noi cá unu adeveratu pastoriu sufletescu radicandu ne din starea cea deplorabila la acelu nivelu de a putea mai usioru inaintá in cultura sî civilisatiune, cu cele-lalte natiuni sorori din scump'a nóstra patria.

Dupa seversirea sântei liturgii se puse din partea presidiului comitetului icón'a reposatului Metropolitu Andreiu pre mésa lânga coliva sî s'a inceputu apoi servitiulu funebrale.

Ambii preoti asistara la serbarea acestui parastasu, la a cârui fine presiedintele comitetului d. M. B. dupa o scurta introducere au reprodusu cu voce inalta sî cu ochii plini de lacrimi escelent'a cuventare funebrale tienuta in 16/28 Iuniu a. a. cu ocasiunea parastasului anuale de Par. Archimandritu sî Vicariu archieppescu Nicolau Pope'a in opidulu Resinari la mormentulu Marelui Archieppu sî Metropolitu Andreiu Baronu de Siagun'a. —

Acésta cuventare a petrunsu animele evlaviosiloru nostri crestini asiá de tare, incâtu multi lacremile nu le mai poteau suprime de pre fatia, care la finea cuventârei s'a potentiatu cându s'a rostitu rogaciunea:

„Iéra tu parinte Andreiu, tu angeru din ceriu tramisu pre pamentu pentru binele omenimei, primesce acestu obolu micu alu nostru, fiindu convinsu, ca vine din animele cele mai sincere.

„Tu nu credi! Asiá de tare Te-a desgustatu lumea nóstra?

„O! mare Andreiu! Spiritulu Teu planédia asupr'a nóstra, uita-te sî vedi multimea fiiloru Tei sufletesci cum plangu dupa Tine. — Uita-Te Parinte, ce doliu mare, ce rana afunda, ne infipse mórtea Ta prea tempuria! Dara bucura-te totu odata, pré fericite Andreie, in ceriu cu angerii, câci sementi'a aruncata de Tine, a cadiutu pre pamentu bunu, ea va aduce fructe bune, fructele dorite de Tine. — Fii siguru Parinte présântite „ca nu te vomu uitá, nu, nu vomu uitá in veci pre prea demnulu nostru Archieppu sî Metropolitu Andreiu celu Mare.“ —

Cu acestea parastasulu annale pentru fericitulu si neuitatulu Archieppu sî Metropolitu Andreiu Baronu de Siagun'a s'a finitu, aratandu-se la dorinti'a evlaviosiloru nostri crestini icón'a cea mare a inaltu defunctului, câci fórte putieni au avutu norocirea de a-lu cunósce pre Escelenti'a Sea in persóna.

Incheiâmu dle redactoru aceste renduri cu espres'a sî repetit'a nóstra dorintia, cá ven. Cons. arch. sa binevoiésca a face dispositiunile necesari, cá portretulu „Marelui Andreiu“ sa se distribue tuturoru biseriçeloru nóstre cu unu pretiu moderatu sî intr'unu formatu cuviinciosu; precum sî a mecenatelui bisericei nóstre a fericitului Emanuilu Gojdu.

Precum s'a serbatu parastasulu anualu in Cincu-mare, cu acea solenitate sî pietate s'a celebratu sî in giurulu nostru.

Varietâti.

— Conferintia sanitara internationale din Vien'a a inceputu siedintiele sele. In un'a din siedintie s'a discutatu, déca Indi'a este sorgintea epidemiei colerice, representantulu Engleterei a sustienutu ca acést'a nu e constatatu sî ca prin mesurile luate s'au imputienatu reulu acolo; iéra d-nu Hirsch, profesore alu Universitâtiei din Berlinu, a sustienutu din contra ca Indi'a este vatr'a epidemieloru sî ca de acolo se strage epidemi'a colerei.

Conferinti'a s'a pronuntiatu ca numai in Indi'a choler'a este endemica sî ca de acolo se aduce sî in Europ'a.

D. Dickson, representantulu englesu a datu asigurâri despre mesurile sanitarie ce s'au luatu in Indi'a spre a se imputiená reulu.

Membrii conferintiei au fostu invitati la 6 Iulie la unu prândiu la imperatulu.

*** Ordine nóua pentru reservisti. Dlu ministru pentru aperarea tierei a creatu o ordine nóua in privinti'a convocârei reservistiloru pentru armata la esercitiele in arme pre anulu curinte. In locu de a se convocá reservistii cari aru urmá dupa 1, 3 sî alu 5-lea anu de reserva se voru convocá là esercitiele de tómna pre anulu cur. reservistii din a 2, 4 sî 6-le anu de reserva, astfeliu incâtu de asta data vine rendulu la acei'a, cari s'au asentatu in anii 1869, 1867 sî 1865.

De óre-ce inse reservistii convocati pre anulu trecutu s'au demisu din caus'a colerei dominante cu acea observare, ca nu se voru mai convocá spre a indeplini esercitiele netienute, asiá acei'a trebuie spre a delaturá ori-ce dificultate, bine informati din partea deregatorieloru politice, ca schimbandu-se ordinea de convocare pentru reservisti, convocarea de estu tempu nu e a se priví cá o indeplinire a esercitieloru suspendate din anulu trecutu, ci cá inceputulu unei ordini nóue — turnus nou. —

*** **Avisu**. „Procedur'a cârtiei funduarie“ de Grigoriu Tamás Miculescu prin asignatiune postale se póte procurá deadreptulu dela autoriu din Siomcut'a-mare.

(†) **Petru Manu**, consiliariu reg. de financie in pensiune, cu soci'a sea Eufemi'a Manu nascuta Piposiu in numele loru, a nepótei loru Eufemi'a Caton'a sî a celoru mai aprópe consangeni sî afini ai loru, cu anim'a frânta de durere anuncia tuturoru amiciloru sî cunoscutiloru, cumca multu amat'a loru fiica respective mama, nepóta si verisióra, **Eufemi'a Manu**, veduva dupa Georgiu **Caton'a**, fostu advocatu sî inspectoru alu dominiului metropolitanu gr. cat. din Blasiu, in urm'a unui morbu greu, in anulu vietiei sele alu 26-lea, impacata cu creatorele seu, a adormitu in Domnulu la 9 Iuliu 1874 st. n. 2 óre d. a.

Remasitiele pamentesci ale repausatei s'au asiediatu spre odihna eterna la 11 Iuliu 1874 la 4 óre d. a. in cript'a familiaria din Hondolu. Fia-i tieran'a usióra si memori'a binecuventata!

† **Veduv'a Iosefin'a Vaid'a nascuta Jenei** sî fiiulu Emiliu Vaid'a studente de a 7-a clasa gimnas. in numele loru sî alu consangeniloru, cu anima plina de intristare adenca anuncia, cumca neuitatulu, bunulu consorte sî respectivmente parinte dulce **Michaele Vaid'a de Soosmező** adjunctu de protocolistu in pensiune alu fostului guvernu reg. transilvanu, adi Marti, in 14 a lunei curente, dupa amédiadi la 5 óre in urm'a unui morbu greu si indelungatu, provediutu fiindu crestinesce cu s. sacramente ale moribundiloru, linu s'a mutatu la cele eterne, in anulu alu 60-lea alu vietiei, sî alu 31 lea alu fericitei sele casatorie.

In adormitulu au perdutu veduv'a pre celu mai bunu consorte credinciosu sî grijitoriu. — filiulu pre celu mai bunu parinte iubitoriu, — consangienii sî amicii unu consangienu onestu, bunu, sî amatoriu, — natiunea romána din care s'a trasu, unu membru câtra dens'a pururea fidele, — iér' patri'a unu filiu credinciosu, laboriosu, carele in tempu de 36 ani i-a servitu cu fidelitate cá oficialu.

Remasitiele terestre se voru petrece in cimeteriulu comune Joi, in 16 a lunei curinte, dupa amédi la 5 óre, dupa ritulu greco-cat. in Clusiu dela cuartirulu seu de sub n. 4 din strad'a muzeului.

Spre a-i prestá acésta onóre ultima prin acest'a suntu invitati cu tóta onórea toti concangenii, cunoscutii, alti doritori de a participá.

Binecuventata sa fia pulverea adormitului in domnulu! Sa-si dórma in pace somnulu eternu!

Clusiu in 14 Iuliu 1874.

*** Istori'a revolutiunei romane dela 1821, asteptata de multi ani cu mare doru, scrisa de C. D. Aricescu, directoru alu archiveloru statului, cunoscutu din mai multe scrieri ale sele, publicate in prosa sî in poesia. Acésta s'a tiparitu in Craiov'a, in editur'a tipografiei române G. Chitiu sî I. Theodoreanu 1874, in dóue volume, formatu mare cá de lecsiconu. Vol. I. cuprinde insasi istori'a, scrisa intr'o limba, pre care o póte intielege ori-cine, iéra nu numai literatii; autoriulu e petrunsu de amórea adeverului, cá sî de foculu sacru alu libertâtiei natiunale in sensulu sublime alu cuventului. Portretulu lui Teodoru Vladimirescu, erou sî martiru alu patriei sî natiunei, insotitu de biografi'a lui, stà in fruntea istoriei, insotita de alte biografii, cum a generariului rusescu Alessandru Ipsilantis, capu alu revolutiunei grecesci, apoi a episcopului Ilarionu, capitanii Iordache, Sav'a, Caravi'a, Farmache, Jianu, Càrjaliu, Vol. II. cuprinde documentele la care se provóca autoriulu in istori'a sea. Ori-cine va luá in mâna acésta istorie a primei regeneratiuni natiunale produse prin sabia, nu o va depune pâna la ultim'a pagina. Pretiulu 10 lei, (la red. Transilvaniei numai cu 8 l. n. séu 3 fl. 60 xr. v. a.)

Ori-care va luá in mâna istori'a scrisa de dlu Aricescu, va tiené alaturea sî viéti'a lui G. Lazaru, scrisa de dlu P. Poenariu.

Burs'a de Vien'a.

Din 5/17 Iuliu 1874.

Metalicele 5%	70	40
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	75	55
Imprumutulu de statu din 1860	109	75
Actiuni de banca	979	—
Actiuni de creditu	110	90
London	233	75
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	76	25
„ „ „ Temisiorene	75	50
„ „ „ Ardelenesci	73	25
„ „ „ Croato-slavone	79	—
Argintu	104	—
Galbinu	—	—
Napoleonu d'auru (poli)	8	86½

Celu mai nou sî mai mare depositu de orológe in Sabiiu.

la

IOHANN BUSCHEK

orologieriu,

Uliti'a Cisnadiei Nr. 16 vis-a-vis de Hotelulu: „La Corón'a Ungariei“.

Recomenda orologele sele de auru sî argintu de I calitate, de Genf, alese personalminte sî probate prin oficiu, cu garantia de 1—2 ani.

Orologie de argintu cu câte fl. 13, 14, 16, 18, 20, 24, 26, 28, 30—40.

Orologie de auru cu câte fl. 28. 30, 32, 34, 36, 40, 45, 50, 60, 70—150,

De I calitate orológe cu pendulu, o decóre pentru ori-ce locuintia cu câte fl. 28, 30, 32, 34, 36, 38, 40, 44, 46, 50, 60, 70—150.

Orológe de biroulu francesu, de marina sî desteptatórie (Wecker) etc.

Lantiuri de auru sî argintu, probate prin oficiu sî adeca: Lantiuri de argintu cu câte fl. 3, 4, 5 pâna la 12, de auru: Lantiuri de gâtu cu câte fl. 32, 34, 36, 40, pâna la 80 sî 150.

Reparaturele se facu dupa modulu celu mai nou solidu sî cu garantia de unu anu.

Pretiu curinte mai detaiatu gratis et franco.

(3—20)

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.**

Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei sî pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 $\frac{1}{2}$ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 $\frac{1}{2}$ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 $\frac{1}{2}$ cr. v. a.

Nr. 54. ANULU XXII.

Sabiiu in 11|23 Iuliu 1874.

Alegerea in Carlovitiu.

Scimu acum resultatulu alegerei de Metropolitu din Carlovitiu, nu scimu inse cum va suná préinalt'a decisiune a Majestâtiei Sele.

Pâna cându va urmá acea préinalta decisiune sa privimu putienu actulu insusi.

Din cele vr'o câte-va siruri publicate in nrulu premergatoriu au vediutu cetitorii nostri, ca majoritatea impunatória a votatu pentru episcopulu Budei Arseniu Stoicovici. Majoritatea acést'a prin abtienerea fractiunei de 7 deputati a devenitu unanimitate, cu alte cuvinte toti votantii au votatu pentru Stoicovici.

Este curiosu lucru ca minoritatea séu fractiunea nu a votatu de locu, cu atât'a mai curiosu cu câtu la serbi fiindu inca ternariulu in valóre, regimulu putea recomandá dintre trei candidati sî pre unulu cu mai putiene voturi spre intarire.

Atunci putea d. e. episcopulu Grujici, carele se vede a fi fórte nepopularu, deveni Metropolitu séu Patriarchu.

Enigm'a acést'a in procederea minoritâtiei se va deslegá mai tardiu, dupa presemne, la a dóu'a alegere; pâna atunci remanu dara supositiunile sî aceste se potu face dupa cum e cine-va inclinatu sa créda.

Pâna acum cerculéza faim'a ca episcopulu Stoicovici nu voiesce sa priméasca alegerea. Probabilitatea acestei faime jace sî in impregiurarea, ca densulu, cá fostu odata administratoru alu Metropoliei sî pentru pré putien'a energia desvoltata fatia cu agitatiunile partideloru, departatu din administratura, nu va primí unu oficiu, care din capulu locului sa-lu puna in o opusetiune continua fatia cu regimulu. Probabilitatea mai e de a se cautá sî intru aceea, ca regimulu nu póte sa-si dea testimoniulu de slabiciune fatia cu congresulu disolutu sî fatia cu celu de acum, cá sa recomande de Metropolitu pre acel'a pre care l'a departatu elu din administratiunea metropoliei.

Suntu sî faime de acelea cari supunu unu compromisu intre majoritatea congresului sî intre regimu, cu consimtiementulu episcopului Stoicoviciu. Conformu acestui compromisu, majoritatea trebuiá sa-si salveze onorea prin votar'a urmata asiá precum a urmatu. Majoritatea inse sciá ca alesulu ei resignéza sî asiá pentru cá sa remana cale deschisa pentru o alegere nóua fractiunea se abtiene dela votu sî nu votéza pentru nimenea. Urmandu acum alta alegere póte intrá in candidatiune unu individu, care sa fia mai convenabilu sî majoritâtiei congresului sî regimului. Atunci conflictulu aru fi delaturatu.

Déca faim'a din urma aru contiené adeveru, atunci procedur'a cu alegerea a fostu numai o sceneria góla, pentru de a intretiené publiculu pâna la adeverat'a resólvere a cestiunei.

Trebuie sa invidiâmu pre serbi de umorulu loru celu bunu, cu tóte ca acum de mai multi ani biseric'a loru se afla aprópe de desorganisatiune.

Nu ne potemu inse mirá destulu de nepasarea episcopiloru, cari cá priveghiatori asupr'a legiloru sî institutiuniloru bisericesci lasa a se traganá atâti'a ani nedeslegarea unei cestiuni de viétia pentru poporulu serbescu.

Canonulu 34 apostolescu demanda cá episcopii unei natiuni (provincie) sa-si aiba metropolitulu loru sî fâra de densulu nimic'a mai insemnatu sa nu faca, si ei nu numai ca nu s'au interesatu cá in terminulu prescrisu de canóne sa-si aiba pre Metropolitulu loru, dara, dupa cum audimu, au lasatu de din cele siepte episcopii ale loru dóue suntu cu totulu lipsite de episcopi sî un'a e provediuta cu unu episcopu nechirotonitu.

Episcopii trebuiá sa-si puna in cumpena tóta influinti'a loru, cá indata dupa devenirea in vacantia a metropoliei, in trei luni (can. 35. VI), sa se intregiasca scaunulu veduvitu. Canóncle 38 sî 58 ap. nu lasa in privinti'a acést'a nici o escusa pentru densii.

Canónele bisericei nóstre eschidu pre ori-ce provincia metropolitana dela ori-ce desvinovatire, pentru ca ele dau pentru tóte impregiurârile bisericiloru metropolitane mâna de ajutoriu sî stà in voi'a loru sa se scie folosí de acelu ajutoriu.

Vomu asceptá sa vedemu ce va urmá la a dóu'a alegere, si ca déca va fi, cum voru merge lucrurile, sî dorimu cá biseric'a serbiloru sa fia odata mangaiata sî pusa in pusetiune de a vietiuí conformu naturei ei. La casu inse cându biseric'a aru urmá a fi sî mai departe bantuita de agitatiuni, vina ele de ori si unde, atunci in spiritulu canonului 8, III, 39, VI, 6 Sardic'a s. a. canóne, Metropoliele invecinate, prin urmare sî a nóstra, suntu datórie a interveni in interesulu restabilirei ordinei in metropoli'a cea veduvita sî amenintiata de desorganisare.

Intrevenirea acést'a demandata de canóne nu o dorimu serbiloru, precum nu dorimu nici unei provincie bisericesci sa vina in pusetiunea de a avé lipsa de ajutoriu strainu. Inse de alta parte nu potemu cautá cu nepasare la ruinarea unui edificiu care este in cea mai de aprópe vecinatate cu alu nostru, carele abiá s'a radicatu dupa sute de ani.

Déca Metropoli'a serbiloru sî Metropoliele române invecinate se interesau mai multu de Metropoli'a nóstra in epoc'a cea nefericita cându s'a fostu aruncatu scânte'a sî aluatulu disolutiunei in sinulu ei, nu sufereamu preste unu seculu sî jumetate, dara nici Metropoliele invecinate nu se puteau departá asiá de tare dela institutiunile canonice, incâtu sî astadi sa se véda espuse la atâtea influintie esterne in daun'a moralitâtiei crestiniloru incredintiati loru spre pastorire.

Si serbi sî români sî ori si cine din biseric'a ortodocsa orientale trebuie sa pretiuiasca biseric'a cá aceea ce este, cá scutu alu moralitâtiei, sî sa nu o faca vétra de agitatiuni, fia acele politice, fia sociale séu sî personale. Pentru ca numai asiá 'si póte ea indeplini missiunea ei sî póte sustiené pre credinciosii ei pre nivelulu corespundietoriu popóreloru demne de stim'a altoru popóre.

Esperinti'a din trecutu credemu ca e de ajunsu pentru de a invetiá câtu e de salutariu cá bisericile sa nu se departa dela institutiunile loru sî presentulu ne aréta ca numai cu provocare la diplome bisericile 'si dau armele cele mai tari din mâna sî se dau insele prada valuriloru politice cari potu sa le acopere sî innece pentru totu déun'a.

Luni in 8 Iuliu, cá in **dîu'a onomastica** a Escelentiei Sele Présântitului P. Archiepiscopu sî Metropolitu Procopiu Ivacicoviciu s'a celebratu in biseric'a nóstra din cetate sânt'a liturgia sî s'a cetitu rugaciunea din genunchi pentru indelung'a sî fericit'a sanatate a inaltu Présântiei Sele.

Din fantâna sigura aflâmu ca ministrulu reg. ung de culte sî instructiune publica a investitu scól'a nóstra comerciale din Brasiovu cu dreptulu de publicitate, conformu cârui e in stare de a dá atestate valide cá ori-care institutu publicu din patria sî se bucura de tóte drepturile instituteloru publice asigurate prin legi (precum e d. e. sî dreptulu de servitiu de unu anu cá voluntari la militia).

Cuventarea sî emendamentulu

deputatului natiunalu Parteniu Cosm'a in cas'a deputatiloru a dietei unguresci, la desbaterea de Dumineca in 12 Iuliu n. a. c. asupr'a novelei electorali, specialminte la §. 4.

On. Casa representativa! Aflu necesariu a semnalá inca dela inceputu, ca eu la acestu §. voiescu a vorbí despre censulu din Transilvàni'a, fiindu ca tienu a fi de prisosu §-lu 5. Eu in mani'a tuturoru asecurâriloru nu potu crede, ca legea, care o aducemu noi acum'a, va fi de o natura provisoria, precum afirma dlu ministru sî referintele comissiunei centrali; mai amu convictiunea, ca ori câtu de provisoria, se va cere o generatiune, pâna cându in acésta casa vomu stá fatia cu unu proiectu de lege mai organicu, decâtu acest'a sî mai perfectu. Acest'a in feliulu seu formédia unu intregu. Nu e novela, ci e o lege nóua, chiaru sî ceea ce a remasu din legea dela 48, iéra acea, ce nu vine sub votare cu ast'a ocasiune, conformu resolutiunei acceptate, inca ainte de inactivarea legei acestei'a, asisderea devine lege. Dreptu acea eu aflu acestu proiectu de lege destulu de insemnatoriu, pentru de a ne nisuí, cá sa suplinimu prin acést'a defectele legei.

La noi legea electorale e cu multu mai ponderósa, decâtu in alte staturi, fiindu ca are nu numai sa corespunda la acea ce i-aru fi chiamarea, adeca sa formedie basea camerei representative, ci la la noi ea formédia totu-odata sî basea vietiei municipali, pentru ca la noi sî cu respectu la representanti'a municipale, numai acel'a póte fi alegatoriu, care e inscrisu intre alegatorii dietali; prin urmare dara, sa bagâmu bine de séma, ca dela cine luâmu dreptulu electorale? pentru ca asiediendu noi dreptulu electorale pre o basa angusta, amu despoiatu majoritatea locuitoriloru tierei de dreptulu de a poté participá la afacerile domestice acasa, in municipiulu seu propriu. —

Eu, on. casa, asiá credu, ca nu este intre noi nici unulu, cârui'a interesandu-se de sórtea patriei sele, sa-i fia placute referintiele de astadi ale Transilvaniei, referintiele cari le-au creatu acolo legea electorale din 48, sî cari s'au mantienutu pâna in presente, — nu este intre noi, dîcu nici unulu, carele sa afle de justu sî ecitabile censulu transilvanénu in comparare cu celelalte pârti ale Ungariei, fiindu ca censulu transilvanu in asemenare cu censulu din Ungari'a propria, e cu multu mai mare, se póte dîce pre de patru ori mai mare, decâtu in Ungari'a; pentru ca pre cându in Ungari'a pentru a poté fi cine-va alegatoriu, se receru 8 jugere de pamentu, in Transilvani'a se receru 36 de jugere pentru cá cine-va sa platésca contributiunea de 8 fl. 40 xr. cá pre basea acestei'a sa póta fi alegatoriu. Tocm'a pentru acea, on. casa, eu acést'a cestiune o tienu de un'a dintre cele mai ponderóse, ce diet'a este chiamata a resolví.

Dlu ministru tiene, ca art. de lege II. transilvanénu, corespunde in destulu dorintieloru sî ca nu e necesitate a se modificá, esprimandu-se cu respectu la Transilvani'a precum urmédia:

„De asemenea dispositiune esentiale tienu impregiurarea, ca proiectulu de lege atâtu in Transilvani'a, câtu sî in celelalte pârti ale Ungariei, pastrédia calificatiunea stabilita in legile din 1848. Vi se va imparé póte curiosu pentru ce in diferitele pârti ale patriei se sustiene calificatiune diferita. Inse, cându rapórtele intre singuratecele pârti ale tierei suntu diverse, atunci consecinti'a naturale este, ca sî dispositiunile au sa fia diverse, iéra eu asiá credu, ca nimenea nu va voí sa nege, cumca in Transilvani'a, atâtu desvoltarea istorica, câtu sî raportele de posessiune sî avere, se deosebescu in modu esentiale de rapórtele Ungariei, sî chiaru pentru acea din partea mea aflu cu cale, cá sa se mantiena sî mai departe dispusetiunile diferitórie.“ —

Eu, on. casa, o spunu francu, ca nu suntu de parerea dlui ministru. Uniunea Tnei este enunciata sî acésta uniune séu sustà, séu nu sustà. Déca sustà, atunci e absurdu, e abnormu, a sustiené in acele pârti cari inainte de 1848 formau Transilvani'a, o lege electorale speciale, cu censu speciale, sî aici in Ungari'a iéra-si un'a speciale, care difere intr'atât'a, incâtu acolo e cu totulu imposibile cá pre basea acelei legi sa póta fi alegatori sî fostii iobagi transilvaneni.

Nu sciu, on. casa, cari suntu raporturile diferite, amintite de dlu ministru — asiá numai in generale, mi-aru placea fórte déca ni le-aru insirá, sî aru spune, ca: ce e acea, ce face necesaria acést'a diferintia? pentru ca ve marturisescu, eu nu-su capabilu de a o cuprinde cu mintea. Mi-aru placea sa o sciu sî din acea causa, pentru ca noi de acea suntemu aici, cá — déca suntu necasuri, acelea sa le delaturâmu; inse déca nu ni le spune nimenea, atunci nu suntemu capabili de ale delaturá. Eu asiá credu, ca dlu ministru nu voiesce a mantiené „rapórtele istorice“ ale Transilvaniei, câci acelea suntu de asiá natura, incâtu asemenea pre lume n'au avutu! Acolo au fostu 3 natiuni sî 4 religiuni recepte, eu credu, ca dlu ministru nu voiesce ale mantiené, de-sî mascate ele se mantienu prin art. de lege II. din 1848 transilvaneanu, pentru ca pre basea acestui articulu de lege, representantii natiunei sî ai religiunei nerecepte, nici odata nu vinu in parlamentu, pre cum dovedesce chiaru impregiurarea ca nici nu se afla aici.

Eu, on. casa sustienu, ca noi numai asiá vomu lucrá dreptu, déca vomu estinde legea electorale din Ungari'a sî preste Transilvani'a.

Basea legei electorali din Ungari'a e posessiunea de pamentu, acésta basa cauta sa o estindemu sî preste Transilvani'a déca voimu sa fimu drepti sî ecitabili.

Voru dîce multi, ca acést'a nu se póte pentru ca acolo nici nu se scie ca — ce e $^1/_4$ de sessiune urbariale, fiindu ca acolo n'a fostu introdusu urbariulu. E adeveratu, inse in partiumuri sî in confiniulu militariu inca n'a fostu introdusu urbariulu, sî totusi Ungari'a a dispusu in lege, cá acestea sa dobandésca dreptu de votisare pre basea possessiunei de pamentu. Nu incape dara indoiéla, ca censulu de posessiune e justu sî posibilu pentru Transilvani'a.

Acum'a numai aceea póte sa vina sub intrebare ca: pentru Transilvani'a ce chieia sa se iee de basa? Sî acést'a e prevediuta in lege; pentru ca in acestu §. se face dispositiune, ca acolo, unde n'a fostu introdusu urbâriulu, sî nu se póte scí, câtu face $^1/_4$ de sessiune urbariale, se ia de cinosura sessiunea urbariale din comun'a, respective comitatulu vecinu. Sustienu ca pentru Transilvani'a cea mai justa chieia dupa acestu principiu e cea stabilita in partiumuri, fiindu ca acelea au formatu o parte intregitória a Transilvaniei, acelea-si raporturi au fostu acolo cá sî in Transilvani'a, sî astadi procesele urbariali in partiumuri se resolvescu dupa patent'a urbariale cea din Transilvani'a, iéra nu dupa cea din Ungari'a.

Dlu ministru in espunerea de motive mai dîce sî aceea, ca proportiunea intre Transilvani'a si Ungari'a nici nu e asiá de nefavoritória, precum se impare; pentru ca pre cându in Ungari'a numerulu alegatoriloru in proportiune cu numerulu totalitâtiei locuitoriloru face 7$^0|_0$ pre atunci acel'a in Transilvani'a e 6$^0|_0$.

Acést'a depinde dela circumstanti'a, ca cum luâmu list'a alegatoriloru. Pentru ca, de-sî este adeveratu, cum ca diferinti'a e numai de unu procentu, inse cautandu la cei ce dau contingentulu, trebuie sa recunóscemu, cumca in Transilvani'a nu esista representanti'a poporale, ci representanti'a privilegiatiloru, fiindu ca acolo acesti'a dau proportiunea. Pentru ca precându in Ungari'a abiá 11$^0|_0$ din totalulu alegatoriloru suntu luati pre basea vechiului dreptu, pre atunci in Transilvani'a acei'a facu 66$^0|_0$, sî in comparare cu totalitatea locuitoriloru, in Ungari'a alegatorii inscrisi pre basea dreptului vechiu abiá facu $^3|_4$ a unui procentu, iéra in Transilvani'a 4$^0|_0$ din totalitatea locuitoriloru. Acést'a dara nu se póte numí representantia poporale.

Dlu ministru in motivare mai dîce, ca „nu este posessiune, avere, ocupatiune, care sa nu aiba influinti'a receruta la esercerea drepturiloru politice.“ Sî acésta asertiune este combatuta prin datele statistice, presentate de dlu ministru, pentru ca in Transilvani'a, sî in specialu in comitate, unde locuesce majoritatea preponderante a locuitoriloru tierei, sî unde aru trebuí sa fia mas'a alegatoriloru, proportiunea e urmatórea: in comitatulu Albei inferióre dupa 211,114 locuitori, pre basea posessiunei de pamentu séu pre basea contributiunei suntu inscrisi 1387 alegatori, din acestu numeru se vine pre 152 locuitori; in comitatulu Solnocului inferioru pre 175, in comitatulu Dobâcei pre 134, in comitatulu Albei-superióre pre 379, in comitatulu Uniadorei asemene pre 379 locuitori 1 alegatoriu, asiá in tóte comitatele.

Condeputatulu Horn a demustratu, ca acolo, unde e introdusu sufragiulu universalu, totu la 5 locuitori se vine 1 alegatoriu. Eu acést'a o aflu de mai justa; inse intrebu unde stâmu noi? Fórte departe, pentru ca pre cându la noi dupa 400 locuitori se vine 1 alegatoriu, pre atunci in alte tieri liberale — dupa 4 locuitori se vine unulu.

On. casa! trebuie sa fimu cu mare precautiune la stabilirea censului electorale chiaru sî din acelu punctu de vedere, fiindu ca dlu ministru si-a propusu a reduce pre câtu se póte majoritatea locuitoriloru tierei in dreptulu seu electoralu sî a sî datu espressiune eclatante acestei intentiuni in vorbirea sea dela 7 Iuliu, cându a respunsu condeputatului Mocsáry urmatórele: „Respunsulu meu e simplu, pentru ca eu nu tienu ca aru fi cu cale a stabilí cercurile electorali unilateralmente, luându in consideratiune numai poporatiunea, ci aflu de lipsa a luá in consideratiune atâtu averea, câtu sî cualificatiunea intelectuale. Nu aflu justu, a impartí pre deputati dupa unu numeru egalu de suflete, fâra a tiené contu de impregiurarea, ca cutare orasiu séu tienutu — póte séu nu, sa dee garantiele intelectuali cele corespundietórie. Nu tienu a fi justu cá unu tienutu séu orasiu, carele aréta cualificatiunea de avere pre de 6—7 ori mai mare cu altulu, totusi se incurga in legislatiune prin deputati in asemene numeru d. e. cá sî unu tienutu, ai cârui locuitori suntu curatu agricultori, séu traindu printre munti, se ocupa cu agende de acelea ce mai putienu ii cualifica pentru eserciarea drepturiloru politice.“ Prin urmare dara dlu ministru n'are nici intentiune de a pregatí proiectulu de lege referitoriu la arondarea cercuriloru electorali, pâna ce nu va avé la mâna list'a alegatoriloru, pentru ca dupa acea vrea densulu sa se orienteze la formarea cercuriloru electorali; fiindu ca, dupa opiniunea sea, nu e justu a formá cercurile dupa o egala proportiune numerica, fâra respectu la inteligintia. Acést'a e posibilu, inse apoi sa mesurâmu cu mesura drépta, pentru ca la inteligintia e introdusu sufragiulu universalu, iéra posesoriloru mari li e cu totulu imposibilu a nu dobandí indreptatirea electorale in urm'a censului esistente; dreptu acea sa deschidemu calea sî posesoriloru mici, sî sa li dâmu ocasiune pentru de a se poté inscrie de alegatori; din atare lista sa pregatésca apoi dlu ministru o chieia justa; déca noi ii despoiâmu prin legea electorale de dreptulu de a se inscrie câtu de multi sî déca formâmu cercurile dupa numerulu alegatoriloru inscrisi pre basea acestei legi, atunci fatia de posesorii mici vomu comite o nedreptate dupla.

Eu nu vreau sa iau la critica: déca e lucru intieleptu sî cu tactica, cá ministrulu de interne alu unei tieri agricole sa vorbésca in modu atâtu de despretiuitoriu despre agricultori; acést'a lasu sa o judece on. casa!

On. casa! Nu potu trece cu vederea de a nu-mi esprimá parerea de reu asupr'a unui argumentu adusu dè dlu ministru de interne. I-a devenitu dejá datina, ca de câte ori are sa apere vre-o causa rea, totu déun'a face din acea cestiune de natiunalitate, firesce din strategia, fiindu ca scie, ca prin acea castiga pre multi, fâra cá sa intre in meritulu lucrului, sî mai alesu face servitiu placutu jurnalisticei; asiá sî acum'a; inca mai nainte de ce aru fi graitu cine-va la proiectulu de sub cestiune, cu ocasiunea desbaterei din 1 Iuliu, cá celu dintâiu vorbitoriu, elu insusi a sulevatu cestiunea de natiunalitate din incidintele alegatoriloru transilvaneni.

Eu tienu procederea acést'a de fórte gresita sî prin nimic'a motivata, mai amu convictiunea, ca dlu ministru nu o face acést'a din convingere, ci numai pentru voi'a unoru domni egoisti dín Transilvani'a, cari numai asiá se potu sustiené, déca facu din acestu proiectu de lege „cestiune de natiunalitate“, cá in Transilvani'a egal'a indreptatire sa nu prinda nici odata radecina.

Dara mai este, on. casa, in vorbirea dlui ministru o alta espressiune — marturisescu — chiaru vatematória, pentru care a sî reclamatu unu condeputatu, inse dlu ministru nici n'a reflectatu la acea. Dlu ministru adeca in vorbirea sea numesce pre natiunalitâti popóre de „buza séu falca straina“ sî afla de lipsa in contr'a loru a luá positiune de pre foteliulu ministeriale, sî a aperá in calitatea sea de ministru interesele „unei natiunalitâti“, fâra a observá ca elu represinta natiunea politica a Ungariei, care o compunu tóte natiunalitâtile din patria.

Mai intâiu de tóte negu, ca natiunalitâtile aru fi straine, dupa cum s'a esprimatu dlu ministru. Intielesulu espresiunei acestei'a inca depinde dela acea ca cum ia omulu cuventulu de „falca séu buza straina.“ Eu natiunalitâtile nu le deosebescu dupa buza, ci dupa limba, dreptu acea pretindu ca acum nu esistu popóre de buza straina, ci esistu natiunalitâti adeverate, ce compunu patri'a sî asecurate prin lege. Aceste natiunalitâti au fostu aici atunci, cându s'a fundatu acésta patria. Inca s-tulu Stefanu a dîsu: „regnum unius linguae fragile et imbecille est.“ Apoi sa-mi permita dlu ministru de interne, ca sî s-tulu Stefanu a fostu óre-ce, a fostu macaru atât'a barbatu de statu, pre câtu e actualulu ministru de interne alu Ungariei.

Eu dara protestu contr'a acestoru tractâri. Acést'a, on. casa, e sî in prejudetiulu patriotismului, sî tocm'a pentru acea protestu cá ori-cine sa fia in stare a atribuí natiunalitâtiei sele patriotismu mai adereratu sî mai mare, decâtu pre care 'lu atribuescu eu natiunalitâtiei române; sî negu, ca dlu ministru, séu ori-cine altulu in acést'a patria si-aru poté duce mai departe arborele genealogicu decâtu pâna unde si-lu póte duce sî celu mai din urma opincariu românu. Cu astu-feliu de motivatiuni dlu ministru va provocá numai scene, cá cele ce s'au intemplatu deuna-dî; dreptu acea eu rogu pre dlu ministru, sa se retiena dela provocâri de acestea.

Inca o vorba. Sum convinsu, ca nu se afla in acésta casa, dara nicari pre lume omu cu ratiune, carele sa tiena legea electorale din Transilvani'a de justa sî ecuitabile pentru majoritatea locuitoriloru tierei; apoi déca nu e justa sî ecuitabile, ce de alu mentrea se vede sî de acolo, ca de $^1|_4$ de seculu nu a potutu dobandí complacerea majoritâtiei, atunci sa nu ne lasâmu a fi sedusi de profeti falsi sî informatori egoisti, ci sa avemu barbati'a de a fi drepti sî ecuitabili.

Pânaací vin'a aceloru legi cadea pre fost'a dieta a Transilvaniei, de ací incolo noi luâmu respundietatea de pre umerii Transilvaniei, sî Ungaria va fi respunsabile, naintea lui Ddieu sî a lumei pentru nedreptatea ce va urmá intr'o parte a tierei.

Rogu pre onorabil'a casa, cá sa primésca emendamentulu meu carele suna: „Sa se stérga din sirulu 1 sî 2 alu aliniatului primu cuvintele: „in aceste pârti ale tierei, asupr'a câror'a se estinde vigórea articulului de lege V din 1848;“ iéra in sirulu 7 alu aliniatului 4, inainte de cuventulu „aptu“ sa se puna cuvintele urmatórie: „precum sî in acele pârti ale tierei, asupr'a câroru se estinde vigórea articulului de lege II din Transilvani'a.“ —

Cuventarea sî propunerea

deputatului nationale Demetriu Bonciu, in aceeasi siedintia sî causa, la § 5.

On. Casa! Ve marturisescu, cum-ca pre mine m'a suprinsu fórte multu acea neasceptata intemplare de astadi, ca dejá la 4 §-lu s'a desbatutu mai de diumetate sî §-lu 5. Eu a-sî fi doritu, cá sa nu obvina acést'a; câci astu-feliu a-si fi acum in placut'a pusetiune de a vorbí mai putienu sî n'asi avé sa reflectezu sî asupr'a

---

FOISIÓRA.

Despre arderea cadavreloru (mortiloru).

(de Dr. I. Mog'a.)

(Fine.)

Substituindu sepultur'a prin combustiune nu venimu nici cu religiunea, nici cu preotimea in óre-care adversitate séu contradicere. Abstragendu dela impregiurarea, ca religiunea nu ne impune nici decum norme sî forme cum avemu sa manipulâmu cu mortii nostri, actulu arderei nu ne impedeca pre noi de a dá mortului onórea ultima, putemu petrece mortulu pâna la grópa, 'lu putemu provedea cu tóte darurile religiunei, putemu plange, ne putemu rugá sî face sî pomeni pentru densulu. Acestea tóte le putemu face dupa gradulu simtiului de cultura sî pietate alu nostru, dupa puterea midilóceloru nóstre. Ce ne impedeca pre noi a aruncá urn'a cu cenusi'a cea sânta in grópa, in locu de tóte acestea onoruri unui cadavru imputitu. Preotii 'si potu implini datorinti'a loru spirituala chiaru in modulu de mai inainte, nimic'a nu-i impedeca pre densii dela datinele de mai inainte. Asemenea sî tóte celelalte corporatiuni cari tragu óre-care castigu din mórtea ómeniloru, potu manipulá, cá sî pâna acum.

Unu profitu mare jace intru aceea, ca o multime de pamentu fructiferu se póte redá iéra lucrului mâniloru sî prosperârei economice. Societatea omenésca va castigá o linisce sî o satisfactiune mare: consciintia de a fi scapatu de unu inimicu periculosu alu esistintiei sele.

Incercârile mai nóue de a introduce arderea cadavreloru in loculu sepulturei nu datéza numai din anulu acest'a, ele s'au facutu inca mai de 20 ani. In Franci'a sî Angli'a s'au facutu observatiunile prime asupr'a aerului stricatu prin influinti'a gazeloru naturei organice la ocasiunea deschiderei cintirimeloru; totu acolo s'au adunatu sî date statistice despre mortalitatea cea mare a ómeniloru ce provine din influinti'a acelor'a.

Monografii scientifice de a introduce combustiunea nu numai facultativa, dara chiaru sî obligatória au aparutu in Germani'a, Elveti'a sî Itali'a mai de multu tempu.

In tempulu celu mai nou i se atribue profesorului Brunetti din Padu'a totu meritulu de a fi fostu celu dintâiu, care atâtu prin o monografia — cu unu esemplariu finu onoratu câtu sî prin esperimentele sele salutari a adusu ide'a acést'a iéra pre tapetu Modeluri de acestea aparate, precum sî remasitiele conbustiunei au fostu espuse sî privite cu curiositate mare la espusetiunea generale din Vien'a.

In Germani'a (Lipsi'a) ide'a a aflatu unu agitatoru sî unu propagatoriu mare in profesorulu Reclam, carele in tóte pârtile patriei sele a tienutu prelegeri populare. Itali'a, Austri'a sî Elveti'a inca au aflatu apostoli mari, parte in societâti scientifice, parte in individi singurateci. In Zürich s'au tienutu mai multe adunâri unde s'a desbatutu cestiunea cu tóta seriositatea sî cu tóta persuasiunea cuventului. Profesorele Saug a desbatutu tem'a din punctu de vedere alu religiunei sî alu teologiei, Drulu de med. Goll din alu medicinei forense; profesorele Dr. Weith, chemicu, a tractat'o cu privire la technicismu spese sî igiena; geologulu profesorele Hein a vorbitu despre influinti'a diferiteloru feliuri de pamentu, despre gradulu sî intimea putrediunei, despre influinti'a sî cualitatea apei stracurate, profesorele Winkel despre partea estetica sî artificiósa a proiectului. Tractârile sî resultatele loru au aflatu resunetu imbucuratoriu in tóta lumea civilisata; cá mentori adeverati ai acestei idei ei au aflatu aperatori sî propagatori infocati in tóta lumea moderna.

S'au infiintiatu dejá mai multe societâti, ai câroru membri au primitu obligamentulu de a se arde dupa mórtea loru; asiá in Hamburg, Angli'a sî Elveti'a. In Austri'a sî in Itali'a, unde aici s'au facutu dejá contribuiri mari de bani asemenea se tratéza despre introducerea facultativa a combustiunei.

Lucrulu principalu sî momentulu ponderosu radima acuma numai sî numai in modulu sî technicismulu arderei. Tóte aparatele câte au de a se construí, trebuie sa aiba calitatea de a preface cadavrulu câtu mai in graba in cenusia sî iéra a indepartá gazurile nascande de totu sî câtu de iute din giurulu nostru pentru a nu molestá nici decâtu nervii mirosului nostru. A gramadí multime de lemne preste olalta, precum se intempla in Indi'a, unde arderea cadavreloru pestiléza aerulu in indrepartare de miluri, nu are nici unu scopu practicu sî salutariu, de aceea prin ori-ce feliu de constructiune delaturarea gazuriloru e unu ce imperativu.

Arderea mortiloru in cetâtile mari e cá decisa sî e numai o intrebare de tempu. La noi, unde necessitatea din caus'a populatiunei mici nu se simte asiá tare, voru mai trece inca multi ani. Profitulu jace in adoptarea ideei in principiu. Alte cause de amenare suntu lips'a de bani pentru construirea aparateloru — mai multe comune voru fi silite a participá sî contribuí laolalta —, a dóu'a fanatismulu poporului, pentru totu, ce e inradecinatu in datinele sî traditiunile lui.

Déca ide'a acést'a salutaria va aflá sî in inteligenti'a nóstra, sî mai cu séma intre preoti, apostoli, cari sa o propage, sa o latiésca cá pre cuventulu mantuitoriu alu lui Dumnedieu, atunci credu sî sum convinsu, ca sî in poporulu nostru docilu ea nu va intempiná obstaculi neinvingibili. Amintescu aici espresu pre preoti, câci densii cá conducatori ai poporului, sî in multe locurí cá unici representanti ai inteligintiei sî culturei au ocasiunea cea mai buna de a aduce tem'a acést'a de multe ori pre tapetu, de a o face unu bunu comunu alu poporului nostru. Ide'a acést'a realisandu-se ne va dá sanatate, putere sî viétia in venitoriu.

celoru ce aru fi trebuitu sa urmeze, iéra nu sa preméarga vorbirii mele.

Nainte de-a intrá in cestiune, trebuie sa facu unele reflesiuni la cele dîse de onorabilulu meu colegu G. Popu. Aci inse detorescu multiamita dlui deputatu C. Tisza, câci aflà de bine a me aperá contr'a atacului facutu mie prin dlu G. Popu — in acea privintia ca adeca: in numele poporului, nu trebuie a cersí, ci trebuie a pretinde dreptulu. C. Tisza a desvelitu in de ajunsu diferinti'a ce esiste, facia cu legatiunea, intre cersire si pretindere.

Dara d-lu G. Popu a mai afirmatu si altele, la cari sum silitu sa-i respundu eu. Elu adeca mi impută ca a-si inclină pré tare spre acea bagatela, séu nemic'a, ce se numesce „sistem'a electorale dupa fumuri", si óre-si cum mi insinua, ca eu m'amu indestulitu cu acésta bagatela. On. Casa! Eu tare asi fi doritu cá on. d-nu deputatu — déca a reflectatu asupr'a acestei bagatele, pre carea amu asternut'o in scrisu onoratei case, celu putienu sa-si fi luatu ostenél'a de a cetí acelu votu separatu, câci atunci s'aru fi potutu convinge, ca eu nu me alipescu de acea sistema, ci ca sum mai multu silitu sa-lu sustienu, de óre-ce acést'a fù o decisiune a sectiunii, cârei apartienu.

Eu nu manecu din acelu principiu, ca in numele poporului nu trebuie a cere ci a pretinde dreptulu. Cá deputatu, eu totu-déun'a mi-voiu radicá vócea si voiu cere séu déca d-lui G. Popu i mai place, voiu pretinde — numai aceea, ce voiu aflá ca servesce binelui, folosului si avantagiului toturoru popóreloru din acésta patria comuna, adeca preste totu, numai aceea ce credu ca servesce spre consolidarea vietiei nóstre de statu. (Aprobare.) Asicuru inse pre d-lu dep. ca déca m'aru conduce vr'o data alte puncte de vedere la stabilirea acestui principiu, nu voiu recurge nici atunci la d-sea, cá sa-mi fipsedie directiunea, de care sa me tienu. —

M'asi abate pré tare dela objectu, déca a-si cercá sa reflectezu la tóte câte s'au vorbitu mai vertosu asupr'a acestui §. Cu permisiunea onoratei case, inse 'mi voiu face observatiunile cuvenite atunci, cându mi-se va presentá ocasiunea. Revinu deci la obiectu.

On. casa! In totu decursulu desbaterii asupr'a acestui proiectu de lege electorale, atâtu in clubulu partitei, câtu si in sectiuni si in centru, unde avui onóre a partecipá, cu privire la §-lu 5 mi s'a datu ocasiune sa me convingu, ca — cu natur'a censului electorale din Transilvani'a si consecintiemente cu deosebirea dintre relatiunile contributiunali de mai inainte, din 48, si cele de astadi, fórte putienu s'au ocupatu membrii acestei on. case; de aci fórte pucinu cunóscemu relatiunile censului electorale ardeleanu. Eu nici ca me miru de acést'a, câci n'amu avutu de a ne familiarisá cu acele relatiuni; dara me miru de aceea, ca d-lu min. de interne se portà cu atât'a usiurintia facia de acésta cestiune, in câtu nu aflà de lipsa a ne face cunoscute acele relatiuni si a ne impartasì datele relative la acésta cestiune. Me minunediu de acésta usiurintia mai cu séma de atunci, de cându on. meu amicu, P. Nemesiu, a presentatu in acésta cestiune unu proiectu de resolutiune; câci on. casa, chiaru presupunendu, ca asiá ce-va aru fi incungiuratu atentiunea d-lui ministru, proiectulu de resolutiune alu d-lui Nemesiu inse 'lu face atentu, si totusi d-lu min. 'si neglese detorinti'a. Ce conclusiune se póte trage de aci? — Eu, cându comunicai cu membrii, on. case acele date, nu voii a li ascrie absolut'a autenticitate; acù inse trebuie sa constatu, ca acelea suntu demne de crediementu, câci sum convinsu, ca — déca d-lu min. ne aru fi potutu serví cu informatiuni contrarie si banuitórie de acele date, de buna séma n'aru fi intrelasatu sa ni-le comunice si sa-si asecure si mai multu victori'a prin acelea.

Ve marturisescu, ca eu inca n'amu cunoscutu acele date despre relatiunile Transilvaniei; — dorindu eu inse cá sa vedu odata poporulu transilvanénu unitu cú patri'a mama, si tienendu eu ca legea uniunii este o litera mórta, — pre câtu tempu tóte popórele Ardélului nu voru fi unite cu patri'a mama nu numai fisicamente, ci si spiritualmente: condusu apoi de acestu instinctu, de acésta consciintia si dorintia, mi-amu datu tóta nisuinti'a sa studiediu acele relatiuni, cá sa potu judecá dreptu; câci ori-ce pusetiune sa ocupâmu, déca nu voimu a ne abate dela principiele legii din 48, numai asiá potemu fi drepti, déca considerandu impregiurârile de atunci, celu pucinu nu vomu creá unu censu mai impovaratoriu de câtu celu creatu de legea din 1848. Ceea ce inse mai multu me indemnà sa studiediu acésta cestiune, — fù acelu momentu ivitu in comissiunea centrale, carele formédia objectulu votului meu separatu, adeca propunerea facuta si primita, pentru delaturarea sistemei electorali ardelene basate pre fumuri.

Aci, on. casa, trebuie sa facu unele observatiuni asupr'a a loru dóue incidente caracteristice. Primulu este, ca eu — desi amu urmaritu cu mare bagare de séma tóte desbaterile si decisiunile din sectiuni, ba inca pentru a nu cadé in rataciri, amu adresatu intrebâri de a dreptulu mai multoru colegi de ai mei, totusi n'amu cetitu nicairea si n'amu potutu sa audu dela nimenea ca vr'o sectiune aru fi eliminatu acea dispusetiune a legii din 48; dara chiaru si ministrulu de interne, in proiectulu seu originale, lasà neatinse acea dispusetiune a legii transilvane din cestiune, iéra dupa elu tóte sectiunile n'o alterara nici câtu e negru sub unghia. Cu tóte acestea, ce se templà in comissiunea centrale? — Aceea, ca unu membru din acésta comissiune aflà de bine sa propuna eschiderea din lege a numitei dispusetiuni, si acést'a n'o facù la §-lu 5, cârui apartiene, ci incidentalmente la unu locu strainu cestiunii. Comissiunea centrale se lasa dusa pre ghiatia de convictiunea parteculara a acestui deputatu, si admise — in contr'a decisiunii celoru nóue sectiuni, stergerea din lege a acestei dispusetiuni!

Multu m'amu ganditu si framentatu, cá sa aflu: cum se póte impacá acést'a cu sistem'a de sectiuni, care se basédia pre regulamentulu casei, in a cârui vertute apoi ne creamu legile. Ve marturisescu inse ca n'amu potutu sa me luminediu. Dara faptulu, ca s'a intemplatu acést'a in comissiunea centrale, eu trebuie sa lu ascriu — séu preocupatiunii si lipsei de precugietare, cu cari ne portâmu facia de legea electorale transilvanéna, séu acelei impregiurâri, dupa care multor'a tare le place, ca in Tni'a propriamente si astadi alegu nobilii si nu e representatu poporulu, ci castele.

A dou'a observare, on. casa, este aceea, ca si d. min. de interne primí acésta propunere si se invoí la eschiderea acestei dispusetiuni din legea electorale ardeléna. Apoi sa me ierte d-lu ministru déca i spunu, ca d-sea ocupa o pusetiune fórte deosebita si curiósa cu privire la legea din cestiune. D-sea apésa cu tóta puterea cuventului, ca preste totu nu voiesce a se abate dela legea din 48, de óre ce nu se aduce lege nóua, ci e vorba numai sa se stabilésca o circumferintia mai chiara si mai acurata a legii din 48; de aci apoi ne spune ca e gat'a cu tóta resolutiunea a respinge ori-ce propunere, ce aru intentioná largirea séu angustirea dreptului de alegere, cá pre un'a ce lovesce in legea din 48. Si totusi, dlu ministru primesce cu cea mai mare grabire ori-ce propunere, ce intentionédia restrictiunea dreptului de alegere, de-si sustiene insusi ca atare propunere lovesce in legea din 48, ce vrea a o aperá mortisiu; o primesce inse luându-si refugiu la sofisticele argumente scóse din consideratiuni politice si interese de statu. Asiá s'a templatu si cu dreptulu de alegere dupa case. In proiectulu originale dreptulu de alegere dupa case erá conditiunatu de contributiunea de dupa case; sectiunile inse aflara de bine sa conditiunedie dreptulu de alegere prin trei despartiemente de casa, iéra min. cá fulgierulu primí atâtu ast'a, câtu si censulu de 8 fl. 40 cr. Acestea tóte lovescu in legile din 48, dara min. le primesce, câci restringu dreptulu de alegere. Apoi inca d-lui min. nici ca i-a fostu legate pré tare mânile in cestiunea acestei legi electorali, chiaru manecându din alu seu punctu de vedere, voindu adeca a conservá principiele legi din 48. D-lu min. a avutu fórte mare libertate in cestiunea legii electorali ardelene de aceea, câci — dupa cum scimu cu totii — in art. 1 alu acestei legi se dîce espresu, ca ea s'a adusu numai pentru unu singuru casu, adeca pentru diet'a din 48. Dara afara de acestea, d-lu min. aru trebui sa scie si aceea ca in art. 14 din 1868, carele vorbesce despre uniune, se cuprinde si aceea dispusetiune ca art. din legea dela Clusiu are valóre pâna la o noua dispusetiune a legelatiunii; prin urmare, legea din 68 a reservatu dreptulu de legiferare ulterióre preste totu, inclusive deci si legiferarea definitiva a unei legi electorali pentru Ardélu. Chiaru acésta dispusetiune singura inca dede dlui min. mâna libera, sa nu se tiena asiá strictu de principiele legei electorali transilvane din 48, dupa cum vrea sa se tiena de cele ale Ungariei.

Voiu merge inse mai departe si voiu aretá, ca ce consecintia are acest'a. In diet'a comuna din 1868, sied. din 1 Dec. cându s'a desbatutu art. 14 din 1868, se primí urmatoriulu proiectu de resolutiune: „Sa se decida, ca ministeriulu sa avisédia, cá la cea mai de aprópe sessiune sa presente unu proiectu de lege, carele — indreptandu defectele legei electorali esistinti, sa fia corespundietoriu pentru intréga tiér'a." Acum ve rogu de iertare, acést'a e o decisiune dietale. Cine dubitédia asupr'a ei, poftésca de deschida protocólele dietali din 1868, si acolo va dá de ea. Déca dara diet'a din 1868 decise, ca in sessiunea cea mai de aprópe va aduce o lege electorale — nu pentru Ungari'a, ci numai pentru Tranni'a, si déca acést'a nu se implinì in cea mai de aprópe sessiune: apoi acum cându voimu a luá dispusetiuni pentru o lege electorale, sa tienemu óre mortisiu la relatiunile legate de 48 si sa ignorâmu din adinsu decisiunea dietei? —

On. Casa! Dispunendu §-lu din cestiune eschisivmente asupr'a relatiuniloru ardelene, iertati-mi sa vi impartasiescu in acésta cestiune si eu unele lucruri, de-si nu pré placute, dara pre cari noi nu potemu nici decâtu sa le incungiurâmu; câci in urma noi nu potemu ignorá relatiunile esistinti in Tranni'a, de óre-ce — voindu a face acést'a, faptele ne voru loví oblu in fatia cu contrariulu. La desbaterea generale se vorbí fórte multu de cestiunea natiunalitâtiloru. Ve marturisescu ca audii multe aserâri, asupr'a câror'a a-si fi voitu a face unele observatiuni de importantia; n'amu vorbitu inse, câci nu voiiu a prelungí desbaterea generale, devenita si asiá cu totulu stérpa, si câci nu aflai cu cale sa ostenescu si eu mai departe atentiunea onoratei case. Acum inse aflandu-ne chiaru la acela'si momentu, voiu sa atingu si indegetezu numai o impregiurare referitória la cele ce se disera acolo. Cestiunea natiunalitâtiloru se clasà din o parte de o mare cestiune politica, carea stá in strinsa legatura cu eventualitâti esterne, de preste otarele tierei. Eu — nu amu privitu acésta cestiune nici cându de un'a, care aru stá in legatura strinsa cu referintiele esterne, ci o tienu de o intrebare curata interna, si de aceea amu considerat'o de o afacere menita de a regulá referintiele nóstre sociali si la tóta intemplarea de o intrebare cu fórte mare inriurire asupr'a desvoltârei vietiei nóstre de statu; adeca pre scurtu dîsu: eu amu considerat'o de o intrebare de „modus vivendi." De aci 'mi este preste potintia sa nu contradîcu ori-cârei idei, vina ea de ori si unde, carea aduce acésta afacere in legatura strinsa cu eventualitâtile si referintiele esterne.

Cá sa nu me intielégа nimenea reu, ve spunu, ca — déca aru fi sa se atace interesele patriei prin complicarea acestei cestiuni cu referintiele esterne, noi — fâra deosebire de natiunalitate, trebuie sa ne punemu pre picioru de a aperá patri'a cu poteri unite, cu insufletîre si perseverantia. Acést'a e datorinti'a fia-cârui cetatiénu, apartiena elu ori-cârei natiunalitâti, fiindu odata cestiunea natiunalitâtiloru un'a din cele mai pure interne. Din acestu punctu de vedere, déca aru fi chiaru necesariu sa incopciâmu acésta cestiune cu reporturile nóstre esterne, nici atunci n'amu puté-o. Eu inse din punctu de vedere natiunale punu pondu pre afacerile esterne din acelu motivu, câci tienu ca bunastarea statului se asecura prin deslegarea câtu mai curenda a acestei cestiuni. Atât'a voiu atinge preste totu; la cele-lalte vorbe din desbaterea generale nu mai voiu sa reflectezu nimic'a, ci acum voiu sa dedicu câte-va cuvinte relatiuniloru speciali ale Tranniei, nepotendu incungiurá din capulu locului constatarea faptului, ca in Ardélu românii constituescu maioritatea fatia cu cei-lalti cetatieni.

Ací On. casa! Voiu sa vorbescu acum putiene despre interesele si relatiunile pure ale natiunei române. Eu nu sum unu politicu asiá de mare, incâtu sa potu trage cu usiurintia consecintie din constelatiunea politica a Europei, si sa potu stabilí teoreme asiá de sigure, incâtu sa potu afirmá ca singuru numai cutari si cutari suntu momentele, cari aru aperá securitatea statului in ori-ce impregiurâri. Cu tóte acestea, in acésta cestiune amu si eu parerea mea, scósa din mintea sanetósa, macaru ca — mai putienu basata pre inalt'a sciintia diplomatica. Cu permisiunea onoratei Case voiu sa-mi esplicu acésta parere.

Eu nu credu, ca aru mai fi in Europ'a inca alte dóue natiuni, dupa cum este cea româna si magiara, asiá de multu avisate un'a la alt'a in urm'a comuniunei de interese si din punctulu de vedere alu esistintiei; câci eu sum de credinti'a ca incetandu a fi Ungari'a unu statu magiaru, incéta si Romani'a a esiste cá statu nedependinte, iéra din contra — incetandu natiunea româna a esiste cá natiune politica nedependinte, adeca fiindu inghitita Romani'a prin vre-unu elementu strainu, Ungari'a aru fi espusa unui anumitu periclu fórte seriosu. Acestea mi le indica mie pusetiunea geografica a ambeloru state atinse; câci dintre elementele straine, ce impregiura aceste state, nici unulu nu ni e ruditu, incâtu sa ne potemu spriginí pre ajutoriulu lui, si apoi inca si de aceea câci inimicii posibili, de cari avemu de a ne teme, suntu comuni nóue amenduror'a, ei fiindu adeca: germanismulu si panslavismulu. Déca este logica si basata acésta consecintia, atunci ve marturisescu ca eu nu potu pricepe si aflá caus'a, pentru ce sa fia intre aceste dóue natiuni, intre români si magiari atâtea frecâri si atât'a lipsa de amóre si incredere imprumutata! Eu nu potu aflá caus'a acestoru rele in referintiele esterne, nici nu aflu ca dóra temerea de Daco-Romania, — si de altmintrea cu totulu nefundata, — aru fi caus'a, ca noi nu potemu traí impreuna fratiesce. De aceea dara eu cercu caus'a acestui reu in afacerile interne. Dara nici aci nu aflu de vinovati pre români, ce a sustiené me indreptatiesce si dlu deputatu I. Horváth, carele — respundiendu dlui G. Popu, ni spuse, ca guvernulu din Clusiu, cu consiliarii sei de românu, cum a protestatu contra legelatiunei din 1862, si de acì apoi trase consecinti'a, ca câtu de constitutiunali erau acei consiliari români! Din dîsele onorab. meu colega resulta, ca din partea româniloru nu se casiunà alterarea intereseloru statului, si de aci apoi ca românii nu-su caus'a neintielegerei. In urma inse reulu totu trebuie sa aiba radecina unde-va. Da, causele acestei neintielegeri suntu in viéti'a nóstra interna de statu, si specialmente ve spunu, ca in Ardélu suntu unii domni, câror'a eu credu, ca nu le jace intru interesu sa traiésca elementulu românu si magiaru in vre-o mare intielegere si buna amicitia, câci prin acést'a ei se temu ca va sa li se angustatiésca rol'a loru politica. — Si eu credu, — ca acei'a n'aru poté sa continue, cá si pâna acum, aceeasi influintia asupr'a politicei de statu; dara eu cugetu, on. casa, ca acést'a n'aru fi spre daun'a tierei, ci inca spre folosulu acestei'a; câci prin acést'a aru castigá statulu celu putienu de diece ori inca atât'a potere. De acea influintia deci dara nu trebuie sa ne lipimu mortisiu. Dara trebuie on. casa, sa fia undeva o mâna nevediuta, carea prin o potere ascunsa lucra cá natiunalitâtile ce locuiescu Ungari'a sa nu traiésca in contielegere si pace, ci câte suntu — in atâtea pârti sa traga. Propriamente, tendinti'a acelei mâni nevediute, jace ascunsa intru aceea, cá elementele din acésta tiéra sa nu comunice laolalta; câci prin acést'a s'aru frânge poterea acelei mâni nevediute. Acestu faptu nu se póte negá, nici trage la indoiéla, câci ni-lu documenteza istori'a, sî scimu cu totii, ca e unu ce traditiunale, de cându traiescu ómeni, câtu de mare e influinti'a acestei mâni nevediute si cum ea 'si pune in lucrare totu-déun'a poterea sea. Este inse unu lucru fórte tristu, ca nu ne putemu uní sa nimicimu viéti'a acestei mâni sî sa-i frangemu poterea. E tristu ca noi vedemu acést'a, sî d-vóstra nu voiti a recunósce ca e asiá, de-sî sum convinsu, ca simtiti cumca trebuie sa fia ce-va causa de desbinare sî ca aru trebuí sa ne intielegemu. Dara cum sa ne sî potemu intielege si uní, cându pâna astadi inca ni se presenta totu de acelea aparintie, cari facu nepossibile ajungerea celoru mai momentóse sî mai vitali scopuri ale statului? Au n'avuramu unu atare esemplu numai in dilele trecute? — Tabl'a magnatiloru, facù atari dechiaratiuni, cari deadreptulu provocara natiunalitâtile, sî prin cari espresamente se negâ esistinti'a natiunalitâtiloru. Eu credu ca atari afronturi nu servescu spre consolidarea statului. Dara le lasu, câci nu se pronunciara ací sî noi nu suntemu in Cas'a magnatiloru. Voiu inse sa me provocu la unu esemplu mai recente, la vorbirea ministrului de interne adeca. E dreptu ca me prevenira doi colegi in acèsta privintia, dara sa nu cugetati ca a-si mai vorbí sî eu repetiendu acelea, déca numai aru-fi respunsu dlu min. baremu unui'a din acei'a; d-lu min. inse nu respunse, de aceea nu-lu potu crutiá nici eu. D-lu ministru in vorbirea sea prima dela desbaterea generale asupr'a legii electorali, intre altele dîse sî acestea: „Nime nu póte sa dica despre noi, ca dóra n'amu fi destulu de justi sî prevenitori facia de natiunalitâtile straine din patri'a nóstra.“ — Eu cugetu, onorab. casa, ca — déca suntemu noi cu totii membrii ai natiunei politice magiare, un'a sî nedespartit'a: atunci in acésta natiune politica un'a sî nedespartita — nu potu sa fia natiunalitâti straine; câci eu nu cunoscu sî nici n'asi poté suferí vr'unu corpu strainu intr'unu corpu de statu, unulu sî nedespartitu. (Aprobare.)

On. casa! Eu celu pucinu credu, ca dlu ministru nu ne-a dis'o acést'a cu intentiune, dara asupr'a mea nici ca face vr'o impresiune, câci de me-aru dice sî de o suta de ori „strainule,“ eu nu me voiu poté considerá de strainu in acésta tiéra. (Placere sî aprobâri vie.) Asupr'a mea n'avù ce-va inriurire acést'a, dara o tienu de o espresiune fórte nepolitica; câci servesce de materialu fórte potrivitu aceloru capacitatiuni, ce le numimu agitatiuni. — Din acestu punctu de vedere, eu a-sî dorí in interesulu comunu, ca — de-si se scrie câte odata acestu cuventu prin diuarie sî se pronuncia de pre bancele deputatiloru — celu putienu sa nu fimu intempinati sî de pre fotólele ministeriali cu atari espresiuni. (Aprobare in stâng'a.)

Mai departe d-lu min. dîse: „Acést'a o demustra legea de natiunalitate, ce amu creat'o noi, sî ni-o aréta aplicarea practica a acesti'a, decându esista ea.“

Ce se tiene de crearea legii de natiunalitate, eu recunoscu ca este unu progresu sî recunoscu sî aceea ca prin acésta legiferare, natiunea magiara dete o proba de leialitate, sî desi a-si avé unele observâri esceptionatórie relativu la acea lege, totusi eu punu mare pondu pre ea sî aflu multa liniscire in ea. Ce se tiene inse de aplicarea acestei legi, permita-mi d-le ministru sa-i spunu, ca eu nu potu numí acea aplicare nici justa, nici prevenitória, de óre-ce fantân'a a totu reulu este chiaru ne esecutarea acelei legi dupa intentiunea legelatorelui, bá chiaru neaplicarea ei preste totu. In mai multe tieri sî la noi e esemplu, ca reulu de multe ori nu se nasce din lips'a de legi, ci din ne-esecutarea cuviinciósa a acestor'a. De aceea avù fórte mare dreptu C. Tisza, cându — intre aplausele d-vóstre — accentuà nu odata, ca nu póte fi intrebarea: óre buna e o lege adusa, séu nu, — ci intrebarea cardinale e, ca — déca esiste o lege, esecutase aceea acurata séu nu? de óre-ce acest'a o cere onórea natiunii sî o pretinde demnitatea legelatiunii. Eu detorescu multu d-lui C. Tisza, 'mi pare inse fórte reu, ca aceleasi cuvinte nu strabatura sî la anim'a d-lui ministru de interne; câci chiaru in resortulu seu suntu o multîme de intrebâri, unde legea esistinte nu se apléca. Va-sî serví cu esemple, inse nu voiu sa ostenescu sî scotu din pacientia on casa; dara asecuru pre dlu min. de interne, ca — recunoscendu eu loialitate natiunii magiare in legiferarea cestiunei natiunalitâtiloru, déca d lu min. aru fi urmatu totu acea loialitate si in esecutarea acelei legi, atunci fie convinsu, ca aru fi fostu scutitu sî elu, câtu sî acésta casa de multe espeptoratiuni amare. (Aprobare din stâng'a) Trebuie sa mai vorbescu pucinu despre reu'a aplicare a acestei legi, cá sa potu aretá unde zace reulu sî caus'a, pentru care noi nu ne potemu uní. Caus'a e ascunsa in aceea desvoltare nenaturale a lucruriloru, in urm'a cârei'a legelatiunea e condusa de acea directiune sî din acelu punctu de vedere, ce cere ca legea de natiunalitate sa se abróge simplumente, cându adeca se pretinde cá sa se votedie unu articlu, care sa sune astfeliu: „Articlu de lege: Acésta lege se abróga.“

Cumca acésta desvoltare nu e naturale sî cumca ea va produce chiaru contrariulu de câtu la cea ce se intentionéza, e fórte usioru de priceputu.

Acum déca considerâmu noi cestiunea legii electorali ardelene, trebuie sa marturisimu, ca acést'a nu e cestiune de natiunalitate. Nici noi, nici d-vóstra n'o clasati de o atare; câci atunci amu vorbí despre limba. Deci noi facemu acì politica natiunale; câci de ce e vorb'a ací? In Tnia esiste o maioritate,, ca la 1½ milionu de cetatieni români, carii totu de odata suntu 1½ milionu de cetatieni ai natiunei politice ungurene. Eu credu ca astea nu se potu trage la indoiéla. D-vóstra inse nu voiti sa impartasiti gustarea dreptuiriloru anumitei pârti de cetatieni, de o potriva cá sî altei óre care pârti. Acést'a óre nu e politica natiunale? Eu trebuie sa supunu acést'a, câci altu-cum n'ati introduce unu censu de 8 fl. 40 cr. despre cari insi-va sciti, ca in fapta e de 14 fl. sî câti-va cruce i. Apoi cum sa se póta câscigá acesti unu milionu sî diumetate de cetatieni pentru idei'a de statu? Cum sa-i potemu astu-feliu atrage fratiesce in acésta patria? Iéra eu punu mare pondu pre acestea, câci binevoiti numai a considerá ce insemnetate are aceea, ca deputatii români petrecu ací câte trei ani. Acést'a zace in interesulu d-vóstre, câci acei'a câsciga ací — la tóta intemplarea, cu totulu alta orientare despre relatiunile vietiei de statu, de câtu cum au acasa. De ací dara, cei ce conducu potestatea de statu, urméza o politica fórte gresita, cându aducu dispusetiuni, in urm'a câror'a representantii acelei maioritâti sa remâna acolo acasa!

Multime de referintie necunoscute ne vinu inainte, sî de mare pecatu se impartasiesce maioritatea, câci necunoscendu-le, câti-va domni ce vréu ale deslegá, chiaru in directiuni contrarie le resolvu, facându din ele cestiuni de partite sî de cabinetu. Acum permiteti-mi se ve spunu, ca cei 1½ milionu de cetatieni nu potu sa aiba incredere in poterea de statu, déca se întrebuintiédia aceea chiaru pentru de a-i despoiá de dreptulu de alegere. Numai criticu acésta politica, o va judecá inse viitoriulu.

Se póte, on. casa, ca pucini impartesiescu cu mine atari ingrigiri, sî póte ca chiaru ministrulu de interne pune pucinu temeiu pre ele, — eu inse ve spunu francamente ca tienu de unu lucru fórte reu, ca românii din Ardélu tacu asiá adoncitu, ca nu se demitu in nici o actiune, cu unu cuventu, ca se pór'a fórte nediferinti fatia de afacerile statului! Se póte ca unor'a chiaru ast'a le place pentru ca asiá sa aiba sî pre viitoriu câte unu cercu de alegere securu, unde alegerea e fórte usióra. Pre mine me neliniscesce acést'a fórte, nu pentru ca dóra m'asi teme ca românii se voru resolá la prim'a ocasiune contr'a statului, de óre-ce ii tienu cu multu mai maturi, de câtu sa presupunu despre ei asia ce-va, ci — pentru ca semtiendu-se poporulu ne indestulitu sî apesatu, nu poti sa-lu insufletiesci pentru causele comune sî de ací apoi se póte ca neamicii patriei sa esploatedie acésta impregiurare. (Aprobare in stâng'a)

Din acestu punctu de vedere, on. casa, eu ve rogu si ve recomându fórte tare, cá sa delaturati acea politica amortita sî stricaciósa, sî sa numai credeti, ca românii ardeleni aru fi ne-amici statului Ungari'a.

Este fórte caracteristicu pentru viéti'a nóstra de statu, ca din ce elemente diferite se constitue ea. Sa considerâmu numai, on. case, ca unu on. colegiu alu nostru pretinse — sufragiulu universale pentru o parte a tierei, anume pentru aceea unde locuiescu secuii, iéra altu d-nu deputatu, cá sa se sustiena privilegiulu nemesiului, de óre-ce in câte-va sate din tienutulu seu suntu numai nobili, apoi acesti'a s'aru maniá fórte, déca legelativ'a i-aru despóiá de dreptorile vechi.

Ce ceremu inse noi? — Noi pretindemu sa fimu numai egalu indreptatiti cu cele-lalte pârti ale statului sî câtu ce nu se va face deosebire intre noi si intre acelea, noi vomu fi indestuliti!

On. Casa! La acestea nici ca mai poti sa dîci altu-ceva, decâtu: „Videant Consules!“ Iéra eu in urm'a acestor'a revinu la votulu meu separatu. (Scomotu. Strigâri: „Au trecutu dejá 2 óre!“)

Presiedintele: Rogu pre dlu deputatu sa binevoiésca a finí in putiene cuvinte. (Sa audimu!)

D. Benciu. On. casa! Ve rogu de atentiune numai inca câte-va clipite, câci nu mi-aru placea sa amanu continuarea discursului meu pentru siedinti'a viitória. (Sa audimu!)

Fatia cu imputatiunea ce mi-a facutu onor. meu colegu G. Popu, dechiaru ca eu mai aderu la propunerea mea — numai pentru acelu casu, déca intielepciunea onoratei camere n'aru primí propunerea ce se face séu se va face la acestu §. in urm'a cârei'a cifr'a de 8 fl. 40 xr.. carea sî asiá cuprinde in sine mai multu, dara ni e rusine sa spunemu, ca pretindemu asiá multu — celu putienu sa nu fia o cifra falsa. Intemplandu-se inse acést'a macaru sî numai cá sa facu placere onorabilului meu colegu G. Popu, voiu recede dela votulu meu separatu, care pretinde a fi sustienutu dreptulu de alegere dupa fumuri.

Mai trebuie inca sa insemnu, ca in comissiunea centrale fatia de sistem'a de alegere dupa fumuri, se face numai acea esceptiune, cá sî cum acestu dreptu de alegere s'aru fi datu preotiloru sî invetiatoriloru. Eu credu, ca legelatiunea magiara nu va recunósce despre sine asiá ce-va, ca ea n'a investitu pre preoti si invetiatori cu dreptulu de alegere pentru acea, cá ceea ce dà cu o mâna sa iee cu ceealalta. A datu dreptulu de alegere preotiloru sî invetiatoriloru, câci a voitu a onorá inteliginti'a sî câci voí sa delature diferinti'a esistinte in acésta privintia intre ambele pârti ale statului. Prin calificatiunea preotiloru sî a invetiatoriloru deci dara nu este nici decâtu compensata curmarea dreptului de alegere dupa fumuri, câci preotii sî invetiatorii se representa pre sine, iéra nu comun'a. (Aprobare in stâng'a.)

Varietâti.

⁂ **Concentrare de trupe la Sabiiu.** Dela 21 Augustu pâna la 2 Septembre voru avé locu la Sabiiu sî in apropiarea Sabiiului esercitie mari de tómna, la cari voru participá divisiunile de trupe Nr. 16 sî 35. Despartiemintele acestoru divisiuni voru fi: Regimentulu alu 2-lea sî reserv'a acestui'a; reg. alu 31 sî reserv'a acestui'a; reserv'a reg. 64 — de infanteria; bataliunile 25 sî 28 de venatori; bataliunile 1, 2 sî 3 din reg. 62 de infanteria; bataliunile 4 sî 5 din reserv'a reg. 50; trei bataliuni din reg. 63 de inf.; reservele dela reg. 51 sî 62 de inf., apoi reg. 2 sî 3 de husari. — Trupele aceste considerabile se voru incuartirá in Sabiiu sî tienutu precum sî in castre.

Raportu comerciale.

Sabiiu 21 Iuliu nou. Grâu 6 fl. 53 xr. frumosu, 6 fl. 20 xr. mestecatu, 2 fl. 60 xr. cualit. infer.; secar'a 4 fl. — xr. pâna 3 fl. 60; — orzu fl. —; ovesu 2 fl. pâna 1 fl. 87 xr.; cucuruzu (porumbu) 3 fl. 53 xr.; cartofi 2 fl. 13 xr. galét'a austriaca.

Cânep'a — fl. maj'a.

Lintea 6 fl — xr.; mazarea 6 fl. 67 xr., Fasolea 6 fl. — xr.

Fenu legatu — fl. 75, nelegatu — fl. 60 xr., paie lungi 80 xr., scurte 70 xr, maj'a.

Lemne de focu 8—10 fl. stang. austr.

Carnea de vita 18—20 cr. p., de porcu 28 xr. Unsórea 79 xr. pâna la 1 fl. 20 cup'a.

Burs'a de Vien'a.

Din 9/21 Iuliu 1874.

Metalicele 5%	70	25
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	—	75
Imprumutulu de statu din 1860	109	85
Actiuni de banca	971	—
Actiuni de creditu	233	—
London	110	80
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	76	50
„ „ „ Temisiorene	75	50
„ „ „ Ardelenesci	73	50
„ „ „ Croato-slavone	79	—
Argintu	104	—
Galbinu	—	—
Napoleonu d'auru (poli)	8	85

Edictu.

Vasilie Nistoru Neagu din Nou, carele de 7 ani a parasitu cu necredintia pre legiuit'a sea socia Ev'a Ioanu Parvulu din Magerusiu, cu doi copii, se citédia prin acést'a in terminu de unu anu de dîle, a se infatisiá inaintea subscrisului scaunu protopopescu, câci la din contra procesulu matrimonialu asupra-i pornitu dela 26 Ianuariu a. c. se va decide sî in absenti'a lui.

Scaunulu protopopescu gr. or. alu II alu Brasiovului.

Brasiovu 14 Iuniu 1874.

Ioanu Petricu
Protopopu.

(2—3)

Celu mai nou sî mai mare depositu de orológe in Sabiiu.

la

IOHANN BUSCHEK

orologieriu,
Uliti'a Cisnadiei Nr. 16 vis-a-vis de Hotelulu: „La Corón'a Ungariei“.

Recomenda orologele sele de auru sî argintu de I calitate, de Genf, alese personalminte sî probate prin oficiu, cu garantia de 1—2 ani.

Orologie de argintu cu câte fl. 13, 14, 16, 18, 20, 24, 26, 28, 30—40.

Orologie de auru cu câte fl. 28. 30, 32, 34, 36, 40, 45, 50, 60, 70—150,

De I calitate orológe cu pendulu, o decóre pentru ori-ce locuintia cu câte fl. 28, 30, 32, 34, 36, 38, 40, 44, 46, 50, 60, 70—150.

Orológe de biroulu francesu, de marina sî desteptatórie (Wecker) etc.

Lantiuri de auru sî argintu, probate prin oficiu sî adeca: Lantiuri de argintu cu câte fl. 3, 4, 5 pâna la 12, de auru: Lantiuri de gâtu cu câte fl. 32, 34, 36, 40, pâna la 80 sî 150.

Reparaturele se facu dupa modulu celu mai nou solidu sî cu garantia de unu anu.

Pretiu curinte mai detaiatu gratis et franco.

(12—20)

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Nr. 55. ANULU XXII.

Sabiiu in 14|26 Iuliu 1874.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Observâri utile.

Inainte de resbelulu din 1870—71 s'a pornitu de pre catedrele Germaniei si in pres'a beletristica nemtiésca, unu torente de calumnie asupr'a francesiloru, care, dupa cum s'a vediutu, a fostu calculatu a pregatí pre nemti pentru intaritarea si ur'a de lipsa in resbelulu urmatu.

Acésta aparitiune trista se repetéza acum de mai multu tempu in alta directiune. La rendu suntu popórele din sudu-ostulu Europei si asiá s'aru paré ca nu are sa tréca multu si tunurile crupiane si puscile lui Mauser sa-si indrepte sunetulu si proiectilele la adres'a nóstra.

Sudostulu Europei inse nu e massa compacta cum este Franci'a, ci unu buchetu de popóre, a câroru diversitate se incepe dela portile Germaniei — Prussiei, in Austro-Ungari'a. Nici manoperele dara nu voru sa fia si in contr'a nóstra cá cele contra francesiloru, ci cu totulu altele.

Pre cându francesii suntu unu poporu nedemnu de libertate si inmoralu, asiá dara demnu de bataia si a-i luá miliarde, noi, dupa aceeasi opiniune nemtiésca, câti suntemu in sudu-ostulu Europei, afara de nemti, nu suntemu demni de a traí. Dupa logic'a acelor'a, cá si peile cele rosii din Americ'a, trebuie sa ne prapadimu si sa facemu locu emigratiuniloru germane, cari, sustienu multi economi natiunali germani, trebuiescu abatute dela Americ'a si de câtra neinduratii yankei, si indreptate spre sudostulu Europei; séu voindu sa traimu in casulu celu mai bunu sa ne facemu nemti. („Die Germanisirung des europäischen Ostens ist . . . . eine hohe öffentlich-sittliche Pflicht eines jeden Menschen“ dice unu Dr. **Ratkowsky** in unu studiu filosoficu-juridicu in Zeitschrift für exacte Phil. tom. III, fas. 3. 1862).

Câtu tempu se va recere pâna la final'a esecutiune a acestoru planuri umanitarie, in intielesu germanu, nu scimu, vedemu inse ca inceputulu e facutu demultu si se continua cu calumniele.

Nu este poporu afara de nemti in sudostulu Europei, carele sa nu-si aiba portiunea sea si inca cu verfu in numerósele calumniâri. Tóte suntu descrise cu colori urite, si pare ca cu câtu este poporulu cutare cu mai multa vitalitate in sine cu atât'a si descrierea trebuie mai gretiósa. Asiá românii, cari suntu numerosi in partea resariténa a continentului nostru, o parte forméza din vechime staturi de sine statatórie, suntu descrisi ca suntu o massa cruda, cari numai fura si dormu, suntu superstitiosi si câte tóte alte defecte, cari de alta parte se gasescu chiaru si in capitalele stralucitei vitie germane si despre cari cetimu lucruri inspaimentatórie in tóte dîlele in foile nemtiesci chiaru.

Incriminatiuni de aceste suntu perpetue in descrieri mai nóue, cu deosebire déca respectivii au venitu in contactu cu compatrioti de ai nostri de natiunalitate sasésca, fia prin corespundintie, fia prin conversatiune.

Nu este de multu de cându unu **Wattenbach** se facù apostolulu calumnieloru asupr'a natiunei romane. Unu altulu, Rösler 'si dà tóta silinti'a sea istorica si filologica sa desbrace pre români de romanitatea loru. Altulu iéra **Löher** vede in români numai furi de lemne si iobagi sasesci („Die Magyaren und andere Ungarn“ p. 416). Nici unulu pare ca nu este asiá impertinentu cá Arnold **Welmer** in mai multe descrieri in „Ueber Land und Meer“.

Acest'a radica pre sasi pâna in ceriulu alu nóue-lea. Dupa densulu natiunea sasésca se compune mai numai de milionari. Nu avemu nimic'a in contra acestui optimismu, mai alesu noi cari traimu intre si cu densii si carii le scimu necasurile si durerile loru, cu tóte ca ei de cându suntu in Transilvani'a au fostu puiulu mamei alu diverseloru regime, cu tóte ca li s'au datu averi mari de pamenturi, au fostu ingraditi cu privilegie numai cá sa nu fia jicniti cumva in traiulu celu indestulitu cu de tóte, cu tóte ca ei luau români si tiegani in tempurile **funiei** si ii tramiteau sa apere patri'a in numele loru, cu tóte ca au improcessuatu la judecatoriele monopolisate de densii seculi intregi mai pre tóte comunele române de pre fundulu regiu pentru hotare, cari procese s'au resolvatu in favórea loru, cu tóte ca in dîu'a de astadi acestu poporu de milionari primesce dela statu in bani gat'a 683,000 fl. pre anu, si ca dela 1861 incóce au primitu totu dela statu preste siepte milióne florini v. a.

Nóue nu ni-aru strica intr'adeveru nimic'a, ba aru fi unu folosu mare pentru tiér'a intréga, cându compatriotii nostrii sasi dupa atâtea favori secularie aru fi in starea cea descrisa de A. Welmer si de alti turisti nemtiesci, pentru ca inflorirea unei natiuni aru fi binefacatória pentru toti locuitorii tierei. Inse durere! noi vedemu ca pre lânga tóte bunatâtile trecutului, si inca grase bunatâti, pre lânga tóte sumele colosale versate in sinulu unei natiuni asiá de putienu numeróse pauperismulu face pasi gigantici si intre sasi, cá intre cele-lalte natiuni ale tierei, déca nu in proportiune mai mare.

Comparatiunile deduse din diversele descrieri si cu deosebire din a acelui din urma numitu se vede dara, ca unde mergu. Ele voru sa escite in Germani'a si in occidentulu europénu compatimirea si in fine spriginulu natiunei sasesci in contr'a barbariloru tetiunari, cari „nu sciu respectá proprietate, câstigu onestu si nu au nisuintia câtra nici unu lucru mai inaltu si mai sublimu dupa cum sustienu amintitii descrietori.“ Ele voru sa aduca lucrulu la perfectiunea optata de reposatulu **Roth** de a sterpí „maracinii“ si ai inlocuí cu „plante nobile“ din Germani'a. Si cum sa nu escite cându dice despre românu „ca e lenesiu cá pecatulu“, ca e atâtu de dobitociu incâtu d. e. la „bâile herculane dela Mehadi'a au rasu cu cutîtele nisce membre dela figur'a lui Hercule, membre de acelea, la cari ei aveau óre care patima si beau pravulu cu ap'a din bâi“ cum sa nu escite cându nici boierii din Romani'a, cându clerulu românu de pretutindinea este trasu si teritu prin cele mai imputite noroiuri de ingnorantia si imoralitate? Pudórea si gréti'a ne opreste a vorbí in limbagiulu cultului descrietoriu.

Missiunea unei natiuni culte este de a latí cultur'a, dara nu ur'a asupr'a popóreloru.

Luându notitia despre intemplârile aceste neplacute atragemu atentiunea publicului nostru asupr'a acestoru manopere de estirpatiune, indreptate in contr'a nóstra nu pentru ca ne amu teme ca Bismark va plecá numai decâtu cu tóte glótele germane sa ne ucida, ci sa nu ne uitâmu, ca precum in seculii trecuti asiá si acum in tempulu „lumineloru“ suntu ómeni cari la umbr'a „civilisatiunei“ se cugeta cum sa ne nimicésca.

Astoru-feliu de incercâri trebuie sa se opuna o activitate si mai mare cá cea din patrariulu din urma de seculu.

Cându voru incepe a inflorí comunele nóstre rurale in tóte pârtile, cându se voru aretá numerosi cetatieni cá membri ai clasei de mediloc, cându institutele de totu feliulu facute din sudórea nóstra propria voru inflorí, meritulu nostru va fi indoitu cá aceloru ce cu tóta grasimea abiá au facutu ce-va relativu fórte putienu. Scrie apoi câti Welmeri câtu le va placé si pornésca chiaru nemtii din Germani'a prussiana cu tóte taberile loru, câci pre natiunile din sudostulu Europei pornite odata pre calea culturei le va aflá gat'a de a se aperá contr'a vandalismului.

De un'a inse sa se padiésca natiunile din aceste pârti: sa nu-si uite nici un'a de patriotismulu loru, ci sa-lu tiena pre acel'a cá pre unu talismanu care le va scutí de periculi; câci altcum in preser'a amintiâriloru voru devení ele, amagite de inimicii loru, surpatórele esistintiei loru proprie mancându-se unele pre altele. Pâna acum dejá a potutu observá celu luatoriu de séma, ca pre cându la noi in laintru suntemu unsi pre buze cu miere de politica sasésca, pre atunci germanismulu informatu din acelesi isvóre isbesce si in noi si in slavi si in magiari fâra de nici o deosebire si fâra de nici o crutiare. Sapienti sat.

Cris'a ministeriale continua in Franci'a. Decazes face incercâri de a formá unu nou cabinetu. Dimisiunea lui Fourton este admisa.

Printr'unu decretu Ispani'a se declara in stare de asediu; tóte bunurile individiloru carlisti suntu secuestrate, veniturile acestoru bunuri suntu luate cá indemnitate pentru familiele oficieriloru si soldatiloru impuscati de carlisti. Societâtile neautorisate suntu disolvate. Se interdice a se publicá noutâti despre insurectiune afara de acelea publicate de Gazeta. Se creedia o reserva estraordinara de 80 batalióne.

Nr. 143—1874. pres.

Incunosciintiare.*)

Escelenti'a Sea dlu presiedinte alu Asociatiunei transilvane, Ladislau Basiliu Baronu de Popp, intrevenindu, a esoperatu atâtu dela Directiunea generale a calei ferate I transilvane, câtu si dela acea a calei ferate unguresci orientale, cá doritorii de a participá la adunarea generale a Asociatiunei tienenda la Dev'a in 10 si 11 Augustu st. n. a. c. sa póta caletorí pâna acolo, cu unu pretiu scadiutu, si adeca cu pretiulu de jumetate, si anume: pre liniele calei ferate I transilvane, dela Aradu, dela Teiusiu si dela Petrosieni pâna la Dev'a; iéra pre lini'a calei ferate unguresci orientale dela Orade—Clusiu—Brasiovu si dela Sabiiu (tóte) pâna la Teiusiu, asiá câtu cu biletulu rescumperatu la statiune (fia-care dintre punctele mai susu numite, precum si cele **dintre** acele puncte) de unde e plecarea, sa póta calatorí si indareptu totu pre acea linea, fâra de a mai trebuí a solví ce-va pentru reintórcere, asiá dara caletori'a se face cu pretiulu de jumetate.

Se cere inse, cá membrii respectivi, sa fia provediuti cu unu Certificatu subscrisu de presiedintele Asociatiunei, cumca suntu membrii Asociatiunei si calatorescu la Dev'a la adunarea generale.

Doritorii de a se provedé cu atari Certificate, au de a se adresá **fâra de amanare** séu deadreptulu la **Comitetulu Asociatiunei aici**, séu la Escelenti'a Sea dlu **presiedinte alu Asociatiunei in Buda-Pest'a**.

Dela presidiulu Comitetului Asociatiunei transilvane.

Sabiiu in 23 Iuliu c. n. 1874.

Iacobu **Bolog'a**, m/p.
vice-presiedinte.
Ioanu V. **Russu**, m/p.
secret. II.

Interpelatiune!

Amu cetitu in unu nru mai recentu alu Albinei cà dlu **Metianu** a visitatu in cualitate de vicariu eparchi'a Oradiei si de alta parte audimu ca domni'a sea functiunéza inca cá protopresbiteru alu Branului in archidiecesa.

Rugâmu cu totu respectulu cuvenitu pre ven. Consistoriu archidiecesanu a deslusí publicului, cum se potu intr'uní intr'o persóna aceste dóue oficie din diecese diverse? dupa care lege? si cum de tocm'a unui demnitariu, carele trece de unu barbatu ce tiene multu la respectarea legiloru, ceea ce este si de lipsa pentru unu conducatoriu alu unei eparchie, i se permite asiá ceva?*)

Mai multi veneratori ai
Statutului organicu.

Diet'a Ungariei.

Budapest'a 9 Iuliu 1874. (Cas'a representantiloru) s'a deschisu prin presiedintele B. **Perczel** la 10 óre.

Presidiulu anuncie petitiunea cetâtiei Sopronu pentru modificarea proiectului electoralu, (Votare secreta).

Cas'a trecendu indata la ordinea dilei continua desbaterea speciale asupr'a novelei electorali.

Intâiulu oratoru e D. **Irányi**. Polemisandu contra lui Gozmann care facuse propunerea, cá nobilii sa remana in dreptulu loru de alegere, 'lu intréba ca voiesce dóra sa creeze in tempulu nostru unu privilegiu nou? Cetatienii nenobili ai tierei au facutu pentru conservarea patriei togm'a atâtu câtu au facutu si nobilii, si prin urmare si ei aru fi indreptatiti sa pretinda dreptulu neconditiunatu de alegere pre care-lu pretindu nobilii.

Oratorulu este convinsu, ca nobilii cei patriotici voru renunciá insisi la dreptulu loru invechitu. Din istori'a Ungariei scóte oratorulu argumentulu, ca cei mai bravi luptatori pentru libertatea tierei au fostu nenobili, si in urma face emendamentulu: Aceloru nobili cari in Aprile 1848 au esercitatu dreptulu loru de alegere sa li se lase dreptulu de alegere pentru persón'a loru.

C. **Fabritius** substerne o propunere de modificatiune. Cuvintele din § 2:

„Acei'a inse, cari in intielesulu art. V de lege pin 1848 si art. II transilvanu din 1848 au fostu inscrisi pre temeiulu indreptatirei de mai inainte in un'a din listele alegatoriloru dietali, compuse dela 1848 pâna la anulu 1872, se lasa in esercitarea dreptului de alegere relativu la persónele loru.“

Se remana afara.

---

*) A se vedé „**Rectificarea**“ pre pagin'a din urma. Red.

*) Noi asiá suntemu informati, ca dlu protopresbiteru Metianu a fostu cu concediu din partea consistoriului archidiecesanu, pre vr'o dóue septamâni, cá sa ingrijésca de cuartiru pentru sine si pentru alte trebuintie private, legate privatu de fiitori'a sea chiamare si asiá nu credemu ca densulu inainte de a abdíce de postulu seu in archidiecesa si de primirea formale a oficiului seu celui nou, va fi facutu o visitatiune canonica cu caracteru oficiosu. „Albin'a“ asiá dara va fi fostu reu informata. Red.

C. Eötvös acceptéza § 2 in testulu facutu de comissiunea centrale. Contr'a antevorbitorului oratorulu amintesce: Nobilii totu-déun'a au aperatu constitutiunea, pre cându despre sasi nu se póte dîce acést'a. Proiectulu de resolutiune alu lui Orban este indreptatitu, totusi nu se póte admite asiá cum este stilisatu, de acea comissiunea centrale sa-lu stiliseze cum se cade.

Ios. Vidliczkay presenta o modificatiune stilarica la § 2.

Ed. Horn se dechiara atâtu contr'a proiectului de resolutiune substernutu de câtra Orban câtu sî contr'a emendamentului lui Gozmanu. Considerandu datele statistice aduse in proiectu, resulta din tr'ensele, ca o parte considerabila dintre cetatieni (169,000, adeca a cincea parte din toti alegatorii) 'si eserciéza dreptulu de alegere pre temeiulu dreptului vechiu de nobilitate. Disproportiunea acést'a trebuie sa inceteze, déca voimu sa avemu alegeri moderne, sî sa ajungemu la o representare corespundietória a meseriei sî industriei in parlamentu. Oratorulu sprigineşce emendamentulu substernutu de Irányi.

C. Tisza respunde antevorbitoriloru, ca o parte mare dintre nobili sî esercieza dreptulu seu de alegere pre temeiulu unei ocupatiuni cetatienesci. Determinatiunea paragrafului 2 va loví pre multi indreptatiti la alegere cu nedreptu, pentru ca in multe jurisdictiuni inscriptiunile se facu in modu neegalu.

Oratorulu propune acestu emendamentu: Sa se lase acelor'a dreptulu de alegere pentru persón'a loru, cari voru dovedí, ca la conscriptiunea din 1872 s'aru fi pututu inscrie cá alegatori pre temeiulu articulului de lege V: 1848 sî alu articulului de lege transilvanu II: 1848.

Ales. Szilágyi pledéza pentru testulu comissiunei centrale sî combate tóte emendamentele câte se substernura pâna acum sî intr'o polemica scurta dovedesce, ca acele colidéza cu spiritulu proiectului de lege.

Ales. Csiky arata, ca nobilii au câscigatu totu ce are Ungari'a, ca sub conducerea nobililoru, tiér'a n'avea detorii sî ca de nu veneau alte elemente in legislativa, societatea ungara de navigatiune pre Dunare mai sustá sî astadi.

Presiedintele face atentu pre oratoru sa nu se abata dela obiectulu desbaterei.

Csiky continuându intréba, de au fostu in vechi'a Ungaria drumurile ferate asiá de scumpe sî de s'au datu comerciulu tierei in mânile straine cum se intempla in dîlele nóstre?

Presiedintele provóca pre oratoru la ordine, pentru ca n'a consideratu admonitiunea dintâiu.

Csiky continua cuventarea sea sî in urma se alatura la emendamentulu substernutu de Tisza.

I. Popoviciu Desseanu se dechiara dupa o scurta espunere a lucrului pentru propunerea lui Irányi.

E. Simonyi doresce sa se modifice § 2 intr'acolo, cá sa se enuncie intr'ensulu, ca cei ce suntu indreptatiti la alegere pre temeiulu vechiloru privilegie pentru a se lasá in folosinti'a acestor'a trebuie sa fi trecutu de 20 ani pâna la diu'a in care se va publicá acésta lege.

I. Paczolay combate in o cuventare lunga motivarea sî pretensiunile propuneriloru substernute de Simonyi sî Tisza sî in fine recomenda testulu comissiunei centrali spre acceptare.

Dupa ce mai pledara Gust. Kapp pentru propunerea lui Irányi sî Em. Stanescu pentru a lui Fabritius sî dupa ce Remete sî Szeniczey resignara dela cuventu, Cas'a trecendu la votare primesce testulu dintâiu alu comissiunei centrali cu 126, contr'a 121 voturi sî aditamentulu stilaricu propusu de Vidliczkay.

La § 3 pledéza Nagy sî Orban pentru sustienerea dispusetiunei ce a sustatu pâna acum, ca adeca o casa din cetate ce are dóue piese de locuitu supuse contributiunei dà dreptulu de alegere.

Paczolay sî ministrulu Szapáry pledéza pentru proiectu care cere trei piese.

Budapest'a 10 Iuliu 1874. (Cas'a representantiloru.) Dupa autenticarea protocolului sî presentarea de petitiuni

Ios. Polya, referintele comissiunei centrale, substerne raportulu asupr'a proiectului de lege: relativu la conventiunea cu Romani'a in afacerea junctiuniloru sî la cladirea liniei Temisiór'a-Orsiov'a.

And. Schmauss substerne raportulu despre proiectele de legi: relativu la modificatiunea documentului de concesiune a liniei Wagthal sî a liniei Iaurinu Ebenfort sî relativu la creditulu decursivu necesariu pentru introducerea sistemului metricu.

Obiectulu discusiunei e § 3.

Colom. Máriássy se intrepune pentru testulu compusu de comissiunea centrale. De nu se va admite deosebirea intre doue si trei piese de locuintia, atunci continua oratorulu, ne vomu apropiá de sufragiulu universalu. Se vorbesce de o restringere in dreptu, totusi trebuie sa cugetámu, ca de alta parte se va intemplá o usurpatiune de dreptu, déca se va dá dreptulu de alegere posesoriloru de case mici cu doue piese de locuitu.

St. Domahidy róga pre ministru sa se tiena de proiectulu dintâiu sî sa nu insisteze pre lânga locuintie cu trei piese. Oratorulu pledéza pentru votulu separatu.

Bela Mariássy privesce intrebarea din punctulu de vedere alu ordinei sociali. Densulu fiindu inimiculu liberalismului falsu nu vrea sa dee proletariatului nici o influintia, ceea ce dealmintrea se va intemplá, déca censulu va scadé fórte tare, sî de acea primesce testulu comissiunei centrali.

Ios. Vidliczkay pledéza intr'o cuventare mai lunga pentru votulu separatu.

Referintele Edm. Szeniczey polemisandu contra antevorbitoriului apera propunerea comissiunei centrali.

Car. Eötvös ia cuventulu pentru a aperá partid'a din drépt'a contra imputâriloru ce i se facura din partea oratoriloru din stâng'a. Togm'a proiectulu din cestiune dovedesce ca partidei deakiste nu-i lipsesce nici sinceritate nici (?) curagiu moralu.

E. Simonyi este convinsu, ca dupa desbaterile cele lungi chiaru partid'a din drépt'a vede ca dispusetiunea de sub intrebare este stricaciósa, sî nu se invoiesce cu modificatiunea ei din sfiala falsa. In espunerile sele oratorulu intre altele disputa comissiunei centrale dreptulu, de a stilisá din nou proiectele guvernului fâra cá stilisarea cea nóua sa se fi desbatutu sî decisu mai inainte in sectiuni, pentru ca comissiunea centrale trebuie sa fia privita numai de mandatariulu sectiuniloru.

In urma oratorulu presentà unu emendamentu, dupa care totu posesorulu de case sa fia capabilu de a alege.

Contele Lad Hunyady dupa o scurta polemica contr'a antevorbitoriului se dechiara pentru propunerea comissiunei.

Mich. Kemeny doresce cá dispusetiunea acestui paragrafu sa se estinda nu numai asupr'a cetatiloru libere regesci sî a cetâtiloru cu magistratu regulatu, ci in genere preste tóte cetâtile cari au dreptulu de a alege ablegatu, respective cari forméza unu cercu electoralu propriu. Oratorulu substerne unu emendamentu in acestu intielesu.

L. Mocsáry se dechiara intr'o cuventare mai multu de unu caracteru polemicu pentru propunerea lui Simonyi.

Alex. Körmendy face Cas'a atenta, ca espresiunea „trei piese de locuitu“ fiindu fórte vaga póte dá spiritului de partida ansa la tóte escesele posibile, de aceea oratorulu doresce o stilisare precisa in partea acea din lege care tractéza despre cualificatiunea de alegere. Oratorulu substerne emendamentulu: Sa se indrumeze comissiunea centrale a substerne inca in decursulu discusiunei o stilisare chiara a recuisiteloru de cualificatiune la alegere sî anume acea sa fia intemeiata esclusivu numai pre censulu de contributiune.

St Teleszky observà contr'a antevorbitoriului, ca nu i póte primí propunerea, pentru ca acést'a cere o base cu totulu noua a cualificatiunei de alegere, unu censu puru de contributiune, precându cu acceptarea proiectului de fatia de base la desbaterea speciale si cu acceptarea titulului s'au primitu principiele acestui proiectu.

La respunsulu ministrului de interne datu ieri la cuventarea lui Beliczay, observa oratorulu ca e de doritu sî in interesulu liniscei consciintieloru, cá ministrulu sa-si dovedésca asertiunea sea, ca adeca prin dispusetiunea de sub intrebare nu si pierdu asiá multi alegatori dreptulu loru de alegere. Oratorulu e convinsu din parte-i ca acésta dispositiune involvéza o mare nedreptate sî de aceea densulu votéza pentru votulu separatu. Oratorulu propune dupa punctulu a) unu punctu nou b) de cuprinsulu: Posesorii de case cari suntu insarcinati cu contributiunea de case dupa unu venitu curatu de celu putienu 16 fl., asemenea suntu capabili de alegere. Punctulu de acum b) sa se semneze cu c).

G. Molnár propune sa se facá urmatórea adaugere la § 3: Sî acei'a cari au atâtu case câtu si pamentu, fâra cá cas'a séu pamentulu pentru sine sa póta dá cualificatiunea receruta dupa punctulu a) si b), suntu indreptatiti la alegere, déca platescu contributiune dupa posessiunea casei si a pamentului laolalta pre base statorita in punctulu b) (adeca 16 fl.)

Stef. Majoros dechiara, ca va trebuí sa céra indulginti'a camerei pre mai multu témpu. Fiindu inse tempulu tare inaintatu Cas'a decide, sa i se dee cuventulu in siedinti'a urmatória.

Budapest'a 11 Iuliu 1874. (Cas'a representativa) s'a deschisu la 10 óre.

FOISIÓRA.

Cuptoriulu sî cintirimulu crestinescu.

(Dupa „Ev. Kirchztg.“ din Berlinu.)

Se pare ca zelulu pentru arderea cadavreloru care voiesce sa previna epidemieloru, este insusi epidemicu, asiá de rapede se latiesce acésta propaganda din cetate in cetate, din tiéra in tiéra. Dela Engliter'a pâna la Itali'a, dela Berlinu pâna la Zürich curge agitatiunea. In Dresden, de unde profesorulu Reclam 'si tramite in lumea intréga alocutiunile sele inflacarate, este o vétra propri'a pentru acésta miscare, care 'si infiintiéza in Hamburg, Coloni'a, Breslau, Frankfurt firesce totu-déun'a numai in cetâti comitetele sele. „Gartenlaube“ (diuariu beletristicu) care intonéza dejá asupr'a pruncului de botezu cântarea: „O Isis sî Osiris“ sî tórna asupr'a densului in locu de apa de botezu vinu sî frase din sciintiele naturei, nu póte sa remana in deretrulu tempului seu nici in punctulu acest'a, ba a escugetatu dejá pentru arderea cadavreloru o ceremonia religiósa. Scavatur'a ei in lemnu ne infatisiéza pre preotulu protestantu siediendu in locu de cintirimu la vétr'a cuptoriului, sî predandu flacariloru pre unu membru alu comunei, pre cându mai in josu stau ómenii de focu gat'a a grabí cu cârligele loru de focu inca cu forti'a oper'a distrugerei.

Intr'aceea cuptoriulu celu adeveratu pentru arderea cadavreloru inca nece nu s'a inventatu. „Ilustrirte Zeitung“, care face cetitoriloru sei cunoscute diversele constructiuni, e destulu de sincera pentru a marturisí acest'a. Metod'a arderei aru trebuí sa presteze lucruri ce suntu impreunate cu greutâti technice sî nu se potu prestá numai cu lemne simple. Arderile ce suntu in usu in Indi'a pestilentiéza aerulu câtu de bine sî adeca in departare de miluri in periferia. Se potu construí cuptórie, in cari se póte face o „ardere perfecta“; de vreme ce inse corpulu omenescu constà din mai multu de 80 procente fluiditate, se desvólta aci gazuri cu unu mirosu reu cari pâna acum nu s'au potutu deplinu nimicí ba nici face nestricaciόse atmosferei cu agiutoriulu aparateloru complicate, fia aceste construite dupa sistemulu lui Poli din Milano séu dupa a lui Brunelli din Padua séu dupa asiá numitulu „sistemu regenerativu“ (!) a ingineriului Siemens din Dresden sî de aru si impreuná caldur'a carbunelui de pétra cu vapai'a consumatória a gazului luminatoriu. Cu tóte acestea deregatoriile din unele cetâti, precum d. e. cea din Nürnberg, s'au provediutu cu tóta seriositatea sî ex oficio cu sume pentru construirea unui cuptoriu care costeza 1500 taleri. Ba in Zürich, unde a aparutu a dóu'a óra scrierea cea mai remarcabila pre acestu terenu, cartea lui Wegmann-Ercolani: „Despre arderea cadavreloru cá modulu celu mai ratiunalu de inmormentare“, s'au deschisu sî localurile bisericei lui Petru pentru aceste tendintie necrestinesci si s'a potutu audí unu preotu evangelicu cum e Heinrich Lang pledandu pentru acést'a. Aceste reuniuni au de scopu sa introduca de ocam-data numai arderea „facultativa“, dara apoi mai tardîu pre cea „obligetória,“ Si juristii s'au ocupatu cu principiulu: „Ce potemu sa ingropâmu potemu sa sî ardemu“, adaugendu clausul'a: „presupunendu, ca inainte de ori ce ardere se va obducá ori ce cadavru prin judecatoria intr'unu casu de otravire, fiindu ca numai inmormentarea nu curma eruarea decursiva a unei crime.“

Ce ne va asteptá odata pre acésta cale in loculu cintirimului crestinescu ne spune pictorulu Ed. Hildebrand in „caletori'a sea impregiurulu lumei“ descriindu o impressiune ce o primì in Indi'a cum urméza: „Cam de o óra amu ajunsu la tienta. O erόre nu erá cu potintia. Mirosulu fiorosu de carne ardienda, fumulu ce se radica in susu, zidulu celu inaltu, tóte concertau. Nimenea nu-mi refusà sa intru, sî fâra de a fi impedecatu putui sa vedu tóte aevea. Din capulu locului nu m'amu asteptatu sa vedu locuri ce sémena cu cintirimele crestinesci, dara aspectulu neplacutu me instrainà cu totulu. In cintirimele nóstre resuna din frundiele pomiloru cantârile placute ale paseriloru, cari fiindu scutite de mâni frivole din respectu câtra cei adormiti ducu o viétia liniscita. Teiuri mirositórie adumbrescu mormintele sî pretotindenea intempina calatoriulu ganditoriu simboluri sublime de unu doru adencu dupa o alta viatia ce corespunde idealeloru spiritului nostru. Aci n'amu aflatu decâtu unu locu de ardere pustiu. Pre zidu siedeau in locu de priveghitórie ulii ce se nutrescu din mortacini. Togm'a se arsera vr'o 8 morti. Mortii jaceau cu totii pre pantece sî mai multi comisari de cadavre sgarmau cu rude ferecate prin focu pentru a tiené lemnele sî reliciele omenesci in ardere regulata. Togm'a se ocupau cu cadavrulu unui copilu. Mórtea abiá a schimbatu trasurile frumosului copilu, cari semenau cu trasurile unui copilu ce dórme. Cându flacaulu negriciosu aruncà acestu copilu in flacari mi-amu intorsu fati'a dela densulu cu grétia. Semtiemintele mele nu poteau suferi acésta scena gretiósa sî amu parasitu indata loculu acel'a.“

Acestu pictoru germanu a semtitu pentru ce se cuvine cintirimului crestinescu preferinti'a inaintea acestoru scandaluri pagenesci. Nu potemu crede, cá poporulu germanu sa semtiésca cându-va altmintrenea. Cuptoriulu cadavreloru firesce ca nu strica fericirea reposatiloru, dara strica cu atâtu mai multu moralitatea crestinésca a celoru ce traiescu, pentru ca elu insémna recaderea in selbataci'a sî barbari'a paganésca, caderea dela moral'a crestinésca, care nu va fi posibila fâra de a aduce cu sine sî decadinti'a credintiei crestinesci.

Comissiunea delegata pentru control'a detoriei comune pendinte substerne proiectulu seu relativu la spesele de manipulatiune cari suntu de lipsa pro 1875. Se transpune la comissiunea financiale.

La ordinea dilei urméza discussiunea asupr'a listei 49 din petitiuni. Referinte e Ant. Molnár.

Cu privire la rogarea fratiloru Legrády in afacerea cu „Budapesti Közlöny“ comisiunea propune: sa se dee petitiunea la ministeriulu intregu spre resólvere.

La dorinti'a lui P. Sonntagh se cetesce petitiunea amintita, si Sonntagh róga pre ministru sa-si repareze erórea comisa prin respingerea petitiunei.

Ministrulu de interne Szapáry 'si esprima parerea, ca afacerea de sub intrebare fiindu de o natura curatu administrativa, in stadiulu ei de fatia nu póte ajunge la o discussiune meritória.

La desbaterea cea mai de aprópe asupr'a bugetului cas'a va avé ocasiune a se enunciá asupr'a purcederei ministrului. Cumca oratorulu a comisu o eróre póte sa fia parerea individuale a antevorbitoriului, majoritatea casei s'a esprimatu inse in altu modu cându luà la cunoscintia de curendu respunsulu datu la o interpelatiune substernuta in obiectulu de fatia. Oratorulu se róga sa se primésca propunerea comissiunei.

Majoritatea casei primesce propunerea comissiunei.

Asemenea se primescu si celelalte petitiuni dupa propunerea comissiunei.

Alu doilea objectu la ordinea dilei este continuarea desbaterei speciali asupr'a novelei electorali.

St. Majoros sfersindu cuventarea sea intrerupta in siedinti'a de eri substerne unu emendamentu: sa se puna in loculu puncteloru a si b) din § 3 determinatiunile corespundietórie din legea electorale dela 1848.

Ed. Kállay vede in dispusetiunea de trei piese de locuintie intentiunea, de a decimá alegatorii constanti ai partidei din stâng'a in cetâtile din Alföld.

Alcs. Csanády se plange amaru ca a decadiutu dreptatea si majoritatea se nisuesce de a-si conservá cu ori ce pretiu poterea sea, pentru care scopu calca dreptulu poporului in picióre si-lu tiraniséza.

Presiedintele aduce aminte oratorului ca are de a se folosi de espresiuni parlamentarie.

Csanády respunde infuriatu ca si antevorbitorii sei s'au folositu de atari espressiuni fâra de a fi intrerupti in cuventârile loru; dreptu acea oratorulu respinge admonitiunea presiedintelui (Strigâri: N'are dreptu sa faca acést'a.)

Presiedintele: domnulu deputatu n'are dreptu de a respinge admonitiunea mea si de acea lu provocu la ordine (aplausu viu in drépt'a.)

Csanády continua mai departe si in urma respinge paragrafulu 3.

Ales. Csiky vede in dispusetiunea paragrafului 3 o pornire revolutiunaria contr'a natiunei si respinge disulu paragrafu.

Ant. Dobay vorbesce contr'a proiectului de lege si cere sa remana dispusetiunea respectiva a legei electorali din 1848 afara.

And. Máriássy asemene nu primesce paragrafulu fiindu ca vede in trensulu o restringere a dreptului de alegere si o mesura politica necorespundietória. Totu in acestu modu se dechiara contr'a paragrafului si Stef. Karassiay.

Des. Szilágyi pledéza pentru dispusetiunea din cestiune si aréta ca scopulu ei este a ecvipará disproportiunea intre posesorii din cetâti si intre cei dela tiéra in respectulu alegeriloru si ca togm'a acésta dispositiune corespunde mai bine spiritului legei din 1848 decâtu tóte emendamentele substernute pâna acum. Primindu-se propunerile ce pretindu numai o piesa de locuitu séu léga in genere dreptulu de alegere de posessiunea ori si cârei case, voru disparé din corpurile elective din cetâti chiaru acele elemente, cari dau alegeriloru caracterulu loru cetetienescu si urbanu. Oratorulu polemiséza multu cu Vidliczkay, Mociari, Simonyi si in fine recomenda testulu comissiunei centrali.

Em. Ivánka substerne dupa o scurta motivare acestu emendamentu: § 3 sa sune: Intreptâtitu la alegere este acel'a, care — necomputându contributiunea castigului personalu si adausulu de desarcinarea pamentului — solvesce 10 fl. contributiune. Paragrafii urmatori pâna la § 8 inclusive sa remâna afara.

Lad. Tisza dupa o scurta polemica contr'a lui Szilagyi se dechiara pentru votulu separatu.

L. Deaky vorbesce contr'a proiectului. Intr'acest'a Cas'a e fórte neliniscita.

L. Dobsa se dechiara pentru emendamentulu lui Simonyi si cu densulu se incheia desbaterea asup'a acestui §.

Ministrulu Szapáry respinge in pucine cuvinte inputatiunea de neconsecintia ce i s'a facutu din mai multe pârti, si asertiunea, ca motivarea sea sta in contradicere cu testulu de fatia stilisatu de comissiunea centrale. Ministrulu renuncie de a respunde in detaiu la espunerile singurateciloru oratori.

Urmandu votarea nominale votéza pentru testulu comissiunei centrali 153, contr'a lui 124 deputati si astfeliu s'a primitu paragrafulu nemodificatu cu o maioritate de 29 voturi.

Siedinti'a se inchide.

Budapest'a 12 Iuliu 1874. (Cas'a representantiloru) s'a deschisu prin presiedintele Perczel la 10¼ óre.

Presiedintele anuncie, ca deputatulu alesu la Sebesiu Paulu Ordody si-a presentatu protocolulu de alegere, care se dà comissiunei verificatórie.

Gez. Remete interpeléza pre ministrulu de interne, de are scire ca organele oficióse din opidulu Cottori au comisu abusuri si de are de cugetu a face dispositiunile necesarie contr'a loru?

Interpelatiunea se va inmanuá ministrului.

Cas'a trecendu la ordinea dilei continua desbaterea speciale asupr'a proiectului de lege electoralu.

Paragrafulu 4 suna asiá:

„In acele pârti ale tierei asupr'a câror'a se estinde vigórea articulului de lege V: 1848, au dreptulu de alegere: Acei'a cari posiedu in comune mari si mici unu patrariu de sesiune computata in intielesu urbarialu séu unu pamentu de asemene marime cá proprietate esclusiva, sén impreuna cu sotiile, respective cu copiii loru minoreni. Cá posesiune, de marimea unei a patr'a pârti de sesiune urbariale, se privesce o posesesiune de pamentu, a cârui contributiune face celu putienu atâtu câtu se platesce in acea comuna dupa unu patrariu de sesiune care este mai putienu insarcinata si computata in intielesulu urbarialu de pâna acum. Déca in vre-o comuna n'a esistatu urbariu atunci patrariulu de sesiune mai putienu insarcinatu sa se ia din un'a dintre comunele invecinate, in care relatiunile ce inriuréza asupr'a pretiului pamentului corespundu mai bine relatiuniloru comunei din cestiune.

In pârtile confiniului militariu provinvialisatu, cari s'au incorporatu la comitatele Baci-Badrogu, Temesiu, Torontalu si Craso, precum si in comitatulu Szöreny se iau de posesiune egale cu unu patrariu de sesiune urbariale 10 jugere de câte 1600□° mai departe in Solnoculu interioru, Crasn'a, Zarandu in districtulu Cetâtiei de pétra, in districtulu haiduciloru, in Iazygi'a si Cumani'a 8 jugere cultivate de câte 1600□. De pamentu cultivatu se considera: Intravilane, gradini, vii, agri si fenatie.“

Alex. Horvath amintesce, ca cu ocasiune alegeriloru de deputati dietali din urma determinatiunea posesiunei comune a datu ansa la multe neintielegeri, asiá incâtu s'a detrasu dreptulu de alegere acelor'a cari impreuna cu femeile loru au atât'a posesiune de pamentu câta se recere pentru cualificationea de alegere, cându posesiunea este iuscrisa deosebitu prin cartile funduarie pre numele barbatului si alu femeiei. Oratorulu róga pre ministru sa se dechiare ca cum interpretéza densulu legea in privinti'a acést'a, pentru cá enunciatiunea ministrului, respective a camerei sa fia decisiva pentru comissiunea centrale.

Mich. Gaalu substerne emendamentulu, sa remâna afara in lini'a a patr'a din acestu § cuventulu „districtulu haiduciloru“, fiindu ca si asiá suntu numai cetâti cu magistratu regulatu.

Parteniu Cosma (a cârui cuventare amu publicat'o in nr. trecutu) dovedesce ca diferinti'a in censu intre Ungari'a si Transilvani'a nu mai are intielesu de vreme ce uniunea acestor'a este fapta complinita. In urma oratorulu presenta propunerea cunoscuta adeca: sa se stérga din alinea prima cuvintele „asupr'a cârora se estinde competinti'a art. de lege V: 1848“; in alinea 4 sa se adauge dupa cuvintele „optu jugere“ inca aceste cuvinte „asemene si in tierile unde art. de lege II transilvaneanu este in vigóre.“

Ministrulu de interne contele Szapáry respunde lui Mich. Galu, ca e de lipsa sa se amintésca si districtulu haiduciloru, pentru ca cetâtile cu magistratu regulatu se potu straformá in comunitâti mari. La intrebarea lui Horvath respunde oratorulu, ca intielege posesiunea comuna asiá, ca casatoritii au la olalta posesiunea de pamentu receruta si o administréza impreuna.

Baronu G. Kemény polemiséza contr'a lui Cosma si in urma recomenda sa se accepteze paragrafulu 4 nemodificatu.

Stef. Majoros afla, ca ecuivalentulu pentru a patr'a parte de sesiune primitu in alini'a din urma a acestui § nu corespunde relatiuniloru faptice din tiéra, dara nici dreptâtiei, ci involvéza o restringere remarcabila a dreptului de alegere. Oratorulu substerne cá corectivu unu proiectu de modificatiune propriu.

Iul. Olah asemene face la alinea din urma a acestui § emendamentulu: cuvintele „in Iazygi'a si Cumani'a“ sa remana afara si sa se dica cu privire la aceste districte „o posesiune de 8 jugere a 1600 □° séu o casa cu trei piese de locuitu si afara de cetâtile cu magistratu regulatu.“

Alex. Balogh pentru chiaritate mai sigura propune: la cuvintele din alini'a I: „séu posiedu cu sociele respective cu copiii loru minoreni impreuna“ sa se adauge: „fia (posesiunea) intabulata pre numele ori si cârui in cartile funduarie.“

Referintele Szeniczey primesce acestu emendamentu.

Kömendy propune: In locu de o posesiune de pamentu a cârei contributiune face celu pucinu atâtu câtu se solvesce in aceea-si comuna dupa unu patrariu de sessiune mai pucinu insarcinata, sa se primésca de ecuivalentu o posesiune de pamentu „a cârei contributiune face celu pucinu câtu se platesce dupa unu patrariu de sesiune urbariale in tienuturile ce platescu mai pucina contributiune.“ Dispositiunea ce urméza pâna la finea liniei trebuie apoi sa cada. Mai departe sa se adauge la finea paragrafului la soiurile de cultura enumerate acolo in modu taxativu si aceste: Gyümölcsösök, kaszállok si preste totu ori-ce pamentu ce se cultiva.

Georg Pop intr'o cuventare lunga se dechiara pentru propunerea lui Part. Cosm'a.

Iul. Horvath revóca in memoria cuvintele lui Tisza pronunciate de curendu: ca nu trebuie sa esimu din continentia prin espectoratiunile esorbitante ale natiunaliloru si sa nu ne departâmu dela dreptate facia de natiunalitâti. La imputarea facuta ministrului pentru cuvintele „natiunalitâti straine“ observà oratoriulu, ca de regula cându lipsescu argumintele ómenii se acatia bucurosu de cuvinte. Nici legile nici tienut'a Ungariei nu admitu o astfeliu de interpretare. Oratorulu se provóca la o marturisire facuta din partea consiliariloru romani, ca adeca legile dela 1848 dau desvoltarei loru natiunale unu terenu mai liberu decâtu dispositiunile lui Schmerling. Oratorulu acceptéza testulu propusu de comissiunea centrale.

Vinc. Babesiu aréta ca in butulu uniunei totu se face in §§ 4 si 5 din legea de fatia difenrintia intre Ungari'a si Transilvani'a si inca din partea acelor'a cari au fortiatu uniunea. Diferinti'a intre cualitatea séu pretiulu pamentului de o parte in Ungari'a, de alt'a in Tni'a nu este o causa de justificare, pentru ca in diversele tienuturi din Ungari'a potemu vedé diversitatea pamenmentului. Asemene stà lucrulu cându deosebimu confiniulu militariu de Ungari'a. Nu este sinceru parlamentarismulu care vrea sa sustiena dispusetiuni nascute din o conjuratiune (risu). Aceste suntu inceputurile abusuriloru cari scie Ddieu cându voru incetá. Oratorulu provóca pre ministrulu de interne sa uite pre unu momentu ca este ministru si sa-si puna cá cavalieru ungurescu intrebarea, de póte sa persevereze in aceste dispusetiuni!

Mai vorbescu intr'unu tonu polemisatoriu Nerebeczky, care combate pre antevorbitoriu si sprigineşce propunerea comissiunei centrali, si dupa densulu Col. Tisza, care polemiséza contr'a lui Popp si Babesiu.

Bar. Kemény intr'unu tonu ironicu polemiséza contr'a lui Babesiu si in urma

Ministrulu Szapáry respinge tóte emendamentele fâra de a se mai lasá in vorba cu senguratec i propunatori.

Desbaterea este incheiata, Cas'a primesce § 4 in testulu propusu de comissiunea centrale cu aditamentulu lui Balogh mai susu memoratu.

La § 5 sectiunea a 7 substerne unu votu separatu de cuprinsulu: La paragrafu se adauge o alinea nóua: „Afara de acest'a mai participa la alegere tóta comun'a ce numera in sensulu art. XII: 1791 celu pucinu 100 locuitori de case, cu doi deputati, tóte comunele mai mici cu unu representante.

Dem. Bonciu cá referintele sectiunei 7 (in cuventarea ce amu publicat'o in nru trecutu) motivéza acésta propunere si o recomenda spre primire.

Cu aceste se inchide siedinti'a si pre siedinti'a urmatória se punu la ordinea dilei proiectele drumuriloru ferate.

Petitiunea greciloru.

(Urmare din Nr. 53).

Nu este de competinti'a nóstra a cercetá; incâtu au fostu drepte din punctu de vedere politicu dispusetiunile guverneloru de atunci, prin cari fatia de noi contr'a dreptului chiaru si a contracteloru scrise se detera corelegiunariloru nostri macedo-vlachi, atari favoruri prin cari ei au fostu ajutati a ocupá terenulu spre ajungerea de atari scopuri, ce se vedescu astadi prin faimósele testamente ale unoru barbati radicati prin guvernulu ung. pre bas'a constitutiunei ung. insesi, séu prin cari s'au deschisu terenu de activitate in capital'a unoru ómeni de tagm'a lui Babesiu, si sectariloru séu spriginitoriloru acestor'a; séu cari facu posibilu, cá atari agitatiuni sa se efeptuésca prin ajutoriulu averei comunitâtiloru dotate si sustienute de greci, si asiá sa conduca la confiscarea acelei'a, — precum acest'a s'au intentatu prin planulu in contr'a bisericei eschisivu grecesci din Brasieu. — Repetimu, judecat'a asupr'a acestor'a nu ni compete; dara se tiene de competinti'a nóstra a judecá, ca concessiunile date de autoritâtile politice, pre socotél'a nóstrà au fostu cu vatemarea drepturiloru nóstre castigate prin contracte, si cá atari, ni este permisu ale reclamá dela acele si locuri de unde ni s'au confiscatu drepturile in urmarea releloru informatiuni.

Autoritâtile politice de pre tempulu infiintiârei bisericei nóstre au avutu dreptulu de a controlá, ca adunarea ce erе sa se infiintieze in Pest'a sub numele „eclesi'a greca“, consiste óre din atari elemente, cari potu dispune liberu asupr'a fapteloru si obligatiuniloru loru? ba are dreptulu de a controlá ca invoiél'a si contractulu, ce voiescu sa-lu faca, respunde scopului prefiptu? nu trece preste marginile, preste cari infiintiarea comunitâtiei bis. aru fi cu daun'a ori a statului ori a pretensiuniloru natiunale a contractantiloru si a desvoltârei sele independinte ? — Idata ce potestatea publica aprobà alianti'a cu tóte conditiunile, — in cari se cuprinde si conditiunea de „eclesi'a-greca“ si eschisivitate a limbei grecesci pentru tóte tempurile, — si din parte-ne se facù unirea cu macedo-vlachii pre bas'a aprobârei amintite si infiintiaramu eclesi'a pre bas'a aceloru conditiuni, devenira numai decâtu proprietate privata, drepturi castigate si detorintie primite, conditiunile cari mai nainte faceau numai obiectulu invoielei imprumutate si alu aprobârei, cari apoi nici altii afara de pârti, nici chiaru autoritâtile ce stau a supr'a pârtiloru n'au mai potutu avé dreptulu de ale schimbá unilateralminte. Câci déca la incheiarea contractului ni s'aru fi refusatu acele conditiuni, atunci nu ne uneamu cu macedo-vlachii, ci séu remaneamu cu ilirii, séu infiintiámu noi de noi comunitate bis. ; déca inse ne unirâmu pre anumita basa acceptata si aprobata, n'a mai potutu fi permisu a se alterá acésta basa.

Potestatea publica a avutu inse si are totu-déun'a dreptulu de a dice : alianti'a vóstra nu respunde scopului stipulatu cu ocasiunea infiintiârei, ba chiaru incompatibilitatea elementeloru constitutive ale comunitâtiei bis., certele continue si urele loru nu numai ca impedeca scopurile bisericei si ale religiunei, ci si din punctu de vedere alu moralitâtiei devinu periculóse pentru binele publicu, din acésta causa dara me invoiescu cá sa se desfaca alianti'a vóstra, ba — de nu v'ati poté impacá si nu poteti inlaturá periclitarea scopului prefiptu, — din punctulu de vedere alu moralitâtiei publice, o desfacu eu din plenitudinea potestâtiei mele. Acest'a da, poté sa o faca, inse stipulatiunile particulari ale contractului a le alterá numai in favórea unei pârti cu vatemarea celei-lalte, — acést'a nu au fostu procedere indreptatita si fiindu ca acést'a este partea juridica a cestiunei, — si fiindu ca de o parte nu ne potemu invoi la subtragerea drepturiloru nóstre, de alta parte nimic'a nu poftimu ce aru contradice au drepturiloru nóstre contractuali, au intereseloru statului ; deci ve rogâmu francu si cu sinceritate Escelenti'a ! cá sa reparati ceea ce predecesorii Esc. V. au facutu pre bas'a releloru informatiuni. Câci noi „nu ceremu natiunalitate,“ noi suntemu magiari de religiunea greco-or. cari celebrâmu cultulu divinu in limb'a greca, precum rom. cath. in limb'a latina, protestantii de ambe confessiunile in limb'a loru resp., judanii in limb'a ebraica ; pentru acea nu potemu priví cu indiferentia nici fatia de liniscea sufletului nostru, nici fatia de interesele statului, cá aici in capitala sa fimu eschisi din acea fortarétia zidita de parintii nostri, carea fu unic'a scapare in contr'a loviturilorù sortiei si la tóte nenorocirile esterne, si care trebuie sa ne fia si in venitoriu ; — nu potemu priví cu indiferintia, cá acei strabuni, — cari voira a cladí nepotiloru loru nu arena de lupta pentru natiunalitate, ci unu asilu sufleteloru loru in contr'a loviturilorù sortiei, sa nu-si ajunga scopulu, ba sa védia pre nepotii loru esilati din sanctuariu !

Dorere ! astadi amaraciunea si ur'a crescura intru atât'a, câtu certele destructive numai intr'unu modu se potu sistá, numai unu modu, numai o cale conduce acolo, cá eclesi'a nóstra sa responda scopului sublime, calea si modulu acel'a e déca odata se va enunciá despartirea.

Credemu, ca esperimentârile de unu seculu au fostu de ajunsu, spre a dovedí ca preste convetiuirea ambeloru pârti nu mai este binecuventare ; si numai atunci potemu sperá salute in institutiunea religiunei, déca se voru delaturá posibilitâtile de scandale pentru ambele pârti. — Câci astu-feliu de despartiri au urmatu si in fapta de multe ori, si nu numai in sinulu bisericei gr. or. ci si in alu altor'a. — Asia in secululu trecutu grecii si macedo-vlachii esira din sinulu bisericei ilirice, asiá se despartira in patri'a nóstra serbii de comunele vlache, asiá vlachii de acele serbe, — asiá s'a intemplatu in Pest'a ca israelitii, cari constituiau o comunitate biser., infiintiandu eclesie separate s'au despartitu, asiá s'au despartitu totu in Pest'a magiarii si nemtii luterani de câtra slovaci, si au impartitu in proportiune averea bis. mai nainte comuna — asiá s'au intemplatu cu tóte rasele de religiunea gr. or. vlachii s'au despartitu si nu au tienutu de imposibila séu ilegala impartirea averei comune.

Prin §. 9 art. de lege 9 din 1868 se recunoscù, ca in tiér'a acést'a afara de serbi si vlachi suntu si alte rase, cari constituescu ierarchi'a gr. or. si cári se sustienu in drepturile loru de pâna acum Prin urmare s'a enunciatu ca afara de serbi si vlachi ori ce rasa de sub ierarchi'a gr. or. póte constituì precum si pâna acum, comunitate bis. independente.

Nu este dara causa, nu pretestu ce aru impedecá despartirea greciloru de macedo-vlachi.

Pre bas'a acestor'a rogâmu pre Esc. V., cá prin esmiterea unui comisariu ministerialu, sa binevoiti a ordiná despartirea zidiriloru, fundatiuniloru si averei bis. a eclesiei gr. or. de pre malulu stângu alu Dunarei din Budapest'a — in proportiune si intielesulu fundatiuniloru, conformu autografului gratiosu din 1 Nov. 1820 alat. sub nr. 22 si pâna la terminarea lucruriloru preliminarie a enunciá despartirea si impartirea eclesiei intre greci si macedo-vlachi, si asiá a restituí pacea pentru totu-déun'a.

Adnesandu plenipotentiele de sub 25 ·/. a membriloru greci ai comunit. bisericesci remanemu, etc. etc. plenipotentiatii tutororu membriloru greci din eclesi'a numita „greco-romana :“ Georgiu Sacellary, Nicolau Agorasztó, Constantinu Muráty, Alessandru Haris, Nic. Takácsy, Géza Agorasztó, Atanasiu Ioviti'a.

Unu resunetu.

Bradu, 2 Iuliu 1874.

Condusu fiindu de dorulu ferbinte de a cunósce si a aflá modulu si midilócele prin cari starea invetiamentului s'aru putea inaintá, carea trebuie sa atraga si interesedie pre ori-ce individu, pre fia-care romànu si in deosebi pre fia-care invetiatoriu, si voindu a contribuí la ajungerea acestei dorintie comune cu permissiunea on. redactiuni, vinu a face la representatiunea conferintiei invetiatoresci — din protopresviteratulu Brasiovului I. — data Inaltului presidiu alu Venerabilului Senatu scolasticu urmatórele observâri :

Nu se póte negá, cumca introducerea precum si tienerea regulata a conferintieloru invetiatoresci anuali, cá o institutiune practisata cu multu successu la popórele, cari dejá s'au aventatu la acelu gradu de cultura , incâtu noi operatiunile loru in acést'a privintia le putemu priví de modele puse spre imitare, si la noi au avutu resultatu bunu, — ba potu dice indestulitoriu ; nu se póte inse negá nici aceea ca in anii cesti din urma, acést'a institutiune folositória au scapatatu dela inaltimea in care marea potere creatória a in Domnulu adormitului AEppu si Metropolitu o au fostu pusu, si caus'a scapatârei este, câci conferintiele au decadiutu din caus'a indiferentei tratâri a aceloru de câtra unele organe in tempulu din urma la o simpla formalitate.

La acést'a convingere amu devenitu prin propri'a cunóscere a decurgerei conferintieloru in mai multe pârti ale Archidiecesei, unde multi dintre resp. membrii prin feliu de feliu de propuneri, — de multe ori ridiculóse — câci care de care se simtiá a avé darulu dochului de a vorbí — paralisau scopulu conferintiei ; asiá incâtu pre multi dintre cei mai modesti invetiatori i disgustá, — câci póte pricepeau mai bine chiamarea loru, decâtu multi altii cari voiau a trece de mari scrutatori ai sciintieloru pedagogiei moderne — si diceau : ca folosulu din atari conferintie se reduce la nula.

Acést'a decadintia interna a institutiunei au provenitu de acolo câci lipsiá in multe locuri la conferintie barbatulu ce aru fi trebuitu sa fia destinatu din partea senatului scolaru, carele de o parte prin cultur'a sea superióra avea sa impuna adunârei seriositatea si atentiunea receruta ; iéra de alta parte prin tactulu seu avea de a preveni pre guralivi si ai ferí de blamu. Sa ne aducemu aminte numai de buna primire si onóre ce se dá comisariloru denumiti de atari la conferintiele invetiatoresci ce s'au tienutu in anii cei dintâiu precum si de autoritatea ce o eserciau asupr'a adunârei ; deci cá sa readucemu conferintiele in tóte pârtile la gradulu de stima cuvenitu, inainte de tóte se recere a le designá ven. senatu scolasticu conducatori esperti si bine pregatiti, cu atâtu mai vertosu câci nu in tóte pârtile Archidiecesei putemu fi norocosi a avea invetiatori cu cualificatiunea receruta cari sa scie si sa-si póta apretiuí chiamarea loru dupa cum se recere. Incâtu e pentru desbaterea programei conferintiei aceea in cele mai multe locuri aru fi a se reduce la persón'a conducatoriului, carele singuru sa esplice pre largu fâra intrerumpere obiectele, din causa ca prea adese-ori s'a intemplatu, ca multele desbateri si vorbiri fâra cunoscintia positiva a obiecteloru au produsu unu chaosu, care au amortitu viéti'a spirituala a institutiunei conferintieloru.

Fiindu premisele adeveru necontestabilu, scosu din viéti'a conferintieloru inv. anuali din tempulu mai recente, déca este a se dá conferintieloru o alta fatia mai corespundietórie, e o imperativa necessitate a se face o indreptare radicala in tienerea acelor'a, tienendu contu de o parte de realitatea trista in care ne aflâmu, — care se vede ca au datu impulsu si corpului didacticu din protopresviteratulu Brasiovului I spre a-si dá espressiunea ce se cuprinde in representatiunea mai susu disa ; — iéra de alta pre venitoriu conferintiele sa se constitue astfeliu incâtu partea cea mai mare a invetiatoriloru sa aiba folóse reali, si sa nu se duca acasa numai cu sunetele unoru cuvinte — neologismi — ce au fostu siliti a le audí dela unulu séu altulu — insusi nepricepatoriu. In fine pentru de a inaintá cursulu desvoltârei conferintieloru este de lipsa a se pune nesuinti'a intr'acolo : cá pre invetiatorii mai putienu apti si cari inca nu si-au potutu insusi cunoscintiele pregatitórie la chiamarea loru in deplina mesura, sa-i ajutâmu la ajungerea acestor'a, câci numai radicandu multimea la gradulu de cultura pretinsu de spiritulu tempului, se voru puté pune in lucrare si efeptuí conclusele unei conferintie generale a invetiatoriloru din Archidiecesa, — sa fimu mai multu ingrigiti pentru base'a si temeiulu paladiului pedagogicu si numai avendu-lu acest'a sa ne gandimu cu deadinsulu la lustrulu din afara alu lui. —

Stându tristulu adeveru, ca invetiatorii din archidiecesa dóra partea cea mai mare au lipsa inca de instructiuni si cunoscintie teoretice si practice, me prinde mirare ! ca cum de corpulu didacticu din protopresbiteratulu Brasiovului I — cá ómeni de specialitate, — suntu de o parere cu totulu contraria opiniunei comissiunei scolare a maritului sinodu archidiecesanu, de a se introduce adeca si la noi cursuri supletórie de pedagogia in tempu de vacantia, si suntu mai multu pentru constituirea unei conferintie generale ; cá si cându din desbaterile unei atari conferintie carea póte sa duredie 3—4 dile, si la care potu sa participe fórte putini, mai curendu s'aru poté pune scól'a romàna pre picióre moderne, decâtu — cându s'aru tiené cursuri supletórie cari tienu 5—6 septamâni, conduse fiindu de barbati esperti si bine — pregatiti pentru obiectele ce suntu de a se propune. Cursurile supletórie ale regimului dupa cum sciu din esperintia au avutu bunu efectu si mare inriurintia asupr'a participantiloru, — si numai unu conducatoriu mai multu arogantu decâtu espertu, ce au fostu denumitu din intemplare la unu atare cursu au potutu sa produca in invetiatori convingerea ca prin cursuri supletórie nu amu poté ajunge la vre-unu resultatu salutariu. —

Parerea mea individuala cu referire la prosperarea stârei invetiamentului este : ca noi cá invetiatori sa nesuimu a ne câscigá cunoscintiele teoretice pedagogice, cari dejá le avemu sistematice cuprinse in opuri edate de barbati eruditi si deplinu versati pre acestu terenu resp. sa ne folosimu de esperinti'a altor'a, si apoi prin reuniuni particulari sa cautâmu a generalisá aceste cunoscintie. Aflu de fórte corespundietórie cursurile supl. projectate de câtra comissiunea scolara, câci in acelea tocmai s'aru dá cea mai buna ocasiune tuturoru invetiatoriloru a-si mai amplificá si intregi cunoscintiele ce-le au, si asiá apoi mai curendu voru poté deveni habili a redicá scól'a si starea invetiamentului ; câci numai atunci voru poté fi puse in lucrare conclusele unei conferintie generali si voru poté produce unu resultatu — favoritoriu. Pentru constituirea unei conferintie generale, unde fia-care Inspectoratu distr. scol. sa-si aiba delegatulu seu, si unde apoi cei mai distinsi si mai multu initiati in sciintiele pedagogice sa discute si desbata d. e. ca care din deosebitele metóde de invetiamentu suntu de a se aplicá la unulu séu altu obiectu, séu cari teme suntu de a se desbate in tóte conferintiele particulari, a censurá si revedé rapórtele si operatele incurse dela conferintiele particulare etc., toti invetiatorii voru fi acordându ; numai câtu acésta conferintia generala sa nu se faca pre conta si in detrimentulu cursuriloru supletórie, câci incâtu cunoscu — eu impregiurârile, invetiatorii in cele mai multe pârti ale archidiecesei, maioritatea voru avea lipsa de a invetiá si ven. senatu scolasticu aru face fórte bine a-le intinde invetiatoriloru midilócele posibile spre a poté face acést'a, punendu in lucrare proiectulu comissiunei scolare carele dupa cum e sciutu s'au primitu si de câtra maritulu sinodu archidiecesanu ; cu atâtu mai vertosu câci tocmai prin cursurile supl. — la cari de sine se intielege ca au de a fi designati de conducatori barbati esperti si de plinu cualificati spre a poté corespunde missiunei loru in folosulu causei comune — s'aru potea pune basa solida si conferintiei generale a invetiatoriloru din archidiecesa, conformu dorintiei esprimate in representatiunea facuta câtra ven. senatu scol. din partea corpului didacticu din protopresbiteratulu Brasiovului I.

N. Aronu
inv. norm.

Nr. $\frac{149.}{R.\ 143.}$ 1874.

Rectificare.

Incunosciintiarea data in 23 Iuliu a. c. Nr. 143, vine, dupa relativ'a insciintiare, primita in acestu momentu, a se rectificá in sensulu urmatoriu :

Acei membrii ai Asociatiunei, carii voru caletorí la adunarea generale pre lini'a drumului feratu ung. orientalu, se voru bucurá de acelu favoru, ca cei, carii voru voi sa calatorésca pre clas'a II voru solví numai câtu pre clas'a III, iéra cei, cari voru calatorí pre clas'a III voru solví jumetate pretiulu clasei a II adeca : cam 30%.

Iéra pentru membrii, cari voru calatorí la adunare pre liniele drumului feratu I transilvanu, se voru bucurá de favorulu indigitatu in susu mentionat'a incunosciintiare, adeca de unu scadiementu de 50%.

Bagagiulu la drumulu feratu ung. orientale pâna la 25 pt. e liberu de tacsa.

Acést'a spre orientarea respectiviloru membri, doritori a calatorí la adunarea gen. la Dev'a.

Dela presidiulu Asociatiunei transilvane.

Sabiiu in 25 Iuliu n. 1874.

Iacobu Bologa m/p.
vice-presiedinte.
Ioanu V. Russu m/p.
secret. II.

Redactoru respundietoriu : **Nicolau Cristea.**
Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Dominec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei sî pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 56. ANULU XXII.

Sabiiu in 18|30 Iuliu 1874.

Sa alegemu presiedinte sî Comitetu Asociatiunei!

Anulu trecutu espirase trieniulu dupa alegerea presidiului si comitetului Asociatiunei, dara din caus'a colerei adunarea generale a Asociatiunei nu se tienù in anulu 1873 de locu si comitetulu celu vechiu, intregu, a purtatu mai departe agendele cu bugetulu anului precedinte (1872). A remasu asiá dara, cé alegerea carea nu s'a facutu in anulu trecutu sa se faca in anulu acest'a.

Intrebarea cea dintâiu ce are sa si-o puna fia-care românu interesatu in adeveru de literatur'a sî cultur'a poporului românu va fi negresitu: cine sa fia presiedinte?

Asociatiunea nóstra dela infiintiarea ei incóce numera trei-spre-diece ani sî nu mai lipsesce multu sî impliinesce si pre celu alu patru-spre-diecelea. In cei siése ani dintâiu a fostu cu deosebire condusa a pune basea materiale fâra de carea nu póte esistá o asociatiune sî resultatele in relatiune cu tempulu au fostu cele mai satisfacatórie. Dela infiintiarea Asociatiunei pâna in dîu'a de astadi s'au datu ajutórie juniloru la studiu in diverse ramuri de sciintia, s'au ajutatu in tempulu din urma sî meseriasi multi, chiaru si de acei'a, cari facu onóre strainiloru sî nu voru sa scie de români, fâra cându au sa capete bani. Cu unu cuventu s'a facutu ce-va pre câmpulu culturei; a remasu inse neglesa partea literaturei române, câci afara de cuventârile presidiali sî unele tratate ce se afla tiparite in protocólele adunâriloru generali, in cei siése ani din urma nu pré aflâmu sporiu corespundietoriu unei asociatiuni literarie; mai departe, câci fâra de a face vre-o imputare cui-va, constatâmu faptulu, ca fói'a Asociatiunei nu si-a gasitu pâna acum nici tonulu barem in care trebuie sa scrie; mai multu, de cându s'a infiintiatu nu si-a statoritu nici o ortografia celu putienu a sea propria.

Caus'a se vede a fi séu in lips'a puteriloru, cari sa concurga cu luminele loru literarie la fói'a Asociatiunei séu alt'a — —. Destulu ca ací se vede unu golu carele póte inca nu suntemu in stare a-lu indeplini sî care modalitatea de pâna acum ne arata numai mai invederatu distanti'a de tient'a nóstra literaria pâna la ajungerea ei, asiá dupa cum este fipsata in scopulu Asociatiunei.

Cercumstantiele acestea lânga care se mai adauge sî pornirea cea nóua a tempului spre industria, cá spre celu mai insemnatu ramu de viétia, ne indreptatiescu, a ne intrebá de asta data mai seriosu cá in anulu 1867: cine are sa fia presiedinte?

Sa nu ne sfiimu de gresielele nóstre comise in publicu, déca cum-va le-amu comisu odata, ci fâra de cea mai mica patima sa cautâmu a le vindecá iérasi si déca se cere in publicu. Césta din urma sa o facemu, si pentru cá sa ne putemu luminá cu totii si sa gasimu la intrebarea pusa unu respunsu, prin care sa fimu indreptatiti a sperá vindecare de defectele ce le descoperimu in viéti'a Asociatiunei, sî sa croimu unu viitoriu nou Asociatiunei sî prin ea poporului românu, asiá incâtu Asociatiunea sa dea ea mai multu poporului decâtu primesce dela densulu.

O gresiéla capitale s'a facutu cu postulu de presiedinte, ca s'a luatu in tempulu mai nou dreptu de unu oficiu onorariu, in acelu intielesu, cá cu densulu sa se decoreze o persóna, cá sa aiba cu unu titlu mai multu sî presidiulu celu adeveratu sa-lu pórte altulu.

Nu suntemu nici decum de parere, cá sa nu ne onorâmu barbatii nostri; nu suntemu inse nici de parerea aceea, ca onorarea barbatiloru, sa se puna mai pre susu de interesele legate de unu scopu cum este alu Asociatiunei. Tóte trebuie sa-si aiba loculu sicumpetului seu.

Nóue, câroru ni stau atâtea lucruri inainte, ne trebuie in fruntea Asociatiunei puteri vii, cari sa intre in actiuni cu energi'a loru propria individuale, dara nu sfinti pre pareti, câroru numai sa ne inchinâmu la dile mari.

Mai este o alta gresiala, ca passiunea de partide, fia acele politice, fia confessiunali, fia personali, se vêra a uneorea pâna in afaceri, cari n'au nici cu politic'a, nici cu confessiunea, nici cu persónele de a face.

Nu reimprospetâmu nimic'a memoriei in privinti'a acést'a, ci tragemu velu preste tóte in sperantia, ca astadi ne vomu aflá cu totii din tóte pârtile pre stadiulu de a nu amestecá nici unu feliu de passiune in alegerea ce se va face.

Pre lânga delaturarea acestoru gresiale mai adaugendu sî considerarea seriósa sî sincera a scopului Asociatiunei nóstre in ramulu literaturei sî alu culturei poporului românu, lesne vomu vení la resolutiunea intrebârei puse, la insusirile pretinse dela noulu presiedinte si totu asiá de lesne putemu vení la o persóna carea sa intrunésca celu putienu in órecare mare mesura recerintiele necesarie.

Ceea ce dîcemu despre presiedinte dîcemu sî despre celalaltu personalu alu comitetului, firesce mutatis mutandis.

Voimu noi dara, cá Asociatiunea sa prospereze, sa ne straduimu a studiá mai de aprópe scopulu ei sî a lucrá conformu acestui'a la ori-ce ocasiune, inse cu atât'a mai vertosu la ocasiunea alegerei acelei representantie, in carea sa se oglindeze vointi'a sî dorintiele natiunei pre câmpulu literariu sî culturalu.

Spre efeptuirea acestei alegeri in intielesulu celu adeveratu alu scopului trebuie sa trecemu prin o censura mai seriósa sî mai critica pre barbatii nostri. Sa cautâmu dupa midilócele ce ne stau la dispusetiune, sa le mesurâmu cu cumpene nepartinitórie sî sciinti'a sî vointi'a cea buna sî in fine sî faptele care le-au seversitu pre câmpurile in cari au sa lucre conformu scopului Asociatiunei. Totu spre acelu sfersitu sa cautâmu pre barbatii initiativei sanetóse la fapte realisabile, de lipsa si de folosu practicu, nu inse la intemeiatori de institutiuni imaginarie, cari, déca suntu bune in feliulu loru, nu suntu nici realisabile nici de lipsa intetitória in tempulu presentu.

Censur'a acést'a inse nu este de unu momentu séu dóue, ci de o cugetare seriósa celu putienu de vre-o câte-va dîle.

Armati cu pregatiri bine rumegate se recere sa pasimu la ori sî ce intreprindere, câci numai astfeliu vomu avé totudéun'a oficie compuse din personalu corespundietoriu (precum au sî fostu unele oficie in comitetu dela inceputu). Pregatiti bine nu ne vomu intalní in nici o adunare cu propuneri, cari cându suntu a se pune in lucrare nu li gasesci unu capetu de unde sa le poti prinde.

Quidquid agis prudenter agas . . . .

Rescriptulu regescu s'a espedatu la Carlovitiu. Majoritatea congresului (dupa impartasirile ce le facù organulu natiunaliloru „Zastava“) se dice ca va depune mandatele la casu, cându Majestatea Sea n'a intaritu pre Stoicoviciu, dara cu tóte aceste dechiaratiuni aflâmu din o telegrama, ca membrii congresului au decisu sa-si tiena mandatele si astadi este siedinti'a pentru alegere.

Conferinti'a internatiunale, conchiamata la initiativ'a Russiei, s'a intrunitu Iunia trecuta la Brusel'a sî a tienutu in acea dî prim'a siedintia. Dupa ce Belgiulu a refusatu de a primí presiedinti'a ce i s'a oferitu, s'a alesu de presiedinte plenipotentiatulu Russiei, **Iomini** sî de secretariu, siefulu de cabinetu alu ministeriului de esterne, **Brochgrave**. Conferinti'a va fi secreta. Siedinti'a a dóu'a este pusa pre dîu'a de adî. Se dîce, ca din partea Russiei se va face propunerea, sa se dee representantiloru plenipotentiati de câtra cabinetele singuratice in protocolu titlulu de „delegati“, póte de a tiené computu de scrupulii Angliei sî ai Franciei, si pentru a remarcá prin acést'a mai bine caracterulu congresului, cá ancheta.

Adunarea natiunale din Franci'a a respinsu propunerea lui Cas. **Perier**, pentru proclamarea definitiva a republicei sî organisarea ei cu presidiulu lui **Mac-Mahon**. Asemenea s'a respinsu propunerea lui **Wallon** de a se organisá septenatulu sî propunerea lui **Mollesville** de a se disolvá adunarea.

Adunarea natiunale dupa statorirea bugetului se va progogá pâna in Ianuariu. deci nu póte sa fia vorb'a de cestiuni de organisare sî constituire. Intr'acestu intervalu agitatiunile partideloru voru durá cu tóta veementi'a loru. Republicanii se voru nisuí a introduce in provisoriu institutiuni republicane, legitimistii voru perseverá in credinti'a firma câtra regele loru viitoriu sî bonapartistii voru faurí intr'ascunsu planuri pentru restaurarea imperiului sub Napoleonu IV. Unii deducu dela impregiurârile actuali ale Franciei o lovitura de statu ce s'aru pregatí intr'ascunsu si se temu de o dictatura militaria din partea lui Mac-Mahon. Se vede ca Franci'a se afla intr'unu cercu vitiosu, din care cu greu va esí. O forma de statu definitiva nu e dara de asceptatu curendu sî Franci'a va remané inca totu in provisoriulu nesiguru de acum.

Diet'a Ungariei.

Budapest'a 13 Iuliu n. 1874. (Cas'a representantiloru) s'a deschisu la 10 óre.

Presiedintele **Perczel** anuncie, ca deputatulu nou alesu Lud. Szabó si-a presentatu credentionalele, mai departe anuncie ca alegerile supletórie pentru comissiunea verificatória s'au facutu dejá din partea sectiuniloru: III, VIII sî IX.

Ministrulu de comerciu G. **Bartal** respunde la interpelatiunea deputatului Paczolay in caus'a sistârei vâmei pentru importulu de grâne, ca de óre-ce dispositiunile administrative, statorite prin contielegerea reciproca a ambeloru guverne nu numai s'au aprobatu din partea dietei, ci s'au radicatu sî la potere de lege, in care se esprime chiaru, ca suspendarea vamei de importu incéta cu finea lui Septembre a. c., — nu afla de lipsa a dá deslusire mai chiara la acea interpelatiune.

Fatia de daunele partiali posibile, pre cari le-a relevatu interpelantele, ministrulu tiene de prisosu a remarcá folósele precumpanitórie ce le-a datu acésta dispusetiune in tempulu din urma; trebuie sa observe inse, ca prospectele de recólta au luatu numai in septamanile din urma o fatia favoritória, prin urmare necesitatea de a mai prolungí acésta dispusetiune provisoria a cadiutu. Necesitatea acést'a, dupa parerea ministrului, a fostu decisiva atâtu pentru guvernu care a initiatu acésta dispositiune provisoria, câtu sî pentru legislativa care o a aprobatu.

Deci nu este tempulu de a mai supune oportunitatea vameloru pentru importu la o nóua desbatere din causa, ca intrebarea despre innoirea séu renonciarea aliantiei vamali, ce ne stà inainte, ne va dá ocasiune de a dilucidá acésta parte remarcabila a politicei nóstre vamali in conformitate cu tóte interesele nóstre natiunalu-economice, sî de a statorí resolutiuni definitive.

Purcediendu din acésta parere ministrulu asecura pre domnulu interpelante, ca dupa trecerea terminului statoritu in lege vam'a de importu pentru grâne sî frupte pastaióse va deveni iéra valida.

Deputatulu I. **Paczolay** se dechiara nemultiamitu cu respunsulu ministrului, pentru ca importulu de cereale straine, fâra vama, va pagubí in cele trei luni dintâiu dupa secere pre producentele indigenu, ceea ce va avea sî asupr'a venitelorU statului o influintia daunósa, de aceea oratorulu aru fi doritu, cá sistarea vamei de importu sa urmeze cu finea lui Octobre a. tr. de óre-ce inainte de acelu tempu nu erá de lipsa. (Aplausu in stâng'a). Oratorulu este convinsu, ca ministrulu austriacu care sistà vam'a asteptandu aprobarea decursiva a legislativei o va potea reintroduce; de aceea se recomanda la incheiarea de contracte cu vecinulu o precautiune.

Cas'a refusa cu 91 contra 90 voturi, de a luá la cunoscintia respunsulu ministrului. Acést'a a fostu o calamitate formale de-si nu periculósa pentru guvernu, dara s'a reparatu incâtu-va prin aceea, ca majoritatea — unu numeru dintre deakisti absenti intrara intr'aceea in Casa — decise, ca deocamdata nu voiesce sa decida asupr'a intrebârei, ca cându sa se puna unu terminu pentru a discutá asupr'a respunsului datu de ministru.

Acum erá sa urmedie desbaterea generale asupr'a conventiunei incheiate cu Romani'a in caus'a drumuriloru ferate; dara se nascù o discusiune mai lunga, ca sa fia o desbatere generale deosebita mai intâiu asupr'a conventiunei, apoi asupr'a liniei Temisiór'a-Orsiov'a care sta in strensa legatura cu junctiunile române séu déca nu, sa fia numai una desbatere generale asupr'a ambeloru proiecte? In urma a resultatu, ca sa fia un'a desbatere generale separata pentru fia-care proiectu, inse oratoriloru sa li fia permisu, a vorbí din capulu locului asupr'a ambeloru proiecte.

In desbaterea generale care urmà numai decâtu, cá primulu oratoru, luà cuventulu referintele comissiunei centrali **Polya**. Densulu espune in detaiu missiunea culturale, ce are sa urmedie Ungari'a in orientu sî câtu de mare lipsa are Transilvani'a de unu spriginu energicu mai alesu in respectulu medilóceloru de comunicatiune sî de alte esigentie ale vietiei moderne. In urma accentuédia urgenti'a de a dá linieloru nóstre de feru prin junctiunea loru cu liniele comunicatiunei universali calea cea adeverata sî rentabilitatea dorita.

Dupa referintele Polya pasiesce ministrulu de comunicatiune **Zichy** la medilocu pentru a aperá proiectele. Si densulu relevédia momentulu culturalu alu afacerei din cestiune. Ambele tieri, Ungari'a sî Romani'a, au recunoscutu de multu necessitatea de a restabilí o legatura directa de drumuri ferate intre ambele teritorie sî dejá dela 1868 s'au facutu negociâri in acést'a privintia. Cându Romani'a la anulu 1873 a reapucatu firulu negociâriloru de atunci, guvernulu s'a grabitu a intrá in discusiuni, sî din aceste resultà conventiunea de fatia. Junctiunea dela Temisiu s'a alesu din causa pentru ca se póte cladí mai eftinu. Junctiunea la Ojtuzu costá 10, cea dela pasulu Buzeului 9 milióne, pre cându junctiunea pre la Temisiu cere spese numai de 4½ milióne. Trecându la lini'a Temisiór'a-Orsiov'a oratorulu concede, ca o linia Aradu-Orsiov'a e mai scurta, totu-si ea se potea cladí numai pre spesele statului séu cu garanti'a de interese sumptuóse, pre cându lini'a Temisir'a-Orsiov'a nu impune statului nici o sarcina. Fatia de petitiunea cunoscuta a capitalei marturisesce ministrulu, ca plânsorile cuprinse intr'acea petitiune suntu indreptatite in mare parte; guvernulu sî legislativ'a 'si voru dá silinti'a de a face totu ce li va fi cu potintia pentru a aplaná lucrulu. Cu deosebire se esprime ministrulu precisu, ca se va ingrigí, cá sa se cladésca localuri de deposite la tóta intemplarea, sî amintesce, ca drumulu austriacu de statu investédia 8 milióne fl. pentru localuri de deposite. Oratorulu atingendu sî intrebarea tarifei dovedesce, ca Budapest'a are in respectulu tarifeloru o sórte mai favorabila decâtu alte emporie de comerciu, sî ca sî tarifele diferentiali nu involvédia o deosebire atâtu de insemnata, dupa cum se presupune. Asiá face d. e. diferenti'a la cereale, cându aceste se voru diregea dela Temisiór'a directu la Hamburg, fatia de transportulu dela Temisiór'a pâna la Budapest'a sî de aci pâna la Hamburg — preste totu numai 4¾ cruceri, — relativu la Segedinu 2, Debrecinu 3 sî Bazias 6 cruceri. In fine dechiara **Zichy**, ca depositele de marfuri suntu cele mai probate medilóce de a concentrá comerciulu in capitala. De altmintrene oratorulu acceptédia bucurosu proiectulu de resolutiune substernutu de comissiunea centrale, care indrumédia cu precisiune pre guvernu, de a face cele necesarie in trebile depositeloru sî tarifeloru.

Dupa ministrulu de comunicatiune veni **Helfy** la rendu sî provocà prin atacurile sele contra politicei ce s'a urmatu la drumurile ferate o replica aspra din partea fostului ministru de comunicatiune Lud. **Tisza**, care se semtí vatematu prin alusiunile lui Helfy. Cu acésta ocasiune se incercà L. **Tisza** a dá unu feliu de programu ministerialu relativu la cladirile linieloru transilvane, care fu inse primitu cu o tacere semnificativa din partea camerei.

Acum se radica Col. **Tisza** sî dîce, ca densului i-a placutu tare ceea ce a dîsu Polya despre missiunea culturale a Ungariei in orientu, dara oratorulu crede, ca din premisele lui Polya póte sa urmeze respingerea proiecteloru, câci aceste proiecte numai inchidu Ungariei calea spre oriente. La espunerile ministrului de comunicatiune relativo la lini'a Aradu—Orsiov'a respunde oratorulu: Acést'a linia ce e dreptu cere mai mari spese decâtu Temisiór'a-Orsiov'a, dara totusi ori câtu de eftinu vomu capetá acésta linia din urma, totusi noi vomu solví pentru ea unu pretiu togm'a inspaimentatoriu, déca se va dá concesiunea la lini'a de statu austriaca sî nu ne vomu ingrigí de o politica de tarifa care sa corespunda intereseloru tierei, pentru ca acést'a este identicu cu predarea intregu comerciului universalu de transitu alu Ungariei la o societate straina ce nu respectéza interesele Ungariei. **Tisza** este seriosu ingrigiatu, ca poterile cu bani cari stau la spatele drumului de statu si au Ungari'a in busunariele loru, voru aflá la tempulu seu medilóce de a face ilusoria cladirea junctiunei pre la Temesiu. Cu unu cuventu: O lege atâtu de paralisatória de puterea tierei cá legea ce se va creá prin proiectu n'a mai cunoscutu Ungari'a pâna acum. Oratorulu respinge cu resolutiune proiectele substernute.

Oratiunea fu primita din partea opositiunei cu aplause vii, contra câror'a drépt'a nu s'a revoltatu.

Preste totu partid'a deakista se lasa in genere cu o disgustare in discussiune sî de accea nu este destulu de atenta nici la oratorii din sinulu seu. Asiá nu s'a ascultatu cu destulu interesu cuventarea lui Maday.

In urma mai vorbescu L. **Papp** sî Em. **Vargits**.

Budapest'a 14 Iuliu 1874. (Cas'a representantiloru) In siedinti'a de astadi se intrepusera mai multi dintre deputatii din secuime contr'a junctiunei la Temisiu. Secuii voiescu sa aiba junctiunea pre la pasulu Ojtuzu, care aru duce lini'a preste teritoriulu loru. Pentru acésta linia pledà primulu oratoru Dr. **Cseh** intr o declamatiune de cinci patrarie de óra. De-sî cità mai multe pasagie din cuventârile de mai nainte ale lui Ghyczy sî de-sî oratiunea sea la unele locuri devenì amara sî veementa, totu-si nu facù nici o impresiune; pre cându cuventà densulu abiá au fostu in sala la vr'o 40 deputati.

Ascultatori numerosi avù **Tavaszi**, care se dechiarà ca acceptédia proiectulu de lege din cestiune, dara se lupta pentru interesele capitalei, alu cârei comerciu este comerciulu tierei. Intre altele dechiarà oratorulu, ca oratorii cari afirma, ca unu emporiu comercialu nu se póte decretá, au totu dreptulu, dara cu tóte aceste nu se póte negá, ca unu emporiu comercialu se póte sî ruiná prin o politica rea de tarife. O ilaritate provocà finea cuventârei lui Tavaszi, in care oratorulu apelà la bunulu Ddieu sî la o recólta binecuventata, care sa scape tiér'a de tóte lipsele. Dupa Tavaszi pledà Iul. **Horváth** cá secuiu totu pentru lini'a dela Ojtuzu.

Dupa acesti oratori se scóla ministrulu de financie **Ghyczy** sî sal'a desiertata se imple iéra de deputati. Oratorulu nu-si incepe cuventarea cu fati'a senina sî se potea observá acést'a descordare in totu decursulu cuventârei sele. La inceputu intorcendu-se câtra oratorii ce pledara pentru lini'a dela Ojtuzu arata, ca din cuventârile loru se vede tare prevalenti'a intereseloru locali. Trecându la proiecte observa oratorulu fatia de cei ce sustienura, ca guvernulu procede in cestiunea junctiuniloru române rapede, ca dejá in anulu 1868 au indrumatu ambele case ale dietei prin o resolutiune pre guvernu, de a esoperá pre lânga alte multe linii sî lini'a Temisiór'a-Orsiov'a sî junctiunea Brasiovu-Galati. In anulu 1872 s'au facutu o invoiéla cu lini'a Tisei sî cu lini'a austriaca de statu pentru cladirea liniei Temisiór'a-Orsiov'a, dara proiectulu respectivu nu s'a luatu la desbatere din partea camerei. Totu in acelu tempu s'a incheiatu cu guvernulu Romaniei o conventiune sî s'a statoritu intrens'a de o cam-data junctiunea pre la Orsiov'a sî la Vulcanu. Junctiunea pre la Temesiu s'a statoritu pentru patru ani mai tardiu sî dupa acea s'a facutu amintire de cele-lalte linii. Relativu la lini'a ce duce preste Temesiu guvernulu Ungariei a primitu asupra-si deobligamentulu de a provedé sî pre teritoriulu românu cladirea pâna la Ploiesci séu Buzeu pre lânge garanti'a intereseloru. Cu tóte aceste camerele Romaniei respinsera conventiunea presupunendu alte tendintie laterali. La sfersitulu anului 1873 Romani'a reapucà firulu negociâriloru sî guvernulu Ungariei, pentru a scapá drumulu osticu sî tiér'a care trebuie sa faca ceva pentru drumulu osticu — acestu calcâiu achileicu alu financieloru nóstre — de perplesitate, guvernulu, dîce oratorulu, trebuii sa-si aduca aminte de resolutiunea parlamentului adusa inainte cu 6 ani sî sa nu lase cá Ungari'a sa fia o pedeca intre média-nópte sî média-dî, intre resaritulu sî apusulu Europei.

La imputarea ce se facù guvernului ca aru cedá unei pressiuni ce provine dela consortiulu imprumutului, respunde oratorulu: Sa admitemu ca acést'a este adeveratu, totu-si presiunea relevata vine de a se considerá numai in lini'a a dóu'a, intrebarea principale remâne totu-dé-un'a accea: Este junctiunea insasi buna sî drépta? De este junctiunea buna, presiunea nu impórta nimicu. Oratorulu e de parere, ca ambele junctiuni suntu bune fiindu ca formédia pârti din o linia a lumei sî voru medilocí o legatura comerciale favorabila intre média-dî sî média-nópte, intre apusu sî resaritu. Lini'a Orsiov'a va deschide chiaru sî pentru grânele Ungariei unu drumu de esportu câtra mare preste Romani'a.

Dupa aceste dechiara ministrulu de financie provocându-se la preistori'a conventiunei mai susu atinse, ca societatea drumuriloru de feru austriace n'a esercitatu nici o pressiune asupr'a resolutiuniloru guvernului, sî indigitédia, ca tractatulu de fatia la tóta intemplarea e mai favorabilu decâtu celu incheiatu in anulu 1872, in care s'a asiguratu pre sém'a drumului de statu sî lini'a Kikind'a-Panciov'a. Unii au vediutu unu momentu de pressiune sî in impregiurarea, ca operatiunea de imprumutu s'a amanatu pâna la tómna. S'a facutu amintire, ca de presentu este o prisosinti'a de bani in piatiele de bani europene. Prisosinti'a de bani este inse unu isvoru de creditu numai pentru cei ce se bucura de unu creditu bunu. Celoru cu creditu derapenatu pucinu le folosesce prisosinti'a de bani. Ce privesce in specie pre Ungari'a, ea póte sa reflectedie numai la piati'a din Londonu. Acolo amu contrasu inse de doi ani incóce dejá trei imprumuturi: imprumutulu de 30, 54, sî de 76 milióne sî cum putemu noi sa pasimu cu pretensiuni de imprumuturi inainte de a dá garantii despre soliditatea nóstra. Mai intâiu trebuie sa aretâmu Europei vointi'a serósa, ca vomu sa ne regulâmu bugetulu, atunci ni se voru dá usioru imprumuturi eftine.

Trecându la tarifele diferentiali oratorulu se indoiesce, de suntu cerealele Romaniei asiá de eftine, câtu sa alunge cerealele Ungariei de pre piatiele nordice séu apusene chiaru sî la casulu cându i se voru dá favoruri pentru liniele pâna la Budapest'a. Cualitatea celoru din urma sterge diferinti'a ce aru poté sa resultedie cu privire la pretiu. Mai departe trebuie sa considerâmu, ca interesulu drumului de statu pretinde, cá sa duca marfuri iéra indaretu in Romani'a cea ce va fi spre folosulu Ungariei. Fara tarife diferentiali nu póte sa sustee nici unu drumu feratu mare sî asiá o recompensa mare câtu se recere spre a ecuipará pretiulu de marfuri pentru Romani'a sî Ungari'a nu póte sa garantedie drumulu de statu de locu, fâra de a platí acest'a; cumca va prestá elu acest'a numai pentru a face cerealele Romaniei capabile de concurintia, nu va presupune nimeni seriosu. Oratorulu ilustrédia acésta acsioma prin urmatoriulu esemplu: Cine va tramite dela Orsiov'a, punctulu finalu alu liniei române la Ungari'a, bucate pre drumulu de statu preste Pardubitz 80 miluri, diferinti'a este asiá dara 60 miluri. Dintre aceste 60 miluri cadu pre teritoriulu neungaru, — dela Marchegg pâna la Pardubitz — numai 45 miluri. Pentru a ecuipará diferinti'a pretiului marfei dela Orsiov'a cu celu dela Budapest'a, drumulu de statu aru trebuí sa transportedie pre nimicu povar'a româna nu numai pre liniele Marchegg Pardubitz, ci aru trebuí sa mai platésca inca 15 miluri.

La observarea ca va dechiará Ungari'a Romaniei resbelulu, déca a est'a nu va cladí in terminu de 4 ani lini'a pâna la Temisiu, respunde **Ghyczy**, ca resbele s'au escatu din cause mai neinsemnate. Autorulu observârei de mai susu Helfy, insusi a indigitatu, ca mai tempuriu séu mai târdiu voru obvení in orinte complicatiuni de resbelu. In resbelu dupa datina se platescu sî pecate vechi. In fine recomânda proiectulu spre primire.

Discursulu

deputatului nationalu **Petru Nemesiu**
rostitu in adunarea deputatiloru Ungariei,
in siedinti'a dela 18 Iuliu a. c.

Onorata camera! In dîu'a intâiu a desbaterei generale asupr'a presentului proiectu de lege, adeca la inceputulu lunei curente, amu avutu onórea sa presintezu unu proiectu de resolutiune, privitoriu la §-lu ce se afla actualu in discusiunea speciale; de óre-ce inse discusiunea generale a acestui § amu incheiatu-o atunci, cându d. dep. Dem. Bonciu presentatorulu opiniunei separate, a espusu motivele acelei opiniuni separate credu, ca nu mai póte avé locu nici o revenire asupr'a proiectului meu de resolutiune, din care causa deci me sî contenescu de a me mai ocupá de elu. Unu lucru inse totusi trebuie sa observu, sî acel'a e, ca: proiectulu meu de resolutiune a voitu sa fia unu avisu pentru procurarea sî espunerea in camera a dateloru privitórie la lamurirea censului de 8 fl. 40 cr. stabilitu in proiectulu de lege; incâtu camer'a la desbaterea acestei cestiuni, sa se afle in conditiunile unei depline orientâri, sî astufeliu sa póta pronunciá o resolutiune basata pre date autentice. Speru dara, ca acestu avisu nu va remané fâra efectu, sî ca d. ministru de interne sî va procurá lamuririle necesarie in acést'a cestiune, pre cari nu va intardiá a le comunicá sî cu adunarea.

Precum amu dîsu deci, proiectulu meu de resolutiune fiindu resuflatu dejá, nu me voiu ocupá de amenuntimile lui, ci voiu intrá in motivarea emendamentului ce amu avutu onórea sa asternu; ceru dara voi'a on. camere pentru scurt'a espunere de motive ce voiu sa facu.

In emendamentulu meu, dloru, amu espusu, ca mai nainte de 48 in Transilvani'a erau trei soiuri de dare sî anume: darea pamentului, darea viteloru sî darea capului; ca in acea ce privesce darea pamentului comunitâtile erau distribuite in 4 categorii sî anume: categori'a I. care platea contributiune de 84 cr. v. a., cat. II. carea platea 70 cr., cat. III. care platea 55 cr. sî cat. IV. care platea 40 cr. v. a. Amu espusu mai departe, cumca pre bas'a acestei proportiuni contributiunale, alegatorii de cl. I. posedeau celu putienu 13, cei de cl. II. 15, cl. III sî IV 18 jugere de pamentu, observandu totu odata, ca in censulu de 8 fl. 40 cr. se cuprindea sî darea viteloru. Amu aretatu apoi, cum prin catastrulu introdusu la 1854, pamentulu ne mai fiindu clasificatu dupa cantitate, ci dupa calitate, contributiunea pamentului s'a fipsatu dupa proportiunea venitului curatu alu acelui'a sî astufeliu darea pamentului aratoriu a fostu de 66 cr. sî minimulu de 6 cr. iéra la pamentulu de cósa, clasandu-se dupa 5 calitâti, masimulu contributiunei a fostu de 54 cr. sî minimulu de 28 cr. In fine amu pusu in evidentia sî acea, ca dupa calculului generalu contributiunea pamentului aratoriu s'a ficsatu la 49 cr. iéra acea a pamentului de cósa la 75½ cr. in care se cuprindea sî provisiunea desarcinarei pamentului.

In conformitate cu acestu calculu, resulta deci, ca cetatienii doritori de a se inrolá intre alegatori pre basea censului de 8 fl. 40 cr. trebuiá, cá pre lânga provisiunea desarcinârei pamentului, sa posiada celu putienu 10 jugere de pamentu aratoriu sî 5 jugere de pamentu de cósa, adeca tocmai atât'a, câtu posedau la 48 alegatorii comuneloru de categori'a II. De óre-ce apoi eu, in emendamentulu meu, cu cea mai mare ponderositate accentuediu conservarea censului din 48, aflu de necesaru sa supunu criticei acea restrictiune injusta, prevediuta in actualulu proiectu de lege, in sensulu cârei'a provisiunea desarcinârei pamentului aru fi sa se subtraga din conditiunile censului de 8 fl, 40 cr.

Pentru a combate acést'a rea intentiune sî pentru a sustiené emendamentulu meu, gasescu de cuviintia mai inainte de tóte a citá câte-va pasagie din motivarea dlui ministru. Iéta ce se dîce in decursulu acelei motivâri:

„Dela 48 incóce, ordinele ministeriale emise in ajunurile de alegeri, nu au prevediutu in censulu electoralu nici darea capului, nici provisiunea desarcinârei pamentului.“

Mai departe se dîce:

„Sî fiindu ca scopulu esentialu alu acestei legi este acel'a, de a conservá censulu stabilitu prin legile din 48 sî prin usulu urmatu de atunci pâna adî, n'amu potutu introduce nici o schimbare in censulu din Transilvani'a, ci a trebuitu sa dîcu, ca in censulu de 8 fl. 40 cr. nu este admisibila nici darea castigului personalu, nici provisiunea desarcinârei pamentului.“

Sî acum'a fia-mi permisu on. camera, a demonstrá lips'a de fundamentu a acestei motivâri.

Pentru acést'a inse, me gasescu necesitatu a face óre-cari citatiuni din legi.

Sa vedemu ce dîce punctulu c) din § 4 art. II din legea transilvanéna, dela 1848? Iéta ce: „In comunele fâra consiliu organisatu, se bucura de dreptulu electoralu toti acei cetatieni, cari conformu listei contributiunali din an. c. 1848, platescu, afara de contributiunea personala, unu censu de celu putienu 8 fl.“

Acésta lege dara indica lamuritu, ca numai darea personala este inadmisibila in censulu de 8 fl. Sa vedemu inse, déca acést'a dispositiune a legei fostau ea óre aplicata cu acuratetia de câtra guverniu sî mai in urma de câtra ministeriu. In acést'a privintia norm'a de conduita atâtu a guvernului, câtu sî a ministeriului, a fostu deliniata prin §. 10 totu din aceea-si lege, care insarcinase pre guvernu cu esecutarea afaceriloru electorale. Acestu § dîce: „Guvernulu este autorisatu sa puna in lucrare dispositiunea acestei legi, cu acea insarcinare, cá sa medilocésca fâra amanare conscriptiunea, respective alegerea membriloru indreptatiti la votu, delaturandu tóte greutâtile ce li s'aru opune, sî aplicandu dispositiunile necesarie pentru sustienerea ordinei in decursulu alegeriloru, pre lânga tienerea in evidentia a regulamentului precisatu prin art. 5 din legea (Ungariei) dela 1848, intru câtu acel'a nu jignesce impregiurârile sî nu contrariédia spiritulu acestui § din lege, sî astu-feliu in generalu se incheie câtu mai curendu tóte pregatirile pentru alegere.“

Aici se indica destulu de claru, ca guvernulu regescu numai conscriptiunea, respective numai alegerea aceloru membri trebuie sa o esoperedie, cari practica dreptulu electoralu. Numai cu afacerile conscriptiunei respective a alegerei sî cu sustienerea ordinei a fostu dara autorisatu guvernulu regescu, iéra nici decum cu interpretarea dispositiuniloru cuprinse in acestu articulu de lege.

Acum'a fia-mi permisu, on. camera, sa aretu procederea guvernului regescu din 1848 sî 1865. Guvernulu din 1848 basatu pre § 10 din acést'a lege si-a sî facutu datori'a in indeplinirea dispositiuniloru privitórie la regulamentulu alegeriloru; mai departe inse, — fia-i dîsu spre lauda — nu s'a intinsu; nu s'a amestecatu in nici unu feliu de interpretare a legei, ceea ce nici se tiené de resortulu seu, ci s'a marginitu a pune in aplicare numai liter'a legei, respective a corespunde cu demnitate insarcinârei ce a primitu. Pentru demonstrarea acestei'a, apelediu la indrumârile guvernului de atunci.

Nu totu astu-feliu a procedatu inse sî guvernulu dela 1865, atunci cându si a facutu dispositiunile pentru alegerea deputatiloru din diet'a ultima, respective estraordinaria — a Transilvaniei. Cu deosebire inse nu s'a conformatu detorintiei la an. 1866, cându prin dispunerea datata in 10 Ianuariu acel'a-si anu, dîce, ca: pre bas'a §-lui 10 articulului II din legea transilvanéna, cuvintele „darea capului“ din punctulu c) §. 4 alu acelei'a-si legi suntu a se interpretá astu-feliu, ca de óre ce acea dare este inlocuita prin contributiunea pentru castigu personalu, trebuie luata acést'a cá basa de calculu; mai departe dîce ca trebuie desconsiderate tóte dispositiunile sistemului contributiunalu de atunci, respective trebuescu eschise din censu speciile de dare introduse prin catastru, precum sî provisiunea pentru desarcinarea pamentului; prin acestu faptu deci, guvernulu respectivu a trecutu preste limitele insarcinârei primite la 48. Sî ministeriulu de interne a crediutu, ca póte sa sustiena acésta procedere ilegala, prin autorisatiunea cuprinsa in § 3 din articululu 43 a legei din 1868, privitoriu la uniunea Transilvaniei. Dara permitami-se, On. camera, a cetí sî acestu paragrafu (citesce): „Art. II din legea provisoria dela 48 adusa in Clusiu, prin care se stabilesce demarsi'a cetatieniloru de pre teritoriulu Transilvaniei fatia cu alegerile de deputati, remane in vigóre, pâna la alta dispositiune, ce legislatiunea va gasí de cuviintia.“

Totu acele afaceri, cari pre bas'a ordinului guvernialu din 10 Ianuariu 1866 sî in sensulu §-lui 10 din art. II alu amintitei legi, au fostu reservate pentru guvernulu regescu din Transilvani'a, de atunci incóce au intratu in sfer'a de competintia a ministeriului de interne.

On. camera! Eu asiá credu, ca de óre ce in acestu §. s'a facutu provocare la art. II §. 10 din legea dela 48, déca guvernulu din 66 aru fi sî facutu o ilegalitate, prin interpretarea legei, acésta dispositiune numai intru atât'a are sensu, intru câtu se póte esplicá din § 10, ca adeca afacerile electorale suntu reservate chibsuintiei ministeriului de interne. Dara on. camera, voiu merge mai departe, sî déca aceste argumente n'aru fi satisfacatórie, me voiu provocá la legea de contributiune din 1868. In acésta lege, dloru, provisiunea desarcinârei este admisa pretotindenea in cadrulu contributiunei directe sî numai pentru oficíile de compatibilitate esista acea deosebire, ca din acésta provisiune câte-va percente, paremi-se 30% se inscriu pre sém'a fondului desarcinârei pamentului, precum se inscriu 9% sî din darea pamentului. Acest'a inca este dara unu argumentu, care nu justifica de locu eschiderea provisiunei desarcinârei pamentului din censulu electoralu.

On. camera! Vreu sa punu in evidentia inca o impregiurare, sî anume, ca §. de fatia, asiá precum esiste, se afla in contradîcere cu celelalte dispositiuni din acestu capitulu de lege, de óre-ce punctulu b) din §. 3 déca mi aducu bine aminte, dîce: ca dreptulu electoralu provine numai din o asiá proprietate de pamentu, a cârei dare se platesce dupa unu venitu curatu de 16 fl. Sî aici, dloru, de-sî dreptulu electoralu nu e basatu pre censulu de contribuiune, dara la tóta intemplarea e basatu pre darea directa a pamentului, din care nu e nici vorba cá sa se póta subtrage provisiunea desarcinârei pamentului.

Mai departe dloru, déca mi aducu bine aminte, punctele b) sî c) din §. 6 vorbescu despre darea directa ce provine din venitulu curatu alu pamentului sî capitalului, aici apoi iérasi nu e subtrasa previsíunea desarcinârei pamentului. Iéra §. 7 este basatu tocmai pre darea venituriloru sî in acést'a, dupa cum se scie, se cuprinde sî darea castigului personalu. Aici dara merge multu mai departe dispositiunea legei, intru câtu adeca admite de basa pentru dreptulu electoralu nu numai provisiunea desarcinârei pamentului, dara sî darea castigului personalu.

Prin aceste deci, on. camera, credu ca amu demonstratu, ca emendamentulu meu este pentru conservarea dispositiuniloru legei din 48, iéra nu pentru restrictiunea séu adaugerea acelor'a. Eu ceru numai interpretarea corecta a legei. Deci, dupa ce prin espunerile facute credu a fi demonstratu in deajunsu, ca parea desarcinârei pamentului nu póte fi subtrasa din cadrulu censului electoralu, amu onórea a recomendá on. camere emendamentulu meu spre admitere.

Discursulu

deputatului natiunale Georgiu Popu, rostitu in camer'a Ungariei, la 12 Iuliu.

Onorata Camera! Anticipandu declaratiunea, ca apartienu numerului acelor'a, cari pretindu sufragiulu universalu; acum'a, dupa ce on. majoritate a avutu gentileti'a de a respinge emendamentulu nostru asternutu in acést'a privintia, atâtu mie câtu sî colegiloru mei de principiu, nu ni remâne alt'a de facutu, decâtu sa urmâmu esemplulu acelui nenorocitu, care vediendu-si cas'a ardiendu, cautà sa scape macaru unele lucruri de furi'a elementului. Asiá sî noi trebuie sa ne multiamimu a scapá din bunurile periclitate ale libertatei, egalitatei sî fraternitatei — macaru atât'a, câtu ni e posibilu, respective câtu ni permitu afectiunile liberale ale onor. majoritâti.

Marturisescu, on. adunare, ca redicandu-mi vocea, nu suntu cu totulu parasitu de sperantia, de-sî 'mi este pré bine cunoscuta positiunea ocupata de partid'a deakista fatia cu caus'a ce pledediu. Acést'a sperantia o nutrescu, fiindu ca desbaterile publice ale camerei au de scopu capacitarea reciproca: din care caus'a me magulescu cu presupunerea, ca fatia de adeveru va deveni — póte — capacitabila sî on. majoritate.

Nutrescu dîcu acést'a sperantia, fiindu ca o parte a majoritatei ce a votatu luarea in consideratiune a proiectului de lege pusu in desbatere, se numesce pre sine partida liberale deakiana, iéra cealalta parte — de ultra-liberala ce e — i face chiaru opositiune celei dintâiu; ergo asemenea majoritate trebuie fâra indoiéla sa fia — liberala.

On. Camera! Ambele aceste partide 'si au de basa — legile dela 1848, va sa dica: „magna charta“ a Ungariei. Asceptu dara, cá déca la desbaterea generala nu, celu putienu acum la desbaterea speciala d-loru sa dee probe de liberalismu, prin óre-cari concessiuni. La casu contrariu, pre lânga tóta bunavointi'a ce amu, voiu fi pusu in neplacut'a positiune de a me indoí despre respectulu, ce d-loru pórta fatia cu legile din 1848.

Premitiendu aceste, voiu intrá acum in desvoltarea cestiunei, care m'a indemnatu sa iau cuventulu; si-o facu acést'a in consciinti'a dreptului sî detorintiei mele de deputatu, justificandu-mi totodata sinceritatea si francheti'a cu vechiulu proverbu latinu: „Veritas odium odium parit — non si fuerit nonnisi mitigavit.“

Ceru dara indulgenti'a on. Camere.

D-vóstra, dloru deputati, — sî aici me adresediu câtra toti deputatii de natiunalitate magiara, fâra deosebire de partida, — d-vóstra, dicu, atribuiti uniunei cu Transilvani'a unu mare pondu, o mare valóre; si eu acést'a o aflu de unu ce fórte naturalu, câci Transilvani'a pentru statulu magiaru este punctulu séu positiunea archimedica. Dara voiu merge mai departe si voiu dice, ca eu, cá deputatu românu, aprobu chiaru acést'a afectiune a d-vóstra fatia cu Transilvani'a. Si de óre-ce sórtea ne-a impreunatu aici in acést'a tiéra, pre care o numimu si o consderâmu de bun'a nóstra patria, apoi gasescu de nimeritu resunetulu poetului laureatu magiaru, care d'ce, ca aici trebuie sa traimu si sa murimu (itt élned halnod kell!) lu gasescu de nimeritu, dîcu, de-sî fericitulu intru amintire poetu nu face nici o amintire despre noi, românii; acést'a lacuna inse a completat'o in deajunsu laureatulu nostru poetu, prin eternele accente ale devotamentului seu: „De n'a peritu Românulu cându órdele barbare“ etc., care e fórte identicu cu resunetulu laureatului poetu magiaru.

In uniunea Transilvaniei, precum dîcu, eu n'asiu vedé nici unu periculu, déca acestu actu salutariu aru fi esecutatu cu loialitate sî conscientiositate. Sa vedemu inse, onor. camera, cum s'a esecutatu uniunea? cum s'a resolvitu acésta cestiune, cârei'a eu din parte-mi, i atribuescu o ponderositate insemnata?

Resultatulu acestei intrebâri — credu ca nu este strainu nici unui'a dintre onorabilii mei colegi. Deci pentru a nu abusá de indulginti'a onoratei camere, voiu spune numai atât'a ca esecutarea uniunei Transilvaniei consiste puru sî simplu in traducerea pre unguria a epocei absolutismului inauguratu de Bach. Acolo suntu anume sî pâna adî legile straine; acolo e asiá numitulu „Gewalt Massregelung“; acolo suntu gendarmii, sî in fine acolo suntu financii — imbracati in attile ungaresci! Deosebirea e numai aceea, ca astadi husarii bachiani, beamterii cehi, boemi si cei-lalti venetici suntu inlocuiti prin indigeni, cu deosebire inse prin — magiari. Si fiindu ca vorb'a nasce vorba, apoi permita-mi-se, on. camera, a reimprospetá aici o curiositate, pre care nu o potu uitá.

Anume, pre cându cu ocasiunea desbaterei bugetului din an. 1872, se pusese pre tapetu cestiunea desfiintiârei gendarmiloru, unulu dintre dnii deputati transilvaneni nu s'a sfiitu a pledá pentru mantienerea acelei institutiuni, basandu si pledarea pre argumentulu, ca sustienerea ei este imperiosu reclamata de câtra interesulu generalu, cu deosebire in Transilvani'a, unde poporulu si aici a facutu alusiune mai multu la români — nu are destulu de lamurita notiune despre conceptulu dreptului de proprietate! Asiá dara sustienerea gendarmiloru e necesaria, pentru a impune poporului prin baionetele loru.

Presied. Ve rogu, dle deputatu binevoiti a ve tiené in limitele cestiunei.

G. Popu. Voiu numai sa mi justificu parerea prin argumente.

Presied. Mi se pare inse, ca mergeti pré departe cu argumentele.

G. Popu. Voiu fi fórte scurtu. De-altmintrea ceea ce vorbescu nu cade afara din limitele cestiunei. In fati'a acestei argumentatiuni a dlui deputatu respectivu, dati-mi voia dloru, sa-mi esprimu desaprobarea si indignatiunea chiaru. Admitendu inse totusi, ca românii din Transilvani'a n'aru posiede o dosa destulu de mare din cunoscinti'a dreptului de proprietate, eu credu ca pentru luminarea loru nu baionetele gendarmiloru, ci alte institutiuni culturali patriotice aru fi menite sa se introduca. Sustienu dloru, ca banii cheltuiti cu gendarmeri'a si gard'a financiaria, déca s'aru intrebuintiá pentru educatiunea poporului, aru produce unu resultatu multu mai imbucuratoriu pentru salutea si ordinea publica, decâtu baionetele acelor'a. — (Aprobâri n stâng'a.) De altmintrea acusârile de comunismu, asverlite cu nedemnitate in fati'a româniloru de câtra dlu deputatu baronu, le respingu inca odata si le declaru de inventiuni malitióse. Me provocu in acésta privintia la guvernulu actualu, precum si la fostulu comisariu regescu Emanuilu conte de Pechy, pre care l'a costatu multa truda aperarea poporului in contra pretensiuniloru nefundate ale aristocratiei!

On. camera! Suntu 26 ani dejá, de cându s'a decretatu unirea Transilvaniei, cârei'a dreptu schimbu pentru sacrificarea autonomiei sele, i s'au promisu beneficiele egalitâtiei si ale fraternitâtiei. Este adeveratu, ca acésta unire s'a inauguratu fâra convoirea si participarea majoritâtiei poporului ce locuiesce acea tiéra, dara nu mai putienu este adeveratu, ca ea s'a inauguratu de câtra nisce barbati de statu de o memoria ilustra, cari inse n'au avutu fericirea de a fi succedati de nisce stranepoti demni si harnici pentru esecutarea cuviinciósa a maretiului actu, inceputu de densii.

Spre ocar'a si profanarea uniunei, actualii nostrii barbati de statu, inca totu mai sustienu proverbialulu estraworst pentru Irlandi'a statului magiaru, care este — Transilvani'a nenorocita!

Politicii actualitâtiei sustienu, ca regularea relatiuniloru din Transilvani'a este o necessitate urgenta si imperiosu reclamata. Incercarea inse ni-a doveditu chiaru la primulu pasu, ca acésta regulare de relatiuni, este stratagema contr'a româniloru. Câci — ce alt'a póte sa fia sustienerea acelui censu deosebitu, ce 'si are sorgintea in feudalismu, si care este o durerósa palma pentru libertate, egalitate si fraternitate? cine óre voru sentí mai multu eschiderea loru dela beneficiulu dreptului electoralu restrensu prin acelu censu: românii, cari facu unu milionu si jumetate, séu magiarii, cari de abiá facu o neconsiderabila minoritate? ! Si cându apostrofâmu pentru acést'a pre bunii nostri politici, domniele loru fâra tóta sfial'a ni respundu, ca in Transilvani'a suntu cu totulu alte relatiuni, pentru cari legea electorala a Ungariei nu e aplicabila, nici este utila!

Sermana Transilvania! Si deputatii tei suferu cu pacientia platonica lovirea ce ti se aduce prin dispositiunile ce ti se decretédia!

Eu, din partea mea apelediu la domniele loru in caus'a acelei nefericite tieri si i conjuru pre consciinti'a detoriei loru: sa nu sufere nedreptatea ce amenintia pre biat'a Transilvania, ci sa se radice cu totii intru aperarea ei, déca nu voru sa adeverésca insisi acea asertiune respândita, ca domniele loru, cându li se adresédia vre-unu alegatoriu cu vre-o afacere, se colorosescu de elu cu cuvintele, ca: „la alegere ni-amu refuitu socotelele cu totulu! (Aprobare in stâng'a)

Dupa aceste, on. Camera, declaru, ca aderediu in totalu la emandamentulu dlui dep. Cosm'a, pentru motivele esprimate intr'ensulu. (Aprobâri in steng'a). Dloru! De óre-ce relatiunile de proprietate sî preste totu — tóte raporturile Transilvaniei suntu identice cu ale Ungariei, eu nu vedu nici o causa pentru introducerea unui censu nou in acea parte a statului; rogu dara pre on. camera, sa primésca acestu emendamentu, alu cârui resultate voru fi cea mai solida garantia pentru unire, pre cându din contra ins'a-si on. camera se va face culpabila de cea mai mare agitatiune contr'a ei. — Dlu baronu G. Kemény, a disu, ca in Transilvani'a dreptulu electoralu nu este impreunatu cu vre-o mare greutate; dara l'asiu rogá pre dlu deputatu, care se vede a portá mare interesu fatia de Transilvani'a, sa bine-voiésca a-mi esplicá si mie, care a fostu caus'a, ca la 48 s'a sustienutu sistem'a electorala basata pre fumuri? Cá sa ve dispensediu inse de ostenél'a respunsului, ve voiu aretá eu, dle deputatu, ca fâra de acésta sistema, numai cu dispositiunea prevediuta in aceea lege, s'aru fi gasitu — spre rusinea egalitâtiei si a fraternitâtiei, pre cari le accentuati atâtu de desu, — s'aru fi gasitu, dicu, comune, bá chiaru si cercuri intregi, cari n'aru fi fostu in stare sa dee nici — unu singuru alegatoriu!

Nu potu trece cu vederea de a nu respunde câte-va cuvinte sî dlui deputatu Dem. Bonciu, sî acestu respunsu consiste in aceea, ca: deputatulu in numele unui poporu nu trebuie cersitu, dara trebuie pretinsu! Nu vréu sa tragu cátu-si de putienu la indoiéla semtiemintele patriotice si bunele intentiuni ale on. colegu, cându a venitu sa apere dreptulu asiá numitei „misera plebs“ din Transilvani'a; sustienu inse, ca in numele acelui poporu, carele are drepturi, nu este nici decu demnu sa cersitorimu, ci trebuie sa pretindemu.

Asiu avea câte-va cuvinte sî la adres'a dlui ministru de interne; aceste inse, declaru ca i le adresediu fâra nici o sperantia, de óre-ce m'au ingrozitu cuvintele din „Hon“ dela 7 Iuliu, care, descriindu desbaterile Camerei, incheia astufeliu: „ministrulu Szapáry, cá totu-deun'a asiá si astadi a fostu celu mai imposantu, celu mai poternicu facia cu natiunalitâtile.“

Sa me ierte inse sî „Hon,“ sî dlu ministru de interne, eu din partea mea, dupa ce cu totii scimu, câtu suntu de slabe natiunalitâtile in Ungari'a, nu vedu nici o vertute deosebita in imposanti'a dlui ministru facia cu nisce slabanogi! (Intrerumperi din partea drépta: ho ho!) Cu tóte acestea voiu riscá o rogare, sî aceea este: ca dlu ministru de esterne sa-si aproipredie propunerea dlui Cosm'a, fiindu securu, ca atunci va castigá unu terenu multu mai imposantu, multu mai poternicu facia cu natiunalitâtile sî facia cu pretinsele agitatiuni.

Nu potu terminá, dloru, fâra a-mi reaminti sî cuvintele on. deputatu alu Debrecinului, Colomanu Tisza, rostite mai alalta-ieri, de-sî dsea a retractatu multu dintr'ensele, cându mai târdiu a venitu sa declare, ca n'a avutu intentiunea de a-si luá aerulu ameniutiatoriului facia de natiunalitâti. Dara ori sî cum aru fi acést'a retractare, atât'a remâne necontestabilu, ca discursulu dlui deputatu a avutu unu resunetu detunatoriu, sî — dsea nu va luá in nume de reu, déca eu i voiu respunde cu cuvintele proverbului latinu: „Cantat vacuus coram latrone viator,“ — ceea ce inséinna, ca Transilvanenii, atunci, cându prin dispositiunea acestei legi electorale nu numai sate, dara cercuri intregi suntu despoiate de dreptulu electoralu, — nu au de ce sa se mai téma! (o vóce: nu e adeveratu!) Eu credu ca este asiá.

In fine, On. Camera, nu-mi potu uitá detori'a, de a esprime sincer'a mea multiamita sî recunoscintia pré onoratului deputatu Ludovicu Mocsáry, pentru patriotic'a aperare a principieloru de libertate egalitate si fraternitate, cari compunu bas'a legiloru din 48, sî cari astadi se afla atâtu de amenintiate! rogu pre dlu deputatu Mocsáry, sa nu se lase nici pre viitoriu a se seduce de politic'a insultatória sî tactic'a neloiala, cu care ne intalnimu in impregiurârile de facia. In numele tuturoru natiunalitâtiloru nedreptatite de pre teritoriulu corónei St-lui Stefanu votediu, dara inca odata multiamita sî recunoscintia dlui Mocsáry, aprigului sî desinteresatului aperatoriu alu causei loru! (Aprobâri in stâng'a.)

Din trei scaune

In lun'a lui Iuliu 1874.

Dle redactoru! Arare ori amu vediutu sa se fi scrisu din acestu tienutu in „Tel. Rom.“ séu in celelalte diuarie române ce-va despre relatiunile sî viéti'a românilor din Treiscaune, cari au suferitu atâtu de multu prin vicisitudinile tempuriloru sî a câroru esistintia a fostu sî este inca sî astadi tare amerintiata de periculii perirei. Din tóte pârtile Transilvaniei se potu ceti corespundintie diferite in diuarele nóstre despre starea poporului, care in unele privintie sî pre unele locuri este chiaru sî multiemitória, pentru ca conducatorii lui nu-si punu mânile in sinu asceptandu tóte dela bunavointi'a sortiei. Cu totulu astu-feliu stà lucrulu in Treiscaune. Românii de pre aici cari aru poté promová caus'a poporului, suntu indiferenti, cá sî cându acésta parte din poporulu românu, atâtu de amerintiata cu cutropire totale, aru fi cei mai fericiti ómeni de pre lume. Pentru a face cunoscutu on. publicu românu in câtu-va sórtea româniloru din secuime, 'mi iau libertate cu permisiunea on. redactiuni a scrie vre-o câte-va sire.

Déca românii din Toi'a au fostu espusi atacuriloru grele sî continue ce li se facu din partea natiuniloru conlocuitórie, sî au avutu de a indurá suferintie amare in decursulu tempuriloru, apoi intr'adeveru românii din Treiscaune (há romszék) au simtitu tóte aceste in mesur'a cu multu mai mare, pentru ca densii fiindu intr'o disproportiune cu elementulu secuescu precumpanitoriu suntu mai greu amerintiati de periculului desnatiunalisârei, cá ori unde. Cu mare greutate scapà romanimea din acestu tienutu de cursele ce le intindeau pre tóta diu'a secuii, cari astadi in fanatismulu loru natiunalu pre românu nici nu-lu considera de omu. Intre atari impregiurâri nefavoritórie cine se va mirá, vediendu, ca afara de vr'o câte-va comune situate pre la pólele muntiloru la frontier'a Moldovei sî Romaniei ai câroru locuitori au intretienutu cá economi de vite unu raportu continuu cu românii invecinati, in celelalte comune cu locuitori români nu mai audi pre nimene vorbindu limb'a româna. Ba acesti români nenorociti au perdutu afara de limb'a loru portulu sî datinele romanesci, cari ii mai legau de trupin'a loru natiunale. Uniculu scutu ce a scapatu pre românii de adi pâna acum in vitregitatea vremiloru a fostu fâra indoiéla biseric'a, care de lipsea românii de multu erau absorbiti de neamulu secuiescu. Religiunea identificandu-se cu natiunalitatea a conservatu pre cea din urma sî astu-feliu a scapatu o parte de români din naufragiulu vremiloru trecute, inse acum se nasce intrebarea, ca mai puté-se voru sustiené românii cá atari numai prin ajutoriulu bisericei, care fu ancor'a loru de scapare pâna in tempurile nóstre?

Nu se cere atât'a agerime pentru a respunde la acésta intrebare, fiindu ca chiaru presentele este in stare a ne spune adeverulu. Adeverat'a legatura ce tiene pre unu poporu legatu strensu de trupin'a sea originale este limb'a. Déca generatiunea cea nóua, tenerimea, care trebuie sa fia speranti'a venitoriului, vorbesce numai limb'a magiara sî adoptéza cultur'a sî datinele conlocuitoriloru sei precumpanitori — mai considerandu sî impregiurarea, ca atari ómeni la casatoria nu prea facu distingere de religiune, prin urmare se sporescu casatoriile miste — atunci din aceste premise nu potemu vení la alta conclusiune, decâtu ca numerulu româniloru in locu de a sporí séu de a stá celu putienu in statu quo, incetu= incetu va scadé, pâna ce cu tempulu se va stinge cu totulu elementulu românu in pârtile acestea. Unu esemplu tristu ne dá comun'a „Cernatulu inferioru.“ Cele 180—200 suflete din trens'a, cari se tienu de acésta parochia sî suntu imprasciate in 9 filii, nu suntu cascigate prin proselitismulu preotiloru nostri, ci au trebuitu sa provina din o tulpina mai mare, a cârei ramuri póte chiaru acoperea mladitiele cele tinere ale poporului conlocuitoriu.

Din aceste impregiurâri ce putemu deduce alt'a decâtu necesitatea de a vení intr'ajutoriu acestui poporu pornitu cu pasi rapedi pre calea desnatiunalisârei. Unu atare spriginu siguru va fi scól'a, de acea sa ridicâmu scóle sî sa punemu invetiatori cualificati cari sa crésca tenerele generatiuni române in limb'a loru materna sa le scape astu-feliu de perirea loru intr'unu elementu strainu.

Vorbindu de scóle me marginescu la cele din Treiscaune, unde este tractulu ppescu sî sa vedemu in ce stare se afla. De esemplu sa considerâmu scól'a din Breticu sî sa concludemu de aci la celelalte. Marturisescu ca nu amu intentiune de a vatemá pre nimene, ci voiu fi objectivu sî voiu graí adeverulu, pentru cá cunoscendu-ne erorile sa le indreptâmu. Trebuie sa premitu, ca comuna bisericésca din opidulu Breticu atâtu dupa numeru câtu sî dupa starea poporului ocupa loculu primu in intregu ppiatulu sî dela acest'a va cere ori sî cine cu dreptu mai multu cá dela ori care alt'a din tractu. Déca amu recunoscutu de o parte ca desvoltarea româniloru de aici a fostu impedecata prin elementulu precumpanitoriu secuescu, numai putienu trebuie sa recunóscemu de alta parte sî adeverulu accentuatu de unu corespundinte in „Tel. Rom“, ca „noi (românii) suntemu caus'a principale a releloru cari bantue poporulu nostru sî anume: neunirea, certele sî imparechiarile nóstre.“

Inteligintia laica n'a fostu nici odata in opidulu Breticu, cu tóte ca poporulu s'a bucuratu de o bunastare óre care. Preoti au fostu totu-déun'a doi, déca nu mai multi sî totu n'a fostu cine sa indemne pre parinti sa-si dee copiii la scoli mai inalte, feciorii preotiloru s'au facutu preoti, ai economiloru economi. Sî apoi fericitu-s'au óre biseric'a sî scól'a acestui poporu blandu sî religiosu, cându certele si desbinârile, cangren'a ce róde la inim'a poporului, au fostu totu-déun'a la ordinea dilei sî au paralisatu progresulu. Biseric'a sî scól'a nu-si póte capetá dotatiunea fiindu ca administratiunea nu este prompta sî indiferentismulu la culme. Sî apoi nu-'ti vine sa te mai miri déca in cele 2 clase din Breticu la esamenu nu erau decâtu la 15 copiii. Suntu ordinatiuni consistoriali stricte cari atragu tóta atentiunea inspectoriloru districtuali de scóle confesiunali asupr'a frecuentârei regulate a scóleloru; s'au prescrisu pentru cei absenti pedepse in bani cari au sa incurga la fondurile scolarie, eu inse nu sciu, ba afirmu, ca acést'a afara de Covasn'a nu s'au practisatu nicairi in tractu sî dieu e tristu, dara numerulu absentiloru celoru multi aru fi maritu in modu considerabilu fondulu scolariu. A retacea atâtea sî atâtea intemplâri de atare natura, nu va face nimenui nici unu servitiu, din contra a le condamná — nu mai putienu credu — este datori'a imperativa a fia-cârui omu ce se intereséza câtu de putienu de binele comunu.

In fine 'mi iau libertate a atrage atentiunea dloru preoti sî invetiatori din acestu tractu, sa se nesuiésca a capacitá poporulu despre infiintiarea unoru scoli capitale sî in tractulu Trei-scauneloru, unde trebuinti'a loru din causele mai susu aretate este atâtu de semtita. Sa se disculeze acésta cestiune in sinodulu protopresbiteralu sî sa se ia mesurile necesarie pentru realisarea acestui scopu salutariu. „Viribus unitis“ sî vomu invinge toti obstaculii. — X.

Spre orientare.

Atragemu atentiunea domniloru membrii doritori a calatorí la adunarea generale in Dev'a, cumca, dupa o incunosciintiare primita in momentele acestea, directiunea gen. a calei ferate I transilvane, in cercularilu seu, datu câtra amploiatii subalterni, a dispusu estradarea de $^1/_2$ biletu la plecare, iéra ceealalta jumetate, se va rescumperá la reintunarea din Dev'a, prin urmare, ca nu va trebuí sa se solvésca la plecare intrég'a tacsa, ci numai jumetate sî asiá sî la reintórcere iéra numai jumetate.

Sabiiu in 29 Iuliu 1874.

I. V. Russu,
secret. II.

Varietâti.

⁂ Convocare. Reuniunea invetiatoriloru poporali din comitatele — Unedór'a-Zarandu sî din scaunulu Orastiei va tiené in 3 Augustu st. nou a. c. la 9 óre inainte de amédi adunare generale in localitâtile preparandiei de statu din Dev'a, la care adunare invitu cu tóta onórea pre membrii reuniunei numite.

Dev'a in 20 Iuniu 1874.

Din insarcinarea presiedintelui.
Nicolau Adorján,

⁂ Archiducele Albrecht este intempinatu de „Mosk. Ztg.“ cu unu articulu incepatoriu care deduce din mai multe impregiurâri armoni'a cea perfecta intre Vien'a sî Petersburg in cestiunea orientului.

⁂ Doi consiliari ministeriali P. Gönczi sî L. Hegedüs au cercetatu Teresianulu de aici, cu densii mai erá archiologulu Henselmann care facù o escursiune la Hunedór'a.

⁂ Tempulu. De Sambata sufla unu ventu secu putericu, carele impedeca vegetatiunea, Dumineca sér'a sperá omulu ca va plouá putienu. Partialu au sî plouatu in apropiarea muntiloru. O parte considerabila de campuri ascépta sa li se stempere setea, in speciale campurile pre cari se afla cucuruze sî vii. Fenurile au esitu fórte bune mai in tóte pârtile.

Nr. 84/1874.

Concursu.

La scól'a comerciala sî reala impreunata cu gimnasiulu publicu românu gr. or. din Brasiovu devenindu vacante trei posturi profesorale se escrie pentru ocuparea loru concursu cu terminulu pâna la 20 Augustu (1 Septembre) a. c. sî anume:

1 postulu de profesoru pentru limb'a sî literatur'a magiara;

2 postulu de profesoru pentru chemi'a sî istori'a naturala;

3 postulu de profesoru pentru matematica si fisica.

Competitorii se binevoiésca a se adresá câtra subscris'a eforia scolara pâna la terminulu aretatu asternându pre lânga petitiune sî actele, prin care se dovedésca: a) ca suntu de natiunalitate româna si de religiunea ort. resariténa; b) ca au conduita morala sî politica buna; c) ca suntu sanatosi; d) ca au cualificatiunea receruta pentru postulu la care concurédia. — La dejudecarea cualificatiunei servesce ca cinosura statutului organicu alu metropoliei române ort. res. din Ungari'a si Transilvani'a si regulamentulu archidiecesanu pentru esaminarea profesoriloru dela scólele secundare române confesionale. —

Salariulu anualu impreunatu cu fia care din aceste posturi este de 800 fl. v. a., prospectu de inaintare sî dreptu de pensionare.

Celu alesu de profesoru servesce anulu primu de proba, iéra dupa acést'a se intaresce cá profesoru definitivu numai déca va fi depusu esamenulu de profesura prescrisu. —

Brasiovu 1/13 Iuliu 1874.

Efori'a scóleloru centrale
(1—3) române ort. res.

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a sî tiparilu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Dumineca'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei sî pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 57. ANULU XXII.

Sabiiu in 21 Iuliu (2 Aug.) 1874.

Reprivire.

Pre lânga tóta caldur'a cea mare din vér'a acést'a, diet'a din Budapest'a este fórte fruptifera. Novel'a legei electorale, care póte va fi pentru multi ani lege electorale, inca este mai votata. Despre cas'a de susu se dîce de pre acum, ca va primí legea en bloc cum va fi votata de cas'a de josu séu de cas'a deputatiloru. Cu tóte aceste in sessiunea de fatia diet'a totu nu va puté invinge totu materialulu ce i stá inainte ; nu va puté resólve tóte cestiunile ce trebuiescu resolute spre a puté aduce masînari'a statului in positiune de a se miscá egalu in tóte pârtile sele. La asiá ce-va se cere mai multu tempu, mai multa energia sî mai putiena pofta de a vorbí multu sî a votá in graba, sî in fine mai putiene presupuneri de inimicitie sî ostilitâti in sinulu unoru fii ai patriei.

Legea cea nóua electorale séu novel'a legei electorale, dupa cum amu avutu ocasiune sa vedemu, a provocatu mari dispute, unele emendamente sî propuneri, cari parte s'au primitu, parte s'au respinsu ; ea a provocatu sî discussiuni asupr'a unoru cestiuni desbatute cu ocasiunea votârei altoru legi. Intru câtu va multiamí ea poporulu cu cârniturile cele multe sî neintielese de insisi legislatorii putemu scí inainte. Ea va immultí numerulu aceloru legi, cari nemultiamescu pre cei mai multi din locuitorii patriei, prin acést'a se va dovedí sî mai multu neperfectiunea lucruriloru omenesci sî nóue româniloru ne va impune a luptá sî mai cu mari greutâti in venitoriu, decâtu trebuiá sa luptâmu in trecutu.

Este dara vorb'a ca de-sî se arata ca mai mari greutâti cá in trecutu, sa nu fia acést'a o indigitatiune, ca déca n'a fostu cum-va pâna acum destula lupta acum sa fia sositu tempulu de a nu mai face nimic'a in sperantia ca trebuie sa apara in curendu vr'o sguduitura politica : cometulu sî asiá s'a aretatu sî o miscare mare politica e probabile.

Greutâtile cele mai mari nu ne voru inspaimentá de locu. Lupt'a trebuie continuata sî fatia cu aceste, câci de nu, nu va trece multu sî ne vomu aflá in fati'a impossibilitâtiei de a mai face ce-va. Sî redusi la nimic'a sî aternatori de norocculu evenementeloru credemu ca nu mai dorimu sa fimu sî din acea causa, cá sa nu marturisimu noi de noi insine, ca suntemu asiá dupa cum ne descriu altii, necapaci pentru viati'a publica. In patru sute de ani ai amortielei nóstre politice au trecutu multe sguduituri mari pre dinaintea nóstra fâra de a puté profitá de densele. Ba erá pre ací cá chiaru sî la 1848 sa facemu numai servitie altor'a sî pentru individualitatea nóstra natiunale sa remanemu cu dorintie pie, déca nu erá geniulu celu bunu alu româniloru intre noi, carele nu lasà ocasiunea de astadata a ne imbarbatá la fapte sî lucruri reali, câroru li s'au pusu capetu cându ? o scimu cu totii.

Evenementele inca singure de sine nu facu multu. Dovéda este sguduitur'a cea mare din tempulu corviniloru, dovéda catastrof'a dela Mohaciu, dovéda trecerea Transilvaniei sub dinasti'a habsburgica, dovéda sguduiturile racotiane, doveda evenemintele de sub Mari'a Teresi'a sî Imperatulu Iosifu II, dovéda evenemintele ce au cutremuratu Europ'a dela unu capetu pâna la altulu la 1789. Atâtea eveneminte mari, au adusu ce-va pentru cei amortiti ? Nimic'a decâtu jertfe mari de sânge sî avere pentru unu jugu sî mai aspru, dreptu resplata pentru jertfe.

Noi de siguru ca nu apretiâmu partinitoriu legile ce se aducu in diet'a din Budapest'a. Le cunóscemu sî noi consecintiele, dara de alta parte trebuie sa recunóscemu ca ori cum suntu potemu sa avemu sî noi partea concurentiei la ele sî de aceea nu le potemu condemná fâra de a ne dice sî verdictulu nostru propriu. Déca aveamu mai multi representanti in dieta dela 1869 incóce, lucrurile in laintrulu patriei avéu alta fatia, patri'a inregistrá mai multe legi, celu patienu, mai bine vediute de majoritatea locuitoriloru tierei sî prosperarea ei erá mai asigurata de cum este in dîu'a de astadi.

Dara déca apretiâmu legile cu consecintiele loru nu potemu trece cu vederea preste alte momente, cu deosebire momentulu cá o poetica indignatiune, comitata de declamatiuni, prin diurnale, sî adunâri, suntu cea mai debile testificatiune despre interesu de patria sî de natiune. Chiaru sî pentru combaterea loru se cere mai multu decâtu ale coliudá dela ferêstra de relele loru. Viéti'a politica cá sa pó'a aduce fructe trebuie sa fia intrég'a, dara nu deraburita séu lipsita de totu de esistintia.

Cu câtu dara vinu greutâti mai mari cu atât'a trebuie sa fia sî incordârile mai mari, câci cu atât'a se otielescu sî poterile luptatoriloru mai tare sî cându vine momentulu celu favorabilu lu scie folosí.

Legea electorale ne aduce intre alte o dispusetiune conformu cârei acei ce nu si-au platitu contributiunea pre tempulu alegerei nu potu esercitá dreptulu electoralu sî déca suntu dupa censu indreptatiti. §-lu in care se dispune mesur'a acést'a se vede ca cu politic'a nu are nimic'a de a face, din causa ca este indreptatu asupr'a tuturoru sî cu deosebire asupr'a aceloru multi proprietari mari din Ungari'a, cari suntu in restantia cu dârile loru cele mari de dieci de ani.

Póte sa dîca cine-va ca sî din acést'a se póte face capitalu politicu sî se sî póte. Inse acei ce se voru lipsí dela votu cá sa platésca darea mai târdiu voru face cea mai rea politica, pentru ca odata voru trebuí sa platésca sî cametele pentru intardiere, de alta parte se lipsescu de dreptulu electoralu.

Nu va trece multu sî voru avé a se escrie alegeri nóue pentru unu periodu nou. Noi nu dîcemu alt'a pentru atunci decâtu sa fimu cu buna sî intielépta luare aminte !

Dupa cum ne impartasiescu unele telegrame private, Escelenti'a Sea, Par. Archiepiscopu sî Metropolitu alu nostru, Procopiu Ivacicoviciu, s'a alesu in siedinti'a de Vineri a congresului electivu din Carlovitiu de Patriarchu, rectius Metropolitu alu serbiloru. Dilele mai de aprópe ne voru aduce sciri mai positive.

Unu corespondinte alu diuariului „le Danube“ i scrie aceste renduri din Petersburg :

V'amu semnalatu dejá nóu'a tendintia care se semte pre aici de unu tempu incóce facia cu Polonesii. Ura seculara sî atacurile sistematice din partea Polonesiloru contr'a Russiei dându locu la unu feliu de interesu sî la nisce sentimente mai multu amicale decâtu ostile, erá naturalu cá unu nou curentu sa se produca in regiunile nóstre guvernementale, sî ca acea parte a pressei nóstre, care prospera sub patronagiulu curtei, sa fi luatu asemenea parte la o schimbare pre care nu o mai ascunde de locu. Ceea ce este mai interesantu in acésta afacere, este atitudinea ce s'a crediutu ea detóre sa iá fatia cu Austro-Ungari'a dela acésta schimbare asiá de neasceptata.

Cunósceti resistintia, in regiunile nóstre guvernamentale, a dóue curente opuse. Primulu dirigiatu de câtra vechiulu cancelaru alu imperiului, odata atâtu de poternicu, care, acum vr'o 10 luni se bucurá de cea mai mare trecere sî avea dupa cum toti o sciu, tendintie cari nu i permiteau sa intinda o mâna amicabila guvernului din Vien'a sî sa uite obstacolulu câte odata invincibilu ce opuneá totu-dé-un'a Austro-Ungari'a realisârei câtoru-va teorii panslaviste. Gortschakoff, care si-a luatu missiunea — ceea ce a marturisitu de multe-ori — de a anulá complectamente resultatele tractatului dela Parisu sî de a pune pre Russi'a in capulu miscârei slave, nu potea de siguru sa profesedie sentimente simpatice fatia cu guvernulu austro-ungaru. De aci, acésta racéla care crestea mereu, sî care ameninti̇á orientulu europénu cu o crisa permanenta.

Alaturea cu acestu partitu s'a radicatu pre nesimtite unu altulu, care pusu sub impulsiunea favoritului imperialu, contele Petre Suwaloff (capulu gendarmiloru sî alu politiei inalte), a câstigatu causei sele elit'a ómeniloru nostri de statu sî chiaru dictédia legi adversariloru sei. Spiritu luminatu, intielegându mai bine decâtu ori care altulu adeveratele interese ale patriei sele sî subordinandu fericirei Russiei ori ce alta consideratiune, contele Suwaloff a intielesu fórte bine impossibilitatea de a realisá visele sî utopiele panslaviste, fâra a atinge inainte de tóte nationalitatea rusa. Acésta idea odata admisa partitulu Suwaloff n'a gasitu nici o dificultate de a oprí aventulu machinei panslaviste sî de a face sa se inchida tóte magasinele sî oficinele, cari sub numele de comitete de bine-facere, inundau provinciele slave ale Austro-Ungariei cu proclamatiunile cele mai incendiarie, 'si aruncau zapacél'a chiaru intre rusi, abatându atentiunea loru pentru nisce chimere totu asiá de stupide câtu sî vatematórie chiaru pentru Russi'a.

Intielegerea cu Austri'a fù unulu din cele dintâiu pârghii ale acestei nóue tendintie politice care merge accentuându-se din ce in ce sî care acum iá directiunea cea mai opusa propagandei panslaviste a coteriei Gorciacoff. Polonesii pre cari panslavistii i considerau pâna acum cá tradatori causei slave, sî cari erau pusi sub observatiunea slavismului au devenitu frati, rataciti, este adeveratu, dara totu-dé-un'a iubiti sî demni de cea mai multa solicitudine a poporului rusu. In politic'a sea panslavista, acestu partitu a ajunsu dara sa faca, in cursulu septamânei dóue demonstratiuni, cari merita atentiunea tuturoru cari se interesédia de pacea lumei, sî pre cari voiescu sa le aretu intielepciunei lectoriloru vostri. Golos care se mândrea inca pâna eri ca este unulu din principalele organe ale panslavismului militantu, a publicatu intr'unulu din ultimele sale numere, unu articolu, a cârui inspiratiune nu este prea cunoscuta, sî care iá dimensiunile unui programu facutu slaviloru din Austri'a. In acestu articulu publicistii dela Golos incepu a declará cehiloru sî slaviloru din Austri'a, ca panslavismulu, fiindu o chimera care nu se póte realisá, densii i consilia de a se reconciliá in sinceritate cu polonesii, sî de a se incercá, remanendu inse credinciosi sceptrului Habsburgiloru sa parvina la acea-si positiune politica cu ungurii. Slavii, dîce Golos, nu trebuie sa caute nimicirea autonomiei loru nationale in panslavismulu centralistu, dara sa lupte câtu va fi possibilu pentru conservarea autonomiei loru nationale, sî sa formedie unitâti nationale forti sî respectate in confederatiunea austriaca. Numai in acestu singuru midilocu sta scaparea slaviloru cá nationalitâti, sî forti'a Austriei Habsburgiloru cá imperiu mare. Acestu resultatu, care va face fericirea unor'a sî celui'a-laltu, va fi aclamatu cu semnele celei mai sincere simpatii de câtra Russi'a, care se va semtí mai fericita de a vedea forti'a slaviloru sub Habsburgi de câtu sa-i vada perdiendu-se in oceanulu panslavistu

„Gazet'a de Moscov'a,“ la rendulu seu a facutu o alta demonstratiune nu mai putienu semnificativa cá cea dintâiu. Citându cuvintele principelui Milanu despre resultatulu calatoriei sele la Constantinopole, sî vorbindu de sgomotele respândite despre alianti'a serbo-romàna dirigeata contr'a Portiei, diuariulu dlui Katzcow dîce intre altele:

„Serbi'a sî Romani'a potu sa se apropie sî se conchida intre altele sî aliantia cându voru voí; dara pâna cându starea generala a Europei nu presinta nici unu pericolu pentru pacea lumei, alianti'a principateloru danubiene, de ori-ce natura aru fi dens'a, n'aru avea nici cea mai mica importantia. Acést'a este cu atâtu mai adeveratu acum, cându statele limitrofe ale Turciei, Russiei sî Austriei, s'au apropiatu in asiá punctu incâtu relatiunile loru sinceramente amicale n'au altu scopu decâtu de a veghiá asupr'a conservatiunei pâcei Europei in generalu, sî a orientului in particularu.“ Aceste dóue articole n'au nevoia de comentarii ; ele ne arata intr'unu modu claru progresulu partitului Siuwalovv, sî positiunea deficila in care se gasesce actualmente partitulu Gorciacoff prin raportu cu politic'a care facea odata inca glori'a sea intre cercurile slavismului in Austri'a sî Turci'a.

Diet'a Ungariei.

Budapest'a in 15 Iuliu 1874. (Cas'a representantiloru) s'a deschisu la 10 óre.

Referintele comissiunei verificatórie Lad. Szögyényi substerne raportulu asupr'a protocóleloru de alegere ale deputatiloru Baussnern sî Ordody. Fiindu ca mandatele suntu compuse eschisivu in limb'a germana comissiunea dechiara, ca se potu reieptá, de acea propune sa se predee comissiunei cercetatórie ! (Aprobare)

Presiedintele face sortirea, dupa care protocolulu de alegere alu deputatului Baussnern se predá comissiunei investigatórie a II, iéra protocolulu lui Ordody comissiunei VIII.

Referintele impartasiesce mai dedete, ca deputatulu L. Szabo s'a verificatu definitivu trecendu terminulu reservatu de 30 dile sî s'a datu sectiunei I.

Dupa acést'a urméza discusiunea asupr'a propunerei lui Val. Solymossy relativa la schimbarea óreloru de siedintia. Elu propusese, cá siedintiele sa se tiena dela 7 óre inainte de amédi.

Nic. Iankovics tiene, ca acésta propunere nu se póte esecutá fiindu ca asiá de diminétia numai unii deputati se voru puté infatisiá la siedintie. La 10 óre inca suntu bancele góle. O prolungire a sessiunei tiene oratorulu de lipsa pentru a se terminá desbaterea asupr'a proiecteloru celoru mai urginte. Oratorulu in urm'a acestoru espuneri propune, cá siedintiele sa dureze dela 9 óre a. m. pâna la 2 óre d. a. —

P. Szonntagh compatimesce pre deputati, déca li se va luá recreatiunea ce o afla densii numai in órele diminetiei, cá in tempulu celu mai bunu. Durat'a mai lunga a siedintieloru va avé de resultatu si cuventâri mai lungi; de acea oratorulu propune, cá siedintiele sa se tiena in modulu indatinatu pâna acum, adeca dela 10 pâna dóue óre d. a.

Votandu-se asupr'a propunerei din cestiune majoritatea Casei primesce propunerea lui Szonntagh.

Cas'a trecendu la ordinea dilei continua desbaterea generale asupr'a proiecteloru relative la drumurile ferate.

Inainte de a se incepe desbaterea, in ministrulu de comunicatiune, contele Zichy, cuventulu spre a reflectá la unele observatiuni facute de deputatii Lud. Papp si Cheb. Acesti deputati facura imputarea, cum putù oratorulu sa prelimineze spesele de cladire pentru lini'a Temesiu—Brasiovu cu 4.500,000 fl., pre cându computarea oficiósa estiméza aceste spese cu 11 milióne. Oratorulu a voitu dara sa mistifice lucrulu. Acésta incriminatiune nu este de locu intemeiata, fiindu ca oratorulu s'a dechiaratu inaintea comissiunei pentru drumurile ferate cu tóta sinceritatea asupr'a afacerei. Inainte de a fi legea gat'a oratorulu a insarcinatu despartiementulu computuriloru dela drumulu de statu ungaru cu compunerea preliminariului de spese, resultatulu a fostu 11 milióne. Dupa aceea a demandatu organeloru cari au fostu concrediute cu computarea preliminariului de spese dintâiu, sa supraesamineze pre acest'a si computarea acést'a dede resultatulu de 10 milióne.

O computare mai nóua dede 9 milióne, asiá incâtu se vediù, ca trebuie sa fia o erore in basea computârei. Intr'adeveru despartiementulu computuriloru dela drumulu de statu ungaru a facutu computarea pre temeiulu unei linie ideale. Oratorulu nu voiesce sa afirmeze, ca si cifr'a ce o statoresce densulu, este nefalibila, dara ea este totusi aprosimativu drépta. Oratorulu se credea detoriu cu acést'a dechiaratiune, de altmintrenea se va ingrigí, cá sa nu mai obvina atari erori in calculâri.

Acum incepe desbaterea. Primulu oratoru este E. Simonyi. Densulu se bucura de deslusirile date de ministrulu comunicatiunei, inse nu este deplinu multiemitu cu ele. Este constatatu, ca cea mai mare parte a incurcaturiloru financiali au de a se ascrie si se ascriu din tóte pârtile cladirei nepregatite de drumuri ferate. Acum iéra vine ministrulu cu proiecte, pentru cari nu esistu planuri detaiate. Ministrulu trebuie sa faca atari planuri cu acuratetia si in detaiu si déca n'a facutu astfeliu, cas'a sa respinga proiectele substernute de densulu.

Oratorulu afla, ca atacurile indreptate contr'a proiecteloru din cestiune nu suntu refutate in cuventarea de eri a ministrului pe financie si de acea oratorulu nu este multiamitu. Intrebarea principale in aprobârile junctiuniloru este cestiunea liniei Temisiór'a—Orsiov'a. Oratorulu afla ca periculului nu jace in cesiunea acestei linie la societatea drumului de statu, densulu e gat'a a dá acestei linie bucurosu concesiunea dorita, déca conditiunile de concesiune corespundu tierei; fiindu ca nu corespundu ele cuprindu in sine unu periculu. Oratorulu doresce cerealeloru române acele conditiuni de transportare cá si cerealeloru ungarie si déca acést'a nu va fi cu putintia, sa se impedece cladirea liniei. Espunerile ministrului de financie nu l'au multiamitu si de acea va respunde la ele. Oratorulu nu pricepe pentru ce s'a ivitu regimulu de odata cu proiectele pentru Temisiór'a—Orsiov'a, pre cându proiectele pentru liniele Waagthal si Edenburg Ebenfurth le-au lasatu in voi'a lui Ddieu luni intregi.

Ministrulu de financie n'a respunsu la intrebarea, de sta guvernulu sub pressiunea consortiului de imprumutu, ci a ocolitu acésta intrebare de o insemnatate colosale. Consortiulu stringe in bratiele sele pre Ungari'a asemenea polipului lui Victoru Hugo si suge sângele tierei. Ministrulu de financie sa intrebe categorice pre consortiu, de voiesce sa esercedie optionea séu nu si de va si fi unu reu cându nu vomu capetá bani, totu-si va fi mai bine sa primimu si acestu reu, numai sa ne scapâmu odata din ghiarele consortiului. Ministrulu de financie a dechiaratu, ca indreptarea stâriloru aterna dela resolutiunea firma a legislativei. Oratorulu multiamesce ministrului pentru acésta dechiaratiune si sperédia, ca ea nu-si va gresí efectulu seu.

Revenindu la espunerile ministrului de financie, oratorulu afla ca datele sele si ale ministrului de comunicatiune nu suntu de ajunsu. Noi nu voimu sa concurâmu la Danzig, ci preste Stettin la Angli'a, dara aici ministrulu n'a datu deslusiri de ajunsu. In Angli'a drumurile de feru ducu producte in masse cu $\frac{1}{2}$ cruceri de maja si de milu si drumulu de statu aru poté face acést'a si pentru Romani'a, pre cându pentru cerealele Ungariei sustiene tarif'a de cruceriu, prin care cea din urma cu tóta departarea cea neinsemnata s'aru pagubí.

Oratorulu este convinsu ca déca aceste proiecte de legi se voru realisá, industri'a si comerciulu Ungariei voru fi nimicite pre unu seculu inainte. De aceea oratorulu nu primesce proiectulu de base la desbaterea speciale.

G. Ioanoviciu e convinsu, ca conventiunea internationale cu Romani'a va avea pentru ambele state contrahente o influintia buna. Tebuie sa nu uitâmu, ca atari tractate impunu ambeloru pârti sacrifice, dara trebuie sa considerâmu si resultatele. Se esprime din mai molte pârti temerea, ca marfurile ce vinu din tieri straine si trecu prin Ungari'a voru face concurintia producteloru nóstre. Urmarindu acestea pâna in cele din urma consecuintie vomu dá dupa — parerea acestor'a — de resultatulu, ca drumurile de feru numai ne voru pagubí. Respingerea proiectului de acum, dice oratorulu, ca este o imitare rea a resultatului din 1872 avutu in Romani'a. Oratorulu dechiara francu, fâra de a fi influintiatu de vr'o pressiune, ca conventiunea este absolutu buna si o primesce de base la desbaterea speciale.

Iul. Steiger tiene o cuventare lunga contr'a proiecteloru pre cari le dechiara de neacceptabili. Dupa densulu e Horn insinuatu la cuventu, inse resignéza la acest'a in urm'a strigâriloru voie ale casei „eláll.“ Resignatiunea lui se primesce cu aplause frenetice. Asemene se vedu constrinsi a resigná: Wächter, Ad. Lazar. Toti oratorii insinuati la cuventu resignéza si in urma desbaterea generale se dechiara de inchiata.

Acum se radica Helfy si dupa unu protestu aspru pronunciatu in escitatiune mare contr'a pressiunei, cu care majoritatea camerei voiesce sa resolveze proiectulu — ia cuventulu pentru a-si motivá proiectulu seu de resolutiune relativu la respingerea proiecteloru si dispunerea negotiâriloru nóue cu Romani'a.

Urmându votarea nominale votara 166 pentru, 107 contr'a proiectului; 169 erau absenti. Tractatulu cu Romani'a este primitu deci cu o majoritate de 59 voturi.

Discursulu

deputatului natiunale Alessandru Romanu rostitu in siedinti'a camerei la 20 Iuliu.

Onorab. domni deputati! § 5 din proiectulu de lege pusu in desbatere este fâra indoiéla unulu din cele mai importante ale legei elect. prin urmare nimenea nu póte sa-mi faca imputarea, déca asupr'a acestui §. mai alesu dupa cele ce s'au vorbitu asupra-i, me vedu silitu a usá in modu mai indelungatu de indulgenti'a on. adunâri.

Cei ce sustienemu emendamentulu dlui dep. Petru Nemesiu, nu avemu câtusi de putienu scopulu de a largí dreptulu electorale, ci dorimu numai cá, censulu stabilitu prin legea dela 1848 sa fia conservatu si aplicatu cu esactitate.

Luându de basa pentru acestu censu 15 jugere de pamentu, noi credemu ca suntemu conservatori si nu tindemu câtu-si de putienu a introduce sufragiulu universalu, nici vremu a dá dreptulu electoralu proletariloru, ci proprietariloru de pamentu. N'amu vediutu, dloru, aducandu-se chiaru nici unu argumentu din partea celoru ce au radicatu cuventulu contr'a emendamentului dlui Petru Nemesiu, relativu la acestu §. Tóte discursurile oratoriloru contienu in mare parte numai alusiuni indirecte. Singuru dlu baronu Gavriilu Kemény pare a fi avutu intre armele sele de combatere óresi-cari date; rogu inse pre on. camera, sa urmarésca cu atentiune argumintele si datele ce voiu aduce eu contr'a aceloru date, pentru ca astfeliu on. adunare sa se convinga, ca datele dlui deputatu au fostu false, atâtu in contienutulu câtu si in aplicarea loru si n'au avutu de scopu, decâtu a induce in eróre bun'a credintia a dloru deputati. Dejá onorab. meu colegu Mocsáry observà si accentuà lips'a de sorginte autentica a aceloru date ce insusi dlu ministru de interne inca le combatù, si cu multa dreptate, câci pré putieni dintre dnii deputati magiari se ocupa cu afacerile Transilvaniei, prin urmare pré putieni dintre d-loru cunoscu situatiunea de acolo astfeliu, incâtu se scia: cari si dela câte jugere de pamentu plateau censulu de 8 fl. 40 cr. la 1848, si cine platesce astadi? Si chiaru acést'a e cestiunea pusa acum in discussiune.

On. d. baronu G. K. a accentuatu cu ponderositate in discursulu seu, ca, déca s'aru admite 13% cá basa pentru censu, cu alte cuvinte, déca s'aru introduce in cifr'a censului si cele 3% a darei suplementarie — câci despre darea desarcinârei pamentului n'a vorbitu nimic'a — atunci in Transilvani'a pentru obtienerea dreptului electoralu aru fi de ajunsu unu venitu de 61 fl. 64 cr., pre cându dupa sistemulu actualu, se cere unu venitu de 84 fl.

Intrebu inse pre d. deputatu, ce intielege d-sea prin „sistemulu actualu“? Aceea ce elaborase aristocraticulu guvernu din Transilvani'a? Dara atunci cum póte d-sea esplicá acést'a din legea dela 1848, care apriatu prevede, ca numai darea de capu se scóte din censu. Prin urmare cu acést'a d-sea nu póte sa mistifice camer'a.

Dlu deputatu merge inse mai departe, si apelandu la censulu Schmerling-Nadasdyanu, dice, ca va produce date oficiale. Dara si aceste pretinse date oficiale suntu false. Anume, d-sea dice, ca, dupa acelu sistemu, si darea capului, care facea 2—3 fl. erá computata in censu. Acésta asertiune nu este adeverata, câci darea capului facea 4 fl. 20 cr. Subtragendu deci acésta suma din cifr'a de 8 fl. — câci 40 cr. nu se considerau, adeca se lepadau, precum observa d-sea, — darea directa scade la 3 fl. 80 cr. iéra nu la 5—6 fl. cum a disu d. baronu.

Dlu baronu dice mai departe, ca déca pretindemu cele 3% ale darei suplementarie, de ce nu pretindemu si celelalte 9%? Dara, dloru, noi tocmai acést'a pretindemu prin emendamentulu dlui dep. Nemesiu, câci tocmai acele 9% se prevedu in legea dela 1848, si astfeliu d. baronu se insiela fórte tare, cându vine si sustiene, ca admitendu-se acestu emendamentu, aru fi a introduce sufragiulu universale. Admitendu acele 9%, in Transilvani'a, alegatorii respectivi aru trebuí chiaru si atunci sa poséda mai multu decâtu de dóue ori atât'a pamentu, câtu posedu preste totu alegatorii din Ungari'a; aru trebuí adeca sa poséda celu putienu 15 jugere de pamentu. Apoi fia-mi permisu sa declaru, ca cu mintea sanetósa nu se póte afirmá, cumca acest'a e sufragiulu universalu.

Dara falsa este si acea asertiune a dlui baronu, ca dupa censulu Schmerling—Nadasdyanu s'aru fi alesu mai mare parte deputati români si abiá 20 deputati magiari, câci din 165 deputati transilvaneni se venea pentru magiari 46 deputati, iéra pentru români nu mai multu de 55, ceea ce pentru 1.300,000 români nu credu ca d. baronu sa afirme, ca este o escesiva disproportiune numerica in favórea Rloru.

Totu d. baronu mai sustiene apoi, ca mai inainte de introducerea sistemului fumuriloru in legea electorala, n'aru fi fostu lipsite de beneficiulu dreptului electoralu intregi cercuri pretoriale. Fatia cu acésta asertiune, 'mi iau voi'a a apelá la d. dep. C. Torm'a si a-lu rugá, sa ni spuna d-sea, câti anume censualisti au fostu pre acelu tempu in comun'a d-sele Ciceu-Cristuru?

Nici macaru unulu! Déca deci, on. camera va luá cunoscintia deplina despre impregiurarea, ca in Transilvani'a, dintre 2000 si câte-va sute de comune, celu putienu 1000 nu posedeau nici macaru unu singuru alegatoriu censualistu, — intrebu: vré on. corpu legiuitoriu sa primésca, sa conserve asemenea lege? Numai dupa ce legiuitorii de atunci vediura cu orore acésta lipsa de alegatori in 1000 de comune, — atunci inca numai de rusîne, — au introdusu dreptulu electoralu basatu pre sistemulu fumuriloru.

Cându apoi d. baronu in discursulu seu vine sa insîre, ca pentru unu jugeru de pamentu aratoriu, séu pamentu de cósa etc., se platesce atât'a si atât'a contributiune, d-sea vorbesce de obiecte cu totulu straine de cestiune, cá si jupanés'a lui Bod, cându i se cerea pretiulu vinului.

Nu despre aceea e vorb'a aici, câta contributiune se platesce pentru unu jugeru de pamentu aratoriu séu de cósa, ci vorb'a e, ca la 1848, conformu legei de atunci, censulu de 8 fl. 40 cr. se platea in comunele de cl. I. dela 13, cl. II. dela 15 si cl. III. dela 18 jugere! Acum poftimu, sa-mi spuna d. baronu o cadentia potrivita pentru acést'a.

In privinti'a distributiunei jugereloru, trebuie sa observu, sa asertiunea dlui baronu in asta privintia iérasi e nóua proba de mistificatiune, câci nu se cere aici impartirea complesului jugereloru, ci se cere a se aretá: câta anume dare se platesce pentru unu jugeru? Si eu declaru, ca protestediu din capulu locului contr'a intentiunei de a se luá de basa asemenea impartire la arondarea cercuriloru electorale.

Nu potu trece cu vederea de a esprime multiamtre fatia cu dlu min. de interne, pentru faptulu, ca de-si tardiu, — dara in fine si-a procuratu si d-sea datele de dinainte de 1848 privitórie la acésta lege, prin cari apoi in siedinti'a trecuta insusi d-sea a combatutu datele d-lui baronu Kemény. Conformu aceloru date presupunendu ca acele in adeveru aru fi autentice, — lucru inse despre care eu me indoiescu inca, déca dara inainte de 1848 pentru unu jugeru de pamentu de cósa se platea dare 32 cr. m. c. (d. Nemesiu dise numai 20 cr.) apoi atunci dupa insu-si dis'a dlui min. de interne censulu de 8 fl. 40 se platea inca pentru mai putiene jugere, decâtu cum aretase d. Nemesiu.

Dara d. baronu mai dise inca si aceea, ca scopulu legei nu este de a stabilí, câti anume alegatori români si câti unguri — sa fia. Acést'a disa e adeverata; dara noi nici nu amu cerutu asiá ceva; amu pretinsu numai cá dreptulu electoralu sa se dee celoru ce platescu contributiune si inca destulu de mare, pre cându d. baronu, pledându pre de o parte pentru restrictiunea cea mai esagerata a dreptului electoralu, pre de alta parte admite la urna pre toti — nobilii proletari, cari 'si vendu votulu pentru unu ciocanu de rachiu. Cea mai mare parte din cei 80,000 mii de alegatori cu drepturi vechie suntu astu-feliu.

Dlu deputatu a facutu mentiune si despre „prass'a legala.“ Facia cu acést'a intrebu pre d. deputatu, ce a intielesu sub acésta prassa legala? nu cum-va a intielesu acea procedere a guvernului aristocraticu din Transilvani'a, prin care acel'a, in contr'a spiritului legei din 1848, substragendu din censulu electoralu de 8 fl. 40 cr. darea desarcinârei pamentului, si astu-feliu netienendu-se de liter'a legei, care prescrie, ca din censulu electoralu este a se substrage numai darea personala — a comisu astu-feliu flagrant'a violare de lege. Acést'a o numesce d. baronu „pressa legala?“ Dara acést'a nu e decâtu unu abusu, si inca abusu fórte mare, iéra „abusus non tollit rectum usum.“ Pentru acestu abusu governiulu respectivu aru fi trebuitu sa fia datu in judecata, iéra nu cá sa i se legalisedie mai târdiu procederea. De altmintrea trebuie sa observu, ca on. camera pâna ac m inca nu si-a pronunciatu verdictulu in acésta cestiune. Constatu dara, ca procederea invocata de d. baronu a fostu ilegala, si ca prin urmare aceea nu póte serví de basa, pentru cá noi sa sanctionâmu abusulu governiului de atunci.

Dara, dloru, sa privimu cestiunea sine ira et studio sî sa vedemu, care este dupa calculul mediu, in Transilvani'a contributiunea, dimpreuna cu dârile suplementari ? Este de: 62 cr., adeca censulu de 8 fl. 40 cr. dimpreuna cu darea desarcinârei pamentului corespunde unei posessiuni de 15 jugere pamentu, adeca chiaru la atâte jugere, dupa câte la an. 1848, se platea darea de 8 fl. 40 cr.

In acésta priviutia voiu presentá inca câte-va date, a câroru autenticitate nu póte fi banuita, pentru ca ele provinu de a dreptulu dela ministeriulu de financie. In Transilvani'a cifr'a cea mai mare din contributiunea pamentului dupa insa-si declaratiunea dlui ministru este de $84^{45}/_{100}$ cr. pentru unu jugeru ; sî eu sciu, ca facendu acésta declaratione, d. ministru a facutu alusiune la comun'a Lancramu din scaunulu Sabesiului, câci acolo se platesce atât'a dela 1 jugeru de pamentu de prim'a calitate, fâra adausulu desarcinârei pamentului. Asiá dara pentru cá cine-va sa platésca censulu de 8 fl 40 cr. adeca sa póta usá de dreptulu electoralu inca sî acolo trebuie sa aiba posesiune de 10 jugere. — Dara, dloru, pamentulu de calitatea I sî acolo abiá represinta 1 séu 2% din totalulu teritoriului comunalu, din care causa censulu de 8 fl. 40 cr. de care depinde dreptulu electoralu, si acolo se platesce numai dela 20—25 jugere Este de insemnatu apoi ca acolo pretiulu unui jugeru de pamentu este 500 fl. Câtu de mare proprietate se cere dara si acolo pentru cá cine-va sa póta deveni alegatoriu ! Mai departe totu cam asiá sî in „Campulu Panei,“ unde pamentulu asemene e de calitate buna, pretiulu unui jugeru e 200—300 fl. Acolo deci, censulu electoralu corespunde de asemenea unei posesiuni de 21—25 jugere. Nu este dara adeverata asertiunea dlui baronu G. Kemény, care dice, ca in Transilvani'a censulu de 8 fl. 40 cr. se platesce pentru 4—8 jugere de pamentu sî ca prin urmare dreptulu electoralu se póte obtiené sî cu o asemenea proprietate mica. Inse, dloru, ve voiu mai aretá unu esemplu sî acel'a e, ca bunaóra in Gyergyó-Ujfalu se cere, cá cine-va, pentru a-si castigá dreptulu electoralu, sa poséda 240 jugere de pamentu, adeca unu micu domeniu. — Cumca multi dintre d-vóstra, dloru, nu cunoscu relatiunile din Transilvani'a, acést'a amu vediut'o sî din o discussiune ce amu avut'o cu unu colegu mai betranu, care cându i-amu aretatu acést'a disproportiune, mi-a responsu, ca din tóte aceste aru resultá, cá transilvanenii sa fia impovorati cu mai multa dare, de óre-ce in comit. Békés pentru unu jugeru de pamentu se platescu 30 fl. (o voce din drépt'a : Nu e adeveratu !) De siguru ca nu, si audiendu asemene argumente credu ca nu e trebuintia de a produce contr'a argumente pentru combaterea loru ; amu adusu inse acestu esemplu numai cá sa dovedescu, ca in adeveru fórte multi dintre dnii deputati suntu straini de obiectulu in cestiune.

(Va urmá.)

Incendiuri infricosiate.

Avrigu in 29/17 Iuliu 1874.

Comun'a Avrigu, un'a dintre cele mai harnice comune din scaunulu Sabiului, suferí intr'unu restempu de 4 dile dóue incendiuri infricosiate, cari prefacura in cenusia tóta averea a mai multu de 80 familii române. —

Joi in 23/11 Iuliu a. c. dupa prandiu pre la 3 óre erupse — din jucaria cu focu a dóue prunce, dupa cum s'a presupusu pâna acum'a — unu incendiu infricosiatu in mediloculu comunei, carele ajutoratu fiindu de ventu sî de alta parte sî de jurstarea, ca toti locuitorii din comuna se aflau la lucru pre campu, intr'unu momentu se prefacu intr'o mare de focu sî consumà in restempu de abiá un'a óra tóta averea a 36 locuitori din comuna. — Foculu arse in directiunea ce o luà totulu, sî se domolí elementulu infricosiatu numai dupa ce resuflà la câmpu unde ne mai aflându nutrementu se domolí. Intre nenorocitii, cari suferira cu ocasiunea acést'a se afá sî câte-va familii de sasi sî jurstarea acést'a, cu durere trebuie sa o constatâmu, dedù ansa la unu corifeu de alu loru, de a-si dovedí sî in nenorocire ur'a de rasa ce-lu predomnesce, aruncandu-le in jurnalele germane românilor imputâri ca nu aru fi voitu sa le sara intru ajutoriu sasiloru. —

Sî astu-feliu privindu sasii sî nenorocirea acést'a din punctu de vedere curatu nationalu, au edatu apeluri speciale in diurnalele loru pentru ajutorirea sasiloru dearsi. —

Spre a aretá neadeverulu imputârilor straine, trebuie sa observu, ca românii câti au ajunsu la loculu de periculu, au conlucratu din resputeri sî fâra nici o privire la natiunalitatea nenorocitiloru spre invingerea elementului ; iéra de alta parte fiindu ca cu ocasiunea acést'a s'au periclitatu de 4 ori mai multi români sî fiindu ca vétr'a focului se aflá in mediloculu româniloru, ei nu potura sa-si parasésca ale sele si sa alerge intru ajutoriu sasiloru, cari inca locuescu printre români ! —

Diu'a acést'a nefericita se petrecù astu-feliu. — A dóu'a a trei'a si a patr'a di dupa dens'a inse urmara incendiuri de nou in diferite pârti ale comunei, care tóte fiindu observate de temporiu, fura sugrumate inainte de a fi luatu o dimensiune mai mare. —

Luni inse a cincea di dela incendiulu primu, erupse unu incendiu nou iéra in mediloculu româniloru, care consumà in restempu de o óra 46 de case totu de ale româniloru dimpreuna cu totu ce se aflá in ele, in curti sî gradini sî astufeliu remasera de nou atâtea familii curatu române peritórie de fóme sî singuru numai cu vestmintele ce le-au avutu pre sine in câmpu la lucru. —

O nenorocire infioratória, — sute de ómeni cari fusera provediuti cu tóte cele de lipsa, remasera cersitori sî peritori de fóme in intielesulu celu mai strictu alu cuventului. —

Sî de unde vení nenorocirea acést'a nemai audita ; dela o blastemata de cersitóre de natiunalitate straina, care dupa marturisirea ei propria puse focu din resbunare fiindca furandu unu cojocu sî fiindu prinsa fu batuta din partea proprietariului.

Cu durere, trebuie sa constatâmu ca sasii cu esceptiune de câte-va persóne nu numai ca nu le sarira româniloru intru ajutoriu — unde ei nu erau periclitati de locu ; dara aretara chiaru sî o nepasare condemnabila sî se intrepusera pentru blastemat'a de incendiatóre, carea acum se afla in mânile tribunalului, inse se privesce — cu causa séu fâra causa — de esita din minte !

Vedé-vomu ce va urmá. — Dara nenorocirea causata e fapta complinita carea nu se mai póte delaturá sî astadi astépta preste 80 de famili române subsistinti'a loru dela grati'a binefacatoriloru, carea déca nu li s'aru intinde, aru trebuí sa cada viptime unei fapte barbare sî sa piéra de fóme in modulu celu mai teribilu.

Cu bucuria aflaramu, ca inteligínti'a româna din Sabiiu se interesédia de nenorocirile ce ataca trupin'a sea, sî ca a formatu unu comitetu care adunandu darurile binefacatórie le va administrá spre usiurarea stârei celei desperate a nenorocitiloru români dearsi.

Unu martore alu nenorocirei.

Apelu!*)

Dupa ce comun'a nóstra Avrigu in scaunulu Sabiiului, atâtu Joi in 11/23 Iuliu, câtu sî Luni in 15/27 Iuliu a. c. fu reu devastata prin focu intentiunatu sî astfeliu devenira preste 80 de familii române lipsite de tóte midilócele sî intru atât'a ruinate, incâtu in lips'a de daruri sî binefaceri din partea nor. publicu, suntu ameninţiate de perire : Subsemnatulu comitetu instituitu spre scopulu acest'a in Sabiiu se adresédia deci prin acést'a in numele nenorocitiloru, câtra onorabil'a nóstra inteligintia, cu rogarea : cá facendu colecte pre sém'a nenorocitiloru numiti sa le administredie comitetului acestui'a sub adres'a dlui adv. Ioane de Pred'a in Sabiiu, dimpreuna cu consemnarea binefacatoriloru pentru a se publicá, sî banii incursi a se tramite fâra amenare la loculu destinatu.

Sabiiu in 18/30 Iuliu 1874.

Comitetulu pentru ajutorarea româniloru
arsi din Avrigu.
I. Popescu, m. p. protop.
I. de Pred'a, m. p. adv.
sî I. Pop'a, m. p. adv.

Valcele in lun'a lui Iuliu 1374.

(Famili'a româna) Déca dorimu sa formâmu unu corpu natiunalu asié, precum se cere adî in secululu lumineloru, apoi este necesariu sa cautâmu toti factorii din cari se compune atare corpu natiunale sanatosu. Cându ne plangemu ca unii membrii din acestu corpu natiunalu nu corespundu destinatiunei loru, atunci e de lipsa sa cautâmu caus'a reului la isvoru sî sa ne nisuimu a vindecá reulu din organismu.

Cei ce dorescu o potere natiunale, trebuie sa dorésca mai intâiu poterea morale, fisica sî materiale la fia-care familia româna, fiindu ca familiele suntu puterile sî organele corpului natiunale ; de aci urméza ca membrii natiunei trebuie sa traiésca in concordia, sa fia activi si sa aduca jertfe pentru binele natiunalu.

Sa cercetâmu dara in deosebi desvoltarea morale, fisica, materiale si natiunale la famili'a româna, sî déca vomu aflá, ca posiede aceste conditiuni de viétia, bine, de nu, sa vedemu, cari suntu midilócele cele mai practice, prin cari famili'a româna s'aru potea radicá la puseţiunea ce trebuie sa aiba in viéti'a sociale.

Cine compune famili'a ? Mai intâiu barbatulu sî femei'a, cari s'au impreunatu cu legatura sânta pentru a se ajutorá imprumutatu in totu decursulu vietiei, a duce o viétia morale sî pentru a conservá continuitatea genului. Indata ce viéti'a sociale morale lipsesce dintre membrii familiei sî se negliga crescerea buna a copiiloru, scopulu nu se póte ajunge.

Intre familie trebuie sa domnésca incredere reciproca sî concordia, activitate sî cumpetu in modulu loru de vietiuire, nesuintia câtra cultura sî perfectiunare, cu deosebire nesuinti'a de a promová binele mai multor'a sî a lucrá pentru prosperarea comuna. Intre astfeliu de conditiuni fiii familiei voru cresce bine, sî voru deveni ómeni capabili de a traí in societate, pentru ca in familia primesce copilulu primele impressiuni sî fortie morali, prin cari se va stracurá printre tóte vijeliele vietiei. Aci se pune fundamentulu pentru viéti'a intrégu, sî de va fi acestu fundamentu slabu, cum va tiené edificiulu ?

Spre a ne incredintiá, de au familiele române conditiunile aceste neaperatu de lipsa pentru o viétia sociale sanatósa, sa aruncâmu o privire rapede asupr'a loru.

Familiele române dupa cultur'a sî positiunea loru in societate se potu imparti in trei categorii : famili'a tiereniloru séu a sateniloru ; famili'a orasieniloru sî a inteligintiei ; sî in urma famili'a boieriloru séu nobililoru.

Famili'a româna dela sate, adeca : tierenii tienu sî urmédia viéti'a mostenita dela mosi sî stramosi. La aceste familii afli : religiositate sî moralitate. Familiele pre la sate suntu solide, sincere sî serióse, au o potere fisica bine desvoltata prin munca neintrerupta sî traiu simplu naturalu. Partea cea mare dintre aceste familie duce o viétia esemplara in respectu moralu-religiosu Ele urmédia cu pietate invetiaturile religiei loru, biseric'a a avutu o influintia binefacatória asupr'a vietiei loru morale, dara cu tóte aceste virtuti laudabile nu potemu dice, ca famili'a româna dela sate are tóte conditiunile recerute pentru o viétia sociale, dupa cum se cere acum, nu potemu sa afirmâmu acést'a pentru ca familiele satene suntu inca in stare primitiva, au lipsa de invetiatura sî lumina, fiindu ca numai prin cultura se voru potea delaturá superstitiunile ce intuneca mintea sî impedeca prosperarea spirituale sî materiale. Mai suntu sî alte vitiuri, precum beti'a, lenea sî pism'a, cari asemene rodu la bunastarea poporului. Aru trebuí sa fimu cu mai multa atentiune asupr'a acestoru rele ce bântuie poporulu, fiindu ca ele se latiescu totu mai tare sî grabescu saracirea, prin urmare ruinarea totale a poporului dela tiéra. Dejá vedemu unele simptome triste. Poterea fisica a tiereniloru, care ieri alaltaieri erá admirata, pre dî ce merge scade. Intre alte cause ce au de urmare acésta decadintia trista, se póte amintí sî impregiurarea, ca pre unele locuri casatoriele se facu fâra nici o precautiune, se impreuna ómeni cu defecte esentiali — precum schilavi sî creteni — cu unu cuventu ómeni, câroru li lipsescu conditiunile unei vietie casnice. Mai departe vedemu, ca averea tiereniloru nostri se micsiorédia, cu dens'a si starea materiale, pentru ca afara de greutâtile nesuportabile ale tempului in care traimu, precum suntu : contributiunile sî sarcinele publice, intemplâri elementarie, ce nimicescu munc'a lucratoriului, economi'a loru este neratiunale si in parte neglesa. Ciaru sî la tierenii cei de altmintrenea diligenti vedi o impartire rea a tempului de lucru. In tempulu lucrului vedi pre unii umblându prin cârciume séu fiindu ca nu lucra dupa regula tamandându diu'a intréga fâra nici unu resultatu. Aci se vede ca nu suntu punctuali in afacerile loru sî tempulu trece sî trece.

Asemenea sta lucrulu sî cu patim'a betiei. Cei mai multi petrecu tempulu celu scumpu in cârcimele jidoviloru si in urma vampirii acesti'a le esecuéd a averea pentru bouturi rele si otravitórie. Câte certe si batâi, despârtiri de casatoria, sî alte rele nu provinu din patim'a betiei ! Acésta patima aduce ruin'a morale sî materiale cu sine. Averea moscenita dela stramosi trece cu unu pretiu bagatelu in mânile jidaniloru sî sanatatea loru esté perduta sî ei devinu astu-feliu ómeni netrebnici in societate. Mai adauge la acestu tempu perdutu inzadaru sî numerulu serbatoriloru de unu caracteru pagânescu, pre cari le serbédia tierenii nostrii superstitiosi pre unele locuri. Póte ca aceste rele se producu prin clâci, pomeni sî petreceri la nunta in tempu de câte 3 dile si mai multu. —

La aceste se adauge apoi pism'a séu invidi'a care de altmintrenea grasédia totu in asemenea mesura sî intre inteligenti. Pre cându familiele natiuniloru straine se ajuta dupa impregiurâri imprumutatu, românii nostrii nu se potu suferí unii pre altii. Badea Ioanu nu póte mistuí pre nenea Georg'u fiindu ca acest'a e mai bogatu avendu mosie, casa din materialu solidu sî 4 boi ; muierile pre multe locuri s'aru inghití cá pescii unele pre altele. Cându o familia da de o nenorocire, fia prin focu séu alte intemplâri elementarie, atunci pism'a nu-i lasa pre cei'a-lalti sa vina intr'ajutoriulu celui nenorocitu, bá unii se bucura de atari nenorociri ce indura confratii loru. De aci se póte esplicá sî pism'a intre cei inteligenti fiindu ca au crescutu intre atari impregiurâri. De aci provine, ca intre români lipsesce zelulu de a infiintiá fonduri prin contribuiri, din cari s'aru potea ajutorá la temputi de lipsa. Se pismuescu talentele cele stralucite, cari din caus'a acést'a prea adese ori nefiindu spriginite se ingrópa sî natiunea perde individi capabili.

De aceea institutele nóstre comune suntu atâtu de reu spriginite. Unii sustienu ca acésta invidia se propaga prin unii cartarari semidocti, de aci apoi denunciârile de susu pâna josu, póte ca sî proselitismulu confessiunalu contribuie la acestu reu. S'au inmultitu sî se inmultiescu procesele cari fiindu urdite fâra precugetare, ruinédia averi colosali. In fia-care comuna vei aflá dieci de familii purtându procese, dintre cari unele provinu numai din procesomania. Apoi esecutiuni de vite, case si pamenturi asiá incâtu te cuprinde o dorere cugetându la viitoriulu poporului. Pre lânga daun'a materiale procesele impedeca concordi'a si astu-feliu nu ne potemu asceptá la o actiune solidaria intru promovarea intereseloru culturali si natiunali. Multe familie dupa ce 'si derapena averea intr'unu modu usioru emigrédia in Romani'a spre a-si aflá alte ocasiuni de câscigu. Barbatii români i-au folositu si acum le dau pasapórte. Si apoi ce e mai reu, tenerele generatiuni crescu in mediloculu acestoru patimi, cari i strica de temporiu si i face necapabili pentru viéti'a mai târdia barbatésca.

---

*) Suntu rogate sî onor. redactiuni dela cele-lalte jurnale române, a dá locu apelului acestui'a in colónele dloru.

Aceste rele mari, cari ruinédia fundamentulu vietiei sociale la românii nostrii dela sate, trebuie sa ne nisuimu ale vindecá, pâna ce nu voru prinde radacini afunde in organismulu natiunei. Mediócele sigure de ale vindecá suntu invetiatur'a si latirea cunoscintieloru intre tiereni prin scóla si biserica. Invetiatorii si preotii au démn'a chiamare de a delaturá aceste rele din poporu, de accea densii sa descopere reulu, sa invetie pre poporu si sa premérga cu esemplulu bunu; sa invetie pre elevii loru nu numai a cetí, scrie si computé, dara sa i si capacitedie ca cum sa pórte o economia rationale si practica: gradinari'a, pomeritulu si oltuitulu, cu unu cuventu elementele agriculturei, punctualitatea si curatieni'a cari lipsescu la partea cea mai mare dintre tierani. Asemene o regularitate in tóte câci câtu de neplacutu este a vedé aruncându tóte objectele unele preste altele. Spiritulu de ordine aduce cu sine pastrarea si inmultirea averei. Economi'a casei inca merita atentiune. Impartirea buna si pregatirea nutrimentului lipsesce, de aci provine, ca tieranii odata au pré multu de alta-data nimicu. Asecurâri contr'a dauneloru elementarie, focu, grindina, inundâri, lipsescu si de aci se esplica cum de unele familie ajungu de odata dintr'o stare materiale fórte buna la sapa de lemnu. Despre folosulu acestoru asecuratiuni aru trebuí capacitatu poporulu nostru. Pre lânga aceste imbratisiarea meserieloru se recomânda cu atâtu mai tare cu câtu acum nu voru mai poté traí numai cu agricultur'a cá in trecutu. Tempulu a progresatu, trebuintiele s'au inmultitu si pamentulu — fia câtu de bine lucratu — n'a ajunge pentru a nutrí pre toti fiií unei familie. In fine este de lipsa, cá fia-care june si juna româna sa aiba inainte de casatoria cunoscintie chiare despre datorintiele sociali, morali si crestinesci si medilocu de cascigu, pentru a potea sustiené viéti'a familiara. Pregatiti astu-feliu tiaranii nostri, cari astadi se afla intr'o stare nefavoritória, voru inaintá si cu densii va progresá siguru si natiunea.

(Va urmá.)

Varietâti.

*** Universitate nóua in Cisaitani'a. In diurnale se discuta cestiunea erigerei unei universitâti in Cernauti cu scopu de a infiintiá unu bulevardu nou alu culturei germane in orientulu Europei. Pânaací n'aru fi nimic'a admirabile; curiositatea cestiunei se incepe cu proiectele de a sustiené bulevardulu germanu din fundulu religiunariu gr. or. care consta din averi donate de piosi romani pentru sustienerea pietâtiei si moralitâtiei intre crestinii romani. Romanii din Bucovin'a sa se germaniseze dara si de ací incolo cu banii loru proprii.

*** Se cauta cu activitate spre a se descoperí sórt'a espeditiunei polare austriace, facuta acum diece ani, dela Hamburg cu unu bastimentu numitu Tegethoff.

Dîuariulu „Golos“ anuncia, ca cunoscutulu esploratoru Sidorow, dupa óre cari indicii aru fi conchisu, din starea ghiatieloru din marea inghietiata, ca espeditiunea trebuie sa se gasésca actualmente la Novai'a-Zemli'a, in apropiarea capului Nassau, si propune, cá guvernulu rusescu sa organiseze asemenea o espeditiune in acele locuri, spre a vení in adjutoriulu indrasnetiloru navigatori Payer si Weyprecht si ai companioniloru loru. D. Lidorow ofera de a participá la chieltuielele acestei espeditiuni cu sum'a de 1000 florini.

Alte apeluri facute asemenea de alti ómeni competinti din Rusi'a ceru a vení in ajutoriulu espeditiunei.

*** Unu doctoru in litere românu. Ne umplemu de mandria cându audîmu de succesulu ce repórta tinerii nostri ce mergu in strainatate spre a-si cultivá spiritulu. Unulu din ei, d. Craciunescu, a depusu, cu multu succesu, doctoratulu in litere inaintea facultâtiei de litere din Parisu. N'avemu onóre de a cunósce pre d. Craciunescu, dara ii felicitâmu de subiectulu tesei sele in limb'a francesa: Poporulu românu judecatu dupa cantecele sele natiunale.

Iéta cuvintele simpatece cu cari anuncia acést'a „Journal des Debats“, celu mai importantu dîuariu francesu, si nu potemu decâtu multiamí dlui Craciunescu de magulitórele cuvinte la ádres'a Romaniei si a româniloru din citatulu organu:

„Facultatea de litere din Parisu vedé Sambata pentru prim'a óra, unu românu cerendu-i gradulu de doctoru. Tes'a dlui Craciunescu, sustienuta cu multu succesu, causéza celoru ce o cetescu o surprindere placuta: se mira cine-va vediendu unu românu posedandu atâtu de bine tóte fontânele limbei nóstre, scriindu-o cu acea usiurintia si deosebire, fâra a se loví nici odata de acele dóue stânci inaintea câror'a cadu de ordinaru strainii: emfas'a si vulgaritatea.

Acésta tesa, ce ne face cunoscutu poporulu românu dupa cantecele sele natiunale si care ne face a-lu iubí, este o carte pre câtu de placuta pre atâtu si de solida: cetindu-o cine va, afla placere si profitu.

Poesi'a populara a Romaniei este incantatória; junele doctoru citéza din ea, in trecutu câte-va bucâti alese, si le analiséza cu unu gustu delicatu si unu sentimentu de mandria cari dau stilului seu unu agrementu mai multu si cá o savóre particulara.

O viua simpatia pentru Franci'a recomenda acésta carte lectoriloru francesi. Patriotismulu sinceru ce o anima dela unu capetu la celaltu onoréza pre scriitoriulu ce-lu posede si pre tiér'a ce-lu inspira.

Profesorii facultâtiei au acordatu dlui Craciunescu sufragiele loru unanime. Ei suntu, cu dreptu cuventu, mandri de astufeliu de opere, unde gasescu fructulu si recompens'a lectiuniloru loru.

*** (Din tabloulu sinopticu) alu ministeriului culteloru si instructiunei publice, pentru anulu scolariu 1873—74, se constatà urmatoriulu numeru alu scóleloru de ambe secse din Romani'a:

2120 scóle rurale, cu 56,853 scolari, baieti si fete, si cu 2095 profesori si profesore: adeca 24 de scóle suntu fâra profesori si unele comune suntu fâra scóle.

135 scóle de baieti si 1.0 de fete, cu elevi si eleve preste 25,864.

17 gimnasie, 6 licee si 8 seminarie, cu 5437 elevi.

2 scóle de comerciu, 8 scóle normali, 1 de veterinaria, 2 de musica si 2 de bele arte. Pentru ambele secse mai suntu 240 de asemeni institute cu aprópe 12,200 elevi si eleve.

Pentru invetiamentulu superioru suntu 2 universitâti, fia-care cu câte 4 facultâti.

Pentru meserii suntu putiene scóle, in câte-va judetie.

Pre lânga aceste institute publice mai suntu o multime private, mai multu séu mai pucinu in bune conditiuni, si cari suntu frecuentate de unu mare numeru de elevi si eleve. „Viitoriulu.“

*** Programulu serbatorei a 5-lea centenaru alu lui Petrarc'a, poetulu italianu dela Vaucluse-Avignon. Atâtu francesii câtu si italienii precum si mai multe societati literarie s'au intrecutu a avé representanti demni de acésta ocasiune. Guvernulu Italiei a tramisu chiaru pre ministrulu ei plenipotentiaru din Parisu, d. Nigr'a. Iéra serbatorirea a 5-a centenara (este acum 5 secolu de cându s'a nascutu Petrarc'a), a tienutu trei dîle, si s'a facutu urmatoriulu programu:

Sambata 18 Iuliu. — Delegatiunea felibriloru provintiali pre lânga poetii francesi si italieni.

La optu óre sér'a, heraldii voru parcurá diferitele cartiere ale orasiului si voru anuntiá serbatórea.

La 9 óre sér'a, reintórcerea dela Vaucluse, receptiunea la gara de autoritâtile orasiului Avignon a delegatiuniloru societâtiei savante si a bustului lui Petrarc'a, facutu de F. Consonov'a.

Mergerea in cortesiu dela gara la hotelulu orasiului.

Musica. Iluminatiune dela intrarea in gara din piati'a Horloge si dela Statua Crillon.

Cantadisso a Pétrarque. — Poesie provinciala de Teodoru Aubanel, music'a de G. F. Imbert, cantata la otelulu orasiului de elevii conservatorului din Avignon, sub directiunea d. G. F. Imbert.

Concertu pre piati'a Horloge de music'a pontonieriloru.

Retragerea a fostu cu felinare, insotita de music'a municipala si a pontonieriloru.

Dumineca 19, la 8 óre diminéti'a. — liturgia solemnela, benedictiunea tuturoru recompenseloru, pre piati'a palatului papiloru.

La 4 óre dupa amédi: Mare cavalcada istorica, representandu marsiulu triumfalu alu lui Petrarc'a ducendu-se la capitoliu sa primésca corón'a.

La 9 óre sér'a: Representatiune de gala la teatru in onórea lui Petrarc'a din partea celebritâtiloru parisiene.

Serbâri populare si veselii publice la pórt'a l'Olle.

La vechiulu palatu alu papiloru iluminatiune electrica. Iluminatiune dela gara pâna in piati'a Horloge.

Luni 20 Iuliu, la 8 óre de diminétia: Mare concursu de orpheons, musici, armonii, fanfare si tamburine.

La 4 óre dupa amédi: Concursu literariu alu serbâriloru lui Petrarc'a.

— Premiuri si mentiuni onorabile, consistandu in obiecte de arta, flori, coróne, medalii de auru, de diamantu, de argintu si de bronzu voru fi distribuite pentru cele mai bune piese presentate la concursulu de poesie provinciala, poesii italiene, francese, si la concursu de istorie deschisu in onórea celei de a 5 centinara a lui Petrarc'a.

La 4 óre: cursa de tauri in insul'a Barthelasse.

Dantiuri: provincialii si provincialele cu tamburine voru parcurá diversele cartiere ale orasiului.

La 9 óre: mare serbare nopturna pre riulu Ron.

Raportu comerciale.

Sabiiu 21 Iuliu nou. Grâu 6 fl. 53 xr. frumosu, 6 fl. 20 xr. mestecatu, 2 fl. 60 xr. cualit. infer.; secar'a 4 fl. — xr. pâna 3 fl. 60; — orzu fl. —; ovesu 2 fl. pâna 1 fl. 87 xr.; cucuruzu (porumbu) 3 fl. 53 xr.; cartofi 2 fl. 13 xr. galét'a austriaca.

Cânep'a — fl. maj'a.

Lintea 6 fl — xr.; mazarea 6 fl. 67 xr., Fasolea 6 fl. — xr.

Fenu legatu — fl. 75, nelegatu — fl. 60 xr., paie lungi 80 xr., scurte 70 xr, maj'a.

Lemne de focu 8—10 fl. stang. austr.

Carnea de vita 18—20 cr. p., de porcu 28 xr. Unsórea 79 xr. pâna la 1 fl. 20 cup'a.

Burs'a de Vien'a.

Din 16/28 Iuliu 1874.

Metalicele 5%	70	30
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	74	30
Imprumutulu de statu din 1860	—	—
Actiuni de banca	971	—
Actiuni de creditu	233	75
London	110	—
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	70	—
„ „ „ Temisiorene	75	—
„ „ „ Ardelenesci	74	—
„ „ „ Croato-slavone	60	—
Argintu	103	85
Galbinu	—	—
Napoleonu d'auru (poli)	8	83

Concursu.

Pentru ocuparea ambeloru posturi invetiatoresci la scól'a poporale gr. or. din Turchisiu, constatatóre din dóue clase elementare, se deschide prin acést'a concursu.

Salarele impreunate cu aceste posturi suntu: pentru postulu de invetiatoriu la clas'a a 2-a 350 fl. v. a. si cuartiru liberu; iéra pentru postulu de invetiatoriu la clas'a 1-a 250 fl. v. a. si cuartiru liberu, pre lânga indatorire, cá pentru aceste salarie, sa tiena ambii invetiatori si scól'a de repetitiune.

Doritorii de a ocupá prementionatele posturi invetiatoresci, au a-si tramite petitiunile loru instruate in sensulu § lui 13 din „statutulu organicu“, pâna in 15 Augustu a. c. la prea onoratulu domnu protopresbiteru Iosifu Baracu in Brasiovu.

Turchisiu in 15 Iuliu 1874.

Comitetulu paroch alu gr.
or. din Turchisiu.
prin Nicolau Soiu,
(1—3) parochu si presiedinte.

Nr. 84/1874.

Concursu.

La scól'a comerciala si reale impreunata cu gimnasiulu publicu românu gr. or. din Brasiovu devenindu vacante trei posturi profesorale se escrie pentru ocuparea loru concursu cu terminulu pâna la 20 Augustu (1 Septembre) a. c. si anume:

1 postulu de profesoru pentru limb'a si literatur'a magiara;

2 postulu de profesoru pentru chemi'a si istori'a naturala;

3 postulu de profesoru pentru matematica si fisica.

Competitorii se binevoiésca a se adresá câtra subscris'a eforia scolara pâna la terminulu aretatu asternându pre lânga petitiune si actele, prin care se dovedésca: a) ca suntu de natiunalitate româna si de religiunea ort. resariténa; b) ca au conduita morala si politica buna; c) ca suntu sanatosi; d) ca au cualificatiunea receruta pentru postulu la care concurédia. — La dejudecarea cualificatiunei servesce ca cinosura statutului organicu alu metropoliei române ort. res. din Ungari'a si Transilvani'a si regulamentulu archidiecesanu pentru esaminarea profesoriloru dela scólele secundare române confesionale. —

Salariulu anualu impreunatu cu fia care din aceste posturi este de 800 fl. v. a., prospectu de inaintare si dreptu de pensionare.

Celu alesu de profesoru servesce anulu primu de proba, iéra dupa acést'a se intaresce cá profesoru definitivu numai déca va fi depusu esamenulu de profesura prescrisu. —

Brasiovu 1/13 Iuliu 1874.

Efori'a scóleloru centrale
(2—3) române ort. res.

Celu mai nou si mai mare depositu de orológe in Sabiiu.

la

IOHANN BUSCHEK

orologieriu,
Uliti'a Cisnadiei Nr. 16 vis-a-vis de Hotelulu: „La Corón'a Ungariei“.

Recomenda orologele sele de auru si argintu de I calitate, de Genf, alese personalminte si probate prin oficiu, cu garantia de 1—2 ani.

Orologie de argintu cu câte fl. 13, 14, 16, 18, 20, 24, 26, 28, 30—40.

Orologie de auru cu câte fl. 28. 30, 32, 34, 36, 40, 45, 50, 60, 70—150,

De I calitate orológe cu pendulu, o decóre pentru ori-ce locuintia cu câte fl. 28, 30, 32, 34, 36, 38, 40, 44, 46, 50, 60, 70—150.

Orológe de biroulu francesu, de marina si desteptatórie (Wecker) etc.

Lantiuri de auru si argintu, probate prin oficiu si adeca: Lantiuri de argintu cu câte fl. 3, 4, 5 pâna la 12, de auru: Lantiuri de gâtu cu câte fl. 32, 34, 36, 40, pâna la 80 si 150.

Reparaturele se facu dupa modulu celu mai nou solidu si cu garantia de unu anu.

Pretiu curinte mai detaiatu gratis et franco.

(13—20)

ctoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Dumineca'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 58. ANULU XXII.

Sabiiu in 25 Iuliu (6 Aug.) 1874.

Nr. 1785/Sc. — 1874.

Publicatiune.

In urm'a inaltei ordinatiuni ministeriale din 18 Iuliu a. c. Nr 19621 se va deschide la institutulu agronomicu din Clusiu cursulu de agronomia pre sém'a invetiatoriloru poporali incependu dela 31 Aug. pâna la 26 Sept. 1874 c. n., pre lânga urmatórele emolumente:

1. Unu ajutoriu de statu in suma de 40 fl. v. a. care se va esólve la directiunea institutului; si

2. Caletori'a gratuita pre drumulu feratu incolo si incóce;

Acei invetiatori, cari se voru resolví a participá la prementiunatulu cursu suntu prin acést'a provocati a se insinuá la subsemnatulu Consistoriu celu multu pâna la 15 Augustu a. c.

Din privire la acea impregiurare, ca din prealinsele ajutórie de statu suntu numai dóue aplacidate pentru invetiatorii din fund. reg. si de óre-ce aru fi de doritu cá numerulu participatoriloru la atâtu de salutariulu cursu de agronomia sa fia câtu se póte de mare, On. Inspectoratu r. sc. pentru fondulu regiu s'a adresatu cu acea rogare câtra Inaltulu Ministeriu de agronomia, industria si comerciu, cá aceloru invetiatori, cari se voru resolví a participá pre spesele proprii séu ale respectiveloru comune, sa li se esopereze dreptulu de calatoria gratuita. — In consecuintia cu acést'a se invita Inspect. district. de scóle, cá sa conlucre din tóte puterile pentru o câtu mai numerósa frecuentare a cursului din cestiune.

Sabiiu 20 Iuliu 1874.

Dela Consistoriulu archidiecesanu.

Sabiiu in 24 Augustu 1874.

Diet'a Ungariei terminandu-si Sambat'a trecuta siedintiele meritórie si-a incheiatu si sesiunea a dóu'a a periodului seu. Siedintiele ce se voru mai tiené suntu de unu interesu secundariu.

Facendu o reprivire fugitiva asupr'a acestei sesiuni potemu sa constatâmu, ca parlamentulu a desvoltatu in sessiunea acést'a o activitate sgomotósa, inse cu unu resultatu positivu fórte neinsemnatu. S'au creatu ce e dreptu institutiuni atâtu pre terenulu justitiei, precum suntu d. e. intre altele legea notariatului publicu si regulamentulu advocatiloru, câtu si pre celu politicu, unde avemu de a remarcá cu deosebire legea de incompatibilitate, modificatiunea regulamentului de casa si legea electorale, dara cu tóte aceste parlamentulu nu s'a aflatu la inaltimea chiamârei sele. A lipsitu barbatiloru, cari suntu chemati a conduce destinele patriei seriositatea si devotamentulu, care trebuie sa caracteriseze pre parintii patriei. Interesele de partida, cu deosebire interesele de casta s'au vediutu precumpanindu totu-déun'a, asiá s'a aretatu acésta nesuintia in desbaterea asupr'a legei electorali, in care nobilii tierei, insufletiti de reminiscintiele cele placute din tempulu feudalu, pledara cu trupu si sufletu pentru mantienerea unoru prerogative de nascere, cari nu se mai potu impacá cu sistemulu parlamentariu modernu, fiindu ca acum aru trebuí celu putienu sa domnésca adeverat'a egalitate intre toti fiii patriei si in privinti'a drepturiloru politice. Aristocratii inse se vede ca nu voru bucurosu sa renuncie la prerogativele loru, cari le-au asiguratu domni'a in trecutu. Majoritatea din camer'a representativa cu tendintiele ei a doveditu pre deplinu, ca e numai frasa dicerea unor'a, ca poporulu este basea in constitutiunea Ungariei, pentru ca de facto domni'a este totu in mânile aristocratiloru cá in trecutu si poporulu in mare parte este desconsideratu. S'a vediutu acést'a desconsiderare mai chiaru cu ocasiunea cându in desbateri s'a atinsu vrendu nevrendu si cestiunea nationalitâtiloru, cari facu majoritatea locuitoriloru din Ungari'a. Cine nu scie, câte grele imputâri si amerintiâri nu se facura natiuniloru de pre teritoriulu statului Stefanu, ca ele aru avea tendintie centrifugale si gravitéza in afara, cu tóte ca nationalitâtile au doveditu prin representanti loru destula simpathia câtra Ungari'a, si nu meritá a fi tratati cu atât'a vitrigitate in patri'a comuna. Intre tóte aceste mai evidenta este nedreptatea ce se face Transilvaniei prin legea electorale. Uniunea este fapta complinita, inse diet'a Ungariei totu nu s'a aflatu indemnata a esecutá uniunea dupa cum pretindea spiritulu legei de uniune. Aci in Transilvani'a se sustienu inca stârile abnormali si anomali, cari nu potu intemeiá inca o intielegere si incredere reciproca. Este laudabila tienut'a representantiloru români in diet'a Ungariei, cari si cu ocasiunea cându se discutá novel'a electorale sbiciuira si condamnara censulu transilvanu si aretara cu argumente destulu de tari, ca aceste stâri esceptiunale in Transilvani'a nu suntu legali si aru fi tempulu de a li se pune odata capetu. Si aci nu ne putemu suprime dorerea, ca românii din Transilvani'a nu avura representanti in dieta — din culp'a loru — si astfeliu li trecu si de asta data ocasiunea de a se luptá si ei pre terenu legalu pentru delaturarea acestoru stâri esceptiunali din patri'a loru. Sa sperâmu ca cu inceperea unui nou periodu românii ardeleni 'si voru reparà erórea si ii vomu vedé pre aren'a lupteloru parlamentarie.

Dealtmintrenea s'a castigatu si unele avantagie in butulu unoru opiniuni, cari sustienu, ca in parlamentulu ungaru nu se póte castigá absolutu nimic'a. Ce e dreptu multiamirea asceptâriloru pré incordate e cu greu de a se asteptá. Prin o lupta constanta si solidaria se va poté esoperá inse mai multu in venitoriu, dara si venitoriulu unui poporu nu este altu ce-va decâtu fetulu presentului si dupa cum ne portâmu in presente, asiá ni se croiesce si venitoriulu.

Atâtu despre sessiunea parlamentaria incheiata.

Pre cându diet'a Ungariei 'si incheiá siedintiele sele meritórie, pre atunci congresulu electivu din Carlovitiu resolvà cestiunea alegerei de Patriarchu, care in detrimentulu bisericei s'a tamendatu atâtu amaru de tempu. Dupa cum impartasirâmu in nru trecutu congresulu a alesu pre Metropolitulu nostru de Patriarchu. Escelenti'a Sea P. Archiepiscopulu Procopiu cá candidatu alu partidei natiunale, a intrunitu o majoritate de 54; candidatulu guvernului episcopulu Gruici 7 voturi si Kengyelacz 2, care din urma le cedà Metropolitului nostru si astu-feliu densulu este alesulu congresului cu o majoritate de 56 voturi. „Lloyd. ung“ afirma ca ministrulu de culte Trefort va cere dela alesulu Patriarchu, cá sa renuncie la tóte drepturile impreunate cu metropoli'a româna spre a preveni ori ce ingrigire, deci sanctiunarea alegerei va urmá de siguru din partea Majestâtiei Sele si astu-feliu ne vomu aflá dara in curendu inaintea unui evenementu neasceptatu, inaintea unui congresu electivu românu!

Diet'a Ungariei.

Badapest'a 16 Iuliu n. 1874. (Cas'a representantiloru) s'a deschisu la 10 óre.

Dupa resolvirea formalieloru indatinale si a unoru interpelatiuni urméza desbaterea speciale asupr'a proiectului de lege relativu la conventiunea despre junctiunile române.

Ios. Vidliczkay vede in testulu proiectului de lege o eróre de forma, fiindu ca se dice in trensulu, ca junctiunile s'au statoritu prin resolutiunile camereloru române si ale dietei ungarie, pre cându junctiunea Iticani-Bozdu nu se tiene de competinti'a dietei ungarie, ci de senatulu imperialu austriacu, de aceea oratorulu face emendamentulu, sa se esprime in proiectulu de lege, ca junctiunea susu amintita remane neatinsa de legea acést'a.

Ministrulu de comunicatiune contele Ios. Zichy respunde, ca e de prisosu acestu emendamentu, fiindu ca junctiunea din cestiune este data de multu comunicatiunei si noi nu putemu aduce nici o resolutiune in privinti'a acést'a.

Presiedintele observa, ca in conformitate cu testulu comissiunei centrale emendamentulu lui Vidliczkay de locu nu este de lipsa.

Majoritatea primesce proiectulu nemodificatu si numai art. 1 mai da ansa la o scurta desbatere. Carolu Cheh face aci unu emendamentu, cá sa se dica in locu de junctiunea Temisiu (Predélu)—Ojtozu. Reportorulu comissiunei centrale Polya nu tiene dîsulu emendamentu de seriosu, dara respunde propunetoriului, ca togm'a impregiurarea, ca opositiunea din camer'a Romaniei a voitu o alta junctiune iéra nu pre cea dela Temisiu, dovedesce mai bine, ca acésta junctiune este cea mai favorabile pentru Ungari'a.

Dupa ce fu acceptata conventiunea urmà discussiunea asupr'a proiectului de lege relativu la cladirea liniei Temisiór'a—Orsiov'a. Mai intâiu este insinuatu la cuventu referintele comissiunei centrale.

Polya dice, ca proiectulu in cestiune este o consecuintia a tratatului internatiunalu acceptatu dejá. Pentru cladirea acestei linie trebuie sa ne ingrigimu noi si de óre-ce statulu nu póte sa faca acést'a, — de-si aru fi fórte corespundetoriu sa faca densulu — o societate autonoma inse va pretinde o garantia de interese fórte considerabile, intre impregiurârile actuali va fi mai bine sa se dee concessiune de a cladí acésta linia societâtiei drumului de statu austriacu care nu va insarciná statulu cu garantii de interese. S'a afirmatu din mai multe pârti, ca prin concesiunea acést'a se voru ruiná creditulu si comerciulu tierei pentru tóte tempurile, pre cându altii marginescu acésta ruinare a statului la 99 ani (atâtu duréza adeca concesiunea).

Oratorulu tiene aceste ingrigiri de nejustificate si acum revine la espunerile lui Steiger din siedinti'a de ieri. A opositiunei este problem'a de a controlá si critisá purcederea guvernului si a partideloru guvernamentali. Producerea deputatului Steiger este unica in viéti'a partideloru parlamentarie. Deputatulu amintitu care apartiene la partid'a din drépt'a, critiséza nu numai proiectulu din cestiune, ci si activitatea intréga a guvernului si a partidei deakiste si vine astfeliu in contradicere directa cu programulu pre a cârui base a intratu densulu in an. 1872 in dieta.

Oratorulu nu vrea sa dispute numitului deputatu priceperea in cestiunile drumului feratu, fiindu ca densulu a fostu multu tempu consulentulu juridicu alu drumuriloru de feru ungarie si representa in asemenea cualitate alta societate de drumuri, ale cârei interese s'aru periclitá prin concurinti'a liniei in cestiune. Steiger a adusu inse numai ipotese si date pre cari nu le a potutu dovedí, de aceea oratorulu se restringe a le negá simplu, nu póte inse sa nu replice la afirmârile lui Steiger relative la negrigirea capitalei. Legislativ'a a facutu destulu pentru capitala, a votatu pentru dens'a imprumutulu de 30 milióne, a creatu libertâti de contributiune, legi de espropriatiune si de administratiune deosebite si a facutu in respectu culturalu totu ce a pututu, asiá incâtu capital'a nu se póte plange. O plan-óre numai din partea provinciei se póte face. (Aplausu in drépt'a).

Steiger a amerintiatu, ca nu se mai póte asteptá dela capitala atâtu patriotismu si devotamentu cá pâna acum, déca se negrigesce astfeliu. Oratorulu este convinsu, ca locuitorii capitalei nu voru fi de acésta parere, patriotismulu loru nu se va indreptá dupa cursulu bursei si amorulu de patria, doveditu de atâtea ori, nu se va recí, nici cându se va dá concesiunea liniei Temisiór'a—Orsiov'a drumului de statu. Oratorulu refutéza celelalte argumente aduse de Steiger si recomanda in fine acceptarea proiectului de lege.

B. Mariassy e contra proiectului. Fatia de espunerile antevorbitoriului oratorulu esprima parerea, ca toti ablegatii sa-si spuna fâra consideratiune câtra positiunea de partida opiniunea loru francu si sinceru. Oratorulu tiene proiectulu periculosu intereseloru tierei, fiindu ca prin cladirea liniei Temisiór'a—Orsiov'a lini'a de concurintia Galatiu—Stettin ofere unu drumu de esportu mai scurtu cu 25 miluri, pre cându noi trebuie sa nesuimu intr'acolo, de a dá o linia directa si pre câtu se va potea de scurta, precum aru fi d. e. o linia Orsiov'a—Aradu—Rottka. Primindu-se proiectulu, respective cladindu-se lini'a din cestiune, se va face o concurintia periculósa liniei Tis'a si Alföld, cu atâtu mai vertosu cu câtu nu suntemu in stare a statorí tarif'a minimale pentru lini'a cea nóua. Oratorulu alaturandu-se la imputârile facute de Steiger in privinti'a capitalei respinge proiectulu.

Dupa o desbatere lunga cas'a primesce in urma cu majoritate precumpanitória proiectulu de basa la desbaterea speciale.

Discursulu

deputatului natiunale Alessandru Romanu rostitu in siedinti'a camerei la 20 Iuliu.

(Urmare.)

Da, in Transilvani'a e mai mica contributiunea, câci la noi in Ungari'a platimu 29%, pre cându acolo numai 22%, inse, considerandu diferinti'a ce esista intre fertilitatea pamentului din Ungari'a si Transilvani'a, si adoptandu-se emendamentulu dlui, Nemesiu, care pentru diferinti'a de 7% propune, cá dreptulu electoralu in Transilvani'a sa se acorde pre bas'a unei proprietâti de 15 jugere, adeca indoitu mai mare cá in Ungari'a, — considerandu, dicu aceste impregiurâri, deosebirea de 7% devine cu totulu paralisata. Inca odata nu este deci adeveratu, ca in Transilvani'a, unde si de altmintrea fertilitatea pamentului e cu multu inferióra celei din Ungari'a, — dreptulu electoralu s'aru fi potendu castigá prin o posesiune de 48 jugere. Acést'a este séu o satyra, séu o proba de ignorantia fatia cu relatiunile transilvanene. On. d. minis. de interne a mai adusu intru spriginirea restrictiunei dreptului electorale sî argumentulu basatu pre divergintí'a aflatória intre raporturile acestoru dóue tieri. Recunoscu dloru, ca póte sa esista sî esiste chiaru acésta divergintia de raporturi: dara din acést'a nu resulta, ca dreptu basa pentru censulu electoralu sa se iee tocmai massimulu contributiunei; precum nici eu nu tindu a cadé in cealalta estremitate, care aru resultá din pretensiunea dreptului electoralu basatu pre minimulu contributiunei. Este inse „in medio verum" pre care nu-lu potemu gasí altfeliu, decâtu numai admitiendu in cadrulu censului de 8 fl. 40 sî adausulu desarcinârei pamentului: acest'a este calcululu mediu ce corespunde censului din 1848; dara corespunde elu sî spiritului legei de fatia, care in § 6 admite de asemenea in cadrulu contributiunei adausulu desarcinârei pamentului.

Déca dara dloru deputati, veti desconsiderá acestu principiu in § 5, veti devení in cea mai mare contradictiune, atâtu cu testulu §-lui 6, câtu sî cu d-v. insi-ve.

D. baronu G. Kemény a mai accentuatu unu lucru sî anume: ca adunarea nu dispune de datele necesarie spre lamurirea acestei legi. Este prea adeveratu; inse cine pórta culp'a? Primo loco d. ministru de interne, care aru fi avutu imperiós'a detorintia, de a aduce acele date la cunoscinti'a adunârei. Acést'a aru fi trebuitu sa o faca sî din punctulu seu de vedere, câci aru fi obtienutu o victoria multu mai stralucita, déca prin presentarea unoru asemenea date, aru fi demonstratu, ca adeverulu nu este cu noi, ci cu d-sea. In a dóu'a linia insasi on. camera, este culpabila pentru acésta lipsa de date, câci respingendu proiectulu de resolutiune alu dlui Nemesiu, a doveditu, ca nu vrea sa iee cunoscintia despre acele date sî ca prin urmare nu voiesce sa se luminede. Macaru ca in tempulu de 20 dile, ce au espiratu dela presentarea proiectului de resolutiune, d. ministru de interne aru fi potutu sa faca a se transpune datele in oficiulu d-sele nu dela tribunalulu din Clusiu, (unde se afla depuse) ci chiaru sî din Londr'a. Respingendu inse majoritatea — dupa cum amu disu — proiectulu de resolutiune, a datu a se intielege, ca nu voiesce de feliu sa iee cunoscintia despre datele accentuate chiaru sî de câtra d. baronu G. Kemény.

Sî acum, pentru cá sa potu convinge pre on. camera, despre insemnat'a scadere ce are sa se introduca — dupa aplicarea §-lui de fatia — in listele alegatoriloru din Transilvani'a — 'mi iau voi'a de a presentá numai câte-va date din insasi aretarea ministeriala. Astu-feliu d. e. in scaunulu Ariesiului, dintre 2954 alegatori, cari dupa conscriptiunea din 72 plateau contributiune dela 8 fl. 57 cr. pâna la 14 fl. 38 cr. in care se cuprinde sî adausulu pamentului, voru remané numai 492 alegatori; in scaunulu Ciucului unde la 72 erau 15,000 alegatori, voru fi numai 784; totu asiá sî in Treiscaune, precum si in scaunulu Muresiului sî alu Odorheiului, unde la 72 erau 11—15,000 alegatori, de abiá voru fi 1—2000, sî asiá mai departe, fâra a amintí mititelele locuri tasale, unde numerulu alegatoriloru, buna óra in Bereczk, scade la 22, iéra in Oláhfalu plane la 10. Prin urmare, déca conformu emendamentului dep. G. Kemény s'aru subtrage din censulu de 8 fl 40. cr. inca sî cele 3% a dârei suplementari atunci preste 20 ani, cându „nemesii opincari" cei cu dreptulu vechiu electorale, mare parte se voru aflá in mormentu, câte o comuna abiá va fi in stare sa dee unu singuru alegatoriu, asiá de neproportionata este reducerea introdusa in numerulu alegatoriloru.

Astu-feliu dara sî din datele presentate de d. ministru apare destulu de lamuritu insemnat'a restrictiune ce aru trebuí sa sufere dreptulu electoralu, atunci cându nu s'aru admite in censulu de 8 fl. 40 cr. nici chiaru darea suplementaria.

Punendu in vederea on. adunâri aceste date, fia-mi permisu a face câte-va observatiuni la unele discursuri rostite alalta-ieri in acestu parlamentu.

Trebuie sa marturisescu, dloru, ca dintre toti oratorii numai unulu singuru, cârui'a ii respunseiu acum, s'a incercatu a discutá cestiunea cu óre-care date sî cifre; ceilalti inse s'au servitu numai de banuele, invective, termini violenti sî alusiuni vatematórie pre cari totusi nu le potu trece cu vederea. Domniele loru voiescu sa faca din acést'a lege nu numai cestiune de natiunalitate dara sî cestiune de partida, pre cându noi nu facemu nimicu din tóte aceste, câci noi pledâmu pentru interesele poporului sî pentru respectulu legei, fâra cá sa fimu disu ca ceremu just'a regulare a legei electorale numai pentru români. Nu, de óre-ce emendamentulu presentatu de d. dep. G. Kemény nu lovesce numai in interesele româniloru, ci lovesce sî in interele celoru 50,000 alegatori secui, ba inca dupa cum amu demonstratu, cu tempulu pre densii i-aru loví in modu mai víolentu, decâtu pre români

D. deputatu, baronulu Stefanu Kemény, in amusantulu seu discursu, care rostitu in serele de iérna cu pip'a in gura dinaintea focului, aru poté sa aiba multu efectu, — d-sea, dicu a sustienutu intre altele, ca nu trebuie acordata estinderea dreptului electoralu, de óre-ce prin sufragiulu universalu amu ajunge acolo, unde amu ajunsu la an. 1863, cându românii au intratu in Reichsrathulu din Vien'a, ceea ce Ungurii nu potu nici sa o uite, nici sa o ierte. Da, dle baronu, asiá este; românii au intratu in Reichsrathulu din Vien'a. Puteti inse d-vóstra sa vorbiti ori câte rele contr'a româniloru; unu singuru lucru inse nu ne puteti imputá, acea! ca românii aru fi invocatu vre-odata armele strainului contr'a acestei patrie. Nu, domnulu meu! de unu asemenea faptu numai d-vóstra ati potutu sa fiti capabili, d-vóstra, aristocrati'a magiara, care v'ati dusu ce va sî mai departe inca decâtu — Vien'a.

Dlu colegu Iuliu Horváth apoi a mersu cu chauvinismulu séu pâna la cinismu sî in locu de argumente, — a intrebuintiatu nisce espeptoratiuni egoistice — dreptu arma defensiva — pentru sustienerea unei cause rele. Dlu colegu este inca june, prin urmare promite multu pre calea acestei directiuni, déca 'si va desvoltá facultâtile de cari dispune. Cu acésta ocasiune inca a facutu intrebuintiare de atâtea invective, incâtu 'mi este cu nepotintia sa trecu nepasatoriu preste discursulu d-sele. Mai intâiu de tóte d sea imputa dlui dep. Fridericu Eitl, ca n'aru fi destulu de liberalu. Ei, dle colegu, permite-mi inse ati spune, ca d-ta mai putienu cá ori-cine esti indreptatitu a pronunciá verdictulu asupr'a liberalismului altor'a, câci pâna acum'a inca n'ai facutu, decâtu pre cavalerulu celoru mai desperate sî mai reactiunarie cause. Nici odata nu te-amu vediutu luptandu decâtu sub drapelulu acelor'a. Sum in positiunea de a puté serví cu probe suficiente in priviuti'a acést'a.

On. dd. deputati 'si aducu inca de siguru aminte, ca atunci, cându se discutá aici cestiunea denumirei dlui Ferdinandu Heissler de comite supremu alu Zarandului, nimene nu s'a gasitu in tóta camer'a, ca sa iee aperarea acelui individu, care la an. 1849 luptase contr'a patriei sî macelase multime de secui; — nimenea dicu, decâtu numai d. Iuliu Horváth, care — de cavaleru mare ce e — s'a ingagiatu sî atunci intru aperare dlui Heissler, intocmai precum s'a ingagiatu sî acum intru aperarea despoliarei de dreptu a poporului. Ci nu e destulu atât'a. D-sea nu se multiamesce numai a recomendá emendamentulu despoiatoriu de dreptu alu dlui Gavrilu Kemény, dara inca roga, implora conjura camer'a, ca sa nu uite cum-va — pentru Ddieu! — sa aplice româniloru o rigorósa pedépsa, iéra nu sa le acorde privilegie de acele, de cari nici ungurii, credinciosii fiii ai acestei patrie, — nu pretindu. Acest'a este unu liberalismu mai pre josu chiaru decâtu fusese liberalismulu austriacu, câci nemtii dela 1849 cându s'a introdusu asiá numitulu „Gleichberechtigung" n'au facutu esceptiune nici chiaru pentru ei insisi. Asiá dara sî acei'a inca au fostu mai liberali decâtu d. dep. Horváth. A vorbitu d sea inca sî despre posibilitatea óre-câroru eventualitâti, fâra a spune inse ce feliu de eventualitâti. Ei bine, ve voiu spune eu dloru, ce suntu acele. Cea dintâiu eventualitate aru fi, ca déca on camera aru admite emendamentulu dlui dep. Nemesiu, guvernulu magiaru aru poté sa fia asecuratu nu numai despre multiamirea sî increderea româniloru, dara despre a intregei poporatiuni transilvanene; câci nu trebuie sa ignorâmu on. dd. deputati, ca suntu fórte multi chiaru intre ungurii cei mai incarnati din Transilvani'a, cari au asceptatu cu totulu alte resultate dela actulu uniunei, sî cari in urm'a procederiloru urmate fatia cu Transilvani'a, astadi nutrescu simburele celei mai pronunciate nemultiamiri. Ba dloru, suntu in cealalta parte a on. camere mai multi domni cu deosebire inse este unu emininte deputatu, care nu s'a potutu conteni de a declará francamente, ca la casu, cându s'aru primí emendamentulu dlui baronu G. Kemény, d-sea nu se va mirá câtu sî putienu, déca nu va mai vedé in partid'a guvernamentala nici unu deputatu românu.

Ceealalta eventualitate, care de altmintrenea va trebuí sa urmedie cu tóta siguranti'a, sî a cârei posibilitate este tocmai motivulu care a indemnatu mai multu pre d. dep. Iuliu Horváth sa-si incorde poterile contr'a ei sî sa lupte „pro aris et focis" D-sea in adeveru n'a numit'o, dara o voiu numí-o eu. Acea trista eventualitate dloru, este ca comitatulu Cetâtiei de balta nu l'aru mai tramite pre d-sea aici, precum nici alte cercuri electorale nu i-aru mai tramite pre acei'a cari astadi 'si risipescu fortiele in acésta camera, numai pentru a induce in eróre prin feliurite seductiuni bun'a credintia a guvernului sî a on. majoritâti. Iéta dara acele dóue eventualitâti, despre cari a amintitu d. dep. Horváth, fâra inse de a le numí. Se póte inse — ceea ce eu nu credu — ca on. camera privesce acésta lege electorala, cá o cestiune de potere séu predominatiune; dara in casulu acest'a inca, potendu-mi formulá dóue directiuni de interpretare, asecurediu pre on. camera, cu ea in nici un'a din aceste directiuni nu se póte sustiené. Câci déca privimu acésta cestiune cá cestiune de potere séu predominatiune, cá o fortia óresi-cum brutala opusa de câtra majoritatea natiunei contr'a unei considerabile minoritâti a totu acelei'a-si natiuni politice, contr'a compatriotiloru loru, — atunci acést'a nu potemu nici decâtu sa o concordâmu cu principiele filosofiei de statu. Iéra déca o privimu din punctulu de vedere alu intereseloru de partida, trebuie sa declaru, ca multu mai puternicu radimu aru castigá guvernulu prin deputatii ce s'aru alege in sensulu electoralu delíniatu de mine, decâtu prin deputatii de pâna acum'a; câci pre cându la spatele acelor'a aru stá poporulu intregu, — la spatele acestor'a nu stà nimene. Câtu pentru scrupulii ce aru poté sa se nasca, observu numai atât'a, ca „pauca sapientia regitur mundus" iéra acea nu potu sa o credu, ca guvernului dóra i-aru lipsí chiaru sî acea „pauca sapientia" pentru a-si castigá simpati'a transilvaneniloru.

Sî acum, d-loru, me voiu ocupá de o impregiurare, cârei'a eu numai pucinu i-atribuiu mare insemnatate. Anume, amu auditu imputându-se onorabilului colegu, d. Mocsáry, pentru ca d-sea, cá unguru neaosiu, si-a radicatu vocea intru aperarea româniloru transilvaneni. D-loru, acestu faptu nu meritá stigmatisare, dara merita apreciare, merita lauda sî inca tocmai pentru aceea, ca d-sea a facut'o acést'a — cá unguru. Ei, d-loru, o natiune cu sintimente nobile, care sî ea a trecutu prin scól'a suferintieloru sî scia ce este impilarea, — atunci cându este redata sie inse-si, cându reajunge iéra-si, cându reajunge iéra-si in esercitiulu deplinu alu drepturiloru sele, atunci, dicu o asemenea natiune nu póte, nu trebuie sa-si uite demnitatea, nu trebuie sa calce in picióre principiulu ecuitâtiei, — ci sa fia cu crutiare facia cu concetatienii sei de altu sânge. Numai acestui sentiementu nobilu dete espresiune prea demnulu nostru colegu Mocsáry, atunci cându a aperatu interesele româniloru din Transilvani'a. Dara o asemenea fapta loiala eu tocmai dela adeveratii unguri me simtu in dreptu sî 'mi place sa asteptu; câci — sa marturisimu cu franchetia! — pre chauvinisti, cari din pecate suntu pré numerosi in acésta camera, eu nu-i credu câtu-si de pucinu capabili de unu asemenea sentimentu nobilu sî nici m'asteptu s'audu vre-odata asemenea cuvinte loiale din gur'a loru. Suntu multi intre membrii on. Adunâri, cari 'sî datorescu alegerea tocmai aceloru natiunalitâti nedreptatite, pentru cari nu numai ca n'au radicatu vre-odata cuventulu, dara inca, — condusi de setea gloriei vane a unui eftinu patriotismu, séu póte sî de alte interese — au intrebuintiatu pâna sî cele mai neinsemnate ocasiuni, pentru a luptá chiaru contr'a loru sî pentru a loví cu ingratitudine intr'enseie.

Cându apoi vedu acésta procedere nedémna, precum sî disproportiunea evidenta, cu care suntu representate natiunalitâtile; in fine cându privescu pre de o parte dispositiunea malcontenta a cetatieniloru din tiéra, pre de alta parte modulu de gropare a maioritâtii din acésta camera, 'mi vinu aminte cuvintele lui Eusebiu, prin cari descrisese amarnic'a stare a lumei crestine din seclulu IV: „Orbis christianus ingemuit se vindens esse Arianum." Asiá dara inca odata repetu, ca nu dela chauvinisti asteptâmu noi justitia sî ecuitate, ci tocmai dela magiarii cei adeverati. (Aprobâri in stâng'a.)

Inca o reflectare, d-loru. — D. dep. Colomanu Tisza, a avutu curiós'a dispositiune, de-a dice in discursulu seu, — ceea ce de altmintrelea nici nu s'aru fi tienutu de cestiune — ca românii numai pentru aceea facu sfara in tiéra, ca se capete ori-cari posturi inalte sî grase. Dara, d-loru, on. colegu a uitatu póte in acele momente de ferbintiéla, ca românii ce se afla adî in posturi, sî-au obtienutu denumirea inca pre tempulu provisorului sî guvernulu ungurescu i-a adop'atu totu astu-feliu, precum a adoptatu pre intrég'a pleiada de amploiati, sî eu credu, ca functionârii români corespundu totu atâtu de bine detorintiei ce li-este impusa, cá ori sî care din colegii loru. Iéra dintre cei denumiti de guvernulu magiaru dela 1867 incóce, abiá vr'o doi se afla in functiuni mainalte; nu s'aru cuvení póte, sa pronunciu nume; cu tóte aceste voiu spune, ca unulu din acei mai inalti functiunari este d. Iosifu Hosszu, dara despre acest'a credu, ca nici insu-si d. Tisza nu póte dice, ca aru fi vorbitu vre-odata ce-va nici contr'a guvernului magiaru, nici contr'a natiunei magiare. In generalu, eu socotescu, ca asemenea invective sî amenintiâri nu convinu cu demnitatea parlamentara, iéra fanfaronadele sî mogiciele potu sa aiba locu aiurea, dara nu aici in camera, unde, de câte ori le intalnescu, mi-vine aminte o anecdota ciganésca, pre care amu sa vi-o sî enarediu, câci e scurta sî fórte potrivita.

Ciganulu, intalnindu se pre drumulu tierei cu „szolgabirâulu" sî acest'a nevrendu a ferí din drumu, ciganulu se restí câtra densulu cu urmatóriele cuvinte: „Feri din cale, ca de unde nu, vei patî cum a patit'o cela-laltu!" Atunci solgabirâulu ferindu din cale, lu intrebà: „dara cum a petit'o cela-laltu?" „D'apoi asiá, — respunse cu umoru ciganulu, — ca nevrendu a ferí elu, amu feritu eu!" (Ilaritate.) Amu citatu acést'a anecdota, fiindu ca tocmai o astfeliu de impresiune comica au produsu asupr'a mea sî amenintiârile cunoscute ale d-lui dep. Col. Tisza, capulu partidei opositionale din acésta camera, cari potu sa aiba locu aiurea, precum amu mai disu, dara nu in parlamentu.

D-loru! Eu nu voiu dice ca o sa ne intalnimu la Philippi; dara dicu cá sa ne intalnimu pre „Câmpulu Panei", sa ne intalnimu la „Sânt Imbru" unde stramosii româniloru sî-a ungoriloru au luptatu impreuna fratiesce, nu atâtu pentru gloria, ci pentru esistenti'a patriei. Dara pentru acést'a sa o potemu face cu insufletire, ceremu dela on. camera si dela on. guvernu, sa ne faca partasi egali la més'a dreptâti[illegible] In casulu de facia eu nu ceru nici ch aru [illegible]tate stricta, — ceru inse aplicarea co[illegible] a legiloru din 1848.

Dupa tóte aceste, d loru, nu potu trece cu vederea, de a-mi esprime satisfactiunea pentru doue declaratiuni ale d-lui ministru de interne, pronunciate in siedinti'a de Sambat'a trecuta. Cea dintâiu contiene interpretarea ce d. ministru a gasitu de cuv intia a face cuvinteloru „natiunalitâti de limba straina.“ Ministrulu Ungariei nici nu poté sa interpretedie aceste cuvinte altfeliu, decâtu asiá, precum a facut'o. Declaratiunea d-lui ministru de inter. alu Ungariei a corespunsu deci pre deplinu justeloru mele asteptâri.

Dara inca si mai buna impresiune a produsu asupr'a mea acea declaratiune impaciuitória a d-lui ministru, ca indata ce-i voru veni la cunoscintia abusurile ce se comitu la aplicarea legi nationalitâtiloru, d-sea va fi gat'a a luá iniciativ'a pentru delaturarea loru. In acésta causa nu vréu sa observu, decâtu atât'a, ca d. ministru de interne nici ca are trebuintia sa intrebe despre aceste abusuri pre deputatii romani din opositiune; intrebe numai pre deputatii rom. din partid a d-sele, de óre-ce eu nu me indoiescu câtusi de pucinu, ca acesti'a inca-i voru sci dá informatiuni destule. Incâtu pentru iniciativ'a promisa, dinparte mi o iau spre sciintia, asecurândulu totu-odata, ca la fia-care pasu ce va face pre calea deplinirei acestei promitiuni, noi i vomu respunde cu pasi indoiti, ba chiaru cu o saritura. (Aprobâri)

D-loru deputati! Faceti, cá locuitorii Transilvaniei sa se convinga odata despre sentiemintele d-vóstra de dreptate; faceti, ca românii celu pucinu asta-data sa sentiésca o stringere de mâna fraterna din partea natiunei magiare. Respingeti emendamentulu d-lui baronu G. Kemény si nu lasati, cá prin astu-feliu de procederi românii sa piérdia si cea din urma radia de sperantia, fara de care apoi sa prinda radcine in inim'a loru acea convictiune durerósa, ca ei in acésta patria, precum in trecutu, asiá si in viitoriu, numai impilati si persecutati potu sa fia, erá fericiti — ba! Câci d-loru „Quid tunc?“ Lasu la intielepciunea d-vóstra cá sa ve dati séma de resultatele fatale, ce potu cá sa urmedie, — si cându o facu acést'a, amu totu odata onórea de a vi-declará, ca sustienu emendamentulu d-lui dep. Petru Nemesiu, si-lu recomându cu totu adinsulu onoratei camere. (Aprobare in stâng'a.)

Unu reflesu

Sacadate 21 Iuliu 1874.

Lá resunetulu d-lui invetiatoriu N. Aronu aparutu in nr. 55 alu „Telegrafului Romanu“ in cestiunea conferintieloru invet.

Institutiunea conferintieloru invet. s'a creatu si a intratu in viati'a nóstra scol. in anulu 1863 prin nemuritoriulu metropolitu Andreiu. Scopulu lui a fostu de siguru, cá sa introduca lumin'a, putere si viétia in corpulu dictaticu alu scóleloru nóstre, ce erá desnervatu si amortîtu atâtu prin vitrigitatea temporiloru câtu si prin biciulu aspru alu guvernului absolutisti u ce avea tendintie politice periculóse. Spiritulu regeneratoriu alu fericitului Metropolitu petrundiendu insemnatatea conferintieloru invet. a introdusu comisariatele scolarie, durere inse ca acestu institutu din momente considerabili a trebuitu sa cada dupa 2 ani. Doi ani, pré pucinu tempu pentru a radicá invetiatorimea nóstra din nomolulu decadintiei, alu inertiei si pasivitâtii si a o face capabila de o viétia conscie, libera si de sine statatória, a o face sa lucre si sa cugete singura, precum i dà acést'a institutiunea conferintieloru. Dara cu tóte acestea, bunulu parinte a potutu sa se bucure multu tempu de resultatele frumóse ale institutiunei sele, ale cârei frupte sa vedu inca si astadi in atâtea scóle de ale nóstre, ce tienu pasiu, ba facu concurintia multoru scóle straine, cari s'au bucuratu sute de ani de o viétia organica constitutionala si de favoruri materiali. Causa de distrugere si de decadintia succesiva a confer., si urmarea ca resultatele loru numai suntu atâtu de stralucite, câtu sa multiamésca asteptârile inflacaratiloru adoratori ai progresului, cari se aventa in nouri, in imperiulu lui „cum aru trebuí sa fia“, si zidescu palaturi de fericire pentru poporu si scólele nóstre, nu e chiaru numai lipsa barbatului conducatoriu cu o cultura superióra, ci 'mi-va permite d-lu corespond. — a-i spune, ca de totu altele suntu lipsele si de o importantia cu multu mare. Suntu dóue scaderi, ce clatina bas'a esistintii conf., pre carii le cunoscu din esperintie, si cari delaturate voru face sa inflorésca numit'a institutiune si adeca: interne si esterne.

Cá interne cunoscu eu mai intâiu: lips'a unui regulamentu, care sa determine afacerile interne, activitatea, drepturile si detorintiele fia-cârui membru in specialu si alu conferintiei in genere — fâra asiá ce-va verice institutiune e unu trupu fâra legaturi interne — fâra sufletu.

2. Lipsesce consciinti'a morala in parte, câtu si in intregu — intielegu acea putere si dispositiune a sufletului, ce-lu léga pre omu de implinirea consciintiósa a detorintieloru lui, fâra alte consideratiuni straine. Acest'a e unu reu mare si daunosu, care nu se póte retacé — déca voimu a fi sinceri si trebuie delaturatu prin influinti'a si intrevenirea autoritâtiloru scol. — Tristu destulu, déca moralulu trebuie impusu ómeniloru de chiamare.

3. Lipsesce conf. autoritatea receruta. Nu ceru o autoritate obligatória, nu, ca sa se cutreere Olimpulu de hotarîrile ei, dara celu pucinu pretindu dreptulu si ecuitatea, cá sa nu se tréca cu atât'a usiuratate preste conclusele si deliberârile ei, esite din viétia si pentru viétia scol., trase din esperintiele cuotidiane, din cunoscintiele câscigate in pravulu scólei. Ca dovéda a premiseloru intrebu, ca unde suntu resultatele atâtoru discusiuni si hotariri, atâtoru conferintie din intrég'a archidiecesa? unde e numai urm'a de incercare baremu de-a indreptá gresielele, de a umplea lacunele, ce inca si astadi ingreuiédia invetiamentulu scol? — 'Ti da o carte sub critica — areti gresielele — se punu ad acta — autorulu respunde in prefatia: „Dovedeste-ti critic'a netemeinica, prestându ce-va mai bunu.“ — Bucurosu, dara cum, sub ce auspicii séu sa te saracesti si mai tare? — Séu póte ca protocólele n'au form'a parlamentara, n'au logica in dovedirea opiniuniloru, stilulu nu este parfumatu de sofismele marinvetiatiloru. E adeveratu, discusiunile conferintieloru suntu tare seci si neindestulitórie pentru barbati eruditi cari suntu invetiati a filosofá la més'a verde, dara in fondu acele discusiuni suntu vivificatórie pentru invetiatori, câci esu dela inima si mergu la inima, si sa se cerce numai, déca destoinicia acelor'a nu e cu multu mai eminenta pentru scóle cá multe alte teoreme imbracate frumosu.

4. Lipsesce legatur'a interna intre deosebitele conferintie din archidiecesa, cari desi despartite in spatiu, lupta si lucra pentru unulu si acela-si scopu — cultur'a si regerarea poporului românu prin scóle. Scopulu principale alu conf. in prim'a linia e, de a introduce in tóte scólele nóstre o viétia si activitate armonica, o uniformitate in invetiamentu pre bas'a si intre marginile celoru mai bune sisteme si metode de invetiamentu din temporile nóue si pre bas'a esperintieloru facute in viéti'a scolara. Dara cum se va poté ajunge acést'a, déca fia-care conf. lucra de capulu ei fâra nici unu planu anumitu, ce-aru trebuí cá ven. senatu scol. dupa consultarea unoru corporatiuni inv. mai alese, sa-lu lucre in totu anulu, sa-lu publice cu 6 luni inainte, si in urma sa-lu astérna tuturoru conferintieloru spre desbatere. Aci e bub'a de conf. suntu atâtu de pucinu active si resultatele atâtu de ne insemnate, caus'a e disgustulu intre invetiatori facia de conf., vediendu ca trebuie sa-si pérda tempulu scumpu si banii, fâra de a puté folosí siesi si causei comune. Amu participatu cá membru activu, cá conducatoriu chiaru la conf. invet., unde mai totu-déun'a amu fostu improvisionatu si surprinsu cu ordinatiuni consist. in cause scol., séu cu alte cestiuni de invetiamentu, pre cari avéu sa le discute si lamurésca conf. din punctu de vedere alu practicabilitâtii loru pentru scóla. Vedému pre cei mai harnici invetiatori inghetiati, incretiendu frontea, inholbându ochii si intrebându-se óre ce-o fi ast'a —, cautându prin desagii invetiaturii si esperintieloru, cá sa nu taca — negasindu nimic'a cu de grab'a, vine intr'ajutoriu unu altu asistentu eruditu — apoi s'audi frase si cuvinte neintielese póte nici de elu pentru afundîmea cuprinsului si radicalitatea loru, 'lu ametiesce pre bietulu invetiatoriu incâtu la reintórcere acasa nu se mai póte intielege cu ómenii din satu. Cestiunile scolari suntu tare grele si delicate si de aceea trebuie bine rumegate inainte de a se poté cere si asceptá o judecata sanetósa in meritulu loru.

Cá cause esterne, ce au contribuitu la darapanarea conf. amu cunoscutu eu:

1. Lips'a concursului moralu si fapticu din partea auctoritâtiloru scol. concerninti, prin care aru demustrá ele insemnatatea si necesitatea esistintiei conferintieloru, le-aru radicá splendórea in fati'a invetiatoriloru, cari astadi suntu preocupati de credinti'a acea, ca conf. suntu o adunare de placere, de lucsu, de intalniri personali, de trecere de tempu — numai oficióse nu. Intrevenirea rigorósa si stricta a auctoritâtiloru scol. in casu de renitentia si negligentia in cercetarea confer. e o necesitate imperativa de a radicá acésta institutiune la inaltimea missiunei ei. 'Mi voru iertá fratii invetiatori de acésta obiectiune, dara ce voru dîce, cându spre mai mare rusine le voiu spune, ca amu vediutu o conferintia invet. constituita din unu presiedinte, unu secretariu si unu alu treilea publicu ascultatoriu.

Unde e ací consciintia de chiamare?

Altu obstaculu, si póte celu mai neinvingiveru, ce róde la radacin'a prosperârei acestei institutiuni, si de a cârei ghiara tremura tóta lumea e: seraci'a, care e unu pretinu fidelu si nedespartitu alu invetiatoriului; dara se si scia elu folosí de elu, câci ii arunca in spate tóte pecatele lui, cu simpl'a objectiune: „nu potu, sum reu dotatu.“

Unu adeveru tristu si necontestaveru, inaintea cârui'a sa repasiésca toti, cari planuescu astadi la cursuri didactice supletóre de 5—6 septamâni, la noi, cari nu suntemu in stare a intretiené pre invetiatori pre 3—4 dile la conferintie, dovéda incercârile incordate, dara in multe locuri zadarnice, pentru de a scóte 60 cr. — 1 fl. pre dî din casele bisericesci, care in multe locuri posedu capitaluri de 3—4 fl. deficitu.

Fonduri scolare nu suntu, singurulu refugiu, aruncului pre capetele bietului poporu mai inbrancitu sub greutatea atâtoru cerintie si contributiuni in fati'a atâtoru ani sterpi, cari l'au lasatu golu. Poporulu românu chiaru si in seracia e mandru de sine, de natiunalitatea si confessiunea sea; elu e astadi consciu de dreptulu seu de esistintia; dara elu e si ambitiosu, asiá incâtu atingendu-i corda fine a animei sele nobile si maretie prin pretensiuni necalculate, cérca a-si resbuná chiaru prin punerea capului. O sciu bine parintii protopopi, cum erau sa o patiésca multi preoti satesci la incercarea de a regulá si urcá stol'a in tempii acesti critici. Veni-va tempulu pentru tóte. Dorulu ferbinte alu fratelui corespundinte de a imitá statulu in actiunile sele pre terenulu scol. e nobilu si justu, dara nepracticabilu la noi pentru asta-data. Statulu dispune de milióne, are argati, si de multe ori n'are mila, dara noi — biseric'a — avemu numai puterea cuventului si simtiulu de compatimire fatia cu parintii si fratii nostri. Afara de acea românulu e ingeniosu, are agerime de sufletu naturala — numai vointia sa aiba si face minuni si fâra cursuri supletórie, a câroru infiintiare nu o aflu de oportuna pentru asta-data. Scól'a are in launtru cerintie destule, de le-amu puté impacá acelea. De acea eu recomendu sustienerea conferintieloru in limitele usului si forma de pâna ací, dara totu odata a-si dorí cá acelea sa se puna pre o basa mai solida, mai corespundietória scopului prin delaturarea obvenintieloru si scaderiloru mai susu citate, si credu, ca cu 3—4 dile bine intrebuintiate ne vomu folosí destulu si bietulu nostru invetiatoriu 'si va puté lucrá si mosi'a dupa care traesce. Cu idei'a infiintiârei de conferintia generala esprimata de corpulu invet. alu ppiatului I Brasieului me invoiescu intr'atât'a, incâtu s'aru puté pune pre o basa de a ajutá si promová interesele conferintieloru particulari si adeca: a constituí o conferintia generala preliminara din invetiatorii cei mai destinsi din deosebitele cercuri conferentiali, pre cari i va delegá dupa buna chibsuinia ven. senatu scol. séu dupa consultarea corpuriloru invetiatoresci, la unu locu óre-care; acésta conf. se va intielege si uni in privinti'a materialului, impartirei lui didactice, in forma si modulu desvelirei lui metodice, si in urma sa se intórca cá comisari ai conferintieloru cercuali, in care se va puté lucrá cu succesu si armonia. Protocólele conferintieloru asternute venerabilului senatu scol. voru cuprinde materialu destulu si bunu pentru de a se compune tractate pedagogice practice ba chiaru si manuale corespundietórie tempului si cerintiei. Ast'a e parerea mea.

I. Romanu.

Orasthia in 16 Iuliu v. 1874.

Traimu in unu tempu cându mai totu individulu afirma, ca singur'a lui fericire si placere in acésta viétia e numai sciinti'a, numai cultur'a. —

O Dómne! déca astu-feliu dîce unu individu; apoi ce va dice unu poporu? — Dîce-va elu óre ca va poté fi fericitu, si ca va puté traí in nesciintia, in intunerecu cându simte si vede prea bine, ca o mie altii voru a-si pune fundamentulu esistintiei si fericirei pre mormentulu, ba pre numele lui. —

Eu nu credu ca va dîce astu-feliu unu poporu care a ajunsu a-si cunósce datori'a sea, nu nici decâtu. Au trecutu tempurile vechi cându popórele sperau si ascrieau esistintia si fericirea loru numai minuniloru. A trecutu tempulu minuniloru, adi e tempulu faptei, adi e tempulu luminiloru si altmintrenea nici sa sperâmu viétia. Adi cultur'a e esistintia si esistinti'a e cultur'a unui poporu. —

Din tóte pârtile resuna: scóle! scóle! câci fâra scóle nu e venitoriu, fâra lumina, nu e viétia pentru o natiune.

Acésta strigare a aflatu unu resunetu in anim'a tuturoru popóreloru, care tientescu la unu venitoriu, cari voiescu sa jóce o rola in istori'a lumei. Lumin'a e poterea natiunei, cultur'a e mandri'a si fericirea ei; o natiune culta are titlu la viétia. Unu poporu cultu — fia câtu de micu — nu pere, din contra unu poporu necultu fia câtu de. mare, va perí, de nu adi, mâne.

Déca are cine-va lipsa de scóle, are poporulu românu; pâna cultur'a nu va strabate in mas'a poporului, pâna cându nu va scí cetí si scrie fia care saténu, pâna cându nu se va smulge din robi'a nesciintiei si intunerecului intregu poporulu; eu nu aflu nici o garantia pentru unu venitoriu mare si ferice, venitoriu demnu de românu.

Aru fi de doritu, cá cei ce suntu chiamati a desceptá poporulu sa imbratisiédie cu totu zelulu si iubirea acestu asiediementu, aru fi tempulu a ne ingrigí cá sa avemu scóle bune cu invetiatori apti in fia-care satu, aru fi bine cá sa se introduca si la noi scólele de Duminec'a pentru cei mari, cari sa nu fia alta decâtu nesce scoli de repetire, unde sa li se repetiésca cele ce le invetiase cá copii in scóla; aru fi o dorintia pentru românu ca d. protopopi sa aléga invet. descepti si sa staruiésca a-i platí bine: fâra inspec. buni de scóle si invet. descepti nu vomu merge departe.

Avendu tóte acestea in vedere, cine

va mai trage la indoiéla trebuinti'a tienerei sinódeloru tractuali, in care intrunindu-se protopopulu cu preotii inteliginti mai esperti sî cu invetiatorii sa se sfatuésca pentru inaintarea invetiamentului popularu. —

De unu atare sinodu avemu lipsa sî va face tare bine parintele protopopu ¡alu nostru cându aru conchemá unu sinodu tractualu, unde sa se intrunésca cu preotii, inteliginti'a, curatorii sî invetiatorii din tractu, sî sa se consulteze la olalta in interesulu scóleloru. — A provocá pre fia-care comuna cá in tempulu celu mai scurtu sa-si radice scóle. — Atunci i-aru stá frumosu numindu-se crescatoriulu, luminatoriulu sî desceptatoriulu poporului. —

Asiá dara faceti cei ce sunteti chemati a face acést'a — faceti-o cu sentienie sî iubire, câci servindu poporului serviti lui Ddieu. —

Românii nostri din Orasthia ce e dreptu au pusu cu zidirea acestei scoli unu fundamentu solidu sî scól'a e cercetata binisioru. Dara sperâmu ca pre anulu venitoriu o va cercetá sî mai bine prin ce vomu poté ajunge mai siguru la scopulu doritu.

La esamenulu acest'a de véra respunsera scolarii din II sî III cl. fórte bine, aretandu progresu in tóte obiectele, si mai alesu in scriere, impartasindu sî parintiloru scrisori in limb'a rom. germ. si magiara.

Cându aru fi intre preotime sî poporu o concordia, aici s'aru poté face fórte multe, inse dorere si iéra dorere! ca preotimei nóstre numai de scóla sa nu-i aduci aminte ca pare ca i puni o pétra de móra de grumazi sa o pórte, asiá i vine de greu cându i aduci aminte de scóla.

Preotii nostri de aici publica in biserica cu totu zelulu despre ferdela claca, cunun'a anului etc. de acestea publica de câte 5—6 ori pre anu, dara de scóla dieu numai odata in anulu acest'a, — ca sî circulariulu de sub Nr. 1711 s'a cetitu numai dupa 6 luni dara nu inaintea inceperei anului scolariu dupa cum suna acelu circulariu.

'Mi aducu aminte ca d-lu Dr. Tincu advocatu, sî presiedinte alu comitetului parochialu sî membru alu sinodului protopresbiteralu propuse acum vr'o 6 ani sinodului nisce statute pre cari le alaturu aici sub ./· spre publicare, ce s'a hotaritu nu-mi aducu aminte, ca nu me informà nime despre resultatu; decâtu din audiu aflai ca s'aru fi deciso, cá spre infiintiarea unei scóle centrale séu normale aici sa mérga din satu in satu d. prot. cu dlu Dr. Tincu spre a aduná oferte ori in bani ori in bucate séu mustu cari sa se dee spre fruptificare pâna ce se va formá unu capitalu — sî atunci sa se platésca ómeniloru iéra-si inderepta, cum se facù cu reparatiunea turnului, ca din oferte micutie se adunara preste 1000 fl. sî cu acestea se reparà turnulu bisericei sî si oferantii 'sî recapetara bani imprumutati afara de cei ce au daruitu numai câte 1 fl. — cu esceptiune 2—3 fl. inse dlu protopopu nu misca nici pâna astadi o iota incâtu sciu, de-si fù recercatu de d lu Dr. Tincu mai de multe ori. — Aici la noi aru fi fórte usioru a face séu a infiintiá atare scóla, câci se afla ómeni cu fórte mare energia, precum e celu din tâiu dupa dlu Dr. Tincu zelosulu energiculu sî iubitoriulu de cultura dlu Elie Popu, care acompaniatu de spectabila — i socia Elisabet'a Popu n. Cirlea care din averea sea propria a jertfitu numai cu cu cladirea scólei preste 2000 fl. v. a. fâra de a fi cerutu bataru 1 cr. cameta, din cas'a scólei sî numai abea la 5—6 ani i-se plati acésta suma dupa cum i-a venitu casei mai bine, sî totusi acestu barbatu nu se descuragiaza a mai jertfi la loculu seu cându aru vedea câtu de pucinu indemnu dela preotîme. —

Dlu Dr. Tincu inca 'sî dà tóte poterile spre a face pasii necesari spre infiintiarea fondului, inse nu-i stau intr'ajutoriu nime decâtu 2—3 insi din curatori sî se lupta singuru cu cei 2—3 insi dara preotîmea nu-lu sprigineasce.

Ea (preotîmea) de aici se mântue cu aceea ca poporulu e scapatatu s. a. inse déca i-aru capacitá prin vorbiri ocasiunali, ca la mormentârile loru, la ospetiele casatoriiloru, la boteze sa se lase de a face spese grozave, ca nu folosescu nimic'a, bá numai strica mintea sî sanetatea, de multe ori se nascu certe sî batai, sî ale necuviintie — ca din acelea spese se dee numai fia-care dupa stare cându-i móre cine-va din case 40 cr. pâna la 1 fl. asemenea la botezu 30—50 cr. la casatorie 50 cr. — etc. sî asiá s'aru aduná: pre anu pentru 30 morti 12 fl; alti 12 fl. dela casatorii; 15 fl. la olalta 30 fl. pe usioru fâra de a se cunósce cine-va cu ce-va pagubitu sî pomén'a lui e cu multu mai primita cá cu beutur'a vinarsului etc. — Ei dara densii decum se faca acést'a, ci inca strica sî ce face comitetulu parochialu spre imbunatatirea scólei etc. cum facù chiaru preotimea ca indemnându poporulu, au nimicitu hotarirea comitetului, cari urcase numai câte 20—40 cr. la trasulu clopoteloru sî asiá, in locu sa ajute scól'a sî biseric'a ii nimicí sî pucinulu venitu ce-lu avéu din susu. —

Dela on. Consistoriu inca audu ca se trimetu destule circulare, in privinti'a scólei — dara cine scie, séu cine le-aude unde se publica — nu sciu ca noi porenii de acestea nu audîmu nimic'a, din contra audîmu dela straini, — póte invetiatoriloru sa le spuna ce-va. —

Ast'a e tocm'a dis'a — bati tóc'a la urechile surdului! —

Deci rogâmu pre maritulu Consistoriu sa considere aceste aparitiuni sî sa provóce preotîmea de aici cá se desfasiure in privinti'a scólei o activitate sî zelu mai mare cá se potemu pune unu fundamentu solidu la infiintiarea scólei normale, sî la o scóla de fetitie, cá sa nu fimu cu totulu inderetrulu natiunalitâtiloru conlocuitórie. —

Unu poporénu.

Statutulu

fondului protopresviteralu gr. or. alu Orestiei votatu sî primitu de sinodulu tractuale.

Partea I.

Numele sî scopulu fondului, precum sî midilócele ajungerei lui.

§. 1. Fondulu va purtá numele: „Fondulu scolaru alu tractului gr. or. alu Orastiei".

§ 2. Scopulu fondului este infiintiarea si dotarea unei scóle centrale romàne de confesiunea gr. or. cu loculu in Orastia.

§. 3. Spre infiintiarea fondului acestui'a voru serví urmatórele medilóce:

1) Fia-care preotu gr. or. din tractulu numitu intregu va contribuí dupa toti botezatii, cununatii sî mortii in fia-care anu avuti sî laolalta socotiti in urmatoriulu chipu: dela 1 pâna la 10 casuri 50 cr. sî dela fia-care 5 casuri mai multu cu 25 cr.

2) Fia-care invetiatoriu gr. or. din tractulu intregu va contribuí la fondulu acest'a 2% din léf a lui anuale in totu anulu.

3) Fia-care capu de familia gr. or. din tractulu intregu va contribuí la fondulu acest'a pre totu anulu o cupa de grâu, cucuruzu, o cupa de mustu, séu in bani gat'a 10 cr.

4) Fia-care mire, sî mirésa va contribuí la fondulu acest'a câte 10 cr.

5) Fia-care preotu gr. or. pre viitoriu hirotonitu va contribuí in folosulu fondului acestui'a câte 5 fl. v. a.

6) Darurile ce voru incurge dela binefacatori.

7) Pedepsele impuse de scaunulu protopresbiterale preotiloru sî altoru persóne bisericesci sî mirenesci pentru orice gresiéla.

Partea II.

Despre modulu incasârei sî administrârei venitelorü fondului.

§. 4. Venitele din § 3 au de a se incasá in urmatoriulu chipu:

a) Cele de sub punctu 1 prin protopopulu respectivu cu prilegiulu revisiunei anuale a protocóleloru matriculari.

b) Cele de sub punct. 2 prin inspectorulu de scóle tractuale respect. cu prilegiulu asternerei estraseloru clasificatiuniloru scolare de pre fia-care anu pre lânga contracuitantia.

c) Cele de sub punct. 3 prin epitropi'a locale, sî pre lânga inspectiunea paroch lui iéra unde suntu mai multi acelui mai betranu in servitiu, prefacendu naturaliele pre lânga unu conspectu fidelu, sî in biserica, licitandu-le indata in fati'a locului unde suntu adunate séu tramitiendu-se in piati'a Orastiei.

d) Cele de sub punctu 4 prin protopopulu cându se da licentia de cununia.

e) Cele de sub 5 prin protopopulu cu prilegiulu introducerei noului parochu in parochia.

f) Cele de sub punctu 6 prin epitropiele respect. comunale sî in fine

g) Cele din punctu 7 prin scaunulu protopresbiteralu sî apoi a se administrá prin respectivii la cas'a fondului acestui'a pre lânga producerea documenteloru concernente.

§. 5. Spre concentrarea sî pastrarea tuturoru veniteloru in folosulu fondului acestui'a are de a se infiintiá un'a casa potrivita cu loculu in Orestia.

Partea III.

Decisiuni generali.

§. 6. Fondulu acest'a are de a se administrá sî revedea asemenea celorulalte fonduri bisericesci scolare intielesulu statutului organicu.

§. 7. Spre manipularea fondului acestui'a sî ducerea socoteleloru lui alege sinodulu protopresbiterale din sinulu seu unu cassariu sî unu controloru, cari se fia trecuti de 24 ani, inteligenti, cu viéti'a nepatata, sî dupa putintia cu avere.

§. 8. Tóte agendele acestui'a au de a se purtá deocamdata sî pâna la bun'a aflare a sinodului protopresbiterale gratis.

§. 9. Sinodulu protopresbiterale 'si reserva dreptulu de a straformá la tempu si dupa impregiurâri aceste statute.

§. 10 Din interesele acestui fondu se voru imbunatatí salariele invetiatoriloru, respective se voru dotá invetiatorii a câroru numeru se va inmultí in viitoriu la acésta scóla.

§. 11. Acestu fondu se va administrá separatu de averea bisericei sî scólei din locu.

Varietâti.

*** In 27 Iuliu 10 Aug. se dà unu Concertu in onórea sî beneficiulu Asociatiunei tranne p. lit. sî cultur'a poporului românu in pavilonulu grădinei Curiei mare, sér'a la 8 óre, iéra in 11 Aug. in salele comitatului se dà unu balu, sér'a la 9 óre. Comitetele respective facu invitatiune tempuria, anuntiandu-se, ca la finea concertului se va trage loteri'a pentru terminarea bisericei din Dev'a.

*** Program'a concertului datu in sér'a de 10 Augustu (29 Iuliu) 1874 in Dev'a in onórea sî beneficiulu Asociatiunei transilvane pentru literatur'a sî cultur'a poporului românu.

Partea prima.

1) „Fanfara militaria" de Ascher esecutata de piano de Dómn'a Juli'a de Miklos sî Domnisiór'a Minerv'a de Drăghiciu.

2) „Duetu din oper'a Trovatore" cântatu de Dómn'a Constanti'a de Dunc'a-Schiau sî D. Aureliu de Dunc'a.

3) „Potpuriu din arii române" esecutatu pe vióra de D. Simeonu Piso.

4) „Valsu" de Chopin esecutatu pe piano de Dómn'a Juli'a de Miklos.

5) „Balcescu murindu", romantia de Mezzetti, poesia de V. Alesandri, cantata de D. Aureliu de Dunc'á.

Partea secunda.

6) „Mare fantasie din oper'a Luci'a" sî „Stelutia Arie Romana" esecutate pe piano de Domnisiór'a Minev'a de Draghiciu.

7) „Adio la Patri'a", cântu romanu, poesie de Bolintineanu, cantatu de D. Aureliu de Dunc'a.

8) „Marsiu romanu" in onórea Asociatiunei, compus[illegible]tu de Dlu Simeonu Piso pe v[illegible] Juli'a Miklos pe piano sî D. [illegible]ny pe violoncelu.

9) „Duetu din oper'a Rigoletto" cântatu de Dn'a Constanti'a de Dunc'a-Schiau sî Dlu Alois Czerny.

Dupa finea concertului se va trage loteri'a pentru terminarea bisericei din Dev'a.

Burs'a de Vien'a.

Din 23 Iuliu (4 Aug.) 1874.

Metalicele 5%	70	55
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	74	10
Imprumutulu de statu din 1860	107	75
Actiuni de banca	974	—
Actiuni de creditu	241	25
London	119	40
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	77	50
„ „ „ Temisiorene	75	50
„ „ „ Ardelenesci	75	—
„ „ „ Croato-slavone	40	—
Argintu	103	10
Galbinu	—	—
Napoleonu d'auru (poli)	8	80

Concursu.

Aflandu-se parochi'a Ponorelu din protopresbiteratulu Zlatn'a de susu vacanta se escrie concursu pâna la 24 Augustu.

Emolumentele suntu:

Tacsele stolarie fipsate de comitetulu parochialu, sî jertfele obicinuite prinóse, prescuri etc. care calculate aducu unu venitu anualu de 432 fl. v. a. Casa parochiale nu esista.

Doritorii de a ocupá acésta parochia au sa-si asterna suplicele loru instruate cu documentele recerute de prescrisele Stat. org. la subscrisulu pâna la terminulu susu prefiptu.

Câmpeni 24 Iuliu 1873.

Cu intielegerea comitetulu parochialu.

Ioanu Patiti'a,
(1—3) protopopu.

Concursu.

Spre reintregirea parochiei de clas'a II-a devenite vacante din comun'a Dai'a protopr. S. Sebesiului se escrie amesuratu ordinatiunei din 10 Ian. 1874 Nru cons. 2581/1873. acestu concursu pâna la 15 Augustu 1874.

Emolumentele suntu:

1. Dela 170 familii câte o ferdela de cucuruzu in grauntie, sî câte o dî de lucru, si
2. Venitele stolari indatinate.

Doritorii de a ocupá prementionat'a parochia, au sa-si inainteze petitiunile provediute cu tóte documentele recerute de statutulu organicu scaunului protopr. greco-res. in S. Sebesiu pâna la terminulu prefiptu.

Dai'a in 2 Iuliu 1874.

Comitetulu parochiale cu contielegerea concernintelui protopr.

(1—3)

Concursu.

Pentru ocuparea ambeloru posturi invetiatoresci la scól'a poporale gr. or. din Turchisiu, constatatóre din dóue clase elementare, se deschide prin acést'a concursu.

Salarele impreunate cu aceste posturi suntu: pentru postulu de invetiatoriu la clas'a a 2-a 350 fl. v. a. sî cuartiru liberu; iéra pentru postulu de invetiatoriu la clas'a 1-a 250 fl. v. a. sî cuartiru liberu, pre lânga indatorire, cá pentru aceste salarie, sa tiena ambii invetiatori si scól'a de repetitiune.

Doritorii de a ocupá prementionatele posturi invetiatoresci, au a-si tramite petitiunile loru instruate in sensulu § lui 13 din „statutulu organicu", pâna in 15 Augustu a. c. la prea onoratulu domnu protopresbiteru Iosifu Baracu in Brasiovu.

Turchisiu in 15 Iuliu 1874.

Comitetulu paroch alu gr.
or. din Turchisiu.
prin Nicolau Soiu,
(2—3) parochu sî presiedinte.

Redactoru respundietoriu: Nicolau Cristea.

Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 59. ANULU XXII.

Sabiiu in 28 Iuliu (9 Aug.) 1874.

Sabiiu in 8 Augustu 1874.

Congresulu internationalu s'a intrunitu la Brusel'a in 27 Iuliu n. mai intâiu numai cu scopu de a statorí unu „modus procedendi" fatia cu cei ce devinu prisonieri in resbelu. Entusiasmatu de nobil'a idea congresulu vrea sa faca sî unu codu militariu generalu sî deobligatoriu pentru tóte statele europene. Âru fi unu progresu remarcabilu, cându in epoc'a civilisatiunei si a libertâtiei s'aru statorí unu atare codu, care in tempurile de resbelu sa scutésca averea privata, onórea sî viéti'a cetatieniloru si sa dee soldatului luptatoriu cându devine prisonieriu unu refugiu siguru contra prigoniriloru neumane; dara dupa presemnele ce le avemu se pare ca congresulu se va desparti fâra de vre-unu resultatu positivu sî astfeliu va remané sî acésta problema reservata generatiuniloru viitórie, cá si multe alte lucruri omenesci.

Scirile mai nóue ce vinu din Brusel'a ne spunu, ca representantii intruniti acolo suntu desbinati in dóue castre. O grupa, cu Russi'a in frunte, la care potemu adauge sî pre Germani'a, voiesce sa iee de base la discussiunile congresului proiectulu rusescu, care e fórte vastu, si sa codifice astfeliu totu materialulu relativu la dreptulu internationalu in tempuri de resbelu. Ceea-lalta grupa, representata prin poterile aposene, nu va sa mérga atâtu de departe cá cabinetulu din Petersburg si sustiene, ca e de ajunsu, déca se va incheiá deocamdata o conventiune relativa la tratarea cu prisonierii sî déca se va alaturá la acésta conventiune unu tratatu care sa reformeze unele dispusetiuni din conventiunea dela Genf, luându-se de base proiectulu „societâtiei internatiunale pentru imbunatatirea sortiei prisonieriloru".

Diferinti'a de opiniuni se pare ca provine din o neincredere sî o gelosia intre puteri. Nu se póte negá, ca in proiectulu rusescu, pre care principele Gorciakoff sî cancelariulu imperiului germanu, Bismark aru dorí sa-lu véda pusu de base la lucrârile congresului, precumpanesce interesulu Russiei si alu Germaniei. Proiectulu in cestiune stigmatisandu rescólele in provinciele cucerite slabesce prin acést'a poterea defensiva a tuturoru stateloru, pre cându de alta parte elu medilocitu radica valórea poteriloru ofensive. Acest'a este unu favoru pentru Russi'a sî Germani'a, cari acum dispunu de cele mai considerabili poteri ofensive sî din punctulu de vedere alu reflecsiunei istorice se póte presupune, ca pre unu patrariu de seculu inainte aceste dóue imperie poternice probabilu voru deveni mai curendu in positiunea de ofensiva decâtu de defensiva. Ceea ce slabesce defensiv'a sî intaresce ofensiv'a este in prim'a linia in folosulu poterilorulu amintite, pre cându Franci'a sî Angli'a voru avé sa sufere mari daune. Sperâmu inse ca din discusiunile congresului va resultá o apropiere sî amicitia cordiale intre poteri spre a statorí celu putienu unele norme positive, cari sa corespunda seculului lumineloru in care traimu — spre a scutí pre nenorociti de furi'a bestiale, la cari se potu demite in furi'a resboiului cei tari de inima.

Pre cându oper'a de codificare a dreptului militariu internatiunalu se discuta cu multu interesu in capitel'a Belgiului, pre atunci nefericit'a Ispania ni infatisiédia unu spectaculu póte unicu in istori'a lumei. Indata dupa abdicerea regelui Amadeu — alu cârui guvernu constitutiunalu potea sa resólve problem'a Spaniei, — isbucnira tóte pasiunile si ambitiunile nemarginite ale pretendentiloru de poterea statului. Bandele carliste, invapaiate de fanatismulu religiosu sî sumutiate continuu de jesuiti sî legitimisti, cutriera tiér'a dela unu capetu pâna la altulu. Devastatiuni infricosiate, macelarii, incendiuri sî alte flagele ce le aduce cu sine resbelulu civilu, suntu la ordinea dilei sî rodu la radecin'a natiunei spaniole. Ispani'a este aprópe de abisulu perirei. Poterea esecutiva a statului se aretà nepotinciósa. Nici curagiosulu Castellar, nici federalistulu Figueras, Py Margal sî cei-lalti siefi ai republicei nu potura ispravì nimicu, pentru ca anarchi'a le paralisà poterile, de cari mai potura dispune.

Intre atari impregiurâri triste, cari amerintia pre nefericit'a Ispania cu distrugere totale, interventiunea poteriloru europene in favorulu guvernului din Madridu este o necesitate imperativa ce o semtiesce Europ'a care nu mai póte fi privitória pasiva la atari barbarii ce se comitu din partea carlistiloru degenerati. Acesti'a nu mai vreau sa scie de dreptulu gintiloru sî de umanitate. Impuscaturile prisonieriloru, jafulu sî incendiulu ce se petrecù de curendu in fortaréti'a aprópe de Madridu, Cuenca, pre care o ocupara carlistii, impuscarea capitanului Schmidt care erá corespundinte prussianu, suntu semne sî urme de furi'a acestoru banditi.

Ce este mai tristu, carlismulu din Spani'a fù sî este spriginitu intr'ascunsu cu bani sî alte medilóce din partea jesuitiloru sî legitimistiloru, Din acestu incidentu mai multe puteri se preocupara seriosu de ide'a interventiunei. Escadr'a italiana a plecatu in apele Ispaniei spre a fi gat'a de ori-ce eventualitate. Germani'a care vede in progresele jesuitiloru unu omenu reu, inca s'a grabitu a-si tramite navele sele in apele din nordulu Spaniei, spre a sterpí pirateri'a ispaniola care procura arme sî provisiuni pre sém'a carlistiloru.

Caus'a pentru care interventiunea s'a traganatu pâna acum e de a se cautá in solidaritatea intereseloru ce le au toti monarchistii din Europ'a intre sine. Nu de dragulu republicei voru interveni poterile europene, mai alesu Germani'a sî Itali'a, in favorulu guvernului din Madridu, ci de fric'a vaticanului, de spaima câtra despotismulu ierarchicu din Rom'a, care nu se sfiesce, a recurge la tóte medilócele per fas et nefas — spre a-si asigurá domni'a asupr'a spiriteloru.

Adunarea natiunale din Versailles s'a prorogatu pâna in Decembre. Afara de orleanisti, cari au facutu propunerea de prorogare in sperantia, ca in intervalulu ferieloru se va chiarificá caosulu pareriloru, toti suntu de opiniune, ca contrastele voru deveni mai acute si mai veeminte. Legitimistulu Franclieu dechiará in adunare cu o emfasa provocatória, ca va intreprinde tóte pentru restaurarea monarchiei, sî ministrulu presiedinte Cissey nu avù curagiulu sa respunda la o atare provocare cutediata. Adunarea natiunale se vede ca esista numai la parere sî cu tóte aceste nu s'a disolvatu cadiendu propunerea facuta in acestu intielesu. Ea va fluctuá dela unu estremu la altulu fâra de a dá Franciei o forma de statu solida sî durabila — dreptu recompensa pentru suferintiele ei cele mari in ultimii ani. Interesele partideloru au suprimatu adeveratulu devotamentu câtra binele sî prosperarea patriei.

Dîuariulu „le Constitutionel" se esprimà asupr'a cestiunei de prorogare astfeliu:

„Dóue tendintie fórte distinse impartu astadi tiér'a: un'a are caracterulu aspiratiunei câtra unu repausu imediatu, sî cealalta cere resolvarea definitiva a crisei guvernamentale cu ori-ce pretiu.

Intre cei dintâiu suntu partisanii prorogârei adunârei; intre cei de alu doiiea suntu acei'a care ceru disolvarea adunârei

Admitiandu-se, ca Franci'a este atinsa de o bóla periculósa sî durerósa cei dintâiu suntu, in fati'a acestei bóle sî acestui bolnavu, partisani ai medicinei simptomatice sî alinatórie; cei-lalti suntu sectatori ai mareloru remedii medicale sî chiaru chirurgicale. Unii voru sa tamaduiésca efectulu, iéra altii sa se acatie de causa.

A discutá, care din aceste dóue sisteme este mai rationala sî mai oportuna in aceste impregiurâri cu totulu spinóse, aru fi fórte greu. Fía-care gasesce multe argumente pentru parerea sea, sî cu câtu intrâmu in acésta cestiune cu atâtu remanemu nedecisi in ratiunea, in onestitatea sî patriotismulu nostru.

Inse celu mai bunu medilocu este de a ne luminá chiaru lânga paciintie asupr'a suferintieloru sele sî a ne reporte instinctului seu de conservatiune. Nici medicii cei mai intielepti n'au alte medilóce, cându sciinti'a nu le mai póte ajutá nimicu.

Ei bine, credemu a fi petrunsi de adeveru dîcendu ca majoritatea natiunei, mas'a compacta sî profunda a tierei, — a acelei pârti de tiéra care nu face politica, care muncesce, care 'si dà socotéla despre situatiuni prin unu sentimentu instinctivu asupr'a intereseloru sele morale sî materiale mai multu decâtu printr'o logica artificiala — credemu a aretá unu adeveru incontestabilu de faptu dîcendu, ca multimea natiunei, numerulu, miliónele, prefera medilócele de asceptare decâtu procederile de operatiuni radicale, adeca pentru prorogatiunea pentru multu tempu sî ca disolvarea ii inspira multa nesiguritate.

Acésta opiniune nu o basâmu numai pre demonstratiunile dela bursa dara sî pre informatiunile ce ne vine din provincie sî dela tiéra."

Dupa scirile din urma ce ni vinu din Pest'a, proiectulu de lege despre incompatibilitate nu va deveni curendu lege sî novel'a electorale ce trecù prin atâtea greutâti in cas'a representativa inca nu se va primí fâra ori-cari diferintie de câtra cas'a magnatiloru. Comissiunea casei de susu a terminatu in 4 Augustu discussiunea asupr'a proiectului de incompatibilitate sî a decisu, sa propuna mai multe modificatiuni insemnate in trensulu. Asiá s'a stersu punctulu, dupa care arendatorii domenieloru poteau sa fia deputati; s'au stilisatu mai precisu paragrafii ce se referescu la directori, consiliarii administrativi ai societâtiloru de actiuni; directorulu institutului de creditu fondiaru ungaru inca nu se póte alege deputatu si in urma s'a decisu, cá membrii tuturoru orduriloru monachali sa póta primí mandate de ablegatu. E probabilu, ca cas'a de susu va votá modficatiunile aprobate de comissiunea juridica sî ca proiectulu va mai vení inca odata inaintea camerei ablegatiloru. Cumca acést'a va ascultá de votulu Casei de susu, abiá se póte presupune, sî e probabilu, ca deferintiele ce se voru nasce intre ambele corpuri legiuitórie nu se voru poté aplaná inainte de prorogare. Si pentru novél'a electorale se pregatescu mai multe emendamente. Agitatiunea cea mai potentiata contr'a novelei se desvólta din partea deputatiloru transilvaneni, ceri nu se multiemescu cu reducerea censului pentru Transilvani'a. Baronulu Kemény se dice ca a elaboratu unu memorandu asupr'a acestei afaceri. Guvernulu 'sî dà tóte silintiele spre a scóte legea nemodificata. Comitii supremi suntu recercati a se aflá la desbateri sî pre lânga acesti'a mai multi membri cu influintia din partid'a conservativa s'au dechiaratu pentru acceptarea nemodificata a legei. Nu e inse siguru, ca veni-va sucursulu la tempu sî ca succede-va impedecarea amendâriloru propuse. Guvernulu, dupa cum afirma „Ll. ung." are de cugetu si este imputernicitu a prorogá numai decâtu sessiunea dietei, indata ce in cas'a magnatiloru se va decide numai un'a modificatiune in novel'a electorale.

Diet'a Croatiei s'a deschisu Joi'a trecuta.

Dupa cum este cunoscutu, Adunarea Asociatiunei tranne se va tiené Luni si Marti la Dev'a, si dupa cum amu intielesu va fi numerósa.

Domnule redactoru!

Vedindu in nrulu 55 alu „Telegrafului Rom." dela 12/24 ale curentei, ca „mai multi veneratori ai Statutului organicu" cetindu intr'unu numeru mai recinte alu „Albinei", ca eu in calitatea mea de Vicariu, a-si fi visitatu eparchi'a Oradiei, sî de alta parte aru avé informatiuni, ca eu a-si functiuná si cá Protopresbiteru alu Branului, — interpeléza pre Ven. Consistoriu archidiecesanu: „cum se potu intruní acele dóue oficie din diecese diverse intr'o persóna?" Si mai vediendu eu, ca domnii „veneratori" au fostu reu inormati cându au conceputu interpelatiunea de susu: asiá dara sî pâna cându póte va urmá respunsulu Ven. Consistoriu, sî spre liniscirea dloru „veneratori", dara mai vertosu pentru sciinti'a onoratului publicu, 'mi tienu de datorintia a respunde eu la interpelatiunea de susu, sî a te rugá domnule redactoru, sa binevoiesci a dá locu in dîuariulu ce redigi, urmatoriului meu

Respunsu:

Este dreptu, ca eu inca din primele dile ale lunei lui Iuniu trecutu, amu inceputu functiunea mea, de vicariu sî presiedinte la consist. nostru din Oradea-mare; sî ca in acésta calitate — simtiendu necesitatea de a-mi cunósce turm'a, sî de a fi cunoscutu de dens'a — intre altele, amu intreprinsu sî unele visitatiuni in districtulu acelui Consistoriu sî asiá „Albin'a" a fostu bine informata, cându a scrisu despre acelea; dara de feliu nu este drépta acea informatiune a „dloru veneratori ai statutului organicu," ca eu dupa inceperea functiunei mele de vicariu sî presiedinte, alu Consistoriului oradanu, a-si fi mai savarsitu sî functiuni de protopresviteru alu Branului, fia convinsi domnii „veneratori" ca eu 'mi cunoscu sî drepturile, sî datorintiele mele.

Ioanu Metianu.

La cele de mai susu noi nu avemu sa adaugemu alt'a, decâtu ca P. Prot. I. Metianu n'a esitu inca din numerulu protopresbiteriloru archidiecesani, ba dupa informatiuni sigure si demne de tóta credinti'a sub Nr. exhib. 1609 cere dela Cons. insusi a se mai lasá in oficiulu protopresbiterale alu Branului sî mai departe cu acelu adausu, ca (in contr'a conclus.

sinod.) sa i se dee unu administratoru. Asiá dara judece publiculu cine are dreptu. Red.

Diet'a Ungariei.

Budapest'a in 17 Iuliu 1874. Cas'a representantiloru s'a deschisu la 10 óre.

Part. Cosma urgéza responsulu la interpelatiunea ce o a facutu densulu ministrului de justitia inca in anulu trecutu, lun'a lui Decembre. Interpelatiunea tientea intr'acolo, pentru ce nu pórta ministrulu de grige, cá legile tierei sa se edee in traducere autentica in tóte limbile patriei, pentru ce specialminte legile din 1872 sî 1873 nu s'au publicatu in editiunea oficiale sî in limb'a româna, câci lipsindu acésta traducere cetatienii români suferu multa dauna.

Interpelatiunea se va predá ministrului de justitia

Lad. Kovács, referintele comissiunei economice substerne raportulu despre bugetulu casei pentru lun'a lui Iuliu.

Urmându ordinea dilei vine la desbatere concessiunea liniei de feru Temisiór'a—Orsiov'a.

Paragrafii dela 1 pâna la 21 se primescu fâra desbatere.

La alinea 3 din § 21 propune comissiunea centrale urmatoriulu emendamentu: „Déca cladirea liniei se va si gatá inainte de a trece acestu terminu (de 4 ani), lini'a Caransebesiu—Orsiov'a sa se predee comunicatiunei celu multu cu trei luni inainte.“

Ig. Helfy substerne emendamentulu: sa se faca in alini'a acésta provocare la § 3 din conventiunea internatiunale sî inainte de cuvintele „sa se predee comunicatiunei“ sa se adauge „inse numai in acel'asi tempu cu lini'a romána.“

Ministrulu de comunicatiune, contele Zichy, pledéza pentru testulu originalu, emendamentulu lui Helfy nu se póte aceptá, pentru ca drumulu de statu n'are nici o influintia asupr'a liniei române.

Ios. Vidliczkay spriginesce emendamentulu lui Helfy.

Relevandu ministrulu de financie Ghyczy, ca dispusetiunea de a se deschide comunicatiunea totu in acel'asi tempu, este cuprinsa in conventiunea internatiunale, Cas'a trece la votare asupr'a § 21, care se primesce de majoritatea parlamentului cu emendamentulu facutu de comissiunea centrale.

Paragrafii 22 sî 23 se primescu fâra desbatere. La § 24 comissiunea centrale subscerne proiectulu de resolutiune: sa se indrumeze guvernulu a face dispusetiuni pre cale administrativa spre regularea tarifeloru diferentiali pre câtu va poté de curendu.

Asupr'a acestui paragrafu se incinge o disputa lunga sî interesanta; in urma paragrafulu in cestiune se primesce cu 138 contr'a 96 voturi asiá precum l'a stilisatu comissiunea centrale.

Proiectele de resolutiune substernute de comissiunea centrale relativu la mesurile administrative in cestiunea tarifei sî construirea unei a dóu'a sîne dela Vatiu pâna la Marchegg s'au primitu. La propunerea intâi'a dechiarà Csernatony, ca primirea ei nu e de nici unu folosu.

Dupa aceste se primescu proiectele de legi despre liniele Iaurinu—Ebenfurt sî Waagthal. In proiectulu primu se primí dupa o desbatere lunga determinatiunea, cá sa se dîca in testulu obligatiuniloru de prioritate sî alu actiuniloru: ca lini'a nu se bucura de nici o garantia din partea statului.

Budapest'a 18 Iuliu 1874. (Cas'a representantiloru) s'a deschisu la 10 óre.

E. Daniel referéza asupr'a petitiuniloru resolvite de comissiunea petitiunaria la numerulu 50. Petitiunile se dau ministerieloru respective, afara de petitiunea sinodului greco-orientalu din Sabiiu, care se róga pentru sustienerea autonomiei cu privire la scólele confessiunali. Acést'a se pune conformu propunerei lui Bonciu in cancelari'a camerei spre a se vedé din partea tuturoru.

Col. Radó recomenda raportulu comissiunei economice asupr'a bugetului casei pentru lun'a lui Iuliu.

St. Majoros nu póte pricepe, cum s'a preliminatu in bugetulu pentru lun'a lui Iuliu sum'a de 10,000 fl. pentru tiparituri sî de aceea cere deslusiri dela referintele.

C. Radó: Antevorbitoriulu se pare ca nu cunósce de locu cerculu de activitate sî competinti'a comissiunei economice, câci aru trebuí sa scie, ca ea platesce posesoriloru de tipografii pentru lucrurile prestate dupa tarife statorite. Caus'a pentru care s'a urcatu sum'a de acum, o afla in discursurile cele lungi ale deputatiloru (ilaritate). Pentru lun'a din urma spesele s'au urcatu la 6000 fl., cele-lalte 4000 fl. s'au preliminatu, pentru ca comissiunea sperá ca lun'a lui Iuliu va fi cea din urma in sessiunea acést'a.

Cas'a aplacidéza spesele preliminate pre lun'a curenta 90,821 fl. sî primesce in a trei'a cetire proiectele despre drumurile ferate.

Urmandu la desbatere proiectulu despre creditulu decursivu (de 29.000 fl.) receratu spre a potea introduce sistemulu metricu, acel'a se primesce nemodificatu.

Dupa acést'a se continua desbaterea speciale asupr'a proiectului de lege si primulu oratoru e

P. Nemesiu. Densulu 'si motivéza (in coventarea sea ce s'a publicatu in fói'a nóstra) emendamentulu, care mergea intr'acolo: sa se lase afara din § 5 cuvintele: „necomputandu-se adausulu desarcinârei pamentului“, câci numai astfeliu vomu corespunde intentiunei adeverate a art. II transilv. din 1848.

F. Eitel aru fi doritu, cá paragrafulu din cestiune sa fia pusu pre o base mai drépta sî mai liberale. Oratorulu afla ca paragrafulu dîsu cuprinde o restringere de dreptu sî nu tiene de sufficienta legea electorala, fiindu ca acést'a se poté indreptá sî mai bine. Anume censulu transilvanu se potea pune pre temeiulu sistemului de contributiune de astadi. Censulu din 1848 se sustiene togm'a asiá cá sî cându de atunci nu s'aru fi facutu nici o schimbare in sistemulu de contributiune sî câte sisteme avuramu de atunci? In a. 1848 erá o posessiune de pamentu de 13—18 jug. de ajunsu, pre cându adi se cere duplulu; censulu s'a modificatu dara cu respectu la Transilvani'a, dara cei 8 fl. se sustienu. Acést'a este o restringere de dreptu, este unu privilegiu; pentru ca in Transilvani'a suntu posesori mici de pamentu sî prin censulu acest'a se eschidu in mas'a dela urna. Oratorulu tiene ca e fórte justu, a statorí censulu in Ardélu cu 10 fl. astu-feliu, cá intr'acest'a sa se compute ori-ce contributiune directa, sî darea castigului personalu, dara neavendu sperantia in reusirea acestei propuneri fiindu ca a caditu mai inainte o atare propunere dechiara ca nu primesce § 5, ci se alatura la acele pareri cari stau mai aprópe de a sea parere sî anume la votulu separatu alu sectiunei VII.

Baronulu Kemény afirma, ca prin censulu din cestiune, care in fapta pentru Transilvani'a e numai 5 fl. 88 xr. nu se restringe numerulu alegatoriloru, ci se maresce cu 50%. Lipsindu date autentice pâna acum legilativ'a nu póte statorí unu censu definitivu. Oratorulu face emendamentulu: sa remana afara in § 5 cuvintele: necomputandu-se darea castigului personalu sî adausulu pentru desarcinarea pamentului“ sî sa se puna in loculu loru: „cá dare de pamentu, de casa sî venitu, necomputandu adausurile pentru desarcinarea pamentului.“

I. Horvath aduce spre ilustrarea liberalismului deputatului Eitel unele date din proiectulu electoralu elaboratu in 1863 de universitatea sasésca.

Bonciu ia cuventulu pentru a corige cuventarea sea ce fu reu intielésa.

Ministrulu Szapáry replica dlui Bonciu care apera votulu separatu sî deputatului Nemesiu, ca datele de medilocu generali nu se potu medilocí.

Dupa acést'a respunde la imputarea facuta de Bonciu, care aflà ca espressiunea „natiunalitâti de limba straina“ este vatematória, ca elu (oratorulu) nu privesce natiunalitâtile de straine, ci acést'a este numai usu la cetatienii de limba nemagiara. In urma recomenda paragrafulu spre primire.

Dep. Kapp demustrandu, ca calcululu lui Kemény cu censulu Transilvaniei este reu sî desfasiurandu adeverat'a stare a lucrului, propune in emendamentulu seu: In acele pârti ale tierei, asupr'a câror'a se estinde vigórea art. II trans. din 1848, se bucura de dreptulu electoralu toti acei'a, cari in comunele mari sî mici au posesiune de pamentu de 10 jugere (de câte 1600 □⁰)

Bel. Lukács spriginesce propunerea lui Bonciu sî dupa densulu se dechiara mai multi deputati pentru propunerea lui Bonciu.

V. Babesiu polemiséza contr'a lui Kemény sî Mociari sî in discursulu seu venindu la natiunalitâti profetiesce, ca in momentulu cându voru perí românii voru incetá sî maghiarii de a mai esistá ocupandu nemtii loculu loru, cari apoi voru gravitá câtra Germani'a. Oratorulu spriginesce emendamentulu lui Nemesiu.

Discursulu

deputatului natiunale Ioanu Popoviciu-Deseanu, rostitu in adunarea deputatiloru Ungariei, la 23 Iuliu, a. c., la §. 12 alu novelei electorali.

On. camera! mai inainte de tóte gasescu de cuveniintia a declará, ca sustienu opiniunea separata, pentru delaturarea punctului 5 din §. 12 alu legei electorali. Sî fiindu ca acést'a opiniune separata a fostu desvoltata dejá cu fórte multa elocintia, nu aflu de necesariu, a face o mai adenca scormonire de argumente, pentru sustienerea ei; dara nu me potu totusi conteni, de a riscá sî din parte-mi unele observatiuni.

Onorab. meu colegu, Augustu Pulszky, ba chiaru sî insusi dlu ministru de financie, precum sî alti domni din partid'a drépta, au accentuatu in mai multe renduri reciprocitatea drepturiloru cetatienesci; inse, dupa parerea mea, domni'a loru n'au aplicatu tocmai corectu acelu principiu de dreptu.

Anume, principiulu de dreptu, dupa parerea mea, este ca toti cetatienii, cari se bucura de drepturile unui statu, trebuie totodata sa aiba parte sî de detorintie corespundietórie; — principiu, din care apoi resulta firesce, ca acele detorintie trebuiescu sî indeplinite. Deci eu, din partea mea, nu gasescu pré bine aplicata acea deductiune, ca indeplinirea detorintieloru trebue sa premérga practicârei drepturiloru. Intr'unu statu unde drepturile sî detorintiele cetatienesci se baséza pre legi positive, asiá ce-va credu ca nici nu póte avé locu, de óre-ce statulu are dreptulu sî poterea de a constringe pre cetatienii sei la indeplinirea aceloru detorintie.

Sî eu credu, on. camera, ca fórte slaba sî ticalósa trebuie sa fia puterea unui statu — atunci, cându ea nu are alte mediló e pentru constringerea cetatieniloru sei la indeplinirea detorintiei loru, decâtu numai prin medilocului de a le detrage drepturile politice.

Se dîce, ca nu se platesce darea. Este adeveratu, ca fórte reu se platesce, sî ca fórte multe restantie de dare se afla in tiéra; dara intrebu: óre caus'a acestui reu consiste ea in acea lacuna, ce a esistatu pâna adi in legea electorale, prin neintroducerea acelei dispositiuni, ca — celu ce nu-si platesce contributiunea nu póte usá de dreptulu electoralu? — Nu, dloru! Caus'a acestui reu a consistatu sî consiste in lips'a de legi bune pentru contributiune; consiste in aceea, ca stringerea contributiunei nu este regulata astfeliu, incâtu sa póta corespunde asteptârei. Din acést'a consideratiune, onor. camera, eu credu sî sustienu, ca introducerea acestei dispositiuni in legea electorala, este pre deplinu gresita si necorespundietória scopului.

Dara acést'a dispositiune este totodata nejusta, sî lovesce — pre terenulu practicei — in principiele egalitatei de drepturi:

Anume: §-lu de fatia, respective punctulu 5 din acestu §. alu proiectului de lege pusu in desbatere, pretinde nu numai dela alegatorii de deputati, cá sa-si platésca darea, ci sî dela alegatorii comissiuniloru municipali, pentru ca aceia-si alegatori alegu pre deputati, cari alegu sî comissiunile municipali. Dara comissiunile municipali constau din dóue pârti, anume: din membri alesi sî din virilisti. Apoi legea nu pretinde, decâtu dela membri alesi si dela alegatorii acestor'a, cá sa-si platésca dârile, iéra pre virilisti ii lasa neatinsi.

Amu auditu accentuandu-se, ca are sa le vina rendulu sî virilistiloru, cu alte cuvinte: are sa se introduca unu regulamentu de constringere, prin care sî acesti'a inca voru trebuí sa-si achite dârile. Ei bine; dara déca este asiá, apoi atunci de ce nu s'a amanatu acést'a dispositiune, pâna atunci, cându se va aduce o lege de contributiune, egalmente impunetória pentru toti cetatienii patriei, cari voru sa usedie de drepturile politice, aiba acestea ori ce titlu sî temeiu!? —

Mai este inse o impregiurare, destulu de importanta, care vorbesce contra acestei dispositiuni. Anume: Legelatiunea nóstra se basédia pre sistemulu de dóue camere. Un'a din aceste este camer'a inferiór'a, adeca acésta on. casa; ceealalta este camer'a superióra, adeca cas'a boieriloru. Acum, dloru, conformu §-lui de fatia, membrii acestei camere nu potu sa fia, decâtu acei'a, cari se alegu pre bas'a indeplinirei detorintieloru contributionali, pre cându membrii camerei boeresci potu sa fia sî acei boieri, cari nu-si platescu dârile. Din aceste consideratiuni, onor. corpu legiuitoriu, eu amu avutu — credu — dreptate, cându amu dîsu mai inainte, ca acést'a dispositiune este nejusta, fiindu ca lovesce in principiele egalitâtiei de drepturi.

Iéra apoi, fiindu vorb'a despre aceea, ca cine-va numai atunci póte sa-si esercitedie dreptulu electoralu, déca mai intâiu si-a platitu contributiunea, cu alte cuvinte, déca a indeplinitu conditiunea corespundietória dreptului electoralu, — acést'a numai atunci aru poté sa aiba locu, cându contributiunea aru fi o indetorire voluntaria. — In casulu acest'a inse aru trebuí sa se dica „volentí non fiat injuria“, adeca acelu ce nu platesce contributiune sa nu fia alegatoriu, sî din contra: celu ce nu vrea sa fia alegatoriu sa nu platésca nici contributiune.

Ci, dloru, voiu face inca sî acea intrebare: óre cetatienii patriei nu posiedu ei in statu sî alte drepturi cetatienesci, decâtu numai dreptulu electoralu?

Dara acést'a este abiá o parte numai din compleşulu drepturiloru politice practicabile in statulu constitutiunale. Déca dara cetatienii suntu indreptatiti la mai multe favoruri din partea statului, atunci contributiunea ce li-se pretinde cá sa platésca, nu sta in justa proportiune cu esercitiulu dreptului electoralu; deci guvernulu sî comissiunea centrala aru fi trebuitu sa calculedie, câta parte din contributiune corespunde dreptului electoralu, care este numai o parte din complesulu drepturiloru cetatienesci; numai atunci aru fi potutu, sa stabilésca proportiunea justa intre practirea dreptului sî esecutarea detorintiei cetatieniloru.

Sa mergemu inse mai departe. In sensulu deductiunii logice de mai nainte, acei ce se eschidu dela beneficiulu dreptului electorale, n'aru fi tienuti a indeplini nici o detorintia vis-a-vis de statu, precum suntu tienuti acei'a, cari practica acestu dreptu. Ci, d-loru detorintiele cetatienesci facia cu statulu, consistu ele numai in indeplinirea contributiunei, nu consistu óre sî in faptulu, de a sacrificá pungele sî viéti'a pentru binele patriei? Dara atunci vréu sa intrebu, ce locu a destinatu on. ministeriu sî on. comissiune centrala in legea electorala pentru acei'a, cari 'sî indeplinescu detorinti'a vis-a-vis de statu sacrificându sânge sî viétia? câci indr'adeveru, statulu aru fi detoriu sa le acorde drepturi corespundietórie acestoru sacrificie; cu tóte aceste in proiectulu legei de facia, acesti'a, intru câtu nu au alta calificatiune, suntu cu totu delaturati din cadrulu dreptului. Sa nu se dîca dara ca mantienerea punctului 5 este necesaria pentru motivulu, ca practicârei de drepturi politice trebuie sa corespunda indeplinirea de datorintie.

S'a mai dîsu apoi, d loru, ca in privinti'a contributiunei mai pucine de 120 fl. esecutiunea póte sa se amâne. Acést'a e fórte frumosu, sî s'aru poté considerá dreptu unu favoru deosebitu, inse sî o cursa periculósa totu-odata, care — fâra intentiune póte — aru deveni fapta prin impregiurarea, ca cetatienii respectivi, usându de a estu favoru, nu sî-aru platí contributiunea la tempu si astfeliu de-oda'a s'aru tredi, ca suntu eliminati din numerulu alegatoriloru, dara acésta desceptare a loru aru urmá siguru numai dupa incheierea listeloru electorali.

Acestu punctu alu §-lui de sub desbatere mai are inca si o alta parte slaba, din care póte fi criticatu. — E constatatu adeca, ca elu nu va midilocí câtu-si de pucinu incurgerea remasitieloru de contributiune, precum a declarat'o si insusi d. min. de interne, cându a respinsu emendamentulu d-lui dep. Oláh Din acest'a apoi firesce urmédia evidentulu adeveru, ca — de facto — nici este in intentiunea acestui punctu, midilocirea incurgerei contributiunei, de óre-ce se voru gasi câtu de multi proprietari de acei'a, cari pre lânga cele mai considerabili remasitie de dare, totu-si voru fi pusi in positiunea de a-si poté esercia dreptulu electoralu; densii adeca voru avé atât'a minte, incâtu sa-si cumpere intr'unu altu districtu unu petecu de posesiune câtu le potu fi de ajunsu pentru obtienerea dreptului electoralu, sî astfeliu eludându legea, pre de-o parte voru usá de dreptulu electoralu intr'unu modu eftinu, fâra a si platí remasitiele cele marî de dare, pre de alta parte banii economisati astfeliu pre ne-anchitarea remasitieloru ii voru intrebuintiá pentru scopuri avant gióse numai loru însisi la alegeri.

Se prevede mai departe in acestu proiectu de lege intredicerea corumperei alegatoriloru. 'Mi reservu dreptulu de a-mi face la tempulu sî loculu seu observatiunile cuviintióse in acésta privintia.

Acum'a vréu sa notificu numai atât'a, ca tocmai prin punctulu 5 din acestu § se deschide o ocasiune fórte potrivita pentru corumpere, prin — imprumutare. Anume, celu ce va voí sa-si puna candidatur'a in vre-unu colegiu electoralu, n'are decâtu sa dee bani imprumutu alegatoriloru, pre cari contédia, pentru cá acei'a sa-sî póta astfeliu achitá datoriele contributionali. Acésta manevra — firesce — nimené nu-o póte tasá de corumpere, pentru ca a imprumutá este iertatu; cu tóte aceste insa in realitate acést'a manevra nu va fi nimic'a alt'a, decâtu corumpere.

S'a dîsu apoi in acést'a camera, ca cetatienii statului nu posedu virtutea, de a-si indeplini ingagiamentulu facia cu statulu. Este pré adeveratu ca, dârile nu se respundu cu destula esactitate; insa eu nu credu totusi, ca acést'a s'aru potea numí tocmai — lipsa de virtute. Reulu acest'a fâra indoiéla trebuie atribuitu numai positiunii constrinse a contribuabililoru, lipsei de moneda la biét'a saracime, sî altoru calamitâti. Nu se aduna apoi contributiunea sî din o alta causa, anume din caus'a regulamentului de stringere a contributiunii, carele este atâtu de defectuosu, incâtu nici pre departe nu corespunde scopului. Deci, acea lipsa de virtute, care s'a observatu pâna acum in indeplinirea contributiunei se va sustiené sî pre viitoriu sî inca se póte ca in proportiune mai mare, de óre-ce poporulu, cându va observá efectele acestei legi, dieu, nu va sa gasésca pré mare placere in ostenél'a practicârei dreptului electoralu. Guvernulu fâra indoiéla va sa câscige prin acést'a, de óre-ce, precându acésta dispositiune va rarí sî mai tare inca sirurile alegatoriloru elementului opositionalu, pâna atunci elementele, pre cari s'a basatu in totudéun'a sî sa basédia inca sî adi — guvernulu se voru imultí cu percente considerabili.

Eu, d-loru, nu numescu pre functionari de — proletari; dara esperinti'a de tóte dîlele ne-a aretatu sî ne arétá, ca densii totu-déun'a tienu cu guvernulu. Eu inse nu le-imputu acést'a, voiu numai sa constatu, ca acesti'a nici odata nu potu ajunge in positiunea de a nu-sî platí darea, de óre-ce ea li-se subtrage din gagia. Ei dara totu-déun'a voru fi in esercitiulu dreptului electoralu. Asemenea elementu suntu sî capitalistii, câror'a mai bine le place sa adune, decâtu sa platésca — procente. Acesti'a apoi numai din motivulu, cá sa nu platésca statului mai multu, adeca cele 6%, totu-déun'a 'sî voru platí darea cu esactitate sî astfeliu voru figurá permanentu in list'a celoru indreptatiti la urn'a lectorale.

Aceste elemente inse suntu totu-odata acelea, cari sustienu ori ce guvernu, fia acel'a absolutisticu, fia constitutiunalu, — pentru ca, spre a-sî asigurá banii, au trebuinti'a in totu-déun'a de ajutoriulu activu alu guvernului. Aceste nu suntu elemente indepedenti, sî punctulu 5 din § 12 alu legei de facia, tocmai acestoru elemente le asecura preponderanti'a facia cu elementele nedependenti.

S'a sustienutu in acésta on. camera de câtra unii d-ni deputati, ca tocmai contribuabilii cei mai avuti suntu in restantia mai mare cu darea, sî dlu min. de interne si-a esprimatu dorinti'a cá deputatii respectivi sa-si probedie acést'a asertiune. Eu inse asiá pricepu caus'a, ca acei d-ni deputati respectivi n'au voitu prin asertiunea loru, decâtu sa apostrofedie in modu indirectu guvernulu, pentru ce nu dispune astfeliu, incâtu stringerea aceloru restantie sa se esecute cu deplina rigóre.

Dara fatia cu acésta apostrofare, eu a-sî fi asceptatu dela onorab. d. ministru, cá sa produca — tocmai in interesulu guvernului — argumente solide spre combatere; lucru, care d-sele potea sa-i fia cu atâtu mai lesnicioso, cu câtu, ca tóte datele necesarie i stau la dispositiune, pre cându acei ce l'au combatutu de secoru nu dispunu de ele, celu pucinu nu dispunu in proportiunea in care dispune dlu ministru.

Dupa tóte aceste on. camera voiu trece la reflectarea asupr'a punteloru 1 sî 2 din acestu §, si fiindu-ca nu voiu sa abusediu de pacienti'a orabililoru d-ni deputati, promitu a fi câtu se póte de scurtu la vorba.

De câte ori a venitu pre tapetu vorb'a, ca, prin legea de fatia aru trebuí sa se acórde drepturiloru o estensiune mai mare, sî legea sa se traduca in mai liberala sî sa se basedie pre principiulu egalitâtiei de drepturi, totu-déun'a s'a obiectatu din partea adversa a camerei ca acést'a nu se póte, deóre-ce presentulu proiectu de lege, nefiindu altu ce-va, decâtu o interpretare a legiloru din 48, asemenea schimbâri esentiali nu se potu introduce in trensulu, fâra a jigní acea lege. Apoi, dloru, déca privimu punctulu 1 din § 12 alu acestui proiectu de lege, trebuie sa observâmu indata, ca dieu acést'a se abate fórte multu dela punctulu corespundietoriu alu legei din 48, deóre-ce acolo erau fipsate anume crimele, in urm'a comiterei câror'a cetatiénulu 'si pierdea dreptulu electoralu; punctulu de fatia inse nu numai ca nu contiene o dispositiune mai liberala, dara estinde acésta grea pedépsa, chiaru sî asupr'a delicteloru, care e unu conceptu atâtu de vastu sî elasticu, incâtu la unele ocasiuni póte sa despóie pre fórte multi alegatori — de votu, de óre ce póte sa cuprinda in sine sî delicte séu mai bine gresieli de acele cari abiá se pedepsescu cu arestu de câte-va óre, pre cându insusi proiectulu de lege nu admite perderea votului, decâtu numai in limitele duratei pedepsei de inchisóre. Astfeliu dloru, se póte intemplá, ca cine-va tocmai in tempulu compunerei listeloru electorali sa fia arestatu de facto, pentru óre-care delictu comisu fâra intentiune chiaru, — lucru ce se póte intemplá ori-cui, sî eata, ca acelu alegatoriu, de-sî si-a espiatu pecatulu indata dupa incheiarea listeloru electorali, totusi — in sensulu punctului de fatia — devine despoiatu de dreptulu electoralu pre tempu de unu, doi, séu chiaru sî trei ani. Apoi acést'a dispositiune, on. camera aru fi o grava nedreptate.

Din acésta causa deci, amu onórea a presentá unu amendamentu, in sensulu cârui'a testulu, care se incepe cu cuvintele „cari“ sî pâna la cuvintele „delicte“ este a se sterge din punctulu 1 alu acestui paragrafu sî a se inlocuí cu acestea: „acei, ce suntu condamnati in urm'a comiterei delicteloru prescrise in punctulu 2, § 5 din legea dela 48, — in decursulu duratei pedepsei suntu opriti dela votu.“

Este adeveratu, ca dlu dep. C. Csemeghi a facutu amintire aici sî despre delicte ce se potu comite prin pressa, cum suntu anume agitatiunile séu provocârile la arme. Dara amendamentulu meu nu slabesce câtu-si de putienu legei; deóre-ce in §. 5 din legea dela 48 este semnalata anume infidelitatea câtra tronu, tradarea de patria etc. fâra a se face deosebire, déca asemenea delicte s'aru comite prin pressa, ori pre altu terenu. Fiindu dara ca tóte acestea suntu prevediute in § lu amintitu din legea dela 48, eu nu gasescu de utilu, a se mai specificá anume delictele de pressa in punctulu 1 alu §-lui 12 din acestu proiectu de lege.

Dupa parerea mea, punctulu 2 este mai necorectu, mai nejustu inca si decâtu punctulu 1. Este unu adeveru generalminte recunoscutu sî accentuatu de câtra toti oratorii, cari au luatu inaintea mea cuventulu in acésta cestiune, — ca pre nedreptu se apléca fórte adese-ori arestulu preventivu. S'a accentuatu inse totu odata sî aceea, ca arestulu preventivu este reclamatu de interesulu justitiei si cá prin urmare, de-si contiene óre-cari umbre de nedreptate, elu trebuie toleratu intre institutiunile statului. Ei bine; acést'a o recunoscu sî eu, dara tocmai pentru ca arestulu preventivu inca nu probédia unu delictu deseversitu, eu nu potu admite, ca cetatienii preveniti sa fia inca si despoiati de dreptulu electoralu. Dlu dep. Csemeghi a mai dîsu apoi ca d-sea nu póte concordá cu conceptele d sele — faptulu, cá unu arestante sa fia adusu, buna óra dela Illov'a — intre panduri la urn'a electorala.

Acést'a, d-loru, nici eu nu o aprobu, cu alte cuvinte sî eu sum de parerea, ca cei ce sub decursulu votârei suntu de facto condemnati la inchisóre, séu se afla in arestu preventivu, sa nu fia admisi la urna; inse nu potu admite, cá ei sa nu fia admisi nici in listele electorali, de óre-ce espirându-le pedeps'a inca inainte de alegere, aru fi nejustu sa li-se denege dreptulu de votisare, numai din simpl'a causa, ca pre cându se compuneau listele electorale, densii se aflau in arestu

Din acést'a causa, amu onórea a presentá inca unu amendamentu, care se resuma categoricu in urmatórele: „Punctulu 2 din § sa se stérga cu deseversîre din proiectulu de lege.“

Acestu amendamentu cu atâtu mai vertosu 'lu recomându spre admitere, cu câtu in privinti'a condemnatiloru, pre cari nici nu suntu de parere a-i aduce intre panduri la urna, — se póte intercalá o dispositiune potrivita la § 73, prin acea modificare, ca in locu de fras'a: „dreptulu de votare compete numai acelor'a cari suntu trecuti in listele electorali“ sa se dîca: „dreptulu de votare compete numai aceloru alegatori trecuti in listele electorali, cari nu se afla de facto — arestati prin sentinti'a judecatorésca.“ Prin acésta modificatiune proiectulu de lege aru corespunde apoi scopului sî in acésta privintia.

In fine, d-loru, voiu sa notificu, inca atât'a, ca punctulu 2 din acestu § se afla totu odata in contradictiune sî cu íns'a-sî legea; de óre-ce punctulu 3 din acestu § dispune, ca numai acei'a suntu privati de dreptulu electorale, cari suntu condemnati in virtutea legei la perderea acestui dreptu; apoi § 91 cu urmatórele iérasi cuprindu totu dispositiuni de acele, cari precisédia lamuritu sentintiele judecatoresci cari cuprindu intr'ensele perderea dreptului electoralu. Asiá dara inca odata sustienu, ca, aru fi fórte nedreptu sî necorectu, cá pre arestantii preventivi, despre cari inca nici se scia, déca in adeveru suntu culpabili séu bá — sa-i punemu intr'o categoria cu criminalistii condemnati prin sentinti'a judecatorésca.

Déca deci, d-loru deputati, facia cu tóte aceste argumente totusi nu veti respinge aceste puncte eronate din presentulu proiectu de lege, parerea mea este, ca va veti blamá inaintea intregei lume juridice; — sî pentru ca acést'a sa nu se intemple, mi-iéu voi'a dara a recomendá inca odata amendamentele mele spre primire! —

Invitatiune.

Comitetulu provisoriu pentru infiintiarea gimnasiului românu in Seini, are onórea a invitá pre toti românii, cari se interesédia de caus'a acést'a, sî in specia pre românii din comitatulu Satumarelui si din comitatele invecinate, Marmati'a, Cetatea de Pétra, Solnoculu de medilocu Crasn'a sî Ugoci'a, la adunarea generale ce se va tiené in urbea Bai'a-mare in 2 si 3 Septembre a. c.

In adunarea acést'a consultârile voru decurge dupa program'a urmatória:

Siedinti'a I.

1. Deschiderea adunârei la 9 óre a. m. prin presiedintele comitetului provisoriu, care 'sî va depune mandatulu, sî va provocá adunarea sa se constitue de nou.
2. Facerea raportului comitetului provisoriu prin referintele seu.
3. Casariulu face raportu despre starea casei.
4. Desbaterea modalitatei infiintiarei fondului recerutu, cum sî prin cine sa se manipuleze acel'a.
5. Cetirea prin referintele respectivu si desbaterea proiectului de statute a gimnasiului infiintiându.
6. Desbaterea proiecteloru eventuale sî date in scrisu, privitórie la cestiune.
7. Alegerea comitetului permanente, si invitatiune pentru agendele acelui'a.

Siedinti'a II.

8. Autenticarea protocolului din dîu'a de eri, sî pertractarea eventualeloru proiecte.
9. Deciderea locului si tempului fiitóriei adunâri.
10. Inchierea siedintiei prin presiedinte.

Datu in Lipou (colt. Satu-mare) la 23 Iuliu 1874. „Fed.“

Varietâti.

⁂ (Unu automatu viu). — Acestu anu este fertilu in monstruositâti sî fenomene pathologice unele mai estraordinarie cá altele.

Spitalulu s-tului Antonu, din Parisu, are in acestu momentu in servitiulu doctorului Mesnet, unu omu, care prin raritatea afectiunei de care este atinsu, prin singularitatea ne mai audîta a simptomeloru ce presinta, prin interesulu sî dificultatea problemeloru ce le dà savantiloru cá sa le resólve merita a fi cunoscutu.

Pensionarulu spitalului s-tului Antonu este unu june cantatoriu, care in tempulu resbelului din 1870—1871, fu atinsu in capu de unu glontiu. Acestu glontiu ii lovì craniulu oblicu deasupr'a urechiei din stâng'a sî ii luà o parte din osulu parietalu, cá de 8 centimetre. Creerii au remasu goli in urm'a unei spaimentatóre operatiuni dupa care se credea ca ranitulu nu va mai traí.

Cu tóte acestea elu scapà, in urm'a unei paralisii temporale a membreloru din drépt'a. (Se scie ca paralisi'a care vine in urm'a unei lesiuni a creeriloru se manifestà in partea opusa lesiunei cerebrale).

Acésta paralisia s'a vindecatu de totu sî dupa cicatrisati'a rânei, elu potu a-si reluá profesiunea de cantatoru pre care o esersá cu satisfactiunea publicului sî a sea, cându dupa câtu-va tempu fu apucatu de nisce accidente nervóse de unu carácteru estraordinariu, care l'au facutu sa intre in spitalu.

Accidentele consistau in crise cari tieneau 24—48 óre, crise, cari nu apartienéu nici unei clase de anomalii a functiuniloru celebrale. In tempulu crisei erá cá unu adeveratu automatu viu.

Automatulu mecanicu represinta unu organismu artificialu construitu sî dispusu astu-feliu ca slobodîrea unui resortu pune in miscare piesele din care se compune, sî le face sa esecute o serie de miscâri. Cu câtu acésta serie e mai complicata, cu atâtu automatulu e mai perfectu, fiindu ca ne aréta mai esactu ilusi'a unei manifestâti a activitâtiei umane comandata de o vointia inteliginte. Astu-feliu automatulu pre care Vaucanson 'lu facuse sa esecute o bucata fórte dificila fu reputata cá o minune a artei mecanice.

Ei bine, omulu care se ocupa, sî la care savantii se ducu sa véda sî sa studieze acestu casu fórte estraordinariu, — le va fi fórte dificilu de a fi de acordu asupr'a mecanismului acestui'a, — acestu omu devine in intervale unu automatu dotatu cu viétia, adeca o fiintia cu totulu fâra consciintia, sî cu totulu nesimtitoriu de dorerea fisica, dara asupr'a cârui'a óre cari sensatiuni de pipaire lucrédia cá slobozirea unui resortu alu unui automatu artificialu, adeca 'lu face sa faca o serie de acte corelative.

Astu-feliu 'lu puse in picióre. Contactulu pamentului cu talpele picióreloru descépta in elu trebuinti'a de a umblá. Umbla cu unu pasu egalu sî dreptu inainte, cu privirea ficsa, fâra a pronunciá vre-o vorba, e cu totulu strainu de totu ce lu impresóra.

Déca in umbletulu seu intimpina vreunu obstaculu 'lu cauta cu mân'a sî trece pre delaturi. Déca mai multe persóne formédia unu cercu impregiurulu lui tienendu se de mâni, se incérca sa tréca prin intervalele inchise de mânile unite, nereusindu, se intórce inapoi, trece diametrulu cercului, se arunca din nou asupr'a unui'a din cari e compusu cerculu, sî reincepe manegiulu seu. Tóte acestea le face fâra a dá celu mai micu semnu de cunoscintia.

Déca 'lu pune josu, sî ii pune unu condeiu in degete. Indata acestu contactu descépta in elu trebuinti'a de a scrie. Cauta harthia sî cernéla, indata ce le are, scrie o scrisóre nu numai intielésa dara sî inteligintia, tratandu de afacarile ce-lu interesédia. Face cu acést'a unu actu intelectualu, dara fâra consciintia, câci revenindu in starea sea normala, nu-si aduce aminte de ceea ce a scrisu.

Déca ii pune in mana o harthia de tigara, indata incepe a se cautá, scóte tabacherea 'si face fórte bine o tigare, ia cuti'a de chibrituri sî tragendu unu 'si aprinde tigarea. Póte sa-i stenga tóte chibriturile fâra a-lu descuragiá. Elu le intrebuintiéza pre tóte. Dara déca in loculu acelui'a ce l'a aprinsu i dà unu altu, 'lu tiene in mâna pâna cându consuma, sî nimicu nu póte sa-lu determine sa se servésca cu elu.

Póte sa-i puna ori sî ce in tabachere: fenu, scama sî chiaru lâna, face tigare sî fumédia fâra a semtí ce este.

Dara eata ceea ce este sî mai curiosu: póte sa faca sa esecute acte artistice profesionale. Póte, punendu-i inainte unu instrumentu cu resorturi dactile, sa lu faca sa cante, un'a din ariile sele de concertu. Pentru acést'a nu trebuie decâtu sa-i puna in mâni o parechie de manusi de piele.

Indata ce si-a pusu manusile, cauta notele sele de musica. I dà o hartia sucita. Indata ia atitudinea unui cantatoriu in fati'a publicului sî se pune a cantá cu gesturi fórte bine simtite o bucata din repertoriulu seu.

Celu din urma detaliu care nu e facutu pentru a intrigá pre observatori. In crisele sele auto-matosomnambulistice, acestu omu singularu, este cleptomanu, adeca are monomani'a de a furá.

Ia totu ceea ce gasesce sî care sa póta incapea in busunariu. Déca se pune cine-va inaintea lui, indata ce l'a atinsu, pune mân'a sî scóte ceasorniculu din busunariu sî 'lu pune intr'alu seu, pre care poti sa-lu iei imediatu fâra sa faca macaru vre-unu gestu cá sa te oprésca.

Acestea suntu principalele deslusiri cari ne au pornitu asupr'a casului acestui bolnavu estraordinaru. La elu punctulu de plecare alu manifestatiunei automatice este fórte coordonatu, chiaru intelectuale (proba scrisórea) dara fâra cunoscintia. Sensatiunea transmisa la creeri jóca aci rolulu resoltului care slobodîndu-se pune in miscare rótele automatului flautistu alu lui Vaucanson, sî 'lu face sa esecute unu concertu. Creerii acestui bolnavu nu suntu lipsiti, in tempulu crisei, de facultatea simtiului Dara acésta sensibilitate dactila, care produce in centrulu nervosu asiá de singulare efecte, este muta pentru durere. Póte cine-va sa-lu ardia fâra sa-i causeze cea mai mica durere,

In intervalulu criseloru sele este sanatosu de minte sî de corpu. Se pare ca actele automatice pre cari le au facutu in tempulu accesului apartienu altui'a sî nu lui.

⁎⁎⁎ Gazet'a de Cologni'a vestesce intrunirea unui congresu de dîuaristi la Baden-Baden, sî luarea decisiunei in sinulu seu de a creá o asociatiune de dîuaristi avendu de scopu a fondá o casa de retragere la betranetie sî luarea de mesuri contr'a reproduceriloru ilicite de articole.

⁎⁎⁎ Politi'a din Franci'a in urm'a unei denunciâri se afla pre urmele individului care aru fi procuratu petroleu comunei spre a incendiá monumentele. O harthia, gasita intre acelea ale ministerului justitiei sî adresata dlui I. B. Clement, membru alu comunei, dà in acésta privintia lamuririle necesarie.

Miserabilulu care s'a asociatu brigandagiului comunei este unu omu fórte cunoscutu sî asupr'a cârui'a politi'a avea de multu ochii deschisi.

Afara de acést'a se vorbesce despre arestarea a trei vechi federali. Dóue din aceste arestatiuni s'aru fi facutu chiaru in personalulu scenei unui'a din teatrele mari. Alu treilea s'aru fi arestatu la sosirea sea la un'a din garele Parisului in momentulu in care ajungea dela Dijon.

⁎⁎⁎ Unu raportu alu biroului agricolu din Washington constata ca pamentulu cultivatu cu grâu in anulu acest'a s'a inmultitu cu 2 milióne de acre. Recolt'a se sperà a fi superióra cu 6 la suta celei din anulu trecutu.

Raportu comerciale.

Sabiiu 7 Augustu n. Grâu 6 fl. 53 xr. frumosu, 6 fl. 20 xr. mestecatu, 2 fl. 60 xr. cualit. infer.; secar'a 4 fl. — xr. pâna 3 fl. 60; — orzu fl. —; ovesu 2 fl. pâna 1 fl. 87 xr.; cucuruzu (porumbu) 3 fl. 53 xr.; cartofi 2 fl. 13 xr. galét'a austriaca.

Cânep'a — fl. maj'a.

Lintea 6 fl — xr.; mazarea 6 fl. 67 xr., Fasolea 6 fl. — xr.

Fenu legatu — fl. 75, nelegatu — fl. 60 xr., paie lungi 80 xr., scurte 70 xr, maj'a.

Lemne de focu 8—10 fl. stang. austr.

Carnea de vita 18—20 cr. p., de porcu 28 xr. Unsórea 79 xr. pâna la 1 fl. 20 cup'a.

Burs'a de Vien'a.

Din 25 Iuliu (6 Aug.) 1874.

Metalicele 5%	70	60
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	74	55
Imprumutulu de statu din 1860	107	25
Actiuni de banca	973	—
Actiuni de creditu	243	50
London	109	95
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	78	25
„ „ „ Temisiorene	76	—
„ „ „ Ardelenesci	75	25
„ „ „ Croato-slavone	80	—
Argintu	103	50
Galbinu	—	—
Napoleonu d'auru (poli)	8	81

Concursu.

Aflandu-se parochi'a Ponorelu din protopresbiteratulu Zlatn'a de susu vacanta se escrie concursu pâna la 24 Augustu.

Emolumentele suntu:

Tacsele stolarie fipsate de comitetulu parochialu, sî jertfele obicinuite prinóse, prescuri etc. care calculate aducu unu venitu anualu de 432 fl. v. a. Casa parochiale nu esista.

Doritorii de a ocupá acésta parochia au sa si astérna suplicele loru instruate cu documentele recerute de prescrisele Stat. org. la subscrisulu pâna la terminulu susu prefiptu.

Câmpeni 24 Iuliu 1873.

Cu intielegerea comitetulu parochialu.

Ioanu Patiti'a,
(2—3) protopopu.

Concursu.

Spre reintregirea parochiei de clas'a II-a devenite vacante din comun'a Dai'a protopr. S. Sebesiului se escrie amesuratu ordinatiunei din 10 Ian. 1874 Nru cons. 2581/1873. acestu concursu pâna la 15 Augustu 1874.

Emolumentele suntu:

1. Dela 170 familii câte o ferdela de cucuruzu in grauntie, sî câte o dî de lucru, si
2. Venitele stolari indatinate.

Doritorii de a ocupá prementionat'a parochia, au sa-si inainteze petitiunile provediute cu tóte documentele recerute de statutulu organicu scaunului protopr. greco-res. in S. Sebesiu pâna la terminulu prefiptu.

Dai'a in 2 Iuliu 1874.

Comitetulu parochiale cu contielegerea concernintelui protopr.
(2—3)

Concursu.

Pentru vacant'a parochia Lasleu rom. tractulu Ternavei de susu, se escrie prin acést'a concursu pâna in 1-a Septembre a. c.

Emolumentele suntu:

1. Venitele stolari indatine.
2. Portiune canonica de 30 jugere.
3. Casa parochiale cu supraedificatele necesarie.
4. Dela aprópe 200 familii câte dóue feldere cucuruzu cu tuleulu sî o dî de lucru.

Dela acei'a cari voru a ocupá acésta parochia, se cere, — sa fia absolutu de gimnasiu sî institutulu clericalu, — mai departe sa scie baremu un'a din limbile patriei.

Doritorii au a-si indreptá petitiunile loru instruate in sensulu Statutului org. la subsemnatulu in Alm'a pâna la terminulu susu amintitu.

Alm'a in 25 Iuliu 1874.

In contielegere cu comitetulu parochialu.

I. Almasianu
(1—3) Protopopu.

Concursu.

Pentru parochi'a vacanta gr. or. a Suplacului protopresbiterulu Ternavei de susu se escrie prin acést'a concursu pâna in 1 Septembre a. c.

Emolumentele suntu:

1. Casa parochiale si supraedificatele necesarie.
2. 4 jugere pamentu parte aratoriu, parte fenatie.
3. Dela 100 familii câte o feldera cucuruzu sfermitu sî o dî de lucru, — in fine stol'a indatinata.

Doritorii de a ocupá acésta parochia au a-si substerne recursurile loru instruate in sensulu Statutului org. pâna la terminulu indicatu la subscrisulu.

Alm'a in 25 Iuliu 1874.

In contielegere cu comitetulu parochialu.

I. Almasianu
(1—3) Protopopu.

Concursu.

Pentru ocuparea ambeloru posturi invetiatoresci la scól'a poporale gr. or. din Turchisiu, constatatóre din dóue clase elementare, se deschide prin acést'a concursu.

Salarele impreunate cu aceste posturi suntu: pentru postulu de invetiatoriu la clas'a a 2-a 350 fl. v. a. si cuartiru liberu; iéra pentru postulu de invetiatoriu la clas'a 1-a 250 fl. v. a. si cuartiru liberu, pre lânga indatorire, cá pentru aceste salarie, sa tiena ambii invetiatori si scól'a de repetitiune.

Doritorii de a ocupá prementionatele posturi invetiatoresci, au a-si tramite petitiunile loru instruate in sensulu § lui 13 din „statutulu organicu", pâna in 15 Augustu a. c. la prea onoratulu domnu protopresbiteru Iosifu Baracu in Brasiovu.

Turchisiu in 15 Iuliu 1874.

Comitetulu parochialu gr. or. din Turchisiu.
prin Nicolau Soiu,
(3—3) parochu si presiedinte.

Edictu.

Scarlatu Ioan'du nascutu in Romani'a la Turnulu Magureleloru, dara cununatu si fostu locuitoriu in Brasiovu, au parasitu cu necredintia, de unu anu de dîle, pre legiuit'a sea socia Alessandrin'a nascuta Ioane Sotiru din Brasiovu, si pribegesce in lume fâra de a se scí loculu unde se afla, este prin acést'a citatu, cá in terminu de unu anu si o dî, sa se presentedie inaintea subscrisului foru matrimoniale; câci la din contra, si in absenti'a lui se va pertractá si decide procesulu divortiale intentatu asupra-i.

Brasiovu 16 Iuliu 1874.

Forulu matrimoniale gr. or. alu tractului protopopescu I alu Brasiovului.

Iosifu Baracu,
(1—3) protopopu.

Edictu.

Georgiu Dimitriu Dinu, carele de trei ani, a parasitu cu necredintia pre legiuit'a sea socia Mari'a Bucuru Silea, ambi din Vulcanu, se citédia prin acést'a cá in terminu de unu anu de dîle, de adî inainte, a se infatisiá inaintea subscrisului scaunu ppescu, câci la din contra, procesulu matrimonialu asupra-i pornitu, se va decide sî in absenti'a lui.

Scaunulu protopopescu alu Branului.
Zernesti, 24 Maiu 1874.

Ioanu Metianu.
(3—3)

Edictu.

Vasilie Nistoru Neagu din Nou, carele de 7 ani a parasitu cu necredintia pre legiuit'a sea socia Ev'a Ioanu Parvulu din Magerusiu, cu doi copii, se citédia prin acést'a in terminu de unu anu de dîle, a se infatisiá inaintea subscrisului scaunu protopopescu, câci la din contra procesulu matrimonialu asupra-i pornitu dela 26 Ianuariu a. c. se va decide sî in absenti'a lui.

Scaunulu protopopescu gr. or. alu II alu Brasiovului.

Brasiovu 14 Iuniu 1874.

Ioanu Petricu
Protopopu.
(3—3)

Celu mai nou sî mai mare depositu de orológe in Sabiiu.

la

IOHANN BUSCHEK

orologieriu,

Uliti'a Cisnadiei Nr. 16 vis-a-vis de Hotelulu: „La Corón'a Ungariei".

Recomenda orologele sele de auru sî argintu de I calitate, de Genf, alese personalminte sî probate prin oficiu, cu garantia de 1—2 ani.

Orologie de argintu cu câte fl. 13, 14, 16, 18, 20, 24, 26, 28, 30—40.

Orologie de auru cu câte fl. 28. 30, 32, 34, 36, 40, 45, 50, 60, 70—150,

De I calitate orológe cu pendulu, o decóre pentru ori-ce locuintia cu câte fl. 28, 30, 32, 34, 36, 38, 40, 44, 46, 50, 60, 70—150.

Orológe de biroulu francesu, de marina sî desteptatórie (Wecker) etc.

Lantiuri de auru sî argintu, probate prin oficiu sî adeca: Lantiuri de argintu cu câte fl. 3, 4, 5 pâna la 12, de auru: Lantiuri de gâtu cu câte fl. 32, 34, 36, 40, pâna la 80 sî 150.

Reparaturele se facu dupa modulu celu mai nou solidu sî cu garantia de unu anu.

Pretiu curinte mai detaiatu gratis et franco.

(14—20)

Redactoru respundietoriu : Nicolau Cristea.

Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Nr. 60. ANULU XXII.

Sabiiu in 1|13 Augustu. 1874.

Situatiunea in Franci'a.

Anulu 1870, in care erupse resbelulu intre Prussi'a si Franci'a, a fostu unu anu fatalu pentru acésta tiéra, care pâna ací cu dreptu trecea de prim'a potere in sistemulu stateloru europene. Imperiulu lui Napoleonu III, inaugoratu prin lovitur'a de statu dela 2 Decembre 1851, s'a sustienutu pâna la catastrof'a dela Sedanu prin nimbulu, de care erá impresorata famili'a legendaria din Corsic'a. Victoriele marelui Napoleonu I au trecutu atâtu prin istori'a câtu si prin traditiunea poporului din generatiune in generatiune si natiunea francesa, incantata de reminiscintiele unui trecutu gloriosu, credea ca de numele Napoleonu este legata victori'a, si ca armat'a francesa este neinvingibila. Poterea armata erá inse departe de idealulu perfectiunei ei de odinióra si espeditiunea dela Mexico fu unu prognosticu reu pentru viitoriulu Franciei, pentru ca de atunci s'a vediutu desorganisatiunea in armata, care fu apoi caus'a desastreloru din ultimii ani. In urma resbelulu celu cruntu si fâra esemplu in istori'a lumei desamagí pre francesi si ii destepiá din visurile loru la o realitate amara. Pre tempulu imperiului coruptiunea a petrunsu din tuilerie in tóte cercurile vietiei, armat'a erá organisata bine pre harthia, dara in fapta ea nu a tienutu pasiu in desvoltarea sea cu alte armate europene. Catastrof'a dela Sadov'a trebuiá sa fia unu memento seriosu pentru conducetorii destineloru Franciei. Maresialulu Niel prevediuse de atunci, ca unu resbelu cu Prussi'a va fi neincungiurabilu, dara cu tóte aceste prevederi de o parte increderea prea mare de sine, iéra de alta parte prea tempuri'a mórte a maresialului Niel impedecara organisarea nóua si pregatirea seriósa a armatei pentru eventualitâtile presimtite. Resbelulu isbucnì — perderile cele mari ce le suferí armat'a Rinului dovedira, ca ea erá departe in deretrulu armatei germâne. In urma catastrofe preste catastrofe silira pre Franci'a la o pace cu conditiuni grele : 5 miliarde si perderea a doru provincie. Imperiulu alu doilea cadiù invinsu la Sedanu si se ingropà intre blastemele poporului amaritu in sufletulu seu pentru atâtea perderi necompensabili impreuna cu nimbulu eroiloru legendari. Si totusi caus'a desastreloru nu este numai imperatulu Napoleonu, ci intregu poporulu francesu, pentru ca, dupa cum au doveditu cele mai luminate spirite in Franci'a pâna la evidentia, nu numai sistemulu si principiele lui au fostu rele, dara si stârile publice erau corupte si virtutile singurateciloru nu mai potura departá tempestatea cea grea ce se descarcà asupr'a nefericitei tieri cu tóta veementi'a.

Afara de perderile cele materiali, cari se urca la o suma ne mai pomenita in analele resbeleloru, Franci'a astadi are sa sufere mai multu prin form'a de statu provisoria, in care se afla dela caderea imperiului. Stârile politice in Franci'a de unu tempu incóce ne arata desorganisatiunea si distrugerea permanenta. Progarea adunârei natiunali a urmatu la 6 Augustu n. togmai intre acele auspicie, cá si inainte de acést'a cu unu anu. Nu s'a schimbatu nimic'a, nici in privinti'a esentiei, nici in respectu formalu. Gruparea si viéti'a partideloru e totu aceea, aspiratiunile si tendintiele loru se intorcu totu in sfer'a cunoscuta. Republicanii combatu monarchi'a, care in fapt'a nu esista, dara nu suntu in stare a dá republicei forme solide si durabile, monarchistii 'si consuma tóte poterile in lupte aprigí contra republicei, care esista numai dupa nume, dara nici ei nu suntu in stare a insuflá regatului loru viétia. Maresialulu presiedinte se lupta atâtu contra republicei câtu si contra monarchiei in favorulu septenatului, dara nici elu nu póte dá provisoriului seu garantiele legali. Aci potemu dîce ca domnesce bellum omnium contra omnes. O tendintia paraliséza pre alt'a si din acésta opugnantia resulta provisoriulu de adî, pre care 'lu condamna tóte partidele.

Pre lânga tóte simpatiile ce le avemu noi cá români câtra sórtea Franciei totusi nu potemu sa negâmu, ca in tienerea acestei stâri abnormali se vede decadinti'a spiritului politicu. Ce e dreptu Franci'a stà inaintea celei mai grele probleme, ce o are unu poporu, inaintea problemei de a-si creá o forma de statu si unu atare procesu de formatiune nu se sfersiesce fâra lupte mari si in putiene dîle, dara cu tóte aceste acést'a tiéra se afla in fati'a acestei probleme dejá aprópe de unu seculu, dela revolutiunea cea mare. Fenomenele critice se repetiescu de atunci incóce atâtu de regulatu câtu ne vine a crede ca ele suntu eflucsulu unei legi naturali. Revolutiunea, republic'a si monarchi'a se succedu regulatu, generatiunile vinu si trecu si problem'a remane neresolvita. In legile desvoltârei politice a Franciei in zedaru cautâmu continuitatea, ori-ce progresu e totu odata si resturnarea temelieloru vietiei sociali si de statu. O creatiune nóua resare pre ruinele celei vechi. Vointi'a impunatória a poporului care aru puté dá lucruriloru unu cursu naturalu, este sugrumata prin intrigele cele maestre ale partideloru. Imperiulu alu doilea a produsu o depravatiune politica in poporulu francesu ; de o parte materialismulu spriginitu de o frivolitate fâra esemplu, de alta parte tutoratulu ultramontaniloru au stensu orice insufletire politica si spiritulu revolutiunariu, ce a mai remasu in paturile de josu ale poporului a cadiutu viptima unei agitatiuni sociali estreme, ale cârei urme suntu omorulu si incendiulu. Acestu spiritu revolutiunariu este representatu prin asiá numitii petroleisti séu comunisti cari ceru reforme radicali in viéti'a sociale, reforme, ce nu suntu basate nici decum in continuitatea desvoltârei istorice a omenimei.

O miscare intensiva din partea poporului care sa sparga tóte barierile si sa mature tóte partidele ce se cérta intre sine nu se póte asteptá intre impregiurârile de fatia si astfeliu Franci'a va fi numai teatrulu frecâriloru si lupteloru continue intre fractiunile diferite ce aspira la guvernu. Conspiratiunea monarchistiloru va tórce firele ei de intregi pre fatia cá si pâna acum. Dechiaratiunea ministrului presiedinte data la cuvintele cele provocatórie ale lui Franclieu, ca va sci sustiené autoritatea septenatului in tóte pârtile, este numai o frasa fâra efectu. Legitimistii si-au inceputu peregrinagiele la Marienbad unde se afla contele Chambord, care de altmintrenea cu greu se va conformá spiritului seculului modernu. Sórtea lui cu greu se va indreptá in intervalulu ferieloru, dara mai cu greu va reusí propagand'a republicaniloru, cari suntu espusi atacuriloru disciplinate din partea septenatului care va privighiá ori-ce miscare a loru.

Lupt'a acést'a veeminta intre cele trei partide ce aspira la tronu, este stramutata de pre aren'a parlamentaria in mediloculu poporului, judecându inse din constelatiunea partideloru victori'a nu va fi nici a monarchistiloru nici a republicaniloru si de voru remâné lucrurile in cursulu loru normalu vomu vedé la redeschiderea adunârei nationali situatiunea totu in stadiulu de astadi. O ordine definitiva e de asteptatu numai déca Mac-Mahon se va intielege cu elementele republicane, dara de o transactiune a maresialului cu republicanii nu se cugeta nimene. Imposibila este si o transactiune a legitimistiloru cu Mac-Mahon in favorulu septenatului. Maresialulu in urma se va ingrigí de intemeierea si consolidarea septenatului fâra concursulu partideloru contându numai la spriginulu armatei. E probabilu ca provisorulu va incetá cu o lovitura de statu.

Cu totulu altu spiritu s'a manifestatu intre representantii din adunarea natiunale in privinti'a reorganisatiunei armatei. De câte ori erá vorba sa se voteze o suma pentru fortificâri militarie, adunarea natiunale cu unanimitate a acordatu acele sume considerabili ce le a cerutu ministrulu de resbelu pentru fortificatiuni in nordulu Franciei. Sum'a e aprópe de unu miliardu. Germani'a care se bucura de sfasiârile politice, se supera de alta parte vediendu solidaritatea francesiloru de câte ori e vorb'a de aperarea patriei contr'a inimiciloru esterni. Dovéda la acést'a este dechiararea de curendu a principelui de Bismark, ca ii pare reu ca n'a umilitu pre Franci'a mai tare, va se dica, ca n'a ruinat'o totalu. Cu tóte acestea Franci'a nu va puté prosperá pâna nu va ajunge la o forma de statu definitiva, la unu guvernu solidu si adeveratu patrioticu, care sa lucre pentru reintinerirea natiunei francese si sa dee Franciei influinti'a si stim'a de care s'a bucuratu ea in sistemulu stateloru din Europ'a inainte de catastrof'a din fatalulu anu 1870, pre care nu-lu voru uitá nici generatiunile viitórie. Sa sperâmu ca vitalitatea poporului francesu va scapá Franci'a de desorganisatiunea ce se pare ca a petrunsu adencu in stârile ei actuali si o va radicá din ruinele ultimeloru ani la o nóua viétia — renascendu ca unu fenice din propri'a sea cenusia.

In fine caus'a patriarchatului serbescu este resolvita definitivu. Majestatea Sea a intaritu in 6 Augustu n. pre Escelenti'a Sea P. Archieppu si Metropolitu alu nostru **Procopiu Ivacicoviciu** de patriarchu alu serbiloru. Escelenti'a Sea a fostu septamân'a trecuta la Vien'a unde a depusu juramentulu de consiliaru intimu de statu si reintorcându-se la Pest'a unde a conferatu cu ministrulu de culte, a plecatu Marti la Carlovitiu. In siedinti'a de ieri s'a cetitu prea inaltulu rescriptu reg. care cuprinde nu numai sanctiunarea alegerei din urma, dara si resolutiunea din 7 Iuliu relativa la dotatiunea patriarchului. Instalatiunea va fi Duminec'a viitória. Fiindu ca congresulu se va progá dupa instalatiune numai decâtu, Escel. Sea va plecá indata câtra Sabiiu spre a face dispusetiunile necesarie in intervalulu ferieloru, pentru ca congresulu serbescu din Carlovitiu se va reintruní curendu spre a elaborá statutulu bisericescu si a regulá alte afaceri interne.

Nici unu anu n'a trecutu dela intregirea scaunului nostru metropolitanu si eata ca metropoli'a nóstra a devenitu iéra veduvita prin forti'a impregiurâriloru. —

Vineri'a trecuta s'a inchisu parlamentulu Angliei. Cuventulu de tronu relevéza relatiunile amicabile intre Angli'a si poterile esterne si asigura, ca influinti'a Angliei ce resulta de aci se va folos totu-déun'a spre a tiené in vigóre deoblegamentele din tratate si spre a consolidá pacea européna.

Relativu la congresulu internatiunalu din Brusel'a amintesce cuventulu de tronu, ca Regin'a a crediutu, ca inainte de a tramite unu delegatu imputernicitu spre a luá parte la discusiunile congresului trebuiá sa priméscа asecurarea celorulalte poteri representate la congresu, cumca in congresu nu se voru face propuneri cu scopu de a modificá regulele dreptului internatiunalu si de a restringe in casu de resbelu operatiunile marine. Regin'a va considerá proiectele congresului, inse trebuie sa-si reserveze deplin'a libertate de ale acceptá séu de ale respinge.

Cuventulu de tronu compatimesce resbelulu civilu din Spani'a si doresce cu intetîre restaurarea pâcei si a ordinei si acestu scopu se va ajunge mai siguru si mai usioru, déca se voru retiené (poterile) dela unu amestecu seriosu in afacerile interne a le tierei independinte.

In decursulu sesiunei espirate se póte dîce ca Gladstone cá conducatoriu alu partidei liberale si cá ministru viitoriu si-a periclitatu pusetiunea prin tienut'a sea mai alesu in cestiuni bisericesci fórte tare. S'a ivitu inse altulu in loculu seu, care s'a sciutu folosí in dîlele aceste pentru a se recomendá partidei liberale. Sir. William **Harcourt** a fostu in septamânile din urma in fapta conducatoriulu opusetiunei si si-a intaritu influinti'a sea in senulu partidei in modu considerabilu. Harcourt este unu barbatu cu mare talentu, o persóna impunatória, are organu bunu si darulu oratoriei, sciintia multilaterala, se pricepe in afacerile esterne, pentru cari are si unu interesu viu. Prelânga aceste calitâti densulu are si ambitiune, care este motorulu poternicu alu aspiratiuniloru sele. Acestu barbatu, tineru inca, va devení premierulu liberalu alu Angliei in celu mai deaprópe venitoriu.

Diet'a Ungariei.

Budapest'a 20 Iuliu 1874.
Cas'a representativa s'a deschisu la 10 óre.

Presiedintele B. **Perczel** anuncie petitiunea cetâtiei libere Neoplant'a (pentru a se retrage emisulu ministrului de culte relativu la gimnasie), care petitiune impreuna cu petitiunea privata presentata de B. **Orbanu** se predà comissiunei petitiunarie.

E. **Daniel** substerne a 51 consemnare a petitiuniloru resolvate de câtra comissiunea petitiunaria. Se va tipárí si imparti intre deputati.

Primulu obiectu la ordinea dilei e a trei'a cetire a proiectului de lege despre creditulu decursivu receratu pentru introducerea sistemului metricu. Legea se primesce si se va tramite casei magnatiloru spre pertractare constitutiunale.

Alu doilea obiectu la ordinea dîlei este continuarea desbaterei speciali asupr'a proiectului de lege electoralu. Discussiunea se inverte totu pre lânga § 5.

Primulu oratoru e deputatulu Alessandru **Romanu**. (Cuventarea densului s'a publicatu in nrii trecuti in totu cuprinsulu ei). Oratorulu arata, ca tóte datele produse pâna acum suntu false, date autentice nici nu suntu. Dupa censulu proiectatu in paragrafulu din cestiune sute de comune nu voru avé nici unu unicu alegatoriu. Dupa o polemica contr'a baronului Gabr. Kemény, dupa aceea contra atacuriloru deputatului Iul. Horváth oratorulu sustiene, ca de se va primí amendamentulu lui Kemény nu va siedé nici unu deputatu românu in diet'a Ungariei. Sa nu se faca din lege o cestiune de potere si unei natiuni care a trecutu prin scól'a suferintieloru ii stà fórte bine a dá tuturoru cetatieniloru deplina libertate, intr'unu momentu cându e in stare sa faca acést'a. In urma oratorulu spriginesce emendamentulu lui Nemesiu.

Lad. Tisza rectifica unele cuvinte interpretate reu de antevorbitoriu.

Al. Csanády substerne emendamentulu, sa se dica in § 5: in comunele mai mari si mai mici suntu indreptatiti la alegere acei'a, cari solvescu atât'a contributiune de statu câta se vine in Ungari'a pre unu patrariu de sessiune care e mai putienu insarcinatu.

Col. Tisza recunósce cu bucuria, ca deputatulu Romanu a observatu in cuventarea sea unu tonu demnu, care se si asceptá la acésta intrebare momentuósa. Dupa o scurta polemica contr'a lui V. Babesiu oratorulu se intórce contr'a lui Mocsáry. Acest'a afirmà, ca oratorulu l'a denunciatu. Sub denunciatiune nu se póte intielege altu ce-va decâtu o afirmatiune intr'ascunsu, pre cându oratorulu si-a spusu opiniunea sea in publicu si fâra reserva. Mai curendu s'au facutu acei'a culpabili de o denunciatiune, cari sustienu ca § 5. s'a facutu cá pedépsa pentru poporulu românu din Transilvani'a, pre cându dispusetiunea din trensulu lovesce pre toti locuitorii din Ardélu. Mocsáry a disu intre altele, ca representantii natiunalitâtitâtiloru nu voru sa-si aduca inainte dorintiele loru adeverate, pentru ca ei si asiá sciu ca in cas'a representativa nu afla dreptate. O atare espressiune cu greu se póte justificá. Oratorulu scie bine ca Mocsáry nu se póte face vinovatu de tendintie antimagiarice, scie ca densulu e patriotu adeveratu, totusi sa cugete ca cei ce se jóca cu foculu potu face mai multa dauna decâtu adeveratii teciunari.

Trecendu la obiectu oratorulu accentua, ca toti contrarii paragrafului se plangu ca poporulu din Transilvani'a se tractéza reu, pre cându nici unulu nu cugeta, ca s'aru poté dice cu mai multu dreptu, ca togm'a poporatiunea magiara este mai greu lovita, fiindca togm'a in pârtile locuite de ea se vede ca este censulu mai mare. S'aru recere deci cá sa se medilocésca pentru poporatiunea magiara usiurâri pentru a scuti natiunalitatatea propria. Dorere inse ca acum nu se póte statorí unitatea censului, dara oratorulu speréza, ca nu preste multu vomu creá o lege electorale armonica. Pâna atunci oratorulu spriginesce § 5. cu emendamentulu lui Bonciu.

Ales. Csiky substerne emendamentulu, sa se dica in § 5. in locu de „n e“ computandu-se adausulu desarcinârei pamentului: computandu-se „s i“ (adausulu disu)

Bl. Orbanu propune, cá § 5. sa se lase in suspenso pâna cându va substerne ministrulu de interne proiecte despre nóu'a impartire a cercuriloru transilvane si datele despre contributiune. Mai vorbesce Deáky contra § 5.

Ne mai fiindu insinuatu vre-unu oratoru si resignandu referintele Szeniczey dela cuventu intre strigâri frenetice de „eláll“, 'si motivéza Demetriu Bonciu intre neliniscirile casei inca odata votulu seu separatu cunoscutu.

Iul. Horváth ia cuventulu pentru a face o observatiune personale si dupa acést'a urméza votarea. Se cetescu tóte propunerile de modificatiune. Majoritatea primesce paragrafulu asiá precum l'a compusu si stilisatu comissiunea centrale. Dupa aceea se primesce votulu separatu substernutu de Demetriu Bonciu cu 107 contr'a 103 voturi.

Dupa acceptarea acestui paragrafu cas'a trece la paragrafulu urmatoriu.

Ios. Kajuch spre a preveni orice interpretare rea face o propunere de modificatiune: sa se puna in punctulu a) in locu de cuventulu „comunu“, cuvintele „in modulu indigitatu in § 4.“

F. Szederkenyi aréta marile schimbâri ce le-a suferitu proiectulu substernutu de ministrulu de interne in mân'a comissiunei centrale fâra cá acést'a sa motiveze acele schimbâri. Mai mare deosebire este intre proiectulu in cestiune si legea din 1848, cu tóte ca regimulu pururea accentuà ca nu se va abate dela spiritulu legei din 1848. In deosebi s'a pusu unu censu si pentru industriali si comercianti, pre cându legea dela 1848 pretinde numai cá densii sa dovedésca ca ocupa continuu pre unu coajutoriu (sodalu). Oratorulu face urmatoriulu proiectu de modificatiune: Dreptulu de alegere compete acelor'a cari posiedu singuri séu impreuna o casa séu unu pamentu, dupa care contributiunea statului este impartita dupa unu venitu curatu de 100 fl.; mai departe acelor'a cari pórta industri'a cá comercianti, fabricanti si maiestri in intielesulu legei pentru meserii.

Alex. Nehrebeczky observà la espunerile ante-vorbitoriului, ca densulu vorbesce despre proiectulu in cestiune cá si cându n'aru fi fostu de fatia si n'aru fi avutu nice o atentiune la cele ce se discutara pâna acum. Antevorbitoriulu nu voiesce sa lege dreptulu de alegere de censu. Acést'a este o parere personale, guvernulu, sectiunile si comissiunea centrale au fostu si suntu inse de alta parere, câci acesti'a au voitu sa afle óre care garantia in censu cu privire la venitu. Oratorulu se róga deci sa se primésca paragrafulu dupa testulu facutu de comissiunea centrale.

Reportorulu Szeniczey indrépta pre Szederkenyi la raportulu comissiunei centrale din cari 'si póte face o deslusire despre fia care paragrafu. Se pare ca deputatii voiescu sa se indoiésca despre indreptâtirea de esistintia a fia-cârui paragrafu. Argumentatiunea lui Szederkenyi ne face sa presupunemu ca densulu n'a luatu parte la discusiunile sectiuniloru si n'a cetitu nici unu diurnalu intr'acestu intervalu, de acea densulu sa-si câscige mai intâiu informatiuni sigure.

Dupa o observare personale din partea lui Szederkenyi ia cuventulu I. Vajd'a, spre a propune dupa o scurta motivare unele modificatiuni stilarice la emendamentulu lui Szederkenyi.

Al. Körmendi dupa o motivare lunga substerne umatoriulu emendamentu: § 6 sa sune: Indreptati la alegere suntu mai departe a) acei'a cari posiedu insisi séu cu sociele respective cu copiii loru minoreni esclusivu séu in comunu o casa, unu pamentu séu unu capitalu, din cari ei au in deosebi séu preste totu unu venitu de 105 fl., dupa care solvescu dare; b) in comuni mari si mici acei meseriasi cari solvescu dare celu pucinu dupa unu coajutoriu (sodalu.)

L. Mocsáry revine asupr'a intrebarei lui Szederkenyi: ce s'a facutu dara din proiectulu de lege ministerialu dintâiu? si se incérca a dovedí ca intre acest'a si intre proiectulu din cestiune esistu atari diferintie esentiali, cari suntu atâtu de daunóse pentru alegatori, respective restringu dreptulu electoralu intr'atâtu, incâtu oratorulu nu pricepe, cum si-a potutu dá ministrulu consemtiementulu seu la tóte aceste modificatiuni? Cu deosebire s'a templatu acést'a la paragrafulu in cestiune, care cá si paragrafulu 3 tientesce directu intr'acolo, de a restringe dreptulu de alegere alu civiloru din cetâti. Oratorulu se alatura la emendamentulu lui Szederkenyi respective alu lui Vajd'a si face din partea sea urmatórea propunere: Dispusetiunea paragrafului 15 art. de lege XXVI: 1868, dupa care la casu cându dela intemeierea unei maestrii n'au trecutu inca doi ani, se ia jumetate din minimulu de contributiune — nu póte impedecá pre comercianti si meseriasi, intru eserciarea dreptului loru de alegere.

Fiindu tempulu tare inaintatu (erá la 2 óre d. a.) si incependu Deaky cuventarea sea, deputatii devinu intr'o neliniscire continua — unii ceru continuarea desbaterei, altii propunu inchiderea siedintiei, si in urma dupa mai multe pledâri pro si contr'a, cari aretau prin sgomotulu loru neliniscea cea mare, Cas'a primesce propunerea, cá sa se inchida siedinti'a de adi si resolutiunea asupr'a propunerei lui Polya se amâna pre mâne.

Monarchi'a in Europ'a.

Sub acestu titlu estragemu de pre jurnalulu „l'Italie“ urmatoriulu articlu, care ne pare a fi fórte rationatu:

„S'a disu adesea ca dificultatea de a se potea intârí republic'a in Franci'a, suntu chiaru republicanii. Totu astfeliu amu potea dice, déca nu cu mai multu, dara celu pucinu totu cu atât'a resonu, ca aceea ce vatema prestigiulu monarchiei in Franci'a si Spani'a suntu monarchistii.

Cetindu discursurile si proclamatiunile representantiloru monarchiei din ambele pârti ale Perineiloru, si mai cu deosebire comentariele facute de press'a monarchista, se vede indata marea departare a spiriteloru liberali, atâtu in Franci'a câtu si in Spani'a, pentru vre o restaurare, alu cârei resultatu aru fi reconstituirea mai multu séu mai pucinu deghisata a guvernamentului absolutu.

De fericire, monarchi'a nu este pretutindeni representata de ómeni aprinsi de sângele omenescu, cá don Carlos, séu cá visatori incapatinati cá contele Chambord. In nici o epoca a istoriei Europei nu s'a vediutu pre tronuri unu astfeliu de numeru de printi cu atât'a sinceritate devotati binelui popóreloru, si asiá de intimu asociati aspiratiuniloru nationali.

Acést'a provine din causa ca au intielesu ca monarchi'a in secolulu alu nouaspre-diecelea, numai este monarchi'a din tempii trecuti, câci popórele au devenitu maiore si prin urmare ele nu mai primescu monarchi'a decâtu cu resplata binefaceri-

---

FOISIÓRA.

Resbelulu trojanu.

(Pre la anulu 1200 n. de Christosu.)

dupa *Grube.*

II. Ratacirile lui Ulysse.

1. Dupa derimarea Trojei intorcendu-se Ulysse cu cele dóue-spre-diece nâi câtra patri'a sea, o furtuna 'lu aruncà in tiér'a ciclopiloru; acesti'a erau nisce uriasi necioplìti, necultivati, cari nici plantau nici semenau, câci cucuruzulu, orzulu si nobil'a vitia de viia, ajutate de ploile lui Joe, le crescea fâra nici o munca. Ei nu aveau cunoscinti'a nici de legi nici de adunâri poporali, cá sa se intielégа impreuna; locuintiele loru erau pesteri de munti, boltite. Lânga tiér'a ciclopiloru se aflá o mica insula, pedurósa, in care pasceau turme numeróse de capre selbatice. Ací venisera nâile lui Ulysse intr'o nópte intunecósa fâra luna. Cu reversatulu dilei esîra grecii afara si strabatura tóta insul'a, ucidiendu cu sagetile loru capre selbatice pentru nutrimentu. Fiindu-ca vinu mai aveau de ajunsu, tóta diu'a o petrecura voiosi.

Acusi inse recunoscura de pre fumulu, ce se radicá spre ceriu si dupa unu sgomotu, ce se audiá in apropiare, ca nu departe, trebuie sa locuiésca ómeni; a dóu'a di, diminéti'a si plecara Ulysse cu câti-va consoci, cá sa véda, ce feliu de ómeni locuiescu ací. Debarcandu la tiermure, vediura intr'o stânca o pestera umbrita de dafini, in giurulu cârei'a se radicau bradi lungi in trupina si stejari cu verfuri inalte. In laintru siedea unu omu de statura uriasia, carele, singuru pascendu-si turm'a, si neumblandu nici odata cu cei-lalti, se cugetá mereu la fapte reutaciόse.

Ulysse alege doi-spre-diece din soci, celoru-lalti le comandà sa remana la nâi, 'si luara merinde, câti-va foi de vinu si plecara mai departe. Ajunsi la pestera, pre uriasiu nu-lu aflara acasa, pentru ca plecase dejá cu turm'a la pasiune. In absenti'a lui, grecii cercetara pester'a cu curiositate; giuru impregiuru erau corfe cu brânza; in gauri laterali erau mioi si iedi; nu lipsiau nici vase, putine si galeti pentru conservarea laptelui, ce se aflá in abundantia. Grecii aprindu unu focu si mananca din casiu. Intr'aceea sosesce uriasiulu, aducendu o legatura mare de lemne uscate, pre care o arunca la pamentu cu sgomotu asurditoriu, incâtu grecii de frica se trasera toti prin unghetie. Oile si caprele cari voiá sa le mulga, le mena uriasiulu in pestera, iéra berbecii si tiapii i lasa afara, dupa aceea asiedià la intrarea pesterei o stânca puternica, pre care abiá aru fi putut'o duce 22 cara cu câte patru róte. Dupa ce-'si mulse oile si caprele, si dupa ce se saturà de lapte, si dupa ce pre celu remasu 'lu puse in vase, uriasiulu 'si aprinse foculu. Atunci observà strainii, si dise maniosu câtra ei: „Cine sunteti, si pentru ce percurgeti cu nâile undele mârei? Sunteti o banda de rapitori, si voiti sa indusmaniti popóre straine?“

Grecii, audiendu ragetulu duru cu care-i agraí uriasiulu, cum si de aspectulu lui infioratoriu, incepura a tremurá, dara Ulysse prinse curagiu si graí: „Noi suntemu greci, ne tienemu de armat'a regelui Agamemnonu, si in reintórcere dela Troj'a, pre care amu nimicit'o, suntemu aruncati de ventu pre ape necunoscute; acum in genunchi ne apropiâmu de tine, cá sa ne daruesci cu ce-va, cá pre nisce straini. Iéra tu aibi frica de diei, câci Joe apera pre cei straini.“

Ciclopulu infioratoriu respunse: „Nebunu esti tu strainule, ca-mi dici sa me temu de diei; ce ne pésa nóue ciclopiloru de Joe si de dieii ferìciti, cându noi intrecemu pre densii. De fric'a dieiloru nu te voiu cruliá nici pre tine si nici pre socii tei. Totusi spune'mi unde ti-ai opritu nai'a, aprópe ori departe de aici?“

Ulysse, gandindu-si iute o insielaciune dise:

„Nai'a ni s'a sfermatu de stânci si numai noi singuri amu scapatu de perire.“

Monstrulu, fâra a mai dice ce-va, apucà doi dintre socii lui Odysseu, i batù deolalta de le sarí creerii si-i umplù de sânge. Dupa aceea i daraburí membru de membru si i mancà cu atât'a apetitu, incâtu nu mai remase nici osu nici carne. Pre greci i cuprinse sudori de spaima. Dupa ce monstrulu se saturà astfeliu cu carne de omu si lapte, se intinse in pestera pre câtu erá de mare, si adormí adencu. Acum, Odysseu, i-aru fi infiptu spad'a in pieptu de nu l'aru fi opritu cugetulu, ca toti grecii nu voru fi in stare sa rostogolésca pétr'a dinaintea pesterei. Inchisi in pestera aru fi trebuitu sa móra mórte infioratória.

A dóu'a di ciclopulu prinse pre alti doi greci si-i mancà de dejunu, radicandu dupa aceea stânc'a dela intrare fâra nici o greutate, si o puse iéra, la locu, si-'si conduse oile iéra la pasiune. Odysseu se cugetà acum, cum sa-si póta resbuná pentru atât'a nelegiuire. In pestera de o parte stá lungita pre pamentu maciuc'a ciclopului, care erá unu trunchiu de olivu, câtu catargulu unei nâi cu 20 remi. Acést'a o facura consocii lui Odysseu lucia, iéra elu insusi, o ascutí la verfu si apoi o ascunse; dupa aceea 'si alege prin sórte patru cameradi, cu alu câroru ajutoriu sa infiga prajin'a in ochiulu ciclopului, cându va durmí acest'a. Uriasii acesti'a aveau adeca numai unu ochiu in frunte.

Sér'a se intórse infioratoriulu ciclopu indereptu, 'si terminà lucrulu, cá de alta data, si iéra ucise pre doi greci, pre cari i mancà de cina. Odysseu se apropià acum de elu si-i imbià o cana plina de vinu, uriasiulu o beù cu placere, poruncí sa i-o umpla pâna a trei'a óra si o golí fâra a presupune vre-o insielaciune. Intrebà dupa aceea pre Odysseu de nume, cá si densulu sa-i póta dá asemenea daru.

„Ti voiu spune numele meu,“ dise intieleptulu Odysseu, inse sa me daruesci si tu. Nime me numesce, tatalu, mum'a si sororile; Nimene e numele meu.“

La aceste respunse uriasiulu rancorosu: „Asiá dara pre Nime 'lu voiu mancá mai in urma — cu ast'a te daruescu. Dicendu aceste se lasà pre spate, si se adencì intr'unu somnu greu.

(Va urmá.)

loru ce ea aduce. Evenementele petrecute pre fia-care di in Franci'a sî Spani'a contienu invetiaturi de cari tóta lumea profita, — afara de Burboni fâra indoiela, a cârei destinata este de a nu invetiá sî de a nu uitá nici odata nimicu.

Nu suntemu din acei'a cari vedu in siefulu ereditariu alu unui statu óre care analogia cu unu girante nerespunsabilu alu unei societâti anonime. Pentru noi, forti'a unei monarchii, este tocmai caracterulu seu traditionale, care face dintr'ens'a representatiunea neintrerupta a vietiei istorice a unei natiuni.

Iéta pentru ce noi suntemu departe de a acceptá intocmai maxím'a ca „regele domnesce dara nu guvernéza," maxim'a a cârei aplicatiune rigurósa aru cere cá singurulu omu care aru trebuí sa nu se intereseze de destinele unui statu sa fia insusi siefulu acelui statu.

Adeverulu este ca cea mai mare parte a suveraniloru constitutionali din Europ'a se asociaza cu totulu aspiratiuniloru poporului sî iau asupra-le partea cuvenita loru in directiunea politica a tierei loru. Astadi cá sî in trecutu, monarchi'a traditiunale a servitu de drapelu pentru fundarea natiunalitâtiloru, Itali'a sî Germani'a cá sî Franci'a, Spani'a sî Engliter'a, datorezu unitatea loru politica la dóue dinastii eminaminte nationali. Déca Spani'a sî Franci'a au ruptu lantiulu istoricu alu traditiuniloru loru, gresiéla es'e mai multu a dinastieloru de câtu a popóreloru. Déca Engleter'a, Itali'a, Germani'a, Belgi'a, Oland'a sî Portugali'a au monarchi'a representativa caus'a este ca printii loru 'sî au cunoscutu tempulu sî tiér'a, sî au acceptatu missiunea civilisatiunii sî a libertâtii ce secolulu nostru le-a impusu.

Iéta pentru ce la aceste natiunii agitatiunile republicane, ori câtu scomotu aru face, voru fi totu-déun'a sterile. Totu-déun'a cându o dinastia cade, caus'a este ca ea insasi a voit'o.

Partisanii restauratiuniloru imposibile n'au intielesu inca acést'a. Don Carlos va potea avé ori câte succese frumóse; generalii sei potu impuscá, incendiá, destruge diumetatea Spaniei, dara nu voru poté nici odata domní in Madridu. Grati'a neprevederii sî orbirei familiei sele, natiunea spaniola a ruptu cu dens'a lantiulu traditiunii monarhiste, sî nu o va mai reinnoí.

S'aru potea dîce totu atâtu sî despre Burbonii din Franci'a; missiunea loru s'a sfersitu din dîu'a in care au separatu interesele dinastiei loru de acelea ale natiunii. Totu ce aru face ei nu voru mai puté restabilí monarchi'a legitima, pentru ca ea nu mai este legitima de câtu prin nume."

Din Turci'a.

O cestiune, de multu tempu controversata, dara remasa necontenitu in stare de problema, s'a readusu pre tapetu prin o mesura recenta, ordonata de marele viziru Hussein-Avni-Pasi'a, in calitatea sea de seraskier. Voimu sa vorbimu de incorporarea crestiniloru sî a jidaniloru in rendurile armatei otomane. De aprópe dóue-dieci de ani, acésta cestiune este resolvata in principiu; aplicarea ei inse a intempinatu in totu-déun'a, in starea actuala a moravuriloru séu a prejudetieloru inradecinate in turcii cei betrâni, atâtu de mari dificultâti, incâtu prescriptiunile legislative, ori câtu de formale aru fi fostu, remaneau litera mórta.

Hati-humayunul din 1856, prim'a sursa a tuturoru reformeloru neincetatu anuntiate de cându Turci'a si-a luatu loculu in concertulu europeanu, a consacratu, in terminii cei mai espresi, datori'a impusa tuturoru supusiloru crestini séu apartienendu la alte rituri nemusulmane de a indeplini servitiulu militaru, sî a fi tratati, cá sî supusii musulmani, de legea recrutârei. Spre a stabilí sî mai bine importanti'a acestei mesuri, sî a probá ca acést'a erá o calcare a moravuriloru trecutului, hati-humayunul constatá ca acésta obligatiune constituiá nu numai o datoria, ci sî unu dreptu. Séu ca acésta mesura nu probá nimic'a, séu insemná ca supusii cari apartinéu raseloru considerate pâna acum cá atasiate luau rendulu de cetatieni cu acel'a-si dreptu cá sî cei-lalti, sî ca nu voru mai fi tratati cá o rasa inferióra, sî ca voru purtá (lucru mare in ochii turciloru) sabi'a sî pusc'a. Cu tóte acestea, pâna acum, nu s'a facutu nimicu. De-sî guvernulu a intielesu fórte bine necesitatea ce are de a-si marí numerulu soldatiloru sei, musulmanii au continuatu, dela 1856 cá sî mai nainte, sa faca numai ei parte din armat'a activa. De-sî câti-va tineri crestini au fostu séu primiti in scól'a militara, séu tramisi in Europ'a spre a face studii speciale, dara au fostu in totu-déun'a lasati afara din servitiu, sî nimeni nu admitea ca ei aru puté fi chiemati sa comandeze nisce soldati turcesci. Se anuntiase formarea unei legi speciale spre a regulá acésta situatiune; se parea chiaru ca convenisera, intr'unu modu generalu ca se voru formá batalióne speciale dupa biserici sî comunitâti. Spre a scapá din incurcatura ei au lucratu pâna acum dupa principiulu de inlocuire admisu de lege. Familiele crestine sî jidane au luatu obiceiulu sa platésca unu tributu specialu numitu, bedelie, sî astu-feliu copiii loru erau scutiti de servitiulu militaru.

Acésta cestiune a inrolârei in armat'a musulmana a crestiniloru sî jidaniloru, se pare ca Hussein-Avni-Pasi'a voiesce, déca i se va lasá tempulu, sa o faca sa intre in o nóua fasa. Elu a ordonatu, in adeveru, tuturoru guvernuriloru din provincii sa faca câtu mai iute recensimentulu tuturoru tineriloru apti pentru servitiu, ori-care aru fi religiunea loru. Acésta mesura inse are trebuintia, spre a fi completata, de elaborarea regulamentului organicu, promisu de atâtea ori, asupr'a conditiuniloru servitiului sî reguleloru avansârei. Recrutarea celoru nemusulmani fi-va ea semnalulu unei fusiuni definitive a tuturoru religiuniloru in rendurile armatei; séu turcii, se voru margini sa constitue o militia speciale, lasându sa subsiste vechiulu obiceiu care nu permite unui crestinu sa indeplinésca functiunile de oficieru vis-a-vis de soldatii musulmani? „Le Danube"

„Gazet'a" din Madridu a publicatu unu raportu oficiale asupr'a caderei Cuencei. La 13 Iuliu diminéti'a, 8000 de carlisti, sub comand'a lui don Alfons, atacara foburgulu Carreteri'a. Cele trei asalturi dela inceputu fura respinse. Comandantulu republicanu, Yglesias, vediendu-se incungiuratu, parasí foburgulu sî se retrase pre piati'a mare a Cuencei, reintarindu pórt'a Valenciei. Asupr'a amenintiârei ce i se facù de a se dá, Yglesias respunse ca nici odata. Foculu se indoì sî tienù tóta nóptea. Alte patru asalturi noi fura respinse in diminéti'a de 14 de câtra republicani. Cu tóte ca asiediatii erau lipsiti de apa sî de mâncare, de abiá dupa unu focu de vre-o dóue dîle, carlistii luara cetatea. Yglesias ordonà retragerea in fortarétia, unde sperá sa lupte pâna la mórte. Sosindu in strad'a San-Pedor, vedu unu nou corpu de 4000 carlisti, descindiendu din fortarétia, unde intrasera. Astu-feliu se scie cum Yglesias sî toti oficierii sî soldatii lui au cadiutu prisonieri. Carlistii detera atunci semnalulu jafului sî masacrului. Mai multe edificii ardeau; multe case fura darimate, locuitorii fura asasinati. Carlisti au luatu venitulu de contributiuni pre doi ani, obiecte sî marfuri de prin case sî pravalii. Au derimatu fortificatiunile. Se crede ca au fostu in numeru de vre-o 11,000 sî ca erau sub ordinele lui Freisc'a, popei de Flix sî canonicului Villalain. Perderile republicaniloru au fostu de 750 morti sî 700 raniti.

Curiosum.

Partea natiunei române din Austro-Ungari'a, apartienatória in cele bisericesci la Metropoli'a din Sabiiu, are de inregistratu de locu pre primele pagini in istori'a regeneratiunei acestei metropolii, unu evenementu, cârui asemine nu credemu ca se voru afiá multe in istori'a bisericésca; este acestu evenementu cá totu aceea persóna carea inainte de unu anu de dîle fù alésa, de metropolitu gr. or. românu in Sabiiu, acum s'a alesu de patriarchu gr. or. serbescu in Carlovitiu; adeca Présântitulu Procopiu Ivacicoviciu.

Ce motive va fi avutu majoritatea congresului serbescu pentru acésta alegere, séu cum voru fi influintiatu indirecte asupr'a numitei majoritâti pentru acésta alegere, alte cercuri decidiatórie, — cu acést a nu ne ocupâmu, aice lasându bucuria despre resultatulu alegerei acelor'a cari au militatu sî chiaru s'au luptatu pentru acestu succesu, atâtu numai trebuie sa insemnâmu precâtu amu potutu culege din jurnalele cari se ocupa cu acésta causa, ca in persón'a alésa nu se vede atâtu scopulu ajunsu, câtu mai multu câscigarea unui instrumentu pentru scopuri ajungande. —

Asiá d. e. foile guvernamentale, cânta cu tonu inaltu hosan'a pâna la alu treilea ceriu preste acésta alegere, sî cu o multiamire placuta cugeta a-sî poté pune capulu pre capatâiu, câ-i in fruntea causei serbesci este chiematu omulu bunu sî blându, sî omulu plinu de fric'a lui Domnedieu sî a stapânirei; precum intru adeveru sî este Prea Sânti'a Sea. —

Altu-cum sta caus'a la omladinistii!

De sî ei cu a loru majoritate l'au alesu, totusi la ei, vremu sa dîcemu la deputatii congresuali omladinisti, nu vede omulu alt'a decâtu curiós'a cugetare, sî o reserva, precum acést'a numai póte sa provina dupa unu actu indeplinitu, in impregiurâri fatale sî abnorme, dara incapetu se mângaie sî ei cu acei'a, ca: „dara déca alesulu omu bunu sî blându va fi in mânile nóstre tocmai aceea, ce ne-aru fi fostu alesulu respinsu."

Ca fi va consideratu Présântitulu metropolitu românu tóte aceste posibile, séu chiaru verosimile eventualitâti atunci cându fiindu provocatu de a primí candidatur'a de patriarchu serbescu sî ca la provocare a respunsu ca d a, noi nu scimu, dara aru fi tristu déca motivulu resolverei spre primirea candidaturei aru fi fostu numai: „inca mai pasulu dela metropolitu, sî la patriarchu sî acesoriele."

Fia cum va fi cu tóte aceste jurstâri dara caus'a de patriarchu serbescu a présfintitului metropolitu românu este de $^2/_3$ sî caus'a finita: câci majoritatea congresului au voitu sî sfintitulu metropolitu rom. inca voiesce, sî se póte ca pâna aceste combinatiuni modeste ale nóstre voru vedé lumin'a, sî $^1/_3$ parte, intru adeveru cea mai ponderósa adeca corón'a inca va voí, sî asiá alegerea se va face fapta complinita; ei! dara atunci se nasce intrebarea, ca ce dîcu românii metropoliei sabiene la acésta intemplare intru adeveru pré momentósa?!

Nainte de a respunde la intrebare, cauta sa ne lamurimu pârerile despre acee'a, ca ce este alesulu metropolitu in sinulu bisericei orientale? sî specialminte ce este alesulu metropolitu românu din Sabiiu facia cu poporulu bisericanu?

Cei-ce tienu, ca metropolitulu cutarei biserici nu este alt'a decâtu unu functionariu — publico-bisericescu, care in impregiurâri favorabili, séu pentru complanarea incurcaturiloru intre statu sî biserica, cá buna óra astadi la serbi póte se primésca dignitati bisericesci dintr'o biserica intr'alt'a (dupa sublimele concepte ale jurnalului „Ungaricher Lhoyd" din 2. 3. 4. Augustu 1874) acei'a afla nu numai practicabilu, dara chiaru sî consultu sî salutariu o astfeliu de trecere dela o dignitate bisericésca la alt'a.

Cu totulu altu-cum trebuie sa cugete despre acést'a acei fii sufletesci ai metropoliei sibiane, prin cari, sî pentru cari présfintitulu metropolitu este alesu de atare, câci bine sa scie, ca de sî nu dogmatice dara in cele administrative, biseric'a gr. or. româna este despartita de cea serba, in urmarea aspiratiuniloru sî a lupteloru seculare ale româniloru gr. or., sî acei'a inca bine sa scie, ca in biseric'a gr. or. unu episcopu sî metropolitu este mirele episcopiei, sî alu metropoliei pentru care este alesu, sî asiá precum mirés'a nu-si póte parasi pre logodniculu seu fâra cause binecuventate, asiá nici vice vérsa.

Iéra in capetu cá sa fimu chiari sî franci, metropoli'a Sabiiului este metropoli'a româna, patriarchatulu Carlovitiului este serbu, doue scaune cu totulu separate, la scaunulu de Metropolitu din Sabiiu a fostu chiematu Présântitulu metropolitu, Procopiu Ivacicoviciu cá fostu episcopu instalatu românu alu Aradului, sî: plededie „Ungaricher Lhoyd" câtu ii va placé prin corespundintele seu din Carlovitiu pentru originea sî inclinarea metropolitului din Sabiiu, spre serbismu, noi acést'a dupa starea faptica, nu o credemu, pentru ca noi avemu chiaru dechiaratiuni solemne sî positive despre romanitatea metropolitului din Sabiiu.

Déca totusi s'aru intemplá acea neasteptata impregiurare, cá metropolitulu Sibianu românu, alesu de patriarchu serbescu sa se intarésca, sî metropolitulu sa primésca acésta intarire, atunci nime nu va poté negá, bá nici intaritulu patriarchu serbu, ca mirele fâra tóta caus'a a parasitu pre mirés'a sea.

Aflarâmu de lipsa a face aceste combinatiuni, nu din vr'unu spiritu inamicu câtra fratii serbi, din contra vediendu-i in perplesitate sî pusetiune fatala in privinti'a causeloru bisericei loru facia cu statulu, ii asecurâmu despre cea mai via simpatia sî partinire in impregiurâri atâtu de grele, in cari se afla ei astadi; — dara ne vediuramu constrinsi a vorbí despre causa, câci alegerea patriarchului loru ne atinse sî pre noi românii din Metropoli'a gr. or. a Sabiiului.

Unii dintre cei apartienatori la Metropoli'a din Sabiiu.

Varietâti.

⁂ (Bazaine) dupa cum scriu jurnalele din Parisu a fugitu Dumineca nóptea din insul'a Margarit'a, loculu unde a fostu detienutu cá prisonieriu. Densulu a scapatu din prinsóre cu ajutoriulu unei funia slobodiendu-se pre ea in josu. Se dîce ca a ajunsu pre o naie care navigá câtra Itali'a. Guvernulu este decisu a pedepsí aspru pre complici.

(†) Necrologu. Anuntiâmu sî noi cu cea mai profunda durere, incetarea din viétia a multu onorabilului betranu doctorulu Arsachi.

Apostolu Arsachi erá unu mare omu de statu, unu mare cetatiénu sî unu bunu patriotu, cu mari prevederi, cu multu tactu sî calculu.

Nu vomu enumerá aci tóte faptele cele patriotice ale repausatului Apostolu Arsachi, vomu reamintí inse numai unulu din aceste fapte sî eata-lu:

In dîu'a de 24 Ianuariu 1859, cea mai mare dî din viétia poporului românu, care in numeru de preste 30 mii, umplea délurile sî vâile metropoliei, dealurile Filaretului sî Câmpulu libertâtiei; in acea dî memorabile cându boerii din camera cam indaratnici nu prea vedeau bine lucrurile sî primesdi'a in care erau, intieleptulu batrenu Apostolu Arsachi se suí la tribuna sî, cu vocea sea tremurenda de batranetie sî cu lacramile in ochi, adresandu-se câtra boeri, dîse: „Vedeti acele valuri de poporu, aretandu pre ferestri multimea care impresurá camer'a, audîti acele gemete sî mugete, primejdi'a este mare, sa o evitâmu, sî cu acést'a dimpreuna sî o cruda versare de sânge."

Atunci boerii, gratia acestui mare personagiu, se desceptara sî alergara care mai de care la urna, sa voteze pre marele Cuz'a, in aplausele aceloru diecimi de mii de ómeni, cari scapase de primejdie prin intielepciunea lui Apostolu Arsachi. Fia-i tierân'a usióra sî memori'a eterna in poporulu românu.

„Tr. Carp."

⁂ (Numerulu advocatiloru). Datele mai nóue ale ministrului de justitia aréta, ca in Ungari'a sî Transilvani'a functiunéza pre la deosebitele tribunale, 4023 de advocati, dintre cari in Transilvani'a suntu in numerulu urmatoriu:

La Clusiu 46, la Tergulu-Muresíului 42, la Brasiovu 28, la Sabiiu 26, la Odorheiu 18, la Kezdi-Vasarheiu 15, la Alb'a-Iuli'a 14, la Turd'a 13, la Aiudu 13, la Gherl'a

13, la Desiu 12, la Dev'a 12, la Sepsi Sz-György 12, la Mediasiu 11, la Sighisiór'a 11, la Ciucu-Szered'a 9, la Fagarasiu 8, la Bistriti'a 7, la Hatiegu 6, la Gyergyo-Sz-Miklos 5, la Abrudu 4, la Bai'a de Crisiu, 3. sî la Nascudu 2.

*** (Agricultur'a Romaniei) dupa cum ne informédia dîuarele de acolo, au incercatu perderi insemnate in anulu acest'a. Nu a fostu de ajunsu tómn'a cea secetósa, care a facutu cá unele grâne sa nu resara potrivitu sî prin urmare sa nu vegetedie cu vigóre preste totu loculu, iéra altele sa remana neresarite; iérn'a cea aspra sî fâra zapada, care a facutu sa piéra mai tóta rapiti'a, sa degere multime de vii; frigulu din septamân'a brândiei, care a facutu sa degere grâulu ce incepuse sa resara dupa plóie; nu au fostu destule aceste flagele, dara eata ca mai dela inceputulu lui Iuniu grindin'a prinse a bantuí mai multe judetie. Câmpii intregi cu grâne sî alte bucate au fostu cu totulu distruse. Dela unu capetu alu tierei pâna la altulu; dela Némtiu pâna la Mehedinti, piétr'a s'a preumblatu. In multe locuri marimea pietrei a trecutu preste acea a óueloru de porumbelu. La 17 Iuniu chiaru in Bucuresci a cadiutu piétr'a mai mare cá alunele; mai multe comune vecinasie au fostu bantuite; norocire, ca tiérinele lipite de Bucuresci au fostu scutite. Pre lânga grindina apoi ploile torentiale au facutu sa iésa din matc'a loru torente sî riuri, cari au innecatu sî potmolitu recoltele sî fenatiele necosite. Dupa cele din urma sciri, judetiele carí au suferitu mai multu de grindina suntu: Ilfovulu, Prahov'a, Buzeulu, Ramnicu-saratu, Putn'a, Demboviti'a, Argesiulu, Muscelulu, Oltulu sî Remniculu-Valcei, — va se dîca mai tóta Munteni'a! In Prahov'a viile au suferitu fórte multu intr'o parte a podgoriiloru; in dealulu Dragasianu, — unde se afla sî vii'a lui Bratianu, — dupa câtu se scia, grindin'a aru fi bantuitu preste totu. — Astu-feliu, cându dupa munc'a de unu anu agricultorii asceptau sa se bucure de holdele loru, grindin'a le prefacù in pusdarii. In mai multe localitâti din Teleormanu, Vlas'a sî alte judetie, granele au suferitu de — palitura. Dupa cum sciu toti cultivatori, palitur'a provine din caus'a secetei, a venturiloru calde sî a arsurei sórelui, cându granele suntu aprópe de coptu. Bobele grâului se usca de odata inainte de a fi cópte; remanu mici sî n'au mai nici o valóre. Afara de acésta grânele palite se sî treiera cu anevoia. Semenaturile tardii suntu cele mai espuse la palitura. Norocire pentru tiéra, ca cu tóte accidentele climatice atâtu de defavorabile, totusi recolt'a se anuncia bine, astu-feliu, ca lipsele din unele judetie se voru umplea cu productele altor'a.

*** (Sarea.) — Nu va fi fâra interesu a aretá ací gradulu de stima sî veneratiune, de cari se bucurá in anticitate acésta substantia atâtu de apretiuita de bunulu Oratiu, care dîcea: „Nu ceru decâtu o mésa mica, putiena sare curata sî o haina care sa me apere de frigu.

Sarea este intrebuintiata in genere de tóte natiunile atâtu de multu, ca aru fi cu greu a semnalá o populatiune câtu de putienu numerósa care sa nu se servésca cu ea de multi seculi.

Sarea erá considerata cá lucrulu celu mai delicatu sî escelentu. Omeru o calificá de divina, Platonu dîcea ca este fórte scumpa dieiloru, sî Pliniu declara ca fâra sare ii pare imposibila o viétia civilisata.

Pagânii considerau sarea cá indispensabila pentru sacrificie. La greci erá simbolulu amicitiei sî alu curatieniei; de acea se oferea pâne sî sare.

O marturia impunatória de stim'a ce esistá pentru sare este in cuvintele lui Iisusu Christosu câtra apostolii sei: „Voi sunteti sarea pamentului . . . “ sî in aceste: „Sarea este buna . . . Aveti in voi sarea sî printre voi pacea.“ La Evrei ori-ce victima trebuiá sa fia consacrata prin sare, sî erá obiceiu, cându se jurá credintia regiloru, a mancà in fati'a loru sare consacrata.

Sarea a devenitu la tóte popórele tipulu a totu ce póte fi mai perfectu, sî numele seu se aplica la totu ce póte fi mai alesu, la totu ce face placere spiritului.

Cei vechi dîceau ca scrierile bune, respunsurile fine sî spirituale suntu pline de sare, sî pretiuiau multu sarea atica. Catulu nu punea pretiu pre o femeia frumósa lipsita de sare (astadi s'aru dîce de sîcu!) O piesa, unu discursu, o scriere suntu privite astadi cá mediocre déca n'au sare. In fine trebuie sa observâmu, cu Pliniu, ca retributiunea a ori-ce munca a primitu numele de salaru, care are de origina latinulu salu, sare.

Sî nu numai ómenii apretiéza sarea; cea mai mare parte din animale au unu gustu pronunciatu pentru acésta substantia. Se scie din cea mui adenca anticitate, ca celu ce voiosce sa marésca cuantitatea laptelui turmeloru sele, trebuie sa puna sare in chran'a loru, sî astadi nu mai e nici o indoiéla, ca acésta precautiune nu contribuie cu putere ale ingrasiá sî a amelior'a cualitatea cârnei loru. Instinctulu animaleloru le face sa caute sî sa gasésca isvórele sarate.

*** (Fulgeru, parafulgeru.) Trasnetele grozave cari légana uneori pamentulu sî causédia inca sî daune nereparabile au preocupatu fórte tare mintea omenésca, pâna cându renumitulu americanu Franclinu, a inventatu in contr'a fulgerului, parafulgerulu. Adî fórte multi sciu cumca: fulgerarea, e resultatulu unei puteri a trasnetului, sî puterea acést'a secreta, o numimu materia electrica séu electricitate.

Calitatea electricitâtiei, prin care atrage unele corpuri la sine sî unele le respinge, betranii inca au cunoscut'o incâtu-va, inse mai indetaiu numai de cându s'a indicatu prin machin'a electrica. Cându aduce masin'a acést'a obiectele in miscare, omulu incontactu cu ea, simtiesce lovituri in membrele sele, ma déca s'aru prinde mai multi ómeni de mâni, toti aru simtì odata cutremurarea sî lovitur'a. Se póte vedé mai departe, cum stra-fuge schintei'a din masina, sî se póte semtí cându se vérsa pre mânile nóstre tienute acolo, cá sî cum o aru trage printr'o mréja de paianjinu.

Puterea acést'a caracteristica, carea o numimu materia electrica, se estinde in tóta natur'a, prin urmare nu numai in aeru, ci sî in alte corpuri ba inca sî in cele vietiuitóre.

Electricitatea nu se latiesce pretutindeni in mesura egala; intr'unu locu se acumula mai multa, precum cu ocasiunea tempestâtiei in nuori, de unde apoi se desiérta afara.

Dupa ce Franclinu prin resultatulu incercâriloru sele splendide a constatatu electricitatea, carea se afla in nuori, n'a dubitatu nimene, ca elu a avutu mare dreptu cându a dîsu ca fulgerarea descinda dîn materi'a electrica; pentru ca inainte de acea unii au cugetatu ca in ceriu se afla materii ardietórie cari au tocmai asiá epitóme intime cá prafulu de pusca, puciósa etc. etc.

Trebuie sa marturisescu ca fórte retacescu cari se temu de tunetu, câci elu in sine e inocente sî cu totulu nestricaciosu. —

Electricitatea fuge fórte rapede josu sî piere pâna ce, tunetulu se respandesce linu in nuori sî numai tardiu vine la noi din departare. Unii ómeni inca sî adî credu cumca cându electricitatea cade josu atunci cade sî o piétra ascutita; acést'a inse este o credintia superstitiósa.

Sa ne reintórcemu acum la parafulgerulu lui Franclinu. Parafulgerulu stà preste totu dintr'o bucata de minera ascutita, care a indatinatu a fi dearendulu de 2 stengini, a cârei verfu alocurea e auritu cu arama galbina, capetulu din josu intaritu intr'unu feru pre acoperisiulu casei, sî se intinde pâna la pamentu intr'unu locu umedu spre acestu scopu sepatu.

Déca electricitatea cade pre unu astufeliu de edificiu, ferulu respective parafulgerulu o atrage la sine, sî o conduce in pamentu, fâra cá sa causedia cea mai putiena stricaciune pentru ca tragendu-se electricitatea mai vertosu la minerale, mai de grabu ajunge pre parafulgeru, decâtu pre acoperísu.

Dreptu ce considerandu tristele casuri ce obvinu prin fulgeru aflu de consultu — se inregistrediu ací câte-va moduri de aperare sî respective previghiere in contr'a fulgerului acolo unde nu este parafulgeru sî adeca:

Cându se apropia tempestatea trebuie sa ne indepartâmu de obiectele conducatóre de electricitate, sa nu siedemu aprópe de olanele de feru, de urlóie de clopote d. e. sub turnulu bisericei sî intre pareti umedi; mai consultu e atunci sa ne tragemu in mediloculu chiliei. Usile sî ferestrile sa fia inchise. Foculu trebuie stinsu cá sa nu amagimu electricitatea prin column'a de fumu in casa. Afara de acestea nu e prea consultu nici acea, cá sa fia ómeni multi intr'o camera.

Cându cuprinde furtun'a pre omu in câmpu, sa nu se scutésca sub lemnele inalte ci in liberu sa se culce pre pamentu chiaru de s'aru sî udá; de locu sa nu fuga, sa incungiure vecinatatea animaleloru d. e. boiloru, cailoru, vaciloru etc. etc. Iéra in paduri sa remana omulu in drumu, câci fiindu mai inalte multimea lemneloru decâtu omulu acele absorbu electricitatea la sine sî prin acést'a omulu e salvatu de periculu.

Seriu acestea mai vertosu din caus'a câci fórte multi suntu cari in vreme tempestuósa tocmai din contra lucra, deschidu usile; ferestrile, facu focu in culina, se scutescu in câmpu sub lemnele cele mai inalte sî facendu la cruci cugeta ca voru indepartá periculului. „Lum.“

Concursu.

Pentru vacant'a parochia Lasleu rom. tractulu Ternavei de susu, se escrie prin acést'a concursu pâna in 1-a Septembre a. c.

Emolumentele suntu:

1. Venitele stolari indatine.
2. Portiune canonica de 30 jugere.
3. Casa parochiale cu supraedificatele necesarie.
4. Dela aprópe 200 familii câte dóue feldere cucuruzu cu tuleulu sî o dî de lucru.

Dela acei'a cari voru a ocupá acésta parochia, se cere, — sa fia absolutu de gimnasiu sî institutulu clericalu, — mai departe sa scie baremu un'a din limbile patriei.

Doritorii au a-si indreptá petitiunile loru instruate in sensulu Statutului org. la subsemnatulu in Alm'a pâna la terminulu susu amintitu.

Alm'a in 25 Iuliu 1874.

In contielegere cu comitetulu parochialu.
I. Almasianu
(2—3) Protopopu.

Concursu.

Pentru parochi'a vacanta gr. or. a Suplacului protopresbiterulu Ternavei de susu se escrie prin acést'a concursu pâna in 1 Septembre a. c.

Emolumentele suntu:

1. Casa parochiale sî supraedificatele necesarie.
2. 4 jugere pamentu parte aratoriu, parte fenatie.
3. Dela 100 familii câte o feldera cucuruzu sfermitu sî o dî de lucru, — in fine stol'a indatinata.

Doritorii de a ocupá acésta parochia au a-si substerne recursurile loru instruate in sensulu Statutului org. pâna la terminulu indicatu la subscrisulu.

Alm'a in 25 Iuliu 1874.

In contielegere cu comitetulu parochialu.
I. Almasianu
(2—3) Protopopu.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei vacante de parochu in Valea-dosului se deschide concursu, pâna la 18 Augustu a. c.

Parochi'a acést'a e de clas'a a trei'a

Emolumentele suntu: stolariulu indatinatu sî 40 cr. séu o ferdela cucuruzu cu tuleulu, de familia, — casa parochiala nu este. —

Doritorii de a competá la acésta statiune, in tempulu prescrisu au de a-si substerne petitiunile la subscrisulu, instruite conformu Statutului organicu.

In 18 Augustu se va terminá alegerea de parochu.

Dela sc. protopopescu gr. or. alu Zlatnei de josu.

Abrudu in 18 Iuliu 1874.

In contielegere cu comit. parochiale.
Ioane Gallu,
(1—3) protop.

Concursu.

Aflandu-se parochi'a Ponorelu din protopresbiteratulu Zlatn'a de susu vacanta se escrie concursu pâna la 24 Augustu.

Emolumentele suntu:

Tacsele stolarie fipsate de comitetulu parochialu, sî jertfele obicinuite prinóse, prescuri etc. care calculate aducu unu venitu anualu de 432 fl. v. a. Casa parochiale nu esista.

Doritorii de a ocupá acésta parochia au sa-si astérna suplicele loru instruate cu documentele recerute de prescrisele Stat. org. la subscrisulu pâna la terminulu susu prefiptu.

Câmpeni 24 Iuliu 1873.

Cu intielegerea comitetulu parochialu.
Ioanu Patiti'a,
(3—3) protopopu.

Concursu.

Spre reintregirea parochiei de clas'a II-a devenite vacante din comun'a Dai'a protopr. S. Sebesiului se escrie amesuratu ordinatiunei din 10 Ian. 1874 Nru cons. 2581/1873. acestu concursu pâna la 15 Augustu 1874.

Emolumentele suntu:

1. Dela 170 familii câte o ferdela de cucuruzu in grauntie, sî câte o dî de lucru, sî
2. Venitele stolari indatinate.

Doritorii de a ocupá prementionat'a parochia, au sa-si inainteze petitiunile provediute cu tóte documentele recerute de statutulu organicu scaunului protopr. greco-res. in S. Sebesiu pâna la terminulu prefiptu.

Dai'a in 2 Iuliu 1874.

Comitetulu parochiale cu contielegerea concernintelui protopr.
(3—3)

Nr. 84/1874.

Concursu.

La scól'a comerciala sî reala impreunata cu gimnasiulu publicu românu gr. or. din Brasiovu devenindu vacante trei posturi profesorale se escrie pentru ocuparea loru concursu cu terminulu pâna la 20 Augustu (1 Septembre) a. c. sî anume:

1 postulu de profesoru pentru limb'a sî literatur'a magiara;

2 postulu de profesoru pentru chemi'a sî istori'a naturala;

3 postulu de profesoru pentru matematica si fisica.

Competitorii se binevoiésca a se adresá câtra subscris'a eforia scolara pâna la terminulu aretatu asternându pre lânga petitiune sî actele, prin care se dovedésca: a) ca suntu de natiunalitate româna si de religiunea ort. resariténa; b) ca au conduita morala sî politica buna; c) ca suntu sanatosi; d) ca au cualificatiunea receruta pentru postulu la care concurédia. — La dejudecarea cualificatiunei servesce ca cinosura statutului organicu alu metropoliei române ort. res. din Ungari'a si Transilvani'a sî regulamentulu archidiecesanu pentru esaminarea profesoriloru dela scólele secundare române confesionale. —

Salariulu anualu impreunatu cu fia care din aceste posturi este de 800 fl. v. a, prospectu de inaintare sî dreptu de pensionare.

Celu alesu de profesoru servesce anulu primu de proba, iéra dupa acést'a se intaresce cá profesoru definitivu numai déca va fi depusu esamenulu de profesura prescrisu. —

Brasiovu 1/13 Iuliu 1874.

Efori'a scóleloru centrale
(3—3) române ort. res.

Redactoru respundietoriu: Nicolau Cristea.

Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate cătra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 61. ANULU XXII.

Sabiiu in 4|16 Augustu. 1874.

Unu cuventu sinceru din inima sincera.

Anii din urma au fostu fruptiferi de eveneminte capitali in biseric'a nóstra din Austro-Ungari'a. In scurtu tempu dupa reinviérea Metropoliei gr. or. române din Transilvani'a si Ungari'a si dupa asigurarea autonomiei bisericesci prin legi de statu, unulu dupa altulu au muritu trei capi bisericesci, dintre cari unii au fostu insemnati pentru pusetiunea loru in biserica si pentru pusetiunea ce ocupa bisericile in patria, in a câroru frunte au statu ei. Asiá a fostu celu alu serbiloru, bucovineniloru si altulu carele pre lânga insusirile de mai susu au fostu si unu barbatu raru, de cari numai dupa seculi aparu pre orizonulu activitâtiei, precum fu neuitatulu Mare Archipastoriu Andreiu bar. de Siagun'a.

Inregistrâmu mórtea amintitiloru prelati intre evenementele capitali ale bisericei, pentru ca de acelea suntu legate intemplâri, cari déca nu schimba, dara influintéza fórte multu sórtea biserceloru respective. Trecutulu bisericei nóstre cu vacantiele cele indelungate si anticanonice ale episcopieloru veduvite ni dovedescu acést'a cu voce inalta si petrundietória; cá sa tacemu de bisericile invecinate.

Cea mai fericita putemu dice, intre aceste biserici séu provincie bisericesci, multiamita institutiuniloru ei, a fostu metropoli'a româniloru din Ungari'a si Transilvani'a, câci ea in trei luni de dile si a avutu iérasi pre capulu ei in persón'a bunului ei parinte Procopiu Ivacicoviciu. Bucovin'a dupa o pausa ce-va mai lunga 'si capetà pre prédemnulu ei barbatu, fostulu Archimandritu, Teofilu Bendell'a de Archipastoriu. Numai serbii avura lupte mai indelungate si varie pâna cându sa-si véda scaunulu metropolitanu ocupatu de unu capu conducatoriu.

Scirile din urma, impartasite si de noi, ne arata, ca si acestoru lupte ale serbiloru li-a sositu odata finitulu. Scaunulu metropolitanu este astadi ocupatu Durerea nóstra nesuprimabile este, ca acestu postulatu alu bisericei serbesci a cerutu unu sacrificiu din partea bisericei române, intielegemu impregiurarea de a-si perde pre abiá avutulu seu Archipastoriu, pre Escel. Sea P. Procopiu Ivacicoviciu.

Pre câtu suntemu de maguliti ca biseric'a nóstra este in stare de a vení intr'ajutoriulu bisericei sorori cu unu astfeliu de ajutoriu, dându i din sinulu seu pre capulu celu mai inaltu bisericescu pentru o metropolia, pre atât'a suntemu de atinsi ca noi iéra ne vedemu, abiá dupa vre o câte-va luni, in pusetiunea de a ne cugetá la alegerea unui nou capu bisericescu alu metropoliei nóstre.

In interesulu celu mai sinceru si adeveratu alu unei fratietâti nesimulate noi vomu scí suportá acésta intemplare si in intielesu adeveratu crestinescu gratulâmu fratiloru coreligiunari pentru acuisitiunea ce o au facutu, alegendu pre Archiepiscopulu si Metropolitulu nostru de celu mai inaltu prelatu pentru biseric'a loru, neimpartasindu acea rigorósa condemnatiune a „apartienetoriloru de Metropoli'a din Sabiiu“, care se pare ca trece cu vederea impregiurârile actuale in cari se afla inca biseric'a gr. or. din Austro-Ungari'a *)

O facemu acést'a cu atât'a mai vertosu, cu câtu vedemu de o parte o apropiare fratiésca a serbilor de românii coreligiunari si de alta parte vedemu unu actu de patriotismu doritu si de noi pentru liniscirea bisericei serbiloru.

In sperantia dara, ca evenementulu acest'a va intarí si mai tare legaturile fratiesci intre noi si intre serbi, dorimu cá ei sa se bucure in multi si fericiti ani de binecuventârile alegerei celei din urma a loru, dorimu inse cá micile diferintie ce mai esistu intre unele comune mestecate cu serbii sa-si aiba solutiunea cea mai fratiésca si mai multiamitória pentru ambe Metropoliele.

S'au auditu pâna acum voci cari sémena a aspiratiuni din unele pârti pentru o refusiune a bisericiloru nóstre. Noi credemu ca aceste nu provinu din altu isvoru decâtu din necunoscinti'a naturei bisericei greco-orientale ortodocse si a institutiuniloru ei. Nu lipsescu nici sioptiri prevestitórie de tiermurirea autonomiei nóstre bisericesci, castigata abiá si intarita prin legi de statu.

Si déca aru fi aceste numai nisce simtieminte momentane séu nisce „pia desideria“ ale aceloru ce credu ca n'au nici unu motivu de a se interesá de libertatea bisericei nóstre, dupa cum se afla ea garantata prin legi, cugetâmu ca nu va fi de prisosu a atrage atentiunea nóstra a româniloru asupr'a susu amintiteloru dorintie si sioptiri, câtu si atentiunea serbiloru. Cesti din urma voru acum sa intre in domeniulu celu fericitu alu unei independintie bisericesci mai complete, si asiá o nebagare de séma din parte-le aru puté sa le pericliteze biseric'a pâna a nu fi pusu corón'a revenirei la institutiunile bisericei in intregitatea loru originale; românii cari se bucura de aceste in fapta au datorinti'a de a le padí cu tóta scumpetatea spre a nu vení in neplacut'a situatiune de a se vedé dupa unu restempu de vr'o câti-va ani intrerumpendu-li-se oper'a culturei, in carea incepura a propasi asiá de frumosu.

Dara óre sa fia de lipsa pentru români acésta usióra admonitiune, amu dîsu pré multu, acésta usióra amintire? Românii cari au trecutu prin suferintie secularie, românii, cari abiá au inceputu a gustá bunatatea independintiei loru bisericesci, românii, cari, spre onórea loru fia disu, la pedestalulu maretiei memorie a Marelui loru Archipastoriu defunctu au depusu votu nou de infratire si de pia si energica activitate intru tóte ce privesce biseric'a si natiunalitatea bisericei, credemu ca nu mai au lipsa nici de admonitiuni, nici barem de usióre amintiri. Interesulu de a conservá ceea ce au, interesulu de a desvoltá mai departe in intielesulu prosperârei ceea ce au acuiratu cu atât'a truda ii va tiené intruniti cu legaturile cele mai tari, pentru cá ei sa fia unu muru viu si neclatitu in care sa se refranga si sferme sagetile aceloru ce s'aru incercá sa ne derime asilulu nostru religiosu moralu, biseric'a nóstra dupa cum este ea garantata prin legi.

Idealulu celu doritu si acum realisatu alu reinfiintiârei Metropoliei nóstre, coordinarea ei cu cea a serbiloru, episcopi'a reinfiintiata a Caransebesiului si prospectulu infiintiârei altoru episcopie, institutele de cultura, inalte, medie si inferióre, infiintiate si ce au a se infiintiá, averile bisericesci castigate cu multa sudóre si alte multe suntu totu atâtea motive pentru români, pentru cá sa nu privésca cu indiferentismu caus'a cea santa a bisericei loru.

Amu amintitu de progresare in calea culturei. Biseric'a n'a fostu nici odata indiferenta fatia cu cultur'a. Si óre aci in aceste scurte cuvinte nu suntu o miia de motive pentru de a cautá cu interesu la biserica!

In calea progresârei avemu inca multu de facutu pre terenulu bisericescu. Terenulu acest'a de si nu este nou, dara prin vitregitatea trecutului a fostu tare intreruptu si adusu la stagnatiune. Acest'a nu este unu secretu pre care lu descoperimu noi, este unu secretu publicu, care ocupa spiritele tuturoru fiiloru bisericei nóstre. Noi românii, dupa cum amu disu amu inceputu a miscá ce-va inainte. Si fratii serbi voru voí sa faca asemenea.

Datorintia dupla dara si reciproca si si pentru unii si pentru altii, ca in celu mai scurtu tempu cu bisericele nóstre provediute cu capii loru sa lucrâmu cu tóta energi'a, ca ceea cu ce amu remasu in seculi inapoi, in diecenie, sa punemu la locu.

Nu potemu deci incheiá decâtu cu unu seriosu: Sa stâmu bine, sa stâmu cu frica, sa luâmu aminte sânt'a opera a bisericei nóstre cu pace si in fratia a o aduce atâtu câtu privesce bisericele in speciale câtu si in genere. Totu de odata inse implorâmu si concursulu moralu alu bunului nostru Parinte de pâna acum, carele tre e la fratii nostri coreligionari; câci sub scutulu binecuventârei sele, alu colegei, alaturea cu a fiitoriului nostru metropolitu, oper'a cea maretia a bisericei nóstre din Austro-Ungari'a preste totu nu va puté decâtu sa prospereze.

---

*) Articlulu din cestiune s'a publicatu in absenti'a redactorelui. R.

Instalatiunea noului patriarchu serbescu Procopiu Ivacicoviciu, de care amintirâmu in nrulu trecutu, ca se va tiené astadi, s'a amânatu pâna Marti, diu'a schimbarei la fatia. Dupa instalatiune se va sânti intru episcopu archimandritulu Angyelics si se va intr'uní sinodulu episcopescu pentru alegerea candidatiloru la scaunele episcopesci din Temisiór'a si Karlstadt (in Croati'a.) Sinodulu episcopescu se va convocá inainte de 20 Septembre. Cându acest'a si va terminá siedintiele se va conchemá congresulu bisericescu ordinariu, care si va incepe indata siedintiele sele. Nu este fâra interesu si o impartasire ce o face „Llod. ung“, ca Escelenti'a Sea Par. Ivacicoviciu a fostu pre cându se aflá in Gastein in audientia la imperatulu Germaniei Wilhelm, care dupa cum se dice este bine informatu despre relatiunile patriarchatului si pâna chiaru si despre relatiunile personali ale noului patriarchu.

Diarele englese, precum „Daily-News“ si altele, insista in acusârile loru contr'a negligentiei autoritâtiloru francese care permitu la trecerile Pirineiloru totu feliulu de inlesniri si aprovisionâri pentru armat'a Carlistiloru. Aceste acusâri cari suntu repetate de mai tóte diarele republicane din Ispani'a, si chiaru de unele diare germâne, suntu de natura a mari ur'a ispanioliloru contr'a franceziloru pre care ii considera cá complici si partisani ai lui don Carlos si ai causei legitimiste.

Spre a nu esagerá lucrurile, aru trebuí sa nu se confunde partitulu legitimistu si óre cari autoritâti negligente din Franci'a cu natiunea intrégа. Cu tóte acestea, in forma si in virtutea dreptului ginteloru, guvernulu unei tieri e responsabilu de prejudetiulu ce aduce unui altu statu chiaru unu partitu séu o autoritate óre-cari pre cari acelu guvernu nu e in stare a o supraveghiá indestulu.

Cu observatiunile inse ce s'au facutu autoritâtiloru si guvernului Franciei din partea guvernului ispaniolu, si cu tramiterea unei scuadre germâne si italiene, si póte si ale altoru state, in apele ispaniole, Carlistii voru fi prea stremtorati prin lips'a de reaprovisionâri si munitiuni, ce li-se procurau de contrabandistii renumiti ai Pirineiloru tolerati de autoritâtile francese si de piratii dibaci ai cósteloru de nordu ale Ispaniei.

Iéta cum se esprima „Daily-News“, organulu liberalu englesu, in privinti'a conduitei autoritâtiloru francese din Pirinei facia cu Carlistii:

„Modulu cu care se face resbelulu carlistu in nordulu Ispaniei a devenitu unu scandalu pentru civilisatiune si unu ultragiu câtra umanitate. Caus'a pretendentului n'a avutu nici odata mari sianse de succesu. Triumfurile ce a potutu reportá n'au fostu de natura a poté face pre Rege sa spere ca intr'o buna diminétia sa póta indulci prin vre-o compensatiune óre care crudimile si meseriele resbelului civilu, cari amintescu epocele cele mai intunecóse din istori'a Spaniei si a resbeleloru civile din evulu mediu.

Luptele politice si dinastice s'au distinsu totu-déun'a in aceste tieri prin persecutiuni selbatice si prin represalii sângeróse. Dara tóte aceste atrocitâti traditionale au fostu intrecute de insurectiunea actuala care 'si dede titlulu de causa divina si care e sustienuta de tóte fortiele morale si spirituale ale reactiunii in Europ'a, de Vaticanu si agentii sei, de partisanii invinsi si desperati ai burboniloru cari nu se marginescu numai a se rogá si a face urâri pentru don Carlos, ci i tramitu si fonduri si tunuri.

„Trebuie sa adaugâmu ca fâra complicitatea autoritâtiloru dela frunlariele de sud ale Franciei insurectiunea carlista aru fi fostu stinsa de multu tempu. Suntu chiaru englesi cari au simpatia pentru acésta causa, dara acesti'a facu parte din entusiastii ultramontanismului cari considera restaurarea unei monarchii burbonice in Franci'a cá unu punctu de sprigínu necesariu pentru restabilirea suprematiei papale in Itali'a.

Spriginulu pre care Carlistii 'lu gasescu in Franci'a numai e de locu pusu in indoiéla. Bayon'a s'a transformatu in depositu de arme si munitiuni pentru ei; unu diurnalu francesu publicatu in acestu orasiu a devenitu organulu oficialu alu administratiunei carliste in Biscai'a; Perpignan este loculu de intelnire alu conspiratoriloru spanioli. Neutralitatea Franciei nu este dara de locu placuta guvernului Spaniei, si situatiunea sea actuala este departe de a fi dorita de cinev'a.

Mórtea veteranului armatei spaniole are o mare influintia asupr'a mersului afaceriloru; proclamatiunea lui Dorregaray si esecutarea prisonieriloru de câtra carlisti, asasinarea unui reportoru germânu facu a se prevedea ca atrocitâtile nu se voru oprí aci, si in adeveru insurgentii au si declaratu, ca voru esecutá câte unu ostasiu de fie-ce lovitura de tunu trasa contr'a loru de trupele republicane.

„Sperâmu ca acésta mesura nu se va pune in esecutare si ca umanitatea nu va avé a deplânge asemeni erori.“

In urm'a atâtoru recleme atâtu din partea guvernului din Matrid câtu si din partea publicitâtiei europene contr'a veditei tolerantie a autoritâtiloru francese dela Pirenei, sub ochii câror'a treceau provisiunile si munitiunile carlistiloru, si in urm'a anuntiârei unei interpelâri in camer'a dela Versailles — care in urma s'a retrasu — s'a produsu efectulu doritu, câci de indata guvernulu francesu s'a aretatu mai energicu si a revocatu mai multi functionari din Pirinei; asiá in câtu se sperà ca trecerile Pirineiloru nu voru mai fi tergulu carlistiloru pentru provisiunile sî munitiuniloru de resbelu. „La République francaise“ constata cu satisfactiune acestu revirimentu. Corespundentulu diarului „le Temps“ asemenea atestà acésta schimbare. —

Guvernulu maresialului Serrano a recunoscutu dreptulu de despagubire alu nationalitâtiloru germâne care au suferitu in Cartagen'a cându cu resbelulu civilu dintre republicani, sî a luatu dispositiuni spre plat'a aceloru pagube. Asemenea mesura se astépta, a dîsu ministrulu Angliei in camera, sî pentru supusii englesi sî italieni, cari au suferitu pagube totu la Cartagen'a sî alte localitâti.

Dupa unele organe din strainatate, nu numai Germani'a, dara sî Itali'a sî Engleter'a aru fi dispuse sa trimita parte din flotele loru spre a cooperá de acordu in apele Ispaniei contr'a ori câroru atacuri ce aru suferí supusii straini sî contr'a pirateriei sî contrabandei care alimentéza continuu cu provisii sî munitiuni de resbelu armat'a carlista.

„Times“ continua a se ocupá despre atentatulu dela Kissingen sî legaturile lui :

„Dupa cum prevediusemu atentatulu dela Kissingen a produsu in Germani'a o profunda indignatiune, nu numai contr'a autorului crimei, ci sî contr'a bisericei, ale cârei invetieminte se crede ca l'au inspiratu. Jurnalele germane de ori-ce nuantia acusa comuniunea romana de ostilitate implacabile fatia cu marirea Germaniei. Rom'a, dîcu ele, a pusu pistolulu in mân'a unui fanaticu; jesuitii suntu capabili de óre-ce sî tentativ'a de asasinatu trebuie sa fia resultatulu unei conspiratiuni. Trebuie sa ne asceptâmu la indoirea asprimei, fórte lesne de intielesu inse, de care Germani'a a datu proba fatia cu religiunea catolica romana.

„Lasându de o parte cestiunea religiósa si intorcendu privirile nóstre spre politic'a generala a Europei, gasimu multe ratiuni cá sa ne bucurâmu ca viéti'a cancelarului a fostu crutiata. Principele este cea mai mare figura din ultim'a epoca a istoriei Prussiei. Succesele generaliloru cari au dirigiatu recentele operatiuni contr'a Franciei nu au potutu intunecá glori'a sea.

Uniunea Germaniei nu este inca solida sî are nevoia de supraveghierea sea in tempu de mai multi ani. Déca telegrafulu ne aru fi anuntiatu mórtea sea, prim'a cugetare a inimiciloru sî chiaru a amiciloru imperiului aru fi fostu ca marele imperiu ce crease a primitu o rana grava. O agitatiune frigurósa s'aru fi produsu atunci in Europ'a sî fia ce cabinetu i-aru fi resimtitu efectele. Principele de Bismark, in fine este mai cu séma omulu care mai multu de câtu ori care altulu in Europ'a póte impedecá pre partisanii resbelului de a cercá siansele unui nou conflictu.“

Adunarea Asociatiunei tranne.

Dev'a 1 Augustu.

Dilele de Dumineca incóce au fostu pentru opidulu nostru de o rara insemnatate. Multimea óspetiloru ce acursera la Adunarea generale a Asociatiunei transilvane pentru literatur'a si cultur'a poporului românu radicà multu vivacitatea de pre stradele nóstre.

Din tóte pârtile Transilvaniei sî din Ungari'a acursera românii la festivitatea natiunale a Asociatiunei.

Dupa pregatirile preliminarie de Dumineca, Luni la 9 óre a deschisu presiedintele Escel. Sea bar. B. **Poppu** adunarea cu o cuventare despre asociatiuni sî reuniuni, dupa aceea bineventà dlu Prot. alu Devei Ioanu **Papiu** adunarea si se alesera comissiuni pentru bugetu, pentru raportele comitetului, pentru inscrierea membriloru sî in fine pentru motiuni sî propuneri.

Dupa aceea se cetira rapórtele din partea comitetului sî dóue disertatiuni. Un'a de dlu Ioanu Axente Severu, despre lucsu, sî alta de Dr. med. Vui'a despre arderea cadavreloru.

Fiindu tempulu inaintatu s'a incheiatu siedinti'a prima, si cea de a dóu'a s'a inceputu dupa amédi intre 5 sî 6 óre. Ací s'au continuatu cetirea disertatiuniloru sî adeca a dlui Dr. Ioanu Lapadatu despre educatiunea poporului sî a dlui Dr. Silassi despre literatur'a traditiunale a poporului românu sî insemnatatea ei.

Cela-laltu tempu alu siedintieloru din diu'a urmatória s'a petrecutu cu rapórtele comissiuniloru sî cu alte dóue disertatiuni din partea dlui As. cons. Zacharia **Boiu** sî a dlui prot. Ioanu Russu. A celui dintâiu despre „Cas'a româna“ sî a celui de alu doilea o biografia a lui Klein séu Miculu. Disertatiunea dlui As. Boiu a fostu cea mai corespundietória, pentru ca pre lânga eruditiunea carea transpira din trens'a la totu pasulu, contienù lucrurile cele mai de folosu practicu in dîlele nóstre.

In fine se realesera comitetulu celu vechiu, sî dupa vre-o câte-va cuvinte de curtenire din partea Asociatiunei sî a opidului prin representantii loru, s'a finitu adunarea, defigendu-se loculu adunârei generali pre anulu venitoriu, dupa cum afirma multi, la Lugosiu (!?!) Atât'a despre adunare.

Cu ocasiunea acést'a au fostu impreunatu unu concertu sî unu balu in favórea Asociatiunei si in fine tragerea loteriei pentru biseric'a gr. or. din Dev'a.

Concertulu a fostu esecutatu de unu personalu micu dara bine versatu atâtu in music'a instrumentale câtu sî in cea vocale. Presupunendu cunoscutu programulu specialu alu concertului, nu ne oprimu de elu la fia-care piesa in deosebi, ci dîcemu ca publiculu a fostu fórte multiemitu, cá sa nu dîcu mai multu, atâtu cu cantârile câtu sî cu esecutarea unoru piese pre instrumente musicale. O surprindere placuta a fostu pentru auditori marsiulu compusu de dlu Sim. Piso, cârui'a trebuie sa-i gratulâmu pentru progresulu ce l'a facutu pre terenulu acest'a pre lânga multele sele ocupatiuni.

Si concertulu si balulu a fostu bine cercetatu.

Loteri'a s'a trasu in paus'a balului Marti sér'a.

Mercuri, la initiativ'a dlui Macelariu, s'a facutu o escursiune de vr'o 120 persóne, cu unu trenu separatu, la Petrosieni. Societatea a fostu fórte animata. Ajunsa la Petrosieni intru o ospetaria a coloniei de a acolo s'a arangiatu unu banchetu splendidu.

De ací mai toti participantii la escursiune facura alta escursiune pre unu trenu pregatitu pentru a visitá bâi de carbuni cu elu, la Petrila. Dorere ca fiindu tempulu inaintatu bâile in internulu loru nu se potura vedé.

Aru fi unu pecatu a nu amintí cu unu cuventu celu putienu ospitalitatea cea esemplaria a deveniloru, fâra deosebire de natiunalitate. Onóre româniloru din Dev'a cari sciu pastrá o atare armonia cu conlocuitorii unguri incâtu binefacerile ei se respândira si asupr'a membriloru asociatiunei.

Diet'a Ungariei.

Budapest'a 21 Iuliu 1874. Cas'a representantiloru se deschide la 10 óre.

L. **Deáky**, care nu putù vení la cuventu in siedinti'a trecuta, combate intr'o cuventare lunga paragrafulu 6.

Ios. **Szomjas** propune la punct. b) emendamentulu : Acei'a sa fia indreptatiti la alegere, cari potu dovedí unu venitu de 105 fl séu solvescu cá contributiune directa 10 fl. 50 xr.

Em. **Huszár** sustiene, ca acceptandu-se § 6 in testulu ce ne stà inainte se voru despoiá multi colonisti de dreptulu de alegere. Oratorulu propune la punctu b) emendamentulu : séu acei'a cari cá arendatori potu dovedí unu castigu de 105 fl. Déca nu se va primí acestu emendamentu, atunci sa se reiepte paragrafulu in cestiune la comissiunea centrale.

E. **Mukics** propune, sa se dîca pretotindenea in locu de 105 fl. numai 100 fl.

Vinc. **Babesiu** pledéza pentru emendamentulu lui Mocsáry.

Dechiarandu ministrulu de interne, ca densulu primesce emendamentulu lui Kájuch, Cas'a trece la votisare.

Lud. **Mocsáry** sî retrage emendamentulu. Majoritatea primesce paragrafulu 6 asiá cum l'a stilisatu comissiunea centrale, cu emendamentulu lui Kajuch.

Urméza discusionea asupr'a paragrafului 7, care suna :

„Dreptu de alegere au acei'a, cari in intielesulu articulului de lege XXVI : 1868 au sî unu venitu de 700 fl. care cade sub clas'a I séu II a contributiunei de venitu ; mai departe acei oficiali de statu, municipali sî comunali, cari solvescu contributiune de venitu dupa unu venitu de 500 fl. ce cade sub clas'a a dóu'a de contributiune.“

Ad. **Lazaru** propune cá oficialii privati sa fia considerati de egali cu oficialii de statu sî pentru ambele categorii sa se fipseze de cinosura venitulu de 500 fl.

Votandu-se asupr'a paragrafului se primesce in form'a data de comissiunea centrale.

Paragrafulu 8, care vine la discusiune, suna :

„In casurile enumerate in paragrafii 6 sî 7 se recere, cá alegatorii cari se voru inscrie in liste pre temeiurile amintite sa fia solvitu dejá in anulu premersu contributiune dupa venitulu normatu mai susu.“

G. **Nagy** cá representante alu votului separatu alu sectiunei II sî V afla ca dispositiunile paragrafului nu suntu drepte nici ecuitabile. Paragrafulu dîsu contradíce legei electorale dela 1848 sî are de scopu a eschide o multime de cetatieni indreptatiti la alegere ; de aceea oratorulu recomenda acceptarea votului separatu, care cere sa se stérga paragrafulu acest'a de totu sî oratorulu speréza ca guvernulu va face o concesiune pareriloru opositiunali.

Ed. **Horn** afla espunerile antevorbitoriului deplinu motivate sî nu póte vedé in acestu § altu ce-va decâtu unu semtiementu inimicu contr'a elementului cetatienescu sî urbanu. In legea din 1848 nu se cuprindu dispusetiunile acestui paragrafu sî de s'aru sî aflá intr'ens'a, oratorulu aru pledá la tóta intemplarea contr'a aceloru dispusetiuni periculóse.

Des. **Szilágy** nu afla in paragrafulu din cestiune nici o inimicitia contr'a cetatienismului, ci numai o definitiune a punteloru b) sî c) din legea din 1848. Acolo se recere pentru cualificatiunea de alegere dovedirea unui venitu „permanentu“ sî ocuparea „continua“ a unui coajutoriu, ceea ce a datu ansa la diferite interpretâri rele sî la abusuri. Definitiunea care s'a datu prin § 8 dispusetiunei din legea din 1848 este dechiaratiunea cea mai loiala, cu care ne potemu multiamí. S'au facutu provocâri la esemplele tieriloru straine, oratorulu indigitéza numai la cuvintele pronunciate de conducatoriulu oposetiunei care se provocà la esemplulu Belgiului, unde in anii 1865 sî 1871 cându s'a creatu legea electorale s'a recerutu, atâtu censulu intregu câtu sî dovedirea ca s'a solvitu contributiunea in anulu ce a premersu conscriptiunei. Oratorulu recomenda acceptarea paragrafului dupa cum l'a propusu sî stilisatu comissiunea centrale.

P. **Pechy** nu este multiamitu cu interpretarea legei electorali din 1848 din pertea antevorbitoriului sî este convinsu, ca paragrafulu in cestiune stà cu totulu in contradicere cu spiritulu legei. Oratorulu pledéza pentru votulu separatu

Aug. **Pulszky** sî-aru fi potutu esplicá lucrulu, cându s'aru fi propusu din partea opusetiunei unu paragrafu nou care norméza trecerea la listele permanente, nu-si póte inse esplicá, cându opositiunea pledéza simplu pentru ster-

---

FOISIÓRA.

Resbelulu trojanu.

(Pre la anulu 1200 n. de Christosu.)

dupa *Grube.*

II. Ratacirile lui Ulysse.

(Urmare.)

Odysseu acum 'si ajunse scopulu, apuca prajin'a de olivu, o baga in focu, pâna i se inrosî verfulu, prinsera dupa aceea toti cei patru sî o infipsera cu tóta puterea in ochiulu uriasiului. Prajin'a aprinsa i perlí sprancenele sî genele, sângele tiesnea ferbinte din ochiu sî sforaî chiaru, cá cându unu feru invapaiatu se cufunda in apa rece. Ciclopulu racní, de se cutremurara toti paretii pesterei; orbitulu facù sgomotu mare sî strigà pre toti ciclopii intr'ajutoriu ; acesti'a venira pâna la usi'a pesterei. „Ce strigi, Poliphemu, pentru ce racnesci astfeliu, ti-a rapitu cineva turmele séu te-a vatematu ?“

„**Nime** vrea sa me ucida, m'a insielatu Nime,“ respunse uriasiulu.

Ciclopii neintielegendu respunsulu acest'a gandeau, ca dóra Poliphemu a nebunitu, sî se dusera iéra indereptu. Odysseu inse ridea in anim'a sea sî se bucuré, ca i-a succesu insielaciunea. Uriasiulu pipaindu cu mânile, delaturà stânc'a dela intrare, se puse singuru in usia sî slobozí oile afara, cá dupa aceea se póta prinde pre straini mai usioru. Dara Ulysse legà totu câte trei berbeci lânosi deolalta sî sub celu din midilocu legà câte unu grecu. Pentru sine 'si alese tiapulu celu mai tare sî mai mare din turma, i se acatià sub fóle, tienendu-se bine cu mânile de elu. Astfeliu toti grecii esîra afara, sî Poliphemu, care pipaiá spatele fia-cârei oi, nu observà insielaciunea In urma sosí tiapulu lui celu mai iubitu, de care aterná Ulysse, sî dise câtra elu : Ei ! iubite tiapule, cum de vii tu astadi indereptulu turmei, pentru ca dealtmintrea, la pasiune erá-i totu-déun'a celu dintâiu, asemenea sî câtra casa. A buna séma, te supera sî pre tine ochiulu domnului teu, pre care mi l'a orbitu blastematulu acel'a. De mi-ai putea spune unde s'a ascunsu misielulu acel'a, creerii numai decâtu i-aru stropí pamentulu.“ Cu acestea 'lu lasà sa mérga sî elu.

Dupa ce se departara incâtu-va de pestera, Odysseu 'si deslegà socii sî iute grabira la tiermure, unde cei-lalti i primira cu bucuria. Berbecii i pusera pre nâi sî plecara mai departe. Departandu-se putienu de insula, Odysseu strigà câtra ciclopu in tonu batjocoritoriu : „Ei! Poliphemu, ai mancatu socii unui barbatu placutu, dara Joe ti-a pedepsitu fâradelegile tale.“

Atunci uriasiulu aruncà in mare o stânca puternica, incâtu undele escate, adusera nai'a iéra inderepta câtra insula; totusi prin o veslare serguincióśa, iéra se indepartara de tiér'a ciclopiloru sî Odysseu strigà a dóu'a óra :

„Poliphemu ! déca te va intrebá cine-va, ca cine te-a orbitu, spune-i : Ulysse, nimicitoriulu de cetâti, fiiulu lui Laerte din Ithac'a.“

Poliphemu 'si aduse atunci aminte de o profetia vechia sî dise :

„Vai mie, acum mi-aducu aminte de augurulu, ce-mi profetî-se, ca me va orbí unu grecu cu numele Ulysse. Gandit'amu, ca acestu inimicu va fi unu omu mare sî putenicu, inca mai tare cá mine, — sî acum vine unu omu asiá micu, unu blastematu, me imbéta sî me insiéla. „Dara vina incóce“ — se adresà câtra Ulysse — „vina incóce sî-'ti iertu tóte, ba voiu rugá pre tatalu meu, Poseidonu, cá sa-ti faca caletori'a fericita.“

Odysseu inse 'si pazí drumulu.

Atunci Poliphemu, se rugà de Poseidonu, puterniculu stapanitoriu alu mârei, cá sa resbune vatemarea fiiului seu, sî sa faca cá caletori'a lui Odysseu, sa fia impreunata cu pericule. Si de nou aruncà o stânca in mare, incâtu marea se facù spume, dara Ulysse sî consocii, veslara câtra insul'a, unde remasesera cei-lalti companioni. Ajunse ací, Ulysse sacrificà lui Joe tiapulu celu iubitu alu lui Poliphemu.

Petra - Petrescu.

gerea paragrafului 8. Dealtmintrene nu se va scurtá nici unu alegatoriu, déca se va acceptá acestu paragrafu, dupa ce este probabilu ca cea mai deaprópe alegere de ablegati va fi cu finea anului venitoriu. Oratorulu accepteza propunerea comissiunei centrale.

G. Remete tiene acestu § de neacceptabilu sî doresce asemene stergerea lui din legea electorale.

C. Eötvös nu póte primí acestu § in stilulu de fatia si face propunerea de modificatiune: Sa remâna afara in sirurile prime cuvintele „in intielesulu §§ 6 si 7“ sî sa se puna in loculu loru „in intielesulu puncteloru b. c. sî d. din §. 6.“

Fer. Szederkény doresce stergerea totala a § in cestiune.

Iul. Seiger recunósce, ca abusurile s'au templatu in urm'a dispusetiuniloru nechiare ale legei electorali ce este acum in vigóre; totusi oratorulu nu póte sa priméscá paragrafulu in form'a lui de acum si de óre-ce la momentu nu se póte aflá o modificatiune corespundiatória, propune, cá sa se reiepte paragrafulu de sub discusiune la comissiunea centrale, spre a se formulá in modu corespundietoriu.

P. Szonntagh afla ca provocarea lui Szilagyi la cuventarea lui Col. Tisza din siedinti'a de ieri nu este drépta si spriginesce votulu separatu. Emendamentulu lui Eötvös este cu multu mai necorespundietoriu decâtu stilisarea recomendata de comissiunea centrale. Oratorulu la casu cându nu se va primí votulu separatu, va pledá pentru propunerea lui Steiger.

Dupa ce mai pledâ Szeniczey pentru propunerea comissiunei centrale sî dupa ce tienù T. Pechy cuventulu din urma pentru votulu separatu, paragrafulu se pune la votu si se primesce nemodificatu.

Paragrafulu 9 ce urméza la desbatere, suna:

Dreptu de alegere au fara privire la venitu: membrii academii de sciintie, profesorii, artistii academici, doctorii, advocatii, notarii publici, inginerii, chirurgii, apotecarii, oficiali, economici provediuti cu diploma, montanistii sî silvanisticii provediuti cu diploma, preotii, capelanii, notarii comunali si conservatorii de copii mici provediuti cu diploma si adeca in acelu cercu, in care locuescu permanentu.

La eserciarea dreptului de alegere din partea preotiloru si capelaniloru se recere inse, cá densii sa fia cá notari in tr'o comuna bisericésca in functiune. Profesorii, invetiatorii de scóle, conservatorii de copiii mici sî notarii comunali au dreptulu de alegere la casu, cându suntu denumiti la posturile loru respective in intielesulu legei séu cându suntu intariti in oficiulu loru.

I. Steiger propune, sa se dee mediciloru de vite asemenea dreptulu de alegere.

Al. Gubody pledéza pentru stergerea aliniei a dou'a, pentru ca invetiatoriulu séu notariulu, cârui s'a datu dreptulu de alegere pre temeiulu inteligintiei nu perde nimicu dintr'ast'a déca nu va fi unde-va in functiune.

D. Horvath propune sa se dee dreptulu de alegere si cantoriloru diplomatati (Ilaritate viua.)

Ad. Lazar propune, sa se dee dreptulu de alegere redactoriloru de jurnale, preparandistiloru diplomatati sî acelor'a cari au absolvatu scólele comerciali mai inalte si au capetatu dupa absolvire o diploma.

Alecs. Almássy tiene, ca este o causa de onóre a natiunei fatia de luptatorii pentru libertate din anulu memorabilu 1848/49 a dá honvediloru dreptulu de alegere sî de aceea sî face o propunere in acestu intielesu.

Al. Körmendi se alatura la propunerea, care cere stergerea aliniei a dóu'a din paragrafulu in cestiune.

St. Majoros speréza, ca tiér'a nu va remâné detória cu argumentulu, ca Ungari'a este unu statu de cultura sî ca ea va dá dreptulu de alegere tuturoru femeiloru, cari au absolvatu unu óre-care studiu de specialitate sî au capetatu o diploma (Strigâri! Mosi! bucatarese!) mai departe sî aceloru femei, cari suntu in oficiu la posta, telegrafu sî la calile ferate. Oratorulu substerne unu emendamentu in acestu intielesu.

Mich. Gaal afla, ca este justu cá acei cetatieni ai statului, cari dau dare de sânge precum sî acei'a cari dau contributiune de bani, sa se bucure de dreptulu de alegere. Oratorulu propune, cá unu cetatiénu care are unu fiu in servitiulu militariu activu, sa aiba dreptu la alegere.

Szatmáry propune, sa li-se dee dreptulu de alegere membriloru din societatea lui Kisfaludi.

Fiindu o multime de oratori insinuati la cuventu presiedintele inchide siedinti'a la 2 óre anunciendu siedinti'a cea mai de aprópe pre diu'a urmatória.

Valcele in lun'a lui Iuliu 1874.*)

(Urmare sî fine.)

(Famili'a româna) Dupa ce desfasuraramu starea sî stadiulu familiei tierene române venimu la a dóu'a clasa sociale la asiá numit'a burgesia. Clas'a acést'a sociale acum incepe a se formá la români, sî de acea trebuie sa fimu cu deosebita atentiune asupr'a desvoltârei ei, pentru cá sa nu se abata dela cursulu normalu pre câli retacite. Nu póte nime sa nege, de câta insemnatate este acésta clasa in societate, cu deosebire la români Ea medilocesce contactulu intre inteligintia sî poporulu tieranu sî este destinata a fi unu factoru considerabilu in viétia natiunale a româniloru, mai alesu fiindu ca aristocrati'a care la alte natiuni are rolulu principalu in viéti'a politica a statului, lipsesce preste totu la români. Meseriasii séu industriasii, cari au sa formeze acésta clasa, se afla intr'unu numeru micu representati, sî asemenea sî comerciantii români suntu proportiunalminte pucini, pentru ca partea cea mai mare dintre români se ocupa cu agricultur'a, sî putieni imbratisiéza industri'a, fia din dispretiu câtra acést'a séu din alte cause. Meseriasii câti ii avemu pâna acum se pierdu printre numerosii industriasi straini, de cari suntu influintiati in c a mai mare parte, sî nu potu ajunge la pusetiunea sociale independenta. Aru trebuí dara sa ne ocupâmu cu mai multu zelu de inaintarea sî cultivarea industriei sî comerciului românu, care se afla astadi atâtu de slabu representatu sî sa dâmu acestui elementu socialu totu posibilulu ajutoriu, spre a se poté desvoltá pre fundamentu solidu sî siguru.

Sa vorbimu putienu sî de inteliginti'a româna, care dupa impartirea de susu inca apartiene acestei clase. Sî ací aflâmu simptóme nu prea placute. Semtiulu natiunalu influintiatu de idei straine s'a pierdutu la o parte considerabila dintre inteligintii nostrii. Bine sa fimu intielesi, noi nu voimu sa detragemu prin acést'a nimicu acelei pârti din inteligintia, care a manifestatu totu-déun'a semtiuri curatu romanesci sî a lucratu pentru prosperarea binelui natiunalu, ci atingemu, de-si cam aspru, numai acea parte, intr'adeveru considerabila, care s'a instrainatu de totu ce este romanescu sî s'a insufletitu pentru obiceiurile sî ideile strainiloru.

Afara de acést'a mai suntu sî alte aparitiuni triste, cari de altmintrene le aflâmu si la alte natiuni: fal'a cea mare, sî seracirea ce provine de ací, cu unu cuventu lucsu in gradulu celu mai mare. Acestu lucsu consuma totu venitulu familiei sî de ací apoi provine sî ruinarea stârei materiale, pentru ca noi nu dispunemu de averi colosali, cari se receru pentru a continuá unu modu de vietiuire artefiiciosu sî sumptuosu. Petreceri de prisosu, vestminte pretióse sî alte obiecte de lucsu consuma sî putien'a avere de care mai póte dispune inteliginti'a nóstra.

Educatiunea teneriloru generatiuni este data pre mân'a altor'a, parintii putienu se intereséza de o crescere buna sî arata putiena ingrigire de copiii loru, cari apoi espusi fiindu amagiriloru lumei mari, devinu nisce individi dela cari patri'a si natiunea nu castiga nimic'a. Ce va fi dara de viitoriulu natiunei, de sórtea poporului românu, cându crescerea generatiuniloru tenere cari suntu sperant'a viitoriului este pusa pre fundamentu atâtu de slabu? Acésta directiune rea in viéti'a sociale sî natiunale a poporului românu provine de acolo, ca se imitéza datinele strainiloru sî dela straini inca se imprumuta totu numai ce este reu si stârile publice suntu corupte sî la natiunile asiá numite civilisate in mare parte.

Lipsesce dara la acésta clasa a poporului nostru activitatea sî simplitatea in modulu de vietiuire sî nu e mirare, déca ruin'a materiale se vede pretotindenea, pentru ca cine va poté multiemí atâtea trebuintie prisositórie, cari le pretinde o viétia de lucsu?

Sa ne intórcemu dara la viéti'a simpla, laboriósa sî sa ne abatemu dela aceste câli, cari ne ducu deadreptulu la ruin'a vietiei nóstre sociali.

Despre a trei'a clasa, clas'a boieriloru nu vomu vorbí multe, pentru ca aristocrati'a nóstra româna este de multu absorbita in elementele straine sî frantturile ce au mai remasu se perdu printre cele-lalte clase a le poporului. Numerulu sî starea materiale nu potu dá acestoru remasitie o positiune neaternatóriu, sî o influintia de care se bucura aristocrati'a altoru neamuri.

M'amu nevoitu a scrie aceste spre a aretá reulu in care se afla românii nostri, pentru cá cunoscendu-lu sa ne nesuimu a-lu departá, fiindu ca numai astfeliu ne vomu asigurá viitoriulu nostru.

Nur eignes Besserwerden, eigene Hilfe
Hat einen Werth und gottverbürgte Dauer.

Publicare.

Toti acei stipendisti ai **fundatiunei lui Gojdu**, cari inca n'au finitu cursulu pentru care li s'au conferitu stipendiu séu ajutoriu de studia, si dorescu a remané sî mai departe in beneficiulu avutu, suntu provocati, ca **pâna la 10 Sept. c. n. 1874**, se arate resultatulu studieloru din anulu trecutu pre lânga petitiune indreptata câtra representanti'a fundatiunei lui Gojdu in Budapest'a „Kötö utsza-Strickergasse Nr. 1.“ cu atâtu mai vertosu câci nefacându acést'a, séu, nefiindu resultatulu studieloru indestulitoriu, conferirea beneficiului mai departe, li-se va sistá.

Totu odata se face cunoscutu, ca acei stipendisti Gojduiani, carii suntu la institutele mai nalte de invetiamentu in atari ani ai cursului in carii n'au de a face esamine semestrali ori anuali, ci numai coloquie, suntu datori in intielesulu conclusului representantiei fundationale din 10 Iuniu a. c. nr. 60 a produce pre viitoriu cu finea fia-cârui semestru, celu pucinu din 2 studia adeverintie de icolloquie, câci la din contra, ratele obvenente, nu li-se voru liquidá.

Din siedinti'a comitetului adm. alu representantiei fundatiunei lui Gozdu tienuta in Budapest'a in 4 Aug. 1874.

Varietâti.

⁂ (Dîuariu nou). „Icón'a Lumei“ gazeta cu ilustratiuni, inceputa de fericitulu G. Asachi in anulu 1840 va reincepe a se publicá in curendu la Iassi sub redactiunea dlui Florantinu. La inceputu va esí de dóue ori pre luna, crescendu numerulu abonatiloru se va publicá mai desu, pâna sî câte unu numeru in fia-care Dumineca. Numerulu va fi celu putienu de o cóla mare, in formatulu „cvartu“, 8 pagine séu 16 colóne. De odata cu nru I se voru publicá liste de abonamentu prin simpla subscriere, fâra de a se plati ce-va inainte. Cându va resultá din subscrieri unu numeru suficientu de abonanti, atunci se va anunciá, ca se póte incepe, cu pretiulu de 30 lei noi pre anu. Banii de prenumeratiune se voru puté platí de odata séu in câte 2—3 rate, la câte 4—6 luni, inse abonamentulu se va face numai pre câte unu anu ori mai multi ani intregi. Atragemu atentiunea onoratului publicu asupr'a acestei foi interesante spre a dá totu concursulu posibilu acestei intreprinderi salutarie intru promovarea culturei natiunali In nrulu venitoriu vomu publicá program'a insasi pentru cá onoratulu publicu sa-si póta face o idea chiara sî sa se convinga despre acésta intreprindere salutaria sî natiunale. Din parte-ne o salutâmu sî ii dorimu din anima sa-si realiseze nobilulu scopu ce sî l'a propusu.

⁂ (Unu congresu postalu-internatiunalu) va avé locu la 15 Sept. viitoriu in Vien'a, cu scopu de a stabilí un'a sî aceea-si tarifa pentru transporturi, valabila pentru tóta lumea. Pâna acum'a s'au insinuatu spre a participá la acestu congresu urmatórele state: Belgiulu, Germani'a, Britani'a, Austri'a, Holandi'a, Russi'a, Portugali'a, Spani'a, Turci'a, Romani'a, Svedi'a, Norvegi'a, Greci'a, Svitier'a, Serbi'a sî Egipetulu.

⁂ (Alesandri presentatu la magiari.) — „Vasárnapi Ujsàg“, celu mai vechiu sî cu autoritate dîuariu literaru ilustratu magiaru, in unu numeru aduce portretulu sî biografi'a ilustrului nostru poetu popularu, Vasilie Alesandri, dimpreuna cu traducerea pre unguresce a unei'a din cele mai escelente poesii ale sele. Atâtu biografi'a — scrisa fórte detaliatu sî interesantu, cum inca nici in literatur'a nóstra nu se afla, — câtu sî traducerea poesiei, suntu oper'a dlui Baghyai efectuata cu multa dibacie. Multiamimu dlui Baghyai pentru servitiulu insemnatu ce a adusu literaturei nóstre, presentandu-ne in modu atâtu de fidelu sî demnu — la magiari, cari pâna acum aveau inca notiuni fórte eronate despre literatur'a sî literatii nostri. — De altmintrenea onor. redactiune a dîuariului „Vasárnapi Ujsag“, care se bucura de concursulu celoru mai celebre capacitâti literare magiare, de unu tempu incóce se vede a purtá unu deosebitu interesu pentru români, ceea ce merita recunoscinti'a din partea nóstra. Chiaru in numerulu de care vorbimu, amintitulu dîuariu mai publica dóue tablouri romanesci, cu esplicatiuni magulitórie: biseric'a dela Densusiu, sî o grupa de tipuri sî costumuri romanesci, din valea Ulpiei Traiane.

⁂ (Baronulu Anselme de Rothschild), regele baniloru, siefulu renumitei case cu acestu nume din Víen'a, a repausatu la 27 Iulie, sî s'a inmormentatu in Frankfurt, cu procesiune simpla, conformu ritului israelitu ortodocsu, cârui'a apartiené. Discursulu de inmormentare fu rostitu de câtra Archi-rabinulu Dr. Hirsch. — In testamentulu seu a manifestatu fórte multa vitregime fatia cu ficele sele, nefacendu esceptiune nici chiaru in privinti'a ficei sele maritata dupa baronulu Alice, pentru care pastrá o deosebita iubire, dara care de altmintrenea dispune preste o avere de $1\frac{1}{2}$ milionu. — Intentiunea repausatului baronu a fostu — precum se vede, — cá averea sa remana numai succesoriloru sei de genu barbatescu, de óre-ce copilele, maritandu-se, nu mai pórta numele lui, sî astufeliu averea prin tr'ensele óresi-cum s'aru instrainá; ficele deci au trebuitu sa se multiamésca numai cu atât'a, câtu au primitu dela parintele loru in viétia. — Averea remasa sî impartita intre trei fii, se urca circ'a pâna la 220 milióne, din care pentru seraci testamentulu nu asignédia nici macaru unu banu. Cea mai mare parte din acésta avere colosala este asigurata pentru fiiulu celu mai teneru Albertu, sî in urma fiiulu celu medilocu Ferdinandu.

⁂ (Choler'a) a inceputu a bantuí in districtulu Crudim din Boemi'a. Se desvólta o activitate medicala pentru a impedecá pre câtu se póte cursulu teribilei bóle. — Unele sciri din Vien'a pretindu, ca sî acolo aru fi inceputu a se manifestá óre-cari simptome de colera.

⁂ Monetele de auru ale imperiului Germaniei batute pâna astadi representa o suma de unu miliardu 44,300,440 marci (1,205,375,550 fr.) din care 841,346,680 marce in bucâti de câte 20 marce, sî 202,953,620 in bucâti de câte 10 marce.

---

*) A se vedé nrulu 57.

Monetele de argintu se urca la o suma de 27,491,185 marce, din care 21,109,602 marce in bucâti de câte unu marcu.

⁂ „Le Temps“ dà detailurile urmatórie in privinti'a unei espeditiuni in interiorulu Africei.

Doi francesi plecati din Franci'a in 1872 au inaintatu in interiorulu Africei, in Octombre 1873, dupa ce, la Gabon, au invetiatu limb'a tierei.

In intervalulu celoru optu luni ce au petrecutu in apropiarea coloniei francese, au facutu nisce studii fórte interesante asupr'a istoriei naturale, mai cu deosebire asupr'a moravuriloru maimutiei goril'a, care ia dlu Chailu, dupa densii, i-a calomniá cu reutate caracterulu. Celu putienu nu avura a se plange de animale in totu cursulu voiagiului loru. Inimiculu principalu alu albului in aceste pârti ale Africei, este clim'a, totu de odata umeda sî calda. Trebuie unu curagiu deosebitu pentru a sfruntá aceste regiuni spaimentatórie unde nisce paduri intinse stau pre unu pamentu mocirlosu, sî asupr'a câror'a atarna o caldura nesuferita ce produce sî alte morburi necunoscute in Europ'a. Câtu pentru indigeni, pare ca, in genere, suntu lesne de imblandîtu dandu-le putienu rachiu. Unele triburi, departe de a respinge pre voiagiori, ii chiama sî ii acompaniéza cu placere in voiagiuri. Nisce regi pociti au facutu o primire escelentia acestoru voiagiori, mai cu séma unu rege din Gallois, N'Combé, numitu regele sórelui, cârui'a ii cascigase favórea dandu-i in tóte dîlele câte putienu rachiu curatu. Din nenorocire acestu rege, care se urcase pre tronu otravindu-si tóta famili'a, fu otravitu insusi in intervalulu siederei acolo a acestoru voiagiori. Atunci trebuira sa caute unu altu protectoru sî unu altu conducetoriu. Unu rege orbu din tribulu Ineng'a le oferí servitiele sele sî ii conduse la Okandas, unde putura gasí o nóua escorta cu ajutoriulu cârei'a sperau sa ajunga fâra multa ostenéla la intinsele lacuri descoperite de Livingstone. Inse avura nenorocirea sa intalnésca unu tribu selbatecu din famili'a Pahuiniloru, sî Ooysbasii ce ii atacara le omorira câti-va ómeni sî ii sfortiara de a se retrage. Pre la finele lui Maiu 1874 cei doi voiagiori se inturnara siliti la Gabon. Principalulu resultatu alu voiagiului loru, din nenorocire intreruptu, este descoperirea marelui rîu numitu Ivindo, care dupa negri, este adeverat'a cale de comunicatiune cu lacurile cele mari. La loculu de intalnire alu acestui rîu cu acel'a numitu Ogaoué voiagiorii au fostu siliti sa se oprésca din caus'a atacului Ooysbasiloru.

⁂ Dîuariulu „Eastern Budget“ anuntia ca alu treilea congresu archeologicu rusu se va intruní la Kiew la 14 Augustu sî care va tiené cam vre-o trei septamâni. Intâiulu congresu a fostu la Moscov'a in 1868; alu doilea la Sant-Petersburg in 1871, sî acum Kiew a fostu alesu, cu dreptu cuventu loculu celui de alu treilea congresu, din caus'a importanteloru monumente istorice ce contiene.

In intervalulu acel'a se va deschide acolo o espositiune de anticitâtile ruse sî slave, ce paru a fi numeróse, câci unu mare numeru de savanti au promisu de a tramite acolo obiecte de curiositate. Va fi asemenea liberu a se vedé necropolele preistorice cari se gasescu impregiurulu Kievului; se pregatescu proiecte pentru organisatiunea de escursiuni pre ambele maluri ale Dnieprului.

Congresulu dela Kiew va fi impartitu in optu divisiuni, adeca anticitâtile preistorice, istori'a, geografi'a sî etnologi'a slava; artele sî industriele rusesci; viéti'a sociala sî domestica la popórele ruso-slave; religiunea; literatur'a rusa sî slava; anticitâtile clasice, bizantine sî din Europ'a occidentala, sî anticitâtile orientale.

⁂ O drama spaimentatória se petrecù mai in dîlele trecute pre mare. Corabi'a italiana Napoleonu Cameraro plecase dela Macao (Chin'a) la 8 Iuniu, avendu patru dieci ómeni de echipagiu sî 663 de chinesi angagiati cá muncitori la Calao, sî 8000 ladi de artificii.

Dupa dóue dîle de navigare, interpretulu de pre bordu descoperí unu complotu ce se organisase intre emigrantii chinesi de a se face stapâni pre corabie.

Indata ce afla capitanulu acést'a, puse jumetate din emigranti in fundulu corabiei; inse a dóu'a dî ómenii remasi pre punte se armara cu scânduri, cutite sî lopetí, se aruncara asupr'a echipagiului, care le respunse prin lovituri de pusci sî revolvere.

Vediendu acést'a, chinesii mersera sî detera focu pârtiei dinainte a corabiei, sperându cá echipagiulu se va ocupá cu pompele spre a stinge, cá astu-feliu sa profite de ocasiune de a liberá pre camaradii loru sî apoi cu totii sa omóre pre matelotii imprastiati. Inse capitanulu, devenindu-le planulu, se imbarca indata in luntre cu o parte din echipagiu, parasindu vasulu.

Câti-va mateloti remasi pre bordu cu doctorulu magasinerulu sî interpretulu loru impreuna nu potura oprí foculu de a se intinde pâna la ladîle de artificie, ce esplosara, imprasciendu membrele acestoru nenorociti sub achii echipagiului scapatu.

⁂ (Pagubele causate de incendiele recente din Chicago sî Tenedos.) — Dîuarele americane ne aducu detalie asupr'a marelui incendiu dela Chicago ce, pentru a dóu'a óra in mai putienu de 2 ani, a distrusu mai orasiulu intregu. Perderile se evaluéza la 4 milióne 25 mii dolari, aprópe 22 milióne franci. Foculu a consumatu 346 case de comerciu. Sinistrele acoperite de companiele de asigurare, dupa „Evening Post“, se radica la 1 milionu 400 dolari. Incendiulu s'a intemplatu la 8 Iulie. La 15 unu nou incendiu, aprinsu negresitu de reu voitori, a consumatu vre-o 20 de case dintr'o strada neatinsa de sinistrulu 1-iu.

Dupa „Levant Herald“ ultimulu incendiu ce a pustiitu insul'a Tenedos a causatu stricaciuni spaimentatóre sî a ruinatu insul'a pentru multu tempu. Din 800 case ce compuneau orasiulu, 62 nu mai suntu inca in picióre: mai toti locuitorii suntu lipsiti de medilóce, sî miseri'a claseloru inferióre atinge proportiuni neaudîte. Insul'a producea mai cu séma vinu; mai multu de 500,000 ocale au fostu distruse, dimpreuna cu téscurile, cadîle, butile, etc., ce serveau la productiunea sea, sî acést'a in tempulu cându se aréta un'a din cele mai frumóse sî abundante recolte cunoscute, care se vâ perde cu totulu din caus'a lipsei de aparate spre a transformá póm'a in vinu. Acésta perdere represinta o suma de mai bine de 600,000 franci, Insul'a este a Turciei.

Raportu comerciale.

Sabiiu 14 Augustu n. Grâu 5 fl. 67 xr. frumosu, 5 fl. 33 xr. mestecatu, 5 fl. — xr. cualit. infer.; secar'a 3 fl. — xr. pâna 2 fl. 80; — orzu fl. —; ovesu 2 fl. pâna 1 fl. 87 xr.; cucuruzu (porumbu) 4 fl. — xr.; cartofi 1 fl. 60 xr. galét'a austriaca.

Cânep'a — fl. maj'a.

Lintea 6 fl — xr.; mazarea 6 fl. 67 xr., Fasolea 6 fl. — xr.

Fenu legatu — fl. 60, nelegatu — fl. 60 xr., paie lungi 80 xr., scurte 70 xr, maj'a.

Lemne de focu 8—10 fl. stang. austr.

Carnea de vita 18—20 cr. p., de porcu 28 xr. Unsórea 79 xr. pâna la 1 fl. 20 cup'a.

Burs'a de Vien'a.

Din 2/14 Augustu 1874.

Metalicele 5%	71	55
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	74	65
Imprumutulu de statu din 1860	107	—
Actiuni de banca	973	—
Actiuni de creditu	243	50
London	109	70
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	78	25
„ „ „ Temisiorene	75	—
„ „ „ Ardelenesci	75	—
„ „ „ Croato-slavone	80	—
Argintu	103	50
Galbinu	—	—
Napoleonu d'auru (poli)	8	79

Concursu.

La scól'a comerciala publica româna gr. or. din Brasiovu a devenitu vacantu unu postu de profesoru si anume:

Postulu de profesoru pentru geografi'a si istori'a comerciala sî universala cu deosebita considerare la istori'a Ungariei, pentru economi'a nationala cá studii principale sî limb'a germâna cá studiu secundariu.

Pentru ocuparea acestui postu se escrie concursu cu terminu pâna la 20 Augustu (1 Septembre) a. c.

Concurentii sa binevoiésca a se adresá câtra subscris'a eforie scolara alaturându pre lânga petitiune sî documentele: a) ca suntu de nationalitate româna sî de religiunea gr. or, b) ca au purtare politica sî morala buna, c) ca suntu sanatosi sî d) ca au cualificatiunea receruta. La cercetarea cualificatiunei se are in vedere Statutulu organicu alu metropoliei române gr. or. din Ungari'a sî Transilvani'a si resp. Regulamentulu archidiecesanu pentru esaminarea candidatiloru de profesura la scólele secundarie române confesionale.

Salariulu anualu pentru acestu postu este de 800 fl v. a. prospectu de inaintare si dreptu de pensionare.

Celu alesu va functioná anulu primu de proba si apoi se va intarí cá profesoru definitivu, déca va fi depusu esaminulu prescrisu de lege.

Brasiovu 24 Iuliu st. v. 1874.

Efori'a scóleloru centrale române gr. orient.

(1—3)

La Nr. pp. 150—1874.

Concursu.

Devenindu vacanta statiunea invetiatorésca din comun'a româna gr. or Agribiciu in protopresbiteratulu Clusiului, se escrie concursu pâna in 10 Sept. 1874.

Emolumentele suntu: a) 120 fl. v. a. b) 24 mertie bucate de pâne c) 6 orgii ☐ de lemne, d) cuartiru liberu in cas'a scólei. —

Doritorii a ocupá acésta statiune invetiatorésca, suntu pofiti a-sî adresá petitiunile loru instruate in sensulu §-lui 13 din Statutulu org. câtra sinodulu parochiale, sî ale substerne pâna la terminulu prefiptu, cá in 14 sa se póta tiené alegerea. —

Clusiu 1 Augustu 1874.

In contielegere cu comitetulu parochialu.
V. Rosiescu
(1—3) prot. gr. or.

N. I. 139/1874.

Concursu.

In comun'a Sibielu — scaunulu Sabiiului — e a-se ocupá postulu de notariu comunale, cu care e impreunatu unu salariu anuale de 220 fl. v. a. cuartiru liberu, 4 orgii de lemne sî alte accidentie in suma aprosimativa de 100 fl.

Concurentii au a-sî presentá petitiunile sele la subscrisulu inspectoratu pâna in 15 Septembre a. c., documentandu-sî scíintiele teoretice si pracs'a de pâna acum, precum sî ca sciu perfectu limb'a româna.

Sabiiu in 14 Augustu 1874 st. n.

Inspectoratulu cercuale alu Selistei.
(1—3)

Concursu.

In urm'a inaltei ordinatiuni consistoriale din 18 Aprilie 1874. Nr. consist. 848/B. 397 se escrie concursu pentru nou'a parochia de clas'a a III-a din comun'a Sióla in scaunulu Mediasiului pâna in 1 Septembre a. c.

Cu acésta parochia suntu impreunate urmatórele Emolumente:

1. Stola usuata in tractu sî in comuna.
2. Dela 37 familii câte 2 dîle de lucru cu carulu séu cu plugulu.
3. Cuartiru liberu cu edificatele economice necesarie sî o gradina de legumi si de pomni precum sî folosirea cimiteriului cu iarba de cositu.
4. Lemne focali de ajunsu preste totu anulu.

Doritorii de a ocupá prementionata parochi'a au sa-sî inainteze petitiunile provediute cu documentele recerute de Statutulu organicu scaunului protopopescu gr. res. alu Mediasiului in Siarosiu.

Siarosiu in 1 Augustu 1874.

Cu intielegerea comitetului parochialu.
D. Chendi
(1—3) Adm. prot.

Concursu.

Devenindu vacanta parochi'a gr. or. de a III-a clasa, din Ocolisiulu-micu, in protopresbiteratulu Hatiegului se deschide prin acést'a concursu pâna in 25 Augustu a. c.

Emolumentele suntu:

Trei jugere pamentu aratoriu, sî patru jugere fenatiu — de a III-a clasa.

Dela 110 fumuri câte o ferdela cucuruzu nesfermatu (cu tuleulu) sî câte o dîua de lucru, precum sî stolele indatinate.

Doritorii de a concurge la acésta statiune au a-si asterne petitiunile loru instruate conformu prescriseloru din „Statutulu organicu“, pâna la terminulu prefiptu, subscrisului protopresbiteru in Hatiegu.

Hatiegu in 25 Iuliu 1874.

In contielegere cu comitetulu parochialu.
Ioanu Ratiu
(1—3) protopres.

Concursu.

Pentru vacant'a parochia Lasleu rom. tractulu Ternavei de susu, se escrie prin acést'a concursu pâna in 1-a Septembre a. c.

Emolumentele suntu:

1. Venitele stolari indatine.
2. Portiune canonica de 30 jugere.
3. Casa parochiale cu supraedificatele necesarie.
4. Dela aprópe 200 familii câte dóue feldere cucuruzu cu tuleulu sî o dî de lucru.

Dela acei'a cari voru a ocupá acésta parochia, se cere, — sa fia absolutu de gimnasiu sî institutulu clericalu, — mai departe sa scie baremu un'a din limbile patriei.

Doritorii au a-si indreptá petitiunile loru instruate in sensulu Statutului org. la subsemnatulu in Alm'a pâna la terminulu susu amintitu.

Alm'a in 25 Iuliu 1874.

In contielegere cu comitetulu parochialu.
I. Almasianu
(3—3) Protopopu.

Celu mai nou sî mai mare depositu de orológe in Sabiiu.

la

IOHANN BUSCHEK

orologieriu,
Uliti'a Cisnadiei Nr. 16 vis-a-vis de Hotelulu: „La Corón'a Ungariei“.

Recomenda orologele sele de auru sî argintu de I calitate, de Genf, alese personalminte sî probate prin oficiu, cu garantia de 1—2 ani.

Orologie de argintu cu câte fl. 13, 14, 16, 18, 20, 24, 26, 28, 30—40.

Orologie de auru cu câte fl. 28. 30, 32, 34, 36, 40, 45, 50, 60, 70—150,

De I calitate orológe cu pendulu, o decóre pentru ori-ce locuintia cu câte fl. 28. 30, 32, 34, 36, 38, 40, 44, 46, 50, 60, 70—150.

Orológe de biroulu francesu, de marina sî desteptatórie (Wecker) etc.

Lantiuri de auru sî argintu, probate prin oficiu sî adeca: Lantiuri de argintu cu câte fl. 3, 4, 5 pâna la 12, de auru: Lantiuri de gâtu cu câte fl. 32, 34, 36, 40, pâna la 80 sî 150.

Reparaturele se facu dupa modulu celu mai nou solidu sî cu garantia de unu anu.

Pretiu curinte mai detaiatu gratis et franco.

(15—20)

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.**

Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate cătra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte părti ale Transilvaniei sí pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 62. ANULU XXII.

Sabiiu in 8|20 Augustu. 1874.

Iérasi la legea electorale.

Legea electorale desbatuta sí primita in cas'a deputatiloru din diet'a Ungariei a trebuitu sa tréca prin o sita désa sí in cas'a de susu séu a magnatiloru. Durere numai ca sit'a cea désa pare ca a capetatu vre-o câte-va sparturi aristocratice, prin cari se strecora unele modificatiuni mai ingreunatórie pentru locuitorii Transilvaniei.

Cetitorii nostri sciu ce lupte au intempinatu deputatii români in cas'a deputatiloru pâna cându prin propuneri sí emendâri au mantuitu putienulu ce putura mantuí. Acestu putienu mantuitu inse se vede ca au electrisatu pre cas'a magnatiloru sí o a insufletitu la o activitate neasteptata spre ingreunarea censului pentru locuitorii Transilvaniei.

Este lucru mai cu totulu neesplicabile cum de o parte din dieta preste totu, de câte ori i se ofere o ocasiune de a face ce-va pentru Transilvani'a, cauta sa ingreuneze, dara nici odata sa usióre sórtea acestei tieri. Urmeze cine-va cu atentiune tóte legile speciali cari privescu aceste părti de locuri sí la prim'a privire va intalní acésta impregiurare putienu consolabile.

Asiá sí acum. Este invederatu sí nedisputabile ca Transilvani'a in tóte privintiele e o tiéra cu multu mai seraca decâtu Ungari'a propria. Este inse sí aceea sciutu ca de cându s'a ivitu ide'a unirei Ardélului cu Ungari'a in 1848 i s'a reservatu celui dintâiu greutâti, cari i facu imposibile representanti'a in dieta pre base egali cu tiér'a sorora séu mama, dupa cum o numescu unii. Au fostu totu-déun'a sí in tempulu mai nou ómeni, cari cu staruintia de feru au vrutu sí voiescu sa demonstreze locuitoriloru de dincóci de délu, ca Ungari'a e sorora séu mama vitrega Ardélului. Deací atâtea clausule chiaru sí in legile de natura generale, clausule, cari lovescu in dorintiele sí aspiratiunile ardeleniloru preste totu si in speciale sí mai de multe ori in interesele specifice ale majoritâtiei locuitoriloru din Transilvani'a.

Scimu noi bine caus'a acestui reu pentru patri'a intréga. Elu are unu datu vechiu alu originei sele sí nu ne insielâmu cându dîcemu, ca adeverat'a origine si-o trage din cele siepte pecate de mórte ale Transilvaniei. Dara tocm'a patriotismulu celu adeveratu, pre care românulu are dreptu a-lu reclamá cá mai puru in partea sea, are datorintia a se cugetá la midilóce, cari sa puna odata capetu acestui reu, câci este unu postulatu vitale pre câtu alu patriei pre atâtu sí alu esistintiei natiunale a româniloru din Transilvani'a, cá asupr'a acestei impregiurâri sa se faca odata mai multa lumina.

Putienii nostri deputati au facutu ce li-a statu in putintia. Si ori câtu de putieni au fostu ei, vocea loru nu au resunatu in pustia, ci, ut figura docet, in cas'a deputatiloru la unele emendâri s'au bucuratu de spriginire.

Cându aveamu mai multi deputati de ai nostri póte ca erá sí mai bine. La tóta intemplarea inse facea multu, déca luminile inteligintiei române veneau in pres'a nóstra intréga in ajutoriulu celoru putieni deputati. Unu astfeliu de sprigínu moralu crutiá sí pre onorat'a casa a magnatiloru de multe sudori in caldur'a cea mare de acum, crutiá inse sí lungile sí scumpele dispute in cas'a deputatiloru sí in fine crutiá majoritatea locuitoriloru tierutiei nóstre de resimtiemintele ce le avemu in prospectu cu legea electorale, mai alesu déca se va sanctiuná sí promulgá dupa cum o croiescu magnatii in cas'a de susu.

Pre calea concurgerei tuturoru puteriloru nóstre inteligente amu intempiná sí in alte privintie multe lucruri neplacute in nascerea loru. Nu scimu déca ni se va dá ocasiunea de a mai vorbí la legea electorale, viitoriulu ne va chiarificá in privinti'a acést'a; la tóta intemplarea cestiuni de aceste cari privescu sí in generalu sí in speciale patri'a sí natiunea nóstra, voru mai vení inainte sí aru fi de doritu cá acele sa nu ne mai gasésca nici nepregatiti nici sa tréca pre lânga noi fâra de a aretá vre-unu interesu de densele.

Acestu concursu comunu alu inteligintiei nóstre intregi este, dupa noi mediloculu celu mai eficace de a ferí patri'a sí cu dens'a sí pre noi românii de neplacerile ce amarescu de atâtea ori esistinti'a tuturoru cetatieniloru din patria

---

Dîu'a nascerei Majest. Sele. Marti s'a celebratu in biseric'a nóstra din cetate sta liturgia, pontificandu Précuviosi'a Sea P. Archimandritu Nic. **Pope'a**, Vicariulu archiepiscopescu, cetindu acest'a sí rugaciunea din genunchi pentru indelung'a sí fericit'a viétia a Majestâtiei Sele Imperatului si Regelui nostru **Franciscu** Iosifu I. Cu ocasiunea acést'a, cá sí alte date membrii Reuniunei sodaliloru români au cantatu Imnulu poporalu indata dupa rugaciune.

In „Albin'a", Nr. 60, se publica actulu de abdicatiune alu Escel. Sele fostului nostru Metropolitu, adresatu Présântiei Sele P. Episcopu Ioanu Popasu.

Din unu telegramu din Pest'a aflâmu ca episcopulu Caransebesiului cá celu mai betrânu intre eppii Metropoliei nóstre va conchiamá pre dîlele prime ale lui Octobre congresulu românu spre alegerea Metropolitului românu.

Ministrulu **Zichy** a plecatu la Bucuresci.

Diet'a Ungariei.

Budapest'a 22 Iuliu n. 1874. Presiedintele B. **Perczel** deschide siedinti'a de astadi a Casei representative la 9 óre.

Mich. **Földváry** substerne o petitiune pentru o inmormentare solemna a remasitieloru pamentesci ale regelui Bela III, cari s'au indepartatu prin unu emisu alu contelui Moritz **Pallfy** din cript'a loru.

Ios. **Madarász** se mira, ca cas'a magnatiloru n'a resolvitu inca proiectulu de lege despre incompatibilitate, pre cându proiectele de legi relative la drumurile ferate, cari au ajunsu acolo mai tardîu, s'au pusu dejá la ordinea dîlei. Oratorulu speréza, ca acésta admonitiune simpla va ajunge pentru a grabí discussiunea asupr'a proiectului amintitu, in cas'a magnatiloru.

Ministrulu presiedinte **Bittó** substerne legile sanctiunate de Majestatea Sea Regele, relative la deoblegamentulu de despagubire a linieloru ferate, la inmultirea asesoriloru comerciali la judecatori'a comerciale sí cambiale din Pest'a, la majorenitatea femeiloru, la esamenulu judecatorescu practicu, la organisatiunea statisticei tierei, la imprumutulu pentru lipsele municipieloru, la infiintiarea unei clinice chirurgice, la procedur'a cridei culpabile, sí in urma proiectulu de lege relativu la dispositiunile contr'a bólei de vite orientali — spre promulgare sí se róga, cá aceste legi sa se tramita sí Casei de susu spre asemenea scopu.

Cas'a trecendu apoi la ordinea dîlei continua desbaterea asupr'a paragrafului 9 din proiectulu legei electorali.

Col. **Mariassy** doresce sa se modifice emendamentulu lui Iul. Steiger intr'acolo, cá numai acei medici de vite sa primésca cualificatiunea de alegere, cari au capetatu o diploma dela institutulu veterinariu alu tierei ungarie.

Iul. **Oláh** substerne emendamentulu, cá profesorii sa se bucure de dreptulu de alegere séu se afla in functiune séu nu.

T. **Pechy** pledéza pentru acceptarea nemodificata a § 9.

Urmandu votisarea se primesce paragrafulu in cestiune asiá precum l'a formulatu comissiunea centrale. Se respinsera tóte emendamentele substernute.

Paragrafulu 10, care vine la discussiune, suna:

Nu au dreptu de alegere, de-si voru dovedí conditiunile enumerate in paragrafii de asupr'a, acei'a, cari stau sub potestatea parintiloru séu curatorului séu a domnului. De cei ce stau sub potestatea din urma se voru considerá: invetiaceii de meseria sí comerciu, precum sí servitorii ce suntu in servitiu publicu séu privatu. Oficialii economici nu se voru priví de supusi potestâtiei domnului (de pamentu).

Ferd. **Szederkényi** substerne emendamentulu, sa se lase afara cuventulu „parintiésca", pentru ca se póte cá unu omu teneru de totu neaternatoriu sa locuiésca in cas'a parintiésca sí sa-si piérda in intielesulu paragrafului in cestiune dreptulu de alegere.

Referintele **Szeniczey** pledéza pentru a se tiené testulu comissiunei.

Ios. **Iusth** se alatura la propunerea lui Szederkényi.

Ales. **Nehrebeczky** pledéza pentru a se primi testulu fiindu ca sí unu barbatu de 20 ani póte stá inca sub potestatea parintelui.

Al. **Körmendy** pledéza pentru stergerea aliniei a trei'a din § 10.

Dupa ce mai vorbira **Csanády** sí **Remete**, se primesce paragrafulu nemodificatu.

Paragrafulu 11, care urméza la ordinea discussiunei, suna:

Nu potu eserciá dreptulu de alegere, respective nu se potu primí in listele electorali: 1. militarii, cari servescu in statulu militariu activu séu suntu in tempulu servitiului activu concediati pre unu tempu; de acesti'a nu se tienu inse reservistii sí honvedii, cari in intielesulu artic. de lege 40: 1868 § 14. suntu chiemati la reviste de controla séu la esercitie militarie pre unu tempu óre-care; 2. Persónele dela custodi'a financieloru, contributiunei sí a vamei; 3. Comisarii de securitate; 3. Persónele politiei statului, jurisdictiunei sí a camerei.

Paragrafulu se primesce cu unu emendamentu stilaricu propusu de St. **Teleszky**.

Paragrafulu 12 suna:

Nu potu eserciá dreptulu de alegere sí nu se potu primí in listele electorali, de-sí voru avé dreptulu de alegere din óre-care temeiu, acei'a: 1. cari pentru o crima séu delictu, séu pentru unu delictu de presa espusu in §§ 6, 7, 8, 9, 10, 11 sí 12 din art. de lege XVIII: 1848 suntu condemnati la inchisóre, pre câtu tempu duréza pedéps'a. 2. cari suntu in arestu preventivu dispusu prin resolutiunea valida a judecatoriului; 3. cari suntu condemnati la perderea dreptului de alegere pre tempulu mesuratu prin sentinti'a valida a judecatoriului; 4. Falimentalii pre câtu tempu concursulu loru nu este sistatu; 5. acei'a cari nu si-au solvitu in cerculu electoralu unde se afla contributiunea directa ce se vine pre anulu premersu conscriptiunei.

Sectiunea II sí V au substernutu la acestu paragrafu unu votu separatu, dupa care punctulu 5 sa se lase afara.

Tom. **Péchy** cá representantele votului separatu datu de sectiunea V ia cuventulu, spre a-lu motivá. Oratorulu aduce inainte multe casuri, in cari póte cine-va sa remana in restantia cu contributiunea din anulu ultimu fâra nici o vina câtu de mica sí sa-si pérda dreptulu de alegere. Trebuie sa considerâmu, ca relatiunile nóstre de creditu suntu atâtu de triste, câtu cu tóta bunavointi'a nu se voru poté incasá contributiunile.

Mai departe n'a sciutu nimenea in anulu trecutu ca se va luá o asiá aspra dispositiune in legea electorale sí n'a potutu luá mesuri a priorí pentru a scapá de urmârile acestei negligintie.

In urma prin sustienerea punctului 5 legea devine neesecutabila, pentru ca nu se voru puté compune listele alegatoriloru, de óre-ce deputatiunile respective insarcinate cu conscriptiunea nu voru poté esaminá restantiele de contributiune, ceea ce aru trebuí sa faca spre a corespunde legei. Vrendu sa cerceteze tóte cu deamenuntulu voru avé lipsa de multu tempu pentru a face acést'a. De vomu introduce inse oficiolate deosebite spre scopulu acest'a, atunci vomu insarciná tiér'a cu erogatiuni nóue sí fórte considerabile. Guvernulu sa faca dispositiuni pentru cá contributiunile sa incurga cu acuratetia, a esoperá acést'a prin legea electorale e fórte reu sí nu se póte aplicá cu succesu acestu mediloc. De altmintrea sa nu se faca poporului imputâri, pentru ca restantiele de contributiune suntu mai cu séma la posesorii cei mari de pamentu. Din tóte motivele mai susu enumerate oratorulu se róga sa se accepteze votulu separatu. (Aplausu viu in stâng'a.)

Des. **Szilágyi** afirma, ca § 108 stá in strensa legatura cu paragrafulu din cestiune sí oratorulu propune, cá acestu paragrafu sa se pertracteze impreuna cu §. 108 care dîce:

Pâna la tempulu, cându legislativ'a va face dispusetiuni pentru incassarea contributiunei, sa se primésca in listele nominali acei'a, cari suntu detori cu contributiunea loru tempu mai multu decâtu unu anu inainte de conscriptiune, respective inainte de rectificare, déca au platitu dela prim'a dîua a anului ce premerge conscriptiunei, respective rectificârei listeloru pâna la inceperea conscriptiunei séu rectificârei restantieloru de contributiune, atâtu, câtu face intrég'a contributiune directa a anului premergatoriu.

Ales. **Almássy** pledéza pentru pertractarea deosebita a ambiloru paragrafi, asemenea sí Ales. **Csanády**.

Votandu-se se primesce propunerea lui Szilágyi cu 88 contra 60 voturi.

Paulu **Szontagh** afla ca nu este justu a detrage dreptulu de alegere dela cei condemnati pentru delicte de presa. In dispusetiunea acést'a afla oratorulu o hypocrisa legislatorica, unu iesuitismu legislatoricu. Prin pedepse decretate pre câli laterali nu se va esoperá nimic'a. Inaintea opiniunei publice cu tóte aceste cei condemnati prin judecatori'a de presa (jurii) nu se voru considerá de criminalisti.

Peciorulu de calu alu lui Mephisto,

care se potù ascunde sub vestmentulu motivârei ministeriali, se vede dejá la § 12. Se vede directiunea reactiunaria, se vede manusi'a aruncata liberalismului sî deputatii liberali trebuie sa se lupte contr'a acestei reactiuni. Oratorulu propune sa se stérga cele dóue puncte din acestu paragrafu sî sprigineşce votulu separatu. (Aprobare viua in stâng'a).

Aug. Polszky polemiséza contr'a lui Sontagh, dîcendu, ca emendamentulu acestui'a este indreptatu contr'a spiritului legei din 1848. Punctu 5 din § 12 cuprinde un'a din cele mai pretióse dispusetiuni ale proiectului de lege. Celu ce pretinde drepturi politice trebuie sa implinésca sî datorintie politice sî togm'a istori'a Ungariei dovedesce adeverulu acestei afirmatiuni; pentru ca tiér'a a remasu indereptu in periodulu de mai inainte mai cu séma din acea causa, ca conducetorii ei politici nu aveau de a implinî nici o datorintia politica. Propunerea lui Péchy contradîce moralei politice. Dispusetiunea in cestiune va fi de o insemnatate deosebita pentru toti locuitorii tierei sî acesti'a voru trebuî sa scie, ca se voru poté cere nu numai prestatiuni dara sî implinirea datorintieloru.

Intre contradîcerile stângei polemiséza oratorulu contra lui Pechy sî sustiene, ca prin § 108 se apera mai multu partid'a stânga decâtu cea drépta. Guvernulu sî majoritatea casei au doveditu o procedere liberale la aceste dispusetiuni sî oratorulu comprobéza acést'a cu dispusetiuni egali din legile stateloru straine.

In fine primesce paragrafulu nemodificatu. (Aprobare in drépt'a).

T. Pechy respinge intr'o observatiune personale interpretarea ce o a datu antevorbitoriulu cuvinteloru sele.

La desbatere mai participa: Em. Huszár, Remete, Ign. Helfy sî Carolu Eötvös, fâra de a poté urmá votisarea in siedinti'a de astadi, care se inchide la 2 óre.

Budapest'a 23 Iuliu 1874. Presiedintele deschide siedinti'a de astadi a casei representative la 9 óre.

Fr. Wächter substerne o petitiune privata. Fr. Eördögh sî Ant. Boér presenta petitiuni pentru disolverea cameriloru comerciali sî industriali. Petitiunile se transpunu la comissiunea petitiunaria.

Cas'a trecendu la ordinea dîlei continua desbaterea asupr'a § 12 din proiectulu legei electorali.

Primulu oratoru e B. Orbanu. Densulu enumera multe casuri, in cari s'au arestatu partisani de ai opositiunei, spre a li nimicí conlucrarea loru la alegeri, de acea nu póte sa priméсa punctulu 2 alu paragrafului. Cu atâtu mai putienu punctulu 5, care acum, cându domnesce acestu sistemu afurisitu de contributiune va indepartá pre cea mai considerabila parte dintre alegatori dela urn'a electorale. Oratorulu propune, sa se dîca in punctu 2 in locu de „resolutiune judecatorésca“ — „sentinti'a“ judecatorésca sî propune mai departe la finea paragrafului aditamentulu, cá acei'a cari se afla in arestu preventivu sa nu se impedece dela eserciarea dreptului loru de alegere.

C. Fabritius se dechiara, ca tiene de necesaria acceptarea acestei dispusetiuni in proiectulu comissiunei centrali. Cei ce combatura acésta dispusetiune sustienu, ca ea contradice teoriei sî nu obvine in nici o lege electorale din celelalte state. Oratorulu concede, inse airea platescu cetatienii la tempu contributiunea sî fâra fortia fisica sî de acea nu e de lipsa atare mesura. Oratorulu speréza, ca fiindu acésta lege numai o novela in viitoriu atari dispusetiuni nu se voru mai admite pentru ca partea acea ce remane restanta cu darea se va indreptá. Aici e vorb'a, continua oratorulu, cá sa se admoneze o parte dintre cetatieni, cari voru sa se bucure de unu dreptu constitutionalu insemnatu, spre a implinî mai inainte o datoria. E fapta ca multi dintre cei mai renumiti barbati cu rolu in viéti'a statului se retragu dela solvirea corecta a contributiunei. De ací provine, ca la finea anului 1872 au obvenitu o restantia de 117 milióne, ce nu mai vedemu airea. D. e. in comitatulu Albei inferióre restantiele la finea an. 1872 au fostu mai multu de 315,000 fl., in comitatulu cetâtiei de balta mai multu de 230,000 fl. in comitatulu Hunedórei mai multu de 152,000 fl., asiá dara mai multu decâtu face intréga suma de contributiune pentru tóte aceste comitate. In locu de a se platí aceste restantie colosali se mai sî amana solvirea loru cu intentiune. Oratorulu se plange ca ministrulu de financie n'a ascultatu rogarea sea de a substerne o consemnare despre toti acei'a cari suntu in restantia cu o suma mai mare de 100 fl. Acésta procedere crutiatória face pre restantieri mai aroganti. Oratorulu sprigineşce propunerea comissiunei centrale.

Ministrulu de financie Ghyczy replica antevorbitoriului, ca sum'a de 117 milióne este falsa sî acésta computare provine din o eróre de tipariu in datele publicate, pentru ca jumetate din acésta suma consta din pretensiuni active de ale statului. De rogarea antevorbitoriului relativa la listele nominali despre restantieri n'amu avutu pâna acum nici o scire, nici nu esiste vre o resolutiune a casei representative in acestu respectu. De altmintrene ministrulu prin unu emisu câtra directiunile financiali a avisatu pre acestea sa crutie pre agricultori sî pre industriasii cari 'si casciga subsistinti'a dela economi, cu mesuri aspre intru incasarea contributiunei; pre cei detorescu sume mai considerabile — minimulu a fostu 120 fl. — sa-i constringa la solvire. Cei ce au o stare mai buna potu sa sî solvésca sî cu tóte acestea in unele comitate ordinatiunile mele n'avura resultatulu asceptatu. (Sensatiune)

Ministrulu trecendu la adeveratulu motivu ce-lu indémna sa ia cuventulu cu asta ocasiune, dîce, ca dupa cum s'a informatu din raporturile stenografice unu domnu deputatu l'a provocatu sa-si dee opiniunea asupr'a § 5. Deputatulu E. Huszár a fostu indreptatitu sa faca acést'a, totusi densulu aru fi procesu mai corectu intrebându-me pre cale privata despre ceea ce cere adî pre cale publica.

Déca comissiunea centrale substernea casei propunerea sea din motivu, pentru a creá prin ea unu mediloсu de sforti'a pentru incasarea dâriloru, ministrulu nu potea sa aprobeze acést'a, pentru ca detori'a de contributiune este o datoria de bani sî se póte incasá in modulu, cum se incaséza de comunu detoriele de bani. (Al. Csanády: fórte adeveratu! Ilaritate in drépt'a)

De alta parte trebuie sa recunoscu sinceru ca propunerea comissiunei centrale e fórte justa din punctulu de vedere ca celu ce se folosesce de drepturile statului sa-si implinésca sî datorintiele cá cetatiénu alu statului. Cine nu-si implinesce datorinti'a nu póte sa pretinda eserciarea drepturiloru. (Aplausu in drépt'a, contradîcere in stâng'a.)

De óre-ce propunerea in cestiune promovéza pre lânga indreptatirea politica sî solvirile contributiunei de buna voia, oratorulu cá ministru de financie trebuie sa se dechiare pentru acésta propunere sî atunci, cându s'aru opune toti ministrii sî aru combate asemenea propunere. (Aplausu in drépt'a, contradîcere in stâng'a.) Oratorulu primesce propunerea comissiunei centrali din cestiune, pentru care va sî votá la tempulu seu.

Dupa Ghyczy urmà torintele cuventâriloru. Csemeghi polemiséza contr'a lui Szonntagh, care numí proiectulu legei electorali unu fariseismu legislatoricu sî apoi contr'a oratoriloru, cari voiau sa faca o deosebire intre cei condemnati pentru delicte de presa sî alti arestanti.

Iul. Horvath din partid'a centrului 'si esprima dorerea, ca Ghyczy a parasitu calile cele vechi sî trebuie sa tiena contu de tóte consecuintiele stârei sele precarie cá ministru de financie. Oratorulu inferbantandu-se se pornesce sî asupr'a lui Polszki jun., cârui ii face imputâri grele, ca a substernutu in modu volnicu propuneri cu totulu nóue in comissiunea centrale. Personalitâtile cari au venitu adeseori in mediloculu desbateriloru, se ivira sî de asta-data sî abatura desbaterea dela obiectulu meritoriu.

Csanády esprime ca cas'a se afla in liniscire sî presidiulu abiá restabilesce ordinea sî mai vorbira trei oratori asupr'a § 12. Siedinti'a se inchide.

Inimicii Franciei.

Dela 1871, Franci'a staruesce a vedé in Germani'a inimiculu seu neimpacatu, séu mai bine „uniculu seu inimicu.“ Acést'a e o mare eróre, care intr'o dî póte sa-i fia sî mai fatala de câtu giganticulu resbelu din 1870. Franci'a are la dens'a in casa unu inamicu altmintreni periculosu, sî acestu inimicu e ultramontanismulu.

Franci'a are nevoia de linisce, sî ultramontanismulu mantiene la dens'a o agitatiune cu multu mai periculósa, de câtu acea a demagogiei, in acestu sensu ea este mai disimulata. Franci'a are trebuintia de amici sî de aliati, sî ultramontanismulu 'si pune tóte silintiele spre a departá dela dens'a sî pre cei dintâiu sî pre cei de alu doilea, intretienendu banuelele. Franci'a, spre a reluá rangulu ce a perdutu, are nevoia sa departeze ori-ce preocupatiune din partea puternicei sele rivale, Germani'a, sî ultramontanii facu totu ce potu spre a mantiené viui aceste preocupatiuni. Franci'a are mai cu séma nevoia sa uite ea singura, si sa faca sî pre Europ'a sa uite nenorocirile ei recente spre a-si inaltiá prestigiulu, sî ultramontanii se silescu a-i reinviá amintirea. Franci'a, in fine, are nevoia de libertate, pentru ca acést'a e o trebuintia universala in societatea moderna, sî ultramontanii 'si punu silintie neaudite spre a o aruncá in reactiune.

Nimicu de miratu dara déca dupa patru ani ea geme inca in incertitudine, séu cá sa dîcemu mai bine, in chaosulu politicu, sî déca ea nici n'a reusitu inca a-si dá unu regimu provisoriu.

Eata oper'a ultramontaniloru, contr'a cârei'a s'a sfarematu pre rendu energi'a sî talentulu dlui Thiers, lealitatea militara sî patriotismulu maresialului Mac-Mahon, precum sî activitatea plina de zelu a ómeniloru de statu cari secundau pre aceste dóue stralucite individualitâti.

Ni se va respunde, ca Franci'a este eminamente catolica. Fia; dara si Itali'a, sî Ispani'a suntu catolice. Şi Austro-Un-

---

FOISIÓRA.

Pescuirea margaritariloru,

Nu credemu inutilu a aretá aci, prin câte-va cuvinte, ce-va despre misteriosulu sî deliciosulu moluscu numitu stridia, sî in particulariu despre speci'a cunoscuta in sciintia sub numele de Meleagrin'a margaritifer'a, care produce margaritariulu dîsu de Aripo (orasielu situatu la vestulu insulei Ceilan.)

Dela 1855 pâna la 1863, bancurile Ceilanului au procuratu administratiunei coloniiloru englese unu venitu regulatu care se ridica la aprópe 25,000 livre sterl. pre anu. Dara in 1864, stridiele au disparutu, sî mai ca nici s'a mai pescuitu la Aripo. Erá unu faptu gravu pentru Ceilanu, precum sî pentru femeile elegante din tóte tierile. Anulu acest'a inse stridiele s'au intorsu la locurile loru, sî pescuitulu loru a avutu locu, cá totudéun'a pâna la finele lui Maiu. Unu milionu sî unu sfertu de stridii s'au vendutu de guvernu. E pucinu, dara totu e ce-va. In 1857, se pescuise mai multu de 24 milióne stridii; dara fiindu ca mai adesea o recolta mica aduce unu profitu mai mare, acestu frumosu productu n'a adusu decâtu 20,363 livre st., pre cându in 1859, trei milióne stridii au produsu 48,215 livre. Partea guvernului la acestu produsu erá de ³/₄.

Margaritariulu de Ceilanu este consideratu cá celu mai finu din lume sî intrece pre cei mai stralnciti rivalí ai sei din Indiile Occidentale, Bahrein, etc. Valórea loru variéza dupa marime. Sementi'a de margaritariu se vinde eftinu in Orientu; dara margaritariulu in forma de para, cum erá acel'a alu lui Taverniеru lungu de dóue degete sî diumetate, sî latu de aprópe unu degetu, s'a vendutu cu 2,750,000 fl. Margaritarii de acestu feliu suntu cunoscuti sub numele de picaturi albe sî suntu pretiuite la 250 fl. grauntiele (5 centigrame.) Cei de forma neregulata perdu multu din valórea loru, potu inse fi de colóre rosia, négra séu cá plumbulu, fára a perde din valórea loru.

Indienii ajungu mai cu abilitate la aceste tesaure; se servescu pentru acést'a de nisce plase fórte fine. Singurele persóne cari suntu capabile a produce unu margaritariu cum e acel'a pre care compani'a indieloru-orientale l'a daruitu reginei Victori'a, suntu vre-o trei patru lucratori abili, cari gaurescu rubinele spre a trece printr'enseie unu firu de auru; numai unu firu de peru póte trece prin gaurile ce sciu a face acesti abili specialisti; sî indienii sciu sa faca asemeni gaurele imperceptibile cu nisce instrumente simple numite donars.

Pescuitulu margaritariloru pre lânga Aripo se face in lun'a Martie, cându marea e liniscita, fára a fi rece, sî cându curentulu nu e asiá tare. Se aduna cá la o suta cinci-dieci bateluri la unu locu, fia-care dintr'enseie coprindiendu câte cinci petri intrebuintiate pre rându de doi afundatori. Mic'a escadra e impartita in dóue divisiuni: cea rosia sî cea albastra; pléca dela tiermu la mediulu noptiei, spre a ajunge la locurile stridiiloru la resaritulu sórelui. La plecare, se bine-cuvintéza navele, se adresà rugaciuni, spre a ferí pre pescuitori de inemicii de mare séu de asfixia; adesea se ia sî unu preotu pre bordu. Capitanulu séu adigaru are dreptulu la recolt'a unui batelu dreptu plata. Afundatorii descindu pre rându in mare; multi dintre ei 'sî astupa nasulu cu nisce cleste de bambusu, si urechile cu bumbacu séu cu céra, spre a impedecá presiunea apei, care la o adencime de aprópe 2 metri e considerabila. 'Sî léga apoi o frânghia pre la midilocu sî tienendu pétr'a cu picióreIe, se cufunda in apa. Ajunsi la fundu, arunca in plas'a loru stridiele cari le gasescu mai lânga densii, si pre cari le potu despurtí, sgudue frânghi'a spre a fi scosi d'asupr'a apei, unde esu epuisati, fâra suflare si invinetiti. Pucini dintre ei potu stá mai multu de o suta secunde in apa, de-si obiceiulu face minuni la asemenea ocasiuni. Nu manânca nici odata inainte de a se cufundá sî obicinuitu dormu cu pucinu inainte si apoi dupa ce-si termina lucrarea dormu multu. E fórte greu lucru a se cufundá de dóue-spre-diece pána la patru-spre-diece ori pre dî. Déca tempulu e urâtu, ventulu rece séu ceatia pre mare, acesti ómeni nu risca de a se cufundá decâtu de trei patru ori pre dî.

Dupa ce se termina pescuitulu dintr'o dî, batelurile se intorcu la tiermu spre a descarcá venatulu loru. Produsulu pescuitului e impârtitu in patru gramedi: un'a din ele apartîne escadrei; celelalte a guvernului. Acestea din urma suntu impartite in gramedi de câte 1000 de stridii, cari se vendu prin strigare. Nu pré e asiá placutu a asistá la acésta desfacere, câci stridiile moru sî exala unu mirosu fórte tare, cându li-se estrage pretiós'a loru semântia.

Anulu acest'a mi'a de stridii s'a vendutu cu aprópe 9 livre sterl, pretiu cu care cine-va potea dobândí pucina semântia, séu, déca intemplarea 'lu favorisá, câte-va ochiuri de lumina, ori nisce margaritari rotundi séu conici, lucitori cá metasea, sî buni pentru cumperatorii cingetoriloru pline de auru depre la Delhi séu Stambul; in fine se potu gasí raru, chiaru perle demne de a impodobí gâtulu unei imparatese, urechi'a rumena a vreunei frumuseti din Londr'a séu Parisu, séu chiaru brunele bucle ale celei mai frumóse din haremulu Padisiahului.

Este fórte curiosu ca acestu ornamentu, atâtu de desu ambitionatu, nu este decâtu resultatulu bólei unui moluscu sî gari'a nu este óre catolica in dóue treimi din populatiunea sea, sî catolica esemplara in dinasti'a sea? Dara nici un'a din aceste poteri nu s'a lasatu a se incungiurá sî strange de ultramontanismu cá Franci'a. Si apoi sî in alte casuri, Franci'a nu erá totu atâtu de catolica sub monarchi'a din Iulie sî sub imperiu?

Ací nu este vorb'a despre form'a de guvernu; nu este vorb'a nici de Ludovicu Filipu II, nici de Napoleonu IV, nici de Enricu alu V-lea, nici de Mac-Mahon. Ori care aru fi acel'a care va fi chiamatu sa conduca destinele Franciei, se va gasi in fati'a acestui puternicu inimicu, ultramontanismulu, sî mai curendu séu mai tardiu va trebuí sa-lu dobóre, déca doresce a se sustiené, séu a se hotarí sa fia sdrobitu.

Nu e póte inutilu de a insistá asupr'a acestei declaratiuni: ca vorbimu despre ultramontanismu iéra nu despre catolicismu, ca vorbimu despre acelu partidu, care sub mantau'a religiunei, ascunde periculósele sele proiecte de interese lumesci.

Recetésca cine-va istori'a celoru din urma patru ani sî va gasí lesne probele despre cele ce dîseramu. Cui are a multiamí Franci'a ca nu are unu amicu francu sî resolutu? ultramontaniloru. Care este partidulu care intretiene intre ea sî o parte considerabila din poporulu italianu óre-cari neincrederi sî óre-cari banueli? Partidulu ultramontanu. Cine a fortiatu asiá de desu pre Franci'a sa-si plece capulu dinaintea esigentieloru diplomatice ale Germaniei sî ale altoru state? ultramontanii. Cine a fortiatu dara astadi pre Franci'a a se aperá dinaintea Europei intregi de acusatiunea ca e intielésa cu carlistii? Ultramontanii!

Intr'unu cuventu, cautati originea tuturoru dificultâtiloru interióre in fati'a câror'a s'a gasitu Franci'a in cursulu acestei scurte perióde de tempu, sî totu pre ultramontani veti gasí. Acestu partidu care, fâra a fi preponderantu prin numeru, este fórte puternicu prin influintiele sele oculte, a reusitu câte odata a trage dupa sine chiaru pre liberali, facendu-i sa privésca caus'a sea sub unu aspectu antiprusianu. Totu feliu au reusitu sa marésca incurcaturile diplomatice intre Versailes sî Berlinu sî animositâtile intre Franci'a sî Germani'a; incurcaturi si animositâti cari esercita o perniciósa influintia asupr'a politicei unei tieri câre'a ii va trebuí multu tempu inca spre a-si vindecá ranele sele.

Ce aru fi potutu face mai multu unu inimicu declaratu alu Franciei? Ce altu inimicu, in adeveru, ori-câtu de puternicu sa fia, aru fi potutu reusí cum au facutu ultramontanii, a paralisá in Franci'a forti'a de activitate sî a isolá mai cu totulu o natiune care pâna eri inca, erá centrulu, sufletulu politicei europene.

Intielegemu fórte bine dificultâtile situatiunei facute guvernului maresialului Mac-Mahon de acestu inimicu interioru, admirâmu chiaru marea abilitate de care a datu proba cautandu a-i paralisá actiunea. Din nenorocire inse e siguru ca chieltuindu o mare parte din forti'a sea de actiune a se luptá cu acestu adversaru de temutu, nu-i va mai remané indestulu spre a reorganisá tiér'a sî a-i procurá amici.

Clusiu, 3/15 Aug. 1874.

Domnule redactoru! Credemu, ca in loculu primu merita a fi pusa caus'a scolara populara, care dupa noi este fundamentulu progresului moralu natiunalu sî patrioticu; câci a incepe la edificiulu fericirei românului dela alta parte sî nu dela poporu, insemnédia a fi cum dice românulu „lucru intorsu“, va se dica, unu lucru fâra séu cu putienu folosu.

Noi, carii cugetâmu mai bine a fi sinceri sî drepti si a vorbí adeverulu asiá precum este, cá sa se póta ajutá, unde este lipsa de ajutoriu, trebuie sa descoperimu francu: ca starea scólei populare din giurulu nostru nu este nici progresiva, nici regresiva; ci este o stare amortita sî stagnanta provenitória nu din indiferentismulu autoritâtiloru respective, séu alu poporului; ci din calamitâtile acestui'a; câci, precum in genere este cunoscutu, dela autoritâtile respective se facu dese despositiuni salutarie pentru miscarea causei sî a stârei scolarie stagnante; inse cu putienu resultatu; pentru ca poporulu, asupr'a cârui'a jace sarcin'a sî la care se referesce implinirea tuturoru detorieloru, nu mai póte scapá de calamitatea urmata din trecutulu durerosu, sî din presentulu apesatoriu de tóte pârtile sî mai alesu de plagile elementarie, cari ni se pare a se fi conjuratu in contr'a lui, — sî este sî putiena sperantia de a scapá de urmarea trista a acestoru plage; fiindu ca acum secet'a cea mare ce domnesce pre aici l'au pusu de nou in starea cugetârei despre sórtea amara sî desperata ce-lu astépta.

Nu este mirare asiá dara ca caus'a scolara populara stagnéza; ba este mirare, cum nu au cadiutu cu totulu, cându poporulu, cá agricultoru, nu are nici unu venitu, nu are cu ce sa-si sustiena famili'a, nu are cu ce sa-si platésca dârile.

Si in acésta stare nu numai ca nu-lu ajuta nimenea; ci inca e aspru esecuatu si persecutatu, déca nu póte platí.

Audîmu, ca in unele locuri s'au inceputu a se radicá case scolare corespundietórie scopului; inse dorere aceste edificâri inca stagnéza, câci poporulu nu are spese spre continuarea lucrârei.

Cumca nu s'aru tiené invetiamentu séu scóla populara, inca nu potemu dîce, numai câtu progresu putienu se póte face din caus'a miseritatei poporului, care nu-si póte tramite regulatu pruncii la scóla, neavendu cu ce-i imbracá sî nutrí. — Cu tóte aceste póte s'aru face sî mai multu sporiu, déca lips'a de invetiatori cualificati nu aru fi sentieta cá sî pânea de tóte dîlele.

Audîmu sî de tienerea esameneloru de véra séu finale cu resultate varie, ba unele sî multiemitórie in impregiurârile presente. — Asiá scimu, dupa informatiunea castigata, ca par. prot. V. Rosiescu, avendu a esî la comun'a Magur'a, fiindu provocatu dela trib. reg. din Clusiu in caus'a segregârei paduriloru séu muntiloru, ce erariulu séu In. Regimu, voiesce a efeptuí, au prefiptu tienerea esamenului la Somesiulu caldu si Marisielu, unde s'a sî tienutu cu unu succesu doritu. La comun'a intâiu erá unu invetiatoriu mai putienu cualificatu, dara fórte zelosu, carele a facutu sporiu neasteptatu pâna sî cu adultii; iéra la comun'a Marisielu aflandu-se unu pedagogu aptu, acest'a au facutu progresu suficientu, avendu unu numeru de 150—170 scolari din 2—3 sute. — Martoru alu acestui esamenu au fostu si dlu asesoru de tribunalu I. Pintea.

Fiindu vorba de segregare, trebuie sa interdicemu aici, ca asteptâmu cu mare nerabdare, ca ni se va efeptuí segregarea. — Avemu mare sperantia, ca se va face poporului dreptate; câci déca nici aici nu se va face dreptate, apoi nu scimu de unde se mai asteptâmu dreptatea. — Vomu vedé!

(Va urmá.)

Brasiovu in 10 Aug 1874.

Cu viua satisfactiune sî espresa bucuria mai relatâmu despre placut'a surprindere, ce ni causà dîlele aceste o grupa de frati caletori din Romani'a libera sî anume din urbea Berladu sî tienutulu ei. In acésta urbe a Romaniei de preste Milcovu esiste de mai multi ani o scóla normala, cum se numesce acolo, séu unu institutu preparandialu, cum ii dîcemu noi aici, care s'a infiintiatu din partea „asociatiunei pentru cultur'a poporului românu“ din acea urbe cu scopulu sî destinatiunea, cá sa provéda scólele din comunele rurali ale judetiulu Tutov'a cu invetiatori cualificati, luminati sî apti de a puté invetiá sî luminá sî pre altii.

Cu finea anului scolasticu trec. au absolvitu cursulu preparandialu in acestu institutu vr'o 52 de juni români, cari la tómna se voru aplicá de invetiatori in comunele rurali ale acelui judetiu. Si acesti'a suntu fratii caletori, cari prin sosirea loru neasceptata in mediloculu nostru, ni-au causatu placut'a surprindere sî bucuri'a, ce nu ne potemu contení a o manifestá.

Dlu D. I. Popescu, profesoru la liceulu din urbea Berladu, profesoru de agricultura la institutulu preparandialu mentionatu sî presiedinte alu asociatiunei de acolo pentru cultur'a poporului românu din acelu judetiu, a avutu fericit'a sî salutari'a idea, de a intreprinde cu junii candidati de invetiatori o caletoria de esperintia prin Romani'a sî pârtile limitrofe ale Transilvaniei. Astu-feliu trup'a juniloru români, plecându din Berladu in frunte cu dd. profesorii Popescu sî Hergescu, — acestu din urma profesoru de music'a vocale la acelu institutu, — dupa o caletoria apostolica de trei septamâni, in care restempu a percursu teritoriulu românu dela Berladu pâna la pasulu Oituzului, sî de acolo secuimea de alungulu, sosí in fine la Brasiovu in sér'a dilei de 7 Augustu c. n.

Pre cându strainii, cari ii vediura intrandu in orasiu in ordine sî mersu plinu de tactu ostasiescu, credeau, cā suntu nisce graniceri români, cari vinu sa faca cortele pentru óstea româna pre tempulu manevreloru de tómna, pre atunci faim'a respandí cá fulgerulu prin tóte straturile societâtiei române vestea adeverata despre scopulu caletoriei fratiloru berladeni.

Sambata diminéti'a junii români sub conducerea maiestrului loru cantara in coru intréga liturgi'a ce se celebrà in biseric'a sântei Treimi, iéra Dumineca deminéti'a in biseric'a sântului Nicolae. Totu Dumineca la 6 óre d. am. delectara publiculu numerosu din sal'a gimnasiului românu cu o multime de cantâri regulate sî dupa arte cu deosebire natiunali, cu care ocasiune secerara aplausele publicului intregu sî dovedira celu mai promptu esercitiu sî in art'a musicei vocale.

Astadi desu de diminétia ospetii români plecara la Zernesci sî giuru, de unde intorcendu-se iérasi la Brasiovu, voru plecá preste Ploesci sî Bucuresci câtra casa.

Astu-feliu fiitorii invetiatori in comunele rurali ale judetiului de Tutov'a; esindu din scól'a teoriei, avura cea mai buna ocasiune de a percurge in scurtu tempu sî o scóla practica. —

Multiamindu dlui Popescu, care prin esecutarea ideei sele ne oferí placut'a ocasiune, de a ne formá sî noi o mai chiara ideia despre situatiunea instructiunei publice in Romani'a, le uramu tóta fericirea! sî dorimu, cá staruintiele, zelulu sî ostenelele loru intru luminarea, cultivarea sî nobilitarea fragediloru surceli ai poporului românu sa fia incununate de resultatele cele mai splendide. Acest'a este uniculu triumfu, ce este datu institutoriloru bravi ai poporului. —

„G. Tr.“

Varietâti.

⁂ Deslusire. La recercarea ce ni s'a facutu in scrisu din partea dlui Ioanu Cioranu docente in Branisc'a, déca publicatiunea dto 20 Iuliu a. c. in privinti'a cursului agronomicu din Clusiu privesce numai pre invetiatorii din fondulu regiu, dupa informatiunile ce ni leamu potutu câscigá, suntemu in stare a dá urmatórele deslusiri:

a) de bineficiulu scadiementului tacsei pentru calatori'a pre dromulu de feru se bucura sî alti invetiatori afara de fondulu regescu;

b) la cestiunatulu cursu limb'a esplicativa va fi prelânga cea magiara sî cea româna.

Spre orientarea celoru interesati publicâmu aceste dupa cum ni-leamu potutu câscigá.

⁂ Multiamita publica. Oferte binevole au incursu pre sém'a sântei biserici gr. or. din opidulu Dejului, dela marinimosi fratii nostri gr. or. din Lugosiu in Banatu, in bani gat'a o suma de 25 fl. v. a. dela zelosulu asesoru consistorialu Moise Lazaru din Sabiiu, 1 Liturgieru, 1 Octoichu micu, 1 Ciaslovu.

Tuturoru acestor'a — le aduce comitetulu parochialu gr. or. din Deju cordial'a sea multamita, sî cu deosebire fratiloru banatieni dela parochi'a mentionata, asigurându-i pre toti despre tînerea in memoria pentru toti tempii din partea acestei comune bisericesci.

Samuilu Cupsi'a
presied. comit. parochialu
gr. or. din Deju.

⁂ Unu ursu la monastire. — Jurnalulu de Varsiovi'a, dà nisce amenunte curióse despre unu ursu imblanditu, care fusese prinsu de micu in padurea Podoliei sî dusu intr'o monastire din acea tiéra.

Pentru a-i dá dreptulu de cetatienie in comunitatea calugarésca, unde fia-care este detoriu a conlucrá pentru fericirea generala, in raportu cu poterile sele, 'lu deprinse cându crescù mare la lucrârî conforme cu poterea inteligintiei lui.

Lucrulu celu mai greu in monastire erá aducerea apei pentru spalatorie sî bu-

---

alu unui medilocu intrebuintiatu de stridia spre a scapá de unu lucru care i face reu in ghiócea sea. Chinesii cei indemânatici pentru asemeni lucrâri, tórna in tipariu grauntie mici de sidefu séu vre-o figura mare de plumbu representându pre dieulu loru Foh, sî nenorocitele molusce, dupa câtu-va tempu, acoperu aceste materii straine loru cu o cója care nu e altu-ceva decâtu sidefulu. S'a crediutu mai intâiu ca stridiele, dupa ce primiau din intemplare in ghióc'a loru cându marea scade prin refluxu, o picatura de bruma séu de plóie, se transformà in margaritari; dara totu orientalîi insîsi mai sciu ca acést'a nu e decâtu resultatulu medilocului intrebuintiatu de aceste molusce spre a scapá de un'a din bólele loru. Unu improvisatoriu arabu a comparatu stridi'a cu poetulu care naréza lumei superârile lui intr'o oda frumósa séu cântecu stralucitu.

Si apoi limbagiulu poeticu a luatu unu locu insemnatu in comerciulu cu margaritarii; negutiatorii vorbescu de „luna plina“, de „jumetate de luna“, de „bobocu de rósa“ sî „lacrími“, margaritariulu nestrapunsu se chiama „virgina“, pre cându celu ce a fostu purtatu e cunoscutu de unii sub numele de „veduvu.“

Romanii, dupa Pliniu, puneau perlele mai pre susu de tóte petrile pretióse, sî dedeau sume mari spre ale obtiené, cum fuse, spre esemplu, darulu facutu de Antoniu Cleopatriei. Inghitiendu pretiós'a perla „sierpele betrânului Nilu“ n'a cedatu póte numai unui capriciu. Unulu din obiceiurile cele mai comune in Orientu e de-a sfarâmá petri pretióse spre a mestecá prafulu loru in nisce bucate fórte costositórie, séu spre a face unu feliu de dulcetiuri séu filtre amoróse.

Samenti'a de margaritariu faramata luata pre din untru, e privita la Damascu sî la Teheranu cá propria spre a face pelea subtîre sî colórea ei cá colórea lunei. Multi medici arabi sî indieni o ordona ca fortificatoru sî este fórte posibilu cá Cleopatra sa fi inghititu stralucitulu ei margaritariu in interesulu sanatâtiei séu alu frumusetiei sele.

Ceea ce a micsioratu multu valórea perleloru, este imitatiunea fericita ce s'a facutu din cristalulu sî din soldii unui pesce de rîu. Pentru unu pretiu de nimicu se póte cumperá unu colieru de margaritari falsi, care, déca aru fi compusu din adeverate petri pretióse, aru fi facutu sa stralucésca de bucuria ochii Cleopatriei sî ai lui Antoniu. Cu tóte aceste veritabilulu margaritariu remâne totu veritabilu, sî celu mai indemânaticu fabricantu din Parisu nu póte creá cu atât'a perfectiune unu obiectu cá miculu moluscu ce lucréza in fondulu marii, la 60 picióre departe de sóre, sî care, cu pucinu fosfatu sî carbonatu de varu, forméza o perla rotunda admirabila sî i dà acea lucire de curcubeu pre care cei mai renumiti giuvaergi nu i-o póte dá.

„Pr.“

catarie. Calugerii deprinsera pre ursu la acésta ascultare. Elu umplea singuru cofele, le punea pre coromesla séu coghilitia, le luá pre umeru si cará astfeliu apa pâna umplea cad'a, cându atunci se odihniá. Cându vedea ca cad'a se desiérta elu reincepea ascultarea sea.

Priveghiarea ce de ordinariu o are stareliulu asupr'a calugeriloru incetase cu totulu asupr'a ursului nostru din diu'a in care s'au convinsu ca dintre toti fiii lui duhovnicesci ursulu erá acelu ce achitá mai esactu si mai cu sântienia de indatorirea lui.

Totulu mergea bine. Ursulu uitase viéti'a independenta a paduriloru si se deprinsese cu viéti'a calugarésca. Servitiele sele si blandeti'a sa facea din elu unu bunu servitoriu si unu membru utilu alu comunitâtiei incâtu nimenea n'avea motivu a se plange de elu. Din contra calugerii 'lu tieneau bine si-i acordá tóte favorurile incâtu in asta privintia potemu dice ca ursulu devenise óre cum copilulu desmierdatu alu monastirei.

Din nenorocire cele mai bune amicitii se sfarsiescu prin certe.

Intr'o di, carase o multime de apa, incâtu dupa cum sciá elu, aru fi fostu pré de ajunsu, si cu tóte acestea cad'a nu se umpluse. Acést'a 'lu facù sa banuiésca ca aru fi ce-va; ursulu este unulu din animalele cele mai banuitórie séu neincrediatórie.

Merge din nou la fantâna, aduce apa, tórna cofele in cada si observa inaltimea apei séu câtu mai trebuie inca pâna a se umplea cad'a, cá sa se póta odihní. Dupa acésta observare elu incepe iérasi a cará uitandu-se in cada totu-déun'a cându turná cofele. Dupa trei séu patru turnaturi, ursulu incepù a stá pe gânduri vediendu ca ap'a nu sporesce. Atunci banuelele lui devenisera mai puternice, si ii cadiura suspecti doi frati tineri cari erau de rendu la spalatorie. Plinu de banuieli, iese de acolo, inse in locu sa se duca la fantâna elu se pune dupa usia. Calugerii banuiti crediendu-lu dusu incepura a ride cu hohotu. La acestu risu ursulu intinde incetisioru botulu pre usia care erá ce-va deschisa, si vede cepulu scosu si ap'a curgendu din cada. La vederea apei carea curgeá si facea cá elu sa nu mai póta umplea cad'a, ursulu mormaí grozavu si apucandu o bucata de lemnu arunca cu o furia nebuna asupr'a superatoriloru glumeti incâtu i-aru fi ucisu pre locu déca i-aru fi ajunsu.

Indata mormaiturile animalului furiosu umplura manastirea de spaima, toti fugeau in tóte pârtile. Unii mai curagiosi cautá alu imblandi prin maguleli; inse séu de téma ca 'lu voru pune la canonu, séu ca facea pre toti calugarii solidari de fars'a ce-i jucasera, ursulu opunea demonstrariloru pacifice o atitudine amenintiatória si teribila.

In fine se retrage incetu spre padure, se suie pre unu dealu si se asiédia acolo hotaritu a face o rea primire acelui ce aru cutediá a se apropiá de densulu.

In cele din urma inse, ursulu incepù a se linisci. Câtra séra se aréta dispusu a capitulá. Atinsu prin spiritulu de societate cu care se deprinsese, si de fóme se pogóra in monastire, se dedù prinsu, legatu si canonistu, de si cu nedreptulu.

Burs'a de Vien'a.

Din 6/18 Augustu 1874.

Metalicele 5%	71	30
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	74	50
Imprumutulu de statu din 1860	107	—
Actiuni de banca	975	—
Actiuni de creditu	239	50
London	109	55
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	77	75
„ „ „ Temisiorene	76	—
„ „ „ Ardelenesci	75	—
„ „ „ Croato-slavone	80	—
Argintu	103	60
Galbinu	—	—
Napoleonu d'auru (poli)	8	79½

Concursu.

La scól'a comerciala publica româna gr. or. din Brasiovu a devenitu vacantu unu postu de profesoru si anume:

Postulu de profesoru pentru geografi'a si istori'a comerciala si universale cu deosebita considerare la istori'a Ungariei, pentru economi'a nationala cá studii principale si limb'a germâna cá studiu secundariu.

Pentru ocuparea acestui postu se escrie concursu cu terminu pâna la 20 Augustu (1 Septembre) a. c.

Concurentii sa binevoiésca a se adresá câtra subscris'a eforie scolara alaturându pre lânga petitiune si documentele: a) ca suntu de nationalitate româna si de religiunea gr. or., b) ca au purtare politica si morala buna, c) ca suntu sanatosi si d) ca au cualificatiunea receruta. La cercetarea cualificatiunei se are in vedere Statutulu organicu alu metropoliei române gr. or. din Ungari'a si Transilvani'a si resp. Regulamentulu archidiecesanu pentru esaminarea candidatiloru de profesura la scólele secundarie române confesionale.

Salariulu anualu pentru acestu postu este de 800 fl v. a. prospectu de inaintare si dreptu de pensionare.

Celu alesu va functioná anulu primu de proba si apoi se va intarí cá profesoru definitivu, déca va fi depusu esaminulu prescrisu de lege.

Brasiovu 24 Iuliu st. v. 1874.

Efori'a scóleloru centrale române gr. orient.

(2—3)

La Nr. pp. 150—1874.

Concursu.

Devenindu vacanta stationea invetiatorésca din comun'a româna gr. or Agribiciu in protopresbiteratulu Clusiului, se escrie concursu pâna in 10 Sept. 1874.

Emolumentele suntu: a) 120 fl. v. a. b) 24 mertie bucate de pâne c) 6 orgii □ de lemne, d) cuartiru liberu in cas'a scólei. —

Doritorii a ocupá acésta statiune invetiatorésca, suntu poftiti a-si adresá petitiunile loru instruate in sensulu §-lui 13 din Statutulu org. câtra sinodulu parochiale, si ale substerne pâna la terminulu prefiptu, cá in 14 sa se póta tiené alegerea. —

Clusiu 1 Augustu 1874.

In contielegere cu comitetulu parochialu.
V. Rosiescu
(2—3) prot. gr. or.

N. I. 139/1874.

Concursu.

In comun'a Sibielu — scaunulu Sabiilui — e a-se ocupá postulu de notariu comunale, cu care e impreunatu unu salariu anuale de 220 fl. v. a. cuartiru liberu, 4 orgii de lemne si alte accidentie in suma aprosimativa de 100 fl.

Concurentii au a-si presentá petitiunile sele la subscrisulu inspectoratu pâna in 15 Septembre a. c., documentandu-si sciintiele teoretice si pracs'a de pâna acum, precum si ca sciu perfectu limb'a româna.

Sabiiu in 14 Augustu 1874 st. n.

Inspectoratulu cercuale
(2—3) **alu Selistei.**

Concursu.

Pentru ocuparea posturiloru invetiatoresci la scólele din urmatórele comune bisericesci, se escrie concursu pâna la 1 Septembre c. v. a. c.

1. Breticu pentru clas'a a II 200 fl. v. a. cuartiru si lemne.
2. Breticu pentru clas'a I 150 fl. v. a. cuartiru si lemne.
3. Sit'a-Buzau 200 fl. v. a. cuartiru si lemne.
4. Intorsur'a-Buzaului cu venitulu cantorescu 200 fl. cuartiru si lemne.
5. Cernatulu infer. cu venitulu cantorescu 100 fl. v. a.
6. Paspantiu cu venitulu cantorescu 50 fl.
7. Zabala cu venitulu cantorescu 100 fl.

Doritorii de a ocupá unulu din aceste posturi invetiatoresci sa-si astérna suplicele loru instruite in sensulu Statutului organicu pâna la terminulu de susu la subscrisulu.

Breticu in 1 Augustu 1874.

In contielegere cu comitatele parochiali.
Spiridonu Dimianu
(1—3) Adm. ppescu III scaune.

Concursu.

Devenindu vacanta statiunea de invetiatoriu la scól'a confes. gr. orient. din Petril'a in protopopiatulu tractului Hatiegu, se escrie prin acést'a concursu, cu terminulu pâna la 15 Septembre a. c.

Emolumentele suntu: 300 fl. v. a. in bani, lemne focale si cortelu.

Doritorii de a ocupá acésta statiune sa binevoiésca a-si asterne petitiunile — loru bine instruate — la subscrisulu pâna la terminulu susu insemnatu.

Hatiegu in 4 Augustu 1874.

In contielegere cu comitetulu parochialu.
Ioanu Ratiu
(1—3) protopopu.

Concursu.

Devenindu vacenta parochia Ceru Bacaintiei in protopresbiteratulu II-le alu Geoagiului se escrie concursu pâna la 31 Augustu a. c.

Emolumentele suntu:

1. Venitulu stolaru de pâna acum'a.
2. Folosirea cemiteriului de 2 cara de fenu.
3. Dela 70 familii câte o ferdela cucuruzu sfermitu.
4. Dela tóta famili'a câte o di de lucru.
5. Casa de locuitu si cuhna sub unu acoperementu cu casa de scóla.

Doritorii de a ocupá parochi'a acést'a, sa-si astérna suplicele loru la subscrisulu provediute cu documentele prescrise de statutulu organicu pâna la diu'a mai susu determinata.

Secarambu 4 Augustu 1874.

In contielegere cu comitetulu parochialu respectivu.
Şabinu Piso,
(1—3) protopresb.

Concursu.

Pentru parochi'a vacanta gr. or. a Suplacului protopresbiterulu Ternavei de susu se escrie prin acést'a concursu pâna in 1 Septembre a. c.

Fmolumentele suntu:

1. Casa parochiale si supraedificatele necesarie.
2. 4 jugere pamentu parte aratoriu, parte fenatie.
3. Dela 100 familii câte o feldera cucuruzu sfermitu si o di de lucru, — in fine stol'a indatinata.

Doritorii de a ocupá acésta parochia au a-si substerne recursurile loru instruate in sensulu Statutului org. pâna la terminulu indicatu la subscrisulu.

Alm'a in 25 Iuliu 1874.

In contielegere cu comitetulu parochialu.
I. Almasianu
(3—3) Protopopu.

Concursu.

In urm'a inaltei ordinatiuni consistoriale din 18 Aprilie 1874. Nr. consist. 848/B. 397 se escrie concursu pentru noua parochia de clas'a a III-a din comun'a Sióla in scaunulu Mediasiului pâna in 1 Septembre a. c.

Cu acésta parochia suntu impreunate urmatórele Emolumente:

1. Stola usuata in tractu si in comuna.
2. Dela 37 familii câte 2 dile de lucru cu carulu séu cu plugulu.
3. Cuartiru liberu cu edificatele economice necesarie si o gradina de legumi si de pomni precum si folosirea cimiteriului cu iarba de cositu.
4. Lemne focali de ajunsu preste totu anulu.

Doritorii de a ocupá prementionata parochi'a au sa-si inainteze petitiunile provediute cu documentele recerute de Statutulu organicu scaunulu protopopescu gr. res. alu Mediasiului in Siarosiu.

Siarosiu in 1 Augustu 1874.

Cu intielegerea comitetului parochialu.
D. Chendi
(2—3) Adm. prot.

Concursu.

Devenindu vacanta parochia gr. or. de a III-a clasa, din Ocolisiulu-micu, in protopresbiteratulu Hatiegului se deschide prin acést'a concursu pâna in 25 Augustu a. c.

Emolumentele suntu:

Trei jugere pamentu aratoriu, si patru jugere fenatiu — de a III-a clasa.

Dela 110 fumuri câte o ferdela cucuruzu nesfermatu (cu tuleulu) si câte o diua de lucru, precum si stolele indatinate.

Doritorii de a concurge la acésta statiune au a-si asterne petitiunile loru instruate conformu prescriseloru din „Statutulu organicu", pâna la terminulu prefiptu, subscrisului protopresbiteru in Hatiegu.

Hatiegu in 25 Iuliu 1874.

In contielegere cu comitetulu parochialu.
Ioanu Ratiu
(2—3) protopres.

Concursu.

Pentru ocuparea postului primariu si secundariu invetiatorescu la scól'a gr. or. din comun'a Denesiu, se deschide concursu pâna in 29 Augustu 1874.

Emolumentele suntu:

1. Pentru postulu primariu 200 fl. v. a. din cas'a alodiala licuidi la patrariu de anu decursivu, cuartiru liberu, lemne de ajunsu, gradina scólei de legumi si cositu de 800□.
2. Pentru postulu secundaru 70 ferdele bucate, lemne de focu de ajunsu, unu locu de dóue cara de cucuruzu de folositu in totu anulu, o piciocaria, atrei'a parte din venitu in ajunulu Craciunului. —

Competentii au de a-si asterne rugârile sele conformu Statutului organicu la scaunulu protopopescu si a se presentá in tempulu susu deschisu celu pucinu odata la biserica in locu.

Pentru invetiatoriulu primariu se cere sa scie si limb'a germâna.

Danesiu 14 Iuliu 1874.

Scaunulu protopopescu gr. or.
alu Sighisiórei in contielegere
cu comitetulu parochiale.

Ad. Nr. com. p. 6—1874.

Concursu.

La scól'a capitala gr. or. din Saliste se escrie concursu pentru unu invetiatoriu sub urmatórele conditiuni:

a) Léf'a anuala va fi 300 fl. v. a.

b) Concurintele sa fia de religi'a gr. or.

c) Sa dovedésca, ca a percursu 4 clase gim. si pedagogi'a. —

d) Sa scie bine cântarile bisericesci. —

e) Acei'a, carii voru atestá, ca posedu o praxa de invetiatoriu de celu putienu 4—5 ani cu succesu bunu se voru admite la acestu postu si fâra considerare la p. c. —

f) Terminulu concursului se defige pâna la 30 Augustu cal. vechiu. —

Petentii sa-si indrepte petitiunile loru de a dreptulu la presidiulu comit. par. in Saliste. —

Saliste in 6 Augustu 1874.

In intielegere cu parintele ppu
Ioanu Hani'a cá Inspectoru tractualu de scóle. — Comitetulu
parochialu gr. or.

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.**

Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pàrti ale Transilvaniei sî pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. éra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Nr. 63. ANULU XXII.

Sabiiu in 11|23 Augustu. 1874.

1991/sc. — cons. 403.

Câtra Parintii Protopopi sî Administratori protopresbiterali cá Inspectori districtuali de scóle.

De óre-ce anulu scolasticu 1873/4 s'a incheiatu inca cu finea Maiu 1874 si totusi conspectele scolari inca pâna astadi nu s'au asternutu la acestu consistoriu archidiecesanu, asiá se demanda prin acést'a Précinstiei Tale, cá pâna la finea curentei nesmintitu sa asterni incóce acele conspècte dimpreuna cu o consemnatiune a catichetiloru si a numerului catechumeniloru ce cercetéza scoli de alta confessiune in tractulu Précinstiei Tale.

Sabiiu, din siedinti'a Consistoriului archidiecesanu, cá senatu scolariu tienuta in 8 Augustu 1874

Nicolau Pope'a m/p.
Archim. sî Vicariu archiepiscopescu.

Nr. 1992/Sc. — 404 cons.

Fiindu ca s'a observatu, ca concursele pentru intregirea statiuniloru invetiatoresci se publica prea tardiu, din care causa séu ca terminulu de concursu trebuie sa se puna prea scurtu, séu ca intregirea statiuniloru se amana pâna târdiu in anulu scolasticu — spre mare dauna a invetiamentului: asiá spre incungiurarea acestui reu Consistoriulu archidiecesanu a aflatu cu cale a Te provocá, cá fâra intardiere sa faci cele necesari in intielesulu Statutului organicu sî sa grabesci cu escrierea de concurse pentru intregirea statiuniloru invetiatoresci ce se voru fi aflandu vacante in protopresbiteratulu Précinstiei Tale, séu voru fi ocupate numai cu invetiatori provisorici, cá de tempuriu sa fia invetiatorii alesi sî intariti, asiá cá la inceputulu anului scolasticu prossimu 1 Octobre a. c. sa se póta incepe invetiamentulu conformu ordinatiunei consistoriale dto 13 Septembre 1873 Nr. 1711/Sc. in tóte scólele nóstre confessionali.

Sabiiu din siedinti'a Consistoriului archidiecesanu, cá senatu scolariu tienuta in 8 Augustu 1874.

Nicolau Pope'a m. p.
Archim. sî Vicariu AEppescu.

Nr. 302 pres. ex 1874.

Copi'a circulariului pentru convocarea Consistoriului metropolitanu.

Dupa ce Escelenti'a Sea Inaltu Pré sântitulu Archiepiscopulu sî metropolitulu nostru Procopiu Ivacicoviciu s'a alesu de congresulu bisericescu nationalu serbescu la 31 Iuliu a. c. sî s'a intaritu de Majestatea Sea pré induratulu nostru Imperatu sî Rege. apostolicu cu pré inalt'a resolutiune din 6 Augustu a. c. intru Metropolitu-Patriarchu alu serbiloru, renunciendu mai inainte Présânti'a Sea la demnitatea de Archiepiscopu sî Metropolitu alu românilorn ortodocsi din Ungari'a sî Transilvani'a amesuratu provocârei facute din partea In. ministeriu ung. reg. de culte sî instructiune publica, sî dupa ce inaltu Présânti'a Sea prin actulu subscrisu in Carlovetiu la 1/13 Augustu a. c. aflatoriu in mânile mele s'a adresatu cu solemn'a sea resignare sî deadreptulu câtra Venerabilulu Consistoriu metropolitanu: asiá in calitate de Archiereu mai betrânu pre bas'a §§-loru 156 sî 161 din Statutulu organicu convocu Consistoriulu metropolitanu plenariu pre 19/31 Augustu a. c. la Sibiiu in resiedinti'a metropolitana la 9 óre de diminétia spre a se pune la cale dispusetiunile necesarie pentru reintregirea scaunului Archiepiscopescu sî metropolitanu remasu in vacantia.

Deci prin acést'a multu on. d-ta esti poftitu de a luá parte la predis'a siedintia a Consistoriului metropolitanu plenariu la terminulu sî loculu susu amintitu, binevoindu a me incunosciintiá pre post'a procsima, déca te inlesnesti, séu nu, a te infacisi'a.

Prelânga care impartasindu-Ve binecuventarea archierésca sum alu d-tale

Caransebesiu in 5/17 Augustu 1874.
binevoitoriu
Ioanu Popasu m/p.
Episcopulu Caransebesiului.

Eata aici actulu relativu la abdicerea Metropolitului nostru, de care amintiramu in nrulu trecutu, ca s'a publicatu in „Albin'a“:

Venerabilului Consistoriu metropolitanu gr. or. românu in Sabiiu;

la mânile Inaltu Présântiei Sele Parintelui Ioane Popasu, dreptmaritoriu Eppu romanescu alu Caransebesiului, cá celui mai betrânu Episcopu alu Ierarchiei române gr. or. din Ungari'a si Transilvani'a in Caransebesiu.

A placutu provedintiei domnedieesci, prin medilocirea maritului Congresu nationalu-bisericescu serbescu sî prin préinalt'a voia sî gratia a Majestatei Sele, Imperatorelui sî Regelui nostru Francisco Iosifu I, anume prin actulu congresuale de alegere dela 31 Iiuliu a. c. sî prin domnésc'a confirmare din 6 Augustu, a me chiamá la scaunulu archiepiscopale-metropolitanu alu Patriarchiei serbesci de Carlovetiu, pre care scaunu, in urmarea préinaltului Rescriptu maiestaticu ce se publicà in siedinti'a congresuale de ieri sî fu primitu cu manifestatiuni de placere generale, in fapta l'amu sî ocupatu. — A sositu deci momentulu de a-mi implini cea mai grea detorintia câtra Voi, iubitii mei, sî prin Voi — câtra Ierarchi'a, câ rei pâna acum cu mandria amu statu in frunte.

Intemplarea de fatia este un'a dintre cele mai straordinarie in biseric'a nóstra, sî ea nu se póte nici esplicá, nici dejudecá sî justificá, decâtu numai prin absolut'a necessitate, care a produs'o sî care s'a manifestatu tocmai in incidentele ce a facutu de a se intalní voi'a representantiloru legali ai unui intregu poporu — in grele impregiurâri situatu, cu intielepciunea inaltului guvernu alu patriei sî cu altissim'a gratia a M. Sele.

Cine din admirabil'a concurentia sî co-incidintia a acestoru decidietori faptori publici, intr'unu momentu criticu, nu va recunósce, ca slab'a mea persóna a fostu vasulu alesu de Domnulu, — dela care se indreptédia pasii omului, — pentru scopurile sele providentiali? Cine nu va cunósce, ca navalirea cu atât'a potere a tuturoru impregiurâriloru asupr'a mea, nu-mi lasá alta alegere, decâtu — o supunere cu resignatiune, in cea mai deplina buna-credintia, ca este spre binele sântei nóstre biserici.

Asiá a fostu, prea iubitii mei, cá eu, de-sî cu anim'a plina de durere sî in consciinti'a celei mai grele responsabilitâti, a trebuitu sa me despartu de voi, sa parasescu acelu terenu alu archipastoriei la pré iubitulu meu poporu românu cârui intr'unu cursu de 21 de ani tóte modestele mele poteri si ingrigiri au fostu devotate. M'amu despartitu, v'amu parasitu, — dara totusî numai corporalminte; spiritulu meu — pururea va fi cu voi, pururea ve voiu petrece cu iubire sî cu tóta solicitudinea, ce mi-o impune legatur'a bisericésca sî comuniunea sincera sî intima a trecutului.

Si fiindu ca eu, la provocarea ce mi s'a facutu din partea inaltului ministeriu regiu unguresou de cultu, dejá miamu dechiaratu renunciarea la demnitatea de Archiepiscopu sî Metropolitu românu, care dechiaratiune a mea si-a aflatu formale espresiune in mai susu citatulu pré inaltu rescriptu regiu din 6 Augustu a. c. acum'a prin acést'a vinu a-mi implini detorinti'a sî de a dreptulu câtra venerabilulu consistoriu metropolitanu, representante legalu alu ierarchiei române, dechiarandu-mi resignarea solena la inalt'a demnitate ce amu ocupatu in fruntea bisericei române gr. or. din Ungari'a sî Transilvani'a.

Astu-feliu implinindu-mi acésta grea sî durerósa detorintia — pentru cá sa puteti procede numai decâtu la luarea dispusetiuniloru necesarie, conformu statutului organicu bisericescu, spre indeplinirea scaunului archiepiscopale sî metropolitanu remasu in vacantia, sî — multiamindu-ve din adenculu animei, atâtu d-vóstra, câtu sî prin medilocirea d-vóstre intregu veneratului cleru sî pré iubitului poporu românu, cari 'mi detera atâtea vine probe de alipire, stima sî amóre; in fine recomendandu-me pretiuitei mie suvenire a d-vóstre, pre lânga impartasirea binecuventârei mele archipastoresci amu remasu

Carlovitiu, in 1/13 Augustu 1874.
pururea de binevoitoriu:
Procopiu Ivacicoviciu m/p.
Patriarchu serbescu.

„Corespondinti'a generala austriaca“ ne dà urmatórea relatiune din Constantinopole:

„Legarea drumuriloru de feru turcesci cu resoulu europénu este de acum inainte parasita pentru totu-déun'a, fiindu ca nimic'a nu este care sa faca a se prevedé possibilitatea unei intielegeri intre guvernulu otomanu sî compani'a linieloru ferate române. Nu ca acést'a din urmo n'are buna voiutia, câci eata dejá de 8 luni de cându delegatulu séu baronulu Schlechta 'si dà tóte silintiele posibili pentru a ajunge la unu resultatu sî fâra cá sa póta atinge pâna acum scopulu seu. Nu e inse nici o mirare în privinti'a acést'a, câci cererea guvernului nu constà in nimic'a altu decâtu in prelungirea terminului pentru legarea linieloru si in unu avansu de capitaluri, spre a-si terminá liniele ce se lucréza acum. Compensatiunile oferite in schimbu din partea guvernului sunto asiá de mici incâtu nu s'au pututu continuá negotiârile pre acésta basa sî de acea a trebuitu sa sî inceteze.

Mai multi membrii de ai internatiunalei s'au arestatu la Rom'a. — Dupa concertârile facute s'a constatatu, ca organisarea internationalistiloru erá fórte avansata. — Internatiunalii se pare ca nu avéu de scopu a organisá e revolta simultanea, ci de a suscitá miscâri partiale permanente in diferitele pârti ale peninsulei.

Unu meetingu s'a tienutu la principele Napoleonu, unde luara parte Emiliu Olivier sî amiralulu Roncière la Noury.

Diet'a Ungariei.

Budapest'a 24 Iuliu 1874. Presiedintele B. Perczel deschide siedinti'a de astadi a Casei representative la 9 óre.

Cas'a trecându la ordinea dilei continua desbaterea asupr'a paragrafului 12.

Stef. Teleszky pledéza intre aplausele stângei contr'a, Tadeu Prileszky intre aplausele dreptei pentru acceptarea paragrafului din cestiune.

Se mai dechiara contr'a proiectului Alex. Körmendi intr'o espunere estinsa sî dupa densulu combate

Col. Tisza paragrafulu din cestiune supunendu-lu unei critice aspre, care se sfersiesce cu urmatórele pasagie.

Prin alinea 5 a paragrafului 12 facemu pre ministrulu de interne cortesiulu principalu alu tierei in loculu ministrului de financie. Dara déca inaintea d-loru este decisu sî scrisu, cá sa fia asiá, me intorcu din parte-mi câtra toti membrii opositiunei cu rogarea: sa nu contribuimu celu pucinu noi din parte-ne, cá purcederea cea rea la alegeri sa se puna in lucrare prin culp'a nóstra, spre a se poté dice, ca noi suntemu caus'a, de listele electorali permanente sî apelatiunea la curia nu potura deveni lege.

Noi protestâmu contr'a paragrafului 12, noi denegâmu legea, cu carea nu avemu chiaru nimicu comunu. (Aplausu viu in stâng'a.) Eu celu pucinu negu acést'a sî déca nu o putemu impedecá, atunci trebuie sa alegemu intre acésta alternativa: séu remâne legea cea rea sî se va dice, ca noi suntemu caus'a la acést'a, séu ca acést'a alinea (V) va deveni lege in butulu opositiunei nóstre.

Faca densii numai legea, noi sa protestâmu pre scurtu contr'a a totu ce e reu sî sa le lasâmu loru glori'a de a fi creatu acésta lege. Pentru acést'a eu totusi nu me voiu indoí despre viitoriulu Ungariei (aplausu viu in stâng'a); mai curendu séu mai târdiu o astfeliu de politica trebuie sa se derime (Aplausu lungu sî freneticu in stâng'a.)

Partid'a deakista dupa cuventulu de resbelu, cu care fù „surprinsa“ din partea corifeului din opositiune, Colom. Tisza, siemtí necesitatea de a tramite sî din partea-i o capacitate eminenta pre aren'a luptei.

Kerkapoly pasîndu la medilocu dovedí talentulu seu de oratoru parlamentariu. Improvisatiunile lui adese-ori precumpanescu mai multu decâtu argumentatiunile cele bine pregatite, cu cari se presentéza o multime de deputati pre tribuna. Oratorulu nepotendu incungiurá córd'a personala ce o atinse antevorbitoriulu, incepe prin a-sî esprime mirarea, ca ominosulu paragrafu 12 de odata dede ansa la scene veementi. In paragrafu este cu nepotintia a aflá provocatiunea, pentru ca de curendu desfasiurà Pechy sî astadi Teleszky, in tonulu celu mai liniscitu si obiectivu paragrafulu in cestiune, de-sî ambii acesti deputati respinsera dispusetiunile lui. Szonnthag a adusu amaraciunea in desbatere, sî oratorulu trebuie sa constateze acést'a, pentru cá sa nu se arunce vin'a asupr'a partidei deakiste. Oratorulu trecându apoi la objectu insusî definesce intentiunea, care a fostu idei'a directiva la crearea acestei novele electorali. Ce intentiune amu avutu, intréba oratorulu, cându amu creatu legea de incompatibilitate? De siguru nu altu scopu decâtu acest'a, de a scapá statulu de egoismulu, sî de interesele particulariloru. Pentru ce se recere unu censu? Din caus'a pentru a dá statului garantii, ca cetatieni, cari primescu drepturi dela densulu, suntu sî destulu de inteliginti spre a-sî pricepe datorintiele loru. Punctu 5 din § 12 tog-m'a acést'a o voiesce, elu vrea sa dee statului asecurarea, ca acei'a cari esercíéza celu mai pretiosu dreptu cetatienescu, manifestéza totu odata sî consciinti'a deplina de datorinti'a sea. Acést'a dare si primire reciproca intre statu sî cetatieni este momentulu, care conservéza viéti'a in organismulu socialu ; precum nu este vre-o in'ma, care sa primesca sânge fàra de-alu redá sî precum stomachulu nu numai trebuie sa primésca mancarile ci trebuie sa sî impartasiesca poterea loru nutritória corpului intregu —, asiá trebuie sa fia sî cu cetatiénulu facia de statu, elu trebuie nu numai sa primésca dela statu, ci trebuie sa sî dee statului ce este alu seu. Oratorulu nu considera impregiurarea, de este introdusa sî pre airea o atare mesura, ci numai de este ea apta pentru relatiunile nóstre. Oratorulu afla, ca unu mediloc de a incasá mai bine contributiunile nu e nicariri, in tóta lumea civilisata atâtu de necesariu cá la noi in Ungari'a, sî asiá respinge tóte objectiunile câte se facura la § 12 sî cu deosebire la punctu 5, cá pre unele ce nu suntu basate nici in teoria, nici in necesitatea practica ; sî nici o amerintiare nu va impedecá pre oratoru de-a sî dá votulu seu pentru cea ce afla ca e bine sî practicu. Majoritatea Casei acompaniá — din rivalitate câtra stâng'a — cu aplause frenetice cuventarea lui Kerkapoly.

Dupa Kerkapoly vení Simony cu argumente mai pucinu plausibile sî dupa densulu Csiky, care delectà pre ascultatorii pucini ce mai erau de fatia. Siedinti'a se inchide.

Budapest'a 25 Iuliu 1874. Presiedintele B. Perczel deschide siedinti'a de adî a Casei representative la 9 óre.

Mai intâiu se resolvesce raportulu comissiunei petitiunarie substernutu de câtra E. Daniel sî apoi urméza la ordinea dîlei continuarea desbaterei asupr'a legei electorali. Discusiunea se invertesce totu pre lânga § 12.

Ios. Vidliczkay se dechiara contr'a proiectului comissiunei centrale sî pledéza pentru votulu separatu.

Et. Matolay acceptéza proiectulu, pre cându Szederkényi lu combate aspru.

Paczolay aduce in discussiunea ce devení totu mai monotona o miscare viua. Oratorulu incepe cu o dechiarare care provóca in stâng'a estrema o contradîcere tumultuósa Oratorulu dîce adeca : Punctulu primu din § 12, care fù atacatu atâtu de aspru sî cu atât'a veemintia, nu cuprinde in fondu altu ce-va decâtu acele dispusetiuni cari se cuprindu si in legea din 1848. Acolo se dîce : Luându afara pre cei ce se afla in arestu pentru crime séu delicte, alegatori suntu toti acei'a cari au cualificatiunea prescrisa ; prin urmare — dupa conclusiunea oratorului — cei ce se afla in arestu nu suntu alegatori, déca nu suntu alegatori apoi nici nu se potu primí in listele electorali. Nu este nici compatibilu cu demnitatea casei representative, cá sa vina nescine nemedilocitu din carceru in parlamentu, ceea ce s'a intemplatu odata pâna acum. Mare nelinisce provóca in stâng'a dechiaratiunea oratorului, ca densulu vede in „pactulu dela Neogradu“ care fù atâtu de defaimatu, numai o coalitiune de partide, dupa cum s'au mai planuitu atari coalitiuni sî in cas'a ablegatiloru, fâra cá aceste sa fia dechiarate de defaimatórie. Cuventulu din urma ce lu pronunciá oratorulu, cu privire la punctu 5, care cere dela alegatoriu cá sa-si solvésca mai inainte de alegere contributiunea, dîcendu ca acestu punctu este „celu mai frumosu sî mai scumpu margaritariu“ alu proiectului intregu, a desteptatu in stâng'a mania sî indignatiune meritata.

Dupa o pausa, in care combatù Szederkenyi proiectulu vení Szilagyi la cuventu. Oratorulu dechiara mai intâiu, ca punctu 5 din § 12 se tiene numai de legea electorale, fiindu ca dispune despre indreptatîrea la alegere. Observatiunile lui Tisza ca se va face ministrulu de financie cortesiulu supremu sî ca partid'a deakista tende a-sî recâscigá terenulu pre care l'a pierdutu prin list'a electorale permanenta sî prin transpunerea competintiei de a aduce sentintie in afaceri electorali, la curi'a, le respinge oratorulu, câci acest'a nu se intentiunéza sî déca s'aru sî intentiuná nu se va poté ajunge. Listele electorali se gata cu 2 luni inainte de alegere sî apoi atâtu tempu inainte de alegeri nu se voru poté câscigá séu corumpe alegatorii. Tisza se pare ca e de parere, ca dreptulu de alegere sî solvirea contributiunei suntu pretiuri ecuivalente, cea ce nu e adeveratu, pentru ca atunci aru fi totu celu ce solvesce contributiune indreptatitu la alegere. Statulu da cetatieniloru sî alte folóse nu numai dreptulu de alegere : instructiune, justitia, administratiune etc. Oratorulu revenindu asupr'a punctului 5 lu dechiara de stea conducatória, cârei sa-i urmâmu in venitoriu in legislatiunea constitutiunale,

Em. Ivanka desfasiurà numai, ca partid'a din centru nu s'a formatu de dragulu partidei deakiste.

Mai vorbesce Beöthi sî dupa densulu tiene cuventulu din urma Pechy, raportorulu minoritâtiei — pre cându pre Szeniczey, raportorulu majoritâtiei nu'lu mai admitu la cuventu — si urméza votarea sî anume pentru tóta alinea separatu.

Alinea dintâiu se primí cu o modificatiune stilarica mica ; la punctu 2, relativu la neindreptatirea la alegere a celoru din arestu preventivu, votéza 129 pentru sî 129 pro contr'a paragrafului ; presiedintele decide prin votulu seu in favorulu paragrafului. Punctulu 3 sî 4 se primescu unanimu, punctulu 5 se primesce la votarea nominale cu 141 contr'a 116 voturi.

Siedinti'a se inchide.

Revista diuaristica.

Organulu principale alu monarchiei austro-maghiare — diuariulu „Neue Freie Presse“ — si-a indreptatu fulgerile sele contr'a natiunei nóstre tacsandu-o de barbara sî inculta, pentru ca prin legea licentieloru, la art. 8, a interdisu fiiloru lui Israilu dreptulu de a face comerciulu cu beuturi spirtuóse, prin comunele rurale. — Din acestu faptu organulu vienesu face subiectulu unei intregi ieremiade, in ce privesce populatiunea de ritu mosaicu, sî dela inaltimea Habsburgice aretandu-ne cu degetulu la opiniunea publica européna, ne amenintia dîcendu ca in ce privesce aspiratiunile nóstre de independintia : „Pentru a avé dreptulu sa comptâmu prin statele europene trebuie mai intâiu cá Romani'a sa procure probe sî garantii ca este in modu firmu decisa a fi unu aliatu umanu, civilisatu sî lealu in concertulu puteriloru. europeue.“

„Sî si non non.“

Ni se pare ca audîmu mandr'a morga portugéza cându conditiuná cu marele Justiti'a inainte de a-i confiá puterile. — Dara bine mandra si multu puternica Sibila dela Vien'a, in ce óre a comisu crim'a natiunea româna, ca a inscrisu in legea sea economica restrictiunea pentru toti cei cari, nu au dreptu de alegatori, sa nu póta esersá profesi'a comerciului de beuturi spirtuóse in comunele rurale ale Romaniei ? — Ce ! Liberalismulu vienesu se intinde pâna a nu permite unei natiuni sa-si apere interesele sî viéti'a sea economica ? Dara cine nu scie cu câta neomenie au speculatu ovreii sateloru. basamaculu sî vitriolulu. A fi toleratu mai multu acestu comerciu in mânile loru (sa se noteze bine ca vorbimu de partea inculta a istraelitiloru) aru fi insemnatu a se tolerá asasinarea populatiuniloru rurale. Sî apoi legiuitoriulu nostru n'a fostu condusu de vre-o intolerantia esceptiunala pentru fii lui Moise ; elu a opritu in modu generalu tuturoru strainiloru cari nu au drepturi electorale, comerciulu spirtuóseloru, sî pre de alta parte la art. 54 din legea comunala, a aretatu calea cum istraelitii potu usá de drepturile de alegatori. Prin consecintia nu au decâtu a urmá drumulu legalu, sî a incetá cu instigatiunile pressei straine ce nu le potu fi decâtu vatamatóre propriiloru loru interese.

Press'a din Parisu a publicatu urmatoriulu articulu scrisu cu multa maestrie sî prin care credemu ca s'a facutu echo alu multoru patrioti francesi, sî chiaru alu guvernului maresialului, desaprobându pastoral'a Archiepiscopului din Parisu Guibert. Acésta pastorala, prin care se atiâtia ura intre Franci'a sî Itali'a, a facutu mai multa sensatiune de câtu chiaru enciclicele Papei, câci Archepiscopulu Guibert a vorbitu nu numai cá catolicu fidelu Papei, ci sî cá siefu alu bisericei Franciei catolice.

De aceea cu dreptu cuventu Press'a din Parisu a publicatu urmatoriulu articulu (reprodusu sî de l'Italie) prin care desaproba pastoral'a Archiepiscopului Guibert in terminii urmatori :

„Unulu din ultimele discursurí pronunciate de câtra predecesorulu M-lui Guibert avea dreptu tema : D-dieu sî Patria ! In mai multe impregiurâri solemne monseniorulu Darboy a exaltatu acestu cuventu de patria, atâtu de atingatoriu, atâtu de dulce la pronuntiatu, mai cu séma in nenorocire, câci patri'a in nenorocire, patri'a mutilata sî necomplecta este de o suta de ori mai scumpa de câtu patri'a stralucitória in tóte gloriele ei de care o facuse sa stralucésca Napoleonu I.

„Sucesorulu lui Darboy ne pare ca neglige multu partea a dóu'a a devisei predecesorului seu martiru. Printiu alu bisericei, uita c'amu prea multu ca mai nainte de tóte e cetatiénu francesu, ca e nascutu in Franci'a, ca interesele sele suntù francese, afectiunile sele francese sî ca in situatiunea de plânsu in care se afla adî Franci'a, multu culpabilu este acel'a care n'are óre care mila de nenorocirile ei.

Starea, in care se afla Piu IX, e negresitu cu totulu démna de interesu. Dara starea in care se afla actualmente Franci'a fatia cu cele-lalte puteri, este celu pucinu totu atât'a de interesanta pentru unu sufletu cu adeveratu francesu. Cea mai mare parte inse dificultâtile pre cari cancelari'a nóstra a avutu a invinge de trei ani incóce, a venitu dela mandamentele episcopiloru. Pentru a dóu'a óra Archiepiscopulu Parisului face sa se audia o voce neoportuna sî nenorocita. Intâi'a data ea a avutu echo la Nimes sî la Angers. Totusi ea suna placutu la urechile pucinu francese care se afla la Berlinu.

Guvernulu 'sî a manifestatu blamulu, sî bine a facutu. Gratia prudentiei consumata a ducelui Decazes, prudentia cârei'a aducu omagiu chiaru adversarii sei politici, multe dificultâti s'au aplanatu cu vecinii nostri, chiaru sî cei mai exigenti. Nu apartiene unui prelatu, ori câtu de recomendabilu aru fi prin virtutîle sele, de a se acoperí de imunitâtile ce-i da titlulu seu de principe alu bisericii, spre a compromite de bucuri'a inimei o situatiune care incepuse a fi acceptabile.

Tempulu espeditiuniloru romane a trecutu. Politic'a interventiuniloru cavaleresci s'a finitu. De aci inainte ne vomu ocupá de noi, sî numai de noi singuri. Abandonati de toti, in 1870, suntemu condemnati la egoismu sî ne vomu luá

FOISIÓRA.

Resbelulu trojanu.

(Pre la anulu 1200 n. de Christosu.)

dupa *Grube.*

II. Ratacirile lui Ulysse.

2. Astfeliu ajunsera la insul'a aeolica, unde 'si avea resiedinti'a Aeolu, dieulu venturiloru, care dupa placu purtá venturile in tóta lumea séu le pastrá intr'unu fóle, dupa cum avea placere. Aeolu primí pre Ulysse tare amicabilu, sî-lu daruí cu unu fóle care contienea tóte venturile ; pre Ulysse insusi 'lu conduse cu ventulu seu favoritoriu de apusu. Pre mare adormí Ulysse in corabia. Socii destupara fólele din curiositate sî eata, tóte venturile iesu afara cu inbuldiéla sî nai'a o aruncà iéra indereptu la insul'a lui Aeolu ; dara acest'a acum nu-i mai primí cá intâi'a óra, ci-i respinse cu cuvinte aspre, cá pre unii, pre cari i persecuta mani'a dieiloru.

Siése dîle ratacira pre mare, intr'a sieptea ajunsera la gingonticii Lestrigoni, cari i nimicira lui Odysseu diece nâi sî-i ucise multi consoci. Eroulu nu mai avea acum decâtu numai o naia, cu acést'a fugí cu putienii ce-i mai remasese sî ajunse la o insula, pre care locuiá vrajitórea Circe. Ulysse se radicà pre o colina, de pre care vedùu cum se inaltiá fumulu din palatulu vrajitórei. Dupa aceea tramise pre 22 din consoci, cá sa cerceleze tienutulu acel'a. Acestor'a le asira inainte multi lei sî lupi, acesti'a inse nu erau rapitori, ci bateau din codi amicabilu, cá cânii ; ei erau ómeni straformati in monstri infioratori numai prin puterea vrajitórei. Intr'aceea grecii se apropiara de palatulu magicu, sî audîra cântecele melodióse ale stapânei lui, care tocm'a tiesea la unu vestmentu mare minunatu. Caletorii strigara dieésa cu voce inalta ; ea sî aparù numai decâtu pre pórta sî-i invità sa intre in casa. Grecii intra fâra grigia sî beau din vinulu, ce li se puse inainte, nepresupunendu, ca dóra acest'a aru fi mestecatu cu ierburi vrajitoresci. Intr'aceea dieés'a i atinge cu unu betisioru si densii se prefacu in porcí, cu peri aspri sî voce grohotitória, numai spiritulu le remase nealteratu. Bietii greci incepura a plange, dara plansulu loru se prefacù in grohotire sî Circe i menâ in coteti sî le puse mancare cá la porci inainte. Unulu din ei, Eurilocu, fugí sî insciintià pre Odysseu despre tóte.

Acest'a sî plecà numai decâtu ; dara Eurilocu de frica nu voiá sa-lu insociésca Apropiandu-se de palatulu vrajitórei lu intempinà Hermes, in figur'a unui june fragetu. Acest'a i dete iérb'a numita moly, care sa-lu apere in contr'a poterei vrajitoresci a dieesei. Totu odata lu instruí, ca in momentulu, cându va radicá Circe verguti'a asupr'a densului, sa radice spad'a asupr'a ei, facendu cá sî cum aru vrea sa o omóra. Cu aceste dieulu disparù iérasi in inaltulu Olympu.

Odysseu ajunse la portile palatului unde Circe lu invità sa pasiésca mai aprópe. Ba i intinse sî unu paharu prefacutu cu ierburi stricaciόse ; Odysseu beù fâra a i stricá ce-va, pentru ca iérb'a moly o avea in posunariu. Intr'aceea vrajitórea 'lu atinge cu verguti'a, cá sa-lu prefaca in porcu sa-lu inchida in cotetiu asemenea cá pre socii lui. Odysseu se radicà atunci cu spad'a scósa sî se repedí asupr'a ei, dara Circe strigandu tare, i cadiù la picióre, i imbratisià genunchii sî dise : „Cine esci tu, pre care nu te prinde beutur'a vrajitorésca, de care n'a scapatu nici unu muritoriu pâna acum. Au dóra esci Odysseu, despre care'mi anunciase Hermes ? Pune-ti spad'a in téca, sî vina sa mergemu, sa siedemu pe covóra.“

Odysseu acum nu voiá sa i se mai incréda, sî cerù sa-lu asigure cu juramentu, ca nu va mai umblá sa-i faca nici unu reu. Ajunsi in intru o servitóre i imbià lui Odysseu unu scaunu frumosu cu perina rosia cá purpur'a, alt'a i puse o mésa de argintu, pre care se aflau corfitie de auru ; a trei'a mestecà vinu, sî a patr'a incaldá apa intr'o caldare de metalu, cá sa-i faca scalda. Dupa baia se invelí eroulu cu mantil'a minunata ce i-o dede Circe, sî siediù pre scaunu. Dara totusi sî acum erá ingrigiatu, sî nu voì sa manance din mancârile bogate, ce erau intinse pre mésa pâna ce dieés'a nu straformà iéra in ómeni pre consocii sei, cari aparura inaintea lui Ulysse, cá nisce vieri de nóue ani. Circe cu puterea ei i prefacù acum cu multu mai teneri sî mai frumosi decum fusera mai inainte ; ací petrecù Odysseu cu socii unu anu intregu.

Petra - Petrescu.

fórte bine hotarîrea nóstra. Óre-ce s'aru dice, óre-ce s'aru face, nu vomu esí din acésta linia de conduita care caracterisà unu singuru cuventu, reculegerea.

E curiosu ca tocmai dintr'unu templu ese vocea ce ne escita cá sa esimu din acésta politica. Monseniorulu Darboy punea religiunea si patri'a pre o aceeasi linia. Noi, in urm'a desastreloru nóstre, noi punemu patri'a mai presusu de tóte. Mr. Guibert a schimbatu tóte acestea, si déca trebuie sa credemu ultimulu seu mandamentu, devis'a sea aru fi : puterea temporale a papei, si apoi patri'a.

Ne permitemu a amintí cu respectu Archiepiscopului de Parisu discursurile predecesorelui seu si atitudinea eminentului episcopu de Orleans, a celui mai eminentu aperatoriu alu puterii temporale a Papei, care astadi pastréza tacerea. La Mr. Dupanloup patriotismulu nu cedéza elocuentiei. E unu apostolu mare, unu oratoriu care te transpórta, unu dialecticu ce nu se póte combate, unu pastoru deseversitu ; dara e si bunu francesu, si s'o marturisimu, din tóte aceste daruri pre acestu din urma 'lu apretiâmu mai multu.

Cându in adeveru a avutu Franci'a mai multa nevoia de buni cetâtieni ? Nu in temporile de prosperitate patriotismulu este unu meritu si are pretiu Ci câtra abandonatii de provedintia, câtra departatii dela norocu, se indrépta inimile alese. Intre aste dóue nenorociri insa, Franci'a si papalitatea, nu este de esitatu pentru o inima cu adeveratu francesa Suveranulu-pontifu, din contr'a, lovitu in avantagiile sele temporale e neatinsu, neatacatu, respectatu in autoritatea spirituala ce esercita asupr'a lumei catolice. Franci'a e ranita la inima, papalitatea din contra straluce, mai pre susu de miseriile materiale de cari e napadita fara a o slabí.

Este óre numai de esitatu ? Duca-se cine-va la Rom'a sa se incline dinaintea unei majestâti incomparabile si planându asiá de susu preste nenorocire, o intielegemu si o admirâmu. Dara aduca-se din viiegiurile asiá dese câte pucina din acea abnegatiune si desinteresare, cari suntu trasurile distinctive ale lui Piu IX. Invetie-se dela acestu pontifice, care a fostu atât'a de italianu, in 1848 mai cu séma, a fi cine-va francesu celu pucinu cându locuiesce in Franci'a. Piu IX are inima prea susu pusa spre a nu intielege la ce obliga desastrele pre cari elu, celu pucinu, a incercatu sa le oprésca prin rugaciuni si protestâri, vai ! fâra nici o putere.

Intr'unu cuventu venerabilulu pastoriu alu primei diecese a natiunii sa-si aduca aminte cându ia pén'a in mâna, ca scrie in limb'a francesa, si ca mandamentele sele suntu datate din Parisu, orasiulu Franciei. Acést'a e totu ce-i ceremu. Piosulu prelatu care alérga la Rom'a spre a se aruncá la piciórele suveranului pontifu si a se incliná dinaintea atâtoru virtuti, n'are a dá contu de actele sele de câtu consciintiei lui. Dara Archiepiscopulu de Parisu, adresându-se câtra turm'a lui, are a tiené comptu de situatiunea, de nenorocire tierii sele, séu déca le va uitá, va cadé sub lovitur'a legiloru ei.

Evasiunea lui Bazaine.

Diuarele francese mai recente suntu pline de apretiâri si detalii asupr'a fugei ex-maresialului Bazaine. Apretiârile si impresiunile produse suntu pre lungu descrise : colóne intregi suntu consacrate fostului maresialu, spunendu-se, inca de pre acum, ce aru avé de gându sa faca. Dupa unii, s'aru angagiá in resbelulu civilu din Ispani'a, contr'a carlistiloru pre cari i-a combatutu si in junetie, in resbelulu din 1835 ; altii ca aru fi fugitu spre a se retrage iérasi in singuratate, departe de ori-ce afaceri, si mai siguru de ori ce surprindere, de cari Franci'a a datu asiá de desu esemple.

Dupa cum anuntiá si ultim'a scire ce amu publicatu, evasiunea s'a facutu Dumineca spre Luni.

Dómn'a Bazaine, se intorsese de putiene dile dela Parisu, unde fusese cu missiunea de a obtiené comutarea pedepsei maresialului din detentiune in exilu perpetuu. Demarsiele sele inse n'au avutu nici unu succesu ; intórsa din missiune, ea traiá cu copiii sei in insul'a Sainte-Margueritte.

In consideratiunea stârei sanatâtiei si a parolei ce dedese ca nu va fugí rigorile detentiunei prisonierului se mai indulcisera.

Diu'a erá paditu de patru gardieni, nóptea de unu pichetu de soldati in diferite puncte ale insulei.

Dumineca, maresialulu petrecuse o parte din nópte pre teras'a casei sele, insotitu de colonelulu Villette care impartasiá de buna voia captívitatea maresialului. La 10 óre intrara in casa, si numai fura vediuti.

Dupa nisce informatiuni personale, dómn'a Bazaine s'aru fi dusu Dumineca pre séra sa inchirieze o barca spre a se preumblá pre mare cu un'a din rudele sele.

Unu pescariu dela Croisette, loru fórte aprópe de insula, recunoscù pre dn'a Bazaine, si ii inchiriá luntriti'a, fâra a se gândí ce are sa faca cu dens'a.

Unu barbatu fórte teneru insotiea pre femei'a prisonierului, si amendoi se imbarcara luându directiunea spre Sainte-Margueritte. Nóptea incepuse si luntriti'a aborda la unu locu destulu de riposu unde va fi trebuitu sa stea câte-va óre. In ce momentu se va fi facutu evasiunea nu se scie precisu.

Ceea ce este siguru, e ca pre la aceeasi óra, o nava erá observata la orisonte, si statuse pre locu tempu destulu de indelungatu.

Fostulu maresialu, spre a departá ori-ce banuiéla, statuse de vorba o parte din nópte cu directorele inchisorei, si putuse astu-feliu sa dispara din apartamentulu séu fâra a fi vediutu, si a se imbarcá fâra a se scí ce-va despre barca.

Plecarea luntritiei nu se va fi facutu fâra dificultâti, câci s'a gasitu in mediloculu stânciloru o franghi'a cu noduri pre care se afla urme de sânge.

Marea erá turburata, cerulu intunecatu ; a trebuitu dara cá fugarii sa-si puna mari silintie spre a ajunge la batelulu care se tiené destulu de departe de insula.

Evasiunea s'a constatatu a dóu'a di. Iustiti'a a fostu pre data informata spre a procede la constatare si a prescrie mesurile proprii a oprí unde-va pre fugari.

Colonelulu Villette n'a insotitu pre maresialu. A dóu'a di a si plecatu din Parisu ; a fostu arestatu pre drumu, la Marsili'a ; n'a facutu nici o opunere.

Dupa informatiuni mai ulterióre, insasi dómn'a Bazaine aru fi manatu luntrea cu putere ; tenerulu de care erá insotitu erá unu veru alu lui Bazaine. Vaporulu pre care s'a imbarcatu e necunoscutu ; asemenea si pavilionulu lui.

Intregu personalulu insulei Sainte-Margueritte a fostu pusu sub stare de arestatiune.

Dupa „Gazette de France“, debarcându in Itali'a, a si plecatu spre Torinu ; de ací s'aru fi indreptatu spre Bassel, iéra de ací la Brussel'a, unde a ajunsu diminéti'a.

O depesia posterióra aréta ca nu se scie inca loculu unde s'a refugiatu Bazaine ; dupa unii aru fi remasu in Itali'a ; dupa altii aru fi plecatu spre Ispani'a.

„Pr.“

Convocare.

Din partea subscrisului comitetu cercuale se convóca adunarea generala pentru despartiementulu IV alu asociatiunei transilvane pentru literatur'a si cultur'a poporului românu in comun'a Cuta (Kutfalva comitatulu Albei inferiore) pre 13 Septembre 1874 st. n., la care toti p. t. membri si binevoitori ai asociatiunei transilvane din acestu despartiementu se invita a luá parte.

Din siedinti'a comitetului cercuale tienuta in Sabesiu in 12 Iuliu 1874.

I. Balomiri, directoru.
Paraschivu, secret.

Clusiu, 3/15 Aug. 1874.

(Urmare.)

A vorbí mai multu de starea scóleloru populare, aflâmu de superfluu, dupa ce acést'a este dejá cunoscuta ; si este cam generala astadi in patria, precum audimu vedemu si cetimu.

In loculu alu doilea voimu sa vorbimu de legea scolara dietala din 1868 art. de lege XXXVIII. Dupa ce inse despre acésta lege dela plamadirea ei pâna in diu'a de astadi s'au disu câte si mai câte, póte inca si pré multe ; dupa ce acést'a este cunoscuta dejá din litera in litera, si este pré bine sciuta intentiunea ei, care s'au combatutu la inceputu chiaru de compatriotii dobritieni, noi nu mai dicemu alt'a despre ea, decâtu dupa dis'a românului, ca „nu este reu, in care sa nu fia si ce-va bine“ si viceversa.

Asertiunea nóstra se póte lamurí din urmatórele : 1. Partea rea. Intre altele in urmarea acestei legi prin organele respective, fiindu convocati pentru anulu acest'a invetiatorii confessiunali la cursulu suplementariu de gimnastica la Clusiu, se facù nu putiena confusiune. Si adeca, fiindu invetiatorii convocati prin antistiele comunale si respective prin dnii notari, firesce in limb'a magiara, nu au priceputu lucrulu, incâtu unu invetiatoriu din Câmpia, inca demultu, intalnindu pre unulu dintre noi pre trotoarulu Clusiului, devenitu odata frumosu, ne suprinse cu intrebarea : ca „unde se afla invetiatorii adunati, cari au venitu la Clusiu la conferinti'a, dupa circulariulu primitu dela insp. scol. cottense prin care dlu notariu ii chiemà la Clusiu.

Acestui'a i se respunse, ca nu se scie in Clusiu nimic'a de acésta conferintia.

Apoi intrebatu fiindu, ca dela dlu prot. primit'au ce-va in privinti'a acést'a, respunsulu a fostu : „nu“.

Asemenea, cu câte-va dile inainte de inceputulu cursului gimnasticu au venitu unii invetiatori cá la conferintia séu cursulu suplementariu preparandialu, totu din nesciinti'a limbei magiare, si impartasîrea defectuósa. — Unii s'au reintorsu, fâra sa mai vina ; câci neinsinuandu-se la tempu, nici ca s'aru poté primí ; altii fiindu primiti, dara nesciindu limb'a magiara, in care se propune, nu au potutu sa remana la invetiatura.

Câte s'au intemplatu si se voru mai intemplá de aceste pâna va esistá asemenea lege !

Acum sa venimu si la partea buna, intre altele : In Clusiu s'au infiintiatu dóue preparandii de statu, cea dintâiu pentru invetiatorese si a dóu'a pentru invetiatori. — In aceste au incaputu române si românî, — avendu intrég'a subsistintia dela statu. In preparandi'a pentru invetiatorese cele dintâiu au fostu primite 3 eleve : Elis'a Rosiescu, Ann'a Bot'a si Id'a Balasiu, cari au si absolvatu cursulu de 3 ani, tóte cu succesu bunu. Intre aceste acum E. Rosiescu au si depusu esamenulu de statu cu lauda, fiindu dechiarata de cualificata a propune in limb'a românа, magiara si germana. Se dee numai ceriulu, cá sa aiba câtu mai curendu terenu, unde sa si póta documentá sciinti'a sistematica castigata in tóte ramurile sciintiei pedagogice. Provedinti'a a voitu cá aceste 3 pedagoge sa fia din 3 pârti principali ale patrie. E. R. din giurulu nostru, A. B. dela Naseudu si I. B. dela Hatiegu, cari depunendu prescrisulu esamenu de statu voru puté ocupá cu demnitate postulu invetiatorescu. In cursulu I in 1873/4 au fostu 3. In alu II si alu III cursu câte 2 preparanditie.

In anulu scolasticu 1873/4 in cele 3 cursuri pentru invetiatori au fostu românii de ambe confessiunile, cari au fostu ajutati dela statu, si au raportatu progresu bunu. — Unulu a fostu si premiatu pentru violina.

Langa aceste preparandii s'au infiintiatu si câte o scóla de modelu.

Dreptu aceea de sine se intielege, ca la aceste preparandii, cari au tóte midilócele recerute, cu profesori culti in frunte, se facu si progresele cele mai bune in tóte ramurile sciintiei pedagogice, avendu tóte instrumentele necesarie.

La fetitie pre lânga studiele pedagogice li se propune : cantulu, fortepianulu, pictur'a, lucrulu de mâna, horticultur'a si incâtu-va si bucatari'a.

La feciori, cantulu, fortepianulu, violin'a, pictur'a, horti si agricultur'a, gimnastic'a impreunata cu esercitiulu militariu.

Este frumosu a vedé, cum pedagogii si pedagogele propunu in scól'a de modelu, naintea profesoriloru si a comissiunei scolastice séu senatului scolasticu si facu praes'a receruta. Asiá câtu noi nu potemu decâtu a recomandá româniloru aceste preparandii, si a atrage atentiunea celoru interesati si competenti asupr'a loru ! In aceste preparandii se propune si limb'a românа, cá studiu ordinariu, pre cari o invétia românii si românele ; ba audimu ca si unu magiaru a invetiatu limb'a românа inca cu succesu bunu.

Religiunea se propune de câtra catecheti in limb'a materna a fiesce cârui'a.

De nou dara atragemu atentiunea fratiloru români la aceste preparandii, fâra frica 'si potu tramite fiii si fiicele sele, cari au cualitâtile prescrise de lege spre a poté fi primiti si primite. (Cá se póta depune esamenu fetele, trebuie pre lânga alta pregatire scolara, sa cunósca si sa scie incâtu-va limb'a magiara).

Fiindu ca tocm'a se apropia tempulu inceperei cursului pre 1874/5 si mai alesu terminulu pentru concursurile de primire la ambele preparandii ; si fiindu ca in pretiuitulu nostru diurnalu, nu amu aflatu nici o notitia despre aceste preparandii, cu atât'a mai putienu notiti'a despre publicatiunile, ce s'au facutu pentru concursulu de primire si de depunerea esamenului de primire, observezu intru folosulu celoru interesati cá sa cerce nrulu diuariului locale „Kelet“ 147 din 1874 si va aflá terminulu pentru concursu 10 Sept. a. c. iéra pentru esamenu 24, 25 si 26 Sept. a. c. pentru invetiatorese. Iéra in nrulu 152 din 1874 pentru invetiatori terminulu de concursu spre primire 20 Sept. a. c.

Cum trebuie sa fia instruita cererea arata mai pre largu publicatiunile de sub acesti nri.

In Clusiu suntu si s'au mai sporitu si de acei români, cari se rusinédia a se numí pre sine intre straini români, si cá sa nu apara de atari, se sfiescu si se ferescu de totu, ce este romanescu. — Pre unii cá acesti'a nu-i poti vedé nici aflá la nici o tréba romanésca, fia acést'a conversare familiaria si fratiésca, fia convenire spre ce-va scopu literariu. — Unii cá acesti'a, numai atunci se numescu români, cându li se intinde bucat'a de pâne si osulu de carne. — Acesti'a au devenitu pâna la atât'a degenerare, incâtu cu totu dreptulu s'aru poté pune in registrulu negru alu renegatiloru. — Mai asteptâmu inse putienu, si déca vomu vedé, ca nu se indrépta, ii vomu inregistrá la loculu loru, stergandu-i pentru totu déun'a din cartea si catalogulu româniloru. — Si ne vomu bucurá mantuindu-ne de ei, cá de o cangrena ce déca nu se taie, vatema trupulu intregu. Ii vomu lasá sa remana de lipiturile altor'a, cari cá pre nisce creatiuni lepadate, totu-déun'a ii despretiuescu punendu-i la códa, unde li se si cuvine, déca intre ai sei nu le place in frunte. Unii dintre acesti'a au si familia, pre care poteti cugetá dle redactoru cum o crescu, adeca asiá, ca nevorbindu cu ea nici unu boldu romanescu, cându va ajunge la etate va dice : „De a-si scí, ca este in mine picatura de sânge românu, numai decâtu o a-si varsá afara din mine.“

Suntu unii dintre acesti'a, de cari nu ne pré mirâmu ca suntu asiá ; dara multu ne mirâmu de fratii N . . . sti, cari cá fii de preotu românu, carii crescù pre fiii loru astfeliu, incâtu cându se voru intalní cu fiii sororiloru loru, cari suntu preotese oneste române, voru fugí unii de altii, cum fuge draculu de tamâie, fiindu unii mai magiari cá magiarii, iéra unii români adeverati.

Ce este inca si mai multu, ca unii dintre acesti'a, voru avé stipendiu romanescu din generatiune in generatiune, câci asiá au facutu pentru ei fundatiune o anima nobila romàna, nu demultu in Sabiiu, sî asiá pânea fiiloru se va lepadá ca . . loru. Óre cându se va desteptá românulu odata ? !

Multe amu mai poté dîce despre parintii sî fiii acestor'a, dara lasâmu pâna ni se va dá ocasiune. —

Secet'a pre la noi cresce, sî asiá speranti'a de culesu bunu de cucuruzu sî vinu descresce. Grâulu de primavéra sî alte semanaturi au palitu séu s'au coptu fâra grauntiu. Grânele sî semanaturile de tómna au fostu bunisióre sî dau binisioru, dara nici decum precum erá speranti'a. — Cu tóte aceste, neavendu ómenii bani, sî nefindu tergu de vite, pretiulu bucateloru au scadiutu acum, nu scimu cum va fi pre venitoriu.

Dev'a 15 Augustu 1874.*)

Dle redactoru ! Binevoiti a publicá in stimatulu d-vóstre diuariu aici alaturatii numeri cascigatori din loteri'a pentru terminarea bisericei române din Dev'a.

Constanti'a de Dunc'a Schiau,
pres. com.

Numerii cascigatori

din loteria pentru terminarea bisericei române din Dev'a.

77, 5406, 985, 619, 5507, 615, 2067,
980, 1423, 6109, 987, 2334, 927,
6040, 6076, 929, 1403, 147, 5683,
6092, 5063, 5049, 3683, 715, 5077,
543, 614, 14.4, 5408, 5389, 5387,
5386, 1052; 5309, 446, 479, 454,
3061, 439, 2740, 5010, 464, 1101,
471, 465, 3539, 1381, 459, 4490,
5011, 1599, 5013, 4997, 5460, 916,
3047, 6057, 201, 153, 3556, 3544,
555, 5725, 4950, 2735, 2734, 4954,
1915, 945, 2733, 5108, 5742, 4254,
769, 5828, 5841, 2391, 1500, 2659,
2660, 205, 792, 4265, 2736, 2670,
2124, 6008, 5452, 1914, 3742, 5710,
4217, 2063, 648, 545, 2387, 1801,
911, 926, 3468, 2386, 2946, 5069,
957, 4539, 1334, 93, 3687, 5199,
2267, 997, 1435, 6136, 2473, 1335,
2219, 2224, 5060, 2799, 515, 919,
2359, 5407, 5076, 5096, 29, 5957,
6112, 1313, 6131, 5115, 3403, 895,
2169, 4002, 5170, 4550, 5627, 3473,
920, 5702, 5850, 6037, 3831, 5499,
649, 894, 1364, 1323, 590, 692, 2377,
2181, 541, 811, 2143, 2062, 2046,
6034, 328, 212, 734, 3990, 5544, 2388,
350, 5110, 2671, 5259, 6088, 181,
2945, 3434, 5293, 122, 2367, 138,
182, 348, 517, 3576, 1047, 306, 529,
2450, 2460, 1405, 3841, 27, 4919,
2356, 3498, 2270, 2848, 5624, 5757,
5067, 844, 1079, 1448, 696, 4244,
3484, 1447, 5469, 5318, 965, 1449,
1438, 5317, 5066, 3830, 6089, 1043,
300, 2904, 5316, 3840, 5730, 989,
789, 3837, 1454, 3499, 1804, 1141,
3200, 2877, 3800, 5028, 5445, 5899,
141, 4945, 2767, 5755, 1660, 6116,
1811, 3049, 5952, 302, 1345, 371,
3567, 2449, 206, 5900.

Varietâti.

⁂ (Multiemita publica). Atâtu fatia de onoratii domni, cari cunoscendu lipsele ce au sa intempine tenerii nostri pre carier'a studieloru au benevoitu a ajutorá cu ofertele loru pre Michaile Russu, din Cati'a, scaunulu Cohalmului, fostu ascultatoriu de drepturi lă academi'a juridica din Sibiiu in anulu IV sî acum juristu absolutu — spre legitimare, — câtu sî fatia de dlu juristu amintitu — spre incredintiare — aduce subscrisulu tuturoru dloru contribuitori pentrusumele contribuite multiemit'a sî recunoscinti'a sea publica.

On. domni contribuitori suntu acesti'a : D. Ioanu Bercanu oficiante in Romani'a 2 fl. v. a.; d. Ioane Buzea parochu in Mercheasi'a 2 fl.; d. Ioanu Mircea parochu in Cati'a 2 fl. Unu binefacatoriu din Cohalmu 1 fl. Georgiu Spornicu parochu II gr. cath. din Cohalmu 1 fl. 20 cr. Ioanu Bercanu cantoru gr. or. in Cohalmu 50 cr. Laz. Bercanu economu in Mergeasi'a 50 cr. sî Ig. Moianu cantoru in Mergeasi'a 10 cr. cari toti s'au sî espedatu la mân'a dlui juristu M. Russu la tempulu seu.

Mercheasi'a 15 Iuliu 1874.

Ioane Buzea,
parochu.

Raportu comerciale.

Sabiiu 21 Augustu n. Grâu 5 fl. 67 xr. frumosu, 5 fl. 33 xr. mestecatu, 5 fl. — xr. cualit. infer.; secar'a 3 fl. — xr. pâna 2 fl. 80 ; — orzu fl. — ; ovesu 2 fl. pâna 1 fl. 87 xr.; cucuruzu (porumbu) 4 fl. — xr.; cartofi 1 fl. 60 xr. galét'a austriaca.

Cânep'a — fl. maj'a.

Lintea 6 fl — xr.; mazarea 6 fl. 67 xr., Fasolea 6 fl. — xr.

Fenu legatu — fl. 60, nelegatu — fl. 60 xr., paie lungi 80 xr., scurte 70 xr, maj'a.

Lemne de focu 8—10 fl. stang. austr.

Carnea de vita 18—20 cr. p., de porcu 28 xr. Unsórea 79 xr. pâna la 1 fl. 20 cup'a.

Burs'a de Vien'a.

Din 9/21 Augustu 1874.

Metalicele 5%	71	25
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	74	65
Imprumutulu de statu din 1860	106	75
Actiuni de banca	974	—
Actiuni de creditu	238	27
London	109	65
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	77	50
„ „ „ Temisiorene	76	50
„ „ „ Ardelenesci	75	—
„ „ „ Croato-slavone	80	—
Argintu	103	40
Galbinu	—	—
Napoleonu d'auru (poli)	8	79

Concursu.

Devenindu in vacantia trei stipendii de statu de câte 500 fl. v. a. menite prin resolutiunea pré inalta din 8 Aprile 1864 pentru clerici gr. or. absoluti, cari voiescu a-sî continuá studiele la vre-o Universitate, — pentru conferirea loru se escrie prin scést'a concursu pâna la 1 Septembre a. c. st. vechiu.

Doritorii de a capetá unulu din aceste stipendie au a substerne petitiunile loru la Consistoriulu archidiecesanu pâna la terminulu pusu cu urmatórele documente :

a) Atestatu de botezu:

b) Atestatu de maturitate.

c) Atestatu, ca au absolvatu cursulu clericale de trei ani la institutulu nostru archidiecesanu pedagogico-teologicu sî

d) Atestatu de paupertate.

Sabiiu, din siedinti'a Consistoriului archidiecesanu plenariu tienuta in 10 Augustu 1874

(1—3)

Concursu.

Devenindu vacantu postulu de invetiatoriu de a II-a clasa la scól'a capitala gr. or. din Veneti'a inferióra, se escrie prin acést'a concursu.

Doritorii de a ocupá acelu postu, au de a documentá in cererile loru, bine instruate, sî inaintande celu multu pâna in 15 Septembre a. c. st. v. la inspectoratulu districtuale de scóla, adeca la protopresbiteratulu 1-iu alu Fagarasiului, ca

a) au absolvatu cu succesu celu putienu 4 clase gimnasiale, sî afara de acést'a, ca

b) au absolvatu teologi'a séu pedagogi'a sî dupa putintia ca

c) au depusu sî esamenulu de cualificatiune sî ca altcum corespundu cerintieloru statutului nostru organicu.

Emolumentele suntu:

1. Salariu anuale de 200 fl. v. a. care se va sólve lunatim anticipative.
2. Cuartiru liberu sî in fine,
3. 6 stangini de lemne.

Dela Efori'a scólei capitale gr. or. din Veneti'a inferiore 8 Augustu 1874.

Ioanu Gram'a,
presied. eforiei.
Petru Popescu,
(1—3) protopopu.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei vacante de parochu in Valea-dosului se deschide concursu, pâna la 18 Augustu a. c.

Parochi'a acést'a e de clas'a a trei'a.

Emolumentele suntu : stolariulu indatinatu sî 40 cr. séu o ferdela cucuruzu cu tuleulu, de familia, — casa parochiala nu este. —

Doritorii de a competá la acésta statiune, in tempulu prescrisu au de a-si substerne petitiunile la subscrisulu, instruite conformu Statutului organicu.

In 18 Augustu se va terminá alegerea de parochu.

Dela sc. protopopescu gr. or. alu Zlatnei de josu.

Abrudu in 18 Iuliu 1874.

In contielegere cu comit. parochiale.
Ioane Gallu,
(2—3) protop.

Concursu.

Devenindu vacanta statiunea de invetiatoriu la scól'a confes. gr. orient. din Petril'a in protopopiatulu tractului Hatiegu, se escrie prin acést'a concursu, cu terminulu pâna la 15 Septembre a. c.

Emolumentele suntu: 300 fl. v. a. in bani, lemne focale sî cortelu.

Doritorii de a ocupá acésta statiune sa binevoiésca a-sî asterne petitiunile — loru bine instruate — la subscrisulu pâna la terminulu susu insemnatu.

Hatiegu in 4 Augustu 1874.

In contielegere cu comitetulu parochialu.
Ioanu Ratiu
(2—3) protopopu.

Concursu.

Devenindu vacanta parochia gr. or. de a III-a clasa, din Ocolisiulu-micu, in protopresbiteratulu Hatiegului se deschide prin acést'a concursu pâna in 25 Augustu a. c.

Emolumentele suntu :

Trei jugere pamentu aratoriu, sî patru jugere fenatiu — de a III-a clasa.

Dela 110 fumuri câte o ferdela cucuruzu nesfermatu (cu tuleulu) sî câte o diua de lucru, precum sî stolele indatinate.

Doritorii de a concurge la acésta statiune au a-si asterne petitiunile loru instruate conformu prescriseloru din „Statutulu organicu", pâna la terminulu prefiptu, subscrisului protopresbiteru in Hatiegu.

Hatiegu in 25 Iuliu 1874.

In contielegere cu comitetulu parochialu.
Ioanu Ratiu
(2—3) protopres.

N. I. 139/1874.

Concursu.

In comun'a Sibielu — scaunulu Sabiiului — e a-se ocupá postulu de notariu comunale, cu care e impreunatu unu salariu anuale de 220 fl. v. a. cuartiru liberu, 4 orgii de lemne sî alte accidentie in suma aprosîmativa de 100 fl.

Concurentii au a-sî presentá petitiunile sele la subscrisulu inspectoratu pâna in 15 Septembre a. c., documentandu-sî sciintiele teoretice sî pracs'a de pâna acum, precum sî ca sciu perfectu limb'a româna.

Sabiiu in 14 Augustu 1874 st. n.

Inspectoratulu cercuale
(3—3) **alu Selistei.**

Concursu.

Pentru ocuparea postului primariu sî secundariu invetiatorescu la scól'a gr. or. din comun'a Denesiu, se deschide concursu pâna in 29 Augustu 1874.

Emolumentele suntu:

1. Pentru postulu primariu 200 fl. v. a. din cas'a alodiala licuidi la patrariu de anu decursivu, cuartiru liberu, lemne de ajunsu, gradina scólei de legumi sî cositu de 800☐.
2. Pentru postulu secundaru 70 ferdele bucate, lemne de focu de ajunsu, unu locu de dóue cara de cucuruzu de folositu in totu anulu, o piciocaria, atrei'a parte din venitu in ajunulu Craciunului. —

Competentii au de a-sî asterne rugârile sele conformu Statutului organicu la scaunulu protopopescu sî a se presentá in tempulu susu deschisu celu pucinu odata la biserica in locu.

Pentru invetiatoriulu primariu se cere sa scie sî limb'a germâna.

Danesiu 14 Iuliu 1874.

Scaunulu protopopescu gr. or.
alu Sighisiórei in contielegere
(2—3) cu comitetulu parochiale.

Concursu.

Devenindu vacanta parochia Ceru Bacaintiei in protopresbiteratulu II-le alu Geoagiului se escrie concursu pâna la 31 Augustu a. c.

Emolumentele suntu:

1. Venitulu stolaru de pâna acum'a.
2. Folosirea cemeteriului de 2 cara de fenu.
3. Dela 70 familii câte o ferdela cucuruzu sfermitu.
4. Dela tóta famili'a câte o dî de lucru.
5. Casa de locuitu sî culina sub unu acoperementu cu casa de scóla.

Doritorii de a ocupá parochi'a acést'a, sa-si astérna suplicele loru la subscrisulu provediute cu documentele prescrise de statutulu organicu pâna la dîu'a mai susu determinata.

Secarambu 4 Augustu 1874.

In contielegere cu comitetulu parochialu respectivu.
Sabinu Piso,
(2—3) protopresb.

Concursu.

Pentru ocuparea posturiloru invetiatoresci la scólele din urmatórele comune bisericesci, se escrie concursu pâna la 1 Septembre c. v. a. c.

1. Breticu pentru clas'a a II 200 fl. v. a. cuartiru sî lemne.
2. Breticu pentru clas'a I 150 fl. v. a. cuartiru sî lemne.
3. Sit'a-Buzau 200 fl. v. a. cuartiru sî lemne.
4. Intorsur'a-Buzaului cu venitulu cantorescu 200 fl. cuartiru sî lemne.
5. Cernatulu infer. cu venitulu cantorescu 100 fl. v. a.
6. Paspentiu cu venitulu cantorescu 50 fl.
7. Zabala cu venitulu cantorescu 100 fl.

Doritorii de a ocupá unulu din aceste posturi invetiatoresci sa-sî astérna suplicele loru instruite in sensulu Statutului organicu pâna la terminulu de susu la subscrisulu.

Breticu in 1 Augustu 1874.

In contielegere cu comitatele parochiali.
Spiridonu Dimianu
(2—3) Adm. ppescu III scaune.

Edictu.

Scarlatu Ioanidu nascutu in Romani'a la Turnulu Magureleloru, dara cununatu sî fostu locuitoriu in Brasiovu, au parasitu cu necredintia, de unu anu de dîle, pre legiuit'a sea socia Alessandrin'a nascuta Ioane Sotiru din Brasiovu, sî pribegesce in lume fâra de a se scí loculu unde se afla, este prin acést'a citatu, cá in terminu de unu anu sî o dî, sa se presentedie inaintea subscrisului foru matrimoniale ; câci la din contra, sî in absenti'a lui se va pertractá sî decide procesulu divortiale intentatu asupra-i.

Brasiovu 16 Iuliu 1874.

Forulu matrimoniale gr. or. alu tractului protopopescu I alu Brasiovului.

Iosifu Baracu,
(2—3) protopopu.

---

*) Suntu rugate tóte dîuarele române a reproduce publicarea numeriloru cascigatori.

Redactoru respundietoriu : **Nicolau Cristea.**

Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 64. **ANULU XXII.**

Sabiiu in 15/27 Augustu. 1874.

Nr. cons. $\frac{1991\ \text{B.}}{\text{pl. 11.}}$ 1874.

Preacinstitiloru Parinti Protopresbiteri si Administratori protopresbiterali! Cinstita preotime eparchiale! Iubitu poporu credinciosu din Archidieces'a nóstra!

Abiá s'a plinitu unu anu, de cându cu adenca dorere Vi s'a adusu la cunoscintia mutarea din viéti'a acést'a a neuitatului nostru Archiepiscopu si Metropolitu **A n d r e i u**, si eata de nou se afla Consistoriulu archidiecesanu in positiunea de a Ve anunciá, ca scaunulu nostru archiepiscopescu-metropolitanu iérasi este veduvitu.

Câci dupa ce Escelenti'a Sea, inaltu Présântitulu nostru Parinte Archiepiscopu si Metropolitu **Procopiu** fù alesu de Congresulu natiunalu-bisericescu alu fratiloru nostri coreligionari serbi la 31 Iuliu a. c. de Archieppu si Metropolitu alu veduvitului scaunu din Carlovitiu, dupa ce Escelenti'a Sea a primitu acésta alegere, si Majest. Sea cesarea si regia apostolica, Préinaltiatulu nostru Imperatu si Rege Franciscu Iosifu I. prin p. n. decisiune din 6 Augustu a. c. s'a induratu a o confirmá; ba dupa ce Escelenti'a Sea la 6/18 Augustu a. c. a celebratu dejá introducerea sea serbatorésca in nóu'a demnitate, si prin harthi'a sea dto 1/13 Augustu a depusu abdicerea sea de scaunulu nostru archiepiscopescu-metropolitanu in mânile Présântiei Sele, d-lui Episcopu alu Caransebesiului Ioanu **P o p a s u**, cá celu mai betrânu Archiereu alu provinciei nóstre metropolitane, iéra prin harthi'a sea dto 28 Iuliu a. c. Nr. pres. 330 a incunosciintiatu si pre Consistoriulu archidiecesanu despre acésta stramutare: Consistoriulu archidiecesanu in siedinti'a sea de astadi, declarandu scaunulu nostru archiepiscopescu vacantu, a luatu in sensulu „Statutului organicu“ cârm'a archidiecesei nóstre, si se va ingrigí, cá afacerile nóstre bisericesci, scolastice si fundatiunali sa decurga si in tempulu veduviei scaunului archiepiscopescu intru tóte conformu SS. Canóne si asiediaminte ale S. nóstre biserici.

Acést'a vi se aduce la cunoscintia cu acelu adausu, cá organele nóstre bisericesci si scolastice in tóte afacerile oficióse sa se adreseze câtra consistoriulu archidiecesanu, si respective câtra subscrisulu vicariu archiepiscopescu, carele va si subscrie tóte actele oficióse emanatóre dela Consistoriulu archidiecesanu; iéra la sântele rogaciuni pâna la intregirea scaunului archiepiscopescu-metropolitanu preotimea nóstra va pomení pre „Présantitii nostri Patriarchi de a tóta lumea.“

Din siedinti'a Consistoriului plenariu archidiecesanu alu bisericei greco-orientali transilvane, tienuta la Sabiiu in 10 Augustu 1874.

Nicolau Pope'a m/p.
Archimandritu si Vicariu
archiepiscopescu.

Dispusetiunile legei municipale, cari tractéza despre procedur'a disciplinaria contra oficialiloru se dice ca in pracsa s'au aretatu fórte mance si impedeca manuarea unei discipline cuviincióse. Dupa cum ne spune „M. Polit.“ in tómn'a venitória se va substerne si unu proiectu de lege, prin care se va regulá din temeiu procedur'a disciplinaria contr'a oficialiloru municipali.

„Pesti Napló“ se ocupa iéra de cestiunea arondârei si specialu cu afacerea cetâtiloru, cari se bucura de dreptulu jurisdictiunalu independentu. Ide'a, care este hotaritória pentru incorporarea acestoru cetâti la comitate, o a suscitatu Csengery aretandu daunele ce provinu din rumperea cetâtiloru impoporate de comitate. Comitatele, a disu Csengery, nu mai suntu loculu unei clase privelegiate, comitatulu este representatiunea poporatiunei intregi a unui teritoriu si este chiamatu a purtá atari agende, cari intereséza pre toti locuitorii acestui teritoriu. Unde vomu ajunge, intréba „P. N.“ déca cele mai insemnate comune se voru smulge din necsulu acest'a?

Relativu la infiintiarea oficieloru metrice publica fói'a oficiósa o ordinatiune a ministrului de comerciu. Oficie metrice se voru infiintiá prin municipie pre spesele loru, inse numai cu aprobarea ministeriului de comerciu si in cerculu de activitate designatu prin acest'a (§ 1). Oficiele metrice voru primí mesurile de modelu si pondurile precum si alte aparate metrice dela comissiunea centrale metrica pre lânga desdaunarea speseloru (§ 2). In § 3 se esplica mesurile si pondurile de modelu precum si alte aparate metrice. Aceste aparate trebuie tienute in stare buna si la casu cându se strica sa se faca aretare despre acést'a la comissiunea centrale metrica (§ 4). Municipiulu denumesce personalulu la oficiulu metricu; mesurarea inse o póte face numai unu individu esaminatu si aprobatu (§ 5). De timbrulu mesurârei servesce emblem'a corónei unguresci punendu-se sub ea cifr'a numerului datu oficiului metricu de comissiunea centrale (§ 6). Mesurarea are valóre pentru intregu teritoriulu tieriloru ce se tienu de corón'a Ungariei. (§ 7.) Oficiiele metrice stau nemedilocitu sub comissiunea centrale metrica, care pórta controla asupr'a loru (§§ 8 si 9.) Municipiulu pórta spesele infiintiârei si sustienerei loru si pentru acést'a trage tacsele mesurârei, pre cari le póte statorí municipiulu, inse intre limitele tacseloru maximali normate de ministeriu (§ 10) Plansori asupr'a oficieloru metrice se decidu prin municipiu, in a dóu'a instantia prin ministeriulu de comerciu ascultandu-se atunci si comissiunea centrale. (§ 11).

Instalatiunea Patriarchului Ivacicoviciu in Carlovitiu.

Instalatiunea noului patriarchu in Carlovitiu s'a serbatu in diu'a schimbârei la fatia cu mare solenitate. In diu'a premergatória instalatiunei au sositu deputatiuni numeróse din comunele bisericesci mai insemnate, din Aradu, Eszegu, Ireg, Khichind'a mare, Versietiu, Neoplanta, Temisiór'a, Panciov'a s. a. spre a asistá la actulu solemnu si spre a gratulá noului patriarchu. Cu tóte ca tempulu erá ploiosu, o multime de curiosi sosira aici din provincia; din Petrovaradinu vení unu bataliónu intregu de óspeti si music'a militaria inca fu comandata sa vina la actulu solemnu de instalatiune.

La 9 óre mersera comisariului reg. secretariulu seu **K i s s** si alti credinciosi catolici la biseric'a catolica, spre a asistá la servitiulu ddieescu ce se tienù pentru diu'a onomastica a Majestâtiei Sele Regelui.

Intr'acea catedral'a patriarchale se umplù cu unu publicu numerosu. La 9 óre sosira episcopulu **A n g y e l i c i u**, administratorulu episcopescu **Z w e t i c i u** si alti dignitari bisericesci. In mediloculu bisericei erá de a stâng'a o estrada cu unu baldachinu, sub care erá asiediata més'a si scaunulu din sal'a congresului, precum si imaginea Majestâtiei Sele. In medilocu, vis-a-vis de acestu scaunu, erá o estrada rotunda mai mare.

Pre la 10 óre sosesce **patriarchulu** cu episcopulu **G r u i c i** in catedrale si asistatu de toti preotii cari venira mai de diminétia se imbraca in ornatulu de pompa. Patriarchulu tiené in mâna cârj'a patriarchale, avé unu pluvialu albu cusutu cu auru si o mitra rosia si ornata cu multe pietri scumpe. Episcopulu Gruici avea unu vestmentu galbenu si o asemenea mitra, inse de o colóre verde Episcopulu Angyeliciu, care nu erá inca consacratu, avea numai mitr'a de archimandritu. Catedral'a abiá mai puté cuprinde multimea cea indesata, atâtu poporu se presentá pentru a fi martoru unui actu atâtu de solemnu si raru!

Intr'acea sosira in biserica membrii congresului si ai diferiteloru deputatiuni, comandantulu cetâtiei Petrovaradinu, generalulu **K r i z m a n i c s**, metropolitulu gr. or. din Bosni'a **D i o n i s i u** si alte notabilitâti.

Pre la 10 óre sosesce **comisariulu regescu** si patriarchulu lu intempina cu cuvintele: Bine este cuventatu celu ce vine intru numele Domnului. Salutandu-ve cu aceste cuvinte ale psalmistului, cá pre representantele Majestâtiei Sele Ve rogu sa esecutati instalarea mea de patriarchu si archiepiscopu-metropolitu in Carlovitiu. Ddieu sa ve tiena intru multi ani!

Comisariulu reg. **H u e b e r** ocupa loculu seu sub baldachinu, patriarchulu radiematu pre episcopulu Gruici, stá in estrad'a cealalta. Secretariulu comisariului cetesce apoi diplom'a scrisa in limb'a latina pre unu pergamentu pomposu si dupa densulu o cetesce secretariulu natiunalu **T y i r i c i u** in traducere serbésca. Acestu actu fu primitu cu strigâri frenetice de jivio (sa traiésca).

Patriarchulu Procopiu **I v a c i c o v i c i u** depuse dupa acest'a juramentulu de archiepiscopu-metropolitu si patriarchu alu serbiloru. La depunerea juramentului se dadura mai multe salve de onóre si music'a intoná imnulu.

Comisariulu regescu in cuventarea sea câtra patriarchu dice: In intielesulu prea inaltei diplome si la demandarea Majestâtiei Sele a Regelui Ve introducu pre Escelenti'a Vóstra cá metropolitulu si patriarchulu Carlovetiului, alesu in modu legalu si aprobatu, serbatoresce intr'acésta inalta demnitate si intru tóte venitele si sarcinele impreunate cu ea.

Comisariulu amintesce mai departe in cuventarea sea, ca noulu patriarchu a datu probe invederate despre alipirea si fidelitatea sea câtra tronu, constitutiune si legile patriei int'unu siru lungu de ani si nu se indoiesce nici in venitoriu despre loialitatea sea probata. Asecura pre episcopii cari se tienu de acésta metropolia, ca au primitu in Escelenti'a Sea pre conducatoriulu legalu, iéra clerulu intregei metropolii, cu deosebire dieces'a Carlovitiului si toti credinciosii au primitu in Escelenti'a Sea pre parintele si pastoriulu celu bunu, care se va ingrigí de cultur'a morale si spirituale a tuturoru fiiloru sei si va restabilí bun'a intielegere intre frati, ceea ce este si intentiunea Majestâtiei Sele si a regimului. Sa traiésca Procopiu Ivacicoviciu! (Strigâri viue de trei ori: sa traiésca!)

Patriarchulu **P r o c o p i u** luându apoi cuventulu atinge intre altele, ca prin juramentulu solemnu de fidelitate depusu in sant'a catedrale este indatoratu a pastrá pâna la sfersitulu vietiei sele credinti'a neclatita câtra Majestatea Sea si inalt'a casa domnitória si ca acest'a este unu clinodu creditu dela fericitii sei antecesori. Intorcendu-se câtra comisariu lu róga sa aduca espresiunea fidelitâtiei si a credintiei sele la cunoscinti'a Majestâtiei Sele si a regimului constitutiunalu, si multiemesce si comisariului pentru ostenelele si bunavointi'a ce o a aretatu cu ocasiunea acestui congresu si-i doresce sa traiésca intru multi ani! (Strigâri de trei ori: Sa traiésca!)

Adresandu se câtra congresulu natiunalu patriarchulu amintesce, ca cu primirea scaunului patriarchalu a luatu asupr'asi mari datorintie (aplausu), spre a câroru indeplinire se recere contielegere si iubire reciproca. Sa nesuimu, continua patriarchulu, a câscigá cea ce este posibilu si corespunde asiediaminteloru bisericei gr. or. dreptumaritórie intru folosulu poporului. Prin alegerea vóstra amu reintorsu in biseric'a, in care amu inceputu a lucrá, in acea biserica, in care amu petrecutu cele mai multe si mai frumóse dile din vieti'a mea. (Aplausu viu si indelungatu) si pentru acést'a ve multiamescu. Primiti asecurarea, ca me voiu straduí a mi implini datorintiele facendu dreptate si ajutandu pre cei séraci si lipsiti. Patriarchulu apoi multiemesce lui Ddieu, ca a ajunsu aceste momente fericite si-lu róga, cá sa intarésca si intinerésca spiritulu seu spre a indeplini sarcin'a cea grea ce o a luatu asupr'a sea.

Dupa aceea se incepù servitiulu ddieescu la care pontificá Escelenti'a Sea Patriarchulu. Comisariulu si cei-lalti óspeti au asistatu pâna la finea servitiului. cându apoi tienù Archimandritulu Teofanu **Z s i v k o v i c i u** o cuventare memorabila câtra patriarchu, pre care-lu saluta in numele bisericei.

Dupa acést'a urmà festivitatea dilei onomastice a Majestâtiei Sele.

La dóue óre s'a datu in sal'a congresului unu banchetu stralucitu, la care au luatu parte patriarchulu, comisariulu reg. membrii congresului si ai deputatiuniloru. Toastele n'au potutu sa lipsésca. Patriarchulu a toastatu pentru sanetatea Majestâtiei Sele a Regelui, a Reginei si a Casei domnitórie. Ecculu acestui toastu fu unu viu si lungu „sa traiésca!“ dupa aceea toastá pentru regimu si pentru comisariulu regescu, care respunse patriarchului cu unu toastu primitu cu strigâri viue de „sa traiésca“. Au mai toastatu si altii si in urma mai toastá Esc. Sea patriarchulu pentru banulu Croatiei Mazuraniciu.

In diu'a aceea au sositu aprópe la 100 depesie de gratulare noului patriarchu.

Diet'a Ungariei.

B u d a p e s t'a 27 Iuliu 1874. Cas'a representantiloru a facutu astadi unu progresu insemnatu in desbaterea speciale asupr'a novelei electorali resolvindu nouespre-diece paragrafi. Tonulu discusiunei nu fù nici in siedinti'a de astadi amicabilu, dara oratorii pâna chiaru si cei din stâng'a estrema au vorbitu pre scurtu si la obiectu si au promovatu astfeliu desbaterea, carea numai la unu paragrafu deveni ce-va mai complicata.

Paragrafulu 13, cu care se deschide discusiunea, suna:

„Alesu póte fi ori ce alegatoriu, déca a trecutu de 24 ani si déca póte sa corespunda acelei dispusetiuni din lege, dupa care limb'a legislativei este limb'a maghiara.“

La acestu paragrafu sectiunea a trei'a substerne urmatoriulu aditamentu: Celu ce e inse condemnatu prin resolutiune judecatorésca valida pentru infidelitate, rapire, omoru, incendiare, furtu, insielacione, defraudare si falsificare, nu póte sa fia alesu de ablegatu".

C. **Eötvös** pledéza pentru acceptarea acestui aditamentu, care tiene contu de principiele legei de incompatibilitate care s'a votatu dejá. Unu telhariu si ucigatoriu pedepsitu sa póta intrá in Cas'a representativa, care remane inchisa pentru celu mai onestu consiliariu administrativu? intrebà oratorulu motivându aditamentulu in cestiune.

Cas'a respinse emendamentulu si numai **Pulszki** junior votà pentru densulu.

Nu numai emendamentulu susu memoratu ci si paragrafulu insusi fù greu atacatu.

Dr. **Olah** se radica mai intâiu pentru a-lu combate. Oratorulu face Cas'a atenta, ca paragrafulu eschide barbati cum e Kossuth, si de aceea propune, cá eliminandu-se acestu paragrafu sa se puna in loculu lui urmatórele: „Póte sa fia alesu ori si care cetatiénu alu statului, care a trecutu preste anulu 24 alu vietiei sele, si in acelu casu, cându nu s'a introdusu in vre-o lista electorale, déca are numai cualificatiunea receruta."

Ed. **Horn** argumentà intr'o espunere cu multu spiritu, ca in statele ce suntu modelu de parlamentarismu suntu relativu la cualificatiunea alegibililoru mai putiene conditiuni si clausule stricte, decâtu relativu la cualificatiunea celoru indreptatiti la alegere. La acést'a din urma e vorb'a de alegatorii sengurateci, la cea dintâiu vine la intrebare libertatea alegerei in cercuri electorali intregi, fiindu ca aici lucrulu principalu e, ca potu sa alega aceste pre barbatulu increderei loru séu bá. Oratorulu aproba din acestu motivu propunerea lui Olah si relevéza impregiurarea, ca oficialiloru mai inalti sa nu li se concéda a-se folosí pre terenulu activitâtiei loru de influinti'a ce o au pentru a fi insisi alesi de deputati. In urma oratorulu substerne propunerea: „Comiti supremi, vice-comiti, judecatori cercuali, primari si locotiitorii loru numai atunci sa se póta alege, cându au abdisu inainte de alegere cu trei luni dela postulu loru."

I. **Paczolay** se pare ca nu póte suferí ca discusiunea merge asiá de linu si face observatiunea malitiósa, ca se bucura vediendu ca opositiunea in butulu amerintiârei facute de curendu din partea lui Tisza totusi participa la desbatere. Indata se sculà Tisza si observà cu linisce, ca antevorbitoriulu nu scie ce a vorb'tu densulu (Tisza). Elu n'a disu, ca nu va mai participá impreuna cu partid'a sea la desbateri, ci din contra a dechiaratu espresivu, ca voru dice unu veto contr'a ori cârei dispositiuni rele, inse fâra de a risicá incercarea zedarnica, de a convinge pre cei din d'épt'a prin argumentatiuni despre unu ce mai bunu. Trecându la meritulu obiectului oratorulu acceptéza propunerea lui Horn, pre care o preciséza intr'acolo, ca nici oficialii alesi nici cei denumiti — afara de ministrii si de secretarii de statu — sa nu se ivésca cá candidati de ablegati in cercurile oficiului loru, déca n'au abdisu cum-va inainte de alegere cu trei luni dela postulu loru.

Helfy se scóla si tiene spre surprinderea camerei o cuventare de adio scurta si joviala. Oratorulu afirma, ca nu va mai luá cuventulu in desbaterea legei electorali, cu unu cuventu aru fi mai bine, a pune in loculu legei celei lungi acsioma scurta: „Se póte alege ori care apartiene la partid'a deakista." Séu sa se substérna unu emendamentu in intielesulu unei propuneri, ce o recomendà o catolica zelósa lui Franciscu Deak la capetulu unei epistole lungi, in care se dice: „Iudeii se emancipéza, numai trebuie sa se boteze mai intâiu."

Pulszky sen. se vede constrinsu, a esprime lui Helfy multiemit'a Casei pentru promissiunea date, ca va tacé.

Dupa ce combatù ministrulu de interne tóte emendamentele câte se substernura, se primesce paragrafulu cu 82 contr'a 73 voturi fâra nici o modificatiune.

La § 20 se incinge o desbatere mai viale, la care a datu ansa propunerea minoritâtiei care pretindea, cá la alegerile membriloru pentru comissiunea centrale totu insulu sa-si dea votulu seu numai pentru dóue tertialitâti dintre membrii ce se alegu in comissiune, cá sa fia representata si minoritatea in comissiune. Acestu emendamentu se respinge in urma.

§. 21 cuprinde juramentulu, pre care trebuie sa-lu depuna membrii comissiunei centrale.

P. **Szonntagh** propune stergerea acestui § „cá sa nu se dee la asiá multi cetatieni ansa de a jurá unu juramentu falsu."

Cas'a primesce inse paragrafulu 21 si 22 fâra nici o modificatiune.

§. 23 suna: „Limb'a afaceriloru in comissiunea centrale este limb'a oficiale a statului."

D. **Irányi** propune stergerea acestui paragrafu, pentru ca articululu de lege XLIV: 1868 pastréza ce e dreptu pretotindenea prerogativ'a limbei ungarie, dara totusi dispune, ca si limb'a ce prevaléza in municipie se póte folosí. Oratorulu nu tiene de oportunu a provocá natiunalitâtile si prin acést'a si o furtuna.

Ales. **Máday** pledéza pentru testulu comissiunei centrale, fiindu ca acest'a este basatu togm'a in legea de natiunalitate. Libertatea intru folosirea limbei ce o concede legea de natiunalitate municipieloru nu se póte estinde asupr'a casuriloru estraordinarie, precum e alegerea representantiloru. De vomu vrea sa interpretâmu concesiunea legei de natiunalitate pre o base atâtu de lata, atunci si legislativ'a nu va mai avé limb'a oficiale a statului esclusivu.

Fried. **Wächter** e de parere, ca legea de natiunalitate se póte aplicá la tóta intemplarea si la acestu paragrafu. Oratorului nu-i place a aduce fâra causa cestiunea natiunalitâtiloru pre tapetu; déca antevorbitoriulu arunca natiunalitâtiloru ce locuiescu pre teritoriulu Ungariei manusia, nu póte sa taca la acésta provocare, pentru ca densulu cá membru alu unei natiunalitâti nemaghiare trebuie sa sustiena cu tóta resolutiunea, ca intre celelalte natiunalitâti se afla cetatieni atâtu de buni cum suntu si cei ce vorbescu limb'a magiara (fórte adeveratu!) si dlu antevorbitoriu sa fia convinsu, ca cându va erumpe vre-o furtuna va aflá in taber'a celoru ce voru aperá patri'a siguru si membrii dintre natiunalitâtile nemagiare, cari iubescu patri'a loru cá si ori care altulu. De altmintrene, continua oratorulu, trebuie sa constatezu, ca nu intielegu acestu paragrafu, care dice, ca limb'a afaceriloru interne in comissiunea centrale trebuie sa fia cea magiara. Trebuie sa marturisescu sinceru, ca nu pricepu ce sensu se dà acestoru cuvinte.

In § 48 numesce ministrulu espresivu acele afaceri, pre cari le afla de lipsa a se resolví in limb'a magiara. Atâtu protocolulu generalu câtu si cólele rubricate de votare trebuie sa fia compuse in limb'a statului. Primindu-se acést'a intrebu, ca ce intielege comissiunea centrale sub limb'a afaceriloru mai mici? Nu dóra alt'a, decâtu ca membrii comissiunei nu potu sa vorbésca in limb'a loru materna? (Contradiceri.) Eu credu ca preocupatiunea nu póte sa mérga atâtu de departe, câtu sa se interdica cetatieniloru de limba nemagiara chiaru si folosirea limbei loru materne. Recunoscu indreptatirea limbei de statu si voiu fi la tóta ocasiunea gat'a a me alaturá lânga cei ce purcediendu dela ide'a de statu voru aperá acésta indreptatire. Precum recunoscu acést'a, togm'a asiá tienu de eróre mare, cându vomu merge prea departe in acestu principiu.

Acea aplicare a legei trebuie sa o numescu esagerata, fiindu ca ea este menita a amarí spiritele cari si asiá suntu destulu de iritate, din di in di totu mai tare. Façia de domnulu deputatu Máday sustienu, ca esistinti'a Ungariei nu este asecurata, de vomu crede, ca numai natiunea magiara trebuie sa tiena la olalta si apoi patri'a este mantuita. Spre conservarea patriei se recere patriotismulu tuturoru cetatieniloru si manecându de aici sprigineseu emendamentulu deputatului Irányi si pentru casulu, cându acel'a nu s'aru primí, 'mi iau libertatea a substerne emendamentulu acest'a: § 23 sa se stérga si in loculu lui sa se puna dispusetiunea: „Pentru agendele comissiunei centrale suntu decisive dispusetiunile art. de lege 44 din 1868."

Aug. **Pulszky** se dechiara pentru testulu comissiunei — **Kapp** pentru Irányi, eventualu pentru propunerea lui Wächter.

Ministrulu de interne contele Iul. **Szapáry** amintesce, ca paragrafulu din cestiune nu sta in nici o contradicere cu dispusetiunile § 44: 1868, cari se referescu numai la agendele municipieloru Din testu nu urméd'a, ca nu se potu pertractá agendele si in limb'a municipiului respectivu, ci resulta numai, ca proiectele si protocólele trebuie sa se compuna in limb'a magiara, cea ce e necesariu pentru manipulatiunea generale.

Col. **Tisza** nu se teme, ca prin acestu paragrafu cért'a natiunalitâtiloru va capetá nou nutrimentu, pentru ca indata ce dispusetiunea acést'a va deveni lege, va trebuì sa se supuna ei toti cetatienii statului; acestu paragrafu este inse de prisosu si oratorulu propune stergerea lui.

Paczolay e de parere ca aici se recomenda o purcedere precauta cu atâtu mai multu cu câtu si acum se intempla, de municipiele facu propuneri, cari suntu compuse in alte limbi ale patriei. Pentru a preveni ori-ce interpretare rea, oratorulu spriginesce propunerea lui Wächter.

Cas'a primesce propunerea lui Wächter cu 67 contra 66 voturi. Irányi si consortii sei spriginira in urma emendamentulu lui Wächter.

§ 24 face dispusetiuni despre siedintiele comissiunei centrale si dice intre altele: In casuri estraordinarie compete presiedintelui dreptulu, de a conchiamá numai decâtu comissiunea centrale.

Col. **Tisza** cere sa se stérga acésta dispusetiune, pentru ca i se dà arbitriului presiedintelui unu terenu prea largu.

Cas'a primesce paragrafulu nemodificatu; asemenea se primescu si §§ 25, 26 si 27 fâra nici o desbatere.

La § 28 propune Max. **Iendrassek** unu emendamentu, care are de scopu o precisiune mai mare a testului. Se dice adeca in testu: „In cercuri electorali miste, in cari adeca comunele ce se tienu de o jurisdictiune comitatense forméza impreuna cu o jurisdictiune din cetate unu cercu electorale etc" Dupa emendamentulu substernutu sa se dica inse, „cu un'a séu cu mai multe jurisdictiuni cetatienesci séu cu comuni investite cu dreptulu jurisdictiunalu".

Cas'a primesce acésta modificatiune. § 29 si 30 se primesce dupa ce cadiù emendamentulu substernutu de Ad. **Lazaru** la § 30 care cere alegerea de membrii suplenti, fâra nici o modificatiune.

§ 31 inca se primesce cu o modificatiune facuta de **Iendrassek**, care modificatiune urméza logicu din emendamentulu facutu la § 28. Se dice aici: „In acele cercuri electorali cari suntu formate din un'a séu mai multe cetâti libere reg. etc."

Branu 8 Augustu 1874.

Dle redactoru! Ve rogu a primí in colónele multu pretiuitului d-vóstre diuariu „Tel. Rom." urmatórele siruri:

Comun'a Branului superioru*) avù ieri o adunare a representantiei comunale in care se luara la desbatere mai multe obiecte atingatórie de comuna, dintre cari unulu a fostu compunerea preliminariului pre an. 1875. La acestu obiectu propuse dlu notariu Ioanu Ratiu — carele totudéun'a a fostu cu trupu si sufletu pentru scóla, — ca acum'a tocm'a aru fi tempulu a se mai imbunatatí in câtu-va lefele invetiatoriloru, cari suntu fórte reu platiti. Dupa acea luà cuventulu onoratulu parochu Ioane Mosioiu si descoperí comitetului folosulu celu mare ce-lu póte trage fiacare omu dela invetiatura, facendu asemenare intre omulu invetiatu si neinvetiatu si cumca numai scóla si iéra scól'a póte scóte pre omu din intunerecu la lumina, apoi o scóla cá sa corespunda cerintieloru tempului presinte trebuie sa aiba invetiatoriu bunu si invetiatoriulu bunu trebuie bine platitu si ca ce póte face unu invetiatoriu care este platitu cu 70 fl. si in comunele mai mari abiá cu 140 fl. etc.? In fine aduse inainte ordinatiunea venerabilului consistoriu dto 1 Iuliu a. c. Nr. 1114/sc — 328 cons. care indetorédia pre fia-care comuna a imbunatatí léf'a invet. etc. Partea cea mai mare ascultá cu placere, dara totusi se aflara intre acesti representanti si unelte órbe, ómeni fâra caracteru, cari se esprimara: ca invetiatorii suntu destulu de bine platiti, pentru ca unu ciobanu dela oi nici nu capeta simbria 100 fl. si face mai multu cá unu invetiatoriu. Auditi!! seraci invetiatori mai bine suntu priviti ciobanii dela oi decâtu voi! Vai si iéra voi! de comun'a acea care alege astufeliu de ómeni de a o representá in afacerile ei, ómeni de acei'a, dicu, cari dau cu bât'a in balta si cu bard'a in luna — cum este dicatórea rom. —

Unu calatoriu.

Deesiu in 6 Aug. 1873

Dle redactoru! In legatura cu ofertele incurse pâna acum pre sém'a bisericei din Deesiu tremise spre publicare in fói'a „Teleg. Romanu" prin harthi'a din 4 Augustu a. c. amu onóre a-ve rogá — cá sa binevoiti lânga acelea a mai adaugie inca o suma de 9 fl. 30 cr. v. a. pre carea togm'a astadi o amu primit'o, adunata prin staruinti'a laudatului nostru protopopu Petru Rosic'a, si adeca dela parochiele urmatórie: Fizes Sz. Petru Rachis, Ungurasiu, Miluanu, Bodii'a, Busn'a, Dullu, Balanu, Pausi'a, câte 1 fl. dela fia care, si dela Hidu 30 cr. cari la olalta facu suma de mai susu.

Pre de alta data, vomu tramite spre publicare ofertele ce voru incurge in o epistola insirate tóte, spre a nu incomodá redactiunea in mai multe renduri, pentru oferte de mai micu pretiu.

Cu acestea suntu alu d-vóstre
S. **Cupsi'a**
protop.

Dev'a, 19 Augustu 1874.

Dle redactoru! Ve rogâmu a publicá in stimatulu d-vóstre diuariu aici alaturat'a dare de séma despre venitele si spesele avute cu ocasiunea festivitâtiloru la adunarea generale a Asociatiunei transilvane pentru literatur'a si cultur'a poporului românu, tienuta in Dev'a la 10 si 11 Augustu a. c.

Dare de séma.

despre venitele si spesele avute cu ocasiunea festivitâtiloru la adunarea generale a Asociatiunei transilvane pentru literatur'a si cultur'a poporului românu, tienuta in Dev'a la 10 si 11 Augustu 1874.

I. Venite.

Contribuiri dela Domnii: Ioanu Papiu 15 fl., Dr. Lazaru Petcu 25 fl., Georgiu Csaklany 25 fl., Antoniu Schiau 20 fl., Ioanu Balomiri 15 fl., Michailu Bontescu 15 fl., Simeonu Horvath 10 fl., Georgiu Nicóra 10 fl., Petru Draghiciu 10 fl., Ioanu Candrea 10 fl., Simeonu Piso 12 fl., Nicolau Opr'a 10 fl., Ioanichin Olariu 5 fl., Teodoru Petrisioru 4 fl., Nicolau Popu 3 fl., Ioanu Szabo 2 fl., Ioachimu Fulea 3 fl., Avramu Suciu 5 fl., Georgiu Sierbanu 2 fl., Dn'a Ev'a Moldovanu 5 fl., Din colect'a facuta in Dobr'a prin dlu Georgiu Nandr'a 27 fl. 70 cr. Din colect'a facuta in Geoagiu prin dlu Petru Fodoreanu 10 fl. Din colect'a facuta in Zamu prin dlu Petru Fagarasiu 5 fl. 25 cr. Dela dlu Petru Demianu 3 fl. Dela dlu Antoniu Bersanu 1 fl. Dela Eminenti'a Sea Parintele Episcopu alu Caransebesiului Ioanu Popasu 20 fl. Din concertulu datu in onórea si beneficiulu

---

*) Comun'a Branulu superioru consta din 8 subcomune.

Asociatiunei 321 fl. 30 cr. Din balulu datu in onórea si beneficiulu Asociatiunei 175 fl. Sum'a 786 fl. 25 cr.

II. Spesele

statorite sî aprobate in totalu 510 fl. 15 cr.

Comparandu venitele de 786 fl. 25 cr. cu spesele de 510 fl. 15 cr. resulta unu venitu curatu de 276 fl. 10 cr. adeca dóue sute siepte dieci sî siése florini 10 cr. in v. a., care suma fiindu destinata pentru fondulu Asociatiunei s'a sî tramisu la adres'a prea onoratului comitetu alu Asociatiunei transilvane pentru literatur'a sî cultur'a poporului românu la Sabiiu.

Comitetulu arangiatoriu.

Varietâti.

*** Notitia pentru calatorii in Turci'a. Domnulu ministru de interne dispune prin unu circulariu din 17 Iuliu a. c. nr. 7216, ca in Turci'a s'au introdusu mesuri nóue in privinti'a paspórteloru sî ca toti calatorii, fia turci, fia straini, suntu deobligati, sosindu intr'o comuna turcésca, a-sî predá paspórtele capitanului de corabia, déca au calatoritu pre apa, séu agentelui dela drumulu feratu, déca au venitu pre uscatu.

Paspórtele se inducu — petrecu — apoi la deregatori'a sanitaria respectiva.

Se mai recomânda in fine prin circulariulu mentionatu, ca deregatoriele nóstre sa faca pre respectivii calatori atenti la recerintiele de susu, cându le predà pasapórtele. —

*** Banda de lotrii. Ni se spune, ca in invecinat'a comuna Sadu s'a ivitu de vr'o câte-va dîle o banda de hoti in numeru de vr'o 6 persóne.

*** **Sciri scolastice.** Dela d-lu Inspectoru scolasticu de statu Lud. Rethi ni-se tramite spre publicare urmatórele acte scolastice:

Concursu

la statiunile de invetiatoriu in scólele poporali de statu sî comunali din comitatele Hunedórei sî Zarandului.

1. 2. La scól'a poporale de statu din Petrosieni suntu de lipsa doi invetiatori (doi suntu dejá). Unulu va functiuná singuru in coloni'a lui Lonyay, altulu va conduce pre ori care dintre cele trei clase din coloni'a lui Deak. Leaf'a pentru fia care este câte 600 fl., locuintia sî gradina.

3. 4. La scól'a poporale din Bai'a de Crisiu suntu de lipsa doi invetiatori: unu ordinariu sî unu ajutatoriu, celu dintâiu cu léfa de 400 fl., celu din urma cu 300 fl., locuintia sî gradina.

5. 6. La scól'a poporale de statu din Berecseu doi invetiatori: unu ordinariu sî unu ajutatoriu. Léf'a 400 fl. sî 300 fl. Locuintia sî o gradina mare. Dela invetiatoriulu ordinariu se cere, sa se pricépa cu deosebire la cultivarea viei sî plantarea pomiloru.

7. 8. La scól'a de statu poporale din Baciu doi invetiatori: unulu ordinariu sî unulu ajutatoriu. Leaf'a cá la celu din Berecseu, locuintia sî gradina.

9. 10. La scól'a poporale de statu din Pesteni — sî 11. 12: La scól'a poporale de statu din Pui suntu de lipsa câte unu invetiatoriu ordinariu sî câte unu ajutatoriu. Leaf'a celoru ordinari este 400 fl. sî a celoru ajutatori 300 fl. Pentru fia care locuintia sî gradina.

Dela toti cari voru concurge la aceste statiuni se cere neconditiunatu sa scie fâra esceptiune limb'a magiara. La scól'a din Petrosieni este profitabilu, déca invetiatorii voru sci romanesce sî nemtiesce. Dela celelalte se recere, cá celu pucinu unulu dintre ambii invetiatori sa scie pre lânga limb'a magiara sî romanesce.

Mai departe:

13. 14. 15. 16. La scólele comunale din Silvasiu, Batizu, Livadi'a sî Solimusiu se cauta câte unu invetiatoriu. Se recere dela fia care sa scie limb'a magiara sî romāna. Leaf'a pretotindene e 300 fl. locuintia sî gradina.

Afara de aceste:

17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. sî 29. Invetiatori ordinari la scólele comunali in comunele: Zeicani, Ocolisiulu micu, Vacele bune, Bosiorodu — Valcele rele, Gonzag'a, Kitidi, Strigy-Sz. György, Batzalori, Strigi-plopi, Covragi Maciu sî Bretea romana. Se cere dela toti acesti'a sa scia limb'a româna. Déca concurintele va mai sci pre lângâ acést'a sî limb'a magiara, — acésta impregiurare ii va fi spre folosu. Leaf'a e la tóte celu pucinu câte 300 fl. sî locuintie. La mai multe statiuni este prospectu de urcarea lefeloru.

In fine.

30. 31. 32. 33. sî 34. Se cauta unu invetiatoriu ajutatoriu in comunele Zeicani, Valcele bune, Bosiorodu, Strigy Sz. György sî Maciu. Se cere sa scie limb'a româna, de va scí sî cea magiara, ii va fi de folosu. Leaf'a e 200 fl. sî locuinti'a.

Amintescu, ca probabilu se voru ocupá inca in anulu acest'a doue statiuni de invetiatoriu la scól'a poporale normale de statu din Hunedór'a sî Silvasiu.

La tóte aceste statiuni voru poté concurá invetiatori provediuti cu documente, cari pre tempulu cându s'a facutu legea au fostu dejá in statiune — tineri cari au absolvitu vre-o preparandia sî in fine toti acei'a cari voru dovedí deplin'a cualificatiune sî se voru deobligá, ca in terminu de unu anu voru depune esamenulu de cualificatiune.

Statiunile enumerate mai susu se voru ocupá pre 1 Octobre a. c. Suplicele instruite de ajunsu sa se tramita la subscrisulu pâna in 15 Septembre n.

Suplicantii sa-sî insemne in suplice, cari suntu statiunile, dintre cari aru dorí sa ocupe vre-un'a:

Dev'a in 8 Augustu 1874i

Lud. Rethi

*** (Esamenulu de cualificatiune pentru invetiatori) se va tiené in anulu acest'a la preparandia de statu din Dev'a in 29 Septembre n. sî dîlele urmatórie.

Insinuârile candidatiloru de invetiatori sî a le invetiatoriloru ordinari, facute in scrisu sî provediute cu documentele necesarie, le primesce subscrisulu pâna la 28 Septembre la amédi, cea ce se aduce la cunoscinti'a celoru interesati spre conformare.

Dev'a in 18 Augustu 1874

Ludovicu Rethi
inspectoru scolasticu.

---

ad. Nr. cons. plen. 13. 1874.

Provocare.

Toti acei stipendiati din **fundatiunile archidiecesane**, cari inca nu sî-au legitimatu sporiulu facutu in studii in semestrulu ultimu, suntu prin acést'a provocati, cá celu multu pâna **la 15 Septembre st v.** a. c. se astérna Consistoriului archidiecesanu sî adeca acolo unde se tienu esamine semestrali testimoniile scolastice de pre semestrulu trecutu, de pre la academii, universitâti testimoniu despre colocuiele depuse celu pucinu din doue studii, câci la din contra li-se voru sistá stipendiele. —

Sabiiu din siedinti'a Consistoriului archidiecesanu plenariu tienuta in 10 Augustu 1874.

Raportu comerciale.

Sabiiu 25 Augustu n. Grâu 5 fl. — xr. frumosu, 4 fl. 67 xr. mestecatu, 4 fl. 33 xr. cualit. infer.; secar'a 3 fl. — xr. pâna 2 fl. 80; — orzu fl. —; ovesu 2 fl. pâna 1 fl. 87 xr.; cucuruzu (porumbu) 4 fl. — xr.; cartofi 1 fl. 60 xr. galét'a austriaca.

Cânep'a — fl. maj'a.

Lintea 6 fl — xr.; mazarea 6 fl. 67 xr., Fasolea 6 fl. — xr.

Fenu legatu — fl. 60, nelegatu — fl. 60 xr., paie lungi 80 xr., scurte 70 xr, maj'a.

Lemne de focu 8—10 fl. stang. austr.

Carnea de vita 18—20 cr. p., de porcu 28 xr. Unsórea 79 xr. pâna la 1 fl. 20 cup'a.

Burs'a de Vien'a.

Din 13/25 Augustu 1874.

Metalicele 5%	71	50
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	74	70
Imprumutulu de statu din 1860	108	25
Actiuni de banca	975	—
Actiuni de creditu	239	50
London	109	65
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	78	25
„ „ „ Temisiorene	77	—
„ „ „ Ardelenesci	75	—
„ „ „ Croato-slavone	80	—
Argintu	103	75
Galbinu	—	—
Napoleonu d'auru (poli)	8	79

Nr. 1998/sc. — 12 pl.

Concursu.

Devenindu in vacantia trei stipendii de statu de câte 500 fl. v. a. menite prin resolutiunea pré inalta din 8 Aprile 1864 pentru clerici gr. or. absoluti, cari voiescu a-sî continuá studiele la vre-o Universitate, — pentru conferirea loru se escrie prin acést'a concursu pâna la 1 Septembre a. c. st vechiu.

Doritorii de a capetá unulu din aceste stipendie au a substerne petitiunile loru la Consistoriulu archidiecesanu pâna la terminulu pusu cu urmatórele documente:

a) Atestatu de botezu:

b) Atestatu de maturitate.

c) Atestatu, ca au absolvatu cursulu clericale de trei ani la institutulu nostru archidiecesanu pedagogico-teologicu sî

d) Atestatu de paupertate.

Sabiiu, din siedinti'a Consistoriului archidiecesanu plenariu tienuta in 10 Augustu 1874

(2—3)

Nr. 1999/Sc. — pl. 13. 1874.

Concursu.

Devenindu vacante din fundatiunea Franciscu — Iosefean'a 4 stipendî, sî anume: unulu de 250 fl. v. a. pentru ascultatori la vre-o Universitate séu unu Politechnicu; dóue de câte 100 fl. v. a. pentru ascultatori la vre-o academia din patria, sî unulu de 50 fl. pentru scolari la gimnasie, scóle comerciali séu reali, — iéra din fundatiunea Mogaiana unulu de 50 fl. pentru scóle gimnasiali, comerciali séu reali — pentru conferirea loru se escrie prin acést'a concursu cu terminulu pâna la 15 Septembre a. c. st. vechiu.

Competitorii la aceste stipendii au a-sî substerne Consistoriului archidiecesanu pâna la terminulu pusu, cererile loru instruite cu atestatu de botezu, ca suntu români de religiunea gr. or., cu atestatu scolasticu despre sporiulu facutu in studii, cu atestatu de paupertate; sî in fine cu unu reversu despre aceea, cum-ca dupa absolvirea studieloru voru serví in patria celu pucinu 6 ani, din contra voru rebonificá sum'a intréga a ajutoriului primitu.

Sabiiu, din siedinti'a Consistoriului archidiecesanu plenariu tienuta in 10 Augustu 1874.

(1—3)

Nr. 2447 — 1874.

Concursu.

Cu gratiosulu decretu alu inaltului Ministeriu reg. ung. de culte sî instructiunea publica de dtulu 2 Augustu 1874 Nr. 6504 aprobandu-se fundatiunea de stipendie a lui Ioanu Gavrilu Vajda de Soos-Mezö (Glodu) fostului casariu de banca la cas'a regia principala, sî a sotiei lui Elisabet'a nascuta Fuleoviciu: pre anulu scolasticu 1874/5 cu acést'a se escrie concursu publicu la trei stipendie de câte 60 fl. v. a. sî unu stipendiu de 50 fl. v. a.

Competitorii la acestea stipendie au sa-si substérna suplicele loru la subscrisulu Consistoriu metropolitanu gr. cat. alu Alb'a-Iuliei celu multu pâna la 25/13 Septembrie 1874.

In suplice voru avé de a documentá:

a) ca frecuentéza vre-o scóla publica reala, gimnasiala, academia, séu universitate ori politecnica cá ascultatori ordinari. —

b) ca au purtare morale buna, ca au facutu progresu bunu in studie, ca suntu de religiunea gr. cat. séu de confesiunea gr. resariténa, sî ca sciu bine romanesce. —

c) ca suntu consangeni cu piulu fundatore séu cu soci'a acestui'a.

La casulu cându din familiele fundatoriloru nu s'aru aflá competitori cualificati, stipendiale se voru conferí la teneri români, cari voru poté sa documenteze:

a) ca frecuentéza vre-o scóla publica reala, gimnasiala, academia, universitate séu politecnica cá ascultatori ordinari. —

b) ca au purtare morale buna, ca au facutu progresulu celu mai eminentu in studia preste totu, — ca suntu de religiunea gr. cat. séu de confesiunea gr. resariténa, — ca sciu bine romanesce, sî ca intru adeveru suntu seraci sî lipsiti de medilóce de intretienere.

Din siedinti'a Consistoriului metropolitanu gr. cat. din Alb'a-Iuli'a tienuta in Blasiu la 22/10 Augustu 1874.

Consistoriulu metropolitanu gr. cat. de Alb'a-Iuli'a sî Fagarasiu.

(1—3)

Concursu.

Spre ocuparea statiunei de invetiatoriu primariu la scól'a confessiunala Dragusiu Protopopiatulu Fagarasiului II se escrie concursu pâna la 1 Sept.

Emolumentele suntu 180 fl. v. a., cuartiru in edificiulu scólei sî lemne de focu dupa trebuintia.

Cei cari aru dorí se ocupe acésta statiune sa produca atestatu, precum ca au absolvitu celu putienu 2 clase gimnasiale sî atestatu de cualificatiune, fiindu de rel. gr. or.

Avrigu, 11 Augustu 1874.

In contielegere cu comitetulu parochialu.

Vasiliu Macsimu,
adm. prot. Fagarasiului II.

(1—3)

---

ad Nr. 109 protop. — 1874.

Concursu.

Devenindu vacanta statiunea de invetiatoriu la scól'a confessiunale greco-orientale din Cetea in protopresbiteratulu Albei-Iuliei prin acést'a se escrie concursu pâna la 1 Septembre st. vechiu.

Emolumentele suntu:

1) 140 fl. v. a. din fondulu scol. care se va platí in 4 rate egali.
2) 2 orgii de lemne.
3) 6 ferdele grâu mestecatu; sî
4) cuartiru liberu.

Doritorii de a ocupá acésta statiune, sa binevoiésca a-si asterne petitiunile loru instruate conformu prescriseloru Statutului organicu la subscrisulu pâna la terminulu susu indigitatu.

Alb'a-Iuli'a 12 Aug. 1874.

In contielegere cu comitetulu parochialu.

Alessandru Tordosianu,
(1—3) prot. gr. or.

Nr. pp. 154—1874.

Concursu.

Pentru ocuparea postului invetiatorescu la scól'a populara româna gr. or. in comun'a Somesieni (Somesiufaleu) in protopresbiteratulu Clusiului, — se escrie concursu pâna in 5 Sept. a. c. cá in 8 Sept. negresîtu sa se póta tiené alegerea.

Emolumentele suntu: a) 200 fl. v. a.; b) cuartiru liberu in cas'a scólei; c) O remuneratiune pentru scól'a de repetitiune sî adulti. —

Doritorii de a ocupá acestu postu, suntu poftiti a-si tramite petitiunile sele subscrisului pâna in 5 Sept. a. c. fiindu instruite in sensulu §-lui 13 alu Stat. org. sî adresate câtra sinodulu parochialu.

In contielegere cu comitetulu parochiale.

Clusiu 9 Augustu 1874.

V. Rosiescu,
(1—3) prot. gr. or.

Concursu.

Pentru ocuparea a dóue posturi invetiatoresci la scól'a normale din Câmpeni confessiunale gr. or. se deschide prin acést'a concursu.

Salariele impreunate cu aceste posturi suntu: Invetiatoriului de clas'a I 300 fl. v. a.; de clas'a a II 400 fl. v. a. alta nimic'a. Cuartiru sî lemne nu li se dà.

Doritorii de a ocupá aceste posturi invetiatoresci, au a-si tramite petitiunile loru instruate in sensulu § 13 din Statutulu organicu pâna in 18 Sept. st. v. a. c. Scaunului protopresbiteralu gr. or. in Câmpeni.

In contielegere cu comitetulu parochialu gr. or. din Câmpeni.

Câmpeni 8 Augustu 1874.

Ioanu Patiti'a,
(1—2) protopopu.

Concursu.

Pentru ocuparea posturiloru invetiatoresci la scólele confessiunale gr. or. din comunele josu insemnate se deschide prin acést'a concursu.

Salariele impreunate cu aceste posturi suntu:

1. La scól'a confessiunale din Albacu 300 fl. cuartiru sî lemne.
2. La scól'a confessiunala din Arad'a 300 fl. cuartiru sî lemne.
3. La scól'a confessiunala gr. or. din Vidr'a de josu 250 fl. v. a. cuartiru sî lemne.
4. La scól'a confessiunale gr. or. din Ponorelu 200 fl. cuartiru sî lemne.
5. La scól'a conf. gr. or. din Scarisiór'a 200 fl. cuartiru sî lemne.

Doritorii de a ocupá aceste posturi invetiatoresci, au a-si tramite petitiunile loru instruate pâna in 14 Sept. a. c. scaunului protopopescu in Câmpeni.

In contielegere cu comitetulu parochiale.

Câmpeni 8 Sept. 1874.

Ioanu Patiti'a,
(1—3) protopopu.

Concursu.

Pentru ocuparea postului de invetiatoriu cl. I dela scól'a confessiunale gr. or. din opidulu Codlea protopresbiteratulu Branului se escrie prin acést'a concursu pâna la 30 Augustu st. vechiu anulu curentu.

Emolumentele suntu:

Din cass'a alodiale 150 fl. v. a.

Dela circ'a 50 elevi a 40 xr. — 20 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá acestu postu au a-si tramite recursele loru in sensulu Statutului organicu sî sa fia versatu in cantâri bisericesci, provediute cu documentele necesarie parintelui protopresbiteru tractuale in Zernesci pâna la defiptulu terminu.

Codlea in 4 Augustu 1874.

Cu invoirea oficiului protopopescu.
Comitetulu parochiale.
I. Morariu,
(1—3) parochu.

Concursu.

Pentru ocuparea stationei vacante de invetiatoriu de clas'a a II-a in comun'a Sanpetru protopresbiteratulu gr. or. alu II-le alu Brasiovului se escrie concursu pâna la 29 Aug. a. c. st. v.

Emolumentele suntu:

Salariu anualu 180 fl. v. a., pentru cuartiru 20 fl. v. a. din cas'a alodiale; dela fia-care copilu scolariu 40 xr.

Din beneficiile comunale: adeca parte la impartirea livediei comune de fenu sî unu stratu de varza.

Concurentii au sa scie cantârile sî tipiculu bisericei; care are sa fia sî cá cantoru pentru care servitiu i se platesce dela fia-care gasda 5 cupe bucate cucuruzu séu orzu dela fia-care gazda neorusnicu 20 xr. veduvele 20 xr. sî alte venituri indatinate cantoresti precum dela botezu cununie, sî morti . . . —

Doritorii de a ocupá acésta statiune au sa-si inaintedie petitiunile loru instruite cu documentele prescrise in statutulu organicu inspectorului scolariu districtuale, sî protopresbiteru dlu Ioanu Petricu in Brasiovu.

Sanpetru 28 Iuliu 1874.

Comitetutu parochialu gr. or.
prin Nicolau Fratesiu
(1—3) presiedinte.

Concursu.

Pentru deplinirea statiuniloru invetiatoresci la scólele gr. or. din urmatórele comune, tiitórie de ppiatulu Mercurei, se deschide concursu cu terminulu — 14 Septembre a. c. st. v. —

1. Poian'a — a trei'a nou infiintiata statiune cu salariu de 300 fl. v. a.
2. Rodu — a dóu'a nou infiintiata statiune cu salariu de 300 fl. v. a.
3. Apoldulu inf. — dóua cu câte 200 fl. v. a.
4. Reciu — un'a cu 200 fl. v. a. séu in naturalii 1 urna de mustu, 8 cupe grâu si 8 cupe cucuruzu. —
5. Dobârc'a, un'a cu 150 fl. v. a. —

Doritorii de a ocupá vr'un'a din prementionatele statiuni 'sî voru adresá recursele, instruite conformu dispositiuniloru Stat: org:, subsemnatului pâna la terminulu indicatu. —

Mercurea 10 Augustu 1874.

In contielegere cu respectivele
comitete paroch:
I. Drocu
(1—3) Adm. prot.

Concursu.

Devenindu vacantu postulu de invetiatoriu de a II-a clasa la scól'a capitala gr. or. din Veneti'a inferióra, se escrie prin acést'a concursu.

Doritorii de a ocupá acelu postu, au de a documentá in cererile loru, bine instruate, sî inaintande celu multu pâna in 15 Septembre a. c. st. v. la inspectoratulu districtuale de scóla, adeca la protopresbiteratulu 1-iu alu Fagarasiului, ca

a) au absolvatu cu succesu celu putienu 4 clase gimnasiale, sî afara de acést'a, ca

b) au absolvatu teologi'a séu pedagogi'a sî dupa putintia ca

c) au depusu sî esamenulu de cualificatiune sî ca altcum corespundu cerintieloru statutului nostru organicu.

Emolumentele suntu:

1. Salariu anuale de 200 fl. v. a. care se va sólve lunatim anticipative.
2. Cuartiru liberu sî in fine,
3. 6 stangini de lemne.

Dela Efori'a scólei capitale gr. or. din Veneti'a inferiore 8 Augustu 1874.

Ioanu Gram'a,
presied. eforiei.
Petru Popescu,
(2—3) protopopu.

Concursu.

Pentru ocuparea stationei vacante de parochu in Valea-dosului se deschide concursu, pâna la 18 Augustu a. c.

Parochi'a acést'a e de clas'a a trei'a.

Emolumentele suntu: stolariulu indatinatu sî 40 cr. séu o ferdela cucuruzu cu tuleulu, de familia, — casa parochiala nu este. —

Doritorii de a competá la acésta statiune, in tempulu prescrisu au de a-si substerne petitiunile la subscrisulu, instruite conformu Statutului organicu.

In 18 Augustu se va terminá alegerea de parochu.

Dela sc. protopopescu gr. or. alu Zlatnei de josu.

Abrudu in 18 Iuliu 1874.

In contielegere cu comit. parochiale.
Ioane Gallu,
(3—3) protop.

Concursu.

Devenindu vacanta statiunea de invetiatoriu la scól'a confes. gr. orient. din Petril'a in protopopiatulu tractului Hatiegu, se escrie prin acést'a concursu, cu terminulu pâna la 15 Septembre a. c.

Emolumentele suntu: 300 fl. v. a. in bani, lemne focale sî cortelu.

Doritorii de a ocupá acésta statiune sa binevoiésca a-sî asterne petitiunile — loru bine instruate — la subscrisulu pâna la terminulu susu insemnatu.

Hatiegu in 4 Augustu 1874.

In contielegere cu comitetulu
parochialu.
Ioanu Ratiu
(3—3) protopopu.

Concursu.

Pentru ocuparea postului primariu sî secundariu invetiatorescu la scól'a gr. or. din comun'a Denesiu, se deschide concursu pâna in 29 Augustu 1874.

Emolumentele suntu:

1. Pentru postulu primariu 200 fl v. a. din cas'a alodiala licuidi la patrariu de anu decursivu, cuartiru liberu, lemne de ajunsu, gradina scólei de legumi si cositu de 800□.

2. Pentru postulu secundaru 70 ferdele bucate, lemne de focu de ajunsu, unu locu de dóue cara de cucuruzu de folositu in totu anulu, o piciocaria, a trei'a parte din venitu in ajunulu Craciunului. —

Competentii au de a-sî asterne rugârile sele conformu Statutului organicu la scaunulu protopopescu sî a se presentá in tempulu susu deschisu celu pucinu odata la biserica in locu.

Pentru invetiatoriulu primariu se cere sa scie sî limb'a germâna.

Danesiu 14 Iuliu 1874.

Scaunulu protopopescu gr. or.
alu Sighisiórei in contielegere
(3—3) cu comitetulu parochiale.

Concursu.

Devenindu vacanta parochia Ceru Bacaintiei in protopresbiteratulu II-le alu Geoagiului se escrie concursu pâna la 31 Augustu a. c.

Emolumentele suntu:

1. Venitulu stolaru de pâna acum'a.
2. Folosirea cemiteriului de 2 cara de fenu.
3. Dela 70 familii câte o ferdela cucuruzu sfermitu.
4. Dela tóta famili'a câte o dî de lucru.
5. Casa de locuitu sî culina sub unu acoperementu cu casa de scóla.

Doritorii de a ocupá parochi'a acést'a, sa-si astérna suplicele loru la subscrisulu provediute cu documentele prescrise de statutulu organicu pâna la dîu'a mai susu determinata.

Secarambu 4 Augustu 1874.

In contielegere cu comitetulu parochialu respectivu.
Șabinu Piso,
(3—3) protopresb.

Concursu.

Pentru ocuparea posturiloru invetiatoresci la scólele din urmatórele comune bisericesci, se escrie concursu pâna la 1 Septembre c. v. a. c.

1. Breticu pentru clas'a a II 200 fl. v. a. cuartiru sî lemne.
2. Breticu pentru clas'a I 150 fl. v. a. cuartiru sî lemne.
3. Sit'a-Buzau 200 fl. v. a. cuartiru sî lemne.
4. Intorsur'a-Buzaului cu venitulu cantorescu 200 fl. cuartiru sî lemne.
5. Cernatulu infer. cu venitulu cantorescu 100 fl. v. a.
6. Paspantiu cu venitulu cantorescu 50 fl.
7. Zabala cu venitulu cantorescu 100 fl.

Doritorii de a ocupá unulu din aceste posturi invetiatoresci sa-sî astérna suplicele loru instruite in sensulu Statutului organicu pâna la terminulu de susu la subscrisulu.

Breticu in 1 Augustu 1874.

In contielegere cu comitatele parochiali.
Spiridonu Dimianu
(3—3) Adm. ppescu III scaune.

Concursu.

La scól'a comerciala publica româna gr. or. din Brasiovu a devenitu vacantu unu postu de profesoru sî anume:

Postulu de profesoru pentru geografi'a sî istori'a comerciala sî universala cu deosebita considerare la istori'a Ungariei, pentru economi'a nationala cá studii principale sî limb'a germâna cá studiu secundariu.

Pentru ocuparea acestui postu se escrie concursu cu terminu pâna la 20 Augustu (1 Septembre) a. c.

Concurentii sa binevoiésca a se adresá câtra subscris'a eforie scolara alaturându pre lânga petitiune sî documentele: a) ca suntu de nationalitate româna sî de religiunea gr. or, b) ca au purtare politica sî morala buna, c) ca suntu sanatosi sî d) ca au cualificatiunea receruta. La cercetarea cualificatiunei se are in vedere Statutulu organicu alu metropoliei române gr. or. din Ungari'a sî Transilvani'a sî resp. Regulamentulu archidiecesanu pentru esaminarea candidatiloru de profesura la scólele secundarie române confesionale.

Salariulu anualu pentru acestu postu este de 800 fl v. a. prospectu de inaintare sî dreptu de pensionare.

Celu alesu va functioná anulu primu de proba sî apoi se va intarí cá profesoru definitivu, déca va fi depusu esaminulu prescrisu de lege.

Brasiovu 24 Iuliu st. v. 1874.

Efori'a scóleloru centrale române gr. orient.
(3—3)

Concursu.

In urm'a inaltei ordinatiuni consistoriale din 18 Aprilie 1874. Nr. consist. 848/B. 397 se escrie concursu pentru noua parochia de clas'a a III-a din comun'a Sóla in scaunulu Mediasiului pâna in 1 Septembre a. c.

Cu acésta parochia suntu impreunate urmatórele Emolumente:

1. Stola usuata in tractu sî in comuna.
2. Dela 37 familii câte 2 dîle de lucru cu carulu séu cu plugulu.
3. Cuartiru liberu cu edificatele economice necesarie sî o gradina de legumi sî de pomi precum sî folosirea cimiteriului cu iarba de cositu.
4. Lemne focali de ajunsu preste totu anulu.

Doritorii de a ocupá prementionata parochia au sa-sî inainteze petitiunile provediute cu documentele recerute de Statutulu organicu scaunulu protopopescu gr. res. alu Mediasiului in Siarosiu.

Siarosiu in 1 Augustu 1874.

Cu intielegerea comitetului parochialu.
D. Chendi
(3—3) Adm. prot.

Ad. Nr. com. p. 6—1874.

Concursu.

La scól'a capitala gr. or. din Saliste se escrie concursu pentru unu invetiatoriu sub urmatórele conditiuni:

a) Léf'a anuala va fi 300 fl. v. a.

b) Concurintele sa fia de religi'a gr. or.

c) Sa dovedésca, ca a percursu 4 clase gim. sî pedagogi'a. —

d) Sa scie bine cântarile bisericesci. —

e) Acei'a, carii voru atestá, ca posedu o praxa de invetiatoriu de celu putienu 4—5 ani cu succesu bunu se voru admite la acestu postu sî fâra considerare la p. c. —

f) Terminulu concursului se defige pâna la 30 Augustu cal. vechiu. —

Petentii sa-sî indrepte petitiunile loru de a dreptulu la presidiulu comit. par. in Saliste. —

Saliste in 6 Augustu 1874.

In intielegere cu parintele ppu
Ioanu Hani'a cá Inspectoru tractualu de scóle. — Comitetulu
(2—3) parochialu gr. or.

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei sî pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Nr. 65. ANULU XXII.

Sabiiu in 18|30 Augustu. 1874.

Majestatea Sea c. si reg. apost. a inspectiunatu castrele dela Bruck de lânga Lait'a. De ací a trecutu la Totisiu in Ungari'a, comitatu de Inal. S. imp. archiducele Albrecht. In caletori'a de inspectiune se afirma ca Majest. Sea va atinge sî Aradulu.

Inaltimea Sea imperiale arch. Albrecht a sositu adî in Sabiiu, unde va petrece mai multe dîle sî va asiste la esercitiele cele mari ale trupeloru concentrate aici din tóta Transilvani'a.

Présânti'a Sea P. Episcopu alu Caransebesiului, Ioanu Popasu si Preasânti'a Sea P. Episcopu alu Aradului Mironu Romanulu au sositu eri in midiloculu nostru.

Diet'a Ungariei.

Budapest'a in 28 Iuliu 1874. Presiedintele deschide siedinti'a de adi a casei representative la 10 óre.

Presiedintele anuncie, ca legile sanctiunate si promulgate de curendu de câtra Cas'a magnatiloru s'au tramisu acelei'a spre a se depune la archivu spre pastrare.

Cas'a trecendu la ordinea dilei continua desbaterea speciale asupr'a novelei electorali sî incepe la § 32.

§§ 32 pâna la 39 se primescu fâra nici o modificatiune. Acesti paragrafi se referescu la procedur'a conscriptiunei.

§ 39 suna: La rectificarea anuale a listei e de a se intrebuintiá acea procedere care s'a observatu la compunerea prima (a listeloru).

La rectificare au sa se stérga din liste toti acei'a, cari au muritu séu si au perdutu in acestu intervalu dreptulu de alegere; suntu de a se introduce inse in lista acei'a, cari posiedu dreptulu de alegere sî nu suntu introdusi (inca) in lista séu cari voiescu sa fia transcrisi dintr'o lista intr'alt'a.

Ad. Lázár propune, sa se priméscu in alinea a dóu'a a acestui paragrafu dispusetiunea, cá acei'a cari si-au perdutu sî si-au recascigatu dreptulu de alegere, sa se póta introduce decursive in liste.

Al. Nehrebeczky tiene acestu emendamentu de prisosu fiindu ca este cuprinsu dejá in testu.

Al Csanády pledéza pentru emendamentulu in cestiune relevandu momentulu, ca este de lipsa pentru precisiunea testului.

Paragrafulu se pune la votu, majoritatea celoru de fatia se dechiara pentru acceptarea nemodificata a paragrafului, numerandu-se inse voturile se constatéza, ca cas'a nu este capabila de a aduce resolutiuni.

Al. Csanády se róga de presidiu sa suspendeze siedinti'a. T. Pechy dovedesce, ca conformu regulamentului de casa in asemenea casuri trebuie sa se cetésca catalogulu. Acestei pareri se alatura presidiulu si camer'a.

Presidiulu suspendéza siedinti'a pre 5 minute spre a se ceti dupa redeschiderea siedintiei catalogulu.

Dupa acést'a se reinnoesce votisarea sî majoritatea primesce paragrafulu din cestiune nemodificatu.

§§ 40—42 se primescu nemodificati. In § 43 se primesce la propunerea lui Georgiu Molnár dispusetiunea, ca listele electorali sa remana spre scopulu reclamatiuniloru in casele comunali nu numai dela 8 pâna la 12 óre in. am. ci sî dela 2 pâna la 6 óre dupa am.

Paragrafii urmatori pâna la § 56 se primescu fâra modificatiune. Cu acestu paragrafu incepe sectiunea V a proiectului de lege: „Despre procedur'a electorale.“

Contele Th. Csáky doresce, cá acésta sectiune sa se modifice cu totulu, pentru ca in testulu ei de acum va dá ansa la abusuri numeróse; de acea oratorulu propune, sa se remita sectiunea intrégа la comissiunea centrale cu instructiunea de a o redactá de nou pre bas'a urmatóreloru principie: 1) Alegerile sa se faca in tóta tiér'a intr' un 'a di. 2) Cu provocare la legea municipale intr'unu cercu electoralu nu potu sa voteze mai putienu de 200 sî mai multu de 600 alegatori. 3) Actulu alegerei sa se termineze intr' un 'a dî. Oratorulu se róga cá propunerea sea sa se puna la votisare din punctu in punctu.

Enunciandu-se ministrulu de interne sî referintele comissiunei centrale contr'a acestei propuneri, Cas'a o respinge sî ia la desbatere sectiunea V.

La § 56, care statoresce terminulu escrierei alegeriloru se primesce o propunere a lui Col. Tisza, dupa care se fipséza nu 24 — dupa cum sta in paragrafu — ci 30 dîle cá terminu, pâna la care alegerile dupa ce au fostu escrise au sa se publice in fói'a oficiósa.

La § 58 care statoresce, ca alegerea deputatiloru se póte face in cerculu electivu numai la unu locu, propune Irányi, cá votarea sa se póta face in comunele singuratece, care propunere inse se respinge.

La § 70 sî 71 cari tienendu-se de olalta se ieu in desbatere junctim, ministrulu de interne Szapáry sufere o calamitate mica, de care altmintrene potea sa scape. Acesti paragrafi tractéza adeca despre candidatiune sî statorescu, ca se póte anunciá unu candidatu sî intr'o jumetate de óra dupa deschiderea alegerei. Aici se substernù unu votu de minoritate, care concede anunciarea de ablegati numai pâna la 8 óre sér'a inainte de dîu'a de alegere. Ministrulu se espuse pentru votulu minoritâtiei, care fu inse respinsu de câtra camera.

La § 76 se incinge o discusiune mai sgomotósa. Acestu paragrafu statoresce votisarea publica. Irányi propuse votarea secreta sî dupa densulu provóca Szederkényi partid'a drépta, sa tramita din parte i unu oratoru pre aren'a de lupte, câci la din contra ea in fapta va fi numai o masina de votisare. Ne insinuandu-se nimene, provocatoriulu continua si in urma propune, sa remana modulu care a mai fostu sî fia-care cercu electoralu sa constitue séu votare publica séu secreta.

Dupa densulu desvoltá Csernatony multe simpathii pentru votisarea secreta, pentru care pledá sî deputatulu Schwarz cu multu interesu. Acest'a inca provocá partid'a drépta sa tramita in discusiune pre vre unu oratoru din senulu ei, spre a argumentá propunerea comissiunei centrale. In urma se infatisiá C. Eötvös, altu luptatoriu nu se aflá in falang'a dreptei.

In fine venì Tisza, care se dechiara contr'a votisârei secrete. Fiindu ca acum e vorb'a numai de o suplinire a legei din 1848 sî nu de statorirea dogmatica a principieloru, sa se sustiena obiceiulu celu vechiu cu atâtu mai vertosu cu câtu trebuie inca sa probâmu, ca care modu de votisare dintre cele dóue va fi mai practicu: votisarea publica séu cea secreta? Inchidiendu-se siedinti'a, resolverea acestei intrebâri va urmá in siedinti'a urmatória.

Discursulu

capitanului supremu din districtulu Naseudului, Alesandru Bohatielu, rostitu in cas'a magnatiloru Ungariei, Joi in 13 Augustu n. a. c., cu ocasiunea desbaterii speciali asupr'a §-lui 5 din novel'a electorale.

Escelentissime dle presiedinte! Ilustri magnati! — Proiectulu de lege, asupr'a cârui'a desbatemu acù, nu e satisfacatoriu nici chiaru dupa testulu votatu in cas'a representativa; cu atâtu mai pucinu inse póte fi satisfacatória deci modificatiunea ce ni-o presenta, la § 5 alu acestui proiectu, comissiunea juridica a casei magnatiloru. Deci pentru cá sa-mi potu motivá votulu ce voiu sa dau la §-lu de sub intrebare, cu permissiunea dvóstre, ilustri magnati, mi-voiu luá voi'a sa arunсu o privire in trecutulu de 25 ani.

Erá in primavér'a anului 1848, cându pre deasupr'a câmpieloru Ungariei planau sublimile ideie de egalitate, fratietate sî libertate.

Prin diet'a din Posionu, la 1848

FOISIÓRA.

O privire scurta asupr'a Metropoliei nóstre române ort. din Transilvani'a, dela urdîrea acelei'a pâna in tempulu de astadi.

Subscrisulu — pentru intiparirea mai bine in memoria a evenemintelоru istorice amu facutu unu resumatu istoricu biser. pre câtu amu potutu mai scurtu, rogându pre Onorat'a redactiune, a-i dá locu in fói'a nóstra „Tel. Rom.“ cu atâtu mai vertosu, de óre-ce credu, ca acestu resumatu nu va fi superfluu nici pentru acei'a chiaru, cari au cetitu vre-unu opu istoricu, cu atâtu mai vertosu, credu a nu fi superfluu pentru acei'a, cari inca nici nu au cetitu nici unu opu de cea mai mare insemnatate in viéti'a nóstra constitutionala-bisericésca, — bá póte ca inca nici nu sî au procuratu vre-unulu, spre mai mare dauna spirituale a loru, pentru ca adese-ori se vorbesce de Metropoli'a nóstra, de drepturile din vechime ale metropoliei, de restaurarea metropoliei nóstre etc., fâra de a sci multi dintre cei ce vorbescu de atari lucruri, ca ce suntu tóte acestea in fapta, sî cari apoi aru poté ajunge la adeverat'a sî faptic'a cunoscintia a acelei impregiurâri mari ale bisericei nóstre numai atunci, cându si-aru dá stradania, in interesulu loru propriu a studiá unu astfeliu de opu.

Cá sa nu fiu lungu in vorbire, 'mi iau voia a reveni la objectulu ce mi-amu propusu:

Esistinti'a unei Metropolie române ortodocse aici in Ardealu, o aflâmu inca la inceputulu vécului alu VI. sub celu dintâiu Metropolitu Teofilu, carele luá parte la sinodulu I. ecum., subscriindu-se intre cei'a-lalti parinti „alu Metropoliei Gotiei Eppu.“ Dupa marturisirea mai multoru autori au mai potutu fi sî alti metropoliti inainte de Teofilu, dara nici unu istoricu vechiu, de altulu inaintea acestui'a nu face amintire.

Ce privesce inse resiedinti'a metropolitiloru ardeleni, in istoria nu se afla alt'a, decâtu Belgradulu séu Alb'a-Iuli'a, incependu dela Ieroteiu pâna la suprimerea metropoliei la an. 1700., dara dupa marturisirea mai multoru autori, scaunulu metropolitiloru ardeleni, au fostu sî inainte de Ieroteu in Alb'a-Iuli'a, din acelu motivu evidentu, câci metropolitii resiedéu in Metropolea tierei, séu in un'a sî acea-si cetate cu principii tierei, sî Alb'a-Iuli'a a fostu totu-déun'a resiedinti'a principiloru tierei, iéra sub romani a proconsulului romanu, subordinata fiindu acea metropolia in intielesulu canóneloru patriarchatului Constantinopolitanu. Can. 3. sinod. ecum. II. pastrandu-si inse autonomi'a sea propria.

Metropoli'a Tranniei dela urdîrea ei pâna la Constantinu celu mare, s'au tienutu de scaunulu archiepiscopescu din Tesalonica; iéra dela acestu imperatu pâna la Iustinianu, s'au tienutu de scaunulu patriarchalu alu Constantinopolei; dela Iustinianu pâna la Ieroteu, s'au tienutu de scaunulu archiepiscopescu din Ocrid'a séu Iustinian'a prima; sî dela Ieoroteu pâna la suprimerea ei la an. 1700, s'au tienutu iéra-si de scaunulu patriarchalu din Constantinopole.

Metropolitii Tranniei s'au chirotonitu de câtra metropolitii Romaniei cá esarchi legitimi a-i patriarchului ecum. din Constantinopole, cari inse de altmintrelea, n'au avutu nici o ingeriutia in afacerile metropolitiloru ardeleni.

Cu metropolitulu celu dintâiu Teofilu pre la inceputulu vécului alu 4-lea pâna la an. 1700, se incepe o serie de metropoliti, cari urmara unulu dupa altulu in scaunulu metropolitanu alu Ardélului. Si pentru cá sa nu se pérda din vedere firulu istoricu alu acestui résumatu, i vomu amintí cu numele in rendulu in care au urmatu. „Vechi'a Metropolia“ incependu dela véculu alu 4, ne arata urmatorii metropoliti: 1. Teofilu, 2. Ulfil'a, carele au tradusu bibli'a in limb'a gotica, pentru de a poté mai cu efeptu increstiná pre Goti, 3. Sevin'a, 4. Unil'a. Acesti'a urmara unulu dupa altulu pâna la an. 404. in scaunulu metropolitanu. Alu 5 metropolitu au fostu Ieroteiu la an. 948 va se dica, dela Unil'a pâna la Ieroteiu, din caus'a intunecimei aceloru tempuri, incetédia incâtu-va ordinea metropolitiloru. Ieroteiu au fostu sântitu de Teofilactu patriarchulu Constantinopolei, si l'a adusu cu sine principele Gil'a la Ardélu. Dela acestu metropolitu pâna la an. 1348 iéra nu se scie ordinea metropolitiloru, la care anu cá alu 6 metropolitu au fostu Ioanu I. 7. Ioanu II. 8. Teoctistu 9. Gerasimu 10. Ioreste 11. Varlaamu 12. Teofilu II. 13. Stefanu I. 14. Pavelu Tordasi 15. Genadiu I. 16. Ioanu III. la an. 1602 sub acestu metropolitu s'a reedificatu din fundamentu catedral'a metropolitana din Belgradu. 17. Demetriu, 18. Iosifu I. 19. Daniilu I, 20 Sav'a I. 21. Dositeiu 22. Genadiu II. 23. Ioreste II. 24 Stefanu II. acesti'a au pastoritu biseric'a intre impregiurâri fórte grele. Pre la an. 1643 precum se póte vedé din diplom'a de intarire a principelui Racotzi, totu acestu metropolitu a tradusu testamentulu nou in limb'a româna. 25. Daniilu II. 26. Sav'a II. Brancoviciu dela an. 1656—1680, acest'a suferí martiriulu pentru biseric'a sea, ca n'au voitu a-si parasí credinti'a stramosiésca, sî n'au primitu conditiunile cele dejositórie impuse de principele Apafi. 27. Iosifu II. 28. Ioasafu 29. Sav'a III. Vesteménulu. 30. Varlaamu II. dela acestu metr. se incepe domnirea imperiale austriaca. 31. Teofilu la an. 1692. In dîlele acestui metropolitu s'au facutu cele s'au facutu trupu §-ii 3, 5, 8 9, 13, 15 sî 20, iéra ocea ce privesce representatiunea poporului, adeca ce discutemu sî noi astadi, ea sî intrà in viétia, pre basea ecaritâti, prin alu 7-lea articlu alu dietei din Posionu.

Acésta insufletîre sî acestu miscamentu pentru reforme se latì in intrég̃a tiér'a sî strabatù sî printre muntii Transilvaniei.

Resultatulu acestei'a fù I artic. alu legii ardelene din 1848, prin care se pronunciara staturile Transilvaniei, ca sî ele primescu ce se legiferase in Ungari'a prin alu 7-lea articlu Posionianu. In urmarea acestei'a, precum se enunciase sî se aplicase in Ungari'a ecaritatea pentru fia-care locuitoriu: tocmai asiá se recunoscù sî in Transilvani'a ecaritatea pentru fia-care locuitoriu, fâra diferintia de natiunalitate, limba sî confesiune, sî — se recunoscù pentru totu-déun'a sî nestramutaveru, dechiarându-se de abrogate tóte legile anteriori, cari aru contradice acestui principiu.

Ardélulu inse e mai delosu sî mai muntosu, decâtu cum e Ungari'a, sî Clusiulu e situatu fórte aprópe de muntele Vladésa, care e acoperitu cu néua chiaru sî in Iuliu. De ací sî foculu sî insufletirea pentru aceste principie numai decâtu incepù a se potolí intr'atât'a, incâtu cându se legiferà alu II art. de lege, acest'a asiá mi-ti-lu deresera, câtu numai in aparintia sî in form'a esterna a legii mai dai de urm'a representatiunii poporului, in realitate inse ea e eludata. De altumintrea ecaritatea nici n'a fostu aplicata in Tni'a in conformitate cu art. alu 7 din Ungari'a, ceea ce recunoscu chiaru sî staturile ardelene, cându — ca-sî de escusa — punu in fruntea legii ca e numai pâna la adunarea comuna a ambeloru patrie, ce se va tiené la 2 Iuliu sî ce se sî publicase etc.

Legelatorii ardeleni dara, dejá in legea electorale din Transilvani'a, se abatura dela principiulu primitu in alu 7-lea art. din Ungari'a. Ei adeca, statorindu dreptulu de alegere pentru fostii urbarialisti sî pentru cetatienii de pre pamentulu regescu, nu luara cá base proprietatea de pamentu, ci primira censulu contributiunale. Mi-se pare inse, ca ei aru fi potutu primí proprietatea de pamentu cá base a censului tocmai asiá, cum se primí acést'a sî in Ungari'a; câci si staturile transilvanene adusese o lege urbariale inca in 1846, carea o sî sanctiunase Majestatea Sea. Acésta lege urbariale s'aru fi potutu deci sî aplicá la conferirea dreptului electorale, dara se urmà altu-cum, statorindu-se censulu contributiunale de 8 fl. m. c., pre a cârui base se intemplara apoi alegerile din 1848.

Statorirea acestui censu nascù o mare deosebire intre dreptulu electorale ardelénu sî intre celu alu alegatoriloru din Ungari'a. Acestu censu fù apoi mam'a multoru imparechiâri sî neincrederi, sî potu dice, a multoru desastre pentru tiéra; câci elu produse neincredere intre deosebitele clasi sî natiunalitâti. —

De 26 de ani dorescu cu sete acea clipita, in carea credému, ca legelatiunea comuna a Ungariei va indreptá odata acea gresiéla ce o comiseramu la Clusiu in 1848 atunci, cându crearamu alu II-lea art. de lege. De 26 de ani traiescu in acea sperantia, ca legelatiunea Ungariei — sî fiindu ca ambele tiere se prefacura in o patria — legelatiunea comuna a Ungariei va apropiá sî legea electorale a Ardélului de art. 7 alu Ungariei, omogenisandu-o cestui'a. Speranti'a mea inse fù desiérta; câci cas'a representativa — in locu sa fia creata o lege electorala nóua, basata pre principie cu totulu omogene — ea ne creà o novéla electorale, carea face deosebire cu ardelenii, primindu alu II art. ardelénu dela 1848.

Modest'a mea parere e, ca — dupa ce cas'a representativa primí acestu art. — noi mai nainte de tóte, trebuie sa cunóscemu speciele de dare cari au fostu in Tni'a, cá asiá sa potemu apoi otârì, ca aplicat'a ea óre potrivitu séu nu, acestu articlu? — In Transilvani'a — afara de darea capului, carea nici nu servesce cá base la statorirea dreptului de alegere — in 48 mai erá inca darea dupa pamentu, sî inca multu mai mare decâtu cum e astadi. Se platea adeca câte 40 cr. m. c., séu dupa valórea de acum 70 cr. dupa câte o jugera de pamentu de prim'a clase. Afara de acést'a se mai platea câte 48 cr. dupa câte o parechia de vite de jugu; apoi câte 40 cr. dupa câte o parechia de vaci; asemenea se platea dare sî dupa oi, albine etc. Tóte aceste feliuri de dâri inse se numerau sî compuneau censulu contributiunale de 8 fl. Dara chiaru abstragendu dela aceste dâri, sî luându de base numai darea dupa pamentu, dupa chiei'a de dare indatinata pre atunci, in Tni'a erau alegatori toti acei'a, cari solveau dare: in comunele de prim'a clase, dupa 15 jugere; in cele de a dóu'a dupa 18, in cele de a trei'a dupa 22 si in cele de a patr'a clase dupa 24 de jugere de pamentu. Astadi inse dupa chiai'a de dare de acum celu ce solvesce dare directa 8 fl. acel'a nu solvesce numai 8 fl. 40 cr. ci — considerându tóte adausorile dela feliuritele dâri — elu solvesce mai multu decâtu 16 fl. Suntu tienuturi, unde — dupa dispusetiunile novelei votate in cas'a representativa — voru fi alegatori cei ce au in proprietate 17, 18, 27 de jugere de pamentu; dara suntu sî de acelea, unde nici chiaru proprietari de câte 30, ba chiaru sî de 40 de jugere nu voru fi alegatori.

Pentru a demustrá acést'a 'mi-voiu luá voi'a sa me provocu la date oficiali. S'au estrasu din opidulu Naseudului 21 de cetatieni, cari solvescu cea mai mare dare. Primulu are 21 de jug. de pamentu aratoriu, 20 jug. de fenatiu sî 14 de pasiune; venitulu curatu inse i este de 52 fl. iéra contributiune solvesce 16 fl. 12 cr. Acest'a dara nu póte fi alegatoriu. Alu doilea are 30 de jugere, sí inca nu póte fi alegatoriu. Astu-feliu in cea mai mare parte a comuneloru nu e nici unu singuru alegatoriu pre basea acestui censu.

Acésta angustatire inse e mai batetória la ochi, déca facemu o paralela intre chiai'a de dare statorita in §-lu 4 pentru senguratecele tienute. In urm'a acesti'a in confiniulu militarie provincialisatu, in cotele: Baciu, Bodrogu, Timisiu, Torontalu sî in pârtile anesate cotului Carasiu se receru numai 10 jugere; in cótele: Solnoculu de medilocu, Crasn'a, Zarandu, Cetatea de pétra, Iasigi'a sî in districtulu Haiducíloru inse se receru numai 8 jugere. Dupa acésta chiaia, precându in districtulu Naseudului, cu unu teritoriu de 50 m. □, abiá suntu 300 de alegatori, pre atunci in districtulu vecinu, in Cetatea de pétra, suntu 700 de alegatori, de-sî numerulu poporatiunii e acelasi cu a districtului Naseudu, iéra teritoriulu e numai pre diumetate câtu e a acestui'a.

Disproportiunea se aréta inca-sî mai tare, déca punemu in paralela singuratece comune ale districtului Naseudu cu comune din cótele vecine, unde suntu alegatori dupa dreptulu celu vechiu. Asiá in cotulu vecinu alu Clusiului, comun'a Comatelecu are 1340 de suflete, cu abiá câte-va mii de jugere proprietate de pamentu. Ací suntu 150 alegatori, precându in districtulu Naseudu dupa 4000 de jugere cadu câti-va alegatori.

Acestea suntu atari diferintie, câtu eu credu celu pucinu, ilustri magnati, ca 'mi-veti luá in consideratiune cererea, cá sa binevoiti a recede dela primirea modificatiunii ce ne presenta comissiunea juridica la acestu §, sî veti binevoí a primí testulu votatu in cas'a representativa, cu atâtu mai vertosu, ilustri magnati, cu câtu ca acésta statorire a dreptului electorale va sa aiba multa influintia la arondarea cercuriloru electorali si la cea a comitateloru. Eu asiá credu, ca nime va aflá ca e justu, cá unu tienutu de 42 m. □ — arondandu-se comitatele, sa aiba in comitetulu comitatense numai atâti representanti, câti voru sa aiba sî câte-va comune ce au unu teritoriu numai de câte-va mii de jugere.

Amu auditu accentuându-se inse, ilustri magnati, ca dóra politic'a magiara, respective politic'a natiunalitâtii magiare, aru pretinde angustatîrea dreptului electorale in Transilvani'a. Eu din parte-mi, fia-mi permisu sa dechiaru, ca inca partinescu politic'a magiara sî deci ca sî eu dorescu politic'a natiunalitâtii magiare; dara eu credu, ca ilustr'a casa a magnatiloru numai atunci va urmarí politic'a magiara, cându nu va angustâtí drepturile, ci va cercá ale asiediá pre o base omogena. Ea atunci va urmá o politica magiara a natiunalitâtii magiare, cându va impartasí de egalitatea in drepturi pre fia-care cetatiénu; atunci va urmá ea o politica magiara sanatósa, cându nu va umblá dupa o politica nici provinciale, nici municipale. — Cându e vorba de statorirea dreptului electorale, ori a altui dreptu, noi trebuie sa cautâmu, ca — dupa acésta chiaia, buna óra in cotulu Albei inferióre — care va fi proportiunea intre cei indreptatiti sî intre elementulu magiaru; câci, ilustri magnati, Ungari'a a fostu aperata din cele mai vechi tempuri mai alesu, desi nu chiaru eschisivu, nu numai de cei ce apartienu natiunalitâtii magiare, ci chiaru pre natiunea magiara o aperara toti cei ce apartienu Ungariei!

Este cunoscutu apoi, ca intre nobili mai atâti'a apartienu altoru natiunalitâti, câti sî natiunii magiare. Precum de ací, asiá sî din aceea, ca aru intrá intre alegatori si câte-va percente din proprietarii mici, nu se va escá inse nici unu periclu pentru magiarismu in Tni'a. Fia-mi permisu s'o derivu ast'a de acolo, ca Ardélulu fù odata nedependinte, bá inca se tieneau atunci de elu sî unele comitate din Ungari'a, in cari erau in preponderantia românii, — sî totusi chiaru atunci fù in flóre magiarismulu in Tni'a. Deci din impregiurarea, ca alegatorii magiari aru remâné in minoritate in unele cote, nu e de a se trage acea consecintia, de carea se temu multi. Se me servescu d'unu esemplu. In acele tienuturi unde suntu numai câte doi alegatori — buna óra in districtulu Naseudului — elementulu magiaru nu póte fi in maioritate,

---

dintâiu incercâri pentru de a trage pre români la unire cu biseric'a apuséna. — Acestu metropolitu au tienutu sinodu la an. 1697 in Alb'a Iuli'a unde au propusu parasirea religiunei stramosiesci, sî unirea cu biseric'a apuséna. Acést'a au fostu inceputulu unirei in Tranni'a, care in locu se mai fi imputienatu inmultí inca sî mai tare necasurile bietiloru români, câci turburârile bisericei sî natiunei române de mai inainte acum luara dimensiuni totu mai mari in urm'a acestui sinodu.

Murindu Teofilu la an. 1697 sî lasându biseric'a intr'o stare fórte amarâta i urmà 32. Atanasiu I. sântitu la an. 1698. Sub acestu metropolitu dâmu de unu evenementu istoricu fórte tristu: incercârile predecesorelui seu Teofilu, de a uní pre români cu biseric'a apuséna, s'au realisatu, sfasiindu acelu metropolitu pre români in dóue tabere mari confessionale, de óre-ce la promissiunile mai multor'a si ale AEppului rom. cat. alu Strigoniului Collonici, sî cu deosebire prin neobositele staruintie ale iesuitului Pavelu Barani, — metropolitulu Atanasiu se induplecà a tiené unu sinodu in Belgradu in 7 Iuliu 1698 adeca in a 6-a luna dela hirotonirea sea de Archiereu, in urm'a cârui'a imperatulu Leopoldu emise in 16 Fauru 1699 diplom'a cea favoritóre unirei, pre a cârei basa Atanasiu conchiumà — dupa cum se dîce — unu sinodu generalu statatoriu din protopopi, preoti, nobili sî betrâni, la monastirea S. Treimi din Belgradu in 4 Septembre 1700., unde se primí unirea cu biseric'a apuséna.

E de insemnatu inse, ca unirea au primit'o numai o parte fórte neinsemnata din cleru si poporu, ceea-ce se vede din protestele ce s'au facutu in contr'a unirei, precum se afla in cronic'a lui Sincai la an. 1701: protestulu Brasioveniloru, Bârseniloru, Fagarasieniloru, Belgradieniloru, Hatieganiloru sî Hunedoreniloru, precum sî protestulu Eppului rom. din Maramuresiu Dositeiu, precum adeveresce scriitoriulu Nicolau Betleanu, carele de-sî reformatu au fostu unu scriitoriu renumitu alu Tranniei, la care se provóca adese-ori chiaru sî G. Sincai in cronic'a sea. — Impregiurarea aceea inse, ca unirea s'au facutu numai din interese materiali, se constatédia prin tóte rescriptele regesci, câci pretotindenea unirea lui Atanasiu si a celoru-lalti se conditionédia dela participarea loru la beneficiele sî privilegiele de cari se bucura biseric'a rom. cat. sî persónele acestei'a.

Din impregiurârile aceste provenira româniloru relele cele mai mari: 'si perdura unitatea natiunale, perdura archiepiscopatulu, perdura chiaru natiunalitatea precum ne demustra istori'a. A. T. Laureanu dice: „Romanii inainte de unire 'si avéu provinci'a loru metropolitana cu metropolitulu in frunte, 'si avéu sinódele loru bisericesci nationale, iéra dupa unire le perdura pre tóte acestea.“ — Protopopulu unitu Nicor'a Beianulu scrie acestea: „Tare me temu ca nu vomu avea altu folosu din unirea acést'a, carea o amu facutu; ci vomu remané numai cu ur'a intre frati sî cu mustrarea cugetului.“ Sî óre cine nu e petrunsu de adeverulu acestoru cuvinte chiaru sî in dîu'a de astadi?!

(Va urmá.) N. D. M.

Continuarea gazetei cu ilustratiuni „Icón'a lumei“. inceputa de fericitulu G. Asachi in 1840.

Câtra onor. familii române!

Institutiunea cea mai sacra pre pamentu este Famili'a.

Ea cuprinde in sine viéti'a sî sentimentele cele mai curate sî mai dulci, cele mai venerabile sî mai sânte. — Etern'a iubire pentru sociulu seu, — sacrificarea de sine pentru densulu intre periculele vietiei; — iubirea cea mai neinteresata sî mai sincera a parintiloru câtra copiii loru; adoratiunea copiiloru câtra parintii loru; — aceste sî alte sentimente familiarie ne facu sa venerâmu famili'a cu sinceritate; — raporturile juridice dintr'ens'a o facu temeli'a ordinei stateloru, siguranti'a vietiei societâtiloru, sî prin urmare sî a singuraticiloru; — acést'a ne face sa o sustienemu cu hotarire deplina. —

Cultulu familiei este datori'a generala a tuturoru.

Unde famili'a e decadiuta, societatea e injosita, — singuratecii nenorociti.

Inaltiarea ei e trebuinti'a de capetenie a fia-cârui poporu, a fia-cârei societâti. . . . .

Tóte popórele desteptate se sirguescu cu cea mai mare grabire a si-o inaltiá prin tóte medilócele intielepte; — intre altele anume sî prin asiá numita: „a siesea mare putere“ pre pamentu: prin dîuaristica!!

Tóte natiunile mai in intate sustienu mai multe specii de „dîuare ale familiei“, prin cari inaltia pre toti membrii ei, prin neintrerupta petrecere nobila sî instructiva in generalu.

Numai noi, românii nu avemu asemenea dîuarie compuse cu destula ingrigire.

Nu are famili'a româna nici o gradinutia diuaristica, prin care preumblandu-se usioru, sa se simta inaltiata câtu de putienu macaru.

Prin urmare este de estrema urgentia sa ne desceptâmu si noi românii, la asemenea publicatie! sî apoi nici strainii nu voru mai puté dîce, ca nu suntemu capabili de acestu elementu de cultura.

Pre temeiulu acestoru impregiurâri, mai multe familii române, unindu-ne in comitetu, amu facutu unele dispositii preparatóre, pentru cá in curendu sa se póta publicá o fóie universala pentru familie. —

Asociandu noi program'a nóstra cu program'a pretiósei foi: „Icón'a Lumei“ a fericitului G. Asachi, reinnoita acum'a de câtra onor. D. A. G. Asachi, fiulu susu laudatului, — cu mare placere câci intréga poporatiunea e româna. Sî totusi, districtulu Naseudului — dându proba ca nu urmaresce politic'a eschisiva natiunale, alese unu representante magiaru, dara nu prin beuturi sî mancâri, ci prin incredere. De altu-mintrea noi vedemu, ilustri magnati, ca in Ungari'a se inscrisera cá alegatori noi — pre basea legii din 48 — atâti'a, câtu numerulu privilegiatiloru e de diece ori mai micu cá a acestor'a. Sî totusi vedemu, ca influinti'a e in mân'a acelei a 10 pârti, care apartiene natiunii magiare. Acésta influintia va remâné in mân'a loru in Ardélu sî in acele comitate, unde densii voru escelá prin sciintia, patriotismu sî prin servitie pentru binele comunu; unde inse voru escelá prin acestea cei de natiunalitate nemagiara, acolo voru esercé influinti'a acesti'a, iéra nu cei stricati, apartiena ei chiaru sî natiunalitâtii magiare. Din acésta impregiurare inse póte sa resulte pentru patria numai folosu, nici cându inse dauna.

In urm'a acestor'a, de-sî nu e satisfacetoriu §-lu 5 alu proiectului de novela electorale nici dupa testulu votatu in cas'a representativa, de óre-ce eu a-si fi doritu sa se creedie o lege electorale radicale, — totusi 'lu primescu dupa cum s'a redusu in cas'a representativa, câci aflu in novela multa indreptare. Aflu adeca progresu in aceea, ca ea dà dreptulu de alegere sî onoratioriloru, cari nu locuiescu in cetâti, de-sî art. II alu legei din 48 li denegà dreptulu electorale, asiá câtu, pre cându unu capelanu din Clusiu séu unu invetiatoriu-adjunctu de ací, aveau dreptulu electorale: pre atunci unu canonicu din Blasiu nu-lu avea. Primindu eu deci acestu §, rogu pre ilustr'a casa a magnatiloru sa binevoiésca a-lu primí sî ea, nu numai din punctulu de vedere alu dreptâtiei, ci sî din celu alu politicei; câci va sa casiune mare dorere maioritâtiei locuitoriloru ardeleni acea impregiurare, ca in cottulu Cetâtiei-de-piétra póte fi cine-va alegatoriu sî numai dupa $^1/_4$ sessiune — de-sî Cetatea-de-piétra se tienù de Ardélu inainte de 38 — pre cându in Ardélu se cere de patru sî de cinci ori mai multu, sî acést'a numai pentru ca Cetatea de-piétra se anecsà Ungariei cu ce-va mai inainte.

Acést'a aru fi nedreptate, sî de aceea 'mi repetu rogarea, ca ilustr'a casa a magnatiloru sa binevoiésca a primí §-lu 5, dupa testulu votatu in cas'a representativa.

Brasiovu in Augustu 1874. Multe lucruri momentuóse s'au intemplatu in lun'a trecuta sî cu acést'a aici sî despre acestea prea putinu au amintitu foile române. Cu dreptu se plangeau unii dni profesori din Moldov'a dicendu: „Dorimu sa urmarimu progresulu scolariu, la d-v. inse diuarele române din Transilvani'a sî Ungari'a de tóte se ocupa pré putienu de scóla sî fóia scolastica nu aveti, de acést'a amu resfoitu diuarele, cá se aflâmu ce-va despre esamene, despre impartirea premieloru despre momentulu scolariloru sî n'amu potutu aflá nimic'a.*) Nefacendu altii comunicâmu noi pre scurtu despre esamenele la scólele române gr. or. sî despre asociatiunile de cultura ale sasiloru din Transilvani'a cari au avutu adunârile loru generale in Brasiovu.

Esamenele dela gimnasiulu rom. gr. or. de aici, cele orale sî scripturistice, au decursu dupa program'a care s'a publicatu in „Tel. Rom.“ Nr. 52 a. c.

Esaminele publice atâtu la scólele gimnasiale, reale sî comerciale câtu sî la cele normale de baieti sî fetitie au decursu din 10 pâna in 13 Iulie a. c.

La acestea au asistatu deosebiti ascultatori tinerimea scolara sî corpulu didacticu dupa sporiulu ce au aretatu au seceratu laud'a comisariului dlu protop. Ioanu Baracu sî a ascultatoriloru. La esamenele de maturitate ale gimnasistiloru sî comercialistiloru au presidatu Ilustritatea Sea dlu archimandritu sî vicariu metropolitanu Nicolau Pope'a, care sî a espresu indestulirea sî multiamirea sea cu resultatele obtienute. —

Cetirea clasificatiuniloru, impartirea premieloru sî incheiarea anului scolasticu s'au seversitu Dumineca in 14 Iuliu a. c. in sal'a cea mare a gimnasiului, in care dupa celebrarea servitiului ddieescu in biseric'a s-tului Nicolae sî rugaciunea de multiamire din genunchi s'au adunatu toti scolarii, corpulu didacticu sî unu publicu numerosu de tóte clasele au umplutu sal'a gimnasiului sî galeriele.

Domnulu directoru Dr. I. Mesiot'a au deschisu festivitatea cu unu discursu petrundietoriu, a aretatu cursulu invetiamentului de preste anu, a aretatu ca au frecuentatu 191 scolari la gimnasiu, 14 la scól'a comerciale sî 61 la scól'a reala sî 521 la scól'a normale, copii sî copile, in totalu 787 de elevi.

Mai incolo a trasu atentiunea publicului pentru interesulu unei instruiri romanesci, aretandu, ca clasele institutelorû române aru puté fi mai bine frecuentate cu deosebire cele de fetitie. Se afla parinti, cari suntu condusi de ide'a ratacita, ca negligendu limb'a loru sa invetie mai intâiu limbi straine.

Acei'a nu sciu, ca impressiunile cele dintâiu suntu mai puternice sî influintiéza asupr'a directiunei in tóta viéti'a loru. Scólele straine delatura impresiunile religióse sî natiunale romanesci sî astu-feliu prin scóle straine se crescu monstruositâti. Aréta mai incolo, ca s'a deschisu sî clas'a a V-a de fete prin concursulu reuniunei femeiloru române sî alu on. delegatiuni scolare sî provóca la cercetarea acestoru clase.

Asupr'a scóleloru de comerciu inca atrage atentiunea publicului care se pare ca n'are o ideia corecta despre scopulu loru care este: „de a formá comercianti buni dara sî români buni sî culti.“ Deci invetiarea contabilitâtiei, a catastuheloru in 6 luni etc. in modu mechanicu nu mai corespunde in diu'a de astadi scopului.

Comunica publicului, ca scólele comerciale sî au capetatu dreptulu de publicitate sî provóca cá tinerimea cu aplecâri pentru comerciu sa le cerceteze, cá sa aiba preparatiunea, care se cere adi dela unu comerciante. In fine multiamesce tuturoru factoriloru cari au ajutoratu sî ajuta aceste institute natiunali romanesci. (Cuventarea aru fi de doritu a se tiparí.*)

Urmédia cetirea clasificatiuniloru sî impartirea premieloru. Numerulu eminentiloru a doveditu sporiulu celu de laudatu.

Dupa acestea Ilustr. Se Par. Vicariu archiepiscopescu cá comisariu consistorialu incheia festivitatea cu o cuventare din adunculu inimei, incuragiéza pre români la oper'a culturei sî anume a culturei romanesci natiunale morale, aréta multiamirea sea sî recunoscinti'a sea corpului profesoralu sî didacticu pentru ostenelele sele sî dovéd'a ce au aretatu sî cu acestea s'a incheiatu anulu scolasticu 1873/4.

Asociatiunile de cultura ale sasiloru din Transilvani'a sî au avutu adunârile generali, intâiu cea atragatoriloru la tienta (puscasiloru) in 7/19 Augustu a. c. cari s'au primitu cu multa ceremonie sî s'au produsu in puscaturi. Puscasiulu celu dintâiu a fostu unu sasu brasioveanu.

La bancheturile loru sî au cam datu in petecu ajungendu cu toastele pâna la certe. Cu tóte acestea adunârile mentiunate nu suntu de a se desconsiderá, cartea sî arm'a suntu cele dintâiu pentru véculu acest'a.

Joi in 8/20 Augustu a. c. a fostu adunarea generala a invetiatoriloru sî profesoriloru sasi. La acést'a au participatu multi, sî unulu din Berlinu. Multa silintia 'si dau ómenii a inaintá pre câmpulu scólei incâtu voiescu a intrece sî pre cei din Berlinu. Propunerile dlui prof. Neugeboren pentru studiulu religiunei a batutu la ochi chiaru sî acelui representante din Berlinu. Ómenii voru sa mérga cu ideile nu inse sî cu cei ce au se coprinda ideile. Facu cá sî ai nostrii cu disertatiuni pentru arderea cadavreloru. Cestiuni de cari pre noi n'aru trebuí sa ne dóra capulu, câci arsi suntemu noi destulu pâna suntemu vii de diversele calamitâti, ce sa ne mai ardemu sî dupa ce amu scapatu de foculu necasuriloru.

Vineri in 9/21 ale curentei au fostu adunare generale a reuniunei pentru cunoscinti'a tierei (Landes-Kunde). Multi s'au adunatu sî la acést'a. Presiedinte a fostu superintendentele Dr. Teutsch. Deschiderea a urmatu cu unu cuventu insufletitoriu. Tóte au decursu in o directiune desteptatóre natiunale sasésca. Disertatiunea dlui profesoru dela facultatea juridica din Sabiiu Ziglauer despre desceptarea sasiloru sî faptele loru din secolulu trecutu dupa Mari'a Theresi'a, sub imp. Iosifu II. pre la an. 1780—1792 n'amu potut'o cualificá altfeliu decâtu de electrisarea sasiloru in cele natiunale sî pentru constitutiunea loru sasésca. In sectiunea istorica Prfes. Gos a cetitu despre Daci sî elementulu romanu din Transilvani'a. Elu cu date a constatatu cumca in românii din Daci'a precumpanesce elementulu romanu sî suntu adeverate remasitiele acestor'a. Totu Vineri au fostu adunarea societâtiei pentru cercetarea muntiloru, care au sî facutu escursiune pre Postovarulu.

Sambata in 10|22 ale curentei a fostu adunarea generala a Asociatiunei agronomice. Pre lânga acést'a au fostu sî espositiuni de vite, de producte, plante sî flori. Producte romanesci s'au vediutu numai dela 2—3 români, din contra sasii din tóte pârtile s'au aretatu cu de acestea. De-si mici aceste espositiuni inse au fostu fórte interesante. Ele erau cum trebuie sa se gandésca cei ce voru sa incépa progresulu in cultura, adeca sa incépa dela fundamentu, dela coliba, dela gradin'a de lânga casa, dela câmpu, dela vite corespundietórie; cá sa nu se multiemiésca economii cu vitiei sî cu martióge.

Eri Dumineca in 11/23 ale curentei a fostu productiunea asociatiuniloru pentru stingerea focului; surprindietóre productiuni au aretatu asociatiunile din Sabiiu Sighisiór'a sî cea de aici. Dlu Dr. Lindner a insufletitu fórte pre cei de aici. De siguru ei se voru interesá de acésta institutiune umanitara in viitoriu mai multu cá pâna acum.

La tóte aceste 6 asociatiuni au participatu vre-o câte-va sute membrii straini intre cari multi sateni.

Nu dicemu alt'a decâtu amu dorí sa vedemu sî pre românii nostri in asociatiuni diverse cum vedemu pre sasi sî apoi producendu ceva cu spiritu, dara nu vorbindu cá sa tréca tempulu sî sa nu ispravésca nimic'a.

Desiu in 4 Augustu 1874.

Dle redactoru! In Nr. 44 alu „Federatiunei“ a. c. a aparutu o corespundintia din cerculu Lapusului ungurescu cu dto 14 Iuniu a. c. subscrisa de domnulu Nicolau Cosm'a, notariu cercualu, sî fiulu antecesorelui meu, — prin carea intre altele declara starea bisericeloru sî a scóleloru gr. or. din protopopiatulu meu, de deplorabile sî decadiuta sî apromite ca cu alt'a ocasiune va revení asupr'a acestui obiectu. Pâna acum inse subscrisulu nu are scire, cá corespundintele sa fi revenitu; pentru acea cu totu respectulu 'lu provóca, cá sa-si implinésca apromisiunea sea in celu mai scurtu tempu, pentru cá se pota dá o adeverata deslusire sî a lamurí adeverulu, câci la casu contrariu declaru corespundinti'a intru câtu se referesce la starea bisericeloru sî scóleloru de confessiunea nóstra, de netemeinica.

Acésta provocare trebuiá sa se faca in diuariulu, in care a aparutu sî corespundinti'a, adeca in „Fed“. daru fiindu ca dupa cum suntu informatu acolo i s'au mai respunsu numitului autoriu — din partea unoru preoti gr. or. din cerculu Lapusului ungurescu, subscrisulu se róga de onorat'a redactiune a „Teleg. Rom.“ cá sa binevoiésca a dá locu in colónele sele acestei provocâri.

Samoilu Cupsi'a
protopopu gr. or.

Varietâti.

⁂ Mai multe diurnale din patria spunu, ca organele Romaniei vatama fruntariele nóstre. Unu casu aru fi fostu la Gimesiu, unde capitanulu Valescu a ocupatu cu fortia armata o gradina de pre terenu ungurescu sî a demolat'o. Totu acele adaugu ca acela-sî capitanu a intratu la 5 l. c. cu 30 feciori la Apahavas sî Kerekbükk pre teritoriu ungurescu, au prinsu pre maĭ multi ungureni sî iau dusu la Bacâu. La 9 a intratu de nou cu fortia armata in tiéra, au luatu dela pastorii ce se retrasese dela loculu numitu mai afundu in tiéra, turmele sî leau manatu. — „Pester Lloyd“ afla cu cale a scrie unu articulu de fondu sî a recomendá o satisfactiune simtîtória pentru Romani'a, cá sa nu se mai repetiésca asemenea invasiuni.

⁂ Technicii absoluti gasescu posturi la marin'a c. r. de resbelu. Trebuie sa fia cetatieni austro-ungari, sa nu fia trecutu de trei-dieci de ani, sa fia sanatosi, sa scie perfectu nemtiesce; mai departe sa arete ca au functiunatu cá practicanti, celu pucinu doi ani

---

*) Mai anu ni facù óre-cine imputare ca fói'a nóstra consacra pré multu spatiu afaceriloru scolastice; domnii din Moldov'a ni se pare ca cetescu numai asiá dîsele foi liberale. Red.

*) Noi amu publicá-o bucurosu R.

---

venimu a anunciá, ca in curendu vomu continuá a publicá „Icón'a Lumei“ cu program'a nóua, cuprindiendu tóte ramurile — culturei prin nobila petrecere.

Spre acestu scopu s'au unitu cu noi unu frumosu numeru de autóre, autori sî colaboratori; sî ne-amu pusu in intielegere cu bune institute de xilografie, (sapatórie in lemnu), pentru a puté publicá frumóse ilustratiuni.

Program'a acestui jurnalu este universala, despre totu aceea, ce póte face nobila petrecere, séu cultura prin petrecere pentru fia-care membru din familia.

Anume mai alesu vomu presentá articli din urmatórele specii:

Articli de fondu, in modu practicu, despre tóte medilócele, prin cari se póte inaltiá famili'a româna.

Biografiele sî portretele celoru mai eminente persóne române sî straine.

Poesii alese; poesii poporale; novele, romanuri, comedii, povesti, fabule; — s. c. l.

Ilustratiuni sî descriptiuni despre lucrurile cele mai interesante din lumea româna sî din lumea mare.

Articli de sciintia de interesu generalu practicu, precum articli istorici, fisici, astronomici etc. —

Bibliografia româna sî straina, cu apreciâri. Anunciarea cârtiloru celoru mai bune din lume.

Bucâti de musica, sî apreciâri despre productiuni de musica, declamatiune, teatru, etc. —

Salonu de conversatiune, ori foiletonu despre viéti'a sociala, „bon-ton“, s. c. l.

Mod'a. —

Ce e nou? la români, sî in lumea mare; despre societâti de cultura, scoli, etc.

Datinele popóreloru. — Varietâti. — Fapte laudabile, sî fapte criminale, — ridicule, etc.

Curiositâti, ghicituri, cimilituri, rebus, anecdote, satire, dicatori, proverbii, umor, etc. etc.

Economi'a casei; — sfaturi folositóre familiei in generalu.

Din medicin'a poporala, gradinaria, etc. — Pre urma numele abonatiloru.

NB. Ori-ce usiurintia, frivolitate, patima politica ori personala — va fi esclusa din fóia.

Fói'a nóstra va fi terenulu de intielegeri pacinice pentru toti românii fâra distinctiune, terenu, pre care se va combate totu ce e reu, prejudetiu, lucsu passiune, — sî se va sustiené totu aceea, ce póte face nobila distractiune — pâna sî pentru copile sî copii. —

Interesulu este comunu, alu nostru alu tuturoru. Sa ne unimu dara cu totii, fia-care cu bunavointi'a sea.

Florantinu,
redactoru.

in vr'unu stabilimentu renumitu de 'masîne fia in launtru fia afara de monarchia. Cei ce voru avé cualificatiunea de mai susu se primescu la marin'a c. r. de resbelu cá ingineri de masîne clas'a III cu unu salariu de 1000 fl. pre lânga bani de cuartiru normati pentru gradulu X de oficiali marinari.

Cererile instruite cu atestatu de botezu, séu de nascere, atestatu de medicu militariu despre sanatate, diploma de politechnicu, eventualu despre cunoscinti'a altoru limbi straine, atestate despre pracs'a de mai nainte, la casu de minoritate, atestatu despre invoirea parintiloru séu a tutoriloru, despre purtarea politica-morale — suntu de a se substerne celu multu pâna la 30 Septembre a. c. ministeriului comunu de resbelu (sectiunea marinei.)

Primirea e provisorica pre doi ani.

⁂ Gimnasiulu slovacu sî seminariulu pedagogicu din Reti'a mare suntu prin ordinu ministeriale dela 20 l. c. disolute reservandu-li-se fundatoriloru dreptulu de a dispune cu testatele loru.

Nr. 1998/sc. — 12 pl.

Concursu.

Devenindu in vacantia trei stipendii de statu de câte 500 fl. v. a. menite prin resolutiunea pré inalta din 8 Aprile 1864 pentru clerici gr. or. absoluti, cari voiescu a-sî continuá studiele la vre-o Universitate, — pentru conferirea loru se escrie prin acést'a concursu pâna la 1 Septembre a. c. st. vechiu.

Doritorii de a capetá unulu din aceste stipendie au a substerne petitiunile loru la Consistoriulu archidiecesanu pâna la terminulu pusu cu urmatórele documente:

a) Atestatu de botezu:

b) Atestatu de maturitate.

c) Atestatu, ca au absolvatu cursulu clericale de trei ani la institutulu nostru archidiecesanu pedagogico-teologicu sî

d) Atestatu de paupertate.

Sabiiu, din siedinti'a Consistoriului archidiecesanu plenariu tienuta in 10 Augustu 1874

(3—3)

Nr. 1999/Sc. — pl. 13. 1874.

Concursu.

Devenindu vacante din fundatiunea Franciscu — Iosefian'a 4 stipendii, sî anume: unulu de 250 fl. v. a. pentru ascultatori la vre-o Universitate séu unu Politechnicu; dóue de câte 100 fl. v. a. pentru ascultatori la vre-o academia din patria, sî unulu de 50 fl. pentru scolari la gimnasie, scóle comerciali séu reali, — iéra din fundatiunea Mogaiana unulu de 50 fl. pentru scóle gimnasiali, comerciali séu reali — pentru conferirea loru se escrie prin acést'a concursu cu terminulu pâna la 15 Septembre a. c. st. vechiu.

Competitorii la aceste stipendii au a-sî substerne Consistoriului archidiecesanu pâna la terminulu pusu, cererile loru instruite cu atestatu de botezu, ca suntu români de religiunea gr. or., cu atestatu scolasticu despre sporiulu facutu in studii, cu atestatu de paupertate; sî in fine cu unu reversu despre aceea, cum-ca dupa absolvirea studieloru voru serví in patria celu pucinu 6 ani, din contra voru rebonificá sum'a intréga a ajutoriului primitu.

Sabiiu, din siedinti'a Consistoriului archidiecesanu plenariu tienuta in 10 Augustu 1874.

(2—3)

Nr. 2447 — 1874.

Concursu.

Cu gratiosulu decretu alu inaltului Ministeriu reg. ung. de culte sî instructiunea publica de dtulu 2 Augustu 1874 Nr. 6504 aprobandu-se fundatiunea de stipendie a lui Ioanu Gavrilu Vajda de Soos-Mezö (Glodu) fostului casariu de banca la cas'a regia principala, sî a sotiei lui Elisabet'a nascuta Folioviciu: pre anulu scolasticu 1874/5 cu acést'a se escrie concursu publicu la trei stipendie de câte 60 fl. v. a. sî unu stipendiu de 50 fl. v. a.

Competitorii la acestea stipendie au sa-si substérna suplicele loru la subscrisulu Consistoriu metropolitanu gr. cat. alu Alb'a-Iuliei celu multu pâna la 25/13 Septembrie 1874.

In suplice voru avé de a documentá:

a) ca frecuentéza vre-o scóla publica reala, gimnasiala, academia, séu universitate ori politecnica cá ascultatori ordinari. —

b) ca au portare morale buna, ca au facutu progresu bunu in studie, ca suntu de religiunea gr. cat. séu de confesiunea gr. resariténa, sî ca sciu bine romanesce. —

c) ca suntu consangeni cu piulu fundatore séu cu soci'a acestui'a.

La casulu cându din familiele fundatoriloru nu s'aru aflá competitori cualificati, stipendiale se voru conferí la teneri români, cari voru puté sa documenteze:

a) ca frecuentéza vre-o scóla publica reala, gimnasiala, academia, universitate séu politecnica cá ascultatori ordinari. —

b) ca au purtare morale buna, ca au facutu progresulu celu mai eminentu in studia preste totu, — ca suntu de religiunea gr. cat. séu de confesiunea gr. resariténa, — ca sciu bine romanesce, sî ca intru adeveru suntu seraci sî lipsiti de medilóce de intretienere.

Din siedinti'a Consistoriului metropolitanu gr. cat. din Alb'a-Iuli'a tienuta in Blasiu la 22/10 Augustu 1874.

Consistoriulu metropolitanu gr. cat. de Alb'a-Iuli'a sî Fagarasiu.

(2—3)

Concursu.

Spre ocuparea statiunei de invetiatoriu primariu la scól'a confessiunala Dragusiu Protopopiatulu Fagarasiului II se escrie concursu pâna la 1 Sept.

Emolumentele suntu 180 fl. v. a., cuartiru in edificiulu scólei sî lemne de focu dupa trebuintia.

Cei cari aru dorí se ocupe acésta statiune sa produca atestatu, precum ca au absolvitu celu putienu 2 clase gimnasiale sî atestatu de cualificatiune, fiindu de rel. gr. or.

Avrigu, 11 Augustu 1874.

In contielegere cu comitetulu parochialu.

Vasiliu Macsimu,
adm. prot. Fagarasiului II.

(2—3)

---

ad Nr. 109 protop. — 1874.

Concursu.

Devenindu vacanta statiunea de invetiatoriu la scól'a confessiunale grecoorientale din Cetea in protopresbiteratulu Albei-Iuliei prin acést'a se escrie concursu pâna la 1 Septembre st. vechiu.

Emolumentele suntu:

1) 140 fl. v. a. din fondulu scol. care se va platí in 4 rate egali.

2) 2 orgii de lemne.

3) 6 ferdele grâu mestecatu; sî

4) cuartiru liberu.

Doritorii de a ocupá acésta statiune, sa binevoiésca a-si asterne petitiunile loru instruate conformu prescriseloru Statutului organicu la subscrisulu pâna la terminulu susu indigitatu.

Alb'a-Iuli'a 12 Aug. 1874.

In contielegere cu comitetulu parochialu.

Alessandru Tordosianu,
prot. gr. or.

(2—3)

Nr. pp. 154—1874.

Concursu.

Pentru ocuparea postului invetiatorescu la scól'a populara româna gr. or. in comun'a Somesieni (Somesiufaleu) in protopresbiteratulu Clusiului, — se escrie concursu pâna in 5 Sept. a. c. cá in 8 Sept. negresîtu sa se póta tiené alegerea.

Emolumentele suntu: a) 200 fl. v. a.; b) cuartiru liberu in cas'a scólei; c) O remuneratiune pentru scól'a de repetitiune si adulti. —

Doritorii de a ocupá acestu postu, suntu poftiti a-si tramite petitiunile sele subscrisului pâna in 5 Sept. a. c. fiindu instruite in sensulu §-lui 13 alu Stat. org. sî adresate câtra sinodulu parochialu.

In contielegere cu comitetulu parochiale.

Clusiu 9 Augustu 1874.

V. Rosiescu,
prot. gr. or.

(2—3)

Concursu.

Pentru ocuparea unui postu de capelanu, pre lânga venerabilulu betranu parochu primariu in parochi'a de clas'a I-ia gr. or. din Satulungu in tractulu protopopescu I-iu alu Brasiovului sî asesore consistorialu titularu parintele Neagoe Pope'a se escrie prin acést'a, cu concesiunea maritului consistoriu archidiecesanu, concursu cu terminu pâna in 20 Septembre a. c.

Cu postulu acest'a este impreunata a trei'a parte din tóte venitele parochiali ale prementionatului parochu.

Concurentii au a tramite prea onoratului domnu protopopu Iosifu Baracu la Brasiovu suplicele loru, instruate in sensulu statutului organicu sî conformu dispositiuniloru sinodului archidiecesanu din 1873 pentru regularea parochieloru § 16 p. b.

Satulungu in 6 Augustu 1884.

In contielegere cu prea onoratulu
domnu protopopu respectivu,
Comitetulu parochialu
dela biseric'a Sântei
Adormiri din Satulungu.

(1—3)

Concursu.

Fiindu necesitate a se asiediá unu capelanu, pre lânga neputinciosulu parochu Nicolae Giajea din comun'a Chei'a in protopresviteratulu Branului, se escrie prin acést'a concursu:

Emolumentele impreunate cu statiunea acést'a de capelanu, suntu: jumetate din tóte venitele parochiei, Chei'a, care fiindu calificata de clas'a a III-a are o dotatiune anuala de 400 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá acésta statiune, sa-si astérna concursele loru, instruate dupa prescrisele statutului organicu, — pâna la 14 Septembre 1874 cându se va tiené sî alegerea — la protopresviteratulu Branului.

Chei'a in 14 Augustu 1874.

Comitetulu parochialu in contielegere cu parintele protopopu aternatoriu.

(1—3)

Concursu.

Pentru indeplinirea statiunei a dóu'a de parochu in comun'a Ludosiu, scaun. Mercurei, se deschide concursu, pâna la 15 Septembre a. c. st. v. —

Doritorii de a ocupá acésta statione 'si voru adresá cererile loru, — instruite conformu dispositiuniloru statut. org. sî a concluseloru sinodului archidiecesanu din anulu 1873 — subsemnatulu adm. prot. in Mercurea, pâna la terminulu indicatu.

Dotatiunea:

a) 150 fl. v. a. din cas'a alodiale.

b) dela 200 familii câte o ferdela cucuruzu sfermitu.

c) Accidentiile stolari usuate.

Mercurea 12 Augustu 1874.

In contielegere cu comitetulu parochialu.

Ioanu Drocu,
adm. protop.

(1—3)

Concursu.

Pentru ocuparea a dóue posturi invetiatoresci la scól'a normale din Câmpeni confessiunale gr. or. se deschide prin acést'a concursu.

Salariele impreunate cu aceste posturi suntu: Invetiatoriului de clas'a I 300 fl. v. a.; de clas'a a II 400 fl. v. a. alta nimic'a. Cuartiru sî lemne nu li se dà.

Doritorii de a ocupá aceste posturi invetiatoresci, au a-si tramite petitiunile loru instruate in sensulu § 13 din Statutulu organicu pâna in 18 Sept. st. v. a. c. Scaunului protopresbiteralu gr. or. in Câmpeni.

In contielegere cu comitetulu parochialu gr. or. din Câmpeni.

Câmpeni 8 Augustu 1874.

Ioanu Patiti'a,
protopopu.

(2—2)

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei vacante de invetiatoriu de clas'a a II-a in comun'a Sanpetru protopresbiteratulu gr. or. alu II le alu Brasiovului se escrie concursu pâna la 29 Aug. a. c. st. v.

Emolumentele suntu:

Salariu anualu 180 fl. v. a., pentru cuartiru 20 fl. v. a. din cas'a alodiale; dela fia-care copilu scolariu 40 xr.

Din beneficiele comunale: adeca parte la impartirea livediei comune de fenu sî unu stratu de varza.

Concurentii au sa scie cantârile sî tipiculu bisericei; care are sa fia sî cá cantoru pentru care servitiu i se platesce dela fia-care gasda 5 cupe bucate, cucuruzu séu orzu dela fia-care gazda neorusticu 20 xr. veduvele 20 xr. sî alte venituri indatinate cantoresti precum dela botezu cununie, sî morti . . . —

Doritorii de a ocupá acésta statiune au sa-si inaintedie petitiunile loru instruite cu documentele prescrise in statutulu organicu inspectorului scolariu districtuale, sî protopresbiteru dlu Ioanu Petricu in Brasiovu.

Sanpetru 28 Iuliu 1874.

Comitetulu parochialu gr. or.
prin Nicolau Fratesiu
presiedinte.

(2—3)

Concursu.

Pentru ocuparea posturiloru invetiatoresci la scólele confessiunale gr. or. din comunele josu insemnate se deschide prin acést'a concursu.

Salariele impreunate cu aceste posturi suntu:

1. La scól'a confessiunale din Albacu 300 fl. cuartiru sî lemne.
2. La scól'a confessiunala din Arad'a 300 fl. cuartiru sî lemne.
3. La scól'a confessiunala gr. or. din Vidr'a de josu 250 fl. v. a. cuartiru sî lemne.
4. La scól'a confessiunale gr. or. din Ponorelu 200 fl. cuartiru sî lemne.
5. La scól'a conf. gr. or. din Scarisiór'a 200 fl. cuartiru sî lemne.

Doritorii de a ocupá aceste posturi invetiatoresci, au a-si tramite petitiunile loru instruate pâna in 14 Sept. a. c. scaunului protopopescu in Câmpeni.

In contielegere cu comitetulu parochiale.

Câmpeni 8 Sept. 1874.

Ioanu Patiti'a,
protopopu.

(2—3)

Concursu.

Pentru ocuparea postului de invetiatoriu cl. I dela scól'a confessiunale gr. or. din opidulu Codlea protopresbiteratulu Branului se escrie prin acést'a concursu pâna la 30 Augustu st. vechiu anulu curentu.

Emolumentele suntu:

Din cass'a alodiale 150 fl. v. a.

Dela circ'a 50 elevi a 40 xr. — 20 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá acestu postu au a-si tramite recursele loru in sensulu Statutului organicu sî sa fia versatu in cantâri bisericesci, provediute cu documentele necesarie parintelui protopresbiteru tractuale in Zernesci pâna la defiptulu terminu.

Codlea in 4 Augustu 1874.

Cu invoirea oficiului protopopescu.

Comitetulu parochiale.
I. Morariu,
parochu.

(2—3)

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.**

Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 66. ANULU XXII.

Sabiiu in 22 Augustu. (3 Sept) 1874.

Dîu'a congresului electoralu o a fipsatu consist. metropolitanu pre 15 Octobre st. v.

Présânti'a Sea P. Episcopu alu Aradului Mironu Romanulu a parasitu Luni sér'a Sabiiulu, retornandu in eparchia.

Inaltimea Sea imp. Archiducele Albrecht a sositu Dumineca, dupa cum amu anunciatu in nrulu trecutu, cu trenulu de diminétia, insotitu afara de suit'a lui si de comand. gen. L. de M. C. bar. de Ringelsheim, care l'a intempinatu la M. Osiorheiu. O compania de onóre cu musica si stégu lu asteptá pre peronulu garei. Ací erá mai departe generalitatea, autoritâti bisericesci, intre cari din partea nóstra Présânti'a Sea P. episcopu I. Popasu si P. archimandritu N. Pope'a, autoritâti civile si unu publicu numerosu.

Dupa trecerea in revista a companiei de onóre si adresarea câtoru-va cuvinte câtra fruntasii intempinatori trase la otelulu „Neuriehrer“, unde i se pregatí cuartirulu. Ací primí pre siefii militari, eclesiastici si civili, cari si descoperira omagiurile câtra tronu si dinastia si bineventara pre inalt. óspe.

Inaltimea Sea a petrecutu pâna eri sér'a in Sabiiu, a inspectiunatu tóte institutele militarie, a participatu la esercitiele cele mari militari in tóte dilele (luni, marti, mercuri)

In tóte dilele a datu câte unu prândiu. Dumineca a invitatu generalitatea cu statulu majoru si pre Escel. Sea Metropolitulu gr. cat. Ioanu Vancea, carele sosise in acea dî si in aceeasi se reintórse la resiedinti'a sea. Marti a invitatu afara de militari, pre capii autoritâtiloru biser. si civile.

Unu punctu negru.

Eata unu nou punctu negru la orizontu. N'a preparatu óre Germani'a acésta furtuna? Sa judece fie-care:

Romani'a, prin organulu principelui seu Domnitoriu, Carolu de Hohenzollern, nepotulu imperatorelui Vilhelm, si ministrulu de esterne alu susu numitului principe, formuléza pretensiunea urmatória:

Romani'a are dreptulu sa incheia deadreptulu tractate de comerciu cu puterile straine.

Guvernulu românu sustiene acésta pretensiune printr'o seria de argumente imprumutate istoriei si tractateloru incheiate mai inainte.

Pórt'a otomana are pretensiuni contrarie si voiesce sa-si mentiena drepturile sele.

Imperiulu germanu a comunicatu la Bucuresci, ca este gat'a a recunósce drepturile suverane ale Romaniei in privinti'a tractateloru de comerciu. Indata ce se va obtiené acestu punctu, drepturile suverane politice ale principelui Carolu, nu voru mai puté fi contestate si voru trece prin pórt'a comerciale, de totu deschisa.

Austro-Ungari'a nu vede fâra o órecare neliniste aceste incalcâri ale Romaniei si miscârile Germaniei, care tinde sa creeze astu-feliu imperiului austro-ungaru, la frontierile sele dela Ost, unu statu independinte care, de-si micu, va fi fórte superatoru, câci elu va avé de sprijinu noulu imperiu germanu si aru pune imperiulu lui Franciscu Iosefu in casu de resbelu, intre trei focuri: Romani'a, Itali'a si Germani'a. „Goulois.“

O depesia din Belgredu câtra diuariulu „Standard“ anuntia cercâri criminale contr'a lui Milanu IV si contr'a Serbiei.

Eata depesi'a:

Jurnalulu din Belgradu „Widovdan“ dela 16 a publicatu unu articulu, in care dice, ca scie din sorginte siguru, ca pretendentulu la tronulu Serbiei, Petru Karageorgevici, aru fi incheiatu unu tractatu secretu cu Pórt'a, prin care acést'a ii promite de a-lu ajutá sa se suie pre tronu, iéra pretendentulu din parte-i se angagiéza a reintórce fortaretiele in posesiunea sultanului. „Tromp. Carp.“

Diet'a Ungariei.

Budapest'a 29 Iuliu 1874. Presiedintele B. Perczel deschide siedinti'a de adi a Casei representative la 10 óre.

Resolvindu-se formaliele urméza la ordinea dilei continuarea desbaterei asupr'a § 76 relativu la votarea publica cu ocasiunea alegeriloru dietali.

Dupa ce pledara mai multi deputati pro, iéra de alta parte contr'a se pune paragrafulu in cestiune la votu, se cetescu tóte emendamentele substernute si in urma se primesce atensulu paragrafu cu mare majoritate asiá precum l'a redactatu comissiunea centrale si astfeliu se respinsera tóte emendamentele.

§§. 77, 78, 79 si 80 se primescu mai fâra nici o desbatere.

O discusiune mai viua provóca § 81, care suna: Déca in restempulu votisârei se retragu toti candidatii, afara de unulu, si au insciintiatu despre acést'a pre presiedintele alegerei in persóna séu in scrisu autenticu, atunci candidatulu ce a remasu fâra nici unu concurinte se proclama de deputatu. Retragerea candidatiloru se insémna in protocolulu de alegere.“

La acestu paragrafu substerne G Molnár unu emendamentu, pre care lu spriginesce si Tisza, conformu cârui'a la casulu indigitatu in paragrafu se continua votisarea si candidatulu remasu pre urma numai atunci se va proclamá de deputatu, cându a primitu majoritatea absoluta a voturiloru, déca nu, apoi se va dispune o alegere noua.

Szonntagh mergendu mai departe cere, cá nici unu candidatu sa nu se póta retrage indata ce a inceputu votisarea.

Majoritatea Casei a primitu inse paragrafulu fâra modificâri.

Budapest'a 30 Iuliu 1874. Presiedintele B. Perczel deschide siedinti'a de adi a casei representative la 11 óre.

Camer'a tiene mai intâiu o siedintia secreta, in care ministrulu presiedinte substernù unele modificâri relative la dispusetiunile din regulamentulu camerei, cari norméza discussiunile in sectiuni speciali, cu rogarea, cá acestu proiectu sa se desbata inca in sessiunea acést'a. Questorulu L. Kovach cetesce acestu proiectu.

Col. Tisza nu are de a objectiuná nimicu contr'a acestui proiectu, dara fiindu ca acésta intrebare este momentuósa presidiulu sa imparta acestu proiectu intre partide spre a-lu luá la o desbatere meritória.

Ministrulu presiedinte dechiara, ca impartirea s'a esecutatu dejá.

Szögyéni propune, cá § 28 din regulamentulu casei sa se modifice intr'acolo, ca in comissiunea verificatória permanenta se recere pentru a fi capabila de a aduce resolutiuni presenti'a nu de 7, ci numai de 5 membri.

Irányi spriginesce propunerea lui Tisza.

Ministrulu presiedinte dechiara, ca dupa ce se va desbate modificarea regulamentului se voru tiené in acésta sessiune numai dóue siedintie.

E. Simonyi nu este amiculu discusiuniloru in sectiuni, dara elu totusi atribue proiectului o insemnatate mai mare decâtu se pare ca aru avé. Densulu doresce, cá minoritatea sa fia scutita prin regulamentulu casei pre câtu se va poté de bine. Majoritatea n'a fostu destulu de loiala la alegerea comissiuniloru fatia de minoritate si de acea oratorulu spriginesce sustienerea sectiuniloru, fiindu ca prin acést'a se dà minoritâtiei unu medilocu la mâna, spre a-si poté aduce la valóre parerile sele. Oratorulu este gat'a a acceptá propunerea ministrului presiedinte, déca majoritatea va fi mai prevenitória fatia de minoritate.

Fr. Pulsky afla ca objectiunile antevorbitoriului suntu indreptatite si de acea doresce, cá in comissiuni tóte fractiunile mai mari sa fia representate in proportiune mai mare.

In urma la propunerea lui Várady se decide a se tiené Sambat'a viitória inca o siedintia secreta si apoi a se discutá in siedinti'a publica din acea dî acele modificâri propuse.

In siedinti'a publica substerne L. Cséry petitiunea districtului Naseudu contr'a unui statutu din anulu 1869 pentru regularea politiei de campu; I. Olah presenta petitiunea comunei Iakohalom pentru unu imprumutu de statu de 15000 fl. cari petitiuni se predau comissiunei petitiunarie.

Urmându ordinea dilei cas'a incepe sa desbata § 82; aici se facura unele emendamente, cari se respinsera.

§ 82—88 dupa scurte desbateri se primescu parte conformu testului originalu, parte cu óre cari modificâri neinsemnate.

La § 88 propune P. Szonntagh, ca pentru evitarea de erori, ministrulu de interne sa tramita tuturoru cercuriloru electorali formulariele cóleloru rubricate si ale protocóleloru de alegere.

C. Eötvös intréba, de este o eróre in forma, déca formulariele respective nu se folosescu si déca nu se observa stilulu protocóleloru de alegere. Oratorulu e contr'a propunerei.

M. Nehrebeczky primesce propunerea lui Szonntagh relativa la cólele rubricate, pentru protocóle inse nu tiene de corespundietória o formula stabila.

Cas'a primesce propunerea lui Szonntagh si emendamentulu se adauge cá alinea in urma la § 88.

O discusiune mai viua provóca § 89, care dispune, ca verificarea alesiloru, asupr'a câror'a s'a ridicatu vre-unu protestu, se va concrede curiei regale.

Prin unu votu separatu se propune, ca pâna la tempulu cându se va statorí prin o lege modulu in care are sa procéda Curia, remâne resolvirea alegeriloru combatute in poterea camerei. Georg Nagy inca substerne unu proiectu de resolutiune, care aviséza pre ministeriu, cá cu inceputulu sessiunei de tómna sa presinte unu proiectu de lege pentru regularea procederei Curiei in causele de verificâri electorali controversate.

Dupa scurte discusiuni se primesce § 89 conformu testului comissiunei centrale.

La § 96, care pedepsesce pre cei ce corumpu si pre cei ce se lasa a se corumpe cu bani séu alte medilóce, detragendu-le dreptulu electoralu pre trei ani si punendui la inchisóre de maximum 6 luni, pledéza unu siru intregu de oratori din stâng'a estrema pentru inasprirea pedepseloru si anume inchisórea la ori ce casu sa se aplice. La intrebarea unoru oratori, ca cine dictédia acele pedepse, respunde secretariulu de statu Csemeghi, ca legea va pedepsí tóte criminalitâtile inaintea forului judecatorescu.

Irányi propune, cá ací sa se adauge unu paragrafu nou, prin care sa se prevéda, ca corumpetorii prin mâncâri si beuture sa fia privati de alegere pre trei ani, sa fia pedepsiti cu amenda de 1000 fl. si 6 luni prinsóre, iéra cei ce se lasa a se corumpe asemene sa se pedepsésca cu 3 ani privare de dreptulu electoralu, cu amenda de 200 fl. si inchisóre de 3 luni.

C. Tisza din consideratiune ca ospetârile suntu medilóce de corumpere togm'a cá si cele enumerate in § precedinte propune, cá § propusu de Irányi sa fia redactatu simplu astu-feliu ca sub pedepsele prescrise in § 96 cadu si cei corumpu séu se lasa a fi corupti prin mancâri si beuturi.

Irányi recede dela propunerea sea in favorulu propunerei lui Tisza.

Ministrulu Szapary esplicandu ca e fórte greu a definí marginea ospitalitâtiei se pronuncie contra propunerei lui Tisza.

Pulszky demostrandu ca celu mai bunu medilocu de corumpere suntu ospetârile si recunoscendu influintiele degradatórie ale coruptiunei asupr'a moralitâtiei publice si dorindu delaturarea acestui reu — spriginesce propunerea lui Tisza.

Punendu-se la votu se primesce propunerea lui Tisza.

Siedinti'a se inchide la 2 óre d. a.

Clusiu, 16/28 Aug. 1874.

Domnule redactoru! La Clusiu, cá in fost'a capitala a Transilvaniei, iéra suntu mari lucruri, mare miscare si mare sgomotu! Dupa cum bine 'ti vei fi aducendu aminte, in diuariele locale s'au vorbitu multu despre concentrarea reuniuniloru patriotice de musica vocala si instrumentala la Clusiu pre 27 Augustu st. n. Aceste vorbe si aceste cuvinte s'au facutu trupu, câci in acésta dî pre la 4—5 óre dupa amédi sosindu representantii reuniuniloru numite si dela Pest'a, cu acesti'a s'au incheiatu solemnitatea de primire.

Aceste tóte s'au facutu dupa programa. — Dupa acést'a avea sa fia sosirea si primirea pestaniloru cea mai importanta si mai frumósa; inse plói'a ce au inceputu a versá numai decâtu la sosirea dela gara a impedecatu fórte multu pomp'a si ceremoni'a. — Prin urmare cei mai insemnati membrii nu au intratu pedestrii ci cu caretele, cu fiacarele si conportabele; iéra cei mai tineri si usiori au venitu pedestrii cu stindardele invelite intre sunetele musicei tieganiloru si a pompieriloru cetatieni. — Dela mai multe locuri li s'au aruncatu cununi de flori de ceri erau câte 2—3 pre unu stindardu. — Ajungendu conductulu la cas'a magistratuala, aici se trase multimea adunata spre a audî oratoric'a vorbire de primire si bineventare a eruditului primariu (polgármester) Simon Elek si a notariului primariu cottense Gyarmaty Miklos. — Ací inca aparù alu doilea obstaculu „trasulu clopoteloru celoru mari dela biseric'a rom. cat. din piatia.“ Ce facù, cá ambele cuventâri sa nu se auda si intieléga, decâtu prin câte unu cuventu de éljen! Apoi fiindu dîu'a acésta (joi) dî de tergu de septamâna, nu erá scutite vorbirile nici de sgomotulu careloru ce trecea in susu sî in josu, — plói'a inca versá, sî nici n'au incetatu pâna in de séra. — La inceputu se vorbiá in dîuariele locale de representarea miiloru de membrii; inse nrulu acest'a au scadiutu la sute; precum se aude totu va fi pâna la 4—5 sute. Cumca au fostu mare numerulu celoru sositi de ieri, s'au potutu observá sî de acolo, ca poterile organeloru conducatórie in atât'a s'a reslatitu incâtu s'au vediutu a se conduce unu nr. insemnatu de membrii de câtra unu individu imbracatu nu in haine de nunta.

Greutâti, iregularitâti sî erori se cam intempla la unele cá aceste; inse prin acést'a scopulu nu se nimicesce, nici nu perde din valórea lui.

Scopulu acestei concentrâri este, precum se póte observá sî din articululu de fondu alu dîuariului „Kelet" nr. 194, nu numai alu culturei sî civilisatiunei; ci sî alu interesului politicu natiunalu magiaru.

Scopulu asiá dara este ajunsu, fratii magiari, déca ne este permisu a ne esprimá asiá cá civi comuni ai patriei (mint a hon közpolgárai) merita tóta laud'a sî totu respectulu; câci imitandu pre popórele culte, inceputulu l'au facutu si se face, de-si nu fâra greutate, fiindu-ca totu inceputulu este greu. —

Óre cându va sosí momentulu, cá sî cele-lalte natiunalitâti, sî cu deosebire noi românii sa facemu acestu inceputu?!

Au sositu dara tempulu sî este momentulu acum mai multu cá totu-déun'a sa strigâmu: „Destépta-te române din somnulu celu de mórte!!"

Acést'a sa strigâmu nu numai cu cuventulu, ci sa o facemu sî cu fapt'a. Sa dâmu numai mâna cu mâna cei cu anim'a românа, sî ne va ajutá Ddieu sântulu. — Nu ne lipsesce altu ce-va, decâtu concordia adeverata sî sinceritate drépta, apoi unirea poteriloru de-sî mici, duce pre calea progresului. Dovéda afara de altele „Asociatiunea". —

Óre spre ce este mai aplicabilu românulu, decâtu spre cântu sî musica? ca cu acestu talentu l'au donatu Ddieu sî natur'a mai multu decâtu pre ori-care poporu de sub sóre.

Deci inceputu numai resolutu, zelosu sî energiosu!

Astadi de séra se voru produce, precum se aude 12 reuniuni, in musica vocala. Spre deosebirea reuniuniloru, membrii fiesce-cârei'a pórta cocardele sele, incependu dela cocard'a natiunala treicoloru magiaru, care o au Clusienii, — apoi albu rosiu venetu, verde sî galbenu de tóte colorile.

Pentru premiarea concertantiloru. Dómnele din Clusiu au pregatitu donuri frumóse de argintu. Despre inscriptiunea sî form'a acestoru donuri ne vorbesce pré bine „Kelet" nr. 194.

La noi românii de aici inca ni se intemplà ce-va neasteptatu, asiá dîcendu „Unu curiosum" sî anume: Mercuri in 14 Augustu, cá in ajunulu Sânta-Mariei s'au seversîtu in biseric'a gr. cat. cununi'a juniloru dsiorulu M. cu dsiór'a A. B. Acésta coronia au devenitu curiósa singura numai pentru tempulu, in care s'au seversitu, pentru ca toti ne intrebaramu audiendu ca s'au intemplatu, per quam regulam? firesce apoi noi ne sî respundému ne sciindu de siguru, per dispensationis regulam ori dela Blasiu ori dela Rom'a, câci in postu sî Mercurea fiindu, va se dîca postu duplu nici ca se poté dîce altmintrenea.*)

Poporulu s'au cam scandalisatu de acésta tréba, dîcendu: „vedi noi sî in dîlele libere abiá ne potemu coroná, dara dnii se potu lesne sî in postu coroná."

Cá unu curiosum mai audîramu, ca renumitii juni au avutu de nanasiu pre Ilos. Sea dlu Biró Pál presiedintele trib. reg. din Clusiu. — Acést'a aru puté inse se nu ne vina curiosu, câci junii bine au sciutu, precum ca traindu noi astadi in tempu constitutiunalu toti suntemu frati in egalitate sî dreptate, asiá ori Pál ori Pavelu de nanasiu totu atât'a. —

Audîmu, ba amu sî cetitu in „Kelet", ca noi coronatii voru plecá numai decâtu in Romani'a sî inca chiaru la Bucuresci, dlu M. cá oficialu la directiunea calei ferate, sî dn'a B. cá fosta preparandista póte cá inveliatorésa, la atare pensionatu alu pravoslavniciloru din Bucuresci. Asiá numescu aici pre românii, cari nu credu mantuirea dela sant'a unire.

O tu buna Romania! Tu cá o mama buna sî dulce, pre multi ai tienutu in sinulu teu sî i-ai nutritu, cá pre nesce fii ai tei, iéra ei pentru pâne au aruncatu cu pietri in tine!!! Pentru aceea tu totu nu ai peritu, nici nu vei perí; câci tu fiindu credinciósa sî buna, Ddieu este cu tine, cine póte fi in contr'a ta?!

Pasiesce numai inainte pre calea cea buna sî fi destépta sî te vei inaltiá sî marí, ne potenduti stricá fiii cei rei din sinulu teu. . . . . ?!

Acum secet'a au disparutu de pre la noi, câci au ploatu destulu, ne tememu inse, ca este tardîu. Dupa plóia au urmatu frigu, asiá câtu ne tememu de o bruma, ce póte aduce multa stricaciune. —

Cu permisiunea d-vóstra, ne vomu incercá a descrie sî decursulu concertului reuniun. de cantu concentrate in Clusiu**).

---

*) Biseric'a dispenséza in casuri esceptiunale, sî asiá se vede ca a fostu sî acést'a. R.

**) Asceptâmu. Red.

Dupa „Tromp. Carp." comunicâmu unu regulamentu care facù rotunda prin pres'a din Romani'a sî acum trecù sî in cea straina sî apoi o epistola comparativa intre alte armate sî cea românа. Eata aici epistol a:

Stimate domnule redactoru, sî veteranulu meu. Me adresediu la domni'a ta sub dóue titule: Cá celu mai distinsu jurnalistu alu tierei sî cá vechiu ostasiu. Sciu ca vei intrebuintiá tóta elocuinti'a domniei tale, spre a ajutá implinirea dorintieloru nóstre.

Primesce distins'a consideratia dela unu camaradu de arme.

Doi ómeni, dela 1859 incóce, au facutu multu pentru armat'a românа. Doi ministri de resbelu: Generalu Florescu de sub Cuza-Voda sî generalu Florescu de sub printiulu Carolu; sub printiulu Cuza, din 5 regimente de linie, 2 baterii de artilerie si 6 escadróne de lanceri, au facutu: 7 regimente de linie, 1 batalionu de venatori, 1 de geniu, 8 baterii de artelerie, 2 regimente de lanceri, etc. Sub printiulu Carolu, din o lege de inarmare fictiva, a facutu o realitate; din trupele de dorobanti sî graniceri ce concurau cu turci prin neregula, a facutu frumós'a cavaleria usióra, calarasii, ce numera astadi 8 regimente séu 32 escadróne, sî plina de viitoriu, sî infanteria de linie, dorobantii, 8 regimente séu 32 batalióne, cari voru devení preste pucinu o ostire minunata; nu vomu mai vorbí de cele-lalte ameliorâri ale armatei, ci vomu trece repede la subiectulu nostru.

Voimu a vorbí despre disproportiunea ce esista intre diferitele arme la noi. Vomu luá cá norma Bavari'a care are mai aceeasî populatia cá noi: 4,800,000. Acestu statu are 2 corpuri de armata séu 15 regimente de infanteria, 10 batalióne de venatori, 6 regimente de chevaux-legers, 2 regimente de cuirasieri sî 2 de ulani, 1 companie de drumu de feru, 2 batalióne de pioneri sî 2 de trenu, care dau unu totalu de 55 batalióne de infanterie, 50 escadróne de cavalerie sî 5 batalióne de arme speciale sî acesorii. Séu déca vomu considerá batalionulu de o fortia cu celu prusianu a 1000 ómeni sî escadronulu a 150, facu unu totalu de 55—60 mii infantaria cu 7500 cavalerie séu 67000 trupe in pace. Noi avemu armata permanenta sî teritoriale impreuna, mai totu acelasi numeru; prin urmare amu putea sa ne credemu totu la unu nivelu cu Bavari'a, dara se intórce chesti'a.

Dupa legile proportiunei armeloru, in tempii actuali Prussi'a are 96 guri de focu la 30,000 ómeni séu $3^{1}/_{5000}$ guri de focu la 1000 de ómeni. Bavari'a are: 2 brigade de artelerie compuse de 4 regimente: 1. Printiulu Leopoldu; 2. Regimentulu Brodesser; 3. Regimentulu Regin'a Mari'a sî alu 4. Regimentulu Regelui; séu 8 divisióne de câte 4 baterii séu 32 baterii de câmpu.

Regimentulu 1 are unu divisionu de artilerie de forterétia, alu 2 regimentu unu divisionu de artileria calare sî unulu de forterétia, alu 3 unulu de forterétia sî unulu de artilerie calarétia sî alu 4, unu divisionu de forterétia séu unu totalu de 32 baterii de câmpu montate, a 6 tunuri, 8 baterii calaretie sî 16 compânii de forterétia; adeca 240 guri de focu de câmpu sî 128 guri de focu de forterétia. Acestea dara pentru 67—70 mii de soldati dupa proporti'a de $3^{1}/_{5000}$ guri de focu la 1000 de ómeni, Bavari'a are $3^{1}/_{2}$ guri de focu la 1000 de ómeni, ceea ce-i da o mare superioritate; artileri'a marindu moral'a trupeloru. Proba, ca Napoleonu in ultimele sele resbele cându avea trupe slabe, 'sî inmultîse artileri'a pâna la 3 guri de focu de 1000 ómeni.

Noi inse, pentru 62--70,000 ómeni séu armat'a nóstra de resbelu — permanenta cu reservele sele sî teritoriala cu reservele sele — nu avemu de câtu 16 baterii a 6 tunuri séu unu totalu de 96 tunuri ce nu da de câtu $1^{26}/_{70000}$ de 1000 ómeni; pe câta vreme ne-aru trebuí, considerându ne-esperientia ostirei nóstre, celu pucinu $3^{1}/_{2}$ guri de focu, ceea ce aru dá 240 guri de focu cá sî Bavari'a.

Deci, acelu creatoru alu armatei române, acelu geniu bunu alu ei, aru putea remediá acestuí reu in unu modu fórte practicu: Din aceste 2 regimente permanente de câte 8 baterii, se formeze 4 regimente a câte 4 baterii active si 4 teritoriale montate, sî avendu fia care sî câte o baterie permanenta calare; ceea ce aru dá unu efectivu de 36 baterii, a câte 6 tunuri séu 216, ceea ce s'aru apropiá mai multu de proporti'a necesaria de $3^{1}/_{5000}$, de câtu cum este arteleri'a de astadi.

Acésta orgnisatie a artileriei aru presentá avantagiele economice avendu mai totu numerulu de adî alu trupeloru, numai cadrele marindu-se, sî aru dá unitatea sî increderea necesaria artileriei teritoriale lucrându sî fiindu vecinicu la unu locu cu cea permanenta.

Amu finitu cele ce aveamu de disu, fiindu pre deplinu convinsu ca déca aceste renduri voru provocá o discusiune intre ómenii speciali, totu au adusu obolulu loru pre altariulu ddieului Marte."

Regulamentu

asupr'a instructiunei militarie in scóle.

1. Instructia militara este obligatória pentru toti elevii din scólele publice, fia primarie, fia secundarie, sî facultativa pentru cei din scólele private.

FOISIÓRA.

O privire scurta asupr'a Metropoliei nóstre române ort. din Transilvani'a, dela urdîrea acelei'a pâna in tempulu de astadi.

(Urmare.)

Românii remasi in credinti'a loru stramosiésca, fura intr'unu restempu lungu de 83 de ani fâra de metropolitu sî fâra de nici unu Archiereu; alergau crestinii pre la metropoliele din Bucuresci, Sucév'a sî cea serbésca din Carlovitiu, spre a-si cautá mangaierea cea sufletésca.

Biseric'a ortodocsa românа chiaru sî in acele tempuri fatale 'si avé aperatori fórte zelosi. Ierarchi'a unita tienù pre atunci unu sinodu in 5 Novembre 1728, la mandatulu rectorelui jesuitiloru din Clusiu, cârui'a cum dîce Samuilu Clainu ii erá incredintiata administratiunea diecesei unite, in care se decisera mai multe puncte in contr'a ortodocsismului d. e. cá sa acuse acelui'a-si rectore pre pop'a Mailatu din Sion'a, scaunulu Cohalmului, despre care se dîcea ca face turburâri in contr'a unitiloru etc. etc.

Dupa multe cereri se rendoì in fine crestiniloru ortodocsi din Ardélu la an. 1761 unu locotienetoriu eppescu in persón'a Eppului din Bud'a Dionisiu Novacoviciu; acestu'a i urmà Sofroniu Chiriloviciu in 2 Martie 1770, carele inca administrà provisoriu pre românii ardeleni. Ambii acesti Eppi visitara bisericele nóstre din Ardélu, sî si dedera multa silintia pentru reintregirea vacantelui scaunu eppescu alu Ardélului, sî asiá in urm'a nesuintieloru acestoru Eppi straini administratori, sî a rogaminteloru clerului sî poporului ardelénu, dupa unu intervalu de 83 de ani, dela apostasi'a lui Atanasiu 1700, se denumí in 6 Novembre 1783 de Eppu alu bisericei ort. din Ardélu Gedeonu Nichiticiu, carele aflà biseric'a Ardélului in starea cea mai trista sî mai deploravera, cârui'a i urmà Gerasimu Adamoviciu in 25 Maiu 1789. La staruintiele acestui Eppu se aduse in diet'a Ardélului din 1791 art. 60 de lege, prin care religiunea ortodocsa se scóse din rendulu celoru tolerate, sî i se dede esercitiu liberu de religiune. Ambii acesti Eppi avuse resiedinti'a in Sabiiu, sî se inmormentasa in Resînariu. In cele dogmatice sî curatu spirituale au fostu subordinati Metropolitului sî sinodului metropolitanu alu Carlovitiului.

Dela mórtea Eppului Gerasimu Adamovici 1796 urmà iérasi unu interspatiu de 14 ani, in care românii ardeleni ort. fura lipsiti de Eppu pâna cându la anulu 1810, alesu de Eppu Vasiliu Mog'a, carele inca se interesà multu pentru biseric'a sea, sî aru fi lucratu sî mai multu, déca activitatea lui n'aru fi fostu restrinsa prin instructiunea imperatésca din 21 Decembre 1810. —

Mari suntu suferintiele sî nevoile de cari patimí biseric'a sî natiunea românа in diversele acele tempuri prin feliuritele catastrofe, dara cu deosebire acele suferintie ce intempinà biseric'a rom. ort. dela an. 1700.

Provedinti'a inse ingrigí sî in aceste tempuri critice de biseric'a ortodocsa sî credinciosii ei, câci la an. 1847 in 2 Decembre fu alesu de Eppu alu Ardélului Andreiu Siagun'a, acelu barbatu mare, pre care Ddieu 'lu tramise cá pre unu alu doilea Moise sa eliberze poporulu sî biseric'a sea din legaturile sclaviei.

Acestu barbatu mare provedintialu facù cele dintâiu incercâri pentru reinvierea vechei nóstre metropolii, la an. 1848, anulu reinvierei popóreloru, in adunarea dela Blasiu din 3/15 Maiu prin petitiunea generale a acelei'a, asternuta la tronulu imparatescu prin o deputatiune, condusa de Eppulu Andreiu Siagun'a totu asemenea facù acestu Eppu incercâri pentru restaurarea vechei metropolii prin memorialulu deputatiunei natiunale din 5 Martiu 1849, apoi promemori'a Présântiei Sele sî prin memorialulu din 12 Octobre 1849 asternute inaltului ministeriu. In sinodulu eparchialu din urmatoriulu anu 1850, celu dintâiu sinodu tienutu in Sabiiu, se aduse unu conclusu in privinti'a restaurârei metropolii, iéra in anulu 1851 se asternù ministeriului de culte unu nou memorialu din partea Eppului Andreiu Siagun'a, — dara tóte incercârile de pânaací in privinti'a ast'a fura zadarnice, din caus'a absolutismului.

Nu multu dupa acea convocându-se senatulu imperialu inmultitu la Vien'a, la acest'a fu chematu pentru Ardélu eppulu Siagun'a, pentru Banatu Andreiu Mocioni, sî baronulu Nicolau Petrino pentru Bucovin'a. Totu pre atunci venise la Vien'a sî metropolitulu serbu Raiacici, carele voiá sa subordineze jurisdictiunei sele metropolitane in contr'a canóneloru, dieecsele Ardélului, Bucovinei sî Dalmatiei. Acesti archierei români sî serbi, impreuna cu senatorii imperiali laici români, tienura 2 conferintie, unde se sfatuira asupr'a recerintieloru bisericei ortodocse din intregu imperiulu, in 28 Iuniu 1860, care inse nu avura nici unu resultatu favoritoriu, din causa ca Metropolitulu serbu tientea mereu la subjugarea bisericei rom. ort. facendu petitiune la imperatulu in asta privintia, iéra eppulu Siagun'a cu ceilalti 2 senatori imperiali facendu contr'a petitiuni („V. M." pag. 185) de unde apoi se escara lupte infocate sî certe diurnalistice. —

(Va urmá.)

2. Elevii dela 13 pâna la 15 ani voru fi esercitati la scól'a soldatului sî scól'a de companie fâra arme, dela 15 ani in susu acelea-si esercitii cu arme.

Acésta instructia se va face numai in practica.

3. Elevii din cele dóue clase din urma ale scóleloru secundarie suntu datori a invetiá sî in teoria si in practica cu arme scól'a soldatului, scól'a de companie, tragerea in tienta, servitiulu in companie, servitiulu de garnisona si servitiulu interioru.

4. Elevii cuprinsi in art. 3 si cari se voru distinge in instructia militaria si voru fi dobenditu si la cele-lalte cursuri ale clasei celu pucinu nota 7, potu fi inaintati la gradulu de caporalu sî sub oficieri-elevu. Aceste grade se conferu pentru tempulu in care elevulu se afla in scóla.

5. Fia-care scóla va formá o fractie de trupa dupa numerulu eleviloru dela o sectie pâna la o companie inclusivu.

Intr'unirea mai multoru scóle alcatuindu batalionulu se va face in dilele de serbatori.

6. Fia-care scóla va avea unu instructoru militaru.

7. Scólele ce forméza o companie si suntu compuse din elevii prevediuti la art. 3 voru fi comandate de unu oficiaru din armata hotarîtu in fia-care garnisona de ministeriulu de resbelu, oficiarulu comandantu are sub ordinele sele pre instructorulu militaru si executa singuru exercitiile in dîlele sî órele hotarîte.

Oficiarulu comandantu póte merge la instructii insocitu de suboficiarii din corpulu seu, spre a lu ajutá in instructi'a eleviloru.

8. Instructorulu militaru va fi insarcinatu si cu esercitiulu gimnasticei.

9. Un'a séu mai multe scóle alcatuindu batalionulu voru avea drapelulu cu inscriptia: „viitoriulu" si initialele domnitoriului.

10. Esercitiulu militaru se face in curtea scólei séu in locuri apropiate sî anume destinate de 2 ori pre septamâna; iéra esercitiile gimnastice la acelea-si óre de 2 ori pre septamâna, in localulu scólei.

11. Uniform'a eleviloru din ori-ce scóla va fi cá aceea a dorobantiloru, cu deosebire ca la gulerulu bluzei, tunicii séu mantelei voru purtá câte 2 frunze de postavu albu de fia-care parte a gulerului.

Facerea sî purtarea uniformei din partea eleviloru este facultativa. Nu se va permite inse nici o alta uniforma, decâtu cea descrisa mai susu.

12. Elevii in uniforma suntu datori a dá respectulu cuvenitu gradeloru militare superióre si suntu constrensi indatoririloru disciplinei militarie, in limitele regulamenteloru scolare, in ceea ce privesce penalitâtile.

13. Scólele din Bucuresci sî Iasi voru fi puse câtu pentru instructia militaria, sub directiunea unui colonelu siefu de regimentu, in cele-lalte orasie, resiedintia de prefectura, sub directi'a unui maioru; iéra in comunele rurale sub aceea a siefului companii de dorobanti.

14. La finele fia-cârui anu scolariu sî inainte de St. Petru, unu esamenu publicu se va face in presenti'a comandantului fia-cârei scóle; resultatulu esamenului va fi consemnatu pentru fia-care elevu in certificatulu seu de studiu. Iéra paradi'a militaria a eleviloru tuturoru scóleloru concentrate intr'unu locu a nume determinatu, se va face in diminéti'a dîlei de St. Petru, inainte de impartîrea premiiloru.

Ministru de resbelu, Florescu.

Ministru instructiunei publice si alu culteloru, T. Maiorescu.

Varietâti.

*** Anunciu scolasticu. La scólele centrale române gr. orientale din Brasiovu — scólele primarie cu 4 clase pentru copii sî totu atâtea pentru copile, la gimnasiulu de 8 clase, scól'a comerciala secundaria si scól'a reala inferióra, fia-care cu câte 3 clase — se incepe anulu scol. 1874/5 cu 1 Septembre st. v. 1874.

Inscrierile se facu incependu din 30 Aug. pâna in 6 Sept. in órele 8—12 a. m. in cancelari'a directiunei scolare.

Publicandu acestea spre orientare subscris'a directiune se afla in placut'a pusetiune, a aduce totu odata la cunoscinti'a onoratului publicu scirea imbucuratória de mare importantia:

1) ca Inaltulu Ministeriu regiu ungurescu de culte si Instructiune publica a binevoitu prin emisulu seu din 14 Iuliu a. cur. Nr. 18260 a conferí scólei nóstre comerciale secundarie — in care se primescu elevi, cari au absolvatu cu succesu scól'a reala inferióra séu gimnasiulu infer. — dreptulu de publicitate sî facultate, de a estradá testimonii recunoscute de statu;

2) ca cu inceputulu anului scol. 1874/5 se va deschide — multiamita marinimosului concursu alu on. Reuniuni a femeiloru române din Brasiovu — si clas'a V-a de fetitie, in care pre lânga lucrulu de mâna se voru instruí elevele prin profesori specialisti in studiele cele mai necesarie pentru cultur'a mai desvoltata a secsului femeescu.

Brasiovu in Augustu 1874.

Directorulu scóleloru centrale rom. gr. or.

Dr. I. Mesiot'a.

*** Dela Orestia ni se scrie ca acolo in 14 Augustu a. c. s'au intregitu comitetulu cetatienescu si totu in acea di au depusu membri alesi si juramentulu. Comitetului consta din 23 români, 23 magiari sî 23 sasi. — Dupa depunerea juramentului, presiedintele de locu pasì la alegerea oratorului, la carea intrunindu-se magiarii cu românii alesera in cea mai buna concordia unu românu ad pre dlu advocatu Dr. A. Tincu. — Acum 4 ani inca fu dlu Dr. rogatu din partea mai multoru cetatieni cá sa primésca asupr'a-si acestu oficiu, inse nevoindu a primií — sasii se sciura folosí de ocasiune — sî alesera unu sasu.

*** Ce-va pentru scóla. Comunicamu in estrasu o nóua ordinatiune a d-lui ministru de instructiune, indreptata câtra tóte jurisdictiunile sî toti inspectorii scolari reg. in care se dîce intre altele: ca § 48 alu legei 38 din 1868 nici pâna acum dupa decursulu de 6 ani, nu aru fi intratu in viétia; ca poporulu de rendu se tiene inca de reulu obiceiu vechiu, de a-sî tramite copii 2, 3 multu 4 ani la scóla sî a-i retiené apoi dela scóla fâra nici unu scrupulu, nesatisfacendu astfeliu nici datorintieloru de a-sî tramite copii de 6 ani la scóla, de tóte dîlele pâna ajungu etatea de 12 ani, prin urmare a-i lasá de cercetéza scól'a 6 ani deplinu, nici acelei datorintie de a tramite conformu §§ 48, 50 sî 52 copii de 12 ani la scól'a de repetitiune pre tempu de 3 ani, pâna ajunge etatea de 15 ani.

Ca nu s'aru cercetá scól'a in modulu indigitatu, aru fi de vina in cetatile mari sî mici sî acelu usu ilegalu sî condemnabilu, pre care colegiulu invetiatorescu 'lu mai sustiene cu forti'a, ca invetiementulu calculatu conformu § 48 nr. 1 pre tempu de 6 ani se subdivide pre 4 ani séu clase, astufeliu incâtu studiele impartîte pre 6 ani se propunu in 4 ani, de unde urmédia ca pruncii nu se cualifica conformu legei sî planului de studiu, indicatu de inaltulu ministeriu.

Se provóca deci inspectoratele scolastice a insistá eventualminte cu asistenti'a jurisdictiuniloru, cá §§ citati sa se observe cu tóta stricteti'a sî rigórea sî anume parintii fia chiaru cu pedepsirea loru, sa se constringa a tramite copii la scól'a de tóte dîlele dela alu 6-le pâna la alu 12-lea anu sî dela alu 13—15 anu a-i tramite la scól'a de repetitiune in tempulu de iérna celu pucinu 5 sî in celu de véra celu pucinu 2 óre pe septamâna.

Totu aceste se pretindu sî dela scólele poporale confesiunale.

*** (Focuri). Din pârtile Turdei sub 13 Augustu 1874 ni se scrie: Incendii infricosiate sî inspaimentatórie care s'a intemplatu in giurulu acest'a, rendulu de ómeni cari vietiuescu nu au pomenitu. — In comun'a Agarbiciu (Egerbegy) in 29 Aprile st. v. intre 11 sî 12 óre nóptea, din negrigi'a femeei unui locuitoriu serimanu s'a aprinsu casuti'a, ventulu erá fórte, sî asiá in trei óre s'a prefacutu in cenusia 114 case cu tóte cladirile economice, intre cari sî trei locuintie a servitoriloru bisericesci gr. or. S'a mai consumatu prin infuriatulu elementu un'a biserica rom. cat., doi prunci, o vaca sî mai multi porci, numerosi locuitori raniti de flacari cându de o parte, cându de alt'a, n'au potutu sa scutésca mai nimic'a, parte ca iau aflatu pre locuitori dormindu, parte pentru repediunea cea mare. — Dupa vre-o câte-va dîle, totu in acésta comuna la unu posesoru, din trasnitu a arsu o sireada de paie; nu multu dupa acést'a jucandu-se prunci cu lemnusie pre la amédi alta gramada de paie, ómenii inspaimentati alergu dela câmpu fâra pelarii la stinsu. Furi'a cea infioratória cu tóte aceste nu s'a indestulitu, ci totu in Agarbiciu in 3|15 Augustu dupa amédi la 2 óre, apriatu nu se scie, din ce, o claie de fenu aprindiendu-se, prin durat'a seceta fiindu tóte uscate sî suflandu ventulu, s'a prefacutu in cenusia 19 locuintie nu numai cu siuri, poeti sî alt. — dara sî tóte rodurile adunate acasa, grâu, fenu (afara de cucuruzu). Din Turd'a au grabitu stangetorii de focu cu puscile de apa de au ajutatu câtu au potutu; poporulu fâra deosebire asiá e de spaimentatu incâtu audiendu pre ori-cine vaetandu-se sî alergandu, nu cérca caus'a, ci apuca ce póte din case, sî fuge la câmpu. Nu e mirare, câci câte focuri s'au intemplatu pre aici te pune in uimire. — Dupa intâi'a arsura din Agarbiciu indata a urmatu focu, in scaunulu Ariesiului in comun'a Varfaleu — unde arse nóptea 7 case cu tóte apartienatórele de denselc. In comun'a Harastasiu a arsu biseric'a rom. cat. — sî din ciurda unu bou in urm'a unui trasnitu. — In 30 Iuliu st. v. a unui'a macelariu in otarulu Turdei unu stogu cu 100 clâi de grâu s'a topitu prin flacara. — La Muresiu-Ludosiu prin soldatii cari caletorescu la M. Vasiarheiu la esercitiele militari a arsu la 6 economi tóte. — In 24 Aug. in otarulu Muresiu-Ludosiului nóptea, s'au aprinsu 6000 clâi de grâu a Escelentiei Sele dlui cancelariu imper. Iul. Andrássy, la câmpu, dupa cum mi s'a scrisu, sî au arsu indelungatu. — In 5|17 Augustu inainte de amédi, unu economu din G. Cristuru, din hotarulu M. Chetiei incarcandu unu caru de fenu, pruncului lui a facutu focu sa friga cucuruzu, pornindu-se unu ventu de câtra resaritu a aruncatu focului in carulu cu fenu, le-a succedatu de a imburdatu fenulu care ardea, carulu l'a mântuitu, dara a apucatu perjiolu in iérb'a uscata, sî s'a pornitu cu o furia ne mai audîta de curendu, in hotârulu G. Cristurului a arsu 26 capitia de fenu, fiindu imprasciate prin fanatie. S'au pornitu o nenorocire nespusa, inse dupa trasulu campaneloru la tóte bisericile, G. Cristurenii cu micu cu mare, au esîtu la câmpu sî au impedecatu foculu. — Totu in acésta dî a arsu in Aiudu precum se aude depositulu honvediloru. Inainte cu vre-o câte-va septamâni totu in Aiudu a fostu focu, atunci a arsu sî o pasca de apa duse de stangetorii de focu. — In septamân'a trecuta in orasiulu Turd'a a arsu inca 2 stoguri de grâu, 2 economi, sî afara de acei'a inca 3 casuri de focu s'a intemplatu. — In 9 l. c. s'au aprinsu o padure in hotarulu Frasei de Câmpie care numai cu greutate s'a stinsu; caus'a incendiului a fostu friptulu cucurudiloru.

La aceste numeróse incendiuri caus'a prima o pórta fiii, negrigi'a, nepriveghiarea la purtarea pruncilor, apoi sî invidi'a.

Amu descrisu aceste neplacute calamitâti, cá sa se padiésca sî altii cari nu au arsu câtu potu densii; inse pre lânga tóte recomendu asigurarea! M.

*** (Porcu selbatecu impuscatu si in locu de multiamita procesu). Acum suntu 3 ani de cându unu porcu selbatecu si-a aflatu asiediamentu in padurile Bobalnei comit. Hunedórei, din care cá o fiara selbateca din tempu in tempu strabatea prin cucuruzele locuitoriloru, unde le-a facutu daune enorme. In 6 Augustu a. c. pre la 4 óre dupa amédi unu noru infricosiatu cu o ruptura de ghiatia ne acoperí intregu tienutulu acestei comune, asiá câtu numai in dîu'a urmatória se potù topí de prin vii, gradini, campii etc. — Indata dupa acestu ospe neasceptatu s'au facutu cele necesarie la on. perceptoratu r. din Orestia pentru cá locuitorii celu putienu pre unu quartalu sa capete relaxatia de dare, resultatulu pâna acum nu ne este cunoscutu.

Dupa unu reu urméza altulu; — putienulu cucuruzu lovitu de ghiati'a din 6 Augustu póte ca locuitorii acestei comune nu voru se fia asiá de norocosi a-lu aduná in siurile loru, din caus'a ca: porculu ce de 3 ani fu ospe de aprópe — s'a acompaniatu si cu altii asemenea, cari in tóte noptile lasa dupa sine urme de dauna ce storcu lacremi din ochii locuitoriloru cându suntu siliti a aduce in tóta diminéti'a cu carale daun'a ce o facu acelea animale infioratórie. —

Unu bravu soldatu Filipu Filipu din Baboln'a, unu omu de o statura destulu de potrivita cu Batori (?) de pre câmpulu pânei din 1476 — aduse in 23 Aug. 1874 in satu unulu dintre acestea selbataciuni infioratórie, carea toti locuitorii vediendu seltau de bucuria, de o parte, câci unulu dintre damnificatorii loru este mortu — iéra de alta parte altii se inspaimentara de unu astu-feliu de animalu. Marimea a fostu asemenea unui vitielu de 2 ani si totusi bravulu soldatu astu-feliu si-a descarcatu pusc'a incâtu o lovitura mortala in grumazi i-a fostu de ajunsu spre a remané pre locu.

Venatulu aici, cá si in alte locuri este arandatu. Deci audiendu, si vediendu faptulu acest'a posesorii din locu cerura cá prad'a sa se dea arendatorului, proprie posesorului, inbiându pre binefacatoriulu bobalneniloru a i se platí puscatur'a (Schussgeld), la ce inse densulu nu se invoì, cà dupa o truda si panda de 2—3 septamâni sa i se platésca numai puscatur'a. Pre lânga acea cându s'a licitatu venatulu pentru comun'a nóstra, ni s'a publicatu din partea antistelui comunale cá: iepuri, poternici, ratie selbatice, precum si soloncele nu este iertatu a pusca; lupi, vulpi, etc. inse cari suntu rapitóre si facu dauna precum si porculu selbatecu, este iertatu. Lucrulu pâna acum sta astu-feliu, ca atâtu posesorii câtu si judele procesuale voiescu a aduce lucrulu acolo, cá bravulu bobalnénu sa fia incarceratu si totu odata sa platésca si porculu, carele densulu l'a impartitu locuitoriloru spre resbunare pentru dauna. Totu in 23/8 amu facutu oficiosu aretare prin on. dnu jude procesuale inclitului comitatu cá sa se faca o góna publica de lupi si porci selbateci.

Bobalnenii se temu cu tóte aceste ca disulu F. Filipu totu odata si binefacatoriu va fi incarceratu. De acést'a si densulu si-a perdutu incâtu-va curagiulu, si de atunci s'a disgustatu de a mai esí nóptea dupa socii mortului. Locuitorii in tóte noptile pazescu cu focu, furci de feru, inse nu suntu in stare de a se aperá. Resultatulu se va publicá.

Raportu comerciale.

Sabiiu 1 Septembre n. Grâu 5 fl. 33 xr. frumosu, 5 fl. — xr. mestecatu, 4 fl. 67 xr. cualit. infer.; secar'a 3 fl. 40 xr. pâna 3 fl. —; — orzu fl. 3; ovesu 1 fl. 53 pâna 1 fl. 27 xr.; cucuruzu (porumbu) 4 fl. — xr.; cartofi 1 fl. 60 xr. galét'a austriaca.

Cânep'a — fl. maj'a.

Lintea 6 fl — xr.; mazarea 6 fl. 67 xr., Fasolea 6 fl. — xr.

Fenu legatu — fl. 60, nelegatu — fl. 60 xr., paie lungi 80 xr., scurte 70 xr, maj'a.

Lemne de focu 8—9 fl. stang. austr.

Carnea de vita 18—20 cr. p., de porcu 28 xr. Unsórea 79 xr. pâna la 1 fl. 20 cup'a.

Burs'a de Vien'a.

Din 21 Augustu (2 Sept. 1874.

Metalicele 5%	71	75
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	74	80
Imprumutulu de statu din 1860 ...	109	25
Actiuni de banca	275	—
Actiuni de creditu	239	50
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	78	25
Argintu	103	70
Galbinu	—	—
Napoleonu d'auru (poli)	8	81

La Nr. pp. 150—1874.

Concursu.

Devenindu vacanta statiunea invetiatorésca din comun'a româna gr. or Agribiciu in protopresbiteratulu Clusiului, se escrie concursu pâna in 10 Sept. 1874.

Emolumentele suntu : a) 120 fl. v. a. b) 24 mertie bucate de pâne c) 6 orgii □ de lemne, d) cuartiru liberu in cas'a scólei. —

Doritorii a ocupá acésta statiune invetiatorésca, suntu pofliti a-si adresá petitiunile loru instruate in sensulu §-lui 13 din Statutulu org. câtra sinodulu parochiale, si ale substerne pâna la terminulu prefiptu, cá in 14 sa se póta tiené alegerea. —

Clusiu 1 Augustu 1874.

In contielegere cu comitetulu parochialu.
V. Rosiescu
(3—3) prot. gr. or.

Concursu.

Devenindu vacantu postulu de invetiatoriu de a II-a clasa la scól'a capitala gr. or. din Veneti'a inferióra, se escrie prin acést'a concursu.

Doritorii de a ocupá acelu postu, au de a documentá in cererile loru, bine instruate, si inaintande celu multu pâna in 15 Septembre a. c. st. v. la inspectoratulu districtuale de scóla, adeca la protopresbiteratulu 1-iu alu Fagarasiului, ca

a) au absolvatu cu succesu celu putienu 4 clase gimnasiale, si afara de acést'a, ca

b) au absolvatu teologi'a séu pedagogi'a si dupa putintia ca

c) au depusu si esamenulu de cualificatiune si ca altcum corespundu cerintieloru statutului nostru organicu.

Emolumentele suntu:

1. Salariu anuale de 200 fl. v. a. care se va sólve lunatim anticipative.
2. Cuartiru liberu si in fine,
3. 6 stangini de lemne.

Dela Efori'a scólei capitale gr. or. din Veneti'a inferiore 8 Augustu 1874.

Ioanu Gram'a,
presied. eforiei.
Petru Popescu,
(3—3) protopopu.

Nr. 1999/Sc. — pl. 13. 1874.

Concursu.

Devenindu vacante din fundatiunea Francisco — Iosefian'a 4 stipendii, si anume: unulu de 250 fl. v. a. pentru ascultatori la vre-o Universitate séu unu Politechnicu; dóue de câte 100 fl. v. a. pentru ascultatori la vre-o academia din patria, si unulu de 50 fl. pentru scolari la gimnasie, scóle comerciali séu reali, — iéra din fundatiunea Mogaiana unulu de 50 fl. pentru scóle gimnasiali, comerciali séu reali — pentru conferirea loru se escrie prin acést'a concursu cu terminulu pâna la 15 Septembre a. c. st. vechiu.

Competitorii la aceste stipendii au a-si substerne Consistoriului archidiecesanu pâna la terminulu pusu, cererile loru instruite cu atestatu de botezu, ca suntu români de religiunea gr. or., cu atestatu scolasticu despre sporiulu facutu in studii, cu atestatu de paupertate; si in fine cu unu reversu despre aceea, cum-ca dupa absolvirea studieloru voru serví in patria celu pucinu 6 ani, din contra voru rebonificá sum'a intréga a ajutoriului primitu.

Sabiiu, din siedinti'a Consistoriului archidiecesanu plenariu tienuta in 10 Augustu 1874.
(3—3)

Nr. 2447 — 1874.

Concursu.

Cu gratiosulu decretu alu inaltului Ministeriu reg. ung. de culte si instructiunea publica de dtulu 2 Augustu 1874 Nr. 6504 aprobandu-se fundatiunea de stipendie a lui Ioanu Gavrilu Vajda de Soos-Mezö (Glodu) fostului casariu de banca la cas'a regia principale, si a sotiei lui Elisabet'a nascuta Folioviciu: pre anulu scolasticu 1874/5 cu acést'a se escrie concursu publicu la trei stipendie de câte 60 fl. v. a. si unu stipendiu de 50 fl. v. a.

Competitorii la acestea stipendie au sa-si substérna suplicele loru la subscrisulu Consistoriu metropolitanu gr. cat. alu Alb'a-Iuliei celu multu pâna la 25/13 Septembrie 1874.

In suplice voru avé de a documentá :

a) ca frecuentéza vre-o scóla publica reala, gimnasiala, academia, séu universitate ori politecnica cá ascultatori ordinari. —

b) ca au portare morale buna, ca au facutu progresu bunu in studie, ca suntu de religiunea gr. cat. séu de confesiunea gr. resariténa, si ca sciu bine romanesce. —

c) ca suntu consangeni cu piulu fundatore séu cu soci'a acestui'a.

La casulu cându din familiele fundatoriloru nu s'aru aflá competitori cualificati, stipendiale se voru conferí la teneri români, cari voru puté sa documenteze:

a) ca frecuentéza vre-o scóla publica reala, gimnasiala, academia, universitate séu politecnica cá ascultatori ordinari. —

b) ca au purtare morale buna, ca au facutu progresulu celu mai eminentu in studia preste totu, — ca suntu de religiunea gr. cat. séu de confesiunea gr. resariténa, — ca sciu bine romanesce, si ca intru adeveru suntu seraci si lipsiti de medilóce de intretienere.

Din siedinti'a Consistoriului metropolitanu gr. cat. din Alb'a-Iuli'a tienuta in Blasiu la 22/10 Augustu 1874.

Consistoriulu metropolitanu gr. cat. de Alb'a-Iuli'a si Fagarasiu.
(3—3)

Concursu.

Spre ocuparea statiunei de invetiatoriu primariu la scól'a confessionala Dragusiu Protopopiatulu Fagarasiului II se escrie concursu pâna la 1 Sept.

Emolumentele suntu 180 fl. v. a., cuartiru in edificiulu scólei si lemne de focu dupa trebuintia.

Cei cari aru dorí se ocupe acésta statiune sa produca atestatu, precum ca au absolvitu celu putienu 2 clase gimnasiale si atestatu de cualificatiune, fiindu de rel. gr. or.

Avrigu, 11 Augustu 1874.

In contielegere cu comitetulu parochialu.

Vasiliu Macsimu,
adm. prot. Fagarasiului II.
(3—3)

---

ad Nr. 109 protop. — 1874.

Concursu.

Devenindu vacanta statiunea de invetiatoriu la scól'a confessiunale greco-orientale din Cetea in protopresbiteratulu Albei-Iuliei prin acést'a se escrie concursu pâna la 1 Septembre st. vechiu.

Emolumentele suntu :

1) 140 fl. v. a. din fondulu scol. care se va platí in 4 rate egali.
2) 2 orgii de lemne.
3) 6 ferdele grâu mestecatu ; si
4) cuartiru liberu.

Doritorii de a ocupá acésta statiune, sa binevoiésca a-si asterne petitiunile loru instruate conformu prescriseloru Statutului organicu la subscrisulu pâna la terminulu susu indigitatu.

Alb'a-Iuli'a 12 Aug. 1874.

In contielegere cu comitetulu parochialu.

Alessandru Tordosianu,
(3—3) prot. gr. or.

Nr. pp. 154—1874.

Concursu.

Pentru ocuparea postului invetiatorescu la scól'a populara româna gr. or. in comun'a Somesieni (Somesiufaleu) in protopresbiteratulu Clusiului, — se escrie concursu pâna in 5 Sept. a. c. cá in 8 Sept. negresitu sa se póta tiené alegerea.

Emolumentele suntu : a) 200 fl. v. a.; b) cuartiru liberu in cas'a scólei ; c) O remuneratiune pentru scól'a de repetitiune si adulti. —

Doritorii de a ocupá acestu postu, suntu pofliti a-si tramite petitiunile sele subscrisului pâna in 5 Sept. a. c. fiindu instruite in sensulu §-lui 13 alu Stat. org. si adresate câtra sinodulu parochialu.

In contielegere cu comitetulu parochiale.

Clusiu 9 Augustu 1874.

V. Rosiescu,
(3—3) prot. gr. or.

Concursu.

Pentru ocuparea unui postu de capelanu, pre lânga venerabilulu betranu parochu primariu in parochi'a de clas'a I-ia gr. or. din Satulungu in tractulu protopopescu I-iu alu Brasiovului si asesore consistorialu titularu parintele Neagoe Pope'a se escrie prin acést'a, cu concesiunea maritului consistoriu archidiecesanu, concursu cu terminu pâna in 20 Septembre a. c.

Cu postulu acest'a este impreunata a trei'a parte din tóte venitele parochiali ale prementionatului parochu.

Concurentii au a tramite prea onoratului domnu protopopu Iosifu Baracu la Brasiovu suplicele loru, instruate in sensulu statutului organicu si conformu dispositiuniloru sinodului archidiecesanu din 1873 pentru regularea parochieloru § 16 p. b.

Satulungu in 6 Augustu 1884.

In contielegere cu prea onoratulu domnu protopopu respectivu,
Comitetulu parochialu dela biseric'a Sântei Adormiri din Satulungu.
(2—3)

Concursu.

Fiindu necesitate a se asiediá unu capelanu, pre lânga neputinciosulu parochu Nicolae Giajea din comun'a Chei'a in protopresviteratulu Branului, se escrie prin acést'a concursu :

Emolumentele impreunate cu statiunea acést'a de capelanu, suntu : jumetate din tóte venitele parochiei, Chei'a, care fiindu calificata de clas'a a III-a are o dotatiune anuala de 400 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá acésta statiune, sa-si astérna concursele loru, instruate dupa prescrisele statutului organicu, — pâna la 14 Septembre 1874 cându se va tiené si alegerea — la protopresviteratulu Branului.

Chei'a in 14 Augustu 1874.

Comitetulu parochialu in contielegere cu parintele protopopu aternatoriu.
(2—3)

Concursu.

Pentru indeplinirea statiunei a dóu'a de parochu in comun'a Ludosiu, scaun. Mercurei, se deschide concursu, pâna la 15 Septembre a. c. st. v. —

Doritorii de a ocupá acésta statiune 'si voru adresá cererile loru, — instruite conformu dispositiuniloru statut. org. si a concluseloru sinodului archidiecesanu din anulu 1873 — subsemnatulu adm. prot. in Mercurea, pâna la terminulu indicatu.

Dotatiunea:

a) 150 fl. v. a. din cas'a alodiale.
b) dela 200 familii câte o ferdela cucuruzu sfermitu.
c) Accidentiile stolari usuate.

Mercurea 12 Augustu 1874.

In contielegere cu comitetulu parochialu.

Ioanu Drocu,
(2—3) adm. protop.

Concursu.

Pentru ocuparea a dóue posturi invetiatoresci la scól'a normale din Câmpeni confessiunale gr. or. se deschide prin acést'a concursu.

Salariele impreunate cu aceste posturi suntu : Invetiatoriului de clas'a I 300 fl. v. a.; de clas'a a II 400 fl. v. a. alta nimic'a. Cuartiru si lemne nu li se dà.

Doritorii de a ocupá aceste posturi invetiatoresci, au a-si tramite petitiunile loru instruate in sensulu § 13 din Statutulu organicu pâna iu 18 Sept. st. v. a. c. Scaunului protopresbiteralu gr. or. in Câmpeni.

In contielegere cu comitetulu parochialu gr. or. din Câmpeni.

Câmpeni 8 Augustu 1874.

Ioanu Patiti'a,
(3—2) protopopu.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei vacante de invetiatoriu de clas'a a II-a in comun'a Sanpetru protopresbiteratulu gr. or. alu II le alu Brasiovului se escrie concursu pâna la 29 Aug. a. c. st. v.

Emolumentele suntu :

Salariu anualu 180 fl. v. a., pentru cuartiru 20 fl. v. a. din cas'a alodiale; dela fia-care copilu scolariu 40 xr.

Din beneficiele comunale : adeca parte la impartirea livediei comune de fenu si unu stratu de varza.

Concurentii au sa scie cantârile si tipiculu bisericei ; care are sa fia si cá cantoru pentru care servitiu i se platesce dela fia-care gasda 5 cupe bucate, cucuruzu séu orzu dela fia-care gazda neorusticu 20 xr. veduvele 20 xr. si alte venituri indatinate cantoresti precum dela botezu cununie, si morti . . . —

Doritorii de a ocupá acésta statiune au sa-si inaintedie petitiunile loru instruite cu documentele prescrise in statutulu organicu inspectorului scolariu districtuale, si protopresbiteru dlu Ioanu Petricu in Brasiovu.

Sanpetru 28 Iuliu 1874.

Comitetutu parochialu gr. or.
prin Nicolau Fratesiu
(3—3) presiedinte.

Concursu.

Pentru ocuparea posturiloru invetiatoresci la scólele confessiunale gr. or. din comunele josu insemnate se deschide prin acést'a concursu.

Salariele impreunate cu aceste posturi suntu :

1. La scól'a confessiunale din Albacu 300 fl. cuartiru si lemne.
2. La scól'a confessiunala din Arad'a 300 fl. cuartiru si lemne.
3. La scól'a confessiunala gr. or. din Vidr'a de josu 250 fl. v. a. cuartiru si lemne.
4. La scól'a confessiunale gr. or. din Ponorelu 200 fl. cuartiru si lemne.
5. La scól'a conf gr. or. din Scarisiór'a 200 fl. cuartiru si lemne.

Doritorii de a ocupá aceste posturi invetiatoresci, au a-si tramite petitiunile loru instruate pâna in 14 Sept. a c. scaunului protopopescu in Câmpeni.

In contielegere cu comitetulu parochiale.

Câmpeni 8 Sept. 1874.

Ioanu Patiti'a,
(3—3) protopopu.

Edictu.

Scarlatu Ioanidu nascutu in Romani'a la Turnulu Magureleloru, dara cununatu si fostu locuitoriu in Brasiovu, au parasitu cu necredintia, de unu anu de dile, pre legiuit'a sea soci'a Alessandrin'a nascuta Ioane Sotiru din Brasiovu, si pribegesce in lume fâra de a se scí loculu unde se afla, este prin acést'a citatu, cá in terminu de unu anu si o dî, sa se presentedie inaintea subscrisului foru matrimoniale ; câci la din contra, si in absenti'a lui se va pertractá si decide procesulu divortiale intentatu asupra-i.

Brasiovu 16 Iuliu 1874.

Forulu matrimoniale gr. or. alu tractului protopopescu I alu Brasiovului.

Iosifu Baracu,
(3—3) protopopu.

Redactoru respundietoriu : **Nicolau Cristea.**

Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 $\frac{1}{2}$ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 $\frac{1}{2}$ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 $\frac{1}{2}$ cr. v. a.

Nr. 67. ANULU XXII.

Sabiiu in 25 Augustu. (6 Sept.) 1874.

Nr. cons. $\frac{2136|B.}{plen.\ 14.}$ 1874.

Preacinstitiloru Parinti Protopresviteri si Administratori protopresviterali! Cinstita Preotime eparchiale! Iubitu Poporu credinciosu din Archidieces'a nóstra!

Dupa ce, in urm'a alegerei si a intarirei prea'nalte a Escelentiei Sele Preasântitului nostru Archiepiscopu si Metropolitu **Procopiu Ivacicoviciu** de Archiepiscopu si Metropolitu alu Carlovitiului, scaunulu nostru archiepiscopescu si metropolitanu a devenitu vacantu, — dupa cum Vi s'a mai adusu la cunoscinti'a prin circulariulu consistoriale din 18 Augustu a. c. Nr. $\frac{1941|B.}{pl.\ 11.}$, — pentru re'ntregirea acestui scaunu Prea Veneratulu Consistoriu metropolitanu cu harthi'a Sea dto 19 Augustu a. c. Nr. metrop. 40 a conchiamatu aici la Sabiiu Congresulu nationalu bisericescu electoralu pre 15/27 Octobre a. c. precum si celu ordinariu, carele si dealtmintrenea e a se convocá in anulu acest'a. —

Congresulu nationalu bisericescu electoralu se compune in intielesulu Statutului organicu § 155. din 120 de deputati, la cari Archidieces'a nóstra concura cu jumetate, alesi dupa modalitatea prescrisa in § 148 alu Statutului organicu, de sine intielegendu-se, ca in casulu de fatia in fia-care cercu de alegere in Archidiecesa se alegu câte doi deputati (§ 155 Stat. org.)

Deci pre bas'a acestoru prescrise ale stat. org., si a susu laudatei harthii a Prea Veneratului Consistoriu metropolitanu, acestu Consistoriu archidiecesanu in siedinti'a de astadi a decisu escrierea de alegerile deputatiloru congresuali din archidieces'a nóstra, si anume:

a) a aceloru 30 deputati, adeca 10 din cleru si 20 mireni, pentru congresulu ordinariu si electorale:

b) a aceloru 30 deputati numai pentru congresulu electoralu.

In privinti'a esecutârei acestoru alegeri se dispunu urmatórele:

I. Cercurile pentru alegerea deputatiloru din cleru remanu totu acelea, dupa cum suntu renduite prin circulariulu din 22 Iuliu 1870 Nr. cons. 620. Asemenea si comisarii consist. se denumescu totu cei din 1870 cu urmatórele modificâri dictate de impregiurâri obvenite de atunci incóce:

Asiá in **cerculu alu II** se renduesce comisariu consistorialu P. Protopresbiteru alu Brasiovului I. Iosifu **Baracu**; in **cerculu III** P. Protopr. alu Brasiovului II Ioanu **Petricu**; in **cerculu IV** P. asesoru consist. Zach. **Boiu**; in **cerculu VII** P. Prot. alu Turdei inf. Simeonu P. **Moldovanu**; in **cerculu IX** P. Prot. alu Devei Ioanu **Papiu**;

II. Cele douedieci de cercuri pentru alegerea deputatiloru mireni, respective pentru scrutiniele alegeriloru facute in sinódele parochiali a deputatiloru mireni, precum si comisarii cons. mireni remanu asemenea totu dupa cum a fostu la anulu 1870 (circul. cons. 620 ex 1870) pre lânga urmatóriele schimbâri si anume:

a) **II-lea cercu** la cererea comuna se muta la **Sabiiu**;

b) **VII cercu** la **Bachnea**;

c) pentru **cerculu VIII** se denumesce comisariu cons. dlu advocatu Georgiu **Secula**;

d) pentru **cerculu X** se denumesce comis. cons. dlu adv. Dr. Lazaru **Petco**;

e) pentru **cerculu XI** dlu Dir. gimn. Dr. I. **Mesiot'a**;

f) **cerculu XII** iérasi la cererea comuna se stramuta la **Brasiovu**;

g) pentru **cerculu XVIII** se denumesce comis. cons. dlu jude singularu Lazaru **Piposiu** si in fine

h) pentru **cerculu XIX** dlu advocatu Dr. Avramu **Tincu**.

III. In privinti'a alegerei deputatiloru mireni se renduiescu urmatórele:

1 In diu'a de 22 Sept. cal. nostru a. c. sa se publice in tóte bisericele nóstre tienerea sinódeloru parochiali pentru alegerea deputatiloru mireni.

2, Duminec'a urmatória in 29 Sept se prefige diu'a alegerei deputatiloru mireni in sinódele parochiali, — adeca: in Duminec'a acést'a sa se adune sinódele parochiali, cari se constituescu in intielesulu § 91 p. e. stat. org. si se aléga câte doi deputati, insemnandu-se la protocolulu de alegere pentru fia-care deputatu anumitu, care dintre densii este alesu conformu § 155 statut. org. **numai** pentru congresulu electoralu, si care este alesu atâtu pentru congresulu electoralu câtu si celu ordinariu, observandu-se la aceste alegeri punctele f) si g) diu § 91

3. Actulu alegerei dimpreuna cu protocolulu de alegere sa le tramita negresitu pre diu'a de 6 Octobre a. c. cal. nostru prin doi barbati de incredere la loculu scrutiniului cercului respectivu, unde acei'a carii au intrunitu majoritatea voturiloru se voru provedea cu plenipotintie subscrise de comisariulu consistorialu si de toti cei-lati membrii ai scrutiniului.

In literile credentiunale resp. plenipotentie ale fia cârui deputatu sa se insemneze apriatu, care dintre densii este alesu **numai** pentru congresulu electoralu si care atâtu pentru celu electoralu câtu si pentru celu ordinariu.

IV· Diu'a alegerei deputatiloru din cleru se prefige pre 26 Septembre cal. nostru si adeca: toti preotii din cerculu respectivu se aduna la loculu desemnatu, si sub presiedinti'a comis. cons. alegendu-si doi barbati de incredere si unu notariu, numai decâtu purcedu la alegerea deputatiloru prin votare publica, séu la cererea unei tertialitâti prin votare secreta, deosebindu si aici intre votarea pentru deputatulu congresului electoralu si intre acea a deputatului pentru congresulu electoralu si ordinariu. Cei alesi cu majoritate de voturi se provedu cu litere credentiunale, in care de asemenea are a se pune apriatu, ca deputatulu respectivu este alesu numai pentru congresulu electoralu, séu pentru celu electoralu si ordinariu. Literele credentiunale se subscriu de comisariu, barbatii de incredere si notarii; iéra despre actulu alegerei se compune unu protocolu si subscrisu de acum numitii se substerne consistoriului. (§ 91 p. d si f.)

Comisarii consistoriali din cleru si mireni au a se aflá nesmintitu in dîlele prefipte la locurile de scrutiniu si a raportá consistoriului archidiecesanu fâra amânare despre resultatu prin substernerea protocóleloru.

Consistoriulu archidiecesanu, carele cunósce greutâtile poporului nostru, greutâti cari s'au mai sporitu prin anii cei nefavorabili, impinsu de neincungiurabil'a necesitate, sa vede silitu si cu ocasiunea acést'a a apelá la bunulu simtiu alu crestiniloru nostri evlaviosi si a recomendá contribuirea denariului fia-cârui, in câtu nu voru ajunge contribuirile din ladile bisericiloru, séu intru câtu va voi care-va sa concurga de buna voia cu ajutoriulu seu spre acoperirea speseloru deputatiloru nostri congresuali. Cu mare greutate face consistoriulu archidiecesanu acestu apelu, dictatu de impregiurâri intetitórie si de mare insemnatate pentru viéti'a nóstra nationale-bisericésca. Elu a cautatu cá sa crésca unu fondu intemeiatu de marele Archieppu si Metropolitu repausatu **Andreiu**, si cu bucuria marturisesce, ca atâtu la indemnulu seu, câtu si spontaneu, mai multi dintre deputati, in diverse renduri, au cedatu competintiele loru pre séma acestui fondu, a cârui scopu este cá cu tempulu sa scape credinciosii bisericei nóstre de greutatea acestoru spese, ce se repetiescu de câte ori suntu de ase tiené sinóde si congrese. Despre nisuinti'a acést'a a consistoriului testéza, afara de fondulu sinodului archidiec. administratu de epitropi'a nóstra, si cerculariulu din 18 Ian. 1873 Nr. 68 si Nr. $\frac{2040|E.}{cons.\ 36.}$ ex 1874. Convinsi atâtu despre necesitatea colecteloru pentru congresulu venitoriu, câtu si despre conscientiós'a administrare a fia-cârui cruceriu ce intra séu se asterne la archieppi'a nóstra, voru binevoí crestinii nostri, particulari, precum si bisericile, a substerne ofertele loru prin P. P. Protopresbiteri celu multu pâna la 10 Octobre a. c. cal. nostru acestui consistoriu.

In fine si la ocasiunea acést'a atrage consistoriulu archidiecesanu atentiunea PP. Protopresbiteri, a preotimei si a poporului intregu asupr'a insemnatâtiei celei mari, ce au alegerile aceste epocali in viéti'a nóstra bisericésca, si recomenda acurata indeplinire a tuturoru celoru prescrise in cea mai fratiésca iubire si contielegere, asiá incâtu sa nu remana din vre-o nebagare de séma a ordinatiuniloru ori din alte cause vre-unu cercu fâra de representante la alegerea fiitoriului nostru Archieppu si Metropolitu, precum si la afacerile cele importante ale congresului ordinariu fiitoriu.

Sabiiu din siedinti'a consistoriului plenariu archidiecesanu, tienuta in 22 Augustu 1874.

Vicariulu archiepiscopescu

(L. S) **Nicolau Pope'a,**
Archimandritu.

Escelenti'a Sea Présântitulu Archiepiscopu si Metropolitu alu serbiloru Procopiu Ivacicoviciu a sositu eri cu trenulu de diminéti'a in mediloculu nostru. La gara fu intempinatu de P. Archimandritu si Vicariu archiepiscopescu Nicolau **Pope'a** si de alti fruntasi din cleru si din laici. Indata dupa sosire fu intempinatu de o deputatiune sub condecerea P. Archimandritu si Vicariu archiepiscopescu Nicolau **Pope'a**, carele in o scurta alocutiune dede espresiune parerei de reu ca sfaturile nepenetrabile ale provedintiei au dusu pre Escel. Sea, dupa ce petrecù putienu cu noi, din mediloculu nostru. Recunoscendu ca ducerea acést'a a fostu reclamata de interesele bisericei gr. or. din Austro-Ungari'a in genere si in specie de interesele bisericei serbesci i ureza Escel. Sele ani indelungati spre a puté conduce sórtea bisericei de sub ocarmuirea Sea la limanulu doritu.

Escelenti'a Sea miscatu responde, ca numai cu durere mare s'a pututu decide a se desparti de acei ce l'au intempinatu totu-déun'a cu iubirea cea mai adeverata, si numai constrinsu de impregiurâri si pentru apararea autonomiei bisericesci câtra carea a vediutu ca este atâtu de cu iubire si Majest. Sea Imperatulu si Regele nostru, a primitu sarcin'a cea nóua impreunata cu multe greutâti. Promite cá si in pusetiunea Sea cea nóua, si va aduce aminte de cei ce l'au iubitu si incâtu va fi cu putintia le va fi si de ací in colo intr'ajutoriu. In fine dede binecuventarea sea archierésca.

Présânti'a Sea P. Episcopu alu Caransebesiului Ioanu **Popasu** a plecatu Joi cu trenulu de séra câtra eparchi'a Sea.

Consistoriulu metropolitanu a tienutu in decursulu septamânei espirate, pâna inclusive Joi, siedintie si in deosebitele senate si resolví causele apelate, cari asteptau resolverea loru.

Cestiunea lucratoriloru.

(I.) Tempulu nostru cu adeveratu se póte laudá cu succese stralucite pre tóte terenurile vietiei. Desvoltare materiale intr'o mesura ne mai pomenita pâna acum, inflorirea sciintieloru si a artei, progresulu in economia, tóte aceste si alte avantagie facu pre unii sa créda ca amu ajunsu la culme, de unde apoi nu mai póte sa fia vorba de o desvoltare in principiu diferita, ci numai de o desvoltare omogena. Ne-amu insielá inse crediendu acest'a. Totu tempulu 'si are signatur'a si problem'a sea, totu tempulu are sa deslege intrebâri, in cari se aréta insemnatatea si caracterulu seu, si dupa cum suntu resultatele, multiamitórie séu nu, se desvólta si lucrurile in cursu liniscitu si siguru, séu intrevinu catastrofe mari ce pustiescu si nimicescu totu.

Nu usioru potemu sa cunóscemu problemele unui tempu, ochiulu scrutatoriului trebuie sa rumpa velulu, cu care sgomotulu dilei a acoperitu fondulu si adeverat'a natura a lucruriloru, si cunoscinti'a istorica trebuie sa statorésca dupa legile desvoltârei omenesci, positiunea tempului, in care traimu. De vomu esaminá lucrulu cu mai multa paciintia, ne vomu convinge ca togm'a tempulu nostru, care se mandresce cu atâtea resultate stralucite, are de a deslegá intrebâri de o insemnatate póte mai mare, decâtu tempulu trecutu, elu are sa indeplinésca unu procesu de formatiune nóua ce erá pregatitu cu multu inainte de acést'a.

O stare nesigura vedemu pretotindene, pre terenulu vietiei de statu si in viétia politica; vedemu in tóte statele moderne, cari se numescu culte, o lupta si o nesuintia câtra unu ce mai nou si mai bunu, vedemu lupt'a altoru idei si principie nóue contr'a formeloru si axiomeloru vechi si secate de betranetie, forme dintr'o viétia, ce a peritu in procesulu de distrugere, vedemu cu unu cuventu inceputuri la o nóua viétia, inse nu aflâmu inca nicairi organisme rotundite si deplinite, totulu se afla in stadiulu de transactiune.

In mesura mai mare vedemu acésta nesiguritate pre terenulu economicu socialu, pentru ca stârile sociali provinu cu deosebire dela viéti'a economica. Intre viéti'a economica si sociale esiste o legatura strensa. Unde se ivescu intrebâri sociali, acolo totu-déun'a potemu conchide, ca organismulu economicu sufere si prin urmare si viéti'a sociale.

Viéti'a sociale este miscarea in societate. Miscarea acést'a remane in ecuilibru, pâna cându potentiele ei se afla intr'o armonia perfecta. Conturbandu-se cursulu, miscarea devine centrifugale si viéti'a sociale cade in periculu de a se disolvá intr'unu siru de contraste nimicitórie. Societatea sufere pentru ca ea este organismulu, alu cârui sânge tiene viéti'a sociale intr'o miscare continua. Ací se nasce cudata intrebarea, ca care este caus'a caracterulu si modulu prin care se póte curá ból'a din organismu, se nasce **intrebarea sociale.** Intrebarea sociale e dara totu-déun'a intrebarea de **restaŭrarea armoniei in viéti'a intréga a poporului.**

Din acestu punctu de vedere putemu dice, ca intrebarea acést'a a fostu in tóte tempurile la ordinea dilei, deosebirea e numai in forma, in care s'a manifestatu. Preste istori'a intréga a omenimei se trage cá unu firu rosiu acésta intrebare sociale si in stadiele singuratece se caracteriseza formele diferite ale aparitiunei ei.

Odinióra se cercá resolvirea intrebârei sociale din partea ei juridica si politica, astadi trebuie sa cercâmu deslegarea ei in lumea economica, fiindu ca aici se semte cu deosebire conturbarea armoniei in viéti'a intréga a poporului. A incepe deslegarea acestei intrebâri este problem'a tempului nostru, deplinirea ei e problem'a celui mai de aprópe viitoriu.

Punctulu principalu in intrebarea nóstra sociale e **cestiunea lucratoriloru** si acést'a cu totu dreptulu, pentru ca ori ce se face si se produce pre terenulu economicu provine din conlucrarea capitalului si a lucrului séu a muncei. Raportulu, in care se afla capitalulu cu lucrulu si amendóue cu economi'a intréga, are influintia esentiale asupr'a stârei vietiei sociali. Déca o parte se inavutiesce pre contulu celeilalte si déca modulu de producere favoresce pre cea dintâiu, atunci contrastulu potentieloru ce dirigu miscarea esista si intrebarea sociale culminéza intr'acea, ca in ce modu si cari suntu garantiele necesarie spre a asigurá lucrulu seu munc'a si a o scuti de consecuintie rele.

Este problem'a sciintiei de a pregatí cunoscinti'a, dara sciinti'a nu trebuie sa fia unilaterale si pusa pre temelii gresite. Economi'a natiunale moderna trebuie sa considere, ca viéti'a economica stà intr'o legatura strensa cu tóte celelalte terenuri ale vietiei si numai prin unu studiu universalu, care ni va mediloci cunóscerea tuturoru factoriloru influintiatori ni va succede ajungerea scopului, care e: **restaurarea armoniei in viéti'a intréga a poporului.**

Pentru a dilucidá cestiunea lucratoriloru voru desvoltá antecedentiele si fasele istorice prin cari au trecutu acésta intrebare sociale de atât'a insemnatate, pâna ce a ajunsu la stadiulu presente.

Diet'a Ungariei.

Budapest'a 31 Iuliu 1874. Presiedintele B. **Perczel** deschide siedinti'a de adi a Casei representative la 11 óre.

G. **Remete** indrépta câtra ministrulu de financie urmatórea interpelatiune: Are ministrulu scire, ca in ministeriulu seu fungéza unu consiliariu de compturi, care nu cunósce limb'a magiara si comunica cu toti oficialii si cu tóte partidele in limb'a germâna? De are scire cum voiesce densulu sa justifice acésta neobservare a legei, si respective a o indreptá?

Ad. **Lázár** interpeléza pre ministrulu pentru aperarea tierei, de are scire despre regulamentulu mai nou militariu, care cuprinde dispusetiuni anticonstitutiunali si cum va medilocí ministrulu, cá armat'a honvediloru sa remana crutiata de acestu regulamentu neconstitutiunalu?

Ambe aceste interpelatiuni se transpunu la ministeriele respective.

Iul. **Hallasi** cá siefulu substitutu alu comissiunei verificatórie V substerne raportulu acestei'a asupr'a protocolului de alegere alu deputatului **Baussnern.** Se scie ca acestu protocolu a fostu atacatu fiindu ca erá compusu in limb'a germâna. Comissiunea verificatória susu numita considerandu ca cu privire la limb'a in care au sa se compuna mandatele dietali nu esiste nici o lege, care sa statorésca ce-va positivu si considerandu ca s'au verificatu pâna acum multi deputati pre temeiulu protocóleloru compuse in limb'a germana — trebuí sa dechiare pre deputatulu susu amintitu de verificatu. Totu odata se róga comisiunea, cá camer'a sa ia mesuri câtu mai curendu prin cari sa reguleze acésta afacere definitivu.

Presiedintele dechiara, ca Camer'a va pune la tempulu seu acésta propunere la ordinea dilei. Trecendu terminulu de 30 dile deputatulu **Baussnern** se dechiara de definitivu verificatu.

L. **Szögyéni** presenta propunerea, sa se modifice § 28 din regulamentulu de casa intr'acolo, ca in comisiunea verificatória permanenta se recere, pentru a poté aduce concluse, sa fia de fatia nu 7, ci numai 5 membri, si oratorulu se róga cá propunerea sea sa se pertracteze odata cu propunerea lui L **Kovács.**

Propunerea tiparindu-se se va impartí intre deputati.

Urmandu ordinea dilei Cas'a continua desbaterea asupr'a novelei electorale, incependu la § 97, care cuprinde dispusetiunea contra vatamâriloru unei natiunalitâti. §. 98. infrenéza agitatiunile contra intregitâtiei statului si a violârei constitutiunei; § 99 provede pedéps'a pentru cei ce despretiuescu constitutiunea si regimulu.

Sectiunea II si V substerne la acesti paragrafi unu votu separatu, care propune stergerea de totu a § 99 si schimbarea titlului §§-loru 97 si 98, astfeliu, ca pedepsele din acesti paragrafi se referescu numai la delictele comise in decursulu alegeriloru.

Ministrulu **Szapáry** se róga, cá acesti paragrafi referindu-se la unu singuru obiectu — la dispusetiunile penali contra agitatiuniloru nelegale, contra intregitâtiei tierei, a legiloru si proprietâtiei — sa se pertracteze laolalta.

Dechiarandu-se Cas'a la intrebarea presiedintelui, ca este multiemita cu propunerea acést'a, ministrulu **Szapáry** continua argumentandu, ca dispusetiunile aceste suntu necesarie pentru a pune capetu abusuriloru si agitatiuniloru ce obvinu la alegerile de deputati si oratorulu fiindu convinsu ca § 99 este de prisosu in legea electorale si avendu speranti'a ca se va introduce dispusetiunile acestui paragrafu in codicele penalu, spriginesce votulu separatu.

Ad. **Lázár** pledéza pentru stergerea si a §§-loru 97 si 98, fiindu ca acesti'a restringu libertatea cuventului si nu se potrivescu cu legea electorale.

C. **Tisza** este convinsu, ca paragrafii in cestiune nu marginescu libertatea cuventului, ci infrenéza numai abusulu ce se face cu cuventârile, si acést'a e neaperatu de lipsa pentru esistinti'a statului.

E. **Simonyi** se silesce a dovedi, ca paragrafii in cestiune nu suntu de lipsa, ba chiaru netrebnici si spriginesce propunerea lui Lázár.

E. **Trauschenfels** dovedesce, ca acesti paragrafi suntu indreptati contra natiunalitâtiloru nemagiare — luându-le acestor'a si posibilitatea de a-si aperá drepturile municipale; de aceea se alaturéza la propunerea lui Lázar.

I. **Paczolay** apera testulu primitu de ministrulu **Szapáry.**

Eug. **Popoviciu,** presentandu-se cá deputatu natiunalu fatia de reflessiunile lui Trauschenfels sustiene, ca dispusetiunile paragrafului in cestiune nu potu fi indreptate curatu numai contra natiunalitâtiloru, ci ele servescu chiaru spre aperarea acelor'a, de aceea oratorulu le primesce.

Punendu-se la votu §§ fii 97 si 98, se primescu conformu testului originalu in legatura cu votulu separatu, iéra § 99 se sterge cu totulu.

§§ 100—105 se primescu cu unele modificatiuni neinsemnate. § 106 se primesce cu o modificare mica facuta de Nehrebeczky; §§ 108 si 109 se primescu cu o modificatiune propusa prin unu votu separatu.

A. **Molnár** doresce, ca dupa § 110 sa se adauga unu § nou de cuprinsulu la acest'a: In acele pârti ale tierei unde s'a aplicatu art. II din legea transilvana dela 1848, acolo pâna la regularea cercuriloru electorali prin legislativ'a tierei, comitetulu centralu sa póta esmite pentru unu cercu electoralu — dupa cum va fi de lipsa — si mai multe comisiuni conscriitórie.

C. **Tisza** doresce sa se estinda acésta dispusetiune facultativa preste tiér'a intréga.

Ministrulu I. **Szapáry** propune cá § propusu de Molnár sa se referésca numai la pregatirea primei liste electorali.

Se primesce propunerea lui Molnár cu adausulu propusu de ministru si cu celu propusu de Tisza.

§ 111 statoresce ca Oradea-mare cu suburbiele sele ce stau acum sub un'a jurisdictiune autonoma sa tramitia numai unu deputatu, comitatulu Crasn'a doi deputati, iéra comitatulu Solnocului mediu cu cetatea Zelahu trei ablegati la dieta.

A. **Tavaszi** propune stergerea acestui paragrafu, pentru ca la tómna trebuie sa se aduca o lege nóua in privinti'a cercuriloru electorali, conformu proiectului de resolutiune acceptatu dejá.

Ministrulu **Szapáry** spriginesce propunerea lui Tavaszi.

Dupa o discusiune lunga se primesce propunerea lui Tavaszi.

§ 112—120 se primescu fâra nici o modificatiune.

Szeniczey propune in numele comisiunei centrale urmatoriulu proiectu de resolutiune: Guvernulu sa se indrumeze cá sa substérna inca in acésta sesiune unu proiectu de lege, pentru regularea procedurei Curiei regale in caus'a verificârei dreptului electoralu.

Acésta propunere se respinge si dupa aceste enuncie presiedintele intre aplause sgomotóse ca desbaterea asupr'a novelei electorale este resolvita in genere si in detaiu. Pre siedinti'a urmatória se anuncie cetirea novelei si desbaterea modificârei regulamentului de casa si siedinti'a de adi se inchide la 2 óre.

Brasiovu in 24 Augustu 1874.

Credu a nu abusá de indulgintia on. Redactiuni cerendu a se dá locu urmatóreloru orduri, prin cari a-si voi a atrage atentiunea on. dd. invetiatori asupr'a „deprinderiloru gimnastice“, cari dorere, in scólele nóstre preste totu suntu fórte neglese, iéra si unde s'au facutu acelea deprinderi, — din causa ca invetiatorii nostri au avutu prea putiena ocasiune a se esercitá si initiá in acésta directiune — au fostu conduse fâra nici unu sistemu; asiá incâtu din partea poporului, si chiaru si a tinerimei scolarie astu-feliu de deprinderi suntu privite mai multu numai cá o distragere, carea nu are nici

---

FOISIÓRA.

O privire scurta asupr'a Metropoliei nóstre române ort. din Transilvani'a, dela urdîrea acelei'a pâna in tempulu de astadi.

(Fine.)

Dupa atâtea petitiuni si polemii, urmà apoi resolutiunea imp. 27 Sept. 1860 prin carea imperatulu se dechiarà a nu fi neaplecatu infiintiârei unei metropolii gr. or. Acést'a este cea dintâiu resolutiune favorabile in ast'a privintia, au adausu inse, ca deslegarea legamentului ierarchicu de pâna acum, enunciatu prin decisiunile din 30 Sept. si 9 Oct. 1783 se póte realisá numai pre bas'a opiniunei unui sinodu regulariu, din care motivu eppulu Siagun'a si conchiemà in 3 Oct. 1860 Nr. cons. 858 sinodulu diecesanu la Sabiiu, si acest'a este alu 2 sinodu dela celu din 1850. Acestu sinodu acum, indreptà unu recursu in cestiunea restaurârei metropoliei la imperatulu.

In 24 Febr. 1862 sub conducerea eppului baronu Siagun'a merse o deputatiune la imperatulu, totu in cestiunea restaurârei metropoliei, carea a fostu un'a dintre deputatiunile cele mai numeróse din tóte trei diecesele (vedi „V. M.“ pag. 226 deputatii cu numele loru).

La an. 1864 in 22 Maiu se tienù alu 3 sinodu diecesanu, unde intre alte afaceri bis. se desbatù de nou cestiunea metropoliei. In anulu acel'a se tienù si congresulu serbescu in Carlovitiu pentru alegerea de metropolitu, in 1 Augustu, la care participara si deputati din Ardélu, Banatu si Ungari'a, inse numai intru câtu privea restaurarea metropoliei nóstre române ortodocse.

Astu-feliu, cu acésta ocasiune se tienù unu sinodu eppescu, la care participà si eppulu bar. Siagun'a, unde se luà la desbatere si cestiunea metropoliei române, la demandarea regimului imperialu, decidiendu-se totu odata reinfiintiarea metropoliei rom. ort. in Ardélu, care operatu sinodale se substernù regimului spre decisiune. Multi chiaru si dintre fii natiunei române umblau acum sa impedece realisarea acestei dorintie mari si sânte a româniloru ortodocsi. Celu mai mare contrariu alu restaurârei vechei nónóstre metropolii au fostu inse metropolitulu serbescu Raiacici. —

Lauda lui Ddieu inse, si barbatiloru natiunei si ai bisericei nóstre, câci in urm'a atâtoru lupte, imperatulu prin resolutiunea sea dto 24 Dec. 1864 incuviintià desele cereri pentru infiintiarea unei metropolii, danumindu totu odata pre eppulu baronu Siagun'a, de Archieppu si Metropolitu, cea ce au causatu o bucuria nespusa pentru toti românii binevoitori din imperiulu Austriei „resp. Austro-Ungari'a.“

Acum se mai asteptá si despartîrea faptica de câtra serbi, ceea ce inca se realisà prin resolutiunea imp. din 6 Iuliu 1865, deslegându-se si acésta afacere finalminte, formându-se diecesele din Banatu si Ungari'a.

In an. 1868 se in'articulà metropoli'a nóstra, in urm'a cârei'a si urmà primulu congresu nat. bis. alu restauratei metropolii a Tranniei constatatoriu din fiii intregei provincii metr. pentru regularea tuturoru afaceriloru nóstre bisericesci, scolarie si fondatiunale, carele se conchiamà pre 16 Sept. 1868 in Sabiiu, si se deschise prin cuventarea cea fórte memorabile a metropolitului presiedinte (vedi „V. M“ pag. 338 cuventarea in totu cuprinsulu ei), in care congresu se puse intre alte afaceri momentóse, basea cea mai solida constitutiunei nóstre bisericesci prin „Statutulu organicu“ sanctionatu prin resolutiunea imp. din 28 Maiu 1869. De aici incolo apoi urmara tienerea sinódeloru si congreseloru nóstre nationale bisericesci pre calea cea-legale constitutionala bisericésca, precum amu vediutu si vedemu in tóte dilele. —

Anulu 1873 si anume diu'a de 16 Iuniu aduce unu evenementu fórte tristu in istori'a nóstra bis. Biseric'a rom. ort. precum si natiunea rom. intréga se imbracase in vestminte de jale, câci in acelu anu si di repausà in domnulu marele Archipastoriu Escelenti'a Sea P. Archieppu si metropolitu **Andreiu** B. de **Siagun'a,** in urm'a atâtoru ostenele si invingeri glorióse pentru biserica si natiune, a-le cârui merite in decursu de 27 de ani, de cându vení in Ardélu, le va poté in registrá numai o istoria drépta la tempulu seu, cu de ameruntulu, atâtu din punctu de vedere bisericescu câtu si din punctu de vedere politico-natiunalu.

In tómn'a anului de trista aducere aminte 1873, trei luni dupa repausarea marelui **Andreiu** se convocà congresulu nostru nat. bis. in Sabiiu pentru alegerea de nou metropolitu, carele se alese in persón'a Esc. Sele P. Archieppu si metr. **Procopiu Ivacicoviciu,** carele iérasi durere, ca nu implini anulu in scaunulu metr. alu Ardélului, si in anulu acest'a, alesu de congresulu serbescu de Metropolitu alu serbiloru — parasí archidieces'a româna. —

Acum iéra se afla archidieces'a nóstra in stare veduvita. N. D. M.

unu efectu sî nu urmaresce nici unu scopu salutariu.

Déca voimu cá scól'a sa devina la culmea missiunei sele, sa devina unu institutu, in care elevulu sa-si capete o desvoltare omnilaterala spre a poté devení cu tempulu cetatiénu cu fortia sî taria fisica, intelectuala sî morala, sî déca voimu cá tinerimea scolara sa nu decada in letargia sî moliciune precum sî in pecatele ce urmédia dintr'acestea, cá sa nu devina nisce schelete care vegetéza numai, nesimtindu-se in stare a face mai multu decâtu a se taraí cu cartea in mâna dintr'unu locu intr'altulu, sî déca nu voimu cá in tinerimea nóstra scolara sa se crésca nesce efeminati cari sa se téma sî sa se simta in totu loculu sî in totu tempulu influintiati sî espusi periculului de a fi atacati de diferite morburi; atunci credu ca ori-cine va vedé sî cunósce, ca este o necesitate imperativa a se pune si in scóla mai multa ingrigire pentru starea sanitara a eleviloru, sî sa nu ignorâmu a face cunoscutu eleviloru feliuritele medilóce igienice ce tientescu la tienerea corpului in stare normala, intre cari la scolari deprinderile gimnastice ocupa loculu primu sî acést'a cu atâtu mai vertosu, câci intielesulu proverbiului „mens sana in corpore sano“ este sî astadi inca unu adeveru necombatutu.

Infiintiarea unui cursu de gimnastica la Brasiovu, carele au duratu dela 15 Iuliu pâna in 23 Augustu, a. c. la care au participatu la vre-o 50 de invetiatori fâra deosebire de confessiune sî natiunalitate — majoritatea au fostu români — servesce spre onóre inspectoratului reg. scol. din fondulu regescu, pentru ca in interesulu tinerimei scolarie au esoperatu dela inaltulu regimu sustienerea unui atare cursu, solvindu-se resp. invetiatori insinuati diurne de 60 xr. v. a.

Invetiatorii, cari au participatu la acelu cursu de gimnastica, déca s'au folositu de ocasiunea data, voru puté cu inlesnire sa satisfaca detorintiei loru sî in acésta privintia, sî voru fi in stare a tiené cu elevii loru celu putienu deprinderi regulate in „esercitiile libere“ sî unele mai usióre chiaru si la aparatele de gimnastica; deci s'aru recere cu totu dreptulu, cá vre-unulu carele si-au facutu insemnârile de lipsa, sî are in manuscrisu tóte cele dictate din partea prof. A. Rheindt, ingrigindu pentru bun'a ordinare sî esplicare a acelor'a sa le publice, cá astu-feliu sa fia posibilu sî altoru invetiatori, cari n'au participatu la unu atare cursu sa introduca deprinderile gimnastice in scóla, ajutandu-se fia-carele pre lânga acestea sî de „manualulu de gimnastica edatu in Bucuresci din partea D. G. Moceanu“ carele se póte procurá cu inlesnire prin medilocirea librariloru din patria.

„Unu invetiatoriu.“

Sighisiór'a 21 Aug. st. v. 1874.

Enararea unoru evenimente neasteptate in caus'a scólei nóstre confes. gr. or. din Ferihazu, protopresbiteratulu tractului Sighisiórei, me necesitédia a ve rogá cu tóta onestitatea prea on. dle redactore alu fóiei „Tel. Rom.“ cá sa primiti spre publicare urmatórele:

Inspectorele regescu de scóle dlu Szeremley Lajós din Elisabetopole prin emisulu seu de dto 30 Aug. Nr. 637 c. s'a adresatu câtra preotii din Ferihazu cá acesti'a dimpreuna cu poporulu sa se invoiésca la infiintiarea scólei comunale; séu apoi a o aduce pre cea confesiunale la starea acea, cá sa fia intru tóte corespundietória prescriptiuniloru legei, — cu tóte ca scól'a din cestiune cu invetiamentulu a fostu sî este un'a dintre cele mai eminente intre scólele din protopresbiteratulu Sighisiórei.

Parochulu localu precum sî pâna aci, asiá sî cu acésta ocasiune a nesuitu in caus'a acést'a momentuósa la inviatiunea inspectorelui districtuale confesiunalu, m'a lu a rogatu a esmite la siedinti'a sinodului parochiale, convocatu pre 20 Aug. st. v. pre subscrisulu cá plenipotentiatu.

Tóte acestea s'au efeptuitu, presentandu-me in dîu'a susu dîs'a la 8 óre a. m. in scól'a de acolo unde sinodulu parochiale erá adunatu, amu deschisu siedinti'a, s'a cetitu emisulu inspect. reg. susu citatu, amu aretatu sinodului dupa potintia momentuositatea obiectului, le-amu facutu deosebirea receruta intre scól'a conf. sî cea comunala, in urm'a câror'a s'a staveritu urmatoriulu conclusu: ca nu voru lasá pâna la mórte scól'a loru conf., sî ce privescu defectele ici, colea de putiena insemnatate voru cautá din tempu in tempu a le delaturá sî ce le lipsesce, precum gradina de pomaritu sî gimnastic'a a le castigá.

In medioculu desbateriloru intrá in casa infuriatu judele comunale Zacharia Ioanoviciu, clericu sî gimnasistu absolutu, pre care lu amu poftitu sa sî ocupe locu dara ce sa vedi?! cá unu rabiatu cu baterea bastraului in padimentulu scólei m'a intrebatu, ca de ce nu mi-amu luatu concesiune dela dumnialui cându amu intratu in satu, — sî ca fâra concesiunea judiloru comunali nu póte sa se adune poporulu pentru nici o causa bisericésca séu scolara??

Aci sa servésca p. t. publicului cetitoriu spre chiarificare, ca susu numitulu jude este sî a fostu pentru scól'a comunale, câci sciindu densulu mai intâiu de emisulu susu citatu, a adunatu poporulu in calitate de jude la cas'a sea, unde a intrebuintiatu tóte medilócele, ba injuraturi asupr'a bietului poporu, care cunoscendu-lu cine este sî cu ce intentiune face acést'a, lu a parasitu, iéra in dîu'a precedenta tragea de pre ulitia cu forti'a pre unii sî pre altii, pentru de a se subscrie pentru scól'a comunate.

La interpelatiunea sea de susu contr'a mea i-amu respunsu, ca statutulu organicu nici decâtu nu este de parerea dlui, m'a chiaru in contr'a-i in urm'a acestor'a a parasitu scól'a cu cuvintele: „ca te voiu invetiá“!!? sî ce sa vedi?! in tempu scurtu sosescu doi gendarmi din Sighisiór'a cu judele respectivu dimpreuna in scóla cându eramu chiaru pre la finea obiectului, cá sa me duca, vedi Dómne, — pentru crim'a facuta intre arme pâna la Sighisiór'a, firesce la intunerecu sî umbra cá pre unu delicuentu —?! Gendarmiloru le amu aretatu inse ca ce s'au pertractatu, intre cari doi membrii ai sinodului me aperau prin cuvinte cá se nu fiu atacatu, fura inse in modu brutalu palmuiti de unu gendarmu.

Dupa acést'a judele a demandatu gendarmiloru a disolve siedinti'a, ceea ce s'au sî efeptuitu, luându gendarmii pre doi individi din casele loru, iéra la demandarea acestui'a, sî i-au dusu cá pre nisce prisonieri la cas'a judelui, unde fura sfatuiti a se subscrie pentru scól'a comunale, cari inse nici decâtu nevrendu a o face acést'a, fura eliberati.

Och! vai sî amaru de tine bietu poporu, cându ai unu astu-feliu de jude, care cu nimicirea scólei tale confesiunale voiesce prin ajutoriu de gendarmi a infiintiá scól'a comunale, dara amaru sî de trei ori vai de unu astu-feliu de jude cu unu astu-feliu de caracteru sî care cu astu-feliu de proceduri voiesce a aduce pre bretulu poporu românu dela intunerecu la lumina!

Pre lânga tóte acestea vedé-va respectivulu, ca celu ce va se strice cas'a lui Ddieu, care suntemu noi ómenii, stricálu-va pre acel'a Ddieu, câci se incumeta a vinde sânge nevinovatu pentru de a satisface intereseloru sele spurcate!!

Prea onorate dle red.! repetiendu-mi rogarea de mai susu cu acea incunosciintiare, ca despre faptele acestea s'a facutu pasii necesari la inspectoratulu regescu, sî cu deosebire prea ven. cons. archid. cá senatu scolariu, de unde se astépta fâra amenare, cá prea ven. acel'a-si sa se indure prea gratiosu a aretá oficiosu judecatorieloru competente aceste fapte scandalóse, sî a cere satisfactiunea necesaria.

Alu prea onoratu d-vóstre stimatoriu
Demetriu V. Moldovanu
preotu-cooperatoru sî invetiatoriu primariu in Sighisiór'a.

Din Treiscaune.

In nr. 56 alu „Tel. Rom.“ cu dtulu lun'a lui Iuliu 1874 a aparutu o descriere statistica, despre referintiele poporului românu din trei scaune, atâtu bisericesci sî scolare, câtu si politice. In adeveru adunarea acestoru date este unu meritu pentru dlu X. cu atâtu mai vertosu, ca voiesce sa se arete ca a strabatutu in tóte referintiele poporului din trei scaune sî ca a aflatu calea mantuirei.

Nu amu insa sa obiectionezu nimicu ca câtu aru fi de mare ori de micu nrulu locuitoriloru români sî in ce stare aru fi elu in trei scaune, câci ori de 'lu voiu marí, ori micsiorá séu de-i voiu dá alta colóre pre harthia, totu nu folosesce nimicu.

Dlu X. voiesce insa a se aretá sinceru in descrierea sea sî ca se intereséza de sórtea poporului — póte sa-lu sî créda cei carii l'a inspiratu — eu insa nu credu vorbeloru, ci fapteloru. Dice adeca, ca românii din trei scaune, cari aru puté promová caus'a poporului suntu indiferenti. Rogu insa sa-mi spuna d-lu X ca: cine suntu cei cari potu promová caus'a poporului? Vrendu nevrendu trebue sa-mi concéda ca porochii locali sî unu numeru tare restrinsu de laici.

Dara d-le X. aci esti prea aspru pentru ca: intréba in ori sî ce comuna, pre ori sî cine, ca ce faceti cu scól'a? sî tî se va respunde, ca cu scól'a totu numai preotulu 'sî bate capulu numai elu ingrijeste de ea, mereu ne totu spune de ea etc. — sî déca nu-mi credi, binevoiesce a cercetá cu deamaruntulu cându s'a ridicatu vre-o biserica séu vre-o scóla, cine a fostu servitoriu fâra de argintu? óre nu preotulu? óre nu-'sî negliga elu tóte afacerile lui umblându dîu'a nóptea in drépt'a sî in stâng'a sî participându la tóte greutâtile cu fapt'a sî cu cuventulu in mesura cu multu mai mare decâtu locuitorii comunei? astadi cându suntu ridicate sî este de lipsa vre-o reparatiune, cine procura materialulu trebuinciosu? Totu indiferintii de preoti! sî si alte neplaceri, ce-le are sa le intempine preotulu in fia-care dî cu poporulu pentru invetiamentu — cele ce aci nu se potu aduce inainte — pâna atunci nu le credi pâna nu vei intrá in vi'a d lui sa vedi câta diferintia este intre teoria sî pracsa! sî care este resplat'a pentru lucru!

Apoi pucini laici inteligenti, binevoiesce a cautá prin protocólele bisericesci sî scolare sî vei vedé ca iéra nu-su indiferinti, câci sî ei au contribuitu dupa puteri la infiintiarea fonduriloru, cari astadî s'au maritu destulu de bine (in 7 comune suntu la 7 mii fl. v. a.) fatia cu alte pârti locuite numai de români. Si inca un'a. Aceea indiferentismu este cându fondurile se impartu la inteligenti sî honoratiori cu câte 15—25% sî apoi ei le impartu altor'a cu câte 8—10%? eu credu ca nu dle X! cu astfelu de corespondintie nu ajuti causei poporului, ci mai multu strici, câci disgusti pre cei carii in adeveru promovéza caus'a poporului!

Acestea le ai atinsu in generalu. Vini apoi la comune singuratice sî te vaieri ca câtu da indaratu sî slabu e simtiulu nationalu in Cernatulu inferioru. 'Ti marturisescu dle X. ca déca simtiulu nationalu in tóte comunele nóstre unde românii nu-su magiarisati aru fi asiá de inflacaratu cá in C. inf., noi amu face minuni. Déca simtiulu nationalu aru fi decadiutu in C. inf. nu sî-aru fi ridicatu biserica de pétra, nu si-aru fi indiestrat'o cu odórele bisericesci, nu aru fi datu atâtea dîle de lucru ómenii, cei ce stringu mereu, nu aru fi facutu repartitiune nóua cá sa-sî cladésca scóla corespundietória legiloru. Acestea suntu fapte ce marturisescu contrariulu celoru dîse de d-ta. In caus'a casatorieloru miste, dau intaietate parochului din C. inf. câci ori câtu de mare politicu te gerezi a fi — prudentia sî circumspectiune 'ti lipsesce, de óre-ce trebuie cunoscute referintiele locali mai bine. Dara sî acestea despre C. inf. totu pentru a promová caus'a poporului!

Nu te poti insa retienea cá sa nu provoci sî spiritulu de casta — unde dîci ca feciorii de preoti se facu preoti ai economiloru economi — deci aci nu ai de locu cunoscintia de causa. Óre unu X. nu a fostu fiu de economu sî in primavér'a acést'a s'a facutu preotu in Breticu? Apoi in biseric'a nóstra nici nu póte fi vorba de casta, câci acést'a nu esista; déca insa suntu sî fii de preoti, carii iéra-sî se facu preoti, acestea ajungu numai prin meritele loru dovedite cu ocasiunea concursului dara de preferintia nici nu póte fi vorba, ba suntu casuri unde a fostu din contra, sî déca sci d-ta altufeliu, spune. Cá sa patezi pre cei carii potu promová caus'a poporului mai tare dîci ca in Breticu nu a fostu nici cându inteligintia, fiindu-ca nu a fostu cine sa indemne a 'sî dá copii la scoli mai inalte. Si eu dîcu ca nu suntu filosofi sî advocati, dara economi (mocani) cu clase gimnasiale suntu binisiori sî inca cu o parte din ei, preotulu s'a dusu la Brasiovu sî ia asiediatu la scóla, — sa-i sustiena densulu apoi la scóla, credu ca nici d-ta nu o ai fi pretinsu. Intorsi dela scóla acesti tineri se sî silescu a promová caus'a poporului pre câtu i iérta referintiele familiari sî cauta a pasí cu esemple bune cá sa intarésca dragostea intru poporu, dara nu precum faci d-tá, a inegrí, intrigá contr'a celoru ce promovéza caus'a poporului, a aruncá sementi'a discordiei sî a impedecá ori ce progresu. De ai fi d-ta d-le X. totu asiá de bunu promovatoriu de caus'a poporului, dupa cum te taie capulu in calumniari sî intrigí, apoi a-î platí multu! Póte ca aceste insusîri tî-le ascrii inteligintiei d-tale sî zelului de a inaintá caus'a poporului — dara de câtu o asiá inteligintia, mai bine lipsa — câci d-tale tî e rusine a conveni cu români de ai d-le, ci mai bucurosu cu fanaticii de unguri dupa cum i caracterisezi d-ta, — sî totusi dîci ca reulu trebuie recunoscutu — da sa-lu recunóscemu — dara puneti sî d-ta binele ce l'ai facutu pentru poporu in cumpena sî pune sî alu celoru pre carii i inegresci sî marturisesce adeverulu ce l'ai scrisu! Nu e destulu numai a dîce d-le X. D-ta inca ai putea ajutá multu! — dara cauti mese intinse sî la greu te dai la o parte. Cei pre carii i inegresci au ajutatu sî cu bratiulu sî cu pung'a, dara d-ta?!

Vorbesci de certe sî desbinâri. Dara sa nu aruncâmu vorbe in ventu! Spune adeverulu ca: cine provóca desbinârile? spre ce scopu le provóca? de ce midilóce se folosescu ómenii? nu te sfií de numele celoru ce suntu caus'a reului in Breticu — sî atunci voiu fi mândru ca stau fatia cu unu adversaru onestu. Atunci me miru sî eu ca se afla sî astfeliu de ómeni inseiati de a calumniá, carii vedu in esamenu mai pucini copii de câti au fostu. Dara acestea le-ai scrisu in urm'a sfaturiloru consilieriloru d-tale, cari se paru a-sî fi luatu de devisa: Si nequeo superos acheronta movebo. Şa-ti fia de bine sî d-tale sî d-loru. Numai alta data cercetéza ca cine nu a implinitu ordinatiunile consistoriali. Preotîmea? Ea a datu listele de lenevire sî mai multu nu a potutu face, câci nu are esecutiv'a sî politic'a nu i-a datu mâna de ajutoriu. S'a intemplatu insa zalogiri, dara acestea s'au facutu prin comune, pentru ca românii nu au voitu a dá dîle de lucru la radicarea scóleloru comunali, sî intrevenindu diregatoriile nóstre bisericesci pre bas'a legei scolarie, ei a dîsu, ca conclusulu de a dá dîle de lucru la scóla, l'a adusu pre bas'a legei comunale, sî astfeliu ne protestându românii pâna la terminulu prescrisu de lege, ei suntu datori a implini conclusulu adusu. Mai vine apoi sî impregiurarea aceea de insemnatate in trei scaune, ca suntu ómeni, carii umbla din resputeri de a face pre ómeni sa declare scolile comunali, apoi poftesce d-le X intr'o astfeliu de comuna de maresce fondurile scolari din pedepse, sa vedemu unde vei iesí.

Afirmu ca fondurile nu se administréza regulatu. De-sî sum novitiu in trei scaune dara sciu, ca se impartu cu inscrisuri sî politie pre lânga doi caventi. Póte ca pretindi a se dá pre lânga estrase din cârtile funduare? Déca aru fi acést'a apoi fi siguru ca fondurile nóstre pucine interese aru aduce, câci pentru 20—50 fl. nimenea nu-si face spese, cu atâtu mai vertosu câci fondurile se impartu dupa cum amu disu totu la frontasi numai cá sa le maréscu, dara nu pentru ca au lipsa de ajutoriu.

Pâna la alta ocasiune aru fi bine d-le X déca esti din clas'a celoru ce potu promová caus'a poporului sa puni si d-ta umerulu, iéra sa nu puni tóta greutatea in spatele altor'a si d-ta nici cu degetulu nu o atingi, câci sa sci d ta ca inegrindu pre altii te inegresci si pre d-tá, cu atâtu mai vertosu, câci altii si-au facutu datoria, iéra d-ta póte ca ai facutu mai pucinu de câtu cei pre carii i inegresci. Y.

Varietâti.

⁂ Potretulu Escel. Sele repausatului Archiepiscopu si Metropolitu **Andreiu** Baronu de **Siagun'a**, litografatu si bine nimeritu se afla de vendiare la librari'a de aici Michaelis, si la artistulu Schiewert. Costa unu esemplariu 1 fl. v. a., pre harthia chinesésca.

⁂ (Espusetiune de producte.) „Asociatiunea economica“ din comitatulu cetatiei de balta va tiené la cas'a comitatului o espusetiune de frupte, despre care inpartasimu urmatóriele detaiuri :

A) Dispositiuni generali.

Espusetiunea va premiá : cereale, sementia de nutretiu, frupte pastaióse si póme; va clasificá vinurile.

Objectele ce se voru clasificá de escelinte si asemenea si vinurile se voru transportá prin medilocirea si pre spesele asociatiunei la espositiunea adunarei „a III a economiloru“ ce se va tiené la Dev'a. Cei ce espunu póme si struguri suntu detori, de voru vrea sa arete productele loru si la espositiunea din Dev'a, a presentá inca in 28 Septembre, celu pucinu atâte bucâti, respective atâti struguri, cu câti s'au insinuatu la espusetiune.

Espusetiunea se incepe in 25 Sept. la 10 óre a. c. si tiene in 26 Sept. pâna la 12 óre, cându apoi se voru face censurârile si imparti primiele.

Objectele ce se voru espune trebuie sa se tramitia in 24 Sept. la comit. arangiatoriu, insemnându espunetoriulu pre ele precisu, ca doresce sa le presenteze si la Deva si ca reclamá-le va séu nu ?

Objectele cari nu voru fi insemnate se voru licitá in favorulu asociatiunei.

La clasificârile (fructeloru) decide pretiulu generalu.

In 26 Sept. dupa amédi se voru licitá obiectele donate séu lasate pre sém'a asociatiunei.

Biletulu de intrare la espositiune costa 10 cr.

B) Dispositiuni speciali.

Clas'a I a espositiunei : Frupte de câmpu, din cari suntu de a se tramite 9 cupe mici. 1 grâne farinóse precum: a) grâu curatu, premiulu intâiu 4 #, alu doilea 1 # ; b) secara, premiulu intâiu 1 # si alu doilea 2 fl. v. a. c) Orzu unu premiu cu 2 fl. d) Ovesu unu premiu cu 2 fl. e) Cucuruzu (porumbu) premiulu intâiu 1 # si alu doilea 2 fl. v. a. 2) Pastaióse : a) fasole unu premiu cu 1 fl. v. a. b) mazare unu premiu cu 1 fl ; c) linte unu premiu cu 1 fl. 3. Sementia de nutretiu (din cari sa se tramitia 6 punti) a) trifoiu unu premiu cu 1 # b) lucerna unu premiu cu 1 # ; c) mazariche unu premiu cu 2 fl. v. a.

Clas'a II : Legumi (din fia-care soiu celu pucinu 10 bucati.) Varz'a, carabe, cartefiolu, morcovi, petringei, piparca, dóue soiuri de cépa si o gramada de picioce (cartofi) au premiulu intâiu cu 1 # si alu doilea cu 2 fl. v. a.

Clas'a III : Póme (din tóte soiurile câte 5 bucati) a) Pentru o gramada de cele mai frumóse mere si pere e premiulu intâiu 2 #, alu doilea o medaila de bronzu si alu treilea 2 fl. v. a. b) Struguri (celu putienu 10 bucati din fia care soiu.) Pentru 10 soiuri din cele mai bune e premiulu intâiu 2 # alu doilea 1 # si alu treilea 2 fl ;

Clas'a IV : Vinulu (din fia care soiu sa se tramitia o plosca de 1½ copu. 1) Pentru vinurile usioru mestecate cari voru contiené spirtu pâna la 10% se da diploma de recunoscintia de rangulu 1, 2 si 3. 2) Pentru vinuri mai grele cari contienu mai multu de 10% spirtu, diploma de rangulu 1, 2 si 3. — 3) Pentru vinuri de specialitate diploma de lauda de rangulu I, II, III si IV. 4. Pentru vinurile rosii diploma de recunoscintia rangulu I si II, 5. Pentru vinu verguru (revacu) diploma de recunoscintia, rangulu I. II.

Pentru transportarea a 2—3 ploste dintre vinurile eminente la espositiunea din Dev'a se va ingrigí asociatiunea.

Datulu : Din siedinti'a comitetului arangiatoriu „a asociatiuuei economice din comitatulu cetatiei de balta“ tienuta la 2 Augustu 1874 D. S. Marton.

Iosifu Potsa
vicepresied.
Siandru Kispál.
not.

Raportu comerciale.

Sabiiu 4 Septembre n. Grâu 5 fl. 33 xr. frumosu, 5 fl. — xr. mestecatu, 4 fl. 67 xr. cualit. infer.; secar'a 3 fl. 40 xr. pâna 3 fl. — ; — orzu fl. 3 ; ovesu 1 fl. 53 pâna 1 fl. 27 xr.; cucuruzu (porumbu) 4 fl. — xr.; cartofi 1 fl. 60 xr. galét'a austriaca.

Cânep'a — fl. maj'a.

Lintea 6 fl — xr.; mazarea 6 fl. 67 xr., Fasolea 6 fl. — xr.

Fenu legatu — fl. 60, nelegatu — fl. 60 xr., paie lungi 80 xr., scurte 70 xr, maj'a.

Lemne de focu 8—9 fl. stang. austr.

Carnea de vita 18—20 cr. p., de porcu 28 xr. Unsórea 79 xr. pâna la 1 fl. 20 cup'a.

Concursu.

Pentru ocuparea posturiloru invetiatoresci in clas'a I si a II la scól'a conf. gr. or. din Lancramu, protopr. Sabesiulu s. se escrie concursu pâna in 22 Septembre a. c. st. v.

Emolumentele suntu : Léf'a anuale pentru invetiatoriulu de clas'a I 150 fl. v. a. — pentru invetiatoriulu de clas'a a II 300 fl. v. a. din cas'a alodiale. —

Doritorii de a ocupá aceste posturi, au a-si asterne suplicele loru instruate in sensulu „statut. org.“ pâna la terminulu susu disu, câtra scaunulu protopr. gr. or. in Sabesiulu sas.

Lancramu in 18 Aug. 1874.

In contielegere cu concernintele
protopres.
(1—3) Comitetulu parochialu.

Nr. 205/Sc. — 1874.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei invetiatoresci din Ded'a — pentru carea s'a mai escrisu concursu in Nr. 36 si 37 „Tel. Rom.“ si la carea n'a concuratu nimenea — se esrie de nou concursu cu terminulu pâna in 13 Septembre a. c. prelânga urmatórele emolumente :

250 fl. v. a. in bani — in 4 rate anticipative din cas'a comunale,

cuartiru liberu cu lemne de incalditu, si

o gradinitia de legume in marime de 80°☐ lânga scóla.

Cei-ce dorescu a ocupá acésta statiune sa-si astérna subscrisului cererile instruite in sensulu „stat. org.“

Inspectoratulu scol. confes. gr. or. alu tractului Turd'a superióra.

Rip'a de josu in 15 Aug. 1874.

In contielegere cu comitetulu
parochialu.
Vasilie Popoviciu
(1—3) inspect. scol. district.

Concursu.

Pentru ocuparea postului invetiatorescu la scól'a confesionala gr. or. din Vidr'a de susu protopresbiteratulu Zlathna de susu, se deschide prin acést'a concursu.

Salariulu impreunatu cu acestu postu este 200 fl. v. a. cuartiru si lemne pentru incalditu.

Doritorii de a ocupá acestu postu au a-si tramite petitiunile loru instruate in sensulu „statut. org.“ § 13 pâna in 20 Sept. a. c. la scaunulu protopresbiteralu in Campeni.

Vidr'a de susu 15 Aug. 1874.

In contielegere cu comitetulu
parochialu.
Ioanu Patiti'a,
(1—3) protopopu.

Concursu.

La scól'a romàna gr. orientala din Avrigu suntu de a se ocupá trei statiuni de invetiatori : un'a cu salariu de 300 fl., alt'a cu salariu de 200 fl. si alt'a cu salariu de 150 fl. Doi din invetiatori voru potea avé locuintia in edificiulu scólei.

Concurentii au sa produca atestatu despre studiile ce au facutu si cu deosebire atestatu de cualificatiune; cei ce voru avé si atestate de pedagogia séu teologie, voru fi preferiti.

Documentele suntu de a se adresá pâna la 1 Septembre cal. vechiu a. c. la subsemnatulu.

Sabiiu 20 Aug. 1874.

In contielegere cu comitetulu
parochialu.
I. Popescu
prot. si insp. district.
(1—3) de scóle.

Ad. Nr. com. p. 6—1874.

Concursu.

La scól'a capitala gr. or. din Saliste se escrie concursu pentru unu invetiatoriu sub urmatórele conditiuni :

a) Léf'a anuala va fi 300 fl. v. a.

b) Concurintele sa fia de religi'a gr. or.

c) Sa dovedésca, ca a percursu 4 clase gim. si pedagogi'a. —

d) Sa scie bine cântarile bisericesci. —

e) Acei'a, carii voru atestá, ca posedu o praxa de invetiatoriu de celu putienu 4—5 ani cu succesu bunu se voru admite la acestu postu si fàra considerare la p. c. —

f) Terminulu concursului se defige pâna la 30 Augustu cal. vechiu. —

Petentii sa-si indrepte petitiunile loru de a dreptulu la presidiulu comit. par. in Saliste. —

Saliste in 6 Augustu 1874.

In intielegere cu parintele ppu
Ioanu Hani'a cá Inspectoru tractualu de scóle. — Comitetulu
(3—3) parochialu gr. or.

Concursu.

Pentru deplinirea statiuniloru invetiatoresci la scólele gr. or. din urmatórele comune, tiitórie de ppiatulu Mercurei, se deschide concursu cu terminulu — 14 Septembre a. c. st. v. —

1. Poian'a — a trei'a nou infiintiata statiune cu salariu de 300 fl. v. a.
2. Rodu — a dóu'a nou infiintiata statione cu salariu de 300 fl. v. a.
3. Apoldulu inf. — dóua cu câte 200 fl. v. a.
4. Reciu — un'a cu 200 fl. v. a. séu in naturalii 1 urna de mustu, 8 cupe grâu si 8 cupe cucuruzu. —
5. Dobârc'a, un'a cu 150 fl. v. a. —

Doritorii de a ocupá vr'un'a din prementionatele statiuni 'si voru adresá recursele, instruite conformu dispositiuniloru Stat : org :, subsemnatului pâna la terminulu indicatu. —

Mercurea 10 Augustu 1874.

In contielegere cu respectivele
comitete paroch :
I. Drocu
(2—3) Adm. prot.

Concursu.

Pentru ocuparea postului de invetiatoriu cl. I dela scól'a confessiunale gr. or. din opidulu Codlea protopresbiteratulu Branului se escrie prin acést'a concursu pâna la 30 Augustu st. vechiu anulu curentu.

Emolumentele suntu:

Din cass'a alodiale 150 fl. v. a.

Dela circ'a 50 elevi a 40 xr. — 20 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá acestu postu au a-si tramite recursele loru in sensulu Statutului organicu si sa fia versatu in cantâri bisericesci, provediute cu documentele necesarie parintelui protopresbiteru tractuale in Zernesci pâna la defiptulu terminu.

Codlea in 4 Augustu 1874.

Cu invoirea oficiului protopopescu.
Comitetulu parochiale.
I. Morariu,
(3—3) parochu.

Concursu.

Pentru ocuparea unui postu de capelanu, pre lânga venerabilulu betranu parochu primariu in parochi'a de clas'a I ia gr. or. din Satulungu in tractulu protopopescu I-iu alu Brasiovului si asesore consistorialu titularu parintele Neagoe Pope'a se escrie prin acést'a, cu concesiunea maritului consistoriu archidiecesanu, concursu cu terminu pâna in 20 Septembre a. c.

Cu postulu acest'a este impreunata a trei'a parte din tóte venitele parochiali ale prementionatului parochu.

Concurentii au a tramite prea onoratului domnu protopopu Iosifu Baracu la Brasiovu suplicele loru, instruate in sensulu statutului organicu si conformu dispositiuniloru sinodului archidiecesanu din 1873 pentru regularea parochieloru § 16 p. b.

Satulungu in 6 Augustu 1884.

In contielegere cu prea onoratulu
domnu protopopu respectivu,
Comitetulu parochialu,
dela biseric'a Sântei
Adormiri din Satu-
(3—3) lungu.

Concursu.

Fiindu necesitate a se asiediá unu capelanu, pre lânga neputinciosulu paroch Nicolae Giajea din comun'a Chei'a in protopresviteratulu Branului, se escrie prin acést'a concursu :

Emolumentele impreunate cu statiunea acést'a de capelanu, suntu : jumetate din tóte venitele parochiei, Chei'a, care fiindu calificata de clas'a a III-a are o dotatiune anuala de 400 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá acésta statiune, sa-si astérna concursele loru, instruate dupa prescrisele statutului organicu, — pâna la 14 Septembre 1874 cându se va tiené si alegerea — la protopresviteratulu Branului.

Chei'a in 14 Augustu 1874.

Comitetulu parochialu in contielegere cu parintele proto-
(3—3) popu alternatoriu.

Concursu.

Pentru indeplinirea statiunei a dóu'a de parochu in comun'a Ludosiu, scaun. Mercurei, se deschide concursu, pâna la 15 Septembre a. c. st. v. —

Doritorii de a ocupá acésta statione 'si voru adresá cererile loru, — instruite conformu dispositiuniloru statut. org. si a concluseloru sinodului archidiecesanu din anulu 1873 — subsemnatulu adm. prot. in Mercurea, pâna la terminulu indicatu.

Dotatiunea:

a) 150 fl. v. a. din cas'a alodiale.
b) dela 200 familii câte o ferdela cucuruzu sfermitu.
c) Accidentiile stolari usuate.

Mercurea 12 Augustu 1874.

In contielegere cu comitetulu parochialu.
Ioanu Drocu,
(3—3) adm. protop.

Instructiune

in limb'a francesa, germana, italiana, câtu si in fortepiano, ofera o domnisióra cu sciintie deplinu inzestrata.

Reflectantii sa binevoiésca a se adresá la Administratiunea „Telegrafului Romanu“. (1—3)

Redactoru respundietoriu : **Nicolau Cristea.**

Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Dominec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 68. ANULU XXII.

Sabiiu in 29 Augustu. (10 Sept.) 1874.

Majestatea Sea Imperatulu si Regele nostru apost. a plecatu luni la Prag'a, pentru a asistá la manevrele cele mari ce se tienu in Bohemi'a si a vedé insusi resultatulu reformeloru si alu organisârei armatei, cari s'au inceputu inainte de acést'a cu 6 ani. Atâtu in capitala câtu si in pârtile tierei ce-le va visitá Majestatea Sea s'au facutu pregatirile cele mai grandióse din partea poporului intregu spre a intempiná pre monarchu intr'unu modu demnu si a-i aduce omagiele de loialitate si fidelitate si recunoscinti'a pentru deosebit'a ingrigire si bunavointia ce o a aretatu Majestatea Sea la diferite ocasiuni pentru tiér'a si capital'a ei.

Partid'a cechiloru betrâni folosindu-se de acésta ocasiune s'au incercatu a face unele demonstratiuni in favorulu scopuriloru politice ce urmaresce ea in privinti'a sistemului actualu, inse incercârile acestea, dupa cum sustienu diuariele cele mai bine informate, nu voru avé nici unu resultatu positivu, pentru ca scopulu acestei visite este numai curatu militariu si dupa constelatiunea presenta de „o complanare" nici ca póte sa fia vorb'a acum, ceea ce se comproba si prin impregiurarea, ca ministrulu de esterne, contele Andrássy a plecatu Marti directu la Brandeis, unde va asistá la manevre in calitate de generalu majoru in armat'a austro-ungara in suit'a Majestâtiei Sele, si ocolindu capital'a Bohemiei a aretatu, ca nu voiesce nici pre departe a se lasá intr'unu compromisu cu partid'a declarantiloru.

Scirile mai recente despre evenimentele din Ispani'a suntu urmatórele:

Santander, 30 Augustu sér'a. — Canonierele germâne Nautilus si Albastros au plecatu adi diminétia pre riulu Bilbao. La Bilbao se facu mari pregatiri pentru o receptiune splendida a acestoru canoniere. Carlistii au parasitu tiermii Nervionelui. In giurulu lui Bilbao linistea e perfecta.

— Bourg-Madame, 31 Augustu. — — In nóptea de 29 spre 30, carlistii s'au intorsu in mari fortie, dupa ce s'au prefacutu ca se retragu. In dóue renduri au datu asalturi formidabile, fâra a puté inse sa aiba vre-unu resultatu. Puycerdienii le-au luatu la pólele ziduriloru optu cara incarcate cu arme, munitiuni si alte efecte de resbelu. Carlistii infuriati au pusu focu, si este temere sa nu ardia totulu prin pregiuru. Diu'a de 30 si nóptea de 30 spre 31 au fostu cu totulu linistite.

Cetimu intr'o corespundintia particulara din Constantinopole câtra „l'Italie" urmatórele:

S'a facutu multu sgomotu cu concentrarea de trupe in Bulgari'a. Fabricantii de novele de sensatiune au voitu sa véda in acésta concentrare inceputulu unei lovituri de statu, care aru privá pre printiulu mostenitoriu Murad-Efendi de drepturile sele la succesiune, si aru proclamá pre fiiulu Sultanului Iussuf-Izzedin efendi, nu numai printiu ereditaru, dara póte chiaru sultanu, in eventualitatea abdicârii sultanului, care s'aru resigná a fi simplu regentu, spre a asigurá tronulu fiiului seu, care e de abiá de 15 ani. Este locu cá sa ne miramu cum circumstantiele cele mai indiferente potu motivá nisce novele asiá de mari. Adeverulu este ca tropele se concentrà pre fia ce anu in taberile dela Siumla si Monastiru, spre a esecutá aci manevre, si se chiama reserv'a sub arme spre a luá si ea parte.

Conventiunea care acordà americaniloru dreptulu de a posede imobile in Turci'a a fostu subscrisa de representantulu stateloru unite ale Americei de Nord.

Astfelin, toti strainii se bucura acum'a de acestu dreptu, cu conditiunea de a se conformá legiloru otomane asupr'a acestei materii. D. Boker a mai semnatu inca dóua tractate, de extraditiune si naturalisatiune, identice cu tractatele de acestu feliu inchieiate cu puterile europene.

Voiagiulu Khedivului, pregatitu cu atâtea ingrigiri n'a avutu inca locu. Se crede ca nu va putea parvení sa stabilésca o intielegere asupr'a concesiuniloru pre cari vice regele le cere guvernului imperialu, cá recompensa a fidelitâtiei sele. Probabilu ca este vorb'a despre tractatele de comerciu pre cari Egiptulu cauta a putea sa inchieie individuali.

Sultanulu a conferitu marele cordonu alu Osmaniei cu brilante mumei Khedivului. Este o noutate de a decorá o femee, fiintia pre care obiceiurile sociale ale turciloru refusa de a o considerá egala barbatului.

Preumblârile femeieloru turce pre stradele cele mari ale Stambului si intrevorbirite loru pre strada cu barbatii este considerata cá contraria castitâtii unei fidele, si ministrulu politiei a opritu cu rigóre trecerea femeiloru pre stradele si locurile publice de preumblare, afara numai de casurile de trebuintia. Ismailu-pasi'a le interdisese intrarea prin magasinele dela Per'a; Hasin-pasi'a le opresce si dela preumblare. Cu tóte astea, aceste decrete probéza, prin chiaru esistinti'a loru, ca viéti'a domestica si sociale a turciloru merge spre o revolutiune séu schimbare radicale in sensulu vietiei europene, séu mai bine disu crestine.

Mai multe diuare francese s'au aretatu ostile recunóscerei guvernului maresialului Serrano, numai si numai fiindu ca initiativ'a recunóscerei a venitu dela Germani'a. „Journal des Dêbats" inse a combatutu acésta politica pasionata, dicendu ca nu aru fi justu sa sufere guvernulu ispaniolu, fiindu ca s'a intemplatu cá principele de Bismark sa fia promotorulu recunóscerei lui. Guvernulu francesu inse a crediutu mai prudentu si mai politicu a nu se opune recunóscerei si a se uni cu celelalte puteri indata, spre a nu dá locu la felurimi de interpretâri, din care neaperatu Germani'a aru fi profitatu mai multu.

Bonapartistii, pre câtu se vede, s'au incuragiatu multu din triumfulu loru electoralu cu cele 41,000 de voturi dela Calvados. Ei voru sa propuna candidati si sa lupte, dupa cum spune „l'Ordre," pentru tóte locurile de deputati vacante. Pentru alegerea ce se va face in curendu in departamentulu Maine et Loire, s'a propusu candidatu d. Berger. Acestu vechiu bonapartistu a si publicatu o profesiune de credintia in care se pronuncia pre fatia pentru imperiu. Elu declara ca va sustiené si puterile maresialului Mac-Mahon, dara nu se pronuncia in modu claru pentru viitoriu; reclama in modu francu apelulu la poporu din care sperà ca va resultá triomfulu imperialismului. Quantum mutatus ab illo?... Cine aru fi crediutu ca dupa trei ani de republica se va vorbí in camer'a francesa despre imperiu si se voru tolerá acele discursiuni, se voru pune candidature bonapartiste cu sianse de a avé succesu, si se voru afisiá profesiuni de credintia câtra alegatori in care sa se dorésca pre fatia restaurarea imperiului?

„Daily-News" publica o depesia din Berlinu, cu datu de 20 Augustu, dupa care, in cercurile diplomatice de acolo aru fi esistandu convictiunea, ca singurulu obiectu alu concentrârei trupeloru in Bulgari'a si Albani'a, este de a pune pre sultanulu in stare sa póta schimbá ordinea succesiunei la tronu in favórea fiului seu Yusuff-Izzedin, care aru luá loculu mostenitorului actualu presumtivu Murad-Mohamed, nepotulu Majestâtiei Sele. S'a consideratu intentiunea padisiahului in asta privintia cá fórte periculósa, mai cu séma pentru ca statele dependinte aru puté sa refuse de a recunósce pre noulu suveranu. Din caus'a complicatiuniloru serióse ce aru trage dupa sine acésta schimbare, se aproba fórte multu la Berlinu dispositiunile luate de Engliter'a de a o impedecá.

In privinti'a dificultâtiloru ce esista de atât'a tempu cu Egiptulu, guvernulu germanu a facutu cunoscutu ministrului acreditatu de acésta putere pre lânga densulu, despre dorinti'a de a anulá jurisdictiunea consulara. Cabinetulu din Berlinu crede ca Russi'a, Austri'a, Itali'a, Greci'a si chiaru Engliter'a aru fi de aceeasi parere si aru fi datu unu respunsu favorabilu. „Press'a."

Cestiunea lucratoriloru.

(II) Ori ce perioda este reflecsulu relatiuniloru ce domnescu in trens'a si aceste relatiuni se determina prin gradulu de cultura, prin ideile de dreptu, moravuri si datini si prin influinti'a formatiuniloru de mai nainte. Din conlucrarea acestoru impregiurâri resulta o miscare ce tinde a se consolidá, o miscare ce nu ajunge la unu sfersitu deplinitu, pentru ca in flóre se afla totu-odata simborele distrugerei si pentru ca in lume tóte se schimba si numai schimbarea e lege eterna. Istori'a omenimei este unu intregu mare ce numera mai multe stadii si in fia-care stadiu senguratecu distingemu copilari'a, barbati'a si betranetiele generatiuniloru. Organismulu senguratecu dispare rapede, dara individualitatea poporului trece prin acestu procesu mai incetu decâtu sa potemu remarcá usioru liniele de despartire in viéti'a ei milenaria, dara de alta parte aflâmu ca desvoltarea este treptata si astu-feliu ni este posibilu a urmarí firulu lucruriloru pâna la prim'a loru sorginte. Cea ce numimu „progresu" este numai manifestarea nevointei imanente omului de a se perfectiuná si perfectionarea esiste in realitate numai cându corespundemu mai bine recerintieloru etice. Unde aceste recerintie etice nu se considera, progresulu e numai imaginariu.

Si lucrulu séu munc'a urméza totu aceste legi. Dela desvoltarea economiei si dela mesur'a libertâtiei ce o dà dreptulu positivu persóneloru lucratórie aterna si positiunea lucrului. Economi'a inse se determina de o parte prin relatiunile de proprietate si prin gradulu egalitâtiei intre ómenii, iéra de alta parte prin poterea ómeniloru asupr'a naturei. Trebuie sa sustienemu, ca ide'a proprietâtiei este profundu inradacenata in natur'a omului si ca fâra esistinti'a proprietâtiei nici nu se póte cugetá o viétia sociale.

Schimbarea in aceste premise a schimbatu si positiunea lucrului. De vreme ce s'a recerutu in toti tempii o cuantitate colosala de lucru pentru a conservá genulu omenescu si de vreme ce o masa nenumerata de individi si-au cautatu si aflatu chiamarea vietiei in lucrulu séu munc'a economica, ori ce schimbare in relatiunile economiei si ale lucrului a trebuitu sa influintieze si asupr'a intregei omenimi si sa-i dee unu altu caracteru.

Criteriulu caracteristicu alu anticitâtiei in respectu economicu e distingerea ómeniloru in liberi si sclavi, economi'a naturale si uniformitatea lucrului.

Societatea antica si statulu anticu s'au desvoltatu din familia, si din ginti (gentes). In tempurile mai vechi de cari avemu cunoscintia istorica, unic'a forma a vietiei economice a fostu venatulu si cultur'a viteloru. Ómenii aveau si cunoscéu putiene trebuintie dara — ce e notoricu — sclavi'a erá in flóre si in acele tempuri carunte si partea cea mai remarcabila a lucrului economicu erá incredintiata grigiei sclaviloru. Ocupatiunea cu agricultur'a aduse pre ómeni la unu domiciliu stabilu si intre marginile aceste anguste s'a ivitu idei'a de statu. Statele antice preste totu au avutu unu caracteru teocraticu, precum d. e. la indieni, egipteni si fenicieni. La aceste popóre s'au desvoltatu castele, cari — judecându dupa prim'a loru sorginte — au provenitu din raportulu intre invingatoriu si devinsu, intre locuitorii primitivi si cei inmigrati si au fostu afara de acésta influintiate de ideile mitologice ale popóreloru. Cast'a este apologi'a separatiunei sociale, dara ea este totu odata si caus'a stagnatiunei in viéti'a tuturoru acestoru popóre, a unei stagnatiuni, care in ultimele consecuintie este identica cu regresulu si perirea. Lucrulu séu munc'a economica erá pretotindenea putienu pretiuita, ba se considerá numai de unu medilocu aptu pentru a câscigá claseloru nobile conditiunile averei si ale unei vieti placute. Venitulu lucrului nu erá intru folosulu celoru ce-lu castigau cu sudórea fetiei loru, ci mai multu intru inavutirea celoru ce nu lucrau nimic'a. Chiaru si clasele mai de josu, cari lucrau, se despartiau de câtra mass'a sclaviloru, care cadiuse viptima unui despretiu totalu si pre care dreptulu positivu o dechiarà de neindreptatita.

Natur'a si consecuinti'a de casta au tienutu pre fiu strensu legatu de positiunea si chiamarea tatalui; individulu nu potea sa imbratîsieze alta ocupatiune decâtu pre cea prescrisa de regul'a de casta si eredita dela parintii sei. Câte talente cari puteau fi folositórie progresului omenescu se stinsera in urm'a acestui spiritu afurisitu fiindu astrinsi la o ocupatiune la care nu inclinau si totusi vedemu in cele mai vechi state, ca productiunea s'a radicatu pre o tréptа insemnata si a ajunsu la o varietate mare. Formele principali in activitatea economica au fostu cultur'a pamentului, prelucrarea materieloru brute si comerciulu, care a fostu purtatu de cele mai multe popóre ale anticitâtiei cu deosebita predilectiune si inca cu câscigu considerabilu.

Positiunea lucrului nu potea sa fia favoritória acolo unde lucrulu insusi nu stá in nici o onóre. Parerea ce domnesce astadi ca binele popóreloru si alu stateloru depinde dela desvoltarea intensiva a lucrului, a lipsitu la cei antici. Sclavulu — si acest'a implinea partea cea mai mare a lucrului — erá numai unu instrumentu viu, care intr'adeveru erá objectu de dreptu, dara nu putea sa pretinda a fi privitu cá unu cetatiénu indreptatitu in organismulu statului. Nu potemu relevá destulu acésta impregiurare, pentru ca in ea aflâmu unu momentu insemnatu pentru cunóscerea economiei antice.

Statele vechi din Asi'a, leaganulu genului omenescu, au peritu séu au devenitu cu totulu neinsemnate, pentru ca au lipsitu in structur'a loru interna elementele progresului. Desvoltarea omenimei se nevoiesce spre progresu. Indata ce unu poporu a desfasiuratu poterea cea mai mare de care a fostu capabilu sa dispuna sî indata ce din lips'a de poteri creatórie a intrevenitu stagnatiune in viéti'a lui, elu atunci nu-si mai póte impliní rolulu seu de promovatoriulu desvoltârei sî trebuie sa lase acestu rolu altoru popóre mai apte. Acestea apoi luându rolulu devinu centrulu, pre lânga care gravitéza destinele omenimei. Cá atari **puncte centrali** vedemu in lumea antica venindu in loculu imperieloru asiatice pre **Greci'a** sî pre **Rom'a**. Greci'a a avutu pâna in dîlele nóstre sî va avé pentru tóte vécurile o influintia nestérsa prin cultur'a ce a infloritu odinióra intrens'a; Rom'a care, mica la inceputu, a devenitu prin spiritulu militaru sî prin capabilitatea colonisârei cu care s'a distinsu poporulu, romanu prin institutiuni escelinte sî *solide*, prin prudenti'a sî circumspectiunea barbatiloru de statu sî cu deosebire prin desvoltarea cea mare sî intensiva a dreptului seu — o potere universale, va avé asemenea influintia in tóte tempuriie. Cu tóte ca sî adi mai admirâmu stralucirea sî vioiciunea spiritului, cultur'a sî glori'a lumei romano-elenice sî ne intórcemu cu o admirabila predilectiune câtra faptele eroice, câtra monumentele cele grandióse din acele tempuri ce au disparutu fàra de a reintórce, totusi nici Rom'a nici Greci'a nu s'au potutu eliberá de sclavia, de marile deosebiri sociali sî de neegalitatea deplina in dreptu.

Unu criteriu deosebitu alu economiei din acea lunga sî stralucita perioda consiste intr'a acea, ca a lipsitu contrastulu intre viéti'a urbana sî rurale. Acestu contrastu presupune o despartire a relatiuniloru de posesiune ce provine din natur'a stariloru juridice sî economice, sî desvoltarea unei activitâti industriali independinte.

Economi'a antica tienea ramii sengurateci ai activitâtiei economice intr'o legatura strensa. Caus'a impartirei claseloru nu este basata in cualitatea diversa, ci in diversitatea cuantitâtiei a ocupatiunei. Viéti'a economica nu se imparte in mai multi rami, ci dispare intr'unu siru de unitâti omogene, in cari reapare cá unu microcosmu intrég'a imagine a activitâtiei economice de atunci. „Economi'a de casa inchisa“ formá acésta unitate. Posesorulu anticu avé casa sî pamenturi, cari de-si despartite totusi representau unu intregu sî formau in legatur'a loru strensa basea sistemului de economia, a cârui organismu erá intemeiatu pre esisiinti'a de sclavi, cari lucrau câmpurile, prelucrau productele crude sî produceau diferitele trebuintie de casa sî prevedeau pre domnii loru cu tóte cele de lipsa pentru traiulu loru. Productele remasera astu-feliu mai cu séma in tóta circulatiunea loru dela productiune pâna la consumtiune intre marginele unitâtiei economice. Propri'a economia avé sa nutrésca nemedilocitu pre sclavi sî sa provéda pre domnulu loru cu tóte cele de lipsa. Economi'a avé dara de scopu productiunea **pretiuriloru** de consumare. Numai ce nu corespundea acestei menitiuni se aducea in comerciu. De vreme ce inse comerciulu internu erá tare marginitu prin sistem'a „economieloru de casa“, sumele ce intrecea preste cea ce se consumá se foloseau proportiunalminte fórte putienu sî de acea acestu superplusu de pretiuri de consumare se folosea iéra spre productiunea intensiva intre marginile unitâtii economice.

Institutiunile statului romanu, insemnatatea eminenta a sclaviei pentru viéti'a economica nu au favoritu inaintarea posesoriloru mici sî liberi, pantru ca posesorii sclaviloru paralisau desvoltarea acelor'a prin concurintia in tóte directiunile. Altu remediu nu erá pentru densii decâtu sa se faca meseriasi, dara meseri'a din caus'a relatiuniloru de atunci abiá li dá medilócele cele mai neaperatu de lipsa pentru subsistinti'a loru si apoi cine va lucrá cu predilectiune pre unu terenu pre care lu astépta numai fatigie sî nici o recompensa? Pedecele juridice sî economice ce le intempinau in ocupatiunea acést'a putienu rentabila nu concedeau, cá acesti membrii ai societâtiei sa-si póta desvoltá deplinu capabilitatea loru in lucru sî de acea ei numai inmultiau contingentulu proletariloru. Ei se concentrau in cetâti, pentru ca ací li se oferea mai multe ocasiuni de a-si cascigá medilócele de subsistintia, dara nesiguritatea esistintiei loru ii punea intr'o stare dependenta sî-ii facea neliniusciti sî nemultiamiti. Fiindu ca in Rom'a nu erá comerciu cá in Greci'a, care prin positiunea sea geografica erá destinata pentru o viétia comerciale, acesti meseriasi nu poté nici in cetâti sa-si cascige cele necesarie pentru traiu.

Marindu-se teritoriulu romanu, pre piatiele Romei concurá imensele masse de grâne ce veneau din provinciele cucerite, din Sardini'a, Sicili'a sî Hispani'a, cu productele posesoriloru mici sî in mesur'a in care crescea pamentulu neitalicu, crescea si miseri'a acestoru posesori. Pretiulu producteloru italice erá paralisatu prin concurinti'a producteloru din provincii sî colonii din Itali'a nu mai aprovisionau capital'a. Multi dintre acesti'a se vediura siliti a parasí pamentulu pre care 'lu lucrara pâna ací sî a-si cautá alu modu de subsistintia, bogatii inse cumparandu sî ocupandu acelu pamentu parasitu de posesori mici de pâna ací 'si inmultira pamentulu loru in modu considerabilu sî astfeliu se desvoltara acele latifundie colosale, cari devenira caracteristice pentru stârile economice mai tardie sî fura basea altoru formatiuni sociali.

De tempuriu au inceputu a lucrá causele alu câroru efectu a fostu separarea societâtiei antice in dóue clase principali: **avuti** (bogati) sî **seraci**, ómeni cu posesiune si fàra posesiune.

Cându viéti'a economica se desvólta in form'a economiei naturale, atunci numai acei'a se bucura de fruptele ei, cari iau parte nemidilocita la productiunea bruta, iéra cei-lalti toti remânu in dauna. Cându activitatea economica este representata prin sclavi, cari suntu numai instrumente in mânile stapânului loru, atunci raportulu intre celu ce posede objectulu sî intre celu ce are capabilitatea personale, nu se póte desvoltá, pentru ca lipsese intre ambii presupunerea unei paritâti sî lucrulu remâne despretiuitu.

Diet'a Ungariei.

Budapest'a 1 Augustu 1874. Presiedintele substerne unu conspectu, care cuprinde tóte interpelatiunile, propunerile etc, remase in suspensu. Cas'a autoriséza pre birou a supleni locurile ce voru deveni vacante. Se presenta mai multe petitiuni cari se transpunu tóte la comissiunea petitiunaria spre studiare sî resolvire.

A. **Lazár** interpeléza pre ministrulu de culte sî instructiune publica, déca are scire, ca la academi'a de drepturi din Sabiiu studiele juridice se propunu esclusivu numai in limb'a germana sî ca in limb'a magiara nu se primescu nici esaminele, in urma, ca la Universitatea din Pest'a adeseori decurgu esaminele in limb'a germâna sî are ministrulu de cugetu a delaturá acestu abusu?

Dupa acést'a totu acestu deputatu interpeléza pre ministrulu de interne, ca cându are de cugetu a subterne multu de promisulu proiectu de lege pentru salubritatea publica?

Ambele interpelatiuni se voru dá ministriloru respectivi.

Se substernu mai multe raporturi, intre cari relevâmu raportulu comissiunei de imunitate, prin care se respinge estradarea deputatului E. Stanescu, care propunere sa sî primesce cu unanimitate.

Comissiunea verificatória intr'unu proiectu de resolutiune propune, cá protocólele de alegere pâna la alta dispositiune sa fia valide numai in limb'a oficiale a statului, care propunere se primesce.

Urméza apoi desbaterea asupr'a regulamentului de casa sî dupa unele modificatiuni, camer'a decide a tiené numai o siedintia spre a ascultá anunciurile casei magnatiloru relative la resultatulu discusiuniloru ei sî spre a i se comunicá legile sactiunate. Cu aceste siedinti'a se inchide la 2 óre d. a.

Budapest'a 13 Augustu 1874. Indele Curiei dupa deschiderea siedintiei in Cas'a magnatiloru se insarcinéza a presentá Majestatiei Sele Regelui felicitarile Casei magnatiloru cu ocasiunea festivitâtiei dîlei de nascere a Majestatiei Sele.

Mai intâiu se pune la desbatere proiectulu de lege pentru incompatibilitate, care s'a votatu dejá de cas'a representantiloru.

B. **Keglevich** primesce proiectulu de base la desbaterea speciale, se plânge apoi contr'a atacuriloru din partea diuaristicei, care sustiene mortisiu, ca cas'a magnatiloru si-a traitu traiulu sî trebuie disolvata.

Dupa ce mai pledara unii pentru, altii contr'a, proiectulu se pune la votu sî se acceptéza de base la desbaterea speciale.

§ 2 modificându-se intr'acolo, ca arendasii domenieloru statului sa nu fia compatibili se primesce sî la § 3 se primesce votulu separatu substernutu de Keglevich, cá sa se dee compatibilitatea sî calugariloru din diferite orduri, cari se distingu prin merite remarcabile pentru cultur'a magiara. La § 4 se primesce modificarea, ca toti acei'a, cari suntu eschisi dela dreptulu electorale prin § 12, suntu incompatibili. Acésta lege se referesce numai la functiunarii guvernului ungurescu.

Cu aceste desbaterea este inchiaiata

FOISIÓRA.

Comunele române

din Daci'a Aureliana, cu inceperea dela frontierele Greciei pe sîr'a muntelui Pindu.

(„Convorbiri literarie.“)

Patru-dieci comune curatu romanesci, cunoscute sub numele Români, Lidiu, Apropotamu, situate pre verfurile sî pólele orientale si occidentale ale muntelui Pindu, intre Tesali'a sî Epiru, dintre care cele mai insemnate sî populate suntu Cornu (Crani'a cu 500 familii). Castani'a (500 fam.), Calariti (patri'a natale a lui Coleti, singurulu politicu alu Greciei, dupa independinti'a sea), Seracu, Gardichi, Pretuli, Poart'a, Bozuv'a, Clinov'a, Stacuciani, Generazi, Serigeazi, Guduvaji, sî altele, câror'a nu cunoscu numele in parte Aici românii suntu mai concentrati, decâtu in ori-ce parte de pre la noi; inse sî mai partisani ai greciloru, din caus'a vecinatâtiei sî comunicatiunei ce au cu densii. In tóte comunele acestea esista scóle comunale câte un'a séu dóue, dara din nefericire de limb'a greca; asemenea sî in bisericele loru sî in tóte afacerile loru comerciale se servescu de limb'a greca. Scóla româna nu s'au infiintiatu pâna adî in nici un'a din aceste 40 comune. Mai spre nordu, totu pre sîr'a Pindului la marginea orientala, de unde incepe fluviulu Peneu (Salambri'a) care trece pre la Tempe, se afla comun'a curatu româna Malacasi (cu 200 fam.); in scóla sî in biserica limb'a greca. Mai susu spre apusu pre pólele occidentale ale Pindului se afla orasiele curatu române Minciu (Mezzov'a), chei'a trecerei din Tesali'a in Epiru, positiune strategica, in care Griv'a, siefulu revolutiunariloru greci din 1854, 'si avea cartierulu generalu; patri'a lui Tosîti'a, fostulu primu-bancheriu alu vice-regelui din Egiptu, si care a lasatu unu venitu annualu de 80,000 de lei pentru scólele din patri'a sea, care suntu tóte grecesci; este locuitu de 1500 fam.; are dóue scóle primarie de baieti, un'a de fete, un'a preparatórie, sî tóte de limb'a greca; trei biserici magnifice sî siefu religiosu, carele totu-déun'a este unu clericu din Nînciu cu titlulu de Ecsarhu, independentu de Archiereulu localu sî pre care 'lu alege totu-déun'a comun'a sî-lu recunósce Patriarchulu din Constantinopolea. — Dupa revolutiunea din 1854, guvernulu otomanu a instalatu aici o sub-prefectura sî o mica fortaretia.

Totu pre sîr'a Pindului mai spre nordu pre pólele occidentale, se afla diece comune române in tienutulu Zagorei, care cuprinde 44 de comune, odinióra tóte române, iéra acum numai cele diece susu citate si-au conservatu limb'a loru strabuna; pre câta vreme cele-lalte 34 au fostu grecisate pre la inceputulu seculului curentu de unu calugeru grecu Cosm'a carele atunci trecea de aschetu sî sântu, sî au afurisitu limb'a româna si pre toti care aru mai vorbí acésta blastemata limba. Betrânii români de pre la noi au vediutu sî au auditu pre acestu siarlatanu sî religiosu spionu alu propagandei panelenisle, care trecea de unu sântu in ochii româniloru de atunci, sî pre care clerulu grecu l'a sî sanctificatu dandu-i numele de sântulu Cosm'a, sî permitiendu cá icón'a-i sa se zugravésca in bisericele crestiniloru dela Pindu. Acést'a este asiá de adeverata, incâtu toti betrânii acestoru comune grecisate, cari suntu in etate de 80 de ani, vorbescu astadi inca limb'a româna. Pre la anulu 1847 unu românu din Abel'a trecendu in Zagore prin comun'a grecisata, numita Frâncazi audî pre o femeia betrâna, dîcendu câtra o vecina a ei: „Mori $\pi\tilde{\eta}\mu\varepsilon$ ló berbece sti gradina uai $\beta\alpha\mu\varepsilon$ là vèrza $\tilde{\upsilon}\lambda\alpha$.“ Cea mai mare parte din locuitorii barbati ai Zagorei mergu in Romani'a sî alte pârti straine, unde 'si castiga pânea loru sî a familieloru loru (remase in patriele loru), cá cârcimari, cá pitari sî placintari, iéra unii cá arendasi si epistasi de mosîi, mai cu séma pre tempulu calugeriloru greci, pre lânga care unii s'au inavutitu din averea statului românu, usurpata atunci de fanariotii atâtu clerici precum sî mireni. Toti acesti Zagoreni (români grecisati), cari au navalitu pre tempulu fanariotiloru asupr'a bietei Romanii, cá nisce insecte parasite pre unu corpu strainu, au contribuitu prin diferite midilóce la grecisarea cu deseversire a conceataleniloru sî consangeniloru loru, remasi in patri'a loru, sî la intinderea limbei grece sî in cele-lalte comune române, in cari s'au infiintiatu scóle de limb'a greca.

Aceste amu credintu necesarie a ve spune in privinti'a acestei plasi (Zagore), odata curatu româna, spre a ve puté face o idea de pagub'a sî perderea cea mare ce s'a facutu in pârtile acestea natiunei române, din caus'a nepasârei ce au aretatu românii din Romani'a libera in privinti'a celoru din Macedoni'a, Epiru sî Tesali'a, care au fostu cu totulu abandonati la esploatarea paneleniste; pentru ca nenorocirea, ce a suferitu natiunea nóstra in Zagore, se vede si in alte pârti locuite de români.

Acum sa revenimu la cele diece comune române remase in Zagore: I. Grebeniti, comuna curatu româna cu 400 fam. in biserica sî in scól'a comunei este numai limb'a greca. II. Flamburaru, asemenea comuna curatu româna cu 150 fam. in scól'a sî in biseric'a comunei totu limb'a greca. III. Cernesi, com. curatu rom. cu 200 fam. in scóla sî biserica totu limb'a greca. IV. Laca ($\lambda\acute{\alpha}\iota o\delta\alpha$ in grecesce), com. curatu rom. cu 500 fam. are dóue scóle: un'a primaria sî alt'a preparatória, sî ambele de limb'a greca; asemenea sî in bisericele loru se aude limb'a greca. V. Flosulu asemenea. VI. Maoimele cu 250 fam. In scóla si biserica limb'a greca. VII. Dobrinov'a, asemenea com. curatu româna cu 350 fam. in scóla sî biserica limb'a greca. VIII. Baiés'a ($\tau o\delta o o\acute{\upsilon}\sigma\alpha$ in grecesce), asemenea com. curatu româna cu 200 fam. in scól'a sî biseric'a loru limb'a greca. Numele celoru-lalte dóue comune le amu scapatu din memoria.

Mai pre aceeasi latitudine septentrionala, inse pre pólele orientale ale Pin sî procesulu verbale se inaintéza la Cas'a representantiloru.

La redeschiderea siedintiei se pune la desbatere proiectulu legei electorali.

Dupa ce pledara mai multi magnati pentru altii contr'a, sî dupa ce esplicà ministrulu Szapáry, ca pâna la reformarea contributiunei nu se póte luá de base unulu sî acelasi censu, preiectulu se pune la votu sî se primesce de base la desbaterea speciale.

Discusiunea cea mai infocata a fostu la § 4, unde comissiunea juridica a propusu emendamentulu: La censulu transilvanu de 8 fl. 40 cr. v. a. in care nu se cuprinde nici contributiunea personale, nici adausulu desarcinarei pamentului, sa nu se coprinda nici adausulu de 3% pentru contributiunea pamentului.

Ministrulu I. Szapáry prin unu discursu energicu sî plinu de argumonte apera testulu originalu si respinge amintitulu emendamentu. Totu in acestu intielesu vorbescu sî Kiss sî Alex. Bohatielu, alu cârui discursu s'a publicatu in unulu din numerii nostri trecuti.

M. Szőgyeni sî B. c. Keglevich pledéza pentru emendamentu sî cu deosebire oratorulu din urma lu apera cu unu entusiasmu infuriatu.

Punendu-se la votu se primesce emendamentulu substernutu de comissiunea juridica. Siedinti'a s'a inchisu la 3 óre d. a.

Revista diurnalistica.

Pentru cá publiculu nostru cetitoriu sa-si póta face o idea despre raportulu ce esiste intre partid'a rosiiloru, representata prin organulu „Romanulu" si intre partid'a guvernamentale, in privinti'a conduitei in politic'a Romaniei reproducemu dupa „Pres'a" urmatórele pasagie caracteristice:

„Oposantii nostri inse au intielesu cam tardiu fiasco ce au facutu in 1868 cu politic'a sgomotósa sî aventurósa, sî de acea aru voí sa o deréga putienu si sa se esplice mai bine asupr'a ideiloru sî intentiuniloru ce a domnitu in politic'a guvernului din 1868. Reusit'a „Românulu?" Vomu vedé mai la vale, sî fia-care se va convinge din suciturile adversariloru nostri, câtu e de reu sa nu aiba cine-va nisce principii constante sî o politica bine definita.

Cei dela Românulu marturisescu acum ca totu efectulu propagantelor „luârei Transilvaniei" sî demonstratiei simpatieloru loru nemarginite pentru românii de preste Carpati, a fostu lepadarea aceloru români de demonstratiunile sgomotóse, care departe de a le aduce vre-unu folosu, le-au facutu neajunsuri mai mari cu ungurí, desceptandu banuelile guvernului din Pest'a sî punendu-lu in positiune de a luá mesuri mai riguróse de priveghiere contr'a transilvaneniloru. Românii de preste Carpati au intielesu in fine ca patriotii rosii dela Românulu nu suntu destulu de seriosi in demonstratiunile sî ideile loru politice, sî de acea au sî protestatu spre a nu li se face mai multu neajunsu dincolo de Carpati.

In urm'a esperintiei facute sî in urm'a convingerei ca publiculu nostru e destulu de intelegintе sî nu se lasa lesne a se amagí de ilusiunile aventuróse respandite de radicalii nostri, cei dela Românulu revenira din aiurârile loru sî o luara pre unu altu tonu, sustienendu ca nici prin minte nu le-a trecutu politic'a cu luarea Transilvaniei! Totu ce au voitu sî voru sa demonstreze, dicu cei dela Românulu, suntu nisce simpatii naturale, o compatimire platonica, nisce esortatiuni prin care sa indemne pre Ungari'a de a respectá limb'a sî nationalitatea româniloru transilvani. Sî totu de odata, cea ce e mai curiosu, in aceeasi revista, Românulu nu se lapeda de totu de luarea Transilvaniei, ci 'si lasa usciór'e deschise pentru viitoriu, aretandu prin perifrase ca va vení odata tempulu cându sa vina Transilvani'a la noi, iéra nu noi in Transilvani'a — intocmai precum diceau italienii inainte de 1870, ca Rom'a va vení la Itali'a, iéra nu Itali'a la Rom'a.

Sî spre a se vedé mai bine finetiele inveluite de o moderatie afectata, cetésca-se urmatórele renduri ale Românului dela 13 ale curentei:

„Sgomotulu, numai pentru sgomotu, este o nebunia, cându nu e o tradare.

Apoi, déca nu dorimu, déca vremu sa se departeze câtu mai multu o inflacarare in orientu, e óre prudinte sî patrioticu a nu voí s'o prevedemu?

Ei bine, in acésta prevedere, parerea nóstra a fostu si e ca trebuie sa ne intarimu câtu mai multu, pentru cá, in casu de a fi neaperatu siliti, déca nu vomu vrea sa perimu, celu putienu sa luâmu o parte activa, sa o potemu sustiené cu onóre, sî in urma, nu sa luâmu, dara sa meritâmu a primí ceea ce se va crede ca e dreptu sa ni se dea, sî pre care de buna séma românii dela Pres'a nu o voru refusá.

Credemu ca ne-amu esplicatu destulu de lamuritu, pentru cá ori cine sa ne intieléga."

Aru fi potutu aci sa adauge Românulu famós'a dicatóre: „cetiti printre renduri" spre a completá cugetarea.

Pre lânga acést'a, vomu citá si urmatoriulu pasagiu, totu in Românulu dela 17 ale curentei, in care va vedé ori-cine déca este logicu sî demnu de unu organu seriosu a se ascunde, a se contradíce, a declará ide'a, cugetulu de „luarea Transilvaniei" de calomnie, de fapta criminala sî apoi, facendu jocuri de cuvinte, substituindu in loculu cuventului luare, cuventulu de actiune, a se esprimá astu-feliu:

„Distinctiunea este inse atâtu de mare, incâtu noi, cari declarâmu a nu cugetá sî a nu fi cugetatu nici odata la luarea Transilvaniei, amu cautatu sî vomu cautá totu-déun'a sa avemu o actiune in favórea ei. Pentru noi Transilvani'a nu insemnéza altu decâtu partea din nationalitatea româna care ocupa acea tiéra; a lucrá „in favórea" Transilvaniei insemnéza dara a lucrá „in favórea" româniloru de acolo sî acést'a amu facut'o, vomu face-o sî ori-ce românu trebuie sa o faca, cá sa nu inceteze de a esiste o natiunalitate româna in lume.

Inse, dupa cum mai diseramu, n'amu intielesu si n'amu practicatu acésta actiune, decâtu intru aperarea unei vietie morale comune.

De ce inse „Romanulu" nu facea sî in 1868 nisce asemenea declaratiuni, fia ele câtu de ecuivóce, spre a imprasciá acele sgomote inutile, déca ele nu proveneau dela ai sei, sî déca nu le servea de moneda de popularitate.

Este adeveratu ca acele agitatiuni febrile, acele propagande ce se siopteau prin tóte coltiurile nu s'au tradatu prin ce-va bande armate, cá bandele bulgare de pre malulu Dunarei. Dara atunci intrebâmu sî adi de ce lasara acelu „sgomotu pentru sgomotu", — cá sa ne servimu de espresiunea „Romanului"?

Déca cei dela „Romanulu" n'au cugetatu in 1868 la luarea Transilvaniei, séu n'au speculatu cu acésta idea, de ce n'au facutu, inca de pre atunci, o declaratiune cá aceea ce face in numerulu dela 13 ale curentei, cându se lépada, dicendu:

„Romani'a nu póte luá Transilvani'a sî noi nici ca ne-amu ganditu vre-odata sî nici ca ne vomu gandí sa o luâmu. Nici odata n'amu cerutu, nici odata nu ne-amu pregatitu sî nu ne amu incercatu sa luâmu Transilvani'a."

„Romanulu" totu subliniându cuventulu luare, si spuindu ca „se iea numai unu populu inimicu, strainu prin sânge sî limba" — voiesce a ne spune ca numai espresiunea este gresîta dara ide'a nu. Sî acést'a resulta nu numai din politic'a din 68 a celoru dela „Romanulu", dara sî din reservele ce-'si face in alta parte.

Noi nu contestâmu celoru dela „Romanulu dreptulu de a-si avea credintiele sî aspiratiunile loru, fia câtu de inaintate; dara ni se pare nedemnu cá, dupa ce le-a profesatu, sa sî le tagaduiésca séu sa sî le inveluie in jocuri de cuvinte sî perifrase. Publiculu va apreciá déca nu avemu dreptate asupr'a acestui punctu esentialu alu polemicei nóstre.

Societatea academica româna.

Societatea academica 'sî deschise sesiunea de estu-tempu in 1/13 Aug. a. c., desi inca nu se presentase in Bucuresci nici baremu majoritatea membriloru actuali.

Credemu a fi de interesu, de aceea sî publicâmu aci raportulu delegatiunii despre lucrârile sele in anulu trecutu sî despre inchiarea compturiloru presentate de casariulu societâtii:

Domniloru sî onorati membrii!

Delegatiunea, venindu a referí d-vóstre despre miscârile societâti in cursulu anului ce incetédia, crede de prisosu a ve espune cu de a meruntulu aci propriele sele lucrâri, cari se potu vedé din procesele verbali; de aceea se marginesce la urmatóriele puncte:

1. La apelulu, ce pentru traductiuni de autori clasici latini si greci s'a repetîtu si estu tempu, au incursu elaborate pentru toti autorii pusi in concursu, afara de Plutarchu, si anume:

a) Pentru Dionisiu de Halicarnasu unu elaboratu cu devis'a:

„Virtus repulsae nescia sordidae
Intaminatis fuget honoribus,
Nec sumit aut ponit secures
Arbitrio popularis aurae."

b) Pentru Titu Liviu dóue elaborate cu devisele:

a) „Non vinci ab Hannibale, vinci solitis difficilius fuit quam postea vincere."

β) „Si ita facitis, romani, vestrae res meliores facilioresque erunt; magisque ex sententia respublica vestra vobis procedet, victoriaque duelli populi romani erit."

c) Pentru Dione Cassiu dóue elaborate cu devisele:

α) „Proveniebant oratores novi, stulti, adolescentuli."

β) „Fortes creantur fortibus et bonis."

d) Pentru Polybiu unu elaboratu cu divis'a:

„Vos exemplaria graeca
Nocturna versate manu, versate diurna." —

e) Pentru Salustiu trei elaborate cu devisele:

α) „Quae res plerumque magnas civitates pessumdedit, dum alteri alteros vincere quovis modo et victos acerbius ulcisci volunt."

β) „Vel pace vel bello clarum fieri licet."

γ) „Quia tunc primum superbiae obviam itum est."

f) Pentru Cicerone unu elaboratu cu devis'a:

„Quandoque bonus dormitat Homerus."

2. Analele sesiunii trecute s'au tiparitu inca din lun'a lui Martie.

3. Din dictionariu au esîtu de sub tipariu nóue fascicli, adeca patrudieci sî cinci (45) de cóle, in cari lucrarea a ajunsu pâna la liter'a P.

Asiá dara lucrârile literarie, câror'a prin vointi'a testatoriloru suntu consacrate fondurile, de cari a dispusu sî dispune pâna adî societatea, suntu pre cale de prosperare, care va duce la unu bunu sî doritu resultatu.

4. Bibliotec'a societâtiei s'a inavutîtu in cursulu anului acest'a cu 445 bucâti.

Din acestea 112 donate de d-nii: Cogalnicénu, Chabudianu, Ionescu, Fetu, Odobescu, Dr. Obedenaru, Sooecu, ministeriulu culteloru, P. S. S. episcopulu Melchisedecu, directiunea telegrafo-postale, oficiulu centrale de statistica, W. Froehner, Babesiu, Gabr, Popu, Dr. Brandía sî redactiunile a nóua diarie.

Numerulu bucâtiloru comperate din fondulu alocatu in bugietu pentru acestu scopu este de 333, cele mai multe de istoria sî de sciintie naturali, comandate dupa listele date de sectiunile respective ale societâtii.

5. Delegatiunea este convinsa, ca a fostu fidelu organu alu espressiunei de profunda dorere pentru perderea unui demnu patriotu sî membru alu societâtiei, Eudossiu Hurmusachi.

6. Starea financiaria a societâtiei se póte vedé in amenuntu in situatiunea presentata de cassariu, care se alatura pre lânga acestu raportu sî care presenta in sumariu:

a) Venituri:
α) prevediute in bugetu lei 72,710. 51
β) realisate . . . 88,640. 55
b) Spese:
α) prevediute in bugetu. lei 72,805. —
β) realisate 58,306. 25

De unde resulta unu escedinte de lei 33,334 sî bani 30 la venituri.

7. In respectulu acteloru generósei donatiuni a dlui generalu Constantinu Herescu Nasturelu s'au facutu sî complinitu tóte formele cerute de lege.

A. Treb. Laurianu, Dr. A. Fetu, I. C. Massimu, G. Sionu, P. S. Aurelianu. —

Orésthia in 25 Aug. st. v.

Domnule redactoru! Ve rogu a dá locu in stimatulu d-vóstra diuariu acestoru sîruri despre decurgerea conferintieloru invetiatoresci din protopopiatulu Orasthiei, conchiamate pre 19 si 20 Augustu a. c. st. v.

Luni la 9 óre a. m. fiindu invetiatorii adunati in localitatea scólei confes. gr. or. din Orasthia, unde dlu protopopu cá presiedinte, prin o vorbire frumósa despre scóla, sî datorintiele invetiatoriloru fatia cu scól'a, deschise conferinti'a alegendu de notariu alu conferintieloru pre dlu Iosifu Popescu invetiatoriu in locu, luându-se intâiu scrierea invetiatoriloru presenti, apoi descrierea raportului despre starea scóleloru din protopopiatu, la provocarea dlui prot. se cetira legile scolastice din 1868, dupa care dlu Iosifu Popescu vorbí despre cum are sa priméscа invetiatorii pruncii noi intrati in scóla, cu care se incheia siedinti'a prima. Dupa amédi continua respectivulu de mai susu, tractarea computului intuitivu practicu cu masina rusésca puncte liniutie pre tabla, apoi gramatic'a rom. cum trebuie a se propune in scól'a populara, cu care se sî finí siedinti'a II mergendu cu totii la vecernia. —

Marti la 7½ óre merseramu la st'a biserica dupa finirea utreniei veniramu la scóla, incependu se siedinti'a III cu cetirea protocolului din siedintiele trecute, apoi se luà Ist. universala ca cum are sa se propuna in scól'a populara despre care vorbí dlu N. Barsanu jun. Dupa finirea acestui'a, dlu protop. insarcinà cu conducerea conferintieloru mai departe pre dlu Iosifu Popescu care vorbí despre Geografia, ca cum are a se propune in scól'a populara, cu care se incheià siedinti'a. —

---

dului, spre nordu-ostulu orasiului Minciu, este comun'a Ameru sî Turghi'a (κοανιά) locuite numai de români in numeru de 150 fam. cea dintâiu sî de 350 cea de a dóu'a; au scóle grecesci sî in biseric'a loru se aude limb'a greca. — Paltanu, asemenea comuna curatu româna.

Mai spre nordu pre verfurile Pindului se afla comune curatu române Perivole, Abell'a, Smexi, Samarin'a (St. Marin'a), din care cea dintâiu este locuita de 500 sî mai bine familii; a dóu'a de 300 fam. Smexea de 120 fam. sî Sânt'a Marin'a de 1500 fam. In Perivole scól'a este greca, iéra in Abell'a este româna, care s'a infiintiatu la anulu 1866—67 de Apostolu-Margaritu, sî de atunci continua acésta scóla natiunala a functiuná numai in tempu de véra; institutorele actuale se numesce Ioanu S. Tomescu, in biseric'a Abellei cânta elevii scólei romanesci „Dómne miluesce, sânte Dumnedieule, pre tatalu pre fiiulu etc." — In sf. Marin'a suntu dóue scóle; un'a primaria, ceea-lalta preparatóri, ambele de limb'a greca sî in biserica se servescu numai de limb'a greca.

Spre apusu de aceste comune, pre pólele occidentale ale Pindului, mai suntu urmatórele comune curatu romanesci avendu tóte câte o scóla de limb'a greca sî biserici totu grecesci adeca:

I, Breaz'a, cu 120 fam. II. Pâzi. III. Palio-Seli'a. IV. Armat'a. V. Furc'a.

(Va urmá.)

Dupa amédi totu sub conducerea respectivului de mai susu se incepù siedinti'a a IV, unde tractara despre propunerea Ist. nat. in scól'a populara, in urma cetindu-se protocolulu siedinti'a se incheià sî subscrise, apoi ne despartiramu de o lalalta amicabilu.

Varietâti.

⁂ (Espeditiunea polara austriaca,) carea pornise la 1872, se tienea ca a inghiatiatu cu totulu. Acum inse se anuncia prin telegrafu, ca ea re'ntornà, dupa ce a descoperitu pamentu uscatu necunoscutu. Din totu personalulu — numai unulu a muritu, de-sî au fostu siliti a petrece preste unu anu in unu locu unde ii cuprinse ghiati'a câtu nu se potura miscá. —

⁂ **Anunciu.** Adunarea generale a reuniunei pentru crearea fondului teatrale e convocata pre 26 Septembre 1874 st. n. in Oraviti'a.

Publiculu românu se invita prin acést'a cu bucuria a participá in numeru câtu de mare la adunare, cu carea e impreunatu sî unu balu pre 27 Septembre, in folosulu fondului.

Onoratii óspeti din departare binevoiésca a se insinuá pâna in 24 Septembre a. c. la dlu Iosifu Novacu invetiatoriu aici, pentru cortele.

Oraviti'a, in 6 Septembre 1874.

Comitetulu locale arangiatoriu.

⁂ **Anunciu.** Prelegerile la scól'a normale rom. din Monoru, districtulu Naseudului, pre anulu scolasticu 1874/5 se incepu cu 1 Septembre a. c. Acésta scóla s'a deschisu pentru prim'a data in tómn'a anului 1872 cu 2 clase, dupa acea succesive cu câte o clasa sî acum e completa din 4 clase.

Personalulu invetiatorescu consta din 4 invetiatori sî unu catechetu.

Se primescu copiii trecuti de 6—7 ani fâra deosebire de natiune sî confesiune.

Acést'a scóla e sustienuta din fondulu scolasticu centrale alu fostiloru granitieri din districtulu Naseudului.

La infiintiarea acestui institutu, la o margine a districtului, fundatorii n'au fostu indemnati numai de interesulu fostiloru granitieri din acestu cercu, ci au luatu in consideratiune inaintarea spirituale a intregei poporatiuni române din acestu tienutu estinsu cârui'a pâna acum'a i-a lipsitu unu atare institutu.

Monoru 29 Augustu 1874.

Directiunea scólei.

⁂ Despre conferintiele invetiatoresci din ……………se scrie :

Eata cum pretiuira invetiatorii acestui tractu conferintiele din acestu anu? fiindu cá notariu fostulu invetiatoriu de clas'a I in O . . . I. P.

In 19 Augustu inainte de amédi sî dupa amédi, aflându-se intre cei 9—10 invetiatori din tractu — sî unulu granitierescu, acest'a cá preparandu absolutu in reg. institutu din D. dislusì sî desbatù multe obiecte propuse de parintele protopopu cá presiedinte alu conferintiei sî asiá decursera conferintiele spre indestulirea parintelui protopopu, sî invetiatorii iérasi culesera multe din acele obiecte. Dara ce sa vedi in dîu'a a 2 adeca: in 20 Augustu a. c. Afara de 1 invetiatoriu venindu mai tardîu la conferintie 'si luase de cetitu, S. P. din V. cetea „Teleg. Romanu“ fiindu numai singuru in sal'a conferintiei — câci toti ceilalti la intieleptulu sfatu alu notariului conferintiei se dusera cu acest'a in cuartirulu seu sî luara la discutatu sî esplicatu cartile — dara nu ale domnului profesoru Boiu, Popescu séu ale altoru pedagogi, nu dómne fereste, ci spurcatele cârti debreczene tuzu, colopu, arsieu, mocu, creitie, sî câte alte dupa metod'a preferantiului sî a ferbelului. — Se fi vediutu cum se suceau sî frundiaréu spurcatele de foi, prin mânile bietiloru invetiatori sî mai cu séma in ale notariului care ací la conferinti'a preferantiului sî a ferbelului trecù de presiedinte alu conferintiei, apoi cari de cari se intrecea cu cuvintele: dóra nu din vre-o carte metodica ci, cu „bank heraus, — vizi etc.“ — martoru e chiaru parintele protopopu care venindu ce-va mai tardîu din caus'a impedecârei oficióse, ascultase la feréstr'a invetiatoriului seducatoriu, cârui'a ii incrediuse a discutá mai departe despre obiectulu care l'au fostu propusu. De cum-va se afla in sal'a conferintiei numai 2 lânga celu susu pomenitu póte nu-i afla dara vediendu sal'a góla — sî audiendu sberandu in cas'a invetiatoriului asupr'a bancului etc. se duse parintele protopopu sî ascultà, pâna ce le-a dîsu „A.... asta-i frumosu, pentru acést'a v'amu adunatu aici, ast'a-i desbaterea etc. asiá intristatu s'au intorsu acasa, spunendu-le ca se va aduná la alta conferintia de alta data. —

Dorescu sa cetescu protocolulu ăcestei conferintie cá sa me convingu, sî cu mine toti cetitorii pretiuitului jurnalu „Tel. Rom.“ dupa cum amu cetitu sî cele din 1870, 1871, 1873, la cari erá betranulu invetiat. N. B. cá not. sî conducetoriu Acest'a au sî meritatu acestu titulu pentru ca in acelea conferintie poté fi ori sî care omu de scóla, câci se intorná cu bucuria. Me miru de ce nu a fostu iéra dlu B. alesu de notariu sî conducetoriu; — câci de erá densulu de siguru astu-feliu de abusu grozolanu nu se intemplá. —

Unu ingrigitoriu alu
scólei populare.

Raportu comerciale.

Sabiiu 8 Septembre n. Grâu 5 fl. 33 xr. frumosu, 5 fl. — xr. mestecatu, 4 fl. 67 xr. cualit. infer.; secar'a 3 fl. 40 xr. pâna 3 fl. — ; — orzu fl. 3; ovesu 1 fl. 53 pâna 1 fl. 27 xr.; cucuruzu (porumbu) 4 fl. — xr.; cartofi 1 fl. 60 xr. galét'a austriaca.

*C*ânep'a — fl. maj'a.

Lintea 6 fl — xr.; mazarea 6 fl. 67 xr., Fasolea 6 fl. — xr.

Fenu legatu — fl. 60, nelegatu — fl. 60 xr., paie lungi 80 xr., scurte 70 xr, maj'a.

Lemne de focu 8—9 fl. stang. austr.

Carnea de vita 18—20 cr. p., de porcu 28 xr. Unsórea 79 xr. pâna la 1 fl. 20 cup'a.

Burs'a de Vien'a.

Din 26 Augustu (7 Sept. 1874.

Metalicele 5%	71	80
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	74	70
Imprumutulu de statu din 1860	110	—
Actiuni de banca	977	—
Actiuni de creditu	243	50
London	109	75
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	78	25
„ „ „ Temisiorene	77	—
„ „ „ Ardelenesci	75	—
„ „ „ Croato-slavone	80	—
Argintu	104	10
Galbinu	—	—
Napoleonu d'auru (poli)	8	88

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei vacante invetiatoresci dela scól'a gr. or. din Finteusiulu-mare, se escrie concursu cu terminulu pâna in 30 Septembre a. c., in care dî va fi sî alegerea.

Emolumentele impreunate cu acestu postu suntu: 120 fl. v. a. dela comuna prin repartitia sî cuartiru naturalu in cas'a scólei.

Doritorii de a ocupá acésta statiune au a-si asterne suplicele loru instruate in sensulu prescriseloru Statutului organicu pâna la terminulu de mai susu, subscrisului cá directore scolariu.

In contielegere cu administratorele int. protopopescu.

Finteusiulu-mare, 19 Augustu 1874.

pentru comitetulu parochialu
Stefanu Dragosiu,
(1—3) parochu sî presiedinte.

Ad. Nr. 95/1874.

Concursu.

Devenindu vacante dóue statiuni invetiatoresci din tractulu Heghigului se deschide concursu pâna la 24 Septembre a. c. st. v.

1. In Bicusadu cu emolumentele anuali:

a) de fia-care copilu obligatu de scóla 1 fl. v. a.

b) de fia-care familia 10 cupe bucate.

c) de fia-care gazda cu vite unu caru de lemne;

d) din cele 5% de floriuulu de dare, jumetate;

e) din ajutoriulu cons. de 2000 fl. anualu 30—40 fl.

f) a trei'a parte din venitulu stolaru preotiescu, fiindu impreunatu cu acestu postu sî cant'oratulu.

Léf'a anuale se urca câtra 180 fl.

2. In Heghigu cu o lefa anuala de 200 fl. v. a. solvinda de câtra epitropi'a respectiva in 4 rate anticipative cuartiru liberu si lemne.

Doritorii de a ocupá vre-unulu din aceste posturi suntu invitati a-si adresá petitiunile loru instruate in sensulu § lui 13 din Statutulu organicu prin subscrisulu câtra sinodulu parochiale respectivu pâna la terminulu prefiptu.

Elöpatak 22 Augustu 1874.

In contielegere cu comitetulu parochialu.

I. Mog'a,
(1—3) admin. prot.

Concursu.

Pentru ocuparea statiuniloru invetiatoresci dela scólele confesiunale gr. or. Ghijas'a-inferióra, Siulumbergu, Sasausiu si Ruj'a, se escrie prin acést'a concursu pâna in 15 Septembre st. v. in care dî voru fi sî alegerile.

Salariele impreunate cu aceste posturi suntu:

1. La scól'a confesiunala din Ghijeas'a-inferióra in bani gat'a numerari 70 fl. v. a. sî in bucate 18 galete ardelene dela poporu, cuartiru sî lemne de focu.

2. La scól'a confesiunala gr. or. din Siulumbergu in bani din fondulu scólei si dela poporu in bucate sî bani 200 fl. v. a. si lemne de focu.

3. La scól'a confesiunala Sasausiu din alodiulu comunei 200 fl. v. a. cuartiru sî lemne de focu..

4. La scól'a confes. Ruj'a 100 fl. v. a. dela poporu, cuartiru sî lemne.

Doritorii de a ocupá vre-unulu din aceste posturi invetiatoresci au sa-si astérna petitiunile loru pâna la tempulu indicatu amesuratu Statutului organicu §. 13. la subscrisulu.

Nocrichiu in 20 Augustu 1874.

In contielegere cu comitetele parochiali.

G. Maieru,
(1—3) adm. protop.

ad Nr. 163/prot.—1874.

Concursu.

Devenindu vacanta parochi'a gr. or. de a III-a clasa din Hendorfu, in protopresbiteratulu tractului Sighisiórei se deschide prin acést'a concursu pâna in 25 Septembre st. v. a. c. —

Emolumentele suntu:

Portiunea canonica $12\frac{1}{2}$ jugere pamentu;

Dela 75 familii români câte o ferdela grâu, séu cucuruzu sfarmitu, — a 16 cupe ferdela, —

Dela 48 familii neurustici câte 17 cr. v. a. stol'a indatinata. —

Doritorii de a concurge la acést'a statiune au a-si asterne petitiunile loru conformu prescriseloru din „statut. org.“ — pâna la terminulu prefiptu, subscrisului protopresbiteru in Sighisiór'a. —

Sighisiór'a 16 Augustu 1874.

In contielegere cu comitetulu parochialu gr. or. respectivu.

Zacharie Boiu,
(1—3) protopopu.

Concursu.

Pentru ocuparea posturiloru invetiatoresci in clas'a I si a II la scól'a conf. gr. or. din Lancramu, protopr. Sabesiulu s. se escrie concursu pâna in 22 Septembre a. c. st. v.

Emolumentele suntu: Léf'a anuale pentru invetiatoriulu de clas'a I 150 fl. v. a. — pentru invetiatoriulu de clas'a a II 300 fl. v. a. din cas'a alodiale. —

Doritorii de a ocupá aceste posturi, au a si asterne suplicele loru instruate in sensulu „statut. org.“ pâna la terminulu susu disu, câtra scaunulu protopr. gr. or. in Sabesiulu sas.

Lancramu in 18 Aug. 1874.

In contielegere cu concernintele protopres.

(2—3) Comitetulu parochialu.

Nr. 205/Sc. — 1874.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei invetiatoresci din Ded'a — pentru carea s'a mai escrisu concursu in Nr. 36 si 37 „Tel. Rom.“ si la carea n'a concuratu nimenea — se esrie de nou concursu cu terminulu pâna in 13 Septembre a. c. prelânga urmatórele emolumente:

250 fl. v a. in bani — in 4 rate anticipative din cas'a comunale,

cuartiru liberu cu lemne de incalditu, si

o gradinitia de legume in marime de 80°☐ lânga scóla.

Cei-ce dorescu a ocupá acésta statiune sa-si astérna subscrisului cererile instruite in sensulu „stat. org.“

Inspectoratulu scol. confes. gr. or. alu tractului Turd'a superióra.

Rip'a de josu in 15 Aug. 1874.

In contielegere cu comitetulu parochialu.

Vasilie Popoviciu
(2—3) inspect. scol. district.

Concursu.

La scól'a româna gr. orientala din Avrigu suntu de a se ocupá trei statiuni de invetiatori: un'a cu salariu de 300 fl., alt'a cu salariu de 200 fl. si alt'a cu salariu de 150 fl. Doi din invetiatori voru potea avé locuintia in edificiulu scólei.

Concurentii au sa produca atestatu despre studiile ce au facutu si cu deosebire atestatu de cualificatiune; cei ce voru avé si atestate de pedagogia séu teologie, voru fi preferiti.

Documentele suntu de a se adresá pâna la 1 Septembre cal. vechiu a. c. la subsemnatulu.

Sabiiu 20 Aug. 1874.

In contielegere cu comitetulu parochialu.

I. Popescu
prot. sî insp. district.
(2—3) de scóle.

Concursu.

Pentru deplinirea statiuniloru invetiatoresci la scólele gr. or. din urmatórele comune, tiitórie de ppiatulu Mercurei, se deschide concursu cu terminulu — 14 Septembre a. c. st. v. —

1. Poian'a — a trei'a nou infiintiata statiune cu salariu de 300 fl. v. a.

2. Rodu — a dóu'a nou infiintiata statiune cu salariu de 300 fl. v. a.

3. Apoldulu inf. — dóua cu câte 200 fl. v. a.

4. Reciu — un'a cu 200 fl. v. a. séu in naturalii 1 urna de mustu, 8 cupe grâu si 8 cupe cucuruzu. —

5. Dobârc'a, un'a cu 150 fl. v. a. —

Doritorii de a ocupá vr'un'a din prementionatele statiuni 'sî voru adresá recursele, instruite conformu dispositiuniloru Stat: org:, subsemnatului pâna la terminulu indicatu. —

Mercurea 10 Augustu 1874.

In contielegere cu respectivele comitete paroch:

I. Drocu
(3—3) Adm. prot.

Instructiune

in limb'a francesa, germana, italiana, câtu si in fortepiano, ofera o domnisióra cu sciintie deplinu inzestrata.

Reflectantii sa binevoiésca a se adresá la Administratiunea „Telegrafului Romanu“. (2—3)

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.**

Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU

Nr. 69. ANULU XXII.

Sabiiu in 1|13 Septenmbre 1874.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate cătra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte părti ale Transilvaniei sî pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl.iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Majestatea Sea Imperatulu sî Regele nostru a fostu primitu cu mare pompa in capital'a Bohemiei, Prag'a. Poporulu intregu sî-a manifestatu credinti'a sî loialitatea sea câtra dinastia si tronu prin ovatiuni cari au trecutu preste asteptarea préinaltului óspe. Majestate Sea a plecatu Mercuri din Prag'a la Brandeis, unde asemene fu intempinatu intr'unu modu demnu. Aci va asistá la manevrele militarie cari au inceputu dejá sub conducerea suprema a archiducelui Albrecht.

Escel. Sea Présântitulu P. Archiepiscopu sî Metropolitu alu Carlovitiului sî patriarchu serbescu, Procopiu Ivacicoviciu, dupa o petrecere de optu dîle in midiloculu nostru sî dupa ce eri cercetà mormentulu repausatului Archiepiscopu sî Metropolitu alu nostru Andreiu bar. de Siagun'a, la Rasînari, unde celebrà sî unu parastasu, -- plecà eri cu trenulu de sér'a spre Carlovitiu. La gara se aflara Escel. S. comandantele generale, Vice Maresialulu Bar. Ringelsheim, Vice Maresialulu de Rosenzweig sî generalulu de Schmagalski, sî alti multi fruntasi bisericesci sî laici. La plecare caruntulu prelatu dede binecuventarea sea archieréscа sî cu lacramile in ochi sî vocea miscata rostí cuvinte de despartire câtra fiii cari l'au intempinatu cu iubire fiésca adeverata. Cuvintele Escel. Sele au fostu in mai multe renduri intrerupte de aclamatiunile celoru ce-lu petreceau.

Unu telegramu din Aten'a aduce scirea importanta, ca regele aru persistá intru conchiamarea unei constituante pentru a reformá Magna Charta sî adeca in intielesulu, cá sa se estinda prerogativele regelui. Bulgaris care a contribuitu fórte multu la inaugurarea constitutiunei actuali, se dîce ca e convinsu despre imposibilitatea de a mai guverná tiér'a cu acésta constitutiune de acum inainte. Sistem'a cu o camera nu este suficienta sî la popórele din sudu cari au unu temperamentu ferbinte introducerea casei de susu aru fi unu regulatoriu siguru in leregislativa.

Dupa unele sciri din Belgradu principele Serbiei, Milanu, va avé in curendu o intalnire cu cancelariulu imperialu alu Russiei, principele Gorciakoff, spre care scopu domnitoriulu Serbiei a plecatu din Parisu câtra Elveti'a, unde petrece acum ministrulu imperatului Alessandru. Deací principele va plecá la Rom'a, unde lu va primí regele Italiei Victoru Emanuilu. Scopulu intrevederei principelui cu cancelariulu rusescu nu se scie, dara tóte parerile convinu, ca acésta intalnire nu póte sa fia fâra insemnatate politica. Ea va dá ansa la diferite conjecturi politice.

Cestiunea lucratoriloru.

(III.) In anticitate putemu distinge trei grupe de lucratori: sclavi, agricultori liberi sî meseriasi liberi. Cei dintâiu fiindu in numeru precumpanitoriu au datu economiei sî lucrului siguatur'a in period'a intrégа, cei-lalti suntu intreprindietori de sine statatori sî cá atari ei se afla intr'o lupta grea sî continua cu posesorii cei mari; cei din urma, adeca meseriasii, devinu elementulu principalu alu massei proletarie. Organismulu statului erá intemeiatu pre posesiune de pamentu sî pre traditiunea gintiloru. Fiindu ca aceste momente intariau poterea economica sî politica a claseloru domnitórie, ele devenira diametralu opuse intereseloru lucrului séu muncei. Cu tóte aceste noi nu trebuie sa considerâmu economi'a sî ordinea sociale din anticitate de o creatiune abnorma sî gresita, pentru ca aceste au fostu urmare naturale a stâriloru anteriore. De nu vomu fi preocupati de ideile moderne sî de vomu judecá lucrurile dupa causele loru, vomu aflá ca sistem'a antica de economia a fostu cu totulu adecuata tempului de atunci.

Sa urmarimu acum mai de aprópe cursulu desvoltârei in Rom'a, pentru ca aici cá intr'unu locu centrale potemu cunósce conlucrarea factoriloru singuratici mai chiaru sî mai intensivu decâtu in Greci'a, care si-au perdutu de tempuriu independinti'a, politica pentru ca a lipsitu spiritulu unitâtiei nationale sî astfeliu s'au alteratu in procesulu mai tardiu alu desvoltârei ei prin influintie straine. Rom'a inse remane pentru tóte vécurile esemplulu celu mai instructivu de inaintarea, inflorirea sî apunerea vietiei unui poporu independinte sî plinu de fapte mari.

Unu statu de agricultori cu spiritu resboinicu, unu statu de o intindere teritoriale mica, fu inceputulu marelui imperiu romanu. La inceputu se desvoltà in trensulu sub domni'a regiloru unu siru de ginti, cari se despartira de câtra mass'a poporului sî dupa caderea poterei regale se nevoira a aduce sî consolidá o cârmuirea statului sub form'a republicei in mânale loru. De ací provenira acele multe institutiuni sî dispusetiuni, cari erau menite a impedecá pre plebei in esercia rea drepturiloru politice sî a esploatá minele de avere ale statului numai intru folosulu patriciloru, cari erau singuri factorii decisivi in organismulu politicu. Acésta eschidere nedrépta dela eserciarea drepturiloru, prin urmare si a beneficieloru ce le oferea statulu prin cuceririle cele mari a provocatu in plebei tendinti'a opusa sî asiá se incepù acea lupta lunga si memorabila care fu motorulu principalu alu vietiei in tempurile republicei. Pâna ce durà acésta lupta, Itali'a fu in parte cucerit'a sî poporulu italicu disparù in statulu romanu. Amalgamarea acést'a s'a efeptuitu prin forti'a sabiei sî dupa dreptulu sabiei — o maxima ce corespunde spiritului anticu — dispusera cuceritorii despre pamentulu ocupatu, dara romanii fiindu barbati de statu prudenti se folosira de acestu dreptu cu multa reserva sî astfeliu promovara asimiliarea popóreloru straine prin o tratare umana. Ei lasara provincieloru anecsate óre-care independintia, inse numai la parere, sî se ingrigira de pamenturile de nou castigate prin colonisatiune, sî de civii sei betrâni prin separarea agrului publicu (ager publicus), care jocà o rola insemnata in istori'a romana. Acestu agru publicu erá destinatu pentru poporu, dara clas'a domnitória sciù sa usurpeze sî pre acest'a sî sa lase poporulu in miseria.

Agrulu publicu a datu multa ansa la certe interne. Clasele de josu care n'aveau posesiune vedeau in tr'ensulu cu totu dreptulu unu medilocu aptu de a inbunatatí starea loru economica sî sociale si strigârile poporului dupa o impartire drépta a acestui pamentu segregatu se repetiescu cu resunetu in dîlele republicei.

Cându ajunsera plebeii dupa lupte seculari sî amare la egalitate cu patricii, incepù a se iví in loculu contrastului de pâna aci altulu. Micu la inceputu acestu contrastu nou luà in decursulu tempului dimensiuni mari, sî isbucní pre tempulu cându republic'a erá la culmea gloriei sele. Erá acest'a contrastulu intre cei cu possessiune sî fâra possessiune. Cei dintâiu erá ordinea cavaleriloru (ordo equitum) cari in aliantia cu gintile vechi ale patriciloru aveau rolulu conducerei in viéti'a statului, cei din urma erá numerosii proletari, cari traiau in cetate séu cá clientii celoru dintâiu, séu cá meseriesi sî coloni desconsiderati sî miser'a loru subsistintia aternà mai multu dela grati'a creditoriloru loru sî dela eventualitâti.

Cu resbelele sî cuceririle din afara averile Romei se inmultira sî disciplin'a cea vechia sî laudata a romaniloru cadiù. Poporulu care pâna ací erá multiemitu cu putienu se incantá de placerile straine sî poft'a de averi crescù intr'unu modu spaimentatoriu. Din tóte pârtile cucerite veniau averi colosali numai in mânile claseloru domnitórie, pentru ca acestea potea sa ocupe posturile statului cele mai rentabile sî cu deosebire la administratiunea provincieloru. O parte dintre aceste venitele intrebuintiau acesti oficiali ai statului pentru cumperarea de pamenturi, pentru inmultirea turmeloru de sclavi sî prin acest'a sî pentru o productiune mai mare, alta parte inse o foloseau pentru placerile vietiei. Sî acést'a trebuiá sa fia asiá. Prin comunicatiunea latita cu tierile cele multe sî diverse circulatiunea baniloru a devenitu o necesitate imperativa, dara fiindu ca banii prin modulu de productiune erau de lipsa in comunicatiunea economica interna, intrebuintiarea loru se restrinse numai la speculatiuni sî la arendele provinciali, la spesele pentru lucsu, intreprinderi neproductive in comori de metalu sî lucru.

Pre câtu se inavutieau clasele domnitórie, pre atâtu scapetau cele lalte pârti ale poporului in respectu materialu. Poterea concurentiei a celoru de sclavi ce crescea mereu stremtorà terenulu intreprindietoriloru mici ce formau statulu liberu. Republic'a ne ofere unu spectaculu schimbatu. Egalitatea in posesiune, spiritulu vechiu sî severu, simplitatea datineloru sî indestulirea vietiei se stinsera. Rom'a devenì mare avuta sî puternica, ea a primitu cultur'a Greciei sî fineti'a gustului orientalu. Mai multu cá ori cându poterea statului erá basata pre averea materiale. Domnii sclaviloru, cari crescura intr'unu numeru proportiunatu cu acumularea averiloru, posesorii mariloru latifundie, arendatorii vectigalieloru cari storceau venite din sudórea poporului, speculantii, senatorii sî ordinea cavaleriloru erá domnii adeverati ai republicei. In comitie séu adunârile poporului votà ce e dreptu o multime de cetatieni, dara votulu loru nu cumpanea nimicu, câci independinti'a loru devenise dubiósa. Averea materiale erá tient'a ori-cârei nesuintie, pedecile comunicatiunei trebuira sa dispara intru câtu acele au sustatu in dispusetiunile legali. Sî intr'adeveru cetatienii romani s'au bucuratu de o libertate in comunicatiune dupa cum n'a esistatu nicairi pâna in dîlele nóstre, dara togm'a acésta libertate a contribuitu mai multu la nimicirea libertâtiei politice, pentru ca unde poterea atragatória a posesiunei nu are margini hotarite sî nici unu contrapondu, acolo ori ce activitate sî nesuintia a individiloru este indreptata numai spre inmultirea materialului ce-lu au si spre conservarea averei ce au cascigatu. Se nasce apoi din necesitate o deosebire colosale in impartirea averei nationali. Nemultiamirea majoritatei pradate sî esploatate devine periculósa sî amenintia cu resturnarea ordinei statului, minoritatea usurpatoria nu si mai póte asigurá esistinti'a pre unu venitoriu mai departatu, cându viéti'a politica ajunge la stagnatiune prin unu jugu sfortiatu. Acestu jugu este cesarismulu, cârui se supune de buna voia totu individulu care pune pretiu mai mare pre egoismulu seu materialu decâtu pre libertatea poporului.

In masele ce cadiusera viptima orbitriului sî pradârei din partea unei oligarchii degenerate prin averile cele colosali traiá spiritulu proletariu, care se mai moderá cându sî cându prin semtiulu nationalu ce erá inca in vigóre dara câte odata manifestându-se intr'unu modu infricosiatu aretà lumei romane periculii ce ascundea ea chiaru in medilocului seu. Grachii pricepura bine, ca lips'a de posesiune este isvorulu proletariatului sî rogatiunile grachiloru ce nu potura reusí din caus'a resistintiei ce o intempinara la aristocrati'a orbita nu aveau altu scopu decâtu sa sterpésca reulu din radacina. In acestu intielesu miscarea din period'a grachiloru este proletarica sî voiá sa delatureze reulu ce rodea cá unu verme neadormitu la inim'a statului romanu. In resbelulu civilu intre Mariu sî Sulla isbucnì spiritulu proletariu in flacari vii sub stindardele lui Mariu.

Pentru Rom'a domni'a universale a devenitu unu daru danaicu. Venarea averiloru materiale fu totu mai desfrenata, ba s'a adoptatu unu sistemu formalu de esploatare, care detragea provincieloru venitulu lucrului spre a-lu risipí in placeri desfrenate. Economi'a statului romanu n'avea momentulu productivitâtiei sî astfeliu ea insarcinà tierile tributarie cu contributiuni nesuportabili.

In clasele mai de frunte ale poporului erupse o coruptiune sî o nemoralitate spaimentatória, mass'a inse a perdutu de multu cunoscinti'a libertatei, concordi'a solida sî esemplara a poporului romanu de odinióra a disparutu prin influintiele contrasteloru sociali; o pretiuire esagierata a posesiunei materiali, lips'a de lucru séu munca libera natiunale si o nepricepere a adeverateloru interese a poporului au fostu caus'a decadintiei. Cându se incercà o mâna dibace sî unu geniu ageru pentru a pune capetu unei stâri abnormali prin concursulu maseloru fâra posesiune cari salutau cu entusiasmu ori ce idea nóua asteptându reforme pre totu minutulu, libertatea erá de multu perita sî de acea potemu dîce, ca Rom'a a fostu matura pentru cesarismu. Asertiunea, ca Cesaru a fostu unu despotu pentru ca republic'a a cadiutu sub loviturile lui, este fâra temeiu, pentru ca nu Cesaru, ci insusi tempulu sî concatenarea mai multoru cause provocara acea resturnatura a formeloru republicane de pâna aci.

Numai cesarismulu mai potea tienea imperiulu prin o centralisare pre vr'o câte-va sute de ani. Acésta forma de guvernare da garantii pentru conservarea sî inmultirea averei sî acést'a erá destulu pentru nisce cetatieni, in cari a amortitu spiritulu vietiei politice aprópe de totu. Cu Augustu imperiulu romanu a ajunsu la zenitulu poterei sî miscarea cea viua in viéti'a statului incepe a face locu unei stagnatiuni sî procesulu de distrugere incepe a se pregatí.

Amu gresî considerandu lung'a periodа a cesariloru numai de teatrulu machinatiuniloru inscenate de regenti tiranici sî alu decadintiei preste totu. A fostu problem'a universala a imperiului romanu de a cuprinde intr'unu ramu tóta lumea cunoscuta pre acelu tempu sî a semená cultur'a sî a asigurá ereditatea de o miia de ani a desvoltârei omenesci pre sém'a posteritâtiei. Acestu scopu s'a ajunsu pre tempulu cesariloru, câci Rom'a porunciá atunci dela insul'a Britaniei pâna la desierturile Zaharei, dela columnele lui Hercule pâna la Eufratu. Pentru a conservá unu imperiu atâtu de giganticu, se recerea, cá un'a parte sa intréca in potere sî geniu organisatoricu pre ceealalta parte sî acést'a sa fia lipsita de poterea de a lucrá independinte. Imperiulu romanu devine la caderea republicei prin geniulu lui Iuliu Cesaru intr'unu stadiu de transactiune sîací se pune fundamentu unei vieti nóue sî altoru forme de viétia, cari mai tardîu pieru iéra in undele migratiunei de popóre pre la inceputulu evului mediu.

In respectu economicu economi'a de casa de care amu amintitu mai inainte, a duratu mai departe sî lânga dens'a s'a desvoltatu capitalulu comercialu, care a provenitu din comunicatiunea cea estinsa sî nemarginita intre diferitele pârti ale imperiului. Cá urmare s'a inmultitu sî circulatiunea sî intrebuintiarea baniloru. Libertatea comunicatiunei favorí acumularea posessiunei, din care resultà directiunea strinsu materiale ce a stensu viéti'a politica.

In dilele prime ale imperiului se mai vedea o miscare de viétia pentru ca cesarismulu fiindu o trebuintia semtita corespundea tempului in care s'a inauguratu, dara ori-ce domnia absoluta afla in urma restringerea sî sfersitulu seu in sine insasi. Rom'a erá subsapata, formele sociali si-au perdutu caracterulu anticu sî s'au distrusu prin elemente nóue sî legaturile erau slabite.

Intre atari impregiurâri nici lucrulu séu munc'a nu póte sa infloréscа, pentru ca ea influintiata de stârile politice corupte nu potea sa progreseze intr'unu statu, alu cârui organismu se afiá in procesulu distrugerei.

Latifundiele cele mari cari pâna aci erá administrate nemidilocitu de câtra posesori se dedera in arenda la sclavi pre lânga prestarea unei sume anumite, din causa ca nu se poteau administrá usioru sî erá mai rentbaila sî mai comoda arendarea loru la sclavi. Sclavii coloni, sclavii agricultori, cari erau intrebuintiati la pamenturi devenira mai intâiu prin usu, mai tardîu prin lege in raportulu adscriptiticu, prin care ei erau legati de glia (glebae adscripti), care legatura tiené sî pre sclavii coloni. Prin acést'a s'au usiuratu incâtu-va starea lucratoriloru — sî acesti'a erau mai cu séma sclavi — pentru ca domnulu nu mai avea poterea de a-i luá din necsulu familiariu sî pentru ca intre densii sî intre pamentulu pre care siedeau s'a desvoltatu unu necsu solidu sî conservativu, de alta parte sarcinele impuse loru lu apesau fórte.

Institutiunile de contributiune ale cesariloru au avutu de urmare liberarea (manumiterea) coloniloru, prin care raportulu câtra domnulu loru in privinti'a persónei erá desfiintiatu dara glebae adscriptiunea remase nestramutata. S'au nascutu apoi colonatulu liberu Inca in zedaru vomu cautá pretiulu pentru lucrulu câmpului séu posessiune libera. Acésta din urma a peritu de totu. Insemnatatea sociale a acestoru formatiuni agrarice consiste in disólverea cu incetulu a legaturei familiarie, in trecerea pregatita a sclaviei in raportulu iobagiloru, in formarea nóua a unei populatiuni tierenesci.

Activitatea comerciale sî obiceiulu de a lasá pre sclavii meseriasi sa produca pre cont'a propria pre lânga o tantiema hotarita, a separatu din populatiunea urbana o patura deosebita, in care aflâmu simburele meseriei independinte sî care sparse sistemulu celu vechiu. Sclavulu meseriasiu remase inca in mânile domnului, dara elu incepù a luá parte nemedilocita la venitulu lucrului seu. Meseriasii liberi, favoriti prin imens'a capabilitate de a consumá a lumei romane, sî inbunatatise starea loru, de-sî solveau contributiuni abiá suportabile.

Ací dara se desvoltà o lupta intre formele vechi sî nóue. De vreme ce formele statului romanu nu se potura adaptá formeloru nóue sî cetatienii romani sî perdura prin apathia politica poterea regeneratória sî cuventulu imperatoriloru a devenitu lege, — imperiulu romanu, necapabilu de a resistá, — unu cadavru colosalu, plinu de germeni pentru o nóua viétia, cade in ruine. Barbarii lu ocupa sî iau asupra le indatorirea, de a desvoltá mai departe destinele omenimei.

S. Sebesiu 25 Augustu 1874.*)

Domnule redactoru! Concedeti-mi putiene sire in colónele pretiuitei foi ce o dirigeti, ca nu va fi fara interesu.

Din isvoru siguru amu intielesu, ca biseric'a nóstra din comun'a vecina Pianulu inferioru aru fi espusa la o dauna preste 2000 fl. v. a. prin aceea ca unu omu care a tienutu mór'a bisericei in arenda pre mai multi ani, n'au platitu arend'a, sî apropiindu-se tempulu cându espira arend'a, arendatorele si-a transpusu averea de pre numele seu pre alu sociei sele sî pre alu altor'a, iéra averea miscatória o a pitulatu, acestea suntu fapte constatate despre cari nime numai póte dubitá — pentru ca trediendu-se cine-va din mentionat'a comuna, a luatu firulu lucrului sî cu intrevenirea judecatoriei a aflatu pucina avere miscatória la arendatorele sî aceea inca ascunsa parte la densulu parte pre la vecini, iéra ce privesce averea reala s'au prinsu suplic'a asternuta la judecatoria vrendu a o stramutá aceea de pre numele seu, cá in modulu acest'a biseric'a sa remâna de totu insielata sî despoiata. Diferite pareri sî voci resuna despre acésta insielaciune pusa in lucrare, unulu inculpa pre preotulu Ioanu Ben'a care a fostu in fruntea comitetului cându s'a esarendatu acea móra, altii iéra afla vina in comitetulu parochialu sî epitropia care s'aru aflá in afinitate cu arendatorele. Cine pórta vin'a se va descoperí, atâtu afirmu ca biseric'a e in periclu de a perde sum'a susatinsa despre ce nime nu se mai póte indoí. Aceste sire cuprindu unu adeveru necontestabilu sî de aceea merita a se dá publicitâtiei cu atâtu mai vertosu cu câtu ele potu sa fia unu corectivu pentru cei ce au gresitu sî o admonitiune pentru alte comunitâti ale bisericei nóstre, cari potu sa dee preste asemenea intemplâri neasteptate.

G. S.

Romani'a perdù de una-dî unu mare omu de statu sî veduvele unu protectoru devotatu, pre Apostolu Arsachi repausatu in adenci betranetie. In viétia fiindu, elu a lasatu patriei sele adoptive o opera insemnata, aperarea drepturiloru ei inaintea Europei.

Pastrandu memoriei sele profunda veneratiune, noi ne facemu placerea sî datori'a a supune la cunoscinti'a lectoriloru acésta opera, pre care o aflâmu in „Journal de Bucarest.“:

Suveranitatea Romaniei.

„Positiunea Romaniei fatia cu sublim'a Pórta n'a fostu nici odata acea a unei tieri cucerite. Principatele române n'au facutu nici odata parte integranta din imperiulu otomanu. In totu-déun'a ele au avutu o esistintia deosebita. Cerendu de buna voi'a loru protectiunea sublimei Porti, pre atunci cea mai taro sî mai puternica din tóte natiunile cari le incungiurá sî amenintiá esistinti'a loru, principatele n'au renunciatu la independinti'a loru. Cu totulu din contra, ele au pastratu tóte drepturile, dela acelea de a avé guvernulu loru, legislatiunea loru, financiele loru, curtile loru judiciare, cari pronuncie fâra apelu*) pâna la acele de resbelu sî de pace, care implica pre tóte cele-lalte. Principatele nu datorescu acésta stare de lucruri nici vre-unei protectiuni óre-care. Ele o datorescu curatu sî simplu capitulatiuniloru loru cu sublim'a Pórta. Tractatele intre s. P. sî Russi'a n'au adaugatu nimicu la aceste capitulatiuni. Ele au datu numai acestei din urma puteri unu dreptu de garantia, la care a renunciatu mai in urma, primindu cele patru puncte, sî pre care articolulu 22 din tractatulu dela 30 Martie o face a trece de o potriva la tóte puterile contractante.

Din acea ca drepturile principateloru se baséza pre capitulatiuni s'a voitu a se deduce ca ele emana numai dela generositatea sultaniloru, sî ca prin urmare suntu revocabili dupa vointia. Dara tóte drepturile de cari se bucura comerciulu strainu in Turci'a, n'au óre ele totu o asemenea origine, care erá form'a usitata in vechime in acestu imperiu, sî care totusi n'a avutu mai putiena putere de tractate? Pentru ca aceste dreptori se baséza pre asemeni acte unilaterali, S. P. care dà totulu, nu primesce nimicu in schimbu, câci nicairi nu este vorb'a de o reciprocitate, care este bas'a ordinara a tuturoru tractateloru de comerciu. Aceste capitulatiuni nu impunu principateloru de câtu obligatiunea de a platí unu tributu Portiei, sî acestei'a de a protege principatele contr'a ori-cârui atacu strainu. Dara ele o oprescu espresu de a esercitá cea mai mica ingerintia in interiorulu tierei, a cârei administratiune a fostu totu-déun'a independenta, de faptu cá sî de dreptu.

In adeveru, dupa Vatell (Dreptulu gintiloru, cartea I, cap. I, §§ 6 sî 7): „Unu tributu platitu unei puteri straine, precum sî protectiunea unui mai puternicu, micsiorédia ce-va din demnitatea unui statu, ca fiindu acést'a e o proba de slabiciunea sea, dara lasa, sa subsiste pre deplinu suveranitatea sea.“ Martens pune anume Valachi'a sî Moldov'a in categori'a stateloru pre jumetate suverane (Précis du droit des gens, cartea I, cap. 2 § 20). Déca dela dreptu, vomu trece la fapte, le vomu gasí cu totulu de acordu.

Cá sî celelalte natiuni straine, Turcii nu potu intrá in principate de câtu pentru afaceri de comerciu sî pentru tempulu ficsatu pre pasaportulu ce trebuie sa céra sî sa obtiena pentru acést'a dela guvernulu romanu. Nu le este permisu a avé nici unu asiediamentu, ori de ce natura aru fi. Sublim'a Pórta s'a gra-

---

*) Din eróre in loculu acest'a. R.

*) Dupa unu actu din anulu egirei 872, românii nu suntu justitiabili de câtu de tribunalele loru; nici unu mandatu de comparitiune séu de aducere (igzari firman) vina elu dela Constantinopole séu de airea, n'aru puté in nici unu casu sa aiba actiune asupr'a loru. Este de datori'a puteriloru cari au promisu sa garanteze privilegiele sî imunitâtile in possessiunea câror'a se afla aceste principate, de a decide déca in fati'a unui asemenea actu sî depune o asemenea promisiune, tractatele sublimei Porti cu puterile straine, privitóre la apelulu câtra divanulu din Constantinopole, potu sa le fia aplicate in modu legalu, sî déca sublim'a Pórta puté sa transmita altor'a unu dreptu pre care nici ea insasi nu-lu poseda. Câci nici chiaru turcii nu potu, dupa hatulu sultanului Mehametu, sa se adreseze in diferendele loru cu românii decâtu numai tribunaleloru din principate, ale câroru otariri, se dîce in acelu actu, suntu definitive.

FOISIÓRA.

Comunele române

din Daci'a Aureliana, cu inceperea dela frontierele Greciei pe sîr'a muntelui Pindu.

(„Convorbiri literarie.“)

(Urmare.)

Mai spre nordu, totu pre verfurile Pindului, se afla comune curatu romanesci avendu asemenea câte o scóla de limb'a greca sî biserici totu grecesci: I. Denescu, locuita de 100 familii. II. Gramoste cu 120 fam. Aceste sî comun'a Nicoliti'a patri'a dloru Dumb'a din Vien'a, care pre la inceputulu seculului alu 19-lea a fostu abandonata de locuitorii sei români, din caus'a incursiuniloru ce faceau Albanesii vecini, care pradau tiér'a; sî astadi se vedu numai ruinele acestei comune.

Mai spre nordu, pre pólele occidentale ale Pindului, este comun'a Voscopole (Moscopole), care pre la midiloculu sî finele secolului XVIII erá centru comerciului ce facea tóta Albani'a, Epirulu, Macedoni'a sî Bosni'a cu Austri'a sî cu Veneti'a; avea 12,000 de case sî o populatiune curatu romàna de 80,000 de suflete. In acésta cetate româna s'a vediutu pentru prim'a óra imprimeri'a in Turci'a intr'unu tempu, cându nu erá imprimeri'a nici in Constantinopole; au fostu tiparite diferite cârti, sî mai cu séma religióse, in limb'a greca; iéra evangeli'a a fostu tiparita in limb'a româna cu litere grecesci; posedá o biblioteca admirabila in avutiele sele; dara viéti'a prea presumtiósa ce o petreceau locuitorii ei, au atrasu hordele albanesiloru, care prin dese incursiuni devastau comun'a sî despoiau locuitorii intr'unu modu insuportabilu. In fine reulu ajunsese la culmea sea, sî nefericit'a acésta mare sî inavutita cetate a fostu redusa in ruine, locuitorii ei fiindu siliti sa abandoneze totulu, spre a-si cautá unu refugiu mai in tóte orasiele Macedoniei, Albaniei, Traciei sî ale Bulgariei; mai cu séma in Bitoli'a s'au asiediatu o colonia de dóue mii fam. române; sî astfeliu tóta populatiunea crestina a orasiului Bitoli'a este preste jumetate româna sî bulgara, greci nefiindu acolo nici o familia; asemenea cele mai distinse familii crestine sî cele mai insemnate stabilimente comerciale din orasiele Perlepu, Chiostendilu, Filipopole, Adrianopole, Ienigè, Caval'a, Serres, Tesalonicu (in Macedoni'a), din Ohrid'a, Elbasan, Tirana, Scodr'a, Durazzo, Cavai'a, Berati, Ghiorgea, etc. (in Albani'a) suntu români din Moscopole. Multi dintre români moscopoleni s'au mutatu in Austri'a, unde astadi se distingu pentru averile loru cele colosale sî pentru comerciulu celu mare sî intreprinderile maretie de industria sî lucrâri publice ce facu, precum este baronulu Sin'a, românu neamu din neamu, nascutu in Moscopole, care dupa Rothschild, este celu mai mare banchieriu sî cea mai solida casa financiaria a Europei; sî alti multi, care din nefericire trecu astadi in ochii lumei de greci, cu tóte ca betrânii loru parinti, care traiau pâna mai de une-dîle, vorbiau in familia limb'a româna!!

Un'a cá acést'a este negresîtu resultatulu negligentiei sî nepasârei ce au aretatu luminatii români din Romani'a in privinti'a româniloru de pre aici, care, inainte de unu seculu, cându greculu erá sclavu sî clacasiu pretutindeni, aveau preponderanti'a sub tóte punctele de vedere intre cele-lalte natiunalitâti crestine din imperiulu otomanu. Déca s'aru fi ganditu cine-va pre la secululu XVIII sî pre la inceputulu secol. actualu, la românii din Macedoni'a, Albani'a sî Epiru, cá sa le dee o educatiune sî o mica invetiatura in limb'a loru materna, apoi atunci erau sa fia astadi romanisati chiaru bulgarii sî grecii, care, nu numai scólele elene din Macedoni'a, Epiru sî Albani'a le datoréza la generositatea româniloru invetiati in strainatate, ci inca sî Universitatea sî Academi'a eliniloru suntu creaturi ale acestoru români, care pre tempurile acelea credeau ca facu unu actu de binefacere sî compatriotiloru sî natiunei loru, infiintiandu in patri'a loru sî in alte orasie crestine scóle de limb'a elena; pentru ca nici nu sciau pre atunci ca suntu litere române, nici ca erau ei unu geniu cá sa concépa sî sa intreprinda o astfeliu de inovatiune. — Eata dara culegemu noi astadi amarulu sî fatalulu productu alu negligentiei sî alu neprevederei ómeniloru de statu sî a distinsiloru români, ce erau la putere sî conducea nav'a intereseloru natiunale pâna mai de une dîle!!!

Fiiulu lui Nicolachi Mihailu—Mihailu Efendi—din Serr'a, care astadi este acolo capulu partitului grecu, este românu neamu din neamu din Moscopole. — Domnu Condo este românu din Bacas'a (la Pindu); dlu Duru este asemenea românu din Gramoste; sî cu unu cuventu toti capii sî conducatorii astadi ai partideloru grece in tóte orasiele Macedoniei sî Traciei suntu români educati sî instruiti in scóle grecesci; pentru ca in tóte orasiele acestoru dóue provincie populatiunea crestina este numai bulgari sî români, greci nefiindu numai decâtu pre la tiermurile mârii.

Mi se sfasie anim'a, 'mi tremura mân'a, vediendu acum sî scriindu ca faimós'a Moscopole, Acestu Babel sî Ninive, nu numai alu comuneloru române, ci alu tuturoru orasieloru crestine ale Turciei din Europ'a (Rumeli'a), astadi nu mai este decâtu unu stogu de ruine, care dovedesce vechi'a sea maretie sî splendóre!!

bitu totu-déun'a a dá dreptate reclamatiuniloru tierei contr'a celoru mai mici incercâri in acésta privintia. Unu esemplu eclatantu a datu in 1764.

Cá tóte celelalte natiuni straine, românii pre cari treburile loru ii aducu in Turci'a, suntu scutiti de ori-ce impositu pentru persón'a loru, de ori-ce cautare pentru imbracamintea loru.

Cá tóte tierile straine, principatele intretienu la Constantinopole unu insarcinatu cu afaceri, care se bucura de dreptulu gintiloru. Cá toti agentii straini, acestu insarcinatu cu afaceri nu se adreséza, in raporturile sele cu sublim'a Pórta, decâtu ministrului afaceriloru straine.

Cá in tóte tierile straine, crestinii cari au imbratisiatu Islamismulu potu, dupa hatulu sultanului Bajazet I, trecendu pre teritoriulu românu, sa tréca la vechi'a loru religiune, fâra sa póta fi suparati intru nimicu.

Acest'a e adeveratulu dreptu publicu alu principateloru, asiá precum resulta in modu incontestabilu din capitulatiunile loru cu sublim'a Pórta. Acestea suntu privilegiele si imunitâtile pre cari n'au lasatu nici odata a li se smulge, si pre cari poterile semnatare ale tractatului din 30 Martie au luatu ingagementulu de a le garantá.

Suveranitatea, autonomi'a Romaniei suntu incontestabile in dreptu. Acestu dreptu a fostu totu-déun'a confirmatu de fapte. Câte-va esemple voru ajunge a probá acést'a. Ea a batutu pre unguri, pre polonesi, pre casaci, si a contractatu cu aceste popóre numeróse tractate de pace. In 1390, Mircea semnà cu regele Poloniei, si in 1395 cu Sigismundu rege alu Ungariei, dóue tractate de amicitia si aliantia. Incheia alte dóue, unulu in 1459, cu Russi'a, si unu alu doilea in 1485, cu Poloni'a. Dlu Vaillant a datu textulu acestoru din urma dóue tractate intr'o escelenta publicatiune intitulata „Autonomi'a publica a Romaniei.“ La 16 Martie, 1412, Vladislavu incheia cu unu altu tractatu, ofensivu si defensivu, totu cu Sigismundu, care ajunsese imperatu. Conventiunea pre care o incheia Stefanu celu mare in 1499 cu regele Poloniei a remasu faimósa. Cea subscrisa in 1520 intre Radu dela Afumati si Ioanu Zapoli'a, rege alu Ardélului, din care imperatii Austriei au mostenitu, spre a delimitá fruntariele Valachiei, Moldaviei si ale Austriei, merita asemenea atentiunea. Independenti'a suverana a româniloru erá cunoscuta atâtu de generalu in Europ'a, incâtu regin'a Elisabet'a a Engliterei incheia, la 27 Augustu 1588, unu tractatu de comerciu cu Petru, principele Moldovei, in care acest'a se intitulédia: Dei garatia, princeps Valachiae et Moldaviae. La 2 Maiu 1651, Vasilie Lupu, domnulu Moldaviei, acceptà dela Kiemilnisky, hatmanulu casaciloru, cârui'a a succedatu imperatulu Russiei, unu tractatu, in care primulu articulu recunósce independinti'a Moldovei. Iéta acelu articulu: „Princeps Moldaviae, Moldaviam pleno jure obtineto.“

Cându rusii se apropiara pentru prim'a óra de tiermii Dunarei, ei cautara sa contracteze aliantia cu principii si ai Valachiei, pre cari le considerau si tratau cá state independente si suverane; proba tractatulu intervenitu in 1721, intre tiarulu Petru si Cantemiru, principele Moldovei. In tractatulu dela Kucinc-Kainargi (1784) incheiatu intre Russi'a si sublim'a Pórta, titlulu de suverani este formalu datu principiloru români.

Pentru rogativele garantate loru in virtutea acestui tractatu de câtra sublim'a Pórta, articululu 16 enumera si pre aceea de a fi representati pre lânga Sultanulu de insarcinati cu afaceri particulari. Iéta textulu tractatului, care fu scrisu in italienesce, limb'a diplomatica a sublimei Porti, mai nainte de adoptarea limbei francese: „Permite inca suveraniloru din cele dóue principate (Moldov'a si Valachi'a), fia care pentru partea sea, de a avea pre lânga sublim'a Pórta insarcinati cu afaceri, crestini de religiune greca, cari 'si voru face treburile loru, si acesti insarcinati de afaceri voru avea grija de interesele diseloru principate, si voru fi tratati de sublim'a Pórta cu bunatate, si chiaru in slabiciunile loru voru fi considerati cá ómenii cari se bucura de dreptulu gintiloru, adeca voru fi aperati de ori-ce superare.“

Dreptulu de a inchiaiá tractate si de a fi representatu diplomaticesce constitue elementulu esentialu alu independintiei politice a ori-cârui statu.

Remâne astfeliu demonstratu ca privilegiele si imunitâtile nu emana nici din concesiuni spontanee ale Portii, nici dela protectoratulu cutârei séu cutârei puteri. Ele suntu patrimoniulu legitimu si inviolabilu alu natiunii române, patrimoniu consacratu de indoita sanctiune a tempului si a tracteloru.

Romani'a e suverana, cu consimtimentulu tuturoru acelor'a cari se silescu cu franchetia a se urcá pâna la originea drepturiloru sele. „Suveranitatea, dice baronulu Martens in tractatulu seu despre dreptulu gintiloru, resulta din esercitiulu puterii legislative executive si judiciare.“ Provinciele române insa, dupa tractatele incheiate cu Pórt'a, au conservatu legislatiunea loru natiunale (poterea legiuitória si judiciara); o administratiune independenta (putere ecsecutiva); ce-va mai multu inca, liber'a alegere a principiloru cari le guvernà.

Ingagiementele luate de sublim'a Pórta de a aperá Valachi'a si Moldov'a contr'a inamiciloru din afara nu alteréza intru nimicu autonomi'a acestoru provincie, câci, spre a citá autoritatea unui'a din cei mai celebri scriitori politici, Vattel: „cându unu statu slabu reclama si obtiene protectiunea unui statu mai tare, midilocindu plat'a unui tributu, dara reservându-si dreptulu de a se guverná dupa voi'a lui, acést'a e unu simplu tractatu de protectiune, care nu deróga câtu-si de pucinu dela suveranitate“.

Acést'a este atâtu de adeveratu ca in tractatulu intervenitu in 1460 intre Vladu, V, printiulu Valachiei si sultanulu Mohamed II, s'a stabilitu anume, ca pentru pretiulu protectiunei, sublim'a Pórta nu va avea sa reclame nimicu altu de câtu suprémati'a asupr'a suveranitâtii acestui principatu si unu tributu anuale de 10,000 galbeni.

Aru fi de prisosu sa urmârimu mai departe acésta demonstratiune Ori ce spiritu seriosu si de buna credintia va conveni cu noi ca provinciele române nu potu in nici unu modu a fi asimilate cu provinciele vasale si imediatu dependente ale imperiului otomanu. Afara de tributulu ce românii s'au ingagiatu a platí, si care constitue pentru densii o datoria de onóre, ei nu datorescu sublimei Porti, de câtu deferenti'a si curteni'a pre care natiunile amice si le datorescu mutualu. Ori-ce alta pretentiune aru fi nejustificabile.

Varietâti.

⁂ (Multiamita publica). Terminandu-mi cu acestu anu cursulu studieloru la Academi'a de silvicultura din Siemnitiu, — ceea ce fâra stipendiulu de 200 fl. v. a. ce mi s'a deferitu din fundatiunea gojduiana in decursu de doi ani, cu greu mi-aru fi succesu, — 'mi tienu de cea mai sacra si placuta detorintia a esprime prin acést'a atâtu prea on. representantie a susu numitei fundatiuni, câtu si prea on. inteligintie romane din Sabesiu pentru ajutoriulu de 30 fl. v. a. pre care a avutu bunatatea a mi lu tramite inca in an. 1872, — cea mai profunda a mea multiamtta. —

Pianulu inferioru in 1 Sept. 1874.

Simeonu Corneliu Piso,
candidatu de silvicultura.

⁂ Scolasticu. Din o scrisóre a inspectoratului scolasticu din fundulu regiu dto 17 l. t. Nr. 1494 aflâmu, ca ministeriulu pentru instructiunea publica si-a procuratu o colectiune de medilóce pentru sistemulu metricu si ca a tramisu mai multe atare instrumente numitului inspectoratu spre a le impartí la acele scóle poporale gratuitu la cari suntu aplecati cei mai cualificati invetiatori. Spre acestu scopu s'a recercatu respectivele magistrate cá sa recomende atari docenti apti. —

Scólele la gimnasiulu luteranu de aici s'au inceputu dejá cu 1 Septembre n. cele dela gimnasiulu catolicu din locu se voru incepe cu 1 Octobre.

Precum ne-amu potutu convinge din o privire fugitiva contingentulu tineriloru români la scólele luterane e imbucuratoriu.

⁂ Representanti noi. Intr'unulu din numerii trecuti ai fóiei nóstre din a. c, amu fostu publicatu unu numeru frumosu din inteligenti'a nóstra locale, care se alesera de representanti la adunârile generale ale scaunului Sabiiului. Aflâmu acum ca comunele de nou reorganisate, imitandu esemplulu laudabile alu celoru-lalte comune, au mai alesu unu altu numeru considerabilu din inteligenti'a nóstra de representanti ai sei la numitele adunâri si adeca s'au alesu in Seliste domnii: Iacobu Bolog'a, consiliariu gub. in pensiune, Iosifu Sterc'a Siulutiu asesore reg. Dr. Demetriu Racuciu advocatu; in Tilisc'a dnii: Basiliu Petri directore, Ioane Candrea profesoru gr. or.; in Sinn'a dlu Constantinu Stezariu capitanu c. r. in pensiune; in Vale domnii: Dr. Aureliu Brotea directore la banca Transilvani'a, Zacharia Boiu parochu si asessoru consistoriale; in Galesiu dlu Elie Macelariu consiliariu in pensiune; in Sibielu domnii: Iuliu Bardosi inspectore reg. scolariu si Marcu Bechesi jurnalistu; in Vestemu. dlu Ioanu V. Russu protopopu.

Raportu comerciale.

Sabiiu 11 Septembre n. Grâu 5 fl. 33 xr. frumosu, 5 fl. — xr. mestecatu, 4 fl. 67 xr. cualit. infer.; secar'a 3 fl. 40 xr. pâna 3 fl. —; — orzu fl. 3; ovesu 1 fl. 53 pâna 1 fl. 27 xr.; cucuruzu (porumbu) 4 fl. — xr.; cartofi 1 fl. 60 xr. galét'a austriaca.

Cânep'a — fl. maj'a.

Lintea 6 fl — xr.; mazarea 6 fl. 67 xr., Fasolea 6 fl. — xr.

Fenu legatu — fl. 60, nelegatu — fl. 60 xr., paie lungi 80 xr., scurte 70 xr, maj'a.

Lemne de focu 8—9 fl. stang. austr.

Carnea de vita 18—20 cr. p., de porcu 28 xr. Unsórea 79 xr. pâna la 1 fl. 20 cup'a.

Burs'a de Vien'a.

Din 31 Augustu (12 Sept. 1874.

Metalicele 5%	71	65
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	74	65
Imprumutulu de statu din 1860 . . .	110	—
Actiuni de banca	982	—
Actiuni de creditu	246	—
London	109	95
Obligatiuni de desdaunare Ungurese	78	—
„ „ „ Temisiorene	77	—
„ „ „ Ardelenesci	76	—
„ „ „ Croato-slavone	80	—
Argintu	104	10
Galbinu	—	—
Napoleonu d'auru (poli)	8	81

Astadi Moscopolea n'are decâtu 150 fam.!! Metropoli'a este o biserica magnifica; bibliotec'a Moscopolei erá mare luceu, si perderea ei este o paguba pentru literatur'a si istori'a natiunala. — Moscopolea este situata intre Albani'a si Macedoni'a, la o distantia de trei óre spre apusu de Ghiorge'a, si cá la diece óre spre média di de Ohrid'a. Acum la Moscopole esista o scóla de limb'a greca, si biseric'a asemenea cu limb'a greca.

Spre apusu, pre la tiermurile mârii Ionice si Adriatice este unu districtu, cunoscutu astadi sub numele de Muzachie, aprópe de orasiulu Derate'a. Acolo — in Muzachie — suntu multi Români, despre cari n'amu sciri esacte si detaiate. Este inse de notorietate publica, ca mai toti lipscanii, bacalii etc. din tóte orasiele si tergurile Albaniei suntu români, cea mai mare parte din Moscopole; asiá in Beratu, in Avlon'a, Durazzo, Cavai'a, Scodr'a etc. comerciulu este in mân'a româniloru si românii din Albani'a nu pré suntu spurcati de miasm'a panelenismului; unii chiaru scriu romanesce cu litere grecesci inca pâna astadi. Acum dela Moscopole sa ne intórcemu spre resaritu: Lânga satulu Pleas'a, totu pre sir'a Pindului, suntu preste 300 fam. rom. care petrecu vér'a aici in colibe, avendu o biserica si scóla de limb'a greca; iéra iérn'a descindu in Tesali'a, si se numescu colibele lui Balamaci siefu alu româniloru.

Totu spre resaritu in Macedoni'a este Hrupist'a, comuna locuita de români, de bulgari si de turci, in eparchi'a Castori'a; are pre la 150 fam. rom. iéra in tempu de iérna si mai multe; pentru ca descindu de iernéza aici multe familii din St'a-Mari'a (pre Pindu); are o scóla de limb'a greca si o biserica.

Spre resaritu Vlaho-Clisur'a, comuna curatu româna cu o populatiune de 1000 fam. tóte române; chei'a drumului dela Salonicu in Albani'a, avendu unu comerciu prea intinsu si considerabilu. Vlaho-Clisur'a este pentru tergurile Castoriei, Hrupistei, Caliarului, Neselitiei, Grebeneloru, Cojanei etc. — tóte aceste orasie, capitalie de plasi si de plaiuri — Vlaho Clisur'a — dicu — este pentru tóte aceste localitâti, ceea ce este portulu si piati'a Salonicului pentru tóta Macedoni'a si partea orientala a Albaniei. Clisurenii se afla asiediati cá comercianti, cá arendasi si cá meseriasi in Constantinopole, — in numeru de 500—600 barbati — in Galati, in Iassi, in Bucuresci si mai cu séma in Craiov'a, unde suntu preste dóue-dieci familii emigrate acolo din Clisur'a; mai suntu multi in Belgradu din Serbi'a, in Panciov'a din Banatu si in Vien'a câte-va stabilimente comerciale, care facu mare esportatiune de producte manufacturiale si industriale de ale Austriei si Elvetiei, si mai cu séma postavuri, tieseturi de bumbacu, de lâna si de metasa, si altele, care in tergurile cele mari, precum este celu de Perlepu, din Seres, du Uzungiov'a, se distribue in cantitâti mari si se transportà in diferite terguri si orasie ale Turciei europene. Clisurenii emigrati in Austri'a, in Serbi'a si mai cu séma cei din Romani'a au contribuitu prea multu la industri'a si desvoltarea, sub punctulu de vedere comercialu a acestui orasiu; pentru ca acesti'a, dupa ce si-au facutu o positiune óre-care in strainatate, au ingrigitu si pentru consangenii, vecinii si concetatienii loru sa le fia óre-cum folositori. Astfeliu unii au chiematu séu au primitu pre tenerii, veniti din patri'a loru natala, in locurile susu mentiunate, si i-au ajutatu séu i-au asistatu, cá si tenerii acesti'a sa se apuce de unu lucru bunu si folositoriu cu tempulu sa devina si ei ómenei, cari sa póta fi folositori si pentru sine si pentru rudele loru. Iéra acesti'a au facutu totu asiá, care mai tardiu ii urmara in strainatate; si astfeliu intr'unu intervalu de 40 de ani Vlaho-Clisur'a s'a schimbatu cu totulu ajungendu, sa fia unu orasiu insemnatu sub mai multe raporturi.

Clisurenii, stabiliti pentru unu tempu óre-care in strainatate, intorcendu-se in patri'a loru natale, au simtitu lips'a de o scólu regulata si bine organisata si prin urmare acesti'a, in intielegere cu cei mai insemnati cetatieni, au luatu initiativ'a sa infiintieze scóle bune; inse lipseau fondurile nu numai pentru lefile invetiatoriloru, ci inca si pentru radicarea unui edificiu, care sa aiba si form'a si spatiulu unei scóle indestulitórie. Dara unu Clisureanu ieromonachu, repausatulu de Sofronie Bargiul'a, care se aflá in Romani'a cá pre la anulu 183 . . . oferí trei-dieci de mii de lei, prin care s'a construitu edificiulu scólei, la a cârei'a intrare se afla bustulu repausatului cá fundatore alu scólei; iéra din alte ofrande, facute totu de Clisureni asiediati in Romani'a, in Serbi'a si Austri'a si din contributiuni ce au facutu toti locuitorii de aici, s'au strinsu fondurile necesarie, din ale câror'a venituri se platescu astadi cinci institutori si o institutrice, toti de limb'a greca!!

Eata dara ca, cu banii româniloru strinsi totu in Romani'a, se infiintiéza si se sustienu scóle de limb'a greca, intr'o comuna curatu româna, si se esiléza din tr'ensele limb'a naturala a locuitoriloru!! Si pentru ce s'a facutu si urméza a se face acésta infernalitate? Negresitu cá sa sugrume, prin educatiunea si instructiunea de limb'a greca, in inim'a eleviloru români sentimentulu, ide'a si chiaru limb'a de românu!!

(Va urmá.)

Nr. 102/1874.

Concursu.

Devenindu vacante statiunile de invetiatori.

1. in comun'a Galesiu, scaunulu Selistei cu salariu anuale de 200 fl. v. a. unu stângenu lemne de focu sî cuartiru in edificiulu scólei.

2. in comun'a Cristianu, scaunulu Sabiiului pentru 1 clasa cu salariu de 168 fl. v. a. siase stângeni lemne de focu pentru clasa si invetiatoriu si cuartiru naturale;

3. In Gusteritia lânga Sabiiu cu 140 fl. v. a. lemne dupa trebuintia, cuartiru sî dóue pamenturi (deloitie) de curechiu;

Pentru ocuparea acelor'a se deschide prin acést'a concursu pâna in 20 Septembre a. c. st. bisericescu.

Concursele provediute cu atestatu de cualificatiune, de moralitate sî eventualmente, despre servitiulu de pâna acum in carier'a scolastica sa se adresedie in terminulu prefiptu de-a dreptulu la subscrisulu.

Sabiiu in 23 Augustu 1874.

I. Hani'a
protop. gr. res. alu tract.
(1—3) Sabiiului I.

Concursu.

Devenindu vacanta statiunea de invetiatoriu la scól'a confes. gr. orient. din Carbonariu in protopresbiteratulu Cetâtiei de Petra (Kövár-vidék) prin acést'a se escrie concursu pâna la 19 Sept. a. c.

Emolumentele suntu: 163 fl. v. a. cuartiru liberu in edificiulu scólei si lemne de focu dupa trebuintie.

Doritorii de a ocupá acésta statiune, sa binevoiésca a-sî asterne petitiunile loru instruate in sensulu prescriseloru St. organicu la subscrisulu pâna la terminulu susu insemnatu.

Carpenisiu 25 Aug. 1874.

In contielegere cu comit.
parochialu.
Ioanu Siovrea
(1—3) Adm. ppescu.

Nr. 211 — 1874.

Concursu.

Conformu preliminariului statoritu prin conclusulu adunarei gen. a Asociatiunei transilvane tienuta la Dev'a in 10—11 Augustu a. c. de sub Nr. protoc. XXI, se publica prin acést'a concursu la urmatóriele stipendii:

a) La unu stipendiu de 60 fl. destinatu pentru unu gimnasistu din comitatulu Dobacei (din o fundatiune anonima.)

b) La altu stipendiu de 60 fl. din fundatiunea fericitului Nicolau Marinoviciu sen. din Sasu-reginu, destinatu pentru unu gimnasistu incependu din prim'a clasa gimnasiale.

Concurentii la amentitele stipendii au sa-sî substérna pâna la 15 Octobre c. n. a. c. concursele loru provediute a) cu certe de botezu b) testimoniu de paupertate si c) testimoniu scolasticu de pre semestrulu alu II-lea alu anului scolasticu trecutu.

Se observà, ca concurentii la stipendiulu de sub b) cei consangeni in lini'a barbatésca directa cu fundatorele, ceteris paribus, voru avé preferintia.

Sabiiu in 10 Septembre 1874.

Dela comitetulu Asociatiunei transilvane pentru literatur'a sî cultur'a poporului românu.

(1—3)

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei vacante invetiatoresci dela scól'a gr. or. din Finteusiulu-mare, se escrie concursu cu terminulu pâna in 30 Septembre a. c., in care dî va fi sî alegerea.

Emolumentele impreunate cu acestu postu suntu: 120 fl. v. a. dela comuna prin repartitia si cuartiru naturalu in cas'a scólei.

Doritorii de a ocupá acésta statiune au a-si asterne suplicele loru instruate in sensulu prescriseloru Statutului organicu pâna la terminulu de mai susu, subscrisului cá directore scolariu.

In contielegere cu administratorele int. protopopescu.

Finteusiulu-mare, 19 Augustu 1874.

pentru comitetulu parochialu
Stefanu Dragosiu,
(2—3) parochu si presiedinte.

Nr. 535 ex 1874.

Concursu.

Pentru ocuparea postului de invetiatoriu diriginte la scól'a granitierésca din Lis'a cu salariu anualu de 240 fl. v. a. din fondulu scolasticu centrale, cortelu in cas'a scólei, gradina sî lemne de focu, se escrie concursu pâna la 7/19 Septembre a. c.

Comitetulu scolasticu granitierescu alu fostiloru granitieri din regimentulu romanu I
(1—3) **din Sabiiu.**

Concursu.

Pentru ocuparea postului invetiatorescu la scól'a confesionala gr. or. din Vidr'a de susu protopresbiteratulu Zlathna de susu, se deschide prin acést'a concursu.

Salariulu impreunatu cu acestu postu este 200 fl. v. a. cuartiru sî lemne pentru incalditu.

Doritorii de a ocupá acestu postu au a-si tramite petitiunile loru instruate in sensulu „statut. org.“ § 13 pâna in 20 Sept. a. c. la scaunulu protopresbiteralu in Campeni.

Vidr'a de susu 15 Aug. 1874.

In contielegere cu comitetulu
parochialu.
Ioanu Patiti'a,
(2—3) protopopu.

Ad. Nr. 95/1874.

Concursu.

Devenindu vacante dóue statiuni invetiatoresci din tractulu Heghigului se deschide concursu pâna la 24 Septembre a. c. st. v.

1. In Bicusadu cu emolumentele anuali:

a) de fia-care copilu obligatu de scóla 1 fl. v. a.

b) de fia-care familia 10 cupe bucate.

c) de fia-care gazda cu vite unu caru de lemne;

d) din cele 5% de florinulu de dare, jumetate;

e) din ajutoriulu cons. de 2000 fl. anualu 30—40 fl.

f) a trei'a parte din venitulu stolaru preotiescu, fiindu impreunatu cu acestu postu sî cantoratulu.

Léf'a anuale se urca câtra 180 fl.

2. In Heghigu cu o lefa anuala de 200 fl. v. a. solvinda de câtra epitropi'a respectiva in 4 rate anticipative cuartiru liberu si lemne.

Doritorii de a ocupá vre-unulu din aceste posturi suntu invitati a-si adresá petitiunile loru instruate in sensulu § lui 13 din Statutulu organicu prin subscrisulu câtra sinodulu parochiale respectivu pâna la terminulu prefiptu.

Elöpatak 22 Augustu 1874.

In contielegere cu comitetulu parochialu.
I. Mog'a,
(2—3) admin. prot.

Concursu.

Pentru ocuparea statiuniloru invetiatoresci dela scólele confesiunale gr. or. Ghijas'a-inferióra, Siulumbergu, Sasausiu sî Ruj'a, se escrie prin acést'a concursu pâna in 15 Septembre st. v. in care dî voru fi sî alegerile.

Salariele impreunate cu aceste posturi suntu:

1. La scól'a confesiunala din Ghijeas'a-inferióra in bani gat'a numerari 70 fl. v. a. sî in bucate 18 galete ardelene dela poporu, cuartiru sî lemne de focu.

2. La scól'a confesiunala gr. or. din Siulumbergu in bani din fondulu scólei si dela poporu in bucate sî bani 200 fl. v. a. si lemne de focu.

3. La scól'a confesiunala Sasausiu din alodiulu comunei 200 fl. v. a. cuartiru sî lemne de focu.

4. La scól'a confes. Ruj'a 100 fl. v. a. dela poporu, cuartiru sî lemne.

Doritorii de a ocupá vre-unulu din aceste posturi invetiatoresci au sa-si asterna petitiunile loru pâna la tempulu indicatu amesuratu Statutului organicu §. 13. la subscrisulu.

Nocrichiu in 20 Augustu 1874.

In contielegere cu comitetele parochiali.
G. Maieru,
(2—3) adm. protop.

---

ad Nr. 163/prot.—1874.

Concursu.

Devenindu vacanta parochi'a gr. or. de a III-a clasa din Hendorfu, in protopresbiteratulu tractului Sighisiórei se deschide prin acést'a concursu pâna in 25 Septembre st. v. a. c. —

Emolumentele suntu:

Portiunea canonica 12½ jugere pamentu;

Dela 75 familii români câte o ferd-la grâu, séu cucuruzu sfarmitu, — a 16 cupe ferdela, —

Dela 48 familii neurustici câte 17 cr. v. a. stol'a indatinata. —

Doritorii de a concurge la acést'a statiune au a-si asterne petitionile loru conformu prescriseloru din „statut. org.“ — pâna la terminulu prefiptu, subscrisului protopresbiteru in Sighisiór'a. —

Sighisiór'a 16 Augustu 1874.

In contielegere cu comitetulu parochialu gr. or. respectivu.
Zacharie Boiu,
(2—3) protopopu.

Concursu.

Pentru ocuparea postoriloru invetiatoresci in clas'a I si a II la scól'a conf. gr. or. din Lancramu, protopr. Sabesiului s. se escrie concursu pâna in 22 Septembre a. c. st. v.

Emolumentele suntu: Léf'a anuale pentru invetiatoriulu de clas'a I 150 fl. v. a. — pentru invetiatoriulu de clas'a a II 300 fl. v. a. din cas'a alodiale. —

Doritorii de a ocupá aceste posturi, au a-si asterne suplicele loru instruate in sensulu „statut. org.“ pâna la terminulu susu disu, câtra scaunulu protopr. gr. or. in Sabesiulu sas.

Lancramu in 18 Aug. 1874.

In contielegere cu concernintele
protopres.
(3—3) Comitetulu parochialu.

Nr. 205/Sc. — 1874.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei invetiatoresci din Ded'a — pentru carea s'a mai escrisu concursu in Nr. 36 si 37 „Tel. Rom.“ si la carea n'a concuratu nimenea — se esrie de nou concursu cu terminulu pâna in 13 Septembre a. c. prelânga urmatórele emolumente:

250 fl. v. a. in bani — in 4 rate anticipative din cas'a comunale,

cuartiru liberu cu lemne de incalditu, si

o gradinitia de legume in marime de 80°☐ lânga scóla.

Cei-ce dorescu a ocupá acésta statiune sa-si astérna subscrisului cererile instruite in sensulu „stat. org.“

Inspectoratulu scol. confes. gr. or. alu tractului Turd'a superióra.

Rip'a de josu in 15 Aug. 1874.

In contielegere cu comitetulu
parochialu.
Vasilie Popoviciu
(3—3) inspect. scol. district.

Concursu.

La scól'a românа gr. orientala din Avrigu suntu de a se ocupá trei statiuni de invetiatori: un'a cu salariu de 300 fl., alt'a cu salariu de 200 fl. si alt'a cu salariu de 150 fl. Doi din invetiatori voru potea avé locuintia in edificiulu scólei. Concurentii au sa produca atestatu despre studiile ce au facutu si cu deosebire atestatu de cualificatiune; cei ce voru avé sî atestate de pedagogia séu teologie, voru fi preferiti.

Documentele suntu de a se adresá pâna la 1 Septembre cal. vechiu a. c. la subsemnatulu.

Sabiiu 20 Aug. 1874.

In contielegere cu comitetulu
parochialu.
I. Popescu
prot. sî insp. district.
(3—3) de scóle.

Pensionatu pentru lucruri de mâna.

Indemnatu de unele onorate dómne zelóse pentru instruirea secsului femeescu in lucruri de mâna industriari, m'amu resolvitu a deschide unu **atelieriu** de totu-feliulu de lucruri cu lâna, margele, cu metase, indreitura, tioluitu, flori si cusaturi de totu feliulu sî cu masin'a, dela cele incepatórie pâna sî la modista, croitu de rochii si tóte cele cerute de activitatea unei economiste active industruarie sî vorbirea nemtiesce

Pretiulu la incepatórie **1 fl.** pre luna; la cusutu la albituri, tioluitu, modista **2 fl** cusutu la masina **3 fl.**; la croitura de rochii **6 fl.** pre luna.

Tempulu instruirei va fi dela 8—12 sî dela 2—6 óre in casele d. Georgie Brezeanu vapsitoriu vis-a-vis de gimnasiu românu. Cunoscintiele câscigate la calitate de madame in cursu de mai multi ani, atâtu in scóla, câtu sî la madame de renume, 'mi dau curagiu a face apelu la tóte mamele române natiunali, rogându-le a me sprigini in propusulu meu, care pentru tóta viéti'a juneloru eleve póte fi numai fericitoriu. Din partemi me voi incordá a satisface comuneloru dorintie sî pretensiuni ale parintiloru, inaintându sî fortiele activitâtii industriarie.

Brasiovu 24 Aprilie 1874.

Madam'a Bidu,
croitoriului de totu feliulu de
lucruri, barbatesci, femeesci si
pentru preotime sî la mortu
(1—3) servitiu.

Instructiune

in limb'a francesa, germana, italiana, câtu si in fortepiano, ofera o domnisióra cu scintie deplinu inzestrata.

Reflectantii sa binevoiésca a se adresá la Administratiunea „Telegrafului Romanu“. (3—3)

Celu mai nou sî mai mare depositu de orológe in Sabiiu.

la

IOHANN BUSCHEK

orologieriu,
Uliti'a Cisnadiei Nr. 16 vis-a-vis de Hotelulu: „La Corón'a Ungariei“.

Recomenda orologele sele de auru sî argintu de I calitate, de Genf, alese personalminte sî probate prin oficiu, cu garantia de 1—2 ani.

Orologie de argintu cu câte fl. 13, 14, 16, 18, 20, 24, 26, 28, 30—40.

Orologie de auru cu câte fl. 28. 30, 32, 34, 36, 40, 45, 50, 60, 70—150,

De I calitate orológe cu pendulu, o decóre pentru ori-ce locuintia cu câte fl. 28, 30, 32, 34, 36, 38, 40, 44, 46, 50, 60, 70—150.

Orológe de biroulu francesu, de marina sî desteptatórie (Wecker) etc.

Lantiuri de auru sî argintu, probate prin oficiu sî adeca: Lantiuri de argintu cu câte fl. 3, 4, 5 pâna la 12, de auru: Lantiuri de gâtu cu câte fl. 32, 34, 36, 40, pâna la 80 sî 150.

Reparaturele se facu dupa modulu celu mai nou solidu sî cu garantia de unu anu.

Pretiu curinte mai detaiatu gratis et franco.

(15—20)

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 70. **ANULU XXII.**

Sabiiu in 5|17 Septembre 1874.

Press'a din Vien'a ne spune ca intrarea d-lui Sell'a cá ministru de financie in guvernulu din Rom'a aru insemná o mai buna intielegere intre guvernulu italianu sî celu germânu pentru o lucrare de acordu in cestiuni clericale.

Amu reprodusu dejá óre cari pasagie din „le Nord“, cari desmintiau sgomotele colportate de unele diare, ca emanarea recunóscerei guvernului ispaniolu de câtra Rusi'a aru insemná o ruptura a bunei intielegeri stabilite prin intalnirile din urma ale suveraniloru nordului.

Oficiósa din Berlinu, „Provincial Correspondenz“ vení la rendulu ei sa confirme acésta desmintire printr'unu articlu in care dice ca aru fi a necunósce cu totulu adeverat'a situatiune déca s'aru presupune ca intielegerea cordiale dintre Germani'a sî Rusi'a s'a potutu turburá prin o divergentia de opiniune momentana relativu la afacerile Ispaniei.

Cetimu in „le Nord“:

O epistola adresata lui Times contiene lungi detalii asupr'a modului cum petrundu in Ispani'a armele carlistiloru.

Déca trebuie sa credemu pre corespondentulu lui Times sî contrariu cu supositiunea generala, nu este numai Bidaso'a principala cale prin care se introducu armele in Ispani'a. O mare parte intra pre cóst'a tierei, espediate dela Bordeaux in butóie de vinu séu din Nantes in cutii de sardele sî adresate câtra negutiatori de aceste articlu la Bayon'a, St. Jean de Luz, la trecatórele Perineiloru sî la St. Sebastian. Cea mai mare parte inse e tramisa pre uscatu si sub formele cele mai diferite.

Corespondentulu lui Times asigura ca a vediutu mii de cartusie intr'unu otelu, unde fusese espediate sub nume de brândia de Gruyéres; ladî cari coprindeau carabine purtau etichete de macarόne; cilindre de feru gaurite implute cu baionete; sî in fine baloturi de pesce uscatu, cari coprindeau mai multu plumbu decâtu pesci.

La frontiera, tóte aceste article suntu predate contrabandistiloru, de câtra agenti fórte bine cunoscuti de ei. Acesti contrabandieri cunoscu fórte bine tiér'a, ei 'sî-au spionii prin fie-ce satu séu câ rcima isolata, sî unu sistemu perfectu de eclerori cari i incunosciintiéza imediatu de periculu. Cuventulu loru de ordine se imprascie cu fórte mare repediciune, sî fórte raru se intempla cu vam'a sa póta surprinde de o incarcatura de marfuri oprite

Toti suntu organisati in bande, sub directiunea unui siefu care e respundietoriu de transportu sî se intielege directu cu agentulu. Unii din acesti siefi comandá mai bine de 200 ómeni, cari lucréza di sî nópte.

In resumatu, totu dupa jurnalulu englesu, nimicu n'aru fi mai greu de câtu a cautá cine-va sa suprime tramiterea de arme carlistiloru; nu s'aru potea trece preste dificultâtile unei asemenea incercâri. Punerea in stare de asediu a provincieloru dela frontiéra abiá aru putea atinge acestu scopu.

„Fremdenblatt,“ vorbindu despre numerulu congreseloru intrunite cu scopuri umanitare, dice ca ele ameninti'a de a devení o legiune. Se scrie dela Berlinu, ca imediatu dupa inchiderea conferintiei dela Brusell'a, se va tiné la Petersburg o a dóu'a conferintia suplementara, in sinulu cârei'a se voru discutá objectiunile formulate de cabinete in privinti'a decisiuniloru cari aru putea fi luate la Brusell'a. Orasiulu St. Petersburg va avea dara onórea, pentru prim'a óra in istori'a diplomatiei, de a vedea functionându intre zidirile sele o nóua institutiune, adeca unu tribunalu diplomaticu de casatiune, operându revisiunea unoru decisiuni luate de unu altu tribunalu diplomaticu.

Alte onoruri mai suntu reservate inca capitalei Russiei. Ea va mai serví sî de locu de intrunire a congresului telegraficu internationalu, la care se voru aflá representate vre-o dóue-dieci de state. Abstractiune facendu de tóte conventiunile technice ralative la esploatarea linieloru aru fi vorb'a cá in tempu de resbelu institutiunea telegrafului sa fia neutra.

Fâra a voí sa discutâmu cestiunea de a scí pentru ce acestu privilegiu nu aru fi acordatu cu acel'a-si cuventu sî posteloru sî drumuriloru de feru, ne vomu intrebá ce se va face, din puntulu de vedere practicu, pentru cá acésta neutralitate sa fia respectata. Va fi dara interdisu unui pichetu de ulani sa taia unu firu telegraficu, unei fregate de a intrerupe vre-unu cablu submarinu, sî inimiculu, din contra, sa utilisedie in tóta siguranti'a acelu firu séu acelu cablu spre a dá informatiuni generaliloru sei, spre a se aprovisioná, etc.

Negresitu umanitatea este frumosu lucru, dara nici bunulu semtiu practicu nu trebuie dispretiuitu. Este evidentu ca resbelulu póte fi facutu intr'unu modu cu multu mai pucinu barbaru, sî este de doritu cá sa se reusiésca alu face mai umanu; dara acestu nou sistêmu yankee de neutralisare telegrafica ce se va propune la St. Petersburg ne pare a fi o absurditate monstruósa, basata pre o idee din cele mai false care nu vede in resbelu de câtu lupt'a intre soldatii a dóue tieri sî nu intielege tóta conessiunea care esista intre viéti'a nationala propriu disa sî resbelu. Contr'a acestei idei au protestatu cu succesu la Bruselle'a cabinetele din Vien'a si Londonu, sî sperâmu ca nu se va reusí a se adoptá la St.-Petersburg ceea ce s'a respinsu dintru'ntâiu la Brusell'a.

Unu interesantu sî curiosu articolu de fondu a aparutu in principalulu diuariu din Rom'a.

„L'Italie“ dela 3 Septembre publica o revista in care respinge desele bociri sî lectiuni ce tramitu Italiei mai multe organe din strainatate mai alesu englese sî francese, din caus'a brigandagiului din Sicili'a. L'Italie declara ca nu primesce consilie inutile sî mai alesu nefundate, sî amintesce diareloru straine ca Itali'a, gratia intielepciunei poporului sî perseverantiei guvernului, n'a avutu sa sufere nici revolutiuni sî devastâri cá ale comunei incendiatórie din Parisu, nici starea de asediu in cele mai mari orasie sî despartiamente, cá in Franci'a, nici resbelulu civilu sî pustiirile revolutiunarie cá Ispani'a. L'Italie amintesce sî diuareloru englese care i dau prea dese consilie, cestiunea Irlandei, agitatiunile socialiste sî alte dificultâti interióre.

Apoi l'Italie spune ca unu medicu bolnavu nu e bine venitu cându voiesce a vindecá pre altii de bóle de care elu insusi sufere, fara a se putea vindecá. De aceea organulu guvernului din Rom'a conchide dicendu ca nu are trebuintia de tutori politici sî ca Itali'a 'sî póte regulá ea insesi afacerile interióre.

Relatându acestea cá simpla informatiune, asceptâmu a vedea ce voru respunde diuarele europene câror'a se adreséza acésta contra-lectiune plina de amaraciune. „Pr.“

Cestiunea lucratoriloru.

(IV) Pre ruinele imperiului romanu se radicara dupa multe lupte sangerόse staturi noi. Popórele germâne iau rolulu popóreloru antice. Economi'a nationale se aflá la aceste némuri numai in scutece. Germanii sî celtii — dupa marturisirile lui Cesaru sî Tacitu — tieneau munc'a de nedémna de unu barbatu sî de acea ea erá data in grigi'a sclaviloru sî a femeiloru. Abundanti'a pamentului, simplitatea vietiei sî pradile din resbele multiemiau putienele loru trebuintie. Germanii se ocupau cu venatulu sî cu agri-

---

FOISIÓRA.

Comunele române

din Daci'a Aureliana, cu inceperea dela frontierele Greciei pe sîr'a muntelui Pindu.

(„Convorbiri literarie.“)

(Urmare.)

Déca repausatulu de Sofronie Bargiol'a fundatorulu scóleloru actuale din Vlaho-Clisur'a aru fi invetiatu mult'a séu putien'a carte ce sciá in scól'a româna si in limb'a româna, apoi atunci cându circumstantiele l'au pusu in stare sa faca o binefacere câtra concetatienii sei, se intielege ca erá sa infiintieze o scóla româna, cá cea in care aru fi invetiatu elu, iéra nu greca precum din nefericire s'a facutu. Si cu o scóla româna erá sa fia folositoriu junimei patriei sele; pentru ca acum cu scólele grecesci au facutu mai multu reu sî paguba, decâtu unu folosu; din causa ca feciorii Clisureniloru, incependu la scóla cu alfabetulu sî cu cârti grecesci fâra a cunósce macaru o vorba greca, 'si pierdu pretiosulu loru tempu sî-'si tortureza sî intuneca spiritulu, cetindu vorbe si frase pre care nu intielegu, intocmai cá papagali. Iéra pre de alta parte invetiatoriulu grecu, care nu cunósce limb'a româna, nici elevului nu póte dá sa intieléga ceea ce aru voí sa-i esplice, ci se intielege cu densulu prin gesturi cá unu mutu, nici ceea ce-i vorbesce elevulu seu românu nu pricepe; sî astfeliu scól'a greca, intr'o comuna curatu româna precum este Vlaho-Clisur'a, este o icóna via sî nimerita a turnului de Babel.

Eata pentru ce trebuie sa asteptâmu totulu dela scóle române; pentru ca elevii români-macedoneni, care voru invetiá carte romanésca intr'o scóla româna, acesti elevi sî numai acesti a, cându la rendulu loru voru fi in stare sa cugete si sa decida pentru scólele patriei loru, voru face cá in comuna romanésca sa nu fia decâtu scóle si biserici române. Acum dara trebuie noi si cei din Romani'a sa facemu totulu, cá in tóte comunele române sa fia câte o scóla româna pre lânga cea greca care esista, sî cu tempulu cea straina sî parasita va disparea, inghitîta fiindu de cea româna.

Aceste reflectiuni amu socotitu necesarie spre a face conoscutu, ca radecin'a reului suntu scólele grecesci in comunele române, sî ca reulu acest'a se va vindecá sî lipsí cu tempulu, prin concurenti'a ce le-aru face scólele române deschise junimei române alaturi cu cele grecesci.

Vlaho-Clisur'a are dóue scóle de baieti sî un'a de fete, tóte de limb'a greca, in care suntu cinci invetiatori sî o institutrice, toti greci straini; sî o suta de baieti cu patru-dieci de fete. Este o scóla de limb'a româna, care are astadi siése-dieci de elevi si patru eleve (fete sî neveste), care cetescu sî scriu binisioru romanesce. La anulu 1869 cându s'a deschisu aici in publicu scól'a, numerulu eleviloru se urcase la 120, incâtu scólele grecesci pre aici erá sa remana desierte, déca amu fi avutu unu localu cu incaperi comode sî indestulatórie, cá sa-lu transformâmu in scóla. Lips'a acést'a a contribuitu prea multu, sî mai cu séma iérn'a, cându elevii nu puteau avea intr'o casutia vechia sî incomoda nici liniscea, nici caldur'a, ce le ofera bunulu edificiu alu scólei grece, acésta lipsa, dicu — au contribuitu multu, cá numerulu eleviloru scólei române sa fia redusu treptatu pâna la siése-dieci.

In Vlaho-Clisur'a suntu dóue biserici (sântulu Nicolau sî sf. Dimitrie) in care locuitorii audu sânt'a liturgia in limb'a greca; mai suntu inca dóue biserici pre la marginele orasiului (sf. Atanasiu sî sf. Antoniu), care suntu cá paraclise, in care nu servesce preotulu, decâtu numai la serbatorile sf. Atanasiu sî Antonu, totu in limb'a greca. Vlaho-Clisur'a are sî o monastire, in care se póte infiintiá unu seminariu, unde sa se formeze clerulu românu pentru bisericele româniloru din Macedoni'a, Albani'a, Epiru sî Tesali'a; pentru ca Vlaho-Clisur'a are tóte avantagiele, spre a fi centrulu unei astfeliu de invetiatori. — Esista, dupa cum vedeti totulu, dara numai miscarea si art'a lipsescu, spre a utilisá materi'a esistenta.

Blati'a, cá la trei óre departe de Vlaho-Clisor'a spre sud-est; odinióra erá locuita numai de români, inse din caus'a scóleloru grecesci sî a câtoru-va familii grece, ce s'au asiediatu in tr'ens'a, astadi numai 150 familii suntu române, iéra restulu pre la 200 familii suntu greci, séu români grecisati, toti betranii in genere vorbindu romanesce. Au dóue scóle de limb'a greca, un'a primaria sî alt'a preparatória; in biseric'a loru se servescu de limb'a greca. Dnii Ghermani din Bucuresci sî Dumb'a din Vien'a s'au nascutu in Blati'a, parintii loru români din Nicoliti'a (pre Pindu) fiindu mutati in Blati'a dupa ce patri'a loru natala (Nicoliti'a) fu abandonata din caus'a incursiuniloru ce faceau albanezii.

Neveast'a (grec. Nevesc'a) com. curatu rom. trei óre departe de Vlaho-Clisur'a spre nordu, locuita de 500 fam. tóte române au o scóla de limb'a greca sî o biserica magnifica. Unu teneru din Neveast'a studiaza in scól'a macedono-româna din Bucuresci, sî aru trebuí cá onor. guvernu sa-lu oblige a vení profesore de limb'a româna in patri'a sea Neveast'a.

Belcamenu, o óra departe de Neveast'a, com. curatu româna avendu cá la 150 fam. o scóla (de limb'a greca) sî o biserica.

Pisodere, com. curatu româna, cá la cinci óre departe de Belcamenu spre apusu, avendu 150 fam. o scóla de limb'a greca sî o biserica.

Bitole (Monastiru), cá la 12 óre departe de Vlaho-Clisur'a spre nordu, capital'a Macedoniei sî resiedinti'a Mutesarifului sî a Metropolitului grecu sî bulgaru; locuitorii ei suntu români, bulgari, turci sî putieni jidani, numerulu familieloru române este cá de 2000 asemenea sî alu bulgariloru; greci nu esista nici cultur'a sî nu cunosceau viéti'a cetatimei, pre cându celtii ajunsera in cetâtile loru la unele inceputuri industriali.

Dupa ce se facura germanii cunoscuti cu cultur'a romaniloru sî a eleniloru, incepura a se schimbá aceste relatiunii pentru ca cultur'a romana elenica influintiá asupr'a acestoru barbari intr'unu modu considerabilu. Necultur'a germaniloru se contopì prin desele migratiuni pre la inceputulu evului mediu cu cultur'a antica, care prin forti'a intensiva a ei scapà din valurile aceloru vécuri barbare. Germanii cari se asiediara in centrulu imperiului romanu — precum ost sî vestgotii sî longobardii — recependu multe elemente de cultura dela popórele preste cari au navalitu cu furia nedumerita continuara viéti'a ce o aflara pre locurile unde se asiediara prin forti'a sabiei, conformandu-se dupa impregiurârile locali; cei ce se asiediara dincóce de alpi, in patri'a vechia a germaniloru sî a celtiloru venira in atingere cu romanii numai cu incetulu sî astfeliu remasera pucinu influintiati de elementulu culturei.

Poterea cea mare de viétia ce distingea pre aceste neamuri verdi se luptà sa ajunga la o forma solida sî stabila. Statele germâne formau comunitâti cu unu teritoriu strensu sî isolatu; impregiurârile intre cari s'au desvoltatu ele au fostu hotaritórie pentru economi'a natiunale sî viéti'a sociale.

Statele germâne de pre la inceputulu evului de medilocu se desvoltara pre calea cucerirei. Popóre cu spiritu resboinicu ocupa sub conducerea siefiloru loru energici cu forti'a pamentu strainu sî pre locuitorii lui. Contrastulu ce se nascù intre locuitorii primitivi ai pamentului cuceritu sî intre cei venetici — de sî se contopira ambele popóre in decursulu tempuriloru — totusi nu potù sa dispara din organismulu statului sî din raportulu in care stau aceste elemente se desvoltà apoi de oparte feudalismulu, de alta parte legarea capitalului sî a muncei sî servitiulu personalu. Spiritulu, caracterulu sî aplecârile vitiei germane spre atari forme de viétia au favoritu multu sustienerea acestor'a pâna mai in tempurile nóstre.

Cea ce dá mai multa variatiune sî viétia statului germânu erá impregiurarea ca intre statu sî individulu senguratecu, germanii aveau comun'a sî impreuna cu acest'a sî unu bunu comunalu séu alodialu — cea ce nu erá cunoscutu lumei antice. Comun'a a contribuitu multu la consolidarea vietiei statului germânu.

Sclavi'a, o institutiune sociale prea cunoscuta la antici, dupa cum vediuramu in espunerile de mai inainte — s'a mai usiuratu prin influintiele crestinismului care aperá principiele umane sî propagá egalitatea ómeniloru intre sine. In loculu sclaviei antice vení sierbitutea séu iobagi'a — o stare sociale ce e dreptu mai tolerabila decâtu fù la romani, dara in fondu totu sclavia a fostu sî numai tempulu mai nou a stersu acele deosebiri sociali de o trista aducere aminte.

Pentru a cunósce starea in care se aflà munc'a séu lucrulu pre acele tempuri lipsesce sa cunóscemu natur'a sî functiunea capitalului. Capitalu se aflá, dara se bucurá de o pucina libertate si de mai pucina mobilitate, cea ce de altmintrenea provenea din relatiunile deosebite ale acelui tempu, unde este a se cautá sî caus'a pentru care capitalulu s'a potutu desvoltá numai fórte incetu. Erá adeca in urm'a stâriloru juridice sî a comunicationei nedesvoltate sî restrinse cu nepotintia a schimbá capitalulu totu-déun'a sî dupa placu intr'o forma apta. Acést'a se ajunge numai prin economi'a baniloru. Lipsindu acésta intrebuintiarea productiva a capitalului fù restrensa, nu numai prin trebuinti'a mai mica de comunicatiune ci sî prin directiunea unilaterale in productiune. Mai chiaru vedemu acésta impregiurare in capitalulu nemobilu, in pamentu sî in relatiunile de proprietate. Proprietarii in cea mai mare parte nu dispuneau liberu de pamentulu loru, ei poteau sa faca tóte cu densulu, numai de vendutu nu-lu poteau vinde si astfeliu capitalulu ce jacea ascunsu intrensulu erá legatu sî anume prin *dreptulu feudalu* sî prin *servitute*. Pre cându de o parte capitalulu nemiscatoriu erá impedecatu de a esî din cerculu seu, pre atunci de alta parte capitalulu miscatoriu nu potea sa strabata usioru in cerculu acest'a. De vomu trage tóte conseciintiele din *unic'a* acést'a impregiurare, ne vomu convinge, cum determinà ea singura intrég'a ordine sociale.

De vreme ce partea cea mai considerabila de pamentu stá sub domni'a dreptului feudalu, sî servitiele sî datorintiele usurariloru erá puse pre temelii nestramutabile, capitalulu inmobilu nu potea luá parte la comunicatiune de câtu intr'o mesura fórte mica, capitalulu mobilu inse da de alte pedeci.

Evulu mediu, caracteristicu pentru miile de restringeri de o natura politica, juridica sî sociale, este unu tempu, in care legatur'a intre diversele pârti sî teritorie despartite se potea restabilí numai prin devingerea celoru mai mari sî multe greutâti, unu tempu, in care sentiulu sî predilectiunea spre separare sî isolare pre de o parte erá atâtu de poternicu, pre câtu erá pre de alta parte spiritulu de asociatiune. Trebuie sa ne intipuimu bine influinti'a ce o au avutu asupr'a stâriloru economice multimea domniloru teritoriali, diversitatea in drepturi sî legi, pentru cá sa potemu pricepe, ca capitalulu pre acelea tempuri nu potea sa aiba nimicu din acea libertate sî nobilitate ce si-au castigatu abiá in lung'a desvoltare a lucrariloru.

Sî totu-si n'aru fi ecuitabilu a face evului de medilocu imputâri pentru acést'a, pentru ca dupa cum relevaramu sî pâna aci tóte s'au desvoltatu numai pre bas'a data.

Ómenii erau dedati de multu a priví cu óre care compatimire sî despretiu asupr'a evului mediu stigmatisându-lu de unu tempu selbatecu sî barbaru; inse siguru cu nedreptate, pentru ca de-sî tempulu acel a in comparatiune cu presentulu sî cu tempulu anticitâtiei clasice a fostu plinu de erori de totu soiulu sî seracu de o sciintia sî cultur'a mai inalta sî de unu spiritu mai luminatu, totusi elu a avutu o potere creatória intensiva, o viétia varia sî unu spiritu energicu sî poternicu. Evulu mediu favorí desvoltarea individuale â singuratecului, avea unu semtiu tare sî o pricepere chiara pentru viéti'a comunale sî corporativa sî unu spiritu de intreprindere mare. Sî ceea ce trebuie sa recunóscemu mai multu — de sî n'amu avé altu meritu de laudatu — este impregiurarea, ca in evulu mediu *a ajunsu munc'a pentru intâi'a óra in cursulu lumei la onóre* sî prin munc'a séu lucru se desvoltà cetatimea libera sî severa, care nesuiá totu-deun'a câtra cultura sî pre care sî adi o admirâmu. Evulu acest'a este léganulu cetatienismului sî la acestu léganu vighiá munc'a. Nicariri nu ni se infatisiédia poterea creatoria sî insemnatatea sociale a lucrului intr'unu modu asiá caracteristicu sî instructivu, nicariri mai tempuriu séu mai târdiu nu potemu pricepe acestu faptu mare atâtu de nemedilocitu, cá in evulu mediu.

In economi'a evului de medilocu se deplinì despartirea diverseloru ocupatiuni economice, care separare erá initiata dejá in dîlele din urma ale imperiului cesariloru. Averea economiei de casa antice separase dela sine capitalulu comercialu, acum incepe a se desnodá de acest'a meseri'a. Caus'a acestei aparitiuni e de a se cautá in spargerea catusieloru de sclavia sî in cursulu evenemînteloru, cari favorau desvoltarea cetâtiloru in contrastu cu provincia. Ide'a de statu devenise alt'a, statulu pagânu anticu fu respinsu de statulu germânu crestinu. Ideile de dreptu, datinile sî organismulu erau la germani diverse sî acésta diversitate se desvoltà prin influinti'a crestinismului mai tare. Sî de aceea evulu mediu ni este mai aprópe decâtu tempulu anticu, pentru ca in tr'ensulu se pusera basele vietiei nóstre de adî.

Bradu-Zarandu la finea lui Aug. 1874.

Numerositatea sî momentuositatea cestiuniloru de discutatu, materialulu, ce se ofere omului seriosu cugetatoriu, e atâtu de copiosu incâtu, activulu si bunulu patriotu, trebuie sa mediteze, care cestiune si care parte a materialului, sa sî o prefiga mai intâiu, de obiectulu meditatiunei, scrierei sî discusiunei sele. — Legile, precum sî proiectele de legi, referitórie la arondarea comitateloru sî la organisarea scóleloru medii de o parte, iéra de alta parte, novela — legei electorale s. a. intindu scrietoriului patrioticu sî de óre-si care-va desteritate unu materialu voluminosu sî destulu de importantu. —

Inse, tóte aceste legi sî proiecte de legi, de-sî taie afundu in esenti'a vitali-

---

decum. Românii forméza in Bitole partidulu grecu sî ei sustienu pre Metropolitulu grecu in tóta eparchi'a Metropolitului. In Bitole (Pelagonies) nu esista nici unu satu, ba chiaru nici o familia greca, ci numai români sî bulgari. In Bitoli'a românii au o scóla primaria centrala sî alte dóue prin mahalale, unu gimnasiu numai cu patru clase, inse din nefericire de limb'a greca sî cu profesori greci séu români care au studiatu in Atin'a sî prin urmare mai vatematori pentru romanismu, decâtu cei mai fanatici greci. Au o biserica fórte mare cu o Metropolia buna, inse tóte spoite cu grecismulu sî fanariotismulu. Românii in familia vorbescu numai romanesce, pentru ca femeile sî copiii loru nu sciu nici o vorba grecésca.

Ternov'a sî *Magrov'a*, com. curatu române la o distantia de o óra sî jumetate de Bitole (spre apusu) la polele orientale ale sirei Pindului, avendu cá 400 fam., iéra ceea-lalta cá la 500 tóte române. In Ternov'a este o scóla (comunala) de limb'a greca, sî un'a (particulara) de limb'a româna, acésta din urma functiunéza regulatu dela 1868, de cându cam incetara persecutârile ce facea Archiereulu fanariotu in contr'a institutorelui romanescu. In Ternov'a este o biserica sî monastire totu de odata renumita. In Magarov'a românii au dóue scóle de limb'a greca, un'a primaria sî alt'a preliminaria; acum vreau sa infiintieze sî un'a de fete totu de limb'a greca, cu cele cinci mii galbeni ce a donatu repausatulu Nicolache Mihailu din Craiov'a, au sî dóue biserici.

Nejopole, comuna curatu româna intre Bitole sî Ternov'a, avendu la 150 fam. tóte române, o scóla sî o biserica de limb'a greca.

Gopiste, asemenea comuna româna, avendu la 400 fam. tóte române, o scóla comunala, in care a fostu introdusa limb'a româna cu invetiatoriulu d. Cosmescu, in biserica cantaretiulu cânta unele ori romanesce sî preotulu servesce grecesce, cetindu numai sânt'a evangelia in romanesce.

Moloviste, com. curatu româna la patru óre departe de Bitole spre apusu avendu 400 fam. tóte române, o scóla de limb'a greca sî o biserica magnifica. Sî in Moloviste, cá sî in Nejopole, sentimentulu natiunalu este desteptatu sî demultu esista câte unu partidu, care cere unu institutore de limb'a rom.

Cursiov'a, la 7 óre departe de Bitole (spre nordu) orasiu romanescu, in care locuiescu pâna la 2000 fam. române sî vre-o 300 fam. bulgare sî albaneze. Românii au dóue scóle de limb'a greca sî in biserica intrebuintiéza limb'a greca. Unu partidu lucréza inca dela 1868 cá sa introduca in scóla limb'a româna; chiaru sî astadi partidulu acest'a staruesce cá sa orenduiésca pre d. Steriu Cionescu (teneru românu care studiase in Iassi) in scól'a comunala cá institutore de limb'a româna; inse românii, care tienu la grecismu se opunu, sî o cérta mare s'a escatu intre densii, sî in urma cestiunea institutorului românu in scól'a de Cursiov'a s'a referatu la Mutesarifulu din Bitole, unde partisanii panelenismului, asistati de Archiereulu fanariotu sî de membrii crestini ai Mejlisului, reusiescu cá sa impedece lucrurile sî sa faca cá invetiatoriului românu sa nu-i fia permisu sa predee lectiuni de limb'a româna. — Multi cursioveni se afla in Romani'a cá arendasi sî meseriasi. D. Hagiade din Craiov'a este românu din Cursiov'a; i se n'a facutu ce-va pentru limb'a sî natiunalitatea sea, cu tóte ca in Romani'a sî prin romanismu a facutu o avere colosala.

Perlepu, orasiu bulgaru sî turcescu, in care locuescu 120 fam. române emigrate din Moscopole. Românii din Perlepu forméza partidulu grecu in acestu orasiu, in care nu esista nici o fiintia greca. Fiindu ca dela unu tempu incóce bulgarii au introdusu in biserica sî in scól'a comunala limb'a bulgara sî au suprimatu pre cea greca, românii s'au separatu de bulgari sî 'si au o scóla deosebita de limb'a greca sî au facutu sî o biserica a loru in care se aude limb'a greca, cu tóte ca bulgarii primeau sî in biserica (la corulu de stâng'a) sî in scól'a loru sa fia limb'a româna pre lânga cea bulgara; numai limb'a greca sa nu fia in acestu stabilimentu comunalu; pentru ca erá straina sî pentru unii sî pentru altii. Românii inse influintiati de propagand'a panelenistica sî de aforismurile Patriarchului, n'au primitu acésta avantagiósa propunere a bulgariloru.

Resn'a, la 6 óre departe de Bitole (spre nord-vest), orasiu bulgaru-românu, in care locuiescu vre-o 150 fam. române, insa in biseric'a sî scól'a loru nu este limb'a româna, ci cea gréca.

Ohrida, la 12 óre departe de Bitole (spre nord-vest), orasiu insemnatu, locuitu astadi numai de bulgari, români sî câti-va albanezi. Greci nu esista nici unulu acolo. Românii in numeru de 200 fam. forméza o comuna deosebita, sî au scól'a loru, in care dela 1868 au introdusu limb'a româna, in urm'a cererei ce au facutu prin petitiune Onorb. Ministeriu alu Romaniei, care a tramisu atunci cá profesoru de limb'a româna in scól'a romaniloru din Ohrid'a pre d-nulu G. Tomar'a, fostulu profesoru de limb'a gréca in scól'a comerciala din Bucuresci, care demisionându pre la 1840 a fostu inlocuitu de d. Filipu Apostolescu, elevu alu scólei macedono-române din Bucuresci. Acésta scóla functionéza regulatu dela infiintiarea ei, din causa ca românii suntu uniti cu bulgarii si au intielesu ca grecismulu imbracatu cu tonic'a religiósa a Fanarului, este inimiculu comunu sî alu limbei sî alu nationalitâtii române sî bulgare.

Beal'a de susu sî *Beal'a de josu*, la o distantia de 3 óre departe pe Ohrid'a, comune curatu române, locuita fia-care de 120 fam.; nu tienu multu la grecismu sî bucurosu aru primí sî invetiatoriu sî preotu de limb'a româna, déca li s'aru oferí; câci ele si acum scriu vorbe române cu litere grecesci.

Strugu, *Tiran'a*, *Elbasanu*, *Scodr'a*, *Cavai'a*, *Durezzo*, *Avlon'a* etc. orasie insemnate in Albani'a, locuite de albanezi mahometani. In tóte orasiele acestea esista familii române, care forméza intr'ensele comun'a crestina, sî suntu colonii venite acolo din Moscopole, sî nu sciu nici o vorba grecésca. In pârtile acestea institutorulu de limb'a româna aru fi bine privitu sî primitu, sî aru puté sa invetie sî pre albanezi limb'a româna; pentru ca acesti'a, neavendu limba scrisa, se servescu in corespundintiele sî registrele loru de limb'a greca séu turca (mahometana); iéra unii sî mai cu séma crestinii de ritulu catolicu in Scodr'a sî in alte orasie ale Albaniei, scriu in limb'a Albanesa cu litere latine. In Albani'a inse nu póte traí unu profesoru strainu; de aceea trebuie cá din tóte orasiele sî comunele Albaniei, prin care suntu comune séu familii române sa se iee câte unulu séu doi baieti români, sî sa fia tramisi la Bucuresci, spre a studiá acolo in scól'a macedonéna, séu in vre-unu gimnasiu românescu, sî pre urma sa se intórca fiacare in patri'a sea natala, cá profesoru alu comunei române. (Va urmá.)

tâtiei venitóre a natiuniloru pentru cari suntu menite, totusi dupa mica-mi pricepere, se potu adnumerá — in m re parte — lucruriloru sî intereseloru profane, cari — eo ipso — suntu inferiori celoru spirituali, atâtu in respectulu esentiei, câtu si alu durabilitâtiei loru. — Atâtu deci din acestu motivu, câtu sî din causa ca pre terenulu supra-numitu — alu legislatiunei — sum fórte putienu initiatu, cu permisiunea on. redactiuni, voiu sa-mi ridicu aici debil'a-mi voce, in interesulu sî pentru prosperarea acelui sanctuariu sî focolariu natiunalu românu, care au servitu protoparintiloru nostri, de uniculu scutu, — in decursulu mai multoru seculi de ani — sî care au fostu in stare a declıná dela sine, vitregitâtile, uneltirile viclene si atacurile multilaterali ale inimiciloru nostri seculari.

Acestu sanctuariu, on. publicu, — acestu scutu aperatoriu este sânt'a biserica, — sub carea de o parte intielegu ins'asi localitatea, menita pentru indeplinirea servitiului divinu, iéra de alta parte sî cu deosebire pre administratorii acelui'a-si, pre preotime. —

Preotimea românа, cu putienele sele cunoscintie, cu mic'a pregatire, au facutu natiunei române, in tempurile trecute, servitiele cele mai mari. Precum scimu, religiunea sî natiunalitatea nóstra romàna in decursu de mai multi seculi de ani — pline de vicisitudini — ni s'au pastratu mai numai prin preotime. — Totu preotimei cu deosebire, trebuie sa ascriemu sî pastrarea sî sustienerea datineloru sî a moravuriloru genuine ale strabuniloru nostri. —

Probabilu, 'mi va reflectá cine-va ca cum a pututu face astu-feliu de servitii mari, natiunei nóstre, o corporatiune atâtu de putienu pregatita? Cum potù adeca preotimea — carea dupa cum e cunoscutu, afara de cetirea in cârtile bisericesci, afara de scrierea cu asiá numitele polcóve,—mai nu posiedea alta sciintia— conduce pre fii sei sufletesci, cá sa infrunte cursele inimice, sî sa remana fideli institutiuniloru strabune, adicti bisericei si natiunei loru?

Resolvirea acestoru intrebâri inse, e cu multu mai usióra de cum s'aru parea la prim'a cugetare. —

Reverinti'a, pietatea sî increderea, ce au nutritu poporulu nostru românu in acele tempuri, fatia de fetiele bisericesci, credinti'a cea firma, religiositatea sî moralitatea produsa prin preotime au fostu totu atâti'a motori puternici, cari opugnara calamitâtile sî periculele amenintiatóre, supramemorate. —

Prin acea inse, ca cu atribui preotimei nóstre din acelea tempuri, nisce servitii — facute natiunei nóstre — cari merita multa recunoscintia din partea posteritâtiei, nu intentionezu a detrage chiaru nimic'a din meritele preotimei actuale. —

Nu nici de locu; cu parere de reu inse amu esperiatu, ca vocea cea cu potere farmecatóri'a, vocea cea sânta cá sa dîcu asiá, a preotimei de odinióra, astadi in multe locuri locuite de români, si-a perdutu farmeculu, nu mai are poterea de a strabate la inima, pentru de a se poté realisá. — Si óre unde e a se cautá originea acestui reu?

Provine elu óre dela preotimea presenta, séu dela insusi poporulu nostru? Directe nici dela un'a parte, nici dela alt'a ci e unu eflusu alu relatiuniloru presente, sî emanéza cu deosebire, din contactulu neintreruptu cu diferitele natiuni, cu individi de caractere diferite, cari apartienendu altoru religiuni sî obiceiuri, de sî stau pre o trépta mai inaintata a culturei sî a civilisatiunei — in realitate inse cam falsa — se pare ca au regresatu in moralitate. —

Standu lucrulu astu-feliu — intre preotime sî poporu — déca nu me a-si teme ca voiu fi numitu pesimistu — a-si dîce ca nu mare sperantia nutrescu, despre prosperarea sî inflorirea natiunei sî a bisericei nóstre. Me va intrebá inse on. publicu cetitoriu, ca ce m'a adusu pre mine la o astu-feliu de pusilanimitate, la o ingrigire, despre venitórea prosperare a natiunei si a bisericei nóstre, chiaru acum, cându natiunea nóstra românа, in decursu de câte-va diecenii, au facutu progrese gigantice, cari le admira sî alte natiuni, si cându biseric'a nóstra, prin staruintiele continue ale „Marelui nostru fostu Archiepiscopu, Andreiu," e pusa pre o basa solida, bucurandu-se de o constitutiune carea ni o invidiaza tóte confessiunile conlocuitóre?

Eu inse, pre scurtu i respundu, ca acésta ingrigire a mea, isvoresce din mai multi sorginti, sî anume: din legile mai recente ale legislatiunei, cari dupa cum scimu, ni suntu fórte putienu favoritórie; din cam putien'a solidaritate, a inteligintiei sî a poporului nostru, care reu, cu deosebire din frecârile sî neintielegerile confesionali; din nematuritatea poporului, pentru o constitutiune bisericésca atâtu de liberala, din care causa nici nu se prea póte pune in lucrare pretutindenea, fâra greutâti mari, in fine — in câtu-va — sî din imoralitatea poporului, carea, dorere a inceputu dejá a luá dimensiuni totu mai mari.

Tóte aceste rele, precum sî altele — cari suntu totu atâtea pericule amenintiatórie — dorere! esistu in realitate, mai in tóte pârtile patriei nóstre, in o mesura mai mare séu mai mica, sî datorinti'a bunului patriotu e, a staruí din tóte poterile, a le desradeciná sî a le corege. —

Georgiu P a r a u,
profes. gimn.

Romani'a.

Membrii consiliului generalu de instructiune.

Art. I. Suntu numiti cá membri in consiliulu generalu de instructiune, pentru periodulu incepatoriu la 1 Septembre viitoriu. urmatórele persóne:

a) Pentru invetiamentulu primariu, d institutoru G. Popovici, din partea scóleloru primarie din Bucuresci.

D institutoru I. A. Darzeu, din partea scóleloru primarie din Iasi.

D. institutoru Dim. Valerianu, din partea scóleloru primarie din Craiov'a.

b) Pentru invetiamentulu secundariu;
D. profesoru Barbu Constantinescu.
D. profesoru Petru Poni.
D. profesoru G. M. Fontaninu.
D. profesoru I. I. Romanescu.
D. profesoru Emiliu Tocarski.

c) Pentru invetiamentulu superioru.

D-nii profesori: Em. Bacaloglo, G. A. Urechia, Miltiadi Tzoni, din partea facultatiloru din Bucuresci sî Iassi.

d) Pentru scól'a militaria.
D. Maioru D. Dimitrescu.

e) Pentru instructiunea privata.

D. profesoru B. Saicariu, din partea scóleloru din Bucuresci.

D. profesoru I. Melicu, din partea scóleloru din Iassi.

D. profesoru C. Olteanu, din partea scóleloru din Craiov'a.

f) Pentru scólele profesionale:

D. profesoru G. Eustatiu, din partea scóleloru normale din Bucuresci.

D. profesoru Dr. G. Iulianu, din partea scólei normale din Iasi.

D. profes. C. Troténu, din partea scólei comerciale din Bucuresci.

D. profesoru G. Mihailescu, din partea scólei comerciale din Galati.

D. profesoru C. I. Stancescu, din partea scólei de bele-arte din Bucuresci.

D. profesoru G. Panaiteanu Bardasare, din partea scólei de bele-arte din Iassi.

D. profesoru Ed. Wachman, din partea conservatorului din Bucuresci.

D. profesoru Ed. Caudella, din partea conservatorului din Iasi.

D. profesoru M Caputinénu, din partea scólei de poduri sî siosele din Bucuresci.

D. profesoru P. S. Aurelianu, din partea scólei de agricultura din Bucuresci.

D. profesoru Gr. Mândru, din partea scólei de machini din Iasi.

g) Din partea inaltei curti de casatiune si justitia;

D. Al. Cretiescu, presiedinte de sectiune la acea curte.

D. N. Mandrea, membru de sectiune la acea curte.

h) Din partea inaltului cleru:

Prea S. S. parintele episcopu Melchisedecu. Prea S. S. parintele episcopu Iosifu Naniescu.

Art. II sî ultimulu. Aceste numiri se voru considerá provisoriu pâna la confirmarea ulterióra a loru de câtra M. S. domnitoriulu, la intórcerea-i in tiéra.

Ministri: L. Catargi, G. Gr. Cantacuzino, Al. Lahovari, T. Maiorescu.

Varietâti.

⁂ Teatru românu. O societate teatrala sub directiunea dlui Alesandrescu bine cunoscutu din anii trecuti publicului de aici sî giuru are de cugetu a dá mai multe representatiuni in sal'a teatrului cetatiei de aici. Societatea dupa impregiurâri bine representata 'sî cu unu repertoriu bogatu sî bine alesu 'si va incepe representatiunile Vineri in 6 Septembre cu urmatórele piese:

Oda la Elis'a
séu
Gelosi'a femeei
de
V. A. Urechia,

Doi surdi
séu
Corón'a lui Stefanu celu mare
de
V. Alesandri. Musica de Flechtenmacher,

Unu trântoru câtu diece
local. de Millo. Musica de Flechtenmacher.

Urandu dlui Alesandrescu succesulu celu mai bunu, credemu ca publiculu nostru din locu sî tienutu va imbratisiá cu cea mai via caldura intreprinderea artistica, carea atâtu dlu Dir. câtu sî societatea o face cu mari sacrificie din parte le in interesulu culturei natiunali.

⁂ Multiamita publica*) In vér'a trecuta la rogarea comitetului parochialu i-a succesu onorabilei dómne Sofi'a Gidofalvy, nascuta Falcoianu, carea, fidela traditiuniloru familiei carei'a apartiene sî carea nu lasa sa tréca nici o ocasiune in care póte sa arete ca este româna adeverata sî crestina sincera, sa elupte dela proprietarii bailoru de aci, darea unui balu in favórea scólei confessiunale din locu.

Acestu balu, gratia zelului neobositu alu acestei respectabilei dómne, carea plasà singura tóte biletele, produse unu beneficiu de 176 fl. v. a. gratia câror'a se va poté ispraví tómn'a ast'a de totu edificiulu scólei. Comitetulu parochialu n'are deci destulu de forte espresiuni prin cari sa póta multiamí cum aru trebuí tuturoru dómneloru sî domniloru óspeti, cari au binevoitu a-sî aduce obolulu binefacatoriu pre altariulu templului dela care singuru depinde salvarea gintei române; cum-va poté multiamí prea respectabilei dómne proprietarese Sofi'a Gidofalvy, decâtu promitiendu-i, ca se va silí sî pre venitoriu a meritá viiulu interesu ce pórta scólei sî bisericei din Valcele.

Binevoiti domnule redactoru a primí espresiunile respectului ce ve purtâmu.

Elöpatak in 30 Augustu 1874.

Pentru comitetulu parochiale
Ioanu M o g 'a
parochu sî Adm. prot.

⁂ Drumulu de feru in Asi'a centrala. „Times of Indi'a" dela 7 Augustu spune ca d-nii Victoru Lesseps sî C. Stuart, cari venisera in Martie trecutu spre a face o ancheta preliminara asupr'a posibilitâtiei de a se pune in esecutare projectulu de drumu de feru asiaticu centralu, au parasitu Bombay, spre a se intórce in Europ'a. Resultatulu missiunii loru pare fórte incuragiatoriu. Telegram'a care anuntia, ca Rusi'a refusa concursulu seu liniei projectate i-a lasatu reci. Aveau inse cuvinte puternice spre a se indoi de autenticitatea acestei novele. Câtu despre vederile guvernului Indieloru, acesti d-ni credu, ca déca nu voru cere nici o garantia, nu voru intelní in asta parte dificultâti preste cari sa nu póta trece.

Câtu despre ceea ce privesce obstacólele materiale, muntii mai cu séma, ei suntu de parere ca nici trecerea muntiloru Karakoramu, nici sirulu muntiloru Bolanu, n'are greutâti cari sa póta spaimentá art'a ingineriloru moderni. Cei dintâiu suntu mai inalti de câtu toti muntii cari au fostu strabatuti in inaltime, dara pre acesti munti urcarea e cu multu mai lesne de câtu pre multe verfuri pre cari a ajunsu drumulu de feru. Mai multe trasuri suntu facia. In urm'a raporturiloru pre cari acesti domni le voru presentá la sosirea loru in Europ'a, este probabilu ca fondurile preliminarie voru fi subscrise, astfeliu incâtu sa ajunga la primele lucrâri cari voru avea sa determine calea ce va fi adoptata definitivu. Se crede inca ca singuru venitulu liniei va fi fórte de ajunsu pentru plat'a dobândei capitalului subscrisu pentru construirea acelui drumu de feru.

---

*) Suntu rogate jurnalele din Romani'a sa binevoiésca a reproduce acést'a multiamita, de óre-ce majoritatea absoluta a óspetiloru din Valcele o facu românii din Romani'a; precum sî la balulu acest'a darnitori principali de asemenea au fostu românii.

Raportu comerciale.

Sabiiu 15 Septembre n. Grâu 5 fl. 33 xr. frumosu, 5 fl. — xr. mestecatu, 4 fl. 67 xr. cualit. infer.; secar'a 3 fl. 40 xr. pâna 3 fl. — ; — orzu fl. 3 ; ovesu 1 fl. 53 pâna 1 fl. 27 xr.; cucuruzu (porumbu) 4 fl. — xr.; cartofi 1 fl. 60 xr. galét'a austriaca.

Cânep'a — fl. maj'a.

Lintea 6 fl — xr.; mazarea 6 fl. 67 xr., Fasolea 6 fl. — xr.

Fenu legatu — fl. 60, nelegatu — fl. 60 xr., paie lungi 80 xr., scurte 70 xr, maj'a.

Lemne de focu 8—9 fl. stanj. austr.

Carnea de vita 18—20 cr. p., de porcu 28 xr. Unsórea 79 xr. pâna la 1 fl. 20 cup'a.

Burs'a de Vien'a.

Din 3/15 Septemvre 1874.

Metalicele 5%	71	50
Imprumutulu natiunalu 5% (argintu)	74	55
Imprumutulu de statu din 1860	110	—
Actiuni de banca	785	—
Actiuni de creditu	248	75
London	109	50
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	77	75
„ „ „ Temisiorene	77	—
„ „ „ Ardelenesci	76	—
„ „ „ Croato-slavone	80	—
Argintu	103	90
Galbinu	—	—
Napoleonu d'auru (poli)	8	80

Concursu.

Pentru ocuparea posturiloru vacante invetiatoresci la scólele confessionale gr. or. din comunele josu insemnete, se deschide prin acést'a concursu:

Salariele insemnate cu aceste posturi suntu:

1. La Feldiór'a clas'a III cu 200 fl. sî cuartiru.
2. La Apati'a cu 80 fl. v. a. in bani sî bucate sî cuartiru.
3. Ormenisiu 100 fl. v. a. in bani sî cuartiru.
4. Doberleu cu 124 fl. v. a. in bani bucate sî cuartiru.
5. La fili'a Bastelecu 110 fl. v. a. in bani sî bucate sî cuartiru.
6. La fili'a Nou 80 fl. v. a. in bani sî bucate sî cuartiru.
7. La Lisneu cu 80 fl. v. a. in bani sî bucate sî cuartiru.

Doritorii de a ocupá aceste posturi invetiatoresci, au a-si tramite petitiunile loru instruite cu documentele prescrise in Statutulu Organicu pâna la 20 Septembre a. c. scaunului protopopescu alu II alu Brasiovului.

In contielegere cu comitetele parochiali

Brasiovu in 30 Augustu 1874.

Ioanu P e t r i c u
Protopopu sî insp. distr.
(1—3) de scóle.

Ad Nr. 242 prot. 1874.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei de invetiatoriu la scól'a confessionala din Balanu protopresbiteratulu Ungurasiului, se escrie concursu pâna in 14 Septembre cându se va tiené sî alegerea.

Emolumentele impreunate cu acésta statiune suntu:

1. 160 fl v: a. cuartiru liberu in edificiulu scólei cu o gradina cu pomi.

2. 50 de miertie de bucate.

3. 6 orgi lemne de focu din care se incaldiesce sî scól'a.

4. 4 fonti lumini.

Doritorii de a ocupá acésta statiune au a asterne petitiunile loru instruate in sensulu Stat. org. pâna la terminulu prefiptu la mentionatulu oficiu protopresbiteralu.

Dela concurenti se cere sa fia pedagogi absoluti.

Füzes-Szt.-Petru 29 Augustu 1874.

In contielegere cu comitetulu parochialu

Petru Rosc'a
(1—3) Protopresbiteru.

Nr. 134. 1874.

Concursu.

Pentru ocuparea statiuniloru invetiatoresci dela scólele confessiunali gr. or. din comunele mai joşu specificate, se escrie prin acést'a concursu pâna in 25 Sept. cal. vechiu a. c.

Salariele suntu:

1. La scól'a din Sântu-Andrasiu-Sântuhalmu 300 fl. v. a. 4 stângini cubici de lemue, sî cuartiru naturulu.

2. Biscari'a-Sieulesti 200 fl. v. a. 2 stângini de lemne, si cuartiru.

3. Besanu-Caianclu 150 fl. v. a. 2 stângini de lemne, cuartiru sî gradina de unu caru de cucurudiu.

4. Sâncraiu 150 fl. v. a. cu prospectu a se urcá inca in anulu acest'a la 200 fl. 2 stângini de lemne, sî cuartiru.

Doritorii de a ocupá vre-un'a din aceste statiuni au a-si asterne coucursele instruite in sensulu „Statutului organicu“ cu documentele recerute, pâna la terminulu indicatu de-adreptulu la subscrisulu.

Dev'a 2 Septembre 1864.

Ioanu Papiu
(1—3) Protopopu.

Ad Nr. 119 protop. 1874.

Concursu.

Devenindu vacanta statiunea invetiatorésca la scól'a confessionala gr. orient. din Geoagiulu de susu in protopresbiteratulu Albei-Iuliei se escrie prin acést'a concursu cu terminulu pâna la 20 Septembre a. c.

Emolumentele suntu: 160 fl. v. a. in bani, 6 ferdele grâu, lemne focale, sî cortelu.

Doritorii de a ocupá acésta statiune, sa bine-voiésca a-si asterne petitiunile loru bine instruate la subscrisulu pâna la terminulu susu insemnatu.

Alb'a-Iuli'a 29 Aug. 1874.

In contielegere cu comitetulu
parochialu.
Alesandru Tordasianu,
(1—3) Protopresbit. gr. or.

Nr. 35. adm. prot. — 1874.

Concursu.

Pentru intregirea statiuniloru invetiatoresci la scólele gr. or. din urmatórele comune tienetórie de protopresbiteratulu Iliei-Moresiane, se deschide concursu cu terminu pâna la 14 Septemvre a. c. st. v.

1. Gurasad'a sî Gothatea cu scól'a in Gurasad'a; salariu anuale 160 fl v. a., 25 mesure de cucuruzu si 15 de grâu, 3 orgii lemne, cuartiru in scóla statatoriu dintr'o chilia, o camara, o culina sî gradina.

2. Almasiu-Selisce cu salariu de 100 fl. v. a. 50 ferdele grâu sî 50 de cucuruzu in bombe, lemne dupa trebuintia, cuartiru in scóla sî gradina de 800□°.

3. Godinesci cu salariu de 60 fl. v. a. 30 mesuri de grâu sî 30 de cucuruzu, cuartiru liberu in scóla, lemne dupa trebuintia sî gradina.

4. Runcsioru sî Vic'a cu scóla in Runcsioru, salariu annale 100 fl. v. a., 15 mesuri de grâu si 15 de cucuruzu, lemne dupa trebuintia sî cuartiru naturale cu gradina.

5. Bradatielu cu salariu de 100 fl. v. a. 15 mesuri de grâu sî 25 de cucuruzu, lemne dupa trebuintia sî cuartiru naturale cu gradina.

6. Boiu-de-susu sî Boiu-de-josu cu salariu de 60 fl. v. a. 15 mesuri de grâu sî 15 de cucuruzu, lemne dupa trebuintia si cuartiru naturale sî gradina.

7. Carmazinesci cu salariu de 100 fl. v. a., 15 mesuri de grâu sî 15 de cucuruzu, lemne dupa trebuintia sî cuartiru naturale cu gradina.

8. Cerbi'a cu Poganesci cu salariu de 80 fl. v. a., 15 mesuri de grâu sî 15 de cucuruzu, lemne dupa trebuintia sî cuartiru naturale cu gradina.

9. Micanesci cu salariu de 85 fl. v. a. 15 mesuri de grâu si 15 de cucuruzu, lemne dupa trebuintia, sî cuartiru naturale cu gradina.

10. Certegiulu-de-josu cu Cogea cu salariu de 75 fl. v. a 20 mesuri de grâu si 20 de cucuruzu, lemne dupa trebuintia, cuartiru naturale si gradina.

11. Gialacut'a cu Cabesci cu salariu de 100 fl. v a. cuartiru naturale cu gradina sî lemne dupa trebuintia.

12. Iernov'a cu salariu de 80 fl. v. a. 10 mesuri grâu sî 10 de cucuruzu, cuartiru naturale sî gradina.

13. Opidulu Ili'a cu salariu de 200 fl. v. a. cuartiru naturale sî lemne dupa trebuintia.

a) Concurentii sa fia de relegea gr. orientala;

b) Se dovedésca ca au absolvitu 4 clase gimnasiale sî pedagogi'a;

c) Se scia bine cantârile bisericesci;

d) Pentru comun'a Gurasad'a-Gothatea sî opidulu Ili'a se recere sa cunósca sî limb'a germana sî magiara.

e) Acei'a cari voru dovedí, ca posedu o pracsa de invetiatoriu de celu putienu 4—5 ani cu succesu bunu, se voru admite si fâra considerare la punctulu b).

Doritorii de a ocupá vre-un'a din statiunile mentiunate au a-si tramite concursele instruite conformu dispusetiuniloru statutului nostru organicu subscrisului pâna la terminulu indicatu.

Gurasad'a 3 Augustu 1874 st. v.

In contielegere cu respectivele
comitete parochiali.
Alecsiu Olariu,
(1—3) adm. prot.

Nr. 102/1874.

Concursu.

Devenindu vacante statiunile de invetiatori.

1. in comun'a Galesiu, scaunulu Selistei cu salariu anuale de 200 fl. v. a. unu stângenu lemne de focu sî cuartiru in edificiulu scólei.

2. in comun'a Cristianu, scaunulu Sabiiului pentru 1 clasa cu salariu de 168 fl. v. a. siase stângeni lemne de focu pentru clasa si invetiatoriu sî cuartiru naturale;

3. In Gusteritia lânga Sabiiu cu 140 fl. v. a. lemne dupa trebuintia, cuartiru sî dóue pamenturi (delnitie) de curechiu;

Pentru ocuparea acelor'a se deschide prin acést'a concursu pâna in 20 Septembre a. c. st. bisericescu.

Concursele provediute cu atestatu de cualificatiune, de moralitate sî eventualmente, despre servitiulu de pâna acum in carier'a scolastica sa se adresedie in terminulu prefiptu de-a dreptulu la subscrisulu.

Sabiiu in 23 Augustu 1874.

I. Hani'a
protop. gr. res. alu tract.
(2—3) Sabiiului I.

Concursu.

Devenindu vacanta statiunea de invetiatoriu la scól'a confes. gr. orient. din Carbonariu in protopresbiteratulu Cetâtiei de Pétra (Kövár-vidék) prin acést'a se escrie concursu pâna la 19 Sept. a. c.

Emolumentele suntu: 163 fl. v. a. cuartiru liberu in edificiulu scólei si lemne de focu dupa trebuintie:

Doritorii de a ocupá acésta statiune, sa binevoiésca a-sî asterne petitiunile loru instruate in sensulu prescriseloru St. organicu la subscrisulu pâna la terminulu susu insemnatu.

Carpenisiu 25 Aug. 1874.

In contielegere cu comit.
parochialu.
Ioanu Siovrea
(2—3) Adm. ppescu.

Nr. 211 — 1874.

Concursu.

Conformu preliminariului statoritu prin conclusulu adunarei gen. a Asociatiunei transilvane tienuta la Dev'a in 10—11 Augustu a. c. de sub Nr. protoc. XXI, se publica prin acést'a concursu la urmatóriele stipendii:

a) La unu stipendiu de 60 fl. destinatu pentru unu gimnasistu din comitatulu Dobacei (din o fundatiune anonima.)

b) La altu stipendiu de 60 fl. din fundatiunea fericitului Nicolau Marinoviciu sen. din Sasu-reginu, destinatu pentru unu gimnasistu incependu din prim'a clasa gimnasiale.

Concurentii la amentitele stipendii au sa-sî substérna pâna la 15 Octobre c. n. a. c. concursele loru provediute a) cu certe de botezu b) testimoniu de paupertate sî c) testimoniu scolasticu de pre semestrulu alu II-lea alu anului scolasticu trecutu.

Se observà, ca concurentii la stipendiulu de sub b) cei consangeni in lini'a barbatésca directa cu fundatorele, ceteris paribus, voru avé preferintia.

Sabiiu in 10 Septembre 1874.

Dela comitetulu Asociatiunei transilvane pentru literatur'a sî cultur'a poporului românu.

(2—3)

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei vacante invetiatoresci dela scól'a gr. or. din Finteusiulu-mare, se escrie concursu cu terminulu pâna in 30 Septembre a. c., in care dî va fi sî alegerea.

Emolumentele impreunate cu acestu postu suntu: 120 fl. v. a. dela comuna prin repartitia sî cuartiru naturalu in cas'a scólei.

Doritorii de a ocupá acésta statiune au a-si asterne supliccle loru instruate in sensulu prescriseloru Statutului organicu pâna la terminulu de mai susu, subscrisului cá directore scolariu.

In contielegere cu administratorele int. protopopescu.

Finteusiulu-mare, 19 Augustu 1874.

pentru comitetulu parochialu
Stefanu Dragosiu,
(3—3) parochu sî presiedinte.

Nr. 535 ex 1874.

Concursu.

Pentru ocuparea postului de invetiatoriu diriginte la scól'a granitierésca din Lis'a cu salariu anualu de 240 fl. v. a. din fondulu scolasticu centrale, cortelu in cas'a scólei, gradina si lemne de focu, se escrie concursu pâna la 7/19 Septembre a. c.

Comitetulu scolasticu granitierescu alu fostiloru granitieri din regimentulu romanu I
(2—2) **din Sabiiu.**

Concursu.

Pentru ocuparea postului invetiatorescu la scól'a confesionala gr. or. din Vidr'a de susu protopresbiteratulu Zlathna de susu, se deschide prin acést'a concursu.

Salariulu impreunatu cu acestu postu este 200 fl. v. a. cuartiru sî lemne pentru incalditu.

Doritorii de a ocupá acestu postu au a-si tramite petitiunile loru instruate in sensulu „statut. org.“ § 13 pâna in 20 Sept. a. c. la scaunulu protopresbiteralu in Campeni.

Vidr'a de susu 15 Aug. 1874.

In contielegere cu comitetulu
parochialu.
Ioanu Patiti'a,
(3—3) protopopu.

Ad. Nr. 95/1874.

Concursu.

Devenindu vacante dóue statiuni invetiatoresci din tractulu Heghigului se deschide concursu pâna la 24 Septembre a. c. st. v.

1. In Bicusadu cu emolumentele anuali:

a) de fia-care copilu obligatu de scóla 1 fl. v. a.

b) de fia-care familia 10 cupe bucate.

c) de fia-care gazda cu vite unu caru de lemne;

d) din cele 5% de florinulu de dare, jumetate;

e) din ajutoriulu cons. de 2000 fl. anualu 30—40 fl.

f) a trei'a parte din venitulu stolaru preotiescu, fiindu impreunatu cu acestu postu si cantoratulu.

Léf'a anuale se urca câtra 180 fl.

2. In Heghigu cu o lefa anuala de 200 fl. v. a. solvinda de câtra epitropi'a respectiva in 4 rate anticipative cuartiru liberu si lemne.

Doritorii de a ocupá vre-unulu din aceste posturi suntu invitati a-si adresá petitiunile loru instruate in sensulu §-lui 13 din Statutulu organicu prin subscrisulu câtra sinodulu parochiale respectivu pâna la terminulu prefiptu.

Elöpatak 22 Augustu 1874.

In contielegere cu comitetulu parochialu.
I. Mog'a,
(3—3) admin. prot.

Concursu.

Pentru ocuparea statiuniloru invetiatoresci dela scólele confesiunale gr. or. Ghijas'a-inferióra, Siulumbergu, Sasausiu si Ruj'a, se escrie prin acést'a concursu pâna in 15 Septembre st. v. in care di voru fi sî alegerile.

Salariele impreunate cu aceste posturi suntu:

1. La scól'a confesiunala din Ghijeas'a-inferióra in bani gat'a numerari 70 fl. v. a. sî in bucate 18 galete ardelene dela poporu, cuartiru sî lemne de focu.

2. La scól'a confesiunala gr. or. din Siulumbergu in bani din fondulu scólei sî dela poporu in bucate sî bani 200 fl. v. a. si lemne de focu.

3. La scól'a confesiunala Sasausiu din alodiulu comunei 200 fl. v. a. cuartiru sî lemne de focu..

4. La scól'a confes. Ruj'a 100 fl. v. a. dela poporu, cuartiru sî lemne.

Doritorii de a ocupá vre-unulu din aceste posturi invetiatoresci au sa-si asterna petitiunile loru pâna la tempulu indicatu amesuratu Statutului organicu §. 13. la subscrisulu.

Nocrichiu in 20 Augustu 1874.

In contielegere cu comitetele parochiali.
G. Maieru,
(3—3) adm. protop.

Nr. 106/1874.

Edictu.

Dionisiu Manigu din Telisc'a scaunulu Selistei, carele de tempu mai indelungatu absentédia dela soci'a sea Marin'a Dimitrie Carata din Seliste, fâra a se scí loculu aflârei lui, se provóca prin acést'a, cá in terminu de unu anu sa se infacisiedie inaintea forului subscrisu, pentru ca la din potriva procesulu divortialu intentatu asupr'a lui se va otarí sî in absenti'a lui.

Sabiiu 2 Septembre 1874.

Forulu matrimonialu gr. res.
alu protopresbiteratului tract.
(1—3) Sabiiului I.

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl.iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 71. ANULU XXII.

Sabiiu in 8|20 Septembre 1874.

Majestatea Sea va sosí in 21 c. in Aradu. Dupa impartasîrile „Gazetei din Temisiór'a,“ poporatiunea de acolo face pregatiri grandióse pentru a intempiná pre prea inaltulu óspe intr'unu modu demnu. In serile 21 sî 23 c. se voru arangiá iluminatiuni pompóse; dela cuartiru pâna la drumulu feratu, se voru asiediá candelabre numeróse, loculu insusi va stralucí de girlande si stele de focu grecescu, fasad'a si intrarea dela teatrulu celu nou se voru orná intr'unu modu grandiosu cu lumina de gazu, pregatita anume pentru aceste seri. Productiuni musicali, stindarde numeróse ce voru fâlfaì pre edificie, si flagele voru dá cetâtiei unu aspectu serbatorescu. O multime de straini de prin pregiuru se voru aflá in cetate pentru a asistá la grandiós'a festivitate, comiti supremi din comitatele invecinate, episcopi sî alti onoratiori si au tocmitu cuartire. Majestatea Sea va petreci aci trei dile asistându la manevre impreuna cu comandantulu supremu alu honvediloru, archiducele Iosifu sî ministrulu pentru aperarea tierei B. Szende.

Eri diminéti'a (5 Septembre) s'a respânditu in Vien'a o noutate care a fostu primita de tóta lumea cu mare bucuria sî care n'a intârdiatu a devení subjectulu tuturoru convorbiriloru.

De-sî ea nu e privitóre la politica, cu tóte acestea constituie celu putienu pentru Austro-Ungari'a, unu succesu atâtu de importantu, incâtu merita a-i dá unu locu de onóre.

Espeditiunea la polulu Nordului, pornita in lun'a Iuniu 1872, sub directiunea a doi oficieri de marina imperiale austriaca, dnii Payer sî Weiprecht, si-au indeplinitu scopulu. Bravii esploratori, despre cari tóta lumea incepuse a crede ca au avutu sórtea lui Franklin au sositu bine la Wardöe, o mica insula aprópe de cóst'a nordica a Norvegiei. Dara din 20 persóne cari compuneau espeditiunea, numai un'a au peritu, matrosulu Krisch. Cei-lalti 19, dupa o siedere de 20 luni in regiunea ghietiuriloru, au isbutitu sa se intórca in regiunile locuite de ómeni sî in 15 dile voru fi la Vien'a.

Ei au trebuitu sa parasésca vasulu loru „Tegethof“, in midiloculu muntiloru de giatia cari i tieneau captivi Abiá dupa 96 dile de calatoria in sania, departe de ori-ce locuintia umana, au potutu fi gasiti de nisce bârci ale unoru pescari rusi sî condusi astu-feliu in Norvegi'a. Dara, cu pretiulu acestoru suferintie sî pericle, ei au facutu descoperiri pretióse, pentru cari onórea revine Austriei. Curagiosii esploratori au inaintatu pâna la 83 grade de latitudine nordica, adeca, mai departe decâtu punctele preste cari n'au cutediatu pâna adi a se basardá nici unu navigatoriu, departându-se astufeliu la 50 leghe dincolo de insul'a Newaja-Semlja, care este de ordinariu ultim'a statiune, ultimulu punctu de poposire alu tuturoru esploratoriloru, sî intrecendu cu dóue gradé insul'a Spitzberg, pre care putieni europeni au avutu curagiulu s'o visitedie.

„In midiloculu mârei de giatia, ei au descoperitu pamenturi pâna aci cu totulu necunoscute, câror'a le-au datu numele de Franciscu-Iosefu; sî din verfulu muntiloru acestei tieri nóue, dintre cari unii au o inaltime de 5,000 picióre, n'au potutu descoperí limitele pamentulu pre care 'lu luau in stapânire in numele Austriei.

„Primele telegrame, adresate ministeriului de marina sî contelui Wilazeck, contienu din nefericire pârti neintielese din caus'a unei transmissiuni necomplete. Dóue fapte inse remânu pre deplinu intielese: I ca curagiosii esploratori revinu bine, sanatosi; sî 2 ca ei aducu multieme de descoperiri scientifice curióse, pentru cari Austri'a va stralucí de gloria.

Anuntiâmu cu placere sosirea in capitala a contelui Zichy, ministrulu de comerciu si lucrâri publice alu Ungariei.

D. ministru ungaru a visitatu ieri pre d-nii ministri presenti, cari i-au intorsu indata visit'a. In tempulu scurtu câtu a statu in Bucuresci, unde i s'a facutu onorurile cuvenite, contele Zichy a visitatu cu multa atentiune sî placere ceea ce erá mai interesantu de vediutu in capital'a nóstra. Contele Zichy care are o figura afabile sî inteliginte, dupa ce a cautatu sa-sî formeze o idee mai lamurita despre capital'a nóstra, va merge mâne, insotitu de d. ministru alu lucrâriloru publice, G. Cantacuzenu spre Predealu si Brasiovu, unde va avea ocasiunea a observá drumulu ce va strabate lini'a nóstra ferata sî punctulu de junctiune de la Predelu. „Pr.“

Unu corespondinte particulariu alu „Pressei“ scrie acesti'a din Rom'a:

„Asupr'a modificatiunii cabinetului este fórte greu de a putea distinge adeverulu, in midiloculu tuturoru sgomoteloru cari circula asupr'a evenimenteloru politice. Persistenti'a tocmai a acestoru sgomote, me face sa credu ca se voru confirmá.

S'a vorbitu despre programulu politicu ce 'sî propunea guvernulu a adresá alegatoriloru. Acestu programu d. Minghetti 'lu va face conoscutu pre la 25 ale curentei, intr'unu discursu pre care 'lu va pronuntiá la Legnano. Pre lânga acestea s'a hotarîtu in consiliulu ministriloru cá decretulu de disolvare a camerei sî convocârii colegiloru electorale se va publicá inainte de 25 Septembre.

— Mai multe jurnale italiane cari se bucura de óre-care importantia se ocupa multu de vre-o câte-va dile de politic'a exterióra a Italiei.

Mai intâiu Gazet'a d'Italie care cuprinde unu articlu esprimendu destulu de esactu cugietulu barbatiloru dela putere. Iéta unu estrasu dintr'ensulu: „Vomu fi amicii Franciei, cându ea va declará fâra renitentia ca a abandonatu pentru totudéun'a veleitâtile sele de restabilire a puterii temporale a Papei sî dorinti'a de a ne tari pre urm'a ei in proiectele sele de revansa contr'a Prusiei.

Vomu fi asemenea sî amicii Germaniei, dara cu conditiune cá sa nu voiésca a ne mantiné in dependintia, nici sa ne impuna vre-unu protectoratu, dupa ce scaparamu de pretectoratulu francesu.

„Câtu despre Austri'a, nationalitâtile diverse ce o compunu suntu naturalmente sî prin interesulu loru, amicele nóstre. Din acésta parte nu ne tememu de invasiune. Sperâmu, din contra, ca aceste popóre ne voru serví de bulevardu contr'a altoru mari puteri militarie, precum voru sî gasí in noi aliati sinceri.

„Austri'a mai are inca unu interesu mare sa compleze pre unu aliatu in mediterana, care s'o ajute a asigurá libertatea acestei mari sî sa impedece absorbirea Europei orientale de ori cine aru amenintiá indipendinti'a sea. — Acésta politica e sincera la noi; ea resulta din conditiunile nóstre sî respunde la cele mai importante trebuintie ale nóstre.“

— Contele Tavers, maresialu militaru pre lânga legatiunea din Berlinu sî maiorulu Vecchi delegatulu peninsulei la adunarea internatiunala din Dresd'a pentru mesur'a metrului, suntu insarcinati a representá Itali'a la marile manevre ce voru avea locu in Germani'a in cursulu lui Septembre sub comand'a generalului Schmidt. Aflu inca ca Itali'a va fi representata la marile manevre ale armatei romane ce voru avea locu in curendu. Ilustrulu generalu la Marmor'a a fostu insarcinatu a merge in Romani'a.

P. S. Novel'a despre sosirea in curendu a A. S. printiului Milanu alu Serbiei in Itali'a se acredítéza din nou. Voiagiulu printiului, despre care se vorbise dejá, fusese deocamdata abandonatu din caus'a unoru conditiuni de receptiune. Aceste dificultâti au disparutu, dupa câte se spune, sî noule disposiuni ale guvernului italianu aru fi datorite curtiei din Vien'a. Intrevederea va avea locu la Turinu. X.

Pregatirile Turciei.

Ceea ce urmédia mai la vale este o relatiune dupa „Neue Freie Presse“ sî are pentru noi o importantia ce nu s'aru potea contestá de nimeni.

De aceea i dâmu primulu locu sî atragemu asupra-i seriós'a atentiune a lectoriloru cá sî a guvernului:

De câtu-va tempu jurnalele russesci

FOISIÓRA.

Comunele române

Din Daci'a Aureliana, cu inceperea dela frontierele Greciei pe sîr'a muntelui Pindu.

(„Convorbiri literarie.“)

(Fine.)

Velesu (Chiopruli) orasiu bulgaro-turcu, la o distantia de 12 óre de Perlepu sî 20 óre departe de Bitole (spre nordu). In acestu orasiu este o comuna de vre-o 80 fam. române care au emigratu din Moscopole; de dóue séu trei ori s'au adresatu la mine românii din Velesu, cerendu unu institutoru de limb'a româna; demarsiuri in privinti'a acést'a a facutu comun'a româna din Velesu sî pre lânga onor. guvernu alu Romaniei prin petitiune, dara pâna astadi n'au potutu abtiené ceea ce dorescu sî au tienutu.

Pre tóta sîr'a muntelui Balcanu (*Αἷμος* Emu), care desparte Bulgari'a de Traci'a sî de Macedoni'a, precum sî pre tóta sîr'a muntelui Dospatu care desparte Traci'a de Macedoni'a, suntu raspanditi multi români nomadi, care in tempu de iérna descindu cu turmele loru in câmpiele peninsulei Chalcidice sî ale orasieloru Caval'a, Orfan'a, Dram'a, Alistratu, Ienige, atc., in tóta intinderea pârtiei orientale a Macedoniei sî celei meridionale a Traciei pre tiermurile Archipelagului Egeu. Unii din acesti români s'au asiediatu in comune statornice, precum este Peatr'a, — comuna curatu româna intre Filipopole sî Uzungiov'a, locuita de 800 fam., — sî altele, despre care n'amu sciri esacte sî detaiate. — In Alistratu (lânga vechiulu orasiu Filipi) suntu 50 de fam. române.

Serres, orasiu locuitu de bulgari, turci sî greci. Cea mai mare parte din greci suntu români emigrati din Moscopole sî dela muntele Pindu, sî grecisati déca nu in limba celu putienu in inima; pentru ca mai toti suntu insuflati de sentimentulu Marei-díse-idei, — care consista in restabilirea imperiului bizantinu prin inlocuirea turciloru in Constantinopole sî totu orientulu de greci. Cele mai insemnate familii crestine din Serres, care astadi trecu de greci sî facu mai totu comerciulu acestui orasiu, suntu de origine româna; d. e. Dumb'a, Ghermani, Nicolache Mihailu (alu cârui'a fiiu, Michailu-Efendi, este astadi capulu partidului grecu), Condocost'a, Steriu, Duro, Tego-Gichi, Anastasiu Dimcea, si totu ce este insemnatu astadi in Serres intre greco-fanarioti, suntu români neamu din neamu, spoiti numai pre din afara cu limb'a greca. In Serres românii greciti au trei scóle de baieti sî un'a de fete, sî mai multe biserici tóte de limb'a greca; s'a formatu sî unu comitetu, sub numele de „Sylogu literaru“, care tiene siedintie publice, in care se tienu discursuri sî se desbatu cestiuni, privitórie la desvoltarea, intarirea sî propagarea elenismului sî limbei elene intre românii sî bulgarii din Macedoni'a sî din Traci'a. Acestu Sylogu infiintiéza scóle si tramite institutori greci sî institutrice in comune române sî bulgare; inca intretiene sî teneri bulgari sî români in scólele din Serres séu din Aten'a, unde studiaza cu spesele Sylogului.

Ramn'a, comuna româna la 6 óre departe de Serres (spre vestu), locuita de 200 fam. române. Comun'a acést'a in unanimitate cere dela unu tempu incóce unu institutoru de limb'a româna, dara inca nu l'a potutu castigá. Cea mai mare parte dintr'acesti români suntu emigrati dela muntele Pindu sî din orasiulu Moscopole.

Proiu, asemenea com. rom. lânga Ramn'a; are pâna la 120 fam. rom. sî aici se cere de multu unu invetiatoriu de limb'a româna; dara pâna acum nu s'a tramisu nici unulu.

Giumai'a, orasiu turcescu, in care este o com. crestina compusa in cea mai mare parte de români. Acesti'a sustienu dóue scóle grecesci de baieti.

Salonicu (Sarun'a); orasiu insemnatu la tiermurile mârii (Golfulu Salonicului); este locuitu de jidani, turci sî de crestini. Crestinii suntu bulgari sî români stabiliti aici sî veniti din orasiulu Livade (Vlaho-Livade); greci de origine greca suntu fórte putieni (324 de fam.) pre câta vreme românii suntu in numeru de 764 fam; mai toti inse trecu de greci, facendu causa comuna cu grecii sî cu fanariotii. Românii greciti cu putienii greci adeverati din Salonicu au o scóla primaria centrala sî unu feliu de gimnasiu necompletu, sî o scóla de fete, tóte de limb'a greca; au mai multe biserici tóte de limb'a greca. Bulgarii inse au o scóla de limb'a bulgara in Salonicu sî lucréza cá sa aiba si biserici bulgare. Multí români in Salonicu suntu bine dispusi penpentru infiintiarea unei scóle române sî mai tardiu pentru introducerea limbei române sî in servitiulu divinu alu bisericeloru, dara lipsesce mobilulu sî centrulu, din care sa purcéda miscarea natiunala. Eata pentru ce eramu si suntu de parere ca agentiele române in Salonicu, in Bitole, in Ianin'a, etc. suntu de o neaperata necesitate sî ca aru aduce unu mare folosu românilorn.

La o departare de 12 óre dela Salonicu (spre apusu), in tienutulu Megleni séu Caragiovei suntu cinci comune curatu române, avendu fia-care preste 400 fam.; dara s'au turcitu pre la mijloculu seculului alu XVIII din caus'a Archiereului fanariotu, care erá coruptu pâna in meduva; locuitorii acestoru patru cose ocupa multu de asiá disele armâri resboinice ale Portiei.

Astu-feliu „Golos,“ publica acum o corespondintia din Constantinopole, dupa care s'aru fi convocatu tóta reserv'a armatei turcesci, si dupa care esercitiele militare se facu atâtu in Constantinopole câtu si in provincia, cu unu zelu cá cându Hussein Avni-Pasi'a aru voí sa probedie prin faptu ceca ce a aretatu Sultanului intr'unu raportu alu seu, adeca, ca Turci'a pó'e sa puna pre picioru de resbelu, in 43 óre, 800,000 ómeni bine esercitati si condusi de generali esperimentati.

„Golos“ crede intr'adeveru, ca acésta enumeratiune e cam esagerata, inse nu se indoiesce ca ea se va potea realisá intr'unu tempu scurtu, déca marele viziru si-aru continuá armârile cu aceea-si energia cu care le-a inceputu.

Pre câtu nu póte fi blamatu marele viziru pentru acestu zelu, pre atâtu nu se póte negá pre de alta parte ca póte provocá incurcaturi serióse Portiei.

De aceea positiunea vizirului nici nu e tocmai sigura, si se intinde cu multa activitate mreje de intrige pentru resturnarea lui.

Se dice ca toti ambasadorii, afara de celu alu Germaniei, i suntu ostili, si ca insusi Kedivulu nu-i este dintre amici.

Internunciulu Rossiei se dice ca a facutu destule observatiuni amicali.

Ambasadorulu Angliei si representantulu Austro-Ungariei aru fi luându lucrulu mai seriosu.

Spre a justificá marele viziru se refere la atitudinea ce tiene Romani'a si Serbi'a, la tendinti'a marturita si frânca a principielui Carolu de a rumpe legaturile sele de vasalitate, la plângerile si la amenintiârile principelui Milanu, si la intentiunea amenduror'a de a castigá pentru planurile loru pre regele Greciei si pre principele Muntenegrului. De aceea Turci'a trebuie sa stea gat'a spre a nabusí la tempu rescól'a ce amenintia Turci'a.

„Golos“ mai spune ca internunciatur'a austro-ungara din Constantinopole nu este multiamita de aceste declaratiuni, ci din contra vede in aceste armâri o amenintiare contr'a Austriei.

Alte foi ruse mai vorbescu si de armâri turcesci si miscâri de trupe in contr'a Serbiei.

Cestiunea lucratoriloru.

(V) In evulu mediu pamentulu erá in cea mai mare parte in posesiunea domniloru mari de pamentu — a nobilimei, a episcopiloru si manastiriloru, si numai o mica parte se aflá in proprietatea tiereniloru liberi. Domnii de pamentu cultivau agrii loru cu bratiele ómeniloru cari siedeau pre la curtile loru, séu le da la palmari séu la ómeni cari erau siliti sa-si jertfésca libertatea de mai inainte din caus'a seraciei. Domnii pamentului erau indatorati — firesce numai in principiu — a scutí pre acesti ómeni liberi si a li dá ajutoriu la casu de lipsa, dara cu tóte aceste indatoriri sórtea acestoru ómeni erá o sarcina grea si amara, pentru ca ei trebuiau sa dee domniloru loru prestatiuni in naturalie si afara de acestea erau indatorati a seversí lucruri la câmpu si la curti pre sém'a nesatiosiloru loru stapâni. Fiindu ca acesti'a trebuiau sa sustiena din venitulu mosieloru cas'a si sa provéda pre ómenii loru cu tóte cele de lipsa si fiindu ca prestatiunile in naturalie erau admise numai dupa unu soiu anumitu, ei se ingrigira a aduce in aceste prestatiuni o atare variatiune, care avea sa corespunda tuturoru trebuintieloru senguratice. Aceste relatiuni incepura a se schimbá numai dupa ce vení la valóre economi'a baniloru, prin care aceste prestatiuni se potura platí mai usioru.

Ómenii liberi lucrau pamentulu loru singuri séu cu ajutoriulu servitoriloru, cari traiá in strensa legatura familiara la olalta. Din venitulu posesiunei loru, ei avéu câtu le trebuiá pentru traiulu vietiei, inse mai multu fórte arare-ori, pentru ca productele loru numai in apropiarea de locuri mai mari aveau o trecere comerciale mai favoritória.

Mass'a intrega a acestoru agricultori erá in respectu economu intr'o stare aprópe egale, dara relatiunile juridice au statoritu o despartire esentiale intre densii — va sa dica ei nu se bucurau de asemene drepturi, inse acésta deosebire ce provenea din relatiunile juridice, in respectu socialu nu erá asiá remarcabila. Tierénulu, liberu séu neliberu, erá avisatu prin modulu seu de vietiuire la acésta viétia separata, de aceea elu nu potea sa se opuna celoru-lalte staturi, cu deosebire nobilimei si clerului — in a câroru mâni erá pusa sórtea lui — cá massa compacta si astfeliu sa rumpa catusiele ce-lu stringeau.

Aceste relatiuni au determinatu prin nexulu celu strensu ce sustá intre omu si pamentu desvoltarea statului tiereniloru, cari mai multu cá ori care alta grupa sociale au suferitu catusiele servitutiei, inse le-au suferitu mai usioru decâtu alte clase, pentru ca esistinti'a sea nu aterna in aeru si pentru ca i-a lipsitu unu semtiu finu si mobilu. Este apoi insusire particulara a tierénului, a tiené strensu si cu ori ce pretiu la ceea ce a mostenitu dela protoparintii sei, de acea tierénulu privesce ori ce reforma cu neincredere si suspitiune, dara cându vine usioru la cela-laltu estremu, cându 'lu apuca miscarea revolutiunaria in valurile sele, atunci tierénulu devine celu mai selbatecu intre selbateci, dupa cum ne demustra istori'a rescóleloru celoru teribile, in cari tierenii luptara pre viétia si mórte cu o furia fâra esemplu contr'a asupritoriloru loru. Scopulu acestoru lupte desperate erá emanciparea muncei de sub tutoratulu domniloru pamenteni, cari se ingrasiau din sudórea tiereniloru maltratati. Resultatulu positivu alu acestoru rescóle a fostu emanciparea tiereniloru de sub jugulu neumanu, a fostu libertatea muncei, cari s'a realisatu preste totu abiá in secululu nostru. Din aceste lupte seculare a le tiereniloru contr'a stapaniloru loru au mai resultatu afara de libertatea muncei si tendintie comunistice, cari trebuie sa inspaimenteze pre ori-care omu care doresce straplantarea si progresulu neamului omenescu.

Industri'a erá in tempurile cele mai vechi numai **lucru de casa**, lucratu de câtra familia si destinatu numai pentru familia. Pre tempulu migratiunei popóreloru se afla in cetâtile galiloru ici pre colea unele inceputuri industriali independinti.

Inmultiendu-se inse trebuintiele, concentrându-se ómeni la unu locu in numeru mai mare si cunoscându folósele ce resulta din impartirea lucrului si cadiendu unitatea economieloru antice de casa, se cunoscù si necesitatea, de a luá diferitii articuli de consumare dela altii cari se ocupau esclusivu cu producerea loru, prin schimbu si cumperare. Pentru siguritate mai mare se zidira **cetâti**. Aci se asiediara apoi ómeni in numeru considerabilu si aflara ocasiune de a-si desvoltá si a se folosí de activitatea loru industriale. Cetatimea dede activitâtiei economice unu altu caracteru, meseriele erau motorii vietiei din cetati si ele remarcându contrastastulu intre cetâti si provincie, favorira nascerea unei clase nóue sociali.

Intre murii cetâtiloru si ocupà meseri'a loculu seu. Form'a ei erá cea a intreprinderei mici si a lucrului de mâna, persón'a intreprindietoriului sta in strensa legatura cu lucrulu. Maestrulu lucrá cu sodalii sei impreuna si acesti'a traiau cu densulu la olalta avendu casa comuna si primeau pentru munc'a loru subsistinti'a si o plata computata dupa tempu si dupa bucâtile lucrate. Numerulu diverseloru meserii crescù rapede. In documentele cetâtiloru din secululu 11 si 12 aflâmu enumerate mai multu de 50 specii de meserii.

Cetâtile, abiá nascute, ajunsera la valóre in viéti'a politica. Ele si eluptara o positiune deosebita, diverse esemtiuni dela domnii pamenteni, câscigara unu dreptu si o libertate deosebita pentru locuitorii loru. Impregiurarea acést'a din urma atrase pre multi in cetâti si o multime si potea multiamí numai in ele trebuintiele loru. Cetâtile devenira **punctele centrali de comunicatiune**, care se desvoltase de tempuriu in forma de **terguri**. Din terguri se desvoltà dreptulu terguriloru, la care domnii teritoriali se uitau cu predilectiune cá la objectulu donatiunei loru nemedilocite.

Dara nu numai la tergurile cetâtiei proprie se aduceau productele spre vendiare, ci acele se presentau si pre piatiele altoru cetâti si asiá merse industri'a mâna in mâna cu comerciulu, care se desvoltà de sine statatoriu in mesur'a in care crescù comunicatiunea intre locurile senguratece de productiune.

In asemenea gradu se desvoltà si spiritulu de asociatiune, care impreunà pre cetatieni in **corporatiuni inchise si regulate**.

Aceste corporatiuni (tiechuri) au insemnatate mare, ele fura caus'a, ca meseriesii ajunsera in evulu mediu la potere, autoritate si avere. In trensele se intruneau industriasii si aci 'si aflara unu asilu siguru contr'a tuturoru periculiloru de cari erau amenintiati, mai alesu intr'unu tempu, cându preste totu, individulu erá pucinu scutitu din partea autoritâtiei statului si astu-feliu avisatu la ajutoriulu seu.

Cine intrá odata in corporatiune, si asigurá esistinti'a economica, déca lucrá numai cu serguintia. Corporatiunea se ingrigea cu totu zelulu, cá onórea si harnici'a meseriasiului, cualitatea productului sa fia pastrate, ea ajutorá pre cei nenorociti si bolnavi, promová binele comunu si spriginí pre membrii senguratеci cu tóte medilócele de cari dispunea.

Ide'a fundamentale a constitutiunei corporative erá, cá de o parte sa aiba producentii dreptulu de a-si câscigá prin munc'a loru o subsistintia corespundiatória, de alta parte sa fia consumentii asigurati, ca voru primí producte bune si eftine. Statutele industriasiloru si constitutiunea corporatiunei care erá garantata din partea autoritâtiloru se nesuiau a sustiené ecuilibrulu intre consumenti si producenti in fia-care cetate. Spiritulu de asociatiune facea, cá acestea prescrise sa se observe cu rigóre si fia-care 'si tienea de sânta datorintia a le observá.

Corporatiunile evului de medilocu, in intielesulu celu adeveratu alu cuventului, a fostu **organisarea** lucrului in acelu tempu, pentru ca acele nu numai se ingrigeau de prosperarea economica ci se nesuiau a consolidá si legaturile sociali si a garantá conditiunile fia-cârui in viéti'a sociale.

Corporatiunile acele câscigara apoi si o insemnatate politica. Ele cunoscendu poterea loru se adoperara a si-o aduce

---

mune au astadi religiunea mahometana, dara vorbescu numai romanesce si barbatii si femeile, care nu sciu vre-o vorba turcésca. In gémiu hogea preotulu turcescu tiene discursuri in lim'a romàna. Limb'a acestoru români turciti de cultu este cu multu mai aprópe de dialectulu românu din Daci'a, decâtu dialectulu ce se vorbesce in alte comune române din Macedoni'a, Epiru etc. Aceste turcite comune române se afla intre Bitole si Salonicu in muntii situati intre orasiele bulgare Voden'a si Ioniti'a. Numele comuneloru suntu: I. Megleni. II. Nânt'a: cele-lalte dóue comune nu le cunoscu numele. — Totu la Caragiov'a suntu si alte trei comune române crestine: Lupniti'a, cu 300 familii; locuitorii ei cultiva matas'a si anulu trecutu numai zeciuiél'a de cucule a acestei comune a fostu de 30,000 de oc'a. Rîm'a, comuna bulgaro-româna cu 150 fam. Sermeili, cu 120 fam.

Totu in muntii acesti'a se afla multi români nomadi, care au gasitu aici unu refugiu, spre a nu fi préd'a albanesiloru din Coloni'a, in a cârei vecinatate se afla patri'a loru natala: Gramostea, Nicoliti'a etc. Acesti români in tempu de iérna descindu cu turmele loru in câmpiele Salonicului si a Casandrei.

Pre muntele Xirolivadu (*Βέϱμιον*), intre orasiele Cojani si Veri'a, suntu dóue comune române: Colibele lui Badralexi (numite de parintele Averchie Nóu'a-Abel'a) si Xirolivadu. In cea dintâiu comuna locuiescu pâna la 400 de familii române cele mai multe emigrate aici din Abel'a (de pe Pindu) in tempulu revolutiunei grece (1821); iéra Xirolivadulu are vre 150 familii, asemenea români fugiti din Abel'a. — In Nóu'a-Abel'a a infiintiatu municipalitatea Iassiloru pre la 1870 o scóla de limb'a româna si a fostu tramisu cá profesore pre dlu Dimitriu Badralexi, elevu alu scólei macedono-române; inse salariulu seu fiindu tramisu prin parintele Averchie, directorele scólei macedono-române, numai Sânti'a Sea este in stare de a dá séma si de starea acestei scóle si de intrebuintiarea a 6000 de lei vechi, ce a destinatu municipalitatea Iassiloru pentru sustienerea acestei scóle, care functiunéza numai in tempu de véra; câci iérn'a toti locuitorii pâna la unulu descindu si se respandescu cu turmele loru prin câmpiele dintre muntele Xirolivadu si Olympu de o parte si Archipelagulu Egeu de ceea-lalta, pre câta vreme institutorii scóleloru române din Ternov'a, Vlaho-Clisur'a si Ohrid'a, care functiunéza regulatu si neintreruptu preste totu anulu, primescu numai 3860 de lei vechi, adeca 1428 de lei noi pre anu!!! In Xirolivadu in scól'a comunala este limb'a greca, asemenea si in bisericele din ambele aceste comune.

Livade (Vlaho-Livade), orasiu curatu romanescu, locuitu de 800 familii tóte române, la pólele occidentale ale muntelui Olimpu; are 2 scóle de baieti si un'a de fete tóte de limb'a greca; au si dóue mari biserici, in care se aude numai limb'a greca. Si Livadenii tienu multu la elenismu, cá si mincianii (din Minciu pre Pindu) si românii din Apropotamu, nu numai din caus'a educatiunei loru grece in scóle de limbia greca, in inca si din caus'a relatiuniloru comerciale si de alta natura ce au cu grecii, cu care suntu totu-déun'a in contactu. Multe familii din Livade au parasitu patri'a loru natale si s'au stabilitu in Elason'a, Ceariceani, Ternov'a si Lariss'a (in Tesali'a), si in Salonicu prea multe.

Fteri, comuna curatu româna cá 3 óre departe de Livade (spre nordu); este locuita de 200 familii române si are o scóla si o bisorica de limb'a greca.

Cochinopló, asemenea comuna curatu româna la 1 ½ óra departare de Livade (spre nordu-est), locuita de vre-o 300 familii române; are o scóla si o biserica de limb'a greca.

In sfersitu in tóte cele mai insemnate orasie si comune ale Tesaliei se afla familii române care de unu tempu incóce s'au asiediatu in aceste orasie unde suntu dedati mai multu la comerciu, la arte séu la industria locala si la litere; astfeliu in Trical'a, Carditi'a, Fersal'a (unde Pompeiu a fostu cu totulu invinsu de Cesare), in Velestinu, Armiró, Domocó, Volu, Ternov'a si in Caterin'a . . . (care in tempu de iérna pare ca suntu terguri si localitâti populate de români) mai toti negutietorii, hangii, argintarii, croitorii, fabricantii de cutite, sabii, fórfeci, pusci, pistóle, etc. si toti pastorii si chiragii in genere suntu români; cea mai mare parte din profesorii greci din Tesali'a suntu români care au studiatu in Iamin'a, séu in Greci'a séu in alte scóle grece.

Lânga cetatea Volu suntu dóue mari comune Portarea si Racriniti'a. Acolo este o colonia de vre-o 200 familii române din Perivole (comuna româna pre verfulu Pindului) mai cu séma.

Acestea si atâtea deocamdata in privinti'a comuneloru din Macedoni'a, Epiru, Tesali'a si putienu din Albani'a, si a scóleloru si bisericeloru loru. Cu alta ocasiune vomu scrie si mai multu.

Apostolu **Margaritu**.

In Vlaho-Clisur'a din Macedoni'a
7/19 Aprile 1873.

la valóre. Membrii corporatiuniloru pasira sî pre terenulu politicu si se luptara pentru participare la regimentulu cetâtiei, care pâna aci erá eschisivu in mânile patriciloru din cetâti. Acésta lupta pentru a ajunge la regimentu a fostu in tóte cetâtile evului de medilocu sî ea probédia poterea la care se aventasera aceste corporatiuni bine organisate. Sfersindu-se aceste lupte corporatiunile ajunsera la culmea vietiei loru. Cetatiénulu erá mândru de cetatea sea sî de dreptulu sî averea ei, elu nu privea cu invidia sî doru asupr'a altoru cetâti, câci erá multiemitu cu starea sea sî gat'a a-si aperá cu curagiu dreptulu seu de câte-ori cerea necessitatea.

Dara indata ce corporatiunile ajunsera la momentulu de a se folosí de avantagiele ce le da positiunea loru, se desceptà in trensele nesuinti'a câtra isolare si esclusivismu. Acésta nesuintia venì prea de vreme. In tempurile cându corporatiunile infloriau, economi'a natiunale inca nu stete locului, ci ajunsese la o viétia totu mai varia. Numerulu sî modulu trebuintieloru se inmultise, productiunea luà unu sboru inaltu sî economi'a baniloru tienù pasiu egalu cu economi'a naturale.

Nesuindu-se corporatiunile de a pastrá folósele pre sém'a unui cercu anumitu alu membriloru ei, ele inmultira pretensiunile câtra aspirantii cari pâna aci aveau numai scopulu de a garantá cualitatea producteloru sî siguritatea esistintei. Corporatiunile pretinsera totu mai multu activitatea legislativei sî a administratiunei pentru a-si asigurá prerogativele acolo unde activitatea loru propria economica nu potea sa o mai esoperedie.

Pre lânga corporatiuni mai erá o multime de ómeni, cari asisderea voiau sa traiésca dupa munc'a loru sî cari nu incapeau intre marginile corporatiuniloru. Numerulu loru se inmulti in mesur'a in care crescù esclusivitatea corporatiun loru sî astu-feliu incepù concurinti'a intre meseriasii din corporatiuni sî intre cei afara de corporatiuni, care pre urma conturbà armoni'a vietiei industriali.

Viéti'a industriale incepù sa cada. Unde incéta lupt'a sî se ajunge scopulu câtra care au nesuitu mai multe generatiuni, intrevine o stagnatiune, care in ultimele consecuintie duce la regresu. Industri'a se apropià de tempulu decadentiei, la care a contribuitu inca sî unu altu momentu.

Poterea feudale erá sguduita, domnii cei mari teritoriali se luptau dupa suveranitate. Cetâtile, cari pâna aci fura intrebuintiate din partea imperatiloru sî regiloru de unu contr'a-pondu contr'a feudaliloru devenira superfloe, independinti'a sî semtiulu poternicu de libertate ce aveau ele erá neplacutu. Apesarea din partea statului de o parte, de alta parte ruinarea bunastârei loru produsera acestu resultatu. Cetatiénulu totu-si 'si pastrà insusirea sea deosebita. Viéti'a in cetâti, modulu de câscigu, comunicatiunea, cultivarea sciintieloru — toti acesti factori conservà in cetâtieni spiritulu de miscare, ce i-a caracterisatu totu-déun'a.

La finea evului mediu vedemu in viéti'a sociale: pre patricii cei superbi sî avuti sî pre comercianti, mass'a cea mare a maiestriloru sî sodaliloru, de alta parte pre meseriasii cari nepotendu intrá in corporatiuni intempinau totu feliulu de pedeci. In sirurile acestor'a se iví spiritulu proletariu, spiritulu negatiunei care precumpanesce totu-déun'a acolo unde lips'a de posessiune semnifica nesiguritatea esistintiei.

Multe se schimbara intr'aceea in lucrurile economice. Sarcinele ce apesau pamentulu sî servitiulu personalu se mai usiurara sî economi'a se luptà pentru eliberare.

In anticitate statulu a fostu totu sî dela acestu capetu se desvoltà viéti'a sî omnipotenti'a, care supuse apoi tóte lui. Ide'a acést'a provenì din ordinea sociale sî economica. In evulu de medilocu statulu se radicà dintr'unu siru de corporatiuni, care 'si pastrara dreptulu loru autonomu fatia de statu. Individulu séu grup'a de individi erá impresorati de comuna, biserica si printre acestea ajungea la statu. Individii luara statului o multime de functiuni sî-i restrensera cerculu de activitate in modu negativu. Statulu se formà din josu in susu, din elementele sele sî aci este abisulu nemarginitu ce desparte anticitatea de evulu mediu sî de tempulu nou.

Formele statului germânu s'au determinatu prin schimbârile prin cari au trecutu societatea sî economi'a. Forti'a sî individualisarea nascura statulu feudalu. Din legatur'a corporativa a grupeloru sociali separate dupa cetate, tiéra sî ocupatiuni se ivì statulu ordineloru; slabirea sî contrastulu ordineloru promovà absolutismulu séu statulu oficialiloru, care se ingropà prin semtiulu de libertate ce se desceptà mai târdiu, pentru a face locu constitutuinei representative.

Forti'a sî individualisarea evului mediu in respectu economicu o vedemu in restringerea proprietâtiei sî a comunicatiunei, in relatiunile servitiului personalu, in despartirea intre cetate sî provincie; in respectu socialu, ni se infatisiédia in servitute, in necsulu feudalu, in isolarea ordineloru, in maestrismu si sodalismu; in respectu politicu, in domni'a feudale, in constitutiunea comunale, in inmunitâti si in diversitâtile juridice si in ide'a de statu.

Din aceste vedemu ca viéti'a omenimei nu este portata de casualitâti sî arbitriu, ci in trens'a domnesce o lege mai inalta sî mai poternica. Noi vedemu ide'a provedintiei ddiesci in istoria.

Ogn'a Sabiiului 3|15 Sept.

In siedinti'a de adî a representantiei municipale de aici s'a luatu la desbatere cercurlariulu dlui ministru alu trebiloru interne din 27 Iuliu 1874. Nr. 31,598, prin care municipiulu acest'a se provóca a se dechiará in privinti'a regulârei teritorieloru municipali sî a organisârei nóue a jurisdictiuniloru din tiéra.

Siedinti'a a fostu cercetata de 40 membrii indreptatiti la votu, — intre acesti'a sî 7 oficiali magistratuali, cari ex lege suntu imbracati cu votu.

Dupa o desbatere de 3 óre s'a primitu propunerea virilistului C. Timár „ca adeca sa se rescrie ministeriului, ca representanti'a are sî este in stare a-si sustiené jurisdictiunea magistratuale sî pre viitoriu“ — cu 22 voturi intre acesti'a sî voturile celoru 7 oficianti contr'a 18 voturi, carii au fostu pentru incetarea magistratului din motìvu, ca cass'a alodiale nu este in stare a portá cheltuielile unei jurisdictiuni asiá cá sa se póta asceptá o administratiune corecta sî punctuósa. Minoritatea a insinuatu votu separatu la protocolu.

Pentru casulu acel'a apoi, cându legislatiunea totusi aru decretá incetarea acestui municipiu, — s'a conclusu la initiativ'a fiscalului Dr. Ioanu Nemesiu, acceptata sî de dlu Carolu Timár, cá sa se esprime acea dorintia a representantiei, ca atunci orasiulu Vizakna sa se alaturedie la Comitatulu Sabiiului proiectatu de Ministeriu.

Noi din parte-ne tienemu de incorectu sî inconveniente, ca acei, 7 oficiali inca s'au lasatu lu votu, câci acolo se tractà de interesulu loru, — iéra sustienerea magistratului, inca o aflâmu problematica, de óre ce precum sî anii trecuti ni-au doveditu cass'a alodiala nu are venituri sigure sî a remasu totu-déun'a cu platile in restantia sî si acum s'a cerutu concessiunea ministeriului de a potea imprumutá 100.000 fl. Cu datorii sa sustienemu unu magistratu, carele nu si-aru potea implini chiamarea sea cum se cade?! Sa ne intindemu numai pâna unde ajunge tiolulu!

Varietâti.

*** (Dela teatru romanu.) Societatea teatrale de care amintiramu in numerulu trecutu a esecutatu Vineri sér'a cele trei representatiuni cunoscute. Pies'a dintâiu, „Oda la Elis'a“ se distinge prin fineti'a sî poiesi'a ce resufla din dialoguri, o inse ce-va cam monotona, dara actorii 'si dedera tóte silintiele pentru a delaturá prin actiune acésta monotonia. Cele-lalte dóue piese suntu bucâti poporale sî fura bine esecutate.

Intre actori se destingu, domnulu G. Alesandrescu, dn'a Marg. Alesandrescu sî dlu Gritty, prin abilitatea, talentulu sî actiunea cu care propunu rolele loru. Publiculu a fostu numerosu.

De séra se voru dá alte trei representatiuni: „Vladutiulu mamei“, vodevilu intr'unu actu de I. Lupescu; „Ciobanulu românu“ cantioneta de Millo, sî „Paraclisierulu“ opereta de Alesandri. Dorimu cá publiculu sa fia câtu se póte mai numerosu.

*** (Passagie caracteristice.) In congresulu internatiunalei rosie, tienutu de curendu in Brusel'a se audîra printre desbateri unele argumentâri cari ajungu pentru a caracterisá pre comunisti. Germanulu Vrohm dîse: „Capitalulu de sine nu este nimicu, dupa dîs'a bibliei: „Cine nu lucra, acel'a nici sa nu manânce!“ De aci inainte sa fia numai lucratori! Trebuie ucisi vampirii cari storcu proletariatulu. Cetatiénulu Coulon argumentà ca societatea de adî cu institutiunile sî legile ei, cu unu cuventu totu, trebuie facutu o tabula rasa sî comun'a sa se consolideze. „Capitalulu trebuie luatu de pre unde se afla, pentru ca este alu poporului. Cetatiénulu Flahaut espune, ca revolutiunea cea mare dela 1781 n'a reusitu pentru ca poporulu cugietá prea umanu. De invingea comun'a, press'a ajungea pre mânile ei. Press'a civile de adî e lasia, calumniéza sî ataca proletariatulu de câte ori acest'a 'sî radica fruntea, de aceea ea a devenitu superflua sî trebuie scósa din ordinea cea nóua sociale. „Capitalulu nu e nimicu, munc'a e totu.“ Ticalosi'a a ajunsu la culme, o revolutiune pacifica nu le a trebuitu, voru avé dara alta revolutiune!“

Aceste sî alte argumentâri de asemene calibru arata invederatu tendintiele comunistiloru, cari planuescu o nóua ordine sociale pre temeiulu egalitâtiei perfecte — in care organismu are sa dispara ori ce contrastu socialu. Progresulu proletariatului semnifica dara regresulu sî in ultimele consecuintie apunerea genului omenescu. Numerulu acestoru comunisti séu — dupa nomenclatur'a mai nóua ce si-au eluptatu comunistii Parisului in resbelulu din urma — petroleisti se sporesce sî e téma, ca voru devení nu preste multu inimici puternici ai ordinei sociale de adî. Comun'a din Parisu a justificatu acésta temere, de aceea poterile legislative trebuie sa fia cu atentiune asupr'a miscârei sî desvoltârei loru. Stârile economice derangiate intr'unu statu contribuie multu la inmultirea sî consolidarea ăcestei clase abatute.

*** Unu evreu cu locuinti'a din Blasiu au caletoritu, dupa ce au strensu de pre la tiéra o cuantitate insemnata de óue, la Sabiiu cugetandu a face unu speculu bunu, sî necugetandu ca ce sfersîtu o sa ia intreprinderea lui.

Ajungendu la loculu destinatu pentru intreprinderea acést'a s'au asiediatu in piati'a cea mica cu óuele asceptandu cumperatori.

Doi teneri cu numele Gustav Ders de rel. catolica sî Iohann Drotleff de rel. evangelica se apropia de evreulu speculante sî-i ofera ajutoriu spre vinderea marfei adunate. Evreulu nepatîtu numai decâtu numera 250 de óue imprumuta dela unu speculantu de piepeni o corfa, asiédia in acést'a óuele cu grigia a nu le sparge sî le increde baietiloru acelor'a spre vendiare. Acei'a si-au sî implinitu in scurtu tempu missiunea vendiendu atâtu óuele câtu sî corf'a sî cu paralele scóse s'au tractatu binisioru, lasandu pre evreulu in asceptare.

Astadi inse i-a succesu politiei locale a predá pre tenerii iubitori de óue judecatoriei competente spre pedepsire. Din partea cârui'a inculpatiloru li se pregatí ocasiune a socotí in 14 dîle ca déca ei au vendutu 250 de óue sî o corfa cu 4 fl. v. a. câtu costa unu ou.

Raportu comerciale.

Sabiiu 18 Septembre n. Grâu 5 fl. 33 xr. frumosu, 5 fl. — xr. mestecatu, 4 fl. 67 xr. cualit. infer.; secar'a 3 fl. 40 xr. pâna 3 fl. —; — orzu fl. 3; ovesu 1 fl. 53 pâna 1 fl. 27 xr.; cucuruzu (porumbu) 4 fl. — xr.; cartofi 1 fl. 60 xr. galét'a austriaca.

Cânep'a — fl. maj'a.

Lintea 6 fl — xr.; mazarea 6 fl. 67 xr., Fasolea 6 fl. — xr.

Fenu legatu — fl. 60, nelegatu — fl. 60 xr., paie lungi 80 xr., scurte 70 xr, maj'a.

Lemne de focu 8—9 fl. stang. austr.

Carnea de vita 18—20 cr. p., de porcu 28 xr. Unsórea 79 xr. pâna la 1 fl. 20 cup'a.

Burs'a de Vien'a.

Din 6/18 Septemvre 1874.

Metalicele 5%	71	30
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	74	75
Imprumutulu de statu din 1860	110	—
Actiuni de banca	994	—
Actiuni de creditu	248	50
London	109	73
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	77	75
„ „ „ Temisiorene	77	—
„ „ „ Ardelenesci	76	—
„ „ „ Croato-slavone	80	—
Argintu	103	90
Galbinu	5	25½
Napoleonu d'auru (poli)	8	78½

Concursu.

Pentru ocuparea posturiloru vacante invetiatoresci la scólele confessionale gr. or. din comunele josu insemnete, se deschide prin acést'a concursu:

Salariele insemnate cu aceste posturi suntu:

1. La Feldiór'a clas'a III cu 200 fl. sî cuartiru.

2. La Apati'a cu 80 fl. v. a. in bani sî bucate sî cuartiru.

3. Ormenisiu 100 fl. v. a. in bani sî cuartiru.

4. Doberleu cu 124 fl. v. a. in bani bucate sî cuartiru.

5. La fili'a Bastelecu 110 fl. v. a. in bani sî bucate sî cuartiru.

6 La fili'a Nou 80 fl. v. a. in bani sî bucate si cuartiru.

7. La Lisneu cu 80 fl. v. a. in bani sî bucate si cuartiru.

Doritorii de a ocupá aceste posturi invetiatoresci, au a-si tramite petitiunile loru instruite cu documentele prescrise in Statutulu Organicu pâna la 20 Septembre a. c. scaunului protopopescu alu II alu Brasiovului.

In contielegere cu comitetele parochiali

Brasiovu in 30 Augustu 1874.

Ioanu Petricu
Protopopu sî insp. distr.
de scóle.

(2—3)

Ad Nr. 242 prot. 1874.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei de invetiatoriu la scól'a confessionala din Balanu protopresbiteratulu Ungurasiului, se escrie concursu pâna in 14 Septembre cându se va tiené sî alegerea.

Emolumentele impreunate cu acésta statiune suntu:

1. 160 fl v. a. cuartiru liberu in edificiulu scólei cu o gradina cu pomi.

2. 50 de miertie de bucate.

3. 6 orgi lemne de focu din care se incaldiesce sî scól'a.

4. 4 fonti lumini.

Doritorii de a ocupá acésta statiune au a asterne petitiunile loru instruate in sensulu Stat. org. pâna la terminulu prefiptu la mentionatulu oficiu protopresbiteralu.

Dela concurenti se cere sa fia pedagogi absoluti.

Füzes-Szt.-Petru 29 Augustu 1874.

In contielegere cu comitetulu parochialu

Petru Rosc'a
Protopresbiteru.

(2—3)

Nr. 134. 1874.

Concursu.

Pentru ocuparea statiuniloru invetiatoresci dela scólele confessiunali gr. or. din comunele mai josu specificate, se escrie prin acést'a concursu pâna in 25 Sept. cal. vechiu a. c.

Salariele suntu:

1. La scól'a din Sântu-Andrasiu-

Sântuhalmu 300 fl. v. a. 4 stângini cubici de lemne, sî cuartiru naturulu.

2. Biscari'a-Sieulesti 200 fl. v. a. 2 stângini de lemne, sî cuartiru.

3. Besanu-Caianelu 150 fl. v. a. 2 stângini de lemne, cuartiru sî gradina de unu caru de cucurudiu.

4. Sâncraiu 150 fl. v. a. cu prospectu a se urcá inca in anulu acest'a la 200 fl. 2 stângini de lemne, sî cuartiru.

Doritorii de a ocupá vre-un'a din aceste statiuni au a-si asterne concursele instruite in sensulu „Statutului organicu" cu documentele recerute, pâna la terminulu indicatu de-adreptulu la subscrisulu.

Dev'a 2 Septembre 1864.

Ioanu Papiu
(2—3) Protopopu.

Ad Nr. 43. — 1874.

Concursu.

Pentru ocuparea postului invetiatorescu la scól'a confesiunala gr. or. din Trapoldu protopresbiteratulu Sighisiórei, se deschide prin acést'a concursu.

Salariulu impreunatu cu acestu postu este 10 fl. v. a. cuartiru sî lemne de incalditu. —

Doritorii de a ocupá acestu postu au a-si tramite petitiunile loru instruate in sensulu Statutului organicu pâna in 30 Septemvre a. c. la scaunulu protopopescu in Sighisior'a.

Trapoldu in 31 Aug. 1874. st. v.

In contielegere cu comitetulu parochiale.

Zachiaria Boiu;
(1—3) protop. gr. or.

Nr. 214. — 1874.

Concursu.

Pre bas'a bugetului preliminatu pre 1874/5 de adunarea gen. a Asociatiunei tienuta la Dev'a in 10—11 Augustu a. c. sub Nr. prot. XXII se publica prin acést'a concursu la urmatórele ajutórie:

1. La dóue ajutórie de câte 36 fl. v. a. pentru doi sodali de meseria, cualificati de a se face maiestrii.

2. La 10 ajutórie de câte 15 fl. v. a. pentru 10 invetiacei de meseria.

Terminulu concursului se defige pre 25 Octobre c. n. 1874.

Concurentii la ajutórele de sub 1 sî 2 au sa-si tramita concursele loru incóce pâna la terminulu indigitatu, provediute incâtu pentru sodali cu atestatu de botezu sî de purtare morale, cum sî cu adeverintia dela maiestrulu respectivu, despre aceea cumca suntu cualificati de a se face maiestrii, iéra incâtu pentru invetiacei, concursele se fia provediute cu atestatu de botezu, de portare morale cum sî cu adeverintia dela maiestrulu respectivu despre desteritatea sî diliginti'a in meseri'a, cu care se ocupa.

Din siedinti'a estraordinaria a comitetului Asociatiunei transilvane tienuta la Sabiiu in 15 Septemvre n. 1874.

(1—3)

Concursu.

Pentru ocuparea posturiloru de doi invetiatori, la scól'a conf. gr. or. din comun'a Poian'a-Marului, in protopresbiteratulu I alu Fagarasiului, se escrie concursu pâna la 28 Septembre a. c. st. v.

Emolumentele suntu: léfa anuala, pentru invetiatoriulu primariu 200 fl. v. a. cuartiru sî lemne de lipsa.

Pentru invetiatoriulu secundariu 100 fl. v. a. cortelu sî lemne trebuinciόse.

Doritorii de a ocupá aceste posturi, au a-si asterne suplicele loru, instruate in sensulu Statutului Organ. pâna la terminulu susu aretatu, scaunulu protopopescu I alu Fagarasiului.

Poian'a-Marului 30 Augustu 1873.

In contielegere cu concernintele protopresbiteru.

Comitetulu parochialu.

Concursu.

Pentru ocuparea postului invetiatorescu la scól'a conf. gr. or. din comun'a Persani protopres. tractului I alu Fagarasiului; se escrie concursu pâna la 28 Septembre a. c. st. v., cându va fi sî alegerea. — Emolumentele impreunate cu acestu postu, suntu urmatórele. —

a) Léfa anuala in bani 150 fl. v. a.

b) de fia care copilu aptu de scóla 4 corfe bucate.

c) Cortelu liberu, in odaile scólei, sî

d) lemne de focu câte voru trebuí.

Doritorii de a ocupá acésta statiune au a-sî asterne suplicele loru instruate conformu prescriseloru Stat. org.; avendu atestatu de cualificatiune, cum sî cunoscinti'a cantariloru sî a tipicului bisericescu, pâna la terminulu susaretatu, la subscrisulu scaunu protopresbiteralu.

Fagarasiu 26 Augustu 1874.

In contielegere cu comitetulu parochialu.

Petru Popescu
(1—3) protop.

Ad Nr. 119 protop. 1874.

Concursu.

Devenindu vacanta statiunea invetiatorésca la scól'a confessionala gr. orient. din Geoagiulu de susu in protopresbiteratulu Albei-Iuliei se escrie prin acést'a concursu cu terminulu pâna la 20 Septembre a. c.

Emolumentele suntu: 160 fl. v. a. in bani, 6 ferdele grâu, lemne focale, sî cortelu.

Doritorii de a ocupá acésta statione, sa bine-voiésca a-si asterne petitiunile loru bine instruate la subscrisulu pâna la terminulu susu insemnatu.

Alb'a-Iuli'a 29 Aug. 1874.

In contielegere cu comitetulu parochialu.

Alesandru Tordasianu,
(2—3) Protopresbit. gr. or.

Nr. 35. adm. prot. — 1874.

Concursu.

Pentru intregirea statiuniloru invetiatoresci la scólele gr. or. din urmatórele comune tienetórie de protopresbiteratulu Iliei-Muresiane, se deschide concursu cu terminu pâna la 14 Septemvre a. c. st. v.

1. Gurasad'a sî Gothatea cu scól'a in Gurasad'a; salariu anuale 160 fl v. a., 25 mesure de cucuruzu sî 15 de grâu, 3 orgii lemne, cuartiru in scóla statatoriu dintr'o chilia, o camara, o culina sî gradina.

2. Almasiu-Selisce cu salariu de 100 fl. v. a. 50 ferdele grâu sî 50 de cucuruzu in bombe, lemne dupa trebuintia, cuartiru in scóla sî gradina de 800□°.

3. Godinesci cu salariu de 60 fl. v. a. 30 mesuri de grâu sî 30 de cucuruzu, cuartiru liberu in scóla, lemne dupa trebuintia sî gradina.

4. Runcsioru sî Vic'a cu scóla in Runcsioru, salariu anuale 100 fl. v. a., 15 mesuri de grâu sî 15 de cucuruzu, lemne dupa trebuintia sî cuartiru naturale cu gradina.

5. Bradatielu cú salariu de 100 fl. v. a. 15 mesuri de grâu sî 25 de cucuruzu, lemne dupa trebuintia sî cuartiru naturale cu gradina.

6. Boiu-de-susu sî Boiu-de-josu cu salariu de 60 fl. v. a. 15 mesuri de grâu sî 15 de cucuruzu, lemne dupa trebuintia sî cuartiru naturale sî gradina.

7. Carmazinesci cu salariu de 100 fl. v. a., 15 mesuri de grâu sî 15 de cucuruzu, lemne dupa trebuintia sî cuartiru naturale cu gradina.

8. Cerbi'a cu Poganesci cu salariu de 80 fl. v. a., 15 mesuri de grâu sî 15 de cucuruzu, lemne dupa trebuintia sî cuartiru naturale cu gradina.

9. Micanesci cu salariu de 85 fl. v. a. 15 mesuri de grâu sî 15 de cucuruzu, lemne dupa trebuintia, sî cuartiru naturale cu gradina.

10. Certegiulu-de-josu cu Cogea cu salariu de 75 fl. v. a. 20 mesuri de grâu sî 20 de cucuruzu, lemne dupa trebuintia, cuartiru naturale sî gradina.

11. Gialacut'a cu Cabesci cu salariu de 100 fl. v. a. cuartiru naturale cu gradina sî lemne dupa trebuintia.

12. Iernov'a cu salariu de 80 fl. v. a. 10 mesuri grâu sî 10 de cucuruzu, cuartiru naturale sî gradina.

13. Opidulu Ili'a cu salariu de 200 fl. v. a. cuartiru naturale sî lemne dupa trebuintia.

a) Concurentii sa fia de relegea gr. orientala;

b) Se dovedésca ca au absolvitu 4 clase gimnasiale sî pedagogi'a;

c) Se scia bine cantârile bisericesci;

d) Pentru comun'a Gurasad'a-Gothatea sî opidulu Ili'a se recere sa cunósca sî limb'a germana sî magiara.

e) Acei'a cari voru dovedí, ca posedu o pracsa de invetiatoriu de celu putienu 4—5 ani cu succesu bunu, se voru admite si fâra considerare la punctulu b).

Doritorii de a ocupá vre-un'a din statiunile mentiunate au a-si tramite concursele instruite conformu dispusetiuniloru statutului nostru organicu subscrisului pâna la terminulu indicatu.

Gurasad'a 3 Augustu 1874 st. v.

In contielegere cu respectivele comitete parochiali.

Alecsiu Olariu,
(2—3) adm. prot.

Nr. 102/1874.

Concursu.

Devenindu vacante statiunile de invetiatori,

1. in comun'a Galesiu, scaunulu Selistei cu salariu anuale de 200 fl. v. a. unu stângenu lemne de focu sî cuartiru in edificiulu scólei.

2. in comun'a Cristianu, scaunulu Sabiiului pentru 1 clasa cu salariu de 168 fl. v. a. siase stângeni lemne de focu pentru clasa sî invetiatoriu sî cuartiru naturale;

3. In Gusteritia lânga Sabiiu cu 140 fl. v. a. lemne dupa trebuintia, cuartiru sî dóue pamenturi (deloitie) de curechiu;

Pentru ocuparea acelor'a se deschide prin acést'a concursu pâna in 20 Septembre a. c. st. bisericescu.

Concursele provediute cu atestatu de cualificatiune, de moralitate sî eventualmente, despre servitiulu de pâna acum in carier'a scolastica sa se adresedie in terminulu prefiptu de-a dreptulu la subscrisulu.

Sabiiu in 23 Augustu 1874.

I. Hani'a
protop. gr. res. alu tract.
(3—3) Sabiiului I.

Concursu.

Devenindu vacanta statiunea de invetiatoriu la scól'a confes. gr. orient. din Carbonariu in protopresbiteratulu Cetâtiei de Pétra (Kövár-vidék) prin acést'a se escrie concursu pâna la 19 Sept. a. c.

Emolumentele suntu: 163 fl. v. a. cuartiru liberu in edificiulu scólei sî lemne de focu dupa trebuintie:

Doritorii de a ocupá acésta statiune, sa binevoiésca a-sî asterne petitiunile loru instruate in sensulu prescriseloru St. organicu la subscrisulu pâna la terminulu susu insemnatu.

Carpenisiu 25 Aug. 1874.

In contielegere cu comit. parochialu.

Ioanu Siovrea
(3—3) Adm. ppescu.

Nr. 211 — 1874.

Concursu.

Conformu preliminariului statoritu prin conclusulu adunarei gen. a Asociatiunei transilvane tienuta la Dev'a in 10—11 Augustu a. c. de sub Nr. protoc. XXI, se publica prin acést'a concursu la urmatóriele stipendii:

a) La unu stipendiu de 60 fl. destinatu pentru unu gimnasistu din comitatulu Dobacei (din o fundatiune anonima.)

b) La altu stipendiu de 60 fl. din fundatiunea fericitului Nicolau Marinoviciu sen. din Sasu-reginu, destinatu pentru unu gimnasistu incependu din prim'a clasa gimnasiale.

Concurentii la amentitele stipendii au sa-sî substérna pâna la 15 Octobre c. n. a. c. concursele loru provediute a) cu certe de botezu b) testimoniu de paupertate sî c) testimoniu scolasticu de pre semestrulu alu II-lea alu anului scolasticu trecutu.

Se observà, ca concurentii la stipendiulu de sub b) cei consangeni in lini'a barbatésca directa cu fundatorele, ceteris paribus, voru avé preferintia.

Sabiiu in 10 Septembre 1874.

Dela comitetulu Asociatiunei transilvane pentru literatur'a sî cultur'a poporului românu.

(3—3)

Nr. 535 ex 1874.

Concursu.

Pentru ocuparea postului de invetiatoriu dirigínte la scól'a granitierésca din Lis'a cu salariu anualu de 240 fl. v. a. din fondulu scolasticu centrale, cortelu in cas'a scólei, gradina sî lemne de focu, se escrie concursu pâna la 7/19 Septembre a. c.

Comitetulu scolasticu granitierescu alu fostiloru granitieri din regimentulu romanu I
(3—2) **din Sabiiu.**

---

ad Nr. 163/prot.—1874.

Concursu.

Devenindu vacanta parochi'a gr. or. de a III-a clasa din Hendorfu, in protopresbiteratulu tractului Sighisiórei se deschide prin acést'a concursu pâna in 25 Septembre st. v. a. c. —

Emolumentele suntu:

Portiunea canonica 12½ jugere pamentu;

Dela 75 familii români câte o ferdela grâu, séu cucuruzu sfarmitu, — a 16 cupe ferdela, —

Dela 48 familii neurustici câte 17 cr. v. a. stol'a indatinata. —

Doritorii de a concurge la acést'a statiune au a-si asterne petitionile loru conformu prescriseloru din „statut. org." — pâna la terminulu prefiptu, subscrisului protopresbiteru in Sighisiór'a. —

Sighisiór'a 16 Augustu 1874.

In contielegere cu comitetulu parochialu gr. or. respectivu.

Zacharie Boiu,
(3—3) protopopu.

Pensionatu pentru lucruri de mâna.

Indemnatu de unele onorate dómne zelóse pentru instruirea secsului femeescu in lucruri de mâna industriari, m'amu resolvitu a deschide unu **atelieriu** de totu-feliulu de lucruri cu lâna, margele, cu metase, indreitura, tioluitu, flori sî cusetûri de totu feliulu sî cu masin'a, dela cele incepatórie pâna sî la modista, croitu de rochii sî tóte cele cerute de activitatea unei economiste active industruarie sî vorbirea nemtiesce

Pretiulu la incepatórie **1 fl.** pre luna; la cusutu la albituri, tioluitu, modista **2 fl.** cusutu la masina **3 fl.**; la croitura de rochii **6 fl.** pre luna.

Tempulu instruirei va fi dela 8—12 sî dela 2—6 óre in casele d. Georgie Brezeanu vapsitoriu vis-a-vis de gimnasiu românu. Cunoscintiele câscigate la calitate de madame in cursu de mai multi ani, atâtu in scóla, câtu sî la madame de renume, 'mi dau curagiu a face apelu la tóte mamele române natiunali, rogându-le a me sprigini in propusulu meu, care pentru tóta viéti'a juneloru eleve póte fi numai fericitoriu. Din partemi me voi incordá a satisface comuneloru dorintie sî pretensiuni ale parintiloru, inaintându sî fortiele activitâtii industriarie.

Brasiovu 24 Aprilie 1874.

Madam'a Bidu,
croitoriului de totu feliulu de lucruri, barbatesci, femeesci sî pentru preotime sî la mortu
(2—3) serviti'a.

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei; pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 72. ANULU XXII.

Sabiiu in 12|24 Septembre 1874.

Nr. 2290 scol.

Câtra Parintii Protopopi si Administratori protopopesci cá Inspectori districtuali de scóle.

Fiindu ca se apropia 1 Octobre st. v. 1874 cându are a se incepe invetiamentulu in tóte scólele nóstre confessionali, pentru aceea a aflatu consistoriulu nostru archidiecesanu a resuscitá si a ve aduce din nou la cunoscintia ordinatiunea Consistoriale dto 13 Septembre 1873 Nr. 1711, precum si cea dto 19 Ianuariu 1874 Nr. 2379 1873 facendu-ve de cea mai strensa datoria a avea acestea ordinatiuni in naintea ochiloru, a urmá in tocm'a si a staruí cu tóte medilócele, cá delaturându-se tóte pedecile tóte defectele invetiamentulu sa prosperedie.

Sabiiu din siedinti'a consistoriale tienuta in 6 Sept. 1874.

Nicolau Pope'a,
Archimandritu si Vic. AEppescu.

Aradu 22 Septemvre. Eri sér'a la 5½ óre a sositu Maj. Sea Regele aici. La gara a fostu intempinatu de generalitate, de deputatiunile cleruriloru, comitatului si cetâtiei. Dupa ce a trecutu Maj. Sea compani'a de onóre in revista a primitu omagiele cetâtiei prin primariulu Vörös. Sosindu Maj. Sea in localulu preparatu de primire, in casele comitatului se presentara numai decâtu deputatiunea comit. Aradului si Temisiórei, representantii cleruriloru. La 7 óre a fostu masa de 72 persóne. In acel'a-si tempu s'a inceputu iluminatiunea cea splendida si mai târdiu conductulu de 1000 de facle. Cetatea este decorata cu flamuri.

Archidieces'a a fostu representata in deputatiunea clerului gr. or. prin P. Archimandritu Nicolau Pope'a.

Sabiiu in 23 Septemvre.

Eri a fostu adunarea generale a scaunului Sabiiului, un'a din cele mai bine cercetate de cându ne aducemu minte.

Numerulu obiecteloru puse la ordinea dîlei au fostu putiene, putemu dîce, ca a fostu numai unulu si adeca rescriptulu ministeriale in cestiunea arondârei municipieloru.

Fiinduca adunarea a fostu alésa acum de nou, asiá mai intâiu a trebuitu sa se verifice membrii ei. Dupa deschiderea adunârei a urmatu asiá déra verificarea mai intâiu. Indata la verificare, s'a aratatu ca in adunare esista dóue partide marcate, pre cari le putemu numí pre cea a sasiloru si cea a româniloru. Majoritatea, multiamita interpretatiunei statutului provisoriu, o facu sasii, pentru ca densii, concurgu cu atâti deputati din cetatea Sabiiului, câti dà municipiulu scaunalu intregu. Majoritatea s'a si folositu de puterea ei, câci fâra de nici o consideratiune la reflessiunile minoritâtiei se dechiara contra verificârei membriloru alesi: El. Macelariu, Iuliu Bardosi si Basil. Petri, sub cuventu ca acesti nu suntu alegatori in scaunu. Dupa o desbatere scurta, in carea de o parte se arata ca respectivii cá alegatori, in intielesu mai largu, au dreptulu electoralu passivu ori unde in tiéra, iéra de ceea-lalta se sustiene ca alegatorii sa esercitedie dreptulu acest'a in scaunu pentru cá sa se póta bucurá de dreptulu passivu de alegere, — se incheia pertractarea objectului cu resultatulu de mai susu cu aceea ca deputatulu Bolog'a carele spriginise propunerea cá sa se rifice membrii deficultati, insinua votu separatu.

Dupa aceste se propune din partea presidiului alegerea comissiunei carea se si intemplà.

Inainte de a trece mai departe la provocarea presidiului, membrii cei noi alesi depunu juramentulu, fia-care in limb'a sea materna.

In fine vine la desbatere objectulu celu mai insemnatu, rescriptulu ministerialu in cestiunea arondârei municipieloru. Acestu rescriptu arata. ca la arondare procede regimulu dupa potinti'a cercuriloru de a tiené oficialii loru din 10% de dare, date de statu spre scopulu acest'a, la ce se mai póte adauge o repartitiune de alte 10%. Déca cu aceste modalitâti nu se póte sustiené unu cercu atunci se imparte la alte. Specialu la scaunulu Sabiiului se face prin rescriptu intrebarea, déca este scaunulu aplecatu a se impreuná cu scaunulu Nocrichiului, Mercurei, Sebesiului, cu unele comune din comitatele Albei-superióre si inferióre si cu orasiulu Ogn'a.

Abiá a fostu terminata cetirea rescriptului si deputatulu Bruckner ia cuventulu spre a face propunerea cá rescriptulu ministerialu sa se ia numai decâtu in desbatere meritória, la care densulu a si pregatitu unu respunsu, care crede ca va fi acceptatu de intrég'a adunare. Dr. Racuciu propune transpunerea rescriptului comissiunei alese din sinulu adunârei spre desbatere seriósa si referare la tempulu seu si 'si baséza propunerea pre §. 4 alu regulamentului de afaceri, dupa care tóte cestiunile momentóse au a se desbate mai intâiu de comitetu.

Propunerea cea dintâiu e sprigínita de dep. Schneider, Czekelius si Klein, cea de a dóu'a de dep. Békesi, Schreiber si Bolog'a. Propunerile se punu la votu. Mai intâiu a deputatului Racuciu, inse nefiindu certitudinea destulu de mare, déca prin sculare s'a votatu pentru séu contr'a, se cere votare nominale. Resultatulu votarei acestei'a a fostu respingerea propunerei lui Dr. Racuciu. Urméza insinuarea unui alu doilea votu separatu din partea Drului Racuciu.

Trebuia sa amintimu ca dep. Malmer a facutu mai nainte o propunere conditiunata si adeca, déca se va vedé ca propunerea lui Bruckner nu póte ajunge unanimitate atunci sa se dea rescriptulu si propunerea lui Bruckner comitetului, pentru ca aru dorí, cá nu celu dintâiu conclusu alu acestei adunâri nóue sa fia unu conclusu desagitu, ci déca s'aru puté face o intielegere, ceea ce se va respunde la rescriptulu ministerialu, sa fia unu votu alu intregei adunâri.

Fiindu ca propunerea lui Bruckner s'a fostu primitu se incepe desbaterea meritória. Propunetoriulu dupa o scurta motivare 'si cetesce projectulu seu de respunsu la rescriptulu ministrului si lu recomenda spre primire en bloc. Primirea en bloc se combate acum de dep. I. Hani'a, Bolog'a, Schreiber, Bekesi, Romanu si Pop'a si e primita de Schochterus si altii din majoritate.

Inimile incepuse a se inferbentá binisioru, si desbaterea promitea a fi interesanta, cându dep. Malmer pune din nou transpunerea rescriptului min. si a projectului de respunsu comissiunei alese din adunare, ceea ce in fine se primí. — Deputatulu Bolog'a constatéza, ca dlu B. Petri este trecutu in conscriptiunea cetâtiei Sabiiului cá alegatoriu si propune din nou verificarea acestui'a; ceea ce se si face. Cu acést'a se incheia siedinti'a.

Cestiunea lucratoriloru.

(VI) In secululu 15 si pe la inceputulu seculului 16 se pregatescu lucruri mari, care aveau sa dee tempului urmatoriu o fatia si o directiune nóua. Cruciadele din evulu mediu, — contactulu apusului cu orientulu — avura de urmare mai târdiu renascerea scintieloru si artei clasice. Spiritele vinu intr'o miscare via, inimile se aprindu in fati'a memorabilei reformatiuni, care fù numai o consecuentia logica a stariloru corupte in biseric'a apuséna; feudalismulu incepe sa decada si in loculu organismeloru distruse vinu forme nóue de vitia.

Descoperirea Americei cade cá unu fermentu in viétia de pâna aci.

Preste oceanu venea la Europ'a o massa colosale de auru si argintu. Acésta inmultire a metalului nobilu, si esploatarea bâiloru bogate din centrulu Europei, dedera economiei baniloru o estindere mai mare. Economi'a baniloru alungà economi'a naturale de pre tóte terenele si dede capitalului o capabilitate de venitu si o mobilitate mai mare. Banulu devine unu medilocu generalu de comunicatiune; este torintele comunicatiunei, in care póte sa intre si sa iese productiunea la ori-ce locu.

Pretiurile de schimbu pentru comorile lumei celei nóue trebuiá sa fia produse din tempulu vechiu. Consumtiunea si productiunea se sporira in mesura egale, pentru ca se inmultira si trebuintiele. Comunicatiunea ce crescea sparge barierile sele de pâna aci si comerciulu se silesce a se preface in comerciu universalu. Estinderea comerciului radicà si valórea activitâtiei industriale.

Comerciulu parasindu drumurile cele vechi produse o schimbare esentiale in piatiele mari de comerciu si acésta impregiurare schimbà si relatiunile si modulu de productiune parte prin materiele crude transatlantice, parte prin economi'a baniloru si prin intreprinderile mari, cari incepusera a se desvoltá cu incetulu. Relatiunile intre capitalu si munca se alterara cu totulu.

Capitalulu devenindu mai mobilu nesuiá câtra o libertate mai mare, dara aceste momente se ivira numai ici pre colea, pentru ca pamentulu erá totu legatu si necsulu feudalu nu potù cadé dintr'o lovitura. Dara tocm'a schimbarea directiunei in economi'a natiunale pregatí spargerea acestui necsu afurisitu si subsapà temeliele feudalismului.

Comerciulu si industri'a nefiindu atâtu de restrense cum erá pamentulu prin institutiunile feudale — potura inaintá, dara pre câtu se ajungeau mai multe resultate in acésta privintia, pre atâtu se si iví mai tare in raporturile economice o neegalitate, care din ce in ce fiindu totu mai semtita trebuiá sa aduca o reforma definitiva.

Pre cându capitalulu progresá tragându folóse din miscarea viua a economiei, munc'a nu putea sa tiena pasiu egalu in desvoltare. La cultur'a pamentului ea erá impedecata prin servitute si lipsa de emigratiune libera si prin multele robote ce datoriau tierenii domniloru loru. S'a inceputu ce e dreptu a se introduce si aici anumite interese in bani in loculu biruriloru cari pâna ací se prestau in naturalie, dara posesiunea tiereniloru trebuiá sa fia nedespartivera pentru a putea garantá solvirea biruriloru grele ce apesau pre umerii loru, la domnii pamenteni.

In productiunea industriale intrevine mai alesu prin influinti'a a doue momente o schimbare insemnata. Regulamentele vechi ale corporatiuniloru din momentulu in care cadiura marginele consumtiunei si productiunei locale nu mai poteau sa fia corespundietórie, dara fiindu ca ómenii tieneau strensu la forme eredite dela antecesorii loru — ei nu cunoscura necesitatea de a le substituí pre acele prin institutiuni noue, cari sa corespunda recerintieloru din tempulu in care traiau. Esclusivitatea acést'a impedecà progresulu generalu si intensivu alu industriei.

Ce privesce cele-lalte doue momente, intreprinderea mare sta facia in facia cu industri'a mica. In cea dintâiu capitalulu se desparte in relatiunile sele personali de munca, la acést'a (capitalulu) vine intr'o legatura mai intima. Aici jace punctulu greutâtiei in capabilitatea personale, acolo in posesiunea objectiva. Astfeliu se inaltià industriasiulu de o parte la capitalistu, intreprindietoriu mare, iéra de alta parte devenì lucratoriu in intielesulu strensu alu cuventului. Industriasiulu séu meseriasiulu avea lipsa de multa potere de lucru; elu nu potea stá intr'unu raportu atâtu de intimu cum erá d. e. raportulu intre maestru si sodalu in evulu mediu, pre tempulu cându institutiunea corporativa erá in flórea ei, — raportulu loru reciprocu economicu se regulá pre basea economica, dupa inbiere si cautare. —

Intreprinderea industriasiloru mici incepù cu capitalulu celu mare lupt'a concurentiei, care in resultatele ei din urma trebuí sa devina fatale pentru industri'a mica, pentru ca acést'a erá avisata la poterile sele proprii si afara de acest'a spiritulu de asociatiune, care a promovatu multu bunastarea industrialiloru in evulu mediu, s'a stensu in furtunele si miseri'a ce le au adusu seculii 16 si 17. —

Colosmonostoru 31 Aug. 1874.

Stimabilului meu amicu Maçd in Resinari.

Departatu de tine, scumpulu meu, voiu a sacrificá unele momente pentru implinirea promissiunei date in ór'a despartirei. Credu, ca in acordu cu mine nu ai aflá interesu in descrierea cetâtiei foste capitale a patriei nóstre, Clusiulu, cu stradele lui largi, cu edificiele mari; dara nici nu te va alterá cá pre mine zurzuitur'a dela ciobótele husaresci, nici fremetulu acru si atacatoriu alu rochieloru lungi de matase, ce vâjaiescu maturându lespedile patrate ale trotoireloru, — unu lucsu ce dovedesce, ca ací inca nu a ajunsu tiepetulu bietului tieranu, ce 'si plânge trecutulu si-'si teme viitoriulu amenintiatoriu, nici sunetulu tânguitoriu alu vistieriei statului. Ce-va de mare interesu amu aflatu pentru tine in museulu numismaticu — demnu de vediutu pentru fia-care fiu alu patriei — unde intre multele remasitie istorice adeca: monete vechi, vase, recuisite de calaritu si resboiu ale regiloru si principiloru magiari, se afla si cutitulu „hotiului“ românu Closic'a, care s'a incercatu sa dejuge pre tiereni dela carulu feudalismului domnescu, dara a patit'o cu capulu.

Gradin'a de botanica a liceului cat. inca mi-a atrasu atentiunea, o amu cautatu si gasitu, dara fiindu singuru, tempulu nourosu, directorulu reu dispusu, la unu singuru „Mitakarsz?“ mi-amu intorsu fati'a si amu tulit'o, fâra de a mai priví indereptu. M'amu retrasu, si asiá me retragu si cu descrierea mea din larm'a piatiului clusianu, contempinatu de fetie frumóse si fermecatórie de departe, de sunete neintielese de mine, prin o strada lunga pecatu e de lungu numele locului destinatiunei mele — Colosmonosturulu, care nu e alt'a, decâtu o continuare a acestei strate in o lungime de ²/₈ miluri, se póte priví cá unu maieru séu suburbiu alu cetâtiei, si e locuitu in parte mare de români, pre carii i cunosci numai dupa limba; in portulu esterioru inse gasesci, ciobóta, ismenele largi, 3 urme in diametru si ciupérc'a pre capu.

Missiunea mea, dupa cum scii, e de a ascultá cursulu supletoriu de agricultura la institutulu de aceea-si specie infiintiatu pre hotarulu acestei comune. Credu a-ti face bune servicie prin descrierea intocmirei si organisatiunei interne si esterne a acestui institutu, care in prim'a linia e adi chiamatu a radicá starea trista si decadiuta a betiloru economi de pamentu; astadi dicu, cându recerintiele sociali-economice suntu atâtu de multe si complicate, numerulu si feliulu lipseloru si trebuintieloru cuotidiane ale individului câtu si societâtiei se urca si amplifica analogu cu progresarea omenimei in cultur'a si civilisatiunea moderna; iéra pamentulu, mam'a nóstra nutritória din di in di ne detrage bunatatile senului seu, cá semnu, ca nu ingrigimu din destulu de bunastarea si ameliorarea esistintiei ei. Sa te conducu dara stimabile, la acelu institutu.

Inainte de a intrá in Colosm. o carare curba pre fati'a nordica a colinei drepte — dupa cursulu Somesiului — conduce la unu edificiu pomposu cu o radicatura, care cu fruntea marétia privesce preste câmpiele dimpregiuru asemenea unui beliduce istetiu si intieleptu preste armat'a sea — cu aceea deosebire, ca devis'a lui, espresa in inscriptiunea „gazdaság tan-intézet“ nu e devastatiune, nici mórte, ci inbelsiugare si viétia. Acestu edificiu cuprinde institutulu de agricultura. Institutulu consta din unu internatu de 60 elevi, dintre cari 36 pre spesele statului si 24 pre lânga o plata anuala de 150 fl. v. a. pentru convictu. Invetiamentulu e impartitu in trei cursuri de câte unu anu. si asiá vinu pre fia-care anu câte 20 elevi internisti, iéra cá esternisti pre spesele proprie, pre lânga unu didactru de 20 fl. v. a. dupa impregiurâri unu numeru nehotaritu. Conditiunile de primire : cunoscinti'a perfecta a limbei magiare si testimoniu de absolverea a 6 clase gimnasiali séu 4 reali. O conditiune grea cea dintâiu, a cârei urmâri se vedu intr'aceea ca numai 2 români cercetédia tóte trei cursurile. Salele de locuitu suntu cu dormitórele ceea ce e contr'a prescripteloru igienice. Scopulu póte fi bunu, déca e economi'a. Objectele de invetiamentu suntu urmatórele: economi'a câmpului, horticultur'a, silvicultur'a, vieritului, fisic'a si chemi'a, matematic'a si geometri'a, zoologi'a si chirurgi'a (cu deosebita privire la prasirea si ingrigirea animaleloru de casa) botanic'a si minerologi'a, cultur'a pesciloru, albineloru si vermiloru de matase, masinologi'a, legile si statistic'a agraria. Objectele acestea suntu impartite in unu planu specialu de invetiamentu pre cele trei cursuri anuali, in care pentru elevii cursului primu suntu otarite cele 4 dintâiu, cari li se predau in modu intuitivu practicu pre câmpu in via si gradina, — dedarea la munca, la amanuarea plugului, grapei si altoru masini de agricultura, a sapiei, greblei, cutitului si fórfeceloru in gradina e ocupatiunea loru principala; de aceea ei nici nu se bucura de feriele de véra. Prelegerile teoretice-sistematice suntu reservate celor'a-lalte 2 cursuri.

Invetiamentulu e condusu de 12 profesori de specialitate — partea cea mai mare germani, cei'a-lalti unguri, — români se vede, ca nu se gasescu in Transilvani'a.*) Activitatea practica a acestui institutu se estinde pre unu teritoriu de 700 jugere pamentu, unu bunu alu bisericei cat., din a cârui interese se sustiene liceulu si internatulu cat. din Clusiu. Acestu bunu e arendatu de regimu pre 30 de ani cu câte 4000 fl. pre anu pentru institutulu de agricultura. Acestea suntu datele, ce le-amu potutu capetá eu pre tempulu ferieloru, si din care voiu a-ti face si tie o icóna a acestui institutu patrioticu. O icóna, stimabile, pre câtu de imbucuratória pentru unu patriotu, pre atâtu de trista pentru unu românu, care comparându spesele enormi, ce le varsa statulu pentru sustienerea unui astu-feliu de institutu folositoriu, cu numerulu eleviloru agricultori români (2 la numeru) se vede atâtu de neindreptatitu chiaru si acolo, unde contribuie cu dinariulu seu castigatu prin munca si sudóre.

Nu voiu sa aruncu pétr'a asupr'a nimenui, câci nu cunoscu caus'a reului — e regimulu séu nepasarea teneriloru români; un'a inse o vedu, câci o amu semtitu, si adeca, netoleranti'a si eschisivismulu magiaru — dorinti'a si tendinti'a de magiarisare. Unu esemplu: La cursulu de agricultura suntemu 13 români si 17 unguri, (cesti din urma toti pre spesele statului, noi o parte mare pre spesele proprie.) Dupa mai multe rogâri si caciuliri amu esoperatu, cá celu putienu gradinariulu, carele e germânu si vorbesce reu unguresce, sa ne esplice româniloru baremu ¼ de óra in limb'a germana, din considerare, ca o pricepemu toti, iéra cea magiara fiindu in formatiune terminologica continua mai nici ungurii n'o pricepu. Ni-a si succesu pre o prelegere, dara a dóu'a n'a mai incercatu temendu-si pânea. Se vede, ca dlu igazgato i-a suflatu ce-va la urechie. Dara omulu de omenia si caracteru in gradin'a scólei 'si face detorinti'a in modu practicu spre mângaierea nóstra. Teori'a o gasimu si acasa,

Amu atinsu fratele meu, cursulu supletoriu de agricultura, pre care l'a deschisu Inaltulu ministeriu de culte pentru invetiatorii din patria, la care m'a tramisu si pre mine nobil'a comuna, in care servescu, pre spesele ei.

Te va interesá a cunósce intocmirea, cá sa-ti poti inchipuí, cam câtu de luminati, practici si frisati sufletesce se voru intórce invetiatorii români la comunele loru dela vatr'a milei si intieleptiunei din Colosmonosturu. Propunerile se restrângu pre lânga ramii de agricultura adeca: economi'a câmpului, gradinaritu, vieritu, albinaritu si cultur'a viteloru, cari se predau 4 óre inainte de prândiu; iéra dupa prândiu, studie intuitive practice in gradina, via, câmpu si masinariele de agricultura — firesce numai in limb'a magiara.

Treisprediece invetiatori romani insa suntu chiamati, dupa cum vedu eu, cá sa capete gustu pentru invetiarea limbei magiare, câci altcum nu-mi potu esplicá neindurarea regimului si organeloru lui facia de 13 fii ai patriei, cari parte mare pre spesele loru si a comuneloru au alergatu la caminulu luminarii, si aci cu gurile cascate si cu urechile bombardate de sunete neintielese 'si cheltuescu banii si 'si perdu tempulu fâra de a puté trage folosu din eruditiunea profesoriloru. N'amu priceputu, nici simtitu vaetele si strigârile romaniloru asupr'a nedreptâtii regimului nostru pâna acum, cându amu vediutu, cá la unu institutu alu unei tieri locuite in mare parte de romani intre 12 profesori sa nu fia unulu, care sa cunósca limb'a acelui poporu. O ignorantia de totu, ce se mai poté numí dreptu si dreptate in lume, cându unu regimu incarca mereu cu sute de greutâti pre unu poporu, iéra de alta parte i inchide usi'a, ce-'lu conduce la inbunatirea stârei lui. Unu astu-feliu de institutu agronomicu aru trebuí sa fia asilulu a sute de tineri economi, cari sa invetie indemnându si pre alti a 'si cultivá gradinile, viile si câmpurile loru mai bine si cu succesu, din care aru urmá unu statu infloritoriu cu muncitori harnici, intielepti si bogati. Zadarnice vaetele, desierte strigârile si dorintiele — suntemu avisati la noi si puterile nóstre, la cunoscut'a dicala: Ajutati si 'ti-va ajutá Ddieu. Cu acestea, scumpulu meu, in anim'a-mi mahnita 'mi ajutu si eu in starea mea de astadi la cursulu de agricultura. Resfoiescu opurile germane de specialitate, alergu in gradin'a institutului, la edifiiciulu masinariiloru de agricultura, la grajdulu viteloru de munca, me uitu, vedu, combinediu, si 'mi facu judecata dupa cele cetite. 'Mi vei permite a-ti descoperí si tie unele din esperintiele si parerile mele, cá parte intregitória la icón'a, ce ti-o amu datu despre institutu. Gradin'a institutului cuprinde unu locu c'amu de 4 jugere, a cârui margine stânga e atinsa de undele Somesiului, iéra prin partea drépta strabate unu pareu, care se impreuna, cu acel'a mai josu. Aceste ape causédia o umediala continua si aru vatemá productivitatea, déca sciinti'a

---

Ómenii nostrii de specialitatea acést'a suntu siliti a trece in Romani'a.

FOISIÓRA.

Rugaciunea unui invetiatoriu.

Dómne-asculta, preapotinte!
Preainalte creatoru!
— Rugaciunea mea ferbinte,
Ce cadiendu la tine 'mploru.

Dar' me'nvétia toto-data,
Ce sa ceru mai potrivitu,
Cá, primindu eu, dulce tata,
Sa devinu mai fericitu.

Cere-voiu avere mare,
Cá sa fiu unu Cresu bogatu?
— Nu, câci sciu eu sórtea, care
P'acelu Cresu l'a 'ntempinatu.

Sa ceru rangu, nobilitate,
Sa fiu rege, imperatu?
— Tóte 'n lume suntu desierte,
Suntu suspine sî 'n palatu.

Séu inalta 'nvetiatura
Cá sa 'ntrecu pre ai mei frati?
— Câte rele se facura
Chiaru de cei mai invetiati!

Dà-mi dar' anima curata,
Vérsa 'n ea amórea ta;
Câci ea singura mi-arata
Calea, ce amu a urmá.

Fâra ea n'are valóre
Versulu meu de 'nvetiatoriu,
„Sum arama sunatória
Sî chimvalu resunatoriu.“

Vars'o dar', cá sa potu dîce,
Ca chiamarea mi-amu plinitu,
Sî atunci'a eu ferice
Prin amóre-amu devenitu.

I. B . . . .

Desvoltarea simtiului religiosu in elevi.

(Elaboratu pentru conferinti'a invetiatorésca.)

Cultur'a mintiei, déca nu e impreunata cu cultur'a animei, nu numai ca nu are nici unu pretiu, ci este chiaru desavantagiósa pentru societatea omenésca. Omulu neiscusitu, fia cultur'a animei sele câtu de neglésa, elu este si in facerea de rele mai putienu dibaciu si prestéza mai putienu; pre cându omulu lipsitu de cultur'a morale pre câtu posede o cultura intelectuale mai inalta, pre atâtu comite si pecatulu cu mai multa rafinaria, este prin urmare cu atâtu mai periculosu pentru genulu omenescu. Ce e dreptu, pedagogi'a pre basea progresului facutu de antropologia ne aréta in teoria, ca omulu devine omu, numai cându spiritulu seu se va desvoltá armonicu in tóte tei sferele activitâtiei sele: in sfer'a mintiei si a cugeteloru, in sfer'a animei (fantasiei) séu a simtiementeloru si in sfer'a vointiei séu a nisuintieloru; — vedemu inse cu dorere, ca in pracsa invetiamentulu a luatu o directiune, ce produce capete unilaterali, dandu elevului ocasiune, spre a-si desvoltá numai cugetele, iéra simtiementele, pre cari aru trebuí sa se puna accentulu principalu, suntu trecute cu vederea. Daun'a provenitória din acésta unilateralitate este prea palpabile. Câci cu câtu ómenii se cultiva mai multu in modulu acest'a, cu atâtu mai multe maiestrii afla spre a se subminá si resturná unulu pre altulu. Intr'unu statu séu intr'o lume cu astfeliu de cultura nu póte fi garantata pacea si ordinea prin nici o lege, „quid leges sine moribus?“ (Ce potu legile fâra moravuri?) Din contra, unu poporu séu unu individu cu anim'a si simtiemintele nobilate nu se abtiene de a face reu numai pâna cându se teme, a fi vediutu de cine-va séu pâna cându scia baionetulu la spatele sele, ci chiaru si cându e singuru in verfulu muntelui. Si déca ne aréta statistic'a, ca pre câtu iá cultur'a dimensiuni mai mari, pre atât'a se inmultiescu crimele si criminalistii, apoi nu este óre si acést'a dovéd'a cea mai eclatanta despre aceea, ca cultur'a de adî a luatu o directiune falsa? — pentru ca dela o cultura adeverata nu potemu presupune astfeliu de urmâri. Uniculu remediu, ce ne póte mantuí de acestu reu, este o combinare intielépta a culturei intelectuali cu cultur'a morale. Column'a principale inse, pre carea radîma edificiulu culturei morali, este simtiulu religiosu.

Ce cugetu aru potea ocupá deci mai seriosu pre invetiatoriulu conscientiosu, decâtu acel'a: cum s'aru potea desvoltá simtiulu religiosu in elevu?

Eu voiu cumpaní acésta intrebare in conferinti'a de fatia si voiu aratá, cum are a se escitá si cum si prin ce are a se nutrí simtiulu religiosu. Inainte de a face acésta incercare, fia-mi iertatu, a defini notiunea religiunei.

Religiunea séu simtiulu religiosu este consciinti'a de Ddieu si dependinti'a dela elu. Nu acel'a e religiosu, carele are cea mai multa sciintia despre Ddieu si scie sa vorbésca multu si frumosu despre ce e divinu; cí acel'a, carele se sfiesce a face si ce e mai putienu in contr'a consciintiei si carele nisuesce a vietiuí neintreruptu in amóre. „A fantasá devotu este mai usioru cá a face bine“ dîce Lessing. Intre religiune si teologia este o deosebire esentiale: religiunea e unu simtiu internu, si cum amu mai dîsu, e consciinti'a de Ddieu si de dependinti'a dela elu; teologi'a face reflessiuni despre simtiulu religiosu, lu trage inaintea forului de cugetare si-'lu ilumina cu intieleginti'a. Ea — teologi'a — forméza simtiulu religiosu in dogma si-i dà prin aceea unu corpu esternu. Cei mai multi invetiatori de religiune de astadi s'aru numí mai cu dreptu invetiatori de teologia. Religiositatea unei scóle séu sporiulu, ce l'a facutu o scóla in religiune, eu nu l'asi judecá dupa respunsulu eleviloru atât'a, câtu n'aru sci pune stavila astoru feliu de obstacule prin siantiuri adânci, prin canaluri si prin radicarea straturiloru. E unu ce farmecatoriu a intrá intr'o gradina asiá tinera — câci ce suntu 4 ani in viéti'a unei gradini — si totusi a intempiná atâti pomisiori fragiedi, cultivati prin maestri'a gradinariului dupa deosebitele sisteme si metode statorite de sciintia in feliuri de forme si combinatiuni, ce farmeca gustulu si ochiulu. Aci unu cercu de merisiori oculati, ce 'si intindu cracutiele orisontalu pre fire de drotu — form'a disa pamlette, — in medilocu perisiori ultoiti unii prin imbinare, altii prin copulatiune si desvoltati prin o taiere maestrita in form'a unei piramide ; mai departe unu siru de peri ultoiti in trupina de gutui, deosebite soiuri de pruni, ciresi, isini si feliuri de ultoitie din patria si din afara, a câroru pretiu astadi se sue la sute florini.

(Va urmá)

Varietâti.

*** Locutiinti'a c. r. din Zar'a (Dalmati'a) comunica consistoriului nostru archidiecesanu unu concursu pentru ocuparea a douoru locuri de profesori la institutulu gr. or. teologicu de acolo. La postulu primu se cere unu profesoru de catechetica, pedagogica sî de limb'a greca sî bisericésca-slavéna ; la alu doilea se cauta unu profesoru de dogmatica, omiletica sî teologi'a morale. Cu fia care din posturile aceste 'este impreunatu unu salariu de 840 fl v. a. sî 200 fl. adausu dupa servitiu. Se cere dela concurenti sa instrueze cererile loru cu atestate despre purtare nepatata, morala sî politica, despre absolverea unui gimnasiu completu sî a unui cursu completu de teologia gr. or. in unu institutu bine organisatu ; potu fi concurentii preoti séu laici. Esamenulu concursuale va fi in 5 Octobre a. c. in Inst. teologicu gr. or. din Zara. Acei ce voru probá ca au prelesu cu succesu bunu séu au edatu vre-unu opu teologicu bunu suntu despensati dela depunerea esamenului.

*** (Dela teatru românu.) Societatea teatrale româna esecutà Dumunec'a trecuta alte trei representatiuni. Pies'a dintâiu „Vladutiulu mamei„ ne infatisià pre unu scolariu resfatiatu, care voiá sa-si iá de socia o fata seraca contr'a voiei mamei sele, inse fù impedecatu din partea unui boieriu, care aflându ca fat'a este o prietina a sea din copilaria o iá sie-si de socia. Dn'a Marg. Alesandrescu, care jocà pre Vladutiulu mamei, ne presentà cu multa sinceritate imaginea acestui copilu resfatiatu. Aplausulu ce secerà din partea publicului, care sî de asta-data fù numerosu, este o dovéda pentru desteritatea sî talentulu cu care artist'a esecuta rolulu seu.

In pies'a a dóu'a „Ciobanulu românu“ se imità cu prea multa scrupulositate natur'a. Imaginea aru fi cascigatu multu prin óre-care idealisare. In imitarea situatiuniloru momentulu idealu nu trebuie jertfitu, câci acest'a da lucruriloru valórea estetica.

Pies'a a trei'a „Paraclisierulu“ a fostu in parte bine esecutata.

Marti sér'a se dede „Mesterulu Manole“ séu fundarea monastirei „Curtea de Argesiu“ sub voivodulu Neagoe, drama in 5 acte de Penescu. E cunoscuta traditiunea poporului, care ne spune, ca zidurile ce se radicau dîu'a le demolá diavolulu in nóptea urmatória sî cladirea nu se potù gat'a, pâna cându mesterulu Manole, in urm'a unei descoperiri prin visu, facù legatura cu calfele sele sa zidésca de via pre femei'a ce va sosí mai intâiu cu prândiulu intre murii monastirei. Sórtea voì cá acésta nenorocita sa fia togm'a tener'a d-na a lui Manole, care sosindu acolo fù zidita de via in murii monastirei.

Pentru a representá acésta drama, care este un'a dintre cele mai bune producte teatrale a le nóstre, se receru poteri mai mari decâtu suntu cele de care dispune dlu dr. Alexandrescu. Abstragându dela totalitatea representatiunei, unii dintre actorii sî intre acesti'a amintimu pre dlu Filipu, care esecutà rolulu lui Ghinea, se produsera binisioru.

Raportu comerciale.

Sabiiu 22 Septembre n. Grâu 5 fl. 33 xr. frumosu, 5 fl. — xr. mestecatu, 4 fl. 67 xr. cualit. infer.; secar'a 3 fl. 40 xr. pâna 3 fl. — ; — orzu fl. 3 ; ovesu 1 fl. 53 pâna 1 fl. 27 xr.; cucuruzu (porumbu) 4 fl. — xr.; cartofi 1 fl. 60 xr. galét'a austriaca.

Cânep'a — fl. maj'a.

Lintea 6 fl — xr.; mazarea 6 fl. 67 xr., Fasolea 6 fl. — xr.

Fenu legatu — fl. 60, nelegatu — fl. 60 xr., paie lungi 80 xr., scurte 70 xr, maj'a.

Lemne de focu 8—9 fl. stang. austr.

Carnea de vita 18—20 cr. p., de porcu 28 xr. Unsórea 79 xr. pâna la 1 fl. 20 cup'a.

Burs'a de Vien'a.

Din 10/22 Septemvre 1874.

Metalicele 5%	71	35
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	74	55
Imprumutulu de statu din 1860	109	60
Actiuni de banca	994	—
Actiuni de creditu	249	—
London	109	85
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	77	50
„ „ „ Temisiorene	77	—
„ „ „ Ardelenesci	75	75
„ „ „ Croato-slavone	80	—
Argintu	104	—
Galbinu	5	25½
Napoleonu d'auru (poli)	8	78½

Concursu.

Devenindu vacanta statiunea invetiatorésca dela scól'a româna poporala confes. gr. orientala din Stin'a — se deschide prin acést'a concursu pâna la 28 Septembre a. c. st. v. cându se va tienea sî alegerea.

Aci se cere unu invetiatoriu -- care sa fia celu putienu cu clasele normale sî pedagogu absolutu.

Emolumentele suntu :

1. In bani, optu-dieci fl. 80 fl. o. a.
2. In naturale 40 vici cu grauntiele cucurudiu séu secara.
3. Orgii de lemne cu camsa incaldindu-se sî scól'a 3.
4. Cuartiru potrivitu sub acoperementulu scólei, gradina de legumi sî folosulu de pre gradin'a de pomaritu.
5. Ponti de lumina 3.

Doritorii de a ocupá acésta statiune sa se adresedie la subscrisulu in intielesulu Statutului Organicu pâna la tempulu prefiptu. —

In intielegere cu comitetulu parochialu-scolariu aternatoriu.

F.-Szt.-Petru 5 Sept. 1874.

Petru Rosc'a
Prot. gr. or.

(1—3)

La Nr, 340. — 1874.

Concursu.

Pentru ocuparea statiuniloru invetiatoresci dela scólele confesiunale gr. or. Calboru, Bocholtiu, Siorsiu, Prostea sî Nocrichiu, se escrie prin acést'a concursu pânâ in 22 Septemvre st. v. in care dî voru fi sî alegerile.

Salariele impreunate cu aceste posturi suntu :

1. La scól'a confesiunale gr. or. din Calboru in bani 200 fl. v. a. din alodiulu comunei, care se voru platí anticipative in 4 rate, lânga care cuartiru sî lemne de focu.
2. La scól'a confesiunale gr. or. din Bocholtiu in bani 200 fl. v. a. din alodiulu comunei, care in 4 rate se voru platí, pre lânga care cuartiru sî lemne de focu.
3. La scól'a confesiunala din Siorsiu in bani 200 fl. v. a. dela poporu, solvindi prin epitropia, lânga care cuartiru sî lemne de incalditu de ajunsu.
4. La scól'a confesiunala gr. or. din Prostea in bani sî in bucate din fondulu scólei sî dela poporu 200 fl. v. a. solvindi prin epitropia, lânga care cuartiru sî lemne de focu de ajunsu.
5. La scól'a confesiunale gr. or. din opidulu Nocrichiu 200 fl. v. a. din fondulu scólei sî dela poporu, care se voru platí prin epitropi'a respectiva, lânga care gradina de legumi cuartiru in odâile scólei, sî lemne de ajunsu de focu.

Dela concurenti se cere a fi de religiunea gr. or., cântareti, sî cu moralitate nepatata, fiindu absoluti de pedagogia sî practisati in carier'a invetiatorésca. — Cei cu 4 clase gimnasiale voru fi preferiti.

Doritorii de a ocupá vre-un'a din aceste statiuni, indreptandu-si petitiunile la subscrisulu mai inainte de alegere sa se faca cunoscuti comunei resp. in persóna pre câtu ii voru iertá impregiurârile.

Nocrichiu in 1 Septemvre 1874.

In contielegere cu comitetele parochiali.

G. Maieru,
adm. prot.

(1—3)

---

ad Nr. scol. 179. — 1874.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei invetiatoresci gr. or. din Mogogi'a tractulu protopopescu Solnocului I-iu devenita in vacantia se deschide concursu.

Emolumentele suntu :

1. Din lad'a comunala primiti pre lânga cuitantia in rate lunarie 120 fl. v. a.
2. Din interesele fondului Bot'a 180 fl. v. a. primiti pre lânga cuitantia dela Epitropi'a parochiala respective senatulu epitropescu gr. or.

Cuartiru liberu sî lemnele trebuinciós.

Doritorii de a ocupá acésta statiune

---

dupa comportarea loru. „Dreptu aceea din rodurile loru ve-ti cunósce pre ei“ (Mat. 7, 20).

Aru fi dara tare gresîtu, déca invetiatoriulu aru implea capulu elevului cu dogme invetiate de rostu si cu acést'a aru crede, ca l'a facutu religiosu. Precum la cultur'a mintiei : intâiu ide'a, apoi numirea ; asiá la cultur'a religiósa : intâiu simtiulu desteptatu, apoi imbracarea lui in cuvinte : dogm'a. Religiunea nu se póte bagá in spiritulu elevului de dinafara, nu i se póte demustrá prin arguminte rationali, câci ea este unu lucru alu animei. Ea cá simtiu internu este plantata in spiritulu elevului de creatoriulu insusi si invetiatoriulu are numai sa puna pre elevu in pamentulu acomodatu si sub o mâna grigitória si unu ochiu priveghiatoriu simburele religiunei va resarí, cresce si la tempu va aduce si fruptele sele. Clim'a séu pamentulu corespundietoriu este acolo, unde elevului i se dau esemple de religiune. De aceea stratulu primu pentru viéti'a religiósa a elevului este famili'a — suntu parintii. Insemnatatea cea mare a parintiloru, specialminte a mamei pentru viéti'a religiósa-morale a elevului a recunoscut'o Pestalozzi prin scrierea sea: „Wie Gertrud ihre Kinder lehrt.“ Copii invétia a se rogá, pentru ca sa scie rogá mam'a inaintea loru ; ei facu bine, pentru ca abstragu virtutile acestea din tóta esperinti'a loru.

Asemenea parintiloru, cere religiunea, sa fia si invetiatoriulu unu modelu de religiositate genuina. Esemplulu séu viéti'a invetiatoriului este primulu si celu mai poternicu medilocu pentru escitarea simtiului religiosu in elevu, câci invetiatoriulu este pentru elevu o autoritate, idealulu supremu — si vai de care nu e ! — „ce dice elu, este adeveratu, ce face elu, este dreptu, ce ordina elu, este bine.“ Cine folosesce la invetiamentulu religiosu unu batiu, cine inaltia si dejosesce in aceste óre de devotiune, cine se rapesce de vitiu acolo, unde aru trebuí sa pausedie in Ddieu — acel'a nu este invetiatoriu de religiune. Noi desteptâmu in elevu acelea-si simtiemente, de cari suntemu petrunsi la tractarea lui. Cá sa fiu priceputu, voiu sensibilizá lucrulu prin o asemenare. Déca punemu dóue instrumente musicali cu córde egalu incordate unulu lânga altulu si prin atingerea unei córde depre unu instrumentru producemu ori-care tonu, atunci aceea-si córda de pre cela-laltu instrumentu devine singura in vibrare si produce firesce acel'a-si tonu, numai ce-va mai debilu.

Dupa analogi'a acestui adeveru amu poté dice : córd'a voiósa din invetiatoriu misca prea cea voiósa din elevu, cea trista din invetiatoriu pre cea trista din elevu, cea religiósa din invetiatoriu pre cea religiósa din elevu. De intempinâmu pre elevu cu o buna-vointia, desceptâmu in elu bun'a-vointia, prin blandetia 'lu facemu blându, prin asprime 'lu facemu renitentu. Astfeliu ne putemu esplicá, cum de tocm'a parintii cei mai stricti au copiii cei mai petulanti. Astfeliu vedemu câta dreptate are Gőthe, cându scrie : „Déca luâmu ómenii numai cum suntu, ii facemu mai rei ; déca ii tractâmu, cá cându aru fi, ce aru trebuí sa fia, atunci ii aducemu acolo, unde suntu de a se aduce.“ La religiune se potrivesce mai multu cá preto-tindenea adeverulu : ca nimenea nu póte dá altui'a, ceea ce elu insusi n'are.

„Viéti'a se descépta numai prin viétia, religiunea numai prin religiune.“ Invetiatoriulu nu va putea aprinde in elevu facli'a religiunei, déca a sea propria va fi stinsa. De capetenia este la invetiamentulu religiunei, dice Harnich, cá sa posedemu aceea ce avemu a insusí copilului : credintia in ce e divinu si prin urmare si in ce e divinu in spiritulu copilului ; sperantia, auror'a vietiei de dincolo si dincóce de mormentu, cá elevulu sa nu despere nici odata de eternitate ; si amóre, cea mai mare intre ele. Fara acést'a invetiatoriulu — dupa cum dice apostolulu, este numai o arama sunatória. De amóre sa fia invetiatoriulu condusu nu numai in órele de religiune, ci pre totutindenea unde convetiuiesce, bá s' unde nu convetiuesce cu elevii. De aceea viéti'a lui intréga sa manifesteze supunere, blândetia, paciintia, moderatiune, fidelitate si consciintiositate, reverintia facia de totu ce este preste si sub elu, fara a vorbí multu de proprietatea acestoru virtuti, câci cine face multa vorba de virtutile sele, acel'a nu le are. Din tóte faptele lui se transpire religiune, sa se véda, ca lui ii este sântu, totu ce este sântu. Pretotindenea sa se plece inaintea idealeloru omenimei. I. Paulu dice : „Newton, carele — si descoperea capulu, cându pomenea numele marelui Ddieu, aru fi fostu si fâra cuventu invetiatoriu de religiune pentru copii.“ Sa nu credemu, ca tóte acestea le-amu putea simulá. Totu ce e prefacutu, se cunósce si copilulu are in privinti'a acést'a unu sensu tare ageru. Numai ce e naturalu, se prinde. „Nu acel'a da esemplu bunu, carele vrea, ci acel'a, carele este unu atare!“

Nu e destulu, cá invetiatoriulu prin esemplulu seu sa descepte simtiulu religiosu, ci, spre alu desvoltá, trebuie sa-lu si nutrésca. Nutrementulu corespundietoriu pentru simtiulu religiosu este Ddieu — nepotendu-lu ómenii cuprinde altfeliu — in revelatiunea sea. Acésta revelatiune este dupla : natur'a si omulu, si anume omulu in desvoltarea sea cá omenime, cea ce numimu istori'a universale, precum si in desvoltarea sea cá individu.

In natura : in complesulu tuturoru lucruriloru cuprindivere cu sensurile si ne — produse de ómeni, in lume, in totalitatea mare organica, in carea guverna Ddieu, in acést'a introdù invetiatoriule, pre elevulu teu. Atrage-i aici atentiunea asupr'a a totu ce e maretiu — si marétia e intréga natur'a, déca e bine contemplata, — arata-i sórele resarindu cându acest'a este incungiuratu de aureol'a aurorei, arata-i ceriulu stelatu, arata-i oceanulu de flori, armoni'a, ce domnesce in universu, si tóte acestea 'lu voru umplea de reverintia câtra creatorulu loru, a cârui notiune o abstrage din ele.

(Va urmá.)

invetiatorésca sa documentedie in concursele loru asternande subscrisului pâna in 1 Octobre a. c.

1. Atestatu de moralitate.
2. Atestatu ca suntu de religi'a gr. or.
3. Atestatu de cualificatiune séu celu putienu ca a absolvatu cu succesu bunu studiele pedagogice la vre-unu institutu publicu preparandialu sî ca a mai servitu unde-va cá invetiatoriu.

Dela inspectoratulu tractualu de scólele confesiunale.

Csicsö-Giurgesti in 24 Augustu 1874.

Ioanu Bodea,
(1—3) protopopu.

Ad Nr. 44 scol. — 1874.

Concursu.

Pentru ocuperea postului invetiatorescu la scól'a confesionala gr. or. din Tielin'a protopresbiteratulu Sighisiórei se deschide prin acést'a concursu.

Salariulu impreunatu cu acestu postu este 120 fl. v. a. cuartiru sî lemne pentru incaldîtu.

Doritorii de a ocupá acestu postu au a-si tramite petitiunile loru instruate in sensulu Statut. org. § 13. pâna in 30 Septembre, c. st. v. la scaunulu protopresbiterale in Sighisiór'a.

Tielin'a in 7 Sept. 1874. st. v.

In contielegere cu comitetulu parochiale respectivu.

Zacharia Boiu,
(1--3) protopopu.

Concursu.

La scól'a româna greco-orientala din Hermanu, este de a se ocupá o statiune de unu invetiatoriu de clas'a III cá diriginte, cu salariu de 300 fl. v. a.

Concurentii sa produca atestatu de cualificatiune, séu 6—7 clase gimnasiale.

Documentele suntu de a se adresá pâna in 22 Septembre c. v. a. c. la subsemnatulu.

Brasiovu 6 Septembre 1874.

In contielegere cu comitetulu parochialu.

Ioanu Petricu,
protopopu sî insp. district.
(1—3) de scóle.

Concursu.

Pentru ocuparea posturiloru vacante invetiatoresci la scólele confessionale gr. or. din comunele josu insemnete, se deschide prin acést'a concursu:

Salariele insemnate cu aceste posturi suntu:

1. La Feldiór'a clas'a III cu 200 fl. sî cuartiru.
2. La Apati'a cu 80 fl. v. a. in bani sî bucate sî cuartiru.
3. Ormenisiu 100 fl. v. a. in bani sî cuartiru.
4. Doberleu cu 124 fl. v. a. in bani bucate sî cuartiru.
5. La fili'a Bastelecu 110 fl. v. a. in bani sî bucate sî cuartiru.
6. La fili'a Nou 80 fl. v. a. in bani sî bucate sî cuartiru.
7. La Lisneu cu 80 fl. v. a. in bani sî bucate sî cuartiru.

Doritorii de a ocupá aceste posturi invetiatoresci, au a-si tramite petitiunile loru instruite cu documentele prescrise in Statutulu Organicu pâna la 20 Septembre a. c. scaunului protopopescu alu II alu Brasiovului.

In contielegere cu comitetele parochiali

Brasiovu in 30 Augustu 1874.

Ioanu Petricu
Protopopu sî insp. distr.
(3—3) de scóle.

Ad Nr. 242 prot. 1874.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei de invetiatoriu la scól'a confessionala din Balanu protopresbiteratulu Ungurasiului, se escrie concursu pâna in 14 Septembre cându se va tiené sî alegerea.

Emolumentele impreunate cu acésta statiune suntu:

1. 160 fl. v. a. cuartiru liberu in edificiulu scólei cu o gradina cu pomi.
2. 50 de miertie de bucate.
3. 6 orgi lemne de focu din care se incaldiesce sî scól'a.
4. 4 fonti lumini.

Doritorii de a ocupá acésta statiune au a asterne petitiunile loru instruate in sensulu Stat. org. pâna la terminulu prefiptu la mentionatulu oficiu protopresbiteralu.

Dela concurenti se cere sa fia pedagogi absoluti.

Füzes-Szt.-Petru 29 Augustu 1874.

In contielegere cu comitetulu parochialu

Petru Rosc'a
(3—3) Protopresbiteru.

Nr. 134. 1874.

Concursu.

Pentru ocuparea statiuniloru invetiatoresci dela scólele confessiunali gr. or. din comunele mai josu specificate, se escrie prin acést'a concursu pâna in 25 Sept. cal. vechiu a. c.

Salariele suntu:

1. La scól'a din Sântu-Andrasiu-Sântuhalmu 300 fl. v. a. 4 stângini cubici de lemne, sî cuartiru naturalu.
2. Biscari'a-Sieulesti 200 fl. v. a. 2 stângini de lemne, si cuartiru.
3. Besanu-Caianelu 150 fl. v. a. 2 stângini de lemne, cuartiru si gradina de unu caru de cucurudiu.
4. Sâncraiu 150 fl. v. a. cu prospectu a se urcá inca in anulu acest'a la 200 fl. 2 stângini de lemne, sî cuartiru.

Doritorii de a ocupá vre-un'a din aceste statiuni au a-si asterne concursele instruite in sensulu „Statutului organicu“ cu documentele recerute, pâna la terminulu indicatu de-adreptulu la subscrisulu.

Dev'a 2 Septembre 1864.

Ioanu Papiu
(3—3) Protopopu.

Ad Nr. 43. — 1874.

Concursu.

Pentru ocuparea postului invetiatorescu la scól'a confesiunala gr. or. din Trapoldu protopresbiteratulu Sighisiórei, se deschide prin acést'a concursu.

Salariulu impreunatu cu acestu postu este 100 fl. v. a. cuartiru sî lemne de incaldîtu. —

Doritorii de a ocupá acestu postu au a-si tramite petitiunile loru instruate in sensulu Statutului organicu pâna in 30 Septemvre a. c. la scaunulu protopopescu in Sighisior'a.

Trapoldu in 31 Aug. 1874. st. v.

In contielegere cu comitetulu parochiale.

Zachiaria Boiu,
(2—3) protop. gr. or.

Nr. 214. — 1874.

Concursu.

Pre bas'a bugetului preliminatu pre 1874/5 de adunarea gen. a Asociatiunei tienuta la Dev'a in 10—11 Augustu a. c sub Nr. prot. XXII se publica prin acést'a concursu la urmatórele ajutórie:

1. La dóue ajutórie de câte 36 fl. v. a. pentru doi sodali de meseria, cualificati de a se face maiestrii.
2. La 10 ajutórie de câte 15 fl. v. a. pentru 10 invetiacei de meseria.

Terminulu concursului se defige pre 25 Octobre c. n. 1874.

Concurentii la ajutórele de sub 1 sî 2 au sa-si tramita concursele loru incóce pâna la terminulu indigitatu, provediute incâtu pentru sodali cu atestatu de botezu sî de portare morale, cum sî cu adeverintia dela maiestrulu respectivu, despre aceea cumca suntu cualificati de a se face maiestrii, iéra incâtu pentru invetiacei, concursele se fia provediute cu atestatu de botezu, de portare morale cum sî cu adeverintia dela maiestrulu respectivu despre desteritatea sî diliginti'a in meseri'a, cu care se ocupa.

Din siedinti'a estraordinaria a comitetului Asociatiunei transilvane tienuta la Sabiiu in 15 Septemvre n. 1874.

(2—3)

Concursu.

Pentru ocuparea posturiloru de doi invetiatori, la scól'a conf. gr. or. din comun'a Poian'a-Marului, in protopresbiteratulu I alu Fagarasiului, se escrie concursu pâna la 28 Septembre a. c. st. v.

Emolumentele suntu: léfa anuala, pentru invetiatoriulu primariu 200 fl. v. a. cuartiru sî lemne de lipsa.

Pentru invetiatoriulu secundariu 100 fl. v. a. cortelu sî lemne trebuincióse.

Doritorii de a ocupá aceste posturi, au a-si asterne suplicele loru, instruate in sensulu Statutului Organ. pâna la terminulu susu aretatu, scaunulu protopopescu I alu Fagarasiului.

Poian'a-Marului 30 Augustu 1873.

In contielegere cu concernintele protopresbiteru.

2—3 Comitetulu parochialu.

Concursu.

Pentru ocuparea postului invetiatorescu la scól'a conf. gr. or. din comun'a Persani protopres. tractului I alu Fagarasiului; se escrie concursu pâna la 28 Septembre a. c. st. v., cându va fi sî alegerea. — Emolumentele impreunate cu acestu postu, suntu urmatórele. —

a) Léfa anuala in bani 150 fl. v. a.
b) de fia care copilu aptu de scóla 4 corfe bucate.
c) Cortelu liberu, in odaile scólei, sî
d) lemne de focu câte voru trebuí.

Doritorii de a ocupá acésta statiune au a-sî asterne suplicele loru instruate conformu prescriseloru Stat. org.; avendu atestatu de cualificatiune, cum sî cunoscinti'a cantariloru sî a tipicului bisericescu, pâna la terminulu susaretatu, la subscrisulu scaunu protopresbiteralu.

Fagarasiu 26 Augustu 1874.

In contielegere cu comitetulu parochialu.

Petru Popescu
(2—3) protop.

Ad Nr. 119 protop. 1874.

Concursu.

Devenindu vacanta statiunea invetiatorésca la scól'a confessionala gr. orient. din Geoagiulu de susu in protopresbiteratulu Albei-Iuliei se escrie prin acést'a concursu cu terminulu pâna la 20 Septembre a. c.

Emolumentele suntu: 160 fl. v. a. in bani, 6 ferdele grâu, lemne focale, sî cortelu.

Doritorii de a ocupá acésta statiune, sa bine-voiésca a-si asterne petitiunile loru bine instruate la subscrisulu pâna la terminulu susu insemnatu.

Alb'a-Iuli'a 29 Aug. 1874.

In contielegere cu comitetulu parochialu.

Alesandru Tordasianu,
(3—3) Protopresbit. gr. or.

Nr. 35. adm. prot. — 1874.

Concursu.

Pentru intregirea statiuniloru invetiatoresci la scólele gr. or. din urmatórele comune tienetórie de protopresbiteratulu Iliei-Moresiane, se deschide concursu cu terminu pâna la 14 Septemvre a. c. st. v.

1. Gurasad'a sî Gothatea cu scól'a in Gurasad'a; salariu anuale 160 fl v. a., 25 mesure de cucuruzu sî 15 de grâu, 3 orgii lemne, cuartiru in scóla statatoriu dintr'o chilia, o camara, o culina sî gradina.
2. Almasiu-Selisce cu salariu de 100 fl. v. a. 50 ferdele grâu sî 50 de cucuruzu in bombe, lemne dupa trebuintia, cuartiru in scóla sî gradina de 800□°.
3. Godinesci cu salariu de 60 fl. v. a. 30 mesuri de grâu sî 30 de cucuruzu, cuartiru liberu in scóla, lemne dupa trebuintia sî gradina.
4. Runcsioru sî Vic'a cu scóla in Runcsioru, salariu anuale 100 fl. v. a., 15 mesuri de grâu sî 15 de cucuruzu, lemne dupa trebuintia sî cuartiru naturale cu gradina.
5. Bradatielu cu salariu de 100 fl. v. a. 15 mesuri de grâu sî 25 de cucuruzu, lemne dupa trebuintia sî cuartiru naturale cu gradina.
6. Boiu-de-susu sî Boiu-de-josu cu salariu de 60 fl. v. a. 15 mesuri de grâu sî 15 de cucuruzu, lemne dupa trebuintia sî cuartiru naturale sî gradina.
7. Carmazinesci cu salariu de 100 fl. v. a., 15 mesuri de grâu sî 15 de cucuruzu, lemne dupa trebuintia sî cuartiru naturale cu gradina.
8. Cerbi'a cu Poganesci cu salariu de 80 fl. v. a., 15 mesuri de grâu sî 15 de cucuruzu, lemne dupa trebuintia sî cuartiru naturale cu gradina.
9. Micanesci cu salariu de 85 fl. v. a. 15 mesuri de grâu sî 15 de cucuruzu, lemne dupa trebuintia, sî cuartiru naturale cu gradina.
10. Certegiulu-de-josu cu Cogea cu salariu de 75 fl. v. a. 20 mesuri de grâu sî 20 de cucuruzu, lemne dupa trebuintia, cuartiru naturale sî gradina.
11. Gialacut'a cu Cabesci cu salariu de 100 fl v. a. cuartiru naturale cu gradina sî lemne dupa trebuintia.
12. Iernov'a cu salariu de 80 fl. v. a. 10 mesuri grâu sî 10 de cucuruzu, cuartiru naturale sî gradina.
13. Opidulu Ili'a cu salariu de 200 fl. v. a. cuartiru naturale si lemne dupa trebuintia.

a) Concurentii sa fia de relegea gr. orientala;
b) Se dovedésca ca au absolvitu 4 clase gimnasiale sî pedagogi'a;
c) Se scia bine cantârile bisericesci;
d) Pentru comun'a Gurasad'a-Gothatea si opidulu Ili'a se recere sa cunósca sî limb'a germana sî magiara.
e) Acei'a cari voru dovedí, ca posedu o pracsa de invetiatoriu de celu putienu 4—5 ani cu succesu bunu, se voru admite si fâra considerare la punctulu b).

Doritorii de a ocupá vre-un'a din statiunile mentiunate au a-si tramite concursele instruite conformu dispusetiuniloru statutului nostru organicu subscrisului pâna la terminulu indicatu.

Gurasad'a 3 Augustu 1874 st. v.

In contielegere cu respectivele comitete parochiali.

Alecsiu Olariu,
(3—3) adm. prot.

Pensionatu pentru lucruri de mâna.

Indemnatu de unele onorate dómne zelóse pentru instruirea secsului femeescu in lucruri de mâna industriari, m'amu resolvitu a deschide unu **atelieriu** de totu-feliulu de lucruri cu lâna, margele, cu metase, indreitura, tioluitu, flori sî cusaturi de totu feliulu sî cu masin'a, dela cele incepatórie pâna sî la modista, croitu de rochii sî tóte cele cerute de activitatea unei economiste active industruarie sî vorbirea nemtiesce.

Pretiulu la incepatórie **1 fl.** pre luna; la cusutu la albituri, tioluitu, modista **2 fl** cusutu la masina **3 fl.**; la croitura de rochii **6 fl.** pre luna.

Tempulu instruirei va fi dela 8—12 sî dela 2—6 óre in casele d. Georgie Brezeanu vapsitoriu vis-a-vis de gimnasiu românu. Cunoscintiele câscigate la calitate de madame in cursu de mai multi ani, atâtu in scóla, câtu sî la madame de renume, 'mi dau curagiu a face apelu la tóte mamele române natiunali, rogându-le a me spriginí in propusulu meu, care pentru tóta viéti'a juneloru eleve póte fi numai fericitoriu. Din partemi me voi incordá a satisface comuneloru dorintie sî pretensiuni ale parintiloru, inaintându sî fortiele activitâtii industriarie.

Brasiovu 24 Aprilie 1874.

Madam'a Bidu,
croitoriului de totu feliulu de lucruri, barbatesci, femeesci sî pentru preotime sî la mortu serviti'a.
(3—3)

Redactoru respundietoriu: Nicolau Cristea. Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Nr. 73. ANULU XXII.

Sabiiu in 15|27 Septembre 1874.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Maj. Sea Imperatulu si Regele, la propunerea ministriloru, a incuviintiatu din nou pentru teatrulu ungurescu din Clusiu o subventiune anuale de 15,000 fl.

Inalt. S. imp. comandantulu superioru alu gardeloru tierei, vice-maresialulu Archiducele Iosifu, in caletori'a sea de inspectiune va cercetá tóte pasurile despre Romani'a. Joi in 1 Octobre sosesce la Sabiiu si in 2 Octobre face o escursiune la Turnulu-rosiu, iéra in 3 Octobre pléca spre Fagarasiu.

Fusese de multu vorb'a in diurnale despre introducerea vamei pentru cereale si legumi pastaióse. Fói'a oficiale din Budapest'a publicà in dilele din urma unu circulariu câtra tóte directiunile financiale si vamale prin care le incunosciintiédia ca dela 1 Octobre iéra are a se radicá vama dela cerealele si legumile pastaióse ce au se intre in Ungari'a. O fóia din Vien'a scie sa spuna ca cestiunea acést'a intr'atât'a a agitatu spiritele in sferele inalte ale regimeloru de dincóci si dincolo de Lait'a, incâtu ministrulu de financie ung. Ghyczy aternase remanerea sea in ministeriu de resolverea cestiunei in favórea vamei.

Din tóte pârtile se scrie ca manevrele de tómna din anulu acest'a au avutu resultatele cele mai bune.

In afacerea diferintieloru marginasie cu Romani'a, de care facurâmu amintire in unulu din numerii trecuti, s'a denumitu din partea regimului ung. o comissiune constatatória din domnii Georgiu Beldi, jude reg. alu scaunului Ariesiu, Albert Bielz inspectoru superioru de scóle si din ministeriulu de resbelu dd. capitani Fabini si Kutschenreiter, Din partea Romaniei comissiunea in a cârei frunte sta dlu C. Negri, dupa informatiunile nóstre va remâné nestramutata dupa cum erá compusa la 1869.

Diurnalele din Pest'a au inceputu a scrie despre objectele ce voru vení la rendu in sessiunea viitória a dietei. Unu locu de frunte va ocupá intre aceste legea pentru scólele medie.

Partid'a cechiloru juni din Boemi'a a parasitu cu totulu passivitatea. O cérta deplorabile sfasia acum pre natiunalii cechi. Partid'a cea betrâna intrebuintiéza espressiunile cele mai vatematórie asupr'a juniloru pentru „infidelitatea“ natiunale a acestor'a, pentru ca au intratu in diet'a Boemiei.

Cestiunea lucratoriloru.

(VII) O revolutiune perfecta in relatiunile economice provocà introducerea masineloru, cari suplinescu si intregescu lucrulu de mâna. Cine nu cunósce sporiulu ce se esoperédia prin poterea masineloru, cari substitue mii si mii de bratie lucratóre. Productulu de masina se distinge de productulu de mâna prin cualitatea, eftinatatea si omogenitatea sea, dara fiindu ca asupr'a acestei teme vomu reveni la altu locu observâmu aici numai atâtu, ca masin'a este arm'a neresistibila, de care folosindu-se industri'a mare a alungatu in mare parte pre meseriasii de pre piatiele europene pentru ca acesti'a nu potu sa sustiena lupt'a concurentiei.

Stârile economice influintiara asupr'a ordinei sociale. Poterea feudale a nobilimei nu potù sa resistedie contr'a potestâtiei suverane ce venì la valóre. Nobilimea feudale tindea a-si face posessiunea sea ereditaria si de acea ea se grupà in giurulu domnitoriloru suverani — pentru a-si asigurá positiunea sea preferita de pâna aci si astu-feliu nobilii feudali devinu nobili de curte si de servitie. Este caracteristicu, cum se sciu folosí aceste caste privilegiate de ori-ce sistema nóua, pentru a-si garantá prerogativele si pentru viitoriu. Ea in locu de a pasí la o lupta onesta cu inimicii ei de mórte, cu suveranii, cari numai pre ruinele feudalismului poteau sa-si intemeiedie poterea loru, — prefera a se conformá impregiurâriloru, a se lingusí pre la tronu si a-si asigurá influinti'a sea sub ori-ce sistemu politicu. Din acésta insusire provine impregiurarea, ca de-si sistemele de statu se schimbara luându forme liberale totusi nobilimea sub masc'a liberalitâtiei nu lucra decâtu la sustienerea si garantarea prerogativeloru ei pre cont'a libertâtiei.

Pre lânga nobilime si clerulu 'si tienù o pusetiune analoga fiindu ca si elu — stapânitu de asemenea pofta dupa averi — voiá sa mai sustiena privelegiele de cari se bucurà pâna aci. Acesti doi factori poternici, cari cu pretiulu perderei prerogativeloru ce le avusera fatia de domnitorii tierei — se grupara pre lânga protectorii loru, se inmultíra inca prin unu altu elementu socialu, prin statulu cetatieniloru, cari impreuna cu mass'a lucratoriloru pentru plata ce acum se desvoltá si tienea cu civilii — ajunsera la o insemnatate mare, cu deosebire pentru financiele domnitoriloru. Cetatienii representau posessiunea industriale si comerciale, pre cându nobilimea representá posessiunea cea mare. Tierenii, a cincea rota la caru in organismulu statului nou — erau inca tienuti cu forti'a in starea de aternare de pâna ací, bá sarcinele loru i se inmultira prin altele nóue, cari nu numai dupa cuantitate, ci si dupa cualitate erau fórte apesatórie, de aceea tieranulu semtiea mai tare deosebirea in ordinea sociale ; elu trebuiá sa sufere, sa taca si sa se supuna. Tierenii pâna in sut'a 18 facura multe incercâri — prin rescóle — pentru a sparge catusiele de feru ce ii strengeau amaru, dara — dupa cum observaramu mai inainte luptele lui nu avura resultatulu doritu.

Statulu ordineloru cari constitue basea sistemului nou ce se inaugurédia pre ruinele statului feudalu, nu erá intemeiatu pre principiulu egalitâtiei, ci pre diversitatea ordineloru, cei ce erau in posessiune devenira factorii de influintia. Dara fiindu ca grupele despartite de câtra olalta tindea a-si largí sfer'a drepturiloru loru pre cont'a altor'a, — statulu ordineloru trebuì sa devina privelegiulu unoru clase singuratece si asiá se si templà. Privelegiulu acest'a apoi consiste intru inmultirea drepturiloru si micsiorarea datorintieloru — pâna cându in urma de o parte remânu numai indreptatiti, de alta parte numai indatorati. Nobilimea cea inalta si tieranulu semnifica ambele puncte finali in lantiulu socialu. Intre aceste estreme erá inse unu locu golu, in care lipsea tocm'a activitatea pentru binele comunu. In acestu spatiu care nu potea sa remâna golu, se pune statulu absolutu cu oficialismulu seu. Poterea statului trebuì sa devina absoluta pentru ca lipsea unu contr'a-pondu de asemenea insemnatate in organismulu politicu. Statulu oficialiloru fù urmarea necesaria a esclusivitâtiei ordineloru si elu fù scól'a pentru desvoltarea viitória.

In acele tempuri (véculu 16 si 17) nu aflâmu unu aventu in bunastarea si averea natiunale, de-si erau multi motori cari poteau sa medilocésca acestu avantagiu. Multele furtune politice contribuira la acésta stare deplorabila, relatiunile ce domnira in economi'a natiunale, eliberarea unilaterale a capitalului din cadrulu de pâna ací, nesiguritatea muncei, neconstanti'a stâriloru economice, nechiaritatea ce domnea in privinti'a causeloru si legiloru din cari provinu fenomenele economice — tóte aceste elemente conlucrara la provocarea acestei stagnatiuni.

Sistemulu mercantilu, introdusu de Colbert in Franci'a si adoptatu si de alte tieri cu unele modificatiuni nu potù garantá pre multu tempu inflorirea averei natiunali. Acestu sistemu erá scutirea muncei interne contr'a prevalentiei industriale a tieriloru esterne si de aceea elu erá favorabilu numai pentru acele tieri, cari erau in stare sa pórte unu comerciu de esportu cu fabricate interne, dara care statu póte sa aiba tóte aceste conditiuni ? Sistemulu acest'a, ne arata in consecuintiele sele ca stârile sociali se aflau in stadiulu transactiunei.

Secululu 18 fù unu tempu de stagnatiune, viéti'a publica gemea sub apesarea guvernului absolutu, viéti'a sociale suferea sub escesele ordineloru, si cea economica cadiuse in vertegiulu contrasteloru. Spiritele eminente cunoscura necessitatea unei schimbâri radicali si fiindu ca aceste rele se manifestara cu deosebire pre terenulu politicu barbatii cei mai capabili cercara radecin'a reului in viéti'a politica, se facura speculatiuni si pre alte terenuri ale vietiei, dara in urma n'avura nici unu resultatu, pentru ca reulu erá neegalitatea in dreptu si statu, asiediemintele societâtiei, cari pre unii i ingramadeau cu privelegie, pre altii i jertfeau arbitriului, catusiele din cari capitalulu nu se potù smulge de totu si cari tieneau munc'a legata — cu unu cuventu amortirea libertâtiei si a vietiei comune.

Procesulu de desvoltare alu omenimei, puse intr'o perioda lunga in organismele ce incepura a se distruge germenii unei formatiuni nóue. Tóta lumea asteptá cu doru o viétia nóua — se presemtiá apropierea evenemintelou ce facura epoca in secululu alu 18. —

Catastrof'a presemtita sosì — revolutiunea francesa, unu orcanu teribilu — isbucnì si aruncându lumea cea vechia in mormentu nascù alte principie, alte relatiuni si alta viétia. Acésta revolutiune memorabila sguduì temeliele putrede ale vietiei trecute si dela eruptiunea ei incepù o perioda, care inca nu se va incheiá curendu si la care lucrâmu noi si voru lucrá si generatiunile venitórie.

Revolutiunea influintià si asupr'a vietiei economice. Economi'a natiunale i multiemesce libertatea si mobilitatea capitalului si a muncei. In Franci'a cadiura legaturile din evulu mediu intre furtunele revolutiunei, in cele-lalte pârti europene se delaturara mai târdiu inse numai in urm'a impulsului datu de miscarea cea mare din Franci'a. In patri'a nóstra venì acésta libertate in anulu epochalu 1848 cându popórele monarchiei se emancipara de sub jugulu servitutei secularie. —

Libertatea fù darulu ce lu dede revolutiunea cea mare si acést'a erá mai cu séma in favorulu capitalului si alu muncei, cari scuturându legaturile se potura desvoltá mai bine. Capitalulu si munc'a au basele destinatiunei — momentulu intrebuintiârei si alu productivitâtiei — numai in sine. —

Amu aretatu la altu locu ce pedeca mare fù sclavi'a pentru viéti'a economica. Trecerea graduata dela deplin'a neegalitate in dreptu pâna la egalitatea juridica perfecta avù de urmare, ca posessorulu objectului si posesorulu capabilitâtiei personale, cari erá despartiti de câtra olalta — spre daun'a economiei — se apropiara unulu de altulu — spre a conlucrá imprumutatu la consolidarea economiei natiunali. Vomu vedé ce momente influintiédia asupr'a raportului intre acesti doi motori principali ai vietiei sociale.

Pre cându revolutiunea provocà resturnarea relatiuniloru politice si sociale prin focu si sabia, se indeplinì totu in acel'a-si tempu o revolutiune pacifica in productiunea economica. Resultatele cele grandióse pre terenulu scientieloru empirice inagurara acésta schimbare. Venira la medilocu acele inventiuni si descoperiri, care avura de urmare intrebuintiarea masineloru si cu deosebira a masinei de aboru.

Din momentulu in care i succese lui Jame Watt a folosí poterea aborelui incepe unu siru lungu de indreptâri si inventiuni in folosirea poteriloru mechanice, cari supunu natur'a vointiei omenesci intr'unu modu ne mai pomenitu.

Masîn'a a fostu cunoscuta ómeniloru si pâna ací, dara fiindu neperfecta avea numai unu rolu secundariu. Perfectiunandu-se prin inventiunile din secululu 19, medilocesce impartirea muncei si productiunea in massa. Impartirea lucrului sporesce numerulu ocupatiuniloru economice si disólva o multime de intreprinderi cari pâna ací erau cuprinse intr'un'a, intr'unu sîru de intreprinderi singuratice si independinti, cari cu tóte acestea remanu intr'o legatura strinsa.

Masîn'a usiurà si inmultì apoi consumtiunea. O multime de lucruri cari pâna ací erá necunoscute séu trecea de obiecte de lucsu, devenira trebuintia comuna, pentru ca se produceau eftinu. Cu câtu suntu mai mari trebuintiele unui poporu, cu atâtu se inaltia cultur'a lui, pentru ca numai acolo se potu multiemí trebuintie multe, unde domni'a asupr'a naturei a ajunsu la unu gradu mare.

Masîn'a intempinà la inceputu o resistintia mare, pentru ca cei mai multi credeau ca li se va luá prin tr'ens'a ori-ce castigu si prin acést'a medilócele de subsistintia, dara masîn'a nu eschide poterile omenesci — dupa cum se credea — si ea are lipsa mai multa de ele, pentru ca cresce productiunea si consumtiunea intr'o mesura colosale. Omulu trebuie sa conduca masîn'a, sa-i prefiga formele productiunei, sa faca din lucrulu ei uniformu unu lucru frumosu, sa dee activitâtiei ei mechanice prin spiritulu seu viétia, cu unu cuventu sa domnésca asupr'a masînei. Luându o parte considerabila din functiunile mechanice ale omului asupr'a sea — masîn'a cere dela densulu o activitate spirituale si o cualificatiune mai intensiva, Mai remane inca pre langa masîna multu lucru pentru bratiele omului, pentru ca masîn'a nu va potea ajunge la flesibilitatea, care este data numai mâniloru omenesci.

Masinari'a aduse la inflorire fabricele. Capabilitatea masinei se póte folosí deplinu numai prin concentrarea poteriloru muncitórie in giurulu masinei, adeca prin impreunarea unei poteri mari de productiune pre unu spatiu angustu. Cu câtu se inmultiescu sî variédia masinele, cu atâtu se inaltia mai susu fabricele.

In masina incéta „eu“ — lu personalu alu muncitoriului sî acest'a devine sub alte forme instrumentulu de lucru in mân'a capitalului mare. Numai capitalulu mare póte tiené fabrice. Altu resultatu alu masineloru este radicarea comunicatiunei. Drumuri ferate, telegrafe si vapóre impreuna lumea intréga. Barierile cari restrengeau vinderea producteloru pre unu terenu localu, cadiura si ori-re productiune, déca vrea sa aiba resultatu trebuie sa-si iee directiunea câtra piatiulu universalu si sa sustiena lupt'a concurentiei.

Concurinti'a, lupt'a de rivalitate a economiei — caracteriséza starea desvoltârei. Fia-care producentu cauta consumentii cei mai multi pentru productele sele si se silesce a le face câtu se póte de recomendabile. Pâna cându productiunea erá impedecata in desvoltarea sea si capitalulu celu putienu nu potea sa inmultiésca poterile muncitórie, — concurenti'a nu se observà intre producenti, dara indata ce capitalulu ajunse la libertate — acésta lupta trebuí sa se ivésca. Concurinti'a devenì unu factoru principalu in sistemulu economicu, si ea are unu efectu duplu: folositoriu si stricatoriu, pentru ca incuragiéza la activitate si indreptare, si de alta parte tende a inmultí castigulu prin stricarea cualitativa a producteloru, prin medilóce neierate si prin micsiorarea speseloru.

Comunicatiunea si concurinti'a producu o miscare viua, in care trebuie sa fia o mesura, dupa care trebuie sa mesurâmu tóte, unu medium, prin care sa se medilocésca ori-ce comunicatiune. Acestu scopu implinescu banii, cari au devenitu motorulu vietiei economice. Banulu e ecuivalentulu fia-cârui fenomenu economicu. Unde ce-va nu se póte preface in bani, acolo vedemu o pedeca in viéti'a economica.

Banii au devenitu o potere, tare destulu de a devinge greutâti, dara ei — impreuna cu alte momente — nu potura trage capitalele nemiscatórie in torintele comunicatiunei. Din insemnatatea cea mare a baniloru provine tendinti'a egoistica a economiei nóstre. Déca banii se facu sufletulu economiei, atunci ei se facu si idolulu, naintea cârui ingenunchie fia-care si-lu adora ferbinte. Si totusi banii nu potu sustiené singuri miscarea sociale — pentru ca multele deobligamente nu se potu acoperí totudéun'a cu bani — deací proverí apoi creditulu.

Telisc'a 9 Septembrn 1874.

Dle redactoru! Purcediendu dela principiulu, ca acel'a ce 'si — recunósce scaderile sele arata semnu de indreptare“ nu potu intrelasá neamintita o impregiurare pre câtu de adeverata, pre atâtu si de durerósa si dupa modest'a-mi parere stricaciósa causei cârei suntemu detori a serví.

Nu voiu fi lungu la vorba ci, cu permisiunea on. redactiuni, voiu atinge indata punctulu delicatu basându-me pre asiom'a ca „adeverulu nu rosiesce in fatia.“

Intre multe institutiuni binefacatórie infiintiate si sustenute de nemuritoriulu nostru Metropolitu Andreiu bar. de Siagun'a, atâtu in respectu nationalu, câtu si in celu bisericescu si scolariu, figuréza in categori'a cestui din urma si introducerea conferintieloru si reuniuniloru invetiatoresci.

Scopulu acestor'a e multifariu si variu. Sa amintescu numai momentele cele mai insemnate ce obvinu, si cestiunile cele mai inportante ce 'si afla deslegarea prin si in conferintiele invetiatoresci. Suntu in modu aforisticu urmatórie:

1. Invetiatorii, lucrându in decursulu anului scolasticu, fia-care independinte in cerculu seu de activitate se dedau a se priví pre sine de individualitâti de totu separate si isolate; iéra prin conferintie tienutali, provinciali etc. devinu elemente constitutive ale unui organismu mai mare.

2. Fia-care invetiatoriu intempina pedeci si greutâti deosebite in portarea cu succesu a oficiului seu; in conferintie e loculu potrivitu de a le desvali, ale supune opiniunei si criticei colegiloru sei si in desbateri rationale a cautá remedii potrivite pentru delaturarea séu celu pucinu micsiorarea reului.

3. Déca airea se adeveresce proverbiulu „quot capita tot sensus“ apoi nu cu mai pucinu dreptu se póte dîce si despre noi, ca „câti invetiatori, mai atâtea metoduri in propunerea cutarui séu cutarui obiectu de invetiamentu“; in conferintie acelea s'aru censurá si s'aru acceptá cele mai apte.

4. Avemu manuale scolastice, insa acelea se edau mai totu numai de barbati de-si probati in sciintia, dara mai multu in cea teoretica, nu insa si in pracsa. Din invetiatori unulu afla unu defectu in manualu, alu 2-le altulu s. a. m. d. In conferintia din deliberatiuni basate pre argumentatiuni scóse din viéti'a practica a scólei s'aru indrumá autorii cartiloru respective cá la editiuni nóue sa evite defectele.

5. Prin conferintie se starnesce si nobilulu simtiu de emulatiune intre invetiatori adoperandu-se cei mai desteri si mai calificati de a tiené prelegeri practice de diferitu cuprinsu celoru noviti si mai pucinu deprinsi in art'a pedagogiei.

6. Totu prin conferintie se cultiva si art'a de a-si manifestá opiniunile in modu cuviinciosu si convingatoriu si se inlatura sfial'a.

7. Prin intalniri si conversâri confidentiale cu ocasiunea conferintieloru se mângaie colegii unii pre altii si se intarescu spiritualminte si moralminte prin ce devinu mai statornici si rabdatori in portarea sarcineloru dupa cuvintele genialului poetu germânu.

Getheilte Freud' ist doppelt Freude, Getheilter Schmerz ist halber Schmerz.

In fine

8. Adoptându-se inca si principiulu de ambulantia, anume stramutandu-si conferinti'a, loculu coadunârei si tienerei siedintieloru in comunele din tienutulu respectivu s'aru mai ajunge inca unu scopu! poporulu vediendu atât'a serguintia din partea invetiatoriloru aru devení mai interesatu de caus'a invetiamentului, prin ce amu poté ajunge la mari resultate

Tóte acestea si alte momente cá totu atâtea motive ce spriginescu idei'a salutaria a conferintieloru se contopescu in cuvintele: in unire e putere.

Din cele espuse s'aru asteptá, si cu totu dreptulu, cá in tóte pârtile tierei sa se infiintieze si unde suntu dejá infiintiate sa se sustiena si in viitoriu conferintiele invetiatoresci in folosulu invetiatoriloru, spre ameliorarea invetiamentului si prin elu alu stârei culturali a poporului.

Si cu tóte acestea aici in tienutulu nostru de 2 ani, dupa câtu sciu eu, invetiatorii nu s'au mai coadunatu in conferintie. Motivele 'mi suntu necunoscute. Ce se mai asteptâmu apoi dela infiintiand'a „reuniune“ ale cârei „Statute“ cine sci in ce unghiu 'si deplângu crud'a sórte de ale fi nascutu „nevenitu-le vremea.“

Precum se vede pre aici amirósa ce-va ce sémana a indiferentismu. Sa ne cunóscemu slabiciunile, si amu facutu intâiulu pasu spre indreptare!

Primiti, on. dle redactoru incredintiarea deosebitei stime ce ve pastréza.

Ioachimu Munteanu
invetiat. primariu la scól'a
conf. gr. or.

Colosmonostoru 31 Aug. 1874.
(Urmare si fine.)

Trecemu unu siantiu sî intempinâmu vr'o 10 straturi paralele cu sute saduri de pomi, prasiti din semintie, cari se straplanta sî oculédia in Augustu — metod'a de predilectiune a gradinariului, démna sî de recomendatu, câci succede fórte bine. Despartite de acestea prin o carare larga se intindu straturile de legumi asemenea unoru pândie pistritie prin diversitatea colorei frundieloru. Aci amu vediutu, ca ce póte munc'a sî lucrulu corespundiatoriu chiaru sî in unu pamentu seracu, constatatoriu in parte mare din nesipu sî varu, inecatu sî de ap'a Somesiului.

Partea de média-dî a gradinei e ocupata dealungulu cu straturi de arbori parte prasiti din semintie, parte ultoiti pentru lemnu sî infrunsetiarea gradiniloru. Marginisiu spre apusu cu acésta gradina amu datu de unu locu inchisu, ce se dice ca e datu profesoriloru spre usufructuare, unde spre mirarea mea amu datu de unu soiu

---

FOISIÓRA.

Desvoltarea simtiului religiosu in elevi.

(Elaboratu pentru conferinti'a invetiatorésca.)
(Urmare.)

Istori'a universale este desvoltarea si educarea omenimei prin Ddieu. Dupa Schiller ea este judiciulu universalu. Cine face o cautatura in ea, acel'a se convinge, ca in lume nimic'a nu se face, asiá dicendu, din intemplare, ci din contra va observá in loculu sortiei o dispunere a intielepciunei divine. Istori'a este oglind'a, in carea se vede, cum se premiéza virtutea si cum se pedepsesce vitiulu. La personalitâtile si caracterile mari, ce s'au apropiatu mai multu de idealulu omului, de Ddieu, la acestea lasa, educatoriule, sa se nutrésca facultâtile religióse ale elevului teu!

Unu poporu inse este deosebitu, a cârui istoria este unu nutrementu prea escelentu pentru religiósele facultâti spirituali, poporulu a cârui problema in istori'a universale a fostu: pastrarea noiunei adeverate a lui Ddieu — intielegu poporulu jidovescu. Si o istoria este cu deosebire, carea escita spiritulu spre religiune — istori'a Ddieu-omului tului, carele a fostu cuventulu puru alu lui Ddieu, ce l'a relevatu Ddieu ómeniloru: istori'a lui Iisusu Chr. si a imperatiei, carea o a fundatu elu cá o imperatia a libertâtiei tuturoru ómeniloru. Istori'a acestui unicu poporu si acestui unicu Ddieu-omu este depusa in biblia. Sa nutrimu dara simtiulu religiosu alu elevului cu istori'a biblica, despre a cârei insemnatate vorbesce celebrulu pedagogu Kehr in urmatoriulu modu: „Fiesce-care generatiune se promovéza prin aceea, ca-'si insusiesce siesi aceea, ce s'a desvoltatu bunu inainte de ea si poporulu Israilu este poporulu clasicu alu religiunei. Déca religiunea este obiectivu intim'a si nedespartiver'a legatura, in carea stâmu noi si tóte lucrurile cu Ddieu, subiectivu ea e consciinti'a via de acésta legatura: apoi nu se póte negá, ca poporulu Israilu a avutu consciinti'a de Ddieu intr'o târia si vioiciune, cum n'a avut'o altu poporu. . . . . Grecii au desvoltatu art'a sî Romanii dreptulu; jidoviloru inse le compete dreptulu, de a fi desvoltatu ide'a lui Ddieu. Nimic'a nu inaintéza deci mai multu si duce mai adencu in esenti'a unei sciintie séu arte, cá cându o contemplâmu dupa punctele ei initiative si stadiele desvoltârei ei. De aceea 'si si desvólta artistii simtiulu loru esteticu la artificii grecesci; de aceea juristii facu dreptulu romanu de punctu de manecare alu studiului loru sî de aceea introducemu noi pre copiii nostri in istori'a poporului Israilu — câci acolo li se presenta religiunea in form'a cea mai concreta, in cele mai vii esemple. Afara de aceea caracterele ageru desemnate ale istoriei biblice infatisiéza binecuventarea pietâtiei si blestemulu improbitâtiei asiá de meduosu si pórta la sine timbrulu adeverului religiosu, a simplitâtiei copilaresci si a fidelitâtiei asiá de neignorabilu, incâtu suntu celu mai aptu materialu de intuitiune pentru invetiamentulu religiosu. Tóte suntu asiá de directu reduse la Ddieu, si cu tóte acestea asiá de simplu omenesce espuse, si potrivite pentru toti, incâtu in istori'a biblica totu insulu 'si vede desemnatu portretulu seu spiritualu. Dara si modulu ei vialu de infatisiare se potrivesce fórte bine pentru invetiamentulu religiunei. Ea tóte le enaréza asiá de netedu, simplu, nemaiestritu, intuibilu, câtu aceea, ce s'a intemplatu naintea tempiloru stravechi, o vedemu cá cum s'aru intemplá in presinte. . . . O cordialitate in tonu, câtu fâra voia ne face sa ne simtimu bine fatia de ea. Constructiunile suntu simple. Succederea ideiloru chiara. Sintacsea usióra de priceputu.*) Cu tóta lips'a de infrumsetiare ea depinge poeticu cele mai mici trasuri cu o intimitate si caldura, si cu o fidelitate si adeveru, incâtu insusi Lessing, criticulu celu mare, a constatatu promptu in Laoconulu seu, ca bibli'a enarà asiá de plasticu, câtu in totu sîrulû avemu materia pentru unu tablou si stà imagine de imagine asiá de desu lânga olalta, de nu se póte intrepune nici unu capetu de acu.“

Dara precum e sciutu, bibli'a contiene pre lânga laptele, ce se potrivesce pentru nutrirea spiritului copilarescu, si nutremente solide, cari suntu apte a nutrí numai pre adulti. Invetiatoriulu prin urmare trebuie sa scia alege din biblia astfeliu de nutremente, cari sa corespunda atâtu etâtiei, câtu si gradului de desvoltare alu elevului; nutremente, pre care elevulu sa le póta mistuí si asimilá spíritului seu. Acést'a o va nimerí elu atunci,

cându 1, va enará eleviloru istoríi, ce atingu córde din viéti'a loru morala-religiósa;

cându 2, va enará istoríi, cari arata unu pasu óre-care, séu unu punctu insemnatu din marea opera a mentuirei genului omenescu;

cându 3, va evitá totu ce atinge numai esternu viéti'a poporului evreescu;

cându 4, va evitá tóte naratiunile de fapte rele morali, dupa cari nu urméza numai decâtu pedéps'a intr'unu modu si pentru copilu evidentu; si

cându 5, va evitá totu, ce aru

---

*) Fatia cu versiunea nóstra póte ca nu se voru potea afirmá acestea tóte.

deosebitu de crumpene. Unele, dîse americane, de o forma lungurétia, colóre galbina inchisa, de o marime deosebita pâna la $^3/_4$ pt. unele, produse in cantitate fórte mare de sementia putiena $^1/_2$ darabu in unu cuibu — sî le priesce ori-ce pamentu. Altu soiu, numitu cepe sasesci, rotunde, de marime mijlocie, dara pentru pârtile alicuote de faina sî zaharu, ce cuprindu ele in cuantitate mare, tare nutritórie. Ti voiu aduce o crumpena, cá sa te delectedi de ea sî sa vedi, scumpulu meu, ca câtu de eschisi suntemu noi de miscârile economice ale patriei nóstre chiaru. Mi-a spusu unu profesoru, ce admirá cu mine munc'a sea atâtu de bine resplatita, ca ministeriulu a dispusu impartirea astoru-feliu de crumpene sî s'a miratu, déca i-amu spusu, ca pre la noi n'a ajunsu.

Gradin'a din cestiune, de-sî inca tenera, cu multe gresiele inca, dara e démna de recomendatu fia-cârui invetiatoriu incepatoriu. Din gradina voiu a te conduce, scumpulu meu, in depositulu masinarieloru sî aparateloru de agricultura. Intrându intr'unu siopu simplu, cu pareti de scânduri sî coperitu cu tiegle, mi s'a inecatu privirea in o gramada de pluguri nóue, masine de seceratu, de cositu, ciure de cernutu sî curatietu cerealele, forme de grape pentru stricarea brusiloru, curatirea buruieniloru sî planarea agrului — numai grap'a nóstra lipsesce. In mijloculu atâtoru fapturi miraculóse ale mintiei omenesci mi s'a radicatu palari'a sî amu cugetatu: „Sarace pamentule, pre rele guri ai ajunsu; acum séu produci séu alu teu e sfântulu.“ Totu-odata mi-amu facutu reflessiunile, ca-'su bune unelte de plugaritu pentru boii uriesi, alesi ai scólei din Colosmonostoru; dara bietele vacutie ale sateniloru nostri, câte aru trebuí, cá sa scóta unu atare plugu din pamentulu nostru lutosu sî sa târaie sululu de 8 mâji pentru stricarea brusiloru sî planarea pamentului. Pentru descrierea loru sî parerea de practicabilitatea loru 'mi reservu altu, aci voiu sa atingu numai plugulu nostru in comparare cu celu nou. Nu voiu sa denegu preferinti'a lui cu privire la soliditatea materialului, precum sî a pârtiloru lui constitutive, dara din punctu de vedere alu usiuritâtiei inmanuare sî ducere in fati'a stârei misere a economului nostru preferu sî sustienu pre celu vechiu pre lânga o modificare a cormanului, care sa se puna in stare a restorná brasd'a in unghiu 45°, cá sa póta elementele prelucrá pamentulu cuviinciosu pentru producere. Practicabilitatea plugului celui vechiu sta si in aceea, ca fiindu cormanulu mobilu, lu poti amanuá si intórce plugulu dupa placu. Masinele de treeratu, de cositu si seceratu, un'a 'mi suntu pré scumpe, alt'a mi-aru placé sa póta traí si saracii. Ciurulu lui Vidacs, care prin sîtele sele, cu gauri de o largime deosebita alege cerealele nu numai de gozulu din ele, dara totu odata si grauntiele intre sine dupa marimea si desvoltarea loru asiá incâtu pune pre economulu in stare de a-si poté face o sementia buna, iéra restulu bine alesu alu poté vinde cu pretiu — mi-a atrasu atentiunea si ti-lu recomendu cu tóta placerea. Costa numai 65—70 fl. v. a. Nu voiu sa-ti ostenescu atentiunea cu descrierea aparateloru de agricultura, câci parte le cunosci, parte le gasesci in cârti de specialitate; voiu numai sa-ti spunu, ca care e legea suprema care e totu mestesiugulu unei economii bune de pamentu. Unu singuru cuventu: Munc'a! Ara séu sapa pamentulu bine, afundu si la tempulu seu, strica brusii cu ce vei voí, curatielu de buruieni si radacinile loru baremu cu grebl'a, gunoe-lu cuviinciosu sî sémana sementia buna si sanatósa, si eu stau bunu, déca ajuta si Ddieu, ca pamentulu teu te va remunerá preste asceptare. Ara-lu si tu de trei ori si-'lu grapa de 4 ori cá la scól'a de aci si pamentulu teu va intrece maracinii din Colosmonostoru. E adeveratu, ca sciinti'a dà indrumâri privitórie la inbunatatîrea pamentului prin deosebite midilóce, pentru alegerea pamentului dupa pârtile constitutive mai priinciosu pentru cutare séu cutare plânte, pentru prepararea sementii si ingrigirea taciunelui si altoru morburi, ce se ivescu, dara legea suprema a unei economii bune remâne munc'a si lucrulu cuviinciosu si la tempulu seu. —

La stupin'a cu albinele nu te potu duce de asta-data; câci nu m'a dusu nici pre mine profesorulu, care e totu odata si directorulu institutului. La o rugare de a face o prelegere practica intuitiva, mi s'a respunsu, ca inca nu i-a sositu aparatele si stupari'a nu e de recomendatu. Cosinitiele lui Huter suntu aci in preferintia. Albineloru se vede, ca nu le pré priiesce in astfeliu de cosnitie, câci dupa câtu amu vediutu eu din departare din vre-o 14—16 cosnitie nu esu atâtea albine, câte musce din o coliba satésca. Se vede, ca si Venerabilulu Consistoriu*) din Sabiiu suntu mari amatori ai acestoru forme de cosnitie; câci anulu trecutu a cerutu dela directiunea scólei de agricultura unu numeru considerabilu, dara nici Veneratu acelea-si n'au sciutu cá si noi invetiatorii, ca pre aici nu merge pre romanesce. In dîlele trecute — adeca dupa ce au clocitu harthiele vr'o 14 luni — le-a scosu directorulu din pravulu archivului, le-a datu unui invetiatoriu, cá sa le talmacésca cuprinsulu, cá in urma dupa 14 luni sa se póta sfatuí si aduce verdictulu si dupa alte 14 luni respunsulu. Reu seracu, scumpulu meu, si cându esci avisatu la ajutoriulu strainu — trebuie sa ascepti. 'Mi spuse invetiatoriulu respectivu, ca pre harthi'a din Blajiu sta pre indorsatu celu pucinu atât'a: Oláh Pap; dara pre cea din Sabiiu nimic'a. „Venerabilele Consistóre“ aru face mai bine sa sî le procure dela auctoru, déca au cu ce, déca nu mai bine sa renuntia la miere, decâtu sa-si véda autoritatea asiá tractata.

Inchieiu, scumpulu meu, pentru asta-data, scusandu-me pentru intardîere cu scrierea promisa, si cerendu-ti indulgintia la cetirea acestoru siruri ce suntu basate pre adeveru.

Alu teu amicu

I. Romanu,
ascultatoriu la cursulu
de agricultura.

Varietâti.

⁂ Prelegerile la gimnasiulu (pâna acum cu 4 clase) rom. gr. or. sî la scol'a normala gr. or. din Bradu cott. Zarandului se voru incepe in 22 Sept. a c., iéra inscrierele sî esamenele de repetitiune sî primire se voru incepe in 19 sî se voru continuá pâna in 22 Sept. inclusive. Tenerii cari voiescu a se inscrie atâtu pentru gimnasiu câtu sî norma pre lânga producerea atestateloru necesarie sa aduca sî didactru pre $^1/_2$ anu nainte — care pentru Zarandani este 2 fl., iéra pentru esterni 4 fl. la anu; cei seraci suntu liberi de didactru.

Bradu 10 Sept. 1874.

Directiunea.

⁂ Estragemu din „Nuova illustrazione universale“, carea publica portretulu domnitoriului Romaniei urmatórele pasagie cari comentéza ilustratiunea, dupa Pressa romana:

„Europ'a urméza cu atentiune evolutiunile poporului romanu, condusu cu abilitate sî tarie de câtra junele principe cârui'a se incredintià destinele sele. Ilustr'a familia de Hohenzollern, alu cârei'a capu este Imperatorale Germaniei, se póte felicitá cu acestu membru alu seu, care, in 1866, fu alesu sî chiematu a se suí pre tronu.“

— Sî mai la vale:

„Robust'a sî frumós'a rasa româna 'si trage originea dela legiunile lui Trajanu, care se stabilira acolo dupa cucerirea Daciei, in primii âni ai secundului secolu alu erei crestine. Invingetorii sî invinsii formara in scurtu tempu o singura rasa care s'aru putea numí daco-latina.

„Sî românii suntu mândri de latinitatea loru; se glorifica ca descindu din anticulu popolu romanu, care fu stapânulu lumei. Deci ei suntu amicii sî aliatii Italiei, sî noi urmarimu cu iubire vigurós'a desteptare ce arata in tóte, in litere, in sciintie, in politica sî in viéti'a sociale.“

— „In fine, conchide citatulu organu, spre a demonstrá progresulu din ce in ce crescându alu acestei tieri, voiu aretá ca importulu s'a suitu in mai pucinu de 30 de ani dela 53 milióne lei, unde erá in 1840, la 328 milióne in 1869; iéra esportulu dela 95 milióne ce erá in 1840, la 372 milióne in 1869.

⁂ „Monitorulu Romaniei“ publica unu „raportu alu dlui B. P. Hasdeu despre missiunea scientifica in Transilvani'a“, cu care a fostu insarcinatu de câtra d. ministru alu instructiunei publice, in vér'a acést'a. Raportulu mentionéza numeróse sî varii documente istorice gasite prin archive sî relative mai alesu la rapórtele Romaniei cu Transilvani'a, incependu dela anulu 1292 sî pâna la finele seclului alu 17-lea. D. Hasdeu atâtu de competinte sî infatigabile in asemenea lucrâri declara cu multiamire ca la Brasiovu, Sibiiu sî alte localitâti, nu numai romanii, dara sasii, ungurii s'au grabitu cu multa buna vointia a-i face tóte inlesnirile spre a scuturá prafulu numeróseloru documente din diversele archive de dincolo de Carpati, cari potu fi nisce tesaure pentru istoria. Pre lânga documentele resfoite, d-nu Hasdeu sî-a notatu loculu unde póte gasí sî altele sî pre care promite a le cercetá in interesulu unei istorii positive basate pre acte sigure, sî pre documente serióse in diverse limbi sî chiaru in limb'a româna poporana vorbita pre atunci.

Urâmu d-lui Hasdeu sî tineriloru ce aru avé zelulu laudabilu de ai dá concursulu loru, sa persevereze in laboriósa, sciintifica sî nationala intreprindere ce a facutu.

„Press'a“

---

potea vatemá simtiulu de castitate alu elevului.

Pre câtu inse este de necesariu, cá invetiatoriulu sa fia cu mare atentiune la alegerea materiei din biblia pentru nutrirea simtiului religiosu, pre atâtu de necesariu este, cá elu sa fia cu atentiune si la modulu si form'a, in care subministra elu elevului acestu nutrementu. Sa iee sém'a ce propune; dara sa iee sém'a si cum propune, câci nutrementulu nu se póte oferí elevului in forma — asiá dîcendu — cruda, ci trebuie preparatu, facutu mistuibilu. De cei mai multi pedagogi se recomanda la propunerea istoriei biblice, metod'a achroamatica séu narativa, dupa care invetiatoriulu enaréza istoriór'a din capu pâna in fine si elevulu numai asculta. La repetitiune, la aflarea adevereriloru religióse, ce resulta din istorióre, invetiatoriulu va face bine, ba va fi silitu chiaru, a se folosí de metod'a erotematica séu catechetica, cându invetiatoriulu intréba si elevulu respunde. Cu multu succesu va intrebuintiá invetiatoriulu la repetitiune metod'a euristica, aflatória séu desvoltatória, dupa carea elevulu se induce astfeliu prin intrebâri, ca afla insusi adeverulu, care adeveru, dupa cum e sciutu, déca ni-lu eluptâmu noi insîne, se infige cu multu mai adencu in spiritulu nostru, cá cându ni-lu dà cine-va gat'a.

Invetiatoriulu fiesce cârei istorióre narande sa premita din archeologi'a, constitutiunea, clim'a etc. Palestinei aceea, fâra de ce istoriór'a respectiva nu aru potea fi deplinu intielésa. D. e. la cei 10 leprosi, cá sa intieléga copilulu, ce va sa dîca: „mergeti de ve aretati preotiloru“, trebuie premisu, ca la jidovi preotii, doctorii sufletesci, erau totu odata si doctori trupesci. — Sa esplice tóte cuvintele pentru copii neintielegibili, ce prevede, ca voru obvení in istorisire si sa enareze, pre câtu iérta priceperea eleviloru, cu cuvintele bibliei. Dupa ce a enarat'o invetiatoriulu, sa puna pre unulu din elevii de frunte, cá sa o enareze si elu. Déca acest'a a cuprinsu istoriór'a, sa puna pre unulu de midilocu si in fine si pre cei mai slabi. Déca nu aru fi toti in stare a o reproduce, invetiatoriulu sa ajute prin intrebâri cari inse asiá trebuiescu puse, cá elevulu sa póta respunde la ele cu cuvintele si chiaru si dîcerile ce le-a intrebuintiatu invetiatoriulu la istorisire. Si de va cere trebuinti'a, cá invetiatoriulu insusi sa mai repetiésca istoriór'a, elu sa o faca acést'a dupa putintia cu cuvintele, de cari s'a folositu la prim'a istorisire.

Sa nu perdemu inse nici odata din vedere, ca istori'a biblica nu este scopu, ci numai midilocu, prin care vomu ajunge scopulu — desvoltarea simtiului religiosu — numai déca:

1, tóta istoriór'a vomu enará o astfeliu, cá ide'a principale sa vina in midilocu, câtu sa formeze punctulu culminativu alu istoriórei;

2, vomu enará cu o vioiciune, câtu sa i se para elevului ca vede intamplandu-se fapt'a respectiva;

3, invetiatoriulu prin tonulu, tienut'a si totu gestulu seu va manifestá, ca este petrunsu de adeverulu faptei enarate si acést'a nu o póte, déca nu e in adeveru petrunsu;

4, vomu lasá, cá elevulu sa afle insusi, de este fapt'a enarata buna morala séu rea;

5, ne vomu ferí de esplicâri prea lungi, prin cari mai multu amu intunecá, decâtu chiarificá, dupa cum dîce Göthe:

„Im Auslegen seid munter;
Denn legt ihr's nicht aus,
So legt ihr's d'runter!“

In fia-care istorióra sa se intoneze cu deosebire simburele religiosu si sa se scóta invetiatur'a potrivita din ea. D. e. din caletori'a lui Chr. cu apostolii pre mare amu potea scóte aceea invetiatura: „iubirea nu evita nici unu periclu, spre a salvá pre iubitii“ si: „Iisusu vine unde ai sei suferu necasu pre nai'a vietiei.“ Din potolirea valuriloru mârei: „Unde nu e Domnulu in anim'a omului, acolo pornescu patimele cá valurile mârei.“

Afara de aceea la tóta istoriór'a sa se incopcieze câte unulu séu mai multe versuri biblice, cari sa esprime pre scurtu ide'a principale a istoriórei. D. e. in istori'a lui Avramu cu nepotulu seu Lotu simburele religiosu este impacarea loru dupa cért'a, ce se escase intre pastorii loru, de aceea dupa acésta istoria s'aru potriví stichulu din psalmulu lui Davidu: „Eata ce frumosu si placutu este, candu locuiescu fratii impreuna.“ La zidirea turnului Vavilonului: „Ddieu trufasiloru stà in protiva, iéra celoru blandi le dà daru.“ (I Petru 5, 5.) La portarea lui Avesalomu fatia de tatalu seu: „Ochiulu, celu ce batjocoresce pre tatalu si nu cinstesce betranetiele maicei, sa-lu scobésca pre elu corbii din vâi si sa-lu manance puii vulturiloru.“ (Pild. 30, 17) etc. Aceste versuri trebuiescu bine imprimate in memori'a copiiloru.

M'aru mustrá consciinti'a, déca a-si tacea aici o esperintia, carea este cea mai durerósa din câte le-amu facutu cá invetiatoriu. Ea este aceea: ca multi din invetiatorii cu deosebire mai noi, cá sa-si arate sciinti'a loru filosofica, cérca a esplicá minunile istoriei biblice in modu ratiunalu si prin aceea le despóie tocm'a de acelu farmecu, ce umple anim'a copilarésca de entusiasmu religiosu si fâra care istori'a biblica nu-si mai póte impliní misiunea sea, de a nutrí simtiulu religiosu.

(Va urmá.)

---

*) Se intielege ca celu scolasticu. R.

⁂ **Caletoria lunga** a facutu o epistóla adresata din Sibiiu dlui I. P. in Alb'a-Iuli'a din causa ca loculu destinatiunei erá scrisu pre adresa: „Belgradu“ („Fehérvár“). Acestu cuventu a facutu cá epistól'a sa caletorésca la capital'a **Serbiei**, la Belgrad. Acolo scrie ofic. post. vr'o trei cuvinte serbesci si o tramite mai departe la **Stuhlweissenburg** in Ungari'a, de acolo se tramite la **Bolgradu** in Bassarabi'a romȃna. De acolo s'a tramisu prin Macedoni'a si mai scie Ddieu pre unde pȃna a sositu plina de urmele stampeloru postali, pre ambe laturile adresei, la — Sabiiu, unde cadiendu in mȃn'a unui cunoscutu alu adresatului i s'a espedatu. Epistol'a erá cu recipisa-retour. Asiá dara scriitorii de epistole sa se ferésca de ominosulu: „Belgrad.“

⁂ **Teatru romȃnu.** Vineri sér'a a venitu pre scena mai intȃiu „**Ból'a de functiune.**“ comedia cu cȃntece intr'unu actu de V. Alesandri. Cá in tóte serile de pȃna aci pȃrtile cele mai bine esecutate vinu pre partea dómnei **Alesandrésc'a*** si d. **Alesandrescu**, cari dispunu totu-déun'a de unu limbagiu placutu si de rolele loru, in lini'a a dóu'a vine apoi d-ra M. **Florianu** si **Gritty**, cu tóte ca in pies'a acést'a avea dlu **Gavrusiu** cá directoru ocasiunea a-si desvoltá tóta desteritatea sea artistica. Ioanu servitoriulu lui Nae, dr'a M. **Florianu** a avutu putienu de lucru, inse a doveditu ca e mai aclimatisata cu scen'a. — La rendulu alu doilea vine „**Cher'a Nastasi'a**“ séu „**Ból'a de pensie**“ cantioneta de V. Alesandri, despre a cȃrei productiune nu dicemu alt'a decȃtu ca dn'a **Alesandrescu** a fostu la inaltimea rolei sele si aplausele la fine au datu espressiune meritului artistei. In fine vine o piesa „**Soldatii romȃni**“, sub nume strainu amu dîce noi, cȃci ce vina pórta soldatii romȃni, cá sa dea numele loru unei piese, unde beti'a si bataile tieraniloru si a unui soldatu esitu din servitiu si a mȃndrei sele, carea pretinde dela tierani sa-i dica cocóna, suntu materialulu celu mai abundante din care se compune totulu? Esecutarea a fostu fórte buna preste totu. Dnulu si dn'a **Alesandresu**, d-lu **Gritty** dr'a M. **Florianu**, dlu **Filipu** au satisfacutu deplinu roleloru loru numai la dlu Filipu se simte fórte tare si disarmonicu accentulu provincialu alu patriei sele, totu asiá si pronunciarea vulgara a unoru sunete dentale si a unoru vocale. —

De séra se va dá o representatiune constatatória din dóue piese „Bab'a hȃrc'a“ si „Dóue despartienii“ in beneficiulu dlui A. **Gritty** si Marti se voru dá „Lipitoriele satului“ in beneficiulu celoru-lalti artisti (afara de dlu si dómn'a Alesandrescu,) la care domnii beneficiati invita cu totu respectulu pre on. publicu. Sperȃmu, ca publiculu nostru va participá la aceste representatiuni interesante in numeru mare.

Locu deschisu.

In numerulu 67 din 25 Augustu 1874 alu „Telegr. Rom.“ amu cetitu cu mare bucuria, cum-ca pré Venerabilulu Consistoriu metropolitanu a tienutu in decursulu septamȃnei espirate siedintie ordinarie sî ca in deosebitele senate s'au resolvitu tóte causele apelate carii asceptau resolvirea loru.

Intre acelea cause s'a aflatu si procesulu meu divortialu decisu cu divortiu totalu atȃtu la scaunulu protopopescu cȃtu si la Venerabilulu Consistoriu archidiecesanu si suntu aprópe 2 ani de dîle, de cȃndu si eu asceptu sentinti'a finala in urm'a apelatiunei facute din partea adversa, insa durere cȃci cercetȃndu eu astadi la Sabiiu amu aflatu dela on. d-nu secretariu alu pré Venerabilului Consistoriu metropolitanu cum-ca caus'a mea nu s'a resolvitu din care caus'a? nu mi s'a potutu spune.

Eu amu insa motivu a presupune cumca procesulu meu de divortiu pȃna cȃndu unii domni interesati, nu-si voru perde pasiunea a mai influintiá, lucrȃndu din resputeri cá si pȃna acum pentru traganarea si nedeciderea finala a causei, ca — de si in modu ilegalu — totusi caus'a mea inca multu tempu va remȃnea neresolvata; si eu cu atȃtu mai vertosu credu acést'a cu cȃtu unulu dintre acei stimati domni, ce este in prim'a linia cá neamu interesatu pentru partea adversa, si care cá barbatu cu autoritate si influintia la senatulu strinsu bisericescu alu pré Venerabilului Consistoriu metropolitanu, mi-au spus'o verde si cu tóta francheti'a in ochi, cum-ca caus'a mea are sa mai remȃna inca 2 ani nedecisa la forulu apelativu.

Pentru cá p. Venerabilului Consistoriu metropolitanu sa nu fia sedusu de influintie straine in resolvirea unei cause drepte si sȃnte, dupa cum arata actele, si care aprópe 2 ani de dîle ascépta decisiunea finala, si pentru cá acelu stimatu barbatu de influintia se remȃna crutiatu de mine pre calea publicitȃtii de o parte, iéra de alta parte pentru cá publiculu cetitoriu sa scie cum-ca numai acelea cause, carii nu suntu influintiate de nimenea, s'au decisu in siedinti'a din septamȃn'a trecuta ale senatului strinsu bisericescu, — me vedu silitu a rectificá acelu anuntiu, unde se dîce ca tóte causele apelate fȃra deosebire suntu resolvite.

Deci in interesulu adeverului si alu dreptȃtti sunteti cu totu respectulu rogati, dle redactoru, a dá locu acestoru renduri in colónele stimatului nostru jurnalu „Telegr. Romanu.“

Alu d-vóstre stimatoru

Const. **Popoviciu**
notariu si posesoru
in Sadu.

Raportu comerciale.

Sabiiu 25 Septembre n. Grâu 5 fl. 33 xr. frumosu, 5 fl. — xr. mestecatu, 4 fl. 67 xr. cualit. infer.; secar'a 3 fl. 40 xr. pâna 3 fl. — ; — orzu fl. 3 ; ovesu 1 fl. 53 pâna 1 fl. 27 xr.; cucuruzu (porumbu) 3 fl. 60 xr.; cartofi 1 fl. 60 xr. galét'a austriaca.

Cânep'a — fl. maj'a.

Lintea 6 fl — xr.; mazarea 6 fl. 67 xr., Fasolea 6 fl. — xr.

Fenu legatu — fl. 60, nelegatu — fl. 60 xr., paie lungi 80 xr., scurte 70 xr, maj'a.

Lemne de focu 8—9 fl. stang. austr.

Carnea de vita 18—20 cr. p., de porcu 28 xr. Unsórea 79 xr. pâna la 1 fl. 20 cup'a.

Burs'a de Vien'a.

Din 13/25 Septemvre 1874.

Metalicele 5%	71	30
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	74	—
Imprumutulu de statu din 1860	109	50
Actiuni de banca	989	—
Actiuni de creditu	250	—
London	109	40
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	77	25
„ „ „ Temisiorene	76	—
„ „ „ Ardelenesci	75	75
„ „ „ Croato-slavone	80	—
Argintu	103	60
Galbinu	5	25
Napoleonu d'auru (poli)	8	79

108|1874.

Concursu.

Pentru intregirea parochiei II vacante de clas'a III din Poplac'a se deschide prin acést'a concursu pâna in 5|17 Octombre a. c.

Concurentii, concursele loru provediute cu atestatele recerute sî prescrise de regulamentulu provisoriu pentru regularea parochieloru din archidiecesa, din 1874 §. 16 lit. d. in terminulu prefiptu sa le adreseze la subscrisulu.

Sabiiu 10 Septembre 1874.

In contielegere cu comitelu
parochialu.
I. **Hani'a**,
protop. tract. Sabiiului I.

Ad. Nr. 118 1874.

Concursu.

Pentru ocuparea vacantei parochiei Mateiasiu sî fili'a Racosiulu inferioru de clas'a a II in protopresbiteratulu gr. or. alu Palosiului, in urm'a ordinatiunei consistoriale din 7 Sept. a. c. Nr. 2258 se escrie concursu pâna in 12 Octobre a. c.

Fmolumentele suntu:

1. Cas'a parochiala cu gradina de legumi.
2. Dela 140 familii cu fumu din matera sî dela 57 din filia câte o ferdela de bucate.

Portiune canonica de 3 jugere aratura sî fenatiu, din care 2 jugere se folosescu in totu anulu sî cimiterulu in giurulu bisericei de unu caru de fenu.

4. Lemnele necesarie de focu.
5. Dela tineretu o dî de lucru (claca.)
6. Competintiele stolarie usitate, cari tóte computate in bani dau unu venitu anualu preste 700 fl. v. a. din acésta insa ¹|₄ parte din intregulu este a cantorului.

Doritorii de a concurgie la acésta statiune sî voru asterne concursele loru instruite in sensulu „Stat, org.“ pâna la terminulu susu dîsu subscrisului.

Palosiu 12 Septembre 1874.

In contielegere cu comitetulu
parochialu.
Teofilu **Gheaja**,
(1—3) Adm. prot.

Concursu.

Devenindu vacanta statiunea invetiatorésca dela scól'a romȃna poporala confes. gr. orientala din Stin'a — se deschide prin acést'a concursu pâna la 28 Septembre a. c. st. v. cându se va tienea sî alegerea.

Aci se cere unu invetiatoriu — care sa fia celu putienu cu clasele normale sî pedagogu absolutu.

Emolumentele suntu:

1. In bani, optu-dieci fl. 80 fl. o. a.
2. In naturale 40 vici cu grauntiele cucurudiu séu secara.
3. Orgii de lemne cu care incaldiendu-se sî scól'a 3.
4. Cuartiru potrivitu sub acoperementulu scólei, gradina de legumi sî folosulu de pre gradin'a de pomaritu.
5. Ponti de lumina 3.

Doritorii de a ocupá acésta statiune sa se adresedie la subscrisulu in intielesulu Statutului Organicu pâna la tempulu prefiptu. —

In intielegere cu comitetulu parochialuscolariu aternatoriu.

F.-Szt.-Petru 5 Sept. 1874.

Petru **Rosc'a**
(2—3) Prot. gr. or.

Nr. prot. 235 — 1874.

Concursu.

Spre ocuparea parochiei Halmeagu cu fili'a Siercai'a din protopopiatulu Cohalmului devenita in vacantia in urm'a resignârei betrânului sî nepotinciosului parochu de acolo, Georgiu Tulbure, cu inalt'a concesiune a prea Venerabilului Consistoriu, se escrie concursu pâna in 16 Octobre a. c. st. v.

Cu acésta statiune preotiésca suntu impreunate urmatóricle venituri:

1. Din parochia: o ferdela de bucate dela 52 de fumuri dela romani; dela 13 familii neorustici 2 dîle de lucru sî o dî de claca. — Din filia: dela 18 familii câte-o jumetate ferdela de bucate.
2. Portiune canonica statatória in pamentu aretoriu de 2 jugere, sî de unu caru de fenu.
3. Veniturile stolarie obicinuite.

Se observéza aceea ca cas'a parochiale cu cladirile economice necesarie lipsescu cu totulu.

Doritorii de a ocupá mentionat'a parochia, voru avea de a-sî substerne petitiunile loru conformu dispositiuniloru sî legiloru vigenti, subscrisului, pâna la terminulu mai susu prefiptu.

Cohalmu, 2 Septembre 1874.

In contielegere cu comitetulu parochialu concerninte.
N. D. **Mircea**
adm. prot.

La Nr, 340. — 1874.

Concursu.

Pentru ocuparea statiuniloru invetiatoresci dela scólele confesiunale gr. or. Calboru, Bocholtiu, Siorsiu, Prostea sî Nocrichiu, se escrie prin acést'a concursu pâna in 22 Septemvre st. v. in care dî voru fi sî alegerile.

Salariele impreunate cu aceste posturi suntu:

1. La scól'a confesiunale gr. or. din Calboru in bani 200 fl. v. a. din alodiulu comunei, care se voru platí anticipative in 4 rate, lânga care cuartiru sî lemne de focu.
2. La scól'a confesiunale gr. or. din Bocholtiu in bani 200 fl. v. a. din alodiulu comunei, care in 4 rate se voru platí, pre lânga care cuartiru sî lemne de focu.
3. La scól'a confesiunala din Siorsiu in bani 200 fl. v. a. dela poporu, solvindi prin epitropia, lânga care cuartiru sî lemne de incalditu de ajunsu.
4. La scól'a confesiunala gr. or. din Prostea in bani sî in bucate din fondulu scólei sî dela poporu 200 fl. v. a. solvindi prin epitropia, lânga care cuartiru sî lemne de focu de ajunsu.
5. La scól'a confesiunale gr. or. din opidulu Nocrichiu 200 fl. v. a. din fondulu scólei sî dela poporu, care se voru platí prin epitropi'a respectiva, lânga care gradina de legumi cuartiru in odâile scólei, sî lemne de ajunsu de focu.

Dela concurenti se cere a fi de religiunea gr. or., cântareti, sî cu moralitate nepatata, fiindu absoluti de pedagogia sî practisati in carier'a invetiatorésca. — Cei cu 4 clase gimnasiale voru fi preferiti.

Doritorii de a ocupá vre-un'a din aceste statiuni, indreptandu si petitiunile la subscrisulu mai inainte de alegere sa se faca cunoscuti comunei resp. in persóna pre câtu ii voru iertá impregiurârile.

Nocrichiu in 1 Septemvre 1874.

In contielegere cu comitetele parochiali.
G. **Maieru**,
(2—3) adm. prot.

---

ad Nr. scol. 179. — 1874.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei invetiatoresci gr. or. din Mogogi'a tractulu protopopescu Solnocului I-iu devenita in vacantia se deschide concursu.

Emolumentele suntu:

1. Din lad'a comunala primiti pre lânga cuitantia in rate lunarie 120 fl. v. a.
2. Din interesele fondului Bot'a 180 fl. v. a. primiti pre lânga cuitantia dela Epitropi'a parochiala respective senatulu epitropescu gr. or.

Cuartiru liberu sî lemnele trebuinciόse.

Doritorii de a ocupá acésta statiune invetiatorésca sa documentedie in concursele loru asternande subscrisului pâna in 1 Octobre a. c.

1. Atestatu de moralitate.
2. Atestatu ca suntu de religi'a gr. or.
3. Atestatu de cualificatiune séu celu putienu ca a absolvatu cu succesu bunu studiele pedagogice la vre-unu institutu publicu preparandialu sî ca a mai servitu unde-va cá invetiatoriu.

Dela inspectoratulu tractualu de scólele confesiunale.

Csicsö Giurgesti in 24 Augustu 1874.

Ioanu **Bodea**,
(2—3) protopopu.

Concursu.

La scól'a romȃna greco-orientala din Hermanu, este de a se ocupá o statiune de unu invetiatoriu de clas'a III cá diriginte, cu salariu de 300 fl. v. a.

Concurentii sa produca atestatu de cualificatiune, séu 6—7 clase gimnasiale.

Documentele suntu de a se adresá pâna in 22 Septembre c. v. a. c. la subsemnatulu.

Brasiovu 6 Septembre 1874.

In contielegere cu comitetulu parochialu.
Ioanu **Petricu**,
protopopu sî insp. district.
(2—3) de scóle.

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 74. ANULU XXII.

Sabiiu in 19 Septembre (1 Octobre) 1874.

Unu stimatu amicu din Aradu ne adreséza o epistola, din carea estragemu urmatórele:

„Aradu 16 Septembre.

„Vediendu, ca despre petrecerea Maj. Sele, a Imperatului si Regelui nostru aici, in diurnalulu d-vóstra a avutu locu o scurta notitia, dara mai cu séma vediendu, ca alte diurnale din nesciintia, ori póte si din alte motive, intuneca séu ascundu adeverulu, m'amu decisu a ve dá unele date in specialu despre deputatiunea bisericei gr. or. române. Deputatiunea acést'a, un'a dintre cele mai numeróse, constatória din câte unu representante alu archidiecesei, diecesei Caransebesiane si din prototopresbiteri si alti demnitari bisericesci, cu Présânti'a Sea P. Episcopu alu nostru Mironu Romanulu in frunte, a fostu primita indata dupa cea a rom. catoliciloru din dieces'a Cianadului, lânga carea s'au alaturatu si cei gr. cat. Conducatoriulu deputatiunei nóstre a fostu, cá celu mai betrânu Episcopu, Présânti'a Sea Par. Ioanu Popasu. Acest'a a datu espressiune in vre-o câte-va cuvinte, in limb'a magiara (cetindu), omagieloru si alipírei celei credinciose traditiunale a romaniloru câtra dinastia si tronu. La cari Maj. Sea in modulu celu mai gratiosu pre largu si a descoperitu placerea Sea pentru omagiele aduse din partea besericei romane gr. or. si adause si de astadata ca este datori'á clerului de a cautá cá poporulu sa fia credinciosu institutiuniloru si legiloru patriei. — „Deputatiunea a intempinatu cuvintele majestatice cu vii aclamatiuni de „sa traiesca“ in limb'a ei materna. Maj. Sea avù bunavointi'a a adresá gratióse cuvinte câtra Presenti'a Sea P. Episcopu I. Popasu, câtra Presenti'a Sea P. Eppu M. Romanu, câtra Precuviosi'a Sea P. Archimandritu si vicariu archiepiscopescu Nicolau Popea, câtra carele deosebi si-au esprimatu complacerea, câci si Archidieces'a, cá cea mai departata, inca este representata. Deci'a trecù la P. Protopopu alu Oradiei mare Simeonu Bic'a, la P. Protopopu alu Temisiorei Meletiu Dragiciu si la P. Vicariu Ioanu Metianu si la alti membri ai deputatiunei adresandu fia carui câteva cuvinte. Demiterea deputatiunei inca a fostu in unu modu preagratiosu, in câtu toti membrii ei au esitu pré multiamiti de primìrea ce au avutu.

„Aceste 'mi tienui de sacra datorintia a le comunicá publicului in interesulu adeveratei stâri a lucruriloru.

„Acum sa vinu la . . . .“

Cele ce urméza mai departe le suprimemu, din simplulu motivu, cá sa nu dea ansa la esplicâri sinistre. Dlu tramitiatoriu nu ne va luá in nume de reu mesur'a acést'a, de-sî noi suntemu deplinu convinsi, ca n'a esageratu nimic'a, ci ne-a scrisu purulu adeveru. Suntemu maguliti ca esperinti'a sea de asta iérna si de acum consuna cu cunoscintiele si convingerile nóstre vechi de dieci de ani, si pentru acum ne multiamimu si cu atât'a!

Cestiunea lucratoriloru.

(VIII.) Prin creditu ajunge productiunea posibilitatea cea mai mare de a se folosí intensivu de poterile ei, de aceea creditulu numai acolo póte sa ajunga la valóre, unde o atare estindere a productiunei este reclamata de trebuintia si acést'a se intempla togm'a in economi'a de adi, care a desvoltatu din momentele ei deosebite creditulu si l'a facutu unu factoru esentialu in ordinea economica — dara creditulu se afla inca in fasie, pentru ca ii lipsescu inca multe preconditiuni, precum d. e. solidaritatea intereseloru.

Economi'a de acum a schimbatu esentialminte si directiunea in productiune. Fiacare productiune produce pretiuri, cari séu se consuma de câtra insusi producentele — si atunci producentulu este celu mai insemnatu consumentu alu seu — séu se aducu in comunicatiunea generale. In casulu primu favorulu séu nefavorulu se referesce numai la producentulu senguratecu, in celu de alu doilea producentulu provede cu productele sele pre multi altii — numai pre sine nu — si trebuintiele sele si le acopere din afara, dara elu si indrepta productiunea numai asupr'a unui ramu de lucruri si se cualifica deplinu in specialitatea sea. Productiunea de pretiuri de schimbu impreuna pre membrii economici intr'o strensa legatura si-ii pune intr'o aternare reciproca, asia incatu intreprindietoriulu senguratecu trebuie sa porte si urmarile ce provinu din sianse nefavoritorie afara de cerculu seu.

Erá dara de lipsa, cá comunicatiunea sa se inlesnésca pentru a potea medilocí transportulu masseloru de producte din fabrice pre piatiulu universalu si spre scopulu acest'a se cere libertatea comunicatiunei si a comerciului, prin care de o parte se incoronéza edificiulu economicu, iéra de alta parte se potentiéza mai multu lucrarea masseloru, privandu-se de orice contra pondu, de aceea libertatea neconditiunata a comunicatiunei numai atunci póte fi folositoria, candu se va restabili in viéti'a economica ecuilibrulu factoriloru. La casu contrariu ea promoveza pre unii si nimicesce pre altii.

Precum in natura fisica, asia domnescu si in lumea economica doue legi, cari se manifestéza in tote fenomenele ei, alu caroru efectu aterna dela influinti'a celorulalte momente decisive, acele suntu: legea ecuilibrului si a atractiunei. Cei doi motori mari ai economiei suntu productiunea si consumtiunea si aci predomnesce nesuinti'a de a se scuti imprumutatu. Nesuinti'a acest'a conturbandu-se continu prin sine, tende a ajunge la ecuilibrulu naturalu si de ore ce intrega vieti'a economica este supusa la schimbâri continue — pentru cà elementele ei senguratece nu suntu marimi constante — ecuilibrulu acesta ce e dreptu nu se ajunge nici odata, dara se cauta neintreruptu cu necesitate absoluta. Deca vieti'a economica este strensu marginita si terenele ei nu stau intr'o legatura intima, miscarea acest'a statica se semte mai tare, intru câtu ea nu pote fi regulata prin masse straine, mai slabu inse, intru catu ea este supusa numai influintieloru ce se nascu pre terenulu seu propriu. Deca inse marginele vietiei economice suntu mai estinse, terenele ei mai mari si mai pucinu isolate, atunci proportiunea e intorsa. Momentele conturbatorie se inmultiescu cu punctele de atíngere, massele inse ecuiparéza contrastulu partiloru mici. Libertatea vietiei economice de adi a adusu efectulu acestei legi la valore mai mare. Capitalulu si munc'a suntu factori productiunei, ecuilibrulu economicu va siovaí cu atatu mai tare cu câtu proportiunea acestoru doi factori se póte tienea mai pucinu in ecuilibru. Prin acest'a inse lucrulu trece de pre terenulu economiei pre celu socialu si straplanta acolo efectele sele.

Cealalte lege, a atractiunei, impedecà functiunea usiora a legei prime. Pârtile massei se atragu. Poterea atractiunei se vêra cá momentu decisivu, in massele de pretiu ale productiunei si consumtiunei carí nesuescu catra ecuilibrulu staticu. Puterea atractiva a crescutu in mesur'a in care s'a largitu terenulu activitatiei economice.

Legea atractiunei lucréza in capitalu, care putendu-se folosí spre orice scopu si avendu folósele ce i le dà impartirea intensiva a muncei si masîn'a — póte trage celu mai mare folosu din tóte siansele. Poterea lui cresce din ce in ce mai tare pre cându contrarii slabescu. Productiunea de adi are caracterulu intreprinderei mari, care cere unu capitalu colosalu. Acest'a apoi tientesce la unu venitu mare; cu câtu se acumuléza capitalulu celu mare prin intreprinderi mari, cu atâtu se paraliséza mai multu capitalulu celu micu. Libertatea a radicatu capitalulu la o potere ce nu are unu asemenea contrapondu in economi'a natiunale. Domni'a capitalului dà vietiei economice de adi signatur'a sea si prevalenti'a lui a conturbatu ecuilibrulu si a potentiatu nesuinti'a de a-lu reaflá.

Domni'a capitalului influintiéza si asupr'a impartirei venitului din productiune, pentru ca productiunea este resultatulu conlucrârei capitalului si a muncei si se pare fórte ecuitabilu cá venitulu sa se imparta intre acesti doi factori dupa proportiunea cuoteloru, cu cari a contribuitu la realisarea productiunei,

Fiindu ca totu ce nu e reproductivu, va se dica ce nu produce o renta nu se póte sustiené in economia, asiá capitalistulu e indreptatitu a pretinde o renta pentru ca acést'a e eflusulu necesariu alu proprietâtiei de capitalu. Munc'a inca este reproductiva si astfeliu póte pretinde o renta. Rent'a dupa capitalu si rent'a dupa munca suntu unicele pârti constitutive, in cari se póte disólve intregu venitulu productiunei.

Rent'a capitalistului este a celui ce procura obiectele pentru productiune, si este independenta; rent'a muncitoriului nu e inse tóta a celui ce lucra intr'adeveru. Intr'unu tempu cându persón'a muncitória erá in posesiunea domniloru, nu potea sa fia vorba de o renta independenta a muncei. Raportulu intre aceste dóue rente ajunge la valóre numai cându capitalulu va fi egalu indreptatitu cu munc'a — in principiu —, si acést'a s'a realisatu in tempulu nostru. In loculu recompenseloru pentru munca si in loculu servitieloru fipse domnesce plat'a numerata, adeca ecuivalentulu pentru munc'a prestata esprimatu in bani. Plat'a inse nu e intrég'a renta a muncei, pentru ca ea se reguléza dupa alte momente.

Marimea platiei lucratoriului se orientéza dupa cum se ofere séu se cauta munc'a. Caus'a pentru care lucratoriulu 'si ofere munc'a sea, e de a se cautá in instinctulu conservativu alu omului, care cauta medilócele de subsistintia ce-i lipsescu; caus'a pentru care se cauta lucrulu, o aflâmu in necesitatea stricta a lui pentru productiune. Cându se cauta lucrulu, plat'a se urca, inse numai pâna ce nu intrevine concurenti'a; cându se ofere munc'a — si nu se cauta — atunci plat'a lucratoriului scade, inse nu scade pre mai multu tempu sub mesur'a absolutu necesaria pentru subsistinti'a vietiei fisice, pentru ca la unu atare casu poporatiunea lucratória s'aru micsiorá, si periclitandu-se productiunea, cautarea lucrului aru fi relativu mai mare. Plat'a nu póte sa tréca preste adeveratulu pretiu alu muncei, dupa cum este representatu prin rent'a lucrului, pentru ca o atare urcare aru face imposibile intreprinderile si pentru ca tendinti'a de a apesá plat'a e mai intensiva decâtu tendinti'a de a o urcá. In acésta tendintia jace unu momentu principalu pentru fipsarea plâtiei.

Intrég'a massa a claseloru lucratórie depinde cu subsistinti'a sea dela intreprindietori si ea remane totu acei'a-si. Trebuintiele cuotidiane nu o lasa sa faca cu succesu esperimentâri pentru a esoperá urcarea plâtiloru. De esemplu: cându o parte din poporulu muncitoriu s'aru retrage dela munca pentru a marí trebuinti'a de lucratori si a urcá astfeliu platile, ea aru trebuí sa piéra de fóme pâna ce va succede urcarea plâtiei. Cându trebuinti'a va fi mai mare, decâtu numerulu lucratoriloru, plat'a se urca si aru remané pre unu nivelu constantu, dara acést'a nu se intempla. Crescendu poporatiunea se inmultiescu poterile lucratórie in mesura cu multu mai mare decâtu cere trebuinti'a productiunei, care totu mai multu se concentrà in mânile capitalistiloru. Mai vine de a se considerá aici si alta impregiurare. Notiunea minimului de esistintia este relativu data prin relatiunile sustatórie. Cu câtu se inmultiescu trebuintiele prin cultura, cu atâtu se inaltia minimulu. O productiune usióra si grandiósa totu-déun'a a inmultitu trebuintiele absolute. Plat'a lucratoriloru, scade, sub domni'a concurentiei libere si sub influinti'a sistemului economicu asupr'a impartirei intensive a lucrului in intreprinderea mare — pâna la minimulu absolutu necesariu pentru sustienerea esistintiei conformu relatiuniloru culturali.

Unu concursu interesantu.

Societatea academica româna, luându in cunoscintia, ca in primavér'a anului viitoriu, (lun'a Aprile) se deschide la Parisu unu congresu internatiunalu alu sciiintieloru geografice, in a cârui programa s'au inscrisu câte-va cestiuni relative la tierile romane, a crediutu de a sea datoria sa anuncie publicului nostru, cá spre a tractá acele cestiuni, in disertatiuni scientifice, sa propuna unu premiu de un'a mie dóue sute lei, cu specificarea si conditiunile mai josu enunciate.

Cestiunile puse la concursu suntu cele trei urmatórie:

1. Care este punctulu de plecare alu emigratiuniloru gallice in Itali'a, óre centrulu Galliei séu Valea Dunarei? (§-fu 72 din program'a congresului).

2. Cârei grupe din popóre apartienu Dacii? Nu este óre cu potintia

a esplicá numirile geografice ale teritoriului loru, care ne-au fostu transmise de câtra Ptolemeu, de tabel'a lui Peutinger si de câtra alti autori si monumentele clasice, prin medilocirea unor'a din idiomele cunoscute ? (§ 73 din program'a congresului).

3. Cari suntu situatiunea si caracterele etnografice ale româniloru din Macedoni'a, Tesali'a, Epiru si alte pârti ale imperiului orientalu ? (Adausu la programulu tiparitu alu congresului).

La fia-care din aceste cestiuni se facu óre-cari observatiuni, spre a precisá mai bine natur'a disertatiuniloru ce voru fi admise la concursu.

La prim'a cestiune se arata, ca punctulu care presinta pentru noi românii unu interesu localu este acel'a de a se probá, pre câtu va fi cu potintia, prin dovedi archeologice, limbistice si antropologice, (in lipsa de dovedi istorice), cumca cele mai antice emigratiuni ale Galliloru in Itali'a s'au efectuatu, pornindu-se ei din Valea Dunarei deadreptulu, fâra de a trece mai intâiu prin centrulu Franciei actuale.

La a dóu'a cestiune se cere, cá concurentii sa studieze numirile geografice, (mai cu séma pre cele, cari nu suntu invederatu latine si elene, si prin urmare date de câtra Romani si Greci), cari se gasescu atribuite Daciei vechi de Ptolemeu, Strabone, Ammian, Marcelin, Iornandes, Anonimulu Ravenat si alti geografi, istorici si poligrafi vechi, precum si cele cari se aflá in tabel'a lui Peutinger, in itinerarile antice, in Notitia Dignitatum, in inscriptiuni si in ori-ce alte monumente antice ; sa le puna in comparatiune cu numirile geografice actuale in tierile romane, si sa cerce a esplicá pre cele dintâiu, séu prin acestea séu prin ori-ce alte elemente lexicografice, luate in vre-un'a séu mai multe din limbile si din idiomele popóreloru cari au traitu in Daci'a, séu cari au potutu avea inrudire cu vre-un'a din populatiunile locuitórie ale Daciei.

Acestu studiu aru poté fi completatu prin o cercetare a acelor'a din numirile geografice actuale ale tieriloru romane, cari presinta radacini si terminatiuni insolite, ce nu se potu atribuí in modu neinduiosu, nici unei'a din limbele cunoscute, antici si moderne.

La a trei'a cestiune se cere a se presentá unu tabelu câtu se va poté mai completu si mai fidelu alu populatiuniloru romane, asiediate in imperiulu orientalu, cari pórta numirile Tintiari séu Cutiovlachi. In acestu tabelu, facendu-se usu de tóte publicatiunile (atâtu cârti câtu si diare straine si indigene), cari au tractatu despre acele populatiuni, se voru aretá si se voru specificá localitâtile, unde ele suntu stabilite, si pre care ei le frecuentéza ; se va face statistic'a loru pre câtu se va poté mai amenuntitu; se voru dá notiuni despre originea si despre petrecerea loru pâna in tempii de fatia ; se voru schitiá in trasuri generale, caracterele idiomei loru ; se voru descrie pre scurtu usurile si feliulu loru de traiu, sub raportulu locuintieloru, vestminteloru, nutrimentului, cultur'a loru intelectuale, sub raportulu religiunei, sciintieloru si litereloru, arteloru si industrieloru, in fine starea loru sociale si politica in tempulu presentu.

Ori-care disertatiune nu va fi mai redusa decâtu 50 pagine de tipariu, (formatu 8⁰ ordinariu, cu litere garmondu).

Ele voru fi redactate in limb'a romána séu francesa, intr'unu stilu claru, corectu si curgatoriu, pentru cá ideile sa fia lesne de apreciatu dintr'o simpla cetire.

Manuscriptele ce se voru tramite la concursu, voru trebuí depuse séu la delegatiunea Societâtiei academice române, (in localulu academiei din Bucuresci), séu la unulu din membrii comissiunei esaminatórie, (d. Alesandru Odobescu, Bucuresci, strad'a Verde, Nr. 18), pâna in dîu'a de 28 Februariu 1875. Ele voru purtá unu moto, care va fi reprodusu pre unu plicu sigilatu, ce va contiené numele autorului. Comissiunea esaminatória va deschide plicurile corespundietórie la manuscriptele cari se voru premiá si se va pune directu in relatiune cu autorulu, câtui'a va acordá premiulu. Manuscriptele nepremiate se voru poté luá inapoi dela delegatiune, dupa dîu'a de 10 Martiu 1875.

Premiulu de 1200 lei va poté fi impartitu intre dóue séu chiaru si trei disertatiuni, pre câtu inse acestea nu voru tratá aceeasi cestiune.

M. Cogalniceanu, A. Odobescu V. A. Urechia.

„Monit.“

Din comun'a Herman langa Brasiovu.

> „Trage Romane la necasuri sî nimicu nu desperá!
> Pentr' a ta egalitate nu 'ncetá a te luptá
> Caci celu ce tea purtatu prin seseculi capulu teu, vá 'ncorona.“

Simtiulu de compatimire, si mai multu, simtiulu de amóre catra scumpa'mi natiune, me face cá sa aratu in lumea larga, câtu suferu inca si astadi bietii români de prin comunele sasesci si câte nedreptati au de a suferi din partea conlocuitoriloru sasi. Sum convinsu ca in genere acestea suntu noutati vechi, dara totusi mai in specie a-si voi sa facu cunoscutu tuturoru, cari au a se luptá pentru dreptate si cu deosebire fratiloru invetiatori, cari cá conducatori ai poporului suntu mai multu chiemati a versá parae de sudori luptanduse pentru castigarea si apararea drepturiloru impilatului romanu, sa facu dicu, cunoscutu suferintiele a vre o câtiva barbati romani din comun'a Hermanu in frunte cu bravulu loru invetiatoriu Andreiu Nanu, cari fura incarcerati din partea sasiloru in dilele trecute. In decursu de vreo câtiva ani neobositulu Parochu din comun'a susu numita Georgiu Dogariu cu invetiatoriulu Andreiu Nanu, alaturea cu celelaltu invetiatoriu si cu poporulu s'au luptatu eroicesce cu prea iubitii nostri frati sasi (dara de frati numai poti traí.) cá sa le faca si loru parte din bunurile comunali, indreptandu suplici preste suplici, pre care susu numitii domni sasi (câci asiá se numescu pe numele celu mare) parte li-au tacutu, parte li leau inapoiatu romaniloru cu câte unu resultatu despretiuitoriu. Vediendu sasii ca si romanii sciu sa-si caute drepturile loru si facu mereu pretensiunii, au prinsu o ura nedumerita asupra romaniloru, si cu deosebire asupr'a conducatoriloru, pe cari de le-aru fi posibilu i-aru inghití in o lingura de apa. Pisma acea si o versara sasii asupr'a invetiatorului susu numitu, arestandu-lu ímpreuna cu alti 6 romani. Sa vedemu caus'a arestârei acestoru martiri. Nu pentru vreo crima nici alta vina avendu, ci numai curatu pentru sant'a dreptate; adeca fiìndca invetiatoriulu fostu cá conducatoriu in luptele acelea si cá aparatoriu, l'au acusatu ca este omu neliniscitu si turburatoriu si cá atare fu dusu in Brasiovu si tienutu in arestu vreo 20 de dîle, fara cá sa se cerceteze lucru, de este adevaratu séu ba. Vedi acest'a este maniera saseasca! Nu erá tristu invetiatoriulu pe timpulu arestârei lui, ci din contra tare veselu si mândru câci suferea pentru St. Dreptate. Sa nu desperamu nici noi, ci sa imitâmu pe acelu invetiatoriu, sa mergemu veseli pentru drepturile nóstre in temnitile cele mai inferne si de acolo sa racnimu cá lei „dreptate, dreptate !“ — Dara pâna candu óre va mai suferí Dumnedieu cá sa mai impileze pre bietulu românu acestu poporu nesatiosu sî numai de sine iubitoriu, care a picatu numai cá musc'a in lapte in acestu pamentu scumpu udatu cu sânge de alu stramosiloru nostri? Óre cum nu se voru fi temendu, ca acei stramosi ai nostri cari au muritu luptandu-se pentru aceasta tiéra scumpa, voru inaltiá rugaciuni câtra Atotuputintele si va tramete blasteme asupr'a loru ? Si óre cumu nu ne am putea noi indurá cu totulu, candu noi ceremu sa ne dea si noua numai dintru alu nostru, nu dintru alu loru, si ne impróscá cu veninu? Nu, noi nu desperamu de locu, caci suntemu dedati cu astfelu de suferintie si speramu ca rugaciunile stramosiloru nostri, dara si activitatea nóstra ne voru readuce cu incetulu tempii lui Romulu si Traianu. Cu acestea incheiu, ca sàsii din Hermanu au juratu toti strembu. Fiele in capulu loru din neamu in neamu, dara

---

FOISIÓRA.

Desvoltarea simtiului religiosu in elevi.

(Elaboratu pentru conferinti'a invetiatorésca.)

(F i n e.)

Eu inse nu pretindu, cá parerea mea sa tréca de normativa, cí spre argumentarea asertiunei mele si aici me provocu la o autoritate pedagogica, la Kehr, carele in privinti'a acést'a scrie : „Suntu minunile s. scripturi acomodate spre a desvoltá simtiulu religiosu in copilu ? Eu credu, ca nici unu educatoriu, carele a observatu ce-va mai acuratu fiinti'a si dorinti'a naturei copilaresci, nu va potea negá intrebarea neconditiunatu, câci „minunea este celu mai iubitu copilu alu credintiei“ (Göthe) si copilului ii suntu cele minunate tocm'a asiá de naturali, precum ii suntu cele naturali de minunate. La acést'a mai vine inca si alt'a. Se póte, ca nu se va dá locu cuventului parintelui Augustinu, „ca minunile aru fi fostu ap'a, cu carea a trebuitu sa se ude tener'a planta a crestinismului pâna a prinsu radecini, dupa ce inse a prinsu radecini si crescendu a devenitu pomu, minunile aru fi superflue“ — din óre-care parte dîcu — nu se va dá locu acestei pusetiuni a minunei fatia de crestinismu, inse la aceea va trebuí sa i se dee locu, ca cuventulu lui Augustinu, cându e vorb'a de plantarea crestinismului in singuratic'a anima copilarésca, 'si are dreptatea sea, si ca in casulu acest'a minunea este ap'a cea sânta, cu carea invetiatoriulu trebuie sa ude tener'a planta a crestinismului pâna va fi prinsu radecini in anim'a copilului. Dejá dorinti'a copilului dupa istorii, in care-'lu intempina vialu si fantasticu lucruri miraculóse si misteriόse, aru trebuí sa ne faca atenti la acést'a. Piéra apoi in viéti'a de mai tardîu minunea cá minune — scopulu celu sântu s'a ajunsu prin ea. Cine inse vrea sa invetie pre copii crestinismulu (religiunea) fâra sânt'a poesia a minunei, e asemenea unui semenatoriu, care inainte de a pune sementi'a in pamentu, despóia greuntiulu de cóge. E prea adeveratu, ca minunile nu facu simburele crestinismului, ci forméza numai imbracamintea ; dara adeveratu este si, ca de simbure se tiene si cógi'a si ca grauntiulu cu imbracamintea trebuie sa mérga nedespartite in pamentu. Déca apoi greuntiulu s'a pusu la tempulu seu in pamentulu adeveratu, cându se desvólta liniscitu si neobservatu, si tramite radecinele in josu iéra paisiulu in susu, — atunci firesce cógi'a piere si cade victima putrediunei, inse din cele putrediende inflóre viéti'a cea nóua si fruptulu divinu nisuesce spre ceriu, cum dîce Ch.: Intâiu frundie, apoi planta, apoi grâu plinu ín spice. Déca dara minunea se potrivesce fâra indoiéla pentru copíi mici, se nasce intrebarea mai departe, ce sa se faca atunci, cându copilulu devine mai mare si se destépta in elu scepticismulu ? „Arata“, dîce Dr. Schmidt (in „Das Buch der Erziehung“) cele fisice cá simbolu alu celoru metafisice; in minunea istorica arata-i inainte de tóte ide'a minunei, fâra inse a esplicá faptulu minunei — acestu adminiculu, pre care se radîma ide'a — in modu rationalisticu.“

Totu in acestu intielesu a scrisu si Dinter : „S'a cercatu a se esplicá minunile in modu ratiunalu. Ací invetiatoriule, fii cu grigia. Cercetéza pentru tine cá capu cugetatoriu, cá literatu séu semidoctu, ce este a se crede despre lucru. Dara cá invetiatoriu alu poporului n'ai a intrebá de locu dupa aceea. Omulu de rendu nu e cu nimic'a mai desceptatu, séu ca va tiené minunea de unu ce naturalu, séu supranaturalu. Increderea in ortodocsi'a ta si ce e mai multu, credinti'a in credibilitatea bibliei potu suferí naufragiu la acésta stânca.“

Din citatiunea penultima din Kehr despre insemnatatea istoriei poporului jidovescu pentru inceputulu invetiamentului religiunariu se vede apriatu, ca trebuie sa incepemu cu testamentulu vechiu. Fiindu inse ca s'a afirmatu din partea unoru pedagogi nu neinsemnati, ca aru trebuí inceputu cu testamentulu nou, pentru ca — dîcu ei — incependu cu celu vechiu, facemu pre copii intâiu jidovi apoi crestini — me vedu indemnatu a dedicá si acestei cestiuni câte-va cuvinte.

Sant'a scriptura ne presinta metod'a, dupa care au educatu Ddieu omenimea. Omulu este supusu cá individu totu acelora-si legi, caroru este elu supusu cá omenime. Ddieu potea sa reveleze omenimei legea sea dintru 'nceputu asia, precum li-a descoperit'o mai tardiu ; potea, cá prin Moisi séu prin altu profetu sa ne descopere, ce ni a descoperitu prin I. Chr., inse „cu lapte v'amu hranitu pre voi, nu cu bucate, cà nu a-ti potutu sî nici acum'a nu poteti“ (I Cor. 3, 2). Omenimea atunci se aflá inca in etatea copilariei si nu erá capace d'a cuprinde, ce a cuprinsu mai tardiu. D'acea Ddieu i-a revelatu legea sea succesivu, dupa-cum a inaintatu si ea in etate si numai candu a aflat'o destulu de matura, i-a descoperitu evangeli'a si pre sine insusi prin fiiulu seu. Ce a descoperitu Ddieu omenimei antaiu, se afla in testamentulu vechiu, si ce a intielesu omulu cá omenime mai usioru, aceea o va 'ntielege elu si cá individu mai lesne; caci totu individulu este o abreviatura a omenimei si repetiesce in miniatura cursulu intregei istorii a omenimei. Testamentulu vechiu este, cum amu dîce, preludiulu, este o preparatiune pentru celu nou.

Dealtmintrea ori cari aru fi planulu religiunei, ea trebuie sa infacisieze pre Ddieu a) cá creatoriu (la acést'a fiinti'a lui Ddieu si desvoltarea omenimei) ; b) cá legislatoriu (la acést'a poruncile) ; c) cá mântuitoriu (evangeli'a.) Dara numai mai târdiu sa se propuna religiunea in rendu sistematicu — catechismulu — sî nici decâtu invetiându-se simplu de rostu, ci totu déun'a cu bibli'a in mâna, asiá incâtu pre basea bibliei sa-si formeze elevulu insusi dogm'a, sî numai dupa acést'a sa i se spuna dogm'a cum e formata de biserica. Doctrinele religiunei, ce le propune invetiatoriulu, trebuie sa fia inainte de tóte tolerante sî sa urmarésca toleranti'a. Pentru ca de tolerantia face trebuintia in acestu tempu netolerantu, spre a se aduce in loculu urei sî poftei de persecutiune a partideloru impacatiune sî amóre. Spre a educá pre elevi la tolerantia, invetiatoriulu trebuie sa arete respectu facia de tóta opiniunea religiósa, in ori-ce religiune séu confesiune s'aru revelá aceea, déca numai va pastrá amórea, carea e singura divina. Sa nu despretiuiésca nici o ceremonia, nici o forma, in carea 'sî manifesta ómenii simtiementele loru noi totusi sa nu-i lasamu sa lucreze dupa placulu loru.*)

Feldior'a in 20. Iuliu 1874.

Covesiu 9 Septembre 4874.

Prea onorate domnule redactoru! Sunteti rogati cu totu respectulu a dá locu in pretiuit'a-ve fóia „Telegrafulu Românu“ urmatóreloru siruri publicului spre cetire. Domnule redactoru! e dreptu ca noi cei de pre sate avemu de a suferí mari greutâti mai in tóte dîlele, unele tramise din proni'a Dumnedieiésca, altele dela ómeni. La cele dintâiu nu avemu de a dîce nimic'a, dara la cele din urma ce ni le facu ómenii, avemu de a ne luptá multu pentru de ale poté invinge. Mai mare greutate nu avemu acum cá articlulu de lege XXXVIII din 1868, in caus'a invetiamentului, si cu deosebire numai noi o parte dintre români suntemu cari nu ne potemu intielege cum se cade. Dara eu totu-si cugetu ca nici o greutate nu e asiá mare pre carea mai multi intruniti intr'unu cugetu la olalta sa nu o póta portá, câci e dreptu ca unde-i unulu nu-i potere, dara unde-su 2 séu 3 acolo poterea sporesce si greutatea se ridica. Se cere numai intielesu bunu, atragere unulu câtra altulu, ferirea de dusimania si sa caute numai calea si cararea carea sa apuce ómenii la radicarea poverei; Ddieu apoi unde vede intielesulu bunu si intrunire laolalta ajuta. Ací se arata calea si cararea pre care póte nescine sa apuce spre a invinge greutâtile. Inse pâna cându intielesulu bunu si unirea laolalta lipsesce dela unu poporu, pâna atunci, nu o povéra mare, dara nici un'a câtu de mica nu se va poté radicá.

Voiu sa aretu cele intemplate in comun'a nóstra Covesiu, cu ocasiunea comissiunei tramise din partea scaunului protopopescu in caus'a radicârei lefeloru invetiatoresci, in urm'a provocârei maritului Consistoriu archidiecesanu din 1 Iuliu a. c. Nr. 1114/sc. 328/cons. spre implinirea emisului inaltului ministeriu reg. ung. de culte si instructiunea publica dto 2 Aprile an. c. Nr. 9312. Tienendu siedintia parintele comisariu Nicolau Gavrea in 24 Augustu, in comitetulu bis. si consultandu-se pentru radicarea salariului invetiatorescu la cifr'a de 200 fl. comitetulu bis. pre lânga mai multe frecâri si desbateri l'au urcatu pâna la 115 fl. v. a. din causa ca an. acest'a inca a fostu cam nefruptiferu, dara cu acelu adausu, cá in anulu venitoriu sa se urce la 200. In urma adunandu-se sinodulu parochialu spre a-si dá opiniunea, audîmu unu sgomotu mare: unulu dîce, nu dâmu mai multu, altulu dîce, ce are de cugetu comitetulu cu noi, vrea sa ne saracésca cu totulu óre nu suntemu seraci destulu? altulu dîcea, ce ne póte face nóue ministeriulu sa platimu mai multu, déca ne capetâmu dascalu mai eftinu? altulu dîcea ca ne-au mai silitu odata sa urcâmu salariulu invetiatoriului, amu scapatu si n'au avutu ce ne face nici nu voru avé ce ne face, déca tienemu un'a, altulu dîcea, cine póte poruncí, déca ne capetâmu sluga mai eftina, altiidîceau, déca dâmu dóue sute sa ne aduca dascalu din Sabiiu, altulu dîcea, cine au mai audîtu pre sate sa platimu dóue sute la dascalu cá la orasie, nóue nu ne trebuiescu dascali invetiati cá la orasie, fâra cá pre sate sa scie cetí si scrie, in urma se esprima judele celu micu, acést'a-i numai tréb'a dascalului si a popei, cá sa-i mai crescemu noi plat'a invetiatoriului la 200; câci de aru fi porunc'a a-si fi audîtu si prin satele vecine radicandu-se platile invetiatoresci, dara nu numai la noi. Pop'a si dascalulu dîce, ca trebuie dascalu invetiatu bine, ca nu-lu cuprinde legea, dara prin satele vecine dîce nu-su asiá invetiati si numai la noi se cere sa fia asiá invetiati; altii provóca pre invetiatori sa remana pre langa salariulu de pâna acum, si sa incheia contractu pre 10 ani, etc. etc. pre salariulu de pâna acum, sum'a 60 fl. Audiendu aceste tóte stámu incremenitu si me gandeamu: Dómne ce póte sa fia acésta ratacire a poporului din comun'a nóstra, câci acést'a nu s'au mai intemplatu nici cându intre poporulu nostru, si noi totu-déun'a ne intielegeamu bine, iéra acum nu. In zadaru se ostenea bietulu parinte spre a-i intórce la cunoscintia, câci nu avea pre cine, in zadaru le spunea ordinatiunile mai inalte, câci nu avea cui.

In urma intieleseiu, ca caus'a acestei neintielegeri a fostu singuru unu sciutoriu de carte Ioanu Steagu, carele de vre-o câti-va ani s'au casatoritu in comun'a nóstra, si e aprópe la sépa de lemnu, care pedagogu absolutu nu e, gimnasistu nu e, fâra unu normalistu debilu, carele inca inainte de adunarea sinodului le-aru fi insuflatu la vre-o câti-va dintre membrii sinodului, cá sa nu se aplece nici decum la urcarea salariului invetiatorescu dîcendu, ca nu trebuie, fâra numai déca ve-ti voí, sî nici porunc'a nu sciu sa fie ci acest'a e numai lucrarea dascalului („ce e dreptu densulu nu va scí de nici o porunca, ca nu cetesce nimic'a si de aru vrea sa cetésca, nu are in ce, fâra póte in calindariulu lui Closius, ca amu audîtu ca acum 10 ani sa-si fia cumperatu si elu unu asemenea calindariu“) si sî comissiunea acést'a numai elu o au cerutu cá sa i se urce salariulu la 200, dara d-vóstra pentru ce sa platiti 200 fl., ómeni seraci, câci eu ve servescu si pre lânga salariulu de pâna acum si ve dau contractu pre 10 ani. — Acum 'mi vine aminte ca aceste le-au mai vorbitu susu numitulu si naintea comissiunei dîcendu, ca nu trebuie sa se urce salariulu invetiatorescu, câci déca aru fi asiá marit. consistoriu s'aru totu rugá de poporu pentru radicarea salarieloru invetiatorasci. — Vedeti dle redactoru! ca unu omu de nimic'a pentru interesulu seu, strica mai multe interese, strica interesulu statului si vatema legea, strica interesulu mar. consistoriu, si strica si interesulu poporului, carele trebuie sa fia aparatu. Toti striga inainte! inainte! dara noi cu asemenea ómeni, si intreprinderi dâmu indereptu cá raculu, câci dupa ce pâna acum amu avutu invetiatoriu harnicu in restempu de 12 ani, fâra intrerupere pre Aleš. Barsanu din comun'a nóstra, acum togmai cându se cere invetiatoriu cualificatu sa ne lasâmu de celu cualificatu, si sa ne cautâmu altulu necualificatu. Vai de tine sermane poporu! nu scii ce faci, nu cunosci greutatea articulului de lege 38 din 1868, ce te astépta sa-ti véda urme si tu nu vrei sa asculti de cei ce te apera de reu, mai multu pretiuesci reulu decâtu binele, vai de tine scóla! te scapi de metodulu celu bunu si de invetiatoriulu teu carele te-a condusu in restempu de 12 ani câtra limanulu celu doritu, acum vei primí pre celu cu metodulu lui bu-chas-bá, vai de voi cei 80 de prunci dela 6—12 ani si 30 dela 12—15 ani ve scapati de metodulu vorbirei si ve-ti primí pre celu cu metodulu lui taci — câci celu ce se imbie invetiatoriu, nu sciu, vorbit'au in viéti'a sea atâtu câtu au vorbitu invetiatoriulu vostru in restempu de 12 ani cu voi — se intorcu asupr'a vóstra ani rei, ve umpleti iérasi de neghinele cele plivite de fostulu invetiatoriu, poesiele cele natiunale si scolarie adî mâne nu le vomu mai audî dela voi, si respunsurile dela liturgie Duminec'a si serbatórea cine sa le mai respunda, dara acelu numeru frumosu de 110 copii obligati de scóla rogati pre bunulu Ddieu, ca vi se voru primí rugaciunile cá a unoru ce sunteti nevinovati, sa intórca cugetele cele gresite ale parintiloru vostri, cari cu intreprinderile loru voiescu a ve aduce la nenorocire, si adi mâne ve-ti fi siliti a ve parasí limb'a materna rom. si ve-ti primí pre cea ung. si in locu de castigu, intreita paguba. In fine domnule redactoru remanu pre lânga acea convingere, ca autoritâtile mai inalte prin parintescile si desele sele invetiaturi nu voru lasá sa piéra unu poporu, si de relele ce-lu strica lu va sterpí, iéra inainte de tóte, ca unu membru alu comitetului bis. dicu ca pâna dotatiunea invetiatorésca nu va corespunde §. 142 din art. de leg 38 1868, si pâna cându aplicatiunea invetiatoriloru nu se va resolví, conformu

---

*) Noi credemu ca erá mai bine déca se dá o descriere mai esplicita a nedreptatiloru din partea sasiloru. R.

---

religióse, ori câtu de tare aru diferí aceea de modulu, in care venerâmu noi pre Ddieu. Câci trebuie sa scimu, ca totu omulu sî-are punctulu seu propriu de vedere, din care privesce câtra Ddieu sî lucruri, sî din fia care punctu de vedere privite, lucrurile se paru altu-feliu, sî totu insulu crede a avé dreptulu pre partea sea, precum cându cautâmu la sóre, fiesce-care afirmâmu, ca suntemu vis-a-vis de elu sî fiescecare avemu relativu dreptu, inse in posesiunea adeverului absolutu nu se afla nici unu muritoriu. Amórea este marc'a cu carea trebuie timbrata ori-ce confesiune crestina, sî in Chr. numai aceea credintia are valóre, care e activa in amóre. Intielegu o amóre, cum o descrie apostolulu (I. Cor. 13, 4—7) atâtu de escelentu. De aceea provóca sî I. Paulu pre invetiatori, dîcendu: „Invetiati (pre copii) a iubí, va sa dîca: iubiti! sî de ve succede acést'a, numai aveti lipsa de cele diece porunci.“

Cá nutremente pentru religiositatea elevului mai amintescu aici: rogatiunea sî cântarea.

Rogatiunea este prim'a dovéda despre aceea, ca elevulu recunósce o fiintia mai inalta sî dependinti'a sea dela acésta fiintia. De-si elevulu simte in sine acést'a, totusi arare-ori va incepe spontaneu a se rogá; de aceea sî aci trebuie sa-i vina invetiatoriulu cu esemplulu seu intr'ajutoriu. Invetiatoriulu trebuie numai sa se róge naintea eleviloru sî ei inca se voru sci rogá. Rogatiunea numai atunci va avé efectulu seu, cându va fi dictata de cea mai intima convictiune, nu numai din buze. Numai ce procede din anima, petrunde la anima. Sa fia in cuvinte scurte — cu câtu e copilulu mai micu, cu atâtu mai scurta — dupa esemplulu, ce-lu avemu dela mantuitoriulu in rogatiunea domnésca. In biserica sa atragemu atentiunea eleviloru la punctele servitiului ddiescu, cá elu totu-déun'a sa iee parte activa la acel'a.

Cântarea religiósa e, cá sî rogatiunea, manifestatiunea religiositâtiei séu a devotatiunei interne, séu este esundarea simtiului religiosu. Sî cá totu isvorulu, asiá sî semtiulu religiosu, cu câtu facemu sa curga mai multu din elu, cu atâtu isvoresce mai bogatu. Detorinti'a invetiatoriului este dara, cá adesea sa dee ansa, cá simtiulu religiosu sa prorumpa in rogatiuni sî cântari din peptulu elevului. Despre cântare dîce Herder: „Unu coru este quasi o societate de frati; anim'a se deschide, sî omenii in torintele cantului se simtiescu unu sufletu sî un'a anima.“

Acestea tóte inse suntu numai partea passiva a religiunei. Nu este destulu a avé semtiulu religiosu, nu e destulu nici numai alu esprime prin rogaciune si cântare; cu alte cuvinte: nu e destulu a avé credintia, nici nu e destulu a marturisí credinti'a. Ci semtiulu religiosu trebuie adusu acolo, cá sa fia activu, sa se manifesteze prin fapte, fâra de cari elu nu are pretiu, precum e si credinti'a mórta fâra de fapte. Invetiatoriulu trebuie dara sa dee elevului câtu se póte de desu ocasiune de a-si traduce semtiulu religiosu in fapte.

In modulu acest'a credu eu, o. c. ca s'aru poté desvoltá semtiulu religiosu in elevu si cu acest'a s'aru pune o basa pentru intrég'a cultura morale,

De altmintrea trebuie sa marturisescu, ca sum departe de credinti'a, ca dóra respunsulu la acésta intrebare de enorma momentuositate mi-aru fi succesu. Pre mine m'aru multiamí sî mi-aru recompensá bogatu ostenél'a, déca mi-aru fi succesu si numai aceea, cá sa dau ansa la o critica, event. sa dau ansa unei pene mai destere, spre a dá unu respunsu mai perfectu, si astu-feliu medilocitu sa contribuiu câtu de putienu la dilucidarea acestei cestiuni. Dara ori si ce péna, fia câtu de destera, va gresí, déca la respunderea acestei intrebâri nu va fi conscia de urmatórele fapte complinite:

ca spiritulu omenescu are trei sfere de activitate: sfer'a cugeteloru, semtieminteloru si nesuintieloru;

ca in lumea cugeteloru idealulu supremu este veritatea, la care ajungemu prin cultur'a mintiei;

ca in lumea semtiuriloru este amórea, la carea ajungemu prin cultur'a animei;

ca in lumea nisuintieloru este libertatea, la ea ajungemu prin cultur'a vointiei:

ca fiesce-care sfera se cultiva si nutresce prin medilóce si nutrimente cu totulu determinate — inteliginti'a nu se cultiva prin medilóce, ce apelédia la anima, nici anima prin de acelea, ce apelédia la inteligentia.

Veritate, amóre si libertate este dara trinitate, ce resare din cultur'a armonica a celoru trei sfere de activitate a spiritului omenescu. Amórea inse este cea mai mare intre ele. Prim'a problema a educatiunei este dara aceea, cá pre acést'a sa o faca de centru alu intregului organismu spiritualu. „Sî sa sciti sî dragostea lui Chr. cea mai pre susu de sciintia.“ (Efes. 3. 19). Prin acést'a inse nu se despretiuiesce sciinti'a de locu, de aceea se dîce „mai pre susu“, de unde se vede, ca susu, inalta e si sciinti'a, dara mai inalta decâtu ea este dragostea lui Chr.. Deci, totu respectulu de sciintia sî cunosciintie! Dara fruptele loru suntu mai putienu salutarie cá ale religiositâtiei, moralitâtiei, ale animei bune si semtieminteloru nobili. Chr. nu intrebà pre Petru, de scie cutare sentintia séu dogma, ci lu intrebà, déca lu iubesce? Si numai dupa ce Petru prin respunsulu afirmativu la intreit'a intrebare 'lu asigurà despre aceea, numai atunci fù decretatu de invetiatoriu prin cuvintele: „pasce oile mele!“ De unde si Eckhard scrie: Eu respectezu ager'a intieligintia, ce petrunde cá cu spad'a lui Lessing, desparte cá cu lovitur'a lui Alesandru; inse ce s'a seversitu cându-va mai maretiu, fapt'a inflacarata si reinflacaratória nu emana din ea, ci din anima, din fantasia séu cum ve-ti numí acee profunditate misteriósa creativa in omu, unde se logodesce divinulu cu umanulu in noi. Aci e sorgintea acelei sacratiuni genuine religióse, fâra de carea nu s'a facutu cându-va vre-o fapta grandiósa.“ — Pâna cându inse pondulu celu mai mare se va pune pre cultur'a inteligentiei si anim'a va fi neglésa; pâna cându se va desvoltá o facultate pre contulu celor'a-lalte, intieleginti'a spre devantagiulu animei: pâna atunci in concertulu vietiei omenesci se va observá o disonantia; pâna atunci o anima bine-semtitória — privindu la eflusulu educatiunei unilaterali — va fi nevoita a geme cu Romanulu: O tempora! O mores!

Ioanu Benn'a
Invetiatoriu.

§ 133. pàna atunci totu la stadiulu de mai inainte vomu stá cu invetiatur'a.

Unu membru alu comitetului

Varietâti.

*** (Teatru românu). Despre representatiunea ce s'a datu Dumineca in beneficiulu dlui **Gritty** observâmu pre scurtu: Pies'a dintâiu „Dóue despartienii" a reusitu bine. La acestu resultatu a contribuitu insusi dlu beneficiantu fórte multu desvoltandu — cu deosebire in scen'a despartirei — o desteritate de artistu. Asemenea s'a distinsu sî dn'a Alexandrescu.

Pies'a a dóu'a „Bab'a Hirc'a" avù asemenea succesu. Dn'a Alecsandrescu cá totu-déun'a esecutà rolulu seu, cá tîganca vrajitória, spre multiamirea publicului aplaudatoriu, dara mai multu se distinse dlu Alexandrescu corespundiendu in tóta privinti'a rolului seu si nimerindu in larvarea fetiei tipulu tieganescu mai bine. Dsiór'a M. **Florianu** esecutandu piesele de cântu moldovene incantà publiculu prin vocea-i sonora sî secerà aplausu din tóte pârtile.

Societatea teàtrale se departà Luni de aici, si dupa cum amu intielesu — dlu dir. Alesandrescu intarindu'si trup'a prin poteri nóue va reintórce pre tempulu congresului electivu in midiloculu nostru.

Concursu.

Pentru ocuparea postului invetiatorescu la scóla populara romana gr. or. din opidulu muntanu Abrudu se deschide concursu, pâna la 30 Sept. a. c.

Emolumentele suntu, 200 fl. v, a. salariu anualu, cuartiru, si lemne de incâlditu.

Competitorii au sa fia pedagogici séu clerici absoluti, petitiunile debui a-se instrui conformu prescriseloru statutului organicu, si a-se substernesc protopopescu gr. or. in Abrudu, pâna la terminulu prefiptu.

In contielegere cu comitetulu parochialu.

Abrudu in 10. Septembre 1874.

Ioane **Gallu**,
1—3 Protop. si Inspect. dirt. de scóle.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei invetiatoresci vacante dela scól'a gr. orient. confessionala din Buciumu-Cerbu, tractulu ppescu alu Zlatnei de josu, se escrie concursu cu terminu pâna in 29 Septemvre a. c. st. v. in care di se va tiené si alegerea.

Emolumentele suntu 160 fl. din fondulu scolaru „Andreianu" localu care se da in rate lunarie decursive; — dela invetiaceii, respective parintii acestor'a cá didacte scolare 40 fl. v. a. venitulu jumetate cantorescu care se póte calculá la o suma de 25 fl. v. a. cuartiru liberu in localitatea scólei si lemnele de focu necesarie. —

Doritorii de a ocupá acestu postu au a-si insinuá recursele loru instruate conformu prescriseloru din statutulu organicu, pâna la terminulu de susu, parintelui protopopu tractualu Ioane Gallu in Abrudu.

Cantrretii se preferescu.

Din siedintia comitetului paroch. tienuta in Buciumu Cerbu in 1. Sept. 1874.

Cu invoirea mea
Ioanu **Gallu**,
Protopopu.
Ioane **Todescu**,
paroch gr. or. si ca presiedinte
alu comit. paroch.
Alesandru **Danciu**,
1—3 ca not. comit.

Concursu.

Se escrie concursu cu terminulu 27. Sept. a. c. stilulu vechiu.

1. pentru unu postu de invetiatoru cu salariu de 135. fl. la scól'a gr. or. din Porcesci, pe langa locuintìa si lemne de focu,

2. pentru unu postu de invetîatoriu cu salariu de 120 fl. la scól'a gr. orientala din Sebesiulu de josu, pe langa locuintia si lemne de focu,

3. pentru unu postu de invetiatoriu cu salariu de 60 fl. la scóla gr. orientale din Nucetu, pe langa o gradine de folositu. Suplicele, instruate conformu statutului organicu sunt de a se adresá la subsemnatulu.

Sibiiu 14. Sept, 1874.

In contielegere cu comitetele parochiali.

I. **Popescu**.
Prot. si Inspectoru districtual
1—3 de scóle.

Ad Nr. 44 scol. — 1874.

Concursu.

Pentru ocuperea postului invetiatorescu la scól'a confesionala gr. or. din Tielin'a protopresbiteratulu Sighisiórei se deschide prin acést'a concursu.

Salariulu impreunatu cu acestu postu este 120 fl. v. a. cuartiru sî lemne pentru incaldîtu.

Doritorii de a ocupá acestu postu au a-si tramite petitiunile loru instruate in sensulu Statut. org. § 13. pâna in 30 Septembre, c. st. v. la scaunulu protopresbiterale in Sighisiór'a.

Tielin'a in 7 Sept. 1874. st. v.

In contielegere cu comitetulu parochiale respectivu.

Zacharia **Boiu**,
(2—3) protopopu.

Concursu.

Pentru ocuparea posturiloru de doi invetiatori, la scól'a conf. gr. or. din comun'a Poian'a-Marului, in protopresbiteratulu I alu Fagarasiului, se escrie concursu pâna la 28 Septembre a. c. st. v.

Emolumentele suntu: léfa anuala, pentru invetiatoriulu primariu 200 fl. v. a. cuartiru sî lemne de lipsa.

Pentru invetiatoriulu secundariu 100 fl. v. a. cortelu sî lemne trebuincióse.

Doritorii de a ocupá aceste posturi, aua -si asterne suplicele loru, instruate in sensulu Statutului Organ. pâna la terminulu susu aretatu, scaunulu protopopescu I alu Fagarasiului.

Poian'a-Marului 30 Augustu 1873.

In contielegere cu concernintele
protopresbiteru.
2—3 Comitetulu parochialu.

Concursu.

Pentru ocuparea postului invetiatorescu la scól'a conf. gr. or. din comun'a Persani protopres. tractului I alu Fagarasiului; se escrie concursu pâna la 28 Septembre a. c. st. v., cându va fi sî alegerea. — Emolumentele impreunate cu acestu postu, suntu urmatórele. —

a) Léfa anuala in bani 150 fl. v. a.

b) de fia care copilu aptu de scóla 4 corfe bucate.

c) Cortelu liberu, in odaile scólei, sî

d) lemne de focu câte voru trebuí.

Doritorii de a ocupá acésta statiune au a-sî asterne suplicele loru instruate conformu prescriseloru Stat. org.; avendu atestatu de cualificatiune, cum sî cunoscinti'a cantariloru sî a tipicului bisericescu, pâna la terminulu susaretatu, la subscrisulu scaunu protopresbiteralu.

Fagarasiu 26 Augustu 1874.

In contielegere cu comitetulu
parochialu.
Petru Popescu
(3—3) protop.

108|1874.

Concursu.

Pentru intregirea parochiei II vacante de clas'a III din Poplac'a se deschide prin acést'a concursu pâna in 5|17 Octombre a. c.

Concurentii, concursele loru provediute cu atestatele recerute sî prescrise de regulamentulu provisoriu pentru regularea parochieloru din archidiecesa, din 1874 §. 16 lit. d. in terminulu prefiptu sa le adreseze la subscrisulu.

Sabiiu 10 Septembre 1874.

In contielegere cu comitelu
parochialu.
I. **Hani'a**,
2—3 protop. tract. Sabiiului I.

Ad. Nr. 118 1874.

Concursu.

Pentru ocuparea vacantei parochiei Mateiasiu sî fili'a Racosiulu inferioru de clas'a a II in protopresbiteratulu gr. or. alu Palosiului, in urm'a ordinatiunei consistoriale din 7 Sept. a. c. Nr. 2258 se escrie concursu pâna in 12 Octobre a. c.

Emolumentele suntu:

1. Cas'a parochiala cu gradina de legumi.

2. Dela 140 familii cu fumu din matera sî dela 57 din filia câte o ferdela de bucate.

Portiune canonica de 3 jugere aratura sî fenatiu, din care 2 jugere se folosescu in totu anulu sî cimiterulu in giurulu bisericei de unu caru de fenu.

4. Lemnele necesarie de focu.

5. Dela tineretu o dî de lucru (claca.)

6. Competintiele stolarie usitate, cari tóte computate in bani dau unu venitu anualu preste 700 fl. v. a. din acésta insa $^1|_4$ parte din intregulu este a cantorului.

Doritorii de a concurgie la acésta statiune sî voru asterne concursele loru instruite in sensulu „Stat, org." pâna la terminulu susu dîsu subscrisului.

Palosiu 12 Septembre 1874.

In contielegere cu comitetulu
parochialu.
Teofilu **Gheaja**,
(2—3) Adm. prot.

Concursu.

Devenindu vacanta statiunea invetiatorésca dela scól'a româna poporala confes. gr. orientala din Stin'a — se deschide prin acést'a concursu pâna la 28 Septembre a. c. st. v. cându se va tienea sî alegerea.

Aci se cere unu invetiatoriu — care sa fia celu putienu cu clasele normale sî pedagogu absolutu.

Emolumentele suntu:

1. In bani, optu-dieci fl. 80 fl. o. a.

2. In naturale 40 vici cu grauntiele cucurudiu séu secara.

3. Orgii de lemne cu care incaldiendu-se sî scól'a 3.

4. Cuartiru potrivitu sub acoperementulu scólei, gradina de legumi sî folosulu de pre gradin'a de pomaritu.

5. Ponti de lumina 3.

Doritorii de a ocupá acésta statiune sa se adresedie la subscrisulu in intielesulu Statutului Organicu pâna la tempulu prefiptu. —

In intielegere cu comitetulu parochialu-scolariu aternatoriu.

F.-Szt.-Petru 5 Sept. 1874.

Petru **Rosc'a**
(3—3) Prot. gr. or.

Nr. prot. 235 — 1874.

Concursu.

Spre ocuparea parochiei Halmeagu cu fili'a Siercai'a din protopopiatulu Cohalmului devenita in vacantia in urm'a resignârei betrânului sî nepotinciosului parochu de acolo, Georgiu Tulbure, cu inalt'a concesiune a prea Venerabilului Consístoriu, se escrie concursu pâna in 16 Octobre a. c. st. v.

Cu acésta statiune preotiésca suntu impreunate urmatóricle venituri:

1. Din parochia: o ferdela de bucate dela 52 de fumuri dela romani; dela 13 familii neorustici 2 dîle de lucru sî o dî de claca. — Din filia: dela 18 familii câte-o jumetate ferdela de bucate.

2. Portiune canonica statatória in pamentu aretoriu de 2 jugere, sî de unu caru de fenu.

3. Veniturile stolarie obicinuite.

Se observéza aceea ca cas'a parochiale cu cladirile economice necesarie lipsescu cu totulu.

Doritorii de a ocupá mentionat'a parochia, voru avea de a-sî substerne petitiunile loru conformu dispositiuniloru sî legiloru vigenti, subscrisului, pâna la terminulu mai susu prefiptu.

Cohalmu, 2 Septembre 1874.

In contielegere cu comitetulu pa-
rochialu concerninte.
N. D. **Mircea**
2—2 adm. prot.

La Nr, 340. — 1874.

Concursu.

Pentru ocuparea statiuniloru invetiatoresci dela scólele confesiunale gr. or. Calboru, Bocholtiu, Siorsiu, Prostea sî Nocrichiu, se escrie prin acést'a concursu pâna in 22 Septemvre st. v. in care dî voru fi sî alegerile.

Salariele impreunate cu aceste posturi suntu:

1. La scól'a confesiunale gr. or. din Calboru in bani 200 fl. v. a. din alodiulu comunei, care se voru platí anticipative in 4 rate, lânga care cuartiru sî lemne de focu.

2. La scól'a confesiunale gr. or. din Bocholtiu in bani 200 fl. v. a. din alodiulu comunei, care in 4 rate se voru platí, pre lânga care cuartiru sî lemne de focu.

3. La scól'a confesiunala din Siorsiu in bani 200 fl. v. a. dela poporu, solvindi prin epitropia, lânga care cuartiru sî lemne de incalditu de ajunsu.

4. La scól'a confesiunala gr. or. din Prostea in bani sî in bucate din fondulu scólei sî dela poporu 200 fl. v. a. solvindi prin epitropia, lânga care cuartiru sî lemne de focu de ajunsu.

5. La scól'a confesiunale gr. or. din opidulu Nocrichiu 200 fl. v. a. din fondulu scólei sî dela poporu, care se voru platí prin epitropi'a respectiva, lânga care gradina de legumi cuartiru in odâile scólei, sî lemne de ajunsu de focu.

Dela concurenti se cere a fi de religiunea gr. or., cântareti, sî cu moralitate nepatata, fiindu absoluti de pedagogia sî practisati in carier'a invetiatorésca. — Cei cu 4 clase gimnasiale voru fi preferiti.

Doritorii de a ocupá vre-un'a din aceste statiuni, indreptandu si petitiunile la subscrisulu mai inainte de alegere sa se faca cunoscuti comunei resp. in persóna pre câtu ii voru iertá impregiurârile.

Nocrichiu in 1 Septemvre 1874.

In contielegere cu comitetele parochiali.

G. **Maieru**,
(3—3) adm. prot.

---

ad Nr. scol. 179. — 1874.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei invetiatoresci gr. or. din Mogogi'a tractulu protopopescu Solnocului I-iu devenita in vacantia se deschide concursu.

Emolumentele suntu:

1. Din lad'a comunala primiti pre lânga cuitantia in rate lunarie 120 fl. v. a.

2. Din interesele fondului Bot'a 180 fl. v. a. primiti pre lânga cuitantia dela Epitropi'a parochiala respective senatulu epitropescu gr. or.

Cuartiru liberu sî lemnele trebuinciόse.

Doritorii de a ocupá acésta statiune invetiatorésca sa documentedie in concursele loru asternande subscrisului pâna in 1 Octobre a. c.

1. Atestatu de moralitate.

2. Atestatu ca suntu de religi'a gr. or.

3. Atestatu de cualificatiune séu celu putienu ca a absolvatu cu succesu bunu studiele pedagogice la vre-unu institutu publicu preparandialu sî ca a mai servitu unde-va cá invetiatoriu.

Dela inspectoratulu tractualu de scólele confesiunale.

Csicsö-Giurgesti in 24 Augustu 1874.

Ioanu **Bodea**,
(3—3) protopopu.

Concursu.

La scól'a româna greco-orientala din Hermanu, este de a se ocupá o statiune de unu invetiatoriu de clas'a III cá diriginte, cu salariu de 300 fl. v. a.

Concurentii sa produca atestatu de cualificatiune, séu 6—7 clase gimnasiale.

Documentele suntu de a se adresá pâna in 22 Septembre c. v. a. c. la subsemnatulu.

Brasiovu 6 Septembre 1874.

In contielegere cu comitetulu parochialu.

Ioanu **Petricu**,
protopopu sî insp. district.
(3—3) de scóle.

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei sî pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 75. ANULU XXII.

Sabiiu in 22 Septembre (4 Octobre) 1874.

Invitare de prenumeratiune
la
„Telegrafulu Romanu“

pre unu patrariu de anu (Octomvre-Decembre) alu anului 1874. — Pretiulu abonamentului pre ¼ de anu e:

Pentru Sabiiu 1 fl. 75 cr. v. a.

Pentru Monarchi'a austro-ungurésca 2 fl. v. a.

Pentru Romani'a sî strainatate, 3 fl. v. a.

DD. abonanti suntu rugati a nu intardiá cu tramiterea prenumeratiuniloru.

Adresele ne rugâmu a se scrie curatu, a se pune numai post'a ultima, dara nu câte dóue poste ultime, sî in locu de epistole de prenumeratiune recomandâmu on. publ. avisurile postali, **(Posta-Utalvány. — Post - Anweisung.)** cá impreunate cu spese mai putiene sî cá mai sigure pentru inaintarea baniloru de prenumeratiune la

Editur'a „Telegrafului Romanu“ in Sabiiu.

Marea (!) afacere a violatiunei teritoriului ungaru, redusa la o simpla cérta de pasiune intre locuitorii dela frontier'a reu definita a Romaniei cu Ungari'a, s'a terminatu. S'au numitu anchete de o parte si de alta, dara resultatulu acestoru anchete a fostu contradicetoru, fia-care revendicandu, cá fiindu a sea, partea de pamentu in cestiune. Asiá dara se va numí o comissiune mista insarcinata a terminá afacerea; tare bine. Unu lucru inse amu dorí sa scimu. „Lloyd“ din Pest'a dîce ca cele dóue guverne din Bucuresci si Pest'a au avutu esplicatiuni intre sine in acésta privintia, si ca cabinetulu din Bucuresci s'a declaratu gat'a nu numai a acordá tóte satisfactiunile ce se voru recunósce legitime, dara chiaru a luá mesuri eficace spre a preveni repetarea unoru astfeliu de incidente, Nimic'a mai naturalu cá guvernulu nostru sa satisfaca totu ce este legitimu; dara déca legitimitatea va fi de partea nóstra, luat'a si cabinetulu din Pest'a angagiamentulu de a dá satisfactiunile cuvenite.

Câtu pentru acum, nu ne putemu oprí de a nu ride de simplitatea unor'a din foile stranepotiloru lui Atil'a, cari facura atât'a larma si radicara o simpla cérta dintre locuitorii de fruntarie la inaltimea unei violâri de teritoriu, ba mersera pâna la ridiculul de a sfatuí pre guvernulu magiaru sa concentredie tóte regimentele de honvedi si a declará resbelu Romaniei.

„V. C.“

Mai multe diare europene, intre cari „le Nord si la Corréspondance autrichienne,“ s'au ocupatu de visit'a ce a facutu ín Bucuresci contele Zichy, ministrulu comunicatiuniloru din Pest'a care este un'a din persónele cele mai distinse prin calitatile sele personale si care, dupa cum constatà „Corespondance autrichienne“ a facutu in adeveru o prea placuta impressiune intre romani. Noi vomu adaugá, dupa informatiunile ce avemu, ca si contele Zichy a fostu satisfacutu de primirea si escursiunea sea; si proba despre acést'a suntu multiamirile ce s'au tramisu guvernului nostru de câtra presiedintele consiliului din Pest'a. Acést'a probéza odata mai multu relatiunile amicale ce esista intre cele dóua guverne si incredere reciproca ce se câstigà din ce in ce mai multu. De aceea si „Correspodance autrichienne“, vorbindu de visit'a contelui Zichy, se esprima astfeliu:

„Se va intielege fâra dificultate ca tonulu cu totulu amicalu alu ministrului ungaru a impressionatu fórte placutu pre romani. Neincrederea se véde a fi disparutu, si pâna la óre care punctu, amu puté dice ca acésta schimbare de opiniune in privinti'a Ungariei se póte considerá cá unu succesu care si are importanti'a sea.“

O comisiune de iurisconsulti s'a instituitu in Germani'a, precum s'a anuntiatu mai de multu, in scopulu de a redige unu nou codice civilu pentru intregulu imperiu. Acésta comisiune a inceputu dîlele acestea lucrârile ei. E presidatà de dnuPape actualu primu presidente la curtea de comerciu stabilita la Lipsca. Nu se crede ca Germania se va putea bucurá in curendu de unificatiunea dreptului seu civilu, dupa parerea multoru ómeni competinti acésta lucrare va absorbi celu pucinu vre-o diece ani.

Din comisiunea adunarei scaunuali a Sabiului.

Marti s'au intrunitu comisiunea de 31, alesa de adunarea scaunuale, in prim'a sea siedinti'a.

Dupa constituire vine la discusiune cestiunea arondârei. Maioritatea comisiunei a acceptatu proiectulu de representatiune substernutu din partea lui Bruckner, in adunarea dela 22. Sept.

Contr'a acestui proiectu membrii români din comisiune substernu unu proiectu de representatiune câtra ministrulu de interne, in care — dupa ce se arata mai intaiu, ca caus'a pentru care s'a intardiatu dechîaratiunea acestui cercu la provocarea inaltului ministeriu din 12. Aug. a. c. in caus'a arondârei municipeloru provine din impregiurarea, ca alegerile ce s'au orânduitu pre la inceputulu anului pâna astadî nu s'au esecutatu, — se dîce mai departe:

Noi salutâmu cu bucuria sincera ocasiunea ce ne-ati datu Escelenti'a Vóstra, de a ne poté dá opiniunea nostra cá corporatiune autonoma, pentruca inaltulu emisu scutesce dreptulu autonomu alu publicului nostru.

Noi salutâmu mai departe amintitulu emisu alu E. V., pentru ca este inspiratu de intentiunea, de a tiené contu prin o arondare corespundiatoria de trebuinti'a adencu semtita a unei administratiuni mai bune.

Cu asemene satisfactiune salutâmu noi realisarea primului principiu pusu in fruntea inaltului emisu: restabilirea casseloru domesticali; pentru ca in acesta restabilire ni se pare ca aflâmu chiei'a cea mai nimerita si mai buna pentru o arondare naturale, sanatosa si vitale, fiindu ca principiele urmatorie, pronunciate in inaltulu emisu, ce suntu basate pe esistint'a caseloru domesticali, garanteza esistinti'a si de aci înainte a aceloru iurisdictiuni, cari porta in sine capabilitatea de a prestá, precandu acele iurisdictiuni, caroru le lipsesce poterea interna si capabilitatea de a prestá pentru o esistintia autonoma, se aducu prin reintroducerea caseloru domesticali acolo, de a si cautá alipirea de iurisdictiuni invecinate si de a cere impreunarea cu acestea.

Candu de o parte ne esprimemu sinceru bucuri'a nostra asupr'a inaltului emisu, intru câtu acest'a tiene contu in modu loialu si adeveratu constitutionalu de dreptulu autonomu alu acestui municipiu, pre de alta parte nu ne sfiimu a dechiará francu si fara reserva, ca impartirea politica de pâna acum a tierei este in genere si in specie eflusulu unoru institutiuni invechite, carî nu se mai potu susutiené pentruca stau in contradicere cu recerintiele unei administratiuni regulate, prin urmare impedeca insanatosiarea unui bugetu vitalu in statu, si in consecuintiele ulteriori pagubescu atâtu interesulu statului, câtu si interesulu cetatieniloru sengurateci.

Fiindu ca suntemu petrunsi de cea mai intima convictiune, ca impartirea politica de acum, mai alesu a acestui teritoriu, nu numai ingreunéza in mesura mare problem'a unei administratiuni publice folositorie, dara ea pune sub intrebare deslegarea ei, prin urmare face imposibila realisarea scopului, câtra care statulu modernu este indatoratu si trebue sa nesuiésca, deca nu voiesce sa enuncie sentinti'a de de morte asupr'a sea insusi si sa resigneze de vitalitatea sea; — fiinduca noi mai departe avemu cunosciintia deplina ca in fati'a relatiuniloru financiali si politico-militarie, ce s'au schimbatu in Europ'a, o impartire politica mai rationale, de cum e cea de acum, este o cestiune de viatia pentru statu si fiindu ca in fine impartirea de adi a tierei cade, cá unu anacronismu la egal'a indreptatire a cetatieniloru din unulu si acelasi statu, asemenea unei ruine sferimate din evulu mediu, in simetri'a presentelui, conturbandu-o — si impedecandu desvoltarea sanatosa a vietiei poporului si a statului:

Consemtimu cu bucuria si recunoscintia, cu arondarea municipiului nostru, proiectata in inaltulu emisu alu E. V. incorporandu-se scaunele Mercurea, Sebesiulu si Nocrichiulu, dupa aceea comunele Cornetielu, Sz.-Jánoshely, Gainar, Oláh-Ujfalu si Colunu din comitatulu Albei superiori; mai departe comunele Tartari'a, Alamoru, Lomnesiu, Mundra, Ciora-inferiora, Aciliu, Magu, Sacelu si Sugagu din comitatulu Albei inf, si cetatea Ogn'a la comitatulu Sibiiului, — fiindu de convictiunea, ca municipiele si comunele amintite ce se voru incorporá aici voru apretiá folosulu acestei impreunari in interesulu loru propriu.

Dara comun'a, Cartisiora, care asemenea unei insule este situata intre comunele districtului Fagarasiu, trebuie sa se elimineze din municipiulu nostru chiaru dupa punctele directive statorite in inaltulu emisu alu E. V. si sa se incorporeze la municipiulu Fagarasiului; fiindu ca noi tienemu de prisosu orice acrescamentu din districtulu Fagarasiului pentru autonomi'a municipiului nostru Sabiianu, cu loculu pretoríalu Sibiiu.

Asi'a este cea mai intima dorintia a acestei adunantie scaunuali, cá cetatea Sibiiu, care are mediloce de ajunsu pentru autonomi'a ei, sa se elimineze din nexulu comuneloru nostre rurali si sa formeze unu municipiu pentru sine; fiindu ca raportulu neplacutu intre comunele nostre rurali si cetatea Sibiiu care s'a desvoltatu de multu forte naturalu in urm'a intereseloru diverginti si care raportu a trebuitu sa devina mai acutu pentru ca comunele rurali ce representa unu numeru de suflete de 70,000 totudeuna suntu maiorisate in adunarile comune de representanti'a unei cetâti, ce are numai unu numeru de 19,000: mai departe considerandu, ca cetatea si cele mai multe comune rurali au din vechime conflicte intre sine, ce nu suntu inca aplanate: o conlucrare prosperatoria cu greu va avé locu intr'unulu si acel'asi corpu representativu.

Municipiulu nostru primindu si teritoriele proiectate, si potendu si dupa ce se va scote cetatea Sibiiu din necsulu (de pâna acum) — sa solveze o contributiune statului, a cârei 10% — pre langa o aruncatura domesticala moderata — dau garanti'a neconditiunata — chiaru si in casu de lipsa — elu in autonomi'a sea va corespunde recerintieloru indreptatite a le statului cu privire la o administratiune publica regulata, in tote directiunile si in mesura deplina, subscrisii se roga de in. ministru sa substerna proiectulu de arondarea municipieloru relativu la acest'a iurisdîctiune in intielesulu acest'a, respective cu considerarea proiectului de mai susu — inaintea casei representative spre acceptare.

Adunarea scaunuale.

Referentulu proiectului maioritatiei e Bruckner, referintele proiectului minoritatiei e adv. I. Preda.

Cestiunea lucratoriloru.

(IX.) Sanatatea si armoni'a societâtiei se póte ajunge numai prin o miscare regulata, care aduce diversele pârti intr'o corelatiune intima si deschide fia-cârui calea de a-si aduce la valóre activitatea sea in folosulu generalu, Se nasce o conturbare intr'unulu dintre aceste momente, organismulu societâtiei devine bolnavu si miscarea 'si pierde ecuilibrulu seu. Starea societâtiei nu e decâtu resultatulu conlucrârei momenteloru juridice, morale si economice. Dreptulu publicu dispune, ca in a cârui mâni este p sa hotarirea asupr'a afaceriloru comune; moral'a determina relatiunile individiloru singurateci, intru câtu ei nu suntu supusi sferei de activitate a dreptului positivu, si ea norméza conformu desvoltârei spiritualе si morale, modulu vietiei si datinele.

Viéti'a economica procura medilócele pentru esistintia. Totalitatea acestoru medilóce corespunde totalitâtiei trebuintieloru, pentru ca trebuinti'a este statorita in genere prin posibilitatea de a fi satisfacuta. Trebuintiele suntu generali si particulari, o impartire a medilóceloru in conformitate cu trebuintiele fia-cârui este unu idealu ce nu se va poté realisá vre-odata. Impartirea medilóceloru se determina prin influinti'a a trei factori: prin form'a si estinderea dreptului de proprietate, prin modulu de productiune si prin capabilitatea individului sengurate cu.

Proprietatea este o base a societâtiei omenesci, ide'a ei este adencu inradacinata in natur'a omenésca si fâra de proprietate nu póte sa subsisteză ordinea sociale; de aceea suntu zadarnice nesuintiele comunistiloru cari voru sa stérga deosebirea sociale — nimicindu intre alte institutiuni salutarie si institutiunea proprietâtiei. Ori ce tendintia de a nimicí proprietatea se va sfaremá, pentru ca omulu nu va poté sa subsisteze, déca proprietatea nu va fi asigurata.

Dreptulu de proprietate este *obiectívu*, intru câtu elu se referesce la lucruri ce se potu acuirá, *subjectivu*, intru câtu persón'a e capabila a acuirá proprietate.

In respectu economicu dreptulu obiectivu de proprietate are mare influintia asupr'a productiunei si comunicatiunei, elu se orientéza mai cu deosebire dupa capitalu. Cu câtu se potu castigá obiectele mai usioru, cu atâtu capitalulu va poté operá mai cu succesu. Dreptulu de proprietate subiectivu stà inse in strensa legatura cu factorulu productiunei, cu *munc'a*. Erá tempuri in cari multi erá eschisi dela acuirarea proprietâtiei séu erá admisi numai cu restringeri multe. Cu câtu devenira conditiunile subiective mai omogene si cu câtu se generalisà in acel'asi tempu dreptulu obiectivu, cu atâtu se estinde si mai tare acuirarea de proprietate si se potu multiemí prin tr'ens'a trebuintiele vietiei.

Trebuie inse sa nu uitâmu, ca ori ce proprietate este resultatulu trecutului si potemu sa deosebimu proprietate *consumtiva* si *productiva*. Cea dintâiu se folosesce de câtra celu ce o castiga pentru sustienerea personalitâtiei sele, pre cându cea de a dóu'a se schimba cu alte producte straine, de cari are trebuintia. Cu câtu e mai mare capabilitatea personale, de a acuirá proprietate cu atâtu precumpanesce mai multu proprietatea productiva si cu câtu e mai generale acésta capabilitate, cu atâtu mai tare lucréza dreptulu obiectivu de proprietate.

Fiindu ca, dupa cum amu dîsu, viéti'a economica ne dà medilócele de lipsa pentru multiemirea trebuintieloru sî sanatatea organismului socialu este conditiunata esentialminte de necesitatea, cá sa se garanteze pentru fiacare individu medilócele necesarie pentru esistinti'a sea, — decursulu normalu alu vietiei sociale sufere totudéun'a o conturbare indata ce o massa mare este privata de ori-ce garantia a esistintiei ei. O atare conturbare a armoniei se numesce *bóľa sociale* si fiindu ca causele acestoru bóle nu se potu cunósce usioru, ele provóca totu-déun'a intrebâri mari. Se nasce adeca *intrebarea sociale*.

In tempulu nostru factorii obiectivi ai impartirei suntu cei mai tari. Dreptulu de proprietate 's'a generalisatu si se bucura de o libertate cum n'a mai avutu inainte de acést'a. Prin modulu si directiunea productiunei inse se restringe dreptulu subiectivu de proprietate, pre cându dreptulu obiectivu lucra neimpedecatu.

Productiunea are tendinti'a ce cresce din dî in dî, de a micsiorá plat'a pentru munca si cu câtu scade mai tare plat'a lucratoriului câtra marginile minimului de esistintia, cu atâtu i este muncitoriului mai cu nepotintia a-si castigá proprietate productiva. Cine castiga numai proprietate consumtiva, acel'a nu vine la stare de a dispune de atâtea medilóce materiale, câte ii suntu de lipsa spre a multiemí deplinu trebuintiele sele.

Lips'a de posesiune nasce nesiguritatea esistintiei si acést'a apoi nasce proletariatulu, care nu e alt'a decâtu unu morbu in organismulu vietiei sociale, o urmare a armoniei conturbate.

Cuventulu proletariatu are multe intielesuri. *Proletariu e acel'a, care nu e in stare, sa-si conserve o esistintia care sa corespunda aprosimativu trebuintieloru sele deosebite.* Astfeliu de proletari s'au datu in tóte tempurile. Cându devine inse natur'a proletariatului signatur'a unei clase intregi, atunci se nasce *proletariatulu in massa*, care ne mai aflandu locu in organismulu socialu amerintia ordinea societâtiei cu ruin'a totale.

Tempulu nostru a vediutu desvoltandu-se unu proletariatu inmensu si acest'a se compune din *lucratorii pentru plata*.

Directiunea productiunei de astadi este normata prin intreprinderi mari si prin capitale. Venitulu din productiune este alu capitalului, pre cându clasele muncitórie nu castiga mai multu, decâtu cere subsistinti'a loru, in interesulu capitalului. Muncitoriulu trebuindu sa reproduca mâne ceea ce a consumatu astadi, nu póte ajunge nici cându la avere productiva, si astfeliu remane fâra *posesiune*. Concurinti'a intreprindietoriloru aduce cu sine micsiorarea speseloru pentru munca si muncitoriulu devine totu mai nesiguru si mai amerintiatu. In momentulu cându capabilitatea 'lu parasesce séu nu afla trecere — elu e periclitatu si acést'a i se póte intemplá ori si cându.

Despartirea totale a capitalului de câtra munca — prin intreprinderile cele mari si prin fabrici — a ruptu legaturile personali intre capitalistu si muncitoriu si acest'a a devenitu instrumentu degradatu, care numai pâna e de folosu are valóre — dara de ací incolo nu e mai multu, decâtu sclavulu anticu si americanu sub alta forma.

Cându muncitoriulu are contr'a sea o potere, a câreí nesuintia merge intr'acolo, de a-lu despoiá de ori-ce proprietate obiectiva, cându vede ca nu póte sa multiamésca trebuintiele cele mai neaperatu de lipsa si esistinti'a sea nesigura 'lu pune pe cugete sinistre, — intre atari impregiurâri muncitoriulu devine proletariu, in peptulu seu colcâe nemultiamirea, si in urma spiritulu proletariu se impotrivesce cu ordinea sociale, cugeta la resturnarea ei si speréza ca din ruinele vietiei in care traiesce va resarí si fericirea lui. Spiritulu negatiunei absolute devine teribilu.

Desvoltarea natiunalu-economica din tempulu presentu a adusu milióne de ómeni la acésta sórte deplorabila, milióne de ómeni, cari, avisati la castigu prin lucrulu mâniloru, au acel'asi dreptu naturalu, de a-si satisface trebuintiele loru, cá si alti preferiti membri din societatea omenésca. *Aceste milióne suntu lucratori si acesti lucratori suntu proletari.*

La acestu stadiu ne-a adusu contrastulu intre capitalu si munca. Contrastu fâra medilocire duce la abisulu perirei. Tendintiele contrastatórie se desvólta totu mai departe, pâna cându in urma se rumpe córd'a. Amaraciunea si desperarea va indemná pre acesti nenorociti la lucruri ingrigitórie. De va merge capitalulu orbesce in tendinti'a sea egoistica, atunci mass'a muncitoriloru fâra capitalu va priví cu amaraciune, cum se folosesce venitulu din sudórea ei numai pentru a faurí catene tari pre sém'a muncitoriloru, va vedé, cum esistinti'a ei se preface intr'o tortura nesuferibila. Ur'a si desperarea va prinde radecini mai afunde in anim'a ei si in urma apoi resbunarea va fi parol'a acestei clase despoiate. Revolutiunea sociale va fi numai o consecuintia naturale din premisele desvoltârei istorice a acestui reu socialu.

Pentru a preveni de tempuriu atari catastrofe ce voru sguduí viéti'a din tóte temeliele istorice si voru alterá continuitatea desvoltârei omenesci, lipsesce cá statele europene sa fia cu priveghiare asupr'a acestei clase, a cârei contingentu se inmultiesce relativu fórte tare, pentru ca ce sporesce mai multu pre lume decâtu seraci'a. Stâri politice derangiate, cari tragu seraci'a a mii de ómeni dupa sine, acumularea drepturiloru politice intr'o singura clasa de ómeni si despoiarea altoru clase sociale de drepturile, prin urmare (in ultima analysi) si de averea loru, — aducu clas'a lucratoriloru la o potere, de care in urma se va frânge viéti'a sociale.

Realisarea armoniei prin impacarea contrastului dintre capitalu si munca: este dara cestiunea lucratoriloru.

Eata cum a respunsu caruntulu barbatu de statu alu Franciei A. *Thiers* la adres'a cu care i s'a presentatu o medalie comemorativa din partea mai multoru studenti români:

„Domniloru! Amu primitu medali'a ce a-ti bine-voitu a-mi tramite, si ve multiamescu cordialmente. Voiu pastrá-o cá un'a din cele mai pretióse suveniri ale tempuriloru, prin cari trecuramu.

„Ajunsu la capetulu carierei, si cautandu a me asecurá asupr'a viitoriului tierei mele, 'mi place sa-'mi aruncu vederile asupr'a junimei, nu numai a Franciei dara si a popóreloru menite a fi amicele nóstre, si cu veseli'a sperantiei o vedu animata de simtieminte atâtu de bune. Junimea româna este studiósa, setósa de progresu, passiunata pentru libertate. O felicitezu, dara eata ce-mi permitu a-i spune:

„Iubiti libertatea, nu aceea de o dî, dobandita prin aventuri violente, ci aceea care se dobandesce prin ordine, prin staruintia, prin progresu sustienutu, si care singura dainuiesce, pentru ca singura este meritata. Iubiti independinti'a, amintindu-ve inse totudéun'a ca pentru natiuni, cá si pentru individi, nu este nici o sicurantia de a cautá bun'a stare a sea aiurea decâtu in bun'a stare generale; pentru acestu motivu, respectati pacea lumei atâtu de pretiósa, mai cu séma pentru popórele a câroru independintia este de origine recenta, câci in tempu de resbelu acésta independintia se pune in jocu pre o aruncatura de zaru. Fi-ti uniti, linisciti, studiosi, faceti sa ve stimeze Europ'a, ceea ce a-ti si inceputu a face, si acest'a va fi mediloculu celu mai siguru de a ve garantá independinti'a si libertatea.

„Iertati-mi a respunde simpathieloru vóstre prin consilie: acest'a este rolulu obicinuitu alu ómeniloru, cari au trecutu prin lume, cari o cunoscu, si au sa o parasésca. Aceste consilie vi le dau cá amicu sinceru alu nobilei vóstre natiuni, care primì civilisatiunea dela Romani, si cârei'a ii place astadi a vení sa o caute in Franci'a. Aveti cuventu de a o cautá la dens'a, câci credeti, déca Franci'a, atâtu de adesea fericita in teribilulu jocu alu resbelului, n'a fostu si in ultim'a óra, nu este pentru ca ea nu si-a pastratu vechile calitâti: ea este totu un'a din natiunile cele mai luminate, cele mai generóse, cele mai brave ale luminei, si va fi totu-déun'a in numerulu acelor'a unde va trebuí sa se caute scinti'a umana, Ea ve iubesce, ve pretiuesce, si ve tramite dorintiele si sperantiele ei."

„Pressei" din Bucuresci i se scrie din Belgradu, ca in primele dîle a lunei curente, corpulu oficieriloru serbi dín garnisón'a din Belgradu au facutu o manifestatiune filo-româna asiá cum nu s'a mai vediutu nici odata in acelu orasiu. Doi oficieri români, colonelulu Cerchez si unu capitanu ce-lu insociá ducendu-se sa visiteze stabilimentele militarie a Serbiei, oficierii serbi le-au oferitu unu banchetu, in urm'a cârui'a toti convivii s'au dusu, cu music'a militaria in frunte, la otelulu agentiei de Romani'a, strigandu: „traiésca Romani'a! traiésca principele Carolu!" Agentulu Romaniei, d. Ales. Sturz'a, a multiemitu oficieriloru serbi cu o viua emotiune, si a terminatu strigandu: „traiésca principele Milanu!"

In privinti'a cestiunei tratateloru de comerciu eata ce cetimu in „Independance Belge":

O telegrama din Belgradu spune ca Russi'a a recunoscutu Serbiei dreptulu de a incheiá tractate de comerciu fâra interventiunea Portiei. De alta parte foile din Bucuresci (?) pretindu ca ministrulu de comerciu alu Ungariei contele Zichi, in caletori'a sea recenta in Romani'a, a constatatu cu din 'adinsulu necesitatea unui tractatu de comerciu intre acésta tiéra si Austro-Ungari'a. Ministrulu Zichy fiindu fiiulu ambasadorului Austriei dela Constantinopole, foile române (?) presupunu ca esprimandu-se astfeliu, elu a representatu ideile parintelui seu in privinti'a acestei cestiuni atâtu de controversate.

Fói'a Brusselesa nu spune, déca contele Zichy a constatatu necesitatea unui tractatu de comerciu intre Romani'a si Austro-Ungari'a fâra intrevenirea Portiei, asiá precum Russi'a a recunoscutu acestu dreptu Serbiei. Ce e mai multu spune ca cestiunea in privinti'a Romaniei este controversata. Inca odata cum stà cestiunea acést'a. De ce e controversata numai in privinti'a Romaniei, si acést'a nu numai de cele-lalte poteri, ci de insasi Pórt'a, câci, dupa corespundinti'a ce publicaramu in nr. dela 8 Septemvre a dîuariului „Pres'a" din Vien'a, acésta din urma nu pare a avea nici o pretensiune in privinti'a Serbiei.

Unu congresu alu internatiunalei s'a tienutu septamânile trecute la Brusel'a. De-sî n'a avutu nici unu resultatu realu acésta intrunire, marginindu-se numai la unu manifestu, totusi dîuaristic'a straina si-a manifestatu temerile ei pentru inversiunarea resbunatória a invinsiloru, luptatori ai partidului socialistu, contr'a invingetoriloru, aperatorii causei conservatórie.

„Le Constitutionnel" vorbindu despre acestu congresu dîce, ca, spre a scí la ce trebuie sa ne asteptâmu dela intentiunile socialismului, e destulu a cetí numai câte-va renduri din manifestulu adeptiloru congresului dela Brusel'a, mai inainte de a se separá; printr'ensulu proletarii facu resbelu de mórte feudalitâtiei capitalului. Miscarea dela 4 Septemvre, in Franci'a, nu e considerata de amicii supremei revolutiuni decâtu cá o escarmusia neinsemnata, o rescóla burgesa. Manifestulu socialistu 'si reserva admiratiunea pentru comuna, care pentru ei e considerata cá tipulu resturnârei sociale cum voru ei, spre a avea totu pentru ei óre-care utilitate.

Membrii congresului inse au avutu intristarea de a constatá ca dorit'a resturnare sociale n'a fostu apreciata de orasiele cele mari din Franci'a. A fostu reu judecata, si nu s'a simtitu sublimulu ce avea in sine acésta revolutiune care avea sa dea „lucratoriloru unelte, tieraniloru pamentulu, si munc'a si capitalulu tuturoru." Aci este o mare deceptiune pentru densii, câci nu e posibilu cá sa spereze vreunu succesu, déca incercârile loru insurectionale suntu facute isolatu, si déca marele centruri, nu voiescu si ele cá sa urmeze capital'a.

Congresulu, in manifestulu seu, escità pre lucratori a nu parasí acésta causa buna, si sa lupte, prin tóte medilócele posibile, contr'a burgesiei.

Se póte dara lesne vedea ca scopulu nu e ascunsu, déca medilócele suntu lasate in initiativ'a proletariloru, cari au probatu in destulu in dóue renduri, la comun'a din Parisu si in Spani'a, ce aptitudini au pentru destructiune.

Este vorb'a de a resturná burgesi'a, de a-i luá capitalurile si prin urmare loculu ei. Acést'a ómenii din congresulu tienutu la Brusel'a numescu reforma sociale. Noi o vomu numí spoliatiunea prin forti'a brutala a unei clase laborióse si inteliginte de câtra o alta clasa ignoranta si indemnata la reu, pentru care nu mai are energia.

De si cu odata mai véchia credemu interesantu a reproduce urmatórea corespondintia din Constantinopole dupa diuariulu „l' Italie“: Dupa ce vorbesce despre caletori'a M. Séle Imperatulu Russiei in Livadi'a si complimentarea obicinuita ce se face de câtra unu trimisu specialu alu Sultanului, precum si despre presupunerea unei visite neasteptate din partea dlui Voguë ambasadorulu Franciei in concediu; corespondinti'a italiana vine la cestiuni locale din Constantinopole, intre care pune in capu desele incendie despre care avuramu scire mai deunadi si dela tiermurile mârii Marmar'a, unde a distrusu vre o 5 mii de case.

Iata ce dice corespondinti'a:

Cea mai mare nuvela a dilei este frecuenti'a incendiiloru. Duminec'a trecuta s'a semnalatu cinci. Intr'o septemâna amu avutu cá la dóuedieci de incendii, atâtu mari câtu si mici. Unulu dintr'ensele a amenintiatu chiaru palatulu sultanului, si din acea di, guvernulu a fostu asiá de nelinistitu, in câtu mai alalta-eri marele viziru a suspendatu siedinti'a consiliului ministriloru spre a se duce acolo unde isbucnesce incediulu anunciatu de tunulu dela Kénan Tepé. Sultanulu in persóna, impreuna cu fii sei, a venitu spre a incuragiá pre pompieri, pre soldati si echipagiele vaseloru cuirasate, chimati toti a combate progresele ce luá foculu la Beschiktasch si Macika.

Numerulu acestoru sinistre a fostu atâtu de mare, incâtu sultanulu le a potutu considerá cá o calamitate publica. Printr'unu rescriptu imperialu sultanulu a invitatu pre toti fidelii musulmani sa 'si marésca silinti'a la cele cinci rugaciuni ale dilei spre a linisti mani'a ceriului. Acestu rescriptu a fostu publicatu, prin midilocirea ministrului politiei, prin diare si cetitu de imami prin moschee.

Fâra a voí sa criticâmu sentimentulu religiosu, care in orientu mai cu séma, e adâncu inradacinatu si acceptatu de tóte confesiunile, toti dorescu cá ministrulu politiei Stambulului sa lasa siefiloru religiosi sarcin'a rugaciuniloru, éra densulu sa se ocupe de mesurile cele mai eficace, spre a face incendiile mai rari si mai deficile Aru dice cineva ca sciintiele mecanice suntu inca in copilaria, déca aru vedé cum stau lucrurile aci: pómpele de modelu fórte vechiu; pompierii nedisciplinati si fâra cunoscintie technice; nici unu postu permanentu de pompieri, lipsa si greutate de a gasí ap'a; casele de lemnu; stradele strâmte; drumuri pre cari sa se póta umblá, carale lipsescu in multe cartiere; in fine materiile inflamabile nu suntu inmagasinate dupa regulele prudentiei. Acestea suntu causele deseloru incendii, si aru meritá aplicatiunea ministriloru politiei cá sa le faca a dispare.

Printiulu Sellahedin-effendi, fiiulu printiului ereditaru Murad-effendi, a fostu inscrisu din ordinulu sultanului in registrele scólei militare (harbiè); dela 30 Augustu elu a luatu locu pre bancile scólei. Mai intâiu acést'a inaltía prestigiulu scólei, si apoi e unu inceputu de bunu auguru pentru membrii familiei imperiale, condemnati pâna acum la o viétia de complecta inactiune. E de observatu ca pâna acum titlulu de printiu imperialu nu se dedé de câtu copiiloru nascuti din sultanulu ce domnesce. Prim'a esceptiune s'a facutu in favórea printiului Iusuf-Izzedin in etate de patru ani, candu tatalu seu, sultanulu Abdul-Aziz s'a suitu la tronu. Faptulu remase mai intâiu isolatu; acumu a inceputu a fi admisu cá regula, a deveni unu faptu normalu.

Nr. 214. — 1874.

Adunarea generale a Asociatiunei transilvane tienuta la Dev'a in 10—11 Augustu a. c. prin conclusiunea de subnr. prot. XXXI. a insarcinatu pre comitetulu asociatiunei, cá sa dae diplome de recunoscientia publica, pentru acelu preotu, docente ori altu barbatu romanu, carele pre calea despartiementului cercuale respectivu, va documentá, cumca dupa svatulu, indemnulu si impulsulu seu, 10 baiati români imbratiosiara cariera meserieloru, seau ca 10 baiati cerceteza scolele normali si superiore.

Comitetulu deci si implinesce numai un'a sacra datoria natîonale, cându aduce susu amentit'a conclusiune salutaria a adunarei generale prin acesta la cunoscientia publica provocandu si din parte-si pre fiacare barbatu romanu, a emulá pre acestu terenu nobilu, ce are de scopu incuragiarea romaniloru pentru imbraciosiarea industriei si a meserieloru, cum si latirea culturei si a scientieloru, pre câtu se pote intre tóte straturile societatiei romane.

Din siedinti'a, estraordinaria a comitetului asociatiunei transilvane tienuta la Sibiiu in 15. Septembre 1874.

Iacobu Bologa,
V. Presiedinte.
Ioanu V. Rusu,
Secret. II.

Varietâti.

⁂ D. Cesaru Boliacu, redactorulu „Trompetei Carpatiloru“, deputatu in camera Romaniei, presiedinte alu comitetului archeologicu din Bucuresci, membru la diverse societâti archeologice din Europ'a, presiedinte alu comitetului Macedoromanu si presiedinte alu consiliului municipale din Vlasca petrece de alaltaieri in mijloculu nostru. Dni'a sea vine din o caletori'a mai indelungata ce o facù prin Germani'a Franci'a si Angli'a in interesulu ramului de sciintia alu archeologiei, pre care densulu lu cultiva cu atat'a caldura si succesu. In trecerea sea prin Ungari'a si Transilvani'a inca consacra tota atentiunea sea antichitâtiloru. Noi cari amu stimatu multu pre dlu C. Boliacu celu cunoscutu din scriptele sele, din energi'a si consecinti'a logiceî fapteloru cu carea urmaresce elu tote causele adeveratu natiunali, lu vomu stimá si mai multu acum dupa ce l'amu cunoscutu in persona. Eri a cercetatu museele de aici si dupa amedi mormentulu reposatului, Marelui Archiepiscopu si Metropolitu Andreiu Baronu de Siagun'a la Resinari. Astadi va face o escursiune la Boiti'a.

⁂ Multiemita publica. Locuitorii comunei Bobohalma din comitatulu Cetatei de Balta, redicandu Beserica din materialu solidu, si nefiindu in pusetiune de a potea acoperi spesele cari suntu inpreunate cu redicarea unui asemenea edificiu, au petitiunatu la mai multe locuri pentru sprigínirea acestei intreprinderi; glasulu poporului a aflatu resunetu si in Brasiovu.

Subscris'a eforie se simte datóre a aduce cea mai profunda multiemita sî recunoscintia onoratei Eforie a besereci stului Nicolae din Brasiovu, care au sucursu cu unu ajutoriu considerabilu, trimitiandu ne 50 fl. v. a. Rugamu dar'a pre prea onorata Eforie, ca una dintre cei mai insemnati fundatori ai besereci nóstre gr. or., sa primésca profunda nóstra multiemita.

Bobohalma 22. Septembre 1874.

Eforia bes. gr. or. din Bobohalma
prin Nicolau Papp,
curatore.

(Adunarea scaunale) este conchiemata pe Mercuri in 7 Octobre n. a. c. Obiectele de pertractare suntu: Propunerea comisiunei la emisulu ministeriului de interne Nro. 33047 in caus'a arondârei municipieloru si afaceri curente.

(Stipendiele), pentru cari s'a escrisu concursu din partea Prea Ven. Consistoriu, s'au conferitu la urmatorii domni: Din fundatiunea Franciscu-Iosefiana s'au datu cele 3 stipendie de câte 500 fl.: dloru G. Maric'a S. Popescu, si I. Reu, teologi absoluti; eara cele doue de câte 100 fl. dloru iuristi G. Etvös si l. Cipu. Stipendiulu de 500 fl. din fundatiunea mogaiana s'a datu lui Zach. Moga si celu de 100 fl. lui Eug. Moga, ambii consangeni cu piulu fundatoru. Stipendiulu de 250 fl. s'a conferitu gimnasistului maturisatu N. Neamtiu. Cele doue stipendie de câte 50 fl., pentru cari au concursu o multime de studenti, s'a datu: lui N. Moianu stud. de clas'a VII la gimnasiulu rom. gr. or. din Brasiovu, si lui N. Bogiciu, studentu la realele rom. in Brasiovu.

⁂ Focu. Marti in 17. l. c. a fostu incendiu mare in Alamoru. 23 familii au remasu fâra de acoperisiu, fâra de imbracaminte si fâra de nutrementu acum in ajunulu iernei, câci grau si alte cereale ce le au fostu adunatu bietii nenorociti, unor'a chiaru sí cucuruzulu au devenitu prad'a flacariloru desfrenate. Nefiindu nimenea dintre acestia asiguratu si póte imaginá ori si cine starea cea trista a dearsiloru. Deci deca a fostu undeva lipsa de ajutoriu aici nu mai póte fi nici o indoiela mai alesu considerandu ca nici unulu n'a apucatu sa semene graulu pentru anulu urmatoriu.

Nr. 229/scol. — 1874.

Concursu.

Devenindu in vacantia statiunile invetiatoresci:

1) in comun'a Idicelu-satu, cu salariu anuale de 150 fl. v. a., 4 stângini de lemne, din padurea scólei, si cuartiru acceptabilu, ori 25 fl. v. a.;

2) In Idicelu-padure, cu salariu anuale de 120 fl. v. a. 4 stângini de lemne si 15 fl. bani de cuartiru, — pentru ocuparea câror'a se escrie concursu pâna in 6 Octomvre a. c. cându va fi alegerea.

Concursele instruite cu documentele necesarie au a se adressá subscrisului pâna la terminulu prefiptu.

Rip'a de diosu in 16. Sept. 1874.

In contielegere cu comitetulu paroch. respectivu.

Vasilie Popoviciu,
(1—3) Administ. ppescu.

Concursu.

Devenindu vacanta statiunea invetiatoresci la scóla confesionala gr. or. din Huniador'a, protopresbiteriatulu Hatiegului, pentru ocuparea acestui postu, se escrie prin acésta concursu cu terminulu pâna la 4 Octombre st. v. an. cur.

Salariulu anuale este 250 fl. v. a. cuartiru si gradina de legumi, cele din urma computate in 50 fl. v. a. la olalta 300 fl. v. a.

Concurentii la acestu postu invetiatorescu au sa-si tramita recursele instruate conformu statutului organicu comitetului parochialu gr. or. din Huniadóra, la adres'a dlui protopopu Ioanu Ratiu inspectore scolaru tractualu in Hatiegu, pâna la diu'a susu aretata.

Huniadór'a la 15. Septem. 1874.

In contielegere cu Reverendisimulu domnu protopopu tractuale.

(1—3) Comitetulu parochialu.

Concursu.

Pentru ocuparea statiuniloru invetiatoresci la scólele confesionali gr. or. din comunele mai josu insemnate se escrie prin acést'a concursu pâna in 10. Octobre a. c. calend. vechiu.

1. Livezeni la care e afiliata comun'a romàna Petrosieni-Delsa, cu salariu de 300 fl. si cortelu;

2. Ocolisiulu mare cu 200 fl. si cortelu.

Doritorii de a ocupá aceste statiuni sa si astérna concursele instruíte in sensulu prescriseloru din „statutulu org.“ — pâna la terminulu amintitu la subscrisulu.

Hatiegu in 16. Sept. 1874.

I. Ratiu.
(1—3) Protopopu.

Concursu.

Pentru ocuparea postului invetiatorescu la scóla populara romana gr. or. din opidulu muntanu Abrudu se deschide concursu, pâna la 30 Sept. a. c.

Emolumentele suntu, 200 fl. v, a. salariu anualu, cuartiru, si lemne de incâlditu.

Competitorii au sa fia pedagogici séu clerici absoluti, petitiunile debui a-se instrui conformu prescriseloru statutului organicu, si a-se substernesc protopopescu gr. or. in Abrudu, pâna la terminulu prefiptu.

In contielegere cu comitetulu parochialu.

Abrudu in 10. Septembre 1874.

Ioane Gallu,
2—3 Protop. si Inspect. dirt. de scóle

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei invetiatoresci vacante dela scól'a gr. orient. confessionala din Buciumu-Cerbu, tractulu ppescu alu Zlatnei de josu, se escrie concursu cu terminu pâna in 29 Septemvre a. c. st. v. in care di se va tiené si alegerea.

Emolumentele suntu 160 fl. din fondulu scolaru „Andreianu“ localu care se da in rate lunarie decursive; — dela invetiaceii, respective parintii acestor'a cá didacte scolare 40 fl. v. a. venitulu jumetate cantorescu care se póte calculá la o suma de 25 fl. v. a. cuartiru liberu in localitatea scólei si lemnele de focu necesarie. —

Doritorii de a ocupá acestu postu au a-si insinuá recursele loru instruate conformu prescriseloru din statutulu organiču, pâna la terminulu de susu, parintelui protopopu tractualu Ioane Gallu in Abrudu.

Cantrretii se preferescu.

Din siedintia comitetului paroch. tienuta in Buciumu Cerbu in 1. Sept. 1874.

Cu invoirea mea
Ioanu Gallu,
Protopopu.
Ioane Todescu,
paroch gr. or. si ca presiedinte alu comit. paroch,
Alesandru Danciu,
2—3 ca not. comit.

Concursu.

In parochi'a gr. or. Sielimberu, langa Sabiiu, e de a se ocupá:

1, o statiune de preotu, cu emolumentele urmatórie: folosirea unei portiuni canonice de 12 jugere (aratura si fenatiu), tacsele stolare obicinuite, câte o dî de lucru si câte o mirtia de bucate dela fia-care familia;

2, o statiune de invetiatori, cu salariu de 50 fl. din cass'a alodiale si câte 60 xr. dela fia-care familia, pre langa locuintia si 6 stângini de lemne.

Suplicele, instruate in intielesulu Statutului organicu, suntu a se tramite la subsemnatulu celu multu pâna in 1 Octomvre stil. vechiu.

Sábiiu 15 Sept. 1874.

In contielegere cu comitetulu parochialu.

I. Popescu,
(1—3) protop.

Ad Nr. 43. — 1874.

Concursu.

Pentru ocuparea postului invetiatorescu la scól'a confesionala gr. or. din Trapoldu protopresbiteratulu Sighisiórei, se deschide prin acést'a concursu.

Salariulu impreunatu cu acestu postu este 100 fl. v. a. cuartiru si lemne de incalditu. —

Doritorii de a ocupá acestu postu au a-si tramite petitiunile loru instruate in sensulu Statutului organicu pâna in 30

Septemvre a. c. la scaunulu protopopescu in Sighisior'a.

Trapoldu in 31 Aug. 1874. st. v.

In contielegere cu comitetulu parochiale.

Zachiaria B o i u,
(3—3) protop. gr. or.

Nr. 214. — 1874.

Concursu.

Pre bas'a bugetului preliminatu pre 1874/5 de adunarea gen. a Asociatiunei tienuta la Dev'a in 10—11 Augustu a. c. sub Nr. prot. XXII se publica prin acést'a concursu la urmatórele ajutórie:

1. La dóue ajutórie de câte 36 fl. v. a. pentru doi sodali de meseria, cualificati de a se face maiestrii.

2. La 10 ajutórie de câte 15 fl. v. a. pentru 10 invetiacei de meseria.

Terminulu concursului se defige pre 25 Octobre c. n. 1874.

Concurentii la ajutórele de sub 1 sî 2 au sa-si tramita concursele loru incóce pâna la terminulu indigitatu, provediute incâtu pentru **sodali** cu atestatu de botezu si de purtare morale, cum sî cu adeverintia dela maiestrulu respectivu, despre aceea cumca suntu cualificati de a se face maiestrii, iéra incâtu pentru invetiacei, concursele se fia provediute cu atestatu de botezu, de portare morale cum sî cu adeverintia dela maiestrulu respectivu despre desteritatea si diligenti'a in meseri'a, cu care se ocupa.

Din siedinti'a estraordinaria a comitetului Asociatiunei transilvane tienuta la Sabiiu in 15 Septemvre n. 1874.

(3—3)

Concursu.

Se escrie concursu cu terminulu 27. Sept. a. c. stilulu vechiu.

1. pentru unu postu de invetiatoru cu salariu de 135. fl. la scól'a gr. or. din Porcesci, pe langa locuintia si lemne de focu,

2. pentru unu postu de invetîatoriu cu salariu de 120 fl. la scól'a gr. orientala din Sebesiulu de josu, pe langa locuintia si lemne de focu,

3. pentru unu postu de invetiatoriu cu salariu de 60 fl. la scóla gr. orientale din Nucetu, pe langa o gradine de folositu. Suplicele, instruate conformu statutului organicu sunt de a se adresá la subsemnatulu.

Sibiiu 14. Sept, 1874.

In contielegere cu comitetele parochiali.

I. P o p e s c u.
Prot. si Inspectoru districtual
2—3 de scóle.

Ad Nr. 44 scol. — 1874.

Concursu.

Pentru ocuperea postului invetiatorescu la scól'a confesionala gr. or. din Tielin'a protopresbiteratulu Sighisiórei se deschide prin acést'a concursu.

Salariulu impreunatu cu acestu postu este 120 fl. v. a. cuartiru sî lemne pentru incaldîtu.

Doritorii de a ocupá acestu postu au a-si tramite petitiunile loru instruate in sensulu Statut. org. § 13. pâna in 30 Septembre, c. st. v. la scaunulu protopresbiterale in Sighisiór'a.

Tielin'a in 7 Sept. 1874. st. v.

In contielegere cu comitetulu parochiale respectivu.

Zacharia B o i u,
(3—3) protopopu.

Ad. Nr. 118 1874.

Concursu.

Pentru ocuparea vacantei parochiei Mateiasiu sî fili'a Racosiulu inferioru de clas'a a II in protopresbiteratulu gr. or. alu Palosiului, in urm'a ordinatiunei consistoriale din 7 Sept. a. c. Nr. 2258 se escrie concursu pâna in 12 Octobre a. c.

Fmolumentele suntu:

1. Cas'a parochiala cu gradina de legumi.

2. Dela 140 familii cu fumu din matera sî dela 57 din filia câte o ferdela de bucate.

Portiune canonica de 3 jugere aratura sî fenatiu, din care 2 jugere se folosescu in totu anulu sî cimiterulu in giurulu bisericei de unu caru de fenu.

4. Lemnele necesarie de focu.

5. Dela tineretu o dî de lucru (claca.)

6. Competintiele stolarie usitate, cari tóte computate in bani dau unu venitu anualu preste 700 fl. v. a. din acésta insa ¼ parte din intregulu este a cantorului.

Doritorii de a concurgie la acésta statiune sî voru asterne concursele loru instruite in sensulu „Stat, org.“ pâna la terminulu susu dîsu subscrisului.

Palosiu 12 Septembre 1874.

In contielegere cu comitetulu parochialu.

Teofilu G h e a j a,
(3—3) Adm. prot.

Nr. prot. 235 — 1874.

Concursu.

Spre ocuparea parochiei Halmeagu cu fili'a Siercai'a din protopopiatulu Cohalmului devenita in vacantia in urm'a resignârei betrânului sî nepotinciosului parochu de acolo, Georgiu Tulbure, cu inalt'a concesiune a prea Venerabilului Consistoriu, se escrie concursu pâna in 16 Octobre a. c. st. v.

Cu acésta statiune preotiésca suntu impreunate urmatóricle venituri:

1. Din parochia: o ferdela de bucate dela 52 de fumuri dela romani; dela 13 familii neorustici 2 dîle de lucru sî o dî de claca. — Din filia: dela 18 familii câte-o jumetate ferdela de bucate.

2. Portiune canonica statatória in pamentu aretoriu de 2 jugere, sî de unu caru de fenu.

3. Veniturile stolarie obicinuite.

Se observéza aceea ca cas'a parochiale cu cladirile economice necesarie lipsescu cu totulu.

Doritorii de a ocupá mentionat'a parochia, voru avea de a-sî substerne petitiunile loru conformu dispositiuniloru sî legiloru vigenti, subscrisului, pâna la terminulu mai susu prefiptu.

Cohalmu, 2 Septembre 1874.

In contielegere cu comitetulu parochialu concerninte.

N. D. M i r c e a
3—3 adm. prot.

108|1874.

Concursu.

Pentru intregirea parochiei II vacante de clas'a III din Poplac'a se deschide prin acést'a concursu pâna in 5|17 Octombre a. c.

Concurentii, concursele loru provediute cu atestatele recerute sî prescrise de regulamentulu provisoriu pentru regularea parochieloru din archidiecesa, din 1874 §. 16 lit. d. in terminulu prefiptu sa le adreseze la subscrisulu.

Sabiiu 10 Septembre 1874.

In contielegere cu comitelu parochialu.

I. H a n i 'a,
3—3 protop. tract. Sabiiului I.

Concursu.

Pentru ocuparea posturiloru de doi invetiatori, la scól'a conf. gr. or. din comun'a Poian'a-Marului, in protopresbiteratulu I alu Fagarasiului, se escrie concursu pâna la 28 Septembre a. c. st. v.

Emolumentele suntu: léfa anuala, pentru invetiatoriulu primariu 200 fl. v. a. cuartiru si lemne de lipsa.

Pentru invetiatoriulu secundariu 100 fl. v. a. cortelu sî lemne trebuincióse.

Doritorii de a ocupá aceste posturi, aua-si asterne suplicele loru, instruate in sensulu Statutului Organ. pâna la terminulu susu aretatu, scaunulu protopopescu I alu Fagarasiului.

Poian'a-Marului 30 Augustu 1873.

In contielegere cu concerintele protopresbiteru.

3—3 Comitetulu parochialu.

Concursu.

La scóla confesionale gr. or. din suburbiulu Brasiovu vechiu au devenitu postulu de invetiatoriu secundariu, vacantu; spre intregirea acestuia se escrie concursu pâna la 6 Octombre a c. candu va fi sî alegerea. Cu acestu postu e inpreunatu unu salariu anualu de 200 fl. v. a. si doi stanjini lemne de focu.

Doritorii de a ocupá acestu postu au a-si ascerne petitiunile loru instruate in sensulu statutului organicu pâna la terminulu prefiptu la prea onoratulu domnu protopopu Iosifu B a r a c u in Brasiovu.

Brasiovu in 15. Septembre 1875.

Comitetulu parochiale.

Georgiu P e r s i e n o r i u.
(1—3) Parochu sî Presiedinte.

Nr. pr. scol. 49. 1874.

Concursu.

Pentru ocuparea postului invetiatorescu la scola confesionala gr. or. din Siaiesiu protopresbiteratul Sighisiori se deschide prin acésta concursu.

Salariulu impreunatu cu acestu postu este 100 fl v. a. cuartiru sî lémne de incalditu.

Doritorii de a ocupá acestu postu au de a-si tramite petitiunile loru instruate in sensulu „Statutului organicu“ pâna in 14 Octomvre a. c. st. v. la scaunulu protop. in Sighisior'a.

Siaesiu 15. Septembre 1874.

In contielegere cu comitetulu bis. parochialu

Zaharie B o i u,
(1—3) Protop. gr. or.

Concursu.

Devenindu in Protopresbiterialu gr. or. alu Zarandului mai multe statiuni invetiatoresci vacante, prin acést'a se escrie concursu pentru ocuparea loru pâna in 1. Octobre a. c. si adeca pentru urmatórele comune:

1. Luncoiu de josu. 2. Hertiegani, 3. Cainelu, 4. Bucuresci-Rovin'a, 5. Curechiu, 6. Siesuri, 7. Dupapétr'a, 8. Blajeni, 9. Ribitics Uibéreni, 10. Inneu, 11. Ribitióra, 12. Tomnatecu, 13. Bulzesci, 14. Lunca, 15. Caraciu, 16. Birtinu, 17. Prihodisce-Tataresc, 18. Valea-bradu, 19. Rud'a, 20. Tîeretielu.

Salariele impreunate cu acestea posturi suntu: pentru fiacare comun'a 210 fl. v. a. cuartiru si lemne; pentru vre-o câtevá cu prospectu de a se mai marí acestu salariu pâna la 300 fl. v. a. cuartiru si lemne.

Doritorii de a ocupá un'a din acestea statiuni sa-si adreseze suplicile loru instruate in intielesulu „statutului organicu,“ la subsemnatulu in Bradu (Zarandu).

Bradu 13. Sept. 1874.

Cicol. I. M i h e l t i a n u.
Prot. gr. or. a Zarandului.

Nr. 9983/civ. — 1874.

Edictu de licitatiune.

Din partea tribunalului regiu in Sabiiu cá instantia reale se publica, ca in urm'a cererei comunei S a b i e l u contra comunei C a c o v'a spre incassarea pretensiunei de 296 fl. 38 xr. v. a. c. s. c. s'a concesu vendiarea esecutiva a mobileloru comunei Cacov'a dejá pemnorate si estimate si anume:

1 a unei mese de scrisu cu stelagie per 5 fl.

2. a unui stelagiu de acte per 4 fl.

3. a unui dulapu inaltu per 3 fl.

4. a unei lade ferecate per 10 fl.

precum sî a casei aflatórie in comun'a Cacov'a sub Nr. C. 178, Nr. top. 759 sî 760 pretiuite cu 4500 fl. sî s'a statoritu spre realisarea vendiârei acestei'a terminulu I pre 7 Novembre 1874 si alu II-lea terminu pre 12 Decembre 1874, totu-déun'a la 9 óre a. m. in cancelari'a comunale din Cacov'a — sub conditiunile urmatórie:

1) Fiesce-care licitante are a depune la mân'a comisariului de licitatiune unu vadiu de 10% a pretiului de estimatiune in bani gat'a.

2) Pretiulu strigârei e celu de estimatiune. —

3) Pretiulu cumperârei e a se solví in dóue rate egale de câte 30 dîle pre lânga interese de 6%.

4) Neimplinindu cumperatoriulu acésta conditiune, esecutórea va avé dreptulu de a cere relicitatiunea.

Totu deodata se provóca acei creditori ipotecari, cari nu locuiescu in Sabiiu séu in apropierea lui, cá spre representarea loru la divisiunea pretiului, cari locuiescu in Sabiiu sî pâna la vendiare sa arete numele sî locuinti'a acestor'a, câci la din contra voru fi representati prin unu curatoru, ce se va denumí din oficiu. —

In fine se provóca toti acei'a, cari credu a poté probá vre-unu dreptu de proprietate de alta natura séu de prioritate asupr'a bunuriloru pemnorate, cá — de si nu au primitu incunosciintiare speciale — sa presenteze incusele loru in terminu de 15 dîle dela dîu'a ultima a publicârei edictului la susunumitulu tribunalu; de óre-ce la din contra astfeliu de incuse nu voru impedecá continuarea esecutiunei si pretendentii voru fi avisati numai la superplusulu pretiului de cumperare.

Din consiliulu tribunalului regiu cá instantia reale.

Sabiiu in 3 Septemvre 1874.

(1—3)

Edictu.

Pe basea actiunei Paraschivei Dimitrie Apoldianu din Seliste pres. astadî, barbatulu acesteia Nicolae Putina totu din Seliste pribegitu de 10 ani, se provóca prin acést'a, cá in terminu de unu anu dela datulu de fatia negresitu sa se presenteze innaintea forului matremoniale subscrisu, pentru-ca la din contra processulu incaminatu se va otari si in absenti'a lui.

Sibiiu 17. Sept. 1874.

Forulu matrimonialu gr. res. alu protopresbiteratului tractului
(1—3) Sibiiului I.

Edictu.

Rachil'a, nascuta Ioanu Galea din Tintiari, care in 14 Februariu 1873 a parasitu cu necredintia, la o luna dupa cununia, pre legiuitulu seu barbatu Nicolae G. Dragosiu totu din Tientiari nesciinduse de atunci nici pâna astadî loculu ubicatiunei ei, se citéza prin acést'a, cá in terminu de unu anu sî o dî sa se presenteze la scaunulu protopopescu mai josu subscrisu, caci la din contra procesulu divortiale incaminatu de barbatulu ei, se va pertractá sî decide sî in absentiá ei.

Brasiovu in 15. Septembere 1874.

Forulu protopopescu gr. or. I. alu Brasiovulu.

Iosifu B a r a c u,
(1—3) Protopopu.

Nr. 106/1874.

Edictu.

Dionisiu Manigu din Telisc'a scaunulu Selistei, carele de tempu mai indelungatu absentédia dela soci'a sea Marin'a Dimitrie Carata din Seliste, fâra a se scí loculu aflârei lui, se provóca prin acést'a, cá in terminu de unu anu sa se infacisiedie inaintea forului subscrisu, pentru ca la din potriva procesulu divortialu intentatu asupr'a lui se va otarí sî în absenti'a lui.

Sabiiu 2 Septembre 1874.

Forulu matrimonialu gr. res. alu protopresbiteratului tract.
(2—3) Sabiiului I.

Celu mai nou sî mai mare depositu de orológe in Sabiiu

la

IOHANN BUSCHEK

orologieriu,

Uliti'a Cisnadiei Nr. 16 vis-a-vis de Hotelulu: „La Corón'a Ungariei“.

Recomenda orologele sele de auru sî argintu de I calitate, de Genf, alese personalminte sî probate prin oficiu, cu garantia de 1—2 ani.

Orologie de argintu cu câte fl. 13, 14, 16, 18, 20, 24, 26, 28, 30—40.

Orologie de auru cu câte fl. 28. 30, 32, 34, 36, 40, 45, 50, 60, 70—150,

De I calitate orológe cu pendulu, o decóre pentru ori-ce locuintia cu câte fl. 28, 30, 32, 34, 36, 38, 40, 44, 46, 50, 60, 70—150.

Orológe de biroulu francesu, de marina sî desteptatórie (Wecker) etc.

Lantiuri de auru sî argintu, probate prin oficiu sî adeca: Lantiuri de argintu cu câte fl. 3, 4, 5 pâna la 12, de auru: Lantiuri de gâtu cu câte fl. 32, 34, 36, 40, pâna la 80 sî 150.

Reparaturele se facu dupa modulu celu mai nou solidu sî cu garantia de unu anu.

Pretiu curinte mai detaiatu gratis et franco.

(17—20)

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl.iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Nr. 76. ANULU XXII.

Sabiiu in 26 Septembre (10 Octobre) 1874.

Invitare de prenumeratiune
la
„Telegrafulu Romanu“

pre unu patrariu de anu (Octomvre-Decembre) alu anului 1874. — Pretiulu abonamentului pre ¼ de anu e:

Pentru Sabiiu 1 fl. 75 cr. v. a.

Pentru Monarchi'a austro-ungurésca 2 fl. v. a.

Pentru Romani'a sî strainatate, 3 fl. v. a.

DD. abonanti suntu rugati a nu intardiá cu tramiterea prenumeratiuniloru.

Adresele ne rugâmu a se scrie curatu, a se pune numai post'a ultima, dara nu câte dóue poste ultime, sî in locu de epistole de prenumeratiune recomandâmu on. publ. avisurile postali, **(Posta-Utalvány. — Post-Anweisung.)** cá impreunate cu spese mai putiene sî cá mai sigure pentru inaintarea baniloru de prenumeratiune la

Editur'a „Telegrafului Romanu“ in Sabiiu.

Dumineca in 4 Octomvre (22 Sept. st. v.), fiindu dîu'a onomastica a Maj. Sele Imperatului si Regelui Franciscu Iosifu I, s'a celebratu servitiu ddieescu, s'a cetitu rugaciunea din genunchi si s'a cântatu imnulu imperatescu. Servitiulu ddieescu s'a seversitu sub pontificatulu Précuviosiei Sele P. Archimandritu si Vicariu archiepiscopescu Nicolau Pope'a. — In aceeasi dî s'a serbatu sî in bisericele confessiuniloru celoru-lalte onomastic'a Maj. Sele. Edificiele publice au fostu decorate cu tricolorulu ungaru.

Sabiiu 25 Septemvre.

Adunarea scaunului Sabiiului de astadi s'a ocupatu indata la inceputu cu verificarea si jurarea unoru membri noi, fiindu protocolulu siedintiei de mai inainte verificatu de o comissiune anumita. Dupa aceste se trecù la ordinea dîlei. Referentele majoritâtiei din comitetulu adunârei, Bruckner, motivéza si recomanda spre primire propunerea majoritâtiei, Pred'a asemenea propunerea minoritâtiei, cari in parte suntu dejá cunoscute din nrii precedinti ai fóiei nóstre. Propunerea minoritâtiei fu spriginita mai intâiu cu motive tari de Dr. Borci'a, cu multe adeveruri spuse pre fatia de I. Hane'a; cea a majoritâtiei de Schneider. Corifeii majoritâtiei, cari au presimtitu ca minoritatea mai are unu numeru insemnatu de puteri cari voiescu a luá parte la discussiune, si temendu-si stabilitatea majoritâtiei in urm'a argumenteloru minoritâtiei, in ruptulu capului au votatu incheiarea desbaterei si erá pre ací, déca nu-i facea Bolog'a atenti, sa voteze en bloc propunerea majoritâtiei comitetului pâna a nu se decide, care propunere sa fia luata dreptu base la desbaterea speciale. Unu objectu asia de momentuosu, grabitu cu atâta repediciune, dovedesce ca maioritatea numai prin „Geschwindigkeit ist keine Hexerei“ este sigura ca si póte petrece propunerile la concluse si ca ea toujours — voteza. Se intielege de sine ca venindu propunerile la votu maioritatea a radicatu pre cea a maioritatiei comitetului la conclusu, primindu-o en blocu si pentru desbaterea speciale. Minoritatea romaniloru insinuà votu separatu. Mai pre largu cu alta ocasiune.

Prin biletu imperiale este convocatu senatulu imperialu pe 20 Octobre a. c. st. n.

Maj. S. Imperates'a s'a intorsu din Angli'a preste Franci'a si Germani'a. In 4. Oct. n. a facutu visita imperatesei Germaniei in Baden-Baden.

„Onórea Brasiovului (resp. a sasiloru din Brasiovu) este salvata“, dîce „Kr. Ztg.“ Majoritatea alegatoriloru sasi din Brasiovu dela 26 Maiu a. c. s'a alaturatu langa minoritatea de atunci si a aflatu de bine, cá deputatulu insultatu de atunci, Fr. Wächter, pentru ca n'a parasitu clubulu lui Deák séu provocatu nu a voitu a-si depune mandatulu, — sa remana si mai departe deputatu dietalu. — Sabiiulu e dara la rendu sa-si mantue si elu onórea fatia cu deputatulu seu Rannicher.

La cronica septemanaria a foiei locale „S. d. Tageblatt“ dela 3 Oct. n. cetimu:

„Cestiunea orientale, carea de dieci de ani aterna cá unu nuoru pre orizontulu europeanu, pare a se fi apropiatu binisioru de pamentu; celu putienu diurnalele din servitiulu politicei celei inalte ce au darulu de a presimtí viitoriulu audu fulgerele sî tunetele descarcându-se din nuorii tempestatiei politice. De mai multe septamâni esista o disputa despre presupusele inarmâri ale Turciei la marginile ei despre media-nópte. Unii nega inarmârile aceste, altii sciu de alta parte sa enareze in detaiu despre tóte bucatile de arme impartîte de regimulu turcescu intre mahomedanii din Bosni'a, Albani'a sî Erzegovin'a cu scopu de a intempiná cu bratie de feru inarmate trupele stateloru dunarene, doritórie de independintia, sî adeca trupele Romaniei, Serbiei sî Muntenegrului. O fóia scie sa enareze scirea sensatiunale, ca domnitoriulu Romaniei, Carolu, a statoritu in Franzensbad dimpreuna cu tramisulu domnitoriului serbescu Milanu sî ordinea de bataia a puteriloru inarmate serbesci sî romanesci, conformu cârei, Serbi'a, pre lânga organisatiunea de fatia a armatei sele, póte tramite in campulu de lupta 70,000 adjustati in tóta form'a, cari la casu de lipsa se potu urcá la 90,000, sî Romani'a 100,000 de ostasi gat'a de lupta, asiá incâtu la casu de o coalitiune a acestoru dóue staturi sî de o aliantia cu Muntelenegru 200,000 de ostasi potu pre lesne lucru stá gat'a de a intrá in lupta. — Neincrederea nutrita prin sensatiunile nerealisate din trecutu discreditéza cu dreptu cuventu tóte scirile despre incurcaturi amenintiatórie in imperiulu osmaniloru, care se afla in procesulu amortîrei. Scirile aceste nu voru aflá crediementu pâna cându nu voru fi confirmate de bubuitulu tunuriloru. Materi'a de incendiu s'a gramaditu fórte tare sî esplosiunea unui resbelu orientalu póte urmá in totu momentulu, dara póte sa se sî amâne pre mai multi ani; cu tóte ca cért'a intre staturile suzerane dela Dunare sî intre Pórta pentru dreptulu de a incheiá independente tratate comerciali cu staturi esterne; cu tóte ca o revolutiune interna a osmaniloru pentru resturnarea dreptului de successiune la tronu de pâna acum sî denumirea fiiului sultanului de succesoru, suntu o lunta carea póte aprinde in totu momentulu.

„Magy. Polgár“ aduce in nrulu seu dela 4 Octobre unu articulu de fondu intitulatu. „Caus'a educatiunei in Romani'a.“ Indata la inceputu dîce ca e lucru afara de tóta indoial'a, ca educatiunea a luatu unu mare aventu in Romani'a in anii din urma.

„Numai inainte cu dóue diecenie, continua citat'a fóia, Moldavi'a sî Tiér'a romanésca trecea naintea tieriloru esterne de o provincia selbateca, imbrancita sub despoiatori'a putere a Portiei, unde licuritori'a radia a aurorei numai pré pucinu se potea observá. Poporulu erá decadiutu in nesciinti'a dobitocésca sî nimenea nu cugietá sa-lu radice din starea acést'a.

(Autorulu se vede ca n'are sciintia de domnitoriulu Alesandru Ghic'a, infiintiatoriulu multoru scóle sî a militiei in partile muntene sî ca in Moldov'a totu pre acela-si tempu s'a infiintiatu academi'a de sciintie. R.)

Lauda initiativ'a guvernului de astadi, carele face tóte pentru radicarea educatiunei la o stare corespundiatória unui statu civilisatu. Amintesce de convocarea unui consiliu de barbati de specialitate de câtra min. Maiorescu. Siedintiele consiliului voru fi conduse de ministru insusi.

Instructiunea publica in Romani'a se imparte in elementara, secundara sî universitaria. Instructiunea elementara o provedu 2110 scóle satesci sî 245 cetatienesci, dintre cari la sate 1017 suntu scóle de copii, 107 de copile sî 992 suntu mestecate. In scólele aceste s'au instruitu in an. scol. 1873/4 52,850 copii sî 3903 de copile, cu totulu 56,753. Fiindu locuitorii Romaniei la sate in numeru de 4.050,000 vine pre 1920 suflete o scóla; 920 de comune din 3030 nu au nici o scóla. In cele 245 scóle cetatienesci au invetiatu 25,864 sî adeca 18,353 copii sî 7511 copile. Pre fia care dintre cele 62 cetâti se vinu câte 4 scóle elementarie.

Licee séu gimnasie suntu de câte 4 si de câte 7 clase, de cele dintâiu 17 si de cele din urma 6. In cele de 7 clase au fostu in anulu espiratu 1817 si in cele de 4 clase 6764 elevi. In 7 seminarie suntu 2273 seminaristi cari se pregatescu pentru preotia, si in scól'a centrale normale (pedagogia) cu 147 elevi. — In 7 scóle de fete au invetiatu in anulu espiratu 486 eleve. — De scólele secundarie se tienu si scólele de specialitate, asiá: 2 scóle comerciale cu 223 de elevi, 8 seminarie de invetiatori cu 352 elevi, o scóla de veterinari cu 18 elevi, 5 scóle de industría cu 236 elevi, unu conservatoriu cu 148 elevi si 48 eleve si 2 de arte frumóse cu 31 elevi. — Mai suntu 2 universitâti in Bucuresci si Iassi cu facultâti de drepturi, de filosofia si medicina cu 274 ascultatori de drepturi, 67 de filosofia si 139 de medicina.

Afara de aceste institute publice si mai multu séu mai putienu sustienute de statu si districte, mai suntu 240 institute private, cele mai multe de fete cu 12,200 elevi si eleve. — Intre aceste din urma e de a se numerá scól'a nemtiésca luterana cu 417 elevi, dintre cari 85 gr. or., 97 rom.-cat., 2 ref., 16 israeliti si 1 mahomedanu. — Luteranii au si o scóla reala si dóue gradini de copii dupa sistem'a fröbeliana. — „Durere, incheia articululu, ca cele 15-16 mii de suflete de magiari din caus'a indiferentismului loru nu au nici unu institutu.“

La concentrârile de tomna in giurulu Bucuresciloru, unde se voru concentrá la vr'o 30 mii de osteni se dîce ca este invitatu Domnitoriulu Serbiei si alu Muntenegrului. Din impregiurarea acest'a si din alte manifestatiuni reciproce a inceputu opiniunea publica a face conclusiuni de aliantie intre Romani'a, Serbi'a si Muntenegru. „Journal de Bucurest“ deminte astfeliu de sciri respingendu-le in regiunile scorniturilorou.

Principele Serbiei Milanu s'a intorsu din caletori'a sea si a sositu in Belgradu in dîu'a de 30. Septembre. Poporulu serbescu l'a primitu cu mare entusiasmu.

Regele Italiei fiindu in Turinu a primitu pe expresiedintele republicei francese Thiers intr'o audientia lunga.

Parlamentulu Italiei e disolvatu. Bonghi e denumitu ministru de instructiunea publica. De alta parte se spune, ca principele Umberto, principele Amadeo si generalulu Cialdini inspectiuneza fortaretiele si arsenalele italiane intogm'a cá in ajunulu unui resbelu.

O visita.

Intr'o scurta notitia amu aratatu publicului nostru, ca cetatea nóstra a avutu in midiloculu ei pre dlu Boliacu. Cine este acestu domnu, nu avemu lipsa sa mai spunemu. Publiculu celu mare românu o sciea cine este inainte de a-i spune noi, in vre-o câte-va trasuri terenurile, pre cari este activu acestu betrânu venerabile, incaruntitu luptandu si muncindu pentru natiunalitatea sea in genere si pentru patri'a sea in specie. Dara nici nu avemu noi de cugetu sa-i scriemu panegirice. Faptele lui voru vorbí contempuraniloru precum si posteritâtiei sî voru instruí pre cea din urma cum trebuie sa-si iubésca cine-va poporulu seu. Alt'a este dara ce ne impune condeiulu in mâna cá sa scriemu ce-va apropos la visit'a ce ni-o facù dlu Boliacu.

Suntu multi cari cercetéza cetatea nóstra si putemu dîce si patri'a nóstra, din departâri mai mari si mai mici. O cercetéza englesi, francesi, nemti si in fine români. Inse cercetârile aceste suntu séu numai niscari caletórie de placere séu ele suntu pentru a fi espusu poporulu românu cu tóte ale sele dispretiului natiuniloru europene, séu din lumea intréga. Cercetarea patriei de barbati cu óre-care renume a fostu in cele mai multe casuri urmata de resimtieminte ce a trebuitu sa le avemu noi cei espusi naintea lumei in modulu celu mai nefavoritoriu. Cá sa nu umblâmu pipaindu prin trecutulu mai departatu punemu mân'a pre opulu unui Charles Bonner, si acum in tempulu celu mai próspetu pre espectoratiunile unui

Welmer si amu voí sa scimu, déca nu va regretá fia-ce omu cu inima si judecata ca avemu nenorocirea de astfeliu de visite.

Déca amu avutu resimtieminte pentru visite de straini preocupati, de ómeni cari speculéza sa infatisieze lumei ras'a nóstra de netrebnica si nedémna de viétia, credemu ca de asta data vomu avea si o bucuria. Fratele nostru a venitu sa véda cu ochii si sa cunósca tiér'a nóstra cu tesaurii ei ingropati de seculi in pamentu; elu inse n'a trecutu cu vederea si pre popórele transilvane si in specialu pre poporulu, din care dupa sânge face parte, chiaru si in straturile sele cele mai de josu.

Cunóscemu cu totii agerulu seu condeiu. Scimu cu totii conecsiunile ce le are cu lumea cea mare si culta a Europei. Nu ne vomu insielá in asteptârile nóstre, déca ne va face acestei'a cunoscuti si pre noi si i va arată ca si noi iubimu ordinea, iubimu munc'a, iubimu totu ce se póte numerá intre aspiratiunile nobile ale unui poporu demnu de famili'a européna si urimu totu ce e inobilu si ce contrariaza ordinei si aspiratiuniloru ce facu adeverat'a civilisatiune a unui poporu.

Ceea ce amu vediutu de atâtea ori, ca nu potemu asteptá dela straini, vomu asteptá dela confratele nostru, carele si pâna acum a doveditu la multe ocasiuni, ca are inima deschisa pentru pasurile a tóta suflarea romanésca.

Noi inse amu merge mai departe cu pretensiunea nóstra. Ceea ce amu vediutu ca face unu caruntu, amu dorí sa vedemu imbratisiendu-se cu aceeasi caldura si de cele-lalte poteri numeróse, mai june, din patri'a mai angusta a dlui Boliacu. Câti nu caletorescu si petrecu in capitalele Europei apusene? câti nu au ocasiuni de a vení in contactu cu pres'a aceloru capitale? si fiindu ca de câte ori caletorescu spre apusulu Europei séu ne incungiura cu totulu, séu trecu rapede prin tiér'a nóstra, si nu au ocasiunea de a ne cunósce mai deaprópe, nu au nici unu cuventu pentru noi séu cându inim'a revoltata de ceea ce audu si cetescu despre noi, neavendu esacta cunoscintia de referintiele nóstre, ne apara fâra de a ne apará si ne acusa escusandu-ne.

Cunoscintia dara mai esacta aru trebuí sa aiba puterile cele june ale eruditiunei de dincolo despre referintiele nóstre. Acést'a o dîcemu nu numai pentru spriginulu de care amu vorbitu, o dîcemu si pentru ca avemu interese comune, cari fâra de cunoscintia reciproca nu se potu realisá cum se cade nici odata. Sa ia cine-va diurnalele nóstre si sa le compareze cu cele de dincolo de Carpati; sa iá cine-va unu manualu de dincolo si sa-lu compareze cu unulu de aici. Au nu va gasí ca suntemu pre calea de a ne despartí culimb'a acum, cându pres-s'a, aduna, unesce fragmentele de popóre, cu limb'a pre carea poporulu celu necultu ni-o pastrà seculi unificata, incâtu românulu din Basarabi'a se intielege cu românulu din Banatu, celu din Maramuresiu si Bihari'a cu celu dela Dunare si din Transilvani'a, fâra de a luá intr'ajutoriu unu dialectu séu o limba maiestrita, dreptu mediu pentru a se puté intielege intre sine.

Literaturele nóstre pâna cându au fostu de o estindere neinsemnata au pututu pastrá unitatea. Acum inse prin o continuitate a instrainârei unii de altii putemu ajunge acolo, incatu avemu literaturi deosebite in cuprinsu si forma.

O cunoscintia mai de aprópe din ambe partile aru dá aventu mai mare literaturei si prin acest'a s'aru dá unu aventu mai mare desteptarei spiriteloru, acest'a este unu aventagiu pentru civilisatiune si civilisatiunea pentru adeveratulu patriotismu. Cetatienii civilisati sunt cetatieni mai puterici si mai favorabili staturiloru la tempu de nevoia.

Pre terenulu sciintiei dara sa ne intalnimu câtu de desu unii cu altii. Sa ne invetiâmu unii dela altii spre a ne luminá si cu lumin'a cea adeverata sa ne aperâmu cu totii in contr'a tuturoru atacuriloru din ori ce parte aru veni aceste.

Cestiunea lucratoriloru.

(X) Dupa ce in espunerile nóstre de pâna aice amu aretatu, desî numai in liniamente generali, fasele istorice, prin cari a trecutu munc'a pâna ce a venitu la stadiulu de adî, — amu constatatu adeverulu, ca cestiunea lucratoriloru se va resolví numai prin realisarea armoniei intre capitalu si munca.

Impregiurarea, ca muncitoriulu capeta o recompensa fórte mica pentru munc'a sea ce stà la dispositiunea capitalistului, a avutu urmâri mari, mai intâiu pre terenu socialu.

Plat'a este pentru clas'a muncitória uniculu medilocu, prin care ea póte sa multieméscа tóte trebuintiele ei. Ei! dara déca acésta plata abiá ajunge pentru a acoperí trebuintiele cele mai neaperatu de lipsa ce le cere subsistinti'a, — ce va fi atunci de cultur'a acestei clase? Se scie, ca numai cultur'a si bunastarea materiale potu sa radice pre omu din trivialitatea vietiei fisice la culmea vietiei morale. Cultur'a adeverata a spiritului si a animei desvólta bunulu si nobilulu in omu si-'lu emancipéza de sub prevalenti'a si influinti'a materiei, iéra bunastarea materiale nasce multiemirea si medilocesce desvoltarea calitâtiloru ce suntu innascute omului. Acesti doi factori dau unu resultatu satisfacatoriu, din conlucrarea loru isvoresce tari'a generatiuniloru si organismulu socialu se insanatosiéza si viéza. Mens sana in corpore sano.

Dara togm'a cultur'a si bunastarea materiale lipsesce clasei muncitórie. Muncitoriulu dupa cum observaramu mai susu, capeta o plata mica, cu carea abia póte traí si pentru alte scopuri nu-i remane nimicu la dispositiune, macaru ca si elu are acel'asi boldu firescu de impreunare in familia cá si ori care altu omu, dara famili'a cere grigie mai mare, elu trebuie sa sustiena femei'a si copiii sei. Nepotendu multiemí atâte trebuintie, elu devine constrinsu sa-si tramitia femei'a si copiii la lucru pentru plata. Famili'a intréga lucra pentru subsistinti'a sea, dara consecuintiele negative suntu colosali, legatur'a intima slabesce, femei'a numai póte impliní indatoririle sele cá mama ce trebuie sa-si crésca copiii, si acesti'a inca nu se potu bucurá de o educatiune cuviinciósa, pentru ca togm'a in anii cei mai fragedi, cându spiritulu si anim'a e mai capabila de a primí impresiunile vietiei ei, se punu la munca grea.

Crescându apoi in ticalosia, fâra cultura, si fiindu rapitu de tempuriu in vertegiulu vietiei, muncitoriulu nu mai are nici unu prospectu intr'unu viitoriu mai bunu, si cadiendu din trépta in trépta totu mai josu devine in fapta pentru productiune unu instrumentu ce se deosebesce de masîna numai prin trebuinti'a sea mai mare si prin nevointi'a sea de viétia.

Si ce e mai multu, muncitoriulu castigandu numai câtu consuma intr'o dî si neavendu de unde pastrá pentru dîle rele si eventualitâti neprevediute, se vede de odata cându i se gata poterile, cându se nenorocesce séu cându ajunge la betranetie nenorocitu. Omulu piere apoi séu devine o sarcina pentru facerea de bine a deaprópelui seu.

Unii au sustienutu, ca inmultirea prea rapede a clasei muncitórie este unu reu socialu ce aru trebuí sa se delatureze, inse acest'a e o ideia absurda. Boldulu sexualu nu se póte regulá prin norme positive. Acest'a aru semnificá reintroducerea sclaviei antice.

Acést'a este starea trista a clasei muncitórie preste totu, dara mai deplorabila este sórtea muncitoriloru acolo unde productiunea a ajunsu la culme, adeca in institutele si punctele centrali ale intreprinderei mari, — in fabrice. Aruncându o privire asupr'a loru ne cutremurâmu de contrastulu teribilu ce ni se presenta naintea ochiloru. Fabricele suntu isvórele averiloru colosali, dara totu odata si loculu celei mai mari miserii. In fabrica domnesce numai un'a consideratiune, demanda numai un'a vointia: consideratiunea câtra productiune, vointi'a dupa inmultirea capitalului. Lucratoriulu intrându in fabrica incéta de a fi „omu", déca notiunea „omu" semnifica mai multu decâtu unu animalu consciu de sine.

Lucratorii fâra distingere de etate si sexu suntu asiediati in localitâti stremte si anguste. Nutrementu reu si locuintia miserabila astépta pre lucratoriulu obositu cându vine sa se odichnésca si sa-si restaureze poterile pentru dîu'a urmatória. Cum poti vedé aci doru de viétia, multiamire, bucuria si fericire, cându massele lucratórie mergu in fabrici flamendi si obositi de munca grea, numai pentru a reintórce din trens'a mai miseri decum s'au dusu. Grigi'a pentru subsistinti'a de mane planéza cá spad'a lui Damocle de-a supr'a capului loru.

Atari rele nu se restringu in consecuintiele loru numai la clas'a ce le sufere. Urmârile acestei stâri se straplanta in trei directiuni mai departe si pagubescu condîtiunile fisice, intelectualí si morale ale sanatâtiei sociali.

Este o aparintia trista in tempulu nostru, ca omenimea europen'a a pierdutu multu din puterea si vigórea ei fisica. Caus'a acestui fenomenu nu se póte cautá airea decâtu in isvorele desecate de potere Medu'a si sangele proletariloru este coruptu; in locu de a se indreptá in respectu fisicu clasele sociali preferite prin poterea primitiva ce jace in mass'a poporului, veninulu se straplanta mai departe in organismulu socialu. Generatiunea decade si de aci provine curagiulu celu pucinu, slabiciunea morale, cu unu cuventu degenerarea. Unde suntu astadî acei individi, de o talia maiestatica, de unu caracteru firmu si de o vointia de feru? Inzedaru cautâmu atari aparintie, cari au datu epoceloru trecute directiunea, astadi numai aflâmu intre noi decâtu mediocritâti, pentru ca omulu este resultatulu tempului seu. Personalitâti mari si vigoróse produce numai unu poporu plinu de vietia si de potere.

Demoralisarea ce a petrunsu in tote clasele este caus'a acestui reu contagiosu. Se demoraliseza clas'a capitalistiloru, pentru ca succesulu productiunei favoresce egoismulu, se demoraliséza clas'a lucratoriloru, pentruca forti'a ii despoie de tote medilócele morali ce potu sa-i radice din nomolulu ticalosiei loru. Raportulu familiariu nu e intimu, legatur'a intre copii si parinti slaba. Casatori'a devine urgisita si celibatulu cu urmarile cele rele o necesitate. Suntu rupte legaturile ce lega pre omu de omu. Munc'a inse, pentru care este destinatu omulu, aduce numai blastemu. Seraculu arunca priviri invidióse asupr'a celui avutu, si incepe a siovaí in credinti'a ce o avea intr'o fiintia suprema si intr'o ordine intielepta. Astfeliu suntu relele sociali ce provinu din cestiunea lucratoriloru.

Pentru a delaturá acestu reu contagiosu din organismulu socialu, se recere o cultura adeverata, care sa petrunda in tote paturile sociali si sa vindece astfeliu reulu din radecina, se recere o recompensare mai buna, care sa garanteze muncitoriului esistinti'a sea si sa medilocesca desvoltarea poteriloru lui fisice, morali si intelectuali, cu unu cuventu progresulu adeveratu.

Resolvirea cestiunei lucratoriloru consiste in problem'a, de a asigurá rent'a muncei in totalitatei ei pe sam'a personei muncitorie pre tempu durabilu.

Sa considerâmu acum cestiunea lucratoriloru si din punctu de vedere politicu. Statulu, cá organismu politicu, imprumuta cuprinsulu activitâtiei sele dela viéti'a economica si sociale; de aceea tóte fenomenele câte aparu pre aceste terene reflectézá asupr'a relatiuniloru din viéti'a statului. Cause economice producu efecte sociale si stârile sociali determina esentialminte ordinea in statu.

Idea dreptului si libertatea numai in statu se potu realisá. Dreptulu positivu se conformeza dupa relatiunile factice, mesur'a libertatiei inse aterna dela caracterulu potestatiei de statu. Cu câtu dreptulu positivu se instrainéza dela idea de dreptu provocandu privilegie si neegalitatea in dreptu, cu câtu libertatea devine mai restrensa, cu atâtu mai intensiva este tendinti'a reactiunei.

Intre realitate sî ide'a abstracta a statului, intre poterile reali si nesuintiele ideali se indeplinesce istori'a desvoltârei statului. Ide'a statului cere unitatea vointiei sî unitatea lucrârei; vointi'a statului trebuie sa fia espresiunea vointiei generale, in fapta inse vedemu ca ea e numai espresiunea clasei predomnitórie, care considera pre cele-lalte clase sociali numai de nisce factori secundari, apti numai pentru a promová interesele egoistice ale clasei ce stà la putere.

Domni'a in statu e numai o intrebare de potere, despre ce ne potemu convinge chiaru in dilele nostre, domni'a acesta provine mai intaiu din poterea faptica si se sustiene apoi prin dreptulu positivu, pâna cându reactiunea elementeloru eschise dela potere, prin urmare si dela bunatatile culturali si materiali, séu alte eventualitâti o desbraca de poterea ce o are

Diversitatea impartirei posesiunei si a facultatiloru personali produce clasele sociali. Clas'a ce are poterea materiale in manile sele ajunge prin solidaritatea ce esiste intre statu si societate la potere si ori ce domnia nesuesce a-si largí si asigurá sfer'a de potere fia si pre cont'a celoru-lalti factori ai vietiei sociali. Apesarea nasce resistinti'a in clasele desconsiderate si prin opugnantia intensiva organismulu statului trebuie sa sufere schimbâri, clas'a predomnitória trebuie sa renunciemai intâiu putienu, in urma contrinsa de necesitate mai multu si póte de totu la prerogativele ei.

De o egalitate absoluta, dupa cum o proiectéza astadi internatiunalii rosii, nu póte sa fia vorba in statu, dara fia care individu are dreptulu de a se bucurá de folosele ce le da statulu si cându egalitatea in dreptu a tuturoru devine fapta, statulu fapticu se apropia de statulu idealu.

Libertatea este ce e dreptu celu mai scumpu bunu alu omului, dara sub libertate nu e de a se intielege acea estravagantia ce o vedemu la comunistii de adî, cari in fantasi'a loru aprinsa s'au abatutu dela calea adeverata sí nu tienu contu de lumea reale, in care traiescu.

Libertatea e personale si politica. Cea dintâiu este unu postulatu absolutu alu ecuitâtiei si potemu dîce, ca lumea européna astadi preste totu se bucura de acestu daru, pre care nu-lu avura generatiunile din epocele trecute. Altmintrea stà lucrulu cu libertatea politica. Acést'a aterna dela gradulu de cultura si educatiune a unui poporu. Cine nu se scie folosí bine si intieleptiesce de libertate, acel'a nu e demnu de ea. Libertatea politica este o binecuventare numai pentru unu poporu sanatosu si diligentu care in totalitatea sea si pricepe interesulu seu supremu si scie apretiuí si drepturile altor'a, pentru a-si conservá astfeliu pre ale sele.

Diarulu „la Presse,“ din Parisu, estrage dupa corespondenti'a austriaca urmatórele asupr'a esistentiei unei aliantie serbo-romane:

„Esista in adeveru, de-si din mai multe pârti acésta esistintia este pusa la indoiala, aliantia intre principele Carolu si principele Milanu, si acésta aliantia se baséza, dupa cele ce se scriu din Belgradu, pre nisce stipulatiuni facute in scrisu. Inse, este urgentu sa observâmu intr'unu modu espresu ca dis'a aliantia, nici nu este de natura a inspirá nelinisti, din caus'a fortieloru celoru slabe de care dispune, nici nu are vre-unu caracteru ofensivu si nu pare din contra a avea de scopu de câtu de a aperá drepturile principateloru in casulu cându Pórt'a Otomana s'aru gandí sa le atace, proiectu atribuitu, cu séu fâra dreptu, marelui viziru. Asemenea, in casulu cându cabinetulu otomanu aru contestá intr'unu modu seriosu si de faptu principateloru dunarene dreptulu de a incheiá tractate de comerciu, armat'a Romaniei si aceea a Serbiei aru operá in comunu. Acést'a din urma supositiune inse trebuie sa fia inlaturata, fiindu ca cabinetele din St. Petersburg, Vien'a si Berlinu au recunoscutu aceste drepturi Serbiei fâra conditiuni, si Romaniei intr'unu modu satisfacatoriu. Este fórte adeveratu, ca Angli'a este in acésta privintia fórte reu dispusa si ca Franci'a nu voiesce sa se asocieze nici cum la acésta recunóscere; acést'a inse nu esclude probabilitatea ca sublim'a-Pórta nu va staruí intr'unu modu de a vedé lucrurile, pre care modu cele dintâiu trei puteri continentale nu-lu impartasiescu. Si déca guvernulu romanu a tramisu doi oficieri la Belgradu, pre colonelulu Cerchez si pre capitanulu Boldescu, cá sa visiteze stabilimentele militarie si sa dea o socotéla despre starea armatei serbe, acésta missiune n'are numai de câtu unu scopu politicu. Unu jurnalu din Belgradu care vorbesce in termini entusiastici despre confraternitatea celoru dóue armate, crede ca acésta confraternitate póte sa devina punctulu de plecare alu unei viitórie actiuni a celoru doue armate. De siguru, ca déca cine-va voiesce sa considere lucrurile astfeliu, discursulu pronunciatu la acelu banchetu, este o mica demonstratiune, in fondu inse, tóte acestea n'au nici o importantia. Pentru momentu, nu suntu dorintie resboinice nici in Belgradu, nici pre malurile Dimbovitiei, si se gândescu fórte pucinu sa renuntie la situatiunea actuala, regulata prin tractate internationale a principateloru facia cu Pórt'a Otomana.

S'a observatu, ca intre siefii propagatori ai socialismului si cosmopolitismului in diferite tieri se gasescu mai multi israeliti. Fia-care intielege motivele acestei inclinatiuni. Astfeliu se scie ca renumitulu siefu alu socialismului Maxe erá israelitu. Totu asemenea erá si socialistulu germanu Lassale, a cârui mórte este celebrata cu multu fanatismu de câtra uvrierii germani si chiaru straini de diece ani, de cându a muritu intr'unu duelu acelu capu alu miscârei socialiste germane.

Eata ce cetimu in „l'Italie“ despre aniversarea ce s'a celebratu pentru memori'a lui Lassale de câtra discipulii si aderintii sei in lun'a trecuta:

Socialistii lasalieni au celebratu la 31 ale lui Augustu a diecea aniversaria a mortiei acelui'a pre care'lu numescu maiestru. Ferdinandu Lassale a fostu ucisu in 1864 in giurulu Genevei de o lovitura de pistolu. Fusese provocatu la duelu de unu boiaru Racovitia,*) pre a cârui logodnica o insultase, si asupr'a cârei'a pretindea ca are drepturi vechi.

Ideile lui Lassale, cari in particularu consista in a scóte pre lucratori, cu ajutoriulu statului, de sub actiunea patroniloru, au facutu in acestu tempu óre-cari progrese in Germani'a. Se póte estimá numerulu partisaniloru sei in imperiu la 300,000. Mai suntu mai cu séma la Berlinu, Hamburg, Alton'a, Brem'a, Elberfeld si in Schleswig-Holstein. Ei facusera pentru solemnitate mari pregatiri. Inca din ajunu se tienuse conferintie ací asupr'a „marelui mortu“ si in mai multe orasie se tienuse intruniri popularie.

„Neuer Social Democrat“ spune, ca aniversarea a fostu serbatorita de 8000 persóne la Alton'a, ca la Hamburg afluenti'a pentru a ascultá unu discursu alu presidentului partidului, d. Hasenclever, erá asiá de mare incâtu vre-o miia de persóne remasera si afara. O deputatiune compusa din tramisi din 60 localitâti mersera la Breslau, la cimiteriulu evreescu, unde e ingropatu Ferdinandu Lassale. Dara comunitatea israelita, temendu-se cá sa faca pagube si stricaciuni cimiteriului seu, nu permite sa intre decâtu siése ómeni de odata, si politi'a venì in ajutoriulu ei, astfeliu ca demonstratiunea perdù considerabilu din importanti'a sea.

Observâmu, ca esaltatiunea lasalieloru se maresce din ce in ce; mesurile luate de politia contr'a loru nu-i descuragiéza; din contr'a. Siefii loru se convingu din ce in ce mai multu, celu putienu dupa câte spunu, de succesulu finalu alu agitatiunei loru. Jurnalulu loru scrie la 30 Augustu: „Crestinismulu esista de 324 ani cându unu guvernu l'a bagatu de séma; si domnesce si astadi. Lasalianismulu nu esista decâtu de 10 ani, si dejá tóte guvernele germane suntu contr'a lui; diece ani sa tréca inca si fia-cine se va inchiná naintea principieloru sele de eternu adeveru; diece ani inca 'si va pune sigilulu seu asupr'a omenirei.“ Frumóse profetii suntu acestea; remane a se scí déca se voru realisá.

Adres'a ministrului românu Cantacuzino câtra agentulu din Rom'a:

„Domnule agentu! Dupa cum ve este cunoscutu, un'a din preocupatiunile de capetenia ale guvernului este desvoltarea câtu mai rapede a productiunei natiunale. Cá sa atinga acestu scopu, tiér'a si-a impusu sacrificie considerabile pentru constructiunea de câi ferate, de poduri si siosele. Nu va trece multu tempu si Romani'a va puté trece in acésta privintia intre staturile cele mai bine indiestrate.

Nu este inse de ajunsu cá tiér'a sa fia strabatuta de câi: cauta cá acestea si in specie drumurile de feru sa fia alimentate, cu alte cuvinte, cá agricultur'a si industri'a sa le procure de lucru.

„De ací pre lânga alte consideratiuni de economia publica nevoi'a de a se dá cea mai rapede impulsiune productiunei agricole.

„Nu este de contestatu ca, intru câtu privesce intinderea cultivata, agricultur'a nóstra se desvoltéza pre fiacare anu; ca machinele perfectiunate s'au introdusu in tóte unghiurile tierei, si relativamente mai multu decâtu in alte staturi mai naintate. Cauta inse sa recunóscemu ca intru aceea ce privesce amelioratiunile dîse fondiare, precum suntu: ingrasiarea pamentului, irigatiunile, drenagiulu, plantatiuni de locuri sterpe si sarate, repopularea muntiloru si altele suntemu inca inapoi si putemu dîce la inceputu. Si cu tóte acestea este invederatu, ca introducerea amelioratiuniloru agricole este adencu simtita in Romani'a. Unu esemplu va fi de ajunsu spre a incredintiá pre ori-cine in privinti'a acést'a. Cunósceti, dle agentu, ca de câti-va ani, o seceta nepomenita bantuesce o mare parte din tiéra. Anulu trecutu si anulu curentu, au fostu atâtu de secetosi, câtu agricultorii din localitâtile bantuite s'au pusu pre gânduri. Lips'a de iérba mai tóta vér'a, lipsa de porumbu, lipsa de fênu, eata resultatulu secetei in mai multe judetie ale tierei.

„Consecintiele pentru cultivatori le prevede ori-cine.

„Pre cându secet'a usuca pamentulu si plantele semenate, riuri nenumerate 'si vérsa apele in Dunare si aiurea fâra cá o picatura dintr'ensele sa fia intrebuintiata de a le recorí si a le nutrí, si cu tóte acestea cine nu intielege câtu aru castigá agricultur'a româna, cându ap'a din atâtea riuri, in locu sa curga fâra nici unu folosu, aru fi intrebuintiata pentru udarea fênatieloru si a tiariniloru, pre unde acésta operatiune aru fi posibile.

„Tiér'a in care locuiti ofere celu mai invederatu esemplu despre resultatele dobendite din irigatiune.

„Lombardi'a, Piemontulu, toti caletorii au potutu sa constateze, oferu mai in totu tempulu cea mai bogata vegetatiune cu tóta caldur'a vereloru, pre cându in alte localitâti din Itali'a secet'a face cá totulu sa se usuce, in provinciele citate nu numai fênatiele dara si plantele cultivate vegetéza cu deosebita vigóre. Si cârui agentu se datoresce acésta vegetatiune bogata? Apei intrebuintiate pentru a udá câmpiele de cu prima-véra si pâna ce incetéza vegetatiunea. Este invederatu ca in nici o tiéra nu s'au facutu chieltueli mai mari pentru amenagiarea apeloru si intrebuintiarea loru sistematica in agricultura cá in Lombardi'a si Piemontu, in nici o parte nu se vede apeduce, basenuri, canaluri si alte lucrâri de arta, cari se coste sume mai mari. Sacrificiele facute au fostu mari; dara si folósele dobendite le-au coversitu cu prisose. Singuru canalulu care pórta numele ilustrului barbatu de statu Cavour, a costatu sume insemnate, déra si resultatele ce a produsu provóca admiratiunea. Veti fi cunoscendu, d-le agentu, ca multe dintre canalurile destinate pentru irigatiuni sunt construite si esploatate de câtra companii avute. Agricultorii ale câroru tiarini se afla pe marginile acestoru canaluri, se abonéza pentru câtetimea de apa ce au trebuintia in cursulu anului.

„Cu modulu acest'a frumósele câmpii ale Lombardei au ajunsu sa fia strabatute de numeróse canaluri de irigatiune.

„Tiér'a nóstra este in aceleasi impregiurâri climatice, intru câtu privesce caldur'a vereloru si secet'a care deriva dintr'ensele. Dupa cum diseiu mai susu, aceste secete ruinatórie paru ca aru deveni permanente. Astfeliu fiindu, preocupându-me de acésta trista stare a tempului, vatematória agriculturei nationale, m'amu ganditu ca dintre amelioratiunile agricole de cari simte nevoie agricultur'a nóstra, irigatiunile suntu in loculu dintâiu. A inlesní udarea tiarineloru, a pune la dispositiunea agricultoriloru ap'a de cari aru avea trebuintia este, dupa mine, a face un'a dintre cele mai folositórie imbunatatiri.

„Decisu, dle agentu, a face totu ce'mi este in putintia pentru a introduce irigatiunile in Romani'a, ve rogu a'mi vení in ajutoru, procurandu'mi urmatórele documente si sciintie:

a) „Legislatiunea la care este supusu regimulu apeloru in Itali'a.

b) „Statutele companieloru cari au construitu diferitele canaluri de irigatiune si in specialu canalulu Cavour.

c) „Programele scóleloru speciale séu altoru stabilimente, unde se invétia theoreticesce si practicesce art'a irigatiuniloru.

d) „Conditiunile cu care unu irigatoru practicu aru putea sa se ingageze cu contractu pentru a veni in Romani'a cá sa formeze irigatori.

„In acelasi timpu, ve rogu, d-le agentu, cá sa intrati in tractare cu directorele unei companii mari de irigatiuni si sa cautati a ve informá déca aru consimti a face una calatorie pâna la Bucuresci, spre a lua intielegere pentru aceea ce privesce introducerea irigatiuniloru in Romani'a si infiintiarea unei puternice societâtii de capitalisti pentru acestu scopu.

„Asceptandu-se, primesce câtu mai neintardiatu documentele si sciintiele de mai susu, ve rogu, domnule agentu a primi incredintiarea prea distinsei mele consideratiuni.“

Varietâti.

⁂ In Budapest'a (Spiegelgasse Nr. 3.) a deschisu Leone G. Györök o cancelaria centrale pentru traduceri in tóte limbele europene. Servitiulu ce se apromite a fi promptu si corectu se recomenda specialminte lumei comerciale.

⁂ *(Difteritis.)* Dupa scirile din urma in M-Osiorheiu sî Clusiu graséza — cu deosebire intre copii, morbulu difteriticu care au stensu atâtea vieti in anii trecuti.

⁂ (Institutulu nou normalu de domnisióre). Aflamu cu placere cà cu ínceputulu anului scolaru, se va deschide in Bucuresci o noua scóla de domnisóre, sub titulu de: Institutulu nou normalu de domnisióre, sub directiunea dnei Elena Miller, nascuta Verghi, care in timpu de mai multi ani a studiatu in strainatate, in vederea acestui scopu. Prin urmare noulu asiediamentu de educatiune se deschide sub cele mai bune auspicii.

⁂ Celu mai vechiu vaporu: Dupa investigatiunile unui eruditu anglescu, D. Botler, celu d'intaiu vaporu a aparutu la 1493 in Spani'a, pe fluviulu Gaudalguiviru. Acest'a erá inventiunea spaniolului don Blusco, si Botler afirma cà a vediutu pe pergamentu desemnulu vasului si alu masinei; pe langa aceste savantulu archeologu asigura cà constructiunea masinei erá mai simpla si in intregimea ei conforma celoru esistente astadî la vapóre. Inse inventiunea lui don Blusco s'a perdutu, càci regele Ferdinandu, care domniá atunci si in timpulu caruia s'a instituitu incuisitiunea, a ordonatu sa se arda vasulu si sa se distruga cá creatiune diabolica.

⁂ (Unu duelu americanu.) — La 18 Augustu trecutu, doctorulu Gray, membru alu legislaturei, sî Richard, deputatu sheriff, se apucara la o lupta singura in presenti'a unei multími considerabile. Arm'a alésa erá revolverulu cu siése focuri. Conditiunile luptei erá o distantia de cinci-spre-diece pasi sî foculu dupa vointia. Amendoi trasera de odata prim'a lovitura fâra a se atinge. Descarcatur'a urmatória avù acelasi resultatu, dara la cea de a trei'a amendoi cadiura raniti de mórte totu intr'unu locu, adeca la cóst'a din stâng'a de câte unu glontiu care patrunsese adencu.

Gray murì pre data sî Richard espirà si elu dupa trecere de vre-o dóue minute. Caus'a duelui erá o discussiune politica. Pâna in acestu momentu sî in tempu de multi ani, cei doi adversari fusesera cei mai buni amici.

⁂ (Unu uvragiu colosalu). In Pechingu se ofera acum spre vendiare o mare curiositate literara, este o copia a unui uvragiu giganticu de 6109 volume, sub titulu: „O culegere imperiale de literatur'a antica si moderna.“ Acést'a gigantica encyclopedia a fostu inceputa sub guvernulu Imperatului Kang-he (1662—1722) si tiparita in tipografi'a imperiala, unde s'a formatu o stereotypia anume pentru acést'a. Contienutulu este asiediatu in 32 de parti si contiene tóte obiectele tratate in ramulu literaturei chinese. Din nenorocire s'a sustrasu o mare parte din aceste typuri de nesce functionari abusivi si restulu a fostu topitu. Din acésta causa se gasescu fórte pucine copii si mai pucine se ofera spre vendiare. Pretiulu ce posesorulu chinesu cere pentru acésta copia este de 1000 livre sterlingu.

---

*) Dlu Racovitia pre atunci studentu românu in strainatate.

⁂ Cetimu in „Curierulu financiaru“ de pre la inceputulu lunei curente urmatórele:

„Grânele s'au mai amelioratu in cursulu acestoru optu dîle in piéti'a nóstra, in urm'a sciriloru mai incuragiatórie sosite din strainatate, si a operatiunei diferitiloru speculanti asupr'a calitâtiloru de mijlocu. Cetitoriulu vede mai la vale operatiunile ce au avutu locu, si care n'au fostu putiene, pre cându dispositiunile urméza a fi inca bune; cu tóte acestea mâne vomu ascultá si celelalte piatie.

„La Marsili'a pretiurile grâneloru de Dunare s'au invertitu intre 28—29 fl. 126—121 chilograme si speculatiunea parea mai animata decâtu cumperatoriulu din interiorulu tierci, decisi a se arată mai generosi.

„In Itali'a cá si in Angli'a lucrurile au mersu mai bine. Acésta mica miscare spre o imbunatatire, este sub tóte punctele de vedere multiemitória, pentru ca posesorii de aici voru pagubí mai putienu. Orzurile abtienendu in Angli'a vre-o 6 pene mai multu, au incuragiatu putienu pre cumperatorii tierei nóstre, incependu a-si face nóue provisiuni; multe din operatiuni inse asupr'a orzuriloru au avutu locu si din caus'a vapóreloru pronavlosite.

„*Grâu.* S'au vendutu aprópe 8000 kile cu lei noi 55$^{1}|_{2}$ 108$^{1}|_{2}$ libre 51$^{1}|_{2}$ dupa cualitate, greutate si conditiune. Cea mai mare parte inse pentru strainatate si câte-va partide pentru morile locale. Grânele mai inferióre s'au datu cu 55$^{1}|_{2}$—70 incarcandu-se pre vapóre pentru Angli'a.

„In genere astadi putemu insemná acésta marfa: lei noi 65$^{1}|_{2}$—66 libre 51—55, grâne secaróse, merunte si cu mâlura 74—89 libre 56—58 si lei 92—102 libre 59—61. Câte-va mici partide bune de uscatu libre 60—61$^{1}/_{2}$ lei noi 101—107$^{1}/_{2}$. Deposite kile 10,000 aprópe, transporturi nóue sosescu necontenitu.

„*Ghirca.* S'au datu cá la 1500 chile cu 88—102 libre 58—60 pentru strainatate si morile locale. Deposite 5000 kile aprópe.

„*Orzuri.* S'au vendutu pâna la 10,000 kile cu 51—59$^{1}|_{2}$ de Calarasi si Olteniti'a libre 41—46$^{1}|_{2}$ si lei 50—62 de uscatu libre 40—49. Dedosite preste 10,000 chile. Marf'a se cobóra in abundentia. Credemu ca pretiurile de astadi voru urmá in tóta septamân'a.

„*Papusioiuri.* S'au datu 1500 kile cu 44—46.

„*Ovesu.* S'au vendutu aprópe 2000 kile cu 47—52 libre 32—36. Marsili'a a cerutu fórte putienu. Deposite aprópe 1000 kile.

„*Secara.* Depositu neinsemnatu. Nici o verzare in acestu productu.

„*Navluri.* Vapóre mari 4|3—5|6, mai mici 5—5|6 dela Sulin'a, de aici 6|3—6|6. Corabii in linisce.

Raportu comerciale.

Sabiiu 6 Octombre n. Grâu 5 fl. 33 xr. frumosu, 5 fl. — xr. mestecatu, 4 fl. 67 xr. cualit. infer.; secar'a 3 fl. 40 xr. pâna 3 fl. —; — orzu fl. 3; ovesu 1 fl. 53 pâna 1 fl. 27 xr.; cucuruzu (porumbu) 3 fl. 60 xr.; cartofi 1 fl. 60 xr. galét'a austriaca.

*C*ânep'a — fl. maj'a.

Lintea 6 fl — xr.; mazarea 6 fl. 67 xr., Fasolea 6 fl. — xr.

Fenu legatu — fl. 60, nelegatu — fl. 60 xr., paie lungi 80 xr., scurte 70 xr, maj'a.

Lemne de focu 8—9 fl. stang. austr.

Carnea de vita 18—20 cr. p., de porcu 28 xr. Unsórea 79 xr. pâna la 1 fl. 20 cup'a.

Concursu.

Pentru ocuparea unei statiuni vacante de profesoru la gimnasiulu rom. gr. or. din Bradu, — prin acést'a se escrie concursu pâna in 10/22 Octobre a. c. in care dî se va face sî alegerea de câtra representanti'a gimnasiala.

Salariulu anualu impreunatu de acestu postu este 600 fl. v. a. sî se solvesce in rate lunari anticipative, incependu din dîu'a intrarei in oficiu.

Doritorii de a competá la acestu postu au a dovedí:

1. Ca suntu romani de religiunea gr. or.

2. Cumca au facutu cu succesu bunu cursulu filosoficu sî filologicu la vre-o academia din patria séu strainatate, séu celu pucinu au depusu esamenu de maturitate sî au terminatu cu succesu eminente cursulu de 3 ani la vre-unulu din institutele teologico pedagogice rom. gr. or. din patria.

3. Cum-ca au avutu pâna acum'a o purtare morala nepatata.

Petentii 'sî voru adresá petitiunile loru la subsemnatulu in Bradu comit. Zarandului.

Bradu in 20 Septembre 1874.

Comitetulu representantiei
gimnasiale.
Nicol. I. Miheltianu
(1—3) Protop

Nr. 229/scol. — 1874.

Concursu.

Devenindu in vacantia statiunile invetiatoresci:

1) in comun'a Idicelu-satu, cu salariu anuale de 150 fl. v. a., 4 stângini de lemne, din padurea scólei, si cuartiru acceptabilu, ori 25 fl. v. a.;

2) In Idicelu-padure, cu salariu anuale de 120 fl. v. a. 4 stângini de lemne si 15 fl. bani de cuartiru, — pentru ocuparea câror'a se escrie concursu pâna in 6 Octomvre a. c. cându va fi alegerea.

Concursele instruite cu documentele necesarie au a se adressá subscrisului pâna la terminulu prefiptu.

Rip'a de diosu in 16. Sept. 1874.

In contielegere cu comitetulu paroch. respectivu.

Vasilie Popoviciu,
(2- 3) Administ. ppescu.

Concursu.

Devenindu vacanta statiunea invetiatoresci la scóla confesionala gr. or. din Huniador'a, protopresbiteriatulu Hatiegului, pentru ocuparea acestui postu, se escrie prin acésta concursu cu terminulu pâna la 4 Octombre st. v. an. cur.

Salariulu anuale este 250 fl. v. a. cuartiru si gradina de legumi, cele din urma computate in 50 fl. v. a. la olalta 300 fl. v. a.

Concurentii la acestu postu invetiatorescu au sa-si tramita recursele instruate conformu statutului organicu comitetului parochialu gr. or. din Huniadóra, la adres'a dlui protopopu Ioanu Ratiu inspectore scolaru tractualu in Hatiegu, pâna la diu'a susu aretata.

Huniadór'a la 15. Septem. 1874.

In contielegere cu Reverendisimulu domnu protopopu tractuale.

(2—3) Comitetulu parochialu.

Concursu.

Pentru ocuparea statiuniloru invetiatoresci la scólele confesionali gr. or. din comunele mai josu insemnate se escrie prin acést'a concursu pâna in 10. Octobre a. c. calend. vechiu.

1. Livezeni la care e afiliata comun'a româna Petrosieni-Delsa, cu salariu de 300 fl. si cortelu;

2. Ocolisiulu mare cu 200 fl. si cortelu.

Doritorii de a ocupá aceste statiuni si sa astérna concursele instruíte in sensulu prescriseloru din „statutulu org.“ — pâna la terminulu amintitu la subscrisulu.

Hatiegu in 16. Sept. 1874.

I. Ratiu.
(2—3) Protopopu.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei invetiatoresci vacante dela scól'a gr. orient. confessionala din Buciumu-Cerbu, tractulu ppescu alu Zlatnei de josu, se escrie concursu cu terminu pâna in 29 Septemvre a. c. st. v. in care di se va tiené si alegerea.

Emolumentele suntu 160 fl. din fondulu scolaru „Andreianu“ localu care se da in rate lunarie decursive; — dela invetiaceii, respective parintii acestor'a cá didacte scolare 40 fl. v. a. venitulu jumetate cantorescu care se póte calculá la o suma de 25 fl. v. a. cuartiru liberu in localitatea scólei si lemnele de focu necesarie. —

Doritorii de a ocupá acestu postu au a-si insinuá recursele loru instruate conformu prescriseloru din statutulu organicu, pâna la terminulu de susu, parintelui protopopu tractualu Ioane Gallu in Abrudu.

Cantrretii se preferescu.

Din siedintia comitetului paroch. tienuta in Buciumu Cerbu in 1. Sept. 1874.

Cu invoirea mea
Ioanu Gallu,
Protopopu.
Ioane Todescu,
paroch gr. or. si ca presiedinte
alu comit. paroch.
Alesandru Danciu,
3—3 ca not. comit.

Concursu.

In parochi'a gr. or. Sielimberu, langa Sabiiu, e de a se ocupá:

1, o statiune de preotu, cu emolumentele urmatórie: folosirea unei portiuni canonice de 12 jugere (aratura si fenatiu), tacsele stolare obicinuite, câte o dî de lucru si câte o mirtia de bucate dela fia-care familia;

2, o statiune de invetiatori, cu salariu de 50 fl. din cass'a alodiale si câte 60 xr. dela fia-care familia, pre langa locuintia si 6 stângini de lemne.

Suplicele, instruate in intielesulu Statutului organicu, suntu a se tramite la subsemnatulu celu multu pâna in 1 Octomvre stil. vechiu.

Sábiiu 15 Sept. 1874.

In contielegere cu comitetulu
parochialu.
I. Popescu,
(2—3) protop.

Concursu.

Pentru ocuparea postului invetiatorescu la scóla populara romana gr. or. din opidulu montanu Abrudu se deschide concursu, pâna la 30 Sept. a. c.

Emolumentele suntu, 200 fl. v, a. salariu anualu, cuartiru, si lemne de incâlditu.

Competitorii au sa fia pedagogi séu clerici absoluti, petitiunile debui a-se instrui conformu prescriseloru statutului organicu, si a-se substerne scaun. protopopescu gr. or. in Abrudu, pâna la terminulu prefiptu.

In contielegere cu comitetulu parochialu.

Abrudu in 10. Septembre 1874.

Ioane Gallu,
3—3 Protop. si Inspect. dirt. de scóle.

Concursu.

Se escrie concursu cu terminulu 27. Sept. a. c. stilulu vechiu.

1. pentru unu postu de invetiatoru cu salariu de 135. fl. la scól'a gr. or. din Porcesci, pe langa locuintia si lemne de focu,

2. pentru unu postu de invetîatoriu cu salariu de 120 fl. la scól'a gr. orientala din Sebesiulu de josu, pe langa locuintia si lemne de focu,

3. pentru unu postu de invetiatoriu cu salariu de 60 fl. la scóla gr. orientale din Nucetu, pe langa o gradine de folositu.

Suplicele, instruate conformu statutului organicu sunt de a se adresá la subsemnatulu.

Sibiiu 14. Sept, 1874.

In contielegere cu comitetele parochiali.

I. Popescu.
Prot. si Inspectoru districtual
3—3 de scóle.

Concursu.

La scóla confesionale gr. or. din suburbiulu Brasiovu vechiu au devenitu postulu de invetiatoriu secundariu, vacantu; spre intregirea acestuia se escrie concursu pâna la 6 Octombre a c. candu va fi sî alegerea. Cu acestu postu e inpreunatu unu salariu anualu de 200 fl. v. a. si doi stanjini lemne de focu.

Doritorii de-a ocupá acestu postu au a-si ascerne petitiunile loru instruate in sensulu statutului organicu pâna la terminulu prefiptu la prea onoratulu domnu protopopu Iosifu Baracu in Brasiovu.

Brasiovu in 15. Septembre 1875.

Comitetulu parochiale.
Georgiu Persienoriu.
(2—3) Parochu sî Presiedinte.

Ad Nr. 43. — 1874.

Concursu.

Pentru ocuparea postului invetiatorescu la scól'a confesiunala gr. or. din Trapoldu protopresbiteratulu Sighisiórei, se deschide prin acést'a concursu.

Salariulu impreunatu cu acestu postu este 100 fl. v. a. cuartiru sî lemne de incalditu. —

Doritorii de a ocupá acestu postu au a-si tramite petitiunile loru instruate in sensulu Statutului organicu pâna in 30 Septemvre a. c. la scaunulu protopopescu in Sighisior'a.

Trapoldu in 31 Aug. 1874. st. v.

**In contielegere cu comitetulu
parochiale.
Zachiaria Boiu,
(3—3) protop. gr or.**

Concursu.

Devenindu in Protopresbiterialu gr. or. alu Zarandului mai multe statiuni invetiatoresci vacante, prin acést'a se escrie concursu pentru ocuparea loru pâna in 1. Octobre a. c. si adeca pentru urmatórele comune:

1. Luncoiu de josu. 2. Hertiegani, 3. Cainelu, 4. Bucuresci-Rovin'a, 5. Curechiu, 6. Siesuri, 7. Dupapétr'a, 8. Blajeni, 9. Ribitics Uibéreni, 10. Inneu, 11. Ribitióra, 12. Tomnatecu, 13. Bulzesci, 14. Lunca, 15. Caraciu, 16. Birtinu, 17. Prihodisce-Tataresci, 18. Valea-bradu, 19. Rud'a, 20. Tîeretielu.

Salariele impreunate cu acestea posturi suntu: pentru fiacare comun'a 210 fl. v. a. cuartiru si lemne; pentru vre-o câtevá cu prospectu de a se mai marí acestu salariu pâna la 300 fl. v. a. cuartiru si lemne.

Doritorii de a ocupá un'a din acestea statiuni sa-si adreseze suplicile loru instruate in intielesulu „statutului organicu,“ la subsemnatulu in Bradu (Zarandu).

Bradu 13. Sept. 1874.

Cicol. I. Miheltianu.
(2—3) Prot. gr. or. a Zarandului.

Edictu.

Pe basea actiunei Paraschivei Dimitrie Apoldianu din Seliste pres. astadî, barbatulu acesteia Nicolae Putina totu din Seliste pribegitu de 10 ani, se provóca prin acést'a, cá in terminu de unu anu dela datulu de fatia negresitu sa se presenteze innaintea forului matremoniale subscrisu, pentru-ca la din contra processulu incaminatu se va otari si in absenti'a lui.

Sibiiu 17. Sept. 1874.

Forulu matrimonialu gr. res. alu
protopresbiteratului tractului
(2—3) Sibiiului I.

Edictu.

Rachil'a, nascuta Ioanu Galea din Tintiari, care in 14 Februariu 1873 a parasitu cu necredintia, la o luna dupa cununia, pre legiuitulu seu barbatu Nicolae G. Dragosiu totu din Tiertiari nesciinduse de atunci nici pâna astadî loculu ubicatiunei ei, se citéza prin acést'a, cá in terminu de unu anu sî o dî sa se presenteze la scaunulu protopopescu mai josu subscrisu, caci la din contra procesulu divortiale incaminatu de barbatulu ei, se va pertractá sî decide sî in absentiá ei.

Brasiovu in 15. Septembere 1874.

Forulu protopopescu gr. or. I.
alu Brasiovulu.
Iosifu Baracu,
(2—3) Protopopu.

Nr. 106/1874.

Edictu.

Dionisiu Manigu din Telisc'a scaunulu Selistei, carele de tempu mai inadelungatu absentédia dela soci'a sea Marin'a Dimitrie Carata din Seliste, fâra a se scí loculu aflârei lui, se provóca prin acést'a, cá in terminu de unu anu sa se infacisiedie inaintea forului subscrisu, pentru ca la din potriva procesulu divortialu intentatu asupr'a lui se va otarí sî in absenti'a lui.

Sabiiu 2 Septembre 1874.

**Forulu matrimonialu gr. res.
alu protopresbiteratului tract.
(3—3) Sabiiului I.**

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.**

Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Dumineca'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei sî pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 77. ANULU XXII.

Sabiiu in 29 Septembre (11 Octobre) 1874.

Invitare de prenumeratiune
la
„Telegrafulu Romanu“

pre unu patrariu de anu (Octomvre-Decembre) alu anului 1874. — Pretiulu abonamentului pre ¼ de anu e:

Pentru Sabiiu 1 fl. 75 cr. v. a.

Pentru Monarchi'a austro-ungurésca 2 fl. v. a.

Pentru Romani'a sî strainatate, 3 fl. v. a.

DD. abonanti suntu rugati a nu intardiá cu tramiterea prenumeratiuniloru.

Adresele ne rugâmu a se scrie curatu, a se pune numai post'a ultima, dara nu câte dóue poste ultime, sî in locu de epistole de prenumeratiune recomandâmu on. publ. avisurile postali, **(Posta-Utalvány. — Post-Anweisung.)** cá impreunate cu spese mai putiene sî cá mai sigure pentru inaintarea baniloru de prenumeratiune la

Editur'a „Telegrafului Romanu“ in Sabiiu.

Alegeri la congresu.

In archidiecesa, cerculu I clericalu, s'au alesu cu voturi unanime Par. Archimandritu si Vicariu archiepiscopescu Nicolau *Pope'a*, P. Prot. Ioanu *Hani'a*; in cerculu V P. asesoru cons. Moise *Lazaru* si P. Prot. Alesandru *Tordasianu;* in cerculu III P. Protosincelu Dr. Ilariu *Puscariu* si P. Prot. Petru *Popescu;* in cerculu IV P. Zacharia *Boiu* si P. Prot. Ioanu *Popescu*; in cerculu IX P. asesoru Nicolau *Cristea* si P. Protopr. Nicolau *Popoviciu ;* in cerculu VIII Ioanu *Ratiu* si Ioanu *Papiu*; in cerculu II P. Prot. Iosifu *Baracu* si P. Par. Radu *Pope'a*; in cerculu VII Par. secret. cons. Nicolau *Fratesiu* si P. preotu la instit. reg. de corectiune din Gherl'a, Titu *Gheaj'a*; in cerculu X P. ass. cons. Zachari'a *Boiu* *) si P. Prot. Samuilu *Cupsi'a*.

La pretensiunile sasesci.

Este lucru curiosu, déca vedi ca sasii nostri din Transilvani'a, cá ómeni, cari pretindu a fi luatu cultur'a de seculi in monopolulu loru esclusivu, si astadi insetosiéza dupa ólele cele grase ale evului mediu. Curiosulu se afla in contradictiunea cea mare, ca ei presupunu ca progresulu nu se póte decâtu numai prin regresulu la invechitele si esîtele din usantia, (afara de Vaticanu si dependintiele sele,) privilegie, ingradite si intogmite de asiá, cá tóta grasimea sa intre numai in ólele loru.

Numai contradictiunea acést'a curiósa ne póte esplicá neincetatele repetiri despre drepturile loru ab antiquo, despre murii politici intre cari voru sa se inchida, si prin cari voru sa se eschida de cei-lalti ómeni, intocm'a cá pre tempulu cându conspirau cu socii loru din evulu mediu si fabricau laolalta la: „rusticus praeter mercedem laboris nihil habet.“ (tieranulu, se intielege ca cu preferintia tieranulu românu, afara de plat'a lucrului nu are nimic'a). Si pentru astfeliu de idoli ai nesatiului, de vr'o siése ani incóce, repetiescu un'a si aceeasi: ca li se rapescu drepturile si averea loru, ca li se derima imperati'a, carea are sa respandésca „civilisatiunea“, déca nu in tóta lumea, celu putienu in sudostulu Europei!

Si numai ce e dreptu aru fi o paguba ne mai pomenita cá o opera de cultura asia vechia cum e a sasiloru sa nu se respandesca si mai departe.

Sasii, vorbindu dupa fantanile loru proprie, au intemeiatu oper'a culturei de candu au venitu in Transilvani'a cá colonisti, intre 1141 — 1161, asia dara pre la mijloculu seculului alu 12lea. S'au asiediatu in pârtile meridiunale a le tierei, unde populatiunea de desele invasiuni barbare, ce s'au repetitu din secululu alu treila pàna in secululu alu diecelea, era subtiiata, era de multe ori in nesigurantia despre aternarea ei cu pamentulu, locuitu de dens'a.

Pote ca si nesiguranti'a acest'a a indemnatu pre regii ungurésci a preserá pârtile aceste cu o natiune eterogena de cea originale, carea se intindea departe prin, si dincolo de carpati spre dunare si mai departe, si carea se luptá cu necasurile formatiunei de societâti stabile séu staturi.

Trecemu cu vederea preste desvoltarea cea succesiva a fundului regiu in forma carea l'a gasitu tempurile ante martiale. Insusi *Schuller* Libloy in istori'a dreptului transilvanu recunosce ca inceputulu acestei desvoltâri e nesiguru. Dara trecemu si pentru aceea ca amu avé sa desfalsificâmu forte multe impregiurâri istorice, falsificate cu scopu de a puté concentrá tóta puterea si tóta averea in mânile sasiloru. Traditiunile poporali si fapte, cari se radîma pre acte din seculii trecuti si presentu marturisescu destulu despre sórtea locuitoriloru nesasi, cari avura nenorocirea a fi vecini cu acesti óspeti.

Afara de aceste trasuri generali caracteristice de ajunsu spre a puté judecá insemnatatea poporului sasescu mai gasimu in favórea lui, ca e statiunariu in tóte, afara de niscari intrigi politice, ca pre lânga tóte legaturile sele cu Germani'a, in siepte seculi, n'a produsu mai nimic'a. Totulu ce vedemu cá resultatu positivu din trecutulu loru suntu vre-o câte-va castele si parochii grase scóse póte din averile comunali, firesce pre atunci, pre cându aveau sî pâne si cutîtu in mânile loru. Agricultur'a au pastrat'o asiá dupa cum o au invetiatu dela strabunii nostri, industri'a e rusîne si a vorbí despre dens'a, pentru ca se desminte ea pre sine prin concurenti'a producteloru ce vinu din afara, sciinti'a este tóta importata, afara déca cum-va vomu socotí cele vr'o câte-va seminarie de predicatori si opurile prin cari se lauda pre sine (vedi Istori'a sasiloru de Teutsch) si brosiurile si scrierile prin cari batjocorescu pre români.

Si cu tóte aceste sasii de câte ori se vedu pusi pre acel'asi nivelu cu cele-lalte popóre din patria striga in gur'a mare ca loru li trebuie corpu legislativu alu loru propriu, unde din grati'a loru sa póta intrá si cinci români si unu magiaru, sa aiba jurisdictiunile loru multe si merunte cá sa se póta representá numerosi in afara, ca cetâtile loru sa tutorésca comunele rurali in tóte drepturile loru si pentru aceste servitie cetâtile sa aiba paduri si regale dreptu remuneratiune se intielege totu-déun'a fâra voi'a celoru tutorati si pre lânga procese indelungate si incurcate. Nu va fi tempulu departe cându ei pre lânga comitele loru natiunalu, si voru cere si unu rege deosebitu, unu rege alu Sachsenlandului, cârui ceea-lalta patria sa-i procure soldati si supusi, cá domnii civi séu cetatieni, sa nu se smintésca in petrecerile loru.

In adeveru, ca este anevoia a nu scrie satira cându cugeta omulu câtu de putienu asupr'a pretensiuniloru sasesci si asupr'a servitieloru ce le-a avutu patri'a dela densii. Este adeveratu de alta parte, ca ei puteau face mari servitie patriei (si aru puté face si astadi) déca nu erá bóľa cea urita a egoismului celui mare materialisticu. Sasii, mai alesu pre tempulu principiloru indigeni, puteau supune tiér'a intréga influintiei loru morale si prin acést'a puteau face unu modelu de statu pentru tóta Europ'a, — o Elvetia a orientului. Inse togm'a impregiurarea acést'a da de ganditu omului cugetatoriu, impregiurarea ca nisce elemente atâtu de corespundietórie pentru o missiune asia de inalta cum e a civilisatiunei s'au pustiitu si s'au facutu nimicu de ele; afara de pretensiunile, cari n'aru avé locu nici cându, sasii aru fi facutu minuni in Transilvani'a.

Este fórte necesariu dara din diverse puncte de vedere, cá sa intrâmu odata mai afundu in cestiunea acést'a carea ne-amu propusu a o tratá mai de aprópe si carea fù esploatata pâna acum in opiniunea publica numai in favorea unei minoritâti neinsemnate din tiéra. Cu deosebire trebuie sa ne ocupâmu cu dens'a, cá sa nu ne tredimu in viitoriulu celu mai de aprópe cu lucruri si cu referintie, cari sa apese si sa strimtorésca pre majoritatea locuitoriloru din pârtile sudostului transilvanu mai reu decâtu in trecutu, — din simpl'a causa, ca amu lasatu cá in publicistica sa resune numai vaierâri prefacute, a câroru base chiaru nici la Pest'a inca nu suntu destulu de chiaru cunoscute si cari si pre cei mai firmi barbati de statu ii face sa hesiteze unu momentu pâna a se decide la ce-va.

Universitatea fundului reg. este convocata pre 16 Novembre a. c. st. n. pentru pertratarea unoru agende curatu economice.

Arestarea contelui *Arnim*, fostu representante alu Germaniei la incheiarea pacei cu Franci'a si mai tardîu ambasadoru prussianu lânga cabinetulu din Versailles, atrage astadi atentiunea lumei politice. Mai intrun'a cu arestarea a urmatu din partea tribunaleloru si cercetarea casei fostului ambasadoru si cea a fiiului seu locutenente in unu regimentu de dragoni. Au trebuitu sa tréca vre-o câteva dîle pâna cându opiniunea publica sa se reculega de surprinderea ce o presentà *Bismarck* lumei politice cá unu trasnetu din seninu. Acea opiniune traiesce si astadî cu conjecturi asupra intemplârei de mai susu. Cea mai verosimile este ca arestarea a urmatu, pentruca contele Arnim a instrainatu acte publice din archivulu ambasadei, pre cari le aru fi pusu la dispusetiunea contrariloru lui Bismarck si le aru fi si folositu la compunerea unei brosiuri politice intitulata: „Revolutiunea de susu.“ Verosimilitatea acest'a se constatéza si din actiunea data asupra contelui Arnim, care se baseza pre § 133 si 348 din codicele penale germanu, dupa cari §§ acei ce instraineza acte publice se pedepsescu cu arestu; iera déca se constateza ca motivulu instrainârei a fostu castigu personalu, instrainatoriulu perde si drepturile de onore civile, precum, dreptulu de alegere activu si passivu, ordini, titluri etc.

Pâna acum press'a condamna mai unanimu mesur'a acest'a severa alui Bismarck si nu recunosce alt'a intrens'a decâtu, ca acest'a vrea sa se curatie de unu omu, care i póte face concurentia.

In *Franci'a* suntu alegerile municipale la ordinea dîlei. Dupa scirile oficióse victori'a este pre partea „conservativiloru.“ Nu se scie inse bine ce are omulu sa intieléga sub acésta firma, pentru ca suntu conservativi republicani, bonapartisti, legitimisti etc. In *Corsic'a* a invinsu partid'a imperatesei Eugeni'a contr'a partidei principelui Ierome Bonaparte, séu a principelui „rosiu“, Plonplon. Intemplarea acést'a constata o faptica sfesiare a bonapartistiloru.

Din mai multe pârti se prognosticéza unu conflictu intre *Itali'a* si *Turci'a.* Caus'a este insul'a *Chios*, carea de pre tempulu venetianiloru este o colonia italiana. Colonia acést'a cere a fi intrunita cu Itali'a, pâna cându Pórt'a o privesce de supusa siesi.

Din *Spani'a* se afirma ca vestitulu pretendentu Don *Carlos* este vulneratu greu, inse nu de adversarii sei, de republicani, ci de insesi banditii sei. Caus'a acestei revólte in sinulu carlistiloru se dîce ca este lips'a de bani, de carea patimescu bandele carliste de unu tempu incóce. Sciri din urma afirma ca don Carlos e sanatosu!

In *Bern* (Elveti'a) a fostu adunatu unu congresu universale, carele are de scopu unificarea referintieloru postale intre staturile globului pamentescu.

Sultanulu pare decisu a pune in esecutare planulu seu de a asigurá succesiunea tronului fiiului seu primogenitu, principele imperialu Jussuf-Izzedin. Asupr'a acestui planu, grabei ce se pune in esecutarea lui si consecuintieloru, „le Constitutionel“ face urmatórele reflessiuni:

„Noutâti importante ne vinu dela Constantinopole. Sultanulu pregatesce venirea la tronu a fiiului seu mai mare Iussuf-Izzedin Effendi, dandu-i comand'a suprema a tuturoru trupeloru aflate in garnisóna in tóta Turci'a si Europ'a.

„Déca in generalu este surprindietoriu si contr'a tuturoru traditiuniloru caseloru domnitórie imperiale otomane de a vedea unu principe investitu cu o comanda, faptulu de a vedea subordinate fiiului sultanului pâna la trei corpuri de armata are o insemnatate cu atâtu mai mare. Evidentu ca acésta mesura e luata in interesulu planului ce se urmaresce spre a se asigurá tronulu primului nascutu alu Sultanului Abdulu-Aziz; pentru acestu cuventu si pentru ca se cunósce in destulu in asta privintia sentiementele populatiunei mahomedane, acésta novela a produsu mare sensatiune in cercurile diplomatice din Constantinopole, câci nimeni nu-si face ilusiune in asta privintia, si tóta lumea scie ca realisarea acestui proiectu imbratisiatu de multi ani de M. S. sultanulu, nu va avea de efectu decâtu a atrage asupr'a imperiului o catastrofa iminenta. Cu tóta acésta convictiune, trebuie cá chiaru amicii Russiei sa fi remasu in tacere spectatorii pregatiriloru ce se facu pentru acésta intreprindere mai multu decâtu temeraria; câci, altmintrea, nu s'aru putea decâtu a face mai rele relatiunile Portiei. Sultanulu s'a pusu in capulu acestei idei celu putienu singulare, ca, numai inimicii statului otomanu potu combate unu planu dela care astépta, câtu despre densulu, reinoirea si consolidarea imperiului!

---

*) In dóue locuri.

Asupr'a cestiunii tractateloru de comerciu, „Curierulu financiaru“ de Dumineca dîce:

„Astfeliu dara, acésta cestiune a intratu in cea din urma fasa, si putemu sperá a o vedea in curendu resolvata. Acésta rosolvare fi-va ea favorabila? va respunde ea intr'unu modu complectu cu aspiratiunile tierei? Totulu ne face pâna acum a 'lu prevedé. Negresitu, nu trebuie sa ne asteptâmu cá sublim'a Pórta, sa renuntie asiá lesne la unu dreptu ce 'si a arogatu de a se amestecá in afacerile Romaniei; ea face si va face inca o viua opositiune independentiei nóstre comerciale, cu tóte acestea prin spriginulu Austro-Ungariei si alu Rusiei, putemu privî acésta opositiune fâra multa inchietudine, si putemu fi incredintiati ca ea se va usá chiaru singura, de óre ce Turci'a va sfersì, dupa cum a facutu si in alte circumstantie, prin a acceptá faptulu implinitu. Câtu despre Franci'a si Engliter'a care pâna astadi s'au aretatu pucinu simpatice acestei idei, nu credemu sa mai persiste inca in acésta cale. Franci'a mai cu séma, ale cârei interese aru remané mai pucinu lesate de câtu ale ori-cârei alte natiuni, prin nisce tractate de comerciu, destinate a aduce o revolutiune complecta in comerciulu si industri'a Romaniei. Lasându la o parte cestiunea politica, si considerându lucrulu numai sub punctulu de vedere alu intereseloru comerciale, putemu afirmá fâra sfiala, ca acestu dreptu dobânditu de Romani'a nu va modificá in nimicu relatiunile comerciale ale acestei tieri. Franci'a, ale cârei produse importante la noi, apartienendu mai tóte, categoriiloru acelor'a, in care art'a jóca celu mai mare rolu, ele voru puté totu-déun'a desfide ori-ce concurentia. Romani'a nu va incetá nici odata, cá si cele-lalte tieri unde produsele francese au petrunsu, de a fi acel'asi debusieu pentru industri'a Franciei. Franci'a va intielege in cele din urma ca nu este nici justu nici logicu a comprimá elanulu unui poporu, care cauta sa iasa din cerculu restrinsu in care l'a inchisu, spre a intrá intr'o iéra de progresu si de inavutîre, pre care situatiunea cea actuala, déca s'aru mai prelungí i-aru inchide-o pentru totu-déun'a.

Asupr'a acelea-si cestiuni, „Jurnalu de Bucuresci“ de Dumineca dîce:

„Diarele austriace se punu, in asta cestiune, in punctulu de vedere alu intereseloru Austro-Ungariei. Ni se va permite sa ne punemu intr'unu punctu mai largu si mai inaltu. Dara sa relevâmu mai intâiu neesactitatea asimilatiunii ce se cauta a se stabilí intre Romani'a si Egiptu. In Egiptu, armat'a indigena face parte din armat'a otomana, impositele se strângu in numele Sultanului, Khedivulu nu lipsesce dela nici o ocasiune spre a manifestá vasalitatea sea. In Romani'a, e tocmai contrariulu. Afara de tributulu consimtîtu de Romani'a, Turci'a n'are absolutu nimicu de vediutu in afacerile acestei tieri.

„Câtu despre dreptulu ce are Romani'a a incheiá directu tractate, s'a demonstratu de ajunsu ca acestu dreptu resulta din intrég'a sea istorie, ca, in faptu, a fostu esercitatu in numeróse renduri; ca Romani'a nu reclama nimic'a nou, ca ea se multiamesce cu recunóscerea aceea ce fuse si ceea ce este.

Punendu-se pre acestu terenu alu respectului, Austro-Ungari'a nu va aduce intru nimicu vatamare intereseloru sele; ea le va da, din contra, o basa mai larga si mai solida.

Cu o adevarata intristare, vedemu atitudinea Franciei in acésta cestiune. Negresitu Romani'a n'a statu la tocméla cu Franci'a pentru simpati'a ei; acum de curendu chiaru s'a vediutu cum vorbiá junimea romana despre Franci'a, in adres'a sea câtra d. Thiers. Nu numai prin cuvinte ci si prin fapte romanii au aretatu câtu de multu intielegeau ei solidaritatea ce esista intre popórele de rasa latina.

Este fórte de regrètatu ca diplomati'a francesa 'si da asiá de reu sém'a despre adeverulu situatiunei.

S'aru dîce ca ea simte o placere de a descuragiá simpatiele atâtu de sincere ce i se marturisescu si ale intórce din calea loru. Este unu reu fórte curiosu, acésta rutina care opresce de a se vedea chiaru ceea ce e mai evidentu. Franci'a aru trebuí óre sa esite intre Turci'a rósa de vermi si Romani'a de totu juna, ardenta si plina de viitoriu?

Sa sperâmu inse ca lumin'a se va face la tempu si ca romanii voru bine cuventá pre Franci'a liberatória precum au salutatu si bine-cuventatu pre Franci'a liberala. „Press'a“

A aparutu primulu numeru alu revistei mensuale, „Roumanie Contemporaine“, ce se imprimà in limb'a francesa sub directiunea dlui Fredericu Damé, si pre care amu mai anunciat'o publicului.

Scopulu acestui organu periodicu este, pre câtu se vede, de a ne face cunoscuti mai bine in Franci'a si occidentu sub mai multe puncte de vedere, si a tratá cestiuni relative la orientu.

Dejá unele diuarie francese, cá „Messager de Paris“, au inceputu a vorbí despre acésta fóia si chiaru a discutá ideile sele politice. Astfeliu „Messager de Paris“ critica articululu din „Roumanie Contemporaine“ care tratéza despre Turci'a si ide'a unei viitórie confederatiuni dunarene, intre Archipelagu si Dunare. Dîuariulu parisianu gasesce prea vagu modulu de a vedea alu dlui Damé si cere a i se demonstrá cu probe partea practica a cestiunei, câci „Messagerulu din Parisu“, facendu esceptiune de Romani'a si Serbi'a, nu gasesce popórele Turciei preparate pentru a se constituí in state si a formá unu concertu politicu intre ele cu o representatiune federala la Constantinopole (cá Washington alu Orientului). Organulu parisianu, presupunendu pentru unu momentu ca s'aru puté realisá, fâra sguduiri mari si pericole esterióre, acea confederatiune imaginata de dlu Damé si alti publicisti, crede ca in starea de cultura si confusiune in care se gasescu astadi popórele Turciei, nu aru fi cu putintia sa se constitue in state, si ca o confederatiune a loru aru fi unu ce inposibilu si inpracticabilu. Dupa aceea „Messager de Paris“ incheia articululu seu astfeliu:

„Déca vomu lasá de o parte ideile dlui Fredericu Damé asupr'a viitoriului Turciei de Europ'a nu vomu puté a-lu laudá in destulu pentru intreprinderea sea. Acésta revista scrisa in limb'a francesa trebuie sa aiba unu indoitu scopu: mai intâiu de a tiené pre Franci'a in curentulu cestiuniloru cari merita a-i atientí totu-déun'a atentiunea, — de-sî influinti'a sea a scadiutu multu in afacerile orientului — si apoi a intretiené in Romani'a strinse simpathii cu tiér'a nóstra. Nici unu populu din Europ'a orientale n'are relatiuni mai dese cu Franci'a. Unu mare numeru de romàni 'si facu educatiunea séu si-o seversiescu in Franci'a. Multi dintr'ensii iau la noi gradele loru pentru dreptu si pentru medicina. Unulu dintr'ensii presentà de curendu si sustienù cu distinctiune o tesa de doctoratu dinaintea facultâtiei de litere din Parisu. Din indoitulu punctu de vedere ce indicâmu, „La Roumanie contemporaine“ va aduce dara servitie reale. Prim'a fascicula reproduce testulu constitutiunei romàne si o notitia fórte bine facuta care a fostu publicata, pre tempulu espositiunei din 1867, de comisiunea romàna. Acestu numeru mai cuprinde inca si mai multe articule interesante asupr'a alfabetului dacicu si asupr'a limbei romàne. „La Roumanie contemporaine“ va numerá pre langa coraboratorii sei mai multi publicisti francesi — sperâmu inse ca ea ne va face cunoscutu mai cu séma pre publicistii romàni dintre cari unu mare numeru si-au facutu studiele loru in scólele nóstre — si adese-ori cu multa stralucire. „Van de Berg.“

Cestiunea lucratoriloru.

(XI.) De vomu aruncá o privire in istoria ne vomu convinge, ca statulu s'a formatu necesarminte din elementele ce esistau si ca stârile economice, asiediamintele societâtiei, gradulu de cultura au determinatu form'a si natur'a statului. Statele acele au avutu o durata mai lunga si sigura, cari au avutu in mediloculu loru unu poporu cu viétia si potere, o varietate in fenomenele sele si o miscare viua in organismulu loru, dara din contra acele state, cari s'au desvoltatu unilateralu si n'au potutu sa impace contrastele sociali prin institutiuni salutarie, cadiendu in valurile unei miscâri desfrenate au peritu. Din istoria vedemu ca impartirea poterei promovéza sanatatea stateloru, iéra acumularea ei le subsapa temeliele, de aru fi aceste câtu de tari. Domni'a a fostu totu-déun'a eflusulu poterei reali. O potestate de statu poternica care representa interesele totalitâtiei, sî dà locu liberu libertâtiei indreptatite a singurateciloru, este garanti'a cea mai buna pentru salutea comuna, dara cându senguratecii nu mai intielegu totalitatea, centralisatiunea potestâtiei de statu devine o necesitate absoluta. Unitatea a fostu tient'a si dorulu omenimei, dara egoismulu „eu“ lui a impedecatu realisarea acestei aspiratiuni.

Din procesulu istoricu si din desvoltarea de pâna aici vedemu ca cestiunea lucratoriloru ce s'a ivitu in dîlele nóstre nu-si restringe efectele sele numai pre terenele pre cari s'a ivitu si pre cari se manifestéza, ci ea atinge si relatiunile politice ale statului si mai cu séma in venitoriu. Cestiunile sociali suntu precursorii cestiuniloru politice si erori politice mari devinu in consecuintiele loru mai teribile candu provinu din stâri rele sociali.

Déca odata a avutu nobilimea feudale poterea statului in mani, dupa dins'a aristocrati'a ordineloru, pâna càndu cea din urma se centralisà in oficialismulu unei periode mai tardie de care amintiramu la altu locu, — apoi astadi acea potere si influintia este in manile clasei ce posiede capitalulu si acesta classa este astadi predomnitoria. Ea nu se va putea asigurá de domnia prin asiedieminte juridice, cum au facutu in periodele trecute feudalii si ordinele, pentru ca egalitatea juridica a facutu progrese grandiose.

Statulu tempului in care traimu este statutu representativu. Potestatile suntu impartite intre corpulu legislativu pre care lu concliama voiintia poporului, si intre monarchu séu siefulu poterei esecutive. Factorulu celu mai insemnatu aice este corpulu legiutoriu. Punctele de vedere mai relevante ce vinu a se considerá aice suntu doue: intaiu poporulu trebuie sa fia representatu intr'unu atare modu. câtu corpulu ce-lu representa sa fia microcosmulu poporului, si apoi modulu cum se compune legislativ'a trebuie sa dea garantiele necesarie ca ea este capabila de a ajunge scopulu sublimu ce-lu urmaresce; dara aceste doue momente nu se potu impreuná usioru si aterna dela relatiunile faptice, de potu sa fia satisfacute recerintiele teoretice séu prevaléza consideratiunile practice.

Compunerea representantiei poporului este asia-dara o intrebare a libertâtiei politice si a culturei.

Intre impregiurarile actuali inteliginti'a si prin trens'a si capabilitatea de a eserciá drepturi politice este concentrata in clasele cari au si puterea materiale, iéra cele-lalte clase suntu eschise dela amendóue aceste bunatâti — si astfeliu ecuilibrulu statului trebuie sa se conturbe.

Domni'a capitalului in statu ia cu totulu alt'a directiune de cum a fostu domni'a nobilimei de nascere si a nobilimei feudale etc. Toti voiescu sa-si supuna statulu esclusivu numai interesului loru, dara capitalulu care are lipsa de comunicatiune pentru a inflorí si care este incarnatiunea interesului separatisticu, cere dela statu numai scutirea acestei libertâti si departarea a ori cârui amestecu, vina acest'a din ori si care parte. De aceea capitalistii impedeca ori ce nesuintia de a se intemeiá o potestate de statu puternica si se supunu ori-cârei potestati, dela care potu sa ascepte asecurarea libertâtiei de comunicatiune. Ací jace caracteristic'a deosebita a desvoltârei statului presentu: deoparte nesuinti'a de a slabí potestatea de statu, de alta parte inclinarea spre cesarismu,

Clas'a ce posiede capitalulu tende a-si asigurá prin influinti'a de care se bucura conditiunile esistintiei ei, dara fiindu ca un'a dintre aceste conditiuni este sustienerea productiunei de acum si apesarea muncitoriloru, contrastulu dintre capitalu si munca, nascutu pre terenu economicu se straplanta de pre terenulu socialu pre celu publicu. Acestu contrastu se arata in eschiderea clasei muncitórie dela domnia in statu si dela bunatâtile ce are dreptu a le pretinde.

Clas'a muncitória fiindu supusa togm'a clasei ce pórta intr'adeveru frenele statului, adeca capitalistiloru, dela cari nu póte sa astepte inbunatatirea sortiei sele, — speréza numai dela resturnâri sfortiate o sórte mai buna. In acésta sperantia si nesuintia jace o parte a periculului ce involva cestiunea muncitoriloru, dara o resturnare sfortiata ce va periclitá continuitatea desvoltârei, va schimbá reulu intr'altulu: usurparea plutocratica se va substituí prin usurparea proletarica.

Cu câtu contrastulu acest'a se ageresce mai tare, cu atâtu pericululu e mai iminentu. Capitalistii suntu gat'a a jertfí si libertatea pentru a-si asigurá starea loru escelenta si aici vedemu altu periculu: *cesarismulu*, care nu semnifica decâtu mórte politica ruinarea sociale si despoiare economica. Clasele cu possesiune se arunca in bratiele cesarismului, pentru a scapá de proletari, si cesarismulu se folosesce de ele pentru a-si intemeiá si consolidá domni'a. —

Cestiunea Schleswig-Holstein.

O nóua cestiune se ivesce astadi séu mai bine reinvie, o cestiune din acele, cari au privilegiulu de a fi eterne, cari paru câte odata potolite si despre cari se speréza ca nu se va mai audî vorbindu-se, apoi intr'o buna diminétia isbucnescu, reaparu pre orizontu, si cu densele vechile neadeveruri si telegrame de sensatiune ce au servitu dejá cu câti-va ani in urma, dara cari totu 'si facu efectulu.

In numerulu acestoru cestiuni, ce unu spiritu reutaciosu pare a tiené in reserva spre a le face sa iésa din cuthi'a sea cu surprinderi cându situatiunea i pare prea liniscita si voiesce sa se amuse prin turburarea spiriteloru, figura cestiunea Schleswig-Holstein, despre care lordu Palmerston dîse alta data, ca va fi chibritulu ce va dá focu Europei, si care a fostu in adeveru principiulu incendiului ce a consumatu Austri'a mai intâiu, si mai tardiu Franci'a.

Cine nu scie ca amendóue ducatele, Schleswig-Holstein, suntu situate la Nordulu Germaniei, tocmai la punctulu unde peninsul'a danesa iésa spre a se radicá in modu perpendicularu in midiloculu mârei. Situate unulu deasupr'a celui-laltu, dandu mân'a Germaniei prin Holstein si Danemarcei prin Schleswig, ele formau odinióra unu principatu ce aterna de Danemarc'a, dara faceau parte din Confederatiunea germana.

Populatiunea loru, care nu se radica preste unu milionu locuitori, este compusa din dóue elemente. La média dî domina elementulu germanu, la Nordu celu danesu. Déca politic'a s'aru conformá in totulu cu esigentiele geografiei si a limbei, Holsteinulu si partea sudica a Schleswigului aru trebui sa fia germane, iéra Nordulu Schleswigului danesu.

Dara lucrurile nu se petrecu in modu asiá de simplu in lumea acést'a. Populatiunea germana si cea danesa au statu multu tempu in presentia in cele dóue ducate fâra sa se mai gandésca cine-va ca aru trebuí separate. In realitate pâna la 1848 ele traiau in destulu de buna intielegere, dara atunci se desteptà in tóta Europ'a, dupa cum se scie, cestiunea natiunalitâtiloru. De atunci deveni evidentu ca Schleswigulu, déca continua a remanea danesu contienendu germani, séu devine germanu contienendu danesi, va fi teatrulu unoru certe nesfersite; ceea ce s'a si intemplatu.

Dela 1850—1860 danesii, avendu ei guvernulu, s'au silitu prin tóte midilócele a sterpí elementulu germanu. Dela 1864 este contrariulu; germanii domnescu si guvernéza; populatiunea danesa s'a vediutu la rendulu seu obligata a luptá contr'a tentativeloru neincetatu renoite de a o germanisá cu sil'a.

Este adeveratu, ca dupa batai'a faimósa dela Sadov'a, s'a indicatu séu mai bine s'a pretinsu a se indicá, prin conventiunea cunoscuta sub numele de tractatulu de Prag'a, solutiunea acestei cestiuni. Franci'a participase la acestu tractatu, in care se vede urm'a acelui spiritu intortocatu si sub-teranu a omului care erá atunci dictatorulu Europei. Napoleonu III nu iubiá nici odata situatiunile limpedi; nu facea nimic'a decâtu pre jumetate; voiá cá o usia sa nu fia nici deschisa nici inchisa; 'si reservá totu-déun'a o intrare séu o esîre. Astfeliu s'a purtatu cu ocasiunea tractatului de Prag'a.

Napoleonu incuragiase, plamadise resbelulu din 1866 dintre Prussi'a si Austri'a; elu credea ca acestu resbelu, care nu durà decâtu 6 dîle, va durá celu putienu 6 luni, si ca va fi chiamatu a interveni intre beligeranti cá pacificatoriu si arbitru. Cine nu-si amintesce efectulu fulgeratoriu alu bataliei ce numimu dela Sadov'a; Austri'a fu sfarimata, si armatele victoriόse a Prussiei erau mai la portile Vienei cându se intrepuse Franci'a. Surprinsu de rapediciunea evenimenteloru militarie, imperatorulu Napoleonu trebuì sa renuncie la despagubirile ce a crediutu ca va potea gasí la Renu si Luxenburgu; dara fu intermediarulu armistitiului de unde esî tractatulu de Prag'a.

Napoleonu avea o datina dela care nu se departà nici odata, si pre care o radicase, printr'o aplicatiune constanta, la inaltimea de principiu si doctrina, adeca consultarea populatiuniloru; elu facù deci sa se insereze in tractatulu dela Prag'a conditiunea cá populatiunile Schleswigului septentrionalu sa fia chiamate a dispune de ele insesi printr'unu votu. Articululu este astfeliu conceputu: „M. S. Imperatorulu Austriei transfera M. S. Regelui Prussiei drepturile ce castigase, prin tractatulu din Vien'a dela 30 Octomvre 1864, la ducatele Holstein si Schleswig, cu conditiunea cá populatiunea Schleswigului de Nordu, déca 'si va esprimá printr'unu votu in libertate dorinti'a de a se uní cu Danemarc'a, va fi, in consecintia, cedata Danemarcei.“

D. de Bismarck, primindu acésta conditiune, a trebuitu sa rida pre sub mustétia. Castigase destulu cá sa póta promite totu, promitiendu-si fâra indoiéla sie'si insusi de a nu tiené nimic'a. Asiá facù. Trecura ani si claus'a tractatului de Prag'a remase litera mórta. Din anu in anu dominatiunea germana s'a intinsu si instalatu la Schleswig; populatiunile sele se plangu, dara, cine e tare e si mare.

Poporulu din Schleswigulu de Nordu, amu dîsu, este mai intregu danesu; elu a urmatu totu-déun'a fortun'a regatului si a aretatu fidelitatea sea câtra mam'a patria. Déca aru preferá sa se intrupeze cu noulu statu ce l'a absorbitu, n'aru fi nimic'a de dîsu, dara trebuie sa i se procure midilócele spre a-si esprimá preferintiele, si aceste midilóce suntu indicate in tractatulu de Prag'a, cari consista a-lu lasá sa esprime, printr'unu votu liberu, cu cine voiesce sa fia. Dara spre a votá, trebuie sa fia convocatu in regula in giurulu urnei. Cine trebuie sa-lu convóce! Pruss'a, câci, incerce-se sa voteze fâra unu decretu a imperatorului Vilhelm, si va vedea de se póte. Dara Regele Prussiei a negligatu necontenitu a promulgá acestu decretu, si cugeta la elu mai putienu decâtu totudéun'a de cându a devenitu imperatoru alu Germaniei. Cu tóte aceste a luatu unu angagiamentu in acésta privintia, putienu precisu, e adeveratu, dara formalu.

Cine sa-i amintésca angagiamentulu? Danemarc'a? I se respunde ca tractatulu s'a incheiatu cu Austri'a prin midilocirea Franciei; dara Austri'a nu reclama si Franci'a nu dîce nimic'a, si cu tóte aceste esista o cestiune a Schleswig-Holsteinului, dîuariele englese o repetu in tóte dîlele, iéra cele din Berlinu respundu printr'unu semnu de intrebare. Ce interesu, dîcu ele, are Angli'a déca esista o cestiune a Schleswig-Holteinului? Asiá e; inse este tempu cá Prussi'a sa scie ce cugeta strainetatea despre dens'a; manier'a sea de a lucrá este urita si nedémna de unu statu civilisatu. Ea, care odinióra denuntiá tirani'a majoritâtiloru si care acum se conduce de acestu principiu, trebuie sa scie consecintiele politicei sele actuale si se cunósca ca nu va invinge nici odata sentimentele poporului ce ultragiéza. Danesii suntu cu caracteru blandu, dara nesupusi cându suntu reu tractati. Ei sciu ca tractatulu de Prag'a nu le póte fi de nici unu folosu, dara mai sciu sa astepte, si acest'a va fi celu mai bunu refugiu a drepturiloru loru.

„V. C.“

Sibiiu, 26. Sept. 1874.

Domnule Redactoru! Benevoiti a dá locu in pretiuitulu D-vostre dîuariu „Telegrafulu romanu“ urmatóreloru sire:

Societatea de lectura a tenerimei pedagogico-teologice dela institutulu „Andreianu“ s'a constituitu de nou pre anulu scol. 1874/5 in 14. Sept. st. v. alegandu-si de presiedinte pre M. on. dnu Ioane Popescu profesoru la institutu, vice-presiedinte: Daniilu Davidu cl. anu IIIea, bibliotecariu: Zevedeiu Muresianu, cl. anu III-lea vice-biblotecariu Ioane Mensatu cl. anu II-lea, cassariu Vassiliu Demianu, cl. anu I-lea, controloru Nicolau Vatasianu cl. anu II-lea notari: Ioane Mog'a cl. anu II-lea, si Georgiu Dogariu cl. anu I-lea, unu comitetu de 8 membrii pentru agendele societatiei. Numerulu membriloru societatiei suie la 80 insi pana acum. Societatea si tîene regulatu siedintiele sale in tóta dumineca. In siedintia se cetescu operate originali si traductiuni din diferiti rami de sciintia, se declaméza poesii si se pertractéza alte obiecte atengatóre de scopulu societatiei.

Societatea posiede una biblioteca constatatória din 440 opuri in 500 volumi de diferite specialitati. Mai multe din specialitatea teologica si pedagogica. Intre opurile sale societatea posiede opurile celoru mai renumiti autori francezi pr. Rouseau, Corneille, Racine, Voltaire. Boileau etc. cari ni s'au trimisu gratis prin comitetulu constituitu in anulu 1873 in Parisu. Societatea eda si o fóia locale „Mus'a“ sub redatiunea dlui Ioaue Germanu cl. an. III. in care se inducu operatele incurse dela membrii societatei, dupa ce mai intaiu au fostu censurate. Societatea a capetatu in anulu espiratu gratis urmatórele opuri. Viétia lui Siaguna si Contracritica la critica dlui I. M. Moldovanu, de S. Sa Parintele Vicariu Nicolau Popea. Spicuire in istoria bisericésca- respunsu la contracritica S. S. V. Pope'a, de dnu I. M. Moldovanu profesoru in Blasiu, donata de autoriulu; a doua carte de cetire de dnu Ioane Popescu profesoru la institutulu pedagogico-teologicu, Lehrbuch des Kirchenrechtes de T. Pachmann, donata de dnulu Bechnitiu juristu absolutu; Teologi'a morale, Stunden der Andacht, teologi'a polemica, Historia religionis, doctrina christiana donate de dlu W. Petru Petrescu, cassariu la institutulu Albina. Priveghiatória, Rosarialu, istoria pentru copii, Detoriile copiiloru catra parinti donate de autoriulu P. T. I. M. Riureanu; Manualu de medicina practica de Dr. Atanasiu Fetu, donate de autoriulu. — Elemente de Pedagogia practica donata de autoriulu G. R. Melidonu. —

Dintre dîuaria in anulu espiratu societatea a capetatu gratis urmatórele: Transivani'a, Convorbiri literarie, Albin'a, Trompet'a carpatiloru, Romanulu, Revist'a contemporana, Lumin'a, Federatiunea, Semenatoriulu, Economulu, Aurora Craiovei, Gur'a Satului si Priculiciulu. —

Societatea esprime cea mai adanca multiumita P. T. domni donatori de opuri, aseminea Prea on. Redactiuni, cari au benevoitu a ne trimite gratis presintele diuarii amentite, si se róga, cá si pre venitoriu sa benevoésca, anu i detrage succursulu spirituale.

pentru societate:
Daniilu *Davidu*,
Cler. a. III.
Ioane *Germanu*,
cl. an. III.

Rip'a de diosu, in 7. Octobre 1874.

Domnule Redactoru! Injuri'a ce ni s'a facutu me silesce a ve rogá cá sa binevoiti a dá locu in pretiuitulu „Telegrafulu Rom.“ urmatórieloru, asupr'a caror'a atragu atentiunea on. publicu, spre a vedé pana unde ajunge cutezarea organeloru politice — cari se presupunu pre la noi nesce mici satrapi — menite a ne scuti de neplaceri, in fapta inse doveditórie de contrariulu.

Nu voiu atinge cestiuni politice, nici me voiu amestecá in lupt'a nationalitatiloru — atâtu de latite si reu conduse la noi, — ci voiu sa ve punu sub vedere in câteva cuvinte unu actu, alu cârui vandalismu nu are parechia nici in Iapanu, decumu in Europ'a séu chiar' constitutional'a si liberal'a nóstra patria,

A nu dá ajutoriu scóleloru nóstre confesionale, ba a le pune piedece intru progressarea loru: am auditu si esperiatu cu dorere. Dar' a ne calcá scólele cu potere armata, a ni le profaná in modulu celu mai injositoriu si gretiosu: acést'a si on. publicu n'a auditu.

Comun'a beser. Rip'a de diosu Ppiatulu Turdei super. avù trîst'a ocasiune a-si vedé scól'a calcata cu geandarmeri'a, prefacuta in temnitia si profanata de cei inchisi in trins'a.

In 5. Octobre a. c. n. primariulu acestei comune luandu cu forti'a chiailo scólei de la Efori'a scolara, cu ajutoriulu giandarmeríei bagá in tr'ins'a 14 ómeni, cari eráu in restantia cu facerea drumului pe muresiu in susu, spre Mesterhazu.

Acesti ómeni, cari de sér'a 5 Octobre, pâna dimanétia 6. Octobre la 6 óre stetera incuiati in scóla (sit venia verbo) profanara acestu sanctuariu alu nostru, prefacendulu in localulu necuratiei si uritiunei prin nepotintiele loru.

Aspectulu celu scandalisatoriu alu scólei, prefacute acum in temnitia barbara, la esirea celoru inchisi tienendu-se de nasu — sfasiá anim'a privitoriului de grétia si dorere.

Sciu cà Inspectorele, district. P. Adm. ppescu si parochu locale si-a facutu detorinti'a, protestandu, sér'a, serbatoresce in contr'a acestui sacrilegiu. iér' demanétia in 6 Octobre relationandu prea ven. consistoriu archid. apoi cerendu dela comitele supremu Br. Kemény din Turd'a si de la judecatoria tragerea la respundere a prevaricantelui si profanatoriului jude comunale, si pedepsirea lui amesuratu legiloru.

Comunitatea Rip'a de diosu cu mari greutâti sî spese si-a radicatu o a dóu'a biserica, scóla cu 3 incaperi, un'a pentru instructiunea pruncilоru, alt'a pentru a prunceloru, sî a trei'a pentru locuinti'a invetiatorésca. Sî acum póte judecá on. lectore impartiale, ce ímpressiune póte face asupr'a crestiniloru nostrií acestu actu mai multu decâtu barbaru.

Asceptâmu cá organele regimului sa-si faca detori'a!!

Nu voru pedepsi pre judele comunale pentru acestu sacrilegiu, vomu avé o trista dovéda despre ingrigirea cea parintésca de noi a Domniloru de la potere.

In casulu acest'a Inaltulu regimu sa nu se mahnésca, déca va pierde alipirea acestui poporu, carele vrendu a scapá baremu cu sufletulu de impilarile organeloru lui, va dá intr'o buna demenétia man'a si cu hantatarulu.

Am scrîsu aceste, nu dóra cá sa mi facu petrecere, ori cá sa ocupu colonele diariului, séu din mancarime nationale ori de partide, ci dorerea si indignatiuuea m'au silitu a nu tacé, cà ci de vomu tacé noi fatia de astfeliu de ticalosii, va dá glasu stânca in munte.

Unu martoru ocularu.

Varietâti.

⁂ (*Necrologu.*) Dómn'a *Elen'a Cimponieriu* nascuta *Alduleanu*, o fica a repausatului óre cându vice-presiedinte alu dietei provinciale din Sabiiu sî dupa acea sepтemviru Ioanu Alduleanu, a reposatu in Budapest'a in 2 Octobre n. in anulu 23 alu etâtiei sele. Fia-i tierin'a usióra!

⁂ Fói'a beletrística „*Társadalom*“ din lips'a de abonenti a incetatu de a mai aparé. Din acestu incidentu se plânge „Magyar Polgár“ ca ungurulu 'sî da mai bucurosu banii sei pentru cai sî câni, decâtu pentru spriginirea literaturej.

⁂ *Popolatiunea posesiuniloru britanice din afara.* — Indi'a englesa contiene 190,663,623, locuitori; Ceyland, stabilimentele din stremtori sî Labuanu, 2,718,282; posesiunile din Americ'a de nordu, 3,748,857; Australi-a sî Noua-Zelanda, 1,978,748; Antilele, Hondoras sî Guian'a anglesa, 1,280,260 capulu de buna-sperantia sî Natalu, 855,981 ; stabilimentele din Afric'a occidentala, adeca Cóst'a de auru, Sierr'a Leone, Gambi'a sî Lagos, 539,654; Mauriciu, 318,584 ; Hong-Kong, 124,198 ; S-ta Elen'a, 6,241 : Bermudele, 12,121; insulele Falkland, 811; Malt'a si Gibraltarulu 141,918 sî 16,454 respectivu, necuprindiendu-se militarii. Totalulu popolatiunii se radica astfeliu la 202,405,690 locuitori pentru posesiunile afara de Regatulu-unitu. Se observà ca, dela ultimulu recensimentu, populatiunea Americei de nordu sî a Australiei a crescutu considerabilu.

⁂ La statiunea postala din Alexandri'a se furase unu gropu de vre-o 7000 franci. Dispositiunile rapedi si inteligente luate de administratiunea centrala si staruinti'a ín certari a siefului statiei din Alexandri'a au facutu a se descoperí gropulu la unu surugiu care 'lu furase cu dibacie. Surugiulu este datu in mânile justitiei, iéra gropulu s'a inaintatu la destinatie.

* Ieri séra s'a descoperitu, pre cându se perpetrá fapturi, unu furtu cu spargere din cele mai rafinate, astu-feliu cum amu publicatu intr'unulu din numerele nóstre trecute ca s'a efectuatu in unele orasie mari din strainatate, De cându cu secet'a si lips'a de scurgerea apeloru prin canalele capitalei, unu pungasiu de meserie a voitu sa profite de aceste drumuri suterane spre a spargie o pravalia din Lipscani, cas'a de banca a comerciantului Marmorosiu.

Spre a-si ajunge scopulu acestu hotiu indrasnetiu, si pacientu, grecu de origine, a inchiriatu o casa in strad'a Germana aprópe de otelulu concordi'a. Din cas'a sea, in complicitate negresitu si cu altii, a sapatu o trecere suterana care a respunsu in canalu. De ací mergându prin canalu in susu a scobitu o alta trecere pre care s'a tîrâtu in susu pâna sub cas'a de banca a d-lui Marmorosiu. Esîndu ieri nópte in casa prin spargerea dusiumelei, a atacatu o casa de feru mai mica, pre care resturnând'o pre brânci pre nisce saltele aduse inadinsu, (spre a nu face sgomotu), a spart'o pre la spate si au luatu vre-o 200 napoleoni. Dara pre cându se gateau sa sparga si cas'a cea mare de feru, faptulu s'a descoperitu prin zarirea luminei in crepatur'a usii si a bróscei. Proprietariulu si agentii politiei au alergatu indata si au fortiatu usi'a, de óre-ce hotii luasera precautiunea de a impedecá deschiderea ei cu chei'a. Cu tóte precautiunile luate de a se pazí gurile canaleloru, hotii au fugitu pre canalulu ce 'si croisera ei si care respundea in cas'a grecului din strad'a germana. Astfeliu furtisiagulu s'a marginitu la o mica suma, iéra hotii au potutu fugí, si suntn in urmarirea politiei.

„Press'a".

Raportu comerciale.

Sabiiu 9 Octombre n. Grâu 5 fl. 33 xr. frumosu, 5 fl. — xr. mestecatu, 4 fl. 67 xr. cualit. infer.; secar'a 3 fl. 40 xr. pâna 3 fl. — ; — orzu fl. 3 ; ovesu 1 fl. 53 pâna 1 fl. 27 xr.; cucuruzu (porumbu) 3 fl. 60 xr.; cartofi 1 fl. 60 xr. galét'a austriaca.

Cânep'a — fl. maj'a.

Lintea 6 fl — xr.; mazarea 6 fl. 67 xr., Fasolea 6 fl. — xr.

Fenu legatu — fl. 60, nelegatu — fl. 60 xr., paie lungi 80 xr., scurte 70 xr, maj'a.

Lemne de focu 8—9 fl. stang. austr.

Carnea de vita 18—20 cr. p., de porcu 28 xr. Unsórea 79 xr. pâna la 1 fl. 20 cup'a.

Concursu.

Pentru ocuparea unei statiuni vacante de profesoru la gimnasiulu rom. gr. or. din Bradu, — prin acést'a se escrie concursu pâna in 10/22 Octobre a. c. in care dî se va face sî alegerea de câtra representanti'a gimnasiala.

Salariulu anualu impreunatu de acestu postu este 600 fl. v. a. sî se solvesce in rate lunari anticipative, incependu din dîu'a intrarei in oficiu.

Doritorii de a competá la acestu postu au a dovedí :

1. Ca suntu romani de religiunea gr. or.

2. Cumca au facutu cu succesu bunu cursulu filosoficu sî filologicu la vre-o academia din patria séu strainatate, séu celu pucinu au depusu esamenu de maturitate sî au terminatu cu succesu eminente cursulu de 3 ani la vre-unulu din institutele teologico pedagogice rom. gr. or. din patria.

3. Cum-ca au avutu pâna acum'a o purtare morala nepatata.

Petentii 'sî voru adresá petitiunile loru la subsemnatulu in Bradu comit. Zarandului.

Bradu in 20 Septembre 1874.

Comitetulu representantiei gimnasiale.
Nicol. I. Miheltianu
(1--3) Protop

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei invetiatoresci la scól'a confessionala gr. or. din Berinti'a protopresbiteratulu tractului Cetatiei de pétra Kővár) se escrie prin acést'a concursu pâna la 17 Octobre st. bis. a. c.

Salariulu impreunatu cu acestu postu este 105 fl. c: cu: cuartiru sî lemne de incaldîtu. —

Doritorii de ocupá acestu postu, au a-sî asterne recursele loru instruate in sensulu „Statului organicu" documintele recerute subscrisului pâna la terminulu susu indicatu. —

Carpenisiu 16 Septem. 1874.

In contielegere cu comitetulu parochiale.
Ioanu Siovrea
(1—3) Adm. ppescu.

Nr. 229/scol. — 1874.

Concursu.

Devenindu in vacantia statiunile invetiatoresci :

1) in comun'a Idicelu-satu, cu salariu anuale de 150 fl. v. a., 4 stângini de lemne, din padurea scólei, si cuartiru acceptabilu, ori 25 fl. v. a. ;

2) In Idicelu-padure, cu salariu anuale de 120 fl. v. a. 4 stângini de lemne si 15 fl. bani de cuartiru, — pentru ocuparea câror'a se escrie concursu pâna in 6 Octomvre a. c. cându va fi alegerea.

Concursele instruite cu documentele necesarie au a se adressá subscrisului pâna la terminulu prefiptu.

Rip'a de diosu in 16. Sept. 1874.

In contielegere cu comitetulu paroch. respectivu.
Vasilie Popoviciu,
(2- 3) Administ. ppescu.

Concursu.

Devenindu vacanta statiunea invetiatoresci la scóla confesionala gr. or. din Huniador'a, protopresbiteriatulu Hatiegului, pentru ocuparea acestui postu, se escrie prin acésta concursu cu terminulu pâna la 4 Octombre st. v. an. cur.

Salariulu anuale este 250 fl. v. a. cuartiru si gradina de legumi, cele din urma computate in 50 fl. v. a. la olalta 300 fl. v. a.

Concurentii la acestu postu invetiatorescu au sa-si tramita recursele instruate conformu statutului organicu comitetului parochialu gr. or. din Huniadóra, la adres'a dlui protopopu Ioanu Ratiu inspectore scolaru tractualu in Hatiegu, pâna la diu'a susu aretata.

Huniadór'a la 15. Septem. 1874.

In contielegere cu Reverendisimulu domnu protopopu tractuale.
(2—3) Comitetulu parochialu.

Concursu.

Pentru ocuparea statiuniloru invetiatoresci la scólele confesionali gr. or. din comunele mai josu insemnate se escrie prin acést'a concursu pâna in 10. Octobre a. c. calend. vechiu.

1. Livezeni la care e afiliata comun'a româna Petrosieni-Delsa, cu salariu de 300 fl. si cortelu;

2. Ocolisiulu mare cu 200 fl. si cortelu.

Doritorii de a ocupá aceste statiuni si sa astérna concursele instruíte in sensulu prescriseloru din „statutulu org." — pâna la terminulu amintitu la subscrisulu.

Hatiegu in 16. Sept. 1874.

I. Ratiu.
(2—3) Protopopu.

Concursu.

In parochi'a gr. or. Sielimberu, langa Sabiiu, è de a se ocupá:

1, o statiune de preotu, cu emolumentele urmatórie: folosirea unei portiuni canonice de 12 jugere (aratura si fenatiu), tacsele stolare obicinuite, câte o dî de lucru si câte o mirtia de bucate dela fia-care familia;

2, o statiune de invetiatori, cu salariu de 50 fl. din cass'a alodiale si câte 60 xr. dela fia-care familia, pre langa locuintia si 6 stângini de lemne.

Suplicele, instruate in intielesulu Statutului organicu, suntu a se tramite la subsemnatulu celu multu pâna in 1 Octomvre stil. vechiu.

Sábiiu 15 Sept. 1874.

In contielegere cu comitetulu parochialu.
I. Popescu,
(2—3) protop.

Concursu.

La scóla confesionale gr. or. din suburbiulu Brasiovu vechiu au devenitu postulu de invetiatoriu secundariu, vacantu; spre intregirea acestuia se escrie concursu pâna la 6 Octombre a c. candu va fi sî alegerea. Cu acestu postu e inpreunatu unu salariu anualu de 200 fl. v. a. si doi stanjini lemne de focu.

Doritorii de-a ocupá acestu postu au a-si ascerne petitiunile loru instruate in sensulu statutului organicu pâna la terminulu prefiptu la prea onoratulu domnu protopopu Iosifu Baracu in Brasiovu.

rasiovu in 15. Septembre 1875.

Comitetulu parochiale.
Georgiu Persienoriu.
(2—3) Parochu sî Presiedinte.

Concursu.

Devenindu in Pro'opresbiterialu gr. or. alu Zarandului mai multe statiuni invetiatoresci vacante, prin acést'a se escrie concursu pentru ocuparea loru pâna in 1. Octobre a. c. si adeca pentru urmatórele comune:

1. Luncoiu de josu. 2. Hertiegani, 3. Cainelu, 4. Bucuresci-Rovin'a, 5. Curechiu, 6. Siesuri, 7. Dupapétr'a, 8. Blajeni, 9. Ribitics Uibéreni, 10. Inneu, 11. Ribitióra, 12. Tomnatecu, 13. Bulzesci, 14. Lunca, 15. Caraciu, 16. Birtinu, 17. Prihodisce-Tataresci, 18. Valea-bradu, 19. Rud'a, 20. Tîretielu.

Salariele impreunate cu acestea posturi suntu: pentru fiacare comun'a 210 fl. v. a. cuartiru si lemne; pentru vre-o câtevá cu prospectu de a se mai marí acestu salariu pâna la 300 fl. v. a. cuartiru si lemne.

Doritorii de a ocupá un'a din acestea statiuni sa-si adreseze suplicile loru instruate in intielesulu „statutului organicu," la subsemnatulu in Bradu (Zarandu).

Bradu 13. Sept. 1874.

Cicol. I. Miheltianu.
(2--3) Prot. gr. or. a Zarandului.

Edictu.

Pe basea actiunei Paraschivei Dimitrie Apoldianu din Seliste pres. astadî, barbatulu acesteia Nicolae Putina totu din Seliste pribegitu de 10 ani, se provóca prin acést'a, cá in terminu de unu anu dela datulu de fatia negresitu sa se presenteze innaintea forului matremoniale subscrisu, pentru-ca la din contra processulu incaminatu se va otari si in absenti'a lui.

Sibiiu 17. Sept. 1874.

Forulu matrimonialu gr. res. alu protopresbiteratului tractului
(2—3) Sibiiului I.

Nr. pr. scol. 49. 1874.

Concursu.

Pentru ocuparea postului invetiatorescu la scola confesionala gr. or. din Siaiesiu protopresbiteratul Sighisiori se deschide prin acésta concursu.

Salariulu impreunâtu cu acestu postu este 100 fl. v. a. cuartiru sî lémne de incalditu.

Doritorii de a ocupá acestu postu au de a-si tramite petitiunile loru instruate in sensulu „Statutului organicu" pâna in 14 Octomvre a. c. st. v. la scaunulu protop. in Sighisior'a.

Siaesiu 15. Septembre 1874.

In contielegere cu comitetulu bis. parochialu

Zaharie Boiu,
(2-3) Protop. gr. or.

Nr. 9983/civ. — 1874.

Edictu de licitatiune.

Din partea tribunalului regiu in Sabiiu cá instantia reale se publica, ca in urm'a cererei comunei Sabielu contra comunei Cacov'a spre incassarea pretensiunei de 296 fl. 38 xr. v. a. c. s. c. s'a concesu vendiarea esecutiva a mobileloru comunei Cacov'a dejá pemnorate si estimate si anume:

1 a unei mese de scrisu cu stelagie per 5 fl.

2. a unui stelagiu de acte per 4 fl.

3. a unui dulapu inaltu per 3 fl.

4. a unei lade ferecate per 10 fl.

precum sî a casei aflatórie in comun'a Cacov'a sub Nr. C. 178, Nr. top. 759 sî 760 pretiuite cu 4500 fl. sî s'a statoritu spre realisarea vendiârei acestei'a terminulu I pre 7 Novembre 1874 si alu II-lea terminu pre 12 Decembre 1874, totu-déun'a la 9 óre a. m. in cancelari'a comunale din Cacov'a — sub conditiunile urmatórie:

1) Fiesce-care licitante are a depune la mân'a comisariului de licitatiune unu vadiu de $10^{0}|_{0}$ a pretiului de estimatiune in bani gat'a.

2) Pretiulu strigârei e celu de estimatiune. —

3) Pretiulu cumperârei e a se solví in dóue rate egale de câte 30 dîle pre lânga interese de $6^{0}|_{0}$.

4) Neimplinindu cumperatoriulu acésta conditiune, esecutórea va avé dreptulu de a cere relicitatiunea.

Totu deodata se provóca acei creditori ipotecari, cari nu locuiescu in Sabiiu séu in apropierea lui, cá spre representarea loru la divisiunea pretiului, cari locuiescu in Sabiiu sî pâna la vendiare sa arete numele sî locuinti'a acestor'a, câci la din contra voru fi representati prin unu curatoru, ce se va denumí din oficiu. —

In fine se provóca toti acei'a, car credu a poté probá vre-unu dreptu de proprietate de alta natura séu de prioritate asupr'a bunuriloru pemnorate, cá — de-si nu au primitu incunosciintiare speciale — sa presenteze incusele loru in terminu de 15 dîle dela dîu'a ultima a publicârei edictului la susunumitulu tribunalu; de óre-ce la din contra astfeliu de incuse nu voru impedecá continuarea esecutiunei si pretendentii voru fi avisati numai la superplusulu pretiului de cumperare.

Din consiliulu tribunalului regiu cá instantia reale.

Sabiiu in 3 Septemvre 1874.

(2—3)

Edictu.

Rachil'a, nascuta Ioanu Galea din Tintiari, care in 14 Februariu 1873 a parasitu cu necredintia, la o luna dupa cununia, pre legiuitulu seu barbatu Nicolae G. Dragosiu totu din Tientiari nesciinduse de atunci nici pâna astadî loculu ubicatiunei ei, se citéza prin acést'a, cá in terminu de unu anu sî o dî sa se presenteze la scaunulu protopopescu mai josu subscrisu, caci la din contra procesulu divortiale incaminatu de barbatulu ei, se va pertractá sî decide sî in absentiá ei.

Brasiovu in 15. Septembere 1874.

Forulu protopopescu gr. or. I. alu Brasiovulu.
Iosifu Baracu,
(2—3) Protopopu.

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.**

Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei sî pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 78. ANULU XXII.

Sabiiu in 3|15 Octomvre 1874.

Invitare de prenumeratiune
la
„Telegrafulu Romanu"

pre unu patrariu de anu (Octomvre-Decembre) alu anului 1874. — Pretiulu abonamentului pre ¼ de anu e:

Pentru Sabiiu 1 fl. 75 cr. v. a.

Pentru Monarchi'a austro-ungurésca 2 fl. v. a.

Pentru Romani'a sî strainatate, 3 fl. v. a.

DD. abonanti suntu rugati a nu intardiá cu tramiterea prenumeratiuniloru.

Adresele ne rugâmu a se scrie curatu, a se pune numai post'a ultima, dara nu câte dóue poste ultime, sî in locu de epistole de prenumeratiune recomandâmu on. publ. avisurile postali, **(Posta-Utalvány. — Post-Anweisung.)** cá impreunate cu spese mai putiene sî cá mai sigure pentru inaintarea baniloru de prenumeratiune la

Editur'a „Telegrafului Romanu" in Sabiiu.

Alegeri la congresu.

S'a mai alesu in archidiecesa deputati clericali: in cerculu VI P. Prot. Nicolau Mihaltianu si P. Protop. Ioanu Gallu. — (La cerculu VII avemu sa rectificâmu ca s'a alesu in loculu P. Titu Gheaj'a, P. Par. Teodoru Vrajmasiu.)

Sabiiu 3 Octobre.

Avendu dinaintea nóstra votulu separatu alu minoritâtiei din adunarea din urma a scaunului Sabiiului, celu publicâmu mai la vale, ne aducemu cu bucuria aminte de acea siedintia, despre care amu raportatu pre scurtu, dara in esentia amu infatisiatu icón'a intrégа a celoru petrecute intrens'a. Si un'a si alt'a, va se dîca, si adunarea si votulu separatu nu voru lipsí a face cea mai placuta impressiune asupr'a ori cârui membru alu municipiului Sabiiului, pentru ca déca a invinsu totusi o mejoritate *numerica*, puterea logicei celei sanatóse a fostu si este pre partea nóstra. Noi nu suntemu pentru drepturi eschisive, nu suntemu pentru o ambitiune nationale esagerata in tóte directiunile pâna la pedanteria; noi suntemu pentru binele si prosperarea patriei, pentru interesele cele adeverate ale tuturoru cetatieniloru acestei patrie, fia ei de ori ce natiunalitate.

Cea mai mare satisfactiune pentru cei numerice invinsi este, ca s'au convinsu, cum majoritatea, carea n'a avutu argumente contr'a minoritâtiei, séu, déca au cercatu a aduce vre-o dóue, au fostu cele mai debile, — a parasitu terenulu acestu delicatu pentru dens'a si a alergatu la mijloculu celu mai bine venitu densei, la votisare. Pentru ca in adeveru, déca se incepea o desfasiurare mai detaiata a asertiunei: ca deosebindu-se cetatea de câtra municipiu acest'a se periclitéza in desvoltarea culturei sele, ajungeamu la presupunerea, ca in tóta lumea civilisata, unde cetâtile mai mari forméza municipie de sine statatórie, din causa ca au cu totulu alte referintie si alte interese, este unu regresu si ca in tóte aceste pârti se tintesce la selbatacirea comuneloru rurali; ajungeamu insa si la constatarea adeverului, ca sutele de ani decandu esista la noi legatur'a intre cetate si comunele rurali, n'au ajunsu cá sa le radice pre ceste din urma la unu gradu mai mare de cultura, si a remasu cá seculii in cari mijlocele de cultura sunt cu multu mai generale si mai inlesnite, sa faca ceea ce nu s'a facutu pâna acum. Cu unu cuventu, deca se incingia discussiunea mai departe se lamuriau fórte multe lucruri, cari tóte nu puteau altfeliu decâtu sa ese in favorea minoritâtiei si sa aduca schimbâri mari in sirurile maioritâtiei.

Constatarea acestei invingeri morale din partea minoritâtiei s'a constatatu, ce e dreptu, negativu, dara s'a constatatu si nu este cu putintia cá mai târdiu sa nu aduca fruptele sele.

Cui avemu insa se multiamimu o astfeliu de invingere? Negresîtu ca procederei celei unanime si in cea mai buna concordia a minoritâtiei din sinulu adunârei scaunale.

Instructivu, fórte instructivu este resultatulu dara despre care vorbimu. Este instructivu pentru ca ne arata asiá dîcendu cu degietulu, ca bun'a intielegiere, carea reunesce puterile, chiaru si cându aceste dupa catatime, séu dupa numeru, suntu mai pucine, tragu fórte multu in cumpan'a afaceriloru publice politice prin feliulu séu cualitatea loru.

Indigitarea acést'a incuragiatória ni póte serví nóua in municipiulu Sabiiului pre venitoriu in tóte cestiunile vitali câte voru vení inainte la desbatere, ni póte serví inse in tóte afacerile nóstre momentuóse si afara de municipiulu acest'a, pre terenuri cu multu mai estinse, in cestiuni si mai mari si mai ponderóse decâtu suntu cele ce se desbatu in unu municipiu.

Concordi'a impreunata cu curatieni'a morala au fostu totu-déun'a basea cea mai firma chiaru si a celoru mai mari reforme in societatea omenésca; câci o concordia fâra curatieni'a morale este numai unu complotu contra ideiloru celoru mai sacre, cari 'si resbuna asupr'a celoru ce se unescu spre a le resturná.

In decursulu periodului acestei adunâri voru veni de siguru inca multe cestiuui interesante. Sa cantâmu dara ca precum s'a facutu acestu inceputu bunu sa fia si continuarea si finitulu. La acestu finitu va puté dîce apoi fia care deputatu, ca s'a luptatu lupta buna, padiendu credinti'a unitâtiei si a santieniei binelui comunu a acestui scaunu.

Votulu separatu

alu subscrisiloru deputati in contr'a conclusului maioritâtiei adunârei scaunului Sabiiului din 7 Octomvre 1874, in cestiunea arondârei.

Subscrisii combatu conclusulu maioritâtiei, din urmatórele motive:

Acestu conclusu nu este unu respunsu la intrebârile puse prin emisulu Escel. S. D. ministru de interne, precum aru trebuí sa-lu dea representanti'a municipiului nostru, in o forma receruta directa; ci din contra acel'a cuprinde in sine cestiuni, asupr'a câror'a acésta adunare de fatia nu este chiamata nici intrebata a respunde.

Noi credemu, ca intregu poporulu scaunului Sabiiului unanimu doresce a se esprimá francu in cestiunea cea importanta pusa pre més'a acestei adunâri, ca adeca cum voiesce ea a se arondá spre inlesnirea unei bune administratiuni pre viitoriu? Si acésta esprimare este depusa numai in votulu minoritâtiei acestei adunâri. De aceea ni se paru acelea cestiuni despre convocarea si intrebarea Universitâtiei, despre sustienerea unitâtiei fundului regiu si crearea unei legi speciali pentru acest'a, sulevate in votulu maioritâtiei, prin urmare si acestu votu cá superflue, si inca si necorespundietórie chiamârei acestei adunâri, cari prin conclusulu adusu de maioritate se vede a-si ascunde autonomi'a sea sub autonomi'a altoru corporatiuni trase la dubietate.

In specie, ce se atinge de cererea maioritâtiei, de a se sustiené intregitatea fundului regiu de pâna acum sî a se aduce o lege deosebita pentru acestu tienutu; de-si recunóscemu si noi, esistinti'a unoru referintie speciali istorice ale locuitoriloru acestui tienutu, dependinte de secular'a loru libertate, pre cari le-au amintitu si relevatu adunarea romaniloru din fundulu regiu in programulu ei din 1—2 Martiu 1873 subscrisu de vr'o 12—13 mii locuitori si asternuta dimpreuna cu o representatiune la legislatiunea tierei, totusi acelea libertâti nu pretindu unu teritoriu deosebitu si o lege speciala, ci numai o respectare a loru in legea generala, carea dorimu a estinde atari drepturi preste toti locuitorii tierei in interesulu egalei indreptatiri, si cu stergerea ori-cârui privilegiu, precum de atâtea ori s'au promisu prin legislatiune si inca prin legile din 1848 (art. VII. § 5. alu Ungariei, art. I, alu Transilvaniei in fine art. 43. § 10 din 1868).

Nu potemu consimtí nici cu acea cerere, cá sa se asculte Universitatea in cestiunea arondârei, pentru ca ea nu este intrebata, pentru'ca ea nu este nici au fostu óre cându-va o corporatiune municipala, carea aru stá in unu atare necsu cu municipiulu si i-aru compete atari atribute fatia de unu municipiu, precum este adeverat'a representantia bunaóra a municipiului nostru, nici au eserciatu Universitatea drepturi taietórie in administratiunea municipieloru fundului regiu, cari totu-déun'a au fostu autonome; mai departe pentru ca nici art. dietalu 43. § 10 din 1868 nu ordina a se intrebá Universitatea, ci numai „respectivii" cari nu potu fi altii fâra numai séu municipiele singuratice autonome (scaunele si districtele) séu populatiunea fundului regiu. Universitatea nu este competenta a esenciá unu dreptu teritorialu, carele compete numai poterii statului, si se efectuéza din partea acestui'a cu concursulu municipieloru lui. Unu atare dreptu alu Universitâtiei nu se va aflá in nici o lege de statu fundamentala.

Nu potemu justificá cererea maioritâtiei de a se sustiené teritoriulu de adi alu fundului regiu si Universitatea si pentru aceea, câci — precum s'au amintitu in genere in votulu minoritâtiei — acelea institutiuni si au radecin'a in unele intemplâri istorice si in privilegii, cari adî nu corespundu impregiurâriloru faptice si recerintieloru unei intentiunate administratiuni bune, ba prin acelea totu-déun'a s'au vatematu egal'a indreptatire a locuitoriloru din fundulu regiu, precum mai pre largu au aratatu adunarea susu amintita din 1—2 Martiu din 1873, in representatiunea sea. — Sustienerea fundului regiu in starea de pâna acum aru fi unu regresu in tempurile teritorieloru aceloru 3 natiuni privilegiate ale tierei, si o totala ignorare a egalei indreptatiri basata in constitutiunea moderna a statului.

Avendu mai incolo inaintea ochiloru principal'a intrebare din emisulu ministerialu, carea singura ni stà inaintea ochiloru: ca cum este de a se arondá scaunulu Sabiiului? respunsulu la acést'a 'lu dà singuru numai votulu minoritâtiei.

Suntemu de acea convictiune, ca scopulu unei bune si usióre administratiuni se póte ajunge numai cu arondarea propusa de Esc. Sea dlu ministru de interne, si apoi prin esimarea cetâtiei Sabiiului din municipiu.

Esimarea cetâtiei din municipiu este aici la noi o imperativa necessitate, carea provine din atari controversii esistande intre cetatea Sabiiului si multe comune rurali, nascute inca din tempulu predomnirei privilegiate a cetâtiloru sasesci precum in alte pârti ale regatului cu greu se voru mai aflá. Cetatea Sabiiului, carea in veci au facutu pretensiuni asupr'a proprietâtiloru si venituriloru multoru comune rurale, in tóte adunârile municipiului, unde se va tractá dupa legea municipala despre acelea venituri va jucá naturalminte rolulu unei partide pretensive, si va stricá armoni'a ce se cere la statorirea unei administratiuni favoritórie tuturoru comuneloru municipali. Anomaliele si disproportiunile ce esista pâna adî intre cetate si scaunu, ca adeca: cetatea cu 19 mii locuitori se representa in adunarea scaunului totu cu atâti membri, câti se tramitu de câtra tóte comunele rurali cu 70 mii, ca centumviratulu cetâtiei alege pre amploiatii sei si totudeodata ai scaunului, fâra concursulu acestui'a, ca magistratulu cetâtiei insusi din sinulu seu esmite inspectori preste scaunu, ca toti acesti inspectori mai compunu magistratulu cetâtiei si suntu siliti a resiedé in cetate si nu in cerculu loru, unde caletorescu cu spese si apera numai interesele cetâtiei si resp. ale Universitâtiei; tóte acestea si alte asemenea abnorme institutiuni au produsu conflicte intre cetate si comunele rurali, cari numai in dismembrarea cetâtiei de câtra scaunu se potu delaturá in interesulu ambeloru pârti. Pre lânga acést'a cetatea Sabiiului va avé intru sine prea multe afaceri ale sele proprii, cari pretindu si unu aparatu mai mare si mai complicatu si scumpu, in administrare pentru care comunele rurali nu potu fi constrinse a contribuí.

Altcum cetatea Sabiiului, cá un'a dintre primele cetâti ale tierei are si interesu si poterea aceea de contributiune, de a se sustiené independinta de municipiu.

Scaunulu Sabiiului de adî — esimandu-se cetatea Sabiiului — nu va fi nici odata in stare a-si suportá spesele administratiunei sele din cele 10%, preliminate in emisulu ministerialu.

O dovéda despre acést'a este starea lucruriloru de pâna acum, precum arata bugetulu scaunului Sabiiului din an. 1873 aclusu sub ./·, din care se vede, ca dela anulu 1866 pâna la 1871, pre lânga totu sucursulu datu de câtra statu si anticipatiunile date de câtra Universitate, totusi comunele rurali nu au potutu solví nimic'a pentru spesele administratiunei, asiá incâtu s'au facutu — de-si ilegalmente — preste comune in 1873 unu àtare aruncu de 16,212 fl. 60 xr. pre care acestea comune nici cându nu-lu voru puté platí, dara nici nu-lu voru voí a-lu platí, câci tóte acestea spese se ceru pentru amploiatii alesi numai de câtra cetatea Sabiiului, de unde se vede si unu altu specificu conflictu intre comunele rurali si intre cetatea Sabiiului, carea face atari pretensiuni esorbitante si pre viitoriu asupr'a casseloru alodiali a comuneloru rurali.

Daca mai luâmu in vedere anca si starea celoru 11 comune a scauneloru filiali Talmaciului si alu Selistei, cari facu mai pe jumetate dintre populatiunea comuneloru rurali, a câroru casse alodiali suntu lipsite de ori ce venitu, caci tote veniturele loru curgu si adi incà in fondulu administratu de universitate; déca consideramu si starea cea deplorabila a tuturoru locuitoriloru marginasi din scaunulu Sabiiului cari nu posedu nici unu pamentu productivu de lucru; apoi ne potemu face o icona chiara despre inposibilitatea acestui scaunu, de a si suportá singuru spesele administratìunei sale. Sa punemu, ca contributiunea scàunului Sabiului este 200 mii si a cetatii Sabiiului 100 mii.

Deci 20 mii cu greu voru ajunge spre platirea tuturoru amploiatiloru municipali prevediuti in legea municipala art. diet. 52 din 1870 si spre suportarea tuturoru speseloru administrationali. Apoi intentiunea regimului, ba a ori-carui patriotu trebuie sa fie, ca din cele 10°/₀ sa se acopere spesele administratiunei, caci a pasi la alte 10°/₀ este numai unu semnu de ne ajunsu.

Suntemu mai departe datori a luá in privire si municipiele cele micì invecinate, asia pre alu Mercurei, Nocrichiului si Sas-Sebesiului de cate 11—12 mii de locuitorì pe cari le recomanda dlu ministru a se incorporá cu scaunulu Sibiului, si fara a face mai departe calculu, oricine va fi convinsu ca acelea mici municipii, fiecare pentru sine nici odata nu voru fi in stare a si suportá spesele administratiunei, cá municipii deosebite; dar' nici nu va potea rocomandá cineva, ca d. e. municipiulu Mercurei sa aiba si sa si sustiena unu intregu corpu de amploiati, pre cum trebue sa lu aiba orice municipiu mare dupa legea din 1870. Si daca esistinti'a acestoru mici municipie este absolutu cu nepotintia ore ce are a se face cu ele? Ore nu cere imperativ'a necesitate, cá acelea sa se adauge la scaunului Sibiului in jurulu caruia suntu situate?

Deci credemu, ca ori cine va fi convinsu, ca votulu minoritatii este pre deplinu iustificatu, candu recomanda intrunirea tuturoru acestoru municipii, spre inlesnírea administratiunei politice si imprumutata ajutorire, incorporandu-se la acestu municipiu alu Sibiului si comunele invecinate din comitate, cari naturalmente gravitéza la Sabiiu.

Sperâmu ca n. ministeriu regiu va luá in considerare parerile si motivele nostre, pe langa cari ramanemu supusi.

Sabiiu in 7. Octobre 1874.

(Urméza 41 subscrieri.)

Dela Congresulu bis. serbescu.

Dupa deschiderea siedintiei din 5 Oct. n. patriarchulu *Ivacicoviciu* propune, cá sa se tramitia o deputatiune dupa comisariulu Hueber, la care propunere observa

Sv. *Mileticiu*, ca acum dupa reintegrirea scaunului patriarchalu comisariulu regescu nu are de a se amestecá in discussiunile congresuluí. Oratorulu voiesce mai intâiu sa scie resolvata intrebarea, de este comisariulu tramisu pentru a presidá in congresu si de aci inainte? séu discusiunile suntu libere?

Presidiulu dechiara, ca inaltulu guvernu esercéza dreptulu supremei inspectiuni pre temeiulu art. IX : 1868 si a rescriptului declaratoricu si dupa usulu de pâna acum. Pâna la sistarea acestoru dispusetiuni legali pre cale legale, eu cá presiedinte nu potu sa concedu o desbatere meritória asupr'a acestei intrebâri, cu atâtu mai vertosu cu câtu comisariulu n'a datu ansa la nici o ingrigire prin portarea sea de pâna acum.

Se denumescu apoi membrii deputatiunei si mergu dupa comisariu, care sosindu impreuna cu secretariulu seu se adreséza câtra congresu cu o cuventare tienuta in limb'a serbésca, in care relevéza, ca prim'a problema ce o prescrie art. IX : 1868 este: statutulu organicu alu congresului. Articululu susu dîsu a asiguratu bisericei serbesci intre marginile legei, — autonomi'a in afacerile bisericesci, scolarie si fundatiunale, inse cu reservarea prea inaltei aprobatiuni a Majestâtiei Sele. In urma comisariulu doresce, cá desbaterile ce voru incepe sa aiba unu resultatu imbucuratoriu si dechiara sessiunea congresului de deschisa.

Patriarchulu multiemindu Majestâtiei Sele pentru prea gratiós'a aprobare, ca congresulu sa-si póta continuá discussiunile sele, relevà, ca congresulu se va nesuí, a corespunde asceptâriloru bisericei, poporului si statului.

Dupa ce comisariulu reg. condusu de deputatiunea ce l'a adusu s'a indepartatu din sal'a congresului, patriarchulu reocupându scaunulu presidialu admoniéza pre deputatii congresului, cá sa lucre in unire si sa tiena contu de starea critica, in care se afla astadi afacerile natiunali-bisericesci ale poporului serbescu.

Notariulu congresului S. B. Popoviciu cetesce apoi adres'a comisariului reg., in care acest'a da de scire congresului, ca Majestatea Sea s'a induratu a luá prea gratiosu la cunoscintia gratulatiunile onomastice; adres'a comisariului in afacerile statutului congresualu neaprobatu si observatiunile sinodului episcopescu relative la statutulu de organisatiune alu congresului, redigiate in form'a unui protocolu.

Sinodulu eppescu si reserva pentru cerculu seu esclusivu de activitate urmatórele: Invetiatur'a dogmatica, afaceri liturgice, rituale si disciplinarie si administatiunea interna a bisericei. Sinodulu nu se póte invoí la alegerea episcopiloru din partea congresului. Lucruri pre cari congresulu póte sa delibereze inpreuna cu sinodulu eppescu suntu: normarea numerului si a periferiei parochieloru, protopresbiterateloru si eparchieloru. 2. Dotatiunea clerului in genere; 3. Organisarea comuneloru bisericesci. 4. Fondurile bisericesci natiunali; bunurile monastiresci si alte bunuri natiunali. 5. Normarea organisatiunei si a cercului de activitate alu diferiteloru organe si cum sa se asieze aceste. 6. Dispositiunea cu venitele ce incurgu din fondurile si bunurile amintite, pentru cá acele sa se folosésca intr'unu modu corespundietoriu destinatiunei loru.

Dupa acést'a patriarchulu impartasiesce alegerea unoru deputati; raportulu respectivu se petrece la comisiunea verificatória. Siedinti'a se inchide.

Cetatea *Gherl'a* arata in representatiunea sea câtra ministrulu de interne, ca voiesce si e in stare a remané si mai departe de sine si se róga a nu fi incorporata la alta jurisdictiune.

Numerulu din urma alu „Memorialului diplomaticu“ da mai multe informatiuni atingatórie de Romani'a si Serbi'a.

Iéta aceste informatiuni:

„Ministri de resbelu ai Romaniei si Serbiei se afla in negotiari in scopulu de a stabilí cea mai mare conformitate in ceea ce privesce armarea. organisarea si administratiunea celoru doue armate.“

„In tempulu siederei sele la Turinu, printiulu Serbiei a conferitu cu ministrulu Visconti-Venost'a in privinti'a tractateloru de comerciu. Guvernulu italianu, cá si acel'a alu Austriei si Germaniei, aru fi favorabile dorintieloru Serbiei, care revendica dreptulu de a inchieiá: in afara de Pórta, tractate de comerciu.“

„Printiulu Milanu, prin trecerea sea pre la Vien'a a avutu primirea cea mai cordiala din partea lumei oficiale. Raporturile intre cabinetele din Vien'a si Belgradu suntu câtu se póte mai amicali, gratia mai cu séma in urm'a politicei pacifice si prudente a d-lui Marinovici, ministrulu afaceriloru straine alu Serbiei.“

Dîarele si corespondintiele italiane anuntiau, de multu inca, ca ministrulu Minghetti va espune la Legnano o programa politica.

La unu banchetu datu de alegatorii sei din Legnano, ministrulu financieloru Italiei, a radicatu unu toastu pentru rege si famili'a sea; apoi a multiamitu asistentiei, pentru primirea simpatica ce i-a facutu si a adaugatu: „Tiér'a nóstra care si-a redobenditu unitatea ei politica, trebuie acum'a sa lucreze spre a-si restabilí ecuilibrulu seu financiaru.“

Dupa acestea ministrulu a intratu in detalii asupr'a situatiunii financiare a tierei.

Dupa câte a spusu, deficitulu anului 1875, impreuna cu chieltuelele estraordinarie, se va reduce la 54 milióne, din care 20 milióne voru fi acoperite, in urm'a conventiunei incheiate cu companiele drumuriloru de feru, si 12 milióne prin impositele de curendu votate; câtu despre cele 22 milióne ce mai remânu voru fi acoperite prin impositulu asupr'a consumtiunii si prin veniturile vamali.

D. Minghetti sperà ca cu modulu acest'a se va face facia la tóte trebuintiele, fâra a se mai pune noi contributiuni, dara totusi cu conditiunea cá adunarea sa nu mai voteze nóua cheltueli, câci, in asemenea casu, aru trebuí sa se voteze si nóua imposite.

Presidentulu ministriloru a adaugatu apoi ca, in ori ce casu, se va parvení a se aduce ordinea in financie, si ca reform'a legiloru asupr'a impositeloru va contribuí cu multu a restabilí acésta ordine. Vorbindu apoi despre circulatiunea hartiei-monete, d. Minghetti a dîsu ca cursulu fortiatu se afla in strensa legatura cu ecuilibrulu in administratiunea statului. A adaugatu apoi ca starea normale in financie exige totu-déun'a starea normale in siguranti'a publica.

Dupa acestea, Minghetti a descrisu starea regulata in care se afla mai multe provincii; nu-i téma nici de spectrulu rosiu, nici de spectrulu negru; legile esistinte suntu de ajunsu spre a le tiené pre amendóue in ordine. Numai pentru combaterea comploturiloru criminale ale Maffiei si camerei legile existente nu suntu indestulatórie. Pentru acestu scopu va propune noi legi parlamentului.

In fine, d. Minghetti adjura pre alegatorii sei sa nu aléga decâtu barbati cu idei bine definite si avendu puterea de a le realisá.

Discursulu ministrului presidentu a fostu primitu cu satisfactiune.

Despre sensatiunea ce domnesce la Bucuresci i se scrie lui „Pest. Ll.“:

„Cu câtu aveamu mai desu ocasiune de a ne bate jocu de laudari'a ce a venitu aici la moda, cu atâtu mai nereservatu merita recunoscintia guvernulu, pentru ca pune tóte la cale spre a incungiurá purtarea pre fatia a pofteloru resboinice si pasii cei provocatori. Pre cându aici d. e. se semtiau ómenii la inceputu tare lingusiti cându lumea vorbea fórte multu de o aliantia intre Romani'a si Serbi'a, guvernulu in dîlele aceste dementì im modu oficial tóte faimele ce se refereau la acest'a. Asiá se intrebuintieza tóte medilócele pentru a desbracá manevrele de tómna ce ne stau inainte *de ori-ce caracteru demonstrativu*, care din natura nu li e cu totulu strainu. Asiá — pentru a amintí numai un'a — luptatorii Muntenegrului, cari aveau sa asisteze in suit'a principelui Nichiti'a si sa-i dee acestui'a unu reliefu, voru *remané frumosu acasa* si chiaru si ratiunile de pulbere de pusica ce erau destinate pentru artileria, s'au micsioratu; asiá dara bubuitulu tunuriloru nu va vatemá prea tare urechile slabe. Se incungiura totu ce póte nutrí suspiciunea Portiei si se urmarescu consiliele cabinetului din Vien'a si Berlinu, bine sciindu, ca sensatiunea amicabila a barbatiloru de statu de acolo se va alterá in momentulu, cându din partea Romaniei s'aru face unu pasiu, care aru potea sa compromita pacea européna si intregitatea Turciei. In directiunea acést'a limbagiulu ambeloru cabinete nu lasa nimic'a de doritu in privinti'a chiaritâtiei. In dîlele din urma si respunsulu dlui Thiers la adres'a junimei romàne a influintiatu in modu fórte stemperatoriu. Partid'a natiunale n'a incetatu de a-si indreptá privirile sele asupr'a Franciei, cá asupr'a tierei promisiunei, de unde are sa vina independinti'a si form'a de statu republicana. Epistol'a caruntului presiedinte a avutu efectulu recoritoriu alu unui dusiu. Consiliele betrânului Thiers consuna deplinu cu cele pre cari le-a tramisu aici contele Andrássy la intrarea sea in postulu de acum, si de vreme ce chiaru si in taber'a rosiiloru nu cutéza a asteptá nimene propuneri la salus reipublicae dela barbatulu de statu francesu, acei ce imputau guvernului: „Tradare, noi suntemu venduti Ungariei“ au capetatu o lectiune buna. Intre atari impregiurâri nu se póte considerá de esageratiune indatinata, cându guvernulu de aici in punctulu conventiuniloru comerciali crede ca trebuie sa apere autonomi'a sea. Elu si pre terenulu acest'a aru concede cându aru poté. Punctulu seu de vedere e precisatu intr'unu articulu din numerulu mai nou alu „Pressei“, ce apare sub auspiciele ministrului de esterne Boerescu.

Intreb'amu acum câtu-va tempu unde stà cestiunea tratateloru de comerciu a Romaniei, si promiseramu a revení asupr'a acestei cestiuni. Astadi implinimu acea promisiune. Dîuariele „Pres'a“, „Journal de Bucuresci“ si „Curierulu financiaru“, a câror'a inspiratiuni se cunoscu, de unde vinu, au luatu sarcin'a a ne luminá. „Pres'a“, dupa ce aréta regretele sele ca Pórt'a cauta a ne loví in interesele nóstre cele mai legitime, ne spune ca, dupa informatiunile sele, unele din marile puteri a Europei, precum Austro-Ungari'a, Russi'a si Germani'a, s'au convinsu dejá de legitimitatea drepturiloru nóstre si paru dispuse a tratá directu cu noi, si spera ca si cele-lalte puteri mari voru finí prin a urmá pre aceeasi cale. Mai departe „Pres'a“ constatà ca tóte dîuariele afirma, ca Romani'a si Serbi'a voru incheiá in curendu tratate de comerciu cu statele vecine, si dîce ca are cuvinte a crede ca acele dîuarie suntu bine informate; mai la vale declara ca românii nu recunoscu si nu voru aplicá nici odata, decâtu cedandu fortiei, unu tratatu de comerciu incheiatu intre Turci'a si alta putere, si ca nu voru aplicá decâtu regulamentele si tarifele votate de autoritâtile legislative locale, séu dispositiunile tratateloru de comerciu incheiate de densii cu cele-lalte state, tóte cele-lalte tratate fiindu pentru noi res inter alios acta; apoi „Press'a“ adauge: „drepturile Romaniei suntu clare si positive; ele suntu afirmate prin vechile loru capitulatiuni si prin tratatele moderne; suntu consacrate prin lungulu usu alu tempului; decisiunea romaniloru este dara firma sinestramutata. Avemu sigurantia ca va fi respectata.“

De alta parte „Journal de Bucarest“ si „Curierulu financiaru“ reproducu unu pasagiu din dîuariulu „Die Presse“ din Vien'a, de unde se vede ca Austro-Ungari'a, dupa ce s'a asiguratu de spriginulu imperiului germanu, a inceputu negociatiunile necesarie mai intâiu cu Romani'a, spre a face contrapondu resistentiei Portiei precum si Franciei, si ca aceste negotiatiuni se voru terminá preste putienu.

Din parte-ne nu vomu mai adauge decâtu ca dorimu din totu sufletulu aceste asigurâri sa se realiseze si sa vedemu odata Romani'a câtu mai curendu reintrandu in posesiunea unui dreptu ce n'a picatu in desuetudine decâtu sub regimulu fanarului, atunci cându s'a violatu in modulu celu mai odiosu autonomi'a tierei nóstre, dupa cum fórte bine observa „Press'a“ precum si a se bagá séma ca tratatele incheiate sa fia câtu se póte mai in avantagiulu nostru. „V. Cov.“

Manevrele armatei voru incepe, dupe câte aflamu, curendu dupe sosirea Mariei Sale in tiéra, adeca pe la 5 Octombre viitoru. Ele voru durá vre-o 8 dîle, si au sa se esecute dupa planurile si ordinele deja date si stabilite.

Se spune ca au sa vina cate-va oficiri superiori strâini spre a asistá la manevre si a cunosce jun'a nóstra putere armata. Din partea guvernului rusu a si ajunsu in capitala nostra d. Bobricoff, colonelu de stat-maior. Este probabilu ca voru mai fi si alti oficiri straini.

Noi Romanii vomu fi fericiti de a'i primi intre noi si ne vomu onorá cu acésta visita. Oficirii romani cari au fostu de-una-dî in Germani'a si in Austri'a spre a asistá la manevre, precum si oficirii ce au mersu la Belgrad, au fostu atâtu de bine primiti de guvernele aceloru tieri, si de corpulu oficieriloru, au fostu tractati cu atâta distinctiune si amabilitate, in câtu ne vomu crede fericiti putendu dá si noi oficieriloru straini o parte macaru din ospitalitatea ce ai nostri au primitu in alte tiéri.

Ostirea nóstra inse inca juna abia incepe viatia ei cea noua, déra solida, ce o datoréza numai suveranuli nostru. De aceea sa nu astepte d-nii oficiri straini a vedea o armata formata si dotata cá ale staturiloru batrâne. Suntemu inse siguri ca voru plecá cu convictiunea ca armat'a romàna poseda deja tóte elementele unei bune armate, si ca de si juna, ea se destinge prin o disciplina corecta, o organisare solida, unu spiritu de corpu unitu cu simtiementulu detoriei si onórei militare. Mai toti oficerii suntu ómeni luminati, si unii se distingu prin cele mai solide studii militare. Soldatulu este escelentu: bravu, sobru, fórte supusu ordiniloru superioriloru.

In asemenea conditiuni o armata este demna de a 'si face datori'a la casu de trebuintia. Sa speramu ca si d-nii oficiri straini voru dobendi acésta convictiune, care la noi este generala. „Press'a“.

Cestiunea lucratoriloru.

(XII) La cele ce amu desvoltatu pâna acum in tractatulu nostru asupr'a acestei cestiuni economice sociale si politice, mai adaugemu in liniamente generali unele desluciri despre miscarea lucratoriloru in statele europene mai inaintate in cultura.

Engliter'a este patri'a economiei natiunali moderne. In acésta tiéra a inceputu a se desvoltá mai de tempuriu industri'a si comerciulu, care a ajunsu adi la unu gradu ce destépta admiratiune. Engliter'a face astadi prin multimea si cualitatea producteloru concurentia tuturoru stateloru europene.

Si in Engliter'a trebuie sa distingemu intre poporatiunea agronomica si industriale. Cea dintâiu nu simte relele ce provinu din economi'a moderna intr'unu modu atâtu de intensivu, cum le simte cea din urma, de aceea si miscarea se nasce si se restringe la terenulu industrialu. Poporatiunea agronomica ce lucra pamentulu traesce multiemita cu tóte ca dispune de o plata mica, cându relatiunile esterióre suntu bune, este supusa mai pucinu schimbâriloru si se bucura de o siguritate mai mare in esistinti'a sea. Ceea ce e caracteristicu, poporatiunei agronomice in genere ii lipsesce spiritulu unirei si apoi ori-ce miscare mai intensiva numai din unire póte sa resulteze.

Cu totulu altmintrene stà lucrulu cu poporatiunea industriale. La acést'a miseri'a cându se ivesce ia dimensiuni mari, reulu devine mai generalu, de aceea miscarea in Engliter'a purcede totu-déun'a dela clasele industriali, si anume dela lucratorii din fabrice. Spiritulu celu practicu alu anglesului nu se ocupa in cestiunea muncitoriloru cu speculatiuni si planuri de resturnare ce n'au nici o base istorica, ci mai multu cu intreprinderi faptice, de aceea in miscarea lucratoriloru din Angli'a totu-déun'a se vede o necesitate imperativa, o lipsa adeverata, ce cere a fi satisfacuta. Resultatele ce au esoperatu adese-ori muncitorii au aretatu, ca pretentiunile unei clase sociali totu-déun'a cându acele suntu basate in relatiunile faptice se potu satisface prin o conlucrare armonica si solidaria.

Capitalulu celu mare folosindu-se de relatiunile comerciali favoritórie din Angli'a a nesuitu de tempuriu cu totu zelulu pentru a intemeiá si promová productiunea in massa. Fabricele se radicara cum amu dîce in fuga mare si o parte considerabila din poporu aflà ocupatiune sigura in ele. Agronomi'a numai putea sa provéda pre toti cu medilócele de subsistintia.

Dara fiindu ca o multime mare se indesá in fabrice, intreprindietorii nu slabira in tendinti'a loru de a nu urcá plat'a lucratoriloru. Acesti'a neavendu alte medilóce de subsistintia trebuira sa-si puna poterile loru la dispusetiunea capitalului si cu conditiuni mai pucinu favoritórie. Relatiunile cu totulu favoritórie ale Angliei, concurenti'a prevalenta, ce faceau productele ei industriali producteloru celoru-lalte tieri europene, cari pre la inceputulu seculului nostru erau tare inderetru in respectu industrialu si comercialu, averile, ba prisosinti'a tierei in productele brute ce se poteau câscigá cu unu pretiu eftinu, potentiara poterea productiva a capitalului si radicara tendintiele acestui'a asiá incâtu de oparte erá accumulate averi colosali de alta parte inse domnea miseri'a cea mai mare. Angli'a 'si câscigà renumele de avuta si cu tóte aceste ori care altu poporu din lumea cultivata nu ascundea in mediloculu seu contraste atâtu de spaimentatórie cá Angli'a. Libertatea cea mare politica de care se bucura Angli'a de seculi nu potù impedecá aceste rele sociali. Regimentulu parlamentariu — in natur'a sea resultatulu institutiuniloru comunali solide si nestramutabili — este basatu pre representanti'a claseloru cu posesiune, cari s'a schimbatu multu in decursulu istoriei, inse totu-déun'a s'au luptatu pentru asigurarea intereseloru loru.

Desvoltarea tempuria a unui statu cetatienescu liberu si egalu indreptatitu prelânga unu feudalismu, care nu se potù desvoltá isolatu fiindu impedecatu prin prudenti'a cuceritoriului normanu, a tienutu o comunicatiune continua in organismulu socialu si a indepartatu contrastulu priveligieloru.

Romani'a.

Societatea academica romana.

Siedinti'a dela 21. Aug. (2. Septembre) 1874.

Presiedinte, dr. A. Fetu. Membrii presinti: Laurianu, Ionescu, Baritiu, Caragiani, Romànu, Masimu, Odobescu, Aurelianu, Sionu, Urechia.

Se cetesce procesulu-verbale alu siedintiei precedinte si se aproba.

D. Ionescu, avendu cuventulu inca din siedinti'a trecuta, continue discusiunea asupr'a punctului 3 din propunerea D-lui Odobescu. Vorbindu despre neologismi, dîce sa se iee numai din clasicitate, ér' acest'a o admite pâna la epoc'a lui Augustu, d'aci incolo, si anume dupa epoc'a lui Traianu, n'o póte admite. Trece apoi la critic'a proiectului de dictionariu, din care enumera mai multe: decursu in locu de decurgere, decurtare in locu de scurtare, decurvareatu, etc. dare i-se paru a fi justificati; asemecea decus sara-atu dela decusse = 10 assi, care ar' trebui semnatu cá terminu de anticitate, pe candu verbulu, numai in medicina s'ar' poté admite. Decussu = debatutu in locu de scuturatu nu-lu admite. Gare este scopulu, dice D-sa, pentru care sa se primésca acestu terminu? totu esia decutere si altele, este o sistema latinisata si au cuventu cei ce dicu acest'a. Adauge apoi cà, dupa cuventulu dedatu, urmeza 2 columne de neologismi nejustificati. Dedemnare nu e clasicu, deca s'ar' luá desdemnare, cá italianulu desdegnare, inse in clasicitate este contemnere = dispretiuire.

D. Odobescu areta cà se gasesce in Littré, dar' cu observatiunea cà nu póte fi anteriore lui Augustu.

D. Ionescu continue. Defarinare = defainare, fainatu si farinatu póte ar' fi mai bine de câtu compusu. Peste totu suntu pré multi neologismi nejustificati, precum de esemplu si defatigare in locu de ostenire; defectivitate este de prisosu, avendu a mantiené numai defectiune. Defectivu, de si neclasicu, este justificatu pentru cà are unu intielesu gramaticalu, unu intielesu la care servesce. Defectoriu = proditoriu, desertoriu, rebellu, sinonimele acestea nu suntu identice; defenerare = incarcare cu usura, se lipsésca; desferbere = ebullitione, deferbere = recire, etc. Delicere = delincere = derelinquere, de unde delictu, delictuosu, deliquente, ar' fi de ajunsu derivatele observandu-se. cà deriva dela latinesculu cutare, fâra a pune radicin'a Mai enumera cateva cuvinte p. e. defluere, defodere, defossu, dar' atrage atentiunea societatii asupr'a altei serie de cuvintea Anume delocare, dela cuventulu locu, servesce la multe derivate, este necesariu a se introduce, inse pentru ce delocare in locu de deslocare, ceea ce este totu atata = a mutá din locu in locu? Delumbare mai bine enervare. Osebire nu este slavonescu, pentru cà aflamu pe latinesculu obsepire, cu care este identicu. Dupa acestea, crede cà, prin aceste esemple, s'a espresu destulu ce suntu neologimii justificati si nejustificati. Propune cá sa se modifice punctulu 3 si roga pe D. Odobescu a desbracá propunerea sa de caracterulu agresivu, câci avemu trebuintia de neologismi si trebue sa recunoscemu cà noi toti scriindu, suntemu novatori de profesiune, prin urmare trebuie se ne servimu de neologismi. In alta privintia aduce esemplu cartea parintelui episcopu Melchisedecu, unde se afla néologismi cá oratoriu, etc. si dîce: ne uimimu vediendu cà beseric'a, care este eminaminte conservatore, intorduce si ea neologismi. Cei cu sciintiele speciale voru face cuvinte noue, dupa trebuintia; noi sa le damu unu dreptariu, sa facemu inse unu lucru care sa dureze si, candu vedemu cà biseric'a archaica inainteza, sa nu fimu reactionari. Vomu propune, vomu inintroduce neologismi, dar' asia in câtu sa fia justificati. Inovatorii facu gresieli; acestea sa se inconjure. Sa se alega totu d'a un'a ceea ce este bunu dela inovatori si sa se pastreze din archaismu cei ce suntu de preferitu neologismiloru. Aduce esemplu din „oratoriulu“ sfintiei sale parintelui episcopu Melchisedecu.

Rugaciunea dreptuluí Simeonu, candu a primitu pe pruncululu Dumnedieu in braciale sale:

„Acum slobodiesce pre sierbulu teu, stapane, dupa cuventulu teu, in pace, cà vediura ochii mei mantuírea ta care ai gatitu inaintea feciei totururu poporeloru. Lumin'a spre descoperirea nemuriloru si marire poporului teu Israilu.“

Éca acesta rugaciune dupa Doseteiu (Prologele. 2. Februariu):

„Acum slobodiesci pe sierbulu teu, Domne, dupa cuventulu (teu) cu pace, cà vediura ochii mei lucrulu teu celu de mantuintia, care-lu gatasi dinaintea feciei a toturoru poporeloru. Lumin'a de descoperitu limbeloru si slava poporului teu lui Israilu.“

Care este, dice D. Ionescu, mai rationabile? A lui Melchisedecu séu a lui Dosoteiu, cu 200 ani mai inainte? Sa aceptâmu archaismii lui Dosoteiu, dar' sa aceptamu si neologismii, de cari avemu trebuintia. Pentru neologismi, asi dîce „nu escludeti ceea ce esiste astadî, precum nu escludeti ceea ce a esistatu mai inainte, dar' sa nu uitamu cà nu este permisu a ne servi de neologismi.

D. Laurianu invita D-nii membrií sa-si spuna parerile, pentru cá apoi D-sa sa pota respunde la toti.

Presidintele esplica cà DD, Laurianu si Masimu, cá raportori, au sa recapituleze vorbele toturoru si apoi sa respunda in urma, cá sa nu fia nevoiti a luá de doue ori cuventulu.

D, Odobescu se invoiesce maí in tóte cu D, Ionescu si, deca n'a potutu sa se esplice cu elocinti'a D-lui Ionescu, va vorbí spre a-si spune mai pe largu ceea ce a intielesu, dupa ce va fi audîtu si pe altii, carii pote l'aru combate. D. Ionescu a indestulatu mai pe toti membrii si nimeni nu radica cuventulu in contra. Acum deca testulu propunerii nu este bine formulatu, roga pe D. Ionescu sa-i dee redactiunea mai pucinu agresiva, ceea ce are sa ne satisfaca pe toti.

D. Hodosiu, in cestiune de regulamentu, areta cà D. Ionescu facea bine deca redactá o modificatiune, càci o votamu pote toti; eu celu pucinu asi vota-o, pe candu propunerea D-lui Odobescu n'o primescu asia cum e formulata. S'a vorbitu de raportori. Dar' nu suntu, cà-ci DD. Laurianu si Masimu nu suntu raportori, pentru ca nu discutamu asupr'a proiectului de dictionariu, si asupr'a punctului 3 din propunerea D-lui Odobescu la care ar' trebuí cá unulu sa vorbésca pro, altulu contr'a, si sa nu ne totu facemu noui regulamente.

D. Odobescu, in cestiune de regulamentu, declara cà este fórte dispusu pentru modificatiunea punctului 3.

D. Romanu cere cá acum, candu maioritatea se pare aplecata a primi propositiunea D-lui Ionescu, sa se suspinda siedinti'a spre a se intielege membrii pentru noua formulare a punctului 3.

D. Odobescu cere a se constatá actualitatea, averea nostra actuale, essistinta; se póte cá viitoriulu se admita toti acei neologismi, dar' astadî nu suntu.

Presiedintele suspinde siedinti'a pe 15 minute.

Dupa consultare, siedinti'a se redeschide.

D. Masimu propune urmatórea modificatiune:

„Neologismii contrari formeloru si puritatii limbei, cum si cei nejustificati prin necesitatea intielesului, voru fi esclusi din dictionariulu societatii academice,"

Apoi o desvolta si-o esplica, dicându cà neologismii, cari nu se justifica prin sensu, trebuie sa se omita, asia de esemplu neologismii din Monitore, diarie, chiaru si din scriitori d'almintrelea emininti, de esemplu opininte, abundintia, administratia, etc. sa nu se admita. Asia sa vedemu in limb'a nóstra agricole ce avemu si ce n'avemu; ce n'avemu suplinimu fabricandu, adoptandu, etc., dar' vomu alege acei neologismi cari suntu buni. Apoi limb'a sa fia omogena, adeca sa nu s'admita neologismi din tóte limbele, de esemplu garantia e galicismu. Candu vomu adoptá neologismi sa-i luamu din latina séu greca. Nu primimu toti neologismii: acest'a susceptibilitate, care trebuie respectata, dar' cu ratiune. Cere dar' a se primi madificatiunea sa, carc este destulu de larga.

Presiedintele anuncia ca mai este si o alta modificatiune facuta de d. Odobescu in urmatórea cuprindere:

„Cuvintele noue cari sa justifica prin necesitatea de a esprime unu obiectu séu o ideia nóua séu o nuantia nóua de intielesu, si cari suntu formate dupa firea limbei, fia din limbile surori séu si din limb'a vechia romanésca, acelea numai sa se tréca in dictionariu, indicându-se pre câtu se póte epoc'a intrebuintiârii loru. Sa se tréca asemenea si terminii de arte sí sciintie, adoptati in limbele clasice si in cele moderne."

D. Urechia face esceptiuni asupr'a unoru espresiuni din modificatiune, cari nu i-se paru a fi acceptabile, anume la cuvintele ideia nóua, a se aretá precisu tempulu ei.

Urmându-se discusiunea la care iau parte mai multi dintre membrii;

D. Românu dîce: fiiindu ca acestu punctu alu propunerii d-lui Odobescu este de importantia si redactarea modificatiunii avendu a se face dupa meditatiuni mai profunde, cere a se amená pre alta di, pentru ca membrii sa aiba tempu de meditatu.

D. Baritiu sustiene acésta parere.

Presiedintele pune la votu amenarea si se primesce.

Se trece la discusiunea asupr'a raportului comissiunei insarcinate cu respunsulu la raportulu delegatiunii si cu facerea bugetului.

D. Baritiu cetesce raportulu comissiunei. Punctulu A. se primesce fâra discusiune.

Punctulu B se primesce cu óre-si cari discusiuni.

Ór'a fiindu inaintata, d. presiedinte inchide discusiunea.

Siedinti'a se radica la 5½ óre.

Presiedinta, Dr. A. Fetu.

Secretariu ad-hoc, Alesandru Romanu. „Romanulu."

Varietâti.

⁂ *(O descoperîre priciósa.)* Se scrie din Veneti'a ca, la desgropamintele ce se facu la Herculanum, s'a gasitu unu objectu fórte interesantu.

Este bustulu unei femei de marime naturala, cu totulu de argintu. Statu'a este fórte conservata; dintr'unu tâiu se credea a fi o figura de bronzu ce adese se gasescu; fasele de pamentu sî bucatele de puciósa din jurulu ei, detera metalului o colóre intunecatá, proprie a sea. La transportarea statuei la Museu, colórea atrasese atentiunea unui functionaru, care incepuse a rade incrustarea de pre ea, pâna ce argintulu se ivî curatu sî sclipiciosu.

Acésta statua este unic'a de argintu gasita pâna acum sî in greutate de 29 kilograme, intre cunoscatori se escà disputa, neputendu precisá, déca figurá este varsata séu ciselisata (batuta); insa, dupa semnele ei remarcabile se crede a fi casulu dintâiu, sî chiaru sî din punctulu de vedere alu greutâtiei, fiindu figura gaunósa, se póte conchide ca, statu'a trebuie sa fi fostu turnata, Ea re spresinta frumosulu capu alu unei tinere famei; despre originalitate inca nu se cunósce nimic'a pâna acum'a.

(N. F. Press).

⁂ *Bucatari'a aborigeniloru Americei.* — Stingerea definitiva a raseloru aborigene din Americ'a de nordu numai e decâtu o cestiune de tempu. Obiceiurile, usurile loru oferescu pentru aceea óre care interesu. Unu raportu recentu alu ministrului de agricultura americanu espune o seria de fapte interesante relative la manier'a de traiu a acestoru barbari neinblânditi. Pâna cându 'sî potu procurá carne, ii dau preferent'a. Dara cându venatulu e raru, ori-ce specia de fiintia vietiuitória séu de vegetalu este buna pentru densii. Locustele, greierii, culbecii sî ori-ce altu venatu micu de acésta specia suntu pentru densii mâncari delicate in ori-ce tempu. Apoi ierburile, buretii, radecinile jóca unu rolu importantu in bucatari'a indigieniloru. Se scóte faina din castane printr'o spalatura care le ca amaréla, macinându-le apoi intre doue petre. Printre vegetale agavosii sî muguri tineri dela *asclepias tuberosa* se bucura de o mare favóre. Dupa contienutulu raportului ministerialu prepararea agavosului cere mai multu tempu sî pregatiri decâtu intrebuintiéza popórele civilisate in confectionarea bucateloru loru celoru mai delicate. Cându mugurii incepu a se deschide se taie foile; ceea ce remâne se asiéza in cuptórie practicate in pamentu sî sta acolo trei dîle. In acestu tempu se intretiene foculu dî sî nópte, astufeliu cá sa se conserve o caldura egala. Legum'a cópta astfeliu are unu parfumu cá alu castanei sî piperului. Trebuie cá indigenii sa aiba unu gustu cu totulu particularu spre a consacrá atât'a tempu pentru o astfeliu de preparatiune. Triburile din nordulu estremu paru a avé ceriulu gurei sî mai escentricu. Kalochii sî Eschimosii nu gasescu nim'cu mai delicatu decâtu laptii pesciloru in stare de descompunere. Cadavrulu unei balene produce unu alimentu continuu pâna cându numai remânu decâtu ósele. Dara nutrementulu suprafinu alu indigeniloru este unu peptu de renu umplutu cu foi de salcia bine mestecata sî servitu cu unu sosu oribilu compusu de grasime topita sî de diapada. Triburile nordului atribue acestui nutrimentu cualitâti medicinale ce facu unu specificu suveranu contr'a scorbutului.

⁂ *Unu casu de nebunia straniu sî poeticu.* — Margaret'a Belietu, care din cea mai fragieda etate facuse unu abusu deplorabilu de romane stupide, voi sa-sî aléga unu gienu de mórte fórte poeticu. La 17 Sept., inainte de a se culcá, 'sî umpluse camer'a cu florile cele mai mirositórie, cu cari 'sî acoperise coarsiafele sî adormí pre acestu patu inbalsamatu dara periculosu, dupa ce a adresatu amantului seu necredinciosu o scrisóre in care se simtiá dejá apucaturele de nebunia.

A dóu'a dî, la amédi, portarulu nevediend'o esîndu, deschise usi'a camerei sele cu o adóu'a chieia sî o gasí fâra cunoscintia. Gratia ingrigiriloru luminate a d-rului, se isbuti a o aduce la viétia, dara serman'a sî frumós'a fata erá cu totulu nebuna. Ea 'sî imaginéza ca e mórta sî transportata in regatulu floriloru, unde s'a schimbatu in grija. Vorbesce necontenitu de regin'a sea, *Ros'a*, si suparaciunile fluturiloru amorosi o facu se plânga.

— 'Mi aducu aminte ca amu iubitu unu fluture, murmura ea cându povestesce acést'a dara a plecatu!

Si atunci ochii sei cei mari albastri visatori, cu pupila dilatata, se umplu de lacrime.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei invetiatoresci la scól'a confessionala gr. or. din Berinti'a protopresbiteratulu tractului Cetatiei de pétra Kövár) se escrie prin acést'a concursu pâna la 17 Octobre st. bis. a. c.

Salariulu impreunatu cu acestu postu este 105 fl. c: cu: cuartiru sî lemne de incaldîtu. —

Doritorii de ocupá acestu postu, au a-sî asterne recursele loru instruate in sensulu „Statului organicu" documintele recerute subscrisului pâna la terminulu susu indicatu. —

Carpenisiu 16 Septem. 1874.

In contielegere cu comitetulu parochiale.
Ioanu Siovrea
(1—3) Adm. ppescu.

Concursu.

Pentru ocuparea unei statiuni vacante de profesoru la gimnasiulu rom. gr. or. din Bradu, — prin acést'a se escrie concursu pâna in 10/22 Octobre a. c. in care dî se va face sî alegerea de câtra representanti'a gimnasiala.

Salariulu anualu impreunatu de acestu postu este 600 fl. v. a. sî se solvesce in rate lunari anticipative, incependu din dîu'a intrarei in oficiu.

Doritorii de a competá la acestu postu au a dovedí:

1. Ca suntu romani de religiunea gr. or.
2. Cumca au facutu cu succesu bunu cursulu filosoficu sî filologicu la vre-o academia din patria séu strainatate, séu celu pucinu au depusu esamenu de maturitate sî au terminatu cu succesu eminente cursulu de 3 ani la vre-unulu din institutele teologico pedagogice rom. gr. or. din patria.
3. Cum-ca au avutu pâna acum'a o purtare morala nepatata.

Petentii 'sî voru adresá petitiunile loru la subsemnatulu in Bradu comit. Zarandului.

Bradu in 20 Septembre 1874.

Comitetulu representantiei gimnasiale.
Nicol. I. Miheltianu
(1—3) Protop.

Nr. 9983/civ. — 1874.

Edictu de licitatiune.

Din partea tribunalului regiu in Sabiiu cá instantia reale se publica, ca in urm'a cererei comunei Sabielu contra comunei Cacov'a spre incassarea pretensiunei de 296 fl 38 xr. v. a. c. s. c. s'a concesu vendiarea esecutiva a mobileloru comunei Cacov'a dejá pemnorate si estimate si anume:

1 a unei mese de scrisu cu stelagie per 5 fl.

2. a unui stelagiu de acte per 4 fl.

3. a unui dulapu inaltu per 3 fl.

4. a unei lade ferecate per 10 fl.

precum sî a casei aflatórie in comun'a Cacov'a sub Nr. C. 178, Nr. top. 759 sî 760 pretiuite cu 4500 fl. sî s'a statoritu spre realisarea vendiârei acestei'a terminulu I pre 7 Novembre 1874 si alu II-lea terminu pre 12 Decembre 1874, totu-déun'a la 9 óre a. m. in cancelari'a comunale din Cacov'a — sub conditiunile urmatórie:

1) Fiesce-care licitante are a depune la mân'a comisariului de licitatiune unu vadiu de 10% a pretiului de estimatiune in bani gat'a.

2) Pretiulu strigârei e celu de estimatiune. —

3) Pretiulu cumperârei e a se solví in dóue rate egale de câte 30 dîle pre lânga interese de 6%.

4) Neimplinindu cumperatoriulu acésta conditiune, esecutórea va avé dreptulu de a cere relicitatiunea.

Totu deodata se provóca acei creditori ipotecari, cari nu locuiescu in Sabiiu séu in apropierea lui, cá spre representarea loru la divisiunea pretiului, cari locuiescu in Sabiiu sî pâna la vendiare sa arete numele sî locuinti'a acestor'a, câci la din contra voru fi representati prin unu curatoru, ce se va denumí din oficiu. —

In fine se provóca toti acei'a, car credu a poté probá vre-unu dreptu de proprietate de alta natura séu de prioritate asupr'a bunuriloru pemnorate, cá — de si nu au primitu incunosciintiare speciale — sa presenteze incusele loru in terminu de 15 dîle dela dîu'a ultima a publicârei edictului la susunumitulu tribunalu; de óre-ce la din contra astfeliu de incuse nu voru impedecá continuarea esecutiunei si pretendentii voru fi avisati numai la superplusulu pretiului de cumperare.

Din consiliulu tribunalului regiu cá instantia reale.

Sabiiu in 3 Septemvre 1874.

(2—3)

Edictu.

Ioan'a nascuta Teodoru Comanu legiuit'a socia a lui Ioanu Pavelu Ciogu din Fofeldea scaunulu Nocrichiului, carea cu necredintia a parasitu pre legiuitulu ei barbatu de 2½ ani, fâra a se scí de loculu petrecerei ei, se provóca prin acést'a cá in terminu de unu anu si o dî sa se infatisiedie inaintea forului matrimoniale subscrisu, câci la din contra procesulu divortialu radicatu asupr'a ei, se va otarí si in absenti'a ei. —

Nocrichiu, 6 Septembre 1874.

Forulu matrimoniale protopopescu gr. or. alu Nocrichiului — Cincu-mare.
G. Maieriu
(1—3) Adm. ppescu.

La inceputulu anului scolasticu Librari'a subscrisa recomanda urmatórele recuisite de invetiamentu:

Map'a Ungariei in limb'a romàna edata de Eug. *Bordeaux*, finu colorata si íntinsa pe pânza, cu mappa pentru pastrare 8 fl. 35 xr.

Globulu — 8″ diametru, in limb'a romàna simplu 7 fl.

Globulu cu piedestalu completu 14 fl.

Masîn'a de computu „rusésca," provediuta cu globuri miscatórie parte negre, parte albe 3 fl 50 xr.

Carta de reliefu pentru o mai buna orientare la instructiunea in geografia in scólele poporali, edata in limb'a romàna, de profesorulu G *Schuller* cu 4 table 12 fl.

Table de parete (20) cu tipuri colorate, si indreptariu lânga densele edate in limb'a romàna de prof. D. *Varn'a* 4 fl. 50 xr.

Table 12, cu tipariturile animaleloru din istori'a naturale, finu colorate 6 fl. 50 cr. intinse pre pândia 8 fl. 66 cr.

1) *Cubicu decimetru*, descompunibili, in cutia de feru albu 3 fl.

2) Direptarie (linie pentru desemnu) cu capu duplu sî siurupu (70 cm. lungu) 75 cr.

Circulu de creta (cu laturi triunghiularie de 43 cent. lungime) 2 fl. 50 cr.

Transportoriu de zincu (31 c. diam.) 1 fl.

Nivela cu perpendiculu (39 c. latu 40 c. naltu) 50 cr.

Bopp. C. Prof. Table de parete pentru fisica pentru instructiunea fisicale intuitiva 4 fl. 32 xr.

La acést'a testulu sub titululu: Intrebuintiârile poteriloru naturali in folosulu comunu pentru scóla si studiu propriu 4 xr.

3) Un'a consemnare de mai multe recuisite de invetiamentu va aparé in decursulu septamânei viitórie, care se va tramite celoru ce o dorescu gratis.

Acei ce cumpera deodata 12 bucâti din un'a si aceea-si specie, capeta unu scadiementu de 5%.

Mai departe recomenda totu acést'a Tipografia portretulu binenimeritu alu Escelentiei Sele bar. *Andreiu Siagun'a* si procura cârti de scóle si alte cârti, promptu, eftinu si curendu.

Franz Michaelis,
librariu in Sabiiu (piati'a mica Nr 12.)

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.**

Editur'a sî tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte părti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 79. ANULU XXII.

Sabiiu in 6|18. Octomvre 1874.

Sabiiu 5 Octobre.

Sub presidiulu ministrului reg. ung. de interne lucra o comissiune la unu proiectu de modificarea legei municipale din 1870. Insemnatatea unei legi municipale, la noi, nu o va negá nimenea. Ea este basea piramidei in viati'a constitutiunale, ea reinoiesce fati'a pamentului, déca cei chiamati la ducerea ei in indeplinire corespundu chiamârei din tóta inim'a si din tóta virtutea loru. Radicarea comuneloru la o stare mai buna, comunicatiunea intre comune prin arteriele drumuriloru vicinali cu poduri bune, institute diverse pentru binele comunu si alte si alte multe, aterna dela o pricepere sanatósa a adunariloru municipali, déca in aceste domnesce spiritulu unui progresu adeveratu si se eschide cu totulu egoismulu, care traduce binele comunu in folosulu alu vre-o câtoru-va conspiratori si in detrimentulu unui municipiu intregu.

Este adeveratu, ca possibilitatea jace de multe ori aprópe, cá vr'o câti-va sa se folosésca de credulitatea celoru multi si sub firm'a, séu mai bine, sub masc'a fraseloru cu lustru grosu de liberalismu, de interesu pentru binele comunu, sa aduca mai multu reu, decâtu bine municipieloru.

Inse nu este eschisa nici ceea-lalta possibilitate, cá locuitorii séu membri municipiului sa vina la cunoscinti'a binelui si a reului loru, adeca sa vina la cunoscintia, ca vorbele cele frumóse si magulitórie de multe ori suntu numai amagiri si ca din amagirile aceste nu póte resultá nici cându altu ce-va, decâtu secarea binelui comunu. De impregiurarea acést'a este incopciata mai departe possibilitatea, ca intru câtu membrii adunâriloru aterna dela alegeri, ómeni interesati numai de sine-le sa remana departati de adunâri, iéra intru câtu au drepturi legate de avere, sa fia combatuti de partea, carea 'si pricepe missiunea din punctulu de vedere alu scopului, pentru care suntu create adunârile preste totu. O sessiune séu dóue nu póte confundá pre nimenea, câci mai curendu séu mai tardîu incelatori'a se deóchia si-'si dà preste capu. O sessiune séu dóue, si cei ce au sciutu mai inainte sa seduca multimea, cá sa-i adoreze, se trediescu despretiuiti si adese ori luati in chiotele ei. — Adeverulu si virtutea s'a pututu restigní pre cruce, n'a pututu fi inse inpedecate in triumfulu loru.

Din consideratiuni de aceste dâmu noi atentiunea nóstra possibile comissiunei amintite indata la inceputulu acestoru sîre, si urmarite pâna acum in lucrârile ei. Se intielege de sine, ca de atari consideratiuni e de a se legá mai departe grigi'a ce trebuie sa avemu pentru o institutiune atâtu de folositória binelui comunu.

Unii dintre ai nostri, in unu pessimismu pré mare, si din multe privintie nejustificate, s'au dedatu a suride ironicu de tóte institutiunile sistemului politicu presentu si la ocasiuni se folosescu cá de cele mai tari argumente de compusetiunea municipieloru, in care multe aspiratiuni juste remanu nebagate in nici o séma. Déca este organismulu unui omu in vre-o neregularitate, va sa dîca, nesanatosu, ceea ce se intempla de atâtea ori, óre indreptatiescene pre noi nesanatatea a ne despretiuí organismulu cu totulu? séu póte a conlucrá la nimicirea lui? Nici decum nu, cu atât'a mai vertosu, cu câtu póte ca purtatoriulu organismului, individulu insusi, este de multe ori de vina, ca acel'a se afla in neregularitate séu nesanatosu. Asiá si cu institutiunile, déca patimescu de vr'unu reu, atunci nu trebuie sa le aruncâmu in balta, ci sa conlucrâmu cá reulu din ele sa se sterpésca.

La curarea unui astfeliu de reu inse trebuie seriositate sî energia; cu surísu ironicu si cu pessimismu n'a ajunsu nimenea nici odata la nici unu bine. Si cumca aici trebuie sa ne punemu odata cá sa curatîmu ce e reu, ni o arata nu numai interesele nóstre speciali nationale, dara si cele generali ale patriei; nu numai municipiele unde suntu majoritâti maiestrite de neromani, dara si municipie, cum e d. e. alu Fagarasiului, curatu romane. Egoismulu, déca e natiunalu inca nu e asiá periculosu, cá celu personalu; acel'a are celu pucinu o parte din binele comunu, celu din urma insa e cualificatu de asiá, incâtu acelu stapânitu de densulu e in stare sa vendia si pre tatalu seu. Aici se punemu securea curatitória mai intâiu si apoi sa procedemu mai departe la oblirea diferentieloru din prejudetiele trecutului.

Mai este si alta impregiurare, carea ne indatoresce a atrage atentiunea publicului asupra institutiunei municipieloru. Precându comissiunea lucra la modificâri, noi aflamu ca modificatiunile potu ajunge pâna in fine la stadiulu de a face ilusoriu intregu institutulu. Si acest'a credemu ca nu e nimenui totu atât'a. Mai multu, in o parte a pressei au si resunatu voci despre o administratiune politica *centralisata*.

Ce are sa insemneze la noi intr'unu stau cu diverse natiunalitâti centralisarea administratiunei politice si delaturarea selfguvernamentului? pricepe ori si cine. Dara abstragendu dela interesele natiunali, prin centralisare interesele curatu patriotice suntu espuse apretiuriloru unilaterali, cari latiescu si mai tare greutâtile si sarcinile poporului, din care causa acest'a, dupa impregiurârile nostre aru secerá numai fruptele pauperismului.

Sistemele trecute politice au fostu indreptate cu scopu asupra claseloru de josu si de aceea ne au aflatu temporile mai nóue asia de seraci. Sistemele cele noue, déca nu vomu concurge cu totii la imbunatatirea loru, voru fi si voru remané unilaterali, de si nu voru avé acelasi scopu, cá cele trecute ne voru duce la acelési resultate.

„Pester Lloyd“ deminte scirea unei foi vienese, ca ministrulu ung. de comerciu aru face greutâti ministrului de esterne in cestiunea conventiunei comerciale cu Romani'a.

Déca „Alföld“ este bine informatu, *alegerile noue la dieta* aru fi fórte aprópe. I se scrie adeca acestei foi, ca guvernulu aru avé planulu sa disolva diet'a in lun'a lui Aprile si a oranduî alegerile în lunele prime de véra, asiá incâtu diet'a cea noua sa se pota intruní in Septembre 1875. Astfeliu pentru diet'a de acum voru remané, subtragenduse feriele, numai cínci luni de lucru. Pentru acestu tempu ajungu discussiunile asupr.a bugetului si legiloru de contributiune; proiecte de reforme mai insemnate inse afara de legile de contributiune nu voru veni la desbatere.

Relativu la divergintiele de opiniuni ce s'au escatu in sinulu guvernului se impartasiesce foiei amintite, ca divergintie au esistatu la totu casulu, inse acele s'au aplanatu de multu. Diverginti'a a provenitu din cestiunea censului transilvanu si a gimnasieloru slovace. In afacerea gimnasieloru slovace au pledatu Ghyczy si Bittó pentru o intrevenire energica; relativu la censulu ardeleanu inse s'au reservatu o considerare si esaminare nóua, care inse chiarifica punctulu de vedere din care purcede partea considerabila a partidei deakiste, opositiunea si guvernulu. Aceste afaceri, dîce fói'a numita, suntu deplinu regulate; de o diferintia relativu la proiectele de legi ale lui Ghiczy cu atâtu mai putienu póte sa fia vorba, cu câtu nici unu membru alu guvernului nu se cugeta a conturbá planurile lui Ghyczy relative la restabilirea ecuilibrului in bugetulu statului.

Reformarea casei magnatiloru din diet'a Ungariei este gat'a de a se redactá intr'unu proiectu de lege, care se va asterne inca in sessiunea fiitória dietei spre desbatere.

Guvernulu Spaniei a datu guvernului francesu unu memorandu, in care se plânge asupra negligintiei, cu carea Franci'a padiesce confiniele sele, pre unde carlistii trecu totu feliulu de arme si munitiuni pentru bandele loru. Memorandulu acest'a tiene tóte cercurile politice ale Franciei intr'unu sufletu. Lumea de ací 'si dà aerulu, de a nu luá lucrulu tocm'a asiá seriosu, dara tonulu foiloru celoru mai de frunte dovedesce insemnatatea ce se atribuie memorandului. Cele mai multe presupunu ca actulu acest'a alu guvernului din Madridu nu e altu ce-va decâtu o provocatiune arangiata de Germani'a.

Din Berlinu se anuncia, ca representantii Spaniei suntu autorisati a aduce memorandulu regimului si la cunoscinti'a cabineteloru din Vien'a, Berlinu si Londonu.

„Journal des Debats“, vorbindu despre memorandulu spaniolu, apara pre guvernulu francesu contr'a imputariloru ca acest'a n'a privighiatu de ajunsu confiniele. „Debats“ facù alusiune ca guvernulu din Madridu prin memorandulu seu se face gat'a spre servire unoru intrigi din afara si adauge, ca oficiele spaniole dela confiniele pireneice suntu cu multu mai lasatórie decâtu cele francese. Afara de aceste contraband'a cea mai multa s'a importatu pre apa dela Liverpool, Anvers si Hamburg. „Independinti'a belgica“ afla din Parisu ca casulu acest'a cu memorandulu nu va avé urmâri mari in politic'a esterióra a Franciei. Regimulu francesu pricepe necessitatea de a se apropiá de Spani'a si necessitâtiei acestei'a va sacrificá pre legitimisti.

De unu tempu incóce dovedescu foile englese unu interesu fórte mare pentru principele de Asturi'a, fiiulu reginei Isabel'a din Spani'a. Unu corespundinte alu foiei „A. A. Z.“ dîce ca acést'a nu e numai o intemplare. Intre puterile cele mari s'a discutatu objectulu acest'a si este probabile ca intielegerea intre puteri va duce la o operatiune colectiva.

In Itali'a suntu la ordinea dîlei alegerile prentru parlamentu.

„Kelet“ are o corespundintia din Constantinopole, carea dîce, ca esista unu conflictu seriosu intre Pórta si Romani'a, incâtu cést'a din urma este aprópe a-si chiamá acasa pre agentulu seu. Ans'a la conflictu a dat'o dóue casuri petrecute in Romani'a intre organe de politia ale Romaniei si intre supusi turcesci, cari s'au terminatu cu mórtea supusiloru turcesci. Ambe au fostu judecate si pedepsite de justiti'a tierei române. Cu tóte aceste ducendu-se organele din cestiune mai tardîu in afaceri private in Turci'a, organele turcesci, le-a prinsu, judecatu si pedepsitu din nou dupa legile loru.

Tes'a generala ce ocupa colónele dîareloru straine, este incidentulu arestârei contelui Arnim. Pretutindeni, in strainatate, nu se vorbesce de câtu de acestu incidentu.

Credemu necesaru a reproduce aci espunerile dîareloru straine asupr'a acestui incidentu si asupr'a causeloru cari l'au provocatu.

„Kőlniche Zeitung“ publica o naratiune, in care afirma ca nu de multu Bismark erá unulu din cei mai buni amici si din protectorii cei mai devotati ai contelui Arnim; ba chiaru cându avea ce-va de observatu in privinti'a diplomatica, nu se putea oprí de a-si aretá inclinatiunea sea câtra conte. Pre la inceputulu lui 1873 fuse vorb'a de a se rechiamá ambasadorulu dela Parisu, si cancelariulu germanu, insistà cá Arnim sa fie lasatu la acestu postu, la care se aratá, ca tiene multu. Incercarea cancelarului nu potu reusí. Bismark tienea la d. Thiers si la republica; contele Arnim avea inclinatiuni pentru o restauratiune monarchica, si cancelariulu ii respundé adesea, ca nu se tienea in cerculu instructiuniloru ce-i dedea. D-nu d'Arnim avea sa ocupe atunci postulu de ambasadoru la Constantinopole, candu supravení polemic'a relativa la Conciliulu dela Vaticanu si fu pusu in disponibilitate, in urm'a unui repetatu refusu de a-si dá de buna-voia demissiunea, precum scimu.

De atunci nu se mai facù nici unu sgomotu in giurulu numelui d'Arnim. Incidentulu de acum'a vení astfeliu: Actualulu ambasadoru la Parisu, printiulu de Hohenlohe, voindu sa consulte mai multe documente diplomatice din archivele ambasadei, relative la cestiunea papala, bagà de séma ca lipsescu patru-dieci de acte, cari inse erau trecute in registre. Ambasadorulu le reclama ministeriului de esterne dela Berlinu, care si elu le cerù la rendu-i, contelui d'Arnim. Acest'a marturisí, ca actele se afla la densulu, dara fiindu ca natur'a loru o considera cu totulu personala, nu a voitu sa le predea, câci le priviá cá o proprietate a sea. Mai in urma, restituí patru-spre-diece din aceste acte.

Intre acestea, se cautà si prin archivele legatiunei germane dela Rom'a, si se constatà lips'a a cinci-dieci de oficii. Interpelatu din nou, ambasadorulu respunse ca poséda numai siepte-spre-diece dintrensele, dara considera aceste acte cá nisce scrisori de interesu privatu; ca i trebuiá spre a respinge atacurile ce i s'aru putea aduce eventualmente si chiaru spre a se sprigini contr'a reclamatiuniloru judiciare; ca prin urmare nu le va inapoiá de locu; câtu despre cele-lalte trei-dieci si optu nu scie pre unde se afla. Fói'a renana adauga ca este posibilu cá depesiele cele mai pucinu importante sa se fi perdutu prin negligenti'a d-lui Arnim. Printre acestea erau inse unele fórte importante, instructiuni detaliate ale cancelariului, date cu autorisati'a imperatului: suntu intr'unu cuventu documente de statu, cari nu se póte sa fi disparutu fàra a lasá urme. Ministeriulu reclama pre cele siepte-spre-diece, pre cari contele marturisesce ca le posede.

Câtu despre reclamatiunile judeciare, de cari s'a vorbitu, ele suntu relative la numirea contelui Arnim la ambasad'a din Constantinopoli, si la o conventiune privitória la apuntamentele contelui.

D. d'Arnimu refusându a inapoiá hartiele reclamate, d. de Bismak s'a adresatu la tribunalulu din Berlinu, pentru cá acest'a sa useze de verice mesuri va crede de cuviintia spre a se obtiené inapoiarea acteloru. Tribunalulu a facutu perchisitiuni domiciliare si a arestatu pre conte.

„Acei cari aru vrea sa critice aceste mesuri de rigóre, termina „Kőlniche Zeitung", aru trebuí sa adreseze criticele loru justitiei, iéra nu printiului de Bismark. Se póte dice, in adeveru, ca cancelariulu aru fi potutu sa lase afacerea sa dórma. Dara in urm'a incidentului Lamarmor'a, cându printiulu de Bismark se plânse asiá de viu la guvernulu italianu pentru sustragerea din archivele statului, si pentru publicarea unoru documente oficiali, cându declarase ca in Prusi'a asemeni fapte nu s'aru putea intemplá nici odata, ii erá imposibilu de a nu insistá de locu pentru restituirea acteloru sustrase de fostulu ambasadoru."

— Unu articulu publicatu de „Norddeutsche Allgemeine Zeitung" asupr'a acestei afaceri, termina astfeliu prin aceste renduri: „Este imposibilu pentru momentu de a tratá in publicu cestiunea de a se sci déca, afara de documentele disparute, numai suntu si alte acusatiuni contr'a d-lui d'Arnim." Credemu ca acést'a insemnéza ca nu numai sustragerea acteloru oficiali, este caus'a arestârii fostului ambasadoru, ci mai suntu si altele.

„Press'a"

In afacerea *Arnim* vine „Vossische-Zeitung" si face o espunere, dupa carea contele Arnim a fostu pâna la 1872 celu mai intimu amicu alu lui Bismarck. In Septembre a acelui'asi anu au inceputu a se instrainá unulu de altulu. Contele Arnim, se dice, ca n'a favoritu nici odata nici restauratiunea legitimista nici orleanista, intr'o epistola privata a esprimatu Arnim ca Thiers sta in intimitate cu Gambetta si ca s'a observatu in tóte partile o propaganda pentru republica. Elu a atrasu atentiunea si asupra propagandei republicane din Spani'a. Arnim a fostu de parere, cá sa nu se urgeze platirea tributului francesu', pentrucá trupele germane sa sieda mai indelungatu in Franci'a. Descoperirile lui Arnim, cu deosebire despre possibilitatea de a deveni jumetate Europ'a republicana, au avutu efectu la locurile competente. Efectulu acest'a ajutatu de guri rele a nutritu suspiciunea in Bismarck, ca Arnimu vrea sa-lu sape, si de aci incolo diferinti'a intre densii a devenitu totu mai mare.

Documentele diplomatice descoperite in archivele Venetiei de câtra inteligintele si infatigabilulu d. C. Esarcu, a produsu efectulu loru si in strainatate. Aceste documente relative la istori'a nóstra, si in specialu la relatiunile diplomatice ale domniloru nostri cu republic'a Venetiei, pre atunci a totu putinte si luptatória valorósa contr'a torentului musulmanu, au facutu o placuta impresiune in Itali'a si au desceptatu atentiunea publicistiloru si invetiatiloru istorici de acolo. Avemu sub ochi o brosiura intitulata „Documenti nouvi sulle relazioni tra la Rumenia e la Republica Veneta" care e unu comentariu asupr'a documenteloru publicate de d-nu Esarcu relative la relatiunile diplomatice ale lui Petru Cercelu si Stefanu celu mare cu republic'a Venetiei si alte state.

Acésta brosiura este oper'a d-lui Tullo Massorani, cunoscutu in Itali'a pentru mai multe scrieri istorice si literarie fórte stimate. Acésta scriere a d-lui Massorani, fórte magulitória pentru romani si pentru d. Esarcu a aparutu mai intâiu in „Archivio storico Lombardo", care este organulu societâtii istorice, in capulu cârei'a se afla ilustrulu Cantu.

Amu fi fórte fericiti sa vedemu urmându esemplulu d-lui Massoranii si interesandu-se de Romani'a câtu mai multi fii inteligenti ai Italiei, care ne cunósce asiá de puciniu, desi limb'a, traditiunile istorice si chiaru positiunea geografica si interesele de comerciu, suntu atâtea legaturi cari au intorsu totu-déun'a privirile romaniloru câtra anticulu léganu alu civilisatiunei.

D. Massorani incepe prin a apretiá meritulu d-lui Esarcu, care a atrasu si altor'a atentiunea asupr'a archiveloru venete, din punctulu de vedere romanu, si considera interesantu studiulu asupr'a legaturiloru istorice ce au esistatu intre Romani'a si Itali'a, pre cându aceste tieri luptau barbatesce, dupa cum dîce autorulu, „spre a tiené peptu in Europ'a contr'a furiei musulmaniloru."

In urm'a unei scurte introductiuni, d. Massorani reproduce si comentéza pre scurtu documentele relative la Petru Cercelu si Stefanu celu mare, constatându argumentele favorabile ce a potutu trage d. Esarcu din asemenea documente istorice in favórea drepturiloru suverane ale tierei.

Proiectulu de organisatiune alu Congresului bis. gr. orientalu serbescu.

Pre basea drepturiloru autonome garantate prin articululu IX: 1868 si cu sustienera perfecta a dreptuluì prea inaltu de inspectiune suprema alu Coronei, pre care lu esercieza Maiestatea Sea in modu constitutionalu, se statoresce acést'a organisatiune a congresului natiunalu bisericescu serbescu:

Art. I. Congresulu natiunalu bisericescu serbescu este representanti'a serbiloru de religiunea gr. or. pe teritoriulu patriarchatului si metropoliei serbesci, care discutéza de sine stata-toriu si prin organele sele asupr'a afacerîloru bisericesci scolarie si fundatiunale in tóte partile intregitorie si in toti factorii sei.

Art. II. Congresulu natiunalu bisericescu serbescu are 75 representanti si adeca 25 din statulu clericalu si 50 din celu laicu. Acesti'a se alegu dupa regulamentulu congresualu electivu din 6. Augustu 1870, aprobatu prin prea inalt'a resolutiune din 29. Maiu 1871.

Archiepiscopulu, metropolitulu si patriarchulu serbescu din Carlovitiu si episcopii diecesani suntu cá atari membrii congresului.

Art. III. *Representantii se alegu pe siese ani.*

Mandatulu representantiloru alesi in alegerile supletórie espira intr'unu tempu cu mandatele celoru-lalti representanti alesi dintru inceputu.

Art. IV. Instructiunile din partea alegatoriloru nu suntu deobligatorie pentru representanti.

Art. V. Congresulu judeca, de este valabila de jure alegerea membriloru congresuali, si elu este indreptatitu a delegá pre comisariulu seu pentru eruarea impregiurariloru, pre cari trebuie sa le scie pentru a poté judecá asupr'a validitâtiei alegerei.

La recercarea comisariului deregatori'a politica tramite din partea sea unu oficialu, care asisteza la investigatiune.

La unu atare casu representantulu alesu, cându nu este vre'unu protestu contr'a protocolului electoralu, nu póte fi eschisu dela discusiuni sî eserciarea drepturiloru sele cá representante congresualu inainte de a se aduce resolutiunea definitiva.

Art. VI. Membrii congresuali, asemenea si membrii comitetului congresualu au diurne pre tempulu functiunei loru si rebonificarea speseloru de calatoria dupa unu modu pre care lu statoresce congresulu. Ambe se esolvescu antecipative din fondurile natiunali. Sum'a inse indata ce se incaseza prin imposite asupr'a cercuriloru electorali, se redà fondului.

Art. VII. Congresulu natiunalu bisericescu serbescu *se intrunesce in totu anulu si adeca pre tempulu dintre pasci si rusalii.*

Siedintiele congresului au sa se termine in tempu de siese septamani.

Art. VIII. *La casu cându Majestatea Sea doresce sa esercieze dreptulu prea inaltei inspectiuni supreme prin intervenirea unui comisariu regescu, acest'a nu se póte amestecá in discusiunile si resolutiunile congresului.*

Art. IX. Congresulu ordinariu se

FOISIÓRA.

Amorulu de familie in Drama.

Pentru a ne dá séma câtu de importantu este amorulu de familie in operile dramatice, nu avemu de câtu sa aruncâmu o rapede ochire in istori'a teatrului, si, cá sa ne aruncâmu o asemenea ochire, nu avemu de câtu sa ne intórcemu la originea lui.

In adeveru, care a fostu scopulu urmaritu de geniulu poeticu alu Greciei cându, din nisce germini cu totulu informi, care n'aru fi avutu nici o valóre naintea esteticei moderne, a intemeiatu o nóua ramura in productiunile omenirei? Eschilu, Sofocle, Euripidu si Aristofanu suntu aci cá sa ne respunda: nimicu altu de câtu a nutrí in sufletulu poporului simtiementulu pentru divinitate, patrie si familie. Dara aceste trei scopuri nu le vedemu de odata isbucnindu si stralucindu cu aceeasi putere in tóte operile dramatice ale geniului grecu. A trebuitu cá poporulu lui Pericle sa tréca prin tóte fasele evolutiunei sentimentale, pentru cá sa vedemu stralucindu in tragediile lui Eschilu, Sofocle, Euripidu, si in comediile lui Aristofanu, aceste trei cerintie, aceste trei scopuri: divinitatea, patri'a si famili'a.

Este unu adeveru, recunoscutu de toti, ca poetii populari suntu eculu societâtiloru, din cari facu parte, si, cá atari, operile loru suntu intiparite de simtiemintele, credintiele si aspiratiunile mediului, in care vietiuiescu.

La inceputu, poetulu dramaticu n'a avutu in vedere de câtu amorulu pentru divinitate. Nici ca se putea altmintrenea, cându originea dramei face cu totulu parte din cultulu religiosu: cultulu lui Bacu. Mai târdiu orizonulu dramei largindu-se, poetulu simtiendu societatea miscata nu numai de amorulu celoru nemuritori ci si de amorulu patriei, patriotismulu devine unu alu doilea agentu puternicu in drama. Dara cu câtu limitele patriei grece se intindeau, cu atâtu unu nou cultu venea sa castige mai multu locu in inim'a omului, cultulu caminului, si simtiementulu care 'lu animá: amorulu familiei. — Operile dramatice ale Greciei suntu intiparite de aceste simtieminte: amorulu de diei, patrie si familie, — trei sorginti din cari s'au adapatu musele loru si au inzestratu literatur'a greca cu giuvaierii cari totu-déun'a voru face omenirea intréga sa le admire.

Sufletulu celui mai impetritu ateu este profundu miscatu de amórea dieiloru care o respirâmu in corurile lui Sofloce, in dialogurile lui Euripide. Dara inainte de acesti'a, in „Prometeu lantiuitu" alu lui Eschilu aflâmu dejá unu protestu contr'a cucerirei sufletului umanu de amorulu pentru diei. Amórea lui Prometeu pentru ómeni, pacienti'a cu care indurá torturele lui Jupiteru, esclamarile lui profetice pentru viitoriulu omenirei, nu suntu nimicu de câtu amorulu patriei. Cercetati apoi cele-lalte productiuni, in cari suntu representate faptele mari si glorióse ale poporului grecu, bucuri'a ce simte pentru victoriile lui, durerea cu care considera invingerile si desastrele lui, si ve-ti vedea ca in dram'a greca, amorulu patriei intrece amorulu dieiloru. Vine unu momentu inse cându Sofocle pune in gur'a unui'a din eroii tragediei „Persii" urmatórele cuvinte:

„Sariti la lupta, greciloru, sa apárati de inimici altarele, mormintele parintesci si caminele vóstre."

Din acelu momentu, dram'a antica a atinsu intreitulu ei scopu.

In adeveru, déca ne misca amorulu pentru divinitate, pentru loculu in care ne-amu nascutu, pentru semenii cu cari impartasîmu durerile si fericirile acestei vieti, pentru limb'a in care amu pronunciatu numele de mama si tata, cu câtu mai multu ne misca amorulu de familia, intr'a cârei flacare se contopescu si amorulu de diei, si amorulu de patrie! Cine dintre noi nu varsa lacrami cându vede iubirea filiala care insotiesce pre Edipu pâna in celu din urma momentu! Cine póte sa nu impartasiésca setea de resbunare a Ecubei! Cine nu plânge cu troianele cându acestea, prin tieri straine, plângu sinulu familieloru de care au fostu deslipite! Amu putea dîce, ca partea cea mai frumósa din treatrulu grecu este aceea, in care stralucesce acestu simtiementu care a smulsu inainte din geniulu lui Omeru pateticulu adio dintre Ectoru si Andromac'a.

Chiaru geniulu satiricu alu lui Aristofanu este profundu imbuibatu de amorulu familiei, si, in setea lui de a loví in ridiculele si vitiurile societâtiei, nu uita de a pune tamâie pre altariulu familiei, precum vedemu in comediile Norii, Lysicrata. et.

Acestu amoru, precum scimu, se manifesta sub doue aspecte: séu esprimându bucuriile si durerile, cari impletescu dîlele unei familii (tragedi'a), s'au biciuindu reulu, care amenintia a desnaturá séu injosi famili'a (comedi'a.)

Teatrulu latinu, mai multu séu mai pucinu copiarea teatrului grecu, n'a potutu sa pérdia din vedere urmarirea celoru trei scopuri atinse de poetii greci, cu singur'a osebire: poporulu romanu, avendu mai multa aptitudine pentru partea reala a vietiei decâtu pentru partea ideala, acestu amoru, amorulu de familie, 'lu vedemu dominându mai mulu in comedie, Plautu si Terentiu.

Teatrulu Italianu urméza calea deschisa de greci si latini. Mandragor'a lui Machiavelli, tragediile lirice ale lui Metastasio, tragediile lui Alfieri, comediile lui Gozzi si Goldoni, in tóte amorulu familiei jóca unu rolu insemnatu.

Acolo inse, unde acestu simtiementu isbucnesce cu putere, este teatrulu spaniolu. Lope de Veg'a, Calderonu, Alarconu, Tirso de Molina in acésta privintia suntu superiori scriiconchiama de câtra metropolitulu-patriarchulu séu cându patriarchatulu este vacantu de câtra vicepresiedintele consiliului bisericescu metropolitanu, anuncianduse mai intaiu la Majestatea Sea in sensulu articulului de lege IX. din 1868.

Art. X. Congresulu statoresce regulamentulu casei.

Art. XI. Congresulu se promulgeza de constituitu indata ce majoritatea tuturoru representantiloru alesi este verificata.

Cá congresulu sa pota aduce resolutiuni se recere cá maioritatea representantiloru congresuali sa fie de fatia; resolutiuni aduce cengresulu cu maioritatea membriloru presenti.

Art. XII. *Presiedintele congresului este archiepiscopulu, metropolitulu si patriarchulu serbescu* séu cându scaunulu patriarchalu si metropolitanu e vacantu, episcopulu celu mai betranu in rangu.

Art. XIII. Congresulu dupa ce se dechiara de constituitu si alege pentru periód'a intréga congresuale pre vicepresiedintele din statulu laicu, care substitue pre presiedintele si pórta candu acest'a este impedecatu agendele luì. Asemenea alege congresulu pre fia care sessiune pre notarii necesari.

Art. XIV. *Protocolcle congresului, in care se inscriu tóte resolutiunile congresului, trebuie sa le substerna presiedintele indata dupa autenticare ministeriului r. u.*

Representatiunile congresului le semnéza presiedintele, vicepresiedintele si notariulu.

Art. XV. Resolutiunile congresului le publica si esecuta presiedintele congresului, respective comitetulu congresualu.

Art. XVI. Congresulu nu póte primi deputatiuni.

Art. XVII. Pentru sustienerea ordinei si linistei este respunsabilu presiedintele.

Art. XVIII. De cerculu de activitate alu congresului se tiene:

1. Sustienerea autonomiei bisericei gr. or. serbesci.

2. Organisarea afaceriloru bisericesci, monastiresci, scolarie si fundatiunale.

3. Alegerea metropolitului si patriarchului serbescu si a organeloru metropolitane.

Cerculu de activitate alu congresului nu se estinde asupr'a afaceriloru dogmatece, rituali, liturgice si asupr'a celoru ce privescu credinti'a, cari se voru tiené si de aci inainte de cerculu de activìtate alu sinodului.

Art. XIX. In sensulu acestui cercu de activitate congresulu creéza norme:

a) pentru organisarea parochieloru, protopresbiterateloru, consistorieloru bis. si a consiliului bis. metropolitanu, despre numerulu si periferi'a dieceseloru, despre fundarea de manastiri noue si sistarea celoru ce esistu, asemenea si despre disciplin'a bisericesca, dupa ce a ascultatu sinodulu eppescu in privinti'a acesta.

b) pentru dotarea preotiloru, protopresbiteriloru si episcopiloru.

c) pentru organisarea comuneloru bisericesci, a deregatorieloru metropolitane, eparchiale, scolarie si administrative, a adunariloru eparchiali si a congresului natiunalu bis. serbescu.

d) pentru organisarea scóleloru si instituteloru de invetiementu confessiunali inferiore si superiore.

Aicè se tiene normarea planului didacticu intre marginele legiloru tierei. De aci se eschide planulu de invetiamentu alu institutului teologicu, care aterna dela resolutiunea sinodului eppescu,

e) despre administrarea si intrebuintiarea bunuriloru natiunali bisericesci, subintielegendu-se bunurile manastiresci, fondurile si fundatiunile intre marginele scopului fundatiunalu si a vointiei fundatorului.

f) despre ínspectiunarea aceloru bunuri natiunali bisericesci, pre cari le administréza metropolitulu sí patriarchulu si episcopii.

Afara de aceste congresulu mai partracteza:

g) despre bugetu, erogatiunile si acoperirea tuturoru fonduriloru natiunali-bisericesci, a fundatiuniloru si instituteloru, computanduse si monastirile, ce privescu intrég'a metropolia si patriarchatulu.

h) finalisatiunea computuriloru, fonduriloru, fondatiuniloru si instituteloru indigitate la p. c), esaminandu-se cele a manastiriloru sí instituteloru de invetiamentu cari suntu indigitate sub lit. h) a articulului XXII.

i) despre bugetulu erogatiuniloru pentru scopurile bisericesci-culturali ale intregei metropolii, si este indreptatitu, a acoperi deficitulu prin o repartiune asupr'a credinciosiloru, care se substerne regimului spre aprobare.

Art. XX. Congresulu alege:

a) pre metropolitulu si patriarchulu serbescu dupa unu statutu specialu.

b) ia parte la alegerea episcopiloru, modulu alegerei de episcopi lu statoresce congresulu punendu-se (mai nainte) in contielegere cu sinodulu eppescu in privinti'a acest'a;

c) pre referintele scolariu supremu, alegerea referentului scolariu supremu se substerne Maiestatiei Sele spre aprobare.

d) pre membrii si suplentii comitetului congresualu.

Art. XXI. Administratur'a de acum a fonduriloru natiunali se sistéza si in loculu ei vine comitetulu congresualu, compusu din 6 membrii si inca atâti suplenti, sub presiedinti'a metropolitului si patriarchului.

Comitetulu congresualu se alege pentru intrég'a perioda congresuale si esiste in ori ce casu cându congresulu n'a alesu in trensulu membri noi.

Doi membrii din comitetu ii alege episcopatulu din sinulu seu si inca atata suplenti din statulu clericalu; patru membri si inca atati suplenti ii alege congresulu din statulu laicu din mediloculu seu si adeca doi din Ungari'a si doi din Croati'a si Slavoní'a

Vicepresiedinte comitetului este celu mai betranu in rangu din statutulu clericalu, cându doi suntu egali in rangu, celu mai betranu in ani representa pre presiedintele, cându acest'a este impiedecatu.

Cându adeveratii membrii ai comitetului congresualu suntu impiedecati séu au abdisu séu au reposatu, atunci se chiama in loculu loru, si adeca in loculu episcopiloru membri supletori din statulu clericalu, in loculu celoru laici din Ungari'a, Croati'a si Slavoni'a, membrii suplenti respectivi ai loru din Ungari'a, Croati'a si Slavoni'a si adeca dupa ordinea in care s'au alesu.

Notariulu comitetului congresualu este secretariulu natiunalu.

Pentru a poté aduce resolutiuni se recere presenti'a a trei membri afara de presiedintele.

Ordinea afaceriloru o statoresce comitetulu congresualu intre marginele acestei organisatiuni si o substerne congresului spre aprobare.

De cerculu de activitate alu comitetului congresualu se tiene:

a) a pregatí propuneri pentru desbaterile congresului.

b) a promulgá si esecutá normele si decisiunile luate de congresu si provediute cu prea inalt'a aprobare, cari taie in cerculu de activitate alu comitetului congresualu, si a controlá organele asiediate in sensulu acestoru norme.

c) a alege pre calea escrierei de concursu si pre temeiulu cualificatiunei dovedite pre directorulu supremu alu fonduriloru si fundatiuniloru natiunali-bisericesci serbesci, mai departe pre toti oficialii: pre fiscali, economi, comptabili si casari, la fondurile, fundatiunile si institutiunile, ce privescu metropoli'a intréga; asemene de a-i dimisiuná la unu casu de abatere séu omisiune, care trebuie sa fia dovedita prin o procedere criminale, séu pre temeiulu unei sentintie din partea judecatoriei criminale.

Presiedintele pune substituti provisori; elu denumesce mai departe si dimisiunéza personalulu de manipulatiune, cancelaria si servitiu in intielesulu dispositiuniloru de mai susu. In casu de demisionare cei din urma potu sa apeleze la comitetulu congresualu.

d) Comitetulu congresualu porta inspectiunea asupr'a bunuriloru bisericesci, computanduse aice si bunurile fonduriloru, fundatiuniloru, instituteloru si manastiriloru si acele pre cari le administréza metropolitulu-patriarchulu si episcopii. Spre scopulu acest'a elu pote delegá din cându in cându comisari in fati'a locului.

e) Comitetulu congresualu dà imprumute din acele capitalie, cari stau sub administratiunea bisericésca natiunale, pre basea opiniunei jurisconsultului si pre lânga siguranția pupilaria.

Congresulu va elaborá o norma de procedere la darea de imprumuturi care se va substerne spre aprobare Majestatiei Sele. Si pâna cându acésta norma va intrá in vietia, remanu in vígore in privinti'a acordârei de imprumute prescrisele ce suntu in vigóre.

f) Comitetulu congresualu aplacidéza erogatiunile pentru acoperirea trebuintieloru estraordinarie neamanavere si adeca intre marginele preliminariului aprobatu prin congresu.

g) Congresulu revidéza computurile esaminate prin comptabili dela tóte fondurile fundatiunile si institutele, a câroru incheiere aterna dela congresu.

h) Comitetulu congresualu incheia socotelile esaminate de o camdata prin comptabili dela monastiri si institutele de invetiamentu.

Art. XXIII. Comitetulu congresualu se intrunesce in primele dîle de lucru in lunile Ianuariu, Aprile, Iuliu si Octobre la scaunulu metropolitanu-patriarchalu.

Siedintie estraordinarie se conchiama de câtra presiedintele dupa trebuintia.

Protocolulu despre siedintiele comitetului congresualu se comunica ministeriului reg. ung. in copia dupa 8 dîle.

Art. XXIV. Comitetulu congresualu substerne congresului in fia-care perioda de sessiune unu raportu asupr'a activitâtiei sele si protocólele spre revisiune.

Art. XXV. Presiedintele si membrii comitetului congresualu suntu responsabili inaintea congresului. Ei suntu deobligati a rebonificá tóte daunele ce provinu din vin'a séu negrigi'a loru. Desdaunarea se póte pretinde numai pre cale legale ordinaria.

Art. XXVI. Loculu congresului este in resiedinti'a metropoliei si patriarchatului serbescu.

Art. XXVII. Acést'a organisatiune a congresului se póte modificá numai prin congresu, déca dóue ter-

---

toriloru italiani, si, in mare parte, au servitu de mina pentru scriitorii francesi.

Uriasiulu geniu alu Albionului, Shakespeare, a intielesu, chiaru dela debutulu lui, ca celu mai putericu midilocu pentru a miscá, este a atinge córd'a cea mai simtibila a omului: iubirea de familie. Négr'a melancolie a lui Hamletu pentru perderea tatalui seu, durerea Regelui Leare, mórtea lui Iuliu Cesaru, atâtea scene din Visulu unei nopti de véra, Cumetrele din Windsor, totu este bunu care se termina bine, Larma multa pentru nimicu, etc., suntu pagini nemuritórie pre cari le datorimu acestui simtiementu profundu pentru familie.

Teatrulu germanu se desvólta la umbr'a stejarului giganticu, Shakespeare. Sub influinti'a unei morale pure si sanatóse, n'a avutu decâtu sa radice caminulu la inaltimea unui altariu. Lessing e superbu in operile Emili'a Galotti si Natanu intieleptulu; acolo inse unde probéza ca Germani'a este patri'a familiei, este in dram'a Minn'a de Barnhelm. Apoi dialogulu lui Goetz de Berlichingen cu amiculu seu din copilarie, care i devenise inamicu, — scenele din Egmont, Clavigo, Torquato Tasso, din teatrulu lui Goethe; durerea lui Don Carlos de a se simtí strainu in palatulu tatalui seu, scenele de familie din Wallenstein, Intrig'a si Amorulu, Brigandii, etc., suntu pagini stralucite ale lui Schiller, inspirate de respectulu familiei. In dram'a lui pitorésca Wilhelm Tell nu scimu, care amoru ne misca mai multu: amorulu de patrie séu acel'a de familie! — amendoue se contopescu, si inim'a cetitorului tremura de a vedea mai curendu implinite dorintiele loru, precum tremura de a vedea mai curendu sagiét'a lui Tell petrundiendu marulu pusu tienta pre capulu fiiului seu de tiranulu patriei sele.

Cercetandu teatrulu francesu, care a urmatu puteric'a impulsiune ce i-a datu in acésta privintia dram'a spaniola, vedemu ca si elu a sciutu sa profite de celu mai energicu midilocu pentru a sguduí sufletulu unei societâti. In tragediele lui Corneliu, Cidu, Horatiu, acestu simtiementu ajunge la sublimu. Chimen'a, sbucimandu-se intre amorulu familiei si alu amantului seu, ne incremenesce incâtu nu scimu déca potemu sa o plangemu séu sa o consiliâmu. Racine, totu asiá de tandru cá Euripidu, afla in amorulu de familia accente, cari nu misca, cu tóte ca suntu influintiate de mod'a tempului. Molier, prin comediele lui, este celu mai ageru aperatoriu alu prestigiului datoritu familiei. Risulu lui este indignarea pentru totu ce lovesce in amorulu familiei. Acestu simtiementu este sustienutu la inaltimea lui in scól'a clasica, si déca degeneréza óre cum in preludele scólei romantice, stralucesce inse in dramele lui Victoru Hugo, Lucreti'a Borgi'a, Regele petrece.

Déca acum voimu sa analisâmu simtiementele cari au inspiratu si paru a inspirá inca putienele incercâri dramatice cari s'au facutu la noi, trebuie sa rosîmu. Dara acestea fiindu numai nisce incercâri, pentru respectulu ce detorimu familiei, credu ca este mai bine sa aruncâmu velulu uitârei asupr'a loru . . . de rusîne baremu!

Cu tóte acestea, ori-cari aru fi operele dramatice ce ni s'aru pune inainte, amorulu de familia n'a ocupatu inca loculu ce i se cuvine in drama. A influintiatu mai multu séu mai putienu pre poeti, este adeveratu, dara n'a fostu inca unic'a loru stea conducetória. Adî inse, in fati'a coruptiunei moravuriloru, a veninului care róde legamintele naturale si sânte ale familiei, a intunerecului care inveluesce consciinti'a multimei; adî cându amorulu si fidelitatea conjugala, respectulu datoritu parintiloru, ingrigirea datorita fiiloru, suntu tientele, in cari lovescu sarcasmele unei literaturi infame si odióse; adî cându nu mai intalnimu pre adeveratii parinti, soci si fii decâtu cá nisce fiori aruncate in desiertu, fiori cari ne amintescu ca erá odinióra virtutea pre pamentu; adî cându famili'a este o minciuna, cându societatea se clatina din temeli'a ei, — Estetic'a si Moral'a trebuie sa-si dea mân'a pentru salvarea celui mai sântu depositu ce a lasatu Dumnedieu omeniri: familia? *) *Gr. H. Grandea.*

---

*) Acésta schitia este traducerea unei'a din probele la concursulu tienutu dîlele trecute pentru ocuparea unei catedre de literatur'a francesa.

tialiltâti dintre toți membrii congresuali se invoiescu la acést'a.

Art. XXVIII. Normele congresuali intarite prin rescriptulu reg. din 10 Augustu 1865, cari stau in contradîcere cu acésta organisatiune, nu au valóre.

Dispusetiuni tradnsitorie.

Art. XXIX. Pentru cá comitetulu congresualu sa-si póta incepe activitatea sea oficiale, va provedé afara de o instructiune interimale pre oficialii necesari ai fiscalatului, contabilitâtiei si ai manipulatiunei cu cass'a, — cu unu salariu corespundietoriu din fondurile natiunali.

Art. XXX. Conformu cu acést'a administrarea oficiale a fonduriloru natiunali bisericesci prin asistentii metropolitani incéta in intielesulu articulului XXI din organisatiunea acést'a si ei au de a predá pre temeiulu computuriloru finali, fondurile, bunurile, depositele ce le-au administratu, comitetului congresualu séu persóneloru numite de acest'a pre lânga unu inventariu ordinariu, si au de a incheiá numai decâtu socotelele loru si a le inmanuá comitetului congresualu. Unu esemplariu din inventariu se va substerne prin comitetulu congresualu ministeriului r. u. de culte si instructiune.

Art. XXXI. Comitetulu congresualu are de a substerne congresului unu projectu relativu la personalulu oficialu ce se va statori conformu art. XXII si relativu la salariulu lui.

Art. XXXII. Comitetulu congresualu are de a elaborá si substerne congresului propunerile indigitate in rescriptulu reg. din 10 Augustu 1868 si in norm'a congresuale din 1865, cari nu suntu inca elaborate si adeca dupa I. B. § 27 despre dotatiunea episcopiloru; mai departe dupa I. G. § 28. si V. § despre dotatiunea clerului monachalu si administrarea bunuriloru manastiresci.

Nr. 12. desp. II. — 1874.

Convocare.

Despartiementulu II, districtulu Fagarasiului — scaunulu Cincului si alu Cohalmului, — alu Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romàna si cultur'a poporului romànu 'si va tiené adunarea generale cercuale estraordinaria in comun'a Voil'a, la 22 Novembre 1874 st. nou.

Deci in tenórea §-lui 10 alu regulamentului, se invita prin acést'a toti membrii acestui despartiementu a participá la siedinti'a susu memoratei adunâri la 10 óre a. m.

Din siedinti'a comitetului cercualu — Despartiementulu II Fagarasianu, alu Asociatiunei trannilvane pentru literatur'a romàna si cultur'a poporului romànu — tienuta in 10 Octomvre 1874. —

Alesandru Micu,
directore.
Grigoriu Negrea,
notariu.

Romani'a.

In Bucuresci a sositu o comisiune compusa din mai multi ofiicieri superiori si ingineri insarcinati de presiedintele stateloru unite din Americ'a a studiá Dnarea, si in lucrârile facute pâna acum la gurile ei, precum si la alte mari riuri din Europ'a. Lucrâri de asemenea natura urméza a se face pre riulu Missisipi. Comisiunea se compune din maiorulu generalu Wright din armat'a stateloru unite, generalulu de brigada Alexander, insarcinatu cu lucrârile pe cóst'a Pacificului, Milmor Roberts, insarcinatu cu drumurile de feru ale Pacificului, Comstocle insarcinatu cu imbunatatirea mariloru lacuri, S. Ee. Sicles, H. D. Whitcomb. Dupa visit'a facuta ministrului din afara, guvernulu a pusu la dispositiunea comisiunei vaporulu nostru „Stefanu celu Mare“ care i-a condusu dela Galati la Sulin'a si inapoi.

In cestiunea tratateloru de comerciu, „Press'a“ din Vien'a asigura ca contele Andrássy a luatu o atitudine fórte vedita in ceea ce privesce cestiunea de a scí, déca Romani'a si Serbi'a au dreptulu de a incheiá directu tratate de comerciu. Dupa ce si-au asiguratu spriginulu Germaniei in acésta afacere, Cancelariulu Austro-Ungaru se gatesce a contrabalantiá resistinti'a portiei otomane si incheiá tratate cu Romani'a mai intâiu.

Este probabilu ca aceste negotiâri, de o importantia capitala pentru industri'a si comerciulu Austriei suntu aprópe de a luá o solutiune apropiata.

In consiliulu generalu de instructiune in siedinti'a din 11 Septemvre, se dà lectura materieloru de limb'a latina din proiectulu de programa, elaboratu de onor. consiliu permaninte.

La materiele de clas'a I contienute in proiectulu de programu, dlu Constantinescu propune, cá elevii sa faca pre fiia-care septamâna o tema inscrisa in clasa cu profesorele si o lucrare acasa.

In urm'a esplicatiuniloru date in acésta privintia de dnii Odobescu, Rosetti si Darzeu, dlu Constantinescu 'si retrage propunerea si punendu-se la votu materiele de limb'a latina asiá precum suntu provediute in proiectulu de programa consiliulu le admite in unanimitate.

La clas'a II dlu Constantinescu cere a se pune de viris-illustribus, in loculu fabuleloru Faedru, cá prea grele pentru elevii din acésta clasa.

Dlu Odobescu dandu esplicatiunile cuvenite si aici, amendamentulu dlui Constantinescu punendu-se la votu se respinge, admitiendu-se de consiliu, limb'a latina dupa cum e provediuta in proiectulu de programu.

La clas'a III. dlu B. Constantinescu propune a se trece Quintus Curtius la clas'a IV. lasandu in clas'a III numai pre Cornelius Nepos. Dupa esplicatiunile date de dlu Odobescu consiliulu admite intocmai materiele din proiectu.

La clas'a IV. dlu B. Constantinescu cere asemenea sa se stramute de amicitia in clas'a V si de senectute din clas'a V sa se puna in cl. IV.

Dlu Melicu cere sa se dica numai Cicerone, stergandu-se de amicitia, cuprinsa in parentesu, lasandu-se acést'a la apreciarea profesoriloru respectivi.

Dupa esplicatiunile date de dlu Odobescu, se punu la votu propunerile dlui B. Constantinescu si Melicu, si se respingu admitiendu-se proiectulu de programa.

La clas'a V. dlu Mandru cere sa se lase numai doi autori pnetru facilitatea eleviloru. Dlu Melicu propune sistemulu de revisiune si dlu Poni propune, cá gramatic'a latina sa se predea astfeliu incâtu fia-care clasa, ea sa formeze unu totalu de gramatica treptatu cu inteliginti'a eleviloru.

Dlu Odobescu, respundiendu, arata principiele pre care s'a basatu consiliulu permaninte la arangiarea limbei latine pe clase si conchide ca ceea ce propune dlu Poni este prevediutu in proiectulu de programa.

Dlu B. Constantinescu mai cere sa se adauge in clas'a V si Ovidiu. Dlu Romanescu demonstréza ca este imposibilu a se predá sintacs'a numai intr'unu anu si conchíde ca programele cum suntu elaborate de consiliulu permaninte suntu prea bune, prevediendu-se sintacs'a in doi ani, unindu-se totu-deodata si cu propunerea dlui B. Constantinescu, care propunere, punendu-se la votu, se respinge admitiendu-se materiele cá in proiectulu de programu.

La clas'a VI. dlu Poni cere stergerea compositiuniloru latine, si dupa esplicatiunile date in acésta privintia contr'a propunerei dlui Poni de D. Odobescu, B. Constantinescu si Rosetti, amendamentulu dlui Poni, pusu la votu, se respinge, admitiendu-se materiele cá in proiectulu de programu.

Dlu ministru T. Maiorescu, intrandu in sal'a siedintiei ocupa fotoliulu presiedintiei.

Se dà lectura materieloru de limb'a latina contienute in clas'a VII, la care dnii Tzoni, Iuliano si Mandru propune suprimarea studieloru urmatórie:

Greutâti, mesuri de monete antice. Alfabetulu si pronunciarea lui, abreviatiuni in scrieri. Notiuni de paleografi'a latina. Limb'a si scrierea epigrafica precum si compositiuni in versuri latine.

D. Odobescu, respundiendu acestei propuneri, demonstréza importanti'a studieloru necesarie prevediute in programu si róga pre consiliu a le admite in totulu, in ceea ce privesce inse versurile latine, declara ca déca consiliulu crede, nu insista cu multa taria in aprobarea loru.

Dupa óre-care discutiune la care a luatu parte D. Tzoni, Aurelianu si Constantinescu, dlu presiedinte pune la votu mai intâiu suprimarea din esercitiele asupra gramaticei latine a compositiuniloru in versuri, si se aprobà. Se pune apoi la votu alternativu suprimarea studieloru accesorii si se respinge.

Dlu presiedinte pune la votu materiele contienute in proiectulu de programu, afara de versurile latine si se admite de consiliu.

Se dà lectura materieloru de limb'a latina din clas'a VIII si unei propuneri a d-loru Tzoni, Iuliano si Mandru, prin care ceru suprimarea, tuturoru studieloru accesorii din acésta clasa si dupa esplicatiunile cerute de D. Tzoni si date de Odobescu in acésta privintia, dlu presiedinte pune la votu propunerea de a se suprimá studiele accesorii prevediute in proiectulu de programa pentru semestrulu intâiu si se respinge.

Se pune asemenea la votu, suprimarea studieloru accesorii din semestrulu II si se respinge. Se punu apoi la votu materiele cum suntu prevediute in proiectulu de programu si se admitu.

Siedinti'a se radica anuntiandu-se cea viitórie pentru a dóu'a dî.

„Cur. d. I.“

Varietâti.

⁂ Archiducele Iosifu a petrecutu dîu'a dela 11 Oct n. in Brasiovu; in dîlele urmatórie a facutu escursiuni la vam'a Branului si a Temesiului.

⁂ Domnitoriulu Romaniei dimpreuna cu Dómn'a au trecutu Mercuri prin Brasiovu la Sinai'a

⁂ *Invitare de prenumeratiunela la* cartea intitulata: *„Despre sustienerea sanetâtiei trupesci si sufletesci a copiiloru scolari“ de Dr. Bock.* Scriere pentru parinti invetiatori si autoritâti scolastice.

Ide'a ce preocupa astadî spiritulu popóreloru mai civilisate, este educatiunea, o idea fâra care nu se póte inchipuí intre omenime perfectiune si o stare buna. Educatiunea (crescerea) rationala, si scól'a buna facu cá o natiune, sa fia marita si fericita. Ací sub educatiune pricepemu nu numai desvoltarea spirituala séu cum se dîce mentuala, cí sî cea corporala; câcí aternandu aceste un'a dela alt'a — trebuie desvoltate totu intr'unu tempu. Multi crescatori gresiescu in contr'a regulei acestei'a, si suntu nereparabile defectele trupesci, cari le casiuna intre copii cruduti, mai alesu in prim'a epoca a vietiei loru, cându suntu espusi la diferite bóle; parte parintii si docintii prin nesciintiele, nepracticabilitâtile si neprevederile loru; parte scólele prin neorganisarea si rea construire a loru. Cându dara crescerea trupésca este o intrebare atâtu de insemnata pentru copilasiulu gingasiu, incâtu fâra acést'a nu se póte inchipuí desvoltarea spiritului lui, credemu ca cu privire la acést'a nu va fi de prisosu a dá midilóce si reguli in mânile parintiloru, docintiloru si tuturor'a, cari se intereséza de crescerea sucrescintiei viitórie. — Carticic'a mai susu amintita, a renumitului pedagogu Dr. Bock este indreptariu, asiá dîcendu o lumina aprinsa in acésta privintia, si togm'a acést'a m'a induplecatu a o traduce, si a o face cunoscuta inaintea publicului romànu. Deci me adresediu câtra P. T. publicu interesatu de cultur'a poporului romànu cu rogarea: sa binevoiésca a imbratisiá carticic'a acést'a cu prenumeratiunile sele marinimóse. Pretiulu cartei va fi numai: 60 cr. Banii de prenumeratiune sa se adresedie prin asemnatiuni postale (Postanweisung) de 5 cr., la subscrisulu traducatoriu, in Kétegyháza (cottulu Békés). Colectantii dela 10 esemplarie voru primí unu esemplariu gratuitu. Cartea se va tiparí numai decâtu, dupa ce spesele tipariului voru fi acoperite.

Kétegyháza, in Sept. 1874.

Iosifu I. Ardelénu,
preotu.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei invetiatoresci la scól'a confessionala gr. or. din Berinti'a protopresbiteratulu tractului Cetatiei de pétra Kővár) se escrie prin acést'a concursu pâna la 17 Octobre st. bis. a. c.

Salariulu impreunatu cu acestu postu este 105 fl. c: cu: cuartiru sî lemne de incaldîtu. —

Doritorii de ocupá acestu postu, au a-sî asterne recursele loru instruate in sensulu „Statului organicu“ documintele recerute subscrisului pâna la terminulu susu indicatu. —

Carpenisiu 16 Septem. 1874.

In contielegere cu comitetulu
parochiale.
Ioanu Siovrea
(3—3) Adm. ppescu.

Nr. pr. scol. 49. 1874.

Concursu.

Pentru ocuparea postului invetiatorescu la scola confesionala gr. or. din Siaiesiu protopresbiteratul Sighisiori se deschide prin acésta concursu.

Salariulu impreunatu cu acestu postu este 100 fl. v. a. cuartiru sî lémne de incalditu.

Doritorii de a ocupá acestu postu au de a-si tramite petitiunile loru instruate in sensulu „Statutului organicu“ pâna in 14 Octomvre a. c. st. v. la scaunulu protop. in Sighisior'a.

Siaesiu 15. Septembre 1874.

In contielegere cu comitetulu bis. parochialu,

Zaharie Boiu
(3—3) Prot. gr. or.

Edictu.

Ioan'a nascuta Teodoru Comanu legiuit'a socia a lui Ioanu Pavelu Ciogu din Fofeldea scaunulu Nocrichiului, carea cu necredintia a parasitu pre legiuitulu ei barbatu de $2\frac{1}{2}$ ani, fâra a se scí de loculu petrecerei ei, se provóca prin acést'a cá in terminu de unu anu si o dî sa se infatisiedie inaintea forului matrimoniale subscrisu, câci la din contra procesulu divortialu radicatu asupr'a ei, se va otarí si in absenti'a ei. —

Nocrichiu, 6 Septembre 1874.

Forulu matrimoniale protopopescu gr. or. alu Nocrichiului
— Cincu-mare.
G. Maieriu
(2—3) Adm. ppescu.

Edificiulu cu gradina dinpreuna de sub Nro. 48 strad'a Gusteritiloru (Elisabethgasse) e din mana libera a se vinde.

Regina Roth.

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a si tipariulu tipografiiei archdiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Nr. 80. ANULU XXII.

Sabiiu in 10|22 Octomvre 1874.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Alegeri la Congresu.

In archidiecesa s'au alesu deputati laici: in I cercu (Saliste) DD. Elia *Macelariu* si Dr. Dimitriu *Racuciu*, in II cercu (Sabiiu) DD. Iacobu *Bolog'a* si Petru *Rosic'a*; in IV cercu (Agnit'a) DD. Ioanu *Tecóntia* si Ioanu *Zacharia*; in XVI cercu (Clusiu) DD. Petru *Nemesiu* si Teofilu *Hossu*; in XV cercu (Hatiegu) DD. Dr. Ioanu *Borci'a* si Nicolau *Petrovicu*; in XIII cercu (Abrudu) DD. Ioanu *Candrea* si Moise *Tom'a*; in III cercu (Sebesiu) DD. Dr. Stefanu *Pecurariu* si Ioanu *Bojiti'a*; in XII-lea cercu (Heghigu) D. Ioanu cav. de *Puscariu*, alu doilea nedescifrabilu; in cerc. alu VIII (Zarandu) DD. Dr. Iosifu *Hodosiu* si Gherasimu *Candrea*; in cerc. X. (Hondolu) DD. Simeonu *Piso* si Sabinu *Piso*.

Deputati congresuali din dieces'a Aradului suntu, ne spune „Lumin'a", alesi conformu dispusetiuniloru statutului organicu 20 dintre mireni si 10 din cleru. Si anume:

I. *In districtulu consistoriului aradanu*, dupa impartirea de patruspre-diece cercuri, s'au alesu dintre mireni:

In cerculu Aradu, *Ioane Popoviciu Desseanu*; Radn'a, *Ioanu Belesiu*; Giul'a, *Vasiliu Paguba*; Chisiniu, *Alessiu Popoviciu*; Vilagosiu, *Ioanu Moldovanu*; Ienopolea (Borosineu), *Iosifu Popoviciu*; Buteni, *Mircea B. Stanescu*; Halmagiu, *Sigismundu Borlea*; Birchisiu, *Constantinu Lazaru*; Chiseteu, *Paulu Rotariu*; Lipov'a *Georgiu Fogarasi*; Ving'a, *Vincentiu Babesiu*; Temisior'a, *Dr. Paulu Vasiciu*; Banatu-Comlosiu, *Georgiu Gataiantiu*; Ér' din cleru suntu alesi: *Iosifu Belesiu*, *Petru Chirilescu*, *Constantinu Gurbanu*, *Ioanu Groz'a*, *Georgiu Cratiunescu*. *Ioanu Tieranu si Meletiu Dreghiciu*. toti protopi.

II. *In districtulu consistoriului coordinatu alu Oradii-mari*, s'au alesu dintre mireni: In cerculu Oradii-mari: *Nicolau Zigre*; Tinc'a, *Antoniu Mocioni*; Pestisiu, *Ioann Pogu*; Beiusiu, *Parteniu Cosm'a*; Vascou, *Fassie*, si in cerculu Beliului, *Georgiu Dringou*. Din cleru s'au alesu: *Ioanu Metianu*, vicariu eppiscopescu; *Simeonu Bica* si *Petru Sabou*. —

Sabiiu 9 Octobre.

Notiti'a luata din „Alföld" si reprodusa de noi in nrulu trecutu vine cam pre neasteptate, de-sî periodulu dietalu presentu numai o sessiune mai are. Ne destépta dintr'unu somnu politicu, care de doi ani incóce se asiediase iérasi binisioru mai in tóte pârtile române din Ungari'a si Transilvani'a.

Ori va fi adeverata notiti'a, ori nu, valórea ei nu se póte contestá si pentru noi, pentru români, are pretiu deosebitu, câci cu câtu ne vomu tredi mai tempuriu spre a cugetá asupr'a purtârei nóstre fatia cu periodulu venitoriu, cu atât'a va fi mai bine.

Avemu unu trecutu próspetu, dara plinu de esperintia instructiva si nu credemu sa fia remasu vr'unu barbatu binesimtitoriu fâra sa-si fi facutu o judecata matura asupr'a trecutului acestu próspetu si a resultateloru lui in ori-ce directiune. Vomu scí noi folosí invetiatur'a din esperintia si resultatele ei? Eata unde jace secretulu problemei ce vomu avé sa deslegâmu.

Gelosi'a pentru totu ce e constitutiune, unde spiritulu omenescu se póte miscá in favórea binelui comunu, ne-a facutu sa pledâmu pentru usuarea constitutiunei, chiaru si cândiu césta din urma nu ni suride in mesura de a satisface tuturoru dorintieloru nóstre. Au fostu, si voru fi si astadi, pareri contrarie, cari si-au facutu de devisa asceptarea unoru tempuri mai favorabili, pentru de a intrá in actiune constitutiunale. Astadi nu vomu intrá in discussiunea apretiâriloru amenunte: care parte a avutu dreptu, pre care parte a fostu adeverulu. Acést'a va fi bine a se face dupa ce vomu fi meditatu din nou anume asupr'a ideiloru resusu-citate, cu sânge rece, dupa ce fia-care 'si va supune la probe nóue judecat'a sea asupr'a trecutului si o va mai cerne si rescerne prin criteriele cele mai rigoróse, cá in fine cându va vení tempulu spre a ne decide, sa avemu esenti'a cea mai lamurita de idei si procederea in urm'a acestoru idei sa fia cea mai corecta si totu odata cea mai natiunale si patriotica.

Aru fi unu mare castigu pentru caus'a natiunale cându in procederea politica pentru campani'a viitória nu aru mai esiste nici umbra de vre-o diferintia nici cu acei'a dintre conatiunalii nostri, cari in an. 1872 processera dupa unu programu statoritu la Aradu, cu atât'a mai vertosu, cu câtu interesele acelor'a inca mai curendu se potu satisface prin unu programu patrioticu-natiunalu, in sensu adeveratu, decâtu in aliantie de partide si cu deosebire de partide, cari au intentiunea esprimata in proverbiulu: „aprés moi le deluge" (dupa mine potopulu).

O impregiurare nóua-vechia se amesteca in viitoriulu parlamentariu si politicu alu patriei nóstre, impregiurare, carea dupa esteriorulu ei este numai o forma. Intielegemu intentiunat'a prolungire a duratei mandatului parlamentariu in locu de trei, de cinci ani. Form'a acést'a acceptata de dieta in sessiunea ce ne prestà, are urmâri esentiali si de mare intensitate politica. Déca cum-va periodulu urmatoriu care se incepe in 1875 are sa fia de 5 ani, atunci terminulu lui espira cu anulu 1880, va se dîca, cu trei ani mai tardîu decâtu este durat'a contractului intre ambe pârtile monarchiei. Partid'a dietale, carea 'si va asecurá majoritatea acum are sa tréca preste anulu 1877, care de multe pârti se astépta cá unu anu de crisa bine venita, — cu sistema politica aperata de dens'a in viitoriulu urmatoriu; si atunci déca va fi mai remasu in vre-unu capu vre-o ilusiune va disparé si aceea cu totulu.

Esentialitatea acestei impregiurâri formale, va se dîca: schimbarea duratei periódeloru dietali si possibilitatea trecerei sistemului presentu si in cele-lalte periode suntu destule provocâri pentru noi, cari se adaugu la cele-lalte si cari atingu de aprópe viéti'a nóstra natiunale, cá sa ne tragemu de pre acum sém'a despre procederea politica.

De cum-va esperinti'a nóstra propria nu aru fi de ajunsu atunci pentru lamurire putemu luá intr'ajutoriu si esperinti'a mai vechia si mai nóua a altoru natiuni, a câroru pusetiune politica sémana mai multu séu mai putienu cu a nóstra. Comparatiunea giurstâriloru si resultateloru politice ale acelor'a cu cele ale nóstre inca voru dà o portiune buna de instructiune barbatiloru nostri chiamati a concurge cu activitatea loru la pregatirea procederei din periodulu urmatoriu dietale.

Aru fi póte bine cá baremu sa atingemu de unele resultate din esperinti'a cea mai próspeta. Dara fiindu ca cele negative cari suntu mai numeróse, de si numai pucinu ponderóse cá cele positive, aru casiuná vre-o smintela, le trecemu cu vederea. Vomu amintí numai de unulu positivu, de celu alu esoperarei celei mai frumóse si mai natiunale institutiuni, a autonomiei nóstre bisericesci. Acestu resultatu alu intieleptei procederi, numai spunemu a cui, câci e pré cunoscutu, ni-a datu o constitutiune bisericésca câtu se póte de liberale, carea déca o vomu ferí de a o face vétra passiuniloru, personali séu politice, va aduce cele mai mari binefaceri poporului nostru, in specie, si va avé urmârile cele mai bune nu numai pentru acei ce se tienu de biseric'a nóstra, dara pentru natiunea intréga si pentru patri'a intréga.

Dejá pâna acum vedemu biserici, pâna aci cu totulu straine de constitutiunalismu, in patri'a nóstra, pasîndu in urmele nóstre constitutiunali. Urmele aceste inse fiindu continuate cu sinceritate, cu tóte ca form'a póte diferí, voru duce de siguru mai anteiu la afinitatea ideiloru intre densele si mai pre urma la afinitatea actiuniloru loru séu la conlucrarea cea mai fratiésca si cea mai armonica, la oper'a cea mare, la oper'a adeveratei culturi.

Suntu si alte resultate cari le putemu numerá intre cele positive, intru câtu privesce natiunea nóstra in internulu ei si cari potu sa aduca fruptele cele mai binefacatórie pentru unele pârti din natiunea nóstra, si togm'a cu respectu ca aceste pârti suntu ale totalitâtiei natiunali, nu se potu lipsí de atributulu prin care esprimâmu totalitatea pârtiloru.

Cu cea mai mare satisfactiune potu priví românii din scaunulu Sabiiului, cá sa aducemu unu esemplu concretu, asupr'a votului loru separatu din adunarea scaunale din urma, care representa procederea loru uniforma si carea indigitéza ca unde este armoni'a impreunata cu energia se póte aruncá unu pondu considerabilu in cumpenele politice.

Cându amu voí sa deschidemu cartea altoru natiuni colocuitórie pentru de a vedé resultate positive séu si negative, amu avé ocasiune sa vedemu binele séu reulu, care l'au avutu acele din procederea loru. A invetiá dela altii nu a fostu nici cându rusîne, câci altcum nu s'aru fi dîsu inca in anticitate: *invatia dela inimicu*, dara nici istoriei, carea este o fotografia a fapteloru popóreloru, nu i s'aru fi datu numele de *magistr'a vietiei*.

Unu poporu inarmatu cu esperinti'a trecutului, care se va scí folosí de acést'a cu energi'a indatinata popóreloru de viatia, dupa o ratiunale calculatiune a referintieloru in care traiesce, póte gresí odata, sa dîcemu si de doue ori, vine inse tempulu sî si recunósce gresiél'a, o adauge si pre acest'a cá pre unu tristu suveniru la tesaurulu vietiei sele publice si o aplica in favórea sea, esplotându si din ea binele pentru venitoriulu seu. Urmandu astufeliu, nu are lipsa nici odata de recriminatiuni contr'a nimenui, recriminatiuni, cari, déca se repetiescu in decursu de mai multi ani, devinu unu *morbu abositoriu* si nefructiferu si pentru cei ce producu recrnminatiusile si pentru cei ce le recepu prin audîte séu prin cetire.

Morbulu acest'a intieleneşce spiritele si le sterpesce cu totulu, incâtu cu tempulu, numai suntu capabile pentru nici o productiune folositória, ci numai derepunatória.

Sine ira et studio, dara si fâra de nici o partinire gresîta trebuie sa meditâmu si sa lucrâmu noi romanii pâna la fiitoriulu periodu dietale. Sa cercetâmu inca odata in intielegere fratiésca, ca ceea ce amu facutu pâna acum, amu facutu bine séu reu? si déca va esì judecat'a in defavórea nóstra sa ne indreptâmu, cá faptele inesorabile sa numai tréca cá preste unu mormentu, preste unu poporu cá alu nostru.

C. si r. scól'a reala inferióra militaria! Majest. Sea c. r. prin decisiunea préinalta dela 6 Octobre a. c. s'a induratu prégratiosu a demandá prefacerea institutului militariu superioru de crescere din Gűns (Kőszeg) intr'unu institutu militariu de patru clase reale sub numirea: „*C. r. scól'a reala inferióra militaria.*"

Scopulu acestui institutu militariu este formarea unei sucrescentie corespundietórie in ori-ce respectu de elevi. cu scopu de a fi primita in scóla militaria technica din *Biseric'a alba*, si dupa absolvirea cursului de trei ani cu distinctiune, de a puté trece in academi'a militaria technica din *Vien'a*.

Statulu normalu alu eleviloru scólei reali inferióre militarie din Gűns este fipsatu la 200 elevi pentru tóte patru cursurile.

Pre lânga *insusirile recerute fisice* se primescu in institutulu realu militariu pre locuri intregi libere, de jumetate libere, pre locuri fundatiunali séu pre lânga o tacsa de 300 fl. v. a; cei pre locuri jumetate libere pre lânga o tacsa de 150 fl. v. a.

Pretensiune la locuri de elevi militari au dreptu sa faca acei ce aspiréza la stipendie militarie; orfani séu aspiranti de acei'a, cari nu suntu in posetiune de a cercetá o scóla cu limb'a de instructiune germâna voru avea preferintia.

Planulu de invetiamentu este egalu cu celu alu scóleloru reale inferióre.

Susceperea in cursulu primu se face cu elevi absoluti celu putienu de patru clase elementarie si dupa facerea unui esamenu bunu de susceperea. In cursurile superiori se primescu elevi dupa cum voru fi si locuri libere, si aspirantii voru puté prestá respunsurile recerute; si cu deosebire déca au absolvitu cu succesu bunu clasele premergatórie intr'o scóla reale séu intr'unu gimnasiu realu. Cei ce intra in cursulu primu trebuie sa fia indeplinitu diece ani si sa nu fia trecutu preste anulu alu treisprediecelea alu etâtiei.

Scól'a reale inferióra militaria se infiintiéza in anulu acest'a cu tóte patru cursurile. Cei indreptatiti trebuie sa indrepte cererile loru instruite cu documentele de lipsa deadreptulu la ministeriulu imperialu c. r. de resbelu *pâna la ultim'a Octobre 1874*.

Diaristic'a din patria se ocupa mai de aprope cu votulu separatu alu româniloru din adunarea scaunale a Sabiiului publicatu si de noi in tóte estinderea lui in Nr. 78. alu foiei nóstre. In numerulu viitoriu vomu aduce unele probe cá sa cunosca si publiculu nostru cum se apretiuesce actulu minoritatiei romane din adunarea scaunului Sabiiului.*)

Cetimu in „Pesti Napló" :

„Se terminà si culesulu viieloru, si asiá acumu putemu aruncá o privire preste intregu resultatulu recoltei din anulu acest'a."

„Trebuie sa marturisimu, ca sperantiele numai in fórte mica mesura s'au implinitu. Secerisiulu, preste totu luatu. dede unu resultatu fórte de mijlocu ; suntu tienuturi in tiéra, unde semenaturile n'a produsu nici sementi'a ; producentii tienu grânele prea fàra pretiu, si cine póte numai 'si pastrédia productele pentru cautare mai buna, pre cându lumea comerciale chiaru si aceste mici pretiuri le considera de prea mari, si asiá esportu propriu nici nu avemu."

„Resultatulu culesului viieloru — este reu si in privinti'a câtattimei si a calitâtiei.

„Comerciulu si industri'a stagnédia ; — tiér'a mai tare simte astadi greutatea impregiurâriloru, de câtu acum unu anu."

„Si — in medilloculu greutâtiloru acestor'a, se pregatescu proiectele de contributiuni ale lui Ghiczy ; intre astfeliu de impregiurâri are sa le desbata diet'a. Ori care incordare de puteri spre scopulu promovârei intereseloru desiertatei casse publice, va intempiná aretarea cu degetulu la — puterile desiertate ale tierei !"

„Si cu tóte acestea — propunerile lui Ghiczy se voru primí, trebuie sa fia primite — pre lânga tóta starea apesata a tierei, ba — chiaru pentru starea cea apesata a tierei ! Càci — nu ne-amu putea indreptá, starea, n'amu putea scapá de nevoi, déca nu ne-amu pune seriosu a restabilí ecuilibrulu in economi'a nóstra publica, in bugetu." —

Din *Carlovitiu* se scrie sub datulu 16. Octobre, ca in dîu'a, respective sér'a premergatoria, adeca in 15 Octobre, comissiunea congresuale de 15 a terminntu desbaterea proiectului de statutu si l'a acceptatu dupa a trei'a cetire. Referinte este alesu Dr. *Maximovici.* In siedinti'a din 16 Oct. s'a si pusu proiectulu pre mas'a congresului, dara s'a decisu cá mai antaiu sa se tiparesca sî luni ín 19 sa se ia la desbatere in plenum.

Luni in 19 Octobre s'a deschisu cu mare solemnitate universitatea „*Franciscu Iosefin'a*" in *Agram.* Capital'a Croatiei a fostu in vestmentu de serbatória. Bucuri'a generale in poporulu croaticu pentru cá ajunsu dîu'a cea fericita cá sa-si védia templulu sciintieloru deschisu. — Multe celebritâti pre câmpulu sciintieloru din patria si din strainatate asistu la festivitatea deschiderei.

Despre activitatea dietei croate „P. Napló" se esprime in modu forte favoritoriu. Diet'a a purcesu corectu si corespundietoriu. Croatii indata ce au resolvitu cestiunea dreptului de statu pre basea cea nóua au trecutu la reformele interne si le au si esecutatu. De ocamdata aceste se afla numai pre harthia si este o intrebare de tempu, ca poté-va purtá Croati'a si financialminte spesele institutiuniloru. Croati'a se folosesce de dreptulu legislatiunei interne cu tóta resolutiunea si energi'a.

„Morning Post" face urmatórele observatiuni asupr'a organisarei militarie din Rusi'a.

Publicarea nouei legi asupr'a reorganisârei militarie in Rusi'a inseméza unu nou stadiu importantu in sistem'a de aperare armata, inaugurata prin resbelulu din 1870. Pâna atunci influinti'a si reputatiunea sistemeloru francese erau mai decisive la St. Petersburg de câtu in tóte cele alte pâɹti, dara de cându Berlinulu a devenitu oracolulu absolutu in acésta materie, ministru imperialu de resbelu a fostu unulu din cei dintâiu care a urmatu impulsiunea generala. Strategistii rusi de si s'au inspiratu de acelu esemplu, au sciutu sa mintie o independentia considerabila atâtu asupr'a recrutârii câtu si asupr'a organisârii.

Comissiunea de recrutare care si-a terminatu lucrarea sea la finele anului trecutu admisu, afara de vre-o câte-va casuri indispensabile, principiulu servitiului obligatoriu pentru toti : resistenti'a obstinata a vre-o câte-va comunitâti religióse, a fostu invinsa prin concessiuni prudinte si intiliginte, si nóu'a lege se va pune in vigóre fàra a se intempiná vre-o dificultate.

E dificilu a se intielege ce a opritu pre guvernu cá sa formeze dupa cum e in Prussi'a corpuri de armata complecta, cá sa dîcemu asiá autonome, avendu fia-care din ele tóte armele de serviciu.

Aceste base n'au fostu admise de câtu pentru fruntariele imperiului, unde necessitatea de a fi totu-déun'a gat'a pentru ori-ce eventualitâti n'a diminuatu cu ocasiunea circumstantieloru recente.

Cu tóte criticele aceloru cari vedu in noulu regulamentu o mesura pre jumetate ineficace, noi o considerâmu cá o incercare prudentia, lasându o cale deschisa introductiunei gradate a sistemei corpuriloru de armata in tóte fortiele ruse. Acésta intârdiere póte ca este motivata de alte consideratiuni : tóta lumea scie ca bani suntu rare ori abundanti la ministeriulu de financie alu Russiei, si póte ca a fostu fortiata sa sacrifice tempulu pentru economia. Autocrati'a militaria a Russiei va avea de resultatu cu ori-ce pretiu o armata regulata, ori cari aru fi causele cari i s'aru opune.

In legatura cu cele publicate dupa „Kelet" dela Constantinopole in nrulu trecutu publicâmu astadi dupa Vocea Covurluiului dela 3 Octobre urmatórele :

Dîarulu „Le Messager d'Orient" prin o corespondintia a sea dela 24 Septembre, datata din Constantinopole, ne aduce cele mai alarmante sciri in respectulu relatiuniloru tierei nóstre cu inalt'a Pórta.

Iéta ce dîce mentionat'a corespondintia :

„Aci toti suntu preocupati de unu punctu negru ce amerintia relatiunile Turciei cu Romani'a pâna la unu gradu de complicatiuni neasteptate."

„Este câtu-va tempu de cându se petrecù o cérta in o carcima din Galatz. Politi'a locala intervení. Unulu din autorii certei nu fù de locu intimidatu de sosirea agentiloru puterii publice. Armatu de unu pumnaulu, el amerintia, ba chiaru raní in unu modu usioru pre unulu din agenti. Cestu din urma indignatu taia pre agresoru. Inse individulu taiatu erá unu supusu otomanu, séu mai multu, unu musulmanu. Agentulu politiei fù tradusu dinaintea tribunalului romanu. Se contestà ca acestu agentu erá in o positiune iregularia, adeca ca nu aru fi avutu verst'a prescrisa pentru a ocupá acea functiune. Cându se tratà inse fondulu cestiunei se recunoscù ca elu erá in casu de legitima aperare, si tribunalulu nu 'lu condémna de câtu la câte-va luni de inchisóre. Guvernulu otomanu nu facù in acea epoca nici o protestatiune de cele ce se petrecura. Dupa câtu-va tempu agentulu politiei romàne, dupa ce 'si facù pedéps'a, chiematu de óre cari interese ale sele, se duse pre teritoriulu otomanu. Fu la momentu arestatu de autoritatea locala, tradusu dinaintea tribunalului criminalu care, fàra a tienea nici unu comptu de sentinti'a anterióra a judecatoriloru romani, instruira din nou afacerea si condémna pre agentulu politiei la mai multi ani de munca silnica.

„Unu alu doilea faptu identicu se produse mai la aceeasi epoca. Nisce contrabandisti, supusi otomani, fura surprinsi de graniceri in momentulu cându voiau a introduce diferite marfuri pre teritoriulu Romaniei. Se angagia o lupta, si unulu din graniceri ucise pre unu contrabandistu. Tradusu inaintea tribunalului românu, gardianulu fu achitatu. Mai târdiu facendu unu voiagiu la Rusciucu, acolo fù arestatu de autoritâtile otomane, tradusu inaintea unui tribunalu si condemnatu la 15 ani de munci silnice. Principele Ghic'a, agentulu Romaniei la Constantinopole, primì ordinu din partea guvernului seu de a protestá pre lânga sublim'a Pórta si a cere in modu energicu cá ambii români sa fie eliberati si despagubiti pentru daunele suferite. Pórta pretinse ca judecâtile tribunaleloru turce erau justificate prin faptulu ca principatele facu parte integranta din teritoriulu imperiului . . . . .
. . . . Afacerea dara sta ací. Dupa informatiuni, a câror'a autenticitate o potu garantá, guvernulu românu este docisu, déca sublim'a Pórta mantiene inca refusulu seu de a eliberá pre condemnati, sa chieme pre representantele seu dela Constantinopole. Aru fi chiaru hotaritu a oprí din tributu indemnitatea cuvenita supusiloru români condemnati de tribunalele turcesci.

Icóne sociali.

Unu procesu, in care unu anumitu Farkas Béni jóca rolulu principale s'a pertratatu la tribunalulu din M. Vasiarheiu in septamânile trecute. Procesulu acest'a a desfasiuratu o trista icóna a referintieloru sociale din patria, cu deosebire inse arunca o umbra din cele mai posomorite asupr'a stârei celei decadiute morale in sinulu unei natiuni (onóre esceptiuniloru), pentru carea press'a nemtiésca se intrepune de atâtea ori, si pentru carea

---

*) La care actu Dr. Borci'a are unu meritu insemnatu pentru ca este conceptulu seu. R.

FOISIÓRA.

Martirii balóneloru.

Vorbindu despre aventur'a terminata septamânile trecute, din fericire fàra nici unu accidentu, a dlui si dnei Duruof, „l'Evénement" reamintesce catastrofele a vre-o câti-va din predecesorii acestoru doi aeronauti.

Acestu dîuariu mentiunéza mai intâiu voiagiulu lui Blanchard facutu la 7 Iannariu 1785. Elu strabatù in balonu Pas de Calais, insocitu de Dr. Jefferies, acelu flegmaticu englesu, care, vediendu ca balonulu lipsitu de lestu, cobóra spre mare, dîse aeronantului cu cea mai mare linisce : „Suntemu perduti ; dara déca credi ca poti sa scapi aruncandu-me eu in mare, n'ai decâtu sa-mi ordoni." Ajunsera impreuna in padurea dela Guines. Acestu evenimentu a fostu cercatu la Calais cu mare entusiasmu ; Blanchard a avutu unu succesu analogu cu acel'a ce astépta pre Duruof ; si unu monumentu fu radicatu in onórea lui.

Totu impregiuru de Calais, cu câte-va luni mai in urma, nenorocitulu Pilatre de Rozier, plecandu dela Boulogne la 15 Iuniu acela'si anu, cu unu sistemu de balóne cu gazu legate de unu montgolfier (balonu umflatu cu aeru caldu) muri in modulu celu mai teribilu.

Corabi'a aeriana luà focu, Pilatre si tenerulu seu ajutoriu Romain fura precipitati pre capulu Gris-Nez cu câti-va metri mai departe de loculu unde Neptun alu lui Duruof atinse pamentulu in 1868, unde-i gasira de totu sfarimati de lovituri.

Totu in 1785, unu celebru in analele aeronauticei, doctorulu Potain traversà in balonu canalulu Stului Georgiu, trecendu astfeliu din Angli'a in Irland'a.

Dara unulu din cele mai dramatice viagiuri aeriane, si care are remarcabil'a particularitate a unei mari analogii cu ultim'a ascensiune a lui Duruof, este alu ilustrului Zambeccari, nobilu italianu, esecutatu in 1804.

Zambeccari avù nefericit'a idea de a uní, cum facuse Pilatre de Rosier unu mortgolfier cu unu balonu cu gazu, adeca cum a remasu de atunci proverbulu: „a uní foculu cu iérba de pusca."

Incercà in vanu de vre-o câte-va ori a se radicá dela Boloni'a. Publiculu incepù sa-lu iá in bataie de jocu, tratandu-lu de nebunu, lasiu si miserabilu. Se incercà sa plece la 7 Septembre, cu risculu de a fi ucisu cu petri de multime. „Ignoranti'a si fanatismulu, dîce insusi Zambeccari cu amaraciune,me silira a face ascensiune."

Nenorocitulu aeronaut, din caus'a intardierei umflârei balonului, nu putù sa parasésca pamentulu inainte de mediulu noptiei. Sdrobitu de oboséla, naréza Zambeccari, tóta dîu'a nemancatu, desperatu, me inaltiaiu la mediulu noptiei, fâra alta sperantia decâtu numai, ca balonulu meu care suferise multu in diferite transporturi nu va sa me póta duce departe.

Zambeccari erá insocitu de doi amici ai sei Andreoli si Grasseti. Petrecura nóptea intréga in racéla suferindu celu mai mare frigu.

La 2 óre din nópte li se parura ca audu urletulu mârei. Nóptea erá asiá de intunecósa incâtu nu puteau sa observeze nici macaru barometrulu. Dupa o óra se vediura suspendati numai cu câti-va metri deasupr'a valuriloru magulitórie ale Adriaticei. Indata nacel'a dete de apa, Zambeccari si companionii sei inspaimentati, asverlira in mare lestulu (povér'a), instrumen tele si o parte din hainelə loru. Balonulu se suie din nou in atmosfera dara nu intardîa a scoborí din nou din caus'a grelei atmosfere a Oceanului.

Nacel'a intra in apa, si nenorocitii viagiori steteau pre jumetate in mare cându valurile nu-i acopereau de totu : balonuln desumflatu in parte formá mai multu o pândia ; intocmai cá unu cursieru neimblanziti i tragea dupa elu cá pre unu nou Mazepp'a.

Cându se facea dîua Zambeccari vediendu in departare unu tiermu alu mârei, cá si Columbu elu incepù sa strige amiciloru sei : „pamentu! pamentu!" dara ventulu schimbandu-se deodata i aruncà din nou la largu, spre agonia, adeca spre mormentu. In departare vedea corabii, dara atunci balónele putienu cunoscute, erá unu obiectu de spaima ; corabiele se departau in tóta gón'a. Unulu din capitani inse avù mila de naufragiati..... La 8 óre diminéti'a aeronantii fura scosi pre bordulu vasului, Grasseti abiá mai dá semne de viétia, Zambeccari si Andreoli erau lesînati.

Dupa câti-va ani Zambeccari cari devení din nou victim'a curagiului seu. La 21 Septemvre, 1812, balonulu seu intaritu cu unu aparatu de incalditu spre a dilatá gazulu, se aprinse in aeru impregiurulu Boloniei. Nu s'a gasitu pre pamentu, decâtu o masîna prefecuta in cenusia si unu corpu umanu in bucâti pre jumetate arsu : acestea mai remasera din Zambeccari si averea sea.

Arbanu, unu aeronautu francesu,

Romani'a au suferitu in anii din urma atâtea insulte.

Monstrulu de procesu s'a finitu dupa o pertratare de dieci de dîle in 12 Oct. st. n. cu urmatórea sentintia:

Farkas Béni este condamnatu pentru (24) crime (de rapire cu omoru, omoru, rapire si furtu) parte seversite de elu insusi, parte cá participante — *la inchisóre pre viétia*; — *Hermann Krochmalnik* pentru 19 crime parte seversite de elu singuru, parte in societate cu altii — *la mórte prin fune*; (actele acestui'a se substernu Maj. S. Regelui); Iacobu *Fisch* vinovatu la 7 crime — *la inchisóre pe viétia*; Iacobu *Roth* vinovatu la 3 crime — *la inchisóre pe viétia*; Franciscu *Ungvári* la inchisóre grea pre 2 ani, pre lânga o dî de ajunu in fia-care septamâna; Sigismundu *Némethi* — la inchisóre grea de 20 ani, pre lânga o dî de ajunu in fia-care septamâna; *Mandel Gross Rosenfeld* la inchisóre grea de 20 ani, pre lânga o dî de ajunu in fia-care septamana; *Hersch Abzug* la inchisóre grea de 15 ani, pre lânga 2 dîle de ajunu in fia-care septamâna; Ioanu *Olcso Antalfi* la inchisóre grea de 8 luni, pre lânga o dî de ajunu in fia-care septamâna; Isacu *Farkas* la inchisóre de 6 luni; Marcu *Schmitz* de 8 luni; Mari'a *Rosenfeld* de 3 luni; Catarin'a *Grünfeld* de 5 luni; Moise *Silbermann* de 5 luni; Georgiu *Nagy Ujházi* de 2 luni; Michailu *Somodi* la inchisóre grea de 2 ani cu ajunu de o dî pre septamâna; Iosifu *Weinberger* la inchisóre grea de 6 ani cu ajunu de o dî pre septamâna; in fine Iacobu *Weiss* la inchisóre grea de 1 anu cu ajunu de o dî pre fia-care septamâna. Afara de aceste condemnatii au se escontenteze pre pagubiti dupa proportiunea pagubei facute.

Este caracteristicu, si de aceea nici nu putemu trece cu vederea, purtarea condamnatiloru la cetirea sentintiei. O ascultara in linisce, cu resignatiune cinica, fâra de a aratá surprindere, séu frica. Mari'a Rosenfeld, G. Nagy Ujházi, M. Somodi si Fr. Ungvári, suntu multiamiti cu sentinti'a; dintre cei-lalti, unii, insinua apelatiune; totu asiá face si procuratur'a de statu in privinti'a unor'a dintre condamnati.

O banda asiá numerósa de criminali asiá mari abiá mai este cunoscuta in analele tribunaleloru transilvane. Ori câtu a fostu in trecutu de neglesa cultur'a masseloru poporului in tiér'a nóstra si ori-câtu negliginti'a acést'a 'si arunca in multe privintie umbrele cele sinistre pâna in dîlele nóstre, dara la o organisatiune asiá sistematica si asiá bogata de crime totu nu a adus'o, precum vedemu ca i-a succesu lui Farkas Béni si companiei sele.

Indata la inceputu amu amintitu de o natiune decadiuta moralicesce carea este representata asiá de tristu in procesulu din cestiune. Credemu ca cetitorii au gacitu indata despre cine e vorb'a, si cá sa nu remana nici o indoiéla ii indreptâmu sa caute la nume si se voru convinge si mai tare ca cei mai multi suntu jidovi.*)

Nu vomu sa tragemu noi consecuintie din impregiurarea acést'a, ci ne multiamimu a reproduce parerile unei foi sasesci de aici „Tageblatt“.

„Din procesulu acest'a, dîce fói'a acést'a, remane omulu cu impressiunea, ca preste Transilvani'a este intinsu unu rociu de criminali, a cârui baieri se gasescu in cârciumele cele dela câmpu, preserate preste tóta tiér'a (cari suntu mai cu séma in mânile jidoviloru Red. „T. Rom.“). Ori in care parte a tierei comite Farkas Béni cu companionii sei o crima, gasesce sprijinulu operatiuniloru sele inainte si dupa seversirea faptei, si cându erá lipsa de a ascunde séu de a impartí prad'a“.

„Cându punemu mân'a sa scótemu la ivéla impregiurarea acést'a, suntemu departe de a arangiá o venatoria asupr'a jidoviloru. Din contra . . .“ Aici arata ca jidovii, prin staruintia neobosita si spiritulu loru de intreprindere, au devenitu fruntasii capitalistiloru si literaturei dîlei in Europ'a, si continua mai departe:

„Pentru Transilvani'a inse este unu semnu tristu, ca ciopórele de israeliti, cari pre fia-care anu trecu prin passurile carpatiloru in Ungari'a, nu gasescu si in Transilvani'a terenu aptu pentru activitatea loru, si ca referintiele de castigu si de comunicatiune oferescu terenu numai pentru intreprinderile cutezatórie ale pârtiei celei degenerate — esceptiuni onorabile suntu si aici —. Impregiurarea, ca cârciumele cele cu nume reu, asiá de numeróse in comitate si in secuime, suntu mai fâra esceptiune in mâni jidovesci, este o indigitatiune, carea pune pre ganduri. O priveghiare strinsa politiana asupr'a refugiuriloru crimei, carea acum lipsesce cu totulu, aru fi un'a din primele conditiuni spre a combate reulu acest'a“.

Adeveratu ca privighiarea politiana aru fi o mesura neamanavera. Esperinti'a inse ne spune de multu ca pentru imputienarea crimineloru politi'a nu au fostu de ajunsu nici odata. Si deca din nenorocire rociulu aru fi intínsu, dupa cum dîce „Tageblatt“, atunci mesurile politiane voru fi mai paralisate cu câtu reulu va avé dîle mai multe de traitu. Politi'a cea mai sigura este moralitatea poporului impreunata cu cultur'a. Cu câtu voru fi aceste mai latite cu atâtu mai putienu se va puté asiedia neghin'a, fia si jidovésca, in sinulu tierei si cu atâtu mai putienu va rodí ea crime ca cele pedepsite prin sentinti'a de mai susu.

Este tempulu supremu cá cercurile competente sa faca totu ce servesce spre luminarea poporului. Si pentruca acesta sa se póta ajunge mai curendu aru trebui cei competenti sa ingrigiasca cá mijlocele culturei sa nu se puna in servitie dé partide politice, spre a se paralisá.

---

*) Romani nici unulu.

Situatiunea economica a Ungariei.

Societatea de economia politica din Paris, tine in tóta luna o intrunire. La intrunirea din Septembre a luatu parte dlu Horn deputatu in diet'a Ungariei, cunoscutu in destulu de bine de persónele care se ocupa cu economia politica. Rugatu de catra presiedintele soeietatiei ca sa ia cuventulu pentru a da o idea repede asupra situatiunei economice a Ungariei, dlu Horn nefiindu preparatu pentru a face o espunere a situatiunei patriei séle, se folosesce de ocasiune pentru a rosti câte-va cuvinte in privinti'a opiniunei pucinu favorabila care incepe a se respandi asupra situatiunei financiare si economice a acestei tieri, si despre care a auditu vorbindu-se in mai multe rânduri la Paris.

Declaratiunile d-lui Horn paru a fi facute cu multa francheta si cunoscintia a situatiunei patriei séle.

D. Horn declara fara nici o restrictiune ca uu se mira de acésta opiniune defavorabila in privinti'a patriei séle, pentru ca i se pare ca este fondata pe fapte patente.

In privinti'a financiara se imputa Ungariei ca, de sî statu tineru incependu de la 1867 a ajunsu ca deficitulu sa fie a nevoie a'lu acoperi, ca sa alerge la creditu in fie-care anu. Deputatulu ungaru recunósce ca imputarea este adeverata in parte; inse crede ca nu trebue sa se faca respundietóre despre acésta Ungari'a de astadî, care in urm'a compromisului dela 1867 a consimtitu a plati sume insemnate pentru cheltuelile comune Austro-Ungariei. Tocmai pentru acesta insa, D. Hórn imputa autoriloru compromisului ca n'au tienutu séma de acésta impregiurare in organisatiunea interióra ce au datu tierei loru, ca n'au adoptatu cheltuielile cu veniturile disponibile, cu alte cuvinte ca au cheltuitu mai multu de câtu le permitea veniturile tierei. Fie-care, dice D. Horn, visà la venituri nesfersite si cu acésta idee s'au pusu pe chieltuieli. Nu voiu de a adauge deputatulu dela Pesta, de câtu unu esemplu fórte caracteristicu intru acésta. Ungari'a, care nare sa se ocupe nici de afacerile esterióre, nici de acele ale resbelului si ale marinei, tóte acestea fiindu de competinti'a ministerului comunu alu ambeloru pârti, resiedendu la Viena si respundietoriu numai catre delegatiuni, Ungari'a impingea luxulu pâna a creá diece portofoliuri séu ministri, cându cele mai mari staturi ale Europei, autonome pe deplinu, se multiumescu cu sése séu optu ministri. Pâna astadî nu s'a desfiintiatu nici unulu din acesti ministrii cu tóta staruintia opiniunei publice fatia cu starea precarie a financeloru. Celelalte serviciuri publice se facura dupa voi'a întemplarei; se creara functiuni si functionari in numeru induoitu de câtu reclama trebuintiele tierei; list'a civila sporita in doue ronduri in putini ani, asemenea si alte retributiuni: orasiele gratificate cu prefecti câudu despartiementele reclamau insile contra acestoru functionari nefolositori. Capital'a se pune a si crea cu cheltuial'a statului bulevarde si squaruri.

Venindu la drumulu de feru, d. Horn lauda imultirea loru; insa recunósce ca multe linii s'au construitu, nu dupa trebuintiele localitatiei respective, ci dupa dorintiele cutarui'a séu cutaruia personagiu influentu. ale caruia mosii séu castelu reclamau util'a placere a unei cali-ferate. Adaoge ca constructiunea a costatu scumpu fara sa fie solida; o parte din persónele dirigente se familiaridiase prea iute cu óre-care doctrina séu practica moderna, dupa care drumuri de feru ce suntu a se construi trebue sa aduca folóse mai antaiu, si câtu se póte mai multe, acelora cari acordéza concesiunea, acelora cari o ratifica si acelora cari o dobandescu, netinendu-se séma de statu, de actionari si de publicu de câtu pentru a plati la sfarsitu perderile ce voru resulta. Acésta impregiurare si altele a causatu prejuditii grave creditului Ungariei in pietiele financiare ale Europei, procese nenumerate intentate guvernului, cerandu suplimente de garantie, dè interese séu de subventiune; o anuitate de 40 milione franci de platitu drumulu de feru, ca garantia de interese; 17 milióne de fiorini de platitu anualu pentru interesele si amortismentulu datoriiloru ungare. Adunandu-se tóte aceste cheltueli se afla ca totu venitulu publicu dela 1867 si mai multu de cinci septemâni din venitulu netu actualu este absorbitu anualu, fâra casa se póta consacrá o centima pentru indestularea trebuintieloru curente: administratiune, siguranția publica, comunicatiuni, justitia, igiena, instructiune, militii etc.

Incheiandu, d. Horn dice: Restauratinnea financeloru ungare s'aru putea face fórte lesne, déca guvernulu si camer'a s'aru pune a dèsvolta facultâtile productive si contributive ale tierei. Trebue ca de susu, sase inspire tierei respectulu muncii oneste si serióse, care a lipsitu fórte multu pâna astadî in acésta tiéra, unde pâna la 1848, nu se cunoscuse de câtu doue clase de locuitori: nobili si servi. Trebuie ca societatea si guvernulu sa invetie a stimá, dupa cum, merita clas'a de medilocu, acea clasa care produce mai multu, care pâna astadî in locu sa fie ajutata a fostu impedecata in desvoltarea sea. Mai trebuesce si mai multu, cá clasele dirigente in Ungari'a sa se deprinda, in fine, a pune libertatea, progresulu si bunulu traiu generalu mai pre susu de aspiratiunile natinaliste prea marginite, si sa caute in asigurarea indestularii tuturoru trebuintieloru legitime ale populatiuniloru din Ungari'a, legatura cea mai puternica pentru a deslipí de patri'a comuna tóte fractiunile, si a le intruni intr'unu manunchiu, care sa faca pe Ungari'a tare si a prosperá.

Spre sciinti'a cetitoriloru inregistrâmu din ad. comit. a Clusiului urmatórea

Propunere:

Consiliulu comit., respundiendu la ordinulu domnului ministru alu afaceriloru interne, se declare: cà in principiu desi nu este in contr'a proiectului d. ministru, totusi avendu in vedere apesatoriele sarcini, ce se impunu poporului prin nou'a organisatiune, afla nu numai de oportunu, dara chiaru iustu si ecuitabilu, a propune, cá mai nainte de arondare, sa se modifice legea municipale conformu egalitatii de dreptu si representatiunei democratice.

Consiliele municipale, asia precum suntu constituite de presente, aiba se potu dîce, de adeveratele representatiuni ale comitateloru si ale locuitoriloru acestor'a. Comit. Clusiului cu o poporatiune de 160.000 suflete, are unu consiliu constituitu din 320 membrii, dintre cari diumatate suntu cu voturi vyrile, éra ceilalti alesi, prin urmare 160 consilieri cu voturi virile,

---

in 1845 se afla intr'o situatiune si mai teribila inca de câtu aceea a lui Daruof. Elu anunciase la Triestu o superba ascensiune in 8 Septembre. La 4 óre dupa amédi nu numai ca balonulu nu erá umflatu inca, dara si unu accidentu supravenitu la tiéra cu gazu facù cá operatiunea sa devina si mai dificila. Publiculu nu intârdia a-si perde rabdarea, a murmura si a amenintia. La 6 óre, incepura sa strigie, urlete teribile se radicara; rupsera ingradirile insultându pre nenorocitulu aeronautu.

Arbanu voi sa plece cu ori-ce pretiu, léga luntrea de cercu, dara balonulu care nu erá destulu umflatu n'avù destula fortia cá sa se urce.

Cu tóte acestea urletele se radicara cu mai multa violentia. Aeronautulu indignatu, desperatu desléga luntrea, se acata de cercu si se radica, fâra lestu, fâra ancora, calare pre o frânghie a plasei. Insultatori devenira indata entusiasti, rémânendu incremeniti la vederea audaciei acestui omu, care nu putea sa-i salute de câtu cu mâna, cu cea-lalta tienendu-se acatiatu de frânghi'a balonului.

Intr'unu astfeliu de echipagiu, Arbanu avù nenorocirea a fi asverlitu de unu curentu de aeriu deasupr'a Adriaticei. 'Lu urmarescu mai multu tempu cu lunile, tramitu dupa elu bârci si luntri, dara in vanu. Aeronaustatulu se perdù in nori. Soci'a nefericitului Arbanu, in prad'a celei mai teribile agonii, petrece nóptea intréga la marginea Triestului: nimeni n'o potù radicá de acolo. Cu ochii perduti, cu gur'a cascata, ea sta neincetatu atientita spre ceriu unde disparuse sotiulu seu. Cu tóte astea Arbanu, acatiatu defranghi'a sea a remasu pana dóue óre deasupr'a Adriaticei. Nu intârdia inse de a cadea in mare; si la optu óre sér'a aeronautulu mai multu mortu erá aruncatu de balonu din valu in valu. La unspre-diece óre tóte fortiele 'lu parasira; lupt'a durase prea multu. Trebui'a sa péra, cându de odata o barca apare condusa de unu bravu pescariu, Franciois Salvagne si fiiulu seu. Cei doi marinari manându repede, scósera la bordu pre aeronautulu Arbanu care sémana mai multu cu unu mortu decâtu cu unu viu.

La vr'o câti-va ani dupa acésta teribila drama, Arbanu facù o ascensiune la Barcelon'a. Fu condusu spre Mediterana, unde disparu pentru totu déun'a. De atunci nimeni n'a mai audîtu ce-va de acestu martiru alu aerostaticei.

au intocmai acelasi dreptu, cá si totalitatea locuitoriloru de 160 mii. Inse deca vomu considerá contributiunea sangelui si impositele publice, atunci ne vomu convinge, cà acestea se presteaza de catra locuitorii nevirili in proportiune multu mai mare decâtu de virilisti; buna ora, districtulu Clusiului platesce peste totu o dare directa de 362,268 fl. v. a., la care virilistii d'abia concurgu cu 40,000 fl. v. a., pre cându restulu mai bine de 300,000 fl. v. a. lu suporta totalitatea locuitoriloru nevirilisti, cari alegu in consiliu totu numai atatia consilieri, cati dau si virilistii.

Dara si mai dorerosa e pentru locuitorii nevirilisti, chiar' si cualificatiunea dreptului de alegere, ce se stabilesce totu inca pe bas'a legii votata de catra dìet'a din Clusiu la 1848. Acesta lege sustiene susu si tare privilegiulu de nascere sí prin urmare toti ceilalti locuitori, cari nu suntu privilegiati, esercita numai atuncì dreptulu electoralu, deca platescu de 8 fl, 30 cr. v. a., de unde urmeza, cà din 160,000 locuitori d'abia suntu indreptatiti la alegerile de deputati si municipale 3780, si chiar' si acestiá in urmatorea proportiune: 307 cá delegati ai comuneloru rurale, 1085 censualisti, éra restulu de 2388 lu-formeza eschisivu numai nemesii privilegiati.

Astu-feliu in butulu egalitatii de dreptu si alu principieloru democratice adoptate de tota lumea, la noi maioritatea preponderanta a indreptatitiloru la alegeri, se compune din minoritatea privilegiatiloru boeri.

Acesti privilegiati ajungendu la etatea de 24 ani, fora se poseda macaru o palma de pamentu, usuaze dreptulu electoralu in virtutea nascerei de casta, pe cându cele mai multe comune abia folosescu acestu dreptu prin câte unu delègatu alu loru: ba suntu o multîme de comune, a câroru locuitori suntu cu totulu lipsiti de acestu dreptu, éra altele a caroru locuitori suntu nemesi dau inse-le mai multi alegatori, decatu alte 20—30 de comuue la olalta, si cu tóte cà, sutele de locuitori ai acestoru comune concurgu cu sume forte considerabile la impositele si sarcinele publice, totusi acestia nu se bucura nici macaru de atata dreptu, catu unu singuru nemesiu, care nu posiede nici o palma de pamentu, si prin urmare nu suporta nici sarcine si imposite publice.

Din aceste resulta, cà legea municipale este lipsita nu numai de principiulu de representatiune democratica, ci chiar' si de celu mai justu si modernu principiu, carele este: egalitatea de dreptu.

Mai alesu acesta lege, este forte vitriga si ne justa pentru romani, cari suntu mai cu totulu eschisi dela afacerile publice: precum dela alegerile pentru diet'a, municipale si a functionariloru administrativi.

Pentru ilustrarea acestei nedreptati, cá se tacemu de cele-alalte districte ale Transiivaniei, in cari concetatienii magiari au fostu mai pucinu ecuitabili si toleranti cu conlocuitorii loru Romani, vomu priví numai comitatulu Clusiului, spre a ne convinge in fapta despre eschiderea locuitoriloru romani dela afacerile municipale si altele.

In comitatulu Clusiului poporatiunea romana formeza aprope patru din cinci parti a totalitatii locuitoriloru, si cu tóte astea dens'a in consiliulu comit. d'abia este representata prin o neinsemnata minoritate, ale carei dorintie si pretensiuni juste suntu mai totu d'a un'a nesocotite de catra maioritatea minoritatii locuitoriloru din acestu comitatu.

Dreptu aceea consiliulu comit. se-si esprime dorinti'a sa in adres'a ce va inainta-o D-lui ministru: cà inainte de arondare se nesuesca a modificá legea municipale amesuratu principiului democraticu si alu egalitatii de dreptu. Si cu privire la arondarea municipieloru se nu se pierdia din vedere justele pretensiuni ale nationalitatiloru, formandu-se acelea dupa positiunea loru etnografica. Éra cercurile electorali sa se grupeze dupa maioritatea preponderanta a unei séu altei nationalitati; si in fine poporulu se fia crutiatu de noui imposite, suportandu-se spesele administrative din visteri'a statului. (Urméza subsrierile).

Romani'a.

Din *Bucuresci* aflâmu, ca *Vineri* s'au inceputu manevrele de tómna la *Buzeu*. Marti avea sa intre in actiune corpulu intregu destinatu pentru manevre si aceste se voru continuá intre Ferbinti, Ialomiti'a si Colintin'a.

La espres'a dorintia a guvernului romanu descoperita guverneloru straine din Europ'a au sositu mai multi oficiari de statulu majoru cu scopu sa asiste la manevre si adeca: colonelulu *Bobricoff*, din *Russi'a*; cap. de st. majoru de *Torcy* din *Franci'a*, colon. *Nagy* din *Austro-Ungari'a*, majorulu de *Reüte Fück* din *Germani'a*, colon. *Maurice* din *Angli'a*, of. de mar. C. *Smith* din *Olandu*, colon. *Nicolici* din *Serbi'a*. — In legatura cu acest'a cetimu in „Pressa“ urmatórele:

„Astadi 4 Octombre, au avutu locu primele manevre militarie lânga Buzeu. M. S. domnitoriulu, venindu dela Sinai'a, a asistatu la aceste manevre si va vení asta-séra la Bucuresci.

„La 7 Octobre M. S. va inspectá trupele la Ferbinti, de unde voru porní spre Ialomiti'a. La 8 Octombre, voru avea locu manevre mari, intre Ferbinti si Ialomiti'a; dupa care M. S. domnitoriulu se va intórce in Bucuresci; iéra trupele concentrate, dupa unu repausu de 3 dîle voru defilá la 14 ale curentei prin capitala.“

Cetimu in „Pressa“:

Pre lânga organele de publicitate europene, vedemu cu placere ca si unele organe americane, continua a se interesá de afacerile Romaniei, si a recunósce la ori-ce ocasiune drepturile nóstre de suveranitate. Intre altele, gasimu in dîarulu republicanu „Commercialu Advertiser“ din New-York, unu articulu intitularu *Austri'a sî Romani'a*, in care se vorbesce de incidentulu cu violarea frontierei de câtra nisce graniceri ai nostri de dincolo de Milcov. Organulu din New-York constatându ca acestu micu incidentu s'a tratatu si regulatu directu intre guvernulu romanu si celu austro-ungaru, conchide de aci, ca si acést'a e unu faptu probatoriu alu autonomiei nóstre; câci altfeliu guvernulu austro-Ungariei care, cá vecinu cunósce drepturile fia-cârui'a s'aru fi adresatu la Constantinopole iéra nu la Bucuresci. „Déca principele Carol 1 alu Romaniei, dîce dîariulu americanu, aru fi unu vasalu alu Turciei, dupa cum pretindu unii diplomati otomani, Austri'a nu s'aru fi adresatu directu la Bucuresci, ci s'aru fi adresatu la Constantinopole pentru acelu micu incidentu internatiunalu. Contele Andrassy si diplomatii Europei suntu destulu de cunoscatori ai istoriei trecutului si de starea actuala a puteriloru vecine, spre a cunósce ca, afara de plat'a unui simplu tributu onorariu, Pórt'a otamana nu are nici unu dreptu sa se amestece in ale Romaniei, a cârei suveranitate independente a esistatu totu-déun'a, si nu a fostu creata, ci numai garantata de câtra marile puteri europene, dupa resbelulu din Crimea.“

Unu altu dîariu importantu din Americ'a, „The New-York Times“ dela 20 Septembre trecutu, se ocupa de Romani'a si natiunalitâtile din Turci'a; si spre a dá o idea lectoriloru americani despre ceea ce se numescu „Principatele Dunarene“, dîariulu din New-York incepe prin a desemná positiunea geografica a fiia-cârei tieri, incependu cu Romani'a si Serbi'a, si venindu apoi la Bulgari'a, Montenegru, Albani'a, etc. Dîariulu americanu aréta pre scurtu limitele si intinderea acestoru tieri, si vorbesce mai pre largu de Serbi'a si principiele Milanu, constatându viitoriulu frumosu alu acestei tieri.

Dupa acést'a vine la Turci'a propriu dîse si la guvernulu ei; constata starea sea inapoiata, si se mira cum guvernele Franciei si Engliterei preferà a sustiene mai multu pre guvernulu otomanu de câtu pre acele popóre june si pline de viitoriu.

Varietâti.

⁂ *Cum se latiesce epidemi'a (ból'a) de plumeni intre vitele cornute* ne spune „Crefelder Zeitung“ printr'unu esemplu minunatu. In grajdulu unui posesoru de vite s'a incinsu in primavér'a a. c. epidemi'a de plumâni si unu capu de vita a sî muritu. Autoritatea a ordinatu numai decâtu in comun'a intrèga internare strinsa. Câtu este de necesaria escutarea cea mai rigorósa a mesurei acestei'a s'a aratatu pré curendu. Proprietariulu vitei mórte fu chiamatu la indeplinirea unui lucru in curtea unui altu locuitoriu, care curte erá binisioru departata. Dupa vre-o câte-va dîle s'a aratatu epidemi'a si in curtea acést'a si unu capu de vita a trebuitu sa se ucida. Cumca contagiulu séu molipsirea a dus'o persón'a acést'a e cu atât'a mai probabilu cu câtu s'a descoperitu mai tardîu, ca acel'asi individu, inainte de a se iví epidemi'a in grajdulu lui, a fostu ocupatu intr'o comuna invecinata, unde ból'a dominá mai demultu cu o furia ingroditória, si specialu a fostu ocupatu la vite bolnave; elu a dusu contagiulu in dóue grajduri. Intemplâri de aceste ne aducu aminte cu câta grigia trebuie sa fia economii si merita a fi cunoscute in cercurile cele mai departate.

⁂ Negotiu cu fete. Unu caletoriu scrie din Galati lui „Hon“, ca in dîlele trecute, in pârtile Sulinei, pre o naia s'au espedatu 26 fete de unguru la Constantinopole, deca nu cumva chiaru la Alessandri'a (in Egiptu). Unele incepura a plange pre bordu, dara fura duse in laintrulu naiei si inchise acolo. Altele cautau sa sara in apa, dara le oprira. Durere casulu acest'a nu e unu casu singuraticu.

⁂ Tabloulu de veniturile si chieltuelile comisiunei europene a Dunarei pre an. 1873. Eata cifrele cele mai principale:

Incasârile in generalu se urca la sum'a de fr. 1,140,404, centime 35, provenite din tacsele ce platescu bastimentele. Servitiulu pilotagiului la gurele dela Sulin'a costa 100,903 fr. 49 centime si servitiulu fareloru 37,223 fr. 12 centime. Câte-va venituri suplementarie se radica la cifr'a de 1,391,669 fr. 48, si o suma 174,119 fr. 77 cent. provine din imprumutulu de 1,565,789 fr. 25 centime.

Administratiunea centrala si politi'a Dunarei, impreuna cu stabilimentele privitórie la navigatiune, consuma 175,776 fr. si 2 centime, supr'a totalului de mai susu. Servitiulu technicu si lucrârile ordinarie si speciale 577'188 lei 80 b. si servitiulu imprumuturiloru si diferitele chieltueli 478,939 fr. 56 centime. Cheltuelele se urca prin aceste articole la sum'a de 1,231,764 fr. 38 centime. Mai trebuie inca adaugatu 137,768 fr. 99 centime aprovisionarea. Escedentulu venituriloru asapr'a cheltueleloru, aru fi atunci de 196,255 fr., 88 centime; dara trebuie a se scadé 174,119 fr. 77 cent. pentru detoriele dela cass'a centrala, nu remane decâtu 22,136 fr. 11 centime cá escendentu.

Concursu.

Pentru statiunea de unu invetiatoriu ordinariu la scóla comunala cu ajutoriu statului cursu pre linga urmatoriele emolumente:

Salariu anualu 400 fl. v. aus. si 80 fl. bani de cuartiru pâna cându se va redica una casa acomodata pentru invetiatoriu.

De la concurenti se pretende se fie asemenea deprinsi in limb'a magiare si romana, si se fie provediuti cu diplom'a de invetiatoriu dela vre una preparandia de statu, cu tóte acestea documente necesarie pâna in 15 Novembre anulu curente se si astérna suplicele la subscrisulu.

Aiudu, 12 octobre 1874.

Ioane Gaspár,
Inspectoriu primariu scolastecu de
de comit. Alba-Inferiore si Cetate
de Balta.

(1—3)

Concursu.

Pentru ocuparea statiuniloru invetiatoresci la scólele confesionale gr. or. din comunele mai josu insemnate, se escria prin acést'a concursu cu terminu pâna la 20 Octobre a. c. cal. vechiu cu salariele urmatóre:

1) la comun'a Urezu 150 fl. cortelu liberu, si doi stângini lemne dela comuna;

2) la comun'a Riusioru, 150 fl. v. a. cortelu si 2 stângini lemne de focu, dela comuna.

Doritorii de a ocupá aceste statiuni au a-si asterne suplicele loru instruate in sensulu Statutului organicu, cu documentele recerute subscrisului, pâna la terminulu susu aratatu.

Fagarasiu 30 Septemvre 1874.

In contielegere cu comitetulu parochiale.

Petru Popescu,
protopopu.

(1—3)

La inceputulu anului scolasticu Librari'a subscrisa recomanda urmatórele recuisite de invetiamentu:

Map'a Ungariei in limb'a româna edata de Eug. *Bordeaux*, finu colorata si íntinsa pe pânza, cu mappa pentru pastrare 8 fl. 35 xr.

Globulu — 8″ diametru, in limb'a romàna simplu 7 fl.

Globulu cu piedestalu completu 14 fl.

Masîn'a de computu „rusésca,“ provediuta cu globuri miscatórie parte negre, parte albe 3 fl 50 xr.

Carta de reliefu pentru o mai buna orientare la instructiunea in geografia in scólele poporali, edata in limb'a româna, de profesorulu G *Schuller* cu 4 table 12 fl.

Table de parete (20) cu tipuri colorate, si indreptariu lânga densele edate in limb'a româna de prof. D. *Varn'a* 4 fl. 50 xr.

Table 12, cu tipariturile animaleloru din istori'a naturale, finu colorate 6 fl. 50 cr. intinse pre pândia 8 fl. 66 cr.

Cubicu decimetru, descompunibili, in cutia de feru albu 2 fl.

Direptarie (linie pentru desemnu) cu capu duplu sî siurupu (70 cm. lungu) 75 cr.

Circulu de creta (cu laturi triunghiularie de 43 cent. lungime) 2 fl. 50 cr.

Transportoriu de zincu (31 c. diam.) 1 fl.

Nivela cu perpendiculu (39 c. latu 40 c. naltu) 50 cr.

Bopp. C. Prof. Table de parete pentru fisica, pentru instructiunea fisicale intuitiva 4 fl. 32 xr.

La acést'a testulu sub titululu: Intrebuintiârile poteriloru naturali in folosulu comunu pentru scóla si studiu propriu 48 xr.

Un'a consemnare de mai multe recuisite de invetiamentu va aparé in decursulu septamânei viitórie, care se va tramite celoru ce o dorescu gratis.

Acei ce cumpera deodata 12 bucâti din un'a si aceea-si specie, capeta unu scadiementu de 5%.

Mai departe recomenda totu acést'a Tipografia portretulu binenimeritu alu Escelentiei Sele bar. *Andreiu Siagun'a* cu pretiulu de 1 fl. v. a. In fine procura cârti de scól: si alte cârti, promptu, eftinu si curendu.

Franz Michaelis,
librariu in Sabiiu (piati'a mica Nr 12.)

Redactoru respundietoriu : **Nicolau Cristea.**

Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 81. ANULU XXII.

Sabiiu in 13|25 Octomvre 1874.

Alegeri la Congresu.

In Archidiecesa suntu alesi mai departe : in cerculu XI (Brasiovu-Sacele) DD. Dr. Ioanu *Mesiota* si Diamandi *Manole*; in cerculu XII (Heghigu) alu doilea dep. D. O. *Sorescu*; in cerc. XIX (Oresti'a) DD. Dr. Avramu *Tincu* si Iosifu *Orbonasiu*; in cerculu VI (Fagarasiu) DD. Ioanu *Branu* de Lemeny si I. Codru *Dragusianu*; in cerculu V (Sighisiór'a) Ioanu *Pop'a* si Stefanu *Iosifu*; in cerculu XVII (Rohi'a) DD. Ioanu *Pred'a* si Dr. Nicolau *Maieru*; in cercu XVIII (Ili'a) DD. Alessiu *Olariu* si Ioanichiu *Olariu*; in cerculu XX (Alb'a-Iuli'a) DD. Nicolau *Gaitanu* si Rubinu *Patiti'a*.

In dieces'a Caransebesiului s'au alesu, dupa cum ne spune „Albin'a“, in cerculu clericalu alu *Mehadiei* Presenti'a S'a P. Episcopu Ioanu *Popasu*; in celelalte cercuri clericali, respectivii PP. Protopresbiteri. — In cercurile laice s'au alesu : in cerculu Ciacovei Antoniu *Mocioni*; in alu Bisericei albe V. *Radulovici*; in alu Bogsiei *Antonescu*; in alu Iamului Traianu *Miescu*; in alu Sascei Sim. *Mangiuc'a*; in alu Oravitiei Ant. *Cimponeriu*; in alu Zaguzeniloru I. *Ianculescu*; in alu Caransebesiului I. *Ionasiu*; in alu Ohabei Alesiu *Onitiu*; in alu Boziasiului I. *Popoviciu*; in alu Prigorului I. *Iloc'a*; in alu Alibunariloru I. *Bartolomeiu*; in alu Mehadiei Vas. *Popoviciu*; in alu Lugosiului Ales. *Mocioni*; in alu Fagetului Andreiu *Mocioni*; in alu Teregovei N. *Pavlovici*; in alu Satului nou I. *Prosteanu*.

Prea santi'a Sea P. Episcopu alu Caransebesiului, Ioanu *Popasu*, a sositu eri cu trenulu de diminetia in mijloculu nostru.

In presér'a Congresului electivu.

Sabiiu, 12 Octobre.

Preste dóue dîle si congresulu bisericei nóstre electoralu iérasi se deschide spre a alege pre Archiepiscopulu româniloru gr. or. din Transilvani'a sî Metropolitulu româniloru de religiunea gr. or. din Ungari'a si Transilvani'a.

Unu actu momentuosu ne stà inainte, dela care, nu va negá nimenea, aterna viitoriulu institutiuniloru nóstre bis. Unu actu momentuosu, care contiene in sine continuarea regeneratiunei, dara cá la ori-ce actu de feliulu acest'a, si degeneratiunea institutiuniloru nóstre bisericesci. Sa nu prinda mirare pre nimenea de alternativ'a acést'a, câci ea este fórte naturale : unu bine, fia acel'a câtu de mare si câtu de recunoscutu, aplicatu bine aduce, ce e dreptu, mai mare bine ; aplicatu inse reu aduce mai mare reu.

Si pentru-ca ómenii nu suntu infalibili póte obvení la lucrârile loru si partea cea din urma a alternativei. De aceea aru fi o neprecautiune cându ne-amu predá cu totulu in bratiele negrigiei, luându actulu electoralu de o simpla formalitate, la ocasiunea cârei, fia-care deputatu alu congresului are sa puna simplu o tiedula scrisa cu unu nume in urna.

Déca trebuie sa dîcemu prin rostulu preotului cându voimu sa asistâmu la sacrificiulu celu de taina : „sa stâmu bine, sa stâmu cu frica, sa luâmu aminte sânt'a jertfa cu pace a o aduce“, trebuie sa dîcemu aceste cuvinte semnificative si acum. Déca suntemu la impartasîre chiamati sa ne apropiâmu „cu fric'a lui Ddieu, cu credintia si cu dragoste“, de siguru trebuie sa dîcemu aceste'si cuvinte si acum cându ne apropiâmu, prin tramisii nostri, de urn'a ce ne astépta, cu fric'a lui Ddieu, cu credintia si cu dragoste, pentru-ca actulu nostru are sa fia unu actu de mantuire alu bisericei nóstre celei multu cercate, si prin trens'a unu actu de mantuire sufletésca alu crestiniloru din metropoli'a nóstra, pentru-ca prin actulu nostru biseric'a nóstra are sa remana in tóte vécurile mostenitóri'a si proprietarés'a vestmentului celui nou, ce l'au imbracatu prin crestinesculu, canoniculu, poporalulu si liberalulu statutu organicu.

Voru fi inca multi dintre noi, cari nu cuprindu pre deplinu insemnatatea asiedieminteloru nóstre bisericesci, voru fi multi dîcemu, cari considerându miculu cercu alu provinciei nóstre metropolitane, fatia cu estensiunea bisericei ortodocse orientale si fatia cu imensitatea bisericiloru crestine, si voru fi dîcendu in sine-le, ca provinci'a nóstra este pré mica, pentru cá sa póta avé influintia preste limitele ei ; ba mâne poimâne pre lânga voi'a nóstra cea mai buna, vomu trebuí sa ne abatemu si noi si sa urmâmu cum urméza biseric'a nóstra in alte pârti, séu dupa cum urméza alte biserici.

Intemeiatoriulu bisericei crestine a dîsu, ca de vomu avé credintia câtu unu graunte de mustariu vomu dîce muntelui sa se mute si se va mutá. Intemeiatoriulu credintiei ne-au aratatu prin esemplu practicu, cându a tramisu o societate mica de doisprediece apostoli in oceanulu popóreloru, pentru-cá sa regenereze viéti'a sociale din lume, câtu este de fórte puterea principieloru adeverului, si resultatulu lu vedemu in reformat'a societate omenésca. Totu elu a dîsu, ca unde voru fi doi séu trei adunati in numele seu va fi in mijloculu loru.

Fatia cu astfeliu de principie, fatia cu astfeliu de esemple, o societate cum este a provinciei nóstre metropolitaue, déca va fi iubirea lui Chsu in mijloculu ei, va intarí credinti'a in asiediemintele bisericesci ale ei, i va dá putere cá sa radice barierele prejudetieloru din alte pârti in privinti'a asiediaminteloru ei, si binele ei va devení unu bine comunu alu tuturoru crestiniloru.

Dara abstragendu dela resultatele aceste in afara, câte bunatâti avemu noi sa asteptâmu dela institutiunile bisericei nóstre in laintrulu metropoliei nóstre ?

O privire fugitiva asupr'a statutului organicu si vomu castigá nerestumaver'a convingere, ca prin elu toti membrii bisericei forméza unu organismu, care de susu pâna josu concurge la fericirea comuna a fia-cârui'a. Vomu castigá convingerea ca in acestu statutu este pusu spiritulu de activitate alu acestei crestinatâti classice si cuceritórie de imperatii cu puterea spiritului, carea a ruptu tóte barierele de caste si a introdusu pre fia-care membru alu ei cá membru activu la compunerea séu la edificarea bisericei.

Eata dara unde jace insemnatatea actului spre care ne apropiâmu prin alesii nostri. Jace adeca intru aceea, ca avemu sa punemu in fruntea organismului acestui'a unu capu, care sa conduca organismulu bisericei, aparandu-lu de periculi interni si esterni, câtra desvoltarea cea corespundietória missiunei ce o are biseric'a nóstra.

O a dóu'a impregiurare totu cá cea dintâiu este carea ne revóca in memoria cuvintele de a stá bine, a stá cu frica si a luá aminte cá sa ne apropiâmu prin tramisii nostri cu fric'a lui Ddieu, cu credintia si cu dragoste de urna. Acésta impregiurare este ca Archidieces'a are cá din alegerea viitória sa-si primésca pre Archiepiscopulu seu.

Urmele istorice ce ne stau la dispusetiune ne arata ca archiepiscopi'a nóstra din Transilvani'a a fostu asilulu, unde s'a pastratu dreptulu provinciei nóstre metropolitane ; câci pâna cându cele-lalte pârti s'au instrainatu la alte metropolie, archiepiscopi'a nóstra si in catastrof'a ei cea mai mare a remasu sîesi proprie si venindu plinirea tempului, cá sa vorbimu cu cuvintele apostolului, a tramisu Ddieu pre celu ce a desteptat'o din morti si a inceputu a o aduná din risipirea ei osu la osu si incheiatura la incheiatura.

Impregiurarea acést'a impune pietate si veneratiune deosebita fia-cârui metropolitanu, in specialu fia-cârui archidiecesanu câtra archiepiscopi'a nóstra.

Pietatea si veneratiunea acést'a inse impune fia-cârui datorintia inmiita de a fi cu cea mai consciintiósa grigia, cui va sa deschida calea prin votulu seu la scaunulu archiepiscopescu, care este totu-odata si celu metropolitanu.

Lasa ca despre cualificatiune nu póte fi vorb'a, nu póte fi nici despre insusîrile de o casta moralitate, câci aceste nu le trage nimenea la indoiéla, ca trebuie sa fia cele dintâiu insusiri ale fiitoriului archiepiscopu. Dara cá unulu ce are sa pastorésca deosebi, cá fia-care altu episcopu, sufletele archidiecesaniloru incredintiate siesi, trebuie sa aiba si energi'a receruta si cunoscinti'a referintieloru locali recerute pentru suportarea unei sarcini nu neinsemnate, de a pastorí o archidiecesa de preste siepte sute mii de crestini.

Prin parerea desfasiurata in putienele cuvinte de mai susu suntemu departe de a preocupá spiritele in ceea ce privesce persónele ; ba nu ne intindemu nici pâna la just'a si ecuitabil'a pretensiune de a se dá vocei archidiecesei, cá acelei ce a fostu odinióra, ipso facto, istoric'a nóstra metropolia si carea ne-a pastratu simburele metropoliei de acum, — prevalenta influintia, la unu actu ce o atinge pre ea mai de aprópe. Acest'a a fostu si este departe de noi. Este o datorintia, pre carea nu o amu pututu trece cu vederea cá sa ne infatisiâmu inca odata momentuositatea acelui scaunu restituitu de Marele si nemuritoriulu Andreiu, cá cu atâtu mai vertosu, cându cugetamu la densulu, sa cugetamu cu pietate si veneratiune, cându vorbimu de elu sa vorbimu cu pietate si veneratiune si cându suntemu chiamati sa seversimu unu actu pentru indeplinirea acelui scaunu, sa-lu seversimu cu aceeasi pietate si cu aceeasi veneratiune.

„Nulla vis major pietate vera“ a dîsu unu intieleptu alu anticitâtiei si in aceste pucine cuvinte jace unu mare adeveru. Adeverulu acest'a tradusu in impregiurârile nóstre este : déca vomu avé adeverata pietate si veneratiune câtra ceea ce e venerabilu, atunci venerabilulu, care aici este unu scaunu archiepiscopescu, va fi tare intre noi si noi inca vomu fi tari printrensulu.

Óre dupa ce amu consideratu partea curatu bisericésca, sa nu dîcemu nici unu cuventu despre partea politica a actului ce ne sta inainte ? Viati'a nóstra publica natiunale este astadi fórte redusa. Mai liberu si mai multu se desfasiura ea in biserica. Biseric'a nóstra inse este dupa legile patriei si unu factoru natiunalu politicu, recunoscutu de statu, si cá atare ea are in afara cu statulu o suma de referintie, cari receru dela capulu ei o intielepciune deosebita spre a fi conduse astufeliu, incâtu sa nu se nasca conflicte intre densele ; séu déca se ivesce vre-odata vre-o neintielegere sa le scie descurcá de asiá, incâtu autoritatea bisericei si a crestiniloru sa nu sufere nici o scadere.

Suntemu intr'unu tempu de transitiune, intr'unu tempu, in care orientarea rapede, reculegerea la momentu, nimerit'a intrevenire suntu indispensabile, pentru conducatoriulu bisericei; neobosit'a activitate si staruintia de feru trebuie sa fia neincetatu intre sucursalele celoru enumerate mai susu. Si de aceea bine trebuie deschisu ochii cându alegemu metropolitu, cându alegemu archiepiscopu, si in privinti'a acést'a.

Multiamindu-ne cu acésta scurta indigitare trecemu la alte datorintie, la datorintie si fatia cu posteritatea, a cârei viitoriu lu creâmu noi prin faptele nóstre. Cui nu-i va jacea la inima pregatirea unui viitoriu bunu posteritâtiei nóstre ? carea sa-si aduca aminte cu mandria de noi cei ce lucrâmu in presentulu nostru si sa bine cuvinte pre cei din trecutulu ei.

Si aici dâmu preste altu momentu, preste momentulu istoricu, care cu nepartinire si necrutiare va stá la judecata asupr'a fapteloru nóstre si va testificá despre noi dupa cum voru fi si faptele nóstre.

Nu avemu dara de a seversî numai o placere momentana, nu numai unu actu pentru binele nostru, binele comunu si alu posteritâtiei. Avemu inaintea nóstra si unu actu istoricu si pentru acést'a i detorimu cu atâtu mai cu multa seriositate si conscientiositate; câci asiá credemu, ca noi cá poporu vomu avé acea nobila aspiratiune, cá si in istoria sa ni se inregistreze fapte demne de lauda, si ne vomu ferí de intunereculu celu din afara istoricu, in care pentru urmasii nostri sa nu fia decâtu plangere si scârsnire de dinti.

Deci, inca odata: sa stâmu bine, sa stâmu cu frica si cu fric'a lui Ddieu, cu credintia si cu dragoste sa ne apropiâmu de multu semnificativ'a urna!

Din Rosi'a de lânga Sabiiu ni se scriu urmatórele:

Prin Iuliu — Augustu a. c. resculându-se vr'o 5—6 locuitori de aici in contr'a ordinei publice si bisericesci au sedusu pre mai multi conlocuitori gr. or. cá sa tréca la confesiunea gr. cat., cu principalulu scopu de a luá in posessiunea loru biseric'a din Rosi'a, carea dupa legile tierei trebuie sa remana la crestinii gr. or. Cutezanti'a aceloru 5—6 cerbicosi au mersu asiá de departe, incâtu au adunatu in mai multe renduri poporulu si cu violentia publica au opritu pre gr. or. de a deschide biseric'a si a serví in ea, ba si tuturoru ordinatiuniloru diregatoriei politice s'au opusu si au datu nevala si asupr'a gendarmiloru tramisi in Rosi'a, asiá incâtu si adi este acea biserica gr. or. incuiata. S'au facutu pentru acestea violentii publice inca din Augustu aretare criminala la reg. tribunalu din Sibiiu, carele au transpusu actulu la judeciulu r. cercualu spre cercetare. Inse cu parere de reu vedemu, ca nici pâna adi nu s'au inceputu aceea cercetare, iéra renitentii totu mai multu conturba ordinea publica si bisericésca. In ce póte sa stea acésta intardiere cu tóte ca s'au urgatu cercetarea in totu modulu putinciosu la judele cercetatoriu alu judeciului cercualu, ast'a nu ni o putemu esplicá.

Déca asiá de pucinu spriginu ne da si justiti'a, apoi dieu — stâmu reu.

Unu interesatu.

In cele urmatórie reproducemu o proba a diurnalisticei unguresci despre votulu separatu din adunarea scaunului Sabiiului. Eata ce dice „Magy. Polgár“ din Clusiu:

„Votulu insinuatu de câtra minoritatea din scaunulu Sabiiului in caus'a arondârei teritoriale, contra majoritâtiei, este basatu pre principii atâtu de drepte, incâtu nu numai ca merita atentiunea nóstra; ci póte totu odata serví si regimului de indreptariu cu privire la procederea ce trebuie sa urmeze in obiectulu arondârei fundului regiu.

Scimu, ca sasii preste totu, la intrebârile ministrului de interne indreptate câtra scaunele singuratice cá jurisdictiuni in caus'a arondârei, au datu respunsulu ca ei cá scauneni nu suntu competenti a respunde la acésta intrebare; fiindu-ca acest'a in intregu fundulu reg. atinge pre Universitatea sasésca, si de aceea au provocatu pre regimu, cá si cu intrebarea arondârei teritoriale sa se adreseze câtra dens'a cá câtra unic'a jurisdictiune competenta la intrebârile administrative si teritoriale ale fundului regiu.

Acést'a nu numai a fostu o pretensiune ce taia in legile nóstre, intru câtu a revindecatu Universitâtiei sasesci o sfera de activitate care ei nu i s'a datu prin vre-o lege, ci si o atare sacrificare absurda a autonomiei si selfguvernamentului scauneloru sasesci care se póte esplicá numa din directiunea ce a luatu politic'a specifica sasésca si din nesuintiele centralistice anticonstitutiunali ale ei.

Votulu minoritâtiei din scaunulu Sabiiului este imbucuratoriu tocm'a pentru ca se radica la acelu punctu de vedere constitutiunalu, care apera de o parte sfer'a de activitate a regimului constitutiunalu, de alta parte a scauneloru sasesci cá jurisdictiuni de sine statatórie in fati'a sferei de activitate revindecate Universitâtiei sasesci, si asiá confronta interesele adeverate ale scauneloru sasesci cu nesuintiele nedrepte ale Universitâtiei sasesci, respective cu domni'a corifeiloru sasesci.

Fórte remarcabila este in votulu minoritâtiei si dechiaratiunea ca in caus'a organisârei fundului regiu, nu vedu a fi de lipsa vre-o jurisdictiune teritoriale separata séu vre-o lege deosebita, — ci voiesce subordinarea ei legiloru generali ale statului. Acestu punctu este acel'a, pre lânga care s'a luptatu opositiunea magiara, in contr'a cârui regimulu unguresca pâna acum a pecatuitu in continuu in planurile sele cunoscute (acum astrucate) in caus'a organisârei fundului regiu, si in contr'a cârui s'a nesuitu a indreptá lovitur'a de mórte. — Câci déca legea egalei indreptatiri nu se va aplicá in fundulu regiu: acolo domnirea rassei sasesci nu va fi nici chiaru moderata, si cumca acésta domnire nu servesce nici magiarismului nici constitutiunalismului, despre acést'a nu e de lipsa a mai discutá. De alta parte: déca in fundulu ragiu selfguvernamentulu nu se va realisá in tóta independinti'a si decentralisarea sea, si déca in intrég'a tiéra numai in punctulu acest'a va fi concrediuta Universitatea sasésca cu conducerea birocratica a aceloru 11 jurisdictiuni, si va fi radicata de foru centralu intre administratiune si jurisdictiune — atunci interesele si spiritulu constitutiunalu alu statului precum si egal'a indreptatire a natiunalitâtiloru ací totudéun'a voru fi nimicite. —

Mai departe este remarcabila si aceea dechiaratiune a minoritâtiei scaunale, ca in intrebârile arondârei si preste totu a administratiunei comune tiene ca spre a-si dá dechiaratiunea si opiniunea suntu competente scaunele singuratice cá jurisdictiuni de sine statatórie, dara nu Universitatea sasésca. — Acésta dechiaratiune este pentru aperarea selfguvernamentului atâtu de necesaria, pre câtu a fostu de ponderósa cea mainainte din punctu de vedere alu sferei de activitate si alu constitutiunalismului. — Câci numai interesulu birocratiloru sasesci aduce cu sine aceea, cá scaunele singuratice sa géma sub jugulu Universitâtiei sasesci; inse selfguvernamentulu pretinde, cá, fia vorba ori despre arondare ori sulfguvernamentu, aceea sa se deslege dupa capabilitatea functiunei, servitiului, dupa cerculu de activitate, dupa poterea de a se sustiené, cu unu cuventu dupa conditiunile corporatiuniloru singuratice de sine statatórie. Asiá dara dela acel'a se vina si opinârile si sa nu se amestece acolo o corporatiune precum e Universitatea sasésca, carea nu este organu selfguvernamentalu, ci a dóu'a instantia procesuale in trebile de manipularea si administrarea averei. —

Cu deosebire nu se póte trece cu vederea, precum prea bine observà acést'a minoritatea scaunale, cá universitatea sasasca sa esercedie drepturi teritoriale séu sa-si póta revindecá o sfera de activitate in reform'a administratiunei si in impartirea teritoriale a fondului regiu, manifesteze-se acésta sfera de activitate ori prin opiniuni ori prin amestecu positivu.

Despre acést'a nici legile nóstre nici privilegiele sasiloru nu sciu nimicu si déca vomu dá câtu de pucinu locu de influintia pre acestu terenu, de ací s'aru nasce de siguru unu prejudetiu mare pentru sfer'a de activitate a regimului constitutiunalu. Câci déca in impartirea teritoriale a tierei si in reform'a administratiunei este competentu nu numai regimulu patrioticu, ci inca si o alta potestate locale; atunci in acelu tienutu alu patriei la care s'aru referí acelu privilegiu, aru fi stirbita guvernarea constitutiunala.

Ce e dreptu art. 43: 1868 apromite sasiloru, ca fundulu regiu se va organisá intrebându-se despre acést'a cei competenti. Dara fórte corectu observà la acést'a minoritatea din scaunulu Sabiiului ca sub cei competenti trebuie sa se intieléga scaunele singuratice cá jurisdictiuni de sine statatórie si nu universitatea sasésca, carea nici odata n'a avutu putere selfguvernamentale si teritoriale. —

Iéta aceste suntu principeele fundamentali ale votului minoritâtiei din scaunulu Sibiiului, si acele suntu atâtu de corecte incâtu fâra sfiiéla le putemu recomendá regimului de programa in privinti'a fundului regiu. H. S.

Proiectulu comitetului despre organisatiunea congresului natiunalu bis. serbescu.*)

„Pre bàsea drepturiloru autonome ale serbiloru de religiunea gr. or. pre teritoriulu metropolîei si patriarchatului serbescu, recunoscute prin privilegie regesci, cari s'au inarticulatu prin art. XXVII: 1790 si s'au garantatu prin art. IX: 1867, prelânga prea inalt'a inspectiune suprema ce o esercéza Majestatea Sea pre cale constitutionale, se norméza acést'a organisatiune a congresului natiunalu bis. serbescu:

Art. I. Congresulu natiunalu bisericescu serbescu este representanti'a serbiloru de confessiunea gr, or. pre teritoriulu patriarchatului si metropoliei serbesci, in afacerile bisericei, scolei, in genere a luminârei, a instituteloru de invetîamentu si benevole si a fundatiuniloru, a fonduriloru, natiunali serbesci a monastiriloru si a celoralalte bunuri natiunalî bisericesci.

Art. II. Congresulu nationalu bisericescu serbescu are 75 representanti si adeca 25 din statulu clericalu, 50 din celu laicu, cari se alegu dupa regulamentulu congresului electivu.

Archiepiscopulu din Carlovitiu, metropolitulu si patriarchulu serbescu sî episcopii diecesani suntu dupa rangulu loru membrii congresului.

Art. III. Representantii se alegu pre trei ani.

Mandatulu representantiloru alesi pentru locurile ce devinu interim vacante espira intr'unu tempu cu mandatulu celoru alesi dintru inceputu.

Art. IV. V. si VI. remanu neschimbati.

Art. VII. Congresulu natiunalu bisericescu serbescu se intrunesce de regula totu la trei ani si adeca in tempulu dintre pasci si rosalii, estraordinarminte dupa trebuintia cea ce póte sa dispuna si congresulu.

Art. VIII. La casu cându Majestatea Sea doresce sa esercieze dreptulu de suprema inspectiune prin unu comisariu reg., acest'a nu se póte amestecá in discusiunile si aducerea de resolutiuni a congresului.

Art. IX. Congresulu se conchiama de câtra metropolitulu-patriarchulu séu cându loculu acestui'a este vacantu de câtra consiliulu bis. metropolitanu pre langa insciintiare la Majestatea Sea..

La casu cându Majestatea Sea aru disolvá congresulu in decursulu periodei congresuali prin presidiulu congresualu, congresulu celu nou trebuie sa se conchieme celu multu in trei luni.

Art. X. Congresulu hotaresce ordinea afaceriloru congresuali, care are valore pentru congresulu viitoriu. Congresulu si hotaresce ordinea dilei.

Art. XI., XII., si XIII. remanu nemodificati.

Art. XIV. La cererea regimului i se substernu acestui'a protocolele congresuali in copia autentica. Representatiunile congresului le semnéza presiedintele, vicepresiedintele si notariulu.

Art. XV. Resolutiunile congresului le publica si esecuta presiedintele congresului, respective comitetulu congresualu.

Art. XVI. Congresulu nu póte primi deputatiuni.

Art. XVII. Siedintiele congresului suntu publice. Presiedintele tîene ordinea si liniscea.

Art. XVIII. De sfer'a de activitate a congresului se tiene:

De a desbate, a regulá, a conduce prin organele sele, a inspectiuná si esecutá independinte agendele afaceriloru atinse in art. I.; de acelea snntu:

1) Grigea pentru snstienerea autonomiei bisericei gr. or. serbesci.

2) Alegerea metropolitului si patriarchului serbescu si a organeloru metropolitane.

3) Influintia asupr'a alegerei episcopiloru.

Sfer'a de activitate a congresului nu se estinde asupr'a afaceriloru dogmatece, rituali, liturgice si aceloru ce atingu invetiatur'a credintiei.

Art. XIX. In sensulu acestei sfere de activitate congresulu aduce norme si decisiuni cu aprobarea Majestatiei Sele:

a) despre numerulu si periferî'a parochieloru, protopresbiterateloru si dieceseloru, despre fundarea de manastiri noue si sistarea celoru ce esistu, precum si despre disciplin'a bisericesca in contielegere cu sinodulu eppescu;

b) despre dotatiunea parochimei, fraternitâtiei monachali, a protopresbiteriloru, episcopiloru si a metropolitului-patriarchu;

c) despre formarea parochieloru si protopresbiterateloru, despre organisatiunea comuneloru bisericesci, a deregatorieloru eparchiali si metropolitane, a adunâriloru eparchiali si a congresului natiunalu bisericescu serbescu;

d) despre organisatíunea scóleloru si instituteloru de invetiamentu confesiunali, superióre si inferióre. Aici se tiene normarea planului de invetiamentu intre marginile legiloru tierei, dara se scóte afara planulu de invetiamentu alu institutului teologicu, care aterna dela resolutiunea sinodului eppescu.

e) despre administrarea, control'a si intrebuintiarea bunuriloru natiunali bisericesci, computanduse aici si bunurile monastiresci, fondurile si fundatiunile cu privire la scopurile fundatiunali, precum s'a hotaritu in decisiunile congresuali aprobate prin rescriptulu reg. din 10. Augustu 1868.

f) despre inspectiunarea aceloru bunuri si fundatiuni natiunali bis., pre cari le administréza metropolitulu-patriarchu si episcopii.

g) despre bugetulu erogatiuniloru pentru trebuintiele scopuriloru natiunali- bisericesci, din tóte fondurile, fundatiunile si institutele natiunali bis. serbesci, computanduse aici si manastirile.

Congresulu e indreptatitu a acoperi deficitulu prin o repartitiune asupr'a poporului.

Art. XX. Congresulu alege:

a) pre metropolitulu si patriarchulu serbiloru dupa unu statutu separatu;

---

*) Modificatu de comissiunea de 15 a congresului. R.

b) influintieza asupr'a alegerei episcopiloru. Modulu dupa care se alegu episcopii lu hotaresce congresulu ascultandu sinodulu eppescu.

c) alege pre membrii clericali si laici in consiliulu bisericescu metropolitanu afara de episcopi;

d) pre referíntii scolari eparchiali, pre referintele scolariu supremu si pre membrii consiliului scolariu natiunalu.

Alegerea referentelui scolariu supremu se substerne Majestatiei Sele, alegerea referintiloru scolari eparchiali guvernului spre aprobare.

e) pre membrii si substitorii (suplentii) din comitetulu congresualu.

Art. XXI. Congresulu asiéza pre comitetulu congresualu, care constà dìn 6 membri si adeca din metropolitulu-patriarchu cá presiedinte, unu episcopu, doi membri din statulu clericalu si cinci membri din statulu laicu:

Pre acesti membrii ii alege congresulu din medilloculu seu si adeca: unu episcopu fara privire la domiciliulu seu, unu membru clericalu din Ungari'a, alu doilea din regatulu treiunitu (Croatia Dalmati'a si Slavoni'a); de asemene doi membrii laici dintr'unulu si doi din celalaltu regatu sí membrulu alu cincelea laicu fara respectu la domiciliulu seu. Pentru acesti membri congresulu alege si suplenti si adeca de suplentu pentru episcopu unu episcopu, pentru membri clericali unu membru clericalu si pentru membrii laici trei. Toti acesti suplenti se alegu fara respectu la domiciliulu loru.

Vicepresiedintele comitetului este episcopulu care va representá pre presiedintele candu acest'a este impiedecatu. Candu suntu ambii impiedecati, porta presidiulu membrulu celu mai betranu de ani.

Comitetulu congresualu sustà pre totu tempulu câtu tiene period'a congresului si la tóta intemplarea pâna atunci, pana cându congresulu nu-lu dispenseza de datori'a lui alegandu membrii noi.

Notariulu comitetului congresualu este secretariu natiunalu..

Pentru a aduce resolutiuni se recere presenti'a a patru membri afara de presiedinte.

Ordinea lucrâriloru o statoresce comitetulu congresualu intre marginele acestui statutu de organisatiune si o substerne decursive congresului spre aprobare.

Membrii comitetului congresualu au diurne si rebonificarea speseloru de calatoria dupa unu modu ce-lu va statori congresulu.

Art. XXII. De sfer'a de activitate a comitetului congresualu se tiene;

a) a pregati propuneri pentru desbaterile congresuali si este indreptatitu a conchiamá spre scopulu acest'a ómini de specialitate;

b) a promulgá si esecutá normele si decisiuníle ce suntu aduse de congresu, provediute cu prea inalt'a aprobare si taie in sfer'a de activitate a comitetului congresualu, si a controlá organele statorite prin normé.

c) a denumí pre calea concursului si dupa cualificatiunea documentata oficialii: la fiscalatu, economia si cassa, la fondurile, fundatiunile sî instítutele ce privescu metropoli'a intréga, de asemenea a-i dimisiuná la casu de delicte séu omisiune, care trebuie dovedita prin procedura disciplinaria séu pre basea unei sentintie dela judecatori'a criminale.

Presiedintele denumesce substituti interimali, mai departe denumesce si demísioneza personalulu de cancelaria si de servitiu in intielesulu dispusetiuniloru de mai susu. La casu de demisiunare respectivii au dreptulu de a se poté provecá la comitetulu congresualu.

d) Comitetulu congresualu are inspectiunea nemedilocita preste bunurile natiunali bisericesci, computanduse aice si bunurile fonduriloru, fundatiuniloru si instîtutiuniloru, a manastiriloru, precum si a celoru administrate de câtra metropolitulu-patriarchu si de câtra episcopi. Spre scopulu acest'a elu póte delegá periodice comisari la fati'a locului.

e) Comitetulu congresualu aplacideza imprumuturi din acele capitalie, cari stau sub administratiunea bisericesca natiunale;

f) Comitetulu congresualu aplacidéza sum'a receruta spre acoperirea trebuintieloru estraordinarie si neprevediute, in marimea bugetului normatu de câtra congresu;

g) Comitetulu congresualu revidéza socotelele esaminate de comptabili dela tóte fondurile, fundatiunile si institutele ce se tienu de finalisatiunea de computu a congresulni.

h) finaliséza socotele monastiriloru si instituteloru de invetiamentu, esaminate inainte de comptabili si revediute si substernute deregatoriei eparchiale respective.

Art. XXIII. Comitetulu congresualu se intrunesce in totu anulu in lunele Martiu, Iuniu, Septembre si Novembre la resiedinti'a metropolitului si patriarchului. Siedíntie estraordinarie conchiama presiedintele séu substitulu acestui'a dupa trebuintia.

Protocolulu de siedintie alu comitetului congresualu se substerne guvernului in copia autentica.

Articulii XXIV si XXV pâna la XXVIII remanu nemodificati si (asemenea)

Art. XXIX — XXXII cari normeza dispusetiunile transitorie.

Deschiderea solemna a Universitâtiei din Agramu.

Universitatea s'a deschisu la 19 Oct. in cas'a dietei cu o pompa solemna. Pre partea stânga a salonului au ocupatu locu deputatii tierei, in centru deputatiunile, oficialii administrativi si judecatorii de rangulu mai inaltu, consiliulu comunalu si representantii reuniuniloru, pre partea drépta s'au reservatu locurile pre sém'a publicului si sub galerii se aflau studentii. Inaintea seriei de banci vis-a-vis de tronu siedeau in fotoliuri ministrulu de justitia alu Ungariei *Pauler* intre archiepiscopulu din Agramu *Mihaloviciu* si comandantulu generalu F. Z. M. *Mollinary*, episcopulu *Strossmayer*, consiliarii intimi si generalii, in seri'a dintâiu a banceloru in centru siedeau *Toldy*, *Hornig*, *Apathy*, toti óspetii ungari in costumu natiunalu serbatorescu. *Srossmayer* fu salutatu la intrarea sea in sala cu aplause entusiastice. Banulu Croatiei *Mazuraniciu*, cá comisariu reg. deschise solemnitatea cu o cuventare latina. Siefulu de sectiune *Muhic*, cetì legea sanctiunata despre fundarea Universitâtiei si banulu instalà dupa acést'a pre rectorulu *Mesic*, care tienù mai intâiu o cuventare câtra óspeti in limb'a *croata*, si apoi in cea latina si in urma discutà intr'o prelegere de o óra insemnatatea universitâtiei pentru Croati'a.

Dupa acést'a tienura *Toldy*, *Finály* si *Dobransky* cuventâri de gratulatiune in limb'a ungara terminandu in limb'a latina si fura intrerupti prin aplause sgomotóse. Mai cuventara deputatii din Bohemi'a, Prof. *Randa* si *Krizek*. slovénulu *Costa*, prof. din Graz. *Biedermann* si representantii celoru-lalte universitâti din Austri'a in limb'a tierei loru. Dupa densii tienù *Pauler* o cuventare inflacarata in limb'a magiara, in care accentuà raportulu fratietatea si simpatiele dintre Ungari'a si Croati'a si urà in numele academiei unguresci universitâtiei din Agramu unu: Vivat, floreat, crescat!

In urma gratulà ministrulu intr'o cuventare tienuta in limb'a latina rectorului; dupa densulu tienù representantulu universitâtiei din Berlinu prof. *Gneist* intre aplause entusiastice o cuventare germâna, representantulu universitâtiei din *Bologna* prof. *Policini* un'a italiana. Dupa ce a multiamitu rectorulu, óspetii ilustrii sî inscrisera numele in cartea comemorativa, mai intâiu banulu *Mazuranici*, ministrulu *Pauler*, com. gen. *Mollinary*, archiepp. *Mihalovic* sî episcop. *Strassmayer*. Intre sunetele imnului natiunalu parasì banulu sal'a.

La 3 óre s'a datu unu banchetu la care a participatu preste 250 persóne sî s'au adusu toaste numeróse din partea óspetiloru. Inainte sî in tempulu banchetului au sositu preste 400 depesie de gratulatiune; intre cari din Friedland, Londonu, Dublinu, Granada, dela tóte universitâtile Germaniei. Cetatea a fostu splendidu iluminata; s'au adusu unu conductu de facle rectorului, banului, episcopului Strossmayer. Sér'a a datu banulu o soarea sî studentii au tienutu unu banchetu solemuu.

Cetimu in „Trompet'a Carpatiloru“:

In doue idei m'amu intaritu din lung'a calatorie a mea de es-tempu in Europ'a:

Intâi'a, ca Franci'a este aceeasi si cresce cu indoite fortie in tóte privintiele; si a dou'a, ca românitatea se intinde marétia pre apa si pre uscatu, pornindu din Pest'a pâna in estremitatea Carpatiloru, si românismulu se fortifica si se desvólta in tóte pârtile.

Suntu datoriu mai intâiu sa multiamescu si sa aretu recunoscinti'a mea câtoru-va reviste sciintifice din Parisu, pentru ospitalitatea ce a datu descopeririloru archeologice facute de mine in Romani'a, si apoi presei unguresci, germane si române, din Pest'a pâna in Brasiovu, cum si inteligentiei române, si juna si matura, din tóte orasiele pre unde amu trecutu, pentru cordial'a primire, ajutórele neobosite la cercetarile mele, cum si pentru generósele onori cordiale ce amu avutu in tóte pârtile.

In adeveru, marturisescu in sinceritate, ca din Pest'a pâna in Brasiovu fericirea mea a fostu crescenda, si satisfactiunea mea fâra margini.

Museele Ungariei si ale Transilvaniei suntu de mare interesu pentru istori'a Daciei, si archeologulu românu nu va sci nimicu din cele ce-'lu atinge pre elu, de aru cunósce ori câtu de bine museele cele mai mari ale Europei, déca n'aru cunósce museele, incependu dela ale Vienei pâna in Brasiovu; intre cari alu Pestei, alu Clusiului, alu Sabiiului suntu incarcate de monumente istorice si preistorice pentru Daci'a.

Amu avutu noroculu sa intempinu si sa-mi potu si apropriá diverse monumente de tóta natur'a, pentru colectiunile mele.

Voiu relatá despre tóte acestea, cu diferite ocasiuni.

Acum, ce amu pre inima a spune, este ca romanismulu pre care 'lu admirâmu pre ici pre colea, ne pangaritu de cosmopolitismu si de o filosofie desordonata, in junimea nóstra de orasie, se intempina la totu pasiulu in poporulu muncitoriu de sate, indata ce treci Carpatii; si ca, déca in natiunea româna se póte aplicá dîs'a bisericei „ca preotii suntu sarea pamentului,“ apoi acést'a numai in romanitatea de preste carpati, se póte aplicá cu adeveru de faptu pre lânga vorba.

Totu clerulu românu, din Pest'a pâna in Brasiovu, impune romanismulu cá dogma in biseric'a româna, de unde se comunica in fia-care familie româna, in fia-care mama, in fia-care caminu credintia.

Preotulu de satu are omenie, urbanitate, invetiatura si patriotismu. Dela Vladica pâna la opinca; dela metropolitu, dela episcopu, dela protopopu pâna la popa dintr'unu catunu de cinci-dieci de case, totu eclesiasticulu este omu cu invetiatura si cu patriotismu.

Acést'a este impresiunea generale ce amu luat'o, pre ori unde amu fostu intre romani de ori-ce stare sociale.

Ceea ce credu cá nenorocire intre fratii mei de preste carpati, suntu luptele intestine pre confesiuni. Fâra aceste nenorocite lupte desbinatórie, fortiele romane intr'unite aru fi constatatu prim'a natiunalitate, natiunalitatea romana, in tóta acésta ambiguitate care alcatuesce mozaiculu eterogenu si multicoloru alu Austro-Ungariei.

Deia domnulu sa vedemu odata tóta Romani'a, tóta romanimea, precum este de acela-si sânge, precum se esprima in aceeasi limba, sa fimu cu totii in aceeasi confesiune, la acelasi altariu!

Dea domnulu, cá tóte aceste scoli confessionali in care se desvólta inteliginti'a superióra a romanului, dara unde se desbina si fratia, sa numai fie de câtu scoli natiunali romane, unde sa invólte romanismulu pre unu singuru gându, intr'o singura cugetare, la o singura idee: romanismu!

Dea domnulu sa vedemu odata in tóte aceste scoli confesionali, in cari se predau numai sciintie abstracte, speculative, sa se predea sciintie positive aplicate, si esecutate prin scoli reale in jurulu loru!

Atunci vomu vedea intre satele romane aridicându-se orasie romanesci in cari, lânga cismarulu romanu va fi croitoriulu romanu, va fi ceasornicariulu romanu, argintariulu romanu, ferariulu romanu, alamariulu romanu, si vomu vedea stradele intregi ale orasiului romanescu cu firmele romane ale meseriasiloru romani, cari voru alcatui burgesi'a romana, fâra care nu póte esistá o natiune; aiba ea, pentru totu plugariulu, unu teologu absolutu, unu advocatu rigurosu, unu doctoru in filosofie. Usinele orasieloru suntu stindardele loru, si meseriile fortiele loru.

Sciintiele positive de dincolo aru procurá ómeni la necesitâtile care avemu, chiaru in statulu romanu de dincóce.

Se cere astadi in statulu românu sute de functionari, ingineri de poduri si siosele, mecanici si ingineri de drumuri de feru, constructori marinari si architecti, mineri, forestieri, etc. etc; pentru cá sa se departeze aceste multimi de straini pre cari nu ajungu junii nostri de aici ale luá tóte locurile; si aru fi calomnie nedrépta, nedémna sa se dîca, ca atâtu ministrulu actualu alu lucrariloru publice, Gh. Gr. Cantacuzino, câtu si principele Al. Stirbey, la administratiunea drumuriloru de feru, nu cauta cu totu din-adinsu, in tóte pârtile sa gasésca romani pre cari sa-i amploieze in locurile ocupate de straini.

Dara junii ce ne vinu de preste carpati, in locu sa vie aici a luá unu locu ocupatu de strainu, ne spunu cu mare fala ca suntu teologi absoluti, juristi absoluti, filosofi absoluti, care, fia-care din acestea, fórte respectabile in parte, si fórte necesarii la casuri impreuna nu potu contá pentru nimicu in ceea ce ceremu noi, in ceea ce trebuie statului romanu.

Aruncaiu aceste idei varii cá preliminare la cele ce voiu descrie din calatori'a mea printre fratii mei, de dincolo de carpati, pre cari i admiru in patriotismulu loru si câror'a suntu datoriu recunoscintia pre viatia, pentru fericirea ce m'au facutu sa simtiu pre câtu tempu amu fostu cu densii.

Cesaru Bolliacu.

Varietâti.

⁂ Junimea româna din locu va arangiá in sér'a dîlei de alegerea noului metropolitu o *petrecere sociala impreunata cu dantiu.* Câstigulu curatu, ce va resultá de aci este menitu pentru punerea de base a unui cabinetu de lectura, ce doresce a infiintiá junimea. Fiindu scopulu acestei petreceri atâtu de salutariu, sperâmu ca inteliginti'a sî familiele române nu voru lipsí a se presentá cu totii la numit'a petrecere, dându prin acést'a sî unu impulsu tenerimei pentru realisarea tientei alese.

*** *Unu domnu ce au reclamatu dóue obiecte de loteria* in profitulu bisericei rom. din Dev'a si nu le-au primitu, este rugatu a-si repetí cererea dandu-si adress'a, care din nenorocire s'a perdutu. Reclamatiunea a fostu facuta pre la inceputulu lunei lui Septemvre. Losurile suntu 143.... si 143.... ultim'a cifra se va insemná de proprietariulu loseloru cá dovéda. Castigurile suntu o parechia pantofi si 3 garnituri de perina.

*** O fóia cunoscuta prin predilectiunea ei câtra scandaluri, ni se pare ca cauta de unu tempu incóce unulu, prin care voiesce sa turbure spiritele romaniloru pre tempulu congresului electoralu. Spre scopulu acest'a aduna tóte anapodele câte i se tramitu dela unii ce se vede ca facu siaga cu dens'a, punendu pecatele straine, de comedie, in spatele altor'a cu totulu nevinovati. Nu scimu sa ridemu séu sa plângemu, ca suntu si astfeliu de esistentie.

*** O secta nóua. In Russi'a s'a formatu o secta nóua, a cârei fundatoru este unu popa anume Teodoru Cajnic'a. Elu declara ca se afla in relatiuni directe cu Dumnedieu si ca are missiunea de a prepará pre ómeni pentru intrarea loru in raiu. Unu membru care vrea sa guste fericirile raiului chiaru pre pamentulu nostru, trebuie sa platésca 5000 de ruble, si sumele adunate se voru intrebuintiá — asiá ne spunu statutele — pentru liberarea crestiniloru in Turci'a.

*** Post'a pneumatica). S'a inventatu unu nou modu de comunicatiune, care in multe privintie se pare a intrece chiaru si telegrafulu. Acésta nóua inventiune se numesce „Post'a pneumatica." Ea consiste in aceea ca epistolele se baga in unu tubu séu tiava si prin condensarea séu rarirea aerului se impinge séu se trage epistol'a pre tiava cu o repediune fórte mare. Tiavele acestea suntu facute din metalu si se asiédia pe sub pamentu. Astfeliu de poste s'au introdusu dejá in Parisu, Londr'a, Berlinu si togmai acum se introducu si in Vien'a. Acestu modu de comunicatiune pentru distantie mai mici si mai vertosu pentru cetâti mari, este multu mai avantagiosu si decâtu telegrafulu, pentru-ca comunicatiunea se opereza mai iute, scrisórea merge in originalu iéra nu cá la telegrafu, se póte scrie mai multu nu scurtu cá lá telegrafu, costa mai putienu si se potu tramite si bani. Viitoriulu va aretá incâtu acestu modu de comunicatiune se va poté introduce si la distantie mai mari — Tóte inaintéza cu potere de aboru, numai onestitatea si soliditatea — inapoiéza.

*** „Romanulu" in revist'a sea de spune unu incidentu care merita a fi relevatu cu semnu alu tempului, de-sî nu are insemnatatea ce voiesce sa i-o dea numitulu dîuariu. Curagiosulu tieranu din Mizilu, care a datu o asemenea neplacuta desmintire asertiunei oficiale a zapciului, nu a fostu celu dintâiu care a informatu pre Domnitoriu despre starea recóltei -- cându tóte dîuariele din tiéra si strainatate raportéza necontenitu despre ea. Asemenea nu ne putemu mirá déca tieranulu a cerutu scaderea biruriloru — acésta dorintia erá fórte naturala la sermanulu tieranu, care n'are de móra, si se vede espusu fómetei. Inse ni se pare curiosu a face responsabilu pre cine-va pentru nereusit'a porumbului!

Eata incendiulu in cestiune:

La 3 curentu, Domnitoriulu plecase din Ploiesci cu unu trenu specialu la 1½ óra p. m. La Mizilu asteptá sub-prefectulu de Tobani, d. Craciunescu, care adunase cu sine numerosi tierani spre a intempiná pre Domnitoriulu. Trenulu se oprí unu momentu si Domnitoriulu adresandu-se subprefectului 'lu intrebà:

— Este porumbu, suntu bucate?

— Suntu, Mari'a Tea, respunse subprefectulu, cu sinceritatea care se gasesce la oficialii tuturoru guverneloru.

— Minte, Mari'a Tea! esclamà deodata unu tieranu dintre cei adunati. N'avemu de móra, suntemu in sépa de lemnu; sa scadeti birurile, Mari'a Tea, ca ne prapadimu. „Cur. de Bucur."

*** *„Convorbirile literari"* din Iassi dela 1. Octóbre a. c. aducu in fruntea loru unu articulu de mare interesu intitulatu: „Metropolitulu Andreiu *Siagun'a*, viati'a si faptele séle" de Dr. I. *Puscariu*. Nu mai putienu interesante suntu celelalte materie din fascióra acest'a, precum: „Apostolu Margaritu si scólele romane de preste Dunare" de Apostolu *Margaritu* (urmare.) „Din Odele lui Anacreon" trad. de S. G. *Vergolici* (urmare si sfersitu); „Doi feti cu stea in frunte" poveste de I. *Slavici*; „Florea" poesia de S. Fl. *Marianu*; „Doru de tiéra" poesia de N. D. X.; „Vocabulariulu Istriano-Romanu" din hartiele lui I. Maiorescu (urmare).

*** (Unu soldatu condamnatu la mórte.) O depesia telegrafica imprascià dîlele trecute scirea, ca consiliulu de resbelu din Parisu a condamnatu la mórte pre desertorulu Bourtin, pentru ca a luatu parte la rescól'a comunei. Acestu soldatu, dealtmintrelea abiá ajunsu la etatea de 25 ani, are unu trecutu câtu se póte de pestritiu. Elu a fostu dejá in viéti'a sea matrosu, militariu, teatralistu, dîuaristu, carlistu, majoru in servitiele comunei si in órele de linisce chiaru si poetu. Elu fusese condamnatu din partea mai multoru curti de jurati la 38 de ani de munca silnica; acésta pedépsa o capatase pentru furtu, iéra alti 5 ani de inchisóre i se mai adausera pentru desertare. In urm'a amnestiei dela 1869 'si castigà de nou libertatea si in lun'a lui Octomvre 1870 intrà cá soldatu in regimentulu de linia Nr. 39, de unde in scurtu tempu disparù iérasi, ajungendu, precum dîce elu, in captivitatea germana indata dupa lupt'a dela Patay. Curendu dupa aceea, si adeca in lun'a lui Ianuariu 1871 se iví de nou in sirurile franctireriloru la Nevers, trecù cu acestu corpu in Normandi'a, iéra dupa incheiarea armistitiului si desfiintiarea corpului de franctireri, capetà bani de caletoria spre a intrá la alu sieptelea batalionu de venatori. Erumpendu revolutiunea comunardiloru in Parisu, numitulu batalionu de venatori se retrase la Versali'a, iéra aventurierulu Bourtin folosindu-se de ocasiune trecù in castrele comunei, unde in scurtu tempu ajunse locotenente si totu-odata comandante alu unui corpu de venatori comunardi. Bourtinu nu negà inaintea consiliului aceste fapte, ci dîse: „Amu servitu in soldulu comunei si m'amu luptatu pentru dens'a. Nu me temu de nimic'a, ci mi-asteptu in linisce pedéps'a, pentru ca nu mai dorescu altu ce-va, decâtu sa ajungu mai curendu pe pedestalu. La nascere de buna séma n'amu fostu pecatosu, ci impregiurârile suntu caus'a nefericirei mele: amu aflatu tentatiunea in familia si societate. Inse desertoru nu sum, câci amu trecutu numai in castrele insurgentiloru si nu in castrele inimicului." — Dupa o scurta pausa de consultare consiliulu de resbelu condamnà apoi pre Bourtin la pedépsa de mórte. Elu ascultà publicarea verdictului in deplina linisce, intrebandu, ca câte dîle mai are de traitu.

*** *Descoperire archeologica.* Lun'a trecuta s'a descoperitu unu mormentu saxonu in lunc'a dela Cookham, comitatulu Berk. A fostu deschisu, si s'a gasitu in elu, intre alte obiecte, scheletulu unui resboinicu saxonu. Capulu erá intorsu spre nordu, la 2 picióre 6 degete de suprafati'a movilei ce se radica cam la 3 picióre deasupr'a nivelului actualu a dumbravei, si care este incungiuratu intr'unu siantiu ce se póte bine observá. Spét'a stânga a scheletului purtá paveza care a fostu se vede acoperita cu rachita séu piele, dara pielea n'a lasatu urme. Pavéz'a este unu specimenu fórte remarcabilu de fabricatiunea obiecteloru de feru la vechii saxoni. Este de unu diametru de aprópe 6 degete si de forma conica; la centru are unu ascutîsiu asemenea cu ferulu lancei. La stâng'a capului erá asiediata o urna ce a fostu sfarmata de greutatea pamentului ce a acoperit'o. La inceputu a trebuitu sa contiena vinu si apa. La piciórele scheletului erau asiediate ósele unui berbece, amestecate cu a unui altu animalu dificilu de recunoscutu, si alature unu cutîtu de feru de 7 degete, cuprindiendu-se si ceea ce remane din manunchiu. Deschiderea unui altu mormentu a adusu descoperirea corpului unui copilu, din care n'au remasu decâtu câte-va fragmente.

Raportu comerciale.

Sabiiu 23 Octombre n. Grâu 4 fl. 87 xr. frumosu, 4 fl. 53 xr. mestecatu, 4 fl. 20 xr. cualit. infer.; secar'a 3 fl. 40 xr. pâna 3 fl. — ; — orzu fl. 3; ovesu 1 fl. 53 pâna 1 fl. 80 xr.; cucuruzu (porumbu) 2 fl. 93 xr.; cartofi 1 fl. 8 xr. galét'a austriaca.

Cânep'a — fl. maj'a.

Lintea 6 fl — xr.; mazarea 6 fl. — xr., Fasolea 6 fl. 67 xr.

Fenu legatu — fl. 85, nelegatu — fl. 80 xr., paie lungi 60 xr., scurte 50 xr, maj'a.

Lemne de focu 8—9 fl. stang. austr.

Carnea de vita 18—20 cr. p., de porcu 28 xr. Unsórea 79 xr. pâna la 1 fl. 20 cup'a.

Burs'a de Vien'a.

Din 11/23 Octomvre 1874.

Metalicele 5%	69	75
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	73	95
Imprumutulu de statu din 1860	108	25
Actiuni de banca	977	—
Actiuni de creditu	236	50
London	104	40
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	77	—
„ „ „ Temisiorene	76	50
„ „ „ Ardelenesci	74	20
„ „ „ Croato-slavone	79	—
Argintu	104	50
Galbinu	5	24½
Napoleonu d'auru (poli)	8	88

Concursu.

In comun'a Harau, protopresbiteratulu Ioagiului I, e de a se ocupá postulu invetiatorescu la scól'a confesiunala gr. or.

Salariulu impreunatu cu acestu postu este: 180 fl. v. a., cuartiru cu o gradina de legimi, si 2 orgi lemne de incaldîtu.

Suplicantii au a-si tramite petitiunile loru instruate in sensulu Statutului organicu la subsemnatulu, celu multu pâna in 27 Oct. a. c st v.

Hondulu, 9 Oct. 1874.

In contielegere cu comitetulu parochialu.

B. Piposiu
Protop.

(1—3)

Concursu.

Pentru statiuneu de unu invetiatoriu ordinariu la scóla comunala cu ajutoriu statului cursu pre linga urmatoriele emolumente:

Salariu anualu 400 fl. v. aus. si 80 fl. bani de cuartiru pâna cându se va redica una casa acomodata pentru invetiatoriu.

De la concurenti se pretende se fie ascmenea deprinsi in limb'a maghiare si romana, si se fie provediuti cu diplom'a de invetiatoriu dela vre una preparandia de statu, cu tóte acestea documente necesarie pâna in 15 Novembre anulu curente se si astérna suplicele la subscrisulu.

Aiudu, 12 octobre 1874.

Ioane Gaspár,
Inspectoriu primariu scolastecu de de comit. Alba-Inferiore si Cetate de Balta.

(2—3)

Concursu.

Pentru ocuparea statiuniloru invetiatoresci la scólele confesionale gr. or. din comunele mai josu insemnate, se escria prin acést'a concursu cu terminu pâna la 20 Octobre a. c. cal. vechiu cu salariele urmatóre:

1) la comun'a Urezu 150 fl. cortelu liberu, si doi stângini lemne dela comuna;

2) la comun'a Riusioru, 150 fl. v. a. cortelu si 2 stângini lemne de focu, dela comuna.

Doritorii de a ocupá aceste statiuni au a-si asterne suplicele loru instruate in sensulu Statutului organicu, cu documentele recerute subscrisului, pâna la terminulu susu aratatu.

Fagarasiu 30 Septemvre 1874.

In contielegere cu comitetulu parochiale.

Petru Popescu,
protopopu.

(2—3)

Edictu.

Ioan'a nascuta Teodoru Comanu legiuit'a socia a lui Ioanu Pavelu Ciogu din Fofeldea scaunulu Nocrichiului, carea cu necredintia a parasitu pre legiuitulu ei barbatu de 2½ ani, fâra a se scí de loculu petrecerei ei, se provóca prin acést'a cá in terminu de unu anu si o dî sa se infatisiedie inaintea forului matrimoniale subscrisu, câci la din contra procesulu divortialu radicatu asupr'a ei, se va otarí si in absenti'a ei. —

Nocrichiu, 6 Septembre 1874.

Forulu matrimoniale protopopescu gr. or. alu Nocrichiului — Cincu-mare.

G. Maieriu
Adm. ppescu.

(3—3)

Anunciu.

Grigoriu Matelu, comerciante, in Sabiiu, face p. t. publicu cnnoscutu, ca cumparandu casele veduvei reposate Vass, din piaci'a mica, in vecinatate nemijlocita cu cas'a si bolt'a sea, a cumperatu si cuantulu intregu de lumini de céra remasu de reposat'a si de astadî incolo vinde densulu cu 1 fl. 30 cr. puntulu care se vindea cu 1 fl. 60 cr. Densulu se promite si pe viitoriu a fi la disposetiunea p. t. publicu, in ramulu acest'a de negotiu, dupa trebuintia. Sabiiu 22/10 Octobre 1874.

1—2

Edificiulu cu gradina dinpreuna de sub Nro. 48 strad'a Gusteritiloru (Elisabethgasse) e din mana libera a se vinde.

Regina Roth.

Celu mai nou sî mai mare depositu de orológe in Sabiiu.

la

IOHANN BUSCHEK

orologieriu,

Uliti'a Cisnadiei Nr. 16 vis-a-vis de Hotelulu: „La Corón'a Ungariei".

Recomenda orologele sele de auru sî argintu de I calitate, de Genf, alese personalminte sî probate prin oficiu, cu garantia de 1—2 ani.

Orologie de argintu cu câte fl. 13, 14, 16, 18, 20, 24, 26, 28, 30—40.

Orologie de auru cu câte fl. 28. 30, 32, 34, 36, 40, 45, 50, 60, 70—150,

De I calitate orológe cu pendulu, o decóre pentru ori-ce locuintia cu câte fl. 28, 30, 32, 34, 36, 38, 40, 44, 46, 50, 60, 70—150.

Orológe de biroulu francesu, de marina sî desteptatórie (Wecker) etc.

Lantiuri de auru sî argintu, probate prin oficiu sî adeca: Lantiuri de argintu cu câte fl. 3, 4, 5 pâna la 12, de auru: Lantiuri de gâtu cu câte fl. 32, 34, 36, 40, pâna la 80 sî 150.

Reparaturele se facu dupa modulu celu mai nou solidu sî cu garantia de unu anu.

Pretiu curinte mai detaiatu gratis et franco.

(17—20)

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.**

Editur'a si tiparriulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Nr. 82. ANULU XXII.

Sabiiu in 17|29 Octomvre 1874.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Sabiiu, 16. Oct. 1874.

Notitie dela congresu. Congresulu nostru adunatu este o infatisiare respectabile si insufletitoria. A vedé atati'a barbati, dintre cari unii, re vera, suntu din elit'a natiunei si a societatiei adunati spre unu scopu salutariu se intielege ca inaltia inim'a fia-cârui romanu binesimtitoriu si mai tare.

Congresulu s'a inceputu cu formalitatile prescrise, luni, in dîu'a cuviósei Paraschiv'a. Deputatii suntu mai toti, dara intre cei din diecesele sufragane vedemu cu parerea de reu pe unii cari nu suntu aci. Asiá lipsescu dlu secretariu de statu G. *Ioanoviciu*, dlu Lazaru *Ionescu*, dlu Sig. *Popoviciu*, dlu Demetriu *Bonciu*, dlu Mihailu *Besianu*, si altii cari dela alte congrese ni au lasatu placute suveniri despre seriositatea si intielepciunea loru in afacerile bisericesci si cari sunt cunoscuti si prin purtarea loru in adunari municipale si in parlamentulu patriei si in alte afaceri atingatorie de binele comunu. Caus'a? nu suntu alesi!

Pâna cându scriemu acestea abia s'a trecutu preste verificarea deputatiloru „en gros"; la verificarea alegeriloru dificultate cari sunt preste totu vreo 7—8 se va procede de siguru in dîua a trei'a dela deschiderea congresului.

Intr'aceea deputatii nu suntu neactivi. Momentuositatea actului alegerei ce ne astepta ocupa, ba mai si preocupa, spirite multe si de aceea intielegeri, conferintie, unii le mai numescu si cluburi, diverse si generale, cauta sa lamurésca situatiunea si sa alunge preocupatiunile de pre unde voru fi si de acelea. Dintre tóte conferintiele amintimu cu deosebire doue: un'a a archidiecesaniloru, in carea s'a manifestatu o prevalenta maioritate pentru unu candidatu si carea avé de scopu a descoperi resultatulu manifestatiunei sele unei conferintie generale cu rugarea, cá déca conferinti'a generale afla cu cale sa o ia in consideratiune.

Acésta conferintia generale pre carea o amintimu acum numai per tangentem a fostu de mare insemnatate. Ea n'a dusu inca la resultatulu finale, ceea ce nici sa nu surprinda pre niminea, dara a adusu multa chiarificatiune in situatiune, la ceea ce a contribuitu forte multu, in prima linia, dlu cav. de *Puscariu* si in a doua dlu Simeonu *Mangiuc'a*. — Conferintiele se voru continuá.

Congresulu natiunalu bisericescu gr. or.

Dupa seversirea servitiului divinu cu chiamarea santului duhu, adunandu-se deputatii Marti in 15 Oct. v. la 11 óre in biseric'a din cetate au alesu din senulu congresului o deputatiune de 12 membri, pentru a invitá la congresu pre comisariulu consistorialu metropolitanu si presiedintele congresului, pre Prea Santi'a Sea episcopulu din Caransebesiu, I. *Popasu*. Intre strigâri de „sa traiésca" comisariulu ocupà loculu presidialu, constituì in modu provisoriu biroulu notarialu, in personele DD. Prot. I. *Popescu*, N. *Rotariu* si *Ionasiu*, si deschise apoi congresulu prin urmatórea cuventare:

Venerabilu Congresu! Multu Stimatiloru Domni deputati si mireni!

> „Mari si minunate suntu lucrurile, ce le faci tu Dómne Dumnediculu nostru in midiloculu nostru, si la gandurile tale nu este nimenea, cine sa se asemene tie. Asiá striga proroculu Davidu in cântarea sea a 29-a."

N'a trecutu multu preste unu anu de dîle, de cându noi ne-amu fostu adunatu in acésta s. biserica, pentru cá sa intregimu scaunulu archiepiscopescu si metropolitanu alu Româniloru dreptumaritori din Ungari'a si Transilvani'a, devenitu vacantu prin mórtea mai tempuria, de cum asceptamu noi, a Marelui si neuitatului nostru Archiepiscopu si Metropolitu Andreiu, si eata-ne astadi iéra strinsi ací pentru cá sa intreprindemu o nóua alegere a capului Archidiecesei si Metropoliei nóstre.

Precum Ve este cunoscutu, urmatoriulu nemoritoriului nostru Archipastoriu Andreiu, Escelenti'a Sea fostulu nostru Archieppu si Metropolitu Procopiu Ivacicoviciu, fu alesu prin congresulu bisericescu serbescu de Metropolitu alu Serbiloru, si intaritu in acést'a demnitate prin préinalt'a resolutiune regésca din 6 Augustu a. c. dupa ce Escelenti'a Sea, la provocarea Inaltului Ministeriu reg. ungurescu de culte a fostu renunciatu neconditiunatu la demnitatea de Archiepiscopu si Metropolitu alu Româniloru ortodocsi din Ungari'a si Transilvani'a, indreptandu-se Inaltu Présânti'a Sea dupa sosirea sea la Carlovetiu cu unu actu de renunciare si deadreptulu câtra Venerabilulu nostru Consistoriu metropolitanu, si astfeliu noi Românii dreptumaritori amu remasu iéra fâra Archiepiscopu si Metropolitu.

Intr'adeveru Multu Stimatiloru D. deputati, aceste dese veduviri ale scaunului nostru archiepiscopescu si metropolitanu nu se póte a nu ne insuflá ingrigire si seriositate, pentru-ca prin aceste dese veduviri, dupa natur'a lucruriloru si a ómeniloru, multe intreprinderi necesarie si folositórie se intrerumpu si remanu cu totulu neinfiintiate, Archieppi'a si Metropoli'a nóstra se impedeca in consolidarea loru, biseric'a nóstra sufere si patimesce in inaintarea si prosperitatea ei. Daru ingrìgirea si neliniscea nóstra se domolesce indata ce gandimu cà Domnedieu, care conduce universulu, ingrigesce si conduce si Archidieces'a si Metropoli'a nóstra, elu tóte le intórce spre folosulu nostru, dupa cum dîce Apostolu Pavelu câtra romani (VIII. 28.) „Celoru ce iubescu pre Domnediu, tóte li se lucréza spre bine." Numai si noi Representantii clerului si poporului din intréga Metropoli'a sa cautàmu, cá la actulu celu momentosu alu alegerei de Archiepiscopu si Metropolitu, ce ne stà inainte, sa fimu condùsi de semtiulu datoriei, ce ni-o inpunu santieni'a lucrului si gravitatea situatiunei, in care ne aflâmu.

Deci noi la alegerea fiitoriului nostru Archiepiscopu si Metropolitu avemu sa fimu insufletiti de cea mai buna íntielegere, dragoste si incredere imprumutata, urmandu sfatului ce 'lu da santulu Apostolu Pavelu Filipseniloru cându graesce: Pliniti mi bucuri'a mea cá un'a sa ganditi, o dragoste sa aveti, cu o voia sa fiti, o intielegere se aveti, socotindu unulu pre altulu mai susu decâtu pe sine insusi. Noi la actulu celu importantu alu alegerei, ce ne stà inainte, avemu sa fimu un'a pentrucà la acést'a alegere toti avemu unulu si acelasi scopu, un'a si aceasi tînta, adeca inalt'a misiune si binele Archidiecesei si alu Mitropoliei nóstre, prin urmare de la alegandulu nostru Archiepiscopu si Metropolitu noi toti ceremu, cá elu sa asigureze pacea dinlaintru si dinafara a bisericei nóstre, cá elu sa pazésca si sa apere legalminte, daru cu statornicia si cu totudeadinsulu, bunulu dreptu, credinti'a stramosiésca si autonomi'a bisericei nóstre recastigate cu atâtu amaru de sacrifiicii, sanctiunata pré gratiosu de Maiestatea Sea pré induratulu nostru Imperatu si Rege Franciscu Iosifu I-le si petrecuta in condic'a legiloru prin bunavointi'a inaltului corpu legiuitoriu alu scumpei nóstre patrii. De la Archiepiscopulu si Metropolitulu, ce avemu sa-lu alegemu, ceremu mai departe cá elu insocitu de ajutoriulu lui Domnedieu, si spriginitu de poternic'a conlucrare, a representantiloru clerului si poporului Mitropoliei nóstre, intruniti mai alesu in congrese si sinode eparchiale sa faca cá se resara sórele culturei, moralitatiei, religiositatiei si prosperitatiei asupr'a credinciosiloru nostri din Ungari'a si Transilvani'a, noi toti in fine ceremu de la alegandulu capu bisericescu alu Metropoliei nóstre cá sa puna adancu la anima cuvintele s. Apostolu Pavelu scrise câtra Titu: Pastoresce turm'a lui Cristosu, nu cá si cându ai domni asupr'a ei, ci intru tóta rabdarea, blandeti'a si intieleptiunea.

Multu Stimatiloru d. Deputati! Actulu alegerei, ce ne stà inâinte, este de mare insemnatate in viéti'a nóstra si in viéti'a Archidiecesei si Mitropoliei nóstre. In dîlele aceste unu milionu si mai multu de siese sute de mii de credinciosi ai bisericei nóstre privescu la noi, Domnedieu depune acum in mânele nóstre sórtea Archidiecesei si Mitropoliei nóstre.

O! veniti daru sa pasîmu la alegere in cea mai buna intielegere si crestinésca intrunire, veniti sa ne dàmu voturile nóstre dupa cea mai buna cunosciintia de noi insine, si dupa o drépta orientare in afacerile nóstre archidiecesane si metropolitane, si Domnedieulu parintiloru nostri prin santulu seu duhu se vá pogori in midiloculu nostru, ne vá luminá, ne vá intarí si ne va conduce cá sa seversimu si acestu momentosu actu de alegere, ce ne stà inainte, spre mai mare lauda a numelui lui, spre inflorireà maicei nóstre biserici, si spre fericirea tuturoru fiiloru ei. Aminu.

Prin acést'a dechiaru congresulu electoralu de deschìsu."

La acést'a cuventare din partea congresului respunde Ilustritatea Sea D. *Branu de Lemeny* prin cuventarea ce urméza:

Ilustrissime domnule! Prea sântite parinte Episcópe!

Petrunsi de cele multe adeveruri sânte ce cuprinde cuventarea Ilustritatei Vóstre, si miscati de parintescile invitari la actulu celu momentosu alu alegerei archiepiscopului si metropolitului nostru, 'mi iau voie in urm'a onorificei insarcinâri primite din partea prea stimatiloru condeputati congresuali, a cercá a dá espressiune simtieminteloru de multiamire, simtieminteloru de acordu ce a produsu cuventarea Ilustritatei Vóstre in inimile nóstre a tuturoru deputatiloru congressuali! —

Asiá este Ilustrissime, in restempu scurtu, abiá preste unu anu de dîle ne aflâmu de presinte pentru a dou'a óra intruniti intru acésta santa Casa pentru alegerea archiepiscopului si metropolitului romaniloru de religiunea gr. or. din Ungari'a si Transilvani'a; nu multu inainte de ast'a in caus'a tempuriei reposâri a marelui archiepiscopu si metropolitu Andreiu, iéra acum din caus'a trecerei archiepiscopului si metropolitului nostru Procopiu Ivacicoviciu cá atare la ierarchi'a serbésca; — in privinti'a acést'a, — in considerarea impregiurâriloru estraordinari suntemu de acordu cu Venerabilulu Consistoriu metropolitanu, care renunciarea fostului nostru archiepiscopu si metropolitu Ivacicoviciu o a privitu de fapta complinita si a dechiaratu scaunulu archiepiscopului si metropolitului nostru de vacantu. —

Aceste veduviri dese a scaunului nostru archiepiscopescu si metropolitanu, — asiá este, sguduie, conturba cursulu agendeloru, inse privindu noi aceste evenimente cá nisce dispositiuni ale provedintiei le primimu cu supunere crestinésca cá pre nisce viue dovedi despre precari'a sórte a combinatiuniloru omenesci, despre desiertaciunea gloriei lumesci si cá nisce ocasiuni de a ne deprinde efectivminte intru esercitiulu drepturiloru nóstre constitutiunali bisericesci; — missiunea si datori'a nóstra atâtu de sublima câtu si de grava este asiá dara si a intregí scaunulu vacantu, a alege unu archiepiscopu si metropolitu alu romaniloru de religiunea gr. or. din Ungari'a si Transilvani'a; — procedendu spre acestu scopu inaltu cu inima sincera, cu cunoscintia curata, in contielegere si solidaritate, precum ne impune si pretinde acésta sântieni'a causei, — si déca vomu considerá, cum-ca la tóte popórele si cele mai civilisate este devis'a inaintarei culturei, déca vomu considerá starea cea remasa indereptu a credinciosiloru nostri, a clerului si poporului, a bisericiloru si scóleloru nóstre, in adeveru ne vomu convinge si mai de aprópe despre datori'a nostra cea sânta de a purcede la actulu alegerei in contielegere si harmonie, — avendu cu totii, unulu si acelasi scopu, scopulu de a cautá si aflá si alege de capu alu administratiunei nóstre bisericesci, alu Ierarchiei nóstre dreptu credinciósе din Ungari'a si Transilvani'a pre acelu barbatu meritatu de biserica si de scóla, care simtiendu in inim'a sea cuvintele mântuitoriului nostru Isusu Christosu, care dîce: „fiti deseversiti precum tatalu vostru din ceriuri este deseversitu," si iérasi: „mergeti invetiati tóte limbele botezandu etc.", — sa-si cunósca de cea mai sânta datoria a chiemârei sele celei inalte si grele a inaintá caus'a invetiamentului popularu, a spriginí, a ajutá, a sustiené si a aperá institutele nóstre de invetiamentu cu caracteru confesiunale, de ori si ce categoria, — a se ingrigí de inaintarea culturei clerului amesuratu spiritului tempului, si acést'a cu tóta ocasiunea atâtu in consistoriulu archidiecesanu si metropolitanu, câtu si in sinódele si congresele nóstre natiunali bisericesci, ingrigindu sub insusi a sea grea respundere a se esecutá cu tóta acurateti'a decisiunile si statoririle acelor'a, fiindu cultur'a unic'a garantia a natiunalitâtiei si bunei stâri materiali, precum in deobste asiá si a credinciosiloru nostri, clerului si poporului nostru gr. or., missiunea si datori'a nóstra este a alege de Archiepiscopu si Metropolitu, — mai incolo — pre acelu barbatu, care avendu in inim'a sea cuvintele Mantuitoriului nostru Iisusu Christosu care dîce: „asiá sa luminedie faptele vóstre naintea ómeniloru, cá vediendu faptele vóstre cele bune sa marésca pre Tatalu vostru celu din ceriuri“, si iérasi: „voi sunteti lumin'a lumei“ etc., „voi sunteti sarea pamentului“ etc., — sa fia insusi mecenatele culturei, propagatoriulu luminei, — sa fia insusi esemplu viu de crestinu bunu, de adeveratu invatiecelu si urmatoriu alu lui Christosu: „intru aceea ve ve-ti cunósce ca sunteti ucenicii mei, déca ve-ti avea dragoste intre voi“ dîce Mantuitoriulu prin rostulu Evangelistului, — sa fia insusi parinte bunu, cu dragoste crestinésca câtra cleru si poporu, — sa staruiésca din tóte puterile cu cuventulu si cu fapt'a a sustiené religiositatea, credinti'a cea adeverata stramosiésca in tóta curatieni'a si intregitatea sea; a goní, a combate vitiulu, a spriginí si a inaintá virtutea, a staruí mai incolo si a priveghiá pentru sustienerea si crescerea moralitâtiei, desradecinarea si sterpirea coruptiunei ce amenintia cu totala derapanare societatea umana!

Acést'a este Ilustrisime Dle! si Présântite Parinte Episcópe! ceea ce cere si astépta neconditiunatu clerulu si poporulu românu gr. or. dintru adenculu inimei sele dela Archiepiscopulu si Metropolitulu seu — câci asiá si numai asiá ne vomu puté aperá, sustiené si asecurá asiediemintele cele folositórie, autonomi'a limbei si natiunalitatea sântei nóstre biserici gr. or. din Ungari'a si Transilvani'a, in impregiurârile, in pusetiunea, in care ne aflâmu, si pre care cu totu dreptulu o numiti: „grava“; cá sa aflâmu deci pre acelu barbatu, care sa aiba calitâtile recerute, târia de caracteru crestinescu, credintia si dragoste adeverata activa, tactica si energia urmandu intru tóte principiulu dreptâtiei, cá sa aflâmu pre acelu barbatu, care sa voiésca si sa póta satisface datorintieloru chiemârei sele, sa póta si sa voiésca a corespunde trebuintiei, pretensiunei si asteptârei celei drepte aceloru unu milioru si siése sute de mii de credinciosi ai bisericei nóstre gr. or. din Ungari'a si Transilvani'a spre care scopu i va fi totu-déun'a asiguratu totu spriginulu si ajutoriulu din partea clerului si poporulu nostru a tuturoru româniloru gr. or. din Ungari'a si Transilvani'a pre cale constitutionale in congresele nóstre natiunali bisericesci, cá sa nimerimu pre acelu barbatu — invocâmu intru ajutoriulu nostru darulu duchului sântu, si cu inima curata, in fric'a lui Ddieu, avendu numai chiaru binele si prosperarea bisericei, scóleloru si credinciosiloru nostri naintea ochiloru, cu unu cugetu, in dragoste si armonia — urmandu invitatiunei Ilustritatei Vóstre pasîmu la actulu alegerei de Archiepiscopu si Metropolitu cu acea firma sperantia, in acea credintia poternica, cá Dumnedieulu parintiloru nostri prin duchulu seu celu sântu ne va luminá, ne va aretá pre unsulu seu — si asiá sub intielépt'a conducere a Venerabilului Presidiu ne va succede a indeplini acestu actu momentosu spre marirea numelui lui Ddieu, spre inflorirea bisericei si prosperarea scóleloru nóstre confessionali, spre naintarea in cultura si buna stare materiala a clerului si poporului nostru românu. — In acést'a credintia si sperantia incheiu cu acele cuvinte odihnitórie ale Mantuitoriului ce dîce: „*Eu sum cu voi, si nimenea in potriv'a vóstra.*“ Aminu!

In urm'a acestei cuventâri primite cu aplause vii se predau actele spre verificare si se dispune, cá archidieces'a sa verifice pre deputatii diecesei Aradului, acést'a sa verifice pre cei din Caransebesiu si in fine acesti'a sa verifice pre deputatii archidiecesani. Cu acestea siedinti'á se radica si péntru alegerile dificultate se va alege o comissiune verificatoria din senulu congresului, in siedint'a viitoria anunciata pre dîu'a urmatoria.

Diurnalele din Pest'a nu suntu prea incantate de tonulu festivitatiloru din Agram. Pre cându ministru ung. Pauler abia a fostu mentiunatu intr' unu toastu, episcopulu Stroszmayer a fostu obiectulu unui cultu formalu.

De Ungari'a s'a vorbitu pré putienu; mai multu de gimnasiele persecutate a le Slovaciloru si de unirea popóreloru slavice.

Unu telegramu oficialu din *Zara*, dela 22 Oct. spune ca pentru unu turcu omoritu la Podgoriti'a, la 19 Oct. au omoritu turcii in *Bazar* muntenegrinii, ce se aflau acolo. La 20 Oct. au omoritu turcii in Podgoriti'a si Zet'a mai multi crestini, intre cari unii sunt suditi turcesci. Egumenulu dela monastirea *Piperi* a scapatu in locuinti'a kaimakamului. Montenegrinii din tienutulu acel'a au fugitu toti in Muntenegru. Iritatiunea e mare in Muntenegru, dara pâna acum nu s'au intemplatu represalii. Turcii cari se aflau in Muntenegru fura, la dorinti'a loru, escortati de muntenegrini pâna la confinie.

Avensameniulu de Novembre, din anulu acest'a e mare. Archiducii *Iosifu* si *Rainer* se denumescu feldzeugmeisteri, archiducele *Ioanu* vice colonelu. Mai departe 9 generali-maiori se denumescu Vice-Marsiali campestri, 13 coloneli generali-maiori; se mai denumescu: 27 coloneli, 37 vicecoloneli, 56 maiori; la infanteria se denumescu 40 capitani de classea prima, 73 capitani, 280 locot. superiori si 196 locotenenti.

Retragerea vasului francesu *Orenoculu* din portulu italianu *Civita-Vechia* a fostu unu evenimentu pentru relatiunile dintre Franci'a si Itali'a si unu succesu pentru guvernulu din Rom'a. Oficiós'a „l'Italie“ se esprima in termini de multiamire câtra guvernulu francesu si declara ca prin tactu si pacientia Itali'a a castigatu acésta satisfactiune fâra sa fi reclamatu formalu si fâra sa fi facutu cestiune diplomatica internatiunala.

Déca inse organele guvernamentale se declara satisfacute si esprima incredere in guvernulu si publiculu francesu, dîuariele liberale italiane, continua a vedea in Franci'a, mai alesu in partitulu clericalu, o amenintiare permanenta contr'a unitâtiei Italiei, iéra in limbagiulu organului oficialu din Parisu acelea'si dispositiuni in favórea Papei.

Nu vomu insistá noi asupr'a acestoru banueli si apreciâri. Din lectur'a inse a pasagiului prin care „Journal officiel“ din Parisu vorbesce despre revocarea „Orenocului“, ori-cine póte vedea ca form'a este prea lingusitória pentru Pap'a, si ca s'au alesu frase destulu de elastice, cu cari, pre de o parte sa se spune ca s'a rechiamatu „Orenoculu“, dandu-se satisfactiune Italiei, iéra pre de alt'a sa afirme ca dispositiunile Franciei suntu acelea'si pentru Sântulu-Scaunu, si ca vasulu de resbelu francesu a schimbatu numai numele si loculu, dara mentiene in unu portu francesu vecinu aceeasi destinatiune cá si Orenoculu, in alte cuvinte, ca Pap'a aru fi totu in nesigurantia la Rom'a, si Franci'a e gat'a ai dá concursulu ei la casu de trebuintia, (trebuintia ce nu va avea locu). „Press'a.“

„Journal des Débats“, care a fostu celu mai favorabilu pâna acum Turciei, a sfersitu si elu prin a scrie la 16 Octomvre urmatoriulu articulu semnificativu in privinti'a afaceriloru Turciei:

S'a pututu crede unu momentu in Europ'a ca guvernulu turcu, doritoriu de a se ocupá de reforme interióre mereu anuntiate si mereu amanate, avea sa stabilésca cu vecinii sei, precum si cu tierile asupr'a câror'a esercitâ unu dreptu de suzeranitate, relatiuni amicale si binevoitórie, utile tuturoru pârtiloru interesate. Multi ómeni politici vediuse cu satisfactiune — unii dintr'ensii chiaru cu mirare, e adeveratu — pre Greci'a reconciliându-se cu vechiulu ei inimicu, pre regele Georgiu schimbandu decoratiuni cu Sultanulu, si pre principii Romaniei si Serbiei aretandu omagiele loru la Constantinopole. Colisiunile pre frontierele Muntenegrului incetara mai cu deseversire, relatiunile cu Persi'a s'au amelioratu, cele cu Egiptulu deveneau din ce in ce mai cordiali. In fine, inaugurarea mai multoru drumuri de feru, concesiunea acordata séu promisa pentru mai multe alte câi ferate, cari trecendu prin Romani'a si Serbi'a, aru pune orientulu in comunicatiune directa cu Nordulu si Orientulu; suprimarea brigandagiului in Tesali'a, crearea unei poternice societâti financiare destinate a readuce putiena ordine in financie, satisfactiunea data dorintieloru bulgariloru, punerea unui capetu supravenita in persecutiunile esercitate contr'a Armeniloru catolici, tóte acestea contribuisera a intari in ideile loru pre ómenii politici de cari vorbimu.

Evenimentele mai recente voru face sa se gandésca ori-cine, ca, pâna la unu óre-care punctu, amicii Turciei au avutu gresiéla de s'au lasatu a fi purtati de asemenea idei. Este incontestabilu ca guvernulu Sultanului, de cându se afla in capulu seu Hussein-Avni-pasi'a, fostu ministru de resbelu, a datu probe de vointia si de fortia; totusi ne putemu intrebá, déca nu s'aru fi pututu aretá, in unele ocasiuni, mai conciliatoriu decâtu cum a fostu, si acést'a fâra a abandoná ceea ce crede ca este dreptulu seu; dara póte ca s'a temutu cá concesiunile sele sa nu fia luate dreptu acte de slabiciune; póte iérasi ca nu este convinsu ca celu mai bunu midilocu de a pune obstaculu unoru cereri esagerate este de a acordá pre acelea cari suntu rationabile. Ori-cum aru fi, starea de lucruri favorabile de care vorbirâmu s'a modificatu in mai multe puncte, si voimu a face ací cunoscutu ratiunile. Sa vorbimu mai intâiu de relatiunile cu Greci'a.

……

Dorinti'a de a dirige totulu militaresce in imperiu, si de a mantiené, cu ori-ce pretiu, suzeranitatea nominale a Sultanului, dorinti'a de care pare animatu si marele viziru, a stricatu iérasi lucrurile pre Dunare. Austro-Ungari'a, pre care mai multe linii de feru o voru legá in curendu cu Romani'a, doriá sa incheie cu acésta tiéra o conventiune vamala absolutu necesaria desvoltârii comerciului celoru dóue state. Este adeveratu, precum se scie, ca tarifele turcesci suntu nominalu aplicate in Moldov'a si Valachi'a; dara, in realitate, nu esista legislatiune fiscale, si la intrarile tuturoru orasieloru se percepu tacse cari potu fi modificate dintr'o dî pâna intr'alt'a de câtra municipatilâti. Cabinetulu din Vien'a, spre a oprí dificultatea ce aru fi intempinatu incheiarea unui tractatu internatiunalu — tractatu pentru care Pórta refusa printiului Carolu, vasalului seu, dreptulu de a semná — facù cunoscutu la Constantinopoli intentiunea ce avea de a regulá cestiunea printr'o simpla conventiune analoga cu aceea dejá incheiata, pentru poste si telegrafe. Pórt'a dede asentiementulu seu la acestu proiectu, dara adauga o conditiune: cá printiulu Carolu sa céra Sultanului permissiunea de a subscrie arangiamentulu in cestiune. Guvernulu romanu inse, a refusatu de a se supune acestei formalitâti, pentru cá sa nu decida intr'unu sensu contrariu ideiloru sele o cestiune de principiu — reclama in adeveru dreptulu de a semná singuru tractatele; — si lucrurile au remasu in acésta stare. Pórt'a tienendu la forma, si ministeriulu romanu nesimtiendu-se destulu de solidu spre a resistá opositiunii ce aru fi intalnitu in camere semnarea unei asemeni conventiuni.

Din partea Serbiei, totu o cestiune de forma impedica realisarea unei parti din sperantiele carora deduse nascere viiagiulu printiului Milan la Constantinopole. Cându tenerulu printiu se decise a merge sa presinte omagiele séle Sultanului, dupa ce intardiase pucinu, comptà fara indouéla ca nu se va intórce la Belgradu fara sa fie obtienutu solutiunea in modu favorabilu a celoru doue cestiuni ce interesau atâtu de multu tiéra sa: evacuarea micului Zwornic si traseulu prin Alexinatz alu drumului de feru care avea sa lege Viena si Pest'a cu Constantinopoli si a contribui cu atâta putere la prosperitatea Serbiei. Priimirea ce intempina fu bine-voitóre, i se arata cele mai bune dispositiuni, si i se facù o priimire regala; déra evacuarea ultimului punctu alu teritorului seu ocupatu de turci i se refuse. Traseulu insa alu drumului de feru pe care lu doría Serbia fu adoptatu in principiu, si consiliarii principelui puteau sperá ca Scupciná nu se va aratá prea nemultiamita de acestu resultatu alu demarsiei facute de jurele suveranu. Din nenorocire, acestu unicu resultatu se afla chiaru de acuma cu totulu compromisu. Turcia, considerandu-se cá statu suveranu nu voiesce a incheiá tractatu cu Serbia, statu vasalu; ea nu consimte a aprobá traseul de la Nisch la Alexinatz de câtu numai prin medilocirea unui firman séu decretu imperialu. Guvernulu serbu refusa d'a primi acésta conditiune, pe care o privesce cá umilitóre. Elu mai crede apoi ca unu firmanu nu'i presinta aceleasi garantii câ unu tractatu, si ca o a doua conditiune pusa de Pórta pentru publicarea firmanului — terminarea liniei din Bosni'a mai nainte de a se construi aceea care merge pâna la frontiera serba — este cu totulu neacceptabila, caci aru ecuivala cu amanarea junctiunii la o epoca necunoscuta. Si acésta afacere, se pare ca raporturile bine-votóre voru face locu unei situatiunci mai inasprite.

Fiindu ca ne aflâmu la Turci'a, amu voí sa vorbimu si despre conduit'a tienuta de Pórta facia cu Armenii catolici, si sa spunemu cum a fostu tienutu angajamentulu luatu câtra densii de a nu interveni câtu-si de pucinu in regularea afaceriloru loru. Fórte de curendu autoritatea civila ajuta, la Brus'a si in alte pârti, pre cupelianisci cá sa ocupe cu forti'a bisericile si bunurile pre cari hasunistii, cari suntu in maioritate, se credu in dreptu ale pastrá. Cá guvernulu sa sustiena si sa apere pre cei dintâiu, acest'a chiaru e curiosu; dara a-i pune in posesiunea bunuriloru, cari celu pucinu suntu proprietatea intregei comunitâti, este óre justu acést'a? Si apoi cestiunea, dejá tractata ací merita a fi din nou esaminata. Ne tienemu adi la faptele pre cari le-amu semnalatu, si vomu terminá esprimendu speranti'a ca diplomati'a europeana va parvení a obtiené solutiunea satisfacatória si pacifica a tuturoru acestoru dificultâti. Ea are in acestu momentu cea mai buna ocasiune care póte oferí de a se interpune intre statele vasali si Turci'a, pre câtu tempu acést'a a cerutu revisuirea tractateloru de comerciu cari o unescu cu marele puteri. Sa adaugamu ca, dupa câte se pare, Sultanulu n'a abandonatu inca, contrariu cu ceea ce se anuntiase, proiectulu seu de a schimbá succesiunea la tronu si de a pune pre fiiulu seu in loculu nepotului seu. Nu este óre, din acestu momentu, de interesulu seu evidentu cá Greci'a, Serbi'a, Romani'a si Muntenegru sa fia in cele mai bune relatiuni cu Turci'a? Politic'a urmata cu Egiptulu a datu, ni se pare, bune resultate; pentru ce sa nu o adopteze si fatia cu Romani'a si Serbi'a si sa nu faca suveraniloru acestoru tieri, in materia de tractate comerciale, aceleasi concesiuni cá si Chedivului?

Landsturmulu si invetiamentulu limbei rusesci in Prussi'a.

Sub acestu titlu gasimu in dîuariulu „l' Univers" dela 20 Octombre, urmatórea interesanta corespondintia a sea din Berlinu, cu dat'a 17 Octombre, asupr'a inarmâriloru Prussiei:

Franci'a are celu mai mare interesu sa cunósca si sa mediteze asupr'a celoru ce se petrecu in momentulu acest'a dincóce de Rinu. Sa profite de lectiunile trecutului si sa nu-si faca ilusiuni. Germanii arméza, organiséza si reorganiséza in cea mai mare tacere. Ei au aerulu ca nu facu nimic'a, si Europ'a se va minuná vediendu intr'o dî pre unu dnu Moltke óre-care in capulu a mai bine de dóue milióne de germani si finezi.

Unu geniu cá acel'a alu dlui Moltke prevede totulu. Elu nu stà in linisce. Neliniscile sele patriotice nu-i dau unu singuru momentu de odihna. Elu sporesce tunurile, puscile, echipamentele, pontónele, tunurile si efectivulu ómeniloru.

Si fiindu-ca ii erá anevoie sa impileze si mai tare pre modern'a Germania in virtutea legiloru militarie esistande, elu a elaboratu o nóua lege.

Acést'a este legea landsturmului. Acésta institutiune datéza de pre tempulu invasiuniloru lui Napoleonu I, pre care erá vorba sa-lu respinga cu ori-ce pretiu. La 1813 ea a avutu succesulu doritu. Dupa acést'a a fostu negligata, si lumea nu o mai cunoscea decâtu din nume. Ei s'au servitu dara spre a face pre germani sa guste mai bine o lege care de siguru nu va fi din cele mai bine primite in Germani'a.

Landsturmulu din 1813 erá o radicare in masse neregulata, facuta cá sa gonésca pre strainu, si respundea fórte bine la acestu scopu.

Landsturmulu din 1874 este o organisatiune militaria, alu cârei scopu ascunsu e de a prelungí la infinitu servitiulu militariu obligatoriu.

La inceputu, landsturmulu avea de missiune sa se opuna invasiunei, sa impedece pre inimicu sa retrogradeze, sa-lu tiena totu-déun'a in piciore, sa prinda convoiurile cu hrana, relatiunile postale, etc., de a-lu nelinisci in tóte modurile si de a se dá de ostenéla sa-lu sfarime in gramada séu in pârti.

Prin legea cea nóua, landsturmulu perde cu totulu caracterulu seu celu primitivu. Proiectulu in cestiune nu este decâtu o punere in aplicare a acei'a ce representantulu Prussiei a incercatu in congresulu internatiunalu dela Brusel'a Landsturmulu va fi de ací inainte a dóu'a radicare a landverului.

In adeveru, tuturoru acelor'a cari suntu supusi landsturmului li se voru aplicá tóte legile care se aplica landverului, indata ce se va face primulu apelu alu landsturmului.

Se va intielege fórte usioru acésta necessitate, câci fara acésta prescriptiune capitala nóua lege n'aru avea nici unu cuventu de a mai fi.

Testulu legei, pre care tóte jurnalele francese l'au si publicatu, pare ca arata ca apelulu nu se va face decâtu in casulu de trebuintia estraordinaria; acést'a este o eróre. Germani'a are o armata de 1,300,000 ómeni, capabili de a fi pusi in campanie. Trebuie inse sa intielegemu ca in casulu cându ea va intreprinde unu resbelu in dóue pârti, nu va intardiá unu singuru momentu sa chieme si acésta nóua armata.

Cându dlu de Bismark constituì Confederatiunea sea de Nordu, elu introduse o lege militaria, fipsandu durat'a servitiului activu la 3 ani, si cea a reservei la 2 ani. Omulu erá supusu legei landverului primei chiemâri pâna la verst'a de 32 de ani, si la cea de a dóu'a pâna la 40 de ani.

Putienu dupa aceea, guvernulu voì sa prelungésca durat'a servitiului in reserva la 4 ani. Pentru cá deputatii sa nu se opuna la acést'a, guvernulu desfiintià servitiulu in landverulu celei de a dóu'a radicâri. Germanii crediura ca castiga cu acestu schimbu. In adeveru, ei nu mai erau supusi servitiului militariu decâtu numai 12 ani. Ei castigasera dara 8 ani acordandu 2 ani mai multu in reserva. Nu suntu doi ani de cându s'a incheiatu acestu arengiamentu, si eata ca vedemu reaparandu landverulu celei de a dóu'a chiamâri sub titlulu de landsturm, cu diferintia si acum suntu 2 ani mai multu de servitiu.

Avantagiele militarie acordate in constitutiunea Confederatiunei Germaniei de Nordu nu erau asiá dara decâtu vorbe. Acést'a resulta din esplicatiunile motivate care suntu alaturate pre lânga proiectulu de lege in cestiune. In adeveru, in aceste esplicatiuni se dîce ca landverulu se va completá di rendurile landsturmului in acela'si modu precum armat'a regulata se completéza din rendurile landverului.

Acésta indicatiune este destulu cá sa ne arete ca este vorb'a de o mare organisatiune curatu militaria si ca de ací inainte ori-ce prussianu séu germanu nu se va putea crede liberatu din serviciului militariu de câtu la verst'a de 42 de ani impliniti.

Resultatulu acestei inovatiuni va fi formidabilu: Germani'a va avea 500 pâna la 600,000 ómeni mai multu, toti bine armati si bine ecipati.

Nu trebuie sa credeti ca acestu landsturmu se va compune din ómeni de cartonu. Acést'a aru fi numai cá sa ve faceti ilusiune. Fiti fórte siguri, ca la unu anu dupa votarea legei, acestu landsturmu va avea cadrele sele intocmai cá si o armata regulata. Vomu vedea atunci depourile loru, intendintiele loru, postele si telegrafurile loru de campanie puse pre acelasi picioru cá si acelea ale armatei regulate si ale landwerului.

Sa se dea in Franci'a ce-va mai multa atentiune acestei noua institutiuni. Geniulu d-lui de Moltke nu dórme. Elu lucréza si intielege ca Prussi'a va fi nevoita sa faca eforturi supr'a-umane cá sa póta sa se opuna formidabileloru evenimente care se voru presentá mai curendu séu mai târdiu.

Ne fiindu competinte in materie militaria, nu voiu potea desvoltá mai multu descrierea noului sistemu militariu prusianu. Este datori'a oficieriloru francesi sa studieze acésta cestiune si sa traga tóte avantagiele si invetiaminte profitabile onórei si marirei Franciei.

Prussi'a a sciutu sa profite de lectiunea ce i-a datu Franci'a prin elanulu seu patrioticu. Este rendulu Franciei acum sa imiteze perspicacitatea ce Prussi'a victoriósa ne aréta de acum patru ani.

Ministrulu de resbelu a ordonatu invetiamentulu limbei rusesci in academi'a militaria din Berlinu (Saint-Cyr prusianu). De siguru in scopulu de a putea cetí romantiurile lui Turgenjew in limb'a loru originala, séu póte spre a vená ursulu albu in tierile celui mai bunu amicu.

Déca nu ne insiéla aparintiele, apoi acea faimósa amicie pare ca a inceputu sa se strice. Ea numai este cantata cá alta data.

Afara de acestea, este imposibilu sa se mai póta ascunde publicului ca numai singuru tzarulu simte o adeverata amicitie pentru unchiulu seu imperatorele Guillaume, care amicie, nu este nici aceea sincera, cându este vorb'a de politica. Tóta curtea rusésca este antiprusiana. Nu amu trebuintia sa me facu ecoulu conversatiuniloru cele aude cine-va prin cercurile cele mai bine informate.

Ati potutu avea insîve o proba cu ocasiunea calatoriei marelui duce Constantinu la Parisu. Este adeveratu ca elu a trebuitu sa plece in urm'a reclamatiuniloru ce se faceau prin locuri inalte. Cu tóte acestea plecarea sea n'a scadiutu nimicu din insemnatatea trimiterei de 10,000 franci facuta societâtiei Alsasul-Lorenei. Press'a natiunale liberale nici numai cutéza sa vorbésca de aliantia rusésca, care a primitu o lovitura atâtu de mare cu ocasiunea scrisorii câtra donu Carlos. Celu multu ea mai vorbesce din cându in cându de neutralitatea rusésca. Dupa cum vedeti, germanii suntu fórte departe de pretentiunile loru de anulu trecutu.

Procesu verbalu

despre siedinti'a comitetului loteriei pentru terminarea bisericei din Dev'a tienute la 11 Octomvre 1874 convocata de dómn'a presiedinta Constanti'a de Dunc'a Schiau pentru darea socoteleloru definitive.

Presentii:

Dómn'a Constanti'a de *Dunc'a Schiau* presiedinta, dn'a Elen'a *Papiu* membra, dlu Simeonu *Horváth* substituindu pre dn'a Eufemi'a *Horváth* membra, dlu protopopu Ioanu *Papiu* rogatu a completá comitetulu, dn'a Ecaterin'a *Dragiciu* membra tramitiendu-si socotelele in scrisu.

Dlu *Sándor* Miklos cá comisariu politicu pentru loteri'a filantropica.

Dn'a presiedinta si totu odata casiera a comitetului arata ca loteri'a s'a infiintiatu cu concesiune ministeriale, ca au fostu castiguri 250 obiecte adunate, iéra losuri 6205 a 50 cr.

Dnele membre a comitetului a primitu spre desfacere din aceste losuri si anume: dn'a Elen'a Papiu 1000 losuri, dn'a Ecaterin'a Dragiciu 1000 losuri, dn'a Eufemi'a Horváth 500 losuri, dn'a Constanti'a de Dunc'a Schiau 3705 losuri. Despre losurile sele dn'a Constanti'a de Dunc'a Schiau dà urmatórea raciotiune:

Solvitu in casa pre losuri 1021 fl. adeca 2042 losuri. Neincasate la persóne, ce se arata comitetu 796 losuri. Arata losuri in natura, ce se numera si constatà de câtra dlu comisariu si dlu Horváth 747 losuri. Un'a suta losuri spediate dlui Dr A. Popoviciu suntu in procesu fiindu pretiulu loru tramisu de câtra dlu Popoviciu in unu pachetu cu cârti sositu ruptu si fâra bani; post'a refusa de a respunde sum'a de 50 fl. nefiindu bani declarati in pachetu 100 losuri.

Losuri perdute in afara in circumstantie aprobate de comitetu 5 losuri. Pentru losuri perdute depune 7 fl 40 cr. 15 losuri.

Sum'a 3705 losuri.

Dn'a Elen'a Papiu a solvitu in casa 332 fl. 50 cr. adeca 665 losuri. Spese avute 1 fl. 50 cr. valóre 3 losuri. Losuri restituite in natura comitetului la 10 Augustu, numerate si constatate 301 losuri. Losuri neincasate la persóna, ce se arata comitetului 31 losuri. Sum'a 1000 losuri.

Dn'a Eufemi'a Horváth a solvitu in casa 206 fl. 75 cr. depune pentru losuri perdute 4 fl. spese avute 5 fl. 75 cr. — cu totulu 433 losuri. Losuri restituite in natura la 10 Aug. 17 losuri. Losuri neincasate la persóna numita 50 losuri.

Sum'a 500 losuri.

Dn'a Ecaterin'a Dragiciu a platitu 277 fl. — 554 losuri. Losuri restituite in natura comitetului la 11 Augustu numerate si constatate 252 losuri. Spese avute 5 fl. — 10 losuri. Losuri neincasate la persóne aratate 65 losuri. Losuri restituite comitetului la 13 Augustu 8 losuri. Pentru un'a suta si nóue (109) losuri 54 fl. 50 cr. — 109 losuri. Restu 1 fl. — 2 losuri.

Sum'a 1000 losuri.

Dn'a presiedinta si casiera da socót'a despre manipularea casei, aratandu ca a incasatu:

Pre losuri vendute de d-sea 1021 fl. Pe 15 losuri perdute de d-sea 7 fl. 50 cr. Din espositiune si donuri 143 fl. 18 cr. Dela dn'a Papiu 332 fl. 50 cr. Dela dn'a Dragiciu 277 fl. Pe 109 losuri 54 fl. 50 cr. Dela d-n'a Horvath 210 fl. 75 cr. Pretiulu unui obiectu vendutu 10 fl. Pretiulu unei vase stricate 3 fl.

Sum'a 2059 fl. 43 cr.

Dn'a presiedinta depune pre birou cuitantiele epitropiei bisericei romàne din Dev'a, prin care se probédia ca a eliberatu din casa pentru ferestre, usia, boltuirea bisericei, materialu si alte lucrâri la biserica in totalu 1939 fl.

Spesele biroului comitetului pe imprimate, timbre, spedarea losuriloru, corespondintie cu dîuariele, corespondintie pentru incasarea losuriloru, vama pentru obiecte sosite din Romani'a, portulu unoru obiecte sosite nefrancate, spedarea si impachetarea a 82 obiecte castigate 120 fl. 43 cr.

Sum'a 2059 fl. 43 cr.

Se mai arata de câtra dn'a presiedinta ca din 250 obiecte ce formau castigurile loteriei, au remasu 145 in folosulu bisericei nefiindu tóte castigurile reclamate séu reclamate dupa espirarea terminului.

Patru din aceste obiecte s'au predatu cá micu donu dlui architectu Weinetz care cu multa generositate a facutu planulu boltei si condusu gratuitamente lucrârile boltuirei la biserica.

Unu obiectu s'a vendutu cu 10 fl. ce s'au depusu in casa.

Unu obiectu s'a stricatu de dn'a presiedinta si solvitu in casa cu 3 fl.

Cu inventariu s'au predatu domniloru epitropi ai bisericei 139 obiecte, care au a se vinde in profitulu bisericei.

Losuri neincasate s'au predatu epitropiei bisericei 942 in valóre de 471 fl. care au de a se incasá in profitulu bisericei.

Din intrég'a raciotiune resulta, ca pâna acum dn'a presiedinta a incasatu in totalu 2059 fl. 43 cr. si a eliberatu din casa 2059 fl. 43 cr.

Cu aceste procesulu verbalu s'a incheiatu si subscrisu.*)

D. u. s.
presiedint'a comitetului
Constanti'a de *Dunc'a Schiau* m/p.
Sándor Miklos m. p.
comisariu politicu.
Simeonu de *Horváth* m. p.
Elen'a *Papiu* m. p.
Ioanu *Papiu* m. p.
cá chiamatu.

Agnita. 6 Nctombrie 1874.

Astadî amu fostu martoru decurgerei scrutinârii pentru deputatii congresului ordinaru si electivu in cerculu alu IV. in loculu Agnit'a

In lips'a de localitati proprii sau adunatu barbati de incredere in sal'a spatiosa a orasiului Agnita in unu numeru fórte insemnatu, care, spre lauda acestora trebue dîsu, cumca au aretatu, ca suntu petrunsi de insemnatatea misiunei loru. Cu de osebire amintimu cumca din comunele cele mai departate ale tractului Paloșiu, cari se tinu de cerculu acesta electorale au concursu barbati de incredere la timpu in numeru fórte mare cu tóte ca cu venitu si reintorcere le trebuie 3 dîle timpu.

In cea mai buna ordine s'a deschisu siedintia de domnulu comisariu consistoriale si consiliariu alu tribunalului judecatorescu Petru Rosca, cu o vorbire scurta sí bine intocmita, care la resignarea fostului comisariu Codru

---

*) Suntu rogate tóte diurnalele române a reproduce acestu procesu verbalu.

Dragosianulu, au fostu denumitu de comisariu consistoriale. Dupa constituirea colegiului scrutinatoriu prin de numirea dlui Moise Branisce de notariu, sa purcesu numai de câtu la scrutinare fiindu provocati barbatii de incredere a predá protocolele aduse cu sine comisariului.

Din 5390 de voturi date au primitu d. Ioane Tecontia vice notariu regiu in Sabiiu 2869 de voturi cá deputatu congresuale ordinariu si electivu, domnulu Ioane Zecharia vice notariu regiu in Saliste 2379 de voturi cá deputatu numai pentru alegerea de metropolitu. —

Dintre candidati a primitu voturi inca d. Moise Branisce archivariu scaunale in Cincu mare unu numeru insemnatu de voturi. — Afara de acesti 3 candidati au mai primitu voturi d. presiedinte alu tribunalului din Sigisióra Nicolau Sustar, d. vice-capitanu Codru Dragusianu, d. adv. Popa, d. Cernea, capit. Stegiariu, Lepadatu si Onitiu facânduse cunoscutu resultatulu scrutinari colegîului se primi aceea din partea acestuia cu strigare de „se traiasca!“

Luandu d. I. Tecontia cuventulu multiamesce in scurte cuvinte pentru increderea dovedita, ce i sau contribuitu promitandu ca cu delaturarea ore cârui interesu propriu va conlucrá numai in favorea binelui comunu bisericescu si scolaru.

In sfarsitu se adresédia catra domnul comisariu consistoriale si multiamesce in numele colegiului pentru bun'a conducere actuale, scrutinâri la cari colegiului intregu 'si arata consimtirea cu intreite strigâri de sa traiasca.

Implinindu-si membri colegiului misiunea primita s'au departatu fiesce care la ale sale in cea mai bune contielegere.

Romani'a.

Bucuresci, 10. Octobre 1874.

Manevrele nóstre militarie s'au urmatu ieri Marti pre o mare intindere intre Maia si Ferbinti, pre Ialomiti'a. Au operatu trei divisiuni, sub comand'a superióra a Mariei Séle Domnitoriului, sí simulându dóue corpuri de armata adverse. Erá unu splendidu spectacolu câtra séra, dupa siepte óre de manevre, a vedea pre o singura linia intinsa unu cordonu de 18,000 ómeni.

Dupa cum atesta cei cunoscatori, manevrele au reesitu minunatu. Soldatii, oficerii, statulu-maioru si-au facutu bine datori'a. Se pare ca d-nii oficeri straini, cari au asistatu in totu tempulu manevreloru, au fostu prea multiamiti de soliditatea soldatului nostru, si au apretiatu mai alesu fórte multu armat'a nóstra natiunala teritoriala, dorobantii si calarasii.

Amu vediutu cu multa placere ca si guvernulu inaltei Porti, cá si cele-lalte guverne, ne-a onoratu cu tramiterea a unui oficeriu de arteleria fórte distinsu, care a facutu studii solide in Germani'a, colonelulu Azis bey, insotîtu de unu maioru de statu-maioru. Colonelulu otomanu, de si ajunsu ieri diminéti'a in capitala, a pornitu indata la Ferbinti si a potutu asistá la manevre.

Astadi este dî de repausu pentru armata.

Toti domnii oficeri straini s'au intorsu asemenea in capitala, spre a continuá dupa dóue dîle a asistá la nouele manevre.

Aceste manevre se voru face la Colintin'a in dîu'a de 12 curentu. Tóte armat'a dela Ialomiti'a se va aduná aci, pâna in ajunulu dîlei de 12. In acésta dî armat'a, separata totu in dóua corpuri, din care unulu va simulá pre inimicu, va face operatiunile sele de lupta tóta dîu'a.

A dóu'a dî va fi iérasi de rapausu. Iéra in dîu'a de 14 va avea locu solemn'a si imposant'a ceremonia a impartirei drapeleloru ostirei. Acésta solemnitate se va face intre Colintin'a si Banés'a.

Apoi trupele voru intrá in capitala, si voru defilá inaintea Mariei Sele domnitoriului, incongiuratu de unu stralucitu statu-maioru, pre piati'a teatrului.

Astfeliu se voru terminá aceste frumóse si multu folositórie serbatori natiunale ale armatei romane.

Preste câte-va dîle dupa acést'a, cetatienii capitalei voru avea ocasiunea a asistá la o alta serbatóre fórte frumósa, aceea a inaugurârei statuei lui Michaiu Vitézu.

Bucuresci, 11. Octobre 1874.

Cea din urma manevra a armatei nóstre va avea locu, precum am mai spusu, mâine Sâmbata, 12 curent, de la 12 óre inainte. Armata va opera trupa contra trupa, adeca o parte dintr'ensa va simula pe inimicu si se va luptá cu cea-lalta parte.

Manevrele se voru intinde intre Colintina, Plumbuita si Fundeni.

Fiindu-ca scimu, ca multa lume din capitala doresce a asistá la aceste importante manevre, credemu ca nu este de prisosu a lamuri ca positiunea cea mai favorabila spre a privi va fi pe campia ce se intinde intre Colintina si Pipera. Spre a ajunge aci, drumulu celu mai scurtu este de a lua pe la Herestreu, a trece podulu de la móra Herestreului, si a se sui apoi in dealu spre Pipera.

Totu de o data aflamu ca defileulu celu mare alu ostirei care va avea locu luni, nu se va face pe piatia teatrului, dupa cum anuntiasemu; caci acésta piatia este atâtu de mica, stradele pe cari aru avea sa tréca si sa se strecóre armata suntu atâtu de strimte in câtu este peste putintia cá o armata de 18,000 ómeni sa faca unu defileu dupa tóte regulele artei; si aru trebui prea multu timpu pentru o defilare cu totulu genata. Prin urmare defilarea se va face totu pe câmpia, in dîua de luni, unde se va face impartirea drapeleloru. Acésta imposanta si maretia solemnitate se crede pâna acumu ca se va face pe câmpia dintre Banésa si Colintina, in directiunea soselei de la podulu Mogosóe. In numerulu de Duminica vomu fixa acestu locu intr'unu modu mai precis.

„Pressa“

Bucuresci, 12. Octobre 1874.

Manevrele de astadi intre Colontin'a si Plumbuit'a s'au urmatu in modulu celu mai satisfacatoriu. Tempulu le-a favorisatu; si plóia, atâtu de multu asceptata, a inceputu indata ce s'au terminatu, adeca pre la trei óre.

Cu totu tempulu celu umedu inca de diminétia, suma de locuitori ai capitalei, in trasuri, calari, pre josu, ocupau in diferite pârti intinsulu câmpu alu manevreloru. Altii mai speciali de câtu noi voru da comptu despre aceste operatiuni militarie. Noi totu ce putemu afirmá este ca toti cei presinti au fostu satisfacuti de mentinuta, soliditatea si iustél'a soldatului nostru; de unitatea miscariloru, si de regularitatea manevrariloru intregului corpu de armata in operatiunile sele. Luarea monastirei Plumbuit'a, impetuositatea atacului si soliditatea defensei au fostu multu laudate de cunoscatori.

Putemu, intr'unu cuventu, dîce si noi astadi ca incepemu a avea o adeverata putere armata. Dorimu cá manevrele sa ne servésca mai alesu in acést'a, de a vedea lipsele si defectele ce póte avea acésta armata, pentru a putea devení si mai tare.

Solemnitatea impartirei drapeleloru se va face, dupa cum amu mai aretatu, Luni, la 14 curentu, la 12 óre, pre câmpi'a ce se intinde la stâng'a sioselei despre Banés'a.

Mari'a Sea dómn'a vine inadinsu dela Sinai'a, spre a asistá la acésta frumósa si patriotica serbatóre.

Indata dupa impartirea drapeleloru se va face, totu in acelu locu, pre siosea, defilarea cea mare a trupeloru, inaintea M. S, domnitoriului, incongiuratu de statulu seu majoru.

Varietâti.

⁂ Ceremu scusele nóstre pentru p. t. domni deputati cari nu voru fi primitu pâna acum bilete de invitatiune la *petrecerea Junimei* ce se va tiené in dîu'a alegerei de Metropolitu si i rugàmu totu-odata sa binevoiésca a ne onorá cu presenti'a dloru la numit'a petrecere.

Comitetulu.

Concursu.

In comun'a Harau, protopresbiteratulu Ioagiului I, e de a se ocupá postulu invetiatorescu la scól'a confesiunala gr. or.

Salariulu impreunatu cu acestu postu este: 180 fl. v. a., cuartiru cu o gradina de legimi, si 2 orgi lemne de incaldîtu.

Suplicantii au a-si tramite petitiunile loru instruate in sensulu Statutului organicu la subsemnatulu, celu multu pâna in 27 Oct. a. c st v.

Hondulu, 9 Oct. 1874.

In contielegere cu comitetulu
parochialu.
B. Piposiu
(2—3) Protop.

Concursu.

Pentru statiuneu de unu invetiatoriu ordinariu la scóla comunala cu ajutoriu statului cursu pre linga urmatoriele emolumente:

Salariu anualu 400 fl. v. aus. si 80 fl. bani de cuartiru pâna cându se va redica una casa acomodata pentru invetiatoriu.

De la concurenti se pretende se fie ascemenea deprinsi in limb'a maghiare si romana, si se fie provediuti cu diplom'a de invetiatoriu dela vre una preparandia de statu, cu tóte acestea documente necesarie pâna in 15 Novembre anulu curente se si astérna suplicele la subscrisulu.

Aiudu, 12 octobre 1874.

Ioane Gaspár,
Inspectoriu primariu scolastecu de
de comit. Alba-Inferiore si Cetate
(3—3) de Balta.

Concursu.

Pentru ocuparea statiuniloru invetiatoresci la scólele confesionale gr. or. din comunele mai josu insemnate, se escria prin acést'a concursu cu terminu pâna la 20 Octobre a. c. cal. vechiu cu salariele urmatóre:

1) la comun'a Urezu 150 fl. cortelu liberu, si doi stângini lemne dela comuna;

2) la comun'a Riusioru, 150 fl. v. a. cortelu si 2 stângini lemne de focu, dela comuna.

Doritorii de a ocupá aceste statiuni au a-si asterne suplicele loru instruate in sensulu Statutului organicu, cu documentele recerute subscrisului, pâna la terminulu susu aratatu.

Fagarasiu 30 Septemvre 1874.

In contielegere cu comitetulu parochiale.

Petru Popescu,
(3—3) protopopu.

La Nru 395|1874.

Concursu.

Cu permisiunea veneratului Consistoriu archidiecesanu din 19 Septembre a. c. Nr. 2056|B. cons. 894 pentru ocuparea statiunei de capelanu lânga neputinciosulu parochu Simeonu Tatu dela Altin'a, se escrie prin acést'a concursu pâna la 8 Novembre a. c.

Emolumentele suntu:

a) Venitulu de pre portiunea canonica de 7 $^1|_2$ jugere, pamentu aretoriu sî de fenatiu.

b) Dela 60 familii câte o dî de lucru si câte unu caru de gunoiu.

c) Dela 125 familii stola indatinata, iéra tóte impreuna dupa calculul de medilocu dau unu venitu anuale de 200 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá acésta statiune au a-si asterne petitiunile loru pâna la dîu'a de mai susu la subscrisulu, provediute cu documentele recerute de Statutulu organicu § 13.

Nocrichu in 6 Octombre 1874.

In contielege cu comitetulu parochialu respectivu.
G. Maieru
1—3 Adm. ppescu.

Concursu.

De ore ce in urma publiceri concursului din „Telegrafulu Romanu Nr. nu sau invitu nici unu concurentu pentru ocuparea postului de invatiatoriu securdario la scóla populara din Codlea amesuratu §-loru din statutula organicu, — asia se publica acuma Concursu din nou pentru ocuparea aceluia cu care este impreunatu unu salariu de 275 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá acestu postu trebuie cá sa fia romàni gr. or. si sa-si produca atestate conformu §§ loru statutului organicu.

Comitetulu parochialu in contielegere cu scaunulu ppescu
alu Branului.
1—3 Ioanu Comsi'a.

La inceputulu anului scolasticu Librari'a subscrisa recomanda urmatórele recuisite de invetiamentu:

Map'a Ungariei in limb'a romàna edata de Eug. *Bordeaux*, finu colorata si întinsa pe pânza, cu mappa pentru pastrare 8 fl. 35 xr.

Globulu — 8″ diametru, in limb'a romàna simplu 7 fl.

Globulu cu piedestalu completu 14 fl.

Masîn'a de computu „rusésca,“ provediuta cu globuri miscatórie parte negre, parte albe 3 fl 50 xr.

Carta de reliefu pentru o mai buna orientare la instructiunea in geografia in scólele poporali, edata in limb'a romàna, de profesorulu G *Schuller* cu 4 table 12 fl.

Table de parete (20) cu tipuri colorate, si indreptariu lânga densele edate in limb'a romàna de prof. D. *Varn'a* 4 fl. 50 xr.

Table 12, cu tipariturile animaleloru din istori'a naturale, finu colorate 6 fl. 50 cr. intinse pre pândia 8 fl. 66 cr.

Cubicu decimetru, descompunibili, in cutia de feru albu 2 fl.

Direptarie (linie pentru desemnu) cu capu duplu sî siurupu (70 cm. lungu) 75 cr.

Circulu de creta (cu laturi triunghiularie de 43 cent. lungime) 2 fl. 50 cr.

Transportoriu de zincu (31 c. diam.) 1 fl.

Nivela cu perpendiculu (39 c. latu 40 c. naltu) 50 cr.

Bopp. C. Prof. Table de parete pentru fisica, pentru instructiunea fisicale intuitiva 4 fl. 32 xr.

La acést'a testulu sub titululu: Intrebuintiârile poteriloru naturali in folosulu comunu pentru scóla si studiu propriu 48 xr.

Un'a consemnare de mai multe recuisite de invetiamentu va aparé in decursulu septamânei viitórie, care se va tramite celoru ce o dorescu gratis.

Acei ce cumpera deodata 12 bucâti din un'a si aceea-si specie, capeta unu scadiementu de 5 $^0|_0$.

Mai departe recomenda totu acést'a Tipografia portretulu binenimeritu alu Escelentiei Sele bar. *Andreiu Siagun'a* cu pretiulu de 1 fl. v. a. In fine procura cârti de scóle si alte cârti, promptu, eftinu si curendu.

Franz Michaelis,
librariu in Sabiiu (piati'a mica Nr 12.)

Redactoru respundietoriu : **Nicolau Cristea.** Editur'a si tiparriulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei sî pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 83. ANULU XXII.

Sabiiu in 20 Octomvre (1 Nov.) 1874.

Astadi la 11 óre s'a seversitu **alegerea de Archiepiscopu si Metropolitu**. Din urna s'au scosu **64 voturi** pentru episcopulu Caransebesiului **Ioanu Popasu** si **40 pentru** Archim. **Nicolau Pope'a**, 1 pentru episcopulu Aradului M. Romanu si 1 albu. Alesu de Archiepiscopu si Metropolitu este dara Présânti'a Sea **Ioanu Popasu.**

Sabiiu 19 Octobre

In decursulu de câte-va dîle, de cându s'a deschisu congresulu s'au petrecutu lucruri cari continuate astfeliu suntu in stare sa pericliteze biseric'a mai multu de câtu toti inimicii ei esterni. Originea acestoru lucruri nu este nóua, ea se datéza mai demultu; este inse straina de terenulu bisericei nóstre, pentru ca s'a nascutu in sinulu unei fractiuni politice, pre carea nu vremu sa o numimu mai de aprópe.

Terenulu bisericei nóstre are o vocatiune fórte inalta, inaintarea fericirei credinciosiloru. Pentru cá sa ajunga scopulu acestei vocatiuni i trebuie bisericei linisce interna, sa póta lucrá in si cu tóte puterile ei la binele si fericirea poporului..

Nemuritoriulu Archiepiscopu si Metropolitu *Andreiu*, carele a sculatu metropoli'a nóstra din morti, a avutu insusi multe neplaceri din partea acelei fractiuni, pentru ca cu durere trebuiá sa véda cum se tragu autoritâtile cele mai inalte bis. prin tóte mocirlele, cu seu fâra de vina, totu atât'a; inse, multiamita autoritâtiei sele, indrasnél'a celoru orbiti de patimi totu nu cutezá a merge asia departe, incâtu sa amenintie biseric'a cu vreunu periclu. Gón'a carea se sfieá a o dá pre fatia, pâna erá nemuritoriulu archiereu in viatia a pus'o in lucrare acea fractiune, si prin organulu ei vomá totu ce se putea in contr'a tuturoru din biserica câti nu erau de o parere cu dens'a.

Ne aducemu bine aminte de resboiulu ce-l'a purtatu, anii trecuti cu eppulu Caransebesiului si mai pre urma pâna la intregirea scaunului archiepiscopescu cu noi, din causa ca parerea nóstra erá pentru respectarea cuvenita archidiecesei. Inse aceeasi fractiune, indata dupa asiediarea candidatului ei in scaunulu archieppale si metropolitanu, a inceputu a mangí pre alesulu cu tóte calumniele, cu graiulu si in scrisu.

Linistea receruta biseric'a nu o mai are. Din partea sciuta se sustienu agitatiunile intr'unu sufletu si acum se véde a nu dorí alt'a de câtu a-si pune influinti'a sea mai pre susu de tóte interseele morale ale bisericei. Dovéda este agitatiunea in sinulu congresului, dovéda, ca acum dupa ce vedu ca armele de pâna aci nu ajungu, a datu man'a cu acea parte de pressa sasésca de aici, carea este inimica de mórte românilor.

Asemenându cele petrecute de mai nainte si acum, cu scopulu bisericei, trebuie sa se umple de grigia fia care membru alu acestei biserici de venitoriulu ei, câci precum bagamu de séma, ea se afla adusa pre unu povernisiu, din care prea lesne póte fi aruncatu in abisu.

Ochii ómeniloru de bine trebuie sa se deschida din vreme, déca voru cá santuariulu fericirei loru sa nu fia profanatu de totu. Ochii ómeniloru de bine trebuie sa caute, cá sa nu devina biseric'a unu calu de bataia politicu pentru nimenea, cu atâtu mai pucinu pentru o fractiune carea a facutu de atâtea ori fiasco cu politic'a sea. Câci ajungendu biseric'a vétra de agitatiuni politice, autonomi'a ei se póte perde, Statutulu organicu, pentru care ne invidieza tóte confessiunile, se póte perde si atunci suntemu *morti* si bisericesce precum suntemu politicesce, viati'a nóstra publica póte numai sa degenereze si consecintiele de ací inainte sa si le traga fia care.

Unu deputatu congresuale, dlu Babesiu, scrie si vorbesce continuu de reactiune ca se apropia, ne tememu inse ca acést'a se intempla sub stindardulu seu, pentru ca din tóte cercumstantiele este pré evidentu, ca déca i succede densului a merge inainte pre calea pornita ajungemu cu totii la cea mai ingroditória reactiune.

Avemu deplina convingere ca partea cea sanatósa a metropoliei nóstre nu e numai ingrigita dara si mahnita pâna la sufletu de fruptele procedorei fractiunei; energi'a impreunata cu pacientia si sânge rece va pune stabila reului; procedere conciliatória, dupa modulu de pâna acum si de aci incolo si victori'a mai curendu séu mai târdiu trebuie sa se incline spre partea dreptâtiei.

Sa punemu in loculu tuturoru suspiciunâriloru, calumnieloru si atacuriloru de totu feliulu mulcomirea, iubirea de adeveru si de dreptate siva câstigá biseric'a putere inlauntru si respectu in afara; portile iadului potu sa-si casce gur'a câtu de tare, spre a o inghiti, ea va remâné cá stânc'a neclatita si va stralucí cá sórele!

Congresulu natiunalu bisericescu gr. or.

Siedinti'a II din 16 Octobre. v. 1874.

Dupa deschiderea siedintiei congresuali ce a urmatu la 10½ óre, se cetesce si autentica protocolulu siedintiei premergatórie.

La ordinea dîlei este verificarea deputatiloru congresuali. Mai intâiu se verificara deputatii din dieces'a Caransebesiului prin deputatii diecesei Aradului, referintele *Cosm'a* dupa acea deputatii Aradului prin deputatii archidiecesani, referentulu Dr. *Racuciu* si in fine deputatii archidiecesei prin deputatii din Caransebesiu, referintele *Onitiu*. Din acésta verificare a resultatu, ca congresulu e capabilu de a aduce conclusiuni. Toti referintii au propusu, ca alegerile protestate sa se predee dupa constituirea definitiva a congresului unei comissiumi verificatórie permanente, care sa se aléga din senulu congresului. Acést'a apoi sa esamineze alegerile controversate si sa faca propuneri.

Apoi biroulu notarialu se constitue definitivu aleganduse in trensulu de notariu generalu Rotariu si se alege o comissiune verificatoria permanenta de 9 membri.

Atâtu constituirea biroului notarialu câtu si alegerea membriloru din comissiune a datu ansa la desbateri infocate. Dr. Borci'a cerù sa se observeze paritatea intre archidiecesa si diecese atâtu la constituirea biroului câtu si la a comissiunei verificatórie. Acést'a propunere fiindu atacata din partea deputatiloru *Mocioni*, *Desseanu* etc. in urma s'a respinsu si s'a alesu in ambele locuri din fia-care eparchia câte 1 deputatu clericalu si câte 2 deputati laici. Siedinti'a s'a radicatu la 2 óre dupa amédi.

Siedinti'a III din 17 Oct. v. 1874.

Nepotendu comissiunea verificatória sa reporteze asupr'a numeróseloru alegeri dificultate in siedinti'a anunciata pre 10 óre a. m., siedinti'a de astadi s'a deschisu la 4 óre. Notariulu I. *Rotariu* cetesce protocolulu din siedinti'a trecuta, care se autentica cu unele modificatiuni propuse din partea mai multoru deputati.

Presiedintele aduce la cunoscintia, o telegrama din Gherl'a adresata câtra congresulu nostru electivu din partea d. G. *Poppu* si a multoru colegi ai sei prin care acesti'a 'si esprime dorinti'a, cá congresulu sa aléga de capu alu metropoliei pre unu barbatu, care sa scie representá interesele bisericei sele si ale natiunei române.

Deputatulu I. *Hannea* face cunoscutu, ca românii de confessiunea gr. cat. din dieces'a Gherlei togm'a acum tenu sinodu eparchialu si de aceea propune: congresulu nostru sa-si esprime multiamit'a sinodului gr. cat. pentru aducerea a minte.

Dep. *Cimponeriu* propune, cá telegram'a in cestiune sa se ia spre placita sciintia si fiindu ca ea s'a tranisu de unu deputatu in numele mai nultoru deputati, totu asiá sa se faca si din partea congresului nostru.

Mai pledandu si dep. *Gaetanu* pentru propunerea antevorbitoriului si rtragendu-si dep. Hanni'a propunerea sa, congresulu primesce propunerea, c telegram'a sa se ia spre placuta siintia.

Trecându congresulu la ordinea dei, referintele comissiunei verificatrie *Sigr'a* reportéza, ca s'au esarinatu actele din dieces'a Aradului sCaransebesiului iéra cele din archidiecsa nu suntu inca gat'a.

Gaetanu e de parere, ca pâna ce cmissiunea 'si va gatá raportulu asupa tuturoru acteloru din cestiune, cngresulu sa se amane.

Cimponeriu sustiene, ca congresulu s faca ceea ce póte si sa nu se amane sdinti'a fiindu tempulu scurtu si simpu.

Cav. *Puscariu* intréba ca de ce se iepu verificârile totu-déun'a dela dcese, la care respunde referintele, c actele din archidiecesa nu suntu g'a.

Branu de Lemeny, propune ca de vme ce referintele a inceputu a raportsiedinti'a sa nu se amane; propunee lui Gaetanu si cav. Puscariu nu atu la loculu loru.

Referentulu propune sa se verifice deputatii: M. B. Stanescu, C. Gurbanu, Chirilescu, Vasiciu, Ianculescu, Serbu si Dimitrieviciu, pentru ca protestele s'au insinuatu dupa terminulu de 10 dîle prescrisu de Statutu. In privinti'a deputatiloru dificultati Constantinu Lazaru si Cataiantiu comissiunea propune cassarea alegerei si dispunerea unei alegeri nóue din motivu, ca dóue protocóle s'au respinsu de colegiulu scrutinatoriu si nu s'a observatu ordinea prescrisa de Statutulu org. Minoritatea din comissiunea verificatória inse propune, cá sa se faca numai scrutiniulu de nou cu respectu la cele dóue protocóle din cestiune.

Ambe aceste propuneri se radica la conclusu.

La verificarea deputatului *Fauru* se incinge o desbatere lunga si infocata, la care iau parte mai multi deputati.

Maioritatea din comisiunea verificatoria propune cassarea alegerei din causa, ca dóue protocóle de alegere nu s'au acludatu la actulu electoralu, minoritatea pledeza pentru verificarea neconditiunata a deputatului Fauru fiindu ca nu s'a insinuatu nici unu protestu contra alegerei; iéra a dou'a minoritate din comissiune propune intregirea actului de alegere.

Dupa multe desbateri, in a caroru decurgere unii dintre deputati cerura verificarea, altii nulificarea alegerei din diferite motive, altii iéra se se faca investigatiune, presiedintele pune propunerile la votu si se primesce cu maioritate de 52 contra 48 voturi propunerea minoritatiei, cá sa se verifice deputatulu Fauru. Acest'a se deehiara de veríficatu si siedinti' se inchide.

Siedinti'a IV din 18. Oct. v. 1874.

Dupa deschiderea siedintie se cetesce protocolulu siedintiei trecute prin notariulu Bartolomeiu.

Babesiu observa, ca de orece s'a facutu votare nominale si acésta se face numai in cause grave, sa se puna numele la protocolu pentru posteritate.

Desseanu aprobandu propunerea antevorbitoriului cere dupa usulu practisatu in tóte parlamentele sa se ia la protocolu si propunerea sea pentru investigatiune.

Consemtiendu si Cosma si Gaetanu cu aceste propuneri, acele se primescu sî protocolulu se verifica.

Raportatoriulu comissiunei verificatorie *Zigr'a* continuandu referat'a impartasiesce, ca s'au esaminatu 8 acte si mai suntu 6. — Comisiunea propune cu prvire la deputatulu dificultatu din cerculu Teregov'a, N. Pavloviciu, cá sa se nulifice alegerea si sa se dispuna alta noua pentru lips'a protocolului. Minoritatea comissiunei propune, sa se faca scrutiniu nou.

Babesiu pledeza pentru verificarea membrului ce intrunesce maioritatea voturiloru dupa protocolu, care corespunde statutului organicu si combate cele doue propuneri susunumite si cere sa se verifice *Stcf. Danciu.*

Cav. *I. Puscariu* intreba, ca este vre unu protestu séu ba si sa se cetesca raportulu comisariului.

Zigra in urm'a propunerei cav. Puscariu cetesce raportulu comisariului ce dice ca la alegere a luatu parte patru comune si a cincea adatu o dechiaratiune. Cav. *Puscariu* si P. *Nemesiu* ceru sa se faca alegere noua; *Cosma* si *Desseanu* numai scrutiniu nou.

Dr. Al. *Mocioni* argumenteza, ca nu póte sprigini nici una din propunerile antevorbitoriloru, ci dechiara, ca de ore ce o parte este ilegale atunci totulu este ilegalu.

Propunerea maioritatiei din comisiune se primesce si alegerea se nulifica.

Venindu la rendu deputatulu dificultatu Raduloviciu, alesu la biseric'a alba, comisiunea propune verificarea lui, minoritatea cere nulificarea alegerei.

Presiedintele dà unele deslusiri asupra familiei Raduloviciu, care are multe merite pentru romani si de aceea recomenda verificarea lui.

La propunerea lui *Desseanu* Zigr'a cetesce actele ce privescu alegerea si *Cosma* propune, sa se nulifice alegerea pentruca scrutiniulu nu a fostu indreptatitu a dá credentionalulu membrului in minoritate. Acest'a este contr'a statutului.

Cimponieriu amintesce de unu actu analogu pre care congresulu din 1870 l'a aprobatu si de aceea per analogiam cere si verificarea deputatului in cestiune.

Desseanu sustiene, ca in statutulu org. nu se afla nimicu relativu la actulu presentu, oratorulu cere investigatiune si dupa acest'a sa se enuncie verificarea.

P. *Nemesiu* cere nulificarea alegerei.

Al. *Popoviciu* observa in cestiune personale, ca de orece Cosma a dîsu ca comisiunea verificatoria a calcatu statutulu, noí trebuie sa tienemu decisiunile congresului de lege si oratorului i pare reu, ca nu s'a esprimatu dep. Cosma in congresulu din 1870 astfeliu, ca póte atunci avea dreptu.

Epp. M. *Romanu* punendu pondu pre minoritatea din confiniulu militariu, pentru cá sa se imbarbateze si sa priméscа constitutiunea bisericei nóstre, este pentru verificare.

Dep. *Gaetanu* pretinde sa se faca investigatiune si falsificatorii sa se dea pre mân'a judecatoriei, la care observa *Desseanu*, ca trebuie sa scutimu poporulu contra incriminâriloru.

Punendu-se propunerile la votu se primesce propunerea lui Desseanu, sa se faca investigatiune asupr'a falsificârei protocolului electoralu din Coroneni si deputatulu remane in congresu. De investigatoriu se alege Tr. Miescu. Se verifica si Ioanasiu.

Acum vinu deputatii dificultati din archidiecesa.

La propunerea comissiunei se verifica deputatii din cerculu II cler. II cler. I. Baracu si Radu Pope'a, mai departe I. Puscariu, Petru Popescu din cerculu IV. si prot. Chendi.

La cerculu V in care s'au alesu M. Lazaru si A. Tordosianu comissiunea propune investigatiune. *Onitiu* afirma, ca actulu este ilegalu nefiindu subscrisi barbatii de incredere ci altii.

Patiti'a dà deslusiri ca actulu a fostu provediutu cu tóte subscrierile.

T. *Miescu* sustiene, ca subscrierile nu sémena intre sine si asiá actulu este suspitiosu.

Desseanu 'si esprima parerea de reu, ca se intempla asemenea casuri, comissiunea sectiunara a dîsu ca nu suntu tóte subscrierile si mai suntu dóue date, de aceea propune nulificarea alegerei.

Cimponeriu cere a se cetí numele preotiloru votanti si raportatoriulu Zigr'a respunde ca nu se afla, de aceea oratorulu spriginesce propunerea lui Desseanu.

Deputatii: *Candrea*, care cere sa se cetésca relatiunea comisariului, mai departe cav. *Puscariu* si *Borci'a* pledéza pentru verificarea deputatiloru.

Sorescu reflecteza cav. Puscariu ca cum au potutu fi doue snbscrieri, asiá au potutu sa urmeze si falsificarea, de aceea densulu propune nulificarea alegerei.

Dep. Bojiti'a dandu deslusiri privitorie la actulu in cestiune cere sa se verifice.

Al. *Popoviciu* cere investigarea, *Borcea* pledeza pentru verificare si investigatiunea sa se faca dupa verificare.

Desseanu propune siedintia secreta.

Siedintia de adî se inchide la 8 óre séra.

Sabiiu, 19. Oct. 1874.

Notitie dela congresu. Trebuie sa revenimu asupr'a conferintiei atinse per tangentem cu atât'a mai vertosu cu câtu vedemu in diurnale straine tendintie, cari voru sa intunece adeverulu despre cele petrecute in sinulu congresului si in conferintiele acestui'a.

Deputatii dupa ce s'au adunatu au inceputu a se intruní in grupe si a vorbí despre objectulu alegerei mai intâiu spre orientare. Indata dupa o dî se putea vedea, ca cristalisatiunea este intre deputatii archidiecesei majoritate impunetória pre partea Vicariului archieppescu Nicolau *Pope'a*, pre cându o fractiune neinsemnata se divisá intre Episcopulu Caransebesiului Ioanu *Popasu* si vicariulu Oradianu I. *Metianu*. Cei-lalti deputati erau dupa diecese, Caransebesienii mai pronunciati pentru Popasu, dara cu reserva, aradanii mai pronunciati pentru Pope'a, fâra de reserve; se intielege ca esceptiunile si aici nu lipsira d. e. Babesiu si vr'o câti-va nedespartibili de densulu.

Cu o astfeliu de situatiune nu se putea procede la alegere. Majoritatea archidiecesana si a espresu dorinti'a, cá sa se intieléga cu minoritatea intr'o conferintia asupr'a candidatului ceea ce se intemplà Marti in 15 Octobre. Inse minoritatea dupa ce vediù ca e in adeveru minoritate, parte a parasitu conferinti'a, parte a remasu indiferenta si asiá afara de constatarea unei majoritâti prin votare nu s'a potutu ajunge altu resultatu. Majoritatea se constatà prin o alegere de proba, a cârei resultatu a fostu: din 44 voturi date 37 pentru Archim. N. *Pope'a*, 2 pentru Ep. I. *Popasu* si cele-lalte s'au imprastiatu, 6 votanti s'au abtienutu, 10 au fostu absenti.

N'a trecutu multu si venira si cei-lalti deputati la o *conferintia generale*, carea dupa ce se constituie cu d-lu Ant. *Mocioni* in frunte se deschide de câtra d-lu *Babesiu* cu unu sammelsurium de cuvinte si mai frumóse si mai urite, despre unele teorie de solidaritate si reactiune, moralitate imorale si immoralitate morale si alte multe asià incâtu dupa ce a finitu lu intréba mai multi ca ce vrea, ce are de cugetu sa spuna. Se esplica. Inse esplicatiunea fiindu si mai confusa de câtu espunerea incepura deputatii a se infundá de risu de intielepciunea cea inalta a d-lui Babesiu. Se provocà a dá ce-va proiectu in scrisu, ca dóra asiá se va sci esprime mai precisu.

A scosu din buzunariu unu proiectu si l'a cetitu. Proiectulu acest'a aru fi meritatu publicarea, câci elu nu cuprinde alt'a in sine de câtu cá membrii congresului sa fia solidari pentru sustienerea autonomiei bisericei nóstre.

Fórte bine a observatu d-lu *Cosm'a*, ca déca numai atât'a este scopulu conferintiei, nici nu erá de lipsa sa convina, câci nu crede ca aru fi cine-va in contr'a principiului acestui'a, care se cuprinde in Statutulu organicu, si asiá si elu si altii voru subscrie programulu si apoi se potu duce acasa. Dlu Ales. *Mocioni* se scóla sa mântuie din perplessitate pre dlu Babesiu si se apropia cu unu pasu mai inainte de ól'a cu pasatulu. Dîce inse numai ca suntu separatisti in congresu si idei separatistice, cari tóte sunau la adres'a archidiecesaniloru. Urméza apoi unele nu ex ci *conplicatiuni* noue din partea d-lui Babesiu, esplicâri, prin cari si mai tare provóca ilaritatea audîtoriului, dara din cari se vede totu odata ca dlui aru vrea cá cei ce-i voru subscrie programulu sa fia solidari pentru candidatulu seu.

Dlu *Gaitanu* conduce discussiunea la objectu. Spune ca ce au facutu archidiecesanii si ca vrea sa scie cum considera ei resultatulu conferintiei archidiecesaniloru. Cuvintele aceste au turnatu oleiu pre focu in partid'a babesiana. Imputârile, ce abiá se stracurase, cá prin o sîta désa cu óre care sfiala virginale, din partea d-lui Al. *Mocioni*, venira cu furia dela partid'a babesiana.

Din separatismu, periclitarea bisericei si alte de feliulu acest'a numai slabeau pre archidiecesani si calareau pre idei'a spriginita si de doi archidiecesani, ca membrii congresului dupa ce suntu odata constituiti in congresu nu se mai deosebescu dupa archidiecesa si diecese nici in congresulu electoralu, cu tóte ca li-se observá, ca déca aru fi asiá, paritatea la alegerea metropolitului nu aru avé locu. Archidiecesanii inse nu le-au remasu babesianiloru nimic'a datori. Mai intâiu li s'a pusu inaintea ochiloru cestiunea ca cine face imputare de separatismu si cine periclitéza biseric'a? archidiecesanii, carii au sacrificatu pentru metropolia si au salvat'o si carii au atrasu si pre fratii loru la sine? si cari si astadi sustienu singuri pre

---

FOISIÓRA.

Mórtea Metropolitului românu Sav'a II Brancoveanu.

Intemplârile, faptele, aventurile mai insemnate ale unui individu, ale unei familii, séu ale unui poporu chiaru, ómenii, mai cu séma necarturarii de cându lumea le narara si le naréza si in tempurile nóstre altor'a, atâtu din respectu câtra densele, câtu si cá altii sa traga folosu din ele. Séu: vorbindu-se despre cutare lucru interesantu, ómenii curiosi asculta cu aviditate, si cu óre-care multiamire naréza si ei altor'a. Astfeliu o intemplare óre-care trece din gura in gura, dela tata la fiiu si nepotu, — trece din unu vécu in altulu, de sine intielegendu-se si cu óre-cari modificatiuni, séu marindu-o prin adaugere si infrumsetiare, séu micindu-o prin omitere. Cu tóte modificatiunile, remane inse simburele, ori cum sa fia elu inveluitu; si . . . ne tredîmu cu traditiunea.

Poesi'a inse, venita pre lume de odata cu omulu, cârei'a-i place a-si intinde degetele sele delicate mai in tóte afacerile omenesci, dara mai cu séma in cele ce se reducu la anima, nu lipsí a aflá siací fire destulu de bogate, spre a tiese o pândia, la carea sa ne uitâmu cu ochi mari. Pentru dens'a, pre lânga meritulu elegantiei, cu carea a sciutu infrumsetiá pândiele sele, este si acel'a alu conservârei. Ea adeca ne-a conservatu intemplâri, fapte, aventuri, pre cari traditiunea in prosa le-aru fi datu uitârei, precun le-a si datu.

Este adeveratu inse, ca aceea ce ne naréza ea in unú modu atâtu de atragatoriu, este mai departe de adeveru cá ceea ce ne naréza traditiunea prosa.

Acést'a este natur'a poesiei. Baladele nóstre despre unu Grui'a lui Novacu, Michailu copilulu lui Doncila si alti vitegi, cari se luptara pentru tiér'a, mosî'a româniloru, ne suntu martori.

Traditiunea, precum se vede ese de dóue feliuri, traditiune in prosa si in poesia.

Este caracteristicu la poporulu romanescu, ca trecutulu lui este cam putienu representatu in prosa. Elu si-a pusu dorerea si bucuri'a in poesia, cá sa i-o cânte tinerimea; sa-i cânte necasulu si fericirea la hora, in sidietória, la lucru, la zarea focului, pe prispa, la lun'a frumósa . . . cu tóta ocasiunea.

Românulu e poetu, elu e totu odata cântaretiu, dara asiá incâtu nime nu este in stare a-lu suplini in cele ce privesce accentuarea celoru ce seme si dîce densulu in poesi'a sea rapitóre.

Poesi'a e a juniloru, povesti prosaice suntu ale betrâniloru, ele inse suntu betrâne. Junii intrecu cu numerulu pre betrâni, si poesiele inca suntu mai numeróse cá povestile inprosa.

Traditiunile — in prosa — dupa cum amu dîsu mai susu, se ocupa cam putienu de istoria natiunale a româniloru.

Trecutulu româniloru fiindu mai multu tristu, si fiindu ca românulu uita bucurosu suferintiele trecutului, — asiá nu s'a prea interesatu de densele in prosa.

Amu dîsu ca in poesia dá!

In traditiunile cele mai multe, mostenite cá povesti, vedemu aventuri cavaleresci. — Semnu de cavalerismu! Suntu si unele, cari se ocupa cu stachii, monstrii, smei etc., acestea suntu ale babeloru, de cari tenerimea fuge cu spaima.

Cu câtu fantasi'a unui poporu este mai via, si cu câtu i-au lipsitu mai multu binefacerile pénei séu a condeiului, cu atâtu traditiunile lui suntu mai multe.

Cu câtu inse pén'a i se familiariséza mai multu, cu atâtu traditiunile scadu — dara nu incetéza cu totulu.

Loculu traditiunei 'lu ocupa istori'a. Pén'a aduna traditiunile, le combina, si forméza istori'a trecutului, carea, de sine intielegendu-se, avendu fontâni defectuóse, trebuie insasi sa fia defectuósa.

Presentele inse nu-lu mai lasa cá sa tréca prin traditiune, ci-lu face si pre densulu istoria. Si déca pén'a ce-lu descria este fidela, este impartiale, — istori'a ce ni-o presenta, este istoria drépta, istoria adeverata; iéra déca pén'a aceea nu e fidela, ci e partiale: descrie lucrurile cu óre-care reserva, cu adaugeri la séu lasâri din valórea fapteloru, atunci istori'a ce o lasa in urm'a sea e nedrépta, falsa si mincinósa.

Poporulu românu, cá tóte popórele apesate si incatusiate de altele, a cunoscutu cam putienu condeiulu. Lui nu i-a datu mân'a cá sa-si scrie istori'a, sa-si scrie patimile si suferintiele, si dîlele de bucuria, déca potemu presupune ca a avutu parte si de acelea câte odata.

Totu ce a scrisu elu, a scrisu cum a sciutu, a scrisu in anim'a tinerimei prin farmecatórele sele poesii. Iéra cându poesi'a n'a cutediatu a se amestecá in cutare intemplare, aceea a trebuitu sa se multiamésca cu traditiunea in prosa. Pros'a inse fâra farmecu a aflatu si afla putieni aderinti, si incetulu cu incetulu a disparutu si dispare.

Déca i-a scrisu cine-va istori'a cu pén'a, aceea au facut'o strainii, cari unii din interesu, altii din ratacire, i-au scris'o astfeliu, incâtu potemu dîce cu dreptulu, ca in multe locuri, déca nu stà mai josu, celu putienu pe o trépta stà in privinti'a adeverului cu traditiunea, cu istori'a orale, mostenita dela parinti.

Ici si colea se vede si câte unu istoricu românu, dara chiaru si cá românu, numai aceea potea scrie cu securitate ce vedea cu ochii, câci informatiunile dela straini suntu totu numai dela straini.

Cum ca istori'a nóstra este in mare parte nedrépta, falsa cá sa dîcu mai bine, se vede apriatu din diferintiele ce le aflâmu la istorici despre cutâri fapte, descriindu-le unulu inunu chipu, cel'a-laltu in altulu. Sî astu

Metropolitulu provinciei ? Asia dara archidiecesanii, carii au luptatu seculi pentru biserica,, acum dupa ce cu ajutoriulu lui Ddieu au vediut'o constituita dupa cum este, pentru sacrificiele loru si pentru luptele si pentru impartirea dreptului loru la alegerea archieppiloru cu diecesele sufragane, astfeliu de multiamire merita?... In materi'a acést'a a fostu sublimu dlu I. cav. de *Puscariu*. Cuvintele lui erau totu odata sageti si zidu de granitu, câci fia-care cuventu nimerea si fia-care argumentu erá neresturnabile. Aplausele cele dese si aprobârile cele vii din partea conferintiei au stupefacutu pre Babesiu, Mocioni si pre toti din partid'a acést'a. Afara de dlu cav. de Puscariu au mai vorbitu in acel'asi intielesu si altii, precum Borci'a, Gaetanu, Boiu, etc.

Abia câtra fine aduce dlu *Mangiuc'a* óre care ordine in retragerea partidei babesiane, dîcendu ca sustiene cele pretinse de Al. *Mocioni*, dara ca nu póte sa ia in nume de reu, déca archidiecesanii s'au consultatu intre sine. Se aude si din cuvintele densului câte unu resunetu de neconditiunata supunere a archidiecesaniloru majoritâtiei, trebuie sa constatâmu inse ca cuventarea sea a conciliatu multu spiritele intaritate prin netactic'a si nespirituositatea domniloru Babesiu-Mocioni.

De lânga tragicu, comiculu n'a pututu sa lipsésca. Dlu *Onitiu* s'a pusu sa combata pre dlu cav. Puscariu! Impressiunea erá cá cea a sceneloru comice din *circuri* in pausele pâna respira atletii.

Alta conferintia a urmatu mercuri sera in 16. Oct. Intr'acest'a dlu *Babesiu* si retrage propunerea sea din sér'a premergatoria si asia, pentrucá conferinti'a sa nu sieda fara de lucru, ia cestiunea verificâriloru deputatiloru dificultati. Dlu cav. *Puscariu* e de parere, ca unde nu e protestu si nu e vatemata legea, déca suntu numai óre care formalitati neobservate, din eróre, sa se treca de astadata mai usioru preste ele. Dlu Mocioni e pentru stricta observare a legei.

Cu aplicatiune la casurí concrete se nasce o disputa infocata asupra §-lui 91 din statutulu organicu. D. Babesiu sustiene ca e vatamare de lege déca comisarii consistoriali d. e. n'au asternutu si siedulele dela alegerile deputatiloru clericali, câci, dice densulu, nu e de a se luá in consideratiune la alegerile aceste numai punctulu d) din §, ci tote punctele. In specialu observa densulu, ca dela punctulu e) incependu, pana la finea paragrafului tóte punctele privescu si alegerile deputatiloru clericali si cele ale deputatiloru laici.

Mai multi deputati precum, Cosm'a, Puscariu, Nemesiu, Iosifu Popoviciu, si Alessiu Popoviciu arata ca punctulu d) tratéza alegerea dep. clericalu intréga, si ce este mai departe in § privesce pre mireni. Dlu Borlea aduce aminte conferintiei ca atâti deputati congresuali 'si spargu capetele cu interpretarea paragrafului si totusi unii pretindu dela comisarii singurateci sa fia mai cu minte decâtu deputatii congresului. Discussiunea la carea mai iau parte dd. Fauru, Almasianu si I. P. Desseanu se termina cu aceea, ca la verificârile urmatórie cu formalitâti neesentiale sa fia deputatii mai indulgenti, câci pâna nu se va dá §-lui o interpretatiune autentica din partea congresului nu se póte procede mai rigurosu; ba, dupa cum se scie s'a si practisatu indulgenti'a cu alte alegeri preste cari a trecutu congresulu la propunerea sectiuniloru; altcum aru trebuí cá tóte alegerile sa se supuna unei revisiuni nóue.

Cu aceste siedinti'a conferintiei se termina.

„S. d. Tageblatt“ de aici aduce unu articulu de fondu tendentiosu in nrulu seu de Vineri, in care inainte de tóte constatéza, ca dela mórtea Metropolitului *Andreiu* Bar. de *Siagun'a* incóce poporulu românu este fâra cârmaciu si fâra de planu, predatu in mânile sortiei; ca Metropolitulu *Siagun'a* in tempuri viforóse a sciutu conduce naisiór'a romàna incâtu din o episcopia seraca „valachica“ pre la 1846 a facutu o archiepiscopia si Metropolia romàna, din Metropolitu unu capu moralu alu unei natiuni, si a castigatu autoritate unei natiuni. Dupa aceste tabaresce asupr'a celoru remasi dupa Siagun'a si ii numesce epigoni. De ací incolo ia articululu partida contra archimandritului N. *Pope'a* si recomanda pre Episcopulu I. *Popasu* cá pre celu mai betrânu in ierarchia.

In fine se descopere si isvorulu de unde vine articululu si adeca dela partid'a carea pre sine se numesce cu modestulu nume de „liberale“, sub conducerea lui Antoniu *Mocioni*, a carei candidatu se vede a fi episcopulu I. Popasu. Noi nu frangemu nici o lance pentru nici unulu dintre candidati de care se facù amentire in cestiunatulu articulu. Ne vine curiosa ironi'a tempului, cum partid'a cea liberale carea a cercatu tóte spre alu face pre P. Episcopu I. Popasu imposibilu, lu candideza astadi de metropolitu. —

Asteptamu cu incordare si noi resultatulu alegerei.

Cetimu in Independinti'a belgica dela 21 Octobre:

„Se scie ca printiulu Milanu cu totu voiagiulu seu la Constantinopoli, n'a reusîtu de locu a modificá dispositiunile Turciei câtra tiér'a sea. Nu numai ca sultanulu i-a refusatu restituirea forteretiei Zvornicului, asupr'a cârei'a Serbi'a are drepturi necontestabile, ba inca a destituitu si pre vechiulu mare viziru pentru ca acest'a facuse pre visitatorulu seu a intrevedea posibilitatea unei intielegeri.

Pentru junctiunea marelui drumu de feru serbu cu liniele Rumeliei resultatulu fusese in aparentia mai favorabilu, dara iéta ca si pentru acésta cestiune Pórt'a a luat'o o decisiune care pune legatura intr'unu punctu escentricu, astfeliu cá sa contrarieze liniele serbe in profitulu Bosniei si Herzegovinei. Lini'a internatiunala, intre Vien'a si Constantinopole, intre Occidentu si Orientu, este trasa de natura chiaru; pre acést'a o reclama si Serbi'a, ea e si singur'a la care se póte raliá si Ungari'a. A cercá sa creeze o alt'a, contrariu cu configuratiunea pamentului, a contrari'a, pentru cuvinte secundare, curentulu relatiuniloru internatiunale este a urmá o politica din cele mai órbe. Turci'a o va aflá, cu pagub'a ei inse.“

Romani'a.

Bucuresci, 15. Octobre 1874.

Concentrârile anuale prevediute in legea din 1872 si manevrele cele mari militarie suntu, precum s'a pututu vedea din faptu, scól'a cea mare si utile atâtu pentru armat'a permanenta câtu si pentru armat'a teritoriale compusa din cetatienii osteni Tiér'a intréga a pipaitu fructele si a aplaudatu cu anim'a palpitandu de bucuria in trei ani dearendulu progresele acestei desteptâri a spiritului militarescu, a iubirei de disciplina si devotamentu à fiiloru ei pentru o organisare militaria intinsa si seriósa care reamintesce tempii de barbatia si gloria a strabuniloru nostri. Manevrele militarie suntu in adeveru scól'a cea mai utile si indispensabile pentru armata si natiune, câmpulu celu mare de esercitie, de desfasiurarea capacitâtiei oficieriloru, de emulatiune, de imbarbatare si de corectare a gresieleloru: in fine esamenulu generalu si ocasiunea pentru armata de a se cunósce pre sine, de a se perfectioná progresandu din anu in anu, si castigandu astfeliu incredere in sine si in viitoriu.

Ceea ce ne-a facutu o fórte placuta impressiune este simtiementulu militarescu ce s'a desteptatu in natiune, iubirea ce s'a vediutu in inim'a intregei populatiuni pentru armat'a romàna si Domnitoriulu ei.

Serbarea impartirei drapeleloru noi la tóta armat'a concentrata si defilarea, ce au avutu locu, ieri la 14, pre câmpi'a dela Banés'a, a fostu cea mai placuta ocasiune spre a constatá acést'a.

Iieri, in adeveru, a avutu locu cea mai frumósa serbatóre natiunala cu care s'a incheiatu acestu sîru de serbatori ce se numescu concentrarea anuala a armatei române.

Populatiunea capitalei asteptá cu impacientia acea dî frumósa spre a merge sa véda pre fii predilecti ai tierei intruniti din tóte unghiurile, primindu din mân'a Domnitoriului drapelele cele nóue, binecuventate de capulu Bisericei nóstre natiunale,

Erá unu spectaculu maretiu a vedea acele diecimi de mii de cetatieni, barbati si femei, betrâni si tineri, formandu unu lantiu de inimi vesele si iubitórie ce se insîruise dela palatu si pâna la Banés'a, asteptandu pre ambele laturi ale podului Mogosióei si sioselei sa salute pre famili'a nóstra domnitória, care mergea la câmpulu de arme. Acésta parada fu din cele mai stralucite. M. S. Dn'a

---

feliu ratacindu unulu in o parte, altulu in alt'a; unulu cá seducatoriu, cel'a-laltu póte cá sedusu, dupa cari apoi se orientéza altii, toti sedusi, dandu unulu mai multu crediamentu unui'a, altulu altui'a, sfermandu-si capulu feliu si forma spre a sustiené pre unulu si a resturná pre cel'a-laltu séu pre cei-lalti, vrendu se sustiena unu neadeveru cu resturnarea celoru-lalte.

In astfeliu de stare ne aflâmu noi in multe locuri cu istori'a nóstra!

Multe momente tare insemnate suntu inca nedeslegate in istori'a nóstra, si divergintiele istorice dau multa bataia de capu celoru ce voiescu a esi la lumina.

Suntu evenemente in istori'a nóstra tractate de câte trei patru istorici, in câte trei patru forme; asi'a in câtu celu ce ar' avé naivitatea, a crede tuturoru ar' trebuí se mai créda si in altu cev'a.

Ast'a inse nu se intempla, si din asta causa istoriei nu i potemu dá crediementu, preste totu, — câci am aflatu-o cu ocau'a mica, traditiunei inca nu-i potemu crede. — Dilem'a! Ce sa facemu cá sa scapâmu unde se póte de acésta incurcatura?

Dupa mine ar' fi cá sa luamu calea mijlocía: sa combinamu adeca istori'a scrisa, resp. deosebitele pareri istorice, cu istori'a orale, traditiunea, si ceea se vomu aflá cà ici colea consuna, aceea potemu primi cu securitate de adeveru pentru ca „veritas una, error varius.“ Si un'a si alt'a potu rataci, potu gresi, dar' in gresiél'a loru nu potu merge pe o cale.

Acést'a se intempla numai cu adeverulu.

Din cele dise pana aci, póte va cugetá cinev'a cà voiu sa lu surprindu cu unele deslusiri afundu taiatorie in istori'a nóstra; póte va merge mai departe: — mi va face onóre presupunendu cà me voiu fi ocupatu multu cu istori'a critica, voiu fi scrutatu cu deamununtulu istori'a scris'a o voiu fi combinatu cu nenumerate traditiuni, si din acestea i voiu espune o mare dosa de adoveruri istorice, pâna acum recunoscute.

Rogu inse pre ori si cine sa nu presupuna nesce lucruri asiá mari despre unu omu micu, si i atragu atentiunea la titul'a acestei scrieri.

Totu la ce mi permitu a atrage atentiunea stim-lectore de astadata este unu evenementu nationalu bîsericescu, despre carele cându ne aducemu aminte ni se sburlesce perulu si ne furnica pe sub piele, si pre carele istoricii ni lu punu inainte in mai multe forme, câci repetiescu: „veritas una, error varius“, este mortea Metropolitului Sav'a II. Brancoviciu-Brancoveanulu in romanesce.—

Sav'a II. Brancoveanu! mare nume in istori'a nóstra biseribescu mari fapte incununéza memori'a lui!

Amu poté dîcc, dupa câtu s'a potuudu petruude pâna acumu in intunereculu trecutului, cà densulu este coron'a metropolitiloru romani.

Unu alu doile Sav'a Brancoveanu nu ne aréta istori'a nóstra natiunale bisericésca pâna in tempurile nóstre.

Meritele unui barbatu nu suntu numai faptele, resultatele osteneleloru lui, cá atari, ci acelea alaturate langa impregiurarile intre cari a traitn, lânga greutâtile, preste caei a trebuitu se tréca, si luptele din cari a trebuitu se iase invingatoriu: aceste bine combinate dau adeveratulu lui meritu.

Cá se vedemu câtu este de importantu a scí cu securitate unde s'a curmatu viéti'a acestui mare Metropolitu, cugetu cà nu va fi superfluu a aminti cev'a, câtu mai pe scurtu din viéti'a lui, din faptele lui.

Sav'a II. Brancoveanulu, dupa datele cele mai sigure s'a suitu pe tronulu metropoliei in 1656 in 28 Deeembre, si a pastoritu biseric'a pâna in 1680, 2. Iuliu, cându fù depusu 1656—1680! Alu treilea patrarui din veculu alu 17-lea!

Nu este destulu, dupa câtra cunoscemu acele tempuri fatale, cá se scimu cu ce greutâti a avutu sa se lupte acestu capu nationalu-bisericescu!

Alu treilea patraríu din véculu alu 17-lea, in carele libertatea consciintiei, cu carea se lauda asia multu fratii compatrioti, — si ajunse culmea.

Istori'a, desi fatia, cu noi nedrépta, ne pastréza cu colorile cele mai triste persecutiunile acelui seclu, atâta din partea papistasiloru, càtu si din partea calviniloru.

Superirtendentele calvinu in omnipotenti'a s'a presiede in sinodele nóstre si le censuréza, elu impune cu ajutoriulu principiloru - calvini - faimosulu catechismu calvinescu metropolitului si preotímei nóstre, cá acestia se lu propuna credintiosiloru; elu pune si depune pe metropolitu nostru dupa placu.

Aristocrati'a, ajunge atâta numai cà ea erá totulu, si iobagii-romanii toti erau iobagi afora de pucini nobili seraci erau cá nesce vite date in manele dloru loru.

De alta parte:

Metropolitulu, o papusia data in mâna snperintendentelui, protopopii romanesci, dejositi la starea de animale de jugu tragundu la carulu triumfale alu superintendentelui, er' preotii romanesci, numai cu atâta se deosebau de iobagii de rendu in privinti'a drepturiloru, cà portau barba si se rogau la altariu, apoi cá unu privilegiu monstruosu: ei trebuiau sa ierneze cânii domniloru loru pamentesci.

De vre unu dreptu la romani si biseric'a loru, nici vorba; ei aveau numai detorintie.

Éta libertatea consciintiei din acelu vécu, sustienuta de liberalii calvini! dar' apoi intrigele iesuitiloru !?

Aceste despre partea confessiunale, la cari adaugundu si pre cele despre cea natiunale ne dau celu mai tristu si mai tristu si mai ingrozitoriu tablou, in carele vedemu pre romanî loviti cu atâtea arme veninóse, fâra a avé, baremu dreptulu de a se aperá. (Va urma).

cu damele de onóre mergea in trasura, si M. S. Domnitoriulu, in uniforma de generalu, mergea calare la drépt'a trasurei urmatu de unu stralucitu statu-majoru. Pretutindeni pre unde treceau, Inaltimile Loru erau salutate cu respectu si cordialitate de câtra intrég'a populatiune ce se imbulzea pre podulu Mogosióei pâna la Banés'a. Cându sosí Inaltimele Loru acolo, gasira intrunita armat'a pre o imensa câmpia, si mii de trasuri sî diecimi de mii de ómeni ce asteptau ceremoni'a impartirei drapeleloru si defilarea. Dela intronarea Mariei Sele Carolu in 1866 nu se mai vediuse o multime de poporu atâtu de mare.

Acést'a ne-a aretatu odata mai multu câta incredere si iubire are poporulu nostru pentru armat'a romàna si Domnitoriulu ei! câta identitate de simtiemente si afectiune este intre armata si natiune!

Dupa seversirea oficiului divinu de câtra Inaltu Présânti'a Sea Metropolitulu primatu, asistatu si de mai multi Prea S. Episcopi, Mari'a Sea Domnitoriulu a distribuitu drapelele cele nóue, atâtu regimenteloru de infanteria câtu si celoru de cavaleria, in presenti'a a 18,000 soldati, si a oficieriloru români, si in fati'a oficieriloru superiori tramisi de puteri, si a imensei populatiuni a capitalei, care nu mai vediuse unu asemenea imposantu spectacolu sub sórele Romaniei, care parea ca stralucesce in acea dî mai multu cá totu-déun'a.

Dupa distribuirea drapeleloru in urârile animate ale soldatiloru, a inceputu indata defilarea armatei pre câmpi'a dela Banés'a, carea a tienutu mai multu de 2 óre. Regimentele dupa ce defilau, s'au insiruitu pre laturea drépta si pre laturea stânga a sioselei, pâna aprópe de bariera, si-au presentatu arm'a cu urâri vii la intórcerea Marieloru Loru Domnulu si Dómn'a spre palatu. Pretutindeni pre unde treceau Inaltimele loru, erau salutate cu bucuria de o alta populatiune numerósa ce asteptá si se imbulzea dealungulu podului Mogosióei pâna la palatu. M. S. Domnitoriulu erá incungiuratu de unu stralucitu statu-majoru, si insocitu de dnii oficieri straini calâri.

Astfeliu concentrârile se terminara intr'o adeverata serbatóre, cum capital'a nu a mai vediutu dela 1866.

Ultimulu actu alu acestei mari serbâri este ordinulu de dî, ce-lu publicâmu la vale, datu câtra tóta armat'a de câtra M. S. Domnitoriulu.

Acestu actu respira atât'a patriotismu, demnitate si vigóre incâtu nu este inima de românu care sa nu tresara la cetirea lui.

Eata ordinulu de dî pre tóta armat'a alu M. S. Domnitoriului:

„Ostasi! Pentru a trei'a óra voi a-ti sciutu sa respundeti la apelulu ce v'amu facutu.

„A-ti doveditu din nou, ca nu s'a stersu din anim'a româniloru virtutile militarie ale strabuniloru.

„Redîmata pre voi, tiér'a póte pasî cu incredere spre viitoriulu ei.

„Ostasi! ve multiamescu la toti impreuna.

„Astadi ve-ti primí stégurile cele nóue, simboluri unei nóue organisâri a armatei. Ele nu mai suntu semnele esclusive ale singurei armate permanente, precum erau cele vechi, ce se voru pastrá de acum cá unu sacru depositu. Stégurile cele nóue infatisiéza tóte elementele puterei militarie, intrég'a tiéra sub arme.

Voi ve ve-ti aduná pururea in giurulu loru, cându voiu avea trebuintia de voi, si ve-ti dovedí in ori-ce intemplare, ca cuvintele: „onóre si patria“ inscrise pre ele suntu mai adencu inscrise in inimile vóstre.

„Ostasi! Jurati, ca ve-ti aperá totu-déun'a aceste stéguri si ca ve-ti fi gat'a a ve jertfi viéti'a pentru tiér'a vóstra, a cârei padia in onórea si drepturile ei ve este incredintiata sub aceste semne!

„Datu in Bucuresci in 14 Oct. 1874.

Carolu.“

Varietâti.

(†) **Mari'a Onitiu** nascuta **Trandaifru** cá sotia, **Alesiu Onitiu** jude regescu in Caransebesiu, **Dionisie** Comerciante in Romani'a', **Albert** ceialalti oficialu postale reg. sî **Mari'a** in Sibiiu, mai departe **Gliceri'a** maritata **Piposiu** in Hondolu cá copii, asemenea consangeni cu anima sfasiata facu tuturoru cunoscutu, cà multu iubitulu sotiu, taica sî consangeanu **Ioane Onitiu**, advocatu in Sabiiu, au reposatu in Domnulu la 10 óre ante ameadi in 30|18 Octomvrie 1874. in etate de 66 ani. — Astrucarea remasitieloru trupesci se va intemplá Domineca in 20 Octobre st. v. la 3 óre dupa amédi 1874 in cimiteriulu de ritulu gr. or. in suburbiulu Iosefinu. Fia-i tierân'a usióra!

⁂ Urbea Ismaïlu fu préda unui incendiu violentu. Foculu isbucní, pre la 11 óre, in nóptea de 10, dela baracele cu mafuri si diferite obiecte ce erau aduse pentru tergulu ce duréza in fia-care anu pâna la 15 a curentei. Ni se spune ca s'au causatu perderi insemnate negutiatoriloru, inse numai in partea unde erá tergulu.

⁂ *Cheltuielele curtii Sultanului.* — La curtea Sultanului esista una adeverata armata de servitori de ambe secsele, a caroru cifra totala este 6000. Ei suntu divisati in doue categorii: acei ce suntu platiti si hranîti, si acei ce suntu numai hraniti. In prima categoria se numera 350 caigii, cam 400 bucatari, 300 gradinari, 600 visitii si slugi de grajdiu, 600 eunuci negri, 600 domestici, 1000 fete si femei sclave (acésta din urma cifra este póte prea mica). In a doua categoria, compusa din 'adjutori pentru fie-care functiune séu sarcina, cari nu iau lefi, dér suntu hraniti, se numera inca 350 caigi, 400 bucatari, 300 gradinari 500 visitii si slugi de grajdiu, 600 domestici.

Afara de aceste esista, intr'unu perimetru largu impregiurulu palatului locuitu de sultanu, unu numeru nedefinitu de ómeni, cari suntu cá clienti a servitoriloru palatului, nutriti ei si familiele loru, de bucatariele imperiale.

Cuantitatea de carne, legume, untu, fructe, lemne, etc., ce absorbu aceste bucatarii pe fie-care di nu se póte intielege de càtu déca cine-va a fostu marturu a prodigalitatii si risipei care este regula administratiunii speciale a palatului. Una singura cifra va fixá ideile lectoriloru. In virtutea contracteloru loru, furnisorii predau pe fie-care dî in termenu de mijlocu la bucatariele palatului 1200 berbeci, 2000 gaini séu pui; chieltuiéla luminariloru se radica la 60,000 franci pe luna; si asia mai incolo.

Se adaogemu, spre a complectá acestu tablou a carui indicatiuni, nu trebue sa se pérda din vedere, suntu rigurosu ecsacte, ca acésta multime de servitorí, barbati si femei, primesce la serbatórea Bairamului, care inchide Ramazanulu, la aniversar'a suirii sultanului pe tronu si in alte circumstantie, daruri de totu feliulu, ce consista in bani, vestminte si bijuterii de valóre. Trebue sa mai mentionamu gustulu fórte costatoru alu sultanului pentru paserile rari si pentru animalele selbatece, de cari s'au adunatu una multime in gradinele si palatulu seu, si continuu se cumpera pentru comptulu seu pâna si din tierele cele mai departate. Nu numai atâtu: se intretienu cu mari cheltuiele la palatu corpuri de luptâtori, trupe de comediani si scamatori, bande de musica, din cari una esclusivu compusa de femei, corpuri de baletu, numerosi bufoni si mai multi nebuui.

Lista civila a Sultanului este de 263,000 pungi, séu pucinu mai multu de 30 milióne franci, dér se crede ca acestu budgetu nu ajunge pentru chieltuiala palatului imperialu. Sa se adaoge pensiunile de cari se bucura principii si principesele din familia Sultanului. Muma sea, sultana Valida, a pututu intr'unu anu, sa oferésca din economiele séle fiului seu 80 tunuri Krupp, ceea ce represinta una chieltuiéla de 3 milióne franci.

⁂ *Traductiuni premiate.* Societatea academica romàna a premiatu in sesiunea anului curentu trei traductiuni si anume: un'a din Filippicele lui Cicerone, de d-nu D. A. *Laurianu,* profesoru de filosofia la liceulu St. Sav'a; un'a din Salustiu, de d-nu D. T. *Dobrescu,* profesoriu de limb'a latina la Seminariulu din Bucuresci, si un'a din Dione Cassiu, de d-nu Angelu *Dumitrescu,* profesoru de istoria la gimnasiulu St. Sav'a. Acestu din urma a triumfatu asupr'a altoru doi concurenti.

⁂ *Desvelirea statuei lui Michaiu-Vitézulu* nu a avutu locu eri dupa cum se anunciase; caus'a aru fi unu simtiementu de delicatentia pentru oficerii turci cari venisera a asistá la manevrele nóstre.

Aru fi fostu neplacutu pentru susceptibilitatea Osmaniloru, serbarea unui erou cari a tarbacitu semilun'a de atâte ori! Esplicaciunea: „se von e vero, e ben trovato!“

⁂ *Earn'a anului 1874.* Meteorologii observatoriului din Parísu predîcu o iarna fórte lunga si severa. Mai cu séma dela 15 Novembre pâna la 15 Ianuarie va fi multa diapada.

⁂ *Produsulu anuncieloru in Americ'a.* — Cifr'a totala cheltuita pentru anuncie in principalele dîare americane se radica la 40,500,000 fr., din cari „Herald“ primesce cea mai mare parte, camu 10 milióne, adeca 30 mii fr. pre dî. Acésta suma enorma totusi este mai mica de câtu acea ce primesce „Times“ din Londr'a. Alu 2-lea dîaru, sub raportulu anuncieloru, este „Staats Zeitung“, care primesce cam 9 milióne, apoi „New-York“ „Times“ cu o cifra de 7,300,000 fr. Este recunoscutu ca nici o fóie nu primesce mai pucinù de 500,000 fr.

Foile hebdomadare nu iau de câtu 2,500,000 fr., dara trebuie sa se observe ca aceste foi nu suntu de câtu prescurtari a foiloru periodice si reimprimari a acestor'a sî pretiulu anuncieloru este fórte radicatu spre a evitá naval'a in daun'a foii principale.

Pentru alimentarea acestor'a cifre enorme trebuiescu clienti esceptiunali, si dîarele americane i gasescu.

D. Stewart chieltuiesce anualmente 2,500,000 fr. cu anunciele; Lord si Taylor, 1,115,000 fr., D. Babbitt, omulu cu sapunulu, cum este numitu, 1,115,000 fr.; Robert Bonner, 1 milionu; Arnold si Constable, 875,000 fr.; si faimosulu Barnum chieltuiesce anualmente mai multu de 2 milióne pentru anunciele sele.

Persónele cele mai bogate chieltuiescu mai multu cu anunciele.

Numai in orasiulu New York se chieltuiescu anualmente 25 milióne cu anuncie pre muri, pre bastimente séu pre ori ce altu se póte afisá.

La Nru 395|1874.

Concursu.

Cu permisiunea veneratului Consistoriu archidiecesanu din 19 Septembre a. c. Nr. 2056|B. cons. 894 pentru ocuparea statiunei de capelanu lânga neputinciosulu parochu Simeonu Tatu dela Altin'a, se escrie prin acést'a concursu pâna la 8 Novembre a. c.

Emolumentele suntu:

a) Venitulu de pre portiunea canonica de 7½ jugere, pamentu aretoriu sî de fenatiu.

b) Dela 60 familii câte o dî de lucru si câte unu caru de gunoiu.

c) Dela 125 familii stola indatinata, iéra tóte impreuna dupa calculului de medilocu dau unu venitu anuale de 200 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá acésta statiune au a-si asterne petitiunile loru pâna la dîu'a de mai susu la subscrisulu, provediute cu documentele recerute de Statutulu organicu § 13.

Nocrichu in 6 Octombre 1874.

In contielege cu comitetulu parochialu respectivu.

G. Maieru
2—3 Adm. ppescu.

Concursu.

De ore ce in urma publiceri concursului din „Telegrafulu Romanu Nr. nu sau invitu nici unu concurentu pentru ocuparea postului de invatiatoriu securdario la scóla populara din Codlea amesuratu §-loru din statutulu organicu, — asia se publica acuma Concursu din nou pentru ocuparea aceluia cu care este impreunatu unu salariu de 275 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá acestu postu trebuie cá sa fia români gr. or. si sa-si produca atestate conformu §§ loru statutului organicu.

Comitetulu parochialu in contielegere cu scaunulu ppescu
alu Branului.
2—3 Ioanu Comsi'a.

Concursu.

In comun'a Harau, protopresbiteratulu Ioagiului I, e de a se ocupá postulu invetiatorescu la scól'a confesiunala gr. or.

Salariulu impreunatu cu acestu postu este: 180 fl. v. a., cuartiru cu o gradina de legimi, si 2 orgi lemne de incaldîtu.

Suplicantii au a-si tramite petitiunile loru instruate in sensulu Statutului organicu la subsemnatulu, celu multu pâna in 27 Oct. a. c st v.

Hondulu, 9 Oct. 1874.

In contielegere cu comitetulu
parochialu.
B. Piposiu
(3—3) Protop.

Edictu.

Ioan'a nascuta Teodoru Comanu legiuit'a socia a lui Ioanu Pavelu Ciogu din Fofeldea scaunulu Nocrichiului, carea cu necredintia a parasitu pre legiuitulu ei barbatu de 2½ ani, fâra a se scí de loculu petrecerei ei, se provóca prin acést'a cá in terminu de unu anu si o dî sa se infatisiedie naintea forului matrimoniale subscrisu, câci la din contra procesulu divortialu radicatu asupr'a ei, se va otarí si in absenti'a ei. —

Nocrichiu, 6 Septembre 1874.

Forulu matrimoniale protopopescu gr. or. alu Nocrichiului
— Cincu-mare.
G. Maieriu
(3—3) Adm. ppescu.

Anunciu.

Grigoriu Mateiu, comerciante, in Sabiiu, face p. t. publicu cunoscutu, ca cumparandu casele veduvei reposate Vass, din piaci'a mica, in vecinatate nemijlocita cu cas'a si bolt'a sea, a cumperatu si cuantulu intregu de lumini de céra remasu de reposat'a si de astadî incolo vinde densulu cu 1 fl. 30 cr. puntulu care se vindea cu 1 fl. 60 cr. Densulu se promite si pe viitoriu a fi la disposetiunea p. t. publicu, in ramulu acest'a de negotiu, dupa trebuintia. Sabiiu 22/10 Octobre 1874.

2—2

Edificiulu cu gradina dinpreuna de sub Nro. 48 strad'a Gusteritiloru (Elisabethgasse) e din mana libera a se vinde.

Regina Roth.

☞ **Nrulu acest'a l'amu intardiatu cá sa putemu publicá resultatulu alegerei de Metropolitu si Archieppu.**

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a si tipariulu tipografiiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 84. ANULU XXII.

Sabiiu in 24 Octomvre (5 Nov.) 1874.

Propunerea ce urméza o publicâmu in urm'a unei dispusetiuni congresuale cu scopu de a puté fi studiata de toti membri congresului.

Propunere
câtra Congresulu natiunalu bisericescu gr. or. românu.

Considerandu petitiunile credinciosiloru nostri din pârtile Banatului temesianu de dato Temisiór'a 2/14 Oct. 1868 si a celoru din pârtile Ungariei superióre de dato Oradea-Mare 5/17 Sept. 1868 — ambele acluse la actele Congresului din 1868 sub lit. G. si H, pentru infiintiarea a duoru episcopii la Timisiór'a si Oradea-Mare;

Considerandu conclusulu Congresului din an. 1870 Nr. 105, si petitiunile susu amintitiloru confrati ai nostri reinoite si la Congresulu presentu;

Considerandu dreptulu istoricu alu aceloru dóue episcopii si necesitatea reinfiintiârei acelor'a;

Considerandu pi'a dorintia a Marelui Archipastoriu *Andreiu* Bar. de *Siagun'a* lasata nóue si urmatoriloru cá unu faru conducatoriu in testamentulu seu cu preingrigire si in partea materiale pentru acele dóue episcopie;

Considerandu mai departe, ca prin infiintiarea numai a unei'a dintre acele dóue episcopie nu numai s'aru vatemá interesele cei-lalte pârti, care asemenea astépta cu totu dreptulu sa véda dorinti'a loru câtu mai curendu realisata, — dara prin arondarea deocamdata numai a patru eparchie s'aru dificultá prea multu rearondarea mai târdie a provinciei metropolitane in cinci eparchie; — si

Considerandu ca si pârtile temesiane potu dispune de asemenea puteri pentru infiintiarea episcopiei loru, cá si pârtile dela Oradea-Mare; — despre o parte, iéra despre alta parte

Considerandu ca impartirea provinciei metropolitane in mai multe eparchie cu privire la reinfiintiarea nóueloru episcopie va aduce cu sine necesitatea modificârei statutului organicu in punctele, ce privescu concurenti'a singurateceloru eparchie la Congresulu ordinariu si la celu electivu;

Considerandu acea impregiurare momentósa, motivata mai specialu prin votulu separatu aclusu sub lit. E la actele Congresului din 1868, si justificata prin urmârile aplicati[illegible] din care s'a doveditu, ca archidiecesanii nu-si potu aduce la valóre scumpulu si vechiulu seu dreptu de alegerea Archiereului seu in acea mesura, si dupa acea incurgere, ce o eserciéza diecesele sufragane atâtu la alegerea Archiereiloru sei câtu si a Metropolitului comunu; si in specie

Considerandu, ca — dupa ce episcopii sufragani nu numai suntu membri naturali ai Congresului, ai Consistoriului metropolitanu, ai Sinodului episcopescu etc. — si prin urmare cá atari trebuie sa poséda increderea comuna a intregului corpu bisericescu adeca a intregei provincie metropolitane, — dara ei fiindu si dupa [illegible]nele bisericesci cei dintâiu candidati la scaunulu metropolitanu, care ocupa si pre celu archidiecesanu, archidieces'a trebuie sa aiba mai mare interesu chiaru si de câtu diecesanii insusi, ca cine se alege acolo de episcopi; in fine

Considerandu, ca prin arondarea nóueloru eparchie in urm'a reinfiintiandeloru episcopie se atingu drepturile autonome de teritorie si de interese fundatiunali, dotatiunali si banali, asupr'a câror'a nu se póte dispune fâra consensulu respectiveloru eparchie:

Se facu urmatórele propuneri:

I. Cá Ven. Congresu sa decida reinfiintiarea deodata a ambeloru episcopie dela Oradea-Mare si Temisiór'a, inse in combinatiune cu propunerile urmatórie:

II. Cá deodata cu deciderea infiintiârei celoru dóue episcopie susu numite sa se statorésca si concursulu singurateceloru eparchie la Congresulu ordinariu si la celu electivu, si in specie la celu din urma pre bas'a principiului de reciprocitate perfecta, adeca: cá in ce mesura concurgu diecesele sufragane la alegerea Archiepiscopului si Metropolitului, in acea mesura sa ia si archidiecesanii parte la alegerea episcopiloru sufragani;

III. Cá totu deodata cu infiintiarea cestiunateloru dóue episcopie nóue, sa se statorésca nu numai arondarea teritoriale a Metropoliei in cinci eparchie, dara si participarea la dotatiunile si fondurile comune in proportiunea numerica a sufleteloru, prin urmare in specialu, —

IV. Cá si caus'a fonduriloru comune a dieceseloru aradane si caransebesiane apelata la Congresu, sa se decida in combinatiune cu cestiunea infiintiârei celoru dóue episcopii nóue.

V. Cá asupr'a cestiuniloru de teritorie si de fonduri, dotatiuni si bani, cedande la nóuele episcopii sa se céra si consensulu respectiveloru sinóde eparchiale;

VI. Cá tóte cestiunile susu atinse finalminte sa se articuleze prin o novela la statutulu organicu. —

Sabiiu in 23 Oct. (4 Nov.) 1874.
Ioane cav. de *Puscariu.*

Congresulu natiunalu bisericescu gr. or.

Siedinti'a V din 19 Octobre. v. 1874.

Sambeta inainte de amédi s'a tienutu o siedintia secreta in caus'a deputatiloru cler. dificultati din cerculu Sebesiului: M. *Lazaru* si Alesandru *Tordasianu*, inse fâra nici unu resultatu. Dupa amédi deschidiendu-se siedinti'a publica se verificara mai intâiu M. Lazaru si Al. Tordasianu, dupa ce a sositu telegram'a dela P. Prot. din Sebesiu Tipeiu, prin care comisariulu asigura, ca actele electorali suntu autentice si in ordine buna. Tóta disput'a cea lunga pentru a nulificá actulu, a fostu unu „certamen de lana caprina.“ Se verificara mai departe la propunerea comissiunei deputatii: N. Cristea, N. Popoviciu, Z. Boiu I. Gallu, S. Piso, Sim. Piso, I. Teconti'a, I. Zacharie, toti din archidiecesa si N. Prosteanu din dieces'a Caransebesiului.

Mai multa vorba s'au facutu in siedinti'a de adi pentru deputatulu laicu din cer. II. Petru Rosc'a, contr'a cârui s'au insinuatu 3 proteste. Aici e notoricu, ca nu numai s'a cerutu nulificarea alegerei, dara din motivu, ca in protocólele de alegere V. Romanu intrunesce majoritatea voturiloru s'a propusu, sa se dee acestui'a credentiunalulu si acést'a propunere a fostu sustienuta prin d. Desseanu. In fine se primesce propunerea comissiunei, si actulu avendu defecte de formalitate s'a nulificatu. Siedinti'a s'a redicatu la 7 óre sér'a si s'a anunciatu alegerea de metropolitu pre dîu'a de Dumineca la 11 óre a. m.

Siedinti'a VI din 20 Oct. v. 1874.

Siedinti'a se deschide la 11½ óre a. m. Se cetesce protocolulu din siedinti'a trecuta si se autentica cu unele modificatiuni propuse din partea deputatiloru, Cosm'a, Desseanu si Zigre.

Deputatulu si notariulu gen. *Rotariu* propune alegerea comissiunei bugetarie, pentru care se si alegu deputatii Hanni'a si Moldovanu.

Dep. *Rotariu* avendu in vedere actulu celu insemnatu ce se apropia propune, sa se autentice cele trei liste recerute de statutulu organicu; arata ca din archidiecesa suntu 57 deputati verificati, iéra din diecese 54. In urm'a acestei propuneri se autentica listele si presiedintele congresualu Prea Santi'a Sea Ep. *Popasu* aduce la cunoscintia, ca intielegendu ca a intratu in combinatiune de alegere la scaunulu metropolitanu, a renunciatu dela presidiu in consistoriulu metropolitanu si acest'a a alesu in loculu seu de comisariu la actulu de alegere pre Ilustritatea Sea D. M. Romanu, Eppu alu Aradului. Prea Santi'a Sea ocupa loculu presidialu adresandu-se catra congresu cu o cuventare, prin care se roga, cá congresulu sa pasiésca in cea mai buna ordine la actulu de alegere, fiindu ca astfeliu cere demnitatea unei adunari intrunite spre unu scopu atâtu de sublimu cum este alegerea celui mai inaltu prelatu bisericescu, si numai astfeliu i se va usiurá sarcin'a grea ce o a luatu asupr'a si — cá comisariu.

Se constata numerulu membriloru. In archidiecesa suntu 57. iéra in cele doue diecese sufragane 54. Urmeza la propunerea deputatului Cosma sortitura, pentru a statori paritatea receruta de statutulu org. — De membri scrutinatori, s'au alesu: A. Mocioni, Ratiu si Cosma. Din urna a esitu prin sorte deputatii: Davidu Almasianu, R. Patitia, si P. Nemesiu, cari nu au votu la alegere. Absentandu deputatii Prosteanu si Hodosiu numerulu votantiloru e 106 — Urmandu votarea a resultatu, dupa cum amu impartasitu degia in numerulu trecutu, pentru Ilust. Sea D.-Episcopu alu Caransebesiului I. *Popasu* 64, pentru Précuv. S. P. Archim. si Vic. arch. N. *Pope'a* 40 voturi, 1 votu s'a datu epis. Romanu si o siedula a fostu alba.

Ilustritatea Sea D. Episcopu **Popasu** intrunindu majoritatea voturiloru se dechiara intre strigâri de „sa traiésca“ de Archiepiscopu si Metropolitu alu româniloru de rel. gr. or. din Ungari'a si Transilvani'a.

Présânti'a Sea se adreséza câtra congresu cu o cuventare bine semtîta, in care accentua missiunea cea grea de archiepastoriu si apromite, ca se va nesuí: pentru prosperarea culturei clerului si poporului, pentru curatirea bisericei de spini si inaintarea starei materiale a clerului si poporului. Cuventarea fu primita cu strigâri de „sa traiésca.“

Se alege in urma o comissiune, care sa inainteze actulu de alegere la Majestate si regimu pentru prea inalt'a aprobare, in persónele D.: I. *Metianu* vic. in Oradea mare, Iacobu *Bolog'a*, I. *Branu* de *Lemenyi*, *Floc'a* si Dr. P. *Vasiciu.*

Siedinti'a se radica la 2 óre d. a.

Sabiiu, 23. Oct. 1874.

Notitie dela Congresu. Dela cele dóue conferintie incóce au fostu numai siedintie congr. publice si conferintie particularie séu de partida Cu tóte ca au trecutu actulu alegerei, pentru istoria va fi de lipsa sa pastrâmu unele date, cari si posteritâtiei potu sa-i fia fórte instructive.

Partidele erau pâna in ajunulu alegerei numai intr'atât'a chiarificate, incâtu se sciea ca vre-o 48 deputati din archidiecesa suntu pre partea Vicariului archiepiscopescu, si cei-lalti *neconditiunatu* contr'a lui; dupa cum se esprimau si sustieneau: ei nu aveau candidatu; se vorbea inse si de Popasu si de Metianu si in a trei'a combinatiune vorbea fractiunea acést'a mica si de eventualitatea mai departata de a alege pre ep. aradanu Mironu Romanulu.

Banatienii, nu toti, dara adictii dlui Babesiu, produceau unu testimoniu putienu magulitoriu de tari'a loru in convingeri, ei dîceau ca voru sa scape de episcopulu loru. Scrietoriulu istoriei va avé mare greutate a alege intre asertiunile banatieniloru si intre faptele episcopului loru din lupt'a de unu dieceniu. Impressiunea ce trebuie sa o faca purtarea loru, acum nu póte dá altu resultatu, decâtu ca ei in tóte gravaminele loru au fostu nisce ómeni, pre lesne lucru, usiori de gura; déca nu stà acést'a, atunci ei suntu usiori de caracteru. Câci dupa cele ce au scrisu „Albin'a“ in 9 ani de dîle asupr'a episcopului, déca erau numai pre jumetate adeverate, ei trebuiea celu putienu sa si puna mai multa padia gurei.

Ungurenii, la inceputu se pronunciau in cea mai mare parte in favórea majoritâtiei archidiecesaniloru si asiá majoritatea absoluta erá pentru candidatulu archidiecesaniloru mai multu cá asigurata.

Déca póte judecá cine-va dupa majoritâti parlamentarie, apoi verificarea lui *Fauru* ni s'a parutu ca este o pipaire a situatiunei, si atunci s'a si vediutu o majoritate de vr'o câte-va voturi pre partea archidiecesaniloru. Partid'a acestor'a dealtmintrea atât'a erá de disciplinata, incâtu in tóte cestiunile, unde se aratau diferintie mai mari de pareri, ea a reportatu victorii. Chiaru si in cestiunea verificârei deputatiloru clericali dela Sebesiu, in care transpirau suspiciunile cele mai grave asupr'a partidei, fura infrânte asiá de bine si de frumosu incâtu ins'asi partid'a ceea-lalta a facutu o propunere prin care si umbr'a de suspiciune se sterse.

Intr'aceea, dóue seri inainte de alegere, se deschidu conferintie de partida sub conducerea lui Antoniu *Mocioni*, unde se propune din nou programulu cunoscutu, cu anecsulu cunoscutu. Cum si ce a fostu caus'a de, cá printr'unu farmecu au trecutu mai toti banatienii si ungurenii (afara de un'a pâna in dóue esceptiuni) si vr'o siése din partid'a archidiecesana? nu voimu sa intrebâmu mai departe. Destulu atât'a, ca unu deputatu din castrele contrarie spunea altoru deputati dintre archidiecesani, in dîu'a cându se facea alegerea, ca de „a séra pâna adî au trecutu dela d-vóstra siése archidiecesani la noi.“ Preste vr'o câte-va momente resultatulu ia datu dreptu. Asiá trecendu siése dela archidiecesani si scotiendu-se doi prin sórte dela votu, doi lipsindu cu totulu si unulu nefiindu verificatu, amu remasu cu resultatulu cunoscutu.

Acést'a e pre scurtu icón'a congresului intru câtu cuprinde si lucruri, cari nu apartienu de siedintiele oficiali. Noi le-amu pusu aceste pre harthia, fâra de a ne demite la alte detaiuri, cari póte le voru pastrá altii numai pentru posteritate. Dara si pentru aceea le scriemu pentru ca de siguru, marele „moralistu“ alu seculului, dlu *Babesiu*, va scrie câte esageratiuni dupa obiceiulu seu si dupa cum audîmu ca aru fi scrisu si in numerii cei din urma ai foiei sele. Noi pre acelea din capulu locului spunemu ca nici nu le cetimu, nici nu le vomu face de obiectu alu ocupatiunei nóstre si asiá nici sa nu astepte nimenea polemia cu ómeni, cari nu-si facu scrupule si cândU spunu ce-va mai pre susu séu mai pre josu de cum este.

Diet'a Ungariei.

Budapest'a 24 Octobre n. 1874. La deschiderea sessiunei celei noue deputatii casei representative se infatisiara in numeru corespundietoriu. Dupa salutârile indatinate se ocupara locurile cele vechi, in camera s'a asiediatu o bariera impregiurulu tribunei referentiloru. Galeriele erau cercetate de unu publicu numerosu si afara pre drumu asceptá o multime curiósa sa véda pre parintii patriei.

Dupa deschiderea siedintiei prin ministrulu presiedinte *Bittó* se cetesce rescriptulu regescu, prin care ultim'a sessiune a dietei este conchiamata pre dîu'a de adi.

Presiedintele dechiarându sessiunea de deschisa saluta pre deputatii reintruniti dupa feriele de 10 septamâni si desfasiura lucrurile ce voru vení in sessiunea acést'a la desbatere inaintea camerei. Lucruri numeróse, insemnate si grele ascépta pre d. ablegati in sessiunea presenta, continua presiedintele, si intre acestea e fâra indoiéla regularea stâriloru financiali derangiate. Afara de objectele financiale mai suntu multe proiecte de legi ce au remasu neresolvite din sessiunea trecuta. Remarcabilu e si numerulu proiecteloru ce se voru substerne in sessiunea acést'a si pentru a corespunde atâtoru agende presiedintele relevéza, ca este de lipsa conlucrarea si activitatea neobosita a camerei. Intielepciunea si patriotismulu on. membri ai legislativei va aflá modulu si calea cea mai buna pentru a corespunde problemei serióse ce ne stà inainte. Presidiulu róga si invita camer'a spre a-lu sprigini intru resolvirea fericita a acestoru probleme dela care aterna cele mai vitali interese ale patriei.

Presiedintele pune apoi la ordinea dîlei pentru siedinti'a plenara ce se va tiené Luni: alegerea celoru doi vicepresiedinti si a notariloru in fie care sessiune.

Dupa constituirea casei presidiulu va anunciá intratele. Va urmá apoi impartirea deputatiloru in sectiuni si se voru alege comissiunile permanente. Cu aceste siedinti'a de astadi se inchide.

Budapest'a 26. Octobre n. 1874. Dupa deschiderea siedintiei Cas'a pasiesce in intielesulu ordinei de dî statorite in siedinti'a de Sambata la constituire. Mai intâiu suntu de a se alege cei doi vicepresiedinti, pentru cari se dau voturile separatu pentru fia-care. Partid'a deakista votéza pentru Iosifu *Bano* cá primulu vicepresiedinte, partid'a stânga pentru baronulu L. *Simonyi.*

Dupa alegerea urmata presidiulu anuncie resultatulu, ca s'a alesu de primulu vicepresiedinte I. Bano, care fu primitu cu aplause. Din a dou'a alegere a resultatu de alu doile vicepresiedinte C. *Torm'a.*

Urmandu alegerea cuestorului si a notariloru s'au alesu:

De cuestor: Lad. *Kovach* si de notariu: A. Beőthy, C. Széll, Szeniczey, Tombor, F. Wächter, Mihályi si Huszár.

I. *Bano* multiemesce in numele functionariloru pentru increderea dovedita si amintesce, ca probleme grele astépta pre fie-care membru alu camerei, inse cele mai grele suntu reservate functionariloru. Oratorulu doresce, cá activitatea casei representative sa aiba succesu bunu si se róga si mai departe pentru increderea camerei.

Presiedinte dechiara cas'a de constituita si anuncie, mai multe intrate si in urma se róga cà cas'a sà dee la protocolu espressiunea sea de condolentia pentru mortea deputatului *Beniczky,* care a fostu deputatu dela 1848 incoce neintreruptu si s'a distinsu prin caracterulu seu nobilu si sinceru.

Camer'a trece la impartirea deputatiloeu in sectiuni.

Budapest'a 28 Octobre 1874. Siedinti'a de adi a Casei representative a duratu patru óre si deputatii s'au infatisiatu intr'unu numeru respectabilu.

E. *Zsedényi* substerne in numele a 16,000 protestanti de confessiunea augs: a ciangailoru dela granitiele Romaniei, o petitiune, prin care comunele evangelice de acolo ceru esimarea loru din senioratulu Brasiovului, respective din superintendenti'a sasésca din Sabiiu si incorporarea loru la cea mai de aprópe superintendentia ev. maghiara câtu mai curendu. Aceste teritórie ungarie s'au intemeiatu prin regii: Andreiu II, Ludovicu celu mare si Mat. Huniadi si s'au dotatu cu diferite favoruri de aceea, pentru cá poporulu magiaru sa scutésca granitiele imperiului maghiaru si sa fia o sentinela nemedilocita la pasurile Branului, Temisiului etc., cari jóca o rola insemnata in istori'a de 1000 ani a Ungariei, cari de atâte ori au fostu teatrulu celei mai profunde dureri natiunali si cari nici astadi nu si-au perdutu insemnatatea loru istorica. Astfeliu argumentà Zsedényi petitiunea susu amintita.

A urmatu alegerea membriloru in comissiunile permenente si s'au votatu mai intâiu pentru comissiunile cari atingu si pre croati si dupa aceea pentru cele ce atingu pre deputatii ungureni si transilvaneni.

Dupa terminarea alegeriloru ministrulu presiedinte substerne casei program'a lucrâriloru. Ministrulu acompanià programulu cu o cuventare, in care indigitéza starile financiale rele si necesitatea de a se restabili ecuilibrulu in bugetulu statului, care este prim'a problema si dela care depinde esistinti'a statului. Atinge apoi proiectele neresolvite din sesiunea trecuta. Spre a incungiurá dispute de partide se voru incungiurá proiectele, ce au numai unu caracteru localu si provincialu.

Venindu la imprumutulu contrasu constata cu durere conditiunile cele grele, dara pâna la finea a. 1875 bugetulu va esí din perplesitâti consolidandu-se si convertindu-se tóte detoriele pâna atunci.

Dupa ministrulu presiedinte desvolta ministrulu de financie *Ghyczy* esposeulu seu financialu, asteptatu cu atata incordare. Pe 1875 se receru 250302896 fl. Venitele facu: 222816918 fl. resulta deci unu deficitu de 27,490,940 fl. Spre acoperirea acestui'a minîstrulu nu vede altu medilocu de scapare decâtu urcarea veniteloru.

In siedinti'a de astadî mai substerne *Ghyczy* proiectulu bugetului si proiectele de contributiune, câte suntu tiparite pâna acum.

Budupest'a, 29. Oct. n. 1874. Dupa deschiderea siedintiei de astadi s'a promulgatu resultatulu alegeriloru de membri in comissiuni si indata substernù ministrulu de justitia *Pauler* codicele penalu si legea cambiale.

Ministrulu acompanià proiectulu seu cu o cuventare scurta, dara semburósa. Cu tóte ca conformu enunciatiunei de ieri a ministrului presiedinte aveau sa se substérna numai acele

FOISIÓRA.

Mórtea Metropolitului românu Sav'a II Brancoveanu.

(Urmare.)

Totu scutulu celu mai aveau inca romănii erá biseric'a, condusa de Metropolitulu ei. Si acestu scutu, acésta fortarétia nationale erá sub unu asaltu necontenitu. — Metropolitulu erá chiamatu sa dea pieptu cu toti inimicii bisericei sele, cari din diferite tabere 'lu atacau cu neastemperu.

Din aceste, de si espuse prea pe scurtu*) si cu pucina elocuintia, se vede ce greutàti avea sa intempine Sav'a II Brancoveanulu in de trei ori dificil'a lui cariera.

Cunoscendu in câtu-va timpulu celu criticu, in carele Sav'a II Brancoveanulu a condusu naí'a nóstra natiunale bisericésca, sa vedemu in câtu-va, câtu se va poté mai rapede faptele lui, aduse la lumina in acele tempuri fatale — cá sa-lu scimu apreciá de ajunsu.

Rákoczi II aduce o plaga infricosiata asupr'a Transilvaniei: Turcii si Tatarii la 1658 scalda Trannia in sânge, si o invelue cu cenusia, Alb'a Iuli'a o ruinéza si cu dens'a predéza si ruinéza si metropoli'a romaniloru.

Natiunea si biseric'a intréga, lovita de o nefericire din cele mai mari, imbracà doliu.

In aceste impregiuràri fatale, se intielege de sine, inimicii neadormiti ai romaniloru si-au datu tóta silinti'a a se folosí de nenorocirea acést'a spre a-si ajunge scopulu: a i calviní, papistasí, si apoi ungurí.

Dar' pastoriulu celu bunu 'si pune si sufletulu seu pentru oi.

Sav'a II Brancoveanulu nu stà cu cu capulu in pumni, multiamindu-se a plange nenorocirea ce-i apasa turm'a: elu prin neobositele sele staruintie, cu ajutoriulu marelui seu spiritu, in butulu inimiciloru lui numerosi, stórce de la principele Acatiu Barcianu (1659) uuu *privilegiu* (!!) prin carele preotii romani se elibera de tóte dàrile!

Ajungendu la tronu Michaiu Apafi I, celu mai inversiunatu inimicu alu romaniloru, cugeta dóra cinev'a cà Sav'a II. din aintea acestui inimicu infocatu si atâtu potinte s'a retrasu, lasandui terenulu de lupta?!

Nici de câtu!

Cu câtu periclulu s'a aretatu mai mare pentru turma si pastorìu, cu atâtu pastoriulu pasiesce cu mai mare resolutiune si demnitate; cu tóta increderea ce i-o insufla sant'a sea chiamare!

Sav'a II. Brancoveanulu, la culmea missiunei sele, pre lânga tóta ur'a ce nutriá principele in contra-i, in butulu neadormiteloru machinatiuni ale superintendentelui calvinu, silesce asiá dîcându prin poterea sea morale cá principele Apafi la anulu 1663 sa scóta la lumina unu privilegiu, prin carele preotimea româna se scutesce de diecimele vinului; iéra cu 10 ani mai tardiu, (1673) storse unu altu privilegiu totu dela acestu principe, prin carele preotimea româna este scutita dela diecime din averile loru.

Aceste pentru preotime in specie, dupa câtu ne spune istori'a.

Resiedinti'a metropolitana erá ruinata, biseric'a cenusia.

Elu n'avea unde sa-si plece capulu, n'avea unde sa-si inaltie rogatiunile câtra Ddieu pentru sine si turm'a sea.

Acest'a (resiedinti'a si biseric'a) cugeta cinev'a cà a facutu-o cu ajutoriulu statului, seu din contribuirile fiiloru lui sufletesci?! . . . Sa nu fia!

Statulu aflá o placere privindu la lipsele lui si ale turmei conduse de elu. Elu (statulu) i-ar' fi luatu cu aviditate si aceea ce aru fi avutu, precum i-a si luatu mai tardiu aceea ce a adunatu cu crunte sudori.

Turm'a sea erá prea lipsita cá sa-lu póta ajutorá!

Nici aici nu stete marele metropolitu rom. cu mânele in sinu. Elu nu cerù dela statu, cá nu mai tardiu statulu sa-si faca pretensiuni asupra-i; nu ingreunà pre credintiosii sei, cari erau destulu de ingreunati de nefericire. Dupa cum ne aréta Engel, biseric'a si monastirea ardiendui a dou'a óra la an. 1668 merse in Russi'a, unde petrecù vre-o 5 ani si adunà mila de la coreligionarii de acolo spre scopulu de susu.

Alta fapta, carea vorbesce de sine.

Aceste, si cele ce in scurtu urméza, adusera nefericire asupr'a incaruntitului seu crescetu.

In 1675 Sav'a II. Brancoveanulu, celebréza unu memorabilu sinodu eparchiale.

A-si poté dîce sinodu eparch. unicu in feliulu seu, pentru conclusele aduse in trensulu, cu tóta vitregitatea tempuriloru.

Acest'a este alu doilea sinodu despre care ne amintesce istori'a bisericésca, si amu poté dîce ultimulu sinodu legalu din tempulu acel'a, pâna in dîlele nóstre.*)

Mare s'a aretatu Sav'a II. Brancoveanulu in tóte faptele sele, dar' in Sinodu culminéza.

Am dîsu si repetiescu, cà faptele numai combinate cu impregiurarile, in cari au vediutu lumin'a, dau adeveratulu meritu alu autorului loru.

Antecessorulu lui Sav'a II. Brancoveanulu, Daniilu, si parasesce turm'a, ne mai potendu suportá greutâtile ce le suferea de la superintendentele si principele calvinu, cari se vedu in tóta golitiunea loru in cele 15 puncte séu conditiuni impuse antecesorului, Simeonu Stefanu in Diplom'a de denumire din 10 Octobre 1643.

Sav'a II. Brancoveanulu, sub impregiurâri inca sí mai grele, conchíama Sinodu, si in presenti'a principelui, póte sub presidiulu superintendentelui, elu sciù aduce conclusele cele mai romanesci, la cari multi din predecesorii sei póte nici visésera.

Istoriculu Engel*) ne presentéza conclusele aceluì Sinodu in doue parti: un'a contienendu 18 puncte, a dou'a 10, cari de cari mai interesante.

Sa luâmu numai unele din acele puncte si sà vedemu ce contienu in sine.

In partea prima p. 1, se dice:

„Cuventulu lui Ddieu sa se vestésca in *limb'a nóstra romanésca* crestiniloru in biserica si unde va trebuí si va fi lipsa.“

---

*) Celu ce ar' dori sa le véda mai pe largu cetésca pe Petru Majoru.

*) Celu dintâiu Sinodu s'a celebratu, la 1627, alu doile celu despre care ne este vorb'a. — Sinodulu din 1680, 2 Iuliu numai este sinodu alu bisericei nóstre, ci o adunare dupa gustulu Superintendentului, care depuse pe Sav'a II. Brancovanu; iér' celu din 1697 sub Teofilu III. Apostata nu este sinodu alu bisericei nóstre, nefiindu condusu de capulu si spiritulu ei. — Pâna sub fericitulu marele Andreiu biseric'a nóstra a fostu lipsita de sinóde.

*) A se vedé „Vechia Metropolia“ de N. Pope'a pag. 82 seqq.

proiecte, cari stau intr'o strensa legatura cu bugetulu, totusi oratorulu tienù de lipsa si oportunu a face relativu la aceste doue codice, o esceptiune. Este unu postulatu alu dreptatiei si alu ordinei sociale, cá crimele sa se pedepsésca, dara ambele pretindu, cá pedéps'a sa urmeze pre temeiulu dreptului si sa corespunda deplinu ordinei sociale si intereseloru statului. Aceste suntu cele doue scopuri, cele doue tiente, câtra cari nesuiescu legíslatiunile europene si americane mai noue. Cu ce resolutiune, despre acést'a ne póte convinge lungulu siru de codici, cari au aparutu in seculului nostru incependu dela „Code pénale“ pâna la codicele germane si belgice. Cumca legislatiunea patriei nóstre au intielesu pre deplinu necesitatea si insemnatatea legei penali, despre acést'a nu se póte indoi nimenea privindu la elaboratele comisiuniloru regnicolarie de mai inainte.

Afara de incercârile mai vechi de pre tempulu lui Carolu III. (VI.) si a Mariei Teresi'a oratorulu afla de demne a se amintí operatele comisiunei regnicolarie din 1791, 1827, dara cu deosebire pre cele din 1840. Acestu din urma operatu a atrasu atentiunea Europei culte si scientifice si va remané unu monumentu memorabilu despre starea, in care se aflá pre atunci jurisprudenti'a patriei nóstre.

Proiectulu presentu, unde cere necesitatea nu se abate dela acestu din urma si se alatura pre câtu se póte la principiele lui; dara esperienti'a de 30 ani in tierile din afara si alte opere noue legislatorice ceru cu intetire elaborarea unui proiectu nou cu privire la cele vechi.

Urgenti'a unui nou codice penalu se comprobéza prin faptulu, ca precându in Ungari'a suntu isvorele dreptului penalu: legi vechi, tripartitulu, ordinatiunile, usulu diverginte juditiariu, pre atunci in Transilvani'a si in confiniulu militariu provincialisatu este decisivu codicele penalu austriacu.

Principiulu fundamentalu alu operei este totu celu din 1840, care considera in prim'a linîa dreptatea, dara intre marginele acestei'a tiene contu si de interesele generali intru câtu tiene in vedere acele tiente, pre cari le cunosce sciint'a, viéti'a si usulu de scopulu finale alu pedepsei. Motivarea si espunerea mai pre largu a acestui proiectu este reservata pentru tempulu, cându se va luá la desbatere.

Dupa acést'a trecândᎥu oratorulu la legea cambiale o caracteriséza dîcându intre altele: Acést'a va fi prim'a veriga din acea catena, care se va substerne legislativei pentru regularea relatiuniloru de creditu ale Ungariei, fiindu ca in curendu voru vení in urm'a acestui proiectu altele si adeca proiectulu legei de comerciu si concursu.

Camer'a primí espunerile ministrului de justitia cu aplausu.

La provocarea presidiului cá camer'a sa se esprime relativu la comissiunea speciale se incepe o discusiune confusa, din care relevâmu urmatórele episode: *Huszar* aduce aminte, ca comissiunea delegata pentru regularea cestiuniloru politico-bisericesci, care a elaboratu dejá unu proiectu specialu trebuie sa-si resolveze problem'a; cu deosebire proiectulu relativu la casatori'a civile, pre care ministrulu presiedinte l'a promisu apriatu pentru sessiunea acést'a, trebuie sa se resolveze; oratorulu propune, cá membrii acestei comissiuni sa se aléga de nou.

I. *Horvath* aduce aminte ministrului presiedinte promissiunea de a se substerne proiectulu relativu la introducerea casatoriei civile inca in sessiunea acést'a.

Ministrulu presiedinte *Bitto* respunde, ca a observatu dejá in siedinti'a de ieri, ca va substerne tóte proiectele apromise séu impuse prin resolutiunile camerei. Fiindu astadi vorb'a cá sa se aléga comissiunea aceea de nou, elu se dechiara pentru alegerea de nou a acelei'a.

Se ia in urma resolutiunea, cá sa remâna tóte comissiunile de pâna acum si numai comissiunea bisericésca-politica sa se aléga de nou.

Se scie ca resultatulu alegeriloru pentru 1436 de membri in consiliele generale ale departamenteloru din Franci'a, a fostu mai multu unu esiecu republicanu, in loculu triumfului ce trambitiau in modu anticipatu. Dupa chiaru cifrele aretate de republicanistulu organu alu opositiunei dela noi, resultatulu acestoru alegeri importante a fostu: din 1435 membri, s'au alesu 673 republicani si 604 monarchisti, plus 158 bonapartisti, adeca preste totu 762 anti-republicani.

Acestu resultatu probéza — déca vomu amestecá si in aceste alegeri politic'a — cumca Franci'a este impartita aprópe in dóue, si ca natiunea nu si-a formatu in majoritate o opiniune, decisiva ci balantiéza intre monarchisti si republicani.

Dîuariele straine nu cuprindu ce-va decisivu despre mersulu lucruriloru in Spani'a. E adeveratu, bandele lui Don Carlos se descompunu din ce in ce, si trupele republicane ocupa positiuni din ce in ce mai avantagióse. Lucrârile de fortificare a Ebrului suntu terminate si armat'a dela Nordu va reincepe in curendu operatiunile pre o scara mai intinsa. Trupele din acésta armata au mai luatu si important'a positiune strategica dela Canete, impreuna cu unu castelu, unde carlistii aveau unu arsenalu. Guvernulu si-a propusu de a intarí acésta positiune, care va devení centrulu operatiuniloru in provinciele Valenti'a si Castellon. Don Alfonso, dupa depesi'a care anuncia ca a trecutu Ebrulu, aru fi avendu intentiunea de a parasí cu totulu caus'a carlista.

Acésta scire e data de dîuariulu alfonsistu „Corespondencia“, care mai relatà ca acésta trecere a lui Don Alfonso a fostu acoperita de 400 soldati, dintre cari multi a fostu raniti séu facuti prisonieri de câtra trupele republicane.

Memoriulu adresatu de tramisulu Spaniei guvernului francesu preocupa inca spiritele. Guvernele, cari au recunoscutu puterea esecutiva a lui Serrano suntu de acordu in a scontatá ca déca se tramitu Spaniei arme in diferite moduri, nimenea altulu nu e de vina decâtu putien'a supraveghiare a guvérnului spaniolu. In acestu sensu a respunsu insusi lordulu Derby ambasadorului spaniolu pre lânga guvernulu englesu. Totu astfeliu s'a esprimatu si ambasadorulu austriacu la Madridu. Contele Ludolf, adresandu-se câtra ministrulu de esterne Ulo'a, i-a recomandatu sa puna mai multa prudentia si mesura in raporturile sele diplomatice cu Franci'a. Sa mai amintimu, cu acésta ocasiune, o insemnata eróre trecuta in memoriulu spaniolu. Se cere, in adeveru, destituirea functiunariloru administrativi dela fruntariele Franciei, pre cari memoriulu ii crede vinovati. Usurile dreptului internatiunalu nu permitu acést'a: nu se póte cere nici odata printr'unu actu diplomaticu destituirea unui functionariu; ci se esprima numai pareri de reu, se arata fapte.

Indata ce se va deschide adunarea francesa, mai multi membri din centrulu dreptu, intre cari si fostulu ministru Batbie, voru cere chiaru in primele ei siedintie, punerea in desbatere a legiloru constitutiunali. Adunarea va fi dara pusa in intardiere de a se tiené de promissiunea data in Augustu trecutu inainte de a se separá. Guvernulu nu va consimtí la nici o amanare, si multi deputati din centrulu dreptu se arata dispusi, dupa câte se asigura; a votá mai bine o propunere pentru disolvarea camerei decâtu a se prelungí votarea legiloru constitutiunale in indefinitu, ceea ce face situatiunea prejuditiabile intereseloru tierei cari reclama organisarea puteriloru septenatului.

Se scrie din Petersburg câtra Constantinopole, ca noulu siefu alu politicei din Russi'a, generalulu Potapoff, care inlocuesce in acésta calitate pre contele Schuwaloff, numitu ambasadoru la Londr'a, urmaresce cu mare

---

Iéra in partea a dou'a:

p. 1. „Cuventulu lui Dumnedieu cu carele este mai de lipsa crestiniloru si neinvetiatiloru cá si cum este de lipsa lumin'a in vremea intunerecului, asiá si cuventulu lui Ddieu, cá sa se vestésca, in limb'a nóstra *romanésca, carele ne amu nascutu*, cá sa intieléga toti crestinii, sava ca in tóte sobórale de mai nainte vreme amu dojenitu si amu poruncitu, asi'a si acum. Iéra cari se voru aflá facendu amintrele, cu bintatuiala, carele sau datu in conditii le dintâiu in „tr'alti ani se va bintatuí.“

p. 8. „Popii, cari nu se nevoiescu cu romanii, ci totu cu serbii, unii cá acei'a si loru facu-si de câtra Ddieu pedépsa, si de câtra poporeni uriciune, si soborului scadere, aceea cu unu cuventu *sa se oprésca din popia.*“

In aceste trei puncte se oglindéza marele spiritu alu nemuritoriului Metropolitu Sav'a II Brancovénulu, invapaiatu de foculu romanismului.

Aceste trei puncte, in cari se vede stralucindu acea pétra a intieleptiunei, pondulu pusu pre limba, aru face onóre inceputului seclului alu 19-le, dara apoi cându le vedemu in seclulu alu 17-lea, cându nici o natiunalitate din patria nu sciá pretiuí acésta fortarétia natiunale.

Agerulu seu ochiu vediù destulu de bine ca românulu fâra biserica cu limba natiunale este perdutu, si de aceea se pare ca nu puté recomendá din destulu limb'a românésca in biserica, impunendu-o preotîloru in p. 8 sub pedépsa de perderea preotiei.

Sa trecemu inse si la p. 5 din conclusele acelui sinodu, partea a dou'a, carele suna:

„Acele lucruri, carele nu se unescu cu scriptur'a sfânta, si cu tocmél'a bisericei nóstre, si pâna acum amu fostu poruncitu, cum sa se plenasca si sa se puie josu, asiá poftimu si acum, iéra pre unde se voru aflá lucruri de cele bintatuí-se voru, cum este renduiél'a saborului.“

Déca s'a aretatu cându-va marimea Metropolitului Sav'a II, in acestu punctu culminéza.

Acestu punctu, pre câtu de scurtu, pre atâtu de elasticu, esplicatu dupa impregiurârile in cari se aflá biseric'a pre atunci, dá lovitur'a de mórte faimosului catechismu, impusu metropolitului Simeonu Stefanu in p. 2 alu diplomei rakocziane de intarire.

Mare a trebuitu sa fia cutezarea Metropolitului Sav'a II Brancovénulu, mare increderea ce a avut'o in clerulu seu adunatu in acelu soboru, mare zelulu seu de a-si aperá turm'a: cá in presenti'a principelui, carele se afla subscrisu la aceste concluse de a drépt'a Metropolitului „Craiu Apafi Michaiu“ si probalmente sub presiedinti'a superintendentelui calvinu Tuifesiu sa aduca spre desbatere acestu punctu, sa-lu propuna si apere cu tóta autoritatea sea, si sa-lu redice la valóre de conclusu!

A aduce si sustiené in soboru o astfeliu de causa in presenti'a atotu puterniciloru inimici ne impacati ai ortodocsismului, — Sav'a II Brancovénulu sciá bine ca insemná a-si subscrie sententi'a de mórte, dupa cum o patîse bravulu seu predecesoru Joreste II la an. 1643.

Dara zelulu seu demnu de crestinii primitivi, 'lu face sa desconsidere ori-ce pericule trupesci fatia cu mangaierea de a fi scapatu biseric'a si natiunea de prepastia, ba póte chiaru de perire.

Elu prevediù destulu de bine periclulu, in carele se punea prin procederea sea, dara dandu-se pre sine pentru turma, a vrutu sa dea unu esemplu urmasiloru lui.

Si acestu esemplu maretiu, scimu destulu de bine, cum a fostu urmatu de alu 4-lea urmatoriu alu seu, cu 17 ani dupa martiriulu suferitu. Ba si in acestu anu avuramu trist'a ocasiune a ne vedé loviti in fatia de celu mai tristu esemplu alu fostului nostru pastoriu sufletescu, carele batjocurí scaunulu marelui Andreiu.

Din aceste espuse cu rapediune, cunóscemu in câtu-va pre marele barbatu, pre martirulu bisericei si natiunei nóstre din 1680 seqq. Si deací vedemu ce interesu este pentru noi a scí loculu unde marele seu sufletu a parasitu corpulu celu plinu de dîle si incununatu de fapte mari.

Dupa memorabilulu soboru amintitu, 5 ani de intrigi tiesute asupr'a Metropolitului Sav'a II Brancovénulu fura capaci a aduce pre acest'a acolo, cá la 1680 sa-lu vedemu respopitu, batjocoritu, aruncatu in temniti'a castelului principiaru din Blasiu, batutu cu vine de bou pâna picá carnea de pre ósele sele betrâne, apoi dusu in inchisóre la Vinti, acolo scosu in tóte dîlele de tergu si batutu in publicu, spre rusînarea urmasiloru aceloru barbari. Si acest'a pentru credinti'a sea, pentru iubirea bisericei si a natiunei sele.

Nu-mi este scopulu a aretá torturele cele infricosiate, ce le-a suferitu, nu caus'a acestor'a, ci dupa ce cunóscemu din liniamentele principale pre acelu Metropolitu nemuritoriu, sa deslegâmu enigm'a istorica: mórtea lui.

Amu dîsu ca istoricii scriindu-ne istori'a, ne-au datu o istoria in multe locuri falsa, pre carea unii ne-au scris'o din interesu seducendu, insielându posteritatea, iéra altii din nesciintia, urmându pre seducatori ne-au scris'o cá sedusi.

Si de ací amu dîsu mai departe ca avendu traditiunea intr'ajutoriu, sa ne folosimu de dens'a in locuri istorice incurcate, unde adeca istoricii parte cá seducatori, parte cá sedusi divergéza in pareri, si unde vomu aflá cá istori'a, respective vre un'a din diferitele pareri despre cutare intemplare consuna cu traditiunea, acolo putemu fi securi de adeveru, câci „veritas una, error varius.“

Sa consultâmu mai intâiu istori'a, apoi vomu recurge la traditiune — in privinti'a punctului istoricu din cestiune.

Vomu luá patru istorici cunoscuti, dupa cari se orientéza lumea mai multu séu mai pucinu, si le vomu espune parerile.

1. Michailu Cserei dîce:*)

„Dreptu aceea pre bietulu nevinovatulu episcopu, l'au scosu din inchisóre, si numai in camasia si ismene, atât'a l'au corbacitu pâna ce s'au ruptu si au cadiutu camasi'a si ismenele si carnea de pre densulu, pentru care nemai putendu-si tienea lips'a cea firésca a trupului, a trebuitu miserulu sa móra.“

2. Engel*) dîce Apafi eliberà pre Sav'a din prinsóre, carele si murí dupa vre-o câti-va ani.

(Va urmá)

---

*) Vechi'a Metropolia de N. Pope'a pag. 80.

*) Acolo pag. 82.

energia contr'a manoperiloru revolutiunarie si comuniste. In tempulu din urma a pusu sa se faca numeróse arestâri si in capitala si in alte orasie principale ale imperiului, mai cu séma la Est, la Nowgorod, Simbusk, Samar'a, etc. S'au prinsu si mai multe proclamatiuni tramise din strainatate si s'a pusu mân'a pre mai multi agenti de ai internatiunalei, de ale lui Bakounine, cari strabateau prin sate, intaritandu pre tiereni la revoltâri si incendiu.

Mesurele luate au facutu mare sensatiune.

Din Spani'a dîuariele ne aducu scirea despre unu conflictu seriosu, ivitu intre generalulu Pavi'a si guvernulu maresialului Serrano. Generalulu cu lovirea de statu, in urm'a mai multoru miscâri, prin cari ajunsese a incungiurá pre Don Alfonso cu cinci colóne de trupe regulate; cându primí fâra veste dela cuartirulu generalu ordinulu de a se resigná la comand'a sea.

Generalulu Pavi'a protestà contr'a acestei decisiuni, cere judecatori si acusa pre guvernu ca menagiéza pre carlisti, in care scopu nu se scie.

Macelulu care a avutu locu pre fruntari'a Muntenegrului la unu tergu, si in care multi Muntenegreni au fostu surprinsi desarmati si ucisi de câtra turci, a facutu multa sensatiune in cercurile diplomatice si in unele organe de publicitate din Europ'a. Nu cunóscemu inca amenuntele acestui tristu incidentu; s'a vorbitu prin depesi despre o ancheta spre descoperirea culpabililoru, ancheta la care principele de Muntenegru a cerutu sa asiste si consulii puteriloru, ceea ce s'a dîsu ca nu aru conveni S. Porti. O alta depesia mai recenta spunea, ca puterile garante au cerutu dela guvernulu otomanu sa departeze câtu mai curendu pre acei musulmani cari au asasinatu pre Muntenegreni, spre a nu se intemplá vre-o incaierare mai mare.

Nu scimu in ce fasa a mai intratu acésta cestiune. Vedemu inse in organulu diplomatiei ruse, „le Nord", dela 26 Octombre, unu pasagiu cam amenintiatoriu pentru I. Pórta. Dupa ce s'a marginitu mai dîlele trecute a amenintiá puru si simplu faptulu, reservandu-si a revení dupa noi informatiuni, „le Nord" dela 26 se esprima astfeliu:

„Vomu spune numai pre scurtu novel'a despre oribilulu masacru, care a avutu locu pre fruntari'a Muntenegrului, si in care turcii, dupa cele mai multe versiuni, se vede a fi fostu provocatorii.

„Nu e multu tempu de cându unu evenimentu identicu amenintiase sa puna focu cestiunei orientului; relatiunile cari esista astadi intre marile puteri ne intarescu convictiunea ca conflictulu dela Podgoriti'a, cu tóta gravitatea lui, nu va turburá de locu pacea generala, de-si indica o situatiune cârei'a este indispensabilu a se aduce remediu."

Aceste din urma cuvinte scrise de unu organu ce trece de inspiratu de guvernulu Russiei, au o greutate pre care ori-cine o póte intielege, si de aceea atragemu atentiunea lectorului asupr'a loru.

Cetimu in „Press'a" bucurescéna:

„Aflâmu ca I. Pórta a liberatu pre supusulu românu Anghelutia, ce erá inchisu la Tulcea, in urm'a interventiunei energice si basate pre dreptu a guvernului românu. Ne pare bine ca In. Pórta a recunoscutu legitimitatea reclamâriloru nóstre; acestu faptu alu liberârei lui Anghelutia, probéza inca ca I. Pórta a recunoscutu, celu putienu intr'unu modu indirectu, si esistinti'a drepturiloru nóstru autonome si separatiunea juridica, administrativa cá si politica, ce esista intre Romani'a si Turci'a.

Sa sperâmu acum, ca guvernulu otomanu, cá o consecuintia naturala a acestui faptu, si pre temeiulu acelor'a si principii, va liberá si pre cel'alaltu supusu românu, pre Deliu, care stà inchisu la Rusciucu, intr'unu modu atâtu de injustu si arbitrariu.

Varietâti.

⁂ *Burs'a Vienei* progresédia in neactivitatea sea, considerandu lips'a simtitóre de comptantu; unu altu motivu avu efectulu neprevediutu cá sa sdruncine mai tare confiinti'a ce mai posedá burs'a:

Ministrulu financieloru alu Austriei publica unu tablou prin care aréta ca prevede unu deficitu de 12 milióne de fiorini ceea ce se intielege, dupa nefericirile dejá intemplate, ín anulu trecutu cu ocasiunea bursei, mai contribuí cá efectele austriace sa fia fórte neglijate de piatiele straine. Causele principale cari au motivatu pre ministrulu Austríei sa publice unu asemenea esposeu, suntu, ca veniturile prenotate in bugetulu nu coincida cu cele realisate, adeca suntu mai in desavantagiu. In zadaru ministrulu cauta si mangulesce cu speranti'a ca anulu 1875 va fi mai favorabilu; odata confiinti'a siovaitóre, remane cá sa mai tréca tempu, pâna la deplin'a sea reinstalare.

⁂ *O falsificare de marci postale romane* s'a descoperitu de curânda in Vienna. Judele de instructiune Soos, a gasitu de falsificatori pe Falk, Flinker, Bloch; actulu resultatului instructiunei s'a predatu deja procurorelui Dr. Fröhlichsthal.

Sa damu o mica esplicatiune acestui comerciu de marci postale timbrate.

Mai in tóte orasiele de insemnatate ale Europei si Americei, suntu nisce agenti cari au de singura ocupatiune d'a traficá cu aceste timbre in reciprocitate, asia de esemplu, agintele din Bucuresci espediédia corespondintelui seu din Vien'a sume de marci postale romàne timbrate, luate de pe scrisori francate, si in schimbu aeela din Vien'a 'i trimite o alta suma de marci austriace, si castiga printr'acésta unu provisionu óre-care conditionatu intre ei; in casulu citatu mai susu, unu aginte in Vien'a, a crediutu mai comodu a falsificá marci timbrate romàne, si a continuá cu specula sea, negresitu oferindu cu pretiuri fórte moderate, ceea ce dupa calcululu speculantiloru d'acestu felu, parea a fi imposibilu; ei prinsera banuiala si denunciara faptulu guvernului. Dupa cum aflâmu justiti'a 'si-a facutu datoria si va continuá intr'unu modu sever contra acestoru fulsificatori.

⁂ *Junctiunea câiloru ferate serbe-turco*, cu tóte aretarile oficiale, nu s'a realisatu inca pâna acum'a..

Nasin Naziri, ministrulu comunicatiuniloru din Turci'a, a esplicatu intr'unu modu positivu ca Pórt'a e gat'a de a acordá junctiunea lânga Nisch si va intrá in tratare cu Serbi'a pentru acestu scopu; ministrulu a mai adaugatu ca positiunea financiara a Turciei i permite acum de a si incepe constructiunea indata dupa seversirea negociariloru. Ne indoimu déca ministrulu Turciei 'sî va putea impliní intocmai promissiunea sea, sî ni se pare ca o c'amu esageratu positiunea cea favorabila a financieloru turcesci.

⁂ *Cum traiesce pap'a.* Pap'a are o etate de 82 de ani: cu tóte acestea elu se scóla iérn'a si vér'a la $5^{1}|_{2}$ diminéti'a si se imbraca fâra vre-unu ajutoriu. Apoi se duce la o mica capela, in care se afla intre altele o parte din léganulu lui Christosu, o bucata din crucea pre care a fostu crucificatu, voalulu Sf. Veronice, o parte din scheletulu Sf. Ioanu botezatoriu, maselele Sf. Petru etc. Dupa ce si a facutu rugaciunea acolo, se duce la dejunulu, care consista numai intr'o supa si o cafea négra. Dupa dejunu elu se plimba intr'unu parcu de portocale unde primesce pre Cardinalulu Antonelli. Mai târdiu se intórce in Vaticanu, cetesce gazete si primesce audientie. La prandiu Pap'a nu manânca altu ce-va de câtu o friptura, unu felu de leguma si fructe, si se duce iéra la plimbare insotîtu de mai multi cardinali, si ascultându noutatile ce-i povestescu. De séra la 9 si dupa ce a asistatu la unu scurtu serviciu divinu, elu se culca intr'unu patu de feru simplu fâra perdele, si mai cânta câte-va minute inainte de a adormí- — Intr'adeveru o viétia destulu de simpla!

⁂ *O gradina americana.* Cea mai mare gradina de persici in lume poséda unu americanu anume Selerow la Delaware. Elu a esportatu in acestu anu 125,000 de cosiuri, iéra alte 25,000 nici n'a potutu culege din caus'a lipsei de cosiuri si de lucratori. Gradin'a are o lungime de aprópe optu mile, cari suntu acoperite cu 100,000 de pomi.

⁂ *Prinderea lui Nana Sahib.* „Times" publica urmatórele amenunturi asupr'a lui Nana Sahib, care a jucatu rolulu de frunte in grozavulu resbelu alu Sepoiloru.

„Nana Sahib erá fiiulu adoptivu alu lui Priswah, inse dupa ce murise tatalu seu, guvernulu indianu refusà a-i recunósce dreptulu seu de mostenire. Aru fi de prisosu a cercetá acum valórea acestei decisiuni. Nu s'aru puté apreciá cum trebuie, vediendu ca unu sîru lungu de tradâri si crudîmi au isvoritu din ea. Nana totu remase bogatu, si erá atâtu de departe a aretá ca susceptibilitatea i este ofensate de acestu refusu, incâtu escelá in dovedi de amicitia pentru englesi. Dupa cum putemu conchide din tóte cele ce s'au intemplatu, elu erá nu numai unu aliatu, dara si unu imitatoriu alu moravuriloru englese, si dupa isbucnirea rescólei elu se bucura de increderea tuturoru oficieriloru ai armatei englese. Ei se adresara lui chiaru pentru a procurá unu corpu de armata pentru pazirea comórei din Cawnpore, si elu satisfacù imediatu acésta cerere. Inse d'abiá trupele indigene din acestu locu 'si radicara drapelulu revolutiunei, elu se puse in capulu loru si asediá pre generalulu Wheeler in fortificatiunea cea slaba, in centrulu cârei'a acest'a a concentratu o multime mica de soldati europeni impreuna cu femei si copii. Dela 7 pâna la 24 Iuniu 1857, europenii fura aprópe sterpiti cu deseversire de foculu necontenitu alu unui inimicu multu mai puternicu decâtu ei, si de bóle produse de inghesuirea loru la unu locu. Cu tóte acestea ei totu mai resistau, si in dîu'a aceea Nana Sahib i oferí sa se retraga liberi si nesuperati la Allahabad, sub conditiunea ca-i voru predá fortificârile impreuna cu tesaurulu si provisiunile. Oferta fu acceptata si in dîu'a de 27, tóta societate, remasitiele de 900 europeni, din care $^{2}/_{3}$ erau femei si copii, se indreptà spre a se imbarcá in bârcile preparate. Inse dejá alte preparâri erau facute, si d'abiá sermanii se aflau in bârci, ca se deschise asupr'a loru unu focu de flinta din ambele maluri, incâtu dupa fórte putienu tempu jumetate din ei erau morti. Cei remasi fura apucati si târiti inapoi la Cawnpore. Ací barbatii fura indata macelariti si femeile si copiii pusi intr'o casa care mai inainte servea pentru adunâri. Ce suferintie li s'au infligatu acolo nici unu supravietiuitoriu n'a potutu sa relateze posteritâtiei. A dóu'a dî de diminétia Nana aflá ca Havelode este aprópe de a-si fortiá unu drumu la Cawnpore, si ca este necesariu pentru densulu a se retrage. Imediatu dete ordinu sa se omóre toti câti erau prinsi; cinci calâi fura tramisi la casa si seversira dram'a grozava de macelu dela Cawnpore. Dupa ucidere séu aprópe de terminarea macelului, tóte corpurile fura aruncate intr'unu putiu si câti-va copii cari scapara de sub sabia fura aruncati dupa ei.

De atunci Nana disparù si scapà in dîu'a prinderei de tóte cursele si urmaririle."

⁂ *Superstitie.* Unu pazitoriu de gara alu statiunei Frisacu din Austrí'a, trimise pe fiiulu seu la scóla. Neintorcându-se insa la timpulu obicinutu a casa, tatalu seu, ingrigitu se duse sa'lu intempine. D'o-data audi tîpetele unui copilu; apropiandu-se de loculu de unde proveniá sgomotulu, vede cu gróza pe copilulu seu legatu si desbracatu, lungitu pe pamentu. Pe corpulu copilului erá ingenunchiatu unu omu strentierosu cá in vârsta de 39 ani si tienendu unu cutitu, gata a rapi viétia copilului.

Parintele s'arunca indata asupr'a acestui selbaticu, se incinse o lupta intre amendoi, in care tatalu copilului fu greu rânitu. Acestu din urma strigându in gur'a mare ajutoriu, mai multi ómeni s'apropiara si pusera mân'a pe criminalulu.

Intrebatu apoi ce voiá sa faca cu copilulu, respunse ca 'i s'aru fi spusu, déca cine-va posede inim'a unui copilu in etate de vr'o diece ani, taiata din corpulu viu alu copilului inocentu, póte deveni nevediutu, comitându ori-ce crima aru voí.

Raportu comerciale.

Sabiiu 3 Novembre n. Grâu 4 fl. 87 xr. frumosu, 4 fl. 53 xr. mestecatu, 4 fl. 20 xr. cualit. infer.; secar'a 3 fl. 40 xr. pâna 3 fl. —; — orzu fl. 3; ovesu 1 fl. 53 pâna 1 fl. 80 xr.; cucuruzu (porumbu) 2 fl. 93 xr.; cartofi 1 fl. 8 xr. galét'a austriaca.

Cânep'a — fl. maj'a.

Lintea 6 fl — xr.; mazarea 6 fl. — xr., Fasolea 6 fl. 67 xr.

Fenu legatu — fl. 85, nelegatu — fl. 80 xr., paie lungi 60 xr., scurte 50 xr, maj'a.

Lemne de focu 8—9 fl. stang. austr.

Carnea de vita 18—20 cr. p., de porcu 28 xr. Unsórea 79 xr. pâna la 1 fl. 20 cup'a.

La Nru 395|1874.

Concursu.

Cu permisiunea veneratului Consistoriu archidiecesanu din 19 Septembre a. c. Nr. 2056|B. cons. 894 pentru ocuparea statiunei de capelanu lânga neputinciosulu parochu Simeonu Tatu dela Altin'a, se escrie prin acést'a concursu pâna la 8 Novembre a. c.

Emolumentele suntu:

a) Venitulu de pre portiunea canonica de $7^{1}|_{2}$ jugere, pamentu aretoriu sî de fenatiu.

b) Dela 60 familii câte o dî de lucru si câte unu caru de gunoiu.

c) Dela 125 familii stola îndatinata, iéra tóte impreuna dupa calculului de medilocu dau unu venitu anuale de 200 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá acésta statiune au a-si asterne petitiunile loru pâna la dîu'a de mai susu la subscrisulu, provediute cu documentele recerute de Statutulu organicu § 13.

Nocrichu in 6 Octombre 1874.

In contielege cu comitetulu parochialu respectivu.

G. Maieru
Adm. ppescu.

3—3

Concursu.

De ore ce in urma publicârii concursului din „Telegr. Rom." Nrii 64, 65, si 67 nu s'au ivitu nici unu concurentu pentru ocuparea postului de invetiatoriu secundariu la scól'a populara din Codlea amesuratu §-loru din statutulu organicu, — asiá se publica acuma concursu din nou pentru ocuparea acelui'a cu care este impreunatu unu salariu de 175 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá acestu postu trebuie cá sa fia români gr. or. si sa-si produca atestate conformu §§-loru statutului organicu.

Comitetulu parochialu in contielegere cu scaunulu ppescu alu Branului.

3—3 Ioanu Comsi'a.

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.**

Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 $^1/_2$ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 $^1/_2$ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 $^1/_2$ cr. v. a.

Nr. 85. ANULU XXII.

Sabiiu in 27 Octomvre (8 Nov.) 1874.

Sabiiu 26 Octobre.

Diurnalistic'a din capital'a Ungariei se ocupa fórte seriosu cu actulu alegerei de Metropolitu, seversitu nainte cu optu dîle in biseric'a gr. or. din cetatea Sabiiului.

Din fia-care siru se vede o iritatiune asupr'a alegerei si o nemultiamire, carea in colónele unoru foi cresce pâna la indignatiune asupr'a fia iertatului baronu Eötvös, carele a datu romaniloru o lege asia de liberale, cum este statutulu organicu.

Voindu cineva sa aléga din sgomotulu celu mare unu intielesu vine la convingerea, ca alegerea combatuta de multimea organeloru din capitala póte fi o zelotipia a dîunalisticei, care vrea a face pe publicu sa creda ca la spatele norului de pulvere radicatu de vuetulu dîurnaleloru este ceva ascunsu, ce noi cestilalti muritori inca nu trebuie sa scimu séu sa vedemu.

Din câte scimu si vedemu noi nu amu pututu observá in pólele togei guvernamentali nici o amenintiare a pacei nóstre bisericesci. Ce face diurnalistic'a pre noi acést'a putienu ne afalce; nu vocea ei, ci faptele, cari au sa urmeze sunt pentru noi normative.

Acésta orientare inse nu vine din vreo afectiune câtra guvernu, pentru-ca noi avemu date ca elu si acum tiene putienu comptu de vocea nóstra; de alta parte inse iérasi este adeveratu ca déca esaminâmu faptele de vreo câtiva ani incoce si facemu asemenare cu cele seversite de guvernu si de noí in cestiuni natiunale bisericesci, nu avemu sa ne plangemu mai multu asupr'a guvernului de câtu asupra nóstr'a. Dara cu tóte aceste nimíc'a nu ni aru fi mai nebinevenitu decâtu unu conflictu, cum fu buna óra alu serbiloru, intre biseric'a nóstra si intre guvernu, in care conflictu nu putemu vedé nici unu bine.

Prevederile nóstre ne insuflau grigia inca din anii trecuti, de cându perduramu pre autorulu constitutiuuei nóstre biser. si pre tarele aparatoriu alu ei. Cá consecintia logica a fostu cautarea tuturoru mijlóceloru spre a avé pace in laintrulu bisericei si de aceea cu cea mai mare placere amu luatu notitia, la acestu locu, de disparitiunea unoru contraste ce se aflau in archidieces'a nóstra.

Conlucrarea armonica aici in vétr'a provinciei nóstre bisericesci erá chiamata a dá tonulu pâcei in intréga biseric'a nóstra si a invalidá aspiratiuni destinate de a transformá biseric'a in unu manunchiu politicu.

Ei bine, faptele ne dovedescu contrariulu, dupa o armonia simulata de o jumetate de anu, ne vedemu naintea unui viitoriu nechiaru si nesiguru, carele ne póte trage si biseric'a in joculu celu neplacutu alu unoru lupte sterpe politice.

Din aceste motive nimenea nu póte dorí mai multu decâtu noi cá sa putemu trece preste acestu incidentu, fàra cá elu sa aiba urmâri neplacute si biseric'a sa póta cautá nealterata de oper'a progresului; unic'a problema carea o sustiene in tóte vécurile la inaltimea missiunei sele.

Acést'a nu e numai o dorintia, ci este sperantia nutrita de noi si de toti cei ce voiescu pacea si liniscea bisericei, pre carea nu o amu aternatu nici odata *neconditiunatu* de persóne, ci de principie, si pentru care pace si linisce amu datu dovedi ca suntemu si atunci, cându din un'a séu alta parte se cauta calcarea séu delaturarea principieloru justificate de dreptu si istoria. *Salus reipublicae suprema lex esto* a fostu, este si va fi devis'a nóstra totudéun'a si in tóte impregiurârile.

La casulu celu nedoritu, cându adeca si dorintiele si sperantiele nóstre s'aru dovedi de realitate ilusorie, respunsabiltatea morale si reale, pentru noi vorbescu faptele, nu póte cadé asupra nóstr'a.

Cu tóte aceste si in atare casu tristu nu vomu intardiá a intr'uní tóte puterile nóstre in giurulu santului stindardu alu dreptâtiei pre care e înscrisa legalitatea, spre a luptá pentru apararea autonomiei nóstre bisericesci, nu pentru-ca sa facemu dintrens'a capitalu politicu de partida politica, ci pentru ai apará autoritatea spre binele si prosperarea credinciosiloru ei. — Asia dara sa privighiâmu!

Sabiiu 25. Octombre 1874.

„Nulla dies sine linea.“ In unu tempu cum este celu presentu abia va fi vreunu poporu, care sa nu aiba de inregistratu pe fia care dî câte unu momentu de óre care insemnatate in analele sele. Asia si noi românii din Austro-Ungari'a.

Putienele puteri de care dispunemu nu ajungu spre a satisface recerintiei de a le considerá si tratá pre tóte dupa cum se cuvine si de aceea suntemu de multe ori siliti chiaru si acte de mare insemnatate a le inregistrá in modu sumariu, unele a le atinge in trécatu, altele, care ne privescu mai indirectu, a le si trece cu vederea câte odata pentru publiculu celu mare, insemnandule numai in registrulu memoriei si numai unele se petrecu in tóta estensiunea loru in registrulu analeloru nóstre, in specialu in dîurnalele nóstre.

Avemu acum congresulu electoralu, carele e in permanentia, avemu si congresulu ordinariu. Ambe ni atragu atentiunea in mesur'a cea mai mare; cu tóte aceste afaceri politice precum suntu: propunerea financiale a ministrului *Ghyczy*, proiectulu de legea electorale si altele de feliulu acesta, nu potu cá sa fia desconsiderate, pentru-ca in astfeliu de desconsideratiune s'aru aflá inveluita desconsiderare de înterese vitali, cari ne privescu si pe noi asia de bine cá pre ori care patriotu.

Dara alte cestiuni afara de cele din resorturile memorate óre nu mai sunt, cari trebuie sa ne ocupe in aceeasi mesura?

Sa presupunemu pre unu momentu ca cestiunile cele diverse cari atingu afacerile scolastice, dupa natura constitutiunalismului nostru bisericescu, suntu cuprinse sub rubric'a congreseloru si a sinodeloru, — si totusi ne mai remane o suma mare de afaceri sociale-economice, cari astepta asia de tare indreptarea atentiunei nóstre spre densele; suntu o suma de afaceri, cari parte sunt imbinate cu cestiuni politice, pertratate in diete si in adunari districtuali, dara sunt ierasi altele pre cari le putemu si trebuie sa le pertratâmu in reuniuni, in societâti si chiaru in cercuri private.

Dupa o revista cá acest'a, din carea este pré invederatu câte agende jacu pre umerii acelei clase de ómeni, carea porta titlulu celu magulitorin de inteligentia, credému ca nu se va indoi niminea, ca activitatea inteligentiei nostre este asia de copiosa, incâtu fia-care dî, fia-care momentu recere ocupatiunea tuturoru membriloru ei de un'a seu de alta cestiune din tóte resorturile atinse.

Sa luamu acum dîurnalistic'a nóstra intréga in mâna si sa esaminâmu, intru câtu corespunde aceloru multifarie recerintie?

O alta impregiurare. Pusetiunea nóstra in statu inca nu trebuie perduta din vedere. Dupa legile mai noue in patri'a nóstra compusa din diverse natiunalitâti, ne aflâmu inca in procesulu de a ne castigá o pusetiune mai asigurata, de cum amu eredit'o din trecutu. Spre scopulu acestei eluptâri aru fi de ajunsu cându noi ne amu folosí puterile nóstre prin o nesuinti'a spre ajungerea unei tiente. Si asia divisiunea in partide, déca este undeva de prisosu, la noi la tóta intemplarea aru fi.

Ce vedemu noi inse? In o parte a presei nóstre si in legatura cu acest'a si in o parte a presei straine vedemu titulaturi de cari se potu bucurá altii, romanii inse binesimtitori, cari au in vedere unu progresu natiunalu in marginile possibilitatiei si legalitâtiei, nu se potu bucurá nici de cum. Ocasiunile se tragu cá de pâru spre a se numí unii „liberali“ si a stigmatisá pe altii de „reactiunari,“ pentru ce? pentru-ca intr'unu obiectu s'au altulu s'au vediutu pre de o parte unele si pre de alta parte alte pareri.

Ori câtu de calme séu mulcomitorie aru fi simtiemintele omului binesimtítoriu, carele cauta cá in tóte turbulentiele sa si pastreze sângele celu rece, trebuie celu putienu sa se tema de presupunerea ca „liberalismulu“ intrebuintiatu spre a face pressiuni, fia ori in ce cestiune, este unu feliu de terorismu. Unde se vira tetorismulu inse, fia ne iertatu a ne dá espresiunea altei temeri, si adeca, ca acolo numai incape discussiune libera, numai incape convingere libera si e de prisosu si constitutiunalismulu iéra liberalismulu e numai o caricatura séu o masca.

Ca sa incungiuramu risip'a tempului cu demonstratiuni, din cari sa se arate care este liberalu si care reactionariu aru fi cu multu mai bine sa cugetâmu la diversele datorintie ce le avemu cá inteligintia si in tóte dîlele sa ne nisuimu a inregistrá câte o fapta in interesulu natiunalu, fia pre ori ce terenu.

Din unu telegramu aflâmu ca adi va fi consiliu ministerialu in privinti'a sanctiunârei alegerei de Metropolitu si Archiepiscopu, seversite aici in Sibiiu in Duminec'a trecuta.

Congresulu electivu a avutu luni doue siedintie inainte si dupa média dî. In cea dintâiu s'au verificatu actele spre substernerea intarirei Archiepiscopului si Metropolitului nou alesu sí in cea de a dou'a s'a statoritu bugetulu congresului.

Marti a fostu prim'a siedintia a congresului ordinariu, in carea s'au alesu mai multe comissiuni, cari au sa pregatésca lucrârile pentru siedintiele urmatórie.

Camerile Romaniei suntu convocate prin decretu domnescu pre 15 Novembre in sessiune ordinaria.

Skupcin'a serbésca este convocata pre 8/20 Nevembre.

Simpathiele si greutatea de care se bucura numele ducelui Decazes, ministru de esterne, in opiniunea publica din Franci'a, facuse pre republicani a se silí sa-lu atraga in partea ideiloru loru, promitiendu-i sustienerea loru cându aru formá mai alesu unu nou ministeriu. Departe de a se lasá amagítu de asemenea lingusiri, ducele Decazes a profitatu de ocasiunea deschiderei consiliului generalu alu departamentului Gironde, spre a desilusioná prin discursulu seu pre republicanii gambetisti, cari sperau a gâsí in acestu ministru unu organu alu loru. Dlu Decazes a sustienutu in modu francu septenatulu si a aratatu opiniunea sea ca pâna la espirarea celoru 7 ani ai puteriloru maresialului Mac-Mahon nu se póte resólve problem'a formei definitive de guvernu. Câtu pentru organisarea septenatului prin legi constitutiunale acést'a nu se va face in sensulu cum sperà republicanii gambetisti, cari se pregateau de o proclamare indirecta si definitiva a republicei.

Ne asteptâmu a vedé schimbandu-se limbagiulu organeloru gambetiste fatia cu ministrulu Decazes, in urm'a acestei deceptiuni.

Consiliulu federalu germanu elabroéza mai multe proiecte de legi de o nóua importantia dupa cum aratâmu si prin revist'a de alalta-ieri. Unele din aceste proiecte au datu nascere la numeróse discussiuni in presa si in particularu. Astfeliu proiectulu pentru transformarea Bancei Prussiei in Banca a imperiului germanu a sulevatu nemultiamiri din partea negutiatoriloru din imperiu.

Miscarea electorala din Itali'a continuà in sensu favorabilu guvernului actualu. Insisi ministri au tienutu discursuri in fati'a alegatoriloru loru. Dupa Minghetti venì rendulu lui Ricotti, si celoru-lalti; dîlele din urma fuse ministrulu de esterne Visconti-Venóst'a, care pronuncià unu descursu la Tirano, naintea alegatoriloru.

Se scrie din New-York ca dîlele trecute au avutu locu nóue agitâri si omoruri in Luisian'a cu ocasiunea unei alegeri pentru Congresu. La Jakson au isbucnitu conflicte din cari au resultatu 4 morti intre cetatienii negri. Negrii au facutu patrole spre a se garantá; autoritâtile republicane au cerutu ajutoriulu grupeloru.

— Unu cutremuru in Guatemal'a a produsu 200 victime.

„L' Italie,“ intr'unu articulu de fondu, considera imprasciarea carlistiloru cá fórte apropiata; mai alesu in tempulu iernei ce sosesce. Dara se intréba care va fi viitoriulu acestei tieri in care republic'a nu s'a pututu fundá, iéra monarchi'a a primitu isbiri in tóte chipurile. Ceea ce e mai de temutu este anarchi'a si sfasiârile ce aru putea reincepe intre cele-lalte partide republicane, indata ce va disparé dinaintea loru inimiculu comunu, carlismulu legitimistu, care le tienea intr'unu feliu de armistitiu si espectativa.

Din corespondintiele germane si austriace dela fruntari'a Muntenegrului resulta din ce in ce mai multu ca macelulu facutu de turci la Podgoriti'a a fostu provocatu de unu faptu de care muntenegrenii nu erau culpabili, si ca acelu tristu masacru a fostu mai multu resultatulu fanatismului musulmanu. Iéca in ce termini refera „le Nord“ despre noile informatiuni:

„O corespondintia vienesa a dîarului „Koelnische Zeitung“ si o epistola dela fruntari'a Muntenegrului câtra „Augsburger Allg. Zeitung“ confirma cu desevârsire detaliile ce amu datu ieri asupr'a masacrului dela Podgoriti'a. Corespondintele foiei renane mentionéza acésta curiósa particularitate, ca muntenegrenii nu se potu presentá armati la tergulu dela Podgoriti'a, si ca suntu siliti a depune armele loru la intrarea in orasiu, ceea ce probéza bine ca turcii au masacratu nisce ómeni fâra arme si cari nu se puteau aperá; „Koelnische Zeitung“ conchide inca din acésta impregiurare ca individulu care ucisese unu turcu — omoru care a fostu pretestulu — nu putea fi unu muntenegreanu. Corespondentulu „Gazetei de Augsbung“ afirma ca chiaru asasinulu erá unu turcu albanezu, si ca crim'a sea avea de mobilu resbunarea. Cei doi corespondenti aducu omagiu energiei desfasiurate de printiulu Nicolae alu Muntenegrului si moderatiunei supusiloru sei, gratia câror'a nu s'a facutu nici urma de represalii; dara insista amendoi asupr'a necesitâtii de a se pedepsí in graba si in modu esemplariu autorii masacrului, déca voiescu sa calmeze iritatiunea ce domnesce in Muntenegru si sa evite conflicte. Din acestu punctu de vedere, este de regretatu ca guvernulu otomanu n'a admisu pre consulii europeni a luá parte la ancheta; concursulu acestoru agenti aru fi inlesnitu lucrarea autoritâtiloru turcesci si aru fi grabitu pedepsirea culpabililoru, si aru fi fostu totu de o data o garantia de sinceritate si de justitia pentru muntenegreni.“

Diet'a Ungariei.

Buda-Pest'a 3. Novembre n. 1874. Siedinti'a de astadi a casei representative se deschide de câtra presiedintele B. *Perczel* la $10^3/_4$ óre. Notari: *Wächter, Szeniczey, Mihályi, si Beöthy.* Pre fotoliurile ministeriali siedu: *Bittó Ghyczy, Szapáry, Szende, Trefort si Pauler.*

Se cetesce si autentica protocolulu din siedinti'a trecuta.

Presiedintele anuncie, ca au sositu: petitiunea comitatului Weissenburg pentru oprirea dieteloru a aceloru deputati cari suntu absenti fâra concediu; petitiunea comitatului Crasn'a pentru eliberarea preparandistiloru si invetiatoriloru de servitiulu militariu fapticu si pentru sistarea institutiunei inspectoriloru scolari. Aceste petitiuni se transpunu la comissiunea petitiunaria.

V. *Brogyanyi* indrépta câtra ministrulu de comunicatiune o interpelatiune in afacerea amovârei comisariului I *Markoth* de la lucrârile de regularea fluviului Waag. Interpelatoriulu nu are de a obiectiuná nimica contr'a urmatoriului in postulu celui destituitu, a contelui Désasses, inse cetindu literele de destituire prin care s'a amovatu susu amintitulu Markoth si in cari se recunoscu meritele acestui'a pentru lucrârile conduse de elu, nu putemu pricepe de locu schimbarea in persóne. Ministrulu e deci recercatu a respunde, ca ce motive l'au induplecatu la acést'a schimbare.

Interpelatiunea se va dá ministrului respectivu.

L. *Horvath* substerne raportulu comissiunei centrale relativu la modificatiunile facute de cas'a magnatiloru in proiectulu legei de incompatíbilitate

And. *Schmauss* substerne raportulu comissiunei centrale relativu la modificatiunile facute de cas'a magnatiloru in proiectulu de lege a notariatului.

P. *Matuska* substerne raportulu comisiunei centrale relativu la modificatiunile facute de cas'a magnatiloru in regulamentulu advocatiloru.

Tóte aceste raporturi se voru tipari si imparti intre deputati.

Ant. *Molnar* substerne list'a petitiuniloru resolvite de comissiunea petitiunaria. Acestea se voru pertractá in Sambet'a cea mai de aprópe.

Primulu objectu la ordinea dîlei este raportulu comisiunei economice asupr'a bugetului casei pre lun'a trecuta Octobre. Cas'a primesce raportulu. Sum'a respectiva face 83.812 fl.

Dupa acést'a se ia la discussiune raportulu comissiunei centrale despre modificatiunile facute in proiectulu legei electorali de câtra cas'a magnatiloru. Se cetesce acestu raportu dimpreuna cu votulu separatu substernutu la § 5 din partea sectiunei I si V. Comissiunea respinge modificarea propusa de cas'a magnatiloru cu privire la censulu transilvanu, precându votulu separatu o spriginesce.

Reportatoriulu Ed. *Szeniczey* recomenda spre acceptare propunerea comissiunei centrale.

Bar. G. *Kemeny*, representantulu votului separatu datu de sectiunea I. analiséza in detaiu deosebirea intre censulu electoralu transilvanu dupa cum s'a statoritu la inceputu in proiectulu de lege si dupa cum l'a statoritu cas'a de susu. Oratorulu citéza emise si date numeróse spre a argumentá, ca trebuie sa se compute si adausulu contributiunei de pamentu pentru a poté statorí adeveratulu censu de contributiune pentru Transilvani'a si la alegerile de pâna acum s'a purcesu totu in acestu intielesu. Novel'a electorale nu voiesce sa faca schimbâri radicali si in motivarea ei se dîce ca pâna ce nu se voru introduce legile de reforma a contributiunei nu va poté urmá nice o modificare si unitate in censu si totusi s'a micusioratu tare censulu pentru Transilvani'a si s'a facutu o schímbare radicale in trensulu contr'a intentiunei fundamentale a legei. Oratorulu citéza mai departe unu sîru de cifre dupa o conscriptiune facuta in diversele comitate din Transilvani'a, din caré vrea sa deduca, ca totu déun'a s'a computatu si adausulu contributiunei de pamentu. Contr'a resultateloru unei conscriptiuni ce s'au facutu de curendu in diverse comitate din Transilvani'a cari resultate s'au publicatu in „Pesti Napló“ si „Pest. Ll.“ oratorulu aduce inainte, ca acele date suntu bine grupate, dara nu suntu folosite cu conscientiositate si rigóre, asiá incâtu resultatulu loru nu se póte considerá de decisivu. Oratorulu se demite intr'o esaminare detaiata a cifreloru singuratece si se nesuiesce a argumentá, ca consecuintiele deduse din acele dáte nu suntu adeverate. Sa insemneze innoirea, termina oratorulu, pentru Transilvani'a unu votu de neincredere? Sa cugete fia-care, ca ce intrebare momentuósa ne stà inainte si sa aduca sentinti'a fâra patima. Oratorulu recomenda votulu separatu spre acceptare.

Ministrulu de interne contele *Szapáry* combate parerile antevorbitoriului si pledéza pentru propunerea comissiunei.

In urma Cas'a votéza cu 94 contr'a 67 voturi respingerea modificatiunei si sustienerea testului originalu. Majoritatea acést'a se compunea din guvernu, o minoritate deakista si din partidele opositiunali, cari au votatu aprópe cu unanimitate cu regimulu. Opositiunea salutà acestu resultatu cu eljén-uri entusiastice.

Dupa votare parasí partea cea mai mare dintre deakisti sal'a si sunetulu aparatului telegraficu nu mai erá in stare de a-i aduce din coridoru in numeru corespundietoriu. De ací proveni, ca se acceptà propunerea principiale a lui *Simonyi.* Lucrulu stà astfeliu: Cas'a magnatiloru a votatu la § 12 alu novelei electorali, care tractéza despre casurile de eschidere a alegatoriloru, modificarea, ca cei condemnati la perderea dreptului de alegere si falimentatii, déca intr'aceea voru dovedí prin documente judecatoresci ca si-au luatu pedéps'a, respective ca s'a radicatu concursulu, sa fia primiti intr'o lista separata si sa se admita deocamdata la alegere. La acést'a mai facù *Simonyi* propunerea de aditamentu, cá sa se dee asemenea favoru si acelor'a, cari nu s'au primitu in listele electorali permanente din causa, ca n'au corespunsu indatoririrei de a solví centributiunea, si adeca la casu cându voru dovedí inaintea comissiunei electorali, eventualminte inaintea presiedintelui electoralu, prin carticic'a de contributiune, ca si-au solvitu darea. Cas'a mai votà pre langa modificatiunea casei si aditamentulu lui Simonyi.

Acést'a fu o victoria a opositiunei — partid'a deakista se preumblà renitenta prin coridoru.

Si a trei'a óra invinse opositiunea si acést'a se intimplà la modificatiunea casei magnatiloru, la care s'a alaturatu sectiunea centrale, conformu câreí'a pâna cându codicele penalu va face dispusetiuni — se voru eschide toti aceia dela alegere, cari suntu vinovati de o crima infamatoria. Aice se reflecta din partea opositiunei, ca atari dispusetiuni se tienu de codicele penalu si nu se potu face numai asiá.

Teleszky atrase atentiunea casei si

FOISIÓRA.

Mórtea Metropolitului românu Sav'a II Brancoveanu.

(Urmare.)

3. Samuilu Clainu*) dîce, ca mai pre urma i s'aru fi taiatu capulu la Jeciu in comitatulu Turdei.

4. Georgiu Brancoviciu (fratele Metropolitului)**) . . ca aru fi muritu in temnitia.

Patru istorici, patru pareri tare departe un'a de alt'a. Unulu dîce ca a moritu intre batâi; altulu ca scapandu din inchisóre a muritu preste câti-va ani; alu treilea ca i s'a taiatu capulu la Jaciu; iéra alu patrulea ca a moritu in temnitia; si póte dóra va mai fi si unu alu 5 séu 6-lea, carele ne va descrie mórtea acestui mare Metropolitu in alu 5-le séu alu 6-lea modu — „error varius!“

Nimenea nu póte murí decâtu numai in unu modu si in unu locu.

Nu potu avé deci toti dreptu, ci dóra numai unulu. Care este acum acelu unulu?

Cá sa avemu pre acelu unulu, cârui'a sa-i credemu, trebuie sa avemu basa, si nu sa credemu mai multu unui'a decâtu celui-laltu, pentru ca ne mai place parerea lui, séu pentru ca are unu renume mai mare decâtu ceilalti, fiindu ca a scrisu mai multu, séu alte consîderatiuni de natur'a acestor'a, ce nu ne indreptatiescu a preferí pre unulu si a desconsiderá pre cei-lalti.

Din incurcatur'a acést'a vomu poté esî dupa cum amu dîsu déca vomu combiná istori'a scrisa cu istori'a orale (traditiunea) scrisa in anim'a poporului, si cetita de pre budiele lui. Din combinatiunea acést'a vomu ajunge la base — veritas una!

Voiu fi cam osteniciosu póte — in espunerea traditiunei.

Me rogu de scuse!

O voiu insemná pre câtu numai 'mi va fi cu potintia de fidelu.

Asiá:

In tómn'a anului 1862 conveniiu cu preotulu betrânu gr. cat. din Topliti'a Teodoru Teslovanu. Vorbindu cu acest'a despre castelulu din Jeciu 'mi dîse: „Fetulu meu, acel'a e unu locasiu a uneí faradelegi mari, e blastematu de Ddieu pentru grozaveni'a ce s'a facutu acolo. De aceea se risipesce. Acolo au omoritu calvinii pre unu vladica romanescu.“

Si in jun'a mea curiositate staruindu cá sa-mi nareze mai pre largu acésta intemplare, betrânulu preotu dîse:

„In vremile mai de demultu, cându calvinii aveau tóta poterea in mân'a loru, erá unu vladicu romanescu, anume Sav'a. Calvinii au vrutu sa-lu faca calvinu cu ori-ce pretiu. Sav'a a avutu multa credintia si n'a vrutu cu nici unu chipu sa se faca calvinu, de-si l'au imbiatu cu bani nenumerati si cu câte tóte. Déca au vediutu ca cu bun'a nu o potu scóte la cale incepura cu chinuri si batâi, bagandu-lu ací *) in temnitia. Ací l'au chinuitu feliu si forma, lu scotea in dîle de tergu si-lu batea cu vine de bou, si totu-déun'a lu intrebau, ca vrea sa se faca calvinu si sa fia in cinstea de mai inainte? Sav'a rabdá si tacea, si déca dîcea ce-va, dîcea din s. scriptura.

De aici lu dusera la Vinti, unde lu chinuira totu asemenea. Pre urma cum s'a intemplatu cum nu, scie Ddieu, Vladiculu Sav'a scapà, din temniti'a dela Vinti si o luà pre Muresiu in susu, bagséma sa tréca in Moldov'a.

Cu tóte ca erá betrânu si nepotinciosu, si pre lânga aceea slabitu prin chinuri si batai, elu mergea pre josu cu capulu golu si cargi'a a mâna.

Cându a ajunsu in Sz.-Regen baronulu Kemény din Jeciu 'lu prinse 'lu duse in castelulu seu, unde lu tienù câte-va dîle, bagsém'a cu cercâri cá sa-lu faca calvinu. Pre urma dupa câte-va dîle baronulu fâra de lege poruncí sa-lu lege fedelesiu*) si de pre ferést'a castelului lu aruncà pre pasti'a cea cumplita in josu. Nefericitulu vladicu se rostogolí cá unu bolovanu pâna in matc'a muresiului, unde se cufundà sî-si aflà mormentulu.

Acést'a este fâra de legea ce s'a facutu in castelulu din Jeciu, pre carea mi-a spus'o mosiulu meu, pre cându eramu copilu, si unu preotu betrânu, pre care abiá lu tienu minte.

Dupa cum-mi narà betrânulu preotu Teslovanu, care e mortu, totu astfeliu 'mi spuse si fiiulu seu preotulu Ioanu acest'a tragedia pre cându treceam odata pre lânga Ieciu in lun'a Decembre 1868, si in anulu 1873, 10 Aprile venindu ambii de câtra Sabiiu. Acestu d. preotu este in viatia, si e rogatu a se declará in sensulu adeverului.

Unu economu betrânu, aprópe de 100 de ani, carele murí in 1873, asiá numitu Petrisianulu din Rip'a de josu, vorbindu cu densulu in. 1870 despre bar. Kemény din Ieciu, — 'mi dîse: „Dîcu unii ómeni nepriceputi ca vremile mai de demultu au fostu mai bune cá estea de acum, dara n'au dreptu.“

Hei! numai eu câte rele amu apucatu! Póte ca vremile de mai nainte o fostu mai bune pentru ómenii cei rei, dara pentru cei de tréba nu!

Noi prostii,*) n'aveamu atât'a pretiu câtu au boii nostri acum'a, si asupr'a proiectului penalu substernutu de ministrulu de justitia intr'una din siedintíele trecute. In acelu proiectu se cuprindu dispusetiuni ce stau la culmea sciintiei moderne cu referintia la momentulu in cestiune. Maioritatea respinge in urm'a acestoru argumentári modificatiunea casei de susu.

---

*) Vechi'a Metropolia p. 79 80.

**) Speranti'a Nr. 19 din 1869.

*) Loculu nostru de conversare erá Blasiulu.

*) Cu mânile si piciórele aduse la spate.

**) Sub nume de prosti poporulu intielege, ómeni de rendu, necarturari.

Legea electorale va merge iéra in cass'a magnatiloru spre a se luá de nou la desbatere.

Situatiunea politica a imperiului germanu.

Su acestu titlu, „Frankfurter Zeitung“ publica unu articlu care va fi cetitu de siguru cu unu mare interesu. Acest'a este tabloulu unui ansamblu trasu de o mâna sigura si putienu banuita. Noi nu declarâmu numai decâtu cá ale nóstre tóte doctrinele si tóte apreciàrile ce elu contiene. Amu avé óre-care reserve de facutu asupr'a unor'a din ele. Tabloulu inse, in intregulu lui, ni s'a parutu ca merita sa fia reprodusu : elu cuprinde intr'unu cadru restrinsu causele marirei imperiului germanu si in acelasi tempu simptomele decadintiei sele.

Eata articlulu :

„Metternich si eu, amu duce-o pe spinare!“ dîcea dlu Genz, intr'o dî cându voiá sa se linistésca pre sinesi, vediendu crapaturile edificiului sântei aliantie cladítu pentru vecinicie. Nu scimu, déca asemenea gânduri au venitu si in capulu dlui de Bismark, de cându inimicii imperiului, cari nu se gaseau mai intâiu decâtu in fundulu socialismului si alu ultramontanismului, s'au aretatu asemenea, prin casulu dlui d'Arnim, si in capulu aristocratiei si alu administratiunei.

Nu este de tagaduitu, ca noulu imperiu este potinte cum elu n'a fostu nici odata ; fâra indoiéla, aru fi o nebunia sa pretinda cine-va sa restórne oper'a evenimenteloru din 1866, 70 si 71. Sa esaminâmu inse situatiunea, sa studiâmu forti'a reale a imperiului, câci este trebuintia sa nu ne insielâmu.

Cu tóta poterea cea colosala a imperiului germanu, nu esista unu statu care sa-i fia in adeveru simpaticu, nici unulu pre care aru puté sa conteze la unu casu de nenorocire. Russi'a parea ca va fi unu spriginu inebranlabilu, celu putienu pre tempulu câtu va traí imperatorele actualu. Ei bine! la intâi'a incercare tiarulu a refusatu sa acorde aliatului seu o mica satisfactiune in cestiunea recunóscerei lui Serrano ; ce-va mai multu, elu facù cá refusulu seu sa fia urmatu de publicarea unei corespondintie cu don Carlos, demonstratiune cu atâtu mai neplacuta, cu câtu esistinti'a acestoru scrisori fusese tagaduita de câtra pres'a oficiósa din Berlinu. Nici nu este posibilu cá sa nu scie cine-va ca politic'a Russiei pre tempulu resbelului Franciei nu erá espressiunea unui simtiementu platonicu, ci din contra, resultatulu calculeloru celoru mai interesate. Erá calea cea mai usióra cá sa ajunga, fâra resbelu, fâra silintie si fâra periclu, la desfiintiarea tractatului dela Parisu din 1856. Politic'a acést'a a Russiei a avutu unu alu doilea avantagiu fórte preciosu. Prin anecsarea Alsasului-Lorenei, Germani'a si-a facutu din Franci'a unu inimicu permanentu si neimpacatu, care, in tempuri critice, va tiené celu putienu in esiecu jumetate din fortiele germane. Russi'a este dara sigura, in casu de conflictu cu imperiulu germanu, sa gasésca in Franci'a unu aliatu gat'a pentru lupta. Cabinetulu din St. Petersburg a dobenditu amendóue aceste mari avantagie : elu a dobenditu tóte avantagiele care resulta din alianti'a sea cu Prussi'a ; se voru nasce inse si alte avantagie care voru succede celoru vechi : Russi'a va cautá acum pre câtu ii va fi in puterea sea, sa impedece desvoltarea flotei germane ; ea nu va permite cá Germani'a sa domine Baltic'a si sa aiba cheile.

Cum stâmu cu cele-lalte puteri mari ? Austri'a care are necesitate de pace, se va pazí de a se aruncá intr'unu resbelu, in profitulu unui statu care i-a datu loviturile cele teribile din 1866.

Angli'a, totu atâtu de pacifica, arunca o privire necajiciósa asupr'a portului dela Kiel, si n'a renunciatu la nici un'a din simpathiele sele pentru Danemarc'a. In fine Itali'a aspirà la posessiunea Tirolului meridionalu si a Triestului, ea scie inse ca nu este Prussi'a care dispune de ele ; ea n'a uitatu Custozza si Liss'a, si nu se va certá cu Franci'a, aliat'a sea naturale, spre a vení in ajutoriulu imperiului germanu. Din tóte puterile cele mari nu remane dara decâtu Statele-Unite, care, afara de rapórtele loru amicale cu Russi'a, suntu agasate de dorinti'a manifestata de câtra cabinetulu din Berlinu de a dobandí o colonia in Americ'a si care nu se jenéza sa invóce doctrin'a lui Monroe fatia cu Germani'a.

Tabloulu nu este mai favorabilu, nici chiaru déca ne intórcemu privirile in partea stateloru de mijlocu si mici. Danemarc'a aru fi primitu faptulu implinitu in schimbulu unei concesiuni relativamente modeste, câci nimenea nu se mai gandesce acum a recucerí totalitatea celoru dóue ducate ale Elbei. Din momentulu inse cându Germani'a lasà in suspensiune esecutarea angagiamenteloru tractatului dela Nikolsburg, ea incuragiaza pre danezi sa tirigiasca si ei afacerea, si sa rabde pâna in dîu'a apropiata séu departata cându Germani'a va fi in incurcaturi. Alaturi cu dens'a se tienu Svedi'a si Norvegi'a. Trei state suntu dara interesate in cestiune, si fortiele loru adunate nu aru fi de lepadatu la unu tempu datu. Ce-va mai multu, Danemarc'a se spriginiá pre Russi'a si posedà simpathiele Angliei si ale Franciei. Alte dóue state, Oland'a si Belgi'a se temu intr'atât'a de o sporire a poterei Germaniei, incâtu in nisce tempi critici nu s'aru grabí nici de cum cá sa-i vina intr'ajutoriu.

Acést'a este situatiunea esterióra. Care este inse cea interióra ?

Ne tienendu nici o séma de atasiamentulu care esista in Hanover'a pentru famili'a regale cea cadiuta si pentru socialismu, mai este ducatulu de Posen. Schleswigulu de Nordu, Alsasulu-Loren'a (vai! Beneti'a nóstra!), este in fine lupt'a cea de plansu cu catolicismulu care pune pre guvernu in necesitate sa combata simtiementele unei treimi din populatiunea imperiului. Noi credemu ca puterea unui statu se mesura dupa gradulu de satisfactiune interióra alu intregei natiuni. Sa nu insistâmu inse asupr'a acestui punctu.

O mare incertitudine despre viitoriu dominà regiunile nóstre industriale ; celu mai micu punctu negru la orisontu provóca nelinisci de resbelu, intocmai cá si in tempulu lui Napoleonu I. Se mai intempla inca si casuri uricióse, cá acel'a alu dlui d'Arnim. Directamente nu va resultá nimic'a, dara nu este mai putienu siguru ca acést'a este o simptoma caracteristica.

Acést'a nu este o situatiune sanatósa.

Ce este de facutu ? Relatiunile esterióre din nenorocire nu se modificà indata si pre dintregulu, dupa dorintiele nóstre ; si cu atâtu mai imperiósa este dorinti'a de pace in intru. Ni se va obiectá póte : Este posibile acést'a, fâra cá sa se injosésca puterea guvernamentale in fati'a pretensiuniloru ultramontanismului ? Si noi vomu respunde fâra a hesitá : Acést'a este de siguru posibilu ; este de ajunsu numai cá guvernulu sa se decida sa urmarésca solutiunea prin mijlocirea libertâtiei, iéra nu prin mesuri politienesci si prin legi esceptiunale.

Totu astfeliu este fatia si cu cestiunea cea dificila sociale. Nu vomu dîce decâtu dóue cuvinte asupr'a celei mai ardietórie din aceste cestiuni. Lupt'a religiósa, acést'a pretinsa „lupta civilisatrice“, a tienutu destulu de multu cá sa probeze ca nu va ajunge la scopulu ce-lu urmaresce pre calea pre care a apucatu. Fia-care sessiune parlamentaria produce nóue legi esceptiouale, care probéza necontenitu necesitatea de a face si altele. In vanu se reclama contr'a ignorantiei, bigotismului si fanatismului. Ceea ce s'a vediutu din lupta n'a fostu decâtu resultatulu educatiunei poporului, a unei educatiuni pre care cu premeditare, guvernulu o deduse bisericei. Poterea laica nu admite alta organisatiune pentru scóla si pentru educatiune. Si acum statulu se mira si se plange ca masele nu stergu de adî pâna mâne din consciintiele loru totu ceea ce s'a pusu in ele in cursulu atâtoru ani si ca nu-si intorcu forurile loru interióre cá pre o manusia, dupa ordinulu guvernului !

Progresele sciintieloru naturale respandisera prin téte clasele societâtiei unu indiferentismu crescendu contr'a doctrineloru confessiunalismului. Esperienti'a ne-a aretatu din contr'a ca lupt'a contr'a ierarchiei catolice, Cultur-Kampf, n'a avutu de resultatu decâtu renascerea si reinsufletirea fanatismului si intoleranti'a passiuniloru contr'a câror'a sermanulu „vechiu catolicismu“ este absolutamente impotinte, cu tóte privilegiurile cu care-lu impresóra.

Déca voru dara sa iésa din impasulu in care se afla, nu este decâtu o esîre, un'a singura : Complect'a separatiune a statului si bisericei, si prin urmare a scólei si bisericei.

„Le Siécle.“

Despre Romani'a.

Diurnalistic'a europénа se ocupa de unu tempu incóce seriosu cu Romani'a. In cele urmatórie reproducemu dupa Pressa din „Le Constitutionnel.“

Iéta ce dîce acestu organu :

„Se spune, de câtu-va tempu, ca Romani'a voiesce a se declará tiér'a independenta, sfaramându legaturile cari o unescu cu Turci'a. Ce-va mai multu, din raporturile de cordialitate ce esista intre poporulu românu si celu serbu, din relatiunile de buna vecinatate pre cari printii celoru doue tieri le-au stabilitu intre ei, s'a voitu a se conchide ca Romani'a si Serbi'a a incheiatu o aliantia ofensiva, cu intentiunea de a pune focu orientului si a moscení ele pre „omulu bolnavu.“

„Amu espusu in mai multe renduri, in acestu dîariu, evenimentele si situatiunea tieriloru dunarene, si déca lectorulu voiesce a-si aduce aminte de ceea ce amu dîsu in asta privintia, ne va fi lesne a demonstrá ca sgomotele mentionate mai susu suntu cu totulu neintemeiate. Si mai intâiu ce interesu practicu aru avé Romani'a cá sa turbure pacea lumei si sa se separe cu violintia de Turci'a. In momentulu de facia ea este o tiéra independenta, cu cea mai mare parte din atributele suveranitâtiei. Nu prea vedemu ce aru avea de câscigatu dintr'o ruptura cu Turci'a. Fâra indoiéla, in mai multe renduri Turci'a, reu consiliata, in locu de a recautá amiciti'a poporului românu, a crediutu de datoria sa se opuna desvoltârii si reformeloru sele. Dara românii totu-déun'a au avutu speranti'a de a asceptá si de a sperá ; in cele mai rele dîle din istori'a loru, ei n'au perdutu confiinti'a in ei insîsi si in justiti'a lumei civilisate. Grati'a acestei bune atitudini, neintielegerile cu Pórt'a au fostu aplanate fâra sgomotu, fâra a se atinge pacea lumei si totu-déun'a in favórea drepturiloru loru legitime.

Iéta astadi unu nou puntu negru, cum se dîce, par'ca apare la orisontulu politicu alu celoru doue state. Toti cei cari au urmatu cestiunile de politica generale cunoscu cele patru capitulatiuni incheiate odinióra intre suveranii moldo-valachi si sultani. Aceste capitulatiuni proclama pre Romani'a si Moldov'a cá state independente, ele le recunoscu unu teritoriu cu totulu deosebitu de imperiulu otomanu, le garantéza o autonomia absoluta, adeca dreptulu de a-si dá tóte legile de dreptu privatu si publicu ; ele le asigura dreptulu de a alege, dupa cum intielegu ei, pre printii loru domnitori pre cari sultanii suntu tienuti a-i recunósce fâra opositiune ; ele le mai asigura inca dreptulu de a incheiá tractate, precum si dreptulu de pace si de resbelu si fâra sa aiba a dá séma sublimei Porti de actele loru ; ele le garantéza, intr'unu cuventu, tóte drepturile de suveranitate interióra si esterióra.

„Aceste conventiuni sinalagmatice demonstrà pâna la eviden tiacomplect'a suveranitate a principateloru, probându totu odata — cum fórte bine dîce memoriulu adunârii valache din 1857 — ca principatele n'au tractatu cu Pórt'a si n'au cerutu protectiunea sea de câtu pentru a garantá mai bine suveranitatea loru. Resulta fórte naturalu din acestea ca relatiunile Romaniei nu potu fi regulate de câtu prin conventiuni directe cu cele-lalte state. Ne putemu dara intrebá astadi, pentru ce Turci'a s'aru formalisá cându românii revindeca dreptulu de a regulá in libertate raporturile loru comerciali prin conventiuni cu statele vecine.“ „Cine uséza de dreptulu seu nu leséza pre nimeni“ este unu principiu de dreptu internatiunalu cá si de dreptu privatu.

Pórt'a, e adeveratu, opune guvernului din Bucuresci propriele sele tractate de comerciu, in cari se afla clausul'a ca aceste tractate voru fi aplicabile si principateloru. Dara acésta trasatura de condeiu a cancelariei otomane e de ajunsu óre cá sa anuleze unu dreptu vechiu si formalu, inscrisu in tóte capitulatiunile turco-române, recunoscutu si proclamatu in mai multe renduri de sultani, totu-déun'a respectatu de Europ'a cu care românii au incheiatu numeróse tractate si conventiuni ? O asemenea doctrina aru fi contraria credintiei angajamenteloru internatiunali. Vediendu inse ca argumentulu nu este câtu-si de pucinu favorabilu pretentiuniloru sele, Pórt'a

---

dieu me miru cum mai suntemu si cum suntemu !

Astfeliu me introduse mosnégulu venerabilu in traditiunea ce urméza, apoi continuà.

„Pre cându eramu baetanu spuneau betrânii cà unu stramosiu de a lui Chimini'a (Kemeny) acestui'a a omoritu pre unu vladica românescu, pentru ca n'a vrutu sa se faca unitu.“

Pre vladic'a acel'a, dîce ca sa-lu fi chiamatu Savu, si ca erá betrânu câtu véculu. Chimini'a, spuneau ca erá pre atunci mai mare preste ceilalti domni, cumu-i unu solgabirau preste prosti si preste biraie. Domnii au vrutu sa faca pre vladic'a unitu cá apoi sa se faca si prostimea, dara vladic'a n'a vrutu, si pentru aceea l'au prinsu si l'au dusu la Chimini'a cá sa-lu judece. Chimini'a l'a legatu busdugu*) si pre ferést'a cetatiei*) lu aruncà de a dur'a pre cósta la vale oblu in Muresiu, — ca pâna mai anu Muresiulu curgea chiaru pre sub cóst'a cetâtiei, de socoteai ca vrea sa sape sub dens'a si se o aduca in matca.

Dupa ce l'a aruncatu in Muresiu, a poruncitu strasnicu se nu indrasnésca cine-va a scóte pre vladic'a de acolo, ca-i vai de sufletulu lui.

(Va urmá)

***) A legá busdugu este analogu cu a legá fedelesiu, ad. cu mânile si piciórele la spate.

*) Cetate in gur'a poporului este „castelu.“

a cercatu sa puna in indoiéla chiaru autenticitatea capitulatiuniloru romàne; sistemu speciosu, déca aru fi astfeliu. Validitatea capitulatiuniloru intereséza pre sublim'a Pórta numai pucinu câtu si pre români, câci ele constitue singurulu titlu alu Turciei in ceea ce privesce plat'a tributului, pre câta vreme pentru români ele nu suntu singurulu titlu ce potu invocá in spriginulu drepturiloru loru de suveranitate. E de ajunsu a studiá istori'a seculeloru trecute spre a demonstrá ca nici odata turcii n'au cuceritu cu armele principatele dunarene.

Pre lânga acestea, nici nu e de trebuintia a ne urcá asiá susu in istoria spre a probá validitatea capitulatiuniloru. Ele au fostu citate de insesi Pórt'a in tractatulu dela Adrianopoli. Textulu loru e inscrisu si in mai multe hati-sierifuri. Mai multu inca, in tractatele sele cu Russi'a, Turci'a recunósce independinti'a teritoriului romànu, declaratu cu totulu deosebitu de teritoriulu turcu. Acel'asi faptu e recunoscutu de Pórta la conferintiele din Parisu, cându cere cá delta' Dunarei sa se anecseze la teritoriulu imperiului iéra nu la alu Moldovei; in fine, in circular'a sea din Iulie, 1856, Pórt'a dîce ca Europ'a n'a recunoscutu pâna atunci principatele cá parte integranta din imperiulu otomanu.

Câtu despre dreptulu specialu alu Romaniei de a regulá in libertate relatiunile sele comerciale cu cele-lalte state, ea lu a esercitatu totu-déun'a. Ea a incheiatu mai multe tractate politice si de comerciu cu Khanii Tatariloru, cu printii Ardealului, cu regii Ungariei, cu regii Poloniei si imperatii Germaniei, si, in tempii moderni, cu mai multe din puterile garante. Ea a incheiatu cu Engliter'a, in 1588, unu tractatu de comerciu; cu Rusi'a, tractate de aliantia in 1710 si 1711; cu Austri'a mai multe conventiuni, din cari cele mai importante suntu: conventiunea de estraditiune din 1843, si aceea pentru junctiunea drumuriloru de feru din 1874. Si, in tóte aceste casuri, Pórt'a nu numai ca n'a reclamatu contr'a acestoru acte de adeverata suveranitate, dara vedemu ca in 1588 insasi Pórt'a recomenda pre ambasadorulu reginei Elisabet'a a Engliterei suveranului Moldaviei. Sa amintimu, cu acésta ocasiune, ca in tecstulu originalu a tractatului turco-russu dela Kuciuc-Kainargi, din 1774, suveranii Moldovei si Valachiei suntu numiti: „sovrani de due principati.“ Sa adaogâmu in fine ca in negotiârile pentru pacea dela Carlovitz, in 1699, sublim'a Pórta a recunoscutu deplin'a independintia a principateloru. Câci, la exigentiele pârtiloru contractante, Austri'a si Poloni'a, dintre cari cea dintâiu cerea intinderea teritoriului seu pâna la Dunare, pre cându cea de a dou'a cerea Moldov'a, Pórt'a respunse „ca ea nu putea sa instraineze nimicu“ „din aceste teritorii, cari nu fusese cucerite cu sabi'a, si cari, prin urmare, erau libere.“ De atunci Austri'a a recunoscutu si ea acésta conditiune a principateloru, pre cându se negotiá pentru pacea dela Passarovitz (1718) si cându ea repetà cererea de cedare a Moldovei si Valachiei motivând'o pre acést'a „ca Pórt'a otomana nu erá de câtu protectórea iéra nu suveran'a acestoru doue principate.“

Astfeliu, dupa testulu capitulatiuniloru, cá si dupa antecedentiele istorice, Romani'a constitue unu statu suveranu si prin urmare liberu de a regulá, fâra vre-o ingerentia din partea Turciei, relatiunile sele de comerciu cu cele-lalte state. Turci'a nu va putea gâsí nicairi o renunciare espresa séu tacita a Româniloru la esercitiulu acestui dreptu, si de acestu dreptu, Romani'a useza astadi.

Astfeliu fiindu situatiunea, in ceea ce privesce tractatele de comerciu, se póte sperá ca marele puteri cari au garantatu autonomi'a Romaniei voru binevoi sa sprijine drepturile sele pre langa cabinetulu din Constantinopole, si ca acest'a petrundiendu-se de legitimitatea reclamatiuniloru romàne, in cele din urma nu se va mai opune cá românii sa reguleze directu cu cine suntu in dreptu interesele loru comerciale.

Pre de alta parte, conduit'a guvernului din Bucuresci, in ceea ce privesce fidelitatea sea pentru capitulatiunile cari léga pre Romani'a de sublim'a Pórta, este cu totulu corecta si leale. Din câte aflarâmu, resulta ca nimenea nu se gandesce in Principate a turburá liniscea Orientului nici ordinea de lucruri stabilita, bine intielesu ca, din parte-le, ómeni de statu dela Constantinopole, trebuie sa recunósca in fine ca Romani'a e o tiéra independenta si autonoma, avendu dreptulu de a se administrá cum intielege ea si de a regulá in libertate afacerile cari o privescu.

De lânga Alb'a-Iuli'a in Octobre 1874.

Cetindu in numerulu 70 a. c. alu „Telegrafului Rom.“ unu articlu din Bradu Zarandu scrisu de dlu prof gim. Georgiu Parau, me luà o nelinisce, si cu atâtu mai tare, câci recugetându la multe fapte implinite, acelea 'mi demustrara in unele laturi chiaru contrariulu asertiuniloru séu sorgintiloru de ingrigire si temere a d-sele.

Dlu corespondinte indata la inceputulu articlului seu se légana pre valurile multilaterale a „materialului discutaveru“; le insîra pre tóte si desirându-le iéra, cá unulu carele se tiene póte de tagm'a preotiésca se apuca de cele spirituale, si anume de biserica si administratorii ei. Dupa ce face definitiunea bisericei, aretandu, ca prin trens'a intielege pre administratorii ei, vorbesce despre preotimea din tempurile vechi, cum adeca aceea preotime fórte putienu pregatita au facutu natiunei romàne „servitiele cele mai mari“, cum mai departe religiunea si natiunalitatea prin mai multi seculi „plini de vicisitudini“ ni s'au pastratu mai numai prin preotime; si acést'a au potutu sa infrunte cursele inimice, si sa conduca pre fiii sei sufletesci intracolo, cá sa remâna fideli si adicti bisericei si natiunei loru, si totu de odata aréta si modulu prin care a potutu preotimea vechia face acele servitiuri bis. si natiunei. —

Fatia cu „modulu“ vreau sa aducu aminte dlui corespondinte ca: nu numai „reverinti'a, pietatea séu dóra increderea“ ce au nutritu poporulu romanu fatia cu fetiele bisericesci, bá chiaru nici singura „credinti'a cea firma, religiositatea si moralitatea“ n'au fostu si nici ca aru fi potutu fi singurii motori, cari sa opugnedie calamitâtile si periclele ce amenintiau pre acelea tempuri natiunea si biseric'a romàna! — Dovéda la acést'a ca natiunea in tempurile trecute — si perdù pre cei mai bravi fii ai sei, — iéra biseric'a fu atâtu de tare insielata, incâtu se desbinà in doue confessiuni, care desbinare fù isvorulu mai a tuturoru releloru cari de atunci incóce bantuí si bantue astadi in unu gradu mare natiunea insasi; ci pre lânga „motorii“ enumerati de dlu corespondinte, preotimea nóstra din trecutu simpla si fâra sciintia — si avù meritulu de a face natiunei si bisericei acelea servitiuri ajutata de tristele si totusi norocósele impregiurâri, intre cari se aflau acelea, si anume: catolicismulu de o parte, reformatiunea sèu protestantismulu pre de alta parte luptau intre sine cá sa smulga pre românu dela credinti'a sea cea vechia, si sa-lu unésca cu sine; resultatulu fù dupa proverbiulu: „inter duos litigantes tertius gaudet, — câci catolicismulu magulí pre românu cu unele donatiuni si favoruri neinsemnate, ba tramise si din fii natiunei romàne pre unii sa studiedie pre la facultâti mai indepartate dupa ce i trase la unire. —

Protestantismulu de alta parte ne traduse cartile bisericesci in limb'a nóstra, toti cu intentiunea de a ne trage la ei; dara intr'aceea tempurile resbóieloru si a frecâriloru intre regi si principi, cari numai incetau le mai dedeau si de lucru adversariloru nostri, incâtu mai uitându-si ei pre câte unu momentu de planulu celu infernalu, mai cu tempu slabindu-le puterea cându la unulu cându la altulu, nu posedeau spre norocirea nóstra destula seriositate in esecutarea acelui'a, si asiá românulu cu biet'a sea preotime — si potea vedea de credinti'a si rogaciunea sea. —

Catu insa fatia cu impregiurarea ca: vocea cea farmecatória si sânta a preotimei din trecutu astadî numai póte strabate la inimele crestiniloru, si a perdutu farmeculu etc.“ amintescu dlui coresp. ca si aceea voce a preotimei vechi inaintea cresciniloru de pe atunci iéra timpulu o a ajutatu; precum singuru dîce, ca in trecutu erau timpurile ne liniscite si inimicii poporului nostru la culme cu cursele si apesârile loru, — da! intr'adeveru timpuri negre, cu lupte continue incatu bietulu tieranu nici nu mai sciá unde sa-si mai mute cas'a pe dealuri, intre paraie ori sa se duca in intunereculu poduriloru cá sa nu-si mai verse sângele pentru ambitiunea si de multe ori tiranismùlu strainiloru. —

Si óre ce avea bietulu romanu sa faca in acelea impregiurâri? — Oftá si se rogá lui Ddieu sa-lu mai scape si pe elu de nevoi! Iata unu motivu tare, o circumstantia carea radicà vocea preotimei la valórea ce i-o atribue dlu coresp. si carea a si avuto.

Vedi bine in acelea timpuri nici coruptiunea nu si a potutu intinde radecini, pentru-ca scimu ca coruptiunei i trebue timpu liniscitu si liberalu, cá si buruienei cá sa se estinda. —

Dar' apoi cautandu bine la timpulu de adî, la spiritulu celu liberu, la inaintarea in cultura cu, si fâra sistemu si comparandu-lu cu timpurile trecute, déca ne vomu uitá la tóte schimbârile bune ori false, dieu nu ne vomu mirá de tactic'a popóreloru preste totu si in specie de tactic'a poporului romanu de adî, care a inceputu a se simtí descatusiatu si liberu. Singuru poporulu se pare ca simte ca au sburatu timpurile bigotismului si cautandu la superiorií sei, si vediendu ca si elu e recunoscutu legalminte de cetatianu cu aceia si cu tóte celelalte popóre portandu de asemenea greutâtile tierei, e respectata si asigurata de câtra lege si personalitatea si proprietatea lui, vediendu tóte aceste aru inaintá bucurosu, dar' calea spre inaintarea lui inca nu e din destulu pregatita. Nu! caci pe lânga nefavorulu timpului ín producte mai lipsese si instructiunea cuvenita. Ast'a desi cam cu sfiiala dar' trebue sa o recunóscemu, pentruca instructiunea ce se da in scólele de pe sate in locu de a luminá poporulu, pe multe locuri mai multu lu strica. — Amu auditu in mai multe comune jalbindu-se poporulu ca: de vro câtiva ani totu platescu la bani la dascali si totu nu s'au alesu baremu cu unu copilu care sa scie ceva, si sum siguru ca in cele mai multe comune lucru sta asia, in Zarandu insa totusi astfeliu de casuri suntu acum mai rare. — Apoi mai adauge dle coresp. si impregiurarea ca poporulu nostru avendu a suportá atatea greutâti publice, de multe ori se nacajesce, injura si-si uita si de pop'a si de biserica. — (va urma).

Varietâti.

⁂ Escelenti'a Sea dlu ministru Georgiu *Bartal*, cu ocasiunea caletoriei sele prin districtulu Cetatiei de pétra (Kövár) a daruitu pre sém'a scólei gr. or. din *Secatur'a* 50 fl. v. a. pentru cari, in numele comunei bisericesci, se aduce de câtra parochulu nostru de acolo Basiliu *Buzura* inaltului daruitoriu cea mai profunda multiamita publica.

⁂ *Adunare scaunale* se va tiené in Sabiiu Joi in 12 Novembre. Intre agendele acestei adunâri este si alegerea deputatiloru la conflussulu universitâtiei.

⁂ *Comunicatiunea directa intre Vien'a sî Constantinopole.* Ni se comunica, ca septemân'a trecuta a avutu locu in Bucuresci o conferintia pentru infiintiarea unui serviciu directu pentru persóne si marfuri intre Vien'a si Constantinopole via Crocovi'a-Lemberg. Romanu-Bucuresci, indata ce navigatiunea vapóreloru accelerate pre Dunare va incetá, pre tempulu de iérna. La acésta conferinti'a au luatu parte delegatii tuturoru drumuriloru de feru interesate, precum si doi representanti ai câiloru ferate turcesci. Conventiunea s'a incheiatu dejá sub reserv'a aprobarei directiuniloru respective: Prin infiintiarea acestui serviciu spre a face concurintia comunicatiunei dejá esistinte, Vien'a Podvolocysca-Odessa-Constantinopole.

⁂ *Datoriele Russiei.* Eata unu estrasu alu „Revistei financiarie“: La 1 Ianuariu 1875, datoriele imperiului rusu, se voru urcá la: 93,553,000 fl. holland, 87,326,388 lire sterlingi si 927,985,000 ruble, se intielege déca prin nisce intemplâri neprevediute acestu tablou nu se va schimbá.

Raportu comerciale.

Sabiiu 6 Novembre n. Grâu 4 fl. 87 xr. frumosu, 4 fl. 53 xr. mestecatu, 4 fl. 20 xr. cualit. infer.; secar'a 3 fl. 40 xr. pâna 3 fl. —; — orzu fl. 3; ovesu 1 fl. 53 pâna 1 fl. 80 xr.; cucuruzu (porumbu) 2 fl. 93 xr.; cartofi 1 fl. 8 xr. galét'a austriaca.

*C*ânep'a — fl. maj'a.

Lintea 6 fl — xr.; mazarea 6 fl. — xr., Fasolea 6 fl. 67 xr.

Fenu legatu — fl. 85, nelegatu — fl. 80 xr., paie lungi 60 xr., scurte 50 xr, maj'a.

Lemne de focu 8—9 fl. stang. austr.

Carnea de vita 18—20 cr. p., de porcu 28 xr. Unsórea 79 xr. pâna la 1 fl. 20 cup'a.

Burs'a de Vien'a.

Din 25 Octomvre (6 Nov.) 1874.

Metalicele 5%	70	35
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	74	35
Imprumutulu de statu din 1860	110	—
Actiuni de banca	989	—
Actiuni de creditu	237	75
London	109	85
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	78	—
„ „ „ Temisiorene	77	25
„ „ „ Ardelenesci	74	75
„ „ „ Croato-slavone	79	50
Argintu	104	25
Galbinu	5	23
Napoleonu d'auru (poli)	8	86

Celu mai nou si mai mare depositu de orológe in Sabiiu.

la

IOHANN BUSCHEK

orologieriu,

Uliti'a Cisnadiei Nr. 16 vis-a-vis de Hotelulu: „La Corón'a Ungariei“.

Recomenda orologele sele de auru sî argintu de I calitate, de Genf, alese personalminte sî probate prin oficiu, cu garantia de 1—2 ani.

Orologie de argintu cu câte fl. 13, 14, 16, 18, 20, 24, 26, 28, 30—40.

Orologie de auru cu câte fl. 28. 30, 32, 34, 36, 40, 45, 50, 60, 70—150,

De I calitate orológe cu pendulu, o decóre pentru ori-ce locuintia cu câte fl. 28, 30, 32, 34, 36, 38, 40, 44, 46, 50, 60, 70—150.

Orológe de biroulu francesu, de marina sî desteptatórie (Wecker) etc.

Lantiuri de auru sî argintu, probate prin oficiu sî adeca: Lantiuri de argintu cu câte fl. 3, 4, 5 pâna la 12, de auru: Lantiuri de gâtu cu câte fl. 32, 34, 36, 40, pâna la 80 sî 150.

Reparaturele se facu dupa modulu celu mai nou solidu sî cu garantia de unu anu.

Pretiu curinte mai detaiatu gratis et franco.

(17—20)

Redactoru respundetoriu: **Nicolau Cristea.**

Editur'a si tipariulu tipografiiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Nr. 86. ANULU XXII.

Sabiiu in 31 Octomvre (12 Nov.) 1874.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pàrti ale Transilvaniei sî pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 $^1/_2$ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 $^1/_2$ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 $^1/_2$ cr. v. a.

Sabiiu 26 Octobre.

Sub rubric'a „diet'a Ungariei“ au potutu vedea cetitorii nostri in nru trecutu alu foiei nóstre, ca in cas'a deputatiloru s'a desbatutu de nou novel'a dela legea electorala. Caus'a desbaterei acestei'a este modificarea unoru paragrafi ai novelei desbatute si primite in cas'a deputatiloru in vér'a trecuta, de câtra cas'a magnatiloru.

Punctulu celu mai insemnatu, la carele s'a opritu si cas'a magnatiloru a fostu § 5 din novela, carele privesce censulu electoralu din Transilvani'a.

Este minunatu lucru, ca cestiunea acést'a se tragana atâtu de indelungatu si se carpesce cu atâtea petece, precându togma legea electorale aru trebuí sa formeze unu intregu, pentru ca are sa dea espresiune unitâtiei statului.

Este lucru ne esplicabilu, ca pre cându de o parte uniunea Traniei cu Ungari'a se pronuncia cu atât'a solemnitate, pre cându chiaru si numele Traniei se ecsiléza cá unu ce amenintiatoriu intregitatei statului si corónei, de alta parte se cauta tóte medilócele spre a sustiené deosebirea intre representanti'a poporului din Ungari'a proprie si din pârtile Transilvaniei.

Déca este modalitatea acést'a cea adeverata spre a mulcomi spiritele in Tranni'a, si a castigá animele, trebuie sa marturisimu, ca noi acést'a nu o pricepemu.

„Pester Lloyd“ ne spunea in dilele trecute de niscari telegrame din Clusiu, despre cari alte foi sustienu ca vinu dela partid'a casinei séu aristocratice din Clusiu, de alta parte „Reform“ din Buda-Pest'a publicà o epistola séu declaratiune subscrisa de trei magnati ierasi din Clusiu.

Cuprinsulu acestor'a ne deslusiesce caus'a chinuriloru si dureriloru celoru indelungate ale nascerei unei legi electorale. Caus'a acést'a, desbràcata de ori ce perifrase este temerea, ca in pârtile nóstre transilvane, prin o lege ecuitabila, se voru innecá castele privilegiate si adeverat'a espresiune a tierei va esi la nivelulu celu doritu de dens'a la care este si indreptatita.

De aci se esplica impregiurarea, ca pre cându in Ungari'a censulu electoralu este normatu dupa proprietate, pe atunci in Transilvani'a este normatu dupa contributiunea directa, mai adauge admisibilitatea netiermurita a nobilimei celei numeróse, carea in Transilvani'a se afla in o desproportiune numerica fórte mare.

Eramu de multu in asceptare, si credeamu fórte justu, ca esceptiunile cari s'aru verîtu in legile electorale din Pest'a si Clusiu in anii cei viforosi ai revolutiunei, sa se stérga acum in tempulu celu liniscitu alu constitutiunalismului. Asia d. e. noi nu pricepemu pentru ce nobilimea sa mai aiba privilegiuri netiermurite acum cându ea numai forméza o clasa esceptiunale in statu, decâtu dóra prin purtarea unui titlu séu unui predicatu.

S'a discutatu in mai multe renduri asupr'a legei electorali, au fostu mari lupte in parlamentu, dara putiene, préputiene voci s'au auditu, cari sa combata si esceptiunile remase din evulu mediu si diferinti'a intre censurile unei tieri acum unite.

Neci acum nu vedemu óre care modificare, carea sa se apropia de aflarea unei chiei pentru unu censu egalu pentru cesti din Transilvania, precum este in Ungari'a.

Legea cea noua sustiene pentru Ungari'a patrariulu de sesiune ; pentru Transilvani'a ficseza unu censu de 14 fi. 28 cr. langa care socotinduse si darea personale trece preste 17 fi.v.a.

Nu e destulu cu atata. Magnatii din Transilvani'a nu suntu multiamiti Ei dau cu asaltu asupra cercuriloru de influintia din Pest'a si voru cá in Transilvani'a sa tréca censulu preste 2 0 fi. v. a. Si mare mirare va fi déca cumva nu voru isbuti.

Novela tocma s'a tranpusu casei magnatiloru si acolo vocile din sinulu aristocratiei tranne voru aflá unu resunetu siguru, care in fine se va sanctiuná si de maioritatea dietei.

Pentru ultim'a óra ne radicamu vocea in favórea unei consideratiuni mai nepreocupate a referintieloru tranne. Sa nu uite parintii conscripti ce agricultura, ce industria si comerciu este in Transilvani'a si sa nu mesure unu censu mai mare decâtu acolo, unde si agricultur'a si comerciulu si industria se bucura de o desvoltare mai mare cá aici intre muntii si délurile nóstre.

Déca o facu totusi apoi insisi dau acésta demintire legei de uniune si facu cá populatiunea tranna sa se considere nu unita cu, ci subordinata Ungariei.

Parintii patriei sa nu mai dea ascultare putieniloru aristocrati din Transilvani'a, cari vedu naluci pre toti paretii, càci atunci pururea voru sustiené o rana latenta in tiéra, carea nu va duce nici candu la resultate bune.

Orientulu latinu gasesce ca foia nóstra s'a pronunciatu in nrulu dela 20 octobre asupra alegerei *„in terminii cei mai condamnabili.“*

Inainte de tóte trebuie sa atragemu atentiunea onorabilelui scrietoriu in „Orient. lat.“ ca in articululu din cestiune nu a pututu fi vorb'a despre actulu alegerei de archieppu si metropolitu cá atare, ci numai de procedur'a unoru ómeni din congresu in cele ce au premersu actulu de alegere. De unde e a se deduce ca respectivulu a scosu judecat'a sea a supr'a articulului nostru numai si numai din sentiementulu celu vatematu alu adeverului pre care de necasu ca lu vede cadiendu asupr'a sea si aloru sei vrea sa-lu pravalésca asupr'a nóstra.

De altmintrea déca a aflatu de bine cá espunerea temeriloru nóstre din cele premerse sa o estinda si asupr'a actului de alegere, vin'a nu e a nóstra. Déca esprimaramu temerea ca unii voru lucrá din interesu si din resbunare, si „liberalismulu“ loru politicu lu voru transpune in biserica amu comisu ceva condamnabíle ? De vomu fi calcatu pre cineva tocma pre batatura (ochii de gaìna) sa ne ierte , câci noi n'amu sciutu ca o are si nici n'amu sciutu ca la care picioru ! In fine spre consolarea celui din „Orientulu latinu“ i recomandâmu sa cetésca „Lumin'a„ din Aradu Nr. 79 (si déca voiesce si „Gura Satului“) cá sa véda, ca astfeliu de temeri prin cari sa condamna procederea unoru barbati din „elit'a natiunei,“ nu se afla numai in foi'a nóstra, ci si prin altele.

O insinuatiune din cele mai impudice ni se face noue, ca spargemu statutulu organicu!

Noi, si cu ai nostri, l'am aparatu chiaru cu abnegarea nostra, pentru-cà si atunci candu acei aperati in „Orient. lat.“ ne denunciase in siedintia publica, ca spargemu dulapuri spre a falsificá acte, amu suferitu si nu amu parasitu congresulu si dupa ce mintiunile aceste s'au refrantu si denuntiatorii s'au vediutu dati de rusine ne amu multiamitu cu propunerea carea s'a facutu de acea parte ; dupa alegere n'amu datu níci unu protestu, dupa cum sustienu multi ca amu fi facutu(!) numai si numai ca se nu se sparga statutulu organicu. Si cu tóte aceste noi spargemu? Frumósa logica!

Diet'a Ungariei.

Buda-Pesta, 5. Novembre 1874. Presiedintele *Perczel* deschide siedinti'a de adî a casei representative la 10 óre. Dupa resolverea formalieloru indatinate

Iul. *Horvath* indrépta cu o scurta motivare câtra ministrulu de financie urmatórea interpelatiune :

„Este adeveratu, ca guvernulu a incheiatu cu firm'a Biach si Bayersdorf in lun'a lui Septembre unu contractu pentru predarea unei anumite cuantitâti de lemne in Petrosieni ?“

Déca este altfeliu, adeveresce-se ca guvernulu are intentiunea de a incheiá cu firm'a amintita unu asemenea contractu relativu la proviantulu de lemne restantu ? Tiene ministrulu ca este bine, cá comerciulu cu lemne care si asiá este destulu de decadiutu in Transilvani'a, sa se concentreze intr'un'a mâna ?

Déca nu, ce are de cugetu a face, pentru cá sa se póta vinde proviantulu ingramaditu in depositele de lemne din Transilvani'a si pentru cá sa se scutésca interesulu senguraticiloru si alu statului, cându o atare cuantitate de lemne se va scóte de odata in tergu ?“

Interpelatiunea se va predá in scrisu, ministrului respectivu.

G. *Lükö* se róga, cá cas'a sa purcéda mai intaiu la alegerea comisiunei care este chiemata a resolví intrebârile bisericesci-politice.

Presiedintele observa, ca alegerea va urmá in siedinti'a de poimâne (aprobare.)

La ordinea dîlei urméza mai intaiu raportulu comissiunei centrale despre modificatiunile facute de cas'a magnatiloru in proiectulu legei de incompatibilitate.

La punctu b) in § 1, care cuprinde dispusetiunea, ca afara de ministri se mai póte alege (de deputatu dietalu) numai unu secretariu de statu, cas'a magnatiloru propune modificatíunea „secretarii de statu séu substitorii secretariloru de statu.“

Referentulu L. *Horváth* aréta, ca de aceea se dechiara numai unu secretariu de statu de compatibilu, pentru ca totudeun'a numai unulu trebuie sa conduca administratiunea si in legislativa este de ajunsu unulu pentru a representá pre ministru.

Maioritatea respinge modificatiunea propusa de cas'a magnatiloru.

La § 2 cas'a de susu propune, sa remâna afara dispusetiunea ce privesce eschiderea arendatoriloru. Comissiunea centrale se alatura la acésta modificatiune a casei magnatiloru,

Referentulu motivandu acésta propunere o recomenda spre acceptare.

I. *Madarasz* aduce aminte adres'a ce o a adresatu partid'a deakista de curendu câtra stim. conducatoriu, care voiesce cá principiulu incompatibilitâtiei sa se esecuteze cu cea mai mare rigóre. Oratorulu propune sa se respinga modificatiunea casei de susu.

Punendu-se la votu se primesce propunerea comissiunei centrale cu 91 contr'a 81 voturi. Contra acestei propuneri au votatu opositiunea intréga afara de Fr. Houchard si I. Horvath si vro 10 deakisti.

Modificatiunea casei magnatiloru relativa la directori, consiliari administrativi etc. si la institutele ce stau íu legatura cu guvernulu se respinge dupa o scurta motivare a referentului.

La punctu e) din § 2 propune cas'a magnatiloru cá sa se stérga din dispusetiunea ce privesce liniele de feru concesiunate cuvintele „pâna cându se bucura de garanti'a statului.“ La a dou'a alinie a acestui punctu propune cas'a magnatiloru stergerea cuvinteloru „la casu cându au abdisu de concesiune séu o au transmisu la altulu si nu o mai posiedu in fapta.“

Comissiunea centrale spriginesce acést'a modificatiune.

Referentulu L. *Horvath* dice, ca cas a mágnatiloru a manecatu dela parerea, ca aplicarea principiului de incompatibilitate va fi prea rigorósa, cându tóte liniele se voru predá deplinu comunicatiunei. La acést'a parere s'a alaturatu comissiunea centrale. La acestu punctu vorbescu *Paczolay, Col. Ttsza. Uermény, Csernatony si Fr. Pulszky.*

Venindu la votu se primesce cu mare maioritate propunerea comisiunei centrale si in celelalte puncte ale proiectului de incompatibilitate se primescu dupa o discussiune scurta propunerile comisiunei.

O desbatere sgomotósa s'a incinsu la modificatiunea propusa de cas'a magnatiloru in proiectulu notariatului. Si de asta data fu *Paczolay* acel'a ce provocà furtun'a. Caus'a fu acésta : § 7 din proiectulu notariatului statoresce ca notarii publici compunu documentele in limbele ce suntu in usu in tienuturile respective, adeca in limb'a protocalaria a iurisdictiunei. Cas'a magnatiloru cere cá documentele originali sa se compuna esclusivu in limb'a maghiara si in celelalte limbe sa se edee numai traduceri.

Comisiunea pasindu pe calea de medilocu propune urmatoriulu testu : Denumirea de notariu publicu dà numai indreptatirea de a compune actele notariali in limb'a ungaria ; pentru a compune si in alte limbe se dà din partea ministrului de justitia concesiunea numai acelor'a cari voru dovedí o desteritate perfecta in limb'a respectiva.“

Deputatulu românu *Bonciu* pledà pentru testulu votatu degia, care tiene contu de pretensiunile indreptatite ale nationalitâtiloru.

Deodata se radica *Paczolay* si tienù o cuventare hypersiovinistica, in care pretinde acceptarea modificatiunei casei magnatiloru in interesulu maghiarismului. Cându adusera deputatulu românu Al. *Romanu* si D. *Irányi* din stâng'a estrema argumente de utilitate si ecuitate contr'a siovinisticului Paczolay se scolà Csernatony pentru a intrece in vehementia si in atacuri contr'a natiunalitatiloru in genere si a deputatiloru natiunali in deosebi, pre pretensivulu Paczolay.

Fostulu ministru presiedinte *Slavy* admonéza cas'a representativa si o róga cá sa nu judece cestiuni atâtu de grave cu patima si sub influintí'a unoru aparinte neplacute sengurratece. Sa nu se atitie si amarésca natiunalitâtile fâra causa si déca camer'a nu este multiamita cu legea natiunalitâtiloru, acést'a sa se modifice pre cale legale, nu inse prin arbitragie dejositorie cari nu convinu cu demnitatea legislativei. Oratorulu votéza pentru testulu comissiunei centrale.

Col. *Tisza* de asemene se dechiara contr'a lui Paczolay si Csernatony. Cas'a de susu atâtu din privinti'a obiectului câtu si a consideratiuniloru politice n'are dreptu. Intru câtu concede interesulu statului ungaru trebuie sa se dee tuturoru cetatieniloru dreptu egalu si mai putienu se póte iertá o vatamare a drepturiloru private, ceea ce s'aru intemplá de buna sama la casu cându cetatienii se voru constringe sa-si compuna pacturile de casatoria si testamentele intr'o limba straina, de aceea oratorulu spriginesce testulu originalu.

La urma ia si ministrulu de justitia *Pauler* cuventulu. Oratorulu abstrage dela punctulu de vedere natiunalu si considera numai obiectulu in cestiune. Pentru conservarea primatului maghiaru s'au luatu mesuri de ajunsu. De vomu merge mai departe si vomu cere cá si protocolulu, ascultarea partideloru si informatiunea loru sa se compuna in limb'a maghiara, atunci va urmá nesmintitu impregiurarea, ca partidele se voru folosi de notariulu publicu numai cându voru fi silite. In casurile in cari stà la dispusetiunea partideloru sa-si ia séu nu unu notariu — si acele suntu cele mai dese — ele nu se voru folosi de densulu. Prin acést'a institutiunea notariatului publicu este atacata togm'a la radecina. Oratorulu sustiene propunerea comissiunei centrale.

Mai cuventà dep. Wächter si apoi urmà votarea intre sgomote mari. Precum se vede, Cas'a erá inpartita in trei tabere dintre cari nice un'a n'avea maioritatea, de aceea oratorii dintre tóte trei grupele se opintira a provocá unu modu de votisare, din care sa resulte o maioritate. Presiedintele purcese din principiulu, cá sa se puna la votu numai propuneri de modificatiuni. Cadiendu atâtu modificatiunea casei de susu câtu si propunerea comisiunei centrale, presiedintele totu persistà pre lânga testulu acceptatu odata. In urma proiectulu se resolvesce in sensulu propuneriloru comissiunei centrali.

SCAUNULU SABIIULUI.

Bugetulu pre anulu 1875.

A. Recerintie:

1. Adausu la spesele de administratiune din anulu 1866—1871 cu 25077 fl. 93 cr. rat'a a III-a cu 6000 fl. 2: Contingentulu la fondulu de pensiune 1200 fl. 3. Pentru scopuri economice rurali 2000 fl. 4. Chiria pentru carcerele — cetâtiei — din 1861—1870 sum'a portiale cu 2000 fl. 5. Pentru ingrigirea agendeloru cassei cá remuneratiune 800 fl. 6. Pentru erogatiuni neprevediute 600 fl. Sum'a trebuintiei 12.600 fi.

B. Acoperire :

Prin contingentulu a) a cetâtiei Sabiiului cu 6300 fl. 46 cr., b) a comuneloru rurali cu $3^{1}/_{4}\,^{0}/_{0}$ a datoriei de contributiune din 1873 si adeca:

1. Boiti'a: 2780 fl. $77^{1}/_{2}$ cr. contributiune 90 fl. 37 cr. contingentu. 2. Bungartu 1980 fl. 98 cr. contributiune. 64 fl. 38 cr. contingentu; 3. Vurperu 7386 fl. 23 cr. contributiune, 235 fl. 5 cr. contingentu; 4. Sadu 3450 fl. 46 cr. contributiune 112 fl. $13^{1}/_{2}$ cr. contingentu; 5. Avrigu 9943 fl. $40^{1}/$ contributiune 323 fl. 14 cr. contingentu; 6. Galesiu 1362 fl. $94^{1}/_{2}$ cr. contributiune 44 fl. 29 cr. contingentu; 7. Bradu 4100 fl. $31^{1}/_{2}$ cr. contributiune. 133 fl. 26 cr. contingentu; 8. Cristianu 9416 fl. $85^{1}/_{2}$ cr. contributinne, 306 fl. 4 cr. contingentu; 9. Siur'a-Mare 6121 fl. $33^{1}/_{2}$ cr. contributiune, 198 fl. 94 cr. contingentu; 10. Gurariului 4166 fl. 29 cr. contributiune, 135 fl. 40 cr. contingentu; 11. Hamb'a 3398 fl. $51^{1}/_{2}$ cr. contributiune, 110 fl. 45 cr. contingentu; 12. Amlasiu 4792 fl. $2^{1}/_{2}$ cr. contributiune, 155 fl. 74 cr. contingentu; 13. Gusteritia 5687 fl. 47 cr. contributiune, 184 fl. 84 cr. contingentu; 14. Cisnadia 9710 fl. 71 cr. contributiune, 315 fl. 60 cr. contingentu; 15. Cacov'a 1497 fl. $7^{1}/_{2}$ cr. contributiune, 48 fl. 65 cr. contingentu; 16. Casioltiu 2951 fl. $50^{1}/_{2}$ cr. contributiune 95 fl 92 cr. contingentu; 17. Siur'a-Mica 5531 fl. $10^{1}/_{2}$ cr. contributiune, 179 fl. 76 cr. contingentu; 18. Cisnadiór'a 2064 fl. $85^{1}/_{2}$ cr. contributiune, 67 fl. 10 cr. contingentu; 19. Mohu 2004 fl. 10 cr. contributiune, 65 fl. 13 cr. contingentu; 20. Turnisioru 9310 fl. 32 cr. contributiune, 202 fl. 58 cr. contingentu; 21. Nou 5192 fl. 80 cr. contributiune, 168 fl. 76 cr. contingentu; 22 Orlatu 4519 fl. 60 cr. contributiune, 146 fl. 89 cr. contingentu; 23. Poplac'a 3639 fl. 83 cr. contributiune, 118 fl. 29 cr. contingentu; 24 Porcesci 2487 fl. $15^{1}/_{2}$ cr. contributiune, 80 fl. 83 cr. cóntingentu; 25. Racovitia 2796 fl. 14 cr. contributiune, 90 fl. 87 cr. contingentu; 26. Resinari 9898 fl. $75^{1}/_{2}$ cr. contributiune, 321 fl. 71 cr. contingentu: 27, Rusciori 2160 fl. $15^{1}/_{2}$ cr. contributiune, 70 fl. 20 cr. contingentu; 28 Rusiu; 5106 fi. $96^{1}/_{2}$ cr. contributiune 165 fl. 97 contingentu; 29. Rosi'a 4558 fl. $33^{1}/_{2}$ contributiune, 148 fl. 14 cr. contingentu; 30. Sielimberu 4963 fl. 90 cr. contributiune, 161 fl. 33 cr. contingentu; 31. Sebesiulu-superioru 1218 fl. 59 cr. contributiune, 39 fl. 60 contingentu; 32. Sebesiulu-inferioru 1526 fl. $83^{1}/_{2}$ contributiune, 49 fl. 62 cr. contingentu; 33. Sibielu 2172 fl. 13 cr. contributiune, 70 fl. 59 cr. contingentu; 34. Sinn'a 5252 fl. 48 cr. 170 fl. 71 cr. contingentu; 35. Slimnicu 10931 fl. $61^{1}/_{2}$ contributiune, 355 fl. 28 cr. contingentu; 36. Sacdeate 3635 fl. 25 cr. contributiune, 118 fl. 24 cr. contingentu; 37. Saliste 9102 fl. $43^{1}/_{2}$ cr. contributiune, 295 fl. 83 cr. contingentu; 38. Talmaciu. 3228 fl. $94^{1}/_{2}$ cr. contributiune, 104 fl. 93 cr. contingentu; 39. Talmacelu 1972 fl. 8 cr. contributiune, 64 fl. 9 cr. contingentu; 40. Dai'a 3242 fl. 83 cr. contributiune, 105 fl. 39 cr. contingentu; 41. Tilisc'a 3311 fl. 45 cr. contributiune, 107 fl. 62 cr. contingentu; 42. Vale 2587 fl. 35 cr. contributiune, 83 fl. 99 cr. contingentu; 43. Westemu 2855 fl. 77 cr. contributiune. 92 fl. 81 cr. contingentu; Sum'a contributiunei 194.018 fl. 67 cr. Sum'a contingenteloru 12600 fl. 92 cr.

Bilantiu.

A. Recerintia 12600 fl. — B. Acoperire 12600 fl. 92 cr. — Restulu cassei 92 cr.

Sabiiu, in 18 Octobre 1874.

Magistratulu.

Inclita adunare scaunale!

Basându-se magistratulu pre conclusele inclitei adunantie scaunale a compusu bugetulu pentru cass'a scaunale pre anulu 1875 sî lu asterne adunârei scaunale spre competenta consultare, esaminare sî determinare.

Inclitei adunantie scaunale e dejá cunoscutu din consultarea asupr'a inaltului emisu ministeriale despre cestiunea arondârei, ca regimulu are de cugetu a pune in activitate cassele domesticale ale jurisdictiuniloru, voindu a asecurá acestor'a, in locu de dotatiunea din tesaurulu statului si pâna acum, o anumita cuota a contributiunei, lasându cá jurisdictiunile sa-si acopere deficitulu prin aruncaturi municipale.

Déca sî cum va urmá solutiunea acestei cestiuni, nu se scia, de óre-ce nu se póte prevedé cu securitate decisiunea legislativei asupr'a acestui proiectu,

De-o-cam-data remâne inca relatiunea de pâna acum a jurisdictiuniloru facia cu tesaurulu statului.

Precum in anii trecuti, asiá si pentru anulu 1875 Inaltulu Ministeriu de interne a cerutu preliminariulu despre spesele de administratiune a acestui scaunu, si facendu magistratulu acestu preliminariu, aretându-si si motivându-si trebuintiele, s'a rogatu, cá sa i se asemne, pre 1875 o dotatiune din tesaurulu statului de 31,410 fl. v. a. apoi — magistratulu — a comunicatu actulu intregu la 13 l. c. sub Nr. 6727 inclitei adunantie scaunale.

In bugetulu cassei scaunale pre 1875 vinu deci a se percepe numai acele erogatiuni, cari resulta pre lânga si afara de dotatiunea erariale si care reclama a fi acoperite din medilócele scaunale.

Astu-feliu de erogatiuni suntu:

1. Adausulu la spesele de administratiune din anii 1866 pâna in 1871. In 19 Septembre a. tr. a decisu inclit'a adunantia dupa o consultare esacta ca: sum'a esaminata si recunoscuta de drépta a acestoru spese pr. 25,077 fl. 93 cr. v. a. aru fi a se solví din cass'a scaunale in patru rate anuali si adeca asiá, cá sa cada pre anulu 1873 7077 fl. 93 cr.. pre anii 1874, 1875 si 1876 câte 6000 fl. si sa se petréca in respectivele bugete anualí.

In urm'a acestei decisiuni s'a trecutu deci sub pos. 1. sum'a de 6000 fl. cá a trei'a si penultima rata in bugetulu scaunale.

2. Pentru fondulu de pensiune a votatu inclit'a adunantia scaunale in 16 Decembre 1871 unu contingentu anuale de 1200 fl. care in urm'a acelei decisiuni s'a petrecutu sub pos. 2. cu acea-si suma in bugetulu scaunale.

3. Pentru scopuri economice rurali s'a indusu sub pos. 3 sum'a de 2000 fl. totu in sensulu conclusului facutu de adunarea scaunale in 16 Decembre 1873.

4. Câtu privesce sum'a indusa sub pos. 4. cu 2000 fl., magistratulu a comunicatu in 17 l. c. sub Nr. 6950 inclitei adunantie scaunale actulu instruatu si propunerea esacta motivata spre deliberare si decidere, si aici nu

---

FOISIÓRA.

Mórtea Metropolitului românu Sav'a II Brancoveanu.

(Urmare.)

Vestea s'a latitu — vedi bine si a mersu pâna in urechile lui Petrupopu*) care siedea in Idicelu. Acest'a de-si erá betrânu cá si vladic'a, merse in fug'a mare la Chimini'a si se rogà sa-lu lase cá sa scóta pre vladic'a din apa si sa-lu ingrópe crestinesce. Dara Chimini'a nu l'a lasatu.

Déca a vediutu Protopopulu, ca cu bun'a nu póte sa ingrópe pre vladic'a, a pusu pre óre câti ómeni harnici cá sa-lu scóta nóptea sî sa-lu duca la densulu cá sa-lu ingrópe.

Dara abiá au intratu ómenii sî i-au sî prinsu slugile lui Chimini'a, sî i-au dusu in temniti'a cetâtiei.

In ceea-lalta dî i-au scosu afara sî de frica au spusu ca i-au mânatu protopopulu sa fure pre vladic'a.

Atunci Chimini'a si-a tramisu pandurii sa prinda pre protopopu sî sa-lu duca legatu. Pandurii s'au sî dusu indata sî au sî prinsu pre protopopu, l'au legatu sî au pornitu câtra Jeciu.**)

Ómenii au incremenitu sî au lasatu pre panduri sa duca pre protopopu, ca se temeau focu de panduri; dara o baba inimósa alergà la clopotu, lu trase intr'o urechia, sì apoi cu o sapa in mâna luà fug'a strigându câtu i luá gur'a sî imbarbatându pre barbati sa nu lase pre protopopu. Ómenii luara anima sî ajunsera pre panduri, unii cu cóse, altii cu sape, cu pari, cu ce le venea a mâna — sî scósera pre protopopu din mânile loru, carele de frica ori dóra de vre-o lovitura erá mortu."

Totu cam astu-feliu o audii din gur'a mai multoru mosnegi.

Intre multele persóne, cari ce e dreptu suntu trecute din etatea midilocia dara betrânetiele adenci 170 sî mai multi ani nu le au, sî cari toti in o forma narédia mórtea Metropolitului Sav'a, voiu amintí aci numai pre par. protopopu Iosifu Brancovanu, carele atâtu in vér'a an. 1871, câtu sî in 3/15 Aprilie a. c. in Sz.-Regen, fiindu de fatia mai multi inteligenti, sî venindu vorb'a despre Sav'a II Metropolitulu, ne spuse ca acestu Metropolitu, dupa cum a auditu din betrâni, fiindu aruncatu de Kemény pre ferést'a casteluliu in Muresiu, nisce crestini l'aru fi scosu sî preotulu de pre atunci din Sacalulu de munte l'aru fi inmormentatu in Varasêgu, care este o parte de hotaru intre Jeciu sî Sacalulu de munte.

Altii inse afirma, ca Metropolitulu Sav'a II Brancovanulu n'a fostu aruncatu de pre ferésta in Muresiu, dupa cum s'a espusu mai susu, ci br. Kemény l'aru fi aruncatu in temniti'a de cóse, ce s'aru fi aflatu in castelu pâna mai anu.

Acést'a se aude inse dela generatiunea mai tenera sî ce-va umblata sî prin scóle.

Mai multu crediementu este a se dá betrâniloru.

Iéta dara, acést'a este traditiunea, istori'a scrisa in inim'a poporului despre mórtea Metropolitului Sav'a II Brancovanulu.

Totu ce dîce traditiunea poporale se cuprinde in aceea ca: Metropolitulu Sav'a II Brancovanulu a moritu la Jeciu in comitatulu Turdei, aruncatu din ferést'a castelului Kemény in alvi'a Muresiului séu ceea ce e mai putienu de crediutu in temnitia de cóse.

Spre lamurirea acestui punctu de mare insemnatate pentru istori'a nóstra nationale bisericésca, fia-mi permisu inainte de a aduce conclusiunea, carea se pricepe dejá din cele espuse, a face o scurta privire asupr'a crediementului ce lu potemu dá istoriciloru.

Sciutu este tuturoru ca: crediementu mai multu suntemu detori a dá acelui istoricu, despre carele suntemu convinsi ca:

a) este impartiale,

b) cunósce esactu intemplarea ce o descria.

ad. a.) Impartiale este istoriculu pâna atunci, pâna lu aflâmu cu mân'a in saculu cu partialitatea. Dovedindu-se acést'a 'si perde din creditu.

ad. b). Despre acel'a potemu presupune ca cunósce intemplarea mai bine, carele α) a fostu contemporanu séu aprópe contemporanu cu intemplarea descrisa β) a scrutatu, a cercetatu mai de aprópe intrebându sî pre un'a sî pre cea-lalta parte, sî apoi a facutu judecat'a.

Dintre acesti 4 istorici cu partialitatea potemu cu dreptulu insemná pre Cserei, carele cá reformatu retacându causele adeverate, cari au adusu perire asupr'a lui Brancovanulu, si-a datu insusi acésta titula.

Contemporanu a fostu Cserei sî

---

*) Protopresbiteru.

**) Idicelulu este vecinu cu Jeciulu, preste Muresiu dela acest'a, cam $^{1}/_{2}$ milu austr.

póte face prin urmare altu-ceva, decâtu a se provocá la acelu actu si la aceea propunere.

5. Pentru ingrigirea agendeloru cassei scaunale adunárea scaunale a staveritu in 19 Septembre a. tr. unu contingentu anuale de 800 fl. care prin urmare s'a indusu in aceea-si marime sub. pos. 4 in bugetu.

6. Pentru erogatiuni neprevediute s'a indusu in comparatiune cu anii precedenti 1873 si 1874 o suma moderata de 600 fl.

Un'a din positiunile recepute in bugetulu aniloru precedenti s'a lasatu afara, adeca chiri'a pentru unu institutu de nascere, pentru ca pertractârile concerninte inca n'au ajunsu asiá departe, cá in adeveru sa se fi constituitu unu institutu de nascere.

In casu cându s'aru constituí aici in decursulu anului 1871 unu atare institutu atunci s'aru potea acoperí chiri'a, care aru obvení pre ver-câteva luni, din titlulu erogatiuniloru neprevediute, de óre-ce adunanti'a scaunale a primitu prin conclusulu seu din 16 Decembre 1871 acést'a chiria in sarcin'a cassei scaunale.

Prin urmare sum'a totalei recerintie pre anulu 1875 se acifrédia cu 12,600 fl.

Coperirea s'a propusu in consonantia esacta cu conclusele concerninte ale adunârei scaunale dupa aceea-si cheia, care s'a practicatu sî pâna acum.

Cetatea, care nu pretinde pentru sine numai drepturi, ci de buna voia e totu-deun'a parata a luá asupra-si si o egale mesura de datorintie si sarcini, contribuie la cass'a scaunale — pre lânga o detorie de contributiune de 107.923 fl. 7 cr. — cu jumetate, tóte comunele rurali — pre lânga o detoria de contributiune de 194018 fl. 67 cr. — concurgu acolo cu ceea-lalta jumetate.

Cá basa pentru demesurarea contingentului la cass'a scaunale s'a luatu pentru comunele rurali prescrierea de dare de pre anulu 1873, procurându-se, dupa cum arata alaturatele 5 conspecte, datele autentice spre acestu scopu dela respectivele perceptorate regesci.

Dupa aceste se presenta o datoria totale de contributiune a celoru 43 comune rurali in suma de 194.018 fl. 67 cr. Coperirea trebuintieloru recere $3^{1}/_{4}\%$ a acestei detorii contributionali si contribuie dela tóte comunele rurali unu contingentu de 6300 fl. 46 cr. v. a. la cass'a scaunale. Cuot'a, esactu calculata, care cade in sarcin'a fia-cârei comuni, se póte vedea din alaturatulu projectu de bugetu.

Totu aceea-si suma de 6300 fl. 46 cr. v. a. s'a reimpartitu pentru cass'a scaunale pre 1875 pre cetatea Sabiiului.

Acestu proiectu de bugetu lu recomenda magistratulu inclitei adunantie scaunale cu aceea propunere:

Cá inclit'a adunare scaunale sa binevoiésca:

1. A deliberá si determiná bugetulu pre anulu 1875 pre bas'a acestui proiectu;

2. a defige pentru solvirea contingenteloru la cass'a scaunale dóue rate si adeca pre 1 Aprile si 1 Octobre 1875.

3. a stipulá pentru platitorii negligenti minimum 6% interese de intardiare, care mesura dupa esperintiele din anulu acest'a e neaperatu de lipsa.

Sabiiu, 18 Octobre 1874.

Magistratulu.

Se scrie din Constantinopole câtra diarulu l'Ordre.

Diariulu „Levant-Herald“ de Simbata trecuta anuntia cà representantii Germaniei, Austriei si Rusiei, au primitu instructiuni prin cari li se prescrie sa comunice Portii, printr'o nota identica, cà guvernele loru se credu in dreptu sà inchee conventiuni comerciale cu Romania si Serbia. Prusia, prea buna amica actuala a Turciei, se unesce cu celelalte doue poteri, complicele sele la impartiél'a Poloniei in 1772. spre a incepe opera destructiunei imperiului otomanu. Acésta unire inse a Prusiei si a Rusiei nu esista de câtu numai in cestiunea romana si serba, si generalu Ignatieff pare totu dispusu sa combata intr'unu modu vigurosu ingerintia omnipotenta a d-lui de Bismark in Turcia. D-lu de Bismark a reusitu sa paraliseze nu numai influintia diplomatica a Frantiei, ci si pe accea a Angliei, si elu tinde a face asemenea si pentru aceea a Rusiei.

Acordandu Prusiei in 1870. o deplina libertate de actiune contra Frantiei, cabinetulu din St.-Petersburg si inchipuise ca va obtiené in schimbu o miscare libera in Orientu. D-nulu de Bismark s'a resganditu cà a promisu prea multu, si s'a câitu ca si Napoleonu I. dupa Tilsittu. Elu a avutu dibacia sa supue vointiei séle atotupotinte pe sultanu si pe marele seu viziru, si cu acésta elu face vremea rea in Constantinopole, si tiene in esiecu politic'a St.-Petersburgului in Turcia. Elu va secondá vederile cele ambitióse ale Rusiei déca va avea si elu interese: „déca 'mi dai, iti dau.“ Rusia nu pare actualmente nici de cum dispusa sa tréca pe sub furcile caudine de la Berlinu si sa consimta la sporiri equivalente cu acelea ce proiectéza ea. Pórta este in mana Prusiei; ea va jucá, déca va fi trebuintia, rolulu Italiei contra Austriei; o diversiune pe Dunare aru prepará in Nordu o a doua Sadova.

Starea cea durerósa a Franciei nu permite Rusiei sa se baseze pe o neintielegere la Rinu. D-nulu Thiers facea cu republica sea moderata trebile Prusiei, si de aceea nenorocita nóstra tiéra este atîtu de traganita acum de d-lu de Bismark. Cancelariulu germanu voesce sa induplece pe Rusi'a sa védia sí ea cá elu, sa tréca pe sub furcile séle caudine; acésta va fi dificilu déra nu imposibilu. Vechii impartitori ai Poloniei nu'si au facutu alta data nici unu scrupulu d'a calcá in picióre onestitatea si moral'a, si totulu ne face sa credemu ca ei voru fi dispusi sa lucredie cá in 1772. cându se va presentá ocasiunea. Déca ei se voru intielege, ceea ce este de temutu, ceea ce este probabilu, cea ce se intemplá in lucrurile silite, Turci'a se va aflá in positiunea cea mai trista, fiindu-cà a departatu pentru totu-deuna pe vechii sei aliati si aparatori si 'i a tradatu pentru acela care 'i a promisu marea cu sare. D-lu de Bismark trebue sà insiele pe cineva in orientu, séu pe Rusi'a séu pe Turci'a. Totulu ne arata ca Turcia va fi insielata càci ea n'are nimica de datu, pe cându cu Rusia. Prusia este sigura sa dobandésca compensatiuni.

La St.-Petersburg guvernulu intielege tocmai astadi cà a cadiutu intr'o cursa prusienésca din care elu ar voi sa scape si sà-si capete libertatea; de aci provine politica cea noue in Ispania si in Danimarca; déra nu te joci cu pusniculu dela Varzin, Francia ne fiindu in stare sà secondeze intr'unu modu folositoriu eforurile rusesci. In Frantia, republicanii nostri de tóte culorile, suntu ómenii de afaceri ai d-lui Bismark.

De alta parte se scrie totu din Constantinopole câtra Agentia Havas:

Generalulu Ignatieff a adunatu la densulu a casa pe ambasadorulu Austriei si pe alu Germaniei spre a provocá acesti regresentanti la o schimbare de vederi asupr'a faimosei cestiuni a tractateloru de comerciu romane, cestiune care este pe aci la ordinea dilei. Ambasadorulu Angliei fusese asemenea invitatu sà ia parte la acésta reuniune, elu înse a crediutu cá este mai bine sa nu se duca, de siguru cá sa nu fie nevoitu sà dee pe fatia, chiaru de acum in acésta afacere, politic'a guvernului seu.

Tóta lumea in unire recunósce, si tractatele de comerciu turcesci nu mai potu fi aplicate asupr'a Romaniei, si ca acestu Principatu are necesitate sa inchiee cu puterile tratate deosebite, care sa fie mai in armonie cu actual'a sea situatiune economica; vederile difera numai in forma ce trebue sa aiba aceste acte internatiunale, care in principiu, au si ridicatu o cestiune de dreptu intre Romania si curtea suvevana.

Pórta voesce cá principele Carolu sa solitice de la Sultanu autorisatiunea de a inchiá aceste tractate, séu ca Romania sa contracteze cu poterile numai simple aranjamente comerciale care sa nu fie subsemnate de câtu de ministerii afaceriloru straine a Stateloru contractante.

Propunerile turcesci suntu combatute fórte de cele doue poteri limitrofe. Rusia si Austria, cu care se unesce Germania, invóca una situatiunea cea noua dobandita de Romani de la facerea tratatului din 1856, si cealalta interesele comerciului seu, spre a reclamá, in favorulu principelui Carolu, dreptulu de a incheiá directamente cu suveranii straini tratate de comerciu.

Numaí simple aranjamente subsemnate de ministrii afaceriloru straine aru avé óre-cum unu caracteru privatu si n'aru da nici de cum Europei garantii suficiente pentru comerciulu seu cu Romani'a. Câtu pentru tratatele pe care s'aru mentioná ca ele au fostu autorisate de Curtea suverana, nici unu suveranu nu aru consimti sa le ratifice. Afara de acésta, a pretinde de la principele Carolu sa solicite o asemenea autorisatiune de la Constantinopole, este a voi sea ridice contra sa tóta Romania si sa atite astu feliu, pe malurile Dunarei, o furtuna teribila, — eventualitate pe care tóta lumea are unu interesu majoru sa o previna.

Acésta este limbagiulu ce tinu Sublimei Porti, cu óre care variatiuni, representantulu Rusiei, alu Austriei si alu Germaniei. Acésta este o coalitiune in care fiecare din acesti trei diplomati se pune in punctulu seu de vedere particulariu. Celelalte puteri garante pare ca voescu sà se puna la spatele tratatului de la Parisu, contra caruia ele intrevedu o noue campanie a Rusiei. Ele sustienu déra guvernulu turcescu inse intr'unu modu, ca sa dîcemu asia, negativu.

Anglia hesita a se pronuntiá de si este evidentu ca politic'a sea in afacere este aceea a Portii; ea se pune inse din punctulu de vedere mercan-

---

Georgiu Brancoviciu, fratele Metropolitului.

Cserei de o parte interesatu, de alta parte póte din nesciintia*) ne spune mórtea lui Brancovanulu dupa cum afla de bine.

Georgiu Brancoviciu, de-sî contemporanu, dara departe de loculu mortiei fratelui seu, ce a scrisu, a scrisu din audîte sî relatâri séu tendentióse, séu gresite din nesciintia.

Engel sî Clainu urmara ce-va mai târdiu.

Engel scrise dupa cum i se relatà din partea aristocratiei, carea avea interesu a ascunde oribilitatea faptei.

Clainu precum se vede, esitu din sinulu poporului, cá românu interesându-se mai multu despre adeverulu unui evenementu ce-i privea natiunea lui, nu s'a multiamitu numai cu variatele descoperiri a unei pârti, ci a ascultatu sî pre cea-lalta parte, a ascultatu pre poporulu românescu in midiloculu sî in presenti'a cârui'a s'a seversitu barbari'a, si de aci apoi parendu-i-se póte sî un'a sî alt'a cam esageratu, a scrisu ce a scrisu.

Mai multa credintia trebuie deci data acelui'a, despre carele scimu ca a fostu in contactu cu poporulu, si de-sî n'a fostu contemporanu cu evenementulu totu-si a mersu incâtu i-a fostu cu potentia la isvoru.

Acest'a este Samuilu Clainu.

Traditiunea amu vediut'o.

Diferitele pareri istorice inca le amu vediutu.

Istoriculu celu mai demnu de crediementu consuna cu traditiunea: prín urmare nu ne este greu a esí la adeveru.

Si adeverulu acest'a este ca: Metropolitulu Sav'a II Brancovénulu si-a aflatu mórtea la Ieciu (Vécs) in comitatulu Turdei.

Ca i s'a taiatu capulu, séu ca a fostu aruncatu de pre ferést'a castelului in Muresiu, ori ca si-a aflatu mórtea sfasiatu de cósele temnitiei este alta intrebare.

Samuilu Clainu de securu nu fâra motivu va fi pusu ca i s'a taiatu capulu.

Va fi ascultatu adeca pre poporulu rom. pre unii din ungurii mai de rendu, si apoi combinându spusele loru cu ale aristocratiloru, a scosu ceea ce a scrisu, ca adeca i s'a taiatu capulu.

Eu inca concedu bucurosu afirmârei lui Clainu din doue motive: 1. Densulu a fostu binisioru mai aprópe de isvoru de cum suntemu noi si astfeliu a potutu mai usioru scóte adeverulu: 2-a sum mai aplecatu a nu crede ca Kemény aru fi fostu capabilu de o astfeliu de barbaria facia de unu betrânu nepotinciosu si atâtu de venerabile.

Cu tóte estea inse nu potu desconsiderá nici afirmatiunea betrâniloru chiaru din jurulu acelui locu, traditiunea poporului, istori'a lui, scrisa in tempulu si loculu unde s'a intemplatu fapt'a, si mostenita cu pucina modificare de 3—4 generatiuni, ramanendu in sine símburele, adeca loculu si form'a mortiei.

Nu trebuie inse sa lasâmu din vedere nici acea impregiurare ca betrânii evlaviosi in naratiuni de feliulu acest'a nu marescu lucrulu, temendu-se de pecatu, ci mai bucurosu lasa ce-va.

Remâne asiá dara adeverulu ca Sav'a II Brancovénulu Metropolitulu româniloru, n'a muritu nici in temnitia, nici de batâi si nici cá liberu de podagra, ci la Ieciu in cotulu Turdei.

Ii s'a taiatu capulu, séu a fostu aruncatu de pre ferést'a castelului in Muresiu, acést'a o voru deslegá cei competenti — cu tempulu, câci si ací numai unulu póte fi adeverulu.

Aru mai fi inca de mare pretiu sa scimu tempulu cându: in care anu, luna si dîua s'a intemplatu mórtea marelui barbatu si martiru alu bisericei si natiunei române, despre care amu vorbitu.

Sa sperâmu ca se voru fi mai aflându pre unde-va nisce notitie desconsiderate, cari câtu de târdiu voru reversá lumina in acestu objectu.

'Mi iau deci voia a atrage atentiunea istoriciloru nostri asupr'a acestui punctu de mare insemnatate, si déca 'lu voru aflá demnu de luatu in consideratiune, bine, — déca nu — sit venia verbo.

Lipsc'a 13 Octobre 1874.

Simeonu *Popescu.*

---

*) Déca cine-va doresce a scí securu adeverulu istoricu, ca fapt'a cutare cum sî in care locu s'a intemplatu nu este de ajunsu sa asculte numai de pre sof'a móle spusele unui séu altui individu interesatu, sî acelea sa le petréca numai decâtu, dându-le valóre istorica. — ci sa mérga déca e cu potentia la insusi isvorulu, sa consulte sî pre unii sî pre altii, sî apoi din relatârile mai multor'a, de diverse colori, sa aduca sentinti'a istorica. La din contra o póte patí cá acel'a, carele dorindu a bé apa din cutare isvoru, din lene, cá sa nu-si dee ostenéla multa, intréba ca in care riu séu balta se scurge isvorulu doritu, sî apoi se multiamesce cu ap'a din riu séu balta, in carea cine scia câte feliuri de apa suntu amestecate.

tilu si se intréba déca unu bunu tratatu de comerciu nu pretiuesce mai multu pentru dens'a de câtu spriginirea unui dreptu turcescu care nu 'i aduce nimicu. Déca déra Anglia va cedá, lupta va fi castigata de Rusia, si din ruptura in ruptura, tratatulu de la Parisu se va face bucâti.

Óri ce aru fi insa astadi, acésta afacere póte sa devina grava candu ea va fi pusa pe tapetu intr'unu modu seriosu. Trebue asia putienu lucru in tempurile nóstre spre a aprinde unu focu, si in Orientu, unde se incrucisiéza in tóte sensurile carârile de pusca, cea mai mica scanteo póte sa aduca o catastrofa.

„Times“ a primitu in privinti'a acésta telegrama urmatória, pe care o reproducemu sub tóte reservele:

Berlinu, 29. Octombre.

„Representantii Franciei la Vien'a si la St.-Petersburg au declaratu ca guvernulu loru a aprobatu theoria a cârei initiativa au luat'o cele trei poteri de la Nordu, adica ca Romania are dreptulu sa inchee tratate de comerciu fàra sanctionarea Portii.

Limbagiulu, in care a fostu formulata acésta declaratiune pare a indicá o intentiune generale din partea Franciei de a sprijini politic'a austro-rusésca in Orientu.“

„Monitoriulu Românieí“ publica tecstulu *tractatului* privitoriu la crearea unei *uniuni generale* a posteloru. Acestu tractatu este semnatu de delegatii guverneloru Germaniei, Austro-Ungariei, Belgiei, Danemarciei, Egyptului, Spaniei, Stateloru-Unite de America, Angliei, Greciei, Italiei, Luxemburgului, Norvegiei, Olandei, Portugaliei, Românieí, Rusiei, Serbiei, Suediei, Svitierei si Turciei.

Guvernulu francesu s'a reservatu dreptulu de a dá adhesiunea sea mai tardiu.

D. A. *Pencovici* a presintatu d-lui ministru din intru raportulu seu despre lucrârile comissiunii permanente din Stockholm a congresului internatiunalu de statistica, la care d-lui a asistatu cá delegatu alu Romaniei.

Estragemu din acestu raportu interesantu publicatu in „Monitorulu“ urmatórele;

In diua de 15 (27) Augustu 1874, s'a deschisu a dou'a sesiune a comisiunii permaninte a congresului internatiunalu de statistica, sub presiedintia de dreptu a d-lui Semenow, delegatulu Rusiei. In acésta dintaiu siedintia, dupa ce s'au rostitu cuvintele de deschidere, membrii comisiunii cu unanimitate au proclamatu in aplause de membru de onóre pe D. Bergström, ministrulu de interne, si de vice-presiedinte pe d-nu Berg, capulu servitiului generalu de statistica din Suedi'a. S'a cetitu in urma lista a 22 memoriuri lucrate asupr'a deosebiteloru cestiuni de interesu statisticu, si indata s'au si luatu in cercetare de comisiune deosebitu fie-care memoriu in mai intréga acésta dintaiu siedintia, si s'a decisu in parte care anume cestiune din câte s'au tractatu, urméza a se supune in desbaterile congresului in viitórea a noua a sea sesiune din Buda-Pest'a.

In a dou'a siedintia dela 16, dupa ce s'a datu cetire procesului verbalu din siedintia trecuta, d. Keleti delegatulu Ungariei, pune in desbaterea comisiunii un'a din cestiunile ce voru figurá in program'a sesiunii viitóre, si acuma: introducerea statisticei in invetiamentu.

Se decide a se tractá acésta in sesiunea viitóre.

In siedinti'a de la 17 Augustu se hotarasce in privinti'a cestiunii de mai susu, a se prepará unu micu tractatu elementariu, care fàra a cuprinde cifre, sa presinte unu cursu de statistica in prescurtare.

Apoi se admite ca „statistic'a recidivei in raportu cu sistema penitenciara si statistica criminala internationala“ sa se tracteze in sesiunea dela Buda-Pest'a numindu-se raportoru delegatulu Franciei si Olandei.

In a patr'a siedintia s'a luatu in desbatere clasificatiunea industrieloru si s'a ïntrodusu in prógrama, numindu-se raportoru delegatulu Prussiei.

Delegatulu Ungariei s'a numitu raportoru pentru o statistica agricola.

Discutandu-se apoi in siedinti'a dela 20 Augustu asupr'a constatârii nationalitâtiloru decidendu-se a se inlaturá din statistic'a oficiala, amu luatu cuventulu cá sa dovedescu comisiunii ca despre ginte nici ca s'a facutu de felu mentiune, cându póte tocmai gintea alcatuesce elementulu de capetenie alu nationalitâtiei; ca lesne, din contra, se póte aflá positivu nationalitâtile dintrunu statu cándu se va constatá esactu gintea fia-cârui individu impreuna cu limb'a nu oficiala, déra care se vorbesce in sinulu familiei; ca tocmai ca suntu complicate cercetârile de constatare a nationalitâtiloru, trebue incredintiata acésta lucrare nu particulariloru, déra statului, care dispune de mijlóce seriòse si multu mai eficace cá sa afle adevérulu; ca statistic'a nationalitâtiloru este de neaparata trebuintia in seculului nostru si ca datoru este congresulu, dupa 20 ani de esistintia, sa se ocupe seriosu cu deslegarea acestei cestiuni.

In scurtu, de nu s'a pututu intercalá statistic'a nationalitatiloru in programa congresului viitoriu din Buda-Pest'a, am isbutitu ca celu pucinu acésta mar cestiune sa nu fia inlaturata, ci numai amanata pentru alta viitóre sesiune a congresului internationalu de statistica.

Intru câtu privesce anume lucrarea statisticei internationale si comparate, cu care s'a insarcinatu Români'a de congresulu din Petersburg in privinti'a asigurâriloru agricole (grindina, vite, etc.) am datu in cunoscintia comisiunii ca programa este mai gata si se va imparti deosebiteloru tieri câtu mai neintardiatu.

De lânga All'a-Iuli'a in Octobre 1874.

(urmare si fine.:)

Incâtu cunoscu eu poporulu, aceste suntu motivele, de au picatu evlavi'a din crestinii de adi.

Câtu pentru sorgintii de ingrigire si temere din cari purcediendu dle corespondinte dici ca: „nu mare sperantia nutresci despre prosperarea si inflorirea natiunei si a bisericei nóstre,“ lasandu de o parte atâtu legile mai recenti a legislatiunei, pre cari le scimu cu micu cu mare ca dieu nu ne suntu prea favoritórie, dar ce vomu face noi, déca cei cu guri elocinte din dieta nu potu face nimicu, — precum inmoralitatea poporului a carei cause le arataiu mai susu, ti voiu reflectá putîentelu la puntulu „despre nematuritatea poporului pentru o constitutiune bisericésca atâtu de liberala, din care causa nici nu se prea póte pune in lucrare pe alocurea fâra greutâti mari,“ — ast'a inca nu prea sta, pentru ca practicitatea statutului org. a aretatu pe deplinu, ca poporulu — si cunósce acelu dreptu de a-si alege pe fiitoriulu seu pastoriu, cautandu mai antaiu la personalitatea lui, — afara dóra de casurile coruptiuniloru, cari decumvá obvinu, apoi sa nu uitamu ca acelea-si facu cuibu chiaru si in alte corporatiuni mai mature cá poporulu nostru, ba si la curti mari, câci de regula, in spiritulu timpului de adî care este: alu interesului propriu, — ele suntu la ordinea dîlei. —

Me voiu incumetá in fine a-ti reprobá puntulu: cám putiena solidaritate a inteligentiei si a poporului nostru“ — pe care inca 'lu puni de sorginte de temere; si ignorandu-ti de astadata „frecârile confesionali“ de cari in Zarandu — fiindca esistinti'a bisericei unite abia se póte observá — arareori obvinu, ti voiu pune inainte chiaru Paladiulu museloru, dupa care dta subsisti de vro câtiva ani! — Si óre nu este acest'a resultatulu celu mai evidentu alu unei puternice solidaritâti atâtu a inteligentiei câtu si a poporului nostru? Apoi atâte scóle frumóse cu salarie bine organisate de câte 200 fl. v. a. si unele si cu câte 300 fl. v.; cum altumintrelea s'aru fi potutu acelea radicá, cá se tacu despre treburile politice — la acelu poporu cu izmene si camu seracutiu care prin urmare este cu multu mai inferioru Abrudeniloru cari pórta curea de metasa, — déca nu prin solidaritatea generale?! — Eu credu ca de astadata nu trebue sa dicu mai multe fatia de Zarandu, loculu prosperârei si a inflorirei natiuneî române si a bisericei ei, de unde scrisesi dta acelu articlu! —

Cumca esistu si astadi multe feluri de rele cari bantue natiunea si biseric'a nóstra, cine nu recunósce? si in sirulu „buniloru patrioti“ cari au datorinti'a de a staruí pentru desradecinarea si stirpirea loru, in loculu d'intaiu suntu chiemati preotii si invetiatorii adeca ómenii de litere, dintre cari cei din prim'a linie sunteti si dvóstra, si cu atâtu mai tare c'a dvóstra dela catedra stati pe o basa solida, nu sunteti sub sistemulu politicu care se schimba la momentu, cá sa mai asceptati denumiri, alegeri,— ci din contra: sunteti in contactu ne intreruptu cu poporulu, avendu-si acést'a copii sub instructiunea dvóstra.— Aveti campu deschisu nu numai spre cualificatiunea propria, ci chiaru si poporulu-lu poteti luminá deslucindu-i cerintiele tempului de adî.

In fine unindu-me cu puntulu din urma a dtale, sa facemu dle corespondinte fia-carele in sfer'a nóstra dupa mesur'á puteriloru de cari dispunemu; noi cu spiritulu moralei si alu luminei, dvóstra dela catedra cu spiritulu sciintiei, câci a nóstra este chiemarea; — cei dela politica si — si au adesea ocupatiunile, interesele si de multe ori indatoriri, cari le denéga póte chiaru si ocasiunea de a face ceva in respectulu sciintieî, séu chiaru si a moralului, in interesulu poporului. —

I. B. *Chimutii.*

Varietâti.

⁂ Dupa unu telegramu din *Nasseudu*, prelegerile intrerupte din caus'a epidemiei se reincepu la 15 Novembre la tóte institutele fâra de amenare.

⁂ Ni se spune ca „Albin'a“ ne face *denunciatori* la regimu,de siguru din caus'a superârei, ca deputatiunea congresuale tramisa cu actulu de alegere cu tóte ca „provedinti'a“ s'a dusu la Budapest'a dupa dens'a nu a potutu intrá, séu nu si-a sciutu esoperá ea insasi intrarea la ministeriu. La astfeliu de insinuare nu este alt'a de dîsu, de câtu, ca magnificósa sa nu fia fricósa ca i vomu fusierelui Handwerkulu.

⁂ *Focu.* Din Sacelu ni se scrie ca in 7 Nov. st. n. nóptea pre la 11 óre s'a intemplatu unu incediu, carele in restempu circa de 1 óra a prefacutu in cenusia 6 case si 6 siuri. Scrietoriulu regretéza ca din Sa liste n'a alergatu intr'ajutoriu decâtu unu domnu dela judecatoria si unu invetiatoriu.

⁂ Sântulu sinodu alu bisericei autecefale române este convocatu pentru dîu'a de 25 Octombre curentu, conformu art. 13 din legea pentru alegerea metropolitiloru si episcopiloru eparhioti cum sî a constituirii sântului sinodu, mai susu citatu.

⁂ *Congresulu statisticu.* Congresulu statisticu internatiunalu a decisu, ca adunarea viitórie va fi in orasiulu Buda-Pest'a in anulu 1875.

⁂ *Cu balonulu preste Oceanu.* Unu profesoru anume Donaldson a construitu unu balonu monstruosu, care contiene 268,000 metre cub. de gazu. In vér'a viitórie elu va intreprinde cu acestu balonu unu voiagiu dela New-York la Irland'a, care va durá doue dîle, si va incercá apoi a navigá si impregiurulu lumei.

⁂ *Dunarea objectu de procesu.* — Dunarea, dupa cum ce scie, se forméza dedesubtu de Dunaueschingen (marele ducatu de Baden) din reunirea a doue riuri mari, Brege si Brigach. Intre Immindingen si Mochringen, detaliu uitatu de geografii si cele mai bune itinerare, fluviulu, abiá formatu, perde de odata, din caus'a naturei albiei sele, o mare parte din apele sele. Aceste trecu printr'unu terenu calcariu jurasicu crepatu, de doue leghe in intindere, si se ducu de forméza, se crede, isvórele riului Aach, care se arunca in ramur'a de Sudu-Vestu a lacului Constanti'a, asiá incâtu, in modulu acest'a, Dunarea aru procurá apa Rinului. Acestu faptu se produce de cându e sî Dunarea, dara acum tóta mas'a de apa se perde aprópe de Immindingen, asiá in câtu morile intre acésta localitate si Mochringen suntu reduse la inactiune. Proprietarii acestoru stabilimente cercetara care e caus'a disparitiunii apei, si aflara doue mari borte in albiá fluviului pre unde apele sa precipita directu; deci ei s'au intrunitu la 3 Octobre acolo unde disparu apele spre a vedea ce este de facutu cá sa remedieze reulu si s'au decisu sa incerce a astupá bortele in cestiune. Dara acést'a va caus'a prejudetie morariloru din Arden, câroru Aach le procura forti'a motrice, si Dunarea deci va face póte objectulu unui procesu.

Pentru persónele ce cunoscu natur'a solului pre unde curgie Dunarea din josu de Donauechingen si cari sciu câte cursuri de apa suntu in Carnioli'a si Istri'a, cari disperù in terenurile calcare, faptulu semnalatu nu le póte produce mirare.

⁂ *Unu cutremuru mare.* — La 3 Septembre avù locu unu cutremuru mare in Guatemal'a din Americ'a. Iéta detaliele ce dau despre elu dîarele americane:

Locuitorii Antiguei, ne mai cutezendu sa stea in casele loru ce se sguduiau, s'au construitu provisoriu adaposturi pretotindene. Multi se culcau in trasuri.

La 3 Septembre, $8\frac{1}{2}$ óre sér'a, o scuturatura tare sguduí pamentulu in directiunea dela Vestu la Ostu. Solulu ondula, radicându-se si scoborându-se, aprópe de unu picioru.

Erá mai cu nepotintia a merge fâra a fi resturnatu. La mugirile subterane asemeni cu ale tunetului se amestecau tîpetele petrundietórie a populatiunei spaimentate. Prim'a scuturatura fù de 25—30 secunde. Tóta lumea se refugiase departe de murii ce se audîau daramându-se din tóte pârtile. De odata se radicara sute de voci cantându unu imnu spre a implorá misericordi'a creatorului. In dîori de dîua se putù apretiá aproximativu intinderea stricaciuniloru. La 24 case nelocuite erau distruse, si multe altele suferira asiá de tare ca voru trebuí sa fia daremate.

Se dîce ca au peritu 32 persóne. In capitala cutremurulu n'a fostu violentu. Indienii spunu ca trei sate au fostu distruse la pólele vulcanului del Fuego care pare a fi fostu centrulu cometiunii. Multe persóne scapara maí cá prin minune dela mórte. Se citéza esemplulu unei femei care a fostu omorita sî a cârei copilu, pre care 'lu tienea in bratie, n'a suferitu nici unu reu. In culmea terorii unu óre-care numeru de ómeni, armati cu cutîte lungi, se dispuneau a ucide si a predá, dara capulu politicu din Antigu'a a luatu imediatu mesurile cele mai energice spre a impedecá pre acei scelerati de a-si indeplini planurile. Tóte piatiele suntu acoperite cu corturi, sub cari s'a refugiatu populatiunea departe de constructiuni.

Redactoru respundetoriu: **Nicolau Cristea.**

Editur'a si tipariulu tipografiiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. éra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Nr. 87. ANULU XXII.

Sabiiu in 3|15 Novemvre 1874.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Sabiiu 2 Novembre.

Aru crede omulu ca, in tempulu nostru, in secululu luminei, fati'a pamentului, séu celu putienu a Europei, se va preface dupa cum descria poetulu Ovidu aetas aurea in metamorfosele lui, in carea ferulu sa nu se intrebuintieze decâtu spre scopuri de pace si de cultura omenésca.

Intre esposetiunile universali si intre multele intreprinderi pacinice inse joca o rola insemnata bugetele ministerieloru de resbelu in tóta Europ'a, esercitiele mari la cari avura popórele europene placerea a cautá in vér'a trecuta, incependu dela puterile de prim'a ordine pana la staturile cele mai mici.

Icóna martiala inse nici cu aceste nu e completa. Din Germani'a se respandesce scirea in tóte pârtile lumei, ca din glótele de pâna acum (Landsturm) are sa se faca unu feliu de militie (Landwehr) de a dou'a ordine, prin care mijlocu Germani'a sa radice la casu de lipsa doue milióne de baionete.

Mesuri de aceste in unu tempu de o pace adenca, dupa victorie reportate numai cu putieni ani inainte, aducu si pre celu mai optimistu la presupunere, ca din óre care parte trebuie sa mirósa a iérba de pusca.

Imperatulu Germaniei in cuventarea sea cu carea a deschisu parlamentulu germanu si a datu cu mana pre sabia, fara de a se pronunciá mai aprópe, cui amenintia.

Ori incatrau aru fi indreptata amerintiarea, un'a sta, ca pregatirile aceste colosale martiale din partea unei puteri asia de impunatorie cum este Germaní'a se imitéza in tóte partile, si asia Europa in locu de a se pregatí pentru festivitatea unei pâci si infratiri generale a popóreloru, pare ca se pregatesce pentru noue scalde de sange, pentru noue ruine fumegande, urmate cá tóte resbelele de alte multe calamitâti.

Privirile aceste sunt ce e dreptu de o natura sumbra si neatragatória, inse ele sunt provocate de mesurile ce se iau in sinulu unei natiuni, carea celu putienu se numera intre cele mai culte din lume.

Omulu politicu se intréba cu dreptu cuventu, ca óre unde va resuná tunulu mai dintaiu? Puterea cea formidabile, carea a bagatu grigi in inimele europeniloru, in catrâu va face frontu dupa ceva fi armata gat'a?

Orientulu, care se numera de multu intre cestiunile nedeslegate, este aptu pentru o miscare mare. Dovada a fostu macelulu montenegriloru de deunedile in tergulu dela Podgorizza. Pâna la orientu inse e o distantia bunicica din Germani'a si aru trebui sa tréca massele cele coifate preste imperiulu nostru, cu carele se afla acum in relatiuni amicabili. Franci'a de si arméza din tóte puterile, a doveditu ca evita tóte provocârile nemtiesci, câte odata chiaru si cu inghitîrea unoru noduri diplomatice. Revanchulu francesu, dicu diplomatii francesi, are sa se faca pre terenulu culturei si alu bunei stâri meteriali, carele a sustienutu pre Franci'a la inaltimea ei chiaru si dupa cadere. Pentru *Dania,* carea aru poté cere punerea in lucrare a art. V. dela Nikolsburg(1866.), adeca redarea unoru districte danice din nordulu ducatului Schleswig, regatului Dania, nu póte nici decum sa fia caus'a armârei Germaniei, pentruca beat'a Dania nici nu cutéza a face pretensiunea prevediuta in citatulu articlu si *Bismark*, de alta parte, nu se gandesce la nimic'a mai putienu de astadata de câtu la esecutarea acelui articlu.

Resbelulu civile din Spani'a inca nu e terminatu. Elu putea sa fia terminatu in dîlele aceste, déca politi'a francesa punea mânile pre capeteni'a rebeliunei, pre don *Carlos*, si 'lu interná in Franci'a. Acest'a nu s'a intemplatu. Spani'a a mai fostu odata ans'a unui resbelu crâncenu intre Germani'a si Franci'a, la 1870/1. Spani'a erá deunadile sa dea ansa la unu incendiu internatiunalu prin unu conflictu alu marinei germane cu carlistii revolutiunari. Spani'a póte reinnoi si acum cert'a intre staturile cele doue limitrofe si puternice, odata pentru terminarea resbelului civilu de pre peninsul'a pireneica si de alta parte pentru vre-o restauratiune de tronu in Spani'a, fia cu fiiulu Isabelei, fia cu altu candidatu póte chiaru din famili'a Hohenzollerniloru.

Asia se intielege, ca ce sensu au armatele cele formidabile. Acest'a inse aru fi numai inceputulu finitului de la alte operatiuni mari in Europ'a.

Semnalisâmu de astadata doue impregiurâri fórte caracteristice, ce se petrecu in diuaristic'a neromana din Transilvani'a.

Ambe foile magiare din Clusiu „Kelet“ si „Magyar Polgar“ aducu raporte si articuli lungi despre infiintiarea unei „partide magiare“, carea se vede parasita de regimulu unguresu si tradata in mânile inimiciloru conspiratori; si acest'a se intempla atunci cându compatriotii nostri sasi numai incéta de a aruncá câte insulte asupr'a natiunei magiare si asupr'a statului unguresu, cându fratii nóstri români dau espressiune simtiementeloru fratiesci alegându metropolitu pre inimiculu (? ! ?) nostru celu mai mare. . . .“

Aceste suntu durerile partidei!

Amintitele diurnale din Clusiu despróba infiintiarea acésta cá pre un'a din cele mai superflue si neoportune. Acésta aru fi un'a impregiurare semnalizata.

Alta este, ca „Tageblatt“ de aici ia ansa si tiene romaniloru o lectiune pentru ce nu facu causa comuna cu sasii si pentru ce atâtea voturi separate din partea romaniloru in tóte adunârile municipali! Durerea acést'a inca nu este fâra. . . .

Cu acést'a amu fi semnalisatu si adou'a impregiurare. Asupra amenduroru inse trebuie sa revenimu cu alta ocasiune.

„*Pesti Napló*“ esprime intr'unu articulu despre „*problemele cele mai de aprópe ale legislativei*“ intre altele urmatórele pareri:

Bugetulu se va reduce prin comissiunea financiale; si in privinti'a proiecteloru de contributiune va esoperá comissiunea respectiva in fine póte vre-unu resultatu. Ambe aceste lucruri voru merge cam cu greu, inse tréb'a totusi va puté prosperá, déca guvernulu *se va restringe la proiectele cele mai neaperatu de lipsa*, déca elu, abstragendu dela ori care alta intrebare mai mare si va indreptá atentiunea esclusivu asupr'a restabilirei ecuilibrului in bugetulu statului si déca aréta si din parte-i resolutiunea firma, *de a lasá resolvirea ori-cârei alte diferintie principiale mai departate pronunciârei mai de aprópe a alegatoriloru.*

Cându pregatimu calea pentru acésta parere, noi nu numai procedemu in modu constitutiunalu, ci salvâmu pre sém'a tierei acelu tempu scumpu, pre care unii voru sa-lu impla cu lamentârile durerose a „criseloru.“ Tiér'a n'are lipsa de crise, ci de munca legislatorica productiva si *alegatorii* au dreptulu, de a judecá asupr'a diferintieloru principiali ce se inmultiescu din ce in ce mai tare, in privinti'a afaceriloru interne. Si cu deosebire in acestu respectu avemu sa dâmu ministrului de interne o admonitiune. Noi nu cunóscemu proiectele de administratiune ce le va substerne densulu si de aceea nu putemu judecá, din ce punctu de vedere a manecatu la redactarea acelor'a.

Noi inse amu aflá de corespundiatoriu, cá ministrulu sa se restringa la proiectele cele mai neaperatu de lipsa, la acelea, cari stau intr'o strensa legatura cu ameliorarea stârei financiali si nu atingu cestiuni principiali mai mari. Legislativ'a de acum voindu a se lasá intr'o espunere detaiata si in resolvirea acestoru intrebâri nu numai nu va ajunge la acestu resultatu, ci se póte, ca si sórtea proiecteloru financiali este dubiósa.

Se scrie dela Madridu cu dat'a de 9 Novembre, ca guvernulu a primitu incunosciintiarea ca don Carlos se afla de ieri (8 Nov.) pre teritoriulu francesu. Nu se scie caus'a plecârei.

Din Parisu se scrie cu aceeasi data, ca prin cercurile bonapartistice circula sgomotulu despre negotiâri pentru casatori'a principelui imperialu cu fiic'a marei-ducese Mari'a a Russiei.

La alegerile suplementarie pentru Adunare s'au alesu republicani in departamentele Drome si Nord. In departamentulu Oise ducele de Mouchy (bonapartistu) nu s'a potulu alege.

Ambasadorulu Spaniei si consululu spaniolu la Bayonna au cerutu cá don Carlos sa fia internatu. Dîuariulu clericalu „l'Union“ scrie din contra, ca don Carlos a insarcinatu pre don Alfonso cu importante missiuni pre lânga curtile straine.

Din comissiunile parlamentului unguresu.

I. Comissiunea de contributiune a tienutu in 10 Nov. n. o siedintia sub presidiulu lui Slávy. Acest'a pune mai intâiu intrebarea, ca cui vrea sa predee comissiunea incassarea dâriloru?

Col. *Tisza* sustiene, ca staveririle principiale suntu mai necesarie decâtu discussiunea dupa paragrafi. In acestu intielesu se pronuncie bar. *Sennyey* si A. Mocsáry, cestu din urma cere in genere cetirea paragrafiloru relativi la incassarea contributiunei.

Kerkapoly dîce, ca aici e vorb'a mai intâiu de pregatirea materiei si nu de repartitiunea contributiunei. Dupa proiectulu de lege de acést'a se ingrigescu inspectorii de contributiune, pre cari oratorulu ii tiene de nisce organe neapte pentru scopulu acest'a. Lucrulu principalu este cunoscinti'a relatiuniloru locali, ceea ce nu se póte presupune la atari organe, cari nu-si au domiciliulu loru in tienuturile respective.

Ministrulu de financie *Ghyczy* repetiesce, ca planulu ce l'a substernutu nu cuprinde tóte detaiurile. Problem'a inspectorului in intielesulu proiectului de lege este: a pregatí darea de pamentu, a primí fassiunea pentru contributiunea de casa si distribuirea contributiunei de casa dupa clasa — dupa scale si a dârei de castigu personalu clas'a prima. La fasiunea dârei de venitu cl. I si III obvinu cele mai multe abusuri si de aceea oficiulu de contributiune nu este de ajunsu. In tóta Ungari'a s'a marturisitu numai unu capitalu de 500,000 fl.; in acésta privintia trebuie sa se dee inspectorului de contributiune o sfera de activitate si déca inspectorulu va dispune de unu personalu ajutatoriu, atunci 'si va puté implinî chiamarea. Inspectorulu de contributiune nu va fi in stare a se orientá asupr'a adeverului, respective nu va scí, ca este repartitiunea contributiunei corecta séu nu, déca nu a luatu parte insusi la repartitiune. Este datori'a lui a privegbiá in comune asupr'a modului, cum incurgu contributiunile directe; déca aceste nu incurgu in modu cuviinciosu atunci elu raportéza la judecatori'a cercuale si déca acést'a nu ia mesuri atunci insusi inspectorulu incaséza contributiunea cu ajutoriulu esecutoriloru sei. —

Mai departe inspectorulu de contributiune trebuie sa veghieze asupr'a contributiuniloru indirecte, cari se administréza reu prin oficiele contributiunali. Aceste probleme nu se potu dá comuneloru decâtu la casulu cându aceste voru luá asupra-le respunsabilitatea solidaria. De presentu guvernulu n'are nici unu organu, prin care s'aru puté incunosciintiá despre cursulu incassârei contributiuniloru; pentru cá unu organu sa póta implinî acést'a chiamare, trebuie sa cunósca tóte detaiurile relatiuniloru contributiunali. In comitate mai mari se voru puté pune doi inspectori de contributiune, comitatele mai mici se voru impreuná. Crutiarea speseloru e la tóta intemplarea unu interesu insemnatu, dara lucrulu principalu remane totu-déun'a incurgerea dâriloru, pentru ca aici nu e vorb'a de mii ci de milióne.

Consiliariulu ministerialu *Marffi* cetesce statulu presentu alu oficieloru de contributiune in legatura cu positiunile ce se voru crutiá prin planulu de fatia. In conformitate cu acest'a se voru dimisiuná preste totu 86 oficiali si remanu 64 oficie de contributiune cu 431 oficiali. Spesele contributiuniloru directe se urca la 717,000 fl.; pre 1875 se arata o suma crutiata de 50,000 fl.

Kerkapoly arata, ca cu respectu la dreptatea contributiunei lucrulu principalu e castigarea de date adeverate. Punctulu principalu alu planului seu este, cá organulu respectivu sa locuiésca in locu, pentru ca numai in fati'a locului se póte judecá, de este procederea corecta séu nu. Proiectulu nu se ingrigesce in privinti'a acést'a in modu suficientu.

Ghyczy voi numai sa arete, ca in

privinti'a financieloru planulu lui Kerkapoly nu e de nici unu folosu, elu nu voiesce sa espuna acést'a pentru cá respectivulu sa nu stea afara de disciplina. Ori ca se statoresce sistem'a cea vechia séu cea nóua — sa fia numai o sistema completa si nu o sistema de jumetate.

Bar. *Sennyey* acceptéza parerea lui Kerkapoly. Oratorulu recunósce, ca guvernulu trebuie sa aiba unu organu, care sa priveghieze asupr'a intereseloru statului, e inse intrebare, ca poté-va elu impliní chiamarea sea, déca trebuie sa pregatésca dârile. Oratorulu crede, ca nu, si de aceea primesce propunerea lui Kerkapoly, pentru ca prin acést'a se dispenséza inspectorulu de acésta problema si intra altu organu in activitate. Reforme radicali nu suntu de lipsa — pâna cându nu se va reformá intrég'a administratiune, — trebuie sa se faca schimbâri numai acolo, unde suntu defecte. Pregatirea substratului de contributiune se póte lasá deregatorieloru contributiunali de pâna acum sub controla, inspectorului de contributiune. Oratorulu nu tiene mai sumptuosu planulu lui Kerkapoly, pentru ca nu este de lipsa cá sa se asieze pretotindene oficiali noi.

Dupa mai multe discussiuni, la cari participa C. Tisza, Simony si altii, se primesce cu unanimitate in urma propunerea: Inspectorii financiali se restringu numai la inspectiunare si control'a tóte cele-lalte agende remânu in sfer'a oficieloru de dare.

II *In comissiunea financiale* a parlamentului s'a discutatu bugetulu ministeriului de comerciu. Desbatere generale nu s'a tienutu, numai referentulu *Wahrmann* dupa ce cetí sumariulu bugetului din acestu resortu facù observarea, ca nici ministeriulu de comerciu n'a redusu spesele administraturei centrale in conformitate cu resolutiunea comissiunei de noue. O discusiune adeverata se incinse la postulu: „pentru promovarea diverseloru ramuri economice", care figuréza cu 100,000 fl. Fia-care membru propuse o stergere mai mare séu mai mica si ministrulu de comerciu facù in decursulu discussiunei o marturisire „interesanta", ca conformu computuriloru finali, reuniunile agronomice facura abusu cu ajutórele statului.

Discussiune viua a causatu si tem'a, cá sa se dee pamenturile scóleloru agronomice directoriloru in arenda séu nu? Presiedintele Csengery e contr'a, cei-lalti se pronunciara in parte pentru, in parte contr'a acestei mesuri. Resultatulu nu e cunoscutu inca. *Horn* aduse cu ocasiunea acést'a intrebarea de incredere inainte. Ministrulu cere adeca intre posturile singuratice cari cuprindu mai multe institute, dreptulu virementului, Horn nu voiesce sa-lu accepteze. L. Horváth observa inse, ca intrebarea de incredere are locu abiá la apropriatiunea bugetului votatu. Majoritatea votà virementulu. La institutele de invetiamentu singuratece, cari suntu subordinate ministeriului de comerciu, s'au stersu sumele mai mici. Discussiunea se va continuá.

III. *Comissiunea fundatiunale* potù sa tiena astadi o siedintia. Subcomitetele delegate mai inainte se confirmara de nou in missiunea loru. Comissiunea acést'a va tiené siedintia cându unulu séu altulu dintre subcomitetele delegate 'si va gatá operatulu seu.

IV. *Comisiunea financiale* a continuatu si terminatu discusiunile sele asupr'a bugetului ministrului de culte in siedinti'a dela 10 Novembre n.

Indata la sum'a de 10.469 fl. preliminata mai intâiu pentru *o scóla superióra de fete* infiintianda in Buda-Pest'a, care suma in anulu viitoriu are sa se radice la 24000 fl. s'a íncinsu o desbatere fórte animata asupr'a intrebârei, de trebuie sa recomende comissiunea financiale afara de erogatiunile neincungiuratu de lipsa si de acele, ce suntu destinate a realisá scopuri culturali fórte recomendabili. *Zsedényi* si *Szell* aperara parerea, ca fatia cu starea financiale de adî a statului sa se incungere tóte erogatiunile ce nu suntu neaperatu de lipsa si se potu amaná, si sa se faca odata esperimentarea seriósa, de nu se póte cum-va restringe bugetulu statului in Ungari'a pâna la mesur'a care póte face sa asteptâmu o ameliorare faptica a bilantiului; de aceea erogatiunea acést'a noua care s'a propusu de ministrulu culteloru sa se stérga. Ministrulu *Trefort*, *Wahrman*, *Horn* si *Moritz* erau de parere, ca fatia de inflinti'a cea mare ce o are secsulu celu frumosu asupr'a educatiunei si fati'a de impregiurarea, ca prin unu atare institutu guvernantele esterne nu voru mai fi de lipsa, sa se faca aice o esceptiune dela acést'a regula, cu care dealtmintrelea consemtiescu si densii. La votare *s'a stersu* positiunea acésta cu maioritate de *unu* votu.

Sabiiu 1 Novembre.

Adunarea scaunale a Sabiiulu a fostu joi in 31 Octobre. Inainte de a trece la meritulu adunârei facemu neplacut'a observare, ca comunele romàne puteau fi mai bine representate.

Indata dupa deschiderea adunârei, presiedintele, dlu primariu *Gibel*, anuncia ca *Gura-Riului* in loculu dlui ass. de trib. Petru *Rosc'a*; care a renunciatu la mandatulu seu,si-a alesu P.Protosincelu si prof. de teol. Dr. Ilar. *Puscariu*, mai departe cad. prof. *Lutsch* si-a datu demissiunea.

Urméza depunerea juramentului din partea celoru noi intrati in adunare si apoi procede adunarea la ordinea dîlei.

Óbjectulu celu dintâiu in acésta ordine este alegerea deputatiloru la universitatea fundului regiu. Românii pretindu cá intre candidati sa intre sî unu românu; majoritatea asigurata prin lege n'a luatu nici notitia de pretensiunea acést'a si asiá nu e mirare déca resultatulu scrutiniului a fostu urmatoriulu: s'a alesu H. *Kästner* cu 114, H. *Wittstock* cu 112 si C. *Schochterus* cu 107 voturi din 140 deputati alesi pentru universitate. Voturile restante s'au impartitu asupr'a Dr. *Borci'a* 33, Fr. *Schreiber* 24, *Malmer* 22, Fr. *Schneider* 5, I. *Hanne'a* 2 si Dr. *Brote* 1.

Indata dupa votare propune *Klein* cá deputatii universitâtiei sa primésca diurnele loru din cass'a scaunale si sa nu ingreuneze averea universitâtiei. Asupr'a acestei propuneri se incinge o desbatere in carea Fr. *Schreiber* pledéza contra propunerei lui Klein cu privire la starea cea rea a cassei scaunale. *Pred'a* propune respingerea propunerei, cá un'a ce nu e la ordinea dîlei, *Schuster* propune cá deputatii sa renuncie dela diurne si alte spese cu totulu, C. Schneider e pentru diurne din averea universitâtiei inse fâra prejudetiu la viitoriu si la obiceiulu de a se solví diurnele deputatiloru din cass'a scaunale, Dr. *Borci'a*, *Hanne'a* si *Pred'a* spriginescu propunerea lui Fr. Schreiber. Punendu-se propunerile la votu se primesce cea a lui C. *Schneider*.

Alu doilea objectu de desbatere a fostu decisiunea tribunalului supremu prin carea se denéga cetâtiei chiria pentru cas'a de arestanti pre tempulu dela 1861—1872. Majoritatea comitetului adunârei scaunali propune cá chiri'a acést'a sa se reparteze pre comunele din scaunu.

Dr. *Borci'a* propune mai intâiu cá objectulu acest'a sa se desbata dimpreuna cu bugetulu scaunale. Dupa ce propunerea acést'a se primesce propune cá afacerea acést'a de dreptu privatu sa se indrepte pre calea legei. *Schneider* si *Malmer* spriginescu propunerea major. comitetulu; Dr. *Racuciu* spriginesce propunerea Dr. *Borci'a*. Punendu-se propunerile la votu se primesce a majoritâtiei comitetului. porci'a si consoci insinua votu seBaratu.

Alu treilea objectu a fostu bugetulu scaunale cunoscutu din nrulu trecutu. Dr. *Bvrci'a* propune amanarea desbaterei bugetului din causa ca inca nu se scie decisiunea ministeriale in privinti'a dotatiunei de 317,000 si de alta parte se astépta introducerea caseloru domesticale si bugetulu nu e completu, si asiá nu se scie inainte câtu de mari voru fi recerintiele pre anulu viitoriu si se póte intemplá cá sa nu mai fia de lipsa repartitiunea prevodiuta in bugetu. Se intielege de sine ca propunerea acést'a nu s'a primitu, ci s'a primitu bugetulu en bloc precum l'a propusu majoritatea comitetului adunârei cu modificarea, la observarea facuta de *Cretiu*, ca pentru repartitiunile neintrate la tempu cadu procentele de intardiare. Si la objectulu acest'a Dr. *Borci'a* spriginitu de mai multi deputati insinua votu separatu.

Alu patrulea objectu suntu stipendiele pentru scólele de agricultura. Ací se cetescu principiele dupa care au a se impartí stipendiele aceste si adeca fâra de privire la natiunalitate, la concurenti din scóle poporali, cari au óre-care pracsa de agricultura si suntu de o etate de 16 ani. De asta data se impartu concurentiloru Mich. *Gierlich* din Siur'a-mare si M. *Blam* din Cristianu, câte 60 fl. la unulu.

Alu cincilea objectu a fostu alegerea comissiunei pentru scól'a de industria in carea se alesera cei de mai inainte cu esceptiunea, ca in loculu dir. *Pfaff*, s'a alesu ases. cons. gr. or. Zachari'a *Boiu*.

Alu siésele objectu a fostu votarea unei remuneratiuni de 50 fl. secretariului magistratuale I. *Cretiu* pentru purtarea protocóleloru si traducerea loru in limb'a româna.

Cu acést'a se incheia siedinti'a la 2¹/₄ óre dupa amédi.

Discursulu

deputatului Alesandru Romanu, rostitu in Camer'a deputatiloru Ungariei., la 3 Nov. in caus'a §-lui 5 din legea electorale.

On. Domni Dep.! Cumca Camer'a magnatiloru, prin modificarea introdusa la § 5. din legea electorale n'a avutu de scopu, decâtu restrictiunea dreptului electorale, — acést'a e afara de 'ndoiéla si nici c'a surprinsu câtu si de putienu; dar' cu atâtu mai multu m'a suprinsu aceea, ca vediui si intre membri camerei deputatiloru vre-o câti-va, cari se sculara intru aperarea restrictiunei dreptului electorale, pre cându d-loru, in urm'a votului espresu odata de camera in acesta cestiune, aru avé adî unu feliu de obligatiune câtra acelu votu.

Din cele ce s'au adusu pâna acum intru sustienerea modificârei magnatiloru si-a opiniunei separate a sect. I si III, ori cine a potutu sa observe, ca nu e vorb'a de nici unu argumentu nou. Totu acelea-si arme suntu cari s'au intrebuintiatu in acésta camera inca la cea dintaiu desbatere a legei electorale. Precum atunci, asia si adî, argumentulu principalu contr'a acestui § este, ca dreptulu electorale s'aru fi estindiendu pré tare. Acestu argumentu inse fù combatutu de d. ministru de interne cu date suficiente. In intielesulu acestoru date, paragrafulu votatu de camer'a deputatiloru, abiá ar' inmulti nrulu alegatoriloru cu 2%, precându modificarea magnatiloru si opiniunea separata a sect. I si III aru produce unu scadiementu de 8% din numerulu actualu alu alegatoriloru.

Acum lasu la intieletiunea camerei sa judece, déca póte fi vorb'a de estensiunea pré mare a dreptului electorale, cându din contra datele dovedescu restrictiune de 8%?

Celalaltu argumentu adusu contr'a acestui §, este éra-si totu acelu vechiu, adeca: „practic'a legale" de mai nainte. D: G. Kemény inse uita, ca ceea ce dlui numesce „praticá" si „legala", n'a fostu decâtu o flagranta violare de lege. Amu avutu dejá ocasiunea sa probediu acésta asertiune, atunci cându mi redicasemu vocea pentru prim'a óra in acésta cestiune; am aretatu ca procedur'a gubernului transilvanu in actiunea electorale a fostu basata pre ordine ilegale si ca ministeriulu de atunci, sanctionandu prin aderintia sea acea procedura, de asemenea a comisu calcare de lege. Si d. baronu Kemeny nu are alte argumente, decâtu aceste acte de ilegalitate si citandu pre lungu mai multe pasagie din ordinele guberniului si a ministeriului, dîce, ca acei ce combatu acele ordine suspicionédia séu calumniédia ministeriulu. Acést'a e pré frumosu din partea dlui baronu si eu lu asigurediu, ca din parte-mi inca conservu acel-si respectu ministeriului cà si d-sea, si dîcu, ca aceia, cari suspicionédia ori calumniedia ministeriulu, séu pre ori si cine, aceia, dîcu, facu fórte reu, de ora ce suspicionarea si calumni'a suntu armele misieliei. — Eu dara nici nu suspicionediu, nici nu calumniediu, atunci, cându vinu si sustienu din nou, ceea ce amu sustienutu prin intai'a mea vorbire in ast'a materia.

Nu trebuiá suspicionatu séu calumniatu ministeriulu, pentru ca prin concursulu seu a sanctionatu procederea ilegala a guberniului, — ci trebuiá de a dreptulu datu in judecata. Nu trebuiá dar', cá d. baronu sa se provóce la „practic'a legale," atunci cându acea nu esiste, ci tocmai contrariulu ei. D. baronu vorbesce apoi despre proportiunea ce s'aru produce in numerulu alegatoriloru in cerculu Simborului si int'runu altu cercu invecinatu, cari pre d-sea lu interesédia fórte de aprópe; eu inse credu, ca acest'a n'ar fi destulu argumentu, pentru cá acésta camera sa creedie legi basate pre interese personale séu familiare.

Mai este inca unu fórte evidentu contrastu in vorbirea d-lui baronu. Anume, pre cându d-sea pre de o parte vorbesce despre estensiunea prea mare a dreptului electorale, pre de alta parte totu d-sea aréta, ca d. e. in scaunulu Ariesiuluì, unde conformu legii de mai 'nainte abiá erau 38 censualisti facia cu 2500 „nemesi" alegatori, in puterea legii actuale numerulu censualistîloru abiea s'aru urcá pâna la vre-o 72, — diferintia aprópe egala cu cea de mai nainte. Dar' déca acésta crescere in numerulu alegatoriloru este o diferintia atâtu de neinsemnata, urmédia óre de aici, cá sa-i despâiamu de dreptulu electoralu si pre ce 38 censualisti? Contrastulu credu cai e destulu de evidentu in asertiunile d-luí baronu. De altumintrelea d. baronu a sentîtu — se vede — de ajunsu slabiciunea argumenteloru d-sele si de aceea s'a vediutu necesitatu a apelá la egoismulu séu póte simpati'a d-loru deputati, conjurandu-i in interesulu patriei, cá sa nu votedie o astufeliu de lege, care inmultiesce n-rulu alegatoriloru cu 2% in acestu §, pre cându modificarea camerei magnatiloru invólva o reducere de 8%. — Rogu dara si eu la rendulu meu pre d-nii deputati, cá in interesulu bine intielesu alu patrii, sa nu considere numai interesele unei'a séu alteia nationalitâti si sa nu pronuncie o decisiune egoistica, deorace politic'a egoismului e multu mai daunósa pentru o natiune, decâtu pentru individi. Bagati de sema, ca dupa ce ati votatu odata in acésta cestiune, aveti detori'a de onóre a ve mantiené votulu. Rogu dar' pre on. camer'a sa respinga atâtu modificarea camerei magnatiloru, câtu si opiniunea separata a minoritâtii.

Cu alta ocasiune amu aretatu mai pre largu diferintiele dintre Romani'a si Austro-Ungari'a relative la *regularea fruntarieloru*, de asta data amintimu numai, ca comissiunile dela 1869, insarcinate ca aceste afaceri si-au reinceputu activitatea. Despre resultatulu activitâtiei loru „Românulu“ scrie urmatórele:

Cu tóte ca ciocnirea opiniuniloru contrarie produce schintea luminatória, suntemu totusi fericiti a putea atinge astadi intr'unu modu placutu tuturoru romaniloru o cestiune politica de cea mai mare insemnatate, si care are in acelasi tempu rarulu privilegiu de a nu desceptá nici o divergintia de opiniuni intre români, fia ei din partidele cele mai opuse. Negresitu ca numai o cestiune curatu natiunale, precum este „regularea fruntarieloru dintre Romani'a si Austro-Ungari'a,“ póte sa aiba o asemenea infatîsiare.

De câte ori amu aflatu ce-va privitoriu la acésta cestiune, ne-amu grabitu a-lu divulgá in folosulu de-o camu data alu comissiunei speciale romane, spre a devení in urma de unu folosu natiunalu. Astfeliu si astadi, unulu dintre cei mai fruntasi români de preste Carpati ne comunica o scire care probéza cu putere, câtu de mare dreptate aveau românii de a se plânge mereu de incalcârile unguriloru si de câta rea credintia erau reclamârile unguriloru ca le calcâmu fruntariele.

Ceea ce face din probele ce ne-au parvenitu unu adeveratu triumfu pentru pretentiunile mai multu de câtu modeste ale Romaniei, este ca aceste probe nu vinu dela comissiunea romàna, ci dela insasi comissiunea speciala ungurésca.

Constatârile de pâna acum ale comissiunei ungeresci justifica atâtu de bine prevederile nóstre, si probéza atâtu de stralucitu marea tolerantia si moderatiune a româniloru in acésta cestiune, in câtu ne grabimu ale aduce la cunoscinti'a tuturoru si in specialu la cunoscinti'a guvernului, temându-ne cá, lucrulu remanendu secretu, sa nu fia mai lesne guvernului ungurescu a schimbá resultatulu, dupa cum ceru interesele secuiloru si ale sasiloru.

Se scie ca guvernele celoru doue tieri limitrofe, in urm'a contestatiuniloru ivite de o parte si de alt'a, se invoira cá, mai nainte de a se alcatui comissiunea mixta care sa stabilésca fruntariele, sa se insarcineze dóue comissiuni separate cu studiarea cestiunei. Asiá se si urmà Nu ne ocupâmu de lucrarea comissiunei române, câci chiaru de aru fi formulata si ajunsa la cunoscinti'a nóstra, inca n'amu crede bine a o supune prin publicare la contestârile unguriloru, totu-déun'a pasionate si inimice, cá totu ce este ungurescu.

Sa comunicâmu inse ceea ce ni-se rapórta despre lucrarea comissiunei austro-ungeresci, câci casulu este astfeliu ca, departe de a o supune prin publicare la combaterea româniloru, ii atragemu cea mai deplina lauda si multiamire.

Acésta comissiune se compune de unu capitanu si unu locotenentu, ambii din corpulu de geniu, si de unu comisariu civile, anume Bielz, din Sibiiu. In vér'a trecuta, dupa studiuri si lucrâri de doue luni in muntii despre partea Romaniei de preste Milcovu, comisarii s'au intorsu la Clusiu, si resultatele lucrârii loru aru fi urmatórele:

In temeiulu actului de regularea fruntarieloru, din 1792, se constatà ca românii n'au ocupatu nici o palma de locu din Transilvani'a. In acelasi tempu se constatà ca secuii si sasii au calcatu mai preste totu fruntariele românesci; si trecându dela acésta violentia la faptulu calificatu crima de codicele penale, stramutara semnele de hotaru, cându ele erau de pétra, taiara séu arsera padurile ce se aretau pre actulu regulatoriu cá delimitatórie. Anume la pasulu Gymesiu, la sorgint'ele Trotusiului, unu proprietariu secuiu, anume Petre Tanco, supranumitu si Habaras, locuitoriu in comun'a armenésca Riulu frumosu, a rapitu pre rendu, impreuna cu mai multi complici, o intindere de pamentu de mai multe sute de stinjeni dincóci de fruntarie. „Comissiunea austro-ungurésca“ constata ca mai dela hotarulu Romaniei despre Bucovin'a pâna spre tergulu-Ocnei s'au calcatu de câtra secui si sasi pamentu alu Romaniei in intindere de 2 miluri patrate.

Acestea suntu resultatele dobândite de cei doi oficieri austriaci in studiele ce facura in vér'a acést'a pre partea de fruntaria aretata mai susu. Si se scie, ca cele mai insemnate calcâri asupr'a pamentului Romaniei nu suntu in acea parte, ci in unghiulu ce forméza muntii dela Ocn'a la Oitus si de ací la Predealu, si mai cu séma tocmai la capetulu tierei, din pamentulu Olteniei.

Nu facemu de câtu a amintí acést'a asceptându urmarea lucrârii comissiunei austro-ungeresci, déca i se va permite si de ací inainte sa lucreze in spiritulu de ecitate in care pare a fi lucratu pâna acum. Ne permitemu a pune in indoiéla urmarea studieloru in aceleasi conditiuni, câci secuii si sasii nu voiescu de locu sa recunósca esactitatea studieloru si mesuratóreloru facute de comissiune. Ei voru face dara totu ce le va stá prin putintia, spre a aduce o schimbare in resultatele dobendite; si se scie atâtu influinti'a ce o au eí la Pest'a, câtu si spiritulu de ecitate alu guvernului ungurescu in privirea Romaniei.

In primavér'a viitória se voru incepe studiele in partea despre Olteni'a, si in urma se va numí comissiunea mixta, care va intocmí lucrarea ce se va supune ratificârei ambeloru state, déca nu se voru iví contestatiuni indaratnice si nedrepte, cari sa faca preste putintia intielegerea.

Unu cuventu acum câtra comissiunea romàna.

Sperâmu ca-si urméza lucrârile cu activitate si ca nu va causá Romaniei mahnirea de a vedea terminendu se lucrârile comissiunei ungeresci mai nainte de ale celei românesci. Fiindu inse ca avuramu fericirea de a aflá óre cari amenunte ale lucrârii comíssiunii ungeresci, ne permitemu a-i supune urmatórea cestiune:

Comissiunea ungurésca, si se dîce ca chiaru si cea românésca, au luatu de basa numai actulu regulatoriu din 1792. Suntu inse alte acte mai vechi, pre cari Romani'a este in dreptu si interesata a nu le lasá in mormentate pentru vecia in archive: suntu cele incheiate sub domnirea imperatului Carolu VI (1711—1740), cari sperâmu ca nu voru fi peritu din archivele Romaniei. Avutu-lea si pre acestea comissiunea romàna iu vedere? Sperâmu, dara totusi eestiunea e prea insemnata cá sa nu ne permitemu a i-o amintí. Câtu despre calcarea facuta la 1839 actului dela 1792, este preste putintia cá comissiunea sa n'o fi avutu in vedere, si de aceea nici ca staruimu asupra-i.

Nu scimu déca comissiunea romàna va fi avutu de mai nainte cunoscintia de cele ce aretaramu din lucrârile comissiunei ungeresci; déca inse, pre lânga multiamirea de a le fi datu noi cei dintâiu publicitâtiei, vomu avé si fericirea de a le fi facutu cunoscutu pentru prim'a óra comissiunii. române, ne va permite negresitu a-i dîce in acelasi tempu, ca lucrarea cu care este insarcinata nu trebuie sa aiba catusi de pucinu in vedere relatiunile actuale dintre statele in litigiu. Avendu a statornicí pre temeiulu documenteloru autentice, care este just'a linia de fruntaria intre Romani'a si Austro-Ungari'a, acésta comissiune este pusa afara din vicisitudinile actuale ale politicei: ea dara nu se póte preocupá déca guvernulu austro-ungurescu s'aru superá séu nu de a se scóte la lumina actulu de sub imperatulu Carol VI alu Austriei, nici déca guvernulu actuale alu Romaniei aru fi dispusu a indeplini intru acést'a dorinti'a guvernului magiaru. Cu totulu aperata de aceste evolutiuni efemere, comissiunea cata a se transportá la anulu 1711 si a trece apoi directu la anulu 1875, spre a proclam'a de adeveratu si dreptu sub Carol I alu Romaniei ceea ce erá adeveratu sí dreptu sub Carolu VI alu Austriei.

O nota interesanta din partea Portiei privitória la dreptulu de a incheiá Romani'a tratate publica mai multe diurnale. Not'a este indreptata câtra Austri'a, Russi'a si Germani'a:

„Ministrulu de esterne alu Turciei, Aarifi-Pasi'a, câtra Escelentiele Loru Rachid-Pasi'a, Kiamil-Pasi'a si Aristarchi-Beiu.

„*Constantinopole*, 23 Oct. 1874.

„In acestu momentu s'a facutu unu pasiu colectivu din partea celoru trei puteri mari ale Nordului. Primii dragomani ai ambasadeloru Austriei, Germaniei si Russiei, mi-au comunicatu o instructiune identica din partea siefiloru d-loru in privinti'a dreptului Principateloru-Dunarene, de a incheiá conventiuni comerciale cu puterile straine. Amu onóre a ve tramite odata cu acést'a copia de pre acésta instructiune.

„Din tr'ens'a resulta, precum ve-ti vedea Escelenti'a Vóstra, ca in vederea intereseloru loru materiali si a positiunei Principateloru, cabinetele din Vien'a, Berlinu si St. Petersburg declara, ca au dreptulu a incheiá cu densele conventiuni directe si speciale de vama, tarife si comerciu. Aceste cabinete ne asigura inse in acela'si tempu, ca transactiunile ce au sa intervina, nu voru avea caracteru politicu. Valórea ce are pentru guvernulu imperialu ori-ce comunicare din partea celoru treí puteri amice si aliate cu S. Pórta, i impune detori'a de a implini pre càtu se póte dorintiele loru. Ne-amu tienutu totu-déun'a de acestu principiu asiá incâtu cându cabinetulu Vienei a luatu initiativ'a propunerei, de a acordá Principateloru dreptulu unoru conventiuni comerciale cu strainatatea, prim'a nóstra cugetare fu, de a cautá o combinare de natura a conciliá drepturile S. Porti cu esigentiele situatiunei.

„Guvernulu imperialu scie sa aprecieze interesele mai multu séu mai putienu directe, mai multu séu mai putienu importante, cuprinse in acésta cestiune; elu nu recunósce nici aceste interese si nici necessitatea care decurge dint'ensele, sub punctulu de vedere alu unei determinâri politice. Elu n'aru lipsí de a se asociá cu ide'a solutiunei in cestiune, déca ea n'aru trece preste scopulu specialu, ce se pare ca-'si propune de a ajunge.

„Au declaratu in adeveru cele trei puteri, cându au facutu pasulu loru, ca nu voru atinge intru nimic'a legaturile, ce unescu Principatele cu Curtea suzerana — si primimu acésta declarare cu satisfactiune. Inse totu suntemu siliti a ve intrebá, déca nóu'a lovitura ce are a se dá tractatului din Parisu, nu va avea acela'si efectu, cá si loviturile precedente si déca nu va vení o dî in care vointi'a ómeniloru va fi neputinciósa, spre a oprí curentulu ce se va fi creatu printr'unu sîru de infractiuni.

„Acésta reflessiune nu ne este provenita dintr'o rea interpretare asupr'a propunerei (?) Principateloru. Cunóscemu intinderea prerogativeloru de cari ele se bucura sub raportulu administrativu si comercialu. Admitemu inca ca puterile, ale câroru supusi intretienu relatiuni cu Moldavi'a, Valachi'a si Serbi'a, voiescu sa tiena comptu de conditiunile particularie ale acestoru principate; inse ne-aru fi greu, a trage de ací o conclusiune, care aru pune cestiunea pre unu terenu cu totulu altulu decâtu acelu alu tractateloru.

„Fiinduca se cuvine a se face abstractiune de punctulu de dreptu si a se evitá astfeliu o discutiune care ne-aru conduce la necessitatea de a face apelu la opiniunea individuala a fia-cârei din pârtile contractante ale tractatului din Parisu, noi nu vedemu decâtu o parte numai a cestiunei; aceea de unu recursu prealabilu alu guverneloru príneiarie câtra Curtea suzerana. Evidentu ca propunerea nóstra lasa drumulu deschisu pentru ori-ce sectiune legala avendu de scopu de a asigurá resultatulu, la care voru sa ajunga cele trei cabinete de Nordu in interesulu supusiloru loru. Inconvenientele ce resulta din lips'a de angagiamente contractate si basate pre desvoltarea progresiva a câiloru de comunicatiune, se potu inlaturá dupa coiniunea S. Porti cu deseversire, fâra cá sa fia necessitate de a cautá unu terenu de actiune afara de tractate. Nu este, precum se pare a se presumá, numai o cestiune de forma, care ne impune atitudinea nóstra in acésta impregiurare. Principele cancelariu (Gorciakoff, Bismark si contele Andrássy), póte sa fia asiguratu ca nisce consideratiuni mai superióre ne impunu detori'a de a nu ne abate dela lini'a de conduita ce ne-amu trasu inca dintru inceputu. Ne magulimu cu speranti'a, ca Alteti'a Sea (Escelenti'a Sea) va primí aceste observatiuni cu aceeasi lealitate, cu care noi ne esprimâmu ideile nóstre.

„Ve rogu, sa dati cetire presentei depesi principelui cancelariu (ministru de esterne alu Maj. Sele Imperatului si Rege), si sa-i lasati copia de pre dens'a, déca Alteti'a Sea (Escel. Sea) o va dorí.

„Primiti etc. *Aarifi.*“

Varietâti.

⁂ *Protocolulu Sinodului archidiecesanu gr. or.* din Transilvani'a din anulu 1874. Acésta carte este de mare insemnatate in analele bisericei nóstre. Ea cuprinde intre alte *raportulu* comissiunei *ad hoc*, a cârei presiedinte a fostu P. Archimandritu si Vicariu archiepiscopescu Nicolau *Pope'a* si referinte Dr. Ioanu *Borci'a*. Raportulu acest'a tratéza raportulu consistoriului archidiecesanu cá senatu bisericescu si cuprinde in sine trei pârti generali:

1. Aretarea despre mórtea Archiepiscopului si Metropolitului **Andreiu** Baronu de **Siagun'a**;

2. ocârmuirea Archidiecesei in tempulu veduviei scaunului archieppescu;

3. alegerea noului Archieppu si Metropolitu.

Tóte trei pârtile suntu de mare importantia si dau o adeverata oglinda a tempului, in care s'au petrecutu mari evenemente in biseric'a nóstra. Acésta unica impregiurare recomanda de ajunsu acestu protocolu si de aceea ne abtienemu de a aduce si alte laturi momentuóse, cari vorbescu pentru importanti'a lui. Pretiulu unui esemplariu e 1 fl. v. a.

⁂ **Calendariulu** pe anulu **1875** a aparutu in tipografi'a nóstra archidiecesana. Acestu calendariu intra in anulu alu douedieci si patrulea alu vietiei sele. E de prisosu a mai recomandá acesta carte populara, necesaria in mânile fia cârui romanu, pentruca trecerea lui in toti anii este celu mai invederatu si mai elocinte argumentu despre bunatatea lui. Ceea ce avemu sa dicemu in speciale despre acésta carte populara este ca, in anulu acest'a cuprinde intre alte si o parte din necrologulu la mórtea Marelui Archiepiscopu si Metropolitu *Andreiu* bar. de *Siagun'a*. Pretiulu unui esemplariu legatu 25 cr., nelegatu 23 cr. v. a.

⁂ *Insciintiare scolastica.* Pré Veneratulu Consistoriu archidiecesanu cá senatu scolariu prin harthi'a sea de dto Sabiiu 6 Septembre 1874 Nr. 2018|scol. 448/cons. a binevoitu la cererea comunitâtici Zernesci a radicá scól'a poporale de acolo la rangulu de scóla capitale (normale) cu 4 clase ceea ce prin acést'a se aduce la cunoscinti'a onoratului publicu.

Zernesci in 24 Octomvre 1874.

Directiunea scolastica.

⁂ (Viitoriulu resbelu franco-germanu). Un diaru parisanu publica o corespondintia din Maienta care ofera unu adeveratu interesu.

Corespondintele, obtienandu autorisatiunea de a visitá cetatiuia, vorbesce cu unu june recrutu care, arata pentru serviciulu militaru unu entusiasmu ce lasa multu de doritu.

— Imi vorbiti de resbelu acum câteva minute; se crede acésta in armata?

— Man weiss nicht (Nu se scie).

— Se facu preparative?

— Suntemu totu deauna gata. Siefii nostrii nu ne spunu gândulu loru; câtu despre noi, am vediutu pe ceilalti revenindu in 1871, si cu tóte ca au traitu in Franci'a ca nesce semidiei, preferamu mai bine sa asteptamu unu altu paradisu de câtu peacela. Germani'a, a suferitu de resbelu totu atâtu de multu cá si vecina se, si poporulu nu voesce altu ceva de câtu a se reorganisá si a trai in pace. Nu voimu sa atacâmu pe Franci'a dara inse nici nu putemu permite cá dintii sei sa creasca prea iute, pentru cá se ne sara intr'o buna diminétia in spinare pe la spate si sa ne faca bucati. Eata pentru ce punemu pedeci róteteloru sele.

— Asia dara, nu ve simtiti in securitate?

— O da! Priviti in jurulu nostru si spuneti-mi déca avemu de ce sa ne tememu.

Me intorsei la drépta, la stânga, si avuiu cá o visiune de feru. Redutele urmau reduteloru, incarcate de tunuri mari care scoteau gurele loru ameninfiatórie, si, peste totu grâmadi de feru bómbe si glóntie.

Calauza mea me conduse pe o mica redicatura, si aratandu-mi cá vre-o diece puncte albe in partea fruntariei francese, mi dise:

— Acele puncte suntu noule forturi ce se construescu. Maientia va deveni formidabila cá Metiulu si Strasburgulu, si va formá o a treia linie de aparare pentru noi.

De partea asta, suntemu bine paziti, de aceia francesii nu voru comite nici o data nebunia sa vina sa sdrobésca armatele loru contra acestoru trei pietie; densii se voru repedi prin Belgi'a séu Elveti'a, si se voru incercá sa ne ia pe la spate.

Putemu contá pe Elvetiení, dara Belgienii... Him! Va trebui sa ocupâmu tiéra loru la primulu semnalu.

'Mi spuneati ca cestiunea religiósa causa multa nemultiemire intre soldatii catolici; acestia corsimti-voru a se mai bate contr'a catoliciloru?

— Déca resbelulu va fi unu resbelu religiosu póte ca voru fi numeróse defectiuni, revolte militare; dara déca resbelulu va fi nationale, déca va fi vorba de a apará tiéra ear' nu relegiunea, catolici 'si voru face datoria loru totu asia de bine cá si in 1870.

„Teleg. Bucur.“

⁂ Poporulu italianu se agita fórte multu in tempurile din urma spre a asigurá generalui *Garibaldi*, care se póte numi cu dreptu cuventu eroulu natiunalu, mijlócele necesare pentru sustienerea vietiei. Afara de consiliulu comunalu din Neapoli, care i votase doue rente un'a de 3000 si alt'a de 400 lire, si consiliuri provinciale din Salermo 'i a votatu o lege viagera de 1000 si consiliulu de Mantua de 300 de lire. Societatea lucratoriloru din Guastalla a decisu a tramite generalului 100 lire, asemenea si consiliulu comunei Rom'a va desbate in curendu asupr'a propunerei pentru acordarea unei pensiuni anuale de 3000 lire. Se dîce ca amicii generalului ar avé de gandu sa propune in camera pentru acordarea unei pensiuni de 50—100,000 lire, déra fiindu pe de o parte incredintiati, ca acésta propunere se va primi, pe de alta nu credemu ca generalulu o s'o accepteze care in diferite renduri a respinsu asemenea oferte din partea guvernului.

* O depeia din *Londra* anuntia ca archiepiscopulu Manning priimindu mai multi demnitarii catolici i-a observatu ca peste pucinu va avé locu unu congresu internationalu catolicu, spre a deliberá si a sustiené infalibilitatea papei, dreptulu seu la poterea atâtu spirituala câtu si lumésca, si ca toti crestinii ar trebui sa se reintórca toti sub obedienti'a papei.

⁂ Pe lânga scirile ca toti siefii carlisti ar fi tienutu unu consiliu, alu carui resultatu aru fi fostu sfatulu loru a nu se continua lupt'a, de óre-ce caus'a pretendintelui nu mai póte reusi, mai aflamu ca Carlistii au suferitu perderi insemnate in dilele din urma.

⁂ *Banda de hoti.* De vre-o câte-va dîle s'a descoperitu intre comunele Orlatu si Gur'a-Rîului unu cuibu de o formidabila banda de lotrii, a câroru conducatoriu e faimosulu Deanu, care acum anulu se aflá asiá de batutu si sdrobitu in temniti'a judecatoriei din Seliste, incâtu tóta lumea credea a fi scapatu de unu mare talhariu, deóre-ce nu numai justitiei i succese a pune mân'a pre temerariulu Deanu, dara si mórtea pa rea a se fi conjuratu asupra-i.

Intr'o buna diminétia inse, cându tóta lumea credea ca Deanu se afla inca in agoni'a mortiei, elu apucase iéra la codrulu verde. De atunci si pâna acum nu i se mai audise de nume.

Band'a amintita constà afara de Deanu din vr'o 12 insi.

Chiaru belise vr'o 5 berbeci si Deanu cu ai sei voiá a face unu prandiu mare intr'o fabrica pusthia intre numitele comune, cându deodata observa, Deanu ca o patrola de gendarmi a intratu in curtea fabricei si se grabea câtra primulu etagiu, unde se aflá densulu.

Cându ajunsese gendarmii pre ambitu observa, cá Deanu, care se aruncase pre feréstra din primulu etagiu in curte, fugea câtra pórta.

Inainte de a potea puscá dupa densulu, acest'a esîse pre portiti'a curtiei si inchidiendu usiti'a dupa sine a peritu din vederea gendarmiloru, iéra cându a esîtu acesti'a din curte nu i-a mai aflatu urm'a nicairea pâna acum. Dealtmintrea 5 din acésta banda se afla pâna acum in mânile justitiei din Mercurea. Astfeliu se esplica acum mai mulie furturi din tempulu din urma si anume unulu din Mercurea, unde se furase la unu omu vr'o 400 fl. si din Gur'a-Riului, unde a spartu cancelari'a comunale, a dusu cass'a alodiale in pivnitiă, a spart'o si a luatu la 250 fl. din trens'a.

Portretulu lui Deanu si a lui Luc'a Contiu din Gur'a-Riului, s'a aflatu pusu in rama, acatiatu de parete in mentiunat'a fabrica, unde a locuitu preste o luna de dîle.

⁂ *Multiamita publica.* Comitetulu parochiale gr. or. din comunitatea Avrigu, trece la medilocu in numele celoru 76 de familii de arsi, si aduce inaintea publicului profund'a multiamita generosiloru d nii contribuenti, anumitu:

Dela Escel. Sea P. Metropolitu Procopiu Ivacicoviciu 50 fl. Dela d. V. Baronu Ursu 10 fl. Dela d. protopopu I. Popescu 10 fl. Dela consiliariu gubern. E. Macelariu 5 fl. Dela consil. gubern. P. Dunc'a 5 fl. Dela advocat. I. Pop'a 5 fl. Dela protopopu I. Hani'a 5 fl. Delă advocat. I. Pred'a 5 fl. Dela comerciant. Gr. Mateiu 5 fl. A. Schiau 2 fl. Dela biseric'a gr. or. din Poplac'a 1 fl. Dela comun'a din Poplac'a 1 fl. Dela unu locuitoriu din Poplac'a. 3 fl. 32 cr. Summ'a 107 fl. 32 cr. v. a.

Avrigu, 30 Octomvre 1864.

Comitetulu parochialu.

⁂ In mai multe foi neromâne din patria amu cetitu o varietate despre aparitiunea unei noue foi umoristice in Brasiovu „Cocosiu rosiu“, sub redactiunea advocatului provinciale Iosifu *Puscariu*.

⁂ In scaunulu Sebesiului s'au alesu deputati pentru universitate dnii Iacobu *Bolog'a* si Dr. Stef. *Pacurariu*.

⁂ Din Orestia ni se scrie:

Eri cá in 10 Novembre adunendu-ne toti membrii comunitâtii Orastiei care constà din 23 români, 23 sasi si 23 magiari, si in contielegere armonica cu magiarii aleseramu 2 deputati la conflucsulu natiunalu in Sabiiu in persónele: dom. Dr. Avramu Tincu advocatu si oratoru si dom. Nagy Imre advocatu ambii din Orastia; pre cându sasii umblau cu toti din tóte puterile a ne desbiná de câtra magiari numai cá sa ne impartimu voturile — dupa datin'a apucaturiloru loru — ca nimicindu alegerea sa se alipésca ei de magiari sî sa reese unu sasu sî unu magiaru, dara vediendu ca nu le succede se departara din sal'a de alegere fâra a votá afara de unulu; ba nici pâna la cetirea scrutiniului nu vrura sa stee. — Dîn scaunu inca se alesera 2 deputati români, domnulu Iosifu Orbonasiu si d-lu Claudiu Vladu secretariu presidialu. —

⁂ *O bucata de auru.* O casa de banca in San-Francisco a primitu o bucata de auru din mânile Californiei, in greutate de 90 chilograme representându valórea de 50,000 dolare. Numai odata s'a gasitu o bucata si mai mare cá acést'a in greutate de 122 chilogr si in valóre de 73,000 dolari.

⁂ Se dîce: In cursulu acestei septamâni D. Florescu aru fi primitu o scrisóre scrisa cu slova cirilica, conceputa camu astfelu:

Jupâne generalu.

Subiscalitulu, intru fericire reposatulu de atâte vécuri, fiindu rechiamatu in acésta lume de prea iubitii mei urmasi si feciori, si turnatu in bronzu si asiediatu pre piatia preste drumu de Academia, vediendu cu adenca mahnire sufletésca ca nu mi mai radicati de pre capu giulgiulu care 'mi opresce respirarea si me asficsédia, si acésta de frica pentru doi pagâni turcesci, pre care eu cu miile ii prapadému sî-i striveamu sub picióre; rogu cu smerenia sa me radicati de ací si sa me duceti cu calu cu totu la calugareni, martorulu fapteloru mele si alu rusînei turcesti.

(Semnatu) *Mihai VV. Vitézulu*
Voda in cisponibilitate

Data pre Bulevardulu Academiei 20 Octombre 1874.

⁂ *„Cestiunea reu-Orientatului Latinu“.* Dara dieu dle redactoru, lasa-ne si pre noi in frunte si nu ne bagá intre varietâti si pre „onórea“ celoru ce voiescu sa te reguleze pre d-ta, din „reu-orient. latinu“, déca nu vomu face si noi cá cei din fói'a citata, nr. de joi. Ei bine nu ne credi?! Aid! fia dara si intre varietâti, fia macaru cea din urma, si noi vomu dá dovedi la lume, vomu dá dovedi la *tiéra*, ca si noi scimu face articuli, cari si in „Orientulu latinu“ si in „Albin'a“ aru decorá pagin'a cea dintâiu si inca deasupr'a liniei. La lucru dara:

„Dincóce de carpati, — ce din cóce? mai sub carpati ba putemu dîce intre carpati, apare acum nu demultu o foia, carea are sa reguleze tóte lucrurile din *orientu* pe *letinesce.* Dara lucrurile pre acolo se vede ca nu potu séu nu vreau sa intieléga letinesc'a acest'a noua si mergu totu dupa romanésca, serbesc'a bulgaresc'a, turcésca etc. loru. Ce e mai multu?

Dunarea, acestu fluviu, sia lapedatu numele celu superbu de *Istru* si in locu sa curga totu spre orientu mai dela Giurgiu, cu *necredinti'a* „natiunale,“ apuca spre media nópte si numai dupa o distanti'a mare se intorna iéra spre orientu, durere, cá pre diverse câi sa se verse in marea cea négra!

„Intrebâmu cu indignatiune cea mai patriotica, mai merita ea consideratiunea lumei? Nu! trebuie sa se *puna patriotii cei „adeverati“ sai faca o programa*, sa o aduca la resonu, ea *trebuie regulata.* Numai asia putemu sperá ca crapii voru cresce iéra in marimea loru stramosiésca, numai asia credemu ca somnii voru pastrá fragedimea loru, icrele voru face concurentia cu celedin Volga si racii nu se voru mai sguli pre la radacinile tuturoru maraciniloru din tiermuri, ci cu mandria voru figurá pre mesele lumei celei „liberale.“ Ei bine, Dunarea nu voiesce sa tiena nici directiunea orientala si sparge unitatea ei fluviale si spre rusînea ei mai tardîu se perde in marea négra, inimic'a ei seculara.

„Dara s'o lasâmu in pecatele ei, déca n'ascuta de „liberali“, precum n'a ascultatu nici politic'a bucuresceana si sa ne apucâmu de „Tel. Rom.“, sa-lu regulâmu baremu pre elu.

„Nu va merge nici cu acést'a, atunci dóra va dá Ddieu sa ne intalnimu cu „Cocosiu Rosiu“, câci „Gur'a Satului“ si „Priculiciulu“ se vede ca din duhu de rivalisatiune ne incungiura, cu care sperâmu ca ne vomu puté intielege si caus'a nóstra atunci trebuie sa triumfeze . . . . .“

Déca ne lasá-i in frunte dle redactore! o! câte mai scieamu noi sa spunemu, dara asiá incheiâmu si te lasâmu sa torni dt'aapa rece pre capetele cele inferbantate, asiá dupa cum ti e obiceiulu! se intielege nu acum, ci la *tempulu seu!!!*

Raportu comerciale.

Sabiiu 6 Novembre n. Grâu 4 fl. 87 xr. frumosu, 4 fl. 53 xr. mestecatu, 4 fl. 20 xr. cualit. infer.; secar'a 3 fl. 40 xr. pâna 3 fl. — ; — orzu fl. 3; ovesu 1 fl. 53 pâna 1 fl. 80 xr.; cucuruzu (porumbu) 2 fl. 93 xr.; cartofi 1 fl. 8 xr. galét'a austriaca.

Cânep'a — fl. maj'a.

Lintea 6 fl — xr.; mazarea 6 fl. — xr., Fasolea 6 fl. 67 xr.

Fenu legatu — fl. 85, nelegatu — fl. 80 xr., paie lungi 60 xr., scurte 50 xr, maj'a.

Lemne de focu 8—9 fl. stang. austr.

Carnea de vita 18—20 cr. p., de porcu 28 xr. Unsórea 79 xr. pâna la 1 fl. 20 cup'a.

Burs'a de Vien'a.

Din 2/14 Novembre 1874.

Metalicele 5%	70	05
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	74	50
Imprumutulu de statu din 1860 . . .	109	10
Actiuni de banca	987	—
Actiuni de creditu	234	—
London	110	35
Obligatiuni de desdaunare Ungurescì	77	75
„ „ „ Temisiorene	77	—
„ „ „ Ardelenesci	74	50
„ „ „ Croato-slavone	79	50
Argintu	104	60
Galbinu	5	25
Napoleonu d'auru (poli)	8	89

Concursu.

De óre-ce in urm'a publicârei concursului din „Telegrafulu Romanu“ Nr. 64, 65 si 67 nu s'au ivitu nici unu concurentu pentru ocuparea postului de invetiatoriu secundariu la scól'a populara din Codlea amesuratu §-loru din statutulu organicu, — asiá se publica acum concursu din nou pentru ocuparea acelui'a cu care este impreunatu unu salariu de 175 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá acestu postu trebuie cá sa fia români gr. or. si sa-si produca atestate conformu §-loru statutului organicu.

Comitetulu parochialu in contielegere cu scaunulu ppescu
alu Branului.

1—3 Ioanu Comsi'a.

Celu mai nou sî mai mare depositu de orológe in Sabiiu.

la

IOHANN BUSCHEK

orologieriu,

Uliti'a Cisnadiei Nr. 16 vis-a-vis de Hotelulu: „La Corón'a Ungariei“.

Recomenda orologele sele de auru sî argintu de I calitate, de Genf, alese personalminte sî probate prin oficiu, cu garantia de 1—2 ani.

Orologie de argintu cu câte fl. 13, 14, 16, 18, 20, 24, 26, 28, 30—40.

Orologie de auru cu câte fl. 28. 30, 32, 34, 36, 40, 45, 50, 60, 70—150,

De I calitate orológe cu pendulu, o decóre pentru ori-ce locuintia cu câte fl. 28, 30, 32, 34, 36, 38, 40, 44, 46, 50, 60, 70—150.

Orológe de biroulu francesu, de marina sî desteptatórie (Wecker) etc.

Lantiuri de auru sî argintu, probate prin oficiu sî adeca: Lantiuri de argintu cu câte fl. 3, 4, 5 pâna la 12, de auru: Lantiuri de gâtu cu câte fl. 32, 34, 36, 40, pâna la 80 sî 150.

Reparaturele se facu dupa modulu celu mai nou solidu sî cu garantia de unu anu.

Pretiu curinte mai detaiatu gratis et franco.

(17—20)

Redactoru respundetoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a si tipariulu tipografiiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate. adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei sí pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Nr. 88. ANULU XXII.

Sabiiu in 7|19 Novembre 1874.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Unu cuventu la alte multe.*)

Din muntii apuseni in Nov.

Inimicii dîuariului „Telegrafulu Romanu“ s'au mai inmultitu; numerulu acestor'a au mai crescutu cu unulu! Dîuariulu celu nou, „Orientulu latinu“, abiá cunoscutu pâna acum publicului românu, dà si elu navala asupr'a „Tel. Rom.“ Tienut'a „Orientului latinu.“ de pâna acum si vomarea lui de focu si puciósa numai eaca asiá — cá din bunu seninu contra „Tel. Rom.“, a causatu la multi dintre lectorii sei diferite supositiuni; fâra cá sa-si póta intr'aceea esplicá cine-va: de unde óre, si pentru ce acelea invective si espectoratiuni, unice in feliulu loru. esite in articolii sei de fondu in cei doi numeri recenti: 61 si 62?

Déca n'amu avé consideratiuni câtra publiculu românu, déca n'amu tiené totu-déun'a contu de onórea archidiecesei si a natiunei nóstre, l'amu fi lasatu pre fratele „Orient. lat.“ in voi'a sea, a se espectorá dupa bunulu seu placu. Dara fiindu ca domni'a-lui si-a intinsu de asta data pré afundu condeiulu in veninu, fia-ne permisu a stá putientelu de vorba cu densulu, de-si recunóscemu ca nu suntemu in stare a poté vorbi in limbagiulu densului.

Inainte de ce si-aru incepe „Or. lat.“ espectoratiunile sele, si de a-si versá negrulu seu veninu contr'a „Tel. Rom.“ esclama unu mare adeveru. Dice adeca: „...bieti români! voi a-ti avutu totu-déun'a sa ve luptati cu doi inimici, unulu esternu si altulu internu; si celu mai stricaciosu v'a fostu totu-déun'a celu din sinulu vostru!“ Tristu, dara este unu mare adeveru acest'a, pre care nu-lu va negá nimenea din câti au facutu cându-va studiu, din istori'a bisericei si a natiunei nóstre române. Intrebarea este numai, ca: cari suntu acei inimici? Nu cum-va dóra acei archidiecesani suntu inimicii natiunei, cari, jelosi de dreptulu loru aviticu, de a-si alege pre Archiepiscopulu loru, pre carele ei singuri 'lu si dotédia, au cutediatu a-si dá voturile loru in fric'a lui Ddieu dupa cea mai curata convingere a loru? la care ei archidiecesanii se simtiau cu atâtu mai vertosu indreptatiti, câci densii cu alta ocasiune, si anumitu la alegerea din anulu trecutu, pentru binele pâcei, pentru unitatea bisericei, si pentru iubirea fratiasca, s'au alaturatu lânga fratii loru diecesani, votandu acolo, unde au doritu acesti'a? Déca pentru acésta convingere au meritatu archidiecesanii, respective majoritatea loru, a fi timbrati de inimici ai natiunei, si déca „T. Rom.“ pentru ca a avutu cutediarea a enará faptele petrecute dejá in fati'a lumei, la lumin'a dilei, are sa fia insultatu si suspiciunatu de organu cu tendintie separatistice, atunci apoi putiena bucuria si mangaiere ni-a mai remasu din frumós'a nóstra constitutiune bisericésca! — Adversarii nostri personali, de cum-va se afla acesti'a ne potu numí, separatistici, ne potu numí déca li place si inimici ai natiunei, dara mintea sanatósa, nepreocupata, nici odata!

Sa amutiésca numai pre unu momentu patim'a, sa nu vorbésca uriciós'a pofta de resbunare, si inimicii cautati ii ve-ti aflá de siguru domniloru, dela „Orient. lat.“ intr'altu locu, acolo unde suntu. „Orient. lat.“, vrea a atribuì ómeniloru dela „Tel. Rom.“ pâna si cele scrise cu referire la alegerea trecuta, in pres'a magiara si germana; de-si recunósce, ca acelea scriau, cându pentru unulu, cându pentru altu candidatu. Intr'adeveru ridicolu! Bine, dara suntu ómeniii „Telegr. Rom.“ in stare cu toti românii din Austro-Ungari'a, a pune straja gurei pressei germane si magiare, cá aceea sa nu scria bine, reu, cum i vine la socotéla in causele nóstre?

Sa trecemu si preste frumósele nomenclaturi, de „telegrafisti, ómenii Telegrafului“ separatisti, ómenii intunerecului cu cari ni onorédia „Orient. lat.“, pre semne pentru ca densulu pre calea acést'a crede a-si vedea realisata mai siguru si mai curendu, frumosulu seu programu, de a uní pre toti românii sub unulu si acela'si banderiu. Sa revenimu la asertulu, prin carele „Orient. lat.“ vrea a spune lumei, ca „Tel. Rom. insinua guvernului si pressei magiare, cumca actulu alegerei aru fi fetulu unei partide politice. Sa ascultâmu ce dice „Orient. lat.“ cá asiá sa vedemu cine este denunciantele? Eata ce dice elu: „Nu suntu domnii telegrafisti acei'a, cari au facutu politica de reverendi in conferinti'a dela Mercurea? . . . Cunóscemu noi pré bine pre acesti ómeni ai intunerecului, cari cu denunciârile incepusera dejá dela conferinti'a natiunala din Mercurea, sa nu cugete densii ca românii si-au uitatu de antecedentiele densiloru.“

Ei bine, déca mai póte fi vorba de denuntiâri la regimu, apoi mai trebue o denuntiare mai pe fati'a ca acést'a, candu „Or. lat.“ mistifica si aduce in combinatiune actulu alegerei nóstre cu antecedentiile dela nefericit'a conferintia din Mercurea? Cum sî cu ce scopu face „Or. lat.“ saltulu dela actulu alegerei nóstre seversitu in 20 Octobre a. c. la conferinti'a din Mercurea tienuta in 7 si 8 Martiu 1869 nu scimu, atâta cutezamu inse a afirmá — si ni amu prinde remasu pe viatia ca fratiloru diecesani, dela cari a depinsu si astadata resultatulu alegerei nu leau plesnitu prin minte cele petrecute in conferinti'a dela Mercure'a si totu acést'a suntemu in dreptu a presupune si despre cei din minoritatea archidiecesaniloru. — Aru fi unu faptu indiscretu a mai re'nprospetá disputele cele seci despre conferinti'a mercuriana, din care nu scimu de a trasu cineva vre unu folosu decâtu Vodianerii cunoscuti. Apoi se ni mai infrânemu nitielu fratiloru dela „Or. lat.“ a nu ni mai totu impedecá de reverendi. Sa nu uitamu ca constitutiunile aprobate sub Rakóczi II la anulu 1653 „az oláh papokról“ au abolitu de multu, ear' clerulu nostru, preotii nostrii, suntu si ei capi de familii cu vatra sí casa, investiti cu drepturi de cetatianu, si cá atari nu suntemu in dreptu ai eschide dela afaceri politice nici ai suspicioná pentru parerile loru individuali.

Sa trecemu acum la Nrulu 62 alu „Orient latin!“ In fruntea acestuia aflamu unu articlu, séu daca ve mai plece o corespondintia, intitulata „Cestiunea Telegrafului romanu.“ Invectivele, calumniile si pofta de cea mai marsiava resbunare asupr'a Telegr. rom. si a redactorelui-lui cuprinse in mentionat'a corespondentia ,trece preste ori ce patima omenésca. Si pentru ce tóte acestea? decâtu totu numai câci „Telegr. rom.“ a cutezatu a scrie fapte petrecute cu ocasiunea alegerei, tienendu intracea in totu respectulu si onorea venerat'a persóna a inaltului dignatariu bisericescu a nou alesului nostru archiepiscopu si metropolitu. Intielesulu pe scurtu alu mentionatei corespondintie, dorintia pia a fratiloru dela „Orient. lat.“ unu este nici mai mare nici mai mica de' câtu *„sugrumarea* Telegrafului Rom.“ si a redactorelui seu, si spre a-si ajunge acestu scopu, fratii dela „Orient. lat.“ facu apelu la congresulu nostru natiunalu, „cá se privésca de cea mai urginta cestiune a discussiuniloru sele *regularea cestiunei Telegrafului Romanu*, stabilindu acestui'a unu programu bine precisatu. Esecutarea programului sa se concréda unui consiliu anume instituitu, iéra congresulu respective sinodulu, sa vigheze asupr'a esecutârei programului si ori-ce abatere dela programu sa se reprobeze dupa cuviintia.“ Tienete acum serace Telegrafule! Déca congresulu nostru n'are alta cestiune mai urgenta de câtu cestiunea Telegr. Rom. si stabilirea programului lui, si déca acésta cestiune cade intre agendele congresului — nu scimu! Totu ce scimu noi este ca Telegr. Rom. 'si are programulu seu bine precisatu cu 22 ani mai inainte. Nu vremu a preocupá. Congresulu nostru lucre dupa intielepciunea si bun'a sea chibzuiéla, iéra fratiloru dela „Orient lat.“, déca vreau a-si ajunge scopulu loru celu maretiu câtu mai siguru, le recomendâmu o cale multu mai scurta, si adeca: sa-si esopereze domni'a loru o propunere la camer'a legislativa din Pest'a cá cea mai competenta pentru fipsarea legiloru de pressa, cá aceea se aduca o lege speciale anume si numai pentru „Telegr. Rom.“ si inca in sensulu acel'a, cá pre câtu tempu fratii dela „Orient. lat.,“ in contielegere cu cei dela „Alb.“, voru insultá si atacá pre toti câti nu li suntu bine veniti si cu deosebire pre cei dela „Telegr. Rom.“, acesti'a, respective telegrafistii se innece si se taca, fâra cá sa le fia iertatu unu tiepatu de dorere, si o voce fie câtu de lina spre aperarea loru. Iétaací d-loru dela „Orient. lat.“ calea cea mai sigura si mai scurta pentru a innecá si sugrumá pre „Telegr. Rom.“ si pre redactorele lui, si totu odata modulu celu mai usioru cá se ve recomendati si mai bine la lumea cea mare, spre a ne face si mai de aprópe cunoscuti in câtu sunteti de liberali, zelosi natiunalisti si aperatori ai institutiuniloru nóstre bisericesci?

Pre cându incheiâmu acestea sîruri, iéta ne bate la usia si bun'a nóstra lelisióra „Albin'a“ nr. 80, incarcata de miere, cu de carea ne indulcesce si ne nutresce acum de ani de dîle. Partea cea mai mare a colóneloru sele s'a ocupatu cu actulu alegerei, firesce dupa placulu si modalitatea sea bine cunoscuta, sciindu a ne spune si acea, ca cutare si cutare pentru cine a votatu? firesce ca „Telegr. rom.“ inca nu póte remânca neatinsu. Nu ne a surprinsu intru nimicu „Albin'a“, câci suntemu dedati cu dens'a, ne cunóscemu de multu, de aceea fâra a intinde vorb'á incheiemu cu acestea sîre, sperându in bunulu Dumnedieu, ca elu care ne-a condusu in tempi multu mai grei de cum suntu cei de astadi pre strabunii nostri, si ne conduce acum si pre noi pre calea sea cea buna. Asiá sa fia!

Mai multi archidiecesani.

Astadi, fiindu onomastic'a Majestâtiei Sele Imperatesei si Reginei *Elisabet'a*, Pré S. S. P. alesu Archieppu si Metrop. Ioanu Popasu, cu asistintia numerósa a celebratu st'a Liturgia si doxologia.

„Pest. Ll.“ de luni sér'a dîce:

„In privint'a alegerei Metropolitului românu se afirma din multe pârti, ca Maj. Sea nu va intari alegerea acést'a. Noi scimu positivu ca afacerea acést'a nu e decisa definitivu si ca regimulu, pâna cându nu va puté face o propunere verbale Maj. Sele nu face corónei nici o propunere in privinti'a acést'a.“

Aceeasi fóia in nrulu de Marti diminéti'a dice:

„Dumineca a fostu consiliu de ministri, carele a duratu dela média-dî pâna la 3½ óre. Dupa cum aude „Rerf.“ unulu dintre objecte a fostu raportulu comisariului congresuale serbescu, alu dlui de Hueber. Este verosimilu, ca si cestiunea Metropolitului românu, carea ocupa acum pre regimu in modu esceptiunale, inca a fostu trasa in cerculu discussiunei intre ministri.“

Cu privire la alegerea si confirmarea alegerei de Metropolitu si Archieppu scrie *„Federatiunea“* urmatórele:

„Cestiunea, inca nedeslegata, a confirmatiunei nou-alesului AEppu si Metrop. rom. gr. or. preocupa, nu mai putienu cá alte cestiuni grave de statu, spiritele in cercurile guverniali si insufla grigia si temeri româniloru preste totu fâra deosebire de confessiune. Procedur'a unoru agenti clandestini, strecorata si in press'a germano — séu mai bine judano-magiara de aici, nu póte fi causa destulu de plausibila a justificá iritatiunea guvernului in acésta delicata cestiune. In asemenea casuri denunciatiunile si insinuatiunile adese ori cele mai vile, suntu la ordinea dîlei, dara acele se reducu pururea la adeverat'a loru valóre, cându numai personalitâtile, ur'a si passiunile suntu in jocu; alt'a este fati'a lucruriloru indata ce „cugetele reservate“ au prinsu radecini in regiunile guverniali. — Sa nu uitâmu casulu precedinte atâtu de próspetu alu metropoliei serbesci, care déca s'aru reduce numai la cestiune personale, aru remané „enigma“ pentru noi, dara indata ce vomu petrunde mai adencu in cestiunea dreptului majestaticu marginitu prin Statutulu organ., aflâmu usioru esplicatiunea, — atunci tendinti'a potestâtiei de a loví dreptulu ce genéza, este invederata. Statutulu este lege, dara ce genéza potestatea sî acést'a este de ajunsu unde se tinde din ce in ce la guvernamentu personale si specificu natiunale. Noi asiá pricepemu, asiá aplicâmu, asiá deslegâmu enigm'a serbésca, aplicata la români. Cu tóte aceste ministeriulu se va cugetá bine pâna a sarí Rhodulu. Consiliarii tronului védia, déca padiescu ei, nu legile, ci numai convenientulu constitutionale. Noi credemu ca votulu majoritâtiei congresului din Sabiiu va fi respectatu.

Publicaramu in nr. tr. si cestu pres. dupa „Tel. R.“ actele sinodului per apices. Cetitorii nostri voru cetí printre sîrele „Telegrafului“ partialitatea espresa ici si colo destulu de pregnante, dara in fine este singurulŭ organu care aduse reporturi, pentru ca cele publicate in „Alb.“ suntu de alta natura. Déca nu potemu aprobá fleacurile „Albinei“ cu partit'a „liberale“ si alte calamitâti causate prin escesu de idololatria, nu potemu sa nu relevâmu lips'a de celu mai primitivu conceptu de constitutiunalismu a colegiloru dela „Tel. Rom.“ cari nu se sfiescu a numí „fractiune“ marea majoritate a unei corporatiuni. Aru fi de doritu cá ómenii sa pricépa, ca atâtu vanitatea potentiata la Baalismu, câtu si ur'a, passiunile neinfrenate suntu nu numai daunóse ci si ridiculóse.“

---

*) Redactiunea acestei foi a cugetatu ca va fi mai bine, déca din parte'si va tacé la atacurile ce i se facu in „Or. lat.“ pâna se va mai calmá iritatiunea ce a esplodatu in flacari in pepturile celoru ce nu le placu adeverurile. Publicâmu inse acestu articulu cu reservarea, cá mai tardiu sa revenimu si noi asupr'a materiei tratata cu mare moderatiune in articululu de fatia. Red.

La reflessiunile cele din urma a „Federatiunei“ n'avemu alta de dîsu decâtu ca nu ne surprinde de locu, déca si dens'a s'a sedusu pe unu momentu de sgomotulu celu diurnalisticu si putemu dîce si privatu alu contrariloru nostri. Nu trebuiea inse nici decum sa pérda din vedere impregiurarea, ca „Telegrafulu Romanu“ si cei de o parere cu densulu au la spatele loru actele cele publice ale vietiei nóstre constitutionale bisericesci, pre care ei in tóta procedur'a loru nu le-au perdutu din vedere, pentruca totu omenii dela Telegrafulu Romanu au fostu acei'a, cari au contribuitu mai multu la aducerea in viatia a constitutiunei bisericei nóstre, pre carea omenii Telegrafului Romanu tocm'a cá sa o apere si sa o susu-tiena intacta au procesu asiadupa cum au procesu. Viitoriulu va dovedi acést'a. De alta parte este neesactu candu se identifica maioritatea congresuale dela actulu alegerei cu fractiunea politica de care vorbiramu. Contrarii nostri s'au servitu de mistificatiunea notiuniloru amintite spre a captá bunavoiinti'a opiniunei publice in partea loru. Déca inse desbracâmu lucrulu de captatiunea acést'a, atunci fractiunea politica remane fractiune politica si déca a fostu ea **in** maioritatea congresuale, **nu** este inse un'a si aceea-si cu maioritatea congresuale.

De altumintrea este in adeveru curiosu lucru, cum? de cându e vorb'a de ai „Telegr. Rom.“ indata prinde chiaru și o mistificare si inca si la partea mai seriosa a presei nóstre, pre cându pre noi, déca ne deduce cineva, originea dela întru fericire odihnit'a conferintia dela Mercure'a, din 1869, nimenea nu se scandalesce de locu!

Acést'a nu póte sa fia altuceva de câtu o caracteristica *signatura* a tempului! Dabit Deus his quoque finem!

„Partit'a nationala a unguriloru din Transilvani'a.“

Proprietarii unguri din cerculu superioru alu comitatului Turdii s'au intrunitu la 8 Novembre in opidulu Reginulu sasescu si s'au constituitu intr'o partita nationala sub titlulu mai susu indicatu. Acésta partida a aflatu de lipsa a indreptá unu apelu câtra fia-care fiiu fidelu alu maghiarimei transilvane, cá sa grabésca a se alaturá la dins'a si a luptá sub flamur'a ei, ca-ce maghiarismulu in Transilvani'a ar' fi amenintiatu cu perire.

Écca punctele esentiali ale acestui

Appelu!

„Indemnati de nenumeratele loviri, ce a suferitu patri'a nóstra din caus'a ticalosiei parlamentului si a guvernului nostru, si vediendu, ca de unu tempu incóce merge cu celeritate potentiata pre calea câtra periculului provocatu in modu nesocotitu, — credemu ca a sositu tempulu, cá sa ne desbracâmu de orece coloritu de partida si sa provocâmu pre fia-care patriotu maghiaru din Transilvani'a, cá sa se grupeze cu noi intru aperarea natiunei maghiare si in specie intru aperarea intereseloru tienutului transilvanu.

Cá motive ale appelului nostru ne permitemu a insirá urmatóriele:

Justiti'a nóstra, care inainte de acést'a cu siepte ani costá numai 3 ½ milióne, acum s'a urcatu la 12 milióne; atunci erá rea, dér' acum e multu mai rea. Si mai vertosu pentru noi ungurii transilvaneni e si scumpa si rea, pentru ca, cu osebire in procesele urbariali, ne despóia de tóta averea nemesiésca ungurésca.

Administratiunea publica ne lipsesce cu totulu, ér' agitatiunile nationalitâtiloru au ruptu Croati'a de Ungari'a, au instrainatu Banatulu si Basc'a, si cine scie unde vomu ajunge si noi aici mai curendu séu mai tardiu. Acestu cugetu ne revóca desu in memoria scenele dela 1848. Si cá recompensa pentru tóte aceste li s'a datu legea despre natiunalitâti, districtului Naseudu i s'au datu domeniele, si acum prin reducerea censului contele Szapáry le da loru, nationalitati loru, dreptulu alegerii de deputati si prin urmare si poterea in consiliele municipalî.

Starea financieloru nóstre este desperata. Ghyczy, acésta capacitate recunoscuta, a tienutu dejá discursulu funebralu asupr'a acestei stâri financiarie, pentru care nice densulu nu afla altu mediu, decâtu urcarea dariloru cu multe, fórte multe milióne.

Appelâmu deci la toti aceia, cari mai au câtu de pucina sperantia in viitoriu, cá sa puna umeru la umeru, si mai vertosu in pârtile transilvane sa salveze ce se mai póte salvá si sa strige cu celu mai mare fiiu alu patriei „Maghiari'a n'a fostu, inse va fi.“

Tempu de perdutu nu mai este, pentru ca justiti'a ne ié pumenturile, censulu ne ié dreptulu electoralu, ne ié consiliele municipali si charu autonomi'a. Ministrii de financie ne omóra cu dârile, nimicescu totu si pustiescu cu osebire nationalitatea maghiara. (Sermanii nemesi! cum se ingrigescu de nati'a s'a —)

Sa formâmu deci partîd'a, care pâna atunci sa spriginésca pre orce partida din Ungari'a, pâna cându acea va portá o politica maghiara sanetósa, si carea sa staruiésca a tranti orice guvernu, care uita, ca este custodele intereseloru maghiare in Oriente. Sa formâmu partida, carea mai vertosu sa veghieze asupr'a intereseloru maghiare in Transilvani'a!“

„Gaz. Tr.“

Despre proclamatiunea „partidei maghiare transilvane“ ce o publicâmu in numerulu nostru de astadi „Pest. Ll.“ dela 14 Nov. face unu comentariu lungu, din care estragemu pre scurtu urmatórele momente caracteristice.

„Cine sta la spatele acestei manifestatiuni, nu ne este de locu cunoscutu, ci potemu conchide din fisionomi'a ei intréga, ca nu provine nece din cercuri politice nice natiunale. In fondu acea manifestatiune e unu pamfletu care din crescetu pâna in tâlpi constà din calumniâri si esageratiuni próste, cu cari se tanguescu in pustiu unii eroi de ai ciardasiului in capritiele loru simtiementali-martiali la betia. In zedaru veí cautá in trens'a o idea sanatósa, o vointia indreptatita. Luamu notitia despre ea pentru-ca ne arata ce confusiune mare a causatu cestiunea censului ardeleanu dincolo de dealulu mare si pentru ca o tendintia fórte miserabila si neindreptatita se impodobesce cu etichet'a ideiei ungaro-natiunali.

Nu voimu sa cercetâmu intru câtu suntu adeverate séu nu vaeraturile din acest'a scrisóre, despre decadinti'a justitiei, administratiunei, financieloru etc. ci chiaru cându aceste vaerâri aru fi adeverate, ele se referescu la Ungari'a intréga ci nu la Transilvani'a sengura. Directiunea acésta dovedesce unu particularîsmu care astadi numai are nece o indreptatîre si a câruia consecuentie potu sa devina fatale togm'a pentru desvoltarea natiunaliâtiei maghiare din Transilvani'a. Mai putienu are elementulu ungaru din Transilvani'a unu temeiu ratiunalu de a se pune in contradicere cu conditiunile uniunei. Omenii cari au causatu provocarea trebuie ca sufere de o slabitiune de memoria, demna de compatimitu, déca ei 'si voru fi uitatu degiá ce se intemplà in Transilvani'a pre tempulu lupteloru nóstre pentru constitutiune, cum a succescu ministriloru austriaci a escamotá o representantia a Transilvaniei in senatulu imperialu, precându natiunea maghiara in totalitatea ei luptá pentru dreptu libertate si constitutiune. Cu fia care pasiu celu face poporatiunea ungaria a Transilvaniei dela consecuintiele uniunei, ea se indepartéza dela terenulu esistientiei ei proprie. E durerosu a mai spune acést'a unoru omini cari pre fia-care dî se potu convinge ca resultatele practice ale uniunei au paralisatu opositiunea elementeloru natiunali; de aceea este o uitare orba de sine, cându ungurii din Ardélu numai si cugeta la sguduirea uniunei, si este o nebunia, cându o clica setósa de resbunare face afrontu cu separatismulu transilvanu contr'a partideloru ungarie.

„Pest. Ll.“ continua, ca conduit'a partidei maghiare este periculósa fatia cu tienut'a natiunalitâtiloru din Transilvani'a. Nu se justifica decursive tienut'a sasiloru, cari in aspiratiunile loru egoistice denéga idea statului ungaru si arunca cetatienismulu acestui'a in pulbere, cându vedu ca ungurii din Transilvani'a facu asemenea? „P. L.“ stigmatiséza aspiratiunile acestei partide de o eróre ce nu se póte iertá, pentruca, dice elu, o partida maghiara nu póte sa se insufletiesca decâtu de conservarea unitâtiei natiunali si de consolidarea statului ungurescu promovandu interesele vitali comune. Partid'a in cestiune rumpe prin particularismulu seu solidaritatea necunoscendu altu ce-va decâtu doreri locali. Mai lipsesce pentru a umplea mesur'a miseriei, cá sa se mai nasca in Transilvani'a si o cestiune ungara si sa se rumpa din natiunalitatea ungara unu elementu, care fâra nice unu contactu cu partidele politice sa pórte in poterea ei o politica natiunale. Acest'a aru insemná mai cu sama in Ardélu unu „bellum omnium contra omnes, prin care s'aru derimá totu ce s'a cascigatu pâna acum pentru o ordine stabila.“

„Pester Lloyd“ in numerulu seu dela 8 Novembre scrie:

„Si coranulu are pre non possumus alu seu totu atâtu de bine cá si dogm'a (papei). Acést'a se póte vedé intr'unu modu destulu de claru in depesi'a de respunsu a lui Aarifi pasi'a la conventiunile de comerciu cu principatele. In acésta depesia se póte constatá o tenacitate a vointiei, care aru putea sa impuna, déca n'aru fi turburata de colori fatalistice. Nu apare in ea decisiunea barbatésca pentru realisarea si aperarea unei idei politice, ci numai mantienerea obstinata de prejudicii. Cu tóte acestea, acestu actu este destulu de instructivu, si de importantu. Instructivu pentru ca aréta intr'unu modu claru drumulu, pre care o putere europénа nu trebuie sa-lu urmeze, spre a obtiené la cornulu de auru unu scopu ratiunabilu. Déca lealitatea guvernului austro-ungaru in tratarea unei cestiuni, in privinti'a cârei'a nu numai ca punctulu de vedere alu legalitâtiei este in favorulu seu, dara pentru care putea fi incredintiatu dinainte si de consimtiementulu altoru puteri mari, nu produce unu altu resultatu decâtu convictiunea ca se néga la Stambulu ori si care politica sanatósa de interese si ca cade din ce in ce mai adencu intr'o resistintia nemotivata, atunci trebuie sa ne vina ide'a, ca metod'a intrebuintiata de principele Corciakoff in cestiunea Pontuluî, este cu multu mai practica si eficace in afacerile orientale decâtu diplomatic'a douce violence. Se care ca mai ca aru fi necesariŭ sa se presinte Portiei fapte implinite, cá sa se póta procurá recunóscerea unui interesu — fia chiaru interesulu propriu alu Portiei; este veditu ca cu simpla parlamentare nu se obtiene nimic'a. Dupa unu precedentu de tóta greutatea, cum erá datu cu incheerea conventiunei telegrafo postale, diplomati'a austro-ungara, in locu sa incheia deadreptulu conventiuni comerciale cu Romani'a, a incunosciintiatu mai intâiu pre Pórt'a despre negotiârile, si acésta lealitate fu recompensata cu condîtiunea pusa de guvernulu turcu, despre care sciá, ca este imposibila a se realisá, adeca conditiunea, ca guvernulu românu sa intrebe pre Pórt'a déca acordà incheerea unei conventiuni. Tóte remonstrârile erau zadarnice, la Stambulu predici unoru urechi surdi, si déca dara contele Andrássy trebuie sa inregistreze o mica neisbanda, astadi are celu putienu consolarea, ca o impartasiesce cu Germani'a si Russi'a, câci not'a identica a celoru trei puteri gâsi acela'si respunsu, pre care 'lu primise diplomati'a nóstra.

Si ací jace insemnatatea si — sa o dîcemu cu franchetia — momentulu criticu alu depesiei lui Aarifi Pasi'a. Apare in ea unu gradu de neincredere contr'a intentiuniloru celoru trei puteri principale ale Europei pentru care positiunea Portiei va trebuí sa sufere intr'unu modu simtitoriu, fia directu fia indirectu. Cestiunea conventiunei comerciale cá atare, pare a nu se considerá la Stambulu cá fiindu de o importantia estraordinaria, dara voru sa créda, cá si cându s'aru teme de consecintiele faptului, intrebandu-se cu ingrigire „déca nu va vení o dî, cându vointi'a omenésca va fi neputinciósa sa impedece unu curinte care a fostu slobodítu de unu sîru de violâri de tractate“. Ei bine, acésta temere, de-si nu este motivata, totusi aru fi potutu sa reclame óre-care justificare, pre câtu tempu Pórt'a se aflá in fati'a dorintiei unei singure puteri si afara de aceea unei puteri interesate; ea putea sa presupuna — de-si nu se ofera nici unu singuru punctu in tóta politic'a monarchiei nóstre, care sa justifice o asemenea presupunere — ca realisarea intereseloru ei comerciale, stà mai pre susu diplomatiei austro-ungare, decâtu suzeranitatea Portiei asupr'a Principateloru. Dara aceste scrupule perdura si justificarea loru aparinta chiaru, in momentulu cându si guvernele din Germani'a si Russi'a impartasira opiniunile diplomatiei nóstre, si Pórt'a se afla in fati'a manifestatiunei unisone a acestoru trei puteri, ale câror'a acordu armonicu garantéza mantienerea ideei conservative in politic'a orientului. In acésta neincredere a Portiei, in acésta presupunere, ca chiaru purtatorii ordinei stabile in situatiunea orientala s'aru putea uní la unu actu care aru deschide stabilele unei miscâri dirigiate contr'a esistintiei imperiului otomanu, jace unu faptu atâtu de provocatoriu, incâtu trebuie negresîtu sa resulte din acésta o instrainare fatala in contr'a Portiei. Unu imperiu se póte intempiná cu simtieminte amicale, i se póte octroá chiaru binefacerile unui spriginu, pre câtu tempu se póte celu putienu mantiené conventiunea, ca partea ceealalta va recunósce, fia tardiu chiaru, aceste binefaceri; dara o relatiune in care o parte suspectéza in fia-care actu tradarea si rea-vointi'a celei-lalte, nu se póte mantiené lungu tempu.

Afara de aceea, ce conceptiune restrinsa a relatiuniloru de suzeranitate cu Principatele ne dovedesce acésta depesia! Pórt'a se teme ca clatinarea stipulatiuniloru presupuse de tractate voru produce „slobodirea elementeloru de resistintia!“ Asiá dara se inchipuescu la Stambulu ca miscarea natiunala din Principate se va impinge indereptu de stavilele de harthia, si ca din contra aru innecá Balcanulu, déca s'aru sterge vre-o litera scrisa! Déca pâna acum Principatele nu s'au sustrasu cu totulu consecintieloru relatiunei de suzeranitate, apoi dieu nu este de vina respectulu loru pentru tractate scrise; ele respectéza puterea constelatiunei europene, si nimic'a mai multu, si déca acum factorii cei mai insemnati a acestei constelatiuni, toti de aceeasi idea, ocupa aceeasi atitudine intr'o cestiune, care sa fia resolvata in favorulu Principateloru — se póte atunci crede seriosu la Constantinopole, ca simpl'a referare a Portiei la o dispositiune dubiósa de tractatu va fi de ajunsu, spre a marí respectulu Principateloru pentru acestu tractatu? Séu in generalu, déca suzeranitatea Portiei n'aru avea alte garantie decâtu aceste tractate, care suntu departe de a fi fâra lacune, nu s'aru fi prefacutu ea demultu in fumu? Singuru si esclusivu numai in vointi'a puteriloru a pastrá ordinea esistinta in Orientu, jace asigurarea pentru esistinti'a drepturiloru de suzeranitate si alte interese mai importante ale imperiului otomanu; ce sensu dara se póte descoperí in faptulu cându, din caus'a unoru formalitâti secundarie, se supera aceste puteri si afara de aceea se creéza periclulu, a fi nevoitu a cedá in fine?

Câci precum stau lucrurile astadi, nu se mai póte asteptá cá cele trei puteri sa se dea inapoi. Nimenea nu se va pune pre fuga pentru ca au inceputu la Constantinopole a se pune pre subtilitâti bizantine. Romani'a va parasí astadi positiunea ei mai putienu inca decâtu inainte; guvernulu princiaru nu se va intielege a face unu perigrinagiu la cornulu de auru si Austro-Ungari'a nu va jertfi interesele ei comerciale. Pentru Principatele de-vis'a celoru trei puteri este decisiva, dreptulu nostru n'are nevoia de aperatoriu. In ori-ce casu este Pórt'a care va avea sa se planga de consecintiele inderetniciei sele, séu — ceea ce in tóte casurile aru fi mai bine — va trebuí sa parasésca acésta inderatnicie mai tardîu. Câci acésta resistentia nemotivata intr'o afacere libera de ori si care nuancie politica, trece preste momentulu specialu in importanti'a sea. Ea trebuie sa intarésca din ce in ce mai multu ide'a, ca pentru inaugurarea unoru reforme sanatóse in Orientu, nu se póte de locu contá pre cooperarea Turciei, si ca acestu imperiu spriginitu de afara, are in senulu seu chiaru pre inimiculu celu mai mare, si nu numai in nisce populatiuni turbulente, cari lucréza cu mii de bratie gigantice la sfarimarea cladirei de statu sustienuta cu anevoia, ci si in prejudiciele si in orbirea cârmuitoriloru lui proprii. Si cu câtu maí multu se intaresce acésta idea, cu atâtu mai multu vointi'a castiga in justificare si urgentia, a lucrá pentru consolidarea si intarirea aceloru populatiuni, cari, in casu de o catastrofa, aru putea serví dreptu sembure pentru o formatiune nóua. Fatalismulu 'si póte gasí unu cultu la Constantinopole, puterile europene insa trebuie sa urmeze idei politice,"

La acestu articlu adauge „Cur. de Bacuresci":

„Limbagiulu pre care-'lu tiene organulu oficiosu din Pest'a, este din cele mai amenintiatórie pentru Turci'a, si are cu atâtu mai multa importantia cu câtu suntemu siguri ca erá inspiratu de diplomati'a Austro-Ungara.

„In urm'a unei asemenea atitudini pre care, precum se vede, se pune guvernulu austro-ungaru, se póte asceptá, ca Pórt'a se va grabí a inchide unu incidinte, care trebuie sa devina din ce in ce mai superatoriu pentru ea.

„Gazet'a d'Ausburg" a primitu de la Cettigne si Danilograd nuvele asupr'a masacruriloru dela Podgoriti'a, pre cari asigura ca suntu autentice. Iéta resumatulu acestoru nuvele:

„La 19 Octombre, unu musulmanu bogatu si de consideratiune, Mucho Krujici, fu asasinatu la Podgoriti'a, micu orasielu turcu la fruntarie, si care, in dîle de terguri, e visitata de muntenegrenii din vecinatate. Omoritorulu nu erá muntenegreanu, cum s'a pretinsu, ci unu crestinu dela Krus, supusu otomanu. Se numiá Ivanovu, si a lucratu in complicitate cu unu frate alu seu, pentru motive de resbunare. Victim'a fusese caimacamu in orasielulu Kus, si persecutase pre cei doi frati atâtu de multu, in câtu i-a silitu sa abandone mostenirea loru parintiésca.

Acesti doi individi au asasinatu pre caimacamu; unulu din frati a si fostu ucisu pre data de turcii ce se aflau facia. Sgomotulu se respandí iute in tergu ca unu crestinu a asasinatu pre Krujici; atunci multimea incepù a masacrá pre toti muntenegrenii ce intalniá prin tergu si pre strade. Turbarea turciloru fuse órba; ei masacrara pre toti muntenegrenii, chiaru betrâni, femei si copii. Toti fura ucisi séu raniti, afara de archimandritulu dela monastirea Piperi, care reusì sa scape. Printre victime se afla si mai multi capi din principalele familii din Muntenegru.

In Muntele negru, exasperarea erá la culme. Guvernulu din Cetigne se grabí a dá tuturoru comisariloru de districte ordinulu de a oprí ori-ce demonstratiune. Erá téma de o resculare generala.

Printiulu Nicolae promise ca va cere satisfactiune dela Pórta. Supusii otomani cari se aflau in acestu momentu pre teritoriulu muntenegreanu fura escortati de soldati pâna la fruntarii.

Intre acestea. caimacamulu turcu dela Podgoriti'a adresa autoritâtiei superióre unu raportu mincinosu, in care pretinse ca numitulu Krujici fusese navalitu de optu muntenegreni cari l'au ucisu. Acestu raportu fu adresatu guvernorului turcu dela Danilogradu precum si pasiei dela Scutari. Dara multimea musulmana, in aventulu ei, urmarí pre toti muntenegrenii si cotropi câmpi'a dela Zet'a, pre a cârei pacinici locuitori crestini ii sugrumara, si care erau cu totulu straini de evenimentulu dela Podgoriti'a. Acei cari putura scapá se retrasera in munti. Tóta populatiunea crestina a trebuitu sa-si caute siguranti'a.

Guvernorulu dela Scutari vení la faci'a locului spre a face o ancheta. Totu odata printiulu Nicolae adresà Portii o nota prin care reclamá o ancheta imediata facuta de o comissiune mixta din membri musulmani si muntenegreni, esprimându totu odata dorinti'a de a vedea asistendu la ancheta si representanti de-ai puteriloru straine.

Cetimu in Monitorulu Romaniei:

Prea sântîti parinti. Sântulu sinodu alu s-tei biserici autocefale române fiindu convocatu prin decretulu No. 1767, pentru dîu'a de 25 Octombre curentu, conformu art. 13 din legea pentru alegerea metropolitiloru si episcopiloru eparhioti cum si constituirii sântului sinodu, mai susu citatu, Eu declaru deschisa sesiunea acestui sântu sinodu.

Datu la Sinai'a, 25 Octombre 1874.

Carolu.

Ministru secretaru de statu la departamentulu culteloru sî instructiunei publice,

T. Maiorescu.

Invitare de prenumeratiune

la

„Anghir'a crestina", séu 20—30 cuventâri funebrale

(de inmormentare) la feliurite casuri cu privire la secsu, etate si starea sociale, scrise de Titu Vesp. Gheaj'a. Unu Tomu. Pretiulu 1 fl. 50 cr. v. a.

Multu onoratu cleru alu bisericei dreptu maritórie greco-orientale! si Iubiti frati in Christosu!

> „Cu cuventulu lui Domnedieu ceriurile s'au intaritu si cu duchulu gurei Lui tóta poterea loru." ps. 32. v. 6.

Sântulu Grigoriu Teologulu dîce, ca „cuventulu lui Domnedieu este pânea ingeriloru, si se nutrescu cu dens'a tóte sufletele, cele ce flamendiescu de Domnedieu." Cuventulu lui Ddieu, depusu in sânt'a scriptura, de carea se tiene si sânt'a traditiune, cuprinde in sine invetiaturi, indreptâri si povetie pentru tóte referintiele si impregiurârile vietiei omenesci; — si preotulu are sa latiésca acestu sântu si mantuitoriu cuventu a lui Ddieu nu numai prin cuventâri bisericesci de pre amvonu tienute in dîlele de Dumineci si Serbatori, ci in totu loculu si la tóta ocasiunea binevenita.

Ocasiuni fórte acomodate se oferescu intre altele la inmormentarea crestiniloru in Domnulu adormiti. Precum sementi'a semenata in pamentulu celu móle dupa plói'a manósa mai curendu prinde radecini si aduce fruptele dorite, asiá si o cuventare funebrale bine nimerita va influintiá fórte multu in inimile ascultatoriloru inmoiate de jele si intristare spre a produce in ele de o parte mangaiere si intarire crestinésca, iéra de alta parte religiositate si moralitate spre castigarea fericirei eterne, ceea ce este fruptulu celu adeveratu alu cuventului lui Domnedieu.

Este pré bine cunoscutu, ca preotului la casuri de inmormentâri, pre lânga alte impedimente, i lipsesce adese ori tempulu fisicu, spre a se poté pregatí dupa dorintia pentru cuventarea funebrale, si ca precum ori cându, asiá cu deosebire in astfeliu de casuri urgente i voru fi binevenite cuventârile funebrali, care le-aru avea la dispositiune, spre a le poté folosí celu putienu cá materialu.

Eu m'amu nesuitu a scrie mai multe cuventâri funebrale, cari sub numirea de *„Anghir'a crestina"* intru unu tomu voru esî de sub tipariu in lun'a lui Fauru a anului venitoriu 1875. Tomulu acest'a va cuprinde 20—30 cuventâri funebrali pentru feliurite casuri cu privire la etate, secsu si starea sociale, intocmite in sensulu si pre bas'a religiunei si credintiei nóstre stramosiesci greco-orientale. Pretiulu va fi 1 fl. 50 cr. v. a., care se póte tramite si numai dupa ce va primí prenumerantele acestu opsioru.

Atâtu numerulu cuventâriloru preste 20 in susu, câtu si esirea loru de sub tipariu la terminulu indicatu va depinde multu si dela numerulu prenumerantiloru.

P. T. DD. prenumeranti sa binevoiésca a se insinuá celu multu pâna la anulu nou 1875 la subscrisulu, cá sa me potu orientá. La 15 esemplarie odata prenumerate se dà unu esemplariu gratuitu.

Cu deosebire apelediu la bunulu simtiu culturale alu P. O. DD. Protopresviteri cu aceea cuvenita rugare, cá, primindu cólele de prenumeratiune, sa binevoiésca a le recomendá si impartasi Onor. Preotime tractuale spre caldurósa insinuare. Deací va depinde ulteriór'a tiparire si edare si a altoru opsióre, a câroru materialu in parte 'lu amu dejá pregatitu.

Gherl'a in dîu'a Sântului martiru Dimitrie 1874.

Titu Vespasianu *Gheaj'a,*
preotu gr.-orient la institutulu regescu de corectiune in Gherl'a.

Universitatea natiunei sasesci.

Universitatea sasésca a tienutu luni prim'a siedintia. Inainte de deschidere se intrunira deputatii conflucsului si alesera la propunerea deputatului din Sabiiu *Kästner* o deputatíune care avea sa invite in modulu indatinatu pre presiedintele universitâtiei la adunare.

Presiedintele, comitele Moritiu *Conrad,* insocitu de deputatiunea tramisa, ce constá din domnii: H. *Kästner,* I. de *Roll* si Il. D, E. *Macelariu,* se presentà in sala si deschise la 11 óre a. m. conflucsulu prin o cuventare in care atinge numai cestiuni curatu economice si administrative.

Dupa acésta cuventare primita cu aplausu viu din partea deputatiloru, se alege comissiunea verificatória. La dorinti'a adunârei presidiulu desemnéza de membrii in acésta comissiune pre domnii: *Graffius* (din Mediasiu), *Pomarius* (Sighisiór'a) si Dr. *Pacurariu* (Sebesiu), pre cari presiedintele ii invita a se constituí, a esaminá credentionalele si a presentá raportulu la siedinti'a de Mercuri (18 N. n.). Afara de acestu raportu *presiedintele* pune la ordinea dîlei totu pre siedinti'a de Mercuri prupunerea presidiale relativa la alegerea unei comisiuni financiali, unei comisiuni pentru esamenarea compturiloru, unei comissiuni in afacerile scóleloru agronomice, a unei comissiuni urbariali, unei comissiuni pentru regularea archivului si a unei comisiuni de siepte care are sa raporteze asupr'a emisului ministerialu.

La observarea dep, E. Macelariu, ca unu membru din comisiune vericatoria, Dr. *Pacurariu,* este absentu, presidiulu desemnéza in locului acestui'a pre deputatulu Cl. *Vladu* (din Oresti'a) Cu aceste siedinti'a se inchide.

Deputatii romani in universitate suntu acesti'a: *Tipeiu, Deacu* din cetatea si: I. *Bolog'a* si *Pacurariu* din scaunulu Sebesiului: Dr. Tincu din cetatea si dep. *Orbonasiu* si Cl. *Vladu* din scaunulu Orestiei. D. *Hani'a* si E. *Macelariu* din scaunulu Mercurei.

Sabiiu 5/17 Novembre 1874.

Dle Redactoru! La initativ'a dluí directoru G. *Lindner* s'a infiintiatu pre la inceputulu anului 1872 *„Reuniunea pentru ajutorarea juristiloru seraci dela academi'a*[*]*) juridica r. u. din Sabiiu,"* alu carei scopu, datu de altmintrenea prin titlulu ei, este: a spriginí cu bani séu cu alte medilóce de cari póte dispune reuniunea, pre acei ascultatori de drepturi, cari suntu studenti ordinari publici, suntu lipsiti de medilóce materiali si demni de a fi ajutorati. Statutele se substernura ministeriului ung. spre aprobare, care si urmà in 31 Ianuariu a acelui'asi anu.

De atunci incoce reuniunea nóstra in totu anulu la inceputulu cursului academicu tienù prim'a adunare generale sub presidiulu dlui directoru, in care se alege in sensulu statuteloru comitetulu constatoriu din 12 membri, care este insarcinatu cu agendele reuniunei, respective cu manipularea averei reuniunei.

Prin contribuirile generóse din partea corpului profesoralu si a membriloru ordinari, din cari fia-care trebuie sa solvésca celu putienu 1 fl. déca vrea sa fia atare membru, prin petrecerile arangiate din partea junimei studióse si prin alte oferte benevole capitalulu reuniunei nóstre se urca astadi la considerabil'a suma de 850 fl. v. a., cu tóte ca dela infiintiarea ei pâna astadi s'a impartitu in fia care anu câte o suma de 200 fl. intre juristii lipsiti, cu totulu preste 500 fl.

Fondulu reuniunei nóstre, multiemita bravului initiatoru, care pasì mai intâiu la facultatea de aici cu o idea atâtu de salutaria la medilocu, este destinatu, a delaturá cu tempulu acelu pauperismu, care impedeca partea cea mai considerabile dintre junii studenti intru continuarea studieloru loru. Firesce, ca acést'a idea se póte realisá numai intr'unu viitoriu mai indepartatu, de aceea trebuie inca multe sacrificie si multu tempu pâna ce vomu ajunge la acelu stadiu fericitu.

---

*) Academi'a de aici s'a schimbatu ín facultate de sciintiele juridice si de statu, si cá atare se bucura de tóte prerogativele unei universitâti, afara de dreptulu de a dá diplome de baccalaureatu.

Scopulu reuniunei este curatu umanu, tenerii lipsiti, cari merita ajutoriu, s'au ajutoratu si se ajutora fâra consideratiune câtra natiunalitate si in privinti'a acést'a putemu dîce cu consciintia liniscita, ca diferintie provenitorie din passiune natiunale nu s'au escatu in senulu comitetului, care conferesce ajutoriele din sum'a preliminata de câtra adunarea generale la inceputulu fia cârui anu scolastecu.

Din sumele câte se votara dela fundarea reuniunei pâna acum ajutoriele s'au conferitu *mai* numai la tinerii romani si acést'a este o dovéda despre simtiulu filantropicu alu membriloru din comitetu. Impregiurarea acést'a póte fi si o garantia pentru acei domni benevoitori din publiculu nostru românu, cari de aici inainte voru voi sa concurga cu obolulu de binefacere intru spriginirea scopului maretiu ce-'lu urmaresce reuniunea nóstra. Pentru asigurarea capitalului la casu, cându reuniunea nóstra se va disolvá, séu in urm'a conclusului tuturoru membriloru séu a altoru eventualitâti neprevediute s'a trecutu in statute dispusetiunea-basata pre principiulu egalitâtiei natiunali — ca acelu capitalu se va imparti in trei parti egali, cari se voru dá: reuniunei juristiloru din Clusiu, universitâtiei sasesci si asociatîunei transilvane. De aci se vede invederatu, ca ofertele de benefacere ce se facu reuniunei nóstre, la totu casulu voru promová si inaintá cultur'a tenerimei si noi cutezamu a sperá, ca si publiculu nostru va concurge cu ajutoriulu seu si va usiurá resolvarea problemei salutarie ce-si-a propusu reuniunea si acést'a cu atâtu maî vertosu, cu câtu togm'a tenerimea romàna si cu deosebirea cea dela institutele juridice se bucura de unu sprigina relativu mai micu.

Nu potu inse dle redactoru, sa retacu cu asta ocasiune greutâtile, intre cari s'au constituitu in anulu acest'a comitetulu reuniunei. Pre câtu ne au inbucuratu virtutea filantropica ce o au probatu toti membri fâra distingere de natiunalitate, la impartirea ajutórieloru, pre atâtu ne au intristatu de alta parte particularismulu nationalu ce s'au manifestatu íntre membrii reuniunei nóstre cu ocasiuuea cându amu voitu sa ne constituimu pre anulu scolasticu curgatoriu.

Mai susu vediurâmu, ca pre lânga momentulu curatu economicu si filantropicu, nu s'a trecutu cu vederea momentulu natiunalu, care in véculu nostru se observa cu atât'a strictetia pâna chiaru si in intreprinderi de unu interesu secundariu. Momentulu acest'a natiunalu se observà inse la constituirea comitetului cu o patima ce strica multu solidaritatea intre tenerii facultâtiei. Este adeca unu paragrafu in statute, care dice ca comitetulu se compune „cu o ecuitabila consideratiune câtra cursurile anuali si natiunalitâtile ce suntu representate la institutu“. Interpretarea acestui paragrafu totu-déun'a a datu ansa la discussiuni mai multu séu mai putienu vehementi, inse diferintiele in privinti'a acést'a nu s'au ageritu asiá tare, cum se intemplà la inceputulu anului scolasticu, in lun'a trecuta, cu ocasiunea adunârei generali, conchiamate pentru alegerea comitetului, din partea directiunei. In cei doi ani trecuti, un'a adunare generale ajungea pentru a scóte din urna unu comitetu stabilu, de asta data sórtea voì, cá cestiunea comitetului sa fia obiectu de discussiune pentru 3 adunâri generali, fâra cá sa venimu la unu resultatu corespundietoriu proportiunei natiunalitâtiloru representate la facultatea nóstra. In prim'a adunare generale s'au alesu in comitetu 7 români, dintre cari unulu fu alesu de presiedinte, 5 nemti (sasi) sí 1 unguru. Sasii nu putura mistuì pre presiedintele românu, majoritatea româna o mai suferiau de-si cam cu greu in comitetu, dara pentru delaturarea presiedintelui se cautá in secretu unu „casus belli“. Ocasiunea li se oferì, câci anulu primu nefiindu representatu in comitetu de locu, facù protestu si in urma alegerea avendu defectu materialu se anulà. A dóu'a adunare generale, in care românii toti, afara de unulu, remasera numai pâna la votisare, cându, disgustati de ur'a natiunale , data pre fatia, de câtra fratii sasi, esira din adunare protestandu contr'a legalitâtiei alegerei a dóu'a, care nu s'a tienutu sub presidiulu directorului, inca n'avù resultatu satisfacatoriu.

In acést'a a dóu'a alegere, la care românii nu participara, se alesera 3 români, dintre cari demissiunandu doi de buna voia comitetulu nu se putù completá. Acum urmà o confusiune anarchica. Comitetulu dintâiu nu voiá sa transpuna actele la comitetulu alesu a dóu'a óra, pentru ca acel'a nu recunoscea legalitatea acestui din urma, care nu fu alesu sub presidiulu directorului. Prin interventirea conciliatória a directiunei se medilocí constituirea definitiva a comitetului reuniunei in a trei'a adunare generale, in care s'a alesu in loculu celoru doi români ce s'au multiemitu altii doi si asiá trecurâmu preste tóte siovairile la constituirea definîtiva. Românii nici acum nu suntu representati in comitetu dupa proportiunea loru numerica, cu tóte acestea ei abdisera de a mai provocá proteste, cari si asiá nu aveau sianse de reusire si se multiamira cu acestu resultatu putienu favoritoriu.

Sub asemene auspicie rele se incepù si constituirea comitetului pentru balu, care se va arangiá in favorulu fondului reuniunei nóstre. Sasii din rancóre alesera in acestu comitetu *numai unu* românu si densii recunoscura insîsi ca au lucratu reu, dara totusi pâna la momentu nu s'au resolvitu a reparà acésta gresiéla. Adeveratu ca relativu la acestu comitetu nu dispunu statutele nimicu, dara ecuitatea si chiaru interesulu fondului cerea, cá românii sa fia relativu mai bine representanti intrensulu. Dealtmintrene se pare ca si pre acestu comitetu lu astépta sórtea celui dintâiu, noi amu dorí inse, cá mai bine sa lasâmu lucrurile cum suntu si sa nu mai provocâmu certe zedarnice. —

Iéta si aice, firesce pre unu terenu mai angustu, semnele tempului, lupt'a natiunalitâtiloru, care insufletiesce corpulu statului nostru poliglotu de adi, o lupta, a cârei sfersitu cu greu se póte prevedé, cându generatiunile tenere arata mai multu zelu intru continuarea luptei de rasa decâtu generatiunile incaruntîte pre acestu terenu de bataia continua. S'aru recere, ca celu pucinu intr'unu institutu sa lipsésca atari frecâri stricaciόse.

Nu voiramu sa intrâmu mai adencu in detaiulu tuturoru faseloru, prin cari avù sa tréca de asta-data comitetulu pâna la definitiv'a sea constituire, pentru ca deoparte amu avé prea multe de dîsu, de alta parte atari certe nu merita a fi espuse inaintea publicului care si asiá are destula materia in privinti'a acést'a — ci ne intórcemu dela aceste lucruri de unu interesu secundariu la scopulu sublimu, ce-lu urmaresce reuniunea nóstra si acest'a este: *crearea unui fondu, din care sa se dee teneriloru seraci, cari studiéza la facultatea de sciintiele juridice si de statu de aice, cu succesu bunu, ajutórie, mai târdiu stipendie sistemisate; fâra consideratiune la natiunalitatea acelor'a.*

Asupr'a acestui scopu sublimu alu reuniunei juristiloru ne luâmu libertatea a atrage atentiunea onoratului publicu, despre care nu ne indoimu nici intr'unu momentu, ca va spriginí dupa putintia acestu scopu, pre care publiculu germânu l'a imbratisiatu dejá cu atât'a simpathia si caldura. Asiá sa fia! A.

Varietâti.

*** *Bibliograficu.* Avemu pre mésa mai multe cârti, parte scolastice, cari astepta anunciarea loru publicului. Ne ajungendune tempulu de a vorbi asupr'a fia-cârei câteva cuvinte, ne vedemu siliti a le notificá, lasandu partea recensiva altor'a. In unulu din Nrii viitori vomu incepe si cu implinirea acestei datorintie diurnalistice.

*** *Drumu de feru.* Din *Bucuresci* se telegraféza, ca drumulu de feru dela Pitesci pâna la Verciorova este aprópe terminatu asia incâtu inca in anulu acesta se va puté predá spre comunicatiune.

*** *Câile ferate turcesci.* Anchet'a compusa de d-nii Hartvig, Veber. si Roeckel, care erá chiamata spre a cercetá, déca liniile ferate construite de d. Hírs suntu in conformitate cu caetulu de insarcinare, a constatatu ca constructiunea nu lasa nimicu de doritu.

*** *Conferinti'a internatiunala a administratiuniloru câiloru ferate.* Guvernulu elvetianu a tramisu o nota identica câtra curtile din Londr'a, Parisu, Rom'a, Vien'a, Petersburg si Berlinu, propuindu-le o conferintia internatiunala a tuturoru administratiuniloru câiloru ferate. Acést'a conferintia va avea de scopu: 1. de a ficsá responsabilitatea acelei câi ferate, care primesce o marfa spre transportare, precum si acelei care a primitu acésta marfa dela societatea precedenta, spre a o transportá pâna la stati'a destinatórie. 2. Crearea unui tribunalu competinte care va judecá casurile de divergintie ivite intre diferite administratiuni. 3. Adoptarea formalitâtiloru uniforme la constatarea stricaciuniloru, ce s'a causatu coleteloru. 4. Recunóscerea principiului, ca acea societate, care va predá primitorului marf'a transportata, va fi sî responsabila pentru acést'a.

*** *Câile ferate române.* In articlulu nostru despre starea financiara a societâtii actionariloru câiloru ferate române, strecurendu-se câte-va erori, ne grabimu a le rectificá:

Datori'a ipotecara nu produce 8, ci 6% si nu se amortiséza cu unu adausu de $33\frac{1}{3}\%$; adeca:

$6,1\%$ anuitatea pre taleri nom. 20,400,000 in obligatiuni . . . taleri	1,244,400
Sum'a nominala a actiuniloru fundamentale de prioritate emise, cu 8% este: 12,879,150 taleri; adausulu amortis. de $33\frac{1}{3}\%$ este 4,293.050 tal.; pre sum'a intréga $6,1\%$ anuitate	„ $1,047,504,_2$
totalu	„ $2,291,904,_0$
Sum'a garantiei . . .	„ $4,962,600,_2$
Remâne pentru act.	„ $2,670,695,_8$
A se adaogá quota de amortisatiune din prisosulu exploatatiunei 1 pro mille din 66,168,000	„ 66,168
totalu . . . taleri	$2,736,863,_8$

Acést'a suma aréta o anuitate de $4,186\%$ pentru actiuni fundamentale de 65,376,000 tal. pre cându la o dividenda de 4% s'aru necesitá o anuitate de $4,181\%$ spre a efectuá amortisatiunea in tempulu de 80 de ani.

Din acést'a aretare vedemu ca obligatiunile ipotecare producu 6% si ca obligatiunile fundamentale de prioritate dejá emise de 8%, au dreptu baza o anuitate de $6,1\%$ din sum'a de rambursatu si prin urmare resultatulu este destulu de favorabilu pentru actionari.

*** *Comerciulu in Odes'a.* Stagnatiunea afaceriloru a ajunsu la culme; numerulu falimenteloru este multu mai insemnatu de câtu in tómn'a trecuta, si creditulu lipsesce cu deseversire. Esportulu cerealeloru, de care depinde si cele-lalte afaceri, a incetatu, câci pretiurile in pietiele europene suntu mici si nu este nici o cerere. Opiniunea publica crede ca acést'a stare trista a comerciului va durá tóta iérn'a.

*** Mai multe telegrame din New-York ne asigura ca resultatele alegeriloru din urma au produsu o impresiune rea la Washington. Cu tóte acestea republicanii suntu de opiniune ca nu trebue sa pérdia curagiulu, de óre-ce credu ca poporulu nu se póte sa se fi schimbatu in principiurile séle pentru o durata lunga. Diaristic'a americana considera triumfulu democratiloru mai multu cá unu protestu contra o a treia presiedintie a generalului Grantu si contra lipsuriloru in administratiune.

*** *Form'a pamentului.* Unu preotu dela tiéra voí sa esplice discipuliloru sei, ce forma are pamentulu nostru. Spre mai buna intielegere le aréta tabacheri'a sea care erá rotunda.

In dîlele de serbatóre profesorele se servea cu o tabachiera cadrata.

Intendentulu visitându odata scól'a, intrebà pre unu baiatu, ce forma aru fi avendu pamentulu. — Baiatulu respunse imediatu: „In dîlele de lucru pamentulu nostru are form'a rotunda, dara in cele de serbatórie o forma cadrata.“

Concursu.

De óre-ce in urm'a publicârei concursului din „Telegrafulu Romanu“ Nr. 64, 65 si 67 nu s'au ivitu nici unu concurentu pentru ocuparea postului de invetiatoriu secundariu la scól'a populara din Codlea amesuratu §-loru din statutulu organicu, — asiá se publica acum concursu din nou pentru ocuparea acelui'a cu care este impreunatu unu salariu de 175 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá acestu postu trebuie cá sa fia români gr. or. si sa-si produca atestate conformu §-loru statutului organicu.

Comitetulu parochialu in contie-
legere cu scaunulu ppescu
alu Branului.
1—3 Ioanu Comsi'a.

Concursu.

Pentru statiunea de capelanu lânga imbetrânitulu parochu din parochi'a Erdöszentgyörgy, scaunulu Muresiului, intru intielesulu milostivei hotariri consistoriale din 3 Octombre anulu curente Nr. 977 se escrie concursu.

Emolumente, impreunate cu acestu cu acestu postu suntu: partea a trei'a din veniturile stolare, purtendu si oficiu de invetiatoriu, pentru care va avea deschilinita plata.

Concurentii voru avea sa asterne concursele sele instruate intru intielesulu dispositiuniloru sinodale din anulu 1873, respectivului domnu protopresbiteru a Muresiu-Osorheiului Parteniu Trombitasiu de Betlenu pâna in 1 Decembre 1874, cându se va face si alegerea Datu in Erdö-Szent-György 1 Novembre 1874.

Comitetulu parochialu in contie-
legere cu respectivulu domnu
(1—3) protopresbiteriu.

Edictu.

Elen'a nascuta Ioanu Achimu Rujanu din Crisbavu, legiuít'a soci'a lui Ioanu Irimie Catianu din Rotbavu, care cu necredintia a parasitu aprópe de doi ani pre barbatulu ei, fâra a se sci loculu petrecerei ei, se citéza prin acést'a, cá in termini de unu anu si o dî sa se infatisiedie inaintea forului matrimoniale subscrisu, câci la din contra procesulu divortialu incaminatu de barbatulu ei, se va pertractá si decide si in absenti'a ei.

Brasiovu in 14 Octobre 1874.

Forulu matrimoniale protopopescu
gr. or. II alu Brasiovului
Ioanu Petricu
(1—3) Protopopu.

Redactoru respundetoriu: **Nicolau Cristea.**

Editur'a si tipariulu tipografiiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 89. ANULU XXII.

Sabiiu in 10|22 Novembre 1874.

Anunciu.

Prossim'a siedintia a congresului electoralu va fi Sambata in 16/28 Nov. a. c. la 11 óre nainte de média-di.

La ordinea dilei va vení resolutiunea préinalta referitória la actulu alegerei de Metropolitu.

Domnii membri ai congresului electoralu suntu poftiti a participá la ac[illegible]iedintia in numeru câtu mai co[illegible]tu.

Sabiiu, 10/22 Novembre 1874.

Presidiulu congresului electoralu.

Sabiiu 9 Novembre.

Alegerea Archieppului si Metropolitului românu, déca nu ne insiéla scirile ce le avemu dela Bud'apest'a, a intratu in fasa nóua, putemu dice, fasa neplacuta pentru fia-care românu gr. or. Fas'a, dupa câte se audu, nu este altu ce-va decâtu respingerea alegerei, séu anularea alegerei de Archieppu si Metropolitu, facuta in tempulu din urma.

Purtarea nóstra, a aceloru cari representaramu principiulu: de a fi considerata majoritatea archidiecesaniloru la alegerea de Archieppu si Metropolitu este cunoscuta. Cu tóte aceste, cu actulu alegerei seversitu s'a fostu seversitu si activitatea nóstra contr'a ei si sórtea ei mai departe a remasu, conformu legei, in mânile corónei si ale regimului. Cari voru fi motivele corónei pentru respingere nu cade in comperinti'a nóstra sa ispitimu, pentruca eruindu motivele totu nu mai putemu ajutá nimic'a.

Principiulu representatu de noi mantuiá biseric'a de unu astfeliu de evenementu suprindietoriu in juneti'a constitutiunalismului ei; si de alta parte este nu numai verosimilu, dara putemu dice cu tóta positivitatea, ca si constitutiunalismulu bisericei si viitoriulu ei erá asiguratu in tóte directiunile si biseric'a erá dejá in chiaru cu situatiunea ei.

Causele pentru ce nu s'au urmatu asiá suntu asiá de cunoscute si incâtu-va si desbatute, incâtu din partea acést'a nu ne mai remânu indoieli, ca au fostu séu n'au fostu personali. Tristu este numai, ca aceste cause au venitu asiá in graba cu resbunarea, si nu asupr'a particulariloru causatori, ci asupr'a acelei'a, carea nu pórta nici o vina, asupr'a bisericei.

Putemu noi infrumsetiá lucrulu cum vomu vrea, putemu noi mestesiugí la pravalirea vinei, cum se facù acést'a de unele pârti si pâna acum, cu câte amagiri proprie. Un'a stà, ca congresulu nostru, si prin elu biseric'a nóstra, a capetatu o reproba, ca congresulu nostru si prin elu biseric'a nóstra a fostu constrinsa la facerea unui f . . . .

Interesulu celu mare de a repará autoritatea bisericei si de a susu-tiené intregitatea autonomiei ei ni impune, cá acum sa ne cugetâmu mai multu la cele ce avemu a face, decâtu la cele ce amu fi trebuitu sa facemu si n'amu facutu, séu nu amu fi trebuitu sa facemu si reu le-amu facutu. Sa ne cugetâmu, pentru cá nu preste vre-o câte-va septamâni sa ne câimu iérasi de vre-unu evenimentu nou, neplacutu, carele aru puté avé urmâri si mai mari pentru biserica.

Si archidiecesanii, dimpreuna cu diecesanii, sa mai recugete odata, carea este missiunea unui metropolitu-archiepiscopu in biserica si in statu, si sa caute, cum sa nu sacrifice pre cea dintâiu, celui din urma, dara de alta parte sa nu vateme pre celu din urma sub pretestulu celei dintâiu. Sa recugete, ca archidieces'a, in puterea unei legi facute pre basea simtieminteloru de fratietate, la 1868, sa fia in veci si pururea prin possibilitatea vre-o câtoru-va particularisti in interesele loru, data in dependint'a sororiloru ei diecese? Sa recugete, ca archidiecesanii cându s'au grupatu pre langa unu principiu dictatu de cugetele cele mai curate si l'au incorporatu in unu candidatu alu loru, n'au vatematu interesele nici unei diecese si suntu in dreptu a susu-tiené, ca s'au presentatu cu unu candidatu, carele e mai cunoscutu cu referintiele archidiecesei, si carele atâtu in privinti'a capacitâtiei câtu si a cualificatiunei nu póte fi dificultatu decâtu dóra de acei ce se temu de simtiulu seu de dreptate si de capacitatea lui.

Sa recugetâmu cu totii tóte cele ce suntu spre binele bisericei si apoi sa alegemu, nu aceea ce place numai unui'a séu altui'a, dara ceea ce este mai bunu pentru biserica.

Dupa ce le vomu fi cugetatu si recugetatu tóte aceste si dupa ce vomu fi alesu sa facemu ceea ce este mai bunu pentru biserica, sa ne mai ferimu si de amestecarea de afaceri politice in afacerile nóstre bisericesci, sa lasâmu politic'a sa se discute in arenele ei; câci altcum se póte intemplá sa stricâmu tocm'a ceea ce avemu de indreptatu.

Asiá pregatiti, déca voru fi iérasi chiamati, sa pasiésca membrii congresului la nóu'a alegere de Archieppu si Metropolitu.

Pre o cale cá acést'a, conduse afacerile ce privescu alegerea, potu fi siguri fratii diecesani de concursulu archidiecesaniloru, fâra de cea mai mica hesitatiune si fâra de a se indoí unu momentu bateru in sinceritatea loru câtra institutiunile bisericei.

Ei, archidiecesanii, au purtatu tempu indelungatu eschisivu flamur'a bisericei nóstre, ei chiaru si cându au fostu batuti de vitregitatea tempuriloru acésta flamura au purtat'o in sinurile loru. Ei cându a venitu plinirea tempului a reinaltiat'o iérasi, si acum póte cugetá cine-va ca ei aru voí sa o parasésca? Acést'a nu! nici odata! Dara ei nici nu voru mai suferí cá Scaunulu loru archieppescu, care e totuodata si metropolitanu, sa fia camasi'a netiesuta, pre carea sa se arunce sorti pre la spatele loru!

Cetimu in „Pester Lloyd“ de joi diminéti'a:

„Astadî la 11 óre inainte de médi'a dî a fostu sub presidiulu *ministrului presiedinte* consiliu ministerialu carele a duratu 1 óra, in care intre alte ministrulu Iosifu *Zichy* a raportatu asupr'a caletoriei sele la Vien'a. La 12 óre toti ministri, cari sunt in numeru completu aici s'au dusu la Maiestatea Sea, unde sub presidiulu Regelui a fostu 1½ óra consiliu de ministri. Déca suntemu bine informati, regimulu Maj. Sele a raportatu asupr'a alegerei metropolítului românu, mai departe asupr'a afaceriloru bis. serbesci si asupr'a mai multoru proiecte de legi ce au a se aduce de câtra ministrulu de interne si de financie. Decisiunea préinalta, in privinti'a alegerei metropolitului românu, va urmá in tempulu celu mai de aprópe, si dupa câte se potu vedé in sensu *negativu*.“

Unu telegramu din Pest'a la „Kelet“ dîce intre alte:

„Decisiunea reg. in caus'a metropolitului românu se va publicá câtu mai curendu; e siguru, ca alegerea se respinge.“

I. S. imp. Archiducele *Carolu Ferdinandu* a muritu in 8/20 l. c. la Seloviz in Boemi'a, in etate de 56 ani.

„Nord Allg, Ztg.“ scrie acum a dóu'a óra articuli, prin cari esprima indignatiunea sea fatia cu purtarea pressei din Vien'a in afacerea fostului ambasadore conte Arnim.

Se scrie dela Berlinu cu data de 12 Novembre ca contele Harry d'Arnimu a fostu din nou arestatu astadi si incarceratu.

— Cu aceasi data se scrie dela Parisu, ca cercetârile facute imediatu relativu la presenti'a lui don Carlos la Hendaye au remasu fâra nici unu resultatu.

Din caus'a mai multoru turburâri la scól'a de medicina din Parisu, cursurile s'au suspendatu pre o luna.

Dîarulu oficialu francesu publica mai multe numiri de prefecti.

O noutate din Hendaye, datata dela 12 Novembre, aréta ca trupele republicane au degagiatu Irunu.

Bonapartistii se pare ca castiga terenu pre dî ce merge in Franci'a. De cându a luatu generalulu Fleury conducerea partidei se vede ca e cu multu mai bine organisata si a castigatu si unu publicistu desteru, pre Emilu Girardin, carele a luatu asupra-si redactiunea dîurnalului „France.“ Cu ocasiunea acést'a publica „France“ unu programu de coloritu bonapartisticu din *noue* puncte, din cari se vede ca septenatulu are sa remana in viatia pâna la Novembre 1880, pâna cându are sa se prelungiasca si durat'a adunârei natiunali presente, starea de asediu trebuie delaturata; in duminec'a prima a lunei lui martiu 1880 sa se convoce o adunare de 100 membri din tóta Franci'a pre patru luni, care sa statorésca constitutiunea tierei; in duminec'a prima a lunei lui Iuliu sa se provóce toti alegatorii sa confirme séu sa respinga constitutiunea votata, pentrucá sa cada ori-ce pretestu pentru cei neimpacati de a mai esiste cá partid'a la casu cându constitutiunea va dobandí aprobatiunea alegatoriloru; in duminec'a prima a lunei lui Septemvre sa se faca alegerile deputatiloru conformu constitutiunei celei nóue. Déca aru murí presiedintele republicei inainte de 20 Novembre 1880 séu aru demissiuná, atunci sa se convóce de presied. legislatiunei constituant'a carea sa nu se disólve pâna nu va votá constitutiunea, si pâna nu se va alege corpulu celu nou legislativu.

Faimele despre descoperirea unei conjuratiuni in Petersburgu se dechiara de nefundate.

„*Saturday Review*“ scrie despre pacea Europei:

Suntu in adeveru sorginti permaninte de pericoli pentru pacea Europei, si trebue sa ne ocupâmu necontenitu de ele. Cele trei mai principale sunt ultramontanismulu si imperiulu otomanu.

Este mai multu de câtu probabilu ca partid'a ultramontana ar' voi sa provóce unu resbelu de opiniuni si sa aiba recursu la bratiele seculare. Déra Europ'a presinta nisce rânduri fórte strense ultramontaniloru, si ultramontanismulu este unulu din acei inamici, care se vedu batuti indata ce dai peptu cu ei. Principele de Bismark le face unu resbelu dupa manier'a lui, si esistenti'a Italiei depinde de resolutiunea nationala, a nu cedá unu degetu din teremulu cascigatu. Déra déca aru esistá pe la vecinii Germaniei si Italiei, unu curinte contrariu aceluia care se aréta in aceste doue tieri, resbelulu ar' putea deveni probabilu, tocmai pentru ca Italia si Germani'a ar' adoptá negresitu o atitudine decisiva.

Din norocire lucrurile stau altufeliu. Franci'a a degagiatu gradualminte politic'a ei straina de influintiele eclesiastice care erau atâtu de puternice inainte; si cu tóte ca nu s'a facut in Austri'a o ruptura cu biserica, spiritulu secularu prevaléza din dî in dî cu mai multa claritate. In Irlanda, preotii catolici paru acuma dispusi a se aruncá fâra reserva in bratiele separatistiloru, insa acésta naru avea altu efectu de câtu acela a intari convictiunea ca, déca Angli'a si Irlandi'a aru fi pe jumetate separate, ar' nasce indata o cérta fatala asupr'a cestiuniloru de politica straina, care ar' aduce séu o separatiune complecta séu o cucerire noua.

Ar' fi imposibilu a dîce pâna la ce punctu socialismulu ar' putea deveni unu pericolu. Déra dupa comun'a din Parisu si Carthagena, violinti'a este afara din cestiune pentru unu timpu indelungatu. Si ceea ce este cu multu mai bine, in Angli'a ómenii se aretu din ce in ce dispusi mai multu a discutá cu linisce reformele sociale cu lucratorii, a ascultá ce voru, a studiá fapte si cifre, si a apelá la arbitragiu si la simtiulu comunu.

Si Angli'a va dá, in acésta cestiune o lectiune restului Europei. Simtiementulu esercita o influintia mare in lume: si póte observá astadi in Europ'a, in Angli'a mai cu deosebire, mai multa rabdare decâtu alta data a ascultá si refutá prin argumente utopiele ómeniloru cari nu pecatuescu decâtu din necunóscerea legiloru economiei politice. Astadi bogatulu nu se mai tiene asiá de departatu de seraculu nemultiamitu decâtu inainte, nu mai vede in elu unu turburatoriu cruntu; elu este din contra gat'a a-i stringe mân'a si a desbate cu densulu in linisce. Acést'a este cea mai buna antidota contr'a socialismului.

Din cele trei sorginti de periclu pentru pacea Europei, Turci'a este póte cea mai seriósa, Turci'a se afla intr'unu coltiu alu sistemului nostru europeanu, si nu ne putemu nici a serví cu ea, nici a trece de ea. Este unu reu fâra remediu aparinte. Istori'a recinta a Turciei este din cele mai simple. Ea a contractatu o datoria publica enorma, si a risipitu banii astfeliu obtienuti pentru lucruri fâra nici o importantia. Provinciele suntu sleite spre a aruncá milióne in pól'a orasiului Constantinopole. Déca creditorii trebuie platiti — pentru prim'a óra — din veniturile si nu prin imprumuturi numeróse, nu voru remanea destui bani pentru a face sa mérga mecanismulu atâtu de costisitoriu alu guvernului actualu. Si déca Turci'a nu platesce creditoriloru sei, se va cere cu multu sgomotu ca oá putere óre-care solvabila sa ia asupra-si provér'a ei. In dîu'a cându Turci'a va incetá a traí din fonduri imprumutate, vechi'a cestiune a Orientului va fi negresitu reinviata, si alta data va fi necessitate absoluta a o arangiá intr'unu modu definitivu. Cu tóte acestea, déca puterile cele mari se voru aretá intielepte si conciliatórie, tóte s'aru putea resolvá fâra versare de sânge.

„Press'a.“

Diet'a Ungariei.

Budapest'a 16 Novembre n. Cas'a magnatiloru a tienutu astadi o siedintia, in care inainte de a se trece la ordinea dîlei se primesce propunerea baronului G. *Pronay*, cá sa se aduca Majestâtiei Sele, Reginei, felicitârile Casei la dîu'a onomasteca care se va serbá in 17 c. — si dupa acést'a vine la ordinea dîlei cá primulu obiectu discussiunea asupr'a modificatiuniloru in legea electorale.

Br. N. *Vay* sustiene ca nu póte sa voteze pentru testulu comissiunei juridice pâna cându nu se va convinge ca si cas'a representativa se va alaturá la acést'a parere, pentru ca respingendu camer'a representantiloru acestu testu Cas'a de susu se va compromite. Pâna cându unele relatiuni nu voru fi regulate, Cas'a de susu trebuie sa-si conserve influinti'a sea tienendu-se de modificatiunea dintâiu. Din aceste motive oratorulu respinge testulu comissiunei juridice.

Archiepp. L. *Haynald* de asisdere doresce contielegerea intre ambele camere si Cas'a de susu sa primésca dela camer'a deputatiloru totu ce e oportunu si ecuitabilu. Oratorulu vine inse in espunerile sele la unu resultatu contrariu cu alu antevorbitoriului, sustienendu ca in casulu de facia parerea Casei de josu este justificata, pentru ca darea de pamentu, amintíta in legea din 1848, numai esista in proportiunea dintâiu Modificatiunea propusa acum merge intr'acolo, a face din censulu de dare unu censu de venitu. Oratorulu primesce testulu comissiunei juridice.

Ministrulu de interne, contele *Szapáry*: vediendu guvernulu ca cas'a de susu sta totu pre punctulu de mai inainte, si doresce cá legea electorale sa se inactiveze câtu mai curendu, elu se alatura la propunerea comissiunei juridice si regimulu se va ingrigí, cá proiectulu sa devina câtu mai curendu lege.

Br. *Keglevich* aréta, ca cas'a de susu n'are causa de a se tiené sigura de victoria, pentruca guvernului i se póte lesne intemplá sa nu castige maioritatea pentru proiectu. De aci póte proveni o discusiune fâra nice unu resultatu, de aceea aru fi bine, cá sa se supuna testulu comissiunei juridice casei representative spre a se decide pentru séu contr'a lui, pentru ca regimulu aru comite numai o neconsecuintia primindu simplu propunerea comissiunei juridice.

Oratorulu amintesce de casulu conoscutu dintre partid'a adresei si cea a resolutiunei din 1861, cându cea din urma de-si in maíoritate nu lasà pre unii partisani de ai sei sa voteze, pentru a se poté aduce resolutiune in principiu asupr'a tramiterei adresei. La desbatere asupr'a testului adresei partid'a resolutiunei aduse atari emendamente, pre cari trebui sa le respinga chiaru Fr. Deak. O asemene ne consecintia póte obvení si de astadata.

Comitele supremu *Tomcsányi* acceptéza propunerea comissiunei tienendu urmarile acestei modificatiuni de bune. Oratorulu aréta ca esemplulu antevorbitoriului nu e la loculu seu, pentruca victoria partidei cu adres'a a provenitu din impregiurarea, ca si partisanii resolutiunei erau patrioti inflacarati.

Contele V. *Zichy* pledéza pentru sustienerea testului dintaiu datu de cas'a de susu, câci ea nu póte parasi punctulu dela care a manecatu la resolvarea acestei cestiuni.

Urmându votisarea se primesce propunerea comissiunei juridice.

Modificatiunea respinsa de Cas'a representativa, relativa la nealegibilitatea aceloru ce au comisu o crima infamatória se modifica intr'acolo, ca acei'a, cari suntu dejudecati pentru atari crime dupa inactivarea acestei legi sa nu se póta alege. Propunerea cunoscuta a lui Simony, dupa care unu alegatoriu sa póte admite la alegere, déca va dovedí ca a platitu decursive contributiunea — dupa ce s'au gatitu listeleelectorali permanenti — se respinge.

Cu acést'a primulu obiectu se resolví. La legea de incompatibilitate n'a fostu nici o deosebire. Cas'a de susu persiste intr'aceea, cá ordulu invetiatorescu póte primí mandatu de ablegatu la dieta.

Urmà o pausa. Avea sa vina la ordinea dîlei proiectulu notariatului, dara ministrulu de justitia nefiindu de facia magnatii trebuira sa astepte, pâna ce sosí, cându apoi se deschide discusiunea. Desbatere mai viua urmà la cestiunea limbei. Comissiunea juridica a primitu propunerea guvernului, dupa care ministrulu de justitia póte dá notariloru dreptulu de a compune documente si in limbele nemagiare.

Aci veni la medilocu cunoscutulu *Keglevich* pentru a aperá supremati'a limbei maghiare. Déca armat'a comuna, argumentéza oratorulu zelosu, aru fi insufletita de spiritu maghiaru, atunci n'amu avé lipsa mai departe de medilóce de aperare, dara dupa cum e situatiunea de adi, trebuie sa facemu totu, cá in Ungari'a sa nu se pericliteze supremati'a elementului maghiaru, iéra in Austri'a suprematia idiomului germânu. Sa remâna dispusetiunea ca originalulu acteloru notariali sa se compuna numai in limb'a maghiara.

Betranulu *Cziráky* i se opuse antevorbitoriului cu multu tactu. Elu aperà santieni'a familiei si a limbei materne si revocàndu in memoria tempulu germanismului lui Bach aretà, ca nece maghiariloru nu li-au placutu, cându absolutismulu voiá sa li iee limb'a materna; de aceea oratorulu spriginesce resolutiunea casei representative. Urméza o cérta personale intre Cziraky si Keglevich si in urma dupa ce desfasiura Pauler starea lucrului se primi propunerea comssiunei.

Fiindu tempulu inaintatu regulamentulu advocatiloru ce avea sa vina la ordinea dîlei de adi se amana si siedinti'a se inchide.

In siedinti'a Casei representative din 17 Nov. se imputernicesce presiedintele a aduce Maiestâtiei Sele la dîu'a onomasteca felicitârile casei.

Presidiulu anuncie mai multe petitiuni dela jurisdictiuni: ministrulu Ghyczy substerne raportulu asupr'a modalitâtiloru cu cari s'a luatu ultimulu imprumutu si unu proiectu despre inarticularea lui; ministrulu pentru apararea tierei substerne unu proiectu despre contingentulu de recruti pro 1875. Se comunica resultatulu alegereii membriloru in comissiunea bisericésca politica, in care s'a alesu si deputatulu D. Bonciu si se comunicà nuntiele casei de susu despre proiectele discutate. Siedinti'a se radica.

Dela universitatea fundului r.

Dupa autenticarea protocolului se verifica in siedinti'a din 18. n. la propunerea comissiunei toti cei 43 deputati, cari si-au substernutu credintionalele si presiedintele este imputernicitu a provocá pre deputatii conflucsului cari suntu absenti sa se presenteze in terminu de 8 dîle.

Cadiendu ultim'a propunere a comissiunei verificatorie, care cerea introducerea unoru formularie omogene pentru credintionalele deputatiloru, vine la ordinea dîlei raportulu admininistratiunei prin

C. *Schneider* care cu privire la regularea arhivului face propunerea, cá universitatea sa aléga o comisiune de 3 membri, care impreuna cu o comisiune de 3 membri ce are sa o aléga magistratulu din Sabiiu, si impreuna cu archivariulu universitâtiei si cu archivariulu permanentu alu cetêtiei sa statorésca modulu si conditiunile, intre cari sa se póta regulá archivulu universitatiei — si acést'a opiniune a comissiunei sa se substérna inca in decursulu acestui conflucsu. Acést'a propunere se primesce.

Totu acestu raportoru cetesce emisulu ministerialu relativu la agendele comissiunei de 7, asiediate de conflucsulu de mai inainte. Acestu emisu ministerialu sa va dá unei comissiuni de 7, care se va alege de nou.

Urméza alegerea comisiuniloru, indigitate in nrulu nostru trecutu, pentru care scopu se suspinde siedinti'a pe 20 minute.

In *comissiunea financiale* s'a alesu dintre romàni, Dr. Av. Tincu; in comissiunea pentru esaminarea computuriloru Dr. Pacurariu, in comissiunea de 7 Macelariu, in comissiunea urbariale Bolog'a, in comissiunea pentru scólele agronomice Hane'a si in comissiunea pentru regularea archivului Vladu.

Cu acestea siedinti'a de Mercuri se inchide.

Cele trei imperii si Pórt'a

Amu anuntiatu la tempu cu órecare siguranti'a, ca resistenti'a ce opune Pórt'a demarsiei colective a celoru trei imperii in cestiunea tractateloru de comerciu, nu va trece preste marginele unoru observatiuni de forma. Prevederea nóstra s'a confirmatu in tóte privintiele prin depesi'a respunsa a guvernului turcu, publicata in numerulu nostru de joi. Pórt'a face unele reserve politice, dara se supune unui faptu neevitabilu. Ea demonstrà, ca s'aru fi cuvenitu, in consideratiunea ecuitabila a positiunei sele suzerane, cá statele vasale (?) sa fia obligate a cere la Constantinopole autorisatiune pentru transactiunile si arangiamentele in perspectiva; inse ea nu-si face ilusiuni, ca va amaná prin acésta demonstratiune macaru preparativele actiunei de politica comerciala, cari i s'au anuntiatu intr'unu modu identicu. Pórt'a se plange de infractiunea tractatului din Parisu, inse energi'a ei nu se aventa la unu protestu, si nici cauta a spriginí edificiulu sguduitu alu acestui dreptu resultatu din tractatu printr'unu apelu câtra cele-lalte puteri semnatarie, prin incercarea de a provocá o interpretatiune europeana a dispositiuniloru controversate cuprinse in acestu dreptu. Cu o demnitate óre-care, dara in acela'si tempu cu simtiementulu nepotintiei, ea vede cum se distruge incetulu cu incetulu edificiulu celoru esistente. Desbaterea ei destinata pentru diplomati'a europeana e petrunsa in acela'si tempu de o adenca trasura natiunale de resignatiune fatalista, etc. . . .

Póte intr'adeveru diplomati'a din Per'a sa invóce in birourile palatului Portiei argumentulu, ca acésta cestiune de dreptu (a suzeranitâtiei), nu este necontroversata. Insasi depesi'a din urma a lui Aarifi-pasi'a nu probéza ca tractatulu din Parisu nu aru recunósce stateloru vasale dreptulu de a incheiá tractate pre terenulu politicei comerciale. Firmanulu de investitura alu principelui Carolu se esprime intr'unu modu mai precisu, inse acestu actu nu face parte din dreptulu internatiunalu europeanu. Pre lânga acést'a firmanulu, dupa natur'a lucruriloru, nu pretinde a fi aplicabilu si in Serbi'a, pre cându un'a din ideile principale ale tractatului din Parisu a fostu tocmai de a pune Serbi'a pre unu picioru egalu cu principatele romàne. Tractatulu de comerciu turco-austriacu din anulu 1862 maresce apoi iérasi dificultâtile, in locu de a le micsiorá. Câci art. aditiunale marginescu efectele tractatului espresu asupr'a provincieloru proprii dîse ale Turciei, si sanctiunéza pentru dependintiele (?) semi-suverane continuarea, adeca desvoltarea conditiuniloru de dreptu in cari se afla. Si spre a face incurcatur'a si mai mare, Pórt'a acordà Egiptului ceea ce refusa stateloru vasale din Europ'a; si neaperatu ca nici in Bucuresci si nici in Belgradu nu voru renuntiá la unu dreptu, pre care Ismailu-pasi'a l'a dobenditu fâra multa ostenéla si nici cu argumente mai temeinice.

In aceste incurcaturi contele Andrássy n'a procedatu cá unu Solomonu, ci cá unu Alessandru; consideratiuni politice séu chiaru diplomatice se pare ca nu l'au chinuitu la taierea nodului gordianu. Câci pentru Pórta totu un'a este, in faptu, cá in principiu, déca relatiunile de comerciu ale Austriei se reguléza pre calea tractateloru formale séu a unoru simple conventiuni: Independinti'a Romaniei si a Serbiei pre terenulu politicei comerciale este asigurata in ambele casuri. De pre acum chiaru strigârile de bucuria ale Daco-Romaniei si ale Marei Serbie ne spunu, ca acolo se crede a fi castigatu atributulu celu mai importantu alu autonomiei unui statu. Si manifestatiunea din urma a Turciei, palida in ceea ce privesce politic'a si plina de acorduri elegice, nu va putea contrabalantiá acésta interpretatiune . . . .“

Apoi diuariulu filo-turcu justifica pâna la unu punctu óre-care initiativ'a austriaca prin forti'a impregiurâriloru, si desvólta cum interesulu Austriei cerea cá sa incheia tractate de comerciu cu Principatele dunarene, pre câtu tempu aceste principate cá si Serbi'a puteau prin cea mai mica sporire a tarifeloru sa ingreueze concurenti'a Austriei intr'unu modu fórte insemnatu. In Romani'a provenintiele francese si engleze iau drumulu celu confortabilu pre apa, iéra in Serbi'a prin junctiuni de câi ferate cu Turci'a. „Acum inse, continua fói'a vienesa, aru fi de doritu cá contele Andrássy sa continue oper'a sea cu aceeasi energia, cu care a inceput'o. Sa nu se multiemésca numai sa fi jucatu in Constantinopole pre celu tare, ci sa amintésca si celoru din Bucuresci, si Belgradu, ca déca voru sa traga din nóu'a achisitiune capitalu politicu, interesele economice ale acestui capitalu se cuvinu in prim'a linia Austriei, etc. etc.“

In alte cuvinte, dupa ce diuariulu vienesu marturisesce ca pre terenulu politicu a facutu fiasco, spera acum ca dóra se voru incurcá lucrurile pre terenulu economicu.

Sa sperâmu ca si aceste sperantie au sa fia desmintite prin fapte.

„Pr.“

Actionarii cailoru ferate romane in pericolu.

Amu vorbitu despre conventiunea incheiata intre societatea drumuriloru ferate ale statului austriacu si revenimu astadi érasi la acésta cestiune importanta, spre a aretá lectoriloru nostri motivele cari au impinsu societatea d'a incheiá sus-dis'a conventiune.

Cestiunea cea mai vitala pentru societatea actionariloru, erá si este inca, d'a terminá lucrârile de constructiune pe linia Pitesti-Verciorova in timpulu ficsatu de concesiunea, spre a evitá desavantagiele ce s'aru nasce din neindeplinirea indatoririloru contractate. Societatea actionariloru avù intentiunea d'a stringe pentru acestu sfirsitu banii necesari pe bas'a autorisatiunei date de câtra adunarea generala, prin emisiunea unui imprumutu ipotecariu garantatu.

Negociatiunile incepute in acésta privinti'a cu guvernulu românu au mersu prea incetu si societatea, nepotendu asceptá terminarea loru, sa vediú nevoita a cautá alte mijlóce spre a capatá capitalurile necesare, care le-au primitu in fine prin avansuri, facute din partea societatii drumuriloru ferate austriace ale statului, societatea de Discontsi S. Bleichröder, cari auplecatu din punctulu de vedere ca avansurile se voru acoperi din imprumutulu ce se va face prin emiterea de prioritâti.

Se vede dara ca societatea actionariloru se afla deocamdata intr'o positiune fórte neplacuta, câci se nasce intrebarea; din ce anume fonduri va putea ea sa acopere avansurile primite, déca statulu românu nu va garantá pentru unu nou imprumutu, cea ce este mai multu de câtu siguru?

Consiliulu de supraveghere din Berlinu ne respunde: Nimicu mai lesne; vomu amanetá atâtu lini'a intréga, câtu si veniturile ei, societatii drumuriloru ferate austriace ale statului pe timpu de patrudieci ani séu mai multu, si in acestu modu scapâmu de tóte datoriile nóstre. — Fórte bine; dar' s'a asiguratu óre societatea actionariloru, déca statulu romanu va renunciá la dreptulu ce si-a reservatu, adeca: ca va fi in dreptu a rescumperá liniile ferate dupa unu timpu de treidieci de ani? Si credu óre actionarii ca au scapatu de tóte dificultâtile déca societatea austriaca va fi avansatu 13 milióne de taleri pentru terminarea constructiunei? — Noi, cari traimu in tiéra si cunóscemu destulu de bine starea lucruriloru, cari nu suntemu platiti de D. Bleichröder, putemu dice actionariloru, ca afara de capitalulu pentru terminarea constructiunei, adeca 13 milióne de taleri, le mai trebuie inca aprópe trei milióne de franci spre a puté achitá terenurile espropriate si neplatite pâna acum, afara de cheltueli pentru reconstructiuni.

Ce dividenda resulta dar' pentru actionari? Noi — cari n'avemu o animositate nici in contra societâtii austriace, ne amu crediutu datori a aratá starea lucruriloru fâra ura si interesu, in tocmai dupa adeveru, spre a contribui la luminarea actionariloru, cari, neavendu ochii deschisi, voru remânea in curendu cu actiuni fara nici-o valóre. „Cur. d. B."

Viéti'a politica devine mai activa, odata cu deschiderea parlamenteloru in diferite state. In Engliter'a, cestiunea separârii bisericei forméza obiectulu principalu alu politicei pâna la deschiderea parlamentului. Principiulu acesteî separatiuni face progrese insemnate, si déca legislaturele n'aru fi preocupate de dificultatea licuidârii bunuriloru bisericei, ea aru fi fostu póte pâna acum unu faptu implinitu.

Deuna-dî episcopulu Manning anuntià intrunirea in Londr'a a unui congresu catolicu. Dara program'a formulata de Vaticanu, care cerea recunóscerea infalibilitâtiei papali, a puterei timporale cu tóte drepturile ei si supremati'a asupr'a tuturoru stateloru crestine, lasa pucina incredere in vre-o reusita a acestui congresu. Acést'a se crede cu atâtu mai multu ca lordulu Gladstone, care se credea a fi unulu din ardentii aperatori ai catolicismului, a publicatu de curendu o brosiura prin care combate propunerile impuse de Vaticanu congresului. Brosiur'a e adresata, dupa terminii ce intrebuintiéza, „câtra acei din compatriotii sei catolici cari aru voí sa-lu asculte."

D. Gladstone dîce ca a suferitu dela amicii sei convertiti la catolicismu numeróse reclamatiuni. „Cu tóte acestea, doctrin'a espusa atunci e mai multu defensiva de câtu agresiva, câci lumea intréga are dreptu sa reclame contr'a Papei si, apoi contr'a auxiliariloru si partisaniloru sei, si apoi contr'a acelor'a chiaru cari stau neutri si pasivi in faci'a impietâriloru sele.

„Rom'a in evulu mediu ei, continua d. Gladstone, pretindea monarchi'a universala; Rom'a moderna n'a lasatu nici un'a din pretensiunile ei, n'a retractatu nimicu, cu totulu din contra; câci, in mediulu evu, opositiunea la pretentiunile papali erá constanta si totu odata si ortodocsa; pre cându acum'a acésta opositiune a cadiutu naintea decreteloru Vaticanului."

D. Gladstone stabilesce apoi urmatórele patru propuneri: 1. Rom'a si-a schimbatu credeulu ei; 2-lea. Rom'a scóte din nou la lumina vechile instrumente ruginite cari s'aru fi pututu crede disparute pentru totu-déun'a; 3-lea. Este imposibilu de a se convertí cine-va la Rom'a fâra a pune datori'a si lealitatea sea la placulu unui suveranu strainu; in fine. 4-lea. Rom'a repudiéza ideá moderna si invetiaturile istoriei.

„O asemenea calcare in sfer'a civile trebuie sa aiba unu scopu politicu."

Restulu brosiurei trece apoi in revista politic'a partidului liberalu in tempulu din urma, mai cu séma in ceea ce privesce pre Irlandia. Urméza apoi unu programu, prin care se propune politic'a ce trebuie sa urmeze pre viitoriu insulele Britanice. In acésta ultima parte, d. Gladstone se aréta mai favorabilu catoliciloru de câtu la inceputulu lucrârei sele..

Din ultimile sciri ce gasimu in organele straine si anume in „le Nord", vedemu cu placere ca cestiunea masacrului muntenegreniloru dela Podgoriti'a nu a esîtu din limitele teremului justitiei pre care urméza a se tiené si ca, gratia spiritului de moderatiune alu muntenegreniloru si intielepciunei principelui Nicolae, Muntenegrulu a remasu calmu si pacientu in asteptarea resultatului anchetei si judecâtiei culpabililoru.

Astfeliu va disparé depre orizontele politicu alu Orientului si acestu punctu negru, ce se considerá de unii cá periculosu pentru linistea interióra a Turciei.

De alta parte si I. Pórta s'a grabitu a numí o ancheta din care facu parte si doi senatori muntenegreni, care sa cerceteze adeverulu si sa descopere pre culpabilu.

In privinti'a provocârii acelui masacru comisu de turci asupr'a muntenegreniloru, tóte dîarele si corespondentiele germane si vienese, si insusi la „Turquie," suntu de acordu a dîce ca individulu care a provocatu macelulu ucidiendu pre unu turcu, nu erá muntenegrénu, ci unu albanesu, supusu turcescu. A fostu destulu cá acestu albanesu sa uciga pre unu turcu, pentru cá turcii din Podgoriti'a sa se arunce asupr'a muntenegreniloru desarmati ce venisera la tergulu din Podgoriti'a spre a-i ucide si raní. Victimele acestea ale fanatismului musulmanu se numera pâna la 33 de muntenegreni, morti si raniti.

Ranile asupr'a acestoru nenorociti s'au numeratu dela 9 pâna la 32.

Incidentulu a fostu durerosu, reulu s'a facutu, remâne insa cá justiti'a si numai justiti'a sa repare acestu reu si sa dea satisfactiune unoru familii nenorocite si unei populatiuni paciente.

„La Turquie" apreciéza incidentulu cá de pucina importantia si asigura ca este in cale de aplanare.

Se dîce ca chiaru M. S. Sultanulu aru fi promisu o indemnitate in bani pentru familiele victimeloru; iéra commissiunea de ancheta urméza cu energia lucrarea sea.

„Le Nord," vorbindu de aceste impregiurâri, termina prin urmatórele cuvinte:

Sperâmu ca Pórt'a nu se va marginí numai la intentiunea ce i se atribuie, si ca va implini oper'a de justitie pâna in capetu; numai cu acésta conditiune ferberea produsa in acele locuri prin regretabilele evenimente din lun'a trecuta se va putea potolí, si se va inlaturá improspetarea unoru asemenea scene, care suntu de natura a compromite gravu pacea Orientului."

— Aceste din urma cuvinte scrise de unu organu ce trece de inspiratu de cabinetulu din St. Petersburg au o greutate, care merita atentiunea lectorului. „Press'a."

Corespondinti'a particulara de mai josu din Constantinopole a dîarului „le Danube" da séma despre afacerile de acolo, precum urméza:

„Pregatirile resboinice totu suntu inca la moda aci. Contr'a cui crede sublim'a Pórta ca va avea sa lupte? Facia cu cine voiesce ea a se pune in defensiva, séu pre cine crede ca are sa atace? Iéta atâtea cestiuni, la cari de siguru, aru fi greu de respunsu in modu precisu. Dara nu s'aru putea negá ca situatiunea, vediuta en bloc, presinta pârti destulu de intunecóse, si ca cu tóte asigurârile de amicitia si de intentiuni pacifice cari vinu pre fie ce dî din tóte pârtile, sa nu se véda intr'unu viitoriu póte apropiatu, complicatiuni destulu de mari.

Intemplându-se asemenea casu, toti amicii adeverati ai Turciei aru consiliá-o negresitu sa aiba recursu la câile diplomatice, si sa previna mai cu séma, prin concesiuni devenite inevitabile, nisce cereri cari se potu presentá in vre-o dî sub o forma fórte neplacuta. Dara, pentru momentu, nu domnescu inspiratiuni de acésta natura prin locurile de susu. Turci'a se simte amenintiata, si in locu sa cerce a cedá, ea incérca sa resiste. Ómenii sei de statu cei mai capabili cari póte personalu aru fi de parere sa se faca concesiuni, se vedu constrensi a cedá curentului, si de a mantiené, câtu voru putea mai multu pretentiunile Turciei. Astfeliu e tocmai casulu cu Aarifi-pasi'a, care, in circular'a sea, da proiecteloru Austro-Ungariei in privinti'a conventiuniloru comerciale ce este a se incheiá cu Romani'a o importantia mai mare de câtu se cuvine póte. In fondu, v'amu repetat'o mai adesea, acestea suntu mai multu nisce conventiuni cari n'aru putea fi de natura a nelinistí Pórt'a.

Aru fi fostu póte mai abilu de a inchide ochii, de a nu dîce nimicu, nici chiaru atunci cându s'aru fi crediutu în dreptu a o face, si a considerá aceste conventiuni financiare cu acelasi ochiu cá si conventiunile postale séu telegrafice, autorisate de tractatulu din Parisu si incheiate de provinciele crestine de pre tiermii Dunarei cu statele vecine, fâra cá nimeni sa se nelinistésca de acést'a.

Dara Pórt'a otomana simte ca puterile dîse vasale suntu pre cale de ai scapà cu totulu. In locu de a cercá sa si le apropie prin concesiuni facute la tempu, in locu de a-si face amici printr'o intielegere amicala asupr'a unoru necesitâti fórte bine constatate, ea vorbesce cu mândrie de drepturile ei si pare gat'a a pune mân'a pre sabie.

Romani'a.

INDUSTRI'A LA NOI.

Suntu vre-o câti-va ani dejá, scrie „C. de Bucur." de cându partidele nóstre de ori-ce nuancie, au adoptatu devis'a: radicarea industriei natiunale.

Lucrulu se intielege fórte lesne, si fia-cine cunósce notiunile elementarie de economia politica, va scí ca in Europ'a o tiéra puru si curatu agricola, precum este a nóstra, este órecum o impossibilitate.

Fia-care statu, cá si fia-care individu tinde la imbogatire; o tiéra cum se póte imbogatí?

Déca produce cu multu mai multu decâtu i trebuie, astfeliu incâtu póte vinde escedintele séu altoru tieri.

Noi in adeveru, producemu ma multe producte agricole decâtu ne trebuie pentru satisfacerea trebuintieloru nóstre in acésta privintia.

Prin urmare avemu totu dreptulu a asceptá sa ne imbogatimu.

Dara trebuintiele unui poporu nu constau numai in grâu, orzu si cartofi.

Ne trebuie si altu ce-va pentru a putea traí.

Avemu necessitate de haine pentru a ne invelí corpulu si aceste sute si mii de obiecte pre care nu le putemu face noi si suntemu siliti a le aduce din alte tieri, câror'a le dâmu in schimbu productele pamentului nostru.

Séu dâmu loru producte brute si ele ne tramitu feliu de feliu de lucruri industriale fabricate din chiaru productele nóstre.

Prin urmare déca suntemu in positiunea neplacuta a fi siliti sa importâmu ceea ce nu potemu gâsi séu face la noi, cestiunea se reduce la intrebarea: suntemu noi celu putienu in stare cá sa esportâmu atât'a incâtu sa ne satisfacemu cerintiele industriale, si preste aceea sa ne mai remâna ce-va, care acumulandu-se cu incetulu sa formeze viitórea nóstra avutia?

Déca nu suntemu in stare sa respundemu la acésta intrebare intr'unu modu afirmativu, atunci n'avemu sperantia a ne imbogatí.

Sa ne intielegemu bine.

Lectorulu sa nu créda ca bogati'a unui poporu constà numai in sum'a de banii ce posede.

Nu, acést'a aru fi o eróre grava.

Bogati'a unui statu se manifestà intr'o stare buna, in care traescu clasele de josu, care ori si unde forméza majoritatea; in cheltueli mari pentru satisfacere de trebuintie mai fine; intr'o multime de cladiri de valóre si de ameliorâri ale pamentului, precum suntu câi bune, stabilimente de drenagiu si de irigatiune, si apoi intre altele vine si imprumuturile ce face altoru state.

Déca acum ne intrebâmu, poporulu nostru bogatu s'aru putea numí, vomu fi siliti a respunde ca nu.

Clasele de josu traiescu intr'o stare fórte prósta, n'avemu cladiri maretie nici câi bune, care sa fia ale nóstre, nici stabilimente de drenagiu, nici de irigatiune, si apoi câtu pentru imprumutâri, pâna acum noi totu eramu acei cari amu avutu recursu la alte state.

Si de unde provinu tóte acestea?

Din lips'a de industria.

Industri'a din parte-i depinde de eftinatatea producteloru brute in comparatiune cu pretiulu loru in alte pàrti, si de acei cari se ocupa cu ea.

Productele nóstre brute nu suntu scumpe, prin urmare amu putea lesne creá o industria in statulu nostru.

Dara ne lipsesce ceea-lalta parte, care intre altele pre care nu le putemu enumerá ací, este esentiala, adeca, vointi'a si dorinti'a inteligentiei cá sa se ocupe cu ea.

Uitati-ve numai in a cui mâna se afla comerciulu nostru si ve-ti putea numai decâtu judecá ca nu putemu avé o industria la noi, admitiendu ca amu posedá tóte cele necesarie pentru ea.

Comerciulu, cu putiene esceptiuni si proportionalminte vorbindu, este in mân'a strainiloru.

Nu este de ajunsu sa strigâmu: vai! strainii au coplesitu totu comerciulu, trebuie sa vina si inteliginti'a nóstra sa se ocupe de densulu, si atunci nu va mai dice ca nu póte sustiené concurenti'a.

Pâna cându tinerii clasei nóstre de mijlocu, cari au invetiatu ce-va si suntu inteliginti, nu voru incetá a alergá dupa posturi pre la autoritâti, ministerie, etc. nu vomu putea avea nimic'a.

Acést'a este nenorocirea nóstra, ca indata ce unu teneru are óre-care cunoscintie, numai decâtu 'lu vedi alergandu dupa o functiune, câci comerciulu este consideratu o cariera injositória séu nedémna de aspiratiunile ambitiunei sele.

Este adeveratu ca unu postu la unu ministeriu nu reclama atât'a munca decâtu unu postu intr'unu mesagiu de comerciu séu intr'o casa de banca; lucrarea merge cu multu mai lesne, nu este nici o bataie de capu, siedi cu tîgara in gura, frumosu imbracatu la més'a cu postavu verde, mai stai de vorba cu colegii; te scoli la 10, vii pre la 11 séu 12 la birou si pleci la 3 séu 4.

Trebuie s'o marturisimu, ca acést'a este o viétia cu multu mai placuta decâtu a vinde coti de marfa, a-ti bate capulu cum trebuie sa înregistredi cutare séu cutare transactiune? care este debitorulu, care creditorulu? a fi cu tóta bagarea de séma la conducerea corespundintiei, la alcatuirea socotelilorŭ, si a siedea dela 8 diminéti'a pâna la 7 sér'a.

Déra unu lucru se uita cu totulu de tinerii nostri.

Nu potu deveni toti functionari mari, numai pucini voru si potu avea fericirea a se vedea dupa multi ani de serviciu la o trépta care sa justifice ca s'au facutu functionari, de unde in comercu, acela care lucréza cu zelu si activitate este siguru a deveni ceva si sa si procure mijlócele de subsistentia pentru betrânetie.

Bine a observatu unu dîariu in dîlele trecute, ca a doua séu a treia persóna pe care o intalnesci este unu functiunariu séu unulu care vrea sa devina unu functionaru.

Vedi o multime de tineri inteliginti cari si perdu timpulu alergându la cutare si la cutare cá sa le procure unu postisioriu, séu cari stau dîle intregi pe la portile celoru mari cá sa le predea o scrisóre de recomendatiune totu pentru acelasi scopu, — si nu se gândescu ca ar' trebui numai sa se decida a intrá pe o alta cariera totu atâtu de onorabila, si sa nu aiba nevoe a se rugá de cei puternici, ceea ce in totudéuna este fórte neplacutu pentru unu omu de inima.

Éta pentru ce n'avemu comerciu, si éta pentru ce va trece multu pâna cându vomu putea avea o industria.

Varietâti.

*** *Protocolulu Sinodului archidiediecesanu gr. or.* din Transilvani'a din anulu 1874. Acésta carte este de mare insemnatate in analele bisericei nóstre. Ea cuprinde intre alte *raportulu* comissiunei *ad hoc*, a cârei presiedinte a fostu P. Archimandritu si Vicariu archiepiscopescu Nicolau *Pope'a* si referinte Dr. Ioanu *Borci'a*. Raportulu acest'a tratéza raportulu consistoriului archidiecesanu cá senatu bisericescu si cuprinde in sine trei pârti generali:

1. Aretarea despre mórtea Archiepiscopului si Metropolitului **Andreiu** Baronu de **Siagun'a**;

2. ocârmuirea Archidiecesei in tempulu veduviei scaunului archieppescu;

3. alegerea noului Archieppu si Metropolitu.

Tóte trei pârtile suntu de mare importantia si dau o adeverata oglinda a tempului, in care s'au petrecutu mari evenemente in biseric'a nóstra. Acésta unica impregiurare recomndaa de ajunsu acestu protocolu si de aceea ne abtienemu de a aduce si alte laturi momentuóse, cari vorbescu pentru importanti'a lui. Pretiulu unui esemplariu e 1 fl. v. a.

*** **Calendariulu** pe anulu **1875** a aparutu in tipografi'a nóstra archidiecesana. Acestu calendariu intra in anulu alu douedieci si patrulea alu vietiei sele. E de prisosu a mai recomandá acesta carte populara, necesaria in mânile fia cârui romanu, pentruca trecerea lui in toti anii este celu mai invederatu si mai elocinte argumentu despre bunatatea lui. Ceea ce avemu sa dicemu in speciale despre acésta carte populara este ca, in anulu acest'a cuprinde intre alte si o parte din necrologulu la mórtea Marelui Archiepiscopu si Metropolitu *Andreiu* bar. de *Siagun'a*. Pretiulu unui esemplariu legatu 25 cr., nelegatu 23 cr. v. a.

*** *Calea ferata Timisiór'a-Verciorov'a.* Directorulu constructiunei ai societâtii drumuriloru ferate austriace ale statului D. Deserres a plecatu la Timisiór'a spre a face preparatiunile necesare pentru inceperea constructiuniloru pre lini'a susu-numita. Ea va avea o lungime de 18 mile si va fi predata esploatiunei in cursulu anului 1877.

*** *Lini'a Pitesci-Craiov'a-Verciorov'a* Marti 29 Octombrie a plecatu din capitala celu dintâiu trenu pentru Craiov'a si Verciorov'a. Elu conducea pre ministrulu lucrariloru publice care, impreuna cu inginerii respectivi, 'sî propusese a constatá in persóna déca censtructiunea acestei linii e conforma cu stipulatiunile caetului de insarcinâri.

Primirea liniei urmându a se efectuá in Decembrie viitoriu, cându urmédia a se pune si oficialmente in circulatiune, voiagiulu d-lui Cantacozino ne lasa sa vedemu firm'a sea decisiune de a nu tolerá nimicu, si a se tiené strictu de caetulu de insarcinâri.

Asteptâmu cu impacientia inapoierea ministrului, si resultatului escursiunei sele, spre a vedea in ce anume conditiuni de soliditate s'au construitu acésta linie, pentru ca ne place a crede, celu pucinu pâna acum, ca constructiunea ei nu va avea cea mai mica asemenare cu acea a fostului antreprenoru Strusberg, cu tóte ca si lini'a Pitesci-Verciorov'a s'au esecutatu de aceeasi subt-antreprenori cá d-nu Jianu Mari si Braicoff, care se intielegu fórte bine in a face bune treburi. „Cur. Fin."

*** (*Armat'a germana*). Efectivulu armatei germane presenta in momentulu acest'a cifrele urmatórie:

Trupe de campania.

Infanteri'a in care se cuprinde venetorii si tiraliorii	490,480.
Cavaleri'a	61,000
Arteleri'a	88,200.
Pionieri	16,462.
Tren.	42,632.
Statele maiore ale regimenteloru	6,926.
Totalu	705,700.

Trupe de reserva.

nfanteri'a	188,690.
Cavaleri'a	23,560.
Artileri'a	16,910.
Pionieri	4,380.
Tren.	10,000.
Totalu	243,540.

Trupe de garnisona.

Infanteri'a	264,550.
Cavaleri'a	17,380.
Artileri'a	71,350.
Tren.	8,920.
Stalele maiore	13,500.
Totalu	375,700.
Piese de arteleria	2,740.

Forti'a totala a armatei germane este dara de 1,324,940 ómeni si 2,740 piese de artileria.

*** *Unu nou aparatu telegraficu.* D. Bencker, impiegatu in administatiunea telegrafica din Bavari'a, a inventatu unu aparatu de telegrafia ce reproduce, cu tóta esactitatea putinciósa portretele, semnaturele, caracterele limbeloru diferiteloru natiuni din amendoue emisferele, precum si planurile topografice si desemnele. Acésta reproductiune se efectueza cu aceeasi precisiune, ori-care aru fi distanti'a ce are a se precurge de fluidulu electricu. Copi'a electrica este astfelu de conforma cu originalulu câtu este imposibilu a distinge originalulu de copia si reciprocu.

Primele incercâri s'au facutu la Munich prin espedarea mai multoru scrisori de schimbu cu caractere grece si ruse, apoi s'a reprodusu portretulu unui caseriu infidelu urmaritu de politi'a din Munich. Tóte objectele distinate a fi reproduse suntu desemnate cu o cernéla specialminte preparata de inventatoru pre o hartia argintata, iérasi compusa de elu, si se asiédia pre unu cilindru ce functionéza atunci cá tóte aparatele cunoscute pâna acum. Acésta descoperire importanta va avea o influintia imensa asupr'a comerciului, industriei si asupr'a relatiuniloru internatiunale ale lumei intregi.

*** *Espeditiunea la Polulu de nordu,* a fostu dîlele trecute objectulu unei fantasie a trei bâeti in etate de 13 ani, cari decisesera a intreprinde unu voiagiu asemenea cu celu seversitu de calatorii nostri intorsi; fâra multa perdere de tempu deslegara o mica barca, cumperara câte-va alimente, o sticla de rachiu, si se preparara astfeliu la intreprinderea loru; putemu asigurá ca n'au ajunsu la punctulu interesantu din nordu, dara dupa o mica calatorie se cofundara intr'unu terenu nesiposu si chiemara in gur'a mare ajutoriu; in fine au fostu recondusi acasa, si agerii nostri intreprindietori, cu tóte ca n'au fostu primiti cu ovatiuni, dara ori si cum cu o morala — simtietória. Cetimu acést'a in „Gazet'a din Temisiór'a."

*** O depesia din Londra anuntia ca archiepiscopulu Manning priimind mai multi demnîtari catolici 'i a observatu ca peste pucinu va avea locu unu congresu internationalu catolicu, spre a deliberá si a sustiné infalibilitatea papei, dreptulu seu la puterea atâtu spirituala câtu si lumésca, si ca toti crestinii ar' trebui sa se reintórca sub obedienti'a papei.

*** Pe lânga scirile ca toti sefii carlisti aru fi tienutu unu consiliu, alu câruia resultatu aru fi fostu sfatulu loru a nu se continuá lupta, de óre-ce caus'a pretendintelui nu mai póte reusi, mai aflâmu ca Carlistii au suferitu perderi insemnate in dilele din urma.

*** *Unu cuventu a lui Victoru Emannilu.* Minghetti discutà cu regele de necesitatea de a disolvá camer'a sî, dupa ce espuse diverse argumente, conchise:

— In fine, sire, déca nu se disolva camer'a, trebuie sa continuu a guverná cu dens'a; iéta-me atunci in positiunea unui barbatu silitu a traí cu o femee ce l'a batutu.

— Ah! a! intrerupse regele ridiendu, déca te preocupa numai acést'a, nu esci asiá de nenorocitu. Câti barbati suntu in acésta positiune si nu se mai plângu!

*** *Tergulu baniloru in Londra.* Dîarulu „Times" dîce intr'unu articlu despre scumpatatea baniloru, ca guvernulu trebuie sa oprésca exportulu aurului.

*** *Credinti'a adeverata.* Unu ovreu cadiuse odata intr'o apa adenca. Crestinii i promisera ajutoriu, déca va crede in tatalu, fiiulu si sf. spiritu. Densulu striga: „Pentru Ddieu, scapatime, credu in tóta famili'a."

*** *Deficitulu Alsaciei.* Se scrie din Strasburg ca bugetulu specialu alu Alsaciei pentru 1874, va fi incheiatu cu unu deficitu de 9 milióne de franci. Guvernulu imperialu germanu voiesce sa acopere acestu deficitu printr'unu imprumutu, pentru care scopu adunarea delegatiloru 'si va dá parerea sea.

Raportu comerciale.

Sabiiu 20 Novembre n. Grâu 4 fl. 67 xr. frumosu, 4 fl. 40 xr. mestecatu, 4 fl. 13 xr. cualit. infer.; secar'a 3 fl. 33 xr. pâna 3 fl. —; — orzu fl. 3; ovesu 1 fl. 53 pâna 1 fl. 47 xr.; cucuruzu (porumbu) 3 fl. 33 xr.; cartofi 1 fl. 20 xr. galét'a austriaca.

Cânep'a — fl. maj'a.

Lintea 6 fl — xr.; mazarea 6 fl. — xr., Fasolea 6 fl. 67 xr.

Fenu legatu — fl. 85, nelegatu — fl. 80 xr., paie lungi 60 xr., scurte 50 xr, maj'a.

Lemne de focu 8—9 fl. stang. austr.

Carnea de vita 18—20 cr. p., de porcu 28 xr. Unsórea 79 xr. pâna la 1 fl. 20 cup'a.

Burs'a de Vien'a.

Din 8/20 Novembre 1874.

Metalicele 5%	70	05
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	74	45
Imprumutulu de statu din 1860	109	25
Actiuni de banca	992	—
Actiuni de creditu	236	25
London	110	25
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	78	—
„ „ „ Temisiorene	77	25
„ „ „ Ardelenesci	74	90
„ „ „ Croato-slavone	79	50
Argintu	104	65
Galbinu	5	25½
Napoleonu d'auru (poli)	8	89½

Concursu.

Pentru statiunea de capelanu lânga imbetrânitulu parochu din parochi'a Erdöszentgyörgy, scaunulu Muresiului, intru intielesulu milostivei hotariri consistoriale din 3 Octombre anulu curente Nr. 977 se escrie concursu.

Emolumente, impreunate cu acestu cu acestu postu suntu: partea a trei'a din veniturile stolare, purtendu si oficiu de invetiatoriu, pentru care va avea deschilinita plata.

Concurentii voru avea sa asterne concursele sele instruate intru intielesulu dispositiuniloru sinodale din anulu 1873, respectivului domnu protopresbiteru a Muresiu-Osorheiului Parteniu Trombitasiu de Betlenu pâna in 1 Decembre 1874, cându se va face si alegerea Datu in Erdö-Szent-György 1 Novembre 1874.

Comitetulu parochialu in contielegere cu respectivulu domnu protopresbiteriu.

(1—3)

Edictu.

Elen'a nascuta Ioanu Achimu Rujanu din Crisbavu, legiuít'a soci'a lui Ioanu Irimie Catianu din Rotbavu, care cu necredintia a parasitu aprópe de doi ani pre barbatulu ei, fâra a se sci loculu petrecerei ei, se citéza prin acést'a, cá in termini de unu anu si o dî sa se infatisiedie naintea forului matrimoniale subscrisu, câci la din contra procesulu divortialu incaminatu de barbatulu ei, se va pertractá si decide si in absenti'a ei.

Brasiovu in 14 Octobre 1874.

Forulu matrimoniale protopopescu
gr. or. II alu Brasiovului
Ioanu Petricu
Protopopu.

(1—3)

Celu mai nou sî mai mare depositu de orológe in Sabiiu.

la

IOHANN BUSCHEK

orologieriu,

Uliti'a Cisnadiei Nr. 16 vis-a-vis de Hotelulu: „La Corón'a Ungariei".

Recomenda orologele sele de auru sî argintu de I calitate, de Genf, alese personalminte sî probate prin oficiu, cu garantia de 1—2 ani.

Orologie de argintu cu câte fl. 13, 14, 16, 18, 20, 24, 26, 28, 30—40.

Orologie de auru cu câte fl. 28. 30, 32, 34, 36, 40, 45, 50, 60, 70—150,

De I calitate orológe cu pendulu, o decóre pentru ori-ce locuintia cu câte fl. 28, 30, 32, 34, 36, 38, 40, 44, 46, 50, 60, 70—150.

Orológe de biroulu francesu, de marina sî desteptatórie (Wecker) etc.

Lantiuri de auru sî argintu, probate prin oficiu sî adeca: Lantiuri de argintu cu câte fl. 3, 4, 5 pâna la 12, de auru: Lantiuri de gâtu cu câte fl. 32, 34, 36, 40, pâna la 80 sî 150.

Reparaturele se facu dupa modulu celu mai nou solidu sî cu garantia de unu anu.

Pretiu curinte mai detaiatu gratis et franco.

(17—20)

Redactoru respundetoriu: **Nicolau Cristea.**

Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Nr. 90. ANULU XXII.

Sabiiu in 14|26 Novembre 1874.

Nr. $\frac{2857|B.}{con.|1056}$ 1874.

Prea Onoratiloru PP. Protopresbiteri si Administratori protopresbiterali! Onoratu cleru si iubitu poporu credinciosu alu archidiecesei nóstre!

Venerabilulu Sinodu archidiecesanu din anulu acest'a, luandu la cea mai durerósa cunoscintia aretarea oficiósa a Consistoriului archidiecesanu despre trecerea din viétia a marelui si ne uitatului nostru Archiepiscopu si Metropolitu *Andreiu*, si vrendu a eternisá numele celu demnu de eterna memoria a rarului Archipastoriu, in siedinti'a sea IV. dela 10 Aprile a. c. Nr. protocolului 19. a hotaritu, intre mai multe alte dispositiuni, facute spre scopulu acest'a, urmatórele:

1. Cá in totu anulu la dîu'a Sànt. Apostolu Andreiu, in fia-care beserica din Archidiecesa, sa se serbeze parastasu pentru sufletulu marelui defunctu in eternu;

2. Cá sa i se radice si asiedie la unu locu, ce se va determiná mai tardiu, unu monumentu cerespundietoriu, si adeca prin contribuiri benevole.

Cu punerea in lucrare a acestoru dóue concluse sa se insarcineze Consistoriulu archidiecesanu; si acelea sa se comunice si cu Sinódele eparchieloru sufragane, si sa se aduca la cunoscinti'a congresului nationalu biser.

3. Cá institutulu seminarialu pedagogico-teologicu din Sibiiu, cá unulu din actele maretie ale neobositeloru staruintie si sacrificie ale repausatului, sa pórte de aici incolo numirea de *„Seminariulu Andreianu."* —

Apropiindu-se dar' dîu'a Santului Apostolu Andreiu celui antâiu-chiamatu, adeca de 30 Novembre, Consistoriulu archidiecesanu si inainte de a se poté pune in lucrare tóte conclusele mai susu aretate, vine a provocá prin acést'a pre intregu onoratulu nostru cleru si iubitulu poporu archidiecesanu, cá in dîu'a de S. Apostolu Andreiu sa se celebreze in tóte bisericele nóstre Parastasu pentru sufletulu marelui nostru Archiepiscopu si Metropolitu **Andreiu,** si preotimea parochiale sa folosésca ocasiunea, spre a aretá poporului nostru credinciosu simtiemintele cele calduróse parintesci, geniulu celu ageru si inaltu, si faptele cele mari si nemoritóre ale preademnului Archipastoriu.

Asemenea sa se celebreze diu'a acést'a cá o serbatóre natiunale-bisericésca a poporului nostru in fia-care anu, si totudeun'a sa se rechiame in memoria poporului nostru amintirea marelui Archiepiscopu si Metropolitu **Andreiu,** si sa se inaltie la ceru rogaciuni ferbinti pentru odichn'a sufletului acelui barbatu, carele a fostu intemeiatoriulu vietiei nóstre natiunali-bisericesci.

Din siedinti'a Consistoriului archidiecesanu tienuta la Sabiiu in 1. Novembre 1874.

Vicariulu archiepiscopescu
Nicolau Pope'a m. p.
Archimandritu.

Sabiiu 13 Novembre.

Si cine a fostu optimistu pâna acum si a crediutu, ca in lume trebuie sa mérga tóte lucrurile dupa dorintia, va fi castigatu convingerea, ca in afaceri seriose trebuie cântaritu totu pasulu pentru cá sa duca la tienta si la scopu. Situatiunea creata de evenementulu celu mai nou, carele se va desvelí Sambeta in siedinti'a publica a congresului nostru electivu, in préinalt'a resolutiune regésca, este atâtu de seriósa, incâtu ea singura va dovedí, ca in afaceri de calibrulu acestei'a n'ajunge implinirea unoru formalitâti, fia macaru si prescrise in lege, ci, ca se pretinde dela totalitatea credinciosiloru bisericei nóstre si dela representanti'a ei studiulu celu mai aduncu, inimile cele mai sincere, firmitatea cea mai neclatita de caracteru si alipirea cea mai strinsa de institutiunile nóstre bisericesci.

Suntu tempuri, pre cari lumea se obicinuesce a le numí normale, in cari chiaru si representantie mai mari de poporu potu deslegá cestiuni insemnate, asiá dicendu, mai numai prin implinirea unoru forme, fâra de incordâri deosebite. Anulu trecutu d. e. ne dovedì acést'a cu alegerea Metropolitului si Archiepiscopului nostru.

De atunci lucrurile au luatu alta fatia, fâra de a fi contribuitu biseric'a nóstra câtu de putienu la straformarea acést'a, celu putienu, nu biseric'a metropoliei nóstre gr. or. române. Este astadi unu cursu de lucruri, pre care nu-lu putemu caracterisá mai de aprópe. Esista asiá dicendu in atmosfera unu ce care dupa multe indigtatiuni arata o dorintia de prefaceri, cu schimbâri in tóte directiunile.

Ori cându suntu rele susceptibitâtile; nici odata inse ele nu suntu asiá de periculóse cá in tempuri ingrecate cu germenii prefaceriloru si schimbâriloru. Neincrederea reciproca in tempurile aceste se nutresce de ori-ce visiuni, si in scurtu tempu degeneréza in viscóle de certe si neintielegeri. Atunci totu ce se inchina intunerecului ese la panda si pescuitu, si cei ce vedu unu obstaculu in lege suntu gat'a a ajutá furtunei cá sa o restórne.

Prin fase de aceste au trecutu si biseric'a si natiunea nóstra in tempulu mai recentu. Archivulu nostru este martorulu multoru perversitâti, cari numai prin grele lupte si firma constantia a celoru ce au statu in fruntea bisericei in deceniele din urma s'au pututu face impossibile si nestricaciόse.

Biseric'a nóstra si acum in juneti'a constitutiunalismului ei, incungiurata de referintie constitutiunale politice, de diverse directiuni, intre alte confessiuni, cari odinióra esercitau asupr'a ei o suprematia, séu o priveau cu ochi despretiuitori, cá pre o tolerata, — stà inaintea unui evenementu, care de-sî nu e desvelitu în modu oficiale, dara este asiá de transparentu incâtu lu putemu vedé ca este o nóua alegere de metropolitu-archiepiscopu. Din esperinti'a de pâna acum ne pare fórte reu ca nu putemu alungá dela noi presupunerea, ca si acést'a póte sa contiene unu amestecu, din care, dupa purtarea nóstra putemu alege binele bisericei, dara, prin o usióra neprecautiune, ne putemu trezí inaintea altoru eveneminte, cari sa puna in cestiune unele drepturi, de cari ne bucuramu pâna acum.

Ce insemnéza pusetiunea acést'a nóua a bisericei nóstre in impregiurârile de fatia e de prisosu a mai lamurí mai pre largu. E de ajunsu déca o fipsâmu si o aducemu in strinsa legatura cu vocile, ce au incetatu a fi secreturi. Din vre-o câte-va cuvinte aruncate intr'o fóia germana de aici, si din articuli din press'a magiara possibilitâtile suntu multe si de nature diverse. Au cadiutu cuvinte grele pre paginile unoru foi magiare, cuvinte, cari aduse in combinatiune cu actulu alegerei, justifica temerile nóstre cele de atâtea ori esprimate, ca fâra de nici o sfiala se ocupa unele diurnale deadreptulu cu restringerea unoru libertâti din constitutiunea nóstra bisericésca.

Asiá dara tréb'a a ajunsu póte la trist'a maturitate incâtu numai noi, cá biserica mai suntemu in stare de a pune stavila eventualitâtiloru nefavorabile. Numai noi prin o armonica lucrare, carea sa ne intarésca in limitele ce ni le-amu trasu spre a resiste amenintiâriloru din afara, mai suntemu in stare sa sustienemu cursulu celu normalu alu vietiei nóstre constitutiunali bisericesci.

Nu vomu siedé la judecata asupr'a nici unei impregiurâri, din câte potu sa se intemple. Este inse siguru, ca déca neincrederea reciproca va recrutá in sinulu bisericei mai departe, déca faptele ómeniloru voru fi si deací incolo mai putienu considerate decâtu vorbele, déca insesi actele sinódeloru nóstre se voru trece cu vederea, atunci confusiunea nu va lipsí, ea va intunecá chiaru si vederile cele impartiale si binevoitórie de pâna acum, si binele bisericei va fi tradusu cu totulu in altu ce-va, in acelu ce-va, care cu alte cuvinte nu se póte numí de câtu detrimentulu bisericei.

Datori'a nóstra este in impregiurâri de aceste si mare si grea, ea nu se mai póte restringe numai prelânga a aratá reulu, déra precâtu ne iérta puterile a aratá si mijlocele prin care sa putemu evitá reulu.

In numerulu trecutu amu facutu unele indigitatiuni, câroru unii le dau esplicâri false. Astadî le repetimu pre acelea si adaugemu ca in situatiuni critice este o necesitate imperativa suprema cá tóte diferintiele personali sa amutiasca. Fia-care sa caute numai la principiulu celu mare pre care e basatu constitutiunalismulu bisericei nóstre si inaintea acestui'a apoi sa dispara totu ce este accidentalu, ce este lateralu, subordinatu si personalu.

A cautá numai dupa conveniente, ce se reducu la unele decoruri esterióre, a cautá numai dupa satisfacerea unoru dorintie trecatorie cu scaparea din vedere a lucrului de capetenia, este totu atât'a, câtu a sacrificá unu bunu positivu pentru o placere imaginata.

Sinodulu nostru archidiecesanu din anulu acest'a ne póte serví de cinosura. Acel'a ce e dreptu nu s'a aflatu intr'o situatiune identica cu cea presenta a congresului, dara a avutu sa infrunte mai acelesi necasuri, cari ne amenintia astadi in congresu. Erá neplacuta incordarea carea domniá intre unele parti dintrensulu, din caus'a unoru disparitâti a câroru origine nu erá principiale.

O idea mare se arbureza cá unu stindardu, este ide'a memoriei neuitatului mare archipastoriu *Andreiu Siagun'a*, spiritele se imblandiescu, se entusiasméza, tóte se regasescu cá printr'unu farmecu, siedinti'a cea memorabila dela 4. Aprile din anulu acest'a parea ca era inspirata de spiritulu celu mare alu nemuritoriului barbatu, reinfratirea celoru cu pareri diverginti pâna aci urméza si sinodulu a fostu unu agru facendu, carele a datu bune resultate in unu tempu relativu scurtu.

Ceea ce s'a facutu in micu in sinodu, nu s'aru puté face óre in mare acum in congresu in momentele aceste supreme a le vietiei nóstre constitutiunali bisericesci?

Déca se va face, atunci resultatulu congresului preste totu va fi o noua aurora a unui viitoriu fericitu pentru credinciosii bisericei nóstre. Spiritulu celu puternicu, carele fiindu in lumea pamentena a seversitu atâtea lucruri admirabile, va planá de nou deasupr'a nóstra, ne va reconduce la conlucrarea si conlucrârile cele mai armonice, ambitiunile personali voru disparé si numai *adeverulu* si *dreptatea*, cari se parea a ne fi parasitu, voru fi steau'a polara, dupa carea sa ne orientâmu in procederile, in lucrârile nóstre.

Déca nu se va face, acei ce iubescu adeverulu si dreptatea se voru ingradí cu ele si mai tare, si de acesti omeni suntemu convinsi ca se afla destui in tóte trei eparchiele metropoliei nóstre, si voru luptá necontenitu cu tóte nefavorurile ce s'aru iví, interne si esterne, avendu credinti'a firma ca celu ce lupta are sa fia espusu multoru neplaceri, multoru necasuri, dara la capetulu acestor'a totusi le suride victori'a sigura, carea este insocita de consciinti'a liniscita.

Nu dorimu nici decum, aceea de ce vorbimu numai cu multa ingrigire, dara cându vomu vedé ca cu ignorarea dreptului si a ecuitabilitâtiei, din ori ce parte, lucruriloru secundarie li se dau antaietatea, ne vomu tiené de datorinti'a a ne luá devis'a „salus reipublicae suprema lex esto" si prelânga acést'a devisa vomu staruí din tóte puterile, cá adeverulu sa fia adeveru, dreptatea dreptate si legea lege.

Sa sperâmu, ca trecutulu celu durerosu alu parintiloru nostri a suplinitu pentru totu-déun'a tempurile de nóue lupte pentru drepturi, in a câroru posessiune ne aflâmu. Sa sperâmu ca o unica câtu de debile amenintiare de a perde ceea ce avemu ne va reuní in cea mai placuta armonia spre binele nostru in laintrulu bisericei si natiunei nóstre si pentru reputatiunea nóstra cea buna in afara!

Sabiiu 12 Novembre.

In „Tageblatt" de aici, numerulu de astadi, se face amintire despre provocarea ce amu publicatu si noi in fruntea foiei nóstre din duminec'a trecuta, in privinti'a siedintiei congresului electivu pre Sâmbet'a venitória.

Dupa acésta scurta introducere spune ca a séra târdiu a aflatu din fonte siguru, ca alegerea de Archiepiscopu si Metropolitu a P. Ioanu Popasu nu este intarita si ca motivele din care s'a anulatu alegerea suntu necunoscute. Astépta cá sa deslusiésca rescriptulu preainaltu, déca motivele aceste privescu principiele bisericei nóstre constitutiunale séu interesulu generale alu bisericei nóstre.

Constatéza ca prim'a-data se afla biseric'a nóstra dela infiintiarea Statutului organicu in pusetiune de a pasí la a dóu'a alegere, in urm'a unei'a neintarite.

„Déca suntemu bine informati",

continua citat'a fóia, „Episcopulu Aradului Mironu Romanu, consecuentu nu va candidá nici la adou'a alegere si asiá in lipsa de altu candidatu póte se va alege Pope'a. In casulu acest'a se va designá in loculu cestui din urma de vicariu metropolitanu junele Dr. Il. Puscariu.“

Mai departe pune in perspectiva si candidarea vicariului oradanu P. I. Metianu si chiaru si a dóu'a alegere a P. Popasu, despre carele inse totusi adauge, ca la plecarea sea din Sabiiu, ce a urmatu Luni sér'a, pentru cá din caus'a acestei candidâri biseric'a, respective constitutiunea ei, sa nu patimésca ce-va, renuncià in modulu celu mai determinatu de intrarea in o noua combinatiune.

Nu scimu, intru câtu „Tageblatt“ este bine informata despre candidarea séu necandidarea P. Episcopu alu Aradului la casu de o nóua alegere precum si despre alte câte spune. Avemu inse sa indreptâmu unele neesactitâti ce se vedu stracurate in dîs'a fóia, cari nu potu fi altu ce-va decâtu eflusulu necunoscintiei statutului nostru organicu. Dupa acest'a „vicariu metropolitanu“ nu esista de locu in biseric'a nóstra din Ungari'a si Transilvani'a si aru fi si de prisosu, de óre-ce Episcopii sufragani, dupa betrânetie, indeplinescu in tempu de vacantia afacerile metropolitane. Déca fói'a a cugetatu cum-va la vicariatulu archiepiscopescu, apoi pentru ocuparea acestui postu stat. org. e chiaru de totu si in privinti'a acést'a, câci vicariulu are totu-déun'a a se denumí dintre asesorii consistoriului „strinsu bisericescu“ si celu propusu de „Tageblatt“ la postulu de vicariu nu este numai june inca, dara nu este nici membru alu nici unui senatu consistorialu, prin urmare „designarea“ lui pentru acum este si din cause constitutiunali bisericesci impossibile.

Majestatea Sea Regele nostru, a primitu Dumin. in 22 Nov. n. *deputatiunea de cinci a Congresului bisericescu românu*, care fu condusa de Vicariulu dela Oradea-mare Ioanu *Metianu* si de consiliariulu aulicu pens. Iacobu *Bolog'a*. Dorintiele congresului le propuse Vicariulu dela Oradea-mare Metianu Majestâtiei Sele unguresce in cuvintele urmatórie:

Majestatea Vóstra c. si r. prea gratiόse Dómne!

Dupa ce archiepiscopulu si metropolitulu bisericei greco-orientale române din Ungari'a si Transilvani'a, Procopiu Ivacicoviciu, a luatu cu aprobarea inaltului regimu si cu prea inalt'a aprobare a Maiestâtiei Vóstre, scaunulu arhiepiscopescu si metropolitanu dela Carlovitiu si in urma acestei'a a depusu conformu ordinei dignitatea sea de archiepiscopu si metropolitu românu, — congresulu natiunalu bisericescu, compusu din representantii legali ai intregei provincie metropolitane bisericesci, a alesu pre noulu archiepiscopu-metropolitu alu acestei provincie bisericesci in persón'a episcopului din Caransebesiu Ioanu Popasu spre bucuri'a si mangaerea spirituale a credinciosiloru bisericei respective, — conformu prescriseloru.

Fiindu ca noi cá deputati ai congresului din Sabiiu amu predatu dejá inaltului regimu alu Majestâtiei Vóstre actele congresuali ce tractéza despre alegerea archiepiscopului-metropolitului, ne luâmu libertatea a aduce Majestâtiei Vóstre, prea gratiosului nostru Domnu si Rege, cu cea mai profunda stima, omagiele neclatite a congresului, si a ne rogá totu odata la pólele prea inaltului tronu alu Majestâtiei Vóstre cá sa binevoiti a aprobá pre nou alesulu archiepiscopu-metropolitu alu bisericei greco-orientale române din Ungari'a si Transilvani'a.

Majestatea respunse la aceste:

„Eu voiu impartasi in curendu, dupa ce voiu ascultá pre ministeriulu Meu ungaru, congresului resolutiunile Mele basate pre interesulu bisericei gr. orientale române.

„Dintr'altele Eu primescu espresiunea omagieloru Vóstre si sperezu, ca toti membrii congresului bisericescu si voru tiené de a loru datorintia a-si indreptá nesuintiele loru spre binele bisericei, precum si spre sustienerea si consolidarea concordiei atâtu de dorite.“

Cetimu in „Pest. Lloyd“:

„Ni-se scrie din Bucuresci ca caletori'a ce facusese ací ministrulu de comunicatiune alu Ung. contele Zichy in vér'a acestui anu, au si adusu fructele sele. Comissiunea mista numita pentru fipsarea definitiva a puncteloru de impreunare a câliloru ferate române si unguresci si-au terminatu aprópe lucrârile. Garele dela fruntarie atâtu pentru lini'a Brasieu Bucuresci câtu si pentru lini'a Timisiór'a-Verciorov'a-Bucuresci voru jacea pre tiritoriulu Romaniei. — Ratiunea pentru acésta linia din urma este, ca Verciorov'a este statiunea de esire a liniei principale române, dela Galati pâna la fruntariele Ungariei, iéra spre cladirea garei limitrofe pentru calea ferata carpatica, dupa natur'a terenului nu esiste altu locu decâtu terenulu dela Predealu, care asemene jace pre teritoriu românescu. — Dîarele române de preste Carpati confirma acésta scire de importantia pentru statulu romanu.

Diet'a Ungariei.

Bud'a-Pest'a in 20 Nov. n. Cas'a representativa a tienutu adi la amédi o siedintia scurta.

Presiedintele B. *Perczel* anuncie mai multe petitiuni si raportéza apoi, ca Majestatea Sea Regin'a a primitu prea gratiosu felicitârile aduse la diu'a onomastica si saluta Cas'a representativa. Acésta incunosciintiare fu primita cu aplause viue.

Iul. *Steiger* substerne petitiunea clubului cetatieniloru din cerculu VII in Budapest'a, care cere, ca amintitulu cercu sa fia representatu in parlamentu prin doi ablegati, pentru ca acést'a representare aru fi drépta si ecuitabila— corespundiendu numerului poporatiunei din acestu cercu. Totu odata se róga clubulu susu atinsu, sa se aviseze ministrulu de interne a substerne inca in decursulu acestui anu unu proiectu de lege relativu la acésta rogare.

Ig. *Kassai* interpeléza pre ministrulu de justitia, de scie, ca la judecatori'a din Sighisiór'a remânu fórte multe cause in afacerile cârtiloru funduarie neresolvite, prin care negrigentia se pagubesce creditulu fórte reu?

Interpelatiunea se va predá ministrului.

Col. *Széll* substerne cá referinte alu comissiunei financiali raportulu acestei'a asupr'a proiectului relativu la sistarea institutiunei comitiloru supremi in cetâti. Acestu raportu se va tiparí.

Referentii comissiunei centrale Beniczky si L. Horváth substerne rapórtele acestei comissiuni, cari asisderea se voru tiparí spre a se impartí la deputati. L. *Céry* substerne raportulu comissiunei economice asupr'a bugetului camerei pre lun'a lui Nov.

Ministrulu de interne contele *Szapáry* substerne proiectele de legi relative la contributiunea domesticale si la cultur'a bolnaviloru si se róga, cá aceste proiecte sa se predee unei comissiuni speciale de 15 membri, ceea ce se si dispune.

Cu aceste siedinti'a de astadi s'a inchisu.

Dela universitatea fundului r.

In siedinti'a din 20. Novembre n. vine maì intaiu la desbatere — dupa autenticarea protocolului din siedinti'a trecuta—raportulu luí C. *Schneider*, asupr'a unei petitiuni, substernute de câtra oficiulu comunalu din Cisnadióra prin care acest'a se róga pentru iertarea unei sume de 300 fl. care se recere pentru rescumperarea regalului de cârcimaritu, eventualminte, pentru prorogarea terminului de solvire.

FOISIÓRA.

Istoria.

Stimate domnule redactoru!

„Telegrafulu romanu“ din Sabiiu in nr. 83, 84 si 85 si „Orientulu latinu“ din Brasiovu in nr. 59 a. c. descriu trist'a mórte a Metropolitului Transilvaniei Sav'a Brancoviciu.

Fói'a „Speranti'a“ din Aradu a publicatu biografi'a lui la an. 1869 dupa istoriculu serbescu Raiciu, care a scos'o din istori'a, cea inca manuscrisa a lui Georgiu Brancoviciu, fratele Metropolitului.

Precum in „Orientu“ asiá si in „Telegrafu“ se descrie mórtea lui Sav'a altcum, nu dupa cum o enaréza fratele seu Georgiu.

Elu dîce: „in atât'a turburare, s'a ingrigitu si Mihaiu Apafi pre principele Sierbanu a-lu aduce in societatea numitiloru boieri: dreptu aceea a si eliberatu pre Metropolitulu Sav'a din prinsóre. Dupa eliberarea sea, Metropolitulu Sav'a si betrânu de ani, si patimindu de podagra, nu dupa multu patitulu seu sufletu l'a recomendatu in mân'a lui Ddieu si s'a mutatu la strabunii sei in an. 1680.“

Ce causa a potutu avé Georgiu sa retaca crudimile suferite de fratele seu Sav'a dela crudii lui tirani, nu potu ghici.

Elu scrie, ca predecesorii lui Sav'a au suferitu mai amarnice torturi dela persecutorii bisericei ortodocse; câci Raiciu in §-lu din urma alu biografiei lui Sav'a asiá dîce:

„Acésta góna calvinésca a fostu cea mai de pre urma asupr'a bisericei, si din intemplare s'a descrisu ací pre scurtu; dara dela inceputulu seclului acestui'a pâna la Metropolitulu Sav'a, Metropolitii cari au fostu mai inainte, inca mai amarnice au suferitu dela calvinii acei'a.“

Georgiu acest'a inca a avutu trista sórte. Si elu a suferitu in prinsóre parte la Vien'a, parte la Egru in Bohemi'a 21 ani.

Pentru multele mari merite facute guvernului din Vien'a a fostu radicatu, in an. 1683 la dignitate de baronu. iéra la anulu 1688 la dignitate de Conte. Cum a ajunsu la dignitatea de Despotu alu Serbiloru se va vedé din biografi'a lui carea o si tramitu cá sa o publici in „Lumin'a“ déca o vei aflá potrivita.

Eu socotescu a fi de interesu pentru români a cunósce pre barbatii cari au lucratu in folosulu crestiniloru subjugati de turci.

In contielegere cu principele Sierbanu Cantacuzino, Georgiu Brancoviciu 1679—1688 visá eliberarea crestiniloru subjugati si fundarea unoru regate sub ocrotirea imperiului germanu. S'a insielatu!

Biografi'a lui Georgiu Brancoviciu. Contele si Despotulu, si despre maritele fapte ale lui.

(Fratele Metropolitului Sav'a Brancoviciu, si Istoriculu Serbiloru.)

In Istori'a lui Raiciu Cartea IX. capu 7 se afla viéti'a barbatului acestui'a descrisa in urmatoriulu chipu:

§ 1. Repausandu Sav'a Brancoviciu, celu mai micu, precum scrie despre sine, in cas'a parintelui seu, a remasu petrecendu in strainatate la principele Sierbanu. A fostu in adeveru acestu Georgiu mare priveliste alu jocului fortunei, câci mestecandu cele norocóse, cu cele nenorocóse si cele nenorocóse cu cele norocóse, a petrecutu viéti'a sea. In pruncia a suferitu de clim'a tierei acei'a si de grele morburi, câtu rudeniile lui mai ca desperasera despre viéti'a lui; in junie a rabdatu frica si primejdie pentru multele rescóle, care au fostu in Transilvani'a, iéra in betranetie a primitu catusi si temnitia, esiliu si mórte. Intre aceste a capetatu multa onóre dela diferite curti mai vertosu dela cas'a Cesaro-austriaca, si multe si insemnate fapte a facutu in viéti'a sea. Insusi elu a descrisu cu deamenuntulu intréga viéti'a sea si fostele intemplâri in cartea a 5 a Istoriei sele, din carea a lui istorisire, pentru cunoscinti'a istorica, precum si despre cei-lalti principi ai familiei lui amu cugetatu aici a pune inainte óre-care scurta desemnare.

§ 2. Georgìu acest'a dupa numerulu aniloru vietiei si ai mortiei sele, s'a nascutu si a vediutu lumea acést'a multu patimasia la anulu 1645 in Ienopolea (Borosineu, opidu in cotulu Aradului) din parinte Ioanu Brancoviciu si mam'a, carea dupa aceea in calugaria, s'a numitu Mari'a. Prunci'a, precum dejá s'a amintitu mai susu, a petrecut'o patimindu de morbu, dara inmultiendu-i-se anii, a scapatu si de morbulu acel'a si a fostu june alesu. Si dupa ce a primitu fratele seu Simeonu scaunulu Metropoliei transilvane sub numele Sav'a, parintesce s'a ingrigitu despre densulu, si invetiandu-lu cu invetiaturi nobile, a infrumsetiatu moravurile lui. Prin midilocirea fratelui seu dupa insasi descrierea lui, mai intâiu asiá s'a aretatu la lume: Cându stapanea preste Ardélu Mihaiu Apafi, erá datin'a in tiér'a Transilvaniei pre tempurile acele aspre, a se tramite pre totu anulu Imperatului turcescu la Constantinopole tributu, cu care tramisu mergeau si fiii juni ai boieriloru pentru vedere, esperintia si invetiatura, cerendu-si mai inainte concediu dela principe, sub conducerea tramisiloru acelor'a. Pentru astfeliu de esperintia politicésca s'a rugatu Metropolitulu Sav'a de principe, cá si junele seu frate Georgiu, dimpreuna cu cei-lalti fii de boieri sa fia tramisu cu soli'a aceea.

§ 3. Tocm'a pre tempulu acel'a a ajunsu óstea Kiupreli turcésca, sub conducerea lui Ahmetu Pasi'a la Belgradulu serbescu voindu a intrá in tiér'a ungurésca. Atunci Alipasi'a, Seraschirulu, care a fostu cuprinsu Oradea mare si a fostu asiediatu pre Mihaiu Apafi stapânitoriu in Transilvani'a, esindu din pamentulu Transilvaniei cu armat'a sea asceptá la Timisiór'a venirea vezirului — ajungendu acolo la Pasi'a si soli'a ardeléna. Sculându-se iérasi de acì Pasi'a, si luându cu sine si pre tramisii Transilvaniei a mersu la Belgradu, unde intalnindu-se cu Vezirulu i-a facutu deplin'a insciintiare despre soli'a aceea. Si asiá s'au consvatuitu despre densii cá tramisii Transilvaniei sa ascepte la Belgradu deplinirea tributului ce mai remasese inapoi, — câci numai 50,000 taleri a fostu adusu — iéra marele veziru Ahmetu Pasi'a si Seraschirulu Alipasi'a s'au dusu cu tóta puterea turcésca la Esecu. Si dupa ce a ajunsu remasiti'a tributului au mersu tramisii la vezirulu in tabera, unde dupa demandatiunea marelui viziru s'a numeratu tributulu acel'a si tramisii au fostu impartîti in trei clase, dintre care un'a Gabrielu Haller a remasu lânga vezirulu in tabera, cea-lalta Ioanu Daczo si Mihaiu Csepregi s'a reintorsu indereptu la Apafi, iéra clasei a trei'a, in carea au fostu Petru Ianco si Georgiu Brancoviciu, s'a demandatu tributulu acel'a a-lu duce in Adrianopole la Imperatulu, câror'a in societate li-s'a datu dela marele veziru Capiji Pasi'a.

Administratur'a considerandu ca prin atare iertare se va creá unu prejudetiu si se va face nedreptate altoru debitori, propune, cá petitiunei sa nu se satisfaca, ci sa se prelungésca numai terminulu pâna la 1. Augustu 1875.

Deput. *Macellariu* cere sa se cetésca petitiunea si — dupa cetirea acelei'a — propune sa i se ierte numitei comune sum'a ceruta.

S'a primitu inse propunerea comissiunei.

Totu acestu referinte cetesce raportulu fiscalului universitâtiei Bruckner , relativu la unu procesu portatu contr'a lui. Idomiru Francu et cons. din Coman'a de susu pcto 180 fl., care este perdutu degia in 2 instantie, si propune, cá acestu procesu sa nu se mai pórte mai departe. Acést'a propunere se primesce fâra desbatere.

La rogarea fiscalului de mai inainte alu universitâtiei, Dr. W. Zekeli, acest'a se dispenséza de a supleni diferinti'a de interese de 11 fl. 62 cr. — conformu cu propunerea administraturei.

Se primesce propunerea administraturei, cá sa se stérga restulu din imprumutulu erarialu de 94 fl. 87 cr. incassatu de oficialulu judecatoriei cercuale L. Reichel, pre care restu lu detoresce Ionu Pop'a Vaideanu din Orestia, de asisdere si interesele dupa acestu capitalu, de órece nu se mai potu incassá.

Administratur'a propune, — pe temeiulu raportului fiscalului, — cá pretensiunea ce are sa o incaseze universitatea acum dela fostulu primariu in Orestia Wellmann sa se tiena in evidentia sî sa se aviseze fiscalulu a priveghiá asupr'á averei numitului primariu si a scóte la ocasiune binevenita esecutiunea spre a acoperi pretensiunea universitâtiei, si sa raporteze (fiscalulu) in totu anulu asupr'a acestui casu. La acestu obiectu vorbescu Macelariu, Dr. Tincu, Dr. Krauss, Siegler , Oberth , Fronius, Pomarius, Dr. Filkeni, Roll, Wittstock, Schullerus, si Schuller. La votare se primesce propunerea administraturei.

Se incuviintiéza fiscalului universitâtiei de acum inainte rebonificarea speseloru efective de calatoria, cari inse nu trebuie sa tréca preste 7 fl. si mai alesu pre acele locuri unde nu suntu poste seu drumuri ferrate.

Propunerea administraturei, cá sa se aprobeze imprumuturi din cassele universitâtiei *numai* prelânga pignorarea in primo loco si numai acolo unde s'au introdusu degiá cartile funduarie observanduse strictu siguritatea pupilaria — se primesce fâra desbatere.

Arendatorulu domenieloru din Talmaciu, G. Schenker se róga pentru a se esoperá marcarea pamenturiloru ce le-a luatu densulu in arenda, cu petri marcali. Oficiulu forestariu din Talmaciu se aviséza a dispune cele necesarie.

Emisulu ministeriului pentru aperea tierei care respinge oferirea turnului rosiu se ia spre sciintia; asemenea si raportulu universitâtiei delegate relativu la antecipatiunile oficialiloru dela universitate.

Bruckner intrevine pentru vinderea séu lasarea conditiunata a presei autografice care se afla in cancelari'a universitâtiei. Se primesce lasarea ei conditiunata pre temeiulu contractului.

Presidiulu anuncie, ca comisiunea de 7 a alesu pre Bedeus, cea financiale pre Schnell, comisiunea computuriloru preGraffius si comissiunea regulatoria a archivului pre Schiel de presiedinte si dupa acést'a se inchide siedinti'a.

„Tageblatt" a inceputu a se jucá cu românii din fundulu regescu, joculu pisicei cu siórecele, cându ne netediesce cându ne trage câte un'a cu labsiór'a dumnea ei.

Pâna a poté vení asupr'a promissiunei nóstre in unulu din nrii trecuti reproducemu urmatoriulu articulu din „Gazet'a Transilvaniei", atingatoriu de materi'a unei aliantie intre sasi si români, cari s'a ventilatu in vre-o câteva renduri. Si din articululu acest'a se póte vedé câtu pretiu pune susucitat'a fóia sasésca pre alianti'a cu românii, câroru sasii nu le potu promite nimic'a, dara din cându i mai tratéza dupa usulu loru celu vechiu, cá pre nisce pastori etc., veniti aici in tiéra, de eri de alta eri, spre a impedecá desvoltarea culturei.

Iéta articululu :

Sasii si apucaturile loru.

O fóia sasésca din Sabiiu face in dîlele aceste o descoperire de mare insemnatate pentru noi. Ea sustiene, cumca românii transilvani desvólta mai mare zelu intru combaterea sasiloru, decâtu intru aperarea intereseloru natiunalitâtiei loru; ei, adeca românii transilvani, se plangu intocmai, cá si sasii contr'a impilârei si volniciei magiare, dara cu tóte aceste, cându e vorb'a de a merge mâna in mâna cu alti impilati, adeca cu sasii, contr'a impilatorelui comunu, atunci românii se aliaza cu magiarii contr'a sasiloru. Si „Tageblatt" se mira si se face a nu pricepe acésta atitudine a româniloru.

Intru adeveru, numit'a fóia aru avé motivu de mirare, déca lucrulu aru stá asiá, precum i place densei a ni-lu presentá. Inse déca esaminâmu motivulu espectoratiuniloru sele, trebuie sa aflâmu si sa recunóscemu, ca procederea româniloru e prea naturale, câci aici nu ungurulu bruscu si arogantu, ci sasulu prudentu si circumspectu duce rolulu impilatorelui, deóre-ce scen'a se petrece in fundulu regiu, pre asiá numitulu „pamentu sasescu."

Sa vedemu dara pentru ce se plânge numit'a fóia asiá de amaru contr'a româniloru. Cu ocasiunea alegeriloru de deputati pentru universitatea natiunii sasesci in Sibiiu, s'a intemplatu unu lucru neintemplatu pâna acum. „In Orestia — dîce numit'a fóia — in acésta urbe, ce jace la estrem'a aripa de câtra apusu a pamentului sasescu, unde tóte trei natiunalitâtile patriei suntu representate in numeru egalu, a esistatu din vechime o confederatiune intre germâni si maghiari contr'a româniloru. Acésta confederatiune si-a manifestatu efectele sele si la alegerile de deputati pentru universitatea natiunii sasesci, tramitiendu acolo totu-déun'a câte unu sasu si unu unguru. Acésta relatiune s'a schimbatu anulu acest'a pentru prim'a data, câci ungurii s'au aliatu cu românii si au alesu deputati la numit'a corporatiune pre unu unguru (Emericu Nagy) si pre unu românu (Dr. Avramu Tincu)."

De aici póte sa véda si sa intieléga chiaru si cea mai pucinu astuta minte de omu, cum-ca d-nii sasi nu in daru pórta epitetulu de „prudenti"; dara totu odata póte sa se si convinga, cum-ca câtu de laxa si de inesorabila este acésta prudintia in egoismulu seu, câtu de pucinu observa ea consecintiele logice, si ce mare pondu pune pre combinatiuni sirete si sofistice, prin cari crede a-si justificá perenitatea separatismului si nesinceritatea proverbiale a tendintieloru sele. Prudinti'a domniloru sasi tiene, ca confederatiunea germana-magiara, contr'a româniloru este justificabile din ori-ce punctu de vedere, inse alianti'a româna-magiara pentru actulu alegerii de deputati la universitatea natiunei sasesci este condemnabila. Românii suntu ticalosi, ca se aliaza cu impilatorii si nu se mai multiamescu cu farimaturele, ce cadu de pre més'a sasiloru, incarcata de altmintrelea si din fructele agonisintieloru românului; iéra ungurulu impilatoriu e perfidu, pentru ca se aliaza acum cu românii contr'a sasiloru, uitându-si de vechile legaturi ce le-au avutu cu sasii si anume de actulu dela 1684 ce se aflá in archiv'a natiunei sasesci sub nr. 1532, prin care actu antecesorii unguriloru din Orestia s'au obligatu solemnu pentru vecii veciloru, ca in tempuri bune si rele voru procede mâna in mâna cu sasii si voru con-

---

§ 4. Intr'aceste marele veziru grabindu-se a ajunsu la Bud'a, iéra de ací s'a incercatu spre cuprinderea Ujvarului, la anulu 1663. Si aducându-se tributulu a fostu predatu in curtea imperatésca, dupa aceea s'a destinatu locu de locuinti'a lui Petru Ianco, in care inse pucinu a vetiuitu, aflându-se inca acolo Georgiu Brancoviciu. Câci trecându tempulu de véra si ajungendu lun'a Decembre, dîsulu Petru Ianco, destinatulu solu — resiedinte — insarcinându-se intr'o dia cu vinu nou de Adrianopole, care este cu multu mai tare de câtu vinulu de Transilvani'a, s'a culcatu pre patu sa se odichnésca si a adormitu in somnulu de vecia. Si astfeliu spurcatulu seu sufletu de Arianu l'a predatu in betie, intogm'a cá si invetiatoriulu seu nebunulu Arie, de a cârui invetiatura se tienea Petru.

§ 5. Facendu-se cunoscuta acésta neasceptata intemplare in curtea imparatésca, s'au conscrisu lucrurile lui si s'au sigilatu. Atunci indata a demandatu vezirulu celu mai de capetenia, pre junele Georgiu Brancoviciu a-lu chiemá la sine, cârui cându a cerutu permissiune a se reintórce cu ceea-lalti servitori acolo aflatori in tiér'a Transilvaniei, i s'a poruncitu, ca nici unulu sa nu mérga pâna ce nu se va tramite acolo altu resiedinte. Pre lânga acést'a s'a dîsu lui Georgiu Brancoviciu, cá sa faca domnului seu insciintiare in scrisu, ca curendu sa tramita altu solu la curtea imparatésca, iéra elu pâna atunci sa implinésca detorinti'a solului, déca voiesce sa incungiure pedéps'a. Junele Georgiu primindu dela celu de capetenia veziru, Caimacamulu Car'a-Mustafa Pasi'a — ce se intielege locutiintele marelui veziru, séu vice-veziru — epistol'a a tramis'o la stapânitoriulu seu Apafi prin curirulu seu, si insusi a facutu insciintiare deplina despre tóte intemplârile curtii imparatesci din Adrianopole. Intielegendu Apafi tóte deamenuntulu si cei-lalti domni consiliari ai Ardélului, câci se adunasera pre tempulu acel'a pentru trebile tierii, in adunarea aceea dupa porunc'a turcului, despre nou renduindulu resiedinte intr'o contielegere au determinatu, cá Georgiu Brancoviciu sa implinésca tréb'a soliei acei'a pâna la tempulu indatinatu alu tramiterei altui solu cu tributulu transilvanu. Astfeliu s'a rescrisu vezirului dupa contielegerea si convoirea tierei.

§ 6. Intielegendu Vezirulu voi'a si hotarirea Transilvaniloru, dupa datin'a turcésca a curtii loru, a tramisu pre Ciausiu la Georgiu si l'a chiamatu la sine. Si venindu Georgiu a fostu intrebatu de Veziru are vre-o insciintiare dela domnulu seu; iéra elu i-a descoperitu tóte dupa adeveru, si vediendu Vezirulu, cumca cuvintele lui Brancoviciu consuna cu epistol'a cea lui tramisa l'a primitu cu multa onóre, precum e datina a primí pre soli; a demandatu sa se astérna masa, asemene a poruncitu a aduce lui si ospetare turcésca: cafea si sierbetu, apoi l'a daruitu si cu caftanu, câci turcii privescu caftanulu cá semnu de mare onóre si dignitate. Dupa acea a demandatu Thiehaii ca esindu sa-lu proclamedie pre densulu de nou solu alu Transilvaniei. Cu asia pompa indepartandu-se Georgiu dela Veziru la cortelulu seu, a fostu petrecutu de multi servitori de curte ai Vezirului.

§ 7. Trecundu dupa acést'a pucintelu timpu, a ajunsu dela Ierusalimu unde a fostu la inchinatiune, in imperatésca cetate Constantinopole fericitulu patriarchu sloveno-serbescu Masimu I. si aci a intielesu dela Panaiotu Nihusia, marele talmaciu in curtea acea imperatésca multu maritu barbatu, despre scopulu Cesarelui Romei vechie, ca prin medilocirea residentului seu Simeonu Remingen, iéra dupa mórtea aceluia, Christoforu de Kindsberg, in modru secretu, sa se propuna in numele preaputernicului Imperatu Leopoldu I. tuturoru popóreloru in Christosu credietórie din tierile dela resaritu, sub jugulu turcescu gemetórie cumca, déca prin darulu lui Ddieu in timpu benevenitu se voru plecá spre partea imperatésca si voru apucá armele in contr'a vrajmasiului lui Cristosu si voru invinge, pre tóte le va luá cu gratia sub scutulu si tutel'a sea, si nu numai cà le va face partasie de vechile sele libertâti, ci de va cuprinde si tierile marginasie care au fostu sub stapanirea loru asia precum au fostu inainte de venirea turciloru, le va face mostenirea loru si va renová patri'a loru. Adiendu patriarchulu svaturile aceste le-a pusu in inim'a sea si intielegendu dela talmaciulu acel'a, cà in capital'a Andrianopole se afla resiedintele din Transilvani'a, care si-trage viti'a din famili'a lui Brancoviciu, mai antaiu a tramisu pre Archidiaconulu seu, cá deplinu sa se incunosciintieze despre resiedintele Brancoviciu, cá si insusi se mérga acolo.

§ 8. Capetandu patriarchulu relatiune dela Archidiaconu cà nu numai a sciricitu despre Brancoviciu, ci a si vorbitu deajunsu cu densulu, cu bucuria si cu cutediare a mersu la Adrianopole, cugetandu intru sine, cumca preainduratulu Ddieu voiesce a aretá ceva preagratiosu poporului serbescu prin mân'a Augustissimului Cesare Romanu. Si intrandu in cetate, in dîua de mane adunandu-se in secretu cu Dositeiu Metropolitulu Adrianopolei si cu alti binecredintiosi boieri betrani din Traci'a si Macedoni'a s'au svatuitu despre propusulu scopu alu solisoru imperatesci prin Panaiotu Níhusia, care erá cunoscutu si insusi Metropolitiloru Moldo-Romaniei si Romaniei transalpine. Si asiá svatu au facutu intre sine, timpulu acest'a prin providenti'a lui Ddieu bine venitu a nu-lu trece cu vederea si a nu refusá provocarea imperatésca. Câci pentru acést'a ne amu adunatu dín proni'a lui Ddieu, cu atâtu mai virtosu, ca câtu se afla aíci si Brancoviciu din viti'a Despotiloru si se cuvine cá si poporulu Slaveno-serbescu sa aiba cá si celelalte popóre ducele si capeteni'a sea cá mai lesne sa se póta odata eliberá de jugulu turcescu. Inse a se apucá de asia lucru in acele timpuri grele nu a fostu fâra periculu dara pururea amintitulu preafericitulu Massimu aprindiendu-se de insufletire, a primitu pre sine tóta silinti'a si ingrigirea. In dîu'a urmatória a tramisu daruri dela Ierusalimu prin tramisii sei lui Brancoviciu, intrebandu-lu despre locu acomodatu de intalnire si convorbire. Locu inse mai acomodatu nu s'a potutu aflá pentru fric'a de turci, decâtu in biserica, atunci candu se incepe a se celebrá servitiulu Ddieescu.

§ 9. Si treab'a acést'a fâra amanare s'a dusu in fine, celebranduse Ddieésca slujba in biseric'a catedrala a Metropoliei Adrianopoliei. Spre acést'a si spre convorbirea aceea, multu a servitu ca turcii, resiedintelui impeperatescu de Kindsberg í-au fostu designatu cortelulu in Metropoli'a aceea; dreptu acea usioru s'au potutu intielege si tóte cele ce aveau de a le lucrá bine dejudecandule, a le intari.

(Va urmá.)

tribuí si ei dupa puteri la despoiarea si impilarea românului.

Acésta doctrina, care odata a potutu fi incoronata de cele mai splendide resultate, astadi numai e practicabila sub acelea-si conditiuni. Astadi amagirea si falsitatea numai au trecere, pentru ca este tempulu de espiatiune pentru injuriele trecutului.

Pâna ce sasii au cugete reservate si umbla cu mîti'a in sacu, pâna atunci n'au cuventu de a contá la spriginulu româniloru, pentru ca nu oferu nici o garantia despre sinceritatea intentiuniloru loru. Si cum s'aru si puté increde românii in amiciti'a compatriotiloru sasi, cându vedu, ca densii in acela-si tempu, cându le ofere amiciti'a si solidaritate in lupt'a contr'a suprematisatoriloru comuni, in acela-si tempu, dîcu, se adreséza si câtra suprimatisatori si i facu atenti dicândule: „Vedeti, voi, cari cu armele dreptului istoricu ati triumfatu in lupt'a contr'a ideei de statu austriacu, déca a-ti fi respectatu acestu dreptu si dupa victoria, mai vertosu facia de voi si de sasi, atunci a-ti fi inauguratu unu viitoriu plinu de cele mai bune sperantie. Astfeliu inse, fâra a ve asecurá viitoriulu vostru, a-ti nimicitu dreptulu istoricu si va-ti despoiatu insi-ve de unu bunu si fidelu amicu in tempi de necasu."

Cine nu vede aici banulu in dóue pungi, si cine nu se ingrozesce de atât'a misticismu si vulpenia?

Inse cu tóte aceste, déca sasii ne-aru asecurá de bunele loru intentiuni pre viitoriu, atunci fia securi si ei, ca românii de buna-séma voru procede totu-déun'a in intielegere fratiésca cu densii, inse nu cá sa salveze dreptulu istoricu cu privire la privilegie si prerogative, ci cá sa salveze dreptulu tierei si alu popóreloru. Ostili facia de sasi n'au fostu românii nici odata, inse nici amici nu le-au potutu fi, pentru ca densii nu sciu séu nu voiescu sa pretiuiésca amiciti'a românului.

Tocmai incheiasemu cu observatiunile nóstre relative la politic'a si apucaturele compatriotiloru sasi, cându iéca ca „Tageblatt" dela 19 Novembre ne surprinde cu o mai buna deslucire in privinti'a cestiunei de solidaria procedere a româniloru si sasiloru in lupt'a contr'a suprematiei magiare, care nu respecta nimicu ce e sântu, nimicu ce e justu si dreptu.

Sub titlulu „Sasii se umble dupa o aliantia cu românii?" numit'a fóia publica o interesanta interpretare a acestei intrebâri. Unu amicu alu fóiei din cestiune s'a spariatu, se vede, de ide'a unei aliantie intre sasi si români si pentru aceea nu intardià a insinuá unu feliu de protestu séu votu separatu in acésta privintia. In acestu protestu se dice: „A cautá aliantie pre terenulu politicu nu se potrivesce decâtu numai pentru o politica activa. Noi sasii purtâmu o politica passiva. Prin tenacitate si perseverantia cautâmu a ne aperá dreptulu istoricu si a conservá aceea, ce avemu neaperatu de lipsa pentru esistintia . . . Pentru aliantie politice trebuie sa si oferi ce-va, si anume officia, onóre, largirea poterei si a inriurintiei etc. Inse noi sasii nu suntemu in stare a oferí ce-va acelor'a, dupa a câroru aliantia umblâmu. A cautá o aliantia cu românii, din punctulu de vedere alu referintieloru si scopuriloru nóstre, nu ni se pare nimeritu; ióra pre de alta parte o asemenea aliantia este inutile si de prisosu."

Dealtmintrea Redactiunea numitei foi tiene inca si acum la ide'a de aliare cu românii, si pentru aceea 'si esprime dorinti'a, nu de a cumperá acésta aliantia, ci de a o castigá prin comuniunea intereseloru, câci nu mai póte asceptá, cá muntele sa mérga la Mohamedu.

Noi din parte-ne adaugemu, ca o aliantia intre români si sasi aru avé in totu casulu avantagiele sele in impregiurârile actuale, si ea póte ca s'aru fi si incheiatu demultu, déca „referintiele si scopurile, apoi dreptulu istoricu si extra-wurstulu" n'aru fi impedecatu si n'aru impedecá si acum realisarea ideei de aliantia. Dati românului din fundulu regiu ce i se compete si ce este a lui dupa dreptu si dreptate, atunci fi-ti siguri, ca a-ti creatu o aliantia pentru vecii veciloru cu intrég'a romanime. La din contra trebuie sa marturisimu, ca e greu de a se aliá. Cá sa fimu amici, trebuie sa ne chiarificâmu si descurcâmu mai intâiu socotelele reciproce . . . Clara pacta, boni amici.

„Gaz. Tr."

Vineri in 8 Novembre s'a desvelitu statuá lui Mihaiu Vitézulu in Bucuresci cu pompa mare. Ceremoni'a s'a seversitu conformu urmatoriului programu;

La 10½ óre diminéti'a, se va face de câtra I. P. S. S. Metropolitulu primatu, incongiuratu de inaltulu cleru, unu serviciu divinu in biseric'a sarindariu, la care voru asistá inaltimile loru, domnulu si dómn'a, inaltele corpuri ale statului, tóte autoritâtile superióre civile si militarie, consiliulu comunalu din capitala si persónele invitate.

Pre ambele pârti ale bulevardului universitâtii, se voru aflá detasiamente din diferite corpuri ale garnisonei.

Trupele voru fi asiediate in colóna pre bulevardulu Elisabeth'a, cu fati'a spre bulevardulu Universitâtiei, aliniate spre hotelulu Herdan si biseric'a Sarindaru.

Dupa terminarea serviciului divinu, inaltimile loru, domnulu si dómn'a insocite de persónele cari au asistatu, voru merge pre piati'a din naintea academiei, unde este asiediata statu'a lui Mihaiu Vitézulu. Cortegiulu se va pune in miscare in ordinulu armatoriu:

1. Unu detasiementu gendarmi pedestri;

2. D. prefectu alu politiei capitalei;

3. D-nii adjutanti domnesci;

4. D-nu maresialu alu curtiei; apoi:

Inaltimile loru, domnulu si dómn'a, in urma:

1. Domnii ministri;

2. Inaltele corpuri ale statului cu autoritâtile superióre civile si militarie.

Pre piati'a din inaintea statuei. M. M. L. L. voru fi intempinate de consiliulu comunalu alu capitalei.

Indata ce I. I. L. L. Domnulu si Dómn'a se voru fi suitu pre strad'a ce incungiura statu'a, d. primariu alu capitalei va rostí unu cuventu.

Dupa ce M. S. Domnitoriulu va fi permisu a se inaugurá statu'a, primariulu capitalei va dá semnalulu pentru caderea cortinei ce o acopera.

In momentulu descoperirei statuei, trupele voru presentá arm'a si se voru trage salve de artileria de pe délulu Spirei.

Dupa descoperirea statuei, Mariele Loru voru inaintá pâna la marginea stradei, si luându locu dinaintea statuei, I. S. Domnitoriulu va dá ordinulu pentru defilarea trupeloru.

Varietâti.

⁂ *Descoperire la Pompei.* — S'a descoperitu la Pompei o pictura murala ce represinta pre Orfeu in mijloculu unui mare numeru de animale pre cari le opresce cu lir'a sea.

Figur'a lui Orfeu este colosala si capulu este fórte frumosu, dara corpulu nu respunde la perfectiunea capului.

Colorile picturei suntu fórte viue. Cas'a unde s'a descoperitu acésta pictura este alaturea cu acea dîsa „a Faunului", dara mai apropiata de murii orasiului.

⁂ *Despre unu copilu de pastoriu in etate de 14 ani cá falsificatoriu de bancnote* ne impartasiesce „N. Wien. Tgbll." urmatórele: Inaintea judecatoriei juratiloru din Tarnov stá unu copilu de 14 ani acusatu fiindu ca a fabricatu bancnote de 5 fl. Acestu june artistu facù falsificatele fâra pressa si litografia, cu mâna libera, pascendu oile sele. In locu de tusiu (negréla de china) se folosí de negréla facuta din tetiunele de grâu si bóbele de socu dedura negrél'a cea rosia. Copilulu abiá póte cetí, a scrie n'a invetiatu nici odata, dara din cea mai frageda copilaria erá dedatu a face figuri cu carbunele pre paretii casei, pentru care fapta adeseori fu pedepsitu de tatalu seu. Talentulu deosebitu alu copilului pentru desemnu se desvoltà intr'unu modu admirabilu cându incepù sa imiteze bancnote, pre cari le furá dela tatalu seu si in loculu câror'a elu substituí falsificatele sele. Si astfeliu parintele seu deveni fâra scire editoriulu falsificateloru facute de fiiulu seu. Tribunalulu indoindu-se de adeverulu marturisiriloru date de copilu, acest'a dede o proba despre desteritatea sea si facù intr'o diumetate de óra o bancnota de 5 fl; dupa acést'a se oferí a face portretulu unui'a dintre judecatori si proiectà cu cerus'a portretulu presiedintelui dela acelu tribunalu cu o asemenare admirabila. Junele fabricantu de bancnote false fu dejudecatu la cas'a de corectiune pre 3 ani.

⁂ *O armata de servitori.* In palatulu sultanului suntu preste 6000 de servitori si servitórie, si acesti'a se impartu in doue categorii, in categori'a prima apartienu aceea cari capata viptu si simbria, iéra in a dóu'a numai viptu.

In categori'a prima suntu 350 katkdje, 400 bucatari, 300 gradinari, 500 eunuchi negrii si 600 de altu soiu.

Pretiulu carnei ce se consuma intr'o luna la palatu face 60,000 franci. Afara de armat'a acést'a, mai este si o ostire intrég'a de cântareti, musicanti si teatralisti. List'a civila a sultanului trece preste 30 milióne de franci pre anu.

⁂ *Medilocu de ingrasiarea paseriloru.* — In gradin'a de aclimatisatiune din Parisu se face in fia-care di esperienti'a unei procederi ce preface in 18 dîle o pasere slaba in un'a grasa si cu carne fina si delicata. Procederea este curiósa: Se asiédia in modu simetricu paserile in cusce, apoi operatorulu le apuca pre fia-care de gâtu, le vera o lanceta, apésa cu piciorulu o pedala, si indata inunda stomahulu paserii o compositiune licuida de fâina curata si lapte; unu cadranu asiediatu deasupr'a capului operatorului indica cantitatea ingerata. Paserile suntu incantate cu acestu regimu.

⁂ *O persecutórie a birjariloru.* — Dn'a Carolin'a Giacomet'a Prodgers, amendóue numele sele de botezu paru a indicá dejá ca intrunesce positivismulu lui Iohn Bull si subtilitatea lui Machiavel, este pentre birjarii din Londr'a terórea acéstoru ómeni ce reclama totu-déun'a mai multu decâtu li se datoresce.

Nu esista birjaru care sa se fi pututu laudá ca a insielatu pre dn'a Prodgers, mai cu séma in ceea ce privesce distanti'a percursa, (tarif'a in Angli'a se calculéza dupa distantia), sub acestu raportu posedá o siguranta de aruncatura de ochi ce i-aru pismuí-o de Moltke pre câmpulu de lupta, si pentru cea mai mica suma, pentru câte-va pence ce i se ceru mai multu decâtu dupa tarifa, intentéza la momentu procesu birjarului. Tóte tribunalele de politia o cunoscu bine, câci a avutu mai multu de 50 afaceri de feliulu acest'a pre cari le-a castigatu pre tóte.

La 23 Septembre trecutu 'si alese de victima pre Iames Gumby, se suie in trasur'a sea la York road station, de unde se duce Brighton station si in fine la South Eastern station. Ací se scobóra platesce 1 silingu si 6 pence lui Gumby care reclama 6 pence mai multu de trei mile. Nou procesu, bine intielegendu-se pentru cele 6 pence in litigiu.

Judele tramite a se mesurá distanti'a cu unu lantiu de arpentagiu si se constatà ca nu e de câtu de 2 mile 5 furlongi si 210 iardi. Triumfu pentru d-n'a Prodgers, confusiune din partea birjarului ce, dupa ce si-a perdutu tempulu, se vede condemnatu la chieltuiele si la plat'á espertului.

Presiedintele adaoge câte-va incuragiâri la adres'a d-nei Prodgers; declara ca este convinsu ca nu e niciunu birjaru care sa nu cerce a insielá la fie-care cursa pe caletori, si cându se gasesce una persóna curagiósa cá d-na Prodgers, care intreprinde una misiune, una adeverata cruciata contra unoru atari abusuri, merita titlulu de binefacetória a omenirii.

⁂ *Despre friguri.* In brosiur'á mea cu acestu titlu nu s'a vorbitu de urmatoriulu medicamentu, câci este nou de totu. Reparezu omisiunea. Celu mai bunu si mai eftinu medicamentu pentru intarirea stomachului si constitutiunei celoru slabiti, s'au de friguri s'au de ori ce alta causa, este

Fniele de Eucal'ptus.

Se face ceaiu prin oparire cá ceaiulu rusescu, numai sa se puna de 2 ori mai multu, si sa se lase sa stea ceainiculu la caurlda (nu pre focu sa férba) o jumetate óra. Se bea caldu s'au rece, dupa gustu, cu s'au fâra zaharu.

Dr. Obedenaru. (Romanulu).

Raportu comerciale.

Sabiiu 24 Novembre n. Grâu 4 fl. 67 xr. frumosu, 4 fl. 40 xr. mestecatu, 4 fl. 13 xr. cualit. infer.; secar'a 3 fl. 33 xr. pâna 3 fl. — ; — orzu fl. 3; ovesu 1 fl. 53 pâna 1 fl. 47 xr.; cucuruzu (porumbu) 3 fl. 33 xr.; cartofi 1 fl. 20 xr. galét'a austriaca.

*C*ânep'a — fl. maj'a.

Lintea 6 fl — xr.; mazarea 6 fl. — xr., Fasolea 6 fl. 67 xr.

Fenu legatu — fl. 85, nelegatu — fl. 80 xr., paie lungi 60 xr., scurte 50 xr, maj'a.

Lemne de focu 8—9 fl. stang. austr.

Carnea de vita 18—20 cr. p., de porcu 28 xr. Unsórea 79 xr. pâna la 1 fl. 20 cup'a.

Concursu.

Pentru statiunea de capelanu lânga mbetrânitulu parochu din parochi'a Erdöszentgyörgy, scaunulu Muresiului, intru intielesulu milostivei hotariri consistoriale din 3 Octombre anulu curente Nr. 977 se escrie concursu.

Emolumente, impreunate cu acestu cu acestu postu suntu: partea a trei'a din veniturile stolare, purtendu si oficiu de invetiatoriu, pentru care va avea deschilinita plata.

Concurentii voru avea sa asterne concursele sele instruate intru intielesulu dispositiuniloru sinodale din anulu 1873, respectivului domnu protopresbiteru a Muresiu-Osorheiului Parteniu Trombitasiu de Betlenu pâna in 1 Decembre 1874, cându se va face si alegerea Datu in Erdö-Szent-György 1 Novembre 1874.

Comitetulu parochialu in contielegere cu respectivulu domnu
(3—3) protopresbiteriu.

Edictu.

Elen'a nascuta Ioanu Achimu Rujanu din Crisbavu, legiuít'a soci'a lui Ioanu Irimie Catianu din Rotbavu, care cu necredintia a parasitu aprópe de doi ani pre barbatulu ei, fâra a se sci loculu petrecerei ei, se citéza prin acést'a, cá in termini de unu anu si o dî sa se infatisiedie inaintea forului matrimoniale subscrisu, câci la din contra procesulu divortialu incaminatu de barbatulu ei, se va pertractá si decide si in absenti'a ei.

Brasiovu in 14 Octobre 1874.

Forulu matrimoniale protopopescu
gr. or. II alu Brasiovului
Ioanu Petricu
(3—3) Protopopu.

Redactoru respundetoriu: **Nicolau Cristea.**

Editur'a si tipariulu tipografiiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru ce'elalte pàrti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 91. **ANULU XXII.**

Sabiiu in 17|29 Novembre 1874.

Congresulu electoralu.

Sabiiu 16 Novembre.

La 11 óre deschide Presanti'a Sea P. Episcopu Mironu *Romanulu*, cá comissariu congresualu, siedinti'a anunciata.

Dupa resólverea unoru curentie, mai cu séma concediuri, anuncia presidiulu raportulu deputatiunei congresuale, insarcinate cu immanuarea actului de alegere in. regimu spre preinalta intarire.

Se cetesce raportulu si fiindu ca are doue pârti si adeca: un'a carea tratéza despre activitatea deputatiunei si alt'a, carea tratéza spesele ce le a avutu deputatiunea: — partea prima se ia spre sciintia, iéra partea a dóu'a se transpune comissiunei bugetarie.

Dupa acést'a presidiulu dà spre cetire resolutiunea reg. mai antâiu in limb'a oficiale a statului, apoi romanesce, carea in traducere autentica e precum urméza:

Min. reg. ung. de culte si instructiune publica Nr. pres. 1688.

Préumilit'a adresa a congresului Metropoliei gr. or. române, intr'unitu in Sabiiu la 27 Oct. a. c., indreptata din siedinti'a sea dela 2 Novembre a. c. câtra Maj. Sea ces. si apost. regésca si inmanuata mie prin anume esmis'a deputatiune pentru presentare la préinaltulu locu, prin carea pre lânga cererea gratiósei intariri préinalte se notifica resultatulu alegerei de metropolitu, efectuite la 1 Novembre, presentandu-se in préumilit'a mea representatiune din 14 Nov. a. c. Maj. Sea ces. si apost. reg. s'a induratu la aceea in Gödöllö la 19 Nov. a. c. prégratiosu a-mi comunicá urmatórea resolutiune préinalta:

„La propunerea ministrului Meu reg. ung. de culte si instructiune publica, pre Episcopulu Caransebesiului Ioanu Popasu, care prin congresulu Metropoliei gr. or. române convocatu la Sabiiu pre 26 Oct. an. cur. cu majoritatea voturiloru fu alesu la 1 Nov. a. c. de metropolitu gr. or. românu, in puterea dreptului Meu reg. reservatu in § 157 p. 13 alu Stat. org. congresualu, nu amu aflatu de a-lu intarí in acésta demnitate de metropolitu. Dreptu aceea indrumezu pre ministrulu Meu ung. de culte si instructiune publica, cá aducendu acésta resolutiune a Mea la cunoscinti'a numitului congresu, pre acel'a sa-lu provóce la o nóua alegere de metropolitu, cu eschiderea candidatului rejiciatu.“

Despre care resolutiune préin. la mandatulu espresu in aceea alu Maj. S. ces. si apost. regesci, pre congresulu metropoliei gr. or. române lu insciintiezu cu aceea: ca luându acésta préin. resolutiune regésca la cunoscintia cu reverenti'a omagiale, ce-i compete, si conformandu-se acelei intru tóte, sa prefiga terminulu pentru nóu'a alegere, carea cu eschiderea Eppului Caransebesiului I. Popasu va fi de a se efeptuí pentru scaunulu metropolitanu, remasu in acestu modu in vacantia; acelu terminu in sensulu § 151 din Statutulu organicu, pentru aducere la cunoscintia Maj. Sele ces. si apost. regesci sa mi-lu notifice, si facendu in propri'a sea sfera de activitate dispusetiunile cu referintia la alegere, resultatulu alegerei nóue, ce va sa se efeptuiasca, sa-lu substérna la tempulu seu préinaltei intariri in sensulu § 157 p. 13 din Statutulu org.

In Budapest'a la 22 Nov. 1874.

Augustinu *Trefort*.

Preinalt'a resolutiune regesca atâtu in testulu originale, câtu si in traducere, congresulu o a ascultatu, in semnu de omagiu, standu in picóre.

Dep. *Cosm'a* face propunerea, cá rescriptulu sa se dea unei comisiuni, carea sa se aléga anume, si carea sa aduca in siedinti'a prossima unu raportu in privinti'a meritória a obiectului.

Propunerea se primesce.

La propunerea presidiului se alege comissiunea din urmatorii: Prot. I. *Ratiu*, Ioanu *Pesteanu*, si I. *Belesiu*, Dr. Ioanu *Borci'a*, Dr. Alesandru *Mocioni*, Diamandi *Manole*, I. *Ianculescu*, P. *Cosm'a* si Ioanu P. *Desseanu*. Cu aceste siedinti'a se inchide si cea urmatória se anuncia pre mâne la 11 óre inainte de medîa dî.

(Siedintiele congresuale se tienu din caus'a frigului in sal'a dela „Corón'a Ungariei.“)

Sabiiu 16 Novembre.

„Alea jacta est!“ Indoiel'a astadî trebuie sa faca locu realitâtiei. Prin cetirea préinaltei resolutiuni ni s'a spusu astadî, positivu ca congresulu se afla inaintea unei alegeri noue.

Procesulu de alegere nu mai póte fi asia indelungatu, cá celu trecutu, pentruca acum lipsescu alte obiecte de desbatutu. Si asia in privinti'a tempului tóte voru merge mai in graba.

Resultatulu? Acest'a, dupa esperinti'a din urma, trebuie sa dicemu ca este in man'a provedintiei. Atatu dupa canóne câtu si dupa eflusulu loru si pe urma si dupa legile statului are sa tréca alegerea unui prelatu prin multe vâmi si asia finea o putemu vedé mai multu numai prin prism'a verosimilitâtiei.

Cu tóte aceste preocupatiunea credemu ca nu va mai avé locu nici intr'o directiune. Déca este sa se faca o al egere noua, fia-care alegatoriu sa se intarésca si mai tare in libertatea convingerei sele sa ia in socotinti'a pre factorii acei'a, cari in adeveru facu pre prelatulu celu dintaiu intre prelatii bisericei nóstre metropolitane si in intielesulu acest'a sa voteze. Pre mirele bisericei sa lu caute, carele sa aiba tari'a si energi'a de a o conduce si in timpuri grele de a o scutí; nu inse, cum dîcu unii, o mirésa, carea sa aiba lipsa de conducere si in casuri grele sa fia cu sfiala, séu chiaru cu frica, si sa ceda tuturoru evenemínteloru. Urmandu astfeliu, alegatorii, ori care aru fi resultatulu finale, si au salvatu consciinti'a in caus'a acést'a, pentruca au lucratu dupa cum a crediutu ca este spre binele si folosulu bisericei, fâra de a mai avé inaintea ochiloru alte consideratiuni, cari n'au de a face cu biseric'a.

Acest'a e terenulu celu mai siguru si mai tare, pentruca elu este basatu pre canonele bisericei nóstre, *dela cari aterna tóte promotiunile clerului in oficiele bisericesci.**)

Pana stamu pre acestu terenu póte biseric'a veni in neplecut'a pusetiune de a i se reieptá un'a séu doue alegeri, din alte consideratiuni, inse terenulu ne remane sub piciore.

Pre acestu terenu a lucratu totudeuna biseric'a, a uneori prin putieni barbati, alte dati in anumite provincie bisericesci mai numai prin câte unu barbatu. Si acesti singuratici si unici barbati pre terenulu acestu tare alu canoneloru si sub scutulu loru nu au mantuitu numai esistinti'a principieloru, cari, dupa cum dîce nemuritoriulu Andreiu, stau deasupr'a inaltimei sciintieloru civilisitorie de astadî, ci precum vedemu in faptu au facutu inceputulu redârei bisericei poporului dupa firea ei primitiva.

Stându biseric'a nóstra pre acestu terenu resultatele ei voru fi mari in viitoriu si in alte privintie.

Ni este la toti cunoscutu ca suntu unu numeru insemnatu de cestiuni sulevate, cari astepta deslegarea loru. Cea mai importanta inse este educatiunea poporului nostru, carea astadî se lupta cu seraci'a poporului si de alta parte este in lupta cu sistemulu scolasticu numitu comunalu, carele de si are scopu bunu, in manele subalterniloru pré adeseori devine unu impedimentu alu desvoltârei.

Cându s'aru parasi terenulu celu siguru pre unu momentu nefericitu, ce s'aru intemplá cu cestiunile cele multe? ce s'aru intemplá cu invetiamentulu? la ce resultate aru ajunge si cu elu educatiunea poporului?

Fiindu-ca cestiunile sunt lantiu legate un'a de alt'a sa caute congresulu a deslegá pre ceea ce este petr'a din capulu unghiului bine si celelalte voru urmá de sine.

Proiectele cele nóue in privinti'a urcârei contributiunei au alarmatu tiér'a intréga. Dupa „Kr. Ztg.“ camer'a comerciale din Brasiovu a decisu substernerea unei representatiuni câtra ministeriu si a altei representatiuni câtra dieta, in cari se arata câtu de perniciosu va fi efectulu urcârei contributiuniloru in specialu asupr'a comerciului si industriei. In fine esprima temerea de emigratiuni in mass'a déca se voru votá legile proiectate.

Cu privire la *situatiune* aflâmu in „Pesti Napló“ unu articulu, care, chiaru dupa marturisirea acestei foi, provine dela unu membru celebru si interesatu alu parlamentului.

„Este fapta — astfeliu incepe citatulu articulu — ca comissiunea delegata pentru a esaminá proiectele de legi substernute de curendu de câtra ministrulu de financie, pre lânga tóta activitatea ei zelósa, nu va poté sa termine in anulu acest'a lucrulu seu, nu va poté resolví problem'a sea.

„Este inse o fapta, pre câtu de trista pre atâtu si de adeverata, si aceea, ca stârile nóstre financiale ceru fâra amenare, cá deficitulu care cu tóte crutiârile cele insemnate totusi va remané, sa se acopere prin o sistema de contributiune mai corespundietoria si intru câtu acést'a nu va succede, prin mesuri mai aspre si prin deschiderea de venituri nóue.

„E fapta mai departe, ca spre ajungerea acestui resultatu se recere, cá dejá in anulu viitoriu sa se realiseze crutiârile si inmultirea veniteloru celu putienu pâna la gradulu ce l'a indigitatu si esprimatu comissiunea de nóue in cifre diametrali in raportulu seu.

„Din aceste fapte nenegabile se vede chiaru, ca in stremtorârile nóstre financiale estraordinarie nu ne vomu poté ajutorá altmintrea, decâtu numai prin medilóce estraordinarie, precum si aceea, cá acestu ajutoriu sa se intinda fâra amenare, pentru ca ori-ce intardiere periclitéza resultatulu, fâra de care inse noi trebuie sa perimu materialminte.

„In fati'a tuturoru acestoru fapte triste si nenegabile e numai un'a chiaru, este adeca datori'a seriósa si nenegabile a ómeniloru dela guvernu, de a propune tóte acele medilóce estraordinarie, prin a câroru aplicare ajutoriulu neamanaveru sa se póta realisá dejá in anulu viitoriu, atâtu prin faptic'a esecutare a crutiâriloru, câtu si prin deschiderea momentana de isvóre de venite mai bogate.

Eu accentuezu necesitatea medilóceloru estraordinarie, cari intrebuintiandu-se vr'o câti-va ani sa ne lase tempu, cá sa se póta elaborá unu sistemu nou pentru statorirea de dispusetiuni durabile, cari sa ne duca la o insanatosiare radicale, — unu sistemu, care tienendu contu de poterea materiale a tierei sa stea departe de veleitâtile costisatórie din trecutulu mai recente si in tóte cele-lalte staruintie folositórie si salutarie sa tiena inaintea ochiloru acelu siru, fâra de care cea mai buna intentiune, celu mai nepetatu zelu trebuie sa se frânga.“

La acést'a enunciatiune observà „Pesti Napló„:

„Este acést'a unu impulsu din acea miscare de idei, care e provocata prin discussiunile din comissiunea de contributiune, prin agitatiunea contr'a legiloru contributiunali ce s'a desteptatu in tiér'a intréga si prin consciinti'a apesatória in cercurile parlamentarie, ca starea nóstra financiale nu admite desbateri nefinite de unu resultatu dubiu, ci medilóce de ajutoriu grabnice de unu resultatu siguru.

„Dupa cum se scie, o parte considerabile dintre ablegati fâra diferintia de partida, va tiené Joi o conferintia ce are de scopu, de a medilocí, cá teritóriele cultivate dupa cari pâna acum nu s'a solvitu contributiune séu s'a platitu numai in modu defectuosu, — sa se supuna inca in anulu viitoriu contributiunei prin o rectificare a catastrului de contributiune. Si cu privire la „medilócele estraordinarie“ amintite mai susu, cari au sa se intrebuintieze in modu provisoriu pâna la esecutarea reformei de contributiune, se ventiléza in cercurile deputatiloru mai multe planuri. Atari suntu adausurile estraordinarie mai mari, marginite la unu numeru anumitu de ani, cari sa se puna dupa contributiunile susustatórie, mai departe o imputernicire, care sa se dea ministrului séu introducerea unei contributiuni generale de venitu.“

„*Hon*“ inca aduce unu „*articulu la situatiune*“, alu cârui cuprinsu esentialu 'lu reproducemu in urmatóriele:

„Partid'a drépta nu va mai predomní situatiunea. Vin'a la acest'a, susutiene citatulu jurnalu, nu o pórta numai regimulu, pentru ca este fapta, ca nu esiste o combinatiune de persóne séu de fractiune, care sa fia in stare, a construí din elementele (partidei) drepte o majoritate, dupa cum ni-o aréta cabinetulu lui Bitto, in care cea mai recunoscuta capacitate financiale a tierei, Colomanu Ghyczy, a intratu togm'a intr'unu tempu, cându domineéza cestiunile financiali, unu barbatu acest'a, pre care o parte mare a tierei 'lu salutà cá pre Mesi'a, drépt'a inse cá pre atlantele cabinetului, deci nu este nici o combinatiune, cu carea partid'a deakista aru poté sa suplinésca ministeriulu lui Bitto. Si cu tóte aceste e de lipsa ajutoriu *parlamentariu*, pentru ca totu ce se propune din diverse pârti relativu la unu regimu personalu, la unu provisoriu séu o dictatura séu la unu asemene „modus vivendi“ ne parlamentariu, nu numai nu e patrioticu ci e si fâra scopu. Nu e patrioticu, pentru ca aru puté nimicí constitutionalismulu, e fâra scopu, pentru ca fâra ajutoriulu parlamentului nici unu guvernu nu va fi in stare a regulá financiele si a deschide noue isvóre de venitu. In parlamentu inse e posibila o grupare numai pre lânga doue personalitâti: séu pre lânga *Sennyey* séu pre lânga *Tisza*. Dara *Sennyey*, care nu are partida parlamentaria, a remasu detoriu inca cu program'a sea si trecutulu seu nu ne da o garantia de ajunsu despre asigurarea vietiei parlamentarie de o parte si despre conservarea progresului liberalu de alta parte (de o forciare a lui si asiá nu póte fi vorba.) Si asiá remâne numai Tisza. Elu are o partida tare la spatele seu. Intrég'a partida medilocia se va poté alaturá lânga densulu, de óre-ce inpacarea ei cu drépt'a n'a succesu. Acum e numai o intrebare, ca suntu in partid'a drépt'a 30—40 deputati, cari sa dîca: „Noi ne alaturâmu spre a esecutá reformele financiali neconditiunatu lânga Tisza. Ce cugeta elu despre intrebarea de statu si ce voiesce elu in viitoriu, de acést'a nu ne pasa. Astadi noi nu mai putemu dictá conditiuni. Nice elu nu va comite unu actu nelegalu. Acum e vorb'a numai de reformele financiali. Cându vomu fi realisalu aceste reforme, vomu apelá la tiéra.“ Cându voru fi in drépt'a ablegati, cari cugeta astfeliu, atunci majoritatea parlamentaria va fi restabilita si noi vomu putea regulá financiele nóstre, firesce sub o conditiune: déca se voru reduce erogatiunile pâna la tempulu, cându acoperirea loru va fi posibile din veniturile nóstre *asigurate*. Acést'a din urma este problem'a si acést'a o va puté resolví numai acel'a, care nu este legatu prin sistemulu de adi. (prin dualismu.)“

---

*) Balsam. in coment. la can. 39. cartag.

Din *Bucuresci* se telegraféza, ca alalta eri, Vineri, s'au deschisu camerile. Discursulu domnitoriului esprima multiamirea pentru armoni'a cea buna intre regimu si representanti'a poporului, dupa aceea pentru referintiele cele bune in afara, cari suntu urmârile politicei basate pre tratate si respectarea dreptului. Discursulu anuncia numeróse proiecte, intre cari si unu proiectu de o lege nóua de recrutare

---

Din *Bucuresci* se scrie:

Drumulu de feru Pitesti-Verciorov'a se póte priví cá terminatu. Ministrulu afaceriloru publice a si facutu calatori'a de proba pre lini'a intréga si este fórte multiamitu cu lucrârile. Mai nainte facuse o escursiune consululu generalu francesu Baronu des Michels, directorulu generalu francesu Guilloux, inginerii si intreprindietorii francesi, dela Bucuresci pâna la Verciorov'a. Podulu de preste Oltu inca se va terminá in 12 pâna in 15 dîle. Ici si colea mai lipsescu balastagiele. Cu tóte aceste cu inceputulu lunei viitórie trenurile de poveri voru incepe comunicatiunea si cu inceputulu anului viitoriu se va incepe si comunicatiunea trenuriloru de pasagieri. Comunicatiunea de pasagieri pre Dunare patimesce fórte multu in urm'a deschiderei drumului de feru Pitesci-Verciorov'a. Diligentiele pre Dunare dela Galati pâna la Orsiov'a voru incetá de totu, câci dela primavéra incolo fiacare caletoria va preferí caletori'a pre drumulu de feru.

Diet'a Ungariei.

Buda-Pest'a, 23 Novembre n. In siedinti'a de adî a casei representative, dupa autenticarea protocolului din siedinti'a trecuta, anuncie presiedintele ca deputatulu nou alesu in cerculu Gödölö B. *Fay*, si-au presentatu credentionalulu, care se transpune la comissiunea verificatoria.

Dupa ce se substernura o multime de petitiuni din partea mai multoru deputati, — despre cari va referá mai pe largu comissiunea petitiunaria la tempulu seu cându se voru aduce spre desbatere in parlamentu, — se radica

Ig. *Csiky* si argumentéza, ca proiectele de legi ce suntu inca in suspenso si atingu interese vitali de ale tierei, dovedescu pre deplinu, ca modulu presentu de desbatere intre ambele case ale dietei nu se mai póte sustiené si e defectuosu. Trebuie sa nu se concéda unoru episcopi conti si baroni, a paralisá de totu activitatea legislatorica a casei ablegatiloru. Oratorulu desfasiura apoi pre largu, ca cas'a magnatiloru in compusetiunea ei presenta nu mai are dreptu la esistintia.

Presiedintele face pre oratoru atentu, ca o propunere ce se substerne pentru prim'a data trebuie sa se motiveze numai pre scurtu.

Csiky respunde ca vorbesce pre câtu se póte de scurtu si in urma face propunerea: Cas'a ablegatiloru neluandu in consideratiune modificatiunile casei magnatiloru sa se roge intr'o adresa câtra Regele pentru sanctiunarea proiectului electoralu. (Ilaritate generale). Oratorulu substerne mai departe proiectulu de resolutiune: Cas'a sa indrumeze pre ministrulu de interne, cá acest'a inca in decursulu acestei sessiuni sa substerna unu proiectu de lege relativu la straformarea casei de susu pre basea alegerei poporului, déca preste totu cas'a magnatiloru se mai considera de necesaria.

La intrebarea presiedintelui decide camer'a, cá ambele aceste propuneri sa nu se tiparésca.

La ordinea dîlei ce urméza se primesce bugetulu camerei pre lun'a curente, dupa cum l'a propusu comissiunea economica.

Ed. *Szeniczey* cá referentu alu comissiunei centrale pentru *proiectulu electoralu* recomenda intr'o cuventare scurta proiectulu acest'a spre acceptare.

Mich. *Kasper* se dechiara cu tóta resolutiunea contr'a modificatiunei casei de susu acceptate de comissiunea centrale, relativu la § 5 care privesce censulu tansilvanu.

Oratorulu sustiene, ca este fórte nedreptu a deslegá intrebarea censului transilvanu dupa modificatiunea casei de susu si nu póte sa pricépa de locu procederea ministrului, care asiá de grabnicu si-a schimbatu convictiunea. Prin argumente practice dovedesce oratorulu, ca prin modificatiunea in cestiune s'a alteratu censulu transilvanu, precându se dîcea, ca proiectulu nu va suferí schimbâri esentiali

Iul. *Horvath* de asisdere pledéza contr'a propunerei comissiunei centrale Proiectulu are o fórte mare eróre, pentru ca-i lipsesce sinceritatea si chiaritatea. Poporulu remâne nechiarificatu despre cuprinsulu legei prin o stilisare confusa a acestei'a, prin ce se sterge stim'a câtra lege. Oratorulu face emendamentulu, cá punctele a) si b) din § 5 sa se stérga si cá cualificatiune pentru dreptulu de alegere sa se puna solvirea unei contributiuni directe de 8 fl. 40 cr. fâra nici unu adausu.

Vinc. *Babesiu* afla in modificatiunea casei de susu acceptata de comissiunea centrale o nedreptate contr'a natiunalitâtiloru si i pare reu, ca din mai multe pârti se sustiene, ca esistinti'a Ungariei fâra de a nedreptatí pre natiunile tierei, de limb'a nemagiara, nu este posibile, de aceea respinge propunerea comissiunei cent.

Col. *Tisza* aréta, ca aice nu e vorb'a de o straformare cu totulu noua a legei electorali. Oratorulu doresce sa se radice proiectulu la potere de lege, pentru cá sa se póta gatá listele electorali permanente. Oratorulu doresce o compunere mai corespundietória a casei spre a fi capabile de reforme si incâtu e pentru interesulu statului magiaru séu pentru supremati'a rasei magiare, elu totu-déun'a o a aperatu si o va aperá pâna la sfersitulu vietiei sele, dara acestu motivu n'are influintia asupr'a oratorului in casulu de fatia, pentru ca starea statului ungurescu nu e atâtu de trista, câtu sa fia periclitatu prin cestiunea censului. Oratorulu cere cá din deferentia câtra cas'a de susu sa se cetésca raportulu comissiunei centr. din punctu in punctu, apoi cas'a sa dechiare la protocolu, ca este inca convinsa despre adeverulu resolutiuniloru sele, de óre-ce inse semte, ca interesele tierei ceru pregatirea listeloru electorali permanenti, ea resignéza de a mai discutá mai departe asupr'a acestoru intrebâri.

Dep. D. *Irányi* pledéza intr'o cuventare lunga contr'a propunerei comissiunei centr.

Ministru c. *Szapáry* pledéza pentru propunerea comissiunei si cere sa nu se puna observatiunea protocolaria propusa de Tisza.

Michailu *Besianu* desfasiura intr'o cuventare lunga motivele, din cari nu póte sa primésca propunerea comissiunei centrale.

C. *Tisza* reapuca firulu discusi-

FOISIÓRA.

ODA
Statuei lui Michaiu-Viteazulu.

I.

Marire, adorare, ingenunchiare tie,
Gigantu din alte tempuri, fruntasiu intre Eroi!
Michaiu! frate de arme cu d'alb'a vitejia,
Óspe de bronzu scumpu nóua, sositu iér! printre noi!
Pe'ntinsulu tierei astadi e splendida serbare!
Copiii se simtu ómeni, betrânii 'ntinerescu,
Chiaru tiern'a din morminte s'anima si tresare,
Si umbre inarmate prin aeru se'ntrunescu.
Adî noi, Români, cu totii petrunsi de-o nóua viétia,
Umbriti de alu teu nume feericu, legendaru,
Cu-o falnica uimire stâmu, te privimu in fatia,
Câci tronulu teu prin secoli a devenitu altariu.
Si Vulturulu cu sboru-i din ceriuri te'ncununa
Tientindu ochii in zare l'Apusu, la Resaritu,
Si codrii, antici martori de glori'a strabuna,
Se miscu in sgomotu mare de freametu otielitu!
— „Ce este 'n Romani'a? Ce viforu o petrunde?“
Intréba Danubiu, Balcanulu spariatu.
— „Suntu Pascile române! Bucegiulu ei respunde,
„Privesce! Michaiu bravulu in bronzu a re'nviatu!“

II.

O! dar', asiá cu dreptulu sa te revédia éra
Si muntele, si codrulu, si Vulturulu din elu,
Michaiu, Michaiu, tu care avut'ai pentru tiéra
O anima de auru si bratiulu de otielu.
Asiá este cu dreptulu: se reapari la lume
Maretiu, superbu, resboinicu, calare pre unu Zmeu,
Avendu de scutu prestigiulu cerescului teu nume
Si capu, si peptu, si umeri de bronzu cá gândulu teu.
O! mare Domnu! pre tempulu de fapte colosale
Cându te luptá-i, la ventulu produsu de spad'a ta
Nimicu nu stá 'n picióre, nimicu nu resistá
Câci ea cantariá 'n pumnu-ti câtu sórtea tierei tale.
Si toti cari 'n orbire calcau tiér'a româna,
Cá spice secerate cadeau pe câmpulu ei;
Chiaru mórtea, mórtea cruda scapá cós'a-i din mâna
Sub fulgerulu teribilu esîtu din ochii tei!

III.

Feerica splendóre de Vulturu domnitoriu!
Atâtu aventu 'ti dase alu Patriei amoru,
Si glori'a te puse l'atât'a inaltime
Ca n'aveai tu deasupra'ti si-alature pre nime!..
Sigmundu Batoru Magiarulu a fostu unu mare Duca
Ce nu 'ncapea in lume de tine, si aprinsu
Elu vrù sa te eclipse, vrù tiér'a sa ti reduca..
Tu ai suflatu pre densulu si 'n clipa tu l'ai stinsu.
Muradu erá puternicu! Sangiaculu lui Muradu
Latíá o négra umbra pe lumea spaimentata,
Ér' tu dîceai, in fatia, cu furia'i turbata:
„Muradu se crede unu cedru si nu-i decâtu unu bradu!“
Mehmet erá teribilu cá unu torentu de sânge
Pornitu cá sa innece crestinii pamenteni...
Cine cutediá, cine visá de a-lu infrânge!..
Tu l'ai secatu in codrii dela Calugareni!
Câci fosta'-i dintre ómeni cu semne suverane
Ce moru in aperarea popóreloru sermane,
Si sceptrulu luá grabnicu in mâna'ti de monarcu
Cându form'a unui palosiu, cându form'a unui arcu.

IV.

Precum archipastoriulu ce pórta daruri sânte,
Purtá i mosi'a 'ntréga in anima'ti ferbinte
Si avendu lânga alu teu umeru poporulu viu si tare,
In patru pârti a lumei strigá-i in gur'a mare:
„Voi Turci, Tatari si Unguri, unelte ale pradârei,
„Românulu e cá stânc'a in valurile mârei,
„Veniti cu falc'a 'n ceriuri... Pe acestu vitézu pamentu
„Nu tremura, nici fuge decâtu paisiu 'n ventu.
„La noi, betrânu, muiere, barbatu, copilu de tîtia,
„Nepasatori de mórte, au anima de critia
„Suntu copti de tineri inca l'alu vitejiei sóre
„Si suntu deprinsi sa móra pe dusmanulu ce móre
„Ei sciu sa cate 'n fatia, iér' nici odata 'n urma.
Sî-n ochii loru o óste nu e decatu o turma.
„Priviti! in alu loru sufletu nu este nici o pata,
„Nici o rusine pe fruntea loru sapata.
„In ei, pe ei lucescu de o vie stralucire
„Si anima, si arma si frunte si gandire!“
Apoi lasandu-ti ochii sa sbóre cu mandria
Pe bravií tei tovarasi, Vultani din Romania,
Dîceai: „Tiér'a e muma dulce, copiii mei!
„Ferice care móre, luptandu pe sinulu ei!
„Din tiern'a lui voru cresce odóre vitejesci,
„Stejari cu lemnu de arce si ghioage romanesci!“

V.

Augustu erou, a cârui memoria augusta
Trecut-a preste secoli cu margine angusta
Si s'a inscrisu in radie pe fruntea omenirei
Afara din domeniulu uitârei si-alu peirei!
Precum odinióra pre toti electrisá-i
Cu glasulu si ochirea-ti de Archangelu, o! Michaiu,
Privesce impregiuru-ti cum vine intregu poporulu,
Cum vine sa admire in tine Salvatorulu.
Vedi cum tiér'a ferice de a esistá pe lume
Se simte 'ncoronata cu falniculu teu nume!
Michaiu, devina iérasi sub ceriulu stramosiescu
Echoulu prea poternicu de glasu Ddieescu
Si-aprinde iér' scantei'a de antica vitejia
In noi cari aducemu ingenunchiare tie,
Gigantu din alte tempuri, fruntasiu intre Eroi,
O óspe de bronzu, scumpu nóua, sositu iér' printre noi!

„Press'a.“ *V. Alessandri.*

unei pentru a aretá, ca observatiunea sea n'a fostu propunere formale.

St. *Tatay* dechiara, ca nu va suferí nici odata, cá sa se dechiare la protocolu, ca se acceptéza ce-va ce se tiene de reu, pentru a incungiurá frecârile cu cas'a de susu.

Urmându votisarea se primesce cu o majoritate fórte mare propunerea comissiunei centrale. Cele-lalte propuneri ale acestei comissiuni se primescu fâra desbatere.

Presiedintele dechiara : Cu acést'a s'au aplanatu diferintiele dintre ambele case si proiectulu electoralu este resolvitu.

Urméza discussiunea asupr'a modificatiuniloru in proiectulu de incompatibilitate.

Cu modificatiunea propusa de cas'a boieriloru la punctu b) in § 2, conformu cârei'a organele aceloru societâti, cari dupa constituirea loru intra cu regimulu intr'unu raportu de negotiu, sa nu se eschida dela mandatulu de ablegatu, comissiunea centrale nu se póte invoí, pentru ca abiá se póte cugetá cá o societate sa vina cu regimulu intr'unu raportu de negotiu *inainte* de constituire, de aceea comissiunea recomenda testulu dintâiu.

F. *Szederkény* votéza pentru propunerea comissiunei si speréza, ca cas'a de susu va concede acést'a considerându impregiurarea, ca cas'a deputatiloru au ascultatu pre magnati de 3 ori pâna acum.

Propunerea comissiunei centrale se primesce.

La § 3 propune comissiunea c. modificatiunea casei de susu, cá sa se admita ordulu invetiatoriloru, care se si primesce. La § 4 se respinge modificatiunea casei de susu, care cere cá acei'a, cari nu suntu primiti intr'un'a din listele electorali, sa fia incompatibili si se primesce emendamentulu lui And. *Schmauss* : Necompatibilu devine acel'a care e dejudecatu prin sentintia valida pentru vre o crima dintre cele enumerate in § 13 a legei electorali.

Urméza proiectulu notariatului publicu la discusiune. Este cunoscuta modificatiunea ce o a facutu cas'a de susu in acestu proiectu relativu la limb'a obligata pentru documentele notariali. Comissiunea o recomenda spre acceptare.

In. *Matics* se incérca a desfasiurá, ca este tréb'a legislativei a decide definitivu cestiunea limbei si sa nu se concéda ministrului sa decida dupa placulu seu in acésta privintia. Prin stilisarea casei de susu nu se da cetâtieniloru de limba nemagiara garantia de ajunsu pentru usulu liberu alu limbei loru, care impregiurare ii va indepartá dela acestu institutu si astfeliu scopulu nu se va ajunge.

G. *Remete* respingendu propunerea comissiunei c. aduce emendamentulu, ca afara de limb'a magiara ministruln póte concede compunerea documenteloru notariali si intr'alta limba numai in casulu, cându acést'a este limb'a materna a unei tertialitâti din poporatiunea cercului notarialu.

Quido *Baussnern* vede cu dorere, ca se dà usulu limbei la arbitriulu unui ministru, majoritatea casei se pare, ca purcede din principiulu, ca prin forti'a limbei se promovéza latirea limbei magiare. Conceptulu natiunei maghiare nu este identicu cu statulu ungaru, câci notiunea acestui'a este politica, pre cându notiunea natiunalitâtiei maghiare este culturale. Nesuinti'a, provenitória din schimbarea acestoru notiuni, de a maghiarisá tóte natiunalitâtile, este o eróre politica care este basata pre instinctulu de subjugare alu natiunei magiare ce nu se póte justificá de locu. Oratorulu aduce esemplulu din ceealalta parte a imperiului, unde nu esiste sfortia de limba nici chiaru in parlamentu, cu tóte ca nemtii din Austri'a au poterea de a introduce usulu esclusivu alu limbei germane avendu tóte preconditiunile precum : cultura inalta, poterea limbei germâne si 50 milióne germani la spatele loru, ceea ce in Ungari'a nu se afla, de unde urméza, ca trebuie sa inceteze maghiarii de a mai umblá dupa lucruri imposibile si se tiena contu de fapticele impregiurâri ale tierei. Ungurii au radicatu flamur'a libertâtiei poporului si au luptatu multu pentru restaurarea statului ungaru si au fostu acompaniati de simpathiele amiciloru libertâtiei In urma au invinsu, dara indata au parasitu acelu stindardu pasindu pre calea arbitriului si a fortiei.

Presiedintele face pre oratoru atentu, ca s'a abatutu dela obiectu, care e limb'a documenteloru notariali si nu espunerea politicei natiunalitâtiloru.

Oratorulu se róga sa fia scusatu, dara § 7 se referesce la cestiunea limbei, care este punctulu principalu in cestiunea natiunalitâtiloru la noi. Strigârile sgomotóse facu pre oratoru sa intrebe, de mai póte vorbí ? si respundiendu-i-se ca póte, dara numai la obiectu, densulu continua, ca tóte legile dela 1867 s'au adusu ce e dreptu pre cale constitutiunale, inse nu se póte negá, ca cele mai multe dintre legile acestea contradicu aceloru drepturi fundamentali, dela cari depinde libertatea natiunalitâtiloru nemaghiare din Ungari'a.

Oratorulu fiindu a dóu'a óra provocatu la ordine incheia cu propunerea : sa se respinga modificatiunea casei de susu.

Col. *Tisza* respunde in ironii antevorbitoriului. Oratorulu dîce, ca nu se lasa in teorii mari, dara nu intréba, ca sa invetie magiarii crutiarea câtra cei ce vorbescu alte limbi — dupa indrumaréa antevorbitoriului dela Germani'a cea mare, dara nici nu intréba, de au luptatu sasii sub stindardulu libertâtiei pre tempulu luptei celei mari de libertate din Sabiiu, cându si oratorulu a fostu acolo, — ei, cari superbi si provocatori au spriginitu nimicirea constitutiunei unguresci. Antevorbitoriulu vorbindu de idei culturali totu se provóca in argumentatiunea sea la forti'a brutale. Prin provocarea la germani a voitu sa dîca, ca suntu 70 mil. germani si numai 5 mil. magiari. Aice se concentrà tóta puterea argumentatiunei sele, dara nemtii din Germani'a nu voru vení in diet'a din Pest'a sa inmultiésca numerulu nemtiloru de aci, ci au lucruri cu multu mai insemnate si seriόse de câtu sa faca acést'a.

Oratorulu apoi se intórce sî-si lauda cu destula predilectiune limb'a sea materna, pentru care de atâte ori si-au radicatu cuventulu in parlamentu aretându calitâtile ce o indreptatiescu a avé o validitate diplomatica si in câtu e pentru proiectulu in cestiune, oratorulu sustiene testulu § 7 dela inceputu.

Ministrnlu de justitie *Pauler* pledéza cu multa simpathia pentru testulu comissiunei si cum nu, cându acest'a ii dà in mâna unu dreptu de dispusetiune in privinti'a limbei. Oratorulu dîce, ca diferinti'a dintre ambele teste este objectulu discusiunei. Aice trebuie sa se observe doue momente : I caracterulu diplomaticu alu limbei magiare si II conservarea drepturiloru private a cetatieniloru. Testulu casei de susu corespunde ambeloru puncte de vedere dechiarându ca documentele se compunu de regula in limb'a magiara si da ministrului dreptulu de a lasá sa se compuna intre unele conditiuni documentele si in alte limbi. In sensulu acest'a oratorulu se incérca in cuventarea sea a probá prin esemple practice, ca aceste dispusetiuni suntu juste si acomodate si ca dreptulu ce se dà ministrului nu póte vení in contradicere cu justiti'a si ministrulu respectivu va sci procede corectu intre atari cercustantie etc. si in urma recomenda testulu casei de susu spre acceptare, care se si primesce si astfeliu diferintiele intre ambele case suntu aplanate — capitulându ministeriulu inaintea boieriloru.

Presiedin-tele se concrede a esprime condolenti'a casei pentru mórtea archiducelui Ferdinandu — inaltei case dinastice si siedinti'a se inchide.

Apelu!

In diariulu „Lumin'a“ din Aradu aflamu acestu apelu ce doui fruntasi barbati români 'lu facu câtra publiculu românu, rogandulu cá prin contribuiri benevole sa dé mâna de ajutoriu tinerului Longinu, care mane poimane va avé sa intre in inchisóre si sa depuna o mulcta banale, ce trece preste poterile sele. Spriginindu si noi bun'a intentiune a acestoru domni, lasamu sa urmeze aici apelulu in totu cuprinsulu seu :

„Natiunea romana nu póte incungiurá frecârile, vatemârile verbale séu si scripturistice, déca nu va avé barbati resoluti, carí dupa impregiurâri sa atace si sa infrene pre vatematori; dara de si avemu câte unu barbatu resolutu, déca elu asupritu, nu va aflá spriginire, ajutoriu din partea nationaliloru, trebuie sa se instraine, sa cada in indiferintismu; iéra altii venindu in stare de a se intrepune pentru interesulu comunu nationalu, pe lânga nepasarea publicului, nu voru cutediá a pasi.

Unu asia teneru resolutu am avutu, si dóra inca avemu pe F. H. Longinu practicantu de advocatura la Aradu, care pentru aperarea natiunei sele, in causa lui F. Koós, prin tribunalulu de pressa, fù condamnatu la arestu, mulcta banala si refuirea speseloru contrariului. Arestulu, déca sentinti'a pe calea recursului nu se va alterá, nu-lu potemu impedecá, dér' sarcin'a banala nesuportavera, pe lânga indiferentismulu nostru, lu-póte cu totulu instrainá.

Déca natiunea ar' avé capitalisti fii credintiosi, s'ar' aflá intre densii cari aru sucurge singuri, dara fiindu ca intre noi unii au materia, si altii, spiritu, amendóue cualitâtile nu se afla impreunate, ci suntemu siliti a apelá la zelulu publicului ca sa se póta acoperi sarcin'a credintiosului fiiu alu natiunei F. H. Longinu, si inca câtu mai rapede, pâna nu vine sentinti'a aprobatoria.

Subscrisii luandu in seriosa consideratiune starea pentru noi momentósa, si urmarile unui indiferentismu, dupa o contielegere cu unii barbati cunoscuti, ni-am luatu voia atâtu aici in locu a lasá o lista, câtu si in pârti a tramite la unii cunoscuti sperandu dela densii acelasi sentiementu care merita sî pretinde starea lucrului, ér' resultatulu pe calea publicitâtii se va face cunoscutu.

In casulu cându lips'a aru incetá, ori dupa acoperirea lipsei aru mai remanea din sum'a incursa : unu scopu nationalu se va determiná atunci si se va publicá pentru cunoscintia.

Aradu 6/18 Novembre 1874.

Ioanu Arosi, m/p. advocatu.
Georgiu Dogariu, m/p. propriet. si ases. cons.

Romani'a.

Bucuresci, 9 Novembre 1874.

La 10 óre si jumetate diminéti'a s'a celebratu servitiulu divinu, in biseric'a Sarindariulu, in onórea si memori'a Eroului, a cârui'a gloria o consacra acum si brontiulu. M. M. L. L. Domnulu si Dómn'a, veniti in trasura de gala si cu escorta de cavaleria, au ajunsu la biserica la ór'a fipsatà, si au asistatu la servitiulu divinu, impreuna cu dnii ministri, cu presiedintele adunârei legiuitórie, cu mai multi dni senatori si deputati, cu consiliulu municipalu, cu tóta cas'a Domnésca civila si militaria, cu damele de onóre, si cu suma de alti demnitari civili si militari.

La acestu serviciu divinu amu avutu fericirea de a vedea oficiandu pre P. S. S. Parintele Metropolitu alu Moldaviei si Suceavei. Primatulu nostru erá retienutu in casa de bóla. Erá duiosu si fórte simtitoriu pentru toti cei ce iubescu marimea prin unire a patriei române, de a vedea pre capulu bisericei Moldaviei, incungiuratu de mai multi archierei, oficiându si aridicandu rugaciuni pentru eroulu Romaniei de dincóce de Milcovu, si apoi asistandu in fati'a statuei, impreuna cu mai multi sânti episcopi de dincolo si dincóce de Milcovu spre a dá insîle omagîi lumesci acestei glorii natiunale !

Dupa terminarea servitiului divinu, Mariele Loru, si toti cei ce ii incungiurau, au plecatu in procesiune, pre josu, dela biserica pâna la monumentu.

Aspectulu ce presintá stradele si bulevardulu ce duce la monumentu, erá adeveratu feericu. Miile de ómeni ce ocupau stradele, ferestrile, piati'a Universitâtiei, pâna si acoperisiele caseloru, erá greu de calculatu. Marele otelu alu Bulevardului erá decoratu cu covóre si ferestrele sele ocupate, de susu pâna josu, de o multime eleganta si voiósa.

Cortegiulu domnescu fu salutatu cu sunetulu trimbitieloru indata ce intrà pre bulevardu sub primulu arcu de triumfu, unde se aflá in ghirlande verdi liter'a M.

Dela biserica, pâna la monumentu, stau insirate, in mare tienuta, tóte trupele diferiteloru arme ale garnisónei din Bucuresci. Musicele militarie stau la peronulu intrârei celei mari a Universitâtiei, tocmai in fati'a Monumentului.

Ferestrile maretiului palatu alu Universitâtiei erau ocupate de persónele cele mai alese, si elementulu femeescu dominá prin eleganti'a si frumseti'a coloriloru si toaleteloru. Galeriele balcóneloru dela intrarea principala erau totu atâtu de ocupate. Mai toti membrii corpului diplomaticu strainu se aflau in aceste galerii, impreuna cu damele loru.

Rare-ori unu spectaculu mai pitorescu readucea nisce suveniri istorice atâtu de mari !

Mariele Loru fura intempinate, in apropiere de monumentu, de dlu primariu alu capitalei si de consiliulu comunalu.

Domnitoriulu si Dómn'a se suira pre strad'a ce incungiurá monumentulu, si luara locu pre o tribuna la drépt'a statuei. Dnii ministri stau la stâng'a Domnitoriului ; la drépt'a Dómnei se aflau damele de onóre. Consilìulu comunalu erá in fatia. Totu restulu stradei erá ocupatu de invitatii oficialu. Iéra poporulu capitalei, in numeru de mii, ocupá totu spatiulu ce ostirea lasá liberu.

Dlu colonelu Manu, primariulu capitalei, fu, trebuie sa o dîcemu indata, la inaltimea missiunei sele, si sciù a electrisá prin cuventulu ce pronunciá pre toti câti putura a-lu audî. Dlui luà locu in fati'a Domnitoriului, si, cu o voce vibranta si firma, dete cetire urmatoriului cuventu :

Mari'a Ta ! Pentru intâi'a óra ne este datu astadi de a serbá in capital'a Romaniei inaugurarea unui monumentu, radicatu in memori'a gloriei nóstre natiunale, si de a vedé astfeliu implinite voturile piόse ale mai multoru generatiuni.

Déca din atâtea greutâti ale tempiloru n'amu pututu pâna acum sa dâmu o fiintia dorintieloru si aspiratiuniloru nóstre, românii n'au uitatu unu singuru momentu numele acelor'a, cari au ilustratu si inaltiatu tiér'a loru, pastrandu-le cu totii o duiósa si mandra amintire.

In lips'a marmurei si a bronzului, ei le-au radicatu in adenculu inimei loru, unu altariu neperitoriu, unde recunoscinti'a si admiratiunea au intretienutu de-a pururea viua, flacarea patriotismului.

In asceptarea dîleloru mai bune, ei n'au incetatu de a crede, ca poporulu, care scie a onorá gloriele si maririle trecutului seu, este acel'a care invétia mai lesne a le imitá.

Orasiulu Bucuresci, interpretu fidelu alu simtiementeloru tierei intregi, inaltiendu statu'a unui'a din cei mai mari domni ai romàniloru, se felicita, ca a potutu densulu pune cea dintâiu pétra a acelui cultu natiunalu.

Capital'a Romaniei se falesce cu o legitima mândrie, ca a consacratu acestu monumentu acelui erou, care nu apartiene numai tierei sele, ci intregului neamu romànescu, si care din malurile Dunarei, preste verfurile Carpatiloru, pâna in apele Tisei, a purtatu cu vitejia stégurile romàne.

Desvelindu priviriloru tuturoru acésta imagine grandiósa, care a insuflatu terórea inimiciloru tierei, n'avemu trebuintia sa spunemu, a cui este La singur'a amintire a numeloru inscrise pre marmur'a acestui monumentu: Giurgiu, Putineiu, Hârsov'a, Calugareni, Nicopoli, Sibii, tóta tiér'a se inchina la numele lui Mihaiu Vitézulu.

Inaltiându-ne ochii spre densulu, care din noi nu se simte readusu cu sufletulu in acea epoca marétia, cându glasulu seu, chiamandu-ne la independentia si la glorie, redestépta in noi vechi'a barbatie, si cându ostile romàne, resarindu cá prin farmecu din tóte unghiurile teritoriului, tieneau peptu la tóte otarele, rasipeau hordele vrajmasie, aperau cu o mâna de ómeni termopilele romàne contr'a valuriloru cotropitoriloru, treceau de preste Dunare preste Carpati si incingeau fruntea eroului cu laurii victoriei si cu o intreita coróna! Care din noi n'a tresaritu pâna in adenculu seu, ascultându povestirea fapteloru epice ale ilustrului capitanu, desteptându admiratiunea si respectulu tuturoru contemporaniloru si respândindu atât'a stralucire asupr'a neamului romànescu!

Si astadi dupa trei secole, aprópe implinite, care inima nu se simte sdrobita inca de durere, cugietându cu gróza la cumplit'a ursita a celui mai gloriosu dintre domni, pre care nici inimicii, nici nenorocirea nu-lu putuse abate, si care parasitu unu momentu de fortun'a armeloru, opunea sórtei o tarie neinvinsa si se radica mai superbu si mai puternicu; dara pre care l'a doboritu lovitur'a marsiava a tradârii.

Aceste simtiemente, Mari'a Ta, totu-déun'a viue in inimile nóstre, dobândescu o nóua consecratiune prin serbarea de adi. Presenti'a Mariei Tale si a Mariei Sele Dómnei, dandu acestei serbâri o solemnitate mai mare, ne este in acelasiu tempu o nóua dovéda ca Mari'a Ta le impartasiesce de o potriva cu toti romànii.

Amintirile trecutului suntu legaturile cele mai puternice ce ne unescu cu patri'a.

Tiér'a s'a simtitu ferice de a putea revocá asemenea suveniri eroice, cându a oferitu corón'a lui Mihaiu Vitézulu si a lui Stefanu celu Mare, unui printiu dintr'o familie, in care eroismulu este o traditiune si unu patrimoniu stramosiescu. Uniti in aceeasi cugetare, ea incungiura pre alesulu ei cu iubire si devotamentu, si déca, — de ceea ce Dumnedieu sa pazésca, — ór'a pericolului aru suná iérasi, vomu reveni cu totii in faci'a acestui monumentu, si sub inspiratiunea fapteloru gloriόse, a câroru amintire elu destépta, natiunea intréga se va aduná cu incredere si barbatia in giurulu Domnului si alu Dómnei tierii.

Alaturi cu numele Buzesciloru, ale lui Calonfirescu, Banu Mant'a si Mihalcea, vomu sapá aci alte nume si mai scumpe, si Romani'a va dovedí ca este inca tiér'a lui Mihaiu Vitézu.

Sa traiesci Mari'a Ta! Sa traiésca Mari'a Sea Dómn'a! Sa traiésca Romani'a!

A interpretá acestu cuventu, a descrie mai alesu impresiunea ce elu a produsu, aru fi imposibilu, aru fi mai alesu a slabí adeveratulu efectu. Suntu lucruri, cari se simtu numai, iéra nu se potu descri. Acestu efectu a avutu norocirea d. G. Manu a produce prin memorabilulu seu cuventu, care de-si este curatu istoricu, inse efectele simtieminteloru ce elu produse nu potu fi de câtu presinte.

Si mai greu inse ne-aru fi a descrie entusiasmulu, emotiunea, electricitatea produsa prin respunsulu ce suveranulu nostru a facutu la acestu cuventu. Pecatu ca nu l'au potutu audi de câtu cei ce erau aprópe de monumentu! De ce mândria natiunala aru fi vibratu inimile a miiloru de poporu ce erá naintea monumentului, déca toti aru fi potutu audi, nu numai cuvintele ce domnitoriulu a pronunciatu, dara vocea, simtierea, vigórea si convictiunea, cu cari ele au fostu pronunciate!

Iéta inse aceste cuvinte memorabile, si cari au sa se sape adencu in inimile tutoru romàniloru:

„Sunt fericitu, ca sub Domnia mea s'a radicatu statu'a lui Mihaiu Viteazulu, care ne aduce aminte epoc'a cea mai gloriósa din istoria nóstra, epoca in care acestu mare Domnu romànu a avutu fericirea de a luptá pentru apararea si autonomia tierei. Elu, impreuna cu Mircea si cu Stefanu celu mare, a pusu temelia acestui spiritu ostasiescu care insufla astadî armata nóstra, si care afla unu resunetu in natiunea intréga. Inaugurându acum acésta statua, suntu siguru ca timpulu de barbatie n'a trecutu si ca in momentulu de pericolu Români'a se va sculá cá unu singuru omu spre a implini cá in trecutu datoria sea. Dea Dumnedieu cá in acelu momentu sa potu respunde si eu asteptâriloru tierei, si sá putemu sapa in inim'a generatiuniloru viitóre recunoscinti'a câtra aparetorii mosiei romanesci.

Cadia acum velulu care acopere acésta statua, si remâie incredintiatu capitalei momentulu lui Mihaiu Viteazulu."

Cându aceste cuvinte fura pronuncitate, unu mechanismu bine combinatu facù sa cadia de odata pinza care acoperea statu'a dela capu pâna la soclulu de josu.

A descrie uralele, strigatele de bucurie, si aplausele a tutoru asistentiloru, a imensei multimi ce implea bulevardulu, piati'a si stradele, aru fi imposibilu. De mai multe ori, pre cându Maria Sea pronuntiá cuventulu seu, cu o voce juna si vibranta, asistentii se incercau a aplaudá. Dér' respectulu ce le impunea oficialitatea ceremoniei, impedecá acésta esplosiune a inimei loru. Cându inse velulu câdiù, atunci ori-ce obstacolu disparù; entusiamulu generalu nu mai gasi nici o margine; uralele si strigârile acoperira cele din urma cuvinte ale Domnitoruluí!..

Adaogati apoi si fanfarele victoriόse a patru musici, cari incepura indata imnulu nationalu, precumu si salvele artileriei de la dealulu Spirei, totu in acelu momentu, si lesne 'si póte cine-va dá séma de frumusetiea salutului, cu care capitala priimí ivirea in midiloculu ei a imaginei in bronzu a Eroului seu iubitu!

Musicele continuau a intoná imnele nationale. Tóte trupele defilara naintea Domnului si Dómnei asiediati in fati'a statuei.

Astu-feliu, dupâ trei secoli, Michaiu-Voda celu Viteazu, vediu, cu ochii sei de bronz, defilându naintea sa aceiasi ostasi români, pe cari elu 'l-a dusu atâtu de desu pe campulu gloriei!..

Cându velulu statuei fu cadiutu, suveranulu nostru trebùi sa dea o visita mai intima gloriosului seu predecesoru. Se plimbà déra, cu dómna romàna, impregiurulu statuei, contempla statu'a mai de aprópe, si cetì inscriptiunile si numele mariloru capitani scrise pe scolulu si basea monumentului.

Voescu cetitorii nostri sa facemu si noi cu densii aceiasi plimbare? Credemu ca le vomu fi placuti déca am face-o.

In partea fetiei principale a soclului se afla sculptate in marmura aceste cuvinte;

Mihailu Voivodu Quellu Viteazu Domnu alu tierei romànesci si alu Moldovei, domnescu locutitoriu si Capitanu generalu in principatele Ardealului la 1593—1601.

Apoi pe o parte a soclului lateralu se afla urmatórele inscriptiuni: Giurgiu MDXCIV, Cet. de Floci MDXCV, Rusciucu MDXCIV, Darstoru MDXCV, Serpatesti MDXCIV, Putineu MDXCIV, Stanesti MDXCIV, Harsova MDXCV, Turtucaia MDXCIX, Braila MDXCV. Nicopolis MDXCVIII, Calugareni MDXCV, Targoviste MDXCVI, Cast. s. George MDXCVI, Gurguiti MDXCIX, Nicopolis MDXCIX, Chiselet MDXCIX. Vidinu MDXCVI, Sibiu MDXCIX, Alba Iuli'a MDXCIX, Sucéva MDC, Hontinu MDC, Goroslévu MDC.

Iar' pe partea soclului despre resaritu se afla inscrise aceste nume:

Banu Mihalcea, Radu Buzescu, Stroe Buzescu, Preda Buzescu, Radu Calonfirescu, Banu Manta, Banu Udrea, Vorníeu Dumitru, Stefanu Rasvanu, Marzea celu mare, Popa Stoica Farcaseanu, Albert Kiraly, Baba Novacu, Capitanu Coce, Marzea celu Micu, Capitanu Veliscu, Gheorghiu Ratiu, Leca Aga.

Astfeliu Monumentulu lui Michaíu Viteazulu, inauguratu cu atâta pompa si entusiasmu, va esistá secoli intre noi spre a marturisi glori'a unui mare Domnu romanu, si a servi de esemplu generatiuniloru fiitórie! „Pressa"

Varietâti.

⁂ *Spre orientare!* In interesulu ortodossismului si alu credintiei nóstre gr. or. 'mi permitu, a face atenta pre preotimea nóstra gr. or., spre a se folosí cu mare precautiune — déca cum-va tocmai vré sa se folosésca — de „cuventârile bisericesci" scrise de preotulu gr.-catolicu din Gherl'a Ioanu Pap alias Papiu; câci acelea suntu amestecate preste totu cu idei si invetiaturi catolice, suntu intretiesute cu citate si cu nume de sânti si sante papistasiesci, pre cari biseric'a nóstra nu-i recunósce. Cá sa scriu acestea amu causa, câci cunoscu acele cuventâri, si intru altele sum provocatu anume de unu dnu protopresviteru, carele facendu-si in lun'a trecuta visitatiunea canonica, si sosindu intr'o comuna (numele din respectulu bunei cuviintie le retacu) intrandu in biserica in dîu'a de Dumineca preotulu nostru tineru gr. or. tocmai atunci cuventá pre amvonu, si intre altele citate si sânti catolici, de cari se folosí, tienendu aminte pre S. Tom'a de Aquin, 'lu intréba in urma pre preotu despre compunerea cuventârei sele? si elu spune ca s'au folositu de cuventârile preotului Papiu.

In detaiuri nu me lasu de asta data. Ajunge de asta data a avisá pre o. p. cetitoriu la scurt'a critica, ce o au facutu „Lumin'a" asupr'a aces'oru cuventâri, carea de-si pré modesta, totusi probédia pre deplinu, ceea ce amu esprimatu eu, ca adeca acele cuventâri potu sa fia bune, dara ele suntu pentru papistasi, si nu pentru greco-orientali.

P. SS. Parinti Eppi, respective consistoriele gr. or. aru trebuí sa faca atenta pre preotimea nóstra, cá sa fia cu mare atentiune la folosirea astoru feliu de opuri, care nu suntu scrise pentru biseric'a nóstra, cá sa nu se strecóre nimic'a strainu in predicarea cuventului lui Ddieu, pentru ca'mi este teama, cá nu cum-va sa obvina si alte casuri, cá celu citatu.

Unu fiiu alu bisericei
greco-orient.

Raportu comerciale.

Sabiiu 27 Novembre n. Grâu 4 fl. 67 xr. frumosu, 4 fl. 40 xr. mestecatu, 4 fl. 13 xr. cualit. infer.; secar'a 3 fl. 33 xr. pâna 3 fl. — ; — orzu fl. 3; ovesu 1 fl. 53 pâna 1 fl. 47 xr.; cucuruzu (porumbu) 3 fl. 33 xr.; cartofi 1 fl. 20 xr. galét'a austriaca.

Cânep'a — fl. maj'a.

Lintea 6 fl — xr.; mazarea 6 fl. — xr., Fasolea 6 fl. 67 xr.

Fenu legatu — fl. 85, nelegatu — fl. 80 xr., paie lungi 60 xr., scurte 50 xr, maj'a.

Lemne de focu 8—9 fl. stang. austr.

Carnea de vita 18—20 cr. p., de porcu 28 xr. Unsórea 79 xr. pâna la 1 fl. 20 cup'a.

„ALBIN'A"

Institutu de creditu si de economii in Sabiiu.

primesce *depuneri de capitale spre fruptificare:*

a) pre lânga anunciarea radicârei in sensulu statuteloru, cu 6⁰|₀ interese;

b) sub conditiune, de a se anunciá institutului radicarea depunerei la trei luni inainte, cu 6½ %;

c) sub conditiune, de a se anunciá institutului radicarea depunerei la siése luni inainte, cu 7% interese.

Cu privire la conditiunile b) si c) depunentulu are a se dechiará in dîu'a depunerei; câci altcum inlocarea se va privi cá urmata sub conditiunea a).

Interesele incepu cu dîu'a, care urméza dupa dîu'a depunerei si incéta cu dîu'a premergatória dîlei, in care se radica depunerea, cu acelu adaosu inse, ca numai dela acele capitale se dau interese, cari stau depuse la institutu celu putienu 15 dîle.

Depunerile tramise prin posta se resolvu totu-déun'a in dîu'a primirei prin spedarea libelului la adres'a deponentului.

Sabiiu, 25 Novembre 1874.

Directiunea institutului.

Celu mai nou sî mai mare depositu de orológe in Sabiiu.

la

IOHANN BUSCHEK

orologieriu,

Uliti'a Cisnadiei Nr. 16 vis-a-vis de Hotelulu: „La Corón'a Ungariei".

Recomenda orologele sele de auru sî argintu de I calitate, de Genf, alese personalminte sî probate prin oficiu, cu garantia de 1—2 ani.

Orologie de argintu cu câte fl. 13, 14, 16, 18, 20, 24, 26, 28, 30—40.

Orologie de auru cu câte fl. 28. 30, 32, 34, 36, 40, 45, 50, 60, 70—150,

De I calitate orológe cu pendulu, o decóre pentru ori-ce locuintia cu câte fl. 28, 30, 32, 34, 36, 38, 40, 44, 46, 50, 60, 70—150.

Orológe de biroulu francesu, de marina sî desteptatórie (Wecker) etc.

Lantiuri de auru sî argintu, probate prin oficiu sî adeca: Lantiuri de argintu cu câte fl. 3, 4, 5 pâna la 12, de auru: Lantiuri de gâtu cu câte fl. 32, 34, 36, 40, pâna la 80 sî 150.

Reparaturele se facu dupa modulu celu mai nou solidu sî cu garantia de unu anu.

Pretiu curinte mai detaiatu gratis et franco.

(17—20)

Ioanu Cristea

compactoru in Sabiiu,

se recomanda on. publicu romànu cu legarea de cârti, protocóle, brosiure etc., sî preste totu cu esecutarea tuturoru comissiuniloru ce cadu in cerculu compactoriei, promitiendu lucru promtu sî solidu sî cu pretiuri câtu se póte mai moderate.

Locuinti'a strad'a (uliti'a) Macelariloru Nr. 25.

Redactoru respundetoriu: **Nicolau Cristea.**

Editur'a si tiparíulu tipografiiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 92. **ANULU XXII.**

Sabiiu in 21 Novembre (3 Decemb.) 1874.

Alegerea cea nóua s'a facutu-ieri, dara candidatulu, Présânti'a Sea P. Episcopu alu Aradului Mironu Romanu n'a intrunitu majoritatea de voturi avendu numai 43 voturi contr'a 45 bile albe. Astadi se face alta alegere.

On. publicu ne va escusá, déca de asta-data remanemu datori cu rapórtele dela congresu, din causa, ca tempulu fisicu n'a permisu acest'a.

— O depesia din Roma cu data din 22 Novembre, spune ca Garibaldi va primí mandatulu pentru districtulu intaiu, iar' pentru districtulu Trastevere va recomandá alegatoriloru pe fiulu séu Menotti.

Se anuncia din Rom'a, cu dat'a 23 Novembre ca camer'a s'a deschisu printr'unu discursu alu regelui, in care anuncia unu nou codu penale, legea pentru societâtile comerciale si pentru siguranti'a publica in mai multe din provinciele regatului si reorganisatiunea mai multoru din impósite.

Discursulu recomanda a se face numai cheltuelele urgente, a se deliberá asupr'a mesuriloru pentru stabilirea unui ecuilibru in bugetu, a se ajutá poporulu in sacrificiele ce elu face.

Mesagiulu vorbesce cu unu viu interesu despre organisarea ce se va face marinei si se felicitâ de bunele relatiuni cu puterile, datorite moderatiunei si firmitâtiei poporului italíanu.

Discursulu a fostu fórte viu aplaudatu.

— O alta scire din Florentia cu aceasi data spune ca, dupa aretârile diarului „Nazione“ 259 de deputati din noua Camer'a suntu ai dreptei, 210 ai stângei, iar' 30 de deputati forméza centrulu. Guvernulu are dar' o maioritate de 48 voturi.

O depesia din Berlinu cu dat'a de 21 Novembre, ne spune, ca in Reichstag, cu ocasiunea discussiunei motiunei Liebknecht, care tinde la libertatea mai multoru deputati socialisti in tempulu sesiunei, d. Winthorst semnaléza numeróse arestâri ce au avutu locu in aceste din urma tempuri si care au lovitu chiaru ambasadori.

Principele de Bismark a respunsu ca aceste arestâri au avutu locu in tr'unu modu legalu si ca repetîrea loru provine din aceea, ca infractiunile de lege au crescutu in câte-va clase sociale, a câroru datorie principale este de a cultivá respectulu legei, dara cari dau, din contra esemplu de dispretiu câtra lege. Principele de Bismark a adaugatu ca va fi totu-déun'a dispusu sa discute cestiunile de felulu acest'a.

Deputatulu Lasker a vorbitu contr'a motiunei Liebknecht si a esprimatu dorinti'a cá cestiunea sa fie resolvata inainte de discutarea projecteloru de lege cari contienu reforme judeciare. Vorbindu de arestârile cari s'au facutu in clasele cele mai inalte ale societâtiei, d. Lasker a declaratu ca regretâ ca nu s'a facutu nici o instructiune publica prealabile, si a dîsu ca acésta instructiune aru fi prevenitu ori-ce supositiuni nesigure.

D. de Reichensperger a reamintitu arestârile episcopiloru urmariti pentru acte cari le fusesera dictate de consciinti'a loru.

Principele de Bismark a espusu ca preopinentele pune consciinti'a sea personale mai pre susu de consciinti'a obiectiva a legislatorului. Cancelariulu a adaugatu, ca socialistii lucrédia in acelasi modu si au asemenea o alta ideia despre consciintia, dara ca opiniunea loru nu va prevalá.

Principele de Bismark a terminatu, dîcendu, ca ultramontanii néga suveranitatea legei si se punu in acést'a, in acelasi punctu de vedere cá si socialistii.

Motiunea Liebknecht s'a pusu la votu si a fostu respinsa. D-nii Liebknecht si Hasselmann au votatu singuri pentru acésta propunere.

O scire din Parisu, totu cu dat'a de 23 Novembre, anuncia ca la alegerile municipali, republicanii s'au alesu in cea mai mare parte din orasie. In alegerile de pre la tiéra au triumfatu conservativii.

Se depesiéza din Constantinopole, ca ministrulu posteloru si telegrafeloru, se ocupa de proiectulu de reorganisare a servitiului postalu esterioru pre basele conventiunei dela Bern. Indata ce proiectulu va fi aprobatu de Sultanulu si preparativele voru fi terminate pentru esecutarea lui, Pórt'a va cere suprimarea biurouriloru straine de poste.

Se scrie din Madridu ca generalulu Lasern'a a amenintiatu rigórea consiliuriloru de resbelu, pre autorii atacuriloru contr'a proprietâtiloru si persóneloru.

Se anuncia in acela'si tempu ca circulatiunea marfuriloru si calatoriloru intre Madridu, Saragoss'a si Barcelon'a cu drumulu de feru este restabilita.

Imperatés'a Russiei nu va remanea iérn'a, precum se credea, la Cannes ci la San-Remo, unde a sosítu la 28 Nov.

Cu ocasiunea trecerei sele prin Berlinu, principele Gortciacoff s'aru fi esprimatu in convorbirile ce a avutu cu mai multe persóne, ca are conffintia in mantienerea pacii pre tempu de mai multi ani.

Diariulu „Imparcial“ din Madridu de la 21 Novembre spune: „Raportulu comisiunei insarcinate a propune basele reductiunei datoriei publice conchide ca tesaurulu póte sa platésca 1 la suta, insa nu acum, ci dupa ce situatiunea va ajunge iar' in starea ei normala.“

Facultatea juridica din Budapest'a a terminatu in siedinti'a sea din urma discusiunea asupr'a proiectului relativu la introducerea *de riguróse deosebite pentru doctoratulu juridicu.* Dupa cum ni comunica „Ref.“ cea mai mare parte a dispusetiuniloru ministeriali s'au aprobatu din partea maioritâtiei facultatiei. Dintre modificatiunile câte s'au propusu ministrului, relevâmu unele, cari ceru favorirea pentru quatrienisti precum si pentru acei studenti cari n'au depusu inca esamenele loru dupa studiele dejá absolvate, cá sa depuna esamenele loru dupa sistemulu de pâna acum. Dispusetiunea ministeriale diferesce intru câtu ea dà acestu favoru numai acelor'a, cari au datu dejá celu putienu unu rigorosu.

Se depesiéza din Paris ca resultatulu alegeriloru municipale dela 22 Novembre este in favorulu republicaniloru. La Lyon, Hâvre, Angers, Toulouse, Lill, Nantes, St. Etienne, Grenoble, Alby, Auch, Alais, Figeac, Cambrai, Valenciennes, Périgneux, Macon, Digne au esitu numai candidatii partitei republicane. La Marseille au triumfatu candidatii partitei radicale asupr'a partitei moderate republicane. Asemenea se crede ca si la Montpellier victoria este din partea candidatului republicanu.

Generalulu Ducrot, comandantele corpului alu 8-lea, a ordonatu printr'o publicatie afipta la Dijon pe toti comandantii supusi ordineloru séle, sa impedice ori-ce demonstratiune cu ocasiunea alegeriloru municipale.

Se crede ca imparatésa Rusiei va remânea in timpulu ernei la Cannea. Maresialulu Mac Mahon o va visita indata ce va sosi la Paris.

Reproducemu dupa la „Republique francaise“ ordinulu de dî alu lui Don Alfonso care esplica causa retragerei séle. Ordinulu este datatu: Gaudea 20 Novembre 1874 si suna in esenti'a lui astu-feliu: „M. S. Regele, augustulu meu frate, a separatu printr'unu decretu, armata din Catolonia dela aceea din centru. Vediendu ca acést'a mesura nu este numai contraria intereseloru celoru doua armate, dara ea impedica tóte operatiunile mele si nimicesce planulu proiectatu spre a face sa triumfe caus'a nóstra, amu espusu regeluî prejudiciele ce s'aru causà de acést'a mesura si imposibilitatea pentru unire cu comandantulu meu. Dupa doua luni de asteptare am priimitu autorisatiunea a me absenta.“

Ambasadorulu Turciei la Berlin, Aristarchi Bey, a comunicatu lui Bismark depesi'a guvernului turcu relativu la conventiunile comerciale pre care Romani a are intentiunea sa le incheie cu diferite puteri, si d. Bismark i-aru fi datu asigurarea ca aceste conventiuni nu voru atinge câtusi de pucinu suveranitatea sultanului.

Din Coustantinopole se depesiéza ca ambasadorulu stateloru unite aru fi avutu o intrevedere lunga cu marele viziru relativu la o violare de domiciliu alu misionariloru americani de câtra puterea armata, lânga Latachi'a. Vizirulu a respunsu ca ascépta raportulu guvernorului din Syri'a si a promisu satisfactiune.

Cetimu in „Pest. Ll.“:

„Cuventulu cu care a deschisu principele Milanu sessiunea scupcinei, a adusu cabinetului acestui'a felicitâri deosebite din partea mai multoru agenti diplomatici accreditati in Belgradu. Si intr'adeveru acést'a manifestatiune oficiale a principelui diferesce in modu fórte avantagiosu de acele espectoratiuni, cari nu de multu timpu erau de moda in Serbi'a si nu serveau prin caracterulu loru turbulentu nece spre folosulu tierei nice spre mulcomirea veciniloru. Dela cuventulu de tronu de acum se póte asteptá in tóta directiunea contrariulu. Fâra in torsaturi si fâra reservatiuni pune principele in fruntea cuventului seu raportulu asupr'a calatoriei sele la Constantinopole. Nice unu cuventu, care sa indigiteze mania ascunsa, nici o alusiune, care sa arete unu simtiu vatematu. Pentru acést'a inse nu trebuie sa alungâmu in lumea fabuleloru tóte cele ce se diceau despre sensatiunea principelui dupa audienti'a sea de despartire la sultanulu, dara cu atâtu mai putienu avemu dreptu sa afirmâmu, ca calatori'a lui Milanu la Stambulu ce a intreprinsu principele la svatuirea cabineteloru amicabile a causatu o turburare a relatiuniloru politice. In Constantinopole nu va succede nice celui mai suspitiosu comentatoriu a escamotá din acestu passagiu o lature, din care considerandu lucrulu s'aru poté vedé ceva contr'a deferentiei ce o pretinde sultanulu. Totu acést'a se póte dice despre passulu ce atinge Romani'a, care pre lânga tóta simpathia ce o vedemu intrensulu, totusi nu cuprinde nice cea mai mica confirmare a aceloru faime, cari circulau atunci despre scopulu acestei visite, cá despre o aliantia ofensiva si cari se inaltiara pâna la descrierea unei campaniei de resbelu plasmuita in cârti sub scutulu najadeloru dela Karlsbad.

Déca principele Milanu se demite mai pre largu in enumerarea resultateloru sele morale ce le a avutu calatori'a sea in Europ'a, atunci acést'a trebuie ca si-are temeiurile sele, dara la nice unu casu nu corespunde unui siablonu. Ne aducemu inca aminte, ca principele Milanu a intempinatu la reintorcerea sea in Belgradu o sensatiune iritata in poporulu seu. Se vorbea atunci de o conjuratiune, pre care o reduceau la Carageorgeviciu, dara in curendu se vediù, ca sgomotulu acest'a erá destinatu numai a abate pasii dela calea adeverata. Betranulu sobolu Risticiu si nu altulu fu acel'a care subminà globulu, si cu densulu acei fantasti, ceri credu ca prin resturnarea ordinei intregi voru promová planurile loru nebunatece de potere mare. Pentru a intari lig'a malcontentiloru se sumutiá poporatiunea ce tiene la vechile moravuri si datine, prin aceea, ca i se dicea, ca principele Milanu e unu tradatoriu alu vietiei natiunali si elu preferesce, a traí desfetanduse in strainatate si risipindu banii supusiloru sei credinciosi, de cari se rusinéza.

Consiliarii principelui aflara de lipsa a pune capetu acestoru faime respandite si de ací provine acea parte a cuventului de tronu, care dà unu raportu esactu despre caletori'a lui Milanu si care i servesce spre lauda pentru ca principele nelaudandu-se si neinaltiandu-se pre sine se tiene strictu de adeveru. Serbii voru cunósce, ca nu a fostu in detrimentulu tierei, déca junele principe nu a petrecutu multu tempu in mediloculu loru. Domnulu Ristici inse, pre care nu putienu lu atragea fundarea unei bance serbesci, se pare, dupa tóte câte se audu despre sensatiunea ce domnesce astadi in tiéra, ca acum are mai putienu prospectu, cá ori cându alta data, de a castígá mostenirea cabinetului de astadi. O restringere moderata si tendintie practice caracteriséza activitatea de pâna acum a acestui cabinetu. Déca (serbii) voru scí sa remana fideli in ambele directiuni pre drumulu pre care au apucatu si se voru intarí in credinti'a, ca o atare politica nu numai e necesaria, dara totu odata si sincera, atunci fruptele ei nu voru lipsí. Dejá astadi se bucura Serbi'a de simpathiele veciniloru sei, cari se comprobéza pre terenulu de o insemnatate eminentu reale, cum suntu junctiunile drumuriloru ferate si regularea navigatiunei, si acést'a proba o voru sustiené in mesur'a, in care guvernulu serbescu va sci sa intempine cu efectu si in Constantinopole acele temeri cari pâna acum erau in óre care gradu indreptatite. Cumca Austro-Ungari'a intempina prosperarea unui poporu vecinu, pâna cându acest'a remane unu marginasiu pacificiu si onestu, cu cele mai salutarie intentiuni, despre acést'a se pare ca si principele Milanu s'a convinsu, — judecându dupa cuventele sele — si noi din partene dorimu sinceru, cá Serbi'a sa nu dea ansa de ai denegá séu de a ne paré reu de aceste bune intentiuni.“

O parte din press'a de Budapest'a totu se mai ocupa cu *articululu de situatiune* alu foiei nóstre:

„Cu parerea nóstra, ca o decisiune asupr'a crisei trebuie sa se acelereze si o formare solida de partida trebuie sa urmeze inca naintea alegeriloru in parlamentu, consiemte „Hon“ si „N. P. Jour.“ Cea dintaiu foie dice intre altele: „Déca in fati'a situatiunei de adî trebuie sa hotarimu mai intaiu, de este corespundietoriu a aduce acum cris'a spre resolvere, atunci noi potemu respunde cu consciintia buna si neînfluintiati de punctulu de partida cu „da.“ Déca degiá acum se póte observá o maioritate, care consemte ca suntu de lipsa reductiuni mai mari si mesuri mai radicali decum suntu acele ce le recomenda cabinetulu; déca proiectele de contributiune ale acestui cabinetu nu au o maioritate, atunci pentru ce sa se mai tragane acestu status quo? Avemu destulu tempu si puté — vomu folsí tierei prin acést'a?“

Trecandu apoi la eventualitatea prorogârei crisei pâna la alegerile cele noue se póte asteptá la tóta intemplarea caderea cabinetului Bitto, dara la nice unu casu chiarificarea relatiuniloru de partida. Preste intrebârile despre dreptulu statului nu esiste nice o idea politica, ci numai capritiulu personalu si potemu fi pregatiti, ca o alegere intre atari auspicie va puté folosi numai celoru ce pescuescu in tulbure.

Intr'unu articulu din N. P. Jur.“ suntu remarcabili urmatórele pasagie:

„A amaná actiunea semnifica a o lasá casualitâtiei, semnifica, a cugetá atunci la resolverea ei, cându vomu fi siliti la acést'a, cându nu vomu mai poté predomni situatiunea, ci vomu fi noi neresistibilu predomniti de dens'a. . . Cabinetulu nu are nice unu programu pentru esecutarea reductiuniloru. In parlamentu nu este o maioritate, pe care sa póta contá guvernulu, chiaru cându aru avé unu programu de reforma. Mai pucinu are acestu guvernu poterea si capabilitatea de a esecutá unu programu de reforma. Reforma e inse ne conditiunatu de lipsa, pentru ca reductiunile trebuie sa se esecuteze, déca catastrofa are sa intrevina nesmintitu. Punerea in lucrare a reductiuniloru semnifica inse cris'a; in momentulu, cându vomu cugetá seriosu la desarcinarea statului erogatiuniloru, cris'a trebuie sa irumpa cu potere elementaria; ea vine pentru-ca trebuie sa vina, fiindu nedelaturavera si neresistibila. „P. Ll.“ are neconditiunatu dreptu, intrevenindu pentru a aduce câtu mai curendu esplosiunea crisei si pentru a se purcede la actiunea, care nu se póte evitá in fatia crisei. Ori-ce intardiere este daunósa, pentru ca sustiene starea morbosa si proróga vindecarea.“

„Ellenör“ dechiara, ca nu-si-au schimbatu parerile sele, de altmintrene destulu de cunoscute, asupr'a formarei partidei, dara ni o ia fórte in nume de reu caci amu fostu atâtu de liberi, a espune starea centrului stingu togm'a atâtu de nepreocupati cá si starea partidei deakiste, si nu voiesce sa concéda delocu, ca centrulu stângu nu sta mai bine decâtu drépt'a. Déca „Ellenör“ intr'adeveru este convinsu, ca starea interna si pusetiunea esterna a centrului stângu nu lasa nimicu de doritu, noi nu voimu sa-i dîsputâmu acést'a convictiune, pre care noi firesce nu o impartasimu inca, ci ne permitemu numai intrebarea, de cuprinde indigitarea la „fruptele economiei de 7 ani,“ dela care „Ellenör“ si promite minuni mari pentru alegeri, in fapta *6nu urogramu* in sine? Noi suntemu de parere, ca acést'a e numai unu ce cu totulu negativu, unde nu se esprime de a dreptulu unu criteriu deosebítu de partida. „La economi'a de 7 ani“ póte indigitá atâtu stâng'a estrema câtu in genere ori ce fractiune, care asemenea partidei din stâng'a si inchipuesce, ca nu pórta nice o vina la starea de astadî; dara cá programu de pardid'a semnifica acést'a indigitare fórte pucinu.“

Cetimu in „Vocea Cuvurluiului“ dela 10 Novembre:

„Corespondinti'a nóstra din Bucuresci fu deplinu informata in respectulu celoru ce ne comunica in cestiunea drumului de feru la Marea-Négra, si pe care deja o anuntiaramu lectoriloru in No. 105. Cá proba, astadi avemu incredintiarea ca d-nii ingineri Larousséliêre si Calinescu au primitu insarcinarea de a studiá pe terenu aplicatiunea planului liniei ce are a legá portulu de la Mare, si d-loru au si plecatu in misiunea ce li s'a incredintiatu. Tóte faptele dar' ne dau incredîntiarea ca projectulu liniei ferate la Marea-Négra va fi negresitu supusu corpuriloru legiuitóre chiaru in sesiuneà viitória. Acést'a impregiurare ne pune in positiune a aminti Galatieniloru sa fie cu veghiere la presentarea projectului, câci linia de care e cestiunea are a jucá unu mare rolu in viitoriuu portului nostru. Déca se va realisá numai partea proiectului unde specifica ca traseulu, venindu de la Iasi, va trece prin Vasluiu, Cahulu, Bolgrad, Gibriani, fâra a se pune si Galatii pe curentulu acestei mari artere de transitu internationalu, alu câruí punctu estremu in Ocidentu va fi Berlinulu, ér' in Orientu Constantinopole, atunci Galatii pentru vecia voru fi inmormentati, si, din tóta valórea loru ca celu antaiu portu a Romaniei, nu le va mai remânea de câtu amintirea unui trecutu de avutia si afaceri. Avemu inse credinti'a ca dilele de espiatiune au trecutu, si, dupa atâta dureri ce suportara, voru veni si dîlele séle de renascere. Atunci Galatii, pusi pe curentulu traseului dintre Orientu si Occidentu, voru fi cea mai mare statiune si celu mai ponderosu intrepositu alu tuturoru transactiuniloru, atâta a aceloru ce 'si voru luá directiunea spre Mare, câtu si a celoru ce se voru opera in tiéra pe intrég a retiea, dela Verciorova la Iticani. Proiectulu dér' alu liniei la Marea-Négra este de insemnatate vitala. Elu are a decide intre mórtea séu renascerea portului nostru. Mai multu de catu ori cându, nu li este iertatu Galatieniloru a nu gândi, a nu observá la fasele ce are a luá in Camere cestiunea câii ferate cu portulu la Mare. Noi ne indeplinimu datoria si desteptâmu din timpu pe toti cetatienii ce in adeveru isi iubescu viitoriulu cetatii loru.“

Romani'a.

Cârtile Didactice.

Amu vediutu cu satisfactiune, sanctiunându-se dîlele trecute de câtra Mari'a Sea unu regulamentu relativu la instituirea unoru comissiuni pentru esaminarea cârtiloru didactice, ce astadî suntu obligatórie in scólele nóstre.

Acestu regulamentu este fórte salutariu si venitu fórte la tempu, si de aceea felicitâmu pre actualu domnulu ministru de culte si instructiune publica.

In adeveru de câti-va ani, scólele nóstre publice au fostu inundate de o multime de cârti didactice, care de care mai incomplecte si nici cum conforme cu cerintiele studiiloru tempului presinte.

Astfeliu amu vediutu cârti impuse cá obligatorie in scólele nóstre, lucrate de diferiti autori, cari tratau despre aceeasi materie, dara care comparate unele cu altele difereau atâtu in sensu câtu si in metoda. Despre acést'a n'avemu de câtu sa mentionâmu diferite cârti despre aritmetica, geografia, si chiaru despre gramatica.

Acésta diferintia regretabila ce esista astadi in diferitele cârti ce tratédia despre aceeasi materie de studiu, avea nisce consecintie fórte regretabile, câci amu vediutu adesea, ca in scól'a cutare se predau lectiunile dupa cutare carte si metoda si in cutare dupa alt'a, asiá incâtu la casuri de concursuri aspiranti adesea fiindu intrebati dupa metoda si contienutulu cutârei cârti nu sciá sa respundia aretându ca studiile ce au facutu a fostu dupa cutare

---

FOISIÓRA.

Biografi'a lui Georgiu Brancoviciu. Contele si Despotulu, si despre maritele fapte ale lui.

(Fratele Metropolitului Sav'a Brancoviciu, si Istoriculu Serbiloru.)

(Urmare.)

Intr'aceste Brancoviciu fiindu in mare onóre si gratia la marele Veziru nu numai in curtea turcésca, ci si in alte pârti prin medilocirea sea a facutu fapte fórte folositórie, din care este de ajunsu a aduce un'a inainte. Candu cuprinsese marele Veziru din manele crestiniloru Uivarulu la a. 1663 a voitu sa atace cu tóta puterea sea cea armata celelalte cetâti si locuri, atunci Georgiu Brancoviciu dinpreuna cu cei spre bine cu densulu contielesi, au desbatutu pre marele Veziru dela propusulu acel'a. Svatuindu-lu, cá sa faca cu Cesarulu Romanu legatura de pace. Si cu astfeliu de silintia facundu barbarulu si vrajmasiulu dupa cuprinderea cetâtii Uivaru pace pe douadieci de ani, s'a reintorsu dela apusu cu tóte puterile sele. Asiá scrie elu despre sine insusi si fapt'a acést'a o privesce de mare meritu, cu carea se lauda si in suplic'a sea in punctulu alu 2, substernuta la anulu 1691 Imperatului Leopoldu.

§. 10. Aceste fiindu asià intocmite si cu fapta incheiate in biseric'a Metropoliei Adrianopolei, cantandu fericitulu patriarchu Massimu cu altii, câror'a erau cunoscute aceste, dumnedieésc'a liturgie, pre Georgiu Brancoviciu l'a promulgatu si l'a proclamatu in dignitatea de Despotu si cu strigare plina de bucuria a strigatu câtra densulu: „Bucura-te celu ce esci incinsu cu sceptrulu serbescu!“

Si l'a numitu pre elu Georgiu Brancoviciu alu II. Dara elu multu a rugatu pre patriarchulu si pre ceilalti boieri, cá sa caute pre altulu din vechi'a rudenia a Despotiloru si sa-lu invrednicésca de asiá mare dignitate, iéra elu va fi acelui'a in totu chipulu spre ajutoriu, inse ei toti, mai vertosu patriarchulu, au determinatu intr'o contielegere, a nu fi de trebuintia sa se caute altulu afara de elu, pre care celu de susu cu degetulu l'a aratatu a fi aptu pentru lucrulu acest'a. Acést'a incredintiare a dignitâtiei de Despotu s'a intemplatu dupa datin'a vechia in diu'a sântului Archistratigu Mihailu si a soborului celoru-lalte puteri fâra de corpuri. Plinindu-se tréb'a acést'a au remasu in tacere, pâna ce induratulu Ddieu va binevoí a-i eliberá de jugulu turcescu. Intr'aceste fericitulu patriarchu iertandu-se precum cu Despotulu asiá si cu ceilalti boieri s'a dusu la ale sele, iéra Despotulu dupa ducerea patriarchului a mai remasu trei ani in soli'a aceea. Câci pentru multele rescóle domestice si silnici'a turcésca, nu au pututu ardelenii schimbá pre resiedinte.

§. 11. Cá sa nu socotésca inse cine-va, cumca alegerea acést'a intru Despotu aru fi fostu fâra insemnatate si dubiósa, insusi acelu Despotu in Istori'a sea in cartea a 5-a pre pagin'a 1768 in suplic'a substernuta marelui Leopoldu Imperatului la an. 1691 in punctulu alu 7-lea a adeveritu, cumca dupa aceea de intregulu poporu si de patriarchulu Arseniu Cernoviciu lânga Bud'a a fostu intaritu, ba si de insisi Cesariulu in an. 1688 a fostu recunoscutu si intaritu de Despotu. „In tempulu (scrie elu) cându s'au sculatu turcii asupr'a Uivarului amu fostu alesu de poporulu crestinescu resariténu prin binecuventarea patriarchului Massimu de Despotulu Iliriloru, Misiloru sloveno-serbiloru si alu Rascianiloru 'care alegere a mea patriarchulu Arseniu prin a dóu'a binecuventare aflandu-se in emigratiune cu poporulu mai susu disu lànga Bud'a de nou a intarit'o. Pre lânga acést'a si sacratissim'a Maiestate a Vóstra in anulu 1688 — cându amu fostu aici in Vien'a cu ocasiunea soliei române — dupa intielesulu aici in copia substernutei diplome de alesulu Despotu alu Racsianiloru m'a recunoscutu si m'a intaritu. Afara de tóta indoiél'a dupa intielesulu acestoru marturii, Georgiu acest'a Brançoviciu a fostu despotulu serbiloru; dara cu câtu l'au intempinatu pre densulu la inceputu mai mare onóre si dignitate, cu atâtu mai mare invidia a crescutu asupra-i si i-a adusu multe calamitâti. Intru tóte a fostu densulu asemenea vestitului acelui duce, lui Belisariu, pre care fortun'a, cum se dice, l'a inaltiatu pre culmea gloriei, iéra dupa aceea l'a aruncatu in cea mai mare seracia.

§ 12. Resuflandu in câtiva Ardelenii de rescóle au tramisu pre. altu solu cu indatinatulu tributu alu tiérii sele la curtea turcésca, pre care mai 'nainte invetiandulu Georgiu Brancoviciu in afacerile soliei, soli'a aceea a incredintiat'o lui, ér' elu s'a reintornatu in Transilvani'a, unde de boieri si capetenii s'a primitu nu cu pucina onóre si bucuria. Si érasi dupa câtuva timpu a fostu alesu de capetenie si tramisu cu tributulu in imperati'a turcésca, si dupa implinirea trebei érasi s'a reintorsu in Transilvani'a. Afara de soli'a acést'a de multe ori pentru diferite trebuintie ale tierii a fostu tramisu la dis'a curte otomana. Câci pre timpurîle acelea Ardelenii nu aveau barbatu mai versatu in datinele turcesci si mai credintiosu. A mai fostu odata tramisu pentru regularea granitiei intre teritoriulu jenopolitanu si transilvanu cu Capiji Pasia la Abrahimu Aga, carea tréba lui incredintiata cu norocire fiinindu-o, cu ostile date lânga densulu s'a reintorsu. Si pentru astfeliu de servitiu cu credintia implinitu, i-a daruitu stepanitoriulu principe Mihaiu Apafi órecare tienutu loculu ce se chiama Alvintiu.

§ 13. Celelalte inalte fapte si servitiuri ale acestui barbatu dignu de tóta laud'a, aratate câtra intréga comunitate crestina, nu asi cutediá a le amintí, nici le asi sci, insa deórece elu insusi naintea Maiestatii imperatesci, in rugamintea mai susu numita metoda, iéra nu dupa aceea care li-se face acum intrebâri.

Osebitu de acést'a, aglomerati'a unoru asemenea cârti in aceeasi materie, avea si unu mare si simtitoriu desavantagiu pentru pung'a parintiloru scolariloru, câci, se intemplá adesea, ca unu scolariu intrându intr'o clasa óre cari 'si procurá cutare carte ce i se indicase de profesorele seu, iéra in alu doilea anu séu in a dou'a clasa, séu prin permutarea profesorului si inlocuirea cu altulu, séu ca acestui'a i se parea ca cartea ce a aparutu din nou este mai practica séu mai metodica de câtu cea vechia, impunerea scolariului a o cumperá si astfeliu cartea vechia, ce erá lucrata pentru tóte clasele, trebuiá séu sa o arunce séu sa o vendia la cumperatorii de cârti vechi pre nimicu.

Ni se va respunde póte, ca o carte noua trebuiá negresîtu a fi admisa in loculu celei vechi indata ce utilitatea si perfectiunea ei in materi'a de care tratá erá recunoscuta de cei competenti, câci altmintreni nu s'aru mai face nici unu progresu in instructiune. La acésta respundemu, ca nu totu-déun'a o carte erá admisa fiindu ca erá mai buna séu mai metodica de câtu cea vechia, si ca la admiterea ei adesea lucrau nisce factori si erau nisce consideratiuni, care nu aveau a face câtu-si de pucinu cu progresulu invetiamântului publicu.

Acésta din urma credemu ca a recunoscut'o si d-nu actualu ministru alu instructiunei cându s'a decisu a elaborá susu-disulu regulamentu, si suntemu convinsi ca comissiunile instituite pentru esaminarea cârtiloru de studiu astadi introduse cá obligatórie in scólele nóstre, voru avé ocasiune a se incredintiá de ceea ce amu sustienutu mai susu.

Amu dîsu ca mesur'a luata prin instituirea de comissiuni ni s'a parutu fórte venita la tempu si fórte salutaria, dara nesciindu instructiunile ce d. ministru va dá diseloru comissiuni dreptu norma a lucrâriloru pentru care suntu chiemate, ne permitemu a aretá ceea ce credemu ca aru trebuí sa fie objectulu principalu alu atentiunei comissiuniloru.

Odata cu introducerea invetiamentului obligatoriu, tóte statele si tóte guvernele au cautatu a procurá scolariloru cârti nu numai metodice, dara ceea ce este mai principalu, si pre câtu se póte de eftine. Acésta conditiune principala, si mai cu séma cea din urma, eftinatatea cârtiloru, nici odata la noi n'a formatu conditiunea „sine qua non“ la admiterea cá obligatória a vre-unei cârti didactice noi, din contra vedemu, ca nici intr'o tiéra astadi nu suntu cârtile de studiu mai scumpe de câtu la noi.

Acésta impregiurare provine nu atâtu din partea autoriloru, cari mai totu-déun'a suntu persóne neavute, si prin urmare nevoite a-si scóte pre lânga remunerariulu loru pentru munc'a depusa, si cheltuelile de tipariu, hartie si legatulu loru.

Caus'a insa principala care scumpesoe aceste cârti este modulu vitiosu cu cari se vendu nisce asemenea cârti. Autorulu unoru cârti admise cá obligatorie in scóle, dupa ce a platitu tiparitulu si legatulu ei cu unu pretiu mai mare de câtu ori unde, nu are altu medilocu ale vinde, de câtu séu ale impârtí pre la colegii sei profesori, séu ale dá in comisionu la vr'unu librariu.

Acestu din urma insa ii pune nisce conditiuni si i cere unu beneficiu care radica pretiulu cârtii indoitu de aceea ce aru costá si cu care s'aru putea vinde, déca autorulu n'aru fi nevoitu a platí acestu samsarlicu enormu librarului.

Pre tempulu fostei eforii a scóleloru esistá o tipografie a ei proprie. Efori'a indata ce unu autoru presentá o carte spre a fi admisa in scóle, o gasea buna, platea autorului ceea ce gasea cuviinciosu pentru munc'a sea si acea carte devenea proprietatea eforiei. Ea o tiparea pre contulu seu in tipografi'a ei si o si vindea, ficsându insa nisce pretiuri, care fâra sa dea celu mai micu beneficiu, acoperea numai spesele ce reclamá tiparirea hartiei si legatulu ei, si astfeliu cârtile didactice din tempulu fostei eforii a scóleloru suntu si astadi cele mai eftine. Credemu dara, ca in lucruri bune, putemu fâra hesitare sa ne intórcemu la trecutu, si in ceea ce privesce cârtile cârtile didactice a imitá sistem'a urmata de fost'a eforie a scóleloru, si credemu ca comissiunile instruite acum pentru lucrarea dîsa mai susu, voru putea stabilí unu modu, care déca nu sémana cu celu din trecutu mentionatu, celu pucinu procura cârti bune metodice, si ce este mai principalu, câtu se póte mai eftine, câci numai astfeliu, se va putea infierá mai cu séma in poporulu de josu, tieranulu si meseriasiulu, amorulu a-si instruí copii, iéra nu a considerá invetiamentulu obligatoriu cá unu biru impusu, care adesea prin scumpatatea cârtiloru ce reclamá copii lui nu-'lu póte suportá, si prin netramitere la scóla cauta a se sustrage dela acésta noua dare.

Acést'a s'aru putea fórte lesne realisá, déca pre viitoriu, tóte cârtile odata admise cá bune pentru a fi introduse cá obligatorie in scóle, aru devení prin rescumperarea dela autoru, proprietatea statului, care cu spesele sele sa le tiparésca si cu unu pretiu care sa acopere numai spesele tiparitului, a hartiei etc. si fâra cá sa pretindia celu mai micu beneficiu, sa se vendia scolariloru.

Numai cu acestu modu vomu avé si noi cârti multe, bune si mai cu séma eftine, câci ceea ce in alte tieri se face prin asociatiuni de industria-si, precum: editori, librari si tipografi, cari la noi lipsescu, trebuie sa se faca si sa se incuragieze de câtra guvernu, cá unulu ce dispune de fonduri si care n'are nevoie a cere beneficie dela o intreprindere menita a procurá medilócele necesarie pentru instruirea si educatiunea unui poporu intregu.

Bucuresci, 15 Novembre 1874.

Astadi corpurile legiuitórie s'au deschisu de câtra Domnitoriulu cu tóta ceremoni'a si pomp'a.

Ceremoni'a in anulu acest'a avea mai alesu acést'a de particulariu ca s'a deschisu sessiunea cea din urma a camerei deputatiloru, fenomenu pentru prim'a óra ivitu in Romani'a.

Domnitoriulu indata ce s'a suitu pre estrad'a camerei, incungiuratu de dnii ministri si de cas'a sea militaria, a datu cetire urmatoriului cuventu:

„Domniloru senatori! Domniloru deputati! Deschidu astadi cea dintâiu sessiune a senatului reinoitu in terminulu fipsatu de constitutiune si totu odata a patr'a si cea din urma sessiune ordinaria a adunârei legislative.

Acestu faptu insemnatu nu s'a pututu indeplini decâtu prin bun'a intielegere ce a domnitu intre puterile statului. Elu este o dovéda, ca tiér'a a dobenditu consciinti'a trebuintieloru sele reale si ca inaintéza cu maturitate in desvoltarea morala si economica.

Relatiunile nóstre cu puterile straine continua a fi si in anulu acest'a din cele mai multiamitórie. Interesele statului românu nu potu decâtu sa castige prin practic'a politicei nóstre esterióre basate numai pre legalitatea tractateloru si respectarea drepturiloru.

In ceea ce privesce armat'a, constatu cu multiamire progresele facute.

Repediciunea, cu care in tómn'a acést'a o parte a ei a pututu fi concentrata pre Ialomiti'a, precum si marsiurile si manevrele ce s'au esecutatu si la care amu avutu satisfactiunea a vedea asistandu si representantii celoru mai multe armate straine, dovedescu ca tiér'a se afla pre calea unei bune organisâri militarie si ca nu are a se câí de jertfele ce aduce pentru dens'a.

Dorobantii, acestu puternicu elementu militariu, care prin recrutarea anului curentu s'au infiintiatu in tóta tiér'a, au aretatu din nou, cu câta inlesnire poporulu românu póte fi deprinsu la arme, si ce suntemu in dreptu a asteptá dela armat'a teritoriala.

Asemenea s'a potutu vedea, chiaru din primulu anu alu organisârei, resultatele ce artileri'a judetiana, creata prin legea dela 12 Martiu 1874, promite pentru viitoriu.

O mesura nu mai putienu binefacetória, luata de guvernulu meu si care merita a fi semnalata D-Vóstre, este introducerea esercitieloru militarie obligatórie in scólele publice.

Legea de recrutare din 1864 ne mai fiindu in armonia cu reformele introduse in organisarea armatei, Guvernulu meu ve va presentá, chiaru in acésta sessiune, o nóua lege de recrutare, basata pre principiulu servitiului militariu obligatoriu si personalu pentru totu tenerulu validu.

Domniloru senatori! si Domniloru deputati, in urm'a modificâriloru introduse de domniele vóstre in legea comunala, consiliele comunale s'au reinnoitu si alegerile s'au facutu in tóta tiér'a in cea mai deplina linisce. Câtu pentru comunele rurale in deosebi,

---

le enumera, asia dara eu precum se dice, numai cu dóue cuvinte le voiu descrie. (Va urma.)

Resbelulu trojanu.

(Pre la anulu 1200 n. de Christosu.)

dupa *Grube.*

III. Ratacirile lui Ulysse,

Cându se despartì Odysseu de Circe, acést'a i profetî si viitoriulu. „Nu vei ajunge mai curendu in patri'a ta“, dîse ea, „decâtu dupa ce vei fi descinsu odata in Iadu si vei fi consultatu despre caletoria pre profetulu *Tiresias.*“ I aretà totu-odata calea câtra infioratoriulu *Hadesu* si-lu invetià ce jertfa sa aduca, cá sa ademenésca umbrele mortiloru. Ulysse si le insemnà pre tóte.

In cale trecura preste marele rîu Oceanu, care incungiura intregu rotogolulu pamentului; la capetulu acestui'a se aflá, invelitu in intunecime désa, loculu despre care-i spuse Circe, ea este intrarea in lumea dedesubtu. Aici sapà Odysseu in pamentu o gaura patrata d'unu cotu, versà in trens'a o jertfa fluida pregatita din mnere, lapte, vinu si apa; deasupr'a preserà farina alba. Umbreloru mortiloru se promise, ca le va sacrificá la reintórcere o vaca, iéra lui Tiresias in specie pre berbecele celu mai frumosu din turma. Dupa aceea taià grumazii la oile duse cu sine si facù cá sângele sa li se scurga in gaura. La aceste nevalescu inainte sufletelele mortiloru, mirese si tineri, betrâni, cari au suferitu multe necasuri, copile rapite de superare in flórea junetiei, si multi, cari in batâi fura strapunsi de lancile metalice. — Toti se plimbau in cete in giurulu gaurei cu unu strigatn infioratoriu. Socii lui Odysseu arsera oile ucise si se rugau dieiloru iadului; Iéra Ulysse cu spad'a in mâna se puse lânga gaura si oprì mortii de a se apropiá de sânge, pentru ca trebuiá sa consulte mai intâiu pre Tiresias. Dejá se si apropiara câti-va amici; in urma se aretà si umbr'a mumei reposate a lui Odysseu; dara fiiulu 'si sufocà dorinti'a de a vorbí cu maica-sea si lasà mai intâiu pre Tiresias sa bea din sânge. Acest'a dupa ce beù, i dîse profetiendu-i: „Gloriosule Ulysse! doresci sa ajungi fericitu si veselu in patri'a ta, dara unulu din dieii eterni 'ti este in contr'a. Posseidonu, celu ce scutura pamentulu, are mare manía asupr'a ta, fiindu ca ai orbitu pre fiiulu seu, Polyphemu. Cu tóte acestea in fine va trebuí sa te lase, cá sa ajungi, numai te padiesce, cá cându vei ajunge cu socii tei pre insul'a Trinakia, sa nu vatemati vitele, ce pascu acolo. Aceste suntu ale lui Heliosu, iluminatoriului pamentului, si déca-'lu vei maniá, ti-va ucide pre toti consocii. In patri'a ta vei ajunge pre o naia straina si in cas'a-ti propria vei aflá multa superare. Ací suntu barbati aroganti, cari prin daruri frumóse de nunta 'ti petiescu pre soci'a Penelope si vreau s'o iee de muiere. Biat'a femeia a plansu multu pentru tine, ba chiaru si junele Telemachu, feciorulu teu, inca a plansu. Cu insielaciune si fortia vei omorí petîtorii, dara atunci sa nu uiti a aduce sacrificiu dieiloru.“

Acum dorì Odysseu sa vorbésca si cu umbr'a iubitei sele mume, care tocm'a se aflá la sânge; pâna inse nu beù din acest'a nu putù sa-si recunósca fiiulu. Tiresias dîse: „las'o sa se apropia si sa guste sânge, ca atunci 'ti va predîce adeverulu.“

Ulysse lasà numai decâtu pre muma-sea sa bea din sânge, carea-'si recunoscù deodata pre fiius'o si dise cu vorbe tanguitórie: „Pamenteanule! cum te-ai scoboritu tu in intunereculu acestu nocturnu, in care dealtmintrea nu póte petrunde nici unu muritoriu déca nu e condusu de díei? Nu te-ai mai re'ntorsu in patri'a ta Ithac'a si ochii tei n'au mai vediutu pre Penelope?“

„Necasulu“, respunse Odysseu, m'a adusu in locuintiele mortiloru pentru ca trebuiá sa consultu umbr'a betrânului Thebanu *Tiresias*; inca totu ratacescu dela plecarea mea dela Troj'a; ochii mei inca n'au vediutu insul'a iubita. Dara spune-mi muma, ce sórte te-a rapitu pre tine, vre-o pestilentia séu vre-o mórte blanda repentina? Spune-mi si despre taica-meu, despre fiiulu meu, mai conducu ei oficiulu meu de domnitoriu, séu dóra acel'a l'a primitu altu individu, care nu mai crede, ca me voiu re'ntórce? Spune-mi ce-va si despre consórta, de mai astépta pre sociulu ei, ori s'a maritatu pân'acum'a dupa altu grecu nobilu?“

La aceste i respunse muma-sea:

„Penelope, soci'a ta inca si acum petrece in palatulu teu, te jelesce dîu'a si nóptea versandu lacrimi pentru ca o imbuldiescu tare petîtorii trufasi; fiiulu teu Telemachu conduce pâna acum in loculu teu, dara totu cu frica de ómenii cari-'ti risipescu intréga averea. Inse tatalu teu nu mai vine la cetate, elu petrece la tiéra, nu mai dórme in paturi, ci iérn'a la servitori lânga foculu incalditoriu, iéra vér'a sub ceriulu liberu lânga vlassare de arbori. Plangendu-si sórtea 'si petrece dilele amare. Eu n'amu muritu nici de o pestilentia nimicitória nici de o mórte subita, ci numai dorulu si jelea ta mi-au rapitu viéti'a.“

Odysseu aprinsu de o dorintia ferbinte, voiá acum sa imbratisieze pre maica-sea, de trei ori intinse bratiele dupa ea, si de trei ori disparù umbr'a din mânile lui. Plinu de durere esclamà apoi:

„Muma, de ce nu remai, fiindu ca dorescu tare sa te imbratisiezu, ca amendoi sa usiurâmu anim'a plina de superare?“

Dara muma-sea i respunse:

„Dara muritorii se vestediescu odata, dupa ce carnea si ósele se consuma de flacarile focului, atunci sufletulu dispare, cá unu visu usioru. Tu inse reintórcete la lumina si insciintiéza despre tóte pre consórt'a ta.“

P. Petrescu.

domniele vóstre ve-ti putea vedea din tabloulu ce vi se va infatisiá, nóuele circumscriptiuni fipsate provisoriu de consiliulu Meu de ministri. Din acestu tablou resulta ca numerulu comuneloru rurale s'a redusu mai la jumetate.

Guvernulu Meu a luatu tóte mesurile necesarie pentru cá, prin regulamente, instructiuni si prin o deosebita priveghiare, legea pentru organisarea servitiului sanitariu, votata de domniele vóstre in sessiunea trecuta, sa se aplice strictu in tóta intinderea tierei.

O conferintia medicala internatiunala s'a intrunitu vér'a acést'a la Vien'a. Romani'a a luatu parte la lucrârile ei, si guvernulu Meu este in ajunu de a incheiá dóue conventiuni medicale cu statele ce au participatu la acea conferintia.

Prin legea votata in sessiunea trecuta pentru marginirea epizotiiloru, s'a pututu opri indata intinderea bólei de vite in unele judetie unde se ivise.

Si in anulu acest'a guvernulu românu a fostu representatu la comissiunea internatiunala permanenta de statistica ce s'a tienutu in vér'a trecuta la Stockholm.

Servitiulu telegraficu si postalu continua a se intinde si a se imbunatatí. Conventiunile cu Russi'a si cu Serbi'a, votate de domníele vóstre in sessiunea trecuta, s'au pusu in aplicatiune.

Guvernulu Meu Ve va supune in curendu, spre ratificare, noulu tractatu postalu internatiunalu incheiatu (la 9 Octomvre trecutu) la congresulu dela Bern, la care representantulu nostru a luatu parte impreuna cu delegatii celoru-lalte state.

Legislatiunea nóstra administrativa este departe de a fi completa, si guvernulu Meu Ve va presentá, in acésta sessiune, proiectele de legi pentru organisarea ministeriului de interne, câtu si pentru administrarea judetieloru. In urm'a modificârei legei comunale si a reducerei numerului comuneloru rurale, este neaperatu a se reduce si numerulu de plâsi si a se face intinderea circumscriptiuniloru actuale mai in raportu cu numerulu si intinderea comuneloru rurale.

In ramulu agriculturei, comerciului si lucrâriloru publice, guvernulu Meu a cautatu a indestulá, in marginile midilóceloru votate, cerintiele cele mai simtite. O espunere generala a ministrului Meu Ve va pune in positiune de a cunósce cu deamenuntulu starea lucrâriloru.

Unu consiliu specialu de agricultura, comerciu si industria se va creá in curendu, care compusu din persóne competinte, va fi chiamatu a-si dá parerea asupr'a mesuriloru de luatu pentru desvoltarea acestoru midilóce de avutia natiunala.

Guvernulu Meu se ocupa cu studiarea baseloru unei sisteme rationale de irigatiuni, a cârei realisare treptata va fi un'a din cele mai mari binefaceri pentru viitoriu. Totu odata se afla in studiu si crearea institutiunei de credite agricole precum si unu proiectu de lege asupr'a mineloru, si acel'a pentru punerea in aplicare a noului sistemu de mesuri si greutâti.

Lucrârile de poduri si siosele s'au condusu cu activitate si multe lacune s'au implinitu.

Veniturile drumuriloru de feru si in anulu acest'a au mersu crescendu si au intrecutu cu multu prevederile bugetarie.

Studiele pentru nóuele linii votate de domniele vóstre se voru terminá in curendu si in chiaru acésta sessiune vi se voru presentá proiectele de legi relative la esecutarea loru. Iéra calea ferata dela Pitesci la Verciorov'a, ale cârei lucrâri suntu fórte inainte, se va dá in circulatiune la erminulu prevediutu, si astfeliu se va realisá un'a din cele mai mari opere ale tempuriloru nóstre in Romani'a.

Din esperienti'a de 9 ani, de cându este pusa in lucrare asupr'a instructiunei, s'aŭ pututu constatá neajunsurile ei. Scólele elementarie ceru o mai buna preparare a invetiatoriloru loru, prin institute normale anume destinate la acést'a. Invetiamentulu secundariu trebuie sa primésca o directiune mai reala, pentru cá sa póta corespunde trebuintieloru unei tieri, ale cârei legitime aspiratiuni in viitoriu suntu in parte intemeiate pre desvoltarea ei economica. Iéra facultâtile, pre lânga cultur'a abstracta a sciintieloru ce le este incredintiata, voru indepliní si scopulu practicu de a dá statului inaltii functionari ce i trebuiescu, si unu corpu profesoralu bine preparatu pentru scólele secundarie.

In tóte aceste priviri proiectulu de lege speciala asupr'a invetiamentului publicu, ce vi se va presentá de guvernulu Meu si de care ve-ti avea a ve ocupá in chiaru acésta sessiune, este menitu a introduce imbunatâtirile reclamate de tempulu presentu.

Asemenea vi se supune unu deosebitu proiectu de lege, elaboratu de St. Sinodu, pentru organisarea seminarieloru, punendu-se astfeliu in lucrare prescrierea articlului 26 din legea pentru alegerea Metropolitiloru si Episcopiloru eparchioti cum si a constituirei Sântului Sinodu.

Prin reform'a codicelui penalu, pre care a-ti voit'o in sessiunea trecuta, o simpla imbunatatire se vede in aplicarea justitiei.

Dupa noue luni abiá de esperintia, acésta lege a datu resultate atâtu de decisive in câtu a justificatu tóte asceptarile si a inlaturatu tóte temerile esprimate in privinti'a ei.

Remâne numai cá prin reorganisarea jurului se indeplinimu unu nou progresu, facându cá infractiunile cele mai periculóse sa gasésca acei'asi represiune sigura, care lovesce astadi faptele mai pucinu criminale.

Revisuirea legiloru civile va preocupatu de asemenea cu dreptu cuventu. O comissiune a fostu numita dupa votulu domniiloru vóstre pentru a studiá si elaborá unu proiectu de indreptare a procedurei nóstre civile. Comissiunea a lucratu, in parte, proiectulu, cu care a fostu insarcinata. Chiaru in sessiunea actuala ministrulu justitei ve va presentá articolii privitori la judecatoriele de plasa, a câroru reformare sperâmu ca va aduce insemnate imbunatâtiri in o ramura a justitiei, cari privesce partea cea mai numerósa a populatiunii.

Pre lânga necesitatea de a completá si lamurí legile, cunósceti fórte bine importanti'a ce are alegerea personalului chiamatu ale aplicá. Tempulu a sositu pentru a se cere dela acei, cari aspira la inalt'a missiune de magistratu, conditiuni de admisibilitate mai precise. Senatulu, inca din sessiunea din urma, a votatu unu proiectu de lege pentru acestu scopu. Amu tóta speranti'a ca adunarea legiuitórie in sessiunea actuala se va ocupá la rendulu seu de o lege atâtu de neaperata.

Domniloru senatori si domniloru deputati!

Amu constatatu cu o viua satisfactiune mersulu regulatu alu afaceriloru tesaurului publicu, multiamita legiloru financiare ce a-ti votatu in cursulu acestei legislaturi. Ministeriulu de financie a potutu respunde cu esactitate si fâra cea mai mica intârdiere la tóte indatoririle sele Din situati'a detaliata ce vi se va supune veti luá cunoscintia de starea financiara in care ne aflâmu in tóte amanuntele ei, si veti constatá totu odata ca greutâtile ce ne amenintiau in aplicarea bugietului anului curentu se potu considerá cá invinse.

Bugietulu insa alu anului 1875, cari se afla impovaratu cu anuitatea drumului de feru Pitesci-Verciorov'a si cu alte cheltueli, parte adaogate cu ocasiunea votarii lui, parte cerute acum, pvecum si acoperirea datoriei contractata prin bonuri de tesauru, conformu voturiloru domniiloru vóstre, trebuie sa faca obiectulu primei domniiloru vóstre ocupatiuni.

Proiectele de legi privitórie la codicele forestieru si la infiintiarea unei bânci natiunale de scomptu si circulatiune, proiecte supuse de mai multu tempu adunârii deputatiloru, suntu asemenea de o necesitate de intâi'a ordine. Mai cu séma distrugerea paduriloru, prin defrisiarea loru nemarginita, a ajunsu a fi unu faptu ingrigitoriu. Elu a produsu o perturbare simtieta in fenomenele climaterice ale tierei, perturbare ce s'a si restrinsu asupr'a agriculturei si o amenintia. Domniile vóstre, nu me indoiescu, veti chibzuí asupr'a mesuriloru necesarie spre a combate acestu pericolu.

In anulu 1871, in momentulu intâiei domniiloru vóstre intr'uniri, greutâtile financiare erau destulu de ingrigitórie. Domniile vóstre ati sciutu si ati potutu sa le invingeti, veti scí si asta-data, inainte de a ve despartí, a asigurá continuarea mersului regulatu, in care au intratu financiele nóstre.

Domniloru senatori, domniloru deputati.

Patriotismulu, cu care in sessiunile trecute ati conlucratu cu guvernulu Meu la reformele cerute in administrati'a interna a statului, la regularea financieloru si la intinderea relatiiloru lui esterióre, si prin care ati câscigatu drepturi la recunoscinti'a tierei, 'mi da temeinicá incredere, ca veti continuá operá inceputa si ca veti ajutá, si in acésta sesiune, ministeriulu Meu in conducerea Romaniei pre calea unui progresu pacinicu, dara neintreruptu si hotarîtu.

Dumnedieu sa bine cuvinteze lucrârile domniiloru Vóstre!

Varietâti.

⁂ *Datori'a publica a Romaniei.* In mai pucinu de diece ani, Romani'a a contractatu imprumuturi in suma totala de 282,571,967 lei, carı s'au necesitatu pentru diferite lucrâri publice adeca : pentru construirea poduriloru de feru a câlei ferate Bucuresci-Giurgiu si Iasi-Ungheni, apoi pentru despagubirea clacei si altele, si in fine pentru acoperirea datoriei flotante, care se urca la cifr'a de circa 100 milióne de lei. Din sum'a susu aretata de 282,571,967 lei s'au acitatu pâna astadi 72,303,610 lei prin amortisatiune ; mai remâne dara de amortisatu 210,268,256 lei, pentru care s'a trecutu in bugietulu statului o anuitate de 33,283,202 lei. Imprumuturile in numeru de optu suntu cele urmatórie : 1) Imprumutulu Stern. Broter, contractatu in lun'a Augustu 1864 in valórea nominale de 22,889,437 lei cu 7% din care s'a amortisatu dejá 5,474,436 lei si cari va fi acitatu cu totulu in luna Februarie 1888. 2. Imprumutulu pentru poduri de feru, contractatu in lun'a Februarie 1864 in valórea nominala de 12,207,285 lei cu 9% din care s'a amortisatu dejá 5,431,855 lei si care va fi acitatu cu totulu in lun'a Decembre 1880. — 3. Imprumutulu pentru calea ferata Bucuresci-Giurgiu, contractatu in lun'a Septembre 1865 in valórea de 10,975,122 lei cu 7%, din care s'a amortisatu 7,283,678 lei, si care va fi acitatu in lun'a Octombre 1876. — 4. Imprumutulu Oppenheim & Comp., contractatu in lun'a Octombre 1866 in valóre nominala de 31,610,500 lei cu 8%, din care s'a amortisatu 5,522,000 lei si care va fi acitatu la Novembre 1889. — 5. Obligatiunile domeniale, emise in lun'a Iulie 1871 in valóre nominale de 78 milióne de lei cu 8%, din cari s'au amortisatu dejá 5,713,000 lei si cari voru fi acitate in lun'a Iulie 1891. — 6. Imprumutulu pentru calea ferata Iasi-Ungheni, contractatu la Iulie anului 1872 in valóre de 3,770,250 lei cu 8% din care s'au amortisatu dejá 408,414 lei, si cari voru fi acitate in lun'a Iunie 1886. — 7. Obligatiunile rurale, emise in lun'a Aprilie 1865 cu 10% si in valóre nominala de lei 106,299,407, din cari s'au amortisatu pâna acum lei 42,420,326 si a câroru achitare se va efectuá in lun'a Aprilie 1880. — 8. Bonurile de tesauru emise in lun'a Iunie 1874 cu 10% in valóre nominala de lei 1,700,000, a câroru scadentia va fi in lun'a Iunie 1875.

⁂ *Atentatu sî omoru.* Dîlele acestea unu trenu, care venea cu inspectia si cu materialu despre Craiov'a la Pitesci, dincóce de Slatin'a zaresce la o distantia apropiata o multime de tierani cari faceau semnu trenului sa stea. Masinistulu, nesciindu ce s'a intemplatu si crediându ca este vre-o sîna scósa, a slabitu aburulu si a voitu sa se oprésca, cându de odata o plóia de glóntie a inceputu sa curga asupr'a trenului cu strigate :

— Numai vremu drumu de feru ; suntemu destulu de saraciti si fâra elu!

Se sustiene ca intre cei din trenu s'au omorîtu trei insi, intre care si masinistulu, iéra altii s'au ranitu. Asemenea se sustiene ca intre acei tierani erá o multime de carausi cari facu transporturi. Acésta gramada erá asiá de turbata, incâtu se pusese in mediloculu drumului, in fati'a masinei, fâra a se mai gândí ca póte sa tréca preste ea si sa o sferâme!

⁂ *Unu rege inaintea tribunalului.* Orelie Antoine I regele Araucaniei, erá citatu de vre-o câtu-va tempu cá martoru inaintea tribunalului corectionalu din Parisu Elu avea sa marturisésca contr'a unui domnu numitu Gireaud, care-si atribuise titlulu de ministru si in acésta cualitate víndé mosii in Araucani'a (Americ'a de sud) pentru câteva mii de franci la nisce cumparatori naivi. Aflându insa, ca procurorulu ordonnase arestarea lui, elu parasí Franci'a si tribunalulu apuca dara pre suveranulu acestui ministru. Interogatoriulu incepù in modulu urmatoriu : „Numele si pronumele d-vóstre ?" — „Antoine de Tonnens, Orelie Antoine I." — „Ocupatiunea ?" — „Suveranu." — „Etatea ?" — „48 de ani." — Judecatoriulu de instructie se adresase mai nainte la Bordeaux, spre a aflá atâtu antecedentiele lui Gireaud, câtu si spre a se informá despre regatulu Araucaniei, din care se putea vedea ca de Tonnens erá de o familia onorabila si advocatu, emigrase in anulu 1858 la Chili, unde fu alesu la 25 Decembre 1861 cá regele Araucaniei. Dupa isgonirea sea din regatulu numitu, elu se intórse iérasi in Franci'a, spre a interveni pre lânga puterile europene pentru recunóscerea suveranitâtiei sele, insa in desiertu. — Regele fù condemnatu la inchisóre de trei ani, fiindu ca autorisase pre ministrulu de a vinde mosiile araucanice, pre care nici nu le poséda.

⁂ *Intrebare copilarésca.* Domnu P... este presiedintele curtiei...... din Bucuresci. Cându famili'a sea se preparà in vacantiele trecute pentru plecarea la bâi, tatalu recomânda fiiului seu, care erá in clas'a 4-a gimnasiala a-si luá si lectiunile sele, pentru ale puté invetiá. Baiatulu respunse : „Eh, si d-ta tata, nu vei luá pre criminalulu d-tale la bâi, spre a le condemná acolo?

Burs'a de Vien'a.

Din 20 Novembre (2 Dec.) 1874.

Metalicele 5%	69	50
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	74	55
Imprumutulu de statu din 1860 ...	108	75
Actiuni de banca	997	—
Actiuni de creditu	233	75
London	110	35
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	77	75
„ „ „ Temisiorene	77	--
„ „ „ Ardelenesci	75	50
„ „ „ Croato-slavone	79	—
Argintu	105	60
Galbinu	5	24
Napoleonu d'auru (poli)	8	91

Redactoru respundetoriu : **Nicolau Cristea.**

Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 93. ANULU XXII.

Sabiiu in 24 Novembre (6 Decemb.) 1874.

Congresulu electoralu.

Siedinti'a de Dumineca, 17 Nov. se deschide la 11 óre sub presidiulu Présântiei Sele Episcopului Mironu *Romanulu*. Dupa autenticarea protocolului vine la ordinea dilei raportulu comissiunei de 9 asupr'a resolutiunei préinalte.

Comissiunea prin referentulu P. Cosm'a propune dupa o motivare mai lunga o resolutiune cam de urmatoriulu cuprinsu:

Congresulu ia spre sciintia partea acea a resolutiunei préinalte, prin carea se respinge alegerea Présântiei Sele a P. Eppu I. Popasu si se dispune eschiderea acestui'a din combinatiune la a dóu'a alegere.

Congresulu regretéza fórte adencu ca alegerea sea n'a dobenditu consimtiulu préinaltu; câtu pentru dispusetiunea ministeriale cá sa se notifice in. regimu diu'a nóuei alegeri din partea congresului, cu provocare la § 151 si 157 propune comissiunea, cá pre calea presidiale sa se aduca la cunoscinti'a inaltului ministeriu, ca notificarea acést'a nu este in competinti'a congresului, ci in a consistoriului metropolitanu si ca acest'a a si facutu prescris'a aretare despre tienerea congresului electoralu, in fine substernerea actului de alegere se intielege de sine conformu Statutului organicu.

Asupr'a acestui raportu se incepe o desbatere seriósa, carea dupa ce Stanescu si Dr. Tincu esprima dorinti'a, ca in. ministeriu trebuie sa motiveze respingerea actului de alegere — se termina cu primirea proiectului comissiunei de nóue.

Siedinti'a dela 19 Novembre se deschide sub presidiulu Présânt. S. P. Eppu M. Romanulu la 10 óre.

Dupa autenticarea protocolului din siedinti'a precedenta si unele curentie intre cari se dà concediu dep. I. *Groz'a*, se pune la ordinea dilei raportulu comis. verificatórie. *Cristea* cá presied. alu comissiunei verificatórie din congresulu ordinariu, intréba déca comis. póte referá in congresulu electoralu, la casu candu nu, propune alternativ'a ca actulu alegerei dep. de veverificatu Petru Fodoreanu sa se transpuna la comis. verif. a congresului electoralu séu congresulu sa se preface in congresu ordinariu si atunci sa refereze comissiunea congresului ordinariu, carea e gat'a curaportulu seu.

Dupa o scurta desbatere asupr'a acestei cestiuni se propune din partea dlui Dr. A. Mocioni trecerea la ordinea dilei, carea se si primesce.

Ref. comissiunei bugetarie Ioanu *Hanne'a* propune primirea particulareloru de caletoria ale deputatiunei tramise cu actulu alegerei la inalt. regimu in suma de 1360 fl. care se si primesce.

La propunerea dep. *Stanescu* se alege o comissiune de trei pentru compunerea unei adrese de condolentia P. Eppu I. Popasu, in carea se alege propunetoriulu, P. Cosm'a si Dr. Tincu.

Pre diu'a urmatória se pune la ordinea dilei actulu nóuei alegeri, care la observarea facuta de presidiu se va tiené in biseric'a din cetate.

Fiindu resultatulu siedintiei de Mercuri 20 Novembre si de Joi 21 Decembre dejá cunoscutu adaugemu, ca in siedinti'a de Mercuri Présânti'a Sea P. Eppu Mironu Romanulu anuncia congresului repasirea sea dela presidiu, intrandu de asta data, constrinsu de impregiurâri, in combinatiune, si in loculu seu urméza cá comisariu congresuale P. Vicariu eppescu I. Metianu, mai departe ca in diu'a din urma dupa serversirea actului s'a alesu o comissiune de trei pentru compunerea adresei la inalt. regimu si alt'a pentru de a invitá pre nou alesulu Archieppu si Metropolitu in sinulu congresului.

Dupa sosirea Présântiei Sele intre aclamatiuni de „sa traiésca“ in congresu, comisariulu i face cunoscutu prin o cuventare scurta resultatulu actului alegerei. La care Présânti'a Sea nou alesulu respunde urmatórele:

„Maritu Congresu! Cuprinsu in momentulu acest'a de grigi serióse pentru greutatea sarciniloru, care Maritulu congresu intre impregiurârile mai noue a aflatu de bine ale pune pre debilii mei umeri prin alegerea mea de Archiepiscopu si Metropolitu, — nu me simtu capace de a aflá cuvinte, spre a-mi esprime deajunsu multiamit'a mea cordiala pentru acésta onorifica incredere.“

„Nici me incercu dara a dá prin cuvinte espressiune simtieminteloru mele de multiamita pentru acésta onóre, ci lasu: cá gratitudinea, acést'a adencu simtita datorintia a mea, sa se esprime mai apoi in fapte vii, in fapte, la cari si altcum dupa inim'a mea si in poterea oficiului meu bisericescu me simtu ingagiatu.“

„Fie-mi permisu numai a dechiará asta-data solenulu: ca eu primescu cu tóta resolutiunea, cu tóta resignatiunea votulu maritului congresu, si déca alegerea cadiuta asupr'a-mi va aflá placere la prea inaltulu locu si va fi sanctionata de Majestatea Sea preagratiosulu nostru monarchu: eu pre câtu numai 'mi voru acordá puterile mele fisice si spirituali, nu voi lipsí nici cându de acolo, unde in armonia si contielegere fratiésca avemu sa lucrâmu spre binele si fericirea bisericei nóstre la cladirea maretiului edificiu alu nostru natiunalu-bisericescu, alu cârui'a fundamentu e pusu dejá in statutulu nostru organicu.“

„Facundu-mi acést'a respectuósa dechiarare, rogu pre Maritulu Congresu, sa binevoiésca a-mi pastrá si mai incolo preapretiuitele sele afecte.“

Cuventarea acést'a iérasi fu intempinata cu aclamatiune de „sa traiésca“, intre cari Présânti'a Sea si parasesce congresulu.

Dupa siedintia congresulu in corpore merge si felicita pre nou alesulu Metropolitu.

Vineri in 22 Novembre la 10 óre a fostu siedinti'a ultima a congresului electoralu, carele dupa ce s'a dechiaratu in permanentia pâna la sosirea préinaltei resolutiuni se proróga. Indata se continua siedintiele congresului ordinariu, cari voru durá probabilmente pâna adi séu mâne.

Deputatii transilvaneni din parlamentulu ungaru s'au intrunitu in 29 Novembre n. fàra diferintia de partida — intr'o conferintia spre a se svatuí asupr'a intrebâriloru, cari interesédia in prim'a linia pre transilvaneni.

Baronulu *Kemény* deschise conferinti'a si esprimà speranti'a, ca se voru poté ajunge mai multe resultate, déca deputatii transilvaneni voru tiené strensu la olalta. Oratorulu doresce, cá agendele sa se pertracteze dupa mesur'a urgentîei si a tempului cându acele voru vení la discussiune in parlamentu. —

L. *Tisza* 'si manifestéza bucuri'a asupr'a intrunirei conferintiei si se dechiara, ca amicii sei de principiu suntu gat'a a-si dá parerea loru asupr'a intrebâriloru singuratece.

Contele E. *Pechy* impartiendu agendele in doue grupe pune in cea din tâiu pre acele, cari se voru puté decide inca in sessiunea acést'a: arondarea oficiolateloru in legatura cu contributiunea de casa; abaterile mai mici contr'a politiei, reducerea tribunaleloru, custodiele de siguritate, afacerile de contributiune, organisarea fondului regiu, modulu de introducere a catastrului contributiunei de pamentu; in grup'a a dóu'a pre acele, cari aru trebuí celu pucinu pregatite pre viitoriu. Aceste suntu: baile montane, commassarea si segregatiunea pasiuniloru, afacerile fruntarie, intrebarea solvirei despagubiriloru.

Despre agendele si sirulu, in care au sa urmeze se incinge o desbatere mai lunga, in urma se alege o comissiune de 3, care are sa-si dea parerea asupr'a organisârei desbateriloru urmatórie:

In afacerea regulârei urbariali s'a delegatu o comissiune de 7; in afacerile montane o comissiune de 4; in afacerile despagubiriloru un'a de 4 si in fine s'a delegatu inca o comissiune pentru darea domesticale a comitateloru.

Diet'a Ungariei.

Budapest'a 24 Novembre n. 1874. In siedinti'a de adi a casei representantiloru anuncie presiedintele, ca s'a substernutu din partea tribunalului dela Keresturu rogarea: sa i se concéda acestui'a a introduce cercetare criminale contr'a deputatului Nicolau Bartha.

Acést'a petitiune se predà comissiunei de inmunitate.

Ad. *Lazaru* indrépta câtra ministrulu de justitia o interpelatiune, de scie acest'a ca in Transilvani'a procedur'a criminale, cu deosebire arestulu de investigatiune, se eserciéza intr'unu modu arbitrariu, asiá incâtu adese-ori individi nevinovati siedu in arestu ani intregi. Este ministrulu aplecatu a delaturá acestu reu regulându afacerea acést'a?

In conformitate cu resolutiunea de ieri vinu la discussiune petitiunile; referinte e Ant. Molnar. Mai intâiu se desbate petitiunea comuneloru evangelice unguresci din districtulu Brasiovului, cari ceru unu senioratu magiaru deosebitu si incorporarea loru la o superintendentura ev. unguréna. Propunerea comissiunei petitiunarie se cetesce, ea merge intr'acolo sa se predea ministrului de culte cu o indrumare deosebita.

Ministrulu de culte *Trefort*: On. Casa! Relativu la acést'a petitiune 'mi dau onórea a dechiará ca ea s'a substernutu nu numai casei representative, ci si mie si eu neasteptându opinarea comissiunei petitiunarie amu dispusu si delegatu in fati'a locului numai decâtu unu oficialu de rangu mai inaltu spre a esaminá punctele enumerate in suplica.

Dupa ce din cercetarea introdusa a resultatu, ca cea mai mare parte din acele puncte a gravaminelui suntu intemeiate, eu amu de cugetu a face dispusetiuni ulteriori; de óre ce inse natur'a autonomiei bisericei protestante aduce cu sine, cá inainte de a se aduce o dispusetiune administrativa in atari lucruri bisericesci sa se asculte corporatiunea bisericésca respectiva, eu amu provocatu consistoriului bisericescu a se enunciá in privinti'a acestui gravamenu. Indata ce opinarea acestui'a va sosi, eu mi voiu tiené de datorinti'a mea, a face dispusetiuni in privinti'a acést'a observându-se deoparte legile tierei, de alta parte raporturîle nóstre bisericesci si politice, — si a raportá la tempulu seu camerei.

Petitiunile cele numeróse contr'a urcàrei contributiuniloru se transpunu la comissiunea contributiunale; petitiunile ce privescu sistarea institutiunei de inspectori scolari se predau comissiunei de invetiamentu.

Se cetesce apoi scrutiniulu alegerei comissiunei administrative si cu aceste ordinea dîlei de astadi este incheiata.

Cuventarea

*deputatului **Mihaile Besianu**, in caus'a censului transitvaneanu, tienuta in Camer'a Ungariei la 23. Noemvre 1874.*

Onor. Camera! Redicu cuventulu fàra de a avé sperantia de resultatu favorabilu; pentrucà dupa cele ce s'au intemplatu in camer'a boeriloru si dupa cele ce s'au vorbitu astadi in acésta camera, sciu prea bine, ce sórte va sa aiba cestiunea censului transilvanénu. Si déca totusi 'mi ieu libertatea de a cere cuventu: acésta o facu numai pentru cá se dau espressiune temeriloru mele ce le-a sternitu in mine proiectulu boeriloru.

Marturisescu sinceru, onor. camera, ca pentru desvoltarea vietiei nóstre constitutiunale si pentru odihnirea marei maioritâti a locuitoriloru din Transilvani'a multu asiu fi doritu ba aflu ca ar' fi fostu nu numai oportunu ci chiaru o lipsa neincungiurata, cá positiunea ce camera deputatiloru luase deja de doua-ori in acésta cestiune sa se sustiena si astadi. Proiectulu camerei deputatiloru negresitu aru fi avutu acelu resultatu favorabilu ca si acei transilvaneni, cari facu maioritatea locuitoriloru de acolo, cu multu mai tare s'ar' alipí de constitutiunea patriei nóstre, decâtu s'au alipitu — dorere — pâna acuma; aru fi avutu acelu resultatu de mare pretiu, ca nici unu sufletu de omu nu s'aru fi aflatu in Transilvani'a, care s'aru priví de strainu, ori de fiu vitregu alu patriei.

Me temu, onor. camer'a, — dee Ddieu sa fie altcum! — ca déca se va primí propunerea boeriloru: legaturele uniunei, pentru cari atâtu sange se versase la anulu 1848, de si nu se voru desface de totu, (câci in asta privintia avemu garantia constitutionala), dar' cutezu a afirmá, ca multu voru slabí; me temu, ca si acei bravi patrioti, cari in sperantia unui viitoriu mai ferice, pana acuma, neobositu au lucratu pe terenulu constitutiunalu pentru intarirea uniunei Transilvaniei cu Ungari'a, 'si voru perde curagiulu si voru incetá de a lucrá si mai departe. Nu e de lipsa sa dovedescu mai de aprópe ce perdere immensa este acést'a pentru tener'a nóstra viétia constitutionala, sum inse convinsu, ca perderea este cu multu mai mare si mai sentitória pentru ins'a-si caus'a libertâtii, deórece eu din partea mea cestiunea presinte nu o privescu de cestiune a nationalitâtiloru, ci de a liberalismului. Cei ce si pana acum au lucratu in directiune liberala, — vedu pré bine dimpreuna cu mine: ce directiune daunósa si periculósa inaugurâmu, si cu dorere trebue sa esperieze, ca in patri'a nóstra constitutionala detorintieloru egale nu corespundu si drepturile egale. Si in adeveru, déca noi chiaru atuncea candu § 1. art. de lege XLIII. din an. 1868. dice apriatu ca *„egalitatea de dreptu civicu si politicu se garantéza de nou pentru toti locuitorii Ungariei si Transilvaniei unite,“* astadi voimu a restringe dreptulu electoralu pentru Transilvani'a, — de siguru ne abatemu de pe terenulu liberalismului. Si acésta sa o precumpene bine mai vertosu acei'a, caror'a li zace la inima viitoriulu Ungariei si desvoltarea constitutiunei nóstre in directiune liberala.

Si eu vinu a intrebá onor. camera, in acui interesu ni se recomenda astadi propunerea boeriloru? dóra in interesulu marei maioritâti din Transilvani'a? nici de cum; caci este deja unu secretu publicu, ca intregu acestu testu s'a proiectatu numai in interesulu unoru ómeni, cari pré bine se potu numí feudalisti *(contradictiuni)*, cu alte cuvinte ast'a va sa dica atâta: ca privilegiele si prerogativele, ce le-au stersu legile din anulu 1848., astadi au sa se restitue in alta forma si sub alta mantéua. Bine este acést'a? Barbatii liberali din tóta Ungari'a la acésta intrebare nu potu avé altu respunsu, decâtu ca: nu este bine.

Se dice, onor. camera, au disu-o multi adese-ori ca „in Transilvani'a suntu tendintie separatistice,“ si ca „estinderea drepturiloru politice si asupr'a Transilvaneniloru aru fi unu periclu pentru patri'a nóstra;“ in urma: ca „astadi nu e vorb'a sa aducemu nóua lege electorale, ci numai sa modificâmu resp. sa esplicâmu legea electorala din 1848.“

Dreptu ca, judecandu din titlulu acestui proiectu de lege, asiá se vede in adeveru de presínte se tractéza numai de modificarea legei electorale din 1848., inse tare se insiéla celu ce crede, ca proiectulu presinte nu contiene alt'a decâtu numai modificare ori esplicare. Nu numai modificare ori esplicare contiene acestu proiectu de lege, ci si alt'a, anume: in unele puncte dreptulu electoralu de mai nainte se restringe, ér' in altele se estinde. Vreti se dovedescu acést'a? Motivulu deci, ca de presinte nu se creéza lege nóua si nu se straforma cea vechia — nu se póte acceptá de felu.

Tendintie separatistice!

Da aceste sciu bine si eu ca esistu càci faim'a unoru tendintie separatistice a ajunsu chiaru in septamânele trecute prin tóte pârtile tierei. (intrerumpere: *acele suntu astu-felu de tendintie!*) Da suntu tendintiele seperatistice ale partidei magiare specialu transilvane! Cine nu vede ací tendindie separatistice? Esistu si altufelu de tendintie separatistice; dar' cutezu a afirmá onor. casa, ca conducatorii acestei si acelei partide nu suntu amici nici a uniunei, nici a vietiei nóstre constitutionale. Si pre unii si pre altii are sa-i judece tribunalulu in intielesulu legiloru nóstre déca suntu culpabili, dar' eu din partea mea credu ca este unu ce fórte gresitu, déca pentru faptele punibile ale unei partide aristocratice ori a cutarui cetatiénu cu tendintie inimice se va pedepsi maioritatea cea mare a Tansilvaneniloru.

In urma se dice, ca este periculosu a se estinde dreptulu constitutiunalu!

In acésta privintia observu numai atât'a, ca ori suntu Transilvanenii harnici a se folosí de dreptulu constitutionalu in interesulu loru propriu si in alu tierei ori nu suntu. Daca suntu harnici: atunci binevoiti a dispune, ca cuventulu depusu in § 1. alu art. de lege, XLIII. din anulu 1868. sa se prefaca in trupu; éra déca nu suntu harnici: atunci sa mi fi iertatu a dice atât'a: ca locuitorii Transilvaniei nu suntu demni nici de atât'a dreptu constitutiunalu, câtu se cuprinde in proiectulu camerei boieresci. In acést'a cestiune, dupa parerea mea, tertium non datur.

Mai am inca sa insemnu in urma atât'a: ca proiectulu boeriloru va intemeá fatia de constitutiunea patriei nóstre o mare neincredere si instrainare intre locuitorii Transilvaniei. Respunda istoriei pentru urmâri cu consciintí'a loru sufletésca acei'a, cari. cestiunea censului transilvanénu au transpusu-o pe acestu terenu dubiu

Intre astfelu de impregiurâri on. camera, pre mine numai un'a impregiurare me mangaie adeca: ca cestiunea censului transilvanénu chiaru si in caderea sea va fi petrecuta de simpati'a tuturoru barbatiloru liberali din Ungari'a; me mangaie: ca nu peste multu va sosí timpulu, candu in imperiulu Stului Stefanu in privinti'a dreptului civicu si politicu nu se va mai face deosebire intre cetatiénu si cetatiénu, intre confesiune si confesiune. Dee ceriulu sa nu fie prea tardiu!

Eu din partea mea nu primescu propunerea camerei boeresci resp. a comisiunei centrale. (Strigari: *Savotâmu!*)

Actionarii câiloru ferate române in pericolu!

II.

Patru copii se consultara spre a gasí unu jocu si se unira in sfersitu a se jucá d'a antreprenoru de câi ferate, consiliu de supraveghiare de banchieriu. Trei copii 'si impartira aceste roluri intre ei; alu patrulea copilu intrebà plangendu: dara mie ce rolu 'mi dati? — Tu, disera cei-lalti cu dispretiu, esci, déca vrei sa scii, prea prostu, cá sa iei parte la joculu nostru — dara stai! ne trebuie si unu prostu, poti dara sa fii actionariu!

Acésta anecdota ne vine in minte fâra voie, ori-cându ne gandimu la starea actuale, si nici de cum de invidiatu, a actionariloru câiloru ferate române.

Cându actionarii câiloru ferate române, dupa terminarea cestiunei Stroussberg, 'si incredintiara interesele loru consiliului de supraveghiare alesu in Berlinu, ei se credeau in dreptu, a asteptá, ca barbati, cari se bucurau in lumea financiaria de o reputatiune asiá de favorabila, 'si voru pune tóte silintiele si puterile loru spre a justificá increderea pusa in ei. Astadi cându putemu judecá tóta activitatea consiliului de supraveghiare, putemu dice fâra sfiala conformu adeverului, ca administratiunea loru a fostu mai multu decâtu usióra, déca putemu numí asiá faptulu cându cine-va este fórte generosu cu banii straini ce i s'a incredintiatu.

Sa probâmu ceea ce amu sustienutu mai susu.

Pasulu celu mai imprudinte ce'lu putea face consiliulu de supraveghiare, a fostu din capulu locului, ca a predatu constructiunea liniei celei noi precum si esploatarea tuturoru linieloru, la calea ferata a statului austriacu (Staatsbahn). Acést'a, ale cârei'a tempuri bune au trecutu in urm'a concurentiei numeróse ce i s'a produsu in Austro-Ungari'a, a cautatu demultu o ocasiune favorabile spre a-si intinde câmpulu operatiuniloru câtra orientu — cum se póte vedé si din aspiratiunile ei de multi ani in Serbi'a — unde, neavendu multi concurenti, sa póta fi óre-cum stapana autocrata si sa-i póta atrage o mare parte a transporturiloru orientale prin tarife corespundietórie, pentru liniele române, cari transporturi suntu indoitu productive si castigatórie déca se potu transmite pre liniele sele austro-magiare. Celu ce pune vre-o indoiéla in acésta asertiune, pre acel'a 'lu referimu la o clausa din conventiunea preliminata de curendu intre Staatsbahn si consiliulu de supraveghiare din Berlinu, care suna astfeliu:

„Resiedinti'a consiliului de esploatare va fi in Vien'a si i se va incredintiá lui directiunea suprema a câiei ferate. Acestu comitetu in unire cu guvernulu românu, va fixá tarifele si bugetulu, si va esercitá control'a.“

Pentru cuvintele susu mentiunate Staatsbahn austriacu nu s'a impotri-

---

FOISIÓRA.

Biografi'a lui Georgiu Brancoviciu, Contele si Despotulu, si despre maritele fapte ale lui.

(Fratele Metropolitului Sav'a Brancoviciu, si Istoriculu Serbiloru.)

(Urmare.)

In punctulu I-lea arata elu, cumca cu svatulu seu a abatutu pre marele Veziru dela dirimarea cetâtiloru imperatesci, ce acel'a si-a fostu propusu a face si a intocmitu pace intre ambele stapaniri. In punctulu alu 2-lea, cumca a descoperitu Resiedintelui imperatescu de Kindsberg in Constantinopole secretele si reutatiósele consilii ale unoru magnati din Ungari'a. Ér' in punctulu alu 3-lea insémna ca de timpuriu a facutu descoperire Majestâtii imperatesci despre planurile cele viclene ale capeteniiloru Transilvaniei, carii cadiendu dela credinti'a câtra Majestatea Sea au voitu sa predé Ardealulu turciloru. Mai adauge in punctulu alu 4-lea si acea cumca pregatirea turciloru spre cuprinderea capitalei cetâti Vien'a la anulu 1683 mai 'nainte a inscintiat'o cesariului prin Contele Csáki si pre multi robiti din Ungari'a rescumperandu-i cu banii sei ii a demisu. In punctulu alu 6-lea descrie, cumca in corecta traducere a impartasitu preagratiósele proclamatiuni provocatórie ale Majestâtii Sele Marelui Leopoldu tuturoru popóreloru crestine din Orientu, celui grecescu, serbescu, bulgarescu si romanescu indemnandule, cá sa nu se infrice a se predá sub scutulu preagratiosu alu casei imperatesci. Pre care dupa acea le a si pregatitu cu svaturile sele si pre totu poporulu l'a desceptatu spre credinti'a si servitiulu Imperatului si a adunatu multe osti, asceptandu gat'a demandatiunea Cesarului cá sa atace pre turci. Suntu si alte mai multe fapte ale lui care elu acolo le enumera prin puncte, dar' si aceste ni suntu de ajunsu a cunósce insufletirea lui spre eliberarea crestinatâtii si scaparea din jugulu turcescu.

§. 14. Intalnindu-se Georgiu dupa reintornarea sea din Constantinopole cu fratele seu Metropolitulu Sav'a si odihnindu-se câtu-va tempu s'au contielesu intre sine, a cere dela principele stapanitoriu concediu de a merge in tiér'a rusésca, un'a pentru a castigá milostenia, alt'a pentru de a vedé acea tiéra binecinstitória — dreptcredinciósa. — In acést'a inse multu au fostu impedecati prin domnii Ardélului câci aveau mare trebuintia de densulu cá de unu omu espertu in afaceri mari si periculóse (deórece numai prin multele lui silintie s'a fostu asiediatu pacea si liniscea in Transilvani'a dupa cum insusi marturisesce) totusi dobandindu invoire au ajunsu prin Poloni'a la Smolenscu, si de ací pre Dnipru la Moscov'a, unde dela binecinstitoriulu Imperatu Alessiu Mihailoviciu cu numele acest'a I-lea cu onóre s'au primitu in curtea cutârui Metropolitu din Moscov'a, si s'a incredintiatu implinirea trebiloru loru lui Artemonu Sergieviciu, unui boieriu fórte onestu. Iéra in câta onóre a avutu Imperatulu Alessiu pre Georgiu si pre fratele seu Sav'a, din aceea se póte vedé (suntu cuvintele lui proprii) câci cându s'au adunatu patriarchii: alu Alessandriei, alu Antiochiei si alu Moscoviei pentru unele trebi in an. 1668 in diu'a sântiloru Apostoli Petru si Paulu celebrandu-se Ddieesculu servitiu in presenti'a Imperatului (toti trei Patriarchii cu cei-lalti Archiepiscopi Metropoliti si Episcopi, in alu câror'a numeru si Metropolitulu Sav'a la sânt'a celebrare au asistatu). Imperatulu intrandu in costumulu imperatescu in biserica si dupa datina privindu preste poporu si vediendu pre Georgiu standu intre poporu, fâra de greutate l'a cunoscutu fiindu in vestminte straine, si tramitiendu la elu pre principele Bogdanu, intâiulu consiliariu si postelniculu lui, care apropiandu-se de elu i-a spusu salutarea imperatésca si a disu: Inalti'a sea imperatésca doresce a te intrebá cum te afli cu sanatatea, si i-a aretatu scaunu intre boierii imperatesci, iéra densulu cu umilintia multiamindu a intratu in scaunu, aflandu-se lânga elu Artemonu Serghieviciu, si asiá s'a finitu servitiulu ddieescu. Nu indelungu dupa aceea au petrecutu densii acolo, ci s'au reintosu iérasi in Transilvani'a, de-si multu s'a incercatu Imperatulu celu putienu pre Georgiu a-lu retiené la sine. Inse pentru fric'a si pentru suspiciunea tradârei, nici decum n'a cutediatu fratele seu Sav'a a-lu lasá acolo, dreptu aceea s'au si demisu ambii a se reintorná in pârtile sele, ce s'a si intemplatu in acela'si anu 1668.

Capulu VIII.

§ 1. — — — — — — — — —
— — — — — — — — — — — —

Intru aceste a petrecutu Georgiu dupa reintornarea sea din Russi'a cu fratele seu Sav'a viéti'a sea mai bine de diece ani in multa strimtorare decâtra Calvini, carii erau fórte puternici pe timpurile acele, despre ce s'a amintitu mai susu in biografi'a Archiepiscopului Sav'a. In fine a fostu constrinsu Georgiu a se dá in laturi de invidia si a fugitu in Romani'a transalpina la principele Sierbanu Cantacuzino rudeni'a sea, precum acolo in biografi'a lui Sav'a § 18 s'a insemnatu.

§ 2. Dupa esirea sea din Transilvani'a aflanduse Georgiu in anulu 1681 la Sierbanu, a intielesu Ladislau Csáky (a fostu acest'a maghiaru de rel. rom. cath. conte din familia vechia, antâiulu boieriu ardelenescu, omu istetiu si bine priceputu) dela solulu Romaniei transalpine Constantinu Brancoveanu (acest'a a fostu inruditu cu Georgiu, câci dupa sânge ambii se trageau precum dela Cantacuzeni, asia si dela Basarabi) cumca Georgiu se aflá in Romani'a transalpina sciindu si despre facut'a propunere si contielegere a soliloru imperatesci cu Georgiu Brancoviciu si cu patriarchulu Massimu, s'a sculatu si a mersu la celu de atunci resiedinte imperatescu Contele Kaprara si cu deamenuntulu i-a descoperitu tóte despre Georgiu si despre ungerea lui intru Despotu Avendu despre acést'a si insusi solulu scire s'a consvatuitu cu Csáky cum ar' poté avé convorbire cu Georgiu Brancoviciu, disulu Despotu alu Sloveno-Sirbiloru, si prin midilocirea lui sa faca impreunata contielegere cu Sierbanu, principele Romaniei transalpine si cu tóte popórele de ambele limbe in comunulu folosu a tóta crestinatatea.

§ 3. Tóta implinirea lucrârii aceleia luandu-o pre sine contele Csáky. cu multa primejdie a tramisu prin servitoriulu seu Andreiu Toth epistola lui Georgiu Brancoviciu, rogându-lu, sa-i midilocésca la Sierbanu libera vevitu multu, cându i se facù propunerea a primí din „afacerile Romani'a“, si dupa putiene negotiâri ea se declarà gat'a, a jucá rolulu de liberatória in nevoia si a vení in ajutoriulu sermaniloru actionari. In ce modu ea a facutu acést'a, se va aratá mai josu. Voimu numai a constatá mai intâiu ca, din punctulu de vedere economicu, nu i se póte reprosiá ei nimic'a pentru tóta procederea ei de pâna acum, câci cine are ocasiune a obtiené unu profitu bunu pre cale legala si refusa acésta ocasiune din motive morale, este — celu putienu dupa practic'a moderna — unu neghiobu! Cine inse, in casulu de fatia, a fostu neghiobu — acést'a nu trebuie sa o mai discutâmu!

Indata ce Staatsbahn se instalase in Bucuresci, ea incepù a desvoltá unu aparatu, pare ca aru fi fostu vorb'a de a cladí o cale ferata Pacifica. Directorulu generalu avea (si are inca) unu salariu, care este de cinci ori mai mare decâtu acel'a alu unui directoru generalu in Germani'a, pre lânga elu functiunau (si functionédia inca) mai multi directori centrali platiti in modu stralucitu, si o armata de impiegati. Dupa câte scimu chiaru guvernulu nostru gasí, ca acestu bugetu este esorbitantu si elu ocasionà o scadere órecare, parte prin reducerea lefiloru subalterni, parte prin concediarea acestor'a; capii servitiului remasera inse cá mai inainte in posessiunea sinesureloru loru celoru grase. Dupa unu scurtu tempu, constructiunea liniei Chitil'a-Pitesci, care se scie ca fusese data intreprindiatoriului Ulain, se luà dela elu si fu esecutata in regia. Nu vomu discutá ací, déca acésta mesura a fostu intr'adeveru necesaria, trebuie inse sa accentuâmu ací cu totudeadinsulu, ca la constructiunea liniei mentiunate s'a procedatu cu o risipa curatu esorbitanta, o risipa care merse asiá de departe, incâtu se platea la muncitori ordinari cari se multiamesce cu o plata dilnica de 3—4 franci, pâna la 10 franci pe dî.

Acestu faptu ni se comunica de intreprindietori demni de tóta credinti'a, si se póte conchide de ací ce „spese estraordinarie“ trebuie sa se fi facutu de acei, cari au participatu imediatu la lucrârile de constructiune!

Déca consiliulu de supraveghiare din Berlinu aru fi voitu sa interpuna veto alu seu contr'a acestoru chieltueli esagerate, Staatsbahn i-aru fi respunsu:

„Ori ne incuviintiati sumele cerute de noi, ori nu putemu terminá constructiunea la terminulu fipsatu si societatea actionariloru va suferí penalitâtile prevediute pentru asemenea casu, adeca va perde totu aceea ce are de perdutu.“

Ací aru fi fostu momentulu cându consiliulu de supraveghiare aru fi trebuitu sa-si reprosiedie pripirea ei si sa ia mesuri, cá sa administredie in viitoriu averea actionariloru in modu mai conscientiosu, adeca mai cu economia, si a scapá in acela'si tempu de cursele viitórie intinse de Staatsbahn austriacu. Este indestulu de doveditu ca consiliulu de supraveghiere nu a facutu acést'a si nu ne remâne nimic'a altu de facutu, decâtu a considerá pre barbatii cari compunu acestu consiliu intieleptu, séu cá fórte naivi, séu cá. . . . . .

Cladirea liniei Pitesci-Verciorov'a erá sa incépa si Staatsbahn austriacu, care voiá sa tréca si ea odata cá amica a economiei, decise a nu esecutá acésta cladire in regia, cá fiindu prea scumpa, ci a o concedá prin licitatiune. Acésta procedere pare fórte corecta la prim'a vedere. Dara óre este asiá si in faptu? — Actionarulu sa judece singuru: Staatsbanulu austriacu are o clausa in conventiunea ei cu societatea actionariloru, care otaresce ca la concedâri de antreprise, ofertele mai mari trebuiescu preferate celoru mai mici, déca cei ce facu oferte mai mici nu dau garantie suficiente. Se intielege ca si in casulu de fatia cei cari oferau pretiuri mai mici si mai avantagióse nu au datu garantie suficiente, si deci acei antreprenori cari cereau pretiuri mai mari dandu „garantie mai mari“ capetara constructiunea liniei prin licitatiune!

Inutilu a spune cum s'a mesuratu „marimea garantiei!“

Parol'a acum erá: bani, bani, bani! Câci capitalulu de constructiune se topise fórte rapede si plasarea deplina a tuturoru prioritâtiloru se aratà imposibila. In locu inse cá, in vederea obiectului asiá importantu, sa convóce o adunare generale estraordinaria si sa culéga parerea cctionariloru in privinti'a modului de procurare a baniloru, consiliulu de supraveghiare gasí de cuviintia a acceptá avansurile facute, cu bunavointia si afectuositate, de câtra dlu Bleichröder, societatea de escomptu si Staatsbahn austriacu, fâre a se ocupá câtusi de putienu cu consecintiele fatale ce trebuiá sa produca pentru actionari conditiunile cu cari se acordara acele avansuri.

Aceste conditiuni suntu: cá nu numai sa se amanetedie numitului consortiu de avansuri tóte veniturile din garanti'a statului si din recetele esploatârei, dara sa se afectedie si tóte veniturile fâra esceptiune pentru plat'a avansuriloru pâna la deplin'a loru stingere.

Prin acésta conditiune draconica, distribuirea vre-unei dividende se face naturalminte imposibila pentru unu siru intregu de ani.

Cine se mai póte mirá, dupa cele espuse mai susu, ca actiunile suntu intr'o cadere continua?

„Cur. d. Buc.“

Branu in 16 Novembre 1874.

Cum s'aru putea nasce o emulatiune agera intre invetiatori pre câmpulu pedagogiei?

Toti de tóte pârtile, pre tóte terenele s'au desceptatu mai multu séu mai pucinu, toti dau semne de viatia, toti cauta a propasí cu pasi rapedi, fie-care in sfer'a sea de activitate, numai dara chiaru numai noi invetiatorii poporului dormimu inca somnu adencu; numai noi nu ne-amu desceptatu, numai noi nu dâmu nici macaru celu mai micu semnu de viatia, in sfer'a nóstra de activitate pre terenulu celu mai maretiu si mai nobilu alu pedagogiei. Pre câtu este terenulu pedagogiei de vastu pre atât'a este si de sterilu, din causa ca nimenea nu se intereséza de elu. Cu unu atare indiferentismu nu-lu potu deduce si reduce, de câtu la un'a din doue cause, adeca: ori ca noi invetiatorii preste totu suntemu prea slabi si ne demni de chiemarea nóstra, ne pricepetori de afacerile nóstre si ne rusinâmu a esì in publicu cu parerile nóstre spre a ne consolidá in corporatiuni mai mari; ori ca din caus'a saraciei si a ne ajunsuriloru preste mesura, suntemu desperati cu totulu vediendu ca nimenea nu-si mai aduce aminte de noi. Fia ori si ce causa va fi, destulu ca e lucru fórte tristu, câci invetiamenstagnéza. Nu amu inse la ce mai lungí cuventulu, astadi nici cuvintele celui mai mare oratoru nu ne folosescu: ci numai singuru faptele si ajutoriulu realu. Dara sa trecu pucinu mai departe: Noi avemu „Asociatiunea Transilvaniei“ care are maretiulu scopu de a latí literatur'a si cultur'a poporului românu, acést'a este intru adeveru unu scopu maretiu.

Dara óre scopulu nostru a invetiatoriloru poporului care este? — Intru adeveru totu unulu si acelasi.

Dara sa lasâmu sa vorbésca alti barbati in privinti'a acést'a si sa faca asemenare! iéta dara:

„Oper'a cea mai folositória, cea mai sânta, cea mai crestinésca, cea mai patriotica ce-'si póte propune cine-va astadi este:

„Instructiunea si educatiunea poporului“ „iéta cea mai mare binefacere! iéta triumfulu civilisatiunei!“

„Si iérasi: „Nimicu nu e mai putenicu in lume de câtu o credintia ne stramutata, o convictiune intima, o sperantia mântuitória; si in inimile june si generóse . . . . nu póte decide credintia mai inalta, convictiune mai profunda, sperantia mai mântuitória de câtu acea ce o póte inspirá cea mai sacra si patriotica idea: Instructiunea si educatiunea natiunei nóstre românesci, si iérasi mai departe:“

„Un'a buna educatiune este cea mai mare binefacere ce unu copilu póte primí; ea póte mai bine de câtu ori-ce sa asigure fericirea sea si sa-lu puna mai pre susu de capriciele averei si ale positiunei sociale.“ C. Esarcu. (a se vedea „fói'a societâtiei pentru invetiatur'a popor. rom. nru 1 pag. 12 19, 29 si 30.)

Unu altu barbatu renumitu dîce:

---

nire la densulu. In care epistola cu grósnicu juramentu se deobliga Csáky cu promissiune, cumca viéti'a sî mórtea sea, norocirea sî nenorocirea va avé-o comuna cu densulu sî nici la o intemplare nu se va retrage densulu. Cumca contrariloru lui va fi vrasmasiu neimpacabilu chiama de marturie pre sufletu pre Ddieu sî mântuinti'a sufletului seu o pune legatura pre lânga propri'a sea subscriere sî indatinatulu sigilu. In Constantinopole 15 Sept. 1681. (De va avé cine-va voie juramentulu acest'a alu cetí pre limb'a magiara, câci in aceea este scrisu, lu va aflá in istori'a lui Brancoviciu in Cartea a 5-a pag. 1643). Primindu Georgiu epistol'a lui Csáky sî intielegendu propusulu lui, dara mai vertosu privindu la cererea lui Kaprara, aducendu sî pre lânga acea aminte de vechile tocmele cu residentii imperatesci, carii au fostu mai nainte, a impartasitu epistol'a acea cu principele Sierbanu sî dupa ce s'au svatuitu s'a demandatu lui Cantacuzino Brancovénu sa tramita pre Csáky, cu ce modru va scí elu, la densii. Acel'a aflându ocasiune binevenita a tramísu pre Csáky cu curirulu domnescu la principele seu, care ajungendu acolo a fostu primitu cu frumósa onóre sî propunerile lui s'au luatu in considerare. Sî asiá asceptau punerea in lucrare a faptei sî a svatului, ca cum se va impliní.

§. 4. Turburârile domestice din Ungari'a (numirea Ungari'a devine dela cuventulu slovenescu Ugoria, ce va sa dîca: Munteni'a) incepute sub conducerea lui Tököli s'au preinschimbatu in grozavu resbelu. Câci Tököli acel'a facundu legatura cu Imperatulu turcescu sub unele conditiuni l'a chiematu intru ajutoriu asupr'a Cesarului. Sultanulu Mehemetu, Imperatulu turcescu, a ajunsu cu multa putere la Belgradulu serbescu in anulu 1683 si de acolo a tramisu pre marele veziru Kara Mustafa Pasia cu vreocâteva sute mii a armatei, ca sa cuprinda Vien'a. Vediendu Csáky, cà patria sea se afla in cea mai din urma ticalosia s'a turburatu in sufletu, si cu atâta mai virtosu s'a rugatu prin midilocirea lui Brancoviciu de Sierbanu, sa-i concéda pentru comunulu folosu a face calatoria la Cesarulu Romanu, si dimitienduse a calatoritu prin Moldovi'a, Poloni'a si Sílesi'a, si ajungandu la curtea imperetésca a facutu cunoscute tóte svaturile facute intre Kaprara si Sierbanu pentru aperarea si folosulu intregului neamu crestinescu, si tóta pregatirea turcésca asupr'a capitalei cetâti a Cesarului. Imbarbatanduse prin insciintiarea acést'a Lepoldu Cesarulu a adunatu osti din totu Imperiulu romanu, in câtu a potutu mai curundu, si a chiamatu intru ajutoriu si pre regele Poloniei Ioanu Sobietzki si cu norocire prin ajutoriulu lui Ddieu imprasciindu tóta puterea turcésca a profugat'o si au eliberatu cetatea de amenintietoriulu periclu.

§. 5. Finindu-se preamarit'a acea invingere voiau crestinii a intinde armele mai departe de a eliberá tierile crestine de plangerosulu jugu turcescu, din caus'a acést'a precum lui Sierbanu Cantacuzino, asiá si lui Georgiu Brancoviciu Despotului s'au tramisu diploma de provocare cu daruri imperatesci prin mân'a mai susu numitului conte Csáky. Si pentru mai luminat'a incredere a soliei acelei'a, s'a datu lui Csaky in societate presbiterulu burgonesu Antidiu Duno. Carii venindu la Sierbanu i-au facutu cunoscute feliurite insciintiâri si lucrâri intreprinse in alte pârti spre ajutoriulu Cesarului. Tramisii acei'a in lung'a aceea convorbire s'au silitu a resculá pre toti crestinii orientali in contr'a comunului vrajmasiu alu numelui lui Christosu, dara mai vertosu pre serbi si pre români, câror'a mai de multe ori s'a apromisu in numele Cesarului nu numai vechi'a loru libertate si stapanire, ci in patri'a loru si datinele si legea loru precum cea cetatienésca asiá si cea bisericésca. Inca mai avemu, au disu tramisii, a vi propune un'a cerere in numele Cesarului, ca déca este cu potintia, Georgiu Despotulu sa mérga in tiér'a rusésca la stapanitorii de acolo Ioanu si Petru Alexieviciu si sa-i indemne a apucá armele in contr'a vrajmasiului comunu. In asemenea chipu, ca in numele principelui Sierbanu sa se tramita soli la Cesarulu Romanu. Inse propunerea aceea s'a vediutu a fi fórte grea, la carea au primitu asiá respunsu: cumca, acést'a nu se póte impliní pentru fric'a turciloru, de órece in intreprinderea acést'a jace mare periculu, câci Georgiu Brancoviciu este cunoscutu in tóte pârtile din pregiuru, si caletori'a nu póte remané ascunsa; ci altu cine-va sa fia tramisu in loculu lui la Moscv'a, iéra la Cesarulu Romanu fâra intardiere, cându prin tiér'a Transilvaniei se va deschide calea, ce va tramite solia.

§ 6. Fiindu aceste asiá pregatite, prin svatulu celui prea inaltu s'a binecuventatu armele lui Leopoldu si din dî in dî sporeau in invingeri alungându pre turcii din Ungari'a, eliberându cetâtile si satele de silnici'a loru bá si cei reu cobitori din patrie vediendu pre aperatoriulu loru alungatu cu rusine s'au intorsu si au fugitu. Asemene si in anulu urmatoriu 1685 migrându mai bine de o mie de turci in Croati'a au cuprinsu locurile cele mai de capetenia. Intru tóte, anii acesti'a si cei urmatori au fostu nenorocosi pentru turci, câci in tóta lovirea iuvingendu-se cu rusîne predau cetâtile lui Leopoldu, precum au fostu constrinsi a predá cesarului Bud'a, Segedinulu, Cincibiserici, Sicleulu, Simontornea, Caposivarulu, Dard'a si cele-lalte locuri pâna la Drav'a si au curatîtu tóta Ungari'a de putórea turcésca. Pentru acea a pusu Sultanulu Mehmet altu viziru óstei sele si l'a tramisu cu multi varvari la Osecu in Slavoni'a in an. 1687. Iéra beliducii crestinesci Carolu ducele Lotaringiei, Ludovicu alu Badenului si Emanuilu electórele Bavariei prefacenduse a fugi au momitu pre turcu in lat'a campia a Mohaciului si cu mâna tare a ucisu 8000 de vrajmasi, ér' 2000 au prinsu. Si cu acést'a preamarita invingere au isbanditu mórtea regelui Ludovicu. Dupa acést'a au cuprinsu crestinii Oseculu, Valpora, Vucovarulu, Sothinulu, si celelalte locuri asemene si in Sirmiu, Slancamenulu, Carlovitiulu, Varadinulu, Erdutulu si álte locurì le au smulsu din mânele turciloru. Curundu dupa acést'a au cuprinsu Pojega, Bropulu si Gradisc'a si astfeliu au supusu intréga Slavoni'a stapanirei Cesarului.

(Va urmá.)

„Scól'a da poporului instructiunea si lumin'a; instructiunea si educatiunea natiunala; iéta stindardulu impregiurulu cârui'a convocâmu cá sa se intrunésca toti românii cei ce 'si iubescu cu sinceritate si din inima tiér'a si dorescu sa o védia ajunsa la unu limanu mai ferice." (Carolu *Rosseti* idem. nro 6 pag. 6.)

Sa audimu inse si mai departe pre altu barbatu renumitu, in asta privintia! iéta ce dîce: —

„Libertate, constitutiune, buna administratiune, justitia, armare generala, comerciu si industria natiunala, romanismu, natiunalitate, Romani'a mare si tare: eata vorbele frumósa ce in tóte dîlele, in tóte foile publice din tóte gurile si pre tóte tonurile audimu mereu sunându la urechile nóstre. Dara pentru o buna si temeinica crescere a junimei, pucine, fórte pucine voci se radica si acestea se pierdu pâna acum in desiertu.

Aru cautá (ba trebuie) inse odata sa ne convingemu ca: fâra o buna si solida crescere, nici libertate, nici constitutiune, nici comerciu si industria natiunale, nici Romani'a tare si mare in veci nu vomu putea fundá pre base adeverate si trainice. Asiá este! fâra o buna sistema de crescere natiunala nu este mântuire pentru romanismu; si cine mai cugeta astadi altmintrinea este: séu amagitu séu amagitoriu!" etc. etc. etc. (a se vedea fói'a pentru invetiatur'a popor. rom. nru 2 pag. 130) I. C. *Massimu.*

Eu asiu mai avé multe, inca fórte multe de a vorbí in asta privintia, inse acum nu mai potu! citatulu din urma mi-au taiatu firulu, mi-au astupatu gur'a fiindu ca ceea ce asiu descoperí eu prin descrieri lungi, acestu citatu cuprinde in termini scurti si fórte precisi convingerea mea intréga si deplina. Asiá dara iéta din aceste citate se póte vedé si cunósce fórte bine, care este missiunea invetiatoriloru si la ce scopu tientesce; si pre lânga tóte acestea destulu de chiaru se póte vedé, câtu de pucinu se intereséza protectorii nostri de noi, de chiamarea nóstra si de scopulu nostru. Mam'a nóstra dulce, „Asociatiunea Traniei pentru literatur'a româna si cultur'a poporului românu" aru fi trebuitu si aru trebuí inainte de tóte noue ínvetiatoriloru sa ne dee totu sucursulu posibilu spre a ne radicá din pulvere si a ne scóte din intunereculu, in care jacemu coplesiti. Trebuie si trebuie sa ne dee mâna de ajutoriu spre a ne consolidá si incuragiá in afacerile nóstre.

Asiá este! inse cum sa ne ajutoreze? In care directiune? Iéta cum! — Mam'a nóstra „asociatiune" sa deschida si publice premii pentru anumite opuri scolastice, a câror'a necesitate e mai ardienda; sa puna premii chiaru si pentru elaborarea unoru teme pedagogice; pentru a câroru censurare sa se aléga unu comitetu din barbati ne specialitate, care sa aiba in sarcidarea a propune compunerea opuriloru intre marginile cuvenite; a alege teme feliurite mai mari si mai mici, mai grele si mai usióre din pedagogia dupa impregiurâri si apoi cele mai bune ale premiá, si ale dá invetiatoriloru sa le puna in pracsa. In modulu acest'a crediu eu, ca mam'a „asociatiune" aru impliní cele doue puncte principali de prim'a necesitate si anume: a) ca uda arborele la radecin'a lui si cultiva pamentulu din pregiurulu lui; si b) s'aru nasce o astfeliu de emulatiune intre toti invetiatorii poporului, in câtu in scurtu tempu amu vedé lucruri si fapte implinite de care noi astadi — póte — nici idea nu avemu. Fia-mi permisu, a face dulcei nóstre mame „asociatiune" o observatiune, adeca: sa nu mai cerce a cultivá, mai intâiu ramurile bá nici chiaru trunchiulu arborelui, — nostru natiunalu, — ci inainte de tóte sa cultiveze arborele la radacin'a lui, si pamentulu din pregiurulu lui, câci bunatatea séu reutatea, viati'a séu perirea arborelui depinde dela radecinile lui. Radecinile arborelui inse suntu scólele poporale cu invetiatorii loru. Altu servitiu mai bunu si mai mare nu póte aduce nimenea patriei de câtu prin instructiune si educatiune; acum cá de incheiere fia-mi permisu a intrebá cu marele Cicerone:

„Quod munus reipublicae adferre majus meliusque possumus, quam si docemus atque erudimus juventutem?"

„Sapienti sat!"

Theodoru *Popu*
invet. primariu.

Romani'a.

Portile cameriloru nóstre legiuitóre s'au deschísu; s'a deschisu intrarea in locurile, de cari depinde sórtea tierii, unde se decide in bine si in reu, unde se tratéza despre fericirea séu nenorocirea acelora, cari le au datu nascere.

Creându parlamentulu, locuitorii tierii erau de opiniune, ca de atunci inainte nu voru mai avé nevoe sa se ocupe de destinele loru, câci acést'a grija au confiat'o delegatiloru loru, cari forméza in totalitatea loru notiunea de parlamentu.

Acést'a colectivitate de ómení, are prin urmare o datoria santa de implinitu, aceea de a aretá prin faptele loru, ca poporulu nu s'a incelatu dându'si arm'a din mâna si incredintiand'o trimisiloru sei.

Datoria grava pentru unu omu consciintiosu, arma redutabila cu doue taisiuri. Vai de acela, care nu scie sa 'si implinésca datori'a séu nu scie sa manueze arm'a.

Inainte, in timpurile vechi, cându representantii natiunloru se aduná intr'nuu locu liberu, cându parlamentulu loru avea dreptu acoperisiu bolta cerulu si in locu de parchete érba verde, cându domnulu loru siedea pe tronu sub unu arbore, incongiuratu de consilierii sei, pucinu se vorbea si multu se facea.

Cestiunile cele mai de capetenia se resolveau intr'unu timpu relativu fórte scurtu, de óre-ce fie-care se gândea maturu inainte de a vorbi, si n'avea acea ambitiune moderna déra falsa sa stralucésca cu talentulu seu oratoricu in prejudiciulu esintiei lucruriloru care erau sa se discute.

Fie-care n'avea alta ambitiune de câtu aceea de a dice ce este dreptu si pentru binele comunu, câci altminterea era espusu sa fie persiflatu de multimea adunata a poporului care ascultá.

Cu transformarea localului, s'a transformatu si modulu. Astadi trimisii natiunii siedu in palate maretie impodobite cu totu lucsulu, in locu de bolta cerului unu tavanu zugravitu cu arta, in locu de érba verde covóre si parchete, in locu de pucine cuvinte serióse si pline de intielesu, discursuri lungi de oratoria stralucitória, pline de efectu, déra adesea ori cu fondulu golu.

Inaninte se hotarea a se declará resbelu séu pace cu doue cuvinte: acuma lucruri neinsemnate in sine, provóca interpelatiuni însîpide si ostenitórie audiului, desbateri infructuóse, atacuri pessonale care 'si-au loculu ori-si-unde voiti afara numai intr'unu parlamentu, si cânda la sfârsitu te puni sa faci bilantiulu, gasesci ca multu s'a vorbitu si pucinu s'a facutu.

Déra de! ce sa facemu? asiá neamu facutu si nu ne mai putemu schimbá. Amu adoptatu devisa vicléna, ca tocmai acolo unde lipsescu idee si notiuni, cuvinte splendide suntu la loculu loru, câci ast-feliu multimea nu póte cunósce lips'a, si crede ca déca vorbimu atâta apoi negresitu ca trebue sa avemu si dreptu, si striga bravo! aplauda pe oratorulu si 'i da epitetele cele mai frumóse. Intieleptulu insa se mâhnesce, si se duce acasa plinu de ingrigire.

Parlamentulu nostru s'a deschisu si ast-timpu cu unu Mesagiu Domnescu, si a pusu in fine capetu combinatiuniloru celoru mai fantastice ce ne faceamu si citému in dilele din urma. Stâmu acuma inaintea realitâtii

Ni se anuntia multe lucruri ce suntu de facutu in sesiunea acésta, si unele carî s'au savârsitu pâna acuma. Mesagiulu se multiumesce cu o enumerare simpla de diferite puncte, nu promite pré multu déra nici pré pucinu.

Florile oratorice lipsescu cu totulu in acésta espunere a guvernului, ba, in unele locuri chiaru ni s'a parutu laconicu.

Amu fi doritu cá sa se fi disu ceva mai multu despre relatiunile nóstre cu puterile strâine, sa ni sa fi vorbitu mai pe largu asupr'a acestui punctu vitalu alu esistentiei nóstre, fie numai spre a curmá sgomotele cele mai incredîbile atâtu in intru câtu si in strainatate.

Sperâmu insa ca guvernulu va avé destule ocasiuni de a se esprima, asupr'a acestoru relatiuni, si case va grabí fâra a fi provocatu, a face din punctulu de vedere ca tacerea lui va da érasi unu alimentu nou la felu-de-felu de combinatiuni.

Este bine cá mesagiulu sa se esamineze cu acea linisce si cu acelu sânge rece, cu care elu a fostu conceptu si oferitu. Déca 'lu vomu judecá cu pasiune, nu vomu mai fi in stare sa ne dâmu socotéla de spiritulu care a predominatu la elaborarea lui, si ast-feliu nu o sa'lu mai putemu intielege.

Dupa noi, guvernulu a voitu sa ne spuna prin form'a discursului, ca nu-'si face ilusiuni, ca lucréza cu luare aminte si precautiune pentru inaintarea tierii, si ca prin urmare nu vrea sa ne faca ilusiuni nici noua, si ca si noi amu trebui sa urmâmu calea pe care a apucat'o elu.

Sa ne intielegemu bine, noi facemu abstractiune de punctele enumerate, pe care nu le vomu esaminá acum, si espunemu numai impresiunea ce a facutu asupr'a nóstra forma si conceptiunea discursului de deschidere.

Noi amu crede ca chiaru déca ne-amu incelá in impresiunea nóstra, totusi ar' fi bine sa presupunemu ca asiá este séu aru trebui sa fie, câci numai mergendu si inaintându ast-feliu vomu ajunge la scopulu doritu.

Romaniei si poporului ei, le trebue o inaintare graduata si fâra pripire. Natur'a nu sufere o departare din acést'a regula pe care ea o observa in tóte cercurile ei, ea nu sufere sarituri estraordinarie, de óre-ce esistintia si frumusetia ei consta togmai in acésta regularitate si inaintare graduata.

Unu statu, unu poporu care nu se conformédia acestei reguli 'si perde echilibrulu si merge dreptu spre peire.

Poporulu nostru este teneru si plinu de inteligintia, sa'lu invetiâmu déra, sa'lu educâmu, sa desvoltâmu calitâtile lui cele frumóse care astfeliu se perdu si remanu fâra valóre, ba potu deveni vatametórie chiaru, déca se conduce pe cale gresita. A cui inima nu se umple de bucurie, cine nu tresare de placere si de mândrie cându se gândesce ce ar' puté deveni Romania, déca poporulu ar' fi luminatu? Cine n'ar vré sa 'si sacrifice viétia pentru acestu tielu frumosu! Ei bine, éta ce ar' trebui, sa se gândésca camerile nóstre, deputatii nostri, diaristic'a nóstra.

Statulu nostru este teneru si plinu de vigóre si bogatie, sa'l ducemu déra cu incetulu inainte, sa chemâmu la lumina dîlei atâtu vigórea câtu si bogatia lui, prin mesuri intielepte si conforme cu starea in care ne gâsimu. Éta ce ar' trebui sa faca guvernulu, si in care lucrare ar' trebui sa fie ajutatu de representantii natiunii.

Lasa-se la o parte tóte animositâtile personale si de partite, departéza-se acestu spiritu perniciosu, care impedeca desvoltarea proportionata a Statului nostru.

Suntemu siguri ca nici unulu de la guvernu séu de ai guvernului, si nici unulu contra guvernului nu vré reulu tierii, ca toti voru binele ei, fericirea generale — ei bine, unésca-se printr'unu aventu puternicu si unanimu si facâ din acésta tiéra ceea ce poseda.

Faca pace toti delegatii natiunii, si unésca-se toti la oper'a cea frumósa.

Nici unu momentu nu este mai favorabilu de câtu acesta, nici o sesiune mai buna de câtu acésta, care este cea din urma a camerei de deputati si cea d'intâia a senatului reinoitu.

Gândésca-se fie-care ca interesulu seu índividualu si opiniunea sea individuala, este unu atomu, unu nimicu in comparatiune cu interesulu si opiniunea totalitâtii, si, inca o data, uniti-ve, lasati intrigile si certele la o parte, si istori'a ve va pastrá o memoria stralucita. „C. de Buc."

Concursu.

Dupa parintésc'a incuviintiare a Veneratului consistoriu archidiecesanu din 1. Noembre nro 2629. B. consis. 1023|1874. pentru vacant'a parochia de clasa a III, Comun'a Glamboc'a se escrie prin acést'a concursu pana in 20. Decembrie. a. c.

Emolumintele suntu:

a) langa cas'a parochiala productulu dela 8 Iugere de pamentu aratoriu si de fenatiu de portiune canonica.

b) dela 84 familii câte una di de lucru si stola specificata in Sinodulu parochiale dupa conclusele Sinodului protopresviterale, care impreuna computate dau un'a sum'a de 403 fl. 70 cr. v. a.

Doritorii de a ocupa acésta statiune au de asi asterne petitiunile loru instruite in sensulu statutului organicu § 13. la subscrisulu pana la terminulu de mai susu.

Nocrichiu, in 20. Noemvrie 1874.

In contielegere cu comitetulu parochiale.

G. Maieru,
adm. protopopescu.

„ALBIN'A"

Institutu de creditu si de economii in Sabiiu.

primesce *depuneri de capitale spre fruptificare:*

a) pre lânga anunciarea radicârei in sensulu statuteloru, cu 6% interese;

b) sub conditiune, de a se anunciá institutului radicarea depunerei la trei luni inainte, cu 6½ %;

c) sub conditiune, de a se anunciá institutului radicarea depunerei la siése luni inainte, cu 7% interese.

Cu privire la conditiunile b) si c) depunentulu are a se dechiará in dîu'a depunerei; câci altcum inlocarea se va privi cá urmata sub conditiunea a).

Interesele incepu cu dîu'a, care urméza dupa dîu'a depunerei si incéta cu dîu'a premergatória dîlei, in care se radica depunerea, cu acelu adaosu inse, ca numai dela acele capitale se dau interese, cari stau depuse la institutu celu putienu 15 dîle.

Depunerile tramise prin posta se resolvu totu déun'a in dîu'a primirei prin spedarea libelului la adres'a deponentului.

Sabiiu, 25 Novembre 1874.

Directiunea institutului.

Redactoru respundetoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a si tipariulu tipografiiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 94. ANULU XXII.

Sabiiu in 28 Novembre (10 Decemb.) 1874.

Présânti'a Sea P. Episcopu Mironu Romanulu, alesu Archieppu si Metropolitu, a plecatu Luni cu trenulu de sér'a spre Aradu.

Congresulu a terminatu siedintiele ordinarie de asta data Dumine c'a trecuta cu aceea ca s'a prorogatu pre mai multe luni. De asta data se va intruní in dîlele cele mai de aprópe*) numai celu electoralu pentru instalarea Archiepiscopului si Metropolitului, dupa dobandit'a intarire préinalta.

Sabiiu 27 Novembre.

Astadî se desbate in diet'a Ungariei o intrebare, dela a cârei deslegare aterna alte multe si de mare insemnatate. Este proiectulu de indemnitate pentru ministrulu de financie, care inca dela pertratarea din comissiunea financiaria a facutu fórte multu sgomotu in lume. In 3. Decembre a. c. numai 4 membri din comissiunea respectiva votara pentru proiectu, ceilalti contr'a. Ministeriulu a vediutu in votulu acest'a unu votu de neincredere si au si resuflatu in publicu faime preste faime, sciri preste sciri, ca ministeriulu Bitto-Ghyczy se va retrage. Dela 3. Decembre incóce a fostu discutatu evenementulu acest'a cându mai domolu, cându mai cu veementia; o resolutiune a cestiunei va da inse numai diet'a póte in siedinti'a de astadî.

Auspiciele guvernului suntu de asta data putienu favorabile. Partidei celei mari si compacte de óre-cându a lui Deák, se vede, ca i lipsesce astadi cementulu. In sinulu ei se afla lonyaisti, gorovisti, sennyeisti, cari au aspiratiuni deosebite, aspiratiuni prin cari partid'a mai curendu se póte dismembrá cu totulu, decâtu sa se tiena compacta, cá pâna acum. Afara de aceste se afla in fatia cu o partida rivale, carea pandesce dupa ocasiunea, care sa o conduca la frenele guvernului.

Tisza, conducatoriulu centrului stângu, se pregatesce dejá pentru eventualitatea acést'a. Elu stà cu partid'a lui de a se asiediá pre fotoliurile ministeriali de tempuriu, câci dupa trecerea periodului presentu, la alegerile fiitórie, cine mai scie ce se póte intemplá.

„Ellenör“ organulu lui Tisza dice in privinti'a acést'a, ca partid'a este gat'a a primí regimulu pre basea de acum, déca se va bucurá de increderea monarchului si de spriginulu constitutiunalu a unei majoritâti in dieta. Acela'si organu motivéza acceptarea basei de astadi cu aceea, ca altcum aru fi periclitatu parlamentarismulu si o grupare sanatósa a partideloru in laintrulu tierei

Asiá dara numai ministeriulu sa vrea pre partid'a, partid'a este invoita cu ministeriulu.

Partid'a cea vechia si va reculege si astadata tóte puterile si se va grupá in giurulu ministeriului Bitto-Ghyczy, cá sa mantuie tiér'a de o crisa in tempulu celu mai fatalu. Este intrebarea inse, ca va avé resultate durabile pre venitoriu mantuirea de astadî. Situatiunea e atâtu de grea incâtu fâra de contrari afara de partida si este problematica, cu atâtu mai problematica este inse cându crepaturile se vedu dejá pre paretii edificiului partidei. Amu amintitu mai susu de unele nuancie si uitasemu pre un'a totu asia de insemnata, pre cea a „partidei maghiare“ din Transilvani'a.

Acést'a lipsiá inca pentru cá sa se completeze oper'a cea grea a situatiunei.

Nuanciele partidei deakiste cum am dîsu se potu grupá inca odata in giurulu ministeriului, inse, fia-care pórta germenele amenintîatoriu pentru conflicte noue, cari intr'unu momentu nefericitu potu justifica articululu lui „Pester Lloyd“ de deunedile, numitu de unele foi : articulu husarescu.

Siedé va atunci partid'a lui Tisza pre bancele ministeriali séu fractiunea lui Sennyey cu conservatismulu celu greoiu ? nu se scie, probabilu inse este. Atunci se póte intemplá ca partid'a maghiara din Transilvani'a se fia indestulita, dara este fórte greu a vorbi in casulu acést'a despre multiumirea multimei seu maioritatiei, cá sa vorbimu in termeni parlamentari, din regatulu Ungariei !

Diet'a Ungariei.

Budapest'a 5 Decembre n. 1874. Cas'a representativa dupa unu intervalu de mai multe dile a reinceputu siedintiele sele. In siedinti'a de astadi anuncie presiedintele, dupa autenticarea protocolului, mai multe petitiuni, cari se transpunu la comissiunea petitiunaria.

M. *Wahrmann* interpeléza pre ministrulu de financie, de scie acést'a, ca ministrulu financieloru din ceealalta jumetate a imperiului a substernutu cu vr'o câte-va septamâni inainte de acést'a in senatulu imperialu unu proiectu de lege relatívu la regularea competintieloru timbrali la cambii, in care se intentiunéza reducerea aceloru competintie cu scopulu si speranti'a, ca se voru urcá venitele. Totu odata se aplica in memoratulu proiectu o nóua procedura contr'a abusuríloru, punendu-se alte pedepse mai aspre. Numerulu diametralu alu reducerei face 20% din competintiele de pâna ací. Devenindu acestu proiectu lege — despre ce nimenea nu se póte indoí — elu va amerintiá tare interesele statului ungurescu, pentru ca ori-ce cambiu, emitatu aici in Ungari'a, este provediutu, si cându circula in comunicatiune dincolo de Lait'a, cu unu timbru ungurescu si nu mai e supusu de nou datorintiei timbrali. Asemenea nu suntu supuse unei timbrâri nóue acele cambie, cari suntu emitate dincolo de Lait'a, cându vinu in comunicatiunea Ungariei. De se va primí acelu proiectu de lege, va urmá nesmintitu, ca negutiatorii 'si voru datá cambiele loru din locuri translaitanice, de e. Vien'a séu altu locu, si nu din Ungari'a, spre a se bucurá de avantagiulu unui timbru mai eftinu si respectivulu nu numai nu va solví diferinti'a erariului ungurescu, ci va platí timbre numai pre sém'a statului austriacu.

Are ministrulu de cugetu a face dispositiuni pentru delaturarea acestei daune ce amerintia erariulu ungaru ?

Ministrulu *Ghyczy* respunde, ca guvernulu n'a trecutu cu vederea acestu proiectu insemnatu si a facutu pasii necesari spre a primí unu raportu autenticu despre adeveratulu cuprinsu alu proiectului in cestiune. Indata ce va primí dîsulu raportu, guvernulu nu va intardiá, de va fi de lipsa, a substerne ligislativei, unu proiectu de lege relativu la acésta afacere.

Petitiunea notariloru din comitatulu Hevesiului, substernuta de câtra deputatulu Lad. *Kóvács* se transpune la comissiunea petitiunaria.

D. *Irányi* indrépta câtra ministrulu de comunicatiune si câtra ministrulu financieloru o interpelatiune de acestu cuprinsu : Cari suntu resultatele discussiuniloru anchetei, care fu destinata a esaminá tratatulu vamalu si comercialu ? S'a incheiatu cercetarea respectiva si cându are ministrulu de cugetu a substerne legislativei resultatulu ei ?

Ministrulu de comerciu *Bartal* respunde, ca obiectulu in cestiune se tractéza din partea guvernului cu cea mai mare atentiune. Rapórtele cameroloru comerciali, a reuniuniloru agronomice si a celoru-lalte organe au sositu mai tardiu de cum s'a asteptatu ; cu tóte aceste a trebuitu sa se stato-

---

*) Hrm. Ztg. dîce ca pre 20/8 Decembre a. c.

FOISIÓRA.

Biografi'a lui Georgiu Brancoviciu, Contele si Despotulu, si despre maritele fapte ale lui.

(Fratele Metropolitului Sav'a Brancoviciu, si Istoriculu Serbiloru.)

(Urmare.)

§. 7. Apropiindu-se iérn'a a adunatu Cesarulu óstea sea in Ardélu pentru iernare, carea a fostu asiediata precum in Sabiiu asiá si in tóte tienuturile acele. Astfeliu a cadiutu si Ardélulu in total'a stapanire a Cesariului si s'a eliberatu de tirani'a turcésca. Aceste asiá fiindu ispravite si calea deschisa prin Ardélu, dupa svaturile facute cu solii imperatesci Csáky si Anthidiu Duno, fâra de tóta intardierea, Brancoviciu svatuindu-se cu Sierbanu s'a pregatitu spre caletoria la curtea Cesara pe de o parte pentru trebile despre cari a vorbitu solii, pre de alta pentru poporulu Sloveno serbescu care se afla in Iliri'a. Lânga aceste i-a incredintiatu Sierbanu si soli'a pentru trebile sele si cu onóre l'a tramisu pre elu. Elu trecendu preste tiér'a Ardélului si a Ungariei a ajunsu in cetatea austriaca Vien'a. Ací precum trebile sele asiá si soli'a româna le-a substernutu imperatescii mariri. Si dupa ce tréb'a aceea a fostu impartasita cu toti ministrii de conferintia, astfeliu de respunsu a urmatu cá sa se tramita principelui Sierbanu Cantacuzino epistol'a, iéra Georgiu Brancoviciu numitulu Despotu sa ascepte déca va voí Ddieu cuprinderea Belgradului si atunci capetandu respunsulu se va poté reintorná.

§. 8. Aceea norocósa cuprindere a Belgradului s'a intemplatu in 27 Augustu 1688. . . . .

§. 9. Sburandu din tóte pârtile insciintiârile despre norocósele invingeri la curtea Cesarului nu numai ca a urmatu fâra tóta intardierea respunsulu la propunerile lui Brancoviciu dela Cesarulu, ci si pentru credinciósele merite ale lui mai intâiu l'a numitu Baronu, dupa aceea a dobenditu si dignitatea de Conte (graf) si prin diplom'a cesara in aceea a fostu întaritu in anulu acel'a 1688 in lun'a Sept. dîu'a 22. Cuprinsulu diplomei acelei se afla din cuventu in cuventu pre limb'a latina in copia in Istori'a lui Brancoviciu acestui'a in cartea V. pag. 1669, iéra puterea ei este acést'a : La inceputu 'lu recunósce si intaresce de grafu, adeca de mare Jupanu (Comite) naturalu si dupa multe laude enumerandu pre antecesorii lui dice : cumca din viti'a si famili'a lui au fostu regi gloriosi, precum bosniecescî, serbesci, bulgaresci, dalmatici, iéra altii croatici, stapanitori in tierile resaritene. Unii pentru marile merite facute sântului imperiu romanu au fostu daruitu cu titul'a de Cneazi, intre altii intregulu intru intielepciune si eroulu Volcu Brancoviciu de Podgoriti'a strabunulu lui a fostu domnulu perpetuu alu Sirmiului si alu Ienopoliei — in care se cuprindu Bacic'a si Vlasic'a. — Dupa aceea multu laudandu virtutea naintasiloru lui, eroismulu si marinimea loru si pre acestu Georgiu Brancoviciu de Podgoriti'a si pre toti legiuitii urmatori ai lui de ambele secse, cu eternu asiediementu, pre limb'a germana cu asiá numit'a titula : Grafu cu predicatu Ilustrissimus, Spectabilis si Magnificus, l'a intaritu, si in numerulu celoru-lalti grafi ai imperiului romanu l'a numeratu, si cu prerogativele grafiloru l'a indiestratu si daruitu. Si cá sa fia dignitatea acést'a deapururea onorata gratiosu a binevoitu Domnitoriulu a-i daruí arma séu semnu, in care pre scutu ostasiescu este zugravitu vulturulu cu dóue capete incoronatu cu diadem'a imperatésca si cu alte decoratiuni. Si nu numai elu ci toti cari voru fi de acum inainte din famili'a lui cu acelu sigilu voru avé de a se documentá in tóte trebile loru. Câtra acést'a cá urmatorii lui sa fia scutiti de tóta darea, sil'a, servitiulu si altele asemenea cá si cei-lalti grafi liberi. Petru Corompai, Episcopulu Nitriei si marele Cancelariu cu subscrierea Mariei sele marelui Leopoldu si cu sigilu asiá convoindu-se tóte staturile regatului Ungariei. Iérasi prin a dóu'a gramata in 1692 a dóu'a óra a fostu intaritu pre eternu.

§ 10 Pre lânga acést'a gramata daruita lui Georgiu si altele comune grammate s'au tramisu tuturoru popóreloru resaritene indemnandule si chiemandule la credintia, care dupa acea in modulu seu au fostu promulgate intre popóre. La santele acele promissiuni ale Cesarului toti ómenii asceptau gratia de susu si intemplare binevenita, cá sa se supune sub aripele si scutirea marelui Leopoldu. Inse despre aceste vomu vedé mai tardiu, si acum sa ne intórcemu la Brancoviciu. Fiindu Georgiu cu dis'a diploma imperatésca demisu cu tóta onórea dela curte, calatorindu in pace prin Ungari'a si Ardélu a ajunsu in Romani'a transalpina, unde a aflatu deja pre Sierbanu Cantacuzino repausatu si in loculu lui pre rudeni'a lui Sierbanu, pre Constantinu Brancoveanu. Si petrecandu iérn'a acea in Burésca terminulu din urma, de-si n'a sositu materialu de ajunsu dela acele corporatiuni, cari fura provocate din partea guvernului spre scopulu acest'a.

Materialulu ce a sositu s'a impartitu in conferinti'a compusa din representantii celoru trei ministerie interesate, spre prelucrare si adeca intre organele ministeriului de financie, comerciu si comunicatiune. D. ablegatu credu ca scie, ca daunele ce ne vinu nóue din punctuatiunile acelui tratatu vamalu, nu atingu numai interesele comerciali, ci in prim'a linia si pre ale statului.

Totu acést'a se póte dice si despre ministeriulu comunicatiunei.Ací potu sa asiguru pre on. casa, ca prelucrarea materialului este aprópe gat'a si sum convinsu, ca cu conlucrarea energica a colegiloru mei voiu fi in stare a substerne inca in sessiunea acést'a raportulu recerutu, pentru cá legislativ'a sa póta face pre basea acestui'a pasii necesari spre delaturarea dauneloru financiali si natiunali economice ce potu provení din acelu tratatu vamalu.

Ministrulu de financie *Ghyczy* respunde intru câtu acést'a cestiune privesce si resortulu seu, ca lucrârile in ministeriulu seu au progresatu astfeliu, câtu resultatulu se va poté substerne curendu camerei spre desbatere.

D. *Irányi* nu se póte multiamí cu respunsulu datu, interpelatoriulu nu vede nici o urma de energia, de óre-ce elu a substernutu proiectulu de resolutiune dejá de unu anu si jumetate.

La votare se ia respunsulu ministrului de comerciu la cunoscintia.

I. *Oláh* substerne unu proiectu de lege relativu la modificatiunea unoru paragrafi din legea electorale.

Ministrulu de financie *Ghyczy* substerne unu proiectu de lege despre modificarea competintiei de importu ce trebuie sa se solvésca pentru tabaculu esternu. Acésta contributiune — dîce ministrulu — nu e noua; ea s'a statoritu dejá in 1836. Relatiunile s'au schimbatu de atunci incóce fórte tare si competinti'a nu e de ajunsu. Acestu proiectu stându in strensa legatura cu preliminariulu pentru tabacu oratorulu se róga cá sa se dee comissiunei financiali.

Col. *Széll* substerne raportulu comissiunei financiale despre proiectulu indemnitâtiei, proiectele relative la prolongarea dâriloru si proiectulu spre creditulu decursivu. P. *Moricz* si T. *Pechy* substernu la proiectulu dintâiu unu votu separatu.

Ministrulu financieloru se róga cá proiectele memorate sa nu se dea la sectiuni, ci deadreptulu la camera spre o resolvere mai grabnica.

Dupa o scurta desbatere asupr'a intrebârei, ca cându sa se pertracteze aceste proiecte, se statoresce, cá siedinti'a cea mai de aprópe sa se tiena Mercuri in 10.

Aug. *Pulszky* presentându raportulu comissiunei militarie despre proiectulu de lege relativu la recrutare se róga, cá acel'a sa se pertracteze de a dreptulu de câtra camera.

Se mai substerne unu proiectu relativu la sistarea comitiloru supremi din cetâti si urméza la ordinea dîlei desbaterea petitiuniloru.

O infocata si lunga desbatere provóca petitiunea districtului cumanu pentru modificarea punctului 5 din § 12 alu legei electorali, care, dupa cum se scie, cuprinde dispositiunea, ca numai acei'a se primescu in listele electorali, cari au solvitu contributiunea anului din urma. Comissiunea considerându ca nu esistu atari impregiurâri cari potu sa justifice o schimbare esentiale intr'o lege sanctiunata de curendu propune, cá petitiunea in cestiune sa se depuna la archivu spre a se reinapoiá.

Col. *Tisza* nu póte sprigininí parerea comissiunei petitiunarie, pentru ca nu corespunde realitâtiei acelu argumentu, ca impregiurârile nu s'au schimbatu. La crearea legei electorali conscrierea s'a aternatu dela solvirea contributiunei pre anulu din urma fiindu ca se sperá, ca legea se va gatá inca pre tempulu sessiunei de véra si ca conscriptiunea se va face celu multu in lun'a 10 si aru mai fi remasu fia cârui 6—7 luni pentru solvirea contributiunei pre 1873. Acum inse conscriptiunea se face in primele septamâni ale anului nou si respectivii abiá voru avé tempu pentru a solví restantiele. Acést'a schimba impregiurârile fórte tare. De aceea oratorulu propune: Petitiunea sa se dea ministrului cu acea observare, cá acest'a sa o considere si sa substérna casei unu raportu, intru câtu suntu de lipsa dispusetiuni esceptiunali relative la conscrierea cea mai de aprópe, de óre ce intardiendu-se realisarea legei s'au schimbatu si relatiunile.

Ministrulu de interne, contele *Szapáry* dechiara, ca o atare indrumare contr'a unei legi sanctiunate nu e decisiva si cu atâtu mai pucinu admisibila. Déca raportulu comissiunei nu se va primí, oratorulu nici atunci nu póte acceptá ce propune Tisza si oratorulu se róga, ca cas'a sa dee petitiunea ministeriului de interne, spre considerare si raportare fâra de a se amintí de intârdierea legei, de imposibilitatea esecutârii ei.

T. *Pechy* pledéza pentru propunerea lui C. Tisza. Neprimirea ei este identica cu violarea dreptului ce se comite facia de multi alegatori, fiindu ca acesti'a nu voru fi in stare a-si solví in pucine dîle restantiele loru de contributiune.

I. *Paczolay* dîce, ca dintre tóte argumentele câte se adusera pentru propunerea lui Tisza nu este nici unulu acomodatu a justificá o modificatiune in legea dejá deplinita. Legea electorale s'a pertractatu a dou'a óra numai inainte de acést'a cu 3 septamâni si atunci putea sa scie fia-care, ca conscriptiunile cele mai de aprópe se voru face in sensulu acestei legi si dejá atunci cunosceau cei ce sustienu propunerea in cestiune starea financiale a poporatiunei si scieau, ca contributiunile voru incurge fórte incetu. Atunci s'a datu ocasiune pentru a propune modificatiunile recerute in proiectulu electoralu. Oratorulu sprigineșce propunerea comissiunei centrale.

G. *Nagy* objectiunéza, ca partidei din stâng'a nu se póte imputá, ca n'a luatu ansa la discussiunea proiectului de lege a intrevení pentru modificatiunile necesarie. Opositiunea a facutu acést'a de-si fâra succesu. Oratorulu sustiene propunerea lui Tisza.

Referintele Ant. *Molnár* se dechiara contr'a propunerei lui Tisza, pentru ca contradice cu natur'a activitâtiei legislatorice, a modificá o lege sanctiunata de curendu ce nu s'a probatu prin praxe ca e rea. Afara de acést'a a substernutu I. *Olah* unu proiectu, care aduce acésta cestiune intr'alta forma inaintea camerei, si atunci se da ocasiune a o modificá, déca e de lipsa. Oratorulu spriginesce propunerea comissiunei.

I. *Horváth* e de parere, ca demnitatea parlamentaria togm'a atunci se pastréza cându nu se forciéza cea ce se vede ca nu e neesecutaveru. Dealtmintrene oratorulu votéza pentru transpunerea acestei petitiuni la ministrulu de interne.

Mariássy dechiara ca e nedreptu a despoiá de dreptulu de alegere pre acei alegatori, cari din caus'a recóltei rele suntu in restantia cu darea, dreptu aceea oratorulu cere pertractarea petitiunei.

I. *Madarász* se alatura la propunerea lui Tisza, eventualminte la a ministrului de interne. Inainte cu 10 dile s'a promulgatu legea si sute de mii de alegatori n'au scire, ca-si perdu dreptulu de alegere, déca nu-si voru platí darea pâna la finea anului.

Des. *Szilágyi* observa, ca acum e vorb'a despre aceea: Nu se póte cu privire la impregiurarea, ca legea s'a completatu mai tardiu decum se sperá, schimbá acea dispusetiune a legei, care pune de conditiune a dreptului de alegere solvirea contributiunei pre anulu premergatoriu? Legea dice apriatu ca cine n'a solvitu darea pâna la inceperea conscrierei, respective a rectificârei, nu se póte primí in listele electorali.

Dintr'altu § se vede, ca acésta rectificare se face in lun'a lui Aprile a fia-cârui anu, de unde resulta, ca déca nu s'a sanctiunatu legea in Septembre séu Octombre si prin urmare n'a potutu incepe conscriptiunea, nu esiste motivu pentru modificarea legei. Incependu rectificarea in Aprile contr'a cui suntemu nedrepti? Cine suntu acei'a cari vinu sub intrebare? Déca restantieriloru li se dà unu terminu mai scurtu de 9 séu 10 luni, ce greutate póte jacéací? (sgomotu in stâng'a). Multi deputati póte suntu de parerea, ca procederea la inactivarea legei va fi mai domóla cá la rectificare si fiindu ca nu li s'a implinitu speranti'a urméza dóra, ca trebuie modificata legea? Ministrulu nu se póte face responsabilu pentru inactivarea tardîa a legei pentru ca nimenea nu potea sa prevéda greutâtile ce are sa intempine. Oratorulu cere transpunerea petitiunei la ministeriu fâra nici o motivare si se alatura la propunerea lui Paczolay.

In urma se primesce propunerea comissiunei. Se mai resolvescu si alte petitiuni, intre cari si ceea a cetâtiei Gölnitz — in caus'a arondârei municipali — care se transpune ministeriului spre decisiune.

Siedinti'a se radica la 2 óre.

---

curesci la principele, i-a descoperitu tóta voi'a imperatésca.

§ 11 Petrecându elu inca in soli'a acea, a ajunsu dela preafericitulu patriarchu Arseniu alu III. numitu Cernoviciu, epistola la Despotulu, in carea binecuventédia intreprinderea lui lu indémna asupr'a vrajmasiloru crucii lui Cristosu si lu-róga, cá sa aiba compatimire despre dirimatele biserici ale lui Ddieu si despre mangaierea natiunei sele. Intr'altele incredintiendulu gratiei lui Ddieu incheia epistol'a carea s'a scrisu in a. 1688 Maiu 5 in Peca (Ipecu). Presupunu cà binevoitoriulu cetitoriu ar' voi cu mare dorintia séu a audi cuprinsulu epistolei aceleia: dreptu aceia servindu dorintiei lui. precum se afla acea in Istorì'a lui Brancoviciu in cartea a V. pag. 1731 o punu aici si anumitu: „Umilinti'a nóstra scrie binecinstitoriului si in Cristosu Ddieu credintiosului si iubitoriului de Cristosu nobilului si puternicului Domnu, lastariului celui bineroditoriu de nou resaritu alu santei coróne serbesci, ducelui celui de Ddieu alesu alu noului Israilu, — ér' mie in santulu duhu préiubitului fiiu si Domnitoriului a tóta tiér'a serbésca lui Chiru Chiru Georgiu Brancoviciu, pace si bucuria sa aibi dela Domulu Ddieu atotutiitoriulu si dela umilintì'a nóstra rugatiune si binecuventare sa fie cu tine pururea. Aminu. Binecuventatu sa fia Ddieu si parintele Domnului nostru Isusu Cristosu care ni-a radicatu duce binecinstitoriu poporului crestinescu in tîmpurile cele din urma, cá sa se inaltie cornulu natiunei nóstre celei serbesci. Binecuventata sa fia speranti'a celoru desperati pururea fetiór'a Mari'a nascatorea de Ddieu, carea te a aparatu pre tine in parti straine intocma cá pre dreptulu Noe in corabia. Si dupa proroculu: Domnulu padieste pre cei nemernici, si ii padiesce Domnulu precum insusi scie. O locasiu alu preaintieleptiunei, ostasiu alu lui Cristosu, alu santului Simeonu, intre preacuviosi isvorìtoriului de miru, si alu santiloru fundatori serbesci si alu Despotiloru, alu santei vitie, flóre préfrumósa, preafericite resboinice alu luí Cristosu si Domnule Chiru Georgiu Brancoviciu.

(Va urmá.)

Resbelulu trojanu.

(Pre la anulu 1200 n. de Christosu.)

dupa *Grube*.

IV. Ratacirile lui Ulysse.

Ulysse se reintórse iéra preste oceanu la insul'a Aeäx, unde locuiá Circe. Acést'a vení la tiermure unde debarcara grecii, urmata de servitóre, ce aduceau mancâri si beuturi. Dupa ce gustara cu totii carne si vinu, Ulysse, departe de soci si in siópte i spuse aventur'a sea din infernu. Circe i mai profetí inca:

„O sa ajungi la Sirene, la verginele frumóse cu picióre notatórie, cari cu magi'a vocei loru melodice innebunescu pre toti trecetorii. Dara vai de acei'a, cari s'apropiu de ele; acei'a nu mai vedu fiintie omenesci. In giurulu Sireneloru stau gramedi óselele ómeniloru ucisi. Tu Odysseu, astupa urechile sociloru cu céra, si corabiéza pre lânga ele. Iéra tu déca doresci sa le asculti, lasa sa te lege de catargiu de mâni si picióre si poruncesce servitoriloru sa nu te deslege.“

„Mai departe vei intempiná in caletoria stânci tiepusiate, numite: stânci ratacitórie, printre cari nu póte sburá nici o pasere, nu póte navigá nici o naia. De ceea parte se inaltia spre ceriu o stânca góla, pre care nu s'a suitu nime nici odata. In stânca e o pestera intunecósa adenca, pre dinaintea cârei'a trebuie sa-ti tréca corabi'a. Ací locuiesce Scylla, unu monstru infricosiatu cu voce latratória; ea are dóuesprediece picióre, siése grumadi de sierpi si totu atâtea capete infioratórie cu câte trei renduri de dinti. Piciórele si le tiene monstrulu in pescera, dara capetele si le intinde afara, s'apuce vre-unu delfinu, ori vre-unu caletoriu, ce i trece pre dinainte. Inca nici o corabia n'a trecutu pre dinainte-i, fâra a-si pierde pre cei mai buni cârmaci. Fatia cu Scylla este alta stânca mica, sub care locuiesce Charybdis, care de trei ori pre dì inghite marea cea intunecata si de trei ori o arunca iéra afara. De n'ai ajunge p'acolo, pentru ca insusi Poseidonu nu te-aru puté mantuí de perire. Trage cu naï'a aprópe de Scylla, pentru ca totu e mai bine sa pierdi siése soci decâtu pre toti odata.“

„Dupa ce vei fi scapatu fericitu de Scylla si Charibdis, ajungi apoi la insul'a Trinakia, unde Helios, dieulu sórelui 'si are turmele cele mai frumóse, vite cornute, si oi lanóse, a câroru numeru nu scade nici odata. Déca nu ve-ti pune mân'a pre nici unu animalu din acestea, atunci póte, ca ve-ti sosi in pace la Itaka, de-si totu mai ai sa intempini unele pericule.“

Asiá enará dieés'a si auror'a dejá se inaltiá pre ceriu. Ulysse se grabí indereptu la soci si acesti'a acusi se aflau pre bancile de veslatu, ajutati de Circe cu unu ventu favoritoriu. Cându se apropià naï'a de verginele periculóse, Ulysse luà céra si astupà urechile tovarasiloru, pre sine inse legatu de mâni si picióre, porunci sa-lu lege deasupr'a pre catargu. Dejá audiá cântulu Sireneloru, cari 'lu invitara: „Vina scumpule Odysseu, abate-ti naï'a la tiermu, ca noi 'ti vomu cântá versuri frumóse. Cine a auditu dulcile nóstre melodii se intórce veselu si dotatu cu intielepciune inalta. Pentru ca noi scimu totu ce s'a intemplatu intre greci si trojani, noi cunóscemu tóte lucrurile de pre pamentulu celu nutritoriu.“

Cercularíulu Ministrului de interne.

„Budapesti-Közlöny“ din Pest’a, publica ordinulu cerculariu alu Ministrului de interne indreptatu câtra toti Prefectii districteloru si ai orasieloru:

„Publicandu-se in ambele Camere legiuitorie, legea referitoria la modificârile si intregirile articului electoralu V. adusu la 1848 pentru Ungari’a, si alu articului II. votatu asemenea la 1848 de câtra Camer’a din Clusiu pentru Transilvani’a, astu-feliu in terminu de 15 dîle computatu dela diu’a publicârei va avea deplina valóre si se va pune pretotindenea in lucrare.

„Dreptu aceea, amesuratu § 117 alu acestei legi, fia-care districtu si orasiu, cari tramitu câte unu deputatu la Camer’a legiuitoria, au in sensulu §§ 17 si 20, a-si alege in dîu’a statorita de mine comitetele loru centrale electorale pentru pregatirea listeloru celoru indreptatiti la alegere. Aceste comitete centrale (burouri electorale) suntu in tenorea § 60 a se compune si de câtra acele orasie, ce constitue impreuna cu comunele vre-unui districtu unu cercu electoralu.

„Aflandu de oportunu cá lucrârile electorale, conscrierile si pregatirile listeloru alegatoriloru sa se incepa numai de câtu dupa intrarea in valóre a acestei legi, astu-feliu pentru tienerea siedintieloru toturoru consilieloru judetiene si comunale statorescu diu’a pe 15 Decemvre a. c. Deci invitanduve Dle Prefectu a conchiamá consiliulu judetianu la dîu’a susu aretata, sa-i faceti totu-d’odata cunoscute lucrârile ce are a le seversi in sensulu ordinului meu referitoriu la esecutarea dispusetiuniloru cuprinse in legea electorale.“

Cetimu in „Press’a“ dela 21 Nov. „Senatulu a tienutu astadi siedintia publica si s’a ocupatu cu alegerea biroului definitivu, precum si cu impartirea in sectiuni, alegerea comissiunii pentru respunsu la mesagiulu tronului, si alte comissiuni prevediute de regulamentu.

Maioritatea senatului, cá si aceea a camerei, unita si compacta in giurulu acelorasi principii de stabilitate si conservare, a alesu totu biroulu din anulu trecutu, si a nume pre inaltu Prea S. S. Metropolitulu primatu, cá presiedinte alu senatului. Capu alu bisericei nóstre natiunale si senatoru de dreptu. Prea S. S. Metropolitulu primatu a intrunitu si de asta-data la primulu scrutinu marea maioritate a voturiloru, adeca 30 voturi din 49 votanti. Cele-lalte voturi s’au impartitu intre d. C. Bozianu care a intrunitu 12 voturi, si alti d-ni senatori. Vice-presiedinti s’au alesu totu d. Al. Orescu, celu ce a intrunitu 39 voturi, si d. T. Veis’a. Secretari s’au alesu d. Dim. Florescu, N. Drosu, St. Belu si G. Stanulescu; iéra cuestori, d. I. Petrescu si Col. Zefcari.

Dupa alegerea biroului s’a trasu la sorti impartirea senatului in 5 sectiuni. Apoi s’a procedatu la alegerea comissiunii de 5 membri care sa formuleze proiectulu de respunsu la discursulu tronului. Acésta comissiune s’a compusu din d. T. Veis’a, care a intrunitu 40 voturi; din Prea S. S. Parintele Melhisedecu, alesu cu 30 voturi; d. N. Lahovari cu 29, si d. Gr. Siutiu si N. Racovitia cu câte 28 voturi.

Dupa acést’a senatulu a procedatu la alegerea diferiteloru comissiuni provediute in regulamentu.

Astfeliu dara senatulu, preinoitu pre jumetate, conformu constitutiei, s’a constituitu alegându-si totu biroulu definitivu ce l’a avutu. Nu ne indoimn ca acestu inaltu si maturu Corpu va continuá si anulu acest’a, cá si in trecutu, a dá probe de intielepciune si patriotismu in lucrârile sele.

Dîarele din Londra vorbescu despre persecutiunile ce suferu crestinii bisericei reformate in Siri’a din partea autoritâtiloru turcesci, si despre o petitie presentata ministrului de esterne Derby alu Angliei. Prin acésta petitie deputatiunea bisericei reformate si presbiteriane din Scoti’a si Irland’a reclama protectiunea si intervenirea guvernului englesu pre lânga Pórta, pre care o acusa ca nu se tiene de clausele stipulate in favórea crestiniloru in tractatulu din 1856 din Parisu. Contele Derby, ministrulu de esterne respundiendu deputatiunii care a sustienutu petitiunea, a dîsu ca in adeveru Sultanulu este obligatu prin tractatulu din Parisu sa dea protectiune crestiniloru, dara guvernulu Angliei e impedecatu totu prin o dispositiune dín acelu tractatu de a intervení directu si oficialu in relatiunile Portiei cu supusii ei. Dara, a dîsu ministrulu Derby, va medilocí in modu oficiosu si indirectu spre a se dá satisfactiune aceloru crestini din Siri’a cari au suferitu persecutiuni si jafuri. Lord Derby a terminatu respunsulu seu recunoscându, ca fanatismulu turciloru trebuie tienutu in freu, si ca „acestu fanatismu pune de multe ori in periculu relatiunile amicale dintre Turci’a si Angli’a.“

— O depesia mai posterióra a facutu cunoscutu ca S. Pórta a datu ordinu guvernorului din Siri’a sa nu mai turbure scólele protestante din acea provincie.

„Financie italienne“ sub titlulu: Unu tractatu de comerciu italo-românu publica unu articulu privitoriu la dreptulu Romaniei de a incheiá tractate. Iéta ce dîce:

„Printiulu de Bismark, spre respunsu la not’a turca cetita de Aristarchy-bey, a declaratu ca incheiarea directa de tractate de comerciu cu Romani’a nu aducea nici o atingere suzeranitâtii sublimei Porti. Acestu punctu de vedere, care este celu adeveratu, va fi adoptatu de Europ’a intréga: insasi Engliter’a se va resigná si ’si va face inima buna, contr’a nenorocului.

Intre acestea, contele Andrassy, in numele imperiului Austro-Ungariei, urmaresce negotiârile sele cu guvernulu printiului Carolu. Ambele cabinete n’au cadiutu inca la intielegere asupr’a tuturoru puncteloru tractatului. Dara faptulu chiaru alu negotiâriloru deschise probéza ca s’a decisu a se trece preste observatiunile pline de frica ale guvernului otomanu. Dîarele din Vien’a si din Pest’a, si in primulu rangu organele cancelarului imperiului, respira óre-care iritatiune contr’a sublimei Porti, despre care dîce ca este cá Curi’a Vaticanului, alu cârei „non possumus“ nu se póte invinge de câtu prin fapte implinite. Cancelari’a austro-ungara credea ca are dreptu la mai multa luare in séma si incredere din partea guvernului M. S. Sultanulu.

Franci’a ’si propuse, se dîce, a remâné neutra. Nu suntemu bine convinsi déca dîarele francese, cari facu unu meritu ducelui de Decazes din acésta neutralitate, intielegu insile fórte bine cea ce spunu. Este vorb’a de a scí, déca Romani’a are dreptulu de a incheiá, in afara de Pórta, tractate de comerciu cu cele-lalte puteri. Déca dá se da dreptate Romaniei, déca nu, Turciei. Si déca nu se respunde nici dá, nici nu, de óre ce suntu puteri cari tractéza dejá si de óre ce sublim’a Pórta solicita unu blamu din interpretarea si procederea aceloru puteri, tacendu cine-va face tréb’a acestorasi puteri, se consimte cá ele sa profite de tractate fâra a indrasní sa profite si dens’a! Acést’a frumósa pasivitate care nu satisface câtu-si de pucinu Turciei negresitu ca n’aru meritá de locu recunoscinti’a romàna.

Ne place a crede ca guvernulu italianu urméza unu mersu mai firmu de câtu acel’a ce se atribuie guvernului francesu. Acum ca positiunea nóstra esterióra e cu totulu luminata si descurcata, putemu, mai cu séma in afacerile orientale, sa ne inspirâmu de propriele nóstre interese, târa a avé alta grige de câtu aceea a dreptâtiei. Dara, precum amu esplicat’o in mai multe articule precedente, tractatele de comerciu directe cu Romani’a, despre cari e vorb’a, suntu conforme cu drepturile principateloru fâra a vatemá pre acelea ale sublimei Porti.

Singura sublim’a Pórta e care a radicatu cestiunea prin denunciarea tractateloru de comerciu incheiate cu puterile straine si mai cu séma a tractatului din 10 Iulie 1861 cu Itali’a. Acestu tractatu, afara de óre cari modificatiuni specificate in trensulu, se aplica si principateloru-unite Moldov’a si Valachi’a precum si Serbiei. Sublim’a Pórta aru fi voitu a cuprinde si pre dîsele principate in noule tractate pre cari ea insasi le proiectéza. Dara claus’a care le privesce avendu sa cadia prin espirarea chiaru a tractateloru esistente, trebuiá sa se cerceteze déca sfer’a de actiune a principateloru nu trebuiá largita. Parerea manifestata inse de mai multe puteri mari este ca tocmai acést’a e casulu de a se restituí principatele in vechiulu loru dreptu de autonomia comerciala recunoscuta prin tractatulu din Parisu si pre care conventiunile si stipulatiunile subsecuente nu o padise in destulu.

„Desvoltarea progresiva a comerciului si industriei, dîcea E. S. Rasid-pasi’a in circular’a dela 24 Septembre 1873, da locu in fie ce tiéra la transformatiuni economice cari, dupa trecerea de mai multu tempu, necesita modificatiuni in relatiunile comerciale cu cele-lalte state. Astfeliu tractatele de comerciu cari léga adi pre sublim’a Pórta cu puterile amice, numai respundu la trebuintiele dîlei. Esperinti’a a demonstratu mai multu de câtu trebuie ca impregiurârile in mediloculu câror’a s’au incheiatu aceste acte numai suntu aceleasi“ Aceste consideratiuni se potu aplicá cu atât’a dreptate si principateloru-unite, ale câroru conditiuni economice s’au schimbatu atâtu de multu de patruspre-diece ani incóce. Déca desvoltarea loru in 1861 nu erá inca astfeliu in câtu sa fie necesarie tractate speciale de comerciu cu ele, acésta necesitate a devenitu adi evidenta.

N’aru putea sa vina in mintea unui guvernu óre care de a cuprinde fâra voi’a ei si pre Romani’a in noulu tractatu ce este a se face cu sublim’a Pórta, atunci mai cu séma cându alte puteri voru fi incheiatu cu cabinetulu din Bucurescí conventiuni directe.

Interesulu nostru e de a ne pune câtu se va putea mai curendu la lucru spre a tractá si noi directu cu Romani’a. Si, ce-va mai multu, aretându ca in conjecturele actuale, puterile Nordului nu suntu de locu singure in sustienerea drepturiloru Romaniei, noi ii vomu aduce unu serviciu pretiosu câci atunci nimeni nu se va mai indo de dreptatea causei sele.

Cum trebue sa fia Invetiatoriulu, pentru ca sa se póta numí pedagogu bunu si sa póta resolvi fapticu problem’a scólei poporale?

Atunci se sterní in anim’a lui Ulysse o dorintia ferbinte, de a navigá la Sirene, si strigà câtra amici sa-lu deslege, dara acesti’a erau surdi la tóte rugamintile lui si ei nici nu audiau nimic’a din magicele cântece ale sîreteloru Sirene. Astfeliu navigara fericiti pre lânga ele si Odysseu scóse cér’a, ce i scapase, din urechile sociloru.

Dupa ce mai mersera câtu-va, audîra deodata sgomotulu regusitu din vultórea clocotitória a Charibdei si de frica toti grecii scapara remii. Odysseu i incuragiéza si poruncesce cârmaciului sa tiena departe de vultóre si sa traga mai aprópe de stânca; despre Scylla inse nu le spuse nimic’a. Acum erau in strimtórea mârei; ací amenintiá Scylla, colo infioratóri’a Charibdis; pre cându toti ’si indreptau privirile spre acést’a, ceea si apucase pre siése dintre cei mai bravi. Sburandu prin aeru, tremurandu din mâni si picióre indesiertu strigau bietii pre Odysseu intr’ajutoriu; elu trebuiá sa privésca cum i inghite monstrulu pre tovarasi.

De amendoi monstri, de Scylla si Charibde, scapara acum fericiti; cu mic’a-i trupa ajunse acum la insul’a Trinakia, unde pasceau turmele lui Helios. Aci ’si aduse Ulysse aminte de sfatuirile lui Tiresia si a Circei. Cá sa incungiure periclulu, comandà sa tréca pre lânga insula mai departe; dara ómenii lui de veslare si de frica erau atâtu de slabiti, incâtu doriau sa se recreeze si sa dórma, si fâra sa asculte de indemnârile eroului remase pre lânga aceea, cá sa debarce pre insula. Odysseu presimtiá implinirea profetiei infricosiate; cu tóte acestea facù pre soci, sa jure, celu putienu, ca nu voru junghiá din vacile si oile lui Helios nici un’a, ci voru gustá numai din mancârile ce li-a datu Circe. Jurara cu totii. Dara o luna intréga suflara venturi nefavorabile; pâna cându grecii aveau provisiune in naia au crutiatu vacile, si dupa ce se consumà totu nutrementulu, mai prinsera paseri si pesci. Dara odata cându Odysseu erá cufundatu in somnu adencu, amicii lui se induplecara de sfatulu lui Eurilochu, si cându se tredî simtî de locu mirosulu din jertf’a vaciloru ucise.

In daru erau acum ori-ce mustrâri, fapt’a erá facuta si pedéps’a erá dejá evidenta, pieile incepeau a se terí si carnea din frigâri incepea a rage. Pre lânga tóte acestea grecii flamendi mancara siése dîle din carne, si a sieptea dî plecara mai departe.

Indata ce se aflara la largulu mârei, totu ceriulu se inveluie de nori intunecosi, incepe a urlá unu orcanu puternicu, valurile se radica murmurandu si se rupu ventrele si catargiu. Catargiulu cade in corabia cu o pocnitura puternica si sfarama capulu cârmaciului. Trasnetulu mugiá si unu fulgeru nimeresce nai’a, veslarii saru afara si notandu pre undele negre cá corbii si afla perirea cu totii. Numai Ulysse stà singuru pe naia; ast’a inca se desface din incheiaturi si nefericitulu abiá avù tempu sa lege cu o funia catargiulu de talp’a nâiei. Siediendu pre plut’a acést’a umblà notandu incóce si incolo pe valurile furióse. Ventulu se schimbà, se radicà austrulu si pe naufragantu lu intórce iéra la Charibde, chiaru cându acést’a inghitiá ap’a.

In periclulu seu celu mai mare Odysseu observa unu smochinu crescutu din crepatur’a unei stânci, se prinse iute de acest’a si se aventà in susu tocm’a cângu inghitiá Charibde catargulu. Nu durà inse multu si monstrulu iéra vomà talp’a cu catargulu inghitîtu; curagiosulu sarí cu grab’a pe grindi si apucà iéra la largulu mârei. Astfeliu ratací inca multu pe mare pâna ajunse la o insula, numita Ogygia, pre care locuiá frumosu buclat’a dieésa Kalypso. Acést’a ’lu primí amicabilu, ’lu nutrí si atâtu de multu i placù de elu, incâtu nu voiá de locu sa-lu mai lase. Odysseu aru fi fugitu bucurosu pre sub ascunsu, dara nu avea naia. In modulu acest’a erá captivatu a dóu’a óra.

P. Petrescu.

Precum omulu constà din trupu si din sufletu; asia si invetiatoriulu stà din „*Educatiune*“ si *Instructiune*:“ apoi fiinduca omulu are trebuintia ne aperata in gradulu celu mai inaltu posibilu de educatíune buna, si dupa acea de mai mare séu mai mica, de mai multa séu mai putiena trrebuintia de instructiune; asia déra si invetiatoriulu poporului are neaparata trebuintia de a posede, in gradulu celu mai inaltu fàra de osebire, tóte dar' tóte insusirile virtuóse cari constituescu educatiunea cea buna si adeverata; éra din partea adoua a invetiamentului, adeca din instructiune sa poséda celu putienu atât'a sciintia din tóte ramurile de invetiamentu, de câta are trebuinti'a ne aperata pentru scól'a sea, amesuratu poteriloru spirituali ale scolariloru sei. Me temu inse ca nu voiu fi bine si deplinu intielesu din partea fia-carui iubitu si demnu lectoru; deci, deoparte pentrucá sa me esprimu mai precisu; éra de alta parte pentruca sa-mi resolvu intrebarea de susu, me voiu slobodi la unele specialitâti si anume:

a) Invetiatoriulu trebue sa fia: religiosu-moralu, solidu, constantu, fidelu, dreptu, iubitoriu de adeveru-, diligentu, seriosu si rigurosu in afacerile sele, adictu chiemârei sele, rabdatoriu, blandu si pacificu, induratoriu, intreprindiatoriu si energicu, crestinu bunu, nationalistu si patriotu adeveratu, iubitoriu de lectura, etc. etc. Astfeliu de insusiri trebue sa le aiba si poséda invetiatoriulu in gradulu celu mai inaltu, câci numai asiá póte fi si servi poporului si scolariloru sei de esemplu, si numai asiá póte ajunge la sublimulu scopu alu educatiunei celei bune si adeverate. Ne avendu inse invetiatoriulu insusirile acestea inradecinate in sine, apoi de sene, se intielege, ca nici scolariloru etc. nu le póte dá si asia educatiunea dispare cu totulu fàra urma si umbra; prin urmare invetiamentulu intregu e *nula*.

b) Invetiatoriulu trebue sa fia: Theologu, juristu, filosofu, medicu, limbistu, economu, geografu, istoricn, naturalistu, matematicu, geometru, oratoru, poetu, cantaretiu, gimnasticu, gradinariu, albinariu, pomologu, artistu, musicantu, maestru, — celu putienu iubitoriu si precepatoriu de feliurite meserii, agronomu, pictoru, sculptoru, caligrafu, stenografu; etc. tóte acestea facultâti inse sa le aiba invetiatiatoriulu numai in mesur'a neceruta pentru scól'a poporala; — déca maí multu nu se póte, — si in fine

c) Invetiatoriulu sa se silésca din tóte poterile a inradeciná insusirile cele bune si virtuóse numerate aici sub a., si in scolarii sei. Éra sciinti'a carea si-o va poté castigá din feliuritii ramuri de invetiamentu, éra-si sa se silésca din poteri a o scii aplicá si impartasi scolariloru sei. — Éta déra trei puncte, — descrise firesce fórte pe scurtu, din cari se compune si constitue — dupa parerea mea, integulu invetiamentu. Insusirile cele bune si virtuóse aretate mai susu sub a., aplicate in scóla potrivitu, facu: *Educatiunea*; Facultâtile sciintifice aretate sub b., mai susu, aplicate in scóla potrivitu: facu: *Instructiunea.*

Combinarea si aplicarea cea buna si potrivita a ambeloru acestor'a in scól'a facu: *Metodulu* invetiatoriului. Asiadara dupa parerea mea, numai déca, va avé si posedé invetiatoriulu insusirile, facultâtile si metodulu susu aratate, dar' numai atunci se póte numi pedagogu bunu; si prin urmare numai atunci, cându toti, séu celu putienu, cea mai mare parte din invetiatori voru fi pedagogi buni, dicu numai atunci se póte deslega si resolvi fapticu pe deplinu problem'a scolei poporale, si atunci inca numai prin conferintie, societâti, reuniuni, adunâri generali si congrese invetiatoresci; altmintrinia nici odata, ci resolvirea problemei scolei poporale va ramâné totu deuna pentru noi, cei slabi, unu visu enigmaticu.

Theodoru *Popu*.
Invet.

„Federatiunea“ publica urmatoriulu articulu:

Din Fundu regiu.

Amentitele comissiuni continua a presentá reporturile loru, a supr'a caroru-a desbaterea s'a si inceputu. Inse acestu inceputu chiaru este pucinu mangaiatoriu.

Multa volbura a facutu nesce delapidâri de bani, comisse de unii sasi, fosti functiunari órasienesci. Romanii cu totu dreptulu au pretinsu darea loru in judecata, inse maioritatea moralei seriositati, sasii, i-au facutu scapati d'acést'a, ceea ce póte sierbí numai spre onórea culturvolcului si spre folosulu averei fundului regiu.

Numai de câtu la inceputulu desbateriloru meritorie s'a aretatu limpede, cà nu numai este vorba gola, adeca vorba sasésca simularea amicitiei imbiate creduliloru romani, ci si ca deputatii romani au sa sustiena cu tenacitate si perseverantia lupt'a contr'a sasiloru incapetinati si pusilanimi.

Sierbitorii clericali si seculari ai besericei luth. evang. totu atâti-a nechiamati apostoli d'ai lui Bismark, si jurati de superintendentele Teutsch, primulu sasu romanofagu, nu lasa din zelu d'a manifestá in fia-care clipita tendenti'a loru separatistica, ur'a loru nedumerita contr'a toturoru, cari nu suntu germano prusaci. Aceste eminente calitâti ale popiloru sasesci s'au adeveritu si la amentit'a desbatere speciala, facundu, disponendu si hotarindu din averea comuna, tóte sub firm'a speciala sasésca nationala.

Din averea comuna romaniloru si sasiloru nu se votédia neci cea mai mica sumilitia de bani, nici unu ajutoriu, nu se dispune nimic'a fâra clausul'a, cà acest'a o face: Universitatea natiunii sasesci, din averea nationala sasésca, pentru scopulu séu institutulu cutare nationalu sasescu, si acest'a totu la initiativ'a amentitiloru popi sasesci.

Acést'a procedura este abusulu celu mai flagrante, este crim'a cea mai oribila ce popii sasesci in obraznici'a loru potu comite contr'a locuitoriloru nesasi ai fundului regiu, pentru ca acestoru-a se cuvine si si este partea cea mai mare din tóte proprietâtile si posesiunile ce posede universitatea fundului regiu.

„S. D. Tageblatt“ este spriginitu si sustienutu de acesti popi. Cu tóte aceste éra ei s'au grabitu a desavuá organulu loru, care prin redactoriulu seu a cutediatu sa invite românii la actiune solidaria contra sugrumatoriului comunu. Popii sasesci, parintii sufletesci ai poporului sasescu, fia acestoru-a respundietori pentru urmârile desastróse ce ei provóca prin tienut'a loru asupr'a insulei prusace din resaritu.

Déca acum'a la momentulu supremului periclu sasiloru n'ajungu cuvinte sincere, lassa sa-i invetie faptele. Sasii nu voiescu sa céda neci câtu e verfulu acului, ei nu voiescu sa recunósca neci ce e dreptu si ecitabilu, deci Românii din fundulu regiu lucra intieleptiesce si amesuratu lipsei in care se vedu strimtorati, déca facu capetu prevenintiei si consideratiunii documentate sasiloru, ce acesti-a in ne grulu loru sufletu au folositu numai spre redicarea loru, si in detrimentulu locuitoriloru sinceri sí binevoitori ai tierei, cari nu hondranescu pocitur'a de limba germana stricata.

Éra deputatii romani lucra de securu dupa dorinti'a locuitoriloru nesasi din fundulu regiu, déca, continua cu barbatia lupt'a inceputa, déca se nisuescu din tóte poterile loru conformu progammei si devisei adunârii româniloru din fund. reg. Sasii séu voru invetiá a fi omeni d'omenia, séu nu voru mai fi.

Nu altfeliu merita a fi tratati nesce venetici, cari nu pricepu alt'a de câtu numai a lucrá spre ruinarea acestei tiere frumóse, si a natiuniloru ei.

Tribunulu.

Varietâti.

⁂ *Multiamita publica.* Subscrisulu se símte indatoratu, a esprime aceloru domni binefacatori, cari la initiativ'a d.-lui capit. pens. Stezariu au contribuitu la o colecta deschisa in favórea subscrisului, — cea mai sincera multiamita si recunoscintia. Acei domni binevoitori suntu: D. D. Constantinu Stezaru 10 fl. — N. N. 5 fl. — M. N. 5 fl. — N. N. 1 fl. — Grigoriu Mateiu 5 fl. — Antoniu Bechnitiu 3 fl. — N. N. 1 fl. — S. S. S. 1 fl. — I. N. 1 fl. — N. N. 1 fl. — C. 1 fl. — D. Comsi'a 1 fl. — N. N. 1 fl. — Dem. 1 fl. — altu domnu 2 fl. — altulu 1 fl. — Fratesiu 5. fl. —

Cu deosebire sum datoriu a aduce cu acésta ocasiune prea demnului domnu capit. pens. Const. Stezariu tributulu recunoscintiei — carele totu déun'a si in alte cause s'a portatu cu subscrisulu in modulu celu mai parintescu. Onóre acestui fiu demnu alu natiunei! —

Petru *Deheleanu*
candidatu prof.

⁂ *Vinerea pre dinaintea sórelui.* De ani se pregatira astronomii pentru evenementulu celu raru, pentru trecerea planetului Vinerea pre dinaintea sórelui. Acestu evenementu, carele s'a aratatu mai pre urma la 1769 in Iuniu se repetí eri diminétia inainte de resaritulu sórelui. Se intielege ca noi nu putemu vedé nimic'a, dara Angli'a s'a ingrigitu de 9 statiuni in tiér'a Kerguelu, pre insul'a Rodriguez in oceanulu indicu, trei pre insulele Sandwich, un'a pre Seland'a nóua, un'a in Alesandri'a egipténa si trei in Ostindi'a. Imperiulu germânu a tramisu espeditiuni pre insulele Aucklandice, la Kerguelu, Mauritiu, Tsifu in Chin'a, la Ispahan si Mascat in sinulu persicu. Franci'a a dispusu observâri in Iaponi'a si Chin'a si pre unele insule in Oceanulu indicu. Uniunea nordamericana observéza in Asi'a resariténa, pre insulele Chatams, in Australi'a si Sibiri'a, pre insulele Crozet si Kerguel. Si Itali'a, Dani'a, Oland'a, Portugali'a participa la observârile aceste. Russi'a a facutu statiuni pentru treidieci astronomi in Sibiri'a. Scopulu observâriloru este eruirea unei me suri sigure a distantiei intre pamentu si intre sóre. Pythagoras, matematiculu celu mare alu anticitâtei, celu dintâiu, carele a recunoscutu rotundîmea pamentului si causele intunecimiloru de sóre si de luna, credea, ca departarea pamentului de sóre e de trei ori asiá de mare cá cea dintre pamentu si luna. Plinius tienea ca e de doue-prediece ori mai mare, Aristarchu din Samos de douesprediece ori si acést'a aru fi fostu c'amu unu milionu de miluri. Dela inventarea telescopeloru au variatu distanti'a intre 20,000,000 si 20,666,800 miluri. Perfectiunarea instrumenteloru telescopice si fotografice inlesnesce observarea sigura si asiá acum se póte cunósce distanti'a cea adeverata.

Dela statiunile unde ceriulu va fi serinu se va vedé mai intâiu o stirbitura intunecósa in sóre, mai târdiu se preface stirbitur'a in unu punctu negru, care in fine trece câtra partea apusa de unde a intratu si dupa ce se repetiesce stirbitur'a si in partea opusa parasesce globulu sórelui spre a nu-lu mai conturbá pâna la anulu 1882, 2004, 2012, 2017, 2225, 2247 si 2255.

Nr. prot. 229/1874.

Concursu.

Pre bas'a ordinatiunei Consistoriale de datu 1 Nov. 1874. Nr. 2735—1032 urmata dupa a dóu'a rogare a parochului Sofroniu Brandusiu din Trapoldu protopresbiteratulu tractului Sighisiórei gr. or. pentru ocuparea postului de capelanu in mentiunat'a parochie, se escrie concursu pâna in 30 Decem. 1874 st. v.

Emolumentele anuali impreunate cu acestu postu suntu: tóte venitele parochului susu numitu de pâna ací — care suntu:

1. Casa parochiale cu edificiele economice.
2. Portiunea canonica statatória din 6 jugere pamentu clas'a II-a.
3. O verzarie.
4. Câte o ferdela cucuruzu sfarmitu de familie dela 90 familii români — si del 40 familii neorusticu de familie o dî lucru si 17 cr.
5. Stol'a usuata pâna aci.

Doritorii de a ocupá acestu postu, au de a-si asterne petitiunile loru instruate in sensulu dispusetiunei provisorie pentru regularea parochieloru § 16 lit. d) din „Actele Sinodului archidiecesanu din 1873“ Propresbiteriului concerninte pâna la terminulu susu amintitu.

Trapoldu, 20 Nov. 1874. v.

In contielegere cu comitetulu bisericescu parochialu.
Zacharie Boiu
(1—3) Prot. gr. or.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei parochiale Certesiu, clas'a III protopresbiteratulu Ioagiului I, se escrie concursu pâna la ultim'a Decembre a. c.

Emolumentele suntu: casa parochiala cu o gradina de legumi, unu pamentu aratoríu de trei cara cucuruzu, folosinti'a fenului si pómeloru din doua cimiteriuri, dela 75 case câte 2 mesuri cucuruzu cu tuleu, dela 60 case câte 40 cruceri v. a. biru anualu, si stola usuata, care tóte la olalta computate in bani, dau venitu anualu de 273 fl. 72 cr. v. a.

Concurentii au a-si tramite petitiunile loru la subscrisulu pâna la terminulu prefiptu instruate in sensulu Statutului organicu, si de suntu preoti, provediute cu incuviintiarea pré venerabilului Consistoriu archidiecesanu.

Hondolu 22 Novembre 1874.

Basiliu Piposiu
(1—3) Protop.

Concursu.

Dupa parintésc'a incuviintiare a Veneratului consistoriu archidiecesanu din 1. Noembre nro 2629. B. consis. 1023|1874. pentru vacant'a parochia de clasa a III. Comun'a Glamboc'a se escrie prin acést'a concursu pana in 20. Decembrie. a. c.

Emolumintele suntu:

a) langa cas'a parochiala productulu dela 8 Iugere de pamentu aratoriu si de fenatiu de portiune canonica.

b) dela 84 familii câte una di de lucru si stola specificata in Sinodulu parochiale dupa conclusele Sinodului protopresviterale, care impreuna computate dau un'a sum'a de 403 fl. 70 cr. v. a.

Doritorii de a ocupa acésta statiune au de asi asterne petitiunile loru instruite in sensulu statutului organicu § 13. la subscrisulu pana la terminulu de mai susu.

Nocrichiu, in 20. Noemvrie 1874.

In contielegere cu comitetulu parochiale.
G. Maieru,
(2—3) adm. protopopescu.

Edictu.

Nicolau Beu din Apoldulu infer. scaunulu Mercurei parasindu de 8 ani pre legiuit'a lui socie Mari'a Ioanu Valeanu fâra a se sci ubicatiunea lui, — se citéza a se presentá in terminu de unu anu si o dî naintea subsemnatului scaunu ppescu, câci la din contra procesulu divortialu asupr'a i intentatu se va pertractá si decide si in absenti'a lui. —

Mercurea, 18 Nov. 1874.

Scaunulu ppescu gr. or.
alu Mercurei
I. Drocu
(1—3) Adm. prot.

Redactoru respundetoriu: **Nicolau Cristea.**

Editur'a si tipariulu tipografiiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. éra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 $^1/_2$ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 $^1/_2$ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 $^1/_2$ cr. v. a.

Nr. 95. ANULU XXII.

Sabiiu in 28 Novembre (10 Decemb.) 1874.

Dîu'a de S. Andreiu s'a serbatu eri in biseric'a nóstra din cetate cu mare solemnitate. Dupa S-ta liturgia, P. Archimandritu si Vicariu Archiepiscopescu Nicolau *Popé'a* cu asistintia numerósa a servitu parastasu pentru intru fericire repausatulu Marele Archieppu si Metropolitu **Andreiu** Barone de **Siagun'a**. La finea acestui'a rostí P. Asess. cons. si parochulu cetâtiei, Zachari'a *Boiu*, o cuventare funebrale petrundietória. Solemnitatea acést'a plina de pietate s'a incheiatu cu imnulu cunoscutu dela parastasulu dela 16 Iuniu a. c. in Resinari, care si de astadata, esecutatu de corulu junimei nóstre teologico-pedagogice sub conducerea P. Prof. D. *Cuntianu*, miscà adencu inimile auditoriului. La solemnitate participara Consistoriulu plenariu, corpulu profesoriloru, junimea seminariale si unu publicu numerosu.

Sabiiu 30 Novembre.

Astadi este dîu'a Stului Apostolu *Andreiu* celui intâiu chiamatu pentru luminarea popóreloru! Astadi este dîu'a Marelui *Andreiu* celui intâiu chiamatu pentru luminarea româniloru!

Erá o dî de mare bucuria acést'a pentru români, pâna ce Dumnedieu luà pre Marele Apostolu natiunalu din midiloculu nostru, spre a-lu asiediá cu dreptii cei din vécu in locasiurile ceresci. Este o dî de mare jele astadi cându ne adurâmu cá sa plângemu la mormentulu lui.

Memori'a barbatiloru mari inse nu se veneréza numai prin lacrimi. Apostolulu némuriloru dîce, ca crestinii sa nu planga pre mortii loru, cá cei ce n'au sperantia. Speranti'a reunirei in lumea spiriteloru sa ne moderezе tanguirea si sa ne lase ocasiune de a cautá cá intr'o oglinda in ideile, in faptele vietiei sele spre a legá de aici o comuniune prin idei si fapte cu acelu ce trupesce nu se mai afla intre noi.

Cum privimu noi la alte umbre maretie, bisericesci si politice, cari au binecuventatu cele pamentesci de seculi? Legea firei ací e judecata fàra preocupatiunea simtirei, simtiemintele nóstre remanu in marginile pietâtiei, veneratiunea fapteloru loru ne inlocuiesce individulu perdutu trupesce.

Moderatiunea dispusa de Apostolu sa ne lumineze asia dara ochii sufletului, cá astadi cându serbâmu jelea sa recunóscemu totu-odata pre gigantele seculului nostru, in idei si fapte, atâtu pre terenulu bisericescu, cá Archipastoriu, câtu si pre terenulu politicu sociale, cá barbatu de statu, cá cetatiénu si membru alu unei natiuni, si atunci jelea nostra se preface intr'o serbare plina de pietate, dara o serbare cum suntu serbârile cari le facemu spre eternisarea memoriei sântiloru si a altoru barbati mari.

Dara ni se va pune intrebarea, ca óre nu marimea acést'a a spiritului seu, care a cuprinsu tóte terenurile, pre cari se misca viéti'a unui poporu, ni comprime pepturile nóstre, ni deschide isvórele de lacrimi sa curga torenti? Nu lips'a bratiului seu putemicu, carele in viétia sciá sa abata toti periculii, cari se gramadeau asupr'a capeteloru nóstre, resuna asiá de duiosu in inimile nóstre, cându adi scimu ca elu nu ne mai apera?

Bratiulu seu, amu respunde noi, ne apera si astadi, numai noi sa scimu profitá de târi'a lui. Elu ni-a datu invetiaturi, ni-a lasatu esemple nenumerate, ni-a creatu institutiuni si le-a pusu sub scutulu celu siguru alu legiloru, — asiá dara e la rendulu nostru cá pre tóte aceste sa le intrebuintiâmu bine si atunci noi nu vomu puté sa ne simtimu altfeliu, decâtu cá cum acel'a, pentru cari versâmu lacrimi, aru fi in mijloculu nostru.

Sa nu ne intimideze impregiurârile grele cari potu obvení. De acele au fostu totu-déun'a, au fostu de atâtea ori si in atâtea moduri chiaru si in decursulu vietiei defunctului. Discípulii n'au fostu nici cându mai crutiati decâtu invetiatoriulu; dara déca discipulii au fostu adeverati discipuli, au sciutu cu acele'si mijlóce sa infrunte tóte necasurile si prin acést'a au contribuitu la latirea invetiaturei si intarirea institutiuniloru. Sa deschidemu istori'a crestinismului si pre fia-care pagina vomu aflá dovedi despre acestu procesu. Urmatorii defunctului au terenulu pregatitu, agrulu lucratu si semenatu; datorinti'a loru este numai a-lu aperá si in fine a secerá, unde altii au semenatu, dupa dis'a evangelica.

Initiativ'a in privinti'a acest'a s'a facutu. Sinodulu archidiecesanu in siedinti'a a IV a. c. a conclusu:

„. . sinodulu archidiecesanu intru eternisarea numelui **Marelui Andreiu**, intaiului Archiepiscopu si Metropolitu alu româniloru de rel. gr. ort. din Ungari'a si Transilvani'a dupa restaurarea vechei nóstre Metropolie prin elu insusi, dechiarandu acestu sinodu ca atâtu numele acestui'a alu repausatului Archipastoriu 'lu va pastrá pentru totu viitoiiulu in santa aducere aminte, precum si *faptele si lucrârile lui si directiunea data de elu bisericei nóstre, o va prívi de modelu in venitoriu*. . . .“

Acestu actu maretiu va aflá, precum a aflatu resunetu in archidieces'a nóstra, in metropoli'a intréga si atunci nu se va incercá nimenea sa strice edificiulu sublimu bisericescu si natíunalu, fâra de a se espune despretiului aderintiloru lui si blastemului acelui spiritu mare, carele a fostu causatorulu lui.

Sa reinoimu dara in acésta dî memorabile votulu solemnu facutu intru pi'a eternisare a memoriei Archipastoriului nostru de odinióra, si cu credintia firma in Ddieu sa intr'unimu si speranti'a, ca viitoriulu va dovedí fruptificarea ideiloru si fapteloru nóstre in intielesulu si directiunea ce amu primitu dela tramisulu nostru de provedintia si sa fimu siguri, ca prin acést'a asigurâmu mostenirea cea mai binecuventata si generatiuniloru ce voru urmá noua pâna in seculii cei mai departati.

Tóte semnele de pietate câtra marele Archipastoriu suntu acomodate de a infrumsetiá mormentulu lui, dara mai pre susu decâtu ori care semnu va corespunde, cându noi, cându posteritatea, in fia-care anu, vomu si va aduce la dîu'a acést'a, sânta pentru noi, o cununa de fapte nobile implinite pre unulu séu altulu din terenurile cele mari ale vietiei omenesci.

Activitatea in cele bune a fostu flórea cea mai placuta a marelui reposatu, dintrens'a sa-i impletimu si noi cununile de aducere aminte!

Cas'a deputatiloru a primitu (Joi) in desbatere generale legea despre indemnitatea pre cuartalulu primu din 1875 cu 230 contr'a 128 voturi. Votarea a fostu nominale.

„Pester Ll.“ vorbindu despre desbaterea asupr'a legei de indemnitate dîce ca cas'a deputatiloru a avutu o fisionomia fórte seriósa. Tóte trei fractiunile cele mari, stâng'a, stâng'a estrema si centrulu au variatu, fâra de a se intalní in motive, tem'a *schimbârei sistemului.* Mare sensatiune a facutu acelu pasagiu din cuventarea apologetica a ministrului de financie, Ghyczy, in care pune intrebarea, cu cine sa se intieléga regímulu cá sa dea o directiva afaceriloru de statu cá sa ese din labirintulu in care se afla?

Elu dîce mai departe ca directivele se dau cându se scie ca va fi si cine sa le urmeze. Unde este adi partid'a cu carea s'aru poté esecutá o opera seriósa reformatória? sa fia intrebatu Ghyczy. — Situatiunea este inca totu incordata.

Foile oficióse din Budapest'a spunu, ca intarirea nou alesului Metropolitu urméza câtu mai curendu si dupa cum adaugu acele, dupa denumire, nu va intardiá radicarea Metropolitului la demnitate de consiliariu intimu alu Maj. Sele.

„Pesti Naplo“ este asia de finu, cá organu ce sta aprópe de regimu, de dîce, ca *Popea* va fi periculosu in apropierea lui *Romanu* si de aceea acestu din urma sa lucre, cá „pre o cale cinstita,“ sa scape de celu dintâiu, si adeca, alegandulu sinodulu aradanu Episcopu.

Diet'a Ungariei.

Budapest'a 9 Decembre 1874. Cas'a representativa si-a deschisu siedinti'a sea de astadi la 10 óre. a.

Dupa autenticarea protocolului si predarea mai multoru petitiuni la comissiunea petitiunaria si dupa substernerea unoru proiecte de legi, despre cari vomu referá cu ocasiunea, cându se voru desbate in parlamentu, urméza la ordinea dilei discusiunea asupr'a *proiectului de indemnitate.*

Inainte de a incepe discussiunea substerne *Madarász* in numele „partidei independente“ o contrapropunere, care se cetesce indata dupa raportulu comissiunei financiali. In fati'a stârei financiali ingrigitorie — dîce amintit'a contrapropunere, — care este o consecuintia a complanârei din 1867, in fati'a impregiurârei, ca tiér'a s'a adusu la marginea bancrotului, — salvarea tierei, restabilirea ecuilibrului in bugetulu statului e posibile numai prin perfect'a independintia a armatei, a financieloru si a tuturoru relatiuniloru. De óre ce in locu de tóte acestea guvernulu de acum introduce centralisatiunea, partid'a independentiei care nu are nice o incredere in guvernu, nu-i concede imputernicirea receruta. —

Col. *Széll* reportorulu comissiunei financiali motivéza necesitatea indemnitâtiei. Comissiunea financiale pre lânga tóta activitatea sea energica n'a potutu desbate bugetulu pre 1875; proiectele de contributiune ce facu o parte intregitoria din bugetu, n'au trecutu stadiulu prediscussiunei si de aci provine necesitatea de a se dá indemnitatea pentru anulu viitoriu. Ea este eflusulu impregiurâriloru actuali.

Trecându la votulu separatu raportorulu constata, ca nice partinitorii indemnitâtiei nu néga necesitatea acestui remediu, inse ei facu dintr'ins'a o cestiune de incredere. Ori si care ministeriu va veni la carma, fâra indemnitate nu va puté guverná intre actualele impregiurâri. Oratorulu recomenda din aceste consideratiuni acceptarea proiectului de indemnitate.

Ministrulu presiedinte *Bitto* dice ca guvernulu se semte indatoratu a dechiará din capulu loculuî, ca intru câtu elu a cerutu inputernicirea pre basea bugetului din 1874 si prin urmare pre o base mai estinsa decum este acea ce o a primitu in proiectulu seu in decursulu discusiuniloru in comissiunea financiale, — elu a facutu acést'a numai din motivulu, ca a tienutu de corecta numai provocarea la unu *bugetu sanctionatu.*

In urm'a impregiurârei, ca imputernicirea ceruta cuprinde unu cercu mai largu, guvernulu cere, cá nu numai sa nu tréca preste barierele hotarite in erogatiuni, ci pâna la alta dispositiune a legislativei sa esecuteze si acele crutiâri, despre cari este convinsu ca suntu posibile. Oratorulu cere sa se ia acést'a dechiaratiune la protocolu si sa se dee guvernului indemnitatea ceruta.

P. *Moricz* recunósce necesitatea indemnitâtiei, inse neavendu incredere in guvernulu actualu nu este aplecatu a-i o dá, pentru ca e convinsu din cuventârile ministrului presiedinte Bitto si ale ministrului de financie, tienute la substernerea proiecteloru contributiunali, ca guvernulu actualu nu póte esecutá regularea bugetului.

Oratorulu combate apoi cuventarea ministrului presiedinte dechiarându-o de neinsemnata si trecându la cuventarea ministrului Ghyczy de atunci observà, ca acest'a aduce cifre mai sincere si mai corecte, dara deficitulu totusi e mai mare de 27 milióne. Proiectele nu voru avé resultatulu ce se astépta pentru ca cele 6 mil. ce le speréza ministrulu dela restantiele de dare nu voru incurge si situatiunea actuale e mai rea decâtu cea din anulu premergatoriu, de óre-ce trebuie sa solvâmu 5 mil. interese pentru imprumutulu celu nou. De aci se vede invederatu, ca restabilirea ecuilibrului in bugetu nu va succede nici guvernului nici ministrului de financie. Si totusi cetatienii au pusu mari sperantie in Ghyczy, pentru ca renumele lui pre carier'a sea parlamentaria datéza inca dinainte de 1848, cu tóte ca acelu renume se póte reduce la cei 7 ani ai vietiei nóstre constitutiunali. Istoriculu nu va poté scrie istori'a acestei periode de 7 ani, fâra a amintí de activitatea ministrului in sirurile opositiunei, unde a escelatu prin cuventâri stralucite si patriotice, prin cari au admonatu pre contrarii sei politici de atunci sa crutie. Oratorulu atinge apoi unele momente caracteristice din viati'a parlamentaria a ministrului, intre cari pasirea lui in caus'a autonomiei catolice, recomendarea vietiei parlamentarie a Angliei, cá modelu pentru Ungari'a etc. Sperantiele cele mari ce le a pusu natiunea in trensulu nu se potu realisá din caus'a sistemei pre care densulu a perhorescat'o de atâte ori. Elu trebuiá sa nu se impedece de creatiunile acestei sisteme in oper'a crutiâriloru. Natiunea a asteptatu dela densulu reforme radicali, a asteptatu sa rumpa cu trecutulu si sa inaugureze si in respectu economicu o era noua. In locu de tóte acestea elu s'a luatu dupa esemplulu colegiloru sei si nu s'a tienutu nici de resolutiunile casei, pentru ca n'a substernutu nici unu raportu despre reform'a administratiunei. Oratorulu purcediendu din aceste puncte de vedere nu póte votá incredere pentru guvernulu actualu.

I. *Madarácz* motivându propunerea partidei independente dîce, ca partid'a dela putere ne a adusu prin economi'a ei de 7 ani la marginea prapastiei. Partid'a sea a profetitu acést'a, dara nu-i s'a ascultatu cuventulu. De nu vomu voí sa punemu la intrebare esistinti'a natiunei, trebuie sa ne nesuimu cu totii — fâra distingere de partida — a supliní sistem'a actuale prin alta sistema mai buna. Oratorulu recomenda propunerea partidei sele spre acceptare. (Aplausu in stâng'a estrema.)

Fr. *Domahidy*, de-si are mare incredere in ministrulu de financie, de asta-data nu póte votá proiectulu, pentru ca cu sistem'a actuale nu este sperantia de o restabilire a ecuilibrului in bugetu.

Dupa *Kállay* si *Soos*, care se dechiara pentru propunerea partidei independente, ia ministrulu de financie cuventulu. (Va urmá)

„Politik“ din Praga publica urmatórea corespondintia:

Vien'a 29. Novembre.

Alaltaieri sér'a M. S. Imperatulu a plecatu la Gödölő si inca in decursulu dîlei de ieri Br. Sennyei, capulu partitului conservativu din Ungari'a fù invitatu urgentu cá sa se presenteze la curte.

Astadî Br. Sennyei se afla in Gödölő cá sa refereze Monarchului despre situatiunea tierei si sa-si dee parerea despre cele ce au sa se intemple in acestu momentu criticu.

In faptulu acest'a se oglindéza cu precisiunea cea mai perfecta atâtu caracterulu câtu si tendinti'a crisei de cabinetu si de sistemu, ce a eruptu in Pest'a.

Nici presiedintele ministriloru, Bitto, si nici altulu careva din cét'a fanfaroniloru deachisti nu este invitatu din partea coronei, cá sa i dea informatiunile despre intemplârile de curendu, fâra numai siefulu acelui partidu politicu, care dela caderea lui Belcredi si dela cap-d'operele de impaciuire a lui Beust, se retrasese cu totulu la o parte si in continuu intoná, ca numai o schimbare radicala a sistemului de facia va poté scóte monarchi'a din caosulu incurcaturiloru in care a ajunsu.

De altumentrelea dualistii din Buda-Pest'a cá si cei din Vien'a, dupa cum amu amintitu eu mai de multe ori, nu suntu ómeni cari sa lupte pentru principie. Pentru ei este bunu ori ce sistemu, care sa-i lase sa considere binele publicu cá o vaca de mulsu, si pentru ei ori ce sistemu este reu, care se opune acestoru diatribe.

Eu cutezu a afirmá, cà escentricii dualisti din Vien'a si exrevolutionarii dualisti din Bud'a-Pest'a nu perhorescéza esenti'a politica a conservatismului séu a federalismului, fâra ei suntu numai contr'a aceloru incercârí, cari ar' voí sa le restorne domni'a loru corupta de fractiune, brutal'a egemonia de partidu, oligarchi'a imorale a parlamentului, si sa-i impedece dela folosirea intereseloru generali pentru scopuri de partidu, dela intrebuintiarea influintiei politice si a pusetiunei publice pentru speculatiuni de bursa etc. etc.

Br. Sennyei cu cea mai mare energia au statu totudéun'a pe acelu punctu: cà intre densulu si statulu quo nu póte esistá nici o combinatiune, ca este de a se alege intre programulu seu si intre acel'a alu partidului dominante de astadî, ca activarea programului seu va fi pripita pâna atunci, pâna cându ruinele partitului deachistu nu-si voru primi lovitur'a cea mai din urma si cea mai desperata prin alianti'a cu Tisz'a — numai atunci densulu va poté primí sarcin'a asupr'a sea, cându programulu seu se va adoptá in totu cuprinsulu seu si se va investí cu plenipotentie de ajunsu cá sa póta schimbá din fundamentu de susu pâna diosu.

Sa fiti convinsi, ca in sensulu acest'a va vorbí Sennyei cu Monarchulu. Eu din partea mea nu credu, si cá sa o spunu dreptu, nici nu dorescu cá sa stamu inca acum'a naintea acestui evenimentu mare. Dualistii maghiari mai au inca in traísta unu sufletu. Unu lécu, care inse nu-i vrednicu nici o puscatura de pravu, dara totusi si potu face omenii ceva ilusiuni cu elu; si acést'a este pe care fractiunea dela „Pester Lloyd“ pune pondulu celu mai mare — adeca ceva baní inca din imprumutulu de anu. Ei se mai potu terí inca ceva si intieleptiunea de statu pretinde cá sa le concedemu acést'a. Ba din contra omulu trebue sa mérga pâna la marginea cea mai esterna a posibilitatii si sa-i ajutâmu chiaru si la aliantia cu Tisza, cá astu-feliu si acést'a peste bariera — pentru cà mortii calarescu iute; — acést'a inca ar' fi unu postulatu a unei politici adanci,

Numai atunci s'ar' poté aretá Sennyei cá omulu situatiunei.

Acest'a credu cà va fi resultatulu conferintiei de astadî dintre Monarchulu si Br. Sennyei.

La tóta intemplarea inse presenti'a lui Sennyei in Gödölő este unu *memento mori*, o dogéna aspra câtra egemonii dilei cá sa se pregatésca pentru or'a din urma.

La carturarii poporului românu.

Temeli'a ori-cârui neamu e poporulu. A innaltiá poporulu, este a innaltiá insusi neamulu. Aventulu poporului in luminare, e aventulu neamului intregu.

Trebuie dara sa tindemu toti la desceptarea si poleirea poporului nostru.

Unu medilocu puternicu spre acestu scopu este si literatur'a.

Alte neamuri au o bogata literatura poporala; noi inse n'avemu de câtu prea pucine scrieri de acestu feliu. Asiá dara trebuie sa dâmu si poporului nostru ce-va de cetitu.

Dara elu nu cetesce, mi-se va respunde din unele pârti.

Eu nu sum de parerea acést'a. Toti cei ce amu vediutu, ca cu ce iubire cetesce tieranulu nostru „Alesandri'a“ si alte scrieri poporale, din cele pucine câte avemu, — amu avutu prilegiulu a ne convinge, ca elu aru cetí bucurosu, de cum-va aru avé ce?

N'avemu cârti si foi pentru poporu, compuse dupa priceperea si placulu seu si scrise in limb'a lui neschimosita. Iéta pentru ce nu cetesce elu!

Acésta convingere adenca e indemnulu gandiriloru mele, de mai multi ani. Si inca de atunci mi-amu propusu sa concurgu si eu cu puterile mele slabe, de a putea dá poporului nostru ce-va de cetitu.

Incuragiatu de mai multi barbati vrednicu de recunoscintia, iéta vinu dara a ve insciintiá, ca la anulu nou voiu scóte pentru poporulu românu o foitia cu numirea:

„Siediatórea“

care va esì odata pre luna, totu-déun'a in prim'a, si va costá pre anulu intregu numai 1 florinu.

Foiti'a mea, ferindu-se de politica, va cuprinde de tóte, ce dupa parerea mea poporulu va cetí cu placere: balade, doine si hore, povesti, intemplâri, invetiature, anecdote, ciumiliture si altele. Scopulu meu de frunte este a o latì câtu mai multu in poporu, câci printrens'a se va desvoltá gustulu de cetire, si astfeliu va face locu si altoru scrieri.

Iéta vointi'a mea. Acum, iubiti carturari ai poporului nostru, e rendulu d-vóstre.

Me rogu dara de toti preotii, notarii si invetiatorii buni si adeverati ai poporului nostru, sa binevoiésca a introduce foiti'a acést'a in poporu. Suntu multe sate românesci si in ele multi plugari, cari sciu carte, si cari voru jertfi bucurosu 1 fl. pre anu pentru cá si ei, séu pruncii loru cari umbla la scóla, sa aiba o fóia românésca.

Inca odata me rogu de toti iubitorii de inaintare a poporului nostru, sa sprigintésca acésta intreprindere! La intemeiarea ei nu me indémna câstigulu, câci cu pretiulu de 1 fl. pre unu anu intregu de asiá ce-va nici vorba nu póte sa fia. Singurulu scopu alu meu e desceptarea si luminarea poporului.

Banii sa se tramita inainte, pre unu anu intregu; in rate nu se póte primí.

Budapest'a 4 Decembre 1874.

Iosifu Vulcanu.

Vien'a 8. Decembre.

D-le redactoru! Mi-amu tienutu de datorintia a comunicá publicului diurnalului dv. urmatórea corespundintia cá sa se convinga si acei ce nu aru crede séu nu aru voi sa créda, pâna la câta maiestria o potu duce unii ómeni in falsificarea adeverului si mistificarea fapteloru.

Eata dara ce aduce „Der Osten“ dela 6 Decembre a. c. in colónele sele:

„**Din Brasiovu.**

(Raportu originalu.)

„M. Pururea s'a sustienutu, ca nu-

FOISIÓRA.

Biografi'a lui Georgiu Brancoviciu, Contele si Despotulu, si despre maritele fapte ale lui.

(Fratele Metropolitului Sav'a Brancoviciu, si Istoriculu Serbiloru.)

(Urmare.)

§ 12. Cunoscutu sa fie iubirei tale de Christosu, ca a venitu la noi in Pec'a tramisulu si précinstitulu servitoriu alu sântului altariu serbescu proigumenulu Hagi chiru Efremu, si ni-a dusu epistol'a vóstra cea précinstita si pré laueata. Cu deamenuntulu am intielelesu tóte cumca doresci dela noi rugatiune si bine cuventare. Binecuventatu sa fia Ddieu celu ce ti-a datu iubire si revna câtra patri'a ta si câtra umilinti'a nóstra. Asiá binecuventatu sa fia celu ce vine in numele Domnului, cu ajutoriulu nascatórei de Ddieu, fii inarmatu cu poterea précinstitei si de viétia facatórei cruci, cu rugaciunile stramosiloru nostri, cu ale câroru invetiaturi si astadi natiunea si tiér'a patriei vóstre se luminédia si se infrumsetiédia cu sântele loru oseminte, care se padiescu de câtra noi cu mare onóre. Si audiendu-te pre tine o fiiule suflescu toti fiii patriei tale cuprindiendu-se de bucuria mare, cu lacrimi lui Ddieu si précuratei nascatóre de Ddieu dau multiamire neincetata si te binecuventâmu cu binecuventarea sântului si de viétia facatoriului Duhu, carele are putere de a impartasí si daruri, intâiu cu Tatalu Fiiulu si Duhulu Sântu, si fia-ti impartasita onóre si dela gratiosulu purtatoriu de sceptru si iubitoriu de Christosu, si precum a dîsu Christosu câtra Apostoli pace vóue, si iérasi a suflatu si a disu luati Duhu Sântu, si precum a tramisu pre acei'a in lume pentru predicarea Evangeliei sele, acela'si insusi sa te cercetedie cu venirea sea si sa-ti apromita bucuria si sa te tramita in lume asupr'a vrajmasiloru crucei Domnului, si sa sagete cu sagét'a sea cea puternica inimile celoru ce se lupta asupr'a lui Christosu, si sa te intarésca cá pre Ghedeonu asupr'a lui Mediamu, cá si pre stramosii tei, dicu pre Simeonu Nemani'a si pre St. Stefanu, regele celu intâiu incoronatu, si pre St. Milutinu, carele este martiru intre imperati pre St. Stefanu Decianschi si pre marele mucenicu Cnezulu Lazaru. Cu ale câroru rugaciuni si ajutoriu inarmédia-te in Christosu si cu suliti'a invinge pre vrajmasii lu Christosu. Sa inaltie Ddieu cornulu teu si sa tramita naintea fetiei tale pre angerulu seu celu invingatoriu de vrajmasii lui si sa-i alunge si sa-i spulbere cá o trestia naintea fetiei ventului, si precum flacar'a carea arde codrii muntiloru, asiá sa secere si Ddieu pre vrajmasii lui si sa-i uimésca Numai nu intardiá câci tempulu este aprópe, aibi condurere in inima si in sufletu despre derimatele biserici ale lui Ddieu si fà cu noi marea ta gratia, câci la tine ceremu midilocire si ingrigire pentru sufletele nóstre. Si iérasi me rogu de iubirea ta cea de Christosu prégratióse domnule, iérta intardierea nóstra, câci nu s'a intemplatu din lenea nóstra, ci de mare lipsa. Câci ne aflâmu cu multe nepastuiri si cu pagubitórie inreutatiri insarcinati. Intr'altele grati'a lui Ddieu si scutirea présântei nascatórie de Ddieu si ajutoriulu sântiloru luminatori serbesci, si dela umilinti'a nóstra rugaciune si binecuventare sa fia cu tine pururea, Aminu.

§. 13. Nu este cu greu a cunósce din epistol'a acést'a, cum ca despotulu a avutu contielegere cu patriarchulu, cá sa scóta si sa eliberedie pre poporu de sub jugulu turcescu, si a se scutí sub aripele prégratiosului Imperatu Leopoldu, spre ce s'a invoitu si Majestatea Sea. Amendoi a pusu mare grigia intru acést'a, Patriarchulu cá Archipastoriu, pre care-lu asculta oile, incredintiá si svatuiá pre poporu, descriindu-i reinti'a turcésca si superârile de tóte dîlele, si din contra punendu-i cu colori vii grati'a si bunavointi'a Imperatului naintea ochiloru; iéra Despotulu cá unu angeru, avendu dela Leopoldu mangaiere si bunavestire spre aceea 'lu indemná; voiá a se aratá cá unu altu Moise si a scóte pre ómeni din robi'a lui Muhamedu si pre cei robiti a-i provocá la libertate. Pentru ca gramat'a imperatésca aducendu-o cu sine a publicat'o in secretu intregului poporu resariténu sub jugulu turcescu gematoriu, laudandu propusulu si grati'a imperatésca si imbarbatandu-lu spre apucarea armeloru in contr'a turciloru precum insusi se lauda óre unde, unde minciun'a si laud'a de sine nu au locu. Ale lui cuvinte suntu care s'au substernutu Marelui Leopoldu: gratiósele scrisori provocatórie ale Majestâtiei Vóstre prin resiedintele din Constantinopole alu Maiestâtiei Vóstre intregului poporu orientalu precum celui grecescu, asiá si celui romanescu si celui serbescu, si celui bulgarescu in perfecta traducere le-amu impartitu, imbarbatandu-lu cá sa nu se téma a se plecá sub gratiosulu scutu alu Maiestâtiei Vóstre. Tóte apromissiunile si volniciele acolo scrise i le-amu descoperitu cu credintia, l'amu indemnatu si l'amu imbiatu s. c. l.

(Va urmá.)

Resbelulu trojanu.

(Pre la anulu 1200 n. de Christosu.)

dupa *Grube.*

V. Ratacirile lui Ulysse.

Pre cându Odysseu erá aruncatu incóce si incolo pre mare de maniomai clerulu nostru a fostu in stare, sa ne pastreze limb'a si alte insusiri natiunale prin vitregitatea tempuriloru, din seculii trecuti, pâna in dîu'a de astadi, Consimtu intru tóte cu cei ce sustienu acést'a. Laudu chiaru pre clerulu de atunci, care a sciutu intre torentii invasiuniloru popóreloru barbare sa dea firei nóstre natiunale unu caracteru religiosu si plinu de sântienia, deschidiendu pre calea acést'a natiunei biseric'a spre a aflá in trens'a locu pentru viétia liniscita. Principiulu religiosu predomniá atunci tóte spiritele si sub scutulu aripiloru lui a gasitu locu de scapare amenintiat'a esistintia natiunale. Astadi inse ce vedemu? Contrariulu de atunci. Astadi cându prin desvoltare spirituale amu scapatu de trecutulu celu intunecosu, cându inse limb'a nóstra este incatusiata, simtiulu natiunalu vatematu si cervicea nóstra apesata de unu jugu greu, cu unu cuventu nervulu vietiei nóstre intregu amenintiatu — astadi e pentru noi mai multu cá ori cându uniculu asilu, in care putemu asceptá dupa tempuri mai liniscite si mai bine; dara scutulu acest'a alu nostru, constitutiunea intemeiata pre basea cea mai liberale, recunoscuta de statu si sanctiunata dupa lege, acésta opera indeplinita cu multa truda, celu mai frumosu monumentu triumfalu alu lui Siagun'a, voru sa-lu derime fâra crutiare nisce orbiti venatori de posturi. Spiritele parintiloru nostri, carii au sciutu sustiené biseric'a nóstra cea fâra scutu si dreptu, umbr'a lui Siagun'a, carele a redatu bisericei acestei'a splendórea ei de mai inainte, voru incarcá cu blastemu eternu pre acei'a, cari in obstinatiunea si tradarea loru dau navala asupr'a bisericei loru. Si lucru de mirare, Pope'a in fruntea acestoru navalitori! Acelu Pope'a, pre carele Siagun'a l'a grigitu si ocrotitu, pre care-lu investí cu demnitâti multe bisericesci, carele in emisele sele mai nóue vorbesce neincetatu de „marele si nemuritoriulu Siagun'a, de „monumentele ce au a i se radicá, de „umbr'a lui cea sânta“, acestu Pope'a nu voiesce mai putienu, decâtu a derimá oper'a lui Siagun'a, constitutiunea bisericésca castigata cu multa truda si lupte. Spartur'a cea dintâiu e dejá facuta, ministeriulu, la multele rugâri si amenintiâri din partea lui Puscariu si consorti, a promisu amesteculu seu si a si dispus'o organeloru sele si prin acést'a a deschisu portile influintiei inìmiciloru nostri cei mai esacerbati si agitatiuniloru Judiloru tradatori ai natiunei. Intregu statutulu organicu este acum unu resunetu golu, o formalitate nefolositória. Acest'a n'a fostu capu de opera Octavio — putemu strigá acum lui Popea: *Sic non itur ad astra!* Este adeveratu, barbatulu acest'a a facutu multe si amare esperintie. In anulu trecutu, la alegerea lui Ivacicoviciu, fiindu strugurii pré susu si prin urmare pré acri, s'a retrasu dela candidatura; estu anu iérasi fu rasu fâra de sapunu: si asiá nu e mirare déca musculii sei cei slabanogi se revolta in convulsiuni estatice, si déca elu pentru vatemarea interesului seu si a vanitâtiei sele nesocotesce in orbi'a sea fâra de minte biserica si natiune, suveniri de multiamita si datorintiele pietâtiei, voindu sa primésca mitr'a si din mân'a inimicului.

Lui i succese cu ajutoriulu altoru suflete frumóse, a pune congresulu bisericescu sub curatel'a unui comisariu alu regimului si acest'a de buna séma de recunoscintia amicabila i va pune mitr'a pre capu. Numai sa véda, cá sa nu devina pentru densulu o cununa de spini. Remuscâri de conscintia a trebuitu sa simta barbatulu acest'a cându a vediutu tacerea adenca si resignatiunea deputatiloru congresuali, cu care ascultá cetirea rescriptului regescu.

Firesce elu stá cu ochii inchisi, aparandu-se astfeliu de privirile tuturoru indreptate asupra-i. Pentru ca e oper'a sea cea trista, ca congresulu merge a dóu'a óra la urna. Cine va fi celu alesu? Este inca intrebarea, elu inse de siguru nu va fi. Fapt'a lui i apesà o stigma perpetua pre frunte si elu si ajutatorii lui voru remané pentru pururea in trista aducere aminte la natiune.

Cercetandu de une-dîle casin'a de aici, aflai din intemplare de cuprinsulu unei epistole, tramisa de câtra unu deputatu congresuale unui amicu de aici. Epistol'a bâjbaie formalu de acuse asupr'a partidei lui Pope'a si despre planurile ei aventurióse. Episcopulu Pipeck (Popasu ?) necajitu si intristatu de multele cicalituri si neglîgintie in resiedinti'a archiepiscopésca, unde trasese a acceleratu caletori'a sea de aici. Dea ceriulu cá mai tardîu sa-ti potu enará lucruri mai placute.“*)

Romani'a.

Adunarea Deputatiloru.

Camer'a, in siedint'a de Joi, s'a ocupatu mai antaiu de alegerea comisiuniloru financiare si comunale; si, dupa propunerea principelui D. Ghic'a, s'a hotaritu, cá comisiunea propriu dîsa comunale, sa se aléga cá in toti anii, iér' câtu despre comisiunea comunale, care are sa cerceteze nou'a constituire a comuneloru, aceea, dice principele D. Ghic'a, sa remâna a se alege separatu, de odata cu presentarea de câtra guvernu a proiectului de lege si tabloului pentru organisarea viitóreloru comune din tiéra. In acelasi tempu d-sea propune, cá ambele comisiuni sa se voteze de odata, inse in urne separate. Camer'a incuviintiéza propunerile principelui D. Ghic'a si procede la votarea pentru alegerea comisiuniloru.

In comisiunea financiara se alegu: DD. G. Manu, cu 44 voturi; Ah. Zerlendi, 44 voturi; M. Ghermani, 44 voturi; G. Antachi 43 voturi; V. Pogoru 43 voturi; Al. Tulceanu, 43 voturi si St. Greceanu, 42 voturi.

In comisiunea comunale se alegu: DD. P. Filitis, cu 53 voturi; St. Falcoiaun, 49 voturi; N. Ioanidu, 48 voturi; Gr. Ventura, 48 si Zisu Dimitrescu, 41 voturi.

Dupa acést'a se trage la sorti impartirea deputatiloru prin sectiuni, unde D. presiedinte róga pe deputati sa tréca cá sa-si aléga presiedintii si secretarii, si sa constitue diferitele comisiuni speciale.

Siedinti'a publica se ridica la 2 óre si diumetate, cându deputatii trecu, conformu propunerii D. presiedinte, prin sectiuni.

In siedinti'a de Vineri a Camerei, D, ministru de interne cetesce mai multe mesagie, cu care D-sea inaintéza si urmatórele proiecte de legi: adeca pentru stingerea procesului dintre efori'a spitaleloru si D. C. Gradisteanu; acel'a pentru unu creditu de 20,000 lei spre cumparare de doctorii; pentru unu creditu de 165.381 lei si 37 bani pentru eforiele spitaleloru din Bucuresci si Iasi; pentru unu creditu de 5341 lei spre a se plati Dlui Dobre Nicolau lucrârile facute la ministeriulu de interne; pentru unu creditu de 3500 lei spre cumperare de cojece pentru conductorii deligentieloru, si in fine proiectulu de lege si tabloulu pentru constituirea nuoiloru comune rurale din tiéra.

D. Ventura propune sa se numésa o comisiune speciale, care sa se ocupe cu organisarea si alipirea comuneloru, cà-ci, dice D-sea, comisiunea comunale, propriu dîsa, compuindu-se numai din 5 membri, are destulu de lucru cu imprumuturile ce voru face comunele. De aceea D-sea dîce, cà sa se numésca o comisiune speciale si care sa se compuna din 17 membri, spre a se poté imparti in sub-comisiuni.

D. ministru de interne dîce cà comisiunea póte sa fia ori câtu de mare, dar' acést'a nu este o procedere practica, ca-ci nu se va intruni. De aceea ar' fi mai bine cá comisîunea sa fia mai mica in numeru, si la desbateri sa chieme si pe deputatii fiacârui judetiu cari sa dee lamuriri.

Dupa mai multe dlscusiuni, adunarea fiindu consultata, decide sa se numésca o comisiune de 12 membri, care sa se ocupe specialu numai cu acésta lucrare.

D. ministru de interne dà apoi cetire mesagiului cu care se inaintéza preiectulu de lege pentru ratificarea conventiunei postale, incheiata la congresulu dela Berna. — Se tramite la sectiuni.

D. Carpu, raportorele comisiunei alese pentru redactarea proiectului de respunsu la adres'a tronului, da cetire proiectului, si care este celu urmatoriu:

Pré inaltiate Domne,

„Intruninduse pentru ultim'a sea sesiune ordinara, Camer'a e fericita de a vedé ca spriginulu consciintiosu ce a datu guvernulu Mariei Tale a produsu resultate din ce in ce mai multiamitorie.

Armoni'a intre poterile statului si ordinea ce a domnitu in intru trebuia neaperatu sa descepte increderea in afara, si suntemu convinsi cà astadî

---

*) Noi credemu ca pamfletulu de mai susu nu merita nici unu comentariu, pentru ca elu singuru se comentéza inaintea aceloru ce cunoscu starea lucrului dupa cum este. O amu publicatu acumu pentrucá sa nu o mai trecemu in starea cea noua de lucruri, in carea amu dorí ca animositâtile si infestatiunile cele nemeritate aruncate asupr'a barbatiloru nostri si asupr'a foiei nóstre voru avé sfersitu. R.

---

sulu Poseidonu si suferiá multe lipse, pre atunci ai sei dupa Itaka, fidel'a si bun'a-i femeia Penelope, si fiiu-seu Telemachu, pre care-lu lasase cá copilu micu, inca nu fura crutiati de óre-cari neplaceri. Se impliniau mai dóuedieci de ani, de cându eroulu parasise Itaka; toti ceilalti principi si eroi se intorsese demultu dela Troj'a, numai Odysseu, nu; toti lu cugetau mortu si nime nu mai cugetá la reintórcerea lui. Singuru Penelope traiá intru sperantia si conservà fidelitate barbatului junetiei sele. Preste o suta petîtori se aflau in cas'a ei, si petreceauací in modulu celu mai nerusinatu. Ei ucideau vitele, caprele si porcii lui Odysseu si sileau servitorii si servitórele, cá sa i le pregatésca. Dîu'a nóptea petreceau in bucurii sgomotóse si pe Penelope cea parasita voiau sa o silésca sa se marite dupa vre-unulu din trensii. Laerte, tatalu lui Odysseu, se refugiase la tiéra dinaintea astoru ingamfati, iéra Telemachu erá prea teneru sa se póta mesurá cu ei. Mum'a lui Odysseu murise de superare si Penelope plangea dîu'a si nóptea pentru sociulu ei. Fiindu ca petitorii intetiau totu mai tare cá sa se marite, si luà refugiu la o cursa. Ea tocm'a brodá la unu covoru si se dechiarà, ca indata ce va terminá covorulu 'si va alege de barbatu pre óre-care. Inse nóptea la lumin'a faclieloru desfacea totu ce facea preste dî, si astfeliu nu terminá nici odata. Totusi o servitórie guraliva descoperí curs'a si petitorii erau acum cu atâtu mai cutediatori.

Inse acum dieés'a intielepciunei, Pallas Athene, se indurà de biat'a Penelope si de fiiulu ei, a jelitoriului Telemachu; Ulysse, barbatulu intieleptu-siretu, erá favoritulu ei si nu-lu putea parasí. Cându intr'o di lipsea din consiliulu inaltu alu dieiloru, Poseidonu domnitoriulu mâriloru si pre cându tatalu dieiloru Joe, se aflá in ori bune, intielépt'a Minerva se rugà cu staruintia de tata-seu Joe sa se indure de nefericitulu Ulysse si sa-lu tramita iéra in patri'a-i dorita. Rugarea i se concese, si Hermes, nunciulu dieiloru se grabí cu picióre aripate la insul'a Ogygi'a. Minerv'a inse descinde pre Itaka, intra in palatu unde se desfatau petîtorii si sub form'a unui amicu vechiu alu lui Odysseu se apropia de Telemachu sa-lu mangaia si sa-i insufle curagiu nou. Telemachu, se gata in secretu si fâra cá sa scie ce-va Penelope pléca c'o naia sa caute pre taica-seu. Si Minerv'a sub figur'a lui Mentoru insotiesce pre teneru, cá conducetoriu si sfatuitoriu.

VI. Siepte ani intregi petrecuse dejá Odysseu pre insul'a Kalypsei si-lu omoriá grigile si superarea. In tóte dilele mergea la tiermulu mârii si se uitá spre partea, in catrâu jacea Itaka. Atunci vine Hermes, nunciulu dieiloru; Kalypso se sparià cându lu vediù. Mandatului dieiloru inalti trebuiá sa se plece si promise de-si cu anim'a frânta de dorere, ca va lasá pre iubitulu Ulysse sa intórca in patri'a sea. Ulysse capetà o secure, cá sa-si taia arbori in padure si alte instruminte cá sa prelucre trunchii si sa compuna din ei o luntritia. Bratiele eroului capetara puteri nóue juvenili si in siése dîle 'si indeplinî lucrulu. Dupa ce dieés'a i mai dete mancare beutura si haine pentru caletoria, plecà cu mic'a-i luntrióra, indreptandu-o numai dupa stele.

Sieptespredieçe dile durà caletori'a, fâra a i se intemplà vre-o nenorocire si dejá zarí din departare muntii insulei Sieri'a unde doriá sa ajunga mai curendu. Intr'aceea inse dete preste elu Poseidonu, care se reintorcea din Etiopi'a, si maniosu 'si aruncà furc'a cea cu trei córne incâtu se turburara valurile mârei si venturile incepura sa urle. Odysseu stetea in genunchi in luntriti'a sea plinu de spaima si cu anim'a tremuranda laudandu pre cei ce fura norocosi a cadé in lupt'a dela Troj'a; in momentulu acest'a navalesce preste elu o unda volburata si-i resturnà luntrea. Eroulu cadiendu departe de acést'a se cufundà in abisulu valuriloru. Iesî inse iéra deasupr'a, scuipà din gura ap'a sarata si-'si scuturà capulu udatu. Luntrea iéra vine in apropiarea lui, o prinde si sare intr'ens'a. Astfeliu, prada venturiloru, ratacea in tóte pârtile, intocm'a precum arunca in furi'a-i turbata ventulu de nordu pre câmpuri scaieti uscati. Atunci se indurà de elu o dîna de mare, Leucotea, si aruncandu-i unu velu i poruncí sa se lege pre subsuori si sa lapede dela sine vestmentulu celu greoiu. Abiá 'si legà Odysseu velulu si unu valu puternicu lovesce in luntre si i-o nimicesce. Elu s'arunca pre o grinda si fiindu scutitu de velulu de subsuori, remase deasupr'a undeloru. Viforulu tienù dóue dîle si dóue nopti, apoi se alinà ventulu si Ulysse se apropià de tiermurii insulei Sieri'a. Tiermurulu inse erá plinu de stânci coltiuróse si nu s'aru fi alesu nimic'a de densulu déca nu s'aru fi prinsu iute de o stânca cu mânile, pâna trecù valulu. Totusi in reintórcere und'a 'lu trase iéra in mare si acum aru fi fostu perdutu de n'aru fi observatu gur'a unui riu, care se versá in mare in apropierea lui. Ací innotà cu puterile-i din urma si in fine aici putù sa iésa la uscatu. Esîtu afara, velulu dieesei lu lepadà in mare si cu mânile-i obosite gramadesce in tufisiu unu asternutu de muschiu si frundie si se lasa pe elu cá lesînatu. Dara acusi vení binefacetoriulu dieu alu somnului si membrele eroului le intarí cu putere próspeta.

P. Petrescu.

mai multu decâtu ori cându potemu asceptá din partea poteriloru garante unu sprigìnu binevoitoriu. Sustienerea drepturiloru nóstre gasesce in mantienerea stricta a tractateloru si a vechiloru nóstre capitulatiuni o basa legitima pe care nimenea nu o póte contestá si pe acést'a cale suntemu gat'a de a face jertfele ce ne voru cere impregiurârile.

Progresele facute in armata ne dovedescu, cà guvernulu si-a datu séma de cerintiele unei propasiri rationale. Pe lânga desvoltarea intereseloru materiale vomu cautá totu deodata a nu negligiá midilócele prin cari se intretiene si cresce barbati'a natiunii.

„Camer'a a luatu cu placere actu de tóte mesurile ce serva a imbunati diferitele ramuri ale administratiunei interióre. Atâtu conventiunile incheiate cu statele vecine câtu si nou'a lege organica a ministeriului de interne, voru gâsi din partea nóstra o atentiune sirguitóre si vomu fi totu d'a un'a gat'a de a primi modificârile ce stau in raportu cu desvoltarea nóstra crescenda.

„Asemenea vomu primí in ramulu agriculturei, comerciului si lucrâriloru publice ori-ce mesura va serví a dá productiunei tierii unu aventu mai mare, si a sporí medilócele de circulatiune prin care se strecoru ródele activitâtiei natiunale. Proiectulu de lege asupr'a mineloru corespunde unei nevoi de multu simtiete si crearea institutiuniloru agricole va oferí capitalurile fâra cari esploatarea pamentului aru intempiná din ce in ce mai mari greutâti. Incercâri de asemenea natura nu potu decâtu isbutí si esperinti'a creditului fonciaru, care in scurtulu tempu alu functionârei sele au datu resultate insemnate si-a gasitu in publicu o incredere meritata, ne aréta ca capitalulu nu se scóte nici odata mai siguru decâtu atunci cându léga interesulu seu cu acel'a alu proprietâtiei fonciare.

„Reformele invetiamentului publicu suntu asceptate de tiéra cu o viua nerebdare. Intrati cei dupa urma pre calea civilisatiunei, avemu mai multu de câtu ori-care altu poporu datori'a de a intinde medilócele nóstre de cultura intelectuala si de a dá tinerimei nóstre o directiune ratiunala. Esperinti'a ne invétia in destulu la ce pericole ne espune lips'a de sistemu si de metoda si cum in mediloculu esitatiunei prímeloru incercâri, utopii periculóse revendicându rangulu sciintiei potu corumpe fâra lécu generatiuni intregi.

„Constatâmu cu multiamire efectele ce produce reformarea codului penalu votata in sessiunea trecuta de corpurile legiuitórie, si vomu dá tóta atintiunea nóstra proiecteloru anuntiate de Mari'a Vóstra pentru complectarea acestoru reforme importante. Déca prin desvoltarea instructiunei publice si a educatiunei natiunale, moralitatea publica merge crescându nu e mai pucinu adeveratu ca o represiune moderata, dara sigura, a crimeloru, este cea dintâiu necesitate a unei societâti.

„Financiele tierei au fostu totudéun'a obiectulu preocupatiuniloru nóstre celoru mai vii. Vomu constatá cu fericire ca greutâtile ce amenintiau bugetulu anulu curentu au fostu invinse, si ne vomu silí a face facia prin medilócele cele mai nimerite la sarcinile ce va cere organisarea materiale a tierei.

„Plat'a regulata a mandateloru ne dovedesce ca ordinea s'a introdusu in financie si ca putemu privi cu incredere desvoltarea loru viitória.

„Adunarea deputatiloru, pré inaltiate Dómne, este fericita a-si esprimá si cu acestu prilegiu devotamentulu seu pentru dinastia.

„Sa traiesci Mari'a Ta!"

Raportoru, P. P. Carpu,

Acestu proiectu de respunsu s'a impartitu pre la deputati, remânendu cá preste 3 dîle sa se puna in desbatere.

D. presiedinte intréba pre camer'a ce este de facutu cu vre-o patru proiecte de legi inscrise la ordinea dîlei din sesiunea trecuta si remase nevotate din causa, ca adunarea n'a mai fostu in numeru. D-sea adauga totu de o data, ca dupa regulamentu acele proiecte trebuiescu votate mai intâiu, dara discutându-se negresitu din nou. La acestea D. Vernescu, voindu a respunde ce-va, fâra a dîce ce-va, repeta cele dîse de d. presiedinte, care negresitu ca se si unesce cu opiniunea d. Vernescu. D. Al. Florescu crede inse ca acésta propunere este pucinu practica, si ca aru fi fostu mai bine sa se dee cetire discusiuniloru urmate in sesiunea trecuta si apoi sa se voteze. Cestiunea remâne inse resolvata dupa propunerea d-lui . . . Vernescu.

D. presiedinte propune apoi sa se compuna comissiunea comnnale, si totu de odata adauga, in urm'a cererei de a se trage la sorti acésta comissiune, ca regulamentulu nu permite acést'a.

Siedinti'a, suspendându-se pentru câte-va minute pentru cá adunarea sa se póta intielege asupr'a persóneloru ce trebuiescu alese in acésta comissiune, la redeschidere-i D. Tufelcica propune cá numirea comissiunei sa se amâne pre mâne, care propunere, puindu-se la votu se primesce. Adunarea trecându in sectiuni, siedinti'a se radica la 2 óre si diumetate.

„Tromp. Carpat."

Varietâti.

⁂ I S. I. Principele clironomu Rudolfu a depusu Sambata in 5 Decembre esamenu din organisatiunea armatei, in specialu despre gruparea puteriloru, intregirea armatei si legea de intregire cu tóte consecintiele ei, la care ocasiune s'a tratatu mai alesu necessitatea inarmârei generali si influinti'a acestei'a asupr'a intereseloru economice. Majestatea Sea Imperatulu si multi oficieri inalti au asistatu la esamenulu ce a duratu doue óre.

Majestatea Sea a fostu fórte multiamitu cu respunsurile si multiamirea acést'a a descoperitu si profesorelui principeluí, colonelului Wagner.

⁂ *Postalu* La 16. Ianuariu a. v. se deschide publicului iérasi posta dela Magy. Nagy-Somboru, care fu pre unu tempu inchisa.

⁂ *Universitate.* In siedinti'a senatului imperiale dela 9 Decembre desvólta ministrulu de culte si instructiune publica din Cislaitani'a idei'a, ca este adeveratu ca aru fi de doritu mai multe universitâti, dara *un'a* este *necessaria* si adeca in *Bucovin'a*, carea a fostu totu-déun'a credinciósa Austriei. Si din punctu de vedere publicu e necessitate imperativa intemeiarea unei universitâti in Bucovin'a, pentru ca aru indeplini o missiune in Orientu sub scutulu si cu ajutoriulu sciintiei nemtiesci. Imperatulu a si incuviintiatu pasii preliminari spre scopulu radicârei unei universitâti in Bucovin'a.

⁂ Sambata, in 19 l. c. se va tiene aici adunare scaunale pentru alegerea comissiuniloru centrali pre basea novelei dela legea electorale.

⁂ *Oficinele drumului de feru* de lânga gar'a Brasiovului suntu gat'a si constau: a) din unu despartiementu pentru fauri, lacatari, strugari si mesari (templuri), b) din unu despart. pentru montarea locomotiveloru si vagóneloru; c) edificiu pentru administratiune si magazine si d) locuinti'a portariului.

⁂ In foi'a septamânale din Vien'a „Osten," dela 6 Decembre, aflâmu urmatórele:

„O depesia din Sabiiu ni face cunoscutu, ca in urm'a machinatiuniloru mameluciloru pestani au desertatu douedieci de deputati dela partid'a Babesiu-Mocioni din congresulu bisericescu, asia incâtu partid'a acest'a s'a redusu dela 65 la 45 voturi (curiosa matematica!) La alegerea cea dintaiu a datu (de buna séma partid'a!) bilele albe si a obtienutu Romanu 43 voturi si 45 au fostu albe. Pentru cá sa se póta face alegere, a trebuitu partid'a natiunale sa mai lasa ceva (din ce, nu se spune; de siguru din rivn'a ei natiunale) si a pactatu, pre anumite base (gewissen Grundlagen), cu unii cu simtieminte natiunale de ai lui Romanu, (Asia ai lui Romanu nu aveau toti simtieminte natiunale) carele la adoua alegere fu alesu Metropolitu romanu cu 51 voturi."

⁂ *Sa mai dîca cine-va ca pre aici n'aru fi spiritu de intreprindere.* Din o odaia nelocuita pre „Spinarea canelui" s'a furatu unu caputu mare de iérna, unu paltonu de tómna cu guleru de catifea si cuptusiéla de metasa, unu caputu de salonu, vestminte de tómna: caputu, vesta si pantaloni si alte meruntisiuri precum paraploiu negru de metasa, palaria négra de pâsla, peria de vestminte; — mai departe unui sergentu i s'a furatu unu orologíu cilindru de argintu Nr. 469 pre a cârui dosu se afla gravata o inima si coróna cercuale de flori; in fine din o casa de pre strad'a Cisnadiei s'a furatu o laterna aprinsa.

Raportu comerciale.

Sabiiu 11 Decembre n. Grâu 4 fl. 67 xr. frumosu, 4 fl. 40 xr. mestecatu, 4 fl. 13 xr. cualit. infer.; secar'a 3 fl. 33 xr. pâna 3 fl. —; — orzu fl. 3; ovesu 1 fl. 53 pâna 1 fl. 47 xr.; cucuruzu (porumbu) 3 fl. 33 xr.; cartofi 1 fl. 20 xr. galét'a austriaca.

Cânep'a — fl. maj'a.

Lintea 6 fl — xr.; mazarea 6 fl. — xr., Fasolea 6 fl. 67 xr.

Fenu legatu — fl. 85, nelegatu — fl. 80 xr., paie lungi 60 xr., scurte 50 xr, maj'a.

Lemne de focu 8—9 fl. stang. austr.

Carnea de vita 18—20 cr. p., de porcu 28 xr. Unsórea 79 xr. pâna la 1 fl. 20 cup'a.

Burs'a de Vien'a.

Din 29 Novembre (11 Dec.) 1874.

Metalicele 5%	69	65
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	75	—
Imprumutulu de statu din 1860	109	65
Actiuni de banca	996	—
Actiuni de creditu	237	25
London	110	55
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	77	50
„ „ „ Temisiorene	76	75
„ „ „ Ardelenesci	75	60
„ „ „ Croato-slavone	80	—
Argintu	105	80
Galbinu	5	25
Napoleonu d'auru (poli)	8	89

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei parochiale Certesiu, clas'a III protopresbiteratulu Ioagiului I, se escrie concursu pâna la ultim'a Decembre a. c.

Emolumentele suntu: casa parochiala cu o gradina de legumi, unu pamentu aratoríu de trei cara cucuruzu, folosinti'a fenului si pómeloru din doua cimiteriuri, dela 75 case câte 2 mesuri cucuruzu cu tuleu, dela 60 case câte 40 cruceri v. a. biru anualu, si stola usuata, care tóte la olalta computate in bani, dau venitu anualu de 273 fl. 72 cr. v. a.

Concurentii au a-si tramite petitiunile loru la subscrisulu pâna la terminulu prefiptu instruate in sensulu Statutului organicu, si de suntu preoti, provediute cu incuviintiarea pré venerabilului Consistoriu archidiecesanu.

Hondolu 22 Novembre 1874.

Basiliu Piposiu
(2—3) Protop.

Nr. prot. 229/1874.

Concursu.

Pre bas'a ordinatiunei Consistoriale de datu 1 Nov. 1874. Nr. 2735—1032 urmata dupa a dóu'a rogare a parochului Sofroniu Brandusiu din Trapoldu protopresbiteratulu tractului Sighisiórei gr. or. pentru ocuparea postului de capelanu in mentiunat'a parochie, se escrie concursu pâna in 30 Decem. 1874 st. v.

Emolumentele anuali impreunate cu acestu postu suntu: tóte venitele parochului susu numitu de pâna aci — care suntu:

1. Casa parochiale cu edificiele economice.
2. Portiunea canonica statatória din 6 jugere pamentu clas'a II-a.
3. O verzarie.
4. Câte o ferdela cucuruzu sfarmitu de familie dela 90 familii români — si dela 40 familii neorusticu de familie o dî de lucru si 17 cr.
5. Stol'a usuata pâna aci.

Doritorii de a ocupá acestu postu, au de a-si asterne petitiunile loru instruate in sensulu dispusetiunei provisorie pentru regularea parochieloru § 16 lit. d) din „Actele Sinodului archidiecesanu din 1873" Propresbiteriului concerninte pâna la terminulu susu amintitu.

Trapoldu, 20 Nov. 1874. v.

In contielegere cu comitetulu bisericescu parochialu.
Zacharie Boiu
(2—3) Prot. gr. or.

Edictu.

Nicolau Beu din Apoldulu infer. scaunulu Mercurei parasindu de 8 ani pre legiuit'a lui socie Mari'a Ioanu Valeanu fâra a se sci ubicatiunea lui, — se citéza a se presentá in terminu de unu anu si o dî naintea subsemnatului scaunu ppescu, câci la din contra procesulu divortialu asupr'a i intentatu se va pertractá si decide si in absenti'a lui. —

Mercurea, 18 Nov. 1874.

Scaunulu ppescu gr. or.
alu Mercurei
I. Drocu
(2—3) Adm. prot.

„ALBIN'A"

Institutu de creditu si de economii in Sabiiu.

primesce *depuneri de capitale spre fruptificare:*

a) pre lânga anunciarea radicârei in sensulu statuteloru, cu 6% interese;

b) sub conditiune, de a se anunciá institutului radicarea depunerei la trei luni inainte, cu 6½ %;

c) sub conditiune, de a se anunciá institutului radicarea depunerei la siése luni inainte, cu 7% interese.

Cu privire la conditiunile b) si c) depunentulu are a se dechiará in dîu'a depunerei; câci altcum inlocarea se va privi cá urmata sub conditiunea a).

Interesele incepu cu dîu'a, care urméza dupa dîu'a depunerei si incéta cu dîu'a premergatória dîlei, in care se radica depunerea, cu acelu adaosu inse, ca numai dela acele capitale se dau interese, cari stau depuse la institutu celu putienu 15 dîle.

Depunerile tramise prin posta se resolvu totu déun'a in dîu'a primirei prin spedarea libelului la adres'a deponentului.

Sabiiu, 25 Novembre 1874.

Directiunea institutului.

Ioanu Cristea
compactoru in Sabiiu,
se recomanda on. publicu românu cu legarea de cârti, protocóle, brosiure etc., sî preste totu cu esecutarea tuturoru comissiuniloru ce cadu in cerculu compactoriei, promitiendu lucru promtu sî solidu sî cu pretiuri câtu se póte mai moderate.
Locuinti'a strad'a (uliti'a) Macelariloru Nr. 25.

Redactoru respundetoriu: **Nicolau Cristea.**

Editur'a si tipariulu tipografiiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 96. ANULU XXII.

Sabiiu in 5|17 Decembre 1874.

Audimu, ca Marti la 10 óre inainte de mediadî a depusu inaintea Majestatiei Sele Imperatului si Regelui, Presanti'a Sea nou alesulu Archieppu si Metropolitu *Mironu*, juramentulu de fidelitate.

Pentru primirea Archiepiscopului si Metropolitului in Sabiiu s'a tienutu sub presiedinti'a dlui E. *Macelariu* conferintie, in care s'au decisu tóte formele primirei: cu trasuri, banderie, spaliere etc.

Politic'a ungurésca conservativa este intitulata o brosiura edata de I. *Asboth*, care face mare sensatiune in cercurile politice din Budapest'a, de si se dice ca la spatele autorelui nu sta nici bar. P. Sennyey, dupa cum se sustiene din unele pârti, nici vre-o alta fractiune politica. Intr'unu tempu.cându se vorbesce atâta despre schimbâri de sisteme luâmu si noi notitia despre brosiura. Ea cuprinde urmatóriele pârti esentiali: a) *Liberalismulu abstractu*, b) partid'a ung. conservativà, c) strabaterea ideei conservative, d) Ungari'a in 1825 si Szechéni. e) Kossuth si conservativii, f) revolutiunea, h) conservativîi contra luiBach, i) diplom'a din Octobre, k) conservativii facu complanarea, l) contele Andrassy si m) regimulu Andrassy.

Autorulu brosiurei de mai susu I. *Asboth* este suspendatu din postulu seu de secretariu presidiale in ministeriulu pentru aperarea tierei si datu in cercetare disciplinaria.

Dupa „Magyar Állam“ **episcopatulu latinu** din Ungari'a e adunatu in Budapest'a, unde se consulta sub presiedinti'a Primatelui *Simoru*.

La ocasiunea votârei adresei in scupsin'a serbésca se intemplà de regimulu nu avù o maioritate mai mare de câtu de *trei* voturi. Adres'a combatuta de regimu, se dice, ca erá o formale dechiarare de resbelu Turcei. A cadiutu acést'a adresa, dara a cadiutu si ministeriulu celu cu maioritate de trei voturi contra ei. Lume'a se intreba acum, care directiune predomnesce acum in sferele cele inalte din Belgradu?

Press'a oficiósa din Budapest'a cá cea mai de aprópe interesata de evenementulu acest'a nu-i atrîbue asia mare insemnatate; nu eschide inse possibilitatea unoru complicatiuni în orientu, provocate de Pórta. Recomanda deci diplomatiei nóstre sa fia *toujours en vedette.*

„Romanulu“ dín Bucuresci crede ca acum aru fi tempulu celu mai potrivitu cá si ministeriulu de acolo sa se retraga. La acéstía dorintia reflectéza „Pressa“, iérasi din Bucuresci, urmatórele:

„Romanulu“ dela 27 ale curentei se consola, in mani'a sea contr'a guvernului românu, spuindu ca guvernulu serbu a demisionatu, din causa ca nu a avutu cu ocasiunea respunsului la discursulu tronului de câtu o maioritate de trei voturi.

Negresitu ca erá logica acea retragere a ministeriului serbu, in unu casu asiá de importantu, si in faci'a unei maioritâti numai de trei voturi.

Dara de ce aceste comparatiuni silite cu ministeriulu Serbiei, din cari „Românulu“ aru dorí sa traga consecintie absurde contr'a guvernului nostru, ca adeca si elu aru trebuí sa se retraga! Vrabi'a malaiu viséza!... Dara ministeriulu nostru a obtienutu la camera, cu ocasiunea respunsului la mesagiulu tronului, o maioritate imposanta de 53 voturi contr'a 11. Iéra la senatu, lucru ne mai pomenitu in analele nóstre parlamentarie, s'a votatu respunsulu celu demnu si aprobatoru conduitei guvernului cu unanimitatea voturiloru d-loru senatori. Mai voru adversarii nostri o proba mai tare despre increderea ce inspira guvernulu nostru, de câtu acestu votu atâtu de favorabilu si semnificativu alu senatului reinoitu?

Se facu asta-véra alegeri noue pentru diumetate senatulu: se alegu legalmente alti senatori, si unanimitatea senatului aprobà conduit'a guvernului si principiele esprimate in adres'a câtra tronu. Cum mai au curagiulu adversarii nostri a mai inganá si a trage conclusii silite din Belgradu, séu din oficin'a cea deochiata a „Românului“, unde nu a mai remasu de câtu sterpiciunea ideiloru si orbirea pasiunii!

Lectorii nostrii, dice o fóia bucuresteana sciu ca anulu viitoriu are sa se tie la Parisu unu congresu geograficu, la care amu fostu si noi invitati sa luâmu parte. Guvernulu românu a si insarcinatu dejá cá delegati ai sei la acésta congregatiune sciintifica pre d. doctoru Obedenaru si pre d. Vran'a, primulu secretariu alu agentiei române din Parisu. Aflâmu ca, indata dupa sosirea sea la Parisu, d. Obedenaru s'a pusu in relatiune cu ómenii savanti cari voru luá parte la acésta intrunire si lucréza cu multu zelu pentru a representá Romani'a in modulu celu mai demnu.

Pre lânga congresu, societatea de geografia 'si propune a formá si o espositiune in care, pre lânga alte obiecte de etnografia, se va espune si costumele diferitiloru populi. Aflâmu ca d. Obedenaru a facutu dejá demarsie pre lânga guvernu in scopulu de a-si procurá pentru acestu scopu tóte elementele necesarie.

Suntemu totu de odata in positiune de a publicá astadi o epistola fórte magulitória pentru tiéra adresata d-lui Obedenaru de câtra d. vice-amiralu dela Roncière „le Nourry,“ presiedintele congresului geograficu susmentionatu.

Eata acésta epistola:

Parisu, 19 Novembre 1874.

Domnule delegatu! Prin scrisórea d-vóstre dela 15 ale acestei luni, a-ti binevoitu a oferí congresului internatiunale de sciintie geografice chart'a Romaniei lucrata de d. Philipescu Dubanu (in siese foi) si marea charta a tierei românesci esecutata de serviciulu de geniu.

Aceste documente ne suntu fórte preciόse pentru espositiunea nóstra si voru aruncá o viua lumina asupr'a geografiei Romaniei, si in acelasi tempu, abil'a loru esecutiune va onorá pre autorii loru si pre guvernulu principelui care a binevoitu a incuragiá o opera atâtu de utila sciintiei.

Suntemu recunoscatori guvernului Mariei Sele principelui domnitoriu pentru primirea pururea plina de bunavointia ce a facutu demarsieloru nóstre, si vedemu din acést'a o noua proba in alegerea interpretului atâtu de competinte ce vine a-lu representá intre noi.

Ve rugâmu, d-le Delegatu, sa primiti espresiunea simpaticeloru nóstre simtiemente si sa binevoiti a face sa parvie guvernului românu asigurarea viei nóstre gratitudini.

Primiti pentru d-vóstra, d-le doctoru, espresiunea personale a inaltei mele consideratiuni.

Vice-Amiralulu presidentu
alu societâtiei geografice.

Tempora mutantur nos et mutamur in illis. Asia ní se pare ca va fi cugetatu si autorulu articulului ce reproducemu mai la vale din „Gazet'a Transilvaniei“ si cu elu póte multi altii cari au cugetatu totu cá densulu. Este o noua satisfactiune pentru noi, dela tempulu, de cându se „sparse fundulu butiei“ passivitâtiei, pentruca cu tóte ca articululu din cestiune e modestu si arata pre barbatulu nisuitoríu de a strabate in politica si in referintiele omenesci, elu dovedesce, ca necessitatea de a parasi terenulu celu falsu de pâna acum, a strabatutu chiaru si la cei mai optimisti, a caroru este imimperatî'a idealuriloru. La fine are articululu o portitia pentru eventualitâti. Inaintea nóstra astfeliu de portitie suntu testimoniulu naivitâtiei. E reu cu reu dara mai reu fâra de reu, dîce proverbiulu si de aceea ne bucurâmu si de aparitiunea ce facemu sa urmeze:

Resunetu, care astépta respunsu.

In „Gazeta“ din 26/14 Novembre a. c. nr. 83 „unu calatoriu“ trage atentiunea inteligintiei române a meditá asupr'a tienutei, ce iéra are de a luá facia cu alegerile deputatiloru dietali in an. 1875. Acestu apelu — dupa mine — e chiaru la tempu venitu. Bine ca legea electorala inca nu avemu, si nu scimu cu ce monstru va esí diet'a Pestana, totusi ne putemu face socóta despre ea, va se dîca: putemu scí a priorí, ca va fi câtu se póte de nedrépta si asupritória pentru noi, cu atâtu mai favoritória ciocoiloru. (A esîtu cu censu enormu R.)

Fia! Românii totusi — eo ipso — trebuie a se cugetá si a se resólve — si inca de tempuriu — ce tienuta au de a luá facia cu alegerile viitórie *„activitate“* séu *„pasivitate,“* la un'a din dóue trebuie sa se resolveze, dara dupa *„o precumpenire matura, solida si solidaria,“* un'a din doue s'o primésca cu totii, cu frunte deschisa, cu cugetu si inima curata, fâra reserva, — ce-va decide maioritatea, la aceea sa se supuna si minoritatea, sa numai umblâmu orbecându — cá in trecutu — si sa nu ne mai insielâmu noi insine pre noi, — destulu ne insiéla strainii —; sa lepadâmu cu totii interesele private, si sa ne consacrâmu sântei cause natiunale.

Amu dîsu: „activitate séu passivitate.“ Acum sa vedemu, care din doue ne-aru fi mai favorabila, cu care ne-amu ajunge, séu celu pucinu cu care ne-amu apropiá de scopulu la care nisuimu? Passivitatea s'a potutu si se póte motivá destulu de bine, cu deosebire, déca vomu cugetá la arbitragiulu ce domnesce astadi, déca vomu cugetá, ca astadi nu domnesce dreptatea, ci egoismulu unei rase orbite de sumetia, carea cá sa-si póta sustiené supremati'a, calca in picióre totu ce e dreptu si sântu, nu s'aru indoí unu minutu a se dá cu trupu cu sufletu cu totu satanei, déca vomu cugetá ca in diet'a din Pest'a versulu celoru ce cauta dreptate, equitate si egalitate, suna cá versulu „in pustia“ s. a. l. multe, fórte multe, vediendu ca chiaru la vetrele nóstre, in adunârile municipali ori câtu ne sfarmâmu, nu putemu ajunge mai la nimic'a.

Ve marturisescu sinceru, eu unulu amu fostu pentru pasivitatea statorita la Mercuri'a, si cu atâtu mai tare, pentru ca locuiescu intre magiari, leamu si cunoscutu tóte apucaturile, si m'amu convinsu, ca „n'ai cu cine a te intielege,“ si amu cugetatu intru mine, pentru ce atât'a tempu scumpu perdutu? ei totu nu te asculta, nu se indrépta, ochi au si nu vedu, urechi si nu audu, lasa-i sa-si faca de capu, si déca vomu conferí cu ei, ei totu aceea voru decide, ce voru, cá si cându nu ai fi de facia.

Esperinti'a inse de 6 ani m'a adusu la convingere — seriósa —, de 6 ani i-amu lasatu de capulu loru. Pre ei nu i-au mustratu consciinti'a, — nu, pentru ca de au si avutu, si-o au omorîtu — au mersu inainte pre calea apucata, pre calea ce ne duce patri'a in abisu. Mai la inceputu au adusu legi, a câror'a macaru unii §§-ni se vedeau — dicu: se vedeau numai — a favorisá natiunalitâtiloru, preste scurtu tempu le-au parutu reu si de acelu favoru „parutu,“ astadi se sufulca a ne inlantiuí si mai tare, si chiaru ce ne-au recunoscutu eri, astadi ne denéga. Ei mergu inainte, si in tóta dîu'a, pre totu pasiulu ne rapescu câte o palma si din terenulu celu pucinu ce l'amu avutu, pre cându noi stându pre locu, nu numai, ca nu inaintâmu, dara mergemu indereptu. Destulu ne-amu plânsu, ca legea pentru natiunalitâti pentru noi e nedrépta, e asupritória, astadi striga magiarii in gur'a mare, ca acea lege nu e drépta pentru ei, si voiescu a constringe pre „ciocoii conscripti“ cá sa aduca alta, pentru ei si mai favoritória, si pentru noi de totu asupritória, nesuferitória chiaru — ministrulu se preface a ne favorisá, ciocoii 'lu ataca, va se dîca: ei inlesnescu mediale de a se justificá in ochii natiunalitâtiloru.

Vediendu ciocoii, ca ne-amu retrasu, in cugetulu loru, ca dormimu, se sufulca a merge si mai departe. — In Reginulu-sasescu au facutu o coalitiune in contr' a nóstra, au decisu: „mórte românilor u,“ (ne félj poczegér! déca nu ne-ati potutu estirpá in a. 1438, cându va-ti unitu trei in contra la unulu, acum . . . . a trecutu, se póte inse, ca opintindu-ve in contr'a nóstra, se lunecati, si insusi voi se ve nimiciti pre voi), asiá, ne-au aruncatu manusi'a oblu in ochi, cum — chiaru de amu fi si dormitu — trebuie sa radicâmu manusi'a aruncata, si cu frunte deschisa, cu taria barbatésca — virtute româna — sa ne uitâmu oblu in ochii loru, si, de amu ingenunchiá de o suta ori, de atâtea ori sa ne resculâmu, si sa ne luptâmu mai departe, de 2, 3 ori de 10 ori chiaru cadiendu, nu vomu dobandí nimic'a, a unsprediecea óra inse vomu câstigá o palma de terenu, si — amu inaintatu, — adi pucinu, mâne mai multu, in fine ne vomu aflá cu ce-va. S'aru putea dîce mai multe, destulu inse odata atât'a. — Din tóte acestea s'aru puté deduce, ca eu sum „activistu.“ Se póte, dara ast'a nu-mi e „hotarirea finale.“

Domniloru! Fratiloru! Vedeti, intr'o dî de serbatóe mi-amu pusu ideile, parerile pre hartia, se póte ca parerile mele sa fia gresite, scalciate, ve rogu nu me judecati, ci cugetati seriosu asupr'a acestui obiectu, apoi conferiti 2, 3 insi la olalta, in urma adunati-va in cluburi, meditati si desbate-ti seriosu cu sânge rece, resultatulu desbateriloru, séu chiaru si alu meditatiuniloru private, dati-lu publicitâtiei, cá pre asta cale sa ne lamurimu ideile, sa ne informâmu si sa ne intielegemu cu toti, (Abrudu, Blasiu, Brasiovu, Clusiu, Dev'a, Gherl'a, Naseudu, Sabiiu, Téc'a, Reginu etc.) si intielesi, apoi sa ne adunâmu intr'o conferintia a intregei inteligintie romàne din tóta Transilvani'a, si sa ne statorimu programu bine rumegatu, la care sa se supuna nu numai minoritatea, ci tóta românimea, sa umblâmu cu totii pre o cale, sa numai orbecâmu, Cu „resunetulu“ de facia singuru atât'a amu doritu sa ajungemu. —

Inca un'a, eu nu-su conducatoriu, n'amu fostu, si n'amu pretensiunea de a fi, credu inse ca si eu, si altulu fia carele este chiamatu, are datorintia de a consultá despre totu ce privesce prosperarea natiunei, conducatorii apoi la rendulu loru au de a pasí inainte — si a ne conduce.

Unulu dintre cei mai mici m./p.
de pre Muresiu, nu departe de
Ariesiu, si apròpe de Ternavile unite.

Diet'a Ungariei.

Budapest'a in 9 Decembre 1874. (Urmare). Amu ajunsu in raportulu nostru despre acést'a siedintia interesanta pâna la momentulu, in care ia ministrulu de financie cuventulu spre a motivá necesitatea indemnitâtiei.

Ghyczy constatà mai intâiu, intre ce impregiurâri grele a intratu in cabinetu si cum astadi i se imputa lui totu ce s'a intemplatu in tiéra si in camera de mai multi ani incóce. Ce se tiene de asertiunea dep. Moritz, ca tiér'a a asteptatu dela intrarea in cabinetu a ministrului, inaugurarea unei ere nóue atâtu in respectu financialu câtu si economicu, oratorulu respunde, ca a apromisu numai, ca va face totu ce-i va fi prin putintia intru promovarea intereseloru tierei, dara garantia nu póte dá pentru nimic'a. Mi se imputa, continua oratorulu, ca nu mi-a succesu a regulá in 8 luni bugetulu statului dupa o economia rea de mai multi ani si ca amu contrasu unu imprumutu apesatoriu, cá si cându aru fi posibilu a acoperí erogatiunile cu cassele góle.

Resolutiunea casei din 1873, relevata in cuventarea lui Moritz, este neesecutabile, si totusi culp'a mi se ascrie mie. Oratorulu replica aici la invinuirile lui Moritz dechiarandu, ca nu-si face imputâri pentru parasirea opositiunei. Ce a tienutu densulu atunci de reu a combatutu si totusi a devenitu lege, si inca nemodificabile (o voce din stâng'a: Nici o lege nu e nemodificabile).

Oratorulu s'a convinsu, ca acestei tieri i se póte ajutá numai intre marginile legiloru create de ea, pre cari le tiene de nemodificabile, si aretandu spre stâng'a dice, ca nici opositiunea nu e libera de respunsabilitate pentru stârile financiali derangiate, de vreme ce guvernulu atunci n'a cutediatu sa vina cu proiecte de urcarea contributiunei de fric'a opositiunei, care aru fi castigatu unu capitalu politicu din acést'a impregiurare, ajungea adeca la majoritate cu ocasiunea alegeriloru folosindu-se de acést'a cercustantia cá de o arma practica.

Trecendu la obiectulu discussiunei oratorulu sustiene, ca cei ce n'au incredere in guvernu tienendu-lu necapabilu de problem'a sea implinescu o datoria patriotica detragendu-i votulu de incredere, inse facendu ei acést'a acum potu sa pericliteze conditiunile esistintii natiunali punendu viéti'a statului sub intrebare.

Ministrulu desfasiura intr'unu tonu ironicu planurile de reforma ce le pretindu unii dela guvernu; atinge intre alte reforme ce le dorescu opositiunalii sistarea cuotei pentru afacerile comune si reducerea radicale a oficialiloru administrativi etc. — Oratorulu aréta apoi ca prin o atare reforma inca nu se va ajunge o ordine stabile, fiindu ca se conturba alti factori esentiali ai vietiei statului si apoî cine póte satisface recerintiele atâtoru reformatori? Diversele pareri si opiniuni ce suntu representate la fia-care partida din acésta camera ne voru face sa discutâmu luni intregi asupr'a teorieloru si cându sosesce tempulu sa consolidâmu séu sa convertimu detoriele ce ne apasa, nu se afla cine sa accepteze obligatiunile nóstre nóue, pentru ca tergulu de bani europeanu trage la indoiéla vitalitatea statului nostru. Astfeliu suntu stârile nóstre astadi si caus'a acestor'a o afla oratorulu in impregiurarea, ca noi pasimu dupa o intardiere lunga pre calea reformei. Asemenea fenomene se afla la tóte natiunile cari incepu intre asemenea relatiuni sa pasiésca pre calea reformei. Se nasce o ferbere, o lupta intre trecutu si presente care tiene pâna cându se desvólta dintr'ens'a o directiune precisa, in care voru pasi toti câtra scopulu propusu. Dupa aceste espuneri dechiara oratorulu, „*ca camer'a acést'a, cum e compusa acum, nu e capabile de a esecutá reforme radicali.*“ (Miscare mare, sgomotu). Alta casa trebuie sa vina, care sa fia representatóri'a acelei idei, la care se alipesce maioritatea natiunei. Cu tóte aceste trebuie sa facemu ce-va spre conservarea statului in aceste momente critice. Câtra scopulu acest'a ne duce de o parte micsiorarea posibile a erogatiuniloru, de alta parte sporirea veniteloru. Proiectele de contributiune suntu computate pre 1875 si oratorulu cere spriginulu casei in directiunea acést'a si in fine recomenda primirea proiectului de indemnitate.

Alb. *Németh* se intórce contr'a espuneriloru ministrului de financie, pre care lu face respunsabilu pentru situatiune, fiindu ca ceilalti ministri lucra consecuentu sustienendu starea de pâna acum, pre cându Ghyczy a intratu in sirurile loru pentru a repará erorile economiei de 7 ani. Ministrulu n'a facutu nici unu pasiu spre a introduce reforme si cându sustiene ca in zadaru i se aducu inainte cele dîse de 7 ani sa cugete ca in privinti'a intrebârei de statu elu a luatu initiativ'a respundiendu in epistol'a din Comorn la articulii lui Deák.

Oratorulu nu póte votá indemnitatea, pentru ca astépta caderea ministeriului inca in tempulu pâna nu se gata banii din ultimulu imprumutu, cá si guvernulu celu nou sa aiba bani la dispositiune; trece apoi la criticarea proiecteloru de dare si dechiara ca suntu sarcini nesuportabile pentru poporu, si recomenda ministrului delegarea unei comissiuni neoaquistice care sa cerceteze in ce modu au ajunsu unii ómeni in 7 ani la capitalie mari, cu cari si-au zidítu case stralucite. Facându acést'a va dá preste individi, despre cari va poté dîce mirandu-se: et tu mi fili Brute? Numele ministrului de financie, pâna acum stimatu, va fi amintitu cu blasteme de câtra acei'a, in a câroru colibe a intratu, nu pentru a sterge sudórea de pre templele veduveloru si orfaniloru, ci pentru a-i ruiná prin unu aparatu maestritu si costisatoriu. Oratorulu dupa o mustrare din partea presidiului respinge in urma proiectulu de indemnitate.

Ig. *Helfi* critica tactic'a cea vechia a partidei din drépt'a, care lasa numai pre stâng'a sa vorbésca fâra de a i se opune argumenteloru acestei'a prin noue argumente. Intr'o cuventare mai lunga polemiséza oratorulu contr'a espuneriloru ministrului de financie si nepotendu votá pentru proiectulu in cestiune se dechiara pentru proiectulu de resolutiune substernutu de Madarász.

Col. *Tisza* constatà ca n'a avutu de cugetu sa vorbésca adi, inse unele pasagie din cuventarea ministrului de financie, si necesitatea de a-si precisá punctulu seu de vedere si cu privire la unele cestiuni ce nu se tienu strictu de desbaterea de astadi dara stau in strensa legatura cu acést'a, — l'au constrinsu sa ia cuventulu. Oratorulu marturisesce sinceru, ca acordarea séu respingerea indemnitâtiei este o procedura constitutiunale si parlamentaria, inse intre impregiurâri normali nu se folosesce; densulu recunósce ca relatiunile nóstre suntu asta-data abnormali si cu tóte acestea nu póte sa voteze indemnitatatea din motivulu, ca déca aducemu sacrificie pentru natiune atunci trebuie sa inaugurâmu o nóua directiune in sistema, prin care sa regulâmu raporturile de creditu; dara oratorulu nu consimte, cá in totu anulu sa se arunce vr'o câte-va milióne in fantâna, ci doresce sa véda unu resultatu positivu dupa atâte sacrificie aduse. Se apuca apoi si combate asertiunile lui Ghyczy in privinti'a reformeloru, trece apoi la invinuirile ce-le arunca ministrulu asupr'a tuturoru si respinge dela partid'a sea responsabilitatea pentru stârile actuali derangiate, fiindu ca motivulu adusu, ca guvernulu n'a cutezatu a venî cu proiecte cum suntu cele de acum de frica ca opositiunea va câstigá o arma, cu care va alterá basea pre care ministrulu o tiene de nemodificabile chiaru si pre cale constitutiunale, — nu sta. De óre-ce ministrulu arunca culp'a asupr'a opositiunei si densulu a fostu 7 ani intre sirurile acestei'a, oratorulu dîce, ca in loculu lui Ghyczy aru semtí remuscâri dureróse de consciintia. Déca guvernulu propune o urcare de contributiuni, a cârei resultatu nu póte

---

FOISIÓRA.

Biografi'a lui Georgiu Brancoviciu, Contele si Despotulu, si despre maritele fapte ale lui.

(Fratele Metropolitului Sav'a Brancoviciu, si Istoriculu Serbiloru.)

(Urmare.)

§ 14 Vediendu Georgiu din ambele pârti, precum din cea germana, asia cea turcésca mare pregatire spre resbelu, in timpulu acel'a oportunu de ajunsu s'a svatuitu cu Sierbanu. Si ajungundu timpulu de tómna alu anului 1688 s'a incercatu Despotulu a merge la Dunare, cá danduise timpu acomodatu sa póta trece la cetatea Smederevo, vechi'a sea patria, unde avea sperantia tare, ca se va aduná óstea poporului seu spre comunulu folosu alu intregului poporu crestinescu, si spre perirea vrajmasiului uumelui lui Cristosu. Apropiinduse elu de Dunare a intielesu, cumca puterea turcésca a cuprinsu tóte locurile cele anguste lânga Cladov'a, si temenduse a continuá calea, s'a abatutu in Monastirea Tismana, cá sa ascepte acolo, pâna ce puterea germana de din colo de Dunare se va impreuná cu ostile serbesci din pârtile loru; insa trupele germane dela Belgradu mergendu dreptu câtra Nisiu, Vidinu si Nicopolu cu invingere bateau pre vrajmasiu, lasandu calea acea angusta carea nu se potea strabate, prin carea sperá Despotulu a-ii aduce la Smederevo. Turcii vediendu, ca óstea crestina grabesce spre Vidinu, au dearsu Cladov'a si Orsiav'a si curundu s'au indreptatu câtra Vidinu. Nu dupa multe dîle crestinii au incungiuratu Vidinulu si cu bombarde pâna in fundamentu lu dirimau. Éra turcii neputendu stá in contra, desí barbatesce se aperau, au inceputu a fugí câtra Nicopolu, pre carii persecutandu-ii puterile germane, pre unîi ii-au prinsu de vii pre altii ii-an taiatu cu ascutitulu sabiei.

§ 15. In primavér'a aceea si intréga véra pâna tomn'a, óstea cesara prin norocósele arme, cu binecuventarea lui Ddieu nu numai tienutulu Nisiului si alu Vidinului l'a adusu sub stapanirea Cesarului, ci s'a intinsu pâna la Nicopolu si Sofi'a, asia câtu mai tóta tiér'a serbésca a fostu eliberat'o de sub jugulu turcescu. A ajunsu si pâna la marginele Bulgariei, Macedoniei si Traciei. Insa cându a judecatu Feldmaresialulu Ludovicu Vilbelmu dela Baadenu despre greutatea resboiului in tempu de tómna, a incetatu dela robirea si pustiirea cetâtiloru turcesci si s'a silitu de timpuriu a se intórce spre iernare in tiér'a romànésca. Sculanduse deci dela Vidinu si mergendu pe tiermurulu Dunarei preste Tîmonu a ajunsu la ruinele podului lui Traianu, in preajm'a cetâtii Sevecinu. Acolo mai susu de punte, lânga cetatea numita (pre ale careia ruine au edificatu dupa acea turcii cetate si cu numele seu au numito: Fetislanu, carea si pâna astadî se vede pe mape) a asiedîatu ducele de Baadenu pâna ce se va tocmi podulu pe Dunare, trupele sele; ér' podulu acel'a se facea lânga o insula a cetâtii Cladova sub angustimile muntiloru.

§ 16. Lucranduse la podulu acel'a s'a sculatu Georgiu Brancoviciu dela monastirea Tismena cu o parte din poporulu seu adunatu acolo si a mersu din partea acea a Dunarii in preajm'a tiermurului si a taberei ducelui de Baadenu, lânga ruinele cetâtii Severinului, cá sa se intalnésca cu Feldmaresialulu pentru de a se predá pre sine si pre omenii sei sub scutulu lui. Si asia lasandu totu poporulu aci, cu unu numeru micu din omenii sei, a trecutu Dunarea si a mersu in óstea ducelui de Baadenu, cá sa implinésca cele de lipsa si de trebuintia. Dar' s'a inschimbatu scen'a tuturoru propuseloru ale Despotului, si tóte câte a cugetatu nu le a potutu efeptui, ci a lasatu la Cladov'a tóte scopurile sele. Câci, nu se scie din ce causa, n'a fostu insa fâra de causa, Georgiu a devenitu in mare suspitiune la ducele de Baadenu, si cându a ajunsu la densulu elu prefacânduse morbosu, n'a voitu sa se véda cu Despotulu, l'a retienutu insa in taber'a sea, pâna ce s'a gatatu podulu. Si dupa ce s'a gatatu acela s'a poruncitu dela Feldmaresialulu alu duce pre Georgiu cu soldati la Orsiov'a si de acolo dupa acea la Sibiiu in Ardélu, in disulu anu 1688, in lun'a Octomvrie, dîu'a 29. Ducele de Baadenu dupa acea in diu'a urmatória cu tóte ostile trecendu pe podulu acela a ajunsu in tîér'a romanésca, in loculu marginasiu, care se numesce Cernetiu.

Capulu alu IX.

§ 6 In primavér'a anului 1690 a fostu dusu Georgiu Despotulu la Vien'a si s'a retienutu intr'o casa de ospeti, numita: domus hospitalis, pâna ce se va cercá tréb'a lui.

Pâna aici istoresce Raiciu in istori'a sea despre Georgiu Brancoviciu, si ce mai urmédia se afla in apendicele istoriei sele tiparitu dupa edarea istoriei la unu anu, adeca in anulu 1795.

Incâtu se atinge de arestarea lui Georgiu smintesce Raiciu, câci nu s'a arestatu in anulu 1688, ci in anulu 1689. Insusi scrie la c. VIII. § 9 ca in 20 Sept. 1688 a fostu intaritu prin Diplom'a imperatésca de conte si in § 10 ca cu diplom'a aceea a fostu dimisu si a venitu in Romani'a, unde deja murise Sierbanu Cantacuzino, si ca iérn'a aceea dupa reintornarea sea fi altulu decâtu ca opositiunea se va folosí de aceste proiecte cá de o arma pentru a subminá si ruiná tiér'a, apoi oratorulu crede, ca ministrulu de aceea a substernutu aceste proiecte, pentru cá sa aduca opositiunea la maioritate. Oratorulu replica mai departe ministrului ca legile se potu schimbá pre cale constitutiunale si reasumându cele dîse dechiara in fine, ca nu póte acceptá proiectulu de indemnitate, pentru ca politic'a financiale a guvernului e unilaterale, de óre-ce numai prin urcarea contributiuniloru intre impregiurârile actuali de creditu nu se póte aduce ordine in financie, ba e o absurditate a crede acést'a. Din aceste consideratiuni oratorulu respinge indemnitatea.

Dupa ce ministrulu de financie resplicà la unele asertiuni ale antevorbitoriului in privinti'a nemodificabilitâtiei legiloru, mai vorbesce deputatulu *Gull*, care sustiene ca a decide de asta-data asupr'a cestiunei de incredere e unu lucru pripitu, pentru ca nici unu guvernu nu va poté economisá fâra indemnitate. Intrebarea de incredere e astadi unu esperimentu dubiosu si e mai consultu sa se amâne pâna la pertractarea bugetului ; oratorulu primesce proiectulu in cestiune pentru ca guvernulu n'a pusu formalu intrebarea de incredere.

Cu aceste siedinti'a acést'a s'a radicatu la 2 óre.

Budapest'a 10 Decembre 1874. Cas'a representativa continua astadi discussiunea generale asupr'a proiectului de indemnitate.

Primulu oratoru *Csanády* respinge proiectulu cu indignatiune, pentru ca n'are nici o schinteia de incredere in guvernulu actualu si cu deosebire in ministrulu financieloru.

Baussnern votéza proiectulu nu pentru guvernu ci pentru statu care nu póte stagná. Cându ministrulu apeléza la devotamentulu patrioticu alu cetatieniloru uita ca acesti'a suntu lipsiti de medilóce materiali si oratorulu provóca pre tóte partidele sa conlucre spre a sprigini poporulu celu scapetatu.

Al. *Degré* concede ca statulu are lipsa de banì, inse nu votéza indemnitatea, câci nare incredere in barbatii guvernului actualu. Amaraciunea e generele in tiéra si cumpanindu voturile va vedé ori cine ca majoritatea e a partidei din stâng'a. Oratorulu se alatura la propunerea minoritâtiei.

C. *Eötvös* recunósce, ca proiectulu in cestiune se póte considerá cá intrebare de incredere si de aceea pricepe, ca opositiunea nu-lu primesce. Discutandu invinuirile ce s'au adusu contr'a majoritâtiei oratorulu trebuie sa marturisésca ca s'au comisu multe erori si nu voiesce a le negá, pentru ca doresce a eliberá natiunea de o ilusiune fatale. Nu e dreptu cându opositiunea privesce starea actuale de o urmare a politicei majoritâtiei, fiindu ca nici ea nu potea creá o situatiune mai buna. Oratorulu recunósce, ca economi'a de 7 ani n'a fostu ilustra, inse trebuie sa respinga asertiunea, ca coruptiunea si nemoralitatea de adi e o consecuentia a politicei majoritâtiei. Oratorulu intielege sub coruptiune politica, cându unii facu prea mari pretensiuni la statu si insusi prestéza mai putienu decâtu li e datorinti'a, cându oficialii lucra mai putienu decum se cade, si cându unii deputati si unele partide procedu in asemenea modu. Replicandu la asertiunea lui Moritz din siedinti'a trecuta, ca partid'a drépta e responsabile pentru tóte, de óre-ce ea cunósce starea financiale a tierei si numai are nice unu temeiu de escusare, oratorulu intréba, ca ce resultatu financîalu aru fi esoperatu opositiunea, cându aru fi esecutatu proiectele ei de sistarea monopolului tabacului, de rescumperarea regalieloru, de infiintiarea unui corpu diplomaticu deosebitu si de o armata natiunale indepenpenta, déca aru fi redusu contributiuuile statului? Resultatulu ar' fi cu totulu altulu. In urma votéza pentru acceptarea proiectului.

B. *Mariássy* dechiara ca nu primesce proiectulu, dara nu stigmatiséza pre cei lu primescu de tradatori de patria cum a facutu Csanády.

E. *Simonyi* voiesce sa constateze numai cea ce e recunoscutu in tiér'a intréga, ca guvernulu si sistemulu actualu e reu si mai reu nu se póte. Oratorulu respinge invinuirile aruncate asupr'a opositiunei si sustiene, ca numai o schimbare in sistemu póte ajutá tierei. Ghyczy a trebuitu sa fia in chiaru cu programulu seu cându a intratu in cabinetu, fiindu responsabilu pentru destinele tierei cá ministru. Oratorulu dice ca guvernulu n'a adusu nice o idee despre modulu cum voiesce sa reguleze bugetulu, ci ministrulu presiedinte a amintitu numai, ca ministeriulu va regulá afacerile tierei. Oratorulu afla ca cu sistemulu actualu nu e posibile regularea. Ghyczy vediendu ca nu póte reduce erogatiunile comune trebuiá sa se retraga din ministeriu. Oratorulu respinge proiectulu.

Leop. *Schramm* dechiara contra observârii facute de Mariassy („regimulu si-a sacrifiatu amicii din Croati'a“) ca complanarea intre Ungari'a si Croati'a nu s'a incheiatu intre fractiuni, ci intre ambele natiuni. Ce privesce proiectulu oratorulu dechiara in numele deputatiloru croati, ca votéza proiectulu in interesulu statului.

Dintre deputatii câti mai participara la discussiunea generale merita sa amintimu pre *Perényi*, care intre aplausele stângei polemiséza contr'a dreptei. Oratorulu a luptatu in sirurile dreptei din 1865 cá unu soldatu simplu si in cerculu seu modestu cu unu resultatu mai mare de-câtu multi conducatori onorari.

Guvernulu nu póte sa arete nici unu resultatu. Bugetulu pre 1875 e ce-va mai micu decâtu celu din anulu trecutu, s'au facutu crutiâri unde nu trebuiau si unde trebuiau nu. Oratorulu marturisesce, ca a conlucratu la consolidarea partidei deakiste si déca a pusu si elu o pétra in cladirea acést'a, care s'a probatu de rea, elu e gat'a a conlucrá cá reulu sa nu devina mai reu. Fiindu ca guvernulu actualu nu e capabilu a esecutá inbunatatiri oratorulu respinge indemnitatea. (Aplausu demonstrativu in stâng'a.)

Presiedintele dechiara desbaterea generale de incheiata. Mai vorbesce *Madarász* la propunerea partidei independentiei repetiendu invinuirile cunoscute asupr'a lui Ghyczy, la care respunde ministrulu de financie, ca desi vocile presentelui se radica contr'a sea elu totusi e convinsu, ca nu are sa se téma de judecat'a posteritatei.

Urméza votisarea. 20 deputati au cerutu votare nominale, alu cârei resultatu e: Dintre 358 ablegati se dechiara 230 pentru, 128 contra proiectului, si astfeliu acest'a s'a primitu cu o maioritate 102 voturi de base la desbaterea speciale.

Publicarea protocóleloru a cârtiloru funduarie in Transilvani'a.

EDICTU

despre publicarea cârtiloru funduarie pregatite respective suscepute in comunele tienatórie de sedri'a judecatorésca din *Sabiiu*, impartite judecatorieloru cercuale din *Sabiiu*, *Saliste* si *Mercurea*; mai incolo in comunele tienatórie de sedri'a judecatorésca din *Mediasiu*, in partite judecatoriei cercuale din *Elisabetopole*, inputernicita cu afacerile in trebile cârtiloru funduarie; in fine in comunele sedriei judecatoresci din *Hatiegu*: Mesteacanu de josu, si de susu, si Todesti tienatórie de judecatori'a cercuale de acolo.

In urm'a ordinatiunei inaltului ministeriu reg. ung. de justitia d. d. 14 Septemvre 1874. N. 26,453 in privinti'a mentiunaleloru operate de cârti funduarie se facu cunoscute urmatórele:

I.

Localisarea pentru introducerea cârtiloru funduarie este pre deplinu terminata ;

a) in comunele sedriei judecatoresci din Sabiiu, impartite judecatoriei cercuale de acolo, adeca in comunele: Sebesiulu de josu, Boiti'a, Bungardu, Sadu, Dai'a, Bradu, Sebesiulu de susu, Casioltiu, Hamb'a, Cristianu, Siur'a-mica, Cisnadiór'a, Turnisioru, Lómnesiu, Mohu. Siur'a-mare, Cisnadia, Avrigu, Poplac'a, Porcesti, Racoviti'a, Resinari, Rusciori, Rusiu, Secadate, Nou, Slimnicu, Sielimberu, Gusteritia, Talmaciu, Talmacelu, Rosi'a si Vestemu ;

b) totu in comunele sedriei judecatoresci din Sabiiu tienatórie de judecatori'a cercuale din Saliste, adeca, in comunele : Galesiu, Gur'a-Riului, Cacov'a, Magu, Orlatu, Sacelu, Saliste, Sibielu, Tilisc'a, Valea ;

c) in comunele sedriei judecatoresci din Sabiiu, impartite judecatoriei cercuale din Mercurea, adeca in comunele : Alamoru, Buzdu, Dobarc'a, Drasiovu, Aciliu, Ungurei, Dorstatu, Carpenisiu, Apoldu de josu, Singatinu, Conitie, Gussu, Apoldu-mare, Ludosiu-mare, Amnasiu, Poian'a, Presac'a, Reciu, Rodu, Gârbov'a, Sinn'a, Mercurea, Topârci'a ;

d) in comunele judecatoresci din Mediasiu tienatórie, de judecatoria cercuale din Ibasfaleu cá imputernicita cu afacerile in trebile cârtiloru funduarie, adeca in comunele : Malenkrag, Domaldu, Felti'a, Filitelnicu, Ghiahosiu, Hogvilagu, Hundorfu, Feliciu, Cundu, Seleusiulu-micu, Lasleulu-românu, Solmosiulu-românu, Rondol'a, Smigu, Almi'a, Noulu-sasescu, Lasleulu-sasescu, Ormenies, Sanctu-Ivanu, Magierusiu, Ernea, Siarosiu, Senereusiu, Valdhinu, Zager'a, eschise din publicare de acum remane comun'a Crisiu pentru comasare : in fine

e) in comunele tienatórie de sedri'a judecatorésca din Hatiegu, si de judecatori'a de acolo, adeca in comunele: Mestacanu de josu, Mestacanu de susu, si Totesd unde localisarea acum s'a finitu.

Câtile funduarie pre deplinu terminate a comuneloru mentiunate, dimpreuna cu registrele parcelarie de possessiune, si desemnulu liniamenteloru de acelea tienatórie se voru transpune dela 1 Ianuariu 1875," la oficiele de cârti funduarie ordinate lânga judecatoriele mentiunate sub II. unde a le vedé ori cui e permisu in órele oficióse.

II.

Afacerile de cârti funduarie le provede :

1) sedri'a judecatorésca din Sabiiu pentru comunele sub I., a, b, si c.,

2) judecatori'a cercuale din Ibasfaleu imputernicita cu afacerile in trebile cârtiloru funduarie pentru comunele enumerate sub I. d, in fine

3) sedri'a judecatorésca din Hatiegu pentru comunele enumerate sub I. e.

III.

Cu privirea la trebile si afacerile oficióse care se voru incepe cu 1 Ianuariu 1875 la fia-care din judecatoriele susu insemnate se emitu urmatórele provocatiuni si dispositiuni :

1) Se provóca tóte persónele cari in urm'a vre-unui dreptu de prioritate, de pemnu ori de arenda, avutu inca pre tempulu autenticârei protocóleloru cârtiloru funduarie, séu celu putienu castigatu inca inainte de 1 Ianuariu 1875 credu ca potu sa pretinda vre-o indreptare intregire, descriere, adaugere, séu stramutare in protocólele

---

a petrecut'o in Bucuresci la Voevodulu; ér' in § 14 scrie, ca ajungendu tómn'a anului 1688, s'a incercatu Despotulu a merge in pârtile Dunarei. Nu tómn'a anului 1688, ci tómn'a anului 1689, câci in tómn'a anului 1688 s'a reintornatu dela Vienn'a si iérn'a aceea dupa tómn'a anului 1688 a petrecut'o la Voevodulu in Bucuresci; asia dara nu s'a prinsu Georgiu de ducele de Baadenu in 29 Oct. 1688, ci in 29 Oct. 1689. Se vede acest'a si din relatiunea ducelui de Baadenu facuta câtra Imperatulu Leopoldu celu Mare dt. 7 Novembrie 1689. — In anulu 1690 a substernutu Georgiu Brancoviciu la Imperatulu o suplica in carea dice ca deja de unsprediece luni este prinsu; din carea suplica inca se vede, ca in a. 1689 s'a arestatu.

Se mai afla o sminta la Raiciu in descrierea vietii lui Georgiu Brancoviciu, ca in cap. VIII. § 10, scrie ca reintornanduse Georgiu dela Vienn'a in Romani'a a aflatu deja mortu pre Sierbanu Cantacuzino, si in loculu lui asiediatu pre Constantinu Brancoveanu, si totusi in acelasi capu § 14 dîce ca vedieudu mare pregatire spre resboiu, precum din partea nemtiloru, asia si a turciloru, de ajunsu si cu bunu folosu s'a svatuitu cu Sierbanu. Nu cu Sierbanu, câci erá mortu, ci cu Constantinu Brancoveanu, care a fostu asiediatu in loculu lui.

Sa trecemu la apendice.

In anulu 1690 aflanduse Georgiu Brancovicu la Vienn'a in prinsóre, in cas'a numita domus hospitalis, a substernutu o rugaminte la Imperatulu Leopoldu celu Mare de urmatoriulu cuprinsu:

Augustissime s. c. l.

De cându in anulu 1688 aflandume in soli'a romana, in curtea acést'a a Majestâtii Vóstre amu fostu primitu cu gratia, ba si mai nainte de acea. in diverse intemplâri, dar' mai vertosu intru intorcerea poporului orientalu sub stapanirea austriaca amu suferitu dela Agareni multa napasta, amu intreprinsu nemarginite silintie cu multa frica; pentru ce amu fostu onoratu dela Majestatea Vóstra si cu dignitatea de Conte (Graf). Acum insa nu sciu prin ce ordine, deja de unsprediece luni in tare prinsóre, sum paditu. Acel'a care cérca inimile si rerunchii Ddieu mi-este martore, cumca amu urmatu si Majestatii Vóstre si intregei comunitâti crestine neclatîta si nesurpata credintia; amu fostu gata pentru ea sa-mi varsu sângele si viéti'a. In adeveru, nu me sciu vinovatu nici mi s'a aretatu pâna in dîu'a de astadî, ca asi fi facutu vre-o fapta fâra de cale. Nu me tanguiescu insa atâta pentru nevinovati'a mea, câtu pentru timpulu celu binevenitu, in care in pârtile resaritene asi fi potutu lucrá cu mare folosu pentru resboiulu ce se pregatesce. Deci pentru grati'a lui Cristosu me rogu cadiendu pe genunchii plecati de Majestatea Vóstra, sa faceti mila cu mine, cá sa potu stá inaintea scaunului de judecata alu Majestâtii Vóstre si sa audu invinuirile aduse asupra-mí (déca suntu vre unele) si sa nu pieru neascultatu in preatrista suspinare. Majestatea Vóstra Cesara bínevoiésca asia renduiala a face despre mine, precum recere adeverat'a dreptate, careia me supunu din tóta inim'a, si me rogu, sa faceti cá sa fiu eliberatu de asia rusinósa arestare si sa me potu invrednici a redobandi dupa cuviintia bunulu meu renume si onórea de mai nainte, mai vertosu in acestu timpu, cá sa potu lucrá in contra ne credintiosiloru cele binefolositóre, in daun'a caroru vrajmasi pe deplinu me apromitu, si cu profunda umilintia recomendandume s. c. l.

Contele
Georgiu Brancoviciu,
Despotulu Iliriei, Rassiei si
alu Missiei, ér' acum arestatu.

(Va urma.)

cârtiloru funduarie, fia in privinti'a compunerei corpului funduariu séu a relatiuniloru de posesiune intabulate: cu aceste pretensiuni pâna inclusive la 31 Augustu 1875 cu atâtu mai vertosu sa le insinuedie, cu câtu la din contra acele spre daun'a unui alu treilea, care pre temeiulu inscrieriloru cuprinse in protocólele funduarie, incependu dela 1 Ianuariu 1875 va castigá cu credintia buna alte drepturi tabularie, nu se voru luá mai multu in consideratiune.

Acésta insinuare are a se intinde pre tóte drepturile de posessiune inca necuprinse in protocólele funduarie, fâra deosebire, ca óre acele in cârtile vechi esite séu neesite din usu, ori in fasiuni funduarie séu alte cârti, foi si registre suntu cuprinse ori ba, si cari a intinsu o partida in privinti'a transcrierei de posessiune a vre-unui bunu castigatu rogare la vre-o judecatoria, si judecatori'a a decisu asupr'a acestei instantie, ori ba.

Deci indatorirea spre insinuare cade mai alesu pre tóte acele persóne, ale câroru drepturi de posessiune la comissiunea localisârei nici prin sine, nici prin representanti denumiti de comissiune s'au adusu in valóre; séu cari nu au fostu in stare dupa regulele localisârei a-si legitimá afirmatulu dreptu mai tare de posessiune ori de compossessiune in contr'a posesorului fapticu aflatu prin comissiune si inscrisu in protocólele funduarie; pretensiunea loru adusa inainte fia insemnata in protocólele funduarie séu in protocolulu generalu de pertractare, ori ba.

2) Mai departe tóte persónele cari:

a) pre realitâtile inscrise in protocólele funduarie dupa detiermurirea prea inaltei patente de avitici din 29 Maiu 1853 si-au adusu in valóre dreptulu de aviticitate séu de rescumperare pemnorale, au sub altu titlu legitimu si-au insusitu dreptu de proprietate, séu câroru:

b) dupa otarirea aceleia'si patente de avitici li se cuvine terminu mai lungu spre realisarea dreptului de rescumperarea pemnorale, prin acést'a se provóca aceste pretensiuni pâna celu multu la 31 Augustu 1875 inclusive, spre incungiurarea urmâriloru de dreptu amintite mai in susu sub punctulu 1, a le insinuá, si in casulu amintitu sub a) procesulu de dreptu pendente, spre adnotare in protocolulu funduariu, séu dreptulu recastigatu pre calea legale spre strapunere in acela'si; iéra in casulu b) dreptulu de rescumperare pemnoralu, ce li se cuvine inca, spre insemnare in protocolulu funduariu a-lu legitimá cu documente autentice.

3) Asemenea tóte persónele, cari pre bunurile nemiscatórie improtocolate, séu si-au castigatu dreptu de prioritate, pemnu servitute, au alte drepturi prin intabulâri, insemnâri si adnotatiuni, ori conscrieri pemnorale judiciari, séu pâna la 1 Ianuariu 1875 inca 'si voru castigá, se provóca aceste drepturi din scopulu inscrierei loru in fói'a sarcineloru corpuriloru funduarie pâna celu multu 31 Dec. 1875. inclusive cu atâtu mai siguru a le insinuá, cu câtu din contra dreptulu prioritâtei castigate mai inainte si-lu voru perde; pre cându din contra facendu insinuare la tempu cuvenitu, dreptulu de intaietate castigatu pâna la 1 Ianuariu 1875 voru remané in valóre fatia si cu acei castigatori si creditori ipotecari noi, cari au castigatu dreptu de proprietate séu de pemnu dupa dîu'a acum mentiunata.

4. Acelea pretensiuni, cari se basedie pre deobligamintele urbariale, séu alte referintie de acea natura, regulate prin patent'a din 21 Iuni 1854 edata in fói'a de legi imperiale, bucata LV. Nr. 151 suntu eschise dela provocârile edictale spre insinuare si demonstrare, precum si dela pertractarile obicinuite in urm'a edicteloru fâra deosebire, fia acele in protocólele de localisare prenotate, ori bá.

5. Terminii edictali prescrisi in aliniele precedenti, nu admitu nici prorogare, nici justificare ori innoire de procesu.

6. Publicatele protocóle, funduarie se voru considerá si conduce dela 1 Ianuarie 1875 incepându cá cârti funduarie conforme § 321 din codicea civile generale; deci incependu dela dîu'a mentionata, drepturi nóua de proprietate, ipoteca ori alte drepturi reali asupr'a bunuriloru nemiscatórie introduse in ele, se voru puté câstigá si transferí asupr'a altor'a, precum si a se sterge numai prin intabulare legale in acele cârti, fâra de a derogá inse pretensiunile asupr'a acestoru bunuri nemiscatórie mainainte câstigate, insinuate si legitimate in terminulu edictale.

7. Prescriptele, dupa cari voru avé de a se indreptá pârtile si judecatoriele la implenirea si esecutarea trebiloru si afaceriloru oficióse, insemnate in acestu edictu, suntu cuprinse in procesur'a transilvana pentru cârtile funduarie, emisa cu ordinatiunea ministeriului de justitia dto. 5 Febr. 1870 (Archivulu ordinatiuniloru, anulu 1870 fasciora I si II.)

8. Acei creditori, cari prin órecare transcriere aru suferí stricatiune cu privire la prioritatea pretensiuniloru loru transcrise séu transcriende, eseptiunile si facia cu un'a a trei'a persóna le potu realisá inca in siese luni dupa terminulu defiptu in punctulu 3, — adeca pâna la finitulu lunei Iunie 1876, referésca-se acele eseptiuni la validitatea pretensiuniloru, la incelarea, ori prioritatea loru. — Dupa decurgerea acestui terminu, facia cu o atrei'a persóna nu se voru mai poté realisá asemene eseptiuni.

8. Judecatoriele indicate sub II in afacerile loru voru intrebuintiá sigilulu judecatoriei respective.

Clusiu, 13 Novembre 1874

Directiunea r. u. de cârti funduarie pentru Transilvani'a.

Dev'a in 13 Dec. 1874.

Stim. dle redactoru! Este unu dreptu naturalu alu popóreloru a-si esprimá si manifestá simtiementele sele de devotamentu si reverintia câtra barbatii, carii au conlucratu la fericirea loru. Si poporulu care usuéza acestu dreptu, dà semne invederate, arata lumei, ca e cultu. Suntu impregiurâri cându acestui dreptu alu popóreloru i se punu obstacule — dá, obstacule se potu face, inse numai in forulu esternu, nu si in celu internu. Si acei'a cari se nesuiescu a limitá dreptulu naturalu nu manifestéza alt'a, decâtu o — *copilaria.* A impedecá acestu dreptu atât'a insemnédia a impedecá natur'a sa nu se desvólte, iéra acestei volientie ómenii i dîcu *absurditate.*

Nu voiescu a me demite in documentarea acestei'a mai in detaliu, nu, pentru ca scopulu meu cu totulu este altulu. Scopulu meu este a ve comunicá unu faptu placutu cu respectu la manifestarea dreptului susu disu, care avù locu in opidulu nostru adî in 13 Decembre a. c.

Preotulu nostru, bravulu parinte spiritualu, bunulu tata de familia si adeveratu cetatiénu Georgiu Nicóra, petrunsu de memori'a fericitului órecându Archiepiscopu Baronu de Siagun'a inca in Duminec'a trecuta anunciandu poporului ca astadi se va tiené parastasu in memori'a neuitatului Archiereu 'lu invità a asistá la acésta solemnitate in unu numeru câtu se póte de mare.

Si astadi dandu-se semnu prin tóte campanele, poporulu pre tóte stradele alergá câtra s. biserica spre a-si impreuná piele sele rogaciuni cu ale preotului pentru sufletulu marelui barbatu.

Putea omulu cetí de pre fetiele poporului adunatu ca este intru adeveru petrunsu de memori'a acelui barbatu, alu cârui sufletu se bucura de repausulu neconturbatu, si care in viéti-a-i n'a crutiatu nici ostenéla, nici sacrificii pentru binele bisericei si a natiunei.

La finea acestei solemnitâti pie, zelosulu preotu tienù o cuventare scurta dara cu simbure, in carea enumerandu gloriósele fapte ale repausatului Archiereu indemná poporulu a-i pastrá memori'a, pentru ca elu a fostu uniculu Archiereu in Ardélu, care conformu dîsei Apost. Pavelu: tuturoru tóte s'a facutu, numai sa póta castigá drepturile cele neaparate pentru biseric'a si causele ei. Poporulu petrunsu de frumós'a cuventare eschiamandu din anima: „Ddieu sa-lu odihnésca“ se departa pre la ale sele.

Cominiu.

Varietâti.

*** (Cu ce se ocupa capitlele?) Sub firm'a acést'a scrie „Federatiunea“ cu justa indignatiune unu articulu, pentru ca dupa cum se vede din decursulu articulului mai multi canonici romani spriginescu latirea diurnalului ultramontatu, reactiunariu, „Magyar Allám“, pre cându de cele romanesci nu se ingrigescu de locu.

*** Furturile se inmultiescu pre dî ce merge. La ordinea dîlei suntu mai cu séma porcii si vestmintele. In un'a din noptile trecute se furara din monastirea misericordianeloru din strad'a poplaceniloru doi porci grasi; iéra dela unu doctoru de medicina vestmintele din garderóba.

*** „Corespondenti'a provinciala“ din Piatr'a, publica, despre miscarea populatiunei din judetiulu Neamtiului, urmatórele date statistice, pe lunile Iuliu, Augustu si Septemvre: nasceri 900 ortodocsi, 16 catolici, 117 jidani; morti 815 ortodocsi, 14 catolici si 132 jidani.

*** Dela 25 pâna la 31 Octomvre au fostu in Bucuresci 7 casuri de anghina diftiritica, din care 6 de mórte.

* Dupa informâri mai positive, incidentulu de pe calea ferata Pitesti-Varciorova de care s'a vorbitu in unu numeru trecutu se reduce la urmatórele: Unu lucratoru de la drumulu de feru, strainu faptuindu unu omoru, fugea, urmaritu de militieni. Acestia il ajursera pe linia de la Slatina la Balsi, si tragindu asupr'a lui l'au ucisu chiaru in momentulu sosirei trenului. Administrati'a si justiti'a au luatu mesurile cerute in asemine impregiurare.

*** Pre lun'a Octomvre 1874, incasârile pre lini'a Romanu-Suceav'a-Iassi, s'au radicatu la 256,945 lei, 57 bani. In 1873 in aceeasi luna, ele fusese de 258,187 lei, 43 bani, séu cu 1241 mai multu decâtu anulu curentu.

Burs'a de Vien'a.

Din 3/15 Decembre 1874.

Metalicele 5%	69	85
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	74	75
Imprumutulu de statu din 1860	109	70
Actiuni de banca	1001	—
Actiuni de creditu	236	50
London	110	70
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	77	25
„ „ „ Temisiorene	76	75
„ „ „ Ardelenesci	75	40
„ „ „ Croato-slavone	80	—
Argintu	106	80
Galbinu	5	25
Napoleonu d'auru (poli)	8	90

Concursu.

Cu permisiunea maritulni Consistoriu archidiecesanu din 1 Novembre a. c. Nru 2612 si 1020 pentru vacant'a parochia „Chirperu“ de clas'a III-a se escrie prin acést'a concursu pâna in 28 Decembre a. c.

Emolumintele suntu:

a) pre lânga cas'a parochiala, productulu dela 11 jugere pamentu de portiunea canonica, aratoriu si de fenatiu;

b) dela 78 familii câte 1 ferdela si dela alte 22 câte 1/2 ferdela cucuruzu sfârmitu, cu totulu 89 ferdele.

c) dela 100 familii venitulu epatrafirului specificatu dupa conclusele sinodului protopopescu — lânga care doue sorti lemne pentru incalditu, si diua de claca de buna voia — care impreuna computate dau unu venitu anualu de 340 fl. v. a. cu sperantia de a se câstigá si restulu cu 60 fl. pre câtu de mai curendu din medilóce comune amesuratr parochiei de a 3 a clasá.

Doritorii de a ocupá acésta parochia au de a-si asterne petitiunile loru instruite in sensulu Statutului organicu § 13 la subscrisulu pâna la terminulu indicatu.

Nocrichiu in 28 Novem. 1874.

In contielegere cu comitetulu
parochiale.
G. Maieru
(1—3) Adm. ppescu.

Concursu.

Dupa parintésc'a incuviintiare a Veneratului consistoriu archidiecesanu din 1. Noembre nro 2629. B. consis. 1023|1874. pentru vacant'a parochia de clasa a III. Comun'a Glamboc'a se escrie prin acést'a concursu pana in 20. Decembrie. a. c.

Emolumintele suntu:

a) langa cas'a parochiala productulu dela 8 Iugere de pamentu aratoriu si de fenatiu de portiune canonica.

b) dela 84 familii câte una di de lucru si stola specificata in Sinodulu parochiale dupa conclusele Sinodului protopresviterale, care impreuna computate dau un'a sum'a de 403 fl. 70 cr. v. a.

Doritorii de a ocupa acésta statiune au de asi asterne petitiunile loru instruite in sensulu statutului organicu § 13. la subscrisulu pana la terminulu de mai susu.

Nocrichiu, in 20. Noemvrie 1874.

In contielegere cu comitetulu parochiale.
G. Maieru,
(3—3) adm. protopopescu.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei parochiale Certesiu, clas'a III protopresbiteratulu Ioagiului I, se escrie concursu pâna la ultim'a Decembre a. c.

Emolumentele suntu: casa parochiala cu o gradina de legumi, unu pamentu aratoriu de trei cara cucuruzu, folosinti'a fenului si pómeloru din doua cimiteriuri, dela 75 case câte 2 mesuri cucuruzu cu tuleu, dela 60 case câte 40 cruceri v. a. biru anualu, si stola usuata, care tóte la olalta computate in bani, dau venitu anualu de 273 fl. 72 cr. v. a.

Concurentii au a-si tramite petitiunile loru la subscrisulu pâna la terminulu prefiptu instruate in sensulu Statutului organicu, si de suntu preoti, provediute cu incuviintiarea pré venerabilului Consistoriu archidiecesanu.

Hondolu 22 Novembre 1874.

Basiliu Piposiu
(3—3) Protop.

Edictu.

Nicolau Beu din Apoldulu infer. scaunulu Mercurei parasindu de 8 ani pre legiuit'a lui socie Mari'a Ioanu Valeanu fâra a se sci ubicatiunea lui, — se citéza a se presentá in terminu de unu anu si o dî inaintea subsemnatului scaunu ppescu, câci la din contra procesulu divortialu asupr'a i intentatu se va pertractá si decide si in absenti'a lui. —

Mercurea, 18 Nov. 1874.

Scaunulu ppescu gr. or.
alu Mercurei
I. Drocu
(3—3) Adm. prot.

Redactoru respundetoriu: **Nicolau Cristea.**

Editur'a si tipariulu tipografiiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei sî pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 97. ANULU XXII.

Sabiiu in 8|20 Decembre 1874.

Invitare de prenumeratiune

la

„Telegrafulu Romanu“

Cu inceputulu anului 1875, se deschide prin acést'a prenumeratiune nóua la acésta fóia.

„Telegrafulu Romanu“, va esî cá sî pâna acum de dóue ori pe septamâna Joi'a sî Duminec'a.

Pretiulu abonamentului pre anulu intregu e:

Pentru Sabiiu 7 fl. pe ½ de anu 3 fl. 50 xr., pe ¼ anu 1 fl. 75 xr. v. a.

Pentru Monarchi'a austro-ungurésca pre anu 8 fl. pe ½ anu4 fl. pe ¼ anu 2 fl. v. a.

Pentru Romani'a sî strainatate, pe anu 12 fl., pe ½ anu 6 fl., pe ¼ anu 3 fl. v. a.

DD. abonanti suntu rugati a nu intardiá cu tramiterea prenumeratiuniloru.

Adresele ne rugâmu a se scrie curatu, a se pune numai post'a ultima, dara nu câte dóue poste ultime, sî in locu de epistole de prenumeratiune recomandâmu on. publ. avisurile postali, **(Posta-Utalvány. — Post-Anweisung.)** cá impreunate cu spese mai putiene sî cá mai sigure pentru inaintarea baniloru de prenumeratiune la

Editur'a „Telegrafului Romanu“ in Sabiiu.

Fói'a oficiale „Budapesti Közlöny“ dela 16 l. c. aduce urmatórea decisiune préinalta:

„La propunerea ministrului Meu ungurescu de culte si instructiunea publica intarescu prin acést'a alegerea seversita de congresulu natiunalu bisericescu greco-orientalu românu a episcopului aradanu greco-orientalu *Mironu Romanu* de Archiepiscopu si Metuopolitu gr. orientalu românu.

Gödöllö 12 Decembre 1874.

Franciscu Iosifu, m. p.

Augustinu *Trefort* m. p.

Sabiiu 7/19 Decembre.

Adi a fostu adunarea scaunului Sabiiului, convocata cu optu dile mai nainte. In literile convocatórie erá pusu la ordinea dilei: „Emisulu ministeriului de interne dela 3 Decembre 1874. nr. 49872. privitoriu la alegerea comissiunei centrale pre basea nouei novele la legea electorale“

Dupa deschidere cetesce referentulu comitetului scaunalu unu reportu, in care impletesce emisulu ministerialu, citatu mai susu, §§ respectivi din legea cea noua, in traducere nemtiasca, si pre urma propunerea impartirei scaunului, conformu § 111. alu novelei in doue cercuri electorali si adeca: cetatea Sabiiului unu cercu si comunele scaunali altu cercu.

Pred'a, este de parerea, ca de asta data sa procéda adunarea numai la alegerea comissiunei centrale; iéra incâtu pentru impartirea cercuriloru, fiindu acestu obiectu momentuosu nou si adunarea in cea mai mare parte inca necunoscuta cu legea, sa nu intre adunarea in desbatere, ci sa amâne obiectulu acesta pre alta siedintia. In intielesulu acesta face si propunere.

Schochterus, neintielegendu pre ante vorbitoriu, sustiene ca legea demanda impartirea scaunului in cercuri electorali si spriginesce propunerea comitetului.

Alti duoi deputati sasi, recunoscu, ca legea, nu s'a publicatu cum se cade spre a puté fi cunoscuta tuturoru si recunoscu si greutatea impartirei unei jurisdictiuni in cercuri electorale dara afla ca impartirea facuta de comitetu cu atatu mai vertosu este mai buna, cu câtu in § 18 sta ca in comisiunea centrala sa fia din fiacare cercu celu putienu doi membri.

Cristea dice ca § vorbesce de cercuri cari esista, dara nu de cari au sa se infiintieze. Trecendu la ceea ce privesce formarea cercuriloru arata ca chiaru si acei, carii sustienu propunerea comissiunei, afla ca o impartire este impreunata cu greutâti si nu intielege cum potu sustiené aceiasi, ca impartirea facuta de comissiune este chiara si usiora. Repetindu momentuositatea cestiunei si provocandu-se la literile convocatórie, cari nu prevedu obiectulu impatirei, ci numai alu alegerei, spriginesce propunerea lui Pred'a. Pentru casulu cându acést'a inse nu aru fi primita, din motivele ca obiectulu nu e destulu de studiatu, propune amanarea desbaterei intregi, pentru-cá sa póta aduce adunarea o decisiune premeditata.

Bolog'a spriginesce propunerea lui Pred'a si aduce multe momente pentru dens'a; in fine inse face propunerea, cá sa intre adunarea si in meritulu impartirei in cercuri, pre basea urmatória cá municipiulu intregu sa se imparta in dóue si adeca, sa se adauga la cetate atâtea comune rurali, pâna va fi jumetatea populatiunei, iéra cele-lalte sa remâna si sa formeze altu cercu.

Pred'a arata mai pre largu consecintiele ce au sa resulte din precipitarea impartirei si dovedesce cu § 18 in mâna, ca elu vorbesce despre cercurile ce esistu dejá. Acelor'a, carii nu gasescu consecintia in propunerea lui, le demustra ca déca va premerge alegerea comissiunei centrali, aceea nu prejudeca nimic'a, pentru ca membrii se alegu din municipiu intregu, unde trebuie sa fia representate tóte pârtile si déca mai tardiu se va desparti cerculu in dóue cercuri, acolo se voru aflá in comissiunea centrale representate amendóue.

Recomânda din nou propunerea sea cu adausulu, ca déca adunarea se demite in desbaterea impartirei, densulu si póte si altii se voru abtiené dela desbatere.

Se pune la votu mai antâiu propunerea lui *Cristea* si — cade. Vine la rendu propunerea lui *Pred'a* si — cade. Urméza propunerea lui *Bolog'a* si cade si acest'a. Pred'a si Cristea parasescu sal'a desbateriloru si dupa densii mai esu si altii.

Adunarea a procesu mai departe la alegerea comissiunei centrale. Resultatulu — de alta data.

Trebuie sa facemu reflessiunea ca representantii nostri au fostu de asta data rari nantes in gurgite vasto si fâra de nici o intielegere intre sine.

Cetimu in „Jurnalulu de St. Petersburg“ dela 28 Novembre c. n.:

„Déca foi'a „Tagblatt“ este bine informata, proiectele elaborate de guvernulu românu relativu la „conventiunile speciale in materie comerciala si vamala“, ce suntu de a se incheiá cu Austro-Ungari'a aru avé principalmente de obiectu doue cereri, dintre cari cea dintâiu aru fi considerata cá basa preliminaria si neaperata ori câréi conventiuni in generalu, Romani'a aru voí inainte de tóte abolitiunea drepturiloru de intrare asupr'a cerealeloru cari, precum se scie, se percepu din nou la fruntaria austro magiara dela 1 Octombre a anului acestui'a; apoi Romani'a cere suprimarea jurisdictiunei consulare, prin care justitiabilii austro-magiarii, cari locuescu in principatele dunarene, se substrageau pâna acum dela jurisdictiunea teritoriala, prin feliu de feliu de cestiuni litigióse si in virtutea vechiloru capitulatiuni. Guvernulu austro-magiaru s'aru aflá deci, prin acestu faptu chiaru, in faci'a unoru cereri avendu de o parte unu desideratu, atâtu la Budapest'a câtu si la Vien'a:

1. Reducerea tacsei percepute pâna acum prin tergurile române de pre marfurile de provenintia austro-magiara.

2. Introducerea, pentru importatiune in Romani'a a producteloru austro-ungare, a unui sistemu vamalu care sa aiba de base greutatea, in loculu sistemului ad valorem] actualminte in vigóre. In fine.

3. Desfiintiarea dreptului de patenta, care si astadi inca apasa atâtu de greu asupr'a industrialiloru austro-magiari in tóta intinderea principateloru dunarene, si care impedeca atâtu de multu daraverile comerciale.

„Dupa informatiunile foiei „Tageblatt“, desfiintiarea dreptului de intrare asupr'a cerealeloru, cerutu de Romani'a cá conditiune „sine qua non“, aru intempiná mari greutâti din partea ministrului magiaru de comerciu.

— Se scrie din Constantinopole dîarului „Le Bien public“ ca nemultiamirea corpului diplomaticu in contr'a guvernului turcescu, care erá destulu de mare si mai inainte, a mai crescutu inca prin violarea cu fortia armata a asiediaminteloru missionariloru americani din Siri'a. Zapcii au strabatutu in launtrulu casei prin escaladare, au rapitu cu fortia pre doi profesori, supusi otomani de rassa amarica (pagâna), cari fusesera convertiti la religiunea protestanta, pre cari apoi i-au taraitu la inchisóre. Toti representantii puteriloru straine, afara de acel'a alu Angliei, doreau o intrunire a corpului diplomaticu spre a se intielege sa faca unu pasu colectivu pre lânga sublim'a Pórta pentru a-i amintí de indatoririle ce le are conformu tratateloru. Representantulu anglesu aru fi refusatu, se dîce, de a luá parte, temendu-se cá nu cum-va Russi'a sa profite de asta ocasiune spre a denunciá tratatulu de Parisu.“

Sciri mai nóue inse, venite din Constantinopole, spunu ca ambasadorulu Angliei si alu Americei au cerutu esplicatiuni dela Pórta asupr'a persecutiuniloru esercitate in Siri'a in contr'a protestantiloru. Guvernulu otomanu au telegrafatu imediatu la Beirutu cá sa i se dee informâri esplicite.

— Proiectulu de lege despre mesurile de luatu asupr'a sigurantiei publice va fi supusu câtu de curendu in desbaterea parlamentului italianu. Acestu proiectu de lege va intempiná o opositiune fórte mare din partea stângei. Positiunea cabinetului Venosta-Minghetti póte fi cu atât'a mai critica ca Lanz'a, unulu dintre capii partidului conservatoriu din Itali'a, s'a pronunciatu curatu in contr'a acestui proiectu care forméza o parte principala din programulu ministriloru.

Acestu barbatu de statu alu Italiei va combate mesurile esceptiunale pre cari ministrulu Venost'a-Minghetti are sa le céra de la camera pentru restabilirea sigurantiei publice compromisu in Sicili'a. Ex-presiedentulu consiliului declara ca, desi recunósce gravitatea situatiunei din Sicili'a, totusi dupa parerea sea „medilócele ordinarie, intrunirea intr'o singura mâna a puteriloru civile si militarie, voru fi indestulatórie pentru curatirea Italiei de „malandrinaggio.“ Instructiunea si câile de comunicatiune voru face restulu.“ Pentru cestiunile religióse, Lanz'a proclama si pentru tempulu de facia cá escelentu principiulu bisericei libere in statulu liberu, si sa declara in contr'a ori câréi mesuri legislative ce aru avea de scopu introducerea „legiloru religióse“, legile actuale parendu-i suficiente. Lanz'a póte devení deci fórte periculosu pentru cabinetulu Venosta-Minghetti, de indata ce va fi sustienutu de unu grupu câtu de micu din drépt'a, la care stânga nu va lipsí de a se asociá.

Dict'a Ungariei.

Budapest'a in 11 Decembre 1874. Cas'a representativa incepe la ordinea dilei desbaterea speciale asupr'a proiectului de indemnitate. Titululu si § 1 sî 2 se primescu fâra discussiune. La § 3 propune Col. *Tisza* emendamentulu (in loculu testului): „Acoperirea trebuintieloru statului sa se efeptuésca astfeliu, câtu erogatiunile sa póta intrá in cadrulu bugetului pre 1875 si sa se póta computá intre marginele sumeloru ce trebuie a se statori“ si oratorulu motivéza propunerea, ca nu trebuie sa desconsiderâmu ca preliminariulu pre 1875 e mai micu decatu bugetulu pre 1874 si ca tóte partidele se nesuescu a reduce erogatiunile pre 1875. Votanduse proiectulu fâra a se modificá póte sa vina lucrulu acolo, de nu se voru poté esecutá reductiunile intentiunate. Ce e dreptu ministrulu presiedinte a dechiaratu, ca guvernulu se va tiené de preliminariulu pre 1875, dara nime nu póte garantá acest'a pentru ca ministeriulu se póte schimbá pâna atunci. (Aplausu in stâng'a).

I. *Paczolay* respinge emendamentulu antevorbitoriului, intâiu pentru-ca ministeriulu a dechiaratu ca nu numai se va tiené de preliminariulu de pre 1875, ci si de reductiunile ce le va face comissiunea financiale; de de se va primí emendamentulu, ministeriulu nu e deobligatu a considerá stergerile comissiuni financiale, a doua, pentru ca emendamentulu suna cá si cându bugetulu pre 1875 ar' fi statoritu, a trei'a, pentru-ca acceptarea emendamentului, — dupa dechierarea ministriloru — ar' fi unu votu de neincredere; din aceste motive oratorulu votéza pentru a se primi proiectulu fâra nici o modificatiune.

Ministrulu *Ghyczy* dice, ca camer'a se afla de asta data in câtu privesce stilisarea corecta a proiectului — in asemenea pusetiune critica, cum s'a aflatu la 1869, cându togm'a C. Tisza a recomendatu testulu ce e coprinsu in proiectulu de fatia. Déca se face provocare in acést'a lege la bugetulu pre 1875, atunci indata la inceputulu anului viitoriu nu se voru poté esolvi dotatiunile ce se cuvinu comitateloru, fiindu ca ministeriulu a primitu numai 3 milióne si vr'o câteva sute de mii in bugetulu seu, spre scopulu acest'a, purcediendu del'a idei'a, ca se va introduce in decursulu anului darea domesticale, cea ce, acum e fórte problematicu. Déca s'aru face provocare la bugetulu pre 1875, atunci s'ar pote statori inspectorii contributiunali si oficiele pentru mesurarea competintieloru, precându inse nu e siguru ca primí-se voru séu ba. Findu ca ori-ce stilisare ce vomu aflá e inpreunata cu greutâti oratorulu propune sa se primésca proiectulu nemodificatu.

Tisza dechiara, ca antevorbitorii l'au intielesu reu; oratorulu n'are alt'a de scopu decâtu cá erogatiunile ce se voru face in cuartalulu dintâiu sa se póta introduce in bugetulu pre 1875.

Punendu-se la votu proiectulu se primesce cu mare maioritate nemodificatu.

In fine se discuta si se primescu proiectele despre prolongarea dâriloru in vigóre, despre creditulu decursivu pentru afacerile comune, despre recrutare si despre comitii supremi din cetâti.

Succesele Romaniei.

Dupa ce a ocupatu multu timpu diplomatia européna, cestiunea tractateloru de comerciu intre principatele crestine de pe malurile Dunarei si celelalte State de pe contienentu, pare ca a intratu iu fine intr'o fasa definitiva. Circular'a lui Aarify-Pasia, pe care am reprodus'o si noi, nu va primi, dupa tóte aparintiele, nici unu respunsu, de vreme ce cele trei puteri de la Nordu au declaratu, intr'unu acordu comunu, ca ele considerau cestiunea cá resolvata, si ca credeau de prisosu a mai prelungi discutiunea. Séu déca contrariu prevederiloru nóstre, s'ar da unu ultimu respunsu la acésta nota a ministrului otomanu, elu ar' fi unu simplu actu de curtenie din partea puteriloru, fara a schimbá intru ceva situatiunea.

Campani'a diplomatica intreprinsa cu acést'a ocasiune de d. B. Boerescu se termina deflnitivamente in avantagiulu tierei sele. Austro-Ungaria, Germania, si Rusia recunoncu Romaniei dreptulu de a incheiá tractate de comerciu cu celelalte puteri, fara sa aiba'a se mai preocupá de altu-ceva de câtu de propriele sele interese, fara sa aiba a mai consultá alte convenintia de câtu acelea ale comenciului si ale industriei principatului romanu. Si fara a mai asteptá, cabinetulu din Bucuresti, a si supusu celoru doue guverne din Viena si din Pesta nisce baze de conventiuni care au unu indoitu caracteru, totudeodata economicu si juridicu. Suprimarea drepturiloru de intrare asupr'a grâneloru este ceruta in adeveru; la acést'a trebuia sa se astepte citatele guverne din partea unui poporu esentialmente agricolu; si in acelasi timpu, abolirea juridictiunei consulare, ultimulu vestigiu alu *Capitulatiuniloru*, este indicata acolo ca cum aru trebui realisata pe malurile Dunarei, astu-feliu ca si in Egyptu. Din partea loru, ministrii transleitani si cisleitani ar fi pusu ca baze ale negociatiuniloru loru reducerea dâriloru preceputa in orasiele romane asupr'a marfuriloru venite din Austro-Ungaria, si inaugurarea unui sistemu vamalu avendu de baza *greutatea*, in loculu sistemului *ad valorem*. Si alte puncte inca, pe care, cá sa le enumeramu aci ar fi lungu lucru, si care ar avea trebuintia de o esaminare speciale, au fostu asemenea indicate din amendoue pârtiie. Ar fi de timpuriu sa spunemu in momentulu acesta, déca ele o sa fie adoptate séu respinse. Asemenea negociatiuni ceru, de siguru, din partea diplomatiloru cârora ele suntu incredintiate, o esaminare atentiva, si nu se potu face intr'o di. Ceea-ce inse voimu noi sa constatâmu, si care este faptulu celu mai importantu, in urm'a discutiuniloru acestoru din urma timpi, este ca in cele din urma stauinti'a si dibacia ómeniloru de Statu romani au fostu coronate de celu mai mare succesu. Ori cu ce nume ar voi cineva sa se serve cá sa desemne viitórele tractate; numéscale puru si simplu Conventiuni spre a managiá susceptibilitâtile Portii, séu dee-le adeveratulu loru nume, nu se póte tagadui ca s'a dobanditu unu mare resultatu. Pentru aceia cari nu cauta sa se ilusioneze de buna voe, Romania este chiaru de asta-di in deplin'a posesiune a autonomiei sele comerciale.

Din punctulu de vedere patrioticu, Romanii au de siguru dreptulu sa se mendrésca de unu asemenea resultatu. Din puntulu de vedere puru economicu. credemu ca insu-si Austro-Ungaria nu are decâtu sa se felicite. Relatiunile comerciale dintre cele doue tieri au luatu, in adeveru, o asia importantia, si suntu destinate, prin fortia lucruriloru, sa crésca intr'atita pe viitoriu, in câtu ele aru trebui, fara dóra si póte, sa fie scutite de tóte piedecele ce le impuneau o legislatiune vechia si sa inlocuésca prin mesuri fórte liberale incurcaturile protectioniste care resultau din vechile conventiuni austro-turcesci.

Cu tóte acestea, inca se facu câteva objectiuni chiaru din partea unoru amici sinceri ai Romaniei contr'a solutiunei care s'a adoptatu. Tóta lumea recunósce ca incheierea de nuoi conventiuni comerciale dintre Romania si Austro-Ungaria era pentru amendoue aceste tieri o cestiune vitale, si constituia o trebuintia imperiósa. Pentru unele spirite, nu póte sa fie o necuviintia a nu face casu de tractate, declarandu ca Romania nu are trebuintia de consimtiementulu Portii. Acést'a este thesa pre care o sustinea insu-si jurnalulu „Le Danube“ alta data, lectorii loru n'au uitat'o. Ni se parea, in adeveru, ca chiaru testulu tractatului de la Paris si alu Firmanului de investitura alu principelui Carolu permitea cu anevointia cabinetului din Bucuresci sa nu céra incuvintiarea prealabile a Portii.

In fatia resultatului obtienutu, trebue sa credemu ce poterile cele mari au recunoscutu in fine ca indeplinirea acestei conditiuni constituia o adeverata imposibilitate. Ne place a crede ca ele s'au gasitu puse intre urgentia imperiósa a unui progresu de realisatu si litera unei conventiuni care facea acestu progresu imposibilu. Déca este astu-felu, déca solutiunea a fostu impusa de acésta maxima a tuturoru timpiloru ca salutea publica este legea suprema, nu ne mai remane de câtu sa ascultamu, simpatiile nóstre pentru populatiunile cele inteliginte ale principateloru dunarene, si sa felicitâmu sinceramente pe ómenii de Statu romani ca au triumfatu cu atâta norocire peste nenumaratele dificultati.

(Le Danube.)

Romani'a.

Opositiunea in camera si opositiunea in presa.

Desbaterile la cari a datu locu anulu acest'a in sinulu adunârei legiuitórie proiectulu de respunsu la mesagiulu tronului, de-si mai putienu abondante decâtu alta data. suntu inse póte mai instructive pentru tiéra decâtu ori cându.

In ce privesce situatiunea interióra, positiunea strimtorata, in care se afla de câti-va ani clasele nóstre agricole, din caus'a secetei séu a lipsei de pretiuri pe tergurile Europei, precum si suferintiele necontestabile ce acésta stagnatiune a afaceriloru produce in ori-ce tiéra, dara mai cu séma in o tiéra esentialmente agricola cá a nóstra, au oferitu negresitu unor'a din oratorii opositiunei unu câmpu intinsu de esploratiuni patriotice si flori de retorica din cele mai alese. A fostu fórte lesne acestoru nobili si avuti aperatori ai poporului a versá lacrimi generóse asupr'a miseriei claseloru de josu, dara trebuiá sa ne arate si midiloculu prin care unu guvernu, celu mai patrioticu si mai bine intentiunatu din lume, aru fi pututu sa se lupte cu elementele naturei si cu decretele provedintiei. Nu cum-va Ddieu s'aru fi induratu sa ude la tempu tiarinile nóstre déca alte persóne decâtu cele de astadi s'aru fi gasitu la câr-m'a tierei in aceste din urma tempuri?

Dá! Este fórte adeveratu ca tieranulu românu sufere si ca sórtea lui merita cea mai seriósa solicitudine. Dara suferinti'a sea are cause multiple si independente de vointi'a guvernului. Déca elu nu póte platí contributiunile publice decâtu lasandu sa i se venda o parte din bunurile sele, acést'a provine din faptulu ca o seceta nenorocita de patru ani a sleitu tóte resursele sele si l'a doboritu la pamentu precum a doboritu si acea clasa inteligenta si atâtu de avuta alta data a arendasiloru. Statulu inse, care are necesitâti neinlaturabile de satisfacutu, care face siosele si drumuri ferate, care arméza tiér'a, care intretiene singuru asiediamintele de cultura, nu póte sa nu incaseze veniturile sele. Arendasii si cultivatorii au suferitu platindu-si dârile, dara erá imposibilu

---

FOISIÓRA.

Biografi'a lui Georgiu Brancoviciu, Contele si Despotulu, si despre maritele fapte ale lui.

(Fratele Metropolitului Sav'a Brancoviciu, si Istoriculu Serbiloru.)

(Urmare.)

Mai la trei ani dupa arestarea sea a substernutu alta rugaminte in limb'a latina la Imperatulu, in carea spune:

Ca de cându a esitu din copilaria, si a ajunsu la o mai matura judecata a mintii, pâna la betranetie si la perii carunti, cari nu suntu produsi intru atât'a de etatea naturei, câtu de necuratieni'a carcerului, pururea s'a silitu si tóte putintiele sele intr'acolo le-au indreptatu, cá sa fia recunoscutu si judecatu de câtra Majestatea Sea intre cei mai credinciosi si mai vrednici barbati ai acuilei cesare intru alungarea barbarului vrajmasiu si eliberarea poporului orientalu, si pentru accea: 1. Cându s'au apromisu de residintii imperatesci cari mai de multu au fostu la pórt'a otomana prin talmaciulu Panaiotu poporului crestinescu din orientu, ca déca la tempulu seu va apucá armele si va purtá resbelu in contr'a comunului vrajmasiu alu numelui lui Christosu, nu numai vechi'a libertate, ci si avutele órecândva posessiuni i se va redá; si pre atunci cuprindiendu-se prin marele Veziru, (dupa ce s'au ucisu si macelatu o multime de turci) si rapindu-se din manile crestine Uivarulu, si supremulu Veziru voindu a strabate cu armele mai departe in tierile crestinatâtiei dela apusu si a cuprinde acolo multe locuri, elu Georgiu Brancoviciu prin midilocirea amiciloru corespundinti si prin patronii sei (cari nu putiena autoritate aveau la supremulu Veziru) spre a face pace cu Imperatulu l'a indemnatu, l'a svatuitu si l'a indusu, asiá câtu vrajmasiulu barbaru s'a intorsu cu ostile si cu armat'a sea dela apusu la resaritu. 2. Scrie, ca in tempulu in care supremulu Veziru incungiurase cu obsidiune Uivarulu, unii boieri si magnati din Ungari'a conspirandu si rebelindu in contr'a persónei imperatesci, voiau a duce armele mai departe in Europ'a, si spre scopulu acest'a au cerutu ajutoriu dela turci, decadiendu ei dela Majestatea Sea, elu conspiratiunea acést'a cu fraudulentele, viclenele, necredinciósele, si de juramentu calcatórele machinatiuni ale loru, resiedintelui Majestâtiei Sele, intru fericire repausatului Cristoforu de Kindsberg, care se aflá pre atunci la Pórt'a otomana cu credintia le-au aratatu, descoperitu si desvelitu, si spre mai mare incrediamentu a trebei acestei'a a capetatu dela amintitulu resiedinte testimoniu autenticu scrisu cu propri'a sea mâna si intaritu cu sigilu, si testimoniulu acest'a pentru de a documentá sinceritatea si credinti'a sea in a. 1688 (cându a petrecutu la Vien'a cu legatiunea romana) l'a predatu intr'o conferintia órecarea aceloru Ministri si Consiliari intimi de carii se tiené astfelu de lucru arcanu, dar' acel'a nu i s'a mai reintorsu. 3. Ca unii dintre Acathocii transilvani dupa datin'a lui Gabrielu Bethlenu au voitu sa erumpa in Regnulu Ungariei si sa lu cuprinda si sa-lu faca tributariu turciloru, dar' elu cu tóta puterea li-a statu in contra si machinatiunile loru prin midilocirea corespondintiloru sei le au preintorsu. 4. Ca in a. 1683 de timpuriu a aratatu si a descoperitu aparatulu de resboiu alu turciloru pentru de a incinge cu obsidiune Vienn'a, trimitiendu pre unii fórte credintiosi la curtea imperatésca; ca pe Ladislau Csáky cu multi alti fideli, cu multa primejdie si cu mari spese ii au scosu din captivitatea dela Constantinopole; si dupa ce s'a defugatu turculu dela obsidiunea Viennei, pre multi nobili si preoti dusi in vecinica sclavia de barbari, in Rasci'a, Romani'a si Tartaria ajutandu-i patronii si amicii ii-a rescumperatu cu mari cheltuieli, ii a nutritu dela sine, ii-a vestitu si asia investiti si rescumperati, pre unii prin Transilvani'a, pre altii prin Ungari'a, cu turm'a ii-a tramisu in Germani'a la parintescile loru locasie. Spre crediementulu faptei acesteia se proveca la Cardinalulu de Kollonics, pentru de a-i dá viu testimoniu. 5. Ca a corespunsu cu contele Carolu Wallenstein, care erá din partea Imperatului in legatiune la Regele Poloniei pentru de a-i usiurá legatur'a (foedus) cu regele si ca multe arcane a descoperitu curtii imperatesci, despre care lucru cu credintia de densulu implinitu disulu solu intr'o epistola scrisa lui (a careia copia o alatura la rugaminte) nu numai i da testimoniu, ci si resplata i apromite scriindu: „Magnifice domnule Georgiu Brancoviciu, continua inceput'a silintia, câci pentru ostenele in odihna vei primi placuta resplata. Varsiovi'a 14 Aprilie 1683.“ — 6. Ca mandatulu acel'a benignissimu care a emanatu si i s'a estradatu in anulu 1688 (prin care s'a confirmatu promissiunea facuta cu graiulu de residentii imperatesci cei de demultu la pórt'a otomana) ca poporulu crestinescu orientalu care va purtá resboiu in contr'a vrajmasiului barbaru va fi repusu in vechi'a sea libertate si in stramosiescele possessiuni ale buniloru sele, — in tóte locurile precum in provinciile grece asia si illirice, dar' mai vertosu in tiér'a romanésca, si pe limb'a greca si illirica l'a facutu cunoscutu si la publicatu, si prin gratiosulu acel'a mandatu, din motivele spuse in trensulu, pre totu poporulu orientalu gemetoriu sub juguvernului, ori-care aru fi fostu, sa imblandiésca natur'a si sa dea fertilitate câmpuriloru uscate de caldura.

Déca asemenea tieranulu nu gasea nici unu midilocu de a subvení la tempu de nevoia trebuintieloru pecuniarie, caus'a este ca acei'a cari ne totu vorbea de atât'a tempu despre guvernamentulu natiunei prin ea insasi si despre avantagiele initiativei individuale nu facu nimic'a, nu se asociéza spre a formá institute agricole séu societâti de economia, ci astépta totu dela guvernu cându ei singuri declara ca guvernulu nu trebuie sa intervina in viéti'a privata a cetatieniloru. Déca unii agenti administrativi si judecatoresci suntu departe de a-si indepliní cu consciintia delicatele loru indatoriri, caus'a este ca tiér'a nu dispune inca de unu numeru asiá mare de capacitâti incâtu functiunile inferióre de sub-prefecti séu de judecatori de pace sa nu póta fi incredintiate decâtu in mâni speciale. Guvernulu, ori-care aru fi, nu póte sa creeze ómeni. Elu nu póte sa schimbe cursulu legiloru naturale; si cându tenerii de capacitate gasescu functiuni superióre de ocupatu séu o esistentia mai comoda in esercitiulu profesiuniloru liberale, guvernulu se vede nevoitu a utilisá elementele de cari dispune tiér'a: acel'a care crede ca aru putea face altfeliu sa ne arate midiloculu si promitemu a recurge la densulu. Déca scolile suntu nepopulate in comunele rurale, caus'a este ca tieranulu lipsitu de midilóce nu póte tramite pre copiii sei la invetiatura, câci are nevoia de bratiele loru spre a se sustiené mai usioru; si, déca guvernulu aru usá de pedepsele si amendile prevediute de lege, aceia'si ómeni cari-lu acusa astadi de inertia l'aru acusá atunci de crudime si de apesare.

Cu putiena sinceritate, cu o dosa fórte mica de buna credintia, opositiunea nu aru pune pre sém'a guvernului fapte deacésta natura, cari suntu consecintiele inevitabile ale unoru cause straine de vointi'a ómeniloru dela putere. Ea aru acusá societatea care are dreptulu si detori'a de a se guverná singura. Ea s'aru acusá chiaru pre sine inainte de toti, câci, in locu de a tiené discursuri frumóse séu de a scrie article de gazeta, déca s'aru pune sa lucreze seriosu, situatiunea morala si materiala a societâtiei, si mai cu séma a populatiunei rurale, s'aru ameliorá cu mai multa inlesnire decâtu astadi, cându guvernulu se vede aprópe isolatu in oper'a sea de reformare si nu gasesce in giurulu seu tóte elementele active si tóta impulsiunea de care aru avea necesitate.

Ni se vorbesce despre scepticismu si despre diferintia. Dara, déca aceste rele esista, póte óre guvernulu sa le suprime? Este óre in puterea a siepte ómeni sa radice deodata caracterele si sa schimbe cá prin minune foculu interioru alu individiloru? Óre opositiunea care acusa are trebuintia de putere spre a reformá moravurile si spre a inaltiá inteligentiele? Nu, negresitu. Traimu intr'o societate unde legile au lasatu individului si colectivitâtiloru tóta libertatea necesaria de actiune. Pentru ce acesti domni nu profitu de libertatea de care dispunu spre a introduce reforme si obiceiuri care se potu face si fâra cá sa fia cine-va asiediatu pre unu fotoliu de ministru? Unde suntu operile si scrierile loru, societâtile formate de densii, reformele propuse guvernului séu corpuriloru legiutórie? Cei mai multi se ocupa in totu cursulu anului de afacerile loru private, de caletoriele séu de procesele loru, de mosiele séu de capitalurile loru, si credu apoi ca si-au facutu detori'a de cetatieni déca au adunatu din cârti câte-va frase frumóse pentru cá sa le pronuncie in sinulu adunârei!

Nu! O societate nu se póte indreptá prin asemenea procedâri superficiale. Destingendu pre cei cari facu opositiune din principiu, cari dau concursulu loru guvernului cându acest'a lucréza bine spre a-lu refusá in casu contrariu, cari nu se multiamescu a combate pre guvernu ci mergu sa-i arate si calea care este, dupa densii, cea mai buna, de acei'a cari nu facu opositiune decâtu spre a resturná guvernulu si a se pune in loculu seu constatâmu cu dorere ca cei dintâiu nu forméza decâtu o mica minoritate, pre care guvernulu o asculta câte odata si respecta in totu-déun'a. Cei din urma forméza regul'a si dela ei nici societatea nici guvernulu nu póte sa traga vre-unu profitu. Si eata de ce acésta opositiune passionata si pretentiósa perde pre fia-care dî stima ómeniloru inteligenti si desinteresati cari, déca desaproba de multe ori actele guvernului, nn vedu inse nici unu bine in inlocuirea sea cu acesti fraseologi obositori a câroru sciintia se marginesce in a criticá totulu si pre toti, fâra a dovedí prin nimic'a ca potu sa faca ce-va pentru tiéra. (Va urmá.)

Fizes Szant-Petru 1 Decembre 1874.

Domnule Redactoru! Aveti bunatate a da locu in foia ce redigeti acestei espresiuni:

Dupa-ce avenduse in vedere cerculariulu consistorialu de sub 1 Novembre a. c. Nr bisericescu 2857 consist. 1056. Parintele protop. si paroch-localu inca in Duminca trecuta facú cunoscuta poporeniloru sei dîua de 30 Novembrie in sensulu si dupa asiediamentulu sinodului eparchialu, poporulu credinciosu s'a intocmitu pentru serbarea acestei dîle in presentu si viitoriu, cum se cade crestinesce.

Diu'a de 30 Novembrie a. c. au fostu in Fizes St.-Petru o serbatóre natiunala crestinésca. Vineri in pre séra dîlei tinerimea scolara de ambe secele cu preotulu si invetiatorilu loru in frunte celebrara litania; Sambata in 30 Novembrie numai incapea in biserica multimea de ómeni barbati si femei; — Jertfa mai dela tóta casa — prinóse vedeai pe masa aduse din partea credinciosiloru. In tre cantâri cu tinerimea scolara din choru sevarsindu-e santa liturgia s'au slugitu parastasulu pentru nemuritor iulu **Andreiu** Archiepiscopulu si Metropolitulu nostru cu o ceremonia bisericésca, funebrale compuse pre câtu s'au pututu de bine.

Cându dupa acestea incepú Protopopnlu cuventarea cu tem'a: *In totu pamentulu au esitu vestirea loru si la marginile lumii graiurile loru*, si vorbindu despre fapte le si chiamarea apostolului de dî Andreiu celui intâiu chematu si ale celoralalti apostoli, au revenitu la meritele neuitatului Archiepiscopu si Metropolitu cu asemanare la cuventârile lui tremise la tóte bisericele la serbatori, si dîle insemnate pre care nu lipsitîi ale aduce inpróspeta memoria a ascultatoriloru, dar' cu unu tactu strebatatoriu la inima.

Vedeai in fetiele poporului unu doliu, si adeverata jale ca a unoru fii dupa Parintele loru celu bunu si harnicu. Ba cându esprima cuventatoriulu cuventele Escelentiei Sele din 1850: Sciu fiiloru pagubele vóstre, câci si ale mele suntu, sciu suferintiele vóstre, câci si ale mele suntu,pe obrasele multora vedei lacrimile curgendu.

Asia s'a incheiatu servitiulu divinu si celu funebralu in vecinica pomonire a Marelui Archiepiscopu si Metropolitu Andreiu báronu de Siaguna in biseric'a gr. or. din Fises St.-Petru si tóta dîu'a acést'a poporulu credinciosu abtienendu-se dela ori ce lucru domesticu o au serbatu cu rogociune si cercetarea bisericei.

De aci se póte inchipui câtu de adencu au strabatutu vrednicia si meritele marelui archipastoriu in animile credinciosiloru sei suditi chiaru si in marginile Archiepiscopei lui si ca câtu contédia unu poporu credinciosu pe invetiaturile Archipastoriului seu credinciosu.

prin *Vasiliu Petrulea*,
participantu la acést'a solemnitate.

Oradea-mare, 12 Dec. 1874.

Dle redactoru! Credu, ca nu va fi fâra interesu pentru lumea romàna, cându sum in placuta stare de a face unu scurtu raportu despre viéti'a si lucrârile societâtiei de lectura a junimei române dela academi'a de drepturi si archigimnasiulu din Oradea-mare.

Junimea româna dela amintitele institute avendu in vedere sacr'a datorintia, ce are facia cu societatea loru de lectura si acum cá si in alti ani conformu statuteloru, s'a adunatu in unu numeru considerabile in sal'a seminariului gr, cat. cu scopu de a constituí societatea. Dorere inse, ca la primulu ei pasu a datu de unu obstacolu, care a fostu: *lips'a conducatoriului.*

Ve este póte cunoscutu, ca d-lu Iustinu Popfiu, zelosulu si intieleptulu conducatoriu alu nostru, acum doi ani spre dorerea comuna a junimei si spre detrimentulu societâtiei, din caus'a morbului, ce l'a coplesîtu, a depusu acésta sarcina onorifica si in loculu seu, — de-si in contr'a statateloru — dara cu consensulu adormitului si préfericitului patronu Eppu Szilágyi, junimea a alesu pre d-lu Iuliu Papfalvai prefectulu seminariale si profesoru preparandiale. Acest'a inse, fiindu numitu de profesoru la gimnasiulu românu in Beiusiu, asemene a trebuitu sa resemne la acestu onoru.

Junimea, iéta cum vedeti din celea pâna acum espuse, iéra avea sa lupte totu cu acelea fatalitâti, in cari erá aruncata la resemnatiunea d-lui Popfiu.

Intr'o siedintia preliminaria tienuta la inceputulu acestui anu scolasticu, resultatulu consultâriloru avute a fostu acel'a, ca voturile membriloru, tóte, unanimu s'au concentratu in persón'a d-lui Virgiliu *Olteanu*, fostulu redactore alu diurnalului „Patri'a.“

In 22 Novembre a. c. junimea tienendu siedintia ordinaria, astépta

---

gulu turciloru la devotiunea Majestiati Sele l'a indemnatu si l'a insufletitu. 7. Ca pe timpulu in care pregatea turculu aparatulu seu de resboiu spre opugnarea Ujvarului, a fostu alesu de poporulu crestinescu orientalu cu binecuventarea patriarchului Massimu intru Despotulu Illiriei, Missiloru, alu Slavo-serbiloru si alu Rascianiloru, carea alegere patriarchulu Arseniu a intarit'o prin a dou'a binecuventare, cându erá esulante cu dîsulu poporu lânga Buda. Ba si Majestatea Sea sacratissima l'a intaritu si l'a ratificatu cându a fostu in anulu 1688 cu legatiunea româna in Vien'a, precum se vede din Diplom'a in copi'a B. ca mai antâiu la Baronatu, ér' dupa acea si la dignitatea de conte l'a radicatu, si la repusu in tóte drepturile care i competeau dupa genealogia, tamilia si antecesorii sei; si de ar' fi de lipsa ar' putea sa faca, cá sa amutiasca toti calumniatorii invidiosi (déca ar' fi vreunii) carii ar' voi sa atace Diplom'a B. precum prin martori vii, carii inca mai traescu, asia prin multi istorici greci si latini. 8. Ca dupa ce s'a ocupatu Belgradulu in anulu 1688 i s'a apromisu a se spedá dela curte in numele Majestatii Sele nesce patente care sa i fie spre ajutoriu intru indemnarea si insufetirea poporului orientalu. 9. Ca ajungendu elu la Generariulu Veterani patentele la acel'a n'au ajunsu si asia solicitandu prin scrisori dupa acele la Vien'a, cá sa nu tréca timpulu in preajma vrajmasiului barbaru care se apropia — inzadaru, s'a dusu la principele tierei romanesci si acel'a de propusele postulate spre imbratisiarea devotiunei Majestatii Sele nu s'a instrainatu, si s'a invoitu cu ceialalti principi ale celoralalte Regiuni,cari se voru predá Majestatii Sele a impedecá si a reinpinge eruptiunele tatariloru si ale turciloru in Transilvani'a si ín partile mai din laintru ale Ungariei, si deodata, si intregulu poporu alu tierii romanesci erá prin elu dispusu si miscatu la deditiunea si devotiunea Majestâtiei Sele. 10. Ca cea mai mare parte a româniloru, intre carii se numerau Archiepiscopulu loru, Episcopii si ceilalti seculari, nobilii si boierii, retrasa cu ostile rascianiloru, in servitiulu Majestâtiei Sele de elu adunate, la pârtile muntenóse câtra Transilvani'a astépta (poftindu a dá cu cea mai mare barbatia resboiu in contr'a vrajmasiului barbaru) cu multa dorintia porunc'a si ordinatiunea ducelui de Baadenu care erá atunci cu castrele la Cladov'a, pentru acea a cerutu in scrisu dela generariulu Heissler directiune, ca in cotr'o sa strabata cu armele si sa pórte resboiulu, acel'a l'a indrumatu la ducele de Baadenu si castrele lui si i-a facutu de scire, ca a venitu, dorindu a cunósce directiunea in carea se va portá resboiulu, insa dupa ce a venitu in castre s'a poruncitu mai intâiu alu incinge cu custodia militaria, curându dupa aceea a-lu despoiá de servitori, si nesciindu-se vinovatu nici intr'o crima, neascultatu, ne esaminatu in contr'a dreptului popóreloru, cu batjocura a-lu inchide in arestu si arestatu a-lu transportá la Vien'a. Intielegendu si audiendu ostile orientale care asteptau barbatesce a portá resboiu in servitiulu Majestâtiei Sele despre arestarea acést'a, tóte fâra de despotu s'au imprasciatu si s'au instrainatu, iéra elu fiindu la Vien'a mai de trei ani aruncatu in arestu, oh durere! neesaminatu si ne ascultatu, zaticnesce.

11. Ca poporulu rascianu s'a rugatu pentru esaminarea si cunóscerea causei arestârii lui, ci aceeà i s'a rescrisu dela Majestatea Sea precum se arata sub D. ca nefiindu caus'a inca cunoscuta nu póte fi dimisu din arestu, totusi câtu de curundu procesulu lui va fi revediutu: din care rescriptu D. se arata, ca fâra cunóscerea causei, séu la o stângace informatiune, séu la o desiarta despre elu intipuita suspitiune a fostu si arestatu si fâra cercare mai de trei ani detienutu in arestu. — — — — — — Dreptu acea se róga in cea mai profunda umilintia de sacratissim'a sea Majestate pe acea justitia, carea odata va judecá tóte justitiile, cá sa se milostivésca a i administrá santa si folositóre justitia si a face cá sa se cerce caus'a indelungatei sele arestâri, si 1-iu, dupa facut'a cercare dupâ cualitatea probatului si facutului de densulu delictu, punenduse in laturi meritele lui, séu a-lu pedepsi séu a 2. aflanduse nevinovatu cu onóre si cu premiu si cu refussiunea dauneloru a se dimite din arestu, si a 3 a nu lu-lasá neascultatu si mai de trei ani neesaminatu in necuratieni'a carcerului, mai desufletitu in acele pucine dîle ale vietii ce le mai are sa piéra. Pentru carea justitia lui administrata poftesce si doresce Maiestatii Sele si aici pre pamentu lunga si fericita viétia si tuturoru urmatoriloru sei, ér' in ceriu veciniculu premiu alu dreptiloru (câci dreptulu cá finiculu va inflori si cá cedrulu din Libanu se va inmulti.)

Subscrierea lui la rugamintea acést'a este precum urmeadia:

Sacratissimae Cesareae Majestatis Vestrae, obedientissimus, et devotissimus Comes Georgius Brancovics, Slavoserborum, Rascianorum, Orientalis, Illyriae et Mysiarum Despotes et a Majestate Vestra ad pristina Antecessorum Proavorum meorum jure postliminii restitutus.

(Va urmá.)

sosirea d-lui conducatoriu, carele nu preste multu sosindu, la intrarea-i a fostu intempinatu cu strigâri de „sa traiésca“, corulu vocale alu seminaristiloru a intonatu unu cântecu bineventatoriu.

Dupa acestea Ioanu Bun'a juristu in a. I intr'o cuventare meduósa si bine rostita, depinge insufletîrea generale a junimei, cându póte salutá pre d-lu *Olteanu* de conducatoriulu societâtiei esprimendu totu odata si firm'a convictiune, ca societatea sub conducerea sea, va ajunge la glori'a si autoritatea, care a avut'o sub conducerea intieléptia a d-lui I. Popfiu.

Conducatoriulu, dreptu respunsu, multiamesce pentru increderea, cu care tinerimea l'a onoratu, indémna tinerimea la lucru si perseverantia, — li recomenda armoni'a fratiésca si intielegere reciproca, si in fine promitiendu ca tóte puterile sele le va tientí spre inflorirea spirituala si materiala a societâtiei, deschide siedinti'a si o dechiara de constituita, cu acelu adausu, ca conducerea societâtii pâna la dispusetiunile ulterióre, o primesce numai interimalminte, in care modu s'a si aprobatu de sânti'a Sea Eppulu *Olteanu*, patronulu societâtiei.

Conformu statuteloru, conducatoriulu róga membrii societâtiei, cá sa-si aléga oficialii prescrisi. Junimea demustrându cea mai esemplaria ordine si concordia fratiésca a alesu cu acclamatiune de notariu pentru corespundintiele societâtiei in afacerile sele esterne pre *Traianu* I. *Farcasiu*, jur. in an. II; de notariulu siedintieloru pre Ioanu *Bun'a* jur. in a. I; cu pluritate de voturi de casariu pre Paulu *Cototiu* jur. in a. II; de bibliotecariu pre Adalbertu *Pitucu* stud.de cl. VIII gimnasiala.

La propunerea conducatoriului societatea alege din sinulu ei unu comitetu de 5 membri, cu conducatorulu in frunte, pentru resolvirea agendeloru mai mici ale societâtii, cum si pentru censurarea operateloru incurse din partea membriloru.

Cu acestea siedinti'a s'a inchisu.

Dee Ddieu, cá societatea nóstra sa póta prosperá, inflorí si sa ajunga la culmea missiunei sele.

Primesce d-le redactoru espresiunea deosebitei nóstre stime.

Pentru societatea de lectura:
Traianu I. *Farcasiu*
not. coresp.

Varietâti.

*** **George Cristureanu**, capitanu in pensiune din armat'a Romaniei, proprietariu in Brasiovu, binefacatoriu alu bisericiloru si scóleloru române, a repausatu in etate de 65 ani, in urma unei bóle de apa, dupa impartasirea cu sf. taine, luni in 2/14 Decembre a. c. la 2 óre dupa amédi.

Remasitiele lui pamentesci se voru inmormentá Mercuri in 4/16 Decembre a. c. la 2 óre dupa amédi in cimiteriulu bisericei sf. Nicolau din suburbiulu Scheiu, unde însusi 'si a radîcatu monumentu.

Comitetulu parochialu dela biseric'a sf. Nicolau din suburbiulu scheiu 'si tiene de datorie a anuntiá repausarea acestui binefacatoriu tuturoru amiciloru si cunoscutiloru, invitândui sa binevoésca a asistá la ceremoni'a funebra si la inmormentarea lui.

Brasiovu 3/15 Decembre 1874.

*** Reuniunea pentru cunoscinti'a tierei Transilvani'a. In dîlele aceste a esîtu de sub pressa:

Archivulu reuniunei pentru cunoscinti'a tierei Transilvani'a. Continuare noua tomulu VII fasc. 1 185 pagine octavu mare. Cuprinsulu: Comemoratiune asupr'a vietiei lui Ior. Trausch de Dr. G. D. Teutsch. La deschiderea adunârei generali a 27. „Uniunile“ celoru trei natiuni recunoscute de statu in Transilvani'a pâna la 1542. Cercetare asupr'a referintieloru interne ale Daciei traiane de K. Gooss.

Analecte archeologice (continuare) de K. Gooss. Despre starea lucrâriloru preliminarie la unu vocabulariu transilvanu-nemtiescu de Ios. Haltrich. La originea lui Oter-Müller de Fr. Müller Fasc. cu 70 cr. se capeta in librari'a lui Michaelis din Sabiiu Averea reuniunei acestei'a erá la finea lui Iuliu a. c. 7002 fl. 88 5 cr.

*** Drumu de feru orient. ung. Cu 1 Ianuariu se reducu pâna la alta dispusetiune trenurile periodice mestecate pre lini'a laterale Cucerdea — M. Osiorheiu si adeca: trenurile nr. 16 si 17 cari intretieneau pâna acum comunicatiunea de patru ori pre septamâna voru umblá numai de doue ori pre septamâna Lunea si Joi'a. De alta parte trenurile 15 si 18, cari intretieneau pâna acum comunicatiunea de doue ori pre septamâna voru umblá numai odata, Mercurea, pre septamâna.

*** La conferinti'a episcopatului latinu, sub presied. cardinalului principe-primate au luatu parte archiepi' dela Caloci'a si Erlau, eppii dela Vatiuí Raab, Casiovi'a, Neusolu. Cincibiserici, Satumare si Sepusiu si prelatulu dela Iaszovár. Precum spune „M. A.“ conferintiá s'a ocupatu esclusivu cu doue obiecte, cu legea religiunaria ce are a se face si cu press'a. Fói'a numita afirma ca episcopatulu nu s'a dechiaratu solidariu cu nici o fóia.

*** Luni in 2 Decembre a. c., in comun'a Cicumândru, cerculu Balausiariului cotulu Cetatei de balta, a fostu tragerea sortiei tineriloru nascuti in an. 1855 pentru asentare pre an. 1875, de unde intorcându-se cei din Nadesiu si Pipea pre drumu au ajunsu pre vre-o câti-va ómeni, români din Heturi, cu carele incarcate cu tîgle. — Junii cu totii se aruncara in carulu unui omu, carele avendu pre caru povara si fiindu drumulu greu s'au provocatu sa se dea josu insa acestei'a nu au voitu sa asculte, ci din contra au inceputu a-si bate pre bietulu omu, carele impreuna cu consotii sei au luatu pre candidatii lui Marte la góna. Gonitii au venitu in Nadesiu mai nainte si unii dintre densii s'au dusu pre acasa iéra doi, unu românu si unu unguru, s'au ascunsu intr'o curte si au panditu pre heturenii pâna cându voru sosi. Indata ce sosescu acesti'a cu carele le esu panditorii inainte si ungurulu indata infige cutitulu intr'unulu din ei, si lovindulu in partea stânga a peptului numai decâtu s'au resturnatu pre caru moriu —

Unulu din delicuenti este prinsu si adeca românulu; iéra ungurului cine scie pre unde-i lucescu ochii, câci au scapatu din mânile ómeniloru. — Pre nenorocitulu 'lu deplânge soci'a si o fica, carea acum'a abiá implinesce unu anu.

*** O rubrica instructiva. Cu ocasiunea conscrierei tineriloru nascuti in anulu 1855 pentru recrutarea anului venitoriu, s'a constatatu ca in urmatórele 17 comune si adeca in: Racoviti'a, Sebesiulu inf. si Sebesiulu super, in Porcesti, Boiti'a, Talmacelu, Sadu, Rasinari, Poplac'a, Gura-Rîului Cacov'a, Sibielu, Vale, Salistie, Galesiu, Tilisc'a, si Sin'a s'au nascutu in 1855 preste totu 594 tineri dintre cari 238 au muritu in decursulu acestoru 20 de ani si 23 suntu pribegiti, (adeca nu se scie, déca se mai afla in viétia séu ba, si unde locuiescu.) iéra 337 se mai afla in viatia si prin urmare conscrisi pentru amintit'a recrutare. Cifrele aceste merita a se luá in stricta consideratiune si trebue a ne ingrigí cu mai multa incordarea de salubritatea poporului nostru. Cea mai mica mortalitate ocura in Saliste, unde din 88 nascuti au muritu 41 si 5 au pribegitu, si cea mai mare in Poplac'a unde s'a nascutu 50 din cari numai 24 se mai afla in viétia.

*** Partid'a natiunale magiara. din Transilvani'a si a amanatu adunarea sea generale pre tempu ne determinatu, spune „Magy. Polgár.“

*** (Multiamita publica.) Tinerimea româna dela academi'a juridica si archigimnasiulu din Oradea-mare si esprime cea mai profunda multiamita Présântiei Sele Ioanu Olteanu Eppulu gr. cat. românu alu diecesei Oradei-mari, pentru ofertulu banalu de 50 fl. v. a. cu care i-a ajutoratu societatea de lectura si pentru 22 bucâti de cârti mai cu séma vechi si de unu mare pretiu, prin cari i-a sporitu bibliotec'a.

Raportu comerciale.

Sabiiu 18 Decembre n. Grâu 4 fl. 67 xr. frumosu, 4 fl. 33 xr. mestecatu, 4 fl. — xr. cualit. infer.; secar'a 3 fl. 40 xr. pâna 3 fl. —; — orzu fl. 3; ovesu 1 fl. 60 pâna 1 fl. 33 xr.; cucuruzu (porumbu) 3 fl. — xr.; cartofi 1 fl. 20 xr. galét'a austriaca.

*C*ânep'a — fl. maj'a.

Lintea 6 fl — xr.; mazarea 6 fl. — xr., Fasolea 6 fl. 67 xr.

Fenu legatu — fl. 85, nelegatu — fl. 80 xr., paie lungi 60 xr., scurte 50 xr, maj'a.

Lemne de focu 8—9 fl. stang. austr.

Carnea de vita 18—20 cr. p., de porcu 28 xr. Unsórea 79 xr. pâna la 1 fl. 20 cup'a.

Burs'a de Vien'a.

Din 6/18 Decembre 1874.

Metalicele 5%	69	90
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	74	85
Imprumutulu de statu din 1860	109	60
Actiuni de banca	199	—
Actiuni de creditu	237	50
London	110	70
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	77	50
„ „ „ Temisiorene	76	50
„ „ „ Ardelenesci	75	75
„ „ „ Croato-slavone	79	50
Argintu	106	—
Galbinu	5	27
Napoleonu d'auru (poli)	8	91½

Concursu.

Cu permisiunea maritului Consistoriu archidiecesanu din 1 Novembre a. c. Nru 2612 si 1020 pentru vacant'a parochia „Chirperu“ de clas'a III-a se escrie prin acést'a concursu pâna in 28 Decembre a. c.

Emolumintele suntu:

postului de capelanu in mentiunat'a parochie, se escrie concursu pâna in 30 Decem. 1874 st. v.

Emolumentele anuali impreunate cu acestu postu suntu: tóte venitele parochului susu numitu de pâna aci — care suntu:

1. Casa parochiale cu edificiele economice.
2. Portiunea canonica statatória din 6 jugere pamentu clas'a II-a.
3. O verzarie.
4. Câte o ferdela cucuruzu sfarmitu de familie dela 90 familii români — si dela 40 familii neorusticu de familie o dî de lucru si 17 cr.
5. Stol'a usuata pâna aci.

Doritorii de a ocupá acestu postu, au de a-si asterne petitiunile loru instruate in sensulu dispusetiunei provisorie pentru regularea parochieloru § 16 lit. d) din „Actele Sinodului archidiecesanu din 1873“ Propresbiteriului concerninte pâna la terminulu susu amintitu.

Trapoldu, 20 Nov. 1874. v.

In contielegere cu comitetulu bisericescu parochialu.
Zacharie Boiu
(3—3) Prot. gr. or.

Nr. prot. 229/1874.

Concursu.

Pre bas'a ordinatiunei Consistoriale de datu 1 Nov. 1874. Nr. 2735—1032 urmata dupa a dóu'a rogare a parochului Sofroniu Brandusiu din Trapoldu protopresbiteratulu tractului Sighisiórei gr. or. pentru ocuparea

a) pre lânga cas'a parochiala, productulu dela 11 jugere pamentu de portiunea canonica, aratoriu si de fenatiu;

b) dela 78 familii câte 1 ferdela si dela alte 22 câte ½ ferdela cucuruzu sfârmitu, cu totulu 89 ferdele.

c) dela 100 familii venitulu epatrafirului specificatu dupa conclusele sinodului protopopescu — lânga care doue sorti lemne pentru incalditu, si diua de claca de buna voia — care impreuna computate dau unu venitu anualu de 340 fl. v. a. cu sperantia de a se câstigá si restulu cu 60 fl. pre câtu de mai curendu din mediló ce comune amesuratr parochiei de a 3 a clasa.

Doritorii de a ocupá acésta parochia au de a-si asterne petitiunile loru instruite in sensulu Statutului organicu § 13 la subscrisulu pâna la terminulu indicatu.

Nocrichiu in 28 Novem. 1874.

In contielegere cu comitetulu parochiale.
G. Maieru
(1—3) Adm. ppescu.

Concursu.

Dupa parintésc'a incuviintiare a Veneratului consistoriu archidiecesanu din 1 Noembre nro 2629. B. consis. 1023|1874 pentru vacant'a parochia de clasa a III Comun'a Glamboc'a se escrie prin acést'a concursu pana in 20. Decembrie. a. c.

Emolumintele suntu:

a) langa cas'a parochiala productulu dela 8 Iugere de pamentu aratoriu si de fenatiu de portiune canonica.

b) dela 84 familii câte una di de lucru si stola specificata in Sinodulu parochiale dupa conclusele Sinodului protopresviterale, care impreuna computate dau un'a sum'a de 403 fl. 70 cr. v. a.

Doritorii de a ocupa acésta statiune au de asi asterne petitiunile loru instruite in sensulu statutului organicu § 13. la subscrisulu pana la terminulu de mai susu.

Nocrichiu, in 20. Noemvrie 1874.

In contielegere cu comitetulu parochiale.
G. Maieru,
(3—3) adm. protopopescu.

„ALBIN'A“

Institutu de creditu si de economii in Sabiiu.

primesce *depuneri de capitale spre fruptificare:*

a) pre lânga anunciarea radicârei in sensulu statuteloru, cu 6% interese;

b) sub conditiune, de a se anunciá institutului radicarea depunerei la trei luni inainte, cu 6½ %;

c) sub conditiune, de a se anunciá institutului radicarea depunerei la siése luni inainte, cu 7% interese.

Cu privire la conditiunile b) si c) depunentulu are a se dechiará in dîu'a depunerei; câci altcum inlocarea se va privi cá urmata sub conditiunea a).

Interesele incepu cu dîu'a, care urméza dupa dîu'a depunerei si incéta cu dîu'a premergatória dîlei, in care se radica depunerea, cu acelu adaosu inse, ca numai dela acele capitale se dau interese, cari stau depuse la institutu celu putienu 15 dîle.

Depunerile tramise prin posta se resolvu totu déun'a in dîu'a primirei prin spedarea libelului la adres'a deponentului.

Sabiiu, 25 Novembre 1874.

Directiunea institutului.

Ioanu Cristea
compactoru in Sabiiu,
se recomanda on. publicu românu cu legarea de cârti, protocóle, brosiure etc., si preste totu cu esecutarea tuturoru comissiuniloru ce cadu in cerculu compactoriei, promitiendu lucru promtu si solidu si cu pretiuri câtu se póte mai moderate.
Locuînti'a strad'a (uliti'a) Macelariloru Nr. 25.

Redactoru respundetoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Dominec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 98. ANULU XXII.

Sabiiu in 12|24 Decembre 1874.

„Wiener Zeitung“ deodata cu „Budapesti-Közlöny“ din 21 Decembre c. n. publica radicarea Présântiei Sele Par. Archiepiscopu si Metropolitu alu Româniloru gr. or. din Ungari'a si Transilvani'a *Mironu Romanu* la demnitatea de *consiliariu intimu*, cu care demnitate este impreunatu si titlulu de „Escelentia.“

Escelenti'a Sea Présantitulu nostru Archiepiscopu si Metropolitu *Mironu Romanu* a sositu cu trenulu de adi diminéti'a in midiloculu nostru.

La gara fu intempinatu din partea Consistoriului archidiecesanu de Précuviosi'a Sea P. Archimandritu si Vicariu archiepiscopescu Nicolau *Pope'a* si din partea unei deputatiuni a inteligintiei române din Sabiiu de dlu Iacobu *Bologa.*

La resiedintia fu intempinatu de Consistoriulu archidiecesanu. Pâna la resiedintia fu condusu de calareti si urmatu de trasuri, cari au trecutu prin spaliere de tinerime studiósa si corporatiuni.

Sabiiu 11 Decembre.

Suntu tocm'a diece ani de cându sosí scirea telegrafica despre reinvierea Metropoliei nóstre. Cu iutimea fulgerului a strabatutu scirea acést'a imbucuratória pentru totu românulu adeveratu, cu inim'a si cu sufletulu la loculu seu, pentru ca in acela'si tempu cându aici se faceau manifestatiunile cele mai vii si sincere de bucuria, cu dreptu cuventu eschiamá unu corespundinte alu foiei nóstre, domiciliatu pre atunci in Lugosiu : „Josu cu doliulu !“ Dela *Vien'a* si dela *Cernauti* si din tóte pârtile soseau telegrame preste telegrame. Erá o serbatóre generale câtu tiene romanimea gr. orientale in Austro-Ungari'a.

Astadi suntemu in ajunulu altui evenementu, carele cu tóte ca e numai unu eflusu alu celui inainte cu diece ani, are o valóre mai mare decâtu evenemintele asiá numite de tóte dilele. Astadi suntemu in ajunulu aniversârei a diecea dela acea epoca si in ajunulu intempinârei Archiepiscopului si Metropolitului celui nou, Escelentiei Sele Présântitului P. *Mironu Romanulu*, carele Dumineca in 15 Decembre va fi instalatu in Scaunulu archiepiscopale si metropolitanu, cá alu treilea dela reinfiintiarea Metropoliei nóstre gr. or. române si dela coordinarea ei cu cea serbésca.

Déca bucuri'a va fi asia de generale intréga romanimea nóstra gr. or. din Austro-Ungari'a, precum erá inainte cu diece ani, inca nu putemu nici afirmá, nici negá, *dorimu* inse cá asia sa fia. Mai multu. Dorimu cá cu inmultirea aniloru la numeru sa crésca bucuri'a si sa vindece si ranele trecutului mai próspetu si mai indepartatu, incâtu Metropoli'a nóstra intréga sa devina aceea ce au intentiunatu intemeiatoriulu crestinatâtiei si reinfiintiatoriulu metropoliei, o familia crestina, carea sa se bucure de progrese salutarie in laintru si in afara, sa traiasca in cea-mai frumósa armonia cu celelalte familie seu corporatiuni mici si mari chiaru si straine de biseric'a nóstra.

Pre impregiurarea acést'a punemu mare pondu, si trebuie dinpreuna cu noi sa puna totu omulu de bine, pentruca dela dens'a aterna fórte multu, densa are o intensitate, a câroru urmari pre diecenie, pre seculi inainte, abia se póte pretiuí.

Dela impregiurarea acést'a aterna, ceea ce am mai accentuatu in colónele aceste, reconstituirea bisericei gr. or. preste totu, pre basele ei cele solide a le canonicitâtiei, carea, de si este respendita in staturi diverse, nu póte verí nici odata in conflictu cu nici unulu, pâna va remané in cerculu celu normatu de seculi de marii Doctori si Ierarchi ai lumei.

La unu scopu asiá de sublimu si asiá de mare iusemnatate se receru inse cugetele cele mai curate. Se receru cugetele cele mai curate, pentru ca déca cautâmu seriosu impregiurulu nostru dâmu preste milióne de ochi, cari pandescu la compromiterea principieloru, dupa cari are dreptu biseric'a nóstra, dupa natur'a ei, sa se conformeze si sa se misce in afacerile ei. Déca cautâmu seriosu impregiurulu nostru ne vomu convinge, ca principiele aceste nu se bucura de o deplina iubire nici in staturile, unde suntu in aplicatiune. Vocile sinistre, cându in form'a loru cea adeverata, cându sub firm'a liberalismului, care pare a nisuí câtra licentia, se furisiaza in publicu si-'si radica degetulu amenintiatoriu in favórea obediloru constitutiunali mai in viéti'a intréga a societâtiei europene.

Vai de noi, déca din cerculu nostru mai angustu, fia sub ori-care forma, fia sub ori-ce preteste, amu dá concursulu, nu la delaturarea institutiuniloru liberale, dara numai la angustarea loru ; prin acést'a ni-amu subscrie insine sentinti'a de mórte.

La unu scopu asia de sublimu si asia de mare insemnatate se recere inse si o conduita consecuenta. Consecuinti'a, impreunata cu cugetulu celu curatu, a datu Marelui Antecessoru, de fericita memoria, concursulu celu mai mare la realisarea dorintiei sele, carea cá prin farmecu a devenitu o dorintia a milióneloru de crestini, in impregiurâri cu multu mai nefavorabili, decum suntu a le nóstre, putemu dice atunci cându multi, nici nu voiau sa créda in vreo reesita.

Schimbarea principieloru, substituirea intereseloru, au adusu dupa sine totudeun'a in biserica si in statu indiferintismulu, aluatulu celu mai periculosu pentru integritatea corporatiuniloru si celu mai favoritoriu pentru degeneratiune. Unde se incuiba indiferentismulu, acolo se gasesce numai decâtu si letargia, acolo lipsesce si energi'a si entusiasmulu si unde lipsescu aceste doue din urma, nu trebuie decâtu unu ventu slabutiu si totu edificiulu cade in ruine.

Armele mai susu amintite, este adeveratu, ca suntu neplacute totudéun'a si inimiciloru interni, cându si unde suntu, si celoru din afara ; ele suntu inse unicele cari ducu la scopulu regenerârei si sustienerei.

Cu crediatia si sperantia in pepturile nóstre, ca bratiulu celu cu juvenile puteri va conduce turm'a ce i se increde prin instalarea cea prossima pre cararea cea stremta si coltiurósa a energiei, consecuentiei si in fine a fapteloru, carea duce la fericire, sa serbâmu cu bucuria a diecea aniversaria a Metropoliei nóstre si cu bucuria sa esîmu intru intempinarea mirelui, carele sosesce mâne in mediloculu turmei sele dicendui : *Bine este cuventatu celu ce vine intru numele Domnului !*

Astadi s'a serbatu in biseric'a nóstra din cetate servitiu ddieescu impreunatu cu st'a Liturgia pentru *aniversarea* a diecea dela reinfiintiarea Metropoliei nóstre. *)

Siedintiele dietali se prorogara dupa promulgarea legei de indemnitate pâna la 9 Ianuariu a. v.

Senatulu imperialu este prorogatu pâna la 20 Ianuariu a. v.

Sabiiu, 8 Decembre 1874.

Cea mai sincera si cordiala multiamita amu onóre a esprime tuturoru amiciloru, cunoscutiloru si corporatiuniloru onorabili, cari binevoira a-si aduce aminte de mine si a me onorá cu gratulatiunile d-loru in 6 Decembre, dîu'a S-lui Ierarchu *Nicolau.*

Fi-ti siguri, domniloru si fratiloru, ca nu voiu incetá a conlucrá si de ací inainte, cu acel'a-si zelu si devotiune, la tóte intreprinderile si afacerile nóstre bisericesci si natiunali.

'Mi ceru scusele mele pentru acestu modu de multiamire neusitatu pâna acum din parte-mi, ce me vediu constrinsu a-lu alege din caus'a numeróseloru fericitâri si a ocupatiuniloru ce me impresóra.

Nicolau *Pope'a*
Archimandritu si Vicariu
archiepiscopescu.

Diet'a Ungariei.

Budapest'a 14 Decembre 1874. Presiedintele, judele curiei, deschide siedinti'a casei magnatiloru la 11 óre.

Primulu obiectu la ordinea dilei e raportulu comissiunei de inmunitate asupr'a cererei judecatoriei criminale pentru estradarea baronului Ios. *Reviczky* care a comisu unu faptu de insielaciune. Comissiunea propune estradarea si presiedintele enuncie cá resolutiune a casei, ca dreptulu de inmunitate nu se póte aplicá in casulu de fatia din interesulu justitiei.

Alu doilea obiectu la ordinea dilei e discussiunea asupr'a proiectului de incompatibilitate. Comissiunea juridica acceptéza unele modificatiuni facute de cas'a ablegatiloru, dara propune sa se sustiena modificatiunile ce se referescu la § 2. (relativu la directori, consiliarii administrativi ai banceloru de actiuni).

Bar. Lad. *Majthényi* ventiléza intrebarea, de este de lipsa in genere o lege de incompatibilitate si ajunge la conclusiunea, ca o atare lege la tóta intemplarea e de doritu, pentru ca diversele grade de incompatibilitate nu se potu statorí prin resolutiuni singuratece. Cându e vorb'a de cualificatiunea representantiloru poporului, aceea sa se statorésca prin legislativa, pentru ca fia-care ablegatu trebuie sa represinte interesele tierei, prin urmare trebuie sa se supuna tuturoru dispusetiuniloru respective. Oratorulu pledéza pentru acceptarea testului originalu.

Br. N. *Vay* de asemenea cere sa se primésca testulu originalu, fiindu ca altmintrea se va pune la intrebare realisarea intregei legi. Indata ce s'au primitu principiele trebuie sa se primésca si consecuintiele.

Cont. B. *Keglevich* tiene ca aru fi o mare nefericire cându proiectulu n'aru devení lege ; succesulu moralu s'a ajunsu, deórece fia-care cunósce parerile majoritâtiei tierei. Acestu proiectu ne reamintesce pre omulu acel'a, care pentru a scapá de paserile rapitórie ce-lu molestau sburandu in giurulu casei sele si propuse sa le prapadésca pre tóte si sa incépa dela gâini, pâna cându unu amicu 'lu facù atentu, ca acést'a crudime e de prisosu fiindu ca elu aru scapá numai decâtu de aceste paseri, déca n'aru lasá atâtea mortacini in giurulu casei sele. Oratorulu primesce propunerea comissiunei juridice.

Urmandu votarea se primescu modificatiunile propuse de cas'a representativa, care se va insciintiá despre acestu resultatu si astfeliu nimic'a nu mai stà legei in cale spre a primí sanctiunarea.

Archiep. *Haynald* substerne raportulu comissiunei financiali despre proiectulu de indemnitate si prolungirea dâriloru esistente. Comissiunea considerandu dechiaratiunile ministrului de financie si ca legea bugetaria nu se póte creá inainte de finea anului c. recomenda acceptarea proiectului

Ministrulu presiedinte inainte de a trece camer'a la desbatere meritória face dechiaratiunea cunoscuta din desbaterile casei de josu, ca ministeriulu nu va trece preste bugetulu din 1874 si pre câtu se va putea se va tiené de reductiunile propuse, deci oratorulu róga cas'a sa primésca proiectulu de indemnitate.

Contele B. *Keglevich* spriginesce propunerea comissiunei juridice. Oratorulu considera intrebarea acést'a din punctu de vedere subiectivu si reamintesce ce sacrificiu a adusu ministrulu tierei luându acestu postu. Acésta resolutiune a ministrului reamintesce virtutile cetatienesci ale vechiloru romani, cari sacrificau tóte pentru binele patriei. Increderea ce o a aretatu domnitoriulu si patri'a câtra acestu ministru este viua inca, de-si nu consimtimu pre deplinu cu tóte medilócele propuse de elu spre vindecarea miseriei financiarie. Nime nu va uitá, ca Ghiczy a radicatu creditulu nostru in afara, a redesteptatu increderea de sine a tierei. Acum trebuie sa cercâmu si sa aflâmu medilócele, prin cari bugetulu pre 1875 se va poté regulá pre câtu numai se póte de corespundietoriu. Interesulu tierei pretinde sa se dee indemnitatea, si oratorulu votéza pentru acést'a.

Cont. *Cziráky* impartasiesce preste totu parerile espuse de antevorbitoriu adaugendu numai, ca aru fi unu delictu a intrerumpe functiunea statului chiaru si cându n'amu fi in tóte de o parere cu guvernulu. Oratorulu spriginesce indemnitatea abstragendu dela intrebarea de incredere. Si déca vomu cautá tiér'a intréga cu lamp'a lui Diogenu, continua oratorulu, nu vomu aflá unu omu, care cu unu patriotismu mai curatu si cu unu zelu mai devotu sa staruiésca a corespunde problemei sele, cum e ministrulu actualu de financie. Acést'a inse nu impedeca pre oratoru a dechiará, cá — impreuna cu alti o miia — nu este multiamitu cu medilócele propuse. Se va dá ocasiune pentru a revení asupr'a acestor'a, de asta data oratorulu recomenda proietulu de indemnitate spre a se aceptá.

---

*) A vedé mai departe la varietâti.

Cas'a magnatiloru primesce cu unanimitate proiectulu in cestiune fàra nici o modificatiune, asemenea si proiectele despre inarticularea erogatiuniloru intrecatórie pentru bugetulu comunu pre anii 1871 si 1872; despre prolungirea dâriloru despre contingentulu recrutiloru, si sistarea comitiloru supremi din cetâti. —

Budapest'a 16 Decembre 1874. Cas'a representativa inainte de a trece la ordinea dilei de adi avù unele discussiuni interesante.

Ed. *Horn* interpeléza pre ministrulu de financie in afacerea de a se estinde libertatea contributiunei pentru cladiri in capitala si 'lu intréba, de are de cugetu a substerne proiectulu de lege respectivu inca inainte de anulu nou, de óre-ce altmintrea aru fi prea tardiu.

Ghyczy respunde, ca proiectulu respectivu e dejá gat'a si s'a comunicatu si celoru-lalti ministri, inse in dilele din urma a lui Novembre a substernutu consiliulu cladiriloru din capitala o representatiune ce trebuia sa se considere si ministrulu crede ca inainte de serbatori cu greu se va poté, inse dupa serbatori lu va substerne numai de câtu.

G. *Nagy* interpeléza pre ministrulu financieloru in caus'a restantieloru de contributiune astfeliu: Se crede pretotindenea, ca o parte mare a restantieloru ce se urca la milióne se afla la contribuitorii cei mari si déca nu la membrii totusi la functiunarii cei mari ai guvernului.

De este parerea intemeiata séu nu, acést'a se póte dovedi numaí prin publicarea numeloru aceloru cetatieni cari suntu in restantia cu contributiunea. (Aprobare). Atâtu e afara de tóta indoial'a ca acést'a credintia latita nu indemna pre cetatieni la implinirea detorintiei de a solvi dârile, de acea indreptu câtra ministrulu financieloru interpelatiunea acést'a: 1) Nu afla ministrulu de lipsa sa se publice numele aceloru contribuitori, cari suntu in restantia cu o suma mai mare decâtu face darea loru directa pre unu anu, amintindu-se aci, ca pre ce base au capetatu (restantierii) prolongarea solviriloru? 2) Crede ministrulu, ca prin o atare purcedere ce corespunde dreptâtiei nu numai 'va mulcomi opiniunea publica, ci 'si va implini si datorinti'a sea cá conducatoriu alu financieloru statului?

D. *Irányi* considerandu jertfele cele grele ce le punu proiectele lui Ghycy pre capitalulu mobilu si pre castigu, substerne urmatoriulu proiectu de resolutiune relativa la contributiunea posesiunei de pamentu: Dupa ce camer'a a respinsu de curendu proiectulu de resolutiune substernutu de Stoll si cons. pentru defecte formali, sa se indrumeze ministrulu a pune contributiunea dupa acele pamenturi, cari pâna acum n'a fostu de locu séu n'a fostu insarcinate in modu corectu si dreptu, in intielesulu legei in vigóre, sa se faca responsabilu pentru esecutarea legei si sa se indatoreze a substerne naintea casei unu raportu despre procederea sea in sensulu legei. —

In fine se róga Dr. *Oláh* pentru ai se hotari o dî, in care sa-si póta motivá proiectulu de lege ce l'a substernutu densulu in caus'a unei modificatiuni in legea electorale. Respingendu camer'a dorinti'a sea oratorulu cuprinde esenti'a proiectului seu intr'o interpelatiune, in care argumentéza„ ca cunoscutulu punctu 5 din § 12 alu legei electorali au diecîmatu alegatorii din Alföld, fiinduca pârtile acestea au fostu reu cercate prin calamitatile elementarie in ultimii ani. Oratorulu cunósce comune, in cari pâna acum erau 1000 alegatorí, la conscriptiunea mai de aprópe — considerandu — se punctulu 5 — voru fi numai 49 si in alte comune au scadiutu numerulu alegatoriloru dela 4—500 la 20—30 alegatori. Descríindu urmârile dieului punctu oratorulu face observatiunea: Cei despoiati de dreptulu loru electoralu voru plantá in loculu flamurei electorali flamur'a rosia — pentru care espressiune oratorulu se admonéza din partea presiedintelui. In urma intréba oratorulu pre ministrulu de interne, ca nu va admite unele consideratiuni deosebite in aplicarea legei electorali in pârtile susu atinse?

Ministrulu *Szapary* respunde, ca astadî nu se póte sci inca numerulu alegatoriloru si pâna la conscriptiune respectivii se póte ca si voru solvi contributiunea loru. Sentinti'a asupr'a indreptatirei la alegere compete curiei reg. si ministrulu e responsabilu pentru esecutarea punctuale a legei. De flamur'a cea rosia nu se teme ministrulu de interne pâna cându guvernulu lucra pe calea legei.

Cas'a ia respunsulu ministrului de interne la cunoscintia.

Dupa aceste se substerne unu siru intregu de raporturi de a comissiuniloru si apoi vine la ordinea dîlei mai intâiu cetirea a trei'a a proiectului despre prolungirea validitâtiei normeloru financiali.

Alu doilea obiectu la ordinea dîlei suntu modificatiunile casei magnatiloru la proiectulu catastrului.

O discussiune viua provóca propunerea comissiunei catastrali, care dispune cá gunoiulu sa nu se subtraga dela venitulu pamentului, precându cas'a de susu suscepù computarea lui in testu. Vro câti-va oratori participa cu multu zelu la desbatere unii pentru parerea comissiunei, altii pentru parerea casei de susu, — in urma se primesce modificarea casei de susu. Guvernulu s'a tienutu pasivu.

Budapest'a 17 Decembre 1874. Cas'a representativa desbate la ordinea dilei proiectulu despre libertatea de timbru pentru documentele de comassatiune in Transilvani'a, pre care lu si primesce.

Se continua desbaterea asupr'a proiectului de catastru. O dicussiune mai infocata se incinge la §§ 18 si 19 cari statorescu basea contributiunei de pamentu. Cas'a de susu cere contr'a propunerei comissiunei, care recomenda numerulu de medilocu alu pretiuriloru de 10 ani de base la computarea venitului dupa unu jugeru, cá numai diametrulu pretiului de 6 ani subtragendu-se 20 % sa fia basea venitului.

B. *Mariassy* tine mai bnna si mai drépta parerea casei de susu si o recomenda. Oratorulu relevà in pledarea sea, ca posessiunea de pamentu a promovatu in Ungari'a totu deun'a unu patriotismu mai mare, de câtu „proletariatulu spiritualu," care nu se sfiii a face servitie si biroului de pressa a lui Bach.

Helffy respinge acésta denunciare neindreptatita aruncata asupr'a lucratoriloru spirituali cu unu tonu resolutu; patriotismulu in Ungari'a, multiamita lui Ddieu, e unu bunu comunu alu tuturoru claseloru de professiune si togm'a press'a a facutu in anii 1850 et seqq. mai multu pentru a tiené consciinti'a nationale viua in natiune.

Paczolay relevà, ca posesorii de pamentu nu vorbescu pro domo sua, ci spre binele tierei intregi. Oratorulu votéza pentru modificatiunile casei de susu.

In urma se primesce modificatiunea casei de susu. Cele-lalte propuneri ce erau sa se discute se amana pre dîu'a urmatória conformu propunerei lui Tisza si astadi se mai resolvescu unele modificatiuni neesentiali a casei de susu.

Articululu de lege XXXIII

din anulu 1874

pentru schimbarea si intregirea articulului de lege V si a articulului de lege transilvanu II din anulu 1848.

Sectiunea I.

Dreptulu de alegere.

§ 1. La alegerea de deputati dietali au dreptulu de alegere toti cetatienii nascuti in tiéra (indigenii) séu naturalisati — afara de femei —, carii au ajunsu anulu alu douediecilea si carii au cualificatiunea statorita in §§ 1 si 2 ai articulului de lege din 1848: V, in §§ 3 si 4 ai articulului de lege din 1848: II si in specialu in paragrafii urmatori.

§ 2. Dreptulu de alegere numai póte fi basatu in viitoriu pre privilegie dinainte de 1848; acei'a inse, carii in intielesulu articulului de lege din 1848: V si alu articulului de lege transilvanu din 1848: II suntu primiti in un'a din listele electorali, facute dela 1848 pâna la 1872, remânu câtu pentru persón'a loru propria, in esercitiulu dreptului de alegere.

§ 3. In cetâtile libere regie si in cetâtile cu magistrate regulate au dreptulu de alegere acei'a, carii posedu cá proprietatea loru eschisiva séu impreuna cu muierile loru, respective cu copiii minoreni: a) atare casa, in carea se cuprindu celu pucinu trei piese de locuitu, supuse contributiunei dupa case, si déca va fi cas'a scutita de contributiune; b) unu atare locu (fundu), dupa care se platesce dare de pamentu dupa unu venitu curatu de 16 florini.

§ 4. In acele pârti a le tierei, asupr'a câroru se estinde competinti'a articulului de lege din 1848: V au

---

FOISIÓRA.

Biografi'a lui Georgiu Brancoviciu, Contele si Despotulu. si despre maritele fapte ale lui.

(Fratele Metropolitului Sav'a Brancoviciu, si Istoriculu Serbiloru.)

(Urmare.)

Dar' nici la acést'a puternica rugaminte n'au fostu aplecati a eliberá pre despotulu, si caus'a cea mai de capetenie a fostu mani'a Cesarelui, cându a auditu, ca érasi a devenitu in mânile turciloru Belgradulu serbescu cu cetâtile din pregiuru si cu tóta tiér'a serbésca; despre ce s'a si facutu svatu si ingrigire, cum s'aru potea luá cele pierdute érasi din manile vrajmasiloru, punenduse la o parte tóte celelalte afaceri.

Dupa unu mare si grozavu cu tremuru de pamentu (pre lânga cele suferite dela turci) care s'a intemplatu atunci in tempu de iérna la Vien'a (ce Despotulu socotea a fi de susu pentru eliberarea sea) a treia dî a venitu vestitoriu la Despotulu spunendu-i, ca natiunea pregatesce trímisila curtea Cesara, si cu contielegerea Despotului despre diverse trebi ale sele, precum si despre eliberarea lui voru substerne Maiestatii Sele suplic'a sea. De acést'a scire nu pucinu s'a mangaiatu si s'a imbucuratu Despotulu sperandu pe deplinu, ca se va dimite la lacrimile natiunei. Curundu dupa aceea au si ajunsu trimisii si anume: iubitoriulu de Ddieu, parintele Isaia Diacoviciu, Episcopulu Ienopoliei si nobilu barbatu Adamu Feldvari, locuitoriu in Comornu, placutu lui Ddieu si ómeniloru. Atunci s'a concesu acestor'a si celoru ce au fostu cu densii a se vedé cu Despotulu (câci mai inainte desi amblau pentru demissionarea lui, totusi nu erá iertatu a se vedé cu elu) carui au predatu si epistóla dela preafericitulu patriarchu Arseniu Cernoviciu, in carea fericirea sea mangaindu pre Despotulu lu-indémna la rabdare dicendu intr'altele si aceste: érasi te rogu nu desperá; caci acést'a este cercare dela Ddieu, cá prin rabdare sa-ti impletesci cunun'a; caci cu truda se castiga totu lucrulu. Stramosiulu teu fiindu in capital'a imperatésca in esiliu, amintindu cuvintele lui Cristosu se mangaiá pre sine graindu: Rabda Stefane, intru rabdarea vóstra veti dobandi sufletele vóstre, a disu Domnulu. Si altele multe astfeliu scriindu face fine epistólei.

Trimisii contielegendu-se cu Despotulu au substernutu in scrisu suplic'a sea curtii si dupa multa urgintia si obositóre rugâri, abia s'au invrednicitu a capetá respunsu pe limb'a latina (in câtu se atinge de Brancoviciu) de acestu cuprinsu:

Despre arestarea lui Georgiu Brancoviciu, nefiindu inca cunoscuta caus'a arestârii lui, a-lu dimite nu potemu; inse câtu mai curundu vomu binevoi despre acést'a si atunci vi se va dá deplinu respunsu.

Acest'a este respunsulu, la care se provóca Despotulu in punctulu alu 11 alu suplicei sele celei in limb'a latina scrisa, si asia trimisii au substernutu rugamintea mai 'nainte de ce a substernutu Despotulu pe a sea. A Despotului s'a substernutu cându erá mai de trei ani arestatu, ér' respunsulu la a trimisiloru a urmatu in 24 Martiu 1691, pe cându erá Despotulu inchisu de unu anu si cinci luni.

Ne succedandu in modulu acest'a eliberarea Despotului, érasi la finea anului 1692, trimisii slavenoserbi, carii au fostu mai 'nainte, Isaia Diacoviciu Episcopulu Ienopoliei, colonelulu Ioanu Monasterlia (acést'a in urmarea concessiunei imperatesci a fostu alesu de vice duce alu óstiloru serbesci) si cu colonelulu Rupiciu, barbatu cu curagiu si deprinsu la resboiu, venindu au datu cu mânile sele suplic'a sa Imperatului dupa acea din vécu abiá audit'a batalia de lânga Slancamenu in Sirmiu, pe loculu ce se chiama Mihalevatiu, unde a peritu si insusi marele Veziru dinpreuna cu 16000 turci. si óstea serbésca rapindu din mânile barbariloru 36 stéguri, prin trimisii sei le au transpusu si predatu Maiestatii Sele. (Va urmá.)

Din scrierile Stului Ioanu Gura de auru,

Cuventare la serbatórea nascerei Dlui nostru Iisusu Christosu.

Ce au asteptatu patriarchii cu doru, ce au predisu profetii si dreptii au doritu sa védia, aceea astadi s'a implinitu: Ddieu s'a aretatu in trupu pre pamentu si a locuitu intre ómeni. Preste acést'a, iubitiloru! sa ne bucurâmu si saltâmu. Câci déca Ioanu a saltatu in pantecele mamei sele, cându a venitu Mari'a la Elisabet'a, cu câtu mai multu trebuie sa saltâmu noi si sa ne veselimu, vediendu nu pre Mari'a, ci insusi pre Mantuitoriulu nostru, astadi; sa ne minunâmu si uimimu, de aceea mare taina a intrupârei lui Christosu care trece preste tóta intielepciunea si judecat'a omenésca. Cugeta numai ce minune nu aru fi, cându sórele deodata s'aru pogorí de pre ceriu, cá miscandu-se pre pamentu, sa-si tramita de aici radiele sele! Déca asiá dara toti câti aru vedé acést'a — unu ce dealtmintrea, care se póte intemplá cu o stea — aru trebuí a se implé de celu mai mare fioru; judeca acum, câtu de miraculosu este a vedé pre *„Sórele dreptâtiei"* cum tramite din trupulu nostru radiele sele si ne luminéza sufletele. — De multu amu doritu iubitiloru, cá sa vedu si sa ajungu acésta dî si inca intr'o adunare atâtu de mare! —

Taina straina vediu si preamarita: Pastorii 'mi resuna urechile, nu fluerandu versuri de ale pustiei, ci cantandu cântare cerésca; angerii cânta, arhangelii viersuescu, lauda cheruvimii, serafimii prémarescu, toti serbéza, vediendu pre Ddieu pre pamentu, si pre omu in ceriuri. Pre celu de susu, josu pentru chivernisire, si pre celu dreptulu de alegere acei'a, carii in comune mari si mici posedu, in intielesulu urbarialu, unu cuartalu (patrariu) de sessiune séu o posessiune de asemenea estindere, cá proprietate eschisiva séu impreuna cu muierile loru, respective cu copiii loru minoreni. De asemenea estindere cá cuartalului de sessiune se considera acea posessiune de pamentu, a cârei contributiune face celu pucinu atât'a, câtu se platesce in aceeasi comuna dupa cuartalulu de sessiune, in intielesulu urbarialu de pâna acum, si care stà in categori'a cea mai mica de contributiune. Déca inse in vre-o comuna n'a esistatu urbarialitate, atunci se ia de cinosura cuartalulu urbarialu de sessiune din categori'a cea mai mica de contributiune din acea comuna invecinata, unde referintiele, cari au influintia asupr'a pretiului pamentului au mai multa asemenare cu cele din comun'a din cestiune.

In pârtile confiniului militariu provincialisatu, incorporate la comitatele Baciu, Bodrogu, Temesiu, Torontalu si Carasiu si in comitatulu Severinului se considera de posessiune egala cu unu cuartalu de sessiune, possessiunea de pamentu de 10 juguri a 1600 stangini cuadrati, mai departe in comitatele Solnocului de medilocu, Crasn'a si Zarándu, precum si in districtulu Cetâtiei de pétra, jazigicu-cumanicu si alu haiduciloru posessiunea de pamentu cultivatu de 8 juguri a 1200 stângini cuadrati. Dreptu pamentu cultivatu e de a se intielege intravilanulu, gradina, vii, agri si livedi (fenatie).

§ 5. In acele pârti ale tierei, asupr'a câroru se estinde competinti'a articulului de lege transilvanu din 1848: II au dreptulu de alegere in comune mari si mici acei'a:

a) Carii pre basea catastrului dârei de pamentu in vigóre platescu dare de pamentu dupa unu venitu curatu de 84 fl., déca inse posedu pamentulu dimpreuna cu o casa supusa clasei prime de dare dupa unu venitu de 79 fl. 80 cr. si la casu cându cas'a loru este supusa clasei a dou'a séu unei'a mai inalte de contributiune dupa 72 fl. 80 cr.

La casu de vre-o rectificatiune a actualului catastru de dare de pamentu in vigóre, séu la casulu unui catastru nou, se schimba sumele de venitu mai susu statorite in acea proportiune, in carea se va aflá venitulu curatu evidentu din catastrulu dârei de pamentu de acum pentru pârtile transilvanice, facia cu intregu venitulu curatu luatu in catastrulu rectificatu.

b) Acei'a, carii platescu dare de statu dupa unu venitu curatu anuale la olalta de celu pucinu 105 fl. dare de pamentu, de case, supuse dârei de venitu de I séu III clase.

Afara de acesti'a esercita influintia asupr'a alegerei de deputati tóte comunele, cari, fâra de cele indreptatite in puterea articulului de lege din 1791: XII, numera celu pucinu 100 de fumuri — prin *doi*, comune mai mici, prin *unu* representante esîtu din alegere libera.

§ 6. Dreptulu de alegere 'lu au mai departe acei'a:

a) carii posedu cá proprietate eschisiva, séu la olalta cu muierile loru, respective cu copiii loru minoreni atare casa, carea este impoverata cu dare de case dupa unu venitu curatu de celu pucinu 105 fl;

b) carii platescu o dare de statu anuale dupa unu venitu curatu de celu pucinu 105 fl. pentru unu locu (fundu) in posesiunea loru in modulu amintitu sub punctu *a*), séu pentru unu capitalu propriu séu pentru amendóue;

c) cari platescu, cá fabricanti séu negutiatori, dare de statu dupa unu venitu anualu de celu putienu 105 fl;

d) carii, cá meseriasi in cetâtile libere regie si cetâti cu magistrate regulate, suntu impoverati cu o dare de statu dupa unu venitu anuale de celu putienu 105 fl.;

e) carii, cá meseriasi in comune mici si mari platescu celu putienu dupa unu sodalu dare de venitu.

§. 7. Dreptulu de alegere 'lu au si acei'a, carii, in intielesulu articulului de lege din 1868:26, platescu dupa unu venitu anuale de celu putienu 105 fl. tassatu de clas'a I, séu dupa unu venitu de celu putienu 700 fl. tassatu de clas'a II de dare de venitu, mai departe impiegatii de statu, municipali si comunali carii platescu dupa unu venitu anuale de celu putienu 500 fl. dare de venitu din categoria de class'a II a dârei de venitu.

§. 8. In casurile obvenite in § 6 si 7 se pretinde, cá alegatorii ce suntu a se introduce in list'a alegatoriloru pre basele amintite sa fia fostu dejá in anulu precedentu impoverati cu contributiune de statu dupa venitulu fipsatu mai susu.

§. 9. Fâra privintia la venitu au dreptulu de alegere membrii academiei unguresci de sciintie, profesorii, artistii academici, doctorii, notarii publici, inginerii, chirurgii, apotecarii, economii diplomati, silvanistii diplomati si montanistii diplomati, parochii, capelanii, notarii comunali invetiatorii si crescatorii de copii mici diplomati in acele cercuri electorali, in cari suntu cu domiciliulu.

Dela parochi si capelani se pretinde pentru esercitiulu dreptului loru de alegere, cá ei cá atari sa aiba in vre-o comuna bisericésca pusetiune oficiale. Profesorii, invetiatorii, crescatorii de copii mici si notarii publici au dreptu de alegere numai in casulu, cându suntu denumiti in posturile loru respective, suntu alesi séu suntu intariti in oficiulu loru conformu legiloru.

§. 10. Nu au dreptu de alegere, si déca satisfacu pretensiuniloru din paragrafii enumerati mai susu, acei'a, carii se afla sub potestatea parintiloru, tutoriloru séu a stapaniloru loru. Cá supusi potestâtiei stapaniloru se considera invetiaceii comercianti si industriali, servitorii si servitórele in servitiu publicu si privatu. Impiegatii economici nu se privescu de supusi potestâtiei stapaniloru.

(Va urmá.)

Romani'a.

Opositiunea in camera si opositiunea in presa.

(Urmare)

Sa trecemu acum la situatiunea esterióra. Lectorii nostri 'si aducu aminte acum, cei dela „Romanulu“ au criticatu pre guvernu pentru atitudinea sea in afara. In midiloculu concertului aprópe generalu alu dîareloru straine in favórea drepturiloru Romaniei tagaduite de Pórta, o singura voce cubitória resuna in fie-care diminétia la urechileRomâniloru: erá vocea patriotiloru dela organulu principalu alu opositiunei, care spunea necontenitu ca guvernulu a vendutu tiér'a la nemti si la muscali pre o decoratiune, ca turcii suntu amicii nostri cei mai buni, ca i-amu superatu prea multu. Mestesiugulu gazetariloru dela acésta fóia este fórte usioru; de aceea in oficin'a sea ucenicii devinu maestri de a dóu'a dî. Iéta in câte-va cuvinte cum procedu: Déca guvernulu aru fi primitu cá Turci'a sa trateze pentru noi séu cá noi sa tratâmu cu autorisatiunea sea prealabila, ei aru fi strigatu ca s'a umilitu tiér'a in faci'a strainiloru si ca guvernulu a lipsitu dela demnitatea nationala. Déca s'aru fi marginitu a protestá singuru contr'a pretentiuniloru Turciei, fâra a-si asigurá concursulu vre-unei puteri óre-care, ei aru fi dîsu ca guvernulu este imprudentu, ca a remasu isolatu si ridiculu, ca nimeni in Europ'a numai dîce o singura vorba in favórea nóstra. Guvernulu nu a facutu nici un'a nici alt'a. Elu a spusu cu moderatiune si cu demnitate Turciei ca va remânea pre teremulu vechiloru nóstre capitulatiuni si ca nu va cedá nimicu din drepturile legitime ale tierei. Elu si-a asiguratu pre de alta parte concursulu celoru trei mari puteri cari decidu astadi despre destinele Europei. Atitudinea sea prudenta si legala a luminatu in câtu-va tempu intrég'a opiniune européna. Dîarele cele mai importante de pretutindeni au aperatu cu caldura drepturile Romaniei, si chiaru guvernele cari nu au luatu o parte activa in acésta afacere au pastratu in faci'a conflictului o tacere iucuragiatória pentru noi. Ce au facutu atunci cei dela „Romanulu“? Gasitau ei in patriotismulu loru o singura inspiratiune fericita? Invins'au ei unu momentu poft'a de putere care-i devoréza spre a se uní cu noi in acésta lupta nobila si pacifica pentru interesele cele mai scumpe ale patriei? Toti sciu conduit'a acestui dîaru. Elu a combatutu guvernulu pâna in cele din urma, acusându-lu astadi de tradare, mâne de umilire, alta-data de imprudentia.

Ce se intempla inse in senulu adunârii? Opositiunea de acolo, prin cei mai insemnati din siefii sei, neangajata in lupta pâna astadi asupr'a acestei afaceri, luminata de forti'a lucruriloru si de stralucirea resultateloru dobândite de guvernu prin atitudinea sea intielépta si patriotica, se pronuntia mai fâra reserva in favórea acestui'a si declara ca aprobà in totulu conduit'a sea in afacerile esterióre. Nu s'a sculatu nimeni in camera care sa dîca guvernului ca a facutu reu aparandu drepturile tierii si basându silintiele sele pre concursulu mariloru puteri ale Europei. Nu s'a gasitu prin urmare nimeni in adunare care sa desvólte ideile „Românului“ in acésta grava si importanta cestiune. Ce grupu din camera represinta dara acestu

---

de josu susu pentru iubirea de ómeni. Astadi Vitfleemulu a urmatu ceriului: primindu in locu de stele pre angerii. cari laudá, si in locu de sóre, incapendu pre sórele dreptâtei celu nescrisu impregiuru. Sî sa nu cauti: cum? câci unde voiesce Ddieu se biruesce renduiél'a firei; pentru ca a voitu, a potutu, s'a pogoritu a mantuitu: tóte s'au facutu alaturea cu Ddieu. Astadi cel'a ce este se nasce, si cel'a ce este, se face ceea ce nu erá. Ca fiindu Ddieu, se face omu, remanendu totu Ddieu; câci nici cu esirea din ddieire, s'a facutu omu, dara nici dupa nascerea din omu s'a facutu Ddieu; ci fiindu Cuventu s'a facutu trupu pentru nepatimirea, remanendu cu firea neschimbatu. Cându adeca s'a nascutu, Iudeii se lepadau de nascerea cea straina si fariseii esplicau falsu cârtile cele ddieesci, carturarii vorbiau contr'a legei, Irodu cautá pre celu nascutu, nu cá sa-lu onoreze, ci cá sa-lu piérda: pentru ca astadi tóte le-au vediutu contrarie, deórece, dupa cantatoriulu de psalmi, „nu s'a ascunsu dela fiii loru intru altu neamu.“ — Imperatii au venitu minunandu-se de imperatulu celu cerescu, care a venitu pre pamentu, nu, avendu angeri, séu arhangeli, scaune séu domnii, puteri nici stapanii, ci caletorindu calea cea straina si neumblata: *din pantece nelucratu a esitu.* Nici a lasatu pre angerii sei lipsiti de ingrigirea sea, dara nici a esitu din ddieirea sea pentru intruparea fatia cu noi. Imperatii, adeca, au venitu sa se inchine imperatului celui cerescu, alu marirei, iéra ostasii sa onoreze pre Voevodulu puterei; — muerile, pre celu nascutu din muiere, cá sa schimbe intristarea femeiloru in bucuria; feciórele, cá pre pruncului Fecioru, câci ziditoriulu laptelui si alu tîtialoru care a facutu curgere de sine din isvorulu tîtieloru, a luatu hrana pruncésca dela mam'a fecióra. — Sugatorii, pre celu ce s'a facutu sugatoriu, cá sa seversiésca lauda din gur'a prunciloru si a sugatoriloru. — Pruncii, pre celu ce pre prunci i-a facutu mucenici pentru nebuni'a lui Irodu. Barbati pre celu ce s'a facutu omu si a tamaduitu relele robiloru; pastorii pre pastoriulu celu bunu, care a venitu sa-si puna sufletulu seu pentru oi. Preotii pre celu ce s'a facutu Archiereu dupa renduiél'a lui Melchisedecu. Robii, pre celu ce au luatu tipu de robu, cá sa schimbe detienerea nóstra in libertate. Pescarii, pre celu ce din pescari a facutu venatori de ómeni; vamesii pre celu ce din vamesi a aretatu evangelisti; curvele, pre celu ce si-a lasatu piciórele sele lacrimeloru celoru curvesci. Si cá sa dicu in scurtu: toti pecatosii au venitu sa védia pre mielulu lui Ddieu, celu ce radica pecatulu lumei; si adeca: magii incungiurandu, pastorii bînecuventandu, vamesii binevestindu, curvele aducendu miruri; samarinénc'a insetandu de isvorulu vietiei, iéra chananianc'a aretandu credintia neindoita.

Deci cându toti salta, si eu voiescu a saltá; voiescu a dantiuí; a serbá voiescu. Si dantiuescu, dara nu lovindu in alauta, nici miscandu cununa de mire, nu avendu flueru, nu aprindiendu faclii, ci in locu de organe musicesci, purtandu scutecele lui Christosu. Pentru ca acestea 'mi suntu nadejdea, acestea viéti'a, acestea mantuire, acestea flueru, acestea 'mi suntu alaut'a. Pentru aceea si vinu purtandu-le pre ele, cá cu puterea loru luându târia de cuvinte, sa cântu impreuna cu angerii: „Marire intru cele préinalte lui Ddieu“, iéra cu pastorii: „si pre pamentu pace intre ómeni buna voire“. Astadi celu ce s'a nascutu negraitu din Tatalu se nasce din feciór'a, pentru mine netalcuitu. Ci atunci adeca, mainainte de veci, s'a nascutu din Tatalu, precum insusi celu nascutu scie; iéra astadi iérasi preste fire s'a nascutu, precum singuru darulu présântului duchu póte a cunósce. Si nascerea lui cea de susu este adeverata si nascerea lui cea de josu nemincinósa. Cu adeveratu Ddieu din Ddieu s'au nascutu, si cu adeveratu acela'si, omu s'a nascutu din fecióra. Acolo, susu, unulu fiindu din unulu, unulu nascutu; si aici totu acela'si unulu din un'a fecióra, unulu nascutu. Câci precum la nascerea lui cea de susu, este lucru paganescu a cugetá se fi fostu mama; togm'a asiá este hulitoriu a presupune la nascerea lui cea de josu, tata. Tatalu a nascutu fâra imputienare, si feciór'a fâra stricaciune. Câci nici Ddieu Tatalu a suferitu desiertare nascandu, deórece acést'a s'a intemplatu cu ddieésc'a cuviintia, nici feciór'a a patimitu stricaciune nascandu, deórece a nascutu duchovnicesce. — Pentru aceea nici nascerea lui cea de susu se póte talcuí, dara nici esirea, in tempurile cele de pre urma *), sufere ispitire. — Cumca, adeca, feciór'a a nascutu astadi, sciu; si cumca a nascutu Ddieu Tatalu, fâra de ani credu: ci m'amu invetiatu cá sa onorezu chipulu nascerei, dara cu tacerea, si nu amu luatu cá sa ispitescu multu, prin cuvinte. Câci la Ddieu, nu firea lucrului trebuie a o luá aminte, ci trebuie a crede puterei celei ce lucréza. — Legea naturei este: „Cându femei'a va avé impreunare de nunta, va nasce“; dara cându o fecióra neispitita de nunta nascendu, totu feciór'a se aréta, acestu lucru este mai pre susu de fire. — Deci celu cu natura cerésca, dara mai pre susu de fire, onoreze-se cu tacerea, nu cá unu lucru demnu de fugitu ci cá unulu negraitu, si demnu de a se onorá cu tacerea.

(Va urmá.)

---

*) Cându a venitu plinirea vremei.

dîaru care trece inca de a fi organulu principalu alu opositiunii? Unde este partitulu seu? In numele cu-i vorbesce acésta fóia cu atât'a autoritate si cu atât'a sigurantia, cându opositiunea din camera, alu cârei organu se pretinde, i dà cea mai formala desmintire tocmai cu ocasiunea respunsului la mesagiu si cându este vorb'a de conduit'a generala a guvernului in tóte cestiunile din afara?

Neaperatu, in o tiéra libera si sub unu guvernu constitutiunalu, fia care este in dreptu a-si espune si aperá in publicu ideile sele. Dara ceea ce este importantu, pentru acei'a cari cauta cu sinceritate adeverat'a opiniune a maioritâtii natiunii, este de a se scí pâna la ce punctu ideile emise suntu impartasite si de altii. Cându amu vediutu pre cei dela „Romanulu“ criticându cu atât'a vehementia atitudinea demna si intieléptа a guvernului in afara, amu crediutu unu momentu ca elu esprima in acésta privintia modulu de vegere alu opositiunei si asceptámu a audí in sinulu adunârii pre oratorii sei aretându natiunii in ce acésta atitudine este gresita séu contraria intereseloru tierii. Desbaterile s'au dechisu inse in camera si membrii cei mai insemnati ai opositiunii nu s'au potutu oprí de a dá guvernului aprobatiunea loru in cestiune esterióre. Remâne dara constantu ca ieremiadele si negrele acusatiuni ale „Romanului“ nu au gasitu nici unu echo in senulu minoritâtii din adunare, precum nu gasisera nici unu echo in rangurile opositiunii din tiéra pre care o represinta acésta minoritate.

Déca tienemu a constatá acestu faptu, o repetâmu, este pentru cá sa scimu de acum inainte cu cine avemu a face cându vomu mai avé ocasiunea de a discutá ideile si politic'a celoru dela „Romanulu.“ Este bine sa se scie, in interesulu adeverului, ca acestu dîaru nu presinta ideile si sentimentele opositiunii din adunare, ca elu nu este organulu minoritâtii alésa de tiéra spre a controlá actele guvernului, ca elu nu este de câtu o fóia redigiata de câti-va disciputi fàra autoritate ai unui maestru betrânu care a desertatu dela postulu seu in dîu'a cându s'a vediutu isolatu.

Ne mai fiindu espresiunea acestui grupu din adunare, „Romanulu“ remâne pentru tóta lumea organulu comitetului dela Bacâu, ale cârui adoperatiuni gasescu in tiéra o resistentia mai mai mare de câtu aceea ce opune elu insusi guvernului, si alu scolariloru dupa Bulevardulu Universitâtiei, ale câroru desordini de strada forméza pentru redactorii acestui dîaru programulu nóueloru generatiuni pre cari, totu dupa interpretatiunea redactoriloru sei, insusi d. Thiers l'a recomendatu tinerimei române. „Pr.“

Amu dîsu.

Apelulu

comitetului de resistentia din Bacau, pentru subscrierea la radicarea unei statue lui Stefanu celu Mare.

Români! Suntu patru secoli de cându plana asupr'a destineloru Romanismului si crestinismului, influentia binefacetória a unui Erou, pe care contimpuranii sei l'au pronumitu Celu Mare si Bunu; ear' strainii, Cavaleriu alu crestinatâtii.

Pe câtu Românii s'au luptatu contr'a inamiciloru, pentru tiéra si lege; n'au avutu nici timpulu nici mijlócele a se gândi, la radicari de monumente pentru eternisarea memoriei luptatoriloru.

Mai in urma, câtu au gemutu tiér'a sub jugulu domniloru Fanarioti, nici ca se gândeau la acést'a: demoralisarea si coruptia politica le secase isvorulu a ori ce simtiuri nobile.

Dela 1848, de mai multe ori s'au propusu a se radicá o statua lui *Stefanu*; dar' incercârile n'au reusitu numai din nestaruintia.

A mai amaná acést'à datorie in presentu, ar' fi o crima nationala; si de aceea subscrisii n'au pregetatu a luá initiativ'a, pentru a câreia realisare nu voru crutiá nimica; siguri fiindu ca descendentii celoru ce si-au varsatu sângele la Baia, Racova, Resboeni, Cosmin, spre a ne pastrá o tiéra, nu voru fi mai avari de bani, de câtu stramosii loru de sânge.

Asia dara, tari in credinti'a nóstra facemu apelu tuturoru Romaniloru, spre a depune obolulu loru la radicarea unei statue equestre lui Stefanu V celu Mare si Bunu, in urbea Berladulu.

Colonelu Lecca, A. Villner, C. Platonu, M. Climescu, C. Radu, N. Mortiunu, D. Holbanu.

Statute

pentru radicarea unei statue ecuestre lui Stefanu V. celu Mare si Bunu in urbea Berladulu.

Art. 1. Pentru eternisarea memoriei lui Stefanu celu Mare si Bunu, Comitetulu de resistentia din Bacau, iea iniciativ'a deschiderei unei subscriptii nationale spre a se radicá o statue ecuestra lui Stefanu alu V.

Art. 2. Loculu unde se va radicá statu'a, va fi urbea Berladulu, si se va cautá cá dîua inaugurârei sa fia diua memorabilei batalii de la Resboeni; 26 Iulie 1877, cu ocasiunea implinirei centenariului alu patrulea.

Art. 3. Comitetulu va face câtra toti românii din tiéra si din statele vecine, unu apelu indemnandui a subscrie pentru a se putea radicá câtu mai ne intardiatu statu'a.

Art. 4. Membrulu comitetului, onorabilulu cetâtianu Cost. Platonu, fostu deputatu liberu alesu, fostu profesoru, rugatu de comitetu, a luatu sarcina de cassariu alu subscriptiei. Ear' de secretaru alu comitetului in acést'a lucrare s'au insarcinatu prea onorabilulu membru C. Radu, advocatu diaristu.

Art. 5. In orasiulu si judetiulu Bacau, subscriptiile se voru primi si urmarí de câtra membrii comitetului de resistentia din Bacau.

Art. 6. Prin ingrigirea comitetului se va tiparì ad hoc unu registru cu matca de liste de subscriptii, numerotate, parafate si sigilate de comitetu; pe aceste foi se voru subscrie amatorii.

Art. 7. Listele de subscriptiune impreuna cu statutele se voru trimite: Ministriloru si Directiuniloru de ministere, Presiedintiloru camerii si senatului, Metropolitiloru, Episcopiloru si Protoereiloru si Procuroriloru de la Inalta curte de casatie, Agentiloru români din strainatate, Presiedintelui curtiei de Conturi, Presiedintiloru si Procuroriloru generali dela Curtile de Apelu, Presiedinteloru tribunaleloru, Prefectiloru de judetie, Cassieriloru generali, Primariloru comuneloru urbane; Siefiloru de dividii militare, Siefiloru de regimente, Siefiloru de batalionu facendu corpu. Intendentiloru divisionari; Presiedintelui societâtii academice, Decaniloru universitâtiloru, Directoriloru de scóle publice si private; Principaleloru institute de banca si case de economii, Sefiloru de statii telegrafice, Redactiuniloru principaleloru organe de publicitate; si persóneloru notabile din tiéra care prin trecutulu loru au datu probe de sacrificii si patriotismu.

(Va urmá).

Varietâti.

Festivitate literaria

ce se va arangiá in localitatea Seminariului (Sal'a Nr. 24) de câtra societatea de lectura a tinerimei studióse din Seminariulu Andreianu, in sér'a dîlei de adi 12|24 Decembre a. c. — Unu deceniu dela reinvíerea „*Vechiei Metropolii.*“ Inceputulu la 7 óre sér'a.

Festivitatea literaria *aniversarie* se va esecutá dupa urmatóri'a

Programa:

1. *Cuventu ocasiunalu*, rostitu de I. *Germanu* cl. a. III.
2. *Cântecu eroicu*, esecutatu de corulu vocale.
3. *Câtra renegati*, poesia de Ios. Vulcanu, declamata de V. *Demianu* cl a. I
4. *Tractatu despre religiune* de D. *Davidu* cl. a. III.
5. *Ultim'a nópte a lui Michaiu vitézulu*, poesie de Dimitriu Bolintineanu, esecutata de corulu vocale.
6. *Pastoriti'a din Bihoru*, balada de I. *Palade* cl. a. II, declamata de autorulu.
7. *Tractatu despre caracteru* de Antoniu *Boiu* cl. a. III
8. *Hor'a unirei*, poesia de Vasiliu Alecsandri, esecutata de corulu vocale.

Mercuri in 11|23 la 7 óre sér'a, cá in presér'a dîlei de 12|24 Decembre, se va iluminá Seminariulu.

⁂ Cunoscutulu *Daianu*, audimu ca vrea sa duca tréba la renume. Elu si continua esercitiele sele in furtu in tienutulu Salistei si Orlatului fâra cá sa fia impedecatu de organele politiane dupa cum aru fi de doritu. Unu subiectu asia periculosu aru trebui cá sa inspire energi'a cea mai mare si mai resoluta organeloru respective.

⁂ Atragemu atentiunea publicului asupr'a anunciului de mai la vale despre luminí de céra, a câroru cualitate se recomânda prin puritatea materialului mai tare cá ori care fabricatu de feliulu acest'a din alte fabrici séu oficine.

Raportu comerciale.

Sabiiu 22 Decembre n. Grâu 4 fl. 67 xr. frumosu, 4 fl. 33 xr. mestecatu, 4 fl. — xr. cualit. infer.; secar'a 3 fl. 40 xr. pâna 3 fl. —; — orzu fl. 3; ovesu 1 fl. 60 pâna 1 fl. 33 xr.; cucuruzu (porumbu) 3 fl. — xr.; cartofi 1 fl. 20 xr. galét'a austriaca.

*C*ânep'a — fl. maj'a.

Lintea 6 fl — xr.; mazarea 6 fl. — xr., Fasolea 6 fl. 67 xr.

Fenu legatu — fl. 85, nelegatu — fl. 80 xr., paie lungi 60 xr., scurte 50 xr, maj'a.

Lemne de focu 8—9 fl. stang. austr.

Carnea de vita 18—20 cr. p., de porcu 28 xr. Unsórea 79 xr. pâna la 1 fl. 20 cup'a.

Burs'a de Vien'a.

Din 11/23 Decembre 1874.

Metalicele 5%	69	80
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	74	85
Imprumutulu de statu din 1860	109	60
Actiuni de banca	994	—
Actiuni de creditu	336	50
London	110	85
Obligatiuni de desdaunare Ungurescì	77	—
„ „ „ Temisiorene	75	77
„ „ „ Ardelenesci	75	60
„ „ „ Croato-slavone	79	50
Argintu	106	35
Galbinu	5	28
Napoleonu d'auru (poli)	8	94½

Concursu.

De óre-ce in urm'a publicârí concursului din „Telegrafulu Romanu“ nr. 58, nu s'au aflatu nici unu concurinte cu cualitâtile recerute de Statutulu organicu pentru ocuparea vacantei parochii din Ponorelu, in urm'a inaltei ordinatiuni Consistoriale din 3 Octombre a. c. nr. 946 din nou sd escrie concursu cu terminu pâna la 10 Ianuariu 1875. Pentru ocuparea vacantei parochii de clas'a III din Ponorelu, cu care este impreunatu unu venitu anualu din jertfe si tacsele stolare in suma de 432 fl. v. a. Casa parochiala nu esista.

Doritorii de a ocupá acésta parochia au de a substerne suplicile loru instruite cu documentele recerute de §§ Statutului organicu pâna in terminulu susprefiptu.

Campeni 24 Novembre 1874.

Cu intielegerea comitetui par.

Ioanu Patiti'a

(1—3) Protopresb.

Nr. prot. 229/1874.

Concursu.

Pre bas'a ordinatiunei Consistoriale de datu 1 Nov. 1874. Nr. 2735—1032 urmata dupa a dóu'a rogare a parochului Sofroniu Brandusiu din Trapoldu protopresbiteratulu tractului Sighisiórei gr. or. pentru ocuparea

a) pre lânga cas'a parochiala, productulu dela 11 jugere pamentu de portiunea canonica, aratoriu si de fenatiu;

b) dela 78 familii câte 1 ferdela si dela alte 22 câte ½ ferdela cucuruzu sfârmitu, cu totulu 89 ferdele.

c) dela 100 familii venitulu epatrafirului specificatu dupa conclusele sinodului protopopescu — lânga care doue sorti lemne pentru incalditu, si diua de claca de buna voia — care impreuna computate dau unu venitu anualu de 340 fl. v. a. cu sperantia de a se câstigá si restulu cu 60 fl. pre câtu de mai curendu din medilóce comune amesuratr parochiei de a 3 a clasa.

Doritorii de a ocupá acésta parochia au de a-si asterne petitiunile loru instruite in sensulu Statutului organicu § 13 la subscrisulu pâna la terminulu indicatu.

Nocrichiu in 28 Novem. 1874.

In contielegere cu comitetulu parochiale.

G. Maieru

(1—3) Adm. ppescu.

Invitare de prenumeratiune

la

„Telegrafulu Romanu“

Cu inceputulu anului **1875**, se deschide prin acést'a prenumeratiune nóua la acésta fóia.

„Telegrafulu Romanu“, va esî cá sî pâna acum de dóue ori pe septamâna Joi'a sî Duminec'a.

Pretiulu abonamentului pre anulu intregu e:

Pentru Sabiiu 7 fl. pe ½ de anu 3 fl. 50 xr., pe ¼ anu 1 fl. 75 xr. v. a.

Pentru Monarchi'a austro-ungurésca pre anu 8 fl. pe ½ anu 4 fl. pe ¼ anu 2 fl. v. a.

Pentru Romani'a sî strainatate, pe anu 12 fl., pe ½ anu 6 fl., pe ¼ anu 3 fl. v. a.

DD. abonanti suntu rugati a nu intardiá cu tramiterea prenumeratiuniloru.

Adresele ne rugâmu a se scrie curatu, a se pune numai post'a ultima, dara nu câte dóue poste ultime, sî in locu de epistole de prenumeratiune recomandâmu on. publ. avisurile postali, **(Posta-Utalvány. — Post-Anweisung.)** cá impreunate cu spese mai putiene sî cá mai sigure pentru inaintarea baniloru de prenumeratiune la

Editur'a „Telegrafului Romanu“ in Sabiiu.

☞ Anunciu. ☜

Subscrisulu recomanda p. t. publicu lumini de céra in diferite marimi, albe câtu si colorate, recunoscute de curate, primite dela renumit'a firma vecina, Vass. In cuantitâti mai mari puntulu **1** fl. **25** cr., in cuantitâti mai mici **1** fl. **30** cr.

Gregoriu Mateiu,
comerciante.
1—2 (Piati'a mica.)

Redactoru respundetoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a si tipariulu tipografiiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 99. ANULU XXII.

Sabiiu in 15|27 Decembre 1874.

Invitare de prenumeratiune

la

„Telegrafulu Romanu“

Cu inceputulu anului 1875, se deschide prin acést'a prenumeratiune nóua la acésta fóia.

„Telegrafulu Romanu“, va esî cá sî pâna acum de dóue ori pe septamâna Joi'a sî Duminec'a.

Pretiulu abonamentului pre anulu intregu e:

Pentru Sabiiu 7 fl. pe ½ de anu 3 fl. 50 xr., pe ¼ anu 1 fl. 75 xr. v. a.

Pentru Monarchi'a austro-ungurésca pre anu 8 fl. pe ½ anu4 fl. pe ¼ anu 2 fl. v. a.

Pentru Romani'a sî strainatate, pe anu 12 fl., pe ½ anu 6 fl., pe ¼ anu 3 fl. v. a.

DD. abonanti suntu rugati a nu intardiá cu tramiterea prenumeratiuniloru.

Adresele ne rugâmu a se scrie curatu, a se pune numai post'a ultima, dara nu câte dóue poste ultime, sî in locu de epistole de prenumeratiune recomandâmu on. publ. avisurile postali, **(Posta-Utalvány. — Post-Anweisung.)** cá impreunate cu spese mai putiene sî cá mai sigure pentru inaintarea baniloru de prenumeratiune la

Editur'a „Telegrafului Romanu“ in Sabiiu.

Sabiiu 14 Decembre.

Istori'a bisericei nóstre se inavutiesce cu unu actu nou prin instalarea, in a cârei ajunu suntemu. Cartea, în carea se inscriu metropolitii nostrii pentru seculi, se deschide; preotii nostri la santele rugatiuni voru inlocui iérasi unu *nume* in loculu „patriarchiloru de a tóta lumea,“ pentruca in acea carte se introduce alu treilea metropolitu dela restaurarea vechiei nóstre metropolie.

Cautandu inapoi spre trecutulu celu indepartatu pâna la Teofilu si Niceta si cugetandu asupr'a deseloru si mariloru schimbâri etnice si politice pâna in dilele nóstre, a câroru urme séu nu se mai cunoscu. séu numai aprossimativu, trebuie sa admirâmu farmeculu celu mare alu toiagului archipastorescu, care a condusu pre unu poporu atâtu de cercatu prin atâtea valuri si l'a scosu, dupa optusprediece seculi la lumin'a cunoscintiiei de sine si la lumin'a cunoscintíei strainiloru, cari nici nu cuteza a crede in continuitatea poporului nostru.

Au fostu mari valurile uneori. Inainte cu unu seculu si jumetate erá pre aci sa ne inghitia. Busol'a de orientare nu mai erá. Ba eramu ajunsu, si acelu tristu tempu, cându insisi pastorii ne impingeau in valuri, cá sa disparemu. Inse toiagulu archipastorescu fu pusu de provedintia iérasi in mani puternice si eatane ca iéra mergemu, desi incetu, desi cu anevoia, dara totusi mergemu inainte.

Este dara mare sî insemnatu actulu acest'a, in care toiagulu archipastorescu lu vedemu ierasi susu, cá pre unu stindardu falfaindu, si carele ni arata o directiune, pre care avemu chiamarea sa progresâmu.

Fatia cu trecutulu, fatia cu resultatele lui legate de sirulu celu lungu alu seculiloru, si in trensii alu pastoriloru bisericei nóstre, — uniculu asilu in tempuri furtunóse, — va mai dice cineva, ca introducerea unui archipastoriu in scaunulu seu e unu lucru neinsemnatu? Ea ascunde in sinulu seu unu viitoriu, pre care nu este in stare omu muritoriu alu cumpaní.

Mai eri, alaltaeri, audieamu si citeamu, ca archireii romani sa si véda de cârtile de rugatiune si cu ei clerulu intregu. Afacerile afara de biserica suntu a le altor'a, chiaru si biseric'a, dupa institutiunea nóstra de astadi nu mai radima intr'insii. Poporulu suveranu este, carele conduce si cârui i se cuvine conducerea in biserica prin representantii sei.

Frumóse cuvinte.

Scriptur'a inse dîce: „Batevoiu pastoriulu si se voru resipí oile.“ Si dîcerea acésta cuprinde fórte multu adeveru si mare invetiatura. Ea aterna in vr'o câteva cuvinte sórtea multimei dela acei ce suntu chiamati a o conduce si faptele constatéza acest'a, in tempurile noue, cá si in tempurile vechi.

De aceea, astadi cându suntemu aprópe sa stamu in faci'a unei intemplâri asia de insemnate, cându stâmu inaintea suirei unui capu bisericescu pre scaunulu archipastorescu, nu putemu trece asia usioru, nici preste ce se dîce, nici preste ce se scrie, numai asia, in materi'a acésta, ci trebuie sa facemu celu mai rigurosu computu cu realitatea, trebuie sa cugetâmu, ca si de aci incolo se potu escá furtuni de diversa natura si asiá sa recunóscemu, ca intramu intro epoca noua, in carea cându eventualele furtune voru dá navala asupra nóstra, séu voru fi invinse, séu ne voru amenintiá cu invingere. Multimea, fia prin representantii sei, trebuie in impregiurâri de acesta sa aiba unu orientatoriu, o cârma; câci fâra de acest'a voru merge toti in tóte pârtile si nu va ajunge nimenea la scopu.

Unu capu ni este de lipsa si inca unulu cu inima mare.

Dar principiele? dar seculului alu nóuesprediecelea?

Este pré adeveratu ca ne aflamu in seculului alu nouesprediecele, in seculului luminei, in carele inse este inca multu intunerecu, cu deosebire pentru acei'a, carii nu vedu, ca noi cu toti cei nouesprediece seculi, nu avemu, cá romani ce suntemu, in statu altu terenu pentru o neimpedecata manifestare a principieloru de câtu biseric'a, nu vedu, ca déca pre acést'a o vomu inchiná sortiei si intemplârei, nu avemu viatia publica propria, nu vedu ca capeteniele nóstre bisericesci suntu unicele jurisdictiuni publice, cari la casuri de nevoia se potu intrepune pentru noi, acolo unde noi cestilalti, in cualitatea nóstra, nu potemu influintiá nimica, séu déca influintiamu ceva, numai sub firma strâina, séu déca si influintiâmu, influintiâmu de totu putienu.

„Vana sine viribus ira“.

Din considerante cá cele pâna aci si din alte asemenea acestor'a, credemu ca suntemu in dreptu sa apretiuimu asiá momentuositatea actului ce are sa se seversiasca in biseric'a nóstra. Pentru noi asemenea considerante nu suntu eflusuri ale momentului, ci ele suntu unu lantiu, care léga trecutulu de presentu si presentulu cauta alu imbiná cu viitoriulu.

De aru dá Ddieu cá cu totii sa cugetâmu asia totudeun'a despre evenimintele nóstre cele mari bisericesci natiunali, câci atunci nu amu gresi nici odata, atunci dieceniele ni-aru aduce, aceea ce de multe ori nu aducu seculii.

Ceriulu, carele a protegiatu din seculi dreptatea si adeverulu va protege biseric'a nóstra si de aci incolo, va protege si pre acelu ce i se da archipastoriu si va inspirá pre credintiosii ei cu nobilitatea ce are numai scopulu celu santu dinaintea ochiloru, pentrucá darurile Ddieesci ale pâcei si ale gratiei sa se pogóre intre ómeni.

Provedinti'a, carea a facutu atâtea minuni, cu sfaturile ei nepetrunse, va face sa intieléga fia-care vócea, carea chiama la puritatea adeverului si pre acei ce marturisescu dreptate ii va radicá si inaltiá atunci cându altii ii au crediutu cadiuti. —

Cu astfeliu de simtieminte inregistrandu festivitatea de mâne n'avemu sa ne tememu de cartea cea mai justa, de istoria. Ea este nepartinitoria, si togmai pentru aceea privimu intrens'a pre protector'a cea mai fidela a nóstra a tuturoru, cari luptâmu cu principie sanatóse pentru principie.

Astadi se instaléza in Scaunulu archiepiscopale si metropolitanu Escelenti'a Sea Présântitulu Archiepiscopu si Metropolitu *Mironu Romanulu.* Ceremoni'a decurge in biseric'a nóstra din cetate.

Dupa instalare si dupa servitiulu ddieescu va fi in resiedintia primire de diverse deputatiuni.

Dupa amédi la 2 óre va fi unu banchetu in otelulu la „Imperatulu Romaniloru.“

In diu'a sosirei

Escelentiei Sele Archiepiscopului si metropolitului nostru *Mironu Romanulu.*

Joi in 12 Decembre de diminétia se arata unu tempu fórte favorabilu, carele a duratu diu'a intréga. Trasuri din tóte partile se indrepta spre gar'a drumului de feru si o multime de calereti resinareni, salisteni si boiceni si din alte comune ale tracturiloru protopresbiterale a le Sabiiului I si II asteptau cu flamuri sosirea trenului. In fine sosesce o trasura cu patru cai in carea siedea P. Archimandritu si Vicariu archiepiscopescu Nicolae *Popea* Dupa sosirea acestuia se misca tóta multimea spre peronulu garei. O fluieratura ascutita si eata sosesce trenulu in care se afla Escel. Sea P. Archiepiscopu si Metropolitu. Parintele Archimandritu, in o cuventare scurta, bineventéza pre inaltulu sositu in numele consistoriului archidiecesanu si lu invita in locuinti'a sea cea noua a archiepiscopiei nóstre, cârei invitari dupa ce respunsa si P. Archimandritu si dlui Iacobu *Bolog'a* cá conducatoriului inteligintiei si urma si asia Escel. Sea lua locu in trasur'a pregatita anume si comitatu de P. Archimandritu N. Popea pléca spre resiedintia. Inaintea trasurei mergeau banderiele de calareti. Dupa acest'a trasurile onoratioriloru, cari esira din cetate intru intempinare. In momentulu plecârei au si inceputu a se trage clopotele la tóte bisericile române din locu.

Conductulu se misca pre strad'a *Gusteritiei*, strad'a *Ognei*, de aci pre sub podulu de feru in *piati'a mica* si mai departe in *piati'a mare*, de unde intra in strad'a macelariloru, unde era junimea romana dela tóte institutele de instructiune din locu si Reuniunea sodaliloru romani, carea din urma cu stégulu ei celu frumosu era postata de a drept'a resiedintiei.

Poporu multu era pre strade si in feresti, care priveá spectaculului celu frumosu.

La intrare in resiedintia asteptá pre Escel. Sea inaltulu Archipastoriu consistoriulu archidiecesanu, carele sub conducerea P. Archimandritu N. *Popea* lu bineventà in sal'a cea mare a resiedintiei. Dupà consistoriu urmà corpulu profesorale alu Institutului archidiecesanu pedagogicu-teologicu sub conducerea P. Directoru Ioanu *Hani'a* si alte deputatiuni, dintre care amintimu de cea a braviloru calareti, cari facura onóre comuneloru loru, dara cu deosebire antestatoriloru loru protopresbiteri PP. Ioanu *Hani'a* si I. *Popescu.*

In aceea di ser'a s'a esecutatu program'a festivitâtiei anunciate si de noi in nrulu trecutu. Tinerimea avù fericirea a salutá la ocasiunea productiunei sele si pre Escelenti'a Sea P. Archiepiscopu si Metropolitu, care in cuvînte fórte corespundietorie animà tinerimea pre calea progresului. O scurta reflessiune sa ne fia permisu a face cu privire la vorbírea dlui Directoru seminarialu I. *Hani'a* si adeca ca dupa noi erá mai corepundietoriu, déca lasá cá multiumirea din urma sa o faca dlu conducatoriu a lu societâtiei tinerimei clericali dlu prof. I. *Popescu,* carele a rostitu si cuventulu de introducere alu intregei productiuni.

Si productiunea din séra acést'a si iluminarea institutului din sér'a trecuta in amintirea aniversarei a diecea dela resufiintiarea metropoliei, a esitu bine.

Amanarea *delegatiuniloru* pré tómn'a viitória a produsu numeróse conjecturâri in diuaristica. Mai intâiu unele diurnale din strainatate alarméza lumea cu sciri sensatiunale si aducu chiaru si cuvinte de ale monarchului nostru in jocu, cuvinte cari acele diurnale le punu insele in gur'a monarchului si sustienu ca nu a tratatu nici de mai multu nici de mai putienu, decâtu de o crisa in Ungari'a in primavér'a viitória. Mai in urma vine o fóia nemtiéscca de aici din locu si dà detaiuri despre aceeasi crisa si adauge si alte cari privescu reforme mari politice in Orientu.

Fói'a din locu spune, ca regele s'aru fi pronunciatu despre o crisa in Ungari'a inca in lun'a lui Martiu. Despre *Romani'a* spune ca domnitoriulu de acum fiindu fâra eredi va abdice si in urm'a unei intielegeri cu cabinetulu din Berlinu va veni pre tronulu din Bucuresci Archiducele Ludovicu Victoru, celu mai june frate alu Imperatului si Regelui nostru. Despre *Serbi'a* se dice in acela'si locu ca e gat'a sa esplodeze.

Press'a vieneze nu face pâna acum despre evenemintele alarmatórie de mai susu, atât'a inse se vede a fi adeveratu, ca delegatiunile nu se voru convocá in primavér'a acést'a, dupa cum se dicea mai inainte.

Diet'a Ungariei.

Budapest'a in 18 Decembre 1874. In siedinti'a casei representative de adi avù Col. *Tisza* cea mai rea dî parlamentaria dela 1872 incóce, ba póte chiaru dela inceputulu activitâtiei sele parlamentarie. O parte mare dintre partisanii sei proprii lu denegara la votarea de astadi votându multi membri din centrulu stângu parte directu contr'a conducatoriului loru iéra altii fugindu dinaintea votârei in coridoruri. Col. *Tisza*, care e posesoru mare si proprietariu de pamenturi estinse, pledà contr'a ameliorârei catastrului intru câtu erá vorb'a de pamenturi denegate, cari suntu inscrise in cartea de fassiuni cá pamenturi neroditórie si cu rami falsi de productiune.

Discussiunea interesanta decurse astfeliu: Dupa ce se acceptà fâra de a se discutá proiectulu despre libertatea de timbru pentru documentele la comassatiunea in Transilvani'a, deschise presiedintele — Bano — desbaterea asupr'a propunerei lui Ghyczy si a aditamentului lui Kovach, cari au remasu suspinse din siedinti'a trecuta.

Propunerea lui *Ghyczy* culminéza intr'acea, ca pamenturile clasificate nedreptu in cârtile funduarie de contributiune sa se inscrie in clas'a cea adeverata si contributiunea sa se statorésca pre basea bine intogmita; iéra propunerea de aditamentu a lui Kovach dispune, cá organeloru regulatórie autonome sa li-se dee tempu de ajunsu spre a completá lucrârile loru, in casuri de intardiere si negligere sa indeplinésca organele guvernului lucrulu acelor'a.

Primulu oratoru *Tavaszi* acceptéza propunerile in cestiune pentru ca nu numai corespundu stârei rele de adi ci si semtiului de dreptate. Dara acele trebuie suplinite si completate asiá cá sa se considere si pamenturile ce nu suntu percepute de locu in cartea funduaria si sa se statorésca unu terminu anumitu pentru revisiune. Oratorulu propune, cá contributiunea dupa aceste pamenturi pre basea cea noua sa intre in vigóre dela 1 Ianuarie 1876. Propunerea se primesce cu aplausu sgomotosu.

Acum vine *Tisza* si dechiara, ca nu primesce propunerile susatinse. Acestea invólva nedreptâti si nu voru aduce statului nice unu folosu. Pamenturile scapate de apa si cele câstigate prin commassatiune au causatu multe spese si statulu nu suplinesce investitiunile. Câte unu pamentu se percepe cá agru aratoriu si in anulu urmatoriu numai remâne de câtu o balta. Verosimulu se ascépta dela lazuiri unu venitu intrecatoriu mai mare; inse acést'a e o eróre mare, pentru ca casurile devastatiuniloru grósnice si nefolositórie de paduri cari se intempla la noi intrecu avantagiele economiei resonabile. Déca cu tóte aceste se primescu propunerile de cari e vorb'a, oratorulu propune aditamentulu: sa se purcéda la clasificare cu precautiune, mai departe sa se respecteze libertatea legale de contributiune, sa se lase reclamatiunea si acelor'a ce solvescu o contributiune mai mare sa li-se refundeze plusulu.

Dupa o scurta dechiarare a lui Iranyi in favorulu propuneriloru pledéza *Paczolay* intre aplausele vii ale dreptei cu tóta resolutiunea pentru acceptarea propuneriloru. Tisza, argumentéza oratorulu, n'are dreptu in nici o privintia, fiindu ca spesele de commassatiune se considera si in intielesulu propuneriloru si cum ca revisiunea va aduce sume considerabile despre acést'a nu incape nici o indoiala. Nedreptâti cuprinde numai propunerea „eventuale“ a lui Tisza, de óre-ce conformu acestei'a sarcinele se distribue in modu neegalu.

Dupa observatiuni neesentiali din partea mai multoru oratori, intrevine *Ghyczy* in favorulu propuneriloru. Oratorulu combatendu espunerile lui Tisza sustiene, ca inainte de tóte trebuie sa cunóscemu pamenturile neclassificate si acest'a este scopulu propunerei sele. Cunoscendu-se complecsurile se voru poté prevení dupa potintia nedreptâti noue. Oratorulu contéza siguru pre folosulu ce-lu va aduce revisiunea, cu acést'a trebuie sa cercâmu cu atâtu mai tempuriu cu câtu ea nu este impreunata cu spese. Ministrulu de financie primesce si propunerea lui Tavaszi.

Mai aduce baronulu *Lipthay* unu emendamentu, care cere sa se considere intr'unu modu deosebitu acele pamenturi cari pretindu inca spese nóue de investitiune.

In fine urméza votarea, alu cârui resultatu e, ca maioritatea prevalenta primesce propunerea lui Ghyczy emendata cu propunerea lui Tavaszi si Kovach, si respinge propunerea lui Tisza si emendamentulu lui Lipthay. Minoritatea a fostu compusa din *Tisza*, de vr'o 20 deputati din partid'a acestui'a, o parte din stâng'a estrema, baronulu *Sennyey* si contele *Apponyi*.

Budapest'a, in 19 Decembre 1874. Cas'a representativa votéza in siedinti'a sea de adi in prim'a si a dou'a cetire, proiectulu de lege despre dotatiunea comitateloru. Urmându discusiunea asupr'a proiectului catastralu se incinge o desbatere mai lunga despre modulu cum sa se procéda la clasificarea si inregistrarea pamenturiloru si se primesce prin intrevenirea ministrului de financie principiulu casei magnatiloru, in urm'a cârui'a trebuie sa se straredigeze sectiuni intregi din proiectu si asiá trebuì sa se reiepte acest'a la comissiune.

Presiedintele enuncie, ca mâne se va tiené o scurta siedintia pentru a se cetí a trei'a óra proiectulu votatu astadi despre dotatiunea comitateloru si acést'a va fi cea din urma inaintea ferieloru. Contr'a acestei enunciatiuni protestéza *Paszolay* cu mare veementia sustienendu ca aru fi incoveniente sa mergemu acasa fâra cá sa resolvimu proiectulu catastrului. De aru durá discusiunile chiaru si pâna Joi totusi „de rusine“ camer'a trebuie sa resolveze dîsulu proiectu.

Tavaszi propune, cá comissiunea sa termine redactiunea cu care este concrediuta pâna mâne, asiá incâtu sa se resolvésca si proiectulu mâne, la care propunere observà presiedintele flegmaticu: Vomu vedé mâne — si cu aceste inchise siedinti'a.

Decursive amintimu inca, ca in siedinti'a de astadi a avutu locu la pertractarea petitiuniloru o desbatere mai lunga asupr'a intrebârei de usura, care s'a terminatu asiá, ca intrebarea s'a datu unei comissiuni anchetarie spre opinare.

Articululu de lege XXXIII

din anulu 1874

pentru schimbarea si intregirea articulului de lege V si a articulului de lege transilvanu II din anulu 1848.

Sectiunea I.

Dreptulu de alegere.

(Urmare)

§. 11. Nu potu sa sesercieze dreptulu de alegere, respective nu potu fi primiti in listele electorali:

1. Soldatii, cari ervescu in statulu activu alu armatei séu suntu concediati in modu provisoriu in tempulu câtu tiene servitiulu loru activu, marinarii dela marin'a statului si honvedii; de acesti'a nu se tienu inse reservistii si honvedii, ce suntu chiamati in intielesulu articulului de lege 1868: XL §. 36. si a articulului de lege XXXII: 1873 la adunarea de controla séu din cându in cându la esercitiulu in arme.

2. Personalulu dela financie, contributiune si dela custodi'a vamale.

3. Gendarmii.

4. Personalulu dela politi'a statului, jurisdictiunei si a comunei.

§. 12. Nu potu sa esercieze dreptulu de alegere, respective nu potu fi primiti in listele electorali, de aru si avé dreptulu de alegere pre ori-care alta base, acei'a:

1. cari au fostu condemnati la arestu pentru o crima séu unu delictu séu pentru unu delictu de pressa descrisu in §§ 6, 7, 8, 9, 10, 11 si 12 articululu de lege 1848: XVIII, pre câtu tempu duréza pedéps'a loru.

2. cari se afla din caus'a unei crime séu delictu in arestu preventivu dispusu prin sentintia judecatorésca valida.

3. cari suntu condemnati la perderea dreptului de alegere, câtu duréza tempulu statoritu in sentinti'a valida.

4. falimentatii pâna cându concursulu nu e sistatu.

FOISIÓRA.

Biografi'a lui Georgiu Brancoviciu, Contele si Despotulu, si despre maritele fapte ale lui.

(Fratele Metropolitului Sav'a Brancoviciu, si Istoriculu Serbiloru.)

(Urmare.)

Suplic'a e acést'a:

Atotuprealuminate s. c. l.

Inca inainte de aceste amu pusu inaintea Maiestatii Vóstre curatulu adeveru, cumca prin Simeonu Remingen si Kindsberg residentii Maiestatii Vóstre in Constantinopole, midilocindu Panaiotu, talmaciulu turcescu, ni s'a apromisu cea de demultu si vechi'a nóstra volnicia (in carea amu vietiuitu inainte de napadirea turcésca) si despre acést'a a nóstra volnicia amu fostu incunoscintiati si incredintiati cu privilegiile Maiestatii Vóstre sub asia conditiune, déca vomu apucá armele in contr'a comunului vrasmasiu alu crestinatâtii, dupa cum dela Sacritissim'a Majestatea Vóstra spre implinirea trebei acestei'a si spre indemnarea poporului crestinescu resariteanu care gemea sub barbari, contelui Georgiu Brancoviciu, Despotului nostru alesu de noi inca sub stapânirea turcésca, unele gratióse scrisori si ordinatiuni pentru publicare in tierile resaritene au fostu concrediute si la noi tramise. Déca tóte aceste cereri si porunci ale Majestâtiei Vóstre dîsulu Brancoviciu cu cea mai buna fidelitate le-a implinitu si in tóte pârtile crestine resaritene cu buna intielepciune le-a publicatu si pre poporulu crestinu care gemea sub jugulu turcescu la bucurós'a primire a gratiei Majestatii Vóstre cu sirguintia l'a indemnatu si numai ordinea si porunc'a dela beliducii Majestâtiei Vóstre de a face atacare asupr'a turciloru a asteptatu: nu scimu inse cu acui uneltire séu vicléna denuntiare, amintitulu despotu Georgiu este inchisu, si care e caus'a retienerii lui, câtu trece iéta tempulu de trei ani de cându e luatu in arestu si in asia temnitia intunecata si plina de putóre petrece, câtu si de pretiuit'a sanatate se lipsesce. Inainte de unu anu amu indreptatu pre tramisii nostrii la Sacratisim'a Majestatea Vóstra pentru ispravirea trebiloru Despotului si pentru eliberarea lui, dara desierti cu suspinare si intristare plangerósa, fâra de tóta mângaierea s'au reintornatu. Pentru aceea, dupa dechiararea respunsului la intâi'a rogare si cerere a poporului cum-ca incâtu mai curendu se va cugetá despre eliberarea lui, finindu-se resboiulu cu turcii, ce fâra indoiéla acum póte sa fia, rogându-ne a priví cu gratia mai vertosu la ale nóstre merite, ca amu apucatu fâra de tóta plat'a armele mai multi de 9000 barbati si amu datu ajutoriu; cu buna credintia amu facutu atacu asupr'a turciloru si in acea lovire sangerósa abiá de sute ani audîta, in tienuturile dela Slancamenu facuta, dóuadieci-si-siepte stéguri amu rapitu din mânile barbare, care dupa norocós'a fire a bataliei le-amu incredintiatu préluminatului Duce de Baadenu. — — Si finindu-se batali'a aceea, la Mihalievatiu, trei sute serbi, trecendu riulu Sav'a, acolo au inchisu calea turciloru celoru ce fugeau si au luatu dela ei tóta hran'a de resboiu si tóte armele; intielegendu acést'a Arnaut Mahmetu Pasi'a, cu optu sute din ostile sele, lânga Palanc'a, intre Parathilu si riulu Morav'a a atacatu pre acei trei sute serbi, insa acesti serbi pre toti i-au ucisu, pucini dintre ei cu rusîne fugindu. Si rapindu ai nostri din mânile loru 9 stéguri, le depunemu cu tóta umilinti'a aici la piciórele Augustissimei Majestâtei Vóstre si necrutiându viéti'a si sângele nostru in contr'a comunului vrasmasiu, ne apromitemu in buna sperantia, cum-ca gratiosu se va iertá si se va eliberá arestatulu Despotu alu nostru, barbatulu nici cu o necredintia petatu, nici venatu. Si precum poporulu nostru care se afla sub ocrotirea Majestâtiei Vóstre, prin eliberarea Despotului va fi fórte mângaiatu: asiá si cei ce au remasu sub stapânirea turcésca se voru aduce la credintia câtra Majestatea Vóstra, ce va fi spre impucinarea puterei turcesci. Asiá totu poporulu serbescu, care vietiuesce sub scutulu Majestâtii Vóstre in cea mai profunda umilintia suplica, face rugaminte si solicitéza.

(Va urmá)

Din scrierile Stului Ioanu Gura de auru,

Cuventare la serbatórea nascerei Dlui nostru Iisusu Christosu.

(Urmare.)

Ci, iertati-mi rogu-ve, mie, care inca la inceputu voiescu a incetá cuventulu; câci infricandu-me de cercarea celoru mai multe, nu amu unde si cum sa-mi intorcu carmele cuventului. Ce sa dîcu, séu ce sa graiescu? de óre-ce pre ceea ce a nascutu o privescu, pre celu ce s'a nascutu 'lu vedu, iéra modulu nascerei nu-lu intielegu. — „*Câci se biruesce firea, se biruesce si hotarulu renduelei, unde voiesce Ddieu*“, — deóre-ce lucrulu nu a fostu dupa fire, iéra minunea mai pre susu de fire. Natur'a a devenitu nelucratória, si a lucratu voi'a stapanului. — O! chiaru negraitu! Celu mai inainte de veci, unulu nascutu, celu nepipaitu si fâra de trupu, a intratu in trupulu meu celu stricaciosu si vediutu. Pentru ce? Pentru cá vediutu fiindu, sa invetie, si invetiandu sa me conduca câtra celu nevediutu. Ca deóre-ce ómenii dau mai multu crediementu ochiului decâtu audiului, iéra de lucrulu, pre care nu-lu vedu se indoiescu, asiá a suferitu cá sa-si dea si ochiloru redarea sea prin trupu, cá prin acést'a sa deslege pricirea. — Si se nasce din Fecior'a, carea nu sciá de nunta, câci nici a lucratu impreuna la ceea ce se facea, nici a ajutatu la ceea ce se lucrá, ci a fostu unélta góla a puterei celi negraite; — sciindu numai ceea ce au intielesu dela Gavriilu, cându l'a intrebatu *): „Cum va fi mie acést'a deóre-ce eu nu cunoscu barbatu?“ si a disu acel'a: Acést'a voiesci a scí? „Duchulu sântu va vení preste tine si puterea celui inaltu te va umbrí“. Si cum a fostu cum dens'a, si putienu dupa aceea dintru dens'a?

---

*) Luc. 1. 34.

5. Acei’a cari in anulu ce a premersu conscriptiunei, respective rectificatiunei. n’a solvitu contributiunile directe ce trebuiescu platite in cerculu electoralu. Alegatorii amintiti in punctele 1, 2, 3 si 4, la dovedirea unui altu dreptu de alegere se voru percepe intr’o consemnatiune speciale si potu sa esercieze estraordinarminte dreptulu de alegere, déca voru documentá eliberarea loru séu sistarea concursului prin o sentintia judecatorésca valida, luarea deplina a pedepsei prin testimoniulu deregatoriei competente, decurgerea terminului pentru perderea dreptului loru de alegere inse prin sentinti’a judecatorésca originale inaintea comissiunei conscrietórie, respective inaintea comissiunei rectificatórie, séu eventualminte inaintea presiedintelui electoralu.

§. 13. Alesu póte fi ori si cine care este alegatoriu, déca e de 24 ani, perceputu intr’o lista electorale si e in stare sa corespunda dispusetiunei legei, dupa care limb’a legislativei este cea maghiara.

Acel’a care dupa inactivarea acestei legi este condemnatu pentru omoru, pradaciune, incendiu, furtu, tainuire (de lucruri furate) falsificare de documente, insielaciune, crid’a falsa, juramentu strembu, prin sentintia valida, nu se póte alege.

§. 14. Marimea sumei de contributiune ce se recere spre legitimarea dreptului de alegere e de a se dovedi prin cartea de dare, prin testimoniu dela oficiulu de dare séu prin estrasu din cartea principale comunale asiediata pentru dârile directe (Tabella B). Posessiunea de pamentu si de case e de a se documentá la casuri de indoiéla, acolo unde esista carte funduaria, prin unu estrasu din cartea funduaria, aiurea prin unu altu documentu ce dovedesce dreptulu de proprietate, marimea pamentului prin estrasu din cartea funduaria de catastru séu comassatiune. Participarea la posessiunea comuna séu la venitulu comunu a unui composesoratu prin unu protocolu alu composesoratului, care a servitu dejá de base la impartirea venitului comunu.

Pre basea unei atare posessiuni nemiscatórie, care este intabulata in cuote nedeterminate pe mai multi proprietari, in cartea funduaria, e de a se considerá dreptulu de alegere alu tuturoru posesoriloru inscrisi in cartea funduaria de documentatu, déca acea posessiune nemiscatória, fia in privinti’a estinderei séu venitului ei, cuprinde arestulu séu venitulu statoritu in legea presenta cá conditiune a indreptatirei la alegere de atâtea ori, câti proprietari suntu inscrisi in cartea funduaria.

Posessiunea pamentulu, da pâna la rescumperarea lui posesorului acelui’a dreptulu de alegere.

§. 15. Cine pretinde acolo unde esiste carte funduaria dreptulu de alegere pre basea vre-unui bunu nemiscatoriu, inse nu este inscrisu inca in cartea funduaria cá proprietariu, acel’a va primí dreptulu de alegere, déca dovedesce:

a) cumca bunulu nemiscatoriu se afla in posessiunea sea;

b) cum ca proprietatea acestui bunu nemiscatoriu i compete lui in poterea dreptului ereditariu, pre basea unui actu juridicu séu in urm’a unei regulâri de posessiune intrevenite.

c) cumca séu e pusa in lucrare pertractarea ereditaria séu déca nu, ca ereditatea, resp. actulu juridicu ce tractéza de transcrierea proprietâtiei este anunciatu pentru a se statorí competinti’a.

d) cumca pretindietoriulu a solvitu contributiunea ce trebuie a se platí dupa bunulu nemiscatoriu séu cumca aceea s’a solvitu de câtra altulu pentru elu. Si in casulu acestui paragrafu compete dreptulu de alegere celui ce pretinde numai atunci cându persón’a, alu cârei dreptu de proprietate e inscrisu in cartea funduaria, pretinde dreptulu de alegere nu pre basea bunului nemiscatoriu.

§. 16. In acele comune din confiniulu militariu provincialisatu, in cari esista comuniune de casa, déca posessiunea comuna de pamentu are marimea indigitata in § 3, esercиéza *capulu comuniunei* de casa dreptulu de alegere; déca inse membrii comuniunei de casa au impartitu posessiunea loru comuna nemicatória intre sine pre lânga sustienerea necsului de comuniune, atunci toti acei’a posiedu dreptulu de alegere, cari au atâtu bunu nemiscatoriu câtu este indigatu in §. 4.

(Va urma.)

Estragemu din „Federatiunea“ urmatórele;

„Cu acésta ocasiune impartasîmu unele date, relativu la punerea in lucrare a legei electorale, a câroru cunoscintia este necesaria tuturoru celoru ce se interesédia de a luminá poporulu in asta privintia.

Legea elect. intra in vigóre in 15 Dec. — dela 16—22 l. c. se alegu comitetele centrali adeca organele esecutive a legei in tóta tiér’a afara de Croati’a.

Prim’a redactiune a listeloru elect. este punctulu cardinale alu actului de pregatire electorale. Cu finea anului cur. se voru constituí in Ungari’a (cu Fiume) 105, in Transilvani’a 44 comitete centr. cari, pentru conscrierea alegatoriloru, voru esmite din sinulu loru in fia care cercu elect. o comissiune de 8 membri. Spre inlesnirea acestei prime conscriptiuni legea (in dispus. sele transitórie) permite a se tramite si mai multe asemene comissiuni, ceea ce neaperatu are sa se faca pentru ca tempulu e mesuratu fórte scurtu, iéra lucrârile suntu multe si teritóriele unoru jurisdictiuni fórte estinse ba rupte si inclavate in altele precum d. e. in Transilvani’a.

Terminulu, in care comissiunile de conscriere trebuie sa incheia lucrârile loru ’lu fipséza comis. centr. si nu póte fi mai scurtu de 15 dîle. Acum socotindu-se, ca comunitâtile trebuie sa fia incunosciintiate cu 8 dîle mai nainte de a se incepe conscrierea alegatoriloru este invederatu, — ca se ceru celu pucinu 4 septamâni pâna cându aceste conscrieri sa ajunga la comis. centr. spre a fi asiediate in ordine alfabetica, etc.

Avemu sa insemnâmu, ca acésta procedura si acestu terminu scurtu este numai pentru Ungari’a, câci pentru Transilvani’a legea prevede terminu mai lungu, anume: cu 14 dîle inainte de conscriptiune, trebuie sa se aléga mai intâiu representantii „fumuriloru“, prin acest’a terminulu se prelungesce cu 3 septamâni in asemenare cu celu din Ungari’a.

Listele revediute de comis. centr. se tramitu apoi respectiveloru cercuri elect. si comuneloru spre a se face prim’a reclamatiune, terminulu legale pentru acest’a este 30 de dîle, adeca iéra o luna intréga. — Apoi urméza pertratarea reclamatiuniloru in sinulu comissiunei centr. 20 de dîle, — publicatiunea decisiuniloru resp. 10 dîle, si pentru reclamatiuni in contr’a acestoru decisiuni alte 10 dîle, cu totulu 40 dîle. — Legea mai prevede si anumite categorie de reclamatiuni, ca „respectiveloru“ decisiunile comissiuniloru centr. se immanueza *ex offo*, si pentru aceste persóne terminulu de 10 dîle spre a recurge la Curi’a reg. se socotesce dela dîu’a immanuârei adeverate. Luându in considerare distantiele si intârdierile, pentru atari imanuâri iéra putemu luá terminu de 10 dîle. Prin urmare intréga procedur’a decisiuniloru si recurseloru cere tempu de 50 de dîle, si asiá intregu materialulu controverseloru electorale, va ajunge la Curia, spre definitiva decisiune, din Ungari’a in tempu de 4 luni, iéra din Transil. in $4^1/_2$.

Curi’a unde pertractarea este colegiale, spre a poté coversí mass’a recurseloru, va avé trebuintia celu pucinu de o luna.

Recursele dela Curi’a se retramitu la comissiunile centr. cari, pre bas’a materialului de conscriptiune, si rectificatiune, se apuca de lucrârile definitive, producându listele permanente, ceea ce in tóte cercurile elect. ale tierei abiá se va poté face, in tempu mai pucinu de 14 dîle.

Precum se vede din aceste date: terminulu celu mai scurtu pentru pregatirea listeloru permanenti electorale, socotindu-se de la esmitereá comissiuniloru de conscript. este de 6 luni, adeca: dela inceputulu anului 1875 pâna la finea lui Iuniu a. c. — Firesce, ca numai de voru merge tóte lucrârile cá pre atia, este de ajunsu acestu terminu minimale, altmintrea va trece de siguru preste acestu tempu.

Mesagiulu presiedintelui republicei francese.

Domniloru!

In momentulu cându aveti sa reluati lucrârile vóstre, guvernulu este datoriu sa ve espuna situatiunea generale a tierei, si eu ve datorezu asemeni o manifestare reala a proprieloru simtiemente.

M’amu silitu in absentia vóstre sa indeplinescu cu scrupulositate indoita misiune care ’mi erá destinata: intarirea pacei si mentinerea ordinei.

Nici o complicatiune esterióra nu

Precum unu maiestru, aflandu materia prea trebuinciósa, lucréza vasu alesu, asiá si Christosu, aflandu sântu si trupulu si sufletulu Feciórei, si-a facut’o siesi biserica insufletita, dupa chipulu care a voitu, si imbracandu-se in omu astadi a esitu nerusinandu-se de grozavi’a firei, câci nu si-a tienutu de dejosire a purtá lucrulu mâniloru sele; dara si natur’a de prea mare marire s’a invrednicitu facendu-se imbracaminte maiestrului seu. — Precum la zidirea cea dintru inceputu a fostu cu neputintia a se faptuí omulu mai inainte de ce a luatu tina in mânile sele: asiá si vasului celui stricatu ii erá preste putintia a se repará fâra de a se face imbracaminte facatoriului seu. —

Ce sa mai dicu, séu ce sa vorbescu? câci me inspaimentéza minunea. Celu vechiu de dîle s’a facutu pruncu; celu ce siede pre scaunu inaltu si preainaltiatu, se pune in iesle, celu nepipaitu si fâra de trupu, se infasia de mâni omenesci; celu ce rupe legaturile pecatului, cu scutece se infasiura, fiindu ca asiá a voitu. Voiesce cá pre desonóre sa o faca onóre, pre nemarire marire si pre hotarulu ocarirei sa-lu arete tipu de fapta buna. Pentru aceea se vira sub trupulu meu, cá eu sa facu incapere cuventului lui; si luându elu trupulu meu, ’mi dà mie duchulu seu, cá dandu si luându sa negutietorésca pentru mine comór’a dietei. Ia pre alu meu trupu cá asiá sa me sântiésca, si-mi dà duchulu seu cá sa me mantuiésca. Dara ce sa dicu si ce sa graiescu? „Eata Feciór’a in pantece va avé.“ Nu se mai dice cá ceea ce va sa se faca, ci se lauda cá ceea ce s’a facutu. La Iudei s’au lucratu tóte, la cari s’au si graitu; iéra din partea nóstra, la cari nici ca s’a numitu, se crede. „Eata Feciór’a in pantece va avé“. Liter’a, adeca, este pentru Sinagoga, iéra avuti’a este a bisericei. Aceea a aflatu scoic’a, iéra acést’a a dobanditu margaritariulu; aceea a vapsitu lân’a, iéra acést’a s’a imbracatu in porfira. Câci Iude’a l’a nascutu pre elu, iéra lumea l’a primitu; Sinagog’a l’a hranitu si aplicatu, iéra biseric’a l’a apucatu si dobanditu. Acolo, la aceea viti’a viei, iéra la mine strugurulu adeverului. Aceea a culesu strugurulu, ci neamurile beu beutur’a cea de taina. Aceea a semenatu in Iude’a grauntele grâului, iéra gintile cu secerea credintiei a seceratu spiculu. Pagânii au culesu trandafirulu cu drépta cinstire ddieésca, iéra Iudeiloru le-a remasu spinulu necredintiei; „puiulu a sburatu, si cei fâra de minte siedu lânga cuibu“. — Iudeii talcuiescu fói’a Scripturei, iéra neamurile secera rodulu Duhului. — „Eata Feciór’a in pantece va avé.“ Deci spune-mi, o Iudeule, spune-mi, pre cine a nascutu, indrasnesce, rogu-te macaru precum lui Irodu. Dara nu indrasnesci! Sciu pentru ce: pentru vrasmasia. Acelui’a i-ai spusu cá pre densulu sa-lu ucida, iéra mie nu-mi spuni, cá nu cum-va sa me inchinu. Deci pre cine a nascutu? pre cine? pre Stapanulu firei. Ca macaru de-si tu taci, firea insasi striga; câci l’a nascutu asiá precum a voitu a se nasce celu ce s’a nascutu. Pentru ca nu a primitu indemnu dela fire, ci cá unu stapanu alu densei, a adusu inlauntru tipu de nascere strainu, spre a aretá, ca si omu nascendu-se, nu se nasce cá unu omu, ci cá unu Ddieu. Deci a esitu astadi din Fecior’a, carea a biruitu firea si a coversitu nunt’a: câci se cadea datatoriului de sântienia cá sa iésa din nasceri curate si sânte.

Elu este acel’a, care de demultu din Fecior’a — pamentulu — a ziditu pre Adamu, si din Adamu fâra femeia a ziditu femei’a. Câci precum Adamu fâra femeia, a datu femeia; asiá si Fecior’a astadi, fâra de barbatu, a nascutu barbatu: cá omu este, dice, si cine lu va cunósce pre elu? Pentru ca de vreme ce genulu femeescu erá datoriu ómeniloru a intórce imprumutulu — deórece Adamu, fâra femeia a odraslitu femeia — pentru acést’a astadi Fecior’a a nascutu fâra de barbatu, platindu barbatiloru ceea ce detoriá Ev’a. — Cá nu cumva sa se mandrésca Adamu, ca elu fâra femeia a odraslitu femei’a pentru acést’a si fecior’a fâra de barbatu, a nascutu barbatu, cá prin impartasirea minunei sa arete onórea firei intogmai. Ca precum luându-se cóst’a din Adamu, nu nimic’a micsiorandu-lu pre elu togmai asiá si in Fecior’a si-a ziditu biseric’a cea insufletita, nestricandu verguri’a acelei’a. Adamu a remasu intregu si dupa luarea cóstei, nestricata a remasu si fecior’a dupa nascerea pruncului. Si pentru acést’a nu si-a gatitu siesi biserica de airea, nici s’a imbracatu in altu trupu ziditu de elu, cá sa nu se para ca dejosesce framentatur’a lui Adamu; pentru ca dupa ce omulu amagindu-se, s’a facutu unélta a diavolului, a luatu asupra-si, cá pre o biserica insufletita pre insusi omulu celu alunecatu, cá, departandu-lu dela datinele diavolesci, sa-lu impreuneze cu facatoriulu. Dara facendu-se omu, elu nu se nasce cá unu omu, ci cá unu Ddieu, deórece, déca aru fi nascutu din nunt’a cea de comunu, s’aru fi socotitu multor’a cá minciuna, iéra acum pentru acést’a se nasce din Feciora, si nascendu-se feresce pre nascatóri’a de schimbare si fecioria e nevatemata, cá tipulu celu strainu alu nascerei, sa-mi fia motivu de mare credintia.

Pentru aceea, de m’aru intrebá pre mine séu unu elinu séu unu iudeu, ca cum, Christosu Ddieu fiindu cu firea, s’a facutu omu afara de fire? — i voiu respunde: chiamandu martoru, pecetea cea nestricata a Feciórei; asiá: „Atare este Ddieu, biruindu renduiél’a firei; asiá s’a facutu olariu alu pantecelui si aflatoriu alu fecioriei, deóre-ce a avutu si chipu de nascere, neintinatu, si si-au ziditu siesi biserica in modu negraitu, dupa chipulu care a voitu..“

(Va urmá.)

vine in acestu momentu, sa' impedece oper'a de reorganisare la care ne-amu devotatu. Guvernulu meu n'a negligiatu nici o ocasiune de a intarí, prin vorbele cá si prin actele sele, firma resolutiune de a tienea cu fidelitate tóte angajamentele sele si de a respectá cu rigurositate tóte tractatele.

Acésta politica, pe care ati aprobat'o totu-deuna si in care noi amu perseveratu totu-deuna, a facutu in fie care di mai incrediatóre raporturile nóstre eu puterile straine. Nici una din ele nu se indoiescu astadi de sincer'a nóstra dorintia de a intretiné cu tóte cabinetele relatiuni pacifice si amicale.

In intru, situatiunea economica a tierei s'a imbunatatitu intr'unu modu simtietoriu.

La deficitulu din anulu trecutu a sucsesu o recolta esceptionala, si gratia cirsumstantieloru cari au favorisat'o gratia progreseloru sustienute ale agriculturei, productiunea agricola s'a ridicatu la o cifra care n'a fostu nicí odata atinsa.

Acésta fericita abundantia de care noi multiemimu Provedintiei, nu potea lipsi de a influintiá asupra desvoltarei afaceriloru si prosperitâtii generale a tierei. Asemenea acivitatea industriala. care in primulu semestru, suferise o óre-care inmoiere, din causa nesuficientei recoltei precedinte, a reinsufletitu de atunci incóce intr'unu modu simtietoriu.

Nici o data miscarea 'esporturiloru nóstre n'a fostu asia de considerabila cá in cursulu celoru patru luni cari au trecutu; si totulu ne face sa credemu ca din punctulu de vedere alu schimbâriloru, resultate din 1873. cele mai satisfacetórie cari fusere obtienute pâna acum, voru fi celu putienu egalate.

Activitatea data lucruriloru de utilitate publica va veni sa ajute multu acésta puternica silintia a operei nationale, contâmu asemenea si pe densa pentru a asigurá si mai multu implinirea impositeloru nóstre.

Ocupându-se cu o viua solicitudine de financiele publice, si mai cu séma de medilócele pentru crearea recurseloru necesari, pentru a pune in echilibru cheltuelile si veniturile bugetului pre 1875, guvernulu s'a conformatu cu intentiunile d-vóstre si cu dorintiele tierei: elu a cautatu, inainte de tóte, a face cá impositele esistente sa produca ceea ce trebuie sa dea.

Mesuri destinate a realisá reforme folositórie in administratiunea financieloru, a completá legislatiunea nóstra fiscala si a prevení, pre câtu se póte, fraudele de ori-ce natura, voru fi presentate in curendu la aprobarea adunârei natiunale. Situatiunea nóstra financiara dealtmintrelea ve va fi espusa intr'unu raportu specialu, si veti apreciá in perfecta cunoscintia de causa déca aceste medilóce voru putea fi de ajunsu sa acopere deficitulu pre care legea financiara din 5 Augustu 1874 l'a lasatu sa subsiste.

Parcurându câte-va din departamentele nóstre, amu vediutu pretotindeni intârindu-se, cu iubirea ordinei, cu trebuinti'a linistei si repausului, dorinti'a cá o organisatiune, recunoscuta de d-vóstre indispensabile, sa vie sa dea puterei esita din legea dela 20 Novembre, forti'a de care dens'a are necesitate pentru a-si implini missiunea ce i-ati incredintiatu.

Neincetatu agitata de propagand'a celoru mai periculóse doctrine, tiér'a va cere, intr'adeveru, a asigurá mersulu guvernului care trebuie sa o protéga impreuna cu d-vóstra si a garantá prin mesuri de o intielépta prevedere, in tempulu periódei de stabilitate ce a-ti promisu Franciei, functiunarea regulata a puteriloru publice.

Asupr'a acestoru cestiuni asiá de grave, pre cari aveti sa le abordati in curendu, speru ca intielegerea se va stabilí intre d-vóstra

Nu voiu decliná partea mea de respunsabilitate, si intervenirea guvernului nu ve va lipsí. Voiu inse a ve spune, de acum, cum intielegu datoriele mele fatia cu adunarea si cu tiér'a.

N'amu primitu puterea pentru a serví aspiratiunile vre-unei partide; nu urmarescu decâtu o opera de aperare sociala si de reparatiune natiunala.

Chiemu la mine pentru a-mi ajutá sa o indeplinescu, fâra nici unu spiritu de escludere, pre toti ómenii de buna vointia, pre toti acei'a, ale câroru preferintie personale se inclina inaintea necesitâtiloru presentului si inaintea sântei cause a patriei. Dorescu cu ardóre cá concursulu nici unui'a din ei sa nu-mi lipsésca. 'Lu reclamu in numele Franciei, a câreí salvare si marire amu in vedere.

Dara, in tóte casurile, nimic'a nu me va descuragiá in implinirea scopului meu.

La 20 Novembre 1873, in interesulu pâcei, ordinei, si sigurantiei publice, d-vóstra mi-ati incredintiatu, pentru siepte ani, puterea esecutiva. Acela'si interesu me face datoriu a nu parasì postulu unde m'ati pusu si a-lu ocupá in cea din urma di cu o târia inebranlabila si cu unu respectu scrupulosu pentru legi. „Tr. Carp."

Statute

pentru radicarea unei statue ecuestre lui Stefanu V. celu Mare si Bunu in urbea Berladului.

(Urmare).

Art. 8. Domnulu cassieru, insarcinatu cu distribuirea listeloru, va tinea unu registru in care se va inscrie, autoritatea s'au persón'a câruia i s'au trimisu fóia si nru. listei pentru a se puté cere la timpu. Banii incasati pe liste, potu a se trimite pe mesura ce se voru incassá, fâra a asteptá inchierea subscriptiei, ca ast-feliu banii sa póta fructificá, la cassa de depuneri si consemnatiuni séu la societatea financiara din Bucuresti. Conturele definitive a listeloru se voru face la inchierea subscriptiunei.

Art. 9. Organulu comitetului de resistentie, „Gazet'a de Bacâu", va publicá regulatu numele subscriitoriloru cu sumele subscrise si la finele fie cârei'a luni o dare de séma a casarului de banii incasati si depusi la cas'a de consemnatiuni séu la societatea financiara; precum si numele persóneloru câror'a li-s'au incredintiatu liste de subscriere.

Art. 10. Prin organulu comitetului se va incunosciintiá publiculu a nu subscrie de câtu in listele comitetului pentru a nu fi victimele fraudei; acést'a nu impedeca insa, cá cei ce nu voru primí liste si au increderea publica, sa nu adune bani.

Art. 11. Pentru a eternisá memori'a subscriitoriloru la edificarea acestui monumentu eminamente natiunale, comitetulu au hotaritu cá odata cu radicarea statuei, sa faca unu albumu care sa reproduca pre foi de arama numele si pronumele subscriitoriloru, cu sumele subscrise; si care se va asiediá in postamentulu statuei.

Art. 12. Cându subscripti'a se va radicá la sum'a de 100,000 franci, comitetulu va contractá versarea statuei si erigerea postamentului.

Art. 13. Se publica chiaru de acum unu concursu intre artistii români, spre a avea unu modelu tipu care sa serve la contractâri.

Art. 14. Conditiunile ce voru trebuí a însusí desemnurile grafice a statuei, se publíca: Statu'a va fi ecuestra de brondiu, in marimea statueloru lui Henricu alu IV din Parisu, ori Fridericu celu mare din Berlinu. Va fi asiediata pre unu monolitu de granitu, in a cârui'a coltiuri voru fi sculptati patru resboinici, representându: pre otomanu, tataru, polonu si unguru, inimici invinsi de Stefanu; carii se voru parea a suportá statu'a.

Pre partea din facia voru fi armele tierei din tempulu lui Stefanu, si cu inscripti'a: Stefanu celu Mare si Bunu domnulu Moldovei, nascutu la . . . . . mortu la . . . . . .

Pre faci'a opusa va figurá inscripti'a: Venerati'a si amorulu româniloru recunoscatori, au radicatu acésta statua in anulu 1877.

Pre faci'a din drépt'a, se voru inscrie numele tuturoru batalieloru de sub domni'a lui Stefanu.

Pre faci'a din stâng'a, se voru inscrie numele tuturoru generaliloru, capitaniloru, comendantiloru de cetâti, diplomatiloru si administratoriloru de care istori'a face mentiune.

List'a nominala a batalieloru si a ómeniloru mari din epoch'a lui Stefanu, se va formá de o comissia de istorici rugati ad-hoc.

Art. 15. Unu premiu de 500 fr. se va dá celui ce va produce celu mai bunu modelu, totu odata i se va versá si numele pre suportulu statuei

Art. 16. Subscripti'a va continuá pâna la inaugurarea statuei, banii ce voru prisosí preste cheltuelile de erigere, voru serví la inaugurare; astfeliu cá acésta festivitate sa fie démna de marele românu si cavaleriu alu crestinatâtiei, precum si de poporulu românu, a cârui'a amóre i-o radica.

Art. 17. Pentru a dá acestei solemnitâti caracterulu maretiu si natiunalu ce merita, cu dóua luni inaintea inaugurârei se voru invitá românii din tóte pârtile, sa asiste la acésta solemnitate.

Art. 18. Cheltuelile se voru justificá câtra publicu cu conturile inchiete, si cele mici cu piese justificative dupa regulele stabilite de legea contabilitâtii statului.

Art. 19. Loculu unde se voru incheiá contractele va fi, in urbea Berladului inaintea a unui'a séu doi membri din comitetulu de resistentia, a primariului si a doi proprietari mari din judetiulu Berladu, anume: D. Emanuilu Costache Epureanu si D. Iorgu Radu; carii se voru invitá din tempu, de comitetu.

Art. 20. Piéti'a unde se va radicá statu'a in Berladu, se va determiná din tempu de autoritâtile locale, singure interesate.

Art. 21. Din cei intâiu bani incasati, d. casseriu va prelevá sumele cheltuite cu tiparirea registreloru, a statuteloru si altoru mici cheltueli, care se voru revedé de comitetu.

Art. 22. Acum la inceputu, pâna la tiparirea listeloru, subscriptiele se primescu in Bacâu la locuinti'a d-lui C. Platonu; asemenea autoritâtile indrituite dupa statute potu primí subscrieri, remâindu cá la tramiterea foiloru sa se transcrie. Aceste foi urméza a se trece in albumulu comemorativu alu subscriitoriloru.

Aceste statute s'au votatu de membrii comitetului de resistentia in siedinti'a dela 27 Novembre 1874.

Colonelu *Lecc'a*, A. *Villner*, C. *Platonu*, M. *Climescu*, D. *Holbanu*, C. *Radu*, N. *Mortiunu*.

Gherl'a 22 Decembre 1874.

Domnnle Redactoru! In Nrulu 91 alu Telegrafului Rom. sub rubric'a „varietati" s'a publicatu una spre „orientare" subscrisa de „unu fiu alu bisericei greco-orientale" indereptata in contr'a prediceloru mele tom. II, care dupa-ce am cetitu-o, am presupusu numaî decâtu ca cine este auctorulu ei, si ne tienendulu demnu de respunsu mi am propusu sa-o trecu cu tacerea, inse provoctau fiendu si eu de trei parti prin epistóle cá sa nu lu lasu fâra de respunsu, mi am stramutatu propusulu si vinu a satisface dorintiei binevoitoriloru miei; ve rogu dreptu acea sa binevoiti pre basea ecuitâtii — dupace si „spre orientarea" s'a publicatu in Telegrafu — si sa publicati si scrisori'a mea in intregu cuprinsulu ei.

Inainte de tóte premitu ca nu voiu a me demite in disputa, pâna cându on. „unu fiu alu bes. gr. or. vá esi cu numele afara, cá se sciu nu numai eu ci si on. publicu cetitoriu ca cine e acel'a, care arde de atât'a zelu câtra beseríc'a gr. or. si asia sa póta judecá nu numai din arme ci sî din luptaciu, câtu si din motivele, cari l'au indemnatu la cele scrise, dreptu aceea lu rogu sa aiba bunatate a esi cu numele sé, seau se ve permita a-lu publicá, atunci voiu respunde dupa tóte formalitatile, pâna atunci me restringu numai la urmatoriele fâra de a mai reproduce cuprinsulu „spre orientarei:"

Dice on. „unu fiu alu bisericei gr. or." ca in interesulu ortodocsismului sî alu bisericei gr. or. si permite a face atenta pre preotime la predicele preotului Papiu. Aceste espresiuni numai atunci aru fi demustrate, cându ar' fi esitu cu numele seu, si pâna cându nu va face, sustienu ca in interesulu seu le a scrisu cele publicate. Me miru cumu póte fi asia de modestu — ca in ori care omu este atât'a ambitiune nobile, cá sa ésa cu numele afára, cându si permite ceva in interesulu bínelui comunu si nu venéza sub masca interesulu proprîu. — La esplicarea numelui meu credu ca nu la provocatu nime, si déca si-a atribuitu si acest'a dreptu avea de ai dá esplicarea cea adeverata. Aci mi vine in mente respunsulu unui filosofu din vechime, carele respunse secantelui seu: meum nomen a me incipit, suum in te desinit. (Va urmá).

Raportu comerciale.

Sabiiu 22 Decembre n. Grâu 4 fl. 67 xr. frumosu, 4 fl. 33 xr. mestecatu, 4 fl. — xr. cualit. infer.; secar'a 3 fl. 40 xr. pâna 3 fl. —; — orzu fl. 3; ovesu 1 fl. 60 pâna 1 fl. 33 xr.; cucuruzu (porumbu) 3 fl. — xr.; cartofi 1 fl. 20 xr. galét'a austriaca.

Cânep'a — fl. maj'a.

Lintea 6 fl — xr.; mazarea 6 fl. — xr., Fasolea 6 fl. 67 xr.

Fenu legatu — fl. 85, nelegatu — fl. 80 xr., paie lungi 60 xr., scurte 50 xr, maj'a.

Lemne de focu 8—9 fl. stang. austr.

Carnea de vita 18—20 cr. p., de porcu 28 xr. Unsórea 79 xr. pâna la 1 fl. 20 cup'a.

Concursu.

De óre-ce in urm'a publicârí concursului din „Telegrafulu Romanu" nr. 58, nu s'au aflatu nici unu concurinte cu cualitâtile recerute de Statutulu organicu pentru ocuparea vacantei parochii din Ponorelu, in urm'a inaltei ordinatiuni Consistoriale din 3 Octombre a. c. nr. 946 din nou sd escrie concursu cu terminu pâna la 10 Ianuariu 1875. Pentru ocuparea vacantei parochii de clas'a III din Ponorelu, cu care este impreunatu unu venitu anualu din jertfe si tacsele stolare in suma de 432 fl. v.a. Casa parochiala nu esista.

Doritorii de a ocupá acésta parochia au de a substerne suplicile loru instruite cu documentele recerute de §§ Statutului organicu pâna in terminulu susprefiptu.

Campeni 24 Novembre 1874.

Cu intielegerea comitetui par.
Ioanu Patiti'a
(2—3) Protopresb.

Anunciu.

Spre cumperarea de daruri pre Craciunu 'si permite subscrisulu a recomendá depositulu seu de

Marfuri de galanteria si jocu

cari au sositu acum, pre lânga asecurarea de pretiuri pre câtu numai se potu de eftine.

Iulius Pankiewicz.
palatulu Bruckenthal
1—3 piati'a mare.

Redactoru respundetoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a si tipariulu tipografiiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 1/2 anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 1/2 cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Nr. 100. ANULU XXII.

Sabiiu in 19|31 Decembre 1874.

Invitare de prenumeratiune

la

„Telegrafulu Romanu“

Cu inceputulu anului 1875, se deschide prin acést'a prenumeratiune nóua la acésta fóia.

„Telegrafulu Romanu“, va esî cá sî pâna acum de dóue ori pe septamâna Joi'a sî Duminec'a.

Pretiulu abonamentului pre anulu intregu e:

Pentru Sabiiu 7 fl. pe 1/2 de anu 3 fl. 50 xr., pe 1/4 anu 1 fl. 75 xr. v. a.

Pentru Monarchi'a austro-ungurésca pre anu 8 fl. pe 1/2 anu4 fl. pe 1/4 anu 2 fl. v. a.

Pentru Romani'a sî strainatate, pe anu 12 fl., pe 1/2 anu 6 fl., pe 1/4 anu 3 fl. v. a.

DD. abonanti suntu rugati a nu intardiá cu tramiterea prenumeratiuniloru.

Adresele ne rugâmu a se scrie curatu, a se pune numai post'a ultima, dara nu câte dóue poste ultime, sî in locu de epistole de prenumeratiune recomandâmu on. publ. avisurile postali, **(Posta-Utalvány. — Post-Anweisung.)** cá impreunate cu spese mai putiene sî cá mai sigure pentru inaintarea baniloru de prenumeratiune la

Editur'a „Telegrafului Romanu“ in Sabiiu.

Cuventarea Esc. Sele Archiepiscopului si Metropolitului Mironu Romanulu tienuta Dumineca in 15 Dec. v. a. c. cu ocasiunea instalârei.

Maritu Congresu! Pre stimatiloru Domni! Iubitiloru frati si fii sufletesci!

Nepetrunse remânu de mintea omenésca svaturile eterne, care indrépta sórtea omenimei. Ne prevediute suntu câile, care provedinti'a le a desemnatu particulariloru pentru a contribui la scopurile comune ale societâtiei omenesci. Necunoscute remanu in mare parte legaturile providentiali, cari facu, cá diferitele intemplâri din viéti'a popóreloru sa formeze unu intregu istoricu.

Acestea adeveruri stau inaintea ochiloru sufletului meu in momentulu acest'a, cându chiamatu la postulu celu mai inaltu, la sarcin'a cea mai grea in provinci'a nóstra metropolitana, cautu impregiuru si me intrebu: cum de eu, celu micu intre fratii mei; eu, carele in semtiulu neajunseloru mele amu preferitu totudeun'a liniscea vietiuirei retrase, cum de eu, care inca nu e anulu de cându in acést'a santa catedrala amu primitu darulu archierescu, dupa unu servitiu asia de scurtu intre impregiurâri atâtu de grele cá cele ale nóstre de astadi, cu asía marginite puteri me vediu asiediatu acolo, de unde biseric'a nóstra natiunale cu totu dreptulu astépta cea mai fructifera lucrare pentru binele comunu?

Si cu tóte acestea me insufletiesce viu'a credinti'a: ca Dumnedieulu parintiloru nostri, carele a lasatu sa tréca atâte valuri grele preste sant'a nóstra biserica, ni-a reservatu noue si posteritâtiei bucuri'a mantuirei, bucuri'a reinvierei, bucuri'a adeveratei prosperâri, ca Dumnedieulu mantuirei nóstre va dá taria si potere vaseloru alese spre propagarea adeverului.

Acést'a credintia a mea prinde radecini si mai afunde, déca reprivescu la desvoltarea trebiloru nóstre bisericesci, mai alesu, de atunci, decându biseric'a nóstra desrobita a primitu in fruntea sea pre neuitatulu mare archiereu **Andreiu** odiniora *baronu de* **Siagun'a**, carele ni-a esoperatu autonomi'a bisericésca, ni a aretatu de sub ruini fundamentulu primu atu edificiului bisericescu, ne a pusu pe acel'a primordiele vietiei nóstre constitutiunali de astadi.

Cu pietate in peptu-mi câtra memori'a acestui fericitu predecesoru alu meu; cu viu'a icóna a fapteloru lui maretie in sufletulu meu, cu incredere in sucursulu maritului congresu si alu celorulalte corporatiuni ale nóstre bisericesi si cu firma sperantia in ajutoriulu de susu mi vine curagiulu de a me prinde de sarcin'a grea, ce mi-a impus'o votulu maritului congresu si voînti'a Majestatiei Sele, a preagratiosului nostru monarchu.

Éta dara me punu in scaunulu acest'a cá archiepiscopu alu Transilvaniei si metropolitu alu romaniloru ortodocsi din Ungari'a si Transilvani'a; me punu cu firm'a resolutiune de a pastorí biseric'a lui Christosu in sensulu evangeliei si alu canoneloru bisericesci, a face si a intreprinde tóte câte numai se potu implini dela marginitele mele facultâti spre binele archidiecesei mele si alu intregei provincie metropolitane; ér' deosebi: spre a desvoltá institutiunile nóstre bisericesci pe basea statutului nostru organicu in sensulu celu mai liberalu, ce-lu permitu institutiunile cardinali ale bisericei ecumenice.

Din scaunulu acest'a archiepiscopescu metropolitanu mi voiu radicá cuventulu meu spre a tiené si a intari pre poporulu nostru in credintia neclatita si omagiala supunere câtra Majestatea Sea prea gratiosulu nostru monarchu si câtra prea inalt'a casa domnitoria, sciindu fórte bine: ca autonomi'a si institutiunile liberali ale bisericei nóstre, pacea din launtru, corelatiunile bune cu alte confessiuni si tóta bunastarea câta o avemu, dupa Dumnedieu mai multu avemu de ale multiemi ingrigiriloru parintesci ale Majestatiei Sele. De aceea voiu predicá cuventele evangeliei, dupa care totu sufletulu e detoriu a se supune stapanirei, câci stapanirea este dela Ddieu data si celu ce se opune ei, lui Ddieu se opune. Pe temeiulu acest'a dara, fâra a prejiudecá libertâtiloru, ce ni le asecura legile tierei, voiu indemná totudeuna pre credinciosii de sub archipastori'a mea la reverintia si loialítate fatia cu inaltulu Regimu alu Maiestatiei Sele si la supunere fatia de legile ce le avemu in vigóre.

Legaturele, in cari suntemu de o parte cu corelegiunarii de alte natiunalitâti, ér' de alta parte cu conatiunalii de alte biserici, cá unele legaturi de spiritu si de sânge, mi voru fi de apururea celea mai pretiuite, si pentru sustienerea loru precum si pentru infratirea tuturoru natiunalitâtiloru si a religiuniloru din patria pe basea egalitâtei de drepturi voiu purtá cele mai eficace ingrigiri.

Intru desvoltarea trebiloru nóstre interne bisericesci dorescu mai alesu a luá mesuri in contielegere cu ceilalti factori competenti, cá religiositatea si moralitatea sa se inradacineze câtu de afundu in poporulu nostru si spre acestu scopu sa se promoveze cultura poporului prin scoli bune si invetiatori buni confesiunali, ér' clerulu parochialu si celu monachalu sa se radice la inaltimea missiunei sele, procurandu-i-se atâtu cualificatiune câtu si subsistintia cuviinciósa, asemenea me semtiu chiamatu a sulevá si alte trebi bisericesci, a câror regulare e pendinte séu inca nu e pusa la cale.

Atinse pre scurtu, aceste suntu agendele, acestea suntu sarcinele, ce le primescu deodata cu demnitatea de archiepiscopu si metropolitu. Déca prin concursulu maritului congresu si alu celorulalte organe bisericesci mi va succede a realisá, câtu de câtu dorintiele ce le amu fatia cu acestea sarcini, déca voiu vedé inflorindu sant'a nóstra biserica déca voiu esperiá, ca in sinulu biserici nóstre natiunali domnesce iubirea crestinésca si fratietatea, déca voiu semtí: ca spiritulu celu inaltu alu fericitului meu predecesoru *Andreiu* baronu de *Siagun'a* este si remane cu noi: atunci mangaerea mea sufletésca va fi deplina; atunci gratitudinea mea pentru onorific'a incredere a Maritului Congresu va fi espresa in fapte; atunci dupa ostenelele chiamârei mele me voiu potea rogá lui Ddieu cu cuvintele betranului Simeonu: Acum dimite pre sierbulu teu Dómne dupa cuventulu teu in pace, ca vediura ochii mei salutea ta, carea o ai tramisu inaintea fetiei tuturoru popóreloru, lumina spre descoperire gintiloru, si marire poporului seu rom.

Er' acum terminandu congresulu electoralu, in care amu intratu astadi doue luni, sa ne apropiemu cu sacrificiele nóstre de multiamita la altariulu Domnului.

Instalarea

Escel. Sele Présântitului Archiepiscopu si Metropolitu Mironu *Romanulu* in Scaunulu archieppescu metropolitanu in 15 Decembre a. c.

La 9 óre inainte de amédi se aduna congresulu electoralu, generalitatea din locu, representantii autoritâtiloru civile din locu, junimea studiósa si publicu in biseric'a nóstra din cetate.

Fiindu asistinti'a functiunatória la servitiulu liturgicu dejá imbracata in ornatulu bisericescu, acést'a, si dupa dens'a membrii congresului, junimea clericale-pedagogica se pune in miscare spre resiedinti'a archiepiscopésca, carea e si cea metropolitana si dupa prescrisele bisericei, aceiasi, cantandu tropariulu Schimbârei la fatia, condusera pre Inaltu Présânti'a Sea in biserica.

Ací luându locu Escel. Sea in dreptulu Scaunului archierescu, Comisariulu congresualu P. I. Metianu deschide siedinti'a cu urmatoriulu cuventu:

„Maritu Congresu! Domniloru deputati!

„Dupa o pausa, in care actele congresului nostru electoralu, au umblatu pre la inaltele locuri, — au sositu tempulu, si astadi este dîu'a redeschiderei congresului nostru electoralu, pentru introducerea solemna a alesului nostru, in scaunulu archiepiscopale-metropolitanu; deci eu deschidu siedinti'a acést'a:

„In numele Tatalui, si alu Fiiului, si alu Sântului duchu, Aminu! — cu cuvintele psalmistului: „Mântuire au tramisu domnulu poporului seu“ 110 v. 8.

„Dî mare si de bucurie este pentru noi domniloru dîu'a de astadi, este dîu'a aceea, in care s. maic'a nóstra biserica dupa unu doliu indelungatu, ce-lu imbracase din caus'a graveloru perderi din urma, si dupa ingrigiri serióse de sórtea sea; abiá astadi potù depune acelu doliu; abia astadî se potù imbracá in vestmintele sele serbatoresci de bucurie; pentru ca abia astadi se póte bucurá de mirele ei, pentru acea repetu domniloru! dîu'a de astadi e dî de bucuria pentru biseric'a nóstra, câci este dîu'a introducerei alesului nostru — capu bisericescu, — in scaunulu archieppale-metropolitanu, si câci este dîu'a in care „au tramisu domnulu mântuire bisericei nóstre.“

„Déca vomu considerá d-loru! ca singurulu nostru tesauru, singur'a nóstra consolare, in aceste tempuri grele, este biseric'a nóstra strabuna, acea care in totu-déun'a au fostu si scutulu stramosiloru nostri; déca vomu considerá, ca ea si atunci ne-au feritu de pericole, cându insasi erá periclitata prin subjugarea sea; déca vomu considerá, ca ea, care in tempuri grele ne-au strinsu la sinulu ei de maica, cá sa nu ne periclitâmu, — pâna eri erá imbrecata in doliu, iéra astadi o vedemu in vestmintele ei serbatoresci de veselie „cá pre o mirésa infrumsetiata“; atunci cu totu dreptulu potemu dîce: ca dîu'a de astadi, este acea dî de bucurie, in care „a tramisu domnulu mântuire poporului seu.“

„Sciti domniloru! câta dorere ni-au causatu perderea cea prea tempurie a neuitaverului si „marelui Andreiu.“ Sciti cu câta ingrigire amu procesu la indeplinirea scaunului seu veduvitu; Sciti d-loru ca dupa alegerea parintelui *Procopiu* in acelu scaunu, nici nu se alinara bine dorerile perderei celui mai demnu archipastoriu alu nostru, si alta perdere simtí biseric'a nóstra prin trecerea Parintelui Procopiu la patriarchi'a din Carlovitiu; iéra dupa tóte acestea sciti d-loru cu câta temere si ingrigire ne apropiarâmu, abiá de alu 2-lea congresu electoralu, in viéti'a nóstra bisericésca, — temeri si ingrigiri, nu cum-va tenerulu nostru edificiu bisericescu sa fia periclitatu dintr'o parte séu alt'a. Sciti d-loru! câtu de tare se inmultira ingrigirile nóstre atunci, cându vediurâmu, ca alegerea nóstra din 1 Novembre st. nou, nu obtienù préinalt'a aprobare. — Dara multiamita provedintiei divine „dela carea se indrépta pasii ómeniloru si calea loru“ ps. 36 v. 23, ca nu ne-au parasitu nici atunci in acele momente grele de ingrigire, multiamita intieleptiunei d-vóstre, cá membrii ai congresului nostru electoralu, ca ati sciutu pune interesele bisericei, mai pre susu de tóte, si cu privire la acele interese, v'ati concentratu increderea in acel'a carele fù chiamatu dela domnulu, a latí acea incredere intre toti fii bisericei si ai natiunei nóstre. — Asiá este d-loru! congresulu nostru electoralu avendu in vedere interesele bisericei, si concentrà votulu seu in acel'a carele va scí imbiná acele interese ale bisericei, cu ale patriei, in sensu bine intielesu; Congresulu nostru electoralu 'si concentrà votulu seu in acel'a, care va sci stringe si intari totu mai tare legatur'a unitâtiei nóstre bisericesci, — vechi'a aspiratiune a parintiloru nostri, — iéra prin acést'a si legatur'a dragostei fratiesci, carea este bas'a religiunei crestine, si conditiunea esistintiei nóstre. —

Astfeliu d-loru, congresulu nostru electoralu in siedinti'a sea dela 21 Novembre 1874 vechiu, in contielegere si amóre fratiésca alese de Archieppu si Metropolitu alu românilloru gr. or. din Ungari'a si Tranni'a, pre Présânti'a Sea Parintele Mironu *Romanulu*, Episcopulu Aradului, care alegere cu adres'a congresului electoralu dela 24 Novembre v. substernendu-se préinaltului locu spre sanctionare: Majestatea Sea c. r. apostolica Imperatulu si Regele nostru Franciscu Iosifu I-lu cu altissim'a resolutiunea dto Gödőllő in 12 Decembre, 1874, s'a induratu prégratiosu a o intarí, — precum veti binevoí a intielege din inaltulu decretu ministeriale, cârui'a se da cetire."

Ací se dà cetire rescriptului p. in. de intarire mai intâiu in origine apoi in traducere precum urméza:

Rescriptulu reg.

Ministeriulu reg. ung. de Culte s Instructiune publica.

Nr. 1855 praes.

„Majestatea Sea ces. reg. si apostolica cu prea inalt'a resolutiune din 12 Decembre a. c. s'a induratu prea gratiosu a intarí alegerea Dlui Episcopu gr. or. alu Aradului Mironu *Romanulu* de Archiepiscopu si Metropolitu gr. orient. rom, efeptuata in Congresulu natiunalu bisericescu gr. or. românu.

Aducendu acést'a la placut'a cunoscintia a Venerabilului Consistoriu lu provocu totu odata, cá sa impartasiésca acést'a Congresului cu acelu adausu, cumca nou intaritulu Domnu Archiepiscopu si Metropolitu dupa ce va depune juramentulu de fidelitate in prea inaltele mâni ale Majestâtiei Sele ces. reg. si apostolice va avé sa se introduca serbatoresce in scaunulu seu din partea Congresului, iéra diplom'a de intarire se va edá mai tardiu prin Majestatea Sea.

Budapest'a 15 Decembre 1874.

Augustinu Trefort m/p."

„Dupa acest'a continua comisar. congres.:

Dupa cele audite veti binevoí a vedea d-loru, ca biseric'a nóstra numai este veduvita, ca ea si-a redobânditu pre mirele seu, in persón'a alesului nostru, a Escelentiei Sele Parintelui Mironu Romanulu. Deci dara biseric'a nóstra cu dreptu cuventu a depusu astadi doliulu, si s'au imbracatu in vestminte serbatoresci de bucurie, iéra poporulu nostru credinciosu, carele cu câtu suntu tempurile mai grele cu atât'a mai multu 'si intórce privirea spre biseric'a strabuniloru sei, dîcu: poporulu nostru dela o margine pâna la cealalta a metropoliei nóstre, cu dreptu cuventu salta astadi de bucuria, pentru ca nici elu numai este orfanu, ci si-au redobânditu pre acelu parinte alu seu, dela carele astépta ingrigirea si consolarea sea. —

„Veniti dara d-loru! pentru tóte acestea faceri de bine, sa multiemimu mai intâiu Ddieului parintiloru nostri, celui in veci laudatu si pré maritu; sa multiamimu Majestâtiei Sele Imperatului si Regelui nostru Franciscu Iosifu I-lea, sa multiamimu si inaltului regimu alu Majestâtiei Sele; si astfeliu multiamitori sa introducemu pre alesulu nostru, in scaunulu Archieppale-metropolitanu, alu marelui seu antecesore de pia memoria, Andreiu bar. de Siagun'a.

„Dupa-ce astfeliu amu introdusu pre alesulu nostru in scaunulu archieppale-metropolitanu, si dupa ce prin acést'a amu depusu cârm'a bisericei nóstre in mânile Sele, s'aru parea ca cu acést'a amu fi implinitu missiunea nóstra, ne-amu fi ajunsu scopulu ce urmarimu, — dara nu este asiá d-loru! prin cele ce amu facutu pâna aici nu ne-amu ajunsu scopulu, ci ne-amu procuratu numai unele medilóce ducatórie la scopu. — Scopulu este numai unulu adeca: binele si fericirea credinciosiloru bisericei nóstre, aici pre pamentu, si dincolo de mormentu, iéra medilócele ce ducu la acestu scopu suntu multe, alegerile de Eppi si Archieppi, si chiaru alesii nostri, apoi canónele nóstre si constitutiunea nóstra bisericésca, suntu totu atâtea medilóce ducatórie la scopu; repetu d-loru! scopulu nostru unulu este: fericirea vremelnica si eterna a poporului credinciosu; unu scopu pe câtu de mare si sântu, pre atâtu si fórte doritu; unu scopu pre carele poporulu nostru credinciosu 'lu astépta dela capulu bisericei sele, intocm'a precum astépta si membrii unei familii fericirea loru dela capulu familiei, unu scopu carele se póte ajunge numai prin intielépt'a intrebuintiare si aplicare a medilóceloru si adeca: a asiediaminteloru nóstre bisericesci, — iéra despre bun'a si intielépt'a aplicare a acestoru medilóce adeca: a asiediaminteloru nóstre bisericesci din partea capului bisericei nóstre a Escelentiei Sele parintelui nostru Archieppu si Metropolitu *Mironu*, ne garantéza trecutulu seu, intieleptiunea, tactulu si esperinti'a sea, pentru aceea noi toti câti voimu scopulu: binele si fericirea credinciosiloru nostri, sa ne grupâmu in jurulu Escelentiei Sele parintelui nostru Archieppu si Metropolitu, sa conlucrâmu cu densulu impreuna, la regenerarea si consolidarea nóstra, câci „toti a lui Ddieu lucrâtori impreuna suntemu. Pav. ap. c. 3 v. 9. — Sa ascultâmu sfaturile sele cele parintesci, dupa dîs'a acelui'a-si Apostolu „fratiloru ascultati pre mai marii vostrii, cari priveghiaza pentru sufletele vóstre" c. 13 v. 17. Sa-lu iubimu si sa-lu venerâmu, si cá pre alesulu nostru, si cá pre parintele nostru, adeca: si pentru demnitatea nóstra si pentru demnitatea sea archipastorésca.

„Sciti cu totii d-loru! ca chiamarea archierésca si preste totu pastorirea sufletésca, este atâtu de mare incâtu dupa dîs'a s. scripturi: „Si umeriloru angeresci inca este grea si infricosiata." — Domnulu nostru Isusu Christosu, voindu a aretá insemnatatea chiamârei acestei'a de 3 ori intrebà pre iubitulu seu invetiacelu Petru: „Simóne a lui Ion'a iubescime? iéra la respunsurile afirmative ale acestui'a: „Dómne tu tóte le scii, tu scii ca te iubescu" replica mântuitoriulu nostru Iisusu Christosu: „pasce oile mele, pasce mielusieii mei."

„De unde se vede greutatea chiamârii archieresci, de a conduce turm'a nu la mancare peritória, ci mantuitória si fericitória, dara apoi se vede si aceea: ca déca cine-va este pastoriu séu archipastoriu, este numai pentru ca are turm'a, — câci de n'aru fi turme, n'aru trebuí sa fia nici pastori, séu cu alte cuvinte: déca n'aru fi poporulu, n'aru fi preoti, nu protopopi, nu Eppi, si asiá mai departe, va se dîca tóte aceste demnitâti suntu pentru credinciosi. Deci dara trebuie sa recunóscemu: ca turm'a séu poporulu credinciosu este fundamentulu pusetiunei, si alu esistintiei nóstre alu pastoriloru, cum si ca: cu câtu fundamentulu acest'a alu nostru va fi mai tare, si mai solidu, cu atât'a mai stabilu si mai tare va fi si edificiulu nostru bisericescu radicatu deasupr'a-i de unde urméza: ca ori-cine voiesce asigurarea pusetiunei si a esistintiei nóstre bis. pentru tóte tempurile, acel'a trebuie sa voiésca si intarirea si consolidarea fundamentului nostru, adeca: intarirea si consolidarea credinciosiloru nostri, cari sustienu bisericile, parochiele, protopopiatele, eparchiele si metropoli'a nóstra.

„Si fiindu ca chiemarea acést'a in prim'a linia este a capului bisericei nóstre; asiá dara me intorcu câtra tine bunule parinte! si aducându-ti aminte, ca provedinti'a si biseric'a 'ti incredintiéza astadi, toiagulu si scaunulu archieppescu-metropolitanu, alu marelui teu antecesore „*Andreiu*"; ca provedinti'a si congresulu 'ti incredintiéza astadi, biseric'a strabuna, — celu mai pretiosu tesauru stramosiescu alu nostru, — aducându-ti aminte ca esci fiiulu poporului nostru nascutu si crescutu la sinulu lui celu doiosu, alu acelui poporu carele constitue bisiric'a nóstra: in numele congresului 'ti oferu — la ast'a ocasiune solena, — conducerea bisericei, iéra cu acést'a si ingrigirea credinciosiloru nostri in venitoriu — rugându-te se primesci acésta conducere, acést'a ingrigire, cu acea bunavointia cu care 'ti o ofera biseric'a nóstra, representata in acestu congresu. Primesce te rogâmu si asigurarea iubirei nóstre fiesci, si a veneratiunei nóstre profunde, si ne considera si tu parinte pre noi de fii tei precum te considerâmu si noi pre tine de parintele nostru, fa-ne si tu parinte nóua locu de iubire in anim'a ta, precum amu facutu si noi tie in animile nóstre! — Iéra noi mul-

---

FOISIÓRA.

Biografi'a lui Georgiu Brancoviciu, Contele si Despotulu, si despre maritele fapte ale lui.

(Fratele Metropolitului Sav'a Brancoviciu, si Istoriculu Serbiloru.)

(Urmare.)

Fiindu predata acést'a rugaminte asteptau in mare sperantia respunsu gratiosu pentru atâtea nalte si crunte merite, insa dupa indelungata asteptare s'a tramisu tréb'a din cabinetu in consiliulu de resboiu, de acolo la Feldmaresialulu Ludovicu de Baaden, dupa acea iérasi in cabinetu, dara si de ací in comunulu consiliu alu organisârii de tiéra. Si dupa asteptare de multu tempu — in fine s'a estradatu decretulu imperatescu de acésta putere:

Destinatiloru tramisi in numele poporului si óstei serbesci cu acést'a gratiosu se face cunoscutu, cum-ca solicitarea vóstra pentru demisionarea lui Georgiu Brancoviciu este primita cu milostivire, a cârui causa, fiindu Majestatea Sea impedecatu cu diverse afaceri comune, s'a prolungatu pâna in tempulu presinte, insa indata ce voru concede impedecârile acele, se va demandá mai departe a se cercá si pre deplinu a se finí. Si cá publice sa se dovedésca, ca medilocirea poporului serbescu are locu la Majestatea Sea, s'a poruncitu a-lu scóte pre dîsulu Despotu in locu mai curatu si-alu tiené numai sub custodia cetatienésca. Si pentru nutrimentu a se provedé prin camer'a vistieriei de curte. Inca se mai concede lui a se preumblá pentru folosirea aerului próspetu. In Vien'a 19 Aprilie 1692 c. n. (L. S.)

Pre lânga decretulu acest'a s'a mai emisu altu decretu imperatescu la camer'a vistieriei astfeliu: Noi amu binevoitu prégratiosu a ordiná, ca Despotului serbescu Georgiu Brancoviciu pentru nutrimentulu seu sa se dee dela inceputulu lui Maiu curinte, nainte, la unu cuartu câte 240 fl. pâna la alta renduiala. In Lucsenburg 6 Maiu 1692 (L. S.)

Nimicu au ispravitu mai multu tramisii cu solicitarea sea cea cu mare silintia. Tréb'a lui Brancoviciu a urmatu dupa decretulu imperatescu de mai susu, ca Despotulu sa fie scosu in locu mai curatu si sa fie strajuitu numai de custodia cetatienésca. Asiá fiindu scosu din hospitalu a fostu straportatu intr'o casa din Vien'a numita „Ursulu de auru," dara custodi'a imperatésca nu s'a indepartatu dela densulu. Dreptu acea poporulu slavenoserbescu compatimindu cu dorere de retienerea Despotului seu, la finea anului 1693 prin tramisii sei dupa renduial'a lui Ioanu Dimitrieviciu dela Belgradulu serbescu, care a fostu Colonelu la Despotulu, iérasi cu mânile sele au datu Majestâtiei Sele suplica fórte insemnata cu fundate dovedi si cu enumerarea multoru merite ale sele, precum urméza:

Augustissime s. c. l.

Precum pentru prégratiosulu alu Majestâtii Vóstre Cesaro-Regesci prin consiliulu de resboiu alu curtii in 2 Aprilie emisulu manifestu, cu care prégratiosu ne intariti in privilegile nóstre si de indatinat'a datia a tierii si de alte asemenea greutâti ne proclamati liberi, cele mai umilite multiamiri le inaltiâmu cu apromissiune in tempulu presinte, ca nu vomu crutiá tóta tari'a si tóta puterea dinpreuna cu avuti'a nóstra a le stórce intru comunulu folosu, si a face resboiu cu curagiu si cu barbatia in contr'a turcului vrajmasiu alu numelui crestinescu, pentru sântele altare si jertfelnice, bá suntemu gat'a a versá sângele cu viéti'a pentru petrecerea liniscita si pacinica a crestinatâtiei si a sacratisimei Majestâtiei Vóstre Cesaro-Regesci: asiá la acea sacritissima Majestate Cesara-Regésca a Vóstra cu umilitu rugatórie mâni si cu genunchii plecati iérasi alergâmu, repetându cu tóta umilinti'a cersitórele rugaminte ale nóstre dupa intielesulu suplicei celei de mai nainte de sub B. si de odata propunemu pentru mântuirea si demiterea preasuperatului si preaticalosului Despotu alu nostru care in putórea arestului de patru ani abiá se mai aflá viu, care ascultare preagratiósa, pentru meritele si causele cele de mare insemnatate in suplic'a acea inainte aduse, aru fi potutu urmá; insa in acést'a n'amu capetatu nici o reprivintia, nici respunsu dupa a nóstra dorintia.

(Va urmá)

Din scrierile Stului Ioanu Gura de auru,

Cuventare la serbatórea nascerei Dlui nostru Iisusu Christosu.

(Urmare.)

Deci spune-mi mie, o Iudeule, nascut'au feciór'a séu nu? Déca a nascutu, cuveninciosu 'ti este sa marturisesci nascerea cea straina; iéra déca nu a nascutu, atunci pentru ce ai amagitu pre Irodu? câci cându te-a intrebatu acest'a: Unde se nasce Christosu? tu i-ai respunsu: „In Vitleemulu Iudeii." Deci dóra eu amu sciutu satulu séu loculu? Séu dora cunosceamu vrednici'a celui ce s'a nascutu? Au nu Isai'a l'a pomenitu pre elu cá pre unu Ddieu? „Ca va nasce", dice *), „fiiu si voru chiamá numele lui Emanuilu". Au nu voi nemultiemitoriloru vrasmasi, a-ti talcuitu adeverulu? Au nu voi carturariloru si fariseiloru, pazitorii cei cu deadinsulu a legei, ne-ati invetiatu si pre noi tóte cele pentru densulu? Au dóra noi amu sciutu limb'a evreésca, si nu voi a-ti esplicatu scripturile? Dupa ce a nascutu feciór'a, ba chiaru mai inainte de a nasce, cá totusi sa nu para ca cele dise s'au esplicatu contr'a lui Ddieu, — au nu voi, fiindu intrebati de Irodu, a-ti adusu martoru pre proroculu Miche'a, cá sa intariti cuventulu vostru? Ca dice: „Si tu Vitleeme, cas'a Eufratului nici de cum esti mai micu intre domnii Iudeii"; *) ca din tine va esi tiamindu inca odata Ddieului parintiloru nostri, pentru ca te-au daruitu pre tine nóua, si strigându cu Salmistulu: „Spre tine dómne au nadajduitu parintii nostri si i-ai mântuitu, câtra tine amu strigatu noi si ne ai auditu“ S. 21 v. 45. — 'Ti oftâmu multi ani de fericire, cá sa poti conlucrá la oper'a cea mare a regenerârei nóstre: 'ti oftâmu multi ani de fericire, cá sa poti insuti vedé realisate dorintiele nóstre, si ale tale, si sa te bucuri inca multi ani aici pre pamentu de fructulu osteneleloru tale. 'Ti uramu din curatieneni'a inimiloru nóstre: sa traesci multi ani fericiti!!!“

---

*) Is. 7. 14.

**) Mich. 5. 2.

Dupa acést'a Escelenti'a Sea Inalu-présântitulu Archiepiscopu si Metropolitu se adreséza câtra congresu si publicu cu cuventarea de mai susu. Indata dupa finirea ei s'a inceputu St'a liturghia.

Dupa servitiulu ddiescu a felicitatu pre Escelenti'a Sea P. Archieppu si Metropolitu in sied. congr· condusu de comisariulu congresuale P. Vicariu eppescu alu Oradiei mari I. *Metianu*, Consistoriulu archidiecesanu condusu de P. Archimandritu si Vicariu archiepiscopescu Nicolau *Popea*, generalitatea si statulu maioru din locu, deputatiunea din tracturile protop. ale Sabiiului, condusa de P. Prot. I. *Hani'a*, Parochi'a din cetate condusa de P. ass. cons. si parochu Zacharia *Boiu*, deputatiunea inteligintiei de dlu I. *Bologa*, deputatiunea preotimei si inteligintiei gr. catol. sub conducerea dlui canonicu *Negrutiu*. Magistratulu si comunitatea, condusu de dlu primariu *Gibel*, corpulu profesoriloru dela gimn. reg. ung, de statu, deputatiunea Reuniunei sodaliloru români, condusa de presied. N. *Cristea* si alte deputatiuni.

La 2 óre a fostu unu banchetu de vre-o 250 de cuverte in otelulu dela imperatulu Romaniloru. Celu dintaiu toastu l'a radicatu Escel. S. inaltu presantitulu Archieppu si Metropolitu, in limb'a româna, pentru Majestatea Sea Imperatulu si Regele nostru Franciscu Iosifu I pentru Majestatea Sea Imperatés'a si Regin'a si pentru intrég a cas'a domnitória. Indata dupa acest'a radica P. comisariu congr. I. Metianu toastulu alu doilea peutru Escelenti'a S. Archieppulu si Metropolitalu.

Alu treilea toastu l'a radicatu totu Escelenti'a Sea, in limb'a magiara, pentru inaltulu regimu, la care a respunsu comitele fundului regiu dlu M. *Conradu* iérasi in limb'a magiara. Alu cincilea toastu l'a radicatu totu Escel. Sea, in limb'a nemtiésca,pentru armata; la care a respunsu Escel. Sea Vicemaresialulu baronu de *Ringelsheim* in cuvinte fórte magulitórie pentru români. Escel. Sea Archiepiscopulu si Metropolitulu a radicatu toastu mai departe pentru congresulu nostru natiunalu bisericescu; la care a respunsu P. comisariu congresuale. Altu toastu a mai radicatu Escelenti'a Sea P. Archiepiscopu si Metropolitu, in limb'a magiara, pentru aperatorii patriei; la care a respunsu dlu Colonelu *Zombat* in limb'a româna.

Dupa sirulu acest'a de toaste urméza mai intâiu unulu din partea P. Archimandritu si Vicariu archieppescu Nicolau *Pope'a* despre infratirea confessiuniloru. Seri'a acést'a a fostu continuata de superintendintele Dr. Teutsch de P. canonicu din Blasiu I. Fekete *Negrutiu*, de comitele fundului regiu (românesce), de primariulu cetâtiei. de decanulu si plebanulu rom. cat, Ad. *Weber* si altii si altii.

Sér'a la optu óre a fostu conductu de facle, la care, intre piesele esecutate de capel'a militaria a regim. Nr. 31 si de corulu junimei teologice-pedagogice din institutulu nostru archidiecesanu, a rostitu dlu Directoru alu gimnasiului nostru din Brasiovu Dr. I. Mesiota o cuventare binesimtita si corespundietória dilei.

Escelenti'a Sea aparandu in feréstra a respunsu cu indatinat'a-i afabilitate, si multiamì pentru manifestatiunile ce i se facura cu ocasiunea acést'a.

Dupa ce se declamà din partea dlui I. *Badescu* o poesia ocasiunala si maí esecutà capel'a numita vr'o cateva piese alese, se terminá si partea acést'a a festivitatiei.

Dea ceriulu cá suvenirile dileloru din urma sa remana nesterse in inimile româniloru!

Diet'a Ungariei.

Budapest'a in 20 Decembre 1874. Presiedintele deschide siedinti'a casei representative la 11 óre, se autentica protocolulu si apoi indrépta

Contele *Degenfeld* câtra ministrulu de interne o interpelatiune: Considerandu ca la casu cându intr'o jurisdictiune conscriptiunea alegatoriloru s'aru pune in lucrare astfeliu câtu abiá in lun'a viitória sa se póta terminá, aru potea obvení anomali'a ca dreptulu de alegere alu unei pârti dintre alegatori se va aterná dela solvirea contributiunei pre 1873, iéra alu altei pârti dela solvirea contributiunei pre 1874, — intrebu pre dlu ministru de are de cugetu a face dispositiuni pentru a prevení o atare procedere contraria legei.

Ministrulu *Szapáry* respunde, ca este numai un'a mesura pentru diversele cercuri electorali si ca solvirea contributiunei pre 1874 e decisiva, iéra nu cea pre anulu 1873, de-si s'aru incepe conscrierea unde-va inca in anulu acest'a.

Interpelatoriulu este multiamitu cu respunsulu ministrului.

Szederkényi interpeléza pre ministrulu de interne: Dupa ce a ajunsu la comissiunea centrale din comitatulu Hevesiu unu emisu ministerialu, in care aceea se provóca, a terminá conscriptiunea alegatoriloru cu finea lui Ianuariu 1875, terminulu conscriptiunei inse lu prefigu conformu legei comissiunile insesi, intrebu pre ce-si baséza ministrulu acelu emisu?

Interpelatiunea se va predá ministrului.

Dupa acést'a se primesce in a trei'a cetire proiectulu despre dotatiunea comitateloru.

Presiedintele *Perczel* enuncie, ca ordinea dilei de astadi este incheiata si propune prorogarea siedintieloru pâna la 7 Ianuariu.

I. *Paczolay* nu póte primí propunerea fiindu ca este unu lucru neiertatu a lasá proiectulu catastrului pâna dupa serbatori, de aceea cas'a sa tiena inca siedintie pâna Mercuri.

Ig. *Helffy* e de parere, ca trebuie sa se considere simtiemintele religióse ale deputatiloru, cari vreau sa petréca serbatorile in cerculu familiariu si multi locuescu departe de aici, de aceea oratorulu spriginesce propunerea presiedintelui

C. *Tisza* apera propunerea lui Paczolay, pentru ca intrebârile principali si asiá suntu resolvite si paragrafii restanti se potu resólve intr'o siedintia.

Ministrulu *Ghyczy* n'are nimic'a contr'a, numai sa nu se departeze deputatii cá sa nu devina cas'a necapabile de a aduce concluse.

Se primesce continuarea desbaterei asupr'a catastrului in siedinti'a de mâne.

Budapest'a, in 21 Decembre 1874. Presiedintele B. *Perczel* deschide siedinti'a de astadi a casei representative la 10 óre.

D. *Horváth* substerne petitiunea societâtiei Kecske-Alpariana pentru regularea Tiszei, in care se cere ajutoriu pentru daun'a ce i-a causatu guvernulu dela 1863. Se transpune la comissiunea petitiunaria.

Eug. *Popoviciu* indrépta câtra ministrulu de culte o interpelatiune. In foi s'a latitu scirea, ca guvernulu are de cugetu a chiemá pre scaunulu eppescu dela Muncaciu pre unu barbatu, a cârui patriotismu sa lucre intr'acolo a lati simtieminte magiare intre credinciosii acelei diecese. Ací se cuprinde unu votu de neincredere pentru poporulu de acolo. Impartasiesce si ministrulu neincrederea in poporatiunea acelei diecese si déca dá, voiesce guvernulu sa introduca o cercetare pentru a se convinge de contrariulu? Voiesce ministrulu sa se orienteze dupa dorintiele acelei poporatiuni la denumirea episcopului? Interpelatiunea se predà respectivului ministru.

Al. *Csiky* interpeléza pre ministrulu de justitia in afacerea lui And. Karove, fostu judecatoriu la suprem'a judecatoria urbariale din Casiau, care cu tóte urgentiele pâna astadi n'a capetatu o despagubire pentru dreptele sele pretensiuni.

I. *Kiss* interpeléza pre ministrulu de justitia in caus'a procesului intentatu de câtra familii numeróse contra bancei belgice pentru vinderea cu insielaciune de pamenturi.

Amendóue aceste interpelatîuni se predau ministrului de justitia.

Ig. *Helfy* intréba pre ministrulu de financie, de vrea acest'a sa faca dispusetiuni, cá sa se compuna in oficiele de dare listele restantieriloru, de órece suntu multi cari au cumperatu cu ani inainte pamenturi, asupr'a câror'a nu s'a aruncatu contributiune asiá incâtu posesorii acelor'a potu sa-si piérda dreptulu loru de alegere.

Ministrulu de financie respunde ca respectivii posesori de pamentu usioru se potu convinge despre sum'a ce au de a solví uitandu-se simplu la tabel'a B.

Se promulgéza legile despre indemnitate pre primulu cuartalu 1875, prolungarea dâriloru, cuot'a despre creditulu decursivu la erogatiunile comune.

Presiedintele se róga pentru imputernicire a aduce felicitârile casei la diu'ade nascere a Majestâtiei Sele Reginei si la ambii felicitârile la anulu nou.

La ordinea dilei urméza desbaterea despre proiectulu de catastru. Referentele Ben. Bittó substerne paragrafii din nou stilisati, se nasce o discussiune mica asupr'a numerârei mai multoru paragrafi, se suspinde apoi siedinti'a pre unu tempu scurtu pentru a se poté compune protocolulu.

Dupa redeschiderea siedintiei indrépta presiedintele câtra deputati intrebârea, déca se invoiescu, cá pâna inclusive 8 Ianuariu sa nu se mai tiena nici o siedintia meritória?

L. *Csernatony*: Semnifica intrebarea presiedintelui, ca in 9 Ianuariu se tiene siguru o siedintia meritória?

Col. *Tisza* cere sa se enuncie, ca in 9 Ianuariu sa se tiena prim'a siedintia meritória.

Presidiulu anuncie ca cas'a nu va mai tiené siedintie pâna inclusive 8 Ianuariu. Dupa acestea doresce membriloru camerei serbatori fericite si unu anu nou norocosu. (Strigâri sgomotóse: Sa traiésca!)

Protocolulu se cetesce, se autentica si se inchide siedinti'a.

Articululu de lege XXXIII

din anulu 1874

pentru schimbarea si intregirea articulului de lege V si a articulului de lege transilvanu II din anulu 1848.

(Urmare)

Sectiunea II.

Comissiunea centrale.

§ 17. In fiacare jurisdictiune si in fia-care orasiu, care tramite ablegatu pre bas'a articlului de lege 1848: 5. § 5., trebuie sa se compuna o comissiune centrale pentru compunerea si rectificarea listeloru electorali precum si pentru conducerea alegeriloru de deputati la dieta.

§. 18. Presiedinte in comissiunea centrale este primulu oficialu alu jurisdictiunei séu alu orasiului séu suplentulu legalu alu acelui'a. Intr'o atare jurisdictiune séu orasiu, care forméza unu cercu de alegere, numerulu membriloru in comissiunea centrale este pre lânga presiedinte 12; unde suntu dóue cercuri electorali: 16; unde suntu trei: 24; unde suntu mai multe decâtu trei cercuri electorali, se voru alege pentru fia-care mai departe cercu inca câte doi membri. Comissiunea centrale e de a se compune totu-déun'a astfeliu, câtu din fia-care cercu electoralu sa se aléga in trens'a celu putienu doi membri.

---

mie povatiuitoriu, care va pasçe pre poporulu meu Israilu.“ Bine a disu proroculu: „din tine“; câcí din voi a esitu si in lume a venitu: Ca celu ce este iase; iéra celu ce nu este se zidesce ori se face. Iéra elu erá, si mai inainte erá, si deapururea erá. Erá deapururea çá unu Ddieu gubernandu lumea; iéra astadi a esitu cá unu omu, pascandu pre poporu, dara cá unu Ddieu mantuindu lumea. O vrasmasi buni! o maculatori iubitori de ómeni! Carii tainuindu pre celu ce s'a nascutu in Vitleemu, l'au aretatu Ddieu; carii au cunoscutu Stapânu pre celu ascunsu in iesle; cari si nevrendu au vestitu pre celu ce siedea in pesçera si vrendu a-lu acoperí, l'au descoperitu. Vediut'ai dascali neinvetiati? Cele ce propunu nu le cunoscu, flamendi fiindu, hranescu; inset ati, adapa, seraci fiindu, imbogatiescu.

Deci veniti sa serbâmu, câci strainu este tipulu Prasnicului, deórece prémaritu este si tipulu nascerei. Ca astadi legatur'a cea vechia s'a deslegatu; Raiulu s'a deschisu, dracii s'au isgonitu, mórtea s'au deslegatu, diavolulu s'a rusinatu; blastemulu s'a pierdutu, pecatulu s'a radicatu, ratacirea s'a alungatu, adeverulu s'a intorsu si cuventulu bunei credintie s'a semenatu pretutindenea; petrecerea cea de susu, s'a resaditu pre pamentu, angerii cu ómenii se impartasiescu, si ómenii cu angerii vorbescu fâra temere. — Pentru ce? Câci Ddieu pre pamentu a venitu, si omulu s'a suitu in ceriu: Tóte s'au amestecatu. Ca a venitu pre pamentu, fiindu totu in ceriuri; si totu fiindu in ceriu, tóte este pre pamentu. Ddieu fiindu s'a facutu omu, nelapedandu-se de a fi Ddieu; Fiindu cuventu nepatimitoriu, s'a facutu trupu; Pentru câci a locuitu intru noi. Trupu s'a facutu. — Câci Ddieu nu s'a facutu, deórece erá. Pentru acést'a trupu s'a facutu, cá pre cel'a, pre care nu-lu incapea ceriulu sa-lu priméscа ieslea. Pentru acést'a s'a pusu in iesle, cá celu ce hranesce tóte, sa priméscа dela mama, hrana pruncésca. — Pentru acést'a Parintele vécuriloru celoru ce voru sa fia, sufere cá unu pruncu de suptu tîtie, bratie feciorésci, voindu a se face de aprópe si magiloru. — Ca astadi au venitu magii, facendu inceperea de a se lepadá de tiranulu si ceriulu dá lauda prin stea, vestindu pre alu seu Stapanu. — Iéra domnulu siediendu pre noru usioru alu trupului, alérga câtra Egipetu, cu parerea (comuna) ca fuge de inimiciti'a lui Irodu, iéra in adeveru, plinindu cuventulu celu disu de Isai'a *): „Ca va fi, dice „in diu'a aceea Israelu alu treilea intre Assyrieni si intre Egipteni binecuventatu in pamentulu, pre care l'a binecuventatu Domnulu Savaoth“, dicendu: „„Binecuventatu va fi poporulu meu celu dintre Egipteni, si celu dintre Assyrieni si celu din Israelu.““ —

(Va urmá.)

---

*) Isai'a 19. 24—5.

§. 19. Membru in comissiunea centrale, in cea conscrietória si in cea scrutinatória póte fi fia-care alegatoriu din acele cercuri electorali, asupr'a câror'a se estinde sfer'a de activitate a comissiunei centrali; membru in aceste comissiuni póte fi mai departe fia-care membru din comissiunea jurisdictiunei respective, care este in dreptatitu la alegere in intielesulu legei de acum.

§. 20. Pre membrii comissiunei centrale ii alege adunarea generale a jurisdictiunei séu orasiului, prin bilete de votare, cu majoritate relativa, pre trei ani. In loculu membriloru reposati séu repasiti se alegu in cea mai de aprópe adunare generale membrii noi pre tempulu restante. Alegerea trebuie sa se puna la ordinea dilei la asiá tempu, incâtu cu decurgerea celoru trei ani comissiunea nou alésa numai decâtu sa-si póta incepe activitatea sea.

§. 21. Membrii comissiunei centrali, ai celei conscrietórie si scrutinatórie depunu urmatoriulu juramentu:

„Eu N. N. joru (apromitu serbatoresce) cumca tóte acelea câte cu privire la compunerea listeloru electorali pentru alegerea de deputatu (séu deputati) la dieta se tienu dupa legea tierei de oficiulu meu le voiu impliní in conformitate cu insarcinarea mea, credinciosu, fâra partinire si cu consciintia. Asiá sa-mi ajute Dumnedieu!"

§. 22. Comissiunea centrale despre tóte deliberatiunile sele duce printr'unu notariu ce se alege din senulu seu unu protocolu regulatu, in care insémna pre cei presenti, unu esemplariu din acestu protocolu se depune in archivu, iéra unulu se tramite periodice ministrului de interne.

§. 23. Cu privire la limb'a trebiloru interne a comissiunei centrali decidu dispusetiunile articulului de lege XLIV din 1868.

§. 24. Comissiunea centrale tiene de atâtea ori siedintie, de câte ori voru recere agendele normate in acést'a lege.

Presiedintele incunosciintiéza pre membrii despre prim'a dî de siedintia prin invitatiuni deosebite. Aceste invitatiuni trebuie sa se tramita, respective sa se publice in orasie cu trei, in alte jurisdictiuni cu optu dile inainte de inceperea siedintiei; se escepu casurile estraordinari, cându presiedintele are dreptulu sa conchiame comissiunea centrale fâra intardiere, si acele casuri, cându diu'a dintâiu a siedintieloru comissiunei centrali o statoresce legea presenta. Pentru a se aduce resolutiuni valide se recere sa fia de fatia, — afara de presiedinte — acolo unde comissiunea constà din 12 membri, celu putienu 4, iéra aiurea celu putienu 6 membri. Presiedintele votéza numai cându suntu voturile egali.

§. 25. Siedintiele comissiunei centrale si ale delegatiunei conscrietórie suntu publice.

§. 26. Comissiunea centrale comunica cu ministrulu de interne, cu judetiele, autoritâtile, corporatiunile si cu particularii, nemedilocitu.

Contr'a decisiuniloru comissiunei, intru câtu acele se referescu la indreptatirea de alegere, se póte apelá, conformu §. 50 la Curi'a reg; in tóte celelalte casuri, precum si in casurile enumerate in §§. 34 si 107, la ministrulu de interne.

§ 27. Ministrulu de interne veghiéza ca cum implinescu respectivii dispusetiunile acestei legi, si indrépta instructiunile si emisele recerute spre acestu scopu câtra comissiunile centrale respective.

§ 28. In acele cercuri (electorali) mestecate, in cari comunele ce apartienu la care-va iurisdictiuni comitatensa, impreuna cu un'a séu mai multe iurisdictiuni urbane, respective cu comunitâtile vre uneii districtu investitu cu dreptu iurisdictiunalu, forméza la olalta unu cercu electoralu, intrebarile ce s'aru poté nasce intre acele iurisdictiuni despre esecutarea acestei legi le decide ministrulu de interne in intielesulu dispusitiuniloru acestei legi, ascultandu pre respectivii.

Sectiunea III.

Consemnarea (list'a) alegatoriloru.

§ 29. List'a alegatoriloru se compune din oficiu si se rectifica in totu anulu din oficiu.

§ 30. Pentru compunerea si rectificarea listei de alegatori in fia-care anu alege comissiunea centrale in totu anulu pentru fia-care cercu de alegere o delegatiune de trei membri si defige tempulu, in care delegatiunea are sa-si termine lucrarea sea in intregu cerculu de alegere.

§ 31. In acele cercuri de alegere, cari se compunu din un'a séu mai multe cetâti si din un'a séu mai multe comune ce se tienu de iurisdictiunea invecinata, se alegu in delegatiunea ce se esmite pentru conscrierea alegatoriloru, de câtra comisiunea centrale a fiacârei iurisdictiuni câte doi membri si acesti'a voru esecutá impreuna conscrierea alegatoriloru in cerculu intregu.

Déca in acést'a delegatiune la deciderea vre unei intrebâri s'aru imparti voturile egalu, in fia care casu se scóte unulu dintre membri cu sortea din delegatiune si ceilalti membri decidu cu maioritatea voturiloru intrebarea subversanta; resolvindu-se acést'a intrebare toti membrii si continua activitatea loru impreuna.

(Va urmá)

Strei S. Georgiu in 21 Dec. 1874.

Domnule redactoru! Vineri la 9 óre inainte de am. fiindu invetiatorii dela scólele comunale din cerculu Chitidului adunati in localitatea scólei comunale din Gontiag'a, unde dupa o scurta vorbire a dlui inv. de acolo Moise Metesiu, dupa prescrisele legi ministeriali din 1868 art. 38 pasiramu la alegerea oficialiloru reuniunei — presiedintele se alese dupa voturi, avendu maioritatea voturiloru dlu Iosifu Popescu care se si numí de presiedinte alu reuniunei din cerculu Chitidului, ceilalti oficiali se alesera cu esclamatiune, si adeca: vice-presiedinte Iug'a Demianu, notariu Moise Metesiu, vice-notariu Basiliu Boc'a, perceptoru Teodoru Buciu, bibliotecariu Avramu Bur'a, si 5 membri: Anani'a Prunariu, Petru Ionasiu. Ioanu Tertulescu, Nicolau Bersanu, si Teodoru Tomescu, — dupa ce se finí alegerea oficialileru, formaramu statutele reuniunei care se voru tramite la locurile mai inalte spre aprobare, apoi hotariramu pentru scólele comunale din cerculu Chitidului elementariulu edatu de dlu Basiliu Petri, formarâmu impartirea óreloru, si in fine adunarea prossima se defipse pre 24 Ian. 1875 in Bretea-româna, la care adunare se insinua dlu Moise Metesiu ca va vorbí din computu despre tratarea numerului 6, si dlu Iosifu Popescu despre Geografia, ca cum are sa se propuna in scól'a populara — ne mai fiindu alte agende sindinti'a se incheia.

Iosifu *Popescu*,
presied. reun.

Gherl'a 22 Decembre 1874.

(Urmare.)

Dîce ca predicele mele suntu amestecate cu idei si invetiaturi catolice. Neci nu m'asi invoi sa detraga cineva acestea prediceloru mele, pentru-ca insumi sum catolicu numai câtu cu ritu orientale si predicele mele in linea prima suntu facute pentru greco-catolici, cari si permitu, ori si câtu se sfarima zelosu „unu fiu alu bis. gr. or. a luá citate si de la apuseni, cu atâtu mai vertosu românii gr. cat. cari dupa sânge traganduse din apusu sasi tiena fala ca si altele si le potu luá din apusulu celu cultu. Nu cum va si biseric'a gr. or. se numesce pre sine catolica-universale? Santulu martiru Iustinu dîce: Non ergo eadem nos, ac alii opinamur, sed nostra omnes imitati edisserunt. Quaecumque igitur apud alios praeclare dicta, ea nostra sunt. Apol. I. 68 II. 68 n. 13. Déca fratii gr. or. pentru-ca atât'a tolerantia presupunu cá sa ne numimu frati — voru a fi câtu de pucinu nescrupulosi, atunci si loru le suna acestea.

Spune on. „Unu fiu alu biser. gr. or." ca are causa de a scríe acestea pentru-ca cunósce cuventârile mele si a fostu provocatu anume de unu protopresbiteru etc. Despre ambe partile me dubitezu. Cum póte se cunósca predicele mele, cându cá ortodocsu mare, ce e, s'ar' fi profanatu ca a prinsu in mâna carte popistasiésca, cu atâtu mai pucinu sa le cetésca? — Ca in câtu le cunósce se vede mai la vale; iéra cumca anume ar' fi fostu provocatu de unu protopresbiteru, inca se póte trage la indoiéla, si onoratulu publicu numai atunci vá poté crede, cându D-sea vá esi cu numele, cá sa-lu véda ca ce auctoritate insemnata póte fi, sa-lu provóce unu protopresbiteru la asia ceva?

Se provóca la „Lumin'a." E dreptu ca a esitu in „Lumin'a" una recensiune scurta, dar' ca aceea ar' fi fostu critica, nu e adeveru, pentru ca insasi Lumin'a dice: „In locu de a criticá insine opulu acesta, ajunga a face se urmeze aci o scurta recensiune." Io am fostu datu „Lumina" la „unu fiu alu bis. gr. or." sa o cetésca, si unu fiu alu bis. gr. or. póte ca de acolo scie, ce scie, despre predicele mele, dauna ca nu si-a insemnatu si numerulu. — Nu am ascunsu mitia in sacu cá „unu fiu alu bis. gr. or.," care cu luni maí] nainte tainuiá de in aintea mea planulu ca vá sa edee predice, de si in aintea mea erá cunoscutu prin altii ceror'a le concredea se numi spuna. — figulus. — dar' pentru aceea nu mi-o fostu téma a esi cu nou'a invítare de prenumeratiune, sciendu ca aceia, cari voru a avé predicele mele si le voru procurá in butulu toturoru prediceloru, câte le ar' poté edá „unu fiu alu bís. gr. or."

Zelosulu „unu fiiu alu bis. gr. or." si permite si mai multu, provóca pe S. Sele domni Episcopi, cá sa radice arm'a cuventului asupr'a prediceloru mele popistasiesci, Ore si spre acesta este provocatu de cenev'a? Lu rogu se nu-si sfarme capulu tare, déca-i voiu spune, ca de cându a esitu „Spre orientarea Dsele, in tóte dilele capetu prenumeranti noi gr. or., éta ce a folositu? Astadata numai atâta, déca va avé bunatate a esi cu numele, atunci voiu respunde mai pe largu. —

Me cuprinde mirare, cum de omenii nu mai lasa neci pâna astadi din netoleranti'a cea rusinósa, urita si stricatiósa, ci voru a mai propagá ur'a neimpacata intre fratii de unu sange? Au nu pe toti ne léga aceeasi amore intru Christosu Domnulu?

Prea on. Redactiune a „Luminei" areta câtra mine o bunatate deschilinita, ca sciendu cumca eu nu portu „Lumin'a" mi tramise numerulu in care esí recensiunea si respunsulu meu bá facu si mai multu, ca mi publicà si nou'a invitare de prenumeratiune trametiendu mi numerulu; dreptu aceea cá sa sciu publicase-va respunsulu meu acest'a, rogu pre P. on. Redactiune a „Telegrafului Rom." sa aiba bunatate a mi tramite numerulu respectivu — nefrancatu. La casulu cându P. on. Redactiune nu ar' voi a dá respunsului meu in colónele Telegrafului, voiu fi necesitatu a me adresá la alta foia.

Recomendandu-me si de aici inaiate atentiunei si amorei fratiesci de romanu am onóre a me subsemná

Alu P. on. Redactiuni deoblegatu
Ioanu P. *Papiu*,
preotu. gr. cat.

Burs'a de Vien'a.

Din 19/30 Decembre 1874.

Metalicele 5%	69	85
Imprumutulu natienalu 5% (argintu)	75	—
Imprumutulu de statu din 1860	111	—
Actiuni de banca	999	—
Actiuni de creditu	336	25
London	110	65
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	77	25
„ „ „ Temisiorene	76	—
„ „ „ Ardelenesci	75	75
„ „ „ Croato-slavone	79	50
Argintu	105	50
Galbinu	5	28
Napoleonu d'auru (poli)	8	90

Concursu.

De óre-ce in urm'a publicârí concursului din „Telegrafulu Romanu" nr. 58, nu s'au aflatu nici unu concurinte cu cualitâtile recerute de Statutulu organicu pentru ocuparea vacantei parochii din Ponorelu, in urm'a inaltei ordinatiuni Consistoriale din 3 Octombre a. c. nr. 946 din nou sd escrie concursu cu terminu pâna la 10 Ianuariu 1875. Pentru ocuparea vacantei parochii de clas'a III din Ponorelu, cu care este impreunatu unu venitu anualu din jertfe si tacsele stolare in suma de 432 fl. v .a. Casa parochiala nu esista.

Doritorii de a ocupá acésta parochia au de a substerne suplicile loru instruite cu documentele recerute de §§ Statutului organicu pâna in terminulu susprefiptu.

Campeni 24 Novembre 1874.

Cu intielegerea comitetui par.
Ioanu Patiti'a
(3—3) Protopresb.

Edictu.

Mari'a Ioanu Saniutia din Tiantiari, care in 14. Fauru 1873. au parasitu cu necredintia la o luna dupa cununie pre legiuitulu ei barbatu George Neguliciu totu din Tiantiari nesciindu-se de atunci neci pâna astadi loculu ubicatiunei ei, se citéza prin acést'a, cá in terminu de unu anu sa se presenteze la Scaunulu protopopescu mai josu subcrisu, câci la din contra procesulu divortialu incaminatu de barbatulu ei, se va pertractá si decide in absenti'a ei.

Brasiovu, in 29. Noembre 1874.

Scanulu tractului protopopopescu gr or.I-iu alu Brasiovului cá foru matrimonialu.

Iosifu Baracu,
2—3 protopopu.

Anunciu.

Spre cumperarea de daruri pre Craciunu 'si permite subscrisulu a recomendá depositulu seu de

Marfuri de galanteria si jocu

cari au sositu acum, pre lânga asecurarea de pretiuri pre câtu numai se potu de eftine.

Iulius Pankiewicz,
palatulu Bruckenthal
2—3 piati'a mare.

☞ Anunciu. ☜

Subscrisulu recomanda p. t. publicu lumini de céra in diferite marimi, albe câtu si colorate, recunoscute de curate, primite dela renumit'a firma vecina, Vass. In cuantitâti mai mari puntulu **1** fl. **25** cr., in cuantitâti mai mici **1** fl. **30** cr.

Gregoriu Mateiu,
comerciante.
2—2 (Piati'a mica.)

Redactoru respundetoriu : **Nicolau Cristea.** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. éra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Nr. 101. ANULU XXII.

Sabiiu in 22 Decembre 1874. (3 Ian. 1875.)

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Sabiiu 21 Decembre.

Tempulu mai din urma a adusu putiena miscare in viati'a nóstra politica. Unii articuli in diurnalistic'a nóstra natiunale si provocarea clubului din Clusiu ce o publicâmu mai la vale sunt dovedi de ajunsu despre acest'a.

De meritulu cestiunei, de aceea ca ce avemu sa facemu in viitoriu, s'a atinsu in decursulu acestoru inceputuri noue fórte putienu; mai multu s'a accentuatu impregiurarea, ca cestiunea meritoriale sa se pertrateze intr'o conferintia natiunale.

Stâmu dara in ajunulu desbateriloru si asia e fórte probabilu, ca cestiunea va veni pre tapetu in form'a: care sa fia atitudinea politica a romaniloru in periodulu dietalu, care se incepe in anulu viitoriu?

Aci ne vine aminte de intrebarea ce si o pune classiculu filosofu alu anticitâtiei, *Aristotele*, in „etic'a nicomacheia,“ ca ce este *binele*, pentruca dupa cum dice elu mai departe: altfeliu se arata in pracse si altfeliu in arte; altfeliu in medicina, altufeliu in strategia si altfeliu in altele. Totu asia ni putemu in trebá despre atitudinea nóstra cum si ce este ea in diversele sisteme si situatiuni politice, si ce are sa fia in situatiunea ce se prognosticéza din tóte partile; cu tóte, ca dupa cum vedemu legea cea noua electorale, noi politicesce ne aflâmu mai in pusetiunea lui Numa Pompiliu facia cu Sibill'a, cându, déca acel'a n'a vrutu sa cumpere cu acela'si pretiu cele noue cârti, la urma s'a multiemitu cu cele trei ultime. La tóta intemplarea inse interesulu ce-lu vedemu manifestandu-se din diverse pârti este unu fenomenu, imbucuratoriu, câci ne inspira convingerea, ca trecutulu celu de siese ani din urma a doveditu multe, fórte multe, despre cari atunci multi, fórte multi, aveau mari indoieli. „Resignatiunea este slabiciune“ dicea Cavur si chiaru cându nu aru fi ea aduce, in impregiurâri politice, fruptele slabiciunei.

Amu atinsu mai susu despre o situatiune ce se progrosticéza din tóte partile. „Corespondinti'a ung.“ din Pest'a dicea mai deunedile ca „adversarii Ungariei sunt cu multu mai numerosi decum cugeta cineva,“ in decursulu discussiunei ii gasesce pre acesti'a intre centralistii austriaci, carîi se incérca a arata ca situatiunea politica si financiale a Ungariei este primulu pasu spre o stare anarchica. Sunt inse si altii, cari indigitéza ca tóte relele financiale vinu dela radicarea cea fàra cumpetu a Ungariei la rangu de statu mare cu ministerie numerose, cu amploiati multime, cu cladiri superflue de drumuri de feru si altele si altele. Pre tóte aceste le esplotéza si unele din partidele representate in diet'a Ungariei, póte numai cu acelu scopu, cá, adi mâne, sa puna man'a pre frenele guvernului.

Alte foi si inca chiaru de acelea cari se paru a stá aprópe de partid'a dela putere, numita deakiana, marturescu, ca situatiunea Ungariei e critica si ca cris'a inca nu si-a ajunsu culminatiunea sea. „Suntemu in ajunulu unoru mari eveneminte dice. „Közérdek“ o fóia cu totulu nóua, unoru mari lupte politice. Cestiunile principiale la parere pauséza, dara nu va trece multu si voru vení la ordinea dilei, lupte de interese, cari voru decide asupr'a viitoriului Ungariei cá statu.“

In prim'a ordine suntu intielese ací luptele de principie intre Ungari'a si Austri'a, pentru o regulare nóua a afaceriloru financiale si economice politice, cari trebuiescu in curendu deslegate, câci „politic'a esterna ascunde catastrofe in sinulu seu“, a câroru esplosiune e numai intrebare de tempu. Si déca aceste voru erumpe inainte de a se fi consolidatu Ungari'a pre base bune financiali si economice, incâtu sa nu mai aterne nici intr'o privintia de cea-lalta jumetate a imperiului, atunci dice, „Közérdek“, ca Ungari'a are sa pérda si ceea ce possede astadi.

Din aceste vr'o câte-va trasuri a le situatiunei se vede ca de ce feliu de viitoriu ne apropiâmu. Din aceste vr'o câte-va trasuri vomu avé sa deducemu, ca si situatiunea nóstra e mai grea si mai complicata cá cea inainte cu siese, respective diece ani.

Cu câtu situatiunile suntu mai grele cu atâtu avemu si datorintia mai mare de a le apretiá mai seriosu si a ne tiené din tóte puterile departe de influintiele fantasieloru. Pentru ca totu Cavur dicea pre tempulu deschiderei drumului de feru intre Milanu si Víen'a: „Tempulu conjuratiuniloru a trecutu. Eliberarea poporeloru nu se mai póte ajunge nici prin intrigi, nici prin surprindere, ci ea este neaperatulu resultatu alu moralitâtiei crestine progresive,“ si dupa cum se vede din altu pasagiu elu in cerculu acestei moralitâti cuprinde pre lânga religiune si ide'a patriotismului si intereseloru poporului.

Noi românii, avemu sa aducemu pusetiunea nóstra intr'o armonia mai buna in statu. Este dara problem'a de a cautá chei'a la acésta armonia, spre a puté si noi conlucrá in genere si in specie la consolidarea lui.

Din *Spani'a* a sositu scirea: ca armat'a din centru si armat'a de nordu, mai departe, garnisónele din Madridu si din provincia au prochiamatu pre don *Alfonso* (fiiulu alungatei exregine Isabell'a) de *rege*.

Diuariulu ofic. de B.-Pest'a publica doue decrete imp. cu dat'a Vien'a 25. Novembre, 1874. prin cari Dr. Vic. Mihali este numitu Eppu pentru dieces'a gr. catolica romana a Lugosiului, éra Ioanne *Pásztélyi* Eppu pentru dieces'a gr. cat. rutena a Muncaciului. —

In contr'a importârei parasitei cunoscute sub numirea de Phylloxera vastatrix (vermuleti microscopici) ce prepadesce viniele, ministrulu de comerciu G. Bartal au luatu mesure aspre, prin ordinatiunea sea din 15. Dec. a. c, câtra tóte jurisdictiunile tierei, oprindu importarea vitieloru din strainetate preste totu, precum si din provinciele austriace si din regatulu Croatiei, sub pedépsa de 50—100 fl.; a fàra de acest'a, cei ce voru calcá proibitiunea acést'a, voru fi judecati pre callea le gii a recompensá tóte daunele ce s'aru causá prin neobservarea ordinatiunei.

Diuariulu ofic. publica conspectulu lucuriloru, in cari se voru infiintiá notariate publice, cu urmatori'a ordinatiune a ministrului de justitia:

„Pre temeiulu §§-loru 211 si 212 articl. de lege XXXV. din an. 1874. relativu la numerulu si locurile notariateloru publice ordonu precum urméza:

1. Posturi de notari publici se sistemiséza in acelu numeru si in acele locuri, cari sunt fisate in conspectulu publicatu dinpreuna cu acésta ordinatiune.

2. Comissiunile din partea judecatoriei au a se dá — in intielesulu §§. 124—131 din art. de lege citatu si conformu ordinatiunei mele dato 17. Dec. a. c. nr. 4163, basate pre acelu art. de lege — acelui notariu, la a cârui locu de resiedintia respectivulu cercu judecatorescu este avisatu in conspectulu publicatu cu ordinatiunea presenta.

3. In atare cercu judecatorescu, in care, dupa conspectulu publicatu cu ordinatiunea presenta, este sistemisatu postu de notariu publicu, dar' nu este completatu, dispune in privinti'a agendeloru de notariu publicu aline'a a dou'a a § 214. resp. § 23. din citatulu art. de lege.

Budapest'á, 17. Dec. 1874.

Dr. Teodoru *Pauler*, m. p.

List'a locuriloru de notariate si numerulu notariloru sistemisati.

Abrudu*) 1, Aradu 2, Pesc'a 1, Siri'a 1, Beusiu 1, Bistriti'a 1, Giula 1, Boros-Ineu (Enopole) 1, Brasieu 2, Székelyhid 1, Mercuria-a sc. Cicului 1, Desiu 1, Deva 1, Fogarrsiu, Alba-Iuli'a 1, Oresti'a 1, Hatiegu 1, Hustu 1, Clusiu 2, Huedinu 1, Baia de Crisiu 1, Logosiu 1, Tergu-Muresiului 1, Sigetu Marumuresiu) 1, S. Reginu 1, Mediasiu 1, Bai'a-Mare 1, Becicherecu-mare 1, Aiudu 1, Careiu-mare 1, Sabiiu 2, Sabisiu 1, Seleusiu-mare 1, Oradea-mare 2, Salont'a-mare 1, Nasaudu 1, Nyiregyháza 1, Ord'a-mica 1, Oraviti'a 1, Seghisior'a 1, Rupea 1, S. St. Giorgiu 1, Ghierl'a 1, Satmariu 1, Segedinu 2, Simleu 1, Timisiór'a 2, Ving'a 1, Lipov'a 1, Turd'a 1, Palanc'a 1, Versîetiu 1, Zelau 1, Beseric'a-alba 1, Caransebesiu 1, Panciov'a 1, etc.

Organulu partitei independinte „Egyetértés“ publica un'a epistola a lui Lud. Kossuth, prin care es-guvernatorulu Ungariei impulpa pre unguri a desvoltá activitate in congregatiunile comitatense pentru surupparea pactului dualisticu, prin care se ingropa independint'a Ungariei, ajunse si pana cum la sapa de lemnu, mai alesu din caus'a unitâtii teritoriului de vama. — Teritoriu de vama separatu este esistintia de statu separata, éra unitatea territoriului de vama este contopirea progresiv'a saracire a Ungariei. „Pucina câtu e autonomi'a comitatense, — dice Kossuth, — este de ajunsu spre a se revindicá drepturile tierrei. Activitate dara, activitate si éra activitate, acest'a este propagand'a ce póte produce resultatu deplinu.

Camer'a Romaniei se ocupa cu discusiunea si votarea proiecteloru de legi ce i s'au presentatu de guvernu a nume proiect. de lege ptru suprimirea judecatoriloru de pace de a treia classe — d'a se desparti ín doue sectiuni tribunalulu de Mehedinti, etc. si au votatu legea silvanale (relativu la paduri;) Senatulu discute proiectulu de lege relativu la modificatiunile de introdusu in codicele penale in ceea ce privesce institutulu juratiloru si proiectulu d. l. relativu la reinfiintiarea granarieloru (magasine de reserva, patule) pentru ajutorarea poporatiunei rurale in timpu de lipsa. Dep. Al Catargiu (ruda a presiedintelui consiliului minist.) a facutu in sied. camerei de la 6 Dec. a. c. doue modificatiuni, un'a relativa la 2 mill. lei pentru creditulu agricolu, alt'a pentru impartirea in mice loturi (parcellarea) a mosieloru statului ce se voru vinde spre a le poté cumperá satenii.

Apelu fratiescu,

câtra cluburile membriloru rom. ai comiteteloru municipali si câtra intréga inteleginti'a româna din Transilvani'a.

Anulu, ce bate dejá la usile nóstre, se preanuncia cu evenemente sociali-politice nu neimportanti pentru romanimea din Ardélu, cu evenemente, ce pretindu grigi'a tempuria din partea patriotului bunu si fiiului fidelu alu natiunei române.

Tempulu alegerei deputatiloru dietali se apropia; nóu'a lege electorala, art. XXXIII din 1874, este dejá sanctiunatu; dispusetiunile ministeriali suntu facute in aceea privintia, cá conscrierea alegatoriloru indreptatiti pre basea amintitei legi in tóte municipiele sa se termine inca in Ianuariu st. n. 1875, asiá câtu acum in Martiu—Aprile alu aceluia'si anu pre unelocuri se voru si face alegerile dietali.

Restempulu dara, de carele potemu dispune spre pregatirile neaperate, e fórte scurtu, de totu scurtu in asemenare cu ponderositatea actiunei, ce ne ascépta, Cu atâtu mai neiertata e detorinti'a fia-cârui românu inteleginte si binesimtitoriu de a meditá asupr'a lucrului cu seriositatea cuvenita, de a studiá din temeiu ponderós'a acést'a causa, si de a contribuí cu puterile sele, cá poporulu românu din Transilvani'a, sa iee — cu respectu la vital'a cestiune a alegeriloru dietali si a legelatiunei, intre strimtele bariere ce-i suntu trase — o tienuta pre câtu folositória binelui comunu si asisderea si intereseloru sele, pre atâtu si corespundietória demnitâtiei, si insemnatâtiei lui in acésta tiéra.

Din asemenea consideratiuni clubulu membriloru români ai congregatiunei comitatului Cosiognei in siedinti'a sea din 21 Decembre a. c. dede subscrisului seu comitetu, cu privire la prea momentuós'a afacere din vorba, dupla insarcinare.

Intâiu: comitetulu clubului sa instrueze si provóce cu totu adinsulu pre inteliginti'a româna din comitatu, pre preoti, notari cercuali, docenti si alti carturari, cá acesti'a sa pórte grigia neadormita, pentru cá românii indreptatiti in sensulu §§-loru 1—9, 108 si cei-lati paragrafi respectivi ai art. XXXIII din 1874, sa fia toti pâna intr'unulu inscrisi cá alegatori. Acest'a cu atât'a mai vertosu cu câtu radicarea censului electorale transilvanu si asiá reduce numerulu alegatoriloru, si cu câtu inriurinti'a alegatoriloru nu se marginesce numai la alegerea deputatiloru dietali, ci (fiindu ca numai acei'a au dreptu la alegere chiaru si a membriloru comiteteloru municipali, ba si alegibili de membri ai comiteteloru comitatensi suntu numai cei ce au dreptu de a alege pre deputatii dietali) influinti’a cestiunatului dreptu de alegere se estinde la intréga viéti’a publica constitutiunale; specialmente se estinde la nenumerate afaceri municipiali de acelea ale comitateloru, scauneloru, districteloru si urbiloru, ce stau in legatura strinsa cu interesele cotidiane ale poporatiunei dela sate. Interesele aceste ceru a fi aperate, pre câtu numai se póte. Ast’a se recunoscù si de câtra natiunea rom. din Tranni’a in trecutulu celu mai de aprópe in togmai precum se recunósce in presente si ast’a ne face sa sperâmu, ca atari provocâri si inviatiuni se voru fi facutu si facendu din partea tuturoru cluburiloru membriloru rom. ai comiteteloru municipali transilvane.

---

*) Insirâmu numai locurile cu poporatiunea romanéşca. Red. „Feder.“

Multu mai delicata pentru natiunea rom. din Ardélu, si multu mai afundu taietória e a dóu’a insarcinare, respectivu cestiune relativa la propriele alegeri pentru diet’a pestana. Ni e in próspeta memoria trist’a confusiune, in carea venise românii ardeleni cu parerile si actiunile loru la ultimele alegeri dietali. Atribuire amu, aceea confusiune ori-cârei cause, fia evenementeloru politice suprindietórie, fia desceptârei nóstre prea tardie, fia altoru cercustârei stângace, atât’a stà, ca adi aru fi pecatu neiertatu sa recademu in erórea din trecutu. In politica devine fatale a comite a dóu’a óra aceeasi gresiéla.

De aceea memoratulu clubu romanescu clusianu e de firm’a convingere, ca onórea alegatoriloru români poftesce cá ei sa-si prefiga asta data de cu bunu tempu tienut’a de atitudinea, ce voru avea sa observe fatia cu alegerile dietali prossime. Spre acestu scopu pre in susu semnatulu comitetu ’si ia libertate de a propune: 1) cá in 15 Fauru st. n. 1875 sa se tiena la Alb’a-Iuli’a (Belgradu) situata mai in midiloculu Tranniei, o conferintia romàna spre statorirea tienutei Româniloru fatia cu prossimele alegeri dietali; 2) la acést’a conferintia, pentru cá sa fia espressiunea, dupa impregiurâri câtu se póte mai fidele, si mai nealterata prin voci nechiamate, a natiunei rom. din Tranni’a, sa se tramita din fia-care comitatu, scaunu si districtu, totu cam dupa 30,000 locuitori români câte unu deputatu, iéra din scaune s. c. l. cu poporatiune rom. mai putiena de 30,000, inca câte unu deputatu (séu dupa o alta cheia si pre o alta basa mai corespundietória, stabilinda de aici incolo); deputatii sa se aléga prin cluburile rom., respective membrii rom. ai comiteteloru municipali; standu altmintrea, in libertatea si a altoru barbati români destinati, fia din Tranni’a fia din pârtile ungurene, de a concurá cu votulu loru consultativu la agendele cestiunatei conferintie; 3) convocarea conferintiei sa se faca prin barbatii recunoscuti antesemnani ai natiunei, si aceea convocare sa se publice celu multu pâna in 20 Ianuariu st. n. 1875, pentru ca in casulu, de o neaperata traganare a convocârei sa se póta face inca la tempu pasii necesari prin altii.

Poporulu rom. din Tranni’a pre terenulu vietiei constitutiunali si de statu se afla de nou, cá Ercule, la crucea drumuriloru Dela pasiulu nimeritu au nenimeritu, ce va face densulu la ocasiunea prossimeloru alegeri dietali, depinde in mare parte, cá sórtea lui politica sa iee o intorsura spre bine, au pre unu altu ciclu de ani inainte sa remana totu asiá de fatale, ba inca dóra mai fatale decâtu in anii din urma. A alege inse pentru elu si in numele lui calea cea nimerita, calea salutei si fericirei, suntu chiamati acei’a, pre cari densulu i onorà si onoréza necontenitu cu increderea sea.

Inteleginti români transilvani! Afacerea, in carea ne adresâmu cu tóta iubirea si onórea fratiésca câtra voi, nu trebuie sa spunemu, ca e de suprema insemnatate in viéti’a unui poporu. Tempulu urgitéza. Respundietatea inaintea lui Ddieu si a ómeniloru jace pre umerii nostri, si numai pre ai nostri, respundietatea neabsolvibile, déca noi din nepasare pecatósa si pentru imparechieri, pasiuni si interese personali, necum sa asigurâmu si inmultimu, inca amu periclitá cumva si acele emolumente sociali si politice multe putiene, ce mosii si stramosii nostri ni le castigara cu atâtea lupte si sacrificie si cu atât’a abnegare de sine. Sa ne desteptâmu si impulpâmu dreptu aceea cu o óra mai inainte. Sa ne punemu de cu bunu tempu in fruntea bunului nostru poporu, si sa nu-lu lasâmu retacindu cá oile fâra pecurariu. Sórtea si interesele lui suntu si ale nóstre: bleti dara se aperâmu, pre teremulu si intre marginile legei, cu barbatia si resemnatiunea românésca, ce e alu nostru, bleti se dâmu mâna cu mâna, ca alegerile prossime sa afle pre români deplinu pregatiti si in deplina solidaritate fratiésca!!

Din siedinti’a clubului membriloru rom. alu comitetului comitatului Cosiognei. Clusiu in 21 Dec. 1874.

Presiedintele clubului Alesandru *Lazaru*; Vicepresiedinte Dr. Gregoriu *Silasî*; Casariulu Grigoriu *Chif’a*; Notariulu Victoru *Russu*; membrii: Ladislau *Vaid’a*, Gavriilu *Popu*, Vasiliu *Rosiescu*, Lazaru *Baldi*, Ioane *Petranu*.

Articululu de lege XXXIII

din anulu 1874

pentru schimbarea si intregirea articulului de lege V si a articulului de lege transilvanu II din anulu 1848.

(Urmare)

Sectiunea III.

Consemnarea (list’a) alegatoriloru.

§ 32. Presiedintele delegatiunei conscrietorie va avea datorinti’a sa puna intre marginele terminului ce-lu va defige comissiunea centrale diu’a, la care se va infatisiá delegatiunea in fia-care comuna mai mare si la fia-care statiune a notariatului pentru a pune conscriptiunea in lucrare.

Aceste termine au de a se publicá in modulu usitatu prin antistiile comunale celu putienu optu dîle inainte de conscriere in fia-care comuna. Terminele prefipte trebuie tienute acuratu prin delegatiune, intrevenindu pedece nedelaturabile trebue puse termine noue, cari asisdere trebuie sa se publice celu putienu cu optu dile inainte.

§. 33. Suntu de a se pune la dispositiunea delegatiunei conscrietórie:

a) Consemnatiuuile de alegatori facute dela 1848 pana la 1872;

b) Cartea principale a comunei despre darile directe (Tabel’a B).

c) Cartea despre darea dupa pamentu (séu catastrulu.)

d) Cartea de comasatiune unde s’a facutu commassatiunea. Tóte dregatoriele, oficialii publici si preotii suntu indatorati a dá atâtu delegatiunei conscrietorie câtu si comissiunei centrale datele ce se receru la compunerea si rectificarea listei.

§ 34. In comunele, in cari e de lipsa dupa § 4 a se eruá contributiunea cea mai mica dupa patrariulu de sessiune urbariale, va face acést’a delegatiunea conscrietoria si va tramite resultatulu procederei sele impreuna cu datele la comisiunea centrale.

Asupr’a acestoru cause decide la casu de reclamare comisiunea centrale.

§ 35. Antistii comunali suntu indatorati a fi de fatia la conscriere spre a dá deslusirile necesarie.

§. 36. Cine are cualificatiunea de alegatoriu statorita in sectiunea I a acestei legi, acel’a trebuie introdusu in list’a alegatoriloru, de-si nu s’a aretatu in persóna. Cându cine-va se infatisiéza in persóna inaintea delegatiunei pentru a-si dovedí dreptulu seu de alegere, acel’a trebuie sa fia ascultatu.

§, 37. Delegatiunile conscrietórie compunu list’a conscrierei atâtu la prim’a consemnare câtu si la rectificarea din totu anulu, pentru fia-care comuna intr’unu esemplariu deosebitu si au datori’a a o tramite provediuta cu subscrierea loru dupa incheierea lucrârei loru numai decâtu la comissiunea centrale.

§. 38. Fia-care alegatoriu e de a se introduce numai intr’un’a lista si adeca in list’a comunei, in care a avutu pre tempulu conscrierei locuinti’a sea

---

FOISIÓRA.

Biografi’a lui Georgiu Brancoviciu, Contele si Despotulu. si despre maritele fapte ale lui.

(Fratele Metropolitului Sav’a Brancoviciu, si Istoriculu Serbiloru.)

(Urmare.)

Dar’ nóa ni jace in acést’a cea mai mare trebuintia, ba este ardietória pofta a intregei nóstre natiune, cá acelu Despotu alu nostru, cá cea mai de frunte capetenia a nóstra la acârui vointia poporulu serbescu care e dedatu cu moravurile, cu renduielile si cu gubernarea lui, séu sta séu cade sa fie repusu in cea dintâiu a sea libertate. Dar’ mai vertosu recere lips’a in timpulu presinte, cându vrajmasiulu barbaru de nou organisédia puterile sele, cá nici cându mai nainte, adunandusi óstile sele in grab’a cea mai mare, cá sa sfasie viéti’a nóstra cea resuflatóre. Timpulu acest’a pretinde inainte de tóte a se stringe adunare comuna pentru de a face svatu cu dignitarii si capeteniile nóstre precum bisericesci, asia si laice, despre organisarea armatei, si ingrigirea trebuintieloru binefolositóre pentru sustienerea aceloru ostiri. Inca si despre acea ni se cade a ne consvatui, in ce chipu sa atacamu si sa impedecamu pre acelu vrajmasiu vicleanu si amagitoriu; insa câtu de cu greu ar’ fi aceste a le pune in fapte, déca capulu care fiindu taiatu, celelalte medulari au de a fi mórte, cu arestarea sea pe mai indelungatu timpu va fi despartitu de noi; câci abia altcineva, afara de Despotulu póte mai bine si a judecá si a ordiná, in ce modru sa se scotia bineintocmit’a óste din poporulu nostru carea sa se deprinda in tactic’a lovirei cu turcii si cu tatarii, carea altoru popóre e ne cunoscuta; ce faptele si esemplele cum a atacatu óstea serbésca pâna acum pre necredintiosii barbari, luminatu arata, ba si lumii intregi, suntu cunoscute. Si acelasi Despotu alu nostru in persón’a sea pe timpulu obsidiunei Vienei prin propriu esemplu cu fapt’a a doveditu. Si in adeveru acelu prégratiosu la inceputu amintitulu manifestu nu ar’ avea putere si tari’a sea in priviintia manutienerii privilegiiloru nóstre, déca adeseori numitulu Despotu nu ni se va dimite din arestulu celu de atâta timpu. Câci déca tóte celelalte punte intarite si puternice au de a fi tienute neschimbatu, se cuvine mai virtosu punctulu alu 5-lea in aceste cuvinte: Dupa putere vomu pune tóta silinti’a cá ajutandu Ddieu. cu invingatórele arme ale nóstre pre poporulu serbescu câtu mai curundu in locurile de locuintia ale lui inainte de acést’a posedate, de nou organisate, sa-lu potemu érasi introduce, alungandu inapoi de acolo pre vrajmasiulu si voimu ca poporulu serbescu statornicitu sa petréca sub propri’a gubernare si vechíle sale privilegii, gratiosu concese dela Majestatea Nóstra si in datinile sele sa le póta folosi s. c. l. asia dar’ in câtu mai vertosu se atinge de ocârmuirea siintogmirea propriei Capetenie a avé privinti’a, prin urmare reducanduse si la Capulu dela care are organisarea si indreptarea a se pune in fapta, se cuvine cá capulu acel’a sa fia liberu ér’ nu restrinsu. Si déca preste asteptare caus’a comunei bunei norociri ar’ mai impedecá elíberarea Despotului din arestu, in astfeliu de intemplare se lupta dreptatea si iubirea de dreptate pentru acestu preasuperatu despotu alu nostru, care se afla de patru ani in arestu, cârui a vietiui este tortura, si a muri mangaiere, — si striga, cà inaintea lui Ddieu si inaintea ómeniloru î se face cea mai mare nedreptate si obida, câci din veacu nu s’a auditu, cá cineva pentru simple si mintiunóse inchipuiri si suspitiuni, care de altmintrelea suntu oprite si prin judecata lui Ddieu, neascultatu si neintrebatu sa se arunce in temnitia si sa se retiena prin asia indelungata inchisóre intru calcarea cu pitiórele a judecatii celei drepte si spre despretiuirea nóstra, precum si a patrieî, mai aspru si mai restrinsu decâtu unu facatoriu de reu publicu si comunu, care felu de ómeni celu pucinu la timpu destinatu despre caus’a sa se cérca si aperarea li se admite, si dupa aflarea trebei séu se condamna séu se elibera. Póte fi ca Despotulu la denuntiârile stangace ale cutârui reupoftitoriu se retiene, insa unulu ca acest’a pâna acum publice nu s’a marturisitu nici cá acusante, nici cá denuntiante.

Câtu de grea condemnare si tortura se face omului, mai virtosu marinimosu, care are sub gubernarea si inspectiunea sea asia multu si numerosu poporu, care e binefolositoriu republicei si intregei crestinatati si la intórcerea acelei fórte meritatu, si cu atâtu are de a i fi mai cu greu, déca meritele, faptele lui cele eroice, neplacerile preste care a trecutu, dosadirile care le a suferitu intreprinderile care le a invinsu si chieltuielile care si cu lipsirea de avutia si a timporanei sustieneri, dar’ mai vertosu cu periclitarea vietii, osebitu cu ocasiunea atâtoru resbóie si loviri cu vrajmasii turci si tatari si de cându tiene acestu grozavu arestu si prin midilocirea serbiloru carii s’au incredintiatu lui, le a facutu, déca dicu tóte aceste meríte nici intr’o consideratiune nu se vedu a se luá. Câtu de primejdiosu este, desi vrednicu de laude, a se luptá pentru mantuirea patriei si a intregei crestinatâti cu juratii vrajmasi, déca eroicii luptatori dupa acea, numai din desiarta suspitiune spre bunaplacerea vrajmasiloru, voindu a li fi deodata si binevoitori, in locu de resplata si remuneratiune, cadiendu in disgratia, fâra de tóta revisiunea causei se arunca in prinsóre si se retienu in contra a totu dreptului si a dreptâtii. Este acést’a si in contra regulei de judecata, carea dupa marturi’a lui Ulpianu asia suna: „Nime sa se osandésca pentru suspitiune, câci mai bine este a deslegá pre vinovatu, dcâtu a condemná pre celu nevinovatu. Si se cuvine a cere dovedi mai luminate decâtu lumin’a de ameadî dar’ nunumai a inchipui delicte.“ Mai departe: ce lucru greu este ca, fiindu in angustime si arestu, de unde i este cu greu a se si desvinovati, nici sie svatu, nici altor’a póte dá ajutoriu, se silesce insa a dá svatu si ajutoriu acelor’a carii au trebuuitia ca si adeseori numitulu Despotu alu nostru, dupa Maiestatea Vóstra refugiulu si mangaierea natiunei nóstre, care mai in tóte dilele adeseori pentru darea de svatu sufera dosadiri dela poporu macaru de ar’ fi cu putintia, elu este gat’a pentru buna starea comuna si pentru iubitii sei asi pierde viéti’a si asi varsá sangele. Si noi preabucurosu poftimu pre acestu de multe ori numitu Despotu alu nostru, cá pre parintele patriei, dar’ mai virtosu ca pre unu preaonoratu Capu ordinaria; déca inse posessiunea nemiscatória, séu stabilimentulu de comerciu, fabrica séu industria, pre care 'si baséza dreptulu seu de alegere, se afla intr'altu cercu electoralu, acel'a e de a se introduce dupa cum i va placea séu in list'a locuintiei sele ordinarie séu in list'a celoru-lalte comune respective a cercului electoralu. Cei ce au dreptulu de alegere pre temeiulu §§ 2 si 9 din acésta lege, la tóta intemplarea se potu introduce numai in list'a comunei, unde-si au locuinti'a ordinaria; déca se nasce indoiéla despre locuinti'a ordinaria respectivulu póte insusi indicá, ca in care dintre comunele séu pârtile de sub intrebare a orasiului doresce a fi inscrisu.

Din contra acei'a, cari pre temeiulu proprietâtiei de pamentu séu de casa, a unui stabilimentu de comerciu fabrica séu industria au dreptulu in mai multe comune séu cercuri electorali, ei insisi potu numí comunitatea séu cerculu de alegere, in a cârui lista dorescu a fi introdusi.

Ministrulu de interne tramite comissiunei centrali cólele rubricate ce se receru la prim'a compunere si rectificare a listei in fia-care anu.

§ 39. La rectificarea din fia-care anu a listeloru e de a se urmá procederea ce s'a observatu la prim'a compunere.

La rectificare se scotu din lista toti câti au reposatu séu au perdutu dreptulu loru de alegere, din contra acei'a cari au dreptulu de alegere, ci nu suntu primiti, séu carí dorescu a fi stramutati dintr'o lista intr'alt'a, trebuie sa se introduca in lista.

§ 40. Comissiunea centrale e in datorata a face dispusetiunile necesarie pentru rectificarea listei din fia care anu, in primele dîle a lui Maiu a fia-cârui anu; — delegatiunile conscrietórie inse voru incheiá aretârile recerute intr'unu tempu, cá comissiunea centrale sa póta incepe pre temeiulu acestoru aretâri compunerea listei in fia care anu la 15 Iuniu.

Sectiunea IV.

Reclamatiuni contr'a listeloru electorali.

§ 41. Comissiunea centrale supune in siedintiele ce au a se tiené in fia care dî consemnatiunile nominali facute de delegatiunile conscrietórie la o esaminare, le suplinesce séu dispune sa le suplinésca delegatiunile conscrietórie pre temeiulu dateloru ce li stau la disposetiune si compune dupa unu formulariu pre care 'lu va face ministrulu de interne list'a provisoria a alegatoriloru pentru fia care cercu electoralu, pentru fia care comuna, in deosebi; in orasie inse, cari cuprindu mai multe cercuri electorali, compune list'a acést'a dupa cercurile electorali.

In orasie se póte cumpune list'a si dupa pârtile orasiului.

§ 42. Comissiunea centrale tramite list'a electorale a orasieloru si comuneloru ce se tienu de unu cercu electorale la fia care orasiu si comuna si la fia care notariatu cercualu din cerculu electoralu si emite cu acést'a ocasiune in limb'a oficiale a statului séu dupa cum-va fi de lipsa si intr'alta limba ce se folosesce de majoritatea (mass'a) poporului din çercu, o publicatiune, care are sa cuprinda: ca unde si cându se póte vedé din partea tuturoru. list'a compusa in modu provisoriu; ca contr'a acestei legi se póte reclamá in intielesulu § 44 si se potu face observatiuni contr'a reclamatiuniloru si in fine ca unde si cându au sa se substérna reclamatiunile si observatiunile la acelea.

§ 43. Antisti'a este deobligata a aduce acést'a publicatiune la cunoscinti'a generale in fia care comuna in modulu usitatu, list'a inse precum si reclamatiunile aduse contr'a ei a o espune spre vederea tuturoru in dîlele statorite dela 8 óre diminéti'a pâna la 12 óre am., in orasie si in comune mari la cas'a comunale, in comune mici la locuinti'a notariatului cercualu, in care tempu o póte vedé ori si cine fiindu de facia unu membru din antisti'a comunale, si dupa amédi dela 2 pâna la 6 óre o póte decopiá.

§ 44. Relativu la persón'a propria póte sa reclameze ori si cine.

Afara de acést'a, in cerculu de alegere, in care este susceputu in list'a unei comune ce se tiene de acest'a, are dreptu sa reclameze fia care, déca este pre nedreptu susceputu séu eschisu din trens'a..

Reclamatiunea se substerne in scrisu; unu presentatu póte sa cuprinda reclamatiuni referitórie la mai multe persóne. La dorinti'a reclamantelui trebuie sa se confirmeze primirea presentârei lui.

Terminulu pentru presentarea de reclamatiuni este de 10 dile incependu dela espunerea publica a listei.

§. 45. Fia-care póte sa véda reclamatiunile si in restempu de 20 dile dela espunerea listei póte sa dee, déca este indreptatitu a reclamá, observatiunile sele la acele reclamatiuni; pentru fia-care reclamatiune observatiunea se dà separatu.

§. 46. Reclamatiunile si observatiunile facute asupr'a loru trebuie indreptate câtra comissiunea centrale si instruate cu documentele recerute sa se substérna la antisti'a acelui orasiu séu comune, in contr'a listei cârei'a s'a facutu reclamatiunea; in comune mai mici inse la respectivulu notariu cercuale.

§. 47. Antisti'a este indatorata sa improtocoleze reclamatiunile si observatiunile in siru deosebitu si dupa decurgerea terminului preclusivu sa le tramita impreuna cu protocolulu, séu a notificá, ca nu s'a substernutu nici o reclamatiune.

§. 48. Comissiunea centrale e datória a decide asupr'a reclamatiuniloru si observatiuniloru, la compunerea listei prime in 20 dile dela prim'a siedintia, iéra la rectificarea anuale a listei inse in tempulu dela 1 pâna 20 Septembre in fia-care anu.

Decisiunile aduse asupr'a reclamatiuniloru si observatiuniloru trebuie totu-déun'a motivate.

In invitarea la prim'a siedintia trebuie sa se indigiteze, ca in ce ordine se voru esaminá listele cercuriloru singuratece de alegere si ale comuneloru ce se tienu de acestea.

Acést'a ordine se va espune pre diu'a inainte de siedintia la unu locu publicu.

§. 49. Decisiunile comissiunei centrali ce se referescu la reclamatiuni se voru espune cu ocasiunea conscrierei dintâiu a alegatoriloru pentru a fi cunoscute de toti in tempu de 10 dile, iéra cu ocasiunea rectificârei listeloru in fia-care anu dela 20 pâna la 30 Septembre.

Tóte acele decisiuni, prin cari:

a) s'a respinsu vre-o reclamatiune, séu

b) s'a dispusu stergerea unui nume séu

c) care s'a adusu asupr'a unei atare reclamatiuni, la care s'a datu o observatiune, suntu de a se intimá acelui'a, la a cârui dreptu de alegere se referescu.

§. 50. Acei'a, asupr'a reclamatiunei séu observatiunei câror'a a adusu comissiunea centrale o decisiune, potu in tempu de 10 dile dela espunerea decisiunei spre vedere publica; acei'a inse, câror'a s'au inmanuatu decisiunile conformu § 49, potu sa substérna in tempu de 10 dile dela intimare apelatiunile loru indreptate câtra Curi'a r. la presiedintele comissiunei centrale. Apelatiunea are sa fia presentata in scrisu si se potu allegá la ea dovedi nóue. Comissiunea centrale póte sa faca la aceste apelatiuni si dovedi observatiunile sele si substerne apelatiunea impreuna cu acelea la Curi'a reg.

§. 51. Curi'a reg. decide asupr'a acestoru apelatiuni intr'unulu séu mai multe senate de câte 5 membri.

Presiedintii acestoru senate suntu: presiedintele curtii de cassatiune, presiedintele supremei curti judecatoresci, eventualu vice-presiedintele curtii de cassatiune si vice-presiedintele curtiei preme judecatoresci dupa ordinea denumirei loru.

Curi'a reg. alege in fia-care anu in lun'a lui Ianuariu intr'o adunare plenaria, cu votu secretu pre cei-lalti membri din senatu.

La casu de lipsa se potu constituí atari senate si in decursulu anului. Aceste senate decidu in siedintia publica fâra nici o cercetare nóua.

Regulamentulu de afaceri pentru Curia lu statoresce ministrulu de justitia.

§. 52. Pre bas'a decisiuniloru Curiei comissiunea centrale rectifica list'a

---

si indreptatoriu si dupa Maiestatea Vóstra mai bunu mangaitoriu alu nostru alu vedé repusu in cea de mai nainte a sea libertate si sanatate; pentru acea curgemu si alergamu la Sacritissim'a Majestate a Vóstra Cesaro Regeasca, cá la steu'a mantuirei nóstre cu aceste preaumilite rugaminte pentru bunulu a tóta crestinatatea, din aduncululu inimei rugandune si cersindu, cá cu gratía sa dispuneti si sa renduiti revisiunea causei si sa binevoiti cu milostivire ascultandu rugamintea nóstra a eliberá pre Despotulu nostru din arestulu celu atâtu de intunecatu, gretiosu si de lungu timpu duratoriu; éra noi imprumutatu ca sub juramentu nou ne apromitemu cu íntregulu nostru poporu cu tóta putintios'a silintia a alungá pre crudii vrajmasi, precum pre turci, asia si pre tatari, dupa puterea si tari'a nóstra, precum amu inceputu a face si pâna la timpulu acest'a, si a remané de apururea in buna credintia intregi si neclatiti, implinindu tóte cele bine trebuintióse grabnicu si cu cutediare.

(Va urmá)

Din scrierile Stului Ioanu Gura de auru,

Cuventare la serbatórea nascerei Dlui nostru Iisusu Christosu.

(F i n e.)

Ce dici, o Iudeule! Celu ce erá-i intâiu te-ai facutu alu treile; Egiptenii si Assirienii s'au radicatu intâiu, si Israelu celu intâiu nascutu, se numera dedesuptu? Asiá dupa cuviintia Assiríenii voru fi intâiu, fiindu ca si la inchinare ei au venitu intâiu prin magi; iéra Egiptenii dupa Assirieni, deórece si ei, fugindu de vrasmasi'a lui Irodu l'au primitu. Iéra la urma Israilu mai de josu se numera, fiindu ca numai dupa intórcerea cea dela Iordanu, prin Apostoli, l'au cunoscutu pre elu. Si au intratu in Egipetu, clatindu pre idolii cei facuti de mâni ai Egipteniloru, câci a incuiatu cele dinaintea usiloru Egipetului, prin pierderea celoru intâiu nascuti. Pentru acést'a astadi a intratu cá unu intâiu nascutu, cá sa deslege plansulu machniciunei cei vechi. — Si cumca Christosu se dice intâiu nascutu, marturisesce astadi Luc'a dicendu *): „Si a nascutu pre fiiulu ei celu intâiu nascutu, si l'au infasiatu pre elu, si l'a culcatu in iesle, câci nu avea locu in casa". Deci a intratu in Egiptu cá sa deslege plansulu machniciuneicei de demultu, aducendu in locu de batâi bucuria, iéra in locu de mórte si de intunerecu daruindu stralucirea mantuirei. — Spurcata erá atunci ap'a riului, prin junghierea pruncilоru celoru fàra de vreme. Deci a intratu in Egipetu cel'a ce de demultu a rositu ap'a, si a facutu curgerea riului aducatória de mantuire, curatiendu intinaciunea si necurati'a loru cu puterea Duchului. — S'au necajitu Egiptenii, si in nebuni'a loru s'au lepadatu de Ddieu; deci au intratu in Egipetu si au umplutu sufletele cele iubitórie de Ddieu cu cunoscinti'a cea adeverata; si riului, i-a datu sa chranésca pre mucenicii cei mai bine roditori decâtu spicele, — Ci pentru scurtimea tempului, aici voiu sa-mi intrerupu cuventulu, si aici voiu incetá implinindu cuventulu, ca, elu fiindu Cuventu nepatimitoriu s'a facutu trupu, remanendu-i firea neschimbata. —

Dara ce sa dicu, séu ce sa vorbescu? Ieslariu vediù si iesle; pruncu si scutece si pantece fecioresou, tóte pline de seracia. Vediut'ai avuti'a intru multa seracia? cum adeca fiindu bogatu a seracitu pentru noi? Cum nu avea nici patu, nici asternutu, ci erá aruncatu pre o iesle uscata? O! saracia isvorulu bunatâtiei! O, bogatia nemesurata, purtandu tipulu seraciei! In iesle este pusu, si elu clatesce lumea; in scutece se infasia si rupe legaturile pecatului. — Inca nu incepuse a vorbí cu deslusire, si eata ca pre magi i-a invetiatu si pornitu spre intórcere. —

Ce se dicu séu ce se graiescu? Eata pruncului cu scutece se infasia si se pune in iesle si Mari'a stà de fatia, fiindu feciόra si mama. Erá de fatia si Iosifu numindu-se tata. Acest'a se dice barbatu, aceea se numesce femeia; nume legiuite dara lipsite de insotire: me ve-ti intielege in cuvinte, dara nu in realitate; — deórece Iosifu numai o logodise, iéra Duchulu sântu o umbrise pre ea. — Pentru aceea nedumerindu-se Iosifu, nu sciá cum sa numésca prunculu: câci nu indrasnea a-i dice ca este din adulteriu, cá sa slobóda asupr'a feciórei cuventu de faima nu putea; cá sa-lu numésca fiiulu seu, nu suferiá, deórece elu sciá bine, ca nu a avutu cunoscintia; cum séu de unde s'a nascutu prunculu. — Ci cându inca nu se dumeriá elu de lucrulu acest'a, i s'a adusu lui insciintiare din ceriu prin vieriulu angerului, care a disu *): „Nu te teme Iosife, ca celu ce s'a zamislitu intru dens'a din Duchulu sântu este". Pentru ca Duhulu sântu a umbritu pre feciór'a. Dara pentru ce se nasce din feciόra, si totusi padiesce feciori'a nevatamata? Câci de demultu pre Ev'a, fiindu feciόra, o a amagitu diavolulu, pentru acést'a acum Mariei, feciόra fiindu, Gavriilu i-a binevestitu: iéra Mari a binevestindu-i-se a nascutu, pre Cuventulu intrupatu, care este caus'a vietiei nóstre celei vecinice. Cuventulu Evei, a aretatu lemnulu, prin care a scosu din raiu pre Adamu; iéra Cuventulu care a resaritu din feciόra, a aretatu crucea, prin carea in fati'a lui Adamu a bagatu pre talhariulu in Raiu.

Ca de vreme ce Elinii nu credea, nici Iudeii nici Iereticii, cumca Ddieu a nascutu fâra imputienare si fâra de patima, pentru acést'a, astadi, esindu din trupu patimitoriu, l'a pazitu pre acel'a fâra patima, cá sa arete, ca pre cum nascendu-se din feciόra, n'a deslegatu feciori'a, asiá si Ddieu, remanendu-i fiintia fâra imputienare si fâra schimbare, cá unu Ddieu, nascutu. Ddieu cu ddieésca cuviintia. Ca, deórece, ómenii, parasindu-lu pre densulu, si scobiá siesi idoli in tipu de ómeni, si le serviá spre vatamarea ziditoriului, pentru acést'a, astadi Cuventulu lui Ddieu, Ddieu fiindu, s'a aretatu in tipu de omu, cá minciun'a sa o si deslege, si intru ascunsu sa o aduca spre inchinarea lui. Deci acestui'a, care ne-a lucratu nóue tóte acestea, lui Christosu, sa-i inaltiâmu marire, impreuna si Tatalui si sântului Duchu acum, deapururea, si in vecii veciloru, Aminu.

Greg. *Pletosu*,
cler. absolutu.

---

*) Luc. 2. 7.

*) Mat. 1. 21. Luc. 1. 35.

alegatoriloru si o compune definitivu dupa formulariulu prescrisu de ministrulu de interne.

Unu esemplariu autenticu alu acestoru liste nominali e de a se substerne ministrului de interne; list'a nominale a fia-cârui cercu electoralu inse e de a se tramite celu putienu intr'unu esemplariu tuturoru orasieloru, comuneloru mari si notariateloru cercuali.

§. 53. La rectificarea in fia-care anu a listeloru nominali comissiunea centrale trebuie sa pasiésca astfeliu câtu listele nominali provisorie sa se póta espune spre vedere publica celu multu pâna la 5 Iuliu in sensulu §. 43.

Petitiunile pentru corigerea listei nominali se potu substerne pâna la 15 Iuliu, iéra reflessiunile la acestea se primescu dela 16—25 Iuliu.

§. 54. La compunerea listeloru de alegatori pre fia-care anu au de a se observá urmatórele termine:

Comissiunea centrale este indatorata a terminá procedur'a prescrisa in §§. 48, 49 si 50 pâna la 1 Nov. si a face substernerea la Curia. Acést'a apoi are sa decida asupr'a causeloru substernute pâna la 15 Decembre si a le retramite comissiunei centrali.

Terminulu preclusu pentru compunerea si tramiterea definitiva a listeloru electorali este in fia-care anu diu'a de 30 Decembre.

§. 55. Listele astfeliu rectificate suntu valide pentru anulu solariu ce urméza nemedilocitu dupa rectificare.

(Va urma.)

Nr. $\frac{280.}{R.\ 214.}$ 1874.

Provocare.

Adunarea gener. a Asociatiunei transilvane, tienuta la Dev'a in 10—11 Augustu 1874 prin conclusiunea sea de sub Nr. prot. XXX, a insarcinatu pre Comitetulu Asociatiunei, cá sa procure dela toti redactorii români ciscarpatini, câte unu esemplariu completu din diuariele redactate de d-loru, séu, incâtu acelea nu le-aru posiede, sa se invite acei domni, cari posiedu esemplarie complete, cá sa le dee pre sém'a Asociatiunei, séu gratuitu, séu pre lânga óresi care remuneratiune, din capitlulu speseloru neprevediute.

In urmarea amintitei conclusiuni, comitetulu prin harthi'a sea din 15 Septembre a. c. Nr. 214, s'a si adresatu deadreptulu câtra domnii Redactori ai diuarieloru române ciscarpatine in obiectulu cestiunatu; dara pâna in presentu, numai din partea unei redactiuni, se primí respunsu, cumca adeca aceea redactiune, nu posiede esemplarie disponibile din respectivulu diuariu. (a se vedé protocolulu siedintiei comitetului din 10 Novembre a. c. §. 134.)

Deci spre a satisface mai departe si pârtiei a dóu'a din amintit'a conclusiune, cum si in urmarea decisiunei comitetului din 15 Septemvre a. c. §. 114, venimu a ne adresá prin acést'a in specia, câtra toti acei domni, carii posiedu esemplarie complete din unulu séu mai multe, din diuariele române ciscarpatine, séu dela prim'a aparere a acelor'a séu pre unu periodu de mai multi ani, cu aceea fratiésca rugare, cá sa binevoiésca a ne incunosciintiá in celu mai scurtu tempu, in scrisu despre aceea impregiurare, cum si a se dechiará cu acea ocasiune, déca suntu aplecati acele, a le oferí gratuitu pre sém'a Asociatiunei, séu pre lânga óre-care remuneratiune, indigitandu totu odata in casulu din urma, si cuantulu acelei remuneratiuni.

Dela Comitetulu Asociatiunei transilvane.

Sabiiu in 20 Decembre 1874.

Iacobu *Bolog'a*,
V-Presiedinte.
I. V. *Russu.*
Secr. II.

Dobr'a 5 Decembre 1874.

Dle redactoru! Dîu'a de sântulu Andreiu s'au serbatu si la noi in Dobr'a amesuratu insemnatâtiei ei. Dupa ce in doue renduri s'au fostu anunciatu poporeniloru in biserica, ca in acésta dî se va celebrá parastasu pentru sufletulu reposatului Archiepiscopu si Metropolitu Andreiu, sosindu tempulu pentru celebrarea servitiului divinu, s'au adunatu poporenii nostri in biserica spre a inaltiá impreuna cu preotulu rogaciuni câtra cerescului parinte pentru barbatulu nemuritoriu. Elevii si elevele scólei nóstre capitale impreuna cu corpulu profesorale au luatu parte la serviciulu dumnedieescu si au adusu tributulu recunoscintiei marelui Archiereu prin cântari doióse. Nu potu a trece cu vederea ca si a cei pucini straini ce se afla intre noi, facendu-li-se cunoscutu au asistatu la acestu requiemu. Finindu-se serviciulu ddieescu prin cântarea „in veci pomenirea lui“ esecutata de tinerimea scolara amu rostitu urmatoriulu cuventu:

„Cine este acest'a, si-lu vomu laudá pre elu? pentru ca lucruri minunate au facutu in viéti'a sea. (Eccl: 31 v. 8—11.)“

Acestea suntu cuvintele cele mai potrivite, cu cari natiunea româna de religiunea gr. or. din Ungari'a si Transilvani'a 'si aduce aminte astadi — in dîu'a sântului Andreiu, — de acelu marc barbatu alu ei, carele dela aparinti'a sea in sinulu bisericei nóstre, pâna la momentulu cându si-au datu nobilulu seu sufletu in mânile cerescului parinte, au traitu numai pentru biseric'a sea, pentru natiunea sea.

Feriuciti fii! cari cu astfeliu de cuvinte 'si resuscitéza memori'a parintelui loru, fericita natiunea si biseric'a care numera in sinulu ei barbati, cari merita espresiuni de acestu feliu. — Dela venirea sea intre noi, din momentulu cându au luatu in mânile sele freulu ocârmuirei bisericei nóstre, neuitatulu nostru archipastoriu si-au indreptatu atentiunea asupr'a sórtei fiiloru sufletesci lui incredintiati, spre a le ameliorá acea sórte, spre ai radicá in rendulu celoru-lalte natiuni si confesiuni. — In anii cei dintâiu ai o cârmuirei sele infiintià cu multu zelu tipografi'a nóstra archidiecesana, carea si prin carea densulu latí intre credinciosii sei luminile invetiaturei. Prin acésta fapta marétia 'si câstigà iubirea eparchiotiloru sei, de aceea si cânta poetulu: „Respira românime! deodata in suferintia — respira! — câci proni'a, ce pórta cârm'a 'n lume, miscata de dorerea-ti si vechiulu teu suspinu, tramise turmei sele, pastoriu alu câruí nume, insufla reverintia, respectu si la strainu.“

Puterea sea cea gigantica produse treptatu faptele cele mai maretie; o multime de opuri, cari dovedescu inaltimea inteligintiei sele, infrumsetiéza astadi literatur'a româna. Elu a fostu nu numai parintele credinciosiloru sei, ci in adeveru unu lucéferu tramisu de divinitate spre a luminá orizontulu românu. In tóte directiunile au satisfacutu pre deplinu chiamârei sele. Cá Archiereu au fostu cu adeveratu unu alu doilea Vasilie si Ioanu Chrisostomu, câci au adusu biseric'a sea la o pusetiune, de cari nici un'a din bisericile patriei nu se bucura; cá invetiatoriulu poporului seu, s'au jertfitu asiá dicendu dî si nópte, pentru de a respândí lumin'a invetiaturei in popórulu seu; cá românu in fine au fostu unulu dintre cei mai distinsi barbati ai natiunei nóstre! au fostu unulu dintre faptorii principali la urzirea asociatiunei transilvane pentru literatur'a româna si cultur'a poporului românu. Tóta averea sea au sacrificat'o in interesulu bisericei si natiunei sele; au sustienutu din propriele sele midilóce o multime de tineri pre la diverse ramuri de sciintie; au cumperatu mai multe cladiri maretie pre sém'a bisericei sele, prin trecerea si influinti'a sea in tóte clasele societâtiei statului si chiaru si a familiei domnitórie au redobenditu vechi'a nóstra metropolia; — insusi testamentulu seu este capu de oper'a multu regretatului si in eternu bine-cuventatului nostru archiereu; in fine tóta viéti'a sea, tóta dorirea sea, tóta aspirarea sea, erá menita binelui bisericesci si natiunei sele.

Acest'a au fostu marele Andreiu, neuitatulu nostru Archiepiscopu si Metropolitu Andreiu baronu de Siagun'a! Cu adeveratu acest'a póte dîce cu dreptu cuventu impreuna cu Pavelu in 1-a epistola câtra corint. c. 15 v. 10 despre sine: „Darulu lui in mine n'au fostu desiertu, ci mai multu au lucratu de câtu toti, inse nu eu, ci darulu lui Dumnedieu cu mine.“

Asia este, mai multu decâtu toti au lucratu! acest'a e unu adeveru nedisputaveru, pentru ca toti nu numai românii, ci si strainii; nu numai amicii, ci si nepretenii lui, in fine toti câti l'au cunoscutu, l'au veneratu si l'au admiratu pentru produsele sele cele in adeveru enorme.

Avutau in tóta viéti'a sea cá toti ómenii *mari, neprietini si calumniatori*, si de acei'a, cari *nu i-au resplatitu binele cu recunoscinti'a*; dara sa nu ne mirâmu de acést'a, ci mai vertosu sa ne aducemu aminte, ca insusi mântuitoriulu nostru, carele au facutu totu binele nému lui omenescu, au aflatu in locu de recunoscintia *calumnii*, in locu de multiamita *batjocuri*, si in fine *crucificare*! Dara dela cine? Dela *carturari* si *farisei*! Asia a fotu atunci, asia va fi totu-déun'a, poporulu e nevinovatu, carturarii si farisei complicii. Asiá este! dela inceputulu lumei adeverulu au fostu gonitu, dreptatea si caritatea persecutata. Nici ca se póte altu cum, câci a se iví in faci'a lumei fâra sfiala, se dejudeca de obrasnicia, pentru ca ómenii s'au dedatu a audì numai minciuni si maguliri, si nici cându primescu de bine, déca le spune cine-va adeverulu golu. —

Acést'a e viéti'a si acestea suntu faptele si suferintiele scumpului nostru Archiereu. Si óre nu merita lauda modulu unei asemenea vietiuiri? Da! suntemu indatorati a laudá astfeliu de caractere, si mândrindu-ne cu numele lui, sa ne opintimu a-i si eternisá vredniculu de tóta laud'a nume alu lui! Dara in ce chipu vomu puté noi ajunge acestu scopu? Prin ce ne vomu face demni a ne numí fiii lui, urmatorii lui? . . . . Sa urmâmu povetieloru lui, sa imitâmu esemplele lui, sa aperâmu si sustienemu cu barbatia cas'a zidita de densulu! Acést'a vomu poté, déca petrunsi de spiritulu iubirei vomu lucrá intru fric'a lui Ddieu, si astfeliu in consecintia ne vomu intr'uní si intielege totu-déun'a in interesulu binelui comunu, câci atunci numai vomu secerá fruptele intielepciunei, pentru ca: „inceputulu intieleptiunei este fric'a lui Ddieu; plinirea intieleptiunei este fric'a lui Ddieu, si cunun'a intieleptiunei este fric'a lui Ddieu, dice intieleptulu Sirachu c. 1.

Prin aceste pucine cuvinte indeplinindu-ne o sacra detorintia facia de barbatulu cu inim'a de auru, se rogâmu pre atotu puterniculu Ddieu, cá sa ne lumineze in tóta viéti'a nóstra, precum au luminatu si condusu pre iubitulu nostru parinte *Andreiu*, dicându din adenculu inimiloru nóstre: „Parinte sfinte, povetiuesce-ne la adeverulu teu, pre calea dreptâtiei si a temerei de tine, cá sa fimu fiii tei!“, iéra urmatorii nostri sa ne binecuvinte memori'a nóstra, precum noi a lui Andreiu prin cuvintele: „Lupta buna au luptatu, cursulu l'au implinitu, credinti'a au pazitu . . . . Aminu!

Dupa acést'a tinerimea scolara intonà o doiósa melodia: si cu acestea servitiulu divinu s'au terminatu.

Varietâti.

† *Nicolau Popoviciu* protopresvite
or. alu Orastiei in numele seu si a fi
Albertu si *Petru*, a ficeloru *Liontin'a D*
Emili'a, Corneli'a si *Mari'a*, a nepotiloru
mulus, *Remus* si *Cornelius Dobo*, a sore
Iosefa Rosoru, a cumnatei *Francisca Comanu* cu fii si ficele loru si a tuturoru celoralalti nepoti si nepóte — face prin acésta cunoscutu, cumca pré amata s'a socia, respective mama, bun'a, sora, cumnata **Agnes'a Popoviciu nasc. Rusu**, dupa unu morbu indelungatu in $^{29}|_{17}$ Decembre 1874 la $6^{1}|_{2}$ óre séra impartasita fiindu cu st. taine a reposatu in alu 52-lea anu etatei sale, éra a casatoriei pré fericite alu 36-lea. — Cu ochii scaldati in lacremi si cu anima sfasiata de durere cauta se ne supunemu si acestei dispusitiuni a provedintiei domnediesci. — Nea iubitu si a fostu iubita si stimata cu tóte ardórea a fostu singura nóstra fericire, dar' durere ca a debiutu se solvésca naturei pré de timpuriu tributulu. — Remasitiele pamentesci s'au inmormentatu in cemiteriulu besericei gr. or. din locu joi in $^{31}|_{19}$ Decembre a. c. la 3 óre dupa ameadiu. — Orastia in $^{29}|_{17}$ Decembre 1874. — In eternu memoria ei!!

Nr. 290 1874.

Concursu.

Pre bas'a decisiuni Venerabilulu Consistoriu archidiecesanu dto 19 Septembre a. c. Nr. 2214—901 B. la parochi'a gr. or. de a III-ea clasa in comun'a Margineni protopresviteratulu I alu Fagarasiului, se escrie prin acést'a concursu pâna in 20 Ianuariu 1875 st. v.

Emolumentele suntu:

Venitulu scolariu usuatu — dupa Epitrachilu, folosirea venitului din cintirimulu bisericei, si a cimiteriului de ingropatórie, si câte unu caru de lemne, si câte o dî de lucru (claca de véra,) dela tóta famili'a din parochia, — care tóte computate la olalta dau unu venitu anualu de 360. v. a.

Doritorii de a ocupá acésta statiune au de a-si asterne petitiunile loru instruate in sensulu Statutului organicu § 13 la subscrisulu pâna la terminulu de mai susu aretatu.

Fagarasiu, 16 Decembrie 1874.

In contielegere cu comitetulu
parochialu.
Petru Popescu m/p.
(1—3) Protopopu.

Nr. ppescu 259—1874.

Concursu.

Devenindu vacanta parochi'a gr. or. Latureni (Salciv'a de susu) protopresbiteratulu Lupsiei, pre bas'a parintiesci concesiuni cons. ddto 28|11 Nr. cons. 1117 1743|B. 1874, pentru ocuparea acestei'a se escrie concursu pâna la 30 Ianuariu 1875, cându va fi totu-odata si alegerea.

Emolumentele impreunate cu acestu postu suntu:

1. O jumetate de ferd. mica de câte o casa
2. O dî de claca dela o casa.
3. Folosinti'a cimiteriului cu pomi cu totu.
4. Stol'a usuata si pâna ací.

Doritorii de a ocupá acésta statiune, au de a-si tramite petitiunile loru instruate in sensulu Stat. nostru org. la subscrisulu pâna la terminulu susu dîsu. —

Offenbai'a in 16 Decembre 1874.

In contielegere cu comitetulu
parochiale.
Ioanu Danciu
(1—3) Adm. protop,

Anunciu.

Spre cumperarea de daruri pre Craciunu 'si permite subscrisulu a recomendá depositulu seu de

Marfuri de galanteria si jocu

cari au sositu acum, pre lânga asecurarea de pretiuri pre câtu numai se potu de eftine.

Iulius Pankiewicz.
palatulu Bruckenthal
2—3 piati'a mare.

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.**

Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 102. **ANULU XXII.**

Sabiiu in 24 Decembre 1874. (5 Ian. 1875.)

Sabiiu 24 Decembre.

Lumin'a cunoscintiei, resarita omeniloru aprópe cu doue dieci seculi nainte se serbéza in tóte pârtile locuite de români, junimea in diversele graduri de etate a inceputu dejá a simbolisá pre vestitorii bucuriei ceresci prin colindele sele.

Inse precându fragedii vestitori ai bucuriei alérga cu inocenti'a loru pre fetie din casa in casa, din diverse parti vinu nunciuri, cari insufla nelinisce, cari amarescu bucuri'a crestinului si i descopere ca pacea prevestita de angeri si bunavoirea intre ómeni se amana pre alte tempuri viitorie.

Si in adeveru, déca ascultâmu putienu cu luare aminte la vocile cele prosaice ale impregiurimiloru nóstre sociali si politice observamu ca organele audiului nostru sunt atinse mai numai de oscilatiunile neplacute a le miseriei poporului, de sarcinile cele noue ce au sa se incarce pre umerii dejá obositi, de mesuri, cari dupa natur'a loru au sa-i ingreuneze calea câtra egalitatea cea de multu dorita si in fine de crise politice, a câroru deslegare, sta ascunsa dupa celu mai nepetrunsu velu alu viitoriului.

Cându diurnale, despre cari tóta lumea sustiene ca stau aprópe de regimu, esprima dorintie: ca disolutiunea si apathi'a sa dispara si virtutile prin cari se póte salvá statulu sa reinvieze; cându mai departe in faci'a situatiunei celei critice sustienu, ca e vorb'a de salvarea statului nostru in lupt'a pacei, pre aren'a patriotica cá cetatieni buni si o punu pre acést'a in comparatiune cu planulu celu sângerosu, in a cârui suita suntu furiele resbelului; cându la totu pasulu ni-se amenintia cu catastrofe politice in si afara de statulu nostru: nu putemu sa nu ne punemu si noi intrebarea: cându va vení odata acelu tempu doritu, cându sa fia pre pamentu pace si intre ómeni buna voire?

„*Nulla salus bello, pacem te poscimus omnes*“ a dîsu anticulu poetu romanu, in dîlele acelui cesare Augustu, in care s'a facutu conscriptiunea cea memorabile, in urm'a cârei s'a intemplatu caletori'a cea si mai memorabile la cetatea numita *Cas'a-panei* séu Betleem in Iude'a. Omenimea sedusa de passiuni s'a facutu de atâtea ori surda si la vestirea angeriloru si la dorinti'a ce a capetatu espressiune prin geniulu poesiei antice pagâne.

Sî câtu aru fi de usióra implinirea predicerei si realisarea dorintiei citate, cându ómenii n'aru intunecá prin interese egoistice, prin interese de suprematisâri si de ambitiuni reu intielese radi'a luminei cunoscintiei, carea este data de susu sa stralucésca in mintile, si sa incaldiésca inimile omenesci.

Dara, cându acel'a, care se face pre sine esclusivulu locutiitoriu alu lui Christosu se dechiara pre sine, de aceea ce nu este datu nici unui muritoriu, de infalibilu, si voiesce sa subordineze tóta autoritatea de pre pamentu vointiei sele; cându prin acést'a provóca imperie intregi la lupte pentru neconturbarea ordinei in societatea omenésca: ce vomu dice despre acei ce din o iubire preocupata a esistintiei loru potu cadé in erórea nisuintiei de a subordiná, a suprime chiaru tóte elementele ce li se paru contrarie?

„*Nimic'a nou sub sóre*“ a disu modelulu intielepciunei, Solomonu, si déca punemu intr'o paralela tóte faptele ómeniloru, din vechime si din tempurile mai nóue si din presentu, ni vine a dice, ca le vedemu repetiendu-se cá intr'unu cercu vitiosu. Paralel'a acést'a ni deschide inse prospectulu celu posomoritu pentru viitoriu, in care se potu repetí multe, cari sa sémene cu neplacutulu trecutu.

In jumetatea nóstra a imperiului au sa se reguleze cestiuni economice si financiale, au sa se complaneze diferintie natiunali, are sa se aduca la votare adeveratulu simtiu patrioticu, au sa dispara preocupatiuni de casta si de privilegie. Aceste tóte suntu indispensabile. Aceste tóte trebuiescu curate si in câtu au lipsa de cura in modulu celu mai seriosu. Câci preste trei ani, respective doi ani, avemu sa pactâmu cu cealalta jumetate de imperiu din nou, carea póte nu are atatea parti gingasie, si carea descoperindu slabitiuni in partea nóstra se póte rapi de superioritatea ei spre a ne dictá conditiuni. O neintielegere intre ambe pârtile provenita din atari cause aduce slabirea intregului. Slabirea interna inse nici cându n'a fostu mai neoportuna de câtu in tempulu nostru, cându mai in fiacare coltiu alu Europei suntu cestiuni mari si vitali cu desosebire in orientu, in vecinatatea nóstra.

Scen'a cea sangerósa dela 7 octobre a. c. petrecuta in stradele *Podgoritiei* este o scanteia, carea inca nu s'a stinsu, comissiunile din partea Turciei si Muntenegrului n'au dusu la resultatulu doritu, diu causa ca turcii au mestegiugitu, cá sa nu dea satisfactiune montenegriniloru. Muntenegru este in ferbere mare si dupa cum asigura unele foi ferberea s'a estinsu si asupr'a Albaniei. In Serbi'a s'a schimbatu ministeriulu de une dile numaî pentruca celu demissiunatu nu erá aplecatu spre actiuni mari. Despre acest'a Serbia se susu-tiene ca aru fi aliata cu Romani'a, carea e maltratata de Pórta cu deosebire in afaceri de drepturi garantate prin stipulatiuni vechi.

Este scurtu resumatulu acest'a, dara destulu de chiaru pentru de a face invederata situatiunea si destulu de argumentatoriu de a ne aratá câtu este de necesariu cá in sinulu familiei nóstre celei mari a imperiului sa lipsésca ori ce disarmonia câtu de mica spre a fi totulu unu trupu si unu sufletu in momentele supreme ce eventualu se potu aratá.

Cu o óra mai inainte sa se adopere toti patriotii la o sincera intielegere fratiésca. Cu o óra mai nainte sa contribuie fia-care factoru din si in sfer'a sea, cá déca sórtea nu aru puté complaná pre calea pâcei diferintiele dimpregiurulu nostru, noi, celu putienu, sa ne asiguramu vetrele si familiele nóstre sub scutulu patriei nóstre, ìn carea sa ne intalnimu totudeun'a, dara mai vertosu la serbatórea acést'a vestitóre de pace pre pamentu, in cea mai deplina *buna voire.*

Articululu de lege XXXIII.

din anulu 1874

pentru schimbarea si intregirea articulului de lege V si a articulului de lege transilvanu II din anulu 1848.

(Urmare)

Sectiunea V.

Procedur'a la alegere.

§ 56. Pentru alegerile generali de ablegati prefige ministrulu de interne unu terminu de 10 dile astfeliu, ca dela publicarea in foi'a oficiale a ordinatiunei ce se va emite in acést'a causa pâna la diu'a din urma a terminului fipsatu, sa fia unu intervalu celu putienu de 30 dîle si dela terminarea alegeriloru pâna la deschiderea dietei sa fia celu putienu unu intervalu de 10 dîle.

In decursulu terminului de 10 dile prefiptu de ministrulu de interne trebuie sa se faca alegerile in tóte cercurile.

§. 57. Diu'a alegeriloru generali ce cade in decursulu acestui terminu de 10 dile, precum si dîu'a alegeriloru suplementarie o statoresce comissiunea centrale astfeliu, câtu alegerile generali pre teritoriulu unei si aceleiasi jurisdictiune séu orasiu sa cada intr'o dî, iérà la alegerile supletorie intervalulu dela primirea resolutiunei respective a casei ablegatiloru séu dela diu'a alegerei nesuccese pâna la inceperea alegerei nóue sa nu fia mai scurtu de 14 dîle si nu mai lungu de 24 dîle.

§ 58. La alegerile generali comissiunea centrale se intrunesce in diu'a ce urméza dupa publicarea rescriptului regescu de conchiamare in adunarea generale a jurisdictiunei respective; la alegerile suplenitórie in orasie in 3 dile, in alte jurisdictiuni in 8 dile dupa primirea provocârei din partea casei representative, la casu inse cându o alegere n'a succesu, indata dupa primirea raportului.

FOISIÓRA.

Biografi'a lui Georgiu Brancoviciu. Contele si Despotulu, si despre maritele fapte ale lui.

(Fratele Metropolitului Sav'a Brancoviciu, si Istoricului Serbiloru.)

(Urmare.)

Remanendu si acést'a fâra resultatu, deputatii nationali in contielegere au relasatu la Despotulu pre ieromanachulu Mitrofanu Popoviciu, Esarchulu patriarchalu, care dupa obositória solicitare n'a capetatu poftitulu respunsu dela curtea cesara. In starea acést'a cugetá Despotulu despre midilócele prin care s'aru putea ajutá si in urmarea cugetâriloru acelor'a a scrisu rugându-se de consiliarii imperatesci, cá sa-i medilocésca eliberarea. A scrisu de dóua ori si cardinalului Coloniciu, insa intâi'a óra a capetatu respunsu mai multu de superare, de câtu de mângaiere, iéra a dou'a óra i apromite, ca incâtu se atinge de eliberarea lui nu va intrelasá in câtu va putea a-i fi folositoriu la Majestatea Sea.

In anulu 1696 a venitu solu la curtea imperiala din partea imperatiei Moscove: nobilulu Cosm'a Nichiticiu. Intemplându-se pre tempulu acel'a si patriarchulu serbescu la Vien'a si convenindu cu disulu solu, i-a descoperitu pre largu despre retienerea Despotului, precum si despre alte trebi ale serbiloru, si fiindu solulu in 5 Iuniu a anului din susu in conferintia, a propusu intr'altele — pre limb'a latina — si acést'a:

„Se afla aici in prinsóre cutare Brancoviciu, Despotulu serbescu, cu care, precum si cu fratele seu Episcopulu, amu facutu cunoscintia inca in Moscov'a. Acel'a poftesce sa se véda cu mine dara nu cutéza a vení la mine. Deci déca amu aflatu gratia la Imperatulu me rogu, sa i se concéda a se vedé cu mine si eu nu voiu trece cu vederea a me laudá despre astfeliu de gratia la Maririle Sele Imperatii mei.

Solulu muscalescu a facutu adeseori in convorbirile sele cu consiliarii amintire despre Despotulu dicendu: Déca fapta rea in contr'a Majestâtiei Cesare n'a facutu Despotulu, me rogu, eliberati-lu. La astfeliu de rugare s'a datu solului intr'o conferintia acestu respunsu: Nihil mali fecit, sed ratio status sic requirit; adeca: Nimicu reu n'a facutu, dara asiá recere folosulu statului.

In tempii urmatori Petru celu mare Imperatulu Russiei, dupa ce a calatoritu prin multe tieri, intornându-se la tiér'a sea a venitu in modu secretu, sub numire de solu mare, cu mai multi boieri de ai sei, si la Vien'a unde primindu-se cu cea mai frumósa intempinare, a petrecutu vre-o câte-va septamâni acolo.

Despotulu care pururea cugetá la eliberarea sea, voindu a se folosí de intemplarea acést'a binevenita si neasteptata, a speratu fâra indoiéla, cum-ca prin provedinti'a lui Ddieu va aflá mare partinire si norocire si sie si patriei sele in asiá persóna mare; si pentru aceea a si facutu de scire despre sine la Marirea Sea, cum beliducii imperatesci séu din invidia pentru dignitatea de Despotu, séu din ura câtra marturisirea ortodocsa resariténa, séu pentru stingerea capeteniei serbesci, calcându tóte apromissiunile cele gratióse ale cesarului scrise in diplome, Despotulu de atât'a tempu este retienutu in prinsóre. Pre atunci ajungendu si patriarchulu la Vien'a, si contielegendu-se cu Despotulu au datu in scrisu o scurta rogare lui Petru pentru inalt'a sea medilocire; in câtu se atinge de Brancoviciu asiá s'a rogatu:

„Asemene si in custodia retienutulu celu de acum Georgiu alu II dupa cognume dîsu Brancoviciu, tragendu-si viti'a din famili'a Despotiloru si a Branconiciloru, dupa eliberarea sea sa fia repusu in dignitatea de Despotu, dupa mostenirea strabuna a patriei, dimpreuna cu tóte legile si datinile vechi precum bisericesci, asiá si mirenesci, care au fostu la resaritu si sub stapânirea serbésca mai vertosu, ca in mostenirea mai susu dîsa a predecesoriloru sei, inca mai nainte a fostu intaritu dela Augustissimulu Cesare alu Romei Leopoldu I cu diploma autentica si cu apromissiunea Cesara prin manifestulu provocatoriu, dupa cum din copiile A. si B. alaturate mai chiaru se póte vedé.“

(Va urmá.)

Cu acést'a ocasiune comissiunea centrale face dispositiunile ce suntu de lipsa pentru alegere si alege pentru fia care cercu electoralu spre conducerea alegerei unu presiedinte, notariu si substituti dupa cum recere numerulu.

§ 59. In cercuri, in cari numerulu alegatoriloru nu trece preste 1500 se institue un'a delegatiune scrutinatória sub presidiulu presiedintelui electoralu. In casulu acest'a trebuie sa se aléga unu presiedinte electoralu, unu presiedinte substitutu, unu notariu si unu notariu substitutu.

Pentru cercuri, in cari numerulu alegatoriloru trece preste 1500, trebuie sa se institue doue delegatiuni scrutinatórie; in casulu acest'a suntu de a se alege afara de presiedintele unei delegatiuni scrutinatórie, inca presiedinte pentru delegatiunea scrutinatoria, doi presiedinti substituti, doi notari, doi notari substituti.

Pentru cercurile acele inse, in cari numerulu alegatoriloru trece preste 3000, comissiunea centrale póte sa institueze trei delegatiuni si in casulu acest'a suntu de a se alege afara de presiedintele electoralu inca doi presiedinti in delegatiuni si doi, eventualu trei presiedinti substituti, trei notari si doi, eventualu trei notari substituti.

Presiedintii si notarii pentru delegatiunile scrutinatorie ii imparte comisiunea centrale, carea mai decide inca, ca care presiedinte din delegatiuni are sa substitue pre presiedintele electoralu cându acest'a este impedecatu. Impartirea presiedintelui si notariului substitutu este lucrulu presiedintelui electoralu.

§ 60. In cercuri mestecate denumesce pre presiedintele electorale comissiunea centrale a acelei jurisdictiuni, care dà contingentulu celu mai mare de alegatori in cerculu mestecatu, iéra pre notariu lu deléga comissiunea centrale a acelei jurisdictiuni, de care se tiene numerulu celu mai micu de alegatori din cerculu mestecatu si in casulu cându intr'unu atare cercu-mestecatu cadu doue jurisdictiuni orasienesci, alege fiacare din trenséle unu membru in delegatiunea scrutinatória, dintre cari unulu pórta oficiulu de notariu.

§ 61. Comunitatile séu pârtile urbane din cerculu electoralu se impartu intre delegatiunile scrutinatorie prin comissiunea centrale, ordinea votarei intre acestea o statoresce totu comissiunea centrale pentru fia-care delegatiune, inse asia, cá alegatorii locului unde se seversiesce actulu de alegere sa voteze totudéun'a mai ântâiu.

§ 62. Despre dispositiunile facute in sensulu §§ 59. 60 si 61 publica comissiunea centrale in limb'a oficiale a statului si dupa cum va fi de lipsa si intr'alta limba folosita de mass'a poporului o insciintiare, in care aduce la cunoscintia numele presiedintiloru electorali si a notariloru, ordinea in votare a comuneloru, respective a partiloru urbane, si alte dispositiuni ce trebuie a se observá la alegere.

Acést'a insciintiare trebuie sa se tramita fia-carui orasiu si fia-carei comunitâti din cerc. de alegere si antisti'a este indatorata, a o publicá celu putienu cu 3 dile inainte de alegere in modulu usitatu.

§ 63. Presiedintele electoralu si delegatiunalu nu póte fi alesu deputatu in cerculu, in care presiede la alegere séu la scrutiniu.

§ 64. Din partea fia-carui magistratu orasienescu si a fia-carei antistie comunale trebue sa se denumésca pentru loculu de alegere doi membri, mai departe din partea fia-carui candidatu prin barbatii de incredere ai aceluia câte unu locuitoriu din acelu orasiu séu acea comunitate, cari voru fi detori a controlá identitatea alegatoriloru pre câtu tempu, votéza locuitorii acelei orasiu séu acelei comune.

§ 65. Alegerea se face la loculu de alegere, fia votarea inaintea unei séu multe delegatiuni.

Ordinea comunitatiloru séua pârtiloru urbane, si delegatiunea, la care suntu impartite, trebuie sa se aduca la cunoscintia prin publicatiuni ce se voru afige inaintea localului de votare si la mai multe locuri in comune.

§ 66. Déca presiedintii séu notarii delegatiunei suntu impedecati a veni, presiedintele electoralu suplinesce delegatiunea scrutinatoria din sirulu substitutiloru alesi de câtra comissiunea centrala.

Déca alegatorii, cari propunu unu candidatu de deputatu, n'au numitu barbati de incredere séu delegatii comunei nu se infatisiéza la alegere, presiedintele electoralu substitue atunci pre altii in loculu loru.

§ 67. Conducerea alegerei, sustienerea ordinei si tóte dispusetiunile câte trebue sa se ia spre acestu sfersitu, este lucrulu si datorinti'a presiedintelui, densulu dispune de organele politiei comandate pentru sustienerea ordinei si la casu de lipsa si de poterea armata.

Lucrulu si datorinti'a presiedintiloru dela delegatiunile scrutinatórie. este a aduná voturile alegatoriloru ce suntu impartiti loru; a decide asupr'a esceptiuniloru ce se potu face contr'a voturiloru si a supraveghiá sa se sustiena ordinea in localulu de votare alu delegatiunei si in impregiurulu celu mai de aprópe alu acestui'a; spre scopulu acest'a póte sa dispuna — raportandu indata la presiedintele electoralu si de poterea armata.

In casu de lipsa ei potu sa sisteze votare pre unu tempu; cându trebue sa se incépa de nou votarea intr'o delegatiune, decide presiedintele electoralu si acest'a are esclusivu dreptulu sa intrerumpa alegerea si sa raporteze despre acest'a la comissiunea centrale. (Va urmá.)

Sabiiu 18 Decembre 1874.

Binevoiti On. D-le Red. a dá locu in pretiuitulu d-vóstre diuraiu „Telegr, Rom.“ urmatóreloru orduri:

(Multiamita publica.) Dupa cum s'a anunciatu in nr. 98 alu „Telegr. Rom.“ societatea de lectura dela seminariulu andreianu a arangiatu o „Festivitate literaria“ in sér'a de (12|24 Decembre a. c.) Acésta séra ori din ce punctu de vedere considerata, a fostu sî va fi unulu din cele mai insemnate momente in viéti'a societâtiei nóstre de lectura. Din punctu de vedere istoricu: de o parte ni s'a repredusu in spiritu bucuri'a generale din 12|24D. 1864. diu'a reinvierei „Vechiei nóstre metropolii, de alta parte a sositu Escelenti'a Sea Par. Archi-Episcopu sî Metropolitu *Mironu Romanulu* in midiloculu fiiloru sei sufletesci, spre a primí cârm'a Eparchiei Sele. Ceea ce inse ne radica in culmea bucuriei in acésta séra fù ca, avurâmu onóre a salutá in midiloculu nostru pre Prea S. Sea Par. Archi-Episcopu sî Metropolitu Mironu, impreuna cu elit'a inteligentiei nóstre din Sabiiu sî giuru, sî cu unu numeru considerabilu de bravi rom, Salisteni, Resinareni etc. Semnu din partea Escelentiei Sele, despre iubirea sî ingrigirea, ce are facia de tenerimea pedagogico-teologica, semnu din partea inteligentiei, ca ajuta ori-ce intreprindere a teneriloru, si cumca le jace la aníma progresulu generatiunei june, semnu din partea braviloru Selisteni si Resinareni ca se interesédia de totu ce e nobilu.

Din punctu de vedere materialu: venitulu in favorulu fondului bibliotecei a fostu 122 fl. sî 80 cr. v. a.

Suvenirile sî folóséle acestei seri suntu atâtu de multe sî afundu taietórie in viéti'a societâtiei nóstre; incâtu nu suntemu in stare a multiamí P. T. on. publicu, care a binevoitu a ne onorá cu presentia, precum si cu contribuirile marinimóse. Sa ne fia deci permisu in semnu de recunoscintia si multiamita a publicá numele P. T. on. domni sî dómne, care au binevoitu a contribuí cu acésta ocasiune in favorulu fondului bibliotecei.

Escelenti'a Sea Par. Archi-Eppu sî Metropolitu Mironu Romanulu 40 fl. v. a. Par. archim. Nicolau Pope'a 5 fl., Il. Sea Elia Macelariu 5 fl. v. a., Il. Sea Iacobu Bolog'a 1 fl. 10 cr, Il. Paulu Dunc'a 1 taleru, Il. Sea Andreiu Popu vicariu 2 fl. v. a. Ioanu Hani'a dir. sem. 2 fl. Gregoriu Mateiu comerciante 4 fl. Georgiu Mateiu 2 fl. Ioanu Pop'a adv. 3 fl. Dr. Borci'a 2 fl. Ioanu Badila 2 fl. Naumu Nast'a 2 fl. D. Verindeanu 2 fl. Antonu Bechnitiu 2 fl. Moise Tom'a 2 fl. Nicolau Fratesiu secret. 2 fl. Demetriu Comsi'a 2 fl. Ioanu Popescu prof. sî conducatoriu 1 fl. D. Bardosi 1 fl. e. capit. Stezariu 1 fl. Dn'a Racuciu 1 fl. Georgiu Macelariu 1 fl. d. capitanu Stanislau 1 fl. D. Petri 1 fl. Petrescu 1 fl. I. Nadesianu 1 fl. Victoru Pope'a 1 fl. Ioanu Miheltianu 1 fl. G. Urdea 1 fl. Parochu Bratu 1 fl. Dr. Almasianu 1 fl. Nicol. Popu 1 fl. Par. adm. Mircea 1 fl. Mircea parochu 1 fl. Doctoru Olariu 40 cr. Elia Popu 1 fl. Stefanu Paulu 1 fl., urmédia bravii Salisteni: Bârza 2 fl. N. Trónca 1 fl. Ioachimu Munténu 1 fl. I. Comsi'a 1 fl. Crutiu 1 fl. Nicol. Peligradu 2 fl. Blotiu 1 fl. Al. Steflea 1 fl. Iordace Rosc'a 1 fl. Nicol. Wartea 1 fl. Oprea Pop'a 1. Ioanu Comsi'a jun. 1 fl. Bucuru Cristea 1 fl. Dumitru Comsi'a 50 cr. Nicolau Herti'a 50 cr. Bucuru Cupu 30 cr. Sum'a totala 122 fl. 80 cr. Erogatele 9 fl. 80 cr. Venitu curatu 113 fl. v. a.

Pre lânga aceste rogâmu pre P. T. domni sî dómne, cari ne-au onoratu cu presenti'a sî cu contribuirile marinimóse, a primí din parte-ne cea mai profunda multiamita, asecurându-i ca contribuirile P. T. domnieloru sele le vomu folosí intru procurarea midilóceloru, pentru inaintarea in cultura cá asiá sa potemu fi folositori bisericei, scólei sî natiunei. Nu potemu a nu aduce cea mai profunda multiamita M. On. d. Const. Stezariu pentru ofertulu de 9 fl. 36 cr., cu cari ne-a spriginitu cu ocasiunea iluminârei seminariului, asemenea si S. Sele Par. spirituale seminariale pentru sum'a de 3 fl. 12 cr.

Suntemu cu tóta stím'a,

Pentru societate:
Ioanu Germanu m. p.
cl. an. III not. cor.
Zevedeiu Muresianu m. p.
Cassariu.

Saliste, 21 Decembre st. v. 1874.

Vestitulu talhariu Ioanu *Daianu* e prinsu si se afla in mânile judiciului cerc. reg. din Saliste.

Gendarmeri'a de aici puse mân'a pre acestu lotru la 20 Decembre 1874 5 óre dupa amédi intr'o casa a unui particulariu din Tilisc'a.

In momentulu cându s'a vediutu acestu facatoriu de rele ocolitu de gendarmi s'a incercatu a descarcá nóue puscaturi dintr'unu revolveru cu 6 guri, si noroculu voí cá sa nu se intemple nici unu periculu pentru bravii gendarmi, carii se aflau postati in locu si carii avura curagiulu de a-lu prinde; numai mantalele la doi dintre ei, fura gaurite de giulelele revolverului si la unulu tasc'a de patróne.

Vediendu-se tâlhariulu dupa tóte staruintiele sele d'a scapá, reu strimtoratu, in urma s'a predatu in mânile gensd'armiloru aruncandu armele dela sine.

In possesi'a lui s'a aflatu unu revolveru de 6 focuri, unu iataganu turcescu mare ascutitu si bagatu in téca.

La prinderea lui au escelatu gendarmii Samuelu *Filk Keresztes* Iános, *Székely Sándor* si Michaelu *Balthes* si unu particulariu din Tilisc'a Simeonu *Fracea*, carele, — fiei onóre — dintr'o multime de barbati din Tilisc'a, ce stetea cu mânile in sinu la priveliste in departata, numai singuru s'a aflatu a intrá in focu cu gendarmii.

Aru fi de doritu cá in contr'a acestui talhariu, carele a facutu multe blastematii atâtu in Transilvani'a, câtu si Romani'a mica, prin Tergulu-Jiiului si judetiulu Craiovei, si carele a scapatu si esitu din temnitiele *Belgradului, Mercurei Sabiiului, Craiovei,* si mai pre urma din arestulu *Salistei,* — aru fi de doritu, cá judecatoriloru sa li se lase mâna libera de a intrebuintiá midilóce mai aspre in contr'a lui, nu cá acelea, cari le provede legea cea umana de acum, si carea nu corespunde pre deplinu impregiurâriloru nóstre sociali si locali, spre a imblândí cu forti'a naturi selbatece de categori'a acestui blastematu de talhariu. *Δ.*

Varietâti.

⁂ **An'a Leonoviciu**, proprietarésa, in numele seu si alu sociului seu **Ioanu Leonoviciu**, respective tata crescatoriu, in numele fiiei sale **Anastasi'a** maritata **Tosi** in numele ginerelui seu **Moise Tom'a** archivariu la Consistoriulu archidiecesanu gr. orient., cu anim'a franta de dorere aduce la cunoscinti'a tuturoru rudeniiloru si cunoscutiloru trist'a scire despre mórtea prea iubitei sale fice, respective sora, si cumnata: **Sabina Pop'a Mihailu**, carea in urm'a infricosiatului morbu Difteritis, dupa suferintie de trei dile, a repausatu la 1 Ianuariu 1875 (20 Dec. 1874 :) la 3½ óre dupa amédiadî, in fraged'a etate de aprópe 14 ani.

Remasitiele trupesci ale adormitei se voru inmormentá Dumineca in 3 Ianuarie 1875 st. n. (22 Decembre 1874 st. v.) la 3 óre dupa amédi in cimiteriulu gr. or. din Suburbiulu Iosefinu.

Sabiiu in 21 Decembre 1874.

Raportu comerciale.

Sabiiu 5 Ianuariu n. Grâu 4 fl. 67 xr. frumosu, 4 fl. 33 xr. mestecatu, 4 fl. — xr. cualit. infer.; secar'a 3 fl. 40 xr. pâna 3 fl. —; - - orzu fl. 3; ovesu 1 fl. 60 pâna 1 fl. 33 xr.; cucuruzu (porumbu) 3 fl. — xr.; cartofi 1 fl. 20 xr. galét'a austriaca.

Cânep'a — fl. maj'a.

Lintea 6 fl — xr.; mazarea 6 fl. — xr., Fasolea 6 fl. 67 xr.

Fenu legatu — fl. 85, nelegatu — fl. 80 xr., paie lungi 60 xr., scurte 50 xr, maj'a.

Lemne de focu 8—9 fl. stang. austr.

Carnea de vita 18—20 cr. p., de porcu 28 xr. Unsórea 79 xr. pâna la 1 fl. 20 cup'a.

Burs'a de Vien'a.

Din 19/31 Decembre 1874.

Metalicele 5%	69	80
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	75	15
Imprumutulu de statu din 1860 ...	111	—
Actiuni de banca	1000	—
Actiuni de creditu	335	75
London	110	45
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	77	25
„ „ „ Temisiorene	76	—
„ „ „ Ardelenesci	75	75
„ „ „ Croato-slavone	80	—
Argintu	105	—
Galbinu	5	29
Napoleonu d'auru (poli)	8	89

Edictu.

Mari'a Ioanu Saniutia din Tiantiari, care in 14. Fauru 1873. au parasitu cu necredintia la o luna dupa cununie pre legiuitulu ei barbatu George Neguliciu totu din Tiantiari nesciindu-se de atunci neci pâna astadi loculu ubicatiunei ei, se citéza prin acést'a, cá in terminu de unu anu sa se presenteze la Scaunulu protopopescu mai josu subcrisu, câci la din contra procesulu divortialu incaminatu de barbatulu ei, se va pertractá si decide in absenti'a ei.

Brasiovu, in 29. Noembre 1874.

Scanulu tractului protopopopescu gr. or. I-iu alu Brasiovului cá foru matrimonialu.

Iosifu Baracu,
protopopu.

2—3

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

☞ **Din caus'a SS. Serbatori ale Nascerei Domnului dâmu Nrulu acest'a numai pre jumetate de cóla.**

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Dumineo'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 103. ANULU XXII.

Sabiiu in 29 Decembre 1874. (10 Ian. 1875.)

Escelenti'a Sea Inaltuprésântitulu P. Archieppu si Metropolitu Mironu Romanulu a plecatu Vineri, cu trenulu de sér'a, la Aradu.

Sabiiu 28 Decembre.

Cu acestu nru incheiâmu anulu ce se termina sî pentru noi Marti nóptea la ór'a a dóue-spre-diecea. Incheiâmu inse pentru cá sa incepemu anulu viitoriu cu speranti'a, ca dóra, dóra, in colónele anului viitoriu vomu fi in pusetiune de a inregistrá mai multe bune cá in anulu ce se pregatesce a intrá pentru totu-dé-un'a in eternitate.

Dorinti'a acést'a esprimendu-o ne intórcemu la cele ce ne oferescu evenemintele din tempulu presentu, cu care nu noi, ci evenemintele, incheia anulu, séu trecu din anulu acest'a in cel'a-laltu.

Mai aprope de noi sta convocarea conferintiei natiunale, la carea luà initiativ'a de asta-data clubulu clusianu. Inteligint'a româna din comitatulu clusianu si-a castigatu prin acestu pasu unu meritu nedisputabilu sî pentru natiune sî pentru patria. Ea este petrunsa de sterilitatea politica româniloru ardeleni de pàna acum sî voiesce cá acesti'a sa caute punctulu, din care procedendu sa se puna nai'a cea prunduita iéra si in miscare, pentru cá sa póta ajunge la tient'a dorita. Ceea ce a dîsu dens'a, adeca inteleginti'a clusiana prin organulu seu, cugetâmu ca va aflá viu resunetu in inimile conatiunaliloru nostri, cugetâmu ca celu putienu va dá ansa cá sî alte cluburi sa pasiésca in publicu cu parerile loru, séu celu putienu cu reflessiunile loru; pâna acum inse abiá amu vediutu nisce observâri, cari sémena mai multu a avertisemente, pentru ca au cutediatu clusienii a vorbí in publicu fâra licenti'a „infalibilitâtiei providentiali.“

Prin simple negatiuni nu potemu sperá altu-ceva decâtu ca nu preste multu tempu sa ne vedemu ingropati in o negatiune generale, carea sa ne nege sî dreptulu de esistintia. Lucru firescu. Pentru ca dela 1864 incóce nu vedemu in viéti'a nóstra natiunale decâtu negatiuni sî intrerumperi de ale acteloru nóstre natiunali. La 1872 ne bucuramu ca conferinti'a de atunci din Sabiiu va prinde firulu torsu de congresele nóstre natiunali de mai nainte; inse afara de actulu celu memorabilu, cunoscutu sub numele „Caus'a româna la 1872,“ nu amu mai vediutu nimic'a, nici memorabile pentru analele nóstre, nici folositoriu pentru natiunea sî patri'a nóstra. Si pâna cându nu vomu fi in legatura cu anteactele nóstre seversimu pecatulu celu mai mare câtra noi insine, ne negâmu noi insine continuitatea esistintiei nóstre.

Salutâmu dara initiativ'a facuta de clubulu clusiann cá o ocasiune de desamurtire sî de unu pasu câtra o incercare nóua de a luá in mâna si a continuá firulu vietiei nóstre constitutiunali.

Câci altcum stându desolati cá pâna ácum, cum 'si póte imaginá cineva aflarea firului ariadnicu in labirintuln politicu inaintea cârui sta patri'a intrégа?

Agoni'a partideloru din diet'a Ungariei infatisiédia astadi, cându inca abiá se incepu pregatirile pentru alegerile viitórie unu feliu de chaosu. Cu câtu va fi acest'a mai greu de petrunsu cându alegerile voru agitá totu tienutulu Ungariei sî Transilvaniei. Cu siguranti a neclatita nu potemu scí nici noi, precum nu sciu nici cei ce pórta sórtea tierei adi in mânile loru, inaintea câroru constelatiune ne potemu trezí mâne poimâne. Nu potemu scí, pentru ca mai este unu factoru fórte considerabile sî ponderosu, dela care aterna sórtea tierei, celu alu finantieloru, cari déca nu se voru poté aduce la o stare mai buna voru provocá modificâri esentiali in modalitatea administratiunei statului. Totu ce potemu scí este ca eventualitatea unei majoritâti a stângei nu este binevediuta dincolo de Lait'a, in asiá numit'a Cislaitani'a.

Sciinti'a acést'a nu ni usiurédia, din contra ingreunédia, prevederile in viitoriulu dela spatele unei eventualitâti cá cea anuntiata. Sciinti'a acést'a ne-aru puté aduce, celu multu, la supositiuni pâna despre o suspensiune a parlamentarismului cu sustienerea unui status quo coloratu bine cu coloratura aristocratica-feudale.

Noi nu ni potemu cugetá ce-va mai reu pentru români decâtu eventualitatea acést'a, dara ea aru fi cu atâtu mai rea cându ne-aru gasí imprastiati, fâra de celu mai micu mijlocu de orientare.

De aceea incâtu ne va fi cu potentia noi trebuie sa prevenimu cu desamurtiél'a nóstra eventualitâtile aceste, câci unele presemne se ivescu dejá sî prevestescu déca nu sosirea, celu putienu, possibilitatea celoru atinse mai susu.

Asiá este intre alte scirea din Neoplant'a, ca procurorulu superioru Kozma, calcându tipografi'a diurnalului „Zastava“, organulu serbului cunoscutu, Miletici, a aflatu mii de esemplare de brosiuri serbesci sî romanesci, cari predica in modulu celu mai infuriatu rescularea serbiloru sî româniloru din Ungari'a. O fóia din Vien'a se folosesce de ocasiune sî imputându oficiului esternu austro-ungurescu negligintia pré mare in Orientu, denuncia pre serbi sî pre români ca gravitéza, cei dintâiu spre Belgradu sî cei din urma spre Bucuresci, pre cându aru trebuí cá popórele cele mici dela Dunarea de josu sa incline spre Austro-Ungeri'a Datele aceste, sa gândimu numai câtu de putienu asupr'a lucrului, contienu titluri de ajunsu, mai cu séma déca se afla sî ómeni, carii li dau óre-care substretu, de a face locu unei suspensiuni parlamentare, carea, dupa ce va fi intratu odata, vomu vedé ca parlamentarismulu, câtu este de nefavorabilu astadi pentru noi, totu-si e mai bunu decâtu o administratiune fâra de densulu.

Asemenea se vede ca au cugetatu si Cechii, cari in tempulu mai nou discutara cu interesu mare participarea séu neparticiparea la diete si in senatulu imperiale, desi pâna acum, fâra de a ajunge la resultatulu intrarei in senatulu imperiale.

Conferinti'a federalistiloru, de carea se vorbesce prin diurnale ca e convocata pre 22 si 23 la Vien'a, abiá va puté impedecá pâna in sfersitu pornirea cea nóua. initiata de „cechii juni“, pentru ca factorii, cari dau adi tonulu dincolo de Laita, nemtii, nu se impaca cu ide'a federalismului nici odata, dîçendu ca prin acest'a imperiulu austro-ungurescu aru devení unu statu *slavicu.* Nemtii, nu numai cei din Cislaitani'a, dara si cei din Ungari'a, tienu fórte multu la dualismulu de astadi. In representanti'a comunale din *Pojonu* dicea unu membru in siedinti'a dela 4 Ianuariu st. n. la ocasiunea desbaterei asupr'a infiintiârei unei partide nóue „cetatiene“: „Ungari'a nu póte esiste fâra de Austri'a si Austri'a nu póte esiste fâra Ungari'a. Eu voiu sa remanu neamtiu ungurescu, dara nici odata nu voiu sa me facu unguru *prusescu* séu chiaru *rusescu.*“ Cuvintele aceste de si nu au esitu din gur'a unui diplomatu, caracteriséza credeulu politicu alu nemtiloru si indigitéza totu odata unu viitoriu, carele a devenitu o sperantia negativa, o temere politica, care nu voimu a o esplicá mai de aprópe.

Austro-Ungari'a a fostu si de alte dati in crise mari si a trecutu preste densele. Ea va trece si acum si póte fâra de a fi constrinsa la mesurile supuse. Acest'a inse nu dispenséza pre romani de a lucrá in interesulu loru.

De aceea reintorcendu-ne iéra la initiativ'a clusianiloru, noi numai in privinti'a modalitâtiei pentru convocare amu avé sa reflectâmu, ca aceea aru fi bine sa se faca in modulu usitatu la conferintiele de pâna ací, prin metropolitii nostri, si numai déca acesti'a aru deprecá, din cause ponderóse, atunci sa ne gandimu la alta modalitate.

Cetimu in „Pressa“ urmatoriele:

„O corespundiutia particulara din Parisu ne comunica ca societate geografica internationala din acestu orasiu a tienutu acum câte-va dile siedinti'a sea anuala, la care au fostu invitati sa ia parte si cei duoi delegati ai guvernului romanu, dnii dr. Obedenaru si Vrana. In scurta alocutiune facuta de presiedintele societatii, si in care s'a facutu alusiune la congresulu geograficu ce va avea locu in primavér'a anului viitoriu, d. presiedinte a mentionatu cu satisfactiune si pe Romani'a printre tierile cari s'au grabitu a-si tramite o representatiune in sinulu Congresului.

La 10 Decembre, aceasi societate a datu unu banchetu in onórea aniversarii anului alu 5-lea alu fondatiunei sele. La mésa, care se compunea de 300 óspeti dintre persónele cele mai eminente din Francia si din strainatate, d. Vrana, delegatulu Romaniei a fostu pusu la stanga dlui vice-amiralu baronu de la Roncière, presiedintele societâtii, care avea la drépta sa pe A. S. comitele de Paris.

La finele banchetului, dupe primulu toastu radicatu de presiedinte in onórea maresialului Mac-Mahon, s'au pronuntiatu doue alte discursuri de d. Levasseur, membru alu Institutului, si de d. Meurant, directoru la ministeriulu afaceriloru straine, ambele in onórea societatii geografice. Presiedintele Societatii a binevoitu a incredintiá dlui Vrana onórea de a purtá unu toastu pentru Congresulu geograficu si natiunile cari voru figurá intr'insulu si acesta s'a grabitu a se achita de missiunea sea pronuntiându câte-va cuvinte bine simtite si aducendu unu omagiu de recunoscintia Franciei, in capital'a cârei'a se va intruní congresulu.

D. dr. Obedenaru erá si d-sea presinte la acésta serbare. Printe personagiele mai marcante dintre asistenti se observá d. duce de Lesseps, celebrulu creatoriu alu canalului de Suez.

Articululu de lege XXXIV.

din anulu 1874

pentru schimbarea si intregirea articulului de lege V si a articulului de lege transilvanu II din anulu 1848.

(Fine.)

Sectiunea VI.

Procedur'a la alegere.

§. 68. Alegatoriloru nu li este iertatu a se infatisiá la conscriere séu la alegere cu arme séu cu bâte.

§. 69. Presiedintele electoralu deschide actulu de alegere la scaunulu cercului, in dîu'a prefipta si la loculu hotaritu la 8 óre diminéti'a.

§. 70. Fia-care alegatoriu din cerculu de alegere póte propune unu candidatu de deputatu; acést'a candidatiune trebuie sa se predea in scrisu presiedintelui electoralu, care o póte primí la loculu si tempulu ce-lu va determiná elu si in dîu'a ce premerge alegerei; celu multu inse o atare candidatiune trebuie sa se substérna presiedintelui electoralu cu o diumetate de óra inainte de a se deschide alegerea.

Totu intr'unu tempu cu acésta candidatiune trebuie sa se desemneze pentru fia-care candidatu unu barbatu de incredere in fia-care delegatiune scrutinatória; candidatoriulu póte inse sa desemneze pentru fia-care delegatiune si doi barbati de incredere.

La dorinti'a candidatoriului trebuie sa-i se dea acestui'a o adeverintia despre candidatiunea substernuta.

§. 71. Déca inse intr'o diumetate de óra dupa deschiderea alegerei s'a candidatu numai unu individu, presiedintele electoralu dechiara alegerea de incheiata si pre individulu respectivu de deputatu alesu la dieta.

Déca la tempulu seu s'au propusu mai multe persóne de candidati si 10 alegatori ceru votisarea, presiedintele este indatoratu a dispune acést'a si in acestu casu, votisarea are sa se incépa inaintea delegatiunei esmise, diminéti'a la 9 óre si sa se continue neintreruptu.

§. 72. Unu esemplariu autenticu din list'a electorale trebuie sa fia cu ocasiunea alegerei in mânile delegatiunei scrutinatórie.

§. 73. La alegere numai acei'a au dreptu sa voteze, cari se afla in listele electorali si numai in acelu cercu, in care suntu inscrisi.

Nici unui'a dintre cei inscrisi in listele electorali nu i se póte denegá votarea.

§. 74. In localulu unde se votéza potu sa fia de facia numai delegatiunea scrutinatória, barbatîi de incredere, oficialulu administrativu si cancelistii renduiti lânga notariu, afara de acesti'a, pre câtu tempu votéza alegatorii unui orasiu séu comune, membrii delegati din partea antistiei comunale respective si locuitoriulu din comuna desemnatu de barbatii de incredere ai candidatului si in urma alegatorii chiemati la votisare.

§. 75. Comunele séu pârtile orasienesci suntu a se admite la votare in ordinea statorita de comissiunea centrale, iér' alegatorii din o comuna séu din o parte orasienésca separatu, dupa cum votéza pentru unulu séu altulu candidatu.

La comun'a dintâiu decide prin sortitura presiedintele delegatiunei, ca alegatorii cârui candidatu sa vina mai intâiu la votare. La comunele urmatórie au pre rendu cei ce votéza pentru unu candidatu intaietatea.

Acei alegatori cari nu se infatisiéza la votare, cându dupa ordinea statorita vine rendulu la comuna séu partea urbana a loru, potu sa-si dee votulu loru dupa cei-lalti alegatori.

§. 76. Alegerea se face publice si cu graiulu. Comun'a séu partea urbana, de care se tiene votantulu, numele si votulu votantului se inscriu numai de câtu in cól'a rubricata.

§. 77. Nu este iertatu a indreptá pre alegatoriu dandu-i directiune si svatuindu-lu ca ce sa faca; numai presiedintele delegatiunei scrutinatórie póte sa puna alegatoriului intrebâri sî si acest'a numai intre marginile chiamârei sele.

Pre celu ce gresiesce contr'a acestei regule, 'lu provóca presiedintele la ordine, in casu de repetire 'lu póte indepartá si-lu suplinesce, déca e de lipsa prin altulu.

Asupr'a intrebâriloru ce se ivescu pre tempulu votisârei decide presiedintele delegatiunei pre respunsabilitatea sea ascultându (mai intâiu) pre membrii din delegatiune.

§. 78. Nu e validu votulu, déca nu are sensu séu déca se póte interpretá in diverse moduri séu déca nu s'a datu unui'a dintre candidatii de deputatu.

Déca sub unu nume de familia se afla numai unu candidatu, atunci nu se póte considerá de nevalidu votulu, pentru ca nu s'a spusu bine séu nu s'a numitu de locu, precându nici atunci, cându votulu se póte statorí fâra nici o indoiala pentru unulu dintre candidati.

§. 79. Déca in decurgerea alegerei se ivescu atari pedece, pentru cari alegerea nu se mai póte continuá regulatu, atunci séu presiedintele electoralu séu presiedintele delegatiunalu póte sa suspinda alegerea pre respunsabilitatea sea, celu din urma inse numai prelânga insciintiarela momentu câtra presiedintele electoralu.

§. 80. Déca votarea suspendata nu se va poté continuá nici chiaru dupa dóue óre, presiedintele electoralu intrerumpe alegerea facându despre acést'a insciintiare la comissiunea centrale.

Comissiunea centrale prefige in intielesulu §. 57 din legea acést'a unu terminu nou.

§. 81. Déca in decursulu alegerei se retragu toti candidatii afara de unulu si arata espresu acést'a intentiune presiedintelui electoralu respectivu, in persóna séu intr'o dechiaratiune scrisa si subscrisa de mân'a propria, atunci candidatulu ce a remasu fâra rivali se dechiara de deputatu dietalu.

Retragerea candidatului trebuie sa se petréca la protocolu.

§. 82. Déca nice unulu dintre candidati n'a intrunitu majoritatea absoluta de voturi, atunci se face intre cei doi candidati, cari au capetatu relativu cele mai multe voturi, alegere nóua, pentru care comissiunea centrale prefige dupa § 57 din acést'a lege unu terminu nou.

De majoritatea absoluta a voturiloru se considera numerulu care e mai mare decâtu diumetatea tuturoru voturiloru valide câte s'au datu, de-sî o parte a voturiloru s'aru fi datu unui candidatu care s'a retrasu intr'acee'a.

Déca doi candidati au capetatu unu numeru egalu de voturi séu déca unu candidatu a reposatu pâna la sosirea terminului nou, de asemene se face alegere nóua.

Déca dintre doi candidati unulu se retrage intr'acea dela candidatura, candidatulu remasu fâra concurínte la sosirea noului terminu se dechiara de deputatu dietalu.

§. 83. Dupa ce fia-care comuna a votatu dupa ordinea statorita, sî au votatu séu s'au chiamatu sa voteze sî acele comune, cari nu s'au infatisiatu la rendulu loru, prefige presiedintele electoralu unu terminu celu putienu de un'a óra sî nu mai multu de dóue óre, dupa a cârui decurgere nu se mai póte primí nice o votare mai departe.

Presiedintele delegatiunei inchieia list'a votârei, subscrie impreuna cu notariulu trei copîi de pre aceea, precum sî protocolulu despre decurgerea votârei sî le predá presiedintelui electoralu.

§. 84. Presiedintele electoralu, membrii delegatiunei scrutinatórie sî barbatii de incredere ai candidatiloru, déca in cerculu, in care suntu delegati, au dreptulu de alegere, potu sa voteze inaintea ori cârei delegatiuni sî dupa ce a trecutu ór'a de incheiare prefipta in intielesulu § 83.

§. 85. Fia-care delegatiune scrutinatoria pórta despre decurgerea votârei unu protocolu.

In acestu protocolu trebuie sa se insemne:

a) numele membriloru din delegatiunea scrutinatória sî a barbatiloru de incredere ai candidatiloru;

b) inceputulu votârei sî resultatulu finalu inaintea delegatiunei;

c) decisiunile eventuali sî dispusetiunile facute de presiedintele in interesulu ordinei.

Despre voturile respinse trebuie sa se pórte o consemnare deosebita, care se alatura la protocolu.

§. 86. Déca votarea s'a incheiatu in sensulu § 83 inaintea tuturoru delegatiuniloru, presiedintele electoralu comunica resultatulu votârei inaintea tuturoru membriloru din delegatiune sî dechiara pre celu ce a intrunitu majoritatea absoluta a voturiloru valide insemnate, de deputatu dietalu.

§. 87. Despre decurgerea intréga a alegerei trebuie sa se duca unu protocolu, in care sa se insemne:

a) numele cercului electoralu;

b) loculu sî tempulu alegerei;

c) numele candidatiloru de deputati;

d) numele propunetoriloru sî a barbatiloru de incredere desemnati de ei séu de presiedinte, datulu dechiaratiunei sî tempulu snbsternerei ei;

e) retragerea eventuale a candidatului séu a candidatiloru;

f) déca s'a facutu votarea, tempulu inceperei sî resultatulu votârei;

g) ór'a de inchidere, prefipta de presiedintele;

h) decisiunile sî dispusetiunile presiedintelui facute in interesulu ordinei.

In protocolu nu póte avé locu vre-unu protestu séu ori care alta observatiune. Protocolulu se subscrie de presiedintele sî de notariulu de lânga densulu.

§. 88. Atâtu protocolulu generalu câtu sî protocolulu delegatiuniloru scrutinatórie sî cólele rubricate de votare trebuie sa se compuna in limb'a oficiale a statului, in trei esemplarie, dintre cari unulu se da séu i se tramite cu recepisa numai decâtu deputatului alesu; celelalte dóue esemplarie trebuie sa se tramita comissiunei centrale, care depune unu esemplariu dintre acestea in archivulu jurisdictiunei séu orasiului sî pre celalaltu lu tramite ministrului de interne.

Protocolulu servesce deputatului alesu de mandatu.

Atâtu formulariele pentru protocóle, câtu sî cólele rubricate de votare se tramitu respectiveloru deregatorii in numeru de ajunsu de câtra ministrulu de interne.

§. 89. Asupr'a validitâtiei alegeriloru atacate cu petitiune, decide Curi'a.

Regulele formali sî materiali, dupa cari are sa purcéda Curi'a in acést'a sfera de activitate a ei, le statoresce o lege speciale.

Pâna la crearea acestei legi decide asupr'a validitâtiei alegeriloru cas'a ablegatiloru.

FOISIÓRA.

Biografi'a lui Georgiu Brancoviciu, Contele si Despotulu, si despre maritele fapte ale lui.

(Fratele Metropolitului Sav'a Brancoviciu, si Istoriculu Serbiloru.)

(Urmare.)

Predându-se rogarea s'a concesu sî Despotului a se inchiná cu umilintia imperatescei Mariri a Russiei. Sî cându s'a intalnitu Despotulu cu marele solu — cu Petru celu mare versându-si rugandele cereri a dîsu: Me inchinu pâna la pamentu inaintea binecredinciosului unsu alu lui Ddieu, autocratului Monarchiei Moscove sî cu umilintia me rogu, cá prin imperatésc'a sea midilocire se adauge solicitare augustissimului cesare alu Romei vechi, pentru eliberarea mea din prinsórea cea silnica, sî pentru cererile poporului nostru slaveno-serbescu. Iéra binecredinciosulu imperatu alu Moscovei a datu Despotului respunsu gratiosu sî crestinescu mângaindulu: „Pentru Christosu — a dîsu — tóte le voiu face.“ La acestu respunsu plinu de mângaiere multiamindu Despotulu Marirei sele a dîsu: „Christosu sa fia ajutatoriu Imperatiei Tale cei binecredintióse.“ Dupa acést'a despartiendu-se Marirea Sea de Despotulu, tóte rogarile gravaminile natiunei sî cererile le-a recomendatu spre ingrigire sî implinire plenipotentiatului seu solu, lui Procopiu Bogdanoviciu Voznicinu, care a remasu la curtea cesara, iéra elu s'a reintorsu in patri'a sea.

Dupa incheiarea pacii la Carlovetiu, solulu rusescu, mai susu-numitulu Procopiu Bogdanoviciu Voznicinu in 6 Martiu 1699 a predatu intr'altele puncte sî acestu punctu despre Brancoviciu Maiestatei Sele cesare:

„Mai departe este rogata Maiestatea Sea Cesara despee Despotulu disiloru serbi Georgiu Brancoviciu, sa se eliberedie sî sa se dimita sî privilegiele loru intarite de Maiestatea Vóstra sa se mantiena.“

Incâtu despre Brancoviciu a capetatu solulu urmatoriulu respunsu:

„Despre Despotulu Georgiu Brancoviciu, va demândá Sacratissim'a sea Maiestate Cesara a i se dá trebuintiósa dilucidare, sî va avé dupa acést'a se póta esperiá Marirea sea imperatésca in fapta, ca nimicu i jace asiá la anima Maiestatei sele cesare, ca si-a face indestulu intru tóte pofteloru imperatescei sele Mariri.“

Solulu Moscoviei primindu respunsurile dela Maiestatea sea s'a reintorsu la domnulu seu. Dupa acést'a venindu Patriarchulu cu Episcopii sî cu multi oficieri de óste din diverse locuri iéra-si la Vien'a, cu toti solicitau la curtea cesara despre spusele cerintie, inse precum sî pâna ací, impedecându-i neamicii n'au potutu dobândí respunsulu poftitu. Vediendu Patriarchulu sî capeteniele poporului a fi zadarnice si silintiele loru si neavendu de cheltuiala, au fostu constrinsi a lasá acolo din cleru pre preaonoratulu Atanasiu Pesiti, patriarchulu protosincelu cu vre-o câti-va conducatori ai natiunei serbesci si a retorná la Bud'a.

Cei remasi in Vien'a sub nume de deputati natiunali, protosincelulu, si vitézulu Pan'a Bojiciu, colonelulu dela Titelu si Sav'a Nicoliciu colonelulu dela Petru-Varadinu, cu prealuminatulu si binecredinciosulu Despotu s'a consvatuitu si prin midilocirea loru s'a substernutu in numele clerului si alu poporului in 29 Aug. 1699 o suplica Maiestâtii Sele imperatesci despre vechi'a sea libertate si volnicia dupa cum marturisescu feliuriti istorici si barbati esperti si despre decretele ungare.

In suplic'a acést'a carea cuprinde 10 puncte pre lungu, in punctulu alu 7 se róga pentru eliberarea lui Georgiu Brancoviciu si reasiediarea lui in dignitatea de Despotu.

Acésta suplica inca nu li-a adusu in câtu se atinge de Brancoviciu nici unu folosu.

Amblat'au deputatii acesti'a pre la consiliari, pre la Feldmaresialulu de Baadenu, câci elu a poruncitu la Cladov'a sa se puna Despotulu celu nevinovatu in arestu, sa spuna celu putienu cause acestei indelungate arestâri. Iéra elu desvinuindu-se asiá dechiarare a datu: Adeveratu, ca eu amu arestatu pre Domnulu Brancoviciu, inse aceea amu facutu la porunc'a Imperatului. Pentru aceea nu dela mine, ci dela insusi Imperatulu cereti caus'a si usiurarea arestului acestui'a. In acestu chipu si cei-lalti consiliari incurcau trebile poporului cu ale Despotului câci sciindu ei, ca curtea pentru cause poporului si Despotului necunoscute a hotaritu, cá Despotulu pâna la mórte sa fia in esiliu si despartitu de natiunea si patri'a sea, din di in di aduceau inainte diverse preteste si cause, cu care a adusu pre deputati la desperare, carii ne mai avendu nici de chieltuiala, desierti, cu lacrimi si cu suspine s'au reinturnatu la comunitatea serbésca.

O Dumnedieule — striga Raiciu câtu de neurmate suntu câile tale! Despotulu de atât'a tempu fâra causa si judecata in arestu intunecatu, iéra poporulu petrecendu fâra plata si remuneratiune, intru atât'a a storsu averile sele si in fine a seracitu, câtu nu numai nu potea ajutá pre Despotulu, ci nu avea nici cu ce sa-si nutrésca pre muierile si pre copiii sei; câci ce a avutu sub stapanirea turcésca, o parte a parasitu, o parte a rapitu vrajmasiulu, iéra aici luptandu-se pentru comunulu folosu si bun'a stare a intregei crestinatâti cu chieltuial'a sea, nu s'a potutu imbogatí. Ba Despotulu a devenitu la atât'a seracia si lipsire de avuti'a sea cea mare, câtu a fostu constrinsu a despoiá de sculele sele cele scumpe infrumsetiate cu auru, cu margaritarie si cu pietri pretióse, si asiá a se ingrigí de nutrimentulu seu. In seraci'a acést'a nu avea nici cu ce sa platésca cortelulu stapanului de casa unde locuiá cá prinsu. Pentru aceea si acest'a a radicatu procesu asupr'a lui si i-a facutu multa asuprire — precum pre largu scrie Raiciu — pâna ce mai pre urma s'a decretatu dela curte, ca pentru cortelu sa se platésca din ca-

Sectiunea VI.

Responsabilitatea organeloru cari conlucra la conscriptiune sî la alegere, pedepsirea abusuriloru la alegere.

§. 90. Organele, cari conlucra la conscrierea alegatoriloru, la compunerea sî rectificarea listeloru, precum sî la actulu de alegere suntu respunsabile pentru implinirea punctuala sî consciintiósa a datorintieloru loru statorite in legea acést'a.

§. 91. Cine vatema séu calumniéza cu cuventulu séu cu fapt'a séu in ori care altu modu delegatiunea conscrietória séu pre cea scrutinatória séu in genere pre cei ce suntu concrediuti cu esecutarea dispositiuniloru din legea acést'a, in tempulu lucrârei loru oficióse, séu cine i ataca cu espresiuni ce vatema onórea séu spre scandalulu generalu ii batjocoresce in publicu, acel'a, intru câtu fapt'a sea penibile nu cade sub o imputatiune mai grea, sa se pedepsésca cu mulcta in bani, care se póte urcá pâna la 500 fl. respective cu inchisóre pâna la trei luni.

Cine impedeca delegatiunile ce fungéza in afacerile de alegere, in functiunile de alegere, in purcederea loru oficiósa, prin o fapta penibila, prin amenintiare séu prin violintia séu cine agitéza pentru ale impedecá cu forti'a, sa se pedepsésca cu suspendarea dela dreptulu seu de alegere pre trei ani sî cu inchisóre pâna la doi ani.

§. 92. Contr'a presiedintelui electoralu séu delegatiunalu, notariului, barbatului de incredere séu in contr'a ori cârui altu organu, care conlucra in urm'a unui mandatu specialu, déca acesti'a vatema dispusetiunile acestei legi prin fapta séu neglígintia, se introduce procedur'a disciplinaria in sensulu sectiunei VI a articulului de lege XLII din 1870 sî respectivii se condamna dupa § 83 din acelu articulu de lege la o mulcta in bani care se póte urcá pâna la 500 fl.

Déca negriginti'a séu vatemarea datorintiei trage dupa sine nesuccederea, eventualu anularea alegerei, partea ce comite vatemarea sa se pedepsésca cu o mulcta in bani pâna la 2000 fl.

Déca cei-ce suntu chiamati in sensulu § 78 art. de lege XLII din 1870 a oranduí cercetarea nu dispunu acést'a, póte sî ministrulu de interne la rogarea motivata a comissiunei centrale séu pre bas'a unei plansori intemeiate din partea sengurateciloru, sa dispuna investigatiunea sî in urm'a acestei'a intrevenirea fiscale.

§. 93. Acelu dregatoriu publicu séu preotu care nu da la tempulu seu datele respective documentele ce se receru la conscrierea alegatoriloru, séu refusa a le dá pre acele, se va pedepsí prin judecatori'a respectiva cu o mulcta in bani pâna la 500 fl.

§. 94. Cine, pentru a introduce fâra cuviintia numele seu séu a altui'a in list'a alegatoriloru séu pentru a introduce séu sterge unu nume strainu din trens'a, se folosesce naintea delegatiunei conscrietórie séu a comissiunei centrale de documente false falsificate séu in esentia necorespundietorie adeverului se va condemná la o mulcta in bani pâna la 500 fl. séu la arestu pâna la 3 luni.

§. 95. Unu membru din delegatiune, care falsifica actele impartasite lui din oficiu, séu le instrainéza séu nimicesce, mai departe unu membru, care falsifica list'a alegatoriloru séu a votantiloru, se va pedepsí pre lânga suspendarea dreptului seu de alegere inca cu inchisóre pâna la doi ani sî cu o mulcta pâna la 2000 fl.

§. 96. Cine dà séu promite unui alegatoriu, séu unui membru din famili'a lui, bani, pretiuri de bani séu alte folóse, cu scopu, cá acel'a sa votéze séu nu pentru unu candidatu anumitu séu sa se abtiena dela alegere, séu lu amenintia cu detragerea unui favoru, se va pedepsí pre lânga suspinderea dela dreptulu de alegere pre treí ani cu o mulcta in bani pâna la 1000 fl. séu cu arestu pâna la 6 luni. Sub acést'a pedépsa cade sî acelu alegatoriu, care a primitu banii, valorile de bani séu altu folosu ce i s'a datu lui séu unui membru din famili'a sea cu scopulu indigitatu in acestu paragrafu.

§. 97. Cu pedéps'a statorita in paragrafulu premergatoriu (96) se va pedepsí sî acel'a, care cu scopulu amintitu mai susu tractéza cu mancâri sî beuturi, precum sî acel'a care primesce aceste cortesiri.

§. 98. Cine agitéza in publicu, cu cuventulu séu prin latirea de scrieri, la pasire nelegale contr'a neviolabilitâtiei proprietâtiei, contr'a unei natiunalitâti, clase séu confessiuni, de asemenea cine intarita la nesupunere câtra legi, séu câtra autoritatea legale, — se va pedepsí cu suspendarea dreptului de alegere pre trei ani, cu mulcta in bani pâna la 1500 fl; séu cu inchisóre pâna la unu anu.

§. 99. Cine ataca in publicu, fia prin graiu séu prin latirea de scrieri, neviolabilitatea persónei Regelui séu cine agitéza pentru schimbarea pre cale nelegale a constitutiunei, séu contr'a unitâtiei statului ungurescu, se va pedepsí pre lânga suspendarea dela dreptulu de alegere pre trei ani cu inchisóre dela 1 pâna la 3 ani.

§, 100. Cine impedeca pre alegatoriu in eserciarea dreptului seu de alegere cu puterea séu amenintiendulu cu o fapta penibile, se va pedepsí cu o mulcta pâna la 500 fl. séu cu inchisóre pâna la 3 luni.

Acei'a cari voru intrebuintiá fortia cu scopulu, ca alegerea sa nu se póta incepe séu sa se intrerumpa séu sa nu succéda, — se voru pedepsí cu suspinderea dreptului de alegere pre trei ani si cu inchisóre dela 1—3 ani.

§. 101. Déca falsificatiunile séu abusurile amintite in §§ 95, 96 si 100 se comitu de unu oficialu publicu séu de unu antiste comunalu, acést'a fapta se va pedepsí mai aspru si cei o comitu prelânga pedepsele cuprinse in §§ citati se voru mai lipsí si de posturile loru.

§. 102. Cine votéza sub numele altui'a séu se anuncie la votare sub numele altui'a séu cine votéza intr'unu cercu de doue ori séu in diverse locuri, precum si acel'a, care da mâna de ajutoriu cu scirea, la aceste abusuri se va pedepsí cu o mulcta pâna la 200 fl. séu cu arestu pâna la 6 luni, eventualu cu pierderea dreptului seu de alegere.

§. 103. Cine conturba ordinea la loculu de alegere, séu aduce cu sine vre-o arma séu bâta si provocatu de organulu ce supraveghiaza ordinea nu le da afara indata, se va pedepsí de câtra autoritatea administrativa competenta pre cale politiale cu inchisóre de 3 dîle pâna la o luna.

§. 104. Nu este iertatu a plantá stindardulu séu emblem'a partidei séu a candidatului pre case de rogaciune (biserica) pre cladirile publice a le statului, a jurisdictiunei, orasiului séu comunei séu pre o scóla publica; mai departe este opritu, a indepartá cu forti'a stégurile séu emblemele dela locurile, unde este permisu prin lege a le plantá.

Despre adunârile publice de partida, festivitâti de partida si processiuni trebuie sa se faca in cetâti cu magistratu regulatu la primariulu, aiurea inse la oficialulu jurisdictiunei, iér' déca atare nu esiste in locu la antisti'a comunale, o aretare totudéun'a cu o dî mai nainte; la acestea póte fi de fatia primariulu respective oficialulu in persóna, antisti'a comunale se póte representá printr'unu imputernicitu alu seu.

Cine pune la locuri oprite standarde séu embleme séu orenduesce sa se puna séu cine indepartéza cu forti'a o emblema séu unu stindardu din locuri, unde se potu plantá acelea, séu le strica séu cine a arangiatu o adunare séu festivitate de partida séu o processiune, fâra de a fi facutu aretare despre acest'a, se va pedepsí prin dregatori'a administrativa pre cale politiale cu o mulcta de bani pâna la 100 fl. séu cu arestu pâna la 20 dîle.

Antisti'a este indatorata a indepartá stindardele sî emblemele espuse la locuri oprite.

§. 105. Banii de pedépsa trebuie sa se puna prin tribunalulu competentu, respective prin dregatori'a politica, la dispositiunea acelui municipiu, pre a cârui teritoriu s'a comisu fapt'a pedepsita, sî acest'a ii va dá spre scopuri de instructiune poporale séu la spitalulu séu fondulu seraciloru de pre teritoriulu seu.

§. 106. In casurile de abatere, amintite in §§. 94, 95, 99 sî 101 numai atunci se póte introduce procedur'a criminale séu disciplinaria, déca in 6 luni dela comiterea faptei, iéra in casurile enumerate in §§. 91, 92, 93, 97, 100, 102, 103 sî 104 numai atunci, déca in 30 dîle dela comiterea faptei s'a facutu aretare la tribunalu séu la dregatori'a administrativa.

Sectiunea VII

Dispusetiuni mestecate si transitórie.

§. 107. Pentru acele comune, in cari n'au esistatu relatiuni urbariali, statoresce comissiunea centrale cu ocasiunea primei conscrieri a alegatoriloru odata pentru totu-déun'a, care e acea comuna vecina, de unde trebuie sa se ia in sensulu § 4, patrariulu de sessiune mai putienu insarcinatu cu contributiune.

§. 108. Pâna la tempulu cându va dispune legislatiunea in privinti'a incassârei restantieloru de dare, acei'a, cari suntu in restantia de pre mai multu tempu de câtu de pre anulu ce a premersu conscrierei, respective inainte de rectificarea anuale se voru primí in lista, déca dela prim'a dî din anulu ce a premersu conscrierei respective rectificârei anuali pâna la inceperea conscrierei séu rectificârei au solvitu din restantiele loru celu pucinu atâtu câtu face intréga darea directa de statu din anulu premergatoriu.

§. 109 In privinti'a statorirei numerului de fumuri si a alegerei representantiloru comunali in comunele amintite in §. 5 alu legei de acum face jurisdictiunea la provocarea comissiunei centrale astfeliu, de dispositiune ca acést'a alegere sa se faca celu pucinu cu 14 dîle inainte de a se incepe conscrierea.

Acést'a alegere o esecuta alegatorii comunali numiti in § 38 art. de lege XVIII: 1871 in modulu prescrisu in § 9 din citatulu articulu.

Alesii suntu a se inscrie prin comissiunea conscrietória in list'a din acelu anu.

§. 110. In comunele Bocsi'a, Ducnecea Moldov'a, Oraviti'a, Resiti'a, Staieri si Sasc'a montana, la cari s'a aplicatu pâna acum dispusetiunea cuprinsa in punctulu a) § 2 art. V: 1848, relativa la orasie, conscrierea alegatoriloru se va esecutá si deací incolo dupa dispositiunele din acést'a lege, cari se referescu la orasie.

§. 111. Si in acele pârti ale tierei, asupr'a câroru s'a estinsu validitatea articulului de lege transilvanu II: 1848 se va constituí pentru fia-care alegere de deputatu unu cercu de alegere separatu si fia care cercu electorale alege numai unu deputatu dietalu.

§. 112. Pentru compunerea primei liste electorali permanente comissiunea centrale póte delegá intr'unu cercu electoralu dupa cum va fi de lipsa si mai multe delegatiuni conscrietórie.

§. 113. In acele pârti a le tierei, in cari a fostu validu art. V: 1848 relativu la impartirea cercuriloru de alegere si la locurile scaunali de alegere, remanu in vigóre dispositiunile sustatórie in jurisdictiune pâna se va face alta dispositiune prin lege.

§. 114. Spesele ce se receru la conscriere si la alegere se voru acoperí din cass'a statului pâna la crearea unei legi nóue despre casele domesticali ale jurisdictiuniloru.

§. 115. Tóte esibitele, testimoniele

---

mer'a curtiei, iéra Despotulu sa-si traga plat'a defipta, carea deplinu o a si capetatu nu numai petrecendu in Vien'a, ci si in Egr'a, unde a si muritu.

Pâna aici Raiciu.

In anulu 1849 a datu la lumina Alessandru Stoiacico o carte serbésca sub titul'a: „Schitie din viéti'a poporului serbescu.

In cartea acést'a vorbindu si elu despre Georgiu Brancoviciu la pag. 41 asiá scrie:

„Cá sa nu fuga Brancoviciu din inchisórea sea l'a dusu Guvernulu in anulu 1703 la Egr'a, cetate mai inlauntrulu Boemiei, unde in 19 Sept. 1711 in anulu alu 66 alu vietiei si alu 22 alu arestârei sele si a finitu viéti'a sea cea ticalósa. Dupa treidieci si doi ani au capetatu serbii concesiune dela Mari'a Teresi'a a aduce corpulu lui, si celebrandu-se ceremoni'a de inmormentare preste elu prin Patriarchulu Siacabentu — Arseniu IV — in biseric'a din Carlovitiu, la carea ingropaciune se adunase o multime de poporu intristatu, s'a astrucatu in Sirmiu in monastirea Crusiedolu. Despotulu a scrisu in tempulu inchisorei sele Istori'a natiunei serbesci, carea se pastréza in bibliotec'a natiunala din Carlovitiu, manuscrisu. Daun'a, ca opulu acest'a din atâtea privintie, pentru noi — intielege pentru serbi, iéra eu dicu ca si pentru noi românii — de asiá mare insemnatate, nici pâna astadi n'a vediutu lumin'a.

Cumca e dauna si pentru noi românii, ca nu e tiparita Istori'a lui Brancoviciu, se vede din Istori'a lui Raiciu, partea IV. pag. 59. 67 si 93.

1. La pag. 59 se spune ca in istori'a lui Brancoviciu dela pag. 1301 pâna la pag. 1375 se descriu intemplarile tempiloru in cari a descalecatu strabunulu lui cu asemene nume Georgiu Brancoviciu din Moldov'a si Ienopolea. Pre paginile aceste se descriu si cei trei Ierarchi din Ienopolea: Mateiu, Sav'a si Longinu Brancoviciu.

Despre acestu Sav'a, carele a fostu veru primariu cu tat'a lui Georgiu, scrie Stoiacico in amintit'a carte, ca a fostu Metropolitu si in Ardélu.

II. Dela pag. 1375 pâna la pag. 1496 se descrie resbóiele lui Michaiu Vitézulu, si serbii carii sub conducerea lui Novacu celui grosu si a lui Georgiu Serbulu au fostu ostasi in armat'a lui Mihaiu.

III. Dela pag. 1500 pâna la pag. 1632 se descrie starea religiunei ortodocse din Ardélu. Multe dóra necunoscute de români jacu la intunerecu in Istori'a aceea. Câci Georgiu acest'a Brancoviciu petrecându atâti'a ani in Ardélu a avutu si ocasiune a cercá si a intrebá despre multe suferintie ale predecesorelui fratiene seu Sav'a, dara a avutu si rivn'a a scí multe precum scrie unu cronicariu din tiér'a românésca, care a fostu omu invetiatu si versatu in sciinti'a istorica, despre elu, intr'unu Fragmentu de cronica pre scurtu a romaniloru, tiparita in Bucuresci la anulu 1858, pag. 371:

„Auditamu si eu cu urechile mele de domni'a lui, Georgiu Brancoviciu din Ardélu, omu de cinste si cu cunoscintia si iubitoriu de a scí multe, povestindu cum-ca mergendu la Moscv'a impreuna cu fratele seu Sav'a Brancoviciu Metropolitulu Ardélului, omu si acel'a destulu invetiatu, intieleptu si temetoriu de Ddieu."

Din „Lumin'a"

séu alte documente ce se referescu la list'a alegatoriloru suntu scutite de timbru si trebuie sa se edee fâra tacse.

§. 116. Disdusetiunile din legea de fatia cari privescu compunerea si rectificarea listei electorali, se inactivéza indata, iér' dispositiunile ce se referescu la alegere, dupa incheiarea dietei de fatia.

Alegerile suplenitórie ce voru obvení pâna atunci, se voru face prin alegatorii conscrisi in anulu 1872 dupa legile de pâna acum.

§. 117. Fia care jurisdictiune séu cetate, care tramite pentru sine deputati la dieta, alege in terminulu ce-lu va statorí ministrulu de interne comissiunea centrale in sensulu § 17 si 20 din acést'a lege.

Acést'a comissiune nóua provede si acele agende, a câroru indeplinire dupa lege respective dupa pracs'a legale, pâna la incheiarea dietei de adi se tienu de comitetele centrali de acum.

§. 118. La statorirea prima a listei alegatoriloru, déca conscrierea se incepe in primulu semestru a anului, se ia de basa la deciderea asupr'a dreptului de alegere contributiunea impusa pre anulu premersu, in casulu contrariu inse si la fia care rectificare mai departe a listei contributiunea de pre anulu in care se face rectificarea.

§. 119. List'a dintaiu, déca comissiunea centrale a resolvitu tóte reclamatiunile câte s'au substernutu pâna la finea anului 1874, e valida pâna la incheierea anului 1875, ci in casulu contrariu pâna la ultim'a dî a anului solariu ce urméza nemedilocitu dupa statorirea definitiva a conscrierei.

§. 120. § 5 art. V; 1848 si § 7 art. trans. II: 1848 remanu in vigóre cu modificatiunile facute in art. XXX si XLIII: 1868 precum si cu cele din art. XXXIV: 1873; de asemenea remanu in vigóre § 56 art. V; 1848 si § 9 art. trans, II: 1848 cu modificatiunea facuta in art. XXV: 1870.

Ceilalti paragrafi din art. de lege V: 1848 si din art. trans. II totu din acelu anu nu voru mai avé nice o valóre.

§. 121. Cu esecutarea legei de fatia se insarcinéza ministrulu de interne si ministrulu de justitia.

Lancremu, in Decembre 1874.

Dumineca in 6 Dec. nou alesulu preotu si celu intâiu sântitu in archidiecesa de Esc. S. Présântitulu Archiepiscopu si Metropolitu Mironu Romanulu, dlu Isidoru Blag'a, a celebratu prim'a missa, si, in presenti'a multimei credinciosiloru fu instalatu prin dlu N. Lazaru, parochu in Sebesiu, substituindu pre protop. tract.. Preotulu instalatoriu tienù unu discursu festivu nimeritu, amplificatu prin numeróse si alese citatiuni din scrierile barbatiloru bisericei, sî pronunciatu cu caldura la intielesulu poporului, care erá adencu emotionatu.

Dupa aceea parochulu instalatu pronuncià discursulu seu de intrare corespundiatoriu, reoglindându in acestu discursu tóta anim'a sea sî totu sufletulu seu, cari le va pune in servitiulu binelui sî inaintârei bisericei sî a turmei incredintiate pastorirei sele, sî incheiându discursulu cu rogarea sî cu provocarea, cá toti dimpreuna cu unu cugetu sî unu sufletu sa lucre la realisarea sublimului scopu comunu, la inflorirea bisericei sî desvoltarea natiunei. Acestu discursu petrundietoriu pronunciatu cu adeverata iubire parintésca, implù cu lacrimi ochii multoru credintiosi sî amici ai nou-instalatului preotu.

Festivitâtiei urmà unu frugalu prândiu de postu, pregatitu de jun'a si amabila dna preotésa, la care luara parte fruntasii comunitâtiei, barbatii representantieloru bisericesci-scolare sî politice, sî alti amici ai nou instalatului.

Dee ceriulu, cá iubirea sî armoni'a, manifestata la instalarea nou-alesului preotu sa nu incetedie, pentru ca va produce cele mai salutarie frupte locuitoriloru acestei comunitâti curatu romàne, ceea ce cu atâtu mai vertosu potemu sperá, de óre-ce d. Blag'a este inzestratu cu recerutele calitâti spirituale sî culturale, este sinceru amicu poporului sî inflacaratu aperatoriu alu causei bisericei sî natiunei romàne.

Aceste nobile sî necesarie insusiri lu voru face sa póta fi unu iubitu sî stimatu colegu, sî unu demnu sî adeveratu parinte sî conducatoriu alu Lancrameniloru, a câroru mai justa sî mai sacra dorintia nu póte fi alt'a, decâtu ca ei la tempulu sositu sa fia unu poporu tare sî credintiosu in frunte cu unu pastoriu demnu sî corespundiatoriu numeróseloru pretensiuni ale tempului presente.

Sâmbeta in 12 Dec. s'a serbatu cu pompa cuviintiósa memori'a marelui Archiepiscopu sî Metropolitu *Ändreiu Siagun'a*. Poporulu de aici s'a pregatitu conformu acestei solemne festivitâti sî a acursu la biserica cá la s. Pasce.

Ambii preoti din locu, d. Blag'a sî d. Lasîtia, venerabilulu servitoriu incaruntitu in vii'a Dlui, imbracati in deplinu ornatu, celebrara mis'a solemna, sî dupa aceea tienura recuiemulu (parastasulu) pentru sufletulu repausatului Metropolitu.

D. Blag'a tienù apoi discursulu festivu, ilustrându cu profunda sentire viéti'a, luptele sî faptele, suferintiele sî meritele, ce acestu neasemenatu archiereu a avutu sa pórte sî sa indure in 27 ani, tempulu fatigiósei dara sî gloriósei sele pastoriri.

Iéra unulu dintre seculari, mare stimatoriu de a lui Siagun'a, invitatu adresà poporului ascultatoriu cuvinte sincere sî pline de adeveru, aretându sî dovedindu cu fapte neresturnavere, ca marele preotu a fostu sî unulu dintre cei dintâiu fii, unulu dintre cei mai mari sî mai adeverati binevoitori sî inaintatori ai natiunei romàne intrege.

In fine corulu vocale, compusu din fetitiele sî baietii scólei, sî instruitu de d. docente primariu escelà, suprindiendu poporulu prin sublim'a cantare jalnica „Dormiti in pace umbre“ de A Muresianu.

Solemnitatea sî sântieni'a, cu care s'a serbatu memori'a lui Siagun'a a facutu profunda sî nestérsa impresiune asupr'a intregului poporu, astu-feliu incâtu acésta dî la noi va ajunge a fi o stbila sî adeverata serbatóre natiunale.

Spre incoronarea festivitâtiei d. Ioanu *Casioltianu*, notariu comunale, mare amicu inaintârei sî desceptârei poporului, a intrunitu la cunoscut'a sea mésa ospitala o alésa cununa de barbati.

Valleanu.

Din lumea larga.

Onorate domnule Redactore! Déca Parintele gr. cat. I. Papiu aru fi scrisu numai obiectivu, fâra de a se atinge de personalitâti, asiu fi tacutu; de óre-ce DSea au luatu dupa datina-i o alta directiune gresita, me rogu sa aveti atât'a bunatate, a publicá sî modestele mele reflessiuni urmatórie in „T. Romanu.“

Adeverulu sî essenti'a lucrului, despre carele amu scrisu in nru 91 a „T. R.“ 'lu recunósce pre deplinu Parintele Papiu, candu scrie in nrii 99 sî 100 alu aceluiasiu dîuariu „dîce (unu fiu alu bisericei gr. or.) ca predicile mele suntu amestecate cu idei si invetiaturi catolice. Nici nu m'asiu invoí sa detraga cineva acestea prediceloru mele, pentru-ca eu insumi sum catolicu cu ritu orientalu“ etc.

Cetésca ori cine ceea este scrisu sub „spre orientare“ din nru 91 sî 100 si va aflá ca nimic'a alte nu amu dîsu, fâra ceea-ce marturisesce insusi Par. Papiu, sî am adausu numai, ca preotimea gr. or. déca vrea cumva sa le folosésca, sa fia cu mare precautiune aducendu inainte unu casu, unde nu s'au intrebuintiatu asiá.

Cu acestea dara amu gatatu in privinti'a obiectivitâtiei, sî DSea Parintele catolicu nu au avutu nici o ansa a se estinde mai departe, ca eu amu fostu scrisu destulu de modestu obiectivu sî adeveratu.

Tocmaí acést'a se vede ca nu-i place d-sele, ci parasesce terenulu unui omu eruditu, apucendu pre calea personalitâtiei tocmai d-sea, carele totodata se vaera in contra „netolerantiei rusînóse, urite sî stricaciόse“ a unoru ómeni gr. or.

Cu astfeliu de ómeni standu la vorba dicu: Ti trametu inapoi Parintiele tóte epitetele cele frumóse, cari vreai sa le arunci fâra temeiu asupr'a unui preotu gr. or.; Tinele pentru Dta, ca dieu mai bine se voru potrivi. Biseric'a nóstra mai bine 'si va cunósce pre fii sei, fia si chiaru atâtu de neinsemnati, precum Te sufulci D'a cá papistasiu ai descrie cu o inima asi'a curata, precum se póte vedé cá in o oglinda din cuvintele corespondintiei. Eu nu sum auctoritate, bine dici! Ti lasu acestu daru sa Ti lu dai insuti Dtale, ca numai Dta poti fi provocatu din trei parti (póte ale lumei?) sa-mi respundi mie nedemnului si nemernicului, si cá sa Te induri, a edá vr'unu optioru (vedi invitarea Ti la cuventarile edande.) Eu voiu sa remanu unu fiu neinsemnatu gr. or., in a carui'a peptu insa jace totu deun'a zelu si iubire, cá sa póta sta fatia si sa-si apere genuitatea credintiei sele stramosiesci nu numai fati'a cu DTa, Parintiele, ci fati'a cu ori cine fâra nici o temere.

In câtu e pentru atotusciinti'a DTale, déca dici, ca scii, cumca nu m'au provocatu nicí unu protopresviteru, sci, ca eu nu asia fi cetitu colectiunea cuventariloru DTale, trebue sa sci, si ce amu mancatu astadi. Dóra nu dai cu paschali'a séu ai darulu a ceti pre stele? Dóra ca auctoritate asia insemnata, cum ai vrea sa Te geredi, nu vei crede, ca numai celu ce au facutu profitulu si au numeratu paralele, póte ceti o carte? — Le amu cetitu, rogute! si incepusemu a mi face notitie spre a dá o critica, dara convingendu-me in urma ca ele suntu scrise pentru alta biserica si nu pentru gr. orintali, ti spunu ca nu amu treaba cu ele. Déca credi, bine déca nu, cu Ddieu; pentru aceea eu totusi nu voiu publicá numele respectiviloru, fâra numai atunci cându densii se voru dechiará invoiti cu acést'a, ca regul'a bunei cuviintie este mai pre susu cá sofismele DTale. DTa nici nu ai treaba cu acelea persóne ca ele suntu gr. or.; au dóra ardi de dragoste catra gr. orientali, cá sciindu-i sa-i onoredi si pre ei cu vr'o catev'a epitete nobile? Mai slabesce din tolerantia si dragoste! ca te cunoscu pré bine!

Sa nu credi nici aceea, ca nu Ti cunósce cineva sofisma, prin carea amesteci cá in botorogulu tieganului credinti'a cu nationalitatea, cându dici ca tragendu-se cineva dupa sange din apusu sa 'si tiena fala, ca si altele si „le potu luá din apusulu celu cultu.“ Déca intielegi aci cultur'a lumésca, apoi Ti reflectediu, ca crestinismulu au contribuitu mai multu spre spargerea intunerecului si latirea culturei. Crestinismulu insa 'si are léganulu si izvorulu seu in Orientu; prin urmare orientului are sa-i multiamésca si apusulu cultur'a sea. Cultur'a cea adeverata scimu, ca este religositatea si moralitatea; si eu totu deun'a negu, ca apusulu saru poté laudá de o cultura adeverata mai mare cá orientulu crestinu.

Eara cá sa vorbimu in specialu: sa nu credi, ca déca cum Te laudi, sa prenumera si preoti gr. or. la colectiunea vorbiriloru DTale, acei'a o facu pentru ca tienu apusulu mai cultu ca orientulu, séu ca suntu de saritu in apa, ci cá sa scie si sa védia, ce scriu si altii; ca noi, multiamitu ceriului avemu in biseric'a nóstra afara de altele Chiriacodromionulu si cuventarile Marelui Archiereu Siagun'a cari stralucescu cá sórele fatia cu alte schinteutie de focu, de acolo mai bine se va poté folosi ori cine, decâtu din scrieri catolice, unde lesne se potu strecurá idei si invetiaturi straine, déca nu se voru intrebuintiá cu o mare precautiune. *)

---

*) Dlu tramitiatoriu ne va escusá ca trebuie sa intrerupemu aici respunsulu seu; impregiurâri cu totulu neaternatórie de redactiune sî aternatórie de partea technica cu cari ne luptâmu de multe ori fâra de ale si puté invinge ne au constrinsu la acést'a R.

Varietâti.

⁂ **Societatea academica „Romani'a Juna“** din Vien'a are onóre de a invitá pre toti membrii sei, onoratele corporatiuni sî pre onoratulu publicu romànu sî filoromanu, la serbarea ajunului anului nou ce se va tiené in 31 Decembre (12 Ianuariu) 1874|5 la 8 óre sér'a, cu o programa musicale declamatórie in „Grand Hotel“ (Opernring).

Vomu fi pré fericiti de a salutá multi onoratiori sî connationali la acésta serbare.

Vien'a in 4 Ianuariu 1875.

Presiedintele: Dr. Danu.
Secretariulu: Popescu.

(*Publicatiune.*) Din fundatiunea „Alo-isiu Szabel-iana“ care s'au inviatu inainte cu 20 luni spre ajutorarea veduviloru si a orfaniloru de functionari seraci, sî care fundatiune s'au urcatu in unu tempu asiá de scurtu prin contribuirea membriloru ai reuniunei functionariloru din Sabiiu la o suma de 1700 fiorini, s'au impartasitu conformu statuteloru respective din interesele acelui capitalu cu ultim'a anului 1874, síepte individi cu modeste ajutórie:

1. vidua din Brasiovu. 2. vidue din Muresiu-Osiorheiu. 1. orfanu din Alb'a-Iuli'asi. 3. vidue din Sabiiu.

Reuniunea functionariloru
din Sabiiu.

⁂ *Óspe nou.* A sositu nrulu de proba dela „Cocosiu-rosiu“ fóia umoristica populara cu ilustratiuni, redactata de dlu Iosifu Puscariu, din Brasiovu. Costa pre anu 6 fl. — pre jumetate de anu 3 fl. Are o dosa mare de umoru, care déca si-lu va pastrá si in viitoriu, promite multu.

Cu nrulu acest'a incheiâmu anulu acest'a; la revedere in anulu 1875.

Burs'a de Vien'a.

Din 28 Dec. 1874. (8 Ian. 1875.)

Metalicele 5%	70	—
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	75	30
Imprumutulu de statu din 1860	112	—
Actiuni de banca	1002	—
Actiuni de creditu	228	75
London	110	70
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	77	50
„ „ „ Temisiorene	77	—
„ „ „ Ardelenesci	76	—
„ „ „ Croato-slavone	80	—
Argintu	104	80
Galbinu	5	24½
Napoleonu d'auru (poli)	8	06

Nr. 290 1874.

Concursu.

Pre bas'a decisiuni Venerabilulu Consistoriu archidiecesanu dto 19 Septembre a. c. Nr. 2214—901 B. la parochi'a gr. or. de a III-ea clasa in comun'a Margineni protopresviteratulu I alu Fagarasiului, se escrie prin acést'a concursu pâna in 20 Ianuariu 1875 st. v.

Emolumentele suntu:

Venitulu scolariu usuatu — dupa Epitrachilu, folosirea venitului din cintirimulu bisericei, si a cimiteriului de ingropatórie, si câte unu caru de lemne, si câte o dî de lucru (claca de véra,) dela tóta famili'a din parochia, — care tóte computate la olalta dau unu venitu anualu de 360. v. a.

Doritorii de a ocupá acésta statiune au de a-si asterne petitiunile loru instruate in sensulu Statutului organicu § 13 la subscrisulu pâna la terminulu de mai susu aretatu.

Fagarasiu, 16 Decembrie 1874.

In contielegere cu comitetulu
parochialu.
Petru Popescu m/p.
Protopopu.

(2—3)

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.**

BIBLIOTECA CENTRALĂ SIBIU

Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.